

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 1

CUVÂNT ÎNAINTE

Părintele nostru Cleopa Ilie, duhovnicul Mănăstirii Sihăstria, este binecunoscut, atât în țară, cât și peste hotare, ca un mare duhovnic, rugător și scriitor bisericesc al monahismului românesc din ultimii 50 de ani.

Experiența sa îndelungată de călugăr ascultător, preot, stareț, sihastru și profund cunoscător al Sfințelor Scripturi și al scrierilor filocalice, dogmatice, morale și canonice ale Sfinților Părinți, l-au făcut cu adevărat părinte și povățuitor sufletesc al călugărilor și al multor credincioși de la sate și orașe, de toate vârstele și categoriile sociale.

Din anul 1945, când a fost hirotonit ca preot și numit stareț al Mănăstirii Sihăstria, pâna astăzi – timp de o jumătate de secol –, Prea Cuvioșia Sa și-a împărțit timpul între rugăciune și misiune, între liniște și ascultare, între singurătate și călăuzirea călugărilor și misiune duhovnicească prin predică, scriere de cărți sfinte, spovedanie, sfătuire și milostenie. O viață întreagă jertfită lui Hristos și Bisericii Ortodoxe.

Regretăm mult că aproape toate predicile și învățăturile Prea Cuvioșiei Sale, rostite fie în biserică, fie la chilie, fie în aer liber la zeci de mii de credincioși, timp de o jumătate de secol, au rămas nescrise de nimeni și nu mai pot fi recuperate niciodată. Astăzi ar fi constituit un tezaur viu de învățături duhovnicești pentru multe generații.

Totuși, pe lângă cele șapte cărți scrise și publicate de Părintele Cleopa în ultimele două decenii, s-au înregistrat ocazional de credincioși pe casete o bună parte din sfaturile și învățăturile sale duhovnicești, fiind răspândite azi în toată țara. Cu greu am recuperat o parte din aceste benzi magnetice, unele de peste 15 ani, și încercăm să le publicăm parțial în mici volume, pe teme, într-o serie specială intitulată **Ne vorbește Părintele Cleopa**.

Primul număr este cel de față. El conține patru teme principale: **Despre frica de Dumnezeu, Paza minții, Treptele rugăciunii și Despre preoție**, la care se adaugă trei scurte cuvinte.

Desigur, am respectat întru totul limbajul arhaic al Părintelui Cleopa, afară de mici intervenții ce s-au impus. Sfaturile originale, directe, sincere, pline de iubire duhovnicească ale Prea Cuvioșiei Sale sunt o adevărată binecuvântare pentru toți cei ce caută mântuirea sufletului și ajută mult la formarea tinerelor generații. Ulterior vor urma și alte numere din această serie, cu alte teme și învățături.

Acum, când Părintele Cleopa se pregătește de marea călătorie la cer și cu greu mai dă câteva sfaturi, publicarea acestor cuvinte de pe casete sunt o mană cerească pentru poporul nostru binecredincios. Fie ca aceste învățături să rodească în inimile și casele tuturor celor ce iubesc pe Hristos.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria
Botezul Domnului – 1995

DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

Să vorbim ceva care înțelegem cu toții, și cei mai de jos și cei mai de sus. Vorbim ceva de înțeles, dar totodată și ce este mai de folos pentru fapta bună. Vom vorbi despre frica lui Dumnezeu.

La Pilde spune așa: *Cu frica lui Dumnezeu se abate tot omul de la rău.* Dacă se abate omul de frica lui Dumnezeu de la tot răul, frica lui Dumnezeu este prima piedică a păcatului, care împiedică păcatul să pătrundă în sufletul nostru.

Proorocul David, prin Duhul Sfânt, ați văzut în Psaltire că ne spune: *Începerea înțelepciunii este frica Domnului și înțelegere bună este tuturor celor ce o fac pe dânsa.* Și iarăși zice Solomon, fiul său, despre înțelepciune mai mult, că **frica Domnului este școala înțelepciunii.** Iar Isus, fiul lui Sirah, în Cartea înțelepciunii lui, spune așa: *Frica Domnului mai presus de toată înțelepciunea a covârșit.*

Vedeți, trei prooroci mari laudă frica lui Dumnezeu, care de care mai înalt filosofând despre dânsa, că într-adevăr, cum spune și Sfântul Isaac Sirul: *Frica lui Dumnezeu este temelie tuturor faptelor bune.* El spune că înțelepciunea are două capate: primul capăt este frica lui Dumnezeu și al doilea capăt este dragostea de Dumnezeu. Dar pentru ce așa? Pentru că toată fapta bună se începe de la frica lui Dumnezeu și se termină în dragostea de Dumnezeu, care este legătura desăvârșirii și treapta cea mai de sus a tuturor faptelor bune, căci mai mare decât toate este dragostea. Dar ca să ajungă cineva la dragostea de Dumnezeu, negreșit trebuie să aibă mai întâi frica lui Dumnezeu. Că de aici pornește toată fapta bună: din a se teme omul de Domnul.

Auzi ce zice Duhul Sfânt? *Fericit este omul care se teme de Domnul, că întru poruncile Lui va voi foarte.* Ai auzit? Cine se teme de Dumnezeu, voiește foarte mult să facă poruncile lui Dumnezeu, adică faptele bune; după cum și acela ce nu se teme, își dă frâu liber la toată răutatea și la tot păcatul.

Cine are frica lui Dumnezeu este cel mai înțelept om de pe fața pământului. Pentru că spune Sfântul Grigorie de Nyssa, mare filosof și fratele marelui Vasile: "Am văzut pe mulți oameni care s-au silit să învețe toată știința cea din afară, iar în cele teologhicești, adică în știința despre Dumnezeu, nu puțin au sporit. Dar fiindcă le-a lipsit lor adevărata înțelepciune, care este frica lui Dumnezeu, departe s-au făcut de Dumnezeu și în mocirla tuturor relelor au ajuns".

Auzi pe unul că are două doctorate, două licențe. Dar auzi că-i un preacurvar, un ateu, un om necredincios, om fără judecată, fără milă de săraci, fără dragoste de aproapele lui, care dă cu piciorul în toată fapta bună și în credința cea dreaptă. Ce-i folosește lui știința din afară, dacă n-are frica lui Dumnezeu? Mai bine nu se năștea unul ca acesta, care nu cunoaște pe Ziditorul său și nu se teme de El în toată vremea, ca să se ferească de rău și să facă binele.

De aceea vă spun: e bine ca omul să învețe carte multă, să fie și inginer, să fie și doctor, să fie și profesor, și profesor universitar, să fie și militar, să fie și general, ce-a rânduit Dumnezeu pentru fiecare. Dar în toate treptele lui să nu uite frica de Dumnezeu. Că, dacă a uitat de Dumnezeu, mai bine nu mai venea în lumea aceasta și mai bine nu se năștea să vadă atâta bunătate a lui Dumnezeu. Cum ne-a dat El nouă viață, minte, aer, lumină, căldură, ploile la vreme, hrană, belșug, sănătate, vedere, auz, înțelepciune și, după atâtea binefaceri ale lui Dumnezeu, să închidă ochii ca păsările cele de noapte, care nu văd numai la întuneric, și să nu vadă pe Dumnezeu, Care este lumina cea neapropiată și locuiește în lumina cea neapropiată.

De aceea am început să vă spun: fericite de omul care se teme de Dumnezeu, că acela este cu adevărat om înțelept și acela va avea fericire și în veacul de acum și în veacul cel viitor.

Cine se teme de Dumnezeu, nu-i place să ia avutul altuia. Cine se teme de Dumnezeu, nu se duce la femeia altuia. Cine se teme de Dumnezeu, și cu soția sa trăiește în curăție, după rânduiala Bisericii. Cine se teme de Dumnezeu, nu face avorturi, nu-i bețiv, nu-i tutungiu, nu-i bătăuș, nu-i râvnitor de avere străină, nu-i nesupus, ascultă de stăpânirea statului, cinstește stăpânirea, după Apostolul Pavel: *El dă celui cu cinstea, cinste; celui cu dajdia, dajdie; celui cu frica, frică; și nimănui cu nimic nu-i rămâne dator, decât să iubească pe Dumnezeu și pe aproapele.*

Cine se teme de Dumnezeu, nu doarme în timpul Sfintei Liturghii, acasă, Duminica. Cine se teme de Dumnezeu, nu lasă copiii să crească în fărâdelegi, ci îi ceartă și-i îndreaptă, îi învață să se închine lui Dumnezeu, să postească, să meargă la biserică și să ducă o viață curată în familie. Cine se teme de Dumnezeu, nu pierde vremea îndeșert. Ori lucrează, ori se roagă lui Dumnezeu, ori citește Sfintele Scripturi, ori cugetă la judecata viitoare, la moarte, la răsplată, la fericirea raiului și la iad.

Cine se teme de Dumnezeu, iubește pe tot omul și ajută pe tot omul cu multă dragoste, când este în necazuri. Cine se teme de Dumnezeu, nu cruță averea sa de a o da la săraci. Cine se teme de Dumnezeu, are mare frică, nu numai să nu greșească cu lucrul sau cu cuvântul, lui Dumnezeu, ci și cu gândul. Dar de ce? Știe ce zice Duhul Sfânt: că Dumnezeu pe cele mai înainte gândite ale noastre le-a văzut și le vede.

Ați auzit la Iov? Ați auzit om temător de Dumnezeu? Ce zice dumnezeieșca Scriptură? „Era un om în țara Asidiei, în ținutul Uz în Arabia, și era cel mai bogat om de la răsăritul soarelui”. Dar auzi ce spune: *Și era foarte temător de Dumnezeu. În toată seara aducea un bou jertfă. Pentru ce? El trăiește înainte de Legea scrisă. Este al cincilea de la Avraam și a trăit aproape cu o mie de ani înainte de Moise.*

Și el, acest om a lui Dumnezeu, avea șapte feciori și trei fete și aducea jertfă de curățire, cum se aduceau jertfele sângeroase atunci, *nu cumva copiii mei, fiind tineri, să fi greșit ceva cu gândul lui Dumnezeu.* Ați auzit? Care din tata și mama de azi, care părinți mai au grijă ce gândesc copiii lor? Cine se mai teme azi de păcatele cu gândul ale copiilor lor? „Vai de mine, or fi cugetat ceva rău copiii mei! Poate au cugetat la furt, sau la ură, sau la desfrânare, sau la beție, sau la răzbunare. Vai de mine, să aduc jertfă lui Dumnezeu, să-i ierte Dumnezeu, că au greșit cu gândul!”

Ai auzit părinte de copii? Ai auzit tată de copii? Se teme să nu fi greșit copiii lui cu gândul către Dumnezeu! Ai auzit de ce l-a lăudat Dumnezeu pe Iov? Iată cum spune Scriptura: *Fost-a într-o zi din zile și au venit îngerii Domnului înaintea Domnului, că-s miliarde de miliarde de îngeri. Nimeni nu-i poate număra, după cum spune Proorocul Ieremia: Oastea cerului cine o va număra? Că-s mai mulți ca nisipul mării. Și ei merg la Dumnezeu, Care-i Minte; Mintea cea dintâi, izvorul tuturor minților raționale, celor din cer și de pe pământ, și dau raportul gânditor și cuvântător, ce fac cu mântuirea sufletelor; ce fac oamenii pe pământ și cum se luptă ei și slujesc lui Dumnezeu la mântuirea lumii.*

Ce zice apostolul Pavel? *Au nu sunt toți slugi – zice de îngeri – care se trimit de Dumnezeu spre slujbă, pentru cei ce vor să moștenească mântuirea?* Ai auzit care-i slujba lor? Sunt puși în slujba mântuirii neamului omenesc. Așa au venit îngerii; și veșnic vin ca fulgerul și dau raportul lui Dumnezeu ce fac oamenii pe pământ, și fiecare înger păzitor spune de sufletul său ce i s-a încredințat ce face în acel minut.

Atunci a venit și satana, și Dumnezeu îl întreabă: *Dar tu de unde vii?* Dar ce? Nu știa Dumnezeu de unde vine diavolul, dacă Dumnezeu este în tot locul de față? Cum spune la Ieremia: *Eu sunt Care umplu cerul și pământul.* Există loc unde nu-i Dumnezeu, în iad sau în rai, sau în cer, sau pe pământ? Există vreun cer sau mai presus de toate cerurile unde nu-i Dumnezeu? Și atunci nu știa Dumnezeu de unde vine? Dar de ce i-a pus întrebarea? Ca să ne răspundă nouă cum a fost istoria lui Iov.

– De unde vii tu? – l-a întrebat Dumnezeu pe satana. Iar el a zis:

– Doamne, cutreierat-am pământul în toate câte sunt sub cer și iată sunt de față.

Ai auzit cum lucrează el? Că nu-i singur. A treia parte din stelele cerului au căzut, o treime din îngeri au căzut, cum arată Sfântul Grigorie de Nyssa. Și la Apocalipsă zice: Am văzut un drac mare roș care a târât cu coada lui a treia parte din stelele cerului și le-a dărâmat pe pământ.

Unde-i locuința demonilor acuma? În văzduh. Dar nu numai în văzduhul ăsta care înconjură planeta noastră și celelalte planete, zeci de miliarde, ci spațiul interplanetar și spațiul interstelar care n-are margine. Că de aici până la Calea Lactee, până la Drumul Robilor, avem paisprezece milioane de ani călătoria luminii, și lumina merge cu 300.000 de km pe secundă, cât ai închide ochii.

Ai auzit cât e de mare spațiul acesta? Satana îl umple. Că auzi că la ceata care a căzut, i-a dat

Dumnezeu loc sub cer. Locul ăsta le-a dat. Cine ne învața aceasta? Marele Apostol Pavel, gura lui Hristos, ce zice: *Domnii puterii văzduhului, duhurile răutății răspândite în aer*. Și marele Prooroc David zice: *Mulți sunt cei ce se luptă cu noi de la înălțime, adică din văzduh*.

De aceea a spus cu dreptate satana: *Cutreierat-am pământul, Doamne, și toate cele de sub cer și iată sunt de față*. Și ce-l întreabă Dumnezeu: *Fost-ai pe la robul meu Iov? Că nu este nimeni asemenea pe pământ ca Iov, om temător de Dumnezeu și care foarte viețuiește cu dreptate*. Apoi, când zice asta, Cel ce a făcut cerul și pământul, Cel ce cercetează inimile tuturor, când laudă pe un om, cine poate să zică ceva împotriva? *Că nu este nimeni pe pământ ca Iov, temător de Dumnezeu și foarte drept înaintea Mea*.

Ai auzit? Și nu pentru că era sărac sau necăjit, ci foarte bogat. Ce spune Scriptura? *Era foarte bogat, cel mai bogat om de la răsăritul soarelui. Dar averea nu l-a biruit, nu l-a despărțit de Dumnezeu*. Fiindcă iubea pe Dumnezeu mai tare decât averea. Nimic nu era la dânsul averea. Ca o cârpă lepădată era. Și aceasta a arătat-o istoria lui Iov, care voi spune-o pe scurt de aici înainte.

Ce s-a întâmplat? A zis satana către Dumnezeu:

– Da, Doamne, Tu spui că Iov îți drept tare și se teme de Tine. Dar nu degeaba se teme de Tine!

– Dar de ce?

– Dacă i-ai înmulțit averea lui și turmele lui acoperă o țară, cum nu Te va iubi pe Tine? Și cum nu s-ar teme, dacă i-ai dat atâta avere și cinste?

Socotea diavolul că de aceea Iov se teme de Dumnezeu, că avea avere. Dar n-a fost așa. Iov era adevărat temător de Dumnezeu.

– Dar ce vrei tu? zice Dumnezeu.

– Doamne, dă-l pe mâna mea, să-ți arăt eu Ție dacă nu Te va blestema în față! a zis satana.

– Ce vrei, mă? i-a spus El.

– Dă-l pe mâna mea pe Iov, să-i iau eu averile și copiii și toate, să vedem nu Te va blestema în față? Că, dacă ai îngădit acuma cu puterea Ta averile lui și toate averile și slugile lui sunt îngădite de Tine, eu nu mă pot apropia de el.

Dar de ce îl îngădea puterea lui Dumnezeu? Că era foarte drept și cinstitor de Dumnezeu și nu se apropia de gospodăria lui nimic. Că îngerii Domnului îl păzeau, fiindcă el păzea porunca lui Dumnezeu.

– Ce vrei? l-a întrebat Dumnezeu pe satana.

– Dă-l pe mâna mea! a răspuns el.

– Ți-l dau. Du-te! Dar de el să nu te atingi!

Ai văzut că diavolul nu poate face nimic fără voia lui Dumnezeu și fără îngăduința Lui? Putea el să se ducă peste Iov și mai înainte, că avea mare ciudă pe el, că era drept, însă până n-a luat blagoslovenia lui Dumnezeu nu s-a dus. Că și diavolul îi tot sluga lui Dumnezeu; că tot Dumnezeu l-a făcut pe el, și numai unde îi îngăduie Dumnezeu se duce. Că dacă ar fi așa să facă ce vrea el, n-ar rămâne om pe fața pământului într-o singură zi, câtă ură are el pe oameni. Dar puterea drăcească este îngădită de puterea Atotțiitorului Dumnezeu și nu-i îngăduie să facă mai mult decât vrea El.

Ai auzit ce spune Apostolul Petru? *Credincios este Dumnezeu și nu vă va lăsa pe voi să vă ispitiți mai presus de puterile voastre, ci odată cu ispita va trimite și ajutorul*. Ați văzut în Evanghelie, când Hristos a scos în Gadara demonii din cei doi îndrăciți, că i-a întrebat: „Cum vă cheamă?” „Legheon, Doamne, este numele nostru”. Legheon înseamnă 6000 de demoni. Atâția demoni erau în doi oameni! Că legheon este cuvânt grecesc, legiune de ostași. Legheon sau legiune. În doi oameni erau 6000 de demoni.

De aceea se culcau în morminte și în haine nu umblau, că umblau goi prin pustiu, cum spune Evanghelia. Erau mulți. *Dacă voiești, Doamne, să ne scoți pe noi din oamenii aceștia, dă-ne voie să ne ducem în porci*. Că era o turmă de porci pe malul Mării Galileea. Am fost acolo unde s-au înecat porcii, că am trecut prin toate locurile, când am fost la Ierusalim. Erau cam 2000 de porci, aproape de cetatea Gadara și Gherghesa. Sunt două cetăți alătura de podișul Golan.

Și când le-a dat voie, au intrat demonii în porci și s-au dus în mare și s-au înecat toți. Dar de ce a dat voie Domnul diavolilor să intre în porci? Pentru că legea lui Moise nu dădea voie să țină porci. Iar ei, împotriva legii, țineau și mâncau carne de porc. Și atunci i-a dus în mare, pentru cei care-i țineau, că-i țineau pentru negustorie, să vândă la alții.

Ia să revenim la Iov. Și a venit diavolul la Iov. Și prima dată, când a ajuns asupra gospodăriei lui Iov, a pogorât foc din cer. Dar ce? Satana-i în cer? Nu l-a dat Arhanghelul Mihail jos din cer? N-a fost lupta cu Arhanghelul Mihail, cum vedem la Apocalipsă? *Și loc nu s-a mai aflat pentru ei în cer.* Dar de ce spune Scriptura *cer*? Aerul se numește cer. Țăriile aerului se numesc „cer” în Sfânta Scriptură. Că auzi ce zice Scriptura: *Lăudați pe Domnul păsările cerului.* Nu cumva ele trăiesc în cer, fiindcă le spune păsările cerului? Nu. Trăiesc în aer. Deci să înțelegeți, după Dogmatica Sfântului Ioan Damanschin, aerul se numește cer.

Deci satana a pogorât foc din văzduh, din aer. Și avea bietul Iov 7000 de oi, 3000 de cămile, 500 perechi de boi, 500 de perechi de asini, 3000 de slugi cu brăie de aur încinși, care slujeau la atâta avere, șapte feciori și trei fete, palate și moșii. Și prima dată turmele oilor au căzut jertfă. A pogorât satana foc din cer, adică din văzduh, și au ars turmele lui Iov, deodată cu tot cu ciobani, cu tot cu slugi, cu stâni, cu câini; 7000 de oi deodată le-a mistuit focul. Dar, prin iconomie dumnezeiască, a rămas un singur om, ca să ducă vestea. Și a venit la Iov. Iov era ca un împărat, purta porfiră și era om foarte cinstit de împărații pământului, că avea negustorie cu oamenii din alte țări, că avea avere mare. Și a venit sluga și a zis:

– Stăpâne, doamne!

– Ce este, fiule?

– Iată, slugile tale, ciobanii tăi și turmele tale pășteau la munte și la șes. Și a venit foc din cer - adică din văzduh – deodată și a mistuit turmele tale și păstorii tăi și slugile tale și tot ce era acolo. Și am rămas singur și am venit să-ți spun ce s-a întâmplat.

Iar Iov a zis:

– Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, așa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac!

Și n-a cântit. Și nici n-a terminat cel de la oi și vine cel de la cămile:

– Stăpâne, doamne, haldeii au trecut Ioardanul, au răpit cămilele tale, 3000 de cămile, și păstorii și toate, și le-au dus în țara lor și am scăpat eu singur și am venit să-ți spun.

Și a zis Iov:

– Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, așa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac!

Și nici n-au trecut puține minute, vine al treilea cel de la boi:

– Stăpâne, doamne, tâlharii au venit din pustiu, au junghiat pe slugile tale și cele 500 de perechi de boi le-au luat și s-au dus cu ele.

Și a zis Iov același cuvânt:

– Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, așa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac!

Și n-a trecut decât puțin și a venit cel de la asini:

– Stăpâne, doamne, din părțile Damascului au venit sirienii și au prins slugile tale și cu tot cu asine le-au trecut în țara lor.

Și acolo erau 500 de perechi de asine, fiindcă în țările calde cămila și asinul sunt cele mai căutate animale, care pot răbda de sete și trăiesc cu puțină hrană. Și a zis Iov același cuvânt:

– Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului, așa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac!

Și n-a zis nici un cuvânt, că i-a luat într-un ceas toată averea. La urmă a venit al cincilea. Acesta i-a rupt inima, dar tot n-a îndrăznit să zică de rău împotriva lui Dumnezeu. El avea șapte feciori și trei fete. Și ei, văzând pe tatăl lor că face milostenie veșnic la atâtea mii de săraci, au început să facă la fel ca tatăl lor. Făceau praznic în fiecare sâmbătă. Și sâmbăta asta făcea cel mai mic; apoi

celălalt, până ajungea la cel mai mare și apoi fetele. Și tocmai acum erau la un praznic mare în aceea sâmbătă; mulți oameni erau chemați la masă și ei slujeau la masa celor necăjiți acolo.

Satana, având îngăduința lui Dumnezeu, s-a dus și a scuturat casa – clădirea, palatul unde erau – și i-a omorât pe toți; și pe cei de la masa și pe feciorii lui Iov. N-a rămas decât unul, care a venit la Iov și a zis:

– Stăpâne, doamne, iată feciorii tăi și fetele tale erau la casa celui mare, la un praznic, și s-a cutremurat casa din temelii și i-a omorât pe toți, și am scăpat eu din întâmplare – că așa, prin iconomie dumnezeiască, numai unul scăpa – și am venit să-ți spun.

Și Iov, când a văzut că Dumnezeu i-a luat și feciorii, fiind acolo în fața casei lui, a apucat veștmintele de sus de la gât – că-n Orient hainele-s până jos la pământ, așa poartă bărbații, cum purtăm noi, călugării – și și-a rupt haina sa până jos. S-a dezbrăcat și s-a aruncat cu fața la pământ și a filosofat pentru moarte, și a zis:

– Nu-i nimica, fiule, gol am ieșit din pânțele maicii mele, gol mă voi duce în groapă. Nimic n-am adus în lumea aceasta, arătat este că nimic nu pot scoate. Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului așa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac!

Și întru toate ce i s-au întâmplat lui Iov, n-a zis un cuvânt rău împotriva Ziditorului său. Atât de tare se temea Iov de Dumnezeu.

Atunci satana, văzând că nu l-a biruit, că i-a luat totul, s-a dus iar la Dumnezeu. *Fost-a întru una din zile și au venit îngerii Domnului și iată a venit și satana înaintea Sa.* Și iar îl întreaba:

– De unde vii tu?

– Doamne, cutreierat-am pământul și toate cele de sub cer și iată sunt de față!

Și l-a întrebat Dumnezeu a două oară:

– Dar ai fost la robul meu, Iov?

– Da, Doamne, am fost și i-am făcut câte am vrut eu!

– Ei! A zis ceva împotriva Mea?

– Nu, Doamne; dar am să-Ți spun ceva. Cer un război mai mare contra lui Iov.

– Ce vrei, mă?

– Piele pentru piele.

– Ce vrei să spui?

– Da. I-am luat toată averea și copiii, dar el este sănătos și soția lui a rămas sănătoasă. Însă dă-mi voie să mă ating de carnea lui și de oasele lui și, să vedem, nu te va blestema în față?

Adică a cerut să-i dea boală grea. Ce zice? Omul a rămas sănătos, măcar cu zilele.

– Du-te, i-a zis Dumnezeu, dar **de sufletul lui să nu te atingi!**

Ai văzut ce este mai scump la om? Sufletul. „De sufletul lui să nu te atingi”. **Că sufletul este mai scump decât tot ce există în lumea asta.** El este mai scump decât toate. De aceea îi atâta luptă pentru mântuirea sufletului.

Și a venit satana, cu voia lui Dumnezeu, cu îngăduința Lui, și l-a lovit pe Iov, din talpa piciorului până-n creștet, cu lepră. Boală care n-ați văzut, ferească Dumnezeu; crapă carnea omului și se face albă ca zăpada și curge sânge și face viermi; pătrunde până la os și n-are leac în veacul veacului. Numai Mântuitorul a vindecat leproși, cum ați auzit.

Atunci Iov, când s-a văzut lepros din creștet până-n talpa, a căzut la pământ de durere; și era niște gunoi înaintea casei lui și el zăcea în gunoi. Și, fiindcă rănilor îl ursturau și viermii îi provocau mâncărime, a găsit un ciob de oală, un hârb, și cu hârbul acela scotea viermii din răni.

Și n-a fost bătaia lui Iov o zi, o lună sau un an. N-ați citit Hronograful lui Chedrin și alte cărți? Șapte ani și jumătate l-au mâncat viermii de viu pe Iov! Așa a răbdat. Și nu zicea nimic și răbda; un schelet în gunoi mâncat de toate jivinele.

Iar soția lui, rămânând sănătoasă, că pe ea n-a lovit-o, că era mai slabă în credință, se ducea cu traista în sat la cerut și îi aducea câte ceva de hrană. Singurul ajutor îi era soția lui, singura mângâiere, ca să nu moară de foame.

Văzând diavolul că nu l-a biruit pe Iov, a încercat prin femeie, cum zice dumnezeiescul Ioan

Gură de Aur: „Când a văzut că pe stâlpul cel de diamant al credinței, pe Iov, nu-l biruiește, la arma cea veche a alergat”. La care? La femeie, cu care biruiește în rai pe Adam. Știa că femeia e mai slabă.

Și femeia, când l-a văzut că-l mănâncă viermii, un an, doi, trei, și toată lumea spunea că-i blestemat de Dumnezeu, că l-a uitat Dumnezeu și a făcut multe rele înaintea Domnului – că așa judecă oamenii, că judecățile lor nu-s ca ale lui Dumnezeu –, atunci femeia a început să creadă, și vine la el și-i spune:

– Măi, omule; iată ce ți-a făcut ție Dumnezeuul tău. Tot ai spus că Dumnezeu ți-ajută, că Dumnezeu îi drept. Iată acuma te mănâncă viermii de viu în gunoi, ți-a luat toată averea și copiii de atâția ani și tu nu zici nici un cuvânt de hulă împotriva Lui și nu-ți pierzi răbdarea!

Atât se temea Iov de Dumnezeu.

– Ce este, femeie?

– Zi un cuvânt de hulă împotriva lui Dumnezeu; ocărește-L de ce te-a necăjit așa, și vei muri!

Ai auzit acest tovarăș de viața, cum s-a făcut unealta satanei în vremea necazului bărbatului său? Iar Iov îi spunea cu blândețe, că vedea că diavolul vorbește prin gura ei:

– Femeie hăi, femeie! Ca o nebună vorbești și ca o fără de minte. Nu sunt eu Iov care eram ca împărații de bogat și cinstit în lume? Nu-ți aduci aminte ce cinste am avut noi pe pământ și câtă avere și câte slugi aveam? Apoi, cum am primit cele bune din mâna Domnului, să nu primim și cele rele?

Auzi om care se teme de Dumnezeu, când dă de necaz? Da! „Dumnezeu m-a ajutat atâta vreme; trebuie să rabd acuma, ca mulțumire lui Dumnezeu că m-a ajutat altă dată”. Și a văzut diavolul că nu-l poate birui. Atunci au venit la el trei prieteni: Bildad, Țofar și Edifaz Ameneul. Aceștia erau ca niște împărați de bogați, boieri mari din alte țări, care cumpărau mii de vite de la Iov, miei și lână.

Când au venit, au întrebat:

– Unde-s curțile lui Iov? Unde este Iov?

Iar oamenii le arătau:

– Uite colo în gunoiul acela un schelet; îl mănâncă viermii.

Barba lui era până la pământ și părul încâlcit de gunoaie. Ei auziseră de bătaia lui Iov, dar nu creadeau că-i chiar așa. Și au venit din altă țară. Când au venit la Iov, cum îl știau ce om cinstit era, ce parale și ce slugi avea, au stat cei trei prieteni lângă Iov șapte zile și șapte nopți și n-a putut vorbi unul. Numai se uita la el. Și gândeau ce va fi asta? Ce fel de bătaie a lui Dumnezeu este asta? Și la șapte zile a deschis cuvântul Elifaz Ameneul și, în loc să-l mângâie pe Iov în rănile și în durerea lui, în loc să-l îmbărbăteze, că erau prieteni de altădata, a început să-l rănească cu cuvântul:

– Iov, mi se pare că te-a rețezat Dumnezeu pe tine ca pe un copac tomnatic, care nu face roadă. De ce-ai ajuns tu așa? Ai oprit plata văduvelor și simbria lucrătorilor! Ai uitat de Dumnezeu! Ai făcut fărădelegi înaintea Lui!

Și așa mereu l-a muștrat. La fel și al doilea prieten și al treilea. Și a venit și al patrulea, unul Elihu. Acesta a vorbit puțin mai drept, că se temea: „Măi, nu cumva să fie certare a Domnului pe drept și mă tem să vorbesc pe omul acesta”. Iar Iov a început a le spune lor cu blândețe:

– Dragii mei, prietenii mei, spre dosadă ați venit aici și spre rană mie. Mai bine ziceam eu gropii, „mama mea”, și viermilor, „voi sunteți frații și surorile mele”, decât să vină prietenii mei să mă rănească cu cuvinte; adică mai bine mă mângâiam cu viermii și cu gândul la groapă, la mormânt, decât să aud din gura voastră acestea.

Și le-a spus: „Voi mă învinuiți că am oprit plata slugilor și că am făcut nedreptate. Eu nu mă laud, dar adevărul voi vorbi. Eu am fost tatăl sârmanilor și maica văduvelor, eu am fost ochiul orbilor și urechea surzilor și piciorul șchiopilor și mâna ciungilor. Tunsura mieilor mei a încălzit umerii săracilor; că lâna de la șapte mii de oi toată o dădeam pentru îmbrăcăminte la săraci. Ușa mea nu s-a închis la tot străinul și toată averea mea am socotit cu putere s-o împart la cei necăjiți. Deci nu-i adevărat ce vorbiți voi. Adevărat că mâna Domnului mă ceartă pentru păcatele mele, dar ceea ce mă învinuiți voi nu este adevărat”.

Văzând Dumnezeu răbdarea lui Iov, după ce-au plecat cei trei prieteni și Elihu s-a dat puțin

în lături, a apărut Dumnezeu în nori și în vifor deasupra lui. Iov zăcea acolo de șapte ani jumate, numai oasele și inima rămăsese – căci carnea lui era mâncată de viermi. Și când a venit Ziditorul cerului și al pământului, Iov era acuma rănit de prietenii lui ocărăți și defăimat și de soția lui și de toți. Deodată aude glasul lui Dumnezeu din nori:

– Iov, scoală-te ca un bărbat, ia veșmântul tău – că i-a trimis un veșmânt din cel alb ca zăpada –, încinge-te și să stăm de vorbă amândoi!

Cine a zis *scoală-te*? Acel ce va scula toți morții la judecată într-o clipeală de vreme! S-a sculat ca fulgerul Iov, sănătos ca la 30 de ani și frumos și vesel, s-a îmbrăcat în veșmântul dat de Dumnezeu. Și a spus Dumnezeu către el:

– Iov, unde erai tu când am întemeiat pământul? Spune-mi Mie care-i lățimea cea de sub cer? În ce loc locuiește întunericul și ce loc are lumina? Unde erai tu când am măsurat Eu munții cu așezământul cunoștinței, văile cu cumpăna și dealurile; când am pus mării hotar nisipul și am îngrădit marea cu nisip și I-am spus: până aici să stai și întru tine să se sfârșească valurile tale?

Eu am întins crivățul pe uscat. Eu am făcut cuvântători pe pământ. Eu am măsurat greutatea vânturilor. Eu am însemnat calea fulgerelor sub cer. Eu am rânduit nașterile fiarelor din codri, nașterea dobitoacelor pământului și a oamenilor. Eu am făcut orizontul și rarița cea de miazănoapte și am împodobit cerul cu stele, cu soare și lună și lumină am dăruit zidirii Mele. Spune-Mi: unde erai tu atunci?

Eu pe tine, Iov, te-am turnat ca laptele în pântecele maicii tale, te-am încheșat ca brânza, te-am țesut ca pânza, ți-am făcut inimă și oase și te-am făcut făptura Mea în pântecele maicii tale și Eu am zidit inima ta și am știut că nu-ți vei pierde răbdarea. Eu am întemeiat inima ta întru tine și credința și răbdarea ta.

Și acum, Iov, fiindcă ai așteptat cu răbdare venirea Mea și n-ai zis vreun cuvânt rău în atâtea scârbe și necazuri și boli, iată, Eu îți dăruiesc ție de acum înainte 140 de ani de viață; și vor fi averile tale îndoite. În loc de șapte mii de oi, paisprezece mii de oi; în loc de trei mii de cămile, șase mii de cămile, și celelalte la fel. Și vei ajunge să trăiești până la al cincilea și al șaselea strănepot și vei adormi plin de zile și vei veni la Mine să te veselești cu Mine în veci.

Atunci s-a făcut nevăzut Dumnezeu. Și soția lui când a venit de unde era dusă, l-a găsit sănătos și vesel foarte. Și a plouat Dumnezeu în curtea lui Iov trei zile și trei nopți cu galbeni de aur, cum spune în tradiție. A luat Iov moșii și vite.

Soția lui a stat cu fața la pământ trei zile și trei nopți, cerând iertare de la el. Și i-a zis Dumnezeu lui Iov: „Iartă pe soția ta, că nu-i vinovată ea, ci diavolul a ispitit-o!” Și a iertat-o el și a luat-o, și a născut iar șapte feciori și trei fete și nu era frumusețe sub cer asemenea feciorilor și fetelor lui Iov. Nu se găseau mai frumoși copii ca aceia pe pământ.

Ați auzit ce a făcut la Iov frica lui Dumnezeu? Dacă a avut frică lui Dumnezeu, nici când era bogat nu s-a mândrit, n-a fost aspru și nemilostiv; nici când i-a luat Dumnezeu averea, n-a zis un cuvânt împotriva lui Dumnezeu.

Iată om cu frica lui Dumnezeu, care aducea jertfă un bou în fiecare seară, ca nici copiii lui să nu fi greșit lui Dumnezeu cu gândul. Ați auzit om cu frică de Dumnezeu, cum l-a încununat Dumnezeu? Prin câte l-a trecut în veacul de acum și s-a dus să se odihnească în *sânul lui Avraam*, al cărui strănepot era. Iată, deci, cum l-a binecuvântat Dumnezeu!

Frații mei, omul care are frica de Dumnezeu nu trebuie să-l păzească nimeni să nu fure, sau să nu fie curvar, sau bețiv, sau hoț, sau să nu facă rău. Cel ce are frica lui Dumnezeu și ziua și noaptea pururea veghează asupra lui: să nu gândesc ceva rău asupra omului, să nu vorbesc ceva rău că-i păcat, să nu fac ceva rău că-i păcat! Cine are frica lui Dumnezeu, acela se face santinela întregii înțelepciuni, își păzește sufletul și mintea sa de gânduri rele, limba sa de cuvinte rele și toată așezarea sa de a lucra împotriva lui Dumnezeu.

O ISTORIOARĂ CU FRICA DE DUMNEZEU

Îmi aduc aminte de un filosof, care a venit la Socrate, alt filosof. Și acela avea o femeie foarte talentată. Și a început să spună: „Domnule, am o femeie așa de frumoasă!” Celălalt era la o masa cu un creion în mână și hârtie și a tras un zero. „Femeia mea-i de neam mare; taică-său a fost ministru”. Celălalt a mai tras un zero.

„Femeia mea îi sănătoasă ca oul, n-a fost bolnavă și nu-i bolnavă”. Acela a mai tras un zero. „Femeia mea îi foarte învățată”. Acela a mai tras un zero. „Femeia mea știe să lucreze lucruri de menaj, să facă prăjituri de tot neamul, bucate la mese mari”. Acela a mai tras un zero. „Femeia mea știe să toarcă broderii artistice, coase flori, împletește, face flanele cu mașina sau cu mâna. Uite câte talente are femeia mea!”. Acela a mai tras un zero.

La urmă a adăugat: „Femeia mea are frica de Dumnezeu și este credincioasă!”. Acela a pus un unu înainte, pusese șase zerouri. Unu urmat de șase zerouri face un milion. Și a spus: „Ia, acuma i-am dat valoare femeii tale. Nu când ai spus că-i frumoasă și învățată și sănătoasă și știe multe să facă, pentru că dacă îi lipsea frica lui Dumnezeu, toate erau la dânsa egal cu zero, nule, nimic!”

Așa se întâmplă și cu bărbatul, ca și cu femeia aceea și cu orice om. Poate să aibă toate talentele, poate să știe toate meseriile din lume, poate să cunoască toate științele lumii, dacă îi lipsește frica lui Dumnezeu, îi lipsește școala înțelepciunii și omul acesta nu-i bun de nimic.

ALTĂ ISTOTIOARĂ DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

Era un om deprins să fure, măcar de-ar fi fost sărac. Da de unde! Era om gospodar, avea femeie bună, credincioasă și copii, avea boi, avea oi, cai, porci, vite, păsări, pământ, livezi, vii, dar a fost crescut rău la părinții lui, că nu era sătul până nu mânca ceva de furat. Omul acesta de multe ori avea discuții cu soția lui. Soția lui bună îi spunea:

– Măi, omule, ulciorul nu merge de multe ori la apă. Căci îi rușine în sat, dacă te-o prinde pe tine că furi; toți or să te judece pe tine de ce ai furat, că ai tot ce îți trebuie. De ce furi, mă?

– Femeie, eu nu pot. Până n-oi mai lua eu de la cutare boier, de la cutare om, de la cutare proprietar!

Odată era în luna lui iulie, luna era plină pe cer senin ca ziua. El venise din țarină, și a văzut lanurile pline de clăi de grâu, jumătăți de grâu, cum se cheamă în alte părți. Ce s-a gândit el? „Ce bine ar fi să aduc eu o căruță de grâu din acesta la mine”, că era grâu frumos. A venit acasă, a pregătit căruța și caii, drugul de legat snopii; a pus niște fân pentru cai și iarbă verde în căruța și-n puterea nopții, când doarme și pasărea – cum zice țăranul –, a luat o copiliță numai trei-patru ani cu el. Copilei îi plăcea să meargă cu tată-său cu căruța totdeauna.

– Tătaică, mă iei cu căruța?

– Te iau!

Dar mă-sa a zis:

– Stăi acasă!

– Nu! și a început a plânge copila.

– Dă-i drumul! Copila vrea să audă cum merg caii, s-o plimbe tată-său cu căruța.

Dar a fost o pronie dumnezeiască aceasta și purtarea de grijă a lui Dumnezeu. A venit omul acesta la furat snopi în țarină. Un lan de grâu era lângă pădure mare și un drum de țarină pe marginea pădurii. El a tras caii cu oiștea pe unde trebuia să iasă de pe lan, a luat din gură la cai zăbala și le-a dat să mănânce.

Copilița a rămas în caruță. Era lună, senin și se vedea bine la mare distanță. Și s-a dus pe lan omul ăsta, de meserie hoț din copilărie, și a început să se uite în toate părțile: și la stânga și la dreapta și înainte și înapoi. Se uita așa. De ce se uita? Ca nu cumva să fie vreun paznic pe lan. Dar tot ce își zicea: „Chiar dacă ar fi, acuma doarme într-o claie, că acu-i puterea nopții”. În acest timp copilița se

uita de la căruța cum taică-său se uita în toate părțile, și încolo și încolo și se minuna ea în mintea ei – copii naivi – de ce se uită taică-său așa?

După ce s-a încredințat el că nu este nimeni și nu-l vede nimeni, a luat câțiva snopi de grâu și a venit la căruță. Copilița, prin care a vorbit Duhul Sfânt, întreabă pe taică-său:

– Tătăică, mata ai uitat ceva!

– Dragul tatei, dar ce-am uitat?

– Mata ai uitat ceva! Te-ai uitat în toate părțile, dar ai uitat să te uiți și în sus!

– Cum ai zis?

– Mata în sus de ce nu te-ai uitat?

Dar copila n-a zis ca să-l mustre pe tatăl ei. Ea a crezut că poate așa-i bine, dacă se uita în toate părțile, să se uite și în sus. Dar l-a costat pe om foarte mult.

– Cum, cum ai zis?

– Tătăică, eu am crezut că trebuie să te uiți și în sus!

Și atâta l-a certat frica lui Dumnezeu pe om, că a luat snopii, i-a dus înapoi și a făcut claia; a venit, a întors caii, a pus zăbala la cai, și a pus copilița în căruță și cu căruța goală s-a întors acasă. Când vine acasă, femeia știa că nu vine niciodată cu golul. Ori fura bostani, ori popușoi, ori grâu, ori altceva, el venea încărcat. Îl vede, de data asta mai erau două-trei ceasuri pân-la ziuă, că vine cu golul:

– Măi, omule, dar ce ai pățit? Ce-ai pățit?

– Femeie, câte zile voi avea nu mai fur!

– Ce-ai pățit? Bine ți-a făcut! Te-a prins! – ea credea că l-a prins. Ți-am spus eu ție. Așa gospodar la furat!

– Măi femeie, nu m-a prins nimeni.

– Nu cred. Te-a prins! De ce-ai venit cu golul?

– Nu mai fur câte zile oi avea!

– Dar ce-ai pățit?

El arată copilița și zice:

– Din cauza copilei.

– Dar ce ți-a făcut copila?

– Din cauza ei nu mai fur în veacul veacului. Căci a vorbit Duhul Sfânt prin gura ei.

– Dar ce-a zis copila?

– Eu m-am dus pe lan – cum îi obiceiul meu –, și-nainte de a începe a căra snopii mă uitam: în stânga, în dreapta, încoace-ncolo. Copilița mă vedea de la căruță și când am venit m-a întrebat: „Tătăica, mata ai uitat ceva; ai uitat să te uiți și în sus”.

Atunci m-am gândit cât sunt de nebun. Dumnezeu îmi vorbește prin gura copilei, că trebuia să mă uit mai întâi în sus; că dacă mă uitam în sus, nu mai era nevoie să mă uit la dreapta, la stânga, sau înainte, că de ochiul cel de sus nimeni nu se poate păzi. Ochii lui Dumnezeu – cum spune Solomon – sunt de milioane de ori mai luminoși decât soarele și nu este loc unde nu cercetează atotștiința lui Dumnezeu. Cum zice și Apostolul: „Știința lui Dumnezeu străbate până la despărțirea duhului de a sufletului, nu numai până la despărțirea trupului de a sufletului”.

Omul este icoana Preasfintei Treimi. El are minte, cuvânt și duh. Duhul cel în chip de raze de lumină, care-i în inimă, cu acesta omul îi mai mare decât îngerii; că îngerii nu s-au făcut după chipul și asemanarea lui Dumnezeu, ci numai omul. Omul este icoană vie a Sfintei Treimi pe pământ, are minte, cuvânt și duh. Mintea este chipul Tatălui, cuvântul este chipul lui Hristos, iar duhul cel de viață făcător este chip al Duhului Sfânt.

Acest duh de viața nu-i duhul cu care vorbim, acesta este sluga minții și are altfel de cuvânt. Iar acela este un dor gânditor, stă între minte și între cuvânt și circumscrie – are în sine – și pe minte și cuvânt, după Sfântul Grigorie Palama, preaîndumnezeitul la minte. Deci până acolo străbate știința

lui Dumnezeu, până la despărțirea duhului de a sufletului și nimeni nu poate să se ascundă cu vreun gând de la atotștiința Ziditorului.

Acest Duh Sfânt l-a cercetat pe acest om cu frica lui Dumnezeu și s-a gândit: „De acum înainte nu voi mai fura în veci, cât voi trăi. Ba, am să mă duc să mă mărturisesc și să-mi fac canonul pentru câte am făcut în viața, că dacă mă mai duc la furat trebuie mai întâi să mă uit în sus. Și dacă mă uit în sus mi-e destul atât, ca să nu mai pot fura în vecii veciilor, că de ochiul cel de sus nimeni nu se poate păzi”.

Iarăși vă spun: **începutul înțelepciunii este frica Domnului**. Ea este temelia tuturor faptelor bune. *Înțelepciunea are două capete: primul este frica de Dumnezeu și cel mai de sus este dragostea de Dumnezeu*, că toată fapta bună se începe din frica lui Dumnezeu și se termină în dragostea lui Dumnezeu, care este legătura desăvârșirii și cea mai înaltă faptă bună.

Dumnezeu cel închinat în Treime, Părintele, Cuvântul și Duhul Sfânt, Treimea cea de o ființă și nedespărțită și Preacurata Lui Maică și toți sfinții să ne fie în ajutor, să nu uităm frica lui Dumnezeu și să păzim poruncile Lui. Amin.

SFATURI DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

Frica de Dumnezeu nu te lasă să mănânci mult. Frica de Dumnezeu nu te lasă să mănânci de frupt în zile oprite. Frica de Dumnezeu nu te lasă să faci vreun păcat în posturi sau la zile mari, sau să nu păzești curăția, care este rânduită și pentru cei căsătoriți.

Frica de Dumnezeu nu te lasă să înjuri. Frica de Dumnezeu nu te lasă să te răzbuni pe cineva. Frica de Dumnezeu nu te lasă când ai văzut om sărac, să-l lași, să nu-l ajuți. Frica de Dumnezeu îți aduce aminte de moarte, de judecată, de gheenă, de iad, de rai, de împărăția cerului, de slava dreptilor. Frica de Dumnezeu nu te lasă să vorbești de rău, nu te lasă să clevetești, nu te lasă să spui minciuni. Frica de Dumnezeu nu te lasă să te mândrești, să te trufești.

Frica de Dumnezeu nu te lasă să ai zavistie. Frica de Dumnezeu nu te lasă să ai ură pe cineva, sau pizmă, sau invidie, sau râvnă rea. Frica de Dumnezeu nu te lasă să te răzbuni pe altul, să-i faci rău. Frica de Dumnezeu nu te lasă să vorbești de rău, să clevetești, să spui minciuni, să glumești, să râzi sau să osândești pe altul.

Frica de Dumnezeu nu te lasă să fii iubitor de arătare, să ai dorința de a plăcea oamenilor, să ai slavă desartă, să ai fățarnicie, să ai viclenie în tine. Frica de Dumnezeu nu te lasă să fii iubitor de sine, să trăiești în nesimțire. Frica de Dumnezeu nu te lasă să păcătuiești nici cu vederea, nici cu auzul, nici cu mirosul, nici cu gustul, nici cu pipăirea, nici cu închipuirea. Frica de Dumnezeu te păzește de uitare, de neștiință, de trândăvie, n-am când vă spune tot alaiul întunericii.

Frica de Dumnezeu este aceea care te păzește să fii sfânt cu trupul și cu sufletul. Și aceasta nu-i numai la călugări, frica de Dumnezeu deopotrivă lucrează și la creștinii din lume și la cei afierosiți lui Dumnezeu în slujba călugăriei.

Frica de Dumnezeu pe preot în Sfântul Altar îl face serafim. Slujește cu frică de Dumnezeu, bagă de seamă să nu greșască o ectenie, cu Sfintele Taine, cu mâinile, la Sfânta Proscomidie, să nu cumva să aibă vreun gând în timpul Liturghiei.

Frica de Dumnezeu, când ai văzut omul necăjit, te duci și-l ajuți, te duci și-l mângâi, te duci și-l sfătuiești. Întotdeauna frica de Dumnezeu îți este povătuitorul cel mai bun. Și de aceea toți Sfinții Părinți laudă frica lui Dumnezeu.

Deci cel mai înțelept om din lume este acela care se teme de Dumnezeu. Ai auzit ce spune Psalmistul: *Fericit bărbatul, care se teme de Domnul, că întru poruncile Lui va fi foarte.*

DESPRE PAZA MINȚII (sfaturi date unor studenți teologi)

Fiindcă a fost vorba, să vorbim ceva despre paza minții. Eu, păcătosul, când încep să vorbesc despre rugăciunea minții sau de paza minții, mi-i rușine și mi-i greu să vorbesc, că vorbesc despre ceea ce nu am. Că zic Sfinții Părinți că **nimic nu-i mai sărac decât mintea aceea care filosofează pentru fapta bună, neavând lucrare**. Eu sunt acela cu musca pe căciulă, că vreau să vorbesc cele ce nu fac și niciodată nu am făcut.

Dar eu cred că vă vor fi de folos acestea în drumul pe care veți merge. Fiindcă viața aceasta este o luptă, cum spune la Iov: *O luptă și o ispită este viața omului pe pământ* și în această luptă și ispită, în fiecare clipă este nevoie de iscusință. Cum a spus și marele Apostol Pavel: *În lupta aceasta grea și mare, aveți nevoie de răbdare și celelalte*.

Și este prea de nevoie, pentru că vă duceți între străini, acolo unde vă duceți, întâlnindu-vă cu oameni de altă credință: protestanți și catolici și cutare... Și ca ortodox, pentru că să-ți păzești sufletul curat, o lucrare mai prezentă și mai puternică decât paza minții nu va fi.

Paza minții are atâta legătură cu rugăciunea minții, ca și trupul cu sufletul. De la paza minții putem trece imediat la rugăciunea minții. Și totodată, în paza minții intră multe lucrări duhovnicești.

Sfântul Isihie Sinaitul spune așa: **Nimeni nu va scăpa de căpeteniile tartarului – mi-aduc aminte din Filocalie – fără de paza minții, măcar de ar fi cât de mare filosof și cât de mare înțelept în lume**.

Ce este paza minții, după învățătura Sfinților Părinți? Este o lucrare prezentă, foarte ușoară și n-are nevoie de prea multă osteneală, decât numai de frica lui Dumnezeu. Ea se naște chiar din frica lui Dumnezeu! Iar frica de Dumnezeu se naște din credința în Dumnezeu. Că dumnezeiescul Părinte Maxim spune: **Cel ce crede se teme**. Eu nu am nici o pricină să mă tem de cineva, dacă nu cred că-i de față. Iar când cred că Dumnezeu este de față, mă tem!

Deci, iată cum **din credința în Dumnezeu se naște frica de Dumnezeu. Iar din frica de Dumnezeu se naște trezvia atenției**, sau paza minții, sau ferirea minții de la păcat, sau privegherea minții. Când auzim la Sfinții Părinți: paza minții și trezvia atenției, liniștea minții, ferirea minții, privegherea minții sau toate acelea, este același lucru. Este așa cum am zice: pâine, bucată de pâine, felie de pâine; dar tot de pâine este vorba, numai sub alte cuvinte.

Paza minții, după învățătura Sfinților Părinți, constă în aceasta: în a ne trezi cu mintea, în a ne împotrivi păcatului cu mintea și în a chema pe „Doamne Iisuse...”, prin rugăciunea minții.

Vezi câtă legătură are rugăciunea minții cu paza minții? Că nu-i de-ajuns să mă trezesc eu: „Ce fac eu acuma este bun? Ce gândesc eu acuma este bun? Ce intenționez eu acuma este bun? Ce cuget eu acuma este bun?” Sau: „Ce alegere fac eu asupra acestui cuget este bună?” N-ajunge atât! Ci îndată mi-a dat putere Preasfântul Dumnezeu să-mi stăpânesc pornirile din volnicia de sine sau de sine stăpânirea. Nu vezi ce spune în Psaltire? *Doamne, căci cu arma buneiviroi ne-ai încununat pe noi*.

Îndată ce ne-am trezit, simțim cu mintea dacă se apropie un păcat de minte sau un gând rău; că orice gând rău este ca un șarpe gânditor, adică un diavol. Și îndată ce l-am simțit că se apropie, să ne împotrivism, cu arma buneiviroi (cu voința) ne împotrivism să nu-l primim, căci avem această putere.

Dar *puterea noastră este slabă și tăria noastră neputincioasă*, cum spune la hirotonie. Și atunci ce-i de făcut? Ne trezim, după puterea noastră; să vadă Dumnezeu că voința noastră se mișcă spre bine și ne împotrivism păcatului. Și negreșit și ținem legătura cu Domnul, chemându-L prin rugăciunea „Doamne Iisuse...”.

Dar nimeni să nu se bazeze pe trezvia sa sau pe voința sa, că-i tare împotriva păcatului, că rămâne foarte, foarte înșelat! Pentru că, negreșit, voința noastră și trezvia noastră trebuie să fie întărită de Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea **ne trezim, ne împotrivism cu voia de sine stăpânitoare și chemăm pe „Doamne Iisuse...”**.

Acestea trei stau nedezipite una de altă. Pentru că dacă nu chemăm pe „Doamne Iisuse...”, nu reușim să ne despărțim în nici un fel cu mintea. Că El ne-a spus în Evanghelie: *Rămâneți întru*

Mine și Eu întru voi, că fără de Mine nu puteți face nimic. Clar! Cheamă pe Domnul în ziua necazului și te va izbăvi, cum spune Psalmistul. Sau: Auză-te Domnul în ziua necazului și celelalte. Dacă-L cheamă pe Dumnezeu, El ne ajută.

Așa și tu. Și trezvia noastră-i bună și voința noastră care se împotrivesc răului, dacă este ajutată de darul și puterea lui Dumnezeu. **Chemarea numelui Domnului să nu înceteze**, că zice apostolul: *Tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui.*

Acuma mai este și a patra lucrare: **Ne trebuie smerenie!** Să ne trezim cu mintea, să ne împotrivism păcatului cu mintea, să chemăm pe „Doamne Iisuse...” și să avem mare smerenie a inimii și cunoștința de sine, fiindcă ne luptăm cu demonii cei mândri. Da! Că îndată ce se ridică în noi părerea de sine, sau îngâmfarea, sau cinstea de sine, îndată ne părăsește Domnul și ne lasă în propriile noastre puteri: „Ia să vedem ce ai să faci tu fără Mine?” Că i-a spus oarecând lui Israel: *Să nu ieși la război fără Mine!* Știi ce-a pățit când a ieșit la război cu amoreii, fără să cheme ajutorul lui Dumnezeu!

Această îndrăzneală – să zicem așa –, sau semeție de cuget, sau cutezanța de sine a omului de a se bizui pe trezvia lui și pe puterea lui de voință, este izvorâtă din iubirea de sine. Egoismul! Adică, după cum arată dumnezeieștii Părinți, din mama tuturor păcatelor, care este iubirea de sine. Că **din iubirea de sine se naște și mândria și trufia și semeția și celelalte.**

Din iubirea de sine se naște mai întâi: mila de sine, cruțarea de sine, îndreptățirea de sine, mulțumirea de sine, trâmbițarea de sine, lauda de sine, plăcerea de sine, părerea de sine. Apoi: închipuirea de sine, simțirea de sine „că sunt ceva!”, îngâmfarea de sine, cinstea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, acestea au o mulțime de ramificații.

Apoi vine moartea minții și omorârea sufletului, mai întâi de moartea trupului – adică nesimțirea inimii –, după care a plâns Sfântul Simeon Noul Teolog toată viața, precum am găsit-o la „Scară”. Nesimțirea nu numai că omoară sufletul, ci omoară mai întâi partea privitoare, adică pe minte; **nesimțirea este moartea minții și omorârea sufletului mai întâi de moartea trupului.**

Dacă i-ai omorât ochiul, ai întunecat trupul. Așa și sufletul, prin minte moare; și de aici înainte diavolul a pus stăpânire peste toate puterile sufletului. Aceasta se întâmplă când omul are încredere în sine și în puterea lui de trezvie și când zice: „A! eu sunt om înțelept. Ce să mă mai rog, ce să mai stau în genunchi, ce să mai chem pe Iisus, doar eu știu să mă păzesc de păcat! Păi eu nu știu ce-i păcat?”

Când vede Dumnezeu în sufletul nostru această încredere și rezemare pe sine și cutezanță de sine, ne lasă în mâna diavolilor. Atunci ispita ne arată cât putem, fără darul lui Dumnezeu și fără mila Lui. De aceea, sufletul nostru în toată clipa greșește lui Dumnezeu. **Să aveți convingerea aceasta că nu există clipa când nu mâniem pe Dumnezeu.** Și pentru că nu este clipă când nu mâniem pe Dumnezeu, nu este clipă când nu avem nevoie de ajutorul Lui.

Sufletul, negreșit, îndată ce greșește cu mintea și cu orice pornire spre păcat, trebuie să alerge cu umilință la ajutorul lui Dumnezeu, să ceară milă, iertare și ajutor împotriva ispitei. Că, dacă cutează pe deșteptăciunea lui, zicând: „A! eu știu multe, eu pot multe!”, auzi ce spune, Scriptura, la Solomon: *Cel ce se încrede în sine, va cădea cădere jalnică.* Pentru ce? Te-ai încrezut în sine; nu mai ai nevoie de Dumnezeu! „Pot și eu ceva!” Și atunci Dumnezeu îți arată ce poți! Că fără El nu putem nimic. Și la trezvia atenției este mare nevoie să simțim în jurul nostru ajutorul lui Dumnezeu, de care avem nevoie în fiecare clipă.

În Sfânta Scriptură se spune așa: *Fata Babilonului, ticăloasa* – și spune mai departe, cum cântăm „La râul Babilonului” –, *fericit este care va apuca și va lovi pruncii tăi de piatră* (Psalm 136, 8-9). Iată pe cine ferește Duhul Sfânt! Pe cel ce ia fiii fetei Babilonului și-i trănțește de piatră.

Tâlcuirea Sfinților Părinți din Filocalie este așa: Fata Babilonului este mintea noastră. Cuvântul babilon înseamnă „amestecare”. Fiindcă mintea noastră pururea este amestecată cu gânduri bune și rele, o numește „fata Babilonului”, născută din amestecare, combinată cu amestecarea. Iar fiii fetei Babilonului sunt gândurile minții, care le naște ea.

Și cine-i fericit? Acela care-i treaz cu mintea și, cum vede că s-a născut din minte un copil –

un gând rău – îl ia de picioare și-l dă de piatra Hristos. Cum ți-a venit un gând rău în minte – înțelegeți? –, dă-l de piatra Hristos: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”. Vine un gând de curvie: „Doamne Iisuse...”, dă-l de piatră! Vine un gând de mândrie, dă-l de piatră! Vine un gând de trufie: „Doamne Iisuse...”; un gând de viclenie: „Doamne Iisuse...”; un gând de zavistie: „Doamne Iisuse...”. Trântește-i de piatră pe pruncii aceștia ai „fetei Babilonului” – adică cugetele rele ale minții – de când sunt prunci. Adică ucide patimile din tine cât sunt mici, că pe urmă sunt mult mai greu!

Pe acești prunci ai fetei Babilonului îi omoară darul și puterea lui Hristos! Hristos S-a numit în Sfânta Scriptură de trei ori piatră: *Piatra cea din capul unghiului, pe Care n-au băgat-o în seamă ziditorii; Piatra cea nefăcută de mână, Care se taie din munte*, despre care se spune la Daniil; și *Piatra, stânca din care a ieșit apa, când a fost lovită de Moise*, simbolizând coasta lui Hristos din care a ieșit sânge și apă.

În Honograful evreiesc am citit viața lui Moise, tradusă de Isaia Răcăciune, un mare rabin care a trăit în secolul trecut. A murit demult! Și la dâșii se scrie, măcar că ar trebui să treacă și în tradiția ortodoxă, ca o teologumenă – știți, nu ca o dogmă –, că Moise, când a lovit stânca la Rafidim – am fost acolo la Sinai și am băut apă –, întâi a ieșit sânge, fiindcă a lovit-o cu îndoială.

Pentru îndoiala pe care a avut-o Moise atunci, l-a muștrat Dumnezeu și nu a murit în pământul făgăduinței. El nu a zis: „Ascultă, Israele, din piatra asta ai să bei apă!”, ci a zis astfel: *Au doar din piatra aceasta am să vă scot apă?* Dumnezeu i-a spus imediat: „Moise, de ce nu M-ai preaslăvit înaintea fiilor lui Dumnezeu? *Au doar din piatra asta...?*” „De ce n-ai zis: din piatra aceasta Dumnezeu vă va adăpa pe voi?” Apoi Moise, fiind certat de Domnul, a lovit a doua oară, zicând: „Ascultă Israele! Din piatra asta...!” A lovit și a ieșit apă.

Dar este și-o taină mare aceasta, că întâi a ieșit sânge și apoi apă. Căci și din coasta lui Hristos a ieșit întâi sânge și apoi apă. Iată cum a închipuit stânca Rafidim, coasta lui Hristos.

Acum să revenim la trezvie, ca să nu ne pierdem în discuție, că cuvântul nostru trebuie să tragă către mijloc. Noi, dacă ne încredem în sine și în puterea noastră de virtute, de înțelegere și de filosofie, mai întâi mireasma Duhului Sfânt nu mai este cu noi.

Îndată ce Duhul Sfânt simte o mică licărire a mândriei, se ferește și-l lasă pe om în propriile sale puteri. Și atunci vedem că am ajuns la cădere. Ori cu mintea, ori cu cuvântul, ori cu lucrul – ori Doamne ferește – cădere care ne desparte prea tare de Dumnezeu. Iar cine are lucrarea trezviei, trebuie să fie treaz și în privința asta. Nu-mi încape mie în putere să mă trezesc, ca să mă lupt cu păcatul. Mă trezesc, dar Îl chem pe „Doamne Iisuse...!”

Legea sobornicească a Bisericii aceasta este: să mă trezesc, să mă împotrivesc, să chem pe „Doamne Iisuse...”. Asta este lucrarea trezviei atenției. Că „fata Babilonului” – adică mintea noastră, de care am amintit mai înainte – naște mereu prunci. Și naște prunci răi – gândurile rele! Noi să-i luăm, să-i trântim de piatra Hristos și să-i sfărâmăm!

Duhul Sfânt atunci ne ferește: *Fericit este care va apuca și va lovi pruncii tăi de piatră*. În momentul când un gând rău l-am lovit de piatra Hristos, am ucis un prunc al fetei Babilonului. Ne ferește pentru aceasta Duhul Sfânt, că nu am nădărdit să-l ucidem noi, ci l-am dat de piatra Hristos.

Ai auzit că spune în Scriptură așa: *În dimineți am ucis pe toți păcătoșii pământului, ca să pierd din cetatea Domnului pe toți cei ce lucrează fărădelegea!* Ai auzit când trebuie ucisi păcătoșii – adică gândurile rele? În dimineți! Gândurile păcătoase răsar din minte, ca mai înainte pruncii fetei Babilonului care se nasc dintr-însa. Și nu arată Scriptura să-i ucidem când ar fi pe la amiază sau seara. Ci, când au răsărit, în dimineți ucide pe păcătoșii pământului!

Gândurile păcătoase, cum au răsărit în minte și imaginație, trebuie ucise prin rugăciunea lui Iisus, *ca să pierzi din cetatea Domnului* – cetatea este sufletul – *pe toți cei ce lucrează fărădelegea*.

Dacă am ucis pe păcătoșii pământului, adică gândurile păcătoase, când răsar din minte, am pierdut din cetatea Domnului pe toți cei ce lucrează fărădelegea. Că doar prin gândurile pătimase vin faptele pătimase. Că zice dumnezeiescul Părinte Maxim: *Stăpânește-ți gândurile, o, monahule! Că dacă nu-ți stăpânești gândurile, îndată vei ajunge să nu poți stăpâni lucrurile!*

Tot păcatul de la gânduri vine. Și atunci, dacă ucidem pe păcătoșii din cetatea Domnului în dimineți, am curățit cetatea, care este sufletul nostru.

Sfântul Diadoh al Foticeii zice așa: „Mintea cea iubitoare de Hristos, primele răsăriri ale păcatului nu le primește”. Cine iubește pe Dumnezeu, cum se atinge de mintea lui un gând pătimăș, zice: „Doamne Iisuse...”. Cheamă Mântuitorul! Pentru că, dacă nu L-ar chema, stă de vorba cu gândul cel pătimăș, se îndulcește cu el și, după ce s-a săturat de îndulcire, își aduce aminte: „Măi dar gândurile acestea sunt păcătoase, trebuie să zic „Doamne Iisuse...”, că uite, m-au scos din așezarea cea bună și m-au aruncat în gânduri spurcate”.

Dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul zice așa: *Când stai la rugăciune și primești gânduri spurcate, ești asemenea unei mirese care curvește de fața cu mirele său.* S-a logodit cu mirele, și pe urmă, poftim! Stă și se împreună cu altul de față cu mirele. Cât de urâtă este mireasa aceasta mirelui său, când vede că ea îl trădează chiar în fața lui.

Iar Dumnezeu, Care vede toate, vede că noi, în vremea rugăciunii, primim gânduri spurcate, și sufletul nostru, în loc să le împiedice prin rugăciune cu Hristos, se împreună cu diavoli și curvește în fața Lui. Și atunci Apostolul Pavel ne spune: *V-am logodit pe voi mireasă unui Mire fără de moarte; și tare mi-e frică de voi să nu se poticnească inimile voastre, precum a Evei de satana în rai.* Clar! Dacă ne-am împreunat cu păcatul în fața lui Dumnezeu, cu diavoli ne-am împreunat, nu cu Hristos! Și atunci, Mirele Hristos zice: „Iată, mireasa Mea – sufletul nostru – s-a împreunat cu diavoli și i se pare că se roagă Mie! Stă la rugăciune și curvește cu diavoli!” Că tot gândul pătimăș dacă-l primim, suntem amestecați cu diavolul acelei patimi și ne duce în gheena.

Zice și Sfântul Isihie: **În vremea rugăciunii minții, se încaieră la lupta trei minți: mintea Sfintelor Puteri, mintea drăcească și mintea omului.** Mintea omului stă în mijloc și el are atâta putere de stăpânire de sine, încât, toate puteriile întunericului dacă ar veni, nu pot să-l clatine.

De aceea a zis Scriptura: *Dumnezeu l-a zidit pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său.* Iar în ziua judecării ne va cere socoteală. Noi vom zice: „N-am putut, Doamne!” „N-ai vrut! Eu te-am înzestrat cu putere”. Că **nici îngerii nu-l silesc pe om la fapta cea bună și nici diavoli nu-l pot sili la cele rele.** Atâta putere a luat satana în rai, când a înșelat pe Eva, să clatine puțin puterea cugetătoare a omului, adică să-l îboldească prin gând să facă răul, dar nu să-l silească.

Poate vom zice în ziua judecării: „Doamne diavolul m-a dus la femeia cutare!” Diavolul poate să zică atunci: „Doamne, să-mi aducă martori! Cine m-a văzut că-l duceam de mâna pe om?” „M-a dus diavolul la crâșmă”, zice altul. Atunci diavolul răspunde: „Doamne, să-mi arate martori! A văzut cineva vreun diavol ducând pe om la crâșmă?” „Doamne, m-a dus diavolul în cutare loc”. Iar diavolul îi poate zice: „Doamne, el a fost prost și iubitor de sine, iubindu-și ființa lui și s-a lăsat birit de patimi. Eu i-am dat în gând și el s-a dus. Și Sfintele Puteri i-au dat în gând să facă bine și nu a ascultat”.

Deci **mintea omului stă între Sfintele Puteri și cetele diavolești.** Și îndată ce el simte că-l ispitesc diavoli din stânga, alearga la Iisus prin rugăciune și atunci se bucură Sfintele Puteri și biruința-i de partea noastră. Iar dacă vom sta de vorbă cu gândurile și ne îndulcim de ele, tot timpul stăm de vorba cu diavolul. De aceea, în Pateric nici nu se mai spune patimă, ci: „Cutare s-a luptat cu diavolul curviei, sau cu diavolul mâniei, sau cu diavolul leneviei”, că tot păcatul este un diavol.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Mare pofta, mare diavol este păcatul”. Și Sfântul Efrem spune: „Câte păcate are omul în minte și în inima, atâția diavoli are într-însul”. Iar Sfântul Marcu Ascetul: „Foarte se silesc diavoli să ne învețe să nu credem că avem diavoli în noi”, dar zice: „Câte patimi avem, atâția diavoli avem!”

Fiecare patimă este un diavol. Adică: *mândria, semeția, slava deșartă, fățarnicia, trufia, viclenia, zavistia, pizma, invidia, râvna cea rea, mânia, iuțirea, nerăbdarea, nerecunoștința, cârtirea, răpirea, nemulțumirea față de binefacerile lui Dumnezeu sau ale aproapelui, ținere de minte a răului, vorbirea de rău, clewetirea, minciuna, gluma, râsul.*

Sau mai departe: iubirea de arătare, dorința de răzbunare, slava deșartă, lăudăroșenia, iubirea de sine cu tot alaiul ei, și pot să spun ceasuri întregi și nu termin nici ceea ce mai țin minte din

mulțimea păcatelor întunericului.

Și iată, atâția diavoli avem în noi! Cine poate zice: „A! Dar nu sunt așa păcătos! Sunt de atâția ani în mănăstire, cu muieri n-am trăit, nici n-am știut ce-i femeia”. Și noi suntem preacurvari în toată clipa, căci cu gândul și imaginația greșim ziua și noaptea!

Pentru că zice dumnezeiescul părinte Efreem Sirul: **Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi mici?** Nu-s mici! Hristos, Înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu, ne-a arătat și a socotit preacurvie întru pofta de femeie și ucidere întru ură de frate. Și acelea se fac cu gândul. Iată, mă fac ucigaș și preacurvar în toată ziua. Și apoi, câtă pocăință îmi trebuie?

Legea Darului, sau a Harului, când a venit, a scos păcatul din rădăcină, nu a venit să cosească păcatul de deasupra, cum dăm cu coasa și rădăcina rămâne.

Așa a fost Legea Veche: să nu furi, să nu desfrânezi, să nu ucizi, să nu fii mărturie mincinoasă... **Legea Veche oprea păcatul din lucrare.**

Legea Harului, când vine, scoate păcatul din rădăcină, că pofta-i rădăcina păcatului. *Să nu poftești femeia aproapelui...*, cum spune porunca a zecea, că ești preacurvar. Și atunci smulgi păcatul din rădăcină! Că de la poftă vine păcatul. Scoate buruiiana de unde pornește ea! Și cu cât Legea Harului este mai desăvârșită, cu atât trezvia atenției trebuie să dea seama omului să-și păzească mintea. **Că omului i se pare că este curat, dacă n-a făcut păcatul cu lucrul.** Cea mai mare înșelare este asta! Că tocmai atunci suntem în cel mai greu păcat, adică în nesimțire, după Sfântul Maxim.

Când nu avem simțirea păcatului, suntem în cel mai greu păcat; că atunci mintea noastră-i oarbă, **iar nesimțirea este moartea minții.** Mintea nu simte păcatul și omorârea sufletului, mai întâi de moartea trupului. Și nesimțirea se naște și ea tot din iubirea de sine. N-am avut timp să vă spun și toate fiicele ei, așa cât le mai țin minte.

Nu este clipă și nu este vreme în care să nu mă aflu mâniind pe Dumnezeu; să avem încrederea aceasta și să știm, și chiar de n-am simțit și n-am ajuns la convingere, să ajungem de acum. Așa trebuie mărturisit. Pentru că am ajuns la convingerea asta cu zeci de ani în urmă, că nu există clipă și mai puțin decât aceasta, când nu ne aflăm mâniind pe Dumnezeu.

Aceasta știi când o simți? Când ajunge omul în treptele cele mai înalte ale rugăciunii inimii și când vine Duhul Sfânt în inima omului, cu darul lui Hristos, atunci abia vede el milioanele de neputințe, care-l robesc simțitor și gânditor.

Vezi în camera asta ce curat este? Nu-i praf, nu-s gunoaie. Dacă o rază de soare ar intra aici și noi am sta deoparte, am vedea milioane de microbi ce se învârt și cât praf este. „Ia uită-te ce era în camera asta!” Dar până ce n-a intrat raza soarelui, nu vedeam. Dar dacă am avea niște aparate speciale care măresc, ele ar face și mai mari corpurile acelea care le vedem cu ochiul liber. Așa este și cu sufletul nostru.

Deci, în timpul rugăciunii celei curate, când se scaldă inima noastră în lacrimi și fierbe în clocotul plânsului, după ce au trecut momentele acelea, atunci o să vezi câte milioane de neputințe zac în mintea și inima noastră. Și acestea nu le simțim. Petrecem în nesimțire, în somn, în răspândire, în învârtoșare, în împietrire. Ni se pare că noi, „slavă Domnului, n-am făcut cutare păcat!” Dar noi le avem pe toate și suntem izvorul a tot păcatul și fabrica a toată fărădelegea, în toată clipa.

De aceea, pentru că în fiecare clipă greșim, în fiecare clipă este nevoie de trezvie, de paza minții, de rugăciune și de umilință în fața lui Dumnezeu. Asta este ce spunea marele proroc David: *că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea.*

Uite un alt caz. Ți se întâmplă uneori să știi că ești păcătos și vrei să te rogi, dar nu ai stare de umilință, adică simți o învârtoșare a minții. Ce trebuie să facem atunci?

Această învârtoșare a inimii în timpul rugăciunii se cheamă răceală, secetă sau uscăciune. Și asta este obișnuită la Sfinții Părinți. Eu deja, când mă mărturisesc, zic: „Părinte, rugăciunea am făcut-o cu mintea îmbrobodită, plină de uitare, plină de răspândire, cu secetă, cu uscăciune, cu răceală, cu părăsirea darului...” **Răceala vine mai totdeauna din uitare.** Pricina răcelii sufletului – că eu, păcătosul, sufăr în toată clipa de ea – este uitarea. Dar uitarea ce este, după Sfinții Părinți? Este primul

păcat din partea rațională a sufletului.

Sufletul se împarte în trei parti: partea rațională, cea mândră și cea poftitoare, după Sfântul Grigorie de Nyssa. Așa le rânduieste în Pidalion. El canonisește exact păcatul după cele trei părți ale sufletului. Vezi în canoanele lui din Pidalion.

Din partea rațională primul păcat este uitarea. Apoi neștiința, nedreapta socoteală, nechibzuință, nemulțumirea pentru binefacerile lui Dumnezeu și ale aproapelui, nediscernământul, credința strâmbă, hula, nebunia, eresul și celelalte. Dar *primul pas spre răceală*, ține minte, *este uitarea*.

Când uităm binefacerile lui Dumnezeu, când uităm că Dumnezeu este de față, când uităm prezența lui Dumnezeu, cădem în așa numita „acedie”. **Acedia este moleșala sufletului și a minții.** Marele Vasile și alți Sfinți Părinți numesc acedia *caracatița sufletului*. Când s-a lăncezit omul și când zace în acedie, în moleșală, atunci vin toate patimile și răutățile în sufletul lui.

Așa o numește și pe imaginație. Aristotel o numea simțire de obște în filosofia lui. Pentru că imaginația nu prinde numai un păcat și nu dă război sufletului numai cu unul. Ai citit *Paza celor cinci simțiri* scrisă de Sfântul Nicodim Aghioritul?

Ei, câte sunt de vorbit! Vezi cum se leagă una de altă, vorbind? De cinci ori am citit-o în viață, la liniște. Strașnică și sfătuitoare carte. Și când o termini, autorul ei zice: *Această puturoasă carte ce am scris*. Ai văzut câtă smerenie? „Tu te-ai făcut ca un amnar și eu ca o cremene. Ai lovit o dată și de două ori într-o inimă a mea ca de cremene și au izvorât aceste puține scânteii”. Cartea aceea toată are înțelepciune!

Ai văzut ce spune acolo? Ne arată cum să mergem pe drumul acesta. Din cauză că mintea a căzut în răceală, datorită uitării, după ce-am uitat noi frica lui Dumnezeu, începe omul să-și permită orice. Și prima dată, când **omul a uitat de frica lui Dumnezeu, începe să-i aducă diavolul tot felul de gânduri prin imaginație**.

Imaginația, după Sfântul Vasile cel Mare, **este pod al diavolilor, prin care intră în sufletul omului**. De aceea trebuie o mare atenție la rugăciune să nu ne închipuim nimic, căci prima vamă pe care o întâlnește mintea înspre inima este imaginația. Nici nu faptă rea, nici nu diavolul, nici o patimă nu trece la minte la simțire decât prin imaginație. Că nu poți să faci păcatul până nu ți-l închipui. N-ai văzut când te lupti cu mintea? Ori apare chipul aceluia care te-a supărat și asupra căruia ai fost pornit. Parcă ți-l aduce aminte și parcă te-ai răzbuna. „Ei, dacă ar fi aici! Ce i-aș drege, ce i-aș face!” Și aceia sunt diavoli. Dar prin imaginație îți dau război. „Măi, dar mi-a zis, și-am să-i zic!”

Diavolii iau fața aceluia care te-a supărat și o aduc în suflet prin imaginație și ți-o arată: „Uite, acesta ți-a zis și acesta te urăște!” Apoi vin și minciunile minții, cu presupuneri că acela te urăște, și acela zice așa și acela, cutare.

Un duhovnic mare spunea: „Nu le crede, părinte, că-s minciunile minții și ai să vezi mai târziu că niciuna din câte ți-a spus mintea nu-i adevărată”. Astea-s minciunile minții, pe care le bagă diavolii în suflet în vremea ispitei, prin imaginație, să-l dărâme. Sunt prepusuri, păreri greșite. Prepusuri că cutare îți zice, că cutare are ciudă și cutare altceva. Și niciuna nu-i așa.

Demonii, când văd că tulbură pe om bănuielile acelea, bat război și cu acestea. Că zice în Psaltire: *Mulți sunt cei care bat război cu noi la înălțime*. Și Sfântul Apostol Pavel zice: *Lupta noastră nu-i împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva duhurilor răutății, domniei puterii văzduhului, a duhurilor răutății răspândite în cer*. Iată, cu căpeteniile văzduhului se luptă biata minte!

Ce se întâmplă? Un păcat întâi l-ai gândit. Dacă s-a învoit mintea la gândire, trece la cugetare. Trece la alegere. Imediat îl bagă diavolul în imaginație. Ți-aduce aminte... N-am vorbit noi despre ispita din opt părți? Ca să vezi și acolo câtă filosofie este la Sfinții Părinți! După ce te-a băgat în imaginație, ți-a băgat idolul și te-a lovit în minte. Gata! Auzi ce spune: când *vei vedea urăciunea pustiirii stând în locul cel sfânt, cel ce aude să înțeleagă!*

Sfântul Maxim spune: **Urăciunea pustiiri în locul cel sfânt este păcatul închipuit în imaginație**. Că locul cel sfânt este inima, pentru că *noi suntem Biserica Dumnezeului Celui viu*, și Duhul lui Dumnezeu locuiește în inima noastră. Diavolul, dacă a reușit să bage idolul prin imaginație

în minte, de aici îl bagă în inimă! Apoi, în inimă și în mintea ta, numai fața aceea o ai, ori care te-a supărat, ori care o iubești cu patimă! După ce ți-a băgat idolul, îți dai seama: „Da! Eram treaz mai înainte de prima momeală” – că aicea trebuie să vorbim de cele douăsprezece trepte ale păcatului. Dacă eram treaz la prima momeală, imediat ziceam: „Doamne Iisuse..” și cu trezvia atenției idolul nu intră.

Dacă n-am fost atent, a intrat idolul: cutare față, cutare femeie cu care ne-am întâlnit, sau bani sau slavă, ori de ce nuanță ar veni. L-a băgat în inima prin închipuire. Acesta-i idolul, asta-i „urăciunea pustiirii în locul cel sfânt”. Și dacă era trezvia atenției, nu intră. Îl dădea jos de la început. A venit? „Doamne Iisuse...!” Îl izbești de piatra Hristos. Și știi ce se obișnuiește mintea cu acest nevăzut război? Precum scrie în „Războiul nevăzut”.

Ai văzut că mintea aceluia ce este treaz, care are trezvia atenției, nu numai că nu se teme de năvălirile astea. Știi ce face? Anume le cheamă. Le dă drumul oleacă, apoi cu rugăciune îl cheamă pe „Doamne Iisuse...” în ajutor. Precum face pisica cu șoarecele. Îl prinde și apoi îi dă drumul, și așa se joacă cu el. Dar această lucrare este pentru cei sporiți.

Așa face mintea trezviitorului cu păcatul. Îi dă drumul să intre oleacă înăuntru; și numai ce-l vede că trece în imaginație și începe a-i tulbura firea. „A! Mi-ai venit? «Doamne Iisuse»...”. Și-l mai cheamă o dată la luptă: „Mai vină, măi, și mai intră!” Și el mai vine. Și iar îl izbește de piatră cu „Doamne Iisuse...”.

Știi ce zice apoi diavolul? „Aista nu-i prost! Mă cheamă întâi și-mi dă drumul și apoi mă arde cu Hristos. Stăi, că acuma îi treaz cu mintea. Vin mai târziu când îl stăpânește uitarea”. Și când îl mai cheamă, nu mai vine. Nu uită el să ne ispitească. „Acum nu vin, că-i treaz cu mintea și mă arde cu «Doamne Iisuse...». Dă-i pace. Când va dormita el cu mintea și n-o să fie stăpân pe simțuri, atunci vin! Când este răspândit cu mintea, atunci îi dau război. Acum, când este treaz, n-am nevoie să mă lupt cu el. Că știi ce face acum? Cheamă numele Domnului și mă arde!”

Așa face trezviitorul, precum face mîța cu șoarecele. Îi dă drumul și iar îl prinde. Ferice de cel ce are trezvia minții! De aceea a zis dumnezeiescul Pimen cel Mare în Pateric: **Nu avem nevoie pentru a ne mântui decât de minte trează.** Clar! Atât. Cu mintea trează și cu lucrarea asta a trezviei atenției ne putem mântui cel mai ușor.

Pe aceasta o numește Sfântul Isihie din Sinai „lucrare preacuprinzătoare de toată fapta bună și de toată virtutea” – citiți în Filocalie, că de acolo vorbim, și în Pateric. **Primul păcat care se naște din partea rațională a sufletului este uitarea.** Din uitare se naște răceala sufletului. Zice Marcu Ascetul că trei sunt uriașii careucid sufletul: **uitarea, neștiința și trândăvia.**

Vezi? S-ar putea ca unul să fie treaz cu mintea, dar să fie orbit de neștiință. Și iarăși n-are trezvia atenției nici acesta. Auzi, că neștiința este orbirea sufletului. Sfântul Maxim zice: **Viața minții este lumina cunoștinței, iar neștiința este orbirea sufletului.** Și atunci se poate orbi unul nu numai de uitare, ci și din neștiința. Și dacă a spus și de trândăvie, dar ai auzit pe cine a pus întâi? Tot pe uitare. Că și neștiința și trândăvia vin după uitare.

Sfântul Grigorie de Nyssa clasifică în Pidalion toate păcatele după trei părți ale sufletului și primul păcat care vine din partea rațională este uitarea. Și cauza răcelii noastre în cele duhovnicești, chiar în vremea rugăciunii, tot de la uitare pornește.

Iar cine are trezvia atenției, înainte de a veni uitarea, o simte. Pentru ce? Trezvia se naște din frica de Dumnezeu. Și frica lui Dumnezeu din credința în Dumnezeu.

Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: **Cine crede, se teme și cine se teme, se trezește!** Uite, a venit un gând! De-acum trebuie să discernem: ori îi rău, ori îi bun! Ce-i de făcut? Și cine se trezește, imediat trebuie să cheme pe „Doamne Iisuse...”, căci **trezvia atenției stă în trei lucruri: în a ne trezi cu mintea, în a ne împotrivi păcatului când este în minte, și a chema pe „Doamne Iisuse...”.** Trezvia noastră nu are nici o putere fără Iisus.

Dar uitarea este primul pas spre răceală, cum arată dumnezeieștii Părinți. Iar dacă noi luptăm împotriva uitării, mintea întotdeauna îi trează și scapă de celelalte lupte în celelalte trepte ale păcatului. Ai văzut cum a fost numit satana de Iov în Sfânta Scriptură? Furnico-leu. Frumos

comentariu face la aceasta Nil Ascetul, iar mai târziu Nicodim Aghioritul îl pune în *Paza celor cinci simțiri*.

De ce s-a numit satana și păcatul furnico-leu? Iov zicea: „Furnico-leul a murit de foame că n-avea de mâncare!” Dar la cine? La Iov n-avea de mâncare, nu la mine păcătosul! Eu îl hrănesc în toată ziua și-l fac leu. Că de ce Iov nu-l hrănea pe furnico-leu? Auzi ce spune Scriptura? Acest om aducea în fiecare seară câte un bou jertfă pentru copiii săi: „Doamne, nu cumva copiii mei, fiind tineri, să fi greșit cu gândul lui Dumnezeu!” Care din tată și din mamă de azi mai au grijă ce greșesc copiii lor cu gândul lui Dumnezeu?

Nu l-a numit degeaba Dumnezeu pe Iov, drept și temător! Aducea un bou jertfă în fiecare seară, nu pentru păcatele lui, ci pentru ale copiilor lui. Că el a spus că furnico-leul a murit de foame că n-avea de mâncare, adică el nici în gând nu hrănea păcatul. Și zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „N-ar fi pierit copiii lui așa, dacă nu i-ar fi găsit la masa și la beții. Că ei erau la praznic la fratele cel mai mare și petreceau. De aceea a putut satana să dărâme casa. Dacă îi găsea în rugăciune nu se putea întâmpla așa”. Dar aceasta a lăsat-o ca pildă Dumnezeu.

Dar acest Iov, care era atât de tare treaz cu mintea înaintea lui Dumnezeu, zice că furnico-leul a murit de foame că n-avea de mâncare; și Sfinții Părinți fac comentariu mai ales la lucrul acesta. **Păcatul, când vine în mintea noastră, este mic ca o furnică.** Că prima treaptă a păcatului este a face fapta bună cu scop rău. Pentru că fapta bună făcută cu scop rău n-are plată, și ea trece de partea scopului și se pierde. Sufletul și viața faptei bune este scopul. De aceea a zis dumnezeiescul părinte Maxim: Este feciorie și milostenie și priveghere și post și osteneală, care sunt urăciune înaintea lui Dumnezeu, nu cu scop adevărat se fac acestea!

Dacă fapta bună este făcută cu scop rău, ea trece de partea scopului și se face una cu el. Scopul este sufletul și mireasa faptei bune.

Noi, dacă ne-am trezi cu mintea, atunci când facem o faptă bună, trebuie să vedem dacă-i cu scopul de a plăcea lui Dumnezeu, de a mă mântui sau dacă nu cumva mintea mea privește în altă parte. Dumnezeiescul părinte Efrem zice: **Când mintea va părăsi scopul blagocestiei, adică al evlaviei, toate faptele bune nu mai folosesc.**

Că scopul este ori al iubirii de slavă, ori al iubirii de treaptă, ori al iubirii de câștig, cum zice Sfântul Ioan Scărarul. Auzi ce zice el, arătând aici cât este de rea chiar și lepădarea de lume cu scop rău: „Cel ce pentru iubirea de câștig a făcut lepădarea de lume, este ca piatra de moară, care întru aceleași se învârtește”, vorbind despre cele trei feluri de lepădări de lume.

Al doilea scop. „Cel ce pentru iubirea de treaptă pe lepădarea de lume o a făcut, ca tămâia este, care la început miroase și pe urmă scoate fum”. Ehee! Dai de Sfântul Ioan Scărarul! Acolo la Sinai îi zice Sfântul Ioan Sinaitul. Noi zicem „Scărarul”, după cartea lui numită *Scara*. Ce zice? „Cel ce pentru iubirea de Dumnezeu lepădarea de lume o a făcut – adică din dragostea lui Dumnezeu –, adaugă dor peste dor și foc peste foc, aprinzându-se de dragostea lui Dumnezeu, slujind cu frică Lui și cu cutremur”. Acela iubește pe Dumnezeu până în sfârșit! Și iată mintea noastră la trezvia atenției nu trebuie să privească numai asupra gândurilor care vin, ci și asupra scopurilor cu care ne nevoim și urmăm lui Dumnezeu.

S-ar putea să ne nevoim și să rămânem cu mâinile goale, la urmă dacă scopul este altul. Deci **scopul faptelor bune întotdeauna să fie spre slava lui Dumnezeu.** De aceea ne învață și marele Apostol: *Sau de mâncați, sau de beți, sau altceva de faceți, toate să le faceți spre slava lui Dumnezeu.* **Deci, dacă omul este treaz cu mintea, ucide păcatul de când îi furnică!**

V-am vorbit mai înainte de fata Babilonului și de păcatoșii pământului și acuma vă aduc aminte. Dacă ne-ar ajuta Preasfântul Dumnezeu să fim treji cu mintea și să ucidem păcatul de când e furnică; că apoi, pe treptele celelalte, se face leu și nu-l mai putem birui!

Deci, prima treaptă a păcatului este să faci fapta bună cu scop rău. A doua, să nu faci fapta bună desăvârșit, întreagă. Un exemplu: faci milostenie, dar o faci din furat! Și zice Sfântul Ioan Gură de Aur: Cel ce aduce jertfă din osteneală străină lui Dumnezeu, așa-i ca și cel ce aduce câine împuțit. Deci, iată că nu-i cum trebuie!

A treia treaptă a păcatului este momeala. Se apropie de minte un gând, dar nu cu patimă. Femeie, să zicem, slavă, bani. Să luăm de pildă numai aceste trei. Dar nu-i nimica rău; că Dumnezeu le-a făcut la început bune toate; și femeile și banii și slavă.

Precum iedera și hameiul se agață de orice plantă care-i mai aproape, așa și lângă gândul simplu al lucrului se agață patima. Și tocmai asta este lupta omului trezvit – căci despre trezvia atenției vorbim aici! Aceasta este cea mai străvezie (pătrunzătoare) lupta a minții creștinului și a monahului.

Toți ne luptăm pentru mântuire. Dar trebuie să despărțim gândurile simple ale lucrurilor, de cele complicate cu fapta! Nu-i păcat să gândesc la femeie, că și Evanghelia a spus că *Cel ce privește la femeie*, nu spre a o vedea, ci *spre a o pofti, preacurvește cu dânsa în inima sa*. Îndată ce lângă femeie a apărut pofta, gata! Este preacurvie! Eu, dacă am privit-o, dar fără să cuget cu patimă, nu-s preacurvar. Pot să văd un milion de femei! Dar dacă am poftit una în inima mea, atunci imediat eu sunt preacurvar.

De aceea zice dumnezeiescul Efrem: **Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul că n-ar fi mari!** Dacă nu erau mari, nu era nevoie ca dreptul acela, Iov, cu 1850 de ani înainte de Hristos, să aducă jertfă pentru păcatele cu gândul ale feciorilor săi, și înțelepciunea lui Dumnezeu nu socotea preacurvie întru poftă cu muiere, și ucidere întru ură de frate. Cu gândul, omul este ucigaș și preacurvar în toată vremea. De aceea zicea Sfântul Efrem Sirul: „Nu vă aruncați în negrijă!” Un gând venit în minte și omul trece la imaginație; de la gând începe tot păcatul.

Toata lupta noastră și a fiecăruia dintre noi, care vrea să se mântuiască, este să despartă gândurile simple ale păcatului de cele complicate cu fapta. Că nu ne rănește pe noi gândul simplu, ci cel ce ne complică cu patima. Și atunci diavolii, văzând că am primit gândul pătimăș, care este momeala gândului simplu, ne duc mai departe pe treapta următoare a păcatului.

Treapta a patra a păcatului este consimțirea. A consimțit sufletul nostru să stea de vorbă cu gândul cel simplu! Să stea de vorbă cu gândul olecuță. „Măi, cam cum e cu asta?” Și gata! Suntem pe treapta a patra a păcatului! Starea de vorbă a sufletului cu păcatul.

În treapta a cincea începe lupta. „Nu-i bun gândul ăsta; vine cu patimă la mine!” Și lupta se dă pe toate treptele păcatului până la deznădejde și moarte. Minte începe să lupte. „Nu-i bun gândul ăsta! Mi-a băgat patimă în suflet! Uite, poftesc femeie sau ban sau treaptă sau urăsc pe fratele”. Sau cine știe de ce nuanță ar fi păcatul, din cele trei părți ale sufletului. Și atunci eu trebuie să fiu atent, că vorbim de trezvie. „Ei, diavole, până aici! M-ai adus până aici!” De-acum, lupta!

Și în lupta asta, v-am spus, trebuie să chemăm pe „Doamne Iisuse...”. Că auzi ce zice Scriptura? *Să nu ieși, Israele, fără de Mine la război, că vei fi înfrânt!* Cum ai văzut că au pățit cu amareii. Și ziceau evreii: *Doamne, am căzut!* „Păi, nu v-am spus Eu să nu ieșiți la război fără Mine?” Așa și noi în lupta cu păcatul, să chemăm în ajutor numele Domnului.

Cât de treaz ai fi cu mintea și cât de mare filosof ai fi, te prăpădesc diavolii, dacă nu chemi pe Hristos cu „Doamne Iisuse...”. Trezvia atenției și rugăciunea minții au legătură, cum are sufletul cu trupul. A ne trezi, a ne împotrivi păcatului și a chema pe „Doamne Iisuse...”. Asta-i filosofia duhovnicească! Atâta legătură are paza minții sau trezvia atenției cu rugăciunea minții.

În lupta asta cu păcatul, mintea noastră începe războiul. La acest război se încaieră trei feluri de minți: mintea diavolească, mintea îngerească și mintea omului. Omul îi dator să se trezească și să cheme pe „Doamne Iisuse...”. *Rămâneți întru Mine și Eu întru voi, că fără de Mine nu puteți face nimic!* Și dacă în lupta asta creștinul cheamă pe Iisus, iese biruitor! Dacă se bizuie pe sine și se lenevește și uită să cheme numele Domnului, iese păcatul biruitor.

În treapta a șasea vine învoiala. „Ei! Și dacă m-aș învoi oleacă cu gândurile răutății, ale păcatului?” Dacă ești tare și ai căpătat trezvia atenției, poți să te învoiești oleacă, ca să chemi păcatul la luptă, cum spune în *Războiul nevăzut*. Faci ca măța cu soarecele. Îi dai drumul și iar îl prinzi. Și-l chemi o dată și zici „Doamne Iisuse...” și l-ai bătut. Îl chemi a două oara, așa cum spune în *Războiul nevăzut*: „Care-i treaz cu mintea, cheamă păcatul”. Îl cheamă de câteva ori și îl ucide. Că diavolii se tem: „Mintea asta-i trează; mă cheamă, dar mă omoară cu «Doamne Iisuse»...”. Și nu mai vine o

vreme. Dar mai încolo zice: „Lasă-l, că acuma nu este biruit de uitare; acum dă-i pace! Când va dormita cu mintea, atunci vom veni; nu când ne cheamă el. Acuma ne cheamă la luptă că-i Iisus și nu se teme. Dar când va dormi, venim noi!” Că el nu se ostenește, nu asudă.

Așa spune și în Pateric; după cum tâlharii, când pândesc casa, dacă aud vorbindu-se înăuntru, zic: „Măi, sunt trei. Nu putem intra, că acuma nu putem prăda”; așa este și cu tâlharii diavoli. Dacă văd diavolii că sufletul stă de vorba cu Hristos – adică cu rugăciune lăuntrică – nu pot intra, că Hristos este acolo și îi arde! Iar dacă nu se mai aude nici un murmur în inimă, nici o vorbire cu Hristos, atunci intră!

Deci, în lupta asta, când sufletul a cedat puțin, cade în treapta a șasea a păcatului, învoiala. „Mă învoiesc. Ei! Și ce dacă voi sta de vorba gândurile curviei, sau ale mâniei, sau ale urii, sau ale slavei deșarte?” **Și această învoială vine, după** cum arată Sfântul Ioan Pustnicul, **din iubirea de sine.** Ea este maica și rădăcina învoielii și a tuturor răutăților! Ca tot să-l îndulcească pe hoit, măcar cu gândul.

Din iubirea de sine se naște mai întâi mila de sine, și apoi cruțarea de sine, pentru că l-a numit Mântuitorul pe Petru, satana. *Cruță-te pe Tine, Doamne!* – a zis Petru. *Mergi înapoia mea, satano! Să mă cruț? Pentru asta am venit Eu, să mă jertfesc, nu să mă cruț!*

Din cruțarea de sine începe îndreptățirea de sine. „Ei, ce! Dar nu pot, dar sunt neputincios, că sunt și eu om! Trebuie să mă las și eu la cele omenești!

Îndreptățește-te, omule!”

Din îndreptățirea de sine, vine mulțumirea de sine. „Îi mulțumesc lui Dumnezeu că eu numai la păcatul cu mintea ma învoiesc, dar nu fac chiar păcatul cu lucrul”.

Din îndreptățirea de sine vine mulțumirea de sine și apoi nemulțumirea. Ce scop are? Sfântul Maxim Mărturisitorul: **Să facă sufletul sătul de fapta bună!** Fariseul cel dinlăuntru al nostru ce zice? Ca cel din biserică: *Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că nu sunt ca toți oamenii și nici ca acest vameș...* Mulțumirea de sine zice: „Mulțumesc lui Dumnezeu că eu mă învoiesc numai cu gândul, dar alții fac păcatul cu lucrul!”

Și ce-i cu asta?

Ai văzut diavolul cât este de filosof? Cât de teolog? Ca să te capete pe tine cu mulțumirea asta, să zici că păcatul tău, dacă a fost până la învoială sau la consimțire, nu-i nimica! Și la această mulțumire, dacă sufletul e mulțumit cu starea lui, iată Evanghelia ce spune: *Fericiți cei ce flămânzesc și însetează de dreptate...* Mereu această sete și foame după fapta bună! Iar mulțumirea de sine este un păcat, o ramură a iubirii de sine, că-l face pe om sătul de fapta bună. *Mulțumescu-Ți Ție, Doamne...* Fariseul din sine îi spune: „Tot ai tu ceva! Nu ești chiar cel mai rău om!”

Din mulțumirea de sine se naște îndată trâmbițarea de sine. Că îi scoate diavolul virtuțile la iveală: „Tu ai făcut așa și așa!” Și pe urma lauda de sine și pe urmă placerea de sine. Se complace cu așezarea lui. Și din plăcerea de sine se naște părerea de sine. „Măi, eu sunt ceva!” Și din părerea de sine, închipuirea de sine. Își închipuiește că el este cineva!

Din închipuirea de sine se naște simțirea de sine. Se simte. „Eu! Ce? Nu te atinge că te sparg! Te atingi de mine?” Din simțirea de sine se naște îngâmfwarea de sine. Din îngâmfwarea de sine vine cinstea de sine. „Mi se cade, că eu sunt cineva!” Din cinstea de sine se naște încrederea în sine, apoi rezemarea pe sine, apoi bizuirea pe sine și apoi vine **nesimțirea și împietrirea inimii care este moartea sufletului** și n-am când a vi le mai spune pe toate.

Iată cum acționează iubirea de sine asupra noastră. Și acestea se întâmplă întocmai când mintea doarme și nu are trezvia atenției. Că atunci când este trează, întotdeauna zice „Doamne Iisuse...”, sau cugetă la alte lucruri duhovnicești. Și atunci se smerește, că își cunoaște neputința sa. Dar ce se întâmplă?

La învoire, mintea noastră s-a învoit cu gândul primit de la diavol, care este acolo. El vede ca mintea acum curvește, ori se răzbună cu ură pe cineva, ori nălucește slavă desartă, ori nălucește bani, ori altă faptă bună. Sufletul, dacă s-a învoit, stă de vorbă cu orice păcat.

Încheind aceste cuvinte, să rugăm pe Prebunul Dumnezeu și Preaînduratul nostru Mântuitor

să ne trimită a Sa milă și îndurare tuturor celor ce viețuim aici și tuturor dreptcredincioșilor care își petrec cu grijă viața. Să nu uităm dumnezeieștile Sale cuvinte, care totdeauna trebuie să ne îndemne la trezvie și veghere, după cum scrie în Sfânta Evanghelie: *Ca nu cumva, venind fără veste, să vă aflu pe voi dormind. Iar ceea ce vă zic vouă, zic tuturor: Privegheați!* (Marcu 13, 36-37).

DESPRE RUGĂCIUNE – TREPTELE RUGĂCIUNII

Rugăciunea este maică și împărăteasă peste toate faptele bune. Dar cum este ea maica tuturor faptelor bune? Că doar marele Apostol Pavel spune: *Și acum rămân aceste trei: credința, nădejdea și dragostea; iar mai mare decât toate este dragostea.* Nu spune așa?

Deci iată că cea mai mare faptă bună nu-i rugăciunea, după Sfinții Părinți, ci este dragostea. Dar de ce totuși Sfinții Părinți au spus că rugăciunea este maică a tuturor faptelor bune? Pentru că ea aduce în sufletul nostru și pe dragoste. Dragostea de Dumnezeu și dragostea de aproapele nu vin pe altă cale în sufletul nostru, decât pe calea rugăciunii!

Bunăoară să spun: dacă ai supărat pe cineva sau te-a supărat cineva și începi să-l pomenești la rugăciune, numai vezi că de la o vreme, se ridică ura din mijloc. Prin rugăciune se taie vrajba și îndată îl câștigi pe acela și îl aduci la înțelegere, la unire. De aceea spune Sfântul Maxim: **Când vei vedea pe cineva că te urăște sau te nedrăpățește, fie cu dreptate, fie cu nedreptate, începe să-l pomenești la rugăciune.** Dar să nu-l pomenești să-i fie lui vreun rău, că atunci cade pe tine. Să zici așa: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul, și pe fratele meu (cutare), că pentru păcatele mele s-a supărat pe mine. Pentru că fratele meu este oglinda mea și el vede răutățile mele”.

Așa spune și Sfântul Ioan Scărarul: „Să nu învinuiești cumva pe fratele când te rogi pentru el, sau să-i ceri pedeapsă”, cum îi pun unii în pomelnice la vrăjmași. Nu-i voie! Chiar dacă îi puneți pe unii la vrăjmași, Biserica știți cum se roagă? Biserica se roagă pentru vrăjmași să-i înțeleptească, să le ierte păcatele, să-i aducă la cunoștința adevărului, să-i facă blânzi și să-i întoarcă cu bine.

Așa se roagă Biserica. Niciodată Biserica nu vrea să facă rău la nimeni. Că *Dumnezeu vrea ca toți oamenii să se mântuiască...* Iar noi, când avem o supărare, ni se pare că cutare ne urăște. Dar Biserica nu! Ea nu face deosebire. Ea se roagă deopotrivă pentru toți, ca să fie buni.

De aceea, vorbind despre sfânta rugăciune, v-am spus că ea se numește maica tuturor faptelor bune pentru că ea se aduce în sufletul nostru pe cea mai mare faptă bună: dragostea de Dumnezeu și dragostea de aproapele.

Auzi ce spune dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul – care a fost „vârful teologiei” și „bilanțul teologiei ortodoxe” în secolul VI – în Filocalie și în cartea numită „Ambigua”, o carte a lui cu care îl întrece uneori în gândire și pe Sfântul Dionisie Areopagitul, numit și „Pasărea cerului”: **Toate faptele bune ajută pe om să câștige dragostea de Dumnezeu, dar nici una ca rugăciunea.** Că rugăciunea de aceea se cheamă „maica faptelor bune”, că ea pe cea mai mare faptă bună o ajunge, pe dragoste.

Toate faptele bune apropie pe om de Dumnezeu, dar rugăciunea le unește. Este ca și când ai face o ușă din tăblii, sau un dulap, și vezi că se potrivesc lucrurile trase la gealau, dar nu se lipesc până nu pui clei. Iar când ai pus clei le-ai făcut dintr-o bucată toate. Așa este și rugăciunea.

Rugăciunea nu numai că îl apropie pe om de Dumnezeu, ci îl lipește de Dumnezeu și îl face un duh cu El. Este ceea ce spune marele Apostol Pavel: *Cel ce se lipește de desfrânată, un trup este cu ea... Și cel ce se lipește cu Domnul, un duh este cu El.* Sudura aceasta duhovnicească de a se uni omul cu Dumnezeu, se face pe calea rugăciunii.

Dar când auzim noi de rugăciune, să nu credem că toată rugăciunea noastră este rugăciune. Dacă eu zic cu limba rugăciunea, sau cu gura, iar mintea este pe dealuri, eu mă înșel pe mine când ma rog. Că **Dumnezeu, în vremea rugăciunii, nu caută numai buzele și limba, ci caută mintea și inima.**

Și rugăciunea care o facem noi cu gura și cu buzele este bună într-o măsură, căci și ea are

temei în Sfânta Scriptură. Când auzi pe Apostolul Pavel că spune așa: *Aduceți Domnului roada buzelor voastre*, arată rugăciunea gurii pe care o zicem; sau când auzi în Psaltire că zice: *Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat*, se referă la rugăciunea limbii și a glasului. Când auzi pe proorocul că zice: *Și L-am înălțat pe El cu limba mea*, tot de rugăciunea gurii vorbește; sau: *Doamne auzi rugăciunea mea și strigarea mea la Tine să vină*, tot de rugăciunea buzelor vorbește. Sau: *Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea și nu trece cu vedere ruga mea*, iarși de rugăciunea gurii vorbește și aici Sfânta Scriptură.

Dar să știți că **rugăciunea gurii**, după învățătura dumnezeiescului părinte Grigorie de Nyssa, marele filosof și fratele marelui Vasile, **este granița cea mai depărtată a rugăciunii**, sau, mai bine-zis, ca să înțelegi mai bine, ea este cuiul (treapta) cel mai de jos din scara rugăciunii. Știi că atunci când te urci pe scară, pui piciorul pe cel dintâi cui. Dar cât ai de suit!

Or, scara rugăciunii în urcusul ei nu are sfârșit. **Rugăciunea, în creșterea ei, nu are margine, pentru că ea se unește cu Dumnezeu.** Și precum Dumnezeu, fiind nemărginit în sfințenie prin înălțimea însușirilor Sale, nu are sfârșit în bunătate și în sfințenie, așa și rugăciunea, în creșterea ei duhovnicească, se înalță și margine nu are!

Și nu numai rugăciunea este nemărginită, ci și **toate virtuțile care se nasc din Dumnezeu sunt nemărginite**; tocmai de aceea, că se nasc din Dumnezeu nemărginit. Ori credința, ori nădejdia, ori dragostea, ori mila, toate sunt nemărginite, pentru că ele se nasc dintr-un Dumnezeu care nu are margine în bunătate.

Așadar, când ne rugăm cu gura, să știți că facem bine, căci cu aceasta începe a se învăța omul a se ruga. Cu gura începem să învățăm întâi rugăciunile începătoare: „Împărate ceresc”, „Sfinte Dumnezeule”, „Preasfântă Treime”, „Tatăl nostru”, „Crezul”, „Psalmul 50”...; și-i bine să le învățăm pe de rost din cărți de rugăciune, din Ceaslov și Psaltire.

Noi citim rugăciuni cu gura, și așa se învață rugăciunile ca și cum am fi în clasa întâi. Omul o ia de la această rugăciune cu gura și se ridică în rugăciune, până nu mai este rugăciune, până intră în vedere dumnezeiască. Acum, vorbind de rugăciune, vom vorbi despre treptele rugăciunii, așa cum ne învață Sfinții Părinți.

Când ne rugăm cu limba, cu gura și cu buzele, suntem în treapta cea mai de jos a rugăciunii. Trebuie să trecem cu rugăciunea noastră de la limbă și de la gură, la minte, pentru că **sufletul nostru are două părți dominante**, cum arată Sfântul Ioan Damaschin în „Dogmatică”: **mintea și inima.**

Mintea izvorăște permanent gânduri. Creierul este unealta rațiunii, iar mintea este unealta sentimentelor, a simțirilor celor duhovnicești. Că unde simți întâi bucuria, scârba, frica? Nu în inima? Vezi că simțirea sufletului se află în inimă?

Deci, vreau să vă spun un lucru. Când ne rugăm cu gura, ne aflăm la începutul rugăciunii. Iar dacă eu zic o rugăciune cu gura: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”, sau „Tatăl nostru”, sau „Născătoare de Dumnezeu, Fecioară...!” sau oricare și, dacă o înțeleg și cu mintea, ea atunci nu se mai cheamă rugăciunea gurii, ci trece în altă treaptă, și anume la rugăciunea minții.

Iar dacă această rugăciune, care o zic cu gura și o înțeleg cu mintea, o duc până la simțirea inimii – să o simt și cu inima –, ea a devenit atunci rugăciunea inimii, altă treaptă mai înaltă. Deci, auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Vreau mai bine să zic cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba.* Ați auzit cu cât este mai înaltă rugăciunea minții decât a limbii? Că preferă apostolul mai degrabă să zică cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba; fiindcă, a te ruga cu mintea este rugăciune mult mai înaltă decât a limbii.

Dar rugăciunea minții este desăvârșită? Nu! Nici a minții nu-i desăvârșită. Rugăciunea minții de-abia o numesc dumnezeieștii Părinți jumătate de rugăciune, sau pasăre cu o aripă, sau rugăciune cu un picior, că nici rugăciunea minții nu-i desăvârșită. Îi mai trebuie ceva. Trebuie să ducem această rugăciune de la înțelegerea minții la simțirea inimii.

Când noi zicem o rugăciune cu limba și o înțelegem cu mintea și o simțim cu inima, ea devine sferică, rotundă, în mișcarea sufletului nostru. Această rugăciune este mult mai desăvârșită și

se numește rugăciunea inimii.

Dar o să mă întrebați: Rugăciunea inimii este cea mai înaltă? Nu! Sunt rugăciuni și mai înalte decât a inimii. Dar **la rugăciunea inimii**, zice Sfântul Isaac Sirianul, **de-abia ajunge unul din zece mii**. Iar **la rugăciunea care-i mai sus decât a inimii**, **de-abia ajunge unul din neam în neam**; așa de înaltă este rugăciunea care trece peste cea a inimi. Și care sunt treptele mai sus de rugăciunea inimii?

Prima este rugăciunea **de sine mișcătoare**. De ce se cheamă așa? Când s-a întărit rugăciunea în inima, adică „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”, de la o vreme inima se roagă fără să zica limba cuvinte. Este ceea ce spune la „Cântarea Cântărilor”, în Biblie: *Eu dorm și inima mea veghează*. Știi cum este atunci rugăciunea noastră? Așa cum ai întoarce un ceas și apoi el merge singur.

În această treaptă ajungi la ceea ce spune marele Apostol Pavel: *Neîncetat vă rugați* (I Tes. 5, 17). Ni s-ar părea că Apostolul Pavel zice aici ceva mai presus de puterea noastră. „Cum să mă rog neîncetat? Dar eu dorm. Mă pot ruga când dorm? Dar eu mănânc. Mă pot ruga când mănânc? Dar eu vorbesc cu oamenii. Mă pot ruga?” Te poți, dacă vrei!

Omul care a ajuns la rugăciunea de sine mișcătoare, oriunde ar fi, inima lui se roagă permanent. Dacă-i în avion, dacă-i în tren, dacă-i în fabrică, dacă-i la gară, dacă-i pe drum, dacă doarme, inima lui se roagă neîncetat. Această rugăciune, când ajunge să fie „de sine mișcătoare”, **toată viața omului este o rugăciune**. Orice lucrează pe pământ, el tot timpul se roagă.

Apostolii nimic n-au învățat mai presus de puterea noastră. Când a zis Sfântul Apostol Pavel: *Neîncetat vă rugați*, cel ce ajunge la „rugăciunea de sine mișcătoare” împlinește cuvântul lui. El dacă mănâncă, inima lui se roagă, când vorbește cu oamenii, are în taină altă gură: gura cea de foc a Duhului Sfânt din inima lui. Cu aceea vorbește cu Dumnezeu. Este „gura Duhului”, cum o numește Vasile cel Mare. Un asemenea om, care a câștigat „rugăciunea de sine mișcătoare”, orice-ar face el, inima lui se roagă. Aceasta este a patra treaptă a rugăciunii.

Este și o altă treaptă mai înaltă decât aceasta: **rugăciunea cea văzătoare**. Care este aceasta? Ai văzut pe Sfântul Antonie cel Mare? De-acolo, din muntele Tebaidei, unde era el în Egipt, se ducea cu mintea la Sfântul Amonie, alt sihastru mare. Acela ieșise din viață și sufletul lui era dus de îngeri la cer. Și el a început a se închina. Și l-au întrebat calugării: „Părinte, de ce închini?” Și el a răspuns: „Fratele nostru, Amonie, marele stâlp al cerului și al pământului, se duce la cer și m-am închinat sufletului lui”.

Și era mare distanța de la Sfântul Antonie până la muntele lui Amonie, însă Antonie vedea sufletul lui Amonie cum este ridicat de îngeri la ceruri când a ieșit din trup. Asta înseamnă oameni înainte-văzători sau cu minte înainte-văzătoare de Dumnezeu!

Când ajunge omul să fie înainte-văzător de Dumnezeu, el are această rugăciune numită „văzătoare”. Deci se suie cu mintea așa de tare, că el vede aici unde suntem noi câți demoni sunt – că sunt mulți – și câți îngeri sunt. Pe toți îi vede. Și vede pe cel ce și-a curățit inima, vede și gândurile; gândurile ce gândește fiecare. Atât de curată devine mintea lui, că îți spune ce gândești tu, ce gândește celălalt. La fiecare le știe gândurile. Ai văzut la Mântuitorul: *Știind gândurile cărturarilor și ale fariseilor*, a zis: *Ce gândiți rele în inimile voastre? Ce este mai ușor a zice? Ridică-te și ia-ți patul tău și umblă? Sau a zice: iartă-ți-se păcatele?* Se uita și vedea gândurile lor.

Deci la măsura aceasta ajunge omul care are rugăciunea de sine văzătoare. Știe gândurile la toți care sunt de față. Vede duhurile rele, vede îngerii și pe toți care se îngrijesc de mântuirea noastră aici.

Dar este și altă treaptă de rugăciune mai înaltă, a șasea: **Rugăciunea în extaz sau în uimire**. Prin aceasta, în vremea rugăciunii, omul se răpește cu mintea la cer, fața lui se face ca focul și mâinile și degetele lui ca făcliile de foc și nu mai este pe pământ cu mintea, ci numai în cer.

Ultima rugăciune, mai înaltă decât cea în extaz, este **Rugăciunea cea duhovnicească**. Aceasta este a șaptea. **Rugăciunea duhovnicească** nici nu se mai cheamă rugăciune. Ea, după toți dumnezeieștii Părinți **se cheamă vedere duhovnicească și Împărăție a cerului**. La fel zice și Sfântul

Isaac Sirul.

Deci, rugăciunea duhovnicească este mai presus de hotarele rugăciunii. Ea este o fire cu Dumnezeu. Asta este ceea ce a văzut marele Apostol Pavel: *Știu pe un om oarecare, care acum paisprezece ani s-a răpit până la al treilea cer și a auzit acolo cuvintele, care nu este cu puțință omului a le grăi. În trup sau afară din trup, nu știu. Dumnezeu știe!*

El nu știa cum a fost. Că în rugăciunea aceasta duhovnicească mintea omului nu mai lucrează după a sa putere. Ci este luată de puterea Duhului Sfânt și-i dusă în slăvile cerești și nu mai poate cugeta ce vrea ea. Mintea omului este dusă la descoperiri mari în iad, în cer, unde vrea să-l duca Duhul Sfânt. Și omul acesta este în mari descoperiri și când vine iar în așezarea lui, nu știe dacă a fost în trup sau afară de trup, ca Apostolul Pavel. Aceasta este cea mai înaltă rugăciune, de care spune dumnezeiescul Părintele Isaac Sirul că „de-abia se învrednicește unul din neam în neam de o descoperire ca aceasta”. Într-o generație abia dacă se găsește unul.

Pentru ce v-am spus despre aceste trepte ale rugăciunii? Ea are de toate trei treptele generale: **Rugăciunea gurii, a minții și a inimii.** Iar celelalte trepte intermediare sunt legate între ele ca niște trepte la scară când le sui. **Un rugător desăvârșit trece prin toate aceste trepte de rugăciune cu darul lui Dumnezeu. Dar a se sui omul pe aceste trepte, nu este în puterea lui. A omului este numai voința.** Să voiască să se roage lui Dumnezeu cum poate, iar a se învrednicii de rugăciuni înalte ca acestea, este numai o lucrare care depinde de darul lui Dumnezeu.

Deci, în aceste rugăciuni trebuie să se unească mintea cu inima. Este o rugăciune a minții în inimă și este o rugăciune a inimii curate. Dar să știți că **mintea, pogorându-se în inima, trece două vămi** sau obstacole, **ca să se unească cu inima.** Care sunt aceste vămi? Întâi este închipuirii, a imaginației, și a doua este **vama rațiunii** de la poarta inimii.

Pogorând mintea spre inima, ea întâlnește prima vamă, imaginația. Ai văzut ca stăi uneori la rugăciune și apare în mintea ta te miri ce. O închipuire, ori cel ce te-a supărat, ori cel ce te-a smintit cu o patimă. Și atunci, la vama imaginației sau a închipuirii se oprește mintea noastră în vremea rugăciunii, mergând spre inimă.

Asta este prima stație. Sfântul Nil Ascetul zice în Filocalie: **Fericită este mintea aceea care a ajuns să se roage fără imaginație lui Hristos, fără formă!** Mintea Mântuitorului n-a avut imaginație, spun toți sfinții teologi. Pentru că El era Noul Adam și a venit să restaureze pe vechiul Adam, exact cum a fost în rai.

Că și Adam, când a fost creat de Dumnezeu în rai, nu avea imaginație, nu avea închipuire. Satana a căzut din închipuire, că voia să se facă asemenea cu Dumnezeu, cum zice la Isaia: *Tu ai spus în gândul tău: Mă voi sui deasupra norilor, peste munții cei de miazănoapte care sunt în ceruri, deasupra stelelor cerului voi pune scaunul meu și voi fi asemenea cu Cel Preaînalt.* Și numai cât și-a închipuit, l-a dat Dumnezeu pe Lucifer jos din cer, pentru că și-a închipuit să fie asemenea cu El, necunoscând că este zidire. Că Dumnezeu l-a făcut numai cu gândirea și poate să-l surpe într-o clipeală.

Așa și Adam, când a căzut, prin gândire a căzut. Ce i-a zis satana? *Nu vei muri, ci vei fi ca un Dumnezeu, cunoscând binele și răul.* Și cum și-a închipuit că va fi ca un Dumnezeu, a căzut prin imaginație din darurile date și apoi a fost izgonit din rai. De aceea **dumnezeieștii părinți numesc imaginația pod al demonilor. Nici un păcat nu trece de la minte la simțire (la inimă) dacă nu și-l închipuie întâi omul cu mintea.**

Deci, în vremea rugăciunii n-ai voie să-ți închipui nimic. Nici imaginații sfinte, nici pe Hristos pe Sfânta Cruce, nici pe scaunul Judecării. Nimic. Că **toate imaginațiile sunt afară de inimă** și dacă rămâi să te închini la acestea, nu te închini lui Hristos.

Mintea trebuie să se pogoare în inimă, că inima este cămara minții. Aceasta-i cămara de care spune Hristos: *Tu, când te rogi, intră în cămara ta și roagă-te Tatălui tău întru ascuns și Tatăl tău, Care vede cele întru ascuns, îți va rasplăti fie la arătare.* Voi credeți că acea camară este cea de lemn, casa? Dacă o luați așa, o luați după literă.

Ori aici dumnezeieștii Părinți înțeleg cu totul altfel: Trei uși ai de încuiat când te rogi: **ușa**

cea de lemn, pentru oameni; **ușa buzelor**, pentru cuvinte, ca să nu grăiești cu nimeni decât cu Dumnezeu; și **ușa inimii**, pentru duhuri, ca să te pogori cu mintea în camera inimii. Că **inima este camera minții**.

Auzi ce zice dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul: Omule pogoară-te cu mintea în camera inimii tale și atunci ajungi în cer. Că și aceea este camera cerului, a Împărăției cerului. Dar cine ne-a spus nouă că Împărăția cerului este în inima noastră? Hristos. N-a spus El: *Împărăția cerului înlăuntrul vostru este?* Deci iată că noi avem Împărăția cerului în inima noastră. Și **când ajungem cu mintea în inimă, am ajuns la Împărăția cerurilor**.

Deci, pogorându-se mintea spre inimă în vremea rugăciunii, întâlnește aceste două vămi: întâi vama imaginației și pe urma vama rațiunii, la poarta inimii. Un om înțelept într-o clipeală de vreme le trece.

Legea cea mai scurtă a rugăciunii este să nu-ți închipui nimic când te rogi. Că imaginațiile sunt de trei feluri: bune, rele și sfinte. Să nu primești nici un fel de imaginație. Că dacă te oprești la imaginație, nu poți intra cu mintea în inimă în vremea rugăciunii. Iar aici, la vama rațiunii, care-i la poarta inimii, întâmpină alte duhuri rele. Să vă dau o pildă ca să înțelegeți.

La vama rațiunii o întâmpină pe mintea noastră *teologii întunericului și filosofii iadului* și-i dau minții rațiuni duhovnicești. Mintea noastră, după mărturia Sfântului Vasile, are însușirea să izvorească veșnic gânduri, bune sau rele. Și nu-i de vină ce izvorăște. Că ce turnăm într-înșea moara macină. Noi suntem cei care hotărâm dacă dăm drumul la gânduri.

Stai uneori la rugăciune, în genunchi sau în picioare sau stai pe-un scaun sau pe-o laiță, că te poți ruga și culcat când ești bolnav sau bătrân, cum zice Sfântul Grigorie Sinaitul: „Cel bătrân și bolnav poate sta culcat cu capul pe-o perină, dacă nu poate sta în picioare, numai să se roage”. Dumnezeu nu cere poziția trupului, ci a minții și a inimii. În clipa rugăciunii, numai ce vezi că apar nu cuvinte rele, ci din Scriptură, cum a ispitit pe Mântuitorul în muntele Carantaniei. Nu L-a ispitit din Scriptură? *Aruncă-Te jos, că scris este: Îngerilor Săi va porunci pentru Tine și Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să lovești de piatră piciorul Tău*.

Ai văzut că rolul lor este să te ispitească din Scriptură? Așa face și cu mintea noastră, când vrea să se coboare în inimă la rugăciune. Și la vama rațiunii, care-i la poarta inimii, de exemplu îți vin în minte aceste cuvinte: *Ridicat-ai de la mare caii Tăi, tulburând ape multe*. Sau: *Lipsit-au de la mâncare oile, când nu vor fi boii lângă iesle*.

Ce este asta, că-i din Scriptură, nu? Cine sunt boii? Care sunt oile? Ce înțeles au astea? Și îndată te duce mintea la tâlcuirea Sfântului Maxim: Boii raționali – că-s mai mari boii decât oile – sunt apostolii, episcopii și preoții, Biserica povățuitoare, ierarhia. Ce sunt oile? Biserica ascultătoare, poporul de jos. De câte ori nu a numit Hristos poporul de jos oi? Oi cuvântătoare!

Ce este ieslea din care se hrănesc și boii și oile? Biserica lui Hristos. Că și Biserica povățuitoare și cea ascultătoare se hrănesc din Preacuratele Taine, cu învățătura Sfinților Părinți, a Sfințelor Scripturi celor vechi și noi și cu toate dogmele, cu toate tâlcurile Evangheliei. De unde toate astea? Din această iesle care este Biserica.

Dar ce zice Duhul Sfânt aici? *Lipsit-au de la mâncare oile, când nu vor fi boii lângă iesle*. Adică o să lipsească poporul lui Hristos din Biserica, când n-or să fie păstorii lângă Biserica. Că boii, în chip rațional, sunt păstorii Bisericii. Și iată ce rațiuni adevărate și înalte ne vin în vremea rugăciunii! Dar vrăjmașul nu se supără de asta, când vede că tu raționezi. El se bucură. Bine că teologhisești când te rogi!

Fraților, n-au ce căuta astea în vremea rugăciunii! Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „**Tu, când te rogi, nu teologhisi, că ești batjocorit de demoni!**” Când te rogi **trebuie să ai inima înfrântă și smerită**, durerea inimii pentru păcate și smerenie. Taina asta este a lui Dumnezeu, Izvorul minților raționale din cer și de pe pământ.

Deci nu este voie în vremea rugăciunii să teologhisești. Pentru că a sta de vorba cu niște rațiuni duhovnicești în vremea rugăciunii, chiar de-ar fi din Sfânta Scriptură, nu ne rugăm, ci teologhisim. Adică înseamnă că cugetăm ceva la cuvintele Scripturii. Fiindcă această vamă a rațiunii

este la poarta inimii, n-ai voie să vorbești în vremea rugăciunii nici un cuvânt din Scriptura. Ci, **te coboară în inima cu rugăciunea de-un singur gând**, adică **gândul numai la numele Domnului nostru Iisus Hristos**.

Deci cu această rațiune ne coborâm în inimă, zicând așa: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul (sau păcătoasa)”. Cu altă rațiune n-ai ce căuta. După cum v-am spus mai sus, la vama imaginației, nici o imaginație, cât de sfântă ar fi, nu este în inimă, ci afară de inimă și trage mintea noastră din inima afară. Așa și rațiunile acestea.

Că diavolul, numit *teologul întunericii și filosoful iadului*, are scop să-i dea minții noastre de teologhisit. Și el îți aduce la rugăciune toată Scriptura, dacă vrei – că el este teolog vechi și o știe pe de rost. Numai să nu te rogi! El știe că rugăciunea îl arde.

De aceea îți aduce texte și de la Apostol și din Evanghelie, din predicile pe care le-ai auzit în biserică, din cazanie. Tu stai la rugăciune, iar diavolul îți aduce lucruri mari și rațiuni duhovnicești foarte înalte. Atunci tu capeți o trufie duhovnicească: „De aceea îmi vin mie acum cuvintele astea așa de înalte, că eu mă rog lui Dumnezeu!” Și el râde cu gura până la urechi! Tu nu te rogi atunci, teologhisești. Mântuitorul îți spune să te rogi: *Voi nu vorbiți multe ca fățarnicii, cărora li se pare că întru multe vorbe îi aude Dumnezeu!*

Hristos cere de la noi rugăciunea „monologhie”, adică de-un singur cuvânt, de un singur gând. Ai văzut cananeeanca? Mergea după Hristos și striga cu câteva cuvinte: *Iisuse, Fiul lui David, miluiește-mă! și Fiul lui David, miluiește-mă!* Dar striga din inimă. Ea nu s-a rugat mult, s-a rugat cu un singur cuvânt, dar îl zicea din inimă, până a biruit bunătatea lui Dumnezeu să zică: *O, femeie, mare este credința ta!*

Așa și noi, în vremea rugăciunii, mai ales a rugăciunii inimii, când vrem să pogorâm mintea în inimă, așa să ne rugăm, cu un singur gând. Că dacă părăsești teologia asta în vremea rugăciunii, cu ajutorul lui Dumnezeu, îndată mintea intră în inimă.

Cămara minții este inima. Când auzi în Evanghelie **Tu, când te rogi, intră în camera ta**, să știi că-i vorba de intrarea minții în inimă. Pentru că acolo este Hristos de la Botez; acolo stă mireasa cu Mirele și se unește, adică sufletul nostru se unește cu Hristos în inimă.

Deci, îndată ce mintea a intrat în inimă, ai un semn firesc. Începe ca un cui de foc și se încălzește toată inima de la centru. Apoi se încălzește toată, pe urmă pieptul, umerii, coloana vertebrală, tot corpul și începe a curge sudori cu putere, iar ochii încep a vărsa lacrimi calde de pocăință cu mare foc. Asta-i rugăciune de foc.

Ce s-a întâmplat acolo? S-a întâlnit Mirele cu mireasa. Hristos cu sufletul nostru. Această unire duhovnicească îl face pe om un duh cu Dumnezeu. Este ceea ce spune Apostolul: *Cel ce se lipește de desfrânată, un trup este cu ea... Și cel ce se lipește de Domnul, un duh este cu El.* Această unire și lipire de Dumnezeu în inimă, prin Iisus Hristos, aduce mare dulceață duhovnicească și căldură.

Dar încă nu-i temelia lucrării, nici dulceața, nici căldura cea din inimă. **Temelia lucrării este zdrobirea inimii, căința, durerea inimii pentru păcate și lacrimile de pocăință care se varsă atunci.** În starea aceasta sufletul nostru are atâta fericire, atâta ușurare, atâta căldură și dulceață duhovnicească, încât, după ce se trezește din starea aceasta de unire cu Iisus Hristos în inimă, el nu poate spune trei cuvinte.

Ce minute fericite, cu dulceață, ce bucurie a avut în inima sa! Și dacă în starea aceasta ar sta un lucrător al rugăciunii un ceas sau două – cu mintea pogorâtă în inima, adică să se unească mintea cu inima –, când s-ar trezi, o săptămână sau două în inima lui nu mai poate intra nici un gând din lumea aceasta! Cerul inimii lui atâta se curăț, încât rămâne văzduhul inimii plin de lucrarea Duhului Sfânt. O inimă fericită care s-a adăpat cu lacrimi de pocăință și cu mare dragoste din unirea cu Iisus Hristos. Dragoste duhovnicească care nu se poate descrie cu limba!

Deci, aceasta-i rugăciunea inimii, de care v-am spus mai sus, la care de-abia se învrednicește unul la zece mii! Așa-i de înaltă. Iar de rugăciunea cea duhovnicească, de care v-am amintit în primul cuvânt, de-abia unul din neam în neam.

Dar o să mă întrebați: „Dar noi, părinte, ce facem, majoritatea lumii, care nu știm această tehnică și această filosofie de rugăciune înaltă? Noi ne pierdem?” Nu! Dar fiindcă a venit cuvântul despre rugăciune, v-am arătat care este rugăciunea cea adevărată. Nu înseamnă că, dacă eu nu mă rog, nici să nu spun la altul. Nici eu nu m-am rugat așa de când sunt! Dar nu înseamnă că nu știm. Că neștiința este orbirea sufletului.

Dar știi ce zice dracul mândriei și al nesimțirii, dacă avem o lacrimă la rugăciune? „Amu te-ai rugat strașnic!” Ehei! Și cât îi de-acolo până la rugăciunea cea curată! Cât îi de departe cerul de pământ! V-am spus că rugăciunea în creșterea ei n-are limita. Pentru că se unește cu Dumnezeu. N-are margine.

Aceea înseamnă rugăciune, cum zicea unul în Pateric: „Am poruncit minții mele să se ridice trei zile în cerului! Să nu se pogoare de acolo trei zile”. Aceea-i rugăciune! Sau cum s-a rugat un bătrân din pustia schetică. Aceasta, venind un frate la dânsul, l-a întrebat:

– Fiule, ce este pe la Alexandria? Ce face lumea?

– Părinte, îi mare secetă, a răspuns fratele.

– Da' de ce nu vă rugați? a zis bătrânul.

– Ba ne rugăm, părinte! Au scos și sfintele moaște și icoanele, au venit preoți, au făcut Sfântul Maslu cu arhieriei pe câmp, cu procesiune mare. Se roagă și tot nu plouă!

Dar bătrânul a zis:

– Arătat este că nu vă rugați!

Bătrânul știa adevărata rugăciune.

– Ba ne rugăm, părinte! stăruia fratele.

– Fiule, dacă-i așa, hai să ne rugăm oleacă! – ca să-i arate care-i adevărata rugăciune.

A ridicat bătrânul mâinile în sus și s-au făcut degetele lui ca zece făclii de foc și fața lui ca soarele. Și nu le-a lăsat în jos timp de un ceas. Și în timpul acesta, cum era senin și secetă, au venit norii, s-au îngroșat norii, au început tunete și fulgere și a plouat așa de tare în jurul lor și-n tot Egiptul, încât a strigat fratele:

– Părinte, părinte, coboară mâinile în jos că mă îneacă apa!

Și atunci părintele, când a coboât mâinile, i s-a făcut fața lui iarăși ca mai înainte.

Ai auzit care-i adevărata rugăciune? Așa să ne rugăm și noi! S-au rugat mii și mii; și preoți și arhieriei și popor și n-a plouat. Și s-a rugat unul, dar s-a rugat cum trebuie. Într-un ceas a coborât și ploaia și norii și toate. Cu această rugăciune Ilie a descuiat cerul, care era încuiat de trei ani și șase luni. Asta-i rugăciune în extaz sau în uimire.

Și așa, când ne rugăm, să știm că suntem departe de rugăciune atâta vreme cât mintea noastră este la cele de jos și-i necurată. Dar nu trebuie să deznădăjduim, pentru că Dumnezeu știe neputința noastră. Și de multe ori unul se roagă, săracul, amărât de vreun necaz și nu are nici când zice în ceasul acela rugăciune din Ceaslov sau din Psaltire. Zice și el ceva: „Doamne, miluiește-mă! Doamne, iartă-mă!” Dar zice din toată inima.

Când inima lui pătrunde în inimă, nici nu se poate ruga cu rugăciune lungă. Numai atât zice: „Miluiește-mă, Doamne!”, sau „Mila mea!”, sau „Îndurarea mea!”, sau „Dumnezeul meu!” Deci când s-a pogorât mintea în inimă sau a intrat în camera inimii, atâta zice: „Iisuse al meu! Iisuse al meu!” Pentru că inima atunci se închide și se deschide repede. Inima înghite pe Iisus și Iisus, inima!

Atunci nu mai este timp de vorbă, că el stă în fața Mântuitorului și se teme să zică cuvintele lungi, pentru că pierde atenția. Că **atenția este puterea rugăciunii din fața Mântuitorului**. Și atunci zice numai câte un cuvânt: „Iisuse al meu!” Dar în acele cuvinte atâtea lacrimi se varsă și atâta dragoste dumnezeiască, încât omul se face tot ca focul în vremea rugăciunii.

De aceea, când ne rugăm să zicem cum putem. Sfântul Macarie știa că nu știm să ne rugăm, dar ne dă un sfat: „Omule, eu știu că tu nu ști să te rogi! – el știa ce înseamnă rugăciunea, că era mare stâlp al Ortodoxiei –, dar îți dau un sfat: **Roagă-te cum poți tu, dar roagă-te adeseori!**” Că din deasa rugăciune, omul începe a învăța rugăciunea cea adevărată.

Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „Oare vom părăsi rugăciunea de cantitate?” Că rugăciunea de

cantitate este cea pe care o facem multă, dar fără să fim cu mintea în inimă și fără să fim cu privirea minții la Dumnezeu. „N-o părăsim!” Că rugăciunea dintâi este pricina celei de a doua. **Cantitatea naște calitatea.**

Este un proverb: „Exercițiul face premianți!” Roagă-te mereu! Apostolul Pavel spune: *Rugați-vă neîncetat!* Noi rugându-ne așa, neputincioși și răspândiți, cum putem noi, Dumnezeu, văzând sufletul nostru că vrea să se roage cât de cât, îi dă câteva minute de rugăciune curată.

Și atunci el îndată începe să se roage cu lacrimi, cu foc mare. Însă rugăciunea aceea, chiar dacă durează câteva minute, acele câteva minute de rugăciune cu mintea în inimă sunt mai puternice decât dacă ai sta o luna de zile în rugăciune, citind la Psaltire sau din Ceaslov. Așa de mare putere are. Și atunci, creștinul, gustând din dulceața rugăciunii celei curate, zice: „Ehei! asta-i rugăciune!” Dar această gustare din rugăciunea curată, din rugăciunea harică, nu vine la cheremul nostru, când vrem noi. Vine când vrea Dumnezeu să miluiască sufletul nostru.

Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirianul? **Semn al milei lui Dumnezeu sunt lacrimile la rugăciune. Când** vedem că ne cercetează Dumnezeu cu lacrimi multe la rugăciune este semn că mila lui Dumnezeu s-a atins de ochii tăi și vrea, prin aceste lacrimi de pocăință și de dragoste mare, să te curețe pe tine, să te lumineze, să te spele de păcate și să-ți arate ție care-i adevărata rugăciune.

Deci, noi suntem datori să ne rugăm cum știm noi, cum putem, începând cu rugăciunile începătoare: „Împărate ceresc”, „Sfinte Dumnezeule”, „Preasfântă Treime”, „Tatăl nostru”, „Crezul” și celelalte. Ne rugăm cum putem, dar să ne rugăm adeseori.

Că auzi ce spun Sfinții Părinți? Sfântul Teofan Zăvorâtul este o mărturie preaîndreptățită să vă spună: **Cel ce se roagă des, însăși rugăciunea i se face lui cel mai mare dascal al rugăciunii.** Însăși rugăciunea îl poate învăța să se suie de la treptele cele de jos ale rugăciunii, până la treptele cele mai înalte și până la extaz și până la rugăciunea duhovnicească”. Deci rugăciunea îi învață pe sfinți să se roage, pentru că ei totdeauna se rugau.

De aceea spune: *Neîncetat vă rugați!* Adica oricând. Ești acasă, ești pe drum, ești la chilia ta, ești la lucru, oriunde, tu înalță mintea către Dumnezeu. Și zi cum poți, dar zi mereu! Orice rugăciune-i bună, dacă o zici cu frica lui Dumnezeu și cu atenție.

Să nu căutăm noi treptele de rugăciunii înaltă, că aceasta-i mândrie! Noi ne rugăm cum putem, iar Dumnezeu, văzând că sufletul se chinuie să se învețe a se ruga, când știe darul Lui, îl învrednicește de momente de rugăciune curată.

Și atunci, acela caută însingurare, să fie numai cu Dumnezeu. Cum spune dumnezeiescul Ioan Scărarul: **Cel ce pe dulceața rugăciunii o a aflat, pururea voiește să fie singur.** Și Sfântul Isaac Sirianul zice: **Cel ce pe dulceața rugăciunii o a aflat, va fugi de gloate ca un asin sălbatic!** El vrea să rămână în dulceața aceea și în vorbirea cu Dumnezeu oricând. Și vorbăria și treburile și altele îl sustrag de la rugăciune, dar lui îi pare rău.

Este foarte greu să ajungă omul să se roage în așa fel, ca să nu-l tragă înapoi zgomotul și vederea multora și auzirea despre atâtea lucruri. Rugăciunea desăvârșită puțini oameni o dobândesc.

Este o însingurare în sine, în inimă, și o însingurare dinafară. Însingurarea dinafară: Eu mă duc în pădure să stau într-un bordei, într-o colibă, undeva, într-o peșteră, și mă rog. Și aceasta ajută mult rugăciunii. Dar, dacă nu vei avea însingurarea în sine, nu-ți ajută. Poți să fii acolo și să nălucești cu mintea toate orașele și tot Bucureștiul și toate târgurile. Degeaba ai fugit cu trupul în pustie. Ori, călugăr ce înseamnă? Spune Sfântul Ioan Scărarul: **Cel ce stă cu mintea sa afară de lume și de-a pururea se roagă lui Dumnezeu, acela este calugăr!**

Dumnezeu nu cere să ieșim noi numai cu trupul din lume și să fugim în pădure; ci cu mintea să ieșim din lume. Aș putea să stau în zgomotul lumii, cum făcea Sfântul Teodosie, începătorul vieții de obște, dar îl vedeau rugându-se ca un stâlp de foc în mijlocul lumii. El avea o trapeză câte trei mii de săraci pe zi și el le slujea la masă. Și-l vedeai în mijlocul lumii ca în cea mai mare pustie, că era desăvârșit. El nu mai auzea și nu mai privea la cele din lumea asta, ci numai la cele de sus. Dar a celor desăvârșiți este aceasta.

Iar noi, care avem nevoie să ne învățăm rugăciunea, avem nevoie de o însingurare în noi mai

întâi. Te închizi între patru pereți ai casei tale și te poți însingura. Ai închis ușa și intri în camera inimii. De abia acolo te poți acunde să te rogi lui Dumnezeu în ascuns.

Sfântul Simeon Noul Teolog spune: **Mintea nu se poate ascunde nicăieri între zidiri!** Poți să te duci tu și-n pustie, poți să te duci și între stânci, poți să te duci oriunde, nu o poți acunde în zidiri. **Cel mai adânc loc unde poți ascunde mintea de lume este camera ei – inima!** Numai în inimă o poți ascunde, că acolo stă de vorbă cu Iisus, cu Mirele Cuvântul, pe care Îl ai de la Botez.

Acolo dacă o ascunzi, **mintea trebuie să între în inimă, mută, surdă și oarbă.** Să nu mai vorbească, să nu mai audă nimic și să nu mai vadă nimic din lumea asta. Ci numai pe Iisus să-L vadă și de El să se lipească și cu El să se unească în Duhul Sfânt. Acolo în inimă, Mirele cu mireasa! Sufletele noastre sunt miresele lui Hristos cum spune Sfântul Apostol Pavel: *V-am logodit pe voi mireasă unui Mire fără de moarte și tare mi-e frică de voi să nu se poticnească inimile voastre, precum a Evei de satana.* N-a spus mintea, ci inimile, că a știut că **adevărata unire a sufletului nostru cu Hristos se face în inimă,** nu în altă parte.

Iar dacă noi ne rugăm cum putem, să ne rugăm adesea, că harul este maică de obște la fiecare. Ai văzut o mamă bună cu copilul cel mic al ei? Dacă vede că nu știe să meargă pe piciorușe, îl lasă o leacă să meargă și el îndată cade și începe a plânge, că el îi cu picioarele plâpânde și nu poate merge. Și îndată mama îl ridică: „Stai, hai să te învăț”. Și-l ia de mână, îl duce oleacă, iar îl lasă. Ca să se învețe a merge. Așa face harul cu noi în vremea rugăciunii, când nu știm să ne rugăm.

Când vine harul la tine, simți o rugăciune curată; simți o rugăciune a minții, a inimii. Și pe urmă, când te lasă Duhul Sfânt, din cauza mândriei sau a leneviei, iar cazii, iar mintea se duce la lume, la tulburare. Apoi iar te ridică, până ce te înveți să mergi pe acest drum și să te ții pe picioarele tale. Și așa, văzând Dumnezeu că vrea sufletul să se roage, îl introduce încet-încet pe treptele rugăciunii. Și când a învățat el să se roage, nu-i mai trebuie să-l ducă nimeni de mână. El știe că adevărata rugăciune o găsește în inima sa, unindu-se cu Iisus Hristos.

Deci se cade să ne rugăm cum putem. Uneori cu gura, alteori cu mintea, alteori cu inima, alteori mai presus de rugăciunea inimii. Cine se va învrednici de celelalte trepte ale rugăciunii, cum v-am spus – de sine mișcătoare, văzătoare, rugăciunea în extaz, în uimire, până la rugăciunea cea duhovnicească –, are mare dar de la Dumnezeu; dar nu știu dacă din neamul nostru de azi ajunge cineva. Numai Dumnezeu știe pe unul ca acela. Poate se găsește pe undeva în vreo peșteră ascunsă, prin munți pe undeva sau cine știe, că numai Domnul știe. Acela-i stâlp de foc! Acela, când se roagă, se face ca bătrânul din Pateric, stâlp de foc!

Dar noi să ne rugăm cum putem, că am văzut că Mântuitorul n-a trecut cu vederea rugăciunea cananeencei. Ea, săraca, nici nu era evreică. Era feniciană, din părțile Tirului și ale Sidonului. Ori, fenicienii erau păgâni. Dar a auzit și ea de Mântuitorul că face minuni și a venit. Văzând atât lume în jurul Lui, a început să strige: *Miluieste-mă pe mine, Fiul lui David; fiica mea rău se îndrăcește!*

Ca femeie păgână, a învățat și ea de la evrei cum să strige. Ea nici nu știa cum Îl cheamă. „Strigă așa, femeie!” Dar ea, săraca, striga ca mamă necăjită. Pe fata ei o chinuiau diavolii de atâția ani, că era îndrăcită. Și a luat asupra sa fața fiicei sale, că auzi ce strigă: *Miluieste-mă, Doamne, pe mine, că fiica mea rău se îndrăcește!* Nu striga: „Miluieste, Doamne, pe fiica mea!” Adică, dacă ai să faci milă cu fiica mea, pe mine mă miluiești.

Deci s-a băgat în ființa fiicei sale și cu toată inima se ruga pentru fiica sa. Iar Mântuitorul, ca să arate la toți statornicia credinței ei, se făcea că nu o aude. Ai văzut ce-a spus întâi: *Nu sunt trimis fără numai la oile cele pierdute ale casei Israel.* Cum ar zice: „Tu esti feniciană, esti păgână; nu pentru tine am venit în lume!” Ea atunci mai tare striga. Și la Apostoli le era milă: *Doamne, slobozește-o pe ea, că strigă în urma noastră!* O vedeau că strigă cu lacrimi din adâncul inimii. Iar Mântuitorul o mai înfruntă o dată: *Nu este bine să iei pâinea fiilor și s-o dai câinilor.*

Câine o făcut-o! Înțelegi? Dar ea nu s-a supărat că o face câine. Ea, în fierbințeala rugăciunii ei, a trecut peste toate. De aceea a zis: „Doamne, câine sunt eu – adică nu sunt din neamul lui Israel, eu sunt păgână –, dar și câinii, Doamne, mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa domnilor lor.”

Adica, „chiar dacă sunt câine, dar măcar dă-mi și mie o fărâmitură, că eu nu întind mâna la masă cu stăpâni”. Și atunci a spus Mântuitorul către dansa: *O femeie, mare este credința ta! Fie ție precum voiești! Și s-a tămăduit fiica ei din acel ceas. Ati văzut rugăciune? Ai văzut credință? Nu cu multe cuvinte, dar din inimă!*

Dar tâlharul pe Cruce? Ai văzut ce spune Sfântul Efrem în *Cuvânt la tâlhar* din Vinerea Mare? Mai întâi el și celălalt tâlhar huleau pe Iisus pe Cuce, și-I ziceau: *Dacă ești Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de pe Cruce și ne izbăvește și pe noi.* Pe urmă au văzut că Mântuitorul, când Îi băteau cuie în mâini și-n picioare și Il batjocoreau, se ruga pentru dânsii fără răutate: *Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!*

Atunci tâlharul din dreapta s-a străpuns de blândețea Lui și zicea: „Ia uită-te! Noi cât îi blestemăm și-i înjurăm pe aceștia care ne-au răstignit aici, iar El zice: *Părinte, iartă-i pe ei, că nu știu ce fac!*”

Atunci a crezut în inima lui că Acela Care este răstignit lângă dânsii nu este un prooroc, ci este Dumnezeu.

Tâlharul care a început să creadă că Mântuitorul este Dumnezeu, văzând că rabdă cu atâta blândețe, a început să se uite la El în sus, căci Crucea Mântuitorului era mai înaltă decât a lor, și se gândea: „Ce rău a făcut Omul acesta? Morti a înviat, bolnavi a vindecat, oameni a săturat, a învățat cu cuvântul blândeții, n-a fost păcatos, nu s-a atins de El nimic... Cu adevărat Acesta-I Dumnezeu!”

Aceasta zice și Apostolul: *Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire.* Că nu-i de ajuns să crezi în inima ta în Dumnezeu, ci trebuie să-L mărturisești și cu gura, că avem două părți. Cu sufletul cred că este Dumnezeu, dar trebuie să-L mărturisesc și cu buzele. De aceea a zis Mântuitorul: *Cine se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu.* Cu toată ființa ta trebuie să-L mărturisești; și prin cuvânt și cu inima, prin credință.

Atunci tâlharul, care credea în mintea lui că Mântuitorul este Dumnezeu, ce-a gândit el? „Oare o să mă ierte Dumnezeu și pe mine, că eu mai înainte am hulit, ca și cel din stânga?” Se gândea el: „Acest Iisus, Care se roagă pentru cei ce-L răstignesc, dacă pe cei care L-au răstignit nu ține mânie, cu cât mai mult o să mă ierte și pe mine, măcar că eu am făcut atâtea desfrâuri și ucideri și jafuri și înjurături și beții!”

Își aducea aminte ca viața lui de tâlhar și-și zicea: „Oare ce pocăință să mai fac eu acum? Dacă as avea picioarele libere, as face metanii, dar ele sunt legate. Dacă as avea mâinile libere, as da două palme la cel din stânga care hulește și așa zice: «De ce hulești pe Acest blând Iisus!» Dar și mâinile sunt răstignite”. Se gândea el: „Ce pocăință să mai fac eu acum pe cruce?” Duhul Sfânt i-a dat în gând: „Știi ce mai am eu slobod? Am limba! Limba nu-i răstignită. Și eu am să strig din toată inima cu limba mea: *Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta!*”

Vezi? Întâi cu limba L-a apărât de tâlharul din stânga, care-L ocara pe Mântuitorul, zicându-i: *Nu te temi tu de Dumnezeu, că noi suntem în aceeași osândă, că am făcut atâtea păcate? Dar Acest Iisus ce-a făcut? Întâi cu limba îl ocăra pe celălalt.* „Eu cred că Acesta-I Iisus! Nu mă mai iau după tine!” După ce l-a ocărat pe tâlharul din stânga cu limba a făcut pocăință; roade de pocăință, că numai limba și cu căința inimii îi mai rămăsese. „Am să strig cu această limbă, pe Acest Iisus Care nu ține minte răul, să mă ierte”. Și a strigat din adâncul inimii: *Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta!* și aude pe Mântuitorul de sus de pe Cruce: *Adevărat grăiesc ție, astăzi vei fi cu Mine în rai!*

Sfântul Efrem face artă mare în cuvânt: „Văzut-ai rugăciune tâlhărească? Văzut-ai tâlhar înțelept? A știut să fure mult în viața lui! Dar, având credința în inima, a știut să fure cu limba raiul”. Adică: „Tâlharule! Ai furat, ai spart, ai făcut ucideri, răutăți; dar acum cu credința ta din inimă ai știut să furi cu limba raiul”. Și zice la urmă acest cuvânt, așa: „O, tâlharule, și al raiului tâlhar! Ai furat toate, dar ai furat și raiul cu limba. O, tâlharule și al raiului tâlhar! O, floare timpurie a lui Hristos, Căruia I se cuvine slavă!”

Adică cea mai întâi floare răsărită din Crucea lui Hristos a fost sufletul tâlharului.

De aceea el a mers întâi în rai cu Mântuitorul, că L-a mărturisit pe Cruce înainte de a-L mărturisi pe Dumnezeu Longhin Sutașul, când L-a străpuns în coastă și alți mulți pe urmă. Cel dintâi, tâlharul L-a mărturisit pe Dumnezeu și L-a rugat să-l ducă în rai.

Iată ce înseamnă rugăciune în vreme de nevoie! Când suntem necăjiți, să strigăm din toată inima, că Dumnezeu caută la inima noastră. Amin.

DESPRE VREDNICIA PREGĂTIRII
SFĂTURI CĂTRE UN GRUP DE STUDENȚI TEOLOGI
în vara anului 1978

Ca să ajungi în Împărăția cerurilor, să știi un lucru: să vă luați de pildă, totdeauna în viața voastră, doi sfinți mari, la care să priviți pururea și cât veți putea să-i imitați, prin credința cea lucrătoare, care se lucrează prin dragoste, adică prin fapte și credință dreaptă.

Să aveți ochiul minții, întotdeauna, la Sfântul Apostol Pavel, „gura lui Hristos” și „marele vas al alegerii”, și la Sfântul Ioan Gură de Aur. Pentru că Sfântul Apostol Pavel a fost cea mai înaltă persoană duhovnicească din toată istoria Bisericii Creștine, după Domnul nostru Iisus Hristos. Așa spune Sfântul Vasile cel Mare. El a fost chip desăvârșit întru toate. Și ca apostol și ca arhiereu și ca preot și ca ostaș al lui Iisus Hristos nebiruit. Și pe el l-a imitat din toate puterile Sfântul Ioan Gură de Aur. De aceea, Sfântul Ioan Gură de Aur, mai în toate omiliile și predicile sale pomenește de Sfântul Apostol Pavel.

Eu am vorbit cândva la Neamț, când a fost o conferință a preoților, acum doi ani când m-a trimis Prea Fericitul. Era la încheierea ședinței. Am vorbit despre cele 20 de datorii ale preotului. Sigur că mai sunt undeva, prin carte pe la mine, acelea, scrise la masă. Eu le-am vorbit din memorie. Dar nu-s adunate acolo toate. Eu am primit un ordin să vorbesc ceva acolo în legătură cu preoția.

Dacă am lua-o după vrednicia care se cere preotului, n-ar mai fi nimeni preot pe pământ, ca să vorbim așa, la nivelul care se cere. Că Sfântul Efrem Sirul zice: De-ai fi curat ca îngerii și sfânt ca Ioan Botezătorul, preot nu poți să fii. Atâta-i de mare preoția. Mare lucru! O! nesfârșit și negrăit dar, pe care l-a dat Dumnezeu fiilor lui Adam, Preoția, zice el. Mare lucru! Ceea ce face preotul, nici îngerii nu pot face.

Preotul are putere să lege nu numai pe oameni, ci și pe îngeri. Ceea ce face preotul – să jertfească pe Iisus Hristos – nu pot face cei mai mari din îngeri. Dar, pentru că Dumnezeu a binevoit să se pogoare până la neputința noastră, pentru sfințirea lumii acesteia de jos, pe care a răscumpărat-o cu prea scumpul Său Sânge, a lasat preoția în neamul omenesc.

Frații mei, să va aduceți aminte ce spune marele Apostol Pavel: *Toate îmi sunt slobode, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt slobode, dar eu nu vreau să fiu de nimic biruit.*

Ca preoți, cel dintâi lucru ce vi se cere de către Dumnezeu și de oameni este **viața morală, viața cinstită.** Poți să ai o sută de licențe, de doctorate, dacă **nu ai viața morală, preot nu poți să fii. Că preot trebuie să fii cum te-a făcut mama ta, până la preoție; și de la căsătorie să știi o preoteasă și un Dumnezeu până la moarte.** Asta este întâi partea morală și partea curată a preotului: să fie foarte curat cu viața.

Căci dacă va păzi curăția în viață și viață cinstită, toate darurile Duhului Sfânt se țin de acestea. Că Dumnezeu în vasele cele curate trimite harul Său, în vasele cele alese. Nu, Doamne ferește, să crezi că se poate să fii preot, dar în același timp și curvar, sau bețiv, sau fumător, sau înjurător, sau iubitor de argint, sau cine știe câte drăcii și câte patimi poate să aibă neamul omenesc.

Ca preot, mai întâi tu trebuie să fii despătimit, adică să ajungi la o nepătimire, încât, cu viața ta, să dai pildă și să vorbești poporului.

Am vorbit la Seminarul din Creta vara asta. A venit părintele arhimandrit Nectarios, cu vreo 50-60 de studenți, nu știu în ce an erau, și au cerut să le vorbesc ceva despre preoția contemporană. Le-am vorbit în trapeză, când erau la masă. Și am arătat acolo ceva, care vreau să arat și aici.

Preotul trebuie să predice în trei feluri, după învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur. Adică, întâi **cu gura** și cu limba să vorbească cuvântul lui Dumnezeu. Al doilea, **să predice cu mâna**; să scrie învățături duhovnicești.

Ai văzut pe Sfântul Ioan Gură de Aur? Toată ziua predica și noaptea scria. Jumătate de noapte scria și jumătate de noapte se ruga. Și atât dormea: se agăța cu mâinile de niște funii, care erau legate de tavanul casei; și când le scăpa din mâna, termina cu somnul. Și mânca puțină zeama de orz, o dată pe zi, la apusul soarelui. Așa preoție! Atâta înfrânare!

Ei, nu putem noi păcătoșii ca el! Dar vreau să vă spun, că de aceea a avut atâta dar, că a tâlcuit toată dumnezeiasca Scriptură. Deci preotul trebuie să predice cu limba, cu mâna, adică să scrie predici și învățături creștine, și al trilea și cea mai înaltă predică, trebuie să **predice cu viața**, cu tăria lui și a familiei lui.

Preotul trebuie să se facă santinelă întregii înțelepciuni, o făclie în fața poporului, după cum a spus Mântuitorul: *Voi sunteți lumina lumii...* Apoi să radieze din viața și din faptele lui, în toate părțile, lumina. Când vor vorbi oamenii în sat, să zică așa: „Ai văzut ce înfrânare are preotul nostru? Ai văzut că preotul nostru nu-i iubitor de argint, că nu-i trebuie bani? Cât îi dai, atâta primește și mulțumeste și pentru atât! Ai văzut că preotul nostru în crâșmă n-a intrat? Preotul nostru cu țigara în gură nu l-am văzut.

Preotul nostru de înjurat nu s-a pomenit. Preotul nostru nu la bal sau la nunți cu lăutari, Doamne ferește, la nici un fel de distracții nu l-am văzut. Preotul nostru-i blând; preotul nostru-i milostiv; preotul nostru-i răbdător; preotul nostru-i înțelept; preotul nostru-i curat; preotul nostru-i harnic; preotul nostru-i milos, săritor la toate nevoile poporului”. Și așa mai departe.

Așa să vorbească poporul de voi îndată ce veți ajunge în mijlocul lor! Dacă vreți să vă iubească, să le dați oleacă de pildă cu viața!

Au venit la mine studenți teologi și de la Sibiu și din altă parte și m-au întrebat: „Părinte, uite, acum ne face îndată preoți. Oare cum să începem noi?”

– Să începeți cu blândețe și cu dragoste, că Sfântul Efrem Sirul zice: **Chipul de a-i aduce pe toți la Hristos este numai al blândetii**. Apoi să aveți răbdare. Oamenii sunt fel de fel de temperamente. Sunt și oameni iuți și ambițioși și răi și bețivi; sunt și oameni neascultători și împietriți la inimă și indiferenți, care nu cred sau, dacă cred, numai cu numele. Trebuie să pândim caracterul fiecăruia și să fim cu blândețe.

Când ai intrat în parohie, toți ochii poporului sunt la tine, să vadă ce preot le-a venit în parohie. Când te-a chemat la slujbă, să te duci ca sluga lui Hristos. Într-o clipă să fii acolo, cu epitrahilul, cu Crucea și Molitfelnicul. La botez, la cununie, la înmormântare, la lehoză, unde te cheamă. Și să nu le pui preț pe nimic. Dacă te întreabă: „Părinte, cât costă?”

– Cât vreți, fraților. Cât dați!

Că știe Dumnezeu că altul are și nu dă, iar altul, săracul, Dumnezeu știe cum poate da un ban. Vezi cât de greu se câștigă un ban de la cel necăjit. Și dacă vede că nu-i pui preț, tu îi câștigi inima lui. Știți ce spune Mântuitorul: *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate celelalte se vor adăuga vouă*.

Marele prooroc Ilie, când a fost trimis seceta aceea de trei ani și șase luni, a fost trimis la pârâul Horat, în peștera aceea (III Regi 17, 1). Apoi a fost trimis de Dumnezeu la o femeie văduvă – știți din Biblie –, la Sarepta Sidonului. Și a găsit-o în marginea satului. Sidonul este, în Libanul de azi, pe malul Marii Mediterane. Și l-a trimis Dumnezeu la acea văduvă, să vadă cât de necăjită-i lumea. Căci lui Ilie cel tare în credință nu-i păsa că moare lumea. Trei ani și jumătate, nici ploaie, nici rouă pe pământ.

Vedeți voi că n-a plouat de o lună și zicem: „Vai de noi, este secetă!” Dar, ia gândiți-vă, trei ani și șase luni să nu cadă nici o rouă pe pământ, nici ploaie; se usucă copacii și pădurile din rădăcina și toate. Și este un cuvânt al Sfântului Efrem, la Ilie Proorocul, unde zice: „Niciodată n-a ascultat Dumnezeu mai tare de om, ca în timpul Sfântului Ilie”.

Dar de ce a ascultat Dumnezeu, Care a făcut cerul și pământul, de o ființă așa de mică

cum este omul? Pentru că și omul se topea de dragostea Lui și de râvna Lui.

Când a văzut Ilie că poporul Israel a părăsit de tot pe Dumnezeu și se închină lui Baal, s-a dus și a stat înaintea lui Ahab și i-a spus: *Viu este Domnul Dumnezeu Căruia Îi stau azi înaintea, că nu va fi ploaie, nici rouă pe pământ, fără numai prin cuvântul gurii mele. Și nu vă spun istoria lui că-i lungă, numai vă spun o pildă.* După trei ani și jumătate, văzând Dumnezeu că Ilie nu se înmoaie la inimă, de multe ori îi spunea:

– Ilie, descuie cerul! Eu fără tine nu-l descui! – atât de mult îl asculta Dumnezeu, că era mare râvniitor.

– Doamne, nu-l descui!

– Dar mor toți!

– Las' să moară!

– Dar mor de foame și de sete femei, văduve și copii!

– Lasa să moară toți! De ce te-au părăsit pe Tine?

Dar de ce era Ilie așa tare? Pentru că la pârâul Horat corbii îi aduceau mâncare, pâine și carne, o dată pe zi, și de două ori; iar pe vale, jos, era pârâul Horat. Avea și apă și mâncare. Și nu simțea durerea poporului. Și râvnă mare avea pentru Dumnezeu. Mai bine să moară toți, decât să se închină la idoli.

Iar Dumnezeu, vrând să-l plece pe Ilie Teslitanul, zicea: „Lasa că-ți fac eu ție, dacă ești așa de tare în credință! Te mai înmoi oleacă!” Deci i-a secăt întâi izvorul și a oprit corbii să mai aducă de mâncare. A stat Ilie, a postit 40 de zile, că era foarte puternic în post. Când a văzut că moare – firea asta are nevoie și de mâncare –, Dumnezeu atunci i-a spus: „Ilie, ridică-te de aici și mergi la Sarepta Sidonului”.

S-a dus Ilie și, când a ajuns, a văzut văduva aceea aducând câteva lemnișoare, câteva vreascuri, cum vorbim noi. Și l-a cunoscut pe Ilie că era omul lui Dumnezeu, după înfățișare.

– Ce faci aici? a întrebat Ilie.

– Iată, omule al lui Dumnezeu, zice, adun aceste lemnișoare. Mai am un pumn de făina într-o vadră și puțin undelemn într-un ulcior; am să fac o turtă în spuză, singura mea hrană, și voi mânca eu și fiul meu și vom muri. Că după aceea nu mai avem nimic, absolut nimic – că atunci era mare greutate să găsești un pumn de făină undeva.

Iar Ilie nu mâncase de 40 de zile și auzi ce-i spune:

– Femeie, adu-mi mie întâi! Fă pentru mine o turtă, că mor de foame, și ad-o încoace!

Ai văzut? Și femeia, săraca, ai auzit cât iubește pe sluga lui Hristos, pe sluga lui Dumnezeu? Vă dau o pildă pentru cei care se tem că-i parohia mică și că n-ar avea cu ce trăi. Femeia, știind că va muri, că nu mai are altă hrană, a făcut întâi o turtă pentru Proorocul Ilie. Căci a zis: „Acesta-i omul lui Dumnezeu. Mai bine mor eu și să nu moară el, ca acesta-i om scump. Pe acesta îl ascultă Dumnezeu!” Și i-a adus lui Ilie mâncare, și Ilie, după ce-a mâncat, i-a spus: *Viu este Domnul Dumnezeu, Căruia Îi stau înaintea, că vadra de făină nu se va mai împuțina și ulciorul cu undelemn nu va mai seca până va da Dumnezeu ploaie pe pământ.*

Ai văzut? Sfântul Ioan Gură de Aur face un comentariu și zice: „O, preote, care te temi că vei muri muri în popor, că n-ai ce mânca și că parohia-i mică și săracă. Nu zice că mor de foame și n-am cu ce trăi. Numai de n-ai avea credință!”

Eu aș vrea să mă dea la o parohie mică numai cu 20 de familii și eu mai țin zece preoți pe lângă mine. Dar șii ce să faci întâi? Întâi să te cunoască enoriașii că ești om al lui Dumnezeu, precum a cunoscut văduva pe Ilie. Și pe urmă te hrănesc cu toată casa lor. Odată ce te-a cunoscut poporul cu adevărat părinte duhovnicesc, zice: „Mai bine să mor eu, decât să moară părintele!”

Atât o să te iubească poporul, dacă o să vadă că ai virtuți, că ești om cuminte, și nu ești lacom după averi și după bani. Ai auzit ce zice Sfântul Pavel către Galateni? *Știu bine că, dacă era cu putere, ochii vostri, scoțându-i, mi i-ați fi dat mie.* Dar de ce voiau să-i dea ochii lui Pavel? Pentru că până acolo era inima lor. Era gata să-i dea ochii că le caștigase inima.

Așa și voi, când mergeți la parohie. Dacă veți caștiga inima poporului, să nu va temeți că nu

veți avea ce vă trebuie, că *vrednic este lucrătorul de plata sa*. O să aveți și haine, o să aveți și hrană, o să aveți și bani, o să aveți și cinste, și de la Dumnezeu și de la oameni. Dar să vă vadă oameni cinstiți. Doamne ferește, ca preot, să te vadă în crăsmă, să te vadă la joc, să te vadă la petreceri, să te vadă cu țigara în gură, să te audă înjurând, să te vadă că ești mândru, hrăpăreț după bani, că-ți plac glumele sau râsul sau altceva prin care să-i smintești.

Voi, mâine, cu darul lui Hristos, sunteți oamenii Bisericii. De aceea ați învățat atâția ani și profesorii s-au ostenit cu voi, și le va plăti Dumnezeu, ca să vă vadă făclii ale poporului și lumină lumii.

În afară de asta, gândește-te că toate sunt pentru om: și a mânca și a bea și a te odihni și a te folosi de toate; dar cu măsură. Că *toate îmi sunt slobode*, cum a zis, *dar nu toate îmi sunt de folos!* Auzi pe Apostolul Pavel ce spune? *Mulțumesc lui Dumnezeu să știu și să mă satur, știu și să flămânzesc... Mulțumesc lui Dumnezeu pentru toate!*

Afară de asta, de purtarea în familie, în poporul în care o să te trimită Dumnezeu, să fii atent. Eu am fost în Serbia la un mare duhovnic, Părintele arhimandrit Iustin Popovici, cel mai mare părinte din Ortodoxia noastră de azi. Are două doctorate, 84 de ani și slujește Liturghia de 30 de ani singur la o mănăstire de maici – Celie. Este cunoscut peste tot, și-i călugăr din Sfântul Munte. Și eu am vrut să plec imediat în Sfântul Munte, după ce-am venit de acolo, căci cu mare dragoste m-au primit părinții și toți. Și i-am cerut un sfat.

Iar el mi-a răspuns: „Părinte Cleopa, și eu sunt călugăr din Sfântul Munte. Sfântul Munte este un sac plin de bunătăți, de bijuterii, că acolo se găsesc oameni cu viață înaltă. Sfinția ta te duci la Athos să pui un migdal deasupra în sacul cel plin. Stăi aici și cât îți ajută mila lui Dumnezeu, stai în slujba poporului, la toate necazurile, la toate scârbele; să-i mângâi, să-i ajuți; că Ortodoxia noastră este foarte încolțită acum din toate părțile; și preoții, ca niciodată, au de luptat. Și protestantismul și catolicismul și ateismul – voi nu vedeți? – și indiferentismul și toate. Și atunci se cere ca preoții de azi, ca niciodată, să fie mai învățați în Sfânta Scriptură și cu viață mai curată.

M-am trezit zilele acestea, într-o seară – că eu tocmai luasem cojocul în cap să mă pun oleacă jos –, și aud hodoronc-trocnc. Cine a venit? Directorul de la Consiliul Ecumenic de la Geneva. Și eram și de săptămână și a trebuit să stau două ore jumate de vorbă cu el, până la Utrenie. Câte întrebări mi-a pus omul acela!

Și eu, dacă nu sunt om cărturar, am spus cât mi-a ajutat Dumnezeu, că am citit mergând cu oile pe munte, că eu am fost cioban aici la oile mănăstirii, până ce m-au pus stareț. Dar mi-a pus întrebări de geniu. Și dacă n-ar fi cunoscut deosebirea Bisericii noastre de cea protestantă, se făcea o confuzie absolută. Au venit cu părinți de la București și de la Sibiu.

Mi-au pus întrebări despre unitatea Bisericilor; că ei vor să unească Bisericile și să facă, precum a zis Mântuitorul, *o turmă și un păstor*.

– Domnule director, i-am zis, biserica dumneavoastră, protestantismul, este suspendată în aer. N-are temelie!

– Dar de ce, părinte?

– Unde vi-i Stânta Tradiție? Unde-s Sfintele Canoane? Unde-i practica Bisericii de 2000 de ani? Ați desfășurat totul și acum vreți să vă apropiați de noi? Este imposibil!

Noi avem puncte comune mult mai mult cu catolicii decât cu protestantii, dacă ar fi să se ajungă odată la o unire. Protestanții sunt la foarte mare distanța de noi. Ei au numai două Taine, și acelea nu ca taine, ci numai ca simboluri: Botezul și Cina Domnului. La Cina Domnului fac o masa comemorativă cu pâine și cu vin (unii, cu must) în cinstea lui Hristos, dar nu mai cred că se preface pâinea și vinul în Trupul și Sângele Domnului. N-am când să spun discuția de acolo că-i mult de spus.

Dar m-am gândit: de acum le dau canon la călugării mei și la frați, să învețe câte cinci-șase citate din Sfânta Scriptură, despre Sfânta Cruce, despre Maica Domnului, despre cultul Sfintelor Moaște și cultul Sfintelor Icoane, despre cinstea Duminicii în locul sâmbetei, despre Sfânta Tradiție... Știți de ce? Că suntem întrebați.

Ei sunt Biserici mari cu numarul. Sunt vreo 400 de milioane. Catolicii sunt și ei vreo 750 milioane. Iar **noi ortodocșii suntem puțini, dar suntem Biserică întreagă**. Nouă nu ne lipsește nimic. Noi n-avem ce împrumuta de la protestanți, dar nici de la catolici. Nimic, absolut nimic!

Biserica noastră o credem și o înțelegem întreagă. Are toate dogmele drepte, toată tradiția veche apostolică și sobornicească a Sfinților Părinți. Și are toate canoanele, are toată tradiția liturgică, canonică, dogmatică și istorică. Tot ce ne trebuie avem în Biserica Ortodoxă! Este Biserica care a mers pas cu pas după tradiția evanghelică, apostolică și sobornicească, până în ziua de azi. Și ei știu asta. De aceea vor să se apropie de noi.

– Dar inițiativa noastră-i bună? m-a întrebat el.

– Îi bună în principiu. Că vreți să fie o turmă și un păstor. Dar, ehei! Câți munți sunt de trecut între noi și dumneavoastra până atunci!

Să ne apropiem de dumneavoastră? Dar unde vi-i Sfânta Tradiție? Unde vi-i cultul Sfințelor Moaste? Unde vi-i cultul Sfințelor Icoane? Unde-i cultul sfinților și al îngerilor? Unde-i venerarea Sfintei Cruci? Unde-i supravenerarea Maicii Domnului? Unde-s cele șapte Sfinte Taine, mijloace sfințitoare? Unde-i ierarhia bisericească? Unde sunt faptele? Că la voi este „Sola fide” – mântuirea numai prin credință. Se poate una ca asta? Căci *credința fără fapte-i moartă*. Și „Sola grația”, la calvini, mântuirea numai prin har.

Cum poate fi mântuirea numai prin har, dacă același Apostol spune că *toți vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, ca fiecare să dea seamă de faptele cele bune și cele rele ale sale*, să ia fiecare răsplătă după cum a lucrat? Și-n Sfânta Evanghelie ți se cer faptele și poruncile. Ai auzit și în Evanghelia de azi: *Știi poruncile? Ai păzit poruncile, ca să intri în viața?*

Nu există credință fără fapte, așa cum o cred ei: „Faptele nu-s nimica, nu-i nimica postul!” Unde vi-s posturile? Dumneavoastră puteți închide ochii și să treceți peste istoria de 2000 de ani a Bisericii, care-i necontestată ?

Eu am fost anul trecut în catacombele Romei și am văzut mama picturii bizantine. Sunt picturi și icoane din secolele I, II și III în catacombe; că de acolo a pornit pictura bizantină. Catedralele din Ravena și din Veneția, din Constantinopol și din atâtea alte locuri făcute de Sfântul Constantin cel Mare, de Justinian și de toți împărații bizantini, sunt o mărturie peste veacuri.

Puteți să ziceți că nu le-ați avut și dumneavoastră 1517 ani, până când v-ați despărțit de catolici? Păi atunci cum, dacă v-ați uitat rădăcina, s-o uităm și noi? **Cine-și uită rădăcina, se usucă și piere, moare**. Dumneavoastră trebuie să veniți înapoi la rădăcină. Va să zică, 1517 ani icoanele au fost bune în Biserică. Puteți să închideți ochii și să ziceți că Biserica n-a avut icoane de la început, de când era în fașă?

Uite, catedrale imense numai în mozaicuri și aur stau strajă și arată la toată lumea că Biserica a fost împodobită cu icoane din primele secole. Și ce-ați venit la mine, la un cioban? Că mă întrebau ce studii am.

– N-am venit să vedem un om învățat aici. Am venit să vedem un om sfânt.

– *Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru!* N-auzi ce spune în biserică? Acela-i sfânt. Noi suntem praf și cenușă!

– Noi credem că aveți o inspirație de sus că vedeți în problema ecumenică, dacă noi cheltuim degeaba sau umblăm degeaba.

– Inițiativa este bună în fond, i-am spus. Dar, ia gândiți-vă! Ca să vă apropiați de noi, mai cu seamă de o Biserică tradițională, ca Ortodoxia, câte vă trebuie?

– Discuție ca asta cu Sfinția Voastră, n-am mai avut niciodată, nicăieri, așa de adâncă!

– Noi avem izvoarele de la Sfinții Părinți. Cu noi nu mai gați dacă începi! Avem de unde vă spune. Că voi credeți că numai atât este teologia, cât este în capul vostru rațional, cât o știți voi aici. Dar izvoarele cele curate, grâul cel fără neghină și vinul cel fără apă, la Sfinții Părinți le găsiți. Citește. Teologia noastră cea mai puternică a început din secolul I până în secolul V. Acolo sunt izvoarele cele mai curate, din care se adapă toate cunoștințele teologice.

Dar să revenim la cuvântul nostru. Frații mei studenți, eu sunt destul de ocupat aici și nu mă

simt sănătos. Sufăr cu inima și cu hernia. Și știți un lucru: tot ce-ați învățat cinci ani de zile, cu darul lui Dumnezeu, și ce v-a rămas din școală că s-au ostenit atâția profesori, să puneți în practică. Și părinții vostri cât vă așteaptă cu bucurie să vă vadă preoți! Doar vin părinții vostri la mine: „Părinte, am un băiat la seminar, am un băiat la Teologie”.

Și se roagă săracii, să le ajute Dumnezeu, să-i lumineze, să reușească la examene și să fie cumiți. Știți câtă grijă au ei să vă vadă preoți! Că de ce v-au trimis la școală? Ca să aibă mare cinste, să vadă un copil din familia lor preot. Este mare cinste și dar de la Dumnezeu ca să fii preot, să conduci atâtea suflete și să ai autoritate morală peste atâtea suflete.

Dar să știți un lucru. V-am spus că Biserica Ortodoxă este încolțită din toate părțile, mai ales astăzi. Și de aceea trebuie să cunoașteți foarte bine Sfânta Scriptură. Dacă te-ai dus la parohie, de-acum să nu te ocupi numai cu treburi. Sigur că acolo ai treabă multă: și slujbă și Liturghie și botez și cununie și spovedanie și înmormântare și lehză și sfințiri de case și predică și comunicări bisericești și sfaturi sufletești. Ca acolo.

Viața practică a preotului și legătura lui cu poporul, acesta-i cel mai mare lucru pentru popor. Să-i înțelegi durerea și necazul fiecăruia și să stai la îndemâna tuturor. Apoi să fii smerit, să fii popular, să fii săritor și cu toată dragostea.

Când se prezintă la ușa bisericii niște oameni necăjiți, bolnavi, săraci, cu copii mulți, le-a murit cineva sau le-a ars casa, preotul trebuie să le dea ajutor cel dintâi, în fața poporului. „Uite, dau și eu un mic ajutor!” Să vezi ce face poporul pe urmă! Să vezi cât dau ei pe urmă! „Să dam, că a dat și părintele!”

Iar când intri în post și oamenii o s-o vadă pe preoteasa că fierbe fasole și cartofi și mănâncă de post, ai să vezi cum postește și poporul! „Părintele nostru nu mănâncă, Doamne ferește, de fruct în post!” Auzi ce spune Sfântul Atanasie cel Mare: **Din mâna preotului care nu postește cele patru posturi și miercurile și vinerile, să nu te împărtășești.** Preotul trebuie să țină Tradiția! El păstrează legătura cu trecutul și ține așa cum a ținut Biserica noastră dintotdeauna.

Dacă o să vadă că faci milostenie, și poporul o să facă. Dacă o să vadă că postești, postește și poporul. Dacă o să vadă că ești săritor la fapta bună, sare și poporul. Dacă o să te vadă că ești sărguitor la biserică, îți plac sfintele slujbe și slujești cu evlavie, și poporul te urmează. Și, în sfârșit, dacă o să te vadă că nu ești mândru, că nu-ți plac mesele, beția, luxul și aurul, poporul te stimează foarte mult. Măcar cât ar fi el de înclinat spre distracții și rob de materie, va cinsti preotul. „Măi, trece părintele! Nu-i permis să ne vadă beți sau sfădindu-ne, sau înjurând!” Și așa, cu viața ta, poți să predici mai mult decât cu cuvântul.

S-ar putea ca altul să aibă dar mai mult la cuvânt și altul mai puțin. Cum i-a dat Dumnezeu. Dar, dacă are viață bună, este mai puternică predica lui. Trei cuvinte dac-ar spune, sunt mai tari ca acelea decât trei mii de cuvinte la cel care vorbește și nu face!

Apoi, vă spun, să cunoașteți bine Sfânta Scriptură și Sfintele Canoane. Măi băieți, auziți ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: **Mare prăpastie este – zice el – și mare primejdie stăpânește acolo unde preotul nu cunoaște canoanele.** Știi cum ești dacă te duci la parohie și nu cunoști canoanele? Cum ar fi un soldat, căruia îi dai arma în spate și baioneta și el o poartă, dar nu știe să se lupte cu dânsa. Vine inamicul și face praf din el.

De aceea eu, oricâți preoți am făcut în viață – că eu am fost stareț în mai multe părți și am recomandat pe mulți la preoție –, când a venit de la hirotonie, i-am pus în mână învățătura către duhovnic. Se cheamă **Carte foarte folositoare de suflet.** Este de mare folos. Vă trebuie aceea prima dată, acum când intrați în parohie. Și a doua carte: **Pravalia Părintelui Nicodim Sachelarie**, tipărită în 1940 la Cernica. Foarte bună! Știți ce faceți? Bateți-o la masină, care n-o aveți, și fiecare s-o aibă. O pui în geantă și alături, epitrahilul și Molitfelnicul, care are rânduiala aghiasmei și a Spovedaniei. Ceea ce-ți trebuie mai mult în popor!

Ți-ai pus-o în geantă și te duci. Mătușa cutare-i bolnavă; altul vrea să-i faci o sfeștanie, o aghiasmă; altul este greu bolnav și vrea o molitfă de dezlegare. Că omul, măcar pe patul morții, spune toate. Tu îndată cauți în pravilă și nu numai c-ai găsit păcatul după alfabet, dar alături de el este și

canonisirea; ce canon să-i dai. Tu de acum ești doctor! Tu ești părinte! Tu ești judecător! Asta este preotul în scaunul spovedaniei: este **părinte, doctor și judecător!**

Ca părinte, să-ți fie milă de om, cum îi este milă lui Dumnezeu de noi, când greșim și nu ne leapădă. Ca doctor, trebuie să cauți doctoria potrivită din Sfintele Canoane; să nu fii nici prea aspru, nici prea pogorător; să faci o echivalență între scumpătatea și iconomia Sfintelor Canoane.

Unde-i nevoie de pus praf, cum zice Sfântul Ioan Scărarul, să pui praf usturător și brici și bisturiu. Dar unde-i nevoie de plasure cu untdelemn, acela să-l pui; adică cuvinte moi și blânde. Că altul este împietrit, și la acela trebuie să fii oleacă mai aspru. Altul, săracul, îi necăjit și nu trebuie să-l necăjim mai tare. Aceluia să-i vorbești cu cuvinte blânde: „Uite așa, soro; uite așa, frate; așa să faci!”

Dar tu, având cartea asta în mână, ești părinte, esti doctor, știi cum să operezi un suflet. Ai văzut doctorii cum se strâng în comisii, la spital, când au să facă o operație grea? La o comisie vin cei mai mari doctori, când este o operație grea de inimă sau de prostată sau de ficat. Și își dau părerea fiecare, ca nu cumva să-l omoare pe om.

Și dacă la trup este atâta chibzuință pentru doctori, ca nu cumva să moară omul trupește, dar pentru suflet, câtă grijă duhovnicească trebuie și câtă sfătuire? Cum să fac să nu piară un suflet, care-i mai scump decât toată lumea?

Deci tu, având pravila în mână cerceteaz-o și vezi ce canon este pentru cutare păcat, ce canon este pentru cutare. Și ia-ți o notiță, dacă nu ai cartea cu tine, ca să știi cum să procedezi.

Apoi să fixezi zile și ore de spovedanie credincioșilor, mai ales în sărbători, când oamenii sunt acasă și sunt liberi. Nu să lași poporul să se spovedească la Florii cu toții și în Săptămâna Mare, că atunci te omoară. Atunci ai și „stâlpii Evangheliilor” de citit, ai și cele 12 Evanghelii, ai și prohodul, ai slujba atât de grea, și post, și dacă mai vine poporul, te face praf. Dacă o iei din timp, în Săptămâna Mare poți sluji liniștit.

Apoi să le citești molitfa de spovedanie și să-i spovedești câte unul pe rând, iar nu în bloc, cum îndrăznesc să facă unii preoți, din comoditate, desființând Taina Mărturisirii.

Acești preoți, care spovedesc în comun, care nu fac dezlegare pe capul fiecăruia prin punerea mâinilor, care nu dau canon la spovedanie, care nu cercetează bine pe cei care se mărturisesc și le dau Sfânta Împărtășanie fără rânduială și canon, trebuie să fie opriți de la lucrarea celor sfinte, că necinstesc Trupul și Sângele Domnului și mare osândă îi așteaptă, cum zice Sfântul Apostol Pavel și cum zic toți Sfinții Părinți.

Pe copii, pe cei cu viața curată, pe bătrâni și pe văduve, care postesc toate posturile și duc viața curată, să-i spovedești și să-i împărtășești de două ori în posturile mari, la început și la sfârșit, după cum se pot și ei pregăti și-și fac canonul rânduit. Iar pe cei ce nu vor să postească, care nu vin la biserică regulat, care injură, fură, se îmbată, fumează, nu se împacă cu aproapele, care trăiesc în grele păcate trupești și sufletești, care se spovedesc foarte rar, care nu țin curăția tot postul, care avortează și se păzesc să nu aibe copii, precum și celor ce nu ascultă de părinți și nu fac milostenie, li se dă canon după pravilă, se opresc de Sfânta Împărtășanie și li se dă numai aghiasmă mare la sfârșitul postului.

Băgați de seamă! Dacă vezi om bolnav, om bătrân, nu-l îngreua cu post mult. Postul este pentru omul sănătos. Apoi să fii și tu doctor. Acela este pentru trup, tu fii pentru suflet! „Ei, uite așa, moșule, în loc de post fă milostenie, fă rugăciune mai multă”.

Da! Așa să fiți, între scumpătate și iconomie, adică între asprime și blândețe. Dacă vreți să fii preoți buni, folosiți Canonul 102 al Sinodului VI Ecumenic din anul 680, care dă putere episcopului și preotului să rânduiască canonul la spovedanie, cum îl va lumina Dumnezeu, după caz, după putere și cu dreaptă socoteală; trebuie să călătorească preotul între scumpătate și iconomie. Calea de mijloc, calea împărătească. Iar unde nu știe sau întâlnește cazuri grele, să întrebe și duhovnicul lui, sau preoții bătrâni sau mai bine, episcopul locului.

Precum atunci când avem un proces, mergem la cel mai bun avocat, iar când suntem bolnavi, mergem la cei mai buni doctori, tot așa să facem și în viața duhovnicească, să cautăm cei mai buni

preoți și duhovnici. Noi, preoții, suntem avocații lui Hristos! Noi avem codul Duhului Sfânt. Canoanele Bisericii sunt codul Duhului Sfânt. Noi nu lucrăm cu legi omenești, ci cu legile lui Dumnezeu umblăm. Ținem cont de legile omenești; să ne supunem lor, să plătim dajdie, să cinstim autoritățile, să ne rugăm pentru ei. Aceasta-i datoria fiecărui creștin. Dar când este vorba de suflet, când vine la mărturisit sau îți cere un sfat, trebuie să lucrezi cu codul Duhului Sfânt, cu legile lui Dumnezeu din Pidalion și din toate pravilele bisericesti.

Atunci, ia seama! Cât de mare primejdie ar fi pentru un avocat să nu cunoască articolele legilor! Că în loc să-l scoată pe un om, poate să-l condamne cine știe cât de greu. Așa și preotul, dacă nu cunoaște canoanele. De aceea a spus Sfântul Ioan Gură de Aur că: **Mare prăpastie și mare primejdie este pentru preot să nu cunoască canoanele.**

Iata, să-ți dau o pildă. Uite, mâine ești preot. Ți-a dat parohia cutare. Vine o femeie la tine și își mărturisește păcatele: „Părinte, eu am zece avorturi; am trăit și cu un alt barbat; înainte de casatorie am căzut cu cineva...”. Îți spune omul. Unde să le spună? Lui Dumnezeu le spune, că știe că preotul este martorul lui Dumnezeu.

Aceste păcate sunt grele sunt opritoare 20, 15, 10 sau 7 ani de la Sfânta Împărtășanie, cum scrie în Pravila Bisericii. Ce-ai să faci tu, un preot tânăr, căruia îți dă Hristos pe mâna atâtea suflete? Și un suflet este mai scump decât toată lumea! Cum ai să procedezi cu dânsa, ca nu cumva să-i dai împărtășania peste păcatul de moarte și să te faci vrednic de osândă dând Trupul și Sângele lui Hristos?

Sau nu cumva, nebăgând în seamă scumpătatea și iconomia canoanelor, credința omului și de când a părăsit păcatul, să-i dai canon prea mare. Știi ce trebuie să întrebi atunci? Iată ce trebuie să întrebi: „De când ai început să faci păcatul? Câți ani l-ai făcut? De când l-ai părăsit? Dacă l-ai mai spovedit la preot? Ce canon ai făcut pentru el? Apoi, dacă a părăsit păcatul, îi dai canon după pravilă; nu de când s-a spovedit, ci de când a părăsit păcatul. Să nu uitați aceasta!”

Dacă cineva spune: „Părinte, eu as vrea să mă apropiu de Sfintele Taine. Am evlavie, părinte! De atâția ani n-am primit Sfintele...”. Tu ce faci atunci? Adu-ți aminte că totdeauna trebuie să faci o echivalență între canoanele Sfântului Ioan Pustnicul, care sunt cele mai pogorătoare, și ale Marelui Vasile, care sunt cele mai aspre. Deci, așa cum caută doctorul diagnosticul la bolnavi, așa caută să faci media între aceste canoane. Și îl întrebi după spovedanie, cu epitrahilul pe cap:

– Vrei să postești, ca orice creștin, cele patru posturi de peste an, precum și zilele de miercuri și vineri?

– Da, părinte! mai scazi un an sau doi din canon.

– Vrei să nu mănânci carne și să nu bei vin un an de zile?

– Da, părinte! îi mai scazi un an.

– Vrei să postești luna până seara un an de zile?

– Vreau! Îi mai scazi un an.

– Vrei să faci atâtea metanii un an de zile și să zici de cinci ori pe zi psalmul 50?

– Vreau! îi mai scazi un an.

– Vrei să îmbraci un om sărac, sau să ajuți o văduvă, sau să botezi un copil?

– Vreau! îi mai scazi un an sau doi. Și uite, de la zece-douăzeci de ani, îl aduci la doi-trei ani.

Și așa câștigi sufletele oamenilor!

Ei, dar dacă se întâmplă ca femeia aceasta, care a luat hotărârea să facă canonul, între timp rămâne gravidă? Ce faci cu dânsa? O împărtășești sau nu?

Dacă ai în parohie o femeie gravidă și ea mai are de făcut 5-6 ani canon până la Împărtășanie, îi dai Sfintele Taine. În fața nașterii, Biserica pregătește de moarte pe femeie. Că unele mor la naștere. Ai auzit ce spune în Psaltire? „Acolo sunt dureri mari – în iad – ca ale celeia ce naste”. Au cele mai mari dureri, și mai ales când nasc prima dată. Foarte grele.

Unele mor, săracele! Și de aceea Biserica, prin Duhul Sfânt Care o conduce și prin Sinoadele Părinților, a hotarat: „Femeia poate să fie oprită 20 de ani de Sfintele Taine, dar dacă-i gravidă, i se dă voie să se împărtășască înainte de naștere”. Iar dacă a născut, cu darul lui Dumnezeu, și a botezat

copilul și ea este sănătoasă, să țina înaintea canonul, atâția ani cât i-au mai rămas. Dacă după un an, doi, are alt copil, iar o împărtășești.

Că le-am pus întrebarea la teologii de la Sibiu. Iar părinții profesori îmi spuneau: „Părinte Cleopa, cateheza asta le folosește lor mai mult decât cei cini ani de teologie, cât am făcut noi! Că acestea sunt lucruri practice, cu care vor da mâine fața în fața. Noi nu i-am învățat la catedră astea, să le pună-n practică. Și uite, Dumnezeu ne-a adus aici!”

Au venit la mine, mai târziu, când și mi-au spus: „Părinte, ne-am adus aminte din cele ce ne-ați învățat atunci”. Apoi, mai băieți, dacă asta vi-i misiunea până la moarte! Lucrezi cu sufletele oamenilor! Și ești doctor și părinte, judecător și avocat. De acum ești stăpân și domn peste toate, dar ia seama ce faci cu sufletele oamenilor! Vezi cât de mare-i nașterea? Că **în fața nașterii cedează toate canoanele**. De ce?

Am vorbit despre aceasta la întrunire ecumenică de la Văratec, care avea tema: „Rolul femeii în societate și familie”, și le-am spus: **Femeia, dacă moare născând, moare pe altarul jertfei. Ea se jertfește pentru nașterea copilului, pentru sănătatea și viața lui; este ca o martira și i se iartă toate păcatele**. Dar cine ne spune nouă asta? Apostolul Pavel. Ce spune? *Iar femeia se va mântui prin naștere de copii*. Nu spune așa? Dar ați citit.

Vine altul la spovedanie. Un bătrân de 87 de ani. De-abia l-am ridicat de sub epitrahil. Simion îl chema. „Părinte, dă-mi mâna să mă ridic!” Nu se putea scula din genunchi.

– Mosule, îi zic, nu sta în genunchi. Stăi pe un scaun! Că pe un bătrân îl poți mărturisi stând pe scaun, pe pat, cum poate el să stea, numai să spună tot. Tot îi pui epitrahilul și-i faci dezlegare în ce poziție stă el.

– Mosule Simioane, zic, mata cu slăbiciunea asta poți ține postul? Era în Postul Mare, anul trecut.

– Părinte, de când m-o făcut mama, eu n-am stricat posturile! – ai auzit țaran credincios? Săracii creștini; 87 de ani și bolnav, dar ține sfintele posturi!

– Uite aici, scrie și doctorul să mănânci branză și lapte, i-am zis eu.

– Da' n-am mâncat destul? Să stric eu postul Sfintelor Paști? Doar nu-s păgân!

– Ai să poți posti până la Paști?

– Da, părinte. Vreau să iau Sfintele Taine!

– Îți dau voie să te împărtășești și pe urmă mai ia puțin lapte până la Florii.

– Părinte, să știu că mor și nu stric postul!... Așa m-am folosit de credința lor sinceră!

– Ai avut băieți? I-am întrebat.

– Am avut noua! Șapte trăiesc.

– Și cu cine stăi acum?

– Cu cel mai mic. Restul sunt la casele lor, gospodari credincioși. Țin și ei posturile. Toți mă ascultă.

Ai văzut preot în casa cu tine, dacă ai tată bun? Așa s-a ținut credința noastră strămoșească, din tată-n fiu. Tata și mama au fost stăpâni pe copii. Și ei cum au apucat de la mama și de la bunica, așa țin până la moarte. Așa s-a ținut credința. Dar acum multe s-au stricat! Vrednic a fost poporul nostru! Cu credință puternică în Dumnezeu, în Maica Domnului, în post, în rugăciune. Și cu acestea am biruit pe toți vrăjmașii, și pe cei dinafară și pe cei dinăuntru. Că Dumnezeu, pe cel cu credința curată, nu-l lasă.

Dar să va spun ceva. Un bătrân ca acesta, dacă vine la mănăstire și vrei să-l iei după scumpătatea canoanelor, nu-l poți opri să nu mănânce de frupt în post. Canonul 69 apostolic spune clar: „*Clericii – adică episcopul, preotul, diaconul, ipodiaconul – dacă nu postesc Sfântul și Marele Post și miercurea și vinerea de peste an, sunt caterisiți de sfintele canoane, iar citețul, cântărețul și mireanul să fie afurisiți*”. Afurisenie înseamnă oprire de la împărtășanie. Dar mai spune ceva canonul: *afară de caz de boală*.

Ai văzut că Biserica nu-i omorătoare de trupuri? Îi omorătoare de patimi! Doar de ce postim și ne în înfrânăm și priveghem? Ca să slăbim trupul și să nu ne vie a zburda. Dar trupul, dacă este

slăbit de vreo boală, nu-i mai dă preotul canon și post aspru, ci pe măsura puterii lui.

Omului greu bolnav și bătrân, preotul trebuie să-i dea voie să mănânce ce poate în posturi. Pentru că Biserica lui Hristos nu-i omorâtoare de trupuri, ci îi omorâtoare de patimi, adică să țină calea de mijloc. Iar dacă îl luptă patimile, mai adaugă post și metanii.

Trupul este tovarășul nostru de viață. De aceea trebuie să-l păstrăm cât se poate cu sănătate și cu măsură. Că spune Marele Vasile: „Sufletul este călărețul și trupul este calul”. Călărețul care-i om deștept îl țesală, îl îngrijeste, dar are bici, și are și zăbală în gura calului, când merge cu dânsul. Și așa de frumos îi stă, și călărețului și calului când amândoi sunt frumoși. Dar dacă călărețul o fi prost și lasă calul de capul lui, și-i dă tot mereu ovăz și mâncare, iar bici și frâu nu are, îl duce în prăpastie și s-a terminat cu dânsul.

Să nu fie așa! Trupul trebuie strunit de puterea sufletului rațional din trup, ca să-l conducă sufletul pe trup prin post, rugăciune și metanii. Nu, Doamne ferește, să-l conducă trupul pe suflet; că atunci partea necuvântătoare, cea dobitocească a omului, dacă se ridică să conducă sufletul, îl duce în gheenă.

Despre post, auzi ce zice Sfântul Vasile: **Iar măsura înfrânării să se ia după măsura puterii trupului la fiecare.** Auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul: „Câtă deosebire are arama de fier și fierul de vreascuri, atâta deosebire este între construcția unui trup și a altuia”. Unul poate posti o săptămână și altul, cu greu postește o zi. Deci n-ai voie să pui aceeași măsură de înfrânare la toți, că nu toți au aceeași construcție.

Ascultă ce zice și Sfântul Maxim Mărturisitorul: **Dă-i trupului tău, după putere, și mâncare și odihnă și băutură, dar toată grija ta pune-o pentru minte; ca mintea ta să fie cu Dumnezeu; totdeauna în rugăciuni, în cugetări, în contemplații duhovnicești; iar trupul să-l ții sănătos și ușor.** Nici să-l îngreuezi, să-i pui mâncare multă, să-l îngrași ca pe un dobitoc, să nu te mai poți mișca de dânsul, dar nici să-l slăbești peste măsură. Calea de mijloc într-o toate-i bună. Așa, măi băieți.

Și afară de asta, ce se întâmplă? Sfântul Isaac Sirianul spune așa: „Pe trupul cel neputincios, dacă-l vei îngreuna peste putere cu post, cu metanii și priveghere, întunecare peste întunecare bagi în sufletul tău și tulburare peste tulburare îți adaugi ție”. Căci omul, dacă vede că-l chinuiești prea mult cu post și cu celelalte, se tulbură, că nu poate săracul.

Deci, să pui măsură înfrânării și postului, potrivit cu starea firească a omului și după puterea lui. Calea de mijloc, măi băieți, calea împărătească este bună într-o toate. Asta au ales-o Sfinții Părinți, pe asta au mers Hristos și toți sfinții, pe asta să mergem și noi.

Acestea fiind zise pentru post, iată ce spun pentru milostenie: ca preot, să nu îngreuezi omul, să faci milostenie cu silă, *că pe dătătorul de bunăvoie îl iubește Dumnezeu.* Dacă o să vadă credincioșii că preotul face el mai întâi milostenie, vor face și ei. Măcar c-o faci de fățarnicie acea milostenie, nu te teme, că te va ierta Dumnezeu, că vrei să dai pildă bună tuturor, decât să dai pildă rea cu altă faptă rea. **Mai bine să faci – după cum spune Sfântul Ioan Scărarul – de fățarnicie o faptă bună, decât să n-o faci deloc.** Că pe urmă vine și smerenie în inimă! „Măi, ia s-o fac eu pentru slava lui Dumnezeu fapta bună, nu pentru oameni!” Dar fă-o!

Ca preot, trebuie să dai pildă poporului și cu vorba și cu purtarea și cu postul și cu milostenia și cu biserica și cu neagoniseala. Cu toate, cu toate. Să fii precum zice Sfântul Talasie Libianul: **Taci tu, să vorbească faptele tale.** Sau aceea ce spune Diadoh al Foticeii: **Monstră și ceartă, omule, cu puterea lucrării; nu cu multă vorbire, ci prin trăire.**

Că Sfântul Ioan Gură de Aur zice: **Cuvântul și strigând supără, iar viața și tăcând folosește pe toți.** Iar Sfântul Isidor Pelusiotul zice: **Când omul, care vorbește despre adevăr și despre fapta bună, face și el după putere din ceea ce vorbește, atunci omul acela se face icoană a toată filosofia.** Că el vorbește și prin trăire și prin cuvânt.

Iar dacă omul numai vorbește și nu face deloc, apoi ajunge fățarnic. Chiar dacă-i folosește pe alții, trebuie să facă și el! Ce spune Mântuitorul la legiuitori? *Vai, vouă, legiuitori și farisei fățarnici, puneți sarcini grele pe umerii poporului și voi nici cu vârful degetelor nu va atingeți de ele!*

Știți ce înseamnă vârful degetelor? Adică ești dator, dacă nu faci chiar tot ce înveți, măcar oleacă să faci și tu, să te atingi și tu cu vârful degetului. Eu îi spun poporului să postească, dar postesc și eu! Îi spun să facă milostenie, dar să fac și eu! Îi spun să nu adune bani, la fel nici eu să nu adun. Îi spun să nu se ducă la rele, să nu facă cutare, dar nici eu să nu fac. Să mă vadă și pe mine ca preot că din toate faptele bune mă împărtășesc câte oleacă și fac cât pot din fapta bună.

Măcar cu vârful degetului să ne atingem de toate. Pentru că zice Sfântul Isaac Sirianul în Cuvântul nou: **Alta este cuvântul cel frumos și alta cuvântul cel din lucrare. Cuvântul cel frumos – zice – este amanet al rușinii, iar cuvântul cel din lucrare este cămara nădejzii.** Cum?

Este preot care predică de uimeste pe toți și învătă, dar el nu face. Acesta-i cuvânt frumos. Dar de face amanet al rușinii. Cum? Când omul rămâne singur, îi este rușine lui de ceea ce a vorbit; căci conștiința îl muștră și îi rușinează știința: „Ce-ai vorbit și ce faci tu?” „Ce-ai spus și ce faci tu?” Ai văzut că-i rușinează știința. Ai văzut că rămâne amanet al rușinii predica lui? Că el a învățat una, iar conștiința îi spune: Dar tu de ce nu faci?

Nu-i tot așa cuvântul din lucrare. Cuvântul din lucrare este cămara nădejzii. Cum? Omul vorbește, dar în adâncul ființei lui îi șoptește, dacă știe că, cu darul lui Dumnezeu, a făcut și el ceva din cele ce vorbește: „Am vorbit. Dar cred că, cu mila lui Dumnezeu și cu ajutorul Lui, cândva m-am atins și eu cu vârful degetului și am făcut și din acestea, cât de puțin”. Că zice: „Când înveți ceva ce nu faci, ești fățarnic”. Și nu-l muștră conștiința pentru fățarnicie, că el știe că a lucrat și el. Și atunci se face „cămara nădejzii de mântuire” cuvântul pe care l-a vorbit. Și iată cum scriu Sfinții Părinți și cât de mare adevăr este în practică, ceea ce se vorbește în acestea.

Acum, când vă duceți la parohii și vă faceți preoți, dacă ajută Domnul, fraților, să vă mărturisiți din mica copilarie, când intrați la preoție. Nu, Doamne ferește, să aveți vreun păcat de moarte și să intrați cu el la hirotonie! Că nu vă mai merge bine toată viața. La căsătorie, la hirotonie în diacon, la preoție și la călugărie se face spovedania generală din mica copilarie. Să ai scris tot, ca să intri curat.

Dacă, Doamne ferește, vreun păcat greu și opritor, până la urma urmei, cum spune Sfântul Simeon al Tesalonicului, te duci la episcopul locului. Și uitați-vă voi, ce păcate vă opresc de la preoție:

- dacă părinții tăi s-au luat rude în căsătorie, nu ai voie să te faci preot;
- dacă părinții tăi au trăit necununați;
- dacă cel ce vrea să se facă preot, a avut două soții, două cununii, în veac nu poate fi preot;
- dacă copilul a căzut în păcate trupești de mic, Doamne ferește, în sodomie, cineva l-a stricat de mic, în veac nu poate fi preot;
- dacă a căzut în păcat cu altul, sau a căzut cu o femeie în păcat, nu poate fi preot;
- dacă s-a întâmplat, fără voie, copilul să fi făcutucidere;
- dacă cumva o fi fost eretic de mic, sau de alte confesiuni;
- dacă mama lui, sau sora lui, când a fost copilul mic, l-a dus pe la vrăji. Avem dreptul canonic al lui Nicodim Milaș, în care se arată toate impedimentele candidatului de hirotonie în cler. Sunt multe, dar cele mai grele sunt acestea pe care le-am amintit.

Dacă-i sfântă rădăcină, cum spune Sfântul Apostol Pavel, *sfinte sunt și ramurile*. Nunta este rădăcina firii omenești. Iar dacă-i sfântă rădăcina și copiii s-au născut curați – care au trăit în curăție și nu s-au luat neamuri –, atunci sfinte sunt și ramurile. Da! Nu vei culege struguri din spini și smochine din ciulini. Că dacă rădăcina a fost stricată, atunci sălbatică sunt și ramurile!

Vă spun acestea că le am pe toate. Este Dreptarul cel mare, numit și *Trebnicul*, tipărit de eparhia Chișinăului, în 1910. Foarte bună carte. Este și *Pravila Mare – Îndreptarea legii*, tipărită la Târgoviște (1652), unde arată toate impedimentele celor ce intră în cler.

Dacă băiatul a dus viață curată și cinstită și s-a mărturisit și s-a împărtășit și s-a păzit, dar a rămas o pată ca aceasta pe sufletul lui, să se ducă la episcopul locului și cum îl va lumina Dumnezeu pe episcop. Am trimis și eu câțiva tineri teologi la episcop: „Baiete, eu nu te pot dezlega; ia uită-te aici! Du-te la episcopul tău!” Și episcopul i-a dezlegat și le-a spus că toată viața să le pară rău și să

se căiască, căci intră cu nevrednicie într-o tagmă așa de mare!

Cât privește slujbele, măi băieți, să nu le scurtați când veți fi preoți la biserică. Să cunoașteți bine tipicul, să aveți dascăli buni, care cunosc slujbele bisericii. Este foarte bine, sâmbăta seara, totdeauna să faceți Vecernia. La fel și Duminică seara. Înainte vreme strămoșii noștri, când era soarele la toacă, sâmbăta seara, fugeau cu sapa de pe ogor și cu secera: „Gata! A tocat preotul de Vecernie!” Până luni la răsăritul soarelui nu mai lucrau. Preotul și biserica erau în ochii lor și țineau rânduiala Bisericii. Știau: „De acum a intrat preotul în slujbă pentru Duminică!”

Afară de asta, să băgați de seamă cum vă apropiați de Sfânta Masă, ca preoți. Cele mai grele slujbe pe care le face preotul știți voi care sunt? Doua Spovedania și Sfânta Liturghie. Țineți minte, că vă vorbește un moșneag aici, un cioban! Voi o să vă loviți de ele, că eu de acuma-s un putregai, dar voi... A dat Dumnezeu băieți tineri. O să mergeți, cu darul lui Dumnezeu, să vă faceți preoți. Cele mai grele ale poporului sunt două: Spovedania (Mărturisirea) și Sfânta Liturghie.

La Spovedanie, ori pierzi un suflet – dacă nu știi bine cum să-l câștigi – ori îl mântuiești. Or, preotul duhovnic este vânător de suflete! Înțelegi? Dacă nu știe să chibzuiască la mărturisire un suflet, între scumpătate și iconomia canonului, ori îl îngreunează, ori îl deznădăjduiește, ori îl face îndrăzneț! Știi cum face fierarul? Ai văzut colo la fierărie, când faci cu foiul și încălzești toporul, când vrei să-l călești; sau un clește sau o altă unealtă. Ai văzut câtă bagare de seama este la călit? „Vai de mine, s-a călit prea tare!” Ce se-ntamplă? Se rupe ca oțelul. Sau îi prea moale și se îndoiește prea repede.

Așa și tu, te silești acolo, ca duhovnic, să călești sufletul acela, să fie potrivit pentru Hristos. Nici prea moale, adică leneș, dar nici prea tare, adică iute și împietrit la inimă. Așa de bine trebuie să potrivim la mărturisire cu sufletul! Să bagi de seamă, să nu-l îngreunezi, ca să nu-l descurajezi. Dar nici să-l lași fără oleacă de canon și fără sfătuire, ca să nu-l încurajezi la păcat, să se duca nepăsător și să nu simtă că a fost la mărturisire.

De aceea, la spovedanie este foarte bine, v-am spus, să aveți aceste două cărți: *Carte foarte folositoare de suflet și Pravila* părintelui Nicodim Sachelarie; că în Molitfelnic sunt puse foarte puține instrucțiuni, pe care le vedeți înainte de spovedanie. Pentru cutare păcat, opreste atât; pentru cutare, atât. Foarte puțin. Dacă găsiți *Pravila* lui Sechelarie, aceea din 1940, vă sfătuiesc, dac-o găsiți, s-o copiați, ca s-o aibă fiecare în geantă la el, precum și *Învățătura către duhovnic*. Aceasta ți-arată tot. Te duce de mână și îți arată cum să procedezi.

A două slujbă, care-i cea mai grea, este Sfânta Liturghie! Pentru a săvârși Sfânta Liturghie trebuie să ai o viață sfântă. Altfel nu te poți apropia! Acolo este foc dumnezeiesc!

La Sfânta Liturghie, măi băieți, să învățați foarte bine instrucțiunile din *Liturghier*. Sunt foarte bine așezate acolo. Să știi că la Sfânta Liturghie orice mișcare, orice greșală cât de mica, este păcat de moarte. Fii cu frică de Dumnezeu, să nu greșești de moarte, o, preotule!

Dacă te-ai împărtășit cu Sfintele prea reci, de moarte ai greșit. Trebuie să fie cum este sângele cu apa – calduț. Sfânta căldură trebuie să fie a opta parte din vinul pe care se pune în Sfântul Potir. Sfânta căldură închipuiește două lucruri: dogmatic, este sângele și apa care au curs din coasta Mântuitorului; iar simbolic, este fierbințeala credinței sfinților martiri, care l-au mărturisit pe Hristos. De aceea, când o pui în Sfântul Potir, zici: „Căldura credinței, plina de Duhul Sfânt. Amin”.

Să vedeți, în timpul iernii, Sfântul Potir îi rece; Sfintele sunt reci, aproape îngheață, unde biserica n-are foc mult. Ai pus puțină căldură si, dacă vezi că nu-i calduț vinul, mai pune puțin. Mult tare nu poți; că dacă, Doamne ferește, pui căldură mai multă, se preface firea vinului în apă și de moarte ai greșit. Sau invers. Dacă pui prea mult vin și nu pui sfânta căldură, de moarte greșești. Vezi acolo cât scrie! Este de mare valoare.

La strângerea Sfintelor de pe Sfântul Antimis trebuie multă atenție. Ai văzut frația ta? O fărmatărică, ca un fir de nisip, dacă a căzut de pe Sfântul Antimis pe leton, sau, Doamne ferește, pe jos, preotul trebuie să postească două zile și să facă 400 de metanii. Te joci cu focul dumnezeirii? Ai auzit ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur? „Mai curată decât razele soarelui să fie mâna ta, o, preotule, când începi Sfânta Proscomedie, pentru că junghii pe Fiul lui Dumnezeu și îngerii doresc să vadă ce face preotul acolo”.

Ai văzut frăția ta ce este Sfânta Liturghie? Este toată drama Crucii și toată taina mântuirii neamului omenesc! Sfânta Liturghie, cum ați învățat la școală, se împarte în trei părți: „Sfânta Proscodie”, „Liturghia catehumenilor” și „Liturghia credincioșilor”. Ai văzut cu ce se începe Sfânta Proscodie? *Ca o oaie spre junghiere S-a adus și ca un miel nevinovat, împotriva celor ce-L tund, așa nu-și deschide gura Sa*, profeția marelui Prooroc Isaia, care a proorocit despre jertfa Mântuitorului. Și cu ce se termină Sfânta Liturghie? Ai văzut când dă cu cadelnița la urma, ce zice preotul? *Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta*. Adică începe de la Nasterea Mântuitorului, de la peșteră, și termină la înălțarea Lui. Toată drama Crucii și toată taina mântuirii se petrece în timpul Sfintei Liturghii.

Apoi, de când se dă binecuvântarea de Sfânta Liturghie, Doamne ferește, n-are nimeni voie să dea liturghii la ușa Sfântului Altar, că preotul atunci vorbește cu Hristos și se roagă pentru lume. Să-i învățați acest lucru! Pomelnicele se dau dimineața, la Sfântul Altar, înainte de binecuvântare. Învăța-i o dată și de două ori! Lasă-i să știe! Vor să dea jertfă la altar – lumânare, prescură, vin, pomelnice? Să vină, că au timp și sunt datori să vină la Utrenie și la acatist, care se fac dimineața. Nu să vină în timpul Liturghiei, că este păcat. Sfântul Simeon Tesaloniceanul zice: „Vai de preotul acela care citește rugăciunile acestea mai înainte sau mai pe urmă”.

Îmi spunea un preot: „Eu le citesc dimineața acasă, părinte, că nu le mai citesc atunci în Sfântul Altar!” și i-am zis: „Dar ce facem, părinte? Ne jucăm cu sfintele slujbe? Unde-ai găsit scrisă inovația asta? Câte bordeie, atâtea obiceiuri? Unul face așa, unul așa? Nu este o uniformizare a slujbelor liturgice în toată Ortodoxia?” Nu-i voie! Pentru că fiecare rugăciune dintre ecfonise reprezintă un moment liturgic. Și n-ai voie, nici mai devreme, nici mai târziu să le pui.

Și astea să le țineți minte! Eu v-am spus! Voi veți face cum veți vrea. Dar fiindcă ați venit până aici și mai ales că sunteți în pragul hirotoniei, v-am spus să țineți minte.

Afară de asta, măi băieți, să țineți minte! Iată greșeli de la preoții de mir: se apucă și dau părțile poporului, acasă. Să nu faceți asta! Vin sute de oameni și zic: „Ne-a dat părintele păticească acasă!” Să nu faceți, că nu-i lucru canonic. Cel puțin vă spun. De vă veți aduce aminte, ferece de voi; dacă nu, să nu ziceți că n-ați auzit. Și Mântuitorul a spus: *De n-aș fi venit și nu le-aș fi spus, păcat n-ar avea...*

Uite cum este, măi băieți, cu părțile. Fiecare păticească pe care o scoți omului de pe pomelnicul lui, la vii sau la morți, reprezintă fața aceluși suflet pentru care o scoți. Și, odată scoasă și pusă pe Sfântul Disc, nu mai ai voie s-o dai omului acasă, că-l lipsești pe el de Liturghie. Nu mai are nici o Liturghie, nici o împărțire euharistică cu Hristos în Liturghia aceea, dacă i-ai dat păticească acasă.

Pe urmă, aceste părțile degeaba le dai, că ele nu sunt sfințite ci numai blagoslovite, dimineața, la Sfânta Proscodie. Aceste părțile, care s-au scos acum și s-au pus pe Disc, când auzi că zice preotul: *Ale Tale dintru ale Tale, Ție aducem de toate și pentru toate*, atunci începe Sfânta Epicleză, prin invocarea Sfântului Duh de trei ori pentru sfințirea Preacuratelor Daruri.

Și când vine Duhul Sfânt și zice preotul: „Și fă adică pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău. Amin. Iar ce este în Potirul acesta, cinstit Sângele Hristosului Tău. Amin. Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt. Amin. Amin. Amin!”, atunci se sfințesc și părțile. Ele nu se prefac în Trupul lui Hristos, că sunt scoase în numele zidirii lui Dumnezeu. Dar iau o mare sfințire prin analogie cu sfințirea Trupului și Sângelui Domnului. Atunci părțile au mare putere de sfințire.

Aceste părțile care s-au sfințit acum, la urmă se pun în Sfântul Potir, în dumnezeiescul Sânge și au ajuns în Sfântul Potir, în numele cărora sunt scoase, acele suflete, fie că sunt în rai, fie că sunt în iad, fie că sunt în cer sau pe fața pământului, în clipa aceea au împărțire euharistică gânditoare cu Hristos, că Dumnezeu în tot locul este de față. Și dacă tu i-ai dat păticească acasă, de unde să mai aiba împărțire cu Hristos, că ea nu mai este acolo?

De aceea v-am spus, să-i învățați pe oameni: „Părțile raman aici în Sfântul Potir, că vă reprezintă familia și sufletele voastre”.

Altceva. Preoții de mir săvârșesc Botezul tuturor copiilor nou-născuți. Noi nu facem botez la

mănăstire, nici înmormântări cu mireni, nici cununii. Voi faceți botezuri de atâtea mii de suflete. Preoții de la țară se numesc armata de front a Bisericii. Așa-i numea Patriarhul Nicodim. Două armate are Biserica: *Armata de geniu a Bisericii*, adică monahii, care țin nestinsă sfânta rugăciune; apoi Sfintele Scripturi le-au tâlcuit sfinții călugări și ne-au lăsat cele mai înalte scrieri teologice. A doua este *armata de front a Bisericii*, adică preoții de mir. Ei sunt permanent cu poporul și stau toată viața în mijlocul lor.

Băgați de seamă cum săvârșiți Botezul. Vin femeile aici cu copii bolnavi de epilepsie. Copilul mic și-l ia diavolul în primire și-l muncește. Știți de ce? Am găsit în „Pravila Mare”. Pentru că la Botez preotul nu le citește cu atenție și evlavie toate lepădările de satana.

O femeie, deunăzi, avea copilul numai de-un an jumate și-l muncea vrăjmașul; își dădea ochii peste cap în brațele ei. Ei, cum să nu plângă biata mamă, când vede copilul că-l chinuie satana așa de mic? Ce păcate are acela? Este vina preotului! Nu i-a citit la Botez dezlegările de satana, acelea care sunt puse acolo, și diavolul are putere și după Botez asupra lui.

Voi știți că, până la Botez, cerul este închis pentru sufletele nebotezate? Până nu-i botezat, n-are intrare în Împărăția cerurilor. Că Mântuitorul ne-a spus: *Mergând, propovăduiți Evanghelia la toată lumea, botezându-i pe ei în numele Tatălui, și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească toate câte v-am poruncit vouă. Să vină protestantul să audă, că Dumnezeu a zis toate poruncile Lui să le păzim, nu „Sola fide”, mântuirea fără fapte. Și apoi zice: Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui; iar cine nu va crede, se va osândi. Clar.*

Vezi, dacă n-are Botezul și dacă Botezul este stâlcit și nu s-au citit dezlegările de satana, măcar că s-au făcut afundările copilului și mirungerea, vrăjmașul mai găsește o poartă ca să intre, căci copilul nu s-a lepădat de satana și de toate lucrurile lui. Deci, după firea cea veche, până la Botez, diavolul stă în inima copilului. Ne spun toți Sfinții Părinți: După Botez, harul Duhului Sfânt vine în inimă și-l scoate afară pe diavol. Dar îi dă voie să tulbure inima creștinului dinafară – mustul trupului –, să-l ispitească pe om, dar înăuntru nu poate intra, că scânteia harului odată intrată de la Botez este până la moarte acolo.

Însă, dacă preotul n-a făcut bine lepădările de satana – *Mă lepăd de satana și de toate lucrurile lui...* sau poate nici Botezul, vrăjmașul găsește portiță și intră înapoi în inima copilului.

Doamne ferește! Poate preotul a venit obosit, sau grăbit, că a avut mai multe botezuri și cununii și nu le citește toate dezlegările. Am găsit scris în pravilă: „Copiii care se îmbolnăvesc – și, uneori, nu se îmbolnăvesc când sunt mici, ci când sunt mai mari –, îi ia vrăjmașul în primire, că preotul nu a băgat de seamă și n-a citit toate dezlegările de satana”. Și-l tulbură pe bietul suflet mult mai târziu.

De aceea să țineți minte, când faceți un Botez, să nu vă grăbiți. Sau, dacă ai două trei botezuri în aceeași apă – poate să fie și unul –, dacă-s mai mulți copii, să fie de același sex și cât trăiesc ei nu se pot înrudi în căsătorie, căci au devenit rudeniile spirituale, adică „frați de cruce”. Când sunt mai mulți copii, se pot citi lepădările la toți odată, dar îi pomenești pe fiecare pe numele său, cum îi cheamă.

Botezul se mai numește și usa Tainelor, pentru că prin Botez noi intrăm în Biserica lui Hristos. Prin Botez avem darul punerii de fii, al înfierii după dar. Biserica, în baia nașterii de a doua, ne face fiii lui Dumnezeu după dar. Deci, Botezul este cea dintâi taină, cea mai mare și mai dogmatică.

Însă și Botezul, ca orice taină, se face cu scumpătate și cu iconomie, adică cu pogorământ, de nevoie. Botezul cu scumpătate se face numai de episcop și de preot și numai în biserică și numai prin trei afundări. Așa este Botezul desăvârșit.

Botezul prin stropire sau prin turnare este aprobat de Biserică numai cu iconomie, adică de nevoie. Că ce-ai face cu Bucovina și Ardealul, unde se botează prin stropire și prin turnare? Mai rar reușesc preoții noștri undeva să facă Botez prin afundare în Ardeal. Este o tradiție rămasă de la catolici.

Dar Biserica noastră l-a primit cu pogorământ, cu iconomie. Știți cum l-a primit? Cum un

gospodar care are șapte copii, s-a întâmplat ca unul din ei s-a născut chior de-un ochi, sau ciung de-o mână, sau olog de-un picior, sau are o meteahnă ceva: n-aude bine sau nu vede bine. Dar pentru că-i al lui, nu-l crește și pe acela? De la Dumnezeu sunt toate.

Așa și Biserica noastră. Cu toate că Botezul prin stropire și turnare nu-i desăvârșit, este cu lipsă, dar Biserica îl primește cu iconomie, că este făcut în numele Preasfintei Treimi.

Apoi, la mare nevoie, când pruncul după naștere este amenințat să moară, Biserica îngăduie să-l boteze nu numai preotul, ci și un diacon, un călugăr, un mirean, o femeie și chiar moașa care ajută la naștere, numai să zică cuvintele acestea: „Se botează robul lui Dumnezeu cutare, în numele Tatălui. Amin. Și al Fiului. Amin. Și al Duhului Sfânt. Amin”.

A venit la mine o moașă dintr-un oraș de undeva și mi-a zis:

– Părinte, am 12 avorturi. Am venit să-mi spui ce canon să fac.

– Dar când le-ai părăsit? am întrebat-o.

– Le-am părăsit de vreo 15 ani.

Mă gândeam acum ce canon să-i dau, că ea de acum ieșise de sub canonisire. Trebuia să-i dau ceva. Pentru avort se dă așa: câte avorturi are, atâția copii să boteze, atâția copii să îmbrace și celelalte cum spune duhovnicul. Dar această moașă s-a dus la un dascal creștin și a învățat formula Botezului.

– Părinte, mi-a zis ea, eu sunt la maternitate și am botezat 480 de copii până acum!

– Bravo! Ai pierdut 12 și ai câștigat 480! Dar ce zici la botez?

– Uite cum fac, părinte. Am aghiasmă mare și văd la maternitate că copilul este slab și-i gata să moara, eu îndată aprind trei lumânări, îl stropesc cu aghiasmă și zic: „Se botează robul (roaba) lui Dumnezeu (...), în numele Tatălui. Amin. Și al Fiului. Amin. Și al Duhului Sfânt. Amin”.

Ai văzut o moașă înțeleaptă? A pierdut 12, dar a câștigat 480 de copii și i-a adus la credință!

Atunci i-am zis: „Pentru canonul matală nu-ți dau nimic, dacă ai făcut atâta bine și atâtea suflete le-ai adus la lumina credinței!”

Ce se întâmplă? Acești copii botezați de femei sau de călugări, sau chiar de diacon, sau de moașă, ca să nu moară nebotezați, dacă li s-au zis cuvintele acestea și au rămas în viața, preotul nu le mai poate repeta în veac. El face lepădările și cealaltă slujbă și-i mirunge cu Sfântul și Marele Mir. Apoi îi împărtășește cu Sfintele Taine. Cuvintele dogmatice referitoare la iponostasurile Sfintei Treimi nu se mai repetă. Că preotul, dacă le mai repetă, a două oară răstignește pe Iisus Hristos și nu mai poate fi preot. De aceea stiliștii, care țin stilul vechi și botează a doua oară, a doua oară răstignește pe Iisus Hristos. Citiți în Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin și la Apostotul Pavel, că *Botezul este îngropare și înviere cu Iisus Hristos*.

Deci, măi băieți, acestea să fie pentru voi: să aveți viața curată, să țineți cu tărie la Sfintele Posturi și la sfintele canoane și să nu vă placă a vă îmbogăți. Ce bogăție mai mare este decât să te duci la Hristos cu cât mai multe suflete mântuite? Că toate nu le putem noi face! Dacă Apostotul Pavel spune: *Tuturor m-am făcut toate, ca măcar pe unii să-i mântuiesc*, apoi noi ce să mai zicem? Dar dacă ai să te duci la Hristos cu o mulțime de suflete curate, mântuite, câtă cinste și slavă și bucurie o să ai în vecii vecilor?

Altă datorie, acum când va faceți preoți. Nu cumva să vă fie rușine de haina lui Hristos! Acum să te văd cu reverendă, iar mai încolo sofer civil! Ți-i rușine de Hristos? Ferească Dumnezeu! Eu nici nu primesc preoți civili la spovedanie. Mi-au venit cincii preoți de mir cu preotesele la mănăstire. Unul avea oleacă de barbă și era îmbracat cu haine preotești. Ceilalti, niște soferi, îmbracați cu pardisie.

– Am venit, Prea Cuvioase, să ne mărturisim!

– Măi, voi sunteți preoți? Unde vă este uniforma? Unde va sunt bărbile? Unde ați văzut voi în icoane sfinți, cuvioși, mucenici, arhierii și preoți bărbierii, cu ițari și cu mânecă scurtă? Sau pe Maica Domnului ați văzut-o cu capul descoperit, machiată și cu cercei? Preotesele în parohie sunt jumătate de preot. Ele trebuie să fie pildă și lumină femeilor din sat prin viața și comportamentul lor.

Du-te în Grecia și vezi că, de la cel mai mare, de la patriarh și până la ultimul diacon de mir, toți poartă barbă, toți sunt cu uniformă și poartă culioane și potcape. Du-te la Roman, pe timpul

episcopului Gherasim Safirin în 1904, să vedeți cum erau preoții! Toți purtau haine lungi și potcap. Bine, fraților, unde ne ducem noi de la Tradiție? Cum ne mai luptăm cu catolicii și cu sectele, dacă le dăm apă la moară? Numai cu numele zicem că suntem ortodocși!

Nu așa, măi băieți! Cât de frumos îi stă preotului să-și poarte uniforma!

În ceea ce privește tâlcuirea Apocalipsei, omul e ispitit să tâlcuiască după capul său. Să nu vă băgați mai adanc decât au tâlcuit Sfinții Părinți. Pentru că atunci când a spus îngerul lui Ioan Evanghelistul: „Fiul omului, pecetluiește cuvintele acestea!” Știi ce înseamnă „pecetluite”? Nimeni să nu le știe! Are mari taine Apocalipsa! Care s-au băgat cu capu-n traistă în Apocalipsa, s-au făcut mari sectari, că au luat-o după capul lor. N-auzi ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa? „Să nu ispitești Scripturile mai presus de vârsta ta duhovnicească, că te prăpădești”.

Așa, măi băieți! Dacă veți face toate câte ați auzit și învățat și veți ține cu sfințenie la învățăturile Sfinților Părinți, veți avea multe bucurii și plată de la Dumnezeu în cer, în veacul veacului. Iar dacă nu, focul gheenei și talpa iadului! Pentru că voi, în loc să fiți „lumina lumii” și „sarea pământului”, v-ați făcut de ocară tuturor și rușinea îngerilor. Să nu fie!

Să ne vedem cu toții la Rai! Amin!

TREI CUVINTE DUHOVNICEȘTI ADRESATE OBȘTII SFINTEI MĂNĂSTIRI SIHĂSTRIA

CUVÂNT LA SFÂNTUL APOSTOL CLEOPA 30 Octombrie 1994

Prea Cuvioase Părinte Stareț, prea cuvioși părinți și frați, când vă văd aici mă bucur foarte mult. Așa as dori să ne vedem înaintea Preaveșnicului nostru Mântuitor, la bucuria cea fără margini.

Copiii mamei, care sunteți călugări și frații cei mai mici, uitați ce se spune la dreptul Iov, capitolul șapte: **O luptă și o ispită este viața omului pe pământ.** Fiți atenți, mamă, ca, crescând cu anii, să creștem și cu vârsta duhovnicească. Să vă ajute mila Domnului! Eu așa mă rog cu lacrimi la Mântuitorul: să vă păzească Dumnezeu de ispite și de primejdii pe toți. Să fiți călugări buni, mamă! Cum ne-am bucurat aici și ne-am cunoscut, așa să ne vedem și acolo în bucuria cea veșnică.

Copiii mei, eu mă simt bolnav, nu mai am putere. *Anii lor, 70, iar de vor fi în putere, 80 de ani și ce este mai mult, osteneală și durere* (Psalmul 89). La un putregai de moșneag, care trebuie să meargă mâine în groapă, să-i mai cante „Mulți ani trăiască?”

Faceți ascultare cu dragoste și să fiți cu „Doamne Iisuse...” în minte. Trupul este Marta, și Mântuitorul i-a spus Martei: *Marto, Marto, te grijești și spre multe te silești, ci un lucru îți trebuiește.* Iar Maria stătea lângă picioarele Domnului și asculta cuvintele Lui. Marta este trupul, iar sufletul este Maria, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Măi copii, mă bucur când vă văd aici. Să vă păzească mila Preasfintei Treimi și Maica Domnului de ispite, pentru că tinerețea are nevoie de multă păzire. Faceți ascultare cu dragoste, păziți-vă mintea, pentru că Dumnezeu nu se uită la fața voastră, ci la inima voastră totdeauna, să vadă dacă Îl iubim pe El și dacă ne păzim de păcat.

Măi copii, dragii mamei, trupul este Marta; puneți-l la treabă. Iar sufletul este Maria; puneți-l la rugăciune: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!* Ascultarea, tăierea voci și paza minții. Vezi ca rugăciunea nu este condiționată de vreme sau de loc: „Acum pot, sau acuma nu!” în Psalmul 102 spune: *În tot locul stăpânirii Lui, binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul.* Iar în psalmul 33 zice: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.* Și Apostolul Pavel zice: *Neîncetat vă rugați!*

Vezi că în toată vremea și în tot locul trebuie să-L avem pe Mântuitorul în inimă? Oriunde veți fi. Pentru că Mântuitorul se uită în inimile voastre totdeauna. Păziți-vă mintea! Vrajmașul bate război ca să ne ia sufletul. Și prețul sufletului nu ni l-a spus, mamă, un sfânt, un prooroc sau un apostol, ci Însuși Mântuitorul: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?*

Eu vă mulțumesc din toată inima că ați venit la mine. Dacă întrebă cineva de mine cum ma cheamă, să-i spuneți: „Moșu putregai! Moșu putregai”. Să nu mai ziceți Cleopa! Eu sunt putred! Eu când vă văd, v-aș lua într-o traistă pe toți și v-aș duce pe toți la rai. De toți mi-i drag. Fiecare face ascultare unde este pus.

Noi cei bătrâni avem treabă cu mii de suflete. Voi să aveți grijă de sufletele voastre. Auzi ce zice Sfântul Ioan Gură de Aur în cartea numită *Puțul*: **De este cu puțință, o, creștine, și-n fiecare ceas să te spovedești.** Dar de ce? Pentru că în fiecare minut greșim lui Dumnezeu, ori cu gândul, ori cu cuvântul, ori cu voie, ori fără voie, ori cu știința, ori cu neștiința. **Fiecare să fie paznic pentru el și să-și aducă aminte că îngerul Domnului este permanent lângă dânsul.**

Nu vedeți că nu putem răbda o împunsătură de ac, o scânteie, un cărbune? Dar focul din gheena cum îl vom răbda? – spune Sfântul Vasile. El spune că focul gheenei este negru ca păcura și este de miliarde și miliarde de ori mai fierbinte decât acesta. Focul acesta pământesc este răcoare, umbră fața de acela. Iar acela este **ocean de flacări negru** și nu are fund în veacul veacului. Miliarde de miliarde de diavoli și miliarde de milioane de păcătoși se vor arde! În focul acesta măcar vezi cum arde mama, cum arde sora, cum se arde ginerele, dar acolo nu vezi. Acolo se aud numai vaiete, scrâșniri din dinți, răcnete, dar pe nimeni nu vezi.

Starețul nostru Ioanichie, când a slăbit și a vrut să mă pună în locul lui, a zis: „Aduceți băiatul ăla de la stână!” Eu, dacă m-au chemat, m-am dus la părintele Paisie și l-am întrebat ce să fac. Bătrânul mi-a zis: „Să fii ca și cum n-ai da și ca și cum n-ai lua; nu te bucura când te-or pune nu te supăra când te-or scoate!”

Și cu sfatul lui am primit egumenia Sihăstriei în vara anului 1942. Când a ars biserica în mai 1941 s-a întâmpat o minune atunci. Sfintele moaște, ce se aflau în altarul paraclisului, au ieșit singure din foc prin minune dumnezeiască, ca și cum le-ar fi aruncat cineva în ograda mănăstirii...

Dragul mamei, cum vă văd aici, să vă văd pe toți la rai, împreună cu părintele stareț. Păziți-vă viața curată, aveți frica lui Dumnezeu, spovediți-vă curat, faceți ascultare cu dragoste. Feriți-vă, mamă, de prietenia cu cei răi, că mâine plecăm și Mântuitorul spune în Evanghelie așa: *Privegheați și va rugați că nu știți ziua nici ceasul...* Nu știm când plecăm, dar plecăm pentru că nimeni nu rămâne aici.

Părinte stareț, va mulțumesc din toată inima. Va rog să vă rugați pentru mine. Dumnezeu să va rasplătească osteneala și dragostea.

CUVÂNT LA LĂSATUL SECULUI DE POSTUL CRĂCIUNULUI - 1994

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Bindecuvintează, Prea Cuvincioase Părinte Stareț să vorbesc. „Pentru rugăcinile Sfinților Părinților, noștri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi! Amin”.

Prea Cuvioase Părinte Stareț, cuvioși părinți și frați.

Mai înainte de toate sunt dator să mulțumesc din toată inima Preasfintei Treimi, Atotputernicului și Preaveșnicului nostru Dumnezeu și Maicii Domnului și la toți sfinții care se roagă pentru noi, că am mai ajuns și eu păcătosul până în ziua de azi.

Mă simt slăbit, foarte obosit cu atâta lume, săraca, care vine din toate părțile. Mi-e drag de credința lor, mi-e milă de ei, dar nu mai pot, mamă, nu mai pot! Doctorul mi-a zis să vorbesc jumătate de ceas, că sufăr cu inima, am patru operații, mâna asta mi-i ruptă; eu mai am de vorbit zeci de ore, că vin săracii și spun toate necazurile, toate scârbele.

Am fost chemat de prea cuviosul părinte stareț să vin în seara aceasta aici și mulțumesc lui Dumnezeu că mai văd trapeza asta frumoasă și soborul sfintei mănăstiri. V-a înmulțit Preabunul Dumnezeu aici!

Eu, când am venit aici în 1929, am găsit 14 părinți bătrâni, cu bărbile albe, și am venit noi doi frați și s-au făcut 16.

Îmi aduc aminte de starețul Ioanichie Moroi, săracul! A slujit aproape 20 de ani singur Liturghia, zi de zi. Singur! Și numai cu Împărtășania trăia! Eram în bucătărie. Sâmbăta și Duminica venea și el la masă. Celelalte zile trăia numai cu împărtășania. Mă întreaba: „Măi, băietule, ai zamă de varza – noi moldovenii îi zicem *moare* – și oleacă de grâu fiert?” Și știam că asta mănâncă. Lua grâu fiert și oleacă de moare, dar nu înainte de a ne citi cuvânt la masă.

Foarte mă bucur că părintele stareț a ținut obiceiul ăsta sfânt de a se citi cuvânt la masă. Mai ales părintele nostru stareț Ioanichie veșnic ne citea din Sfântul Teodor Studitul și din regulile Marelui Vasile, apoi ne întreba pe noi: „Ia zi tu, măi draga, ce-am citit eu aici?” Ei! Dacă eram cu gândul la fasole, la cartofi, la cutare, ne zicea: „Apoi când citesc să fiți și voi atenți; mai țineți minte!” Și apoi l-a făcut preot pe bietul părinte Ioil. Părintele Ioil, săracul, când l-a făcut preot și el a slujit mult.

Când m-a făcut pe mine preot la Mănăstirea Neamț, în '45, bietul părinte Ioil slujise 136 de zile singur. Și când m-a văzut că vin de la Neamț – că m-a ținut de-am făcut acolo 40 de zile, că așa era obiceiul –, a început a plânge: „Bogdaproste, că mai am un preot!” Și apoi am intrat eu și am făcut 40 de zile, că eram numai eu cu dânsul. Murise bătrânul și făceam cu rândul câte 40 de zile.

Dragii mei părinți și frați! Preasfânta Treime și Maica Domnului v-a înmulțit, mamă; sunteți mulțișori, și tineri și mai în vârstă. Eu de acolo de la deal nu pot veni, că mă dor picioarele. Dacă nu-mi trimitea mașina, nici acum nu puteam veni. Nu pot merge! Dar, când puneți difuzorul, eu aud slujba acolo sus. Eu plâng uneori; ies pe-un scaun în fața chiliei, când vă aud cântând așa de frumos la biserică. Uite săracii, dacă-s tineri și mulțișori, ce frumos cântă! Vad că aici e puterea cea negrăită a lui Dumnezeu, Care v-a adus și Care întreține și slujbele bisericii și ascultările și toate.

Vă rog, mamă, să aveți grijă de spovedanie. Sunt vreo câțiva care m-au rărit, dar eu am mulți la spovedanie. Dar sunt vreo câțiva care nu au mai venit, nu mai știu de ei! Eu nu am nevoie să vină la mine! Să se ducă la alții, că eu nu pot dovedi. Dar sunt o seamă care nu vin, nu știu dacă s-au dus la alții. Dacă s-au dus, ferice de ei, că eu nu mai pot. La mine-s prea mulți; sunt bătrân și nu mai pot.

Dar vă rog să vă spovediți curat și adesea. Auzi ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur, în cartea numita „Puțul”, carte cu slovă veche tipărită la Buzău în 1830: **O, frate creștine, dacă este cu putința, și în fiecare ceas să te spovedești!** Dar de ce asta? Pentru că în fiecare minut greșim lui Dumnezeu, ori cu cuvântul, ori cu gândul, ori cu voie, ori fără voie, ori cu știință, ori cu neștiință.

De aceea vă spun, deasa spovedanie îl ține pe om pe linia cea bună și sincer la spovedanie. Eu văd că vin unii, săracii, cu spovedanie scrisă, trebuie să am răbdare; altă dată vin oameni, nu mai pot! Dar când îi văd că vin, îmi fac răbdare: lasă-i să vină, săracii, ca să-și descarce conștiința și să se ușureze!

De-acum vă spun, mamă, nopțile au crescut mari, de acum pe câmp nu o să mai alergați atâta. Să fiți la Utrenie cu toții. Tare-i frumos noaptea când aud; că eu ies pe cerdac acolo și vă aud cântând la miezul nopții. Așa de frumos răsună codrii aceștia noaptea! Și așa cum vă văd aici, dragul mamei, așa să vă văd în rai pe toți! Pe toți, pe toți! Tare mi-e milă de voi, că v-a adus mila Preasfintei Treimi aici, și aici este viața de obște și-mi pare bine că se ține regula și se citește cuvânt la masă și la biserică.

Marele Vasile a fost întrebat de filosoful Eubul, cu care învățase el la Atena: „O, Vasile, care este cea mai mare înțelepciune, care păzește pe om de tot păcatul și-l duce la rai?” „O, filosofule, cea mai mare înțelepciune, care păzește pe om de tot păcatul și îl duce la fericirea veșnică este aceasta: pururea să vezi moartea înaintea ta! Și să ai în minte și în inima pe „Doamne Iisuse...”.

O, Doamne! Dacă ne-am învrednici să nu uităm asta niciodată! Prima școală, lecție, pe care a dat-o Dumnezeu omului în rai asta a fost: *Să nu mănânci din cutare pom, că ai să mori!* Când a

uitat moartea, a dus la moarte tot neamul omenesc. De aceea să nu uităm că azi suntem, mâine nu mai suntem. Mântuitorul spune în Evanghelie: *Privegheați și va rugați, ca nu știți ziua, nici ceasul în care Fiul Omului va veni.*

Era aici un părinte – l-ați cunoscut – nebăgat în seamă, de la Bucium, Veniamin Iorga. Îl știți! Ce om sporit a fost acela! Eu îi eram duhovnic. El a venit de la Bucium. Mitropolitul Iustin, Dumnezeu să-l ierte, îi arăta acolo: „Ia uite-te, părinte Veniamin, ce palat v-am făcut! Palatul lui Roznoveanu” – când am fost la Iași, m-a ținut mitropolitul zece zile să predic și să spovedesc acolo –, dar bătrânul zice: „Înalt Prea Sfințite, acesta-i pentru generațiile viitoare, mie să-mi dai drumul să mor într-un bordei la Sihăstria”.

Da, așa a murit! M-a chemat, cum e azi, să-l spovedesc și l-am împărtășit. Eram cu Christofor Radu – îl știți – și cu Iulian Lazăr, care-i în Muntele Athos. Dar el zice: „Vă mulțumesc că ați venit – că au venit și ei să-l vadă –, dar nu mor astăzi. Mâine, la ora zece. Să veniți atunci, că mâine la ora zece mor!” Dar Cristofor Radu, când a pășit pragul, a zis: „Am să trăiesc s-o văd și pe asta!”

Ne-am dus a două zi, la ora nouă. L-am găsit că se lupta cu moartea. Se vedea limba în gură! Zicea rugăciune. Când ne-a văzut a zis: „Părinților, rugați-vă împreună cu mine, că vremea despărțirii a sosit!” Numai s-a uitat într-o parte și a zis: „Iertați-mă, iubitorilor!” Când ne-am uitat la ceas, exact ora zece! Cum a spus el.

Tot așa a murit și părintele Veniamin Barbacaru. Vai, săracul, mare om a fost între noi! A avut 72 de ani în mănăstire, că a intrat în 1918 la Vorona. A fost duhovnic la maici 40 de ani! – 26 de ani la Agafton și 14 la Văratec. Și i-am fost duhovnic cam vreo 20 de ani, că venea tocmai de la Văratec și se mărturisea.

M-am dus vineri la el și l-am împărtășit și zicea așa: „De azi într-o săptămână, în ceasul acesta – era ora trei – să vii, că ne despărțim. Merg la veșnicie”. Eu am ajuns pe la două. Când m-a văzut, mi-a spus cu bucurie: „Bine ai venit, părinte! Rugați-vă împreună cu mine!” Vai, m-a luat un plâns! El numai așa, s-a uitat la icoane și a început a plânge; știi cum curgeau lacrimile? Și când s-a uitat la mine, a zis: „Iartă-mă!” Și și-a dat sufletul.

Când m-am uitat, era ora trei. Mi-am amintit cuvântul lui: „De azi într-o săptămână, în ceasul acesta voi pleca”. Și s-a dus în mormânt, cum l-a făcut mama lui, neatins de nici un păcat trupesc. Și săracu' Cosma, fratele lui, parcă-l văd în trapeza asta, cu culionul acela negru, cu barbă albă! Ultima dată aici l-am văzut. El a trăi așa, la biserică, la chilie; el a trăit 84 de ani fără o lună. Și părintele Veniamin, 90 de ani fără o lună.

O, Doamne! Săracii părinții noștri! Când mi-aduc aminte de părinții aceștia! Au murit sub epitrahilul meu. Întâi Ioan, cel ce a stat în pădure, părintele Ioan Rosu. I-a citit rugăciunea de darea sufletului părintele Paisie. Și când i-am citit eu, a murit sub epitrahilul meu. Vasile Miron, care a stat la oi, tot aici a murit sub epitrahilul meu. Pelaghia, săraca, pe care-o știți, soția pictorului Irineu Protcencu, tot sub epitrahilul meu. Visarion, starețul de la Sihla, tot sub epitrahilul meu. Mi-a zis: „Mă rog, citește-mi dezlegarea de ieșire!”

Care au mai murit? Că mai am care au mai murit. Eram stareț la Slatina, m-am dus la Văratec cu Antonie, care-i mitropolit acum, și cu mai mulți, cu Gherotie, cu mai mulți, și o maică trăgea de moarte. Și a venit stareța Pelaghia; altă, nu asta care-i acum: „Hai, că o maică tare dorește să-i faci o dezlegare! Să-i citești rugăciunea de iesirea sufletului”. I-am citit și a murit sub epitrahil.

Și încă mai am vreo câțiva care au murit săracii. S-au dus dragii noștri! Vai de mine!...

Am fost acum, pe ziua de nouă noiembrie, la cimitir. Și când am ajuns în dreptul crucii părintelui stareț Ioanichie, când i-am văzut fotografia, m-a luat un plâns groaznic! Când mi-am adus aminte cât de nevoitor a fost și cum ne învăța de frumos, săracul! Venea la masă numai ca să ne învețe cuvânt și se ducea. Că el cu Împărtășania de la biserică trăia. M-a luat un plâns, c-am fost și anul asta! M-a dus băiatul încet.

Am fost! Mulțumesc preainduratului Dumnezeu că, după un an, am mai fost. Auzi ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: **Mergi adesea la morminte, o, frate, și la cimitir! Că dacă adesea vei merge acolo, atâta înțelepciune ai a te învăța, încât toate școlile filosofice din lume mai mult nu**

te pot învăța!

Ei tac, dar vorbesc cu noi din toată inima. Eu, când mă duc acolo..., am rămas singur! Nu mai am pe nimeni înaintea mea! Pe nimeni, pe nimeni! Și când mi-aduc aminte că am trăit cu ei, nu săptămâni, nu luni, nu ani, ci zeci de ani! Și toți sunt acolo. La fiecare cruce mă apucă un plâns... A venit băitul (ucenicul de chilie) și am stat pe-un scaun și l-am pus să citească la fiecare cruce. Și el citea, cutare și cutare...

Mi-aduceam aminte de ei, săracii! S-au dus iubiții noștri! Mi-aduc aminte de viața lor. Când a citit pe părintele Vasile Mitoseru, pe părintele Visarion Palade, pe Gherasim, fratele meu, pe Constandie Uricaru... Aiștea dormeau noaptea în sicrie și mâncau o dată-n zi, la apusul soarelui, și știau Psaltirea toată pe de rost. Toată, toată!

Eu eram cu ascultarea la vaci. Și fiind la vaci, m-a dat cu părintele Gherasim, fratele meu, în chilie. El știa Psaltirea, cu tot cu „Cântările lui Moise”, pe de rost; toată, toată. El zicea trei catisme la Psaltire pe de rost, cu tot cu molitfe, și făcea 33 de metanii; și iar trei catisme, și iar 33 de metanii. Eu mă culcam. Veneam de la vaci obosit; nu erau așa vaci multe atunci; aveam 5-6 vaci, vreo doi boi, vreo doi cai. Atâta era pe atunci.

Eu, cum eram culcat, numai se auzeam: trosc! trosc! Își dădea palme: „Nu dormi, calule! Uite sicriul!” Toată noaptea așa se nevoia. Avea sicriul în chilie. Parcă-l aud pe Nectarie Pintilie când îi spunea: „Părinte Gherasim, câte sicrie din astea or să putrezeasca până vei muri sfinția ta!” „Cred lui Hristos, a zis el, că aceasta-mi va fi casa pe veci”. Și așa a fost. În 1933, de ziua Crucii a murit. S-a dus la Domnul!

La dâștii s-a împlinit cuvântul acela care zice la Paremii: *Răpitu-s-au, ca să nu schimbe răutatea mintea lor, sau înșelăciunea să înșele sufletul lor. Puțin ostenindu-se, au împlinit ani îndelungați. Pentru aceea s-a grăbit Dumnezeu a-i scoate. Ce nevoie avea ei! Mergeam la coasa. Atâta ziceam: „Iertați-mă” și bateau coasa. Toată ziua coseau. Noi mâncam de trei ori pe zi, iar ei seara veneau și luau anaforă și ziceau toată Psaltirea pe de rost! Dumnezeu să-i ierte!*

Știți de ce vă aduc aminte, dragul mamei? Eu nu cred că voi mai fi vreodată cu voi! Poate oi mai ajunge la Postul Mare! Numai Maicuța Domnului știe! Eu mă simt slăbit! Dar vă spun ce călugări am găsit aici. Nu era un pat în chilie la nimeni! Eram patru frați ucenici în chilie la părintele Petru Ganea, de loc din Ardeal. Erau chiliile cele vechi, ramase de Cerneschi. Și el, bătrânul, avea și el niște scânduri puse așa, în loc de pat.

Când suna de Utrenie ne scula: „Măi coconi, dragul tatei, auzit-ați voi glasul arhanghelului? Măi copii, haidați la sfânta rugăciune!” Când auzeam clopotul la Utrenie, ne sculam, și cum era zapada, iarna, eu nu mă mai încălțam – încălțările erau ude pe soba –, și fugeam în paraclis; la paraclisul acela care a ars. Când mă vedea bătrânul că fugeam prin zapadă: „No. Te-i îmbolnavi, măi băiete!” Eu când să mă încălț? Descult, fuga la biserică.

Stăteam acolo unde era veșmântăria, că acolo au ars cărți multe, când a ars biblioteca. Acolo a ars și istoricul mănăstirii, scris de tahigraful Dometie, din Mănăstirea Neamțului, pe la 1713. În acest istoric arăta cum acei șapte pustnici care au întemeiat Sihăstria, au pus blestem: „Când se va spurca locul acesta cu păcate trupești, sau când va fi pungă deosebită, sau dacă vor mânca carne, cu pustiire și cu foc să pedepsească Dumnezeu locul acesta!

Va spun, măi copii, că n-are cine vă mai spune. Că eu acestea le-am citit și le-am pățit, dar, mâine-poimâine sunt în groapă. Mă simt slăbit tare și nu mai pot. Am intrat pe 83 de ani, am patru operații, sufăr cu inima, lumea nu mă lasă, zi și noapte.

Ei! Am apucat călugări mari! Costandie Uricaru din comuna Ciumași, județul Bacău. Avea sicriul lângă sobă; zicea Psaltirea toată pe de rost în fiecare zi. Zicea: „Of, Doamne, of! Dacă ar fi mila lui Dumnezeu să fiu cel de pe urma mântuit!” Saracul! Când s-a îmbolnăvit, a paralizat și zicea: „Uite ce! Cred că mai sunt câteva zile, dar va rog din toată inima, nu mă uitați la sfintele rugăciuni!” Săracul! Venise din armată. El a fost dinainte de armată aici. Eram cu oile în Poiana Ciresului și el zice: „Frate, ia vezi că am uitat un psalm și gresesc la aista”. Acel psalm era: *Zis-a călcătorul de lege, ca să greșască întru sine; nu este frica de Dumnezeu înaintea ochilor lui*, a învățat apoi Psaltirea

toată.

Părinților și fraților, știți de ce vă spun? Pentru că acestea le-am trăit și le-am auzit și le-am văzut și le mai țin minte. Și când văd că v-a înmulțit mila Preasfintei Treimi; sunteți mulțori și tineri și cumiți, săracii. Să nu uitați de frica morții, că mâine plecăm! Vezi, Mântuitorul spune în Evanghelie: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul!* Să ne gândim că n-avem de trăit mult! Dacă punem moartea înaintea ochilor, ne păzim de tot păcatul. Dacă vom uita de moarte, murim! Cum a pățit Adam în rai. Cum a uitat porunca lui Dumnezeu de moarte, a dus pe toți la moarte.

Fraților și părinților! Să iertați că vă țin prea mult. Da' eu am venit oleacă, mai mult să-mi iau rămas bun, că mă simt slăbit tare. Vă rog din toată inima să vă spovediți curat și adesea; să vă fie dragă pravila Bisericii.

Părinți și frați! Așa să vă ducă Preasfânta Treime la rai, așa cum vă văd în trapeza asta. Părintele arhimandrit Vartolomeu, să știți, rămâne mare ctitor în mănăstirea noastră. Vedeți voi ce rai este trapeză asta? N-am văzut trapeză de asta nicăieri, cu picturi așa de frumoase. Mila Preasfintei Treimi să fie cu el și în veacul de acum și în cel viitor. Și să vezi, îmi place pictura din biserică veche. Sfinții aceia din altar, când îi văd, parcă-s vii; pictura adevărat bizantină, ortodoxă.

Când mi-aduc aminte, când am făcut trapeza veche cu caii, ia aicea am făcut o târlă, și am framântat niște glod cu paie și l-am lipit și cu frații. Și am făcut trapeza, după ce au ars chiliile cele vechi. Trapeza care a fost, a fost lipită de mine și de vreo patru-cinci frați; că nu aveam unde sta la masă. Și uite acum, ce rai, ce frumusețe de trapeză aici! Să ne păzească Preasfânta Treime și Maica Domnului să nu greșim lui Dumnezeu, că nu cumva să ne pedepsească și să dea mila Domnului să ne vedem la rai cu toții.

Dragii mamei, copiii mamei! Mi-e milă, mi-e drag de voi și știu că îngerul Domnului se îngrijeste de voi. Să nu mă uitați și pe mine păcătosul la sfintele rugăciuni!

Au venit doi călugări tocmai de la Lainici să-i mărturisesc. Și acolo, când am fost eu odată, împreună cu părintele Petroniu, era un stareț, care a fost exarh, Caliope Georgescu. A murit. A venit apoi un mare duhovnic de-al lor, Calinic Caravan, dacă era pe toată Oltenia. Ne-a citit spovedania de la cinci ani până acuma.

Era duhovnic și al mitropolitului și la Tismana și la Lainici și la mai multe mănăstiri. Mi-a spus cum a murit. Zicea: „Tare aș fi dorit să fi venit părintele Cleopa aici!” Așa a spus și Părintele Stăniloae, căci i-am fost duhovnic atâta vreme. Dar numai ce-am auzit c-o murit. Ne ducem cu toții, mamă! Nu stăm aici!

Copiii mamei, uite ce este! Să mă iertați pe mine păcătosul și să vă rugați. Și dacă ma duc dincolo, să nu mă uitați la sfintele rugăciuni.

Mila Preasfintei Treimi să fie cu noi cu toți, cu toată mănăstirea noastră, cu părintele stareț care are atâta grijă și răspundere pe cap, numai el știe. Cu mila Preasfintei Treimi, toate se pot face! Să fie dragoste, să fie smerenie, să fie blândețe, să fie mărturisire curată, că mâine plecăm, mamă! Mâine plecăm!

Vai! Vai! Când m-am dus în cimitir, când am ajuns pe la mormintele lor. Părintele Ilarion Ionică, care a fost econom; părintele Chiriac. Când mi-aduc aminte... Nu existau mașini pe aici. Venea, săracul! Toata ziua cosea, seara venea cu un lemn în spate. „Să-mi aduc vreo două lemne”. Dacă era o pereche de boi la atâta mănăstire! Toți își cărau lemnele cu spatele. Parcă-l văd! Și după ce-a murit, a rămas un cârd de lemne de la el, aduse cu spatele.

La cimitir m-a prins un plâns chiar la crucea starețului, că mi-am adus aminte când zicea: „Mă, băiete, mă, ai grijă! Ia seama, mă băiete, să ai rugăciunea minții totdeauna, să nu uiți de moarte”. Săracul, tare a mai răbdat multe! L-a bătut tâlharul Balta cu bocancii peste cap și a două zi i s-a scurs ochiul drept.

Când îmi aduc aminte prin câte am trecut, Doamne! De atâtea ori tâlhari și foc și razboaie! Au trecut cu îndurarea Domnului. Și când văd trapeza asta așa de frumoasă, plină de viețuitori, nu știu să vă spun înaintea Domnului și cum să mulțumesc!

Să vă păzească îndurarea și mila Domnului, să vă înmulțiți, mamă, și să vă întăriți duhovnicește și să fiți pildă de urmat pentru cei ce vin după voi aici.

Mă iertați pe mine păcătosul, că v-am ținut prea mult...

CUVÂNT ROSTIT LA TRAPEZĂ

27 Decembrie 1994

Prea Cuvioase Părinte Stareț, prea cuviosi părinți și frați.

Mai înainte de toate să mulțumim din inimă Preasfintei și de viața făcătoarei Treimi, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și tuturor sfinților care se roagă pentru noi, că am ajuns și-n anul acesta la prealuminatul praznic al Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, bucuria și mântuirea întregii lumi.

Părinților și fraților, n-am să spun multe, că-s obosit. Atâta va spun că, stând aici câteva zile, m-a chemat părintele stareț și mi-a dat chiliuța aceea lângă biserică. Foarte bine, aproape, ca să stau zilele astea aici. Eu am petrecut între sfințiile voastre ca-n rai. Am ascultat cu nevrednicie slujbele și cântările bisericii, v-am văzut pe toți îmbracați, diaconi, preoți, slujitori, cântăreți la strană. Mi s-a părut că sunt în rai. Vezi Preasfânta Treime ce-a făcut cu sfânta noastră mănăstire?

Când am venit eu aici am găsit 14 bătrâni și cu noi doi frați s-au făcut 16. Iar acum văd atâția părinți și frați în trapeza asta atât de frumoasă care nu are pereche în țara.

Frații mei și părinți, când vă văd cu toții la ascultare și la biserică, mă simt ca în rai, mamă! Văd fiecare săracul cu ascultărica lui, fuga la treaba lui, la ascultarea lui... Îngerii Domnului pururea sunt cu voi, vă ajută, vă slujesc și vă învăță să vă feriți de păcate, de răutăți.

Dar vă spun un lucru: Sfântul Vasile cel Mare, numit de Sfinții Părinți „ochiul Bisericii”, „gura cea de foc a Duhului Sfânt” și „împăratul cuvintelor”, ne dă un sfat: a fost întrebat de-un filosof, anume Eubul, din Alexandria, cu care învățase el la școală în Atena, înainte de a fi episcop în Cezareea Capadochiei. A venit la el și l-a întrebat: „O, Vasile! Care-i cea mai mare înțelepciune, care îl păzește pe om de tot păcatul și-l duce la fericirea veșnică?” Iar Sfântul Vasile a răspuns: „Cea mai mare înțelepciune care păzește pe om de tot păcatul și-l duce la rai, la bucuria cea fără margini, este pururea să vadă moartea înaintea ochilor săi și să aiba în minte și în inimă pe «Doamne Iisuse...»”.

Dragii mamei, părinți și frați, unde mergeți la ascultărica voastră, fie că sunteți la biserică, sunteți la grajd, sunteți la vite, sunteți la oi, sunteți la câmp, unde vă trimite părintele stareț, să fiti cu „Doamne Iisuse...” în minte și gândul la moarte, că moartea te păzește de toate păcatele.

Această lecție i-a dat-o Dumnezeu la Adam în rai: „Adame, vezi raiul ăsta? N-are marigini! Vezi frumusețile astea, care nu le poate judeca nimeni? Le-am făcut pentru tine!” Și i-a dat Dumnezeu lui Adam în rai un miros – spune Sfântul Vasile –, miros de împărat al tuturor celor făcute de Dumnezeu în rai.

Când venea balaurul la el și-l mirosea, gata! Îi lingeă picioarele, leii, leopardul, tigrii, panterele și ziceau: „Împăratul! Împăratul!” Acest miros l-a avut până a greșit. Toate se supuneau ca unui împărat pus de Dumnezeu peste ele. Dar i-a spus: *Adame, vezi, toate-s ale tale, dar de colo, din pomul acela, să nu mâncați, că o să muriți. Și când a uitat de moarte, a ajuns la moarte vremelnică, după nouă sute treizeci de ani, și la moartea veșnică a dus tot neamul omenesc.*

Dragii mei părinți și frați! Eu nu mai pot vorbi, că sunt bătrân, sunt obosit. Dar atâta vă rog: oriunde va duceți să aveți moartea înaintea ochilor și „Doamne Iisuse...” în minte și în inimă. Și veți fi păziți de toate păcatele și de toate ispitele. Că îndată ce trezește mintea: „Măi, mâine mor! Și cum mor? Doamne ferește, să nu mă duc la focul veșnic! Doamne ferește de iad!”

Muncile de acolo și chinurile nimeni nu le poate povesti cu limbă de țărână. Și nu-i pe o mie de ani sau un miliard, ci în veacul veacului. Ferească Dumnezeu, mamă; să vă păzească mila Preasfintei Treimi, și nu numai pe voi, ci pe toți binecredincioșii creștini din toate Bisericile Ortodoxe. Doamne ferește! Nimeni să nu ajungă în iad!

Și vă rog din toată inima, că-s bătrân și slab, de abia mă țin pe picioare, să mă pomeniți la rugăciunile voastre și-n chiliuță și la biserică, căci cât va fi scris nu știu. Mântuitorul a spus în Evanghelie așa: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul*. Știm că plecăm, dar nu știm când. De aceea va rog, pomeniți-mă la sfintele voastre rugăciuni! Pe toți vă rog! Și pe călugări și pe părinți și pe preoți și pe frați și pe toți, toți. Că mă văd slăbit tare.

De abia mă mai țin pe picioare, după cum vedeți. Am trecut de 80 de ani. Ați văzut că venise la aniversarea mea mitropolitul, niște episcopi, când am împinit 82 de ani, la zece aprilie. Și au adus daruri. Mitropolitul mi-a adus o icoană cu foiță de aur și scrie pe dos: „Povățuitorul meu, duhovnicul, nașul meu, cutare...” Acum mi-a trimis altă icoană cu Sfânta Parascheva, îmbrăcată frumos, când a fost 30 octombrie, la Sfântul Cleopa. Episcopul de la Rădăuți, Gherasim, mi-a adus și el o carte.

Dar ei au venit să cânte la masă ceva:

– Dă-ne voie să cântăm o cântare!

– Care?

– Mulți ani trăiască!

– N-aveți voie. Dacă nu mă întrebați, gata era cântarea, dar așa, nu. Ce spune Scriptura? *Anii lor, saptezeci și dacă vor fi în putere, optzeci... Și după optzeci, ce zice? Osteneală și durere*. Dar nu citiți în Psaltire?

– Dar ce să cântăm?

– Să vă învăț eu ce să cântați. Așa să cântați: „Veșnica pomenire! Veșnica pomenire! Veșnica pomenire!”

I-a prins râsul pe toți. Da! Eu asta aștept: sicriul și veșnica pomenire, mama. Nu știu! Măine, poimăine, când o voi Domnul. Așa vă rog pe toți, mamă: cât oi trăi să mă pomeniți la rugăciune și dacă oi muri, iar să mă pomeniți. Pentru că eu vă doresc la toți raiul și bucuria cea veșnică și cea vremelnică. Să va rugați pentru mine, păcătosul! Amin.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 2

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu bucurie mulțumesc Bunului Dumnezeu că a binecuvântat și a rânduit să formulez acest „Cuvânt Înainte”, la volumul 2 din lucrarea **Ne vorbește Părintele Cleopa**.

Este o adevărată binecuvântare a Tatălui Ceresc, transmisă credincioșilor noștri și celor ce vor urma după noi, că a fost rânduit de pronia divină Părintele Arhimantrit Cleopa Ilie, ca să ne hrănească duhovnicește din frumoasele sale învățături și cuvinte ziditoare de suflet, adunate cu multă osteneală din experiența plină de roade a vieții sale.

Părintele Cleopa este și rămâne un tezaur al spiritualității și Ortodoxiei românești. Cu aceeași sensibilitate sufletească și profunzime teologică, pe fond biblic și patristic, vorbește și filosofilor și marilor teologi, purtându-i în cele mai profunde taine ale energiilor necreate, precum și credincioșilor de rând, veniți ca adevărați pelerini din toate colțurile țării, pe care-i hrănește cu cuvântul lui Dumnezeu și-i adapă din izvorul învățaturii despre viața și fericirea veșnică.

Acest mare duhovnic nu este numai un trăitor în Hristos, ci și un mare apărător al adevărului evanghelic și ortodox.

Neoprotestanții și sectanții rămân fără răspuns în fața acestui mare dascăl al Ortodoxiei, iar lucrarea exegetică *Călăuză în credința Ortodoxă*, realizată prin dialog între „preot și învățăcel”, rămâne un tratat de mare utilitate în activitatea pastoral-misionară a preotului.

Lucrarea de față este extrasă de pe casete, înregistrate de credincioși cu ani de zile în urmă, pe care le dăm la lumină spre folosul tuturor.

Conținutul ei constituie un scurt tratat dogmatic și moral prin care se reflectă curăția sufletească a fiecărui creștin, ce se realizează prin lacrimi în Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei, oferindu-ne exemplul de pocăință pe regele Manase, urcându-ne pe scara desăvârșirii, prin prezentarea celor cinci feluri de împărtășanie, care ne conduc la mântuire.

Părintele Cleopa, în această scurtă lucrare, oscilează în modul cel mai inteligent între teză și antiteză, când ne vorbește despre viață și moarte, despre rai și iad – urmare firească a Judecării de apoi –, precum și despre contrastul dintre iubirea de argint și dragostea față de Dumnezeu.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să încununeze cu sănătate deplină și îndelungare de zile pe Părintele Arhimandrit Cleopa, cu dorința ca acest izvor duhovnicesc să continue la adăparea sufletelor însetate de credință, de adevăr și de mântuire.

Binecuvântăm tipărirea acestei lucrări și o recomandăm tuturor celor ce doresc să vorbească cu Părintele Cleopa, despre calea care conduce spre desăvârșire, spre împărăția lui Dumnezeu, spre viața și fericire veșnică.

P.S. IOACHIM VASLUIANUL

SFÂNTA SPOVEDANIE

În cele ce urmează, m-am gândit să vorbesc câte ceva despre taina Sfintei Spovedanii.

Una dintre marile datorii duhovnicești, atât ale monahilor, cât și ale credincioșilor, este mărturisirea păcatelor. Trebuie să știm mai întâi că toți greșim înaintea lui Dumnezeu, unii mai mult, alții mai puțin, și nimeni nu este fără de păcat.

Acest lucru ni-l arată Sfânta Scriptură care zice: *Toți multe greșim. Iar de vom zice că păcat nu avem, pe noi înșine ne înșelăm și adevărul nu este în noi; iar dacă ne vom mărturisi păcatele, credincios și drept este Dumnezeu, ca să ne ierte nouă păcatele și să ne curățească pe noi de toată întinăciunea și nedreptatea.*

Dacă mi-am mărturisit cu căință păcatele cele trupești și cele sufletești și m-am spovedit curat, preotul, numai dacă a pus mâna pe cap și a zis rugăciunea de dezlegare, păcatele mele s-au ridicat.

Iar dacă nu m-am dus cu căință și cu pregătire cuvenită și n-am știut să mă mărturisesc curat, să descopăr toate păcatele mele, să primesc canon pentru ele și să le părăsesc, pot să fac o mie de dezlegări la cel mai iscusit duhovnic, că păcătul, otrava, a rămas tot în mine.

De aceea folosul, valoarea cea scumpă a Sfintei Spovedanii nu ține de preot, ci de mine. Eu, dacă mă duc cu toată sfințenia, cu toată convingerea în fața lui Dumnezeu – că, atunci când mă duc în fața preotului, înaintea lui Dumnezeu mă duc, că preotul este numai un martor –, trebuie să-i spun toate păcatele mele.

Altfel crezi că în ziua judecății preotul poate să-ți ajute ceva, dacă n-ai spus drept? Doamne ferește! Preotul n-a putut dezlega la spovedanie decât ce i-ai spus tu. Iar dacă tu ai avut vreo rezervă și ai ținut vreun păcat nespus, toate păcatele le ai îndoite. Așa spun Sfinții Părinți, pentru că ai crezut că Dumnezeu nu știe ce ai făcut tu.

Iată care sunt condițiile pe care trebuie să le împlinească spovedania:

1. **Spovedania trebuie să se facă înaintea duhovnicului.** Deci, eu când mă duc la spovedanie înaintea preotului, mă duc în fața lui Dumnezeu. Preotul este un simplu martor. În ziua judecății el atât poate spune, cât i-am spus eu. Ce nu i-am spus, nu-i dezlegat nici pe pământ, nici în cer. Dar eu, dacă m-am dus la spovedanie și i-am spus toate și preotul mi-a făcut dezlegare cu mâinile pe cap, eu sunt dezlegat.

2. **Spovedania trebuie să fie completă și să nu se ascundă nimic din cele făptuite,** cum am spus mai înainte. Ai auzit ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăișuri și străbate până la despărțirea trupului de a duhului,* cea mai înaltă unire între om și Dumnezeu.

3. **Spovedania trebuie făcută de bună voie,** după mărturia Duhului Sfânt, Care zice: *și din voia mea mă voi mărturisi Lui.*

4. **Spovedania trebuie făcută cu umilință,** căci *inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi.*

5. **Spovedania să nu fie prihănitore,** adică să nu dăm vina pe nimeni, nici pe oameni, nici pe vreo altă zidire a lui Dumnezeu, nici chiar pe diavoli. La spovedanie numai pe noi să ne învinuim și să ne prihănim, cum zice Sfântul Ioan Scărarul: „A mea este buba, a mea este rana; dintru a mea lenevire s-a făcut, iar nu dintr-a altuia”.

6. **Spovedania se cuvine să fie dreaptă,** adică să spui adevărul; spune cum ai făcut toate, fără rușine. Isus Sirah spune: **Este rușine care aduce păcat și nu este rușine care aduce slavă și har.**

Rușinea aseasta pe care o suferi la spovedanie te scutește pe tine de rușinea aceea pe care o vom suferi cu toții la ziua cea înfricoșată a Judecății lui Dumnezeu.

7. **Spovedania să fie hotărâtoare.** Să luăm înaintea duhovnicului o mare hotărâre de a nu mai păcătui, ajutându-ne nouă dumnezeiescul har, și să voim mai bine a muri de mii de ori decât a mai păcătui de acum înainte cu voința noastră.

Sfântul Vasile cel Mare zice: „**Nu se folosește de mărturisire, nici se mărturisește, cel ce**

zice la spovedanie numai că a greșit, însă rămâne iarăși în păcat și nu-l urăște". Toată pocăința ta întru aceasta constă, să te hotărărești a-ți schimba viața.

Când te duci la mărturisire cu părere de rău și cu căință și îți recunoști greșelile, îi spui preotului câte îți minte. Dar ca să îți minte și să faci o mărturisire întreagă, nu te duce cu ochii legați la preot, căci diavolul îți ia mintea și uiți. Cu o săptămână sau două, stai liniștit într-o cameră, ia-ți un caiet și scrie toate păcatele tale din copilărie, sau de la ultima spovedanie.

Ce păcate ai pe conștiință, de când erai copil mic; când erai de cinci ani, când erai de șapte ani, când erai în clasa întâi la școală, când erai în a doua, când erai într-a noua, când erai fată mare sau flăcău, înainte de căsătorie sau după căsătorie, când erai militar.

Scrie, că și diavolul a scris. Avem contabil bun, îngerul rău pe umărul stâng, care scrie tot, și îngerul cel bun pe umărul drept, care scrie și el faptele cele bune ale omului.

Și atunci uite ce-i. Știi că *nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerurilor*? De aceea, cel mai mare bine pe care poți să-l faci unui om este acesta. Dacă vezi că s-a îmbolnăvit în casa la tine tata sau mama sau ginerele sau nora sau fata sau băiatul sau fratele, care a slăbit de boală și se apropie de moarte, nu se poate un bine mai mare decât să-i aduci preotul repede. Nu doctorul. Doctorul este un bolovan de pământ ca și tine! Preotul a luat dar de la Dumnezeu. Nu ați auzit în Evanghelie? *Ce veți lega voi pe pământ, va fi legat și în ceruri și ce veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat și în ceruri!*

Dacă ai reușit să-l spovedești curat înainte de moarte, i-ai salvat sufletul. Când se duce la vămi, sufletul care a avut păcate, dacă le-a dezlegat preotul aici, Duhul Sfânt a șters tot de pe tablele lor. Crapă, mor de ciudă diavoli: „Ia uită-te, domnule! L-am avut în mână!” Duhul Sfânt i-a șters păcatele. Această putere le-a dat-o Dumnezeu preoților; că dacă nu dădea Dumnezeu această putere preoților, nimeni din oameni nu s-ar fi mântuit.

Dar Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pământul, a știut cum să facă pentru a mântui lumea. Când a înviat Hristos le-a dat această putere Apostolilor. Ce le-a spus? A suflat asupra lor și le-a zis: *Luați Duh Sfânt; căroră le veți ține păcatele, ținute vor fi și căroră le veți ierta, iertate vor fi, și orice veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat și în cer...* Ce, fraților, voi n-ați citit? N-ați auzit Evanghelia?

Deci, când vezi că ești bolnav de moarte, nu alerga la doctor, că poate te omoară acela și mori nemărturisit. Întâi spovedește-te și apoi du-te și la doctor, dacă este cazul, dar tu să fii mărturisit. Dacă ai murit, gata, te-ai ușurat! Că vei muri în mâinile doctorului, că vei muri acasă, tu să fii mărturisit. Însă întâi doctorul sufletelor, că el te va scoate din iad. Așa. Și nu te gândeai că n-are dar.

După o spovedanie curată, trebuie să primim un canon, pe care trebuie să-l ținem. Cel ce se spovedește are mare datorie de a-și face canonul dat pentru a scăpa de chinul cel veșnic al iadului.

Vedem în Sfânta Scriptură că prin canon s-au curățit toți cei ce au păcătuit înaintea Domnului. Altfel, cel ce a primit canon și nu-l face, nu se poate curăți de lepra păcatului și nici sufletul său nu este slobozit din robia dracilor.

Este bine de știut că cel ce se pocăiește cu adevărat, nu numai că primește canonul dat de duhovnicul său, ci singur cere mai mult canon, știind că ori aici vremelnice, ori dincolo veșnic, păcătoșii trebuie să-și facă canonul.

Iar canonul să fie după măsura puterii fiecăruia. Ai auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul? **Câtă deosebire are arama de fier și fierul de găteje** – adică de vreascuri –, **atâta deosebire este între un trup și altul**. Unul este din fire sănătos și tare și poate să postească și să nu mănânce până seara; iar altul, săracul, dacă n-a mâncat de două-trei ori pe zi, cade jos. În toate acestea se caută scopul. De aceea **dreapta socoteală este împărăteasa faptelor bune**.

Tu crezi că pe dracul îl întreci la fugă? El într-o clipă este la marginea pământului. Numai cu asta îl întreci: dacă te smerești și te socotești a fi praf și cenușă și păcătos și neputincios și nevrednic de a trăi pe pământ. Numai de smerenie se teme diavolul! De alta nu se teme el. Poți să fii tu nevoitor cât îi lumea, dacă nu știi să ceri iertare, ești batjocorit de diavoli.

De aceea, fraților, să ne ajute mila Domnului să câștigăm oleacă de smerenie și dreaptă

socoteală, fiindcă în lumea aceasta sunt curse și ispite și fel de fel de nedumeriri pământești și duhovnicești. Dar să avem în toate dreapta socoteală. Că pădurea nu se teme de cel care încarcă o dată mai mult pe o căruță. Știe că mai la vale se rupe osia și se strică carul. Ea se teme de acela care ia mereu câte un lemnișor și-l duce acasă. Așa și vrăjmașul, nu se teme de cel care începe cu multă nevoință, că obosește și rămâne, ci se teme de cel care ia câte oleacă așa, încet, încet.

Sfântul Teodosie spune: „**De lucrează cineva puțin câte puțin, se îmbogățește și la cele trupești și la cele duhovnicești**”. Câte oleacă! Așa să luați fapta bună, câte oleacă și să vă pară rău că n-ați făcut mai mult.

– **Când se face spovedania generală?** au întrebat unii credincioși.

– O dată pe an trebuie să faci spovedania generală din mica copilărie. Sfântul Nicodim Aghioritul spune: „O dată pe an, în Postul Mare, este bine să faci spovedania generală”. Știi de ce? Pentru smerenie. Te ajută mult să-ți aduci aminte păcatele. Eu mă mărturisesc, dar dracul mă face să uit păcatele mele cu care am mâniat pe Dumnezeu.

Dar eu, când fac spovedania generală, mi le face îngerul cât muntele în fața mea. „Vezi cine ești?” Smerenia! Și atunci, mai mult se apropie Dumnezeu de noi, când noi ne smerim din adâncul sufletului.

– **Dar ce încredere avem ca ni s-au iertat toate păcatele prin spovedanie?**

– Dar dumneata dacă ai spălat o rufă bine și dacă se mai murdărește, nu o mai speli din nou? Nu pui soda și leșie și o speli și o pui la uscat? Precum cămașa trebuie spălată, așa și sufletul trebuie spălat mereu prin deasa spovedanie.

Dar Sfinții Părinți și mai ales Sfântul Nicodim Aghioritul avea o învățătură pentru duhovnic: „**Sfătuiește-i, o, duhovnicie, la spovedanie deasă și curată pe toți**”. O dată în an se face spovedania generală din nou. Și asta-i și pentru smerenie și pentru ca omul să nu uite neputințele lui, cu care a supărat pe Dumnezeu. Așa este.

De aceea trebuie să ne pocăim, să ne pară rău. Pentru că Dumnezeu este atât de milostiv și de bun, că nu mai ține minte răul ce-am făcut, dacă noi ne întoarcem din toată inima și ne mărturisim.

Ați văzut ce spune proorocul Isaia: *Întoarceți-vă către Mine și Mă voi întoarce către voi, fiii oamenilor. De vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi, și de vor fi ca roșeala, ca lâna le voi face albe și nu voi mai pomeni cele dintâi ale voastre.*

În bunătatea Lui cea fără margini, El știe neputința noastră, că greșim cu voie și fără voie, cu știință și cu neștiință. Nu este clipă când nu greșim înaintea Domnului. Dar nimeni nu știe firea omului mai mult ca Dumnezeu, căci El ne-a făcut din nimic.

De aceea, cum ne întoarcem către El cu lacrimi, cu părere de rău, cu spovedanie curată, ne și iartă. Cine are păcate mai grele trebuie să facă oleacă de canon, că Dumnezeu totdeauna este gata să ne primească și să ne ierte, căci suntem zidirea Lui.

Nimeni nu L-a făcut pe Hristos să coboare din cer, decât mila Lui, dragostea Lui pentru oameni. I-a fost milă de neamul omenesc. Că atât de multă dragoste are față de neamul omenesc, încât, auzi ce spune Sfântul Ioan Evanghelistul: *Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul născut, Fiul Său, L-a trimis în lume să mântuiască neamul omenesc.*

A venit Mântuitorul Hristos, nu numai să ne învețe ce trebuie să facem, ci pentru ca să sufere pentru noi batjocoriri, scuișări, bătăi și moarte pe Cruce, pentru ca să scoată neamul lui Adam din iad, care stătea acolo de 5508 ani, cât au fost de la primul Adam până la venirea Noului Adam – Hristos.

Deci **să avem către Dumnezeu inimă de fiu**, și să-L iubim din toată inima. Iar când am gresit ceva, îndată să cerem iertare și să alergăm la mărturisire, ca să-L împăcăm pe Dumnezeu, căci L-am supărat, că Domnul niciodată nu ține minte răul. Dacă vede că ne-am întors, se întoarce și El către noi.

Să avem către noi inimă de judecător. Adică cum? Să ne judecăm. Oare ce gândim noi îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi, oare îi place lui Dumnezeu? Ce fac acum, oare îi place lui Dumnezeu?

Și îndată conștiința ne spune da sau nu. Căci de se va judeca omul pe sine, nu va cădea în judecata lui Dumnezeu! Să ne facem judecători nouă înșine: „Măi, aceasta nu-i bun ce fac; aceasta nu-i bun ce vorbesc; aceasta nu-i bun ce intenționez eu să fac!”

Și către aproapele să avem inimă de mamă. Ai văzut o mamă bună? Chiar dacă are copii mai mulți și dacă unul o supără, o necăjește în fel și chip, ea are milă de toți. Dacă vede că un copil de-al ei a căzut în apă și se îneacă, sau în foc, și strigă: „Mamă, nu mă lăsa!”, ea uită tot. Uită că a supărat-o și se duce după dânsul și-l scapă, chiar cu riscul vieții.

Că așa este mama! Adevărata mamă nu mai ține minte răul. Atât iubește pe copii. Iată, așa trebuie să avem și noi inima noastră față de toți. Să ne fie milă de toți, și de străini și de ai noștri. Așa cere Dumnezeu în Sfânta Evanghelie.

N-ai văzut cloșca? Are atâția pui și dacă i-ai luat numai unul, îți sare în cap, măcar că are mulți. Așa și mama cea bună își pune sufletul pentru copii. Această inimă de mama o cere Dumnezeu de la noi. S-o avem față de toți. Când va fi unul, care chiar de ne-a făcut rău, chiar de ne-a supărat, însă, când îl vom vedea că este la necaz, să sărim să-l ajutăm, ca să vadă el că noi avem dragoste și nu ținem minte răul pe care ni l-a făcut el. Numai așa vom fi fii ai lui Dumnezeu după dar.

FOLOSUL DESEI SPOVEDANII

Acum să spunem pe scurt despre cele cinci foloase ale deseii spovedanii.

Preabunul Dumnezeu a pus în lume Taina aceasta a Spovedaniei, căci dacă n-ar fi fost aceasta, după Botez, nimeni nu s-ar putea mântui. Cine reușește să facă o spovedanie curată, reușește să facă al doilea Botez, după cum ați văzut că zice preotul la molitvă: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala tainelor creștinești”.

Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei este una din cele șapte Taine și cuprinde patru părți:

Prima parte este durerea inimii pentru păcate. Să-i pară rău și să plângă pentru păcatul prin care a supărat pe Dumnezeu.

A doua este spovedania prin grai viu la duhovnic.

A treia este facerea canonului, prin hotărârea în fața preotului că-l va face.

A patra parte, cheia Sfintei Spovedanii, este dezlegarea păcatelor, prin punerea mâinilor preotului pe capul credinciosului. Aceasta, după canonul 8 al Sinodului I ecumenic, se numește epicleza duhovniciei, adică venirea Duhului Sfânt peste capul celui ce s-a mărturisit curat. Că nu se poate încheia Taina Sfintei Spovedanii decât atunci când a pus preotul mâna pe capul celui ce se mărturisește, după cum arhiereul pune mâna pe capul diaconului sau al preotului, când îl hirotonește și vine Duhul Sfânt prin succesiune apostolică.

Deci, la fel și aici, Duhul Sfânt vine prin mâna preotului să dezlege sufletul care s-a spovedit.

Dar spovedania, fiind o spălare sau un botez duhovnicesc al sufletului, după Botezul cel dintâi, este o taină prin care se iartă păcatele omului prin dezlegare de la duhovnic și este bine să se facă cât mai des.

Dumnezeiscul părinte Ioan Gură de Aur zice așa în cartea care se numește „Puțul” sau „Fântâna” pe românește: „De este cu puțință, o, creștine, și în fiecare ceas să te mărturisești la duhovnic”.

De ce? Pentru că nu este clipă și minut când nu greșim lui Dumnezeu. Deci, dacă greșim în fiecare clipă lui Dumnezeu, este prea de nevoie să se facă deasa spovedanie, să spălăm sufletul prin mărturisire curată cu căiță și canon, pentru că se înnegrește haina sufletului nostru cea curățită la Botez, prin tot felul de păcate, din ceas în ceas și din minut în minut.

În vremea veche a creștinismului patristic, creștinii se mărturiseau în fiecare zi la duhovnici. Dar pe vremea aceea se și împărtășau în fiecare zi, cum arată la Fapte: *...și erau toți în biserică, când s-a întemeiat Biserica, și stăruiau în învățătura Apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciune. ...Iar toți cei ce credeau erau laolaltă și aveau toate de obște.* Astfel s-a întemeiat prima

obște apostolică.

Toate le dădeau Bisericii și pe ei înșiși se dădeau lui Hristos. Pe vremea aceea, după terminarea slujbei, și masa se dădea în biserică, mesele agape. Mai târziu s-au scos în pridvorul bisericii și pe urmă acasă la creștini, fiind binecuvântate de Sfinții Apostoli.

Spovedania se făcea la început în fiecare zi. Mai tarziu oamenii, răind cu Sfânta Împărtășanie, au rărit-o și cu Sfânta Spovedanie. Și vedeți acum deabia se mai spovedesc în cele patru posturi. Atâta s-a răcit credința și evlavia, mai ales față de Spovedanie și chiar cu împărtășirea cu Preacuratele Taine, care aduc cel mai mare folos și putere de creștere duhovnicească a sufletelor noastre prin harul Duhului Sfânt, ce vine peste noi prin aceste Sfinte Taine.

Aici vom vorbi nu numai despre Spovedanie, ci și despre foloasele desei spovedanii.

Foloasele desei spovedanii sunt cinci.

Primul folos al desei spovedanii este acela că păcatul nu prinde rădăcini în noi și se strică din suflet cuibul satanei.

Diavolul, văzând că te spovedești des, te căiești, te rogi și-l părăști mereu, zice așa: „Degeaba mă ostenesc cu dânsul, că se duce mereu la preot și se spovedește, și-l dezleagă, și eu nu câstig nimic. Mai bine mă duc la cei care dorm, care n-au grijă de mântuire, care nu se spovedesc cu anii, că aceia nu mi se mai împotrivesc!”

Cine se spovedește des, știe ce a greșit, că ține minte. Dacă nu s-a spovedit de câteva zile: „Măi, ce-am făcut?” El îndată își aduce aminte, iar dacă lasă să treacă o lună sau două sau poate și un an, de unde să țină el minte?

Că într-o zi dacă te-ai ispiți pe tine să stai undeva într-un unghi în casa, într-un colț și să-ți pândește gândurile, numai timp de două ceasuri, să vezi în câte feluri umblă mintea. Și la câte păcate se duce dacă n-o stăpânești cu rugăciunea și cu frica de Dumnezeu. Dar într-o zi sau două? Dacă umblând în societate cu lumea și vorbind cu lumea și văzând și auzind, cât se încarcă sufletul nostru pe conștiință în fiecare ceas?

Deci primul folos al desei spovedanii este acesta. Și să țineți minte că prin mărturisirea deasă, păcatele nu pot prinde rădăcini adânci în inima celui ce se mărturisește.

Al doilea folos al desei spovedanii este că omul ține minte ușor greșelile făcute de la ultima spovedanie; pe când cel ce se mărturisește rar, cu anevoie poate să-și aducă aminte de toate câte a făcut. Astfel, multe din păcate rămân nespovedite și, prin urmare, neiertate. Pentru aceea diavolul i le aduce aminte în ceasul morții, dar fără folos, căci i se leagă limba și nu le mai poate mărturisi.

Vai de acela care se duce la mărturisire și spune o seamă de păcate și o seamă nu le spune; sau le spune și pe acelea, dar nu sincer cum le-a făcut. Caută cuvinte de apropiere, așa de ici de colo. El crede că trebuie să-i spună duhovnicului câteva păcate și, dacă l-a dezlegat, este iertat. Crede el că poate minți pe Dumnezeu, că nu știe Dumnezeu cum s-a făcut păcatul și în ce fel?

Duhovnicul dezleagă numai ce aude; celelalte păcate rămân legate, că acela n-a fost sincer și nicidecum nu reușește să se ușureze. Deci a doua pricină ca spovedania să fie bună, trebuie să fie sinceră și curată. Tot ce ține minte omul să spună, că nu-i spune preotului, ci lui Dumnezeu. Preotul este un om de țărână ca și noi. El a primit puterea de a lega și dezlega păcatele, prin lucrarea Duhului Sfânt.

Al treilea folos al celui ce se mărturisește des este acela că, și dacă i s-ar întâmpla să cadă într-un păcat de moarte, îndată aleargă și se mărturisește și intră în harul lui Dumnezeu, și nu suferă să aibă pe conștiință greutatea păcatului, fiind deprins a se curăți des prin spovedanie.

Al patrulea folos al desei spovedanii este că pe unul ca acesta îl află moartea curățit și în harul lui Dumnezeu, având mare nădejde de mântuire.

După mărturia Sfântului Vasile cel Mare, diavolul merge întotdeauna la moartea dreptilor și păcătoșilor, căutând să afle pe om în păcate pentru a-i lua sufletul. Dar la cei ce se mărturisesc des și curat nu poate afla nimic, deoarece s-au mărturisit luând dezlegare pentru păcate.

Al cincilea folos al desei spovedanii este că unul ca acesta se oprește și se înfrânează de la

păcate, aducându-și aminte că după puține zile va mărturisi din nou și va primi canon de la duhovnic, acesta muștrându-l pentru cele făcute.

Acesta care se spovedește des, când își aduce aminte de rușinea ce-o s-o aibă la duhovnic, de canonul pe care o să-l primească, se oprește de la păcat. Omul are atâta putere împotriva păcatului, că toți dracii din iad, dacă ar veni, n-au ce-i face, dacă vrea să nu facă păcatul; căci i-a dat Dumnezeu o putere mare, de la Botez, să biruiască ispitele diavolilor.

Dacă n-ar avea puterea aceasta, n-ar fi nici iad și nici pedeapsă pentru păcat. Voi nu auziți în Psaltire ce spune Duhul Sfânt? *Doamne, căci cu arma buneiviroi ne-ai încununat pe noi.* Și iarăși spune Solomon: *Dumnezeu l-a zidit pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său.*

Dacă vrea să facă păcatul îl face, dacă nu, nu. Diavolul numai îi dă în gând, iar el, dacă este prost și se amăgește, îl face. Poți să spui tu în ziua judecării: „Doamne, diavolul m-a dus la crâșmă; diavolul m-a dus la muieria cutare; diavolul m-a dus la furat; diavolul m-a dus la beție; diavolul la avort, la toate”? Diavolul va spune atunci: „Doamne, să-mi arate martori, că m-a văzut când îl duceam de mână la crâșmă, la desfrâu sau avort!”

Apoi va zice omului: „Vezi că ești prost? Eu ți-am dat în gând să faci păcatul. Dacă ai fost prost, te-ai dus tu singur! Nu te-am dus eu de mână! Dacă m-ai ascultat ești al meu!”

Deci prin deasa spovedanie se strică cuibul satanei. Ai văzut cocostârcul? Face cuib pe casă la tine; și-i o pasăre foarte fină. Dacă i-ai stricat cuibul o dată, de două ori, nu-ți mai vine acolo. Știe că-i ești dușman. Așa și noi, dacă-i stricăm cuibul satanei, el nu mai vine repede. Și așa este un om care ține sufletul curat, că nu poate suferi păcatele.

Deci al cincilea folos al sfintei spovedanii este îndoit. Mai întâi că stricăm cuibul satanei din suflet și al doilea că nu ne găsește moartea nespovediți.

Cel ce are obicei să se spovedească des, nu lasă rugina păcatului să se prindă de mintea și inima lui; cine își privește ogorul lui des, simte când încolțește păcatul și îndată îl smulge din suflet prin spovedanie. Pe acela moartea nu-l găsește nepregătit.

Uite acum a murit un părinte la noi, duhovnicul Natanail. A venit la mine vineri, s-a spovedit după îndreptarul de spovedanie pe care îl au duhovnicii, s-a împărtășit cu Preacuratele Taine, iar peste câteva zile s-a dus la Domnul, zicând rugăciuni.

Acest suflet, deși s-a dus repede, era pregătit. A fost om înțelept. Dar noi ce zicem? „Lasă că m-oi spovedi la anu’!” Nu! Să nu amânăm, că nu știm când ne cheamă Hristos! Părintele Natanail n-a știut că moare. Dar îngerul Domnului l-a ajutat, fiindcă el avea obicei în fiecare săptămână să vină la mărturisit. Nu a avut când să se strângă răutatea, că au fost dezlegate la spovedanie toate păcatele, până și cele mai mici.

Să nu credeți dumneavoastră că păcatele mici nu sunt grave! Și pe acelea trebuie să le mărturisim, că auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru împărăția cerurilor.*

SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

Sfânta Împărtășanie este de mare folos omului, dacă se împărtășește cu adevărat cu credință, cu pregătire și dezlegarea duhovnicului. Că cel ce se apropie cu nevrednicie, osândă își ia, că este foc care arde pe cei nevrednici – ai văzut ce spune în rugăciunile dinainte de împărtășanie.

– **Cine se poate împărtăși?**

– Cine are viața curată, neprihănită; cine are știința gândului său curată, cine nu are impedimente canonice și este dezlegat de duhovnic, poate să se împărtășească, iar cine nu este mărturisit și dezlegat de duhovnic, și n-a făcut canonul dat, nici nu se poate apropia de împărtășanie. Că și o dată pe an de se va împărtăși, ca Iuda este, care o dată s-a împărtășit și atunci a intrat satana în el și l-a vândut pe Domnul.

Dacă nu-i vrednic cineva, nici o dată pe an să nu se împărtășească. Ai văzut ce zice în Cuvântul 53, Sfântul Ioan Gură de Aur: „...Și voi, preoților, care dați Preacuratele Taine, nu mică

muncă zace asupra voastră, dacă știți pe cineva nevrednic, de-l veți împărtăși cu aceste preainfricoșate și preasfinte și dumnezeiești Taine. Și dacă te temi tu, o, preotule, că cel ce vine la tine este sachelar, adică general, sau ipat, adică prefect, sau voievod sau cel ce este cu coroana pe cap, adică împărat, și te temi tu, adu-l la mine! Tot trupul meu îl voi da să-l ardă mai înainte de a da Trupul cel Preasfânt și Preacurat celui nevrednic. Tot sângele meu îl voi vărsa mai înainte de a da Sângele atât de înfricoșat și Preasfânt la cel care nu-i vrednic”.

Iar dacă s-a curățit și dacă s-a pregătit după rânduiala canonică a Bisericii lui Hristos prin mărturisire, și a făcut canonul convenit, să se apropie cu frică și cu cutremur.

– **Ce ne puteți spune despre împărtășania copiilor până la vârsta de șapte ani? Necesită spovedanie?**

– Copiii cei nevinovați până la vârsta de cinci ani este bine să-i împărtășiți, dacă se poate, și în fiecare Duminică. Iar copiii de 6-7 ani, mai ales acum, este bine să fie spovediți și apoi împărtășiți, că astăzi copiii văd și aud multe sminteli, în casă, la televizor și peste tot, nefiind supravegheați de părinți.

La fel și despre cei bătrâni și bolnavi zice Sfântul Simeon al Tesalonicului: „Cei bătrâni și bolnavi, care nu au impedimente canonice, este bine să se împărtășască mai des și în sărbătorile mari”.

Totdeauna, înainte de a te împărtăși, după ce ți-ai făcut metaniile, după ce ai părăsit păcatul și ți-ai făcut canonul dat de preot, înainte de a te împărtăși trei zile cel puțin n-ai voie să bei vin, nici să mănânci de dulce sau cu undelemn. Iar în afără postului, fără spovedanie, fără canon și fără o săptămână de post sau măcar trei zile înainte de a te împărtăși să nu mănânci cu undelemn și să nu bei vin; numai mâncare uscată. Așa este rânduiala cu Sfânta Împărtășanie, fraților.

– **Spuneți-ne ceva despre împărtășania călugărilor, despre deasa împărtășanie.**

– Călugării din mănăstiri, dacă au duhovnic bun, să se spovedească cât mai des. La noi spovedania, cum vedeți, este o dată pe săptămână, vinerea. Dar am călugări foarte treji, care vin de două-trei ori pe săptămână la mănăstire: „Părinte, n-am fost la Utrenie; părinte, am rămas în urmă cu canonul; părinte, am mâncat înainte de masa”, sau te miri ce. Dacă îl muștră conștiința, el vine, îi pui mâna pe cap, îl dezlegi și se ușurează.

Așa că și călugării bătrâni și bolnavi se pot împărtăși o dată pe săptămână; ceilalți, dacă le dă voie duhovnicul, se pot împărtăși, cel mai rar, la patruzeci de zile, cel mai potrivit, o dată pe lună.

– **Dar avem vreun temei la Sfinții Părinți pentru împărtășania la patruzeci de zile?**

– Da, avem la Sfântul Simeon al Tesalonicului. El zice că o dată la patruzeci de zile fiecare să se pregătească și să se împărtășească, dacă n-are vreo oprire canonică. Este păcat care te oprește douăzeci de ani de la împărtășanie.

În caz de moarte, dacă vezi că omul este gata, îi dai împărtășania. Nu-l mai poți opri în caz de moarte; iar dacă nu moare și mai trăiește, face în continuare canonul dat. Așa să știți.

– **Se poate împărtăși cineva fără să se spovedească?**

– Nu. Niciodată. Nici în caz de moarte și de altceva, nu. Întâi spovedania și apoi să se împărtășească.

CELE CINCI FELURI DE ÎMPĂRTĂȘANIE

– **Dar în câte feluri este Sfânta Împărtășanie? În câte feluri ne putem împărtăși?**

– Împărtășirea cu Preacuratele Taine, a te împărtăși cu Trupul și cu Sângele Domnului, este cea mai înfricoșată, cea mai bună și cea mai sfântă taină, că zice Mântuitorul: *Cine mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, întru Mine petrece și eu întru dânsul.*

Ne putem împărtăși cu adevărat în cinci feluri în Biserica lui Hristos.

Prima împărtășanie și cea mai importantă este cea cu Trupul și Sângele Domnului.

A doua cale de împărtășire, după Marele Vasile, este împărtășirea duhovnicească pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii. Poți să vii în biserică și, chiar dacă ești oprit de preot să te împărtășești pe câțiva ani, te poți împărtăși de o mie de ori pe zi și mai mult, pe altă cale, pe calea rugăciunii. Dacă vii în biserică și zici rugăciunea „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, cu toată inima, de câte ori ai suspinat după numele lui Iisus, de atâtea ori te-ai împărtășit, ca și cel ce a luat cu lingurița Sfintele Taine.

Aceasta este împărtășirea pe calea rugăciunii celei gânditoare a inimii, cu care omul poate reuși să se împărtășească de multe ori pe zi, nu numai o dată.

Al treilea fel de împărtășire este pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Mântuitorul a spus să postim, ne-a arătat cum să postim; și a zis să ne rugăm, ne-a arătat cum să ne rugăm; ne-a spus să primim pe cel străin, să adăpăm pe cel însetat, să hrănim pe cel flămând, să cercetăm pe cei închiși și să iertăm pe cei ce ne greșesc.

Când facem aceste porunci, ne împărtășim pe calea lucrării poruncilor lui Hristos. Acesta este al treilea fel de împărtășanie. Și cu aceasta te poți împărtăși de multe ori pe zi, de câte ori ai lucrat poruncile lui Hristos.

Auzi ce spune dumnezeiescul Maxim în Filocalie: „Hristos stă ascuns în poruncile Sale. Cine face o poruncă îl primește pe Hristos. Și nu numai pe Hristos, ci toată Sfânta Treime”. Și auzi ce spune Scriptura: *Cela ce mă iubește pe Mine și are poruncile Mele, și le păzește pe ele, Eu și Tatăl vom veni și lăcaș la dânsul vom face.*

Clar! Nu numai Fiul, ci și Tatăl vine. Și unde-i Tatăl și Fiul pe toată Sfânta Treime o primește acela care lucrează poruncile lui Dumnezeu, măcar de ar fi oprit de a lua Sfânta Împărtășanie de vreun preot. Înțelegeți? Acesta-i al treilea chip de împărtășanie pe calea lucrării poruncilor.

A patra împărtășire este prin auz. Cum? Eu sunt oprit de preot atâtea ani de la împărtășire, fie că sunt femeie sau bărbat. Dar merg la biserică și ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, Apostolul, Evanghelia, Heruvicul, Axionul și predica preotului. Dacă ascult cu evlavie cuvântul Domnului, de câte ori am luat un înțeles duhovnicesc prin auz, de atâtea ori m-am împărtășit cu Hristos.

Aceasta este împărtășirea prin urechi, al patrulea fel de împărtășire. Și Apostolul spune clar: *Credința vine prin auz și auzul prin cuvântul lui Dumnezeu.* Tu primești cu linguriță pe Hristos; eu îl primesc prin urechi, când ascult cu evlavie Sfânta Liturghie, cântările și predica preotului. Și mă împărtășesc de mii de ori pe zi, fără să știi tu.

Tu poate, dacă nu te-ai pregătit bine, spre osândă primești Sfânta Împărtășanie. Iar eu, dacă stau cu credință, ca vameșul, în Biserică și ascult cu evlavie slujba, mă împărtășesc prin urechi.

Al cincilea fel de împărtășire este pe calea miridelor, a particulelor ce se scot pentru noi la Sfânta Liturghie. De aceea nu putem pune la Sfânta Liturghie pe cei bețivi, pe cei ce înjură, pe cei ce trăiesc necununăți, pe sectari, pe cei ce se sinucid. Pentru că acea particică care se scoate reprezintă fața aceluia suflet.

Aceste particule se sfințesc la Sfânta Epicleză, prin invocarea Duhului Sfânt și, la sfârșitul slujbei, după ce s-au pus în potir partea cu Iisus, se zic cuvintele: „Plinirea potirului credinței Duhului Sfânt”, apoi se pun și particulele ce se scot pentru credincioși. În Sfântul Potir este Trupul și Sângele lui Hristos viu.

Din prescura a patra se scot particule pentru vii, din a cincea pentru morți și le pune în Sfântul Potir. Din aceste particule ca făina, ce s-au adăpat cu dumnezeuiescul Sânge în Potir, atâtea mii și milioane de suflete au primit împărtășirea și comuniunea direct cu Iisus Hristos, cu Trupul și Sângele Lui.

Aceste patru din urmă sunt căi de împărtășire pe calea lucrării faptelor bune, dar nu înlocuiește pe cea dintâi. Numai o împărtășire temporară și în caz de ceva, tot trebuie să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului, cu Preacuratele Taine.

Iată așa ne putem împărtăși în cinci feluri în Biserica Universală.

– **Dacă un neoprotestant se împărtășește pe cele patru căi, dar nu se împărtășește cu**

Trupul și Sângele Mântuitorului, poate avea nădejde de mântuire?

– Nu! Nu are nici o valoare, pentru că este rupt de Biserica lui Hristos și la ei nu este darul preoției. Acela e sectar, om rătăcit. Așa-i, măi băietel! Nu putem noi schimba ceea ce a întemeiat Hristos pentru toată lumea. El a zis: *Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu; beți dintru acesta toți, acesta este Sângele Meu...* (Ioan, 6, 53).

De ce v-am spus despre Sfânta Împărtășanie? Este bine să vă pregătiți, mamă. Frățiile voastre de la țară, măcar în posturi și măcar o dată la patruzeci de zile să vă împărtășiți.

SFÂNTA CRUCE

Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu.

De câte ori auziți cuvântul „Cruce”, să nu înțelegeți ca sectarii cei nebuni, ca bapțiștii, adventiștii, evangheliștii, penticostalii, nazarinenii, pocăiții, secerătorii, tudoriștii, martorii lui Iehova și toți ceilalți sectari, care bântuie lumea; gurile sectare cele hulitoare, care au umplut lumea și care vatămă țarina lui Dumnezeu-Cuvântul.

Să nu gândiți despre Sfânta Cruce ca ei, ci așa să înțelegeți și să țineți minte că, cuvântul „Cruce” are îndoită putere și îndoită taină. Îndoită este Crucea, îndoite sunt înțelesurile Crucii.

Să nu înțelegeți despre Sfânta Cruce așa ca cei scurți la minte și neînțelepți, care nu vor să se închine mântuitoarei Crucii a lui Hristos, cum zice Sfântul Apostol Pavel.

Lasă-i să hulească, pentru că i-a întunecat satana, le-a pus pecetea pe frunte mai întâi, adică unde stă creierul mare, că să nu creadă. Le-a pus pecetea pe mâna dreapta, că să nu o ridice la frunte să facă semnul cel mântuitor al preacinstitei și de viață făcătoarei Crucii a lui Hristos.

Deci să știți că îndoit este omul, îndoită este și Sfânta Cruce. Nu vezi la om un ipostas în două firi? O parte se vede, adică trupul, una nu se vede, adică sufletul, pentru că este natură nevăzută. Așa și Crucea să o înțelegem.

Una este Crucea materială, văzută, și alta este cea tainică, mistică și nevăzută, pe care o purtăm în inima noastră. În Sfânta Evanghelie auzim zicând așa: *Și stătea lângă crucea Lui mama Lui, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena.*

Auzi? Stăteau lângă crucea Lui. Deci înțelege că a sta lângă crucea Lui nu înseamnă a sta lângă crucea spirituală, ci lângă una materială, Crucea de lemn a lui Hristos, lângă care stătea Maica Domnului, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena.

Când veți auzi: *Pogoară-te de pe cruce*, se înțelege Crucea lui Hristos cea din lemn pe care era răstignit. Și când veți auzi: *Și L-au dus și L-au scos afară din cetate, ducându-și Crucea Lui până în locul Căpățâniei, ce se cheamă pe evreiește Golgota*, înțelegem crucea materială. Pe aceasta o purta Mântuitorul în spate.

Și când veți auzi că s-au dus evreii la Pilat și l-au rugat: „Ne rugăm ție, zdrobește fluierile picioarelor celor răstigniți, ca să-i dăm jos de pe cruce, să nu-i apuce ziua sâmbetei”, că mare era ziua sâmbetei aceleia la iudei, și aici înțelegem tot crucea cea de lemn, nu cea spirituală.

Iar când auzi în Sfânta Evanghelie pe Hristos, zicând: *Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine* – adică de iubirea de sine, care ne leagă foarte mult pe toți –, *să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*, aici înțelegem crucea spirituală, crucea duhovnicească, pe care a purtat-o mai întâi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, nu pe umeri, ci în suflet.

Când veți auzi la Evanghelistul Marcu: *Cel ce nu-și ia Crucea și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine*, să nu înțelegeți crucea cea de lemn, ci crucea spirituală, nevăzută.

Deci, băgați de seamă, că Hristos îndoită cruce a purtat. Una în suflet: suferința, răbdarea, usturimea, durerea, rușinea, scuipările, mahnirile și întristarea; și toate câte le ducea în suflet formau crucea cea spirituală a Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iar a doua cruce, cea de lemn, a purtat-o pe umerii Săi și S-a răstignit de bunăvoie pe ea, pentru mântuirea lumii.

Și Sfântul Apostol Pavel a purtat două cruce: *Mie să nu-mi fie a mă lăuda decât în Crucea Domnului nostru Iisus Hristos*. Dar el a dus și cealaltă cruce, cum singur spune: *În băătăi, în suferințe, în posturi, în friguri, în primejdii de la neamuri, în primejdii pe mare, în primejdii pe uscat, în primejdii de la neamul meu, în primejdii de la frații cei mincinoși*.

Deci să știți, când vă atacă sectarii pentru Sfânta Cruce, ei o iau numai pe cea de a doua, numai crucea suferințelor, nu și cea materială. Noi o luăm și pe cea dintâi, că așa a dus-o Hristos. El a dus o cruce de lemn în spate și o cruce a suferințelor în sufletul său, până la moarte și moarte pe cruce.

Crucea este biruință, Crucea este steagul lui Hristos, Crucea este arma cu care Hristos a biruit puterile iadului și ale morții. Deci, vai și amar și blestemat și de trei ori blestemat este acela care nu se închină cinstitei și de viață făcătoarei Cruci a lui Hristos!

Îndoit este omul, și îndoită cruce trebuie să poarte, cum arată Sfântul Efrem Sirul și Sfântul Chiril al Ierusalimului, care zice:

O, creștine, nici un lucru să nu faci, până nu faci Semnul Crucii, când pleci în călătorie, când începi lucrul, când te duci să înveți carte, când ești singur și când ești cu mai mulți; pecetluiește-ți cu Sfânta Cruce fruntea ta, trupul tău, pieptul tău, inima ta, buzele tale, ochii tăi, urechile tale, și toate ale tale să fie pecetluite cu semnul biruinței lui Hristos asupra iadului. Și nu te vei mai teme atunci de farmece sau de descântece sau de vrăji. Că acelea se topesc de puterea Crucii, ca ceara de la fața focului și ca praful în fața vântului.

Așadar, ne-am adus aminte mai întâi de simbolurile crucii, apoi de îndoita cruce – cea materială și cea spirituală.

DESPRE DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

Sfântul Efrem Sirul arată că aproape de chilia lui era un pustnic cu numele Iulian.

Acest pustnic își făcuse o chilie în formă de mormânt într-o piatră și stătea acolo și pururea se ruga și postea. Dormea pe piatră jos, căci nu avea pat. Dar avea umilință și lacrimi în rugăciune, încât, când citea la Psaltire sau în Sfânta Scriptură, unde vedea scris cuvântul „Doamne”, „Dumnezeule” sau „Iisus Hristos”, stătea și vărsa multe lacrimi pe numele Mântuitorului.

Sfântul Efrem spunea: M-am dus odată la dânsul și când m-am uitat în cărțile lui, acolo unde era scris „Dumnezeu” sau „Iisus Hristos”, acolo nu se mai cunoșteau slovele.

N-am cunoscut lucrarea lui. Atunci l-am întrebat:

– Părinte, de ce în cărțile sfinției tale, unde stă scris numele Dumnezeu este șters?

Sfântul Efrem era un fel de duhovnic al lui.

– Pentru Dumnezeu, Părinte Efrem, îți voi spune: Femeia aceea păcătoasă din Evanghelie a spălat picioarele Mântuitorului și le-a șters cu părul capului ei, iar eu, când văd scris numele Mântuitorului, parcă îl văd pe El, și atunci curg multe lacrimi din ochii mei. Măcar că nu văd picioarele Lui, îi văd numele Lui de pe cărți.

Vezi câtă umilință era în acest suflet? Câtă pătrundere și simțire dumnezeiască în el? A zis Sfântul Efrem:

– Bună este lucrarea ta, părinte, dar, pentru Dumnezeu, te rog să cruți cărțile. Că dacă ai să mai plângi mult, nu se va mai cunoaște nimic pe ele.

Așa multă umilință avea.

Apoi l-a întrebat Sfântul Efrem:

– Cum ai atâta umilință?

– Eu, când îmi aduc aminte că Dumnezeu m-a adus la ființă din ce nu am fost și mă rabdă în toate zilele vieții mele și în toate clipele pentru neputințele și păcatele care le fac cu gândul, cu voie sau fără de voie, cu știință sau cu neștiință, mă gândesc cât de bun este Dumnezeu și cât sunt eu de rău, că sunt izvor de păcate. Cugetând așa, nu pot să nu plâng, rugând pe Dumnezeu să facă milă cu

mine, cum a făcut altădată cu femeia păcătoasă.

La urmă a spus Sfântul Efrem: „Ai văzut un om care iubea pe Dumnezeu din toată inima? Unde vedea scris numele lui Dumnezeu, îl uda cu lacrimi. Această dragoste de Dumnezeu, cine o are cu adevărat se mântuiește”.

Noi citim cărți, în plus, ne rugăm ceasuri întregi fără umilință, fără zdrobire, fără lacrimi și rugăciunea noastră este seacă, o rugăciune cu secetă, cu uscăciune, cu răceală, cu părăsirea darurilor. Și de ce? Pentru că ne rugăm doar cu gura; nici cu inima și nici cu mintea nu ne rugăm.

Cine vrea să iubească pe Dumnezeu, trebuie să învețe ca pururea să verse lacrimi pentru păcatele lui.

DESPRE FELUL LACRIMILOR

Diavolul se amestecă în toată fapta bună. Ai văzut buruiana aceea numită hamei? Ea se prinde de orice găsește în cale: de gard, de stâlp, de poartă, de copac, de păr. Numai vezi că se ridică. Așa face și diavolul cu toată fapta bună. Se încolăcește în jurul ei pentru a o face zadarnică, să nu mai fie bună.

Cât de mare este darul lacrimilor! Dar și aici diavolul aduce ispită. Și în felurile lacrimilor se bagă vrăjmașul, ca să facă zadarnică lacrima omului în rugăciune, să nu fie primită de Dumnezeu.

Lacrimile cele adevărate, care izvorăsc din dragostea de Dumnezeu, atâta putere au – spune Sfântul Grigorie din Nazianz – **încât izvorul lacrimilor de după Botez este mai mare decât însuși Botezul.** El zice: „Știu și al cincilea botez, care se naște din lacrimi, din pocăință cu lacrimi, și atâta putere are botezul acela, încât este mai mare decât cel dintâi. Pentru că Botezul cel dintâi ne șterge păcatele, dar nu ne dă putere de a nu mai păcătui”.

Dacă am vrea noi se poate, dar voința omului este lăsată liberă după Botez să aleagă: să păcătuiască sau nu. **Iar lacrimile cele după Botez șterg și păcatele pe care le facem. Lacrimile de umilință sunt mai bune decât Botezul, că șterg toate păcatele care s-au făcut de la Botez până atunci și te lasă curat.**

Sunt mai multe feluri de lacrimi. Dacă ai lacrimi să iei aminte care sunt bune, care sunt mijlocii și care sunt de la satana.

Lacrimile cele bune sunt cele din dragoste pentru Dumnezeu. Acestea îngrașă pe om, dau bucurii mari sufletului – ori de mănâncă, ori de nu mănâncă –, dacă plânge, el este sătul. Aceste lacrimi țin și de foame și de sete, și omul nu are supărare pe nimeni. Sufletul lui pururea se bucură, pentru că are dragoste de Dumnezeu.

Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Bucurați-vă, fraților, și iarăși zic, bucurați-vă!*

Al doilea fel de lacrimi bune sunt cele care vin din frica lui Dumnezeu, dar acestea usucă pe om. Lacrimile care se nasc din frica lui Dumnezeu nu îngrașă, ci usucă pe om. **Deci lacrimile cele mai bune sunt lacrimile care vin din dragostea de Dumnezeu.**

Omul plânge și tot slăbește pentru că lacrimile de acest fel se nasc din frică. El se teme de muncile iadului, se teme de Dumnezeu și din această cauză plânge mereu, și se usucă trupul lui chiar dacă ar mânca sau n-ar mânca, de ar dormi sau de n-ar dormi. Aceste lacrimi au putere să usuce firea omenească, din cauza scârbei pentru păcat, cum se usucă lemnul la foc.

Al treilea fel de lacrimi bune sunt cele care se nasc din frica morții și din frica judecății, când cugetă omul cum va fi la moarte, cum are să se chinuiască, cât de greu are să se despartă de trup, cât de greu va fi în ziua judecății, când va sta în fața a milioane de îngeri să primească răspunsul hotărârii, unde să meargă, la bine ori la rău și, Doamne ferește, să primească osânda veșnică. Deci și aceste lacrimi sunt bune.

Mai sunt lacrimi mijlocii, adică firești, care nu-s bune, nici rele. Vezi că mama plânge după copil, copilul plânge după mamă, tata plânge după băieți; sau plânge unul după prietenul lui, ori plânge soția după soț. Lacrimi firești sunt și cele de boală, din suferință și din tristețe.

Sunt și lacrimi care se nasc din slavă deșartă. Acestea sunt lacrimi rele.

Unul are darul umilinței, dar plânge pentru că-i place să-l vadă altul. Mai bine n-ar mai plânge, că satana i-a furat aceste lacrimi.

Este bine ca omul să ascundă darul umilinței, dacă-l are de la Dumnezeu. Dar și diavolul pune pe om să plângă, când îl vad alții. Dacă nu poți opri aceste lacrimi, nu ești vinovat.

Dacă omul plânge cu scop să-l vadă cineva sau îi place să știe cineva că-i plângăreț, acele lacrimi sunt din slavă deșartă și sunt rele și chiar păgubitoare.

Mai sunt și lacrimi venite din mânie. Ai văzut om, când nu se poate răzbuna pe altul, plânge de ciudă. Atâta îi este de necaz că nu poate să se răzbune pe celălalt, și plânge de amărăciune. Acestea sunt și mai rele ca cele din slavă deșartă. **Acestea sunt lacrimi ucigașe și rele**, pentru că el plânge și inima-i stoarsă de satana, încât izvorăște lacrimi de ură. Acestea sunt lacrimi foarte grele, foarte păcătoase, satanicești.

Altul plânge din dezmierdare. A avut prietenie cu femeie sau cu altcineva și, când își aduce aminte de dânsa, plânge. **Acestea sunt aduse de dracul desfrânării.**

Mai sunt lacrimi rele, care se nasc din pagube. A pierdut omul bani sau casă; i-a luat pământul și plânge după avere. **Aceste lacrimi sunt tot de la vrăjmașul,** pentru că omul crede că Dumnezeu nu are să aibă grijă de el.

Deci, iată de câte feluri sunt lacrimile și nu toate sunt bune. Numai lacrimile din dragostea lui Dumnezeu, din frica lui Dumnezeu, din frica de moarte sau de muncile iadului îl curăță, îl luminează, îl apropie de Dumnezeu. Celelalte sunt sau firești sau lacrimi rele și osânditoare.

Sfântul Dionisie Areopagitul spune că răul adus de satana în aceasta constă: **în poftă fără de minte, mânie fără judecată și închipuire sau nălucire pripită.** Ai văzut care-i răul din satana și din toate slugile lui? Poftă fără de minte, că au poftit să fie asemenea lui Dumnezeu; mânie fără de judecată, căci se pornesc fără rațiune să ucidă pe oricine, să se răzbune, să facă rău oricărei zidiri a lui Dumnezeu, și nălucire pripită, că își închipuiesc să fie întocmai cu Dumnezeu, uitând că sunt făcuți de Dumnezeu.

Dacă ai lua de la diavoli aceste trei patimi, ei s-ar face înapoi îngerii. Dar aceste trei răutăți îi fac pe ei draci. Iar dacă ai scoate din ființa lor acestea, ei ar rămâne curați ca îngerii, cum au fost întâi.

HARUL MÂNTUIRII

– **Câtă vreme este harul cu noi? a întrebat un credincios pe Părintele Cleopa. Iar el a răspuns:**

– Cât trăim. Numai dacă îl căutăm. Dar dacă nu-l căutăm, după ce am murit, nu mai este cu noi.

– **Cum putem câștiga harul lui Dumnezeu?**

– Harul lui Dumnezeu îl primim de la Botez și îl păstrăm în noi prin Sfintele Taine și prin toate faptele bune. Adică prin post, rugăciune, spovedanie, împărtășanie, citirea cărților sfinte, priveghere, milostenie, smerenie, nașterea și creșterea copiilor în frica lui Dumnezeu și toate celelalte.

Harul vine la noi, dar nu-i spărgător de uși. Dumnezeu nu forțează ușa inimii nimănui ca să intre. Ai auzit ce spune la Apocalipsă? *Iată stau la ușă și bat. De va auzi cineva glasul Meu și va deschide, Eu și Tatăl vom veni la el și lăcaș la el vom face...*

Harul vine numai atunci când îi deschidem noi ușa inimii. El bate la ușă și dacă suntem împietriți și nu ne silim să facem voia Domnului, harul nu vine cu sila. Pentru că Dumnezeu i-a dat omului voie de sine stăpânitoare să primească harul sau nu. Harul nu vine cu sila la noi. Nu! Că iată ce zice Duhul Sfânt: *De veți vrea și de mă veți asculta, bunățile pământului veți mânca; iar de nu veți vrea și nu mă veți asculta, sabia cea cu două tăișuri vă va mânca pe voi, că gura Domnului a*

grăit acestea.

Auzi ce spune iarăși Scriptura: *Dumnezeu l-a făcut pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său.* Iar în Psaltire: *Doamne, căci cu arma buneivoiri ne-ai încununat pe noi.* Harul îți dă un gând: „Postește, omule, roagă-te, păzește-ți mintea, fă milostenie, mergi la biserică, lasă și urăște păcatul, spovedește-te curat!” Iată ce trebuie să faci.

Harul îți dă în gând. Dacă vrei, îl ascuți; dacă nu, Dumnezeu cu sila nu mântuiește pe nimeni. Atunci n-ar mai fi iad și Rai, dacă fapta bună am face-o siliți de puterea lui Dumnezeu, ci toate le face omul de bună voie. Că zice iarăși Duhul Sfânt: *Pe dătătorul de bunăvoie îl iubește Dumnezeu.*

Așa că siliți-vă cu dragostea lui Dumnezeu să faceți ce este bine. Că **după moarte nu mai este pocăință pentru nimeni.** După moarte s-a închis ușa. Tot ce putem, să facem cât mai avem o scânteie de viața, căci după moarte nu mai este lucrare pentru fapta bună. În ce te găsește moartea într-aceea te ia.

Zice la Ecclesiast: *De va cădea lemn în austru, de va cădea lemn în crivăț; unde va cădea, acolo va rămâne.* Iar Sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuiește așa: „Când zice proorocul: *De va cădea lemn în crivăț...*, oare de lemne se îngrijește Domnul? Aici de suflet grăiește”. Apoi zice: „Crivățul este nepocăința care l-a apucat și austrul este milostenia și pocăință. **Căci unde va cădea sufletul după moarte, acolo va rămâne...**”.

Cum te-a apucat sfârșitul. Că până în minutul cel mai de pe urma al vieții tale, Mântuitorul, Care S-a răstignit, așteaptă împreună cu îngerii din ceruri și cu toți sfinții mântuirea sufletului tău.

Să ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea sfârșit bun, să nu ne apuce moartea nespovediți. Căci dacă l-a apucat pe cineva moartea nespovedit, este că și cum ar fi murit nebotezat, dacă a avut păcate de moarte. Nu-l mai poate ajuta nimic. Nici Biserica nu-l poate scoate cu rugăciunile ei. Pentru că nu s-a îngrijit din vreme să-și curețe sufletul său cu pocăința cea adevărată, cu rugăciunea sinceră și cu celelalte fapte bune.

– **Desăvârșirea are continuitate după moarte?**

– Pentru cei desăvârșiți are. Că ai auzit ce zice Duhul Sfânt: *Merge-vor din putere în putere. Arătase-va Dumnezeul dumnezeilor în Sion.* Și sufletele dreptilor și îngerii merg în veacul veacului dintr-o treaptă a fericirii duhovnicești în alta mai înaltă, mai sus, cu vederi duhovnicești tot mai înalte.

Fiindcă Dumnezeu nu are margini întru înălțime. În veacul veacului merg și dreptii și îngerii tot mai sus, din treaptă în treaptă, dacă a pornit sufletul spre veșnicie, spre bine. Iar dacă moare omul nespovedit și în grele păcate, coboară spre rău până ajunge în fundul iadului, de care să ne izbăvească Dumnezeu pe toți. Amin.

DESPRE IUBIREA DE ARGINT

Precum dragostea creștină este rădăcina tuturor faptelor bune, așa și iubirea de argint este rădăcina tuturor răutăților. Vezi că Apostolul Pavel n-a numit altă faptă rea rădăcină a tuturor răutăților, decât numai iubirea de argint. Aceasta se pornește din ură și dispreț față de fratele tău, iar dragostea care este cea mai mare dintre toate virtuțile și legătura desăvârșirii, a numit-o maică și izvor a toată fapta bună.

Pentru aceasta Mântuitorul a spus: *Cea mai mare poruncă din Lege și cea dintâi este să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău și din toată puterea ta.* Zicând „inimă”, „cuget” și „putere”, Mântuitorul a cuprins deodată cele trei părți ale omului.

Prin inimă a cuprins sufletul, prin cugetare a cuprins mintea, iar prin virtute (putere) a cuprins trupul. Deci **toată ființa omului trebuie să se contopească în dragostea lui Dumnezeu.**

Iar când a fost vorba de dragostea de aproapele, a zis a doua poruncă asemenea cu cea dintâi:

Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.

Dragostea lui Dumnezeu nu are limite, adică din toată puterea, din tot cugetul, din toată virtutea; iar iubirii de aproapele i-a pus margine: **să-l iubești atât cât te iubești pe tine.** Pentru că aceasta este ce spune altă Evanghelie: *Cine iubește pe tată sau pe mamă sau soră sau frate mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Nu a spus că nu-i voie să iubești, ci dacă iubești pe aproapele mai mult decât pe Dumnezeu.

POCĂINȚA REGELUI MANASE

Manase, regele evreilor din Vechiul Testament, a făcut atâtea păcate înaintea lui Dumnezeu, cum nu a mai făcut nimeni asemenea lui. Timp de 52 de ani a făcut cu sila un popor întreg să se închine la idoli și la diavoli, silindu-l să se lepede de Dumnezeu. Și s-au departat de Dumnezeu și el și copiii lui și toată familia.

Iar pe cei care nu voiau să se închine la idoli și să aducă jertfă dracilor, îi omora cu cele mai crâncene chinuri.

Deci acest rege a făcut atâtea păcate, încât nu se putea spune. Dar, Preasfântul Dumnezeu, că să-și arate adâncul milostivirii Lui și mila Lui care nu are margini, l-a adus pe Manase la pocăință prin judecățile Sale. Cum?

Acest rege, deși era așa de rău, se trăgea din neam bun. Tatăl său, Iezechia, rege plăcut lui Dumnezeu, a trăit în timpul Proorocului Isaia. Cred că el s-a rugat la Dumnezeu să-l întoarcă pe fiul său, care se îndepărtase de Făcătorul cerului și al pământului. Și cum l-a întors Dumnezeu? Iată cum.

Văzând Dumnezeu răutatea și necredința lui Manase și atât întunecare de minte, încât nu numai el s-a îndepărtat de Dumnezeu, ci și un popor întreg a fost dus în calea pierzării, silit să se lepede de Dumnezeu, atunci El, Care știe cum să aducă pe fiecare la pocăință, i-a pus zăbală și frâu, cum spune în Psaltire: *Cu zăbală și cu frâu, fălcile lor vei strânge, ale celor ce nu voiesc să se apropie de Tine.*

Așa a pățit și acel rege. Căci dacă îl lăsa Dumnezeu așa, niciodată nu se pocăia. Dar a trimis Dumnezeu pe boierii împăratului Asud din Babilon cu mare oștire și au robot Ierusalimul, luând pe regele Manase rob. L-au legat și l-au pus într-o cușcă în care nu putea sta în picioare. Era legat ca un belciug, cu capul la picioare, cu două lanțuri de aramă. Și l-au băgat în cușca aceea, în care nu putea să ridice capul, decât să stea numai așa, legat în formă de belciug rotund.

Împăratul Asud a crezut că va trăi o săptămână sau câteva zile și îi dădea mâncare de două ori pe săptămână, numai pâine de tărâță și apă.

Împăratul Babilonului tot întreba pe slugile lui:

– Nu a murit regele Manase?

Iar ei răspundeau:

– N-a murit, măria ta. Este încă viu și se mișcă în cușca aceea! Mare lucru!

Și a trăit regele în acea cușcă, legat cu lanțuri, nu o săptămână, nu o lună, nu zece luni, ci șapte ani și ceva.

Și era înfricoșată minune să vezi un om legat cu capul la picioare, să-i dai puțină apă și pâine de tărâță de două ori pe săptămână și încă să mai supraviețuiască.

Acest rege, de la care Dumnezeu nu a voit să ia scânteia de viață din el, după atâtea chinuri și necaz și canon ce avea acolo în aceste scârbe mari, rămăsese numai pielea și oasele. Gândiți-vă ce era acolo. Atunci el și-a adus aminte de Dumnezeu și a zis: „M-a adus Dumnezeu în acest chin și canon pentru că L-am mâniat și m-am întors de la El și am silit pe poporul lui Dumnezeu să jertfească la idoli!”

Se gândea în inima lui: „Dacă m-a ținut Dumnezeu cu zile până acum, oare ce vrea El de la mine? Sigur că vrea mântuirea mea!”

Atunci din adâncul inimii a început să suspine, să verse lacrimi și cu văpaie de foc se ruga lui

Dumnezeu: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, Dumnezeul cerului și al pământului! Doamne, Dumnezeule, dacă Tu ai făcut milă cu mine să nu mor eu atâția ani să stau în lanțurile acestea grele și să mai fie viață în mine, se vede că Tu aștepti să mă întorc la Tine.

Deci, Doamne Dumnezeul meu, nu pot pleca genunchii mei, nu pot să plec fruntea la pământ pentru că sunt împilat de lanțuri grele de fier și de aramă, care mă trag și mă țin ca un belciug, cu capul la picioare și nu pot să mă rog Ție.

Nu pot să fac metanii, nu pot să cad cu fața la pământ, pentru că sunt legat. Ci, Te rog, Doamne, Dumnezeule, și îmi plec genunchii inimii mele; adu-Ți aminte, Doamne, că dacă Tu vei face milă cu cei drepti, nu-i nici o minune. Tu nu ai pus pocăință lui Avraam, lui Isaac, lui Iacov și seminției lui celei drepte, ci ai pus pocăință asupra păcătoșilor.

Deci, Doamne, Dumnezeule, dacă ai să faci milă cu mine, dacă ai să cauți Tu în inimi, dacă ai să mă întorci pe mine la pocăință, dacă ai să mă ierți pe mine pentru păcatele care covârșesc nisipul de pe malul mării, atunci are să se cunoască, Doamne, cât de negrăită este mila Ta și cât este de neajunsă de minte bunătatea Ta...”

Așa rugându-se el din adâncul inimii lui și vărsând șiroaie de lacrimi de durere mare în acel chin în care era, Preasfântul Dumnezeu și-a adus aminte de dânsul și a dat în gând acelui împărat, pe nume Asud, să-i dezlege acele lanțuri și să-l scoată din cușcă, din acea carceră.

Când l-a scos, din cauza că a stat legat cu lanțuri de picioare, l-au dat de-a dura și mergea ca un cerc. Oasele se făcuseră rotunde și nu se putea întinde deloc. Gândiți-vă ce jale era acolo să vezi un om făcut în formă de cerc, numai pielea și oasele, și să-ți fie milă de el. Gândiți-vă ce jale era acolo!

Și au început a plânge păgânii din Babilon zicând: „Mai există viață în omul acesta? Este ființă de om aceasta?”

Atunci l-au lăsat liber și au început să-l hrănească câte puțin, să-l îngrijească, și în timp de câteva luni s-a ridicat pe picioare. Și nu numai că s-a ridicat și s-a făcut sănătos, dar împăratul Babilonului a spus: „Dumnezeul lui, Căruia i se închină, l-a iertat pentru așa de mare pocăință”. Și l-a trimis înapoi rege în Ierusalim!

Manase a venit iar rege și a adus pe tot poporul la închinarea lui Dumnezeu, făcând fapte bune, pe cât a putut până la sfârșitul vieții și apoi a scris rugăciunea aceea mare, pe care o zicem la Pavcernița Mare, numită rugăciunea lui Manase, regele iudeilor.

Ați văzut înțelepciunea lui Dumnezeu? Ați auzit ce face Dumnezeu? Dintr-un rege păgân, ale cărui păcate covârșiseră stelele cerului și nisipul mării, a făcut iarăși rege și sfânt, pentru că s-a pocăit din adâncul inimii, a vărsat lacrimi de foc și a fost chinuit atâția ani, cu atâta post și cu atâta chinuire și durere! Totuși el nu și-a pierdut nădejdea în mila lui Dumnezeu.

CUGETAREA LA MOARTE

Totdeauna să fii cu gândul la moarte, la judecată, la gheenă, la ultimul moment din viața, la Împărăția cerurilor, la slava dreptilor, la hotărârea cea din ziua judecății, pentru că acestea ne țin treji. Dacă gândesc că am să mor și nu știu când, câtă pregătire ne trebuie?

Cine ne poate spune nouă că mâine ne mai întâlnim când răsare soarele? Ia să vedem? Ne putem pune garanți că ajungem până mâine? Iaca nu pot să mă pun garant; că viața nu-i în mâna mea. Mă ia o durere, un junghi și gata. Asta-i. Că dacă ai cugeta la moarte, te ajută foarte mult să nu greșești.

Cel mai mare sfetnic, cel mai bun sfetnic, cel mai înțelept sfetnic, dacă vrei să ți-l iei în viața, să ți-o iei pe moarte! Așa spun Sfinții Părinți. Filosoful Eubul, marele profesor al Alexandriei, l-a întrebat pe Sfântul Vasile:

- Vasile, care-i firea filosofiei? Care-i cea mai înaltă filosofie?
- De-a pururea să cugetăm la moarte.

Ce suntem noi, fraților? Țărână! „O mâna de pământ în fundul unui mormânt”, asta suntem noi. Ce ne lăudăm? Ce ne încăpățănăm? Ce, am făcut noi alt soare, alte stele, alte ceruri? Cea mai mare nebunie e să se înalțe omul în sine. Cea mai mare nebunie e să nu-și cunoască omul neputința sa.

Te ia un jungghi de cu seară și până dimineața ești gata! Te-ai dus, ai murit fără pocăință, te-ai prăpădit!

Unde sunt tiranii? Unde-s împărații lumii? Unde-s puternicii veacului? Unde-s șahișahii Persiei? Unde-s împărații Chinei? Unde-s sultanii turcilor? Unde-s faraonii Egiptului? Unde-s napoleonii Franței? Unde-s țarii rușilor? Unde-s cezarii Romei? Unde-s kaiserii și împărații Germaniei? Unde-s mări? Unde-s?

În fundul iadului, dacă n-au făcut bine! Și dacă au făcut bine, ferice de ei că au plecat de la o împărăție la alta.

Dumnezeu judecă pe toți acuși. Potopul atomic este la clanța ușii. Într-o clipeală de ochi ne putem topi. Și atunci o să vadă omule cine a mâniat și pe cine a supărat. Dacă Dumnezeu așa-i de bun, ți-a dat ție viața, minte, vedere, auz, miros, gust, pipăire, hrană, aer, lumină, simțiri. Ți-a dat toate, toate și te ține și poruncește pământului să scoată atâtea feluri de hrană, de fructe, de dulceți.

Ce n-a făcut El pentru noi? Și să-nchizi ochii și să spui: „Păi, dar n-am știut!” Ia gândiți-vă câtă nebunie e aici! Câtă hulă! *Pus-au asupra cerului gura lor* – cum spune în Psaltire.

Vai de noi! Mai bine nu ne mai nășteam pe fața pământului, decât să zicem una ca asta. Vai de noi și de toți aceia care cred vreodată că fără Dumnezeu pot face ceva. Vai de noi! Mântuitorul a spus: *Rămâneți întru Mine și Eu întru voi, că fără Mine nu puteți face nimic*. Ce putem face noi? Iată acum vine-o săgeată și gata!

Dar unde te duci? Că dac-ar fi iadul după sute de mii de ani, ar fi tare puțin. Că ai crede: „Măi, după două sute de mii de ani tot am să scap!” Dar acolo-i veșnicie.

Sfântul Antonie le spunea ucenicilor: „Pururea aduceți-vă aminte de veșnicie. Pururea să gândiți că, dacă seara te-a apucat asfințitul soarelui, nu ești sigur că ajungi până dimineață. Și dacă dimineața ți-a răsărit soarele, nu ești sigur că mai apuci apusul. Că nu este viața în mâna noastră”.

Vai de mine! Nu spune în Psaltire: *Doamne, Tu ai pus cu palme măsurate zilele mele?*

Că ce n-ar da omul să mai trăiască un ceas, când vine moartea? Să vă zic o istorioară.

Era un împărat al Persiei. Acesta a fost foarte iubitor de aur. Și-a făcut mobilă de aur, și-a făcut case și totul a spoit în aur – și mobila din casă a făcut-o din lemn caspias, un lemn pe care nu-l arde focul, mai frumos se face în foc. Dar era atât de iubitor de aur, că a adunat șaptezeci și cinci de lăzi de aur – bani de aur, monezi –, fiind zgârcit; și a pus bir mare pe popor și a asuprit lumea în tot chipul. Femeia lui era o femeie înțeleaptă:

– Măi omule, dar cât o să trăim noi de aduni atâta aur?

– Taci! Aurul este mai puternic decât toate.

Și s-a îmbolnăvit de moarte împăratul. Atunci a adunat toți înțelepții Persiei să-i întrebe cât mai are de trăi. Și avea un preasfânt filosof și doctor, pe care îl chema Sindonie.

Acela îi spunea numai adevărul în față. Și împăratul avea ciudă pe el, că nu-l măgulea. Sunt și oameni fățarnici, vicleni, care măgulesc: „Măria ta în veac ai să trăiești!” Dar acela îi spunea adevărul: „Uite așa trebuie să faci”.

Împăratul l-ar fi pierdut, că putea să-l piardă ca împărat, dar zicea mai târziu, când se trezea: „Măi, ăsta are dreptate, că totdeauna îmi spune cam ce-i drept!” Alteori îl ura, că totdeauna adevărul este urât. Mântuitorul a spus: *Dacă Mă urăsc pe Mine și pe voi vă vor urî*.

Și chemă împăratul doctori și filosofi, care-i ziceau: „Măria ta, ai să trăiești atâția ani!”

– Ia chemați pe Sindonie! a zis împăratul. Sindonie, ce zici tu, mai trăiesc?

Acela i-a pus mâna la puls.

– Nu răsare soarele mâine dimineață și ești gata!

– Așa spui?

– Da! Dacă nu, capul meu să fie jos. Lasă-mă să traiesc până mâine!

Îi chemă pe ceilalți:

– Da, măria ta, ziceau ei, ești bine, ai să mai trăiești!

– Eu dacă mai trăiesc mai mult de cât a zis Sindonie, pentru fiecare ceas dau câte o ladă de aur, care îmi mai dă un ceas de viață! Cu cele 75 de lăzi de aur, tot mai am șaptezeci și cinci de ceasuri de trăit! a zis împăratul.

Și ei toți ziceau:

– Măria ta, ai să trăiești! Eu îți fac injecții; da, eu îți fac frecție; da, eu îți dau medicamente; da, eu te trag de picioare... – numai ca să capete o ladă de aur!

Îl chemă iar pe Sindonie:

– Ce zici tu, Sindonie? Îți dau și ție o lada cu aur, dacă mai trăiesc un ceas.

– Mie dacă mi le dai pe toate, nu-ți pot da, nu numai un ceas, dar nici măcar o clipă, că nu-i viața de la noi, este de la Dumnezeu.

– Și ce zici?

– Cum ți-am spus: nu-ți răsar soarele. Când va mai fi o jumatate de ceas până atunci, te-ai dus.

Iar ceilalți ziceau:

– Măria ta, lasă-l pe Sindonie; dă paralele încoace că facem noi ce facem. Aducem medicamente, din nu știu care țară...

Împăratul era gata să dea și cele șaptezeci și cinci de lăzi pentru a trăi:

– Măi, dau o ladă pe ceas! Numai să nu fie cum a zis Sindonie.

Și parcă ce mai erau 75 de ceasuri? Nebunie. Să se lege omul de viața asta!

Uite ce-i, frate, când este vorba de adevăr, să spui numai adevărul. Că viața nu-i la noi, că mai dai tu o ladă de aur să mai trăiești un ceas.

Dar eu, cât n-aș mai da când mor să-mi mai dea Dumnezeu un ceas să mă pocăiesc! Vezi cât este de scumpă viața? Dar **dacă vrei să trăiești în vecii vecilor, fă voia lui Dumnezeu, întoarce-te la pocăință și fă fapte bune și vei trăi în vecii vecilor, iar dacă nu, te așteaptă muncă și chin în vecii vecilor.**

Ferească Dumnezeu de asta! Ferească Dumnezeu! De aceea am spus să nu punem baza în oameni, Doamne ferește, și în cuvintele lor. Fiecare este o mână de țărână întinată, în fundul unui mormânt.

Du-te la cimitir să-mi areți care-i împăratul și care-i ostașul; care-i ministrul și care-i general. Du-te acolo, la cei care-au murit de 50-60 de ani. Acolo să-mi areți tu unde-i mitra arhierului, unde-i coroana împăratului, unde-i bastonul filosofului, unde-s galoanele generalului; arată-mi mie acolo, să vedem! Suntem egali cu toții acolo. Suntem țărână cu toții acolo. Și poți să spui că nu-i un adevăr? Nu poți spune, în veacul veacului.

Iată ce suntem! Să nu nădăjduim în viața aceasta. Că pe toți îi înșală viața asta și își bate joc de toți. Te duci în fundul iadului, dacă pui bază pe dânsa. Iar dacă în această puțină viață pe care-o mai avem, facem ceva pentru mântuirea sufletului, apoi cel care face așa este cel mai înțelept om din lume. În puțină vreme, cât ține viața – că-i o trecere, o vizită pe pământ – putem câștiga veșnicia, viața veșnică.

De aceea nu trebuie să-ți pui nădejdea în putregaiul ăsta de trup, sau în bani, sau în dregătorii, sau în cinste, sau în palate, sau în bogăție, sau în știință, sau în meșteșug, sau în frumusețe, sau în orice vrei; că toate-s nălucire.

N-auzi ce cântă Sfântul Ioan Damaschin? Mare înțelepciune!

Toate sunt mai neputincioase decât umbra, toate sunt decât visurile mai înșelătoare, într-o clipeală pe toate acestea moartea le apucă. Ci veniți, iubii mei frați, răposatului să-i cerem odihnă de la Hristos și sufletelor noastre mare milă.

Asta-i stihoavna ce se cântă când mergi și duci mortul la groapă. Ai auzit ce spune? „Toate sunt mai neputincioase decât umbra. Toate sunt decât visurile mai înșelătoare. Într-o clipeală pe toate acestea moartea le apucă”. Că de ce au plâns Sfinții Părinți toată viața lor? De ce li s-au uscat și le-

au căzut genele de la ochi de lacrimi, ca Sfântului Arsenie cel Mare? Purta o basma în sân și atâtea lacrimi vărsa, că pururea își ștergea ochii. Minteța îi era la cer! I-au căzut genele de la ochi și a fost șaptezeci de ani numai în pustie. Pentru ce? Pentru că cugeta la veșnicie.

Vine unul la mine, nu se lasă de un păcat și încă era om bătrân, și-mi zice:

– Părinte, să-mi dai canon aspru, că nu mă pot lăsa de fumat.

– Mosule, lasă țigara, că te duci în fundul iadului!

– Părinte, m-am obișnuit și n-o pot lăsa.

– Mosule, ești bătrân și nu știi când vine moartea!

– Vreau să scap de ea, dar nu știu cum!

– Dacă nu te poți lăsa de păcat, cum ai să rabzi focul iadului?

– Mi-e frică de iad, dar de fumat nu mă pot lăsa!

Aveam un sfeșnic cu o lumânare mai groasă și-i zic:

– Ia vino încoace! Ia ține degetul la lumânare!

– Văleu! Nu pot!

– Ține-l acolo!

Și-i iau mâna și i-o țin eu.

– Nu pot, părinte, mă arde!

– Tine-o acolo, frate! Când ți-o veni dracul cu pofta, pune-o lumânare și ține mâna. Vrei să te duci în iad? Acolo nu-i o lumânare. Cuptoare cu foc, de miliarde de ori mai tare ca ăsta. Pune mâna în foc și vezi! Stai până ce arde, până ce-o curge sângele, până ce-or cădea ciolanele! Să vezi, mai vine pofta?

– Bine zici, părinte, așa am să fac! De-acum nu-mi mai trebuie să pun țigara în gură câte zile voi avea.

– Și dacă te mai robește vreo patimă să ții mâna în foc și să n-o iei de-acolo până nu-ți vei aduce aminte de focul iadului. Și acesta ți-i canonul: să zici „Doamne Iisuse...” și să pui mâna în foc. Să vedem, o să-ți mai trebuiască spurcăciuni?

Eheee, păi dacă uităm de focul acesta, de cel veșnic nu scăpăm!

Vai de noi, căci degeaba am mai văzut soarele pe pământ. Ce, crezi că-i glumă, frate? Îți spune Hristos, ți-au spus proorocii, ți-au spus patriarhii, ți-au spus dreptii și vine Dumnezeu din cer și-ți spune că este foc veșnic. *Unde focul lor nu se stinge și viermele lor nu doarme.*

Vine Dumnezeu să-ți spună că este foc veșnic! Cine trebuia să ne mai spună, fraților, de ziua judecării? Ți-a spus: *Legăți-i mâinile și picioarele, aruncați-l în întunericul cel mai dinafară.* Este glumă asta?

Dumnezeu spune! Ți-a spus că este gheenă, foc negru fără lumină, de miliarde de ori mai fierbinte că acesta și n-are fund și n-are margini în veacul veacului, unde se chinuiesc dracii și cei mai păcătoși.

Ai văzut istoria aceea cu călugărul Andrei? Care a stat un ceas în gheena și i s-a părut mai mult de trei sute de ani. Este scrisă în „Viața Repausaților”. Ai văzut ce minuni! Ei, gândiți-vă! Ce, e glumă?

„Dacă-am venit Eu din cer să sufăr pentru tine, să-Mi vărs sângele cel preasfânt și preacurat, să-mi pun viața și sufletul pentru tine și ți-am spus că este muncă veșnică! Ce mai poți să spui acum? Când îți spun: *Duceți-vă de la mine, blestemaților, în focul cel veșnic!*” Câtă dreptate are El! Și: *Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, moșteniți Împărăția cerurilor, cea gătită vouă de la întemeierea lumii!*

Ai văzut? Pentru unii este gătită Împărăția și pentru alții munca cea veșnică. Ferească Dumnezeu! Să stăm bine, să luăm aminte! Că ne înșală ticăloasa asta de viață, și hoitul ăsta de trup ne trage numai la moarte. Numai la moarte.

El este cel mai bun prieten al dracului; cel mai bun dintre toți. El te trage la mâncare multă, la băutură multă, la somn mult, la curvie, la distracție, la lene, la dezmiardare, la iubire de bani, la iubire de averi.

Uite dracul cum te trage la păcat! Tovarăș rău și viclean, care pururea ne înrobește, pururea ne spurcă și pururea ne îngrozește și desparte îngerul Domnului de la noi. Cel mai mare dușman care trage la moarte și la muncă veșnică; fire stricată din Rai, coruptă, care ne luptăm atâta cu el să-l tragem la bine și el iar la rău se duce.

Dar Dumnezeu a venit cu darul Lui și ne-a dat Botezul și atâtea arme; și pocăința și mărturisirea ca să ne putem îndrepta, să ne putem mântui.

DESPRE MOARTE

Cine poate să fie sigur că vom ajunge până mâine sau peste un ceas? De aceea, pentru că viața noastră este nesigură pe pământ și toate se opresc la mormânt, în cele ce urmează vom vorbi despre două lucruri: despre moarte și conștiință.

Mai întâi, după dreptate, să vorbim despre moarte. Porunca cea dintâi a lui Dumnezeu, după greșala protopărinților noștri, a fost acesta: *Cu moarte veți muri*. Și într-adevăr, după călcarea poruncii, două morți au venit asupra neamului omenesc. Adam, după 930 de ani, și Eva, după 950 de ani, au primit moartea trupească, iar moartea duhovnicească a fost lungă de 5508 ani, până la venirea în trup a Noului Adam – Hristos, Dumnezeu și Mântuitorul nostru.

Dar oare din care pricină Adam a numit-o Eva, adică „viață”, deși se cuvenea s-o numească moarte, că prin ea a venit moartea în lume? Așa era cu dreptate. Dar în loc s-o numească moarte, o numește viață, că zice: *Și a pus Adam numele femeii sale Eva, ce se tâlcuiește viață*.

Deci cum prin Eva vine moartea și Adam o numește viață? Care-i pricina? Care-i taina dezlegării aici? Iată care! Să auzim ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „Pentru două pricini Adam a pus numele femeii sale Eva, adică viață. Mai întâi că ea trebuia să fie maica tuturor celor vii după trup, că ea a născut primul copil, pe Cain, și a adus în viață prima ființă omenească. A doua, că prin Eva cea tainică, prin strănepoata Evei celei dintâi, adică prin Preasfântă, Preacurata Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria, avea să vină în lume viața, adică Hristos.

Iată pentru care pricină Adam, fiind prooroc și făptură cea dintâi a lui Dumnezeu, a proorocit ca Evei să i se pună numele acesta, pentru aceste două pricini. Mai întâi, că va fi maica tuturor celor vii, cum arată Scriptura – deci o tâlcuire o avem în Scriptură și una în Tradiție, de la Sfinții Părinți – , iar a doua, că deși moartea a venit prin femeie, tot prin femeie va trebui să vină la plinirea vremii și viața.

A luat satana în Rai trei lucruri, pentru a dărâma neamul omenesc: femeia, lemnul și neascultarea. La plinirea vremii, Noul Adam – Hristos – tot cu aceste trei arme l-a biruit pe satana: femeia, lemnul și ascultare. Cu cele împotriva pe cele împotriva le-a surpat.

Cu ascultarea lui Hristos de Părintele ceresc până la moarte cu moartea pe Cruce, a vindecat neascultarea lui Adam și a noastră; cu lemnul Crucii s-a vindecat rana cea venită din lemn; gustarea din lemnul oprit, prin gustarea fierii și a oțetului; și prin Preasfântă, Preacurata Fecioară Maria, Eva cea tainică, s-a vindecat păcatul Evei și moartea care a venit în lume.

Dar cuvântul nostru privește în altă parte. Au trecut de la Adam până la potop 2642 de ani. În acest timp n-a scăzut din viața omului nimic.

A trăit Adam 930 de ani și Eva 950 de ani, iar Noe, alt Adam al omenirii, a trăit 950 de ani. Noe, fiind mare prooroc și plăcut lui Dumnezeu din neamul său, a avut mare grijă să păzească în toată vremea lui, de când s-a născut, un mare dar: oasele lui Adam, corpul lui Adam, strămoșul lui.

Cele mai scumpe moaște din lume le păstra el și până la dânsul le-au păstrat alți patriarhi mai vechi decât dânsul. Noe a fost al optulea de la Adam, iar Matusalem, al șaselea. Și le-au dat unul la altul, pe un dar preascump, prima zidire ieșită din mâna lui Dumnezeu: oasele lui Adam.

Noe, când era de 500 de ani, ați auzit Scriptura, s-a căsătorit, și 100 de ani trăind, a avut cei trei fii: pe Sim, Ham și Iafet. Și când era Noe de 600 de ani a început potopul și a ținut un an de zile furia potopului.

A plouat 40 de zile și 40 de nopți, iar corabia deabia la un an de zile s-a oprit, pentru că ai auzit ce spune la Facere: *Iar din luna a zecea până în luna a șasea au scăzut apele, trei luni de zile, și de-abia au început să vadă vârful munților celor mai mari din lume.*

Să fi fost atunci cu corabia lângă Noe, să vezi în toată România de-abia vârful Ceahlăului sau al Negoilului, sau Moldoveanul, sau vârful Ineului din Maramureș, sau, dacă erai în Asia, vârful Himalaia sau alți munți. Abia se zăreau atunci numai vârful munților, iar vuietul apelor și tulburarea văzduhului nu încetase.

Din luna a șaptea până în luna a patra mai scăzând apele, a dat drumul Noe porumbelului celuilalt. Când a ieșit Noe din corabie, lângă Munții Ararat, azi în Armenia, pustiu era pământul, plin de mâl, plin de furia și urgia lui Dumnezeu, că se încesase tot ce era viu, afără de cei ce erau în pantecele corabiei. Au ieșit în câmpia Senar și au adus jertfă lui Dumnezeu.

Apoi s-a arătat curcubeul, după cum știți, semn de legătură veșnică între om și Dumnezeu, că nu va mai fi potop cu apă. Și au ieșit fiii lui Noe – Sim, Ham și Iafet. Lui Sim i-a dat Asia, lui Ham i-a dat Africa – de aceea sunt negri acolo, că Ham a fost blestemat –, iar lui Iafet i-a dat Europa.

Dar a avut grijă mare Noe, când a despărțit pe fii săi, că au plecat fiecare în altă direcție, după ce s-au înmulțit, să le dea un mare odor neprețuit pe care îl purtase în corabie și de care avusesse grijă mai mare decât de tot aurul. Era trupul lui Adam, așa cum l-a făcut Dumnezeu. Era scheletul lui Adam. Și le-a zis Noe: „Dragii mei, pământul este înaintea voastră; de acum creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul, că așa a zis Dumnezeu”; că a doua oară a binecuvântat pe om cu același cuvânt dintâi, cum este scris în Biblie.

„Eu nu vă dau aur, eu nu vă dau argint, eu nu vă dau pietre scumpe. Acestea le veți găsi voi pe pământ și prin munți și oriunde. Vă dau un lucru mai scump decât toate: vă dau trupul protopărintelui nostru Adam, primul om din lume”.

Și le-a împărțit lor oasele lui Adam. Capul l-a dat lui Sim, în Asia, mijlocul l-a dat lui Iafet, înspre Europa, iar picioarele le-a dat lui Ham. Iar fiii lui Noe l-au întreat:

– Dar ce ne folosesc nouă acestea așa de mult?

– Mare folos veți lua de câte ori veți privi la dânsle!

– Care folos?

– Când veți vedea capul lui Adam, vă veți aduce aminte că sufletul lui este în chinurile iadului, pentru că a greșit lui Dumnezeu și vă veți trezi și veți zice: „Doamne, ferește! Să nu ajungem ca strămoșul nostru! Să nu mâniem pe făcătorul nostru, că iată, oasele lui Adam sunt aici și sufletul lui se chinuie în muncile iadului, pentru că a călcat porunca lui Dumnezeu”.

Iată filosofia cea mai înaltă pe care a dat-o Noe feciorilor săi: să nu uite că vor muri. Să vadă oasele lui Adam și să-și aducă aminte că și ei sunt praf și cenușă și îndată după moarte urmează judecată și vai de acela care calcă porunca lui Dumnezeu.

Cea mai înaltă filosofie de sub cer este cugetarea la moarte. Marele Vasile a fost întreat de marele filosof din Alexandria, Eubul:

– Spune-mi mie, o, minunatule! – că făcuseră școală împreună la Atena, pe vremea aceea fiind și la Alexandria mare cetate de cultură creștină și păgână –, spune-ne nouă care este cea mai înaltă filosofie a creștinului?

Și a zis marele Vasile:

– Cea mai înaltă filosofie de sub cer este să avem de-a pururea moartea înaintea ochilor noștri.

Pentru că strămoșii noștri, atâta vreme cât au avut moartea în față, n-au greșit. De câte ori în Rai le dădea satana în minte: „Ia duceți-vă la pom și mâncați!” – căci era frumos la vedere și bun la gust rodul ce l-a omorât –, dar când se apropia, Adam zicea: „Nu mă duc”. „Dar de ce?” „A spus Dumnezeu că în ziua când voi mânca din pomul acesta, cu moarte voi muri”. Și de frica morții nu se apuca să mănânce.

Văzând satana că sunt înarmați strămoșii noștri cu această armă puternică, adică cugetarea morții, de către Făcătorul lor, ce-a gândit întâi? Să le smulgă din minte moartea. S-a băgat în șarpe, cum zice marele Vasile, că în Rai vorbeau toate animalele și șarpele avea picioare înalte, nu mergea

târâș. După ce l-a amăgit pe Adam, Dumnezeu l-a blestemat să se târască pe pânțele, i s-au luat picioarele. Picioarele șarpelui sunt în pânțele și astăzi. Și asta ca să se împlinească pocunța să meargă numai pe piept, să mănânce pământ și să fie blestemat pentru că prin șarpe a reușit satana să intre și să vorbească cu Adam.

– Ce-a zis Dumnezeu? a întrebat șarpele.

– Iată ce a zis, a răspuns Adam: „Toți pomii Raiului, toate grădinile, desfătarea asta negrăită este a noastră, dar din cutare pom să nu mâncăm”.

– Dar de ce? a întrebat șarpele viclean.

– A spus că oricând vom mânca, cu moarte vom muri.

– Nu-i adevărat! – zice satana prin șarpe –, nu veți muri cu moarte.

– Cum se poate? Dar de ce?

– Știți de ce v-a spus Dumnezeu așa? Se teme foarte tare că, dacă veți mânca din pomul acela, vă veți face dumnezei ca și Dânsul veți fi asemenea Lui, și, din marea răutate ce are pe voi, ca să nu vă înălțați ca El, v-a oprit să mâncați de acolo; că în orice zi veți mânca, ochii voștri se vor deschide și veți fi ca niște dumnezei!

Auzi? Dumnezeu spune lui Adam că va muri și șarpele îi spune că nu va muri! Și Adam lasă pe Ziditorul său și ascultă de șarpe, adică de satana, care vorbea prin gura șarpelui. Și crezând aceasta, calcă porunca și moștenește îndoita moarte: și pe cea trupească și pe cea duhovnicească!

Părinților, iubiți credincioși, maicilor și surorilor, câteva suflete sunteți aici. Eu în viața mea, mi-a ajutat mila Domnului, am vorbit la mii de oameni pe la hramuri și ori aș vorbi la două urechi, ori la două mii, tot atât mă costă. Dar suntem câteva suflete aici. Dacă n-am uita noi învățătura cea preascumpă a Sfinților Părinți și a Sfintei Scripturi, noi n-am mai greși lui Dumnezeu.

Auzi ce spune dumnezeiescul și preînțeleptul Isus, fiul lui Sirah: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urma ale tale și în veac nu vei greși.*

Pentru ce? Dacă cuget la moarte, moartea mă oprește și de a gândi răul, nu numai de a-l vorbi sau a-l face. Eu știu că Dumnezeu o să-mi cântărească și gândurile și cuvintele și lucrurile vieții mele, când îmi voi da sufletul.

Deci, dacă cuget la moarte, mă feresc de toate. Auzi ce spune în „Ușa pocăinței”? Acea carte tratează patru lucruri: moartea, judecata, Rai și iad. Eu cred că acea carte de ar fi tipărită în zeci de mii de exemplare și dacă lumea ar înțelege-o, toți ar merge în Rai. Atât de mult folosește pentru creștini cugetarea la moarte, că ne arată ce-i omul și unde se duce și ce va fi în ziua morții sau a judecății.

Acolo spune că cel mai mare sfetnic în viață nu este nici filosoful, nici îngerii, ci moartea: „Ia-ți sfetnic, omule, pe moarte, și atâta înțelepciune are să te învețe, încât nici Solomon în toată înțelepciunea sa, nici îngerii, nici filosofii lumii, nimeni nu te va folosi pe tine ca moartea”. Pentru ce? Moartea te sfătuiește: „Omule, nu gândi rău, că ai să mori! Nu fura, că ai să mori! Nu vorbi rău, că ai să mori! Nu urî pe fratele tău, că ai să mori! Nu te judeca cu altul, nu intenționa să faci rău nimănui, ia seamă de sufletul tău, că ai să mori!”

Câtă filosofie ne aduce moartea! Auzi ce spune Sfântul Ioan Damaschin: „O, moarte, mai bine te-am numi pe tine viață, că cel ce pururea cugetă la tine, pururea viază”. Vrei să știi că nici Solomon nu poate învăța atâta înțelepciune ca moartea? Zice marele Vasile: „Și Solomon acela, iubitorul de înțelepciune, dacă n-ar fi uitat moartea, nu-l biruiau femeile, să ajungă de batjocura lor, să le facă și capiște, să se lepede de Dumnezeu și să se închine la idoli”.

Iată, Solomon cel preînțelept, cel plin de darul înțelepciunii, a ajuns închinător la idoli și a zidit capiște zeilor, lepădându-se de Dumnezeu după 40 de ani de domnie. Pentru ce? A uitat că va muri. Pe el îl muștră cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah: *Te-ai întărit în trup, te-ai întărit în păcat și ai uitat pe Ziditorul, Care ți-a dat înțelepciunea, cu care ai condus poporul acesta 40 de ani.*

Vai de noi și de noi, că nu greșim până nu uităm de moarte. Nici un păcat nu trece de la minte la simțire, nici prin imaginația noastră, dacă avem înaintea ochilor moartea. Dacă uităm moartea, murim, dacă nu uităm moartea, trăim, suntem vii cu sufletul în vecii vecilor.

Cine a gândit vreodată la moarte, și-a nălucit-o cu mintea și a greșit lui Dumnezeu vreodată? Deci prea bun tovarăș de drum, prea bună prietenă și prea mare sfetnic ne este nouă moartea. Să nu ne temem de ea.

Cel mai mare filosof în viață să avem moartea. Niciodată moartea nu te va învăța de rău. Totdeauna îți va spune: păzește-te de păcate, omule, că ai să mori! Și-ți spune cel mai mare adevăr. Pentru ce? Pentru că-ți spune negreșit că ești trecător, vei muri și vei sta înaintea lui Dumnezeu, că să dai seama de tot ce ai gândit, tot ce ai lucrat, tot ce ai făcut.

Ce zicea Alexandru Macedon, mare filosof – învățase filosofia despre suflet și moarte de la acel mare filosof din antichitate, Aristotel – când a luat împărăția Persiei și a bătut pe Darius și împărăția Egiptului și a luat împărățiile de lângă Eufrat și împărățiile lui Boz și celelalte? Veneau filosofii și îi spuneau:

– Măria Ta, aur mult, pietre scumpe, palate are Darius și sabia lui Darius este făcută în formă de octogon cu opt muchii și are mânerul împodobit cu două kilograme jumătate de pietre nestemate și poleită cu aur curat. Vino s-o vezi măcar!

Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Ce-am să fac eu cu sabia lui Darius în război? Uite, am sabia asta ca fulgerul în mâna mea, ușoară. Aceea-i paradă. S-o iau s-o leg la curea s-o ducă calul, să vadă lumea că strălucește la brâu?

– Vino, împărate, și ia pe soția lui Darius, că el a fugit și l-au spânzurat doi oșteni.

– Cine l-a spânzurat pe Darius? Cine le-a dat voie? Să-i spânzurați pe aceia, căci nu am dat eu ordin să omori omul! Am spus să iei împărăția și să-l lași să trăiască – că el cucerea toate împărățiile și trecea mai departe. Alții îi ziceau:

– Ia una din felete lui Darius, căci are cele mai frumoase fete de pe lume! Doua fete are.

Și Macedon le-a zis:

– Să nu le aduci să le văd, că-ți tai capul. Eu, care am cucerit atâtea popoare cu puterea lui Dumnezeu, mă biruiesc de frumusețea unei femei?

Acest împărat a murit la 35 de ani necăsătorit și otrăvit – știți istoria lui –, dar totdeauna se gândea la moarte, cum îi spuneau Ptolomeu Filadelful și Seneca, secretarul lui, și Antioh și Nicanor și Vizantie și ceilalți și Chir cu toată suita lui:

– Măria Ta, nu-ți pasă de nimic; nici de aur, nici de frumusețe!

– Nu! Dacă-i moarte, nu-i nimic!

De aceea și când murea, după ce a bătut toate împărățiile, când a văzut că-i dăduseră otravă dulce nepoții lui, a zis:

– Astăzi am băut pahar dulce și amar!

– Ce este, măria ta?

– Mor!

Se adunaseră filosofii, generalii, împărații, care pe unde îi pusese. Iar el le-a zis:

– Eu nu mă tem de moarte! Eu cred într-un singur Dumnezeu, cum m-a învățat arhiereul evreilor, când am cucerit Palestina. Acela mi-a spus că este un singur Dumnezeu.

– Cum îl cheama pe Dumnezeul vostru? l-am întrebat pe arhiereu.

– Unul este Dumnezeu, Care a făcut cerul și pământul. Îl cheamă Savaot!

– Ce înseamnă Savaot?

– Dumnezeul oștirilor.

– Nu cumva conduce oștirile de jos?

– N-ai grijă, măria ta! El conduce oștirile cele din cer. Cu acelea nu te poți măsura!

– Aceluia mă închin și eu.

Așa a cunoscut Alexandru Macedon pe Dumnezeu și a început să fie un om foarte milostiv. Când era să moară, l-au întrebat generalii lui:

– Măria ta, din ce să-ți facem mormântul? Din marmură? De aur? De pietre scumpe, de iachint, de hrisolit, de onix, de ametist sau de rubin?

Toate pietrele scumpe i le-au spus.

Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Să nu-mi faceți mormântul meu din aur și din alte pietre scumpe. Ci să-mi faceți mormântul și sicriul de granit și să nu cumva să mă îmbrăcați în haine aurite. Ci simplu, ca un simplu om. Și să lăsați la sicriu două găuri: una în stânga și una în dreapta.

– Da de ce asta?

– Pe acolo să-mi scoateți mâinile mele și să le lăsați goale, ca să vadă toți că nimic n-am luat cu mine după moarte.

Vedeti, fraților, înțelepciunea împăratului Alexandru Macedon? Să nu creadă cineva că, după moarte, va lua ceva cu dânsul. Ce-au folosit faraonii Egiptului că au pus în piramide atâta aur și argint și au făcut căruțe cu cai de aur? Le găsesc alții și se îmbogățesc la muzee. Ce le-a folosit? Le-au luat cu ei? Nu. Știi ce-au luat cu ei? Fapta bună! Dacă au făcut-o, au fost înțelepți.

Și faraonii Egiptului aveau mare filosofie despre moarte.

Ei aveau un mare dregător, care era plătit la curtea împărătească, numit omul morții. Și când bea împăratul și mânca și cânta muzica și se veselea, venea acest slujitor cu o căpățână de mort și i-o pune pe masă și atât zicea: „Împărate, mănâncă, bea, și te veselește, dar adu-ți aminte că ai să mori!”

Dar să revenim, că pentru moarte sunt încă multe de spus, mai cu seamă la aceștia cu haine negre, că noi călugării avem mari jurăminte înaintea lui Dumnezeu înaintea lui Dumnezeu și cugetăm totdeauna la moarte. Că moartea nu alege nici tânăr, nici bătrân, nu te caută la contingente, la buletin de identitate, la livret. Nu te caută că ești mirean sau călugăr, pregătit sau nepregătit.

Să ne ajute Preasfântul Dumnezeu când vom închide ochii, să nu ne găsească nepregătiți.

ALT CUVÂNT DESPRE MOARTE

De nimic nu-i mai sigur omul pe pământ decât de moarte. Că ai să trăiești mai mult, nu știi; că ai să fii bogat, nu știi; că ai să fii mai sănătos decât ești, nu știi; dar că ai să mori, știi. Și nimeni nu poate contesta acest adevăr.

Auzi ce a spus Dumnezeu la începutul lumii: *Cu moarte veți muri*. Iar dumnezeiasca Scriptură, la Isus, fiul lui Sirah, spune: *Toți murim*.

Să știți un lucru: Moartea este viață pentru cei ce nu uită de dânsa. Atâta vreme cât strămoșii noștri, protopărinții noștri Adam și Eva, n-au uitat moartea, ei erau în Rai. Dar cum au uitat de moarte, au murit cu sufletul și, după nouă sute și ceva de ani, au murit și cu trupul.

Deci, moartea, cum zice Sfântul Ioan Damaschin, este viață pentru cei ce nu uită de ea. Moartea, dacă noi nu uităm de ea, ne aduce viața veșnică.

Sfântul Vasile a fost întrebat de marele filosof Ebul, prietenul său din Alexandria:

– Care este cea mai mare filosofie din lume, mai ales din lumea creștină?

El i-a răspuns:

– De-a pururea să cugetăm la moarte.

Aceasta este cea mai înaltă filosofie! Pentru ce? Cine cugetă la moarte, nu moare cu sufletul. Cine cugetă la moarte, se ferește de păcat. Că auzi ce spune Apostolul Pavel: *Plata păcatului este moartea*. Cine își aduce aminte de moarte, nu păcătuiește. Auzi ce spune Isus, fiul lui Sirah, în cartea înțelepciunii sale: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși*.

Deci, țineți minte! Marele Apostol Pavel, cel mai mare vas al alegerii, trimis de Hristos spre luminarea neamurilor, auzi ce spune: *În toate zilele pomenirea morții pururea o avem cu noi*. Și iarăși: *În toate zilele mor!* În toate zilele murea păcatului și via lui Hristos și în toate zilele pomenirea morții o avea în inima sa. Pentru ce? Ca să nu moară cu sufletul.

Cine uită de moarte, ușor cade în mreaja ei, ușor moare cu sufletul și se duce în gheenă!

Dumnezeieștii Părinți ne învăța așa: **Omule, dacă vrei să-ți iei un sfetnic și un dascăl în**

viață, ca să te povățuiască sigur la calea mântuirii, nu lua pe nimeni altul decât pe moarte! Cel mai mare sfetnic care ne poate povățui la Împărăția cerurilor este moartea. Numai să nu uităm acest sfetnic, acest profesor, acest dascăl, ci totdeauna să-l avem înaintea ochilor minții noastre.

Moartea atât de bine te sfătuiește, dacă nu uiți de ea, atâta înțelepciune te învață, încât nici Solomon, întru toată înțelepciunea sa, nu poate să te învețe cât te învață moartea. Că zic dumnezeieștii Părinți: „Nici Solomon nu cădea în plăceri și în robia desfrânării cu femei, dacă avea moartea înaintea ochilor lui”.

Dacă și el ar fi avut dascăl pe moarte, moartea era mult mai înțeleaptă decât dânsul și l-ar fi oprit de la păcat. Dar a uitat de moarte și a căzut în mocirla răutăților, pentru că n-a vrut să aiba un sfetnic mai scump decât toți, adică pe moarte.

Iată cum te oprește moartea de la păcat:

Trupul cugetă împotriva duhului, cum zice Sfântul Apostol Pavel. Când trupul se ridică cu razboi împotriva sufletului că să-l spurce, atunci întreab-o pe moarte:

– Ce zici, moarte? Să fac păcatul acesta, care mă îndeamnă trupul? Și ea îți va spune:

– Nu fă păcatul, că vii în mâna mea și te duc în gheenă!

Te îndeamnă diavolul să furi? Întreab-o pe moarte. Și ea îți va spune:

– Nu fura, că-i poruncă, și vii în mâna mea!

Te îndeamnă diavolul la desfrâu? Te îndeamnă diavolul la înjurat, la beții, la fumat, la toate răutățile? Întreab-o pe moarte:

– Ce zici, moarte, să fac? Să vezi ce spune moartea:

– Nu face acestea, că vii în mâna mea! Acuși mori! Doar nu rămâne aici nimeni și eu te arunc în gheenă!

Deci moartea este de mare folos și întotdeauna trebuie s-o avem înaintea ochilor! Iar când te îndeamnă diavolul să faci un păcat, întreab-o pe moarte:

– Ce zici moarte? Tu ești dascălul meu! Ce să fac?

– Nu fă, că plata păcatului este moartea, și mori cu sufletul și vii în ghearele mele și te duc în gheenă și acolo te muncești în vecii vecilor!

Deci iată cât este de bună moartea, dacă ne-o punem sfetnic nouă! Cugetarea la moarte ne oprește de la păcat întotdeauna și ne învață să facem numai bine. De aceea, vai de acela care uită de moarte, că acela moare cu trupul la vremea lui, dar cu sufletul moare în clipa când face păcatul.

Dacă am avea întotdeauna moartea înaintea ochilor, n-am face păcatul, nu numai cu lucrul, dar nici cu cuvântul, nici cu gândul, pentru că Dumnezeu judecă și păcatul cu gândul ca păcat desăvârșit.

Ce spune dumnezeuiescul părinte Efrem Sirul? „Nu vă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi ușoare. Dacă păcatele cu gândul ar fi ușoare, nu socotea Însuși Hristos, înțelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru pofta de femeie și ucidere întru ură de frate”. Numai ai cugetat cu patimă la femeie și te-ai făcut preacurvar! Numai ai cugetat cu ură asupra fratelui tău și îl urăști și ești ucigaș! Ai auzit? Preacurvie din gândire și ucidere din ură împotriva fratelui.

Vezi? Însă moartea nici aici nu te lasă. Moartea te oprește nu numai să nu treci la păcatul cu lucrul, ci nici la cel cu gândul. Pentru că Dumnezeu osândește gândurile ca pe fapte, în Legea Darului.

Frații mei, fericit și de trei ori fericit este omul acela care și-a luat sfetnic pe moarte. Totdeauna când îl luptă lenevia să nu facă rugăciune, să nu-și facă canonul dat de duhovnic; când îl luptă diavolul să nu păzească posturile, să dezlege la mâncare de dulce, când nu trebuie; sau când îl luptă diavolul să fure, sau să adune avere, sau să se răzbune pe altul, sau să curvească, sau să înjure, sau să se îmbete, sau să fumeze, el s-o întrebe pe moarte:

– Ce zici, moarte, să fac lucrul acesta?

Și moartea îi spune:

– Nu. Nu fă! Că plata păcatului este moartea. Eu vin îndată după păcat și te iau și te duc în gheenă!

Iată în ce chip moartea, de care noi ne temem, ne este cel mai mare prieten și cel mai mare

sfetnic în viață, spre viața veșnică.

Filosofia noastră, a creștinilor, nu este să fugim de moarte. Dar ce? Să ne pregătim de moarte! Să o așteptăm să vină la noi. Și cum? Să ne mărturisim curat păcatele, să ne facem canonul, să ne împăcăm cu toți, să încetăm de la păcate, să facem fapte bune și atunci vom aștepta moartea ca pe o mare paradă, ca pe o sărbătoare.

Auzi ce spune Sfântul Efreem: **Bărbatul muștră de conștiință sa pentru păcate, foarte tare se teme de moarte, iar omul drept așteaptă moartea ca pe o mare sărbătoare!** Să vină să-l treacă din moarte la viață, că veacul de acum este moartea sufletului, pentru cei ce se robesc de dânsul.

Noi ne temem: „Vai de mine, mor!” Ne temem! Dar să nu ne temem de moarte. Să ne temem de păcat, că păcatul ne duce la moarte. Pentru că plata păcatului este moartea și adevărata moarte a sufletului este păcatul!

DESPRE MOARTEA CELOR PĂCĂTOȘI

Să vă spun două cazuri de morți năprasnice, să vedeți cum mor cei ce nu se tem de Dumnezeu și nu vor să se pocăiască.

A venit o biată femeie din Ardeal și mi-a spus:

– Părinte, bărbatul meu, de când m-am căsătorit cu el, nu mergea la biserică, nu se ruga, nu postea, înjura și era bețiv și desfrânat. Și iată cum l-a pedepsit Dumnezeu. Acum, în Săptămâna Mare dinaintea Sfințelor Paști, a venit acasă de la lucru și mi-a poruncit să-i tai o pasăre și să-i fac mâncare cu carne. Degeaba am căutat eu să-i spun că-i păcat, că este săptămână Sfințelor Patimi. De frică să nu mă bată, am făcut ce mi-a poruncit el.

Seara, când a venit de la lucru, m-a întrebat:

– Ai făcut varză cu carne?

– Ți-am făcut, i-am zis eu. Este în bucătărie.

Pe când mânca, l-a pedepsit Dumnezeu, că s-a înecat și a murit cu carnea în gât. De aceea am venit, părinte, să-l puneți la slujbe, poate l-o ierta Dumnezeu, că tare mai era rău și necredincios!

– Femeie, i-am zis eu, nu-l putem pune la sfintele slujbe, căci era necredincios și a murit din vina lui, ca un sinucigaș!

Să vă arăt cum a murit alt om rău.

Într-o zi a venit o femeie dintr-un sat de pe Valea Moldovei să-mi dea un pomelnic pentru soțul ei mort subit. Și am întrebat-o:

– Femeie, cum a murit soțul tău, să știu dacă pot să-l pun sau nu la sfintele slujbe? Că pe cei necredincioși, pe sectari, pe bețivi și pe desfrânați, care mor fără pocăință, nu-i putem pomeni la Sfântul Altar.

– Părinte, soțul meu era bețiv și desfrânat. Nu mergea la biserică, nu se spovedea și nu mă lăsa curată nici o săptămână în Postul Mare, că nu știa ce-i Duminecă, ce-i zi de post sau sărbătoare. De aceea, din cauza lui nu m-am putut împărtăși mulți ani de zile. Acum, la începutul Postului Mare, l-am întrebat pe părintele nostru ce să fac. Iar el mi-a spus: „Ascunde-te la cineva săptămâna asta ca să poți posti cu curăție macar șapte zile; apoi vină la mărturisire și-ți voi da aghiasmă mare”.

Deci am făcut cum mi-a spus părintele. M-am dus la nașa noastră și i-am spus copilului să-i spună soțului că sunt dusă la spital. Așa am putut posti și eu câteva zile cu rugăciune, cu post și curăție. Când vine el acasă de la lucru îl întrebă pe copil:

– Măi, Vasile, unde-i mamă-ta?

– Este dusă la spital!

– Ia vezi, poate a venit. Să vină la mine.

Dar să auziți mânia lui Dumnezeu. În clipa aceea deodată bărbatul cade jos în casă – că din cauza beției i s-a rupt o arteră la inimă – și începe a striga deznădăjduit: „Salvarea, salvarea, chemați salvarea să mă ducă la spital, că mor!”

Și cum s-a uitat la apus și la mieznoapte, a început a vedea cuptoarele iadului și pe diavoli. De aceea striga: „Cuptorul... Cuptorul cu foc! Uite diavolii cum vin să mă ia...! Nu mă lăsați...! Nu mă lăsați, că mă trag în cuptoarele iadului...! Femeie, nu mă lăsa!”

Și m-a apucat de mână și așa a murit...

*

Ați văzut mânia cea dreaptă a lui Dumnezeu pentru cei care nu vor să se pocăiască? Căci iată ce spune în Psaltire: *Moartea păcătosului este cumplită și cei ce urăsc pe cel drept vor greși!* Fericiți și de trei ori fericiți sunt creștinii aceia care se roagă și care țin sfintele posturi. Postul lungeste viața. Sfântul Vasile cel Mare zice: „Bucatele cele multe și bucatele cele grase, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar postului și înfrânării pururea îi urmează sănătatea”.

Ai văzut pe Sfântul Eftimie cel Mare? Treizeci de ani n-a gustat pâine și mâncare făcută la foc; numai cu verdețuri se hrănea și a trăit peste o sută de ani. Ai văzut pe Sfântul Leontie de Agra în Sfântul Munte, că n-a băut nici vin, nici untdelemn; numai cu fructe și rădăcini de pământ trăia. Nu a mâncat toată viața lui mâncare fiartă la foc, sau pâine, sau vin. Numai când se împărtășea, lua o linguriță de vin. Așa! Și-a pus nădejdea numai în Dumnezeu.

Ce zice Mântuitorul? Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu. N-a pus nădejdea în hoitul acesta de trup, care ne duce în pământ. Că dacă aici omul păcătos nu poate răbda o scânteie de foc, acolo în iad, unde ard cei ce nu se pocăiesc, cum va răbda în vecii vecilor? Atunci va vedea fiecare!

DRUMUL SUFLETULUI DUPĂ MOARTE

Frații mei, să ne aducem aminte de nemurirea sufletului. Să știți că suntem străini și călători pe pământ. Auziți ce zice Psaltirea: *Nemernic este omul pe pământ și străin ca toți părinții săi.* Nimeni nu rămâne în lumea aceasta. N-am venit să stăm aici. Aici este trecere necontenită; am răsărit din naștere și asfințim prin moarte.

Sfântul acela, dumnezeiescul Iov, zice așa: *Din pântecul maicii mele am căzut în groapă.* Ați auzit? Atât i s-a părut viața pe pământ, după 400 de ani. Că, după bătaia aceea Dumnezeu i-a mai dăruit 140 de ani de viață, după ce l-a încercat cu atâtea chinuri și boli; și atât i-a părut, că din pântecul maicii sale a sărit în groapă. O săritură i-a părut viața.

Voi nu auziți cu ce ne aseamană Duhul Sfânt? *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului; așa va înflori.* Și iarăși: *Zilele lui ca umbra trec.* Și iarăși: *Zilele mele ca umbra s-au plecat și eu ca iarba m-am uscat.* Și iarăși zice: *S-au stins ca fumul zilele mele și oasele mele cu uscăciunea s-au uscat.* Și iarăși: *Zilele anilor noștri ca pânza păianjenului.* Cu pânza păianjenului s-au asemănat zilele vieții noastre. Adică, cât este de slabă pânza păianjenului, așa-i de slabă viața noastră pe pământ; suntem umbră, vis de floare pe pământ!

Dumnezeu zice lui Isaia: *Ascultă, proorocule, strigă și zi așa înaintea poporului: Tot trupul omului este iarba și toată slava omului este ca floarea ierbii. Uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut, iar cuvântul Domnului rămâne în veac.*

Deci să nu punem bază pe viața aceasta, că-i umbră și vis. Știți ce rămâne în veci? Sufletul. Trupul vedeți că se face țărână. Că îngropăm și dezgropăm morții și se fac în puțina vreme țărână. Mai ales după o vreme nici oasele nu mai rămân; toate se fac nimic.

Asta-i și porunca cea dintâi, *că pământ ești și în pământ vei merge.* Dar sufletul nu moare niciodată. Sufletul rămâne în vecii vecilor, că el este duh și nu poate să moară. Așa l-a făcut Dumnezeu.

Dar, ca să știți ce se întâmplă cu sufletul când moare omul, am să vă spun care-i drumul sufletului imediat după moarte, după tradiția Bisericii Ortodoxe.

De când murim și până la 40 de zile, când are loc judecata particulară a sufletului și se hotărăște de Dumnezeu unde o să stăm, la bine sau la rău, până la judecata de apoi, este un timp de tranziție, adică un timp provizoriu, pentru drepti și pentru păcătoși.

Când moare omul și când își dă sufletul, în clipa aceea apar în fața lui atâția diavoli câte păcate a avut omul și atâția îngeri sfinți câte fapte bune a avut el în viață. Așa arată Sfântul Efreem Sirul.

Și este o mare luptă atunci. Că sfintele puteri se luptă cu diavoli cum să ia sufletul, că diavolii zic că este al lor, că are păcate mai multe; iar îngerii zic că este al lor, că are mai multe fapte bune. Și este o mare luptă și de aceea se teme sufletul să iasă din trup. I se leagă limba când vede toate acestea. El vede atunci multe, dar nu poate să spună. El ar spune: „Uite câți diavoli au venit!”

Părintele Eftimie de la Agapia Veche a văzut cu o săptămână înainte de a muri cum se luptau îngerii cu diavolii pentru suflet. Și zicea: „Uite acum se luptă! Îngerii Domnului sunt cu cununi de aur pe cap și-i lovesc pe draci. Uite cum fug!”

Cu o săptămână înainte a spus când va muri, căci a fost un om ales al lui Dumnezeu, cum spuneau maicile. Dar nu toți văd taina aceasta și să o poată spune; o văd, dar nu o pot spune.

Atunci în ceasul morții are mare îndrăzneală îngerul de la botez. Când vine acesta, toți se dau la o parte. De aceea, când vă rugați acasă, după ce ați terminat rugăciunile, să faceți și câteva închinăciuni la îngerul pe care-l aveți de la Botez și să ziceți așa: „Sfinte îngere, păzitorul vieții mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, păcătosul și păcătoasa!”

Pentru că acest înger, nu numai că ne păzește acum, dar el ne păzește și în vremea morții, el călătorește cu noi în vămile văzduhului, până la 40 de zile, și îl avem de la dumnezeiescul Botez mare ocrotitor. Dacă nu ar fi el, diavolul ar face cu noi ce ar vrea.

Auziți ce zice în Psaltire: *Nici să dormiteze cel ce te păzește. Și iarăși: Tăbări-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de Dânsul și-i va izbăvi pe ei.* Deci este clar că îngerul este cel ce ne păzește și în viața de acum și după ce murim, până la 40 de zile.

Vine acel înger și zice: „Dăți-vă la o parte! Eu știu viața acestui suflet de când s-a născut și până acum”. Și îngerul, venind, începe a vorbi cu sufletul așa: „Nu te teme, frate suflete!” Sfântul Grigorie de Nyssa ne spune de ce-i zice frate. Pentru că și îngerul și sufletul sunt ființe rationale, de sine stăpânitoare, cuvântătoare și sunt duhuri, cum zice Sfânta Evanghelie: *Și vor fi toți ca îngerii lui Dumnezeu.*

„Iată trupul tău! Ia aminte, frate suflete, acesta-i trupul tău, aceasta-i casa ta în care ai stat până acum. Cu acesta te-ai zămislit în pântecul maicii tale, cu acesta ai trăit 20, 60, 80, câți ani a vrut Dumnezeu să-ți dea pe pământ; că la Dumnezeu este viața, iar nu la noi.

Ia aminte, frate suflete, când va suna trâmbița judecării de apoi, într-o clipeală a ochilor are să învie acest trup, cum îl vezi, și ai să intri într-însul și ai să mergi la judecată, cum spune Apostolul Pavel: *Toți vom sta înaintea divanului judecării lui Iisus Hristos, ca să ia fiecare după cum a lucrat, bine sau rău*”.

Îngerul păzitor îi aduce iar aminte: „Iată, frate suflete, când erai copil mic – sau copiliță mică –, te-a trimis mama să aduci o căldare de apă sau să aduci zarzavat din grădină, sau să aduci găștele de la păscut, sau să faci o treaba cât de mică în ogradă. Uite, așa gândeai tu atunci; așa înțelegeai tu atunci”. Și începe să-i aducă aminte din mica copilărie ce bine a făcut el cu trupul acesta și ce rău a făcut.

„Uite, așa ai făcut când erai în clasa întâi la școală, în a doua, a treia; uite așa făceai! După ce ai ieșit în lume, când erai fată mare sau flăcău, când te-ai însurat sau măritat, uite așa făceai”. Și-i aduce aminte din pruncie și până la moarte în fiecare zi și ceas ce a făcut. Că sufletul, după ce iese din trup, foarte tare ține minte. Este ca razele soarelui. Nu-l mai îngreunează pământul, nici trupul ca să uite. Toate le vede ca în oglindă.

Aceasta se întâmplă în ziua întâi după moarte.

În ziua a doua după moarte se întâmplă un lucru mai înfricoșat. În ziua a doua după moarte îl ia îngerul păzitor și-l duce pe unde a umblat omul toată viața. Atunci se întâmplă ceea ce spune în Psaltire: *Pentru ce mă tem în ziua cea rea? Că fărădelegea călcâiului meu mă va înconjura.*

Toată icoana vieții omului se descoperă a doua zi după moarte. Dar ai să spui: „Părinte, cum poate sufletul omului să meargă într-o zi pe unde a mers toată viața?”

Sufletul înconjoară pământul cât ai clipi din ochi. Sufletul nostru și îngerul păzitor merg mai repede ca razele fulgerului, cum spune în Biblie: *Alerga-vor, Doamne, în grabă și mai repede ca razele fulgerelor, sufletele dreptilor se vor întoarce la Tine*, citim la proorocul Iezechiel și în multe locuri.

Sufletul este ființa gânditoare și nici nu am zis cu limba un cuvânt și cu gândul am și înconjurat pământul mai înainte de a-l pronunța; uite cum aș spune eu acum: Pekin, New York, Moscova, București, Sihăstria.

Așa de repede merge sufletul după ce ieșim din trup. Și nu-i o greutate să se ducă el, în ziua a doua, cu îngerul pe unde a umblat toată viața. El numai gândește și a și ajuns la locul acela, căci merge ca gândul.

Și unde-l duce în ziua a doua? Îl duce pe unde a umblat omul toată viața și-i arată unde a făcut bine și unde a făcut rău. Și nu-i arată decât adevărul.

„Uite, aici ai jucat, aici te-ai îmbătat, aici ai desfrânat cu atâtea femei sau cu bărbați, aici ai înjurat, aici ai fumat, aici ai avortat atâția copii, aici ai ocărât, aici ai furat, aici ai cântat, aici te-ai lenevit, aici te-ai răzbunat pe cineva. Ai batjocorit, ai blestemat, ai bătut. Nu te-ai spovedit, n-ai postit și te-ai împărtășit cu nevrednicie!”

Și-i arată și faptele bune: „Uite, suflete, aici ai mers la biserică, aici ai ascultat cuvântul lui Dumnezeu, aici ai miluit pe cei săraci, aici ai învățat pe copii frica de Dumnezeu, aici ai citit sfintele cărți, aici ai răbdat necazurile cu bucurie, aici ai dat un cuvânt de folos la altul, dincolo ai făcut milostenie, ai îmbrăcat pe cel gol, ai adăpat pe cel însetat, ai primit pe cel străin”.

Îi arată toate, toate, și sufletul nu poate zice nimic, că nu-i arată decât adevărul, pentru că îngerul nu poate să mintă. Îi arată și cele bune și cele rele.

Și se minunează sufletul foarte și îl întreabă pe înger:

– Sfinte îngere, cum de știi tu acestea toate?

– Cum să nu știu, că pururea am fost cu tine! Tu ai mâncat, eu nu pot mânca; tu ai dormit, eu nu am dormit; tu ai băut, eu nu pot bea; tu ai stat degeaba, eu nu pot. Eu nu-s duh care poate mânca, sau bea sau dormi. Eu pururea am fost treaz – cum zice în Psaltire: *Nici să dormiteze cel ce te păzește*. Că dacă nu aș fi fost eu cu tine, diavolii ar fi făcut mare prăpăd, împreună cu vrăjmașii tăi văzuți și nevăzuți. Eu te-am apărat și pururea am fost lângă tine și mereu am scris ce gândești tu. Că eu știu gândurile tale și ce vorbești tu și ce faci tu, bine sau rău”.

Asta se întâmplă în ziua a doua. Îl duce îngerul păzitor pe suflet pe unde a umblat toată viața.

După moarte, sufletul ne vede pe noi. Vede că plânge mama, plânge sora sau soția sau soțul. Vede că plâng neamurile după el și îi pare rău. Dar nu mai are grija noastră; el se gândește atunci numai la el și zice: „Ei rămân pe pământ și se vor pocăi, că mai au vreme să facă fapte bune. Dar eu unde mă duc? Cine mă va ajuta pe mine acolo?” Și așa merge în ziua a doua pe unde a mers toată viața.

Iar în ziua a treia, lucru mai înfricoșat. I se mai dau însoțitori sufletului nostru șase îngeri purtători de lumina și cu cel de la Botez, sunt șapte, ca să treacă înfricoșatele vămi ale văzduhului.

Ați auzit de cele 24 de vămi ale văzduhului. Se fac slujbe pentru cei care vor să aibă milă de la Dumnezeu și să-i scape de duhurile întunericului din văzduh.

Cele mai importante slujbe pentru cei care mor sunt spovedania generală și Sfânta Împărtășanie, precum și împăcarea cu toți. Iar imediat după moarte se face 40 de zile Sfânta Liturghie și parastase cu dezlegări și milostenie la cei săraci, care ajută sufletul cel mai mult când trece vămile. Că Biserica, fiind mama noastră spirituală, se roagă acum pentru bietul suflet, care-i fiul ei după dar din Botez, să treacă ușor atunci vămile văzduhului.

Ce se întâmplă până ce va trece sufletul vămile văzduhului? Atunci vede omul cât de folos îi era lui să fie mărturisit curat de păcate. **Dacă nu ar fi lăsat Dumnezeu între El și noi taina Sfintei Spovedanii, nici un om nu s-ar mântui.** Că zice Apostolul Iacov că: *Toți multe greșim și nimeni*

nu-i fără păcat.

Dar între noi și Dumnezeu s-a lăsat taina Spovedaniei, care-i al doilea botez, cum zice preotul; ați auzit ce zice la mărturisire: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala Tainelor creștinești”.

Acum, când trece vămile, vede sufletul cât îi era de folos dacă era mărturisit.

De aceea, vă rog să țineți minte: Când vezi că s-a îmbolnăvit în casă mama, sora, frate, soție, nepotul, copilul, tata, fiica, nu aduce întâi doctorul; întâi adu preotul și-l spovedește curat de toate păcatele.

Omul trebuie să se mărturisească obligatoriu de patru ori pe an toată viața, în cele patru posturi, cât trăiește el, dar mai cu seamă când vezi că s-a îmbolnăvit rău. Atunci cheamă preotul repede să-l spovedească. Nu când i s-a legat limba sau și-a pierdut cunoștința; ci din vreme, când are mintea clară și ține minte. Și-i spune: „Tată, mamă, băiete, spune tot ce-ai făcut!”

Pune-l să scrie pe un caiet, dacă știe, și să-și aducă aminte tot, că dacă ai reușit să faci o spovedanie bună, ai câștigat sufletul lui. Că ce spun Sfinții Părinți? **Chiar de a avut cineva păcate de moarte, foarte grele, dacă a murit spovedit, îl scoate Biserica.** El stă în iad numai până se curăță de păcat, pentru că spune Sfânta Evanghelie: *Nimic necurat nu va intra în Împărăția cerurilor.*

Ai auzit ce spunea un sfânt? El a văzut o mare de flăcări și din marea aceea ieșeau porumbei albi ca zăpada și zburau la cer. Și acolo era iadul și auzea țipete și vaiete. „Cum, Doamne, ies porumbei din foc?”, s-a întrebat el. Porumbeii erau sufletele oamenilor drepti, care și-au plătit tot ce au avut de plătit.

Pentru că Biserica intervine de pe pământ cel mai mult prin Sfânta Liturghie. Că jertfa și răscumpărarea noastră se face prin Sângele lui Iisus Hristos. Cum zice și Apostolul: *Sângele Lui ne curăță de orice păcat.*

Creștinul, dacă a murit mărturisit și dacă, Doamne ferește, are păcate grele și nu și-a făcut canonul, el își face canonul dincolo, în iad. Dar din iad îl scoate Biserica prin Sfânta Liturghie, prin dezlegări și milostenie și tot la rai merge.

Iar dacă a murit cineva nespovedit din tinerețe și a avut păcate de moarte grele, e aproape cum ar muri nebotezat. Toate slujbele care se fac pe pământ pentru un asemenea suflet, foarte puțin îl ajută, fiindcă nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerurilor.

Așa au așezat dracii vămile că, dacă ar putea, nici unul să nu treacă la cer. Știți de ce au ei ură și zavistia asta pe oameni? Pentru că sufletele dreptilor completează numărul din care au căzut ei. **Lumea asta atât o ține Dumnezeu** – cum arată Sfântul Simeon Noul Teolog –, **până se va împlini numărul îngerilor căzuți, din sufletele dreptilor.** Nu citiți la Psaltire? *Plini-va căderile de sus, zdrobi-va capetele pe pământ ale multora.* Atât ține lumea. Până se împlinește numărul îngerilor care au căzut, cum că au fost foarte mulți; a treia parte din îngeri, cum zice Apocalipsa: *Am văzut un diavol mare, roșu, care a tras cu coada lui a treia parte din stelele cerului și le-a aruncat pe pământ.*

A căzut o treime din îngeri din toate cetele; și din heruvimi și din serafimi, din toate cetele, care au fost de-un gând cu satana, ca să se facă asemenea lui Dumnezeu. Și de aceea au atâta ură diavoli, că știu că fiecare suflet, dacă trece la cer, cum spune Evanghelia: *Și vor fi toți ca îngerii lui Dumnezeu,* va fi în locul lor și le vor lua dregătoriile.

De aceea stau în văzduh și zic: „Iată pe noi ne-a dat Dumnezeu jos din cer, iar sufletele acestea vor să treacă pe aici la Dumnezeu și ne vor lua locul!” Și atunci Dumnezeu le-a dat voie, cu dreptate, diavolilor să stea în calea sufletelor, căci Dumnezeu este drept, nu numai milostiv, și au făcut aceste stații sau vâmi, între cer și pământ, ca să arunce în iad pe cei ce mor nepocăiți, în grele păcate.

Și iată cum sunt așezate: Vama întâi este pentru vorbirea de rău; vama a doua, pentru clevetire; vama a treia, pentru mânie, apoi lăcomia și așa mai departe, de la cele mai mici păcate până la cele mai mari.

Și cine n-a vorbit de rău? Cine nu s-a mâniat? Cine nu s-a lăcomit? Cine nu s-a lenevit? Cine n-a băut un pahar mai mult în viață? Sau cine n-a căzut cu gândul, cu imaginația și chiar cu fapta în desfrânare, în beție, îndoială în credință și în celelalte păcate trupești sau sufletești, cum citim în viața

Sfintei Teodora?

Ați văzut ce a spus Sfânta Teodora când a ajuns la vama beției?

„Mă minunam foarte că dracii îmi aduceau aminte de toate paharele de rachiu și de vin pe care le-am băut în viață. Și-mi aratău și când am băut, în ce clipă și cu cine am fost și de câte ori m-am îmbătat și de câte ori am băut. Și îi întrebam pe sfinții îngeri:

– Cum de știu diavolii toate acestea?

– Dacă ei au fost îngeri!

Să știți, însă, că de la Botez, pe lângă îngerul bun, care stă de-a dreapta creștinului, mai ai un înger din ceata stăpâniilor iadului, un diavol care stă pe umărul stâng. Acela scrie tot ce ai făcut tu rău și ce ai vorbit rău și toate păcatele ce le-ai făcut în viață. Iar îngerul bun scrie și cele bune și cele rele, cum spune acolo. Așa crede Biserica lui Hristos.

Acum să vedem ce se întâmplă cu sufletul, celui mărturisit, când vine diavolul cu zăpădul unde sunt scrise toate păcatele omului. Nu le mai găsește scrise! Atunci diavolii urlă, răcnesc și se mânia că pe acest suflet care avea păcate mari – avorturi, preacurvii, furturi, înjurături, beții și altele – nu-l mai găsește scris cu nimic. Când creștinul a fost dezlegat de preot pe pământ, Duhul Sfânt a șters de acolo din toate păcatele lui. Cuvântul lui Hristos care zice: *Tot ce va dezlega preotul pe pământ, va fi dezlegat și în cer*. N-ați auzit? Ce va lega el pe pământ, este legat și în cer.

Deci spovedania, taina aceasta este așa de mare, încât are putere să-l curețe pe om de orice păcat, să-i dezlege toate păcatele. Numai dacă omul a fost cuminte în viață, dacă s-a spovedit curat, acela trece ușor înfricoșatele vămi ale văzduhului a treia zi.

Și i se cântăresc faptele cele bune cu cele rele. Faptele cele bune sunt în formă de pietre scumpe, iar faptele cele rele sunt de pietre simple sau alte greutate.

Sufletul este foarte înțelept. El vede singur încotro merge. Dacă la vămi vede că trag păcatele mai greu, începe a plânge foarte și a se întrista, mai ales că vede la vămi mii de diavoli care vor să-l răpească la fiecare vama. Și-i zice îngerul păzitor:

– Nu te teme, frate suflete, că nu știi judecățile lui Dumnezeu! Nu te teme!

Sufletul se bagă sub aripile îngerilor, când vede atâtea mii de draci. Un drac atât este de urât că dacă ar veni aici unde stăm noi acum, cum este el în iad, nu mai rămâne unul viu. Toți murim de atâta urăciune și spaimă a îngerului căzut. Iar sufletul, când vede atâtea mii de draci, se baga sub aripile îngerului și zice:

– Domnii mei îngeri, nu mă lăsați! Tare mă tem de aceștia!

Și-i zic îngerii:

– Nu te teme, frate suflete, că ești cu noi! Noi suntem garda lui Dumnezeu care te însoțim pe tine! Doamne ferește, la 40 de zile să nu cumva să cazi în mâinile lor! Dar acum n-ai grijă, că noi te păzim!

În ziua a treia sufletul nostru trece vămile văzduhului și exact a treia zi de când a ieșit din trup, în aceeași clipă ajunge prima dată la scaunul Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi.

Și ce vede el acolo? Că Sfânta Scriptură spune: *Pe Dumnezeu nimeni nici odinioară nu L-a văzut*. Dar ce vede sufletul atunci? Că pe Dumnezeu, Iisus Hristos, L-a văzut toată lumea. Și n-a fost Dumnezeu? L-a văzut Avraam, L-a văzut Moise; dar L-a văzut cu pogorământ, după închipuire, cum a vrut să Se arate. Dar ființa lui Dumnezeu nimeni nu a văzut-o, nici heruvimii, nici serafimii. Ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă oricărei minți raționale din cer și de pe pământ.

Deci, se vede sufletul nostru a treia zi, când ajunge prima dată la tronul lui Dumnezeu? Iată ce vede, după mărturisirea Sfinților Părinți. Vede strălucind o lumină negrăită, de miliarde de ori mai tare ca soarele, și mireasma Duhului Sfânt. Aude cântările heruvimilor și serafimilor și apar niște nori de aur aurii, mergând spre răsărit și îngerii îngenunchează pe ei, împreună cu sufletul.

Și odată se opresc în loc către răsărit. Că de aceea, să țineți minte, ne închinăm la răsărit când facem rugăciunile; pentru că tronul lui Dumnezeu este la răsărit. N-ai văzut ce zice Sfânta Scriptură? *Și au sădit rai în Eden spre răsărituri*. N-ați auzit ce spune Isaia? Răsărit este numele Lui. N-ați auzit ce spune Psaltirea, pe care o aveți în casă? Dumnezeu S-a suit peste cerurile cerurilor, spre răsărituri.

Deci la răsărit este tronul Preasfintei treimi.

Și se opresc norii aceștia și îngerii care stau în genunchi cu sufletul care-i la fel cu ei. A treia zi aude acest glas pe limba lui Adam: „Duceți sufletul acesta în Rai șase zile”. Că șase zile trece sufletul nostru prin Rai, cu iuțea gândului. Atunci îngerii cei buni îl iau cu iuțea fulgerului și-l duc către grădinile Raiului.

Când ajunge sufletul acolo cu îngerii, nimeni nu poate spune ce frumusețe este. Și atunci vede acolo că floarea din Rai, cum spune Sfântul Andrei, este mai scumpă decât toate popoarele lumii, decât toate podoabele și bogățiile veacului de acum; pentru că acea floare are viața în ea și niciodată nu se mai veștejește sau nu moare.

Acolo vede el, cum au zis, „Raiul desfătării”, „Palatul Noul Sion”, „Ierusalimul ceresc” și câte spune Sfânta Scriptură.

Dar o negrăită bucurie este când sufletul aude cântările a milioane de îngeri, de heruvimi și de drepti, care cântă acolo. Apoi vede corturile dreptilor, despre care se spune la panahidă, cum spune și Sfântul Cosma, care a fost prin Rai. Numai acolo câtă frumusețe este!

Ajunge în niște livezi, niște pometuri care n-au margini. Apar niște pomi cu frunza de aur, cu florile de aur și sub fiecare pom este un cort și în cort este o masă de aur, și în pomii aceia cântă păsări ale caror aripi nimeni nu poate spune cât de frumoase sunt; și acele păsări nu mai mor în veacul veacului.

Și se minunează sufletul, că la unul cortul este de argint, la altul este de mărgăritar, la altul este de iachint, la altul este de onix, la altul este de sardonix, la altul de ametist, la altul este de rubin, la altul de safir și de celelalte pietre scumpe, de care se spune la Apocalipsă.

El vede că și mesele nu-s toate la fel. Și copacii rodesc pe o singură ramură câte 70 de feluri de roade. Cântă și frunzele pomilor, cântă și florile lor, cântă și păsările; curg râuri de miere și de lapte prin livezile acelea ca oglinzile.

Este o mireasmă a Duhului Sfânt, pe care omul nu o poate spune. Dar cea mai mare bucurie când trece sufletul prin Rai alta este. Se întâlnește cu neamurile lui.

Voi, fraților, să știți că din neamul nostru avem și în Rai, avem și în iad, că Dumnezeu este drept. Cine a făcut rău, s-a dus în iad; cine a făcut bine, s-a dus în Rai. Și când ai ajuns acolo în Rai, nu cunoști numai pe bunicul sau pe străbunicul.

Dacă te-aș întreba pe mata: „Cunoști pe străbunicul de 300 de ani în urmă?” De unde să-l știi! Că de-abia dacă îl cunoști pe cel de 50-60 de ani în urmă. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Mă întrebi dacă cunosc sufletele în Rai? Ia aminte la Evanghelia cu bogatul și săracul Lazăr. Cu mii de ani înainte se cunoșteau și vorbeau”.

Acolo în Rai îți ies înainte neamurile toate care sunt la bine și au palate de aur și pietre scumpe și livezi și zic: „Măi, nepoate, măi, tu ești al cutăruia, tu ești a cutăreia, din țara cutare, din satul cutare. Noi suntem neamuri cu tine. Noi am murit înaintea ta cu 100 de ani, cu 300 de ani. Tu ești al cutăruia, tu nu ne cunoști pe noi, dar noi te cunoaștem. Noi știm unde mergi tu. Tu mergi la judecată particulară a sufletului. La 40 de zile se va hotărî cu tine unde mergi, în Rai sau în iad.

De vei afla milă la Dumnezeu și te va da la bine, să vii la locașurile noastre, că iată ce frumuseți avem aici, ce palate și ce minunății, pe care nu poate să le înțeleagă omul.

Și așa îl petrec neamurile lui și îngerii, mergând prin Rai șase zile.

Sufletul atunci uită cu totul că a trăit pe planeta asta, că a avut mamă, că a avut soră, că a avut frate... Că el vede acolo alte bucurii, străine cu totul de lumea asta trecătoare. Și atunci îngerul de la Botez, când vede că el se bucură tare, căci acolo nimeni nu poate sta întristat de atâta bucurie, se apropie de el și-i spune așa, dacă știe că este drept: „Frate suflete, iată, la 40 de zile ai să vii să ocupi un loc de aici!”

Iar dacă-l știe că-i păcătos îi zice: „Frate suflete, nu te bucura; nu te-am adus să rămâi aici. Te-am adus să vezi ce-ai pierdut în puțină vreme cât ai trăit pe pământ, dacă n-ai avut frică de Dumnezeu și nu te-ai mărturisit și n-ai postit și n-ai mers la biserică și n-ai făcut fapte bune!”

Când aude sufletul că nu va rămâne în Rai – căci el credea că va rămâne acolo în veci –, cât

de mare bucurie este în Rai, el se mâhnește și începe a plânge cu amar.

– Cum, n-am să rămân aici? întreabă el pe îngerul său păzitor.

- Nu! Îi răspunde îngerul. Pe aici treci numai că să vezi în puțină vreme ce au câștigat oamenii cu frica de Dumnezeu și ce au pierdut cei necredincioși, care nu s-au închinat lui Dumnezeu!

Așa trece sufletul șase zile prin Rai și cu trei, care au fost până au ajuns la tronul Preasfintei Treimi, se fac nouă. Iar la nouă zile vin iarăși, ca fulgerele cerului pe nori, îngerii, să-l aduc înaintea Presfintei Treimi, în lumina cea neapropiată gânditoare. El nu vede pe Dumnezeu, că nici heruvimii nu-L văd; numai lumină și lumină negrăită, care nu se poate spune.

Și se opresc norii aceștia și la nouă zile aude acest cuvânt, dacă sufletul este drept: „Acest suflet să aibă desfătarea și bucuria fără margini a celor nouă cete îngerești!” Iar dacă-i păcatos: „Sufletul acesta să nu aibă parte de fericirea și slava celor nouă cete îngerești!” Acest cuvânt îl aude la nouă zile și apoi aude, zicând: „Duceți sufletul acesta prin iad 30 de zile”.

Atunci îl iau îngerii și-l întorc către miazanoapte și către apus, la locurile iadului, care nu au margine. Și atunci sufletul, când îl duc îngerii la iad, vede acolo ce spune Sfânta Scriptură: „iadul cel mai de jos”, „fântâna adâncului” și „iezerul de foc” de la Apocalipsă. Acolo vede el viermele cel neadormit, despre care a spus Hristos, Dumnezeul nostru; vede focul cel nestins, gheena, foc negru care-i de miliarde de ori mai fierbinte ca focul pământesc și care n-are margine adâncimea lui.

Acolo vede el întunericul cel mai dinafără, cel mai dinăuntru, scrâșnirea dinților și tartarul, câte mai auzi la Sfânta Liturghie și în Scriptură.

Și când vede el atâtea feluri de munci și atâtea feluri de draci, vede acolo muncindu-se și neamuri de-ale lui, cum vedea mai înainte și strigă către el:

„Frate, nepoate, vărurile, moșule, matala te duci la judecata particulară. Te rugăm din inimă, adu-ți aminte de noi și te roagă lui Dumnezeu pentru noi, dacă te va da la bine. Uite, noi ne muncim aici de atâția ani, de 200 de ani, de 300, de 500 de ani fiecare!”

După cum se bucura sufletul mai înainte în Rai, că și-a văzut neamurile lui la bine, așa se scârbește acum de aceste neamuri ale lui, care, pentru păcatele lor, au fost rânduite la osândă.

Și trec cele treizeci de zile cu iuțea gândului, ca fulgerul, și sufletul vede nenumăratele și negrăitele și nenumitele munci ale iadului.

Deci treizeci de zile prin iad și cu nouă care au fost când s-a întors din Rai sunt 39 de zile. Iar în a 40-a zi îl iau îngerii și-l duc a treia oară la scaunul Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi, în lumina cea neapropiată, gânditoare, spre închinare.

Și atunci, la 40 de zile, aude acest glas în limba aramaică a lui Avraam, dacă sufletul este drept: „Duceți acest suflet în Gan Eden!”, adică în desfătare și bucurie fără margini; iar dacă, Doamne ferește, este păcatos aude: „Duceți sufletul acesta în Șeol sau Hades”, adică în iad și în muncă.

Îngerii lui Dumnezeu, cât sunt de buni și preamiloștivi, însă, dacă le dă poruncă Dumnezeu să-l ducă la greu, îl duc la greu, îl duc în iad.

Dacă ar vedea atunci cineva cum se roagă sufletul nostru la îngeri, când vede că-l duc la chinuri, ar plânge temeliile pământului. Se bagă sub aripile îngerilor și zice:

– Îngerii lui Dumnezeu cei preasfinți, cei preabuni, nu mă lăsați! Unde mă duceți? Într-ale cui mâini mă duceți? Cine ar să mă mai scoată pe mine? Cine știe de pe fața pământului în ce chinuri mă duc eu acum?

Iar îngerii plâng și-i spun:

– Frate suflete, noi suntem slugile lui Dumnezeu, noi avem poruncă. Nu putem face nimic mai mult, decât cum poruncește Ziditorul: să te ducem la bine sau la rău!

Și-l duc, dacă, Doamne ferește, sufletul a trăit rău, în păcate și fără pocăință, îl duc la rău sau, dacă-i bun și a păzit porucile Domnului, îl duc în Rai, potrivit cu faptele lui bune sau rele.

Aceasta se întâmplă la 40 de zile după moarte. De aceea Biserica, mama noastră cea duhovnicească, are mare grijă să facă pomeniri după fiecare mort la 3 zile, la 9 zile și la 40 de zile, pentru că atunci se hotărește unde va sta sufletul nostru, la bine sau la greu.

De la 40 de zile mai rămâne o singură porțiță deschisă pentru suflet. Dacă sufletul a fost în

credița ortodoxă și a fost fiu adevărat al Bisericii lui Hristos, și dacă n-a căzut în vreo sectă sau în alte rătăciri, sau păcate grele și dacă a fost spovedit și împărtășit, Biserica îl poate scoate din chinurile iadului prin sfințele slujbe și prin milostenie.

Biserica este mama noastră spirituală, care ne-a născut pe noi la dumnezeiescul Botez prin apă și prin duh. Biserica este stâlpul și întărirea adevărului, Biserica este trupul lui Hristos, Biserica este mireasa Mielului, cum spune la Apocalipsă.

De aceea are mare îndrăzneală către Capul ei din ceruri care este Hristos. Ați auzit ce spune Hristos în Evanghelie: Eu sunt buciumul, vița – adică trunchiul copacului – și voi sunteți ramurile; toată vița care rămâne întru Mine, aduce roadă multă, iar care nu rămâne întru Mine, în foc se aruncă.

Deci, băgați de seamă! Cine nu rămâne în Biserică, nu rămâne în trupul lui Hristos. Cine s-a rupt de Biserică, toți sectanții care au ieșit și au împânzit lumea – căci sunt peste 800 de secte numai în Europa –, aceștia sunt neghină în grâu, aceștia sunt semințele satanei! *Doamne, zice Evanghelia, n-ai semănat sămânță bună, în țarina Ta? Dar de unde are neghină? Un om vrăjmaș, adică diavolul, a făcut aceasta.*

Sectarii sunt buruienile crescute la umbra Bisericii, oameni stricați la minte și la credință, prin care satana vrea să rățăcească și pe alții. Să nu-i ascultați! Cine s-a rupt de Biserică, s-a rupt de Trupul lui Hristos.

Ia să va dau o imagine: Dacă copacul acesta ar fi încărcat cu flori până în vârf sau cu roade, un copac roditor, și dacă o mlădiță s-a rupt de acolo cumva și a căzut cu greutatea roadelor sale jos, mai rodește aceea? Ce se întâmplă? Se usucă și o punem pe foc.

Așa-i sufletul care s-a rupt de Biserică. S-a rupt de trupul lui Hristos. Că Biserica este, cum spune marele Apostol Pavel, trupul lui Hristos.

Și acea mlădiță, acel suflet care s-a rupt de Biserică, în veacul veacului nu mai rodește și nici mântuire nu are. Pentru că Duhul Sfânt și seva Duhului Sfânt vine numai prin punerea mâinilor, de la Apostoli la episcopi, de la episcopi la preoți și de la preoți se lucrează în rândul credincioșilor prin Tainele care le-a hotărât Dumnezeu să le lucreze preotul, ca iconom al Tainelor lui Dumnezeu. Pe altă cale nu vine Duhul Sfânt în Biserică.

Feriți-vă! Fugiți cât puteți, ca de diavoli, de acei care vă învăță să nu vă închinați Sfintei Cruci, sau Maici Domnului, sau să nu mergeți la Biserică, sau să nu ascultați de preot. Acei care vin cu satana în inimă și-n minte să vă rupă de Biserică, de adevărul nostru dogmatic, de credința noastră ortodoxă, care este neschimbată de 2000 ani, de la Hristos.

Acum sectele au ieșit ca ciupercile după ploaie, și toate sectele au venit mai mult din Occident. Cele mai multe au venit de la oameni bolnavi la minte. Eu am o sectologie care s-a tipărit la București și am aratat acolo și istoricul lor, de unde au venit, cu ce scop au venit. Vin cu scopul să ne strice și credința și neamul, să ne piardă sufletele!

Nu ieșiți din corabia mântuirii. Nu plecați din Biserica lui Hristos. Biserica este mama noastră duhovnicească. Ea ne-a născut prin apă și prin duh, la Botez. Deci să cinstiți Biserica și pe preoți și pe arhierii și pe Sfântul Sinod.

Țineți-vă de Biserica noastră cea de totdeauna. Să fiți creștini buni și cetățeni buni și să împliniți porunca Sfântului Apostol Pavel: *Dați celui cu cinstea, cinste; celui cu dajdia, dajdie; celui cu frica, frică și nimănui cu nimic să nu rămâneți datori.*

Se spune la Epistola către Romani: *Tot sufletul să se supună stăpânirii celor mai înalte, că nu este stăpânire decât de la Dumnezeu.* Și iar spune: *Cel ce nu se supune stăpânirilor, legii lui Dumnezeu se împotrivesc.*

A ieșit o sectă blestemată, foarte periculoasă pentru țară și Biserică, care se cheamă „Martorii lui Iehova”. Aceștia sunt cei mai înverșunați împotriva conducerii de stat și a Bisericii. Să fugiți ca de diavoli, ca de satana de aceștia! Aceștia nu numai că nu sunt creștini, dar sunt mai răi decât toți păgânii. Că nu recunosc nici Biserica, nici statul și nu cred în Hristos.

Păziți-vă de orice sectă, rămâneți fii ai Bisericii lui Hristos, cum au fost părinții și bunicii voștri și strămoșii din veac.

Rămâneți în Biserică, țineți-vă de mama noastră, care este Biserica. Că, Doamne ferește, chiar dacă omul merge la iad pentru păcatele lui, Biserica îl poate scoate prin dumnezeiasca Liturghie, prin pomeniri, prin milostenii și prin jertfe.

Fără Biserică nu este mântuire! Cine a ieșit din Biserică, nu mai are pe Hristos, că Biserica este Trupul lui Hristos. Cine a ieșit din Biserică, nu mai este fiu după dar al lui Dumnezeu din Botez, ci este fiu al satanei, căci s-a rupt de la mama lui duhovnicească și a luat-o după capul lui și s-a pierdut.

Dumnezeu să vă ajute. Cu aceasta închei și vă rog din toată inima să aveți frica lui Dumnezeu, să nu uitați rugăciunea, și să vă rugați și pentru noi păcătoșii. Amin.

DESPRE RAI

Acum am să vă spun ceva despre Rai într-o istorioară care urmează de aici înainte. V-am spus că marele Apostol Petru pe Tabor ar fi voit veșnic să rămână acolo împreună cu Hristos, învățătorul său, cu Ilie și cu Moise, pentru că a gustat câteva clipe din slava Raiului și din slava dumnezeirii lui Iisus Hristos. Și iată ce am a vă spune.

A fost la Constantinopol un împărat roman pe la anul 814 și a avut un frate al său după trup. Acesta nu s-a mai însurat. A fost un om foarte evlavios, foarte credincios și, văzând cum trece viața aceasta ca fumul și ca visul, ca floarea și ca umbra, s-a gândit să se ducă la o mănăstire să se facă călugăr.

Și s-a dus la o mănăstire din munții Constantinopolului, la apa Șangarului. Și-a împărțit toată averea lui și a dat-o la săraci și s-a îmbrăcat în rasa călugărească, primind numele de Cosma. Iar călugării, știindu-l că învățase carte cu împăratul și văzând ascultarea și smerenia lui, l-au pus stareț; și a stărețit timp de 10-12 ani.

Apoi a căzut într-o boală foarte grea și a zăcut mai mulți ani, iar în una din zile și-a dat duhul. Și s-au adunat călugării, care erau aproape trei sute, și au început a plânge după păstorul lor cel iubit care murise, cu numele Cosma, căci așa îl chema. Și stăteau uimiți și plângeau pentru că un stareț ca acela nu avusese mănăstirea de la începutul ei.

Dar a murit fericitul Cosma, iar a doua zi, cu voia lui Dumnezeu, a înviat.

Iar când a înviat privea cu ochii, cum stătea culcat cu fața în sus pe laiță, în podul casei. Și cum stătea cu ochii ațintiți în podul casei, șoptea cu buzele sale încet niște cuvinte neîncheiate și neînțelese de nimeni. Și a stat așa timp de aproape o zi întreagă. După aceasta a deschis ochii și, când a văzut pe călugări în jurul lui, a început a cauta în sân.

Și căutând în sân, îi întrebă pe călugări: „Unde sunt cele două bucăți de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?” Și mai trecea oleacă și iar caută în sân și întreba: „Unde sunt cele două bucăți de pâine uscată pe care mi le-a dat Părintele Avraam?” Atunci călugării au văzut că el a avut mare descoperire și au început a plânge, zicând:

– Părinte sfinte, dar cum de vorbești sfinția ta acum? Știi c-ai murit?

– Știu.

– Știi că de ieri, de pe vremea acesta ai fost mort? Spune-ne nouă, dacă poți, te rugăm cu lacrimi, unde ai fost 24 de ore cât ai fost mort? Și ce pâine ceri de la noi? Ce bucăți de pâine cauți în sân? Două bucăți de pâine uscată.

Atunci și-a dat el seama că a fost răpit în cealaltă lume și a zis ucenicilor săi:

– Dragii mei, adunați-vă aici că am să vă spun câte am văzut și câte am auzit pe unde am fost și câte mi-a ajutat Dumnezeu să țin minte.

Apoi a început să le spună așa:

Știu că ieri pe vremea aceasta am murit. Și când am murit, au venit în jurul meu o mulțime de diavoli, care de care mai urâți. Unii boncăluiau ca taurii, alții nechezau ca și caii, alții urlau ca lupii, alții băteau ca niște câini, alții croncăneau ca și corbii, alții șuierau ca șerpii și toți se repezeau

la mine să mă ia. Și spuneau: „N-ai făcut pocăință destulă! Ai fost frate de împărat, ai trăit în palate și încă nu ți-ai ispășit păcatele prin pocăință la mănăstire. Ești al nostru!”

Și zicea starețul Cosma: „Eu, cât am trăit, aveam în chilia mea icoana celor doi apostoli, Andrei și Ioan Evanghelistul. Și m-au luat dracii, unii mă împingeau din urmă, alții mă trăgeau înaintea, alții mă împungeau, alții mă mușcau și mă duceau.

Iar eu strigam la Maica Domnului și la cei doi Sfinți Apostoli, Andrei și Ioan Evanghelistul, să vină, să nu mă lase. Și m-au dus diavolii și deodată am ajuns la o prăpastie, o râpă, care nu era mai largă decât atât cât ar arunca un om voinic o piatră, ca o azvâlitură de piatră, dar adâncimea ei era până la iad.

Și se auzeau în acea râpă, în acea prăpastie, mari țipete, mari vaiete, mari tânguiri. Și peste toți care erau acolo înăuntru mergea un râu de foc și ei strigau: «Vai de noi și de cei ce ne-au născut pe noi!» Și dracii voiau să mă dea în prăpastia aceea.

Deodată s-a făcut o punte mica peste prăpastie, numai de două degete, dar fără bară. Și ziceau dracii: «Din două una ai să faci: ori te dăm aici în prăpastia aceasta, ori treci puntea»”.

Și spunea Sfântul Cosma: „Îmi era foarte greu și una și alta. De cad în prăpastie, mi s-a spus că aceea este gura iadului și mă înghite și nu mai ies. Ca să mă sui pe punte era de asemenea imposibil că toți cădeau. Atunci când ei mă târau să mă arunce în flăcări, am strigat: «Maica Domnului, nu mă lăsa!» Și deodată a apărut o femeie îmbrăcată în alb, ca fulgerul, și doi apostoli. Erau Andrei și Ioan Evanghelistul. Și a zis Maica Domnului către Apostoli: «Ioane și Andrei, luați sufletul acesta din mâinile dracilor și-l duceți până la Raiul desfătării». Și atunci dracii au fugit toți și m-au luat cei doi apostoli, iar Maica Domnului s-a făcut nevăzută.

Și a zis apostolul: «Nu te teme, frate Cosma, de acum mergi cu noi. Sari pe punte!» Și au sărit ei pe puntea cea numai de două degete. Și un apostol mă ducea de mână înaintea și unul mergea și în urmă și mă ținea.

Și-am trecut acea mare prăpastie pe puntea cea îngustă, dar la capătul punții era un arap care se părea că ajunge până la nori și avea limba lui de zece metri afără de foc și ochi de flăcări și acest arap stătea cu o mână deasupra prăpastiei și mâna aceea care stătea deasupra prăpastiei era umflată ca un stâlp, iar cealaltă era zbârcită și lungă.

Acela, când ne-a văzut pe noi, cu greu s-a dat în lături și scrâșnea cu dinții la mine: «Mi-ai scăpat de data aceasta, dar ai să mai vii o dată pe aici». Și eu, după ce am trecut arapul acela, am întrebat pe Sfinții Apostoli Andrei și Ioan:

– Sfinților ai lui Dumnezeu Apostoli, cine este arapul acela care stă la capătul punții aceleia pe unde am trecut?

– Acela este satana. Ai auzit ce spune Apostolul Petru? Domnul puterii văzduhului.

– Dar de ce are mâna aceea umflată, care o întinde deasupra prăpastiei aceleia?

– De-atâtea suflete câte ia de pe punte și le aruncă mereu în gura iadului. Că veșnic, veșnic vin de pe fața pământului și i s-a umflat mâna câte ia de pe punte și aruncă în iad!

– Dar eu, am întrebat, am să scap de el?

– Tu ai să scapi, fiindcă ai avut pe Maica Domnului ocrotitoare și pe noi. Deci nu te teme de el, căci mergem până la Raiul desfătării.

Și am mers, după ce am trecut pe arapul acela, și am dat în niște câmpii verzi cu milioane de milioane de flori de multe feluri de culori și era o mireasmă de flori cum nu mai este pe fața pământului și cum nu poate să își închipuie nimeni. Și florile acelea le bătea un vântișor așa cald, iar deasupra florilor erau cete-cete de copii cu aripi strălucitoare, care mergeau și zburau deasupra florilor și cântau așa: «Sfânt, sfânt, sfânt, Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava Ta».

Mergând noi printre milioanele acelea de grupuri de copii, care zburau pe deasupra florilor, în mijlocul acelei câmpii am văzut un bătrân cu barbă albă, frumoasă, veșmintele lui străluceau ca soarele și am mers acolo. Și când am mers noi cu apostolii, cu Andrei și cu Ioan, bătrânul acela a binecuvântat pe apostoli și i-a sărutat pe frunte, iar ei i-au sărutat mâna. Atunci am întrebat pe apostoli:

– Domnii mei, cine este bătrânul acesta așa de frumos și de ce sunt atâtea milioane de copii care zboară pe aici?

– Ai auzit de «Sânul lui Avraam»?

– Am auzit în Evanghelie.

– Ei, acesta este Avraam Patriarhul, iar milioanele de copii care cântă aici și zboară pe deasupra florilor sunt sufletele dreptilor care au intrat în «Sânul lui Avraam» și care au fost dreți și milostivi ca el.

După aceea ne-am luat rămas bun de la acela care zicea că este Avraam și am plecat zburând; mergeam prin văzduh cu iuțeala mare și am ajuns în altă parte și acolo odată s-au făcut niște ziduri de aur și de pietre scumpe și niște porți în forma fulgerului, iar niște tineri foarte frumoși, încinși cu curcubeie de aur, stăteau la porți și aveau săbi de foc; la poartă și pe poartă era, ca și cum ar răsări soarele, lumină ca fulgerul. Și au întrebat cei de la poartă pe Apostolul Andrei și pe Ioan:

– Unde duceți sufletul acesta?

Și a zis Apostolul Andrei:

– Avem poruncă de la Maica Domnului și de la Domnul nostru Iisus Hristos să-l ducem până la Raiul desfătării.

Atunci s-au deschis porțile singure și am intrat după acele ziduri. Acolo am văzut nenumărate biserici și palate ale cerului, și atâtea minuni se vedeau, încât limbă de om nu putea povesti. Erau pomi care numai pe-o singură ramură rodeau 60-70 feluri de roade.

Florile și frunzele pomilor cântau slavoslovie lui Dumnezeu. Și fiecare pom avea un cort; dar nici pomii nu semănau unii cu alții și nici corturile. Și în colt era o masă și un scaun de aur și bucate și băuturi scumpe pe masă. Dar bucatele nu semănau, iar la fiecare cort, la fiecare masă stătea o persoană foarte frumoasă, ca de treizeci de ani.

Toți erau de aceasta vârstă, căci la judecată toți vom învia cu vârsta de treizeci de ani, după cum arată Sfinții Părinți. Și acolo cântau păsări, milioane și milioane, dar nici păsările dintr-un pom nu semănau cu cele din alți pomi. Culoarea aripilor păsărilor numai Dumnezeu o știa și păsările acelea unele erau albastre, altele roșii, altele vișinii, altele gri, altele albe, altele trandafirii, și cântau cu negrită frumusețe psalmi și rugăciuni.

La unul pomul era de mărgăritar, la altul de onix, la altul era de rubin, la altul era de safir, la altul era de ametist, și așa mai departe. Și mesele, la unul era de marmură, la altul de aur, la altul de argint, și nici scaunele nu semănau. Și era atâta frumusețe și atâta cântare acolo, iar mulțimea pomilor și a corturilor și felurimea aceea atât de frumoasă nu mai avea margini.

Și mergând noi pe acolo, eram uimiți de atâta frumusețe și cântare. Atunci am întrebat pe Apostolul Andrei:

– Domnii mei, aici este Raiul desfătării?

– Nu, frate, de abia am ajuns la pământul celor blânzi.

Vezi ce spune în fericirea a treia din Evanghelie: *Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul*. Să nu credeți că este vorba de pământul acesta stricăcios. Auzi ce pământ îi așteaptă pe cei blânzi! Și de abia am ajuns la pământ și am întrebat:

– Dar de ce corturile sunt altfel și bucatele și băuturile altfel și pomii altfel și scaunele altfel și păsările cântă altfel dintr-un copac în altul?

Atunci mi-a spus Apostolul Andrei:

– N-ai auzit ce spune Mântuitorul în Evanghelie? *În casa Tatălui Meu sunt multe lăcașuri și Eu Mă duc să vă pregătesc vouă loc*. Deci aici, frate Cosma, să știi că și cortul și masa și pomul și poamele și păsările toate sunt după măsura faptelor bune ale fiecărui om. Cum și-a împodobit cineva pomul pe fața pământului cu post, cu rugăciune, cu milostenie, cu viață curată, cu facere de bine, așa îl găsește dincolo și se va veseli în vecii vecilor, că aici nu mai este bătrânețe, nu mai este boală, nu mai este moarte, nu mai este durere. De aceea este departare și deosebire de la un pom la altul, pentru că este după măsura faptelor bune ale fiecărui suflet care a ajuns aici”.

Și a mers sufletul dreptului aceluia zburând ca gândul, că așa merge sufletul, ca razele soarelui

de repede. Și a mers cam cât ar merge un om cinci sute de ani pe jos.

„Noi am mers deci în câteva minute, pentru că mergeam ca gândul. Și am dat de alte ziduri de milioane de ori mai frumoase ca cele dintâi și de alte porți în forma fulgerului și la ele nu mai erau tineri, ci erau serafimi cu șase aripi care păzeau. Și am întrebat:

– Domnii mei, ce ziduri, ce cetate este aici?

Și au zis:

– Acum, frate, ne apropiem de Palatul Noului Sion al lui Hristos, care-l va da celor doisprezece Apostoli după Judecata de Apoi.

Și îndată porțile cele în chipul fulgerului s-au deschis și serafimii aceia au întrebat:

– Unde duceți sufletul acesta?

Și a zis Apostolul Ioan Evanghelistul:

– Poruncă avem de la Mântuitorul și de la Maica Domnului să-l ducem până la Raiul desfătării.

Atunci ne-au dat drumul și am intrat.

Când am intrat dincolo de aceste ziduri, am văzut munți de aur și am văzut un palat care avea douăsprezece temelii, cum spune la Apocalipsă, cu douăsprezece pietre scumpe și douăsprezece uși în douăsprezece părți și acoperit cu aur curat și lumina ca ziua și era o lumină acolo care strălucea de milioane de ori ca soarele, iar soarele nu se vedea acolo.

Și palatul acesta avea douăsprezece uși și n-am văzut acolo nici păsăre, nici om, nici fiară, nici înger, nici oameni. Și am întrebat pe Apostolii care mă conduceau:

– Domnii mei, ce este palatul acesta și câtă mărime are?

Și a zis Apostolul Andrei:

– Acest palat este atât de mare, că dacă ar merge un om o mie de ani pe jos, tot nu-l înconjură. Acesta este palatul celor doisprezece Apostoli, care se cheamă Noul Sion, și care-l vor lua Apostolii după Judecata de Apoi pentru osteneala lor, că au predicat Evanghelia în lume și au murit martiri și li s-au tăiat capetele pentru dragostea și credința în Iisus Hristos.

Și am trecut și de acel palat și zburam peste munții cei de aur și era o mare de cristal, cu apa ca cristalul de limpede și avea o mireasmă de trandafiri care nu se poate spune pe fața pământului. Și am trecut pe deasupra acelei mări și am ajuns la un râu care curgea ca cristalul și erau ierburi și flori multe și niște copaci înalți și foarte frumoși, cum nu am mai văzut pe fața pământului și erau flori până sus și niște păsări mari cântau acolo și ziceau așa:

Fericiți căroră li s-au iertat fărădelegile și căroră li s-au acoperit păcatele. Și am întrebat pe Apostolul Andrei:

– Domnul meu, ce zic păsările acestea, căci cântă din psalmi?

– Ai auzit ce zic? Fericiți cei căroră li s-au iertat fărădelegile și căroră li s-au acoperit păcatele. Păsările acestea, fiule, nu mai mor în veacul veacului. Ele sunt pline de Duhul Sfânt și proorocesc și arată că aici în frumusețea asta nu are să poată intra nimeni decât acela căruia i se vor ierta păcatele și i se vor acoperi fărădelegile.

Atunci am întrebat:

– Dar care păcate se iartă la om și care se acoperă?

Și a zis:

– Păcatele pe care le-a cunoscut omul că sunt păcate și le-a mărturisit la duhovnic și i-a părut rău și a făcut canon pentru ele, se iartă. Iar acelea pe care omul nu le-a știut să sunt păcate sau le-a uitat, nu din rea voință, ci din neputință, acelea se acopăr din mila lui Dumnezeu, că altfel nici un suflet nu ar fi ajuns aici. Pentru că auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru împărăția cerurilor.*

Mergând noi așa, s-a făcut un tunel, un munte de aur și un tunel mare, dar tunelul acela lumina că soarele și acolo era o masă mare, căreia nu i se vedea marginea. Și stăteau oamenii la mese și îngerii slujeau la mese și puneau băuturi cerești și mâncăruri cerești și era mare veselie. Și erau mii și mii care se veseleau și cântau și stăteau la mese.

Și spune Sfântul Cosma:

– Când m-am uitat la masă, am început a cunoaște oameni de la noi din oraș, din Constantinopol, și din sat și călugări de-ai noștri și neamuri care au mers la bine și foarte mă bucuram că am dat acolo peste oameni cunoscuți. Dar ce folos, că am stat acolo câteva minute și numai am auzit un glas: „Luați pe starețul acesta de aici și-l duceți înapoi, iar în locul lui aduceți pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Trăian!” Că era mănăstirea de la Alfa apropiată de Mănăstirea Trăian cum este mănăstirea noastră, Sihăstria, aproape de Mănăstirea Secu. Și îndată a venit îngerul Domnului, zicând:

– Frate Cosma, iată n-am ajuns la Raiul desfătării.

– Dar unde suntem?

– Dacă trecem tunelul acesta ajungem în Raiul desfătării, dar este porunca lui Hristos să te ducem înapoi în trup, căci plâng călugării după tine, că au rămas fără păstor. Și avem porunca să te ducem. Deci nu mai ajungem la Raiul desfătării.

Deci mi-am luat rămas bun de la acei și toți îmi spuneau: „Nu te teme, frate Cosma, că tot aici ai să vii, când va fi sfârșitul tău!” Și m-au luat pe altă cale și am trecut șapte iezero de munci și m-au dus de am văzut și muncile iadului și am ajuns iarăși în câmpia aceea unde era Avraam și ne-am dus la el și a întrebat Patriarhul Avraam:

– Dar l-ați dus până la Raiul desfătării?

Iar ei au zis:

– Nu, ci până aproape de Raiul desfătării, căci a venit poruncă de la Dumnezeu să-l ducem în trup și să învie, căci plâng după el fiii săi duhovnicești!

Atunci Avraam a zis:

– Dacă se duce înapoi pe fața pământului și învie, am să-i dau și eu ceva.

Și mi-a dat un pahar de aur cu vin și trei bucăți de pâine albă, curată. Și-am băut din vinul acela puțin, și atât era de bun și dulce că a trecut în toate simțirile mele, și știu că am mâncat și o bucată de pâine și-am zburat din grădinile acelea.

Și am ajuns iarăși la arapul acela care se lăuda că am să mai trec și am trecut iarăși prăpastia aceea mare pe care o trecusem și deodată m-am văzut în mănăstire și acum, cum mă vedeți.

Știam că patriarhul Avraam mi-a dat trei bucăți de pâine și numai una am mâncat-o și am băut vin acolo în „Sânul lui Avraam”. Însă două bucăți de pâine au rămas și știu că le-am pus în sân. Aceasta caut eu acum. Vă rog, dați-mi cele două bucăți de pâine pe care mi le-a dat Părintele Avraam, căci știam că le-am pus în sân. Și dacă vreți, duceți-vă repede până la Mănăstirea Trăian și vedeți dacă monahul Atanasie nu cumva a murit!

Când s-au dus frații, atunci îl scoteau pe năsălie din chilie. Și a spus Cuviosul Cosma:

– Știți unde se duce Atanasie? Se duce în preajma Raiului desfătării, la acea masă îngerească, căci am auzit că mi s-a spus mie: «Luați-l pe acesta de aici, duceți-l în trup, căci plâng călugării după el și aduceți în locul lui pe monahul Atanasie de la Mănăstirea Trăian». Deci să știți că monahul Atanasie s-a dus în locul meu și se va bucura în vecii vecilor”.

Așa a fost Sfântul Cosma în Rai și a văzut acolo și pământul celor blânzi și lăcașul dreptilor. Aduceți-vă aminte de predica aceasta, pe pământul celor blânzi, că fiecare își împodobește acolo pomul și masa și bucatele și poamele și păsările, toate, după cum se va osteni în viața aceasta ca să facă voia lui Dumnezeu.

Apostolul Pavel zice: Petrecerea noastră este în ceruri. Ferice de creștinul acela care trăiește pe pământ, iar cu mintea lui trăiește în cer; cu mintea lui se înalță la Dumnezeu și după puterea lui se ostenește să facă fapte bune, ca să se ducă în Raiul desfătării.

Acolo nu mai este moarte, nu mai este bătrânețe, nu mai este durere, nu mai este boală, nu mai este frică. Ci veșnic va avea, cum zicea Apostolul Pavel, dreptate și bucurie și pace întru Duhul Sfânt.

Dumnezeu și Preacurata Lui Maică să ne ajute la toți să ajungem și noi păcătoșii măcar cât de cât să moștenim „un colțișor de Rai”, cum spune bătrânul Părinte Paisie câteodată la molitvă,

numai să nu fim afără de Raiul lui Dumnezeu, ca nu cumva, Doamne ferește, să ne chinuim în veci.

ALTĂ ISTORIOARĂ DESPRE RAI

O mie de ani înaintea ochilor Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut (Psaltire 89, 4).

Era un călugăr de mult în mănăstire și se întreba: „Cum poate să treacă o mie de ani ca o zi?” Atât este de frumos în Rai și atât de mare fericire, că o mie de ani pare o zi.

Călugărul era paraclisier la biserică și avea viață înaltă. El s-a rugat Maicii Domnului câțiva ani de zile și zicea: „Maica Domnului, roagă-te la Mântuitorul Hristos să-mi arate cum trec o mie de ani ca o zi? Căci știu că aceste cuvinte ale Duhului Sfânt sunt adevărate”. S-a rugat trei ani și i-a arătat Dumnezeu.

Fiind paraclisier, după slujba de la miezul nopții a rămas singur în biserică citind acatistul Maicii Domnului. Cheile le avea în mână și fesul îl pusese pe o strană. Deodată a intrat în biserică un vultur și s-a așezat pe iconostas. Dar atât era de frumos vulturul, cum nu mai văzuse în viața aceasta nimeni. Era cu mii de culori, avea cioc, ochii negri și se uita prin biserică. Fiecare pană era ca o piatră scumpă.

Călugărul, când a văzut vulturul că s-a așezat pe iconostas, a uitat să se mai roage și s-a gândit: „Măi, eu mă reped ca să-l prind! Că dacă l-oi prinde pe acesta, nu-mi mai trebuie altă avere pe fața pământului. Măcar o pană să iau de la el!”

S-a repezit spre vultur, dar vulturul a zburat în mijlocul bisericii. Se făcea că nu poate zbura. Călugărul, după el. Când să-l prindă, vulturul a zburat în pridvor. „Vai de mine! Doamne, ajuta-mă să-l prind!”

Dar când să pună mâna pe el, vulturul iar a zburat, dar mai mult pe jos; ieșind din biserică s-a așezat pe gard. Când s-a repezit călugărul spre gard, vulturul a zburat în pădure.

Călugărul a sărit peste gard, zicând: „Doamne, ajută-mă să-l prind!” Când să pună mâna pe el, vulturul a zburat într-o poiană mare. „Doamne, nu mă lasă. Măcar o pană să iau de la el!”

Când s-a repezit în mijlocul poienii la vultur, acesta a zburat într-un brad. Atunci a început a plânge călugărul: „Doamne, n-am fost vrednic măcar o pană din el să iau”. Și se uita la vultur. „Doamne, Doamne, ce frumoasă pasăre! N-am mai văzut așa pasăre frumoasă!”

Dar deodată vulturul a început să cânte o cântare cum nu a mai auzit el pe fața pământului. Era îngerul în chip de vultur, dar el nu știa; și a stat și s-a uitat la vultur, care i-a cântat 355 de ani.

Părându-i-se că a trecut doar un ceas, călugărul, în timpul acesta, nici nu a îmbătrânit, nici nu a obosit, nici nu a flămânzit, nici nu a însetat și nimeni nu a dat peste el.

Apoi zburând vulturul, monahul fiind cu cheile bisericii în mână, și-a adus aminte: „Vai de mine, nu mi-am luat nici fesul și biserică a rămas descuiată; mă duc să încui biserică”.

A venit la mănăstire, având cheile bisericii în mână; dar mănăstirea nu o mai cunoștea. Biserica era acoperită altfel, chiliile erau altele. Se gândi întru sine: „Doamne, ori eu mi-am ieșit din minți, ori mănăstirea asta nu-i a noastră”. Știind că stătuse doar un ceas și ceva, s-a dus la portar cu cheile în mână.

Portarul vede un bătrân cu barbă albă, foarte strălucitor la față și-i zice:

– Binecuvintează, părinte! Cu ce drum pe la noi?

– Fiule, mă duc să încui biserică.

– Dar de unde ești?

– De aici, de la mănăstire.

– Dar unde ai fost dus?

– Până aici, mai aproape.

– Părinte, nu ești de la noi.

– Nu mă cunoști, fiule, dar eu sunt călugărul cutare, sunt paraclisierul și mă duc să încui biserică!

– Stai, părinte, să mă duc să-i spun starețului.

Dar starețul a visat în noaptea aceea o descoperire și a auzit un glas de trei ori: „Deschideți porțile mănăstirii ca să intre porumbelul Domnului!”

– Părinte, a venit un călugăr bătrân, luminat la față, zicând că vrea să încuie biserica, că el este paraclisier.

– Deschide-i, fiule, că o taină mare este aceasta! Vino cu el la mine.

Când a venit la stareț, acesta l-a întrebat:

– Părinte, mă cunoști pe mine?

– Nu.

– Dar mănăstirea o cunoști?

– Nu o mai cunosc. Biserica o cunosc, dar parcă nu mai este așa cum era. Avea alt acoperiș.

– Dar unde ai fost plecat, părinte?

– Am fost până aici, în pădure.

Starețul a pus să se tragă clopotele mănăstirii și a adunat în biserică tot soborul, care avea 300 de călugări. Apoi l-a adus pe acest călugăr în mijlocul bisericii și l-a pus în fața catapetesmei să-l vadă toți călugării și l-a întrebat:

– Părinte, dintre toți acești călugări, cunoști pe vreunul?

– Viu este Hristos, nu cunosc pe nici unul! A răspuns el.

– Dar voi îl cunoașteți pe acest călugăr? A întrebat starețul pe monahi.

– Nu-l cunoaștem, au răspuns ei.

– Părinte, dacă spui că ai plecat de un ceas de aici, cine era stareț când ai plecat? a întrebat atunci starețul:

– Avva Ilarion.

– Cine era eclesiarhul mare?

– Avva Ambrozie.

– Cine era econom?

– Avva Chiriac.

– Cine era veșmântar?

– Avva Gherontie.

Atunci a spus starețul:

– Mare taină s-a descoperit între noi. Să vină arhivarul mănăstirii. Și i-a spus: Du-te și adu arhivele mănăstirii aici și câteva sute de ani în urmă caută când a fost rândul acesta de călugări.

A căutat cu 50 de ani, cu 100 de ani; a căutat cu 200 de ani, cu 300 de ani și nu se găseau. Și a căutat cu 355 de ani și a găsit niște registre mâncate de carii, vechi, rătăcite prin podul mănăstirii. Când a început a citi cutare, cutare, i-a găsit.

– Părinte, dar când ai plecat?

– Trebuie să fie un ceas și ceva.

– Părinte, dar care a fost lucrul pentru care te-ai rugat lui Dumnezeu?

– Eu mă rog de multă vreme și citesc rugăciuni la Maica Domnului că să-mi arate Mântuitorul ceea ce spune în Psaltire: *O mie de ani înaintea ochilor Tăi, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut!*

– Părinte, iată că Preasfântul și Preabunul Dumnezeu ți-a împlinit cererea sfinției tale. N-ai vrut să crezi, sau ai crezut, dar ai vrut să te convingi. Iată, de când ai plecat au trecut 355 de ani!

Bătrânul a început a plânge. Starețul îi vorbi:

– Vezi, părinte, că ți-a arătat Dumnezeu minunea pentru că te-ai rugat cu credință? Dacă 355 de ani ți-au părut ca un ceas, acum crezi că o mie de ani sunt că o zi înaintea lui Dumnezeu?

– Cred, părinte!

Atunci starețul a poruncit ca un preot să se îmbrace repede în veșminte. A adus Sfintele Taine și l-a împărtășit pe bătrân în fața tuturor.

Bătrânul a primit Sfintele Taine și a zis:

– Părinților, iertați-mă, că mare uimire mi s-a făcut.
Fața lui lumina ca soarele. Apoi a cerut iertare de la toți și a murit în biserică.

DESPRE IAD

Vom vorbi câteva cuvinte despre iad. De-atâtea ori auziți cuvântul iad în dumnezeiasca Evanghelie, în Sfânta Scriptură, și învățăturile Sfinților Părinți, și în tradiția Bisericii Ortodoxe. Dar v-ați pus vreodată întrebarea ce este iadul?

Ce este iadul? Să știți că iadul este împărăția morții; iadul este locul acela unde se chinuiesc, după dreptatea lui Dumnezeu, dracii și toți care au mâniat pe Dumnezeu și au făcut voiele lor în această lume.

Iadul este împărăția dracilor, a cărui poartă este deznădejdea, curte sunt legăturile; ferestre, întunericul; masă, reaua împuțiciune și putoare; mâncare este foamea; băutură este setea; ceasornic este plânsul; așternutul este văpaia; orânduială este tulburarea cea fără rânduială a prăpastiei aceleia groaznice.

Dar știți dumneavoastră câte feluri de munci are iadul? Nouă feluri de munci sunt în iad și toate sunt veșnice și foarte grele.

Prima muncă din iad este întunericul negrăit și neînchipuit, cum arată marele prooroc Isaia. Dar nu întunericul acesta, care-l vedem noi pe pământ. Întuneric pipăibil. Ai văzut în Egipt, în pământul Ghesem, că unde erau evreii era lumină și tot Egiptul era întuneric?

Nimeni nu știa pe unde să meargă. Dumnezeu ce nu poate? Toate-s la Dânsul. Întunericul pe lumea asta, dar celălalt întuneric îi veșnic.

Acolo este întuneric așa de tare, încât îl poți pipăi cu mâna. Aceasta o zice dumnezeiescul Iov: *Mă voi coborî în pământul întunericului celui veșnic, care nu are lumină, dar nici tămăduire în veac.*

De întunericul acesta a amintit și Mântuitorul nostru Iisus Hristos în Evanghelia Sa, când zice: *Legăți-i mâinile și picioarele și aruncați-l pe el întru întunericul cel mai dinafără*, arătând prin aceasta, cum zice și dumnezeiescul părinte Efrem Sirul, că este un întuneric greu.

A doua muncă, după întuneric, **este plângerea și scrâșnirea dinților**. Atâtea lacrimi se varsă în iad într-o singură zi, că, dacă s-ar aduna pe fața pământului, ar face un ocean mare ca Oceanul Pacific. Oceanul Pacific, are 48.000 de km în lungime, de la Polul Nord până la Polul Sud; are 18.500 km lățime și, la Insulele Mariane, are 11 km adâncime. Și în iad, într-o singură zi, lacrimile care se varsă acolo ar face un ocean mai mare ca Pacificul. Atâta plângere este în iad.

A treia muncă este putoarea cea rea. Dacă s-ar aduna toate puturile de pe fața pământului la un loc n-ar face nici un miligram față de putoarea care este acolo. Ca să vă dați seama ce putoare este în iad am să va spun o istorioară.

Doi frați de la o mama s-au dus la mănăstire să se facă călugări. Și unul s-a dus în mănăstire și a avut răbdare multă, smerenie multă, ascultare fără cârtire și a rămas în mănăstire până la moartea lui. Iar altul și-a pierdut răbdarea și a spus că se duce în lume înapoi la tată și mamă. Fratele cel care a rămas în mănăstire îl sfătuia:

– Frate, nu te duce înapoi. Auzi ce spune Evanghelia: *Nimeni, punând mâna pe plug, să nu mai privească înapoi*. Deci nu te du, frate, în lume, pentru că mare primejdie este să lași mănăstirea și să te duci din nou în lume.

Iar el a zis:

– Nu, eu mă duc!

– Dar nu te temi de chinurile iadului?

– Nu cred, frate, că muncile iadului sunt chiar așa de grele, cum spune Sfânta Scriptură sau cum spun oamenii. Așa s-a scris în cărți ca să ne sperie.

Și s-a dus acasă și s-a căsătorit și și-a făcut de cap. Dar n-a trăit mult, decât trei ani, și a murit.

Auzind călugărul că fratele său, care s-a întors în lume, a murit, a început să se roage cu foc lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, arată-mi să văd unde este fratele meu: în iad sau în rai!”

După o vreme destul de îndelungată, într-o noapte o umbră neagră a intrat în chilia lui. Și când s-a uitat el bine la lumina lumânării, l-a cunoscut. Umbră i-a zis, plângând și suspinând:

– Mă cunoști? Eu sunt fratele tău.

Era negru ca un cărbune. Doar după glas l-a cunoscut. Și atunci acesta, văzându-l într-o stare jalnică ca aceea, l-a întrebat:

– Frate, de unde vii?

– Din iad, că am lăsat mănăstirea și m-am dus în lume și mi-am făcut de cap; am murit în păcate și m-am dus pentru păcatele mele în muncile iadului.

Și atunci acesta a început să întrebe:

– Măi, frate, știi ce-mi spuneai tu mie, că muncile iadului nu-s așa de grele, și s-au scris așa numai să sperie lumea și să înfricoșeze pe oameni. Chiar așa este de greu în iad?

– De mii de ori sunt mai cumplite chinurile iadului decât cum sunt scrise; și de ar avea tot codrul limbă și toată iarba pământului de ar vorbi, n-ar putea spune cât de greu este în iad!

Dar fratele se făcea că nu-l înțelege.

– Frate, oare voi putea să le încerc și eu puțin, că să mă încredințez de adevăr?

– Nu poți auzi răcnetele și țipetele și vaietele din iad, că tot atunci mori.

– Dar n-aș putea măcar să pipăi iadul?

– Nu poți, că acolo este foc care arde de miliarde de ori mai tare ca acesta și tot atunci te-ai topi, fiind în trup material.

– Nu pot nici să văd?

– Nu poți, că mori de frică, văzând priveliștea aceea groaznică și urgia mâniei lui Dumnezeu!

– Dar cum aș putea eu să încerc măcar cât de puțin muncile iadului?

– Frate, ține minte. Ai putea mirosi oleacă din putoarea iadului!

Cum era îmbrăcat cu haina, a scuturat mâneca hainei puțin și s-a făcut nevăzut. Și când a scuturat mâneca, atâta putoare a ieșit din mâneca hainei lui, încât acela a căzut mort jos și trei zile nu a putut să iasă din chilie.

Greu de tot a deschis ușa și s-a târât afără din chilie și a ieșit acea putoare din chilia lui, încât s-a împrăștiat în toată mănăstirea.

Călugării au părăsit mănăstirea trei luni de zile din cauza putoarii nesuferite care ieșea din chilia de unde a scuturat cel din iad mâneca hainei lui.

După trei luni, acel miros greu a dispărut. Călugării, când s-au întors înapoi, l-au gasit pe acela din chilia căruia ieșise acea putoare și l-au întrebat:

– Ce a fost, frate, putoarea aceasta? De unde a venit?

Iar el a răspuns:

– Știți, părinților, eu am avut un frate bun în mănăstire, care s-a dus în lume și-a murit după trei ani căsătorit. Eu m-am rugat Domnului să-mi arate unde este fratele meu.

După multă rugăciune, într-o noapte a venit la mine și l-am întrebat unde este. Aflând că este în iad, curios l-am întrebat cât de greu este în iad, deoarece îl știam nepăsător, zicând că nu crede că muncile iadului sunt chiar așa de grele, cum scrie în cărți.

Atunci el m-a încredințat că nici nu poate spune limba de țărână cât de greu este în iad și ceea ce scrie în cărți este foarte puțin spus.

Ca să vezi muncile iadului, a spus el, este imposibil, că tot atunci mori; nici nu poți auzi ce este în iad că mori, nici nu poți pipăi; și mi-a dat să miros oleacă din putoarea care este în iad.

Atunci și-a scuturat mâneca la haină și iată sunt trei luni de zile de când putoarea aceasta stăpânește mănăstirea noastră și ați fugit; și de-abia acum se poate veni înapoi.

Și a încredințat tot soborul mănăstirii cât de mare putoare este în iad. Aceasta este deci a treia pedeapsă a iadului.

A patra muncă în iad este foamea și setea. Ați auzit ce spune proorocul Isaia: *Vor flămânzi*

precum câinii și vor urla și se vor jeli, și nimeni nu va potoli foamea lor. Și Mântuitorul ne arată în Sfânta Evanghelie, în pilda cu bogatul și Lazăr: Părinte Avraame, trimite pe Lazăr să-și înmoaie vârful degetului său în apă, să vie să-mi răcorească limba, că rău mă chinuiesc în văpaia aceasta.

Ai auzit ce-i acolo? Un deget înmuat în apă cât de mare preț are! Și nouă aici nu ne place apa, vrem vin, rachiu, dresuri și cutare. Vai de noi că nu cugetam deloc ceea ce ne așteaptă. Foamea și setea sunt a patra muncă.

A cincea muncă a iadului este tartarul, gheața. Tartarul este un iezer fără fund, plin de gheață și foarte rece. Acesta este „scrâșnirea dinților” de care vorbește dumnezeiasca Scriptură, adică gerul nesuferit de care nu-și poate închipui nimeni.

A șasea muncă este viermele cel neadormit. Acolo sunt viermi de foc care mănâncă trupurile oamenilor și sufletele lor în vecii vecilor, și niciodată oamenii nu mor. Acolo sunt balauri de foc și serpi de foc care înoată în văpăile iadului, cum înoată pești prin apă la noi, și nu se vatămă. Și îi prind pe cei păcătoși și-i sug și-i înțepă și-i mănâncă în vecii vecilor, împreună cu viermii cei neadormiți. Asta este munca a șasea.

A șaptea muncă este gheenă, adică focul cel nestins, care este cea mai grea dintre toate. Focul cel negru care arde în vecii vecilor cu întuneric. De acela se tem și dracii. Că ei se rugau Mântuitorului, când făcea minuni la malul Mării Galileii, când a scos demonii din cei doi îndrăciți: *Te știm pe Tine cine ești, Fiul Celui Preaînalt; Te rugăm nu ne trimite pe noi în gheenă!* Acolo îi trimitea, că El avea putere. Și dracii se tem de gheenă, de care spune Mântuitorul în Evanghelie: *Unde focul lor nu se stinge.*

Dar nu este foc de acesta ca al nostru, care se face ca să dea lumină; focul acesta, chiar de ar arde pe cineva, dar dă lumină; acela însă este foc negru ca păcura și de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta. Așa spune fericitul Ieronim.

Cât de mare este focul unde se topește oțelul, totuși este neînchipuit de slab față de focul iadului, ca și cum ar fi zugrăvit pe pereți, ca și cum ai vedea un foc pe perete cu vopsea și nu te frigi.

Așa este de slab focul acesta față de focul iadului. Focul nestins nu mai are acolo nevoie de materie, cum zice Sfântul Efrem: „Că nu sunt oarecare care-l aprind cu materie din lumea aceasta”. Acolo este foc nestins, nu este foc cu lemne aprinse, ci arde cu urgia mâniei Domnului negrăită, către cei păcătoși.

Acest iezer de foc, de care spune la Apocalipsă, nu are fund în veacul veacului și arde pe toate duhurile cele rele și le chinuiește în vecii vecilor.

De aceea spune dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur: **Nimenea din oameni care își aduc aminte de gheenă, nu vor ajunge în gheenă.** Că cine cugetă la iad scapă de iad. Cine își aduce aminte de gheenă, scapă. Că nu există om care-și aduce aminte de gheenă, care este atât de groaznică muncă, să ajungă în gheenă.

Fiindcă îndată ce își aduce aminte de gheenă, el se ferește de păcat și începe a lucra fapta bună, și se mărturisește, pune început bun, își face canonul și își îndreaptă viața sa. Este ca acela de care se spune în Biblie: „Că nu mai este fapta ta ca ieri și ca alaltăieri; poate să fie omul până azi un drac și mâine se face înger luminat”. Numai să-și aducă aminte de iad și de gheenă; că dacă uită iadul ajunge în iad, iar dacă nu uită iadul nu ajunge acolo.

Iată am să va spun o istorioară despre gheenă și despre veșnicia iadului, care se găsește scrisă într-o carte veche.

În Sfântul Munte al Atonului traia un călugăr cu numele Andrei. Și acesta ducea o viață sfântă, în feciorie, asceză, post, rugăciune și priveghere, în meditații sfinte și în cugetarea Sfințelor Scripturi. Dar s-a îmbolnăvit când era aproape de treizeci de ani și a zăcut unsprezece ani și nu mai murea.

Atunci, după dreptate, acest călugăr cu numele Andrei și-a pus întrebarea: „De ce sufăr eu?” Pentru că nu se știa cu păcate așa de grele, ca să sufere pe pământ atât de groaznică boală. Și a început săracul, ca tot omul care nu poate răbda, să se roage așa la Dumnezeu:

„Doamne, cer de la Tine un singur lucru, și anume: sau să mor sau să mă fac sănătos, că nu mai pot răbda! Mi-au rămas numai oasele și pielea!”

Rugându-se el așa, într-una din nopți a strălucit o lumină uimitoare în chilia lui. El s-a temut să nu fie de la draci, căci și diavolul se face în chipul lui Hristos, în chip de înger, în chip de sfânt ce strălucește ca soarele și poate să te înșele.

Este ceea ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu-i de mirare că însuși satana se preface în chip de înger de lumină și slujitor al dreptății.* Adică dracii se pot preface în chip de slujitori ai dreptății.

Deci s-a temut călugărul și a început să facă cruce. Și îndată a văzut că intră pe ușa lui un tânăr foarte frumos la chip, foarte minunat, cu un toiag de aur în mână, cu o cunună pe cap și o cruce de aur pe frunte și i-a zis:

– Nu te teme, părinte, nu-s diavol. Eu sunt îngerul păzitor al vieții tale și m-a trimis Dumnezeu să-ți spun un lucru. Eu totdeauna sunt cu tine; toate suspinele tale, toate lacrimile, toate oftările, toate durerile, toate necazurile tale eu le știu. Că tu dormi, eu nu dorm niciodată; tu mănânci, eu nu mănânc; tu bei, eu nu beau.

Adu-ți aminte că spune la psalmistul: *Tăbări-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de dânsul și-l va izbăvi pe el, și ...nici să dormiteze cel ce te păzește.*

Deci, părinte, eu știu necazurile tale. Dar iată tu ai început să te rogi lui Dumnezeu așa de la o vreme: „Doamne, sau mor sau să mă fac sănătos, că nu mai pot răbda!” Și Dumnezeu m-a trimis să-ți spun ție două lucruri:

– Care?

– Iată ce spune Dumnezeu prin mine: „Vrei să mai rabzi boala un an pe pământ sau să stai trei ceasuri în iad?”

Dar el, când a auzit, a zis:

– Doamne, îngerul Domnului, tu care știi necazurile mele, să mai zac eu un an pe pământ? Nu știi că o noapte îmi pare un an și că toate bolile mai cu seamă noaptea sunt grele? Deci cum am să mai rabd eu? Că eu știu ca om că m-am silit, de când am venit aici în Sfântul Munte, să fac voia lui Dumnezeu.

Și a zis îngerul Domnului:

– Tu nu suferi pentru tine. Tu suferi pentru neamurile tale care sunt în iad și Dumnezeu te-a găsit pe tine și voiește ca prin osteneala și suferința ta să scoată din iad rudeniile tale până la al nouălea neam. Că așa se întâmplă, dacă un călugăr bun își face datoria, mulți din neamul lui se mântuiesc prin el.

Nu ai auzit ce zice proorocul Ieremia? *Dumnezeu răsplătește păcatele părinților asupra copiilor până la al patrulea neam.*

Deci tu suferi pentru strămoșii tăi. Dar dacă vrei să ieși și tu din iad și ei, să mai zaci un an pe pământ sau trei ceasuri în iad. Dar ia seama ce spui, i-a spus îngerul, că în clipa aceea ți-am și luat sufletul!

A stat el și s-a gândit.

– Gândește-te bine! i-a spus îngerul.

– Trei ceasuri în iad!

Când a zis aceste cuvinte, i-a și luat sufletul. Și unde l-a dus? L-a dus în gheenă, de care v-am amintit mai înainte, cel mai greu loc din iad, de care se tem și dracii.

Și când l-a dus acolo și l-a băgat în focul cel negru de miliarde de ori mai fierbinte ca acesta, a fost cuprins de întunericul ce domnea pretutindeni și a început a răcnii și a geme de durere, căci balaurii cei de foc au început să-l muște și să-l chinuiască. El, când s-a văzut acolo și a văzut atâta deznădejde și atâta strigăt și atâta durere și atâta spaimă și atâta foc, a început să strige cât putea: „Doamne, miluiește-mă! Doamne, iartă-mă!”

După o ora, o lumină a despicat întunericul și a apărut îngerul Domnului. Când l-a văzut, a început a bate din palme și a stigmat așa:

– Vai mie! Vai mie! Vai mie! Toate le-am crezut, dar una ca asta n-am crezut!

– Ce n-ai crezut, părinte Andrei?

– N-am crezut că un înger al Domnului poate să mintă!

– Cum se poate una ca asta, ca să spun eu minciuni? Eu nu sunt om păcătos, eu nu sunt duh rău, diavol. Eu nu pot face păcat, eu nu pot minți. Cum pot eu să mint, dacă sunt rază de dumnezeire, sunt lumina a doua din lumina cea dintâi? Cum aş putea eu să spun minciuni?

– Dar cum ne-a fost vorba în chilie la mine?

– Cum?

– N-a fost că mă vei scoate de aici după trei ceasuri? Iată au trecut mai mult de trei sute de ani de când mă chinuiesc aici!

Îngerul i-a spus:

– Adevărul este Hristos. De-abia a trecut o oră și mai ai încă două ore de stat.

– Două ore? a strigat monahul cu groază. Este oare cu puțință să fi trecut numai o ora până acum?

– Eu am venit să văd dacă poți răbda.

Atunci a zis călugărul Andrei:

– Doamne, dacă acesta este adevărul, că de-abia a trecut un ceas de când mă chinuiesc aici în iad, du-mă înapoi în trupul meu cel rănit și bolnav și să sufăr acolo, nu un an, ci sute de ani, ba chiar până la ziua venirii lui Hristos, numai să nu mai stau o clipă în focul cel nestins!

Și îndată, cu iuțeala gândului, l-a luat îngerul și l-a dus înapoi în trup.

Cine a știut că a fost mort un ceas? Când a înviat a început a stiga:

– Miluiți-mă! Miluiți-mă!

Și a venit călugărul care îl îngrijea și a întrebat:

– Ce este, părinte! De ce strigi?

– Să se adune tot soborul mănăstirii.

Erau trei sute de călugări acolo. Și l-au pus într-un cerdac înalt și le-a spus la toți minunea care s-a petrecut cu el; că el a stat un ceas în iad și i s-au părut mai mult de trei sute de ani. Atâta de greu a trecut timpul.

Să ne ferească mila și îndurarea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului pe toți din câți suntem aici să nu îngăduie Dumnezeu ca vreunul să încerce durerile și chinurile iadului în vreun fel. Și toți, cu darul Mântuitorului și cu mijlocirea Maicii Domnului, a Sfântului Ioan Botezătorul și a tuturor sfinților, să ne mântuim să ne ușurăm înainte de a ne duce din lumea aceasta și să ne întâlnim cu toții în veacul viitor la bucuria cea veșnică.

Munca a opta din iad este deznădejdea. Acolo toată lumea este deznădăjduită de mila lui Dumnezeu, aducându-și aminte de cuvântul Evangheliei, că s-a închis ușa și că pocăință în iad nu mai este.

Munca a noua din iad este veșnicia, care stăpânește atâtea miliarde și miliarde de suflete. Nu mai există acolo o limită, că adică are să rabde omul o mie de ani sau o sută de mii de ani, ci în vecii vecilor.

Dar ca să le descrie cineva câte una singură, nimeni nu poate spune, numai una cât îi de grea, că este imposibil a descrie limba de țărănească.

Cine poate spune măcar una din munci câtă suferință aduce firii omenești? Că dreptii după sfârșit primesc cele patru însușiri ale trupului și păcătoșii primesc și ei una: însușirea nemuririi.

Primesc trupuri nemuritoare, ca să ardă în vecii vecilor și să nu se mistuie; să se chinuiescă în vecii vecilor și să nu scape; să înseteze în vecii vecilor și să nu aibă apă; să le fie foame în vecii vecilor și să nu aibă mâncare.

Nemurirea o au de la judecată înainte, cum spune Hristos, spre a se chinui în vecii vecilor. Amin.

CELE PATRU LEGI DUPĂ CARE VA JUDECA HRISTOS LUMEA

Am zis câteva cuvinte despre moarte. Acum voi zice câteva cuvinte despre conștiință, că cine își păzește conștiința sa curată, negreșit moartea îl găsește fericit și pregătit. Conștiința este judecătorul cel drept pe care l-a pus Dumnezeu în lăuntrul nostru.

Conștiința nu poate fi reflexia materiei în veacul veacului. Ea este glasul lui Dumnezeu în om și ea pururea îl muștră, când greșește: „Omule, de ce ai făcut asta?”

Această lege a firii o au și chinezii, o au și creștinii, o au și budiștii și brahmanii și mahomedanii. Este legea cea dintâi pe care a pus-o Dumnezeu în inima omului de la creație, după care s-a condus lumea până la Legea cea scrisă. M-a întrebat un avocat necredincios:

– Părinte, eu nu mă împac cu judecata de apoi!

– Dar de ce nu te împaci, frate? Cum așa?

– Cum, părinte, o să mă judece Hristos, dacă eu aș fi chinez sau de alt neam, care n-am auzit de Hristos? Cei de acolo nu au auzit de Hristos. Oare Dumnezeu pedepsește cu nedreptate? El este drept. Cum o să mă judece și o să mă pedepsească, dacă eu nici nu am auzit de Evanghelia lui Hristos?

– Stai oleacă! Dumneata știi să învățai actele acolo, să faci procese verbale sau ce faci dumneata. Scriptura însă nu o cunoști. Ești un raționalist, desfaci firul în 40 și te prăpădești cu totul, umblând de capul tău.

Patru legi sunt după care Dumnezeu va judeca tot pământul. Nu una, ci patru. Și nimeni nu poate scăpa de urgia și dreptatea lui Dumnezeu, fie chinez, fie brahman, fie budist, fie creștin, fie mahomedan, fie evreu, pentru că Dumnezeu este drept, cum zice apostolul: *Dumnezeu este drept și tot omul mincinos*.

Dumnezeu, deoarece este drept, a pus legile acestea, ca pe toți să-i judece după dreptate. Auzi? Patru legi.

Legea cea dintâi este legea firii sau legea conștiinței. Prin această lege a muștrat Dumnezeu pe Cain, când a omorât pe fratele său Abel. Că auzi ce spune Scriptura: „Atât este muștrat de conștiință că a căzut în deznădejde și a stigat așa: *Mai mare este greșala mea, decât a mi se ierta mie*”.

A căzut în deznădejde că a ucis pe fratele său Abel, păstorul; că Dumnezeu i-a primit aceluia jertfa și el l-a zavistuit și, ieșind la câmp, l-a omorât.

Legea conștiinței îi spunea: „Ce-ai făcut? Ai omorât pe fratele tău!” Aude pe Dumnezeu:

– Cain, unde-i fratele tău?

Dar el, în loc să zică: „Doamne, am greșit”, a zis:

– Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?

Și i-a zis Dumnezeu:

– Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ. Pentru că ai făcut aceasta, cu toate pedepsele te voi pedepsi pe tine și cine te va omorî pe tine de șaptezeci de ori câte șapte se va pedepsi...

Și a trăit Cain peste o mie de ani, cum scrie în Hronograful lui Chedrinus, și nimeni nu-l omora, că se temea de pedeapsa care era pusă de Dumnezeu asupra lui. Care au fost cele șapte pedepse ale lui Cain, pentru că a ucis pe fratele său, Abel?

Mai întâi a fost deznădejdea, apoi tremurarea, apoi plânsul, că plângea gemând pe pământ apoi frica, căci fugea dintr-un loc în altul, de teama că-l vede Dumnezeu; apoi blestemarea pământului să nu-și dea roadele sale și celelalte, cum scrie în Sfânta Scriptură la Facere, capitolul IV.

Orice om de pe pământ, când face rău, este muștrat de conștiința sa, care îi spune: „De ce ai făcut rău?” Aceasta este legea cea dintâi dată de Dumnezeu omului, numită și legea conștiinței sau legea firii.

A doua lege, care stă în fața noastră veșnic, cum arată Sfântul Grigorie de Nyssa și care ca o trâmbiță din înaltul cerului răsună pururea și ne arată pe Dumnezeu, este legea zidirii.

Cine a făcut cerul, pământul și toate câte sunt? Luna, ierburile, florile, peștii, mărilor, râurile, pietrele, copacii, munții, toate viețuitoarele de pe uscat, din apă și din aer? Cine le-a făcut, fraților? Cine a făcut ceasul universului care merge cu atâta precizie și uimire, încât nimeni nu-l poate imita?

Nimeni altul decât Bunul Dumnezeu! Centrul de îndrumare al acestei lumi este Ziditorul ei, Dumnezeu, Care a pus rânduială în toate.

Această lege a zidirilor este ceea ce spune proorocul David: *Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria*. Cum? Prin așezarea lor sferică și prin imensa lor depărtare; prin spațiu interstelar, care are miliarde de ani călătoria luminii, prin mișcarea astrelor cerești, a zodiacului și a planetelor cu atâta măsură și precizie, încât uimește mintea celor mai mari astronomi din lume.

Ce-a zis Isaac Newton, mare fizician englez, care treizeci de ani a fost ateu și la urmă a descoperit „Legea gravitației universale” și a văzut că fiecare planetă o atrage pe cea mai mică și nu o lasă să se depărteze, nici să se sfărâme sau să meargă în neregulă în lumea astrelor cerești? A pus aparatele pe masă și a zis: **Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale, și nici un cuvânt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!**

Vezi? El, aflând știința din afără, a venit la frica de Dumnezeu, cunoscând minunile cele mari din lumea astrelor. Ce-a zis Kepler, Isaac Newton și ceilalți, văzând ei zidirea lui Dumnezeu că nu-i singură, că are un centru de îndrumare și o precizie care uimește toată mintea?

Din secretele naturii însă nu s-a scos nici unu la miliard. Că înțelepciunea lui Dumnezeu n-are margini și nici nu va avea în veacul veacului, pentru că nemărginită este înțelepciunea Creatorului.

Deci a doua lege care ne stă tuturor în față este Legea zidirilor sau a creației. Că prin contemplația naturală în duh, noi ne suim de la rațiunile lucrurilor la Ziditorul lor.

Dacă vezi corabia, trebuie să te gândești că a fost un meșter care a făcut-o; dacă vezi o haină bună pe un om, trebuie să știi că a fost bun și croitorul. Dacă vezi un palat, o clădire arhitectonică frumoasă, să știi că a fost un arhitect deștept. Dacă vezi un ceas, negreșit este un ceasornicar priceput care l-a făcut. Orice altceva vezi, nu poți zice că s-au făcut singure.

Deci toate acestea ne arată că este un Făcător și, dacă este, trebuie să ne temem și să acultăm de El, ca să nu ne pedepsească după dreptate.

A treia lege este Legea scrisă, dată de Dumnezeu lui Moise pe Muntele Sinai, adică cele zece porunci și tot Vechiul Testament, după care va fi judecat poporul ales, adică evreii.

A patra și ultima este Legea Darului, Legea desăvârșirii, Legea dragostei lui Iisus Hristos, adică Sfânta Evanghelie. După această lege dumnezeiască vor fi judecați toți creștinii, botezați în numele Preasfintei Treimi.

Cea dintâi a fost legea firii, care rămâne generală pentru toate popoarele până la sfârșitul lumii. Cea de-a doua, legea zidirilor, este la fel se vor judeca toate popoarele lumii, afară de creștini și de evrei. După Legea scrisă, adică după Vechiul Testament, se vor judeca evreii. Iar după Legea Darului și după Evanghelie vom fi judecați noi creștinii, fiindcă legea noastră este mai desăvârșită decât toate celelalte legi. Iar dacă o călcăm, mai mare păcat avem și mai mare muncă vom avea decât ei, care n-au cunoscut Evanghelia.

Așadar, ne-a pus Dumnezeu asemenea avocat. Să nu ne înșelăm, fraților, și să zicem că Dumnezeu nu știe ce facem ficare. Nici nu vei putea să spui că nu ai păcat, pentru că n-ai știut, că ai fost chinez sau turc sau ateu.

Păgân dacă ai fost, dar conștiință ai avut și după acea lege te va judeca. Zidirea ai văzut-o. Nu ți-ai pus niciodată întrebarea cine a făcut cerul, soarele, pământul și toate, ca după aceea să te gândești și să te temi de Dumnezeu, Care a făcut toate? Amin.

JUDECATA DE APOI

La Judecata de apoi Hristos va judeca și pe oameni și pe îngeri, adică pe diavoli, și toate popoarele lumii. Atunci când va veni Fiul Omului întru slava Sa, va pune pe păcătoși de-a stânga Sa și pe drepti de-a dreapta Sa și va răsplăti fiecăruia după faptele lui.

Dar să știți că judecata universală a lumii va fi anunțată întâi prin arătarea semnului Sfintei Cruci pe cer. Că zice: *Și vor vedea pe norii cerului semnul Fiului Omului*, adică Crucea Mântuitorului, Care va veni pe nori și va străluci mult mai tare decât soarele.

Când vor vedea Sfânta Cruce toate popoarele păgâne, și cei ce nu o cinstesc, că vine înaintea Împăratului Hristos pe norii cerului, că o aduc îngerii și va lumina toate popoarele, atunci, cum zice Evanghelistul Matei: *Vor plânge toate popoarele lumii*.

Atunci vor cunoaște al cui este semnul Crucii, Cine vine după el, Cine a avut Cruce și Cine S-a răstignit pe ea, adică Hristos, Mântuitorul lumii.

Era obicei la romani și la egipteni, când avea să vină împăratul într-o cetate, să-i aducă sceptrul lui înainte. Deci mergea toiagul împărătesc de aur, pe care îl duceau niște slugi și ziceau: „Vine în urmă Împăratul!” **Așa vor aduce îngerii Sfânta Cruce pe norii cerului, înaintea de a veni judecata lumii.**

Și când vor vedea că strălucește Crucea, toate marginile lumii, toate popoarele păgâne care au hulit Crucea și cei ce au fost creștini și au înjurat-o și nu s-au pocăit și toate sectele ce s-au lepădat de Cruce, în mare frică și cutremur vor fi, știind că în urma Crucii vine Acela Care S-a răstignit pe dânsa și Care a avut-o ca armă cu care a dărâmat iadul.

După arătarea Sfintei Crucii, **alt semn al judecății este trâmbița, glasul trâmbiței de apoi.** Dar fac întrebare unii din sfinți: „Oare o trâmbiță va fi?” Că apostolul zice că toți ne vom schimba la glasul trâmbiței de apoi, într-o clipeală a ochilor. Iar Evanghelia spune așa: *Când va trimite Dumnezeu pe îngerii Săi cu trâmbițe*. Oare o trâmbiță va fi?

Nu. Când auzi glasul trâmbiței, este glasul lui Hristos, așa înțeleg Sfinții Părinți. Iar când auzi că va trimite pe îngerii Săi cu trâmbițe, aceste trâmbițe vor fi purtate de milioane de îngeri.

Care îngeri vor veni cu trâmbițele acestea? Ne arată Sfântul Grigorie Teologul, și anume: ceata începătoriilor sau a căpeteniilor. Aceștia sunt care păzesc acum hotarele împărățiilor lumii. Fiindcă fiecare țară are îngerul său, fiecare oraș are îngerul său, fiecare sat are îngerul său, fiecare regiune are îngerul său, cum arată dumnezeieștii Părinți.

Acești îngeri care păzesc satele, orașele, ținuturile și țările sunt îngeri din ceata începătoriilor.

Cea mai de jos este ceata îngerilor, a doua este ceata arhanghelilor și a treia este ceata căpeteniilor sau a începătoriilor. Această misiune o au ei. După cum stăpâniile ocârmuiesc văzduhurile și vânturile, aceștia păzesc hotarele limbilor.

Este ceea ce a spus marele Prooroc Moise: *Și au pus hotarele țărilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu*.

Dar nu numai fiecare țară și oraș și sat are îngerul ei, ci și fiecare om are câte un înger păzitor de la dumnezeiescul Botez. Aceasta este cinstea cea mare a creștinismului! Popoarele păgâne de-abia au câte un înger păzitor la fiecare sat și oraș, iar la creștinii ortodocși, fiecare are îngerul său păzitor.

Ce vor face acești îngeri la judecată? Vor suna cu trâmbițe de aur. Și auzi ce spune Sfântul Grigorie Teologul în „Cuvânt la Judecata de apoi”, cât de puternice vor fi aceste trâmbițe: „Ce trâmbițe, zice, vor fi acelea care vor spinteca văzduhurile, vor despărți stihiiile, vor deschide mormintele, vor sfărma porțile iadului, vor deschide deasupra porțile cerului? Atâta cutremur va fi, încât se va clătina pământul ca o frunză, când vor începe aceste trâmbițe.

Toate popoarele vor fi în mare spaimă și, de-ar putea să mai moară atunci, ar muri de mii de ori de glasul cel jalnic al trâmbițelor. Și când vor suna aceste trâmbițe, gândiți-vă, se vor deschide mormintele de la începutul zidirii lumii, de când a murit primul om până astăzi; și la glasul acestor trâmbițe Duhul Sfânt va veni să învie pe toți oamenii de la începutul zidirii lumii.

Corpul omului este făcut din cele patru stihii: din pământ, din apă, din aer și din foc. La Judecata de apoi, într-o clipeală a ochilor se vor preface trupurile noastre înapoi în aceste patru elemente din care au fost făcute, cât am trăit pe pământ.

Aceste trâmbițe vor suna și vor scula toate popoarele de la zidirea lumii pe pământ și toți oamenii vor fi răpiți în văzduh, cum spune Sfântul Apostol Pavel, și vor sta într-o întâmpinare Domnului, că pământul nu-i va încăpea, de-ar fi cât furnicile de mici. De aceea vor sta în văzduh, iar

tronul judecății va sta deasupra Văii Plângerii.

Care ați fost la Ierusalim, știți că Valea Ghetsimani este la răsărit de Ierusalim, numită și Valea Plângerii sau Valea lui Iosofat, pe unde curge pârâul Cedrilor. Deasupra acelei văi și a Muntelui Eleon va sta, în văzduh, tronul Mântuitorului, iar văzduhul și tot pământul va fi plin de îngeri și de oameni înviați, de sufletele dreptilor adunați la înfricoșata Judecată.

Atunci când vor suna trâmbițele acestea, nu vor avea putere să sune numai în jos, ci și în sus. Odată cu deschiderea iadului, odată cu deschiderea cerurilor, va chema nu numai sufletele oamenilor la judecată, ci și pe toți diavolii care nu au număr, toate duhurile le va scoate din iad și îi va chema la judecată să dea seamă de ce nu s-au supus poruncii Ziditorului și de ce au înșelat lumea atâtea mii de ani și au îndemnat pe oameni să facă rău.

Atunci se va împlini ceea ce spune proorocul David: *Chema-va cerul de sus și pământul de jos, că să aleagă pe poporul Său*. Când auzi că va chema cerul, înseamna toate puterile îngerești, toți îngerii din cer se vor coborî la glasul trâmbițelor.

Și când auzi că va chema pământul de jos, înseamnă că toți oamenii care sunt pe pământ și toate duhurile din iad vor fi chemate în văzduh să dea seamă de răutatea lor. Că zice: *Chema-va cerul de sus și pământul de jos*. Pentru ce? *Ca să aleagă pe poporul Său*.

Atunci va despărți, cum spune Evanghelia, pe cei dreپți de cei păcătoși, precum desparte păstorul oile de capre; și vor merge cei ce au făcut cele bune în viața veșnică, iar cei ce au făcut cele rele, întru munca și osânda veșnică.

Dar, frații mei, când va suna trâmbița judecății și milioane de trâmbițe vor învia pe toți oamenii, oare așa o să înviem noi, cum suntem acum și cum murim? Cutare om sau cutare femeie așa va învia?

Doamne ferește! La judecată nu este vârstă și nu este materie care o poți vedea, ci toți vom învia la vârsta de treizeci de ani. Nu mai este copil și bătrân, ci vârsta care a avut-o Mântuitorul la botez. Toți vom fi de treizeci de ani.

Afără de asta, să știți, când vor învia miliardele și miliardele de oameni, fiecare trup va străluci după cum i-au fost faptele. Iată, nici sufletele nu vor fi exact unul ca celălalt, ci după faptele lor. Cei ce vor fi păcătoși, vor avea trupuri și mai întunecate și alții vor fi ca diavolii de întunecați.

Iar cei buni vor fi albi, și alții foarte albi și luminoși. Că zice Sfântul Efrem Sirul: „După așezarea cea din afară, la judecată se vor cunoaște faptele omului”.

Și nu numai atât. Când vor întâmpina pe Domnul în văzduh, cei păcătoși și foarte răi nu vor merge în văzduh, ci vor rămâne pe pământ. Iar cei dreپți, după măsura dreptății, au să se ridice de la pământ. Unii au să fie de un metru de la pământ, alții, de o sută de metri; alții, de o mie; alții, în nori, după fapte.

De aici are să se cunoască dreptatea lui Dumnezeu. Te-a tras pământul? Ai slujit pământului în lumea asta și faptelor pământești? De aceea stai pe pământ, da de acolo mergi în iad! Iar cei dreپți, de s-au ridicat o palmă de la pământ, în vecii veciilor tot în sus vor merge. *Merge-vor din putere în putere*, cum ați auzit că spune Proorocul David, din slavă în slavă spre Dumnezeu, Care n-are margini. Că aceștia s-au învrednicit să zboare de la pământ. Iar cei ce-au rămas pe pământ merg cu diavolii în jos, unde vor fi osândiți. Așa va fi la Judecată!

Trupurile pe care le vom primi la înviere nu mai au moarte, iar trupurile păcătoșilor vor arde în vecii vecilor și nu se vor topi, că nu mai sunt trupuri materiale ca acestea care se frig de o lumânare și de un chibrit.

Ce fel de trupuri vor primi la Judecată auzim pe Sfântul Apostol Pavel, că zice: *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere*. Trupul pe care-l primesc dreپții după Judecată, știți câtă putere are? Poate clătina lumea toată ca pe un măr; poate muta munții din loc, poate birui toate oștirile lumii numai cu amenințarea. Atâta putere au să aiba dreپții. *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere*.

Și iarăși zice Apostolul, a doua însușire: *Seamănă-se întru necinste, scula-se-va întru slavă*. Ce semănăm în mormânt? Viermi, putoare, mâncare viermilor, țărână... Du-te la un mort, după ce l-

ai îngropat pe cel mai iubit al tău, că miroase mai urât decât murdăria lumii, la câteva zile. Ți-e greață, fugi de dânsul!

Oare așa o să se scoale la înviere? Cei păcătoși se vor scula tot cu trupurile nesticăcioase, dar întunecate și urâte, care vor arăta faptele lor; iar cei drepți, nu așa.

Se seamănă întru necinste pe pământ, pentru că după trup suntem mâncare viermilor și țărână și putoare. Dar mâine, mai mult: *Scula-se-va întru slavă*. Trupurile dreptilor vor fi mult mai strălucitoare decât soarele, cum spune Mântuitorul: *Atunci dreptii vor străluci ca soarele întru împărăția Tatălui Meu*.

Ia închipuiți-vă acum, dacă ar fi la amiază și ai vedea soarele pe cer, și ai mai vedea un soare, și ai mai vedea o sută de sori, și ai mai vedea o mie de sori, atunci de groază n-ai ști unde să te duci. Mori de frică! Dar când vor veni milioane de drepți și vor străluci mai tare decât soarele, ce lumină va fi atunci? Ce spaimă, ce minune mare va înconjura tot pământul, când vor vedea atâta slavă a dreptilor care va veni?

Așa vor veni dreptii la Judecată, cu slavă mai mare decât soarele. Între aceștia, cel mai mult vor străluci sfinții din cer: apostolii, proorocii, mucenicii, cuviosii, toți călugării, care au dus viață îngerească pe pământ, păstorii de suflete, care au păstorit bine turma lui Hristos, cei ce au postit și s-au rugat cu inimă curată, mamele cu copii, pe care i-au crescut în frica de Dumnezeu, copiii nevinovați, cei ce s-au nevoit în feciorie și curăție, cei ce au fost milostivi, smeriți și blânzi cu inima și toți cei ce au iubit pe Hristos și Biserica Lui și au trăit cu sfințenie întru dreapta credință.

Și iarăși zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc*. Nu se mai scoală trupul acesta de țărână așa. Trupurile duhovnicești știți câtă putere au? Știți câtă subțirătate au? După cum arată marele Vasile și fericitul Ieronim și dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur, trupurile duhovnicești sunt ca și trupurile îngerești, nemuritoare, luminoase și pot să meargă mai repede ca razele fulgerelor.

Așa va fi sufletul nostru după ce iese din trup. Că zice proorocul Iezechiel: *Alerga-vor, Doamne, în grabă sufletele dreptilor și mai repede ca razele fulgerelor se vor întoarce la Tine*. Credeți că sufletul, după ce iese din trup, merge așa cum mergem noi? Mai repede ca fulgerul merge, că tot așa de repede merge și îngerul. Poate înconjura lumea cât ai clipi din ochi.

Așadar, trupurile duhovnicești, cum arată dumnezeieștii Părinți, ca fulgerul se vor purta. Într-o clipeală de ochi trupurile duhovnicești ale dreptilor se pogoară în iad sau se suie la cer, se duc la marginea lumii și nimeni nu-i mai poate opri, atât de subțiri sunt și atâta putere de alergare au.

Auzi ce spune iarăși Sfântul Apostol Pavel: *Seamănă-se întru stricăciune* – aceasta este a patra însușire a trupului înviat –, *scula-se-va întru nesticăciune*. Păi nu se seamănă în stricăciune când se zămislește omul din păcat? Apoi nu vezi că se strică mortul încă de pe pământ, dacă nu-l îngropi repede? Și apoi, în groapă trupul nu se face țărână și putoare? Dar, după înviere, *scula-se-va întru nesticăciune*, zice marele Apostol Pavel.

Trupurile dreptilor, după înviere, au însușiri îngerești. Nu mai mor, nu îmbătrânesc, nu au dureri, nu le trebuie mâncare, nu se pot tăia de sabie, nu se ard de foc, nu se îmbolnăvesc, nu se mai țin de lacăte, trec prin ușile încuiate, cum a trecut Mântuitorul după Înviere. Aceste trupuri nesticăcioase devin nesticăcioase prin înviere.

Acestea sunt cele patru însușiri ale trupurilor morților după înviere, când va suna trâmbița judecării de apoi și de trei ori fericit este acela care se va învrednici de însuși acestea, ca să fie drept înaintea lui Dumnezeu și să primească atâtea daruri, adică: nesticăciunea, cinstea, puterea duhovnicească și slava.

Îngerii din cer care păzesc stihiiile și care vor suna din trâmbițe la Judecata de apoi sunt îngeri păzitori care-l păzesc pe om de la dumnezeiescul Botez și până la moartea lui.

De aceea sunteți datori totdeauna, când va rugați lui Dumnezeu seara și dimineața, ca, pe lângă alte rugăciuni, să faceți și câteva închinăciuni sau metanii către îngerul păzitor și să ziceți așa: „Sfinte îngere, păzitorul vieții mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine, păcătosul”. Rugați-vă la îngerul păzitor, căci el călătorește cu noi toată viața, de la Botez până la moarte,

și însoțește sufletul prin vămile văzduhului patruzeci de zile, până la judecata particulară, iar în vremea de apoi mijlocește milă pentru sufletul pe care l-a păzit. Amin.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 3

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu harul și binecuvântarea Bunului Dumnezeu, prin osteneala Prea Cuviosului Arhimandrit Ioanichie Bălan, se oferă marelui public și în special preoților și credincioșilor ortodocși, cel de al treilea volum **Ne vorbește Părintele Cleopa**.

Crescând în duh de sihăstrie, înzestrat cu inteligență și memorie iluminată de Duhul Sfânt, Părintele Cleopa constituie un izvor care, mai bine de jumătate de veac, a adăpat sufletele însetate după Dumnezeu, cu slovele Sfintei Scripturi, cu învățături și scrierile Sfinților Părinți, cu sfaturi și îndemnuri părintești, fiind cel mai mare duhovnic al timpului nostru, care, asemenea unei pietre prețioase, strălucește în cununa de glorie a Bisericii Ortodoxe Române.

Părintele Cleopa a pășit, a îngenunchiat, s-a rugat și a sărutat urmele pașilor Mântuitorului de la Locurile Sfinte; s-a desăfârșit în duhovnicie și în viața de sihăstrie, culegând cele mai frumoase flori ale spiritualității și trăirii ortodoxe de pe Muntele Athos; a dialogat și oferit sfaturi duhovnicești, ierarhilor și preoților, marilor teologi ortodocși și celor ce aparțineau diferitelor culte, pelerinilor din toate colțurile lumii și, mai ales, mulțimilor de credincioși adunați și zi de zi de pe toate plaiurile pământului nostru românesc, la Mănăstirea Sihăstria.

Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie are un orizont larg și variat de cunoștințe, așa cum sunt reflectate în acest volum în care tratează teme dogmatice: despre credință și dragostea de Dumnezeu, despre cinstirea Maicii Domnului și succesiunea apostolică.

Ca mare duhovnic, Cuvioșia Sa oferă cititorilor sfaturi și istorioare diferite, precum și îndrumări privind postul și spovedania.

Autorul este un iscusit apologet și un mare luptător pentru apărarea credinței ortodoxe, fapt consemnat în această lucrare prin dialogul purtat cu adepți ai sectei „Martorii lui Iehova”, cu cei ai cultului penticostal și ai diferitelor culte neoprotestante, reliefând cu competență și autoritate diferențele dintre învățătura Bisericii Ortodoxe și cea Romano-Catolică. Încoronarea acestei lucrări o constituie îndrumarea de modul cum trebuie să citim și să interpretăm Sfânta Scriptură, izvor al revelației dumnezeiești.

Cititorii adresează prin noi un cuvânt de mulțumire și aleasă recunoștință atât autorului, cât și ostenitului în persoana Prea Cuviosului Arhimandrit Ioachim Bălan, care a strâns aceste comori în dialog cu octogenarul Părinte Cleopa în cele trei volume, le-a sintetizat și s-a îngrijit de tipărirea lor, oferind marelui public acest tezaur al spiritualității și trăirii noastre ortodoxe.

Binecuvântăm cu arhierescă binecuvântare atât autorii, cât și cititorii acestei lucrări.

20 iulie 1996

IOACHIM, EPISCOP AL EPARHIEI HUȘILOR

DESPRE CREDINȚĂ

Noi, dintru începutul plămădirii acestui neam, așa ne știm, români și creștini ortodocși. Așa ne-am născut și avem datoria să păstrăm curat și deplin ce am moștenit de la străbuni, ca de la Dumnezeu. Dar noi, obște ortodoxă română, să nu uităm niciodată evlavia, râvna și jertfa domnitorilor, strămoșilor și părinților noștri, cu care ei au apărat de-a lungul aproape a două mii de ani, patria și această credință care le-au fost date drept sfântă moștenire de la Domnul nostru Iisus Hristos, prin Duhul Sfânt, în Biserica Sa dreptmăritoare.

Nu vrem să stricăm liniștea nimănui în cele ale conștiinței, dar nici nu vrem a ne depărta și a părăsi moștenirea străbună în care noi simțim că stă unitatea adâncă a neamului nostru.

Pentru noi, patria și Ortodoxia sunt „grădina Raiului” dată nouă de Dumnezeu, ca să „lucrăm în ea și să o păzim” (Facere 2, 15) cu sfințenie.

Să știți că nu toată credința în Dumnezeu este bună. Auzi ce spune marele Apostol Pavel: *Fiule Timotei, sfătuește pe creștini să fie sănătoși în credință*. Poate să creadă cineva în Dumnezeu și credința lui să nu-i aducă nici un folos, dacă nu crede cum mărturisește Biserica, adică credință adevărată ortodoxă. Și dracii cred în Dumnezeu! Nu spune Apostolul Iacob (cap. 2, 19) *că și demonii cred și se cutremură?* Dar ce le folosește diabolilor credința, dacă ei nu fac voia lui Dumnezeu?

Primul fel de credință este **credința dreaptă**, adică **ortodoxă**, singura care este lucrătoare și mântuitoare.

Apoi este **credința schismatică**. Schismatici sunt acei cu stilul vechi de la noi. Ei au credință ortodoxă, exact ca și noi, dar, fiindcă nu ascultă de Biserică, se numesc dezbinați de Biserică. Sunt afurisiți de Biserică până vin și se întorc înapoi, să asculte Sfântul Sinod.

Credința schismatică este și **credința catolică**, care înseamnă universală, dar nu este dreaptă, adică ortodoxă. Căci au schimbat unele dogme stabilite de Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți la cele șapte Sinoade Ecumenice. Din această cauză ei s-au rupt de credința și crezul ortodox și cred în papa.

Apoi este **credința eretică**. Și sectarii cred, dar asta este credință eretică. Dacă cineva strâmbă credința ortodoxă, ea nu mai este dreaptă și nu-i plăcută lui Dumnezeu. Că marele Apostol Pavel spune așa: *Pace peste cei ce vor umbra cu dreptarul acesta* – adică cu dreapta credință – *și peste toți aleșii lui Dumnezeu*. Și iar zice: *Fiule Timotei, luptă-te ca un bun ostaș al lui Iisus Hristos, că cine nu se luptă după lege, nu se încununază* (II Timotei 2, 5).

Deci este o luptă și o credință lucrătoare, când se face după legea lui Dumnezeu. Aceasta este credința dreaptă. Iar dacă nu-i credința dreaptă, aceea este credință eretică sau schismatică sau strâmbă, adică cu abatere de la dreapta credință, ortodoxă.

Protestanții zic „Sola Fide”, mântuirea numai prin credință. „Omul se mântuiește numai prin credință, fără fapte”, zic ei. Oare nu auzi ce spune Apostolul Iacob? *Credința fără fapte este moartă*, (cap. 2, 20), *precum și faptele fără credință*. Deci credința care nu este unită cu faptele bune nu este mântuitoare; că și diavolii cred, dar nu fac voia lui Dumnezeu.

Ați auzit ce spune marele Apostol Pavel? **Acea credință este mântuitoare, care se lucrează prin dragoste. Credință cunoscătoare au și dracii, iar credința lucrătoare o au numai creștinii cei buni**. Credința care este împodobită și îmbrăcată cu faptele bune este credința lucrătoare, care aduce mântuire sufletului. Numai credința care se lucrează prin dragoste, numită credință ortodoxă lucrătoare, îl poate mântui pe om.

Deci să nu vă înșelați cu ideile sectarilor, care vin din sânul Bisericii Protestante, care zic că numai credința, adică „Sola Fide”, ajunge pentru mântuire, și că pot să-și facă de cap, că n-au nevoie de sfat. Sau „Sola Grația”, care înseamnă mântuirea prin har. Nu este adevărat!

A zis Apostolul: *În dar suntem mântuiți*. Da. Dar același Apostol care a zis aceasta, a spus și: *Toți vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, ca să luăm fiecare după cum a lucrat, după faptele lui*. Ai auzit că cere fapte?

Și Mântuitorul spune în Evanghelie: *Când va ședea Fiul Omului pe scaunul slavei Sale... și va răsplăti fiecăruia după faptele lui*; și în psalmul 61 zice: *Că Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele*

lui. Auzi ce le spune lor Hristos? *Toată fapta bună sau rea o va trage Dumnezeu la judecată.* Și în multe părți ale Scripturii veți găsi aceasta. Deci numai credința dreaptă este mântuitoare, dacă este unită cu faptele.

Auzi ce spune Sfântul Apostol Iacob: *Dacă ar veni cineva la voi și ar fi goi și lipsiți de hrana cea de toate zilele și v-ar cere ajutor, și le-ai zice: Du-te, frate! Mergi în pace! Dumnezeu să te hrănească; Dumnezeu să te facă sănătos, Dumnezeu să te primească, dar nu i-ai dat nimic, care ar fi folosul?* (Iacob 2, 14-17). Ferească Dumnezeu! Dumnezeu putea să-l miluiască fără să-l trimită la tine. Dar l-a trimis la tine să vadă dragostea ta; să vadă credința ta, că tu vrei să-l ajuți, să-l hrănești, să-l primești ca pe un străin în casa ta și să-l adăpi.

Deci credința ortodoxă unită cu fapta bună este credință mântuitoare. Iar acea credință în care nu-ți pasă de durerea aproapelui tău, este credință stearpă nelucrătoare și nu aduce mântuire, căci *credința fără fapte este moartă.*

Credința mozaică este credința evreilor primită prin proorocul Moise. Ei nu cred în Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, refuzând Legea Nouă adusă de El, și de aceea prigonesc pe creștini.

Altă credință este **credința păgână**, a celor ce nu cred în adevăratul Dumnezeu. Cele mai mari religii păgâne sunt: mahomedanismul, budismul, brahmanismul, parsismul, hinduismul, șintoismul etc. Ei se închină la alți dumnezei, care sunt idoli sau diavoli. Ce zice psalmistul David? *Idolii păgânilor sunt argint și aur, lucrări făcute de mâinile omenești; gură au și nu vor grăi... și celelalte.* Deci cine crede în alți dumnezei și nu se închină Dumnezeului Celui în Treime, Tatăl și Fiul și Sfântului Duh, Dumnezeu Care a făcut cerul și pământul, acela are credință păgână.

Credința creștină poate fi uneori superstițioasă, alteori fanatică. Oamenii care cred în vrăjitorii, în descântece, în vise, în vedenii și alte năluciri, aceștia sunt oameni superstițioși și au credință bolnavă sau stricată.

N-ai văzut ce spune le Cartea înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah, la capitolul 34? *Precum este cel ce aleargă după vânt și vrea să prindă umbra sa, așa este omul care crede în vise. Că pe mulți visele i-au înșelat și au căzut cei care au nădărdit în vise.* Cel ce crede în vise este asemenea celui ce merge la vrăjitori.

Credința fanatică. Dar ce este credința fanatică? Este credința care urăște pe alții în numele lui Dumnezeu și nu are la bază dreapta socoteală. Are un elan în toate: postește prea mult, se nevoiește prea mult, o ia strașnic cu postul, cu milostenia, cu lepădarea de sine, cu metaniile și n-are un bilanț, n-are o dreaptă socoteală. Vorba proverbului: „N-o lua lată, că rămâne negrăpată!”

Credința fanatică știi cum este? Cum ai încărca o mașină cu fel de fel de bunătăți și pe urmă i-ai da drumul la o vale mare fără frână. Se duce și unde ajunge se răstoarnă. Gata! Așa-i credința fanatică.

Nu așa! Toată fapta bună trebuie s-o conducă dreapta credință în Iisus Hristos și dreapta socoteală sau cumpăna dreaptă. Dumnezeiasca Scriptură zice: „Nu te abate nici la dreapta, nici la stânga. Calea de mijloc este cale împăratească”. Deci este o credință care nu are echilibru; o credință fără dreaptă socoteală se numește fanatică. O ia într-o parte și mai încolo se răstoarnă.

ISTORIOARĂ DESPRE CREDINȚA LUCRĂTOARE

Acum, după ce-am vorbit de felul credințelor: dreaptă și lucrătoare, credința păgână, credința eretică, credința bigotă – adică bolnavă – și la urmă despre credința fanatică, am să vă vorbesc despre dovada unei credințe lucrătoare.

Era în Constantinopol un argintar care făcea ceasuri, inele, brățări și lucruri la sfânta biserică: potire, Evanghelii, discuri, vase pentru Sfânta Masă, orice. Și era foarte credincios. El avea o vorbă: „Mare-i Dumnezeu!” Dar femeia lui îl ocăra că prea des zicea așa. El, la orice cuvânt zicea: „Mare-i Dumnezeu!” Unul dacă îi spunea ceva, el zicea: „Da măi creștine, că mare-i Dumnezeu!” Altul îi spunea că o să pățească ceva, el zicea: „Nu-i nimic, că mare-i Dumnezeu!” Unul îl lăuda, iar el zicea:

„Mare-i Dumnezeu!” Altul îl ocăra, iar el zicea: „Nu-i nimic că mare-i Dumnezeu!” Atât de des zicea cuvântul acesta, încât toți ziceau: „Hai la argintarul acela care zice că mare-i Dumnezeu”. Și veneau foarte mulți la el.

„Frate, să-mi faci un inel”. „Fac, frate, că mare-i Dumnezeu!” „Îmi spoiiești un potir?” „Spoiesc, că mare-i Dumnezeu” „Ai să-mi îmbraci o Evanghelie?”, „Îmbrac, că mare-i Dumnezeu!”; „Îmi faci o brățară?”, „Fac, frate, că mare-i Dumnezeu!”

A auzit și împăratul Leon cel înțelept – că era pe timpul lui – că este un argintar care la tot cuvântul zice: „Mare-i Dumnezeu”. Și a zis: „Am să-l ispitesc eu, să vedem dacă zice din credință sau s-a obișnuit să zică așa!” Împăratul s-a deghizat, s-a îmbrăcat civil și s-a dus la acest argintar cu un inel foarte scump. La inel avea o piatră, care se cheamă „piatra ostrelului”, cea mai scumpă piatră, care foarte greu se găsește. Este un peștișor mititel care stă lipit pe fundul oceanului și are un singur ochi în spate.

Cât de greu se găsește acest peștișor! Dar în el se găsește această piatră numită „ostrel”. Cât îl caută scafandrii și marinarii! „Măi, dacă găsim o piatră de ostrel, cumpărăm atâtea palate!” Atât este de scumpă. Ei, un împărat merita să aibă o piatră de ostrel. De unde o fi primit-o el moștenire! Și piatra era mărișoară și pusă la inel.

Se duce împăratul deghizat la acest argintar:

– Bună ziua, meștere!

– Bună ziua, frate, că mare-i Dumnezeu!

– Poți să-mi repari un inel?

– Repar, domnule, că mare-i Dumnezeu! Unde-i inelul?

– Uite, este împachetat aici!

– Pune-l acolo, domnule, pe raft, că mai sunt niște inele!

– Bagă de seamă, că inelul meu are o piatră scumpă!

Dar împăratul luase piatra.

– Lasă-l, domnule, că mare-i Dumnezeu! Pune-l în cutia aceea!

Nici nu s-a uitat la el, că era foarte ocupat.

– Măi, dar ia seama, să nu lipsească piatra mea! Am o piatră scumpă.

Dar nu i-a spus ce fel de piatră are.

– Frate, nu lipsește, că mare-i Dumnezeu!

– Când să vin? Când este gata inelul?

– Să vii după opt zile! Că mai am de lucru niște Sfinte Vase și am să curăț și inelele acelea, că sunt mai multe adunate.

– Dar atunci este gata?

– Gata, domnule, că mare-i Dumnezeu!

– Bună ziua!

– Bună ziua, că mare-i Dumnezeu!

Dar împăratul luase piatra de la inel și, cum Constantinopolul era pe malul mării, a aruncat piatra în mare. Ce-a zis: „O pierd! Dar să vedem, aceluia care zice că mare-i Dumnezeu, i-o scoate Dumnezeu din mare?” Și a azvârlit-o în mare.

După opt zile vine la dânsul împăratul, tot deghizat.

– Mă cunoști, frate?

– Te cunosc, domnule, că mare-i Dumnezeu! Mi-ai dat un inel la reparat.

– Dar l-ai reparat?

– Da!

– Dar piatra o mai are?

– Domnule, zice argintarul, eu am reparat inelul, dar n-am găsit piatră la el!

– Oho! Tu știi cu cine vorbești? Eu sunt împăratul Leon!

Și-a dat la o parte hainele și îi arată insignele împărătești.

– Și ce dacă esti împăratul?

– Dacă nu-mi dai piatra, capul jos!
– Nu-i nimica, măria ta, că mare-i Dumnezeu!
– Nu că mare-i Dumnezeu! Ți-arăt eu ție cât este de mare! Dacă nu-mi pui piatra la inel în trei zile, te execut.

– Măria ta, dacă mă lași trei zile, mare-i Dumnezeu, cred că ți-o pun!
Dar de unde să pui tu o piartă ca aceea? Te văd eu! Uite, ai trei zile în care să pui înapoi piatra!

Dar femeia a început a plânge:

– Vai de mine, ai pierdut piatra de la inelul împăratului!
– Măi, femeie, taci din gură, că mare-i Dumnezeu!
– Măi, omule, zice ea, păi împăratul peste trei zile îți taie capul! Dar îmi va tăia și mie capul și la toți! Auzi că a avut o piatră scumpă, de ostrel.

– Femeie, taci din gură, că mare-i Dumnezeu!

– Ia uite-l, măi, ce spune!

Și a început a-l ocări, dar el avea credință în Dumnezeu. Femeia fiind amărâtă în ziua aceea, s-a dus și ea la piață să cumpere niște pește și se gândea: „Vai de mine. De-acum îi taie capul! Dacă a fost împăratul! Și auzi ce piatră scumpă a avut?” Copiii tot la fel ziceau:

– Vai de noi, tăticule!

– Măi băieți, mare-i Dumnezeu! Vedeți-vă de treabă.

Când vine femeia acasă – avea pești mari, a cumpărat din piață – și când junghie primul pește, în stomacul lui găsește o pietricică, dar ea nu cunoștea. Frumoasă, foarte tare strălucea.

– Ia vezi, măi bărbate, ce-i asta? Când am tăiat peștele am găsit-o aici.

Se uită el la ea.

– Ei, femeie, asta-i piatra de la inelul împăratului! Ți-am spus eu că mare-i Dumnezeu!

– Ce vorbești?

– Ia să ți-o spal eu acuma. Și când o pus-o, s-a potrivit de minune. Ehei, lasă că i-o curăț eu bine și i-o pun! Taci din gură! Vezi că-i mare Dumnezeu?

El ia inelul, îl curăță bine, curăță piatra și i-o pune la loc. Împăratul vine la trei zile, de data asta îmbrăcat în uniformă.

– Mă cunoști?

– Te cunosc, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Gata-i inelul?

– Gata, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Piatra ai pus-o?

– Am pus-o, măria ta, că mare-i Dumnezeu!

– Te văd eu cât îi de mare! Adu inelul înapoi!

Vine împăratul și când se uită la inel, se uită bine, îl întoarce pe toate fețele și zice:

– Măi omule, dacă piatra asta am scos-o eu de aici și am aruncat-o în mare și o văd aici înapoi, cu adevărat zic și eu că mare-i Dumnezeu! Cum ai găsit-o? Cine ți-a adus-o? Unde s-a putut găsi o piatră de asta, cât o împărăție de scumpă?

– Măria ta, mare-i Dumnezeu! Uite femeia a adus pește de la piață și a găsit-o în stomacul unui pește.

Atunci împăratul a zis:

– De azi înainte ești sfetnicul meu și te țin lângă mine toată viața, că am cunoscut că tu nu zici „mare-i Dumnezeu” numai din gură. Tu, când zici cuvântul acesta, îl zici din adâncul inimii și ai credință cu adevărat lucrătoare în Dumnezeu, credință statornică și neclintită în puterea lui Dumnezeu. Tu ai o credință așa de tare, încât la toate reușești, că Dumnezeu este cu tine, că tu nu zici cu limba, ci crezi din inimă. Ești adevărat credincios.

Din ziua aceea l-a luat sfetnic la palat. Și așa, pe acel argintar, cu credința lui că „mare-i Dumnezeu”, l-a făcut Dumnezeu mare pe pământ și sigur că și în cer, după moartea lui.

DESPRE DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

Înțelepciunea are două capete, după Sfinții Părinți. La capătul de jos stă frica de Dumnezeu, iar la capătul de sus stă dragostea de Dumnezeu. Toată fapta bună se începe cu frica de Dumnezeu și se termină în dragostea de Dumnezeu, că dragostea este legătura desăvârșirii, treapta cea mai înaltă a virtuții.

În drumul acesta, de la frica de Dumnezeu până la dragostea de Dumnezeu, multe ispite și scârbe avem în lumea asta. Dar, având frică de Dumnezeu, ne păzim de păcate, ne păzim cu limba și cu mintea de gânduri și înaintăm mereu cu frica de Dumnezeu, lucrând faptele bune. Însă înaintăm cu osteneală.

Ca să postesc, trebuie să mă lupt; ca să dorm puțin, trebuie să mă lupt; ca să rabd de necaz, trebuie să mă lupt; ca să rabd o ocară, o batjocură de la cineva, trebuie să mă lupt; ca să rabd o boală, trebuie să mă lupt; ca să rabd sărăcia, trebuie să mă lupt. Ca să rabd o asuprire din partea cuiva, o nedreptate, o durere, la toate trebuie răbdare multă, cum zice Apostolul Pavel: *În lupta aceasta grea și mare, avem nevoie de răbdare.*

Câtă vreme ne însoțește frica de Dumnezeu, noi facem fapte bune, dar nu fără osteneală. Cu multă răbdare lucrând la poruncile lui Hristos, ne trebuie răbdare; iar când a câștigat omul dragostea lui Hristos nu mai suferă osteneală, cum zice Sfântul Apostol Pavel: *Știu și a flămânzi, știu și a mă sătura.*

Când a câștigat omul dragostea desăvârșită în Dumnezeu, este ceea ce spune Apostolul: *Roada Duhului este: dragostea, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, blândețea și celelalte.* Are roadele Duhului Sfânt și, având dragostea de Dumnezeu, pe toate le are ușoare. Și a posti, postește ușor; și a răbda ocară; și a răbda mucenicia; și a răbda chinuri și sărăcie; și a răbda orice greutate în lumea aceasta, lui îi vine ușor; că dragostea nu știe de osteneală, că *dragostea nu cade niciodată*, cum zice Apostolul.

O mică scânteie din dragostea lui Dumnezeu îl face pe om să călătorească în lumea aceasta foarte ușor și să dobândească toate virtuțile. După ce a câștigat dragostea lui Dumnezeu, nu știe osteneală și nu știe ce-i acela necaz. Toate le rabdă, toate le suferă, la toate are nădejde, toate le crede foarte ușor. Dar până câștigă dragostea, se luptă cu frica lui Dumnezeu.

Din început face fapta bună din frică de Dumnezeu și la sfârșit, spre desăvârșire, face fapta bună din dragostea de Dumnezeu. Auzi ce spune Sfântul Maxim Mărturisitorul în Filocalie: **Cel ce a ajuns să fie desăvârșit în iubire, a ajuns culmea nepătimirii.** Cine s-a atins de dragostea lui Dumnezeu desăvârșit, a ajuns la culmea nepătimirii; a ajuns cel mai desăvârșit om din lume.

Dar Bunul Dumnezeu ne însoțește cu dragostea Lui și pe drumul acesta al mântuirii, când călătorim cu frica Lui. El ne lasă dragostea Lui în inima noastră puțin. Acum îl iubim pe Dumnezeu, apoi mai puțin, apoi deloc, acum iubim lumea, acum iubim trupul, acum iubim slava veacului de acum. Ai văzut, *pofta inimii, pofta ochilor și trufia vieții*, cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul.

Când se biruiește omul din parte, fiind în luptă continuu, biruințele și căderile se repetă mereu în viața noastră, câtă vreme călătorim cu frica lui Dumnezeu. Iar când a ajuns omul la dragostea lui Dumnezeu și este totdeauna pe poziția faptei bune, o face ușor, nu știe osteneală, nu știe îndoială, nu știe nimic. Ajunge ca marele Apostol Pavel, care zice: *Ce ne va despărți pe noi de dragostea lui Dumnezeu? Necazul sau supărarea sau răbdarea sau mucenicia. Că sunt încredințat că nici veacul de acum, nici stăpânirile, nici puterile, nici domniile, nici nimic nu ne va despărți pe noi de dragostea lui Dumnezeu.*

Acum trăia Hristos în el și era încredințat că nimic nu-l desparte de dragostea lui Dumnezeu. Și spunea el: *Acum nu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine. Și toate le biruiesc prin Hristos, Cel ce mă întărește.* Ba chiar a îndrăznit să zică mai mult: *Așadar, noi avem mintea lui Hristos.* Cum să nu aibă mintea lui Hristos, dacă trăia Hristos în el? Când ajunge omul într-o așa treaptă a desăvârșirii,

nu mai trăiește el, ci Hristos trăiește în el.

DESPRE VISE ȘI VEDENII FALSE

Dacă vei crede într-o vedenie falsă, apoi diavolul în vis te va învăța „proorocii”. Diavolii spun lucruri care o să se întâmple peste o lună, peste două sau peste trei luni. Sunt draci care ghicesc viitorul. Și tu spui: „Măi, sunt adevărate! Păi, ce-am visat eu săptămâna trecută, s-a adeverit acum!” Aceștia sunt draci vrăjitorești, care știu viitorul.

Dar ai să-mi spui: „Părinte, dar în Sriptură spune că a visat Iosif, a visat Daniil, a visat cutare...”. Da. Sunt și vise de la Dumnezeu. Dar acestea sunt foarte rare în viața omului și nu le poate înțelege omul, dacă nu vine lângă el unul care are darul deslușirii duhurilor. Duhul este unul, cum spune marele Apostol Pavel la I Corinteni 12, însă darurile sunt împărțite.

Ați auzit că este: *Duhul înțelepciunii, duhul cunoștinței, duhul temerii de Dumnezeu, duhul înțelegerii...* Auzi ce spune darul deslușirii duhurilor. Și Sfântul Ioan Evanghelistul spune: *Fiule, ispitiți duhurile că nu toate sunt de la Dumnezeu.*

Dacă marele prooroc Daniil, bărbatul doririlor, nu înțelegea vedeniile, auzi ce spune Scriptura: A dat ordin Dumnezeu Arhanghelului Gavriil, zicând: *Gavriile, fă în somnul lui Daniil să înțeleagă vedenia.* Le vedea și nu înțelegea. Deci de aici să ținem minte, că nu tot cel ce vede o vedenie sau un vis îl înțelege, până nu are darul deslușirii.

Sunt și vise de la draci numiți arhiconi. Aceștia știu pe de rost toată Sfânta Scriptură. Îți spun proorocii pe care le găsești în Biblie. Pe urmă sunt draci care se cheamă vrăjitori. Aceștia ajută la vrăjitori, la fermecători, la descântători și amăgesc pe om, să i se pară că s-a făcut sănătos de acolo. De aceea Sfântul Ioan Scărarul zice: *Cela ce tuturor vedeniilor și tuturor viselor nu crede, filosof duhovnicesc este.*

Să nu credeți în vise! Să nu credeți în vedenii! Dacă crezi în vise și ai venit la mine să te spovedesc, eu te opresc direct trei ani de Sfânta Împărtășanie. Cine ți-a spus ție să crezi în vise? Nu auzi ce spune Sfânta Scriptură? Ia caută în Cartea Înțelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah, la capitolul 34: *Precum este cel ce aleargă după vânt și vrea să prindă umbra sa, așa este omul care crede în vise.* Că pe mulți visele i-au înșelat și au căzut cei care au nădăjduit în vise.

Sufletul nostru are trei părți:

- *partea rațională*, este deasupra sânelului stâng până la furca pieptului;
- *partea mâniaoasă*, este în mijlocul inimii, și
- *partea poftitoare*, care este din mijlocul inimii până la buric.

Toate aceste trei părți ale sufletului nostru au virtuțile lor, patimile lor și visele lor. Trebuie să le cunoști care sunt din partea rațională, care din partea mâniaoasă sau din partea poftitoare.

Apoi sunt vise de la natură, de la tunete, de la fulgere, de la huietul apelor, de la vânturi. Voi dacă nu știți, vă poate înșela în tot chipul. Ușor te înșală. De aceea este oprit să nu creadă nimeni în vise, *că pe cei slabi* – cum zice Scriptura –, *pe mulți visele i-au dus la pierzanie.* Sunt vedenii și de la diavoli.

Și diavolul este putere nălucitoare. El se face în chipul lui Hristos, de strălucește ca soarele; în chipul Maicii Domnului, în chip de înger, în chip de sfinți, în tot chipul. Numai te-a prăpădit, dacă ai crezut. N-ați auzit ce spune Apostolul Pavel? *Nu-i de mirare că și satana se face în chip de înger de lumină; și slujitorii nedreptății se fac în chip de slujitori ai dreptății.* Deci bagă de seamă! Nu primi nici un fel de arătare, nici nu fel de vedenie.

Sfinții Părinți ai Patericului, marii sihaștri care trăiau numai cu rădăcini în pustie, aveau adesea luptă cu diavolii.

La unul a venit un diavol în chipul lui Hristos și el își căuta de lucru, că lucra la coșnițe. Acela strălucea ca soarele, iar bătrânul închidea ochii. Și a strigat diavolul:

- Bătrânule, da uită-te la mine!

- Dar cine ești tu?
- Dar nu vezi că eu sunt „Hristos”?
- Și acela închidea ochii mai tare:
- Eu sunt păcătos, a zis el, și nu sunt vrednic să văd pe Hristos.
- Ei, bătrânule blestemat, m-ai cunoscut! Și a și fugit, că a văzut că l-a cunoscut.

*

Alt bătrân sihastru mergea prin pădure. Iată un „arhanghel” strălucea ca soarele și avea o stâlpă de finic și un crin în mână, cum a venit de la „Buna vestire”. El mergea ca să-l ajungă pe bătrân pe alătura, dar bătrânul tot se uita în altă parte:

- Bătrânule, uită-te la mine!
- Dar bătrânul s-a întors cu spatele și a zis:
- Dar cine ești tu?
- Eu sunt „arhanghelul Gavriil!” Pentru viața ta cea sfântă, pentru nevoița ta, pentru rugăciunile tale și pentru toată osteneala ta, am venit să-ți aduc o veste bună din cer, de la Maica Domnului.
- Ia seama că ai fost trimis la altul! Ai greșit adresa. Eu sunt om păcătos și nu sunt vrednic să văd pe Arhanghelul Gavriil!
- Ticălosule bătrân! Nu vă putem înșela, că nu vă închinați nouă.
- Să se închine vouă cel care vă slujește vouă, că eu mă închin lui Hristos și n-am nevoie de noi!

*

Așa fugeau sfinții de vedenii. Dar ai să mă întrebi: „Părinte, poate a vrut Dumnezeu în viața mea să-mi arate o vedenie, ceva, un vis, n-ar fi păcat că eu nu am crezut? Poate să fie ceva adevărat. Oare nu-i păcat că eu refuz un semn de la Dumnezeu?”

Nu-i păcat, Doamne ferește! Dumnezeu, Care fericește pe cei smeriți, niciodată nu se supără când ei fac lucruri din smerenie, că nu se socotesc vrednici de a vedea îngeri. Ai văzut Sfântul Isaac Sirul ce spune? **Mai de folos îți este de mii de ori, omule, să-ți vezi păcatele tale, decât să vezi îngeri.** Și mai departe: **Mai de folos îți este ție să plângi un ceas pentru păcatele tale, decât să vezi îngeri și să învii morții cu rugăciunea, sau să faci minuni!**

Să avem smerenia aceea de care zicea marele Prooroc David: *Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea.* Să ne vedem păcatele și să le plângem! Asta-i poziția care nu te duce la cădere niciodată. Iar cei ce-au văzut îngeri, i-au înșelat diavoli, i-au dus în pierzare.

Sfântul Ioan Scărarul spune așa în cuvântul trei din „Scară”: **Dracii slavei deșarte, pe cei slabi de minte, i-au făcut prooroci** – că el o să se laude că este prooroc, că a văzut vedenii –, **iar cela ce tuturor visurilor și vedeniilor nu crede, filosof duhovnicesc este.**

SĂ NE PĂZIM DE VEDENII

Dar poate ai să-mi spui: „Părinte, dar dacă este o veste ceva, și poate Dumnezeu vrea să mă încredințeze?”

Am să vă arăt ce zice Sfântul Diadoh al Foticeii, cât de mult iubește Dumnezeu pe cel care nu crede în vedenii și vise, și cât de mult îl laudă. Așa spune într-o istorioară:

Un boier mare avea palate, moșii și averi multe, și avea o slugă foarte credincioasă, Ion, la care îi încredința cheia de la casă, toate, toate. Odată boierul acesta a plecat de acasă cu soția și copiii, și i-a dat cheile de la palat, cheile de la poartă și i-a spus așa:

–Băietе, rămâi stăpân pe toată averea mea. Bagă de seamă! Chiar eu dacă am să vin, și dacă vin noaptea, să nu mă recunoști! Eu dacă vin, numai ziua am să vin; dacă nu, nu da drumul la poartă! Cheile sunt la tine. Nu recunoști pe nimeni până nu vin eu, ca nu cumva să recunoști pe altcineva noaptea și să vină să prede casa.

Acela pune mâna pe chei și zice:

– Da, stăpâne, așa fac!

Ce s-a întâmplat? Tocmai el a fost vinovat, că în loc să vină ziua a ajuns noaptea acasă. Bate în poartă. Vine sluga.

– Măi, Ioane, dă drumul!

– Fugi de-acolo, tiranule, vrăjmașule!

– Eu sunt, măi, stăpânul.

– Nu te cunosc! Eu am poruncă de la domnul meu. Tu ai luat glasul stăpânului meu, te-ai făcut lup și vii ca păstor. Nu te cunosc!

– Eu sunt, măi băietе! Da' nu cunoști căruța, caii și pe mine nu mă cunoști?

– Niciodată noaptea nu te cunosc! Vino mâine! N-ai spus că vii ziua? Să te văd eu la ochi dacă ești tu. Câți nu pot vorbi ca stăpânul meu?

Și n-a dat drumul boierului. Și a stat boierul toată noaptea la poartă, până s-a ridicat soarele.

– Dumneata ești?

– Da.

– Poftim! Așa am primit poruncă, noaptea să nu primesc pe nimeni.

Na! Și nu numai că nu s-a supărat boierul:

– Bravo, măi! Ia asta este slugă credincioasă. Am venit eu cu soția și copiii și n-a dat drumul. „Nu te cunosc noaptea!”

*

Așa este cel care nu crede în vedenii și în vise. Ferice de el. Ce spune Apostolul? *Noaptea este veacul de acum*. În veacul de acum să nu dorim să vedem îngeri! Auzi ce spune un sfânt părinte? **Daca vrei să ajungi la nebunie și la ieșirea din minți, primește arătările cerești în veacul de acum!**

Deci, nu numai că nu se supără Dumnezeu când nu credem noi în vise și vedenii care se arată nouă ca lumină sau foc, sau stele, sau îngeri, sau sfinți, sau prooroci, sau hristoși, sau în chipul Maicii Domnului, ci foarte mult ne iubește. Aici să știi că veacul de acum este ca o noapte, că dracii se pot preface în îngeri de lumină. Cel ce nu crede în vise și vedenii este un adevărat credincios. Deci să nu crezi vreodată că se supără Dumnezeu când tu nu vei crede în acestea! Că dacă ar fi adevărate, Dumnezeu ți le lămurește ție acestea, nu prin tine, ci prin alții care au darul deslușirii duhurilor. Iar când sunt multe mărturii că un vis sau o vedenie a fost de la Dumnezeu, întrebă pe alții mai înțelepți decât tine.

Vine o bătrână și-mi spune: „Părinte, am visat asta, am visat asta; o să fie rău!” „Cine ți-a spus, mamă?” „Am visat eu astă noapte”. „Te-a amăgit diavolul. Ți-a spus ce-a vrut el și tu vii tulburată de vise la mine”. Voi n-ați auzit ce spune Apostolul Pavel? *Prin credință umblă, nu prin vedere*. N-ați auzit ce spune Hristos în fericirea a zecea, după înviere? *Ferice de cel ce n-a văzut și a crezut*. Deci n-am nevoie să văd ca să cred. Că dacă eu cred după ce văd, nu mai am credință.

Ce este credința? Auzi ce spune Apostolul: *Credința este dovedirea lucrurilor celor nevăzute și adevărarea lucrurilor celor nădăjduite*. Auzi care-i credința? Să dovedești prin credință cele ce nu ai văzut și să adeverești prin credință ceea ce nădăjduiești. Asta este credința cea adevărată. Că dacă am văzut, nu mai este credință. Iar dacă n-am văzut și am crezut, atunci mă fericește Hristos ca pe cei pe care i-a fericit în Evanghelie.

*

Frate, să nu dorești să vezi îngerii! Că așa te poate înșela satana cât vrea. Iată ce trebuie să vedem noi. Păcatele noastre! Să ne mărturisim, să ne căim, să ne pocăim pentru ele. *Că nimic necurat nu poate intra în Împărăția Cerurilor.*

Auzi ce spune Sfântul Efreem Sirul în rugăciunea sobornicească, care se spune în Postul Mare: „Așa Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd păcatele mele și să nu osândesc pe fratele meu (să nu judec pe altul), că binecuvântat ești în veci. Amin.”

Iar Sfântul Isaac Sirul zice: **Mai înainte intră întru împărăția lui Dumnezeu cel ce-și vede păcatele sale, decât cel ce vede îngerii.**

Asta să vedem. Să nu ne socotim noi vrednici să vorbim cu sfinții și cu Maica Domnului! Totul este mândrie!

Să ne vedem păcatele noastre și să le plângem! Asta-i cea mai înaltă filosofie sub cer. Nu credeți în vise sau în vedenii! Că or să iasă vedeniști de tot felul, de ar să umple lumea, că toți sunt înaintemergătorii lui Antihrist.

O ISTORIOARĂ CU O VEDENIE FALSĂ

La un călugăr, seara, când voia să se culce, intra în chilie un înger atât de strălucitor, încât îi lua ochii. Și când intra el, venea și cu mireasmă bună, ca să zică că este de la Duhul Sfânt. Nu-l îndemna la rău, ci atât îi spunea: „Scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea și pravila ta!” Iar el spunea: „Eu mi-am făcut rugăciunea”. Dar îngerul spunea: „Nu. Mai roagă-te”. „Dar eu mi-am făcut pravila”. Dar îngerul repeta: „Nu știi ce spune Apostolul Pavel: *Neîncetat vă rugați?*” Și când voia să se culce, iar îl scula. Omul, dacă nu doarme, se tulbură. Nu-l lăsa îngerul să se odihnească. Și l-a sculat așa timp de vreo trei luni. Iar călugărul zicea: „Cum să nu mă rog, dacă vine îngerul Domnului, că așa zice Sfântul Apostol Pavel!”

Tulburându-se el așa, a slăbit și s-a îmbolnăvit. Și se întâlnește cu un sihastru bătrân, că în pustia Egiptului erau mii de pustnici, ucenici ai Sfântului Antonie cel Mare. Bătrânul îl vede așa slab și tulburat și-i zice:

– Ce ai frate? Cum o mai duci?

– Părinte, bine o duc.

Era un cuvânt de mândrie. Însă omul trebuie să zică cu smerenie că nu face nimic bun.

– Cum bine? zice părintele.

– Părinte, cu ajutorul lui Dumnezeu, de trei luni mă scoală îngerul la rugăciune!

– Și cum te scoală?

– Când mă culc, vine lângă mine, mă scoală la rugăciune și se roagă și el cu mine!

– Ia aminte, frate, că acela nu este îngerul Domnului. Acela este satana, care te pândește pe tine!

– Dar ce să fac, părinte? Eu văd că de când mă scol sunt bolnav și tulburat și niciodată n-am umilință, că mă împietresc la inimă...

– Uite așa să faci. Când va veni să te scoale la rugăciune, să zici: „Eu nu vreau să mă scol acuma, ci când va veni vremea, la miezul nopții. Atunci o să mă scol. Nu mă scula tu pe mine”.

Dacă îți va spune că este îngerul Domnului, să-i spui: „Eu sunt om păcătos și nu-s vrednic să mă scoale pe mine îngerii!” Diavolul, când aude de smerenie, fuge. El nu vrea niciodată să spui că ești om păcătos, că el a căzut din mândrie. Deci așa să-i spui: „Eu sunt om păcătos și nevrednic să mă scoale îngerii. Când voi vrea mă voi scola; când nu, voi dormi. Tu să nu mai vii la mine!”

S-a dus călugărul seara acasă și, cum a ajuns, s-a culcat. Și a venit îngerul acela și i-a zis:

– Scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea și pravila ta!

– Nu mă scol!

– Păi de ce?

– Când voi vrea eu o să mă scol, nu când vrei tu!
– Blestematule călugăr, te-ai dus la bătrânul acela, care este călugăr mincinos și fățarnic. El te-a învățat să nu mai ascuți de mine! Dar călugărul acela este iubitor de argint. Că a venit la el un om sărac și i-a cerut un ban, iar el a zis că n-are. Și totuși are trei arginți pe un geam. Are trei bani și i ține într-o carte pe geam. Și a zis către sărac că n-are bani.

Apoi s-a făcut nevăzut. Dar călugărul a zis:

– Blestematule diavole, eu văd acum că ești tatăl micuunii!

Apoi bătrânul s-a întâlnit cu călugărul. El era înainte-văzător. Și i-a zis călugărului: „Nu-i așa că ți-a zis că am trei bani pe geam? Am, dar a venit un bețivan, care face numai rău; l-am văzut beat și știam că o să vină o femeie săracă a doua zi și am ținut banii să-i dau la acea necăjită, nu la bețivan. Dar tu ia aminte, frate, că eu știu ce ți-a spus despre mine, că sunt iubitor de argint, fățarnic și mincinos. Deci să nu-l mai ascuți că te duce la pieire, măcar că te scoală la rugăciune”.

Din ziua aceea n-a mai venit îngerul iadului, că a văzut că s-a supărat călugărul pe dânsul.

*

Să știți că diavolul se arată în chip de înger, sau în alt chip, sau în chipul lui Hristos, sau în chip de arhanghel, de sfinți, de ierarhi sau de cuvioși. El întâi te învață de bine, până te închini lui. Iar după ce te închini lui, te duce la pierzare. Nu venea diavolul la un călugăr de 30 de ani și-i spunea taine mari? Adică: „Părinte, eu sunt îngerul Domnului. Ia seama că peste 7-8 zile or să-l prade pe călugărul cutare. O să-i ia lucrurile lui și o să le ascundă în cutare peșteră. Ține minte, să le iei de acolo și să le aduci călugărului înapoi”. Apoi i-a îndemnat diavolul pe aceia să fure, și le-a arătat că este înger.

Se duce „îngerul” acela în chip de călugăr și zice: „Vai de mine, m-au prădat hoții, mi-au luat tot!” Iar călugărul cel amăgit i-a zis: „Hai că-ți spun eu unde sunt lucrurile tale. A fost îngerul Domnului și mi-a spus unde sunt. Sunt în cutare peșteră”. Le-a găsit acolo. Și a zis: „Măi, chiar că a fost îngerul Domnului, din moment ce a știut unde au fost puse lucrurile mele”.

Aude un bătrân de acestea și le spune că aceia sunt diavoli, și cel care i-a pus să fure și cel care se arată în chip de înger, ca să creadă în minciunile lui și să-i ducă la pierzare pe toți. Atunci a întrebat: „De unde știi, părinte, că ei spun adevărul? Aceștia sunt draci pitonicești care spun viitorul, cunosc viitorul și spun ce-o să fie peste o săptămână, peste o lună, ca să crezi lor și apoi să te prăpădești.

DESPRE VRĂJITORI ȘI GHICITORI

– Părinte, sunt creștini ortodocși care aleargă la vrăjitori și la cei care deschid pravila. Se poate așa ceva?

– Cei care deschid pravila, călugări sau preoți de mir sau maici, au căzut din dreapta credință. Aceia se cheamă ghitii, adică vrăjitori cu lucruri sfinte. Cine se duce la cei care deschid pravila, 10 ani nu se pot împărtași. Iar cel care deschide pravila, dacă-i preot sau călugăr, este anatema și este despărțit de Biserică, pentru că face vrăji cu lucruri sfinte.

Ai văzut că vine câte o babă ca să te înșele și să te ducă în iad: „Hai să-ți descântă baba!” Cu ghiochiul, cu cărți, să-ți facă de „ursită”; că ai să te măriți, că are să te ia cutare, cutare. N-ai pățit de acestea?

Și numai vezi că baba face cruce la descântece și o auzi că zice „Tatăl nostru” și apoi descântă. Iar la urmă zice: „Descântecul de la mine, leacul de la Maica Domnului!” Auzi ce zice sluga diavolului? Auzi satana cum amestecă otrava cu mierea, ca să te ducă în fundul iadului? Dar ce legătură are Maica Domnului cu descântecul babei? Biserica condamnă pe descântători: „Cei ce caută în bobi, cei ce caută în cafea, cei ce caută în cărți, cei ce sting cărbuni, cei ce caută în palme –

chiromanția –, sunt opriți 7 ani de la Sfânta Împărtășanie”.

Cei care sunt vrăjitori, care fac de ursită, care umblă să ia mana de la animale, aceia sunt opriți 12 ani, iar fermecătorii, 25 de ani. Sunt 13 feluri de vrăjitorii și toate sunt date anatema de Biserică.

Voi când veți auzi că unul deschide cartea, să fugiți ca de satana de el, că acela-i ghitu, vrăjitor cu lucruri sfinte. Și baba care face cruce la descântece este tot ghitie, tot diavolul o ține, ca să te înșele pe tine. „Măi, dar n-a fi păcat! N-a fi păcat, că baba a zis *Tatăl nostru* și a făcut curce!”

Auzi cum amestecă diavolul otrava cu mierea și lumina cu întunericul, ca să te ducă în iad? Ce legătură are Crucea sau Maica Domnului cu vrăjitorii și fermecătorii toți sunt anatema, despărțiți de Trupul lui Hristos, care este Biserica!

De asemenea, sunt anatema cei care fac descântece cu tunete, cei care vrăjesc cu stelele, alungătorii de nori, vrăjitorii de mațe, cei care vrăjesc cu păsările. Noi le avem toate în rânduielele Sfântului Ioan Gură de Aur.

Toți sunt fermecători, care iau mana la vaci și la câmp cu puterea drăcească. La aceștia slujesc anumiți diavoli, numiți pitonicești, care ghicesc viitorul, și diavoli arhiconi, care știu Scripturile. Iar cei ce deschid cărțile se cheamă „ghitii”, vrăjitori cu lucruri sfinte, pe limba grecească. Grecii au esența Ortodoxiei. De la greci au luat credința ortodoxă atâtea țări și rușii, care în anul 1988 au făcut mileniul de la încreștinare.

De aceea vă spun să nu primiți în casa voastră vrăjitori, țigănci cu ghiocul, cu cărțile de joc; să nu-ți vină să-ți ghicească și să te înșele. Ia un ciomag și zi: „Fugi, diavole! Pleacă din jurul casei mele!”

Să nu vă înșelați, că nici o legătură nu are lumina cu întunericul.

Ai văzut pe marele Apostol Pavel, când a intrat în orașul Filipi? Conducătorul orașului Filipi avea vrăjitoare „ghitii”. Știți voi ce înseamnă ghitii? Sunt diavoli pitonicești și spun ce are să fie mâine, poimâine; ei ghicesc viitorul.

Era o fată fecioară în Filipi și a intrat un diavol în inima ei. Când intra în inima ei diavolul pitonicesc, care ghicește viitorul, ea făcea mare venit stăpânilor săi.

Iar când a intrat Apostolul Pavel cu Sila în orașul Filipi, satana a cunoscut că sunt apostoli și a început să strige prin fata asta: „Acești oameni sunt de la Dumnezeu și ne vestesc nouă calea mântuirii!” Auzi cum a spus adevărul?

Și cum făcea această fiică stăpânită de diavoli? Avea un scaun cu trei picioare și stătea pe el; pe dedesupt intra diavolul și ea stătea până se umplea de duh pitonicesc și spunea cele viitoare – adică ce o să fie peste un an, peste o lună – și câștiga pentru stăpâni, că era slujnică la stăpâni, și făcea mare câștig domnilor ei.

Dar Pavel Apostolul a spus: *În numele lui Iisus Hristos îți spun: Taci și ieși dintr-însa!* Nu-i nevoie să ne vestească pe noi diavolul.

Ea a căzut pe spate și a rămas bolnavă și a vindecat-o Pavel. S-au dus repede slugile la mai-marele orașului din Filipi: „Uite, au venit doi din aceia de-ai lui Hristos Cel răstignit și, gata, fata dumneavoastră a murit și nu mai poate spune vrăjile și ghiciturile ei!” Dar ea nu murise, ci numai a ieșit dracul pitonicesc din ea.

Atunci s-au mâniat stăpânii și au prins pe Pavel și pe Sila și i-au băgat legați cu lanțuri în temniță, cu picioarele în butuci, și i-au bătut. Iar Pavel și Sila la miezul nopții s-au sculat de la rugăciune, cum puteau așa legați, și se închinau. Când se închinau ei, s-a cutremurat temnița, s-au deschis toate ușile și au căzut toate lanțurile de pe ei, iar cei care păzeau temnița au scos sabia să se junghie. Și Pavel a spus: *Nimeni să nu plece! Nu vă faceți seama! Toți suntem aici;* și au căzut lanțurile de pe toți deținuții. Voi nu citiți Faptele Apostolilor?

Atunci mai-marele orașului Filipi a venit și a spus: „Doamne, acei doi care i-ați băgat în temniță, care au scos diavolul din fiica dumneavoastră, s-au rugat și s-a cutremurat temnița și s-au dezlegat toți care erau închiși în temniță. Noi era să ne omorâm, crezând că au scăpat. Iată, am văzut și pe îngerul Domnului care a venit la cei doi Apostoli la miezul nopții și s-a cutremurat temnița din temelii.”

Și a venit mai-marele temniței. Când a văzut pe toți dezlegați, a întrebat:

– Oameni buni, cine sunteți?

– Noi suntem apostolii lui Iisus Hristos! Noi am scos diavolul din vrăjitoarea aceea care ghicea la oameni, că înșela toată lumea, pentru că avea duh pitonicesc într-însa.

Apoi temnicerul a spus către Pavel: *Ia și mă botează și pe mine că și eu cred în Dumnezeuul vostru!* Atunci a crezut în Hristos mai-marele temniței cu soția lui și l-a botezat pe el și casa lui. Și au dat drumul la apostoli să predice Evanghelia în toate părțile.

Dar pentru ce i-a băgat pe ei în temniță? Pentru fiica aceea din care a scos demonul cu care ghicea viitorul, și alții sunt arhicondri, care știu Scriptura pe de rost. Aceștia se bagă în oamenii eretici și la sectari și-i fac să înțeleagă Scriptura pe dos, nu așa cum trebuie.

Voi știți că acum la sfârșitul lumii o să iasă înaintemergătorii lui Antihrist și au să facă minuni și semne mari?

Dacă tu acum crezi în acești nebuni și îndrăciți, ce-o să faci când ai să vezi că vine înaintea ta și din paie uscate are să-ți facă pâine caldă; și din viță uscată o să facă să curgă vinul cel mai bun și ai să vezi munții că pleacă?

Vezi sectarii? Sunt înaintemergătorii lui Antihrist, că strâmbă credința. Aceștia care strâmbă dreapta credință sunt înaintemergătorii lui Antihrist orice sectă ar fi. Păziți-vă de aceștia ca de foc, ca de lucrurile întunericului!

DREAPTA CREDINȚĂ A NEAMULUI ROMÂNESC

Să știți că rădăcina și viața poporului nostru, înaintea lui Dumnezeu, este credința cea dreaptă în Hristos, adică Ortodoxia. Noi ne-am încreștinat de aproape două mii de ani, din timpul Sfântului Apostol Andrei.

Coloniștii romani, cărora le-au predicat Sfinții Apostoli Petru și Pavel la Roma, și cei din Grecia, când au venit aici cu legiunile romane, au adus credința ortodoxă. Eram daci pe atunci; strămoșii noștri sunt dacii și romanii, de la care am rămas noi românii. De atunci, de când am primit sfânta și dreapta credință în Dumnezeu, poporul nostru a avut viață. Până atunci a fost mort; numai cu trupul era viu, iar cu sufletul era mort. Viața poporului român este dreapta credință în Iisus Hristos. Băgați de seamă! Ca popor creștin de două mii de ani de când suntem noi, am avut toată administrația noastră și toată tradiția noastră sfântă. Să ținem cu tărie la credința ortodoxă.

Ați văzut dumneavoastră de la primii voievozi creștini ai românilor, de când sunt cele trei Țări Române, Moldova, Muntenia și Ardealul, toți au fost creștini ortodocși.

Ați văzut pe Mihai Viteazul? Mama lui a fost călugăriță. Du-te la Mănăstirea Cozia și vei vedea, lângă Mircea cel Bătrân, care a întemeiat această mănăstire și-i înmormântat acolo, o lespede de piatră pe care scrie: „Aici odihnește Monahia Teofana, mama lui Mihai Viteazul”. Ai auzit? El domn peste trei principate și mama lui călugăriță. Apoi și Ștefan cel Mare. Du-te la Mănăstirea Probota, unde este înmormântat Petru Rareș, făcută de el. Vei vedea lângă dânsul scrie: „Aici odihnește roaba lui Dumnezeu, Monahia Maria Oltea, mama lui Ștefan cel Mare”. Ei domni și mamele lor călugărițe! Vedeți voi câtă unire era între credință și conducere atunci? Cel ce conducea țara avea mamă călugăriță și frate călugăr. Așa trebuie să murim!

Au cunoscut că totul este deșertăciune. Da, erau adevărați domni: „Oricât ar fi, viața asta este umbră și vis! Este o scurtă trecere! Dar eu când mor mă duc la o viață care nu are sfârșit. Cine are să se roage pentru mine?” Așa cugetau înaintașii.

Ai văzut că toți își făceau câte o mănăstire și mormânt în mănăstire? Fericiți și de trei ori fericiți au fost domni noștri ortodocși: Ștefan cel Mare și Sfânt, la Putna; Ieremia Movilă și Gheorghe Movilă, la Sucevița; Petru Rareș, la Probota; Lăpușeanu, la Slatina; Alexandru cel Bun, la Bistrița; Mircea cel Bătrân, la Cozia. Ai auzit unde este inima lor? *Unde este inima ta, acolo va fi și comoara ta.* Pentru aceea au făcut ei mănăstiri, ca să fie pomeniți sute de ani la Sfânta Liturghie.

Ștefan cel Mare n-a fost baptist! Mircea cel Bătrân n-a fost evanghelist sau adventist! Alexandru cel Bun n-a fost martorul lui Iehova, ca nebunii ăștia care au ieșit acum. Nici o sectă nu exista în țara noastră pe atunci. Aceștia vin din străinătate, plătiți de masoni, să ne strice dreapta credință și originea noastră și rădăcina noastră de popor ortodox.

Ce spune Sfântul Efreem Sirul? „Cu omul eretic să nu vorbești, în casă să nu-l primești, la masă să nu stai cu dânsul, bună ziua să nu-i dai”. Aceștia sunt înaintemergătorii lui Antihrist. Că Mântuitorul a spus la Efeseni, prin Apostolul Pavel: *Biserica este Trupul lui Hristos, iar cap al Bisericii este Hristos*. Fiecare sectar care s-a despărțit de Biserică, s-a despărțit de Hristos. Este om al satanei.

Evanghelia spune: *În vremea de apoi vor ieși hristoși mincinoși și prooroci mincinoși și pe mulți vor înșela*. Păziți-vă de sectari care dau broșuri prin trenuri, prin gări și prin cutiile de poștă și unde văd oameni, dau gratuit otrava lor. Când vei vedea o carte că nu are aprobarea Sfântului Sinod și nu are cruce pe ea, dă-o pe foc, chiar Biblie dacă este! Dacă-i sectară și scrie să nu vă închinați la icoane, dă-o pe foc! Nici un păcat nu ai! Aceasta este otrava semănată de înaintemergătorii lui Antihrist. Toate sunt otravă.

Să țineți credința care ați supt-o de la piepturile maicilor voastre! Să țineți credința care o avem de două mii de ani! Nu vă luați după slugile satanei, care vin din Apus cu milioane de dolari. Ei cumpără pe cei proști și nelămuriți în credință, ca să rupă unitatea și sufletul poporului român și vor să facă cele mai mari erezii și nebunii în țara asta.

Păziți-vă de nebunii aceștia! Au case de rugăciune, dar acolo-i casa satanei. Unde nu sunt preoți și arhierei, nu este Hristos. Că Mântuitorul a spus așa la Apostoli: *Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, iertate vor fi. Iar căroră le veți ține, ținute vor fi*. Nu la sectari le-a spus aceasta, ci la Apostoli, la episcopi și la preoți. Căci apostolii prin puterea mâinilor și prin succesiunea apostolică, au dat harul Duhului Sfânt la toți preoții din lume, prin hirotonii.

Deci băgați de seamă că sectarii nu au ierarhie canonică; n-au pe Duhul Sfânt în ei; n-au cele șapte Sfinte Taine, nu cinstesc pe Maica Domnului și Sfânta Cruce și nu au mântuire. De aceea, ferțiți-vă de sectanți. Auzi ce spune Apostolul Pavel? *Luați aminte de voi și de turma voastră, întru care v-a pus pe voi Duhul Sfânt păstori*, zice la preoți și la arhierei.

Celor doisprezece apostoli pe care i-a ales Hristos când S-a înălțat la cer le-a spus: *Stați în Ierusalim până vă veți îmbraca cu putere de sus!* Și la Duminica Mare, după zece zile, a venit peste ei Duhul Sfânt de sus, în chip de limbi de foc. Pe urmă vorbeau toate limbile de sub cer. Și după ce i-a îmbrăcat cu putere de sus i-a trimis zicând: *Mergând propovăduiți Evanghelia în toată lumea, Botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Cel ce va crede și se va boteza, se va mântui, iar cine nu, se va osândi*. Deci Biserica lui Hristos are ierarhie canonică, Duhul Sfânt este în Biserică și cap al Bisericii este Hristos. Toți sectarii care sau rupt de Hristos și nu merg la Biserică, sunt fiii lui Antihrist și înaintemergători ai satanei. Să nu vă luați după ei! Să nu spuneți că nu v-am arătat adevărul!

Să ținem credința noastră pe care au ținut-o toți voievozii noștri și toți protopărinții noștri și toți românii cei adevărați. Dacă vrei să fii fiu adevărat al lui Hristos și al Țării Românești, să ții credința cea dreaptă ortodoxă, care o ținem de două mii de ani. Dacă nu, nu ești fiu al lui Hristos și al Bisericii, și ești străin de neamul românesc. Nu poți fi cetățean creștin și român, dacă nu ai dreapta credință în Hristos. Ești stăin. Nu ești fiu al țării, că fiu adevărat al României este cel care-i ortodox, pentru că Biserica Ortodoxă predomină în țara noastră de două mii de ani, iar pe cei care-s sectari să nu-i primim în casele noastre.

Iar cei care au confesiuni aprobate de stat, cum sunt catolicii și lipovenii, treaba lor. Aceia sunt cu credința lor. Dar aceștia care s-au rupt de Biserica Ortodoxă și s-au facut sectari, nu sunt fii adevărați ai țării noastre, nici ai Bisericii, ci sunt înaintemergători ai satanei. Așa să știți. Sunt prooroci mincinoși care vor să vă rupă credința și să ducă la pierzare poporul nostru blând. Tineți dreapta credință și nu ascultați de ei!

Țara noastră românească a fost ortodoxă dintotdeauna și trebuie să țină linia Ortodoxiei.

Ortodocși suntem de la origine, de la colonizarea Daciei, ortodocși am trăit timp de două mii de ani și ortodocși trebuie să rămânem până la moarte. Asta este adevărata credință ortodoxă a României. Nu primiți nimic din afară, că toți vor să ne strice unitatea neamului, a credinței și a Bisericii. Toți aceștia sunt vrăjmașii Crucii lui Hristos.

CUM CITIM ÎN SFÂNTA SCRIPTURĂ

Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească. La un copil de clasa întâi, dacă i s-ar preda un lucru de academie, ce știe acela? El de-abia învață câteva cuvinte: ușă, ac, rac și cutare. De-abia învață cum să facă un cârlig, să scrie litera a, b, c și dacă-i spui lucruri mari nu înțelege nimic. Așa și în Sfânta Scriptură. Dacă mă apuc să spun lucruri adânci din Sfânta Scriptură, ori adormiți cu toții, ori plecați. Vă plictisesc, pentru că vă dau vouă hrană prea tare.

Nu auziți ce spune Apostolul Pavel? *Cât ați fost prunci în Domnul nostru Iisus Hristos, v-am hrănit cu laptele cel cuvântător al Evangheliei, că nu erați în stare să mâncați hrană vârtoasă.* Așa se întâmplă în Scriptură. Sunt cuvinte tari și hrană tare în Scriptură, pentru cei desăvârșiți, nu pentru poporul de la țară. Dacă unui copil care suge de la pieptul mamei lui, i-aș da să mănânce carne, îl hrănesc sau îl omor? Îl omor. De ce? Pentru că are dinți de lapte, moi. Așa păștește cel ce se bagă în Sfânta Scriptură cu dinții înțelegerii de lapte. De aceea spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „Nu spargeți oasele Scripturii, având dinții înțelegerii voastre de lapte, ca să nu pieriți”.

Deci Sfânta Scriptură este așa cum ai merge mata pe o câmpie și găsești o fântână cu ciutură. Și dacă ești însetat, doar n-o să bei toată fântâna, când ți-e sete. Dar ce faci? Din fântână scoți apă cu ciutura, din ciutura pui în căldare, din căldare în cană și din cană pui în pahar. Din pahar bei cât îți trebuie și fântâna rămâne curată și tu ți-ai potolit setea.

Așa să faci și cu citirea Sfintei Scripturi. De aici s-au făcut sectele. S-au băgat în Sfânta Scriptură după capul lor. Sfânta Scriptură este foarte adâncă și cine o citește fără tălmăci, fără să știe cum o explică Sfinții Părinți, se prăpădește. Dar nu-i de vină Sfânta Scriptură – căci apa este cuvântul lui Dumnezeu –, e de vină omul care se bagă în Sfânta Scriptură nepregătit și fără să înțeleagă lucrurile.

Nu vă luați după sectari, care răstălmăcesc Scriptura, că vă prăpădiți. Auzi ce spune Sfântul Apostol Petru despre scrierile Sfântului Apostol Pavel: *În toate epistolele sale, în care sunt unele lucruri cu anevoie de înțeles, pe care cei neștiutori și ne întăriți le răstălmăcesc, ca și celelalte Scripturi, spre a lor pierzare.*

Vă dau un exemplu: *Ridicat-ai de la mare caii Tăi, tulburând ape multe.* Tu acolo crezi că este vorba de mare și de cai și de ape. Când colo, marea-i toată lumea, caii sunt apostolii care au alergat să predice în toată lumea cuvântul lui Dumnezeu, apele multe sunt toate popoarele păgâne, care au fost tulburate de predicarea Evangheliei și de dărâmarea capiștilor idolești. Iată cum se citește în Sfânta Scriptură și cum înțelegem noi.

Nu poate un copil mic să știe cele preafnalte. Așa și omul care-i simplu, de la țară. Te duci și-i arăți acolo: „Nu te închina la icoane, că este chip cioplit”. Dar ce legătură are idolul cu sfintele icoane? La porunca a doua din Decalog zice: *Să nu-ți faci ție chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt în cer sus, pe pământ jos, în apă și sub pământ. Să nu te închini lor, nici să le slujești.* Aici de idoli vorbește. Porunca a doua. Dar dă câteva file mai înainte, la Facere și la Ieșire, și-ți spune acolo: *Și a spus Dumnezeu lui Moise, să facă cortul mărturie cioplit din lemn de salcâm; și să facă sicriul Legii Domnului, îmbrăcat cu aur și doi heruvimi de aur deasupra lui, și să se facă perdeaua care stă înaintea sfintelor, de in mohorât răsucit, cu heruvimi cusuți și cutare.*

Uite, acolo în Decalog spune Dumnezeu să nu faci chip cioplit și dincoace spune să faci chip cioplit: *Vei face doi heruvimi de măslin, de șase coți înălțime și vei face chipuri de heruvimi.* Icoane, nu?

Iată, Dumnezeu acolo se pare că spune să nu faci icoane, dincoace spune să faci icoane. Și un

sectar te duce pe tine, care nu știi, și-ți arată numai acolo, dar dincoace nu-ți arată. Și tot Dumnezeu a spus să facă icoane. Nu-i prost sectarul să-ți arate și arma care-i împotriva lui.

De aceea vă spun să vă țineți de post și de Biserică! Sfântul și dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul spune așa: „Dacă citim noi în Sfânta Scriptură și ajungem la un loc unde nu înțelegem, să nu o luăm după mintea noastră și să zicem că aici este un loc răzvrătit sau nedrept. Să-i spui dracului acestuia, al iscodirii, care te duce la erezie și la sectarism: „Ia ascultă, diavole! Ce-mi spui tu mie, că aici în Sfânta Scriptură este ceva nedrept? Eu am auzit pe Duhul Sfânt, Care spune așa: *Credincios este Domnul întru toate cuvintele Sale, și cuvios întru toate lucrurile Sale*”.

Deci clar că Dumnezeu este credincios întru cuvintele Sale. Dacă îți mai pune la îndoială cutare lucru din Scriptură, zi către demonul acesta: „Ia ascultă, diavole – să-i spui în gând –, eu am auzit pe Duhul Sfânt zicând așa: *Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint cu foc lămurit, și ispitit și curățit de șapte ori*. Ai auzit cuvintele Domnului? Sunt cuvinte curate; argint cu foc lămurit, și ispitit de șapte ori. Deci clar!”

Deci asta am vrut să vă spun, pentru că dați de sectari. Să nu vă luați după ei. Aveți păstori; aveți biserica voastră istorică de sute de ani acolo. Biserica noastră-i de două mii de ani, iar sectele astea știți cum au apărut? Ca ciupercile după ploaie; ca neghina prin grâu. Niște buruieni crescute la umbra Bisericii.

Aceștia sunt cei de care spune Mântuitorul în Evanghelie: *În vremea de apoi mulți prooroci mincinoși se vor arăta și pe mulți vor înșela*. Sectarii schimbă adevărul Scripturii și suferesc înțelesul Scripturii după capul lor, se rătăcesc și ei și rătăcesc și pe cei care îi ascultă.

Deci acesta mi-a fost scopul cuvântului de astăzi, să nu dați crezării cuvintelor sectarilor, cum zice și Sfântul Ioan Evanghelistul: *Fiilor, nu dați crezare oricărui duh. Cercați, că nu toate duhurile sunt de la Dumnezeu*. Cine te învață să nu te închini la sfintele icoane, sau să nu ascuți de preoți, sau să nu mergi la biserică, sau să nu faci Sfânta Cruce, sau să nu te închini la Sfintele Moaște, sau să nu îți Duminica, sau altceva rău de te învață, fugi de el că acela-i pecetluit de Antihrist.

DIALOG CU UN SECTANT

Un moșneag, care până mai ieri nu credea deloc în Dumnezeu și femeia lui se chinuia să-l tragă la biserică, fusese convins de un sectar să se ducă la adunările lor și să se lepede de credința ortodoxă. Și vine într-o zi la mine, la stăruința femeii lui, care voia să-și aducă bărbatul înapoi la dreapta credință, cu predicatorul care îl convinsese să treacă la secta lor, vrând să mă convingă pe mine că ei au adevărul. După discuția care am avut-o cu predicatorul, prin darul lui Hristos, bătrânul s-a întors la dreapta credință, pe când predicatorul a preferat să rămână în rătăcirea lui.

– Bună ziua!

– Doamne ajută! Dar de ce ați venit la noi?

– Am venit să vă arătăm adevărul! a răspuns sectantul.

Eu i-am zis un cuvânt mai puțin politicos:

– Mi se pare că ai venit să înveți pe popa carte!

– Da!

– Bine. Să vedem! Dar care adevăr să-mi arăți mie, dacă adevărul este la noi? De unde mai scoți dumneata un alt adevăr, că Unul este adevărul? Adevărul este o singură linie. Ce zice Hristos? *Eu sunt calea, adevărul și viața!*

– Dumneavoastră stați aici în mănăstire și nu știți nimic. Eu am studii în Anglia, în Elveția, am cutare, cutare...

– Da? Cine te-a adus aici? Tu ai auzit că aici este o stână? Și eu sunt ciobanul; dar și câinii stau de pază la aripă. La stână sunt și câini; iar voi sunteți lupi îmbrăcați în piei de oaie. Ați intrat în stână, dar nu ieșiți cu blana sănătoasă de aici... Să vedeți acum ce pățiți cu câinii noștri.

– Cum dar?

– Stai, stai! Ești predicator?

– Da! Eu am doctoratul în Londra, am...

– Da? Bine! Câți ani au fost de la Adam până la potop?

– Cred că au fost 1500 de ani.

– Prost ai răspuns, doctorandule! De la Adam până la potop au fost 2243 de ani!

– Unde scrie?

– Nu căuta Biblia! Eu am rădăcina Bibliei. Biblia este un măr care a crescut în pomul Tradiției. Dar eu nu cred numai în măr; eu cred în rădăcina și în copac; că rădăcina Bibliei este Sfânta Tradiție. Câți ani au fost de la Adam până la Avraam?

– Parcă au fost 2400, a răspuns predicatorul.

– Greșit ai răspuns. Au fost 3312 ani până la nașterea lui Avraam și 3387 de ani până la primirea făgăduinței de la Dumnezeu!

– Unde scrie?

– Ți-arăt eu în Hronohraful lui Gheorghe Chedinos, în care scrie istoria lumii de la început. Ia să-mi spui tu mie câți ani au fost de la potop până la zidirea turnului Babel, când Nimrod, fiul lui Hus, a zidit turnul Babel, când li s-au amestecat limbile? Câți ani au fost?

– Parcă au fost 300!

– Prost ai răspuns! Au fost 531 de ani! Și câți ani au fost de la potop până la Avraam?

– !!!

– Au fost 1144 de ani; și cu 430 de ani, cât a stat poporul evreu în robia Egiptului, fac 3818 de ani. Unde este Biblia scrisă atunci? Unde era sâmbăta voastră? Cu ce s-a mântuit lumea timp de 3821 de ani înainte de a se scrie Biblia? Că în Biblie nu s-a scris totul. Căci Evanghelistul Ioan spune: *Sunt și alte multe lucruri..., și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris* (Ioan 21, 25). S-a scris numai un rezumat al Sfintei Tradiții, care formează Biblia sau Sfânta Scriptură. Dar să-mi spui mie, cât a ținut împărăția uriașilor, înainte de potop? Biblia spune: *Când s-au amestecat fiii lui Set cu fiii lui Cain s-a născut poporul uriaș; neam vestit din veac*. Atât! Dar nu spune câte sute de ani au stat împărății uriașilor și câte urgii au făcut ei pe pământ.

Tăcea predicatorul.

– Vezi că nu știi? Dar câți feciori a avut Adam?

– A avut trei: Cain, Abel și Set și alții fără nume.

– Dar Biblia spune că a născut feciori și fete. Câți au fost de toți?

– Or fi fost 30, 40.

– Eva a trăit 950 de ani, mai mult decât Adam cu 20 de ani, și a născut 50 de perechi de gemeni, băieți și fete, adică 100 de copii. Scrie în Hronofraful lui Chedinos. Auzi ce spune Biblia: *Cain a luat în căsătorie pe sora sa Milada; și a luat Set pe sora sa Teax*. Se luau fratele cu sora. Așa s-au înmulțit la început.

– Dar se puteau lua neamuri în căsătorie?

– Da, căci până la Avraam n-a fost interzisă spița de rudenie. Se luau neamuri! N-a ținut Avraam pe nepoata sa? N-a luat Isaac pe nepoata lui Avraam, pe Rebeca? Nu vedeți? Că nu era pusă legea de neamuri. Dar să-mi spui tu mie câți ani avea Set când s-a răpit la cer și a învățat astronomia și scrisul de la îngeri?

Se uitau unul la altul...

– Nu scrie nicăieri.

– Set a fost de 40 de ani când s-a răpit la ceruri și a stat în cer 40 de zile și a învățat astronomia și scrisul. Set a trăit 912 ani! Primul om care a scris din lume și care a învățat astronomia și mișcarea astrelor a fost Set, fiul lui Adam. Zice și Sfântul Vasile: „Astronomia este de origine îngerească”; îngerii l-au învățat pe Set. Când s-a coborât Set pe pământ, foarte mult îi strălucea lui fața. Dacă Moise, numai cât a vorbit cu Dumnezeu pe Muntele Sinai și când a coborât de pe munte, feciorii lui Israel purtau vâl că nu-l putea vedea de strălucire! Dar fața lui Set, care a fost în ceruri, strălucea ca

soarele, cum arată Sfântul Ioan Gură de Aur. Copiii și nepoții au zis: „Tata s-a făcut Dumnezeu!” Nu, dragul tatei, nu! Eu nu m-am făcut Dumnezeu! Un singur Dumnezeu este, Care a făcut cerul și pământul! Eu am fost acolo unde îngerii Domnului Îl laudă pe Dumnezeu, și am învățat astronomia și mișcarea astrelor”.

Și fiii lui Set l-au întrebat: „Tată, ce ți-a spus Dumnezeu?” „Băgați de seamă, printre alte porunci pe care mi le-a dat Dumnezeu, să nu cumva, când vă măritați sau vă însurați, să luați în căsătorie din neamul lui Cain, că el este blestemat de Dumnezeu cu cele șapte pedepse. Că, dacă veți călca porunca aceasta, se va naște din voi un popor urât tare de Dumnezeu și căzut din darul Lui”.

– Cine erau fiii lui Dumnezeu și fiicele oamenilor? Noi zicem că fiii lui Dumnezeu erau îngerii, care s-au pogorât din cer și au păcătuit cu fetele oamenilor.

– Nebunie... Dacă cugetați după capul vostru, vă duceți în fundul iadului. Ai văzut ce spune? Cât a trăit Set, 912 ani, nu s-au amestecat fiii lui cu fiicele lui Cain. Iar după moartea lui Set, au uitat fiii lui ce le-a spus tatăl lor. Căci spune Scriptura: *Și s-au rănit fiii lui Set de frumusețea fiicelor lui Cain și le-au luat lor de soții. Și ce se naștea din această amestecare era popor uriaș, neam vestit din veac; dar ce răutăți făceau uriașii, nu știți voi! Că foarte mult s-au înmulțit fiii lui Set, după ce au luat în căsătorie pe fetele lui Cain! Că fiii lui Set se numeau fiii lui Dumnezeu, iar fiii lui Cain, fiii diavolilor. Deci atunci când s-au amestecat „fiii lui Dumnezeu” cu fiicele oamenilor, s-a născut poporul uriaș.*

– Dar de ce vă închinați voi la idoli, că Dumnezeu zice la Deuteronom: *Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănarea vreunui lucru din câte sunt în cer, sus, pe pământ, jos, în apă și sub pământ. Să nu te închini lor, să nu slujești lor* (Deut. 5, 8-9)?

– Cine sunt aceștia?

– Icoanele la care vă închinați voi!

– Ia să-ți spun eu! Cine a făcut prima icoană?

– !!!

– Dumnezeu a făcut pe om după chipul și asemănarea Sa. Sfântul Ioan Damaschin spune că prima icoană o face Dumnezeu, adică pe om, după chipul și asemănarea Sa.

– El a făcut, dar nouă ne-a poruncit să nu facem.

– Ia citește dumneata în Biblie, la Ieșire, capitolele 25 până la 30. Vezi acolo că tot ce este în biserică este făcut cu porunca lui Dumnezeu. Și icoanele și catapeteasma și sicriul Legii Domnului și heruvimii slavei și veșmintele preoților și mitra arhierilor și cădelnițelor și sfeșnicului cu șapte lumini, toate. Nu i-a zis Dumnezeu lui Moise? „Moise, fă doi drugi de salcâm îmbrăcați cu aur, și lada să aibă verigi, ca să bagi drugii și să ridici sicriul Legii. Moise, pune în lada aceea Tablele Legii, pe care ți le-am dat Eu pe Muntele Sinai. Pune șarpele de aramă pe care l-ai făcut când îi mâncau șerpii în pustie, pune toiagul lui Aaron care a înfrunzit când a rezemat pe sicriul legii cele 12 toioge – căci al lui Aaron a îngrunzit în noaptea aceea și a făcut migdale –, și cupa cu mană – o cupă de aur”. Mana era ca pâinea uscată din care au mâncat evreii în pustie 40 de ani. Astea nu erau lucruri de mâini omenești?

– Dar voi de ce vă închinați și faceți cruce, căci crucea a fost lemnul și spânzurătoarea pe care a murit Domnul Iisus?

– De ce săriți voi de la un subiect la altul? Așa faceți mereu când discutați cu cineva, ca să-l prostiți. Iată ce spune Apostolul Pavel: *Crucea pentru cei pieritori, nebunie este; iar nouă, celor ce ne mântuim, Crucea este înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu* (I Cor. 1, 18). Vezi că Sfânta Cruce nu-i spânzurătoare și nici măciucă? Dimpotrivă, este înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu!

Ați auzit ce-i crucea, voi, sectarilor, care înșelați oamenii și-i duceți în iad? „Și va veni o sectă la sfârșitul lumii – zice Sfântul Andrei al Cezareei – care nu va face cruce, căci le va pune antihrist pecetea pe mâna dreaptă și n-o vor ridica la frunte”, că fruntea este partea rațională a sufletului, adică mintea.

Am avut mai demult câteva femei baptiste de la Abrud-Alba. După ce le-am povestit minunea de la Sfântul Mormânt, cu femeia îndrăcită care atunci când s-a atins de bucata de lemn din Crucea

Mântuitorului s-a vindecat, toate au făcut cruce. Dar una a zis: „Părinte, eu nu fac cruce!” „Fă cruce!” îi spun. „Nu fac! Eu nu pot ridica mâna le frunte!” „Ți-a pus dracul pecetea, de aceea n-o mai ridici! Fă cruce, femeie, și vei vedea puterea lui Dumnezeu!” „Nu, că nu pot ridica mâna!”

Și eu îi iau mâna dreaptă, că stătea lângă mine, în partea dreaptă a mea, și-i fac cruce de trei ori pe față.

„Văleu! Văleu! Vai, tare mă simt ușoară!” „Da! Acum s-a dus dracul de pe mâna ta!” Așa a fugit de la dânsa diavolul care o stăpânea. Apoi am mărturisit-o și s-a întors din nou la Biserică. Vedeți puterea Sfintei Cruci?

– Bine, dar locul de-a dreapta și de-a stânga Preasfintei Treimi este predestinat, că spune ...*a ședea de-a dreapta și de-a stânga Mea nu este al meu a da, ci se va da celor pentru care s-a pregătit de către Tatăl Meu* (Matei 20, 23).

– Nu este adevărat! Mântuitorul zice: *A ședea de-a dreapta Mea sau de-a stânga Mea nu este al Meu a da, ci celor pentru care s-a pregătit*, căci aceste două lucruri sunt rânduite Maicii Domnului și Sfântului Ioan Botezătorul de către Tatăl. Cine este Ioan Botezătorul? Cel mai mare om născut din femeie. Iar Maica Domnului cine este? Ce spune Psalmul 44? *De față a stătut Împărăteasa, de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită și preaînfrumusețată.*

Dacă a născut pe Fiul lui Dumnezeu din Duhul Sfânt, a fost „cămara Duhului Sfânt”, L-a purtat în pânțe și L-a alăptat. Cine poate fi mai mare decât ea? Ea este Împărăteasa Duhului Sfânt, Împărăteasa Heruvimilor și a Serafimilor! Toți sectarii și păgânii, veți vedea voi în ziua judecării cine este Maica Domnului, când va străluci peste ceata heruvimilor, a serafimilor și a tuturor tronurilor. Vai de capul vostru! Veți merge împreună cu satana în focul gheenei, toți care huliți pe Maica Domnului!

Vedeți că Hristos era pe Cruce răstignit și scuipat și biciuit, însă nici atunci n-a uitat pe Maica Sa? O arată Sfântul Ioan Evanghelistul, zicând: *Fiule, iată mama ta!* Adică ai grijă de ea! Și acesta a luat-o la sine. Și către ea a zis: *Femeie, iată fiul tău.* A dat-o în stăpânirea celui mai cinstit apostol și ea a mai trăit 15 ani până la mutarea la cer.

– Dar de ce n-a dat-o în grija unuia dintre frații Lui.

– Pentru că Mântuitorul n-a mai avut nici un frate. Deși Sfânta Scriptură amintește de „frați” ai Domnului, ei nu sunt frați naturali ai Lui, deoarece, după Sfânta Tradiție, Maria, Maica Domnului, a rămas după naștere fecioară, așa cum a fost prefigurată în vedenia Proorocului Iezechiel (44, 1-3). Apoi, dacă ar fi avut frați după trup, Mântuitorul ar fi dat-o în grija vreunui frate, nu în grija Apostolului Ioan. Așa-zișii „frați” ai Domnului erau doar rude ale lui Iisus; cuvântul *frați* redă cuvântul grecesc *adelphoi* (în ebraică: *ah*), având sensurile de: frați, veri, rude apropiate.

Maica Domnului n-a mai avut copii. Ce zice Scriptura: *Și n-a cunoscut-o pe ea până când a născut pe Cel întâi născut.*

– Da. Dar de aici se înțelege că după aceea a mai avut și alți copii.

– Cuvântul „până când” înseamnă veșnicie. Este scris în Sfânta Scriptură: *Întoarce-Te, Doamne, până când...* Sau: *Zis-a Domnul Domnului meu: șezi de-a dreapta Mea până ce voi pune vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale* (Ps. 109, 1). Oare aceasta înseamnă că după aceea Mântuitorul nostru Iisus Hristos nu va ședea de-a dreapta Tatălui spre a împărăți cu El peste toate veacurile, știind bine că *împărăția Lui nu va avea sfârșit* (Luca 1, 35)? Sau *Iată, Eu sunt cu voi până la sfârșitul veacului.* Ce? După sfârșitul veacului nu mai este Hristos cu ei? Și despre Micol, fata lui Saul, zice: *N-a născut copil până a murit.* Dar ce, a născut după ce a murit? Cuvântul „până când” înseamnă veșnicie. Nu că a cunoscut-o cândva alt bărbat după naștere.

Știți oare cine este Maica Domnului? Împărăteasa heruvimilor, Împărăteasa a toată făptura, cămara întrupării lui Dumnezeu, ușa luminii, ușa vieții, ușa cea încuiată prin care n-a trecut nimeni, decât Domnul nostru Iisus Hristos. Ea este secară către cer, cădelniță dumnezeiască, biserică a Preasfântului Duh. Maica Domnului este mireasa Tatălui, maica Cuvântului și biserica dumnezeiescului Duh.

Câtă milă o să aibă Maica lui Dumnezeu de cei care au cinstit-o pe ea și au lăudat-o! Și câtă

urgie o să vină peste cei ce n-au crezut în sfințenia ei! Ce-o să facă sectele care hulesc pe Maica Domnului? La icoana Maicii Domnului cu Pruncul în brațe, vezi cerul și pământul. Domnul reprezintă cerul, este mai presus de ceruri și Maica Domnului reprezintă pământul. Ea este din neamul nostru. Brațele Maicii Domnului sunt mult mai puternice decât umerii heruvimilor și ai serafimilor.

Ea ține pe Cel ce a făcut cerul și pământul și toate cele văzute și nevăzute. Ea este mama noastră, care are milă și de săraci și de văduve. Pururea se roagă Mântuitorului pentru iertarea păcatelor noastre.

Dumnezeu primește pe om la pocăință până la ultima lui suflare, dacă se întoarce din toată inima și cinstește pe Maica Domnului. Să aveți mare evlavie către ea, că fericită este casa și familia care are în casă icoana Maicii Domnului. În fiecare zi să citim acatistul și paraclisul ei. Dacă nu ar fi Maica Domnului în ceruri, lumea asta s-ar fi pierdut de două mii de ani. Ea pururea stă în genunchi și se roagă Preasfintei Treimi. Ea este a patra față duhovnicească din ceruri.

– Dar copiii mici de ce trebuie să se curețe prin botez, că ei sunt curați, n-au nici un păcat?

– Pentru ca să se spele de păcatul strămoșesc, cu care ne naștem toți. N-ai citit tu în Psaltire: *Căci întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea?*

– Bine, dar copilul când este mic nu are credință și Biblia spune: *Cine va crede și se va boteza, acela se va mântui.*

– Într-adevăr, copiii nu pot crede la vârsta când sunt botezați. Dar așa cum în Vechiul Testament tăierea împrejur se făcea în baza credinței părinților, tot așa botezul se face pe temeiul credinței părinților sufletești (nașii) ai pruncilor care se botează (Marcu 9, 36-37). Copiii nu au credință, dar au nașii lor, care sunt garanți și chezași în fața lui Dumnezeu și Bisericii Sale pentru copilul ce se botează și care fac convenita mărturisire de credință în locul lor.

Dar voi, sectarilor, știți câte botezuri sunt? Ați citit „Dogmatica” Sfântului Ioan Damaschin?

– Nu.

– Arătând evoluția istorică a Botezului, începând cu tipurile care l-au prefigurat, Sfântul Ioan Damaschin numără opt botezuri de la începutul până la sfârșitul lumii:

Primul botez a fost botezul prin potop, pe vremea lui Noe, pentru curmarea păcatului.

Al doilea botez a fost botezul prin mare și nor, la întoarcerea evreilor din robia lui faraon.

Al treilea botez a fost botezul Legii Vechi, tăierea împrejur.

Al patrulea botez a fost botezul lui Ioan Botezătorul, numit și botezul pocăinței.

Al cincilea botez este botezul prin apă și prin Duh, botezul nostru creștin dat nouă de Hristos prin Sfinții Apostoli.

Al șaselea botez este botezul prin pocăință și lacrimi, adică Spovedania, instituită de Mântuitorul îndată după Înviere, când a dat apostolilor puterea de a lega și a dezlega păcatele oamenilor: *Orice veți dezlega pe pământ, va fi dezlegat și în ceruri, și orice veți lega pe pământ va fi legat și în ceruri.*

Al șaptelea botez este botezul sângelui, adică al muceniciei, cu care Însuși Hristos S-a botezat în locul nostru, vărsându-Și Sângele Său pentru mântuirea lumii. Cu acest botez s-au botezat și mucenicii, din începuturi până astăzi, dându-și viața pentru dragostea lui Hristos.

Al optulea este botezul de la sfârșitul lumii, adică botezul cu foc nestins, pentru cei păcătoși care se vor chinui în muncile iadului, dacă nu s-au pocăit cât au trăit pe pământ [...].

– Părinte, eu sunt predicator de mai mult timp și nu pot să mă leapăd de credința mea, chiar dacă mi-ați răspuns la întrebările mele.

– Să știi dumneata că toți cei care nu se supun Bisericii lui Hristos celei dreptmăritoare, rămân grupări sectare și foarte greu se pot îndrepta, că zic Sfinții Părinți: „De la tot păcatul se întoarce omul ușor, dar de la eres, foarte greu!” Și aceasta, pentru că se întunecă partea rațională a sufletului și degeaba îi spun eu că aici este alb, că el vede negru. Și atunci foarte greu se întoarce. Aceasta este mentalitatea tuturor sectanților.

Pe lângă aceasta, nu puțini creștini ortodocși, mai ales cei care nu frecventează Biserica și au o stare materială precară, sunt atrași de diverse grupări sectare întrucât li se oferă bani, îmbrăcăminte

și alte avantaje materiale de peste hotare. Aceștia și-au vândut sufletul diavolului și nu se vor mântui în veci, decât numai dacă se întorc la Biserica mamă, cea adevărată, care este Biserica Ortodoxă.

ÎMPĂRĂȚIA URIAȘILOR

Cel dintâi împărat al uriașilor despre care citim la Facere a fost Azail. În vremea lui s-au descoperit aurul și argintul în pământ.

El este primul împărat din lume care a făcut bani cu chipul său pe ei. În timpul lui s-a găsit fierul și s-a făcut cămașă de zale din aramă și sabia. Sfântul Ioan Gură de Aur îl muștră: „O, răutatea ta, Azaile, cu două nopți ai pierdut neamul omenesc: cu sabia, trupurile, și cu iubirea de bani, sufletele”.

După Azail, a luat împărăția uriașilor împăratul Tevel, că 314 ani a ținut împărăția lor înainte de potop și toți erau din neamul lui Cain. În timpul lui s-a început modelarea fierului și a aramei. Al treilea împărat al uriașilor a fost Iova. În timpul lui s-au făcut fluierul și alăuta, uneltele de cântat.

După ce a murit Iova, a împărățit sora lui, împărăteasa Noemina, prima împărăteasă din lume care a țesut pânza și a încheat brânza! Până atunci nu se știa că din laptele dobitoacelor se poate face brânză. O uriașă bătrână, mergând pe munte, i-a arătat împărătesei Noemina: „Vezi aceste frunze? Dacă iei planta asta de aici și o pui în lapte, se încheagă brânza”. Tot în timpul ei s-a descoperit cânepa și inul, care erau făcute de la zidirea lumii, dar nu se știa că se pot face cămăși din acestea. Până atunci oamenii umblau în piei de dobitoace.

Când era Adam de 700 de ani, era la arat în câmpia Senat cu boii. Și feciorii lui Adam se înmulțeau tare în acest timp, căci au fost 50 de perechi de gemeni. Adam, arând cu boii, avea dintre feciorii lui foarte răi. Se băteau, se certau unul cu altul, se omorau. Și se gândea el: primul fecior pe care l-am născut a fost urât de Dumnezeu, Cain cel blestemat și ucigaș. Dar uite și aceștia ce fac! Avea și buni, dar puțini. Și zicea: „Oare ce-o să facă Dumnezeu? Pe mine și pe Eva, pentru un păcat, ne-a scos din Rai!” Că au plâns Adam și Eva la poarta Raiului o sută de ani. Au plâns la poarta Raiului Adam și Eva, doar s-ar milostivi Dumnezeu să-i bage înapoi în Rai.

Și a venit Arhanghelul Uriil din cer și i-a spus lui Adam: „Nu mai plângeți, Adame și Eva! Luați și vă cunoașteți ca să nașteți copii și întru sudoarea feței voastre să vă câștigați pâinea!” Că ei au trăit în feciorie timp de 700 de ani în Rai și nu știau că sunt femeie și bărbat. Ai văzut cum sunt copiii mici, care, dacă îi pui unul lângă altul, nu se rușinează. Ei nu cunosc sexul; sunt nevinovați, îi acoperă nevinovăția lor de copii. Așa erau Adam și Eva în Rai. Apoi au stat o sută de ani la poarta Raiului. Nu s-au împreunat, tot crezând că Dumnezeu îi va băga din nou în Rai. Și le-a zis Arhanghelul Uriil: „Mai sunt 5508 ani până va veni Mesia, un Fiu Care se va naște dintr-o Fecioară preasfântă, fără de sămânță bărbătească. Atunci veți intra înapoi în Rai”. (Tot neamul omenesc, timp de 5508 ani, până la Hristos, a stat în iad).

Apoi Adam și Eva s-au apucat de lucru și s-au înmulțit 700 de ani. Atunci a gândit Adam: „Pe mine Dumnezeu m-a dat afară din Rai numai pentru că am călcat o poruncă. Dar cu acești fii ai mei ce-o să facă?” Și a dat drumul la boi, care arau la popas. Le-a dat de mâncare și el s-a culcat. Îi aduseseră băieții de mâncare.

Și s-a culcat Adam și, când s-a trezit, Arhanghelul Uriil era la capul lui și i-a zis: „Adame, ce ai gândit tu înainte de a dormi?” „Doamne, îți spun drept – că Adam nu se temea de Uriil, că el i-a văzut cât a fost în Rai; că Raiul este o treaptă a Împărăției Cerurilor și îi vedea și pe Heruvimi și pe Serafimi – ce-am gândit: Ce-o să facă Preasfântul și Preabunul Dumnezeu cu lumea aceasta? Uite, feciorii mei s-au făcut mii, și-s răi și știu că Dumnezeu urăște păcatul și numaidecât o să-i pedepsească. Pe mine, pentru călcarea unei porunci, Dumnezeu m-a scos din Rai și nu m-a iertat; și am plâns o sută de ani la poarta Raiului. Ne-a dat de canon pe pământul acesta. Ce-o să facă cu feciorii mei?”

„Adame, să știi, de aceea m-a trimis Dumnezeu să-ți spun, că El știe inima ta, ce-ai gândit tu.

Să știi că au să vină două potopuri”.

Dar Adam nu știa ce înseamnă potop.

„Dar ce înseamnă potop?” „Dumnezeu va înmulți două stihii: apa și focul; că toată lumea este făcută din patru stihii, și trupurile noastre, toate: foc, pământ, apă și aer. Și un potop o să fie cu apă și altul cu foc”.

Dar Adam a zis: „Doamne, când va veni potopul?” „Adame, nu-ți pot spune acum când, dar uite ce este! Unde stai, este un pârâu cu piatră, cu lespezi multe și pădure. Deci ia pe feciorii tăi care te ascultă – că avea poate o sută, două, buni – aici unde stai tu, ia lețuri din pârâu și lut, că în loc de ciment ia lut, și să faci un foc mare la temelia turnului. Uite, pădurea este aproape. Aduceți lemne mari. Iar deasupra turnului să puneți un vas mare cu apă.

Când veți termina turnul de făcut, o să vină peste voi un somn mare. Să nu stați lângă turn când îl veți termina. Fugiți deoparte de turn și dormiți. Când vă veți trezi, dacă vedeți că apa s-a vărsat de pe stâlp și a stins focul, să știți că potopul cu apă vine întâi”.

Nu l-a mai văzut pe Arhanghelul Uriil, căci ca fulgerul s-a dus. Și îl vedeau băieții pe Adam că vorbește, dar pe înger nu-l vedeau. Și băieții i-au adus mâncare și ziceau: „Tata a înnebunit! Uite, vorbește singur!” Că nu-l vedeau pe Arhanghelul Uriil. Îl vedeau numai pe Adam, dar nu vedeau îngerul care vorbește cu dânsul. Și l-au întrebat ei: „Tată, dar cu cine vorbeai dumneata?”

Și a plâns Adam! „O, dragii mei copii, cu cine vorbeam! Nu l-ați văzut?” „Nu!” „A venit unul dintre cele șapte duhuri care stau înaintea lui Dumnezeu”. Aceștia poartă numele Dumnezeului Celui viu: Mihail, Gavriil, Rafail, Varahil, Gudiil, Salateil și Uriil. Toți au terminația „il”. Știți ce înseamnă? Înseamnă Dumnezeu! Știți care este adevăratul nume al Arhanghelului Mihail? „Miha” înseamnă putere și „il”, Dumnezeu, El se tălmăcește „puterea lui Dumnezeu”.

Adevăratul lui nume l-a spus Sfântul Dionisie Areopagitul, „pasărea cerului”. Iar Gavriil, „Gav” înseamnă, bărbat, „ri” înseamnă tare, și „il”, Dumnezeu. Adevăratul nume al lui Gavriil se tâlcuește „bărbat tare, bărbat Dumnezeu”. Toți au nume dumnezeiești: Rafail, înseamnă „povățuitor dumnezeiesc”; Varahil, „îndreptător dumnezeiesc”; Gudiil este îngerul pocăinței lui Dumnezeu, al purtării de grijă; au miliarde de îngeri sub comanda lor. Salateil, „slujitorul cel mai înalt dumnezeiesc”, care duce rugăciunile tuturor oamenilor la Dumnezeu; iar Uriil se tâlcuește „foc și lumină dumnezeiască”. Acesta a venit la Adam, cel de-al șaptelea arhanghel. Acesta a venit la Adam și Eva și când au plâns o sută de ani la poarta Raiului și le-a spus să-și ia de grijă, că nu le dă drumul înapoi în Rai.

Atunci Adam a făcut turnul acesta despre care am spus. Și când l-au terminat, la toți le-a fost somn și toți au fugit, nu cumva să cadă turnul pe ei. Și când s-au sculat, focul pe care l-au făcut ei la temelia turnului s-a stins, că apa s-a vărsat singură pe foc. Și au știut că vine întâi potopul cu apă, dar n-au știut când. Și a început Adam a se ruga: „Doamne, știu că vine apa întâi. Dar nu știu când. Și tare-s îngrijorat, ca să nu ne aducă moartea”.

Peste 70 de ani, când era Adam la tunsul oilor, a venit același înger și i-a zis: „Adame, te rogi lui Dumnezeu să știi când vine potopul cu apă. Nu fi îngrijorat! Mai sunt 1530 de ani până la potopul cu apă. Întâi se va naște un om, Noe, tot din neamul lui Set, din cei curați, foarte plăcut lui Dumnezeu, și aceluia i se va arăta Dumnezeu, cu 150 de ani înainte de potop, să-i poruncească să-și facă corabia. Și apoi o să fie potopul. Și va cruța Dumnezeu numai atâta: pe Noe, soția și feciorii lor cu soțiile.

Adam a zis: „Doamne, ce semn o să vină înainte de potop?” Și le-a spus: „Uite ce semn. Băgați de seamă să spuneți la copiii voștri, că înainte de potopul cu apă o să se nască un popor uriaș, pentru că au să se amestece fiii lui Set cu fiii lui Cain, și o să fie răi înaintea lui Dumnezeu. Și o să zică Dumnezeu, cum spune în Biblie: *că i-a părut rău lui Dumnezeu că l-a făcut pe om*. Și vor fi foarte urâți înaintea Domnului, că uriașii creșteau de trei ori ca cedrii Libanului. Și erau cei mai urâți oameni de pe fața pământului și cei mai spurcați. Mâncau și copiii pe care îi lepădau femeile lor, așa de spurcați erau. Căci până la potop nimeni n-a mâncat carne, decât uriașii. Dar nu mâncau numai din dobitoace, ci mâncau și pe cei din neamul lui Set.

Erau două feluri de popoare: oameni mari, uriașii, și cei din neamul lui Set, care erau normali.

Și cea mai mare scăpare aveau cei mici ca noi, că se ascundeau în păduri. Uriașii prin pădure nu puteau fugi, că pădurea era numai până la genunchi la ei, cum este la noi iarba. Și când îi prindeau uriașii pe aceștia, aveau niște oale mari, și băgau câte 50 de oameni la fiert o dată. Mâncau carne de oameni uriașii.

Atunci i-a spus Arhanghelul Uriil lui Adam: „Băgați de seamă că are să se facă un popor uriaș, că o să se amestece fiii lui Set și o să calce poruncile lui Dumnezeu. Și se va face acest popor, și pentru aceștia se va grăbi Dumnezeu să aducă potopul, că nu-i va mai putea suferi pe fața pământului pentru răutățile lor. Dar înainte de potop iată ce alte semne vor fi: vor purta oamenii la dâșii apă în vase de lemn, de piatră, de lut și în burdufuri de capre și n-au să se sature de apă. Când se vor întâlni unul cu altul, în loc de bună ziua, o să întrebe: «Ai apă?» «Am!» O să bea oamenii multă apă vreo 500 de ani înainte de potop. Și acesta va fi semn că vine pedeapsa omenirii prin apă”.

„Dar potopul cu foc?”, a întrebat Adam. „Potopul cu foc o să fie la sfârșitul lumii, i-a spus Uriil. Atunci când o să se depărteze lumea de Dumnezeu, o să se ivească o buruiană, tutunul. Și oamenii vor merge după aceste buruieni, care nu le vor ține nici de foame, nici de sete”. Tutunul a fost adus în Franța de împărăteasa Ecaterina din America și se chema „iarba împărătesei Ecaterina”. Dar nu l-a adus pentru fumat, ci pentru băi. Această buruiană, adică tutunul, când o vor bea oamenii cu foc și fum, va fi semn că vine focul și fumul, care o să iasă dintr-înșii. Acesta va fi primul semn al sfârșitului veacurilor. Al doilea semn va fi răcirea credinței în Dumnezeu și oamenii se vor înrăi foarte tare. Potopul cu foc va fi la sfârșitul lumii, așa cum se pregătește acum.

DIALOG CU UN IEHOVIST

Aceștia numiți antihriști, pentru că ei atacă dumnezeirea lui Iisus Hristos. Am avut aici la mine un predicator din Piatra Neamț. L-au adus părinții lui. Fiindcă n-a vrut să facă armată, a făcut doi ani și șapte luni de închisoare. Ei sunt și contra stăpânirii de stat, nu numai a stăpânirii bisericești. Un băiet înalt, frumos, voinic, cu părinții. Și mi-au zis ei:

– Părinte, am venit să-l lămurești pe băiatul nostru, că nu mai vrea să asculte deloc ceea ce l-am învățat din copilărie.

– Ei, cum te cheamă?

– Gheorghe.

– Ce credință ții tu?

– Eu sunt martor sincer al lui Iehova din cer.

– Da? Dar tu recunoști vreo stăpânire militară, politică sau bisericească?

– Nu! Totul este Iehova din cer.

Era de față multă lume. Acesta a fost primul martor al lui Iehova cu care am discutat eu. L-au adus părinții. Pe urmă a venit altul de la Botoșani.

– Ia ascultă, măi! Nu recunoști nici o stăpânire?

– Nu.

– Dar crezi în Noul Testament, în epistolele marelui Apostol Pavel?

– Cred!

– Ia deschide la Romani 13, 1-8.

El era cu Scriptura în buzunar. Nu voia.

– Deschide, măi băiete! Uite am și eu Biblie colo, dar deschide tu, care nu crezi într-o stăpânire, în nimic absolut.

– Nu!

Dar tată-su i-a spus:

– Deschide, mă băiete! Că noi te-am adus aici ca să te convingi.

Eu am scris o carte și acolo este un capitol: „Statul în concepția biblică”. Adică pentru ce dăm dări la stat, pentru ce ascultăm de stat și de ce îi pomenim pe conducători la sfintele slujbe.

El deschide după un timp Biblia și citește:

– *Tot sufletul să se supună înaltelor stăpâniri, căci nu este stăpânire decât de la Dumnezeu.*

– Ai auzit, măi? Ați auzit, oameni buni? Stăpânirile sunt puse de Dumnezeu pe față pământului. Chiar de ni se pare nouă că sunt bune sau rele. Dumnezeu le-a pus. Ia citește al doilea paragraf? Nu vrei? Citește-l că mai tare îți dă în cap al doilea verset, care zice: *Pentru aceea, cel ce se împotrivește stăpânirii, se împotrivește legii lui Dumnezeu.* Ia stai, măi! Iehova cine este?

– Dumnezeu.

– Da? Și eu știu că este Dumnezeu. Că și noi îi zicem și Dumnezeu și Iehova și Savaot și Iisus Hristos. Măi, rusul îi zice Boje lui Dumnezeu, englezul îi zice God, grecul îi zice Teos, francezul îi zice Dieu, evreul îi zice Iehova și noi îi zicem Dumnezeu, dar este același nume al lui Dumnezeu. Ai auzit că Iehova a pus stăpânire pe pământ? *Că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu.* Ai auzit, măi? Iar dincolo ce zice? *Cine nu se supune stăpânirii, legii lui Dumnezeu se împotrivește.* Deci Iehova este Dumnezeu?

– Da.

– Ai văzut că te împotrivești lui Iehova? Tu nu ești iehovist! Ești cel mai mare antiiehovist. Ești cel mai mare antihrist înșelat de satana! Stai, că nu scapi așa! Ia deschide mai departe! *Dați deci tuturor celor ce sunteți datori: celui cu darea, darea; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste. Nimănui cu nimic să nu fiți datori.* Ai văzut ce poruncește Apostolul? Să dăm și dajdie și cinste și să ne supunem și să ne rugăm pentru stăpâniri.

După ce i-am spus și i-am arătat din Sfânta Scriptură, el a venit, a spus „bună ziua” și a plecat, dar n-a mai zis nimic, că îi era rușine în fața la atâta lume că s-a biruit.

După vreo trei săptămâni au venit părinții și mi-au spus:

– Părinte, a luat citate de la sfinția voastră și a mers și i-a combătut pe toți la serviciu, că acolo era un grup de vreo 12 inși care erau convertiți.

Fraților, aceștia sunt antihriști, să nu vă luați după ei, că sunt înaintemergătorii lui Antihrist și tăgăduiesc dumnezeirea lui Iisus Hristos. Și Evanghelistul Ioan, în prima epistolă sobornicească, capitolul 4, spune: *Tot duhul care nu mărturisește pe Iisus Hristos că este Dumnezeu, este duhul lui antihrist.*

De aceea zice: *Nu dați crezare oricărui duh, ci cereați duhurile dacă sunt de la Dumnezeu; pentru că mulți prooroci micinoși au ieșit în lume și vor să înșele oamenii și să-i abată de la dreapta credință, să-i ducă în gheena.*

DESPRE PENTICOSTALI

Petrecând Hristos cu ucenicii Săi pe Muntele Măslinilor, le-a poruncit să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tatălui. Și ați văzut ce a spus Mântuitorul la Apostoli: *Voi veți fi botezați cu Duhul Sfânt, nu mult după aceste zile* (Fapte 1, 5).

Dar cum spun penticostalii blestemați că ei au fost botezați cu Duh Sfânt? Dar cine ți-a dat ție Duhul Sfânt? Diavolul te-a făcut să botezi cu Duh Sfânt și cu foc! Că Duhul Sfânt a fost dat numai la Apostoli, în chip de limbi de foc, și prin ei s-a dat ucenicilor, episcopilor și preoților prin hirotonie. De ce n-a venit în alt chip atunci Duhul Sfânt?

Amintind altă istorie, amestecarea limbilor, vedem că Duhul Sfânt, Care a amestecat limbile la turnul Babel, vine în chip de limbi de foc să le adune pe toate într-o credință, adică toate popoarele.

Că așa am avut discuții cu penticostalii, la Vicorul de Sus, în Bucovina: „Noi avem botez cu Duhul Sfânt, ziceau ei, și de aceea avem darul harismatic de vorbim în limbi!” „Aveți duhul mândriei în voi! Că nu aceasta a cerut Hristos de la noi. Numai Apostolii, episcopii și preoții au putere de la Hristos să boteze cu Duhul Sfânt și cu foc”.

– Penticostalii se laudă că vorbesc în limbi.

– Da. Știe diavolul toate limbile să te învețe, că el este mare „filolog”! Iată ce este: Când vă

va spune un penticostal că trebuie să vă botezați cu Duh Sfânt, să-l strunchiși între ochi. Că nu cere Hristos de la noi aceasta. Că Botezul a fost destinat numai Apostolilor când le-a spus Mântuitorul: *Și nu mult după aceasta, voi vă veți boteza cu Duh Sfânt și cu foc, când vă veți îmbrăca cu putere de sus.* Iar pentru cealaltă biserică, Biserica ascultătoare, s-a rânduit botezul prin apă și prin Duh.

Că a venit Nicodim noaptea la Mântuitorul și, stând de vorbă, Mântuitorul îi spune: *De nu se va naște cineva de sus, nu va putea intra întru Împărăția Cerurilor.* Și el, cu toate că era dascăl mare al Legii Vechi, n-a înțeles cuvântul Lui. Mântuitorul îi spune a doua oară: *De nu se va naște cineva din nou, nu va putea intra întru Împărăția Cerurilor.* Atunci el mai tare s-a nedumerit. *Cum poate, Doamne, cineva să se nască din nou? Să intre bătrânul în pântecele maicii sale și să se nască din nou?* Nici acum n-a înțeles despre ce naștere vorbește. Și atunci a spus clar Mântuitorul, a treia oară, vedeți la Ioan 5, 3: *De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu poate intra întru Împărăția Cerului.*

Iată care botez ni se cere nouă tuturor: botezul prin apă și prin Duh, pe care îl avem noi luat de la Sfânta Biserică a lui Hristos prin baia nașterii de a doua. Că Duhul este nevăzut și apa este văzută. Că totdeauna Tainele Bisericii întemeiate de Hristos sunt îndoite: o față nevăzută și una văzută, una care se crede și una care se simte, adică Duhul și apa.

DESPRE APOSTOLI ȘI IERARHIA BISERICII

În trei ani și jumătate, Dumnul i-a învățat pe Apostoli toate minunile cele mari, pe care le-a făcut în fața lor. Pe urmă, la înălțarea Lui la cer, le-a poruncit: *Voi stați în Ierusalim până vă veți îmbrăca cu putere de sus.* N-a fost de ajuns numai că au văzut Apostolii minunile Lui, nu numai că le-a deschis mintea să înțeleagă Scripturile, ci le-a zis: *Stați că vă îmbrac cu altă putere, adică cu Duhul Sfânt; că mai de folos este să Mă duc Eu, că dacă nu mă duc Eu, nu vine la voi Mângâietorul, Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede.* Și a trimis în chip de limbi de foc pe Duhul Sfânt: *Când va veni Avela, va mărturisi despre Mine toate, și vă va spune toate.*

Apostolii aveau să uite învățăturile Mântuitorului dacă nu venea Duhul Sfânt peste ei. Dar le-a trimis pe Duhul Sfânt. Iar după ce i-a îmbrăcat cu putere de sus, le-a spus: *Mergând, învățați toate popoarele. Propovăduiți Evanghelia la toată zidirea, botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt.* Și pe urmă le spune: *Întru numele Meu draci veți scoate, în limbi noi veți vorbi, de veți bea ceva de moarte nu vă va vătăma, veți sta cu aspide, cu scorpii și balauri și nu vă vor vătăma; morți veți învia...* Le-a dat putere întreită: de a face minuni, de a boteza și de a predica. Astfel, pe cei aleși i-a îmbrăcat cu puterile necesare de a duce cuvântul lui Dumnezeu în toată lumea.

Dar nu pe toți i-a îmbrăcat, nici pe toți i-a ales. Că dacă i-ar fi ales pe toți, unde mai era alegerea cea dintâi? A ales numai pe cei doisprezece Apostoli, și a mai trimis încă șaptezeci de ucenici, câte doi înaintea feței Sale, de ajutor celor doisprezece. Vezi că Apostolul Petru l-a pus pe Filolog, pe Matia, pe Cleopa, l-a pus pe Timotei și pe Hermes.

Cei doisprezece Apostoli pe toți cei șaptezeci i-au făcut episcopi și i-au trimis în diferite părți să vestească Evanghelia mântuirii. Până aveau să se facă alți ucenici, i-a pus pe cei șaptezeci de Apostoli să păstorească Biserica lui Hristos. Iată, pe Timotei l-a pus Sfântul Petru episcop în Efes și pe Til l-a pus în Creta. Aceștia n-au fost din numărul celor 12, ci au fost din cei 70, ca să arate că ierarhia Bisericii începe din cei doisprezece și se continuă cu cei șaptezeci de Apostoli. Cei doisprezece Apostoli au lăsat în locul lor pe episcopii de astăzi, iar cei șaptezeci au fost urmați de preoți. Așa arată Sfântul Vasile: „Preoții țin locul celor șaptezeci de Apostoli, iar episcopii țin locul celor doisprezece Apostoli, până la sfârșitul lumii, așa cum Hristos a pus ierarhia de la început”.

ROLUL FEMEII ÎN FAMILIE, SOCIETATE ȘI ÎN BISERICĂ

Am fost chemat de Mănăstirea Văratec, unde au venit reprezentanți de la consiliul ecumenic de la Geneva, și acolo m-au pus să vorbesc ceva în legătură cu rolul femeii în familie, în societate și în Biserică.

M-am gândit la predica Sfântului Ioan Gură de Aur „Pentru purtarea de grijă de femei și pentru supunerea și cinstirea femeii către bărbat”, din „Împărțirea de grâu”. Al doilea, mi-am adus aminte datoria diaconiștilor din „Tezaurul Liturgic” de Badea Chirșanu. Pe urmă, tot în problema asta, mi-am adus aminte de la „Facere” – este un cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur – de ce a numit Dumnezeu pe femeie ajutoare bărbatului, „că nu-i bine să fie omul singur, să-i facem ajutoare asemenea lui”; și de ici-colo am improvizat așa câteva idei, după care am început să schițez predica.

Eu credeam că dacă sunt atâția teologi și atâția profesori, poate după slujbă vor vorbi ei. După slujbă au mers cu toții la casa oficială a mănăstirii. Ne-a dus cu corul acolo, cântând, cum este regula lor. Și mitropolitul din Liban a zis printr-un translator:

– Mata ești Ilie Cleopa?

– Da.

– Ai să ne vorbești la conferință.

– Fie voia Domnului.

Mitropolitul Ardealului, Antonie, se apucă și mă recomandă la toată mulțimea aceea, iar un episcop m-a recomandat în limba engleză. Eu care nici românește nu știu bine le-am spus:

Prea Cuvioasă maică stareță, prea cucernici părinți, consilieri, preoți și iubiți frați.

Am fost chemat aici să slujesc și să țin un cuvânt. Dar să știți că astăzi vă vorbește de aici de la tribuna asta un cioban. Să nu așteptați mari lucruri de la mine. Am păzit oile mănăstirii până mai deunăzi pe un munte acolo și n-o să vă lovesc în gândire cu nimic din cele ce așteptați de la mine. Pentru că eu am învățat să pasc oile, eu sunt calificat să fac brânza, să pasc oile, toate ale ciobanului.

Eu sunt poreclit călugăr. Pentru că s-a întâmplat să mă numesc călugăr, dar călugăr nu m-am făcut niciodată în viață, că a te face călugăr este mare lucru. Cum să spun eu că sunt monah înaintea oamenilor, dacă înaintea lui Dumnezeu nu sunt? Călugărul trebuie să fie inger în trup, nu așa cu viață grosolană cum o duc eu, în păcate și neputință! Eu sunt poreclit călugăr și am și acest vot, pe lângă celelalte, și fac ascultare. Și am să încerc, în virtutea acestui vot, să vă spun câte ceva.

Mi-ați spus să vorbesc despre rolul femeii în familie, în societate, și în Biserică.

Ca să vorbim această predică trebuie să luăm istoria lumii de la capăt. Dumnezeu face pe om androgin, adică bărbat și femeie. Dar înțelepciunea cea fără margini a Lui, Care pe toate le-a făcut mai presus de mintea omenească, n-a înzestrat pe femeie cu însușirile bărbatului, și nici pe bărbat cu însușirile femeii, ca numai când se întâlnesc amândoi să formeze omul. Și *l-a făcut Dumnezeu bărbat și femeie*. Nu spune așa la Facere?

Și dumnezeiescul Ioan Gură de Aur zice: „Iată ce-a zis înțelepciunea cea nemărginită: *Nu-i bine omul să fie singur. Să-i facem ajutoare asemenea lui*”.

Da, femeia este egală cu bărbatul, dar numai după fire, nu după dregătorie. Când a adus-o pe femeie la Adam i-a zis: „Cum se cheamă asta?” „Femeie. *Aceasta-i os din oasele mele și carne din carnea mea; ea se va numi femeie, pentru că este luată din bărbatul său*”.

Aici este egală femeia cu bărbatul, că-i os și carne din bărbat, luată din coasta lui, dar nu după dregătorie. Că Dumnezeu a pedepsit-o pe Eva imediat, că ea a întins mâna întâi. Și primul canon i-a spus: *De ce-ai făcut asta? Pentru că ai întins mâna și ai mâncat, înmulțind voi înmulți durerile tale și întru dureri vei naște fii*. Și a doua pedeapsă: *Întoarcerea ta către bărbatul tău și el te va stăpâni*.

Nu le convenea ce le spuneam, că erau mai multe femei. Dar când spuneam de bine băteau din palme, iar când nu, puneau capul jos!

Uite ce, le-am zis. Cât ar fi femeia de învățată, trebuie să fie supusă bărbatului. Că bărbatul este cap al femeii și Hristos cap al bărbatului. În ordinea asta este ierarhia în familie.

Iată cum este: Pe femeie a lăsat-o Dumnezeu ajutoare omului. De aceea zice Sfântul Ioan

Gură de Aur: „Femeia este liman al bărbatului”. Bărbatul, săracul, vine amărât, cu cele mai mari greutăți în societate, conduce oști, războaie; este mare răspunzător la întreprinderi de stat, în guvern, vine obosit. Dar femeia trebuie să fie liman. Să știe să-l întâmpine totdeauna cu un cuvânt bun, cu blândețe, să-i pregătească mâncarea, să-i facă haine, să-l pornească, să-l primească când vine de undeva. Întotdeauna ea trebuie să fie aceea care să odihnească pe bărbat, pentru că-i ajutătoarea lui.

Dar cea mai mare misiune pe care o are femeia în familie, nu-i asta: numai să-i facă mâncare bărbatului și îmbrăcăminte. Cea mai mare misiune pe care o are femeia în familie, rolul ei este să fie mamă de copii! Să ferească Dumnezeu pe femeia aceea care vrea să înlăture durerea nașterii! Pentru că primul canon pentru că a greșit, acesta a fost: *Întru dureri vei naște fii*. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: **„Dacă fugi de durerea nașterii, de durerea veșnică vei da!** – de durerea cea din iad. Dumnezeu a pus pe măsură dulceața împreunării cu durerea nașterii. Și tu, dacă fugi de la durere spre plăcere, vei cădea în durere veșnică”. Așa citim în cartea „Împărțirea de grâu”, cuvânt pentru mireni, unde arată cum să fie mireasa și mirele la căsătorie.

Nu fugi de la durere spre plăcere, adică numai să trăiești cu soțul, dar să nu faci copii, că în durerea veșnică te duci. Că dacă fugi de la durere spre plăcere, vei cădea în mâinile și în brațele cele veșnice ale iadului, că nu vrei durerea care ți-a rânduit-o Dumnezeu aici, ci vrei să trăiești în plăcere și să omori copiii.

Să ferească Dumnezeu! Mai bine nu se năștea femeia aceea care își omoară copiii. Pentru că este păcat împotriva Duhului Sfânt. Apoi unde trebuia să găsească Dumnezeu copilului mai bun sălaş decât în pântecele maicii lui? Și de acolo îl scoți și îl dai la câini și îl omori? „Care bălăuroaică – spune Sfântul Efrem Sirul –, care leoaică, care ursoaică și-ar omori vreodată puiul său? Și tu, ființă rațională și cuvântătoare, faci mai rău decât animalele sălbatice, când ai ajuns să-ți omori copiii”.

Du-te să întâlnești în pădure o scroafă cu purcei. Eu eram în pădure – am stat nouă ani și șapte luni prin munții ăștia singur – și am întâlnit o scroafă cu purcei într-un munte la „Poiana Craiului”. Eram singur. Când am dat față în față cu ea, să ferească Dumnezeu, m-am întors, că am avut un brad și m-am agățat de dânsul. S-o repezit ca fulgerul la mine. Când ai pus mâna pe un purcel te-a făcut praf; poți să mori tot atunci. Și vânătorii se tem de ei. Așa își apără scroafa sălbatică purceii. Numai mamele creștine îșiucid copiii!

Așa sunt legile firii date de Dumnezeu: mama să-și apere fiii săi. Dar omul rațional să fie mai rău decât toate fiarele și dobitoacele și să-și omoare copiii? Vai și amar de acele mame!

Ferească Dumnezeu! Toate păcatele sunt grele, dar acesta este mai greu decât toate. De aceea Sfinții Părinți îl pedepsesc așa de greu. Și le-am spus la Văratec: Și Apostolul Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, spune așa, când vorbește de femeie: **Și ea se va mântui prin naștere de fii**. Iar dumnezeiescul Gură de Aur, care merge în urmă cu tâlcuirea la Sfântul Apostol Pavel, zice: **Femeia, când a murit născând, moare pe altarul jertfei**. Este martiră! Tocmai de aceea Biserica pregătește femeia pentru moarte înainte de naștere. Poate să fie oprită 30 de ani de Împărtășanie, dacă este gravidă nu mai ai voie să o oprești. O spovedești și o împărtășești în fața morții; că la cele tinere, mai cu seamă, durerea nașterii este ca din iad. N-ați auzit ce spune în Psaltire: *Acolo (în iad) sunt dureri ca ale celuia ce naște*.

Sunt o seamă care mor în durerile nașterii. De aceea Biserica, prin dumnezeieștii părinți luminați de Duhul Sfânt, spune: „Femeia gravidă este dezlegată și pregătită de moarte”, că multe se întâmplă să moară; de aceea nu o oprește de împărtășire. Iar dacă se întâmplă și moare, ea își dă viața pentru copil, ea este martiră; că așa ne-a învățat apostolul. Pentru durerile acelea Dumnezeu îi iartă toate păcatele și este o muceniță, ca o martiră.

Vine deunăzi una la mine și-mi zice: „Părinte, am insuficiențe psihice și mi-a spus doctorul că n-am voie să nasc; să-mi dai voie să fac avort”. „Fugi de-aici, criminalo! Ai venit să mă conduci tu pe mine, să înveți pe popa carte? Să mori de-o mie de ori, să te faci martiră, numai să te spovedești și să te împărtășești. Cine ți-a spus ție o nebunie ca aceasta? De unde vii tu? Să-ți dau eu voie să faci crimă?”

Ei, așa a fost vorba, că dacă moare femeia născând, moare de datoria ei cea mai sfântă de pe

pământ, să fie mamă de copii.

După ce-am vorbit mai mult de rolul femeii în familie, am arătat că acesta nu este numai să-i nască pe copii, că și fiarele nasc; trebuie să-i și crească în frica și certarea Domnului. Și la această osteneală trebuie să ia parte și bărbatul, nu numai femeia, că amândoi l-au făcut pe copil. Că dacă nu-i crește în frica și certarea Domnului, îi vai și amar de câte greutateți întâmpină în viață! Se fac niște fiare, nu copii.

Pe urmă am trecut la rolul femeii în societate.

Uite ce! În biserică i-a spus Apostolul femeii să tacă, însă în societate ea poate ocupa servicii ca și bărbatul. Și le-am dat un exemplu:

Dacă acum s-ar face un întuneric beznă, fără nici o lumânare, fără nici o lampă sau bec, și în timpul asta o mână binefăcătoare vine și pune o lumânare aici în mijlocul nostru, atunci toți s-ar bucura că a apărut o zare de lumină. Dar lumânarea asta care stă aici, pusă în slujba tuturor, vorbește? Nu vorbește! Tace, dar face două lucruri în folosul tuturor. Ea se jertfește și luminează.

Folosindu-ne pe noi și dând lumină la atâția, ea se jertfește și începe a se topi, încet-încet, și se topește până ajunge la sfeșnic. Două lucruri face tăcând – zice Sfântul Ioan Gură de Aur: **Tace luminând și se jertfește tăcând.** Acesta este rolul femeii în societate.

O femeie la locul ei de muncă, unde a rânduit-o Dumnezeu, dacă este curată, dacă este credincioasă, dacă este corectă, dacă este harnică, dacă este pricepută la toate, în toate problemele dacă este prezentă, ea n-are nevoie să predice, că viața ei predică.

Aici se împlinește ce-a spus Talasie Libianul: „Taci tu, să vorbească lucrurile tale!”, sau „Mustă și ceartă pe cei de-aproape de tine, prin puterea lucrării, nu prin multa vorbire!”

În felul acesta ea este lumină în sfeșnic în societate și pentru toți care văd și o aud și înțeleg, pentru că este corectă în toate problemele. Așa și femeia în societate, este o lumină în sfeșnicul societății, dacă la locul ei de muncă are toate însușirile astea care am spus mai sus.

Și am trecut de la rolul femeii în societate la rolul ei în Biserică, fiindcă atunci ei veniseră scopul celor ce făceau preoți și episcopi pe femei. Erau și câteva observatoare protestante. Acum de rolul femeii în Biserică, ce să vă spun? Am auzit că protestanții au ajuns la apogeul nebuniei. Un cioban vă vorbește; cine s-o supăra, să-mi ia opincile și gluga. De 5000 de ani a întemeiat Dumnezeu preoția, prin Moise și Aaron și fiii lui Levi, și niciodată n-a dat poruncă nimănui să hirotonească femei.

Poate ați auzit de diaconițe: *Și vă încredințez pe Febe, sora noastră, care este diaconiță a Bisericii din Chenhrea* (Rom. 16, 1). Dar, zic, v-ați pus întrebarea ce misiune aveau diaconițele? Poate ați luat de acolo îndrăzneală și să faceți diaconi din femei! Voi credeți că diaconițele, care au încetat să mai fie din secolul IV în Biserica Ortodoxă, aveau aceeași misiune ca un diacon?

Aceste diaconițe aveau șapte misiuni în Biserică. Le-am spus acolo datoriile diaconițelor: ajutau la botezul femeilor, ajutau bolnavii la spitale, duceau împărtășanie la femeile bolnave, slujeau la mesele agape etc. Dar nicidecum n-aveau hirotonie, cum spune canonul 19 al Soborului VI ecumenic: „Iar hirotonie la diaconițe n-am cunoscut, fără numai hirotesia”. Ce este hirotesia? Hirotesia se face în altar, hirotesia afară de altar. Este o singură rugăciune arhierască care se dădea înainte vreme, și acum se dă la ierarhia inferioară a Bisericii, la slujitorii inferiori, cum erau: portarii, citeții, cântăreții, anaghoștii, ipodiaconii, hartofilacșii etc.

Toți aceștia aveau această hirotosie sau binecuvântare care o aveau și diaconițele; o împuternicie să slujească, să ajute în biserică. Unii erau cu înmormântările, portarii țineau bastoanele în mâini și atunci când se spunea: „Cei chemați ieșiți”, ei scoteau din biserică pe catehumenii care încă nu erau botezați. Le-am arătat misiunile lor.

Dar hirotonia cu hirotosia nu-i tot una! Hirotosia este o mică sfințire care se dă la slujitorii inferiori, iar slujitorii superiori: diaconul, preotul și arhierul au hirotonia în Sfântul Altar. Este mare deosebire între una și alta.

Să nu credeți că dioconița zicea ecteniile ca diaconul sau zicea evanghelia la popor sau se săruta cu preotul și se împărtășea la Sfânta Masă, cum fac clericii. Nicidecum!

Apostolul Pavel a spus așa: *Văduva care nu se mărită să fie hrănită de la biserică. Care se mărită nu greșește, dar mai bine să rămână așa.* Pe femeile acestea văduve și bolnave, care au nu aveau bărbat, Biserica le ajuta prin diaconițe.

Ele țeseau covoare pentru biserică, perdele, făceau lumânări pentru biserică, veșminte pentru preoți, făceau curățenie în altar. Ele erau în slujba Bisericii, iar Biserica le purta de grijă.

Iosif Flaviu, mare istoric, ne arată că la Biserica lui Solomon era astfel: În jurul bisericii celui mare erau case pentru ele care aveau să țină fecioria până la 30 de ani, și de atunci puteau să se căsătorească. Mai sus erau fecioarele Bisericii, care se făgăduiau să păzească viața curată până la moarte. Apoi mai erau văduvele Bisericii. Și mai erau un fel de călugări, numiți terapeuți.

Aceste diaconițe țineau evidența fecioarelor și văduvelor dintr-o eparhie. Ele spuneau episcopului câte femei ajută la toate bisericile, și li se dădea un ajutor. Asta era prima misiune a diaconițelor.

A doua misiune a diaconițelor. Ele știau câte fecioare are Biserica. În timpul marilor persecuții nu erau mănăstiri cu crucea în vârf, să toace și să tragă clopotele, Biserica era în catacombe. Dacă o fată se hotăra în casa părintească să păzească fecioria pentru Hristos, părinții creștini îi dădeau voie. Îi făceau o chiliuță cu icoane acolo să se închine, și ea petrecea mai mult în post și rugăciune. Cum a fost și Sfânta Mare Muceniță Varvara.

Cine știa numărul acestora care își afieroseau lui Hristos viața în sfințenie? De ele se îngrijorau întâi diaconițele și apoi episcopul locului, care le călugărea. Până în secolul VI n-a avut voie preotul să facă călugărițe; episcopul sfințea fecioarele. El se ducea la casele lor și le făcea călugărițe și le puneă făgăduința și tunderea în fața părinților, că nu erau mănăstiri, ca să facă călugăria în fața altarului. Aceasta era a doua misiune a diaconițelor.

A treia misiune a diaconițelor era catehizarea și botezul femeilor. Pentru că diaconii și preoții aveau ungera Sfântului și Marelui Mir, le puneau pe diaconițe, cu împuternicirea lor, să le miruiască pe femei, să le catehizeze, să le învețe simbolul credinței și legea creștină. Iar la îmbrăcarea și dezbrăcarea lor era foarte cuviincios să fie femei; și acestea erau diaconițele. Asta era a treia misiune a diaconițelor.

A patra misiune era milostenia. Se strângea milostenie de la biserică pentru cei săraci și năcăjiți și pentru cei ce aveau cereri și nevoi. Diaconițele trebuiau să știe unde să împartă aceste milostenii și care-i mai necăjit, ca să-i dea raport la episcop.

A cincia misiune a diaconițelor era curățenia în Sfântul Altar și alimentarea lui. Ele alimentau altarul cu tămâie, cu smirnă, cu untdelemn, cu lumânări de ceară, făceau curățenia în altar, fără să se atingă de Sfânta Masă, de Sfântul Jertfelnic, cum sunt și călugărițele acum. Că mai târziu le-au luat locul chiar călugărițele și nu s-a mai simțit nevoia de diaconițe.

A șasea misiune a diaconițelor. În sărbători și în Duminici, după ce ieșeau de la biserică, se dădea masă comună, cum era atunci. Se duceau diaconițele undeva aproape de biserică și adunau femeile să le țină cateheze, să le învețe. Ele le spuneau de Sfânta Evenghelie.

A șaptea misiune a diaconițelor. Ele făceau mare rânduială în biserică. Bărbații să stea în partea dreaptă și femeile în partea stângă în ordinea aceasta: cei prea bătrâni în frunte, cei mai cărunți în spate, cei tineri până la sfârșit și printre ei să rămână o cărare ca să meargă creștinii să se închine, să dea darul la altar.

Iată ce misiune aveau diaconițele, dar nu să le faci diaconi, să le îmbraci stihar și să le pui să zică ectenii. Asta este cea mai mare nebunie. Nu a fost aceasta niciodată. Ia gândiți-vă dumneavoastră, în istoria Sfinților Apostoli, în istoria Evangheliei, nu găsim vreodată că au hirotonit Apostolii vreă femeie. Dacă au fost sfințele mironosițe, aveau Duminica lor după Paști, fiind cinstite întocmai cu Apostolii, cum au fost: Maria Magdalena, Maria lui Cleopa, Maria lui Iacob cel Mic, Salomeea, Maximilia, Iunia, Iulia, Marta și Maria și celelalte femei sfințe, mironosițe întocmai cu Apostolii.

Cât erau de mari ele, dar nu au îndrăznit Apostolii să le hirotonească. Nu se spune că a hirotonit pe Maria sau pe alta. Au murit martire, au murit mărturisind pe Hristos, și întocmai cu

Apostolii se cheamă, că ele au vestit Învierea întâi și au mers după Mântuitorul până la Înviere, dar nicidecum nu spune în Sfânta Evanghelie că au hirotonit vreuna.

Biserica le cinstește ca pe Apostoli, dar nu ca pe diaconi sau ca pe preoți.

*

Vai de lumea asta stricată de cei fără de minte! Își fac o mulțime de haine frumoase, mai ales femeile, ca să vadă lumea că au haine. Și se duc în biserică ca la teatru, să le vadă cineva cum sunt îmbrăcate. Dar de aceea ne ducem la biserică? Dumnezeu se uită la exterior? Dumnezeu se uită la inima ta, de ești cu inima la El când te rogi în biserică! Acolo te duci la plâns și la suspine, la zdrobire, la ascultarea cuvântului. Nu te duci acolo să faci teatru, să te vadă cineva cum ești îmbrăcată și boită și cum ești încălțată. Acestea sunt lucrurile vicleanului diavol. Luxul este o nebulie a veacului și sminteală pentru tineri și bătrâni.

– Părinte Cleopa, poate să cânte femeia în biserică? Unul rostește Apostolul, altul citește, altul vine la strană să cânte în cor. Este bine sau nu?

– Apostolul Pavel, gura lui Hristos, spune: *Iar femeia în biserică să tacă!*

– Dar avem și cor mixt.

– Dacă este cor mixt de bărbați și de femei și preotul ți-a dat voie să cânti, cântă, că lauzi pe Dumnezeu. Iar celelalte, care n-au blagoslovenie să cânte, să stea să asculte, nu să predice.

– La noi corul este format din bărbați și femei.

– Așa este bine să fie corul: într-o parte să cânte bărbații și într-altă parte să cânte femeile răspunsurile. Dar dacă sunt coruri mixte să le conducă un preot sau dascăl, cineva trebuie să le conducă, pentru că nu știu toți să execute cântări în biserică. Și dacă este cu blagoslovenia preotului, este bine, pentru că s-a aprobat se Sfântul Sinod în biserică muzica omofonică.

Știți de când s-a pus asta în biserică? De pe timpul Sfinților Apostoli. Că în biserică nu cânta numai dascălul pe atunci, ci toată lumea zicea: „Doamne miluiește”. Preotul zice „Cu pace Domnului să ne rugăm” și toată lumea cântă: „Doamne miluiește”. Preotul zice „Cu pace Domnului să ne rugăm” și toată lumea cântă: „Doamne miluiește”, „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi”. Așa era. Și în multe biserici din țară și acum se cântă muzica omofonică. Am văzut la biserica Sfântul Vasile din Ploiești, unde era părintele Constantin Galeriu, că toți împreună dădeau răspunsurile Liturghiei. Dar cei care știu că nu pot să cânte bine sunt mai atenți cu urechea să nu-i împiedice pe ceilalți. Dar toți cântă răspunsurile Liturghiei. Iar Heruvicul și Axionul le cântă mai ales dascălii și cei care știu notele.

VORBIREA LUI DUMNEZEU CU NOI

Ia să-mi spuneți mie unde erați acum 100 de ani? Dar peste 100 de ani unde o să fiți? Ia spuneți-mi, unde?

Trupul merge în pământ, de unde a fost luat, dar sufletul unde merge? Ați auzit ce spune Mântuitorul în Evanghelie? *Voi nu știți de unde veniți și unde mergeți. Eu știu de unde vin. Vin de la Tatăl și merg la Tatăl.* Noi pe pământ suntem într-o trecere, într-o vizită foarte, foarte scurtă.

Vezi? A trăit Adam 930 de ani și la moartea lui a venit Arhanghelul Mihail din cer – unul din cele șapte duhuri – și l-a întrebat, când se muncea cu moartea: „Adame, Adame, cum ți s-a părut viața?” „Așa, Doamne, cum aș intra pe o ușă și aș ieși pe cealaltă”. După 930 de ani! Dar la noi ce-i viața? Nu auzi suntem noi? Și cine poate să ne spună nouă mai adevărat și mai sfânt și mai vrednic de încredere, decât Cel ce ne-a făcut? Auzi ce spune Duhul Sfânt, care a zidit toate cele văzute și nevăzute: *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori.*

Vezi o fetiță mică, o florică, un băiețel. A crescut mai mare, o floare mai mare. S-a căsătorit, începe a se veșteji încet, încet. Gata, apare un păr cărunt. Acesta este semn de plecare. Toamna vieții.

Când ți-a apărut părul cărunt, îi gata, toamna vine. Vine moartea și plecăm la veșnicie!

Dar câți nu mor înainte de a îmbătrâni! Dacă moartea ar veni să ne ia numai la 80 de ani înainte, atunci poți zice: „Stai măi, mai este de treabă!” Dar vezi că Mântuitorul ne-a înarmat cu o armă pentru toate veacurile, când a zis așa: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul întru care Fiul Omului va veni!* Nu știm când plecăm. Că altul pleacă copil, altul tânăr, altul mai bătrân. La unul se întâmplă moarte într-un accident, la altul dintr-un cutremur, sau vine un junghi peste noapte și gata. Numai Cel de sus știe toate! De aceea totdeauna trebuie să fim pregătiți.

*

Hristos a spus: *Vremile și anii le-a pus Tatăl întru a Sa stăpânire.* Nimeni nu poate porunci să fie soare sau vânt sau ploaie sau furtună sau viscol. Tatăl! În mâna Lui sunt toate. Și la voia Lui. Vorbește cu noi.

Ați văzut ce spune Mântuitorul în Sfânta Evanghelie? Când predica Mântuitorul în Palestina, s-a prăbușit un turn în Siloam. Siloamul este un mic lac în marginea Ierusalumului. S-a prăbușit un turn mare și a omorât odată 18 oameni. Și ei i-au spus: „Uite, Doamne, ce s-a întâmplat!” Mântuitorul le-a zis: *Ce credeți voi? Aceia peste care a căzut turnul în Siloan, sunt cei mai păcătoși oameni din lume? Nu! Dar zic vouă: de nu vă veți pocăi, toți așa veți pieri!* Pildă pentru noi.

Au venit din Banat vreo trei familii. Au fost 30 de cutremure până acum în Banat. Se cutremură, se cutremură și stă; numai ce vezi la trei zile alt cutremur. Toate vorbesc cu noi. Toate. Că Dumnezeu așa vorbește cu noi. Este prea mare să vorbească altfel.

Aată că în mâna Lui sunt și cutremurele și toate. Nu zice în Psaltire? *Cel ce caută spre pământ, și-l face pe el de se cutremură. Cel ce se atinge de munți și fumegă.*

Să vă păzească Preasfânta Treime și Maica Domnului pe toți și pe toți să vă ducă Bunul Dumnezeu la Rai! Pe voi, pe neamurile voastre, pe copilașii voștri. Și tare aș dori să ne întâlnim la Rai, dacă o fi mila Domnului!

Păziți-vă, mamă! Privegheați și vă rugați, că nu știm ziua, nici ceasul! Ai văzut ce spune Duhul Sfânt despre om: *Omul s-a asemănat deșertăciunii, zilele lui ca umbra trec.* Și în altă parte: *Zilele mele ca umbra s-au plecat, și eu ca iarba m-am uscat. Că s-au stins ca fumul zilele mele.* Și Apostolul Iacob zice: *Ca un abur s-a stins viața mea.*

Dumnezeu ne-a dat viață, dar s-o întrebuițăm bine, ca de la viața asta să mergem la viața cea veșnică și să ne bucurăm în vecii vecilor. Nu, Doamne ferește, să ne luăm după deșertăciunile lumii acesteia și să cadă cineva în iad! Amintiți-vă de călugărul Andrei, care a stat un ceas în iad și i s-a părut 300 de ani.

De ce vă spun, mamă? Nu vedeți că nu putem răbda o împunsătură de ac, o scânteie? Vai de mine și de mine! Dar acolo! Dacă ar fi chinurile pe o mie de ani. Dar nu-s, ci în veacul veacului. Să aveți mare frică de Dumnezeu.

Să ne întrebăm în totdeauna: „Oare ce vorbesc eu acuma, Îi place lui Dumnezeu? Oare ce vreau eu să fac acuma Îi place lui Dumnezeu? Oare ce gândesc eu acuma Îi place lui Dumnezeu?” Conștiința îți spune: „Da” sau „Nu”.

Să fiți mărturisiți curat în fiecare post. În Postul Mare de două ori, la începutul postului și la sfârșit. Și în Postul Crăciunului tot așa. Sfântul Ioan Gură de Aur auzi ce spune: „De este cu putință, o, creștine, în fiecare ceas să te spovedești”. Pentru că în fiecare minut și în fiecare clipă greșim lui Dumnezeu.

DESPRE SPOVEDANIE

Din frica de Dumnezeu vine mărturisirea de conștiință: „Măi, nu este bun ce fac eu! Mă mărturisesc și las păcatul”. Că supărăm pe Dumnezeu în tot chipul. De aceea vreau să vă spun, cât

vor putea să fim atenți, cu băgare de seamă. De vezi că te muștră cugetul, nu lăsa! Du-te la mărturisire și nu mai face păcatul! Cât de bun este Dumnezeu că ne primește la pocăință! Că de n-ar fi pus între noi și El Taina Spovedaniei, nimeni nu s-ar putea mântui. Că zice Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra în Împărăția Cerurilor*. Nimeni fără mărturisire nu se poate mântui. Că acolo este atâta sfințenie și curățenie! Cum să intre în Rai omul păcătos? Ce? Dacă ai o cămașă și se murdărește, n-o mai speli? Sau o haină, când se umple de noroi, nu zici: „Ia s-o spăl, că s-a murdărit”? Așa să faci și cu sufletul. Spălare prin pocăință și spovedanie, mamă, și părăsirea păcatelor.

A pus Dumnezeu pocăința. Este al doilea Botez. Te-ai mărturisit, te-a dezlegat preotul, să nu mai faci păcatul. Fă oleacă de canon te-ai curățit. Când simți că iar ai mai greșit, du-te iar la spovedanie. Când vedeți în casa voastră că a slăbit cineva: tata, mama, sora, copilul, nora, oricine ar fi, și vezi că-i bolnav tare, nu aduce întâi doctorul! Doctorul este un bolovan pe pământ ca și mine. Eu mor acum, el moare mâine. Ai văzut vreun doctor de 500 de ani? Cum să moară, dacă are și injecții și pastile și-i doctor? Cum să moară? Dar când a sosit clipa, toți ne ducem la Hristos.

Stalin avea mii de doctori lângă el și când i-a venit ceasul, l-a luat dracul! N-au putut doctorii să-l scape. Mai mare grijă să ai de suflet decât de trup, că sufletul este nemuritor. Sufletul este mai scump decât toată lumea, cum zice Mântuitorul: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* Chiar dacă ar câștiga toată lumea, ce folos, dacă își va pierde sufletul său? Adu întâi preotul, că el a luat putere de la Hristos: *Ce va dezlega preotul pe pământ, va fi dezlegat și în cer*. Și-i zi: „Părinte, vino și spovedește-te după carte pe mama, pe tata, copilul sau fata sau nora sau ginerele”.

Omul, când a slăbit tare, nu mai ține minte ce păcate a făcut. El uită dacă-i chinuit de boală și-i amețit de cap; dar îl poți spovedi chiar dacă nu poate vorbi, ci numai dacă aude. Și dacă aude, preotul îl întrebă, și el, dacă a făcut păcatul, zice: „Da”. Dacă n-a făcut, zice „Nu”. Dar dacă i s-a legat limba și și-a pierdut și conștiința, nu-l mai poți mărturisi, că el nu mai știe nimic.

De aceea nu aștepta, Doamne ferește, să cadă omul în comă. Sau cum a pățit nu de mult o femeie cu bărbatul ei: „Nu aduce preotul, că doar eu nu mor!”, a zis el. „Dar ești slab, măi Ioane”. Nu aduce preotul acum!” Și în noaptea aceea a murit nespovedit de douăzeci de ani. Vedeți cum l-a înșelat diavolul să nu aducă preotul? Dar ce, preotul vine cu moartea la tine? Vine cu Preacuratele Taine și Hristos este viața lumii; vine cu viața, cu Învierea și cu dumnezeirea lui Iisus Hristos să te vindece și să-ți dea sănătate!

Iată vine de la Dolhasca, dintr-un sat, o femeie de 63 de ani, slabă, necăjită, cu sora ei, cu ginerele și cu fata cu o mașină. Îmi spunea că bărbatul ei n-a fost la biserică de când s-a însurat, de 43 de ani. Nu mai asculta de Dumnezeu, înjura, fuma, era bețiv și desfrânat și nu credea în nimic. Numai cu țigara în gură stătea. Soția era plecată la o fată măritată acolo în sat. El a venit de la crâșmă, beat, cu țigara în gură și s-a culcat cu țigara aprinsă. De la țigară s-a aprins casa și a ars omul plin de păcate. Numai câteva oase i-au mai găsit.

Ai auzit cum moare omul păcătos? Ce spune Apostolul Pavel? *Al cărui sfârșit va fi după faptele lui*. Patruzeci și trei de ani n-a fost la biserică, nu s-a spovedit și nu s-a împărtășit. Și acum a ars cu țigara în gură! De la focul acesta s-a dus în focul cel veșnic. Aici a luat arvuna muncii celei veșnice. L-a ars Dumnezeu de viu pentru păcatele lui, ca să ardă în veci, cum spune Mântuitorul: *Unde focul lor nu se stinge și viermele lor nu doarme*. Așa moare păcătosul.

Ai auzit ce spune în Psaltire? *Moartea păcătosului este cumplită*.

Și a venit femeia să-l pună la slujbe:

– Mătușă – i-am zis –, dacă îmi dai muniți de aur de aici până la București, nu-l pot pune la slujbe!

Și i-am citit din Pravila Mare, unde scrie: „Cine moare din beție, e ca și cel care moare spânzurat”. A murit din beție, e ca și cum s-ar fi spânzurat, și-a făcut seama. Și n-am putut să-l pun la nici o slujbă. Pentru că o pățesc și eu. Canoanele Bisericii mă opresc și cade și pe cei vii ai lui.

Eu acum în loc să fiu în biserică la priveghere, eu prășesc pe ogorul vostru. Dar prășește cineva la mine pe ogor? La mine cresc spini, pălămidă, buriueni. Ce-o să zică Domnul: „Tu ai prășit la altul! Dar la tine?” Dar dacă a vrea Domnul, eu am să zic: „Doamne, eu am prășit la alții și aceia

s-au rugat pentru mine. Au prășit și ei la mine”. Așa este. Ce să fac? Stau cu voi, că datoria noastră asta este întâi, cât putem. Vom mai face cât ne-o ajuta Dumnezeu.

ISTORIA LUI ELI PREOTUL

Astăzi cea mai importantă datorie care o aveți în familie este creșterea copiilor în frica lui Dumnezeu. Vai și amar de acei părinți care lasă copiii de capul lor! Că vin aici multe mame plângând: „Uite, părinte, nu mă mai ascultă; s-a măritat fără să mă întrebe; s-a însurat fără să întrebe; s-au despărțit; se bat; s-au dat la beție, la desfrâu, la avorturi, la răutăți, la înjurături. Nu mă mai ascultă copiii mei și nu vor să mergem la biserică, nici să se spovedească”.

Cauza este pornită de jos, de la părinți. Dacă copilul a uitat de cei șapte ani de-acasă, se mai duce în societate și se amestecă cu cei răi, nu mai ai cu cine vorbi. Și vai de capul părinților, câte scârbe au din partea copiilor pentru că au cruțat varga atunci când erau mici. Ce spune Solomon? *Cine cruță varga, urăște pe fiul său.* Nu-l iubește, îl urăște. Că zice Solomon: *Varga și nuiaua dau înțelepciune; iar copilul lăsat de capul său va aduce mare rușine și scârba părinților săi.* Vai de mine câte mame vin aici amărâte din cauza copiilor lor.

Sunt atâtea cazuri prin care se vede cum s-a împlinit proorocia Mântuitorului, că copiii omoară pe părinți. Mântuitorul a spus în Evanghelie: *În vremea de apoi se vor răscula copiii împotriva părinților și-i vor omorî.* Că el, dacă nu crede în nimic, este ca o fiară; nu știe de păcat, de rușine, de nimic. Numai ce-l vezi că-l duce satana să-și omoare pe tată, pe mamă. Că aici ajung cei care nu au credință și nu se roagă, care nu postesc și nu merg la biserică. Se fac cei mai răi oameni, și nu mai știu că-i mamă și că-i tată, că i-a născut. Fiți cu mare băgare de seamă cum creșteți copiii, că-i vai și amar!

Ați auzit ce s-a întâmplat în Vechiul Testament cu preotul Eli, pentru feciorii lui, că s-au dus în iad împreună cu el.

Acest preot, Eli, era arhiereu și părinte al poporului, al evreilor; că poporul evreu până la Samuil a fost condus de judecători, n-a avut împărați până la Saul. Dar acest om care conducea poporul și era și arhiereu și judecătorul poporului, avea doi feciori și erau preoți, Ofni și Finees. Citiți în Biblie și vedeți ce blestemății au făcut.

Căci și preoții, dacă nu-s preoți, atrag mânia lui Dumnezeu. Acești feciori, fiindcă tată-su conducea poporul, ce ziceau? „Ce are să ne facă nouă? Tata este mai mare peste toată țara”. Ei făceau multe răutăți în Israel. Iar poporul îi spunea lui Eli: „Uite, feciorii tăi se îmbată, beau și fac desfrânare!” Dar el era un om bătrân, greoi, foarte gras, voinic, avea peste 90 de ani, și era blând din fire, avea 40 de ani de preoție și când îi întâlnea pe băieți, zicea: „Măi băieți, dragul tatei, ce aud eu de voi n-aud bine!” Auzi nepăsare? Putea să le ia preoția, să-i caterisească, putea ca judecător, să-i judece, să-i bage la închisoare, că sminteau poporul. De câte ori îi spunea poporul, n-a luat măsuri să-i îndrepte pe feciorii săi. La templul lui Solomon erau mii de preoți care slujeau. Jertfele care se aduceau de popor se sfințeau atunci în altar, dar nu avea nimeni voie să mănânce până nu le sfințea, că erau pentru hrana preoților, a diaconilor și a cântăreților bisericii, cum spune Scriptura: *Cei ce slujesc cortului, de la cort să se hrănească.* Adică dacă preoții slujesc Biserica, au dreptul să se hrănească de la Biserică.

Acești feciori ai lui Eli se duceau, înainte de a fi sfințele jertfele astea, și luau din cazane porțiile cele mai grase și le mâncau cu prietenii lor. Și-i spuneau oamenii lui Eli: „Părinte arhiereu, părinte care conduci poporul, uite ce fac feciorii tăi! Smintesc lumea, că uite, iau jertfe nesfințite și mănâncă înainte de vreme!” Dar preotul Eli auzea de sminteala pe care o făceau feciorii săi, dar când îi întâlnea, le zicea: „Măi, dragii tatei, măi, ce aud eu de voi n-aud bine!” Atât. Nu se tulbura inima în el că ei erau preoți și sminteau tot poporul! N-a luat măsuri să-i caterisească, să-i pedepsească!

S-auziți unde a ajuns omul ăsta cu nepăsarea. Dumnezeu, văzând că Eli preotul nu ia măsuri să îndrepte pe feciorii lui, i-a vorbit întâi prin gura poporului. Apoi, dacă a văzut că tot nu ia măsuri

să pedepsească pe feciorii lui, i-a vorbit prin Samuil pruncul. Samuil era fiul Anei, născut prin rugăciune și dat prin făgăduință la templul Domnului. Samuil se tâlcuiește „ascultarea de Dumnezeu”. Copilul a învățat în biserică toate rânduielele: să aprindă lumânări, să dea cădelnița la preot, să ducă veșmântul arhierului.

Și Eli preotul, care avea feciorii așa de răi, obosit fiind de la slujbă, stătea pe un scaun în pridvor. Samuil, dacă s-a terminat slujba, stătea și el într-o strană și dormea acolo. Și l-a strigat Dumnezeu pe Samuil: *Samuile, Samuile!* Atunci copilul fuga la bătrânul:

- De ce m-ai chemat, părinte?
- Nu te-am chemat, fiule. Du-te și te odihnește!
- Ba m-ai chemat, părinte!
- Nu fiule. Du-te și te liniștește!

Că nu s-a priceput Eli preotul cine-l cheamă pe băiat. Se duce copilul și când aproape să ațipească, Dumnezeu îl strigă de două ori: *Samuile, Samuile!* Copilul, fuga la bătrân; i-a părut că-l cheamă bătrânul:

- Părinte, de ce m-ai chemat?
- Nu te-am chemat, fiule!
- De două ori m-ai chemat, părinte. Acum ai strigat la mine!

Lui i se părea că-i glasul bătrânului, dar era glasul lui Dumnezeu. După ce l-a mai strigat încă o dată, s-a priceput Eli preotul că este un semn de la Dumnezeu. Și i-a zis:

– Fiule, du-te acolo, în strană și când te-a mai striga cel ce te strigă pe tine, să zici așa: „Poruncește, Doamne, că ascultă robul Tău!” și vezi ce-are să-ți spună!

Și s-a dus Samuil, și când aproape să ațipească, îl strigă iarăși: *Samuile, Samuile!* Copilul a răspuns cum l-a învățat bătrânul: *Poruncește, Doamne, că ascultă robul Tău!* Și atunci începe a vorbi Dumnezeu cu copilul: „Samuile, spune lui Eli preotul, pentru că n-a îndreptat pe fiii lui și i-a lăsat să facă sminteală în fața poporului și n-a luat aminte să-i pedepsească, ci i-a lăsat să fie niște răi, peste câteva zile am să-i vorbesc Eu lui Eli preotul de o să-i trăsnească amândouă urechile”. Și a tăcut glasul. Samuil atunci a alergat la Eli:

- Părinte, părinte, a vorbit cu mine Dumnezeu!
- Ce ți-a spus, copile?

– A spus așa: Fiindcă dumneata n-ai îndreptat pe feciorii dumitale și i-ai lăsat să facă rău înaintea Domnului, peste câteva zile are să-ți vorbească de-o să-ți trăsnească amândouă urechile!

Dar Eli preotul, care n-a luat seama ce-i vorbea Dumnezeu nici prin popor, nici prin preoți, nici acum nu i-a păsat, că a vorbit Dumnezeu cu pruncul Samuil în biserică. Și i-a întâlnit pe feciorii lui a doua zi: „Mai băieți, măi, ce aud eu de la voi n-aud bine! Măi, uite a vorbit Dumnezeu cu Samuil pruncul și a spus că o să-mi grăiască de are să-mi trăsnească amândouă urechile din cauza voastră”.

Ce nepăsare! Nici acum Eli n-a luat măsuri, că a vorbit Dumnezeu direct cu Samuil pruncul, să îndrepte pe blestemații lui feciori. Ce s-a întâmplat? Peste trei zile s-au ridicat cu război filistenii. Poporul evreu avea mare putere când venea război, că lua chivotul Legii Domnului și-l ducea pe front.

Ce era chivotul? Era o ladă de salcâm, îmbrăcată cu aur curat, deasupra erau doi heruvini de aur, ca două păsări cu aripi, față în față, iar în ladă aveau ei ce-i mai scump sub cer. Erau cele două table ale Legii, care le-a scris Dumnezeu pe Muntele Sinai; era toiagul lui Aaron, care a înfrunzit la atingerea preoției lui; era șarpele de aramă pe care l-a turnat Moise când îi mușcau șerpii în pustie, și cupa cu mană din care au mâncat ei în pustie 40 de ani. Astea erau ce aveau ei mai scump, și le păstrau în chivotul Legii Domnului.

Acest chivot, când veneau războaie, îl luau preoții pe umăr, doi înainte și doi în urmă, și-l duceau pe front și ei biruiau toate popoarele. Filistenii se temeau tare de chivot. „Dacă aduc evreii chivotul acela, Dumnezeu lor bate război pentru dânșii”.

Dar acum, pentru păcatele celor doi feciori, nu s-au mai temut. S-a luat frica de la filistenii. Și au venit filistenii, când au dus chivotul Legii Domnului pe front pe linia întâi, și mai întâi le-au tăiat

capul. Și cine crezi că purtau chivotul Legii Domnului? Blestameții aceia de preoți care făceau atâta sminteală poporului. Ei erau înainte, că-s feciorii arhierelui, și doi în urmă. Le-au tăiat capul la preoți, au luat falistenii chivotul Legii Domnului în robie și l-au dus în țara lor și au omorât zeci de mii din tabăra evreilor.

Iar un soldat din tabără a alergat repede la Eli preotul să-i ducă vestea. Când a ajuns soldatul, s-a dat jos de pe cal, îl sărută pe arhieru:

– Sărut mâna, părinte!

Dar el îl întreabă:

– Fiule, cum merge războiul Domnului?

– Să nu meargă nici dușmanilor tăi cum merge!

– Ei, dar feciorii mei sunt sănătoși?

Întâi de feciorii cei spurcați a întrebat.

– Capelete lor sunt jos!

– Chivotul Legii Domnului unde este?

– A fost luat în robie de filisteni!

– A căzut chivotul Legii Domnului?

– Da.

Până atunci chivotul niciodată nu cădea. Și acum era pe scaun, de scârbă, de inimă rea, a căzut pe spate și-a rupt spinarea și a murit. Și zice Scriptura: *Și s-a dus în iad Eli preotul împreună cu feciorii lui, că i-a crescut rău și i-a lăsat să facă fărâdelegi înaintea lui Dumnezeu. S-a pierdut pentru veșnicie. Nu i-a fost lui Dumnezeu milă de cei 40 de ani de preoție, nici de faptele lui bune, pentru că a crescut rău pe copii.*

*

V-am spus această istorioară că sunteți părinți de copii. Cea mai imperioasă datorie și cea mai mare, pe care o aveți voi, cei căsătoriți, este să creșteți copiii în frica și certarea Domnului.

Când te-ai sculat dimineață, întâi pune-i la rugăciune. Dumnezeu să-l ierte pe tată-l meu, pe copii. Era un om înalt, cu barba albă. Alexandru îl chema. Când se scula dimineața, avea o curea în cui. Îi zicea Sfântul Nicolae! Noi am fi ceru mâncarea la mama că mergeam la școală. El zicea: „Măi, uite Sfântul Nicolae! Treci la rugăciune!” Până nu ne rugam un ceas, nu ne dădea mâncare, nimic. Iar dacă era în post, zicea: „Nu se mănâncă acum. Când vii de la școală, la amiază. Nu ești porc să mănânci dimineață”.

Dumnezeu să-l ierte! Nu știa carte, dar avea frică de Dumnezeu. Să adoarmă seara unul neînchinat? Sau să stea la masă până zice „Tatăl nostru”? Sau să nu se ducă Duminica la biserică? Sau să audă c-a înjurat sau a fumat sau a furat ceva? Că nu-l vedeai pe el cu acestea în veac, dar dacă te-a prins, ferească Dumnezeu!

El a fost în casă sfeșnic. El a fost stăpân pe noi.

Când vă treziți dimineața, să nu vă apucați de treabă întâi, că sunteți batjocoriți de satana! Ci să ziceți: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție!” Slăvește-l pe Dumnezeu, că apoi ai să ai spor la muncă în ziua aceea. Ți-ajută Dumnezeu, îți întărești și mintea și brațele ca să lucrezi cu spor, să te păzească de primejdii, de fulgere, de tunete, de accidente, de orice. Roagă-te lui Dumnezeu și pornește la muncă cu toată inima. Dar întâi roagă-te Lui și ai să vezi cu cât spor mergi în ziua aceea.

Așa-i, fraților. Și pe copii puneți-i întâi să se roage. Că dacă cresc sălbatici, niște bestii, o să pățiți cum a pățit Eli preotul. Veți fi gătuiți și omorâți de dânșii. Și chiar dacă nu veți fi omorâți, veți fi amărâți până la ultima suflare de copiii voștri și veți suferi din cauza lor și veți intra în mormânt cu mult înainte de a veni vremea.

Pentru că în familia unde este tulburare, necredință și neascultare, nu-i viață.

*

– Dimineața, când vă sculați voi, câte ore vă rugați? Ia spuneți, mamă!

– Dar avem treburi, părinte. Zicem câteva rugăciuni și plecăm.

– „Văruiți pe necârpit, bodaproste c-am gătit!” Îmi spunea o fată cum se roagă mama ei: „*Tatăl nostru, Care ești în ceruri... Marie, hăi, ai dat mâncare la găște?... sfințească-se numele Tău... Fată, hăi, ai luat rufele de pe sârmă?... vie împărăția Ta*”. Știi cum râde dracul de femeia aceea? Se îmbolnăvește. Îl băgați în spital. Ea zice «Tatăl nostru» cu gândul la găște și la rufe. Vai de noi! Dumnezeu cercetează inimile și răunchii și El nu știe numai ce gândim noi acum, ci și ce o să gândim până la moarte. Dar când îi vorba să stai la rugăciune, tu te gândești la treburile astea trecătoare?

Când stați la rugăciune, totdeauna întâi să cereți iertare unul de la altul: „Iartă-mă, femeie!” „Iartă-mă, bărbate!” „Iartă-mă, băiete!” „Sărut mâna, tată!” „Sărut mâna, mamă!” „Iertați-mă!”. Și să răspundeți: „Dumnezeu să vă ierte!”

Și atunci te iartă Dumnezeu. Poate ai supărat pe mama, pe tata, pentru că zicem la „Tatăl nostru”: **Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri**. Dacă ai iertat, te iartă și Dumnezeu; dacă nu, nu! Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Soarele să nu apună întru mânia voastră*.

N-ai voie să ții supărare pe cineva până la asfințitul soarelui. Este mare păcat. Dar dacă mori în noaptea aceea!? Te duci în fundul iadului. Că dacă n-ai iertat din inimă, nu te iartă nici Dumnezeu pe tine.

În Pateric zice că a venit un frate la un bătrân în pustie.

– Părinte, uite fratele cutare a zis așa, așa...

– Fiule, iartă-l!

– Nu-l pot ierta, părinte!

– Fiule, du-te și-l iartă și-ți cere iertare!

– Nu pot, părinte, că dacă îl iert el se face mai rău.

Atunci a zis bătrânul:

– Hai să ne rugăm, fiule!

S-a pus bătrânul în genunchi – bătrânul cu barba albă –, a luat fesul de pe cap și a început: „Tatăl nostru Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă, dă-ne-o nouă astăzi **și nu ne ierta nouă greșalele...**

Dar fratele:

– Nu așa, părinte!

– Ba așa fiule: „... și nu ne ierta nouă greșalele...”

– Părinte, ai greșit!

– N-am greșit, fiule! Că dacă nu vrei să-l ierți pe fratele tău, așa să zici „Tatăl nostru”. Îți convine? „Și nu mă ierta, Doamne, de păcate, că nici eu nu iert!”

De ce a pus Preveșnicul și Preasfântul Dumnezeu în „Tatăl nostru” condiția asta? Ca să ne ierte Dumnezeu, precul și noi iertăm! Că dacă nu ierți, nu-ți iartă nici Dumnezeu. Dacă ai acea ură sau zavistie, să ferească Dumnezeu! Zavistia este mai rea decât diavolul!

PURTAREA SFINTEI LUTURGHII

Trebuie să știți că din toate slujbele care se fac la biserică, cea mai folositoare și mai puternică este Sfânta Liturghie. Sfânta Liturghie este jertfa și răscumpărarea lumii întregi.

În fiecare zi, pe Sfânta Masă unde se face Liturghia, Se jertfește Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Cum spune preotul slujitor: „Se jertfește Mântuitorul lumii, Cel ce ridică păcatele lumii”. O picătură din Sângele lui Iisus Hristos curăță toate păcatele lumii. Și de aceea cele dințai slujbe care se pun și pentru vii și pentru morți sunt Sfintele Liturghii. Al doilea vin panacizile pentru morți,

psaltirea, acatistele, ctitoriile.

Dar Liturghiile nu se pot pune pentru oricine. Uite cum este! Pe oamenii care înjură de lucruri sfinte nu-i poți pune la Sfânta Liturghie. Este păcat. Pe oamenii care trăiesc necununați nu-i poți pune la Sfânta Liturghie, că este mare păcat. Pe cei ce au refuzat Sfintele Taine la moarte, nu-i poți pune la Sfânta Liturghie. Cei ce au murit necununați, nu s-au cununat până la moarte, la fel nu-i poți pune. Și pe aceia care au fost în căsătorie cu rudeni prea de aproape, începând cu gradul cinci în jos. Aceia se pot pune la alte slujbe, la Psaltire, dar la Liturghie nici într-un caz.

Apoi voi vedeți că noi scoatem părțile în fiecare dimineață la Sfânta Proscomedie, pentru toate miile de pomelnice care-s acolo. La noi în altar sunt 15-20 de părinți la pomenit dimineața. Ei se duc la preotul ce face Sfânta Proscomedie și zic: „Părinte, blagoslobește să pomenesc viii și morții”. Iar preotul scoate două părțile cu sfânta copie, zicând așa: „Primește, Doamne, jertfa acesta pentru mila, viața, pacea, sănătatea, iertarea păcatelor robului lui Dumnezeu – arhimandritul cutare, sau preotul cutare, sau diaconul cutare – și toți care de el se vor pomeni, vii și morți”. Atunci preotul slujitor pune câte o părticică la vii și la morți pe Sfântul Disc, pentru fiecare preot și călugăr care pomenește.

O părticică pusă în potir este ca o rază de soare; poți să pomenești un milion de suflete. Dar acele părțile reprezintă fața sufletului pomenit la Sfânta Liturghie. Mare greșală fac preoții care dau părțile acasă la oameni. Mare păcat fac! Nu-i voie. Să vii să-mi arăți unde scrie să dai părticica acasă. Dacă îi dai părticica omului acasă, l-ai lipsit pe el de Liturghia din ziua aceea; nu mai are păcate. Părțile se scot la Sfânta Proscomedie din prescura a patra pentru vii și din prescura a cincea pentru morți. Ele rămân pe Sfântul Disc, că dimineața sunt numai blagoslovite, nu-s încă sfințite.

La Sfânta Epicleză, la invocarea Sfântului Duh, preotul ridică mâinile în sus și face trei închinăciuni până la pământ și cheamă pe Sfântul Duh, zicând: „Doamne, Cea ce pe Preasfântul Tău Duh L-ai trimis în ceasul al treilea Apostolilor Tăi, pe Acela, Bunule, nu-L lua de la mine, ci Îl înnoiește întru noi care ne rugăm Ție”. Apoi face o închinăciune până la pământ și iar ridică mâinile și cheamă Preasfântul Duh, de trei ori. Și când termină această chemare a Sfântului Duh, el arată dumnezeiescului Agneț și Sfântului Potir și Hristosului Tău. Amin. Iar ce este în acest Sfânt Potir, prescump Sângele Hristosului Tău. Amin”.

Și, binecuvântându-le, zice: „Prefăcându-le pe ele cu Duhul Tău cel Sfânt. Amin. Amin. Amin!” Apoi preotul stă în genunchi și se roagă împreună cu tot poporul, pentru toată lumea.

Aceasta este inima Sfintei Liturghii, căci acum se coboară Duhul Sfânt peste Sfintele Daruri, care se prefac în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Iar părțile ce se scot pentru vii și pentru morți nu se prefac în Trupul și Sângele Domnului, ci se pun la urmă în Sfântul Potir și se sfințesc când se ating de Preacuratele Taine. Atunci preotul zice: „Spală, Doamne, păcatele celor ce s-au pomenit aici, cu cinstit Sângele Tău, pentru rugăciunile Sfinților Tăi. Amin”.

În clipa aceea, când aceste mirinde sau părțile se adapă cu dumnezeiescul Sânge, în acea clipă noi toți, vii și adormiți, ne împărtășim euharistic, gânditor cu Iisus Hristos. Și măcar de-ar fi sufletul cuiva în iad sau în cer, de-ar fi la marginea lumii sau oriunde, Dumnezeu este de față și se împărtășesc toți cei pomeniți la Sfânta Liturghie și sunt în comuniune cu Iisus Hristos. Iar dacă preotul îți dă dimineața părticica nesfințită, să n-o luați. De o mie de ori este mai bine să iei anafora, că anafora este sfințită în cadrul Sfintei Liturghii; iar părțile nesfințite nu se dau acasă, Doamne ferește!

Deci în clipa în care părțile tale s-au adăpat în Sfântul Potir, în clipa aceea tu te-ai împărtășit cu Iisus Hristos și cu toată Sfânta Treime. Acesta este rolul sfintelor părțile la Sfânta Liturghie. Iată de ce trebuie să veniți cât mai regulat la biserică. Dar vă rog, când puneți pomelnice la Sfânta Liturghie, dacă știți că unii trăiesc necununați, dacă s-au luat neamuri de aproape, dacă, Doamne ferește, cineva este secter, dacă hulește pe Dumnezeu sau înjură, nu-l puneți la Sfânta Liturghie, că-i faceți mare rău. Noi vrem să-l unim cu Iisus Hristos și el Îl înjură? Al cui glas ascultă Dumnezeu? Ia gândiți-vă!

*

Când vă treziți din somn, dimineața, să faceți întâi și întâi sfânta rugăciune, adică fă trei închinăciuni și zi de trei ori: „Slavă Ție, Dumnezeu nostru, slavă Ție!” Dă cu apă pe față să fugă somnul și treci în fața sfintelor icoane. Apoi fă de trei ori Sfânta Cruce dreaptă, unind cele trei degete, care închipuiesc Sfânta Treime – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt –, iar celelalte două degete închipuiesc dumnezeirea și omenirea lui Hristos, adică cele două firi. Și pune întâi mâna la frunte: „În numele Tatălui”; la pântăce: „al Fiului”; la umărul drept: „al Duhului Sfânt” și la umărul stâng, zicând: „Amin”.

Aceasta este crucea dogmatică, după rânduiala canonică a Bisericii și după canonul 92 al Sfântului Vasile cel Mare. Să nu faceți crucea strâmbă sau din fugă, că râde dracul de se prăpădește; îl bagi în spital de atâta râs. Cine te-a învățat să-ți bați joc de Sfânta Cruce? Cine îți leagă ție mâna să nu duci mâna dogmatic?

Drept să faci crucea. Dacă nu, nu ești ortodox, că îți bați joc de Sfânta Cruce și râde dracul de tine când bați cobza așa.

Fă crucea dreaptă și, când treci pe lângă o biserică, să nu-ți fie rușine să faci Sfânta Cruce dreaptă! Acolo permanent este de față pe Sfânta Masă Trupul și Sângele Domnului. Acolo Hristos este viu în Sfântul Altar. În toate bisericile ortodoxe, Preacuratele Taine stau pe Sfânta Masă. Dacă nu te închini la biserică, nu te închini la Hristos!

Să vă văd în Rai pe toți! Doamne ferește, unul să nu rămână la munci, toți să vă bucurați în grădinile Raiului! Toți. Dacă aş avea un sac mare, să vă pun într-un sac, să pot să vă dau drumul în grădinile Raiului! Știți voi cât este de frumos acolo? Auzi ce zice Apostolul Pavel: *Ceea ce ochiul nu a văzut și urechea n-a auzit și inima omului nu s-a suit!*

Aceasta a pregătit Dumnezeu celor ce se tem de El și-l iubesc pe El.

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL POSTULUI MARE DIN ANUL 1986

Prea Cuvioase părinte stareț, prea cuvioși părinți și frați.

Mai întâi suntem datori să mulțumim din toată inima și din toată puterea noastră Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi, Dumnezeului nostru, Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și la toți sfinții cei plăcuți lui Dumnezeu, care se roagă pentru mântuirea noastră, că am ajuns și anul acesta la poarta Sfântului și Marelui Post al Sfintelor Paști. Dintre toate posturile, acesta este cel mai mare și mai însemnat post pe care l-a postit și Mântuitorul nostru Iisus Hristos în pustia Carantania. Am fost acolo și am văzut locul unde s-a închinat Domnul; este biserică mare.

Ce trebuie să avem noi în postul acesta? Care sunt podoabele sufletului nostru, cu care trebuie să ne îmbrăcăm noi, de acum și până la Învierea Domnului și în toată viața, dar mai cu seamă acum? Iată care sunt aceste podoabe sufletești.

Mai întâi sunt acestea: postul, rugăciunea, smerenia, paza miții, ascultarea, tăierea vocii, înfrânarea, neîmpătimarea către cele lumești. Apoi blândețea, îndelunga răbdare și dragostea deopotrivă către toți oamenii din lumea acesta. Acestea sunt podoabele monahii, și voi creștinii la rândul dumneavoastră. Dar în seara aceasta nu vom vorbi despre toate, ca să nu fie cuvânt prea lung. Vom vorbi numai despre trei lucruri: despre post, despre rugăciune și despre paza minții, care este o lucrare de geniu și pentru noi călugării și pentru dumneavoastră.

Mai înainte de toate trebuie să știți că cea mai veche poruncă a lui Dumnezeu în lume este porunca postului. Auzi ce zice dumnezeiescul ierarh Vasile: „Cucerește-te, smerește-te, omule, de vechimea și căruntețea postului, că este deodată cu lumea!” Porunca postului s-a dat omului încă din Rai, mai înainte de a greși omul, căci i-a spus Dumnezeu lui Adam: *Din toți pomii Raiului să mâncați, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mâncați, căci cu moarte veți muri.*

Bătrânețea și vechimea postului este deodată cu lumea. De aceea, când a dat Dumnezeu cele zece porunci pe Muntele Sinai, n-a mai pus și porunca postului, zic dumnezeieștii Părinți, pentru că ea era mai veche, este dată cu 4108 ani înainte de a se da Legea pe Muntele Sinai. Aceasta era porunca cea preaveche din Rai dată omului. Postul nu s-a pus la împlinire în Biserica lui Hristos. Postul este rânduit de Mântuitorul, de Sfinții Apostoli, de Sinoadele ecumenice ale Bisericii și de toți Sfinții Părinți. Fericiți, de trei ori fericiți sunt călugării și creștinii care postesc cele patru posturi de peste an, precum și lumea, miercurea și vinerea, după învățătura Bisericii.

Postul, să știți, după marele Vasile, se ia după măsura puterii trupului. Nu toți pot să postească cu aceeași măsură. Auzi ce zice Marcu Ascetul: „Câtă deosebire are arama de fier și fierul de vreascuri, atâta deosebire este între un trup și altul. De aceea și măsura postului se ia după puterii fiecăruia. Unul poate să postească o săptămână, să nu ia apă sau mâncare și postește foarte ușor. Am avut părinți aici, care, de luni până sâmbătă nu gustau nimic și mai sunt câțiva. Dar altul, săracul, deabia poate ține o zi până la apusul soarelui. Însă dacă ține cu credință, mai mare plată are acela decât celălalt care postește o săptămână, dar n-are luptă. Că plata se dă nu după măsura timpului, ci după nevoia celui care postește.

Ai auzit de Cuviosul Paisie cel Mare? Patruzeci de ani a trăit numai cu Sfânta Împărăție. Se împărțea o dată la 40 de zile și nu-i mai era foame șase săptămâni! Și mergând el odată prin pustie, tocmai în ziua în care a împlinit 40 de zile, a întâlnit un om care se tăvălea pe jos de foame:

- Văleu, mi-i rău la stomac! Văleu!
- Ce-ai pățit? I-a întrebat Sfântul Paisie.
- Părinte, de trei zile n-am mâncat.
- Și ce-i?
- Am mare sete, mare durere înăuntru; ard, nu mai pot de sete!

Într-adevăr, la post cea mai mare luptă o duce creștinul cu setea, nu cu foamea. Începând de mâine seară sau de poimâine seară, dacă vrei să postești până la moarte, nu te mai luptă foamea, ci setea; setea și slăbiciunea. Amețire de cap, și începi a te clătina ca omul beat. Dar să lupti înainte, că nu mori!

Și l-a întrebat Cuviosul Paisie:

- Ce ai, frate, de câte zile n-ai mâncat?
- De trei zile, părinte.
- Apoi, atâta nevoie ai? Uite eu am astăzi 40 de zile de când n-am gustat nimic!

Și a auzit un glas:

– Paisie, nu te mândri! Tu postești cu darul Meu, iar acesta postește silindu-se pe sine; acum se învăță a posti. Și mai mare plată are el, care ține trei zile, luptându-se cu puterea lui, decât tu, care postești cu darul Meu 40 de zile. Pentru că a se învăța omul a posti este o luptă și trebuie voință. Dai voință, iei putere! În măsura în care voiește omul, Dumnezeu îl ajută.

Îmi povestea unul, săracul, care a stat într-o pădure: „Am ținut post – zice – până sâmbăta, și vineri seara spre sâmbătă atâta sete îmi era, că-mi venea gândul măcar să ling o frunză de aceea cu rouă. Dar am zis: Nu! Dacă am lins o frunză, am pierdut postul și nu vreau”.

S-a luptat săracul până a doua zi așa. Pe la ora zece, a adus oleacă de apă dintr-un pârâu și a băut. Și mă uitam: Care vrea și are dragoste se luptă; și după măsura voinței și a credinței lui, Dumnezeu îi dă dar. Mai târziu nu mai simte atâta osteneală.

Însă acum, în săptămâna asta, avem rânduială tipiconală a Bisericii, de aproape două mii de ani: Tipicul Sfântului Sava. Deci mâncăm în seara asta când se lasă sec; apoi mâncăm miercuri pe la ora trei după amiază și apoi vinerea la ora trei. Iar sâmbăta mâncăm normal. Părinții și frații care sunt bolnavi sau prea tineri și care sunt bătrâni și nu pot ține trei zile, măcar după o zi să se ducă la duhovnicul lor, seara, după ce s-a întunecat, să le dea voie să ia o bucată de pâine cu apă.

Mai fericit este însă cel care va ține tipicul după rânduiala Bisericii. Iar dacă nu ține așa, la mare nevoie să ia blagoslovenie. Că dacă mănâncă fără blagoslovenie este batjocorit de dracul lăcomiei. Dumneavoastră, creștinilor, care ați avut dragoste să veniți aici, să luați parte cu noi la

aceste zile sfinte de post și de rugăciune multă din Săptămâna Mare, veți ține cât veți putea. Nu vă punem lege. Dumneavoastră numai să țineți cu mare tărie să nu mâncați de fruct în posturi; că în postul acesta nu se mănâncă nici untdelemn, decât numai sâmbăta și duminica, și cu dezlegare la pește numai la Buna Vestire și la Florii. Atât. Deci țineți cât veți putea.

Eu am văzut creștini care, în postire, i-au întrecut pe călugări! Știu eu câțiva care țin până sâmbăta. Vine o femeie la mine să se mărturisească, Fevronia o chema. Și vine la mine într-o miercuri – eram duhovnic tânăr pe vremuri, că am tot mărturisit cât am putut în viața mea –, și îi zic:

– Mata, dacă ți-ajută Dumnezeu, să ții până mâine! Că era a doua zi de post.

– Ba, ferească Dumnezeu, părinte! De când m-am măritat am 23 de ani și de la începutul postului nu gust nimic până sâmbătă.

Auzi cum ne smerește Dumnezeu!

Iată oameni care își aleg de bună voie și din dragoste să se nevoiască oriunde ar fi, că Dumnezeu este în tot locul de față! De aceea, vă spun să țineți postul după măsura puterii fiecăruia. Care poate o zi, care poate două, care poate trei. Care nu poate, să ia blagosloveni de la duhovnicul lui și să ia gustare, ca să se întărească și să se țină și el de ceilalți. Că postul este o virtute, dar mai cu seamă un ajutor spre virtute

*

„Dacă un om bolnav – spune Sfântul Vasile cel Mare – și s-a uscat de vreo boală așa de tare, încât îl întoarce altul pe pat, nu se poate întoarce singur, la acela se dezleagă în post să mănânce de dulce, dar nu carne, numai fruct alb”.

Nu acela este bolnav, care zice: „Nu-mi place varza și fasolea; eu vreau mâncare, să-mi faci friptură!” Acela este cu toți diavoli într-însul.

Acela este bolnav, care nu se poate întoarce și dacă-i constatat de un doctor creștin, nu ateu sau sectant, care nu știe ce-i legea creștină. Și acel doctor creștin spune: „Acest om are nevoie de supraalimentație, că moare”. Numai atunci se dezleagă postul, să-i dai mâncare la acel bătrân și bolnav. Nu așa de capul nostru. Că-i bolnav, că nu-i place fasolea, nu-i place varza, nu-i place cartoful, dar îi place carnea, ouăle, vinul și rachiul. Acela nu-i bolnav de boală, este bolnav de lăcomia pântecelui.

Ia ascultați! Dumnezeu știe pe fiecare cât poate și cât vrea. Și Dumnezeu, care știe putința fiecăruia, o să-i ceară socoteală după putință, nu după cum mint unii că nu pot. Că pe Hristos nu-L putem miți.

Ați auzit până unde străbate știința lui Dumnezeu? Întrebați-l pe marele Apostol Pavel: *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăișuri și străbate – până unde? Nu până la despărțirea trupului de a sufletului, măcar că și aceasta este unire negrăită – ci până la despărțirea duhului de a sufletului.*

Cea mai subtilă și mai înaltă și mai tainică unire între Dumnezeu și om este unirea duhului celui dintru noi cu Duhul lui Dumnezeu. „Acest duh este un dor gânditor – după dumnezeiescul Grigore Palama –, care stă în chip de raze de lumină în jurul inimii”. Cu acesta ne deosebim de îngeri. Cu acesta omul este mai mare decât îngerii. Duhul din noi stă între mine și între cuvânt, și are în sine și pe cuvânt și pe minte. După cum în semnul Sfintei Treimi, Duhul Sfânt stă în mijloc și are și pe Tatăl și pe Fiul, că-i de aceeași ființă, așa este și duhul acesta, aprinde mintea și cuvântul omului și se formează o treime.

Omul este icoana Sfintei Treimi pe pământ; este chipul și asemănarea Lui, cum spune la Facere: *Să facem om după chipul și asemănarea noastră.* Până acolo străbate știința Lui: *...până la despărțirea duhului de a sufletului.*

Ați văzut la panacidă: „Dumnezeul duhurilor și a tot trupul...”, așa arată și aici, că este Dumnezeu duhurilor. Pentru că cea mai înaltă și mai subțire unire, nu este aceea între trup și suflet, este aceea între duh și Dumnezeu. Și de aceea Dumnezeu știe gândurile noastre, ca cele mai dinainte

gândite ale noastre. Și la mărturisire, când te duci, să nu crezi că poți tăinui vreun gând, că nu stai în fața duhovnicului; acolo este Hristos de față, cu Maica Domnului și îngerul tău păzitor și vede dacă nu cumva cu viclenie te mărturisești.

Mărturisirea să fie cea mai sinceră; să te silești să te părăști pe tine în fața duhovnicului, cât se poate mai mult. Că zice: *Dreptul lui își este pâraș.* Nu cumva să dai vina pe altul: „Din cauza femeii am greșit, din cauza bărbatului, din cauza dracului...”, că ai pierdut toată mărturisirea.

Aceasta-i mărturisire prihănitore. Dracul râde cu gura până la urechi dacă tu dai vina pe dânsul. Că el știe că numai ți-a dat în gând, cum ai auzit pe Sfântul Teodor Studitul. El este ca pescarul, numai întinde râma. Și tu, dacă ești prost, te prinzi, dacă nu știi să te păzești.

Mai mare decât postul este sfânta rugăciune, de care o să vorbim acuma.

Rugăciunea este obligatorie pentru toți întru totdeauna. La post este așa: **fiecare postește cât poate, cu binecuvântarea duhovnicului**, după rânduiala mănăstirii. Dar la rugăciune nu vom zice așa: Fiecare cât poate, ci **fiecare să se silească să se roage neîncetat**. Apostolul Pavel, lumina lumii, gura lui Hristos, vasul alegerii, ai auzit ce spune? *Neîncetat vă rugați!* Duhul Sfânt, prin proorocul David, ne învață: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.* Ai văzut ce zice Duhul Sfânt despre rugăciune în psalmul 102? *În tot locul stăpânirii Lui binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul.* Ai văzut că rugăciunea nu-i condiționată nici de loc, nici de timp? **În tot locul și în toată vremea suntem datori să ne rugăm.**

Deci, când vorbim de rugăciune, să nu credeți voi că toată rugăciunea este rugăciune. Rugăciunea în înălțimea ei, în creșterea ei, ea nu are sfârșit, pentru că se unește cu Dumnezeu Cel fără de margini. Prin rugăciune omul câștigă har și o înțelepciune duhovnicească nemărginită, fiindcă se unește cu cel nemărginit, cu Dumnezeu. Rugăciunea are mai multe trepte.

Prima treaptă este când ne rugăm cu limba și cu buzele, cu gura și cu glasul. Aceasta are temelie în Sfânta Scriptură. Auziți pe Apostolul Pavel: *Aduceți Domnului roada buzelor voastre.* Și proorocul David zice: *Și L-am înălțat pe El cu limba mea.* Auzi și Duhul Sfânt, grăind: *Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat; sau: Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.*

Aceste mărturii – și aș putea să vă aduc multe – sunt pentru rugăciunea cea mai de jos: rugăciunea buzelor, a limbii sau rugăciunea glasului. Dar de rugăciunea buzelor și a limbii se spune Sfântul Grigorie de Nyssa? „Este treapta cea mai de jos și granița cea mai depărtată a rugăciunii”. Pentru ce? Vezi mata când te sui pe scară? Pui întâi piciorul pe prima treaptă. Această rugăciune, care o zicem numai cu buzele, cu gura, cu limba și cu glasul, dar inima și mintea noastră nu sunt la Dumnezeu, formează treapta cea mai de jos în scara rugăciunii.

Dacă ne-om ruga numai cu aceasta, adică am zis atâția psalmi, am o căruță de acatiste, am spus atâtea rugăciuni în noaptea asta, dar mintea și inima noastră n-ar fi la Dumnezeu, auzim pe proorocul Isaia care ne mustră, zicând: *Aproape ești Tu, Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor!*

Nu pățiți așa? Noi pățim, că suntem păcătoși! Poate voi, nu. Că zic cu gura rugăciuni și cu mintea mă trezesc pe la Târgu Neamț, pe la București sau în cutare loc. Sau poate voi nu pățiți, dar noi pățim, că suntem neputincioși și păcătoși. Deci să nu ni se pară ca asta-i rugăciune! Asta-i începutul rugăciunii; asta-i rugăciunea noilor începători; asta-i rugăciunea pruncilor în Hristos, care se roagă numai cu limba și cu buzele. Noi trebuie să ne rugăm și cu mintea.

O treaptă mai înaltă este rugăciunea minții. Care? Când zic cu gura: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul” sau „Tatăl nostru” sau către Maica Domnului o rugăciune, și când eu o înțeleg cu mintea, ea a trecut în altă treaptă, a trecut în minte. Și aceasta este mai înaltă decât rugăciunea gurii. Auzi ce zice Apostolul despre această rugăciune a minții: *Vreau mai bine să zic cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba.* Atâta-i de scumpă rugăciunea când te rogi cu mintea! Când mintea ta se roagă lui Dumnezeu și limba ta poate să tacă. Numai cu gândul te rogi.

Deci câteva cuvinte ale minții sunt mai mult decât zece mii pe care le zici cu limba, pentru că

mintea este ochiul sufletului. Partea cuvântătoare a sufletului și ochiul sufletului este mintea și tu te rogi pe o treaptă mai înaltă.

Dar oare rugăciunea minții este desăvârșită? Nu. Doamne ferește! Rugăciunea minții este jumătate de rugăciune. Dumnezeieștii Părinți o numesc așa: „Rugăciune cu o aripă sau rugăciune cu un picior!” Cine poate zbura cu o aripă sau cine poate merge cu un picior? Deci nu cumva să credem, când ne rugăm oleacă cu mintea, că am ajuns la rugăciunea desăvârșită, că ne înșelăm foarte mult.

Ai văzut pe Sfântul Teofan Zăvorâtul? Se lupta un boier să învețe rugăciunea minții și a inimii. El se ruga cu mintea, dar nu putea din cauza gândurilor. Cum vin viespele la fagure, așa nu scăpa de gânduri.

– Părinte, mă lupt cu mintea, dar de gânduri nu scap.

Acela a strigat la el:

– Dă-te jos din cap, frate, că acolo-i mare iarmaroc! Cine te-a pus să stai cu rugăciunea în cap?

Adică nu sta la rugăciunea minții. Trebuie să te rogi cu inima. Pentru ce? Când ai ajuns să te rogi cu inima rugăciunea vine în stare sferică, ocolitoare. Aici nu intră satana. În rugăciunea minții intră și-ți dă război și te depărtează de Dumnezeu. Când ai ajuns să te pogori cu mintea în inimă și să te rogi din inimă lui Dumnezeu, nu mai poate vrăjmașul să intre la tine în inimă. **Când ajungem noi cu mintea în inimă? Când eu zic cu limba rugăciunea, cu mintea o înțeleg și cu inima o simt.**

Dacă n-am zis toate cuvintele rugăciunii, de la minte în inimă, adică să o simtă inima, suntem afară de rugăciune. Afară cu totul, că nu ne rugăm cu inima. Ai auzit ce zice Duhul Sfânt în Scriptură? *Dă-mi, fiule, inima ta!* Inima o cere Dumnezeu de la noi. Ai auzit ce zice Duhul Sfânt în Psaltire: *Rugatu-m-am feței Tale, Doamne, cu toată inima mea.* Și iarăși: *Strigat-am către Tine cu toată inima mea.* Și iarăși: *Inima mea strigă către Tine, Doamne!*

Aceea-i strigare, care iese din inimă. Aceea-i rugăciune curată, la care, dacă dumnezeiescul Isaac Sirul, ajunge unul la zece mii. Iar la rugăciunea contemplativă, de-abia unul din generație în generație mai ajunge.

Să ne ajute Preamilostivul Dumnezeu să trecem cu pocăință curgerea Sfântului și Marelui Post și să ajungem cu bucurie la slăvita înviere a Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

DE VORBĂ CU UN GRUP DE MONAHI ȘI CREDINCIOȘI

Cât ați cheltuit cu trenul, cât ați cheltuit cu autobuzul, cât ați venit pe jos, îngerul Domnului v-a numărat pașii, i-a cântărit și i-a măsurat, că acești pași nu i-ați făcut către crâșmă și către nunți cu lăutari, ci către sfintele mănăstiri, ca să vedeți o slujbă frumoasă, să auziți un cuvânt și să vă spovediți, mamă.

Iată ce este. Când s-a trezit copilașul tău, ești mamă și tată, ia și învață-l să facă Sfânta Cruce dreaptă, învață-l *Tatăl nostru*. Pe urmă învață-l Crezul, Simbolul nostru de credință niceo-constantinopolitan de la anul 325. Dreapta credință este pecetluită de primele două Sinoade ecumenice, iar Crezul ortodox este aprobat de toate sinoadele până în zilele noastre.

Noi am avut o singură credință până în 1054. Până atunci n-au existat catolici sau protestanți. Ortodocși eram toți în toată lumea. Acum catolicii au cedat în favoarea noastră vreo 13 puncte, ca să se apropie de noi. Mai sunt 10. Și din cele 10 cel mai greu este **Filioque**. Este o chestiune dogmatică. Ei spun că Duhul Sfânt purcede și de la Tatăl și de la Fiul, ceea ce este greșit. Atunci faci Treimea pătrime. Sfântul Ioan Evanghelistul spune clar însă că Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și este trimis în lume prin Fiul.

Catolicii ar vrea să se unească cu noi, că văd greșeala care a fost, că de când s-au despărțit de noi s-au făcut atâtea erezii. Mai ales de la protestanți, că protestanții s-au rupt de catolici la 1516, cu Martin Luther, cu Calvin, cu Hus, cu Zwingli și cu ceilalți reformatori din secolul XVI.

Deci, dacă vreți să fiți adevărați fii ai Bisericii Ortodoxe, nu primiți să stați de vorbă cu

sectarii, nu primiți cărți de la ei. Că acești creștini lepădați de Biserică și hulitori de Dumnezeu, care vin din Apus, vor să ne strice și credința și neamul și unitatea noastră națională. Să țineți minte! Suntem fii ai țării românești și fiii adevărați ai Bisericii Ortodoxe! Nu avem nimic cu antihristii aceia care sunt împotriva Sfintei Cruci, împotriva Sfințelor Icoane.

Apoi, acum la sfârșitul lumii o să apară hristoși mincinoși și prooroci mincinoși să înșele lumea. Slugile lui Antihrist.

*

Eu de-acum trebuie să mă gândesc la sicriu, la târnăcop, la lopată, la cruce și la hârleț. Asta-i! La acestea trebuie să mă gândesc.

– Prea Cuvioase, cum să ne comportăm ca să-i plăcem lui Dumnezeu? l-a întrebat un credincios.

– Fiecare știe cum, numai să vrea!

– Sfinția Voastră știți, dar dați-ne niște îndrumări pentru noi.

– Cine nu știe că trebuie să aibă frică de Dumnezeu și frică de moarte? Acestea te vor mântui. Sunt două aripi ale sufletului. Să știi că Dumnezeu este de față și știe gândurile tale; să știi că moartea-i lângă tine și lângă mine și nu știm când vine și să nu uităm că vom muri. Ce spune Scriptura? *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși. Și ți-a spus și Hristos și mi-a spus și mie: Privegheați și vă rugați că nu știți ziua, nici ceasul întru care Fiul Omului va veni.*

Iar dacă vrei să fii cel mai înțelept om din lume și să știi toată Scriptura și s-o ai cu tine, atât doar îți trebuie: să te temi de Dumnezeu și de moarte. *Că frica Domnului este începutul înțelepciunii*, cum zice David, iar fiul său, Solomon, mai mult a spus: *Frica Domnului este școala înțelepciunii*. Isus, fiul lui Sirah, în cartea înțelepciunii lui a zis: *Frica Domnului mai presus de toată înțelepciunea a covârșit*. Iată ce-ți trebuie ție și mie: să mă tem de Dumnezeu și de moarte, că nu știu când mă ia. Pe cine ferește Duhul Sfânt? Pe cel ce se teme de Dumnezeu: *Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile lui va fii foarte*. Numai așa voim să facem voia Lui și poruncile lui Dumnezeu, dacă ne temem de El. Dar noi uităm frica de Dumnezeu și frica de moarte; de aceea umblăm pe toate căile cele rele.

Știți voi cum sunt eu? Ca un pom care are numai frunze, pe care l-a blestemat Mântuitorul, că nu a găsit roadă în el. Așa sunt eu. Numai vorbe am, dar fapte bune n-am.

– Știe Dumnezeu roadele, Părinte Cleopa.

– Măi, să fugi de aicea! Eu sunt om sec, măi. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul? „Precum este cel ce zugrăvește apa pe pereți și poate să moară de sete lângă apa aceea, așa este cuvântul care nu lucrează”. Așa-i la mine; eu mor de foame. Îți spun ție și nu fac nimic. Auzi de spune? **Altul este cuvântul cel din lucrare și altul este cuvântul cel frumos. Cuvântul cel frumos este amanet al rușinii.** De ce? Fiindcă rușinează știința celui ce vorbește. „Ei, spune, măi! Ce vorbești tu și ce faci tu?”

Iar cuvântul din lucrare, adică cel ce vorbește cu viața, cu faptele, este cămara nădejzii. Mângâie pe om cu nădejdea: „Da. Vorbești. Dar faci și tu”.

Și iată tu vii la mine ca la o vacă stearpă, care am numai vorbe și fapte n-am! Cine te-a adus pe tine aici?

– Dumnezeu, ca să duc cuvântul și la alții.

– Măi, Hristos a zis așa: „Nu cel ce va învăța este mare”. Dar care? **Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru Împărăția Cerurilor.** A pus lucrarea faptelor bune înainte. **Acela-i fericit care tace și face.** Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Cuvântul și strigând, supără pe alții, iar viața și tăcând, folosește”. Iar Sfântul Isidor Pelusiotul, marele dascăl care a scris mai multe mii de epistole Bisericii lui Hristos, dascălul Sfântului Ioan Gură de Aur și al atâtor sfinți părinți din pustie, zice: **Când se unesc la om două, cuvântul și fapta, fac pe om icoana a toată filosofia.**

Dar la mine numai vorbă goală ai să găsești, și tu duci vorba goală cu aparatul acela pe la

lume. Dar n-are nici o putere cuvântul meu, că nu-i însoțit de lucrare, de viață, de trăire.

– Eu aş fi mulțumit să fac măcar una la o mie din câte am auzit de la Sfinția Voastră.

– Alta-i să auzi și alta-i să faci. Vorbesc și nu fac. Auzi ce spun Sfinții Părinți: **Să taci tu, să vorbească faptele tale.** Să vadă oamenii ce faci, nu ce vorbești. Și iarăși spune Sfântul Isaac: „Mustă și ceartă, prin puterea lucrării, nu prin multă vorbire”. Tu vrei să vorbesc mereu aici degeaba! Dar nu mă întrebi: „Părinte, dar de ce dormi toată noaptea? De ce mănânci totdeauna și n-ai paza minții și n-ai rugăciune și n-ai lacrimi, nici zdrobirea inimii?” Nu mă întrebi de trezvia atenției; nu mă întrebi nici de lucrarea cea dinăuntru! Tu numai spui: „Vorbește, părinte, la aparat!”

Mânca-v-ar Raiul! Dar dacă oi muri eu, o să mă pomeniți la rugăciuni?

– Daaaa! au răspuns frații și credincioșii.

STILUL VECHI ȘI NOU

– **Părinte, de ce a fost nevoie să se schimbe calendarul vechi, numit și calendarul iulian?**

– Calendarul vechi nu s-a schimbat, ci s-a îndreptat, căci avea mare nevoie de îndreptare. Acest calendar a fost întocmit de filosoful păgân Iulian Sosigene din Alexandria, în anul 44 înainte de venirea Domnului, din porunca împăratului Romei, Iulius Cezar. Acest calendar a fost întocmit și așezat la acea vreme potrivit izomia (echinocțiul), care era la data de 24 martie și 24 septembrie. Dar după întocmirea acestui calendar, astronomii cei vechi au observat că acest calendar rămânea în urmă, față de calendarul ceresc, cu o zi și o noapte la 300 de ani.

Deci se vede clar că încă de pe vremea Sfinților Apostoli creștinii nu se mai țineau de echinocțiul calendarului iulian (cel vechi), care, după cum am văzut, rămânea în urmă. Așa că Sfinții Părinți de la Niceea fac prima îndreptare a calendarului iulian – după cum și Sfinții Apostoli mai înainte de ei au făcut-o –, și echinocțiul cel de la 24 martie, găsindu-l în urmă cu trei zile până la venirea lor, îl fixează la 21 martie unde era atunci.

– **Dar eu am auzit pe cei cu stilul vechi spunând despre calendarul nostru îndreptat că este catolic, ca cel gregorian, îndreptat de papa Grigorie al XIII-lea la anul 1582.**

– Nu este așa, iubite frate. Să știi că rămânerea în urmă a calendarului era cunoscută în Biserica noastră de sute de ani înainte. Acest lucru se arată din mărturia arhim. Nichifor, care, la sfârșitul Ceaslovului tipărit în anul 1816, arată că din cauza greșelilor calendarului și pascaliei vechi suntem cu 13 zile în urmă.

– **Părinte, dar cum a fost îndreptarea calendarului în Biserica noastră, căci stiliștii zic că patriarhul Miron Cristea a uitat de rânduiala veche și a stricat calendarul nostru cel sfânt?**

– Nu patriarhul Miron Cristea a îndreptat calendarul, ci Biserica noastră dreptmăritoare de Răsărit, în frunte cu patriarhul ecumenic de la Constantinopol și cu toți patriarhii Bisericilor Ortodoxe care au fost acolo de față sau au trimis delegați și împuterniciți pentru a semna în locul lor.

– **Dar când s-a făcut această îndreptare?**

– În anul 1923 s-au adunat la Constantinopol, într-un sinod, reprezentanți ai tuturor Bisericilor Ortodoxe. Acolo, cercetând cu frica lui Dumnezeu și cu amănunțime chestiunea calendarului iulian și văzând că prin îndreptarea lui nu se aduce nici o știrbire dogmelor, canoanelor Bisericești și rânduielilor Sfinților Părinți, și că prin rămânerea în urmă a calendarului, de la 21 la 8 martie, se călcă rânduiala stabilită la Sfântul și Marele Sinod ecumenic de la Niceea, au hotărât cu toții să îndrepte calendarul iulian și să aducă echinocțiul de la 8 martie la 21 martie cum, este acum.

Hotărârea a fost primită de toate Bisericile Ortodoxe care au luat parte la sinod, prin mitropoliți, episcopi și delegații lor, urmând ca fiecare Biserică să facă îndreptarea calendarului când va găsi vremea potrivită. Astfel, în anul 1924, la 10 martie, a îndreptat calendarul Patriarhia ecumenică de Constantinopol și Biserica Greciei. Apoi, pe rând, Patriarhia Alexandriei, Patriarhia Antiohiei, și în anul 1924, în octombrie, a îndreptat calendarul și Biserica noastră Ortodoxă Română, socotind ziua de 1 octombrie drept 14 octombrie, sărind peste cele cu 13 zile care rămăsese în urmă

calendarul iulian.

Iar Sfintele Paști le serbăm odată cu creștinii ce țin stilul vechi din celelalte țări, pentru unitatea și pacea Bisericilor noastre surori, care încă nu au îndreptat calendarul, precum Biserica Rusă, Biserica Ierusalimului ș.a. Căci așa s-a făcut înțelegerea de la Moscova, în anul 1948, la Sinodul Panortodox, unde au fost de față aproape toate Bisericile Ortodoxe, prin reprezentanții lor.

– **Dar stiliștii zic că noi am desființat postul Sfinților Apostoli.**

– Postul Sfinților Apostoli nu este desființat, ci ținut sub iconomia Bisericii Ortodoxe.

– **Dar cum se procedează atunci când postul Sfinților Apostoli lipsește?**

– Atunci rămâne la hotărârea Sfântului Sinod și câte zile rânduiește Sfântul Sinod, atâtea zile postim.

– **Bine, dar cei cu stilul vechi zic că țin cu Ierusalimul și cu Sfântul Munte Athos.**

– Dacă țin cu Ierusalimul și cu Sfântul Munte Athos, de ce Ierusalimul nu-i primește nici la slujbă și nici la împărtășire? Când am fost la Ierusalim și am intrat în audiență la Prea Fericitul Patriarh Benedict, prima întrebare pe care ne-a pus-o a fost: „Nu este vreun stilist printre voi?”, căci nici în audiență nu voia să-i primească. Apoi, dacă zic că țin la Ierusalim, de ce nu fac ceea ce fac cei din Ierusalim, unde se ține stilul vechi? Căci atât patriarhul cât și mitropoliții, episcopii, preoții și diaconii de la Sfântul Mormânt slujesc și se împărtășesc cu toți creștinii care vin din toate țările unde se ține stilul nou (calendarul îndreptat). Dacă zic că țin cu cei de Sfântul Munte: adică să fie supuși Bisericii și Sfântului Sinod și țării din care fac parte și să slujească cu preoți și episcopii ce țin stilul nou, așa cum fac stareții, preoții și monahii din Sfântul Munte Athos?

Dacă stiliștii zic că țin cu Ierusalimul, de ce n-au venit să slujească cu Patriarhul Diodor al Ierusalimului în anul 1982, la hramul Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava? De ce Biserica Ortodoxă din Ierusalim nu-i recunoaște, așa cum nu-i recunoaște nici Patriarhia Ecumenică din Constantinopol? Căci Patriarhul Diodor al Ierusalimului a zis la hramul Sfântului Ioan: „Noi nu recunoaștem în România altă Biserică în afară de Biserica Ortodoxă Română. Noi, la Ierusalim, ținem calendarul iulian cel neîndreptat, dar acest lucru nu este o pricină de despărțire între noi și celelalte Biserică Ortodoxe surori și nici nu facem din calendar o dogmă de credință”.

Dacă stiliștii zic că țin la Sfântul Munte, de ce, în anul 1992, când au venit părinți din Grecia cu lemnul Sfintei Cruci a Mântuitorului prin România, n-au pomenit nimic de cei care țin stilul vechi?

– **Părinte, care sunt abaterile canonice ale stiliștilor?**

– Stiliștii au și grave abateri canonice. Iată care sunt cele mai grave:

1. Nu ascultă de hotărârea Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol din anul 1923, care a hotărât îndreptarea calendarului vechi.

2. Nu ascultă nici de Patriarhia Ierusalimului.

3. Nu ascultă de Sinodul Bisericii Ortodoxe Române și de hotărârea întâi-stătătorilor tuturor Bisericilor Ortodoxe, care s-au adunat la Moscova în anul 1948.

4. Episcopii și preoții lor, precum și creștinii conduși de ei, se depărtează de la slujirea și împărtășirea cu preoții și ierarhii noștri, din ură, mândrie, răzvrătire și neascultare, căzând prin aceasta sub osânda canoanelor 12, 13, 14 și 15 ale Sinoadelor 1 și 2 din Constantinopol; 31 și 34 ale Sinodului al VI-lea ecumenic; 5 al Sinodului din Anfiohia și altele.

5. Botează și cunună a doua oară, săvârșind o mare erezie și greșeală dogmatică.

6. Au rupt legătura duhovnicească cu ierarhia canonică a Bisericii Ortodoxe Române.

7. Hulesc și defaimă patriarhii, episcopii și preoții Bisericii care țin stilul nou, numindu-i „catolici”, „lipsiți de har”, „eretici” etc.

8. Au făcut mănăstiri fără aprobarea Sfântului Sinod.

9. Preoții stiliști se duc prin sate străine și fac slujbe pe ascuns, fără să țină seama de aprobarea episcopului locului și a patriarhului din acele parohii.

Și aceste sunt câteva din greșelile și abaterile canonice ale celor ce țin stilul vechi în țara noastră.

– **Stiliștii sunt considerați eretici?**

– Nu. Sunt schismatici, adică dezbinați de Biserica Ortodoxă, căci au călcat legile bisericești administrative, organizându-și mănăstiri și biserici deosebite, fără aprobarea Sfântului Sinod. Iar dacă îndrăznesc să boteze a doua oară, atunci se fac eretici, potrivit cu canonul 47 Apostolic și alte canoane.

Calendarul este un ceas. A fost schimbat de cinci ori până acum și, când va fi nevoie, iar o să-l schimbe.

Calendarul este un ceas al vremii și tu dacă ai un ceas cu o oră în urmă sau cu două, de-acum al tău este bun, că a rămas în urmă? Sau pentru calendar să ne sfădim, să ne dezbinăm, să ne urâm că nu mai suntem ortodocși? Ai auzit vreodată zicând: „Sfinte mucenice calendare, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi?” Ai auzit nebunii de acestea? Calendarul dacă ar fi sfânt, ar trebui să ne închinăm la calendar! Ori calendarul este dogmă? Toate dogmele sunt sintetizate în Crez.

Ai auzit vreodată: „Cred într-unul calendar?” Ai auzit nebunii din acestea? Calendarul nu-i dogmă, nu-i sfânt! Este un ceas al vremii. De ce te închini la el și din cauza lui nu te supui Bisericii și te apuci să faci de capul tău hirotonii și să botezi din nou? Ține-te de Biserică! Toate sectele care s-au rupt de Biserică, s-au rupt de neascultare și mândrie de la Trupul lui Hristos.

Vezi la Efeseni ce spune la capitolul 1, 21-22: Biserica este Trupul lui Hristos. Vezi și la Galateni 18-19: *Cap al Bisericii este Hristos*. Și la Coloseni ai văzut ce-i Biserica? Cine s-a rupt de Biserică, ori sectar ori stilist, orice ari fi, s-a rupt de Trupul lui Hristos și nu are mântuire în veacul veacului! Așa să știți. Nu ne închinăm la calendar niciodată!

Și acești stiliști, care sunt nesupuși Bisericii până în ziua de azi, rămân o fracțiune eretică care nu se va îndrepta, că zice așa: De la tot păcatul se întoarce omul ușor, dar de la eres, foarte greu! Și aceasta pentru că se întunecă partea rațională a sufletului. Degeaba îi spun eu că aici este alb, că el vede negru. Și atunci foarte greu se întoarce, așa rămâne. Așa rămân și sectele și celelalte.

DESPRE „OASTEA DOMNULUI”

– **Părinte Cleopa, sunt unii din „Oastea Domnului” care cer credincioșilor să facă legământ cu Iisus. Ce este acest legământ?**

– Tu spune-i: „Eu sunt în oastea Domnului de când m-am botezat și eram cât o păpușă. De atunci am făcut legământ cu Iisus și m-am lepădat de satana și de toate lucrurile lui și m-am făcut ostaș al lui Iisus Hristos!” Și dacă nu crede, adă-i Molitfelnicul și arată-i unde spune: „Iată te-ai făcut ostașul lui Iisus Hristos”. Și eu sunt ostaș de când m-a născut mama, de când m-am botezat și am legământ cu Hristos că voi face voia Lui. Nu-mi mai trebuie legământul tău.

Oastea Domnului a fost aprobată de Biserică odată cu organizația de binefacere a femeilor din București, în anul 1923. Mergeau la spitale, îngrijeau bolnavii, duceau ajutoare la cei bolnavi, foarte mulți creștini păraseau imoralitățile. Și altă asociație era în Ardeal, asociația Sfântul Gheorghe, care în numele Sfântului Gheorghe lupta împotriva catolicilor, a protestanților și a uniților. Acestea trei au mers cât au fost conduse de mitropolitul Nicolae Bălan. Cât timp au avut conducători buni, ele au adus mare folos Bisericii. După aceea s-au făcut pepiniere pentru sectari. Se adunau prin case și cântau cântări făcute de ei. Ca și sectarii, nu mai mergeau la biserică, nu ascultau de preot.

Sfântul Apostol Pavel arată că ostașii lui Iisus Hristos, dacă vor să se încununeze, trebuie să se lupte după lege (II Timotei 2, 5), iar dacă sunt ostași numai cu numele și au practica tradițională a Bisericii lui Hristos, apoi unii ca aceștia nu mai sunt ostași ai lui Iisus Hristos, ci dezertori și oameni nelămuriți în credință, care, în loc de folos, aduc pagube Bisericii.

Anul trecut a venit un preot la mine din județul Covasna și mi-a zis: „Părinte, am avut tot satul în „Oastea Domnului” și toți au trecut la pentricostali. Au rămas numai zece familii ortodoxe”. Iată cum s-au rupt de Biserică și s-au făcut pepinieră de sectari. Iar ostașii Domnului adevărați, care au rămas în Biserică și ascultă de Biserică și de preot, care țin cele patru sfinte posturi și miercurea și vinerea, care mărturisesc regulat, se împărtășesc și nu fac nimic fără voia Bisericii și a preoților,

aceia sunt ostași adevărați, aceia sunt fii ascultători ai lui Hristos.

Vedeți câți suntem noi aici? Toți suntem în oastea Domnului! **Știți de când suntem în oastea Domnului? De când ne-am botezat.** Ați auzit ce zice preotul la botez? „Fă, Doamne, pruncul acesta, ostaș ales al Tău”. **De atunci ne-am făcut fiii lui Dumnezeu după dar și ostași ai lui Iisus Hristos, de când ne-am botezat.**

Iar Oastea Domnului a fost o asociație creștină cu scopul să trezească conștiința omului să se lepede de păcate, cum a făgăduit la botez. Că la botez așa spune: „Mă lepăd de satana și de toate lucrurile lui”. Și atunci cei din „Oastea Domnului” au spus: să vă lepădați de beție, de curvie, de hoție, de înjurături, de fumat, de toate răutățile acestea.

Sora mea cea mare, Maria, a murit în „Oastea Domnului”. La fel și cumnatul meu. O, dacă aș avea eu credința ei! La biserică mergea regulat. Atunci le dăduseră și steaguri și un fel de decorații la ostașii Domnului. Erau trecuți în Oastea Domnului și ofițeri, aveau și mulți preoți. A pornit foarte bine Oastea Domnului. Dar când au venit comuniștii, au dezbinat-o tare și mulți s-au dus la secte, lepădându-se de Biserică.

Am auzit că unii din cei ce-și zic „ostași ai Domnului” fac adunări și predică prin casele oamenilor, fără să știe preoții și fără să rămână în legătură cu ei. Sfintele canoane nu dau voie mireanului și nici chiar preotului să predice în public, fără porunca episcopului locului.

Iată ce zic sfintele canoane în această privință: „Nu se cuvine creștinului mirean a porni cuvânt în public sau a învăța, însușindu-și lui dregătoria bisericească, ci a urma rânduielile celei predate de Domnul și a deschide auzul la cei ce au luat darul învățătorescului cuvânt și a învăța de la dâșii cele dumnezeiești”.

Sfântul Apostol Pavel spune în epistola întâi către corinteni: *Au doară toți sunt apostoli? Au doară toți sunt prooroci? Au doară toți sunt tâlcuitori? Ce te faci pe tine păstor, oaie fiind? Ce te faci cap, picior fiind? Ce te apuci a comanda oști, fiind rânduit între soldați? (12, 29-30). Cum vor propovădui, dacă nu sunt trimiși (Romani 10, 15)?*

Deci cel ce predică fără să fi fost trimis de episcopul sau preotul său, acela este pe calea neascultării, și știm cu toții că neascultarea lucrează moarte.

Iată, fraților, eu v-am învățat cât am putut din mila lui Dumnezeu după a mea slabă putere. V-am răspuns la întrebările voastre și vă îndemn cu toată dragostea, cât încă mai sunt în viață, să iubiți biserica, să ascultați de preoții voștri, să nu lipsiți de la sfintele slujbe, să vă spovediți regulat, să faceți milostenie după putere, să vă rugați cât mai mult și să vă iubiți duhovnicește unii pe alții.

Acestea sunt sfaturile mele pe care le dau tuturor celor care vor să se mântuiască și să dobândească Împărăția Cerurilor.

Dar vă rog și eu acum să nu mă uitați la sfintele voastre rugăciuni, că sunt bătrân și bolnav și în curând trebuie să stau înaintea Domnului nostru Iisus Hristos, să dau răspuns de toate feptele mele, bune sau rele, câte le-am făcut pe acest pământ.

Dumnezeu să vă binecuvinteze pe toți, prin harul Duhului Sfânt, ca să moșteniți viața cea veșnică întru lumina și slava Preasfintei Treimi. Amin.

DIFERENȚELE DINTRE BISERICA ORTODOXĂ ȘI CEA ROMANO-CATOLICĂ

– **Care este cea mi apropiată credință de cea ortodoxă?**

– Cea mai apropiată de Biserica Ortodoxă este biserica Romano-Catolică, dar între ele este o diferență ca de la cer la pământ.

Cei mai mari dușmani ai romano-catolicilor sunt protestanții. Ei s-au rupt de biserica Romano-Catolică la anul 1517, prin Martin Luther, fiind urmat de Calvin și Zwingli.

– Care sunt punctele principale care ne despart de catolici?

– Învățăturile principale care ne despart dogmatic și canonic de catolici sunt:

1. Întâi este **filioque**. Ei zic că Duhul Sfânt purcede și de la Tatăl și de la Fiul. Această greșală docmatică este cea mai grea. Sfântul Evanghelist Ioan spune că *Duhul Sfânt purcede de la Tatăl și este trimis în lume prin Fiul* (Ioan 15, 26).

2. Al doilea este **supremația papală**. Papa este considerat de ei capul suprem al bisericii creștine, adică locțiitorul lui Hristos pe pământ! Mai mare decât toți patriarhii! Ceea ce nu a făcut Biserica Universală. Mândrie drăcească. Papa se numește urmașul Sfântului Petru!

3. **Infalibilitatea papală**. Ei zic că papa nu poate greși ca om, în materie de credință, când predică el, ceea ce iarăși este o dogmă nouă respinsă de Biserica Ortodoxă.

4. Al patrulea este **purgatoriul**. Ei zic că între Rai și iad ar fi un foc mare unde stă sufletul câteva sute de ani și se curățește, apoi se duce în Rai. Nu scrie în Sfânta Scriptură așa ceva; nu-i prevăzută nicăieri această învățătură.

Noi avem Evanghelia Judecății, pe care o au și ei, dar nu arată trei locuri, ci numai două: Raiul și iadul. Mântuitorul, când va sta pe scaunul slavei Sale și va aduna toate popoarele de la zidirea lumii să le judece, îi va despărți pe dânșii precum desparte păstorul oile de capre. Și va pune pe drepti de-a dreapta Sa și pe păcătoși de-a stânga Sa... Și vor merge păcătoșii în munca veșnică, iar dreptii în viața veșnică.

Deci nu putem zice că sunt trei locuri, ci numai două locuri: munca veșnică sau viața veșnică.

5. **Azimele**. Ei nu slujesc cu pâine dospită, ci cu azime, ca evreii.

6. Catolicii mai au o dogmă nouă: **imaculata concepție**. Ei zic că Maica Domnului ar fi născută de la Duhul Sfânt, adică fără păcatul strămoșesc. Nu-i adevărat. Este născută în chip firesc din dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, ca rod al rugăciunii.

7. **Transsubstanțierea**. La sfințirea Sfintelor Daruri catolici nu fac rugăciunea de invocare a Sfântului Duh, cum facem noi la Sfânta Epicleză. Ei zic că darurile se sfințesc singure, când se zice: *Luați mâncăți...* și celelalte. Nu au rugăciunea de pogorâre a Duhului Sfânt peste Daruri.

8. **Celibatul preoților**. Preoții catolici nu se căsătoresc. Ei sunt celibatari, împotriva Sinoadelor ecumenice, care eu hotărât ca preoții de mir să aibă familie.

9. Ei au și **indulgențele** papale. Altă rătăcire. Papei, dacă îi dai parale multe, poți să faci oricâte păcate, te iartă, te dezleagă. Sfinții lor au prea multe fapte bune, n-au ce face cu ele, le dau papei, iar el vinde aceste merite prisositoare spre iertarea păcatelor oamenilor care nu au destule fapte bune.

10. Și mai este un punct important: **mirungerea**. Catolicii nu miruiesc copiii imediat după Botez, ci la șapte-opt ani și numai arhieriei îi miruiesc.

Noi avem liturgiile constantinopolitane ale Sfântului Vasile cel Mare, ale Sfântului Grigorie Dialogul și ale Sfântului Ioan Gură de Aur, iar catolicii au liturgia romană și cea ambroziană.

Iată acestea sunt principalele puncte dogmatice și canonice care despart Biserica Ortodoxă de cea Romano-Catolică.

Iar cu protestanții nu avem nimic comun. Ei au reformat total dogmele Bisericii stabilite de Sfinții Părinți și au renunțat la cele șapte Sfinte Taine. Ei nu au ierarhie și Taine și nu se pot mântui. Din cele șapte Taine mai au doar două: Botezul și Euharistia, pe care o fac cu pâine dospită ca și catolicii. Din protestanți s-au născut toate sectele neoprotestante care atacă țările ortodoxe astăzi.

ÎNTREBĂRI DE CREDINȚĂ

– **Părinte, în Apocalipsă spune de pecetea lui Antihrist, 666, care este puterea lui Antihrist.**

– Frate, tu crezi că se ia așa după slovă, 666?

Acești trei de șase simbolizează trei patimi cumplite care vor stăpâni lumea în vremea de pe urmă, și anume:

1. **Pofta fără de minte**, adică desfrâu și beție cum n-a mai fost niciodată pe pământ;

2. **Mânie fără judecată**, adică ură între oameni, războaie, răzbunare, crime de tot felul, ceartă și tulburare între creștini, între părinți și copii, așa cum scrie la Sfânta Evanghelie.

3. Și al treilea șase înseamnă **închipuire pripită** sau imaginație pripită, care duce la secte, dezbinări de tot felul, boli sufletești, vrăjitorie, deznădejde și sinucidere.

Toate aceste patimi, care sunt simbolizate prin cifra 666, stăpânesc astăzi tot pământul, până când va veni sfârșitul lumii și judecata de apoi. Atunci fiecare va lua după faptele sale.

Păi voi credeți că o să fie o pecete cu cifra 666? Prostii! La Apocalipsă, dacă ceri tu 666, eu îți cer ție „jivină gândită” și „cal galben” și „cal roib” și „cal negru”, și „cetatea care naște”. Cetatea se face femeie și naște.

La să-mi spui tu mie ce-s acelea? Cele șapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu, cele șapte trâmbițe, ce-s acelea? Păi spune, măi!

Cea mai blestemată sectă din lume care ne amenință este secta iehoviștilor. Ce hule grele aduc ei împotriva Dumnezeirii! Ei nu cred în Hristos. Este o sectă politică iudaică, care luptă împotriva Creștinismului și încearcă să arate dogma Preasfintei Treimi, căci despart pe Tatăl de Fiul și de Duhul Sfânt.

A fost vreodată Tatăl fără Cuvânt? Hristos este cuvântul Tatălui. A fost vreodată Tatăl fără Duh? Ce spune în Psalmul 12? *Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit și cu Duhul gurii Lui toată puterea lor.* A fost vreodată Tatăl fără Cuvânt sau fără Duh?

N-ai văzut la facerea omului? *Să facem om după chipul și asemănarea noastră.* Cu cine se sfătuia Tatăl, dacă nu este Fiul și Duhul Sfânt? N-ai văzut la amestecarea limbilor: *Să ne pogorâm, să le amestecăm limbile.* Sfânta Treime de la început se descoperă în cele mai tainice Scripturi.

Deci răul din draci acesta este: **poftă fără minte, închipuire pripită și mânie fără judecată.** Asta înseamnă 666!

*

– **Poate fi schimbat un patriarh ortodox și în ce condiții?**

– Numai Sfântul Sinod poate schimba un patriarh sau un episcop, dacă are abateri grave dogmatice și canonice sau dacă este grav bolnav și cere demisia.

– **Ce să facem cu Sfânta Anaforă care este veche și nu se mai poate mânca?**

– Sfânta Anaforă veche, dacă n-ai avut grijă de ea și n-ai mâncat-o și a mucegăit sau au mâncat-o șoarecii, că se întâmplă și de acestea, o dai pe apă curgătoare sau o îngropi în pământ în loc curat. Să n-o dai pe foc că este păcat. La fel și cu icoanele vechi degradate, nu ai voie să le arzi în foc. Cel mai bine să le duci la biserică.

– **Este bine să cânte creștinii din instrumente muzicale sau nu?**

– Cel mai bun organ de a cânta lui Dumnezeu este gura și inima omului. Așa este în Biserica Răsăritului. La catolici se cântă din orgă; dar aceea este distracție și are notă de teatru. Nu ne ducem să ne distrăm la biserică, căci orga te risipește cu mintea în altă parte. Trebuie să cânt din inima mea, că auzi ce spune: *Răcnit-am din suspinarea inimi mele.* Gura noastră să laude pe Dumnezeu, că zice psalmistul: *Bine voi cuvânta pe Domnul întru toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.* Iată cum trebuie să lauzi pe Dumnezeu. Nu cu orgă și chitară.

– **Dacă ești certat cu cineva și vorbești cu el, dar el totuși nu vrea să răspundă, ce trebuie să facem în acest caz?**

– Dacă a intrat diavolul atât de tare în inima lui și nu te iartă, oricine ar fi – cumătru, cuscu, soră, frate –, trebuie să-i zici de trei ori: „Iartă-mă, frate, pe mine păcătosul și Dumnezeu să te ierte!”

– **Dar dacă după aceasta tot te urăște și nu te iartă?**

– Dacă îți ceri iertare de trei ori și nu te iartă, păcatul rămâne asupra lui. Dar tu să-ți faci datoria și până de trei ori să-ți ceri iertare. Dacă nu te iartă, rămâne greutatea asupra lui și tu roagă-te pentru el și urmează sfatul preotului tău.

– **Copiii care sunt avortați au suflet?**

- Au! Cum să nu aibă?
- **Dintr-a câtea zi au ei suflet?**
- Din clipa zămislirii.
- **Din acel moment au suflet?**
- Da, Nu spune prorocul Ieremia: *Doamne, Tu zidești duhul omului întru zămislire?*
- **Păi, înseamnă că sunt numai suflet, părinte.**
- Sămânța bărbatului și a femeii este vie. Și atunci în clipa împreunării s-a zidit și sufletul și trupul.
- **Prea Cuvioase, ce se zidește întâi la om?**
- Întâi și întâi se zidește sufletul și apoi trupul. Trupul ia forma după suflet.
- **Atunci cum este cu copiii avortați?**
- Pentru un copil avortat, mama lui n-are voie să se împărtășască 20 de ani. El este viu pe când s-a zămislit în pântecul maicii lui; de când era cât o sămânță de cânepă. Dacă îi faci ceva de atunci sau bei niște otrăvuri ca să pierzi copilul, ucigașă de oameni ești. De ce să nu vă spun? Cum să tac? Că o să mă întrebe Mântuitorul!
- **Iertare mai este, părinte?**
- Este iertare! Te duci și te spovedești, faci canonul și te iartă Dumnezeu. **Nu este nici un păcat neiertat. Numai păcatul nepocăit și nemărturisit rămâne în veci neiertat.**
- **Sufletele copiilor avortați unde sunt?**
- Sufletele copiilor avortați stau într-un loc unde nu este nici întuneric, nici lumină. Nici nu se bucură, nici nu se chinuiesc. Și ei strigă la Dumnezeu: „Doamne, pentru ce suntem noi lipsiți de bucuria feței Tale, căci noi nu am văzut lumina soarelui, nu am văzut frumusețile din această lume și nici nu am făcut vreun păcat?” Și atunci glasul lor se ridică la Dumnezeu, iar Dumnezeu va cere sufletele lor din mâna mamelor ucigașe. Iar părinții care au omorât copiii în pântec, dacă fac canon, îi eliberează pe copiii lor din acea stare.
- **Dar care se feresc să nu nască copii, ce canon trebuie să facă?**
- Care se păzesc să nu facă copii sunt opriți de la Sfânta Împărtășanie doi ani de zile.
- **O femeie bolnavă, care a pierdut un copil fără voia ei, vă întreabă ce să facă?**
- Să se ducă la mănăstire la preotul ei și să-și facă canonul rânduit, că dacă nu-l face în lumea aceasta, o ajunge canonul cel de dincolo.
- **Dacă nu-i dă canon părintele?**
- Ba să-i dea canon. Cine a pierdut copii fără voie este oprit de la Sfintele Taine numai doi ani.
- **Cum se ia aghiasma mare?**
- Aghiasma mare, care se sfințește la Bobotează, se ia zilnic de credincioși opt zile, până se termină praznicul Arătării Domnului. Numai femeile necurate nu pot să o ia, nici bărbații care nu țin curăție cu soțiile lor. La fel și cei care au avut ispitire prin somn n-au voie să ia aghiasmă 24 de ore.
- Mai pot lua aghiasmă mare cei care s-au spovedit la duhovnic și cei care se împărtășesc a doua zi.
- **Ce putere au rugăciunile pentru cei adormiți?**
- Frate, ce spune Hristos? *Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă. Cine se leapădă de voi, de Mine se leapădă.* Ia gândește-te că arhierii și preoții toți sunt ucenici ai lui Hristos și ei mijlocesc în Sfântul Altar prin rugăciuni și părțicele. Voi știți că pomelnicile acestea care vin de la popor, toate merg în Sfântul Altar prin rugăciuni și părțicele, pe care le scoatem dimineața cu Sfânta Copie la Sfânta Proscodie și le punem pe Sfântul Disc, ele sunt numai blagoslovite. Iar după Sfânta Epicleză, părțicelele, numite și miride, se pun în Sfântul Potir și așa cei pomeniți la vii și la morți se împărtășesc nevăzut din cele sfinte și dobândesc iertare de păcate.
- Iată ce mare valoare are Sfânta Liturghie!
- De aceea suntem datori să mergem regulat la Sfânta Liturghie, ca să ne împărtășim haric de Sfintele Taine, atât prin rugăciune, cât și prin sfintele părțicele care se scot pentru noi și se pun în

Sfântul Potir.

– **Cum vedeți Sfinția Voastră unirea Bisericii Ortodoxe cu celelalte culte?**

– Fraților, unirea Bisericii nu este lucru omenesc, ci dumnezeiesc. Nu-i în puterea noastră. Iată cum văd eu: Să punem post și rugăciune către Dumnezeu și când va veni Duhul Sfânt să ne găsească ca la Sfinții Apostoli. Ce spune la Faptele Sfinților Apostoli, când a venit Duhul Sfânt? *Și era inima celor ce au crezut una și toate le erau de obște*. Nu mai ziceau că această casă este a mea, haina asta este a mea! Asta este lucrarea Duhului Sfânt.

Dacă va veni Duhul Sfânt, când îl cerem cu post și cu rugăciune, când va veni, la toate mințile arhierilor catolici și ortodocși va fi aceeași gândire: „Hai să ne unim, că n-au fost la început două Biserici, ci una singură”. Deci asta să cerem la Dumnezeu, că El poate face unitate de vederi în toate privințele. Noi, nu. Nu zicem: *Rămâneți întru Mine, că fără de Mine nu puteți face nimic?*

Asta este. Le-am spus atunci. Da. Unitatea în credință este un lucru. Mântuitorul a spus: *Trebuie a se predica această Evanghelie a Împărăției spre mărturie la toate popoarele și apoi va veni sfârșitul*. Dacă este spre mărturie, poate să fie și mâine sfârșitul. Că Evanghelia a auzit-o și japonezul și chinezul și indianul. Toți au auzit-o. Iar dacă este vorba să creadă, să se facă unitate de credință, atunci numai Domnul știe.

Dar pe noi ne interesează asta: „Cum am să termin eu viața?”, nu când va fi sfârșitul lumii. Că Mântuitorul a spus: *Iar despre ziua și ceasul acela, nimeni nu știe; nici îngerii din cer, nici Fiul la om, ci numai Tatăl Meu*. Dar nu, când îmi aduc aminte de sfârșitul lumii, ce spun? „Stai, măi! Dar eu mor mâine! Ce dacă va mai ține lumea asta o mie de ani? Cu ce mă duc eu de aici? Ce-am pus eu în traistă?” Că Mântuitorul a spus: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua nici ceasul!*

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 4

CUVÂNT ÎNAINTE

După primele trei volume, iată, iese de sub tipar al patrulea volum din cuvintele și sfaturile duhovnicești ale Archimandritului Cleopa Ilie, sub titlul generic de **Ne vorbește Părintele Cleopa**. Sunt cărți mult solicitate de credincioși, atât pentru dulceața limbii și adâncimea învățăturilor biblice și patristice, explicate pe înțelesul tuturor, cât și pentru competența și autoritatea morală de care se bucură Părintele Cleopa la nivel aproape național.

Acest nou volum conține câteva din convorbirile sale duhovnicești realizate de-a lungul anilor, care, deși au mai fost publicate, le reedităm din nou, fiind epuizate, întrucât conțin învățături morale ortodoxe esențiale, atât de necesare bunilor noștri creștini și mai ales celor tineri.

Suntem încredințați că aceste cuvinte de suflet sunt oricând actuale și noi și pot convinge pe cei mai mulți credincioși să părăsească păcatele și să urmeze întru toate lui Hristos, Preacuratei Sale Maici și tuturor sfinților Săi.

De aceea recomandăm și acest nou volum bunilor noștri creștini – tineri, căsătoriți și bătrâni –, care vor să se mântuiască, să urmeze, după putere, sfaturile bunului nostru Părinte Cleopa, care, din mila Domnului, încă mai este printre noi.

Archimandrit Ioanichie Bălan

Intrarea Maicii Domnului în Biserică
Anul mântuirii, 1996

CONVORBIREA ÎNTÂI

DESPRE CREAȚIE, CĂDEREA OMULUI, RAI ȘI IAD

1. Părinte Cleopa, spuneți-mi câteva cuvinte despre creația lumii văzute și nevăzute, după învățătura Sfinților Părinți.

Toată creația este școală a sufletelor celor cuvântătoare, spune Vasile cel Mare în *Hexaameron* (Facerea lumii în cele șase zile). Căci, privind la cele create de Dumnezeu, ne înălțăm cu mintea la cele nevăzute și ne întărim în sfânta credință. Cât suntem în trup, toate le vedem „ca prin oglindă”, adică prin creații, care formează icoana, imaginea celor viitoare de dincolo de mormânt.

Creația este oglinda lui Dumnezeu în care se reflectă bunătatea, mila, pronia și iubirea Tatălui Ceresc pentru noi, oamenii. Sfinții Părinți numesc pe toate cele văzute „spatele lui Dumnezeu”, care închipuiesc, simbolizează, pe cele viitoare. Iar când vom trece la cele veșnice, atunci vom vedea cu ochii cei duhovnicești „fața lui Dumnezeu”, adică vom privi față către față slava Preasfintei Treimi, fără să mai avem nevoie de „oglinzile” cele de pe pământ, adică de creații.

Aici pe pământ nu suntem vrednici să privim pe Dumnezeu în față. Iar dacă auzim pe Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan zicând: *Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut* (Ioan, 1, 18), să înțelegem că nu L-a văzut după ființă, după esență, însă Îl vedem prin creație. Că, după ființă, nici îngerii din cer nu-L pot vedea și înțelege pe Dumnezeu.

2. Ce spun Sfinții Părinți și, mai ales, Sfânta Scriptură despre îngerii și despre căderea lui Adam?

La început îngerii nu știau că Iisus Hristos este numit de Duhul Sfânt „Îngerul sfatului celui mare”, cum Îl numește prorocul Isaia, cu care se sfătuia permanent Tatăl. „Îngerii nu-L știau de Fiul al lui Dumnezeu”, spune Sfântul Vasile cel Mare în *Hexaameron*. Deci, când a strigat Sfântul Arhanghel Mihail, zicând: „Închinați-vă Îngerului Sfatului celui mare”, unii din îngerii n-au vrut să se închine Lui și de aceea au căzut în adâncul iadului, cum spune Mântuitorul: *Văzut-am pe satana căzând ca un fulger din cer* (Luca 10, 18).

Deosebirea dintre căderea îngerilor răi și a omului este că îngerii au căzut cu voia lor, deci din libertate, iar omul a căzut din amăgire și din îndemnul diavolului. Iar „păcatul cu sfătuire”, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „jumătate este al celui ce îl face și jumătate al celui ce l-a sfătuit”.

Dumnezeu a îngăduit omului în rai să facă păcatul cel mai mic, adică să mănânce din pomul cunoștinței binelui și răului. Că dacă mânca din pomul vieții, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, omul nu mai avea pocăință niciodată, se împietrea la inimă ca diavolul, cădea ca diavolul, nu mai murea niciodată și se chinuia în veci, asemenea satanei.

La căderea lui Adam au contribuit două patimi raționale ale omului: mândria și pofta. Prin căderea sa, omul Adam nu a pierdut tot harul lui Dumnezeu, căci a căzut din ispita diavolului. Astfel, harul și arvuna mântuirii au rămas în om, pentru că a greșit din neștiință și pentru că este purtător de trup pământesc. Numai celui ce se leapădă de Dumnezeu i se ia harul Duhului Sfânt, dar și acesta este primit prin pocăință. Iar cel ce greșește din neștiință, păstrează harul, însă acoperit de păcate.

Iată pentru care pricină femeia lui Adam s-a numit Eva, adică Viață, iar nu moarte, pentru că nu a căzut total ca diavolul și apoi pentru că prin a doua Evă, adică Maica Domnului, se va izbăvi neamul omenesc.

După cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur, îndoit a fost creat omul, cu trup și suflet; îndoit a fost și pomul cunoștinței binelui și răului; îndoită și urmarea greșelii lui Adam; îndoit este și raiul: raiul pământesc, sau „sânul lui Avraam”, unde stau sufletele dreptilor până la judecata viitoare, și raiul ceresc, adică împărăția cerurilor, unde vor intra dreptii după a doua judecată. Iar mănecarea din pomul cunoștinței binelui și răului înseamnă „cât de bine era omului dacă nu mânca și cât de rău este că a mâncat”.

Despre îngerii trebuie să știm că ei au fost zidiți numai prin gândirea lui Dumnezeu, dar nu

erau neschimbători, ci i-a lăsat ca ei singuri să câștige prin luptă neschimbarea. Atât îngerii cât și primii oameni au aveau imaginație. Cum au căzut îngerii în imaginație, îndată au căzut din cer în iad, că doreau să fie asemenea „Celui Preaînalt”.

Iar oamenii au căzut în clipa când s-au îndoit de cuvântul lui Dumnezeu. Îndată ce satana le-a răpit frica de moarte, zicând: *Nu veți muri, ci veți fi vii*, omul a căzut în imaginație și apoi în păcat. Cea mai mare pagubă este să uite omul de moarte. Cum i-a șters omului din minte frica morții, îndată a murit prin păcat. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că primul om a căzut din trei lucruri: femeia, lemnul (pomul) și neascultarea. Și tot prin trei lucruri va fi mântuit: Maica Domnului, Crucea și ascultarea.

3. Ce spun Sfinții Părinți despre cele șapte zile ale creației?

Sfântul Vasile cel Mare, în cartea sa *Hexaemeron*, spune că zidirea s-a făcut „îngrecată” ca o femeie însărcinată în a noua lună, cu toate zidirile din ea, gata să le dea viață. Iar Duhul lui Dumnezeu încălzea adâncul, *Se odihnea deasupra apelor*, ca să dea viață apelor și zidirilor.

Deci pământul avea viață de când Duhul Sfânt încălzea adâncul, dar nu avea și suflare de viață. Sfânta Scriptură la Facere (cap. 1, 1-2) spune că *pământul era netocmit și gol*, dar nimeni nu știe de când era, că cele cu ochi încă nu se creaseră, nu primiseră suflare de viață. Ziua întâi a creației a fost Duminică, căci atunci a zis Dumnezeu *să fie lumină* (Fac. 1, 3). De aceea El a înviat tot Duminică, căci prin înviere a înnoit lumina cea dintâi. Lumina cea dintâi a fost creată, iar nu necreată. Ea nu izvorea din energiile necreate ale Duhului Sfânt. Era o lumină cerească a cărei origine omul nu poate să o știe.

De asemenea, nici despre primele trei zile ale creației nimeni nu știe lungimea lor, că încă nu era soare care să răsară și să apună. Soarele este numit de Sfântul Vasile cel Mare „căruța luminii”, spunând că Dumnezeu a pus în soare numai puțin din lumina creată în ziua cea dintâi și a rânduit ca soarele să lumineze pământul „ca o lampă”; adică munții, codrii, câmpiile, râurile mărilor, care împlinesc porunca cea dintâi, mereu curg și se adună la un loc.

Toate legile puse de Dumnezeu în univers, după care se conduce întreaga creație, se numesc de Sfinții Părinți „temeliile lumii”, și cine cugetă la ele se întărește în credință și laudă cu multă tărie pe Ziditorul a toate, împlinind cuvântul proorocului David care zice: *Cine va vorbi despre puterile Domnului, auzite va face toate laudele Lui* (Ps. 105, 2).

Legile universului nu se schimbă niciodată pentru că sunt „temelii” ale întregii zidiri. Iar când auzim pe Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, zicând: *Tatăl Meu lucrează și Eu lucrez*, să înțelegem că Tatăl lucrează prin legile creației și ale vieții; iar Fiul lucrează pronic, adică prin păzirea legilor universului, care formează temeliile lumii văzute. Frumusețea zidirilor create de Dumnezeu este așa de minunată, încât și îngerii din cer se uimesc de armonia lor, după cum spune Iov: *Când s-au creat stelele, lăudatu-M-au glas mare toți îngerii Mei* (Iov 38, 7).

Armonia și frumusețea zidirilor au uimit pe sfinți, pe filosofi, pe înțelepți, pe poeți, pe artiști, pe creștini și chiar pe păgâni, înălțându-i cu mintea la Creatorul a toate, Dumnezeu. Prin cugetarea la zidiri mulți au cunoscut pe Dumnezeu, au sporit în rugăciune, au înălțat imne de laudă Ziditorului și au ajuns chiar la rugăciunea cea mai înaltă a minții și a inimii. De aceea, spun Sfinții Părinți, ne este de mare folos să cugetăm la zidirile lui Dumnezeu, pentru a-L cunoaște și a-L iubi mai mult pe Dumnezeu.

4. Ce ne mai puteți spune despre creație și despre crearea omului?

Dumnezeu a făcut pe om și întreaga lume din patru materii sau stihii. Două stihii – aerul și focul –, și două stihii grele, care curg în jos – pământul și apa –, după mărturia Sfântului Vasile cel Mare. Aceste patru stihii lucrează unite și neamestecate, dar și amestecate. Iar în vremea de apoi stihia cea mai de sus, cea mai ușoară, adică focul, va arde pe celelalte trei stihii, dar numai cât va fi ființa omenească, după cuvântul Domnului, Care zice: *De mânia Atotțiitorului se vor aprinde stihiile pământului* (adică aerul, pământul și apa). Dar zice Duhul Sfânt prin gura lui David, că nu va distruge

stihile și întreaga zidire, ci numai le va înnoi: *Trimite-vei Duhul Tău și se vor zidi și vei înnoi fața pământului* (Ps. 103, 31).

Dumnezeu a creat trei ceruri. Cerul întâi este văzduzul, al doilea este eterul – un fel de foc deasupra văzduhului, iar al treilea cer este cerul îngerilor. Aici a fost răpit Sfântul Apostol Pavel și a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului a le grăi (II Cor. 12, 2-4). Aici este raiul.

Omul a fost creat de Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa. El este singura făptură pe care a zidit-o Dumnezeu cu mâinile Sale, iar nu numai prin cuvânt, ca pe celelalte. L-a creat apoi cu sfatul celor trei persoane ale Preasfintei Treimi, că zice la Facere: *Să facem om după chipul și asemănarea Noastră* (Fac. 1, 26).

Trupul omului a fost creat din pământ, iar sufletul lui a fost insuflat de Dumnezeu în chip nevăzut. Omul este compus din două părți: trup și suflet – dihotomism –, așa cum ne învață Biserica noastră Ortodoxă; iar nu din trei părți: trup, suflet și duh – trihotomism –, cum învățau unii scriitori bisericеști vechi.

Omul are duh, adică suflet animal ca toate vietățile, din care izvorăsc puterile firești ca: puterea seminală, cea crescătoare, de hrănire, de conservare, instinctele etc. Dar sufletul animal al omului aparține trupului și nu trebuie să-l confundăm cu sufletul de origine divină creat de Dumnezeu în om, care se unește cu trupul în clipa zămislirii și se duce la cele veșnice prin moarte. Trupul se va reuni cu sufletul la judecata viitoare, însă va învia înduhovnicit, iar nu cum a fost pe pământ.

Omul începe de pe pământ să guste și să trăiască cele ale cerului, căci încă de pe pământ materia omului se îndumnezeiește, se luminează la față, se dezbracă de cele pământești și se îmbracă în cele cerești, așa cum au fost sfinții. Căci *zidirea toată suspină, așteptând înnoirea firii omului* (Rom. 8, 22-23).

Dumnezeu a făcut trei lumi: o lume de jos, unde este numai întuneric, văpaie de foc și tartar, în care se chinuiesc diavolii și sufletele celor păcătoși. Iadul a fost creat în clipa căderii îngerilor răi. A doua lume, numită „amestecată”, adică pământească, unde este amestecat binele cu răul, bucuria cu întristarea, fapta bună cu păcatul, plăcerea cu durerea, viața cu moartea.

Aici pe pământ se trudește omul să scape de păcate și de iad și să dobândească mântuirea prin fapte bune și pocăință. Aici plăcerea vieții sau a nunții se răsplătește cu durerea, cu chinurile nașterii și creșterii de copii. Altfel nu este mântuire. Că spune Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Cine fuge de durerile veacului de acum, are parte de durerea cea veșnică”. A treia lume este raiul și împărăția cerurilor. Acolo este numai bucurie, cântare, lumină și viață veșnică.

5. Ce altceva trebuie să mai știm despre om?

Omul este „regele creației” pentru că este făcut cu sfatul Preasfintei Treimi, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și pentru că are suflet viu și poartă în el, prin Botez, pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh. Omul este singura ființă care primește darul de a spori în virtute, în sfințenie și în putere, ajungând până la îndumnezeire. Însă prin păcat, omul a căzut din starea cea dintâi în starea cea de rob, de om păcătos. De aici se poate iarăși sui la cinstea cea dintâi, de fiu al lui Dumnezeu, însă cu multe și mari jertfe și osteneți.

Iată ce zice despre aceasta Sfântul Grigorie de Nissa: „Precum Dumnezeu l-a făcut pe om alt dumnezeu, un dumnezeu al pământului, tot așa, prin păcat, Dumnezeu S-a supărat așa de mult pe om, încât întreaga zidire s-a răzvrătit asupra omului. Trupul este neputincios și plin de suferințe, focul îl arde, frigul îl omoară, șarpele îl mușcă, lupul îl ucide, marea îl îneacă, pământul îl înghite, foamea îl chinuie și diavolul îl ispitește până la moarte...”.

Totuși, Dumnezeu nu l-a părăsit pe om. I-a dat mijloace de îndreptare, de pocăință și de mântuire. Mai întâi i-a lăsat harul mântuirii, deși înăbușit de păcate. Apoi i-a dat legea conștiinței, ca să-l învețe și să-l mustră pentru cele rele. I-a lăsat în inimă dorul raiul pierdut, adică nostalgia paradisului, care îi dă omului râvnă pentru rugăciune, lacrimi de pocăință, simțire duhovnicească spre cele bune.

În Honăgraf se spune că după izgonirea lui Adam din rai, patruzeci de zile a plâns strămoșul

Adam la porțile raiului, cerând iertare; însă heruvimii care străjuiau porțile raiului nu i-au mai deschis, căci nu mai putea să intre în nemurire omul muritor fără pocăință și jertfă de răscumpărare a lui Hristos. Atunci, întorcându-se Adam înapoi pe pământ, a început a-l ara, a-l semăna și a lucra în sudoarea frunții sale, ca să-și dobândească pâinea cea de toate zilele.

Deși era departe de Dumnezeu, de aici de pe pământ omul Îl putea vedea pe Dumnezeu, cum spune Sfântul Isaac Sirul, însă în chip tainic, prin cei doi ochi ai sufletului. Cu un ochi Îl vedea pe Dumnezeu din zidiri, adică prin contemplarea duhovnicească a creației, a tuturor celor făcute așa de minunat de mâinile lui Dumnezeu. Cu al doilea ochi Îl vedea pe Dumnezeu prin împlinirea poruncilor Lui și prin simțirea duhovnicească a inimii. Sfântul Vasile cel Mare spune în această privință că, cu cât sporește omul în cugetarea sau contemplarea naturală a zidirilor, în aceeași măsură sporește în credință și în dragostea de Dumnezeu.

6. Ce ne învață Sfinții Părinți despre cele nouă cete îngerești?

Dumnezeu a creat întâi lumea nevăzută, adică pe îngeri. Sfântul Apostol Pavel și mai târziu ucenicul său Sfântul Dionisie Areopagitul, în lucrarea sa *Ierarhia cerească și bisericească*, împarte îngerii în nouă cete având o anumită misiune dumnezeiască (Rom. 8. 38; I Petru 3, 22).

Astfel, *Serafimii* cei cu câte șase aripi, *Heruvimii* cei cu ochi mulți și *Scaunele* sau *Tronurile*, care „odihnesc pe Dumnezeu gânditor”, formează prima ceată de îngeri. Aceștia înconjoară tronul cel de văpaie și lumină al Preasfintei Treimi (Iez. 1, 4-28). Apoi urmează *Puterile*, *Stăpâniriile* și *Domniile*, care formează a doua ceată de îngeri. Aceștia au misiunea să stăpânească întreg universul, planetele, stelele, vânturile, mările și puterile întunericului, adică pe diavoli și iadul.

Urmează apoi *Începătoriile*, *Arhanghelii* și *Îngerii*, care formează a treia ceată de îngeri și au ca misiune să facă cunoscută oamenilor voia lui Dumnezeu. Deci, îngerii noștri păzitori sunt numărați în ceata a noua, ca cei mai apropiați de neamul omenesc.

7. Ce știm din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți despre rai?

Sfânta și dumnezeiasca Scriptură ne vorbește despre rai, zicând: *Și a sădit Dumnezeu rai în Eden, către răsărit, și a pus acolo pe omul pe care l-a făcut. Și a făcut Dumnezeu să răsară din pământ tot pomul frumos la vedere și bun la mâncare; și pomul vieții și mijlocul raiului, precum și pomul cunoștinței binelui și răului* (Fac. 2, 8-9).

Sfântul Ioan Damaschin zice așa despre rai: „Pentru că Dumnezeu a vrut să facă pe om dintr-o fire văzută și una nevăzută, după chipul și asemănarea Sa (Fac. 1, 26), ca pe un înger și stăpân al întregului pământ și al celor ce sunt întru el, i-a zidit omului înainte un fel de palat împărătesc, în care, trăind va avea viață fericită.

Acesta este raiul dumnezeiesc, plantat în Eden cu mâinile lui Dumnezeu, cămară a întregii bucurii și veselii; căci Eden înseamnă desfătare și este situat în partea de răsărit, mai sus decât tot pământul. Are o climă temperată și este luminat de un aer foarte fin și curat, acoperit de plante veșnic înflorite, plin de miros de bună mireasmă, umplut de lumină, depășind noțiunea oricărei frumuseți și podoabe simțite; un ținut cu adevărat dumnezeiesc și o locuință vrednică de cel făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. În el nu locuia nici o ființă rațională, ci numai omul, plăsmuirea mâinilor dumnezeiești” (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, cap. 11, Despre paradis).

Sfântul Vasile cel Mare, arătând din Sfânta Scriptură că raiul a fost zidit de Dumnezeu la răsărit, zice: „Și a sădit Dumnezeu raiul în Eden, spre răsărit, și a pus acolo pe omul pe care l-a plăsmuit. Să înțelegem, deci, ascultătorile, sădire vrednică lui Dumnezeu și rai cuviincios iubirii de podoabă al unui Ziditor ca Acesta atât de mare”.

Apoi, arătând că nu cu lemne de obște a fost împotrivit raiul, zice același Sfânt Părinte: „Dacă cu lemnele cele de obște ar fi fost plin raiul, s-ar fi cuprins cu adevărat întru facerea cea dintâi a sadurilor și nimic cu ar fi fost trebuință de sădirea cea mai aleasă și mai deosebită... Dar acum, mult mai deosebite și cu chipul și cu gusturile și cu neamurile, sadurile cele din sine, care mai înainte răsăriseră din pământ, sunt felurile copacilor sădiți de Dumnezeu în rai” (*Hexaimeron*).

8. Unde este locul raiului și al iadului și care este originea lor?

Cât privește locul raiului, Sfântul Vasile cel Mare nu arată locul geografic unde a fost anume. Ci zice doar atât: „Deci acolo a sădit Dumnezeu raiul unde nu era sila vânturilor, nu nepotrivire a celor patru stihii și patru vremi ale anului, nu grindină, nu trăsnete care lovesc, nici înghețare de iarnă, nici umezeală de primăvară, nici înfocare de vară, nici uscăciune de toamnă... Acolo floarea nu puțină vreme strălucește..., buna mireasmă este fără de saț, frumoasa vopseală veșnic strălucește...

Acolo sunt neamuri și feluri de păsări, care prin floarea aripilor și prin dulcea viersuire a glasului, dulceață pre minunată adaugă celor ce se văd, încât să se ospăteze omul prin toate simțirile: pe unele văzându-le, pe altele auzindu-le, pe altele pipăindu-le, pe altele mirosindu-le și din altele gustând”. (*Hexaemeron*, Cuvânt pentru rai).

Despre rai, atât Sfânta Scriptură, cât și dumnezeieștii Părinți, ne arată că locul lui este la răsărit. Raiul se mai numește și „Paradis”, care în limba persană înseamnă grădină plină de saduri și flori. În limba ebraică raiul se zice „Pardos”. Teofilact al Bulgariei și Sfântul Nicodim Aghioritul spun să nu se confunde raiul cu cerul, pentru că altul este cerul și locul raiului.

Iar despre iad știm din dumnezeiasca Scriptură că este loc de chin (Matei 18, 8; 23, 33; Marcu 9, 43; Luca 16, 23, 28). Știm că în iad suferă trupul și sufletul celor păcătoși (Matei 5, 30; 18, 9). Știm că în iad este pedeapsă veșnică (Dan. 12, 2; Matei 25, 46). Iadul are foc veșnic (Matei 18, 8), flacăra veșnică; are râu de foc (Apoc. 20, 10; 19, 20); are foc nestins (Is. 66, 24; Marcu 9, 43); are foc mistuitor (Is. 33, 14); are gheena focului (Matei 5, 22; 10, 28; 18, 9); are tartar (II Petru 2, 4; Apoc. 20, 1); acolo este *viermele, plângerea și scrâșnirea dinților* (Matei 13, 42; 51, 50), cum spune Domnul nostru Iisus Hristos.

Dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur, arătând cât de mult folos aduce omului cugetarea la iad, zice: „Dacă la gheenă totdeauna vom gândi, nu vom cădea degrabă în gheenă”. Și iarăși: *Iar aceea că S-a suit, ce înseamnă decât că S-a pogorât în porțile cele mai de jos ale pământului*. Apoi zice: *Cel ce S-a pogorât, Acela este Care S-a și suit mai presus decât toate cerurile, ca pe toate să le umple* (Efes. 4, 9-10).

Deci, iată mărturia Sfintei Scripturi despre locul iadului. Locul lui este în „părțile cele mai de jos ale pământului”, adică adâncul cel nemăsurat al văzduhului. De aceea și dumnezeiescul Părinte Ioan Damaschin, înțelegând acest lucru din Sfânta Scriptură, zice astfel în cântările sale: „Pogorātu-Te-ai întru cele mai de jos ale pământului și ai sfărâmat încuietorile cele veșnice, care țineau pe cei legați, Hristoase, și a treia zi, precum Iona din chit, ai înviat din mormânt” (*Slujba Învierii*, pesna a 6-a).

În cartea *Ușa pocăinței* tipărită în limba română la Brașov, în anul 1812, scrie: „Drumul cerului se face prin pogorâre, după cum și drumul iadului se face prin suire; și măcar că cerul este deasupra creștetului nostru, iar iadul este sub picioarele noastre, cu toate și să te pogori, pentru că este scris în Sfânta Scriptură: *Tot cel ce se înalță pe sine, se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța* (Luca 14, 11)”.

Cât privește originea raiului el a fost creat de Dumnezeu odată cu crearea primului om, căruia i-a fost încredințat să-l lucreze și să-l stăpânească. Iadul a fost creat de Dumnezeu pentru îngerii căzuți, care s-au prefăcut în diavoli, înainte de crearea omului, adică în clipa când Lucifer a cugetat „să fie asemenea” cu Dumnezeu. Altceva este raiul și altceva este Împărăția Cerurilor. Raiul a fost destinat omului înainte de cădere, în care stau și sufletele dreptilor până la judecata de apoi, fiind numit și *sânul lui Avraam*; iar Împărăția Cerurilor este locul unde se află scaunul și slava Preasfintei Treimi și unde vor intra sufletele dreptilor după judecata de apoi, fiind numită și *fericirea veșnică* (Matei 25, 46).

9. Care este numărul îngerilor căzuți din cer, după Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți?

În ce loc stau diavolii până la judecata viitoare și de ce au voie să ispitească și să piardă pe oameni.

Dumnezeiasca Scriptură nu ne arată exact numărul îngerilor căzuți din cer, ci numai ne spune că cei ce au căzut din cer împreună cu Lucifer *au fost a treia parte din stelele cerului*, adică din îngeri (Apoc. 12, 4, 9). Iar locuința îngerilor căzuți este în văzduh, adică locul dintre cer și pământ (Efes. 6, 12). În alt loc spune că îngerii răi sunt aruncați în întuneric, adică departe de fața lui Dumnezeu, până la judecata viitoare (Is. 14, 12, 15; II Petru 2, 4; Iuda 1, 6; Luca 8, 31).

Creștinii, toți oamenii dreți ai lui Dumnezeu, sunt ispitiți și supărați de diavoli cu îngăduința și voia lui Dumnezeu, pentru a nu se mândri, pentru a li se încerca credința și pentru a-și pune toată nădejdea lor numai în Dumnezeu (II Cor. 12, 7; I Petru 1, 6-7).

De asemenea, creștinii sunt ispitiți de diavol pentru încercarea dragostei lor față de Dumnezeu (Deut. 13, 3), pentru încercarea supunerii oamenilor față de Dumnezeu (Deut. 8, 2), pentru a se alege cei buni de cei răi și a se învrednici de mai multă plată. Ispitele diavolului, însă, nu întrec niciodată puterile noastre, *căci Dumnezeu nu îngăduie să fim ispitiți mai presus de puterile noastre* (I Cor. 10, 13; II Petru 2, 9; Apoc. 3, 10).

10. Din ce cauză a căzut omul din rai? Din mândrie, din neascultare sau din amăgirea diavolului?

A căzut din toate aceste pricini. Și din mândrie, căci a dorit să fie asemenea Ziditorului său; și din lăcomie, pentru că a mâncat din pomul oprit; și din neascultare și din zavistia și din amăgirea diavolului (Sf. Maxim Mărturisitorul, *Filocalia*, vol. III, Sibiu, 1948, pag. 153; Fac. 3, 1-17; II Cor. 11, 3; I Cor. 7, 5; Matei 4, 1; I Tes. 3, 5).

11. Ce s-ar fi întâmplat cu Adam dacă nu mânca din pomul cunoștinței binelui și răului, ci mânca din pomul vieții?

Dacă Adam ar fi mâncat din pomul vieții, atunci și pedeapsa lui ar fi fost fără de sfârșit, adică nu ar mai fi murit, ca prin moarte să i se ierte păcatul, ci ar fi fost aruncat în adâncul iadului, împreună cu diavolul, fără nici o speranță de iertare și răscumpărare (*Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin*, cap. 11).

12. Cum s-ar fi înmulțit neamul omenesc și ce soartă ar fi avut dacă nu greșea Adam în rai?

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că „scopul de mai înainte al lui Dumnezeu a fost să nu ne naștem prin legătura nunții, din stricăciune”. Dar călcarea poruncii a făcut ca oamenii să se înmulțească prin nuntă, întrucât Adam a nesocotit legea dată de Dumnezeu.

Deci, toți cei ce se nasc din Adam *se zămislesc întru fărădelegi*, căzând sub osânda protopărintelui. Aceasta o spune proorocul David, zicând: *în păcate m-a născut maica mea* (Ps. 50, 6). Deci, Eva, mama noastră a tuturor, a născut din păcat, adică din plăcere. De aceea, și noi, căzând sub osânda maicii noastre Eva, zicem că ne naștem în păcat (*Filocalia*, vol. II, Sibiu, 1948, pag. 210).

Unii Sfinți Părinți afirmă că, dacă Adam nu ar fi greșit, neamul omenesc s-ar fi înmulțit prin cuvânt. În această privință spune Sfântul Vasile cel Mare: „Ce zice, omule? Este oare vreun lucru cu neputință la Dumnezeu? Oare Dumnezeu, Care înmulțește neamul multor păsări fără împreunare, nu putea face acest lucru cu neamul omenesc?” (*Hexaemeron*, Cuv. 8).

Iar dacă întrebi ce soartă ar fi avut Adam dacă nu greșea în rai, la aceasta zic că: „Dumnezeu l-a făcut pe om pentru ca să se împărtășească de bucuria de a fi în preajma lui Dumnezeu și de fericirea de a-L cunoaște, de a-L slăvi pe Dumnezeu”. El este încununarea întregii zidiri, este o lume mică, cum spun Sfinții Părinți. Prin trupul său, omul face legătură cu lumea văzută, iar prin suflet el face legătură cu Dumnezeu. Omul a fost făcut să fie făptură aleasă a slavei dumnezeiești. Rostul său în rai era să împlinească porunca lui Dumnezeu și să lucreze prin harul Duhului Sfânt la desăvârșirea sa, ajungând prin participare să fie după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, 1952, pag. 71-73).

13. Cum se cuvine să trăim noi pe pământ, pentru a răscumpăra păcatul strămoșesc al lui Adam făcut în rai?

Mai întâi trebuie să ne botezăm în numele Preasfintei Treimi, deoarece Sfântul Botez deschide împărăția cerurilor, după cuvântul Sfintei Evgheliei, care zice: *De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu poate să intre în Împărăția lui Dumnezeu* (Ioan 3, 5).

După Botez avem datoria să ne păzim de păcate și să luptăm împotriva lor, fiind ajutați de harul lui Dumnezeu cel primit la Sfântul Botez. „Prin Botez ne-a scos cu sila din robie, desființând păcatul prin cruce, și ne-a dat poruncile libertății; dar a urma sau nu poruncilor, a lăsat la voia noastră liberă. Deci, chiar de la Sfântul Botez, după harul lui Hristos, ni s-a dăruit harul desăvârșit al lui Dumnezeu, spre împlinirea tuturor poruncilor.

Dar pe urmă, tot cel ce l-a primit în chip tainic, dar nu împlinește poruncile, pe măsura împlinirii este luat în stăpânire de păcat, care nu este al lui Adam, ci al aceluia ce a nesocotit poruncile, întrucât, luând puterea lucrării, nu a săvârșit lucrul” (*Filocalia*, vol. I, Sfântul Marcu Ascetul, Sibiu, 1946, pag. 278). „Căci în măsura în care, crezând, lucrăm poruncile, în aceeași măsură lucrează și Duhul Sfânt în noi, roadele Sale” (Ibid., pag. 290).

14. Care este cea dintâi lege dată omului în rai?

După cuvântul Sfântului Isaac Sirul, cea dintâi lege dată de Dumnezeu omului în rai este legea firească, adică vederea și înțelegerea zidirilor lui Dumnezeu (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 5).

15. Spuneți-ne câteva cuvinte despre patriarhul Avraam și urmașii lui. Cum a ajuns el „părinte al multor neamuri”?

Avraam a fost al unsprezecelea patriarh de la Sem, fiul lui Noe. El a avut trei femei, prin pronia lui Dumnezeu, care prin ele să unească toate cele trei grupe de popoare care se trag din seminția lui Noe.

Astfel, prin Sarra, care era din neamul lui Sem, se trage seminția evreilor, adică semiții. Din Hetoria, care este din neamul lui Iafet, al doilea fiu al lui Noe, se trag popoarele Asiei și Europei, adică iafetiții. Iar din a treia femeie, Agar slujnica, care este din neamul lui Ham, al treilea fiu al lui Noe, se trage seminția agarenilor sau arabilor, numiți și hamiți.

Deci, prin cele trei femei, Avraam a devenit părinte al tuturor semințiilor pământului, adică al semiților (evreilor), al iafetiților, adică al creștinilor (indo-europenilor), și al hamiților, adică al arabilor. Când toate aceste trei seminții vor crede în Hristos, atunci se vor unii toate popoarele și „va fi o turmă și un păstor”.

Noi, creștinii, suntem fiii lui Avraam prin credința lui Isaac, care simboliza jertfa lui Hristos, și prin femeia lui, Heturia. Semeții sunt fiii lui Avraam prin Sarra, iar hameții (arabii) sunt fiii lui Avraam, prin Agar slujnica. Dar noi, creștinii, suntem fiii lui Dumnezeu prin credința în Iisus Hristos, care este mult mai de preț decât a fi fiul lui Avraam prin sânge, cum sunt evreii și arabii.

16. Spuneți-ne ceva și despre Noe și urmașii lui.

Noe este al doilea Adam al omenirii, pentru că el singur cu încă șapte suflete au fost scăpați de Dumnezeu cu viață în vremea potopului. El a avut trei fii: Sem, Ham și Iafet. Pe Sem l-a binecuvântat tatăl său, Noe, zicând: *Binecuvântat să fie Domnul Dumnezeuul lui Sem, iar Canaan* (fiul lui Ham) *să-i fie rob*. Pe Iafet, de asemenea, l-a binecuvântat, zicând: *Să împlinească Dumnezeu pe Iafet*; iar pe Ham l-a blestemat, pentru că a văzut goliciunea tatălui său, zicând: *Blestemat să fie Canaan! Rodul robilor să fie la frații săi* (Fac. 9, 25-27).

Datorită păcatelor lui Sem, pământul Palestinei a fost mai târziu ocupat de popoarele canaaneice, care se trag din Ham. De aceea a fost chemat Avraam din țara Ur în Canaan ca să moștenească pământul stămoșului său, Sem. Pentru aceea și Moise a întors poporul ales din Egipt în pământul făgăduinței, adică în țara Canaanului, care este dat lor de Dumnezeu după potop.

Dar, după cum știm din Vechiul Testament, evreii au biruit aproape toate popoarele

canaaneice din Palestina, „afară de cinci cetăți” pe care Dumnezeu nu le-a dat în mâinile evreilor, pentru ca prin aceste popoare păgâne să-i smerească pe evrei când vor greși înaintea lui Dumnezeu.

Deci, ori de câte ori evreii supărau pe Dumnezeu, El îi lăsa să cadă în mâinile celor cinci popoare păgâne, printre care au fost și filistenii. Sfinții Părinți spun că Dumnezeu face tot așa și cu creștinii și chiar cu bărbații sfinți. Le lasă unele slăbiciuni și patimi firești nebiruite de ei, precum mânia, somnul, foamea, lenevia, gândurile, imaginația, ispitele trupești, cu scopul să-i smerească, ca să nu cadă în păcatul mândriei. La sfârșitul vieții, însă, Dumnezeu le ridică aceste patimi și prin mila Lui se mântuiesc. Căci fără mila Lui nici sfinții nu se pot mântui, după cuvântul care zice: *În dar sunteți mântuiți.*

CONVORBIREA A DOUA

DESPRE CREDINȚĂ, NĂDEJDE, DRAGOSTE ȘI HAR

17. Credința în Dumnezeu este înnăscută în om sau este dar al lui Dumnezeu?

Credința este un dar al lui Dumnezeu (Rom. 12, 3; Efes. 2, 8; Filip. 1, 29; II Petru 1,1). Credința este un lucru al lui Dumnezeu (Fapte 11, 21; I Cor. 2, 5; Efes. 1, 19; Col. 2, 12; II Tes. 1, 11; I Tim. 1, 14). Credința este un dar al Sfântului Duh (I Cor. 12, 9; Gal. 5, 22).

Credința în Dumnezeu aparține și voinței omului (Matei 8, 13; 9, 22; Marcu 5, 34; 10, 52; Luca 7, 50; 17, 19, 18, 42). Credința crește și se dezvoltă prin voia omului, „prin colaborarea și conlucrarea noastră cu Dumnezeu” (*Teologia Morală*, vol. III, București 1981, pag. 95).

18. Necredința în Dumnezeu se datorează lipsei harului Sfântului Duh sau lipsei sentimentului religios din inima omului? Adică necredința declarată este un act liber al voinței omului sau se datorează incapacității sale de a crede și lipsei de educație religioasă?

Necredința îi vine omului mai mult din voia lui liberă de a se lega pe sine de lucrurile cele deșarte și trecătoare ale veacului de acum (Sfântul Efreim Sirul, Cuvânt pentru ca să fie omul desăvârșit, tomul III, Mănăstirea Neamț, 1823, pag. 243).

Iarăși, necredința îi vine omului din inimă necuvincioasă (Evrei 3, 12); din inimă împietrită (Marcu 16, 44); din cauza abaterii de la adevărul relevant (Ioan 8, 44-46); din orbirea trimisă de la Dumnezeu (Ioan 12, 39-39); din orbirea trimisă asupra lui de la diavolul (II, Cor. 4, 4), care fură cuvântul (Luca 8, 12); precum și din căutarea slavei omenești (Ioan 5, 14).

Necredința este un act liber al omului, prin care el nu voiește să creadă în Dumnezeu (Luca 16, 23; Ioan 19, 9-10); în făgăduințele Lui și în minunile Lui (Ioan 12, 37; Ps. 77, 36; Num. 14, 11).

19. Care sunt mijlocele duhovnicești cele mai bune pentru a convinge și păstra credința în Dumnezeu: catehizarea, citirea Sfintei Scripturi, rugăciunea, minunile, milostenia, predica sau exemplul personal?

Primul mijloc de a convinge pe cineva să creadă în Dumnezeu este **predica**, deoarece credința vine prin auz, iar auzul vine prin vestirea cuvântului lui Dumnezeu (Rom. 10, 17). Căci, vor crede, de nu vor auzi (Ioan 1, 7; Fapte 8, 12, 14, 17; Rom. 1, 5; 10, 8; 16, 26; Efes. 1, 13; II Tes. 1, 10)?

Al doilea mijloc este **citirea Sfintei Scripturi**, după mărturia care zice: *Iar acestea s-au scris ca să credeți că Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu și, crezând, să aveți viață întru numele Lui* (Ioan 20, 31; II Tim. 3, 15; I Ioan 4, 13).

Al treilea mijloc de a convinge la credința în Hristos sunt **minunile lui Dumnezeu** (Ioan 6, 30; 7, 31; 11, 23-25; 20, 30-31).

Al patrulea mijloc de a convinge pe cineva la dreapta credință în Dumnezeu este **privirea zidurilor lui Dumnezeu cu înțelegere**, după cea scrisă: *Cele nevăzute ale lui Dumnezeu se văd de la facerea lumii, înțelegându-se din fapte, adică veșnica Lui putere și dumnezeire, așa ca să fie ei*

fără de cuvânt de apărare (Rom. 1, 20).

De aceea și Sfântul Dionisie Areopagitul numește adevărata teologie, privirea duhovniceștilor cuvinte celor din zidire, prin care, din acestea de jos, ne suim către cele de sus, adică, din cele pricinuite, ne suim către Pricinuitoarul. Și așa, prin zidire, ca printr-o oglindă, privim pe Ziditorul și Îl laudăm pe El și Îl numim că este Dumnezeu, după purtătorul de Dumnezeu Maxim Mărturisitorul. Și toate se zic și sunt dumnezeiasca voință, ca Cel ce este pricinuitoar a toate, după teologia adevărată, pozitivă, și nimic din toate nu este mai presus de Ființă, după teologia tăgăduitoare, negativă.

Zice, încă, cu împreună-glăsuire și dumnezeiescul Dionisie, că: „Dumnezeu și din toate cele ce sunt se laudă, după asemănarea tuturor, al cărora este pricinuitoar. Și este, iarăși, preadumnezeiască conștiință a lui Dumnezeu, ceea ce prin necunoștință se cunoaște, după unirea cea mai presus de minte”. Și iarăși: „Dumnezeu întru toate este și întru nimenea, nimic. Și dintru toate, tuturor se cunoaște, iar din nimic nimănu”. Vezi pe larg despre aceste lucruri la Sfântul Nicodim Aghioritul, în *Paza celor cinci simțiri*, Mănăstirea Neamț, 1826, Cap. IV, pag. 345-376.

Și Marele Vasile zice că: „Toată zidirea lui Dumnezeu este școala sufletelor celor cuvântătoare și loc de învățătură a cunoștinței lui Dumnezeu, prin cele văzute și simțite dând povățuire minții către privirea celor nevăzute”. (*Hexaemeron*, Voroava I, fila III, București, 1826).

Al cincilea mijloc de a convinge pe cineva la credința în Dumnezeu, este **predica prin pilda vieții**, prin exemplul personal, adică prin trăirea după voia lui Dumnezeu și dovedirea prin lucru a celor ce învață cineva. De aceea, a zis unul din Sfinții Părinți: „Taci tu și lasă să vorbească lucrurile tale”.

Și iarăși: „Muștră prin puterea faptelor celor bune ale tale, pe cei ce împreună ție dogmatisești, iar nu prin plăcerea grăirii cu cuvintele tale” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 23).

De aceea și marele Apostol Pavel îndeamnă pe ucenicul său, Timotei, ca *întru toate să se facă pildă credincioșilor, cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința și cu curăția* (I Tim. 4, 12). La fel și pe efeseni îi învață să se poarte *ca fii ai luminii* (Efes. 5, 8-10). Iar colosenilor le scrie așa: *Umblați cu înțelepciune față de cei ce sunt afară (din Biserică) și răscumpărați vremea. Vorbirea voastră să fie totdeauna plăcută, dreasă cu sare, ca să știți cum trebuie să răspundeți fiecăruia* (Col. 4, 5-6).

20. Cum se cuvine a se purta creștinii față de necreștini și de necredincioși? Au voie să locuiască la un loc sau să se căsătorească între ei?

Față de necreștini trebuie să ne purtăm cu dragoste și cu blândețe, căci prin aceste două mari virtuți pe mulți îi aducem la Hristos, după mărturia Sfântului Efrem Sirul, care zice: „Chipul de a aduce pe toți la Hristos, este numai al dragostei și al blândeții” (*Cuvânt pentru dragoste*, Tomul III, pag. 31-37).

Și Sfântul Macarie cel Mare, numai cu câteva cuvinte vorbite cu dragoste și cu blândețe, a întors la credința în Hristos pe un slujitor idolesc, pe care, apoi, și călugăr și ucenic al său l-a făcut (*Pateric*, Cuv. 37, Râmnicu Vâlcea, 1930, pag. 141).

Cât privește pe eretici avem mărturia dumnezeiescului Apostol Pavel care ne spune: *De omul eretic după prima și a doua sfătuire, depărtează-te* (Tit 3, 10). Ereticii sunt vrăjmași ai adevărului și ai lui Dumnezeu (Ps. 36, 20). Ereticii sunt fii ai celui viclean (Matei 13, 38), în care nu ne putem încrede (Ioan 2, 24).

Ereticii, fiind vrăjmași ai lui Dumnezeu (Ps. 36, 20 și 91, 9) nu avem voie să-i iubim ca pe creștini, că ei sunt *fii ai diavolului, pui de viperă* (Matei 3, 7; 12, 34; 23, 33; Luca 3, 7). Cu ereticii nici nu avem voie să rugăm (canonul 10 și 64 apostolic). Păcatul lor este împotriva Duhului Sfânt, care *nu are iertare nici în veacul de acum, nici în cel viitor* (Matei 12, 31-32; Marcu 3, 29; Luca 12, 10).

Pe eretici și sectanți nici în casă nu avem voie să-i primim, nici „bună ziua” să le zicem (II Ioan 1, 10-11; Sfântul Efrem Sirul, Tomul III, pag. 156).

Cât privește căsătoria unui creștin ortodox cu o femeie eretică sau invers, nu se poate, deoarece nu se poate împreuna lupul cu oaia, spre nașterea de fii (*Pravila Bisericească*, Nicodim Sachelarie, pag. 91, manuscris).

Iar dacă doi soți înainte de a se face creștini s-au căsătorit legal, apoi dacă unul din ei s-ar converti la adevărata credință ortodoxă, iar celălalt va rămâne în necredință, dar ar dori să trăiască mai departe cu soțul dreptcredincios, unul ca acela, după zisa Apostolului, să nu se departă, fiindcă bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă și femeia necredincioasă se sfințește prin bărbatul credincios (I Cor. 7, 12-14; Sinodul VI Ecumenic, Canonul 72).

21. Cum se cuvine a se purta creștinii ortodocși față de creștinii de altă confesiune?

Cu cei de altă religie, dacă nu ne provoacă la discuții despre credința noastră cea dreaptă, trebuie să ne purtăm cu dragoste și milă și să-i ajutăm la nevoile lor, după pilda dată nouă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos cu samarineanul cel milostiv (Luca 10, 37; Matei 7, 12).

Iar dacă voiesc a ne ataca credința noastră cea sfântă sau Sfânta Tradiție a Bisericii Ortodoxe, atunci „trebuie să o apărăm cu toată puterea până la moarte” (*Războiul nevăzut*, cap. XIX, de Sfântul Nicodim Aghioritul). Fiindcă se cade pe aproapele a-l iubi cu hotar, ca pe noi înșine, iar pe Dumnezeu, fără de margine. Nu cumva, socotind noi că iubim pe aproapele, să ne lăsăm călcați de cei străini de dreapta credință în Hristos, care voiesc a ne depărta pe noi de la Ortodoxie și a ne impune credința lor cea strâmbă și ereticească.

Se cade, așadar, oricărui preot ortodox și oricărui creștin al Bisericii noastre dreptmăritoare, să fie bun ostaș al lui Hristos cu toată evlavie și cu mânie bărbătească și tare să apere prin cuvânt și prin scris adevărul dreptei noastre credințe.

Nu se cade a fi blând acolo unde nu trebuie a te purta cu blândețe. Că auzi ce zice prorocul: *Acolo cel blând să fie războinic* (Ioil 3, 10). Același lucru ne învață și Sfântul Pimen cel Mare, zicând: „Se cade nouă a răbda toate, măcar de ne-ar scoate cineva și ochii sau ne-ar tăia mâna noastră cea dreaptă, iar dacă cineva voiește a ne depărta și a ne despărți pe noi de Dumnezeu, atunci să ne mâniem” (*Pateric*, Cuv. 118).

Și iarăși zice: „Întâia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie cu cel ce vrea să te despărta pe tine de dreapta credință”.

22. Care este poziția evanghelică a Bisericii Ortodoxe față de oameni în general?

Biserica noastră Ortodoxă, având în vedere învățătura marelui Apostol Pavel, care zice: *Vă îndemn, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri și mulțumiri pentru toți oamenii* (I Tim. 2, 1-2), face rugăciuni pentru cei mai sus pomeniți, pentru conducători, pentru necreștini, pentru necredincioși și cei de alte religii, dar numai în chip sobornicesc, nepomenindu-i pe nume, deoarece unii ca aceștia nu au împărtășire cu noi.

De exemplu, când auzim la Sfânta Liturghie pe preot zicând: „Să le descopere lor Evanghelia dreptății, să-i învețe pe dânșii cu Sfânta Sa Sobornicească și Apostolească Biserică”, sau când zicem: „Pentru pacea a toată lumea...” și celelalte, atunci Biserica noastră dreptmăritoare se roagă în chip sobornicesc, cum am zis, pentru toți oamenii, dar nu nominal, ci numai în general.

A ne ruga împreună cu ei ne opresc dumnezeieștile canoane (Apostolic 9, 10, 45, 64; Laodiceea 6, 7,33; vezi și la Sfântul Simeon Tesalonicianul, întrebarea 47, pag. 490).

Biserica Ortodoxă, față de toate confesiunile creștine, față de popoarele păgâne, precum și față de necredincioși, păstrează învățătura Mântuitorului de a socoti pe toți oamenii aproapele nostru (Matei 22, 39) și a urma cele zise: *Ce voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea* (Matei 7, 12).

Cât privește credința lor, nu putem avea împărtășire cu ei nici în rugăciune, nici în celelalte Taine ale Bisericii lui Hristos, până nu vin la dreapta credință (Canoanele 10-11 Apostolic). Iar cât privește păcatele lor, nu avem voie a-i urî pe ei, ci pe diavolul prin care au căzut, după cum zice Sfântul Efrem Sirul: „Iubește pe cei păcătoși, dar urăște faptele lor și nu-i disprețui pentru aceste

fapte” (*Filocalia*, vol. X, București, 1981, Cuv. 5, pag. 57). Cu alte cuvinte, a urî boala, iar nu pe bolnav.

Cât despre secte și orice fel de erezii, nu avem voie nici a ne ruga împreună, nici a mânca cu ei, nici în casă a-i primi, ca nu cumva de lucrurile cele rele ale lor și de ereziile lor să ne împărtășim (II Ioan 1, 10-11; Sfântul Efreim Sirul, Tomul III, pag. 156; Sin. II Ecumenic, canon 5; Sin. III Ecumenic, canon 7; Sin. VI Ecumenic, canon 1 și 2 etc).

23. Din punct de vedere al credinței în Dumnezeu, în câte feluri se împart oamenii pe pământ?

Din punct de vedere al credinței în Dumnezeu, oamenii de pe pământ se împart în trei grupe: *creștini*, care cred în Hristos; *necreștini (păgâni)*, care nu cred în Evanghelia lui Hristos, ci în anumiți oameni zeificați, precum Brahma, Buda, Confucius, Mahomed etc; și a treia grupă, *ateii*, care nu cred în nici o divinitate.

Necreștinii se împart și ei în trei grupe: *monoteiști evrei și mahomedani*; *dualiști*, care cred în două principii, al binelui și al răului; și *politeiști*, care cred în mai mulți idoli sau zei mincinoși.

Creștinii se împart la rândul lor în trei mari confesiuni și Biserici: *ortodocși, catolici și protestanți*. Din protestanți s-au format mai multe ramuri ca: protestanți de Confesiune Augustană (luteranii), reformați, anglicani, metodiști, prezbiterieni și grupări sectante neoprotestante de toate nuanțele.

24. Care din aceste categorii de creștini care au harul mântuirii?

Biserica noastră Ortodoxă învață că harul este dat tuturor oamenilor (Tit 2, 11), deoarece *Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină* (I Tim. 2, 4). Dar harul nu silește pe nimeni. Oamenii au libertatea să-l primească și să conlucreze cu el sau să-l respingă. Cei dintâi se mântuiesc, cei din urmă nu (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, cap. 2244, București, 1952, pag. 145). Biserica Ortodoxă, fiind Biserică apostolică întrucât păstrează dreapta credință neschimbată, are integral harul mântuirii.

25. Cum se vor mântui creștinii care nu au credința cea adevărată?

Numai creștinii care slujesc lui Dumnezeu întru adevăr, aceia se vor mântui, după cum spune Duhul Sfânt: *Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr* (Ps. 144, 18).

Despre oameni care nu au primit dreapta credință în Dumnezeu, nu putem zice că se mântuiesc, deoarece Apostolul Pavel ne învață: *Un Domn, o credință și un botez* (Efes. 4, 5; I Cor. 12, 12). Și iarăși: *Pace peste cei ce vor umbla cu dreptarul (dreapta credință) acesta* (Gal. 6, 16) și în alt loc: *Cine nu se luptă după lege, nu se încununează* (II Tim. 2, 5).

26. Care este cea mai scurtă definiție a credinței? Dar a nădejzii?

Cea mai scurtă definiție a credinței este cuvântul „Cred”. Când zici cuvântul „cred” înseamnă că primești și mărturisești ceea ce învață Biserica despre Dumnezeu (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952, pag. 51). Iar cea mai scurtă definiție a nădejzii este „Așteptarea cu încredere a bunătăților făgăduite de Dumnezeu” (Idem, pag. 222).

27. Ce fapte bune sporesc credința noastră în Dumnezeu? Îndoiala în credință este păcat? Cum poate fi alungată îndoiala din inima omului?

Credința crește, sporește și se întărește prin ispite, necazuri și scârbe (I Petru 1, 6-7; Iacob 1, 3). Credința se înmulțește, sporește și se întărește prin rugăciune (Marcu 9, 24; Luca 17, 15). Îndoiala în credință este păcat și ea vine omului din împușinarea credinței (Marcu 8, 26; Luca 8, 24-25; Iacob 1, 6).

Îndoiala se alungă din inima omului prin credință, rugăciune și lăsarea în voia lui Dumnezeu (Matei 26, 38-41). Îndoiala și împușinarea de suflet se face uneori prin slobozirea lui Dumnezeu

(*Filocalia*, vol. X, Cuv. 46, București, 1981, pag. 240), pentru unele păcate și mai ales pentru a ne smeri și a cere mai mult ajutor Lui.

28. Nădejdea creștină se naște din credință sau din toate faptele bune?

Nădejdea creștină se naște din credință (Gal. 5, 5; Evrei 10, 23; *Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952, pag. 223-224), nădejdea se naște și din răbdarea (Rom. 5, 4).

29. Cum putem să sporim în inima noastră nădejdea mântuirii?

Putem spori în inima noastră nădejdea mântuirii prin credință cea lucrătoare, adică prin credința ce lucrează faptele bune prin dragostea (Gal. 5, 5-6; I Tes. 1-3; I Tim. 1, 14; II Tim. 1, 13; Ioan 2, 23; Tit. 3, 15; Filim. 1, 5).

Această credință lucrătoare prin dragoste o are cel ce se silește a lucra în toată vremea faptele cele bune. „Cine nădăjduiește mântuirea fără a face fapte bune după a sa putere, unul ca acela are o nădejde nebună” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 22, București, 1981, pag. 117-121). Și în alt loc zice: *Fă binele și nădăjduiește în Dumnezeu* (Ps. 36, 3).

30. Cum trebuie să înțelegem cuvântul din Sfânta Scriptură, care zice: „Blestemat este cel ce-și pune nădejdea în om” (Ier. 17, 5)?

În vremea mântuirii, a dobândirii vieții veșnice, nădejdea noastră trebuie s-o punem numai în Dumnezeu (Ps. 2, 12; 5, 11; 117, 8-9). Nădejdea nu trebuie pusă în om (Ps. 145, 3; Is. 2, 22). Nădejdea celui credincios nu trebuie pusă în trup (Filip. 3, 4); nici în noi înșine (II Cor. 1, 9). Nu trebuie să nădăjduim în dreptatea noastră (Luca 18, 19).

Omul se aseamănă cu iarba (Ps. 102, 15), cu floarea câmpului, cu umbra, cu trestia cea frântă de vânt, cu pânza păianjenului (Is. 36, 6; Iov 18, 19).

Deci este blestemat omul care nădăjduiește în om, căci unul ca acela nădăjduiește în zidirea lui Dumnezeu cea prea mică și slabă și nu în Dumnezeul puterilor. Cine nădăjduiește în Dumnezeu este iubit de Dumnezeu (Ps. 146, 11), iar cine nădăjduiește în om, nădăjduiește în deșertăciune, deoarece *omul deșertăciunii s-a asemănat și zilele lui ca umbra trec* (Ps. 101, 12; 143, 4; Eccl. 6, 16; 8, 13).

Blestemat este omul care lasă pe Ziditorul său și nădăjduiește în cele deșarte și stricăcioase și în om, care este rob al păcatelor (Ioan 8, 34; Rom. 1, 24; 3, 9; 7, 5; 14; 23; Efes. 2, 3).

31. Ce este deznădejdea și care sunt urmările ei în viața omului?

Deznădejdea este pierderea încrederii în bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu. Ea este păcat împotriva Duhului Sfânt. Deznădejdea este a unsprezecea treaptă a păcatului, după învățătura Sfântului Nicodim Aghioritul. Urmările deznădejdiei duc pe om la a douăsprezecea treaptă a păcatului, care este sinuciderea, asemenea lui Iuda.

32. De ce își pierd unii oameni nădejdea mântuirii și ajung la sinucidere?

Omul ajunge la sinucidere mai ales din cauza necredinței, a mândriei, a deznădejdiei, a fricii, a răzbunării și a lipsei unui duhovnic bun.

33. Cum trebuie combătute păcatele deznădejdiei și ale sinuciderii? Ce ne învață Sfinții Părinți în această privință? Pot fi pomeniți la sfintele slujbe asemenea oameni?

Păcatul deznădejdiei și gândul sinuciderii se vindecă prin rugăciunea cea stăruitoare (Iacob 5, 13; Iuda 20). Orice rugăciune stăruitoare este „lecuirea deznădejdiei și întărirea nădejdiei” (*Filocalia*, vol. IX, Sfântul Ioan Scărarul, Cuv. 28). Iarăși, omul se întărește împotriva deznădejdiei prin spovedanie și împărtășirea cu Sfintele și dumnezeiești Taine; cei sinuciși nu pot fi pomeniți la nici un fel de rugăciune, nici acasă, nici la Sfânta Biserică, afară de cazul când au fost demenți, bolnavi grav de nervi (*Pravila Bisericească* de Protos. Nicodim Sachelarie, manuscris, pag. 291-292).

34. Ce este dragostea creștină, în câte părți se împarte și cum se naște ea în inima credinciosului?

Dragostea în înțeles larg, este năzuința omului spre tot ce este bun și frumos, spre tot ce este vrednic de dorit. Dragostea creștină este puterea dumnezeiască în inima credinciosului prin Taina Sfântului Botez, prin care aceasta are năzuință adâncă și curată către Dumnezeu, bunul său cel mai de preț și dorește din toate puterile sufletului unirea cu El și împlinirea voinței Lui, jertfind în caz de nevoie orice bun pământesc (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952, pag. 394).

Dragostea dumnezeiască se împarte în două trepte și anume: O dragoste care se câștigă prin toate faptele bune, mai ales prin rugăciunea curată a inimii, iar a doua este dragostea ca energie divină necreată, ca dar de sus (Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Morală*, vol. III, București, 1981, pag. 254).

35. Ce fapte bune sporesc dragostea creștină și ce păcate o împuținează mai mult?

Toate faptele cele bune ajută pe om să sporească în dumnezeiasca dragoste, dar mai mult decât toate, rugăciunea cea curată. Căci prin aceasta „strigând omul către Dumnezeu, iese afară din toate cele ce sunt” (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Filocalia*, vol. II, Sibiu, 1947, pag. 39; Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 35 etc.). Cel mai mare păcat care împuținează și izgonește de la noi dragostea cea dumnezeiască este ura „care este egală cu uciderea de om” (Fac. 27, 41; I Ioan 3, 15; 4, 20). Apoi iubirea de sine, mândria și zgârcenia.

36. Care sunt fiicele dragostei creștine?

Fiicele dragostei creștine sunt toate faptele bune, începând cu sfânta rugăciune. Rugăciunea este și mamă și fiică a iubirii.

37. Prin ce se dovedește dragostea creștină?

Dragostea creștină, atât dragostea de Dumnezeu, cât și cea către aproapele, se dovedește prin faptele bune, precum: milostenia, ajutorarea celor din nevoi, primirea de străini, mângâierea și cercetarea celor suferinzi, susținerea celor slabi, ascunderea defectelor altora, iertarea celor ce ne-au supărat, rugăciunea pentru binele altora, jertfirea de sine pentru alții etc. (II Cor. 8, 22; I Tes. 2, 6; II Tim. 2, 10; I Ioan 3, 6; Luca 17, 4; Efes. 4, 23; II Cor. 9, 14).

38. Ce este ura, din ce pricină se naște ea în inima omului și cum poate fi combătută?

Ura, ca și celelalte patimi, se naște din iubirea de sine, egoismul, care este maica și rădăcina tuturor păcatelor, după Sfinții Ioan Damaschin și Efrem Sirul. Iar iubirea de sine „iubirea nerațională față de trup”, după Sfântul Maxim Mărturisitorul (*Filocalia*, vol. II, Sibiu, 1947, pag. 67).

Ura este uciderea de om (I Ioan 3, 15). Ura este permisă numai împotriva diavolului și a păcatului (Ps. 96, 11; Pilde 8, 13; Amos 5, 15). Ura este permisă asupra nedreptăților, după cuvântul psalmistului *nedreptate am văzut și m-am scârbit* (Ps. 118, 163; Rom. 12, 19; Pilde 13, 5; 17, 13). Creștinii trebuie să urască minciuna (Ps. 118, 163); trebuie să urască căile nedrepte (Ps. 118, 104), precum și „adunarea păcătoșilor” (Ps. 25, 5). Trebuie să urască sfatul celor ce urăsc pe Dumnezeu (Ps. 138, 21-22).

Ura se bizuiește prin dragostea de Dumnezeu și aproapele, iar dragostea de Dumnezeu o câștigăm prin toate faptele bune, dar mai ales prin rugăciunea cea curată.

39. Care este deosebirea între ură, mânie, invidie, zavistie, certare și pizmă și care sunt urmările lor?

Ura este rădăcina patimilor arătate mai sus, iar acestea sunt ramurile ei, cum vorbește Sfântul Efrem Sirul în cuvântul său pentru deosebirea patimilor. Urmarea urii și a fiicelor ei este moartea sufletului.

40. Ce învățături și sfaturi duhovnicești dați credincioșilor pentru a-i întări în cele trei virtuți teologice – credința, nădejdea și dragostea – care stau la temelia mântuirii noastre?

Eu sunt om simplu și necărturar și nu mă pricep a da învățături aparte la cele trei virtuți teologice. Acestea le las pe seama teologilor care le pot înțelege și tâlcui celor ce-i ascultă. Aici trebuie să cunoști o teologie a celor mai mulți și necărturari, care încă nu știu *Crezul* și *Tatăl nostru*, ba nici rugăciunile începătoare. După a mea slabă putere și pricepere, în cele spre folosul mântuirii, eu, mai întâi, le aduc aminte credincioșilor de frica lui Dumnezeu care învață pe om să se abată de la rău (Pilde 1, 7; 9, 10).

Știm de la Sfinții Părinți că înțelepciunea are două capete. Cel de jos este frica de Dumnezeu, iar cel de sus este dragostea de Dumnezeu, care este „legătura desăvârșirii”. De la frica de Dumnezeu începând, eu îi îndemn pe credincioși la frica de moarte și de judecată. Apoi le aduc aminte de muncile iadului, de slava raiului, de milostenie, de creșterea copiilor în frica și certarea Domnului, de spovedanie sinceră și deasă, de părăsirea păcatelor, care este adevărata pocăință.

Pe cei căsătoriți îi îndemn la viață curată de familie, sfătuindu-i să părăsească păcatul cel greu al uciderii de copii și orice încercare împotriva zămislirii de copii. Îi îndemn să părăsească certurile, judecățile, mânia, beția și ura și îi îndemn să se împace unii cu alții mai înainte de asfințitul soarelui.

Îi îndemn pe credincioși să nu se ducă la cei care descântă, la vrăji sau la „deschiderea pravilei”, care este vrăjitorie cu lucruri sfinte, numită de Sfinții Părinți „ghitia”.

Îi îndemn pe credincioși să meargă regulat la Sfânta Biserică, să asculte predicile preoților și să nu se adune prin case sau la adunările sectare. Îi mai îndemn să se păzească de beții, de desfrânări, de adulter și de celelalte urgii ale acestor grele păcate. Îi îndemn să postească cu sfințenie cele patru posturi, precum și miercurea și vinerea, afară de cazuri de boală sau alte împrejurări binecuvântate.

Îi sfătuiesc pe credincioși să nu citească cărți eretice și sectare, nici să discute despre credință cu sectarii, ci să citească Sfânta Scriptură cât mai des, precum și învățăturile Sfinților Părinți. Îi sfătuiesc pe credincioșii noștri să aibă în casă Ceaslovul, Psaltirea, Biblia, vieți de sfinți și alte cărți de rugăciuni și folositoare de suflet. Îi îndemn să asculte de preoți și de duhovnici, știind că sunt rânduiți de Dumnezeu.

Îi îndemn, de asemenea, să se roage seara și dimineața și să înceapă orice lucru cu rugăciune și cu semnul Sfintei Cruci. Îi îndemn să trăiască în pace cu cei din casă, cu vecinii, cu toți oamenii; să aibă milă de cei neajutorați, străini și bolnavi; să nu fure nimic de la alții, nici din averea cea de obște.

Îi mai îndemn să se roage pentru toată lumea, să rabde cu bărbăție necazurile; să dea celui cu cinstea, cinste; celui cu frica, frică; celui cu dajdia, dajdie; și nimănui cu nimic să nu rămână datori – cum ne învață Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către romani*, capitolele 13, 5-8.

Acestea și altele de acest fel învăț pe creștini, pe fiii Bisericii noastre Ortodoxe, care ajung până la mine. Iar a face mare teologie cu acești nevinovați creștini, nici nu mă pricep și nici nu socotesc a le fi lor de mare folos, câtă vreme au încă dinți de lapte la cele mai înalte și subțiri învățături duhovnicești.

41. Pentru ce a creat Dumnezeu lumea cea văzută și nevăzută?

Dumnezeu a creat întreaga lume văzută și nevăzută numai din negrăita Sa dragoste și bunătate (Ps. 32, 5; 64, 9; 135, 14-29; 146, 8-9). Și iarăși, Dumnezeu a creat lumea cea văzută și cea nevăzută spre slava Sa (Ps. 18, 1-2; 96, 6; Rom. 1, 20; Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțiri*, cap. 11).

42. Ce înțelegem prin dreptatea lui Dumnezeu și cum o putem îndeplini?

Dreptatea lui Dumnezeu este una din desăvârșirile Lui (Ieș. 34, 7; Deut. 32, 4; Ps. 7, 9; 88, 14; Is. 45, 21-24). Iar pentru a îndeplini dreptatea lui Dumnezeu, pe cât este cu putință omului, creștinul trebuie a se sili să facă toate faptele cele bune și toate poruncile date lui de Domnul, iar după

împlinirea tuturor să se socotească pe sine „slugă netrebnică”, după cum a zis Hristos (Luca 17, 10), înțelegând că toată fapta bună se făptuiește de Dumnezeu prin credincioși (Filip. 2, 13-15; II Cor. 3, 5; 9, 8; II Tes. 2, 17; Evrei 13, 21). Dumnezeu este drept și făgăduiește binecuvântarea Sa celor ce păzesc poruncile Lui și fac dreptate (Ps. 14, 1-2; 23, 3; Pilde 21, 21; Is. 33, 15; Matei 5, 8).

43. Cât poate omul să înțeleagă din tainele și lucrurile lui Dumnezeu?

La această întrebare vă răspund cu cuvintele Sfintei Scripturi, că *cele mai multe din lucrurile lui Dumnezeu sunt ascunse* (Sirah. 16, 22). Până la urmă, însă, din bunătatea cea fără de margini a lui Dumnezeu *toate vor fi făcute cunoscute omului* (Is. 54, 13; 55, 5). Numai ceea ce trebuie știut despre Dumnezeu s-a descoperit oamenilor (Rom. 1, 19).

Dumnezeu este necuprins. Lucrurile Lui sunt necuprinse (Iov 5, 9; 9, 10; 37, 5, 14; Eccl. 3, 11; 11, 8). Judecățile Lui sunt nepătrunse cu mintea (Ps. 35, 6; Luca 13, 4; Rom. 9, 33).

Omul, după măsura curăției minții și inimii sale, poate înțelege tainele zidirilor lui Dumnezeu, căci, după mărturia marelui Vasile, „lumea aceasta este școala sufletelor celor cuvântătoare și loc de învățătură a cunoștinței lui Dumnezeu, dând povățuire minții prin cele văzute și simțite, către privirea celor nevăzute” (*Hexaameron*, Cuv. 1).

Din privirea cea cu înțelepciune duhovnicească asupra lumii, a creației, omul cunoaște pe Creator (Rom. 1, 20; Is. 40, 22; Ps. 18, 1). Cerul și pământul spun slava Lui (Ps. 18, 1-4; 144, 10). Bunătatea și dărnicia lui Dumnezeu se văd în lucrurile Lui. Puterea Lui se vede iarăși în creația Lui (Ps. 18, 1; Ps. 110, 6; Is. 48, 13; Rom. 1, 20). Înțelepciunea și slava Sa se cunosc în lucrurile Sale cele minunate (Iov 37, 16; 38, 4; Ps. 8, 1; 85, 19).

Dreptatea Sa se cunoaște în legea Sa (Deut. 4, 8; Rom. 7, 12). În vremea de apoi, ne spune dumnezeiasca Scriptură, *pământul va fi plin de cunoștința Domnului, ca marea de ape* (Is. 11, 9; Avac. 2, 14; Eccl. 8, 17).

44. Ce înțelegem prin pronia lui Dumnezeu prin care se conduce zidirea Sa?

Pronia lui Dumnezeu este îngrijirea neîntreruptă a Lui față de făpturile Sale (Ps. 32, 13; 14, 15; 103, 10-30; 135, 25; Is. 46, 4; Luca 12, 22; I Petru 5, 7). Sfântul Maxim Mărturisitorul spune că „de pronie și de mai înainte înțelegere avem trebuință ca să se facă toate”. Iar Sfântul Chiril al Ierusalimului zice „că a privit Domnul toate, mai înainte de facerea lor, fără de vreme înțelegându-se fiecare după înțelegerea cea fără de vreme voitoare a Sa”. (*Pentru Treime*, cap. 11).

45. Spun unii Sfinți Părinți că Dumnezeu conduce lumea cu două mâini, adică cu dreptatea și cu mila. Cum trebuie înțelese aceste cuvinte?

Cele două mâini ale Tatălui cu care a făcut lumea văzută și nevăzută și cu care le conduce pe toate, nu sunt dreptatea și mila Lui. Cele două mâini ale Părintelui Cereșc sunt Fiul și Sfântul Duh, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: *Cu cuvântul Domnului cerurile s-au făcut și cu Duhul gurii Lui toată puterea lor* (Ps. 32, 6).

Iar dacă unii Sfinți Părinți au numit undeva „mâinile lui Dumnezeu” pe cele două însușiri și desăvârșiri ale Lui, adică dreptatea și mila, ei au arătat că prin acestea Dumnezeu lucrează cu scumpătate și cu iconomie mântuirea și îndreptarea sufletelor omenești și conduce întreaga lume spre slava Sa și după voia Sa cea sfântă și dreaptă.

Sfânta Scriptură, având în vedere aceste două desăvârșiri ale lui Dumnezeu, ne învață pe noi că mai tare trebuie să ne temem de mila Lui, decât de dreptatea Lui. Că de vom supăra dreptatea lui Dumnezeu, noi alergăm la mila Lui; iar dacă vom greșii prea mult cu încrederea prea mare în mila Lui, apoi unde vom alerga să împăcăm dreptatea Lui?

De aceea Sfânta Scriptură ne face atenți, zicând: *Să nu zici că mila Lui este mare și va curăți mulțimea păcatelor mele, că mila și mânia de la El este și peste cei păcătoși o va odihni* (Sirah 5, 6-7).

46. Dacă Dumnezeu conduce numai prin pronie, ce vină are omul cel ce greșește fără voie sau din neștiință?

Dumnezeu l-a făcut pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său (Înțelep. 2, 23; Sirah 15, 14). Dumnezeu nu este spărgător de uși. El nu forțează ușa sufletului nostru. Auzi ce zice: *Iată, stau la ușă și bat. De va auzi glasul Meu și va deschide, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine.* (Apoc. 3, 20). În alt loc, arătând stăpânirea de sine a omului, zice: *Doamne, căci cu arma buneivoinii ne-ai încununat pe noi* (Ps. 5, 12).

Deci, omul este liber și nu este silit să facă binele, însă este învățat să facă binele și să păzească toate poruncile lui Hristos (Matei 28, 20). Iar de va greși cineva din neștiință, tot se va bate, dar mai puțin (Luca 12, 48; Rom, 2, 12). Și de a greșit omul fără voie, să se căiască și, prin pocăința cea de voie, de cele fără de voie să le vindece (Matei 11, 20; Luca 17, 3-4; II Cor. 7, 10).

47. Ce este mântuirea și care sunt condițiile mântuirii după Sfinții Părinți?

Mântuirea este izbăvirea de păcate (Ps. 129, 8). Mântuirea vine de la Dumnezeu (Matei 1, 21; Ps. 38, 36, 39; 67, 20; Is. 25, 9; 45, 17; 43, 11). Mântuirea s-a făcut neamului omenesc prin sângele lui Hristos (Matei 20, 28; Marcu 10, 45; Fapte 20, 28; Efes. 1, 7; Evrei 11, 12-15).

Mântuirea s-a săvârșit prin Iisus Hristos (Is. 63, 9; Luca 1, 69). Hristos poate mântui totdeauna și nu este mântuire prin altul (Evrei 7, 25; Fapte 4, 12).

Iar condițiile mântuirii sunt: harul Sfântului Duh, credința dreaptă în Dumnezeu, unită cu toate faptele cele bune, și mărturisirea numelui lui Iisus Hristos (Rom. 10, 9-10); căci *cine va răbda până la sfârșit, acela se va mântui* (Matei 10, 22-24; Marcu 13, 13).

48. Ce înțelegem prin har și când primește omul harul Duhului Sfânt?

Harul este semnul răscumpărării (Efes. 1, 13-14; 4, 30). Omul primește harul Preasfântului Duh mai întâi la Botez, prin ungerea cu Sfântul Mir (II Cor. 1, 21-22; I Ioan 2, 27; Fapte 8, 15). După Sfântul Botez, harul Sfântului Duh se primește pe calea rugăciunii (Luca 11, 13).

Apoi primim harul Sfântului Duh prin mijloacele cele sfințitoare ale Bisericii lui Hristos, care sunt cele șapte Sfinte Taine, precum și prin ierurgii, sfințiri etc. Harul Sfântului Duh se dă celui ce crede în Iisus Hristos și se pocăiește (Fapte 2, 38; 10, 43-44; Gal. 3, 14; Ioan 7, 39).

49. Toți oamenii au harul Sfântului Duh? Necreștinii, necredincioșii, ereticii, sectarii și creștinii căzuți în păcate de moarte, poartă în ei harul Sfântului Duh?

În Vechiul Testament, Harul Sfântului Duh a fost făgăduit tuturor celor ce vor crede în Iisus Hristos (Is. 44, 3; 59, 21; Iez. 36, 27; Fapte 2, 17-18). Dar harul Preasfântului Duh s-a dat cu deosebire Sfinților Apostoli (Ioan 20, 22; Fapte 1, 8; 2, 4; 4, 31; 6, 3; 13, 2).

Păgânii, necredincioșii și apostazia nu au harul Preasfântului Duh (Iuda 19-20; I Cor. 2, 14). În vremea de apoi *mulți înșelători și hristoși mincinoși* se vor arăta cu viclenie că au harul Sfântului Duh și vor face semne mari și minuni false cu puterea satanei, spre a înșela pe mulți, precum a zis Domnul (Matei 24, 24; Marcu 13, 22; II Tes. 2, 9; Apoc. 13, 13-14).

Acești înșelători vor face minuni false cu puterea satanei spre a înșela pe cei aleși și a-i îndepărta de la dreapta credință (Deut. 13, 1, 8; Apoc. 19, 20).

Vrăjitorii, proorocii mincinoși, ereticii, înșelătorii și făcătorii de minuni false sunt urâciune înaintea lui Dumnezeu (Lev. 20, 27; Deut. 18, 10-12). Dumnezeu nu ascultă pe cei ce fac minuni false (Lev. 11, 31; 20, 6; Deut. 13, 3).

Creștinii care cad în păcate grele *întristează Duhul Sfânt* (Efes. 4, 30), dar, totuși, nu pierd harul mântuirii. Dacă se vor întoarce din toată inima la spovedanie și la lucrarea faptelor bune, iarăși dobândesc harul Preasfântului Duh (Fapte 2, 38).

Ereticii și sectarii nu au harul Preasfântului Duh săvârșit de ei este „împotrivirea față de adevărul arătat și dovedit al dreptei credințe în Hristos” (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952, pag. 439-441).

CONVORBIREA A TREIA

DESPRE RUGĂCIUNE ȘI SFÂNTA LITURGHIE

50. Părinte Cleopa, ce înțelegem prin fapta bună și cum putem ști că faptele noastre sunt bune sau rele înaintea lui Dumnezeu?

Fapta cea bună este *roada dreptății* (Filip. 1, 11; Matei 5, 16; Iacob 3, 18). Fapta cea bună se mai zice și *roadă vrednică de pocăință* (Matei 3, 8; Luca 3, 8; Fapte 26, 20). Iisus Hristos a fost întru toate pildă de adevărată faptă bună (Ioan 10, 32; Fapte 10, 38). Faptele numai atunci se socotesc bune când vor fi unite cu dreapta credință și se vor face spre slava lui Dumnezeu (Matei 6, 1-4; Efes. 5, 9-10; Col. 1, 10; 2, 23).

Nimeni nu se poate mântui numai cu faptele sale cele bune, dacă nu va completa mila lui Dumnezeu neajungerile și datoriile sale sufletești (Efes. 2, 8-9; II Tim. 1, 9; Tit 3, 4-5). Fiecare din noi trebuie să știe că toate faptele bune se înfăptuiesc de Dumnezeu în cei credincioși, deoarece *Dumnezeu este Cel ce lucrează* întru noi, atât ca să voim, precum să și săvârșim faptele cele bune după a Lui bunăvoință (Filip. 2, 13-15; II Cor. 3, 5; 9, 8; Evrei 13, 20-21).

51. Care este cea dintâi virtute, considerată cea mai mare înaintea lui Dumnezeu?

Cea dintâi și cea mai mare virtute este dragostea de Dumnezeu (Matei 22, 37-38; Marcu 12, 30-31). Această prea mare virtute se formează în inima omului prin lucrarea harului Preasfântului Duh (Rom. 5, 5; Gal. 5, 22; II Tes. 3, 5). A doua virtute, asemenea celei dintâi, este de a iubi pe aproapele nostru ca pe noi înșine (Matei 22, 39).

52. Se poate mântui omul numai prin unele fapte bune, pentru că nimeni nu poate împlini toate faptele bune?

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a poruncit *să păzim toate poruncile Lui* (Matei 28, 20). Sfântul Apostol Iacob arată că de vom călca o singură poruncă, ne-am făcut călcători ai tuturor poruncilor lui Dumnezeu (Iacob 2, 10). Așadar, din aceste mărturii ale Sfintei Scripturi, înțelegem clar că suntem datori a păzi toate poruncile pentru a ne mântui. Dar, pentru că Mântuitorul nu a venit să cheme pe cei drepiți, ci pe cei păcătoși la pocăință (Matei 9, 13; Marcu 2, 17; Luca 5, 32), *cine face fapte vrednice de pocăință* (Matei 3, 8; Luca 3, 8; Fapte 26, 20), unul ca acela completează prin pocăință se mântuiește.

Acest lucru îl arată Sfântul Isaac Sirul, zicând: „A te mârni în minte și a te căi covârșește pe toată osteneala trupului” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 34). Iar cum că ajunge și un singur suspin din adâncul inimii spre mântuire, arată dumnezeiasca Scriptură, zicând: *Când te vei întoarce și vei suspina, atunci te vei mântui* (Is. 61, 3; II Cor. 7, 10).

Altă mare și cuprinzătoare faptă bună spre mântuire este smerenia. Acest lucru îl spune mai întâi prorocul David, zicând: *Smeritu-m-am și m-a mântuit!* (Ps. 114, 6). Îl spune și Mântuitorul în fericirea cea dintâi: *Fericiți cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăția cerurilor* (Matei 5, 3). Iar Sfântul Ioan Scărarul, în Cuv. 25 – Pentru smerita cugetare – zice: „N-am postit, n-am privegheat, nu m-am culcat pe jos, ci m-am smerit și degrabă și în scurt Domnul m-a mântuit pe mine” (*Filocalia*, vol. IX).

Tot acolo arată el că „smerenia este poarta împărăției cerurilor”. Și Sfântul Isaac Sirul spune același lucru: „Smerenia fără fapte bune poate multe păcate să ierte, iar faptele cele bune fără de smerenie sunt ca niște nefolositoare ” (Scolia 39 din *Scară*, la Cuvântul 25, Pentru smerenia cugetare).

La fel, în Psalmul 50 zilnic citim că *Inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi* (Ps. 50, 17-18; Is. 57, 15; 66, 2). Iar dumnezeiescul părinte Efrem Sirul adaugă și el: „Dacă vei suspina,

acela ce ai păcătuțit, împreună cu suspinul și greutatea balaurului a ieșit și, ușurându-ți-se mintea, pe norul neștiinței îl izgonește și se face întru alinare ochiul sufletului tău și îndată pacea intră și îl povățuiește pe el spre mântuire” (Tomul III, Cuvânt de pocăință). După a noastră slabă putere să ne silim, deci, a ne împărtași noi din toate faptele bune, completând cu smerenia și mila Domnului toate lipsurile noastre.

53. Ce este rugăciunea și care sunt treptele rugăciunii după Sfinții Părinți?

„Rugăciunea este vorbirea minții cu Dumnezeu. Rugăciunea este vlăstarul blândetii și al lipsei de mânie. Rugăciunea este rodul bucuriei și al mulțumirii. Rugăciunea este alungarea întristării și a descurajării”, spune Evagrie Ponticul (*Filocalia*, vol. I, Sibiu, 1946, p. 74-77). Și iarăși: „Rugăciunea este unirea omului cu Dumnezeu; iar după lucrare, este întărirea lumii, împăcarea cu Dumnezeu, maica lacrimilor și fiică a lor” (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 28, Despre fericita rugăciune, sfințitoare maică a tuturor virtuților...). „Rugăciunea este cheia împărăției cerurilor”, zice Ilie Ecditul (*Filocalia*, vol. IV), iar Sfântul Teofan Zăvorâtul (sec. XIX) spune că „rugăciunea este suirea minții și a gândurilor la Dumnezeu”.

Rugăciunea are trei trepte: treapta întâi este rugăciunea orală, citită, adică rugăciunea trupului; treapta a doua este rugăciunea cugetării, adică a minții; iar treapta a treia este rugăciunea simțirii, adică a inimii.

54. În câte feluri se împarte rugăciunea după lucrare?

După lucrare, rugăciunea se împarte în trei feluri, și anume: rugăciunea de laudă, adică de preamărire; rugăciunea de mulțumire și rugăciunea de cerere.

55. Când cunoaște cineva că s-a rugat cu adevărat lui Dumnezeu?

Simțirea lui Dumnezeu în noi este rugăciune, chiar dacă cineva nu rostește nimic prin cuvinte. De aceea, când cineva va duce cuvintele sale până la simțirea inimii, unul ca acela va cunoaște cu încredințare că s-a rugat lui Dumnezeu.

56. Cunoaște credinciosul când trece de la o treaptă a rugăciunii la alta, sau nu?

Trecerea rugătorului de la rugăciunea de cantitate la cea de calitate, ca și creșterea lui în cea duhovnicească, adică urcarea lui pe cele trei trepte ale urcușului duhovnicesc, după mai mulți Sfinți Părinți, nu este cunoscută de cel ce se roagă. Creșterea, adică sporirea în rugăciune, se aseamănă cu creșterea unei plante ce crește fără să știm și fără să înțelegem clipa sau momentul creșterii sale. Este asemenea unui copil ce crește, trecând de la o vârstă la alta, fără să știe timpul exact când a sporit creșterea sa.

Această creștere și sporire a credinciosului în rugăciune, ca și creșterea lui în cele duhovnicești, nu este un rod numai al ostenețelor lui, ci mai mult al darului și al milei lui Dumnezeu. Adesea este ascunsă această creștere și sporire a sa, fie în rugăciune, fie în cele trei trepte ale urcușului duhovnicesc, cu iconomie dumnezeiască, ca să nu cadă omul în părerea și închipuirea de sine (a se vedea *Sbornicul*, vol. I, Editura Mănăstirii Valaam). „Suirea către desăvârșire este necunoscută de râvnitor”, zice un mare rugător.

Totuși dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul arată unele semne prin care cineva poate să privească în ce măsură se află, adică în care treaptă stă. Iată ce zice el: „Omul cât se află în lenevie, se înfricoșază de ceasul morții; iar când se va apropia de Dumnezeu, se teme de întâmpinarea judecării. Iar când cu totul va veni înainte întru dragoste, acestea două se înghit, adică se mistuiesc de dumnezeiasca dragoste” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 38).

57. În general, credincioșii noștri se roagă puțin, dar cu multă smerenie. Pot avea ei nădejde de mântuire cu rugăciune puțină? Dar cei bolnavi și care nu pot citi, cum trebuie să se roage?

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a zis: *Când vă rugați, nu spuneți multe ca păgânii, căroră li se pare că în multa lor vorbire vor fi ascultați. Deci, să nu vă asemănați lor, că știe Tatăl vostru de ce aveți trebuință, mai înainte de a cere voi de la El* (Matei 6, 7-8).

Deci i-a învățat să se roage cu rugăciunea „Tatăl nostru”. Așadar, Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne-a învățat pe noi rugăciunea scurtă. Oricine va zice rugăciuni scurte, dar cu smerenie, cu umilință și cu simțirea inimii, se va mântui. Să ne aducem aminte de acel bătrân care, timp de patruzeci de ani, zicea această scurtă rugăciune: „Doamne, eu ca un om am greșit, iar Tu, ca un Dumnezeu, mă iartă” (*Pateric*, ed. 1930). La fel să facă și bolnavii. Să se roage lui Dumnezeu cu rugăciuni scurte și să mulțumească pentru boală.

58. Care este cel mai sfânt loc și timp pentru rugăciune?

Orice loc și orice timp este potrivit pentru rugăciune, după mărturia care zice: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea* (Ps. 33, 1). Și iarăși: *În tot locul stăpânirii Lui, binecuvintează suflete al meu pe Domnul* (Ps. 102, 22). Dar, de cauți cel mai sfânt loc de rugăciune, gândește-te la inima omului, căci inima omului este altarul cel înțelegător al lui Dumnezeu, de pe care trebuie a se aduce jertfa cea de rugăciune (Sfântul Isaac Sirul, *Filocalia*, vol. X, Cuv. 32). Iar timpul de rugăciune, cum am zis mai sus, este cel de totdeauna.

59. Care rugăciune este mai puternică? Cea orală, psalmul, acatistul, Tatăl nostru sau rugăciunea lui Iisus?

Rugăciunea cea mai puternică este rugăciunea scurtă, care se face din adâncul inimii, cu suspine și lacrimi, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: *Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne, Doamne, auzi glasul meu* (Ps. 129, 1). Cu această rugăciune smerită s-a rugat tâlharul pe cruce (Luca 23, 42), femeia cananeeancă (Matei 15, 22); apostolii, în vremea furtunii pe marea Galileei (Matei 8, 25); orbii din Ierihon (Matei 20, 30-33), leprosul (Marcu 1, 40-41) etc.

Deci cea mai puternică rugăciune este rugăciunea scurtă cu suspinul inimii, după mărturia ce zice: *Răcnit-am din suspinarea inimii mele...* (Ps. 37, 8). Este bună și rugăciunea cea lungă, citirea Psaltirii, Ceaslovului etc., dar aceasta se potrivește mai ales celor sporțiți în cele duhovnicești, iar nu celor începători.

60. Ce fel de rugăciune recomandați credincioșilor? Dar călugărilor și preoților?

Credincioșilor mireni de obicei le dau sfaturi să nu le rămână rugăciunile de dimineață, de seară și din timpul mesei, iar în timpul zilei și la lucru le dau să zică în taină rugăciunea lui Iisus și alte rugăciuni scurte. Apoi le recomand mergerea cât mai des la Sfânta Biserică, rugăciunea Tatăl nostru, Crezul, Psalmul 50, pe care sunt datori să le știe pe de rost. Apoi, citirea Sfintei Scripturi și a altor cărți sfinte. Celor mai râvnitori le dau să citească Psaltirea, acatiste și alte rugăciuni din Ceaslov.

Călugărilor din mănăstiri, care au ascultări grele, le recomand mai ales paza minții și rugăciunea lui Iisus, căci acestea au legătură între ele ca trupul cu sufletul. Apoi le recomand mergerea regulată la biserică, mai ales la Utrenie și Sfânta Liturghie.

Celor ce nu pot veni la biserică din cauza ascultărilor, le rânduiesc să facă ascultare cu dragoste și să citească cele șapte Laude. Iar de nu pot să le citească, să aibă cât mai des pomenirea lui Iisus în mintea lor, să facă toate cu bucurie și fără împotrivire, să nu le rămână rugăciunile de dimineață și de seară, să citească la Psaltire după putere, să citească din învățăturile Sfinților Părinți și, mai ales, *Regulile mari ale vieții monahale*, de Sfântul Vasile cel Mare, precum și Cuvintele Sfântului Teodor Studitul. Acești Sfinți Părinți ne învață că „Cine face ascultarea cu dragoste și fără cârtire în mănăstire, liturghie și mucenicie săvârșește și întocmai ca mucenicii se va încununa” (Sfântul Teodor Studitul, Cuv. 8).

61. Rugăciunea cu lacrimi a săracului sau a văduvei, făcută din inimă, poate fi considerată rugăciune puternică, ca și rugăciunea lui Iisus?

Atât rugăciunea săracului și a văduvei, cât și a monahului, dacă se face cu umilință, cu lacrimi și cu statornicie, este puternică și roditoare de pocăință adevărată. Plânsul „este bobul de aur al sufletului” spune Sfântul Ioan Scărarul (Cuv. 7), și cel ce se roagă cu lacrimi de pocăință pentru păcatele sale și cu durere în inimă că a întristat pe Dumnezeu, unul ca acela se curățește de toată întinăciunea cea simțită și cea gândită, prin această rugăciune, de va fi statornică (*Scara*, Cuv. 7).

Iar cei ce nu au darul lacrimilor de la Dumnezeu, dar se roagă cu întristarea minții și a inimii, cu osândire de sine, cu mâhnire și părere de rău pentru păcatele săvârșite în viață, ajung la aceeași măsură de curățire, de luminare și de fericire duhovnicească (Ibid.).

62. Ce importanță au lacrimile în rugăciune și cum putem dobândi darul lacrimilor?

După învățătura Sfinților Părinți, lacrimile de după Sfântul Botez au mai mare putere decât Botezul. Căci Botezul curăță păcatele cele făcute de noi mai înainte, iar izvorul lacrimilor curăță și păcatele de după Botez (*Scara*, Cuv. 7, Pentru plâns).

La fel și Sfântul Isaac Sirul zice : „Lacrimile întru rugăciune sunt semn al milei lui Dumnezeu de care s-a învrednicit sufletul întru pocăința sa” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 33). Încă trebuie să știm că lacrimile cele bune, unele se nasc din frica lui Dumnezeu, altele se nasc din dragostea de Dumnezeu, altele din pomenirea morții, altele din frica muncilor iadului și a judecării de apoi (Ibid.). Mai sunt și astfel de lacrimi, numite mijlocii, adică firești, și altele, numite rele și pătimase, anume cele din patimă, din ură, din mânie, din răzbunare etc.

63. De câte feluri este plânsul după Sfinții Părinți și care este plânsul cel mai folositor?

După învățătura Sfinților Părinți, plânsul este de două feluri. Întâi, plânsul cu lacrimi de pocăință, care este și cel mai bun. Al doilea plâns este întristarea minții după Dumnezeu, cu mâhnire și suspine de căință pentru cele greșite de om înaintea lui Dumnezeu (*Scara*, Cuv. 7).

64. Care este deosebirea între plâns și întristarea inimii și cum ajunge omul la căință și muștrarea de sine?

Deosebirea între ele numai atâta este, că plânsul cel dintâi este cu lacrimi, iar cel de-al doilea, adică întristarea inimii, este fără lacrimi. Pentru a ajunge omul la căință și la muștrarea de sine, mai întâi trebuie a se sili cu mare certare a conștiinței să ajungă a-și cunoaște neputința și greutatea păcatelor sale și, mai ales, robia patimilor sufletești care-l stăpânesc, cum ar fi: iubirea de sine, nesimțirea, trufia, ura, răutatea, ținerea minte a răului, fățarnicia și altele de acest fel, care sunt greu de cunoscut de om din cauza subțirătății lor.

Dacă omul va ajunge la adevărata cunoștință de sine, a ajuns la adevărata fericire, după care zice: „Fericit este omul care-și cunoaște neputința sa, că cunoștința aceasta i se face lui temelie și rădăcină și începătură de toată bunătatea” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 25).

65. Cum poate cineva să sporească în rugăciunea cea duhovnicească?

La aceasta răspundem că fiecare creștin și monah poate să ajungă pe cele mai înalte trepte ale rugăciunii dacă se va sili în toată vremea a se ruga, căci dascălul cel mai mare care învață și ajută pe om să sporească în rugăciune este însăși osteneala rugăciunii. Acest adevăr îl arată Sfântul Macarie cel Mare, care zice: „Vrei să dobândești rugăciunea? Ostenește-te în rugăciune, că Dumnezeu, văzând cu câtă osteneală o cauți, ți-o va dărui ție” (*Sbornicul*, vol. I).

66. Ce este rugăciunea minții și ce este rugăciunea inimii?

Rugăciunea minții este rugăciunea cugetării, când mintea s-a deprins să se reculegă în ceasul rugăciunii, pe care o rostește în întregimea ei fără risipe. În vremea acestei rugăciuni, mintea se topește, se unește laolaltă cu cuvintele scrise și le rostește ca și cum le-ar fi cugetat ea însăși.

Rugăciunea inimii este rugăciunea simțirii, când prin luare aminte inima se încălzește și, ceea ce în rugăciunea minții era gând, acum de la gând ajunge la simțire. Însă aici simțirea este ca nevoie

și cerință duhovnicească. Cine a ajuns la simțire, acela se roagă fără cuvinte, pentru că Dumnezeu este un Dumnezeu al inimii. De aceea, abia de aici începe hotărul sporirii în rugăciune. Pe această treaptă, citirea poate să înceteze, precum și stăruința gândului, dar să se păstreze petrecerea în această simțire cu semnele proprii ale rugăciunii. Așadar, din cele spuse până aici, trebuie să ținem minte că „înțelegerea și simțirea sunt puterile rugăciunii” după Sfântul Teofan Zăvorâtul.

67. Prin ce se deosebesc aceste două rugăciuni una de alta și care este semnul că a dobândit cineva rugăciunea cea curată a inimii?

Deosebirea rugăciunii minții de a inimii constă în aceasta, că cel ce se roagă cu mintea petrece în cap, iar cel ce se roagă cu inima petrece în inimă. Căci numai atunci când mintea se va uni cu inima ne putem aștepta la o sporire în aducere aminte de Dumnezeu și la simțirea lui Dumnezeu, după același Sfânt Teofan Zăvorâtul.

68. În ce constă unirea minții cu inima?

Unirea minții cu inima constă în unirea gândurilor celor duhovnicești ale minții cu simțirile duhovnicești ale inimii (Ibid.).

69. Care sunt roadele rugăciunii lui Iisus?

Primul rod al rugăciunii lui Iisus este înstrăinarea gândurilor minții de la lucrurile cele frumoase ale lumii, după Sfântul Diadoh, care zice: „Cela ce intră de-a pururi în inima sa, se înstrăinează de toate cele frumoase ale vieții” (Filocalia, vol. I, Sibiu, 1946, pag. 361). Al doilea rod al rugăciunii lui Iisus este „vederea grozăviei celei ticăloase a sufletului cu care s-a întinat prin simțiri și prin gânduri rele”. Prin această vedere câștigă omul smerenie, plâns și lacrimi, după mărturia Sfântului Grigorie Palama.

Al treilea rod al rugăciunii celei gândite a inimii este că, prin întoarcerea minții în inimă, atât mintea cât și inima omului se fac ca o oglindă curată în care nevoitorul își cunoaște mișcările cele viclene ale gândurilor sale, și așa cheamă pe Iisus spre ajutor (Filocalia, vol. IX, Cuv. 28). Al patrulea rod al rugăciunii celei gânditoare a inimii este curățirea firii, precum și lucrarea pentru curățirea firii, dată mai presus de fire de dumnezeiescul dar al Preasfântului Duh.

Al cincilea rod al rugăciunii inimii este că, intrând mintea în inimă ca să vorbească acolo cu Cuvântul cel înăuntrul așezat, nu rămâne fără de mare bucurie și veselie duhovnicească, după cum despre aceasta arată Iosif Vrienie și Nichita Monahul cel din singurătate. Al șaselea rod al rugăciunii celei duhovnicești este că prin această rugăciune se află darul lui Dumnezeu cel ascuns în inimă.

Al șaptelea rod al rugăciunii lui Iisus este că prin pomenirea necurmată a numelui lui Iisus, se naște în suflet dragostea cea către Hristos (Vezi Paza celor cinci simțiri, de Sfântul Nicodim Aghioritul).

Alte roade ale rugăciunii celei gândite sunt și acestea: adunarea cugetelor, evlavia, smerenia, luarea aminte de sine, umilința, frica de Dumnezeu, pomenirea morții, liniștea inimii despre gânduri, concentrarea atenției în inimă și căldura cea duhovnicească. (A se vedea pe larg în *Sbornicul*, vol. I).

70. Care este deosebirea între rugăciunea minții și lucrarea minții?

Rugăciunea minții se face atunci când cineva, întărindu-se cu atenția în inimă, înalță de acolo rugăciune către Dumnezeu. Iar lucrarea minții este atunci când, cineva stând cu luare aminte și cu pomenirea lui Dumnezeu în inimă, taie orice alt gând care încearcă să pătrundă în inimă. (Ibid.).

71. Este și o altă rugăciune către Dumnezeu care se îndeplinește prin lucrarea faptelor bune?

Da, este. Acest lucru ni-l arată Sfântul Pavel când zice: *Orice săvârșiți cu cuvântul sau cu lucrul, pe toate întru numele Domnului Iisus Hristos să le faceți* (Col. 3, 17). Deci, cine face orice lucru bun spre slava lui Dumnezeu sau vorbește cele spre folosul altora pentru Dumnezeu și spre

slava Lui, unul ca acela are rugăciune prin fapte. De aceea și Sfântul Teodor Studitul, sfătuind ucenicii săi, le spunea că „cel ce face fapte bune și ascultare cu smerenie și fără de cârtire, liturghie și preoție săvârșește” (Cuv. 4. *Despre dragostea în Hristos și despre sârguința la cântările și slujbele bisericesti*, ed. 1940, p. 59-65).

72. Dar rugăciunea care se face cu gura, are vreun temei în Sfânta Scriptură?

Atât rugăciunea pe care o facem cu buzele și cu limba, cât și cea care o zicem cu glas tare, au destule mărturii în Sfânta Scriptură. Astfel Sfântul Apostol Pavel zice: *Aduceți Domnului roada buzelor voastre* (Efes. 6, 18). David proorocul iarăși spune: *Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta* (Ps. 50, 16). În alt loc tot el spune: *Și L-am înălțat pe El cu limba mea* (Ps. 65, 16). Sau: *Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea și strigarea mea la Tine să vină* (Ps. 101, 1). În alt loc, iarăși zice: *Cu glasul meu către Domnul m-am rugat* (Ps. 141, 1). În toate acestea se vorbește despre rugăciunea gurii și a glasului.

73. Ce putere duhovnicească are rugăciunea vorbită, orală, pe care o fac, în general, credincioșii?

Nu mare putere are rugăciunea făcută numai cu limba și cu glasul, deoarece Dumnezeu cere omului în vremea rugăciunii mai mult inima sa decât cuvintele gurii și ale limbii. Că auzi ce zice: *Dă-mi, fiule, inima ta* (Pilde 23, 26). Dumnezeu cere de la noi cu numai glasul și rugăciunea făcută cu gura, tare sau încet, ci mai ales suspinul și graiurile inimii noastre le cere Dumnezeu.

Auzi ce zice: *Ție a grăit inima mea* (Ps. 26, 13). Și iarăși: *Răcnit-am din suspinarea inimii mele* (Ps. 37, 8). Iar marele prooroc Isaia, având în vedere că poporul lui Israel se ruga lui Dumnezeu numai cu gura, iar nu și cu inima, zicea: *Aproape ești Tu Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor* (Is. 29, 13; Matei 15, 8).

Sfântul Grigorie de Nyssa zice „că rugăciunea gurii și a limbii este granița cea mai depărtată a rugăciunii” (*Comentariu la viața lui Moise*). Alți Sfinți Părinți numesc rugăciunea gurii treapta cea mai de jos din scara rugăciunii celei duhovnicești. Acestea avându-le în noi, să ne rugăm Prea Bunului Dumnezeu să ne ajute a ne ridica mai sus de treapta rugăciunii verbale, ca să-L laudăm și „să cântăm în inimile noastre Domnului”.

74. Cum pot creștinii de astăzi să îndeplinească porunca Sfântului Apostol Pavel care zice: *Neîncetat vă rugați* (I Tes. 5, 17)?

Poate oricine a se ruga neîncetat dacă va umbla pururea înaintea lui Dumnezeu cu mintea și cu inima sa. Cu mâinile poate să lucreze, iar cu mintea și cu inima sa să fie gândindu-se la Dumnezeu. Atât doar mai adaug, că rugăciunea duhovnicească cea mai de căpetenie aceasta este: să fim noi nedespărțiți cu mintea și cu inima de Dumnezeu, ori în ce vreme și ori în ce loc vom fi. Principalul în aceasta este să avem noi întotdeauna simțirea, adică prezența lui Dumnezeu. „Acest lucru înlocuiește toate rânduilele de rugăciune și se socotește o rugăciune neîncetată”, cum spune Sfântul Teofan Zăvorâtul (*Sbprnicul*, vol. I, manuscris).

Această simțire și privire duhovnicească cu mintea la Dumnezeu o avea fericitul prooroc David, când a zis: *Pururea vedeam pe Dumnezeu înaintea mea ca să nu mă clatin* (Ps. 15, 8). Așadar, trebuie să înțelegem că viața omului credincios este o rugăciune neîntreruptă, dacă este el neîncetat cu mintea la Dumnezeu.

75. Mai este vreo treaptă a rugăciunii, după rugăciunea inimii?

Este rugăciunea cea duhovnicească, contemplativă, în extaz, care se zice și vedere duhovnicească și care se face mai presus de hotarul rugăciunii. Cel ce a ajuns la această treaptă nu se roagă cu rugăciunea, ci cu simțirea; sufletul lui simte lucrurile cele duhovnicești. De această vedere și rugăciune duhovnicească, cu darul lui Dumnezeu (*Filocalia*, vol. X, Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 85).

76. Numai rugăciunea propriu-zisă se poate socoti rugăciune sau și alte lucrări duhovnicești ale minții?

Am arătat mai sus că viața creștinului poate fi o rugăciune neconținută, prin lucrarea faptelor bune. Iar dacă întrebi de lucrările cele duhovnicești ale minții, care intră în hotarele sfintei rugăciuni și care se pot zice rugăciune, la acesta voi răspunde nu cu cuvintele mele, ci cu ale Sfântului Isaac Sirul, care zice: „Orice vorbire duhovnicească se face în ascuns în mintea sau inima omului, toată grija minții cea bună după Dumnezeu și toată cugetarea celor duhovnicești, rugăciune se hotărește.

Ori felurimea citirilor, ori cuvinte ale gurii spre lauda lui Dumnezeu, ori grija cea cu mâhnire întru Domnul, ori închinări ale trupului, ori cântarea de psalmi prin rostire de stihuri, rugăciune este și rugăciune se socotește” (Ibid., Cuv. 35).

77. Cum trebuie să stea credincioșii la sfintele slujbe și ce datorii au cei care merg la biserică?

Creștinii trebuie să stea la sfintele slujbe ale Bisericii cu credință, cu frică de Dumnezeu și cu luare aminte. Ei sunt datori, după putere, a se ruga fără răspândirea minții și cu simțirea inimii. Datoriile creștinilor, celor ce merg la Sfânta Biserică, sunt acestea:

– Să meargă la biserică regulat. Cine lipsește mai mult este oprit de la Sfintele Taine, afară de cel bolnav;

– Să fie împăcați cu toți oamenii și să ceară iertare de la toți;

– Să țină curăție trupeză cel puțin două zile mai înainte de a merge la biserică și o zi cel puțin, după ce vin de la biserică;

– Să meargă la slujbă mai de dimineață, pentru a avea timp să se închine în liniște și să asculte slujba Utreniei;

– Fiecare creștin să ducă după a sa putere un dar cât de mic Domnului, ca jertfă din osteneala mâinilor sale;

– Să dea pomelnicul din timp și să ceară preotului să i scoată părțile pentru cei vii și morți ai familiei;

– În biserică, creștinii să stea cu bunăcuviință, bărbații în partea dreaptă, iar femeile în partea stângă;

– Să fie îmbrăcați curat și cât mai cuviincios, iar femeile să aibă capul acoperit și chipul smerit;

– După ce s-a dat binecuvântarea de Sfânta Liturghie credincioșii sunt datori să stea fiecare la locul său și să nu se mai închine pe la sfintele icoane; să asculte Sfânta Liturghie cu mare evlavie, silindu-se fiecare a urmări rugăciunile și cântările de la strană;

– În timpul slujbei este păcat a se vorbi în Sfânta Biserică, afară de mare nevoie;

– Să asculte cu luare aminte citirea Apostotului, a Sfintei Evanghelii, precum și cuvântul de învățătură – predica;

– Să nu iasă afară din Sfânta Biserică mai înainte de terminarea Sfintei Liturghii, afară de mare nevoie;

– Credincioșii spovediți și pregătiți pentru Sfânta Împărtășanie să citească din timp rugăciunile necesare și să-și ceară iertare de la toți când se apropie de cele sfinte;

– După Sfânta Împărtășanie, credincioșii sunt datori să asculte și să citească rugăciunile de mulțumire, petrecând acea zi cu bucurie duhovnicească și păzindu-se de orice ispită;

– După terminarea sfintelor slujbe, creștinii să se întoarcă cu evlavie la casele lor, petrecând restul zilei în cugetarea și citirea celor sfinte și în cercetarea bolnavilor;

– Credincioșii sunt datori să spună și celorlalți de acasă ce au auzit și au învățat la Sfânta Biserică din cântările, din citirile și din predica rostită.

Acestea sunt cele mai importante datorii ale credincioșilor care merg în duminici și sărbători la Sfânta Biserică.

78. Care este înțelesul tainic, mistic și dogmatic al Sfintei Liturghii?

Sfânta și dumnezeiasca Liturghie, în înțelesul ei mistic, ne pune nouă înaintea „întreaga comoară dogmatică și morală a Bisericii Ortodoxe”. Primul și cel mai însemnat caracter al Sfintei Liturghii este acela că jertfa liturgică este cu totul identică cu jertfa de pe Golgota, cu singura deosebire că jertfa lui Hristos a fost sângheroasă, iar jertfa liturgică este nesângheroasă. Apoi, jertfa de pe Golgota s-a săvârșit o singură dată și a avut destulă putere să ispășască toate păcatele lumii, în timp ce jertfa liturgică se săvârșește neconținut până la sfârșitul veacurilor, scopul ei principal fiind de a da fiecărui creștin în parte mântuirea întreagă câștigată de Domnul nostru Iisus Hristos prin jertfa Sa sângheroasă.

Sfânta Liturghie are caracter de jertfă și de cină. În cadrul Sfintei Liturghii, pâinea și vinul se prefac prin harul Duhului Sfânt în Trupul și Sângele Domnului, care apoi se împart în dar celor vrednici. De aceea Sfânta Împărtășanie se mai numește Euharistie, Cina Domnului, Paharul Binecuvântării, ospățul Dragostei, Sfânta Cuminicătură etc. (A se vedea pe larg *Explicarea Sfintei Liturghii* de N. Cabasila; *Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952; *Mărturisirea Ortodoxă* etc.).

79. Sfânta Liturghie se aduce numai pentru iertarea celor pomeniți, vii și morți, sau și pentru iertarea și mântuirea tuturor oamenilor?

Sfânta Liturghie se aduce ca jertfă numai pentru cei dreptcredincioși. În prima parte a Sfintei Liturghii pot să stea în biserică și cei nebotezați, adică catehumenii. În cadrul Sfintei Liturghii se fac rugăciuni de obște pentru mântuirea tuturor oamenilor, cum ne învață Sfântul Apostol Pavel. Nominal însă, la Sfânta Liturghie se pomenesc numai cei dreptcredincioși și cei cărora le îngăduie Sfintele Canoane, care nu au oprire canonică de a li se scoate miride (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, ed. 1952, cap. 278; *Pravila Bisericească* a lui Nicodim Sachelarie).

80. Ce ne învață Sfinții Părinți despre efectele și importanța Sfintei Liturghii?

Nu este ceva mai de folos nouă și mai iubit de Dumnezeu ca jertfa Sfintei Liturghii, pentru că ea este lucrarea Mântuitorului și învierea oamenilor și părtășia Lui cu noi. Sfânta Liturghie este mai presus decât toată rugăciunea și lauda și se cade a ne griji de lucrarea aceasta dumnezeiască, căci pentru ea este toată rugăciunea ce se face în Biserică și aceasta este slujba care se face de cele mai multe ori în zilele vieții noastre (după Sfântul Simeon al Tesalonicului).

Sfânta Liturghie „este miezul, încoronarea și desăvârșirea celorlalte slujbe prin care aducem laudă și mulțumire lui Dumnezeu. Ea este totodată și singura slujbă creștină întemeiată și săvârșită de Însuși Mântuitorul”, numită și „cununa celor șapte laude ale Bisericii”. În timpul Sfintei Liturghii se prefac Cinstitele Daruri în Trupul și Sângele lui Hristos.

Prin jertfa Sfintei Liturghii ne facem părtași de dumnezeieștile Taine, pe care le primim ori de câte ori suntem vrednici. De jertfa aceasta se fac părtași și cei răposați în dreapta credință „care se împărtășesc în chip nevăzut” de Hristos, prin pomenirea la Sfântul Altar, spre iertarea păcatelor. Multe și mari sunt foloasele Sfintei Liturghii, pentru cei care participă cu credință la biserică. Împreună cu noi, Însuși Hristos cu sfinții îngeri și cu toți sfinții sunt de față.

81. Cine poate fi pomenit la Sfânta Liturghie și cine nu poate fi pomenit dintre vii și morți?

La Sfânta Liturghie pot fi pomeniți toți binecredincioșii creștini care nu au anumite piedici canonice. Dintre cei vii nu se pot pomeni la Sfânta Liturghie păgânii, necredincioșii, apostazia, ereticii, cei nebotezați, cei care au păcate împotriva Duhului Sfânt, adică hulitorii de Dumnezeu și cei care împotrivesc Adevărului cu știință și voință. Nu pot fi pomeniți la Sfânta Liturghie nici cei ce trăiesc necununați. Dintre cei morți, nu pot fi pomeniți la Biserică cei ce au murit în necredință, în eres, în sectă, sinucigașii și copiii morți înaintea botezului, ca și cei avortați (A se vedea *Pavilionul și Pravila Bisericească* de Arhim. Nicodim Sachelarie, ed. 1940).

82. Ce fapte bune ajută sfânta rugăciune și ce fapte bune se nasc din sfânta rugăciune?

Pe rugăciune o ajută mult milostenia, deoarece „milostenia este aripă a rugăciunii” (*Scara*, Cuv. 28.). Iarăși, pe rugăciune o ajută liniștea și înfrânarea, după cuvântul ce zice: „Din sămânța sudorii postului crește spicul întregii înțelepciuni și liniștea este vârf al desăvârșirii celor ce se roagă”. Și iarăși: „Cel ce de frumusețea rugăciunii s-a atins, va fugi de mulțumire ca un asin sălbatic” (Ibid.).

Pe rugăciune o ajută smerenia, deoarece, după Sfinții Părinți, „cel ce nu se socotește pe sine că este păcătos, rugăciunea lui nu este primită la Dumnezeu”, zice Sfântul Isaac Sirul. Și iarăși, pe rugăciune o ajută umilința, după același sfânt părinte, care zice că „lacrimile întru rugăciune sunt semn al milei lui Dumnezeu” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 33). Sunt însă multe alte fapte bune care ajută sfânta rugăciune, dar acestea sunt cele mai importante.

Iar faptele bune care se nasc și sporesc prin rugăciune sunt de asemeni multe, precum: credința, nădejdea, mila, răbdarea, înfrânarea etc. Cea mai mare virtute care odrăsleşte din sfânta rugăciune este însă dumnezeiasca dragoste, după cum spun cei mai mulți Sfinți Părinți.

83. Ce este postul și de câte feluri este?

Postul este înfrânarea totală sau parțială a gândurilor rele și a simțurilor trupului de plăcere și de hrană bună și îmbelșugată și mai ales de hrana cea de proveniență animală. Postul este jertfă trupească, care se cere a fi unită cu milostenia și cu darurile ce se aduc la Sfântul Altar. Postul împreună cu milostenia, cu darurile aduse la Biserică, cu închinările și metaniile făcute de credincios, toate laolaltă alcătuiesc închinarea datorată de trup, ca jertfă Domnului.

Postul este rânduit „pentru a smerii sufletul”. Postul este înfrânare de toate mâncărurile sau la caz de boală, numai de unele; înfrânarea de băuturi, de toate desfătările lumești și de toate poftele cele rele, trupește. Postul este numit de Sfinții Părinți „aripa rugăciunii”, care, împreună cu milostenia, ridică pe om la tronul lui Dumnezeu. Postul ajută pe creștin să facă rugăciunea mai cu ușurință, împacă pe om cu Dumnezeu și ajută mult la despățimirea sufletului, omorând poftele trupești și mijlocind dobândirea harului Duhului Sfânt. După asprimea lui, postul poate fi de mai multe feluri: post desăvârșit (total, negru), post de o zi, post de mâncăruri de dulce, și „post împărătesc”, adică mâncare zilnică cu înfrânare, o dată pe zi, nu până la săturare.

84. Cei ce postesc de nevoie au vreo plată? Dar cei care nu pot posti din cauza bolii, a muncilor grele a lipsei, ce trebuie să facă?

Cei care postesc de nevoie, dacă vor mulțumi lui Dumnezeu pentru aceasta și nu vor cârți înaintea Lui, vor avea plată pentru răbdarea lor, întrucât este scris: *În lupta aceasta grea aveți nevoie de multă răbdare* (I Tim. 6, 11). Și iarăși: *Întru răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre și cine va răbda până la sfârșit, acela se va mântui* (Matei 10, 22; 24, 13; Marcu 13, 13).

Cei care nu pot posti din cauza bolii sunt dezlegați de Sfintele Canoane să mănânce unele mâncăruri de dulce de care au nevoie (Canoanele 8 și 10 ale Sântului Timotei al Alexandriei; canonul 69 Apostolic etc.). Pentru cei care nu pot posti din cauza muncilor grele, nu am găsit în canoane dezlegarea postului pentru ei, doar de vor fi ostași sau deținuți. Aceștia, prin căință și alte fapte bune, vor completa datoria postului trupesc. Despre această dezlegare, cel mai bine se cuvine a întreba pe episcopul locului și pe preotul respectiv care, de la caz la caz, pot rândui alte fapte bune în locul postului.

85. Care este cel mai mare și mai plăcut post înaintea lui Dumnezeu?

Nu orice post este post religios și plăcut lui Dumnezeu. Numai acela este post plăcut și bineprimit care se face întru numele Domnului și după legea lui Dumnezeu, așa cum a primit-o Adam, cum au învățat-o proorocii și cum au practicat-o toți sfinții (Fac. 2, 16-17; 3, 26; Lev. 19, 29-31; Is. 48, 1-6; Ioil 2, 12-15; Ieș. 14, 18; Matei 4, 2 etc.). Sfântul Ioan Botezătorul a postit toată viața; Mântuitorul a arătat luminat ca să postim și cum trebuie să postim (Matei 6, 16-18; Luca 21, 24);

Apostolii au postit și s-au rugat (Fapte 13, 3; 14, 23; I Cor. 7, 5; II Cor. 11, 27).

Așadar, cel mai mare și mai plăcut post este acela care se face după învățătura Sfintei Scripturi, adică să fie însoțit de smerenie, de milostenie, de curăție, de pocăință, și unit cu postul cel duhovnicesc, înfrânarea simțurilor și a gândurilor. Așa ne învață și Sfinții Părinți. „Postul cel adevărat, zice Sfântul Teodor Studitul, și bineprimit lui Dumnezeu este înfrânarea de răutăți...”.

CONVORBIREA A PATRA

DESPRE PĂCAT, SPOVEDANIE ȘI SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘANIE

86. Ce este păcatul și de ce atrage după sine mânia lui Dumnezeu în veacul de acum și în cel viitor?

După învățătura Sfintei Scripturi, păcatul este călcarea cu bună știință și de bunăvoie a voii lui Dumnezeu. El se mai numește și fărădelege (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952, pag. 426; Rom. 5, 13; Iacob 2, 9; Is. 49, 12-13). Rădăcina păcatului este pofta care ispitește pe om (Iacob 1, 13-15). Păcatul atrage mânia lui Dumnezeu asupra omului, fiindcă „păcatul este urâciune înaintea lui Dumnezeu” (Deut. 17, 25; Pilde 3, 32). Păcatul atrage mânia lui Dumnezeu asupra omului, fiindcă „păcatul este urâciune înaintea lui Dumnezeu” (Deut. 17, 25; Pilde 3, 32). Păcatul atrage mânia lui Dumnezeu asupra omului, deoarece „păcătoșii sunt vrăjmași ai lui Dumnezeu” (Iov 21, 17; Ier. 21, 14; Ps. 20, 8-10; 78, 6; Is. 10, 6).

87. În câte feluri se împart păcatele și care sunt păcatele mai greu de vindecat?

Sfântul Ioan Evanghelistul împarte păcatele în două: păcate de moarte și păcate care nu sunt de moarte (I Ioan 5, 16-17). Tot el împarte păcatele de moarte în trei mari grupe: pofa trupului, pofa ochiului și trufia vieții (I Ioan 2, 16). Sfinții Părinți împart păcatele de moarte în trei mari grupe: a. *păcate capitale*, în număr de șapte; b. *păcate strigătoare la cer*, care sunt mult mai grave, precum: uciderea, pruncuciderea, asuprirea săracilor, răpirea avutului altora, uciderea aproapelui etc; c. *păcate împotriva Duhului Sfânt*. Acestea sunt cele mai grave păcate făcute de oameni pe pământ pentru că hulesc pe Dumnezeu și alungă harul Duhului Sfânt de la om. Dintre acestea amintim: necredința în Dumnezeu, apostazia (lepădarea de credință), eresul, secta, deznădejdea, sinuciderea, ura de om până la moarte, prea marea încredere în Dumnezeu, înjurăturile etc.

Cele dintâi se numesc „păcate capitale”, pentru că sunt cele mai numeroase și stăpânesc pe cei mai mulți oameni. Cel de-al doilea fel de păcate se numesc „strigătoare la cer”, pentru că strigă și cer de la Dumnezeu pedeapsă omului încă din viață. Păcatele cele mai mari și mai greu de vindecat sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt și păcatele de moarte care stăpânesc pe om de mai multă vreme, adică patimile.

88. Care este cel mai urât păcat înaintea lui Dumnezeu?

Cel mai urât păcat înaintea lui Dumnezeu este păcatul mândriei, căci acesta a făcut pe îngeri diavoli, după cum și smerenia „poate face din diavoli îngeri” (*Scara*, Cuv. 25).

89. Care sunt împrejurările păcatului și câte sunt acestea?

Împrejurările păcatelor sunt în număr de șapte și anume: Cine a făcut păcatul? Ce fel de păcat a făcut? Din ce motiv și pentru ce l-a făcut? Prin ce mijloc l-a făcut? În ce vreme l-a făcut (în tinerețe, la bătrânețe, ziua, noaptea etc.)? În ce loc l-a făcut? De câte ori l-a făcut? (A se vedea pe larg *Învățătura către duhovnic* de Sfântul Nicodim Aghioritul, pag. 26-27, ed. 1928).

90. Care și câte sunt treptele păcatului?

Treptele păcatului sunt în număr de douăsprezece, după Sfântul Nicodim Aghioritul, și

anume:

Prima treaptă, când face cineva fapta bună cu scop rău: pentru bani, pentru laudă, pentru cinste, adică amestecă binele cu răul. A doua treaptă este împlinirea faptei bune pe jumătate, necompletă. A treia treaptă este ispita, momeala, adică ispitirea ce vine de la diavol, de la lume și de la trup și-l ispitește pe om prin cele cinci simțuri, numite de Sfinții Părinți „ferestrele sufletului”. A patra treaptă este unirea, adică amestecarea minții cu ispita.

*A cincia treaptă a păcatului este lupta minții, adică a sufletului cu ispita. Până aici nu este păcat zămislit. De aici însă începe a zămisli păcatul care aduce osândă asupra omului. A șasea treaptă a păcatului este învoirea minții cu păcatul, adică îndulcirea minții de ispită, de poftă. Din clipa aceasta se zămislește păcatul în mintea și inima omului și-l face pe om vrednic de osândă, precum sune Sfântul Apostol Iacob: *Pofta zămislind, naște păcatul, iar păcatul, săvârșindu-se, naște moarte* (Iacob 1, 13-15).*

A șaptea treaptă a păcatului este păcatul făcut cu mintea prin imaginație. Că după ce omul de învoiește să facă păcatul, el se silește, din îndemnul diavolului, să întipărească acel păcat în mintea sa, ca și cum l-ar fi făcut cu lucrul. Prin imaginație păcatul crește și se înrădăcează în inima omului.

A opta treaptă a păcatului este hotărârea voinței de a face păcatul și însăși săvârșirea lui cu fapta. A noua treaptă este obiceiul păcatului, adică săvârșirea lui de mai multe ori. A zecea treaptă a păcatului este patima, deprinderea, adică săvârșirea permanentă cu voia și fără voia omului. A unsprezecea treaptă a păcatului este deznădejdea, când omul își pierde nădejdea iertării de pocăință, prin harul și mila lui Dumnezeu.

*A douăsprezecea treaptă a păcatului este sinuciderea, adică uciderea omului dejnădăjduit din cauza păcatelor sale cu voia sa liberă. Aceasta este cea mai grea treaptă a păcatului, de care să ne ferească Dumnezeu pe toți. Cel care se sinucide nu mai are iertare în veci, iar Biserica nu mai are voie să se roage pentru el (după *Învățătură către duhovnic*, în *Carte foarte folositoare de suflet*, București, 1928, pag. 15).*

Sfinții Părinți ne învață să ne luptăm cu păcatul cât este mic, în clipa zămislirii, iar nu când se face mare și se înrădăcează prin patimă în inima noastră. Să-l ucidem când este furnică, iar nu leu, căci altfel „furnico-leul” ne ucide el pe noi. La fel și psalmistul David, insuflat de Duhul Sfânt, zice: *Fericit este cel ce va lua și va lovi pruncii tăi de piatră* (Ps. 136, 9), adică fericit este acel creștin care își va zdrobi păcatele sale de piatra Hristos, cât sunt încă mici ca niște prunci, că de vor crește mari, ne vor robi în Babilonul patimilor și ne vor ucide ele pe noi.

91. Care este baia duhovnicească care spală, dezleagă și scoate din rădăcină păcatele omului?

Întâi este baia sfântului și dumnezeiescului Botez, care spală păcatul strămoșesc de toate păcatele făcute până la Botez (Fapte 2, 38; Ioan 3, 3-5). A doua baie, deopotrivă cu Botezul, este Taina Sfintei Spovedanii, care spală și curăță păcatele oamenilor. Despre aceasta spune Sfântul Isaac Sirul: „Dar după dar, s-a dat de Dumnezeu oamenilor după Botez, Taina Pocăinței, că pocăința este numită a doua naștere” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 72). Iar dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul a îndrăznit să zică: „Mai mare decât Botezul, după Botez, este izvorul lacrimilor” (Cuvântul al 7-lea, Pentru plâns, *Filocalia*, vol. IX).

92. Când rămân păcatele nedelegate la Sfânta Spovedanie?

Când creștinul nu-și mărturisește toate păcatele, asemenea lui Iuda, și când duhovnicul nu le dezleagă. El nu are voie să le dezlege până ce creștinul nu primește canonul rânduit. Dacă duhovnicul dezleagă pe cineva „mai înainte de a face acela canonul, sau mai înainte de a se mărturisi (de a se fâgădui) că îl va face, unul ca acela se face vinovat de toate păcatele celui care l-a dezlegat” (A se vedea *Carte foarte folositoare de suflet și Învățătură către duhovnic*, de Sfântul Nicodim Aghioritul).

Iarăși, păcatele omului rămân nedelegate dacă nu face de pocăință, „căci fără de îndreptare nu poate să existe iertare”. Însă adevărata pocăință este părăsirea păcatului și căința inimii.

93. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt (hulele) de care zice Domnul că nu se iartă nici în veacul de acum, nici în cel viitor? Dacă sunt mărturisite și se face canon pentru ele, sunt iertate?

Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt acestea: necredința și împotrivirea adevărului dovedit al credinței creștine; încrederea nesocotită în bunătatea lui Dumnezeu; deznădejdea față de îndurarea lui Dumnezeu, pizmuirea aproapelui pentru harul ce i s-a dat, pentru sporirea lui în fapte bune, precum și neîndrumarea celor greșiți pe calea mântuirii; ura de moarte, nepocăința până la moarte și nesocotirea darurilor lui Dumnezeu; lepădarea de credință, eresul, secta, sinuciderea etc.

Pricina pentru care aceste păcate nu se iartă de către Dumnezeu nici în veacul de acum, și nici în cel viitor, este „îndărădnicia omului de a nu se pocăi de aceste păcate în toată viața și împietrirea inimii lui”. Cel ce săvârșește astfel de păcate nu primește iertare de la Dumnezeu pentru că nu voiește să fie iertat și să asculte poruncile lui Dumnezeu. Dacă nu astfel de vinovat se căiește din adâncul sufletului, se mărturisește și se hotărăște că nu mai păcătuiește și cere îndurare lui Dumnezeu cu stăruință și cu lacrimi, atunci prin Taina Pocăinței el va putea primi iertare, căci „nu este păcat, oricât de greu ar fi el, care să covârșască bunătatea și dragostea de oameni a lui Dumnezeu” (*Învățătura de Credință Ortodoxă*, București, 1952).

94. Care sunt condițiile canonice ale Spovedaniei?

Spovedania, pocăința sau mărturisirea păcatelor, este una din cele șapte Sfinte Taine ale Bisericii, prin care Dumnezeu iartă și dezleagă păcatele tuturor celor ce se pocăiesc cu sinceritate și hotărăsc să ducă o viață curată, după voia lui Dumnezeu. Ea începe de la vârsta de 6-7 ani și se săvârșește cât mai des, după nevoile sufletești ale fiecăruia. Călugării din mănăstiri, după tradiție, se mărturisesc o dată pe săptămână, iar mireni cel mai des o dată pe lună și cel mai rar de patru ori pe an, în cele patru posturi (*Constituțiile Apostolilor*, 11-13; *Mărturisirea Ortodoxă* etc.).

Condițiile canonice și obligatorii ale adevăratei spovedanii sunt acestea: Mai întâi, alegerea unui duhovnic bun și iscusit. Apoi, spovedania să fie întregă, sinceră, de bună voie – iar nu silită –, cu umilință și să fie neprihămitoare (*Învățătura către duhovnic*, op. cit, p. 142-149).

Dumnezeu osândește păcatul după conștiința și înțelepciunea fiecăruia, pe unii de la vârsta de 10 ani, iar pe alții de la o vârstă mai mare. Dacă își va spovedi păcatele, cu tot sufletul, cu căință și de bunăvoie, atunci duhovnicul poate ușura vindecarea rănilor sale sufletești, iar canonul cu care trebuie să-l canonisească pe credincios să-l împartă în trei. O parte să o pună pe seama milostivirii lui Dumnezeu, că nimeni nu este fără de păcat afară de Unul singur Dumnezeu, Care ne-a răscumpărat cu Sfântul Sângele Său din mâinile diavolului.

A doua parte din canon să o ia duhovnicul asupra sa, ca cel ce are putere de la arhieru să dezlege și să lege păcatele oamenilor, după cum spune nemincinoasa gură a Domnului nostru Iisus Hristos (*Îndreptarea Legii*, 1652, cap. 322). Iar a treia parte din canon să o dea aceluia care a săvârșit păcatele.

Duhovnicul să aibă un loc sfânt unde să spovedească pe oameni. De obicei, spovedania se face în Sfânta Biserică, în fața icoanei Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Preotul este dator ca pe fiecare să-l primească la spovedanie cu față veselă, cu blândețe și cu evlavie, „iar nu cu mâhnire și cu fața posomorâtă” (Ibid., cap. 327). Iar de va fi vreun om bolnav de moarte și va chema preotul să-l spovedească, iar acesta nu va merge, măcar de nu ar fi duhovnic, atunci păcatele celui ce a murit nespovedit rămân asupra preotului, „și preotul trebuie să se pocăiască trei ani și metanii 100 pe zi” (*Pravila bisericească de la Govora*, 1648, pag. 47).

Credincioșii sunt datori să spună toate păcatele și să nu-și schimbe duhovnicul, decât cu binecuvântare și din motive întemeiate. „Oricare om sau femeie de-și va lăsa duhovnicul său fără oricare vină și se va duce să se spovedească la altul, să se despartă de Biserică, împreună cu acela ce îl primește pe el” (Ibid., 117). Cel ce s-a spovedit și a primit canonisirea și dezlegarea trebuitoare fără a mai repeta păcatele făcute, „unul ca acesta nu este obligat să le repete la altă mărturisire”

(Sfântul Simeon al Tesalonicului, *Tratat asupra tuturor dogmelor*, cap. IX, 24).

Unii sunt de parere că, în chip excepțional, „când cineva din mireni asistă la moartea neprevăzută a cuiva, dacă acela nu are atunci cui să se mărturisească, se poate spovedi celui ce asistă, adică mireanului, ca apoi acesta să mărturisească păcatele celui mort la duhovnic, luând dezlegare pentru amândoi” (*Pravila bisericească*, manuscris, de Arhim. Nicodim Sachelarie).

Să se știe că „este și o spovedanie păcătoasă sau falsă” și anume *când cineva caută un dohovnic lesne iertător*, care dezleagă, nu după legea lui Dumnezeu, ci după părerea sa, sau are aceleași păcate. Aceștia se afundă amândoi în osândă, mai rău decât dacă nu s-ar fi spovedit. *Când cel ce se mărturisește nu spune toate păcatele sale sau le spune pe jumătate sau le justifică cu minciuni*, ducând în eroare pe duhovnic, *când se vor spovedi în colectiv mai mulți oameni la duhovnic, spunând păcatele în gând*, fără a le auzi preotul și a le aprecia pe toate în lumina Sfintelor Canoane și a legilor morale, în toate cele trei cazuri, Taina Spovedaniei nu este săvârșită canonic și păcatele rămân nedezlegate (Ibid.), căci spovedania se face numai individual.

Alte condiții canonice ale Sfintei Spovedanii sunt și acestea: spovedania se face numai individual și niciodată în grup, în public, cum este obiceiul în unele părți. Credincioșii sunt datori să-și cerceteze conștiința din copilărie și să noteze pe hârtie toate păcatele făcute, pentru a nu uita nici unul. Mărturisirea se face întotdeauna cu post și rugăciune, înainte de a mânca, atât preotul cât și credinciosul.

Ea face în orice zi și ori de câte ori ne mustră conștiința, indiferent de vrednicia preotului, căci harul Duhului Sfânt săvârșește taina. Spovedania se face la nevoie și fără post, chiar dacă nu este cineva vrednic de Sfânta Împărtășanie, căci numai prin spovedanie se spală și se dezleagă păcatele.

95. Care este cheia Sfintei Spovedanii și care sunt efectele ei?

După învățătura Sfântului Nicodim Aghioritul, Taina Pocăinței se împarte în patru părți și anume:

- a. Durerea inimii și părerea de rău a celui ce a făcut păcatul;
- b. Spovedania prin viu grai și individual la duhovnic;
- c. Împlinirea canonului dat de duhovnic;
- d. Dezlegarea, sau cheia Sfintei Spovedanii, care se face pe capul celui ce s-a spovedit prin punerea mâinilor și semnului Sfintei Cruci. Cel mai mare efect al Spovedaniei este dezlegarea și iertarea păcatelor celui ce s-a mărturisit, după cuvântul Domnului, care zice: *Cărora veți ierta păcatele se vor ierta lor și cărora le veți ține, ținite vor fi* (Matei 16, 19; Ioan 20, 23).

96. Pe cine nu are voie duhovnicul să dezlege la spovedanie?

Nu are voie să dezlege pe cel ce nu se hotărăște a părăsi păcatul și a face canonul. De asemenea, nu are voie să dezlege pe acei cărora le amână canonisirea până ce preotul duhovnic va cerceta canoanele și pravilele bisericești, spre a se orienta asupra canonisirii lor (Sf. Vasile, can. 84, Cartagina, 43; Canonul 102 al Sinodului VI Ecumenic, *Pravila Bisericească* de Arhim. Nicodim Sachelarie, Sfântul Simeon Tesalonicianul).

97. Care este cel important și mai folositor canon ce trebuie dat la Sfânta Spovedanie?

În vremile vechi, când creștinii aveau mare râvnă și evlavie să se împărtășească mai des cu Sfintele Taine, cel mai greu canon pentru creștinii de atunci era oprirea pe un timp mai scurt sau mai lung de la Sfânta și dumnezeiasca Împărtășanie. De aceea și canoanele Părinților vechi, ca Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nyssa etc., opreau pe cei păcătoși pentru păcatele grele de la Sfânta Împărtășanie, uneori până la 10, 15 sau chiar 20 de ani, și le aplicau la spovedanie cele patru trepte de canonisire: plângerea la ușa bisericii, ascultarea, îngenuncherea în pridvorul bisericii și starea împreună cu credincioșii în biserică. Abia la urmă îi primeau la Sfânta Împărtășanie (vezi Sfântul Grigorie al Neocezareei, Canonul 11).

Acum, însă, când credința a slăbit și creștinii cei mai mulți zac în adâncul nesimțirii și al lipsei

de evlavie față de Sfânta Împărtășanie cu Trupul și Sângele lui Hristos, cred că cel mai mare canon pentru îndreptarea sufletelor lor este părăsirea păcatelor spovedite și lupta cu ele până la moarte. Iar postul, rugăciunea, milostenia, metaniile și alte nevoițe să li se dea după putere, după starea lor de sănătate și după greutatea păcatelor făcute, potrivit cu scumpătatea și iconomia Sfințelor Canoane.

Deci cel mai mare și mai de folos canon al spovedaniei este părăsirea și ura față de păcatele făcute, precum și plângerea lor până la moarte. Că de îi vom opri pe credincioși numai de la Sfânta și dumnezeiasca Împărtășanie, atâția ani, și nu le vom da canon simțit și cu oarecare osteneală, potrivit cu gravitatea păcatelor lor, ei, nemaiaivând evlavia și râvna celor dintâi creștini pentru cele sfinte, primesc ușor depărtarea de Sfânta Împărtășanie și rămân în nesimțire față de păcatele lor.

De aceea, trebuie a-i sfătui și a-i îndemna pe credincioși să facă canonul convenit. Dar mai mult decât toate, să părăsească păcatele, că părăsirea păcatelor, după Sfinții Părinți, este adevărata pocăință. Sfântul Ioan Gură de Aur zice că: „Cel mai cumplit lucru al păcatului este a petrece în păcat și cel mai rău lucru al căderii este a nu se scula din păcat” (Cuvânt la Proorocul Iona, al Daniil, la cei trei coconi și pentru pocăință, în *Puțul Sfântului Ioan Gură de Aur*, Buzău, 1833).

Așadar, dacă cel mai cumplit lucru este a petrece în păcat, apoi cel mai folositor lucru este canonul părăsirii păcatului. Dacă cel mai rău lucru al căderii este a zace în cădere, apoi cel mai mare și mai folositor canon este a ne ridica din cădere!

98. Astăzi se pot aplica întocmai Canoanele stabilite de Biserică?

Sfintele Canoane, atât cele apostolice, cât și ale Sinoadelor ecumenice, locale și ale Sfinților Părinți, întotdeauna au fost, sunt și vor fi dreptare de mântuire și călăuzitoare ale sufletelor, iar nouă tuturor ni se cuvine a ne supune și a păzi dumnezeieștile Canoane cu neștrămutare, „că cei ce nu le păzesc se supun sub înfricoșate certări și canonisiri” (*Pidalion*, Mănăstirea Neamț, ed. 1844, fila 8). În cazuri excepționale să urmeze porunca ierarhului locului și a duhovnicului.

99. Nu cumva prin aceasta creștinii se îndepărtează de Biserică și de Preacuratele Taine?

Nu Sfintele Canoane sunt pricina depărtării creștinilor de Biserica lui Hristos, ci nepăzirea scumpătății și a iconomiei celor rânduite de Canoane îi îndepărtează pe preoți și pe popor de Biserica lui Hristos.

Sfintele Canoane, dintotdeauna, sunt spre folosul și mântuirea sufletelor, chiar și acelea care au numai valoare istorică și nu se mai pun în aplicare azi. Canoanele istorice ne arată cum au fost puse pe atunci în aplicare de Sfinții Părinți și de conducătorii Bisericii creștine, când Biserica este atacată de erezii și prigoane. Acest lucru nu este mic spre orientarea celor ce păstoresc azi Biserica lui Hristos, atât în Răsărit cât și în Apus.

Canoanele care conțin în ele dogme și legi morale cu nimic nu și-au pierdut valoarea. Ele sunt ca niște faruri de lumină ale Bisericii, spre îndreptarea corăbiei celei vii care este Biserica lui Hristos, ce plutește în valurile veacurilor spre limanul mântuirii.

Deci nimeni nu are voie să învinuiască Sfintele și dumnezeieștile Canoane pentru răutatea ce stăpânește azi pe cei ce nu au frică de Dumnezeu. Un lucru trebuie ținut minte. Preoții și păstorii să cunoască bine scumpătatea și iconomia Sfințelor Canoane și să le pună în practică după vreme și de la caz la caz cu fiecare suflet rănit de păcate.

Studentii teologi ar trebui să cunoască cât mai bine cum să aplice scumpătatea și iconomia Canoanelor, care s-au pus de Duhul Sfânt în Biserica lui Hristos. Mare primejdie este atât pentru preoți, cât și pentru păstoriții lor, dacă nu cunosc cât de puțin Sfintele Canoane, precum și felul cum trebuie să le aplice. Căci zice Sfântul Ioan Gură de Aur „că mare primejdie este pentru un preot a nu cunoaște Canoanele și mare prăpastie este acolo unde Canoanele nu stăpânesc. De aceea și fiecare episcop, când se hirotonisește, mărturisește, că va păzi Canoanele Bisericii” (Canonul 2 al Sinodului VII Ecumenic).

100. Ce ne puteți spune despre spovedania în comun, ce se practică în unele locuri, fără a-și mărturisi credincioșii păcatele individual și fără dezlegare pe capul fiecăruia?

Asemenea spovedanie este necanonică, nu are valoare de Taină, iar păcatele rămân nedezlegate. Asemenea practici trebuie cu totul părăsite, pentru a nu se desfința Taina Sfintei Spovedanii și a arunca în osândă atât pe preot, cât și pe credincios.

101. Dacă cineva rămâne în aceleași păcate după mărturisire și nu se pocăiește, este vinovat credinciosul sau duhovnicul? În acest caz cum este mai bine să se procedeze? Să-l primească în continuare pentru a nu se deznădăjdui sau să-l trimită la un alt duhovnic?

Dacă cineva, după mărturisire, stăruie mereu în aceleași păcate sau și în altele mai grele și dacă preotul și-a făcut datoria și l-a sfătuit îndeajuns să părăsească păcatul, iar el nu a ascultat, atunci preotul nu este vinovat. Iar dacă preotul nu l-a sfătuit îndeajuns și nu l-a canonisit după legea lui Dumnezeu și din nepăsarea lui acela cade în aceleași sau alte păcate mai grele, atunci și preotul are păcat și se osândește ca unul ce nu a pus doctoriile necesare pe rănilor păcatelor.

Iar dacă preotul și-a dat toată silința să-l ajute sufletește pe cel ce petrece în nepăsare și nepocăință, însă fără folos, atunci este bine a-l trimite la alt doctor mai iscusit, poate prin acela îi va da Dumnezeu credinciosului îndreptare. Însă nu degrabă să-l depărteze pe el, ci să procedeze cu blândețe și cu îndelungă răbdare, ca să nu-l arunce în deznădejde.

102. Ce datorii are duhovnicul față de fiii săi duhovnicești, și ce datorii au fiii duhovnicești față de duhovnic?

Duhovnicul are mare datorie față de fiii săi duhovnicești de a-i supraveghea, de a-i învăța pururea și de a se ruga lui Dumnezeu pentru mântuirea lor. Iar fiii duhovnicești au și ei datoria de a asculta învățăturile duhovnicului lor, de a-i cere întotdeauna sfat și binecuvântare pentru toate, de a-și face canonul rânduit, de a se sili spre îndreptarea lor și de a se ruga pentru părintele lor duhovnicesc.

103. Cum trebuie înțeleasă duhovnicia în viața Bisericii Ortodoxe?

Duhovnicia „este judecătorie internă a sufletului creștin care are împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul său, având ca judecător conștiința sa, adică știința de sine, în raport cu legile Domnului, cu ajutorul cărora preotul poate face deosebire între bine și rău. Întrucât creștinul nu se poate cunoaște exact pe sine, nici Legea lui Dumnezeu nu o știe pe deplin și nici aplicarea la faptele sale nu se poate face fără părtinire. Pentru a-și completa această judecată internă, apelează la un judecător extern, asemenea lui, dar superior lui prin harul Duhului Sfânt, pe care îl consultă și de la care cere ceea ce-i lipsește – iertare, lumină și adevăr”.

Acesta este duhovnicul, a cărui misiune este să examineze, să îndrume, să judece în numele lui Hristos, să dea sentința dezlegării sau nedezlegării păcatelor, necondiționat sau condiționat, toate împlinindu-se în cadrul legilor lui Dumnezeu date lui de Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, în afara cărora nu poate să fie legare sau dezlegare de păcate, lumină și adevăr bisericesc (Ioan 14, 15-30; 15, 1-14; *Pravila Bisericească* de arhim. Nicodim Sachelarie).

104. Când are voie credinciosul să-și schimbe duhovnicul?

Iată ce spun Canoanele în legătură cu aceasta: „Oricare om ce își va lăsa duhovnicul său fără anumită vină și se va spovedi la altul, să se despartă de Biserică împreună cu acela ce îl primește la el” (*Pravila Bisericească de la Govora*, cap. 118). În caz că duhovnicul, după multă răbdare și sfătuire, nu observă nici o îndreptare la credincios, un astfel de penitent trebuie trimis la alt duhovnic, sub motiv că nu se pricepe a-i vindeca rănilor sale sufletești.

Dacă cineva a fost afurisit (exclus din Biserică) de episcopul său, nu are voie să fie primit de alt episcop mai înainte de a fi iertat de episcopul său. Însă el poate să apeleze la sinod ca să se apere și sinodul poate da o altă hotărâre (*Antiohia*, 6). Sfântul Simeon al Tesalonicului spune că „preotul trebuie să afurisească (să oprească) de la cele sfinte pe cel vinovat când este rânduit de Canoane, ca

să nu se încalce păcate străine. Că nu este aceea răbdare, ci pricină de pierzare. Că nu se cuvine a fi noi mai milostivi decât Sfinții Părinți. Arhiereul sau duhovnicul, fiind stăpânit de aceleași păcate ca și cel pe care îl spovedește, să nu socotească că i se vor ierta lui acele păcate dacă va fi îngăduitor și-i va ușura pe păcătoși, călcând legile Domnului. Ci pentru ale sale păcate să ceară iertare, iar legea lui Dumnezeu să o aplice cu dreptate. Poate fi îngăduitor numai atunci când păcătosul se va hotărî a se îndrepta de la rău și a se smeri întru pocăință” (*Tratat asupra tuturor dogmelor*, cap. 9, 30).

105. Cum trebuie să se procedeze cu acei credincioși care au săvârșit păcate grele și totuși cer cu stăruință Sfânta Împărtășanie?

Cu cei care au păcate grele și totuși cer stăruitor Sfânta Împărtășanie, iată cum trebuie procedat. Dacă se vor spovedi curat, cu mare durere de inimă, cu lacrimi și cu căință, duhovnicul care i-a oprit un timp de la cele sfinte, potrivit Sfintelor Canoane, poate să le facă acest pogorământ. Adică să împartă canonul dat și numărul anilor de pocăință în trei părți, după cum am spus mai înainte. O parte să o pună spre milostivirea și iubirea de oameni a lui Dumnezeu, că nimeni dintre oameni nu este fără de păcat; a doua parte a canonului să rămână asupra celui ce a săvârșit păcatele; iar a treia parte de canon să o ia duhovnicul asupra sa, ca cel ce are putere de la arhiereu să lege și să dezlege, după cum zice nemincinoasa gură a Domnului nostru Iisus Hristos (*Îndreptarea legii*, Târgoviște, 1652).

Duhovnicul, pentru a se orienta mai bine în legătură cu scumpătatea și pogorământul pe care îl face de la caz la caz cu cei ce se spovedesc și se pocăiesc, este mai bine să citească cu înțelegere Sfintele Canoane și mai ales canonul 102 al Sinodului al VI-lea Ecumenic, iar nicidecum să se bazeze pe priceperea sa, căci „duhovnicul are putere a lega și a dezlega numai în conformitate cu legea Domnului”.

Așadar canonisirea trebuie făcută numai potrivit cu învățătura Sfintei Scripturi, potrivit cu Sfintele Canonane și învățăturile Sfinților Părinți, căci astfel spovedania și pocăința nu ar aduce nici un folos credinciosului și nici duhovnicului.

106. Cum trebuie procedat cu acei credincioși care nu primesc canon la spovedanie? Dar cu cei care sunt bonavi și nu pot face canonul?

Cei ce nu vor să primească un canon la Sfânta Spovedanie, după multă sfătuire, de vor rămâne în îndărătnicia lor, nu li se poate face dezlegarea de păcate, cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul în *Învățătura către duhovnic*. Celor bolnavi, însă, li se poate face ușurare de canoanele care cer osteneală trupească, precum: post, metanii, privegheri, milostenie, dacă nu au de unde da etc.; însă pentru osteneala duhului nu sunt scutiți, adică de sfânta rugăciune, cea dintotdeauna, și de mulțumire către Dumnezeu pentru suferința pe care o au. După cum au zis, canonul celor bolnavi se poate schimba, nu însă și obligația de a ierta, a se ruga și a muțumi neîncetat lui Dumnezeu pentru toate, căci aceasta se vor mântui.

107. De câte ori pe an trebuie să se spovedească mirenii?

Spovedania nu este legată de termene sau soroace anumite din cursul anului. Putem alerga la duhovnic ori de câte ori simțim nevoia să ne ușurăm sufletul de povara păcatelor și să primim mângâierea harului și nădejdea iertării. Cu cât ne spovedim mai des, cu atât mai bine.

De obicei însă, spovedania este legată de cele patru posturi. Porunca a patra a Bisericii învață să ne mărturisim păcatele de patru ori pe an, în cele patru posturi. Cei mai sporiți în evlavie să se spovedească în fiecare lună, iar ceilalți „măcar o dată pe an” și anume în Postul Paștilor (*Mărturisirea Ortodoxă*, partea I, întrebarea 90).

108. De câte ori pe an trebuie să ne împărtășim după rânduiala Bisericii?

Sfânta Împărtășanie, fiind strâns legată de Spovedanie, se poate da, cu dezlegarea duhovnicului, în cele patru posturi, sau cel mai des o dată pe lună pentru cei mai evlavioși și cel mai

rar la Sfintele Paști, însă numai după săvârșirea canonului dat. Sfântul Ioan Gură de Aur decmandă credincioșilor să se împărtășească cel mai des de douăsprezece ori pe an, la cele douăsprezece praznice împărătești, cu dezlegarea duhovnicului lor, „însă cu frică și cu cutremur, ca să nu luăm osândă în loc de hrană și moarte în loc de viață” (*Împărțire de grâu*, Cuv. 53 și 54).

109. Care sunt condițiile principale pentru a primi cineva cu vrednicie Trupul și Sângele Domnului?

Pregătirea pentru Sfânta Împărtășanie este de două feluri: trupească și sufletească. În general ea constă în următoarele părți:

a. *Spovedania*, mărturisirea păcatelor, fără de care nimeni nu se poate împărtăși, nici chiar clericul. Numai copiii până la șapte ani sunt scutiți de spovedanie.

b. *Împăcarea cu toți oamenii*. Nimeni nu se poate împărtăși certat cu cineva și neîmpăcat sau având răutate, ură și gând de răzbunare asupra cuiva. Dumnezeu, fiind dragostea, primește la cele sfinte numai pe cei care intră și trăiesc în dragoste.

c. *Înfrânarea de la mâncare de dulce și de la orice poftă și necurăție trupească*. Soții sunt datori să țină cel puțin șapte zile de curăție înainte de Sfânta Împărtășanie și încă trei zile după Sfânta Împărtășanie.

Credincioșii sunt datori să țină curăție și să postească miercurea, vinerea și în cele patru posturi când se împărtășesc. În caz de boală grea, preotul rânduește un post mai scurt după caz. Cei care se împărtășesc între posturi sunt datori să postească cel puțin trei zile până la șapte zile înainte de Sfânta Împărtășanie. Înainte de primirea celor sfinte creștinii sunt datori să se înfrâneze de băutură, de tutun, distracții, glume, zavistie, clevetiri etc.

d. *Împlinirea canonului dat de duhovnic*. Credincioșii nu se pot împărtăși fără învoirea duhovnicului lor și fără împlinirea canonului rânduit de el la spovedanie, afară de caz de boală sau alte împrejurări grave, când pot primi cele sfinte în orice situație s-ar găsi cei în cauză.

e. *Rugăciunea*. Credincioșii sunt datori să se roage mai înainte de primirea Sfintei Împărtășanii în mod deosebit. Să citească în ajun din Ceaslov, din Psaltire și Acatistier, să facă după putere metanii, închinăciuni, milostenie pentru cei săraci și alte fapte bune. În mod deosebit sunt datori să citească seara *Acatistul Mântuitorului*, *Paraclisul Maicii Domnului*, *Canonul de pocăință*, *Canonul Îngerului păzitor și Canonul Sfintei Împărtășanii*, iar dimineața cele douăsprezece rugăciuni. După primirea celor sfinte, credincioșii trebuie să citească rugăciunile de mulțumire.

110. În ce împrejurări se pot împărtăși credincioșii cu pogorământ, adică în mod excepțional?

După cum am spus, cei ce sunt oprîți un timp de la Sfânta Împărtășanie se pot împărtăși cu pogorământ numai în caz de primejdie de moarte, adică de accidente, de operație, internare în spital pentru mai mult timp etc. De asemenea, femeile însărcinate se pot împărtăși în luna a noua, orice oprire canonică ar avea, cu condiția ca după naștere să țină în continuare canonul dat de duhovnic.

111. Care dintre creștini nu se pot împărtăși nici chiar înainte de moarte?

Nu pot și împărtășiți nici chiar pe patul de moarte creștinii ortodocși care refuză cele sfinte; cei care s-au lepădat de credință; cei care au părăsit Biserica și s-au dus la secte; cei demenți, adică cei care nu pot judeca cu mintea și nu se pot spovedi; cei în agonie care nu au apucat să fie mai înainte spovediți și împărtășiți; cei îndrăciți (demonizați); cei care hulesc pe Dumnezeu și Îl înjută, chiar și pe patul de moarte; cei care au săvârșit păcate împotriva Sfântului Duh până în ceasul morții și nu s-au pocăit; cei deznădăjduiți care vor să-și pună capăt zilelor; cei cu totul robiți până la moarte de beție, de grele păcate trupești, furii de cele sfinte și cei care nu vor să ierte nici până la moarte pe aproapele lor.

112. Ce alte sfaturi ne mai puteți da în legătură cu duhovnicul și duhovnicia?

Nici un cleric (duhovnic) nu poate dezlega la spovedanie pe cel legat de altul, decât numai dacă cel ce l-a legat a murit sau l-a legat pe nedrept și este dezlegat de episcopul său. Altă învățătură a Bisericii zice așa: „Caută să găsești un duhovnic bun, duhovnicesc, să fie învățat și iscusit în fapte, să cunoască bine rănile sufletești, ca să știe să dea o doctorie cu pricepere”, precum ar fi făcut când ar fi avut o rană trupească. Căci s-au văzut mulți în ziua de azi, care, necunoscând boala, au omorât duhovnicește pe mulți din cei bolnavi, precum zice și Hristos, „când un orb povățuiește pe alt orb, amândoi cad în groapă”.

Când vei găsi un duhovnic bun să nu te mai duci la altul, căci, dacă neguțătorești mărturisirea, nu te poți folosi. Dacă cineva s-a mărturisit la un duhovnic de mai multe ori și, din pricină că ai căzut în aceleași păcate, te rușinezi de el și te duci la altul ca să te rușinezi mai puțin și să primești un canon mai ușor, aceștia „mai rău mânie pe Dumnezeu”.

Unii creștini obișnuiesc să caute duhovnici foarte îngăduitori, care iartă fără canon și chiar le dau și Sfânta Împărtășanie. Unii ca aceștia se pierd pe sine și se fac pierzare și pentru alții, dar „vremea judecății (osândeii) lor este în veac”, zice Sfânta Scriptură. Alții uneltesc vicleșugul mai cu măiestrie, căci se duc la un duhovnic și spun unele păcate, apoi se duc la altul și spun alte păcate, tâlcuindu-le în așa fel încât să le înfățișeze fără adevărata lor vină. Alții spun repede păcatele lor, ca duhovnicul să nu le bage în seamă, nici să cerceteze cu de-amănuntul pricinile și urmările acelor păcate și astfel să poată fi tămăduiți. Alții, ceea ce este și mai rău, nu voiesc să le mărturisească pe toate, ci ascund pe cele mai mari. Toate aceste uneltiri ale diavolului caută pe orice cale să ducă la pierzare sufletele oamenilor slabi în credință.

Duhovnicul nu este decât un martor înaintea lui Dumnezeu, un organ prin care Duhul Sfânt lucrează taina iertării păcatelor. Duhovnicul tâlcuiește și aplică legea lui Dumnezeu pentru vindecarea sufletului omenesc. „Dacă duhovnicul constată pe cineva că nu este sincer, are datoria să-l respingă de la spovedanie”. Dacă nu ar face așa ar însemna că duhovnicul nu slujește pe Dumnezeu cu credință, cu inimă curată și devotată.

Pocăința este una din cele șapte Taine pe care o lucrează Duhul Sfânt în chip nevăzut prin slujba văzută a duhovnicului. Când te spovedești nu cumva să-ți apleci urechea la glasul diavolului care îți șoptește în minte, zicând: „Oare ce va zice duhovnicul când va auzi astfel de păcate?” Uneori diavolul îi șoptește credinciosului prin oameni răi și bârfitori cum că duhovnicul ar spune altora păcatele de la spovedanie. La aceasta să-și aducă aminte fiecare de bogatul ce și-a mărturisit păcatele sale în mijlocul Bisericii cu glas tare înaintea tuturor celor de față și, în timp ce și le mărturisea, îngerul Domnului îi ștergea păcatele lui cele mărturisite în fața tuturor, cum spune Sfântul Ioan Scărarul în Cuv. 4 din *Filocalia*, vol. IX.

Să se știe și aceasta, că duhovnicul nu poate dezlega pe cel ce nu-l dezleagă Dumnezeu și nici nu poate lega pe cel ce nu s-a legat pe sine prin călcarea poruncilor lui Dumnezeu.

Așadar, în cele ce sunt spuse până aici este clar că nici duhovnicul, afară de pricinile arătate mai sus, nu se poate schimba, nici canonul dat de duhovnic nu-l poate dezlega altul, cât timp duhovnicul lui trăiește. Iar dacă cineva se smintește de vreo slăbiciune a duhovnicului său și nu mai are evlavie la el, atunci, dacă are un motiv bine întemeiat, se poate duce la alt duhovnic, însă numai cu binecuvântarea duhovnicului dintâi. La noul duhovnic este dator să facă o spovedanie generală din copilărie, ca acela să-l poată cunoaște bine și astfel să-i rânduiască un canon potrivit, spre îndreptarea lui.

113. În ce condiții se spovedesc și se împărtășesc copiii? Dar cei bătrâni și greu bolnavi?

Copiii mici până la șase-șapte ani, dacă sunt botezați, se împărtășesc fără spovedanie, la 30 sau 40 de zile. Spovedania lor începe de la vârsta de 7 ani. Cei bătrâni și bolnavi este bine să se împărtășască la fel, la trei-patru săptămâni, dacă nu au vreo oprire de la Sfânta Împărtășanie. Dacă au păcate cu totul grele, de moarte, Sfinții Părinți rânduiesc să se împărtășască numai pe patul de moarte sau cum va hotărî duhovnicul lor.

114. Cum se cuvine a se spovedi și a se împărtăși călugării, după rânduiala Sfinților Părinți? Cât de des se pot împărtăși monahii, schimonahii și călugării bolnavi?

Tot ce am spus până acuma despre această sfântă taină este valabil și pentru călugări. Monahii și schimonahii sunt datori a se împărtăși cu Trupul și Sângele Domnului mai des decât mireni, însă cu pregătirea cuvenită, după Sfintele Canoane, și cu dezlegarea duhovnicului lor.

Călugării se pot împărtăși cel mai des o dată pe lună sau, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur în Cuvântul 53 din *Împărtășire de grâu*, la cele douăsprezece praznice împărătești. Schimonahii, îndeosebi cei bolnavi, și bătrânii se pot împărtăși cel mai des o dată pe săptămână, după tradiția noastră mănăstirească. Aceasta ne învață și povățuirile *Liturghier*, zicând: „Preoții de popor să învețe pe credincioșii lor ca, în cuget curat, parte bărbătească și femeiască, să se împărtășască, de va fi cu puțință, la praznicele cele împărătești de peste an, iar de nu, măcar în cele patru posturi de peste an să se pregătească de împărtășirea cu Sfintele Taine, însă cu cuvenita pregătire și cu învoirea duhovnicului lor să facă aceasta”.

115. Cum trebuie să se pregătească clericii, preoții și diaconii pentru Sfânta Liturghie?

Despre toate acestea scrie pe larg în povățuirile Sfintei Liturghii din *Liturghier*. În general, clericul de mir este dator să respecte următoarele: Să se spovedească la duhovnicul său înainte cu o zi de Sfânta Liturghie; să aibă dezlegare de la duhovnic pentru săvârșirea celor sfinte; să țină curăție înainte și după Sfânta Împărtășanie câteva zile; să fie împăcat cu enoriașii săi și cu toți oamenii; să-și citească din timp toate rugăciunile rânduite pentru Sfânta Împărtășanie; să facă în ajunul fiecărei sărbători Vecernia și Utrenia la biserică; să săvârșască orice slujbă, mai ales Sfânta Liturghie, fără grabă și cu toată evlavie; să-și pregătească din timp prescuri și vin natural pentru cele sfinte; să-și pregătească temeinic în cursul săptămânii predica duminicală sau a sărbătorii, prin care este dator să-și hrănească duovnicește enoriașii săi.

116. Care este rolul și importanța predicii în biserică?

Fiecare preot este dator să catehizeze „cu timp și fără timp” pe credincioșii săi, căci *credința vine prin auz, iar auzul prin vestirea cuvântului lui Dumnezeu* (Rom. 17, 10). Astfel, poporul piere din lipsă de cunoștință a cuvântului dumnezeiesc, iar preotul va da greu răspuns la înfricoșata judecată. Auzi ce spune Dumnezeu prin gura proorocului: *Fiindcă ai lepădat cunoștința, și Eu te voi lepăda să nu mai fii preot, căci ai uitat legea Domnului tău* (Osea 4, 6). Catehezele și predicile, în general, trebuie să se facă pe temeiul Sfintei Scripturi și după învățăturile Sfinților Părinți. Să fie bine gândite, simțite, trăite de preot, ca să poată convinge și pe credincioși.

Predicile să fie calde, mângâietoare, pe înțelesul tuturor, presărate cu istorioare practice, ușor de ținut minte. Să iasă din inimă, ca să meargă la inimă. O mare importanță au, mai ales acum când s-au înmulțit sectele, predicile catehetice cu temă, ca să știe poporul dreapta credință ortodoxă și să se poată feri de cursele sectarilor.

117. În câte feluri este dator a predica preotul?

Preotul este dator a predica în trei feluri și anume: cu cuvântul, cu scrisul și cu viața, după învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur. Cu gura este dator să învețe pe credincioși cuvântul Domnului, dogmele, canoanele și învățăturile Sfinților Părinți. Cu scrisul sau cu mâna este dator să scrie cele ce a învățat din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți. Iar cu viața este dator să predice prin tăria sa personală, după putere, despre ce învață, aducându-și aminte de cuvântul Domnului, Care zice: *Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru Împărăția Cerurilor* (Matei 5, 19). *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să laude pe Tatăl vostru cel din ceruri* (Matei 5, 16). Cea mai puternică este predica prin viața preotului.

118. Se poate mântui cineva fără duhovnic și fără spovedanie?

Nu. Nimeni nu se poate mântui, nici mireni, nici călugări, nici clerici, fără spovedania

păcatelor și fără dezlegarea de la duhovnic, după cuvântul Domnului care zice: *Luăți Duh Sfânt, căroră le veți ierta păcatele se vor ierta și căroră le veți ține, ținute vor fi* (Ioan 20, 23). Și în alt loc: *Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer și oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer* (Matei 18, 18).

Deci cum va intra cineva în Împărăția cerurilor, nefiind dezlegat pe pământ de păcatele sale? Că această putere s-a dat numai celor aleși, adică apostolilor, episcopilor și preoților, iar nu mirenilor. Toți trebuie să avem duhovnicii noștri și să ne spovedim regulat, chiar și aceia căroră li se pare că nu au păcate.

Așa ne învață Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan: *De vor zice că păcat nu avem, ne înșelăm pe noi înșine și adevărul nu este cu noi. De vom mărturisi păcatele noastre, credincios și drept este Dumnezeu ca să ne ierte nouă păcatele noastre și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea* (I Ioan 1, 8-9). Iar Sfântul Simeon Tesalonicianul arată, zicând: „Toți trebuie să ne pocăim, și mireni, și călugări, și preoți și arhieri. Toți să ne pocăim (spovedim) ca să ne mântuim” (*Tratat asupra tuturor dogmelor*, cap. 251, Despre Taina Pocăinței). Fără spovedanie, nimeni nu se poate mântui, deoarece *toți multe greșim* (Iacob 3, 2). Tot omul este zămislit și născut în păcate (Fac. 8, 21; Ps. 50, 6; Matei 7, 11; Rom 3, 11). Sfânta Scriptură ne arată că *păcatul aduce moarte* (Iacob 1, 15) și că *nimic necurat nu va intra în Împărăția lui Dumnezeu*.

Deci să ținem minte că „păcatul este călcare Legii lui Dumnezeu și este urâciune și necurăție înaintea Lui” și că mânia Domnului vine asupra celor răi și păcătoși care mor nespovediți și fără pocăință. Păcătoșii, prin spovedanie și pocăință, întorc mânia cea dreaptă a lui Dumnezeu și capătă mântuirea sufletelor lor.

119. Duhovnicul poate opri de la lucrarea celor sfinte pe un cleric? Ce trebuie să facă duhovnicul în această situație?

Cele mai mari păcate făcute de clerici, adică lepădarea de credință ortodoxă, uciderea, desfărnarea, profanarea celor sfinte (ierosilia, sacrilegiul etc.), trebuie să fie spovedite numai la arhieri, precum și alte păcate grele care nu le pricepe duhovnicul. În toate aceste situații, să se țină seama de sfatul arhierelui, pentru că lucrarea duhovniciei este mai ales a arhierelui. Duhovnicul nu poate opri de la săvârșirea celor sfinte pe vreun diacon sau preot, pentru orice păcat, ci trebuie să-l trimită la episcopul locului sau la Sfântul Sinod, după regula Bisericii noastre Ortodoxe.

120. Ce părere aveți despre acei clerici care dau prea des și fără cercetarea cuvenită Sfânta Împărtășanie la credincioși?

Preoții care dau Sfânta Împărtășanie credincioșilor fără cercetarea cuvenită și fără canonisire sunt datori să citească cu atenție *Povățuirile din Liturghier* care privesc pregătirea sufletească și trupească a credincioșilor pentru Sfânta Împărtășanie. Preoții sunt datori să cunoască bine Sfintele Canoane și practica Bisericii Ortodoxe, iar la nevoie să consulte pe episcopul locului, pe care sunt datori să-l asculte toată viața. Preoții trebuie să citească învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur despre felul cum trebuie dată Sfânta Împărtășanie. Iară ce zice el în Cuvântul 55 din caretea sa *Împărțire de grâu*: „Nu mică muncă zace asupra voastră, preoților, dacă știind la cineva vreo răutate îi veți îngădui să se împărtășască de Masa aceasta. Sângele lui Hristos din mâna voastră va cere. Măcar vreun voievod de-ar fi, măcar eparh, măcar cel încoronat cu coroană, dacă cu nevrednicie se apropie (de cele sfinte), oprește-l. Mai mare stăpânire ai tu decât acela... că decât cel îndrăcit mai rău este cel ce a păcătuit și se apropie. Că acela, pentru că este îndrăcit, nu se muncește; iar aceștia, când se apropie cu nevrednicie, la muncă veșnică se dau. Deci nu mai pe aceștia să-i apropie cu nevrednicie. Nici unul să nu ia ca Iuda, ca să nu pătimească ca Iuda”.

Și iarăși zice: „Nu da sabie în loc de hrană. Ci măcar din nebie de va veni acela să se împărtășească, oprește-l. Să nu te temi. Teme-te de Dumnezeu, nu de om. Iar dacă tu nu îndrăznești să-l oprești, adu-l la mine. Nu voi îngădui să se facă acestea. De suflet mă voi despărți mai bine înainte decât voi da Sânge stăpânesc cu nevrednicie. Și sângele meu tot îl voi vărsa, mai înainte decât

voi da Sânge așa de înfricoșat celui căruia nu i se cuvine. Iar dacă mult iscodind cinva nu a știut pe cel rău, nu este nici o vină”.

De aceea, duhovnicul trebuie să fie cu mare grijă la spovedanie, socotind bine pe cine trebuie să oprească și cui să-i dea cele sfinte cu vrednicie. Dacă cineva duce o viață imorală și caută prin înșelăciune să primească Sfânta Împărtășanie, va intra satana în el (Ioan 13, 27), asemănându-se cu Iuda. Dacă cinva este pe patul de moarte și nu mai poate vorbi, i se poate da Sfânta Împărtășanie pe mărturia celor din jurul său, cu că bolnavul este om credincios, că s-a spovedit regulat și a dorit cele sfinte. Cel mai mare păcătos, dacă pe patul de moarte se spovedește, plângând amar, asemenea tâlharului de pe cruce, poate fi împărtășit. Iar dacă cineva nici pe patul de moarte nu vrea să se împace cu aproapele sau refuză cele sfinte, nu trebuie împărtășit.

În ce privește purtarea Sfințelor Taine de către mireni, chiar cu voia preotului, iată ce spune *Pravila Bisericească*: „Preotul care va da Sfânta Taină a lui Dumnezeu (Împărtășania) citețului celui destoinic sau omului simplu să o poarte el încoace și încolo pentru oarecare treburi, iar nu însuși preotul să o poarte cu frică de Dumnezeu, unul ca acela să se pocăiască trei ani” (*Pravila Bisericească de la Govora*, 35).

Și iarăși: „Preotul care va împărtăși pe orice om, fie mic, fie mare, tânăr sau bătrân, până ce nu va lua știre despre dânsul de la duhovnicul lui de este destoinic sau nu, unul ca acesta să se izgonească din preoție, adică să se pocăiască cinci ani; iar dacă din neglijență va împărtăși, iar de-ar fi cocon mic, șapte ani să aibă pocanie” (op. cit., 35). „Nu este îngăduit a se ține Sfintele Taine în casă, mai ales în familie, sau a le purta la sine și din îndelungarea de vreme să se neglijeze păstrarea lor, ci numai la biserică pe Sfânta Masă să se păstreze cele sfinte; căci credincioșii, când trec pe lângă biserică, se închină lui Hristos. În vreme de nevoie, de persecuții, de foc, de cutremure sau când se duc cele Sfinte la bolnavi acasă, poate preotul să ia cu sine cele Sfinte, dar și atunci cu mare cinste și grijă, pe cât posibil mergând de la ele ca la vohodul cel mare, cu o lumânare aprinsă înainte, fără a căuta vreun câștig lumesc” (Sfântul Simeon Tesalonicianul, cap. 9).

„Nu se cuvine a liturghisi prin case particulare de către episcopi sau preoți” (Laodiceea, 58). „Deoarece al VI-lea Sinod Ecumenic supune caterisirii pe preoții care slujesc și botează prin paraclise, care sunt în casele particulare, fără învoirea episcopului, și noi hotărâm aceasta. Căci pe când Sfânta Biserică Ortodoxă îndreptează cuvântul adevărului și păstrează adevărul și învață moralitatea viețuirii, apoi este urât și necuvios întru neascultare și anarhie (clericii) furișându-se prin case, să rupă buna rânduială și să o umple de multă rânduială și smiteală. Pentru aceasta prezentul sinod, de acord cu Sinodul Ecumenic al VI-lea, canonul 31, a hotărât să fie lepădați din cler cei ce liturghisesc prin paraclise, care sunt prin case, lepădarea din cler făcându-se de către episcopul locului. Iar dacă unii dintre aceștia pătrund în case și vor îndrăzni să liturghisească fără voia episcopului, aceia să se caterisească, iar mireni care sunt părtași acestora să se supună afurisirii” (Ibid. 1, 2, 12).

121. Spun Sfinții Părinți că cel mai greu se mântuiesc clericii, adică arhieriei, preoții și duhovnicii. Ce ne puteți spune în această privință?

Sfinții și dumnezeieștii Părinți spun într-un adevăr că se vor mântui cu anevoie preoții, duhovnicii și toți păstorii de suflete. Datoriile păstorilor de suflete sunt mai multe și grele, față de sine, față de familie, față de clericii care depind de ei și cu care colaborează în slujba Domnului, precum și față de poporul încredințat lor spre a-l duce la mântuire, și mulți păstori se lasă înșelați de lăcomie, care este rădăcina tuturor păcatelor (I Tim. 6, 10), prin care smintesc pe credincioși și nedreptățesc pe colaboratorii lor, preoți, diaconi, cântăreți etc.

Toate veniturile Bisericii sunt o proprietate a lui Dumnezeu, iar preotul nu este decât un iconom al lor și este obligat să le împartă cu dreptate la toți cei ce au nevoie și merită împărtășirea din ele. Cel ce este nedrept față de colaboratorii săi se pedepsește cu afurisirea din slujba sa și dacă nu se îndreaptă se caterisește, „ca unul ce a ucis pe fratele său” (Constituții Apostolice, 9).

Ce pot să spun eu mai mult în această privință? Fiecare preot duhovnic și păstor de suflete

știe mai bine decât mine ce are de făcut. Deci, să-i ajute Dumnezeu să-și îndeplinească datoriile față de Hristos, față de familie, față de sine, față de societatea în care trăiește și mai ales față de sufletele încredințate lui spre mântuire, spre a dobândi cât mai mulți pentru Împărăția lui Dumnezeu.

122. Ce trebuie să facă păstorii de suflete pentru a dobândi Împărăția lui Dumnezeu?

Trei sunt lucrurile de competenție pentru mântuirea sufletelor noastre: credința dreaptă în Dumnezeu, faptele cele bune și smerenia. Adică, când vom lucra toate poruncile lui Hristos, să zicem în inima noastră că *slugi netrebnice suntem, fiindcă nu am făcut decât ceea ce eram dator să facem* (Luca 17, 10), după cum ne învață Domnul.

CONVORBIREA A CINCEA

DESPRE SUFERINȚĂ, ISPITE ȘI VRĂJITORIE

123. Câte feluri este suferința în lume?

De două feluri: suferință materială, trupească, și suferință morală, adică suferință, precum: muștrarea de conștiință, întristarea, deznădejdea, îndoiala, mânia, ura etc. Suferințele omenești se pot împărți încă în două părți: unele spre îndreptarea și lămurirea celor buni și altele spre pedeapsa și arvunirea osândeii veșnice a celor răi (*Călăuza predicatorului* de Dr. C. Chiricescu și Pr. C. Nazarie, pag. 291-293).

124. Pentru ce este atâta suferință pe pământ?

Zice dreptul Iov: *Omul este născut pentru suferință* (Iov. 5, 7). Iar Sfântul Pavel zice că *toată făptura este în suferință* (Rom. 8, 21). Suferințele din lume sunt urmări ale păcatului (Iov 4, 8; Ps. 7, 14-16; Pilde 22, 8; Ier. 4, 18). Suferințele sunt pedepse pentru păcate (Lev. 26, 24-28; II Regi 7, 14). Dar de vom primi toate suferințele cu răbdare și mulțumire, ne vom aduce mare folos duhovnicesc spre mântuirea sufletului. În general, vedem că, cu cât se înmulțesc păcatele și răutățile în lume, cu atât se înmulțesc suferințele, adică foametea, cutremurele, războaiele, bolile de tot felul și moarte. Grijă noastră, a credincioșilor, este să părăsim păcatele, să ne împăcăm mereu cu Dumnezeu și să avem frică de Dumnezeu, smerenie și răbdare, și atunci toate suferințele noastre se vor împuțina și ne vor fi de mare folos spre mântuire.

125. Suferința este o arvură a muncilor veșnice sau o ispășire a păcatelor? Care este rațiunea și scopul suferinței?

Scopul suferinței pentru creștini este unul singur: ispășirea păcatelor pe pământ prin tot felul de boli, necazuri și dureri, spre curățirea și mântuirea sufletului. Pentru cei răi, care nu voiesc să se îndrepteze, să se pocăiască, suferința de pe pământ rămâne ca o arvună a suferințelor celor veșnice. Iar pentru cei ce primesc suferința cu răbdare și cu mulțumire de la Dumnezeu și se întorc la pocăință, suferința, de orice fel ar fi, este cea mai bună cale de îndreptare și ispășire a păcatelor, izbăvindu-i prin aceasta de chinurile cele veșnice.

Noi vedem că cei care suferă mai mult pe pământ, sunt mai împăcați cu conștiința, mai buni, mai smeriți, mai tari în ispite, mai aproape de Dumnezeu și se mântuiesc mai ușor, precum dreptul Iov, săracul Lazăr, Sfinții Apostoli, mucenicii, cuvioșii și atâția alții. Iar cei ce trăiesc bine, au sănătate, au averii și tot ce doresc pe pământ, sunt de obicei slabi în credință, nemilostivi, tirani, lacomi, egoiști, se tem de moarte și mor în păcate grele, spre osândă veșnică.

Suferința ne este rânduită de sus spre mântuire, spre ispitire, spre iertarea păcatelor și spre creștere duhovnicească, numai dacă o primim cu mulțumire, ca din mâna lui Dumnezeu, precum spune și proorocul David: *Toiagul Tău și varga Ta, acestea m-au mângâiat* (Ps. 22, 5). Deci, toiagul și varga suferinței, pe cei buni și credincioși îi mângâie, îi sporește în fapte bune, îi curățește de păcate

și-i învrednicește de mai mare cunună și răsplată în cer. Iar pentru cei răi, toiagul suferinței este chemarea la pocăință, este pedeapsă peste pedeapsă și frâu în gură, pentru că nu voiesc să se apropie de Domnul (Ps. 31, 10).

126. Cum trebuie să răbdăm boala, nedreptatea, ocară, sărăcia și orice fel de suferințe pe pământ?

Mai întâi să avem credință că suferința, de orice fel ar fi ea, ne este rânduită de Dumnezeu, Tatăl nostru Cel ceresc, spre mântuire, iar nu spre osândă veșnică. Apoi trebuie să primim suferința cu răbdare și cu mulțumire. Iar răbdarea noastră trebuie să fie însoțită de cuvioșie și înfrânare (II Petru 1, 2-7), de bucurie (Col. 1, 11) și de nădejde.

Răbdarea în suferință sporește în noi prin rugăciune, prin spovedanie și Sfânta Împărtășanie; prin citirea cărților sfinte, prin cugetarea la patimile Domnului nostru Iisus Hristos și ale tuturor sfinților Lui; prin cercetarea celor ce sunt în suferințe mai grele decât ale noastre și prin cugetarea la fericirea veșnică în rai. Pentru că altă cale de mântuire nu este decât numai prin cruce, prin suferință, prin răbdare și jertfă, precum spune Mântuitorul: *Întru răbdarea noastră veți dobândi sufletele voastre* (Luca 21, 19). *Cel ce va răbda până în sfârșit acela se va mântui* (Matei 24, 13).

127. Din ce pricini suferă copiii nevinovați? Ce păcate ispășesc ei?

Citim la Ieșire: *Dumnezeu este râvnitor. El răsplătește păcatele părinților în fiii lor până la al treilea și chiar al patrulea neam* (20, 5). Și iarăși: *Dumnezeu aduce fărădelegile părinților spre fii, și peste fiii fiilor, până la al treilea și al patrulea neam* (Ieș. 34, 7; Deut. 5, 9; Ps. 36, 28; 108, 13; Is. 14, 21). Marele prooroc Ieremia zice: *Tu arăți milă la mii și pentru fărădelegile părinților răsplătești în sânul copiilor lor după ei* (Ier. 32, 18; Num. 14, 18; Iov 5, 4; 21, 19; Is. 13, 16). Proorocul Isaia zice: *Pregătiți măcelul feciorilor din pricina fărădelegilor părinților lor* (Is. 14, 21).

Așadar, din aceste mărturii ale Sfintei Scripturi se poate înțelege destul de clar din ce pricină suferă copiii cei nevinovați și ale căror păcate le ispășesc ei.

128. Cum alină Biserica suferința omenească și ce datorie are creștinul față de cei în suferință?

Biserica alină și vindecă suferințele oamenilor prin tot felul de rugăciuni către Prea Bunul Dumnezeu (Deut. 4, 29-31; II Paral. 7, 13, 16; Ps. 33, 17; 49, 15-16; 90, 15-16; Is. 19, 22; Iacob 5, 14). Biserica a rânduit diferite rugăciuni pentru alinarea suferinței. Cea mai importantă rugăciune și slujbă pentru cei bolnavi este Taina Sfântului Maslu, precum și diferite molitve pentru dobândirea sănătății.

Creștinul are o mare datorie față de cei din suferință, ca să-i ajute după a sa putere, atât prin ospățare, îngrijire, bani, etc., cât și prin mijloace spirituale, precum: rugăciune pentru cei bolnavi, îmbărbătare prin cuvinte duhovnicești, compătimire, mângâiere etc., așa cum ne învață Sfântul Apostol Pavel, care zice: *Bucurați-vă cu cei ce se bucură și plângeți cu cei ce plâng* (Rom. 12, 15).

129. Ce înțelegem prin ispite și de ce este lăsat omul să fie ispășit?

Ispitele sunt încercări care vin asupra omului de la diavol și de la slugile lui, oamenii cei răi (Iacob 1, 13; Matei 4, 1; 16, 23; Marcu 8, 33; I Cor. 7, 5; II Cor. 11, 3; I Tes. 3, 5). Omul este îngădui de Dumnezeu să fie ispășit „spre încercarea credinței” (I Petru 1, 6-7); spre „încercarea dragostei față de Dumnezeu” (Deut. 13, 3); spre încercarea supunerii noastre (Deut. 8, 2); spre încercarea nedoririi de câștig (Iov 1, 9; 12). De fapt, ispitele corespund întotdeauna slăbiciunii firii omenești. Celor mai tari în credință, le rânduieste Dumnezeu ispite mai grele, ca să sporească în sfințenie și să se învrednicească cu cununii mai mari. Iar celor slabi în credință și răbdare, le rânduieste pronia divină ispite ușoare, ca să le poată birui și să nu deznădăjduiască.

Iată ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Ispită pe voi nu a ajuns, decât ispita omenească. Dar credincios este Dumnezeu, Care nu vă va lăsa pe voi să vă ispitiți mai mult decât puteți; ci împreună*

cu ispita va trimite și ajutorul, ca s-o poți suferi (I Cor. 10, 13). Același lucru spune și proorocul David: *Nu va lăsa Dumnul toiagul păcătoșilor peste soarta dreptilor până la sfârșit, ca să nu-și tindă dreptii spre fărâdelegi mâinile lor* (Ps. 124, 3). Dreptul Iov spune că cei credincioși sunt împovărați cu diferite ispite prin îngăduința lui Dumnezeu (Iov 7, 8; Iacob 1, 2; I Petru 1, 6). Dar niciodată Dumnezeu nu îngăduie la cei aleși ispite peste puterile lor.

130. Care sunt adevăratele izvoare ale ispitelor?

Trei sunt izvoarele ispitelor: *Pofta trupului, pofta ochilor, trufia vieții*, cum spune Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (I Ioan 2, 16); sau: „Iubirea de plăceri, iubirea de slavă și iubirea de argint, din care se naște tot răul”, cum spune Sfântul Ioan Damaschin (*Filocalia*, vol. IV, Sibiu, 1948, p. 188). Cu aceste trei feluri de ispite a încercat satana să-L ispitească și pe Hristos (Matei 4, 2-11).

131. Care sunt dușmanii ce ne luptă și ne ispitesc până la moarte?

Trei sunt dușmanii care ne luptă și ne ispitesc până la moarte: diavolul, plăcerile lumii și trupul. Toți acești trei dușmani ne luptă prin ispite de tot felul și puțini sunt acei creștini care reușesc, cu darul lui Hristos, să iasă biruitori în lupta cu ispitele și plăcerile acestui veac. Că *de n-ar păzi Domnul cetatea, în zadar s-ar osteni*, zice Duhul Sfânt prin gura psalmistului. Dar, ajutându-ne Mântuitorul, „nimenea nu va strica cetatea noastră” (*Antifon*, glas 3).

132. Care sunt cele mai mari ispite cu care ne luptă acești trei dușmani ai sufletelor noastre?

Diavolul, izvorul a tot răul, ne ispitește îndeosebi cu gânduri de necredință, de hulă, de îndoială, de deznădejde, de mândrie și de slavă deșartă. Iar indirect, diavolul ne ispitește prin oameni cu gânduri de trufie, de slavă deșartă, de mânie și de desfătare; cu iubirea de argint, cu lăcomia de avere, cu invidia, cearta, osândirea, limbuția și altele. Prin trup ne ispitește diavolul cu lenevirea, lăcomia pânteceleui, beția, desfrânarea, moleșeala voinței, nesimțirea inimii, trândăvia și altele de acest fel.

133. Din câte părți este ispitit creștinul?

După mărturia Sfântului Meletie Mărturisitorul, creștinul este ispitit de diavolul din opt părți, și anume:

De sus ne ispitim când ne silim la nevoințe și virtuți peste puterile noastre proprii. Adică post până la epuizare, osteneală peste măsura trupului, priveghere de toată noaptea și alte fapte bune, la care abia ajung cei desăvârșiți.

De jos ne ispitim de diavoli prin moleșeală și lenevire la lucrarea faptelor bune, slăbindu-ne astfel voința, rațiunea, musturarea conștiinței, bărbăția și stăruința în lupta cea duhovnicească. *Din stânga* ne ispitesc diavolii prin patimi trupești și sufletești. Se unesc așa pentru că vin direct de la diavolul și fiecare își dă ușor seama de cursele celui viclean. *Din partea dreaptă* ne ispitesc diavolii prin patimi sufletești și raționale subțiri, greu de deslușit și foarte greu de cunoscut și biruit, cum sunt: mândria, trufia, părerea de sine, slava deșartă, osândirea altora, razvrătirea minții, neascultarea, egoismul, eresurile, sectele, încrederea prea mare în mila lui Dumnezeu, cugetarea înaltă, hula, îndoiala, necredința, visurile, vedeniile, vrăjitoria și altele. Aceste patimi având la temelie mândria din care a căzut Lucifer în adânc sunt foarte cu anevoie de cunoscut și tămăduit.

Din față ne ispitesc și ne tulbură diavolii cu nălucirea celor viitoare, adică ne aruncă în griji, în bănuieli asupra altora și în ostenele trupești peste puteri pentru „ziua de mâine”, ca și cum Dumnezeu nu ne-ar purta de grijă în toată viața. Cei ispitiți de aceste gânduri adună averi pentru bătrânețe, se ostenesc numai pentru viața aceasta, se tem că nu vor avea ce mânca și ce bea, își avortează copiii, spunând că nu vor avea cu ce-i hrăni, se ceartă pentru averi, sunt foarte zgârciți și iubitori de bani, nu fac milostenie și sunt egoiști.

Din spate ne ispitesc diavolii cu aducerile aminte ale păcatelor și patimilor care ne-au stăpânit

în tinerețe, îndemnându-ne să le facem din nou. Că ne aduc aminte diavolii de persoanele cu care am păcătuit, de locul în care am greșit, de pricinile păcatelor care ne-au stăpânit. Ne aduc aminte de cei cu care am fost certați, de cuvintele cu care ne-au supărat, ca să începem din nou a-i urî; ne aduc aminte de păcatele trupești pe care le-am făcut, de fețele care ne-au smintit, de beții și alte răutăți din trecut, îmbolnăvindu-ne voința să cădem în aceleași păcate de care cu greu ne-am izbăvit.

Dinlăuntru, adică din inimă, ne ispitesc vrăjmașii cei nevăzuți cu toate patimile care stăpânesc inima, precum: mânia, răutatea, pofta, răzburarea, împietrirea, zavistia, mândria și celelalte, cum spune Domnul: *Iar ce iese din gură, iese din inimă, și acestea spurcă pe om. Căci din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, desfrânările, mărturiile mincinoase, hulele...* (Matei 15, 18-19). Și în alt loc zice: *Că din prisosul inimii grăiește gura* (Matei 12, 34). De aceea și proorocul David se ruga, zicând: *Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și Duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele* (Ps. 50, 11).

Din afară ne ispitesc și ne biruiesc diavolii prin cele cinci simțuri, care sunt ferestrele sufletului. Mai ales prin vedere, prin auzire și prin limbă. Despre ispitele ce intră în inimă prin simțuri auzim pe proorocul Isaia, zicând: *Doamne, a intrat moartea prin ferestrele noastre*. Despre ochi zice Mântuitorul: *Cela ce caută spre femeie a o pofti pe ea, iată a preacurvit cu dânsa în inima sa* (Matei 5, 28). Iar despre limbă auzim pe Apostolul Iacob zicând: *De nu greșește cineva în cuvânt, acesta este bărbat desăvârșit, puternic a-și înfrâna și tot trupul* (Iacob 3, 2).

Iată, dar, că din toate părțile aruncă satana săgețile ispitelor asupra noastră, căutând să ne rănească prin păcate și să ne tragă în pierzare. Noi, însă, suntem datori să ne mărturisim toate cugetele cele rele la duhovnic și să alungăm de la noi ispitele diavolului cu rugăciunea, cu postul, cu smerenia, cu păzirea minții și cu citirea cărților sfinte. Iar dacă, totuși, săgețile ispitelor nu se depărtează de la noi, este semn că rădăcinile patimilor sunt vii în mintea și în inima noastră. Este semn că încă nu ne-am spovedit curat gândurile și a odrăslit păcatul în noi. În acest caz este nevoie de mai fierbinte rugăciune, cu lacrimi și post, până nu pune păcatul stăpânire pe noi (După *Războiul nevăzut*, de Sfântul Nicodim Aghioritul, ed. 1937, pag. 82).

134. Care sunt ispitele cel mai greu de cunoscut și de biruit?

Cel mai greu de cunoscut și de biruit sunt ispitele raționale ale sufletului, adică: gândurile ce hulă, de îndoială de credință, de deznădejde; apoi ispita părerii de sine, cugetarea înaltă de sine, încrederea în sine și altele. Iar dintre ispitele trupești, cel mai greu de biruit și cel mai primejdios este gândul desfrânării, pentru că este legat de fire, de trup. Apoi, pentru că cel ce se mândrește întru sine este lăsat de Dumnezeu să cadă în desfrânare. De aceea Sfinții Părinți ne poruncesc să fugim de orice prilej de desfrânare, de orice cuget trupesc, până nu devine păcat; să ne ferim de orice persoană care ne smintește și ne împinge spre cumplitul păcat al desfrânării.

135. De ce satana atâta ură asupra omului și de ce îi îngăduie Dumnezeu să ispitească și să amăgească prin păcat făptura Sa?

Satana nu are putere și dezlegare să stăpânească, să înșele sau să silească voința omului la păcat. El numai îl ispitește prin tot felul de meșteșuguri, năluciri, aduceri-aminte, prin imaginații, prin simțuri, prin slăbiciunile firii, prin plăceri, prin gânduri. Satana niciodată nu se arată omului în față, nu se descoperă direct ca dușman al omului. Ci îl luptă pe ascuns, indirect sau prin oamenii răi, folosind tot felul de meșteșuguri diavolești, ca să ne fie descoperit că el însuși dorește căderea și pierzarea noastră.

El se numește ispititor și tatăl minciunii, pentru că prin ispite și prin curse mincinoase ne trage la păcat. Satana doar forțează voința noastră, ațâță patimile și pornirile trupești și sufletești ale firii noastre, creează ocazii de păcat, ne aduce mereu aminte de căderile noastre, dar nu are voie și dezlegare de la Dumnezeu să ne silească, că atunci noi n-am avea nici o vină, nici o osândă și nimeni n-ar scăpa de cursele lui. Însă, dacă omul slăbește în voință și în rugăciune, dacă se îndulcește de momelile diavolului și acceptă păcatul, atunci nu diavolul este de vină, ci omul.

De aceea i s-a rânduit înger păzitor ca să-l ajute, i s-a dat harul Duhului Sfânt ca să-l întărească, i s-a rânduit Biserică, spovedanie, adică baie de curățire a păcatelor și duhovnic să-l dezlege și să-l sfătuiască. De aceea i s-a hotărât plată, dacă biruiește, sau osândă, dacă nu este biruit. Dumnezeu a îngăduit diavolului să ispitească pe om, ca să-l facă mai tare în credință, ca omul să-și pună toată nădejdea mântuirii numai în Dumnezeu, iar nu în puterile sale, și ca omul credincios să-și agonisească mai multă plată de la Dumnezeu. Dumnezeu lasă pe satana să-l ispitească pe om, dar niciodată nu îngăduie diavolului să-l ispitească mai presus de puterea credinței sale (I Cor. 10, 13). Numai pe cel mândru și necredincios în lasă Dumnezeu să fie ispitit de diavoli peste puterile sale, ca să-l smerească și să ceară ajutorul lui Dumnezeu și al slujitorilor Lui. Omului însă i s-a dat putere să se împotrivescă diavolului, să-l biruiască și să-l alunge de la el (Efes. 6, 11; 6, 16; Iacob. 4, 7; I Petru 5, 9).

136. Care sunt cele mai importante arme cu care biruim ispitele diavolului?

Două sunt cele mai puternice arme cu care biruim toate cursele și ispitele diavolului. Întâi este sfânta rugăciune și apoi smerenia.

Noi ne rugăm neîncetat Tatălui ceresc, zicând: *Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean* (Matei 6, 13). Adică cerem Tatălui să nu ne lase în ispite peste puterile noastre și să ne izbăvească de toate cursele diavolului cele pline de vicleșug. Deci, în orice vreme de ispită trebuie să ne rugăm stăruitor, cu lacrimi, cu post și cu zdrobirea inimii. Sfinții Părinți ne recomandă să zicem permanent rugăciunea lui Iisus, mai ales în timp de ispită, că numele Domnului, ca o sabie spoate din inimile noastre și taie ispitele vrăjmașului.

A doua armă foarte puternică împotriva ispitelor diavolești este smerenia. Auzi ce zice David: *Smeritu-m-am și m-a mântuit* (Ps. 114, 6). Când suntem învăluți în ispite și patimi, să ne smerim din inimă, adică să ne socotim cei mai păcătoși, zicând că pentru păcatele și mândria noastră suntem ispitiți, și atunci va fugi diavolul de la noi, că cel mai tare este ars vrăjmașul de smerenie, de rugăciunea cu lacrimi și de post. Alte arme în vreme de ispite sunt: răbdarea ispitelor cu bărbăție, mărturisirea deasă a gândurilor, citirea cărților sfinte, ocolirea pricinilor de păcat, Sfânta Împărtășanie, tăcerea, înstrăinarea de cele pământești și altele.

137. Care sunt foloasele ispitelor în lupta noastră cu vrăjmașul diavol?

Primul folos este că fără ispite și fără de luptă cu ispitele nu ne putem mântui, nici nu avem pentru ce să fim încununați. Fără ispite și luptă duhovnicească nu este posibilă mântuirea sufletului. De aceea zicea un părinte din pustie: „Înlătură ispitele și nu se va mântui tot omul” (*Pateric*, ed. 1930).

Apoi, ispitele ne deprind meșteșugul luptei duhovnicești, ne călesc în viață, ne ajută să creștem sufletește. Ispitele ne sporesc credința, ne învață și ne silesc să ne rugăm mai mult, să fim treji și silitori la biserică, la post, la citirea cărților sfinte; ispitele ne trimit des la spovedanie, la sfătuire și la Sfânta Împărtășanie. Ispitele ne smeresc, ne arată cât suntem de slabi și neputincioși, când suntem singuri. Ispitele sporesc răbdarea, rugăciunea, lacrimile, smerenia și credința noastră. Iată rațiunea, scopul și folosul ispitelor pe pământ.

138. Părinte Cleopa, ce este vrăjitoria și de câte feluri este?

Prin cuvântul vrăjitorie înțelegem invocarea puterii demonice în ajutorul oamenilor, în locul lui Dumnezeu, cu scopul împlinirii anumitor dorințe omenești. Vrăjitoria s-a practicat atât la poporul evreu în timpul Legii Vechiului Testament, cât și la creștinii din Legea Darului, până în vremea noastră. În Legea Veche a cerut ajutorul diavolului, apelând la vrăjitorie, regele Saul, pentru care a fost aspru pedepsit de Dumnezeu. Vrăjitori au fost atât Valaam, cât și cei trei magi care practicau astrologia.

După învățătura Sfântului Nicodim Aghioritul, vrăjitoria se împarte în mai multe părți și anume: **Vrăjitoria propriu-zisă**, prin care se înțelege chemarea diavolilor pentru a descoperi

oamenilor comori ascunse, lucruri pierdute și altele de acest fel. **Ghicirea**, al doilea fel de vrăjitorie, prin care unii oameni spun cele viitoare prin semnele din palmă, numită **chiromanție**, și prin alte obiecte (bobi, cărți de joc, cafea etc).

Descântarea, spiritismul, adică chemarea ajutorului diavolilor în camere obscure sau la morminte, pentru a pedepsi pe cei ce sunt în viață. Descântătorii pretind că chemarea sufletelor morților din iad, precum ghicitorii din timpul Proorocului Samuil (I Regi 21, 3), pentru a afla cele viitoare sau pentru a se răzbuna pe cineva. În zilele noastre se practică descântecul în rândul credincioșilor, precum stingerea cărbunilor, rostirea anumitor cuvinte amestecate cu rugăciuni pentru cei bolnavi, care pretind că sunt „vrăjiți” etc.

Ghitia, adică ghicirea sau vrăjitoria cu lucruri sfinte, precum ghicirea prin Psaltire, numită astăzi „deschiderea pravilei”; ghicirea cu obiecte bisericesti, cum ar fi resturi de veșminte clericale, cheia bisericii, cenușa din cădelniță, scrierea unor nume pe toacă, pe clopote, pe ziduri de biserică, sau introducerea lor în candelile etc. **Fermecătoria**, adică vrăjirea unor tineri spre a se căsătorii unii cu alții sau a se despărți, prin invocarea ajutorului diavolesc, numită popular „ursită”.

Ghicirea prin măruntaiele animalelor, numită „**iconoscopia**”. În acest fel de vrăjitorie intră și visurile, zodiile, ceasurile bune și rele, ghicirea prin membrele trupului, numită și prevestire (țiuitul urechilor, zbaterea ochiului, mâncărimea palmelor). **Baierile** prin care se înțelege purtarea la mână sau la piept a unor semne satanice, ațe, chei, obiecte (amulete) sau bucăți de stofă vopsite spre păzirea de boli, de primejdii și de pagube, după ce mai întâi s-a invocat asupra lor puterea diavolului. Chemătorii de demoni (clindonii) sunt cei ce ghicesc cele viitoare prin chemarea diavolilor. Între aceștia se numără cei ce fac focuri înaintea caselor și sar prin foc, ghicitorii din pânțele precum și cei ce ghicesc în măruntaiele animalelor sau iau mana vitelor, vrăjitorie ce se practică în zilele noastre.

Astrologia este o vrăjitorie practică din cele mai vechi timpuri până astăzi. Prin astrologie se înțelege ghicirea celor viitoare prin mișcările stelelor, planetelor, vânturilor, norilor și ale celorlalte fenomene ale universului. Astrologii pretind că fiecare om are o stea proprie.

Iată câteva din cele mai obișnuite feluri de vrăjitorii, unele aproape uitate, altele placticate și în zilele noastre, pe care le combatem și de care trebuie să fugim, fiind iscodiri diavolești care amăgesc și înșală pe mulți creștini spre a lor pierzare.

139. Poate, într-adevăr, să ajute diavolul pe oameni prin vrăji, mai mult decât ne ajută puterea și harul lui Dumnezeu?

Să se știe că diavolii nu au nici o putere de a vindeca pe cineva, de a descoperi pagube sau pe răufăcători. Ei nu pot niciodată să facă minuni adevărate, ci numai cu năluciri mincinoase înșală pe cei necredincioși și slabi în credință. Acest adevăr ni-l arată și dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur, zicând: „Nu vezi cum diavolii n-au putut să vindece nici chiar vrăjitorii și fermecătorii care le slujeau lor, de beșicile și de bubele date de Moise în Egipt, și pe tine oare au să te vindece? (Ieș. 9, 11). Și dacă dracii nu se milostivesc de sufletul tău, cum se vor întrista pentru durerea trupului tău? Dacă dracii se silesc să te izgonească pe tine din împărăția lui Dumnezeu, cum te vor izvăbi pe tine de boli? Râsuri sunt acestea și basme. Deci nu te amăgi, creștine, că niciodată lupul nu se poate face oaie, nici diavolul nu se face cândva doctor. Că mai lesne poate focul să înghețe și zăpada să încălzească, decât diavolul să te vindece pe tine cu adevărat” (*Împărție de grâu*, Buzău, 1833, pag. 324).

Deci, noi când ne împotrivism, sau avem neazuri, sau suntem nedreptățiți, sau alte greutăți în familie, să nu mai alergăm la ajutorul diavolului și al slugilor lui, care sunt vrăjitorii și ghicitorii, ci la biserică să alergăm și la preoți, la rugăciune și la post, și îndată ne va ajuta Bunul nostru Tată, Care ne-a zidit, căci are milă de noi.

140. Care sunt urmările păcatului vrăjitoriei?

Cei ce fac vrăji și cei ce alergă la vrăjitori fac un mare păcat împotriva Duhului Sfânt, căci

lasă pe Dumnezeu și cer ajutorul diavolilor. Se leapădă de slujitorii lui Hristos, adică de sfinții proți, și se duc la slujitorii satanei. Adică lasă apa cea vie, preotul și harul mântuirii din Biserică și, pentru interesele lor pătimase și omenesti, cer ajutorul vrăjitorilor lui Hristos, adică al vrăjitorilor și vrăjitoarelor. Se leapădă de adevăr și pomenesc în loc minciuna, căci toate cuvintele vrăjmașilor sunt minciună și amăgire diavolească.

Un păcat așa de mare împotriva Duhului Sfânt nu se iartă celor vinovați *nici în veacul de acum, nici în cel ce va să vină*, după cum spune Hristos, de nu se vor pocăi toată viața. Pentru un astfel de păcat vin asupra celor vinovați, care aleargă la vrăji, tot felul de răutăți și primejdii. Mai întâi, muștrarea conștiinței că au lăsat pe Dumnezeu și au cerut ajutor vrăjmașului lui Dumnezeu.

Apoi, este oprirea pe mai mulți ani de la Sfânta Împărtășanie, de la 7 până la 15 și chiar 20 de ani. Apoi, cei ce cred și aleargă la vrăji, alungă din inima lor darul lui Dumnezeu și aduc în casa și în inima lor duhul diavolului. Apoi, cei ce fac vrăji și aleargă la acestea nu se cade a se mai numi creștini, ci apostatați. Apoi, cei vinovați de acest greu păcat sunt pedepsiți de Dumnezeu cu boli grele și fără leac, cu suferință în familia lor, cu pagube și neînțelegere, cu sărăcie și moarte cumplită. Și dacă nu se spovedesc la preot și nu-și plâng păcatul acesta cu lacrimi toată viața, nu se pot mântui.

Vrăjitorii și cei ce cred și aleargă cu ajutorul diavolului, dacă nu se părăsesc de acestea și nu se pocăiesc, „se leapădă cu totul din Biserică”, adică se despart de Hristos și se dau de bunăvoie în mâinile vrăjmașului, iar dacă mor în acest păcat, nici nu se îngroapă cu preot; ci, asemenea celor păgâni și lepădați de credință, spre veșnica lor osândă în muncile iadului. Iată urmările grozave ale vrăjitoriei.

141. Ce canon rânduiesc Sfinții Părinți vrăjitorilor și celor ce aleargă la vrăji?

Cel mai aspru pedepsește pe vrăjitori Sfântul Vasile cel Mare. Iată ce spune el în canonul 72: „Cel ce se dă pe sine vrăjitorilor, sau unora ca acestora, se va canonisi cu canonul ucigașilor”. (Sfântul Vasile 72; Sfântul Grigorie de Nyssa, 3; Laodiceea, 36). El pune pe vrăjitori în rândul ucigașilor de oameni și a celor lepădați de Dumnezeu, adică îi oprește de cele sfinte la la 10 la 20 de ani. În canonul 65, același Sfânt Vasile cel Mare zice: „Cel ce spune vrăjitorii (descântă) se va canonisi cu timpul ucigajului, adică 20 de ani, aplicându-i-se astfel, după cum se vedește singur la fiecare păcat”. Iar Pravila Mare de la Govora (1648) zice: „Femeia ce va fermeca pe străini și pe ai săi (se oprește de cele sfinte) ani 9 și metanii 500 pe zi” (p. 115).

Iar canonul 61 al Sinodului al VI-lea Ecumenic oprește de Sfânta Împărtășanie pe cei ce merg la ghicitori, la cărți de joc, și alte asemenea, spre a afla cele viitoare, timp de șase ani de zile. Iar „dacă vor stăruii în acestea și nu se vor feri de aceste meșteșuguri pierzătoare și păgânești, hotărâm să se lepede cu totul de la Biserică, precum și Sfintele Canoane învață...”. Sfântul Ioan Postitorul scurtează canonul vrăjitorilor și al celor ce aleargă la vrăji, numai la 3 ani oprire de cele sfinte, dacă se mărturisesc de păcat, dacă îl părăsesc definitiv și dacă țin post zilnic până la orele 3 după masă și fac câte 250 de metanii pe zi.

Dar și Sfânta Scriptură arată cât de greu pedepsește Dumnezeu pe cei ce alergau la vrăjitori, să auzi ce zice: *Pe fermecători nu-i lăsați să trăiască* (Ieș. 22, 18). Și iarăși zice: *Și bărbatul sau femeia, oarecare dintre ei se vor face descântători sau vrăjitori, cu moarte să se omoare; pe amândoi cu pietre să-i uideți că vinovați sunt* (Lev. 24, 17). Și iarăși: *Sufletul care se va duce la descântători sau la vrăjitori, ca să curvească în urma lor, Eu voi întoarce fața Mea împotriva sufletului aceluia și-l voi pierde din poporul lui* (Lev. 24, 16).

Vedem că pe împăratul Manase l-a pedepsit Dumnezeu cu robie amară și grea în Babilon, că *trece pe fiii lui prin foc și făcea descântece și felurite vrăji și a făcut grăitori din pântece și vrăjitori și a înmulțit a face rău înaintea Domnului, ca să-l înlătore pe el de la împărăție* (II Paral. 33, 6). Pe împăratul Saul l-a pedepsit Dumnezeu cu pierderea împărăției și cu moarte de ocară pentru că a lăsat pe Dumnezeu și a chemat femeie grăitoare din pântece, urmând ghicitorilor ei (I Regi 28, 7). Iar pe împăratul Ohozia s-a mâniat Dumnezeu foarte tare, că a trimis să întrebe pe vrăjitoarea din Ecron.

142. Spuneți-ne mai pe larg despre păcatul ghicirii cu cărți sfinte, sau cum se numește „deschiderea pravilei”, care se obișnuiește astăzi între credincioși.

Vrăjirea cu lucruri și cu cărți sfinte este al patrulea fel de vrăjitorie și se cheamă „ghitia”. Acești vrăjitori amestecă vrăjile lor cu rugăciuni, cu psalmi și cu alte cuvinte sfinte, adresate către Maica Domnului și către sfinți, ca să poată înșela mai ușor pe cei slabi în credință. Acest fel de vrăji îl obișnuiesc mai ales femeile cele rele, bătrânele și țigăncile, pentru a amăgi pe cei slabi la minte.

Iată ce zice despre aceasta Sfântul Ioan Gură de Aur: „Tu zici că bătrâna aceea este creștină și omul acela este ghicitor creștin și când descântă sau deschid cartea, nu zic, nici nu scriu alt nume, decât numele lui Hristos, al Născătoarei de Dumnezeu și al sfinților; deci ce rău fac ei? La aceasta îți răspund că pentru aceasta se cuvine mai cu seamă să urăști pe femeia acea cea și pe acel rău fermecător și ghicitor (din cărți), fiindcă folosesc spre ocară și necinste numele lui Dumnezeu.

Creștini fiind, lucrează ca păgânii. Pentru că și diavolii, cu toate că numesc numele lui Dumnezeu, însă tot diavoli, sunt. Unii, voind a se îndrepta, zic că este creștină femeia care a descântat și nimic alta nu zice, fără numai numele lui Dumnezeu spre ocară. Numindu-se pe dânsa creștină, se arată pe sine că lucrează cele ale păgânilor” (*Hristoitia*, op. cit., p. 305-320).

Cei ce ghicesc prin deschiderea Psaltirii și a altor părți sfinte, se opresc de împărtășire până la șapte ani, pentru că Psaltirea este o carte sfântă cu multe proorocii în ea, insuflată de Duhul Sfânt și este pentru rugăciune, iar nu pentru ghicit și câștigat bani spre osândă. Același păcat fac și unii preoți care „deschid cartea”, cum se spune în popor, și cad sub grea osândă, atât ei, cât și cei care cer să le deschidă Sfânta Evanghelie.

143. Pentru ce au căzut creștinii în vrăjitorie?

Pentru că a slăbit în ei credința și frica de Dumnezeu; pentru că nu se roagă îndeajuns creștinii ce astăzi, ca să-și împlinească cererile lor prin rugăciune, iar nu prin ghicire; pentru că nu citesc Sfânta Scriptură să vadă ce osândă ajunge pe vrăjitori și pentru că nu merg regulat la biserică, nu se spovedesc în cele patru posturi și nu cer la nevoie sfatul și rugăciunile preotului. Mai aleargă unii creștini la ghicit pentru că au uitat făgăduințele pe care le-au dat lui Hristos la Sfântul Botez, când au spus: „Mă lepăd de satana, și de toate lucrurile lui, și de toată slujirea lui...”. De asemenea, mai aleargă creștinii la ajutorul diavolului când nu li se împlinește cererea lor la Biserică sau pentru că uită de moarte și de ziua judecării lui Hristos.

De aceea, Sfinții Părinți ne îndeamnă să alergăm numai la Dumnezeu, numai la Biserică și la preoți, iar nu la diavoli și la slugile lor. Iar Sfântul Ioan Gură de Aur ne sfătuiește, zicând: „Vă rog, fiți curați de această înșelătorie... și când voiești a călca pargul casei tale, să zici mai întâi acest cuvânt: «Mă lepăd de tine, satană, și de cinstirea ta, și de slujirea ta și mă unesc cu tine Hristoase!» Fără cugetarea aceasta niciodată să nu ieși din casă. Aceasta să-ți fie toiag, aceasta armă, aceasta cetate de apărare, și împreună cu aceste cuvinte fă și semnul crucii pe fruntea ta. Că așa, de te vei întrarma pretutindeni, nu numai om, ci chiar diavolul de te va întâlni, nu va putea să te vatăme pe tine” (*Hristoitia*, p. 316-317).

144. Cum pot creștinii să se izbăvească de vrăjitorii și de tot felul de farmece izvodite de diavolul?

Cel ce crede cu tărie în Dumnezeu, cel ce se roagă neîncetat lui Dumnezeu și aleargă regulat la Sfânta Biserică, nu va cere niciodată ajutorul diavolului și al vrăjitorilor, care sunt vrăjmașii lui Dumnezeu.

Deci, cei ce au credință tare în Dumnezeu, să-I ceară neîncetat ajutorul. Iar cei slabi în credință, care au cerut vreodată ajutorul vrăjitorilor, dacă vor să se mântuiască, mai întâi să se spovedească de acest păcat și să ceară canon. Apoi, să nu mai apeleze la ajutorul satanei, în orice nevoie ar fi, ci numai la Dumnezeu să alerge. Apoi să se roage cât mai mult cu rugăciuni și lacrimi din inimă (Deut. 4, 29; Ps. 118, 58; Ier. 29, 13) și așa cu răbdare și cu credință se vor izbăvi de vrăji și vor primi darul Duhului Sfânt.

145. Ce sunt visurile și vedeniile, care este deosebirea între ele și de câte feluri sunt?

Vă răspund cu cuvintele Sfântului Ioan Scărarul, care zice: „Visul este mișcarea minții în vremea nemișcării trupului. Iar nălucirea (vedenia falsă) este amăgirea ochilor, când doarme cugetarea. Nălucirea este ieșirea minții când trupul veghează. Nălucirea este o vedere a ceva fără ipostas (nereal)” (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 3). Iată dar ce sunt visele și vedeniile. Ele sunt de două feluri: vise și vedenii bune și rele. Iar deosebirea dintre ele este aceasta:

Visele și vedeniile bune sunt de la Dumnezeu, prin care se descoperă voia Lui cea mare, numai la cei ce sunt cu totul desăvârșiți și sfinți și care fac poruncile Lui, precum a fost dreptul Iosif, căruia i s-a arătat Arhanghelul Gavriil în vis, poruncindu-i să fugă cu Pruncul Iisus și cu Fecioara Maria în Egipt. Visele bune vin de la îngeri și ne amintesc de moarte și de osândă, iar după ce ne deșteptăm, ne îndeamnă la rugăciune și la pocăință. Dimpotrivă, visele și nălucirile rele sunt de la diavoli, prefăcuți în îngeri de lumină sau în sfinți, care ne amăgesc în somn că suntem buni și vrednici de rai; iar după ce ne deșteptăm „ne scufundă în mândrie și în bucurie” (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 3).

146. Este păcat să creadă creștinii în vise și vedenii?

Spune Sfântul Ioan Scărarul că „cel ce crede în vise este asemenea celui ce aleargă după umbra sa și încearcă s-o prindă”. Tot el spune că „diavolii slavei deșarte sunt în visuri prooroci. Ei închipuiesc, ca niște vicleni, cele viitoare și ni le vestesc mai dinainte. Iar dacă se împlinesc vedeniile ne minunăm și ne mândrim cu gândul, ca și cum am avea darul înainte-vederii (proorociei). Cei ce ascultă de diavolul, aceștia s-au făcut adeseori prooroci mincinoși”. Și mai departe zice: „Diavolii nu știu nimic din cele viitoare, dintr-o cunoștință de mai înainte, căci și doctorii pot să prevadă (văzând gravitatea bolii) și să ne spună moartea mai înainte”. Apoi încheie, zicând: „Când începem să credem în visele diavolilor, ei își bat joc de noi, chiar și când suntem treji. Cel ce crede visurilor și nălucirilor din somn este cu totul necurat. Iar cel ce nu crede nini unora este filosof” (*Filocalia*, vol. IX, Cuv. 3).

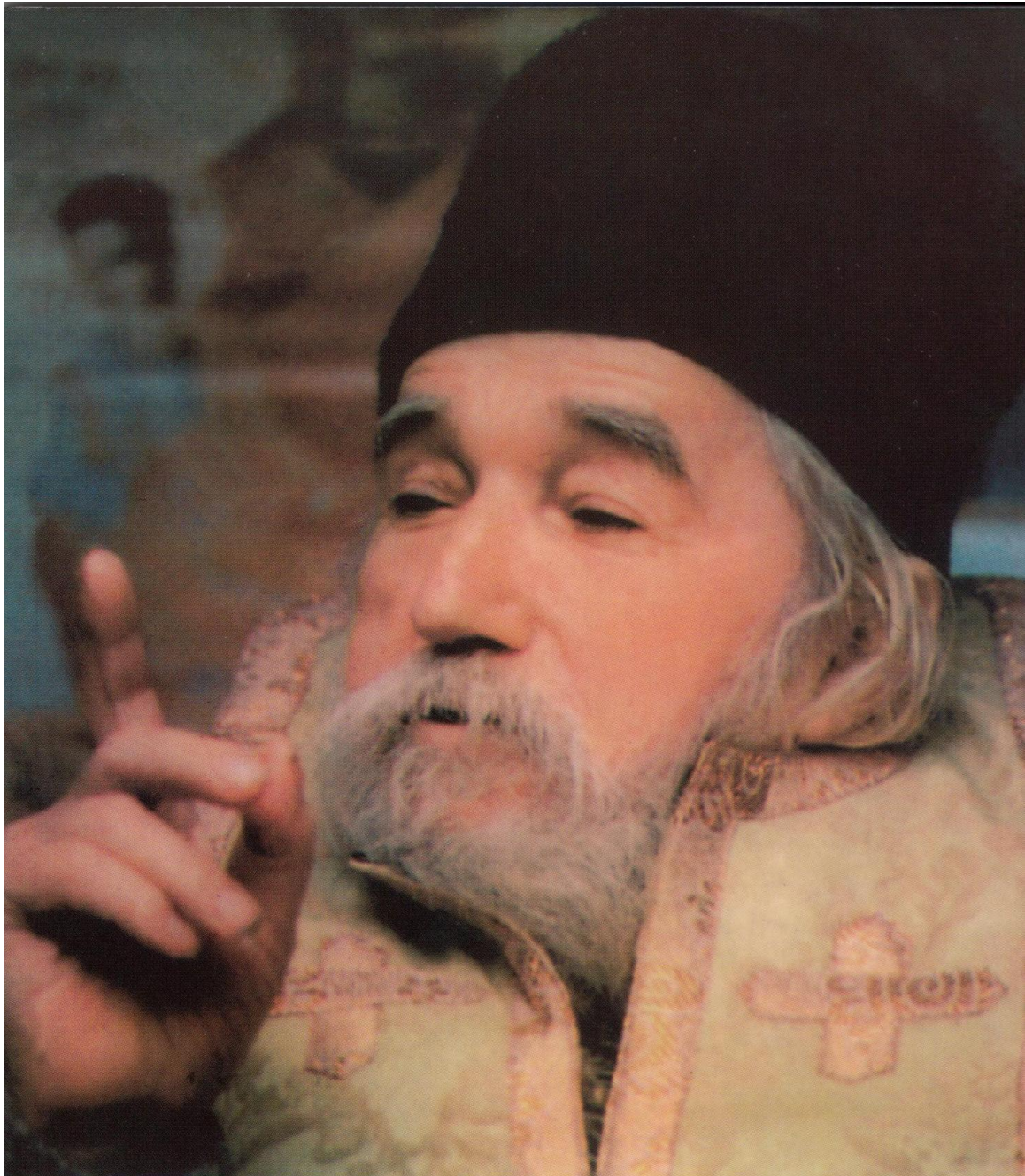
Deci este păcat să credem în visuri și în vedenii, că prin acestea ne amăgesc foarte ușor diavolii și ne aruncă în păcatul cel cumplit al mândriei și al slavei deșarte, când omul se încrede în sine mai mult decât în cuvântul lui Dumnezeu. Cu acest meșteșug ispititor, diavolul a amăgit de mulți creștini și călugări, aruncându-i apoi în prăpastia pierzării. Iar dacă cineva are totuși îndoială de visul sau vedenia sa, să se spovedească la duhovnic și să-i ceară sfatul lui, că prin duhovnic grăiește Dumnezeu.

147. Din câte pricini se înșală oamenii de vedenii și de visuri deșarte?

Din șapte pricini se înșală creștinii de vedenii și visuri, ca și cum ar fi de la Dumnezeu, și anume: din mândrie; din slavă deșartă, care este prima fiică a mândriei; din cauza minții slabe și neiscusite a creștinilor; din cauza râvnei nesocotite a unor creștini, care se roagă și postesc mult ca să aibă vedenii, de care spune Sântul Isaac Sirul: „Cu mare boală bolește cel ce are râvna cea rea” (*Filocalia*, vol. X, Cuv. 58). A cincea pricină a amăgirii prin vedenii și visuri este neascultarea de duhovnici și îndărătnicia unor credincioși, mai ales a celor mândri, din care cauză ușor sunt vânați de diavolul. A șasea pricină vine din cauza vieții de sine ascunse a unora și din nemărturisirea curată a gândurilor la duhovnic. Iar ultima pricină prin care se înșală creștinii cu visuri și vedenii mincinoase este necunoștința de sine și lipsa de citire a Sfintei Scripturi și a Sfinților Părinți.

Despre acestea spune și înțeleptul Sirah, zicând: „Visurile cele rele sunt deșertăciune, ca vrăjile și descântecele, și pe mulți visurile i-au înșelat și au căzut toți cei ce au nădăjduit într-însele” (Sirah 34, 1-7). Cel ce crede lesne în visuri și în vedenii, fără multă cercetare și sfat, să se canonisească la fel cu cei ce merg la vrăji și descântece, adică până la șapte ani să se oprească de la Sfânta Împărtășanie.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 5

CUVÂNT ÎNAINTE

Continuând reeditarea cărților Prea Cuviosului Archimandrit Cleopa Ilie în colecția deja cunoscută – **Ne vorbește Părintele Cleopa** –, cu binecuvântarea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, iată apare și al cincilea volum din această serie.

Acest nou volum conține patru convorbiri duhovnicești cu teme dintre cele mai necesare și actuale pentru toți, precum: căsătoria, datoriile soților și copiilor, despre rugăciune și lacrimi, datoriile preoților, despre moarte, Judecata de apoi etc. Sunt cuvinte de suflet, cu conținut duhovnicesc de mare autoritate morală, mult căutate în rândul credincioșilor noștri.

La vârsta de aur a Părintelui Cleopa, de aproape 85 de ani, ne bucurăm că încă stă înaintea tuturor, ne dă sfaturi de mântuire cu timp și fără timp și spovedește călugări și mireni.

Cărțile Prea Cuvioșiei Sale, scrise fie în liniștea chiliei, după orele de rugăciune, fie în adâncul munților, unde s-a nevoit aproape zece ani, s-au născut ca rod al rugăciunii. Ele sunt simple în limbaj, dar încărcate de învățături, atât din Sfânta Scriptură, cât și de al Sfinții Părinți. Tocmai de aceea sunt atât de gustate și căutate, pentru că hrănesc și adapă sufletul, mângâie și călăuzesc pe iubitorii de Hristos și conving pe cititori că numai credința dreaptă unită cu faptele bune, sub călăuză unui duhovnic iscusit, pot mântui pe cel singur sufletele noastre.

Toate aceste învățături ni se oferă în acest volum ca un buchet de flori duhovnicești, care ne călăuzesc spre Hristos și ne ajută pe calea mântuirii.

Recomandăm această carte cu aceeași iubire sfântă la toți bunii noștri creștini care ne sunt aproape de suflet și se roagă pentru noi.

Archimandrit Ioanichie Bălan

Nașterea Domnului
Anul mântuirii 1996

CONVORBIREA ÎNTÂI

DESPRE CĂSĂTORIE, DATORIILE SOȚILOR ȘI COPIILOR

1. Cum se cuvine să se pregătească tinerii pentru căsătorie?

Cea mai bună pregătire a tinerilor pentru viață și căsătorie este creșterea lor *în frica și certarea Domnului*, precum ne învață pe noi vasul alegerii și gura lui Hristos, marele Apostol Pavel. Mai întâi se cere tinerilor să cunoască pe scurt învățătura de credință ortodoxă. Să stie Crezul pe de rost și alte rugăciuni de nevoie, să aibă duhovnici buni, să citească Sfânta Scriptură și mai ales Noul Testament, catehismul Ortodox și alte cărți de folos sufletesc. De asemenea, sunt datori să trăiască în feciorie până la cununia religioasă și să se silească a lucra după putere toate faptele bune, mai ales rugăciunea, mergerea regulată la biserică, postul, milostenia, viața curată, ascultarea de părinți și spovedania în cele patru posturi.

Iată cum se cuvine să se pregătească orice tânăr pentru a păși în viață și pentru căsătorie. Să ne gândim că nunta este cea mai veche Taină a Bisericii, întemeiată de Dumnezeu încă din rai. Ea stă la temelia familiei, a lumii întregi. Tăria familiei depinde și de respectarea legilor morale ale Bisericii noastre. Tinerii trebuie pregătiți pentru viața de familie încă din copilărie. Preotul, nașul de botez și părinții au în viața tinerilor cel mai mare rol și răspundere.

2. Care sunt regulile canonice ale nunții creștine?

Regulile canonice pe care sunt datori a le împlini tinerii la nunta creștină ortodoxă sunt unsprezece la număr și anume:

a. **Cei doi tineri** care vor să se cunune unul cu altul, **să nu fie între ei nici un fel de rudenie trupească sau duhovnicească**, adică din Sfântul Botez. Cununia între rude este oprită cu desăvârșire de Sfintele Canoane ale Bisericii Ortodoxe.

b. **Părinții celor tineri trebuie să se învoiască** și să se unească **la căsătoria copiilor lor**. Nunțile făcute fără voia părinților nu aduc bucurie copiilor și sunt canonisite de Sfântul Vasile cel Mare în canoanele 38, 40 și 42 ca și desfrânarea, cu trei ani oprire de la Sfânta Împărtășanie, până la împăcarea celor doi tineri cu părinții lor.

c. **Cei doi tineri trebuie să se iubească și să se învoiască a se căsători unul cu altul**; căci de se căsătoresc fără voia lor, la îndemnul părinților sau pentru câștiguri materiale, această nuntă nu va dăinui.

d. **Logodirea celor doi tineri să se facă cu preot, după rânduiala Bisericii**, cu cercetarea canonică cuvenită.

e. **Tinerii logodiți sunt datori să trăiască la părinții lor până la cununia religioasă și să-și păstreze în curățenie fecioria**, că de vor greși mai înainte sunt canonisiți de Biserică ca desfrânați și oprți șapte ani de la Sfânta Împărtășanie.

f. **Mai înainte cu o săptămână** sau două de cununia religioasă **cei doi tineri sunt datori să se spovedească la duhovnicul lor** din copilărie sau la preotul satului, cu post și rugăciuni și, dacă au voie, să se pregătească pentru Sfânta Împărtășanie.

g. **Cununia religioasă se cuvine, după tradiție, a se face dimineața, de obicei Duminică, mai înainte de începerea Sfintei Liturghii**, iar nașii mirilor să fie creștini buni, capabili să învețe și să povățuiască pe calea cea bună pe finii lor.

h. După slujba cununii, **cei doi tineri stau cu cununiile pe cap în mijlocul bisericii**, înconjurați de credincioși **până la sfârșitul slujbei**, iar preotul dă binecuvântarea de Sfânta Liturghie și se roagă împreună cu toți cei de față pentru ajutorul celor încununați. Crezul și Tatăl nostru este dator să le zică mirele.

i. Când preotul zice: „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați”, atunci **cei doi miri se apropie de Sfântul Potir și se împărtășesc cu Trupul și Sângele lui Hristos**, dacă au voie de la duhovnicul lor.

j. **După terminarea Sfintei Liturghii cei doi miri sunt conduși la casa mirelui** de nuntași, după vechea tradiție ortodoxă, unde se așază la masă, mănâncă și se veselesc cu cucernicie și bună rânduială, întru slava lui Dumnezeu, precum se cuvine creștinilor.

k. **Dacă cei doi tineri s-au împărtășit, se cuvine să fie în curățenie până în seara zilei următoare, pentru cinstea Sfințelor Taine.**

Aceasta este regula canonică a celor ce se căsătoresc, rânduită de Sfinții Părinți ai Bisericii Ortodoxe, pe care cei mai mulți creștini o calcă în zilele noastre, spre a lor osândă (După *Hristoitia, Bunul Moral al creștinilor*, cap. 26, de Sfântul Nicodim Aghioritul).

Cei ce împlinesc aceste reguli creștine la căsătorie, primesc binecuvântare de la Dumnezeu și duc viață liniștită în familie și cu bună sporire în toate. Iar cei ce calcă rânduiala Bisericii la căsătorie, duc viață cu multe ispite. **După rânduiala Bisericii nu se fac cununii sâmbătă seara, spre ziua Sfintei Duminici.** Unii fac nuntă cu scop de câștig, spre a dobândi daruri și sume mari de bani, schimbând Taina Nunții rânduită de Dumnezeu în rai, în prilej de desfrânare, de sminteală și de câștig pierzător de suflete, spre a lor osândă. Un alt mare păcat fac tinerii care se cunună la biserică numai de ochii lumii, nu pentru naștere de copii, ci spre plăcere trupească și fac cununie și petrecere în sfintele posturi, când nunțile sunt oprite.

3. Care sunt gradele de rudenie oprite de căsătorie?

Gradele de rudenie sau rudeniile sunt de patru feluri:

I. A. Rudenii de sânge (consângenitate) **în linie dreaptă** care se opresc de la căsătorie la **infinit**. Consângenitatea în linie dreaptă se împarte în două:

a. În linie dreaptă suitoare, adică tată – bunic – străbunic etc;

b. În linie dreaptă coborâtoare, adică tată – fecior – nepot – strănepot etc.

B. Rudenii de sânge în linie colaterală, care se opresc de la căsătorie până la al șaptelea grad, inclusiv. Frații de o mamă sunt de gradul II de rudenie; verii primari sunt de gradul IV de rudenie; verii al doilea sunt de gradul VI de rudenie și nu se pot căsători unii cu alții; verii al treilea sunt în gradul VIII de rudenie și aceștia au voie să se căsătorească între ei. **Frații și verii de tată vitreg sau mamă vitregă, nu se pot căsători** între ei până la gradul VII inclusiv.

În cazuri de nedumerire se cere sfatul și dezlegarea episcopului locului.

II. Rudenii prin încuscrire. Membrii a două familii încuscrite nu se pot căsători până la al treilea grad, inclusiv, după sinodul patriarhal din Constantinopol, din anul 997.

III. Înrudirea spirituală, din botez și cununie, între nași, fini și rudele lor. Căsătoria cu rude spirituale **este oprită până la gradul al treilea**, inclusiv. Nu se pot căsători nașul cu fina, cu mama sau cu fiica finei. Nu se pot căsători finul cu fiica nașului și fiul nașului cu fiica finei.

IV. Înrudirea prin adopțiune (înfiere) **se oprește de la căsătorie până la gradul al treilea**, inclusiv.

În toate cazurile cei doi tineri, dimpreună cu părinții lor, sunt datori să consulte pe preot și să asculte întru totul de rânduiala Bisericii fixată de Sfinții Părinți și păstrată cu atâta sfințenie de înaintașii noștri.

4. În cazuri cu totul speciale, preotul poate singur să ia hotărârea și să dea dezlegare de cununie celor înrudiți?

Pentru cazuri cu totul speciale, excepționale, logodnicii trebuie îndrumați să consulte pe **episcopul locului**, care poate anula logodna sau da cuvenita dezlegare de cununie și rânduiește un anumit canon de pocăință. **Când cei doi tineri sunt rude apropiate**, veri primari, frați primari, cumnați etc, **nici episcopul nu are voie să dezlege nuntă fără de lege**, pe care au oprit-o și au legat-o asemenea nuntă, fără știrea episcopului, să se caterisească”.

De obicei, gradele de rudenie în căsnicie, mai ales cele din încuscrire, cele spirituale și din înfiere, nasc multe probleme preoților și Bisericii și nu puțini tineri se căsătoresc fiind rude, fie din

neștiință, fie din lăcomia de avere, fie din neascultare și necredință din care pricină au mult de suferit în viață.

5. Ce trebuie să facă cei căsătoriți anticanonic cu rude apropiate?

Orice nuntă ce se face **cu rude trupești** sau sufletești apropiate, Biserica lui Hristos n-o recunoaște, ci **o desparte și o canonisește**, după caz, cu oprire de la Sfânta Împărtășanie și pocăință, de la 3 până la 10 și uneori 15 ani, pentru că se face amestecare de sânge, se încalcă legea dumnezeiască și se face sminteală în popor.

6. Câte căsătorii îngăduie Biserica?

Biserica Ortodoxă îngăduie cu pogorământ trei căsătorii, însă în anumite condiții. Sfântul Vasile cel Mare, în canonul 87, spune despre a doua nuntă: „Căsătoria a doua este îngăduită de Biserică numai celor ce au rămas văduvi de tineri din deces și nu au copii”. Iar Sfântul Apostol Pavel, sfătuește la văduvie în castitate, dar cine nu poate, *mai bine să se căsătorească, decât să ardă* (I Cor. 7, 39).

„Căsătoria a doua nu se binecuvintează cu cununie, ci se canonisește doi ani a nu se împărtăși, iar a treia căsătorie, trei ani”, zice Sfântul Nichifor în canonul 2. Dacă cei ce se căsătoresc a doua oară sunt bătrâni, „unii ca aceia mânia pe Dumnezeu, să aibă pocanie trei ani și metanii câte 24 pe zi”, zice *Pravila Bisericescă de la Govora*, cap. 109.

„Cel căsătorit a doua oară nu mai poate fi hirotonit” (Apostolic 17; VI Ecumenic, 3; Sfântul Vasile, 12). Slujba cununiei a doua se face simplă și fără fast, iar preotul nu are voie să ia parte la masa lor (Neocezarea, 7).

Preotul, dacă rămâne văduv, nu are voie să se căsătorească a doua oară. Dacă totuși îndrăznește la a doua căsătorie, pierde preoția și nu mai are voie să săvârșască nimic din cele ale preoției (Sfântul Vasile, 6).

Căsătoria a treia se îngăduie de Biserică „numai de mare nevoie, acelor care nu au copii, până la vârsta de 40 de ani”. Sfântul Vasile zice că „la trigami să se aplice afurisire (oprire de la Sfânta Împărtășanie) cinci ani, fără a-i opri cu totul de la Biserică” (Canon 4).

„Nunta cea dintâi este lege, a doua iertare, iar cea de-a treia este călcare de lege” zice *Îndreptarea Legii* de la Târgoviște, cap. 205. **Căsătoria a patra este oprită cu desăvârșire de Biserică.** Cel vinovat este „afurisit și lipsit de toată slujba Bisericii”, până se desparte de acea persoană și se pocăiește opt ani.

„Dacă o femeie sau bărbat moare și soțul rămas se căsătorește, nu păcătuiește... dar, dacă rămâne văduv (până la moarte), își agonisește mai multă slavă la Dumnezeu” (Păstorul lui Herma).

Iar Sfântul Iustin Martirul și Filosoful, în cartea sa *Apologia*, spune despre a doua căsătorie: „După Dascălul nostru, cei ce s-au căsătorit a doua oară după legea omenească sunt păcătoși, precum și cei ce caută la femeie spre a o pofti. Că nu numai cel ce preacurvește cu fapta este preacurvar, ci și cel ce voiește a preacurvi, fiindcă nu numai faptele, ci și gândurile sunt văzute de Dumnezeu...”.

Iar pe cei ce fac mai multe căsătorii, Sfinții Părinți îi numesc poligami. Deci, după a doua nuntă nu mai este nuntă, ci poligamie. De aceea a zis Domnul samarinencei care păcătuise cu cinci bărbați: *Pe care îl ai, nu-ți este bărbat* (Ioan 4, 18). „Cei ce au trecut peste a doua nuntă, nu merită să fie numiți bărbați și soții”, zice Sfântul Vasile cel Mare, în canonul 4. Tot el spune pentru a treia nuntă (poligamia) și au socotit-o ca pe o poftă dobitocească și străină de vrednicia omului creștin. Nouă ni se pare că acest păcat este mai mare decât curvia...” (Canonul 80).

7. Care este scopul evanghelic al nunții creștine?

Scopul principal al nunții creștine, după porunca lui Dumnezeu (Fac. 1, 28; 2, 16-24) și după învățătura Bisericii Ortodoxe, este unirea prin iubire a celor doi soți în numele Domnului pentru nașterea de copii, prea înmulțirea neamului omenesc. Apoi, ajutorarea soților între ei, pentru ușurarea vieții; înfrânarea trupească și evitarea desfrâului și a imoralității în lume. Toate aceste scopuri să fie

spre preamărirea lui Dumnezeu (*Învățătură de Credință Ortodoxă*, 1992, pag. 401; *Dicționar Teologic*, Pr. I. Bria, 1981, pag. 95-96).

8. Ce păcat săvârșesc cei ce trăiesc fără cununie religioasă și au copii? Ce trebuie să facă ei spre a se mântui?

În afară de cerințele fizice, omul are în plus necesități și datorii superioare, sufletești, și deci are nevoie în căsnicie și de binecuvântarea lui Dumnezeu, adică de cununia religioasă.

Celor ce trăiesc fără cununie nu li se pot primi daruri și pomelnicele de Sfântul Altar și nu pot fi nași, nici la cununie, nici la botez. Ei nu se pot mântui, decât dacă se cunună la biserică, făcând și un canon de câțiva ani oprire de la Sfintele Taine (După *Pravila bisericească* de Arhim. Nicodim Sachelarie).

Sinodul I Ecumenic, în canonul 3, și Sinodul VI Ecumenic, în canonul 5, opresc cu desăvârșire pe clericii de orice grad să aibă vreo femeie îngrijitoare la casele lor, „afară de mamă, soră sau mătușă, sau pe alte persoane care nu pot fi bănuite de legătură de concubinaj... Iar dacă cineva ar călca pe cele hotărâte de noi, să se caterisească. Aceasta să respecte și cei căsătoriți, având grijă de curătenia lor morală”.

Vezi, deci, ce grijă au avut Sfinții Părinți să păstreze viața morală în Biserica lui Hristos și cu câtă tărie au luptat împotriva smintelii și a cumplitului păcat al desfrânării?

9. Cum se cuvine să se aleagă nașii de botez și la cununie și ce datorii au nașii față de finii lor?

Nașii trebuie să se aleagă dintre cei mai buni și mai evlavioși creștini, indiferent de starea lor socială, pentru că nașii sunt povățuitorii duhovnicești ai finilor lor și au mai multe îndatoriri decât părinții cei trupești. Nașii trebuie să fie oameni cumpătați, morali, blânzi, de model în societate. Să cunoască bine credința ortodoxă, Crezul, Sfânta Scriptură, Catehismul Ortodox și să meargă regulat la biserică.

De aceea nu pot fi nași de botez și la cununie creștinii de altă religie (catolici, protestanți, sectanți etc), cei ce trăiesc în concubinaj (necununăți) și în desfrânare, cei ce nu vor să aibă și să crească copii, cei bețivi, divorțați și cu nume rău în societate. Nașii trebuie aleși cu multă grijă și numai cu voia preotului paroh, în fața căruia să se oblige că vor purta grijă să învețe finii lor frica lui Dumnezeu, să-i supravegheze, să-i cheme la biserică, la spovedanie, la săvârșirea faptelor bune, să-i mustre la nevoie, să le dea cărți creștinești de citit, pentru că nașii au mare răspundere, fiind garanții finilor lor înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor.

Nașul se leagă cu finul și cu părinții lui „printr-o rudenie spirituală, care este mai mare decât cea după trup, deoarece el se numește părinte duhovnicesc” după Canonul 53 al Sinodului VI Ecumenic. „Părinții trupești, spune Dionisie Areopagitul, încredințează copilul unui creștin botezat care este un bun educator în cele dumnezeiești, încât copilul va rămâne pentru toată viața sub povățuirea lui, ca la un tată duhovnicesc și garant al vieții lui după Dumnezeu...”. Nașul trebuie să locuiască cât mai aproape de finul său pentru a-l supraveghea și ajuta la învățatura poruncilor lui Dumnezeu.

Iată, pe scurt, cum se aleg **nașii de la botez, de la cununie și călugărie**. Ei trebuie să fie **cei mai buni dintre cei buni, ca cei ce trebuie să dea socoteală în fața lui Dumnezeu pentru fiii lor sufletești**. Putem spune că mulți nași credincioși își mântuiesc sufletele prin finii lor, dacă îi cresc în frica Domnului; dar mai puțini se osândesc prin lenevirea și nepăsarea față de fiii lor sufletești. La rândul lor și finii au datoria să asculte pe nașii și garanții lor sufletești, să-i consulte în toate, să primească sfaturile lor cele bune, să se roage zilnic pentru nașii lor, pentru preoții care i-au botezat, cununat sau călugărit, și să le urmeze modelul duhovnicesc în toată viața.

Nașii de călugărie se aleg de stareț, dintre cei mai buni călugări sau duhovnici ai mănăstirii. Călugării trebuie să aibă nași numai dintre călugări, iar mireni numai dintre mireni. „Nu se cuvine, nici nu este lucru cinstit, nici primit, ca un călugăr sau călugăriță să primească copii după Sfântul

Botez (adică să fie nași la botez), sau să țină cununii la nuntă. Iar de va îndrăzni să facă acest lucru fără de cale, de rușine și fără de lege, să se canonisească cum îi va părea arhiereului.

Iar de va face acesta a doua oară, să se izgonească din Biserica lui Hristos, ca un călcător al dumnezeieștilor pravile” (*Pravila lui Matei Basarab*, cap. 135).

10. În ce condiții Biserica Ortodoxă aprobă divorțul?

După învățătura dată nouă de Dumnezeu, căsătoria este indisolubilă, adică una pe toată viața: *Ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Numai moartea desparte în chip firesc pe cei doi soți.

Totuși, sunt câteva excepții îngăduite de Biserică, care duc la despărțirea soților între ei prin divorț. Iar divorțul este desfacerea căsătoriei pe care o provoacă soții între ei pentru care Biserica nu le poate da nici o binecuvântare sau hotărâre juridică. De aceea, nici nu se prevede vreo slujbă bisericească de divorț. Adevărata legalitate a nunții constă numai în căsătoria întâia. Desfacerea ei legală o face numai moartea dintre soți, sau pe plan mai înalt, moartea ambilor soți, căci după moarte *sunt ca îngerii, necăsătoriți* (Matei 22, 30).

„Cu toate acestea, conducerea bisericească, ținând seama cu scopul moral al căsătoriei, încă din vremea Apostolilor a dat îngăduință văduvei rămasă prin deces de a se recăsători. Deci ca o iconomisire dintre cele două alternative: a văduvei prea superioare, în deplină stăpânire de sine (Luca 2, 36-37) și a desfrâului prea păcătos, i s-a indicat calea de mijloc a căsătoriei celei de a doua” (I Cor. 7, 8-9; I Tim. 5, 3, 6, 14), cum spune așa de clar Arhimandritul Nicodim Sachelarie, în lucrarea sa monumentală *Pravila Bisericească*.

11. Care sunt cauzele canonice ale divorțului?

Motivele canonice ale divorțului sunt:

I. a. **Adulterul** (preacurvia), adică violarea credinței conjugale de către soț sau soție. Acest motiv de divorț se bazează pe Sfânta Evanghelie, adică pe dreptul divin (Matei 19, 9);

b. Pe lângă adulter, soțul poate să divorțeze când i se pun curse care periclitizează viața, îndreptate contra existenței căsătoriei, de către un soț împotriva celuilalt, cum ar fi **refuzul soțului sau soției de a naște copii**. În acest caz partea nevinovată are dreptul să solicite divorțul;

c. Iarăși, **soțul poate divorța când soția se face vinovată de avort** intenționat și prin aceasta împiedică scopul căsătoriei.

d. Când femeia sau bărbatul participă fără voia celuilalt la ospete și petreceri necuviincioase.

e. Pentru soție există motiv de a cere divorț când bărbatul său o acuză public pe nedrept de adulter, când soțul ei o acuză public sau în ascuns, în casă sau în altă parte cu o altă femeie.

II. **Al doilea motiv principal de divorț, după adulter, este căderea unui soț din dreapta credință – apostazie, necredință, sectă** etc (I Cor. 7, 15).

III. **Când unul din soți sau amândoi intră în monahism**, „ca o moarte superioară, față de lumea pusă în slujba păcatului” (Sinodul VI Ecumenic, canonul 12, 48). Însă „cel ce-și lasă (prin divorț neîngăduit) soția sa legitimă și ia pe alta, trebuie să fie canonisit ca un preacurvar, după porunca Domnului (Matei 19, 9), adică să fie oprit până la 15 ani de la Sfânta Împărtășanie”, după Sfântul Vasile cel Mare.

12. Când se consideră încheiat divorțul canonic? Adică în ce moment cei doi soți sunt liberi să se recăsătorească, din punct de vedere canonic?

Divorțul canonic se consideră încheiat când între soți au urmat motivele de divorț arătate de sus (adică: adulterul, lepădarea de credință, intrarea în monahism etc). Trebuie, însă, pe lângă motivele canonice arătate mai sus, să se țină seama și de motivele de divorț hotărâte de legislația civilă.

13. Care sunt efectele divorțului canonic?

Efectele de drept ale divorțului canonic se referă pe de o parte la soții divorțați, iar pe de altă parte la copiii născuți din căsătorie.

Din divorțul canonic desface în orice privință legătura conjugală și pune pe soți în acel raport în care se găseau înainte de căsătorie (după *Dreptul bisericesc oriental* de episcopul Nicodim Milaș, cap. 202).

14. Ce ne învață Sfinții Părinți despre nașterea de copii?

Sfânta și dumnezeiasca Scriptură, precum și Sfinții Părinți, arată că **copiii sunt un dar al lui Dumnezeu** (Fac. 20, 17-18; 25, 21; 29, 33; 30, 6, 17, 22; 33, 5; 48, 8-9; Luca 1, 7). Iar nașterea de copii este o binecuvântare și rânduială dumnezeiască dată de Dumnezeu omului încă din rai, prin porunca: *Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul...* (Fac. 1, 28). Prin nașterea de copii se înnoiește neamul omenesc și se menține viața pe pământ.

Așadar, nașterea de copii este cea mai mare datorie a celor doi soți care se unesc prin căsătorie. **Nașterea de copii formează cea mai mare bucurie și adevărata temelie a familiei**; ea consolidează și desăvârșește căsnicia și este izvor de sănătate. **Fără împlinirea acestei datorii, Taina Nunții se desființează**. Pentru aceea Dumnezeu binecuvintează pe primul om, Adam, și îi face femeie pe Eva, ca să nască copii.

După izgonirea lui Adam din rai, nașterea de copii devine, pe lângă binecuvântare, și canon de ispășire a păcatelor părinților. Nașterea de copii ajută mult la mântuirea părinților, cum spune Sfântul Pavel, că femeia *se va mântui prin nașterea de fii* (I Tim. 2, 15). În Vechiul Testament, cei ce nu aveau copii erau socotiți lepădați de la fața lui Dumnezeu. De aceea se rugau ziua și noaptea să le dăruiască Domnul copii. La fel glăsuiesc și toți Sfinții Părinți. Ei se rugau pentru cei ce nu aveau copii sau nu puteau naște, ca să le dea Dumnezeu copii buni și sănătoși, iar pe cei bolnavi îi vindecau cu rugăciunile lor. Pe cei ce nu voiau să aibe copii îi sfătuiau, cum spune Sfântul Pavel, ca mai bine să nu se căsătorească sau să trăiască în înfrânare (curăție), cu învoirea ambilor soți, decât să-și ucidă copiii.

Mântuitorul aseamănă pe cei ce se căsătoresc numai pentru păcat, sau de ochii lumii, sau pentru avere, cu smochinul blestemat care nu voia să aducă nici o roadă pe pământ. Pentru că nașterea de copii nu este numai o datorie socială, firească, ci este mai întâi o poruncă dumnezeiască, care contribuie foarte mult la mântuirea părinților. **Soții care nu vor să nască copii, care îi avortează sau practică păcatul pazei, sunt pedepsiți de Dumnezeu** cu boli de tot felul, cu necazuri în viață, cu muștrare de conștiință, iar dincolo cu osândă veșnică.

15. Ce trebuie să facă soții ca să aibă copii buni și sănătoși?

Părinții, dacă doresc să aibă copii buni, înțelepți și sănătoși, trebuie ca ei să fie mai întâi buni, credincioși, ascultători de Biserică și plini de frica lui Dumnezeu. Căci copiii sunt de fapt „copii” ale părinților lor. Ce văd și ce aud în casă la părinți, aceea fac. Educația copiilor începe chiar din ziua nunții părinților, adică din clipa zămisliirii.

Pentru a avea copii înțelepți și credincioși, părinții trebuie să se roage mult, să meargă regulat la biserică, să postească sfintele posturi, să se spovedească adesea, să țină curăție în zilele rânduite, să facă milostenie, să fie blânzi, smeriți și plini de dumnezeiasca dragoste pentru toți. Soții sunt datori să se înfrâneze în sărbători și în posturi și să nu facă nici un fel de meșteșug diavolesc spre a nu avea copii. **Cel mai greu păcat al celor căsătoriți este avortul, adică uciderea de copii**. Copiii zămisliți în zilele de sărbători, în posturi, în stare de beție sau după avorturi, de obicei se nasc bolnavi, sunt debili și uneori chiar infirmi. La fel și cei ce practică paza, nu se pot împărtași doi ani cu Sfintele Taine și uneori se îmbolnăvesc cu nervii, ca o pedeapsă a Dreptului Judecător.

După naștere, părinții sunt datori să se ocupe mai mult decât orice de educarea și buna creștere a copiilor. Mai întâi să caute nași credincioși copiilor lor. Apoi să-și ducă regulat copiii la biserică, să-i împărtașască cu Sfintele Taine în fiecare lună, să-i învețe de mici rugăciuni și lucruri bune, să nu-i smintească cu cuvintele și faptele lor, căci sminteala pe care o fac părinții copiilor lor este păcat

greu în fața lui Dumnezeu, cu urmări cumplite în viața copiilor. Cei mai mulți copii ajung răi în viață datorită păcatelor pe care le-au deprins în copilărie de la părinții lor.

De asemenea, copiii trebuie să fie învățați, atât de părinți și nași, cât mai ales de preotul satului, frica de Dumnezeu, dreapta credință, omenia, mila, smerenia, ascultarea și cunoștința Sfintei Scripturi. Trebuie să fie deprinși de mici cu postul, cu rugăciunea regulată, cu spovedania, cu mila față de cei lipsiți și respectul față de toți oamenii. Rugăciunea, citirea cărților bune, ascultarea și respectul față de părinți, frica de Dumnezeu și exemplul personal dat de tata și de mama sunt cele mai sigure căi și mijloace de educare creștină a copiilor.

16. Care sunt principalele datorii ale părinților față de copii, după Sfânta Scriptură?

Prima datorie a părinților față de copii este aceea de a-i iubi (Tit 2, 4). Copiii trebuie să fie născuți din dragoste și din dorința ambilor soți, iar nu din plăcere, din păcat sau din întâmplare. A doua datorie a părinților față de copii este de a-i învăța legea dumnezeiască (Deut. 4, 9-10; 6, 7; 20, 25; Ps. 77, 5-7; Prov. 22, 6; Ef. 6, 4 etc).

Părinții au datoria de a-i învăța pe copii dreapta credință și frica de Dumnezeu (Fac. 18, 19; Ps. 33, 11; Prov. 1, 7). Au datoria de a le povesti copiilor lucrurile cele minunate ale lui Dumnezeu din sfintele cărți (Ieș. 13, 14-15; Isus Navi 4, 6; Ps. 43, 1).

Părinții mai au datoria de a-i învăța pe copii ascultarea și supunerea (Prov. 4, 3-4; I Tim. 3, 4); au datoria de a-i binecuvânta (Fac. 48, 15-16; Evrei 11, 20) de a compătimi pe copiii lor (Ps. 102, 11-13); de a-i îndemna și mângâia (I Tes. 2, 11); de a-i conduce bine (I Tim. 3, 4, 12); de a-i muștra pe copii (I Regi 2, 23-24); de a-i îndrepta și pedepsi la nevoie (Prov. 13, 22; Matei 7, 9-21; Luca 11, 11-13; II Cor. 12, 14; I Tim. 5, 8).

Părinții au datoria de a se ruga pentru copiii lor, pentru înțelepciunea, pentru creșterea lor duhovnicească și pentru mântuirea lor (Fac. 17, 18; IV Regi 29, 19). Au datoria să-i ajute în vreme de ispite (Iov 1, 5) și în caz de boală (II Regi 12, 16); să fie pildă bună fiilor lor (IV Regi 14, 13; 15, 3) și să-i învețe pe copii din tinerețe toate faptele cele bune și dragostea creștină după Sfânta Evanghelie (Prov. 22, 6). Apoi să-i încredințeze unor duhovnici buni.

17. Care sunt datoriile copiilor față de părinții lor, după învățătura Sfintei Scripturi?

Principalele datorii ale copiilor sunt: Să păzească legea lui Dumnezeu (Deut. 30, 2; Prov. 28, 7); să se teamă de Dumnezeu (Deut. 31, 12-13; Ps. 33, 11); să se teamă de părinți și să-i cinstească (Ieș. 20, 12; Lev. 19, 3; Deut. 5, 16; Matei 15, 4; 19, 19; Marcu 7, 10; 10, 19; Luca 18, 20; Ef. 6, 2 etc); să se supună părinților (Prov. 6, 20-21; 7, 1-3; Ef. 6, 1; Col. 3, 20); să asculte învățătura părinților (Prov. 1, 8; 3, 4; 4, 1; 20, 21; 5, 1-2; 6, 20-21 etc.); să îngrijească pe părinții lor (Fac. 45, 9-12; 47, 11-13; I Regi 22, 3-4; I Tim. 5, 4 etc); să cinstească bătrânii (Lev. 19, 32; Prov. 23, 22; I Petru 5, 5). *Copiii ascultători veselesc inima părinților* (Prov. 10, 1-15, 20; 23, 15, 24-25; 27, 11 etc); copiii ascultători vor fi binecuvântați (Ieș. 20, 12; Deut. 5, 16; Ier. 35, 18-19; Prov. 3, 1-4; Ef. 6, 1-2 etc).

Copiii răi, dimpotrivă, nu ascultă de părinții lor (Rom. 1, 30, 2; II Tim. 3, 2); disprețuiesc pe părinții lor (Prov. 15, 5, 20; Iez. 2, 27); înjură pe părinții lor (Prov. 30, 11); sunt pedepsiți de Dumnezeu pentru părinții lor (Prov. 19, 13); pricinuesc întristarea părinților lor (Prov. 10, 1; 17, 21-25); pradă pe tată și alungă pe mamă (Prov. 19, 26); nu cinstesc pe bătrâni (Isaia 3, 5). Sfânta Scriptură vorbește de amenințări anateme și pedepse date de Dumnezeu copiilor care își disprețuiesc părinții lor (Deut. 27, 16; Iez. 22, 7, 15).

Aceleași pedepse vin și asupra copiilor care nu se supun părinților (Deut. 21, 18-21); asupra copiilor care râd de părinții lor (Prov. 30, 17); asupra copiilor care blestemă pe părinți (Ieșire 21, 17; Lev. 20, 9; Prov. 20, 20; Matei 15, 4; Marcu 7, 10); asupra copiilor care bat pe părinții lor (Ieșire 21, 15); asupra copiilor care râd și disprețuiesc pe bătrâni (IV Regi 2, 23-24) și asupra copiilor bețivi și iubitori de plăceri (Deut. 21, 20-21).

Despre toate acestea se vorbește pe larg în *Pravila Bisericească* a Arhimandritului Nicodim Sachelarie, deja citată.

18. Ce ne învață Sfinții Părinți despre suflet? Care este originea sufletului și când se unește cu trupul?

Iată ce ne învață Biserica Ortodoxă: „Plantele și animalele au un duh de viață biologică, necesar vieții lor firești, care nu depășește trebuințele corpului lor, fiind una cu el, căci la creație Domnul a *zis și s-a făcut* așa cum sunt ele și astăzi. Omul însă a fost creat trupește cu o pregătire specială (Fac. 1, 26-30) și i s-a creat special *un suflet viu* (Fac. 2, 7), adică nemuritor, având însușiri speciale, *după chipul* lui Dumnezeu, nu după înfățișare, ci după nemurire, ca cel ce vrea să se perfecționeze prin exercițiul vieții morale libere, conlucrând întru *asemănarea* cu Dumnezeu, prin respectarea legilor Domnului, întru stăpânirea de sine și conducerea fapturii supuse lui, ca un reprezentant al lui Dumnezeu față de cele pământești și ca un delegat al lumii materiale față de Făcătorul, prin viața sa pământească și trupească, în care sintetizează cele materiale ale pământului. Deci el era și este un microcosmos, adică o lume mică (După *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin).

Există trei teorii despre suflet:

a. **A preexistențianismului**, condamnat de Biserică.

b. **A traducianismului** animal, adică teoria prin care se arată să sufletul se transmite în clipa zămislirii de la părinți la fii, ca și la animale, după regulile puse odată de Creator. Nici această teorie nu este aprobată de Biserică.

c. **A creaționismului**, pe care o învață Biserica. Adică sufletul fiecărui om este creat de Dumnezeu în clipa zămislirii. Alte explicații de amănunt nu s-au dat. Se pare că această învățătură, în care să intre și aspectele vieții de ereditate trupească și sufletească, ar putea fi expusă astfel: Sufletul fiecărui om este creat de Dumnezeu, nu din nimicul absolut, ca sufletul lui Adam, ci din realitatea părinților născători, asemenea cu Eva și Adam. Așa se explică mai bine paternitatea dumnezeiască a proprietății ei creaționale, precum și a colaborării părinților pământești binecuvântați în viața și în urmașii lor” (După *Pravila Bisericească* de Arhim. Nicolae Sachelarie, ms.).

„Când stăpânește în noi rațiunea (sufletul), aceasta chinuiește în mod necesar trupul care slujește (ca instrument) în vederea virtuții”, spune Sfântul Maxim Mărturisitorul (*Filocalia*, vol. III, scolii întrebarea 58).

„Trupul este al sufletului, iar nu sufletul al trupului; căci cel mai mic este al celui mai mare, iar nu cel mai mare al celui mai mic. Deci, fiindcă pentru greșala dintâi a răsărit în trup legea păcatului, care este plăcerea simțurilor, iar pentru aceasta s-a hotărât moartea trupului prin osteneli și dureri, rânduită spre desființarea legii păcatului; cel ce știe că moartea s-a ivit din pricina păcatului spre desființarea acestuia, se bucură pururea în sufletul său, când vede cum este desființată legea păcatului din trupul său, prin felurite osteneli și dureri, ca să primească fericita viață viitoare în duh; căci știe că nu poate ajunge la aceea, dacă nu este golită mai înainte din trup, ca dintr-un vas, încă în această viață, legea păcatului, susținută prin afecțiunea voinței față de el” (*Filocalia*, vol. III, ibidem).

Biserica învață că omul este alcătuit din trup și suflet (dihotomism), iar nu din trup, duh și suflet (trihotomism), cum ar crede în aparență (I Tes. 5, 23; Icor. 15, 45; Evrei 4, 12). „În construcția sa trupească – spune Arhimandritul Nicodim Sachelarie în *Pravila Bisericească* –, omul are, ca și animalul, trup și duh de viață biologică, suflet senzitiv, dar acestea nu sunt decât o entitate materială identică cu trupul omenesc. În casa trupului omenesc locuiește sufletul, care este o a doua entitate de sine stătătoare (Matei 10, 28; Luca 12, 4-6; Marcu 14, 34).

Armonia dintre suflet și Dumnezeu o garantează armonia între trup și suflet și, pe temeiul acestei armonii, se desfășoară armonia dintre om și animale, plante și întreaga natură. În condițiile de azi ale păcatului, proporția de armonie fiind desființată, ea se realizează parțial pe întreaga scară a existenței, de la nesimțitoarea piatră și până la vârful scării lui Iacov-Dumnezeu” (Fac. 28, 10-22; Rom. 3, 20-24; Rom. 5, 12-21).

19. În ce constă chipul și asemănarea lui Dumnezeu din om și în ce parte anume sunt așezate?

Sufletul este chipul și asemănarea lui Dumnezeu în om, întrucât are întreită putere, dar o singură fire. Puterile sufletului omenesc sunt acestea trei: simțirea, rațiunea și voința. Cu simțirea, omul se aseamănă lui Dumnezeu-Tatăl; cu rațiunea se aseamănă Fiului; iar cu voința se aseamănă Duhul Sfânt. Și precum în Sfânta Treime, măcar că trei sunt fețele, însă nu sunt trei, ci un singur Dumnezeu, așa și sufletul omenesc, măcar că trei sunt puterile lui sufletești, însă nu sunt trei suflete, ci un suflet.

Deosebirea între chipul și asemănarea lui Dumnezeu din sufletul omenesc, după Sfinții Vasile cel Mare (*Hexaemeron*, Cuvântul 10), Ioan Gură de Aur, Fericitul Ieronim și alții constă în aceea, că chipul lui Dumnezeu se primește de către suflet în vremea zămislirii sale, iar asemănarea lui Dumnezeu din suflet se săvârșește la Sfântul Botez.

Deci, chipul lui Dumnezeu este în rațiune, în voință și simțire, iar asemănarea lui Dumnezeu este în silința omului spre desăvârșire prin lucrarea faptelor bune și împreună lucrarea harului dumnezeiesc. Despre aceasta iată ce spune Sfântul Vasile cel Mare: „Să facem om, zice Dumnezeu, după chipul și asemănarea Noastră. Pe una, adică chipul, prin zidirea lui Dumnezeu o avem; iar pe alta, asemănarea dumnezeiască. Astfel, după chip sunt cuvântător, iar după asemănare sunt creștin... Deci să știm că chipul lui Dumnezeu este și în sufletul omului necredincios, iar asemănarea numai în creștinul îmbunătățit. Și când ar greși de moarte creștinul, atunci numai de asemănarea lui Dumnezeu se lipsește, iar nu și de chip. Și măcar și în munca veșnică de s-ar osândi omul, chipul lui Dumnezeu este același într-însul în veci, iar asemănarea a fi nu poate” (Cuvânt al Sfântului Dimitrie al Rostovului, în *Hronograf*, ed. Mănăstirea Neamț, 1837).

20. De ce avortul este considerat ucidere și este combătut cu atâta tărie de Sfânta Biserică?

Prin avort se înțelege uciderea pruncilor în pânțece prin tot felul de mijloace. Deoarece fătul are suflet viu, creat de Dumnezeu chiar în clipa zămislirii, pentru aceea avortul este combătut de Biserică și de Sfinții Părinți cu atâta tărie; pentru că se ucide viața, se pierde sufletul – atât al celui ucis, cât și a celui care săvârșește uciderea – și calcă porunca lui Dumnezeu, Care zice: *Creșteți și vă înmulțiți* (Fac. 1, 28). Se calcă și porunca a V-a din Decalog, care zice: *Să nu ucizi* (Ieș. 20, 13).

Prin avort se amenință viața de pe pământ, se calcă porunca creației dată de Dumnezeu în rai, se atentează la viața celor mai nevinovate ființe omenești, care sunt copiii, se destramă familia, se îmbolnăvește societatea întreagă și se aduc peste cei vinovați cumplite pedepse dumnezeiești, atât în viață, cât și după moarte. Apoi, sufletele copiilor avortați, nefiind botezați, nu pot intra în împărăția lui Dumnezeu, ci așteaptă ziua cea înfricoșată a Judecății, când singuri vor acuza pe părinții care i-au ucis în fața Dreptului Judecător Iisus Hristos.

Iată pentru ce avortul este crimă, adică ucidere de om și trebuie combătut cu toată tăria de Biserică și de păstorii ei.

21. Ce canon rânduiesc Sfinții Părinți pentru femeile care fac avort sau îndeamnă și ajută pe altele să facă acest cumplit păcat?

Femeile care își avortează copiii, indiferent prin ce mijloace, se numesc ucigașe de copii, iar nu mame, și primesc pedepse grele încă din viața aceasta. Iată ce spun și canoanele Sfinților Părinți în legătură cu păcatul uciderii de prunci: „Femeile care păcătuiesc și își omoară fătul în pânțece, forțându-se să facă ucideri, să fie oprite, după hotărârea dată mai înainte, ca să se împărtășască până la ieșirea din viață. Dar precedând cu iubire de oameni, după cum am aflat, hotărâm ca să fie oprite vreme de zece ani după treptele canonisirilor hotărâte” (Ancira, 21).

„Femeile care dau buruieni otrăvitoare și pierzătoare, precum și cele ce primesc otrăvurile omorâtoare de prunci, să se supună canonului de 20 de ani al ucigașului” (Sin. VI Ecumenic, 91; Sfântul Vasile cel Mare, 56). „Femeia care bea ierburi ca să-și piardă rodul trupului și să nu nască coconi, aceea să aibă pocanie cinci ani și mătăanii câte trei sute pe zi. Iar de va face și bărbatul așa,

mai rău este. Nici Biserica să nu-i primească prescura lui, nici prinosul lui, de nu se va pocăi” (*Pravila Bisericească*, Govora, 20).

„Femeia de va zămisli și va bea ceva ca să se lepede începerea dintr-înșă, să se pocăiască opt ani și mătăanii 367 zilnic; iar de i se va întâmpla ei a muri să nu se îngroape în cimitir” (Ibidem, 115; *Îndreptarea Legii* cap. 364). „Femeia care a pierdut pruncul fără voie, un an se canonisește” (Sfântul Ioan Postnicul, can. 22). „Femeia care a născut pe cale și nu a purtat grijă de prunc, să fie supusă vinovăției ucigașului” (Sfântul Vasile, 33).

22. Unde se află sufletele copiilor avortați și care va fi soarta lor la judecata de apoi?

Copiii care mor nebotezați, din motive independente de voința părinților sau a preoților, se pot considera părtași la botezul dorinței, ca și dreptii Vechiului Testament, sau prin analogie cu vindecările făcute de Iisus Hristos la rugăciunile părinților sau ale prietenilor. Căci Dumnezeu nu pedepsește pe cel nevinovat, ci dimpotrivă, căci El a creat pe om spre fericire. Totuși, părinții copiilor se vor spovedi li se va rândui canon potrivit cu grijă sau cu nepăsarea lor. Adică să boteze sau să crească un copil sărac, să viziteze un loc sfânt, să facă milostenie, să facă metanii, să țină post etc. Iată ce spune Sfântul Chiril al Ierusalimului în Cateheza a III-a, cap. 10:

„Dacă cineva nu primește botezul, nu se mântuiește, afară numai de mucenici care primesc Împărtășania și fără de apă (botez). Mântuitorul, când a mântuit lumea prin Cruce și când I s-a împuns coasta, a slobozit sânge și apă, ca să se boteze cu sângele Lui cei care se botează în timpul persecuțiilor. Mântuitorul numește mucenicia botez, căci zice: *Puteți să beți paharul pe care îl beau Eu și să vă botezați cu botezul cu care Mă botez Eu?*” (Marcu 10, 38). „Mucenicii și-au făcut mărturisirea de credință, făcându-se privesc lumii, îngerilor și oamenilor” (I Cor. 4, 14).

Sinodul VI Ecumenic, în canonul 83, spune: „Cei morți nu pot fi botezați, după cum nu pot fi nici împărtășiți”. Deci, copiii avortați, născuți fără de vreme, pierduți fără voie, sau care mor îndată la naștere, fără a primi botezul, nu pot fi botezați nicidecum după moarte, pentru că nu mai sunt vii. Nu pot fi pomeniți nici la biserică, pentru că nu sunt botezați și nu au nume. Ei nu sunt membrii Bisericii lui Hristos. Pentru cei uciși de părinți cu voia lor, întreaga răspundere rămâne asupra părinților.

În *Pravila Bisericească* a Arhimandritului Nicodim Sachelarie, cap. 232, citim următoarele despre acest lucru: „Pentru copiii avortați cei care mor nebotezați nu se află nicăieri învățătură (nici în Sfânta Scriptură, nici la Sfinții Părinți), fiindcă viața oamenilor, atât a celor maturi, cât și a copiilor necreștini, este în mâna Făcătorului lor, Care nu poate fi obligat să descopere toată iconomia providenței Sale muncitorilor, dornici să cunoască și ceea ce nu le este de folos. Chemarea glasului Său răsună mereu în lume și cei ce aud, au datoria să răspundă, numai în măsura de ei înțeleasă și pentru ei dată. De bună seamă că Dumnezeu nu pedepsește cu cei ce nu-i cunosc legile, mai ales pe copiii care mor nebotezați. Ba, dimpotrivă, El a creat pe om spre fericirea și, deci, copiii care n-au putut folosi libera lor voință și putere, în virtutea scopului pentru care omul a fost creat, El îi fericește pentru existența lor, așa cum și ei Îl laudă pentru aceeași existență nevinovată și frumoasă creațiune naturală. Astfel, ei sunt rânduiți la fericirea naturală a existenței, dar nu la cea a răsplătirii după merite, întrucât nu au fapte virtuozitate.

Fericirea naturală o dă Dumnezeu direct și necesar, fără a mai fi nevoie de efortul omului, nici nu mai este nevoie a se vorbi de ea între oameni, ci, revelația ne arată numai pe acea fericire la care și omul contribuie” (II Cor. 12, 4; Apoc. 21, 22).

Pravila lui Matei Basarab, în capitolul 153, spune despre copiii nebotezați: „Iar câți coconi ai creștinilor mor nebotezați, așijderea și ai păgânilor, aceia nu merg nici în împărăția cerurilor, nici în muncă, ci numai la loc luminos”. „Iar când se botează, se deschid cerurile pe care le închisese Adam pentru neascultare și au fost tot închise, până când a venit Domnul nostru Iisus Hristos și a dat darul Sfântului Botez în lume” (Ibidem, 154).

23. Cum se poate combate acest cumplit păcat al uciderii de fii, care bântuie astăzi în toată lumea?

Cred că această datorie, de a învăța pe oameni să nu-și ucidă copiii, este mai mult a preoților și a păstorilor de suflete. Ei trebuie să arate credincioșilor, cu dovezi din Sfânta Scriptură, din învățăturile Sfinților Părinți și din dumnezeieștile Canoane, cât de greu este păcatul uciderii și cât de mare pedeapsă primește ucigașul de la Dumnezeu.

Adam și Eva, după ce au fost scoși din raiul pământesc pentru păcatul neascultării de Dumnezeu, s-au însoțit și născând Eva primul copil, anume Cain, a zis lui Adam: *Am dobândit om prin ajutorul lui Dumnezeu* (Fac. 4, 1). Deci, nașterea de prunci, de orice gen, se face *prin ajutorul lui Dumnezeu*, fie că este bun creștin, fie că este păgân, și fiecare nou-născut are în sine, afară de trupul pământesc, și scânteia dumnezeirii, adică sufletul nemuritor. Căci spune Sfânta Scriptură: *Domnul Dumnezeu a făcut om din țărâna pământului și a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut omul suflet viu* (Fac. 2, 7). Suflet viu, adică nemuritor.

Astfel, la zămislirea fiecărui prunc în pântecele maicii sale, Dumnezeu pune încă de la început suflet nemuritor în fiecare om. De aceea și proorocul David, insuflat de Duhul Sfânt, zice: *Că Tu ai zidit răunchii mei, sprijinitu-m-ai din pântecele maicii mele... Minunate-s lucrurile Tale, Doamne și sufletul meu le cunoaște foarte...* (Ps. 138, 13-16). Sufletul pruncului se zămislește în pântecele maicii sale numai prin lucrarea Domnului și chiar și zilele lui îi sunt socotite de Dumnezeu cât să trăiască pe pământ, încă înainte de a se zămisli.

Deci, să înțeleagă femeile care își ucid copiii, că sunt ucigașe ale zidirii lui Dumnezeu și vinovate de gheena focului. Căci dacă numai a urî pe cineva se socotește ucidere de oameni, după cuvântul lui Hristos, Care zice: *Cel ce urăște pe fratele său, ucigaș de oameni este* (I Ioan 3, 15) – și *orice ucigaș de oameni nu are viață veșnică* –, oare ce urgie a lui Dumnezeu va ajunge pe acea mamă care-și ucide propriul său copil, chiar de ar fi el zămislit, prin puterea lui Dumnezeu, numai de o clipă?

Deci, să știe orice femeie care și-a ucis copiii, ori în ce chip, că nu va scăpa de pedeapsa lui Dumnezeu. Să nu spună că era zămislit numai de o zi sau de un ceas, că Dumnezeu nu caută la timp, ci la intentia gândului. Dacă cineva ar semăna în țarina sa grâu, porumb sau altceva și altul, venind, ar distruge semănătura sa, apoi nu l-ar da în judecată și nu i-ar cere despăgubire? Dar Dumnezeu va lăsa nepedepsiți pe cei ce distrug sămânța și țarina unde se zămislesc prunci? Să-și aducă aminte femeile ucigașe de copii, de Cain, care a făcut o singură ucidere și s-a pedepsit încă din viață cu șapte feluri de pedepse. Întâi a fost blestemat de Dumnezeu să trăiască pe pământ. A doua pedeapsă, să lucreze pământul. A treia, că nu-i dădea lui pământul țaria și roadele sale. A patra pedeapsă i-a fost suspinarea. A cincea, tremurarea. A șasea pedeapsă a lui Cain, era semnul ce i l-a pus Dumnezeu ca să nu-l ucidă nimeni din cei ce îl vor afla pe el (Fac. 4, 9-14).

Deci, cum vor scăpa de pedepsele vremelnice și veșnice acele mame care își ucid copiii lor? Care dintre fiarele pământului și-au ucis cândva puii lor? Și cum se va arăta înaintea lui Dumnezeu femeia ucigașă de prunci, fiind mai rea decât toate fiarele pământului? Aceleași pedepse vor primi și acei soți care se păzesc prin diferite mijloace de a nu naște copii, deoarece intenția lor este aceeași, de a omorî pruncii și de a opri zămislirea zidirii lui Dumnezeu.

24. Sfânta Biserică ar putea accepta o reglementare a nașterilor din motive sociale ca: foamete, boli, lipsă etc.?

Biserica lui Hristos nu poate niciodată aproba uciderea de prunci (avortul, paza etc.) pentru nici un motiv. Mântuitorul ne-a spus că sufletul omului este mai scump decât orice pe lume (Matei 16, 26; Marcu 8, 36-37). Apoi, cum să aprobe Biserica în vreun fel pierzarea sufletelor omenești? Cine ar putea răscumpăra atâtea suflete care se pierd prin ucidere, necreștinate și neluminate prin Sfântul Botez, singurul care poate ierta păcatul strămoșesc și cele personale?

Cum ar putea aproba vreo Biserică creștină să se omoare sufletele copiilor, mai ales neavând Sfântul Botez? Căci știm că tot omul *este zămislit în păcate* și numai prin Botez se unește cu Hristos

și devine fiu al Bisericii (Ps. 50, 5; 57, 3; Iov 15, 14; 25, 4; Isaia 4, 8; Ioan 3, 6) Deci, cine va avea îndrăzneală din cei ce conduc Biserica lui Hristos, să aprobe oarecare pogorământ femeilor creștine pentru uciderea pruncilor? Cine ar îngădui această fărădelege, să aprobe uciderea pruncilor, fiind sub păcatul strămoșesc și fără lumina Sfântului Botez?

Eu cred că această fărădelege nu va aproba-o Biserica lui Hristos niciodată, aducându-și aminte de cuvintele Domnului Care zice: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* (Matei 16, 26).

Dumnezeu este Tatăl sufletelor noastre (Num. 27, 16; Evrei 12, 9; Matei 6, 9). Apoi, cine va îndrăzni să dea voie a se pierde un suflet care este creat de Tatăl nostru cel din ceruri? El a creat sufletul nostru și l-a înzestrat cu nemurire. Deci cum ar fi posibil să aprobe Biserica lui Dumnezeu să se omoare sufletele cele înzestrate cu nemurire de Creatorul lor, neavând dumnezeiescul Botez, care este semnul curățirii păcatelor și al renașterii prin apă și Duh? (Ioan 3, 3-5; Rom. 6, 3; Ef. 5, 26; Tit 3, 5).

Sau care din fețele bisericești va îndrăzni să aprobe în vreun fel uciderea pruncilor din motive sociale? Oare nu ne spune nouă Mântuitorul: *Nu vă îngrijiți pentru viața voastră ce veți îmbrăca. Au nu este viața mai mare decât hrana și trupul decât îmbrăcămintea? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare și Tatăl vostru cel ceresc le hrănește pe ele. Oare nu sunteți voi mai de preț decât ele? Și cine din voi, grijindu-se, poate să adauge staturii sale un cot?*

Luați seama la crinii câmpului care cresc; nu se ostenesc, nici nu torc; și vă spun vouă că nici Solomon în toată mărirea lui nu s-a îmbrăcat ca unul din aceștia. Iar dacă pe iarba câmpului, care astăzi este și mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu așa o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puțin credincioșilor? Deci nu purtați grijă, zicând: ce vom mânca, ce vom bea sau cu ce ne vom îmbrăca? Că toate acestea pângării le caută (Matei 6, 25-31).

Iar dacă și de boli se tem femeile care nasc, spre a nu se îmbolnăvi, atunci să ducă viață de înfrânare, de curăție și de post; căci după mărturia Sfântului Vasile cel Mare, cele mai multe boli vin asupra omului din cauza neînfrânării și a necumpătării de la cele vătămătoare.

Auzi ce zice el: „Nu pricinui trupului boală și slăbiciune, că nu-mi spui mie pricinile, ci Celui ce le știe. Spune-mi, a posti nu poți? Dar a te sătura în toată viața și a-ți sfărâma trupul cu greutatea bucatelor, poți? Au nu știi că postul este maica sănătății?” (*Hexaimeron*, Cuvântul 1). Și iarăși adaugă Sfântul Vasile: „N-a fost în rai vin, nici junghiere de dobitoace”. După potop însă a zis Dumnezeu omului: *Mâncați toate ca pe niște verdețuri de iarbă* (Fac. 9, 3).

Apoi, arătând vechimea postului, zice Sfântul Vasile: „Vino, călătorește în istorie și cearcă începutul postului, că este de o vârstă cu omenirea. Tot lucrul care întrece cu vechimea este vrednic de cinstit. Cucernicește-te dar, omule, de căruntețile postului, că postul în rai s-a legiuit. Cea dintâi poruncă pe care a luat-o Adam a fost aceea, *ca din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mâncați*” (Fac. 2, 17). Și iarăși zice: „Fiindcă nu am postit, am căzut din rai. Să postim dar, ca la el să ne întoarcem”. Și iarăși: „Cărora le-au căzut oasele în pustie? Au nu acelora ce căutau mâncare de carne?” Și în alt loc zice: „Bucatele cele grase și bucatele cele multe, neputând a le mistui stomacul, multe boli au adus în lume; iar postului și înfrânării pururea îi urmează sănătatea”. Și iarăși: „Evreii, până când se îndestulau cu mană, și cu apa cea din piatră, pe egipteni îi biruiau, prin mare călătoreau și nu erau în semințiile lor bolnavi (Ieș. 16, 3; Ps. 104, 36). Iar după ce și-au adus aminte de căldările cele cu cărnuri și s-au întors cu poftele la Egipt, au căzut din pământul făgăduinței” (*Hexaimeron*, Cuvântul 1, Despre Post).

Am adus aici puține mărturii pentru cei ce pricinuiesc motive de boli și pentru aceasta li se pare că ar avea dreptul să îngăduiască cuiva să piardă și să omoare pruncii, punând pricină boala. Boala, însă, o trimite Dumnezeu ca o pedeapsă pentru păcate (Num. 11, 33; Lev. 26, 16; Deut. 28, 15; 22, 59; II Regi 7, 14; Iov 33, 19-23; Ps. 105, 17-18; I Cor. 11, 30 etc).

Deci dacă vreo femeie este bolnavă, nu la ucidere de prunci să-și găsească scăpare de pedeapsa lui Dumnezeu. Ci, să se roage lui Dumnezeu cu umilință, cu post și cu durere în inimă, căci

la El este puterea și îndurarea de vindecare a celor bolnavi. Rugăciunea, postul și înfrânarea întru curăție a celor căsătoriți și bolnavi, acestea sunt leacul lor, iar nu uciderea de prunci nevinovați.

25. Care sunt urmările cele mai mari ale avortului asupra trupului și sufletului?

Femeile care fac avort se îmbolnăvesc deseori de boli grele, nevindecabile, îmbătrânesc înainte de vreme, suferă mai ales de nervi, nasc copii bolnavi și infirmi, nu se înțeleg cu bărbații lor, au muștrări de conștiință până la moarte, nu se pot împărtăși cu Sfintele Taine, după Canoane, până la moarte, sau cel puțin timp de zece ani, dacă se pocăiesc și primesc canonul rânduit de duhovniciei lor. Iar dacă nu, le așteaptă canonul cel veșnic în muncile iadului, de care să ne ferească pe toți Bunul nostru Mântuitor.

26. Ce trebuie să facă o mamă însărcinată, dacă soțul o silește la avort? Dar dacă este greu bolnavă și are mulți copii?

Sfântul Apostol Pavel zice așa: *Femeie, supuneți-vă bărbaților voștri, precum se cuvine, întru Domnul* (Col. 3, 18). Aici trebuie să înțelegem că nu întru toate se cuvine femeii să se supună bărbatului, ci numai la cele ce se cuvin în Domnul. Poate bărbatul să o îndemne și la lucruri fără de lege, la furat, la beție, la ură, la ceartă, la desfrânare, la ucidere, la secte, la necredință etc. La acestea nu se cuvine a se supune bărbatului, măcar și moarte de ar răbda de la el. Că nu se cade a iubi și asculta pe bărbat mai mult decât legea lui Dumnezeu.

Iată ce zice Sfântul Nicodim Aghioritul la cuvintele de mai sus ale marelui Apostol Pavel: „O, cititorule, cum a zis Pavel să se supună femeile bărbaților lor? *Cum se cuvine, întru Domnul!* Adică la cele ce se cuvine și sunt legiuite și la cele după Dumnezeu. Căci de ar cere bărbații să-i asculte femeile lor la cele necuvioase și nelegiuite, la lucruri afară de fire și la necredință sau la călcarea poruncilor lui Dumnezeu, întru acestea, zic, nicidecum să nu se supună femeile și să facă voia lor cea rea. Pentru că atunci, împreună cu bărbații lor, se vor osândi în munca iadului!” (Subînsemnare la *Tâlcuirea Epistolei către Corinteni*, de Fericitul Teofilact al Bulgariei, București, 1904).

Deci rămâne clar că femeia nu trebuie în nici un caz să se supună bărbatului ei, când acela o îndeamnă sau o silește la avort, adică la ucidere de prunci. Iar dacă femeia este bolnavă și din acest motiv vrea să-și piardă copiii, niciodată o pricină ca aceasta nu o va scăpa pe ea de osânda cea veșnică, de-și va ucide pruncii ei. Dimpotrivă, femeia creștină și credincioasă, mai înainte de naștere este datoare să se spovedească la duhovnicul ei, să se împărtășească cu Trupul și Sânțere lui Hristos, chiar dacă are vreun canon de făcut și, astfel, să se pregătească de moarte. Tocmai de aceea Sfânta Biserică dă voie femeilor înainte de naștere să se împărtășească, chiar de ar fi oprite de mulți ani, căci Biserica lui Hristos are în vedere durerile nașterii și primejdiile morții pentru mamele care nasc.

O adevărată mamă creștină trebuie să fie gata întotdeauna de jertfă totală la naștere, adică de moarte. Prin durerile nașterii, femeia câștigă mântuirea sufletului ei, după cuvântul Sfântului Pavel, care zice: *Dar se va mântui (femeia) prin naștere de fii, dacă stăruie cu deplină înțelepciune, în credință, în iubire și în sfințenie* (I Tim. 2, 15). Durerile nașterii s-au dat de Dumnezeu femeii, ca un canon pentru greșeala ei cea dintâi, după cuvântul Domnului, Care zice: *Înmulțind, voi înmulți necazurile tale și suspinul tău va fi întoarcerea ta și el te va stăpâni* (Fac. 3, 16).

Așadar, să înțeleagă femeile cele înțelepte și credincioase și să primească canonul cel dat lor de Preabunul Dumnezeu cu toată bucuria și mulțumirea, că este spre iertarea păcatelor și spre mântuirea sufletelor lor. Iar dacă vreuna din ele va muri în chinurile nașterii, pe altarul jertfei, și va avea dreapta credință, aceea se va mântui, cum spune Sfântul Pavel, și cu muceniciei se va socoti. Căci Biserica lui Hristos nu acceptă nici un motiv pentru uciderea de copii, adică, sărăcie, primejdie, copii mulți, bărbați răi etc. Toți creștinii sunt datori să se jertfească până la moarte, acolo unde i-a rânduit Dumnezeu să trăiască.

27. Ce ne spuneți despre înfrânare, în general?

Înfrânarea statornică este temelia moralei creștine; dar nu orice înfrânare, ci numai aceea închinată Domnului și împlinită cu înțelepciune, după dreptatea legii lui Dumnezeu. Toată făptura este bună și vrednică să fie folosită de om. Dar nu toți oamenii sunt făcuți pentru toate lucrurile din lume. *Toate îmi sunt slobode, dar nu toate îmi sunt de folos* (I Cor. 10, 23). De aceea, creștinul care se folosește de lumea aceasta trebuie să fie ca și cum nu s-ar folosi de ea, *căci chipul lumii acesteia trece* (I Cor. 7, 31; I Tim. 4, 4; Tit 1, 15). Îndeosebi clericii, ca și apostolii de odinioară, trebuie să fie tuturor pildă de înfrânare (Sin. VI Ecumenic 12, 13, 18, 30), spre slava lui Dumnezeu, spre folosul aproapelui și spre mântuirea lor (Fapte 20, 34-35; I Cor. 9, 12 și 27; Tit 1, 7; 2, 6; I Petru 1, 6 și 13).

Bătrânii și bolnavii, care și-au istovit trupul cu înfrânarea în tinerețe, pot să-și ușureze întreținerea cu hrană mai bună, fiindcă înfrânarea recomandată de Biserică nu omoară oameni, ci păcate. Deci, acolo unde păcatul a slăbit și înfrânarea se îndulcește, că hrana bună se socotește ca doctorie folosită în numele Domnului (Rom. 16, 3-6).

Cei scrupuloși și neînțelegători în iconomia înfrânării, trebuie să se supună sfaturilor duhovnicilor. Cei hrăniți cu duhul slavei deșarte care nu ascultă și altfel se istovesc cu postul spre a lor pagubă trupească și sufletească, trebuie să știe că singuri se omoară pe ei înșiși și vor da seamă înaintea Domnului că nu au mers pe calea cea împărătească a Sfintei Biserici, fiind neascultători (Tit 1, 16; Rom. 14, 14). Înfrânarea trebuie respectată, atât de clerici și monahi, cât și de mireni, respectându-se învățăturile Sfinților Părinți, tradiția Bisericii și sfaturile duhovnicului.

28. Care este rânduiala de înfrânare (curăție) și trăire conjugală a soților?

Biserica nu a fixat soților un program de conviețuire, căci nu poate intra în amănuntele zilnice. Ci, a lăsat totul la știința lor și la posibilitatea de a se economisi unul pe altul, potrivit cu natura, cu mijloacele și cu idealul fiecăruia. În general, soții au datoria de a se ajuta unul pe altul, atât la bine cât și la necaz, și mai ales la boală și în greutățile vieții în general. Credincioșia unuia față de altul trebuie să fie sfântă; copiii să fie bine crescuți, gospodăria bine chibzuită și demnitatea morală și socială cu grijă păstrată, cum zice și Sfântul Apostol Pavel: *Căsătoria să fie cinstită întru toate și patul nespurcat, iar pe desfrânați și pe preadesfrânați îi va judeca Dumnezeu* (Evrei 13, 4).

Un Părinte bisericesc zice: „Cei ce sunt legați prin căsătorie, trebuie să-și fie lor judecători, fiindcă au auzit pe Pavel care scrie că este lucru cuviincios a se depărta unul de altul pentru un timp, prin consimțământ, pentru ca să stăruiască în rugăciune și apoi iar să se apropie” (I Cor. 7, 4; Sfântul Dionisie, 3).

Celor căsătoriți legal le zice același Sfânt Apostol: *Să nu vă lipsiți unul de altul decât numai prin înțelegere, pe un anumit timp, ca să vă îndeletniciți cu rugăciunea și apoi iar să vă împreunați ca să nu vă ispitească pe voi satana pentru neînfrânarea voastră. Și aceasta o zic după sfat, iar nu din poruncă* (I Cor. 7, 5-6). „**Însă este de trebuință a se feri de împreunare sâmbăta și Duminica și în zilele de post, pentru că în aceste zile se aduce Domnului jertfa cea duhovnicească**” (Timotei, canonul 13). „Nu s-a oprit bărbatul și femeia de la împreunare trupească, decât numai când vor a se pregăti pentru rugăciune și Sfânta Împărtășanie” (Pravila Mare, 170).

Sfântul Simeon al Tesalonicului învață pe cei căsătoriți: „Trebuie să știm că cei ce se însoțesc prin nuntă s-au legat de la Dumnezeu și sunt curați cu chemarea Celui curat. Deci, trebuie să păzească unul față de altul nunta neîntinată și să viețuiască în pace și evlavie. Cei ce s-au unit de la Dumnezeu cu cinste, curăție și dragoste, să păzească însoțirea într-un cuget, cu pace, ca un mare dar, pentru că vor răspunde înaintea Domnului, alături de celelalte îndatoriri dumnezeiești, îngrijindu-se nu numai de trup, ci și de sufletul lor. Căci numai așa Dumnezeu va fi cu ei. Să-și crească copiii cu frică de Dumnezeu (Ef. 6, 4), să facă milostenie și să se mântuiască” (Sf. Simeon Tesalonicianul, op. cit., cap. 262).

Pravila Mare a lui Matei Basarab, cap. 170, spune următoarele despre curățenia trupească a celor doi soți: „Bărbatul și femeia să nu se afle în pofta trupului, nici sâmbăta, nici Duminica, că în aceste zile mai mult se face dumnezeiasca Liturghie. Însă sâmbăta pentru sufletele celor morți, iar

Duminica pentru Învierea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Însă aceasta să fie cu înțelegerea amândurora, adică să fie cu voia bărbatului și a femeii”.

Iar Molitfelnicul mare, numit *Trebnic*, pagina 519, spune despre înfrânarea trupească a soților: „În cele patru posturi, precum și miercuria și vinerea este bine ca soții să se înfrâneze de la împreunarea trupească, ca semn că iubim pe Dumnezeu”.

Așadar, zilele de înfrânare trupească ale soților sunt cele patru posturi, miercuria, vinerea, sâmbăta, Duminica și toate zilele de post și sărbătorile de peste an. Soții trebuie să aibă două zile de curăție înainte să meargă la biserică, iar când vor să se împărtășască, în afară de cele patru posturi, să țină cel puțin o săptămână de curăție înainte de a primi Preacuratele Taine și trei zile după Sfânta Împărtășanie.

29. Cum trebuie combătut păcatul cel urât al desfrânării din rândul credincioșilor noștri?

Preoții, păstorii de suflete și Biserica, în general, trebuie să facă permanent efort de a îngrădi, micșora și stârpi acest preaurât și blestemat păcat al desfrâului, de orice fel ar fi el, care stăpânește atât de mult lumea de astăzi, care macină sănătatea trupului, dezbină familia, îmbolnăvește copiii, smintește pe cei din jur, mânie atât de mult pe Dumnezeu, desparte pe creștini de Preacuratele Taine și aruncă cele mai multe suflete ale credincioșilor în focul gheenei.

În predicile lor și în scaunul de spovedanie preoții să spună adesea celor vinovați, cât de cumplit a pedepsit Dumnezeu pe desfrânați și preadesfrânați (adulteri), pe sodomiteni, pe gomoreni și pe cei ce urmează păcatul lui Onan. Să le amintească credincioșilor că Însuși Dumnezeu a oprit preacurvia în cele zece porunci, zicând: *Să nu preacurvești* (Deut. 20, 14). Și iarăși zice: *Cu femeia aproapelui tău să nu te culci, ca să-ți verși sămânța și să te spurci cu ea* (Lev. 18, 20).

Iar despre păcatul cel preaurât al sodomiților, spune Dumnezeu: *Cu nici un dobitoc să nu te culci, ca să-ți verși sămânța și să te spurci cu el; nici femeia să nu stea la dobitoc, ca să se întineze cu el; aceasta-i urâciune. Să nu te culci cu bărbat, ca cu femeie, că aceasta spurcăciune este...*

Să nu vă întinați cu nimic din aceasta, că, cu toate acestea s-au întinat păgânii, pe care Eu îi izgonesc dinaintea feței voastre. Că s-au întinat și am privit la nelegiuirile lor și a lepădat pământul pe cei ce trăiau pe el. Iar voi să păziți poruncile Mele și toate legile Mele și să nu faceți toate ticăloșiile acestea. Ca nu cumva să vă lepede și pe voi pământul, când îl veți întina, cum a aruncat el de la sine pe popoarele care au fost înainte de voi. Că tot cel ce va face ticăloșiile acestea, sufletul care va face aceasta se va stârpi din poporul său (Lev. 18, 22-30).

Să le aducă aminte preotul celor vinovați și cuvintele Sfântului Apostol Pavel, care zice: *Pe desfrânați și pe preadesfrânați (adulteri) îi va judeca Dumnezeu* (Col. 3, 5-6). Și iarăși: *Nu vă înșelați, nici curvarii, nici slujitorii de idoli, nici preacurvarii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu* (I Cor. 6, 9-10). *Fugiți de curvie, că tot păcatul pe care îl face omul, afară de trup este, iar cel ce curvește, în trupul său păcătuiește. Au nu știți că trupul vostru este lăcaș al Duhului Sfânt care locuiește în voi?* (Ibidem 6, 18-19). Pe lângă acestea să le amintească preotul și învățăturile Sfinților Părinți, precum și asprimea Sfințelor Canoane care pedepsesc așa de aspru pe vinovați și-i opresc vreme îndelungată de la Sfânta Împărtășanie.

Astfel, Sfântul Grigorie de Nyssa oprește pe cel desfrânat 9 ani de la Sfânta Împărtășanie (canonul 4), iar Sfântul Vasile cel Mare, 7 ani (Canonul 59). Pe preacurvar (adulter) îl oprește Sfântul Grigorie de Nyssa 18 ani de la cele sfinte, iar Sfântul Vasile 15 ani. Toate acestea de le va arăta preotul credincioșilor săi, precum și celelalte cumplite urmări care îi ajung pe cei desfrânați, atât în viața aceasta, cât și în viața veșnică, cred că pe mulți îi va izbăvi de o patimă înfricoșată ca aceasta.

30. Cum trebuie combătută patima beției din sânul credincioșilor și care sunt urmările cele mai grave ale acestui greu păcat?

Cred că cele mai bune măsuri de combatere a beției din sânul credincioșilor, ar fi să li se arate ce ne învață Dumnezeu în Sfânta Scriptură despre păcatul beției și urmările ei. Să li se spună ce ne învață Sfinții Părinți și dumnezeieștile Canoane despre această dobitocească patimă și care sunt pedepsele cele vremelnice și veșnice care îi așteaptă pe cei bețivi. De exemplu, să li se spună cuvântul Sfântului Pavel, că *bețivii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu* (I Cor. 6, 10; Gal. 5, 21). Să li se arate că atât Legea Veche oprește pe om de la beție (Lev. 10, 9), cât și cea Nouă (I Tim. 5, 3-8; Tit 1, 7).

Să le spună că beția este oprită (Luca 21, 34; Rom. 13, 13; Ef. 5, 5, 18; I Tes. 5, 4); că beția este păcat de moarte sufletească pentru orice om, că îl duce la desfrânare, la distrugerea familiei, la sminteală publică, la tot felul de boli, la sărăcie, la ucidere și la osândă veșnică.

Beția este mama desfrânării, din care se nasc toate urgiile, cum spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu vă îmbrăcați de vin, întru care este desfrânarea* (Ef. 5, 18). Beția duce pe om la ceartă (Prov. 20, 1; 23, 29-30) și la sărăcie (Prov. 21, 17; 23, 31). Beția duce pe om la stricăciune (Prov. 23, 31-33); la nedreptate (Prov. 31, 5; Rom. 13, 13) și la cruzime (Isaia 28, 7; Osea 4, 11). Beția este cu atât mai mult oprită slujitorilor lui Dumnezeu, adică clericilor (I Tim. 3, 2-3; Tit 1, 7). De aceea, mare pedeapsă așteaptă pe cei bețivi care nu se pocăiesc (Isaia 5, 12, 22; 28, 1-3; Deut. 21, 20; Ioil 1, 5; Naum 1, 10; Matei 24, 49-51; Luca 12, 45-46).

Iată ce pedepse grele hotărăsc și Sfintele Canoane clericilor: „Episcopul, preotul sau diaconul, obișnuindu-se cu table și cu beția, ori să înceteze, ori să se caterisească” (Apostolic 42). „Ipodiaconul, citețul sau cântărețul, asemenea făcând, ori să înceteze, ori să se afurisească; asemenea și mireanul” (Apostolic 42).

Iar Pravila Mică de la Govora zice: „**Preotul care va bea în cârciumă, sau va juca, sau va cânta mirenește, să se izgonească din preoție**” (Cap. 35). În alt loc zice: „Clericilor nu li se cuvine a mânca în cârciumi și a bea, afară numai dacă sunt împinși de nevoia străinătății” (Cartagina, 40).

Despre femeia bețivă zice Pravila Mică: „**Femeia bețivă să nu se împărtășească, până nu se va lăsa să nu mai bea**” (cap. 88). „Omul mirean de se va îmbăta și va vărsa să se pocăiască 60 de zile; iar de va fi fost împărtășit cu Sfintele Taine și după aceea va vărsa, să nu se pricestuiască cu Sfinte Taine nici la Postul Mare și nici la Sfântul Petru și peste toate sfintele posturi să se pocăiască. Iar de ar fi făcut aceasta întru acele (patru) sfinte posturi, să nu se mai pricestuiască (împărtășească) peste tot anul, până la 200 de zile și metanii câte 12 pe zi” (cap. 88).

Aceași pravilă mai adaugă: „Cade-se preotului să șadă la masă cu frica lui Dumnezeu, să mănânce și să bea câte puțin și să se socotească a fi slugă, căci Scriptura grăiește: Preotul care se îmbată, cum va judeca drept acest păcat la alții? Nu zic Scripturile să nu bei vin, ci să bei, dar să nu te îmbeți; căci tot bețivul sărăcește și își pierde mintea și mult rău face, și pe sine se sugrumă și sufletul său îl dă diavolului” (cap. 140).

Pentru a combate mai cu tărie patima beției, cred că preotul trebuie să fie cu totul nebețiv și tuturor pildă de urmat. Apoi să se roage pentru cei pătimiși ca Dumnezeu să-i întoarcă mai curând la pocăință. Apoi să cunoască bine învățăturile Sfintei Scripturi, ale Sfinților Părinți și hotărârile Sfintelor Canoane și să-i învețe cu timp și fără timp pe credincioși a se înfrâna și păzi de această blestemată patimă, care, cum spune Sfântul Vasile cel Mare, „face pe om mai rău decât toate dobitoacele și fiarele”.

CONVORBIREA A DOUA

DESPRE RUGĂCIUNE, LACRIMI, DUHOVNICIE ȘI DATORIIILE PREOȚILOR

31. Părinte Cleopa, ce legătură este între frica de Dumnezeu și dragostea de Dumnezeu?

Frica de Dumnezeu, spun Sfinții Părinți, precum și proorocul David, este *începutul înțelepciunii*, adică ea face începutul a toată fapta bună; iar dragostea de Dumnezeu este desăvârșirea și sfârșitul faptelor bune. Frica de Dumnezeu formează, deci, începutul mântuirii, iar dragostea de Dumnezeu, „care scoate afară frica”, este sfârșitul mântuirii, pentru că cel ce iubește, trăiește numai în Dumnezeu, „care este dragoste”.

Să nu avem atâta frică de Dumnezeu, cât mai ales dragoste de Dumnezeu, că auzi ce zice Sfântul Vasile: „Cel ce face fapta bună din frică, adică de frica muncilor iadului, a pedepsei, acela este în stare de rob; cel ce face fapta bună pentru răsplătă, adică pentru a i se împlini cererile aici pe pământ și a dobândi plată în cer, acela este în stare de slugă, care slujește pe stăpânul său pentru plată, adică pentru bani; iar cel ce face fapta bună din dragoste de Dumnezeu, iar nu din frică sau pentru plată, acela este în stare de fiu al lui Dumnezeu”. Deci, cine ajunge să facă fapta bună din dragoste fără alt scop, acela a ajuns la măsura desăvârșirii și se numește fiu al lui Dumnezeu.

32. Cum se cuvine să împărțim dragostea noastră față de Dumnezeu, față de aproapele și față de noi înșine?

Citim în *Mântuirea păcătoșilor* că trebuie să avem către noi înșine inimă de judecător, către aproapele inimă de mamă, iar către Dumnezeu inimă de fiu. Pe Dumnezeu suntem datori să-l iubim din toată inima noastră, din toată puterea și virtutea, fiind gata să ne dăm viața pentru El, așa cum au făcut sfinții mucenici, cuvioși și ierarhi, care s-au jertfit pentru dragostea lui Hristos și pentru Evanghelie.

Pe aproapele nostru să-l iubim ca *pe noi înșine*, adică așa cum ne iubim pe noi, cum ne îngrijim, ne hrănim, să ajutăm, tot așa se cuvine să iubim, să miluim, hrănim, să ajutăm și să îndrumăm pe calea mântuirii pe aproapele nostru. Iar pe noi înșine se cuvine să ne osândim permanent și să ne muștrăm pentru păcatele noastre, socotindu-ne mai păcătoși decât toți oamenii. Așa de vom face, așa de vom iubi pe Dumnezeu și pe aproapele, iar pe noi, de ne vom judeca cu smerenie, ne vom mântui cu adevărat și vom fi primiți în împărăția cerurilor.

33. Câte feluri de iubiri sunt, după Sfinții Părinți?

Sfântul Nicodim Aghioritul și alți părinți, împart iubirea în cinci feluri: **iubire duhovnicească**, adică **iubirea de Dumnezeu și de aproapele**, care este cea înaltă și singura mântuitoare a sufletului (Matei 22, 23-40); **iubirea firească**, adică iubirea tinerilor, a soților, a părinților față de fii și a copiilor față de părinți, care nu este nici spre mântuire, nici spre osândă, pentru că este din fire; **iubire din mândrie și slavă deșartă**, când cineva iubește pe cei care îl laudă și îl vorbesc de bine; **iubire din interes**, când cineva iubește pe aproapele, fie pentru bani, fie pentru daruri, fie din respect sau din altă oarecare pricină omenească; **iubire trupească**, adică din poftă, când cineva iubește pe oameni sau femeie pentru plăceri și păcate trupești, ori pentru beție care se duce la desfrânare.

Prima iubire este mântuitoare. A doua este firească, deci nici bună, nici rea. Iar ultimele trei iubiri sunt vinovate și aducătoare de osândă veșnică, dacă nu le părăsește creștinul.

34. Care sunt aripile sufletului cu care poate zbura la viața veșnică?

Două sunt aripile sufletului pentru mântuire: **frica de Dumnezeu și frica de moarte și judecată**. După ce Dumnezeu l-a zidit pe Adam și l-a așezat în rai, cel dintâi l-a înarmat pe om cu frica morții, zicând: *Din toți pomii care sunt în rai poți să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care veți mânca din el cu moarte vei muri* (Fac. 2, 17).

Când diavolul l-a dezarmat pe Adam de frica morții, zicându-i: *Nu, nu veți muri!*, atunci îndată l-a biruit și l-a ucis. Deci, și noi, dacă vrem să ne mântuim și să ajungem la Hristos, cu aceste două aripi să ne îngrădim, adică cu frica lui Dumnezeu și frica morții, și astfel de toate cursele diavolului ne vom izbăvi și vom săvârși cu pace călătoria vieții.

35. Care este cel mai mare dar pe care se cuvine să-l dăm lui Dumnezeu?

Cel mai mare dar pe care se cuvine să-l dea creștinul lui Dumnezeu este jertfa, adică a se jertfi pe sine pentru Dumnezeu, așa cum s-au jertfit mucenicii, cuvioșii, pustnicii și toți dreptii. Fără jertfă nimeni nu se poate mântui, precum spune Însuși Iisus Hristos: *Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui* (Matei 24, 13).

36. Cum putem ajunge la cunoștința lui Dumnezeu? Care este cea mai înaltă cale de cunoaștere duhovnicească?

Trei sunt căile prin care ajungem la cunoașterea și comuniunea mistică cu Dumnezeu: teologia, asceza și sfânta rugăciune. Prin aceste trei căi au umblat toți sfinții și au ajuns la cea mai înaltă treaptă de unire cu Dumnezeu, anume la contemplarea și vederea lui Dumnezeu, adică până la răpirea *în trup sau afară de trup*, cum a ajuns și Sfântul Apostol Pavel. Dintre acestea, cea dintâi și mai la îndemână tuturor este sfânta rugăciune, făcută cu credință și din toată inima.

Prin ea ne unim cel mai ușor cu Dumnezeu și fără ea ne depărtăm cel mai mult de Dumnezeu, precum spune un sfânt părinte: „**Nimic nu lipește pe om de Dumnezeu mai mult ca rugăciunea**”.

37. Care este cea mai puternică rugăciune care unește pe om cu Dumnezeu?

Sunt mai multe feluri de rugăciuni: cu limba, cu mintea și cu inima. **Cea mai înaltă rugăciune este rugăciunea din inimă, adică cu participarea inimii, prin umilință, zdrobire și lacrimi.** Să nu ne punem mare bază pe rugăciunea citită, adică rugăciunea orală, cu limba. Aceasta este cea mai slabă rugăciune, pentru că nu participă mintea și inima.

Rugăciunea minții este mai înaltă ca rugăciunea orală pentru că participă la ea și gândurile, adică atenția minții. Cel ce se roagă cu atenția minții la tot ce rostește, acela se roagă cu mintea, însă nici aceasta nu este desăvârșită. Sfinții Părinți spun că rugăciunea minții este rugăciunea cu un picior, adică este jumătate de rugăciune, pentru că rămâne în cap și nu participă la ea și inima.

Dar când la rugăciune se unește mintea cu inima, adică gândurile minții coboară cu darul Domnului în inimă, atunci s-a făcut zămislirea rugăciunii celei duhovnicești, adică am ajuns la cea mai înaltă rugăciune numită rugăciunea inimii. Iar semnele că am ajuns la această înaltă lucrare sunt: o puternică căldură în partea inimii, un permanent dor și râvnă pentru Dumnezeu, o nespusă dragoste pentru oameni și pentru toată zidirea, o bucurie duhovnicească negrăită, plâns de bucurie și izvor adânc de lacrimi, de smerenie și netemere de moarte.

38. Care este cel mai bun dascăl al rugăciunii?

Este însăși sfânta rugăciune, după cum spune Sfântul Macarie cel Mare: „**Eu știu că nu știi să te rogi, dar roagă-te cum poți și cât mai des și rugăciunea singură te va învăța să te rogi**”. Deci să ne rugăm cum putem și cât mai mult și văzând Dumnezeu râvna noastră ne va ajuta să dobândim rugăciunea cea adevărată a inimii și darul lacrimilor.

39. Din ce cauză astăzi nu ne mai putem ruga asemenea părinților noștri de demult și nu mai avem răbdare la sfânta rugăciune?

Spune un sfânt părinte că **precum apa stinge focul, așa uitarea stinge rugăciunea.** Nu ne mai putem ruga astăzi pentru că am uitat și uităm de Dumnezeu. Iar uitarea este înainte mergătoare a îndepărtării de Dumnezeu. Apoi, nu ne mai rugăm astăzi cu aceeași evlavie ca înainte, pentru că am slăbit cu toții în credință. Cine crede cu tărie în Dumnezeu, se teme de Dumnezeu, Îl iubește pe Dumnezeu și se roagă Lui neîncetat, pentru că nu poate trăi fără de Dumnezeu, departe de Tatăl nostru cel ceresc. Cred că slăbirea credinței în Dumnezeu este pricina cea mai mare a slăbirii rugăciunii în rândul credincioșilor. Tocmai de aceea sectarii amăgesc pe unii credincioși, predici, care atrag și încântă pe cei mai slabi în credință.

Dacă vrem să ne umilească Dumnezeu, să ne ierte de păcate și să ne ocrotească de tot felul de ispite și primejdii, trebuie să ne silim la sfânta rugăciune ziua și noaptea. Să citim, mai ales noi,

călugării, la Psaltire, cea mai mare putere; să citim cele șapte laude din Ceaslov, acatiste, paraclise sau mai ales să rostim rugăciunea lui Iisus; iar în sărbători, precum cerbul la izvoare, așa să venim regulat la biserică pentru a asculta Sfânta Liturghie. Și, dacă ne luptă diavolul cu uitarea, cu necredința, cu lenea, cu somnul sau cu grijile acestei vieți, noi să ne rugăm măcar cu gura, împlinind pravila dată nouă de duhovnic, pe cât vom putea. Cu timpul ne va ajuta Domnul să trecem de la cantitate la calitate, de la rugăciunea cea risipită a gurii, la rugăciunea cea curată a minții și a inimii. Și atunci, gustând din bucuria Duhului Sfânt, vom vedea „ce bun este Domnul!”.

40. Spuneți-mi ceva despre blândețea și smerenia Domnului.

Despre aceste două virtuți ne grăiește Însuși Hristos, zicând: *Învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre* (Matei 11, 29). Iar la fericiri, zice Domnul: *Fericiți cei săraci (smeriți) cu duhul, că acelora este împărăția cerurilor* și mai departe zice: *Fericiți cei blânzi că aceia vor moșteni pământul* (Matei 5, 5). Prin aceste două fericiri, Mântuitorul ne spune că cei smeriți și blânzi la inimă moștenesc atât pământul cât și împărăția cerurilor, adică atât bunătățile și fericirea vieții pământești, cât și fericirea vieții veșnice, pentru că pe cei blânzi și smeriți toată lumea îi iubește, îi respectă, îi ascultă și se folosește de ei. **Cea mai ușoară cale de mântuire este cea a celor blânzi și smeriți cu inima.** Cu blândețea dobândim pe oameni, iar cu smerenia alungăm pe diavoli și chemăm în ajutorul nostru pe îngeri. Cei blânzi și smeriți cu inima au mai puține ispite în viața aceasta, adică „află odihnă sufletelor lor”, pentru că prin blândețe îmblânzesc și câștigă dragostea tuturor oamenilor, iar prin smerenie ard pe diavoli și îi alungă departe de ei.

Spun Sfinții Părinți că blândețea stă între mânia și dragoste. Apoi adaugă: „Blândețea să nu te ducă până la lașitate; nici dragostea să nu te ducă până la nepăsare”. Deci, trebuie să folosim cu grijă blândețea, care stă totdeauna la mijloc, între mânia și dragoste. Nici atât de blânzi încât să se hulească Evanghelia și numele lui Dumnezeu înaintea noastră din pricina dragostei; nici cu totul aspri și neînduplecați, încât să pornim spre mânia și răzbunare pe aproapele nostru. Iar despre smerenie spun Sfinții Părinți că este haina lui Hristos, pentru că a luat trup omenesc pentru mântuirea noastră. Hristos a primit în trup patimile firii neprihănitore, ca foamea, setea, durerea, oboseala. Iar patimile firii păcătoase, adică păcatele, nu le-a primit Hristos.

41. Spuneți-mi ceva despre conștiință.

Sfântul Vasile cel Mare, „dreptarul Bisericii și cumpăna mare” sau „ochiul Bisericii”, cum îl numesc unii Sfinți Părinți, spune despre conștiință că este glasul lui Dumnezeu în om. Iar Sfântul Isaac Sirul spune: „**Cela ce a ajuns să se împace cu sine, adică cu conștiința sa, a împăcat cu sine cerul și pământul**”. Același lucru spune Mântuitorul, zicând: *Împacă-te cu părășul tău până ești pe cale...* (Matei 5, 25), adică să ne împăcăm cu conștiința noastră până suntem pe calea vieții, că după moarte nu mai putem face nimic.

Neliniștea, musturarea conștiinței omului păcătos este un semn al milei lui Dumnezeu, ca să se împace cu El cât este în această viață trecătoare. Întâi trebuie să crezi că există Dumnezeu, Care a creat lumea și stăpânește toate. Apoi, să te silești după putere să faci voia Lui. Al treilea, dacă vrem să ne mântuim, trebuie să ne împăcăm cu conștiința noastră, mai bine-zis cu Dumnezeu, Care ne-a creat și ne va judeca după faptele noastre. Iar **despre conștiință trebuie să știm că ea este una din energiile necreate ale lui Dumnezeu, una din lucrările Lui**, precum este și viața.

42. Cum putem dobândi pacea inimii și a conștiinței?

Patru sunt căile prin care putem câștiga pacea inimii și conștiinței:

- a. să căutăm întotdeauna locul cel mai de jos;
- b. să ne mulțumim în toate cu cât mai puțin din cele necesare vieții;
- c. să ne rugăm permanent ca să se facă numai voia lui Dumnezeu cu noi;
- d. să ne lăsăm în toate numai în voia lui Dumnezeu.

43. Care este cea mai înaltă teologie a creștinilor?

Cea mai înaltă teologie nu este a vorbi despre Dumnezeu, nici a contempla zidirea Lui. Cunoașterea lui Dumnezeu din creație, din admirarea frumuseții universului (macrocosmosului) și a omului (microcosmosul), numită de Sfântul Maxim Mărturisitorul „contemplația naturală în duh”, cea numai a începătorilor. **Cea mai înaltă teologie creștină este unirea cu Dumnezeu prin trăire**, adică prin credință, cugetare și împlinirea faptelor bune.

44. Spuneți-mi ceva despre iubirea de sine.

Iată ce vă spun. În măsura în care omul se leapădă de iubirea de sine, în aceeași măsură sporește în fapte bune, se înduhovnicește și se apropie de Hristos. De obicei, când este vorba de sine, omul își strică întotdeauna cântarul, adică măsura; își face lui mai multă dreptate, își alege partea cea mai bună, cea mai mare, cea mai frumoasă: plânge pentru sine mai mult decât pentru altul și se bucură de sine mai mult decât pentru altul. Hristos însă a răstignit pe cruce iubirea de sine, dându-Și viața pentru noi.

Dintre oameni, puțini sunt acei care își răstignesc patima iubirii de sine, asemenea lui Hristos. **Sunt mulți care se angajează să trăiască viața duhovnicească, dar nu ajung până la răstignire, pentru că nu renunță total la iubirea de sine, adică la egoism. Or, fără jertfă, fără răstignirea patimilor noastre, fără părăsirea păcatelor, nu putem să vedem pe Hristos, nu ne putem mântui.**

45. Ce sfat dați credincioșilor și călugărilor pentru mâncarea de carne?

Două mari virtuți au fost în rai la primii oameni: fecioria și nemâncarea de carne. După căderea lui Adam, adică după ce a intrat moartea în lume prin păcat, a rânduit Dumnezeu viața conjugală, iar mâncarea de carne a rânduit-o abia după potop. *Să mâncați toate ca pe o iarbă*, zice Dumnezeu (Fac. 9, 3), că după ce s-a vărsat sângele animalelor sacrificate, carnea rămânea numai ca o iarbă. Mirenii au voie să mănânce carne în toate zilele, afară de cele patru posturi, miercurea și vinerea și celelalte zile oprite de Biserică. Călugării, însă, după regulile vieții monahale și după Sfintele Canoane, nu au voie să mănânce niciodată carne.

46. Cum se poate curăți inima de patimi?

Spun unii Sfinți Părinți că mintea ușor se luminează și ușor se întunecă. Iar inima foarte greu se întunecă prin patimi și foarte greu se luminează, se curăță. Curăția inimii, adică nepătimirea, se face în timp îndelungat, mai bine-zis toată viața, prin asceză, pocăință și lacrimi. Cel mai mult însă se curăță inima prin rugăciune, că rugăciunea îl face pe om fiu al lui Dumnezeu după dar. Cine a ajuns la curăția inimii, a ajuns văzător de Dumnezeu, văzător tainic cu ochii inimii.

47. Ce este plânsul și de câte feluri este?

Spune Sfântul Ioan Scărarul că „plânsul după Dumnezeu este o tristețe a sufletului (pentru păcate), o simțire a inimii îndurerate, care caută pururea fără odihnă pe Cel după care însetează... Plânsul sau străpungerea inimii este o mărturisire a păcatelor făcute de minte lui Dumnezeu, un dialog nevăzut, neîncetat și îndurerat, în care sufletul își recunoaște neconținut păcatele în fața lui Dumnezeu...” (*Filocalia*, vol. IX, 1980, p. 164).

Tot același sfânt spune că plânsul este al doilea botez; este mai mare decât botezul, deoarece botezul dintâi ne curățește de păcatele de mai înainte, iar botezul lacrimilor ne curățește de păcatele făcute și după botez.

Plânsul se naște din zdrobirea inimii pentru păcatele făcute; din smerita cugetare, din aducerea aminte de moarte, de judecată și de muncile iadului în care se chinuiesc păcătoșii. Același lucru îl spune și Cuviosul Pimen: **„De nimic nu avem mai multă nevoie decât de minte trează, căci din aceasta numai se nasc lacrimile și plânsul cel mântuitor”**. Iar Sfinții Arsenie cel Mare, Efrem

Sirul, Isaac Sirul și alții, spun că: „**Lacrimile la rugăciune sunt semn al milei lui Dumnezeu**”, căci prin lacrimi se liniștește văzduhul inimii. Și iarăși: „**Sufletul ce și-a simțit păcatele sale începe să plângă**, căci le vede în lumina dumnezeirii”.

Sfântul Grigorie Palama spune că plânsul este de două feluri: **plânsul minții, adică întristarea din inimă** pentru păcatele noastre, fără lacrimi în ochi, așa cum avea fiul cel risipitor, care zicea: *Câți argați ai Tatălui meu sunt îndestulați de pâine, iar eu pier de foame...*(Luca 15, 17); și **plânsul cu lacrimi**, al doilea fel de plâns, **mult mai înalt, care izvorăște din întristarea minții și a inimii** pentru păcatele noastre. Toți dumnezeiștii părinți spun la fel: că **lacrimile la rugăciune sunt un dar al lui Dumnezeu**, că foarte greu se câștigă și foarte ușor se pierd. Cei mai mari dușmani ai plânsului și lacrimilor sunt: slăbirea credinței, lenevirea la rugăciune, lăcomia pântecelui, beția, râsul, trândăvia, multa vorbire și mai ales slava deșartă.

Când fiul risipitor cugeta cu durere în inimă la casa Tatălui său, avea plânsul cel dintâi, al minții; iar când s-a întors la Tatăl său și i-a spus: *Tată, greșit-am la cer și înaintea Ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul Tău* (Luca 15, 18-19), atunci fiul cel pierdut a dobândit plânsul cel de-al doilea, al lacrimilor din inimă.

48. De câte feluri sunt lacrimile și care din ele sunt mântuitoare?

Lacrimile sunt de opt feluri, după Sfinții Părinți. **Lacrimi din dragoste de Dumnezeu**, când omul se gândește la frumusețea creației dumnezeiești. Acestea formează cel mai înalt plâns, numit plâns de bucurie și dor dumnezeiesc. Lacrimile dragostei îngrașă pe om. **Lacrimile din frică de Dumnezeu**. Acestea au mai mică putere decât cele dintâi, pentru că plânsul din dragoste de Dumnezeu este plânsul fiului către Tatăl, iar plânsul de frică este al slugii care mereu se teme să nu supere pe Stăpânul său. Plânsul din frică mijlocește la Dumnezeu iertarea păcatelor și este înainte mergător al celui dintâi (*Filocalia*, vol. IX, 1980, p. 166). Plânsul de frică usucă pe om, asemenea cleștelui care se arde de foc.

Lacrimi de milă și dragoste pentru aproapele, pentru cei bolnavi din spitale, pentru săraci, văduve, copiii orfani, pentru cei flămânzi, goi și străini, pentru toți oamenii din suferință. Aceste lacrimi sunt sfinte și mântuitoare asemenea celor dintâi.

Lacrimi din frica morții și a muncilor iadului. Acestea sunt lacrimi bune, mântuitoare ca și cele dintâi și aduc roadă de pocăință.

Lacrimi din fire sau firești, adică ale soților, ale rudelor, ale părinților pentru fii și ale fiilor pentru părinți. Acestea nu sunt nici bune, nici rele. Ele se pot vedea uneori și la animale.

Lacrimi din slavă deșartă. Acestea sunt foarte periculoase, pentru că pe lângă lacrimile cele bune, mântuitoare și smerite, pune diavolul lacrimi de slavă, spre a fi văzuți și lăudați de oameni. Or, plânsul cel duhovnicesc trebuie să fie întotdeauna ascuns și neștiut de nimeni, afară de Dumnezeu și de duhovnic.

Lacrimi din dezmierdare, care izvorăsc din poftă, din beție, din mânie, din aducere aminte a celor rele etc.

Al optulea fel sunt **lacrimi pentru pagube, din sărăcie, din durerea rănilor**, pentru tot felul de boli.

Primele patru feluri de lacrimi sunt mântuitoare, cele firești nu sunt nici bune, nici rele; iar ultimele trei feluri de lacrimi sunt nefolositoare și aducătoare de osândă.

Deci, plânsul cel duhovnicesc este îndoit. Plânsul dintâi, adică o permanentă întristare a minții și a inimii pentru păcate, o stare de umilință de taină, pentru că nu poate face cele bune cât trebuie. Acest plâns îl suie pe om acolo unde îl suie însăși fapta bună pe care n-a reușit să o facă. **Întristarea inimii face cât toate faptele bune** și duce pe om la plânsul al doilea și cel mai înalt al lacrimilor din dragoste și din frică de Dumnezeu.

Spune un cuvios părinte că „cel ce se scârbește pentru păcatele sale, este ca vremea înnourată care, în curând va sorbi apă, adică lacrimi”. „Lacrimile ne dau tuturor nădejdea mântuirii, precum

spune Sfântul Nicodim Aghioritul în *Războiul nevăzut*, zicând: „**Mustrarea conștiinței este chinuirea chinurilor, iar pacea conștiinței este veselia veseliilor**”.

49. Care sunt lucrările duhovnicești ale minții, după Sfinții Părinți?

Sfântul Grigorie Sinaitul spune că **mintea creștinului trebuie să aibă nouă lucruri duhovnicești, și anume: cugetarea la Persoanele Preasfintei Treimi** și la toate puterile cerești, contemplarea la **întruparea Mântuitorului** nostru Iisus Hristos pentru mântuirea lumii; **contemplarea naturală în duh**, adică cugetarea la rațiunile lucrurilor create de Dumnezeu, la frumusețea creației, la scopul pentru care au fost create, la armonia creației, a universului și ridicarea minții de la cele văzute la cele nevăzute; de la frumusețea celor de jos, la frumusețea dumnezeiască a celor de sus; de la cele trecătoare la cele gânditoare și veșnice, urcând de la cele pământești la cele dumnezeiești ca pe o scară duhovnicească.

A patra lucrare a minții este **cugetarea la moarte**; apoi **cugetarea la muncile iadului**, unde se chinuiesc cei păcătoși; **cugetarea la fericirea raiului**; **cugetarea la Judecata de apoi**; **cugetarea la împărăția cerurilor**, după judecata viitoare, și a noua lucrare a minții: **cugetarea la frica de Dumnezeu și la păcatele noastre**, ca niciodată să nu mai greșim.

50. Care sunt mișcările duhovnicești ale minții?

Mintea creștinului are trei mișcări, după Sfântul Maxim Mărturisitorul:

Mișcarea dreaptă, când cugetă numai la Sfânta Scriptură, la minunile Domnului, la cele cerești. În această mișcare a minții poate intra și ispita diavolului pentru a-l înșela pe om. A doua este **mișcarea în zigzag**, când omul cugetă și la Sfânta Scriptură și la lumea văzută a zidurilor, la creație. Și aici poate intra ispita diavolului, când cugetă prea mult.

A treia **mișcare** a minții se numește **ocolitoare** sau spirală, când omul se coboară cu mintea în inima sa, precum melcul în casa sa și mirele și mireasa în cămară, și de aici, din inimă, unde nu mai poate intra ispita diavolului, mintea se înalță spre Hristos. Marii noștri sfinți și cuvioși întotdeauna își aveau mintea în inimă și de aici, din adâncul inimii, se rugau, vorbeau despre mirele Hristos și dădeau război diavolului. Despre aceasta spune și Mântuitorul, zicând: *Iar tu, când te rogi, intră în camera ta și, încuind ușa ta, roagă-te Tatălui tău...*(Matei 6, 6).

Aceasta este cea mai înaltă și mai folositoare mișcare a minții, să o coborâm în inimă și de aici să ne înălțăm, să vorbim cu Hristos, să plângem pentru păcatele noastre și să dăm război diavolului. Dar nu toate cele trei mișcări le putem folosi la fel.

51. Care este folosul cugetării la creația lui Dumnezeu?

Sfântul Vasile cel Mare spune în cartea sa numită *Hexaemeron* că „**toată lumea văzută este școală și imagine a lumii nezăvute**”. Tot el spune că „toată floarea și toată iarba ne învață că este Dumnezeu”. Zidirea văzută tâlcuiește pe Scriptură și Sfânta Scriptură tâlcuiește pe zidire.

Atât una, cât și alta, sunt ca două file de carte. Pe o pagină citim cuvintele Sfintei Scripturi, pe cealaltă pagină citim în cartea zidirii, care vorbește de Dumnezeu. La fel spune și Sfântul Grigorie de Nyssa: „Toată zidirea, ca o trâmbiță, strigă la noi că a făcut-o Dumnezeu!”

Am citit într-o carte cum un filosof se plimba cu bațul în mână pe câmp și bătea florile cu bățul: „Le bat pentru că prea tare strigă către mine că le-a zidit Dumnezeu!”

Toate creațiile văzute se numesc darurile lui Dumnezeu. Și precum face mirele cu mireasa că își dau daruri care întăresc dragostea între ei, tot așa face și Dumnezeu cu noi. El pune mintea noastră între El și creații, ca să-L putem mai bine înțelege și vedea. **Dumnezeu ne dă cele create în dar, iar noi îi dăm lui Hristos, Mirele inimii noastre, gândurile, rugăciunile și dragostea noastră.**

Sfântul Antonie cel Mare nu știa multă carte, dar era atât de înțelept în cele duhovnicești, că uimea pe toți filosofii care veneau la peștera lui. Odată l-au întrebat câțiva filosofi: „Antonie, care sunt cărțile tale pe care ai învățat?” Iar el, arătând cu mâinile cerul, stelele, marea și întreaga natură

din jurul său, le-a zis: „Acestea sunt cărțile mele pe care le citesc și care întrec pe toate celelalte” (cf. Ep. Gherasim Timuș, *Dicționarul Aghiografic*, 1898, p. 90).

52. Cum poate creștinul să se înalțe cu mintea mai ușor, prin cugetare, de la zidire la Făcătorul ei, Dumnezeu?

Poate cineva să cugete la zidirile lui Dumnezeu și să se înalțe cu mintea de la zidire la Ziditor, numai dacă își are mintea și inima curățite de patimi. Altfel, nu poate vedea și simți în cele zidite pe Dumnezeu precum sunt necreștinii și păcătoșii. Auzi ce zice Hristos: *Fericiți cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu* (Matei 5, 8).

Mintea se curăță foarte repede de cugetele cele rele. Este de ajuns citirea unei pagini din Sfânta Scriptură sau rostirea unei mici rugăciuni cu luare aminte. Dar tot așa de repede se poate întina. Inima însă, cu anevoie se curăță de patimi și cu anevoie se întinează. Cel care are inima curată este mult mai spirit duhovnicește decât cel cu mintea curată de gânduri rele.

53. Care este rugăciunea cea mai potrivită pentru călugării începători și pentru creștini?

Sfântul Ioan Scărarul spune că „de la noii începători nu cere Dumnezeu rugăciune desăvârșită, adică rugăciunea inimii, căci a îngerilor este desăvârșirea”. Pentru noii începători se recomandă rugăciunea verbală, rugăciunea citită din cărțile de pravilă, Ceaslov, Psaltire, Acatistier, Sfânta Liturghie, slujbele zilnice ale Bisericii și ascultarea. Sfântul Simeon al Tesalonicului zice că **după vârsta duhovnicească a fiecăruia să se recomande și lucrarea duhovnicească a rugăciunii minții și a inimii**. Că dacă cineva începe înainte de vreme această înaltă rugăciune, până nu este curățit de patimi, se ostenește în zadar și se tulbură. Deci, nimeni să nu înceapă viața duhovnicească cu rugăciunea contemplativă a inimii, ci cu rugăciunea lucrătoare, care constă din metanii, închinăciuni, rugăciuni din Ceaslov, post, citirea Psaltirii și a altor cărți folositoare, ascultare și smerenie față de toți.

Acestea formează viața cea lucrătoare, care este potrivită pentru toți, și pentru călugări și pentru mireni. Iar viața contemplativă, specifică mai ales călugărilor, constă în paza minții, lucrarea minții, rugăciunea minții, rugăciunea inimii și contemplarea sau privirile cele duhovnicești ale inimii. Așa ne învață toți Sfinții Părinți, dascăli ai rugăciunii.

54. Spuneți-mi, vă rog, mai pe larg, ce este rugăciunea minții, și ce este rugăciunea inimii și cum ajungem la rugăciunea cea curată a inimii?

Rugăciunea minții este rugăciunea făcută cu luare aminte de sine, fără gânduri, fără imaginații și cugete rele. Aceasta este rugăciunea celor nedesăvârșiți, însă este mai înaltă decât rugăciunea orală și cea vorbită. Sfinții Părinți numesc rugăciunea cu mintea curată „rugăciune cu un picior” sau „pasăre cu o aripă”, deci care nu poate merge, nici zbura, pentru că nu participă și inima. Iar rugăciunea inimii este rugăciune desăvârșită, numită „rugăciune cu două picioare”, cu ajutorul căreia ne unim cu Hristos, vorbim cu Hristos și petrecem încă din trup în bucuria și dulceața vieții veșnice.

Rugăciunea inimii este rugăciunea sfinților, a celor desăvârșiți, care se câștigă cu multă osteneală și numai cu darul lui Dumnezeu. La această treaptă duhovnicească de rugăciune, numită și „rugăciunea contemplativă”, ajung „numai câte unul din neam în neam”, spun dascălii rugăciunii. Prin rugăciunea inimii înțelegem unirea minții cu inima, sau coborârea minții în inimă pentru a petrece acolo neîncetat cu Hristos, prin rugăciune de taină.

Unirea minții cu inima constă în a uni gândurile duhovnicești ale minții cu simțămintele duhovnicești ale inimii. Atunci inima se închide și se deschide foarte greu. Atunci inima înghite pe Iisus și Iisus înghite inima. Atunci se zămislește rugăciunea cea de foc a inimii, fără gânduri și imaginații. Atunci se face unirea duhovnicească între Mire și mireasă, între Hristos și inimă. Atunci Hristos stă de vorbă cu noi în camera inimii noastre și diavolul nu mai are putere să ne biruiască.

Rugăciunea cea curată a inimii se dobândește după îndelungate osteneți, prin repetarea neîncetată a numelui lui Iisus, cu multe lacrimi, cu adânc de smerenie, cu privegheri de toată noaptea,

cu post, tăcere, păzire a minții de gânduri, mai ales de slavă deșartă, cu îndelungă răbdare și numai cu ajutorul și darul Duhului Sfânt. Apoi, fără un dascăl iscusit al rugăciunii și fără duhovnic ales, nimeni să nu îndrăznească a năluci această îngerească rugăciune, că rugăciunea inimii este un dar al lui Dumnezeu.

Când intrăm cu mintea în inima noastră trebuie să închidem trei uși: ușa cea văzută a chiliei, pentru oameni; ușa buzelor, pentru a nu vorbi cu nimeni; și ușa inimii, contra diavolilor, punând pe minte portar al inimii. Când omul se roagă din inimă, se umple de dragostea de Dumnezeu și nu mai dorește nimic decât să petreacă astfel pururea, precum dorea Petru să rămână pururea pe Muntele Tabor, în lumina lui Hristos. Mintea în timpul rugăciunii trebuie să fie oarbă, surdă și mută, adică, să nu vadă, să nu audă și să nu vorbească nimic și cu nimeni, decât cu singur Iisus Hristos. Atunci rugăciunea este numită „rugăciune de un singur gând” sau „rugăciunea lui Iisus”. Atunci mintea este luată de Duhul Sfânt și i se dau alte cuvinte scurte de rugăciune, ca nu cumva să fie furată de diavolul prin lungimea cuvintelor.

Dacă avem numai rugăciunea minții nu putem scăpa de ispite și tulburări. De aceea Sfinții Părinți ne îndeamnă, zicând: „Coboară-te, omule, din minte în inimă, că acolo vei afla mângâiere și dulceața dulceților, iar în minte este mare iarmaroc și tulburare”. Când mintea se unește cu inima, imaginațiile sfinte trebuie să fie păstrate în memorie, iar nu în imaginație. Altfel, nu te poți coborî cu rugăciunea în inimă și rămâi numai la lucrarea minții.

De la rugăciunea cea sfântă a inimii omului poate ajunge la o altă rugăciune mai înaltă, anume cea contemplativă, care nu se mai numește rugăciune, ci vedere duhovnicească, la care ajung numai sfinții. Ultima și cea mai înaltă treaptă a rugăciunii este răpirea minții la cele cerești – în trup sau afară din trup, Dumnezeu știe –, precum a fost răpit Sfântul Apostol Pavel până la al treilea cer.

55. Dacă nu putem dobândi rugăciunea cea înaltă a inimii, ne putem mântui numai cu rugăciunea oarbă și cu rugăciunea minții?

Cum să nu! Numai să ne rugăm cu stăruință, cu căință și cu smerenie, că auzi ce zice Duhul Sfânt: *Inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va pedepsi.* (Ps. 50, 18).

56. Ce ne învață Sfinții Părinți despre inimă?

Inima este centrul vieții și al sufletului nostru. Pentru aceea și Dumnezeu ne-o cere, zicând: *Fiule dă-Mi inima ta!* (Pilde 23, 26). Iar Iov zice: *Nimic nu este mai adânc decât inima omului.* Sfântul Vasile cel Mare, în cartea sa Hexaemeron, spune că „inima este rădăcina vieții”. Ea se zidește în toate ființele întâi și tot ea se prefăce în pământ, cel mai de pe urmă. Înțeleptul Solomon zice: *Cu toată străjuirea străjuiește inima ta, că într-înșea sunt izvoarele vieții* (Pilde 4, 23). Altfel, inima se face izvor al morții, în loc de izvor al vieții.

După Sfântul Vasile cel Mare și Sfântul Ioan Damaschin, inima omului este centrul a patru puteri, și anume:

Inima este centrul tuturor puterilor firești ale omului, adică puterea hrănitore (nutritivă), seminală, crescătoare etc. Inima este și centrul puterilor sufletești ale omului, care sunt în număr de cinci, și anume: *voința, rațiunea* – formată din cinci părți: minte, gând, ce răsare din minte ca raza de soare, cugetare, alegere și hotărâre –, *simțirea*, numită și puterea pofțitoare, *mânia* (puterea mânioasă) și *cuvântul* (puterea cuvântătoare).

Aceste cinci puteri se numesc puteri sufletești și își au sediul în inimă. Apoi inima este centrul (locul) puterilor afară de fire, adică al patimilor. Păcatele și patimile se numesc afară de fire, pentru că nu au fost create de Dumnezeu, nici nu sunt din început în om. Păcatele își au sediul tot în inimă, după cuvântul Mântuitorului Care zice: *Din inimă ies gândurile cele rele, uciderile, desfârnările, mărturiile mincinoase, hulele...* (Matei 16, 19).

Inima este încă centru suprafiresc, adică centrul duhovnicesc al tuturor darurilor Sfântului Duh și al tuturor faptelor bune, care își au sediul tot în inimă. Dacă punem străjer la poarta inimii pe minte, adică gândul cel bun, el nu va lăsa să intre înăuntru păcatele celor cinci simțiri, iar patimile

cele ce ies din inimă le va opri, ca să nu se prefacă în păcate. Deci, paza inimii constă în a pune gândul portar al inimii, pentru a opri orice cuget pătimas să nu intre în inimă. Minte, care intră în inimă, este foarte greu strâmtorată, căci la început se simte ca într-o temniță. Pe urmă se deprinde și se simte foarte bine, căci inima este camera firească a minții.

57. Credeți că mai sunt și în zilele noastre călugări sau mireni care au dobândit rugăciunea cea duhovnicească a inimii?

Numai singur Dumnezeu știe. Pot să fie unii dintre călugării sihaștri, care trăiesc în liniște prin munți, sau la Athos. Sau din cei mai bătrâni, care s-au nevoit toată viața prin mănăstiri, în tăcere, în ascultare și smerenie care n-au primit cinste și dregătorii bisericești, că ceilalți abia își mai fac puțină pravilă seara și dimineața din cauza grijilor multe și a răspândirii minții. Din această cauză nici la slujbele bisericii nu vin regulat. Și dacă totuși vin, abia au răbdare să se termine slujba și să plece afară. Mă întreb, dacă nu mai avem răbdare să zăbovim un ceas-două la rugăciune în biserică, să ne rugăm în păcatele noastre și să slăvim pe Dumnezeu după putere, cum vom avea răbdare să stăm o veșnicie în ceruri?

Oricum, nu trebuie să slăbim în rugăciune și mai ales în practicarea rugăciunii lui Iisus. Ci, să ne ostenim cu stăruință și smerenie, cât este după a noastră putere, că a dobândi rugăciunea cea curată și a coborî cu mintea în inimă nu depinde de noi, ci este un dar al lui Dumnezeu. Smerenia inimii completează lipsurile noastre în rugăciune și ne suie acolo unde ne urcă rugăciunea cea curată. Cunosco mireni care se roagă mai mult decât noi și unii îi întrec pe călugări. Or fi, poate, și dintre ei unii care au ajuns la rugăciunea inimii, dar numai Unul Dumnezeu știe câți aleși are în această lume.

58. De ce este așa de mare puterea smereniei față de celelalte fapte bune?

Spune Sfântul Ioan Scărarul că **singura virtute neimitată de diavoli este smerenia**. Diavolii știu să cânte, știu teologie mai multă decât toți teologii din lume, priveghează mai mult decât toți călugării, nu dorm niciodată, nu mănâncă, cred în Dumnezeu etc. **Un singur lucru nu știu și nu pot diavolii să facă: Să se smerească!** În iad sunt și preoți, și călugări, și fecioare, și împărați... Numai smeriți și milostivi nu sunt în iad!

59. Ce virtuți îl ajută mai mult pe om la desăvârșire? Rugăciunea, smerenia sau dragostea?

Toate trei deopotrivă, pentru că cine este desăvârșit în rugăciune, este desăvârșit și în celelalte virtuți. Dar mai mare decât toate virtuțile rămâne dragostea, cum spune Sfântul Apostol Pavel. Iar Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: **Cine a ajuns să fie desăvârșit în iubire, a ajuns la culmea nepătimirii**. Și, în alt loc, zice: „Iubirea și înfrânarea îl curăță pe suflet de patimi, iar pe minte o curăță rugăciunea cea curată”. Pe patimile trupești le ucide înfrânarea (postul), iar pe patimile sufletești le ucide dragostea de Dumnezeu și de oameni.

Tot el spune în alt loc: **„Dacă vrei să fii desăvârșit, iubește aceste două virtuți: dragostea și înfrânarea”**. Dragostea are două părți: dragostea de Dumnezeu și dragostea de oameni. Cea dintâi este fără limită; cea de-a doua are margini. Spun Sfinții Părinți că și diavolii și păcătoșii din iad se biciuiesc cu biciul dragostei lui Dumnezeu.

Se cuvine să fim însă cu mare atenție pentru a nu amesteca dragostea curată, duhovnicească, cu dragostea interesată. Să nu iubim cu scop, numai pentru un timp; nici să iubim pe oameni în mod diferit, după față, după cinste, după vârstă, după sex sau credință, căci **semnul desăvârșirii în dragoste este atunci când iubim pe toți oamenii cu aceeași măsură, adică egal**.

Să luam aminte și la cuvântul Sfântului Grigorie Teologul, care zice în versurile sale cele iambicești: „Minte se înșală și adevărul se fură de prea multă dragoste sau prea multă ură”. Adică să iubim, să iertăm, dar să nu renunțăm la muștrare și învățătură, când este nevoie; că și muștrarea și canonul tot din dragoste se dau, spre îndreptare și mântuire. Spune Sfântul Apostol Pavel că:

Dragostea este legătura desăvârșirii, iar Sfântul Ioan Evanghelistul spune că Dumnezeu este dragostea. Deci, dragostea să fie temelie, centrul și coroana vieții și mântuirii noastre.

60. În ierarhia faptelor bune, pe care o considerați a fi cea mai mare?

Spun Sfinții Părinți, printre care și Cuviosul Antonie cel Mare, că „împărăteasa faptelor bune este dreapta socoteală”. Mulți s-au aruncat în potopul patimilor ca să scape pe alții de la moarte și s-au înecat pentru că nu au avut chibzuință și dreaptă socoteală în viață. Toate faptele bune trebuie făcute cu măsură și cu dreaptă socoteală, adică să umblăm pe calea împărătească, de mijloc, după darul, firea și puterea fiecăruia, ca să nu cădem într-o parte sau alta, că **extremele sunt ale diavolului**, spun dumnezeieștii Părinți.

61. Care este folosul cugetării la moarte?

Cuvântul „moarte” a fost prima amenințare a lui Dumnezeu asupra omului pe când era în rai și cea mai puternică armă împotriva păcatului. Sfântul Vasile cel Mare spune că „**cel mai bun sfetnic în viață este aducerea aminte de moarte**”. Iar Sfântul Ioan Damaschin zice: „O, moarte, moarte, mai bine te-am numi noi viață!” Și avea perfectă dreptate. Că și înțeleptul Solomon, dacă ar fi avut sfetnic moartea, nu ar fi căzut în desfrânări cu femei. Dar pentru că nu a cugetat la moarte a căzut, cu toată înțelepciunea dată lui de Dumnezeu.

62. Ce ne spuneți despre credincioșii care vin la mănăstiri?

Să știi că nu vin credincioșii la mănăstiri pentru noi, ci pentru credința lor curată că la mănăstiri este mai multă credință și viața călugărilor este mai aleasă. Eu așa cred, că Dumnezeu nu ține mănăstirile pentru noi, călugării, că suntem păcătoși; ci le ține pentru credința credincioșilor iubitori de Hristos. Poporul român este un popor de aur! Credincioșii din lume sunt mai buni ca noi!

De aceea avem marea datorie să nu-i smintim în credința lor și să ne jertfim pentru ei. Sfântul Apostol Pavel zice: *Nimeni al său să nu caute*, și în alt loc zice: *Tuturor toate m-am făcut ca pe toți să-i dobândesc* (I Cor. 9, 19). Iar Sfântul Evrem Sirul zice: „**Fiecare bucătică ruptă din tine să fie un folos pentru aproapele**”. Ei se folosesc sufletește de noi, de slujbele care se fac prin mănăstiri, de cântări, de sfaturile preoților, de spovedanie, de binecuvântare, de rugăciuni, că nu le dăm de la noi, ci din cele ce ne-a dat Dumnezeu; iar noi, călugării, ne folosim sufletește de credința lor curată, de dragostea lor, de sinceritatea lor, de răbdarea, de smerenia și ascultarea lor.

Așa sunt mănăstirile noastre, deschise pentru toți, și mai ales pentru bunii noștri credincioși de la orașe și sate. Și, după cum știm, așa au fost ele dintotdeauna. Chiar și sihaștri din păduri și peșteri primeau credincioșii la chiliile lor, cărora le dădeau sfaturi și se rugau pentru ei, și ajungea o bucătică de pâine și până la ei de la bunii noștri creștini.

63. Cum se cuvine să ne purtăm noi, călugării, cu mireni?

Mai întâi să nu-i smintim cu faptele și cuvintele noastre. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „**Călugării care vor sminti pe mireni, în veac nu vor vedea lumină!**” Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „**Dacă vei vedea minuni la mireni, să știi că nu pentru tine, ci pentru credința lor s-au făcut aceste minuni**”. Apoi să-i ospătăm și să ne purtăm cu ei cu multă dragoste și milă, că vin de departe, cu multe greutatea pe suflet; unii sunt bolnavi, alții au copii mulți.

Apoi, să ne rugăm cu credință pentru ei, iar nu de mântuială. Și să le dăm sfaturi creștinești și cuvinte de mângâiere, cum spune și Sfântul Ioan Gură de Aur: „**De nimic nu au mai multă nevoie credincioșii decât de cuvinte de mângâiere**”.

64. Este bine să primim pe mireni la spovedanie?

Cum să nu! Să-i spovedim, să-i sfătuim, să-i binecuvântăm, să-i folosim duhovnicește și să nu-i lăsăm se plece din mănăstire tot cum au venit. Cât s-au ostenit sfinții îngeri să-i aducă la

mănăstire și noi să-i refuzăm? Ba, încă să-i aducem la masă, să nu plece flămânzi de la noi, căci și ei ne hrănesc pe noi.

Iată ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „**De va fi cineva înțelept ca îngerii din cer și curat ca Sfântul Ioan Botezătorul, dar dacă nu are sfetnic duhovnicesc nu se poate mântui**”. Mare dar este darul duhovniciei! Să mângâi, să dezlegi păcatele oamenilor, să rânduiești canon de vindecare și să dai sfaturi de mântuire. Numai un suflet dacă ai câștigat, acela este mai scump decât toată lumea!

65. Care Taină din cele șapte este cel mai greu de săvârșit?

Taina Sfintei Spovedanii, părinte! Prin această Taină, ori salvezi un suflet și te salvezi pe tine, ori ucizi și te ucizi în veci și pe tine! Totuși, prin nici o altă Taină sau slujbă nu poți câștiga mai multe suflete pentru împărăția lui Dumnezeu, ca prin Taina Spovedaniei. Însă atâta răspundere și primejdie apasă asupra preotului duhovnic, încât Sfântul Ioan Gură de Aur spune că „**puțini duhovnici se mântuiesc**”. Aceste cuvinte ne înfricoșază și ne cutremură pe toți.

66. Care dinte membrii Bisericii sunt cel mai greu de mărturisit?

Candidații la hirotonie și clericii în general. Mai ales când este vorba de candidații la hirotonie, duhovnicul trebuie să fie foarte atent, să nu le dea dezlegare la preoție, dacă au păcate de moarte, ci să-i trimită la episcopul locului, să își ia asupra sa toate păcatele acelora. Iată ce spune *Pravila Bisericească* despre aceasta: „Ascultă, o duhovnice! Ia seama la candidații de preoție, că toate păcatele făcute de ei, dacă nu le mărturisesc la duhovnic, sau îi dezlegi la hirotonie împotriva Canoanelor, toate cad asupra ta...”.

În această privință spune Sfântul Vasile cel Mare: „Mă mârșănește foarte că se neglijează Canoanele Părinților și s-a înlăturat orice strictete din Biserică. Și mă tem ca nu cumva sporind câte puțin această nebăgare de seamă să ajungă ordinea Bisericii în cea mai de pe urmă tulburare... Curățiți dar Biserica, înlăturând pe cei nevrednici; cercetați pe cei care sunt vrednici...” (Sfântul Vasile cel Mare, canonul 89 și Prolog, vol. I, 10 oct.).

67. Care sunt principalele condiții canonice pentru admiterea candidaților la hirotonie?

Iată principalele condiții: Să fie ortodox din naștere și din părinți evlavioși; dacă este dintre cei reveniți de la alte confesiuni, să nu fie de curând botezat; să fie sănătos și nevătămat la trup. Cei ciungi, orbi, șchiopi, infirmi și bolnavi de nervi nu se pot face preoți. Să nu fie epileptic sau schizofrenic. La căsătorie să fie, atât candidatul cât și soția, feciorelnici și neîntinați; să nu fi căzut nici după căsătorie în păcatul desfrânării; să nu fi făcut soția lui vreun avort sau alt păcat pentru a nu avea copii; să nu fi fost mai înainte tâlhar, bețiv public, necredincios, sectant, smintitor prin păcatele sale publice etc.

Apoi candidatul să fie foarte credincios, milostiv, cu mare frică de Dumnezeu și binecunoscător al Sfintei Scripturi, al Sfintelor Canoane și scrierilor Sfinților Părinți, ca să poată păstori bine turma încredințată lui de Hristos și să apere dreapta credință de secte, de necredință și de tot felul de păcate. La fel și soția lui să fie ortodoxă, evlavioasă, iubitoare de Hristos, milostivă și din părinți binecredincioși.

68. Care sunt datoriile preoților după hirotonie?

Cele mai importante datorii ale preotului sunt acestea: Să săvârșască Sfânta Liturghie și toate slujbele în zilele rânduite, cu toată evlavie și credință, iar nu pentru bani sau laudă de la oameni; să nu ceară bani credincioșilor pentru nici un fel de slujbă, ci să lase ca fiecare să dea singur cât binevoiește, după a sa putere; să fie milostiv cu toți oamenii și mai ales cu văduvele, cu săracii și cu cei bolnavi; să nu intre niciodată în cărciumi, nici să se îmbete, spre a nu sminti pe credincioși; să nu intre singur în casele credincioșilor, spre a nu face sminteală atât lui, cât și altora; să nu se amestece în afaceri lumești, comerț, beții, judecăți, certuri publice, politică etc.

Să învețe pe credincioși permanent dreapta credință; să țină regulat predică în biserică și să explice cele sfinte credincioșilor; să cerceteze pe fiecare familie periodic și să se îngrijească de mântuirea turmei sale; să lupte cu toate puterile și mai ales cu pilda vieții sale împotriva sectelor și a tot păcatul; să procure credincioșilor săi cărți folositoare de suflet; să combată cu toată tăria desfrâul, beția, divorțul, avortul, certurile în parohie etc.

Acestea sunt, mi se pare principalele îndatoriri, la care mai adaug: să mărturisească regulat pe credincioși în cele patru posturi; la fel și el cu ai săi, să aibă un duhovnic bun de care să asculte și la care să se spovedească adesea; să respecte, după putere, Sfintele Canoane; iar în caz de mare nevoie să ceară sfatul episcopului locului (După *Pravila Bisericească* de Archimandrit Nicodim Sachelarie, ed. 1940, p. 149-155 și 264-267).

69. Ce trebuie să facă duhovnicul cu clericii care au săvârșit păcate opritoare de cele sfinte?

Spune Sfântul Simeon al Tesalonicului (op. cit., cap. 293) că „greșelile preoților în cele ale preoției la arhieru trebuie să se mărturisească și să se dezlege”. Canonul 11 al Sinodului I Ecumenic spune că dacă duhovnicul constată la clerici abateri canonice grave să nu-i dezlege, nici să-i oprească de la cele sfinte, ci să-i trimită la episcopul locului, singurul care îi poate dezlega sau caterisi.

Iar Sfântul Nicodim Aghioritul spune la fel: „Să nu cumva, o, duhovnicule, să dezlegi greșelile preoților opritoare de Sfânta Liturghie, ci să-i trimiți la episcopul locului”. Clericul care a săvârșit păcate opritoare de cele sfinte, măcar de Sfânta Liturghie să se oprească, dacă nu și de celelalte Sfinte Taine. În această privință spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Mai bine să stea biserica lui Dumnezeu fără slujbă, adică închisă, decât să slujească în ea un preot nevrednic!”

70. Ce sfaturi mai importante dați duhovnicilor?

Preotul duhovnic este suveran în scaunul de spovedanie. El judecă atunci în numele și în locul lui Hristos. Nu poate lega oricum, fără judecată; nici să dezlege orice și pe oricine. Pentru a nu greși trebuie să cunoască foarte bine Sfintele Canoane, Tradiția Bisericii, practica liturgică, învățăturile Sfinților Părinți și mai ales Sfânta Scriptură, că fără aceste arme este ca un soldat fără sabie.

Apoi duhovnicul trebuie să fie tare în credință, cu mare frică de Dumnezeu, cu multă milă de oameni și cu inimă de tată pentru toți. Să judece cât mai atent și drept, adică fără părtinire, să țină cont de firea, vârsta, așezarea, temperamentul, studiile, poziția socială, starea sănătății, cultura, puterea de înțelegere și ascultarea fiecăruia, și mai ales, de credința și de frica de Dumnezeu pe care o are credinciosul. Să spovedească cu mare grijă și atenție, fără grabă. Să asculte ce i se spune de fiecare, și apoi să întrebe, începând de la cele duhovnicești, la cele firești, de la credință, rugăciune și biserică, la cele omenești și trupești. Să nu iscodească prea mult păcatul, să nu smintească mai ales pe tineri și copii cu întrebările sale; să nu se mire nici să ocărăscă pe cineva pentru păcatele mărturisite; să nu întrebe cu cine anume a păcătuit și mai ales să nu divulge secretul spovedaniei.

Sfintele Canoane spun că cine divulgă păcatele de la spovedanie să i se ia harul preoției și al duhovniciei. Duhovnicul să mărturisească numai individual și niciodată în comun.

71. Cum poate duhovnicul să socotească mai bine canonul la spovedanie?

Duhovnicul trebuie să țină măsura adevărului, adică să țină calea de mijloc între dragoste și asprime, între acrivie, adică scumpătate, și pogorământ. Să măsoare așa cum îl învață Dumnezeu, de la caz la caz, dragostea cu dreptatea și muștrarea cu răbdarea și blândețea. Apoi, să dea canonul după măsura păcatului, după starea sufletească și trupească a credinciosului și potrivit cu practica și Canoanele Bisericii. Preotul are o limită în a lega și a dezlega păcatele, mai ales când spovedește clerici. El nu are toată puterea de a dezlega. Aceasta o are numai episcopul, iar preotul este numai un delegat al lui, deci cu putere limitată. Când preotul nu poate chibzui canonul, sau are un caz grav, amână spovedania și dezlegarea, până ce se consultă cu un alt duhovnic mai bătrân, sau îl trimite pe cel în cauză la episcop.

Dacă un duhovnic primește pe cineva de la alt duhovnic, el este dator să-l spovedească din nou, din copilărie; însă nimeni nu poate sili pe cineva să se spovedească la el. Credinciosul are libertatea de conștiință să se ducă la cel care are mai multă evlavie, după cum îl călăuzește Duhul Sfânt. Că nimic nu este mai greu decât a spovedi, a crește și a povățui sufletele pe calea mântuirii. De aceea mulți se feresc de duhovnicie, de teamă să nu alunece și ei în aceleași păcate. Că auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: **„Vai de cei ce se aruncă de voia lor în potopul lumii (patimilor) ca să scoată pe alții, iar ei se îneacă și pier pentru Împărăția lui Dumnezeu”**. Iar despre cei ce caută duhovnici slabi ca dânșii, spune Cuviosul Nicodim Aghioritul: **„Cel ce caută duhovnic rău ca dânșul, el nu dorește să-l vindece de păcate, ci să-l tolereze în păcatele sale”**.

72. Când duhovnicul se smintește de păcatele celor pe care îi mărturisește, cade sub canon?

Îți răspund cu cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur, care zice despre aceasta: „Nu judeca pe cel ce tămăduiește prin spovedanie pe cineva, că și doctorul, când operează, se umple cu puroi și de sânge, dar el vindecă. Așa și **duhovnicul, se umple de sminteli când spovedește pe altul, dar el mântuiește sufletele de păcate și de osândă veșnică**”. Numai atunci cade duhovnicul sub păcat: când iscodește păcatele oamenilor cu patimă, când se grăbește la spovedanie și nu întreabă păcatele cele de moarte cu amănuntul, când nu dă cuvenit sfat penitentului și canon de îndreptare pe măsura păcatelor lui; când spovedește în comun și nu face fiecăruia dezlegare pe cap, prin punerea mâinilor; când smintește pe credincioși cu întrebările sale, îndeosebi pe copii și pe tineri, și când dă Sfânta Împărtășanie repede, fără canon și pocăință, cum obișnuiesc unii preoți astăzi.

73. Care sunt efectele Sfintei Spovedanii și ale Sfintei Împărtășanii?

Spovedania dezleagă păcatele, iar Sfânta Împărtășanie îndumnezeiește pe om. Numai că spovedania se face în orice timp, iar Sfânta Împărtășanie se dă cu mare atenție și numai celor vrednici de Hristos, că mare osândă apasă asupra preotului care dă Sfintele Taine celor nevrednici. Când cineva nu este vrednic să primească cele sfinte, i se dă aghiasmă mare, până își termină canonul și părăsește păcatul; iar dacă din nou greșește, ia canonul de la capăt.

74. Care este soarta sufletelor care au murit spovedite, dar nu și-au făcut canonul pe pământ?

Cei ce au murit spovediți și dezlegați de păcate, dar au rămas sub canon, sunt scoși din muncile iadului prin jertfa Sfintei Liturghii, care le spală păcatele. Aceasta este deosebirea între purgatoriu și jertfa Sfintei Liturghii. Catolicii susțin să sufletele celor păcătoși se curăță într-un foc curățitor, iar noi spunem și credem, după învățătura Sfinților Părinți, că sufletele celor spovediți sunt în iad pentru că nu și-au împlinit canonul pe pământ, se curăță și se scot la lumina raiului prin Sfânta Liturghie. Că jertfa și Sângele lui Hristos ne curăță păcatele.

75. Ce legătură este între învățatură și fapta bună?

Cel ce învață pe alții dar el nu face este ca cel ce vântură grâu străin, iar el moare de foame. Că spune Sfântul Apostol Pavel: *Cunoștința îngâmfă, iar duhul dă viață*. Iar Mântuitorul zice: *Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru Împărăția lui Dumnezeu* (Matei 5, 9). Deci, vezi că Iisus Hristos pune întâi pe „a face” și apoi „a învăța!” Întâi trebuie să predicăm altora prin exemplul vieții noastre și apoi prin cuvânt. Cuvântul se cuvine să iasă din experiența vieții noastre, adică din lucrare, iar nu invers, că numai atunci are putere și ajunge la inima credincioșilor.

Cel ce învață și nu lucrează fapta bună, smintește pe credincioși și nici el nu se mântuiește, că auzi ce zice Hristos: *Nimic necurat nu va intra în împărăția Tatălui Meu*. Este adevărat că omul nu va putea niciodată să facă în viață tot ce știe, nici să ajungă cu lucrarea unde este învățătura. Dar este dator, cum spune Domnul, *măcar cu degetul cel mic să atingă, să facă cele ce învață pe alții*.

Aceasta ne învață și Sfântul Isaac Sirul, zicând: „**Cunoștința fără lucrare este amanet al rușinii**”, că ne rușinăm de cuvintele noastre și ne muștrăm de ele să nu facem ce spunem; „iar **cunoștința unită cu lucrarea este câmară a nădejdi**”, adică, ne dă nădejde de mântuire. Dar, cum spune un sfânt părinte: „**Când este din ascultare, să îndrăznești a vorbi**”. Adică, dacă este absolută nevoie și ți se poruncește de mai marele tău, atunci vorbește de Hristos.

Sfântul Isaac Sirul ne învață, zicând: „**Când vrei să vorbești undeva, întâi să te smerești, adică să-ți vezi neputințele tale și apoi să vorbești...**”. Că „**nimeni nu este mai sărac decât cel ce vorbește, da el nu face**”, adică nu trăiește. Cea mai puternică predică este cea prin trăire, prin **exemplul personal**, „că cuvântul și strigând, supără; iar viața și tăcând, folosește”.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune că **în trei feluri se propovăduiește Evanghelia lui Hrisots: cu cuvântul, cu scrisul și cu trăirea**, adică cu exemplul personal. Aceasta este cea mai înaltă cale de propovăduire. Dar Talasie Libianul zice: „**Dacă nu ai fapte bune, nu vorbi de lucrare**”. La fel Sfântul Isaac Sirul zice: „**Nimic nu este mai sărac pe lume decât mintea aceea care filosofează despre fapta bună fără lucrare**”.

CONVORBIREA A TREIA

DESPRE ÎNGERI, MOARTE, VIAȚA VIITOARE ȘI JUDECATA DE APOI

76. Când i se dă omului înger păzitor? La zămislire, la naștere sau la Sfântul Botez?

După Sfânta Tradiție a Bisericii lui Hristos îngerul păzitor se dă omului la Sfântul Botez. Acest lucru se poate înțelege din rugăciunea a cincea de la facerea catehumenului, unde, printre altele, se zice așa: „Însoțește-i viața lui cu înger de lumină, ca să-l izbăvească pe el de toată bănuiala potrivnicului, de întâmpinarea celui viclean, de demonul cel de amiază și de nălucirile rele”. Pe lângă îngerul păzitor, Dumnezeu trimite omului și alți îngeri în viață spre a-l ajuta, a-l îndrepta și a-l mângâia în ispitele și încercările luptelor duhovnicești prin care trece omul în acest veac.

Despre aceasta vorbește dumnezeiescul Apostol Pavel, zicând: *Au nu sunt duhuri slujitoare, care se trimit spre slujbă pentru cei ce vor să moștenească mântuirea?* (Evrei 1, 14). Cu aceste cuvinte, Apostolul înalță cugetele ascultătorilor și mângâie foarte mult pe creștini, fiindcă arată că Dumnezeu are multă purtare de grijă pentru dânșii, de vreme ce „pe îngeri, care covârșesc pe oameni, i-a rânduit să slujească pentru mântuirea oamenilor”.

Dar vedem că, atât în Legea Veche, cât și în Legea Darului, îngerii au fost trimiși de Dumnezeu să ajute și să slujească oamenilor celor aleși, precum Lot, Avraam, Iacob, Moise, Valaam, Isus Navi, Ghedeon, Manase, proorocul David, Ilie Tesviteanul, Sedrah, Mesah și Abdenago, Daniil proorocul, Iosif, Fecioara Maria, păstorii de la Bethleem, Maria Magdalena, Cornelia Sutașul, Apostolul Pavel și alții. Prin aceste câteva mărturii am arătat că Preabunul Dumnezeu ne rânduește nouă îngeri păzitori, nu numai la Sfântul Botez, ci și în toată viața, ajutând pe calea mântuirii pe cei dreپți, care Îl iubesc și cred întru El.

77. Necredincioșii, păgânii și ereticii primesc și ei de la Dumnezeu îngeri păzitori?

Unii ca aceștia, întrucât nu sunt botezați întru numele lui Hristos, nu primesc îngeri păzitori. Ei nu cred în îngeri. Iar cei ce zic totuși că cred în Dumnezeu, dar sunt eretici, aceștia întristează și depărtează de la ei pe îngerii Domnului care iubesc adevărul dreptei credințe, cel așezat de Hristos și de Apostoli în Biserica Sa (*A se vedea Tâlcuirea Epistolei către Evrei*, de Trofilact al Bulgariei, 1904).

Cât privește popoarele păgâne, acestea de abia au câte un înger păzitor pentru hotarele fiecărei țări, după mărturia Sfintei Scripturi, care zice: *Atunci a pus hotarele neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu* (Deut. 32, 9). Acești îngeri fac parte din ceata Domniilor, ca cei ce domnesc

peste neamuri. După tradiție, sunt îngeri păzitori peste cetăți, orașe, sate, mănăstiri și oriunde se preamărește numele lui Dumnezeu.

78. Care este menirea îngerului păzitor în viața credinciosului și cum îl ajută la mântuire?

Menirea îngerului păzitor este de a-l păzi pe credincios în chip nevăzut de ispitele diavolului, de căderi în tot felul de păcate, de a-l călăuzi pe calea Bisericii, a pocăinței și a rugăciunii; de a-l mângâia în necazurile vieții și de a-l îndemna prin gând la toată fapta bună. Îngerul păzitor este dat de Dumnezeu omului spre păzirea trupului și a sufletului său. El niciodată nu doarme, după cuvântul psalmistului: *Nici să dormiteze cel ce te păzește* (Ps. 120, 3).

Îngerul păzitor apără sufletul cel încredințat lui în toată vremea de ispită, dacă are credință și frică de Dumnezeu, după spusa aceluiși împărat și proroc: *Tăbără-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de dânsul* (Ps. 33, 9). Îngerul păzitor slujește la mântuirea omului (Evrei 1, 14). Îngerul păzitor scapă pe om în vreme de primejdie (Fapte 5, 19; 12, 7-8; 12, 15; 9, 11). Îngerul păzitor este duh slujitor al lui Dumnezeu spre păzirea oamenilor (Ps. 102, 21; 103, 5; Luca 16, 22; Evrei 1, 7). Mântuitorul ne poruncește să nu disprețuim pe copii, *că ingerii lor, în ceruri, pururea văd fața Tatălui Meu* (Matei 18, 10).

79. Creștinul are și un înger rău care îi urmează toată viața? Care este scopul îngerului rău?

Da, orice creștin are de la Botez un înger bun, care stă de-a dreapta lui și îl povățuiește spre tot locul plăcut lui Dumnezeu. El scrie cu de-amănuntul, una câte una, toate faptele bune, pe care le face în viață și pe care i le va prezenta în ceasul judecății, când „cărțile se vor deschide”. De asemenea, creștinului îi urmează din pruncie și un înger rău (diavol) care scrie și el, amănunțit, tot păcatul pe care îl face omul în viață, până în clipa morții.

Scopul îngerului rău este de a-l ispiti întotdeauna și a-l îndemna la păcat, cu gândul, cu imaginația, cu simțurile, cu cuvântul, cu fapta, cu trupul și cu sufletul. Dacă omul îl ascultă, se învoiește la păcat și chiar îl săvârșește; diavolul scrie orice gând, orice cuvânt sau faptă rea făcută în viață, de care îi va cere răspuns la judecata particulară, adică după moarte, dacă nu a fost dezlegat de păcate în viață, prin spovedanie și pocăință.

80. Cum poate creștinul scăpa de ispitele îngerului rău, adică ale diavolului, care îl urmărește toată viața?

De nevoie este pentru mântuirea omului să fie ispitit de diavolul, că dacă nu se va ispiti, nu se va mântui. Nu se poate căli în lupta cea duhovnicească și nu poate avea nici o plată pentru faptele sale cele bune, fiind făcute din obicei, fără nici o împotrivire de la diavolul. De aceea zice și Sfântul Petru, *că diavolul, potrivnicul vostru, ca un leu răcnind umblă, căutând pe cine să înghită, căruia stați-i împotrivă, fiind întăriți în credință...* (I Petru 5, 8-9).

Deci, viața noastră este o luptă cu diavolul, care ne ispitește, fie prin propriul nostru trup, fie prin cei din jurul nostru, fie direct prin slugile întunericului. Ispitele sunt necesare pentru că ne călesc în lupta cu păcatul, pentru mântuirea noastră, dar numai să nu ne biruiască. Un mare părinte din Pateric zice: „**Înlătură ispitele și nu se va mântui nici un om**”.

Creștinul poate scăpa nebiruit de ispitele diavolului prin lucrarea tuturor faptelor bune și mai ales prin rugăciune, post, smerenie, dragoste, spovedanie deasă, pocăință, milostenie și multă răbdare.

81. Când creștinul păcătuiește cu voia sa, se îndepărtează îngerul bun de la dânsul? Dar când face o faptă bună, fuge îngerul rău de la dânsul?

Dacă păcatul este urâciune înaintea lui Dumnezeu (Deut. 25, 16; Prov. 5, 5; 10, 5; 3, 32), apoi cum va iubi îngerul Domnului pe cei păcătoși și nu se va depărta de la ei? Și dacă *cel ce face păcatul este de la diavolul* (I Ioan 3, 8-10; Ioan 8, 44), apoi cum va sta îngerul Domnului lângă cel ce face

lucrurile diavolului, adică lângă cel bețiv, desfrânat, preadesfrânat, necredincios, mincinos, zgârcit, urâtor de oameni și eretic. Și dacă păcatul alungă de la om binecuvântarea lui Dumnezeu (Num. 14, 34; Isus Navi 5, 6; Ps. 80, 13-14; Isaia 48, 18-19), apoi cum va sta îngerul Domnului lângă cel ce lucrează păcatul? Și dacă Duhul Sfânt se întristează de păcat (Gal. 4, 30; I. Tes. 5, 19), cum nu se va întrista îngerul Domnului și nu voiește să se întoarcă la pocăință? Și dacă Sfântul Duh este mâniat și supărat pe cei neascultători și răi (Isaia 6, 3, 10), cum nu va supăra și îngerul Domnului cel curat și sfânt, pe cel ce face păcate și nu voiește să se întoarcă la pocăință?

Așadar, îngerul păzitor, rânduit de Dumnezeu fiecărui creștin, urăște păcatul, căci păcatul ucide sufletul, și se depărtează de la cel ce lucrează fărădelege. Dar, iarăși se întoarce și ajută pe omul păcătos, când acesta vine la pocăință cu lacrimi și cu durere în inimă pentru cele făcute (II Cor. 7, 9). Căci *bucurie se face în cer pentru un păcătos care vine la pocăință* (Luca 15, 7-10), deoarece Dumnezeu voiește *ca toți oamenii să se mântuiască și să vină la cunoștința adevărului* (Iez. 18, 23-32; 33, 11; II Petru 3, 9).

Deci, când omul face cele rele, întristează și depărtează de la sine pe Duhul Sfânt și pe îngerul păzitor, iar în locul lui se apropie de om diavolul și duhul cel rău. Iar când creștinul se întoarce din toată inima la pocăință, veselește pe Dumnezeu și pe toți îngerii din cer, apropie de sine pe îngerul său și alungă de la dânsul pe îngerul satanei. Și această luptă se dă în inima și mintea omului în orice clipă, până la sfârșitul vieții lui.

82. Cum trebuie să colaboreze creștinul cu îngerul său păzitor, pentru a ajunge întru împărăția lui Dumnezeu?

Creștinul trebuie să imite pe sfinți și pe îngeri, ca să fie numărat în cer împreună cu sfinții și cu îngerii. Adică, să-L slăvească neîncetat pe Dumnezeu, să-L laude și să-I mulțumească totdeauna pentru toate, să-L asculte, să păzească poruncile Lui, să-L iubească pe Dumnezeu, să iubească pe toți oamenii și să ducă întru toate viața creștinească. Precum îngerul este slujitor al lui Dumnezeu și îl păzește pe om întru căile sale (Ps. 90, 11) și precum îngerul se supune vocii lui Dumnezeu (Ps. 102, 20-21), la fel trebuie să facă și omul credincios. Să se supună lui Dumnezeu și să facă voia Lui. Și dacă îngerul se bucură de întoarcerea păcătosului la pocăință (Luca 15, 7-10), așa se cuvine să facă și omul credincios. Să se bucure de întoarcerea celor răi la pocăință.

Dacă îngerii se îngrijesc de mântuirea oamenilor și le ajută (Fac. 24, 7; Ps. 90, 11-12; Ps. 33, 7; Matei 4, 6), așa să facă și creștinii, mai ales păstorii de suflete; să se îngrijească în tot chipul de mântuirea și întoarcerea la pocăință a sufletelor omenești. Îngerii slăvesc neîncetat pe Dumnezeu, după cuvântul psalmistului: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea; pururea lauda Lui în gura Mea* (Ps. 33, 1). Și dacă îngerul este pururea veghetor spre tot lucrul bun, apoi și omul credincios este dator neîncetat să vegheze cu mintea sa și să ia aminte că *potrivnicul nostru, diavolul, umblă ca un leu, căutând pe cine să înghită* (I Petru 5, 8). Așa de va face tot creștinul, se va afla împreună lucrând cu îngerul său păzitor la săvârșirea tuturor faptelor bune.

83. În ce chip ajută îngerul păzitor pe suflet în ceasul morții și până când rămâne lângă el după moarte?

Mai întâi îngerul păzitor se roagă lui Dumnezeu pentru sufletul încredințat lui, ca să aibă sfârșit creștinesc și să i se ierte toate păcatele. Apoi îi dă în cuget credinciosului să se împace cu toți, să se spovedească din copilărie la preot, să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului și să-și pună toate în bună rânduială. Iar în ceasul morții lui, nu numai un înger îl ajută pe el, dacă a făcut fapte bune, ci mai mulți.

Acest lucru îl spune Sfântul Efreem Sirul, zicând: „Au nu știți, frații mei, ce fel de frică și de nevoie avem să pătimim în ceasul ieșirii noastre din viața aceasta, când se va despărți sufletul de trup? Mare frică, mare taină se săvârșește acolo. Că vin la dânsul îngerii buni și o mulțime de oaste cerească și toate puterile cele potrivnice și stăpânitorii întunericului, amândouă părțile voind să ia sufletul și să-l așeze și să-i întocmească locurile lui.

Deci, dacă sufletul și-a câștigat de aici fapte bune, în ziua ieșirii lui, faptele bune pe care le-a câștigat de aici se fac îngerii buni și îl înconjoară pe dânsul și nu lasă nici una din puterile potrivnice să se atingă de el; ci îl iau pe dânsul cu bucurie și veselie împreună cu îngerii, cântând cântări de biruință lui Dumnezeu, și îl duc pe dânsul la Stăpânul Hristos, Împăratul slavei, și îl închină Lui împreună cu toată puterea cerească, și îl duc de aici în loc de odihnă, unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, nici lacrimi, nici grijă, nici viață nemuritoare și veselie veșnică, împreună cu toți care au bineplăcut lui Dumnezeu...” (Sfântul Efrem Sirul, *Cuvânt pentru ca de-a pururea să avem în minte ziua ieșirii noastre din viață*, tromul III).

La cei păcătoși, spune Sfântul Efrem Sirul, faptele lor cele rele se prefac în ceasul morții în îngerii răi și îl însoțesc până este aruncat în focul gheenei, acuzându-l pe el de acelea ce le-a făcut și nu s-a pocăit. După moarte îngerul însoțește sufletul 40 de zile, împreună cu alți îngeri, arătându-i întâi fericirea raiului și apoi muncile iadului. Apoi îl duc pentru a treia oară în fața Preasfintei Treimi și i se hotărăște, până la judecata de apoi, fie loc de odihnă în rai, fie loc de osândă, după faptele sale.

Din clipa aceea îngerul păzitor îl părăsește până la judecata viitoare. Iar cum sufletul trece prin vămile văzduhului după moarte, același sfânt părinte Evrem ne arată, zicând: „Atunci, luând îngerii sufletul se duc prin văzduh, întru care stau începătoriile, stăpâniile și țiitorii de lume ai puterilor celor potrivnice, pârâșii noștri cei amari, vameșii cei cumpliți, luătorii de seamă și zapcii, care, întâmpinând pe suflet în văzduh, îl iscodesc și aduc înaintea omului păcatele și zapisele cele din tinerețe, cele din bătrânețe, cele de voie și cele fără de voie, cele făcute cu lucrul, cu gândul și cu aducerile aminte. Multă este frica acolo, mult cutremur ticălosului suflet; nepotrivită este nevoia care o pătimește atunci de la mulțimea milioanelor de vrăjmași, ținându-se de dânșii, frângându-se, clevetindu-se, împingându-se, oprind pe suflet să nu se sălășluiască în lumină și să intre în latura celor vii. Însă sfinții îngeri luând pe suflet, îl duc...” (Ibidem, *Cuvânt pentru a doua venire și pentru judecată*, tomul III). Astfel, sfântul înger păzitor, după cum mai înainte am arătat, întotdeauna stă lângă omul credincios, spre a-l păzi și a-l ajuta în viață. Însă și după moarte îl însoțește pe suflet până la 40 de zile.

84. La învierea cea de obște va veni și îngerul păzitor al fiecărui om?

În ziua înfricoșatei judecăți, îngerul păzitor ajută sufletul pe care l-a păzit în această lume și călătorește cu el înaintea înfricoșatului Judecător. Despre acest adevăr se scrie în mai multe locuri, și mai ales la „Canonul către îngerul păzitor”, unde se scrie așa: „Când se va pune scaunul și cărțile se vor deschide, și Cel vechi de zile va șede, și oamenii se vor judeca, și îngerii vor sta înaintea, și pământul se va clătina, și toate se vor înfricoșa și se vor cutremura, atunci arată spre mine iubirea Ta de oameni și mă izbăvește de gheenă, pe Hristos îmblânzindu-L” (Cântarea a 8-a).

Îngerul păzitor va conduce sufletul la învierea cea de apoi, spre a-și cunoaște trupul său din pământ, cum spune în viața Sfântului Vasile cel Nou din 26 martie.

85. Cum se bucură îngerii din ceruri pentru un păcătos care se pocăiește și în ce chip se întristează când păcătuiește?

Îngerii din ceruri se bucură când se pocăiește un păcătos, asemenea Păstorului celui mare, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care a aflat oaia cea pierdută, adică neamul omenesc, zicând: *Bucurați-vă împreună cu Mine că am aflat oaia cea pierdută* (Luca 15, 6). Acest lucru îl descoperă Mântuitorul și în pilda cu dragma cea pierdută. El arată bucuria îngerilor pentru cel ce se întoarce la pocăință prin cuvintele: *Vă zic vouă, așa se face bucurie înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește* (Luca 15, 10). Iar când omul păcătuiește, îngerul păzitor se întristează și plânge pentru el, depărtându-se de acel suflet, până când iarăși se întoarce la Dumnezeu prin pocăință.

86. Care este cea mai înaltă înțelepciune a creștinului?

După Sfântul Vasile cel Mare, cea mai înaltă înțelepciune a creștinului este să cugete de-a pururea la ceasul morții. Iar după Sfânta Scriptură, cea mai înaltă filosofie a creștinului este frica de

Dumnezeu (Ps. 1, 1-4: 110, 10; Iov 18, 28; Prov. 15, 33). Frica de Dumnezeu este neapărat trebuincioasă pentru cinstirea lui Dumnezeu (Ps. 5, 7) și slujirea lui Dumnezeu (Deut. 6, 13; 10, 20; Ps. 2, 11; Evrei 12, 20).

Frica de Dumnezeu este necesară pentru dobândirea mântuirii noastre (Filip. 2, 12; Prov. 28, 14); pentru păzirea poruncilor lui Dumnezeu (Deut. 6, 24; 8, 6; 10, 12-13); pentru ferirea de păcate (Ieș. 20, 20; Ps. 4, 4; Prov. 14, 16; 16, 6; Iov 1, 8; 2, 3); pentru dobândirea sfințeniei (II Cor. 7, 1); pentru a cârmui sufletele cu dreptate (Ieș. 18, 21; II Regi 23, 3); pentru a judeca drept (II Paral. 19, 6-9).

De aceea Sfânta Scriptură ne învață să umblăm întru toate cu frica lui Dumnezeu, să facem toate cu credință și cu frică de Dumnezeu (II Paral. 19, 9; Ef. 5, 21; Col. 3, 22).

87. Ce trebuie să înțelegem prin cuvintele: *Adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși (Isus Sirah 7, 38)?*

Aceste cuvinte ne învață ca de-a pururea să avem în minte, pe lângă frica de Dumnezeu, și cugetarea morții. Însă aceasta, la cei noi începători în fapta bună, căci cei ce sunt sporiți, prin darul lui Dumnezeu, dobândesc în locul fricii de moarte, dragostea de Dumnezeu. Aceștia nu mai au frică de moarte, *deoarece dragostea scoate afară frica* (I Ioan 4, 18). Iar cele mai de pe urmă ale omului, după Sfinții Părinți, de care trebuie să ne aducem aminte în toată viața, sunt: ceasul morții, adică despărțirea sufletului de trup, trecerea sufletului pe la vămile văzduhului, starea sufletului înaintea Preasfintei Treimi și hotărârea care i se va da, adică raiul sau iadul.

88. Ce înțelegem prin moarte?

Prin moarte înțelegem două lucruri: moartea fizică, adică despărțirea sufletului de trup, și moartea duhovnicească, adică călcarea poruncilor lui Dumnezeu, care ucide și sufletul și trupul omului păcătos. Omul însă nu moare niciodată cu sufletul, ci numai cu trupul. Căci sufletul este creat de Dumnezeu nemuritor, fie că ajunge în rai sau în iad, după faptele lui. Moartea sufletului este păcatul, după cuvântul: *Plata păcatului este moartea* (I Cor. 15, 56; Iez. 18, 4, 20; Rom. 1, 32; 6, 16 etc).

89. Ce înțelegem prin judecata particulară și unde se așează sufletele oamenilor după moarte?

Sunt două feluri de judecăți ale oamenilor. Cea dintâi este **judecata numită particulară**, adică personală, ce se va face îndată după moarte, când fiecare suflet trece prin înfricoșatele vămi ale văzduhului și stă înaintea Dreptului Judecător, spre a i se hotărî loc de odihnă sau de osândă provizorie, după faptele lui, până la a doua venire a lui Hristos. A doua este **judecata de apoi sau generală, a tuturor oamenilor**, care va avea loc la sfârșitul veacurilor, când se vor alege cei buni de cei răi și vor merge cei buni întru împărăția lui Dumnezeu, *și așa pururea cu Domnul vor fi...*, iar cei răi vor fi aruncați în focul cel veșnic (Matei 25, 31-46).

Cât despre locul unde se așază sufletele oamenilor după moarte, potrivit cu pilda bogatului nemilostiv și săracului Lazăr (Luca 16, 19-31), Sfânta Biserică ne învață așa: timp de două zile după moarte, sufletul este purtat de îngerul păzitor peste tot în lume, pe unde a trăit și a făcut fapte bune sau rele, și își amintește de toate cele din pruncie până în ceasul morții. În a treia zi este dus la Dumnezeu, iar la 40 de zile i se rânduiește loc de odihnă sau osândă.

În Pravila Mare de la Târgoviște, capitolul 162, spune că „sufletul, de multă dragoste a trupului (său), căci s-a despărțit de dânsul, uneori merge la casa aceea unde a fost în viață, iar alteori la mormântul unde este trupul îngropat. Iar îmbunătățitul și dreptul suflet merge la locurile unde avea obiceiul să se roage pentru mântuirea lui și face două zile pe pământ. Iar a treia zi merge împreună cu îngerul său la cer și stă înaintea groaznicului scaun și se închină înaintea lui Dumnezeu. Pentru aceea se face a treia zi Sfânta Liturghie și pomană pentru cel mort. Iar dacă se închină lui Dumnezeu, merge cu îngerul de îi arată bogatele și frumoasele lăcașuri ale sufletelor dreptilor și ale sfinților care

au făcut voia lui Dumnezeu în lume. Toate acestea le vede sufletul atunci (de la a patra zi până la a noua zi).

Iar a noua zi merge iar de se închină lui Dumnezeu. Pentru aceasta se face Liturghie și pomenire la a noua zi. Apoi îl duce îngerul și îi arată toate muncile cele de dedesubt (din iad) până la 40 de zile (când se închină a treia oară Preasfintei Treimi). Pentru aceasta se fac liturghii și pomeniri (pentru cei morți) la 40 de zile. Iar de acum încolo, după lucrurile care le-am făcut, îi dă lui loc de se odihnește, până va veni Hristos să judece lumea și să-i dea sau să-i plătească după lucrurile lui”.

Aceasta este Tradiția Bisericii și acesta este rolul slujbelor ce se fac pentru cei răposați.

90. Ce deosebire este între rai și împărăția lui Dumnezeu?

Sfântul Ioan Damaschin, în Dogmatica sa, spune că „raiul este material și spiritual și în el stau sfinții până la sfârșitul lumii”. După Judecata de apoi, dreptii vor intra împreună cu Hristos întru împărăția cerurilor.

În rai sfinții și dreptii nu se împărtășesc direct din slava Preasfintei Treimi, ci numai în parte. Iar când vor „intra întru slava Sa”, atunci „vor fi pururea cu Domnul”. În rai stau dreptii numai provizoriu, temporar, până la înfricoșata judecată generală; iar în împărăția lui Dumnezeu petrec veșnic împreună cu îngerii, în lumina cea neînserată a Preasfintei Treimi. În rai sufletele pot fi mutate dintr-o stare de fericire în alta, potrivit cu faptele făcute pe pământ, care ajută la mântuirea altora în vreme îndelungată și potrivit cu rugăciunile și milosteniile ce se fac pentru ele; iar în împărăția lui Dumnezeu toate sunt desăvârșite și veșnice.

Raiul este o grădină dumnezeiască, cu pomi, cu flori, cu păsări cerești, cu fericire nedeplină, situată „în cer”. Iar împărăția lui Dumnezeu este însuși locul slavei, unde se află scaunul Preasfintei Treimi, situată deasupra cerurilor, în „cerurile cerurilor”, despre a cărei slavă nimeni nu poate vorbi; nici om, nici înger, nici însuși Sfântul Pavel, care a fost răpit până la al treilea cer (II Cor. 12, 3-4). Așadar, primul om a pierdut prin păcat raiul, o grădină cerească, iar prin credință în Iisus Hristos și prin sfințenie va dobândi, nu o grădină, nu raiul cel dintâi, ci însăși împărăția slavei lui Dumnezeu.

Cuviosul Nicodim Aghioritul, în tâlcuirea Epistolei a doua către Corinteni, spune că „după slavă, altul este cerul și altul este raiul. Iar după alegorie și analogie, poate este același sau poate nu este același... Sfântul Maxim Mărturisitorul explică mistic cele trei ceruri la care poate ajunge omul îndumnezeit. Întâiul cer este sfârșitul a toată fapta bună. Al doilea cer este înălțarea minții și cunoștinței la cele dumnezeiești, atât simțite cât și gândite.

Al treilea cer este teologia, prin care ajunge cel desăvârșit, cu ajutorul darului Sfântului Duh, la starea de contemplație, adică la răpirea minții și la înțelegerea tainelor lui Dumnezeu celor mai presus de conștiință. Unii din Sfinții Părinți zic că Apostolul Pavel a fost răpit în rai, adică la al treilea cer al cunoașterii dumnezeiești, fiindcă i s-au vestit cuvinte tainice și negrăite despre rai, care și astăzi sunt ascunse pentru noi. Adică, este pomul vieții cel din mijlocul raiului; ce este pomul cunoștinței binelui și răului; ce au fost heruvimii și sabia de văpaie care păzea ușa Edenului; ce au fost pomii din care a rânduit Dumnezeu să mănânce Adam, și altele pe care le-au tâlcuit Sfinții Părinți, însă nu așa cu amănuntul.

Raiul este loc foarte lăudat pentru frumusețea lui. Acolo a fost răpit Sfântul Pavel și a auzit cântări *pe care nu este cu putință omului a le vorbi* (II Cor. 12, 4). Acolo sunt Enoh și Ilie; acolo este tâlharul de pe cruce; acolo este „sânul lui Avraam” în care a intrat Lazăr și unde sunt așezate de către îngeri toate sufletele dreptilor și sfinților, în loc de odihnă, până la judecata viitoare, când li se va da împărăția cerurilor (*Kiriadromion*, Tâlcuirea evangheliei cu bogatul și săracul Lazăr).

91. Care sunt însușirile sufletului după moarte?

Sufletul, după despărțirea de trup, își păstrează însușirile sale date de Dumnezeu, ca memoria, cugetarea, gândirea, înțelegerea, voința liberă etc. În schimb unele facultăți ca: plăcerea, mâhnirea, frica, mânia, imaginația, activitatea și cele de acest fel, dincolo nu lucrează ca aici, unde sufletul este în legătură cu trupul acesta pătimăș. Toate aceste facultăți după moarte se înduhovnesc, asemenea

trupurilor cele duhovnicești, după cuvântul Sfântului Pavel care zice: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc* (I Cor. 15, 44).

Patru sunt însușirile trupului înviat din morți, după Sfântul Apostol Pavel: nestricăciunea, cinstea, puterea și duhovnicia (I Cor. 15, 42-44). Iar însușirile sufletului sunt cele arătate mai sus, care rămân veșnic cu el, fie că sufletul este în rai sau în iad. În schimb, însușirile firești ale trupului omenesc, precum puterea seminală, cea hrănitore și simțitoare, după moarte nu le mai are sufletul, deoarece trupurile duhovnicești în rai nu mai au nevoie de mâncare și băutură, cum spune Sfântul Pavel: *Împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură, ci dreptate, pace și bucurie în Duhul Sfânt* (Rom. 14, 17).

92. Sufletele dreptilor se cunosc între ele în rai? Dar ale păcătoșilor din iad? Ce legătură este între cei din rai cu cei din iad și cu cei de pe pământ?

Că dreptii se cunosc în rai, despre aceasta nu poate fi nici o îndoială. Acest lucru îl arată Însuși Mântuitorul în pilda cu bogatul nemilostiv și săracul Lazăr, unde spune: *Și în iad, ridicându-și bogatul ochii săi, vede pe Avraam de departe și pe Lazăr în sânurile lui* (Luca 16, 23). Dar nu numai să se vad, ci înțelegem din Sfânta Evanghelie că se aud unii pe alții. Că iată ce zice bogatul din iad către Avraam: *Părinte Avraam, miluiește-mă și trimite pe Lazăr...*

În *Kiriadromion* scrie următoarele, la tâlcuirea acestei evanghelii: „Cei păcătoși văd pe cei drepti, nu numai pe cei cunoscuți, ci și pe cei necunoscuți. Văd cei păcătoși și pe cei nedreptățiți de dânșii, însă „de departe”. Că foarte departe sunt ei de împărăția lui Dumnezeu și de fericirea cea veșnică. Vede bogatul cel nemilostiv pe Avraam cel milostiv și iubitor de străini și pe Lazăr cel nemiluit de dânșul. Egipteanca cea înverșunată (femeia lui Putifar) vede pe Suzana cea curată și pe Iosif pe care l-a supărat și năpăstuit. Izabela cea nedreaptă vede pe Ilie cel drept și pe Navute pe care l-a nedreptățit. Iar Nero tiranul vede pe Constantin împăratul, cel întocmai cu Apostolii, pe Petru, pe Pavel și pe ceilalți sfinți pe care i-a omorât. Aceasta o adeverește și cuvântul Domnului, Care zice: *Vedea-vor pe Acela pe Care L-au împuns* (Ioan 19, 37).

Aceasta mai pe larg o zice înțeleptul Solomon, grăind: *Atunci va sta dreptul cu îndrăzneală multă înaintea feței celor ce l-au necăjit pe el și a celor ce au lepădat ostenele lui și, văzând, se vor tulbura cu frică groaznică și se vor minuna de vederea cea preaslăvită* (Înțelepciunea lui Solomon 5, 1-2).

Deci, legătura dintre cei din rai cu cei din iad aceasta este, că se vad și se aud unii pe alții „de departe”; că cei din iad se roagă și cer ajutor celor din rai, ca să fie scăpați de osândă. Iar cei de pe pământ sunt în legătură duhovnicească de dragoste cu toți cei răposați, indiferent unde ar fi, și fac rugăciuni și milostenii pentru izbăvirea lor din munci. Datorită acestora și, mai ales, Sfintei Liturghii și dezlegărilor ce se fac în Biserică pentru cei răposați, este posibilă ieșirea unor suflete din iad, spre a intra în rai, prin mila Preabunului nostru Dumnezeu. Dar numai până la judecata cea de apoi, după care nimic nu se mai poate face pentru cei aruncați în muncile iadului. Cei din iad vad și pe cei de pe pământ și se cunosc între ei, dar nu pot ajuta cu nimic (Luca 16, 28-31).

93. Ce trebuie să înțelegem prin cuvintele Domnului, Care zice: *Mă sui să vă pregătesc vouă loc și În casa Tatălui Meu multe locașuri sunt* (Ioan 14, 2)?

Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a suit la ceruri să gătească loc celor ce vor crede în El și vor lucra poruncile Lui. Și această gătire este despărțită după măsura faptelor bune ale fiecăruia, zice Sfântul Andrei al Cezareei în tâlcuirea Apocalipsei, la Cuvântul VI. În ce constă „pregătirea” de loc în ceruri, rămâne o taină a lui Dumnezeu. Ea însă arată dragostea desăvârșită a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh pentru omul împodobit cu fapte bune, care devine fiu al lui Dumnezeu după dar.

Iar cât privește multele locașuri care sunt în „casa Tatălui”, adică în ceruri, auzi pe Sfântul Efrem Sirul ce zice: „Multele locașuri ale Tatălui numește Mântuitorul pe măsurile minților celor ce se sălășluiesc în latura aceea (în rai), adică pe despărțirile și deosebiri întru care cu mintea se vor desfăta. Că nu cu deosebirea locurilor, ci cu rânduiala darurilor a zis Domnul multe locașuri. Căci

precum din razele soarelui acestuia simțit, după curățirea puterii celei văzătoare (fiecare) se desfășează... așa și în veacul viitor toți dreptii și sfinții se vor sălășlui într-o bucurie cu nedespărțire și fiecare, după măsura sa, dintr-un soare gândit se strălucește și după vrednicie trage bucurie și veselie” (Tomul III, *Cuvânt pentru fericitele locașuri*).

94. Dumnezeu, Care știe mai înainte de naștere cine se mântuiește, de ce nu silește pe om să meargă pe calea mântuirii?

Da, Dumnezeu știe toate mai înainte de nașterea noastră. El știe care din oameni se vor mântui și care se vor osândi. Dar nu le hotărăște toate mai dinainte, ci lasă la voia lor liberă. Că dacă l-ar sili pe om pe calea mântuirii, i-ar răpi libertatea și voința și omul nu ar mai avea nici o plată dincolo. Adică, omul și-ar pierde calitatea sa de om, de ființă liberă și, deci, și-ar pierde și răsplata și mântuirea. Că Dumnezeu nu este spărgător de uși, ci numai bate la ușa inimii fiecăruia, iar a deschide este în voia liberă a omului. Auzi ce zice Domnul: *Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine* (Apoc. 3, 20).

Iată, dar, că Dumnezeu nu forțează ușa, adică voia liberă a omului. Dumnezeu știa mai dinainte că cetatea Ninive se va pierde, pentru răutățile sale, dar nu a hotărât pierderea ei mai dinainte, așteptând întoarcerea oamenilor. Întoarcerea lor la pocăință a întors spre bine și hotărârea lui Dumnezeu (După Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cuvânt despre pocăință, din Împărțire de grâu*).

Așadar, rămâne la voia omului de a se încununa sau a se osândi, căci Dumnezeu *voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină* (Isaia 45, 22; Matei 18, 14; Ioan 3, 16; Tim. 2, 4; 3, 4; II Petru 3, 9) La mântuirea fiecăruia dintre noi se cere o singură condiție: **unirea voii noastre cu voia lui Dumnezeu** și atunci niciodată nu ne vom osândi.

95. Cum poate ajuta Biserica sufletele credincioșilor după moarte?

Zice Sfântul Simeon al Tesalonicului că „mai mult decât orice altă slujbă, sufletele răposaților noștri sunt ajutate după moarte de Sfintele Liturghii și scoaterea de miride (părțicele) pentru ei” (*Tratat asupra tuturor dogmelor*).

Rugăciunile pentru morți se întemeiază pe credință, pe binefacerile aproapelui și pe încredere în pocăința celor răposați, cu care cei vii se prezintă înaintea Domnului, ca o împlinire a poruncii de a se iubi unii cu alții. De vor fi mici păcatele celui mort, atunci el se folosește de Liturghiile, rugăciunile și milosteniile ce se fac pentru el, adică îl iartă Dumnezeu și-l scoate afară din iad. Iar de vor fi păcate mai grele, pe care nu le-a spovedit în viață, atunci nu se iartă, ci numai se ușurează. Căci Dumnezeu a închis poarta raiului pentru el și nu-i folosește la nimic; dar folosește celor vii care le aduc cu vrednicie (*Pravila Mare de la Târgoviște, 158*).

„Mirida care se scoate la Liturghie și pomenirea care se face pentru cel mort, îl unește pe cel mort cu Dumnezeu și-l împărtășește cu Dânsul nevăzut” (Sfântul Simeon al Tesalonicului, VI, 374). Folosește încă pentru sufletele celor răposați și pomenirile care se fac la 3, la 9 și la 40 de zile (Ibidem 372). Pomenirea morților se face până la un an din trei în trei luni și apoi din an în an până la șapte ani. Cel ce a murit spovedit, dar nu și-a împlinit canonul, este ajutat după moarte de slujbele Bisericii, de rugăciuni și de milostenii ce se fac pentru el. Iar dintre rugăciunile ce se fac pentru răposați, cele mai de folos sunt Sfintele Liturghii (Sfântul Simeon al Tesalonicului, IX, 72; *Pravila bisericască de Arhimandrit Nicodim Sachelarie și Viața repausaților*). Dacă cineva a murit spovedit, dar nu și-a făcut canonul pe pământ, îl face dincolo, în iad, și apoi este scos la odihna raiului.

96. Ce sunt și câte sunt la număr vămile văzduhului, pe unde trec sufletele după moarte?

Vămile văzduhului sau „tribunalele” din văzduh, pe unde trec și sunt cercetate sufletele oamenilor după moarte, sunt formate din cete de îngeri răi, diavoli dintre cei mai înfricoșați, care stau în calea sufletelor, le opresc, le vădesc păcatele făcute, chiar și pe cele spovedite și părăsite de multă vreme, pe cele săvârșite în copilărie, în tinerețe, la bătrânețe, pe cele gândite și săvârșite cu voie sau fără de voie, până în clipa morții.

Sfântul Apostol Pavel zice despre aceste cete diavolești: *Că nu ne este nouă lupta împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva stăpânilor, a începătorilor și a stăpânitorilor veacului acestuia* (Ef. 6, 12). Așa precum și Sfântul Pavel adevărește, ca cel ce a fost răpit până la al treilea cer, precum și Tradiția Bisericii ne învață că cetele diavolilor din vazduh sunt împărțite în numeroase grupuri sau polcuri, după numărul patimilor și ale păcatelor de moarte. Fiecare ceată de îngeri răi, una mai înfricoșătoare decât alta, are în fruntea sa un înger cumplit, având misiunea să cerceteze sufletul de un anumit păcat. Adică, de când l-a făcut, de câte ori, în ce împrejurare, dacă l-a mărturisit sau nu la preot, dacă a făcut sau nu canon pentru el, dacă l-a părăsit, dacă a îndemnat și pe alții să-l facă sau nu. Cele mai grele vămi, unde cad cei mai mulți creștini, sunt vămile desfrânării, beției, uciderii de copii, mândriei, necredinței, osândirii altora, lenevirii, zgârceniei, urii, lăcomiei și eresurilor.

Cât despre numărul exact al acestor vămi, sau cum anume sunt așezate în văzduh, rămâne o taină a lui Dumnezeu. Unii sfinți, și mai ales Sfântul Vasile cel Nou de la 26 martie, numără 20 de vămi ale văzduhului, pentru principalele păcate de moarte. Alții numără 24. Noi nu trebuie să iscodim tainele lui Dumnezeu. Numai atât trebuie să știm că *pentru tot cuvântul deșert vom da seamă*. De aceea trebuie să părăsim tot păcatul, să ne mărturisim la duhovnici iscusiți, să facem canonul dat, să punem început bun, să ne rugăm neîncetat, să facem milostenie și să alergăm cât mai des la biserică. Prin acestea ni se iartă toate păcatele și se mântuiesc sufletele noastre de vameșii văzduhului și de muncile iadului.

97. De ce în unele părți se dezgroapă morții la șapte ani?

După tradiția Bisericii morții nu se dezgroapă niciodată, până la judecata cea de apoi. Dar în unele locuri este obiceiul de a se dezgroapa morții la șapte ani, când li se face pomenire la mormânt. Se mai dezgroapă prin orașe, unde nu este suficient loc prin cimitire și chiar în unele mănăstiri, iar osemintele călugărilor se depun în așa numitele „gropnițe”, „cripte”, adică „osuare”, situate sub bisericile din cimitir, cum sunt la mănăstirile Neamț, Secu, Agapia, Văratec și altele.

Dezgroparea este benevolă. De obicei se păstrează tradiția locului. Dezgroparea este obligatorie numai în trei cazuri: când cel răposat a fost blestemat sau a fost sub vreo legătură arhierască, sau dacă a murit în păcate foarte grele. Dacă sunt aflați neputreziți, este semn că nu au fost iertați de Dumnezeu și este nevoie de multe rugăciuni și dezlegări ca să fie iertați. Iar în alte cazuri nu trebuie să le mai tulburăm liniștea celor pecetluiți până la a doua înviere.

98. Care sunt semnele ce caracterizează moaștele sfinților?

Moaștele sfinților aflate întregi în morminte sunt și rămân permanent nestricăcioase; sunt binemiroitoare; răspândesc bună mireasmă; sunt uscate, ușoare și au culoare galben-deschis, asemenea alunelor coapte; sunt plăcute la vedere; nu provoacă frică, ci bucurie duhovnicească; sunt asemenea omului care doarme liniștit și izvorăsc din ele felurite minuni și vindecări de boli, spre slava lui Dumnezeu (a se vedea și Pidalionul, 1844, fila 444). Cele mai recente moaște, descoperite în vara anului 1980 în pustiul Hozeva, din valea Iordanului, sunt moaștele unui mare sfânt și sihastru român, moldovean – Cuviosul ieroschimonah Ioan Iacob „Hozevitul”. În prezent sfintele lui moaște, întregi și binemiroitoare, sunt așezate într-un sicriu frumos și depuse în biserica Mănăstirii Sfântului Gheorghe Hozevitul, din apropiere de Ierihon.

99. Părinte Cleopa, de ce trebuie să fie sfârșitul lumii?

Spun Sfinții Părinți că pentru patru pricini trebuie să fie sfârșitul lumii: Ca să se arate dreptatea lui Dumnezeu în toată desăvârșirea ei; ca să se arate nedreptatea oamenilor față de poruncile lui Dumnezeu; ca să se pedepsească păcatele și fărâdelegile lumii de la întemeierea ei până la sfârșitul veacurilor și ca să se răsplătească faptele bune ale dreptilor pe măsura credinței și a răbdării lor.

100. Când va fi sfârșitul lumii?

Nimeni nu știe când va fi sfârșitul lumii. Aceasta este o mare taină a lui Dumnezeu. Odată ucenicii au întrebat pe Iisus Hristos, când va fi sfârșitul lumii? Iar Domnul le-a răspuns: *De ziua și de ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl* (Matei 24, 36; Marcu 13, 32; Luca 17, 20). Mântuitorul ne spune că sfârșitul va veni fără de veste, precum a venit cândva și potopul. *Precum a fost în zilele lui Noe, așa va fi și venirea Fiului Omului. Căci, precum în zilele acelea dinainte de potop, oamenii mâncau și beau, se însurau și se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie și n-au știut până ce a venit potopul și i-a luat pe toți, la fel va fi și venirea Fiului Omului* (Matei 24, 37-39).

De aceea, întotdeauna trebuie „să priveghem”, să fim pregătiți prin pocăință și fapte bune și să stăm în așteptarea Marelui Hristos, cum stăteau și fecioarele cele înțelepte, că nu știm în care strajă din noaptea vieții noastre va veni, *că în ceasul în care nu gândim Fiul Omului va veni* (Matei 24, 42-44).

Însă Domnul nu ne-a lăsat cu totul în nedumerire. El ne-a spus că mai înainte de venirea Sa „în slavă, să judece viii și morții”, cum spune la Crez, vor urma numeroase semne între oameni, pe pământ și în univers, care vor prevesti apropierea venirii lui Hristos. După aceste semne vom cunoaște cât de aproape este venirea Domnului la judecată.

101. Care sunt cele mai importante semne premergătoare venirii lui Hristos la Judecata de apoi?

Ni le-au arătat în Vechiul Testament mai ales marii profeți Isaia, Iezechiel și Daniil, iar în Noul Testament, Sfinții Apostoli Petru, Pavel și Ioan, în Apocalipsă. Dar cel mai clar ni le-a prevestit Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, prin Sfinții Evangheliști (Matei cap. 24; Marcu cap. 13, Luca cap. 21).

102. Ce trebuie să facem noi creștinii ca să aflăm milă în ziua Judecății lui Hristos?

Să facem milă, ca să aflăm milă. Mântuitorul ne va întreba mai întâi de faptele milei creștine, precum citim la Sfântul Evanghelist Matei, în capitolul 25, versetele 31-46. Apoi să păstrăm cu sfințenie dreapta credință în Iisus Hristos, așa cum am moștenit-o de la Sfinții Apostoli. Să ne păzim de *proorocii și hristoșii mincinoși*, care sunt creștini răzvrățiți ce se rup de Trupul Bisericii lui Hristos.

Pe lângă dreapta credință să ascultăm la Sfânta Biserică și de păstorii noștri sufletești; să ne rugăm mai mult, să ne spovedim des, să părăsim tot păcatul care ne desparte de Dumnezeu, să trăim cu toții în dragoste, *căci dragostea niciodată nu cade* (I Cor. 13, 8) și să răbdăm toate necazurile și încercările vieții, căci ne spune Hristos: *Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui* (Matei 24, 13).

103. Cum trebuie să înțelegem semnul apocaliptic 666, de care se vorbește în Apocalipsă, capitolul 13, versetul 18?

Numărul 666 este un număr alegoric, simbolic. Unele grupări sectare cred, în mod literal, că va fi o „pecete” pusă pe fruntea sau mâna dreaptă a anumitor creștini vrednici de pedeapsă. În Biserica Ortodoxă, cel mai bine explică sensul acestui număr Sfântul Andrei, episcopul Cezareei. Astfel, primul 6 – spune acest sfânt – simbolizează **mânia fără judecată**; al doilea 6 simbolizează **mintea plină de tulburare**; iar al treilea 6 simbolizează **pofta fără de rațiune**. Toate aceste patimi vor stăpâni pe mulți creștini în veacul de pe urmă, adică răzbunarea, necredința și desfrânarea.

104. Prin sfârșitul lumii înțelegem distrugerea generală a universului sau numai o reînnoire a lui?

Nu va fi distrusă lumea materială, pământul și întreg universul, ci numai se va reînnoi, se va curăți, după care *va fi un cer nou și pământ nou* (Apoc. 21, 1). La fel spune și psalmistul David: *Trimite-vei Duhul Tău și se vor zidi și vei înnoi fața pământului* (Ps. 103, 31; II Petru 3, 13). Este păcat să credem că Dumnezeu va distruge definitiv zidirea Lui pe care a făcut-o cu mâinile Sale și a

zis „că este foarte bună”. Sfinții Părinți au hotărât și ei că „cine va zice că la sfârșitul lumii va fi distrus desăvârșit pământul și universul – care este zidirea lui Dumnezeu – să fie anatema!”

105. De ce trebuie să reînvie trupurile tuturor oamenilor la Judecata de apoi?

Trupurile tuturor oamenilor, de la primul Adam până la ultimul născut din femeie, trebuie să învie la Judecata de apoi, ca să stea înaintea tronului lui Iisus Hristos (Rom. 14, 10; II Cor. 5, 10) și ca să ia fiecare suflet și trup plată sau osândă, după faptele care le-a lucrat în viața aceasta de acum (Iov 31, 11; Prov. 24, 12; Ier. 17, 10; 32, 19; Iez. 18, 20; Matei 25, 35-45; Rom. 2, 6; Iacob 2, 13; I Petru 1, 17).

Învierea dreptilor se face pentru a învia cu trupuri duhovnicești și nesticăcioase, asemenea trupului lui Hristos (Rom. 6, 5; I Ioan 3, 2; Filip. 3, 21). Nu vor fi două rânduri de învieri: a celor dreپți mai întâi, pentru a împărăți cu Hristos o mie de ani, și apoi a celor păcătoși, cum învață ereticii hiliaști (milenariști). Ci toți vor învia odată, „la trâmbița arhanghelului”. Trupurile oamenilor trebuie să învie, sau spre osândă, sau spre slava veșnică (David 12, 2-3).

Trupurile dreptilor vor învia spre a fi proslăvite cu cele patru însușiri ale trupurilor cerești, de care spune Sfântul Apostol Pavel, adică cu **nesticăciunea, cu puterea, cu slava și cu duhovnicia** (I Cor. 15, 42-49). Trupurile dreptilor vor învia, ca să poarte chipul trupului ceresc al lui Hristos, precum în lumea aceasta au purtat chipul trupului celui pământesc (I Cor. 15, 48). Iar trupurile celor păcătoși vor învia spre muncă veșnică (Matei 25, 46) și „spre a se cunoaște din așezarea feței lor vina lor și păcatele care le-au făcut” (*Ușa pocăinței*).

Trupurile dreptilor vor învia ca să fie proslăvite de Hristos, pe Care L-au purtat în inima lor pe pământ, ostenindu-se la toată fapta cea bună, după învățătura Sfintei Evanghelii. Iar trupurile păcătoșilor vor învia, ca să se arate întunecate și grozave la vedere, ca cele ce au făcut lucrurile întunericii și au purtat în ele pe diavolul, care este întuneric și înșelăciune (*Ușa pocăinței*, cap. 3).

106. Când și unde va fi judecata viitoare?

Întrebi când va fi Judecata de apoi? Ne este de ajuns să știm că Dumnezeu a hotărât o zi pentru judecata viitoare (Isaia 2, 12; 34, 8; Fapte 17, 31; Rom. 2, 16; Matei 11, 22-24), care va fi sfârșitul lumii acesteia (Matei 24, 1-26). Iar când va veni ziua Judecății de apoi, să auzim pe Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care zice: *Iar de ziua și ceasul acela nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl* (Matei 24, 36).

Iar de locul unde va fi judecata, știm din gura Sfântului Apostol Pavel, că va fi în văzduh și în nori (I Tes. 4, 17; Ioan 3, 17, 24; I Cor. 15, 51). După mărturia Sfântului Prooroc Ioil, locul judecății va fi deasupra Văii Plângerii, adică a Văii lui Iosafat de lângă Ierusalim: *Și voi aduna toate neamurile, zice proorocul, și le voi pogorî pe ele în Valea lui Iosafat și mă voi judeca cu ele acolo* (Ioil 4, 12). Iar Sfântul Ioan Gură de Aur zice că locul judecății de apoi va fi „afară oareunde de toată lumea aceasta, precum socotesc eu. Că precum temnițele împăraților și ocnelor departe sunt puse, așa și gheena va fi afară de lumea aceasta” (*Împărțire de grâu*, Cuvânt despre judecata ce va să fie).

Așadar, din mărturiile sfinților prooroci și Apostoli și din învățătura Evangheliei lui Hristos, se arată atât de luminat că este judecată și osândă veșnică pentru cei păcătoși. Iar de locul unde va fi judecata și gheena focului veșnic ne spune cel mai clar Sfântul Apostol Pavel, că va fi în văzduh (I Tes. 4, 17).

107. După care legi se vor judeca toate semințiile pământului?

Sfântul Grigorie de Nyssa spune că după patru legi vor fi judecați oamenii la înfricoșata Judecată de apoi:

a) Cei ce au trăit de la Adam până la darea legii pe Muntele Sinai, vor fi judecați de Hristos după legea conștiinței dată omului din naștere, numită și legea morală sau legea firii. Prin conștiință, care este glasul lui Dumnezeu în om, fiecare știe ce este bine și ce este rău. După această lege s-a condus lumea până la Moise (Rom. 2, 14-15).

b) A doua lege după care se vor judeca oamenii dinaintea de Hristos și toți cei ce nu cred în Hristos, este legea zidirilor, a întregii creații care ne stă pururea în față și ne spune că este făcută atât de minunat de un Creator nevăzut, de Dumnezeu. „Lumea văzută, spune Sfântul Vasile cel Mare, este școală a sufletelor celor cuvântătoare”, este Biblia nescrisă a tuturor oamenilor (Rom. 1, 20; *Filocalia*, vol. X, 1981, Cuvântul 5, p. 43; *Hexaimeron*, Cuvântul 1, București, 1826).

c) A treia lege, după care se vor judeca numai evreii, este legea scrisă a lui Moise, care s-a dat pe Muntele Sinai (Rom. 2, 12).

d) A patra lege este Legea Darului, sau Evanghelia, dată nouă de Hristos, după care se vor judeca toate popoarele creștine (Ioan 12, 48; Rom. 2, 1-6; Iacob 2, 12).

Dacă cineva se leapădă de botezul creștin este un apostat, adică lepădat de Dumnezeu, și nu are iertare în veci, iar la judecată va fi mai greu pedepsit decât un păgân care nu a știut pe Hristos. Sfinții Părinți spun că păgânii nu se pot întoarce ușor la credința în Hristos, pentru că n-au cunoscut pe Dumnezeu. Tot ei spun că cei ce au greșit în Legea darului, ca creștini, mai greu și mai tare se vor pedepsi decât păgânii care au greșit după legea firii.

108. Întrucât dreptii din rai sunt mântuiți, pentru ce trebuie să învie și ei din morți și să fie judecați a doua oară în ziua de apoi?

Pentru că în ceasul morții au fost judecați provizoriu și fără trup, iar la Judecata de apoi vor fi judecați cu tot cu trup. Adică va fi judecat și trupul pentru faptele lui, ca să nu rămână nici el nejudecat și nerăsplătit sau neosândit. Apoi, pentru că de la judecata particulară până la cea de pe urmă, faptele bune făcute de cei drepti pe pământ le agonisesc mai multă răsplată și odihnă în împărăția lui Dumnezeu, care li se va da în ziua cea mare a judecării. La fel și cu cei păcătoși, faptele lor rele de pe pământ le agonisesc după moarte, prin sminteală, mai multă osândă care li se va da la Judecata de apoi.

Deci, la judecata viitoare se vor judeca și dreptii și păcătoșii (Eccl. 3, 17; II Petru 2, 9) și toți vor sta înaintea divanului lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce-a lucrat prin trup (Rom. 14, 10; II Cor. 5, 10). Așadar, dreptii se vor judeca spre a avea mărturia lui Hristos înaintea Tatălui (Matei 13, 43; 25, 34; Luca 12, 8; Apoc. 3, 5) și spre a primi răsplata cea veșnică. Iar păcătoșii vor învia spre a primi osânda cea veșnică, după faptele lor (Matei 13, 43; 25, 46; Ioan 5, 29; Rom. 2, 7-10; II Tim. 4, 8; I Petru 5, 4; Apoc. 11, 18).

Dreptii, după Judecata de Apoi, nu mai primesc raiul în care au fost până atunci, ci primesc împărăția lui Dumnezeu unde vor străluci ca soarele întru lumina Preasfintei Treimi (Matei 25, 4, 34.; 43).

109. De ce se cercetează la Judecata de apoi numai faptele milosteniei, iar celelalte fapte nu, după cum spune Evanghelia după Matei, capitolul 25, 31-46?

Să nu zicem că la Judecata de apoi nu se întreabă și celelalte fapte bune. Să ne aducem aminte de cuvintele Domnului, Care zice: *De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor* (Matei 5, 20). Să ne aducem aminte că împărăția cerurilor este a celor săraci cu duhul (Matei 5, 3) și a celor ce sunt prigonii pentru dreptate (Matei 5, 10). Să ne aducem aminte că numai cei ce vor ajunge la nevinovăția și curăția pruncilor vor intra întru împărăția cerurilor (Matei 18, 3; 19, 14; Marcu 10, 14; Luca 18, 16). Să ne aducem aminte că prin multe scârbe și neazuri ni se cade nouă a intra întru împărăția lui Dumnezeu (Fapte 14, 22).

Iar Sfântul Apostol Pavel zice: *Nu vă amăgiți: nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici preacurvarii, nici malahienii, nici sodomiții, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici ocărătorii, nici răpitorii, nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu* (I Cor. 6, 9-10). La Efeseni întărește din nou acest lucru, zicând: *Aceasta să știți că tot desfrânatul, sau necuratul sau lacomul, care este slujitor al idoloilor, nu are moștenire întru împărăția lui Hristos și Dumnezeu* (Ef. 5, 5). Iar la Apocalipsă zice: *partea celor fricoși și necredincioși și păcătoși și spurcați și ucigași și desfrânați și fermecători și închinători la idoli și a tuturor celor mincinoși este iezorul care arde cu foc și pucioasă, care este*

moartea a doua (Apocalipsa 21, 8). Și Pavel adaugă în alt loc: *Nu știți oare că nedrepții nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu?* (I Cor. 6, 9). Iar Domnul zice: *pentru tot cuvântul deșert pe care îl vor grăi oamenii vor da seamă în ziua judecării* (Matei 5, 22; 12, 36-37; Iuda 15).

Așadar, de toate faptele cele bune și cele rele vom fi întrebați în ziua Judecării de apoi. Iar dacă spune evanghelistul că la Judecata de apoi vom fi întrebați aceasta să înțelegem că milostenia este una din fiicele dragostei, după cum zice și Sfântul Pavel că *dragostea se milostivește...* (I Cor. 13, 4). Deci, întrucât dragostea este *legătura desăvârșirii* (Col. 3, 14), să înțelegem că din dragostea de Dumnezeu și cea de aproapele izvorăsc toate faptele cele bune și că cine are dragoste desăvârșită acela a ajuns la *plinirea Legii* (Rom. 13, 8-10). Având în sufletul său cea mai mare faptă bună care nu pierde niciodată (I Cor. 13, 8). Căci în dragoste se cuprind toate faptele cele bune.

Pentru aceasta va întreba Domnul la judecată numai de milostenie, pentru că cel ce este cu adevărat milostiv este un izvor al dragostei de Dumnezeu și de oameni și lucrător a toată fapta bună.

110. De câte feluri este milostenia creștină?

Milostenia creștină este de două feluri: trupească, adică materială, și sufletească, adică duhovnicească. Ambele milostenii izvorăsc din dragostea de Dumnezeu și de aproapele.

111. Care sunt faptele milosteniei trupesti cele mai mari?

Sunt cele arătate de Mântuitorul la Evanghelia Judecării de apoi (Matei 25, 34-45), și anume: să hrănim pe cel flămând, să adăpăm pe cel însetat, să îmbrăcăm pe cel gol, să cercetăm pe cel bolnav și întemnițat și să odihnim pe cel străin și care este în necaz.

112. Care sunt faptele milosteniei sufletești?

Să întoarcem la dreapta credință pe cei necredincioși șieretici; să întoarcem la pocăință pe cei păcătoși și înstrăinați de Dumnezeu; să învățăm cele bune pe cei neștiutori; să mângâiem și să sfătuim pe cei deznădăjduiți, pe cei întristați și bolnavi; să ne rugăm pentru aproapele nostru, adică pentru tot omul care este în nevoi (Filip. 1, 19; Col. 4, 3; Iacob 5, 16); să iertăm din inimă pe cei ce ne greșesc și să nu ne răzbunăm pe ei (Matei 5, 44-48; 18, 22).

113. Care este cea mai mare faptă bună a iubirii de Dumnezeu? Dar a iubirii față de aproapele?

Cea mai mare faptă bună a iubirii de Dumnezeu este *de a lua cineva crucea sa și a urma lui Hristos până la moarte* (Matei 10, 38; Luca 14, 27), așa cum au făcut și sfinții mucenici, cuvioșii, călugării cei aleși și toți creștinii drepti. Iar fapta bună cea mai mare izvorâtă din iubirea aproapelui este *de a-și pune cineva sufletul (viața) pentru aproapele său* (I Tes. 2, 8; II Cor. 12, 15; II Tim. 2, 10; I Ioan 3, 16).

114. Rugăciunea pentru aproapele este o datorie sau o faptă de milostenie?

Este și una și alta, căci toate faptele bune sunt o datorie a creștinilor față de Dumnezeu și față de oameni. Rugăciunea pentru aproapele este o dovadă a dragostei creștine (II Cor. 9, 14) și o datorie duhovnicească a fiecărui membru al Bisericii lui Hristos (Ef. 6, 18; I Tim. 2, 1; Iacob 5, 16). Oricum am socoti, suntem datori să ajutăm pe aproapele nostru cu rugăciunea, cu cuvântul, cu sfatul, cu hrană, cu bani, cu tot ce putem și este nevoie.

115. Cum poate face milostenie săracul care nu are ce să dea milostenie?

Dacă cineva este așa de sărac că nu are nimic să dea milostenie celui lipsit, unul ca acela este scutit de milostenia cea trupească, „că dacă nu avem, nu ni se cere”, zice Sfântul Isaac Sirul. Însă milostenie duhovnicească oricine poate și este dator să facă cu aproapele. Adică să se roage pentru cei din suferință, să-i îndemne la biserică, să le dea un pahar cu apă, să le spună un cuvânt de mângâiere.

116. Călugării sunt datori să facă milostenie materială?

Cât privește pe călugări „este mai mare lucru pentru ei să fie săraci, decât să miluiască pe săraci” (*Filocalia*, vol. IX, Cuvintele 16, 17 din Scara Sfântului Ioan Scărarul). Iar dacă monahii vor uita făgăduința lor de a fi săraci și vor aduna bani și alte averi, atunci prea obligați sunt să facă milostenie la săraci, căci ei au dat jurământ înaintea lui Hristos să trăiască toată viața în sărăcie de bună voie. **Pe călugării care adună bani și averi, numai milostenia îi poate izbăvi de osânda lui Dumnezeu.** În legătură cu aceasta să vă spun o istorioară adevărată, scrisă în Prolog, vol. I, în 11 octombrie.

Era un egumen vestit de la o mănăstire cu mulți călugări. Acesta la început era foarte milostiv și iubitor de săraci. Pe toți care băteau la poarta mănăstirii îi primea, îi ospăta, vorbea cu ei și le dădea cele de nevoie. Mai târziu a devenit iubitor de cinste omenească și a părăsit milostenia și pe săraci. Se împrieteniise cu oameni bogați, cu dregători și boieri, cărora zilnic le dădea ospete și se îndeletnicea numai cu ei. Iată odată a venit la poarta mănăstirii un bătrân sărac și i-a spus portarului: „Părinte, spune-i egumenului că a venit un frate de-al lui de departe cu multă osteneală și dorește să vorbească cu dânsul”. S-a dus portarul mănăstirii, dar egumenul ospăta și vorbea cu bogații.

Când i-a spus, a răspuns cu asprime portarului: „Nu mă supăra acum. Nu mă vezi vorbind cu oamenii? Pentru ce ai slobozit pe acest sărac în mănăstire?” Auzind acel sărac nu s-a tulburat, ci a stat în așteptare la poartă până seara. După cinci ceasuri a venit la egumen un oarecare om bogat și l-a întâmpinat egumenul la poartă. Atunci i-a spus săracul acela: „Am a-ți spune un cuvânt, părinte”. Dar egumenul nu l-a băgat în seamă, ci l-a lăsat la poartă și s-a dus la cină cu bogatul. Apoi iar l-a petrecut până la poartă și nu a luat în seamă rugăciunea săracului aceluia.

Deci, înserându-se și văzând el că nu-l primește egumenul, s-a apropiat de portar și i-a zis: „Așa să-i spui egumenului: A venit Hristos la tine și nu l-ai primit! Deci, întrucât cauți cinste omenească, iată, de acum voi trimite la tine pe cei bogați și puternici din toată țara aceasta, că lucruri pământești dorești, dar bunătățile Mele nu le vei vedea!” În clipa aceea s-a făcut nevăzut. Era Iisus Hristos în chip de sărac!

Să învățăm de aici, părinte, ce mare putere are milostenia la săraci pentru mântuirea noastră. Că odată cu săracul vine și Hristos la ușa noastră. Deci, cei care avem câte ceva, să le dăm, ca să nu plece de la noi întristați. Iar cei care nu au, să-i mângâie măcar cu un cuvânt și să se roage pentru ei. Să ne amintim de părintele Vichentie Mălău, mare duhovnic la Secu și Agapia. Când venea câte un sărac la chilia lui și nu mai avea ce să-i dea, se ducea pe la părinți sau maici și le zicea: „Vă rog, împrumutați-mă cu o sută de lei, că a venit Hristos la mine și nu am ce să-I dau!” Așa făceau părinții noștri. Așa să facem și noi! Săracii sunt mântuirea noastră!

117. Care este importanța milosteniei pentru mântuirea sufletului? Milostenia singură poate înlocui pe celelalte fapte bune?

Am arătat mai înainte că adevărata milostenie trupească și sufletească izvorăște din dragoste de Dumnezeu și de aproapele. Dacă cineva este milostiv, fără un scop rău, unul ca acela are dragoste de Dumnezeu și de aproapele și prin aceasta el împlinește toată Legea, deoarece *dragostea este împlinirea legii și legătura desăvârșirii* (Rom. 13, 8-10; Col. 3, 14). *Mila este mai plăcută lui Dumnezeu decât jertfele* (Osea 6, 6; Matei 9, 13; 12, 7). *Cine face milostenie își face bine sufletului său*, zice Solomon (Prov. 11, 17), *dobândește viață, dreptate și slavă* (Prov. 21, 21) și este fericit (Prov. 14, 21). Iar Mântuitorul fericește pe cei milostivi și le asigură mila Sa, atât în veacul de acum cât și în cel viitor, căci zice: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui* (Matei 5, 7).

Dar nu este de ajuns pentru mântuire numai milostenia. Că nu numai porunca milosteniei trebuie împlinită, ci și toate celelalte fapte bune și porunci ale lui Dumnezeu. Sfântul Apostol Iacob zice: *Cine va păzi toată legea, dar va greși într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat de toate poruncile. Căci Cel ce a zis să nu desfrânezi, a zis și să nu ucizi. Și dacă nu desfrânezi, dar ucizi, te-ai făcut călcător al legii* (Iacob 2, 11). Cel ce a zis *fiți milostivi* (Luca 6, 36), tot Acela a zis: *Nu*

judecați și nu veți fi judecați; nu osândiți și nu veți fi osândiți; iertați și se va ierta vouă (Luca 6, 37). Și cel ce a fericit pe cei milostivi, Acela a fericit și pe cei săraci cu duhul, și pe cei blânzi, și pe cei ce flămânzesc și însetoșează de dreptate, și cei curați cu inima, și pe făcătorii de pace, și pe prigonii pentru dreptate (Matei 5, 3-12).

Deci, trebuie să înțelegem clar că **omul credincios, care voințe să se mântuiască, este dator să împlinească** nu numai porunca milosteniei, ci să se ostenească, după a sa putere, a împlini **toate faptele bune și toate poruncile Domnului**.

118. De ce se numește iubirea de argint, adică iubirea de bani, de plăceri și de averi, închinare la idoli?

Se numește închinare la idoli pentru că cei ce iubesc banii, plăcerile trupului și averile, se închină acestor patimi ca unor dumnezei și pun pe acestea mai presus de Ziditorul. Adică, cel ce se iubește pe sine mai mult decât pe Dumnezeu, este un închinător la idoli. La fel este și cel ce se îngrijește de mâncare, de bani, de haine, de avere, mai mult decât de suflet, de biserică, de rugăciune, de spovedanie, de milostenie. Iubirea de sine are măsură iubirea de aproapele (Matei 19, 19). Iubirea de Dumnezeu nu are limită, adică este nelimitată, după porunca: *Să iubești pe Dumnezeu din toată inima ta, din tot cugetul tău și din toată puterea ta* (Deut. 6, 4-5).

Cel iubitor de bani se închină banilor în locul lui Dumnezeu. Cel lacom la mâncare își face pântecul său un dumnezeu, adică idol, după mărturia Sfântului Apostol Pavel (Col. 3, 5). Iar *cel ce face păcatul este rob al păcatului* (Ioan 8, 34; Rom. 3, 9; 6, 16; Ef. 2, 3; I Tes. 4, 5; Tit 3, 3; II Petru 2, 19). Deci **cine este rob al păcatului nu mai poate fi rob și fiu al lui Dumnezeu**.

Tocmai de aceea Mântuitorul a pus prima condiție, celui ce vrea să-I urmeze Lui, să se lepede de sine și să-și ia crucea sa, spre a-I urma Lui (Matei 16, 24). Și aceasta, pentru că cel ce are patima iubirii de sine are, împreună cu ea și toate patimile și păcatele, deoarece „**iubirea de sine este maică, rădăcină și izvor a tot păcatul**” (Sfântul Evrem Sirul, Tomul III, Cuvânt pentru faptele cele bune și pentru patimi; *Filocalia*, vol. IV, Cuvânt minunat și folositor, de Sfântul Ioan Damaschin etc).

119. Ce este egoismul și cum poate creștinul să se izbăvească de el?

Egoismul este iubirea de sine, adică iubire nerațională, exagerată față de trup (*Filocalia*, vol. II, cap. 59). **Creștinul se poate curăți de această cumplită patimă prin lepădarea de sine** (Matei 16, 24); prin biruirea de sine, neprețuirea de sine, defăimarea de sine, cunoștința de sine și tăgăduirea de sine; **prin rugăciune, post și deasă spovedanie**.

CONVORBIREA A PATRA

ALTE CUVINTE DE FOLOS

120. Părinte Cleopa, ce ne este mai de folos nouă călugărilor să facem în viață?

Eu socotesc că cel mai de preț în această viață este să lași toate și să-ți plângi păcatele tale, pentru că cea mai scumpă pentru noi este veșnicia. Deci, trebuie să facem totul ca să n-o pierdem, că atunci degeaba am mai trăit pe pământ!

121. Ce legătură duhovnicească este între rugăciune și citirea cărților sfinte?

Spun Sfinții Părinți că două lucruri de geniu are mintea omului: citirea și rugăciunea. Ele se ajută permanent una pe alta. Când suntem tulburați și răspândiți cu mintea, mai mult să citim cuvinte folositoare de suflet. Iar când văzduhul inimii s-a liniștit și gândurile minții s-au adunat, mai mult să ne rugăm și mai puțin să citim.

122. Dați-mi un sfat pentru rugăciune, că uneori am timp să mă rog și mă îndeamnă gândul să fac altceva de folos, iar alteori nu am timp și aș dori să mă rog.

Dacă te jefuiește vrăjmașul la rugăciune, te jefuiește de orice. De aceea spune Sfântul Isaac Sirul: „Dacă în vremea rugăciunii faci altceva decât să te rogi, să știi că ești batjocorit de diavol”. Eu te sfătuiesc ca niciodată să nu lași sfânta rugăciune, nici să faci altceva în vremea ei, că diavolul ne îndeamnă să facem orice, mai ales în vremea rugăciunii, numai să nu ne rugăm.

123. Ce înțelegem prin rugăciunea făcută „in duh și adevăr”?

Când ne rugăm în gând lui Dumnezeu atunci ne rugăm în duh, adică cu mintea și cu inima stăpânite de atenție și simțire. În adevăr ne rugăm când lucrăm și poruncile lui Dumnezeu, că ele sunt adevăr, cum spune prorocul David: *Toate poruncile Tale sunt adevăr* (Ps. 118, 86). Însă, te rogi în adevăr numai când faci poruncile după legea lui Dumnezeu, adică dreapta credință, cum zice psalmistul: *Că legea Ta este adevăr* (Ps. 118, 42).

124. Cum putem ajunge la această rugăciune duhovnicească?

Maica de obște a rugăciunii este darul Duhului Sfânt. Aceasta învață pe om să se roage, să crească în rugăciune, să urce dintr-o treaptă în alta a rugăciunii, până ajunge la treapta cea mai înaltă. Că opt sunt treptele rugăciunii, după unii Sfinți Părinți: contemplarea naturală în duh, adică cugetarea la zidirile lui Dumnezeu; rugăciunea limbii; rugăciunea gurii și a limbii; adică rugăciunea cu glas tare; rugăciunea minții și a gurii, când te rogi cu glas tare și cu toată luarea aminte; rugăciunea minții; rugăciunea minții și a inimii, când te rogi în taină și cu luare aminte și cu simțirea inimii; rugăciunea inimii, când mintea este înghițită de inimă, prin darul lui Dumnezeu și de acolo se înalță cu putere la cer. Și ultima treaptă, rugăciunea contemplativă. Aceasta este rugăciunea fără cuvinte la care ajung numai unii din sfinți, cu darul Duhului Sfânt.

125. Cu orice rugăciune putem ajunge la rugăciune cea de foc a inimii?

Da. Cu orice rugăciune putem dobândi adevărata rugăciune a inimii. Și cu citirea Psaltirii, dacă o facem cu mare credință și cu luare aminte, și cu metaniile, și cu acatistele, și chiar cu cântarea cea duhovnicească, și cu postul, și cu privegherile de toată noaptea. Sfinții Părinți însă au ales rugăciunea lui Iisus pentru a dobândi rugăciunea inimii, ca cea mai potrivită. Mai mare decât rugăciunea inimii încă este extazul, răpirea minții, numită de Părinți „Vedere duhovnicească”, când se curățește vazduhul inimii. La această treaptă au ajuns Moise și Ilie, când s-au învrednicit să vorbească cu Dumnezeu și să vadă slava Lui. Și mai ales Sfântul Apostol Pavel, care *a fost răpit până la al treilea cer, în trup sau afară de trup, Dumnezeu știe*.

Că nici el nu știa. În ultima treaptă a rugăciunii puterile sufletești rămân la om, dar le poartă Duhul Sfânt unde voiește, că omul nu le mai poate conduce. Mintea omului în acel moment se topește ca focul dumnezeirii, ca ceara în foc, și nu mai are lucrarea ei. Cei cu înțelegere omenească nu pot pricepe înțelepciunea Duhului Sfânt. Nici descoperirile din vremea rugăciunii nu le poate tâlcui cel ce le-a văzut, ci altu mai înalt decât el. Cum a fost prorocul Daniel. El nu-și putea explica descoperirile cele dumnezeiești, ci i le explica arhanghelul Gavriil.

126. Ați cunoscut vreun călugăr sau mirean cu rugăciunea inimii?

Am cunoscut câțiva pustnici care trăiau prin bordeie în pădurile din jurul Mănăstirii Sihăstria, pe la Sihla, Agapia Veche și Pocrov, dar cât erau de sporiți în rugăciune, numai Dumnezeu știe. Acum toți s-au dus din lumea aceasta. La noi în Sihăstria, aveau rugăciunea inimii părintii Ghervasie Gașpar, Paisie Nichitencu, bucătarul mănăstirii († 1970), și poate, părintele Gherasim Ilie, fratele meu.

Rugăciunea inimii, însă, este o lucrare de taină pe care numai Dumnezeu o știe, iar cel care o are foarte greu o spune altora. Sunt și mireni care au rugăciune duhovnicească, încât întrec și pe călugări. Să vă spun o întâmplare minunată pe care am văzut-o aici, în biserică, acum vreo zece ani.

Eram de rând la Sfântul Altar. Am venit la biserică pe la ora 4 dimineața și îmi făceam rugăciunile de Sfânta Împărtășanie în genunchi, în fața Sfintei Mese. Nu după mult timp intră o femeie să se roage, care venise de cu seară la mănăstire. N-o cunoșteam. Se ruga încet pe la toate icoanele și făcea mereu metanii. Nu știa că mai este cineva în biserică. Era întuneric, că era timp de iarnă. Văzând eu că se roagă așa stăruitor m-am uitat prin sfintele uși să văd cine se roagă cu atâta credință. Femeia stătea în genunchi în mijlocul bisericii, cu mâinile ridicate în sus și zicea din toată inima aceste cuvinte: „Doamne, nu mă lăsa! Doamne, nu mă lăsa!”

Am văzut o lumină gălbuie în jurul ei și m-am înspăimântat. Apoi femeia a căzut cu fața la pământ și se ruga fără glas. Raza de lumină dimprejurul ei se făcea tot mai mare și se ridica în sus. După puțin timp lumina s-a stins încet, iar femeia s-a ridicat și a ieșit din biserică. Era o femeie de la țară.

Iată, deci, cine are darul rugăciunii! Iată că mirenii ne întrec pe noi călugării! Eu făceam proscomidia și de mare emoție am început a plânge cu copia în mână. Numai Dumnezeu știe câți aleși are în această lume!

127. Dar noi, care nu ajungem la măsura rugăciunii adevărate, ne putem mântui?

Auzi ce spune Duhul Sfânt: *În dar sunteți mântuiți*. Nu faptele noastre, ci mila lui Dumnezeu și smerenia inimii ne mântuiesc. Că și sfinții au nevoie de mila lui Dumnezeu. Facem ce putem, iar darul Duhului Sfânt săvârșește toate. Vezi un gândac mic ce face? Merge pe ici, pe colo. Se uită pe unde ar putea pași, după puterea lui. Se urcă pe o frunză, cade jos, apoi iar se urcă; nu dă înapoi, până nu ajunge sus, pe deal sau în vârful copacului. Așa face și puiul de pasăre. Sare de pe o creangă pe alta, se mai uită, dă din aripioare, se urcă pe un copac. Și așa, după a lui putere, se urcă cât mai sus, ca să fie la adăpost. Tot așa să facem și noi cu smerenie, și așa, cu darul lui Dumnezeu, vom dobândi rugăciune curată de gânduri și imaginații, apoi câteva lacrimi și nădejdea mântuirii.

128. Ce ne spuneți despre imaginație care bântuie în vremea rugăciunii?

Fericită mintea care se roagă, se închină fără imaginație, că Hristos n-a avut imaginație, fiind Dumnezeu. Adam a căzut din rai după ce a căzut în imaginație, că își imagina, după sfatul lui Lucifer, că de va mânca din pomul oprit nu va mai muri în veac. Spun Sfinții Părinți că cea mai mare boală și ispită în vremea rugăciunii este imaginația minții, numită de ei și „caracatița sufletului cu opt brațe” sau „octogon”. Mai este numită imaginația și „pod al dracilor”. În timpul rugăciunii din inimă cel mai greu lucru este a păzi imaginația; mai greu chiar decât a păzi mintea de gânduri. Să nu uităm că tot ce este circumscris, imaginat, nu este Dumnezeu. Or, dacă ne oprim la imaginații, ne înșelăm, nu mai putem pătrunde pe poarta cea îngustă a inimii, nici nu ajungem la Dumnezeu.

129. Prin ce este omul superior tuturor creaturilor?

Toate sunt create de Dumnezeu, dar nu toate sunt din Dumnezeu, cum este omul. El este creat cu sfatul Preasfintei Treimi, după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Deci omul are puterea să devină fiu al lui Dumnezeu, să crească în fapte bune, să se îndumnezeiască. Omul are suflet viu, creat de Dumnezeu, în care se odihnesc o mică parte din energiile necreate ale lui Dumnezeu, care sunt tot atâtea câte sunt și însușirile lui Dumnezeu.

130. Cel ce nu face deplin voia lui Dumnezeu are voie să îndemne și pe alții la fapta bună?

Spune Sfântul Isaac Sirul că „se cade și celui ce nu face fapta bună să învețe pe alții fapta bună, că lipsa faptelor sale o împlinește folosul cuvântului”. Iar Sfântul Ioan Scărarul zice: „Se cade celui ce învață și nu face, rușinându-se de cuvintele sale, să înceapă și el câte puțin a face fapta bună”.

131. Ce sfat ne mai dați pentru mântuirea sufletului?

Să rămâneți în corabia Bisericii și să ascultați de ea, că Biserica este trupul Lui Hristos. Biserica este mama noastră cea de obște. Prin Biserică intrăm în lume, în viață și prin ea plecăm în lume, în cealaltă viață veșnică. Noi, creștinii, suntem asemenea unui copac sădit de Dumnezeu. Creanga care se rupe din copac moare, nu mai poate fi vie. Așa și creștinii care se rup de Biserică mor, nu mai pot avea viață, nici mântuire până nu se întorc în sânul Bisericii. Când mintea omului iscodește credința și părăsește Biserica, în zadar sunt toate faptele bune. Iar unde este unitate și înțelegere, acolo este mântuire și Dumnezeu ajută. Mai spun Sfinții Părinți că în vremea de pe urmă două lucruri vor ajuta Biserica și pe credincioși: pustia simțită, adică minții, peșterile, pădurea; și pustia gândită, adică păstrarea credinței în taina inimii.

132. Unde se mântuiesc călugării mai ușor? În viața de obște sau în viața de sine, la liniște?

Spune Sfântul Teodor Studitul așa: „Călugării din viața de obște se mântuiesc cu miile, iar cei din viața de sine câte unul la mie”. În viața de obște trebuie să fie o minte în toate capetele și un suflet în toate trupurile, cum spune Sfântul Vasile cel Mare. Pe când în viața de sine, fiecare face ce vrea. Mănâncă când vrea, doarme când vrea, se roagă când vrea. Nimeni nu-l conduce și nu-i taie voia, decât singură conștiința sa îl călăuzește și duhovnicul, dacă îi cere sfatul. În această privință îmi aduc aminte și de cuvântul părintelui nostru Ioanichie Moroi, egumenul Sihăstriei, că adeseori ne zice: „Părinților și fraților, când se va strica viața de obște în mănăstiri, atunci se pustiesc mănăstirile!” Și așa este. Acum aproape peste tot s-a stricat viața de obște.

133. După rânduiala vieții monahale, care sunt motivele canonice pentru care călugărul poate să plece din mănăstirea sa de metanie?

Trei sunt motivele canonice pentru care un călugăr poate să plece în altă mănăstire, și anume: dacă stau femei în mănăstire; dacă sunt copii mici în mănăstire și dacă starețul este eretic. Al patrulea motiv, după Sfântul Vasile cel Mare, dacă un călugăr are vătămare sufletească în mănăstirea sa, poate pleca în altă mănăstire unde crede că poate spori.

134. Dacă un călugăr este trimis din mănăstirea sa în altă parte și nu se duce la metanie, este păcat?

Dacă ne leagă inima de loc, încă nu iubim pe Dumnezeu. De vrea Dumnezeu să ne pună o sarcină în spate, oare noi să n-o primim? Că Dumnezeu nu ne încearcă mai presus de puterea noastră. Deopotrivă cu ispita, cu suferința, va veni și mângâierea Duhului Sfânt în inima noastră.

135. Este de folos să meargă călugării în pelerinaj la Mormântul Domnului?

Așa a fost întrebat odată Sfântul Vasile cel Mare de o călugăriță, iar el i-a răspuns: „Dacă n-ai aflat cărarea către Ierusalimul cel dinlăuntru, du-te la Ierusalim; iar dacă ai aflat-o, nu te mai duce!”

136. Care este importanța Sfintei Liturghii?

Sfânta Liturghie are caracter și de jertfă și de cină. Prin jertfa liturgică se spală păcatele cele ce se pomenesc și li se scot părticelele și, totodată, prin această jertfă dumnezeiască ni se oferă în dar cina Domnului, adică Trupul și Sângele lui Hristos. Cât timp va fi Sfânta Liturghie pe pământ este semn că încă nu ne-a părăsit mila lui Dumnezeu. Iar „când va înceta jertfa și turnarea”, cum spune la Daniel prorocul, atunci va fi sfârșitul lumii. Că nu armele vor pustii și arde pământul, ci, cum spune la Pilde, *fărădelegea va pustii tot pământul și va răsturna scaunele celor puternici*. În acele zile, trei patimi cumplite vor stăpâni în lume, simbolizate de numărul apocaliptic 666, și anume: minte fără de judecată, adică plină de iușime, de răzbunare și ucidere; poftă fără de minte, adică vor domni pe pământ desfrânarea, sodomia și beția; minte plină de imaginație sau închipuire pripită, adică oamenii vor fi amăgiți de tot felul de griji, gânduri, tulburări și patimi, încât nu vor mai avea timp să se roage, să citească, să cugete la moarte.

137. Ce trebuie să știm despre Botez?

Prin Botez se spală deodată două păcate cu care se naște copilul, adică atât păcatul strămoșesc, cât și păcatul zămislierii din plăcere. Că și zămislierea este considerată păcat, după cuvintele psalmistului din Psalmul 50, care zice: *Că iată, întru fărădelegi m-am zămislit și întru păcate m-a născut mama mea...* De aceea trebuie să se boteze copiii. Ei se botează prin credința nașilor, cum s-a vindecat și sluga sutașului. Omul la început a fost creat să se înmulțească prin cuvânt, nu prin poftă, că este ființă cuvântătoare, așa cum a zămislit Maica Domnului prin cuvânt. Însă omul, prin păcat a ajuns să se înmulțească trupește.

138. Părinte Cleopa, în ce an ați venit la mănăstire?

Noi am fost zece frați la părinți, din care cinci – patru frați și o soră – am venit la mănăstire. Fratele cel mai mare, Mihail, a fost pustnic pe muntele Ceahlău. Sora mea Ecaterina a fost rasoforă la Agapia Veche, iar eu și cu încă doi frați mai mari, Vasile și Gheorghe, am venit la Sihăstria. Până în anul 1935 mi-au murit de tineri, toți cei nouă frați. Apoi a murit și tata, Alexandru Ilie, zis Țârlea. Mai trăiam eu, ca stareț la Mănăstirea Sihăstria, și mama, acasă în comuna natală, Sulița-Botoșani. În anul 1946 am adus pe mama la Sihăstria, am călugărit-o și am dus-o la Agapia Veche, unde a trăit până în anul 1968, când s-a dus la Domnul, în vârstă de 92 de ani.

Iar venirea mea la mănăstire a fost așa: În ziua de 12 decembrie 1929, de Sfântul Ierarh Spiridon, când aveam 17 ani, am plecat din casa părintească cu fratele meu mai mare Vasile, cu două traiste în spate. În una aveam Viețile Sfinților, Psaltirea, Ceaslovul și Sfânta Scriptură; iar în cealaltă aveam două icoane mari, pictate – una, cu Maica Domnului și alta, cu Sfântul Gheorghe. Nimic altceva nu ne-am luat de-acasă. Părinții noștri Alexandru și Ana ne-au petrecut plângând până pe câmp, pe platoul târgului Sulița, la locul numit „Râpa lui Budăi”. Aici, fratele meu Vasile a început a cânta condacul Acatistul Mântuitorului, „Apărătorul cel mai mare și Doamne, biruitorul iadului...”. Apoi ne-am închinat, am sărutat mâinile părinților și am plecat spre schitul Cozancea. În clipa aceea părinții mei au căzut jos și plângeau în hohote! La Cozancea am stat o noapte la părintele Paisie. Apoi am luat și pe fratele nostru Gheorghe, am venit toți trei la Suceava, ne-am închinat la moaștele Sfântului Ioan cel Nou și de aici am venit pe jos la Mănăstirea Sihăstria.

Aici era egumen protosinghelul Ioanichie Moroi. Cum ne-a văzut ne-a ținut trei zile și trei nopți la poarta mănăstirii să ne rugăm și să batem cu bățul într-un butuc de brad, ca să ne ispitească dacă avem răbdare pentru viața călugărească. Numai seara ne lăsa să dormim într-o chilie. După trei zile de post, de rugăciune și ispitire, ne-a chemat la biserică, ne-a spovedit, ne-a împărtășit cu Prea Curatele Taine, ne-a dus la trapeză să mâncăm și ne-a rânduit chilii și ne-a trimis la oi, că știam bine de acasă, iar pe fratele Gheorghe la vite. Nu ne vedeam unii cu alții câte o săptămână și chiar câte o lună. Așa am intrat în nevoița călugărească. În anii 1931 și 1933 au murit frații mei și am rămas singur. În anul 1937 am fost tuns în călugărie și am păscut zece ani oile mănăstirii, că părintele egumen era bolnav. Iar în ianuarie 1945 am fost hirotonit preot și numit stareț al mănăstirii în locul bătrânului egumen, decedat.

139. Spun părinții bătrâni că la început nu voiăți să primiți hirotonia în preot. Cine v-a determinat s-o primiți?

Citind eu prin cărți și auzind că Sfântul Grigorie Teologul și Sfântul Ioan Gură de Aur au fugit multă vreme de preoție, mă temeam să primesc o așa mare treaptă, prin care mulți nevrednici s-au osândit. De aceea nu voiam să primesc preoția. Dar în toamna anului 1944, mergând cu carul cu boi la via mănăstirii de la Racova-Buhuși, ne-a ieșit înainte plângând o bătrână dintr-un sat, cu un Liturghier, un epitrahil, o cruce în mână și un baston preoțesc și mi le-a dat mie, zicând: „Părinte, aceste lucruri au rămas la mine de la un bătrân preot care a murit. Vi le dau sfinției voastre, poate vă trebuie!”. Le-am dus la mănăstire. Acest lucru m-a mișcat atât de mult, încât l-am socotit un semn dumnezeiesc ca să primesc Taina Preoției și ascultarea de stareț.

140. Câți ani ați fost stareț la Mănăstirea Sihăstria?

Aproape cinci ani. Din ianuarie 1945, până la 1 septembrie 1949, când am fost transferat la Mănăstirea Slatina cu 30 de călugări din Sihăstria.

141. Cum vi s-a părut ascultarea de stareț la Sihăstria?

N-a fost deloc ușoară. După incendiul din 1941, mănăstirea era în reparație, nu aveam chilii pentru călugări, iar frații noi se adunau mereu. Era greu cu hrana și materialele, ca după război și foamete. Obștea, însă, în câțiva ani s-a dublat, ajungând la 80 de părinți și frați. La început nu aveam preoți suficienți la biserică, paraclisul de iarnă era ars și nu aveam fonduri de reparații. Dar ne-a ajutat Dumnezeu, că ne-a trimis credincioși buni din Rădășeni și am mers înainte. Ne-au ajutat și mănăstirile Secu și Neamț cu bani, hrană și un paraclis pentru iarnă. Apoi am făcut călugări, am hirotonit preoți noi și am întărit programul slujbelor la biserică. Ce-am adăugat în plus la biserică au fost privegherile de toată noaptea la cele douăsprezece praznice împărătești, privegherea Acoperământului Maicii Domnului, marți seara toată obștea, începând cu starețul mănăstirii, tradiție care se mai păstrează și astăzi.

142. Ce bucurii duhovnicești mai deosebite ați avut la mănăstirea Sihăstria în anii tinereții?

Cele mai mari bucurii duhovnicești le-am avut în primii zece ani, când am fost cioban la oile mănăstirii împreună cu frații mei. Stâna, oile, trăirea în liniște și singurătatea pe munte, în mijlocul naturii, mi-au fost cea mai înaltă școală de călugărie și teologie din toată viața mea. În acești ani m-am rugat cel mai mult și am citit numeroase scrieri ale Sfinților Părinți, precum: *Patericul*, *Scara Sfântului Ioan Scărarul*, *Sfântul Isaac Sirul*, *Sfântul Efreim Sirul*, *Puțul Sfântului Ioan Gură de Aur*, *Hexaimeronul Sfântului Vasile cel Mare*, *Viețile Sfinților și Sfânta Scriptură*. Cărțile le împrumutam din bibliotecile mănăstirilor Neamț și Secu și le purtam cu mine în desagă, cu oile pe munte. Iar rugăciunea mea era citirea Psaltirii în fiecare zi și cele șapte laude. După ce terminam pravila, mâncam ceva din desagă, apoi scoteam scrierile Sfinților Părinți și citeam pe lângă oi până seara. Îmi erau așa de dragi cuvintele Sfinților Părinți încât se lipeau ca ceara de memoria mea. Mi-amintesc că odată și Sfântul Ioan Iacob, bibliotecar la Mănăstirea Neamț între anii 1933-1939, mi-a împrumutat să citesc cartea *Alfavita sufletească*.

Apoi mă întâlneam cu călugării pustnici care se nevoiau acum 50 de ani în pădurile din împrejurimi, cărora le ceream cuvinte de folos și le duceam câte ceva de mâncare de la stână. Toate acestea au format pentru mine cele mai curate bucurii duhovnicești.

143. Ce părinți mai alesi se nevoiau acum cincizeci de ani în jurul Mănăstirii Sihăstria?

În toamna anului 1930 am cunoscut pe Sfântul Cuvios Ioan, un mare rugător și călugăr cu viață sfântă. Tot în acea vreme am cunoscut alți părinți iubitori de liniște care trăiau în pădurile apropiate; ieromonahul Partenie cu ucenicul său Gherasim; ieroschimonahul Vasian de la Sihla; schimonahia Isidora de la Râpa lui Coroi; monahiile Cleomida, Zenovia și Magdalena cu ucenicele lor; ierodiaconul Cristofor, nevoitor aproape de Schitul Sihla; monahiile Antonina, Eufrosina și Pangratia, care mai târziu s-au dus la Locurile Sfinte, unde au și răposat. Apoi monahii: Timotei, Ilarion și Nicodim, cu metania din Mănăstirea Neamț, și monahia Valentina cu fiica ei Emiliană. Pe toți aceștia i-am cunoscut și m-am folosit duhovnicește de nevoița și sfaturile lor. Dumnezeu să-i numere pe toți în ceata sfinților!

144. Ați dorit vreodată să vă retrageți la liniște în Muntele Athos?

Am dorit aceasta din tinerețile mele, mai ales că am avut și un moș acolo, pe ieroschimonahul Varlaam Vântu. Însă nu am vrut să mă duc de capul meu, fără poruncă, ca să nu greșesc înaintea lui

Dumnezeu și să mă mustre conștiința că am făcut voia mea. Starețul, duhovnicul și mitropolitul meu niciodată nu m-ar fi lăsat să mă duc la Athos.

În toamna anului 1977, când am fost împreună cu sfinția ta la Sfântul Munte, înclinam cu gândul să cer binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului nostru Mitropolit Arhimandritul Iustin Popovici din Serbia, cum ști și sfinția ta, dacă ar fi bine să mă duc la Athos, sau să rămân în țară, el mi-a răspuns: „Dacă te duci în Sfântul Munte, mai adaugi o floare la buchetul de flori din Muntele Athos și te rogi pentru sfinția ta. Iar dacă rămâi în țară, stai înaintea credincioșilor, înveți pe mulți calea mântuirii, propovăduiești pe Hristos, crești ucenici și te mântuiești și cu sfinția ta și pe alții. Că dacă îi părăsim și plecăm toți la liniște, cine să-i mângâie, cine să-i învețe voia lui Hristos și să-i călăuzească în dreapta credința ortodoxă, mai ales acum când s-au înmulțit peste tot necredința și sectele!”

Aceste cuvinte ale părintelui Iustin Popovici m-au liniștit, renunțând pentru totdeauna să mă retrag la Athos. Am socotit că prin gura lui a vorbit Însuși Duhul Sfânt.

145. La sfârșitul acestei convorbiri, ce sfaturi duhovnicești dați părinților care v-au cunoscut și prețuit?

Să slujească Biserica lui Hristos cu toată vrednicia, cu toată dăruire și dragoste până la jertfă, apărând dreapta credință de tot felul de învățături rele, și să poarte grijă de turma și sufletele ce li s-au încredințat, „ca cei ce vor să dea seama” în ziua judecății de toate. Spune Sfântul Ioan Gură de Aur că: „Preotul trebuie să se și jertfească, nu numai să jertfească”. Și în alt loc zice: „Nimic nu este mai greu decât a păstori sufletele pe calea mântuirii!”

146. Ce sfat deosebit dați ucenicilor Prea Cuvioșiei Voastre, pe care i-ați crescut și învățat voia lui Dumnezeu?

Să rămână în dragostea lui Hristos și să se iubească unii pe alții, cu dragostea cu care i-am iubit și eu. Apoi, să ajute și ei pe alții la mântuire, să rămână sub ascultare în staulul Bisericii Ortodoxe și să se roage pentru iertarea păcatelor mele, că aștept din zi în zi să mă cheme Hristos la judecată și să dau socoteală pentru toate.

Să nu uite ucenicii mei că oricâtă știință, avere și cinste am avea, oricâtă rugăciune și nevoie am face, nu ne putem mântui dacă nu ne iubim, dacă nu ne iertăm și dacă nu ne ajutăm unii pe alții, că „Dumnezeu este dragoste”. Altfel, este în zadar toată osteneala și nădejdea noastră.

Cât am putut, m-am silit după a mea slabă putere cu darul lui Dumnezeu, să folosesc și să învăț pe fiecare, călugăr și credincios, calea mântuirii. Pe nimeni n-am întors deșert de la ușa chiliei mele. Ci am deschis ușa chiliei și a cuvântului tuturor care au venit la mine, știind că odată cu ficare om, intră și Hristos în chilia mea. Nu pot spune că am făcut tot ce aș fi putut face, nici n-am împlinit cu fapta ce-am învățat pe alții. Însă am cugetul împăcat că ce mi-a dat Dumnezeu în dar, am împărțit și eu altora în dar și nădăjduiesc că mă voi mântui prin mila lui Dumnezeu și prin rugăciunile Bisericii și ale fiilor mei duhovnicești.

147. Ce dorință mai aveți acum în suflet?

Să lăs toate și să mă rog pentru păcatele mele! Aceasta este ultima mea dorință. Că nimic nu este mai ușor, decât a învăța pe alții și nimic nu este mai greu, decât a face ce înveți pe alții. De aceea, acum și eu aș vrea să las toate și să împlinesc cu fapta ce am învățat pe alții toată viața.

148. Părinte Cleopa, în încheiere, dați-mi și mie un cuvânt de folos.

Părinte Ioanichie, mai întâi să avem convingerea că în toată clipa supărăm pe Dumnezeu. Fără această smerenie din inimă nu ne putem mântui. Eu așa încep mărturisirea mea. Apoi, dacă voiești să te mântuiești, păzește aceste trei lucruri, cum spune Sfântul Antonie cel Mare: „Să nu te muți curând dintr-un loc în altul; să ai întotdeauna pe Dumnezeu înaintea ochilor și, orice vrei să faci, să

ai mărturie din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți”. Alt cuvios părinte spunea: „Fă-ți chilia ta rai, pe călugări să-i ai ca pe îngeri, caută pacea și te vei mântui!”

Așa și noi, părinte Ioanichie, să păzim cu scumpătate învățăturile Sfinților Părinți și poruncile date nouă de Mântuitorul nostru Iisus Hristos și, cu darul Lui, nădăjduim că ne vom mântui și în veșnica odihnă ne vom sălășlui. Amin.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 6

CUVÂNT ÎNAINTE

Continuând seria **Ne vorbește Părintele Cleopa**, binecunoscută în toată țara și chiar peste hotare, iată, cu ajutorul lui Dumnezeu, apare acum și al șaselea volum, fiind mult așteptat de iubitorii de Hristos, preoți, călugări și credincioși.

Acest număr cuprinde teme diferite, de la cele de nuanță dogmatică, la teme cu caracter moral, canonic, misionar și liturgic.

Ca de obicei, sfaturile Arhimandritului Cleopa Ilie nu sunt de dată recentă, majoritatea dintre ele fiind rostite și înregistrate pe casete, acum aproape 20 de ani.

Dar, cum până acum aceste cuvinte duhovnicești nu au mai fost publicate, ele reprezintă un deosebit interes pentru credincioșii de toate vârstele, însetați de adevăr și râvnitori pentru mântuire. În acest fel mulți dintre cititori își îmbogățesc cunoștințele religioase citind aceste volume și primesc răspunsuri potrivite la numeroasele lor întrebări.

Cuvântul dulce și popular al Părintelui Cleopa, darul povestirii binecunoscut tuturor, ca și memoria sa deosebită, captivează pe cititor și fac ca scrierile Preacuvioșiei sale să fie foarte căutate.

Pe bună dreptate, Arhimandritul Cleopa Ilie, alături de alți duhovnici renumiți din mănăstirile noastre, face o importantă misiune ortodoxă în țară, din ce în ce mai lovită de secte și grupări anarhice de tot felul. Pentru aceea suntem datori să mulțumim lui Dumnezeu să ne-a binecuvântat cu acești părinți cu mulți fii duhovnicești.

Volumul de față se încheie, în mod providențial, cu un frumos cuvânt rostit la trapeza Mănăstirii Sihăstria, în seara zilei de 1 martie 1998, la lăsatul secului de Postul Mare. Acest cuvânt poate fi considerat pe drept cuvânt un adevărat testament duhovnicesc al bunului nostru părinte sufletesc și rugător către Hristos, la vârsta sa de 86 de ani.

Să ne rugăm Mântuitorului Hristos și Preacuratei Sale Maici ca să întărească dreapta credință în lume, să ne ocrotească țara și Biserica și să îngăduie încă Părintelui Cleopa să mai rămână cu noi.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria
Sfinții 40 de mucenici
9 Martie 1998

DREAPTA CREDINȚĂ

Auzim întotdeauna în Simbolul Credinței, că noi, ortodocșii, credem întru Una Sfântă, Sobornicească și Apostolească Biserică. Una, nu o sută. Băgați de seamă! Vai și amar de cei care s-au despărțit de Biserica lui Hristos. Nu există o mie de biserici! Una este: Biserica Sobornicească Ortodoxă în întreaga lume! **Cei ce s-au despărțit de Biserică nu au mântuire.** Biserica este stâlp și întărire a adevărului! *Biserica este Trupul lui Hristos*, cum zice marele Apostol Pavel, al cărui Cap este în ceruri.

Cei ce s-au rupt de Biserică și au trecut la vreo sectă oarecare, n-au mântuire în vecii vecilor, măcar de-ar face orice faptă bună! Pentru că același apostol a spus: *Credința este moartă fără fapte și faptele fără dreapta credință sunt moarte!*

Sfântul Efrem Sirul zice: **Când mintea a părăsit scopul blagocestiei** – adică al dreptei credințe –, **toate faptele bune nu mai folosesc.** Și fahirii cei din India și bonzii și yoghinii postesc și se roagă, dar pentru cine? Pentru satana, nu pentru Hristos. **Nu primește Dumnezeu nici o faptă bună, dacă nu se face după dreptarul Ortodoxiei.**

Auzi ce spune marele Apostol Pavel? *Pacea peste cei ce vor umbla cu dreptarul acesta și peste tot alesul lui Dumnezeu*, adică cei ce umblă în dreapta credință. **Nu este mântuire afară de Biserică!** *Biserica-i Trupul lui Hristos.* Ia să vă dau o pildă: Iată că acest copac, să zicem că este încărcat cu roade până în vârf, sau cu flori; și deodată o ramură a lui se rupe și cade pe pământ, încărcată de flori sau de roade. Să-mi spuneți mie, mlădița aceea mai poate rodi? Mai poate înflori mai departe? Nu! Dar la ce-i bună? Se usucă și în foc se aruncă.

Hristos a spus că El este Capul Bisericii. *Eu sunt buciumpul viței și voi sunteți ramurile.* Toată mlădița care rămâne în buciumpul, aduce roadă multă. Și aceea care se rupe și cade din buciumpul, se taie – zice – și în foc se aruncă. Așa este cu oricine s-a rupt de Biserică. În general, orice sectă ar fi, care s-a rupt de Biserică, este sortită focului celui veșnic. Nu mai are seva Duhului Sfânt!

Hristos este trunchiul, este corpul copacului. El a dat Duhul Sfânt în Biserica Sa prin punerea mâinilor. Toți apostolii au fost episcopi, și ei, prin punerea mâinilor, au sfințit alți episcopi, cum au fost Tit, Timotei, Filimon și ceilalți. Prin punerea mâinilor, arhiereul trimite mai departe, prin succesiunea apostolică, Duhul Sfânt peste toți preoții și diaconii, iar preotul, după ce a primit Duhul Sfânt la hirotonie, prin celelalte Taine convenite lui, sfințește pe toți credincioșii. Pe altă cale nu vine Duhul Sfânt în sufletul omului, decât numai și numai pe calea care a arătat-o Hristos.

Hristos le spune Apostolilor: *Nu voi M-ați ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi.* Oare când alege Dumnezeu, poate să greșească? Cine știe inimile și rărunchii fiecăruia mai bine ca Dumnezeu? Când a ales El 12 apostoli și alți 70, apoi aleși sunt! Și nu numai că i-a ales, dar le-a dat mari puteri și privilegii la acești aleși ai Săi. Că nu la tot omul și la tot sectarul a dat Hristos putere să lege și să dezlege păcatele lumii sau să boteze sau să facă minuni sau să scoată dracii sau să facă alte semne! Nu! Acestor 12 Apostoli, pe care I-a ales, le-a spus: *Stați în Ierusalim, până vă veți îmbrăca cu putere de sus!* Până a venit Duhul Sfânt în chip de limbi de foc și i-a îmbrăcat cu putere.

Ce spun nebunii de penticostali, că au botezul cu Duhul Sfânt? Anatema acestei păreri blestemate! Numai Apostolii au Botezul cu Duhul Sfânt și cu foc, că lor li s-a dat putere să predice, să învețe și să propovăduiască. Și le-a spus: *Întru numele Meu draci veți scoate și în limbi noi veți grăi.* Și mai departe, lor le-a dat putere să facă minuni, lor le-a dat putere să predice și tot lor Apostolilor, le-a dat putere să dezlege păcatele lumii. Ce zice Sfântul Evanghelist Ioan? *A suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, se vor ierta lor și căroră le veți ține, vor fi ținute!* (20, 22).

Deci numai prin Biserică se poate face iertarea păcatelor; numai Biserica are putere, prin preoții și arhiereii săi, să lege și să dezlege păcatele lumii. Nu vă înșelați de nebunii aceia, care vă învață că pot ei ierta păcatele afară de preot și de episcop! Niciodată să nu credeți minciunile lor!

Hristos a dat putere Apostolilor Săi, și Apostolii, prin punerea mâinilor, au dat putere la

episcopi și la preoți. Deci fără preot nu este mântuire, fără preot nu este iertare și dezlegare! Fără harul preoției și al arhieriei nu este Biserica, că zice Sfântul Ciprian: **Fără arhieriei, Biserica nu este Biserica, și fără preot, creștinul nu se poate numi creștin.**

Deci, țineți-vă de Biserica lui Hristos, care de 2.000 de ani stăpânește miliarde de suflete! Nu ieșiți din corabia mântuirii! Nu vă băgați în luntre sparte și vă aruncați în valurile iadului și să vă pară că vă mântuiți afară de Biserica! Cine este afară de Hristos, acela este afară de Biserica! Cine este afară de Biserica, acela este afară de Hristos! Pentru că Biserica este Trupul lui Hristos, rămâneți în Hristos, rămâneți în „buciumul viței”, în trunchiul și trupul lui Hristos, care este Biserica, și nu vă înșelați că mai este mântuire afară de Biserica! Dumnezeu să vă ajute. Amin.

CELE DOUĂ FIRI ÎN HRISTOS

Ajungând să vorbim despre patimile Domnului, să vedem care este tâlcuirea cuvintelor: *Eli, Eli, lama sabahtani?* Dumnezeu Meu, Dumnezeu Meu, de ce m-ai lăsat? Ce înseamnă: *m-ai lăsat?* Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin spune: „Nu Hristos este Cel lăsat. El era îmbrăcat cu firea noastră, acum pe cruce, ca Mijlocitor.

Dacă Hristos este de o ființă cu Tatăl, cum putea să Se despartă de ființa lui Dumnezeu? Noi eram cei despărțiți; noi eram cei lăsați. Luând asupra Sa fața întregii lumi, întreaga fire omenească era îmbrăcată în Iisus Hristos, căci purta firea noastră.

Mântuitorul poartă asupra Sa Patimile firii celei neprihănitoare. De aceea a rostit cuvântul acesta al psalmistului, nu al Lui, cu glasul nostru, al întregii omeniri. Ce-a zis Duhul Sfânt cu o mie de ani mai înainte în Psaltire, a repetat Hristos pe cruce.

Când a zis Hristos: *Doamne, de este cu puțință să treacă acest pahar, ne-a învățat paharul ascultării. Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie? Paharul mântuirii voi lua...* Înseamnă să primim cu dragoste paharul suferinței.

N-ați citit o carte, *Adeverirea Sfintei Învieri?* Foarte frumoasă. Zice că atunci când a bătut în poarta iadului Arhanghelul Mihail, a fost de două ori porunca: *Ridicați boieri porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice!* Mihail a fost cel dintâi care a bătut în porțile iadului. Și satana întreabă din iad: *Cine-i acesta Împăratul slavei?* Iar el răspunde: *Domnul cel tare în război.*

A doua oară a bătut Arhanghelul Gavriil, care era cu Mântuitorul. *Ridicați boieri porțile voastre – nu le deschideți, ci ridicați-le cu tot cu stâlpi, din rădăcină –, să intre Împăratul slavei!*

Dar satana întreabă iarăși: *Cine-i acesta Împăratul slavei? – Domnul puterilor, acesta este Împăratul slavei!* Atunci s-a luminat, a intrat Mântuitorul Hristos în iad și a predicat 30 de ore Evanghelia, cum zice în Penticostar, pentru cei care-L așteptau și nu-L văzuseră, pentru popoarele care nu-L cunoscuseră.

Atunci, în iad, toți proorocii arătau cum se împlinesc proorociile lor pe Golgota.

Isaia, care a profețit nașterea Mântuitorului din fecioară: *Iată, fecioara va lua în pântece, a profețit și de patimă: și cu rana lui noi toți ne-am vindecat, ...că era Om Care întru durere a pătimit, Care știa să rabde.* Când L-a văzut că suferă, a zis: „N-am spus eu despre Mesia în profeția mea?”

Când a văzut că-i dă oțet pe cruce, David a spus: „Eu înainte cu o mie de ani am zis: *Dat-au spre mâncarea mea fiere și m-au adăpat cu oțet*”.

Când l-au împuns în coastă, Proorocul Osie a zis: „N-am spus eu: *Vedeau-vor pe care l-au împuns?*” Când i-au luat hainele și apoi au tras sorți ostașii pentru cămașa care era țesută de Maica Domnului, să n-o împartă că era foarte frumoasă și era țesută dintr-o bucată, Proorocul David a zis: „Ce-am spus eu cu o mie de ani înainte? *Împărțit-au hainele Mele loruși și pentru cămașa Mea au aruncat sorți*”.

Fiecare spunea ceva. Și atunci s-a împlinit ce-a spus fiecare prooroc de Hristos. Dar vine Sfântul Ioan Botezătorul, căruia-i tăiașe capul de curând: „Voi spuneți prin Duhul Sfânt, dar eu sunt care L-am atins cu mâna, în Iordan, și L-am mărturisit: *Iată Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatele*

lumii. Eu sunt de care a spus Proorocul Zaharia: *Glasul celui ce strigă în pustie, gătiți calea Domnului*. Eu am venit înainte, L-am văzut, L-am pipăit și știam că vine”.

La porțile iadului, când a venit Mântuitorul și au strigat că vine Împăratul slavei, zice că diavolul a început să vorbească cu cei mai mari ai lui: „Taci, că-i om, pentru că în Grădina Ghetsimani se temea de moarte. Dacă ar fi fost Dumnezeu, nu s-ar fi temut de moarte”.

Dar satana cel bătrân le spunea celorlalți draci: „Sunteți proști! El pe voi v-a înșelat, ca să nu știți până în clipa învierii cine-i El. El Se făcea că Se teme, ca om, ca să vă înșele pe voi”.

Dacă S-ar fi temut, nu primea paharul de la Tatăl. Dar El a vrut să meargă pe calea ascultării: *Fie voia Ta! Că în capul cărții scris este: Am venit să fac voia Ta!* Și la patimă n-a vrut să fie semeț, să intre în suferință fără ascultare. Tot cu ascultare. *De este cu puțință, să treacă paharul acesta, dacă nu, fie voia Ta!* Și aceasta ca să ne învețe pe noi ascultarea, când vom intra și noi în cele mai mari ispite și greutăți să ne lăsăm în voia Domnului: „Doamne, fie voia Ta”. Eu mă feresc ca om, să păzesc, dar, dacă este voia Ta, vreau să fac ascultare și merg pe drumul ascultării. *Ascultare până la moarte și moarte pe Cruce*.

Când era pe cruce a strigat: *Eli, Eli, lam sabahtani*. Adică: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai lăsat?* Ca și cum S-ar fi despărțit de Tatăl.

Dar n-a fost așa! El pe cruce a luat fața întregii lumi, că era îmbrăcat cu firea noastră. Acum mijlocește cu sângele Său pe cruce: „Doamne, Eu sunt în firea omenească, care Te-a supărat pe Tine! Eu sunt Noul Adam, Eu strig în locul vechiului Adam: *De ce M-ai lăsat?*” Sfântul Ioan Damaschin spune: „Noi eram cei lăsați, nu El; că Dumnezeu nu putea să fie lăsat, că era Dumnezeu din Dumnezeu, născut și nefăcut”.

Noi eram lăsați, că Hristos era cu două firi acum pe cruce: era cu dumnezeirea și cu omenirea. Pătimea omenirea și era adusă jertfă omenirea Noului Adam pentru întreaga lume și Hristos rămâne mijlocitor pe cruce pentru fața întregii lumi, când a zis: *Eli, Eli, lama sabahtani*.

„De ce ai lăsat, Doamne, Zidirea Ta?” Toată firea omenească era lăsată din cauza greșelii lui Adam. Și El mijlocește în Trupul Său acum, în ultimele clipe ale vieții, pentru întreaga lume. Pe a noastră față, făcând-o a Sa, o duce jertfă către Tatăl, *căci M-ai lăsat*; adică de ce M-ai părăsit? Era cuvântul omenirii, al întregii lumi!

A venit la mine o maică de la Mănăstirea Moldovița, trimisă de Înalțul Antonie, cu cinci subiecte, pe care trebuia să le pregătească pentru o întrunire la Vancouver, în Canada. Unul din subiecte era: „Dumnezeu-Bărbat”.

Caută în Dogmatică! Aceasta este partea teandrică a lui Iisus Hristos, că Dumnezeu nu se descoperă lumii de la început și până la sfârșit în persoană feminină, ci în bărbat.

Și Dumnezeu teandric se unește cu omul bărbat, cu ființa omenească de bărbat, și atunci se face Dumnezeu-Bărbat. Astfel Dumnezeu activează în lume ca Dumnezeu-Bărbat și ca Bărbat-Dumnezeu.

Toată activitatea lui Dumnezeu în lume este și dumnezeiască și omenească. Când plânge pentru Lazăr, plânge ca om. Lupta care a fost la Sinodul IV Ecumenic cu monofiziții, că ei despărteau la Hristos firea de ipostas. Dar Sfinții Părinți au venit cu atâtea argumente din Evanghelie, că Hristos lucrează și dumnezeiește și omeneste, în tot timpul vieții Lui.

Bunăoară când era în Vitavara și le-a spus la apostoli: *Lazăr a murit și mă bucur că n-am fost acolo*. Și atunci când ajunge în Betania, iese Marta înainte: *Doamne, dacă erai Tu aici, nu murea Lazăr, fratele nostru*. Dar Mântuitorul a lăcrimat, că iubea și pe Lazăr și pe cele două surori, că erau credincioase. Și ziceau oamenii: *Vezi cât îl iubea pe el, că a lăcrimat!*

Dar El plânge ca om, că cine nu plânge după prietenul lui iubit? „Vă arăt că plâng ca om, nu ca Dumnezeu, că Dumnezeu nu plânge”. Dar, când a ajuns acolo, a întrebat: *Unde l-ați pus?* – *Doamne, nu putem să intrăm, că-i mort de patru zile și miroase!* Și a strigat: *Lazăre, vino afară!*, după patru zile.

Aici se vedeau cele două lucrări, omenirea și dumnezeirea lui Iisus Hristos. Aici ca om plânge, dincolo ca Dumnezeu îl cheamă afară. „Să vă arăt Eu, că în Mine nu-i numai omenire! Eu sunt Cel

care dau viață la toate viețuitoarele de sub cer”.

Aici arată Sfinții Părinți cele două lucrări în Iisus Hristos, omenirea și dumnezeirea. Dar în câte locuri din Sfânta Evanghelie se arată cele două firi ale lui Iisus Hristos! Când zice la înmulțirea pâinilor ca om: *Milă-Mi este de popor, că sunt ca oile care n-au păstor*. Îi era milă, că de trei zile mergeau după El să asculte cuvântul. *Cei ce-L caută pe Domnul, nu se vor lipsi de tot binele*.

Dumnezeu avea grijă, că știa că sunt flămânzi. Ziceau Apostolii: *Doamne, dă drumul poporului să meargă prin sate, că mor de foame! Trei zile sunt de când au venit*. Ce le zice Mântuitorul? „*Dați-le voi de mâncare!* Hrăniți-i și voi cu cuvântul lui Dumnezeu”. Căci **cuvântul lui Dumnezeu este și hrană și pâine și apă și rouă și râu și viață și toate**, cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul.

A avut grijă de ei. Ei au venit pentru cuvântul Lui. „Ei au venit să asculte cuvântul și să caute Împărăția cerului. Eu sunt dator, ca Dumnezeu, să am grijă de cele ce le trebuie ca oameni”. A luat pâinile, le-a binecuvântat și le-a dat să le împartă.

Ai văzut, ca om îi este milă de popor, iar ca Dumnezeu înmulțește pâinile.

În Grădina Ghetsimani, ca om, firea omenească se teme de patimi, se înfricoșă de chinuri, că El era Dumnezeu și știa ce ar să sufere. Până la urmă vedea toate și dureri și chinuri și toate, toate.

Ca om se teme, ca Dumnezeu biruiește moartea și învie din morți. Rabdă toate și se jertfește pentru mântuirea întregii lumi. Și arată cele două lucrări și două voințe și două firi în Hristos, împotriva monofiziților.

Aici lucrează Dumnezeu cu partea Lui teandrică, și nu se arată în El niciodată gen feminin. Și dincoace se unește cu omul, nu cu ființă femeiască, ci cu firea bărbatului, și este Dumnezeu-Bărbat și după ființa omenească și după firea dumnezeiască.

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA PĂRINTELUI CALIOPIE APETRI († Mai 1978)

Dumnezeu a făcut trei lumi. Una este în ceruri. Acolo este numai lumină, numai bucurie, numai cântare, numai mângâiere, numai veșnicie, numai desfătare și tot ce vrei pentru ființele raționale.

Aici pe pământ este o lume învrăstată, o lume schimbăcioasă. Aici tinerețea este împreună cu bătrânețea; sărăcia, cu bogăția; bucuria, cu întristarea; viața, cu moartea, și orice vor voi, toate le găsim amestecate.

Iar dincolo de mormânt, în lumea cea de dedesuptul pământului este numai scârbă, numai muncă, numai chinuri, numai lacrimă, numai durere, numai întristare și numai veșnicie în cele grele și dureroase.

Preasfântul și preabunul nostru Dumnezeu, Care a binevoit să binecuvinteze neamul omenesc și să se înmulțească pe acest pământ, Care, pentru greșeala primilor noștri protopărinți, a izgonit pe om aici, în această vale a plângerii și a ispitirii, în acest loc de lămurire și de pregătire pentru veșnicie, nu ne-a lăsat pe noi sub osânda cea dintâi.

A trimis pe noul Adam, Hristos. Prin sângele Său vărsat pe cruce a venit mângâierea și mântuirea neamului nostru. A venit căderea printr-un om, iar printr-un Om-Dumnezeu a venit mântuirea neamului omenesc.

Acum nădejdea mântuirii noastre este tare, când ne aducem aminte de cuvântul Mântuitorului, Care a zis: *Cel ce crede întru Mine, chiar de va muri, viu va fi*. Deci, așa și iubitul nostru frate, Protosinghelul Caliopie, care a fost botezat în numele Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Duhului Sfânt, care a crezut cu tărie în Hristos, Dumnezeu și Mântuitorul nostru, care a luat și al doilea botez duhovnicesc, călugăria, și peste toate și hirotonia, nădăjduim la puterea cea negrăită și mila cea nemăsurată a lui Dumnezeu, că s-a mutat acum din moarte la viață.

Dacă ar fi viața noastră și numai un minut, nu putem să nu greșim lui Dumnezeu, deoarece

întru fărădelegi ne-am zămislit și în păcate ne-am născut, sau cum zice dumnezeiescul Iov: Cum se vor naște copiii curați din strămoșii cei necurați?

Toți am moștenit păcatul de la primul om, și tot ce se naște din trup, trup este, iar carnea și sângele nu pot să moștenească Împărăția Cerului, dacă n-am avea nașterea cea din apă și din Duh, de care ne-am învrednicit cei care auzim cuvântul.

La iubitul nostru frate Caliopie – fiindcă cu nevrednicie i-am fost stareț și duhovnic și a crescut pe lângă noi în familia noastră, care a mers cu mine în obștea cealaltă de la Mănăstirea Slatina – am observat trei mari fapte bune.

Mai întâi – ca duhovnic, știu taina vieții lui – s-a luptat foarte tare să ducă viață curată, după făgăduința care a depus-o înaintea dumnezeiescului Altar. Și-a dus în toată viața rânduiala aceasta, s-a stăpânit pe sine cu post, cu înfrânare, cu veghere, cu rugăciune, cu lacrimi, să nu calce votul făgăduinței, știind că n-a făgăduit unui om, ci lui Dumnezeu, Care cercetează inimile și rărunchii.

A doua faptă bună cunoscută de mine și poate și de alții a fost milostenia. Mulți săraci au plâns după el, după ce-a plecat din stăruința acestei mănăstiri; multe văduve îmi spuneau că primeau ajutor de la el. L-am cunoscut om milostiv și foarte deschis la mână. Nu a cerut nimeni de la el și să se ducă de aici mâhnit.

Iar a treia faptă bună a fost jugul cel sfânt și tare al suferinței. Pentru că a dus jugul bolii până la mormânt; aproape 20 de ani de suferință a fost întristat sufletul său, dar duhul lui s-a bucurat. Că *întristarea cea după Dumnezeu, cum zice marele Apostol Pavel, pocăință și mântuire lucrează.*

El a răbdat până la ultima suflare, că i-am făcut trei Sfinte Masluri, l-am împărtășit și i-am citit câteva dezlegări. A suferit, ducând crucea suferinței. Cel mai bun motiv că s-a ușurat, și credem în mila lui Dumnezeu că s-a mântuit, a fost că și-a dus crucea suferinței până la capăt.

Sfântul dumnezeiescul Isaac Sirul zice așa: „Precum focul curăță rugina de pe fier, așa boala curăță păcatul de pe om”. Chiar dacă a greșit și el ca un om ceva, dar suferința cea de-atâția ani și întristarea și ducerea lui cea launtrică și cea exterioară l-au curățit, și acum se duce la odihnă. Acum, după cuvântul Mântuitorului, vine la Hristos ca să ia mângâiere și odihnă după o luptă dusă în această viață cu cei trei vrăjmași ai mântuirii noastre: lumea, trupul și diavolul.

Iubiții mei frați, dar oare fratele nostru, Protosinghelul Caliopie, când va veni la trâmbița cea mare a judecății, așa o să vină, cum îl vedem acum? Oare va veni așa, un trup galben și strivit de durere și aproape fără să aibă chipul cel dintâi și lipsit de viață? Nu, frații mei! Ascultați pe dumnezeiescul și marele Apostol Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, ce ne spune. El arată foarte deslușit cele patru însușiri ale trupurilor noastre după învierea cea de apoi. Ce zice? *Seamănă-se trup stricăcios, sculase-va trup nesticăcios.*

Nu se va mai scula părintele nostru cu trupul de acesta de țărână! Doamne ferește! Trupurile dreptilor, după înviere, nu se mai taie de săbii, nu se mai omoară de arme, nu mai au putreziciune, nu se mai vatămă de bătrânețe, de boală, de neputință, absolut. Se scoală întru nesticăciune.

Și iarăși zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se întru slăbiciune, scula-se-va întru putere.* Auzi câtă putere are trupul unui drept la ziua judecății? Să întrebăm pe marele Vasile: Numai cu amenințarea poate să clatine lumea ca pe-un măr; poate să biruiască nenumărate oștiri; poate să mute munții din loc; poate să intre prin ușile încuiate; poate să facă oricare minune, pentru că se scoală trupuri puternice, nu în slăbiciune. Atâta putere le-a dat Dumnezeu celor care I-au slujit Lui.

Iar zice marele Apostol Pavel: *Seamănă-se trup sufletesc, scula-se-va trup duhovnicesc.* Iată ce zic dumnezeieștii Părinți. Trupurile noastre după înviere, atât de subțiri vor fi și atât de duhovnicești, că într-o clipeală de ochi vor ajunge în ceruri, într-o clipeală de ochi vor ajunge în ceruri, într-o clipeală de ochi în iad, pe pământ, la marginea lumii și oriunde. Cu atâta iuțeală se vor mișca, cum arată și dumnezeiescul proroc Iezechiel, zicând: *Alerga-vor, Doamne, în grabă și mai repede ca razele fulgerelor se vor întoarce sufletele la Tine.*

Nu mai este distanță pentru trupurile duhovnicești. Nu mai este greutate. Dimpotrivă, este multă ușurătate, multă duhovnicie și multă subțirătate. Ca fulgerul și mai repede ca fulgerul se poartă aceste trupuri duhovnicești, asemenea cu îngerii lui Dumnezeu, după cum ne învață Mântuitorul, că

la judecată nici nu se mai însoară, nici nu se mai mărită, ci sunt toți ca îngerii lui Dumnezeu.

Și iarăși a spus marele Apostol Pavel: *Seamănă-se întru necinste, scula-se-va întru slavă*. Că ce este omul? Un pumn de țărână, o mâncare a viermilor, o nimica, o umbră pe pământ, nu vis și o floare. Dar nu se mai scoală așa la dreapta judecată! Dar cum? Ascultă, Care spune că *dreptii vor străluci ca soarele întru împărăția Tatălui Meu*.

Ia închipuiți-vă acum, să stăm câteva minți de față aici, că lângă soarele acesta, fiind la amiază și nefiind nori, ai mai vedea un soare și încă unul și încă o sută și încă o mie, și încă zeci de mii de sori. Câtă spaimă ar fi aici! Cât cutremur ar fi aici! Câtă groază și minunație, văzând atâta lumină simțită! Dar când vor veni milioane și milioane de drepti și de sfinți și toți vor străluci ca soarele? Gândiți-vă ce spaimă, ce bucurie, ce mângâiere și ce cutremur va fi peste toate inimile oamenilor!

Și așa iubitul nostru frate, Protosinghelul Caliopie, va fi unul din acești sori care va străluci înaintea Mântuitorului și va veni pe norii cerului odată cu nenumărații îngeri și cu toate cetele dreptilor.

Așa credem, așa mărturisește Biserica și așa nădăduim că vom vedea pe iubitul nostru frate, Caliopie, venind cu slavă și cu cinste mare. Vor veni ceata începătoriilor, cum zic dumnezeieștii Părinți, care vor suna trâmbițele cerului. Că zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „De ai auzit pe apostolul că Domnul va veni întru glasul trâmbiței de apoi, să nu crezi că una va fi trâmbița!” Că auzi ce spune în Evanghelie: *Va trimite pe îngerii Săi cu trâmbițe și vor suna, ca să deștepte pe cei morți de la începutul lumii până în ziua aceea*. Așa zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Mulți vor fi îngerii, fără număr, nenumărate vor fi trâmbițele de aur care vor suna”.

Dar unde vor suna? Auzi ce spune Sfântul Grigorie Teologul: „Fiecare înger va suna în locul care l-a păzit pe pământ”. Ce zice Proorocul Moise în cântarea a doua? *Și a pus numărul hotarelor, limbilor, după numărul îngerilor lui Dumnezeu*. Ai auzit? Deci, fiecare hotar de țară, fiecare hotar de provincie, de regiune, de sat, fiecare oraș, fiecare mănăstire, toate au îngerii lor. Și fiecare înger va suna deasupra locului care i-a fost încredințat să-l păzească în veacul de acum pe acest pământ.

Și acești îngeri sunt din ceata începătoriilor sau a căpeteniilor, care este prima ceată a ierarhiei celei dintâi, după Sfântul și dumnezeiescul Dionisie Areopagitul, pe care Sfântul Ioan Damaschin îl numește „Pasărea cerului”.

Deci, când vor suna trâmbițele acelea, auzi ce spune dumnezeiescul Grigorie: „Ce trâmbițe vor fi acelea care vor fi sunate de milioane de îngeri? Care vor spinteca văzduhurile! Care vor despica mormintele! Care vor trezi morții cei din veac! Într-o clipeală de ochi îi vor întrupa, din cele patru stihii din care a fost corpul omenesc: din apă, din pământ, din foc și din aer.

Ce trâmbițe vor fi acelea care vor străbate pământul și vor ajunge în fundul iadului să cheme toate duhurile, toți dracii și pe toți cei păcătoși? Ce trâmbițe vor fi acestea, că și în sus vor suna, vor desface cerurile, și mai presus de toate cerurile va ajunge glasul lor să cheme toți îngerii cei fără de număr și toate cetele dreptilor la judecată?”

Atunci se va împlini cuvântul marelui prooroc David, cel zis prin Duhul Sfânt: *Chema-va cerul de sus și pământul de jos, ca să aleagă pe norodul Său*. Când auzi că va chema cerul, înseamnă toate puterile îngerești; toți îngerii din cer se vor coborî la glasul trâmbiței. Iar când zice de pământul de jos, înseamnă toți oamenii de la zidirea lumii și toate duhurile răutății, care sunt în văzduh, pe pământ și în iad. Că zice: *Chema-va cerul de sus și pământul de jos*. Pentru ce? *Ca să aleagă pe norodul Său*.

Atunci va despărți pe cei drepti de cei păcătoși, după cum spune Scriptura, *precum desparte păstorul oile de capre*. *Și vor merge cei ce au făcut cele bune în odihna și desfătarea cea veșnică, iar cei ce au făcut cele rele și nu s-au pocăit, în munca și osânda veșnică*.

Așadar, să ne învrednicească mila și îndurarea lui Dumnezeu, ca împreună cu iubitul nostru părinte, Caliopie, de care ne despărțim acum pentru puțin timp, să avem parte cu ceata îngerilor, împreună cu toți sfinții care au bineplăcut lui Hristos Dumnezeu, de fericirea cea fără margini, de bucuria și desfătarea în Duh Sfânt, în veacul cel viitor. Amin.

PILDA BOGATULUI NEMILOSTIV ȘI SĂRACULUI LAZĂR

Nicăieri în Sfânta Scriptură nu s-a arătat așa de luminat despre iad, precum Însuși Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a descoperit în Sfânta Sa Evanghelie, în pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr.

Ce zice? Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră și în vison, veselindu-se în toate zilele. Iar săracul Lazăr zăcea înaintea porții lui, plin de bube, dorind să se sature de fărâmurile ce cădeau de la masa bogatului; dar câinii, venind, îi lingeau rănille.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Ți-am trimis pe săracul Lazăr la ușa ta, ca să se facă ție învățător de faptă bună și pricină de iubire de oameni, dar ai trecut cu vederea folosul. Întrebuințează-l acum, însă spre mai mare muncă și pedeapsă”.

Vedeți că săracul și mult răbdătorul Lazăr a intrat în rai după moarte, iar zgârcitul și nepocăitul bogat a fost aruncat în iad cu diavoli. Că spune mai departe dumnezeiasca Scriptură: *A murit și bogatul și a fost îngropat, iar sufletul l-au dus în fundul iadului.*

Și în iad, ridicându-și ochii, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui. Și a zis: „Părinte Avraame, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr să-și ude vârful degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci rău mă chinuiesc în această văpaie”.

Zadarnic cere bogatul apă să-și ude limba, căci nimeni nu-i dă. Avraam nu l-a ocărât, ci cu blândețe i-a zis: *Fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune în lumea aceasta și Lazăr, cele rele; iar acum el se bucură, iar tu te chinuiești.*

Dar de ce bogatul a primit cele bune în lumea aceasta? De ce a trebuit să aibă parte de bunătați în lumea aceasta, dacă în schimb, dincolo de mormânt, este trimis în muncile iadului?

Iată ce zic Sfinții Părinți: Bogatul, la poarta căruia stătea Lazăr și veneau câinii și-i lingeau rănille lui, și nu se îndura să-i dea fărâmurile de la masa lui, avea și el ceva bun. A avut și el ceva bun ca om. Și pentru acele fapte bune, i-a îngăduit Dumnezeu în lumea aceasta să trăiască, să chefuliască, să se veselească. I-a plătit fapta bună! Că fapta bună cere răsplătire de la Dumnezeu, sau în veacul de acum, sau în cel viitor. Dar el n-a fost vrednic de plata cea veșnică și Dumnezeu i-a plătit aici în puține prin viața pe care a trăit-o.

Și *Lazăr, cele rele*. Care cele rele? Lazăr, cât de drept era și sfânt, ca om avea și el câteva păcate; că nimeni nu-i fără de păcat, numai Dumnezeu. Și atunci pentru păcatele lui, a suferit aici dureri și răni și necazuri, și a plătit aici; a făcut canonul, ca acolo să se veselească. Și i-a zis Avraam: *Și acum, fiule, el se odihnește și se bucură, iar tu te chinuiești*. Deci n-a reușit bogatul cu cererea lui.

Și văzând că n-a reușit – auzi cât a ținut vorba între ei –, începe cel de-al doilea dialog: *Dacă-i așa, părinte Avraame, adică dacă nu se poate ca Lazăr să-mi aducă un deget înmuiat în apă aici în văpaia iadului, atunci trimite-l pe Lazăr în casa tatălui meu, că mai am cinci frați, să le spună lor unde mă muncesc eu, să nu vină și ei la acest loc de muncă.*

Ai auzit nemilostivul cum se face milostiv acum? Cel care nu se îndura și petrecea în mahmurii și în beții, ai văzut că durerile iadului l-au făcut milostiv? Ce zicea? „Mă ard eu aici, mă chinuiesc, măcar frații mei, săracii, să nu vină aici!” Și îl roagă pe Avraam să trimită pe Lazăr la casa lor. Auzi că dragostea trece dincolo de mormânt? „Măi, măi, săracii! Ei nu știu ce-i aici!”

Dar nici aceasta n-a dobândit-o bogatul, pentru că auzi ce spune Evanghelia: *Atunci a zis Avraam: Fiule, au pe Moise și pe prooroci*. Adică cele cinci cărți pe care le-a scris Moise, și cărțile proorocilor. Bogatul, însă, a început a se împotrivi: *Nu, părinte Avraame, că au scriptura și pe Moise, numai dacă o să meargă cineva din morți să le spună ce chinuri sunt, au să creadă!* Atunci Avraam a adevărit lucrul acesta: *Ba nu, fiule, dacă nu cred lui Moise și proorocilor, chiar de-ar învia cineva din morți tot nu vor crede*. Și aceasta o adevărește Mântuitorul la învierea lui Lazăr.

Dacă a înviat Lazăr din morți, după patru zile, l-a crezut cineva? Ai auzit ce spune Evanghelia? *Și pândeau iudeii să omoare și pe Lazăr și pe Hristos*. În loc să întrebe: „Măi, ce-ai văzut dincolo, că vii după patru zile de pe cealaltă lume?” Ei voiau să omoare și pe Lazăr, ca să

tăgăduiască minunea Mântuitorului, cea mai vestită, înainte de moartea Sa, și să tăgăduiască pe Hristos. Vezi cât este de adevărat!?

Dacă ar veni unul acum din morți și ar începe a predica într-un oraș undeva, știi ce faci? Imediat îl arestează! „Măi nebunule, ce bagi panică în lume?” Așa se întâmplă cu oamenii. Chiar de-ar învia cineva din morți.

Dar, dacă crede Sfânta Scriptură, îi mai de crezare cuvântul lui Dumnezeu, decât dacă învie unul din morți. Ai văzut ce spune Apostolul Petru? *Noi am văzut pe Domnul în munte – Muntele Taborului –, dar avem mai adevărat cuvântul credinței.*

Ai văzut? Cu toate că-L văzuse la Schimbarea la Față pe Hristos, dar mai adevărat avea cuvântul credinței, adică Sfânta Scriptură. Deci, Sfânta Scriptură când ne spune un lucru, Dumnezeu ne vorbește prin ea. Aceasta a vrut să spună Avraam.

Apoi continuă dialogul: *Fiule, mai este ceva: Între noi și voi mare prăpastie s-a întărit, ca nici aceia să nu poată veni la noi, și nici noi să nu putem merge la voi.* Știți voi ce înseamnă prăpastia aceasta? Întrebați pe Sfântul Grigorie de Nyssa, la cuvântul pentru cei care cheamă spiritele: „Măcar dacă îmi spui tu mie, spiritistule, că chemi duhurile morților, adică sufletele morților, dar pe mine prăpastia mă înfioară”. Că duhurile răutății, dracii, vin la spirițiști și se arată în chipul neamurilor, a mamei, a tatei și zic: „Uite, l-am văzut pe tata, pe mama!” Toți aceștia sunt draci, care iau chipul rudeniilor moarte.

Zice: „Tu dacă zici că vine cutare la cheremul tău, că-l chemi la masa spiritistă, la medium, eu te întreb pe tine cum poate trece prăpastia de care spune Evanghelia? *Că între noi și voi mare prăpastie este*”. Dar știți voi ce-i prăpastia aceea? Este puterea Atotțiitorului Dumnezeu, care a pus hotar sufletului. „Până aici să mergi, pe pământ nu te duci!” Numai cu iconomie dumnezeiască, când l-ar trimite pe unul să se arate undeva.

Dar de ce nu dă Dumnezeu drumul acum părintelui Caliopie, pe care l-am îngropat deunăzi sau părintelui Nicodim sau părintelui cutare, ca să vină să ne spună? Dacă ar veni, noi nu ne-am putea mântui. Dar de ce? N-am avea credință! Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Prin credință umblăm, nu prin vedere.* Ce este credința? Întrebă pe același apostol: *Este încredințarea celor nădăjduite și dovedirea lucrurilor celor nevăzute.*

Eu, care am credință, n-am nevoie să văd, că dacă văd, nu mai am credință. Ai auzit ce spune Apostolul Petru? **Fără credință nu este cu putință omului să placă lui Dumnezeu.** Deci de aceea nu le dă drumul, ca noi să rămânem sub credință să fim fericiți de Duhul lui Dumnezeu și de Hristos, Care a zis: *Fericiți de cei ce n-au văzut și au crezut.*

Dar că ne aud pe noi cei morți, adică dreptii din Rai și morții din iad și că ne văd, ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, că ei pururea ne văd. Și când văd că cei din neamul lor sunt răi, bețivi, curvari, hoți, înjurători, hulitori, necredincioși, foarte mult plâng și se roagă: „Iată, Doamne, cum au uitat de Tine!” Iar când văd că facem fapte bune, foarte se bucură, că știu că o să moștenim bucuria împreună cu ei în cer.

Deci voi, care ați venit aici, ați pornit la rugăciune pentru voi pe cei din ceruri. Dar știți voi cât este starea asta, ca să ne vadă pe noi și să ne audă? Numai până la Judecata de Apoi. De la Judecata de Apoi s-a închis ușa, s-a pus capacul. Cei din Rai nu mai văd pe cei din iad, dar nici cei de pe pământ. N-ați citit „Ușa Pocăinței”? Iată de ce:

După judecata universală, la sfârșitul lumii, pentru că nu mai este de folos credința de atunci înainte, că nu mai avem ce crede, că ne ducem acolo să vedem, să mergem numai în vedere, nu mai este nevoie să se lase starea asta provizorie, ca să ne vadă ei pe noi și să ne audă. Dar acum de ce îi lasă să ne vadă? Pentru că dragostea a trecut dincolo de mormânt și ca să-i pună la rugăciune; că și cei răposați, când ne văd pe noi aici că suntem în ispite, în necazuri, în griji, cad la Dumnezeu, că sunt minți goale fără de trupuri, minte către minte: „Doamne, nu lăsa pe tata, pe mama, pe sora!... Uite prăpădește în păcate! Doamne, dă-i gând să vină la pocăință, nu-l lăsa, că se duce în iad!”

Dar aceasta după învierea cea de obște nu va mai fi.

Ați văzut cum va fi după învierea cea de obște? Cei din iad vor vedea pe cei din Rai, dar cei

din Rai nu-i văd. Dar de ce? Pentru că acum este starea provizorie. Ei stau în Rai, dar se supără din cauza noastră. Când ne văd că facem rău, ei se întristează. Și auzi ce cântă Biserica? „Unde nu este durere, nici întristare, nici suspin”. Asta va fi de la judecată înainte. Dar acum ei, văzând pe sora, pe fiul, pe nepotul că face păcate pe pământ, și știind că se face vrednic de munca cea veșnică și-L mânie pe Dumnezeu, se întristează și cad și se roagă să-l ierte Dumnezeu.

Și această stare, Dumnezeu anume o lasă, ca să-i pornească spre rugăciune, ca prin rugăciunea aceea să îmbătrânească dreptatea lui Dumnezeu, ca să-i ducă pe toți la mântuire.

Ce se întâmplă însă de la judecata universală înainte? Ați văzut, dacă ați avut ocazia în viață, un foc mare în timpul nopții, pe un deal. Și noi am fi pe acel deal sau pe-un șes. Și ar fi oameni lângă focul acela, la lumina cea mare, iar noi am fi departe de foc, la întuneric. Așa este că noi de la întuneric îi vedem pe cei de la lumină? Îi vedem. Dar acei de la foc, dacă-i noaptea și-i întuneric beznă, ne văd pe noi? Nu! Până nu intrăm în raza focului, nu ne văd. Așa se întâmplă după Judecata de apoi, că vorbim după „Viața repausaților”.

Cei din iad vor vedea pe cei din rai, din lumină, iar cei din lumină nu vor mai vedea pe cei de la întuneric, ca să nu se întristeze, după cum spune: „unde nu este întristare și durere”. Aceasta va fi de la Judecata de apoi înainte. Dar până atunci cei din Rai ne văd și ne-aud, și foarte tare îi doare inima și se supără când văd că facem rău, și foarte îi bucurăm pe dânșii când facem bine.

De aceea, în starea asta în care ne aflăm acum, când Biserica mijlocește pentru cei din cer și pentru cei din iad, este o mare fericire, câtă vreme Sfânta Biserică are Liturghia. Scrie la Daniil prorocul: *Va înceta jertfa și turnarea și în Biserică va fi urâciunea pustirii*. Va fi vai și amar când vor plânge Bisericile lui Dumnezeu și nu va mai fi Sfânta Liturghie. Că atunci nu se mai pot scoate sufletele din iad.

Deci acum, cu darul lui Hristos, având libertate și putând face Sfânta Liturghie și slujbe pentru morți și pentru cei vii, fericite de cei care se îngrijesc din vreme și se silesc să-și facă cât pot și cât este vreme cele ce sunt de folos pentru sufletele lor și pentru ale celor din iad.

Și acestea și le-am spus pentru că zic unii: „Da, dar el este în iad, el este în cer...” Nu. După moarte nu mai este distanță. Ai văzut că bogatul din fundul iadului vorbește și aude pe cel din înălțimea cerului, din Rai. Iar ca să fie sufletele prezente aici, dar cu ființa nu, că este prăpastia, adică puterea atotțiitorului Dumnezeu. Aceasta stăpânește să nu vie cu prezența aici, ca să avem fericirea cea zisă în fericirea a zecea de Hristos, după înviere: *Fericți sunt cei ce n-au văzut și au crezut*. Amin.

ISPITIREA DIN CELE OPT PĂRȚI

Să cunoaștem meșteșugul războiului nevăzut și să vedem din câte părți suntem atacați în lupta noastră duhovnicească de fiecare ceas și minut.

Și, fiindcă nu tot cel ce se luptă se încununează, avem trebuință de mare trezvie și grijă în toată vremea asupra luptelor celor de gând și asupra dracilor care ne dau război, ispitindu-ne din cele opt părți: din spate, din față, din stânga, din dreapta, de sus, de jos, dinăuntru și dinafară.

Ispita din spate

Diavolul îți aduce aminte păcatele pe care le-ai făcut înainte, ca să-ți spurce mintea cu ele; poate ai înjurat, poate ai desfrânat, poate ai furat, și tu te-ai lăsat de ele, dar el îți le-aduce iar aminte.

Memoria noastră este ajutată de imaginație la relele pe care le-am făcut, când ne-am petrecut viața fără grijă și fără paza minții.

Care-i scopul lui? Să-ți aduci aminte de ele, poate le vei mai face. Când vezi că diavolul îți aduce în minte gândurile care le-ai părăsit și păcatele care nu le-ai mai făcut, să știi că te ispitește din spate, cu cele ce le-ai uitat. El nu vrea să le uiți, el vrea să îți le amintească, ca să te ispitească cu ele.

Ispita din față

Când ne tulburăm cu mintea pentru cele ce închipuim că vor veni asupra noastră, suntem

ispitiți din față. „Măi, am să îmbătrânesc; o să vină o boală; o să vină un război; o să vină o foamete; o să vină un potop; cutare mă pândește, are să-mi facă rău; o să-mi iasă înainte, o să-mi fure...”, și începi a te tulbura cu mintea de cele care crezi tu că or să vină asupra ta. Și te tulburi degeaba, că nimeni nu știe ce are să fie. Dar vrăjmașul, ca să nu fii liniștit, îți dă tot felul de gânduri.

Aceste închipuiri le aduce vrăjmașul în mintea noastră cu scopul de a ne tulbura și a ne înspăimânta de cele pe care le credem că vor veni asupra noastră.

La aceste ispite avem cuvântul Mântuitorului: *Nu vă îngrijiți de ziua de mâine, că ziua de mâine se va îngriji de ale sale. Ajunge zilei răutatea ei.*

Ispita din stânga

De câte ori vom cunoaște și totuși ne vom lăsa momiți de el și îl vom lucra cu mintea, cu cuvântul sau cu fapta, atunci ne ispitim din stânga.

Eu știu că-i păcat să mănânc mult, dar mănânc mult; eu știu că-i păcat să beau, dar beau; eu știu că-i păcat să urâsc pe cineva, dar urâsc; eu știu că-i păcat să vorbesc de rău, dar vorbesc; eu știu că-i păcat să țin minte răul, dar țin minte; eu știu că-i păcat să fiu desfrânat sau să fur sau să înjur sau să fumez, dar mă las biruit și fac aceste păcate.

Așa suntem ispitiți din stânga, prin chipul cel arătat al răutății.

Ispita din dreapta

Ispita din dreapta este de două feluri. Prima este atunci când credem în visuri sau vedenii și, crezând în ele, suntem înșelați de draci. Dracii se fac în chipul lui Hristos, în chipul Maicii Domnului, în chip de ierarhi, în chip de mucenici, precum zice Apostolul Pavel: *Satana se preface în chip de inger al luminii.*

Dacă credem în aceste năluciri și visuri suntem ispitiți din dreapta.

Iarăși, este ispită din dreapta, atunci când facem fapta bună cu scop rău și nu spre slava lui Dumnezeu, și n-avem smerenie; când zidim pe temelie de umbră.

Ispita de sus

Ispita de sus este tot de două feluri. Când începem o nevoie mai presus de puterea noastră fizică sau intelectuală. Nevoia trebuie să se facă cu dreaptă socoteală, după măsura puterii fiecăruia. Nimeni nu are voie să ia o nevoie mai presus de puterea lui. Marele Vasile spune: „Măsura înfrânării se ia după măsura puterii fiecăruia”. Nu toți pot să postească la fel, sau să facă metanii la fel, sau să facă milostenie. Fiecare după măsura și după puterea lui să facă fapte bune.

Când ai luat o nevoie mai presus de putere diavolul râde de tine. Știi cum este? Ca și cum ai lua un sac greu, care nu-l poți duce deloc; îl duci oleacă și-l lași jos mai încolo.

Ispita de sus mai este și atunci când iscodim Sfintele Scripturi mai presus de puterea înțelegerii noastre. Sfântul Apostol Pavel spune: *Cât ați fost prunci, v-am hrănit pe voi cu laptele cel cuvântător al Evangheliei, că nu erați în stare să mâncați hrană vârtoasă.* Iar Sfântul Grigorie de Nyssa spune: „Nu spargeți oasele Scripturii, având dinții înțelepciunii de lapte!” Că vrem să ne băgăm la lucruri care nu le înțelegem și care nu le-am citit la Sfinții Părinți și n-au tâlcuirea celor mai mari teologi ai lumii. O iscodire ca aceasta vine din mândrie și, dacă cineva nu se va smeri, ajunge la nebunie, la hulă și la eres.

Cu ispită de sus au fost înșelați toți sectarii, toți ereticii de la începutul lumii, că au vrut să înțeleagă Scripturile după mintea lor.

Sfânta Scriptură este un izvor fără de fund, pentru că este înțelepciunea lui Dumnezeu. Scriptura este ca o mare care nu are fund. Dacă eu nu știu să înot și mă bag în mare, nu-i de vină marea că mă înece; eu, obraznicul și îndrăznețul, m-am băgat într-o apă mai adâncă decât mine și m-am înecat.

Sfântul Grigorie Teologul a asemănat iscodirea Sfintelor Scripturi cu o prăpastie, zicând: „Și privirea la cele înalte fără de frâu, poate să ne dea nouă brânci în prăpastie”. De aceea iscodirea Sfintelor Scripturi mai presus de înțelegerea noastră este ispită de sus.

Ispita de jos

Este atunci când nu vrem să facem fapta bună după puterea noastră. Eu aș putea să postesc

până seara, dar mă lenevesc. Eu aş putea să fac milostenie mai multă, dar mă zgârcesc. Eu aş putea să fac metanii mai multe, dar nu fac. Eu aş putea să priveghez mai mult; dar nu mă rog, şi mă las, vorba ţăranului, pe tânjală.

Când nu ne ridicăm cu lucrarea faptei bune, după puterea noastră, până la nivelul la care suntem datori să ne ridicăm, suntem ispitiţi de jos, adică ne trage diavolul în jos de la măsura de la limita faptei bune, care suntem datori s-o lucrăm.

Ispita din afară

Ispita din afară vine cu cele cinci simţiri, adică prin vedere, auz, gust, miros şi pipăire – care se numesc de Sfinţii Prooroci **ferestre ale sufletului**. Prin aceste cinci simţiri, omul primeşte mari păcate în sufletul lui, dacă nu are trezvia atenţiei şi paza minţii. Cele cinci simţiri sunt cinci şipote fireşti ale noastre, prin care diavolii toarnă în sufletul nostru tot felul de patimi şi răutăţi.

Mai folosesc diavolii o altă ispită mai mare decât cele cinci simţiri: *imaginaţia*. Imaginaţia este mai subţire ca rele cinci simţiri, dar este mai groasă decât mintea.

Imaginaţia mai este numită şi simţire de obşte. Ea nu-i dă război sufletului în vremea ispitei numai cu cele ce a văzut, ci şi cu cele ce a auzit, şi cu cele ce a gustat şi cu cele ce a mirosit şi cu cele ce a pipăit. Cu toate îi dă război sufletului.

Ea prinde cele cinci simţiri şi dă război sufletului. De aceea este mai greu să păzeşti imaginaţia decât cele cinci simţiri, decât însăşi mintea.

Ispita dinăuntru

Dinăuntru ies toate păcatele noastre, adică din inimă, cum a zis Mântuitorul la Apostoli: *Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om* – atunci era vorba de spălatul mâinilor –, *ci ceea ce iese*. Că aceea ce iese, iese din inimă. Din inimă ies preacurviile, uciderile, mândria, jignirile; ca dintr-un iad ies din inima noastră, şi de aceea, oricând ies acestea din inima noastră, suntem ispitiţi cu ispita dinăuntru.

Sfântul Clement spune: „Pune pe gând străjer la poarta inimii tale, ca să nu primească nici pe cele ce vin din afară, nici cele ce ies dinăuntru!” Să le opreşti pe cele ce ies dinăuntru cu rugăciunea „Doamne Iisuse”; să le opreşti pe cele ce vin din afară cu cugetarea la muncile iadului, la fericirea raiului, la rugăciune şi la celelalte fapte bune.

CELE DOUĂSPREZECE TREPTE ALE PĂCATULUI

Păcatul, de când ia fiinţă în mintea omului şi până îl duce pe om la sinucidere, la moarte are 12 trepte.

Dumnezeu i-a dat atâta putere omului să nu greşească! Putere de sine stăpânitoare. Omul are atâta putere, pusă de Dumnezeu în el, că dacă ar veni toţi dracii din iad, nu-l pot face să păcătuiască. Voi nu citiţi la Psaltire: *Doamne, căci cu arma buneivoini ne-ai încununat pe noi*. Şi iarăşi spune în Sfânta Scriptură: *Dumnezeu l-a zidit pe om şi l-a lăsat în mâna sfatului său*.

Am să vă spun cum îl ia păcatul pe om, de la treptele cele mai de jos şi îl duce până la sinucidere, dacă omul nu bagă de seamă să oprească păcatul de la început.

Ce este păcatul? După mărturia Sfintei Scripturi, păcatul este călcarea legii lui Dumnezeu, sau boldul morţii, şi este urâciune înaintea lui Dumnezeu, fiind lucrul diavolului.

În Sfânta Scriptură, păcatul se numeşte „furnico-leu”. *Furnico-leul a murit de foame, pentru că nu avea de mâncare*. Pentru că la început păcatul este cât o furnică, numai un gând, mai pe urmă, dacă nu-l vom ucide prin împotrivire, spovedanie şi rugăciune, el va ajuge puternic ca un leu.

Sfântul Efreem Sirul spune că păcatul este un drac rău, care, furişându-se, pune stăpânire încet-încet pe sufletul nostru. Şi pentru a putea scăpa de acest drac şi să oprim păcatul să pătrundă în mintea noastră şi-n inima noastră, trebuie să avem o mare trezvie a atenţiei, care se naşte din frica de Dumnezeu, cum zice Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Cel ce crede, se teme; iar cel ce se teme, se trezeşte”.

Prima treaptă a păcatului este când cineva nu vrea să facă o faptă bună.

Dumnezeu a dat putere omului să facă toată fapta bună; și el, dacă nu vrea să facă fapta bună, are păcat.

A doua treaptă a păcatului este când cineva face binele, dar cu scop rău.

Sfântul Ioan Damaschin spune așa: „Binele nu este bine, când nu se face bine”.

Bunăoară să vă dau un exemplu: Cineva postește și nu mănâncă, dar vorbește de rău și are ciudă pe cineva. Ce folosește postul trupesc, dacă n-are postul sufletesc unit cu el. Sau face milostenie, dar din avere de furat. Sau face fapta bună, dar se mândrește; amestecă cu slavă deșartă, cu mândrie. Iar i-a pierdut plata diavolului. Deci face fapta bună, dar nu-i bună, că-i amestecată cu răul.

Sau face fapta bună cu scop rău. Fapta bună făcută cu scop rău trece de partea scopului, și dacă scopul este rău și fapta bună se face rea. Dacă scopul este bun, atunci fapta bună rămâne întemeiată și bună.

Tot așa, când face cineva fapta milosteniei, cu scopul de-a fi lăudat de oameni, sau rugăciunea sau postirea sau altă faptă bună, care nu privește spre slava lui Dumnezeu, ci spre alt scop oarecare lumesc, acea faptă bună este fără de suflet. Este moartă. Fapta bună are trup și suflet. **Trupul faptei bune este lucrarea ei, iar sufletul sau viața ei este scopul**, dacă scopul este bun și drept.

În treapta a doua a păcatului este și lucrarea cea cu lipsă a faptei bune. Când cineva face fapta bună, dar n-o face desăvârșit, ci cu lipsă. Toată fapta bună trebuie să se facă desăvârșită și plină, nu cu știrbire. Când fapta bună este făcută cu lipsă și nu desăvârșit, atunci ne aflăm în a doua treaptă a păcatului.

Vă dau un exemplu. Când cineva se roagă lui Dumnezeu, dar nu cu mintea și cu inima, ci numai cu buzele și cu gura, răspândindu-se cu mintea la lucrurile veacului de acum. Ori se gândește la târg, ori la ceea ce mai are de făcut, ori își aduce aminte că n-a dat mâncare la animale, orice altceva. Acela este în treapta a doua a păcatului.

A treia treaptă a păcatului este băntuiala lucrului celui rău. Adică atunci când vine momeala gândului celui rău în minte. Îi vine omului un gând de curvie, sau de mânie, sau de ucidere, sau de mândrie, sau de slavă deșartă, sau de viclenie, sau de zavistie, sau de ură, sau de răzbunare, sau, în sfârșit orice gând pătimăș și rău, când băntuiește mintea omului, aceasta este a treia treaptă a păcatului.

A patra treaptă a păcatului este consimțirea sau unirea. Când unim mintea noastră cu gândurile pătimășe care le-am amintit mai sus sau cu oricare alt gând de păcat. Păcatul vine întâi simplu în mintea noastră. Orice gând pătimăș, să zicem: femeie, bani, slavă, n-ar fi un păcat. Este momeala gândului simplu al păcatului. Dar când noi gândim la femeie și începem a ne unii cu gândul, oarecum cu patimă, și la bani și la slavă și la orice, am trecut atunci cu mintea în treapta a patra a păcatului.

Ne-am unit cu mintea, cu gândul cel rău al păcatului. Se mai numește această treaptă și consimțire. Adică atunci când mintea începe a consimți să stea de vorbă cu gândul cel rău și pătimăș.

A cincea treaptă a păcatului este lupta. Lupta se dă de aici înainte pe toate treptele păcatului. Lupta este aceea când omul a consimțit cu mintea să stea de vorbă cu păcatul, cu gândul pătimăș, gândul păcatului, și îndată, fiind pătruns de frica lui Dumnezeu, începe a lupta, a-l scoate din minte. Vede că nu-i bun.

I-a venit un gând de ură, de desfrânare, un gând de răzbunare, un gând de mândrie, de trufie sau de zavistie sau de pizmă sau de răutate, și îndată, văzând că nu-i bun, începe a se lupta să-l scoată din minte. În această treaptă se încaieră la luptă trei minți. Mintea drăcească, mintea omenească și mintea sfințelor puteri.

Diavoliul trag mintea noastră spre rău, spre păcate; sfințele puteri sau îngerii, spre gânduri bune, iar mintea omului stă în mijloc și de bună voie se pleacă spre bine sau spre rău. În acest timp, cât mintea noastră se luptă, fie primind gândurile rele de la draci, fie pe cele bune de la îngeri, lupta aceasta în mintea omului este vrednică sau de cununi sau de pedeapsă veșnică.

După această treaptă, **trece în a șasea treaptă a păcatului, care este învoirea.** Dacă a cedat de bună voie după această luptă să se învoiască cu gândul pătimăș, cu gândul păcatului, a trecut acum

în treapta a șasea a păcatului și trece de bunăvoie de la învoire la imaginație și începe să și le închipuie.

A șaptea treaptă este păcatul cu mintea. După ce omul a primit un gând pătimăș, începe a se îndulci cu mintea. Omul de la gând începe a-și imagina păcatul. Ori își închipuiește fața femeii pe care o iubea cu patimă, sau cândva a avut patimă asupra ei, ori își închipuie fața aceluia pe care-l urăște. N-ai pățit câteodată, când stai la rugăciune și e cineva care te urăște și ai ciudă pe el, parcă te sfădești cu el? Parcă dacă ar fi acolo de față i-ai zice ceva. Acum mintea este în luptă în treapta a șaptea.

Diavolii iau fața celui ce ne urăște sau ne-a ocărât sau ne-a făcut vreun rău, și răscolesc amintirea răului care ni l-a făcut și însoțesc ținerea în minte a răului cu imaginația și dau război sufletului grozav, ori cu fața aceea ce-a iubit-o cu patimă, din partea poftitoare a sufletului, ori pe aceea pe care a urât-o sau te-a urât pe tine și ți-a făcut necaz.

Sau cu banul, dacă-ți place. Îți înfățișează punga de-acum, lădița cu parale, haine multe, slavă deșartă, boi mulți, oi multe, cai mulți, avere multă, și așa mai departe. Dacă l-ai scăpat din treapta învoielii, el de acum imaginează, că dracul se numește „zugrav vechi”. Știe să zugrăvească mult mai mult decât știi tu. Până ce i-ai dat voie. Zugrăvește și femei și oameni și târguri, ce vrei.

Când vei vedea că vin acestea prin imaginație, începe să-ți dea război cu idolii păcatului. Vezi ce spune Sfânta Sinclitichia: „Idoli au stătut și m-am împotrivit!” Toate păcatele în treapta a șaptea se fac idoli. Se închipuiesc. Pe tabla păcatului minții, al imaginației, apar: femei, oameni care ne urăsc, bani, socoteli, ți-aduce aminte din urmă, fel de fel. Și sufletul în treapta a șaptea păcătuiește cu mintea și își închipuie. Oare nu pățim noi acestea: care n-a pățit și nu pățește acestea în toată clipa?

Eu, păcătosul, le pățesc; poate voi sunteți scutiți. Cine nu-și închipuie păcatul cu mintea? Și crezi că-i ușor păcatul cu mintea! Să nu crezi că-i ușor! Auzi ce spune Sfântul Efrem Sirul: „Frații mei, nu mă aruncați în negrijă, pentru păcatul cu mintea. Dacă păcatul cu mintea n-ar fi greu, nu era nevoie ca dreptul Iov, cu 1850 de ani înainte de venirea Domnului, să aducă jertfă un bou în fiecare seară”.

Pentru ce? Avea șapte feciori și trei fete, și erau tineri. Și așa de tare se temea Iov de Dumnezeu, ca nu cumva copiii lui să greșească cu gândul, încât aducea jertfe de curățire, să-i curețe pe copii de păcatul cu gândul. El nu greșea cu gândul și era înainte de Legea Veche, că era înainte de Moise. Înainte de Legea scrisă și de Legea Darului păcatul cu gândul se curăța cu jertfe.

Dacă păcatul cu gândul n-ar fi greu, zice Sfântul Efrem, n-ar fi socotit Hristos, Însuși Cuvântul și Înțelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru poftă de muiere și ucidere întru a urî pe fratele. Ce zice? *Cela ce privește la femeie, spre a o pofti pe dânsa, iată a precurvit cu dânsa întru inima sa.* Iată preacurvie nevăzută! Numai cu gândul. *Cela ce urăște pe fratele său, ucigaș de om este.*

De câte milioane de ori am omorât noi în viața noastră? De câte milioane de ori am precurvit noi? De câte ori am urât pe fratele, de atâtea ori am făcut ucidere. De câte ori am privit cu patimă la o femeie, sau chiar neprivind, am imaginat-o în gândul nostru și ne-am învoit cu gândul păcatului, de atâtea ori am fost precurvari cu inima înaintea lui Dumnezeu.

Iată de ce trebuie pocăință amară! Strașnică! Iar omul zace într-un păcat groaznic – eu, păcătosul –, nesimțirea. Din cauza nesimțirii, mi se pare că nu-s chiar așa de păcătos. Doar n-am curvit azi, n-am furat azi!

De câte ori am precurvit cu mintea și am urât pe fratele, am fost precurvari și ucigași. Și aceasta o stabilește Însuși Dumnezeu Cuvântul. Deci, iată, fiindcă vorbim de treapta a șaptea a păcatului, cu gândul, noi suntem precurvari de mii de ori și ucigași. Pentru că cu gândul precurvim și cu gândul urâm pe fratele.

Ne facem și ucigași și precurvari, și apoi ni se mai pare că suntem călugări sau chip cioplit de călugări sau momâi de pus în cânepă să se sperie vrăbiile, că avem haine lungi. Dar dracii râd de noi, că văd că în noi nu este viață și trăire, ci numai forma. Forma exterioară nu ne ajută!

Deci în treapta a șaptea omul păcătuiește cu mintea prin imaginație, după ce s-a învoit cu gândul în treapta a șasea.

Treapta a opta a păcatului este păcatul cu lucrul. Treapta a opta este mai grea. De-abia în treapta a opta omul pășește la păcat cu lucrul.

Unul care-i luptat de duhul curviei, sau de-al răzbunării, sau de-al iubirii de argint, sau de-al iubirii de slavă, sau de-al mândriei – că toți suferim de acestea în toată clipa –, până în treapta asta s-a luptat cu gândul. De ce învață Sfinții Părinți: „paza minții, paza minții!”? Trezvia atenției, ferirea minții de păcat? Că-i același lucru. Ori vei zice vegherea minții, ori privegherea minții, ori ferirea minții, ori trezvia atenției, este același lucru. Cum ai zice: pâine, felie de pâine, bucată de pâine, fărâmatură de pâine, că tot același lucru este.

În această lucrare de pază a minții, este o lucrare de geniu pentru călugări. De aceea spune Sfântul Isihie Sinaitul în Filocalie: **Nimeni, care nu are paza minții, nu va scăpa de căpeteniile tartarului în vremea morții și în vremea când trece prin vămi.** Pentru ce? Dacă n-a păzit mintea, el a fost preacurvar nevăzut toată viața și ucigaș și iubitor de argint și iubitor de slavă și mândru, dar el n-a știut. El zace în adâncul păcatelor și nu le-a simțit din cauza nesimțirii.

Deci, în treapta a opta, omul care s-a luptat până acum de la momeala gândului, de la consimțire, de la alegerea de a trece mai departe spre luptă, de la luptă, de la îndoială, de la păcatul cu mintea, cedează la păcatul cu lucrul.

Până aici s-a luptat el cu imaginațiile, cu închipuirile păcatului; de aici încolo, ori cade în păcat cu femeia, ori cade în păcatul malahiei, ori se apucă de strâns bani, ori urăște pe fratele lui și începe să-l bată, ori se mândrește, ori zavistuieste, ori se răzbună, ori dă în judecată pe cutare, ori se apucă de furat sau de fumat. Toate păcatele trec prin aceleași trepte și tot ce este în om rău, trece la păcatul cu lucrul, care este treapta a opta.

Deci el, până a ajuns în treapta a șaptea a păcatului, s-a luptat nevăzut, iar acum trece la păcatul văzut cu lucrul. În treapta a opta a păcatului, omul cedează și începe cu trupul să săvârșească păcatul cu lucrul.

Treapta a noua a păcatului este obișnuința sau obiceiul. Un duhovnic bun, la mărturisire, știe pe cel păcătos în ce treaptă este. Dacă-l întrebi așa: „Moșule, sau mătușă, sau soră, de ce fumezi?” „Părinte, m-am obișnuit cu țigara!” Deodată îți spune că este în treapta a noua. Că el n-a căzut o dată în viață. El spune să s-a obișnuit cu țigara, că ține tabachera cam aproape.

„De ce bei, moșule?” „M-am cam obișnuit, părinte, cu paharul, cu rachiul, cu vinul!” „De ce spui minciuni?” „Părinte, m-am obișnuit cu ele!” „De ce faci cutare păcat trupesc?” „M-am obișnuit cu el!” „De ce furi?” „Părinte, așa mi-i obiceiul!”

Deci îl cunoști de la această vorbă în ce treaptă este, adică în treapta a noua. Acestea sunt trepte mai grele de-acum. Treapta a noua este obiceiul păcatului.

Treapta a zecea a păcatului este deprinderea păcatului, nu-i obicei. Omul în treapta a noua face păcatul din când în când, din obișnuință, dar în treapta a zecea îl face mereu; s-a deprins să păcătuiască.

Treapta a zecea a păcatului este cea mai periculoasă, pentru că păcatul devine a doua fire, a doua natură. Omul fuge la cârciumă și la pahar vrând-nevrând. „Măi, da lasă-te de beție, de fumat, uite că ești bolnav! Te duci în gheenă, îți pierzi și mintea și trupul și sănătatea! Îți pierzi toate dacă mai bei! Ți-a spus și doctorul, îți spune și duhovnicul!” „Nu, domnule, m-am deprins! Eu, dacă nu beau un pahar de vin sau de rachi, nu mai pot să trăiesc!”

El îți spune singur pe ce treaptă este. „M-am deprins și nu pot”. Ori minte, vrând-nevrând; ori curvește, vrând-nevrând; ori fură, vrând-nevrând; ori bea, vrând-nevrând; ori se bate, vrând-nevrând. De ce? Păcatul de la obișnuință a ajuns la deprindere. S-a deprins.

În treapta a zecea, păcatul devine a doua natură. Este aproape ceva firesc, natural la el. Și ca să întorci un om de pe treptele acestea la pocăință, îți trebuie mai mare luptă. În treapta a șaptea, a opta, dacă a căzut o dată, se întoarce ușor. În treapta a noua mai greu, că a început să se obișnuiască. În treapta a zecea este mult mai greu să se întoarcă.

S-a deprins și nu se lasă până nu face păcatul. El este cum zice marele Apostol Pavel: *Cine face păcatul, este rob al păcatului.* L-a robit păcatul și-l duce la lucrarea păcatului, vrând-nevrând.

Deprinderea păcatului, oricare ar fi el, este foarte periculoasă, când ajunge în treapta a zecea. Ori iubirea de bani, ori desfrânarea, ori minciuna, ori fățarnicia, ori slava deșartă, ori beție, orice ar fi.

Treapta a unsprezecea a păcatului este deznădejdea. Aceasta este și mai periculoasă. Omul în treapta a unsprezecea, ce zice că nu se mai poate opri de beție, sau de muieri, sau de păcate trupești, sau de înjurat, sau de furat, sau de fumat, sau de alte răutăți, și cade în deznădejde, că el n-ar să se mai poată opri? „Nu mă mai iartă Dumnezeu, dacă eu nu mă pot opri de la păcat!”

Aici este cumpăna cea mai mare. Că zice: „Nimic mai rău și mai tare ca deznădăjduirea!” De aceea se spune duhovnicului: „Ia aminte, o, vânătorule de suflete, duhovnice, de la aceste trei trepte să te sârguiești să întorci sufletele mai tare înapoi: de la obișnuință, de la deprindere și de la deznădejde. Deznădejdea este lângă moarte”.

Omul cade în descurajare și zice: „Nu mă mai iartă Dumnezeu, dacă eu nu mă mai pot opri de la păcat!” Vede că se duce, vrând-nevrând, la păcat și cade în descurajare. Zice Sfântul Efrem Sirul: „O, răutatea satanei! Când l-a văzut pe om deprins cu păcatul, de acum cu paloșul deznădejdiei bate război!” Să-l taie de la nădejdea către Dumnezeu.

Taie nădejdea mântuirii cu paloșul: „Nu te mai iartă Dumnezeu, măi omule! Nu vezi că țigara n-o mai poți lăsa – sau muierea, sau înjuratul, sau beția, sau curvia, sau furtul, sau minciuna, sau răutatea, sau zavistia, sau violența, sau ținerea minte de rău, sau dorința de răzbunare –, nu vezi că nu te mai poți opri de la ele? Nici nu te mai iartă Dumnezeu!”

Bate cu paloșul deznădejdiei, care este cel mai grozav păcat, adică deznădejdea de mila lui Dumnezeu, care este păcat împotriva Duhului Sfânt. Acestea se întâmplă în treapta a unsprezecea a păcatului.

Treapta a douăsprezecea a păcatului este sinuciderea.

În treapta a douăsprezecea se întâmplă ceea ce s-a întâmplat cu Iuda și cu Cain. Cain, când a căzut în deznădejde, a zis: *Mai mare este păcatul meu decât a mi se ierta mie!* În loc să ceară iertare de la Dumnezeu, a început să se sfădească: *Cain, unde-i fratele tău, Abel? Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?* În loc să zică: „Doamne, am greșit!”, s-a luat la ceartă.

Iar Iuda, când a ajuns în treapta a douăsprezecea, ce-a făcut? *Și văzând Iuda că Iisus a fost condamnat la moarte, muștră de conștiință, a căzut în deznădejde și, aruncând arginții, i-a aruncat în biserică și s-a dus și s-a spânzurat.*

Omul cel rău, dacă mereu zace în păcate, de la o vreme culmea relelor îl duce la sinucidere, să-și ia viața, că nu mai poate suporta muștrarea conștiinței.

Aici este ceea ce spune Proorocul David: *Întru muștrări, pentru fărădelegi ai pedepsit pe om și ai subțiat ca un păianjen sufletul lui.* Păianjenul arată deznădejdea.

În treapta a unsprezecea, atâta nădejde mai are el, ca pânză unui păianjen. Olecuță de nădejde. Dacă mai vine paloșul satanei și-o taie și pe asta, fuge și se spânzură, ori se îneacă, că nu-l mai iartă Dumnezeu.

Deci treapta a douăsprezecea este sinuciderea. Este ceea ce spune Apostolul Pavel: *Plata păcatului este moartea.*

Ce vreau să vă mai spun! În treapta a doua a păcatului, când facem fapta bună cu scop rău, fapta bună nu este bună. Fapta bună are trup și suflet. Trupul faptei bune este lucrarea ei. Iată, eu postesc, mă rog, fac metanii, priveghez, fac milostenii, citesc cărți sfinte, stau la biserică, cânt la strană, pomenesc pomelnice, lucrez la grădină, lucrez la pădure, orice aș face eu.

Lucrarea însăși a faptei bune este trupul, iar sufletul sau viața ei este scopul. Cu ce scop fac eu fapta bună? Ori este scopul iubirii de treaptă, ori al iubirii de câștig, ori al iubirii de slavă, ori al iubirii de argint.

Unul face treabă strașnic în mănăstire și se chinuiește să ajungă ceva în mănăstire. Vine cu un scop: „Măi, poate voi ajunge econom, poate voi ajunge stareț, poate m-o face diacon, poate m-o face preot”. Și pentru asta muncește și face treabă. Dracul i-a răpit scopul și încolo îi dă drumul: „Fă,

cât de mult! Eu ți-am pus mâna pe sufletul faptei bune!”

Sfântul Apostol Pavel spune: *Așa alerg la țintă, la Hristos, nu cum aș bate vântul cu pumnii.* Să nu ai alt scop în mănăstire când te nevoiești, decât numai mântuirea sufletului și slava lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Scărarul arată care sunt cele trei feluri de lepădări de lume:

1. Cella ce pentru iubirea de treaptă, pentru lepădarea de lume o a făcut, ca tămâia este, care la început miroase și pe urmă scoate fum.

Face el ascultare, se supune în mănăstire, aleargă, cutare, doar va ajunge el ținta carierei, care credea să ajungă el în mănăstire. Și dacă se întâmplă ca Dumnezeu să-i stea împotriva, să nu ajungă, atunci nu mai miroase ca tămâia. Până atunci toți ziceau: „Măi, dar ascultător este fratele ăsta! Măi, dar smerit este, dar bine mai face treabă, dar supus este, bun”, dar nimeni nu știe în inima lui ce scop urmărește.

Iar dacă nu ajunge ținta carierei sale, începe a cârți: „Pe acela l-a făcut diacon, pe acela preot; eu stau de-atâția ani în mănăstire, eu am muncit mai mult decât dânsul, eu m-am jertfit; pe mine nu mă face nimic!” Începe a scoate fum tămâia noastră! Tămâia noastră nu mai miroase!

Asta, fiindcă în mintea lui lepădarea de lume a făcut-o pentru scopul iubirii de treaptă.

2. Cella ce pentru iubirea de câștig, pe lepădarea de lume o a făcut, ca piatra de moară este, care de-a pururea întru acelea și se învârtește.

Unul vine la mănăstire să-i dea salar sau pensie, sau să i-o mărească, să fie oleacă mai mult, să mai pună olecuță la CEC. Mi se pare că Sfântul Antonie avea salar...!?

– Cât avea pe lună Sfântul Antonie, că am uitat? Cam câte mii? Ce pensioară avea Sfântul Pamvo, Sfântul Sisoie? N-ați auzit? Ați citit undeva despre sfinți cu pensie și cu salar? Măi, ați citit voi despre vreun mucenic și cuvios care avea salar și pensie? Ia să spuneți!

Vezi cum ne înșelăm noi! De aceea, dacă îți dă pensie, dă-o la obște sau dă-o la săraci. Iar dacă nu ți-o dă, să nu-ți pară rău, că noi n-am venit pentru leafă aici. Dacă îți dă Hristos Raiul – și o floare din Rai, cum spune Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos, este mai scumpă decât toate comorile lumii și asta nu mai moare, că are viață veșnică într-înșea –, ce-ți mai trebuie altceva?

Cel ce pentru iubirea de câștig a făcut lepădarea de lume, este ca piatra de moară care de-a pururea se învârtește în jurul ei. Adică acasă făcea, muncea, alerga, ca să capete un ban, un salar, o pensie, să facă ceva avere, și vine în mănăstire și se învârte ca piatra de moară, tot într-acele. „Măi, să muncesc, să fac, poate mi-a mări salarul, poate îmi va da pensie mai mare, dacă o să am oleacă de vechime!” Și tot se învârte roată, ca piatra de moară.

Nu pățim așa și noi? Este bine că vorbim de păcat? Așa fac eu, păcătosul! Și eu sunt vinovat, dar vă spun. Măcar să cunoaștem meșteșugurile diavolilor. Ce crezi că eu sunt cheie de biserică? Eu sunt mai păcătos decât toți!

Să vă spun și al treilea fel de lepădare de lume.

3. Cella ce pentru slava lui Dumnezeu, pe lepădarea de lume o a făcut, unul ca acela până al moarte se jertfește pe sine, nimic nădăjduind, decât mântuirea sufletului.

Adică se jertfește în toate, dar n-are nevoie de nimic. N-are scop nici să ajungă mare, nici să câștige bani. Să-i dea Dumnezeu mântuire. Atât dorește. Acela-i pe drum bun, pe drumul duhovnicesc, ca un adevărat călugăr. Acela nu aleargă în deșert! „Mie să-mi dea Dumnezeu mântuire. Nu-mi trebuie nimic altceva. Că mântuirea este mai scumpă decât toate care există sub cer!”

Fapta bună are trup și suflet. V-am spus. Lucrarea faptei bune, de orice nuanță ar fi, este trupul, iar sufletul este scopul. Dacă mi-a răpit diavolul scopul, faptele bune, cât de bune ar fi, dacă scopu-i rău, trec de partea scopului. Se fac rele toate!

Și invers. Dacă am face fapte rele, sau părute de oameni rele, tu dacă ai scop bun, nu-ți pasă. Cum a făcut Sfântul Vitalie, care a salvat de la desfrânare multe femei păătoase.

Toată lumea îl socotea mare curvar, dar lui nu-i păsa de oameni. Stătea cu Psaltirea toată noaptea și nu mânca, câte trei-patru zile pe săptămână nu gusta nimic și a mântuit 300 de curve. Că la el fapta era părută rea, dar scopul era bun. Scopul era să scoată de la curvie și din iad, nu se ducea

pentru păcat.

Și iată că toate faptele bune ale lui au trecut de partea scopului. La moartea lui s-au făcut minuni mari, și toate femeile pe care le-a învățat să se lase de păcat, au început să spună fapta lui cea bună, așa încât astăzi ne închinăm la moaștele Sfântului Vitalie din Alexandria.

De aceea, când faci o faptă bună, chiar dacă în fața oamenilor pare rea, ție nu-ți pasă, dacă ai un scop bun.

Deci toată fapta bună când se face, mintea trebuie să privească la scopul ăsta: **Să fie spre slava lui Dumnezeu.** Așa ne învață marele Apostol Pavel: *Sau de mâncați sau de beți sau altceva de faceți, toate să le faceți spre slava lui Dumnezeu.* Amin.

CELE ȘAPTE PRICINI ALE PĂCATULUI

Dacă am văzut care sunt cele douăsprezece trepte ale păcatului, este bine să cunoaștem și cele șapte pricini după care se canonisesc păcatele. Cele șapte pricini vin în legătură cu tot felul de păcate posibile, pe care poate să le facă omul pe pământ. Iată care sunt cele șapte pricini ale păcatului:

1. Pricina întâi se referă la persoană: **cine a făcut păcatul?**

Împăratul, arhiereul, preotul, diaconul, conducătorul unei țări, al unui oraș, dascălul, omul simplu, omul bolnav, omul creștin; cine a fost acela ce a făcut păcatul? Foarte mult atârnă canonisirea de cuvântul „cine”.

Este mare diferență dacă, dacă același păcat îl face împăratul sau arhiereul sau preotul, sau călugărul, sau cel de pe urmă mirean. Pentru același păcat crește sau scade în canonisire, dacă persoana aceea este mai mică în dregătorie sau mai mare. Dacă este mai mare, mai mare osândă are.

Un duhovnic oarecare a mărturisit pe împăratul Rusiei, Alexei. Și împăratul a crezut că are de-a face cu un duhovnic prost. S-a spovedit de păcate, așa ca un om simplu.

„Părinte, n-am curvit, n-am furat, n-am băut, n-am bătut!” A spus el așa câteva păcate scrise pe-o hârtie. Dar duhovnicul era foarte iscusit:

– Măria ta, de-abia ai spus păcatele lui Alexei, ale unui oarecare Alexandru. Dar să-mi spui păcatele împăratului Alexei!

S-a minunat împăratul.

– Care sunt acelea?

– Tu nu esti un Alexei oarecare de la oi și dacă ai făcut așa, să-ți dau un canon mic. Tu ești împăratul Alexei! Poate ai făcut legi strâmbe, poate legi împotriva lui Dumnezeu, poate ai pus impozite grele pe popor, poate ai călcat alte țări, ca împărat. Spune-mi ce ai făcut!

A încremenit împăratul.

– Toate acestea le-am făcut, părinte!

– Acestea sunt păcatele împăratului, iar celelalte – că n-ai mâncat, că nu te-ai îmbătat – sunt ale lui Alexei.

Astfel, la această pricină răspunde întrebarea „cine”. Nu se aseamănă păcatul unui om mare cu al unui om simplu. Este cu mult mai mare păcatul făcut de un preot, decât cel făcut de un om de rând. Pentru ce? Pentru că zice Scriptura: *Cei tari, tare se vor certa. Și sluga care știe voia Domnului său, mai mult se va bate. Căruia i s-a dat mult, mult i se va cere.*

Deci, la pricina aceasta, „cine”, este mare deosebire între păcatul unui om de jos și cel al unuia care este din treptele cele mai mari din ierarhia omenească.

2. Pricina a doua a păcatului este: **ce fel de păcat a făcut?**

Ce fel de păcat ai făcut, omule? Că sunt păcate între păcate. Ai vorbit de rău, ai clevetit, ai spus minciuni, te-ai mâniat, ai ocărât, ai ținut minte răul, ai căutat să te răzbuni, ai avut gânduri de ură, de zavistie, de pizmă, de răutate, de invidie, iubire de arătare, slavă deșartă, fățarnicie, viclenie, iubire de sine cu toate fiicele ei; păcate simple.

Sau ai făcut păcate mai mari, ca: preacurvie, malahie, cădere cu dobitoace, amestecare de sânge, sodomie,ucidere, avorturi, ai omorât copii, sau altceva mai greu decât acestea.

Deci, iată ce înseamnă pricina a doua. Ce fel de păcate ai făcut? Păcate ușoare, vrednice de iertare, care se iartă și la Rugăciunile de seară, la mărturisire, sau ai făcut păcate de moarte sau împotriva Duhului Sfânt, pentru care trebuie multă pocăință. Asta este pricina a doua a păcatului.

3. Pricina a treia este: pentru ce? Întrebi pe unul: „Omule, de ce-ai furat?” „Părinte, sunt lipit pământului de sărac. Am o casă de copii, sunt necăjit, n-am pământ, casa mi-i spartă, femeia mi-i bolnavă, copiii în spital, la școală n-am cu ce-i purta, și m-a îndemnat cugetul și am furat niște lemne din pădure, am furat ceva de colo, am luat ceva de dincolo”. El îți spune pentru ce a furat.

Altul care a făcut păcatul, spune altceva la pricina „pentru ce”. „Pentru ce l-ai bătut, măi, pe celălalt?” „Părinte, l-am prins la femeia mea!” Sau altceva: „M-am temut, că erau mai mulți decât mine și am sărit eu să-i bat pe ei, ca să nu mă omoare ei pe mine!”

Trebuie să vezi foarte bine pricina „pentru ce”. Pentru ce-a făcut păcatul? De nevoie, de foame, de sărăcie; a fost singur undeva și a luat un braț de fân și a dat la cal, că nu putea trage calul. Acela este mult mai ușor, că zice chiar Sfântul Vasile: „Cine moare de foame, de va fura, nu-i păcat”. Este păcat că a furat, dar este mai mare păcat dacă ar lăsa să moară de foame. Vede o pâine undeva și moare de foame; dacă o ia și zice bogdaproste, păcat o fi, dar mai mare lucru ar fi dacă s-ar lăsa să moară de foame.

Deci, iată, să cauți pricina pentru ce a furat omul sau pentru ce a bătut pe alții, sau pentru ce a adunat bani, sau pentru ce s-a răzbunat, sau pentru ce a dat în judecată. La această pricină „pentru ce”, se scade canonisirea sau se mărește.

Caută bine! A fost o pricină binecuvântată sau aproape de binecuvântare, sau o pricină prea de nevoie, sau nu de nevoie, ci numai de ambiție? Și de-a fost de ambiție și de iubirea de păcat, pedepsești mai rău, iar dacă nu, mai puțin sau mai ușor.

4. A patra pricină a păcatului este: Prin ce mijloc? Cum? Vă dau pildă. Te-ai dus să câștigi o avere străină. Cu ce mijloace? Părinte, iată ce-am făcut: am dat o sumă de bani, am pus câțiva martori falși să jure strâmb, că pământul ăsta este moștenire de la tata, sau casa asta este moștenire de la cutare!”

Ai corupt și ai băgat în iad pe aceia ce au jurat strâmb și banii tăi sunt spre pierzarea ta, și ai nedreptățit și pe un om nevinovat.

Cu ce mijloace? Acesta cu mari pricini a tras în păcat pe mai mulți, care au jurat strâmb și au falsificat adevărul și a luat cu nedreptate de la unul care este sărac. Prin ce mijloc? Cu martori falși și cu bani. S-a îngreunat canonisirea. Tu nu ești vinovat numai de păcatul tău la pricina aceasta, ci ai făcut părtași și pe toți aceia pe care i-ai înșelat și i-ai mințit și au jurat fals și au făcut judecată nedreaptă.

5. Pricina a cincea este: În ce vreme?

Vremea în care a păcătuit cineva împruținează sau înmulțește greutatea păcatului. De pildă, dacă cineva în vreme de nevoie și de foamete a furat pâine sau grâu, mai puțin păcătuiește decât cel ce a furat acestea fără de nici o nevoie.

Câți greșesc în Legea Harului, mai greu păcat fac decât cei ce au păcătuit înainte de Hristos. Și celelalte se socotesc în chip asemănător.

6. Pricina a șasea este: În ce loc s-a făcut păcatul?

De aici crește canonisirea sau scade. Am furat. „Din ce loc ai furat? Ai furat de pe câmp un braț de iarbă, o fasolă, un bostan, o nucă, o perjă, un strugure?” „Nu. Am furat din biserică, părinte, colaci! Am luat ceară, am luat lumânări, am luat vin, am luat prescuri!” Iată că la această pricină „din ce loc”, păcatul la canonisire crește sau scade.

Dacă furi de la mirean, trebuie să-i dai de patru ori înapoi, iar dacă ai furat de la biserică, de cinci ori trebuie să dai înapoi. Nu ești iertat până nu dai de cinci ori. Fur de cele sfinte te cheamă.

Să zicem așa: Unul a făcut un păcat ascuns. Dar n-a știut decât el și Dumnezeu și duhovnicul lui. Se canonisește mai ușor. Altul face păcatul și știe tot satul. Păcatul acesta este mult mai greu. Câte suflete au auzit în sat că a făcut păcatul și s-au smintit din cauza acestuia că nu s-a păzit să facă păcatul în ascuns? Păcatul, făcându-se la arătare, a smintit pe atâția. Mântuitorul zice: *Vai lumii de*

sminteli, dar mai vai de cel prin care vine sminteala; mai bine și-ar lega o piatră de moară și să se arunce în mare.

Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „Prin greutatea pietrei de moară, Mântuitorul arată aici cât este de greu păcatul smintelii”. Duce la deznădejde și la hulă împotriva lui Dumnezeu și la necredință pe toți care s-au smintit.

Deci, alta este când păcătuiește omul undeva în ascuns, alta este când păcătuiește în târg și alta este când păcătuiește într-un loc sfânt.

Cu cât păcatul s-a făcut în felul acesta, de ce cunoaște mai departe, cu atâta mai mare canon trebuie să-i dai și mai mare urgie a lui Dumnezeu vine peste el, dacă nu se mărturisește. Pentru că l-a făcut într-un fel, nu numai de el știut, ci a rănit știința la atâția și i-a smintit. Asta-i pricina a șasea.

7. A șaptea pricină este: de câte ori? De câte ori ai făcut păcatul? Cu cât numărul este mai mare, cu atât canonisirea este mai grea. Am greșit o singură dată în viață, păcat greu, de două ori, de trei ori. Dar nu-i ca acela ce a făcut păcatul de 50 de ori sau de o sută de ori sau mai mult. Numărul și repetarea păcatului îngreuiază sau scade la cântar la canonisire, la mărturisire și în fața lui Dumnezeu la dreapta judecată.

Deci, mai greu se osândește acela care a păcătuit de multe ori sau prea de multe ori, și mai puțin acela care păcătuiește o dată, de două ori, sau de mai puține ori.

Acestea sunt pricinile păcatului mai pe scurt. Nu le-am spus ca pe carte, ci așa, din memorie.

DREAPTA SOCOTEALĂ

Dreapta socoteală, sau darul deosebiriilor, este podoaba faptelor bune, precum zice Sfântul Isaac Sirul: „Pe tot lucrul îl împodobește măsura”. Fără această sare duhovnicească, toate cele bune se strică și întru vătămare se mută.

Această podoabă a virtuților se câștigă, după cum spun Sfinții Părinți, prin **nepățimire**. Deci **ci va urma în toate învățăturii bătrânilor celor iscusite, va câștiga dreapta socoteală**.

Pentru a înțelege cum lucrează dreapta socoteală, trebuie amintit că sufletul se împarte în trei părți: partea rațională, partea mânioasă și partea profitoare.

Felul cum trebuie să chivernisim, cu dreaptă socoteală, cele trei părți ale sufletului și trupului nostru, ni-l arată Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Dă sufletul și trupul tău cele de care sunt vrednice”.

Adică părții raționale a sufletului să-i dăm citire, vederi duhovnicești și rugăciune; părții mânioase să-i dăm dragostea duhovnicească, care se opune urii; iar părții poftitoare să-i dăm înfrânare și cumpătare. Trupului nostru să-i dăm hrană și îmbrăcăminte atât cât îi trebuie.

Însă nevoința să se dea după măsura fiecăruia. Auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul: „Precum se deosebește arama de fier și fierul de găteje (vreascuri), atâta deosebire este între un trup și altul”. Unul din fire este sănătos și poate să postească și să nu mănânce până seara și altul, săracul, dacă nu mănâncă de două-trei ori, cade jos și moare.

Dar de nevoie este să știm că dreapta socoteală ne va păzi nevătămați de întinderea peste măsură spre amândouă părțile. Căci este vătămare și în săturarea pântecelui; atât în priveghere peste măsură, cât și în somn mult.

În toate, în toate trebuie să avem dreaptă socoteală, pentru că dreapta socoteală este împărăteasa faptelor bune. Pentru că dacă o ia unul repede-repede și nu are povățuitor, îndată cade.

Vine aici la mine unul, un viteaz, și zice: „Părinte, să-mi dai voie să citesc Molitfele Sfântului Vasile?” El de-abia a venit în mănăstire, și să-i dau voie să citească Molitfele Sfântului Vasile, că el are ciudă pe draci! „Vai de capul tău! Câtă ciudă are dracul pe tine și cât vrea să rădă el de tine!”

S-a dus la Sfântul Varsanufie cel Mare, marele stareț al Palestinei, un călugăr și i-a zis:

– Îmi dai voie să blestem pe draci și să citesc Molitfele Sfântului Vasile?

– Nu-i blestema, că mare batjocură ai să iei de la dânșii! Smerește-te și zi „iartă-mă” la toți frații! Așa-i biruiești pe demoni! Că diavolul toate le face, numai „iartă-mă” nu zice, căci a căzut din

mândrie.

Diavolul postește, că nu mănâncă niciodată; el trăiește în feciorie, că nu se însoară, nu se mărită; el priveghează. Doarme el vreodată? Tu faci treabă, dar el stă degeaba? Nu poate sta. Tu crezi că pe diavol îl întreci în fugă, dacă ai fugi tu? El într-o clipă e la marginea pământului. Numai cu una îl întreci tu pe el; dacă ai socoti că: „Eu sunt praf și cenușă, și sunt păcătos, și nu pot nimica, și sunt nevrednic să trăiesc pe pământ!” Numai de smerenie se teme diavolul. De alta nu se teme el; poți să fii tu nevoitor cât este lumea! Dacă nu știi că ceri iertare, ești batjocorit de ei; ești măturoiul dracilor.

Dreaptă socoteală trebuie să avem și în vorbire, la metanii, la priveghere și în tăcere și în înfrânare la mâncare, la băutură, la somn și la toate ostenele trupești.

De aceea, fraților, să ne ajute mila Domnului să câștigăm oleacă de dreapta socoteală, fiindcă în lumea asta sunt curse și ispite fel de fel și nedumeriri în cele duhovnicești. Dar să ținem dreapta socoteală, măsura în toate. Pădurea nu se teme de cel care încarcă o dată mult căruța, că știe că mai la vale se rupe osia la căruță și moare calul, că nu mai poate. De acela se teme diavolul, care ia câte un lemnișor din pădure în fiecare zi și-l duce acasă.

Așa-i și vrăjmașul; nu se teme de cel care o ia lată, că rămâne negrăpată. Câte oleacă, așa. Câte oleacă, încet, încet!

Sfântul Teodor Studitul spune: „Câte puțin, câte puțin se îmbogățește cineva, și la cele trupești și la cele duhovnicești”. Câte oleacă.

Așa să luați fapta bună, câte oleacă, și să vă pară rău că n-ați făcut mai mult.

SFATUL BUN

Cei ce nu au cârmuire, cad ca frunzele! și Mântuirea stă întru mult sfat, zice Sfânta Scriptură. Întotdeauna, când vrem să facem ceva, să întrebăm. Oare când mergem pe un drum pe care nu-l cunoaștem, nu întrebăm? „Măi, dacă eu o iau la stânga sau la dreapta, nu mă rătăcesc? Încotro să apuc?” Și nu greșește omul, că întreabă. Iar dacă nu întreabă, atunci mai ales se rătăcește, că nu nimereste. Cu atât mai mult la cele duhovnicești.

Sfântul Efreem Sirul spune: „Din cele șapte lucrări ale monahului și ale creștinismului, cea din urmă este și aceasta, să întrebe pe bărbați iscușiți când nu știe un lucru; ca nu cumva altele în loc de altele înțelegând, să se rătăcească”. De aceea este bine ca la anumite nedumeriri să întrebe. Dacă întreabă, nu greșește.

Și să știți un lucru. Unde veți merge, să aveți pe Dumnezeu înaintea ochilor. Că Dumnezeu nu-i numai aici. El este și la voi acasă și în târg și în București și în Africa și în Asia și în lună și în stele, în toate este prezent. În toate. Că zice acolo: *Eu sunt Care umplu cerul și pământul și cele dedesubt.*

Nu este loc unde nu este prezența Lui. Sfântul Macarie cel Mare până acolo merge, că zice: „Dumnezeu este și în draci și în satana!” Cum este în draci, zic unii, dacă satana este împotriva lui Dumnezeu? Da, este. Că dacă n-ar fi Dumnezeu într-înșii, cât rău ar face! Dumnezeu este într-înșii cu puterea Sa cea atotțiitoare, una din însușirile Sale, să-i țină în frâu, ca pe câinele cel rău, să nu facă rău cât ar vrea ei oamenilor. Nici în porci n-au putut să intre, fiind ținuți de puterea atotțiitoare a lui Dumnezeu. Că puterea drăcească este îngrădită de puterea dumnezeirii. Că zice la Isaia: *Se luptă cel puternic cu Cel atotputernic.* Are el putere, dar nu este atotputernic, că Dumnezeu îl ține în frâu!

Toată puterea drăcească este circumscrisă împrejur; este îngrădită de puterea dumnezeirii. Că altfel, ai văzut când i-a dat voie să-l ispitească pe Iov, ce-a făcut într-un ceas? I-a ars turmele, i-a sfârâmat toate și i-a omorât fiii! Are mare putere satana, dacă Dumnezeu îi dă voie.

*

La Sfântul Serafim de Sarov a venit un boier mare, Motovilov. Și Sfântul Serafim de multă

vreme îi spunea despre rugăciunea minții, că el avea rugăciunea asta în mare grad, rugăciunea inimii – cea mai înaltă rugăciune din lume –, ca să se învețe a se ruga omul, nu cu buzele, ci cu inima lui Dumnezeu. Și Motovilov cerea să-i dea darul acesta:

– Dă-mi, părinte, să învăț și eu rugăciunea minții și a inimii! Și spunea sfântul:

– Prea devreme pentru tine, că ai să te mândrești! Întâi trebuie să câștigi lucrarea Duhului Sfânt.

– Cum putem noi câștiga această lucrare în noi?

– Răceala credinței noastre în Domnul nostru Iisus Hristos este pricina că ne-am depărtat aproape cu totul de adevărata viață creștinească. Nouă ni se par ciudate unele cuvinte din Sfânta Scriptură, precum zice: *Adam vedea pe Dumnezeu în Rai*.

Și totuși, lipsa înțelegerii este urmare a depărtării noastre de sensul cel dintâi al creștinismului. Cu părerea că suntem învățați, ne-am cufundat într-un așa întuneric de neștiință, încât am ajuns să socotim cu neputință lucruri pe care cei vechi le găseau firești. De pildă arătarea lui Dumnezeu oamenilor!

Când Dumnezeu S-a arătat lui Moise în Muntele Sinai, iudeii nu-i puteau privi fața. Atât era de luminată. Când Domnul S-a schimbat la față pe Muntele Taborului, și fața Lui strălucea ca soarele, iar veșmintele Lui erau albe ca lumina, atunci ucenicii au căzut cu fețele la pământ. Așa se arată harul Preasfântului Duh tuturor celor ce se fac vrednici.

Sfântul Serafim de Sarov, văzând râvna lui Motovilov, a zis:

– Fiule, ia vino încoace! Pune mâinile tale pe umerii mei! Uită-te drept la mine!

Atunci sfântul a suflat asupra lui.

– Ce simți acum?

– Părintele meu, eu nu pot să privesc, căci din ochii sfinției tale ies fulgere de lumină! Fața ta este mai arzătoare decât soarele și mă dor ochii!

– Așa te văd și eu pe tine acum, pentru că Duhul lui Dumnezeu pe amândoi ne-a umbrat.

Duhul Sfânt s-a transmis din unul în altul. Închipluiți-vă fața unui om care vorbește în mijlocul soarelui. Îi vezi mișcarea buzelor, expresia ochilor; îi auzi glasul și în locul corpului vezi o lumină strălucitoare, o lumină orbitoare. Poate cineva să-și închipluiască starea aceasta?

– Cum te simți acum? I-a întrebat pe Motovilov.

– Simt în suflet o liniște și o pace, pe care nu o pot exprima în cuvinte.

– Această pace pe care o simți, este pacea de care zice Domnul ucenicilor Săi: *Pacea Mea dau vouă! Eu v-o dau, nu precum o dă lumea*.

Și i-a întrebat: Ce mai simți?

– O dulceață extraordinară!

– Este dulceața de care dumnezeiasca Scriptură spune: *Din râul dulceții Tale, le voi da lor să bea*. În dulceața asta parcă ni se topesc inimile, și binele care ne umple atunci, cine poate să-l spună? Ce mai simți, fiule?

– Simt o negrăită bucurie în inimă!

– Când Duhul lui Dumnezeu pune deplin stăpânire pe ființa noastră, atunci sufletul se umple de o bucurie fără margini. Acum ce mai simți?

– O căldură copleșitoare.

Erau în pădure și afară ninge, iar ei se simțeau ca într-o baie. Aceasta-i căldura de care Dumnezeu ne cere să pomenim în rugăciune: *Încălzește-mă, Doamne, cu căldura Duhului Tău cel Sfânt!* Acum înțelegem noi cum stau pustnicii în munți și păduri și nu se tem de frigul cel aspru al iernii, pentru că ei sunt acoperiți de harul dumnezeiesc.

Duhul Sfânt este a treia persoană a Dumnezeirii, Căruia noi ne adresăm prin rugăciunea „Împărate ceresc...”; iar prin psalmul 50, unde zice: „Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine!”, ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, să nu ia harul Duhului Sfânt de la noi, pentru păcatele noastre.

Acest har îl are omul de la Sfântul Botez, dar îl întristează cu păcatele și se duce. Putea să-l aibă până în sfârșit, dar cu păcatele îl alungă de la el. Spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu întristați pe*

Duhul Sfânt, întru care ați fost pecetluiți în ziua izbăvirii! Numai păcatele îndepărtează pe Duhul Sfânt de la om. Acest Duh Sfânt îl ia omul la Botez. Dar pentru că s-a întinat cu păcate și fărădelegi, se duce. Și iată cât de greu se câștigă!

Apoi Sfântul Serafim zice ucenicului său:

– Ia seama! Ți-am dat duhul acesta, și de azi înainte inima ta nu va înceta să se roage.

Și a simțit Motovilov că se roagă cu inima. Zicea „Doamne Iisuse...” permanent. Chiar dacă dormea, inima lui se ruga. Se întâmpla ceea ce spune în Biblie la Cântarea Cântărilor: *Eu dorm și inima mea veghează!* Și se ruga cu inima și avea mare mângâiere. Dar odată îi spune Sfântului Serafim:

– Părinte, diavolul nu mai are nici o putere asupra mea!

Fiind înconjurat și umbrat de darul lui Dumnezeu, nu cunoștea ispitele.

– Nu zi așa, frate! i-a zis Sfântul Serafim. Asta-i mândrie! Să știi că diavolul a fost înger, și nu înger ci heruvim, cum spune la Isaia: *Erai un heruvim ocrotitor și te plimbai în mijlocul pietrelor celor scânteietoare din ceruri.* Deci, dacă i-ar da voie Dumnezeu, cu o unghie întoarce pământul pe cealaltă parte. Nu vezi ce spune la Iov? *Fierbe adâncul ca o căldare înaintea lui și cine va spune armura puterii lui.*

Are mare putere, dar puterea lui este îngrădită de puterea dumnezeirii, că-l ține în loc să nu poată face rău mai mult decât îngăduie Dumnezeu. Cum spune Apostolul Petru: *Credincios este Dumnezeu să nu vă lase pe voi să fiți ispitiți mai presus de puterile voastre, ci odată cu ispita trimite și ajutorul.*

Deci, tu nu zice că diavolul nu are putere! Are, dar Dumnezeu nu-i dă voie să facă el rău omului cât vrea. Că dacă i-ar da Dumnezeu voie, ai vedea tu ce ar face! Ai văzut la Iov într-un ceas ce-a făcut!

De aceea să nu ne rugăm: „Doamne, să-mi dai darul minunilor!”, sau altceva. Ci să zicem: „Doamne dă-mi iertarea păcatelor, dă-mi smerenie, dă-mi răbdare, dă-mi frica Ta, dă-mi îndoită răbdare în necezuri, să-ți mulțumesc Ție pentru toate!” Asta să cerem, nu daruri mari. Că dacă darurile cele mari le ia omul mai înainte de vreme, îl duc la mândrie. Cum ai da la un copil mic o bijuterie mare, ceva scump; el nu știe să o păstreze și o aruncă. De aceea omul câștigă foarte încet darul Duhului Sfânt, pentru că nu știe să-l prețuiască mai târziu. **Să ne mulțumim cu neputința noastră.** Așa este.

La Dumnezeu este mult mai bun un păcătos smerit, decât un drept mândru. Ai văzut cum se ruga fariseul în biserică. Ne arată Evanghelia. Fariseul nu se lauda, el spunea drept, dar se mândrea cu faptele bune: *Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că nu-s ca ceilalți oameni. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din câte câștig...* Dar nu s-a săturat cu mândria lui, cu lauda faptelor lui, ci mai și judeca *...nu sunt ca acest vameș* – ca preceptorul acesta care stă la ușă. Vezi că mândria l-a defăimat pe celălalt!

Vameșul, stând în biserică, când a auzit că-l mai arată și-n fața lumii, și știa că a făcut multe nedreptăți, se bătea în piept, zicând: „*Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului!*” *Amin, zic vouă, mai îndreptat s-a întors vameșul cel păcătos din biserică, și mai înainte a fost decât fariseul.*

Aici arată că un drept mândru se pierde și un păcătos smerit se mântuiește. Ce spune Sfântul Efreem Sirul? „Fă-ți ție două care, omule! Înjugă la unul dreptatea cu mândria și la celălalt, smerenia cu păcatul, și vei vedea că mai înainte merge smerenia cu păcatul într-o împărăție cerurilor, decât fapta bună cu mândria”. Cel mândru cade și cel smerit se înalță. Da, *smeritu-m-am și m-a mântuit!*

Astăzi, când nu mai trăiesc călugării în pustie și când tot mai mulți credincioși vin la mănăstiri pentru a se ruga, pentru a se mângâia duhovnicește și a primi cuvinte de învățătură, să unim liniștea cu dragostea evanghelică.

Să le păstrăm pe amândouă, că nu se contrazic una pe alta. Însă cu multă luare aminte și cu smerenie. Cel mai bun lucru este astăzi, ca și întotdeauna, să nu lăsăm rânduiala noastră de rugăciune, de tăcere, de ascultare, de înfrânare a simțurilor, de curăție și sărăcie pentru dragostea lui Hristos. Toate acestea ne ajută la despățimire și la mântuire, ne cresc duhovnicește și ne fac vrednici de cele

sfinte și folositori credincioșilor care vin la mănăstiri.

Deci, călugării tineri, noii începători, cei iubitori de liniște, schimnicii și părinții bătrâni se cuvine să aleagă mai mult tăcerea, ascultarea, biserica, chilia și liniștea. Iar duhovnicii, părinții rânduieți să odihnească pe mireni, preoții slujitori care au o viață aleasă și au darul cuvântului, au datoria să stea înaintea credincioșilor cu toată dragostea, să le asculte necazurile, să-i sfătuiască, să se roage pentru ei și să-i mângâie duhovnicește, că acesta este rostul mănăstirilor noastre și numai așa ne-am menținut credința curată în Dumnezeu și unitatea neamului. Așa făceau și părinții noștri.

Însă rugăciunea, biserica și ascultarea să nu rămână, că atunci Dumnezeu dragostei va fi de-a pururi cu noi. Dar, satana are obicei ca, pe cei ce stau înaintea mirenilor, să-i lupte cu ispite mai grele ca pe ceilalți călugări, întrucât nu mai au timp de rugăciune și liniște destulă; mai ales cu răspândirea minții, cu gânduri de desfrânare, cu slavă deșartă, cu lăcomia pântecele și cu iubirea de bani. Și dacă nu se mărturisesc curat și cât mai des, dacă nu iau aminte de ei și se îndulcesc cu gândurile cele rele, ușor cad în păcate de moarte.

Tocmai de aceea trebuie multă grijă în această privință, pentru cei care stau înaintea credincioșilor, să nu fie iubitori de laudă, nici de plăceri, nici de mâncări, nici de averi, că mulți păstori de suflete au căzut și s-au osândit din aceste pricini.

Sfântul Apostol Pavel, știind câtă întemeiere îi trebuie celui ce propovăduiește altora cuvântul Domnului, zice despre sine: *În toate zilele îmi chinuiesc trupul și îl robesc, ca nu cumva, altora propovăduind, eu să ajung de sminteală.* El își chinua trupul cu post, cu privegherea de noapte, cu lucrul mâinilor cu rugăciunea, ca să nu cadă și să smintească pe cei întorși la Hristos.

La fel și Moise. Mai întâi se ruga și apoi învăța poporul. Dumnezeu i-a poruncit lui Moise, ca sfeșnicul cel cu șapte lumini să fie turnat întreg și bătut cu ciocanul, ca să ne arate nouă că cel ce voiește să fie lumină altora, să fie desăvârșit și încercat prin loviturile de ciocan ale ispitelor. Numai așa, cel ce învață pe alții va putea ca „și celor ce se ispitesc să le ajute”, cum spune Sfântul Apostol Pavel.

IUBIREA DE SINE

Eram deunăzi aici cu vreo 200-300 de oameni și am vrut să văd și eu ce pricep ei. Eu uit ce mi-a spus doctorul, să vorbesc un ceas pe zi, și zic: „Oameni buni, care-i cel mai mare păcat de pe lume?”

Unul a spus că-i avortul, altul a spus că-i mândria, altul a spus că-i păcatul împotriva Duhului Sfânt. Mă rog, fiecare cum s-a priceput. Nici unul n-a spus adevărul. Și le-am spus eu: „Izvorul a toată răutatea și a tot păcatul și rădăcina tuturor răutăților este iubirea de sine!” Dar ei nu știau ce înseamnă iubirea de sine.

Iubirea de sine este iubirea nerațională față de trup și este cea mai grea și mai subțire dintre toate patimile care robesc firea omenească.

De aceea, acest lucru știindu-l Ziditorul nostru Dumnezeu, ne sfătuieste, zicând: *Cine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie.*

Acest păcat îl mai numesc oamenii „egoismu”, sau „eu”, alții „folosință de sine”, iar Sfântul Maxim Mărturisitorul numește iubirea de sine „iubire nesocotită față de trup”.

Ai voie să îngrijești de trupul tău, să-l hrănești, să-l îmbraci, să-l odihnești, dar să nu faci alte fapte rele care-ți spune el, că te duci în fundul iadului. De aceea Mântuitorul, când a spus că urmăm Lui, această condiție a pus: *Cine vrea să vină după Mine, să se lepede de sine...*

Lepădarea de sine este cea mai mare virtute care-l duce pe om la sfințenie și la Rai. Ia să vă arăt eu, căci aveți dinți de lapte la înțelegere, cum lucrează iubirea de sine.

Glasul lui Dumnezeu în om este conștiința. Conștiința îți spune: „Citește la Psaltire, fă rugăciuni din Ceaslov, fă Paraclisul Maicii Domnului, fă metanii și închinăciuni”. Dar iubirea de sine zice: „Eu am muncit azi; sunt obosit!” Faci o cruce și te culci.

N-ați pățit aceasta? Credeți că vă ocărăsc? Vă aduc aminte ce-ați pățit! Îți spune conștiința: „Măi, azi îi luni, nu mânca de fruct!”, că noi trebuie să trecem cu o zi peste postul evreilor, că Mântuitorul a spus: *De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a fariseilor...*, care se laudă că postesc de două ori pe săptămână: *Mulțumescu-Ți Ție Doamne, că nu-s ca ceilalți oameni; postesc de două ori pe săptămână* – postul evreiesc, luna și joia; că luni a plecat Moise pe Muntele Sinai și a postit patruzeci de zile, și joi s-a pogorât cu tablele Legii.

Noi postim luna pentru sănătate și pentru paza îngerilor, că-i de mare folos. Miercurea, în amintirea vânzării Domnului, iar Vinerea postim în cinstea înfricoșătoarelor și mântuitoarelor patimi ale Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Și-ți zice cugetul: „Postește astăzi! Să nu mănânci carne, să nu mănânci brânză, să nu mănânci lapte; cel mult dacă dezlegi la untdelemn, sau nici la acela”.

Dar hoitul zice: „Măi femeie, ce spui tu de post? Taie un pui! Fă un scrob!” N-ați pățit de acestea? Luna n-ați mâncat de fruct? Ce credeți că eu nu știu? Chiar dacă nu spuneți. Dacă ai mâncat de fruct luna sau mai ales miercurea și vinerea, n-ai voie să te împărtășești. Vezi „Dreptul Canonic”.

Îți zice conștiința: „Măi omule, a întins mâna un om necăjit. Dă-i ceva!” Și tu poate ai ceva să-i dai, cât de puțin; dar iubirea de sine zice: „Să dau bani la toți golanii: Să se ducă să muncească!” Și nu-i dai nimic. Aceasta este bucuria dracilor! Trebuie măcar cât de puțin să-l mângâi, să-i dai, că Evanghelia spune: *Cine cere de la tine, dă-i!* Dar tu, cu iubirea de sine, zici: „Lasă, că am copii, am femeie, am eu cui da!” Și nu-i dai.

Îți spune conștiința așa: „Măi, iată un sărac în sat! Cade casa pe el; are copii mulți! Du-te și-i du un car de lemne! Du-te și-i dă un val de carton, cumpără și-i dă, că plouă în casă! Sau du-te și-i du un ajutor!” Îngerul așa-ți spune, dar iubirea de sine zice: „Da! Să-i fac eu casă! Să-l acopăr! Eu am treburile mele!” Și nu faci. Vezi, îngerul îți spune; dar diavolul nu te lasă. Asta-i iubirea de sine!

Îți spune conștiința: „Măi, să stau un ceas la rugăciune seara, dimineța, să-mi fac o ață de închinăciuni sau câteva metanii, să citesc un acatist, o catismă la Psaltire. Măcar atât”. Dar iubirea de sine îți zice: „Nu! Mă culc!” Dar, dacă ar fi un film la televizor, sau la cărți, sau la jocuri, acolo stai! Bucuria dracilor! Acolo te duci să vezi toate spurcăciunile, toate lucrurile diavolului. Și iată așa iubirea de sine este maica și rădăcina și izvorul tuturor păcatelor.

Am să vă spun măcar câteva fiice care izvorăsc din iubirea de sine. Iată din iubirea de sine se nasc: mila de sine, îngâmfarea de sine, cinstea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, bizuirea pe sine, înălțarea de sine, cutezanța de sine și nesimțirea, care-i moartea minții și moartea sufletului mai înainte de moartea trupului.

Din iubirea de sine se nasc: vorbirea de rău, clevetirea, minciuna, gluma, râsul, șăguirea, vorba deșartă, osândirea.

Din iubirea de sine se nasc: mândria, trufia, semeția, ura, zavistia, pizma, invidia, răutatea, ținerea de minte a răului, dorința de răzbunare, lăcomia pântecelui, mâncare mai mult decât trebuie, mâncare a doua oară, un pahar mai mult decât trebuie, somn prea mult, întunecarea minții și beția.

Din iubirea de sine se nasc: păcatele cu vederea, cu auzul, cu mirosul, cu gustul, cu pipăirea, închipuirea, înfumurarea, duplicitatea, rivalitatea, încăpățânarea, amărăciunea, ironia, ambiția, înșelătoria, cruzimea, neomenia, blasfemia, înfurierea năprasnică, lingușirea, împătımirea, obrăznicia, neastâmpărarea, iubirea de stăpânire, dorința de a porunci la alții, prefăcătoria, îngâmfarea, neevlavia, nepocăința, neluarea aminte, pregetarea, pierderea vremii în deșert, rătăcirea gândului, răutatea, acedia, adică moleșeala voinței.

Din iubirea de sine se nasc: iubirea de bani, iubirea de plăceri, iubirea de avere, iubirea de agoniseală, iubirea de slavă.

Din iubirea de sine se nasc: mâhnirea, întristarea, deznădejdea, descurajarea, împutinarea de suflet, îndoiala, nehibzuința, nesuferirea, nedreapta socoteală, iscodirea. Nu vă mai spun alaiul întunericului, că, dacă v-aș spune câte se nasc din iubirea de sine, mă apucă miezul nopții.

Și nu putem spune la mănăstire că n-am greșit, pentru că totdeauna greșim lui Dumnezeu, cu iubirea de sine, numai că nu cunoaștem în ce fel și în ce chip ne robește pe noi.

Iată de ce a pus Mântuitorul prima condiție pentru a putea să-I urmăm Lui, ca mai întâi de toate să ne lepădăm de sine, adică de patimile amintite mai înainte.

Deci, **dacă iubirea de sine este izvorul a toată răutatea, lepădarea de sine este rădăcina tuturor virtuților.**

Din lepădarea de sine izvorăsc alte virtuți care se împotrivesc și omoară iubirea de sine, ca de pildă: tăgăduirea de sine, însingurarea de sine, cunoștința de sine, desăvârșita neîncredere în sine, împotrivirea de sine, ura de sine și la urmă dragostea și înfrânarea.

Iar vârful răutății care se nasc din iubirea de sine, care sunt **slava deșartă și mândria, le alungăm cu fapta bună făcută în ascuns**, iar pe mândrie o surpăm atunci când punem toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu.

*

Dragii mei frați și surori, v-am mai spus acestea, dar vă rog să nu uitați ce vă spun: să luați mare, mare îndrăzneală la milostivirea Maicii Domnului, să nu uitați să citiți acatistul ei în fiecare dimineață, și seara, paraclisul. Iar rugăciunea minții s-o aveți cu voi întotdeauna: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul, sau păcătoasa!” Și către Maica Domnului: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne și ne ajută!”

Și către îngerul păzitor, tot așa. Dar, dacă nu-i citiți canonul, faceți măcar zece metanii, seara sau dimineața, și ziceți așa: „Sfinte îngere, păzitorul vieții mele, roagă-te lui Hristos Dumnezeu pentru mine păcătosul!” Că el pururea stă lângă noi și pururea se întristează când vede că facem păcate și pururea se bucură când vede că ne rugăm lui Dumnezeu și ne îndreptăm viața, ca să fim oameni credincioși, cu frică de Dumnezeu.

NEVOINȚĂ ȘI MILOSTENIE

Nevoința pustnicului, a sihastrului, este rugăciunea neîncetată ajutată de post. **Rugăciunea și postul sunt cele două arme de apărare ale sihastrului, cele două aripi cu care se urcă până la scaunul lui Hristos.** Pustnicul trebuie să fie o candelă veșnic aprinsă de neadormită rugăciune. Dacă stai în pustie pentru liniște, pentru recreere sau studiu, niciodată nu te va lupta diavolul. Dar, cum zici că stai pentru Dumnezeu, cum începi să te rogi și să postești în pustie, să vezi cum te luptă diavolul.

Spune în Pateric de un sihastru că s-a dus la pustie și, iată, odată i s-a arătat diavolul în chip de om și l-a întrebat: „Pentru ce-ai venit aici?” „Pentru Dumnezeu!” a răspuns el. Atunci a început diavolul a-l lupta cu tot felul de ispite, ca să-l alunge din pustie. „De ce mă lupți așa?” l-a întrebat pustnicul pe diavol. „Dacă ai fost sincer și mi-ai spus de ce stai aici, că eu nu știam! Că sunt mulți oameni care stau la liniște, dar nu se roagă, nici nu postesc. Eu cu acei nu am treabă!”

Deci, cine vrea să vină la mănăstire sau să se retragă la sihăstrie, acela trebuie să se roage mult și să postească după putere. Altfel, râde diavolul de el. Cu cât stăruie călugărul mai mult în rugăciune, cu atât sporește mai mult. Sfântul Ioan Gură de Aur zice în această privință: „Tăria împăratului stă în multă armată, iar **tăria pustnicului stă în multă rugăciune!**” Iar ispitele cu care e luptat sihastrul sunt: trândăvia, somnul, nălucirile de noapte, războiul desfrânării, mânia, frica, mândria, slava deșartă și altele.

Este dator călugărul să facă milostenie?

Cum să nu! Orice călugăr este dator să facă milostenie la săraci, din tot ce are: îmbrăcăminte, bani, alimente. Chiar și cel ce trăiește în pustie este dator să deschidă usa săracului, să-i dea pesmeți de mâncare sau măcar un pahar de apă. Numai celui ce trăiește cu totul izolat în adâncul munților și este cu desăvârșire lipsit de cele pământești nu i se cere milostenie. Nu auzim ce spune Sfântul Isaac

Sirul? „**Călugărul care nu face milostenie este ca un pom blestemat și fără roade!**”

Dar mai ales călugărul de azi, care are salariu și de toate! Să facă milă cu banii, numai să nu-i strângă, că se aruncă în prăpastia pierzării. **Vai de călugărul care strânge bani și nu-i împarte la săraci, că își adună lui mare osândă!**

Este vreun motiv binecuvântat să adune cineva bani?

Din patru pricini, zic dumnezeieștii Părinți, adună oamenii bani. Unii adună *din lăcomie* și iubirea de avuție, care este închinare la idoli și semn de necredință, ca să aibă, zic ei, la bătrânețe, ca și cum Dumnezeu nu poartă grijă de noi. Dar, oare, Cel ce te hrănește astăzi, nu te va hrăni și mâine? Alții adună bani și alte averi *din plăcere*, ca să mănânce mult și să trăiască bine. Alții, *din slavă deșartă și lux*, ca să se îmbrace bine, cu haine scumpe, să zidească locuințe mari, și să-i laude lumea. Iar alții adună bani și alte bunuri, *ca o economie* pentru ceilalți, pentru familie, pentru obște, pentru cei bolnavi. Aceasta nu este un păcat; ba încă ai și plată, că n-ai irosit averea tuturor, nici n-ai dus-o la ai tăi.

Călugării din obște, care într-adevăr sunt călugări și păzesc cu sfințenie votul sărăciei, fiind săraci de cele pământești, nu sunt datori să facă milostenie materială. Ei ajută lumea mai ales cu sfânta rugăciune și cu exemplul vieții lor. Mănăstirile, însă, întotdeauna au făcut milostenie la cei săraci și nevoiași. La trapeza fiecărei mănăstiri, ca: Neamț, Secu, Sihăstria și chiar la schituri, exista o masă pentru săraci, numită „masa calicilor”, unde mâncau zilnic zeci de săraci din Pipirig, călători, închinători și bolnavi. Oricine venea, primea mâncare și cazare gratuit timp de trei zile. Aceasta este milostenia călugărilor, după Sfinții Părinți! Ea se face de obște, în numele tuturor, de aceea toți au parte de ea. Iar dacă cineva din călugări are ceva de prisos, el trebuie să dea tot ce are în plus la econom, ca acesta să împartă milostenia, iar nu călugărul.

Mi-amintesc că odată a venit la starețul nostru Protosinghelul Ioanichie Moroi, un om sărac cu o casă de copii, să ceară ajutor. Starețul l-a întrebat: „Frate, ai vacă cu lapte?” „Nu, părinte, i-a răspuns el, cu ce s-o cumpăr?” Atunci starețul s-a sfătuit cu părinții din consiliu și i-a donat aceluia sărac o vacă cu lapte care făta de două săptămâni.

Starețul nostru așa ne zicea: „Lasă că mă duc eu în iad, că adun bani pentru obște, decât să vă duceți voi!”, și nu ne lăsa să avem bani la chilie. „**Călugărul care are avere deosebită este al doilea Iuda**, spunea bătrânul, **este fur și tâlhar, că fură din avutul obștii și duce la neamurile sale**”. Așa ne învață Sfântul Vasile cel Mare și Sfântul Teodor Studitul.

Când eram eu frate în Sihăstria, nimeni nu-și încuia chilia, căci nici nu avea cine ce fura. Tot ce aveam nevoie ni se dădea de la obște. Dar să vezi, cum a vrut vrăjmașul să mă prindă în patima iubirii de argint. Prin anul 1937, pe când eram bucătar la mănăstire, a venit un credincios la noi și mi-a zis: „Părinte Cleopa, iată ce monede noi și frumoase au ieșit!” Și mi-a dat una și mie. Eu am dus banul la chilie, l-am pus pe fereastră sub o hârtie, ca să nu-l vadă nimeni, și am încuiat ușa. De la bucătărie mă duceam la chilie și săltam hârtia de pe geam, să văd dacă nu a dispărut banul. Nu trecea mult și iar mă duceam la chilie.

Într-o zi, văzând eu că mi-a lipit vrăjmașul inima de ban, încât țineam ușa încuiată și mă gândeam numai la el, am făcut semnul Sfintei Cruci, am descuiat din nou ușa chiliei și am dat banul la un sărac. Așa am scăpat atunci de iubirea de argint!

Să vă spun și altă întâmplare din tinerețea mea. Pe când eram frate, aveam talent la pictură. Mă învățase pictura icoanelor un călugăr, Nil, de la Mănăstirea Secu. După ce am deprins desenul și pictura cu acuarele, am început cu vopsele. Uneori venea egumenul la chilia mea, se uita cum pictez și îi plăcea. Dar eu începusem să mă ispitesc de bani, că singur îmi cumpăram vopsele și cele de nevoie pentru icoane.

Odată a venit părintele stareț la mine și mi-a zis: „Ce preț are icoana aceea? „Nu are preț, prea cuvioase!” i-am răspuns. „Pe aceea, frate Costică, s-o ții la preț că este frumoasă!” – mă ispitesea bătrânul. Când am văzut eu că trebuie să mă toclesc cu oamenii și să am bani, m-am temut să nu mă biruiesc de iubirea de argint. Într-o zi vine economul la chilia mea și-mi zice: „Frate Costică, lasă

pictura și hai la ascultare!” Atunci am lăsat toate și am fost trimis să pasc oile. Așa m-am izbăvit de două păcate, de mândrie și de iubirea de argint!

ȘCOALA ÎNȚELEPCIUNII

Părinților, cimitirul este facultatea facultăților și școala scolilor. Că auzi ce zice Sfântul Ioan Gură de Aur: **Mergi la cimitire, o, frate, că acolo este școala cea mai înaltă a sufletelor, care ne vorbește despre Dumnezeu!** Părinții cei de demult aveau întotdeauna în chiliile lor un sicriu, o cruce și un cap de mort, ca să le aducă aminte ziua și noaptea de ceasul morții și să aibă lacrimi la sfânta rugăciune. Iar când erau tulburați sau împietriți la inimă și nu se puteau ruga, se duceau noaptea la cimitir sau la cei ce zăceau pe patul de moarte și așa dobândeau iarăși lacrimi, umilință și râvnă de rugăciune.

Să mergem zilnic în cimitir ca să ne rugăm pentru frații noștri cei plecați, că ei singuri nu se mai pot ajuta. Pe toți părinții din cimitirul acesta i-am cunoscut. Ce viață curată și smerită au dus pe pământ! Unii din ei știau Psaltirea pe de rost și nu mâncau până n-o terminau de citit, cum era părintele Gherasim, fratele meu, sau părintele Vasile Mitoșeru. Alții făceau metanii și aveau darul lacrimilor. Alții făceau ascultare fără cârtire și erau plini de dragoste, precum părintele Galaction Ilie, părintele Ilarion Ionică și fratele meu mai mare, Vasile.

Alții iubeau liniștea și tăcerea, precum părintele Pimen Năstac și shimonahul Ioan Roșu. Iar alții aveau rugăciunea lui Iisus în inima lor, cum au fost părintele Paisie Nichitencu și părintele Ghervasie Gașpar.

De toți părinții care au trăit în Sihăstria m-am folosit și pe toți îi pomenesc cu nevrednicie în rugăciunile mele. De aceea vin mereu aici în cimitir și-mi aduc aminte de dragostea și de sfaturile lor. Ei s-au dus cu toții la Hristos și în curând vom pleca și noi să dăm socoteală de faptele noastre!

DESRPE STATORNICIE

Cu felul de-a te purta tu, pe unul care-i abătut de la calea dreptății, poți să-l folosești. Iar dacă unul este obraznic, îi tânăr și nu bagă de seamă că tu vrei să-l folosești cu felul tău de-a pricepe și a te purta cu el, taie legătura. Cum s-o tai? Iată cum:

Îl vezi că vine în chilie la tine, dar nu vine că-i place pravila sau să audă un cuvânt de folos, când citești tu dintr-o carte, ci vine ca să stea de vorbă, să-ți piardă ție vremea, să râdă, să glumească, să spună ce vești noi mai sunt în ziare, în reviste, sau nu știi ce. Aceluia spune-i așa: „Frate, noi avem pravilă, că suntem la mănăstire! Dacă ești bun, frate, că și tu ai pravilă, săracu’, poate nu ți-ai făcut-o toată, hai s-o completăm aici la mine!”

Dă-i o pereche de metanii în mână și începi Psaltirea. „Uite, frate, am obicei – chiar dacă n-ai obicei – să citesc cam jumătate de Psaltire în seara asta! Frăția ta fă metanii și eu citesc!” Și tu începi Psaltirea: *Fericit bărbatul...* și zi-i: „Frate, fă metanii, că așa-i obiceiul! Și pe urmă mai citește tu să mai fac eu!”

Și când ți l-ai pus la metanii, să vezi cum zice: „Iartă-mă, frate, că am treabă!” Și îndată fuge, că el nu venise pentru pravilă. A venit să stea de vorbă, să-ți piardă ție timpul mântuirii. Sfântul Ioan Scărarul te învață așa, nu eu: „Vezi care umblă cutreierând chiliile, și nu vine la tine să se folosească, ci vine să stea de vorbă, pune-l la rugăciune și la metanii!”

Dacă-i om duhovnicesc, zice: „Hai, frate, să facem!” Face și el, faci și tu. Și zice: „Măi, dar ce bine, mi-am făcut pravila!” și-i mulțumit. Dacă faci așa, a doua oară nu-l mai vezi pe prietenul ăsta. „Nu mă duc la acela, că știi ce face? Mă pune la metanii și face pravila! Dar ce, eu sunt prost? Am nevoie să umblu tralala prin mănăstire: să stau de vorbă, să judec pe toți, să râd, să glumesc. Acolo însă mă pune la Psaltire și el zice să citesc mereu. Și nu o catismă, nu două! Zece! Și am făcut

metanii de mă dureau spatele și genunchii. Și el tot zicea: «Măi fă, frate, că eu citesc înainte!»

Dacă faci așa, știi cum scapi de prietenii aceștia? „Nu mă duc în chilie la fratele ăla, că mă pune la rugăciune! Doar de asta fug eu! De rugăciune”. Iată așa ai să scapi de prietenii de ăștia! Delicat, așa! Și când vezi că pleacă, zi-i: „Frate, te rog, mai stai! Am avut dragoste să facem pravila împreună, dar, dacă te duci, iartă-mă pe mine, păcătosul!” Se duce, și tu cu „iartă-mă” ai scăpat de el! Nu-l mai vezi pe-acolo.

– Părinte, aș pleca de la mănăstirea mea și aș veni aici!

– Fă cum vrei! Eu nu te chem. Dar să știi că și la Sihăstria sunt draci. Încă mulți! Și dacă te-ai duce în Australia și-n America și-n China, tot draci și ispite sunt, dar și Dumnezeu este de față. Unde te-ai duce, trebuie să te lupti cu tine și să ai ascultare, rugăciune și răbdare. Crezi că aici, dacă ai să vii, n-ai să găsești sminteli? Ai să stai vreo săptămână și ai să spui: „Starețul este așa, economul este așa, acela-i așa!” Și în loc să te vezi pe tine, tu îi judeci pe alții.

Dacă vei începe a privi în inima ta, te vei smeri și vei zice: „Măi, ce rău sunt! Răbdare n-am, cârtesc, mănânc prea mult, glumesc, râd, șaguiesc, mă răspândesc, judec pe altul. Uite îmi vin gânduri necurate, spurcate; nu mi-am făcut pravila, mi-a rămas din canon”. Când te vei pândi pe tine, nu-ți mai trebuie ochelari pentru altul. „Vai de mine, ce prăpastie este aici în sufletul meu! N-am când să mă mai uit la altul!”

Ce crezi tu! Un corăbier, când merge cu corabia pe mare, prin locuri stâncoase și periculoase, crezi că el se uită la altă corabie, pe unde se duce celălalt? El îi cu ochii pe cârmă: „Măi, stâncă! Stâncă, valuri, cutare”. Sau cel care merge cu mașina pe drum, se uită cum conduce celălalt mașina? El îi cu ochii la drumul lui: „Dreapta, stânga, îi pantă, îi deal!” Fiecare este cu ochii la mașina lui. Așa și tu. Fii cu mâna pe volanul sufletului tău! Uită-te la sufletul tău, să nu-l dai în prăpastie! Treaba lui, celălalt. Fiecare cum își conduce sufletul său.

S-au dus la moș Gheorghe Lazăr – care a umblat 50 de ani desculț și cu capul gol, un om sfânt, care a făcut minuni în părțile astea, a fost și la Ierusalim cu starețul meu din Sfântul Munte –, s-au dus trei frați de la Mănăstirea Neamț, că erau la oi:

– Moș Gheorghe, noi plecăm din mănăstirea asta!

– Dar de ce, drăguță? – așa-i era vorba.

– Nu mai este mântuire în mănăstire.

Și i-au tot spus, ca să-și facă dreptate că ei pleacă din Mănăstirea Neamț. Moșul Gheorghe, care niciodată nu se mânia, a strigat tare de trei ori și le-a spus? **Nu fă tu, băă! Nu fă tu, băă! Nu fă tu, băă!** și s-a dus.

Toată filosofia era în aceste cuvinte: Nu fă tu! Adică să nu faci tu, dacă nu-ți place ce face acela! Cine te pune să faci tu, dacă acela face? Nu fă! Ce, ai să dai tu seamă ce nu-i pentru tine? Moșul Gheorghe n-a spus multă bolboroseală, cum vorbesc eu aici. A spus de trei ori accentuat: „Nu fă tu!” Și s-a dus de-acolo.

Sau dacă vei veni aici, să nu crezi că aici vii în rai! Este rai. Orice mănăstire este rai duhovnicesc, dacă mintea ta va fi rai. Dacă mintea ta va fi iad, iad rămâne.

Tu vezi o albină cum zboară din floare în floare, prin meri, prin cireși, și ia din floare numai nectarul cel dulce! Din 10 kg de nectar, ea face 2 kg de miere, că eu am fost prisăcar și am avut cartea cu călăuza stuparului.

Dar albina se pune pe multe flori; și sunt flori care deasupra au nectar, iar mai jos au otravă. Ea nu ia otravă, că nu-i proastă! Albina ia de la fiecare floare ce-i bun. Otrava o lasă acolo.

Așa să fii și tu! Fiecare cât ar fi de rău în mănăstire, are și ceva bun. Ce este bun împrumută de la el! „Părintele ăsta este așa, dar uite este milostiv, este sânguitor, este sfântuitor”. Ce vezi că este bun, ia! Ce este rău, otrava, las-o acolo, că nu-ți trebuie! Nu te face nimeni s-o iei cu sila. Și atunci nu te vei mai sminti, oriunde vei fi. Poți să stai în București. Pe Calea Victoriei poți să stai. Numai să știi cum să te conduci. Așa este.

Iar dacă nu, tu du-te și-n pustie, că diavolul vine după tine! Tu mergi cu trenul 24 de ore și el cât ai clipi din ochi este aici.

RUGĂCIUNEA PENTRU PACE

Noi auzim pe unii că votează pentru pace, că iscălesc de pace. Spune la aparate: „Noi luptăm pentru viață, pentru pace, pentru drepturile omului, cutare...”

„Noi!” Cum ne luptăm noi fără Cel care a făcut cerul și pământul? Crezi că dacă iscălim noi să fie pace, este pace? Da! Lui Dumnezeu îi place aceasta, politica asta de pace, dar să fie din inimă!

Eram la Slatina stareț, mănăstire mare. Odată au venit niște mari ingineri arheologi, care erau cu mașinile lor și aveau aparate de astea de radio. Tocmai atunci vorbea patriarhul Rusiei, Alexiei I – Dumnezeu să-l odihnească –, cu altcineva și vorbeau numai de pace. Iar inginerii aceia au zis:

– Auzi, părinte, să știi că-i bine, că și cei mari vorbesc de pace!

– Domnule, tare ești copil!

– Dar cum, părinte, dacă vorbesc în numele păcii?

– Cuvântul „pace” este cea mai puternică armă politică. Nu când vorbim de pace, ci când ne rugăm pentru pace este plăcut la Dumnezeu. Că lui Dumnezeu îi place aceasta, că noi voim pace. Ai văzut când s-a arătat ucenicilor ce-a zis: *Pacea Mea dau vouă, pacea Mea las vouă!* De două ori a zis.

Ce înseamnă de două ori pace? Să aibă omul pace cu sine, să fie mulțumit. Și apoi să aibă pace cu vecinii. Să nu aibă supărare pe alții. Această politică de pace îi place lui Dumnezeu și-i bună, numai să ne rugăm la Dumnezeu și să fim sinceri. S-o spunem din inimă!

Auzi ce spune Proorocul Ieremia: *Ei zic pace, pace, și pacea unde este?* La fel și Proorocul Iezechiel: *Ei vindecă sfărmearea popoarelor, zicând pace, pace, și pacea unde este?* Apostolul Pavel ce zice? *Când vor zice pace, pace, atunci fără de veste va fi pieirea și nu vor scăpa, cum nu scapă femeia însărcinată de durerile nașterii.* Citiți la I Tesaloniceni, capitolul 5, versetul 3.

Da, fraților! Dar Biserica noastră Ortodoxă, care are sute de milioane de credincioși, de 2000 de ani se mai roagă pentru pace. Voi nu auziți, că nu se începe Liturghie, nu se începe Vecernie, nu se începe Utrenie, decât cu cuvântul pace: *Cu pace Domnului să ne rugăm! Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm! Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstrarea sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!* La ectenia mică zicem: *Iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm!* La sfârșit zice iarăși: *Cu pace să ieșim!*

Vezi, Biserica se roagă sincer lui Dumnezeu, că pacea este un mare dar, nu numai pentru poporul din afară, ci și pentru biserici și pentru sufletele oamenilor! Câtă vreme este pace, ești sigur pe sănătatea ta, pe viața ta, în toate. Când s-a început tulburarea, cearta, războiul, nu mai știi unde o să iasă.

Așa că cele ce s-au vorbit azi este un lucru mare și foarte bun.

Să ajute Preabunul Dumnezeu și Preacurata lui Maică, că țărișoară asta a noastră, România, o țărișoară mică, nu-i trebuie să ia de la nimeni nimic și nici altul să nu ia nimic de la noi. „Nu-mi trebuie nimic să-ți iau de la tine, nici tu să iei de la mine! Eu vreau să trăiesc liniștit în țara mea, în casa mea și tu la tine în țara ta! Dacă ai ceva mai mult, dă-mi mie și eu îți dau ce am!” Că așa-i frumos!

De ce n-a vrut Dumnezeu să se facă la noi portocale, smochinele, lămâile, grefurile, bananele, măslinile? De ce? Că se fac în Africa și în Asia. Ca aceia, prin import, să le dăm brânză, să le dăm grâu, că acolo n-au câmpie ca la noi, să se facă! Să le dăm ce le trebuie.

De ce a făcut Dumnezeu două feluri de grâu? Grâu alb, pentru chinezi, pentru Asia, adică orez, și grâu galben pentru Europa și pentru America. Orezul este grâul Asiei, și-s două miliarde de oameni care se hrănesc cu orez. Altfel de grâu.

Ce, crezi că dacă-s popoare păgâne, Dumnezeu nu le poartă de grijă? Vai de mine! Nu cântă Biserica? N-ați auzit? *Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui!* Cine hrănește albinele

și muștele și broaștele și peștii și păsările și corbii și leii și lupii și toată vietatea care zboară în aer și trăiește în ape? Cine o hrănește? Tatăl ceresc! Pentru că zice la Ecclesiast: *Din câte a făcut Dumnezeu sub cer, nimic n-a făcut care să le urască, ci ca pe toate să le iubească și să le poarte de grijă.*

Ai văzut? Dumnezeu este oceanul acela de dragoste fără margini, care îmbrățișează toate zidurile Sale! De fiecare are grijă! N-ai văzut ce spune în Psaltire? Cel ce dă hrană leilor și puilor de corb.

DIALOG ÎN TREN

Mergeam odată cu trenul de la Pașcani spre Bacău. Eu, ca să nu mă duc în vagoane unde se fumează, mi-am luat bilet și m-am suit în tren în vagoane de astea mai ferite. Zic: „Mă duc măcar unde nu mă „tămâiază” fumătorii, că pe mine mă doare capul de fum de țigară”. M-am dus singur în vagon acolo, dar n-am știut cine o să mai vină. Mi-am luat un loc și stăteam acolo și așteptam ora ca să pornească trenul.

Iaca, aproape de plecare că a intrat un grup de ofițeri superiori, mergeau la o școală de război. Erau cam de la locotenenți până la maiori, colonei. Printre ei era și un plutonier major cu soția. El era de la Podoleni. Eu, văzându-mă într-un vagon de ofițeri, ca și călugăr, zic, ce discuție pot să am eu cu dânșii? Eu îmi cătam de „Doamne Iisuse” al meu și stăteam liniștit acolo, că știam că am de mers două ore cu ei, că atâta-i din Pașcani până la Bacău, și trebuia să schimb trenul spre Tarcău la Lunca Strâmbă, s-o iau spre Valea Bistriței. Mă duceam la Părintele Casian, care era stareț la Tarcău, și la Părintele Ianuarie; asta era prin anul 1957. Eu stăteam acolo și-mi căutam de pace. Iaca un călugăr într-un vagon de ofițeri.

Dar unul din ei, mai micuț așa, ca să nu tacă, a vrut să facă o glumă și zice:

– Uite, mă, o să meargă bine trenul ăsta, că avem și un popă aici!

Știi, că ei au vorba asta, că dacă-ți iese popa înainte, îți merge rău! ăsta acum însă a zis că merge bine, că au și superstiții: „Să nu-ți iasă popa înainte, c-o pățești!” Eu tăceam din gură.

– Auzi, măi, dacă-i popa aici, nu-i bine să ne spună povestea aceea cu Dumnezeu? Se zice că un „moșnegel” ar fi făcut cerul și pământul și stelele și munții și marea...

Auzi! Un „moșnegel”!

Eu tot tăceam. „Dă-le pace, că-s ofițeri. Ei glumesc, ei râd. Eu ce să discut?” Dar unul vine și se așază drept în fața mea.

– De unde ești, părinte?

Dar eu, de ce să le zic Sihăstria? Zic: „De la Mănăstirea Neamț”, că asta-i vestită în toată lumea.

– Unde mergi?

– Până colo la un schit, la Tarcău.

– Eu sunt de la Hreasca-Dorohoi.

Locotenent era acesta. Scoate o mână de cireșe. Foarte cumsecade. Era timpul cireșelor.

– Vă mulțumesc!

– Părinte, dar de locul natal?

– Sulița-Botoșani.

– Ei..., nu suntem departe.

Ne-am luat așa la vorbă. Se ridică unul:

– Părinte, nu vă supărați, ce sunteți? Preot, profesor, dascăl, ce sunteți?

– Ba sunt un simplu călugăr. Merg și eu încoace, până la Bacău.

– Auzi, că ăștia ai noștri toți sunt curioși să ne spuneti ceva despre Dumnezeu! Cum îi povestea asta cu Dumnezeu? Se spune în Biblia aceea, a voastră, că Dumnezeu ar fi făcut cerul, pământul, lumea, dar noi aveam altă concepție despre lume.

– Uite ce-i, fraților. Dar mai întâi aveți cuvânt de onoare că nu vă supărați? Eu sunt un călugăr

simplu, dar, dacă voi începe povestea cu Dumnezeu, trenul ăsta trebuie să înconjure globul de trei ori și tot n-o pot termina, atâta-i de lungă!

– Auzi, măi, ce zice popa!

– Și îi și curioasă, zic, grozav! Când vom începe povestea cu Dumnezeu, îi cu cântec! O să vedeți voi cât este de lungă.

– Părinte, avem cuvânt de onoare. Și îi nebun ăla care se va supăra.

– Vrem să vă întrebăm! Avem și noi un călugăr, suntem ofițeri, tot mergem până la Bacău.

Cum îi, părinte?

Trenul încă nu pornise. La plecare, m-am ridicat și mi-am făcut cruce. Ei, nu. Treaba lor.

Dar se ridică un maior, că n-aveam de unde să știu, dar avea o stea și un galon de-a lungul epoletului. Mi-au spus ei că-i maior, eu nu cunoșteam. Zic:

– Să mă iertați, ați intrat aici în vagon de ofițeri, dar eu am făcut armata pe când erau epoleți cu trese. Eu stelele astea nu le cunosc, că văd că aveți stele, două-trei pe umeri. Dacă m-oi adresa greșit cuiva, să nu vă supărați, că eu nu cunosc gradele, că în mănăstire acolo sunt un călugăr necăjit!

– Părinte, s-au prezentat ei, eu sunt colonel; eu sunt locotenent colonel; eu sunt maior; eu sunt căpitan.

Și maiorul zice așa:

– Părinte, uite ce-i, vreau să-ți spun ceva. Nu este o absurditate să credem noi în ceva ce nu se vede? Dumneavoastră spuneți că există Dumnezeu, dar l-a văzut cineva vreodată? Este o nebunie să creadă cineva în ceea ce nu se vede!

– Domnilor, zic, v-am spus de la început: aveți cuvânt de onoare că nu vă supărați? Că începem o discuție serioasă de acum!

– Auzi, băi, popa! Avem, părinte, cum să nu!

– Vă văd oameni deștepți, eu sunt un prost, dar o să-ncepem așa „povestea” cu Dumnezeu, cum ne-om pricepe noi. Uite ce-i, domnilor: eu am să vă spun dumneavoastră, că toți câți sunteți în vagonul ăsta sunteți nebuni!

– Ia auzi popa, măi, ne face nebuni!

– Sigur! Și, dacă n-am dreptate, la prima gară, predați-mă la poliția gării! Dacă n-am dreptate. Dar întâi am să vă demonstrez de ce vă numesc nebuni.

Îmi ziceam: „Lasă că-i vorba să mărturisesc pe Dumnezeu! Nu contează ce urmează de-aici”. Eram bucuros de asta.

– Mai întâi, că zice Duhul Sfânt în Psaltire la noi în Scriptură, la începutul psalmului 13 și începutul psalmului 52: *Zis-a cel nebun în inima sa: Nu este Dumnezeu!*

Al doilea. Dumneata, ia vino încoace! Mata ai spus că este o nebunie să crezi în ceea ce nu se vede?

– Da, eu!

– Păi eu v-am spus că dumneavoastră toți n-aveți minte. Toți sunteți nebuni. Știți de ce? Am tot dreptul să vă fac nebuni.

– Dar pentru ce?

– Pentru că eu n-am văzut mintea nimănui niciodată! Și atunci, nu-i o nebunie să cred eu că aveți minte, dacă n-am văzut-o?

– Uite, băi, ne-a luat popa front! – adică în loc.

Ei râdeau singuri unul de altul. Discuția era și frumoasă și serioasă și hazlie.

– Păi cum să cred eu că aveți minte, dacă n-am văzut de când sunt eu? Nici la voi, nici la mine. Cum este? Albă, neagră, roșie, verde? Ce formă are? Pătrată, dreptunghiulară, hexagonală? Cum este domnule, forma, culoarea? Și-i pipăibilă sau cum este? Dacă îmi arătați aceste însușiri la minte, atunci eu zic că aveți minte, dacă nu, n-aveți deloc! Pentru că n-am văzut-o, nici culoarea, nici forma.

– Uite, măi, popa! Poți să-i zici ceva?

– Dacă n-ai tăcut din gură! Măi prostule, n-ai pus problema bine!

Ei se prosteau unul pe altul.

– Stai, măi, că cu popa ai de lucru de acu'!

– Afară de asta, se crede că toată lumea de pe glob că oamenii au minte? Se crede. Fără să se vadă. Iată un argument că toată lumea crede că are minte! Și dumneavoastră credeți și eu, dar nu vedem mintea.

Dar viața ați văzut-o vreodată? Cine a văzut vreodată viața din om? Și cu toate acestea cine zice că-i mort, când este viu și are viață? Se vede viața?

– Nu se vede!

– Și atunci nu-i o nebunie să credem noi că oamenii au viață? Dacă n-o vedem.

– Dar viața se manifestă, părinte!

– Foarte bine. Prin manifestările ei se crede că există, cu toate că n-o vezi.

Așa-i și Dumnezeu. Care-s manifestările Lui în lume?

– Dumneavoastră aveți imaginație?

– Da.

– Ați văzut-o vreodată? Nu! Dumneavoastră aveți mânie? Ați văzut-o vreodată? Dumneavoastră aveți cugetare, gândire? Ați văzut-o vreodată? Aveți poftă? Aveți, pentru că acestea sunt puterile sufletului – cea mândră și cea profitoare.

Dumneavoastră aveți partea crescătoare. Ați văzut-o vreodată? Știi dumneata cum crești? Sau te-ai văzut vreodată cum crești?

Afără de asta. Dumneavoastră aveți puterile sufletului, cum este: cugetarea, alegerea, hotărârea, mândria, întristarea, bucuria. Le-ați văzut vreodată pe acestea, căci acestea sunt puterile sufletești?

Nouă ne spune Scriptura că omul este chip și asemănarea lui Dumnezeu. Dar nu după forma cea dinafară, ci după cea sufletească.

Iată câte puteri are sufletul! Și nici mânia, nici rațiunea, nici pofta, nici bucuria, nici întristarea, nici mândria, nici imaginația, nici voia liberă, nici viața, nici mintea nu le-a văzut nimeni. Și toate există. Și la filosofia profană se învață că există aceste puteri ale sufletului. Dar sufletul l-ați văzut vreodată?

– Păi tocmai, că nu-i!

– Cum nu-i? Dacă n-ai avea suflet, n-ai mai vorbi cu mine! Dumneata nu poți clipi o dată din ochi fără Dumnezeu, dacă n-ar fi viață în dumneata. Și vedeți câte sunt? Și viață, și minte, și voie liberă, și rațiune, și mânie, și bucurie, și întristare, și poftă, care se cred de toată lumea, fără să se vadă. Toate facultățile sufletului sunt nevăzute, toate puterile lui sunt după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, că Dumnezeu este nevăzut. Iar omul este prototip și icoană a lui Dumnezeu pe pământ – în ceea ce privește sufletul: minte, cuvânt și duh.

Ai văzut vreodată cuvântul? Ți-ai văzut duhul cu care vorbești? Iată câte puteri și câte facultăți nevăzute are sufletul nostru și de aceea el este chipul și asemănarea lui Dumnezeu! Și dumneavoastră nu le-ați văzut. Dar se crede de toată lumea că omul are și bucurie și mândrie și întristare; are și poftă și rațiune și voie liberă, are și viață, are și minte...?

– Măi – a spus unul –, mai bine tăceai! N-ai pus bine problema! Țta trebuie să fie un director de seminar!

– Nu, domnule, dar ne spunea avevărul! Vezi, că toți credem că sunt acestea, și există în om, dar nu se văd!

– Și tu ai spus că-i o nebunie să crezi ceea ce nu vezi! Dar vezi că-i faci pe toți nebuni, că acestea sunt, și noi le credem fără să le vedem.

Mai stau așa, și se ridică un doctor:

– Părinte, dă-o la boală! Eu sunt maior-doctor. Fac operații și umblu cu bisturiul prin mațele omului – îi tai gâtul, îi tai picioarele –, tai, operez de 30 de ani și eu n-am dat peste suflet! Și cum să cred că există, dacă n-am dat cu bisturiul peste el?

– Dumneata ești doctor?

– Da!

– Și de aceea nu crezi că există suflet, că nu-l vezi?

– Da!

– Dar dumneata, și cei asemenea cu dumneata doctori, credeți că există durere în lumea asta?

– Există, părinte!

– Eu nu cred! E o nebunie să cred, domnule, dacă n-am văzut-o!

– Există, părinte!

– Dar când îl tăiai cu bisturiul și omul răcnea acolo și se zbătea în ghearele morții, durerea n-ai văzut-o?

– Nu. Asta nu se vede!

– Și vrei să vezi sufletul? Și durerea-i una din facultățile trupești, firești ale omului, și-i amestecată cu cele sufletești. Și după cum nu poți vedea durerea, așa nu poți vedea sufletul. Mai ales sufletul fiind duh.

– Auzi, bă, și tu cu doctoria ta, vorbești prostii! Te-a lovit în cap, măi! N-ai văzut durerea? Dar cine dracu a văzut durerea! Însă toată lumea crede că este durere.

– Uite, bă, ți-a astupat gura și ție!

– Măi, am dat de dracu aici!

– Da-i frumos, domnule! Acestea le povestim și noi la alții. Mai spune ceva, părinte!

Atunci se ridică unul:

– Părinte, dintotdeauna știm că Biserica a stat împotriva științei. Uite, rușii au făcut un satelit acum care a înconjurat pământul de trei ori, cu Iuri Gagarin, și uite a aterizat cu bine!

– Și ce-i cu asta?

– Astea sunt roadele și avansul științei față de religie!

– Nimic n-ați făcut!

– Auzi-l, bă, că-i contra științei! Acesta trebuie să fie ca cel care a fost contra lui Galileo Galilei!

– Stați să vă spun! Știți ce-ați făcut voi? Dacă o albină iese din stup și înconjoară buduroiul în care stă, are ea pretenția că știe ce este în toată lumea?

Atâta a făcut omul până acum! A ieșit de-abia din știubei și a înconjurat știubeiul în care trăiește și i se pare că mare lucru a făcut!

– Auzi-l, bă!

– Încă n-a făcut știința nici atât cât zboară o furnică de pe degetul ăsta pe celălalt! Toți savanții lumii și din Apus și din Răsărit.

Și stați că de-acum înainte avem de vorbit!

– Îi frumoasă, domnule, discuția asta!

– Că-i frumoasă, că-i amară, că-i dulce, eu vă spun până la capăt de-acum, cât a ținea „povestea” asta, da, zic, iaca se apropie gara Bacău!

Domnule, dumneavoastră știți Ursa mare de pe cer și Ursa mică – Carul mare și Carul mic – , steaua polară? (că am făcut orientări noaptea în armată)

– Da.

– Uite ce-i! Astronomia și știința, cu cei mai mari savanți astronomi, spun că la Ursa mare, da la roata din brazdă dinapoi, până la cea de către om – osia Carului mare de pe cer –, este 1300 de ani călătoria luminii, și lumina merge cu 300.000 de km/s. Asta-i osia carului mare. Ca să ajungi de la o roată până la cealaltă îți trebuie 1300 de ani să călătorești cu viteza luminii. Dar cât ar mai fi până la roata dinainte și cât ar mai fi până la proțap și până la Prepelea care mână boii pe din brazdă.

– Dar cine este Prepelea?

– Este o steluță mică, acolo! Dar cât mai este de lung Carul mare, spune-mi dumneata!

– Măi, interesant! Cine spune asta?

– Camil Flamarion. L-am avut pe Camil Flamarion la îndemână, *Dumnezeu în natură*. Țăsta-i mare filosof francez din secolul trecut.

Da, zic, dumneavoastră vedeți o stea care, când răsare, cam dăntuiește în culori, „Alfa Centaurului”. Toată astronomia arată că Alfa Centaurului este steaua megieșă a sistemului nostru solar. Sistemul solar se compune din nouă planete, cu soarele zece. Și până la megieșia noastră cea mai de-aproape, că-i peste gard aici, este un milion de ani călătoria luminii. Vă rog să calculați, domnilor, ce-a făcut Iuri Gagarin!

– N-a făcut nimic, părinte!

– Afară de asta. Pământul are 36.000 de km împrejurul lui. Deci 36.000 de km a făcut acela cu sputnicul lui, iar până acolo, un milion de ani călătoria luminii, socotiți dumneavoastră, zic, ce-a realizat omul față de distanța interstelară sau interplanetară!

– Domnule, este incalculabil.

– Stați să vă spun altele, mai serioase. Dumnezeu își arată lucrările, nu în cele mari, ci în cele mici, cum spune Sfântul Nicodim Aghioritul. Ia gândiți-vă dumneavoastră, că într-o ureche de ac se găsesc opt sextilioane de atomi, cifre astronomice – un sextilion este 1 urmat de 21 de zerouri. Acești atomi dintr-o ureche de ac, ca să-i numere un om, trebuie să trăiască 250.000 de ani și să numere mai mult de un miliard pe secundă. Și vă rog să-mi spuneți dumneavoastră câți atomi sunt într-o ureche de ac și cum îi împărțiți și cât este de minunat Dumnezeu, ca într-o ureche de ac să bage atâția atomi. Atunci ce-a făcut omul cu știința lui până acum?

– Domnule, este inimaginabil!

– Stai să vă spun alta mai minunată. Pe-un vârf de ac se odihnesc 16 miliarde de ioni, care sunt corpuri mult mai mici decât atomul (Camil Flamarion voia să scoată în evidență viața, la atei de peste Rin, că ei se chinuiau să facă o celulă vie, pe vremea aceea, pe care nici astăzi n-au făcut-o, că viața-i numai de la Dumnezeu). Și la acești ioni, care nu se pot concepe de mintea omenească cât sunt de mici, ce aparate trebuie? Că dacă ai avea un aparat, ca un purice să-l vadă mai mare decât Ceahlăul, încă nu ai zări în atmosferă un ion! Și acești ioni s-a aflat că și ei stau ca flăcăii la horă de mână și joacă, au viață în ei!

„Și acum domnilor de peste Rin – că el îi combătea pe germani –, vă rog să despărțiți forța de materie și viața de zidire. Dacă nu m-aș teme de panteism, zice Camil Flamarion – panteiștii ziceau că toată buruiana este Dumnezeu –, aș zice că Dumnezeu este în toată iarba și în tot corpul. Dar voi zice altfel, că Dumnezeu este în toată zidirea Sa”. Sub cel mai mic germene de materie de sub cer este mâna lui Dumnezeu și există viața care a pus-o Dumnezeu!

Și acum vreau să vă spun un lucru. Când vedem puterea lui Dumnezeu, că în miniatură lucrează atâtea minuni negrăite și neconcepute de mintea omenească, când vedem că și acolo este viață, în acele mici particule de materie care nu pot niciodată fi vizibile cu ochiul liber, dacă noi nu ne-am teme de panteism, am zice că Dumnezeu este sufletul naturii, al întregii naturi. Dar nu este așa. Dumnezeu există, cum zice marele apostol Pavel, *pentru că de la El și prin El și întru El sunt toate!*

Și vorbind acolo, văd că se apropie gara Bacău, și trebuia să mă dau jos. Era multă discuție. De-abia intrasem în subiect. Eu le-am spus că povestea este lungă.

– Nu puteți clipi o dată din ochi fără Dumnezeu, fraților!

– Dar de ce, părinte?

– Viața este de la Dumnezeu, dătătorul de viață, și, dacă ai murit, mai clipești din ochi dacă poți! Mai poți clipi dacă mori?...

N-am amintit chiar toată predica. V-am spus așa rezumativ cum a fost. Au fost două ore de discuție. Ne-am despărțit.

– Domnilor, ne pare foarte rău că ne despărțim!

Vă spun drept că unii m-au sărutat și pe obraz, alții mi-au dat cireșe, alții bomboane. Au dat și pomelnice.

– Părinte, vrem să-ți scriem, dar să ne spui ce studii ai mata, că trebuie să fii un director, un profesor la vreun seminar.

– Eu am să vă spun, dar să mă credeți dacă vreți! Eu de-abia sunt un cioban și pasc oile

mănăstirii.

– Și unde te duci acum?

– Mă duc la un schit. Eu sunt cioban. Dar dacă ați avea fericirea să vorbiți dumneavoastră cu un stareț de mănăstire, sau cu un episcop, să vedeți ce știe acela!

– Auzi, măi! Asta-i o minune!

– V-ați întâlnit cu un cioban al mănăstirii, dacă v-ați întâlni cu un stareț sau cu vreun profesor de seminar, de ăștia mari care au școli, să vedeți ce vă spun aceia, zic.

– Mă, degeaba trăim, mă! Suntem niște proști! Mă, ce ne-a spus popa ăsta!

Le-am spus multe despre stele, despre mișcarea Orionului; le-am spus câte vânturi bat pe fața pământului și cum se cheamă fiecare, și cum se formează vânturile, după Sfântul Ioan Damaschin; despre zodii și câte grade are fiecare zodie și cât am vorbit pe larg, după Sfântul Vasile cel Mare, din *Hexameron*. Aveam să mă bag în *Hexameron* despre viața peștilor mării, despre viața florilor, despre viața astrelor cerești, că aveam să vorbesc, dar dacă noi schimbam trenul. Ne-am despărțit cu mare durere în inimă.

– Domnilor, m-ați băgat într-o discuție, pe care nici n-am început-o. Iertați-mă și mergeți sănătoși și vă faceți generali, iar eu mă duc în treaba mea!

Am schimbat. Și plutonierul acela cu soția sa, era din Podoleni, și el când a văzut că m-am suit în trenul celălalt, a venit lângă mine.

– Părinte, eu sunt om bătrân, dar așa ceva n-am auzit de când m-a făcut mama. Să știi că a rămas ceva în sufletul lor. Aceștia, unde se duc, au să spună că au stat de vorbă cu un călugăr care era cioban. Dar ai băgat în sufletul lor pe Dumnezeu în tot chipul și le-ai spus. O să țină minte că le-a vorbit un cioban de la mănăstire.

Așa a fost discuția, dar aici v-am spus-o pe scurt.

DESPRE NEȘTIUTELE JUDECĂȚI ALE LUI DUMNEZEU

Un călugăr din pustia Schetică, mergând la Alexandria să-și vândă lucrul mâinilor sale – că lucra la coșnițe, a văzut o înmormântare. Murise ighemonul acelei cetăți, un mare păgân, care omorâse mii de creștini, că era pe timpul marilor persecuții. Era o zi frumoasă și mergea tot orașul după el, îl ducea la groapă.

Când a ajuns acasă, un pustnic mare, care viețuia în pustie de 60 de ani și trăia numai cu rădăcini și cu ce găsea prin pustie, a fost mâncat de o hienă.

Atunci s-a gândit călugărul: ighemonul, care a omorât mii de creștini, cu câtă cinste mergea la groapă, iar ăsta care a slujit lui Dumnezeu 60 de ani și a trăit numai în post și rugăciune, l-a mâncat hiena! Ce fel de judecăți are Dumnezeu? Mi se pare că Dumnezeu, fiind prea bun, îngăduie și lucruri nedrepte.

Am să mă rog lui Dumnezeu să-mi arate cum sunt judecățile Lui, că și unii oameni judecă împotriva proriei, a purtării de grijă a lui Dumnezeu. Cutare este rău, este păcătos, și-i merge bine. Altul este bun, dar copiii îi sunt răi, femeia îi este bolnavă, iar el scapă de un necaz și dă peste altul.

Unul este rău și trăiește mult, iar altul este bun și moare devreme. Uite, un creștin este bun, se roagă lui Dumnezeu, postește, și numai de scârbe dă, iar altu-i rău, înjură, bea, și pe acela nu-l pedepsește Dumnezeu.

Și așa, călugărul a observat multe lucruri de acestea, cum zice la Proorocul Ieremia: *Doamne, ce este, căci calea celor răi sporește și calea celor drepti totdeauna este în necaz?*

Și din ziua aceea a început să se roage: „Doamne, arată-mi judecățile Tale, ca să nu judec!” Și a început a se ruga călugărul acela lui Dumnezeu, să-i arate judecățile Lui; cum de unul, săracul, care-i sfânt și drept, este bolnav, suferă, dă de necazuri, de scârbe, iar altul păcătos își face de cap, este sănătos și bogat, are trecere, ajunge mare în dregătorii, în cinste, și în toate îi merge bine.

Și s-a rugat călugărul mult timp lui Dumnezeu să-i arate cum sunt aceste nedreptăți, că cei

buni de multe ori dau de greu și celor răi le merge bine.

„Să-mi arate Dumnezeu judecățile Lui, că și eu de multe ori m-am tulburat de lucrul acesta, că am văzut multe nedreptăți, pe care, mi se pare mie că Dumnezeu le-a îngăduit”.

Iar Preabunul Dumnezeu, fiindcă omul nu știe judecățile Lui, i-a arătat într-un chip ca acesta judecățile Sale, deși putea să-l piardă pentru această iscodire, ca să știe tainele lui Dumnezeu, pe care nu le știu nici îngerii. Dar, pentru că-l iubea, având viață sfântă, a vrut să-l înțeleptească, căci judecățile lui Dumnezeu nimeni nu le poate ști.

Odată a plecat pustnicul singur la Alexandria să-și vândă coșnițele, că era cale de trei zile. Dar cum a pornit de la peștera lui, într-o poiană frumoasă, i-a ieșit în cale un alt călugăr, tânăr, foarte frumos.

– Blagoslovește, părinte!

– Domnul, fiule, să te blagoslovească!

– Unde mergi, părinte?

– Mă duc până la târg, să-mi vând lucrul mâinilor.

Ei vindeau coșnițele și cumpărau pâine, făceau pesmeți, și se hrăneau cu verdețurile care le mai găseau prin pustie.

– Părinte, eu tot la Alexandria merg.

– Slavă lui Dumnezeu că am tovarăș de drum!

După ce i-a luat sarcina bătrânului, călugărul cel tânăr i-a spus:

– Părinte, uite ce este. Știi ce trebuie să faci călugării când merg la drum! Să se roage tot timpul și să vorbească cu Dumnezeu. Asta este datoria călugărului și a creștinului, când merg pe drum, să se roage.

– Așa, părinte, până la Alexandria ne căutăm de rugăciune!

– Să nu vorbim un cuvânt! i-a zis cel tânăr. Mergând noi pe drumul ăsta trei zile, ai să vezi la mine niște lucruri înfricoșate. Să nu vorbești, să nu mă judeci și să nu-ți calci jurământul!

– Da, fiule! Dacă mi-o ajuta Dumnezeu, nu voi mai vorbi!

Și au pornit amândoi. Călugărul tânăr ducea coșnițele și mergeau tăcând.

Pe la amiază, când soarele ardea foarte tare, au dat de un sat și au ieșit înaintea lor doi oameni tineri:

– Părinților, de acum nu mai puteți călători, pentru că soarele arde foarte tare. Haideți la noi!

Acei doi tineri i-au primit cu mare cinste, căci în Orient, în timpul zilei nu poți călători, decât numai dimineața și seara. Și acolo așa-i tradiția, cum te-a primit în casă, să te spele pe picioare. Mântuitorul a spus lui Simon fariseul: *Am intrat în casa ta, apă pe picioarele Mele n-ai turnat!* Pentru că acolo nisipul este foarte fierbinte și când ai ajuns în casa omului și-ți dai oleacă de apă rece pe picioare, îți face mare bine. Picioarele se înfierbântă groaznic din cauza nisipului și a pietrelor.

Acei tineri, când au aflat că sunt din pustia Schetică, unde erau numai călugări sfinți – Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Macarie cel Mare, Sfântul Sisoe cel Mare, Sfântul Onufrie cel Mare, și alți mari sihaștri care-i avem în calendar –, i-au primit cu mai mare cinste, cu dragoste, le-au spălat picioarele, i-au odihnit și i-au pus la masă.

Tinerii aceia aveau în casă un vas de argint, foarte scump, ce rămăsese din neam în neam. În acel vas le-au pus mâncare pustnicească, din evlavie, dându-le cuvenita cinste.

Călugării au mâncat, au muțumit, și s-au dus să se odihnească, că erau obosiți.

Spre seară, când să plece la drum, călugărul cel tânăr a furat vasul de argint. Călugărul cel bătrân a văzut și se gândea: „Ia uite! Ne-au primit oamenii cu atâta cinste, ne-au spălat picioarele, ne-au dat mâncare, și călugărul ăsta a furat blidul de argint”.

Mergând ei mai încolo, au trecut peste o punte. Călugărul cel tânăr a făcut cruce pe acel vas și l-a aruncat în apă. Bătrânul a văzut și se gândea: „Ce nedreptate! De ce o fi luat blidul și l-a aruncat în apă? De ce nu l-a lăsat acolo?” Dar a tăcut, că avea legământ ca până la Alexandria să nu vorbească.

Seara au ajuns la alți doi tineri. Și aceia le-au ieșit înaintea, i-au primit cu dragoste, le-au spălat picioarele, cum este obiceiul, și le-au dat odihnă. Aceia aveau un copilaș de câteva luni.

Dimineața, când să plece, călugărul cel tânăr s-a dus la leagănul copilului, fără să observe părinții lui, și l-a ucis.

Bătrânul a văzut și zicea în inima lui: „Cu ce criminal am pornit eu la drum! Acolo a furat blidul de argint, aici a omorât copilul!” Dar el l-a prevenit: „Ai să vezi multe la mine în drumul ăsta, să nu cumva să vorbești, căci calci jurământul!”

A doua zi pe la amiază, trecând printr-un sat, le-a ieșit în cale un gospodar:

– Părinților, nu mai puteți merge de-acum, că este soare și este căldură mare. Haideți la noi să vă odihniți câteva ore și mai către seară veți pleca iarăși!

Omul acela avea un câine rău legat, care păzea toată gospodăria. I-a primit omul, i-a ospătat, i-a odihnit. Mai către seară, când a început a se răcori, au plecat ei. Călugărul cel tânăr s-a dus înapoi și fără să observe stăpânul, a făcut o cruce peste câine și câinele a sărit în sus și a murit.

Atunci bărbatul vedea, dar tăcea: „Ce treabă-i asta? Acolo a furat blidul de argint, dincolo a gătit copilul, aici a omorât câinele!”

Mergând ei a doua zi, în drum au trecut pe lângă o cârciumă. Acolo nu mai vorbeau de Dumnezeu, vorbea alcoolul în capul lor: chiuiiau, cântau, fluierau, înjurau; și când i-au văzut pe călugări, au început a striga: „Uite popa, măi!” – omul când este beat, nu mai vorbește el, vorbește diavolul!

Călugărul cel bătrân n-a zis nimic, își căuta de drum. Dar cel tânăr se întoarce la cârciumă și face trei metanii. După ce s-a închinat la cârciumă a plecat mai departe.

În marginea pădurii era un sat și o biserică pustie. Nu avea nici cruce, ușile luate, geamuri sparte; biserică pustie, părăsită de vreo 40 de ani. Călugărul cel tânăr a luat câteva pietricele, le-a însemnat cu Sfânta Cruce și a început a arunca în biserică.

Dar călugărul cel bătrân zicea în mintea lui: „Ia uite, măi! Dacă ar fi de la Dumnezeu, n-ar fi făcut acestea. Dar este de la diavolul, că la cârciumă s-a închinat, iar în biserică aruncă cu pietre”. Dar nu avea voie să vorbească. Mai era până la Alexandria o zi.

A treia zi dimineață, mergând ei în marginea unui sat, ajung la o casă acoperită cu paie și cu stuf. Pe prispa casei erau cinci copilași care plângeau. Călugărul cel bătrân a scos ceva din rucsac și le-a dat. Apoi i-a întrebat.

– De ce plângeți?

– Ieri au îngropat-o pe mama!

– Dar tată aveți?

– Tata a murit anul trecut.

Ei n-aveau, săracii, nici tată, nici mamă. După ce au plecat, călugărul cel tânăr se întoarce înapoi și dă foc casei. Copiii au fugit care încotro.

Călugărul cel bătrân se gândea: „Acesta este om? A dat foc la casă! Doamne, cât am să mai rabd eu pe ucigașul acesta? Acolo s-a închinat la cârciumă, dincolo a bulgărit biserică! Țsta numai rele face!” Dar tăcea din gură, că seara ajungeau la Alexandria în oraș.

Când au ajuns la Alexandria era seară. Acolo era o vilă mare și proprietarul nu era acasă. Călugărul cel tânăr s-a uitat oleacă la casă, și numai ce-l vede pe vârful casei. Într-un ceas a desfăcut toată casa. A sfărâmat acoperișul, ușile, geamurile, tot ce era în casă a stricat.

Cel bătrân s-a minunat cum într-un ceas a sfărâmat toată casa, și s-a speriat când a văzut. Dar acum, fiindcă ajunsese la Alexandria, putea vorbi. Când s-a dat jos acela, după ce a sfărâmat toată casa omului, l-a luat deoparte și l-a întrebat:

– Ia ascultă, frate! De acum nu mai pot tăcea! A fost jurământ între noi să nu vorbim până aici. Să-mi spui tu mie ce ești tu! Drac ești, om ești, ori înger ești!

– Dar de ce, părinte? Am făcut ceva rău?

– Măi, dar de trei zile, de când mergem împreună, ai făcut numai lucruri rele!

– Dar ce-am făcut, părinte, rău?

– Păi bine, măi, oamenii aceia de acolo, când ne-am coborât din munte, nu ne-au primit? Nu ne-au ospătat? Și ce au avut ei mai scump, un blid de argint, nu l-ai furat de acolo și l-ai aruncat în

apă?

– Și ce zici, părinte?

– Rău ai făcut! Mare sminteală, că oamenii aceia ne judecă că am furat!

– Părinte, trei lucruri mari și bune am făcut acolo! Blidul acela de argint era litierul de la biserică din acel sat. Îl furase străbunicul acelora, dar ei nu știau. Era scris pe dânsul cu slovă bisericească veche: „Acesta este litierul bisericii Sfântul Nicolae, donat de familia cutare, și cine îl va înstrăina de la biserică să stea în iad până îl va întoarce înapoi”.

Așa scria pe bid. Și din cauza blidului aceuia, nouă suflete care l-au folosit se munceau în iad. Și acum aveau să meargă și aceștia în iad, fiindcă îl foloseau. Și mie mi-a fost milă de dânșii și am furat blidul; dar mie nu mi-a trebuit, că l-am aruncat în apă.

A doua zi va veni paraclisierul bisericii să se scalde în apa aceea, și va afla vasul. Acela de la biserică, cunoscând slova bisericii, o să-l ducă la preot. Și când va pune blidul în Sfântul Altar, cei nouă vor ieși din iad, pentru că este scris acolo: „Să stea în iad până îl vor întoarce înapoi”.

Deci eu, părinte, trei lucruri bune am făcut acolo: i-am scos și pe acei nouă din iad, i-am păzit și pe aceștia vii să nu intre, și am dat și blidul bisericii înapoi, ca să-l aibă, că era de mare nevoie. Și tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

Atunci s-a minunat bătrânul. „Ia uite, frate, cum a fost. Și eu socoteam că este hoț, că a furat blidul!

– Dar când ai ucis copilul, tot bine ai făcut?

– Bună treabă am făcut și acolo.

– Cum, ai omorât copilul și zici că bună treabă ai făcut?

– Stai și nu judeca după mintea ta! Ai văzut copilașul? Acela a fost zămislit în ziua de Paști. Și avea pus canon de la Dumnezeu, pentru că nu s-au înfrânat părinții în ziua Învierii Domnului, copilul avea să ajungă la 20 de ani comandant de tâlhari și avea să omoare pe părinții lui. Acesta este canonul pentru neînfrânarea lor; și multă lume avea să omoare și mari tulburări avea să facă în lume, pentru că a fost zămislit într-o zi așa de mare.

Eu aici am făcut trei mari lucruri bune: am trimis sufletul copilașului la cer curat, am scăpat pe părinții lui de uciderea de mâna propriului lor fiu, și ei, găsind copilul mort, vor plânge foarte mult și, prin plânsul acela, li se iartă și păcatul că l-au zămislit în ziua de Paști. Și tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

– Dar acolo, de ce ai omorât câinele omului?

– Și acolo am făcut treabă bună! Câinele acela păzea toată gospodăria, dar a doua zi avea să turbeze. Și când trebuia să vină stăpâna să-i dea de mâncare, avea s-o muște și mare scârbă avea să fie la casa omului aceuia!

Fiindcă ne-a primit pe noi, mi-a fost milă de ei și am omorât câinele mai înainte, să n-o muște pe stăpână. Și tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut!

– Dar la cârciumă de ce ai făcut cruce și te-ai închinat?

– Și acolo am făcut treabă bună! În cârciuma aceea veniseră cei mai mari gospodari din sat. Epitropul bisericii, primarul și un mare gospodar. Ei s-au sfătuit să pună mână de la mână și să facă biserică din sat care era părăsită. Atunci când am trecut noi, ei au zis: „Doamne ajută să facem biserică!”

Măcar că erau în cârciumă, eu am văzut că oamenii au vrut să facă treabă bună, am făcut și eu trei metanii și am zis: „Doamne, ajută-le să facă biserică!” Și tu zici că rău am făcut, dar eu bine am făcut. Eu nu m-am închinat la cârciumă, m-am închinat lui Dumnezeu, să le ajute celor ce au pus hotărârea să refacă biserică părăsită.

S-a minunat bătrânul, zicând: „Nici aici nu am avut dreptate!”

– Dar acolo, când am ajuns în marginea satului, de ce ai aruncat cu pietre în biserică?

– Acea era biserică cea pustie! Și biserică fiind pustie, dracii jucau pe Sfânta Masă, pe geamuri, pe biserică și râdeau de pustiirea lăcașului lui Dumnezeu, și mi-a fost ciudă. Și ai văzut că am făcut cruce pe acele pietricele și am început a zvârli în biserică, iar diavolii au fugit de acolo! Eu

n-am bulgărit biserica, ci pe diavolii care erau acolo!

– Dar acolo de ce ai dat foc la casa copiilor? Ai văzut copilașii și nu ți-a fost milă de ei?

– Ba mi-a fost mai milă ca ție! Și am făcut foarte bine. Ai văzut că acei copilași nu aveau nici mamă, nici tată, și au rămas cu cocioaba aceia de casă. Dar nu știau ei că în prispa casei este o comoară ascunsă de un străbunic de-al lor. Un vas cu bani de aur curat. Și eu am dat foc casei, că ei trăiau în sărăcie și nu știau că au comoara în prispa casei.

După câteva zile, copiii vor căuta pe-acolo să vadă ce-a mai rămas, și vor da de această comoară și o să cheme pe un moș de-al lor, care-i episcopul bisericii. Acela, fiind un om cu frica lui Dumnezeu, va lua în grija sa copiii aceia și cu banii găsiți le va face o casă mare cu tot ce le trebuie, o să-i poarte prin școli și o să ajungă oameni mari și credincioși.

Și tu zici că rău am făcut, părinte, că am dat foc casei, dar eu am făcut bine, că dacă nu dădeam foc casei, nu găseau comoara!

– Dar aici de ce-ai stricat casa!

– Părinte, casa asta frumoasă a fost făcută cu bani de furat. Și era poruncă de la Dumnezeu așa: „Fiindcă s-a făcut cu osteneală străină și cu bani de furat, aici bărbat cu femeie niciodată nu vor trăi! Femeia trebuia să moară la primul născut. Numai bărbatul vădov avea să trăiască toată viața în casa aceasta”.

Și am stricat casa, că ei sunt duși la o nuntă, și când vor veni și vor vedea că totul este sfărâmat, vor face înapoi o casă mai mică, cu osteneala lor proprie și nu va mai muri nevasta la primul copil.

Și tu zici că rău am făcut, dar eu am făcut bine după voia lui Dumnezeu.

Atunci a întrebat călugărul:

– Să-mi spui tu mie, măi frate, câte minuni mari ai făcut, ce ești tu?

– Dar să-mi spui și sfinția ta, ce te-ai rugat lui Dumnezeu!

– Eu mă rog de câțiva ani să-mi arate Dumnezeu judecățile Lui, că mi s-a părut că multe lucruri nedrepte îngăduie Dumnezeu în lumea asta.

– Da? Dar n-ai auzit pe Isaia Proorocul? *Pe cât este mai înalt cerul decât pământul, pe cât este de departe răsăritul de apus, pe atât sunt mai departe judecățile Mele de judecățile voastre și gândurile Mele de gândurile voastre, fiii oamenilor.*

N-ai auzit pe Solomon ce spune? *Pe cele mai grele decât tine nu le ridică și pe cele mai adânci decât tine nu le cerca, ca să nu mori!*

N-ai auzit pe David Proorocul care zice? *Judecățile Domnului sunt adânc mult!*

Cum ai îndrăznit tu, un om, să cerci judecățile lui Dumnezeu, pe care nici arhanghelii, nici heruvimii nu le știu? Dar Dumnezeu n-a vrut să te piardă, că putea să te piardă pentru iscodirea asta, dar, știind ostenele tale, m-a trimis pe mine, părinte, să-ți arăt că judecățile lui Dumnezeu nu sunt ca ale oamenilor.

Vezi câte ai judecat tu de mine? Câte am făcut, și s-au părut că sunt rele; că sunt ucigaș, că am furat vasul, că am dat foc casei, și câte am făcut. Dar ele au fost toate bune foarte și toate de mare folos s-au făcut. Au fost bune după judecățile lui Dumnezeu, nu după judecățile oamenilor!

Și tu ai judecat ceva, dar judecățile lui Dumnezeu n-au fost ca ale tale, că ele au fost bune foarte! Tu ai zis că rău am făcut și eu numai bine am făcut. **Deci, de acum înainte să nu mai judeci pe nimeni și orice ai vedea să zici: Doamne, Tu toate le știi! Eu nu cunosc judecățile Tale!**

Deci, părinte sfinte, să nu mai îndrăznească nimeni din oameni să cercce judecățile lui Dumnezeu, că nici îngerii nu pot știi judecățile Lui!

Dar, fiindcă ești om, Dumnezeu te-a iertat, însă m-a trimis să te înțeleptesc să nu mai îndrăznești să iscodești judecățile Lui, că judecățile lui Dumnezeu sunt adânc mult și nu le poate știi nimeni, nici îngerii din ceruri.

Așadar să ținem minte din această povestire, că tot ce ni se pare nouă în lumea asta că-i strâmb și rău, de multe ori ne înșelăm! Că nu cunoaștem judecățile lui Dumnezeu cele ascunse și necuprinse.

Nu cerca cele necercate și nu voi să ajungi cele neajunse! Amin.

DESPRE ASCULTAREA DE PĂRINȚI ȘI MINUNEA SFINTEI LITURGHII

Era un om care a fost foarte credincios; îl chema Iulian. Și i-a murit soția omului și a sărăcit tare la bătrânețe și avea un singur fecior, cu numele Teofil. Aproape de bătrânul Iulian era un boier care avea două curți și două moșii mari. Boierul avea iazuri cu pești, avea livezi, vii, herghelii de cai, vaci, porci, cârduri de păsări, mă rog, două curți mari avea el. Și boierul avea zeci de robi, cum era înainte, dar pusese ochii pe Teofil, feciorul bătrânului, că era și priceput și înțelept și cuminte și crescut cu frica de Dumnezeu. Și de multe ori boierul îi spunea moșului Iulian:

– Moșule, nu vrei să-mi vinzi rob băiatul matale, că ai să trăiești și dumneata ca boierii? Îți fac casă și-ți dau bani și cutare.

Omul era sărac și numai pe acest băiat îl avea. Și-i spune odată, într-o seară, băiatului:

– Dragul tatii, măi Teofil, vezi cât de săraci am rămas! Boierul ăsta îmi spune de multe ori să te vând rob la el – că atunci se cumpărau robi, pe care voiau –, dacă te vând pe tine rob, are să-mi dea tot ce-am nevoie. Pe lângă tine am să trăiesc și eu foarte bine. Că vrea să te aibă rob de încredere în casă, în curte; nu așa pe la vite. Vrea să te aibă ca pe băiatul lui – că boierul nu avea copii.

Dar băiatul a primit ascultarea de părinți cu dragoste și a zis:

– Tată, pentru dragostea matale, ce nu fac eu? Numai mata mai ești în lume, că mama a murit. Vinde-mă rob! Să mă vinzi rob, că eu cu toată dragostea vreau să fiu rob, ca să văd că trăiești bine la bătrânețe, că Dumnezeu mi-o purta de grijă.

Atunci tatăl său, când a văzut ascultarea băiatului, i-a zis:

– Măi, dragul tatei, am să-ți spun și eu un sfat. Eu te vând rob, el a zis că-mi dă bani mulți și avere, dar tu să păzești un lucru: **Cât vei trăi tu, în timpul Sfintei Liturghii, Duminica, să nu călătorești, și să mergi regulat la biserică!** i-a zis bătrânul băiatului Teofil.

– Dar de ce, tată?

– Uite ce! Și eu am învățat de la alți bătrâni, că în timpul Liturghiei nu se călătorește. Dacă mă ascuți, de mari primejdii ai să scapi tu și mare cinste ai să câștigi în lumea asta și-n cealaltă.

– Bine, tată!

S-a dus moșneagul și a grăit cu boierul:

– Uite, m-am sfătuit cu băiatul, că dacă n-ar fi vrut el nu aș fi putut să-l vând, și vrea să se vândă rob, ca să mă ajute la bătrânețe.

Boierul avea robi mulți, dar nu avea copii deloc. Și-i spune soției:

– Știi ce? Băiatul acela cuminte, evlavios, ascultător, care vine pe la noi – că el se ducea de mai lucra pe la boier –, l-am cumpărat rob.

Bucuria ei!

– Da! Acela-i bun! Acela-i toată nădejdea, că tatăl lui este credincios. Tot timpul merge la biserică.

S-a dus bietul Teofil rob la boier! Iar boierul l-a umplut de avere pe tatăl lui. I-a dat vite, i-a dat haine, i-a dat bani. Îl avea, mă rog, nu ca pe-un rob, ci ca pe băiatul lui, ca pe unul de mare garanție. Că știa că-i băiat gospodar și numai pentru sărăcie l-a vândut tatăl său.

Și a stat rob Teofil la acest boier mai mulți ani. Și odată, boierul trebuia să plece de la curtea asta cu trăsura la cealaltă, și a uitat geanta cu actele acasă. Și pe Teofil îl avea ca pe băiatul lui; îl lua în trăsură, că băiatul era deștept, știa să scrie, știa să socotească, și îi spune:

– Măi, Teofile, du-te repede acasă, că am uitat geanta cu actele – cu ce avea el acolo, bani, ce-o fi având!

– Da, cucoane, mă duc!

S-a dat jos din trăsură și a fugit înapoi spre casă. Când s-a dus el să ia geanta boierului de acasă, cucoana lui, fiind desfrânată, trăia cu un rob de-al ei. Teofil, când a venit, a intrat, a luat geanta de pe masă și a plecat. Dar el n-a observat ce făcea soția stăpânului, ci credea că doarme singură.

Ce-a zis femeia:

– Vezi că boierul m-a prins cu tine în păcat! De aceea a trimis pe Teofil înapoi, ca să fie sigur. Mi se pare că a observat el că noi trăim amândoi!

– Ce-i de făcut acum? a zis sluga vinovată.

– Știi ce-i spun? a zis ea. Dacă nu-i taie capul lui Teofil, nu mai trăiesc cu dânsul! Am să-i spun soțului că, atunci când l-a trimis înapoi după geantă, a abuzat de mine; și dacă nu mă luptam cu el, mă batjocorea.

Așa a și făcut.

Dar să vezi ce înseamnă ascultarea de părinți și ținerea cu sfințenie, ca în timpul Sfintei Liturghii să nu fie pe drum, cum l-a învățat tatăl său.

Atunci cucoana îi trimitea soțului ei o scrisoare prin robul cel vinovat care trăia cu dânsa. În scrisoare scria:

„Așa mă jur pe Dumnezeu. Uite, Teofil, robul tău, în care tu ai atâta încredere, când l-ai trimis înapoi după geantă, a tăbărât pe mine să mă batjocorească. Și dacă nu mă luptam cu el, mă batjocorea. Dacă nu-i tai capul și să-l trimiți la mine, eu îmi iau averea și te las singur!”

Boierul, când a auzit, s-a minunat: „Cum, măi, Teofil!” – că avea mare încredere într-însul. N-a cunoscut ce viclenie a făcut cucoana lui, ca să-i taie capul lui Teofil. Și-i scrie un plic înapoi soției, prin alt rob. „Eu am doi călăi, care au tăiat mai mulți robi ce făceau spargerii. Măine dimineață îi aduc la curte cu sabia trasă. Trimite-l pe Teofil! Fă-ți treabă că-l trimiți cu ceva, că eu am dat ordin călăilor, când vine dimineața, jos capul. Să mi-l aducă mie și eu ți-l trimit.

S-a pus la cale tăierea capului lui Teofil cel nevinovat. Teofil nu știa nimic, săracul. Nici nu era vinovat, nici nu știa că este pus capul lui pentru tăiere.

Ce face cucoana? Dimineața îi dă un plic pecetluit, cu alte cuvinte și-i zice:

– Teofile, te duci până la curte la boier!

– Da, cucoană, mă duc! El nu știa nimic. Era ascultător. Nu știa că acolo îl așteaptă sabia. Era gata să-i împacheteze capul, să-l trimită boierului la soție.

Când l-a trimis era Duminică. Și, mergând cu plicul, de la curtea asta până la cealaltă, a auzit clopotul la o biserică, că începe Sfânta Liturghie. El ținea minte ce i-a zis bietul tată, bătrânul Iulian, care murise: „Duminica să nu călătorească în timpul Sfintei Liturghii, a spus că de mare cinste o să mă învrednicesc și o să mă scoată Dumnezeu din mari primejdii”.

Și ce-a zis: „Nu. Întâi stau la Sfânta Liturghie și după Liturghie m-oi duce, chiar de m-ar pedepsi boierul. Tata așa a zis când m-a vândut rob aici, ca în timpul Liturghiei, Duminica, să nu călătorești!”

A intrat bietul Teofil în biserică, căci de-abia începuse slujba, și a ascultat toată dumnezeiasca Liturghie; a ascultat predica și asta până ce-a luat anafură. Ce-a făcut cucoana când a văzut că nu mai vine capul lui Teofil? „Uite, l-am trimis de dimineață, și acum este ora 12!” Căci stătuse la Liturghie. Și ce zice robul cel vinovat?

– Cucoană, mă duc eu să-i aduc capul! Poate l-a tăiat boierul și n-are cine-l aduce.

– Du-te!

Și-l trimite pe cel vinovat să-i aducă capul lui Teofil. Dar el era în biserică și nu știa nimic. Când ajunge asta cu scrisoarea acolo – gealații așteptau să vină și se întrebau de ce nu mai vine, căci primiseră ordin de la boier: „Care vine întâi dimineața aici, jos capul! Spălați-l de sânge, îl împachetați și-l trimiteti sus la mine”. Dar vine asta vinovat. Ei, când l-au văzut cu scrisoarea, l-au întrebat:

– De ce ai venit?

– Am treabă la boier.

L-au luat deoparte, i-au tăiat capul – celui vinovat –, l-au spălat de sânge, l-au împachetat și l-au trimis sus la boier. Boierul se gândea acum prin cine să trimită capul. Credea că-i al lui Teofil. Iată vine și Teofil de la biserică.

– Cucoane, ți-am adus de la cucoană o scrisoare!

– Dar cum vii tu acum?

– Cucoane, să mă iertați, am pornit dimineață, dar am stat la Sfânta Liturghie, că așa a zis tata când m-a vândut rob aici la dumneata: „Duminica în timpul Sfintei Liturghii să nu pleci nicăieri și să stai la Liturghie, orice ar fi”. Și am stat la Sfânta Liturghie. Să mă iertați că am ajuns mai târziu!

Pe boier l-au cuprins lacrimile. S-a gândit că nu-i vinovat.

– Ia pachetul ăsta – el nu știa ce are într-însul –, și du-l la cucoană!

Și-i scrie și o scrisoare. „Ia seama că judecățile lui Dumnezeu sunt aici! L-ai trimis pe Teofil și el a stat la Liturghie. Apoi ai trimis pe altul! Și i s-a tăiat capul aceluia, căci Teofil a stat la biserică. Eu nu cred că omul acesta-i vinovat”. Dar nici boierul nu știa că cel trimis este sluga care trăia cu dânsa.

Și când a ajuns Teofil la cucoană, ea îl întreabă:

– Dar cum de vii tu acum?

– Cucoană, să mă iertați!

– Ce aduci acolo?

– Mi-a dat boierul un pachet. A spus să vi-l dau dumneavoastră.

El sincer nu știa ce are în pachet; că are capul celui vinovat. Dar ea a rămas uimită.

– Dar când ai ajuns acolo?

– Să mă iertați, cucoană, mata m-ai trimis dimineață, dar eu am stat la dumnezeiasca Liturghie într-un sat. Și am întârziat și am ajuns cam târziu. Dați-mi canon, pedepsiți-mă, dar mie așa mi-a zis tata, când m-a vândut rob la dumneavoastră, ca în timpul Sfintei Liturghii să nu călătoresc niciodată.

Și atunci, cât era ea de rea, a văzut judecățile lui Dumnezeu. Dar nici ea nu știa a cărui cap s-a tăiat. Se duce ea într-o cameră repede să vadă ce-i în pachet, și vede capul robului care a trăit cu dânsa. Atunci a zis: „Aici sunt judecățile lui Dumnezeu”. A început a plânge și a chemat pe boier.

– Vino repede la curte, aici la noi!

Vine boierul și-l întreabă.

– Ce-ai făcut, boierule?

– Nici eu nu știu.

– Uite ce s-a întâmplat! zice cucoana.

– Nu știu al cui cap a fost ăsta! L-am împachetat... Al cui cap este?

Atunci ea a spus adevărul.

– Domnul meu, am să-ți spun adevărul! Eu, ticăloasa și necurata, sunt vinovată aici. Dumnezeu l-a scos pe Teofil pentru nevinovăția lui. El niciodată, de când este la noi, n-a făcut o glumă cu mine, nici n-a zâmbit măcar. Totdeauna a fost cinstit și harnic și curat cum știi. Eu, păcătoasă, am trăit cu robul ăsta, căruia i-ai tăiat capul, trei ani de zile. Și dacă vrei, iartă-mă, că-ți dau toată averea și mă duc la o mănăstire să mă fac călugăriță, că mă tem să nu mă ajungă urgia lui Dumnezeu, că am vrut să-i tai capul unui om sfânt. Dacă vrei să mai stau cu tine și mă ierți, bine, iar dacă nu, eu plec; îți dau toată averea și mă duc la mănăstire.

Boierul a zis:

– Vezi ce-a făcut Dumnezeu cu Teofil? Măi femeie, nu te duce la mănăstire! Ai greșit și tu, dar să ne temem de Dumnezeu! Pentru că vezi cum scoate Dumnezeu un tânăr nevinovat? Ai văzut ce înseamnă copil crescut în frica lui Dumnezeu? Mai bine decât să te duci tu la mănăstire, hai să înfiem pe Teofil, fiu al nostru! Vezi cât este de cinstit?

– Hai, și eu vreau! Îl trecem pe numele nostru, să-i trecem averea toată lui, că numai ăsta ne pomenește pe noi și ne face pomenire. Vezi câtă frică de Dumnezeu are? Că eu am trimis să-i taie capul și el a adus capul celui vinovat înapoi.

Și l-a chemat boierul pe Teofil și i-a zis:

– Teofile, uite, vrei să te trecem pe numele nostru și să te înfiem?

– Cucoane, cum credeți! Eu sunt rob deocamdată. Faceți ce vreți cu mine. Dacă vreți să mă înfiați, să mă lăsați să cred în Hristos, să-mi fac rugăciunile și să mă duc la biserică!

– Pentru aceea vrem să te înfiem! Căci crezi în Hristos și te temi de Dumnezeu!

Nu i-au spus taina ce s-a întâmplat. A aflat-o el mai târziu, dar atunci n-a știut-o. Și l-au înfiat

și i-au dat cu acte amândouă curțile după moartea lor și toată averea și moșiile și tot ce-a avut boierul.

Și așa pe bietul Teofil, care a ascultat de părinții lui și n-a călătorit Duminica în timpul Sfintei Liturghii, l-a păzit Dumnezeu de tăierea capului și a căpătat și cinste de la boier și a rămas proprietar peste toate averile lor, iar dincolo s-a dus în împărăția cerurilor.

Așa știe Dumnezeu să cinstească pe cei ce se tem de El și ascultă de părinți. Amin.

CUVÂNTUL PĂRINTELUI CLEOPA DIN SEARA ZILEI DE 1 MARTIE 1998, LA DUMINICA LĂSATULUI SECULUI

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Prea Cuvioase Părinte Stareț, Prea Cuvioși Părinți și frați.

Așa cum vă văd aici, dragul mamei, așa pe toți să vă văd în Rai, la bucuriile fără margini ale Raiului, căci toți sunteți în slujba Mântuitorului și a Maicii Domnului, și fiecare, săracul, face ascultare în direcția lui, unde este pus.

Tare îmi este drag când vă văd! Dar pe mulți nu vă cunosc. EU vin rar pe aici. Am atâta lume pe capul meu acolo și sunt bolnav. Da mai cunosc din ei, care vin la mănăstire, care sunt mai vechi..., dar doresc ca toți, toți – nici unul, Doamne ferește, la munci –, toți să mergeți la bucuria cea veșnică.

Dragii mei părinți și frați, să știți că Biserica este mama noastră spirituală. Ea ne-a născut pe noi la Botez prin apă și prin duh. Ați auzit ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Ați luat darul punerii de fii în baia nașterii de-a doua și a înnoirii Duhului Sfânt*. De atunci suntem, toți, fii după dar ai lui Dumnezeu, de când ne-am botezat în numele Preasfintei Treimi.

Și de aceea vă rog din toată inima să iubiți Biserica, mamă! Să vă fie dragă Biserica și, cât puteți, ziua și noaptea, să mergeți la biserică.

Care sunt mai bătrâni și nu pot săracii, să stea mai puțin, care sunt mai tineri pot să stea mai mult, pentru pravila Bisericii îmbogățește memoria fiecăruia și darul Preasfântului Duh vine asupra celui care ascultă cu evlavie sfințele slujbe ale Bisericii.

Dragii mei, eu, păcătosul și nevrednicul, sunt bătrân – 86 de ani, șase operații, mâna dreaptă mi-e ruptă, a stat în ghips 32 de zile –, mâine poimâine îmi veți cânta „Veșnica pomenire!” Ce să mai aștept? Psalmul 89 spune clar: *Anii lor sunt șaptezeci, iar dacă vor fi în putere, optzeci*. Iar la stihul unsprezece spune așa: *Dacă a trecut de optzeci, osteneală și durere!* Eu am intrat în anii durerii. Am îmbătrânit! Optzeci și șase împlinesc acum, pe zece aprilie.

Dragii mei părinți, vă rog din toată inima, care aveți dragoste și puteți, să nu uitați să mă pomeniți la rugăciune!

Eu am dragoste când vă văd pe toți în slujba Mântuitorului și a Maicii Domnului. Așa să vă văd la Rai, dragul mamei, pe toți! Toți sunteți în slujba Mântuitorului și a Maicii Domnului.

Mănăstirea noastră este o mănăstire cu rânduială canonică: nu se mănâncă carne, spovedania este la vreme, în fiecare sâmbătă, slujbele merg după rânduiala Sfântului Sava...

Când am venit eu aici am găsit paisprezece părinți, încălțați cu opinci, cu bărbile până la genunchi, cu metanii de lemn în mână... M-a adus părintele Vasile, fratele meu. Când am venit aici aveam cincisprezece ani jumătate, nu știam...

Și când am văzut la masă călugării, toți, și starețul, bătrânul, citea cuvânt de folos în capul mesei, de la Sfântul Teodor Studitul. Dar eu am întrebat pe fratele: „Aici este praznic?” Că eu am stat la Cozancea, și acolo era viață de sine; fiecare cu masa lui, cu casa lui. „Măi frate, nu este praznic! Aici este viață de obște. Așa stau la masă călugării, cu toții totdeauna!” Bătrânul le citea cuvânt... El slujea Liturghia, trăind numai cu Sfânta Împărtașanie. Aproape douăzeci de ani. Numai sâmbăta și Duminica gusta așa, oleacă, de prin castroane. Știu, pentru că eu eram bucătar. Dumnezeu să-l odihnească, săracul! Tare o mai fost cu credință! M-a călugărit în anul 1936, în postul Sfintei Marii, îmi aduc aminte.

Of! Era un părinte Nicolae Grădinaru, cu barba mare, poate l-ați apucat unii. El a zis, când

m-a dus în fața Sfântului Altar: „Prea Cuvioase părinte, să-i punem numele Cleopa, că nu avem nici un Cleopa aici!” Și Bătrânul a pus mâna pe foarfece și Cleopa mi-a zis. Așa a fost scris.

Dumnezeu să-i odihneasă! Am pomelnicul acasă, al tuturor celor ce au murit aici; am și episcopi și patriarhi, câți sunt. Cât mai am o scânteie de viață îi pomenesc în fiecare zi.

Dar vă rog, dragul mamei, pe toți, să nu mă uitați în sfintele voastre rugăciuni! Și așa cum vă văd aici să vă văd în Rai, bucuria cea veșnică, fără margini!

Mila Preasfintei Treimi și Acoperământul rugăciunilor Preasfintei Maici lui Dumnezeu și ale tuturor Sfinților, să fie cu voi cu toți, dragii mei, și pe toți să vă ducă la Rai. Amin.

CÂTEVA SFATURI DUHOVNICEȘTI

– **Părinte, eu, dacă m-am despărțit de primul meu soț, pot să-l mai pomenesc, pentru că niciodată nu l-am pominit?**

– De ce nu l-ai pominit, că acela este adevăratul tău soț? Dacă el n-ar fi însurat, ar trebui să te întorci la el. Mai ales dacă ai copii cu el.

– **Ce să facă soția care și-a lăsat bărbatul?**

– Femeia care a lăsat soțul, n-are voie să se mai mărite în veacul veacului.

– **Dacă soțul este rău și necredincios?**

– Ce spune Sfântul Apostol Pavel? *De unde știi tu, femeie, că nu-ți vei mânui bărbatul? Nu știi tu că se sfințește bărbatul necredincios prin femeia credincioasă, și invers.*

A venit într-o zi la mine o femeie. Soțul ei era maistru de parchet. Atât de rău era, încât, când venea acasă beat, amenința și soția și copiii, că avea patru copilași. Sărea femeia peste gard, dormea la vecini cu copiii.

Și a venit la mine:

– Părinte, nu mai pot. Înjură, blestemă, se duce pe la muieri, ne amenință că ne omoară. Ce să mă fac, că am patru copii mici cu dânsul?

– Dar ai să faci ce ți-o spune eu?

– Fac, până ce-oi muri!

Copilașul cel mai mare avea nouă ani.

– Du-te acasă și să postești 40 de vineri!

– Eu țin și miercurile și lunile.

– Cu atât mai bine. Și să citești Acatistul Acoperământul Maicii Domnului și al Sfântului Nicolae. Să vezi ce-ar să facă! Citește unul dimineața și unul seara și pomenește-l pe el. Și dacă nu se întoarce de bună voie, Dumnezeu îi pune frâu. Nu spune la Psaltire: *Cu zăbală și cu frâu, Doamne, fălcile lor vei strânge, a celor ce nu vor să se apropie către Tine?*

Adică Dumnezeu are două voi. Una se cheamă înainte mergătoare, spune Sfântul Nicodim, și una se cheamă următoare. După cea dinainte voiește Dumnezeu binele tuturor zidirilor Sale. Iar a doua se numește îngăduință. Îngăduie necazuri mari. Pune mâna pe bici, mai bine-zis: „Nu vrei de bună voie să vii la Mine? Eu am alte metode să-ți pun frâu”. Îi dă necazuri mari și așa îl întoarce la pocăință.

Ce-a pățit? Fiind maistru de parchet, cu bețiile lui, n-a plătit la niște oameni acolo la lucru, și l-au prins doi și l-au bătut până i-au sfărâmat oasele. Și l-au lăsat aproape mort acolo.

L-au adus acasă fărmat tot. Femeia săracă, când l-a văzut, s-a și gândit: „Ia acum l-a pedepsit Dumnezeu, după păcatele lui”. Nu i-a părut bine.

S-a apucat să-l îngrijească; a venit cu doctori, băi, pansamente, ce-a știut și ce s-a putut și omul ăsta s-a făcut sănătos, numai a rămas șchiop de un picior. Dar atât de credincios a devenit, că nu mai pune pe limbă nici o picătură de rachiou, nici de vin, nu mai înjură, merge la biserică. Își făcuse o proteză, că un picior îl durea; și așa schiop nu lipsea de la biserică. „Hai, măi băieți la biserică, dragul tatei! Hai femeie!”

Și l-a adus femeia la „prochimeu”. Ce zice? Dumnezeu are mijloace.

Așa trebuie să faci! Nu, când a dat de un necaz, să fugi. Roagă-te pentru el! Auzi ce spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „În măsura în care tu te rogi pentru cel ce-ți face ție rău, în măsura aceea îi dai sabia în mâna lui Dumnezeu de se răzbună pe el”.

Și apoi știe Dumnezeu a-i pune zăbală și frâu.

Prea Cuvioase părinte, eu am fost căsătorită cu un văr de-al doilea, ce să fac?

Dacă ați fost veri, vă desparte Biserica pe voi. Tu n-ai avut păcat că v-ați despărțit. Căsătoria este insolubilă. Ceea ce-a unit Dumnezeu, omul nu poate despărți.

Dar are cinci excepții canonice:

Primul este **decesul**; când unul din soți a murit.

Al doilea: **adulterul**; dacă unul cade în păcate, celălalt poate să-l lase, dar numai după ce se sfătuiește cu duhovnicul.

Al treilea: **incestul**; cum a fost la tine, amestecare de sânge.

Al patrulea: **apostazia unui soț**. Dacă unul a căzut din dreapta credință și s-a făcut adventist, baptist, iehovist, sau orice altă sectă, celălalt îl poate lăsa.

Și al cincilea: **intrarea unui soț în monahism**; dacă nu are obligații familiale, sau cu aprobarea celuilalt.

Iată cum este. Sfântul Efreem Sirul zice: „Cine vrea să plece la mănăstire, dacă nu-i căsătorit, îi legat numai de mâini; are de luptat cu voia sa. Iar dacă-i căsătorit, este legat și de mâini și de picioare”.

Ați spus să ne rugăm pentru vrăjmași. Cum?

Doamne, miluiește-i! Iartă păcatele la toți cei ce ne urăsc pe noi! La toți cei ce ne ocărăsc pe noi. Iar dacă soțul este rău, zi așa: „Doamne, miluiește pe soțul meu, și-l izbăvește de ispitele diavolului; să nu mă mai urască, să nu mă mai înjure, să nu mă bea, cutare”; așa să te rogi pentru el.

Dar la orice dușman care te urăște și te ocărăște, tu să auzi cuvântul Evangheliei: *Iubiți pe vrăjmașii voștri; faceți bine celor ce vă urăsc; binecuvântați pe cei ce vă blestemă și vă rugați pentru cei care vă necăjesc.*

Dar când te rogi, să nu zici că acela-i vinovat, că nu-ți ajută Dumnezeu. Știi ce să zici? „Miluiește-mă, Doamne, pe mine păcătoasa, că pentru păcatele mele s-a făcut soțul rău. Eu sunt rea!”

Atunci te aude Dumnezeu. Să nu dai vina pe celălalt. Să te găsești tu vinovat și mă rog pentru frați, Dumnezeu mă aude. Că zice așa: „În măsura în care te rogi tu pentru cel care-ți face necaz, dai sabia în mâna lui Dumnezeu ca să se răzbune pe el”. N-ai voie tu să te răzbuni. Nu!

*

Ce trebuie să fac când slujesc Sfânta Liturghie și primesc pe Hristos? a întrebat un preot.

Când vrei să slujești și să te împărtășești cu Trupul și Sângele lui Hristos, trei lucruri ești dator să faci: să fii împăcat cu toți, să te spovedești și să-ți faci canonul de rugăciune. Cu aceste trei întotdeauna apropie-te, iar fără acestea niciodată să nu îndrăznești a te apropia de cele sfinte, ca să nu te arzi în focul cel dumnezeiesc.

Ce să fac ca să mă mântuiesc? a întrebat un călugăr.

Păzește aceste trei și te vei mântui cu darul lui Hristos: Să nu-ți rămână canonul și rugăciunea nefăcute în fiecare zi; scoală-te la miezul nopții și te roagă lui Dumnezeu, luând parte la slujba Utreniei; înfrânează-te până la moarte de mâncarea de carne și de vorbirea de rău.

Dați-mi un cuvânt de folos!

Ascultă, părinte. Mama tuturor faptelor bune este sfânta rugăciune. Dacă în vremea cea rânduită pentru rugăciune te ocupi cu altceva afară de rugăciune esti batjocorit de diavoli, că toți sfinții au fost sub rugăciune. Prima grijă să-ți fie rugăciunea și apoi cititul, scrisul și lucrul mâinilor. Să nu te fure ocupațiile în locul rugăciunii.

Numai când ești sub ascultare ai motiv binecuvântat să lipsești de la rugăciuni, căci ascultarea

este mai mare decât rugăciunea. Nimic nu lipește pe om mai mult de Dumnezeu ca sfânta rugăciune! Să nu ne lenevim nici o clipă a vorbi cu Dumnezeu, căci diavolul dă mare război împotriva celor ce se roagă.

Care este cea mai mare faptă bună pentru cel ce se pocăiește?

Spun dumnezeieștii Părinți că nici o faptă bună nu este mai scumpă sub soare ca recunoașterea păcatelor tale; și nici o primejdie nu este mai mare pentru suflet ca nerecunoașterea neputințelor.

Spuneți-mi un cuvânt despre Împărăția lui Dumnezeu!

Ascultă, frate. Împărăția lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci stă în putere, adică în lucrarea faptelor bune!

Părinte, vin credincioși la mine la spovedit, să-i primesc? a întrebat un preot.

Să-i primim cu toată dragostea, părinte. Cât s-au chinuit îngerii lor să-i aducă până aici și noi să-i lăsăm nemărturișiți?

Dacă m-am certat cu cineva și de câte ori îi cer iertare, nu vrea să mă ierte, ce să fac să mă împac cu dânsul?

Nu-i mai zice nimic, nici nu-l vorbi de rău către cineva, ci roagă-te lui Dumnezeu pentru dânsul și iartă-l din inimă. De la o vreme se stinge mânia, asemenea unui foc peste care nu mai pui lemne.

Este păcat să fumezi?

N-am găsit scris în Sfânta Evanghelie „să nu fumezi”; dar am găsit scris să nu judeci! Fumatul însă este păcat.

De ce nu mă pot ruga cu aceeași râvnă ca în ziua când am venit la mănăstire?

Din cauza uitării, căci uităm de ceasul morții și al judecății lui Dumnezeu. Sfinții Părinți ne învață, zicând: „Precum apa stinge focul, așa uitarea șterge rugăciunea!” Să ne întoarcem la râvna cea dintâi și ne vom mântui.

Unui părinte, care se mânia adeseori pe ucenicul său, i-a zis odată bătrânul: „Părinte, nimic nu este mai greu decât să crești duhovnicește pe cineva. Dar să nu uităm ce spune Sfântul Efrem Sirul: «Chipul îndreptării și al câștigării sufletelor este numai al blândeții»”.

Un frate care pătimea o grea încercare, l-a întrebat pe Părintele Cleopa: Ce să fac în suferința aceasta?

Rabdă, frate, până la capăt și mulțumește lui Dumnezeu că certarea aceasta este semn al milei lui Dumnezeu, iar nu al mâniei Lui.

Poate un creștin bun să salveze o familie, un sat, o comunitate, prin sfințenia vieții lui?

Cum să nu poată, părinte! Cu cât sunt mai mulți creștini aleși în lume, într-o țară, într-o localitate, cu atât țara sau localitatea aceea este curățită de primejdii, de războaie, de cutremure, de foamete și de tot răul. Iar cu cât se vor împuțina mai mult aleșii lui Dumnezeu dintr-o țară sau localitate, cu atât mai greu este lovită de certarea Domnului. Odată a fost întrebat un sfânt: „Poate un om să mântuiască o cetate?” „Poate!” a răspuns el. Exemplul a fost proorocul și împăratul David. Că auzi ce zice Dumnezeu: *Pentru David, robul Meu, nu voi pierde cetatea Ierusalimului.*

Oamenii dinainte de Hristos, ca și cei ce n-au crezut în El până astăzi, au fost și cei călăuziți de pronia lui Dumnezeu, sau nu?

Toți oamenii, dinainte sau de după Hristos, credincioși sau necredincioși, ca și strămoșii noștri de odinioară, toți au fost și au trăit sub pronia lui Dumnezeu. Căci pronia a fost în veci, nu numai de la întruparea Domnului nostru Iisus Hristos. Niciodată nu a fost lipsită lumea și întreaga creație de mila și pronia lui Dumnezeu.

Cum se cuvine să mă comport duhovnicește între oameni?

Să fii la arătare cu pogorământ și cu dragoste, iar în ascuns să ai lucrare duhovnicească. Aceasta este taina vieții noastre! Sau, cum spune în Pateric: „Folosul fratelui este roada ta”. Ajutând, miluind, mângâind și iubind pe aproapele, te mântuiești pe tine. Rugăciunea mea este să te hrănesc pe tine, să te adăp pe tine, să te odihnesc și să te folosesc pe tine. Că mai înaltă este dragostea într-un rânduală sa decât rugăciunea. Că rugăciunea este numai una din faptele bune, iar dragostea este

legătura desăvârșirii. Dragostea pe toate faptele bune le cuprinde.

Fiind la arhondaric, spuneți-mi cum trebuie să primim pe oaspeți în mănăstiri?

Oaspeții vin la noi în numele lui Hristos. De aceea îi primim cu dragoste în mănăstiri, îi odihnim, îi ospătam și dezlegăm la vin, pentru că odată cu fratele tău vine și Hristos la tine. Astfel, prin ei avem pe Hristos între noi. Aici stă toată cheia ospitalității noastre creștine și mănăstirești.

Ospitalitatea și iubirea de aproapele tău au totuși o măsură?

Mântuitorul spune să iubești pe aproapele *ca pe tine însuși*, adică cu măsură, cât te iubești pe tine. Iar unii Sfinți Părinți spun: „Nici dragostea către aproapele să nu o reverși către toți în măsură, ci limitat. Întâi să faci milă și să ajuți pe cei din casa ta, apoi pe cei de un neam cu tine și pe urmă pe cei de alt neam”. Așa este și cu ospitalitatea în mănăstiri, limitată după caz și împrejurări.

Pentru că a ne arunca în vâltoarea lumii, de multe ori ne aduce pagubă în loc de folos.

După experiența pe care o aveți, unde se găsește astăzi credința mai curată, între credincioșii simpli sau între cei învățați?

Să ascultăm pe Sfântul Ioan Gură de Aur care spune: „Dacă vrei să găsești credință curată în poporul de jos o găsești...”. Sinceritatea, smerenia și căința lor pentru păcate, asemenea păcătoasei din Evanghelie, o primește Dumnezeu ca pe o jertfă. Credință mai curată, mai sinceră și mai devotată ca la credincioșii noștri de la țară nu vei găsi în altă parte. Că, deși greșesc, ei știu mai mult ca alții să se smerească și să-și mărturisească păcatele.

Să ascultăm pe Sfântul Efrem Sirul, care, în cuvântul pentru vameș și fariseu, spune printre altele: „Înjugă la două care dreptatea cu mândria și păcatul cu smerenia și vezi: care ajunge mai repede la Dumnezeu?” Fariseul a înjugat dreptatea cu mândria, dar n-a ajuns la Dumnezeu. Iar vameșul a înjugat păcatul cu smerenia și a luat-o înaintea fariseului. Pentru că Dumnezeu *celor mândri le stă împotriva, iar celor smeriți le dă dar*. Este un fariseu lăuntric în inimile noastre, care nu ne lasă să ne smerim. Pe acela de-l vom scoate afară din noi, repede ajungem la Dumnezeu. Apoi să nu uităm că Dumnezeu este un Dumnezeu al inimilor!

El știe inima fiecăruia. De aceea, este un mare păcat a judeca pe cineva. La fel și Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Dumnezeu nu se slăvește în cei mulți, ci în cei puțini; nu în cei tari, ci în cei slabi, dar sinceri și credincioși”. Altfel s-ar crede că El este neputincios. Că pe cei ce conduc și sunt puternici, obicei are satana să-i biruiască cu mândria, cu ura, cu iubirea de argint, cu trufia și necredința.

Care este cea mai înaltă cugetare a creștinului?

Unii dumnezeiești Părinți spun că cea mai înaltă cugetare este a-ți cunoaște neputința ta. Că zice Hristos: *Când veți face toate câte am poruncit vouă, să ziceți că slugi netrebnice suntem, că ce eram datori să facem, aceea am făcut*. Dar face cineva toate câte ne-a poruncit Hristos? Numai prin smerenie le poate face.

După Sfântul Isaac Sirul, smerenia este de două feluri: smerenie din păcat, care abia este cunoștința de sine, și smerenie din dreptate.

Prima este doar mărturisirea păcatelor personale. Dar să nu creadă cineva că aceasta este smerenie, că își cunoaște păcatele sale. Ci numai aceea este adevărata smerenie, când cineva are toate faptele bune și ajunge de face și minuni, dar el se socotește praf și cenușă.

Dar la măsura adevăratei smerenii ajung numai sfinții. Mi-amintesc de o istorioară. Odată o fecioară a învățat pe de rost toată Scriptura. Apoi s-a dus la un sihastru sfânt și i-a spus. Iar bătrânul a întrebat-o: „Făcutu-ți-s-a ocară ca lauda și necinstea ca cinstea?” „Nu!” a răspuns ea. „Atunci nimic n-ai făcut”, a răspuns bătrânul. „Du-te acasă și citește din nou Sfânta Scriptură!” (Pateric, 1930).

Care este cea mai veche, viața de obște sau viața de pustie?

Hristos a întemeiat mai întâi viața de pustie, prin cele 40 de zile de post pe muntele Carantania, unde a fost ispitit de diavolul și l-a biruit. Apoi, alegând pe cei 12 Apostoli, a întemeiat viața de obște.

Prea Cuvioase părinte, mă biruie patima mâniei și smintesc pe frați. Ce să fac să am blândețe?

Sfântul Efrem Sirul spune: „Cu cel necredincios, când vrea să vină la credință, cu mare

blândețe să vorbești cu el, că chipul întoarcerii și al dobândirii sufletelor este numai al blândeții”. Iar Sfântul Grigorie Teologul spune: „Blândețea călătorește între mânie și nesimțire”.

Deci, ca să dobândim darul blândeții, să ne rugăm cu stăruință lui Dumnezeu, să citim învățăturile Sfinților Părinți și să ținem permanent calea de mijloc. Tot Sfântul Grigorie Teologul zice, în cuvintele cele iambicești:

„Mintea se înșală și adevărul se fură / De prea multă dragoste și prea multă ură”.

Duhovnicul, mai ales, trebuie să țină măsura blândeții și adevărului între dragoste și mânie, adică între iertare și canon. El trebuie să măsoare la spovedanie dragostea cu dreptatea, iar ura cu răbdare și blândețe.

Cum poate omul să aibă mai multă liniște duhovnicească în viața aceasta trecătoare?

Prin fuga de griji multe. Acest lucru ni-l arată nouă dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, care zice: „Omul cel cu multă grijă nu se poate face blând și liniștit”. Și iarăși zice: „Fără înstrăinarea de griji multe, nu căuta lumină în sufletul tău”. Și iarăși: „Mintea tulburată (de griji) nu va scăpa de uitare și înțelepciunea nu-i deschide ușa acesteia”. Să fugim deci, de grijile cele mincinoase ale acestui veac, ca să dobândim pacea inimii și sfânta rugăciune, care este mama tuturor faptelor bune.

În ce constă curățirea omului și în câte părți se împarte?

Curăția omului este întreită, și anume: curăția trupului, adică păzirea lui de toate întinăciunile cele trupești; curăția sufletului, adică slobozirea lui din legătura patimilor celor ascunse care se alcătuesc în minte, și a treia, curăția minții, la care ajung numai cei desăvârșiți, întru descoperirea tainelor dumnezeiești, după Sfântul Isaac Sirul.

Prin ce anume se arată dragostea cea adevărată către aproapele?

Dragostea cea adevărată se face cunoscută nu numai prin dăruirea de milostenii, ci cu mult mai mult, prin împărtășirea cuvântului lui Dumnezeu și prin slujirea trupească a celor bolnavi.

Cum ne putem izbăvi de vorbirea de rău a altora?

De această patimă cumplită ne putem izbăvi mai ales prin sfânta rugăciune. Că auzi ce zice dumnezeiescul părinte Maxim Mărturisitorul: „Cu cât te rogi mai mult din suflet pentru a te defăima, cu atât Dumnezeu le arată adevărul celor ce se smintesc”. La fel zice și Sfântul Isaac Sirul: „Gura nedreaptă, prin rugăciune se astupă”. Să ne rugăm mai mult ca să ne izbăvim de clevetire, de osândire și de mânia lui Dumnezeu.

Care este cel mai puternic cuvânt ce poate folosi pe alții?

Cel mai puternic cuvânt care poate să folosească și să zidească pe alții este cuvântul cel din lucrare, adică exemplul vieții noastre. Acest lucru ni-l arată același sfânt părinte Isaac Sirul, care zice; „Altul este cuvântul cel din lucrare și altul cuvântul cel frumos și fără iscusința lucrării”. Iar în alt loc zice: „Știe înțelepciunea a-și împodobi cuvintele sale și a grăi adevărul, necunoscându-l pe dânsul, și a arăta pentru fapta bună, fără ca să aibă iscusința lucrării... Cuvântul cel din lucrare este cămară a nădejzii, iar înțelepciunea cea nelucrătoare este amanet al rușinii”. Adică rușinează conștiința celui ce vorbește fără să împlinească cu fapta. Apoi adaugă: „Precum este meșterul care zugrăvește apă pe pereți, fără să poată cu aceea a-și răcori setea lui, și precum este cel ce vede visuri frumoase, așa este cuvântul fără de faptă”.

Cum se cuvine a ne purta călugării față de mireni?

Întotdeauna numai cu dragoste și cu blândețe și să se roage mereu pentru ei. Iar a mânca și a ne veseli și a ne ospăta împreună cu dânșii, dacă se poate, niciodată, așa cum ne învață Sfinții Părinți, ca să nu se facă sminteală spre păcat. Iată ce zice în această privință Sfântul Isaac Sirul: „De vei fi silit să răzi, să nu ți se vadă dinții. De vei fi nevoit să vorbești cu femei, întoarce-ți fața despre vederea lor, și așa vorbește cu dânsele cu grijă și bună cuviință. Iar de monahii depărtează-te ca de foc și ca de cursa diavolului; atât de întâlnirea, cât și de împreună vorbirea cu ele; măcar de ți-ar fi surori ale tale după trup, ferește-te de ele ca de niște străine”.

Cum poate creștinul să alunge din sufletul său slava deșartă și mândria?

Slava deșartă este alungată din inima omului prin lucrarea faptelor bune în ascuns, iar mândria, prin voința de a pune toate isprăvile faptelor bune pe seama lui Dumnezeu, cum spune

Sfântul Maxim Mărturisitorul. Același sfânt părinte zice: „Nu mică luptă se cere pentru a se izbăvi cineva de slava deșartă, și se izbăvește de aceasta prin lucrarea în ascuns a virtuților și prin deasa rugăciune.

Iar semnul izbăvirii de ea este a nu mai ține minte răul făcut de cel ce te-a defăimat sau te defăimează”.

Ce este smerenia? Se poate cineva mântui fără smerenie?

Smerenia este o virtute de mare importanță pentru mântuirea noastră, fără de care nimeni nu poate vedea pe Iisus Hristos, Care S-a smerit pentru noi. Că auzi ce zice Sfânta Evanghelie: *Dumnezeu celor mândri le stă împotriva, iar celor smeriți le dă har*. A sta împotriva celor mândri înseamnă a le închide ușa împărăției cerurilor.

Prin smerenie însă creștinul se aseamănă, după a sa putere, cu Însuși Domnul, Care a zis: *Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre*.

Smerenia este de mare trebuință spre a intra întru împărăția cerurilor și fără smerenie nimeni nu se poate mântui. Pentru această mare virtute Mântuitorul ne dă pildă de copii, că iată ce zice: Cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare întru împărăția cerurilor.

După Sfântul Isaac Sirul smerenia este „haina lui Dumnezeu”, Care S-a smerit, îmbrăcându-Se în trupul nostru muritor. Iar ce este ea anume, auzim pe același mare sfânt al liniștii, zicând: „Smerenia este o putere tainică pe care o primesc sfinții desăvârșiți, după desăvârșirea întregii lor viețuiri. Această putere nu se va da decât celor desăvârșiți în virtute, prin puterea harului, atât cât încapă în hotarul firii”.

Ce este cunoștința de sine și ce folos aduce pentru mântuirea sufletului?

Cunoștința de sine este o treaptă a smeritei cugetări. Pe aceasta a avut-o vameșul care se ruga în biserică și care s-a întors *mai îndreptat la casa sa* decât fariseul. Sfântul Isaac Sirul zice despre ea: „Fericit este omul care își cunoaște neputința sa, căci cunoștința aceasta i se face lui temelie și rădăcină și începătură de toată fapta bună”.

Care dintre călugări este mai plăcut lui Dumnezeu? Cel ce se liniștește în pustie cu post și cu necurmată rugăciune, sau cel ce propovăduiește altora cuvântul Domnului spre mântuire?

Este mult mai aproape de Dumnezeu călugărul care se nevoiește în pustie cu post, cu înfrânare și lepădarea grijilor din lume, curățindu-și sufletul său de patimi, decât cel ce propovăduiește altora cuvântul Domnului fără a avea întărire duhovnicească pe măsura celor ce le învață. Acest lucru ni-l arată Sfântul Isaac Sirul, zicând: „Să nu-mi asemeni mie pe cei ce fac semne și minuni și puteri în lume cu cei ce se liniștesc cu înțelegere. Iubește nelucrarea liniștii mai mult decât săturarea celor flămânzi în lume și decât întoarcerea multor neamuri la credința în Dumnezeu”.

Deci., mai mare lucru și mai folositor este să se curățească cineva de patimile sale trupești și sufletești în linște și în supunere, decât a învăța pe alții voia lui Dumnezeu, neavând el vârstă duhovnicească potrivită spre aceasta. Despre acest lucru zice și Sfântul Grigori Teologul: „Bine este a teologhisi pentru Dumnezeu, dar mai bine decât aceasta este a te curăți pe tine de patimi pentru Dumnezeu”. Iar Sfântul Isaac Sirul zice: „Mai de folos îți este să te îngrijești să învii din patimile sufletului tău cel căzut, prin mișcarea gândurilor tale spre cele dumnezeiești, decât să învii pe cei morți”.

Apoi același părinte adaugă: „Mulți au săvârșit puteri, au înviat pe morți, s-au trudit să întoarcă pe cei rătăciți și au făcut lucruri mari... Iar după acestea ei, care au înviat pe alții, au căzut în patimi întinate și spurcate și s-au omorât pe ei înșiși și s-au făcut sminteală multora prin faptele lor văzute. Pentru că erau încă bolnavi cu sufletul și nu s-au îngrijit de sănătatea sufletelor lor, ci s-au predat pe ei înșiși în marea lumii acesteia pentru a tămădui sufletele altora, ei înșiși fiind bolnavi, și și-au pierdut sufletele lor din nădejdea în Dumnezeu”.

Care sunt cauzele cele mai puternice ale păcatelor?

Cele mai puternice pricini ale păcatelor în lume, care duc la pierzare pe mulți creștini sunt: vinul, femeile, bogăția, necredința în Dumnezeu și desăvârșita sănătate a trupului, cum spune Sfântul Isaac Sirul. Dacă îndepărtăm de la noi aceste pricini, cu ajutorul lui Dumnezeu, ne izbăvim de păcate

și, deci, de moarte.

În secolul nostru se constată o slăbire generală a credinței în Dumnezeu și a trăirii creștine. Care sunt motivele principale ale slăbirii credinței și apariției sectelor în lume?

Motivul principal al slăbirii credinței în Dumnezeu este unul: înmulțirea fărădelegilor. Credința a slăbit pe pământ mai ales din cauza următoarelor păcate: mândria, neascultarea de cuvântul Evangheliei și de păstoriei Bisericii, înstrăinarea creștinilor de Biserică, lipsa de păstori buni, beția, desfrâul etc. Acest adevăr ni-l arată Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, când zice: *Iar din pricina înmulțirii fărădelegilor, iubirea multora se va răci.*

Creștinii care s-au rupt definitiv de Sfânta Biserică, care se împotrivesc dogmelor credinței noastre ortodoxe și apostolice și care și-au format o învățătură de credință greșită se numesc sectari (eretici). Sectele în Biserică au fost încă de la începutul propovăduirii Evangheliei în lume și vor exista până la sfârșitul veacurilor. Ele sunt atât rezultatul necredinței în Dumnezeu, cât și un puternic semn apocaliptic.

Oamenii, în general, părăsesc Biserica și cad în erezii din următoarele cauze principale: din neștiință, adică din lipsa de cunoaștere a cuvântului lui Dumnezeu, a Sfintei Tradiții și a învățurii Sfinților Părinți; din înșelăciunea diavolului, care *umblă, răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită*, și care reușește să amăgească pe mulți creștini prin patimi, prin încrederea în sine, prin necredință etc.; din cauza mândriei, care a creat cele mai multe secte și erezii în istoria Bisericii creștine, reușind să sfășie trupul tainic al lui Hristos.

Apoi, din cauza înmulțirii păcatelor omenești, precum: beția, desfrâul, avortul, divorțul, neînțelegerea din familie etc. Apoi din lipsa de slujitori devotați în Biserica lui Hristos; din lipsă de explicare a credinței ortodoxe la credincioși, din cauza firii răzvrătite a unor creștini, din lipsă de rugăciune și de învățătură, din lipsă de viață duhovnicească exemplară a preoților, din lipsă de experiență, de blândețe, de stăruință și iscusință pastorală a preoților și din alte pricini. Înmulțirea sectelor și a proorocilor mincinoși, mai ales în secolul nostru, este, desigur, și un semn apocaliptic al sfârșitului lumii. Acest adevăr ni-l arată Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care, vestind despre a doua Sa venire pe pământ, a zis: *Și mulți prooroci mincinoși se vor scula și vor înșela pe mulți...*

Întrucât cunoașteți bine fenomenul sectar în țara noastră, care ar fi principalul motiv al apariției sectelor la noi?

Pe lângă cele spuse mai sus, cred că un motiv principal care a contribuit la apariția și înmulțirea sectelor în țara noastră a fost și este lipsa de preoți buni și devotați care să păstorească turma lui Hristos cu toată credința și frica lui Dumnezeu. Dacă păstoriei Bisericii s-ar sili să fie mai întâi evlavioși, tari în rugăciune, blânzi, plini de dragoste, milostivi, buni cunoscători ai învățurii lui Hristos, modele vii în viață, silitori a învăța pe credincioși dreapta credință și poruncile Sfintei Evanghelii, sectele în țara noastră aproape ar dispărea. La înmulțirea sectelor în țara noastră contribuie mult și sminteala, mândria și neascultarea unor credincioși, dorința lor de a învăța pe alții, de a ține predică în locul preoților, lipsa unor predici bune, calde și însuflețitoare, precum și lipsa de slujbe și cântări cât mai frumoase în biserici.

Dacă aceste lipsuri ar fi înlăturate, prozelitismul sectar ar da înapoi și mulți credincioși ruși de Biserică ar reveni în staulul lui Hristos.

Care sunt urmările cele mai grave ale prozelitismului sectar în țara noastră?

Urmările cele mai grele ale înmulțirii sectelor în țara noastră sunt multe și uneori nebănuite de mari. Mai întâi păstoriei de suflete, care pierd din credincioși din sânul Bisericii, nu se mântuiesc nici ei și nici cei ce s-au rătăcit din cauza lor de la adevărata credință.

Apoi, prozelitismul sectar, ambiția, interesul duc uneori la acte imorale, la fărmițarea sectelor în grupuri rivale, dizidente. Legătura tuturor sectelor cu țările occidentale dezbină credincioșii noștri, slăbesc unitatea duhovnicească a Bisericii și îndeamnă la încălcarea legilor statului, la anarhie și fărmițarea familiei.

Ce trebuie să facă Biserica Ortodoxă, slujitorii și credincioșii noștri, și cum să acționeze mai bine pentru a opri prozelitismul sectar în satele și orașele noastre?

Pentru a opri stricarea dreptei credințe apostolice de către sectari, atât păstorii, ierarhii, preoții și călugării, cât și credincioșii noștri ortodocși trebuie să împlinescă următoarele trei condiții:

- a. întâi să citească mai des, cu evlavie și cu multă atenție, Sfânta Scriptură, pentru a cunoaște cât mai bine credința noastră apostolică;
- b. păstorii și credincioșii să cunoască doctrina Bisericii Ortodoxe, pentru a învăța la rândul lor pe credincioșii din parohii;
- c. atât păstorii Bisericii, cât și toți credincioșii ortodocși să se silească a trăi și a împlini poruncile Evangheliei lui Hristos, pentru a fi pildă tuturor prin faptele lor.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos cere de la noi mai întâi să facem și să lucrăm poruncile Lui și apoi să vorbim la alții despre ele, că zice: *Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru împărăția cerurilor*. La fel învață și Sfântul Pavel pe ucenicul său, Tit: *Acestea grăiește și mustră și îndeamnă cu toată tăria*. La fel și Sfântul Isaac Sirul spune: **Taci tu, să vorbească faptele tale**.

De asemeni, pentru oprirea prozelitismului sectar este de mare importanță să se tipărească pentru credincioși cât mai multe cărți de rugăciuni, catehisme, cărți de învățatură creștinească și mai ales Viețile Sfinților, care sunt foarte căutate.

De aceeași importanță pentru apărarea credinței este predica în biserică și la orice ocazii, precum și datoria preoților de a face regulat catehizarea credincioșilor.

Dacă slujitorii Bisericii vor împlini cu sfințenie aceste datorii evanghelice și pastorale, vor reuși cu siguranță să oprească prozelitismul și fanatismul sectar. Iar de vor neglija aceste datorii evanghelice, nu se va putea face aproape nimic în fața prozelitismului sectar din țara noastră și vom fi aspru judecați de Hristos.

Cum pot ajuta călugării și mănăstirile noastre la apărarea credinței ortodoxe și oprirea prozelitismului sectar?

Călugării din mănăstirile noastre au ajutat întotdeauna la propovăduirea, menținerea și apărarea credinței ortodoxe și unității religioase în țara noastră. Mănăstirile și călugării ce se nevoiesc în ele au fost și sunt ca niște limanuri ale sufletelor creștinești, care înoată în valurile tulburi ale veacului acestuia. Atât călugării, cât și călugărițele, și mai ales stareții și duhovnicii din mănăstirile noastre, de vor duce viață duhovnicească curată, după exemplul Sfinților Părinți, potrivit cu făgăduințele date la călugărie, de se vor ruga cu stăruință ziua și noaptea și de vor cunoaște cât mai bine Sfânta Scriptură și învățăturile Sfinților Părinți, vor fi și de acum înainte făclii și limanuri de odihnă și mântuire pentru credincioșii noștri, pentru cei stăpâniți de patimi și pentru cei îndoielnici în credință, care se luptă cu ispitele, cu patimile și necazurile acestei vieți.

Mănăstirile noastre, prin tradiția lor milenară, prin cuvioșii călugări rugători în ele, au fost și trebuie să fie și pe viitor vetre de trăire duhovnicească în Iisus Hristos, lăcașuri de mângâiere și întărire în credință, oaze de lumină, și cultură creștinească și limanuri de odihnă și liniște sufletească pentru credincioși, prin slujbele cele sfinte care se fac în ele, prin învățăturile duhovnicești ale călugărilor și mai ales prin pilda vieții curate a celor ce trăiesc în ele.

Cred că este nevoie în mănăstiri, ca și în sate, de duhovnici buni și de preoți bine pregătiți. Căci, dacă vei pune un singur cioban să păzească o mie de oi, pe multe le va pierde și pe multe le vor răpi lupii. De aceea zice Sfântul Ioan Gură de Aur în omiliile sale „când vor lipsi păstorii, se vor aduna lupii”.

Ce părere aveți despre ecumenism și mișcarea ecumenică mondială?

Este nevoie mai întâi de multă rugăciune, că fără Dumnezeu nu putem face nimic. Întâlnirile între Biserici sunt bune, evanghelice, căci astfel creștinii se cunosc bine unii pe alții și încetează ura confesională. Însă, de aici până la unire este departe ca până la ceruri, căci nici o Biserică neortodoxă nu va renunța la credința ei ca să vină la Biserica Ortodoxă.

Însă, se cere membrilor Bisericii Ortodoxe să fie cu mare grijă, ca nu cumva să renunțe la ceva din tradiția noastră milenară, din învățăturile Sfinților Părinți și mai ales din dogmele Bisericii Ortodoxe, stabilite și apărute de atâția sfinți și cu atâta jertfă.

Că dacă Sfinții Părinți întruniți la cele șapte Sinoade ecumenice și la cele unsprezece sinoade

locale în primele veacuri creștine nu ar fi fost cu mare atenție la apărarea dogmelor și învățăturilor dreptei credințe ortodoxe, noi astăzi poate nu mai eram creștini ortodocși.

Deci trebuie să fim cu luare aminte, ca jertfa sfinților noștri părinți să nu fie zadarnică. Altfel, ne pierdem și noi mântuirea, și dezbinăm și pe credincioșii Bisericii Ortodoxe atât de statornici, evlavioși și devotați.

Când credeți că se va împlini cuvântul Sfintei Evanghelii, ca să fie pe pământ o turmă și un păstor?

Când toate popoarele creștine și necreștine vor veni la adevărata credință ortodoxă în Dumnezeu, Cel în Treime lăudat și preamărit. Aceasta va fi numai la sfârșitul veacurilor, în felul în care numai singur Dumnezeu știe.

Părinte, cum vedeți viitorul poporului nostru și situația tineretului din ziua de azi, care merge tot mai mult pe panta asta a imoralității?

Fratele meu, am să-ți spun ceva. Acum socotim că suntem aproape de sfârșitul veacului. Știi de ce? Pentru că Mântuitorul spune că *în vremea de apoi dragostea multora se va răci*. Se va împușina evlavia și credința, cum spune în Evanghelie. Acum știi ce este? **Trebuie mare luare aminte de sine.**

Că zice la Apocalipsă așa: *Și acum vremea este aproape. Cel nedrept, să mai nedreptățească. Cel spurcat mai spurce-se. Cel drept să mai facă dreptate. Cel sfânt mai sfințească-se, că iată vin curând și plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după cum este fapta lui... Amin! Vino, Doamne Iisuse!* Așa se termină Biblia.

Deci acum să luăm aminte de noi înșine. Și sectele și indiferența și ateii și păgânii și desfrâul și toate răutățile veacului cresc. Însă cei buni se fac mai buni, iau aminte de sine, iar cei răi se fac tot mai răi. Și Dumnezeu va veni cu plata Lui pentru fiecare. Plata Lui este cu Sine, pentru fiecare. Amin.

Părintele Cleopa, la 86 de ani

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 7

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu binecuvântarea Domnului nostru Iisus Hristos, cu îngăduința Prea Cuviosului Arhimandrit Cleopa Ilie și cu stăruința fiilor săi duhovnicești, oferim tuturor iubitorilor de Dumnezeu al șaptelea volum din seria binecunoscută de toți – **Ne vorbește Părintele Cleopa.**

Suntem încredințați că orice nouă apariție din scrierile Prea Cuvioșiei sale este o adevărată bucurie pentru noi toți, călugări și mireni, și ne simțim îndemnați s-o citim și să urmăm sfatul său duhovnicesc.

La început, Părintele Cleopa ne oferă o frumoasă predică cu conținutul dogmatic și mistic, ținută la hramul Schitului Sihla – Schimbarea la Față – în vara anului 1978, care predomină întregul volum prin profunzimea și dinamismul ei apofatic.

După ce vorbește despre patimile Domnului, aduce un minunat cuvânt de laudă în cinstea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, care se cuvine să fie citit de tot creștinul.

În continuare sunt redată pe larg 14 reguli pentru mergerea creștinilor la biserică, pe care trebuie să le știe și să le respecte fiecare. Un capitol special este intitulat „Cum înșală diavolul pe om”, în care se arată cea mai iscusită metodă prin care creștinul își pierde mântuirea, prin amânarea pocăinței, care este valabilă pentru noi toți.

Alte capitole pe care le găsim în acest volum, sunt intitulate: „Lucrarea conștiinței”, „Nunta creștină”, „Sfaturi duhovnicești” – foarte folositoare tuturor –, „Inimă de mamă”, „Minunea făcută de Dumnezeu cu văduva Anastasia”, „Sinodul al VII-lea Ecumenic” și altele.

Încredințați că și acest volum, cu învățături duhovnicești ale Părintelui Cleopa, va aduce bucurie și o rază de lumină în casele și inimile noastre, îl recomandăm tuturor bunilor creștini iubitori de Hristos care doresc să meargă pe calea mântuirii.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Soborul Sfinților Arhangheli,
8 Noiembrie 1998

PREDICĂ LA SCHIMBAREA LA FAȚĂ¹

Părinților, fraților și iubiți credincioși.

Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare are un brâu, cu care este încinsă de-a lungul anului. Pe acest brâu se găsesc douăsprezece mărgăritare preascumpe și preasfinte, adică cele douăsprezece praznice împărătești.

De aceea, la aceste dumnezeiești praznice, predicile sunt mai grele și mai dogmatice, pentru că în aceste praznice este arătată toată taina economiei în trup a lui Iisus Hristos și toată mântuirea neamului omenesc.

Astăzi este dumnezeiasca Schimbare la Față a Domnului, Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Acest mare eveniment din viața Mântuitorului nostru, această mare sărbătoare și prealuminat praznic s-a petrecut în anul treizeci și trei al vieții Domnului nostru Iisus Hristos și în ultimul an al povăduirii Sale.

Mântuitorul era pe atunci în partea Cezareei lui Filip, unde marele Apostol Petru L-a mărturisit ca fiind Fiul lui Dumnezeu cel adevărat. El i-a întrebat pe apostoli: *Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?* Iar apostolii ziceau: *Doamne, unii zic că Tu ești Ilie, alții zic că ești Ieremia și alții, că Tu ești unul din prooroci* (Matei 16, 13-14).

Iar Mântuitorul, vrând să scoată din mintea lor această mare greșală, că El ar fi unul din prooroci, care s-ar fi reîncarnat (ca să scoată din mintea lor și a tuturor popoarelor creștine de mai târziu), a binevoit să-i ia pe cei trei apostoli, pe Petru, pe Ioan și pe Iacov, fratele său, și să-i suie pe vârful Muntelui Tabor.

Acolo, cei trei apostoli, fiind oboseți de călătoria muntelui – că muntele este mare, lung și înalt –, când au ajuns la Mântuitorul sus, de mare oboseală, au stat jos și s-au odihnit până au adormit. Apoi, trezindu-se ei, prin iconomia lui Dumnezeu, Mântuitorul S-a schimbat la față înaintea lor. Hainele Lui s-au făcut ca lumina, fața Lui strălucea mai mult decât soarele, iar ei, văzând aceasta, s-au spăimântat foarte și au văzut că stătea în văzduh și vorbea cu doi mari prooroci, cu Moise și cu Ilie.

Moise era icoana și închipuirea Mântuitorului, care a condus poporul lui Israel prin pustie până la primirea legii, mai înainte de venirea lui Hristos; și Ilie, cel mai slăvit dintre prooroci, care va veni și la a doua venire să predice Evanghelia trei ani și jumătate pe pământ, împreună cu Enoh și Ioan, pe vremea lui Antihrist, ca să întoarcă poporul evreiesc la dreapta credință.

Stând ei așa și privind la Mântuitorul, auzeau cum vorbea Mântuitorul cu Ilie și cu Moise în limba aramaică, limba lui Adam, pentru intrarea care avea s-o facă El în Ierusalim și pentru preaslăvita Lui patimă, pentru răstignire, pentru moarte și înviere.

Apostolii auzeau, dar erau îmbătați de lumină, de frică și de cutremur, că un nor deodată a cuprins vârful Taborului. Dar norul acesta nu era întunecat, ci luminos ca soarele și se întindea de la cer până la pământ și un glas din nor, de sus, s-a auzit: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit. Pe Acesta să-L ascultați!* (Matei 17, 5).

Dar, stând ei, deodată au dispărut cei doi prooroci. Ilie s-a dus în țara sa și Moise s-a ridicat la cer, iar ei au rămas uimiți, înțelegând că Hristos nu-i Ilie, ci este Dumnezeu lui Ilie; Hristos nu-i Ieremia, ci este Cel Care l-a sfințit pe Ieremia în pântecele maicii lui, și iarăși că Hristos nu este Moise, ci este Cel care a dat lege lui Moise, pentru că Dumnezeu anume a voit să arate acești doi prooroci, că El este Dumnezeu proorocilor și nu unul din prooroci.

O, minunile Tale, Doamne! Ce era pe Tabor acum? Taborul luase forma Bisericii. Acolo se vedeau cele două Testamente: Testamentul Vechi era reprezentat prin Ilie și prin Moise, iar Testamentul Nou, prin cei trei apostoli: Ioan Evanghelistul, Iacov și Petru.

„Acolo – zice dumnezeiescul părinte Efreem Sirul – au văzut apostolii pe prooroci și proorocii pe apostoli. A văzut iconomul Tatălui, adică Moise, pe epitropul lui Dumnezeu, pe marele Apostol

¹ Ținută cu prilejul hramului Schitului Sihla, în anul 1978.

Petru, căruia i s-au dat cheile împărăției cerurilor. Acolo feciorelnicul Legii Vechi, Ilie, a văzut pe feciorelnicul Legii Noi, pe Ioan Evanghelistul, și s-a făcut Muntele Taborului în chipul Bisericii”.

Acolo se aude și glasul Tatălui, după ce pleacă cei doi prooroci, Care zice: *Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați!*

Petru Apostolul, care iubea mult pe Mântuitorul, ca și Ioan Evanghelistul, neștiind ce vorbește – cum spune Evanghelia –, ar fi vrut ca bucuria, lumina și dulceața aceea pe care o văzuse acolo, să rămână cu el totdeauna. De aceea, când a văzut pe Tabor pe cei doi prooroci, îi spune Mântuitorului: *Doamne, bine este să stăm noi aici! Să facem aici trei colibe! Ție una, lui Moise una și lui Ilie!* (Matei 17, 4). Dar uitase că-i trebuie și lui colibă și lui Ioan Evanghelistul și lui Iacov! Dragostea lui era să-i umbrească pe cei trei care-i văzuse.

Iar Mântuitorul parcă-i zicea lui Petru:

„O, Petre, vrei să-mi faci Mie colibă? Iată îndată vine coliba!”

Și încă stând ei de vorbă, un nor luminos i-a acoperit pe dânșii. Un nor plin de strălucire și de lumină îi umbrea, le ținea și umbră și lumină. Și-i zicea Mântuitorul lui Petru: „Iată, Petre, colibă! Mai vrei să faci colibă? Eu ți-am adus nori din cer ca să te umbrească și să te lumineze. Adu-ți aminte, Petre, că n-am nevoie aici de colibe tale! Eu sunt care am acoperit poporul lui Israel, pe cei 638.000 robiți care au ieșit din robie, sub nor. Îi duceam ziua și-i acopeream sub aripi de vultur și noaptea îi luminam cu stâlp de foc.

Iată, Petre, colibă nefăcută de tine! Iată nor care strălucește mai mult decât soarele, și-ți ține și umbră! Deci să știi, Petre, că Eu n-am nevoie de colibe tale. Eu pot să umbresc tot pământul și tot cerul, că Eu l-am făcut”.

Și atunci, din acel nor preascump, aude Petru glasul Tatălui, al Părintelui, că se duseseră proorocii. Vine Tatăl din cer și mărturisește cine este Hristos. Ce le spune? „Voi ați văzut că Hristos nu-i nici Ilie, nici Moise, nici Ieremia! Hristos Dumnezeu, Care-i cu voi pe Tabor, *este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit; pe Acesta să-L ascultați!*”

Dumnezeu-Tatăl știa că Petru o să-L mărturisească pe Hristos până la Roma și acolo avea să moară răstignit cu capul în jos; și Ioan Evanghelistul avea să fie îngropat de viu, și lui Iacov avea să i se taie capul cu sabia de către Irod. Știa că până la moarte vor mărturisi pe Hristos.

„Dar să știți pe cine mărturișiți! Acesta, Care pe Tabor S-a schimbat la față și hainele Lui ca soarele, nu este Moise, nu-i Ilie, nici Ieremia, nu este unul din prooroci, *este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit, pe Care și la Iordan L-am mărturisit, pe Acesta să-L ascultați!*”

Și așa au luat încredințare mai-mare marele Apostol Petru, cu Ioan și Iacov, că Iisus Hristos este Mesia, este Fiul lui Dumnezeu și nu este unul din prooroci, ci este Dumnezeu proorocilor, Care i-a zidit pe ei în pântecele maicilor lor.

Dar, o, minunile Tale, Mântuitorule! Ce s-a arătat pe Tabor? Oare ființa lui Hristos? Doamne ferește! Ar fi o hulă să gândești aceasta, că ființa era aceea ce iradia din Hristos.

Prin secolul al XII-lea a fost în Bulgaria o erezie ai cărei membri se chemau bogomili. De la aceea au cărțile care se numesc „Visul Maicii Domnului”, „Epistolia” și „Cele douăsprezece vineri”, cărți apocrife, pe care Biserica nu le-a aprobat niciodată.

Acești eretici aveau pretenția că ei, atunci când se roagă, văd ființa lui Dumnezeu. O, ce mare hulă și nebunie! Ființa lui Dumnezeu n-o văd nici heruvimii, nici serfimii, nici toate puterile cele gânditoare din ceruri. Ei aveau percepția că, atunci când se roagă, apare o lumină și văd ființa lui Dumnezeu!

Era cea mai mare hulă adusă lui Dumnezeu, că cineva poate să vadă ființa Lui! Ce spune dumnezeiescul Evanghelist Ioan? *Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut!* (Ioan 1, 18). Aici nu face aluzie la Dumnezeu întrupat, că pe Acela l-am văzut, sau la Dumnezeu, Care se arată lui Avraam, lui Isaia și lui Moise, cu pogorământ și cu închipuire, ci la ființa lui Dumnezeu, pe care nimeni n-a văzut-o niciodată.

Ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă tuturor taberelor minților raționale din cer și de pe pământ și nimeni nu poate să vadă ce este El după ființă. Iar acei eretici spuneau că ei în vremea

rugăciunii văd ființa lui Dumnezeu.

Slava ființei lui Dumnezeu reflecta raze și se lumina ca soarele, pentru că El era Însuși Dumnezeu și din dumnezeirea Lui slobozea raze ca un soare intens dumnezeiesc. Ceea ce se vedea pe Tabor nu era lumină creată, ci necreată, lumină care izvora din dumnezeirea Lui și era slava ființei lui Dumnezeu sau lumina slavei lui Dumnezeu.

Aceasta era deosebirea între schimbarea la față a lui Hristos și cea a sfinților Lui, prooroci, patriarhi și cuvioși de mai târziu.

Tocmai aceasta a fost lupta cea mare și înverșunată a Sfântului Grigorie Sinaitul și Sfântului Grigorie Palama, preaîndumnezeitul la minte, cu ereticii Varlaam și Achindin, balaurii cei din Calabria Italiei, care-i învinuiau pe sihaștri din Athos că sunt bogomili, care spun că văd o lumină în vremea rugăciunii și că văd ființa lui Dumnezeu.

Dumnezeiescul Grigorie Palama, ale cărei sfinte moaște, cu toată nevrednicia, le-am sărutat acum câțiva ani la Mitropolia din Tesalonic, a fost cel mai mare teolog grec din secolul XIV. El a întrecut pe toți cu teologia lui, fiind mai presus de apofatismul Sfântului Dionisie.

Dacă Sfântul Dionisie Areopagitul are cea mai înaltă teologie, teologia apofatică sau negativă, Sfântul Grigorie Palama a trecut și peste aceasta. El numai cu puțin a întrecut pe dumnezeiescul Maxim Mărturisorul, prea îndumnezeitul la minte, cel mai mare vârf al teologiei grecești. Sfântul Grigorie apără pe părinții din Sfântul Munte, pe isihăști, că nu sunt bogomili, că văd lumină mare în vremea rugăciunii celei gânditoare a inimii.

Ei nu văd ființa lui Dumnezeu, ci altceva văd. Ce văd? Slava ființei lui Dumnezeu! Citiți în Filocalia VII, care o aveți, și vedeți lupta cea mare care a ținut sute de ani pe tema isihasmului! Să vedeți, lumină era care iradia din Hristos, dar nu era ființa Lui. Auzi ce spune dumnezeiescul părinte Efrem Sirul: „Din tot trupul Său izvora raza slavei lui Dumnezeu”.

Deci lumina de pe Tabor nu este ființa lui Hristos, ci slava ființei Lui. Să știți totdeauna, cei care sunteți teologi! Că o să aveți discuții cu oameni păruți filosofi ai veacului de acum. Niciodată ființa lui Dumnezeu nu s-a arătat cuiva, ci slava ființei lui Dumnezeu. De aceea cântă Biserica astăzi: „...arătând ucenicilor Tăi slava Ta – cât? nu toată, ci – pe cât li se putea”.

Deci slava ființei lui Dumnezeu s-a arătat pe Tabor apostolilor. Și aceasta se poate arăta și sfinților în vremea rugăciunii celei gânditoare a inimii, celor ce știu să se roage cu inima lui Dumnezeu. Dar nu este aceasta ființa Lui, ci slava ființei Lui. Să rețineți!

Să știți un lucru. Slava ființei lui Dumnezeu este nedespărțită de ființa Lui. După cum la soare raza nu se desparte de el, așa și slava lui Dumnezeu nu se desparte de ființa Lui. Dar nu este însăși ființa Lui, ci slava ființei lui Dumnezeu.

Iată ce este, fraților, Schimbarea la Față a Mântuitorului. Cum v-am spus la început, nu s-a făcut lumina dinafară, ci dinăuntru, adică Hristos nu Se luminează de altcineva, ca să strălucească ca luna, ci invers. La Hristos, lumina care se vedea în Tabor nu era ca la sfinții care se schimbau la față.

Așa să înțelegeți lumina de pe Tabor, așa să înțelegeți lumina pe care o pot vedea sfinții într-o mare și înaltă rugăciune a inimii.

Tot omul este dator să se schimbe la față. Dar cum se poate schimba la față? Dacă ieri a fost desfrânat și s-a mărturisit, să nu mai fie! Dacă a fost hoț, să lase hoția! Dacă a fost înjurător sau bețiv, să lase beția și înjuratul sau fumatul, să lase răutățile, să le mărturisească, să le plângă toată viața, să facă canonul; și așa se schimbă omul, nu la fața cea din afară, ci la cea dinlăuntru, a sufletului.

Și atunci, așezarea omului care a fost înainte de păcat, cu aceea care este când intră în fericire și în treptele duhovnicești ale desăvârșirii, nu mai seamănă.

Ieri era ca un drac, slujind păcatului, și astăzi, dacă s-a pocăit, și-a îndreptat viața și s-a sfințit, se face lumină și are lumină duhovnicească într-însul și merge din putere în putere, dintr-o desăvârșire în alta, pe cele trei trepte ale urcușului duhovnicesc, care sunt:

– *Nepătimirea rațională a sufletului sau făptuirea morală;*

– *Slobozenia duhovnicească a sufletului rațional, care-și retrage mintea sa din simțire și o*

leagă cu Dumnezeu prin contemplația naturală în duh, și

– *Odihna duhovnicească a sufletului rațional*, (sâmbetele sâmbetelor), care-și retrage mintea sa chiar de la toate contemplațiile naturale în duh, de la cugetările cele mai înalte din zidiri și o leagă cu totul de Dumnezeu în extazul iubirii. Amin.

PATIMA DOMNULUI

Eu vorbesc și la mulți și la puțini. Și dacă atunci când vorbesc, o sută se vor întoarce la pocăință, plată însutită voi avea! Dacă șaiszeci sau treizeci se vor întoarce la pocăință, cum spune Evanghelia, mare plată voi avea! Iar dacă, din cei puțini care sunt în biserică, numai unul se va întoarce la Dumnezeu, și acesta este mare plată, că un singur suflet îi mai scump decât toată lumea, decât tot ce există sub cer.

Deci tocmai aceasta m-a îndemnat la acești puțini, care au venit cu multă osteneală, având în vedere ploile și glodul, dealurile de uscat și muntele, au răzbătut cu toată tăria să ajungă până aici, mai mare plată au aceștia decât atunci când vine cineva numai când e vreme bună.

Cu cât o faptă bună se face mai cu osteneală, cu atât mai mare plată are de la Dumnezeu. Fapta bună care se face cu puțină osteneală, mai puțină plată are, iar care o faci mai cu greutate, cu mai multă osteneală, mai mare plată are de la Preasfântul Dumnezeu.

Cu opt zile mai înainte de a se sui pe Muntele Tabor, când Petru l-a mărturisit pe Mântuitorul, zicând: *Tu ești cu adevărat Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu* (Matei 16, 16), Mântuitorul l-a lăudat foarte pe Petru pentru această mărturisire, așa de adevărată și dogmatică, și i-a zis: *Fericit ești, Simone, fiul lui Ionă, că un trup și sânge ți-au descoperit ție aceasta... Și Eu îți zic ție, că tu ești Petru, adică piatra credinței (Chifa), că Simon îl chema, și pe această piatră vei zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui* (Matei 16, 17-18).

Aici ne arată că pe dreapta credință a lui Petru și a tuturor care vor crede ca el, se va întemeia Biserica lui Hristos, iar porțile iadului, cum arată Sfântul Atanasie, care sunt gurile sectarilor și ale ereticilor care hulesc adevărul Bisericii, nu o vor birui.

Să nu vorbiți de rău Biserica, că este întemeiată pe piatra cea din capul unghiului, care este Iisus Hristos.

Dar tot atunci, cu opt zile înainte de Schimbarea la Față, Petru, fiind lăudat așa de tare pentru dreapta lui credință, primește și o ocară de pentru dreapta lui credință, primește și o ocară de la Hristos. Că Mântuitorul începe că predice despre patima Lui, de suferințele Lui pe care avea să le sufere în Ierusalim, și zice: *Iată, ne suim în Ierusalim și Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor păcătoși; și-L vor batjocori pe El, și-L vor bate, și-L vor scuipa, și-L vor răni, și-L vor răstigni, și-L vor omorî pe El, iar a treia zi va învia* (Matei 16, 21; 20, 18).

Petru, care Îl iubea foarte mult pe Mântuitorul, căuta să-l oprească, să nu meargă la răstignire: *Doamne, să nu-ți fie Ție una ca asta!* (Matei 16, 22). „Cruță-Te pe Tine, Doamne! Nu Te sui în Ierusalim! Stai aici, nu cumva să mori!”

Atunci Mântuitorul se întoarce la Petru și-i spune cu mânie: *Înapoia Mea, Satano, că nu cugeți cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale oamenilor!* (Matei 16, 23). Iar pe Petru îl numește satana, căci cuvântul satana înseamnă potrivnic, că i se împotriva lui Hristos să nu împlinească planul mântuirii neamului omenesc, să nu meargă la moarte. În felul ăsta îl numește „satana”. Adică „tu Mă oprești să merg la moarte? Dacă nu mă duc Eu la moarte, nu se mântuiește tot neamul lui Adam care stă în iad de 5508 ani. Dacă nu voi merge pe Golgota întâi ca să sufăr până la moarte și moarte de cruce, tot neamul omenesc nu poate să fie mântuit; că pentru asta am venit în lume, să-mi vărs sângele și să mor pentru neamul omenesc, din dragostea pe care o am către el.

Tu vrei să rămân pe Tabor? Dar la Golgota cine are să meargă?

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor și nu voi duce crucea pe Golgota, proorocia lui Isaia Proorocul, care zice: *Dat-am spatel Mele spre băta și obrazul Meu spre scuipări și n-am întors fața*

Mea de către rușinea scuipărilor (Isaia 50, 6), unde se va împlini?

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, cum se va împlini Scriptura, care zice: *Și n-avea El chip nici asemănare, om ce știa să rabde dureri și plin era de răni, și cu rana Lui noi toți ne-am vindecat?* (Isaia 53, 2-5).

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, unde se va împlini Scriptura, care zice: *Și cu cei fără de lege S-a socotit?* (Isaia 53, 12); că l-a răstignit între doi tâlhari.

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, unde se va împlini Scriptura, care zice: *Vedea-vor pe Care L-au împuns, când mă va împunge cu sulița în coastă, după proorocia lui Zaharia Proorocul, (Zaharia 12, 10)?*

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, proorocia lui David Proorocul, care zice: *Dat-au spre mâncarea Mea fiere și în setea Mea m-au adăpat cu oțet* (Psalmi 68, 25), cum se va împlini?

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor și nu mă voi duce să-Mi curgă tot sângele pe Cruce, ca să rămână oasele goale, unde va fi proorocia psalmistului care zice: *Numărat-au toate oasele Mele, iar ei stăteau și se uitau la Mine?* (Psalmi 21, 19).

Dacă Eu, Petre, voi rămâne pe Tabor, cum se va împlini Scriptura, care spune: *El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rana Lui, noi toți ne-am vindecat?* (Isaia 53, 5).

Și dacă Eu voi rămâne pe Tabor, Petre, porțile cele de aramă cine le va deschide, pentru că zice Scriptura: *Ridicați, boieri, porțile voastre și vă ridicați porțile cele veșnice, ca să intre Împăratul slavei, și celelate* (Psalmi 23, 7, 9)".

Și așa, pe Petru îl muștra conștiința, căci căuta să-L oprească pe Mântuitorul, să nu meargă la răstignire. Iar Hristos zice: „Eu vă arăt pe Tabor cine sunt Eu, dar mergem dincolo pe Golgota pe celălalt munte și acolo voi suferi să împlinesc Scriptura, să mă duc întru slava pe care am avut-o la Părintele Meu mai înainte de întemeierea lumii și să ridic firea lui Adam de-a dreapta mării întru cele înalte”.

Iar Mântuitorul a binevoit să ia pe cei trei apostoli, pe Petru, pe Ioan și pe Iacov, fratele său, și i-a suit pe vârful Muntelui Tabor.

Acolo, cei trei apostoli, fiind obosiți de călătoria muntelui, au adormit. Prin iconomia lui Dumnezeu, trezindu-se ei, Mântuitorul S-a schimbat la față înaintea lor și au văzut că stătea în văzduh și vorbea cu doi mari prooroci, cu Moise și cu Ilie.

Deci s-a făcut Muntele Taborului, cum spune Sfântul Efrem, chipul Bisericii. Tatăl vorbea din cer; Fiul se schimba la față, Duhul Sfânt era reprezentat prin chip de nor, Legea Nouă era reprezentată de cei trei apostoli, care stăteau jos amețiți de lumina dumnezeirii, și cei doi prooroci, Moise și Ilie, care reprezentau Legea Veche, stăteau în văzduh și vorbeau cu Dânsul.

Și așa Taborul a luat chipul Bisericii lui Dumnezeu în clipa schimbării la față a Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Iată cât de mare taină se arată pe Tabor, ca nu mult după aceea Mântuitorul să meargă în Ierusalim, să fie prins, să fie vândut, să fie bătut, biciuit și răstignit și în cele din urmă să învie din morți.

CINSTEA MAICII DOMNULUI

Dintre toți sfinții, pe care trebuie să-i cinstiți, să cinstiți mai tare pe Maica Domnului! Auziți cum laudă Biserica pe Maica Domnului? *Scaun de Heruvimi, Fecioara. Ați auzit axionul Marelui Vasile? Ați auzit „că pântecele tău mai desfătat decât cerul s-a lucrat!”* Comoara și vistieria tuturor darurilor Duhului Sfânt a fost Maica Domnului!

Prin Maica Domnului, Dumnezeu S-a pogorât până la noi și firea noastră s-a ridicat până de-a dreapta mării întru cele înalte, până de-a dreapta lui Dumnezeu-Tatăl. Firea cu care este îmbrăcat Hristos astăzi, adică firea omenească fără de păcat, a luat-o din preacuratele sânziuri ale Maicii Domnului.

Iată, ea este scara lui Iacov pe care, ai văzut, se pogorau și se suiau îngerii lui Dumnezeu, pe care a văzut-o Iacov când dormea, când mergea spre Laban Sirianul. Că Dumnezeu S-a pogorât pe această scară prin întrupare până la noi, S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din preacuratele sânghiuri ale Fecioarei Maria și a ridicat firea noastră până de-a dreapta mării întru cele înalte, de unde era căzută toată firea lui Adam în fundul iadului, cu toți patriarhii și proorocii.

Să aveți mare evlavie, fraților, la Fecioara Maria și fericită este casa și familia aceea care are în casă icoana Maicii Domnului și în fiecare dimineață îi citește Acatistul și cinstitul ei Paraclis și toți știu rugăciuni către Maica Domnului.

Mult pot fi sfinții lui Dumnezeu, dar nici unul cât Maica Domnului în ceruri, între Sfânta Treime și noi, lumea asta se pierde de mult. Ea pururea stă în genunchi și se roagă Preasfintei Treimi.

Ea este a patra față duhovnicească din ceruri. Întâi este Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, adică Sfânta Treime, apoi a patra este Maica Domnului.

Auziți cum cântă Biserica: *Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii...* Ați auzit? De ce? Ea a purtat în pânțele ei pe cel ce a zidit serafimi și heruvimi din neființă. Ea n-a purtat un sfânt în pânțele ei, ci pe Fiul lui Dumnezeu, pe Cel ce a făcut heruvimii și serafimii numai cu gândirea, pe care L-a purtat în pânțele ei. Și ea n-are împărtășire de Dumnezeu cu participare, cum au heruvimii sau serafimii sau preafericitele tronuri.

Dumnezeu se odihnește pe tronuri cu darul, nu cu ființa. Iar în preacuratele sânghiuri, adică în pânțele Maicii Domnului și în brațele ei preasfinte, Dumnezeu nu se odihnește cu darul, ci cu ființa. Toată dumnezeirea S-a unit cu toată omenirea din preacuratele sânghiuri ale Maicii Domnului!

Pentru că Cel ce era în brațele ei nu era numai om, era Dumnezeu desăvârșit și Om desăvârșit. De aceea Biserica înțelege că „pânțele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile”. Dumnezeu nu încapă în toate cerurile, că nu-L cuprinde nici o ființă, dar a încăput în pânțele Preacuratei Fecioare.

Știți voi cine-i Maica Domnului?

Ea este Împărăteasa Heruvimilor, Împărăteasa a toată făptura, camera întrupării lui Dumnezeu-Cuvântul! Ușa Luminei, că lumina cea neapropiată gânditoare prin ea a venit în lume; Ușa vieții, că Viața Hristos prin ea a intrat; Poarta cea încuiată prin care n-a trecut nimeni decât Domnul, cum spune Proorocul Iezechiel (cap. 44, 2). Scară către cer, pod către cer; porumbița care a încetat pierderea sau potopul păcatelor, precum porumbița lui Noe a adeverit încetarea potopului. Cădelniță dumnezeiască, că a primit focul dumnezeirii, și Biserică a Preasfântului Duh.

Cine este Maica Domnului?

Este Mireasa Tatălui, Maica Cuvântului și Biserica Duhului Sfânt.

Știți voi cine-i Maica Domnului?

Când auzi un blestemat sectar că nu crede în Maica Domnului, fugi, că acesta este fiu al iadului. Vor vedea în ziua judecății ceea ce spune la Psalmul 44: *De față a stătut împărăteasa de-a dreapta Ta, îmbrăcată în haină aurită și prea înfrumusețată* (vers. 11).

Maica lui Dumnezeu, Împărăteasa cerului și a pământului, câtă milă are de cei care au crezut în ea și au laudat-o, și câtă urgie are să vină peste cei care n-au crezut în ea!

Ce vor face sectele care nu cred în Maica Domnului și popoarele care n-o cinstesc? Când ea stă de-a dreapta mării, stă de-a dreapta Sfintei Treimi! Și câte miliarde de suflete care au credință și nădejde în Maica Domnului vor trece ușor vămile văzduhului și din moarte la viață, pentru că au cinstit-o pe Maica Domnului. Deci, vă rog să nu lipsească din casă Acatistul Maicii Domnului, Paraclisul și alte rugăciuni către Maica Domnului! Și la icoana ei ardă candela permanent.

Când vezi icoana Maicii Domnului cu Pruncul Hristos în brațe, tu știi ce vezi acolo? Cerul și pământul! Cerul este Hristos, Cel mai presus de ceruri; Ziditorul cerului și al pământului; și Maica Domnului reprezintă pământul, adică toate popoarele de pe fața pământului, că ea este din neamul nostru. Este din seminție împărătească și arhierescă.

Brațele Maicii Domnului sunt mult mai puternice decât umerii heruvimilor și ale preafericitelor tronuri. Deci pe cine ține Fecioara Maria în brațe? Voi știți pe cine ține? Pe Cel ce a făcut cerul și pământul și toate cele văzute și nevăzute.

Știți voi cine este Maica Domnului și câtă cinste, câtă putere și câtă milă are? Este mama noastră, că are milă și de săraci și de văduve și de creștini. Pururea se roagă Mântuitorului Hristos pentru noi toți.

De când i-a spus arhanghelul puterilor cerești, Gavriil, care venise în Nazaret la ea cu crin, cine este Cel Care se va naște, zicându-i: *Bucură-te ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul este cu tine* (Luca 1, 28), ea fiind fecioară, neștiind de bărbat, l-a întrebat pe arhanghel: *Cum va fi aceasta că nasc, că eu nu știu de bărbat?* Și i-a spus chipul zămislirii, că prin auz va fi. *Duhul Sfânt va veni peste tine și puterea celui Preaînalt te va umbri. Pentru aceasta și Sfântul care se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema* (Luca 34, 35).

Ea s-a umplut de toate darurile Duhului Sfânt, devenind cămară. Dacă un om credincios înțelege tainele mari dumnezeiești, cu atât mai mult Maica Domnului. Ea și-a dat seama că este cămara lui Dumnezeu-Cuvântul. Și gândiți-vă, când Îl purta în brațe pe Hristos și-L alăpta, să sugă lapte de la ea: „Pe cine m-am învrednicit să nasc și să port în brațe?” De aceea ea s-a numit „roabă” (Luca 1, 38).

Iată cât har avea Maica Domnului! Și fecioria, că era de neam împărătesc, al lui David, și arhieresc, al lui Aaron; și nu făcea nimic dacă nu era smerită. Când a văzut ce misiune are pe pământ, i-a spus îngerului: *Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău! S-a numit „roabă”.*

Dar a proorocit, când s-a dus ea la Ierusalim: *Iată, de acum mă vor ferici toate neamurile!* (Luca 1, 48). Ea își dădea seama. A devenit maică de trup a lui Dumnezeu-Cuvântul. „Toate popoarele și îngerii și heruvimii, toate mă vor slăvi de-acum. Așa a voit Dumnezeu să mă aleagă din toate fecioarele de pe fața pământului”.

Și atunci, cum spune istoria, când Mântuitorul era mic, ea Îl alăpta, Îl purta într-o fașă curată, albă, și începea a face sute de metanii la El și-I săruta picioruțele. Că ea își dădea seama: „Acesta pe care Îl vezi prunc, este Dumnezeu cel mai înainte de veci”, cum cântă Biserica: *Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște și pământul peștera Celui neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc și magii cu steaua călătoresc, că pentru noi S-a născut Prunc tânăr, Dumnezeu cel mai înainte de veci. Își dădea seama pe cine naște și pe cine poartă în brațe.*

CELE 14 REGULI PENTRU MERGEREA LA BISERICĂ

Fraților, trebuie să știți că un creștin care merge la biserică are 14 reguli canonice de bună cuviință, dacă vrea să-i folosească mersul la sfânta biserică. Dacă nu le împlinește, se duce la biserică spre osândă.

Am să vă spun regulile de bună cuviință pentru un creștin care merge la sfânta biserică.

Dacă vrei să fii cu adevărat ai Bisericii lui Hristos celei dreptmăritoare, care ne naște pe noi prin apă și prin Duh la Botez, de aproape 2000 de ani, în Biserica lui Hristos, care este stâlp și întărire a adevărului, să știți regulile de mergere la biserică, după cum urmează:

1. Prima condiție canonică pentru a merge la Sfânta Biserică este să te ierți cu toți. Dacă merge mama la biserică, sau tata, să zică: „Iertăți-mă, măi băieți! Iartă-mă, soție!”

2. A doua condiție canonică. Când mergi la Biserică să duci un mic dar din casa ta. Măcar o lumânărică, măcar un bănuț, o prescură, un pahar de vin, ce poți. Că prin acel mic dar pe care-l duci tu la biserică se binecuvintează toată averea ta, căci îl dai jertfă lui Dumnezeu.

3. A treia condiție canonică. La biserică este bine să mergi mai de dimineață, ca să poți apuca Evanghelia Învierii de dimineață și Slavoslovia. Și totodată, dacă te duci mai devreme, te poți închina liniștit, nu-i lume multă în biserică, te duci la locul tău fără să deranjezi slujba.

4. A patra condiție canonică. Totdeauna bărbații în biserică trebuie să stea în partea dreaptă, iar femeile în partea stângă. Și în ordinea aceasta trebuie să stea în biserică: bărbații bătrâni în frunte, cei mai puțin cărunți la spate, cei mai tineri în spatele lor, flăcăii și băieții tot așa. La fel și femeile. Iar între bărbați și femei, să lăsați o cărare în biserică, ca să meargă cine vine să se închine și să ducă

darul la Sfântul Altar.

5. A cincea condiție canonică este să nu vorbești în biserică, că este mare păcat. Dacă este mare nevoie să vorbești, vorbește în șoaptă sau prin semne.

6. A șasea condiție canonică. Dacă mergi la biserică, să nu ieși până nu se termină slujba. Numai, Doamne ferește, dacă ești bolnav sau dacă pățești ceva. Dar altfel să nu ieși, că, dacă ieși înainte de terminarea Liturghiei, ești asemenea cu Iuda, care a ieșit de la Cina de Taină, unde erau la masă Mântuitorul cu Apostolii și s-a dus și L-a vândut pe Hristos. Așa arată Sfântul Ioan Gură de Aur.

7. A șaptea condiție canonică pentru cei ce merg la biserică. Când vă închinați la sfintele icoane, să nu sărutați pe față, că-i păcat. Nu-i voie. Dacă sfântul este pictat în picioare, îi săruți picioarele; dacă este pictat pe jumătate, îl săruți la partea de jos.

8. A opta condiție canonică. Să știți că după ce dă preotul binecuvântare de Sfântă Liturghie, nimeni nu mai are voie să se închine în biserică sau să mai ducă daruri la altar, că este mare păcat.

Când auzi că zice preotul: „Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor”, este gata! De atunci fiecare stă la locul lui liniștit, nu se mai duce să se închine. Chiar de-ai venit cu un dar în biserică, cu lumânare și cu prescură, le dai la urmă.

Că din timpul acela preotul intră în Sfânta Liturghie și nu mai are timp să ia darul. Că dacă te duci și el se oprește de la Liturghie, îi rămân o mulțime de rugăciuni și are păcat. Deci darurile se dau la biserică până se dă binecuvântarea de Liturghie.

De atunci înainte nu mai este voie nici să te închini, pentru că îi tulburi pe cei care vor să asculte Sfânta Liturghie.

9. A noua condiție canonică. Creștinii trebuie să stea în genunchi când se sfințesc preacuratele daruri, când se cântă: „Pe Tine Te laudăm, pe Tine bine Te cuvântăm...!” Alții stau în genunchi și la Evanghelie. Nu-i o greșeală. La Axionul Maicii Domnului și la Tatăl nostru, atunci se stă. Și după ce se zice Simbolul Credinței se face sărutarea păcii. Așa se făcea înainte în unele biserici. Acum s-a uitat.

Cei ce au dezlegare și vor să se împărtășească cu Preacuratele Taine, trebuie să-și ceară iertare de la toți, de la cei mai bătrâni până la cei mai tineri. Dacă sunt bărbați, se duc la cei mai bătrâni oameni din frunte. Și de la care au avut vreo supărare, Doamne ferește, să ceară iertare: „Iartă-mă, frate! Iartă-mă, cumătre sau vecine!”

La fel și femeile să se ducă de la cele mai bătrâne și să ia iertare, să le sărute mâna, iar acelea să le sărute pe frunte. Această rânduială se face înainte de a merge la Sfânta Împărtășanie. Și apoi iei o lumânărică aprinsă și la iconostas o dai în mâna paraclisierului; nu mergi cu ea înaintea preotului, în fața Sfântului Potir.

Pentru că în fața Sfântului Potir, când mergeți, nu aveți voie să fiți cu lumânarea aprinsă, nici să mai faceți Sfânta Cruce, că-i mare primejdie. Mulți, făcând cruce, s-a întâmplat că au lovit Sfântul Potir, pe preot, și au vărsat Sfintele. S-a întâmplat în multe biserici.

Eu am pățit-o. A venit unul de la Sasca Mare la împărtășanie; eram stareț la Mănăstirea Slatina, și m-a lovit peste Sfântul Potir și, dacă nu-l țineam, îl zvârlea în mijlocul bisericii. Și tot mi-a vărsat din Sfintele Taine. Am avut de făcut canon și rânduială.

Un băiețan, când și-a făcut cruce, a dat peste Sfântul Potir. Și dacă nu-l țineam stâns mi-l vărsa tot și nu mai puteam să fiu preot din cauza asta. A încremenit și el. Și doar le-am spus, că erau sute de oameni cu lumânări aprinse: „Nu mai faceți cruce când ajungeți în fața Sfântului Potir, și lumânările lăsați-le colo la iconostas!”

Când mergi în fața Sfântului Potir pui mâinile cruciș pe piept. Și atunci preotul ia cu lingurița Preasfintele și Preacuratele Taine și ți le dă să le mănânci.

10. A zecea condiție canonică. După ce-ai primit Preacuratele Taine ale lui Iisus Hristos, treci la ușa diaconească, ca acolo să-ți dea anaforă și un păhăruț de vin. Apoi treceți la strană sau în pridvor, să vă citiți molitfele sau rugăciunea de mulțumire după Sfânta Împărtășanie.

Trebuie să știți că nimeni nu are voie să se împărtășească dacă nu și-a citit rugăciunile de împărtășire (molitfele). Apoi, cele de mulțumire. Cel ce s-a împărtășit nu mai are voie să sărute mâna preotului. Până nu stai la masă nu mai ai voie să săruți nici sfintele icoane, nimic; că ai primit pe Hristos atunci. După masă poți să săruți mâna și sfintele icoane.

După împărtășanie n-ai voie să scuipi trei zile și trei nopți. Așa-i după rânduiala canonică. Dar măcar până a doua zi; măcar 24 de ore să ții minte. Dar trei zile arată cartea. Așa este după Sfânta Împărtășanie.

Cei căsătoriți, care vor să se împărtășească cu Preacuratele Taine, trebuie să păzească curăția în familie măcar trei zile, iar după ce s-au împărtășit să țină măcar două zile. Iar în posturi trebuie să trăiască toate zilele în curăție.

11. A unsprezecea condiție canonică. Cel ce a venit la biserică dintr-o familie, se cheamă apostolul familiei. El trebuie să ia sfânta anaforă pentru toți cei de acasă.

Cei de acasă n-au voie, Doamne ferește, în Duminici și sărbători, să mănânce ceva până nu vine cel de la sfânta biserică, să le aducă sfânta anaforă, să se împărtășească cu sfânta anaforă în locul Preacuratelor Taine. Că sfânta anaforă pe grecește se cheamă *antidoron*, adică contra chip, ține locul Preacuratelor Taine pentru cei ce nu pot să se împărtășească.

Duminica și în sărbători, în timpul Sfintei Liturghii, n-ai voie să faci mâncare, că este mare păcat. Fă mâncarea de sâmbătă seara și pune-o undeva la rece, că aveți acum frigidere, și o încălzești când veniți de la biserică. În caz de mare nevoie, după ce ieși de la Sfânta Liturghie, ai voie să faci mâncare. Dar în timpul Sfintei Liturghii, când preotul leagă cerul cu pământul și scoate părticele pentru milioane de suflete, tu să nu te apuci atunci să faci mâncare, că-i mare păcat!

Așa a fost la strămoșii noștri. Întrebați bătrânii, că așa țineau înainte! Nu se făcea mâncare Duminica. Este mare păcat. Nu-i voie să faci focul și să faci mâncare când preotul face dumnezeiasca Liturghie pentru atâtea milioane de creștini, unde mijlocește iertarea atâtor suflete, și pentru cei din iad și pentru cei din ceruri și pentru cei de pe pământ.

12. A douăsprezecea condiție canonică. Cel ce a fost la sfânta biserică, când a zis preotul: „Cu pace să ieșim! Întru numele Domnului” și a făcut otpustul, adică sfârșitul Liturghiei, face trei închinăciuni în mijlocul bisericii și merge acasă.

De la biserică să nu se oprească până la ușa lui. Nu cumva să-l ducă diavolul de la biserică la crășmă sau la joc, că atunci e vai de el. A început cu Dumnezeu și termină cu diavolul. Că așa face vrăjmașul: „Da, să mă duc pe la cutare cumătru; da' să mă duc până la cutare; da' să merg oleacă la crășmă!”

Bucuria diavolului că te-a scos din raiul lui Dumnezeu și te duce în iad, căci crășma este gura iadului. Așa o numesc toți Sfinții Părinți.

Dracul, când ai intrat în crășmă, îți bate trei cuie. Primul cui, când ai pus piciorul în pragul crășmei; al doilea, când ai stat pe scaun la masă, în crășmă; și al treilea, când ai luat primul pahar. Pe urmă ești al lui; te ține el acolo, nu scapi degrabă. Ți-a bătut trei cuie.

Deci de la ușa bisericii du-te direct acasă!

13. A treisprezecea condiție canonică. Când mergi acasă, zi o rugăciune la sfintele icoane și când toți stau la masă, tu să le povestești ce ți-a rămas și ție în cap de la biserică. „Uite, a fost Apostolul cutare, Evanghelia cutare; preotul a ținut predica cutare; uite așa a cântat dascălul, așa frumos a fost!”, ca să audă și cei ce n-au putut merge la biserică din motive binecuvântate.

14. A paisprezecea condiție canonică. După ce ai stat și tu la masă, să te odihnești două ore. Apoi trebuie să te duci, în Duminici și sărbători, să faci vizite și să cercetezi pe cei bolnavi și săraci.

Dacă știi un bătrân bolnav sau o femeie bolnavă sau un copil, sau cineva care zace de mulți ani, du-te și-l cercetează, că auzi ce spune Hristos în ziua Judecării: *Bolnav am fost și nu m-ați cercetat* (Matei 25, 36).

Dacă nu poți duce un dar cât de mic la cel bolnav, du-te și-i spune un cuvânt de mângâiere: „Rabdă, frate! Roagă-te lui Dumnezeu, că te iubește! Dumnezeu, pe care-l iubește, îl ceartă. Și dacă ai să rabzi în lumea asta, n-ai să mai rabzi dincolo. Așa a răbdat Iov, așa a răbdat Lazăr!”

Deci regula a paisprezecea este să cercetăm pe bătrâni și pe cei bolnavi în Duminici și sărbători.

CUM ÎNȘEALĂ DIAVOLUL PE OM

În cele ce urmează vom vorbi despre *sfatul dracilor*; cum îi învață dracii pe oameni să amâne pocăința.

Era un călugăr pustnic, ascet mare în pustie în părțile Alexandriei, cu numele Ilarion, mare sihastru. Avea aproape o sută de ani.

S-a rugat lui Dumnezeu câțiva ani de zile: „Doamne, să-mi arăți mie care este sfatul dracilor cu care ei câștigă cele mai multe suflete pentru împărăția iadului! Care-i meșteșugul lor și metoda de a-i face robi păcatului și a-i duce în iad. Cum câștigă ei mai multe suflete pentru iad, decât îngerii păzitori pentru împărăția cerului?” S-a rugat părintele un an, doi, trei și nu i-a răspuns Dumnezeu.

Într-o noapte, stând el la rugăciune, în puterea nopții fiind, afară era lună ca ziua, aude un glas: „Avva² Ilarioane!” „Ce este, Doamne?” „Ia Sfânta Cruce în mână, ia toiagul tău, fă semnul Sfintei Cruci, ieși din chilie și mergi până în poiana din apropiere și, când vei ajunge în poiană, stai lângă un copac, acolo. Dar să nu te temi de ce vei vedea! Stai acolo și uită-te în mijlocul poienii până voi veni”.

El, când a auzit că l-a învățat să se înarmeze cu semnul Sfintei Cruci, a cunoscut că este de la Dumnezeu chemarea. S-a dus bătrânul, zicând în minte rugăciuni, și a ajuns în poiană. Era liniște mare; nu bătea vântul în noaptea aceea. Numai luna și stelele se vedeau. S-a dus bătrânul călugăr lângă un copac și stătea luând aminte.

Deodată vede că în mijlocul poienii apare un jilț, un tron împărătesc. Parcă era de fulgere, ca para focului. Întâi scaunul a apărut și s-a minunat. După aceea vede că vine satana și se așază pe scaun. Avea umerii ca nicovala. Pielea lui era ca cerneala, cu peri ca de urs, cu gheare puternice. Avea o coroană făcută numai din șerpi, și ținea în mână un toiag în chip de balaur.

Când l-a văzut, s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci. Satana s-a așezat pe scaunul acela și a bătut de trei ori din palme. Când a bătut, s-a umplut văzduhul de cete drăcești. Polcuri de draci, mii și milioane. Unii, care păreau să fie din cei mai mari, boieri de-ai iadului, stăteau aproape de el. Alții, deasupra pădurii și alții, prin văzduh; cât vedeai, numai cete drăcești.

Când a văzut călugărul atâta amar de iad acolo și atâția diavoli, și-a adus aminte de cuvântul din chilie care i-a zis „să nu te temi”, s-a înarmat cu semnul Sfintei Cruci și stătea atent.

Atunci, după ce s-au adunat cât nisipul mării, în toate părțile nu se vedeau decât cete de diavoli, s-a sculat satana în picioare și a zis:

– V-am adunat în noaptea asta, în miezul nopții aici, că vreau să fac un examen cu voi. Trebuie să dați un examen greu. Știți voi de ce v-am chemat?

Și a zis unul:

– Stăpâne, nu știm!

– Iată de ce v-am chemat aici. Să iasă la raport fiecare din voi, care știe cel mai bun meșteșug de a înșela oamenii și a-i aduce la împărăția mea. Și să-mi arate cum înșeală el lumea și cum îl prostește pe om și-l înșeală de-l aduce la munca cea veșnică și la împărăția noastră. Care-i metoda, care-i meșteșugul vostru, că voi în toată lumea această treabă aveți, să înșelați sufletele oamenilor? Să vă văd cât de iscușiți sunteți voi în a înșela sufletele oamenilor!

Cel ce mă lovește în gândire, dacă are să-mi spună un sfat cum înșeală lumea așa cum gândesc eu, iată îi voi da să conducă trei minute iadul, îl voi pune împărat trei minute în locul meu, și-l voi face mare general peste ceilalți.

Atunci a ieșit unul din mulțime, cu numele Aghiuță, și a zis:

– Să trăiești, întunecimea ta! Am venit să dau raport cum înșel eu pe oameni!

²Avva = părinte

– Ei, să vedem!

– Eu, zice el, îi spun omului așa: „Măi omule, mai du-te la biserică, mai postește, mai roagă-te, mai fă chiar și milostenie, și alte fapte bune. Măi, dar nici cu dracul nu te strica! Mai du-te la restaurant, mai mergi la cârciumă, la jocuri, la petreceri, la jocuri de noroc, ca și cu lumea asta să te mai veselești!”

Cu această metodă am înșelat pe foarte mulți. Le dau în gând, că altă putere n-am! Din iad altă putere nu ni s-a dat nouă. Îngerii din rai au putere de la Dumnezeu numai să-i dea în gând omului să facă bine. Noi avem putere numai să-i dăm în gând omului să facă rău. Dar ca să-l silim, nu putem, că omul are de sine stăpânirea lui dată de Dumnezeu. Nu putem cu sila să-l facem să păcătuiască; numai dacă-i prost și ne ascultă ce-i dăm în gând.

Și așa am amăgit pe foarte mulți. Când ies de la biserică, unii se opresc la cârciumă. Acolo fiecare se întâlnește cu neamuri, cu prieteni. Mai ia o țuică, mai ia un pahar; unul mai ia o țigară, mai vine un lăutar să-i mai cânte. Din cauza asta omul s-a împiedicat, nu i-a mai folosit nimic că a fost dimineată la biserică, căci seara s-a întors de la slujba noastră. Și tot așa cu fiecare.

Și a întrebat satana:

– Pe mulți ai înșelat?

– Să trăiești, întunecimea ta, pe mulți!

– Ai înșelat pe cei mai proști decât tine, dar n-ai făcut nici o ispravă.

– De ce, întunecimea ta?

– Tu îi spui omului să mai meargă și la biserică, să mai meargă și la crășmă, să meargă și la petreceri, să meargă și la locuri sfinte, să mai citească, să se mai roage, pe urmă să meargă la distracții nepermise, dar Hristos îi spune în Evanghelie: *Nimeni nu poate sluji la doi domni!* adică și mie și Lui.

L-ai îndemnat tu, poate omul n-a fost pregătit sufletește și se duce de câteva ori, dar după o vreme vine îngerul și-i dă în gând: „Măi omule, nu poți umbla pe două cărări; ori cu dracul, ori cu Dumnezeu”. Și omul, fiind certat de frica lui Dumnezeu, se lasă. „Măi, mă țin de una, că nu este mântuire umblând pe două căi!”

– Ai pățit așa?

– Am pățit și așa!

– Vezi! Ți-am spus eu că tu ai înșelat pe cei mai proști decât tine. Deci să știi că n-ai răspuns bine.

Și a chemat pe un comandant, de acei mari, un căpitan și i-a zis:

– Ia-l în spate, du-l în adunare și dă-i zece toiege la spinare și să-l trimiți în fundul iadului că-i prost!

L-a bătut, în loc să-i mulțumească! Nu i-a plăcut sfatul lui. Căuta altul mai bun.

Iese altul la raport:

– Să trăiești, întunecimea ta! Dacă nu te-oi mulțumi eu, altul nu te mulțumește.

– Să te văd, viteazule! Cum te cheamă?

– Scărăbuță mă cheamă.

– Cum înșeli tu pe oameni?

– Iată cum, măria ta. Eu îi spus omului așa: Măi omule, nu este Dumnezeu, nu este drac, nu este înger, nu este iad, nu este rai, nu este muncă veșnică, nu este slavă veșnică, totul este aici în lumea asta! Dacă ai ce mânca și ce bea și ai femei și bani mulți, dacă ai cinste de la oameni, casă și bogății multe, aici este raiul. Și dacă n-ai, aici este iadul. Deci atâta-i, cât îi omul pe lumea asta.

– Și ai înșelat mulți?

– Mulți am înșelat!

– Și tu ai înșelat pe cei mai proști decât tine. Știu eu că ai înșelat, dar pe cei proști, că pe cei ce știu Scripturile nu poți să-i înșeli. Pentru că Scriptura îi spune omului că este Dumnezeu, că este drac, că este înger, este iad, este rai, este muncă veșnică, este slavă veșnică, este pedeapsă pentru păcat, este răsplată pentru fapta bună în ceruri. Scriptura este plină de acest fel de învățături și cei

care o citesc, nu te cred pe tine.

Ba și mai mult. Dumnezeu, când l-a sădit pe om a pus în sufletul și trupul lui simțirea de Dumnezeu. Cât de păgân ar fi cineva, simte că este o putere nevăzută în sufletul lui și aceasta este conștiința. Conștiința îl mustră când face rău și-l bucură când face bine. Și glasul conștiinței nu poate fi un reflex al materiei, ceva material, că-i de natură nevăzută.

Conștiința este glasul lui Dumnezeu în om și îndată ce a greșit, îl mustră: „De ce ai făcut așa?” Poate să nu-l mustre nimeni. Poate să nu-l vadă nimeni când face păcatul. Oricând greșește, această lege pusă de Dumnezeu lui Adam întâi, numită și legea firii sau a conștiinței, îl mustră imediat.

Uneori așa de tare îl mustră, dacă este păcatul mare, încât îl dă aproape în deznădejde. Se împlinește atunci cuvântul care spune în psalmi: *Întru muștrări pentru fărădelegi ai pedepsit pe om și ai subțiat ca pânda de păianjen sufletul său* (Psalm 38, 14-15). Adică se subție nădejdea ca pânda unui păianjen și, de mare muștrare de cuget, mai că-și pierde nădejdea.

Conștiința, dacă se pătează cu multe păcate, așa de tare îl mustră pe om uneori, că se face lui această muștrare chinuirea chinurilor. Din cauza conștiinței nici nu poate mânca bine, nici nu mai poate dormi, nici pace nu mai are, nici nu se poate ruga. Conștiința roade, roade ca și cariul în lemn. „De ce ai făcut și de ce ai mâniat pe Dumnezeu cu asemenea păcate?”

Deci, degeaba îi spui tu că nu-i Dumnezeu, căci conștiința îi spune și, după conștiință, îi spune și Scriptura. Tu zici că-l înveți pe om că nu-i Dumnezeu, că nu-i drac, că nu-i înger, că nu-i iad, că nu-i rai, dar conștiința îi spune că este și Scriptura este plină de mărturii din care se arată că există Dumnezeu, că este înger, este muncă veșnică, este slavă veșnică. Deci și tu – i-a zis satana la acel cu raportul, care se lauda că prin acest sfat înșeală multă lume – ești prost și nu aduci mare aport pentru împărăția iadului; nu aduci mare folos!

Așa a pățit și acest drac care a venit cu al doilea raport înaintea satanei, cum a pățit și cel dintâi care se lauda că a făcut mare ispravă. Adică în loc să-l laude, să-l facă mai mare peste multe cete de draci, l-a bătut și cu rușine l-a trimis în fundul iadului, că-i prost și nu știe să înșele pe oameni.

A înșelat, dar a înșelat prea puțin și prea puține suflete a dus la iad! A pățit și acest diavol ca și cel dintâi care învăța pe om să meargă și la biserică și la crâșmă și să facă și de-ale lui Dumnezeu și de-ale satanei. Deci și acesta a ieșit rău.

Și acum dintre cetele dracilor care erau la față a chemat pe altul la raport. Și era o tăcere între polcurile dracilor, că erau milioane de demoni în jurul pădurii și a poienii aceleia, și nu ieșea nici unul, că se temeau că vor păți ce au pățit ceilalți, că, în loc de laudă, îi bate și îi trimite în fundul iadului.

Satana stătea pe scaun și aștepta să mai iasă vreo unul la raport, zicând:

– Dacă cel ce iese a treia oară, mă lovește în gândire, adică îmi spune un plan de-a câștiga suflete pentru împărăția iadului, mai bun decât al celor doi care mi-au dat raportul mai înainte, atunci eu pe acela îl voi face general peste multe oștiri drăcești și-l voi pune să stea pe scaunul meu de împărat al iadului trei minute.

După ce-a zis satana așa, din polcurile cele nenumărate de draci n-a vrut să mai iasă nimeni, pentru că se temeau să nu pătească ce au pățit ceilalți doi, care au raportat mai înainte și nu i-a plăcut lui.

Totuși după un timp iese unul ghebos, cu patru rânduri de coarne, un picior de rață, unul era de cal. Avea semnele iadului pe fruntea lui, coada era lungă, de nu știu câți metri în urmă. Și când a ieșit, s-a dus înaintea satanei, cum stătea pe scaun acolo în mijlocul poienii, și i-a spus:

– Să trăiești, întunecimea ta!

Satana îl întreabă:

– Cum te cheamă?

– Sarsailă, mă cheamă!

– Ehei, te văd bătrân și grebănos. Mi se pare că știi tu ceva meșteșuguri de a înșela suflete, să le aduci la împărăția mea.

Sarsailă a spus:

– Nici întunecimea ta nu știi ce știu eu!

– Să te văd! Mi se pare că ești mare meșter de-a câștiga suflete.

– Nici tu nu știi ce știu eu! Eu am un meșteșug, că am îmbătrânit în luptă cu sufletele oamenilor de atâtea mii de ani, prin care multe suflete duc la iad. Cum cad iarna fulgii de zăpadă, așa cobor în iad suflete în fiecare zi.

– Și cum ai reușit să aduci atâtea suflete la împărăția mea?

– Eu n-am să spun nici ca diavolul cel dintâi, care a ieșit la raport, pentru că se întâmplă cum ai zis întunecimea ta. Omul știe că nu poate sluji la doi domni și îndată îl câștigă îngerul de partea lui. Dar, nici n-am să-i spun omului, ca celălalt prost, că nu-i Dumnezeu, nu-i drac, nu-i înger, nu-i iad, nu-i rai. Nu! Pentru că Scriptura spune că este și Dumnezeu și drac și înger și iad.

Eu atât îi spun omului: „Măi omule, este Dumnezeu, este drac, este înger, este muncă veșnică pentru păcat și slavă veșnică pentru fapta bună, dar mai ai vreme! Ești prost? Chiar de azi începi fapta bună?”

Dacă-i copil îi spun: „Măi băiete, tu de acum ai de trăit! Vine tinerețea, trebuie să te căsătorești, trebuie să petreci în lume! Nu cumva să-ți pierzi tinerețea așa degeaba, doar viața trebuie trăită!”

Iar dacă-i tânăr îi spun: „După ce te vei căsători și îți vei face o gospodărie, după aceea ai să începi fapta bună. Acum mănâncă, bea, distrează-te, fă toate răutățile, că doar ești tânăr. Te va ierta Dumnezeu, că El știe neputința omului. Pentru pocăință mai lasă pe mâine, lasă pe poimâine, lasă pe la anul, mai încolo!”

Îl învăț pe om să amâne pocăința de azi pe mâine, de mâine pe poimâine! „Ce milostenie vrei să faci acum? Tacii din gură! Te pocăiești aproape de moarte! Vrei să postești acum, să-ți cheltuiești sănătatea trupului? Lasă la bătrânețe, că postul este pentru cei bătrâni! Vrei să te rogi? Să pierzi tu atâtea ceasuri rugându-te lui Dumnezeu? Apoi acum ai treabă. Iată, ai să crești copii, ai de făcut casă și zestre la fete, ai de însurat și măritat. Ai atâtea!”

Și-l încurc cu grijile vieții și tot îi spun: „Lasă pe altă dată”. Când vine îngerul și-i spune: „Măi, omule, fă un praznic pentru morți!” Eu îi spun: „Dar ești prost? Acum ai de îmbrăcat copiii, ai de făcut nuntă, ai de făcut cutare!” Îngerul vine și-i spune: „Măi omule, ia începe a posti posturile de peste an, miercurea și vinerea!” Eu îi spun: „Nu posti că îți pierzi sănătatea! Tu trebuie să muncești, să aduni averi, ai de crescut copii!”

Sau vine îngerul și-i spune: „Măi omule, spovedește-te și lasă păcatul, lasă desfrâul, lasă beția, lasă tutunul, lasă înjurăturile!” „Ei, dar de acum? Mai încolo, aproape de moarte, m-oi spovedi la un preot, mă va dezlega și gata. Doar cartea spune să te apuce sfârșitul cel bun, dar până atunci poți petrece așa!”

Cu aceasta mă ascultă toți, zice diavolul, și fapta bună tot o amână de azi pe mâine.

Sfânta Scriptură spune altfel. Duhul Sfânt îi trezește pe oameni, zicând: *Azi de veți auzi glasul Lui, să nu vă învârtoșați inimile voarstre* (Evrei 37, 8). Și cum am spus, glasul lui Dumnezeu în om este conștiința, care-l mustră pentru păcat și-i spune: „Omule, părăsește păcatul! Lasă-te de furat, lasă-te de curvit, lasă-te de înjurat, lasă-te de beție, lasă-te de fumat, lasă-te de lucruri rele, de zavistie, de pizmă, de ceartă”. Dumnezeu îi poruncește azi, iar noi îi spunem lui: „Nu astăzi, ci mâine, poimâine, la bătrânețe!”

Și-i zicem așa: „Dă-mi mie ziua de zi și tu ia-o pe cea de mâine!” Și așa, zice, este păcatul la om, cum ai lua un cui mare și cu o bardă începi a-l bate într-un lemn de stejar uscat. Dacă-i dai un ciocan, două, trei, cuiul îl poți scoate ușor. Dacă-l bați pe jumătate, este mai greu, iar dacă îl bați de tot, trebuie să crăpi lemnul!

Așa-i și păcatul! Se bate în fire prin obișnuință. Și dacă omul nu lasă azi păcatul, când este proaspăt, cu cât se învechește, cu atât mai greu se poate dezobișnui de dânsul.

Văzut-ai în aramă rugină verde? Arama, dacă o curățai în fiecare zi, strălucea ca aurul! Însă, dacă s-a lăsat ani de zile, a prins rugină verde, n-o mai poți spăla cu nimic în lume, numai dacă o

topești. Așa-i sufletul când îmbătrânește în păcat. Dacă nu a lăsat azi păcatul, să nu creadă că mâine sau poimâine îl lasă mai ușor. Că pe măsură ce trece vremea, păcatul se învechește, se bate în fire și obiceiul devine a doua natură; obișnuința se face a doua fire și omul face păcatul vrând-nevrând, și cu mare nevoie se mai dezbară omul de păcat, după ce s-a învechit în el!

Obișnuința, după legile canonice ale Bisericii, este a zecea treaptă a păcatului, că de aici urmează deznădejdea, penultima treaptă. Și când l-am văzut pe om că s-a obișnuit cu păcatul, un an, doi, zece, nu știu câți, este al meu pentru totdeauna! Și așa reușesc eu să-i înșel, că mii și milioane de oameni amână pocăința de azi pe mâine, și toți se robesc de păcat; căci păcatul care nu l-a lăcat azi, mâine-poimâine tot prinde rădăcini și este tot mai greu. Iar când vrea omul să lase păcatul, păcatul se ridică cu mare putere asupra lui: „Ești prost, măi? Cu mine ai trăit! Cum să te lași de mine? Ce mai este? Să trăiești cum te învăț eu și cum te-ai obișnuit cu mine!”

Așa cum ți-am spus mai înainte, am învățat și am înșelat atâtea suflete, încât acestea cad în iad cum cad fulgii când ninge, cu un singur sfat: „Oameni buni, pentru fapta bună mai este vreme; nu fiți proști să începeți chiar de azi sau chiar din ceasul acesta!”

Deci vă spun, întunecimea ta, acesta-i sfatul și meșteșugul meu și am ceată în iad de mii și sute de ucenici de-ai mei, pe care i-am învățat așa, și-i trimit în tot pământul să șoptească omului la ureche: „Omule, pentru fapta bună mai este vreme. Mâine, poimâine, peste un an, peste doi, la bătrânețe”. Și am reușit și reușesc. Du-te și vezi în iad câți am pogorât și pogor cu acest sfat!

Atunci satana a zis:

– Bravo! Cel mai bun sfat, să-l înveți pe om să amâne pocăința de azi pe mâine: „Chiar azi vrei să te spovedești? Chiar azi vrei să te împărtășești? Chiar azi vrei să faci milostenie? Nu vezi că n-ai timp? Lasă pe mâine!”

Acum, pentru că m-ai lovit în gândire, îți voi da coroana și toiagul meu, să stăpânești trei minute iadul, și toți să învățați de la el acest vicheșug, ca să aduceți cât mai multe suflete în împărăția mea, ca să se chinuiască cu noi în vecii vecilor.

Călugărul, după ce-a văzut și a auzit toate acestea, a văzut pe satana că a bătut de trei ori din palme și ca o scânteie s-a stins în văzduh și n-a mai văzut nimic, nici nu s-a mai auzit nimic. Și el a rămas uimit de cele ce a auzit, cum instruieste satana pe ucenicii lui și pe cei fără număr draci din iad, ca să-i învețe pe oameni să amâne pocăința.

Atunci a venit îngerul Domnului și i-a zis:

– Avva Ilarioane!

– Ce este, Doamne?

– De trei ani de zile te rogi lui Dumnezeu ca să-ți arate cum înșală dracii pe oameni și cum îi duc în împărăția iadului! Iată ai văzut cu ochii tăi și ai auzit cu urechile tale cum!

Du-te la chilia ta, ia un caiet, pune mâna pe condei și scrie tot ce-ai văzut cu ochii tăi și ai auzit cu urechile tale, să rămână pentru neamurile ce vor veni, pentru cele din urmă, acest meșteșug al satanei. Căci trebuie să știe toată lumea, că cel mai bun sfat al dracilor de-a câștiga suflete pentru împărăția iadului, este de-al învăța pe om să amâne fapta bună de azi pe mâine, de mâine pe poimâine, de la tinerețe la bătrânețe, pe patul morții, și să-i ducă pe toți în iad! Amin.

SĂ NU JUDECĂM PREOȚII!

În anul 1954 am fost invitat la București la un profesor universitar, Alexandru Mironescu, să vorbesc într-o sală, unde erau peste 50 de persoane: numai miniștri, generali, colonei, profesori, doctori, ingineri, farmaciști, numai oameni din clasa de sus. Era și părintele Daniil Tudor. El a angajat ca să predic, împreună cu părintele Benedict Ghiuș și părintele Petroniu Tănase.

După ce-am intrat acolo, întâlnirea religioasă a început, așa cum se cuvenea, cu rugăciune. La un moment dat, se ridică o doamnă și spune:

– Prea Cuvioase părinte, eu nu pot pune în același cântar pe toți preoții!
 – Dar cine ești dumneata de cântărești preoții? Ai stat pe scaunul lui Hristos?
 – Dar, Prea Cuvioase, părintele cutare-i sfânt, părintele cutare, care a fost la închisoare, a fost un sfânt, dar ceilalți preoți care nu poartă uniformă, care se bărbieresc, care fumează, eu nu-i pot pune pe același cântar.
 – Dar cine ți-a dat voie să-i pui în același cântar dumneata și să cântărești preoții? Că n-ai voie să cântărești pe nimeni, că zice așa Scriptura: *Nu judecați și nu veți fi judecați* (Matei 7, 1). Eu pe nimeni n-am voie să judec, pentru că judecătorul nostru este Hristos.
 – Vreau să vă spun că eu mi-am pierdut evlaviază la unii preoți și eu cred că n-au toți același har.
 – Rău ai gândit! Dumneata trebuie să știi că, dacă ar fi așa cum zici, n-ar mai fi preoți pe fața pământului, fiindcă toți greșesc. Dar nu-i așa. Zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „A preotului este numai a deschide gura, și harul lucrează”.

De vei vedea preot beat, căzut în șanț, du-te și-i sărută mâna și îndată te-ai umplut cu harul lui Dumnezeu! Că nu se amestecă niciodată păcatele lui cu harul lui Dumnezeu care l-a luat la hirotonie, că atunci n-ar mai fi har. Preotul nu lucrează în virtutea sa personală, ci în virtutea harului care l-a primit. Dacă n-a fost vrednic, la judecată ia mai mare muncă decât creștinii, că *cei tari, tare se vor certa; căruia i s-a dat mult, mult i se va cere; și mai mult va fi bătută sluga aceea care a știut voia, decât cea care n-a știut* (Luca 12, 48).

Dar acest lucru este al lui Hristos, nu-i al tău. Noi ne plecăm harului lui Dumnezeu, că ai auzit ce a spus Mântuitorul la popor. El, ca Dumnezeu, îi muștra pe cărturari și pe arhierii, dar poporului nu i-a dat voie să-i mustre. Ai auzit ce-a spus? *Pe scaunul lui Moise și al lui Aaron au șezut cărturarii și fariseii, arhierii și preoții; tot ce vă învață ei să faceți, să faceți, că ei legea lui Dumnezeu învață, dar după faptele lor să nu faceți, că ei zic și nu fac* (Matei 23, 2-3).

Evangelhia îți dă voie să faci ce zice preotul, când te învață de bine, iar dacă vezi la el ceva că nu-i bun, nu face. Mântuitorul spune asta. Pentru că el are să dea seama înaintea lui Dumnezeu, dacă n-a făcut, și eu am să dau seama înaintea lui Dumnezeu dacă am auzit un cuvânt bun și nu l-am făcut.

Dar nu le-a dat voie să judece, pentru că harul lui Dumnezeu nu se duce de la preot, numai dacă ai auzit că l-a caterisit. Și când este caterisit, încă darul nu se ia. Atunci este ca un soldat care are la dânsul sabie, are pușcă, are pistol, dar n-are voie să le folosească, că i se ia numai administrarea harului, nu harul lui Dumnezeu, numai lucrarea harului. El, în ziua judecării, tot ca preot se va judeca.

Ia să vă dau un exemplu: Pune dumneata într-un castron de marmură un pumn de galbeni de aur și pune și cenușă. Ia o căldare de apă și toarnă peste ei. Ce se întâmplă cu cenușa? S-a amestecat aurul cu apa? A intrat cenușa în aur? N-a intrat. Aurul este altă fire și cenușa alta.

După cum nu se amestecă aurul cu cenușa, așa nu se amestecă la preot păcatele lui cu harul care este dat de la Dumnezeu, măcar de ar fi el cât de păcătos.

LUCRAREA CONȘTIINȚEI

Cel mai adânc glas în inima noastră este conștiința, glasul lui Dumnezeu din om, care ne îndeamnă numai la bine și ne oprește de la rău, și al doilea este sufletul cuvântului.

Sufletul cuvântului este cuvântul cel dinlăuntru, așezat de Dumnezeu în inimă, cu care vorbim; că nu vorbim sonor. Acesta se cheamă „sufletul cuvântului”, cum spune Sfântul Ioan Damaschin. Cuvântul așezat de Dumnezeu în inima omului de la zidirea lui, cu care vorbim tainic, nu cuvântul sonor.

Cuvântul sonor este îmbrăcămintea cuvântului din inimă. Cuvântul sonor ne face să vorbim. Dar acela este așezat în inimă tainic. Vezi că stai și vorbești ceasuri întregi singur. Citești o carte numai cu gândul, fără să miști limba. Acesta-i sufletul cuvântului. Cuvântul cel tainic așezat în inimă.

El este pus de Dumnezeu acolo. Prin el vorbim cu Dumnezeu tainic; și în rugăciune și oricând. Punem la cale toate problemele. Acesta lucrează împreună cu conștiința, este glasul lui Dumnezeu din om.

Dacă am greșit, mă muștră. Dacă am făcut bine, mă bucură totdeauna. Da, este pus de Dumnezeu în om cuvântul cel înăuntru așezat. Acesta-i cuvântul tainic care lucrează cu conștiința, fără să mă mustre nimeni. Am greșit, nimeni nu mă muștră. Acela însă, da!

Spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Conștiința este judecător drept. N-o poți potoli nici cu parale, nici cu măguleli, nici cu nimic”. Poate să-ți dea unul tot globul.

În măsura în care am împăcat conștiința noastră, ca să nu ne mustre pentru păcat, în măsura aceea ne simțim ușori și foarte aproape de Dumnezeu. Căci conștiința îți spune imediat dacă mai are ceva pe ea, căci îndată te îngreuezi. Conștiința lucrează întreit, cum spune Sfântul Dorotei. Ea lucrează față de materie, față de Dumnezeu și față de noi înșine.

Cum, față de materie? Bunăoară eu ți-am dat o haină de pomană și ți-am spus s-o cruți, să nu ți bați joc de ea. O porți, dar s-o păstrezi. Și dacă vezi că ai rupt-o prea devreme, te muștră cugetul: „Măi, n-am făcut cum a zis acela!”

Tot față de materie: Tu te apuci să cheltui prea mult pe mâncare, pe băutură și altul n-are ce mânca, săracul! Conștiința îți spune: „Vezi? Tu vrei să trăiești bine în lumea asta, dar altul este flămând și n-are ce mânca!” Conștiința față de materie totdeauna te ține aproape.

Față de Dumnezeu, conștiința totdeauna sau se încarcă sau se ușurează, dacă nu am pocăință și lacrimi pentru păcate.

Față de mine, conștiința mă muștră pentru păcat. Măcar de-ar fi cu gândul, cu cuvântul sau cu fapta.

*

Conștiința este judecător drept. Dumnezeiescul Ioan Gură de Aur spune: „Nu ți-a pus ție Dumnezeu judecător dinafară, să-l poți momi cu parale, să-i dai atâta, ca să te facă pe tine drept. Acest judecător este pus înăuntru, nu-l putem momi cu nimic!”

Auzi ce spune Sfântul Dionisie Areopagitul: „Știința gândului curat este veselia veseliilor, și știința gândului pătat este chinuirea chinuirilor”. Poate să-mi zică mie toată lumea că eu sunt sfânt, că sunt bun, că sunt cutare, dacă conștiința îmi spune: „Ia seama că ești păcătos, ești leneș, ești plin de păcate”, n-o poți împăca.

Dacă toată lumea mă laudă, însă conștiința de mă judecă vinovat, gata, eu sunt cel mai chinuit om! Știința mea este chinuirea chinuirilor, că am de-a face cu știința lui Dumnezeu din mine, care nu cruță, care socoate lucrurile drept totdeauna și ne arată slăbiciunile.

Iar dacă conștiința este nepătată, toată lumea să mă ocărăscă, toată lumea să spună tot ce-i mai rău despre mine, mie nu-mi pasă. Mie îmi place când nu mă judecă în conștiință Dumnezeu. Dacă pe mine nu mă judecă conștiința pentru păcat, și dacă nu mă judecă Dumnezeu în conștiință, eu am toată veselia! Aceasta este ce spune Evanghelia: *Fericți veți fi când vă vor ocări pe voi oamenii și vă vor prigoni și vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, mințind pentru Mine. Pentru cine? Pentru adevăr. Și nu ne arată numai să nu ne scârbim, ci: Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este la ceruri.*

Așa este, dacă nu este pătată conștiința, nu te supără. Iar dacă ți-i pătată și te muștră conștiința, o poți împăca. Du-te la mănăstire la un preot, te dezleagă de păcate și te-ai ușurat. Apoi te păzești să nu mai faci și așa te poți împăca cu conștiința. Împăcându-te cu conștiința, te-ai împăcat cu Dumnezeu și totdeauna vei avea odihnă și pace în suflet.

NUNTA CREȘTINĂ

Nu toată nunta dintre oameni și nu la toate confesiunile religioase nunta este Taină. Așa la

protestanți, la catolici, la anglicani și alte multe confesiuni și popoare, nunta n-are putere de taină. Este numai un simbol la dânzii, un act de prietenie și o dovadă oarecare între soț și soție. Dar niciunde n-are putere harică de Taină și nu este atât de cinstită ca în Biserica dreptmăritoare de Răsărit.

Ca nunta să fie cu adevărat Taină mare și sfințită trebuie să știți că nunta are unsprezece reguli canonice. Și numai atunci când se face după aceste reguli nunta este adevărată nuntă creștinească și adevărată Taină mare.

Nunta este rădăcina firii omenești, cum o numește dumnezeiescul Apostol Pavel. El spune așa: *Dacă rădăcina este sfântă, sfinte vor fi și ramurile. Iar dacă rădăcina este sălbatică, sălbatice și rele vor fi ramurile ei.*

El numește nunta Taină, că este una din cele șapte Taine. Dar nu taină, ci *taina aceasta mare este* – zice de nuntă –, *iar eu zic vouă: în Hristos și în Biserică.* Dacă s-a făcut cununia în biserică, ea închipuie unirea cea duhovnicească din ceruri a Bisericii cu Hristos.

Nu după ce ți-ai bătut joc, te unești prin cununie cu o fecioară. Te-ai dus să faci armata și dai buzna să te însori. Dacă faci așa, nu-i bine! Cununia este de 2000 de ani în Biserica lui Hristos. Taina lui Hristos este numai când se face cununia în biserică.

Când am fost la Ierusalim, am fost la Cana Galileii, unde s-a prefăcut apa în vin; că prima minune a făcut-o Mântuitorul la nunta din Cana. De aceea nunta a ridicat-o la rangul de Taină, cum este Sfânta Împărtășanie, Botezul, Spovedania, Sfântul Maslu, Preoția, tot așa de mare Taină este și nunta.

Acolo am fost și am văzut vasele de piatră unde s-a prefăcut apa în vin și le-am sărutat. Sunt două vase de cremene, galbene. Evanghelia spune că șase vase au fost; două le-am văzut la Sfânta Ana la muzeu, două la Cana și două s-au pierdut de 2000 de ani.

Aceste vase în care Mântuitorul a prefăcut apa în vin sunt puse în biserică; ele au icoane frumoase și perdele de aur, să se închine lumea, să sărute icoanele și pe urmă aceste vase..

Dar Taina Nunții pe care o fac creștinii azi, vai și amar de noi! Cum s-a stricat sfințenia acestei Taine! Cum ne-am depărtat de sfințenia Tainei acesteia, cât cerul de pământ!

Ca să vă dați seamă de aceasta, ascultați cu atenție care sunt cele unsprezece reguli canonice ale nunții creștine ortodoxe, după canoanele Bisericii lui Hristos.

1. Prima condiție sau rânduială canonică, și aici vorbim de cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur, este să nu se ia neamuri în căsătorie.

Preotul bisericii este părintele întregului sat sau al parohiei. Voi, când o să vă căsătoriți fetele sau băieții, sunteți datori să vă duceți întâi la preot. Preotul trebuie să știe întâi și-ntâi câte nunți are în sat.

A vorbit un băiat cu o fată, dar trebuie să se ducă la preot. Dacă preotul are multe familii în comună, cum se întâmplă în multe locuri, și nu știe care-i rudă unul cu altul, poate pune pe ușa bisericii un anunț: „Vă rugăm pe toți enoriașii să ne comunicați, dacă acești doi tineri nu sunt rude!” Dacă enoriașii nu spun când știu, este păcatul lor.

Spița de rudeni și arborele genealogic al unei familii se împarte în cinci: Rudeni suitoare și coborâtoare, colaterale, din cuscrie, din dumnezeiescul Botez și din fii adoptivi.

Rudeniile suitoare sunt: tata, bunicul, străbunicul. Cele *coborâtoare* sunt: feciorul, nepotul, strănepotul și răs-strănepotul. Acest fel de rudeni nu se pot lua niciodată în căsătorie, pentru imposibilitate de vârstă.

Are dreptul răs-străbunicul să ia în căsătorie pe o răs-strănepoată, dar ea trebuie să fie de 16 ani, iar el de 100 de ani. Deci vă dați seama că nu se poate lua din cauza vârstei. Deci acestea nu se pot lua la infinit.

Rudeni colaterale, care fac cruce cu cele de sânge, cele suitoare și coborâtoare, adică: tata, băiatul (sora), vărul întâi, vărul al doilea și vărul al treilea. Tata cu mama sunt de gradul întâi; fratele cu sora de gradul al doilea și verii întâi sunt gradul al patrulea; verii al doilea sunt gradul al șaselea. Toți aceștia n-au voie să se ia în căsătorie unul cu altul. De abia verii al treilea se pot lua, care sunt

gradul al optulea. Deci verii al treilea se pot lua în căsătorie.

Cine intră în această rudenie colaterală, iarăși intră în rudenie de sânge. Să țineți minte! Vă spune preotul din sat, dar, fiindcă ați venit pe aici, vă spun și eu.

Rudeniile din cuscrie, din două și trei neamuri în lături. Adică: un bărbat a fost căsătorit cu femeie, s-au încuscrit părinții femeii cu părinții lui. Sunt rudeni din două laturi. Dar dacă-i moare femeia și bărbatul ia altă femeie, au devenit trei neamuri în cuscrie, că s-a mai încuscrit cu părinții celei de-a doua femei. Aici se oprește căsătoria până la gradul cinci, la gradul șase dezleagă Sfinții Părinți.

Rudeniile din dumnezeiescul Botez. Acestea rudeni sunt oprite să se ia în căsătorie până la gradul șapte inclusiv.

Nașul, dacă a botezat un copil, băiatul acela, dacă a crescut, nu poate lua pe fiica nașului, iar nici pe fata fiului, nepoata de la fiu. De abia poate pe strănepoata nașului. Tot așa și dacă acest băiat al nașilor ar avea un băiat, nu poate lua pe fata nașului, ci numai pe nepoata nașului.

Apoi mare păcat fac preoții și creștinii aceia care pun nași mulți la nuntă, cum am auzit prin Bucovina, că au pus 40 de nași la o nuntă. Nebunie nemaipomenită! Toți se fac rudeni. Copiii lor nu se mai pot lua în veac în căsătorie.

Cine v-a învățat să puneți mulți nași la nuntă? Ca să iasă parale multe? Te duci în gheenă, în iad! Atât aveți voie, un naș să puneți; nașul cu soția lui (dacă sunt cununați religios). Atât! Un singur naș să se pune la nuntă. Vă arăt eu dogmele și canoanele Bisericii; eu sunt cu mâna pe Pidalion și pe pravilele bisericești.

Deci să nu se mai facă păcatul acesta! Și pe preotul care îngăduie aceasta, Biserica îl osândește. Știți voi cât de mare păcat este amestecarea rudeniilor din dumnezeiescul Botez? Este mai mare decât cel de sânge. Am să vă dau o pildă. Dacă s-ar ajunge la nebunia aceasta să păcătuiască tatăl cu fiica sa, îi oprește 20 de ani de Sfintele Taine. Iar dacă a trăit cu fina din botez, îl oprește 25 de ani, că este mai mare rudenie din botez decât cea de sânge, că este rudenie duhovnicească.

Trebuie să știți lucrul acesta, că vă băgați în gheenă, dacă vă puneți nași mulți și vă faceți rudeni și pe urmă copiii și nepoții voștri se iau în căsătorie. Voi răspundeți!

Rudenia din fii adoptivi. Ai luat un băiat, l-ai adoptat, l-ai trecut cu numele tău, el poartă numele tău în societate. Acela este al tău. Cum este băiatul tău, așa-i și acela înaintea lui Dumnezeu, după ce l-ai înfiat.

Deci copilul acela, dacă are o soră sau un frate, nu poate să ia pe un copil al dumitale sau dacă ar avea un nepot. Tocmai strănepotul lui poate să ia pe strănepoata dumitale, iarăși până la spița a patra. Trebuie să știți acestea, pentru că mult se încarcă bietul suflet.

Nunta celor care s-au luat din rudeni are numai două leacuri, grele amândouă, după Sfântul Vasile cel Mare: „Cine s-a încurcat cu rudenie în căsătorie, ori se desparte – chiar dacă ar avea copii, că-i desparte Biserica –, ori să trăiască ca frații în curăție până la moarte!”

Deci, de orice nuanță și spiță de rudenie este cineva, dacă pășeste peste rudeni și se iau în căsătorie, se face incest și amestecare de sânge și este blestem și nenorocire pe ambele familii care s-au încuscrit, și pe tinerii care s-au luat în căsătorie.

2. A doua condiție canonică a nunții ortodoxe este să se învoiască tinerii; să se placă mirele și mireasa, băiatul și fata. Mare păcat și mare greșeală fac părinții care dau fata după cine nu-i place, sau obligă pe fecior să ia cutare fată, pentru că are avere multă, sau că-i frumoasă, sau cine știe ce alte condiții.

Acești părinți, care îndeasă copiii să se căsătorească împotriva voinței lor, sunt niște ucigași care-i bagă în ispită, că ei numai de rușinea părinților se iau, la stăruința lor și apoi nu se plac și se despart. Și toate păcatele care urmează din această despărțire se datorează părinților care i-au îndemnat și cad pe umerii lor. Odată ce s-au învoit tinerii, este de la Dumnezeu.

3. Dar este și a treia rânduială a nunții canonice. Trebuie să se învoiască și părinții lor; atât ai băiatului, cât și ai fetei. Nu-i binecuvântarea lui Dumnezeu dacă tinerii se plac unul pe altul și părinții nu se împacă. Deci atunci nunta este Taină, când Dumnezeu le dă în gând și părinților și

tinerilor să se învoiască la nuntă.

Atunci este nunta binecuvântată, când se învoiesc și tinerii și părinții, când fac tocmeală de bunăvoie între această cuscrie și între copiii lor.

4. A patra rânduală a nunții canonice. Tinerii să se căsătorească foarte devreme. După canoanele Bisericii, după învățătura Sfântului Ioan Gură de Aur, trebuie să se căsătorească băiatul când este de 15 ani și fata când este de 13 ani.

Dar pentru ce aceasta? V-ați pus întrebarea? Iată de ce: Pentru ca să nu greșească până la căsătorie, să se ia spurcați. Că nunta-i cinstită, când amândoi sunt feciorelnici, și băiatul și fata. Biserica apără întotdeauna neprihănirea și curăția. Are mare grijă, nu cumva să se ia în căsătorie după ce-a căzut în păcat băiatul sau fata cu cineva. Că nu mai este „Doamne ajută” în căsătorie.

Iar dacă acum, după legile statului, s-a hotărât să fie fata de 16 ani, este bună și această rânduală. Că nu-i prea tânără, este numai potrivită. Și băiatul n-ar trebui să treacă de vârsta de 18 ani cel mult 20, dar să se păzească cu mare tărie până la căsătorie în feciorie, cum i-au făcut mamele lor.

5. A cincea rânduală a nunții canonice. Înainte de-a face nunta cu cel puțin o săptămână, trebuie să meargă la duhovnic pentru spovedanie părinții mirelui și ai miresei și cu feciorii lor, mirele și mireasa, să fie pregătiți pentru împărtășanie.

Dar să facă o spovedanie așa cum trebuie, scrisă, că spovedania este al doilea botez. S-o faci bine, spunând tot ce-ai făcut, de când erai mic copil și până a venit vremea să te însori sau să te măriți.

6. A șasea rânduală a nunții canonice. În ziua când are să fie nunta, trebuie să meargă la biserică mirele și cu mireasa, părinții băiatului, care se numesc socrii mari, și părinții fetei, adică socrii mici, să asculte cu mare evlavie și cu mare frică de Dumnezeu toată dumnezeiasca slujbă a Bisericii, Utrenia, Sfânta Liturghie, predica și toată rânduală.

7. A șaptea rânduală a nunții canonice. În ziua când are să-i cunune, dacă preotul, la mărturisire, i-a găsit vrednici pe acești doi tineri, să le dea Sfânta Împărtășanie, adică să-i împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului.

Ei în ziua nunții, primesc două taine, anume Împărtășania și Cununia.

8. A opta rânduală canonică a Bisericii lui Hristos pentru nunta cea adevărată, creștină este ca preotul duhovnic care i-a mărturisit pe acești tineri și cunoaște viața lor, dacă știe că, Doamne ferește, unul din ei a căzut în păcat până la cununie, mirele sau mireasa, n-are voie să-i pună cununia pe cap, pentru că face păcat de moarte.

Ce credeți dumneavoastră, că acea cununie se pune de fantezie, de mândrie; ca să ne vadă oamenii că ne încununează Biserica? Vai de capul tău, dacă te-a încununat fiind nevrednic, că spre osândă te-ai încununat!

Biserica lui Hristos, care este „stâlp și întărirea adevărului”, încununează numai pe cei feciorelnici, care și-au păzit fecioria până la nuntă, și băiatul și fata, cum i-a făcut mama lor. Numai aceia Biserica are voie să le facă această mare cinste de a le pune cununa pe cap, această cunună a biruinței asupra păcatului trupesc, asupra patimilor și a stricăciunii, că s-au luptat în viață cu post, cu rugăciune și cu înfrânare și s-au păzit să fie biserică a Duhului Sfânt, și se încununează pentru că a biruit păcatul!

Înainte vreme, când un stăpânitor sau un împărat câștiga o împărăție, având o oarecare biruință sau o mare bravură, era obiceiul să-l încununeze. Așa și la această taină. Biserica încununează pe cei biruitori, pe cei viteji, care s-au luptat până la cununie să țină fecioria neatinsă de păcatele trupești, spurcate.

Biserica, care-i trupul lui Hristos, stâlp și întărire a adevărului, nu încununează curvari și preacurvari, și numai oameni sfinți, care și-au păzit trupul și sufletul sfânt până la cununie.

Iar dacă preotul știe de la spovedanie că ori mirele ori mireasa a căzut în curvie, să nu-i pună cununia pe cap! Să i-o pună numai mirelui, dacă el a fost cinstit, sau numai miresei.

O, ce bine ar mai fi aceasta! Ar vedea toată biserica cine-i cu musca pe căciulă! Ar cunoaște toți cât de cinstit a fost, când va vedea pe mireasă cu cununia pe cap și pe mire nu, sau invers. Iar dacă amândoi au căzut, preotul n-are voie să le pună nici unuia cununia pe cap. Citiți pe Sfântul Ioan

Gură de Aur (Omilia 9, la I Timotei) și pe Sfântul Nicodim Aghioritul (în „Hristoitia”, Cuvântul IV).

Preotul care pune cununia pe cap la oameni curvari, care au fost căzuți, sau la a doua nuntă, este sub canon. N-are voie! Face lucruri necanonice și neaprobate de Biserica lui Hristos.

Am auzit că acum se pune cununia și la a doua nuntă la unii. Cine te-a învățat? Cine îți dă voie să faci aceasta?

Sunt unii care au pretenția să le pună cununia pe cap după ce s-au săturat, bărbații de femei și femeile de bărbați. Nu mai ai de ce să-i pui cunună! Poate să fie spovediți de o sută de ori, dacă a căzut, este căzut; nu mai este feciorelnic.

Dacă-i spovedit, este oprit șapte ani de împărtășanie. Să facă canon, dar nu să-i pună cununia pe cap. Numai la prima cununie și dacă sunt feciorelnici are voie să le pună cununia pe cap.

9. A noua rânduială a nunții canonice. Nunta nu se face cu lăutari, Doamne ferește! Îl pui pe dracul să cânte la taina lui Hristos? Taină este nunta!

Citiți canonul 117 al Soborului din Cartagina și alte canoane, care osândesc pe creștinii care fac nunți cu lăutari. Și zice acolo, că dacă cineva a pus lăutari la nuntă, preotul să nu stea la nunta aceea, imediat să plece, pentru că nu se poate împăca lucrarea lui Veliar (diavolul) cu a lui Hristos!

Dacă eu ți-aș citi molitfa de spovedanie (când îl spovedesc pe om, el săracul începe să-și spună păcatele) și tocmai atunci ar veni unul cu cobza lângă tine, acolo, când te spovedești, ce-ai zice: „Uite, măi, dracul nici aici la spovedanie nu mă lasă!”

Taină este spovedania, Taină este și nunta. Ce pui pe dracul să cânte la taina lui Hristos? Cine te-a învățat? Care-s lăutarii nunții? Știți voi? Dacălii bisericii și coriștii. **Nu dau voie canoanele Bisericii ca nunta să se facă cu lăutari.**

Preotul, după ce i-a cununat pe tineri și a terminat Sfânta Liturghie, dacă este invitat la nuntă, la masa de cununie, să vină. Mirele și mireasa, de la biserică până acasă, merg cu cununile pe cap.

Unde se pune masa de cununie, mirele să stea în dreapta preotului cu socrii mari și mireasa în stânga cu socrii mici. La masa de cununie trebuie să se servească numai trei feluri de bucate și trei pahare de vin, mai mult nimic, iar în timpul acesta preotul trebuie să dea poruncă dascălilor și coriștilor să cânte rânduielile de la nuntă și alte slave potrivite de la slujbele bisericesti, care se cuvîin la această sfântă și mare Taină a nunții.

Acolo dascălul zice *Tatăl nostru*, preotul binecuvintează masa de cununie, cum ați văzut că facem noi la mănăstire, și stau la masă.

Am zis trei pahare de vin, dar nu cumva paharul să-l faci de jumătate de litru și să zică că-s trei! Iată Sfântul Teodor Studitul arată cât de mare să fie paharul la nuntă și chiar pentru toți cei ce beau vin: „Iar paharul să nu ia mai mult de patru uncii³”. Deci un pahar de vin la nuntă să aibă 32 de grame. Oleacă mai mare ca unul de rachiu.

Atât ai voie să iei la nuntă, trei pahare de câte 32 de grame, adică abia 96 de grame. Trei pahare care le iei la nuntă nu au voie să aibă mai mult de 100 de grame de vin.

Asta-i beția de la nuntă. Că nunta-i taină, nu-i balamuc și teatru drăcesc, unde să se îmbete și să se taie cu cuțitele ca nebunii și unde se fac cele mai mari desfrâuri și răutăți și bătăi și înjurături. Aceea nu-i nuntă, ci teatru. Și mai rău decât teatru este. Pentru că este teatru drăcesc, că-și bate satana joc de dânșii, că în loc de taină sfântă o fac prăvălia satanei!

Un fel de bucate și un pahar de vin. Preotul, după primul fel de bucate, ia paharul, îl blagoslovește⁴ și urează întâi la mire și mireasă căsnicie fericită, copii cuminți, sănătate, ferire de primejdii de boli, de scârbe, de ură, de răutate și să trăiască socrii mari, socrii mici și nunii mari care au cununat și toți cei care stau la masă.

Pe urmă, din acest pahar, mai întâi gustă preotul, apoi gustă mirele și mireasa; că preotul este împărtășit cu Preacuratele Taine și ei sunt împărtășii.

După aceea se servește al doilea pahar de vin. La al treilea pahar, preotul ține o predică scurtă

³ Uncia romană avea opt grame.

⁴ binecuvintează

și cântă axionul Maicii Domnului și apoi mulțumirea.

După ce s-au ridicat de la masă, dascălul zice rugăciunea de mulțumire, preotul binecuvintează rămășițele și fărâmiturile, ia un pahar de vin, îl închină în cinstea mirelui și a miresei și a socrilor mari și mici și le urează căsătorie fericită, spor, sănătate, copii cuminți și sănătoși.

Dacă sunt mai multe nunți, de aici preotul merge și acolo. Deci a noua condiție, nunta să se facă fără lăutari.

10. A zecea rânduială a nunții canonice. Dacă mirele și mireasa n-au avut impedimente și le-a dat voie să se împărtășască cu Sfintele și Preacuratele Taine, carnea lor și sângele lor s-au amestecat cu Carnea și Sângele lui Iisus Hristos, că Preacuratele Taine sunt cu adevărat Trupul și Sângele Domnului; și fiindcă au primit în ziua nunții două taine, și Cununia și Sfânta Împărtășanie, n-au voie să se împreuneze unul cu altul trei zile și trei nopți după nuntă, dacă vor să le meargă bine toată viața lor și să fie adevărați creștini.

Mirele, pentru pază, trebuie să doarmă în cămară cu tatăl său, așa spune cartea, și mireasa cu mama ei, și pe urmă sunt liberi să se împreuneze pentru naștere de copii și înmulțirea neamului omenesc, cum a rânduit Dumnezeu la Facere, când a zis: *Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți.*

11. A unsprezecea rânduială a nunții. Voi credeți că nunta-i cioaca-cioaca și troaca-troaca, ca porcii? Ehei... Taină-i nunta. *Cinstită este nunta și patul neîntinat și Hristos pe amândouă le-a binecuvântat*, zice marele Apostol Pavel. Toată viața creștinul, de când se cunună și până la moarte, n-are voie să se împreuneze cu soția lui decât numai marțea și joia, dacă nu-i post și dacă nu-i sărbătoare atunci.

Și doctorii de azi, după știință, arată că cei mai sănătoși copii devin din aceasta că bărbatul să nu aibă contact cu soția decât de două ori pe săptămână. Chiar și știința vine în ajutorul Bisericii și adeverește acest lucru, cei ce se împreună prea des slăbesc puterea și vigoarea copiilor și devin, pentru plăcerile lor, anormali.

Lunea se ține curăția pentru sfinții îngeri păzitori și pentru sănătate. Miercurea și vinerea pentru preasfintele și înfricoșatele patimi ale Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, fiindcă miercuri L-a vândut și vineri L-a răstignit și a curs preascumpul Său Sânge și a udat Crucea pe Muntele Golgotei pentru păcatele noastre, Cel ce a făcut cerul și pământul.

Sâmbăta se ține curăția pentru cinstea Maicii Domnului și pomenirea răposaiților noștri, iar Duminica pentru preasfânta și slăvita Înviere a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, prin care s-a mântuit tot neamul omenesc.

Iar marțea și joia sunt lăsate pentru împreunarea soțului cu soția, de când începe ziua, de la miezul nopții. Deci de luni seara de la miezul nopții este dezlegare până marți noaptea la miezul nopții. Tot așa și joi.

Deci pentru înmulțirea neamului omenesc, pentru întărirea societății umane, pentru natalitatea cinstită a poporului nostru să se țină cont și de hotărârea Bisericii și a doctrinelor, care spun că numai de două ori pe săptămână bărbatul să aibă contact cu femeia, și numai pentru naștere de copii.

Aceasta-i rânduiala a unsprezecea canonică a nunții.

– Acum vă întreb pe voi, se mai fac astăzi nunți de acestea?

– Nu, părinte!

– Știu și eu că nu! De aceea vă scoateți ochii, de aceea vă îmbolnăviți, de aceea divorțați, de aceea face unul la dreapta și altul la stânga; de aceea unul se duce la alte femei, și femeia la alți bărbați și bătaii și stres și beții și urgii și moarte!

V-am spus la început că nunta este rădăcina firii omenești și dacă rădăcina a pornit prost și-i sălbatică și stricată – că s-au luat doi care sunt sătui, femeia de bărbat și bărbatul de femeie –, de la început rele sunt și ramurile. Să nu așteptați fericire în căsătorie sau liniște sau împăcare sau avere sau cinste, ci blestem, sfadă, sărăcie, boală și toate răutățile care vin din necistirea Tainei Nunții.

Nunta aceea este numai de formă! Rădăcina este blestemată și stricată, că-i rădăcină de preacurvari, nu rădăcină de oameni sfinți și feciorelnici. De aceea se strică toată societatea și toate

famiiliile, din cauză că nu se ține rânduiala lui Hristos la nunți. Iar nunta, în loc să fie taină mare, cum zice marele Apostol Pavel, este o amărăciune și o sălbăticie a firii omenești.

Care din creștini au frica lui Dumnezeu și vor auzi aceste cuvinte și vor păzi cu sfințenie aceste rânduieli canonice lăsate de Biserica lui Hristos, aceia vor avea cei mai fericiți copii pe lume, cei mai sănătoși, cei mai cuminți, cei mai talentați și, totodată, această familie va avea cinste și de la oameni și de la Dumnezeu și va fi pildă de urmat în familie, în societate, în țară și oriunde.

Copiii aceștia sunt înzestrați de Dumnezeu cu toate darurile, pentru că au venit pe lume pe calea pe care a lăsat-o Dumnezeu.

Am câteva familii care se spovedesc la mine și au făcut nunta exact după rânduiala Bisericii și mai sunt și altele în țară.

Să vă ajute Dumnezeu să țineți cu mare tărie la aceste rânduieli, dacă vreți să fiți creștini buni, cetățeni buni ai țării și oameni de mare folos ai Bisericii lui Hristos. Prin acești oameni, dacă se vor respecta aceste reguli, va trăi și țara, va trăi și Biserica, și Duhul lui Dumnezeu le va fi în ajutor în veacul de acum și în cel viitor. Amin.

IDOLUL NOROC

Am văzut pe unele pomelnice pe care le aduceți, că pomeniți de dracul Noroc, zicând: „pentru norocul fetei, pentru norocul baiatului, pentru norocul familiei”. Ce mi-ai pus pe dracul pe pomelnic? Voi știți cine a fost noroc? Cel mai mare demon, care a secerat miloane de suflete. Voi vedeți că până la venirea lui Iisus Hristos, China, India, Japonia și Insula Java și atâtea sate se închinau la idoli, la diavoli, lui Brahma, lui Buda, lui Krishna, lui Zoroastru și la toți dracii? Voi știți că până la venirea Domnului, oamenii sălbatici și nebuni pentru fiecare păcat aveau un zeu?

Marte, zeul războiului. Când aduceau statuia lui, îndată trebuia să se facă război, să omoare cât mai mulți oameni, că așa-i plăcea.

Venera, zeița discordiei. Când îi aducea statuia, trebuia ca toți să se sfădească și să se bată, că așa-i plăcea zeiței discordia.

Nemfis, zeița frumuseții. De-acolo ne-au rămas cerceii și podoabele femeiești. Când o aduce, îi pune cercei de aur, îi pune în nas verigi de aur, îi pune mărgelile de aur, și toți trebuiau să fie pudrați, cu zorzoane și cu inele și cu cercei și să joace în fața ei. Că așa-i plăcea zeiței Nemfis.

Apoi Afrodită, zeița desfrâului. Îi aducea statuia ei și o trăgeau într-o pădure deasă și acolo bărbații cu femeile făceau cele mai mari urgii înaintea ei, că așa îi plăcea ei, desfrâul și urgiile. Era Neptun, zeul apelor, Uranus, zeul pământului.

Era și Moloh, zeul fericirii, la romani, la sumerieni și la cartaginezi. Cum era acest zeu Moloh sau noroc, cum îi zicem astăzi? Îi purta statuia într-o căruță cu două roți, făcută din aramă sau din argint. În spatele zeului Noroc avea un cuptor de aramă și în fața lui o tigaie de aramă; și-i dădea foc lui Noroc pe la spate până se înroșea și tigaia și el. Popii lui purtau în mâini niște securi mari, ascuțite.

Ce jertfă primea Noroc? Numai copii sugari de la mamele lor. Vedeau în satul tău, de unde ești tu. Trăgeau căruța lui Noroc cu tigaia roșie, înfierbântată și strigau, bătând din palme: „Cine vrea să aibă noroc, să aducă jertfă lui Noroc! Cine vrea să aibă noroc, să aducă jertfă lui Noroc!...” Atunci nebunele de femei ziceau una alteia: „Cumătră, îți dai copilul?” „Îl dau, ca să am noroc!”

Lua muierea copilul de la țâță, îl dădea în mâna slujitorului idolesc, îl tăia bucăți și îl pune în tigaia lui Noroc să se frigă. Până la 40-50 de copii pune odată în tigaia aceea. Mirosea în urma lui numai a friptură de copii proaspeți.

Așa a secerat dracul Noroc milioane de copii. S-au dus mamele lor în fundul iadului! Acolo stau în vecii vecilor că au dat jertfă lui Noroc.

Voi nu vedeți ce zice Isaia? „Vai de cei ce fac masă dracilor și aduc jertfă lui Noroc”. Și voi, creștinilor, scrieți noroc pe pomelnic. Vai de mine! Mare nebulie, mare rătăcire! N-ai pe Dumnezeu? Pui pe dracul Noroc?

Numai ce auzi pe bețivi la crășmă zicând: „Hai noroc, cumătre!” Uneori vezi creștini pe drum că se salută: „Hai noroc, vecine!” Dacă l-ai înteba cine-i Noroc, nu știe, dar știe să-l pomenească.

Mai chemi pe dracul Noroc după atâtea mii de ani? Te închini la satana? Bună seara, mătușă!” Când zici „bună ziua”, arăți că Dumnezeu e bun.

Vă rog să nu-l mai puneți pe pomelnicele voastre și nici să nu-l mai pomeniți pe idolul „Noroc”!

INIMĂ DE MAMĂ

Care-i cel mai dintâi și cel mai de folos gând al omului în viața asta și ce-i trebuie omului ca să se mântuiască?

Pe lângă credința dreaptă îi trebuie aceste trei lucruri, după învățătura Sfinților Părinți: să aibă către Dumnezeu inimă de fiu, către sine minte de judecător, iar către aproapele să aibă inimă de mamă.

Iată, așa trebuie să fim noi, fiii lui Dumnezeu după dar! Noi avem darul punerii de fii prin dumnezeiescul Botez. Biserica este mama noastră duhovnicească, care ne-a născut pe toți prin apă și prin Duh. Prin dumnezeiescul Botez avem punerea de fii, darul înfierii, fii după dar ai lui Dumnezeu, nu după ființă, că după ființă numai unul este, Hristos.

Dar dacă suntem fiii lui Dumnezeu după dar și dacă zicem lui Dumnezeu: „Tatăl nostru, Care ești în ceruri”, apoi cum este un fiu adevărat al unui părinte pe pământ? Un copil adevărat, care într-adevăr iubește pe tatăl său și nu cu viclenie, ci cu toată inima, el se teme tare să nu-l mârșăie pe tatăl său, nu de frică, ci ca nu cumva să-l supere pe cel care i-a dat ființă și l-a născut și l-a crescut.

Îndată ce a greșit acest copil, aleargă la tata și își cere iertare. „Iartă-mă, tată, că am greșit!” Și-i foarte bucuros când tata îl iartă și-i spune: „Dragul tatei, fii atent, să nu mai greșești!” Așa trebuie să avem și noi grijă față de Tatăl nostru din ceruri.

Noi suntem fiii lui Dumnezeu după dar, fiii Tatălui Ceresc. Avem un Părinte acolo Care privește spre toate popoarele lumii, cum zice psalmul: *Ochii Lui spre neamuri privesc. Genele Lui cercetează pe fiii oamenilor* (Psalm 10, 4). Iar Mântuitorul ne învață: *Voi tată să nu numiți pe pământ!* De ce? *Unul este Tatăl vostru, cel din ceruri* (Matei 23, 9).

Ai auzit că Tatăl are toată zidirea cea sub cer și cea din cer; Tatăl, Care a făcut toate din cer și de pe pământ? Deci când îl supărăm, măcar atât respect să avem, cum are un copil cuminte către tatăl său, că, îndată ce-a greșit, își cere iertare. Aceasta ne trebuie și nouă ca o condiție a mântuirii.

Să avem către noi minte de judecător. Cum? Să ne judecăm pe noi totdeauna: „Ce gândim noi, îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi, îi place lui Dumnezeu? Ce facem noi acum, îi place lui Dumnezeu? Ce intenționăm noi, oare îi place lui Dumnezeu?” Și dacă conștiința, care este oglinda sufletului, ne spune că nu, atunci să încetăm de a gândi aceste lucruri, de a le vorbi și de a le pune în plan să le facem.

Aceasta înseamnă să se judece omul pe sine, că auzi ce spune dumnezeiasca Scriptură: *De se va judeca omul pe sine, nu mai cade în judecata lui Dumnezeu* (I Cor. 11, 31). Și dacă îți spune conștiința că da, atunci este bine, căci avem mărturia conștiinței noastre bune. Apoi să avem știința gândului curată despre ceea ce gândim sau vorbim sau facem.

Al treilea plan spre mântuire și datorie prea mare și sfântă este să avem către aproapele inimă de mamă. Așa se cere, să iubim pe toți oamenii din lumea asta, precum o mamă își iubește pe toți copiii la fel. O mamă bună, care-i adevărată mamă, dacă ar avea și zece copii, ea ține la toți deopotrivă.

O mamă bună este ca o cloșcă, care, ați văzut, chiar dacă are 30 de pui, și numai unul dacă i-l iei, îți sare în cap. De ce? Este tot al ei. Așa face și o mamă bună!

Ea când pune mâna pe vargă și lovește copilul, mai tare o doare pe dânsa decât pe copil. Ea îl lovește cu atâta milă! Și, ca să nu se facă rău, îl bate cu varguța. Și nu-l bate din ură, ci din dragoste

îl bate, ca să se facă bun.

Este un proverb creștinesc: „Unde dă mama, crește!” Ea din dragoste ceartă pe copii și foarte mult îi iubește. Uneori se mânie, se face că-i ocărăște, pune mâna pe vargă, în tot chipul, ca să-i facă buni. Ceartă și pe cei buni și pe cei răi, dar în vreme de primejdie uită toate. Care este adevărată mamă, își pune sufletul pentru toți.

Și dacă ar avea unul bețiv, rău, înjurător și n-o ascultă, Doamne ferește, dacă l-ar vedea că a intrat în apă și se îneacă, sau în foc, sare după dânsul! Moare odată cu dânsul ca să-l scoată. Nu mai ține minte că l-a supărat. Uită toate, uită că a necăjit-o. Moare pentru dânsul. Când strigă: „Mamă, nu mă lăsa!” ea uită totul.

Pentru ce? Că-i mamă adevărată, iar copilul este rupt din inima ei și nu poate să-l lase, când îl vede în necaz.

Iată cum trebuie să facem și noi. Tot omul din lume este aproapele nostru. Cum face o mamă bună, care își pune sufletul pentru copii, așa trebuie să iubim și noi pe toți deopotrivă și să ne punem sufletul pentru ei. Și să fim exact ca o mamă bună cu toți, și cu cei buni și cu cei răi; să nu facem deosebire, să-i iubim pe toți ca pe noi înșine.

În această privință o să vă spun o istorioară cu inimă de mamă, ca să vedeți până unde merge inima de mamă.

Era o biată mamă tânără. A murit soțul ei în război cu perșii. Era din Grecia și i-a rămas un copilăș. Ea, femeie serioasă, cu frica lui Dumnezeu, a hotărât în inima ei să nu se mai căsătorească.

A dus o viață cinstită, în curăție, în post, în milostenie, în cercetarea bisericii și a crescut copilășul ăsta. Toată mângâierea ei era copilul.

Așa l-a crescut biata mamă dintr-o fărâmătură de carne, cu multă dragoste, ca o mamă când are unul singur și când nu are, mai ales, nici soț. L-a învățat școală, mă rog, ținea la el ca la ochii din cap. Dar, crescând copilul, creștea și grija mamei.

Așa a trecut tinerețea copilului și a făcut armata. Mama, până la armată, l-a crescut ca pe o fată mare în casa ei. Era cel mai cinstit din tot satul, cel mai cuminte. Nici un cuvânt n-a zis împotriva mamei, nici n-a mâhnit-o vreodată; nimic nu făcea fără sfatul mamei. Dar, o, răutatea lumii! Când a venit din armată, i s-a schimbat mintea. A început să nu mai asculte de mama. A început să nu-și mai arate dragostea față de mamă ca mai înainte; se ducea seara prin sat și venea tot mai târziu. Mama se topea de scârbă acasă. Aprindea candela la Maica Domnului și făcea metanii: „Maica Domnului, păzește-l!” Și când venea Ioan mai târziu, că Ioan îl chema, îi zicea:

– Dragul mamei, Ioane, unde ai stat tu așa de târziu, că mare scârbă am avut? Uite, ai mâncare caldă, ai camera ta grijită. Eu am plâns, că tu n-ai frați; te va fi întâlnit cineva, ai fi greșit sau niște oameni răi te-or bate.

Dar el a început, ca niciodată, să vorbească împotriva:

– Mamă, lasă-mă în pace! Ce mă păzești ca pe copii? De acum înainte eu știu să mă port în lume!

Niciodată nu vorbise el așa. Mama se topea când auzea.

– Vai de mine, dragul mamei! Da eu pentru că te urăsc îți spun asta? Eu te iubesc! Dar mă tem, că numai pe tine te am, singura mea nădejde! Dacă nu te mai văd, mai bine să mor și eu!

Să vedeți ce s-a întâmplat.

În satul vecin era o fată rea, blestemată, unde trăgeau mai mulți. A început să se ducă și el acolo. Mamă-sa nu știa nimic.

– Unde te duci tu? l-a întrebat ea. Eu am auzit că te duci la vrăjitoarea aceea. Vai mie, mai bine muream, decât să aud aceasta!

El, în loc să asculte, a zis:

– Lasă-mă, mamă! Ce mă păzești? Eu știu să-mi port căciula de-acum!

Niciodată în viață nu mai vorbise așa cu mama lui. Iar ea se topea de plâns, că nu mai avea ce să-i facă. Ce s-a întâmplat? Blestemata aceea de vrăjitoare a auzit de la alții că mama lui nu-l lasă să vină pe la dânsa. Odată, mergând el la casa ei, i-a spus:

– Ia ascultă, măi! Să-mi spui drept, pe cine iubești mai mult? Pe mine sau pe mama ta?
El, fermecat la minte de muierea aceea blestemată, stă oleacă și zice:

– Pe tine te iubesc mai mult!

– Eu nu cred! a zis ea. Du-te acasă și, dacă mă iubești pe mine mai mult decât pe mamă-ta, în noaptea asta să vii cu inima mamei tale la mine! Faci așa sau nu?

A stat oleacă și, îndemnat de satana, a zis:

– Și aceasta o fac!

Și s-a dus în fața ei și a venit acasă. Mama, săraca, îi pregătise mâncarea, îi încălzise camera și plângea la Maica Domnului să-l aducă sănătos acasă. Iată ce pregătea mama pentru dânsul și iată ce pregătea el pentru mama lui!

Ce contrast era aici? Ce fărădelege nemaipomenită? Mama îl aștepta plângând, să-l păzească Dumnezeu de primejdii și el vine să-i scoată inima.

Vine acasă. Trecuse de miezul nopții. Mama i-a ieșit în cale:

– Dragul mamei, dar acum se vine? Vai, multă grijă am avut de tine!

El nu vedea nimic. Se uita în stânga și-n dreapta prin casă, după cuțit. Și vede cuțitul cel mare din bucătărie. Ia cuțitul în mână, o ia pe mamă de grumaz, să nu răcnească, și o înjunghie în inimă.

Biata mamă s-a dus! Sângele a înăbușit-o, s-a stins mama cea scumpă care se jertfea pentru el!

Ce-a făcut? Auzi până unde l-a dus satana! A spintecat sânul stâng al mamei, a scos inima mamei, a pus-o într-un castron, spălat-o de sânge, a îmbrăcat-o pe mamă-sa cu haine de moarte, a culcat-o pe pat, a încuiat ușa și a luat inima mamei lui în basma și a pornit prin pădure să o ducă vrăjitoarei, ca să-i arate că o iubește mai mult.

Ați văzut, când merge un om repede prin pădure, dacă-i pădurea deasă, te lovesc crengile. El mergea repede, ca până la ziuă să vină înapoi, să nu afle nimeni crima pe care a făcut-o, și totodată s-o încredințeze pe aceea că o iubește mai mult decât pe mama lui.

Mergând el repede cu inima mamei într-o basma albă, o creangă din pădure s-a arcuit și l-a lovit peste ochiul drept; și-l durea și a pus mâna la ochi. Atunci aude din inima mamei, care era în basma albă: „Puiul mamei, te doare rău?”

Atunci de abia s-a trezit el! „Vai, mamă, cum am ajuns până aici? Unde sunt eu? Unde mă duc? Mamă scumpă, mamă bună, cum ti-am scos inima ta de la loc și încă te mai doare pentru durerea ochiului meu?” Și a început a plânge groaznic. Atunci a văzut că-i fermecat și s-a întors înapoi, când a auzit glasul mamei din inimă: „Puiul mamei, te doare rău?”

A venit acasă – mai era un ceas-două până la ziuă –, a desfăcut pieptul mamei, a pus inima la locul ei și apoi a început să strige tare că a murit mama lui. Se făcea ziuă și au auzit vecinii.

– Ce-i, măi Ioane?

– A murit mama!

– Dar cum se poate?

– Mama mea a murit! Mama mea a murit!

A venit lumea să-l mângâie, dar el nu se putea mângâia, că mai era un semn dumnezeiesc. Din sfert în sfert de oră, unde se ducea, auzea glasul mamei: „Puiul mamei, de ce m-ai omorât?” Când auzea glasul mamei, era cea mai grea pedeapsă pentru el!

Atunci toată lumea se mira, oare de ce plânge el așa de disperat după mama, că de obicei bărbații sunt mai tari de fire! Dar el știa de ce plânge, că auzea glasul mamei care îl muștra cu milă: „Puiul mamei, de ce m-ai omorât?”

Ce s-a întâmplat? S-a dus repede la două bătrâne și le-a adus să o scalde pe mama. Când a scăldat-o, a văzut că este junghiată în inimă:

– Măi Ioane, mama ta a fost junghiată!

El, când a auzit, s-a topit de plâns, că știa cine a junghiat-o. A îmbrăcat-o, după trei zile a înmormântat-o; dar el, în loc să se liniștească, mai tare plângea și bocea, încât toată lumea zicea: „Iată cât de mult a iubit el pe mama lui!” Dar el știa și auzea glasul mamei mereu, mereu, care îl muștra și

zicea: „Dragul mamei, de ce m-ai omorât?”

După ce și-a pus mama în mormânt și-a adus aminte și zicea, plângând, în casă: „Mamă scumpă, mamă bună, cum te luptai tu cu mine! Cum te luptai să mă scoți din ispite, să mă duci la mănăstire, și acum am rămas singur!”

Ce-a pus Dumnezeu în mintea lui? Să se ducă singur la un duhovnic în mănăstire și să se spovedească: „Mă duc, că mama săraca voia să mă duc eu!”

A încuiat ușile și s-a dus la un mare duhovnic al unei mănăstiri și a căzut cu fața la pământ:

– Părinte, eu sunt cel mare rău om din lume, cel mai mare criminal!

Bătrânul l-a liniștit, i-a citit molitfa de spovedanie, l-a spovedit, și el i-a spus duhovnicului cum a omorât pe mama lui bună. Iar duhovnicul, om înțelept, i-a spus:

– Fiule, nu te deznădăjdui de mântuirea ta! Dar să știi că cine omoră pe mama sau pe tata treizeci de ani nu poate lua Sfintele Taine!

– Părinte, a zis el, dar altceva se întâmplă. Aud glasul mamei de câteva ori pe ceas, care zice: „Puiul mamei, de ce m-ai omorât?”

Și a zis duhovnicul:

– Tot bine, vrea să-ți faci, ca să-ți aduci aminte de crima pe care ai făcut-o și să te pocăiești, că măcar, dacă nu te-a avut în lumea asta, să fii cu dânsa dincolo!

– Cum să mă pocăiesc, părinte?

– Iată cum, fiule. Dacă vrei să te faci călugăr, canonul se scade la jumătate, adică la 15 ani!

– Mă duc! Nu-mi trebuie căsătorie, numai să mă ierte Dumnezeu!

– Du-te, fiule, plânge-ți păcatul și te va ierta Dumnezeu!

– Mă duc, părinte!

A vândut toate, și-a luat două rânduri de haine, a dat casa de pomană la o văduvă și s-a dus la mănăstire de pe malul Iordanului. Aici a bătut în poartă.

– Ce dorești, frate?

– Am venit să-mi plâng păcatele! Oare mă primește părintele stareț aici?

– Primim, doar mănăstirea este spital duhovnicesc pentru orice păcătos. Mănăstirea îi vindecă pe toți!

L-a primit, și ca nou începător l-a pus la încercare la cele mai grele ascultări. La bucătărie, la trapeză, la grădină, la îngrijirea bolnavilor, la slujba dobitoacelor. El făcea cu atâta dragoste, și numai plângând, aducându-și aminte de păcatele lui și cum și-a omorât mama.

Dar, pe măsură ce se pocăia el în mănăstire și făcea ascultare, glasul mamei venea mai rar. La câteva zile îl mai auzea. Mai târziu, la câteva luni, duhovnicul i-a spus:

– Cu cât glasul mamei vine mai rar, cu atât Dumnezeu se apropie de tine, că mama vrea să te aducă la cer, că-i pare rău că te-a pierdut în lumea asta! Ea tot mamă a rămas!

– Părinte, a întrebat el, ce canon mai aspru să fac eu ca Dumnezeu să mă ierte mai repede?

– Fiule, să mănânci doar o dată în fiecare zi mâncare fără untdelemn trei ani de zile, să faci câte cinci sute de metanii pe zi și să zici psalmul 50 de câte ori vei putea mai mult pe zi.

– Fac, părinte!

Pe lângă ascultarea grea, numai sâmbăta și Duminica venea de două ori la masă, în celelalte zile mânca o dată pe zi, mâncare fără untdelemn, vin nu gusta deloc și a făcut trei ani acest canon.

Călugării se minunau de dânsul, cu câtă dragoste face ascultare și canon, că ei nu știau taina lui: „Măi, acela are dar de la Dumnezeu, că zilnic plânge!”

La trei ani de zile, înainte de Florii, a venit el la duhovnic să se mărturisească. Iar duhovnicul i-a spus:

– Frate Ioane, cum mai stai? Mama te mai cercetează?

– Părinte, mai rar. Parcă aș dori s-o aud mai des, dar mai rar se aude!

El a slăbit de atâta post. Trei ani de zile mâncare fără untdelemn, cinci sute de metanii pe zi și ascultarea grea din mănăstire, și atunci a zis duhovnicul:

– Frate Ioane, iată vine săptămâna Sfintelor Patimi. De la Florii până în ziua de Paști să nu

guști nimic, nici apă, nici mâncare, iar în sâmbăta Paștilor să vii la mine.

Și a venit în sâmbăta Paștilor foarte slăbit, dar vesel oarecum, că Duhul Sfânt, după măsura pocăinței, îl bucura.

– Iată, frate Ioane, noi mergem la slujba Învierii la noapte, tu însă să nu vii la biserică.

– Dar ce să fac, părinte?

– Du-te în chiliuța ta, pregătește-ți candela, pune-i untdelemn, pune fitil și n-o aprinde. Roagă-te la Dumnezeu și pomenește și pe mama ta, că ea este martiră și are mare trecere la Dumnezeu să te ajute cu rugăciunea. Și dacă va fi un semn și ți se va aprinde candela singură, să știi că te-a iertat Dumnezeu și mama ta de tot păcatul.

El s-a dus în chilie – nu mâncase de la Florii nimic –, s-a pus cu fața la pământ și a început să se roage: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul, pentru rugăciunile Preasfintei Maicii Tale și ale mamei mele!”

Și așa s-a rugat patru ceasuri, cu multe lacrimi și, văzând că nu-i nici un semn și trebuia să iasă cu Învierea, s-a aruncat în chipul crucii și striga cât putea la Mântuitorul, la Maica Domnului și la mama lui să-l ierte și să-i dea un semn de mângâiere că l-a iertat.

Când se trăgeau clopotele pentru Înviere și toți călugării ieșeau afară, deodată, o lumină dulce a umplut chilia lui și s-a aprins candela singură, iar de la sfințele icoane s-a auzit un glas: „Puiul mamei, te-am iertat!”

După atâta jertfă, mama bună tot mamă a rămas! În loc ca el să facă treizeci de ani de pocăință sau cinsprezece în mănăstire, în trei ani de zile mama l-a iertat. L-a adeverit prin aprinderea candelii. După ce a omorât-o, după ce a suferit martiriul din mâna lui, ea tot cu inimă de mamă a rămas.

Iubiți credincioși, v-am spus aceasta ca să vă fie milă unul de altul. Acestea să le țineți: Să avem către Dumnezeu inimă de fiu, către noi, minte de judecător, și către aproapele, inimă de mamă!

Oricine ne-ar greși, să-l iertăm; și cum este o mamă bună care iartă pe toți, așa să iertăm și noi. Dacă ar fi așa pe fața pământului, să se iubească toți unii cu alții cum iubește mama pe copiii, pământul s-ar face cer, s-ar face rai, n-ar mai fi judecăți, n-ar mai fi morți, n-ar mai fi războaie, n-ar mai fi tulburări, ci ar fi milă și îndurare și bucurie în toată lumea.

Dumnezeu, Cel în Treime închinat, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și cu ale tuturor sfinților, să ne miluiască, să ne ajute și nouă păcătoșilor să ținem minte această învățătură, ca să avem către Dumnezeu inimă de fiu, către noi să avem minte de judecător, și către aproapele, inimă de mamă. Amin.

MINUNEA FĂCUTĂ DE DUMNEZEU CU VĂDUVA ANASTASIA

Împăratul Nichifor Votaniatul, al Constantinopolului (1078-1081), a făcut o catedrală mare, aproape cât Sfânta Sofia. A venit patriarhul Ierusalimului, al Constantinopolului și al Alexandriei, mă rog, ca atunci când se sfințește o biserică împărătească.

Când a terminat-o, a anunțat sfințirea. Sfințirea bisericii se anunțase cu câteva luni înainte, ca să aibă lumea timp să vină; că atunci nu erau mașini, avioane sau trenuri. Tracțiunea se făcea cu boii, caii și măgarii, iar pe mare veneau cu corăbiile.

La sfințirea bisericii împăratului Nichifor au venit patriarhi, 40 de mitropoliți, mii de preoți, ca la o biserică împărătească.

Au început a veni la sfințire mii de care. Unii aduceau covoare, alții butoaie cu vin, cu untdelemn, alții aduceau făină, alții lumânări. Fiecare aducea ce putea.

Atunci trăia o văduvă în Constantinopol, pe care o chema Anastasia. Această văduvă, de 50 de ani se ducea la biserică și se ruga lui Dumnezeu. Ea stătea în marginea orașului, tocmai lângă drumul acela pe care treceau căruțele la sfințire.

Dar era tare necăjită. Avea o cocioabă de casuță, n-avea bani, n-avea untdelemn, n-avea făină,

n-avea ce să ducă și ea. Când a văzut că trec atâtea perechi de boi la sfințire, s-a gândit și ea să ducă un braț de iarbă. Atât avea ea, o seceră și o furcă de tors.

Văduvă săracă material, dar bogată în credință. Iarna torcea cânepă și lână de la oameni, iar vara se ducea cu seceră pe lan și aduna spicele de pe urma secerătorilor, le pune pe un țol, le bătea și făcea oleacă de grâu. Și așa, puțin câte puțin, făcea și ea un sac de grâu pentru dânsa. Așa de săracă era văduva Anastasia!

Ea, dacă a văzut că trec atâtea care cu boi, încărcate cu poveri grele cu alimente pentru praznic la sfințire, ce s-a gândit săraca? „Bani n-am, covoare n-am, untdelemn n-am, n-am nimic. Mă duc să duc și eu un braț de iarbă acolo!” Dar se temea, că n-avea pământ. De unde să taie iarbă ca să nu facă rău?

A luat un țolișor și s-a dus pe un hat unde crește un fel de iarbă numită pir. A luat pir, ca să nu strice cumva din ogorul cuiva. A tăiat pirul și l-a pus într-o sărciniță. Ce s-a gândit ea? „Voi da și eu la niște boi un braț de iarbă, măcar că nu-i de la mine de pe hat”.

Într-adevăr, și-a luat bețișorul, s-a dus acolo unde era sfințirea cu acea lume multă, și tocmai atunci a văzut o pereche de boi, care gătiseră mâncarea dinaintea jugului. Se uitau plăvanii; ar mai fi mâncat ei ceva, dar nu mai era.

Mătușa Anastasia a dezlegat și ea sărcinuța ei de iarbă, a pus-o înaintea boilor și a zis: „Doamne, primește brațul acesta de iarbă, că n-am ce aduce la sfințirea acestei biserici și să mă ierțați, că nu-i de pe ogorul meu!” Și plângând s-a dus de acolo la biserică, după ce-a dat iarba la boi.

Când a văzut atâta lume și atâtea podoabe, căci biserică era pregătită ca o mireasă de nuntă cu toate podoabele gata de sfințire, atunci ea s-a dus la icoanele din urmă, unde se închină femeile. Bătrână, necăjită, cu fața zbârcită de bătrânețe, cu tulpan vechi pe ochi, încălțată cu opinci, cu o catrință rea, a îngenuncheat și se ruga Domnului: „Doamne, iartă-mă că n-am adus nici un dar la biserică! N-am nimic. Împăratul este împărat și pe pământ și va fi și în cer! Dar eu, săraca de mine, n-am avut bani, n-am avut nimic...”, se ruga ea cu lacrimi.

A venit și împăratul Nichifor Votaniat, cu dregătorii lui, cu spătarii lui, cu tot. Când a intrat în biserică, spătarul lui, pe care-l chema Petru, i-a arătat inscripția. (La biserici, la mănăstiri, la monumente istorice, inscripția este scrisă deasupra ușii).

Era o placă mare de marmură, scrisă cu slove de aur: „Întru slava Preasfintei Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfânt, făcut-am această dumnezeiască biserică cu toată cheltuiala mea, eu, împăratul Nichifor Votaniat”. I-a plăcut tare inscripția, că el dăduse ordin.

Și au intrat în biserică împăratul, împărăteasa și generalii mulți să vadă cum este pregătită biserică pentru sfințire, că a doua zi era sfințirea. Picturi frumoase, icoane lucrate în aur, perdele frumoase, veșminte aurite, policandre, chivote, potire pe sfânta masă, Evanghelia, tot ce trebuia.

În timpul acela, mătușa Anastasia, care a dat un braț de iarbă, plângea la icoanele din urmă. Avea mulți ani. În timpul acesta îngerul Domnului a schimbat inscripția împăratului.

Era scris mai frumos: „Întru slava Preasfintei Treimi, a Tatălui și a Fiului și a Duhului Sfânt, făcut-am această dumnezeiască biserică cu toată cheltuiala mea, eu, văduva Anastasia”.

Oamenii au încremenit. Mai înainte citeau numele împăratului, dar era lume, schela era luată de la biserică, nimeni nu putea să spună că ar fi mai putut cineva schimba ceva.

Oamenii au început a citi:

– Ce scrie acolo, măi?

– Ce scrie?

– Păi uite scrie că o văduvă a făcut biserică!

– Dar mai înainte, când a intrat împăratul, era numele lui.

– Măi, dacă aude împăratul!

Aceia se temeau să-i spună împăratului și au spus spătarului. Dar spătarul împăratului, Petru, după ce a citit, a zis:

– Măi, asta-i mare minune! Lasă că-i zic eu împăratului!

Împăratul îl asulta, că era urechea lui. La împărat și împărăteasă cununi de aur le străluceau

pe cap ca razele soarelui, cu porfiră, cu hlamidă, cu ostași lângă el. Toată suita împărătească.

– Măria ta, hai oleacă în pridvor!

Vine împăratul. Când se uită a rămas uimit:

– Măi, dar când am intrat noi în biserică, era inscripția mea!

– Cred că a ta, împărate, a fost. Toată lumea știe. Dar uite ce scrie acolo!

– Vai mie, păcătosul! Aici este mare minune! Nimeni n-a putut face aceasta decât Dumnezeu!

Asta-i minune mare! Am pierdut biserica pentru că am făcut-o cu mândrie! A dat-o unei văduve!

A adunat sftnicii lui și a spus așa:

– Nu se sfințește biserica aceasta până nu se găsește această văduvă! Și când o găsim, o sfințim pe numele ei, că-i mai mare ea la Dumnezeu decât mine.

A dat poruncă să trimită în toată împărăția să-i găsească adresa acestei văduve, Anastasia.

Dar Dumnezeu, când vrea să descopere un lucru repede, a descoperit-o printr-o altă văduvă, care era cam de-o seamă cu această bătrână, aflată printre lume. Dar ea nu știa că Anastasia este acolo.

– Ce se aude?

– Uite ce se aude...

– Pe Anastasia eu o cunosc! Stă aici în marginea orașului.

– Cum, mătușă? Hai la împărat!

Și i-a spus împăratului locul unde o găsește pe văduva Anastasia, iar el a trimis soli s-o caute și s-o aducă în biserică.

Solii, călări pe cai, repede au plecat în marginea orașului Constantinopol, s-o caute pe mătușa Anastasia și s-o aducă la împăratul.

Acolo au văzut niște copii care se jucau.

– Măi copii, nu știți unde stă mătușa Anastasia?

Dar unul mai mărișor a zis:

– Mătușa Anastasia stă acolo în grădină.

S-au dus ei pe un pârliaz. Când ajung la ușa văduvei, ce să vadă? Ce lacăte mai erau acolo! Ce zăvoare! Ce încuietori mai avea! Că cel ce n-are nimic, de nimic nu se teme. Erau două belciuge la ușă, legate cu ață de cânepă și un băț la ușă. Era semn că mătușa nu-i acasă. Acelea erau toate zăvoarele ei. N-avea ce-i fura. Ea era dusă la sfințire la biserică.

Vin înapoi cei trimiși de împărat. „Uite, măi, nu-i acasă bătrâna Anastasia!”

– Măi copii, n-ați văzut pe mătușa Anastasia?

– Mătușa Anastasia s-a dus cu un braț de iarbă acolo, la iarmaroc.

Copii nu știau că acolo era o sfințire de biserică. Și atunci cei trei generali, care au fost trimiși soli de împărat, au întors caii au venit să-i dea raportul împăratului.

– Măria ta, am fost! Are o căsuță mică în marginea Constantinopolului. Niște copii se jucau pe acolo și au zis că mătușa Anastasia este pe aici, prin lumea asta, pe undeva.

Văduva care a cunoscut-o pe cealaltă a zis:

– Este în biserică, se roagă la Mântuitorul!

– Dacă-i în biserică, spuneți-i să nu se teamă, că ea n-a fost niciodată în fața mea, împăratul Nichifor Votaniat. Trimiteți niște femei bătrâne și faceți o veste că la sfințirea bisericii, împăratul dă câte o vacă la bătrâni.

La porunca împăratului au găsit pe bătrâna Anastasia și i-a zis:

– Nu te teme, Anastasie, că te-ai învrednicit de mare dar de la Dumnezeu! Ce jertfă ai adus dimineată la sfințirea bisericii?

– N-am adus nici un dar, măria ta, că sunt săracă!

Căci ea nu socotea brațul cel de iarbă pe care l-a adus și l-a dat la boi, că este dar.

– Totuși, adu-ți aminte, mamă Anastasie, că ai adus un dar mare, prin care mi-ai luat biserica mea!

– N-am adus nici un dar, că n-am bani, n-am nimic! Toată averea mea este o seceră și o furcă. Iarna torc și eu lâna pe la oameni, iar vara cu secera mă duc și adun spice de pe lan, în urma

secerătorilor. Și le strâng și fac și eu oleacă de grâu. N-am nici un fel de avere.

– Dar această biserică împăratească, pe care am cheltuit atâția galbeni de aur și argint, am făcut-o numai pe cheltuiala mea și iată acum scrie pe inscripția ei că este făcută de Anastasia!

– Ce dar ai dat la această biserică?

– N-am dat nimic, decât un braț de iarbă la boii înjugați la car.

– Nu te teme, mamă Anastasie, că a scris Domnul, nu dumneata! Dumnezeu a scris. Biserica este a matală!

Și era scris așa: „Întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, Unuia Dumnezeu în Treime, făcut-am această dumnezeiască biserică cu toată cheltuiala mea, eu, văduva Anastasia”. Îi citea, iar ea tremura, că nu știa carte.

– Vezi, mătușă, zici că n-ai adus nici un dar, însă adu-ți aminte că ai adus un braț de iarbă!

– L-am adus, dar n-o fi pomană că l-am tăiat de pe hatul unui om.

– Iată, mătușă Anastasie, brațul acela de iarbă al matală, a fost mai scump decât toate vistieriile pe care le-am băgat eu! Iată, îngerul Domnului ți-a trecut biserica pe numele tău și a ta rămâne în veac. Vom sfinți biserica – că erau cei patru patriarhi – cu aceeași sfințire, cu aceeași pompă mare, dar biserica va rămâne a Anastasiei până în veac.

– Să știi, mătușă, se sfințește biserica pe numele matală, pe care îngerul ți-a dat-o de sus și te-a scris aici.

Ea, săraca, a rămas uimită. Toți se mirau: „Măi, mare minune!”

Când a murit fericita Anastasia din Constantinopol, împăratul i-a făcut mormântul în Sfântul Altar: „Aici, în biserica pe care i-a dat-o Dumnezeu prin minune, este îngropată văduva Anastasia”.

Un braț de iarbă dat în numele Domnului cu smerenie și cu durere de inimă că nu poți face mai mult, a făcut mai mult decât cheltuiala împăratului Nechifor. Așa cere Dumnezeu!

Sfântul Efrem Sirul zice: „Dumnezeu nu se uită la mulțimea darului pe care îl aduci, ci la voința cu care îl aduci”. Cât de mic dar ai dat, dacă dai cu smerenie și cu părere de rău că nu poți face mai mult, aceea este adevărata milostenie.

*

Cu adevărat, Dumnezeu caută la inima înfrântă și smerită.

Vine deunăzi o mătușă năcăjită. Mă uitam, măi, cum i-aduce Dumnezeu! Ea săracă zice:

– Aș pune 40 de Liturghii, dar n-am bani de drum! Vă dau un șervețel!

Numai cu atât a venit, cu un șervețel.

Știi cât m-a costat pe mine asta? Și i-am zis:

– Mamă, lasă că-ți pun eu slujbe!

I-am pus de trei ori câte 40 de Liturghii pentru șervețelul acela.

– Mai dau 15 lei! A zis bătrâna.

– Vai de mine! Noi n-am venit aici la mănăstire să ne îmbogățim! Noi am venit să ne plângem păcatele.

– Dar nu-i primit dacă nu dau bani, părinte!

– Este primit. Îți spun eu!

De aceea eu nu mă supăr când aduce cineva puțin. Pentru că Domnul nu se uită la darurile noastre... Se uită la voința cu care se aduce darul.

Când a văzut Sfântul Antonie cursele diavolului pe fața pământului întinse până la cer, a zis: „Doamne, cine mai poate trece printre acestea?” Și aude un glas din cer: „Antonie, smerenia și milostenia!”

Când se întâlnesc aceste două fapte bune, adică smerenia și milostenia, străbat toate cursele lumii!

Deci milostenia nu caută numai în mulțimea banilor, ci mai ales în inima și voința cu care se aduce ea.

O ISTORIOARĂ ADEVĂRATĂ

Un preot, mergând pe stradă, întâlnește un copilaș, ca de cinci-șase ani, cu picioarele crăpate de glod, părul încâlcit în cap, zoios, nespălat, cu mâinile crăpate, și-l întreabă:

– Măi copile, de unde vii tu?

– Din iad vin!

Preotul s-a minunat de copilul acesta.

– Cum îl cheamă pe tatăl tău?

– Satana!

– Dar pe mama ta?

– Aripa satanei!

– Dar frați și surori ai?

– Da.

– Cum îi cheamă?

– Diavoli.

Și atunci preotul a spus:

– Unde stai, copile?

– Hai, că eu știu unde!

Și a mers cu preotul. Și în marginea satului îi arată o căruță stricată, veche și o ogradă cu gardurile rupte. Preotul ia copilașul de mână și intră acolo. Aude sfâdindu-se în casă tatăl cu mama sa.

Bărbatul o înjura pe femeie groaznic, iar femeia îi spunea: „Du-te de-aici, satano!” Bărbatul zicea: „Tu ești aripa satanei!” Au trecut niște copii pe acolo: „Treci, drace, de-aici!” Dar femeia striga pe urmă: „Vai de mine, casa asta este iad!”

Preotul a auzit de afară. Și atunci și-a dat seama de ce spune copilul că vine din iad. El nu știa cum să spună. A auzit pe mamă-sa că este iad în casa ei; că tatăl său îl cheamă satana și pe mamă-sa, aripa satanei, și pe frații lui îi cheamă diavoli. Așa auzea grăind în casă.

Dar știți voi de ce se face casa iad? Unde nu-i post, unde nu-i rugăciune de dimineața și de seară unde nu-i viață curată, unde nu merg oamenii la biserică, unde se apucă și beau de dimineața, fumează și înjură, casa aceea se face cu adevărat iad. Și diavolul vine acolo și apoi, vai de zilele care le mai trăiește omul pe pământ!

Toată ziua înjurături, toată ziua bătăi, toată ziua suferință. A intrat diavolul! Diavolul aduce ură, sfadă, mânie, iuțime, ocară, blestem, înjurături, bătăi, morți, beții, desfrâuri. Așa! Unde a intrat el, distruge. Casa o face iad!

Iar unde oamenii se scoală dimineața și se închină lui Dumnezeu și merg la lucru cu rugăciunea în minte și postesc sfintele posturi de peste an și fac milostenie și citesc sfintele cărți și rabdă scârbele și necazurile cu bucurie, acolo este și binecuvântarea lui Dumnezeu și toate se rânduiesc după iconomia Lui pentru folosul sufletului și pentru mântuirea noastră.

SINODUL AL VII-LEA ECUMENIC

Astăzi este un mare praznic al Bisericii Răsăritului, că nu prăznuim un sfânt sau doi, ci 367 de sfinți făcători de minuni și păstori ai Bisericii lui Hristos, de la Sinodul VII Ecumenic.

Au fost 350 la Sinodul VII de la Niceea, dar s-au mai amestecat încă 17 episcopi, care călcasez sfintele icoane în picioare, care crezuseră în eres și care se luaseră după luptătorii de icoane. Dar de frica tiranilor și pentru alte interese au călcat peste sfintele icoane și le-au defăimat. Când au văzut Sinodul adunat, în fruntea căruia era marele Tarasie, Patriarhul Constantinopolului, și binecredincioșii împărați Constantin și Irina, au căzut în genunchi, au cerut iertare, au sărutat sfintele

icoane și s-au închinat cu lacrimi în fața lor și au fost primiți în Soborul al VII-lea Ecumenic.

Și a fost acest Sinod Ecumenic la anul 783, dar discuțiile și toate procesele verbale și toate așezămintele acestui sobor abia s-au încheiat la anul 787, cu câțiva ani mai târziu, pentru că a fost mare luptă împotriva iconoclaștilor, a împăraților iconomahi și a multor arhieriei care au căzut din dreapta credință, și preoți și popor peste măsură de mult.

Deci peste 130 de ani a tulburat eresul luptării cu icoane Biserica dreptmăritoare a lui Iisus Hristos.

Acest Sinod, al VII-lea a toată lumea, a fost și ultimul Sinod Ecumenic al Bisericii de Răsărit, în fruntea căruia a fost Sfântul Patriarh Tarasie și binecredincioșii împărați Constantin și Irina.

De ce la toate Sinoadele Ecumenice, și la cel dintâi și la celelalte, Biserica pune aceeași Evanghelie: *Părinte sfinte, voiesc ca și ei să fie una, precum și noi suntem una* (Ioan 17, 11), rugăciunea arhierescă a Mântuitorului?

Pentru că s-a împlinit în ochii tuturor că prin cele șapte Sinoade Ecumenice înțelepciunea și-a zidit ei casă. Care-i casa înțelepciunii lui Dumnezeu? Este Biserica dreptmăritoare a lui Iisus Hristos, că auzi ce spune la Pilde: *înțelepciunea și-a zidit casă rezemată pe șapte stâlpi* (Pilde 9, 1).

Da, Biserica lui Iisus Hristos cea dreptmăritoare de la Răsărit are acești șapte stâlpi neclățiți pe care s-a clădit duhovnicește. Sunt cele șapte Sinoade Ecumenice, a toată lumea. Cel dintâi a fost la anul 325, în Niceea Bitiniei, în timpul Sfinților împărați Constantin și Elena.

Al doilea Sinod a fost la anul 381 la Constantinopol, sub împăratul Teodosie cel Mare, patriarh fiind Sfântul Nectarie începător cu 150 Sfinți Părinți.

Al treilea Sinod Ecumenic, la anul 431 la Efesul Asiei, unde au fost iarăși 200 Sfinți Părinți.

Al patrulea Sinod Ecumenic, a fost la anul 451 în cetatea Calcedon, unde s-au dat anatemei monofiziții, sub împărații Marchian și Pulheria. Acum au căzut o mulțime de Biserici necalcedoniene, cum este Biserica Abisiniei, a Armeniei, Biserica Coptă din Alexandria, Biserica Siriacă Veche, care mărturisesc o fire și o voie în Hristos.

Sinodul al V-lea Ecumenic a fost la anul 553, iarăși în Constantinopol, în timpul împăratului Iustinian cel Mare, unde s-au dat anatemei Origen, Didim cel Orb, Teodor de Mopsuestia, Teodoret și ceilalți care au primit ereziile lui Origen.

Sinodul al VI-lea Ecumenic a fost la anul 680, tot în Constantinopol, pe timpul împăratului Constantin Bărbosul, nepotul lui Heraclie. Și a ținut Sinodul acesta, care s-a mai numit și al V-VI-lea până în anul 691. A fost mare dezbatere în problema ereticilor monotești, care, voind să împace pe ortodocși cu monofiziții, au căzut în altă extremă, în prezența lui Serghei, patriarhul Constantinopolului, care a fost promotorul monotelismului; că deși admitea în Hristos două firi, dar mărturisea o singură voie.

Aceasta era deosebirea între monofiziți și monotești. Unii ziceau o fire și o voie, iar alții ziceau două firi și o singură voie, iar alții ziceau două firi și o singură voie, iar alții Biserica Maronită din muntele Libanului și Biserica Tomită din India, Biserica din Antiohia Sirei și alte Biserici monotelite până astăzi.

Iar Sinodul al VII-lea Ecumenic s-a făcut pentru cinstirea sfintelor icoane și au dat anatemei pe toți luptătorii împotriva sfintelor icoane de la anul 783 până în anul 787. Întâi stătător a fost Sfântul Tarasie.

Aceste șapte Sinoade Ecumenice sunt pentru cei șapte stâlpi ai Bisericii Răsăritului, despre care a spus Duhul Sfânt mai înainte: *înțelepciunea și-a zidit casă rezemată pe șapte stâlpi*, adică pe cele șapte Sinoade Ecumenice.

Am amintit aceasta fiindcă astăzi Biserica lui Hristos prăznuiește al VII-lea Sinod Ecumenic și pe dumnezeieștii Părinți de atunci. De aceea s-a și pus Duminica Ortodoxiei cea dintâi în Postul Mare că s-a încheiat tot ce-a trebuit mai scump în Biserica Domnului, și Sinodul al VII-lea Ecumenic.

Să aveți mare evlavie la sfintele icoane, să le cinstiți cu mare cinste, mai ales icoana Mântuitorului, a Maicii Domnului, a sfinților, Sfânta Cruce, icoana Preasfintei Treimi, pentru că cine nu cinstește sfintele icoane este dat anatemei, și anatema este cea mai grea pedeapsă a Bisericii, care

înseamnă pogorârea de viu în iad cu dracii și trăire de la trupul tainic al Bisericii lui Iisus Hristos.

Să cinstiți sfintele icoane, să vă închinați lor, că au fost mărturisitoare de mii de sfinți și până în ziua de azi le vedeți în toate sfintele biserici. Să nu vă luați după eretici, după adventiști, după ceilalți blestemați de sectari, dacă au căzut din dogma drepte credințe și sunt dați anatemei pentru veacul de acum și pentru cel ce va să fie, despărțiți pentru veșnicie de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

Dumnezeu să ne ajute tuturor cu rugăciunile sfinților de la Sinodul al VII-lea și de la toate celelate Sinoade Ecumenice, să ținem dreaptă credință pe care o mărturisim în Crez și să ne mărturisim cu mila Domnului. Amin.

PILDA SEMĂNĂTORULUI

Iubiți credincioși, ați auzit astăzi că s-a citit în Sfânta Biserică pilda Semănătorului. Deci vom spune puțin din tâlcuirea acesteia, să nu îngreunăm auzurile dumneavoastră cu prea multe cuvinte.

Mai întâi să facem aici o întrebare: Oare pentru care pricină Mântuitorul, când a spus pilda cu semănătorul, n-a arătat cine este acest semănător? Ci a trecut pilda la a treia față, zicând: *Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa.*

Dar n-a atârnat: Ieșit-a dreptul sau sfântul cutare sau proorocul cutare sau apostolul cutare să semene sămânța sa. Sau ieșit-am Eu să semăn sămânța cea bună a cuvântului. Pentru care pricină nu s-a spus numele Său?

Pentru că cel dintâi semănător al Evangheliei este Însuși Domnul, Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. El a semănat întâi cuvântul acesta al vieții în urechile sfinților Săi ucenici și apostoli și prin ei la toată lumea.

Dar n-a spus: Venit-am sau ieșit-am Eu să semăn sămânța cuvântului, ca să nu stârneasă zavistie de prisos și ură în urechile și în inimile fariseilor și ale cărturarilor, ca să nu se arate ca un iubitor de slavă deșartă, că numai El seamănă cuvântul vieții. De aceea nu a spus numele semănătorului și a zis numai așa simbolic: *Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa.*

Dar de ce n-a zis: „Ieșit-a plugarul” și a zis „Ieșit-a semănătorul?” Iată de ce: Pentru că nu acela este plugar cu adevărat care are sămânța, dar o ține în sac sau în ladă sau în pod undeva sau în hambar și nu o seamănă. Ci adevăratul semănător și adevăratul plugar este acela care are sămânța și o seamănă pe dânsa.

De aici să trecem la sămânța cuvântului.

Așa zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur: „Nu este plugar al lui Dumnezeu și nici semănător al Evangheliei acela care știe multe și are multă cunoștință în mintea și în inima sa, dar nu vrea să propovăduiască. Ci ține ascunsă această sămânță, ori de frica oamenilor, ori de rușine, ori de lenevire, ori alte motive are în mintea sa și așa ascunde sămânța lui Dumnezeu. Ori poate are mai mult decât altul, dar nu vrea să o semene ca să aducă lui Dumnezeu roadă însutită.

De aceea, adevăratul plugar al lui Iisus Hristos și adevăratul semănător este acela care are sămânța cuvântului lui Dumnezeu exact cum se întâmplă și cu sămânța cea materialnică care se seamănă de plugar pe ogor.

Și a zis Preasfântul nostru Mântuitor mai departe așa: *Și una din semințe a căzut lângă cale, adică lângă cărare sau lângă drum, și oamenii, nebăgând seamă de dânsa, au călcat-o și păsările cerului, văzând-o așa descoperită, au mâncat-o și a pierit sămânța aceasta semănată lângă cale. Și alta din semințe a căzut pe piatră și, neavând umezeală, s-a uscat.*

Dar, ca să vă dați seama că nu chiar pe piatră goală s-a semănat, că acolo nici nu prinde sămânța deloc rădăcini; ascultați pe ceilalți doi evangheliști care îl completează pe acesta de astăzi.

Matei și Marcu zic: *Și una a căzut pe pietriș, adică pe pământ cu piatră multă, pe pământ cu pietriș, și unde sămânța, neavând umezeală, a prins puțină rădăcină și, neavând pământ bun, s-a uscat.*

Gura fiecărei plante, gura fiecărui arbore este rădăcina lui, cu care el se hrănește mai cu seamă

din pământ; este adevărat că arborii mari și multe feluri de saduri se hrănesc prin ramuri din cer, cu oxigen și cu celelalte care trebuie la creșterea vieții sale. Dar mai mult decât toate, gura unei plante, cu care ea se hrănește și trage hrană, este rădăcina.

Deci a doua sămânță, căzând pe pietriș, foarte puțin s-a prins și, neavând umezeală și nici pământ destul, s-a uscat.

A treia sămânță a căzut în mijlocul spinilor, cum ați auzit dumnezeiasca Evanghelie, și a răsărit puțin și, crescând spinii au înăbușit-o i-au luat spațiul de lumină și de hrană și așa s-a uscat.

A patra sămânță a căzut în pământ bun și a adus domnului său roadă însutită. Unii din cercetătorii de firi, parcă s-ar contrazice cu dumnezeiasca Evanghelie, că sămânța, oricât de bun ar fi pământul, nu poate aduce o sută de boabe de grâu sau unul de porumb și așa mai departe, să aducă o sută de boabe.

Dar n-au dreptate! Să se ducă în Egipt, în țarina numită Vizachia și în părțile Nilului și în alte părți din Sicilia, din Italia, să vadă că acolo holdele care se seamănă aduc uneori de două sau de trei ori însutit roadă și să vadă că nu poate să mintă cuvântul lui Dumnezeu și că sunt locuri pe pământ unde un grăunte aduce mai mult de o sută de grăunțe în spicul său.

După ce a spus Mântuitorul pilda acestei Evanghelii, ucenicii Săi n-au înțeles puterea pildei și L-au întrebat deosebi: *Spune-ne nouă, care este puterea pildei acesteia!* Iar Mântuitorul mai întâi le-a spus: *Vouă vi s-a dat să știți tainele împărăției cerurilor, iar acestora în pilde vorbesc, ca, auzind, să nu audă și, văzând, să nu vadă,* cum a zis Isaia Proorocul pentru nesinceritatea inimii lor.

Și apoi le-a tâlcuit Mântuitorul așa: Sămânța cea bună este cuvântul lui Dumnezeu, țarina este inima omului, cum e în pilda cu zâzaniile țarinii, Sămânța cea semănată pe cale sunt oamenii puțini credincioși, sau mai bine să zic aproape deloc credincioși, căci aud cuvântul lui Dumnezeu, dar nu-i dau atenție, așa în trecere: „Eh! Am auzit predica preotului! Spunea unu o predică! Am auzit că unu citea din Evanghelie, ce-o fi mai spunând”, și nu-i dă nici o atenție, ca și cum nu s-ar vorbi din Evanghelie, ci din povești.

Unul care este indiferent și nu-i place să asculte cuvântul lui Dumnezeu sau îl trece cu vederea, la acela vine satana și mănâncă sămânța cuvântului din inima lui și este călcat în picioare de toate ispitele drăcești, cum este călcată sămânța, pentru că nu prinde rădăcină cuvântul în inima lui, pentru neatenția lui și nebăgarea de seamă, că nu dă importanță cuvântului lui Dumnezeu.

Sămânța care a căzut pe pietriș sunt oamenii care aud cuvântul și pentru moment se bucură că au înțeles ceva, dar bucuria lor este pripită. Au auzit și s-au bucurat puțin, iar pe urmă le-a scăzut toată evlavia față de cuvântul Domnului, se împietrește inima lor de necredință, de nesimțire, de răutate și îndată se usucă din inima lor sămânța cuvântului lui Dumnezeu. Nu găsește acolo un pământ bun în țarina inimii lui ca să crească.

Aceștia sunt aceia care sunt sămânța căzută pe piatră, adică oameni care prea puțin se bucură și cred și îndată pierd evlavia și credința către cele auzite din cuvântul vieții.

Iar sămânța a treia sunt oamenii aceia care cred în cuvântul lui Dumnezeu până la o vreme, dar de la o vreme se ridică ispите asupra acestui cuvânt. Ori prigoană din partea oamenilor, ori necaz din partea trupului, sau se ridică grijile lumii cele rele, să alerge omul după bogății, după slavă deșartă, după dregătorii, după bani, după trai bun, după dulcele veacului de acum. Și toate aceste griji crescând, adică mărindu-se în inima omului, îl fac să uite de cuvântul lui Dumnezeu; și așa cuvântul lui Dumnezeu, care prinsese rădăcină acolo și crescuse puțin, se înăbușă, se astupă, se otrăvește cu grijile veacului de acum, de mâncare, de băutură, de avere, de patimi trupești, de dezmierdări, și cine știe ce scopuri ale slavei deșarte sau cine știe ce răutăți, care-l împiedică pe acest cuvânt să crească; și așa, crescând patimile în om, înăbușă și întunecă lumina cuvântului lui Dumnezeu și îndată începe a se ofili, dar cuvântul cel dintâi al credinței lui se usucă și pier.

Iar sămânța a patra, care cade în pământ bun, sunt acei buni creștini și buni oameni de pe fața pământului, care, atunci când aud cuvântul lui Dumnezeu, sunt ca un pământ însetat în care cade ploaia cea binefăcătoare a cuvântului vieții și, căzând în inima lor, se hotărăsc pentru cuvântul lui Dumnezeu să sufere toate necazurile, toate scârbele, foamea, setea, lipsa, ocară, durerea, crucea,

moartea și nu mai dau înapoi. Aceștia lucrează împreună cu cuvântul lui Dumnezeu din inima lor și aduc roadă întru răbdare, cum zice Evanghelia, rabdă toate pentru porunca lui Iisus Hristos și pentru cuvântul Sfintei Scripturi și al Evangheliei și așa aduc roadă întru răbdare: unul, adică, cum zice altă Evanghelie, treizeci, iar altul șaiszeci, iar altul chiar o sută.

După ce Mântuitorul a spus și a tâlcut pilda Evangheliei Sfinților Săi ucenici și apostoli, la urmă a zis și acest cuvânt: *Cela ce are urechi de auzit, să audă.*

Prea puțini sunt oamenii aceia care au urechi și nu aud în lume. Dar urechi de auzit n-au numai oamenii; au și dobitoacele, au și târâtoarele, au și păsările; numai peștii sunt surzi, cum spun Sfinții Părinți, că n-au acest organ al auzului dat de Dumnezeu, ci au numai simțire grozavă, ca, simțind valorile, să se ferească de primejdie, că ei sunt surzi.

Dar celelalte viețuitoare și oameni, toți au urechi. Dar de care urechi este vorba în Evanghelie? Ce credeți? De urechile acestea trupești? Nu! Îndoit este omul și două feluri de urechi are, după cum și două feluri de ochi. Are ochii aceștia simțiți cu care vede cele simțite și are ochii minții, sau mai bine-zis are mintea, care-i ochiul sufletului, cu care privește cele inteligibile, cele nevăzute, ca dogmele credinței și învățăturile Sfintei Scripturi și alte câte sunt nevăzute.

Așa și la urechi să înțelegeți! Cela ce are urechi de auzit, adică ale sufletului, că mulți aud cu urechile acestea și stau în biserică și aud cântând la strană și aud proorocii citindu-se, și aici și aud, dar aud numai cu urechea din afară, iar urechea cea duhovnicească a minții lor și a sufletului lor este astupată de satana, îi întunecă și nu înțelege puterea cuvântului, pentru că urechile sufletului lor sunt surde.

Către aceste urechi s-a adresat Mântuitorul când am auzit: *Cela ce are urechi de auzit, să audă.* Adică prin urechile acestea simțite să dea cuvântul urechilor celor nevăzute și cu acelea să audă cuvântul și să-l înțeleagă, ca apoi, înțelegându-l, să aducă roadă lui Dumnezeu prin lucrare și prin răbdare.

Iubiți credincioși, dar oare care este cauza nerodirii cuvântului lui Dumnezeu în ziua de astăzi? Sunt mulți preoți predicatori și-n capitala țării, și-n orașe, și-n sate, mulți predicatori sunt astăzi și prin mănăstiri și oriunde vei întâlni predicatori buni. Chiar și unii din credincioși cunosc Scriptura, dar nu se mai văd roadele Evangheliei, nu se mai văd suflete roditoare, cum erau la începutul creștinismului, cu toate că se rostește cuvântul lui Dumnezeu.

Care este pricina pentru care nu rodesc sufletele oamenilor astăzi cum rodeau altă dată? Am să zic că nu sunt altele decât cele patru pe care le-a arătat Mântuitorul, sau trei, că al patrulea a rodit. Dar care este pricina nerodirii cea adevărată, în cele trei chipuri ale Evangheliei, care s-au zis mai sus?

Unii vor zice: „Da, părinte! Astăzi nu se mai întorc oamenii la pocăință, nu se mai văd roadele pocăinței la mulți, pentru că nu se mai fac minuni ca la începutul creștinismului”. Când Apostolul Petru a început să predice în Ierusalim, spune dumnezeiasca Scriptură că, numai într-o zi au crezut trei mii de oameni.

Iar a doua zi a predicat în pridvorul care se zicea, „al lui Solomon” și au mai crezut încă cinci mii. Iată minune mare, în două zile opt mii de oameni au crezut în Hristos prin gura Sfântului slăvitului, întru tot lăudatului Apostol Petru, care nu era nici teolog, nimic, ci numai avea teologia cea mai înaltă, pe Duhul Sfânt pe Care îl primise.

Dar zic ei: „Da, părinte, au crezut atunci mulți pentru că-l auzeau pe Petru vorbind în toate limbile de sub cer”, că așa a fost la Cincizecime, vorbeau doisprezece bărbați galileeni, apostoli, și ei auzeau măririle lui Dumnezeu, fiecare în limba lui, câți erau adunați acolo cu ocazia praznicului Cincizecimii.

Și aceasta nu mică minune a fost, cum fiecare auzea predicându-se Evanghelia în limba lui, cu toate că un singur om vorbea acolo și aceasta a atras pe mulți să creadă.

Iar când a predicat Petru a doua zi, au crezut cinci mii de bărbați. Iarăși, pentru ce? Pentru minunea cea mare cu ologul Enea, care stătea în pridvorul bisericii, numită „Frumoasa”, în care Apostolul Pavel și Ioan Evanghelistul numai cu un cuvânt l-au ridicat și l-au făcut sănătos și această

spaimă și minune mare i-au făcut pe toți să creadă în învățătura apostolilor.

Da! Ajutat-au atunci foarte mult minunile. Așa spune și Evanghelistul Marcu: *Domnul împreună lucrând, i-a trimis la propovăduire, i-a îmbrăcat cu putere de sus, cu Duhul Sfânt, și le-a dat putere să învie și morții, să scoată dracii, să calce peste leu și peste balaur și peste toată puterea satanei.* Și în baza acestor minuni mulți au crezut.

Dar oare numai minunile aveau puterea de a face oamenii să creadă în Hristos? Și pentru aceea nu cred alții astăzi? Nu-i adevărat!

Iată, noi vedem de foarte multe ori și atunci și astăzi că oamenii cred fără minuni. Mântuitorul a fericit pe cei ce cred fără să vadă. Ce minuni a văzut famenul Candachiei când mergea cu împărăteasa Etiopiei și marele Apostol Filip a fost rănit citea pe Proorocul Isaia și ajunsese la stihul acela: *Duhul Domnului peste Mine.*

Și i-a tâlcuit de acolo înainte, că Hristos a fost acesta, nu Proorocul Isaia, și a zis famenul: *Uite apa! Ce mă împiedică să mă botez?* A crezut famenul, s-a dat jos din căruță și s-a botezat și îndată Duhul a răpit pe Filip din Gaza – unde-i Gaza? Până în Asia Mică, până la Azot l-a dus într-o clipeală de ochi, cum a dus altă dată pe Proorocul Avacum cu zeama din Iudeea în Babilon la Daniel în groapa cu lei, că organe ale Duhului Sfânt au fost și proorocii și apostolii.

L-a răpit după ce a botezat pe famenul Candachiei, care a fost cel dintâi apostol și cel mai mare misionar din Etiopia, înainte de a merge acolo Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu.

Deci n-a văzut famenul nici o minune, dar i-a explicat și a crezut și a avut inimă bună și a prins cuvântul lui Dumnezeu repede și ca roadă a fost botezul lui și credința lui statornică.

Ce minune a făcut Apostolul Pavel în Iconia, în Listra și în Derbe? Ce minune a făcut Sfântul Apostol Filip în Samaria, când a crezut toată Samaria, primind cuvântul lui Dumnezeu? Predica cu putere cuvântul Domnului! Nu în tot locul, deci, se făceau minuni, dar multă lume se întorcea la Dumnezeu numai prin credință. *Credința vine prin auz, iar auzul prin cuvântul lui Dumnezeu și celelalte.*

Deci iată, care are țarina bună a inimii sale, nu așteaptă să vadă minuni.

Va zice cineva: „Da! Nu numai minunile, dar și viața Sfinților Apostoli, că erau așa strașnici, așa de mari sfinți și neprihăniți în viață, poate de aceea prindea cuvântul Domnului care-l predicau”.

Nici aceasta nu-i! Pentru că vezi, n-a zis Mântuitorul azi în Evanghelie: ieșit-a sfântul, ieșit-a apostolul sau dreptul să semene, ci a zis așa simplu: *Ieșit-a semănătorul să semene sămânța sa.*

De multe ori un om simplu spune din cuvântul lui Dumnezeu, dar spune și el sincer și cu credință și se altoiește acest cuvânt în altă inimă sinceră și aduce roadă însutită.

Deci din cauza nerodirii cuvântului lui Dumnezeu, în ziua de astăzi, nu este din vina persoanei care predică, nici pentru că nu se mai fac minuni și alte pricini care le spun oarecare în această privință.

Cauza nerodirii cuvântului lui Dumnezeu în masa poporului de astăzi este arătată de Mântuitorul în Evanghelie, că oamenii ori sunt cale bătută, unde nu se poate cuprinde cuvântul lui Dumnezeu, inima lor este bătută de grijile lumii și de draci și de patimi și nu mai prinde cuvântul Domnului rădăcini. Ori au inimile împietrite și cuvântul Domnului numai puțin se oprește și se usucă, ori au inimile lor pline de interese materiale zavistie, de beție, de lăcomie, de fățarnicie, de viclenie și de toată răutatea și din cauza aceasta nu rodește în inima lor cuvântul Domnului, că se înăbușă de aceste păcate pe care le găsește acolo în inima omului.

Deci dacă vă întrebă cineva de ce oare nu se întoarce astăzi lumea la pocăință, să știți că din cauza răutății și a așezării sufletelor celor pătimase. Că unii din noi suntem cale bătută, alții suntem spini și alții piatră și de aceea cuvântul Domnului nici nu prinde rădăcină, și, chiar dacă prinde, se usucă și se înăbușă.

PROOROCII MINCINOȘI

Frații mei, în țara noastră sunt o seamă de secte autorizate; o seamă sunt tolerate, ca fracțiuni religioase, și o seamă din ele sunt netolerate, subversive, care sunt și contra statului și a Bisericii. Dar oricare sectă ar fi, să știți că toate se cheamă „neghinele țarinii”.

Dumnevoastră ați auzit pilda Evangheliei cu neghinele țarinii, că a întrebat pe Stăpânul: *Doamne, n-ai semănat sămânță bună în țarina Ta? De unde are zăzani? (Matei 27, 25).* Adică de unde are neghine?

Și a zis Stăpânul țarinii: *un om vrăjmaș a făcut aceasta.* Ai auzit? Adică diavolul. Țarina este toată lumea – cum spune Mântuitorul. Țarina creștină, dacă se socotesc toți creștinii care cred în Sfânta Treime, suntem peste două miliarde pe glob. Aproape jumătate din populația lumii este creștină într-un fel.

În această țarină mare, satana a semănat neghine, ca să nu fie grâul curat, adică credința dreaptă. Și această neghină sunt sectele. Ele sunt niște buruieni care au crescut la umbra Bisericii, la temelie Bisericii, și nu trebuie ca noi să dăm grâul pe neghină sau să amestecăm grâul cu neghina.

Pentru voi, care v-ați născut creștini, care ați crescut creștini din părinți creștini, din strămoși creștini, este o mare rușine și un mare păcat să lăsați rădăcina voastră și să vă duceți la vrăjmașii lui Dumnezeu, care nu cinstesc pe Maica Domnului, pe sfinți și sfintele moaște; care hulesc icoanele, Sfânta Cruce, cele șapte Sfinte Taine și tot ce este sfânt în Biserica dreptmăritoare a lui Iisus Hristos.

*

Acum să vă spun o istorioară cu Chinops vrăjitorul.

Sfântul Ioan Evanghelistul a predicat Evanghelia în tot pământul. Când a ajuns cu predica Evangheliei în insula Patmos, a aflat acolo închinătorii la idoli, cum era atunci; toată lumea se închina diavolilor.

Când a ajuns acolo, ostrovul acela avea un mare vrăjitor care stătea în pustie, pe care îl chema Chinops. Și ei ziceau că acela-i dumnezeul lor, că acela, cu puterea drăcească, făcea farmece mari, făcea fel de fel de „minunății”. Acestui vrăjitor îi slujeau 1000 de demoni, ca să poată face fermecătorii, minuni cu puterea drăcească și vrăjitorii mari.

Când a ajuns Sfântul Ioan Evanghelistul acolo, a început să predice Evanghelia cu puterea lui Hristos. Sfântul Ioan avea putere de la Mântuitorul să facă minuni, căci tuturor apostolilor le dăduse această putere: *În numele Meu, draci veți scoate, morți veți învia, în limbi noi veți vorbi...* (Marcu 16, 17).

Și când a început Sfântul Ioan Evanghelistul să predice cu putere, a crezut multă lume în Hristos. Toți care erau bolnavi se vindecau, care erau morți înviau și multe minuni făcea cu puterea Mântuitorului.

Atunci oamenii s-au dus la idolul lor în pustie, în munți, și i-au spus lui Chinops vrăjitorul, care era sluga satanei.

– Stăpâne, a venit un ucenic al Celui răstignit, pe care îl cheamă Ioan. Face minuni și semne mari, învie morții, tămăduiește bolnavii, vindecă orbii, surzii, îndrăciții și crede multă lume într-însul.

– Megeți în cetate, că eu o să trimit un înger de-al nostru să-l ia și o să-l dau judecării celei veșnice.

Dar duhurile care veneau la Sfântul Ioan erau legate și trimise afară din insula Patmos.

Chinops, dacă a văzut că nu se mai întorc duhurile, s-a umplut de mânie și a luat toată mulțimea drăcească și s-a dus în cetate. A bătut de trei ori din palme, l-au luat dracii pe nori, l-au dus pe sus și l-au pus în mijlocul orașului. A început lumea să strige:

– Mare ești, Chinoapse, dumnezeul nostru! Dar a venit unul din ucenicii Celui răstignit și face minuni și semne mari.

Când au văzut cei ce crezuseră în Hristos, au început a se teme: „Măi, și dumnezeul nostru-i mare! Uite, vine pe sus!” Dar îl aduceau dracii pe sus. Chinops a început a-i muștra:

– Oameni orbi, așa de repede credeți în el? Ascultați-mă pe mine! De este drept Ioan, să facă

minunile pe care le fac și eu!

Și s-a dus acolo unde predica Ioan Evanghelistul:

– De ce-ai intrat în țara mea, Ioane, și faci minuni și predici pe Cel pe Care L-au răstignit evreii pe cruce și n-a putut să se salveze pe Sine? Ce, crezi că numai tu faci minuni? Să vă arăt eu ce pot să fac!

Și Chinops cheamă un tânăr, căruia-i murise tatăl:

– Unde este tatăl tău?

– A murit înecat în mare.

– Uite, eu îl aduc acum imediat!

Și a bătut din palme de trei ori și s-a scufundat în mare Chinops. Dracii care-i slujeau lui erau cu dânsul. Numai ce vede că a ieșit Chinops din mare cu tatăl copilului. Era nălucire drăcească. Și toți oamenii de pe mal s-au mirat și au zis:

– Mare ești, Chinoapse, dumnezeul nostru!

Sfântul Ioan Evanghelistul îi vedea că sunt draci.

Se duce Chinops la o femeie:

– Femeie, unde sunt feciorii tăi?

– Feciorii mei s-au înecat cu o corabie mergând la Cipru de doi ani de zile.

– Ia să ți-i aduc și pe aceia!

A bătut de trei ori din palme, s-a băgat în mare și i-a scos feciorii femeii.

„Sărut mâna, mamă! Vai de mine! Închinați-vă la dumnezeul Chinops, că acesta ne-a scos pe noi din muncile iadului și ne-a adus aici!”

Și mama îi săruta, dar nu vedea că-s draci! (Așa are să fie acum la sfârșit. Băgați de seamă!).

Când au văzut oamenii așa, au început a striga:

– Mare ești, Chinoapse, și mai mare dumnezeu ca tine nu este!

Și a zis Ioan lui Chinops:

– Minunile tale sunt vrăjitorii drăcești!

Când au auzit păgânii, s-au repezit asupra lui Ioan, l-au prins și l-au omorât.

Cei ce crezuseră în Hristos, prin predica lui Ioan, au prins mare frică: „Dacă au omorât pe Sfântul Ioan, o să ne omoare și pe noi!”

Atunci Chinops a început a predica:

– Ticăloșilor! Vedeți ce-am făcut eu cu Ioan? Și voi ați crezut în el! Eu am putere mare!

Și a venit un înger al Domnului și s-a atins de Ioan Evanghelistul: „Ioane, soală-te și predică pe Hristos!”

Numai ce aude:

– Ioan, pe care l-am omorât noi cu trei zile în urmă, predică grozav și toată lumea crede în el.

Când a auzit Chinops că Ioan a înviat, s-a dus la el cu acei draci, despre care credea poporul că i-a înviat Chinops. Sfântul Ioan predica pe malul mării.

– Ioane, crezi că dacă ai înviat, mă tem de tine? Oameni buni, știți corabia care s-a scufundat deunăzi cu vreo 400-500 de oameni?

– Da!

– Uite, eu acum îi aduc odată cu corabia și îi învii pe toți!

Și a bătut din palme de trei ori Chinops și s-a scufundat în mare să aducă corabia cu tot cu oameni. Dracii care-i slujeau lui erau cu dânsul.

Sfântul Ioan Evanghelistul, când a văzut că s-a scufundat, a luat Sfânta Cruce și a zis:

– Aici să se scufunde toată puterea satanei!

Oamenii, care erau pe mal și așteptau venirea lui Chinops, cu cei înviați de dânsul, au zis:

– Nu mâncăm nimic până nu vine Chinops!

– El nu mai vine niciodată, că l-am trimis eu în fundul iadului.

Și aștepta poporul să vină Chinops cu corabia cu oamenii și au stat trei zile și mureau de foame pe malul mării.

Marea a fiert trei zile, așa ca în clocot, iar dracii l-au părăsit pe Chinops și el a rămas în fundul mării. Toți așteptau și ziceau: „Nu mai vine Chinops nici într-un fel! Nici singur, nici cu alții!” Sfântul Ioan le-a zis:

– Vedeți cum v-a înșelat? Vedeți înșelăciune? Vedeți că pe el n-a putut să se salveze? Și acum, pe cei pe care i-a înviat, îi cunoașteți?

– Îi cunoaștem, vai de mine!

– Hai să-i întrebăm pe cei ce au înviat dacă sunt morții voștri!

– Cu puterea Sfintei Cruci vă leg să spuneți cine sunteți voi!

– Noi suntem diavoli care îi slujim lui Chinops de atâția ani!

Atunci oamenii au început a-i întreba pe cei înviați: „Măi, bărbate, dar nu ești tu? Dar voi, măi feciori, dragii mamei?...”

Sfântul Ioan Evanghelistul i-a legat.

– Ia să vă faceți oleacă voi, nu tare urâți, să nu moară lumea de frică. Așa cum se poate, să vadă oamenii cine sunteți!

S-au făcut niște arătări aceia pe care Chinops i-a înviat, și când au suflat odată cu foc, toți aveau unghii de aramă, și când au răcnit la oameni, toți s-au speriat!... Erau draci!

– Vedeți cui vă închinați voi? a zis Sfântul Apostol Ioan. Gata, voi ați crezut că Chinops a înviat morți!

– Vai de noi, murim! Trimite-i de aici!

I-a blestemat să se ducă în gheenă și oamenii nu i-au mai văzut. Când a văzut aceasta, poporul a crezut în Hristos și Sfântul Ioan Evanghelistul a început să facă minuni și mai mari.

Vedeți cum i-a înșelat diavolul pe oameni? Ai văzut că unui vrăjitor îi slujeau o mie de draci! Dar în fața puterii lui Dumnezeu nimic nu pot. Acesta a fost războiul Sfântului Ioan Evanghelistul cu Chinops vrăjitorul, în insula Patmos. Acolo Sfântul Ioan Evanghelistul a făcut preoți, episcopi și a încreștinat tot ostrovul Patmos. Acolo a scris el și Apocalipsa, care este în Sfânta Scriptură, cu care se termină Noul Testament.

*

Așa au să vină și pe timpul lui Antihrist. Băgați de seamă, poate eu sunt în groapă. Voi fi putred pe atunci. Să vă aduceți aminte când învățam eu aici. Să vă însemnați cu Sfânta Cruce, cea mai puternică armă de care se cutremură tot iadul, și nu veți fi biruiți de nimic.

Auzi cum cântă Biserica la Sfântul Maslu: *Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta ai dat nouă, că se scutură și se cutremură, nesuferind a căuta spre puterea ei; că moartea ai călcat și morții ai sculat. Pentru aceasta ne închinăm îngropării Tale și Învierii.*

Deci să nu credeți în descântece, în tot felul de vrăji, în cei ce caută în bobii, în cafea, în palmă; cei ce sting cărbuni, cei care deschid cărți sfinte, cei care descântă cu numele lui Hristos și pomenesc sfinții. Toți sunt împotriva lui Hristos! Toți sunt în slujba satanei!

Nici o vedenie să nu primiți. O vedenie care-i de la Dumnezeu, v-am spus că nu se supără Dumnezeu dacă nu o primești, că El știe că tu te temi să nu primești lup în loc de păstor.

Vedenia știți care este? Ai auzit care-i vedenia noastră? Care o spune Sfântul Efrem Sirul: *Așa, Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd păcatele mele, să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești.*

Și iarăși ceea ce spune Duhul Sfânt prin Proorocul David: *că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea* (Psalm 50, 4). Să ne vedem păcatele, nu vedenii. Că Sfântul Isaac Sirul spune: *De mii de ori mai fericit este cel ce-și vede păcatele, decât cel ce vede vedenii; că vedeniile pot fi draci și te duc la pieire vremelnic și veșnic.*

Să ne vedem păcatele noastre, să petrecem în smerenia minții și a inimii și să nu ne socotim vrednici că putem vedea vedenii, că asta este cea mai mare mândrie și cutezanță.

Dacă de acum crezi în vedenii, când va veni Antihrist, ce-ai să faci atunci? Că spune la II

Tesaloniceni, cap 9, despre venirea lui Antihrist: *a cărui venire este întru toată puterea satanei, făcând semne și minuni mari, de va putea să înșele pe cei aleși.*

Sfântul Andrei al Cezareei, în tâlcuirea Apocalipsei, spune: „Când vor veni ucenicii lui Antihrist, vor face pe femei și bărbați să zboare pe sus”. Ai să vezi tu atunci! Când vei vedea că din paie uscate de grâu îți face pâine proaspătă și din viță uscată de vie îți face să curgă vinul cel mai bun.

Vor face multe minuni cu puterea satanei, încât cei care nu sunt întemeiați în credință vor zice: „Măi,ăștia sunt de la Dumnezeu!”

Vor merge la tine la cimitir și vor întreba:

– Unde-i mama ta îngropată?

– Aici!

– Unde-i tatăl tău îngropat?

– Aici!

Și vor zice slugilor lui Antihrist:

– Ieși, măi Gheorghe! Ieși, măi Ioane! Ieși, Vasile! Ieși, Marie! Ieșiți din morminte!

Și o să-ți iasă tatăl tău și o să te sărute; și mama ta o să te ia în brațe, cu hainele cu care-i pusă în mormânt, și îți va zice:

– Dragul tatei, credeți în aceștia, că de la Dumnezeu sunt! Credeți, că ei ne-au scos pe noi din iad!

Toți vor fi draci! Și cei scoși din morminte și cei care vin cu dânșii.

Luați aminte! Să nu credeți în proorocii mincinoși, că fac minuni cu puterea satanei și pe cei slabi în credință o să-i înșele. Ei lucrează cu satana, iar noi suntem cu Hristos!

Atunci ce-ai să faci, dacă începi a crede de acum în vrăji, în descântece și în ghicitorii de tot felul?

Eu umblu prin credință, nu prin vedere. Așa ne învață Biserica în Simbolul Credinței. N-am nevoie să văd. Că zice Hristos: *Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut!* (Ioan 20, 29). Așa este.

Acum aproape de sfârșitul lumii vor apare mulți hristoși mincinoși și prooroci mincinoși să înșele lumea. Voi țineți-vă de mama voastră spirituală, Biserica Ortodoxă, care v-a născut prin apă și prin Duh! Nimic să nu primiți de la sectanți. Când vine un sectant sau cineva la tine, întâi pune-l să facă cruce și să spună Crezul: „Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului...”.

Dacă spune Crezul, vorbește cu el; dacă nu, zi-i: „Fugi, satană, că nu ești fiu al Bisericii, ci ești al lui Antihrist!”

Eu am scris o carte – „Călăuză în credința Ortodoxă” – care s-a tipărit în mai multe ediții, unde am pus și pe martorii lui Iehova și toate sectele.

Spune Evanghelistul Ioan: *Fiilor, ați auzit că vine Antihrist? Tot duhul care nu mărturisește pe Iisus Hristos că este Dumnezeu, Antihrist este!* (I Ioan 4, 3). Deci înaintemergătorii lui Antihrist tăgăduiesc dumnezeirea lui Hristos.

Să nu ne speriem! Noi una știm: „Că *Piatra Hristos este temelie Bisericii și porțile iadului nu o vor birui*”. Ai văzut ce spune Sfântul Atanasie cel Mare: „Vezi căderea iudeilor din credință? Câți prooroci au avut ei până la Sfântul Ioan Botezătorul! Iar de atunci nici unul! „Că Legea și proorocii până la Ioan Botezătorul sunt”.

S-a ridicat Duhul Sfânt de la ei să nu mai aibă prooroci până la sfârșit. Tot el spune: „Să nu vă temeți când se vor înmulți vrăjmașii Bisericii! Că și în vremea sfârșitului și oricând Hristos va sprijini pe cei credincioși”.

Și zice: „Dacă are să împărătească Antihrist 1260 de zile, trei ani și jumătate, *pentru cei aleși se vor scurta zilele*”. Are să ți se pară că a trecut într-o lună împărăția lui Antihrist. Ce? Dumnezeu nu știe pe cei aleși, ca să-i cruțe?

Deci totdeauna să țineți credința cu statornicie. *Un Domn, o credință și un Botez.* În ceea ce ne-am născut, în aceea să murim!

ENOH ȘI ILIE

Acești doi prooroci au să se pogoare, să vină din Rai, trimiși de Dumnezeu, fiind luați cu tot cu trup la cer. Când vor predica ei cu mare putere și vor înfrunta pe Antihrist trei ani și jumătate, cât va împărăți el, Sfinții Enoh și Ilie vor avea mare putere să străbată tot pământul cu fel de fel de minuni. Au să facă minuni mari și semne în Ierusalim ca să întoarcă pe evrei, căci ei nu se întorc până nu vine Ilie și Enoh. Vor întoarce inimile către fii și sinagoga satanei către Hristos.

Când vor predica ei, îi va auzi tot pământul și-i va vedea toată lumea. Și acestea sunt scrise de 2000 de ani, de când i s-au descoperit Sfântului Ioan Evanghelistul. Și cine ar fi crezut? Ar zice cineva că este o nebunie asta. Și se întrebau oamenii: „Cum o să-i vadă pe Enoh și Ilie? Din continentul Asia sau Africa, cum o să-i audă în America?”

Acum, dacă ar predica, îi vede la televizor toată lumea și îi aude la aparate toată lumea. Cum să nu! Dumnezeu știe toate, ca și cum ar fi venit. Când vor predica și vor face minuni, tu ai să te uiți aici și ai să-i vezi cum fac minuni, cum învie morții, și ai să auzi de aici ce predică Enoh și Ilie și cum muștră pe Antihrist, când va împărăți peste toată lumea, timp de 1260 de zile.

Vezi? Ceea ce era atunci de necrezut și de neînchipuit, acum se poate realiza! De aici se poate vedea și auzi la Ierusalim. Da! Și uite, stăm aici și vedem la Ierusalim cum slujesc acolo, cum predică și auzim toate! Și la Muntele Sinai și în Italia și în Belgia și în Olanda și în Bulgaria și în Grecia și în Serbia. Deci stau aici și văd slujba de la Ierusalim! Vezi că-i posibil acum? Dumnezeu știa de mai înainte cât are să se înmulțească mintea, adică știința.

Că Daniil Proorocul a spus la capitolul doi: *În vremea de apoi se va înmulți mintea foarte și se vor înțelepți oamenii și vor zbura prin văzduh și vor înconjura lumea.* Toate câte le vezi acum, Biblia le-a spus cu mii de ani înainte.

Vezi Proorocul Isaia, care trăiește cu 850 de ani înainte de venirea Domnului, la capitolul 60 întrebă de avioane, că el le vedea acum 2800 de ani: *Doamne, ce sunt acestea care zboară și se întrec cu norii; și zboară ca porumbeii spre porumbarele lor și de huietul aripilor lor se tulbură văzduhul?* (Isaia 60, 8).

Ai auzit? Cu 2800 de ani înainte a spus de avioane. Ce-a zis? „Că zboară ca porumbeii spre porumbarele lor”. Că ei nu zboară decât de la un aerodrom la altul, ca să alimenteze.

Dar și Proorocul Ieremia a văzut mașinile astea fără cai, care le vedeți acum că aleargă pe drum. Și întrebă pe Dumnezeu: *Doamne, ce sunt acestea care huruie pe drum și întrec carele oamenilor?*

Vezi, că spune de bomba cu neutroni la Apocalipsă: *Iată au ieșit de la fața Mielului niște lăcuste și acestea aveau putere mare de vătămat în cozile lor. Și am auzit un glas de la tronul Mielului: Nu vătămați iarba pământului, nici copacii, nici florile, nici toate cerealele lumii, numai pe oameni să-i vătămați cinci luni de zile.* Războiul neutronic. Bomba cu neutroni îți lasă pomii înfloriți.

Eu am la mănăstire pe cel mai mare profesor de fizică atomică din București.

– Domnule, zic, ce rău poate face această bombă?

– Aceasta distruge numai viața, și-ți lasă orașul complet. Că ce folos dacă l-ar distruge? Ei ce să mai câștige când vin să ocupe? Au nevoie să ucidă pe oameni, ca să ocupe orașe și toate bunurile lumii.

– Dar dacă eu sunt închis într-o casă de fier și bomba cu neutroni explodează afară, ce poate să-mi facă, dacă zici că nu distruge materia? Eu nu sunt în siguranță?

– Dumneata dacă ai avea o casă de fier fără ușă, cu pereții de zece metri grosime în jur și te-ai băga acolo, neutronii rapizi nu sunt împiedicați de fier să treacă. Trec prin fier și vin la dumneata și-ți distrug numai viața.

Am grăit cu dânsul. Soția lui este mare bibliotecară la cărțile din limbi vechi. Un om

credincios!

Așa ne-a spus Dumnezeu, că acestea sunt scrise la Apocalipsă. Nu vor vătăma copacii, nici florile, nici sadurile, nici ierburile, ci numai pe oameni cinci luni de zile. Atât o să dureze războiul neutronic. Cinci luni de zile n-ai să te poți păzi nici în casă, nici în beci, nici în apă, nicăieri, nicăieri. Unde te-a ajuns... Tot ce-i viu distruge. Asta-i bomba cu neutroni.

Toate-s scrise, frații mei. Și Mântuitorul a spus: *Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece* (Matei 24, 35). Da. Noi suntem cei de pe urmă!...

SFATURI DUHOVNICEȘTI

– Când facem pomelnic pentru Sfântul Altar, pe cine să trecem în primul rând?

– Cel mai mare neam pe care îl avem pe fața pământului, nu-i tata și mama, cât veți trăi voi. Cel mai mare neam pe care îl avem nu-i soția, nu-i soțul, ci este preotul care ne-a botezat și al doilea este nașul de botez, și al treilea – pentru care sunteți cununați – este nașul de cununie. Deci, când faci un pomelnic, întâi la morți să faci. Și dacă preotul care te-a botezat este mort, pe el să-l pui întâi. Apoi să pui nașul, dacă-i mort, pe urmă pe ceilalți.

Când faci pomelnic la vii, tot așa. Dacă trăiește preotul, pui pe preot întâi și apoi pe nașul de botez, nașul de cununie și apoi pui pe soț, soție, mamă, soră și alte rudeni.

– Ce persoane nu se pot trece pe pomelnic?

– Pe pomelnic nu se pot trece niciodată mai întâi sectarii, căci ei s-au rupt definitiv de Biserica lui Hristos. Pe aceștia în veac nu-i poți trece în pomelnic. Al doilea sunt sinucigașii, care și-au făcut seama singuri: ori s-au înecat, ori s-au spânzurat, ori au murit beți, ori au murit în duel, tot sinucigași de socotesc.

Pe urmă nu se pun la slujbe cei ce trăiesc necununați. În veacul veacului nu-i poți pune părticică în Sfântul Potir celui ce trăiește în preacurvie! Niciodată. Pentru preacurvie se dă 15 ani oprire de la împărtășanie, că trăiește necununat. Cum să-i pun părticica lui, să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului?

De asemenea nu se trec pe pomelnic cei care refuză Sfintele Taine și care nu se mai spovedesc. Gata! Pe aceștia nu-i mai pui! S-au despărțit de Biserică pentru veșnicie!

– Este de folos creștinilor să ia părticele acasă?

– N-ai voie să iei părticica acasă. Nici un preot n-are voie să dea părticica acasă. Este o mare greșală a preoților care dau părticele acasă! Nu-i voie, Doamne ferește! Sfântul Simion al Tesalonicului zice: „Preotul care va da părticele din altar poporului să nu mai fie preot”.

Părticica ți-o scoate preotul în altar și rămâne în Sfântul Potir. Ți-a scos pentru vii și pentru morți. Ea rămâne să se sfințească când se coboară Preasfântul Duh la epicleză. După ce s-a sfințit, este pusă în dumnezeiescul Sânge, și atunci ai împărtășire direct cu Trupul și Sângele Domnului⁵. Nu să i-o dea omului acasă s-o pună prin castroane. Vai de mine ce nebunie! Cine ți-a spus că ai voie să dai părticele acasă? Niciodată nu se dau părticele. Să vină la mine preotul care dă părticele!

– Dar dacă un creștin este bețiv, este bine să-l trecem la pomelnic?

– Este bine să-l pui la Psaltire, Sfântul Maslu, acatiste, dar nu la Sfânta Liturghie.

– Dacă cel desfrânat se poate trece la Sfânta Liturghie?

– Desfrânații, dacă nu părăsesc păcatul și nu se spovedesc, nu se pun niciodată! Dimineța, la Sfânta Proscomie, ai văzut că preotul are copia aceea de argint în mână, și din prescura întâi scoate

⁵ Vezi „Ne vorbește Părintele Cleopa” volumul 2, capitolul *Cele cinci feluri de împărtășiri*.

dumnezeiescul Agneț, care se preface în Trupul lui Hristos; din prescura a doua se scoate Partea Maicii Domnului; din prescura a treia scoate pentru cetele îngerești; din a patra prescură scoate părțile pentru cei vii: ctitorii mănăstirii, conducătorii țării, conducătorii Bisericii și ceilalți care sunt vrednici. Dar pentru cel care înjură, hulește și trăiește în desfrâu nu poți scoate, că acea părticică reprezintă fața sufletului lui. Din a cincea prescură scoate pentru cei morți.

Și acele părțile care le scoatem dimineața, sunt numai blagoslovite. Și în timpul epiclezei, atunci când se cântă în biserică: *Pe Tine te lăudăm, pe Tine Te binecuvântăm...*, preotul în Altar ridică mâinile la cer, se roagă în fața Sfintei Mese și se pogoară Sfântul Duh peste Sfintele Daruri. Atunci pe Sfânta Masă nu mai este pâine, ci Trupul lui Iisus Hristos. În Sfântul Potir nu mai este vin, ci Sângele lui Iisus Hristos.

Ce-am pățit aici cu un preot, Calistrat Bobu! Era un preot foarte bun. Foarte bun. A trecut pe la o maică care trăia prin pădure, că în pădure erau vreo 50 de pustnici atunci, și ea i-a spus preotului așa tânăr: „La voi nu se pogoară Duhul Sfânt, că ați trecut pe stilul nou!”

Părintele Calistrat a venit acasă și-i spune starețului. Starețul meu era din Sfântul Munte, ieroschimonahul Ioanichie, care m-a călugărit. El mânca numai sâmbăta și Duminica. În celelalte zile, nimic. Sâmbăta mă întreba: „Ai oleacă de zeamă de varză și oleacă de grâu fiert?” El a slujit 20 de ani Sfânta Liturghie singur și se întărea numai cu Sfânta Împărtășanie. Când s-a îndreptat calendarul, a postit 23 de zile. N-a gustat nimic până i s-au atâtat Sfinții Trei Ierarhi și i-au spus să asculte de Biserică! Să țină cum zice Biserica!

Odată slujea părintele Calistrat Bobu. Eu eram paraclisier. Anafora de la stareț era albă și dulce, iar de la părintele Calistrat, verzuie și acră. Am întrebat:

– Părinte stareț, de ce când slujește părintele Calistrat, anafora este verzuie și acră?

– Măi, băiete, slujește cu îndoială! S-a dus la nebuna aceea de Isidora, care a făcut atâtea boroboațe în mănăstire, și ea i-a spus că nu vine darul Duhului Sfânt din cauza calendarului. Și i-am spus că are s-o pățească, fiindcă el se îndoiește că vine Duhul Sfânt!

Eram paraclisier. Când a chemat harul Duhul Sfânt, numai ce vede că agnețul s-a făcut carne, curgea sânge pe Sfântul Disc, pe Sfântul Antimis. Și când se uită în potir vede sânge. Mă cheamă pe mine:

– Costică, ia vino încoace! Ce vezi?

– Vai, părinte Calistrat! S-a făcut carne și sânge! Starețul ți-a spus că ai s-o pățești, să nu mai crezi în calendar, căci calendarul nu-i sfânt sau dogmă. El este un ceas al vremii. A mai fost îndreptat canonic înainte de câteva ori până acum.

Starețul, când a venit, a pus să se citească Psaltirea la strană.

– Ei! Acum crezi că vine Duhul Sfânt și preface Darurile?

– Iartă-mă, părinte! și a căzut în genunchi.

– Ia uite! A venit Duhul Sfânt! S-a făcut carne! S-a făcut sânge! Te mai îndoiești de acum, părinte?

– Cred, părinte, iartă-mă!

– Ia și strânge Sfintele Taine!

Și a făcut cu dalta o gaură în piciorul Sfintei Mese, că Sfânta Masă este mormântul Domnului, și a îngropat acolo Sfintele Taine. Iar potirul l-a sfințit din nou și l-a spălat cu sfânta spălătoare și Sfântul Antimis, toate. Și am stat până s-a citit Psaltirea toată, patru ore, și apoi a început Liturghia de la Sfânta Proscomedie: „Și unul din ostași cu sulița în coastă...” a luat-o de acolo. Și a făcut Sfânta Liturghie și nu s-a mai repetat.

– Vezi? Acum crezi?

– Cred, părinte!

Starețul i-a dat canon 40 de zile. „De ce nu crezi, când eu îți spun, și te duci la babe să te învețe despre calendar?” Asta a fost în anul 1932. În vara anului 1932 eram aici. Eu am venit în anul 1929 aici.

– **Părinte, ce-i cu cei de la Slătioara? Ei spun că noi ne-am vândut credința.**

– Stiliștii sunt caterisiți de Sfântul Sinod, că țin mai mult la calendar decât la dogmele Bisericii și au căzut din ascultare.

– **Stiliștii se laudă că ei au dreapta credință și noi nu.**

– Ei au într-înșii mândrie și nesupunere.

În vara anului 1922 au venit din Sfântul Munte Starețul Mănăstirii Xeropotamu cu câțiva călugări și au făcut un pelerinaj prin țară cu Sfânta Cruce, făcută tocmai din secolul V, de împăratul Marcian și împărăteasa Pulheria, ce păstrează o mare parte din crucea Mântuitorului. Și am sărutat Sfânta Cruce, udată cu sângele lui Hristos. De două ori am sărutat-o.

Cei din Muntele Athos țin pe vechi. De ce nu au mers la stiliști la Slătioara, ci au mers numai la mănăstirile ortodoxe pe stil nou?

Au fost în multe locuri în țară și călugării în Sfântul Munte sunt pe vechi toți; dar când m-am dus acolo, îi blestemau pe cei pe stil vechi din România. Că atoniții nu s-au rupt de ascultarea Bisericii. Ei sunt pe vechi, dar ascultă de Sfântul Sinod din Grecia, dar grecii sunt pe nou, dați din anul 1924. Ei nu fac diaconi, preoți, biserici, nu fac nimic fără aprobarea Sfântului Sinod. Și mi-au zis: „Spune stiliștilor de la voi că sunt eretici. S-au apucat să facă mănăstiri și biserici fără voia Sfântului Sinod”.

N-am fost eu acolo? N-am slujit cu ei? Cei de pe vechi nu slujesc cu noi, dar cei din Athos au slujit. Ne-am împărtășit cu ei. Îi au ca pe niște păgâni pe cei cu stilul vechi de la noi. Rămân exact ca lipovenii din Rusia!

Calendarul nu-i sfânt! M-am dus la instalarea mitropolitului la Iași și le-am vorbit. Am vorbit în mitropolie de atâtea ori, erau mii de oameni. Erau episcopi și mitropoliți, dar m-au pus pe mine să vorbesc. La sala de mese, unde erau atâtea oficialități, am vorbit aproape o oră.

A doua zi am vorbit la Facultatea de Teologie din Iași și le-am arătat cum calendarul cel vechi a mai fost îndreptat până acum. Le-am arătat și anul și luna și timpul; și când va mai rămânea în urmă – cum spune în Pidalion –, iar se va îndrepta. Calendarul este un ceas al vremii.

Pentru calendar să ne sfădim?

– **Cine poate boteza un copil?**

– Pentru botez să vă alegeți oameni creștini ortodocși. La fel și pentru cununie. Numai atâta să vă feriți: La nuntă și la botez să nu puneți nași mulți, ci doar unul singur, că te-ai făcut rudenie cu toți aceia, rudenie spirituală, și copiii voștri în veac nu se mai pot lua neamuri.

– **Se pot boteza copiii avortați?**

– Cine a îndrăznit să boteze un copil mort ori avortat, nebotezat, nu mai poate fi preot în veacul veacului. Ce botezi? Țărâna! Doar sufletul a plecat din clipa când a murit. Cum? Te-ai făcut preot și te-apuci să botezi la cimitir și să înșeli lumea? Mare nebunie!

Am auzit pe undeva că preotul botează la Botezul Domnului pe cei avortați. Asta-i nebunie! Asta-i ieșire din minți! Nu se botează în veacul veacului! A plecat sufletul lui. Știți voi unde stau copiii nebotezați? Să țineți minte, care sunteți aici! Copiii nebotezați ai creștinilor stau în partea de miazănoapte din ceruri, unde este un fel de ceață, cum este la noi în zori de ziuă, când nu s-a luminat.

Ei au primit de la Mântuitorul un inel; se cheamă „inelul nemuririi veșnice”. Ei stau acolo și strigă totdeauna împotriva părinților: „Doamne, n-am văzut lumina soarelui, n-am văzut lumina lunii, n-am văzut stelele, n-am văzut lumina zilei, n-am văzut florile câmpului, n-am auzit cântând păsările, n-am văzut frumusețea lumii, de ce ne ții pe noi în întuneric, că noi nu suntem vinovați?” Iar Hristos le va zice: „Stați acolo, să văd pocăința părinților voștri!” Că, dacă cei ce au copii morți nebotezați se mărturisesc curat la duhovnic și fac canonul și nu mai fac această urgie, se mântuiesc.

Când se mântuiesc părinții, copiii avortați în clipa aceea primesc botezul nădejdiei; cum au avut cei din Vechiul Testament, cei ce mai înainte au nădărdit spre Hristos, zicând: „O să vină Mesia

să ne scoată din iad!” Primesc botezul nădejdiei și odată cu părinții lor zboară la cer. Asta-i soarta copiilor care au murit nebotezați.

– Prea Cuvioase, cum ni se cuvine nouă, creștinilor, care purtăm numele unor sfinți din calendar, să prăznuim ziua numelui?

– Când este sfântul căruia-i porți numele, să te duci la biserică, să ascuți Sfânta Liturghie, să te împărtășești, dacă ești spovedit. Dacă poți, fă oleacă de pomană la tine acasă, la câteva suflete amărâte.

Vine o bătrână la mine nu de mult: „Părinte, scrie acolo!” „Ce să pun, mătușă?” „Pune pe Ghiță, pe Costicuță, pe Tincuța, pe Neluțu...!”

„Mătușă hăi! Unde ai găsit tu nume de sfinți de ăștia? Eu am îmbătrânit în mânăstire, și de sfântul Ghiță n-am auzit. Unde ai găsit pe sfântul Costicuță? În calendar nu-i, în Prolog nu-i, în Minei nu-i, în Penticostar nu-i, în Triod nu-i. De unde l-ai scos?” „Nu, nu. Așa-i cheamă!” „Fugi, mătușă de aici! Îți bați joc de slujbele Bisericii?”

Nu Ghiță, ci Gheorghe l-a chemat; nu Costicuță, ci Constantin, că „sfântul Costicuță” nu există sau Costăcel sau Costache cum îi zici tu acasă; și „sfânta Ticuța”. N-am auzit de când sunt de „sfânta Ticuța” sau Catrina sau Catinca. Sfânta Ecaterina, mare muceniță, fiică de împărat. I-am văzut sfintele moaște la Muntele Sinai în sicriu de aur.

Așa, când veniți cu pomelnic, să nu puneți nume de acestea, că vă bateți joc de sfinții lui Dumnezeu. Cum să scriu eu așa, că trebuie să scot părțile? Părticica n-o pot scoate decât pentru un nume ortodox.

Să știți! Eu vă spun. Nu mă interesează că aveți ciudă pe mine. Eu sunt un putregai; mâine sunt în groapă, dar să nu ziceți că n-ați auzit și nu v-am spus!

– Se pot pune două nume la botez?

– Nu se pun două nume la botez în veac. Numai unul și ortodox! Niciodată să nu puneți două nume la copii. Unul și ortodox! Că părticica este pentru un suflet, nu pentru două. Așa este! Mânca-v-ar Raiul, să vă mănânce! Așa să vă văd în rai, mamă, pe toți! Pe toți! Doamne ferește, unul să nu rămână la munci! Toți să vă bucurați în grădinile Raiului! Toți, mamă!

Dacă așa avea eu un sac mare, să vă pun într-un sac, să pot să vă dau drumul în grădinile Raiului... Acolo! Știți voi cât de frumos este acolo? Vai de mine! Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Cela ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inima omului nu s-au suit* (I Cor. 2, 9). Aceasta a pregătit Dumnezeu celor ce se tem de El și-L iubesc pe El.

– În ce perioadă nu se fac metanii?

– Când ai intrat în biserică, întâi faci trei închinăciuni în mijlocul bisericii; la iconostas faci două metanii, săruți icoana de pe iconostas și mai faci o metanie. Tot așa faci și la Maica Domnului în mijlocul bisericii. Acestea nu-s oprite niciodată. Nici în ziua de Paști.

După tipic, nu se fac metanii de vineri seara de la Vecernie până Duminică seara la Vecernie, în cinstea Învierii Domnului. Nu se fac metanii în cele 12 praznice împărătești și de la Paști până la Duminica Mare. Însă în locul lor se fac închinăciuni. Închinăciunile nu-s oprite tot anul. Se fac două închinăciuni pentru o metanie.

Cine are canon de la duhovnic, să-și facă metaniile acasă, oricând, că-i sub canon.

– Ce ne puteți spune despre Rai?

– Așa cum s-a silit omul să-și facă cortul în lumea aceasta, așa îl va avea în vecii vecilor. *Eu mă duc să vă gâtesc vouă loc* (Ioan 14, 2), zice Mântuitorul.

Cum și-a pregătit fiecare sufletul aici pe pământ, așa îl va dobândi în Rai! Vorba bătrânilor: „Cum îți vei așterne, așa vei dormi!”

Unii au fost milostivi, alții au avut darul rugăciunii, unii au fost postitori, alții au avut darul

evlaviei la biserică, alții au avut dragoste să citească sfintele cărți, alții au avut răbdare în necezuri. Fiecare și-a pregătit locul aici, și cum și-a pregătit, așa se va veseli în vecii vecilor!

De aceea, cei ce vă aduc pe voi pe aici pe la mănăstiri, sunt îngerii care vă păzesc de la Botez, ca să mai faceți ceva pentru suflet, cât mai este vreme, că numai Mântuitorul știe câtă vreme mai avem!

– **Este bună cartea cu douăsprezece vineri?**

– Cartea cu douăsprezece vineri a rămas de la bogomili, un fel de sectari ai bulgarilor din secolul XII. Este carte apocrifă, adică neaprobata de Sfântul Sinod. Tot așa nu-i bun nici „Visul Maicii Domnului”, nici „Epistolia”. Biserica nu le-a îngăduit, căci nu sunt aprobate de Sfântul Sinod.

Cele mai bune sunt Acatistul Maicii Domnului și Paraclisul Maicii Domnului. Acestea au mare putere și sunt aprobate de toate Sinoadele Ecumenice. Să le citiți în fiecare zi.

Citiți Acatistul Bunei Vestiri, cel mai renumit; Acatistul Acoperământului Maicii Domnului, când ai o supărare mare, să te acopere Maica Domnului; și Acatistul Maicii Domnului numit „Bucuria tuturor scârbiților”.

Ai văzut când ai scârbe mari și citești din Ceaslov Paraclisul? Maica Domnului îți dă bucurie, căci paraclisul este pentru calmare. Când ești nervos, când ai supărare în casă și-i tulburat soțul sau soția, citiți Paraclisul Maicii Domnului cu candela aprinsă la sfintele icoane și vă liniștiți.

Această putere are Paraclisul Maicii Domnului, ca să dea liniște în familie și în casă.

– **Părinte, a mai apărut ceva: „Scrisoarea Domnului nostru Iisus Hristos despre patimile care le-a suferit”.**

– Sunt bune toate, dar este mai bine să citiți Acatistul Mântuitorului nostru Iisus Hristos, căci este aprobat de toate Bisericile. Acatistul cu tot cu canoane, și împreună cu Canonul de pocăință către Mântuitorul, ne ajută cel mai mult.

Dar învățați-vă cea mai puternică rugăciune, după rugăciunea domnească „Tatăl nostru”, care este rugăciunea inimii, adică să zici mereu în minte și în inimă: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”

Sau poți să zici și așa: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale tuturor sfinților, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”

Aceasta este o rugăciune scurtă, dar are mare putere. Este bine s-o repeți și în tren și pe drum și acasă, până ce adormi seara s-o ai în gură. Dacă ai numele lui Iisus Hristos, nu mai ai năluciri prin somn și supărări și visuri urâte, pentru că nu se poate apropia satana de locul acela unde se pomenește numele Mântuitorului cu toată inima, cu toată dragostea.

Afară de asta să știi că dacă adormi seara neînchinat este mare păcat. Cât de obosit ai fi, zi măcar rugăciunile de seară pe scurt din Ceaslov, fă câteva închinăciuni și apoi culcă-te!

Dimineața, dacă pleci la lucru fără rugăciune, este la fel mare păcat. Sfântul Ioan Gură de Aur zice așa: „Se cade, mai înainte de toate, în viața omului să povățuiască nevinovata rugăciune”.

Când te-ai sculat dimineața, nu te apuca de treabă. Este un drac care se cheamă „înainte mergător” și are o ceată mare de draci pe fața pământului, care o trimite la casele creștinilor ca să-i învețe, când se vor scula dimineața, să se apuce întâi de treabă. Cu noaptea în cap să se apuce de treabă.

Nu! Întâi slăvește-L pe Dumnezeu, că apoi Dumnezeu te întărește și poți să lucrezi cât zece oameni într-o zi.

– **Dacă suntem obligați să lucrăm Duminică, ce trebuie să facem?**

În timpul de astăzi, vin mulți la mine, că ei sunt siliți să lucreze Duminică și în sărbători mari. „Părinte, sunt obligat să lucrez Duminică, că dacă nu, îmi desface contractul de muncă!”

Hai să vă spun un lucru! Nu vă supărați; banii care îi câștigați Duminică, să-i dați la săraci! Că este mai mare milostenia decât ținerea unei zile.

Ați văzut voi când Mântuitorul a vindecat pe femeia cea gârbovă de optsprezece ani în sinagogă? Ați văzut că vine mai-marele sinagogii și cu râvna legii se fățarnicește? Nu putea lovi pe Hristos cu cuvântul, că-l omora lumea, că lumea ținea la Hristos.

Auzi ce spune fățarnicul: *Șase zile sunt în care trebuie să se lucreze; în acestea veniți să vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei!* (Luca 13, 14).

Mântuitorul nu l-a mai răbdat: *Fățarnice!* Căci una avea în inimă și alta în gură. Acela-i fățarnic, care are una pe limbă și alta în inimă. Fățarnicia este cea mai rea decât toți dracii! *Fățarnice, care din voi nu dezleagă boul său sau asinul să-l ducă la apă, sau să-i dea mâncare? Și dacă tu deslegi asinul și boul, în ziua sâmbetei, pe această fiică a lui Adam, pe care, iată, a legat-o satana de optsprezece ani, nu se cădea s-o dezleg în ziua sâmbetei?* (Luca 13, 15-16).

A numit-o fiică, că era credincioasă. Era cu capul în jos, ca la rugăciune. Numai a spus și a îndreptat-o. Și atunci, vedeți voi, a ține sâmbăta era un lucru mare; iar a vindeca și a ajuta pe cineva din milă, era mai mare bine, că a vindecat-o în ziua sâmbetei.

Ai văzut că apostolii în ziua sâmbetei smulgeau spice și mâncau și câte minuni nu au făcut în ziua sâmbetei, ca să răstoarne părerea celor sâmbătari, care voiau să-și facă dreptate.

Ce? *Sâmbăta s-a făcut pentru om, nu omul pentru sâmbătă* (Marcu 2, 27). Deci voi, dacă sunteți forțați de împrejurări să lucrați, lucrați cinstit, corect și să nu furați. Nu-i voie să furi nici de la stat, nici de la nimeni, și banii care-i câștigi Duminica sau în sărbători, să-i dai la săraci, că-i mai mare milostenia decât ținerea unei zile!

– **Părinte Cleopa, apar filme care aduc hule la adresa Mântuitorului, care tulbură tineretul. Ce atitudine trebuie să ia Biserica față de asemenea lucruri?**

– Frate, nu-ți fie frică de asta! Ai văzut ce i-a spus Mântuitorul lui Petru? Iată: *Cine zic oamenii că sunt Eu? ...Unul că ești Ilie, altul că ești Ieremia sau unul din proroci. ...Dar voi cine ziceți că sunt?* (Matei 16, 13-15).

S-a sculat Petru și a zis: *Doamne, Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu Celui viu.* Și i-a răspuns Mântuitorul: *Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui* (Matei 16, 16-18).

Cine sunt porțile iadului? Sfântul Atanasie cel Mare zice: „Porțile iadului sunt gurile ateilor, gurile necredincioșilor, gurile ereticilor, gurile sectarilor; aceștia nu vor birui Biserica lui Hristos, că este întemeiată pe Piatra cea din capul unghiului”.

Necredincioși sunt de când lumea. Și apoi Piatra cea din capul unghiului este Hristos. Niciodată Biserica nu va cădea. Când se ridică unul și hulește Biserica și pe Hristos, lasă-l, dă-i pace, că Dumnezeu nu se judecă cu el aici! Ci când va veni la judecată.

– **În asemenea condiții, dacă vine unul și-l auzi hulind sau ocărând sau a pus un motiv anticreștin, poți lua poziție creștină în fața lui să-l combați sau îl lași în voia lui?**

– Iată, tocmai acum căutam ceva aici în cartea Sfântului Ioan Gură de Aur, numită *Puțul*: „De vei auzi pe cineva înjurând în public pe Hristos sau Biserica Lui, du-te și dă palme, că ți-ai sfințit mâinile tale! Și chiar de vei suferi închisoare sau bătaie sau pedeapsă pentru asta, bucură-te, că mucenicie se socotește ție asta, dacă suferi că ai bătut pe cel ce hulește pe Hristos!”

Asta-i mărturisire de credință, dar mai trebuie și dreaptă socoteală. Mântuitorul a spus: *Păziți-vă de oameni, că vor pune peste voi mâinile și vă vor duce la adunări și la soboare!* (Matei 10, 17). Și zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Când poți, ferește-te de primejdie! Iar pe urmă dacă ai căzut în primejdie, să nu-ți pierzi curajul!” Să mărturisești pe Hristos până la urmă!

– **De ce trebuie să ne temem cel mai mult în viață?**

– Cel mai tare să ne temem de Dumnezeu. Știi de ce? Pentru că zice Scriptura: *Cu frică de Dumnezeu, se abate tot omul de la rău.* Și auzi mai departe: *Începutul înțelepciunii este frica Domnului.* Așa o zice David și fiul său, Solomon.

– **De cine trebuie să ne lipim cel mai mult pe pământ cât trăim?**

– Porunca întâi o știi? Cum să n-o știi tu, mânca-te-ar Raiul! Câtă dreptate are Dumnezeu, să ne dea poruncă întâi! *Să iubești pe Domnul Dumnezeu din toată inima ta, din tot cugetul tău și din toată vârtutea ta.* Adică din toată ființa noastră. Din toată ființa noastră. Din inimă ia sufletul, din cuget ia mintea și din vârtute ia trupul. Cu toată ființa să-L iubim! Să ne contopim în El cu toată ființa noastră!

Dar de ce? Cine ne-a dat suflet? Cine ne-a dat vedere? Cine ne-a dat auz? Cine ne-a dat miros? Cine ne-a dat gust? Cine ne-a dat pipăire? Cine ne-a dat viață? Cine ne-a dat de sine stăpânirea? Cine ne hrănește?

Cu toată ființa noastră să ne contopim cu Dumnezeu! Apostolul Pavel spune așa: *Ce ai, omule, care n-ai luat?* (I Cor. 4, 7) Ai viață! Cine ți-a dat-o? Ai minte! Cine ți-a dat-o? Ai vorbire! Cine ți-a dat-o? Ai vedere! Cine ți-a dat-o? Ai miros! Cine ți l-a dat? Ai gust! Cine ți l-a dat? Ai trup! Cine ți l-a dat? Ai sănătate! Cine ți-a dat-o? Ai de sine stăpânirea, când să faci bine sau nu! Cine ți-a dat-o? *Și dacă ai luat, de ce te mândrești ca și cum nu ai luat?*

De aceea în porunca întâi Dumnezeu cere prea cu dreptate să-L slujim cu toată ființa în veacul veacului. De El să ne lipim cu toată ființa! Că legea noastră creștină este cea mai desăvârșită de sub cer. Să iubim pe Făcătorul, Care ne-a adus din neființă la ființă pe toți, și ne-a dat tot ce avem noi în ființa noastră.

– **Iubirea creștină față de om este de aceeași măsură?**

– Nu! Auzi ce spune: *Iar a doua poruncă, asemenea acesteia, să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși* (Matei 22, 39). Iubirea de aproapele are măsură. Pe aproapele să-l iubim, nu ca pe Dumnezeu, numai ca pe tine însuși. „Eu vreau să mă mântuiesc, te iubesc pe tine, dar hai cu mine la mântuire! Eu vreau să mănânc, hai și tu!...”

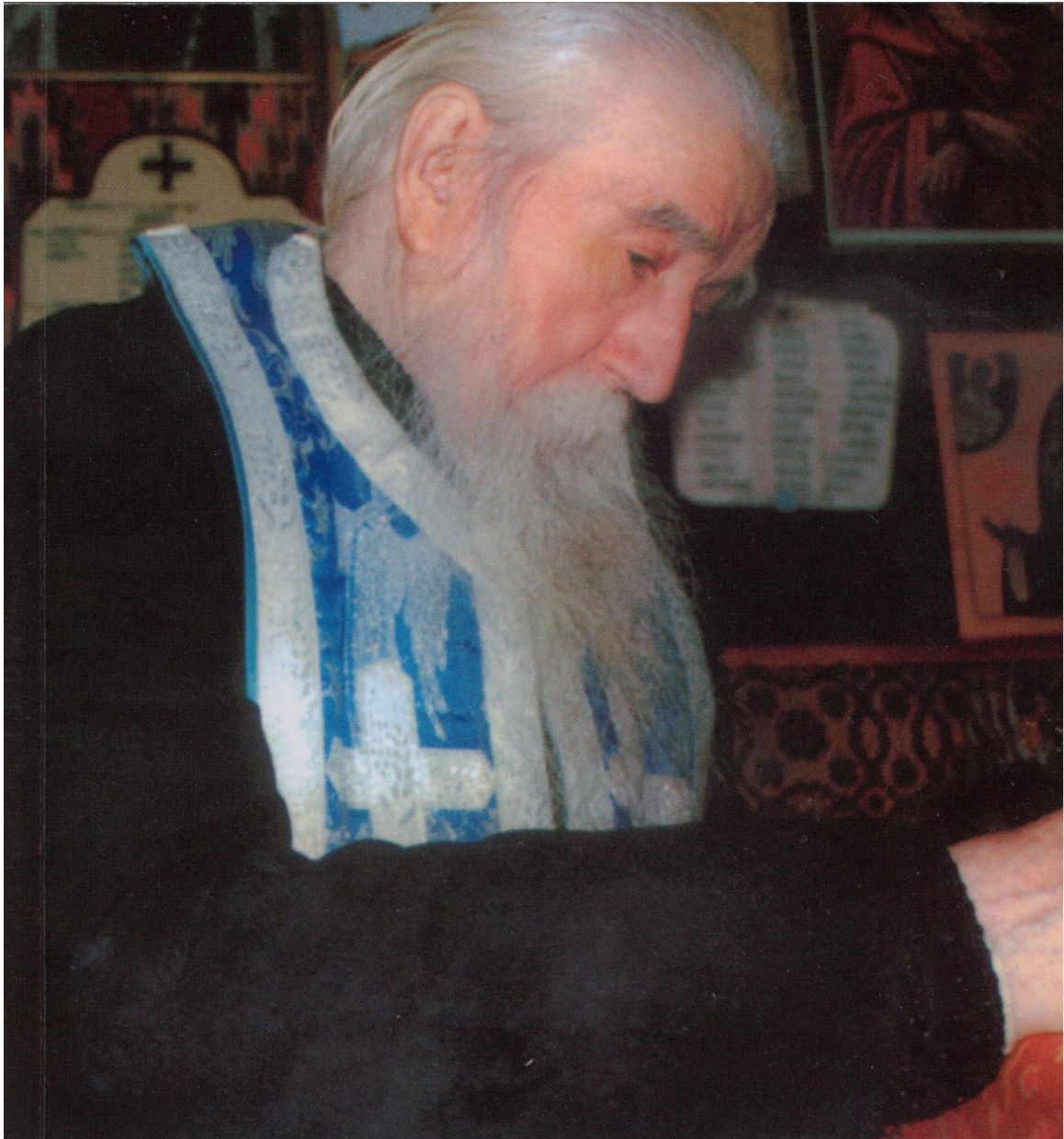
Îl iubești numai în măsura ta. Iar cu Dumnezeu te cufunzi cu nemărginire în iubirea Lui, cu toată ființa. Deci a doua poruncă are măsură, cu treaptă; în măsura în care mă iubesc pe mine. Iar cea dintâi nu mai are măsură, fiindcă se contopește cu ființa cea nemărginită a lui Dumnezeu.

– **Ce înseamnă cuvântul: N-a făcut Hristos în patria Sa multe minuni, pentru necredința lor. Nu putea să facă minuni să-i întoarcă și pe ei?**

– Știi de ce n-a făcut minuni? Nu credeau! Ca un știutor al inimilor, n-a făcut minuni, ca nu cumva, făcând minuni și ei necrezând, să se osândească. Tot din dragoste, din mila lor. „Mă duc la aceia care cred, că dreptatea Mea mă silește să-i pedepsesc, și mai bine nu fac aici minuni”.

Dar nu cântă proorocul prin Duhul Sfânt: *Mila și judecata voi cânta Ție, Doamne!* Dumnezeu este nemărginit în milostenie, este nemărginit și în dreptate. Dacă le-ar fi făcut minuni, dreptatea Lui avea să-i pedepsească, dar așa nu. El i-a cruțat, că nu erau pregătiți să primească.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 8

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu mila Bunului Dumnezeu și cu rugăciunile Maicii Domnului, iese de sub tipar și al optulea volum din seria cărților **Ne vorbește Părintele Cleopa**.

Preacuvioșia sa a plecat la Domnul de câteva luni, dar, prin cărțile și cuvintele sale, le vorbește tainic cu fiecare și se roagă pentru toți fiii săi duhovnicești și pentru ce-i care îi cer ajutorul. Deci, așa cum se roagă Părintele Cleopa pentru noi, și noi suntem datori să ne rugăm pentru el, cerând mila lui Dumnezeu și iertare de păcate, ca să dobândim cu toții cereasca Împărăție.

Continuând tipărirea cuvintelor duhovnicești ale Părintelui Cleopa, din seria sus-amintită, în volumul de față am introdus mai întâi o minunată predică la Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, rostită de sfinția sa la hramul Schitului Sihla, în vara anului 1980.

Ținând seamă de situația critică de decădere morală a copiilor noștri, am grupat câteva teme, privind creșterea copiilor în frica Domnului, cu exemple de neascultare față de părinți și consecința acestui păcat strigător la cer, care are grele urmări atât în lumea aceasta, cât și dincolo de mormânt, în chinurile iadului.

Apoi am adăugat, în mod selectiv, și alte cuvinte duhovnicești netipărite până acum, dintre care amintim: „Treptele urcușului duhovnicesc”, o istorioară înfricoșată cu femeile care fac avort, „Însemnătatea celor șapte Laude ale Bisericii”, „Despre treptele mâniei”, o minune cu mutarea Muntelui Adar, darurile și Acoperământul Maicii Domnului și cântarea Axionului; „Potopul cu apă și potopul cu foc”, „Cele patru ispite din vremea morții” și, la urmă, am completat cu răspunsurile date la unele întrebări ale creștinilor, incluse în tema „Sfaturi duhovnicești”.

Suntem încredințați că și acest volum de cuvinte duhovnicești ale iubitului nostru părinte Arhimandritul Cleopa Ilie, va fi de mare folos credincioșilor noștri iubitori de Hristos. De aceea stăruim să continuăm această serie până la epuizarea învățăturilor care ne-au rămas înregistrate de la Părintele Cleopa.

Fie ca Bunul nostru Mântuitor să odihnească sufletul Părintelui Cleopa în ceata sfinților Săi, ca să se roage neîncetat pentru noi toți, care ne mângâiem din frumoasele sale învățături duhovnicești.

Arhimadrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul,
24 iunie 1999

PREDICĂ LA NAȘTEREA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL

Iubiți credincioși,

Se spune în tradiție că Sfântul Apostol și Evanghelist Luca a fost pictor și doctor, cum îl numește marele Apostol Pavel: *Închină-se vouă Luca, doctorul cel bun.*

Dar noi vedem că nu numai doctor și pictor a fost, ci și mare scriitor. Dacă ați ascultat cu multă atenție dumnezeiasca Evanghelie de astăzi, atât de frumos descrie el aceasta unui oarecare Teofil, prieten ales al său, încât nu mai este nevoie de nimeni ca s-o tâlcuiască. Că așa de frumos spune, zămislirii Sfântului Ioan Botezătorul și minunile care s-au întâmplat atunci.

Tocmai de aceasta nu ne vom opri mult asupra tâlcuirii Evangheliei, că ați auzit-o cu toții explicată așa de frumos și luminat. Vom vorbi numai câteva cuvinte la nașterea dumnezeiescului Ioan Botezătorul și Înaintemergătorul și despre cine a fost el.

Ați auzit ce spune Mântuitorul în Sfânta Evanghelie: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea neamurilor, ca, văzând oamenii faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.* Cine a fost o lumină mai mare ca Ioan Botezătorul?

Și ca să aflăm cine a fost el, să întrebăm direct pe Hristos, Mântuitorul lumii, Care spunea atunci ucenicilor Săi și la tot poporul: *Ce-ați ieșit să vedeți în pustie? Au doară trestie clătinată de vânt? Au doară om îmbrăcat în haine moi? Iată, cei ce petrec în haine scumpe și în desfătate sunt în casele regilor? Dar ce ați ieșit să vedeți? Au doară prooroc? Și apoi le explică: „Dacă ați ieșit pentru aceasta, să știți că mai mult decât prooroc este Ioan Botezătorul!” Apoi, arătând cine este Ioan, zice că, din toți cei ce s-au născut din femeie până la el, nimeni nu este mai mare ca Ioan Botezătorul.*

Dacă ar fi spus un prooroc acest adevăr, un patriarh, un apostol, un sfânt, ar trebui să-l credem; dar când spune Ziditorul proorocilor și Dumnezeuul proorocilor că Ioan este cel mai mare om născut din femeie, cine poate să se îndoiască de acest adevăr?

Pe acest dumnezeiesc prooroc, mai înainte l-a vestit Isaia, zicând: *Iată, Eu trimit pe îngerul Meu înaintea feței Tale, care va găti calea Ta înaintea Ta. Și iarăși: Glasul celui ce strigă în pustie, gătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui.*

Dar de ce l-a numit înger? Pentru că viața lui s-a asemănat foarte mult îngerilor celor fără trup. Nu era la Ioan avere, nu era lux, nu erau mâncăruri alese; nu era la Ioan viață împătimită către trup, ci înger. Se hrănea cu acride și miere sălbatică.

Ioan mânca muguri de copaci și miere sălbatică care o fac viespile și albinele sălbatice prin niște stânci și este foarte amară. Deci aceasta era hrana de toate zilele a acestui dumnezeiesc prooroc, și era îmbrăcat cu o piele de cămilă și încins cu curea. Și a ieșit pe malurile Iordanului, când a fost trimis la vremea propovăduirii, și a început să strige: *Pocățiți-vă, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor!*

Iată ce este mai mare în lume! Nu dregătoria. Nu bogăția. Nu cinstea de la oameni. Ci fapta cea bună; virtutea este mai slăvită și în cer și pe pământ, și de Dumnezeu și de oameni.

Auzind oamenii din Iudeea și din Samaria și din tot Ierusalimul că a ieșit un prooroc pe prundurile Iordanului și predică apropierea Împărăției Cerului, mergeau la el și erau botezați de Ioan în Iordan. Pielea cea de cămilă a lui Ioan cu care era îmbrăcat, cureaua cea de pe mijlocul său, viața lui îngerească și sfântă, lepădarea lui de toate ale veacului de acum, au atras toată Palestina la el.

Veneau la Ioan cei ce dormeau pe paturi împodobite cu nestemate, cu fildeș de elefant; cei învățați să doarmă pe saltele și pe cearșafuri, până și cei cu coroana pe cap, că și Irod a venit, atunci când Ioan l-a muștră în fața poporului, zicând: *Nu se cade, o, Iroade, să trăiești cu cumnată-ta, cu femeia fratelui tău.*

Veneau pe prundurile Iordanului și dormeau pe nisip noaptea, ca să asculte de dimineață până seara pe acest om mai presus de om, pe acest înger în trup, care s-a lepădat cu totul de ale veacului de acum și venise ca un înger al Domnului să vestească venirea lui Hristos pe pământ.

Deci Ioan a fost cel mai mare om născut din femeie, înger cu trup și înaintemergător. El s-a învrednicit să se atingă cu mâna sa cea dreaptă pe creștetul Stăpânului Hristos. Am văzut mâna lui în Sfântul Munte al Atonului, la Mănăstirea Dionisiu, într-un toc de aur, dat de Neagoe Basarab al nostru

în schimbul moaștelor Sfântului Nifon, Patriarhul Constantinopolului. Este galbenă ca ceara.

La Bobotează, când se face aghiasmă, părinții de la Athos nu mai bagă Sfânta Cruce, ci iau mâna Sfântului Ioan și o bagă în vase cu apă de izvor, zicând: „În Iordan botezântu-Te Tu, Doamne...”. Și dacă are să fie pace în Grecia și belșug, când o scoate din apă, mâna se deschide singură și iar se închide de trei ori, semn că Dumnezeu este cu această mână care s-a atins de creștetul Său în Iordan.

Iubiților mei frați, dacă trebuie să cinstim pe Maica Domnului, care-i mai presus și decât Ioan Botezătorul, că L-a născut pe Hristos cu trup, apoi al doilea după dânsa trebuie să-l cinstim pe Sfântul Ioan Botezătorul. Deci să nu fie casă de creștini unde să nu fie icoana Sfântului Ioan Botezătorul și unde să nu vă rugați acestui mare prooroc și înger în trup și înaintemergător al tuturor cetelor dreptilor, cum îl numește Biserica.

Aceste puține cuvinte am zis la nașterea dumnezeiescului Botezător și Înaintemergător, iar acum vă mut cu mintea în altă parte.

Care ați fost aseară la priveghere, ați auzit trei paremii⁶. Una se referea la Avraam și Sarra, alta la mama lui Samson, Manoe, și alta la nașterea Maicii Domnului, din dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, care se leagă foarte mult de nașterea Sfântului Ioan Botezătorul.

Sinaxarul Bisericii și sfinții dumnezeiești părinți au așezat toate aceste paremii în preajma Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul. Că toate arată că acești oameni prealuminați și sfinți – Avraam și Sarra, Sfinții Ioachim și Ana, și Sfântul Prooroc Zaharia cu Elisabeta – au născut numai oameni aleși, drepti și sfinți. Deci scopul cuvântului privește în altă parte și vom începe să vă spunem.

Câtă osteneală au făcut Sfinții și Dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana precum și Sfântul Prooroc Zaharia și Elisabeta, pentru că treceau zilele lor și nu aveau fii. Scârbă mare în Legea Veche să nu ai copii; pentru că cei ce nu aveau copii în Legea Veche se socoteau oameni blestemați, pomi neroditori, oameni de la care darul lui Dumnezeu s-a depărtat și i-a lăsat seci, fără copii.

Dimpotrivă, cei ce aveau familie mare și copii mulți, cum a avut Patriarhul Iacov, doisprezece feciori, care s-au numit toți patriarhi, era un semn mare și o binecuvântare. Că o familie numeroasă este binecuvântată de Dumnezeu. De aceea acești dumnezeiești oameni sfinți, fiind sterpi, nu numai că primeau necinste de la popor, dar chiar când se duceau cu jertfe la Sion în biserică, nu le erau primite jertfele. De ce? „N-aveți copii. Nu sunteți binecuvântați de Dumnezeu, că sunteți sterpi, pustii de darul Lui, să n-aveți copii”.

De aceea cu multă jale și plângere se întorceau înapoi defăimați de preoți, de arhierii și de tot poporul pentru nerodirea lor, că nu aveau copii. Dar cu osteneală, cu rugăciuni, cu milostenii și cu multă facere de bine s-a rânduie, ajutându-le Preasfântul Dumnezeu, ca acești oameni să aibă fii. Și pe cine? Pe cea mai mare împărăteasă a Heruvimilor și a Serafimilor, pe Maica Domnului, și pe Sfântul Ioan Înaintemergătorul, cum am spus, cel mai mare om născut din femeie.

Dar să revenim acum la noi. Unde-i mintea acelor femei care se gândesc nu să aibă copii, ci să nu aibă? Unde-i mintea acelor părinți care nu postesc, nu se roagă și nu fac milostenie, cerând „Dă-ne nouă, Doamne copii!”, ci, dimpotrivă, stau împotriva planului de creație al lui Dumnezeu, să nu aibă copii sau să aibă mai puțini?

Vai de noi și de noi! Dacă toate păcatele noastre strigă la cer să vină mânia Domnului peste noi, cel mai mare păcat care este astăzi în lume și cel mai cumplit, care va grăbi urgia lui Dumnezeu peste omenire, este uciderea de copii.

Omule dacă tu ai semănat în țarina ta porumb, grâu, orz, ovăz, cartofi, ce-ai pus, și te-ai ostenit să pui sămânța ta acolo, să ari, să semeni, și-ar părea bine dacă unul ar veni în batjocură și ar strica sămânța ta, ar zvârli țărână într-o parte și-n alta, ar merge cu vitele pe acolo sau cu altceva și ar distruge sămânțura ta? Nu te-ai duce să te iei la bătaie cu el, sau să-l dai în judecată, că și-a stricat osteneala ta – omeneste vorbind –, și-a stricat sămânța ta din ogor, care nădăjduiai să crească, să facă roade, să ai cu ce te hrăni la anul viitor? Nu-i adevărat așa?

⁶ paremii - texte alese din Vechiul Testament

Dar oare nu se supără Dumnezeu când seamănă și tu strici sămânța Lui? Ce zice apostolul? *Arătura a lui Dumnezeu suntem*. Da. Toată lumea este arătura și țarina lui Dumnezeu. Dar în această țarină și arătură, Dumnezeu seamănă. Ce seamănă? Sămânța omenească, prin bărbat, în mitrasul femeilor.

Auzi cui ne punem împotrivă? Auzi cui îi stăm împotrivă când facem avorturi și distrugem sămânța dată de Dumnezeu în pânțele noastre? Ai auzit cui? Lui Dumnezeu, Care a semănat. Oare nu ne va trage la judecată? Oare nu ne va condamna cu dracii la munca veșnică, pentru că stricăm semănătura Lui pe care o seamănă? Ce-a zis Adam când a dobândit primul fiu? *Iată, am dobândit om prin Dumnezeu!*

În Hronograful lui Chedrinus, o carte foarte veche, tradusă în românește de Veniamin Costachi la anul 1837, în Mănăstirea Neamț, se arată că bieții Adam și Eva, după ce au fost scoși din Rai, au ieșit la poarta Raiului, dar acolo a pus Dumnezeu Heruvimi cu sabie de foc, să nu se atingă nimeni, nici să mai între om înapoi în Rai. Și s-au rugat o sută de ani Adam și Eva: „Doamne, am greșit! Dă-ne voie înapoi în Rai! Să venim înapoi în Raiul desfătării, cel preadulce și preasfânt”.

După o sută de ani, s-a arătat Arhanghelul Gavriil lui Adam și Evei și le-a zis: „Luați-vă de o grijă, pentru că ați călcat porunca, Dumnezeu v-a dat de canon pe pământ! Tu, Adame, cunoaște pe Eva și veți naște fii”. Evei i-a dat Dumnezeu canon, zicând: *Înmulțind voi înmulți durerile tale, și întru dureri vei naște fii*. Iar pentru Adam, alt canon. A blestemat pământul, zicând: *Blestemat să fie pământul pentru tine! ...Spini și pământ să rodească pământul tău...! În sudoarea feței tale îți vei câștiga pâinea cea de toate zilele, cum vedem până azi*.

Nu putem scăpa de blestemul și de porunca lui Dumnezeu. Femeia care încearcă să înlăture durerea nașterii și să trăiască numai în plăcere cu bărbatul său, sau bărbatul care-i poruncește femeii să împiedice nașterea, sunt cei mai mari criminali. Se abat de la porunca cea dintâi a lui Dumnezeu, când i-a spus femeii: *Înmulțind voi înmulți durerile tale, întru dureri vei naște fii*. Și i-a mai dat un canon: *și întoarcerea ta către bărbatul tău*.

Adică femeia să asculte de bărbat toată viața ei. De aceea și marele Apostol Pavel spune: *Femei, supuneți-vă bărbaților voștri, ca întru Domnul*. Și auzi: „Femeie, supune-te capului tău!” Că bărbatul este cap femeii, precum și Hristos este cap al bărbatului.

Ai văzut vreodată vreo femeie cu două capete? Nu se poate. Bărbatul este cap și femeia este trup. De aceea zice: *Femeia trupul său nu-l stăpânește, ci bărbatul*. Iar acea nebună care caută după alt bărbat, se poate gândi că poate să aibă două capete? Nu. Unul ți-a dat Dumnezeu prin cununie. Și cu două capete nu vei fi în veac.

*

Fraților, cuvântul care urmează vă va arăta primejdia cea mare a acestui cumplit păcat. Cum putem opri în ziua de azi cumplitul păcat al avorturilor și prin ce mijloace? Acest păcat distruge lumea. Nu numai că distruge natalitatea popoarelor, dar distruge sufletele și atrage urgia lui Dumnezeu pe pământ.

Deci, lasă lucrul lui Dumnezeu! Lasă țarina și arătura lui Dumnezeu așa cum o seamănă El! Mai acum trei-patru zile am mărturisit pe un preot și o preoteasă și un alt preot tânăr și altă preoteasă. Un preot care are 15 copii, din județul Suceava, foarte evlavios, frate cu Părintele Argatu de la București. Și o întreb pe preoteasă: „Câți ani ai, mamă?” „Am 47 de ani”. „Câți copii ai?” „Am 15, părinte”. Are copii preoți, preotese, ingineri, doctori; are două fete la facultate, un băiat la seminar...

Ai auzit o femeie cu frică de Dumnezeu? „Dar ai omorât vreo unul?” „Nu mi-a murit nici unul. Nici nu m-am gândit, Doamne ferește, să fac crimă”. Vedeți cum este o femeie cu frica lui Dumnezeu? Oare ce va zice în ziua judecării, că la II Corinteni, 6 cu 2, auziți ce spune Scriptura? *Au nu știți că sfinții vor judeca lumea? Cum au să judece lumea sfinții?*

Iată cum, zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Când ai să spui tu că n-ai putut să crești copii, ai să vezi milioane de sfinți care strălucesc ca soarele și care au avut și copii și au fost și sfinți”. Deci așa

vor judeca sfinții lumea, cu poziția lor față de cei păcătoși.

Fraților, să știți un lucru: Păziți-vă foarte tare, să nu spuneți în gândul vostru cum îmi spune câte o femeie la mărturisire: „Da, părinte, l-am avortat, dar este numai de o lună sau de trei săptămâni!”

Ce-ai zis? De trei săptămâni? Iată ce spune Sfântul Anastasie Sinaitul: „Precum când tună și fulgeră, odată auzi tunetul și odată vezi lumina fulgerului, așa în clipa când s-a zămislit copilul se zidește în el și trupul și sufletul lui, într-o formă ca o sămânță de ceapă sau poate mai mic, dar în aceeași vreme.

Teoria originii sufletelor noastre este întreită:

– A fost teoria cu **preexistentianismul** lui Origen cel blestemat, în care zice că sufletele au existat din veac și au fost pedepsite în trupuri.

– Este teoria cu **traducianismul** la Tertulian, care zice că sufletul s-ar fi tras din sufletul părinților. Și această teorie a căzut în fața Bisericii.

– Și a treia teorie, adevărată după toată Biserica, este **creaționismul**. Dumnezeu creează sufletul și trupul în clipa când s-a zămislit el în pântecele maicii lui.

Și dacă după zămislire, la un ceas, vei face ceva să strici nașterea, esti ucigătoare de om și criminală. Ori îl ucizi de 30 de ani, ori îl ucizi la un ceas după ce s-a zămislit este același păcat; că intenția una este: să omori copilul, să omori omul. Că Dumnezeu nu se uită la întâmplare, ci la intenția cu care faci păcatul.

Tot așa pătesc și cele care se păzesc să nu facă copii. Este la fel cu cele ce fac avort. Se opresc prima dată doi ani, iar dacă tot se mai păzesc, șase ani și apoi mai mult.

N-aveți voie să stricați zidirea lui Dumnezeu, semănătura și țarina Lui. Lasă-l să se nască! Lasă-l să crească! Îmi spui că ești săracă, că ești bolnavă, că ți-a spus doctorul că ai să mori! Dar care-i jertfa ta? Care-i datoria ta? Nu să mori născând? De ce Biserica te pregătește înainte de naștere pentru moarte? Că dacă ar fi o femeie oprită de Sfintele Taine 20 de ani, dacă-i gravidă, gata, i se dă voie să se împărtășească. De ce a făcut Biserica așa?

Îi dă voie să ia Preacuratele Taine, să o pregătească de moarte. Câte păcate ar avea o femeie însărcinată, dacă moare spovedită și împărtășită cu Preacuratele Taine, toate, toate i se iartă dacă ar muri născând. Femeia când moare născând, moare pe altarul jertfei. Se jertfește pentru Hristos. Este muceniță și martiră. De aceea ne-a învățat Apostolul Pavel: *Femeia se va mântui prin naștere de fii.*

Deci nu dați loc mâniei lui Dumnezeu cu pricinile voastre! Că ți-a spus doctorul că ești slabă, că nu poți purta sarcina, să-ți faci operație. Nu! Cu credință în Dumnezeu du-te la masa nașterii! Du-te acolo la maternitate: „Doamne, dacă am să trăiesc, am să fiu mama acestui copil. Dacă nu, vreau să mor, să dau viața copilului, ca să trăiască copiii”.

Fericită și de trei ori fericită este mama aceea care moare născând; își pune viața ca să dea viață copilului său. Muceniță și martiră este și în rând cu apostolii și martirii se duce, pentru că a avut credință tare în Dumnezeu, nu să ucidă copilul, ci să-l nască, chiar cu riscul de a muri ea.

Mare urgie a lui Dumnezeu vine peste casa și femeia aceea care își omoară copiii.

Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, cu ale cinstului slăvitului Prooroc Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan, a cărui sfântă naștere o prăznuim astăzi, și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască, să ne mântuiască pe noi ca un bun și iubitor de oameni. Amin.

O ISTORIOARĂ ÎNFRICOȘATĂ DESPRE AVORTURI

Toate păcatele sunt păcate grele și toate păcatele se numesc de marele Apostol Pavel „lucruri ale întunericii”. Că auzi ce zice: *Lepădați dar lucrurile întunericii*. Apoi începe să le numere: desfrânarea, lăcomia, beția, hula, necredința... Tot păcatul întunecă pe om, dar uciderea este un păcat și împotriva Duhului Sfânt și strigător la cer, și poți să spui acestui păcat cum vrei. Că ce este mai

scump la fiecare vietate decât viața?

Nu vezi mata că și o furnică și un țăntar și o muscă, o jivină cât de mică, ea vrea să-și salveze viața. Fuge, aleargă, se păzește să nu o omori. Dar omul, care-i chipul și asemănarea lui Dumnezeu, cât de scumpă este viața lui înaintea Tatălui ceresc?

Dacă ar fi omul fiară, n-ar fi o pagubă mare, că o fiară este mult inferioară omului, dar omul este chipul și asemănarea lui Dumnezeu. De aceea cei ce fac avorturi distrug chipul lui Dumnezeu din om, icoana Preasfintei Treimi pe pământ, și este foarte mare păcat.

De aceea sfătuim pe cei ce-au căzut în acest păcat, ca să se silească cu toată puterea să se mărturisească și să-și facă canonul în lumea aceasta, ca nu cumva dincolo să-l facă veșnic. S-a prea înmulțit păcatul acesta și este strigător la cer, și aduce osândă vremelnică și veșnică și în veacul de acum și în cel viitor. Ia să vă spun o întâmplare adevărată și înfricoșătoare:

Într-una din zile, m-am pomenit aici la mine cu o doamnă bine, care a venit și a căzut în genunchi și a început a plânge:

– Ce este, doamnă?

– Vai de mine, sunt de la București, am venit cu mare greutate și cu mare necaz aici.

– Dar ce s-a întâmplat?

– Eu sunt fată de preot, a zis, și s-a întâmplat de m-a luat în căsătorie un mare funcționar. Eu i-am spus că nu merg după dânsul. Eu sunt fată de preot și sunt credincioasă. Am crescut în credința creștină ortodoxă, în frica lui Dumnezeu, dar el nu crede în Dumnezeu. El a spus: „Eu nu cred, dar îți dau voie ție să faci ce vrei: roagă-te, mergi la biserică, postește, fă milostenie, roagă-te și acasă. Fă tot ce vrei, numai să mergi după mine în căsătorie!”

În felul acesta, ea a întrebat pe părinții ei și s-a încumetat și s-a dus. S-au luat în căsătorie și au trăit bine vreo câteva luni. Când ea a rămas gravidă, el atâta i-a spus: „Silvia, copii să nu-mi faci, că copiii sunt salba dracilor”. Auzi ce expresie! Ea a rămas uimită când a auzit: „Fă ce știi, dar copii să nu-mi faci, că nici nu vreau să aud de dânsii!”

Atunci ea i-a spus: „Măi criminalule, să-ți iasă din minte vreodată că eu am să fac această crimă! Eu sunt fată de preot. Eu ți-am spus înainte de a mă căsători că vreau să trăiesc cu tine creștinește, nu păgânește”. El i-a spus: „Gândește-te bine, că eu am vorbit cu un doctor să dai copilul afară”. Copilul avea două luni. Ea a spus: „Niciodată nu voi face această crimă. Mai bine mor de o mie de ori decât să omor copilul”.

Și a rămas vorba că el îi pregătea doctorul ca să-i omoare copilul, mai ales primul copil. Ea însă era hotărâtă până la urmă să nu facă avort. Și iată ce s-a întâmplat. A venit săraca aici la mine să întrebe, dar era hotărâtă în inima ei să nu facă aceastăucidere de om.

– Am auzit de dumneata și am venit să întreb, a zis ea. Ce zici, părinte? Eu sunt în a doua lună și el m-a amenințat cu moartea, dacă nu fac avort.

– Dacă te-ar tăia de o mie de ori și te-ar împușca, să nu omori nici un copil, că nici leoaica, nici lupoaica, nici scroafa sălbatică, nici șerpoaica nimeni nu își omoară puii. Dar omul a devenit mai rău decât toate fiarele de pe fața pământului. Omul își omoară copiii. Mai bine să mori de o mie de ori, da să nu faci avort. Spovedește-te și te pregătește. Muceniță ai să fii cu Sfânta Varvara, cu Sfânta Tecla și cu alte martire în ceruri, dacă ai să mori tu, ca să nu omori copilul.

– Cum să fac? Mă tem și de el că mă va omori, mă tem și de Dumnezeu!

– Să te temi de Dumnezeu, Care a zis așa: *Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă, Temeți-vă mai vărtos de acela care după ce a ucis trupul, poate să ducă sufletul în gheenă.* Nu te teme! Trupul ăsta este o mână de pământ spre mâncarea viermilor. Azi este, mâine nu mai este. Sufletul nu moare în veci! Du-te hotărâtă în inima ta, spovedește-te, împărtășește-te și așteaptă moartea! Dar să nu avortezi!

Ce s-a întâmplat între timp? S-a dus femeia acasă hotărâtă să nu facă avort. Și cum era apoape sâmbăta morților, adică «Moșii de vară», anul trecut (1979), ea s-a dus în oraș să cumpere câte ceva, ca să dea pomană. A cumpărat castroane, căni frumoase, vase, pahare, portocale, bomboane. Voi știți că la noi se dă de pomană, după cum este tradiția noastră ortodoxă, pentru sufletul morților. Și a luat

și făină de grâu, ca să facă cozonaci și plăcinte pentru pomană.

A venit acasă din oraș cam obosită. A plămădit făina, a pus drojdie și a frământat aluatul până a dospit și s-a culcat.

Când a adormit, s-a făcut că era într-un defileu de munți, adică două rânduri de munți. Unul era pe dreapta și unul pe stânga, iar prin mijlocul acelor munți era o șosea dreaptă. Munții erau foarte înalți și aveau pădure de brazi până la poale. Iar de la marginea pădurii, de-o parte și de alta, erau flori, două-trei sute de metri până la șosea. Ea mergea – asta era prin vis – pe șoseaua aceea printre munți și se minuna de frumusețea acelor locuri.

Dar deodată, când și-a aruncat privirea în dreapta, spre pădure, a observat ceva foarte minunat: la poala pădurii erau arbori de foc, cât vedeai cu ochii. Un rând de arbori care ardeau scânteind de jăratec. Și de fiecare arbore de foc era legată cu funii de foc câte o femeie goală, cum a făcut-o mama sa, și focul le ardea grozav la spate, pe șira spinării, și ele țipau groaznic.

Cum se zvârcoleau aceste femei legate de arbori, deodată a văzut niște vulturi de foc care veneau din munții ceilalți, cu gheare de foc, cu aripi de foc și cu ciocul de foc și s-au pus pe sâniilor lor și îi mâncau și ele strigau: „Vai de noi și de noi și de cei ce ne-au născut pe noi!” Vulturii mâncau sâniilor lor până la oase, de se vedeau coastele, și apoi zburau înapoi în munți, iar lor le creșteau sâniii înapoi. Și veneau alți vulturi și le mâncau din nou și ele strigau tare și plângeau.

Și s-a minunat biata femeie: „Vai de mine, zice, nu mă mai uit în partea asta, că mor de frică”. Și a întors capul spre stânga. În partea stângă a văzut un lucru mai înfricoșat. Alt rând de copaci de foc, tot în marginea pădurii, și erau legate femei goale, dar aici nu le mai mâncau vulturii. Aici erau șerpi cu două capete, niște balauri de foc, încolăciți peste ele și peste copaci, cu coada până la pământ. Cu un cap era pe o țâță și cu altul pe cealaltă țâță și le sugeau de le dădea sângele. Așa de tare strigau, de se cutremurau pădurile și munții aceia.

Atunci ea, când a văzut că în stânga vede lucru și mai înfricoșat decât în dreapta, de frică a slăbit și a căzut în genunchi și striga la Maica Domnului. „Maica Domnului, nu mă lăsa, că mor de frică!” și se uita dacă nu mai este cineva acolo, că se temea să nu vină șerpii aceia și la dânsa.

Deodată vede în urmă pe drum că vine un tânăr prea frumos, cu haină albă ca zăpada, cu cruce în frunte și cu un baston de aur în mână. Când l-a văzut a zis:

– Mulțumesc Ție, Doamne, că nu m-ai lăsat în iadul ăsta singură. Și a căzut cu fața la pământ, zicând: „Doamne Iisuse, nu mă lăsa!”

– Eu nu sunt Iisus Hristos, a răspuns îngerul.

– Dar cine ești, Doamne?

– Eu sunt îngerul păzitor al vieții tale. Eu totdeauna te păzesc pe tine, și acum m-am arătat ție cu porunca lui Hristos.

– Doamne, scoate-mă de aici, că mor de frică! Fă milă cu mine și nu mă lăsa aici!

A sculat-o din genunchi și i-a zis:

– Nu te teme și mergi după mine!

El mergea înainte și ea în urmă. Și în urma lui se vedeau raze de lumină și era o mireasmă a Duhului Sfânt, cum nu mai este pe pământ.

Mergând cu îngerul pe acel drum, ea a întrebat:

– Doamne, de ce pe femeile acestea le sug balaurii aceștia cu două capete și pe acelea le mănâncă vulturii de foc. Le mănâncă sâniilor lor și iar cresc și ele se chinuiesc? Și a zis îngerul:

– Acestea n-au voit să le sugă copiii lor. N-au vrut să alăpteze copii și de aceea balaurii aceștia de foc le vor suga în vecii vecilor și vulturii de foc la vor mânca sâniilor, că au fost criminale și au omorât copiii nevinovați din pântecul lor. Femeile care au omorât copiii prin avort, cu băi, cu injecții, cu pastile și i-au otrăvit cu buruieni de la babe, așa se vor munci în veci, că nu s-au pocăit, nici nu s-au spovedit, ci au crezut că-i glumă păcatul acesta.

Mergând așa, i se părea ei că au mers câțiva kilometri. S-a uitat în dreapta și a văzut un singur arbore de foc, unde nu era legată nici o femeie. Și ea a întrebat:

– Doamne, uite aici un singur copac care nu are legată nici o femeie de dânsul! Zice îngerul:

– Vezi copacul ăsta de foc? Acesta era copacul tău, dacă n-ascultai de preot și te duceai să omori copilul! Tu n-ai nici un copil pe lume și era primul copil. Dar avea să te pedepsească Dumnezeu, pentru că aveai să mori în timpul avortului la doctor. Dar fiindcă ai avut frică de Dumnezeu și te-ai hotărât în inima ta să nu omori copilul și ai întrebat pe preot și te-ai hotărât mai bine să mori decât să omori copilul, iată că ai scăpat de acest copac!

Apoi a zis ea: „Doamne, scoate-mă de aici! Încotro este țara mea? Unde sunt eu aici?” Îngerul i-a zis: „Să-i spui bărbatului tău cel criminal ce ți-am spus eu. Dacă te mai îndeamnă pe tine la avort, nu aici se va munci el, ci în alt loc, unde de o mie de ori va fi mai greu ca aici! Tu ești fată de preot și te-ai măritat fecioară, cum te-a făcut mama ta, iar el este un preacurvar. El s-a însurat cu tine, dar înainte el a trăit cu trei femei nemăritate și le-a obligat să facă avort și le-a plătit el la doctor. Aceste trei femei au pierdut câte un copil. Deci are pe sufletul lui trei avorturi făcute de el. Are să mănânce carne în vecii vecilor, în focul gheenei!

El nu ți-a spus ție, dar este un mare curvar și spurcat. Tu te-ai căsătorit curată cum te-a făcut mama ta, iar el a fost un preacurvar și ucigaș, care a plătit pentru acelea să facă avort. Să-i spui, că el n-a zis nimănui”.

Atunci ea a zis: „Doamne, pe unde să mă duc eu acasă? Pe unde să ies?” Îngerul Domnului i-a spus: „Dar unde ești, acasă ești! Tu scoală-te și frământă aluatul, că a dospit în covată”. Și l-a văzut ca un fulger când a zburat, și ea s-a trezit în casă.

S-a trezit femeia foarte spăimântată și aluatul dădea pe jos din covată, cum i-a spus îngerul. Se culcase la șapte fără un sfert și acum era ceasul nouă și un sfert seara. Deci două ore jumătate. În timpul acesta a fost prin iad și a văzut unde se muncesc femeile criminale care fac ucidere de om.

Când s-a sculat, de frică a început să strige în gura mare. Soțul ei venise de la serviciu și, dacă a văzut că este obosită și se odihnește, n-a mai deranjat-o. Când a auzit răcnind, el a crezut că a luat foc ceva la cuptorul de pâine.

A venit bărbatul ei:

– Ce-ai pățit, Silvia? Ce ți s-a întâmplat?

– Vai de mine! Vai de mine! Am fost în iad. Am văzut iadul! Am văzut unde se muncesc femeile care fac avorturi.

– Cum?

Și i-a spus soțului tot ce i-a zis îngerul.

– Iată, zice, ce mi-a mai spus: că tu m-ai luat pe mine curată cum m-a făcut mama, dar tu ai trăit cu trei femei necăsătorite, și le-ai îndemnat să facă avorturi la doctori. Așa-i?

– Așa este.

– Auzi, că te așteaptă pe tine muncă mult mai mare ca aceea. Că tu ai și plătit la doctori ca să omori copiii, nu numai că le-ai îndemnat. Bani aceia sunt spre pierzarea ta în veci!

El când a auzit că i-a descoperit păcatele, a zis:

– Să știi că adevărul ți-a spus. De azi înainte mă pocăiesc și eu până la moarte. Da du-mă la un duhovnic să-mi spun păcatele, să pun și eu început bun, că am auzit că Dumnezeu primește pe cel păcătos!

Apoi a venit cu soția și s-au mărturisit amândoi, îndreptându-și viața. L-am mărturisit și i-am spus: „Iată, frate, ce a făcut Dumnezeu cu tine! Câtă milă a avut de tine! Prin femeie ți-a descoperit urgiile și fărădelegile tale, ca să te întorci la pocăință”.

Atunci mi-am adus aminte de cuvântul Sfântului Apostol Pavel, care zice: *De unde știi, femeie, că nu-ți vei mântui bărbatul? Nu știi tu, zice, că se sfințește bărbatul necredincios prin femeia credincioasă?* și invers.

Iată o femeie creștină! O femeie cu frică de Dumnezeu, care a fost hotărâtă în inima ei mai bine să moară decât să facă avorturi! Și s-a rugat lui Dumnezeu și a câștigat și pe soțul ei la adevărata credință și i-a îndreptat și viața lui. Și așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, sunt până astăzi împreună și duc viață cinstită și curată înaintea lui Dumnezeu.

I-am dat și lui canon să nu se împărtășească 20 de ani, că pentru avort Sfinții Părinți opresc

20 de ani, iar cu iconomie 10 ani, dacă omul postește toate posturile și miercurile și vinerile și face milostenie. „Fac toate!” a zis el. Atunci i-am redus canonul la 10 ani. Zece ani i-am dat canon și să plângă toată viața că a omorât trei oameni. Căci ori vei omori copilul, cum ți-am spus, când l-a semănat Dumnezeu în pântecul mamei sale, când este cât o sămânță; ori îl omori când este mai mare, tot același păcat ai.

Să vă iasă din minte, cum zic unele femei: „Părinte, nu era decât de-o lună, că nu se știa ce-a fost!” Nu minți pe Dumnezeu, Care a zidit și Care a zămislit în tine. Nu auzi ce spune Ieremia Proorocul? *Doamne, au nu Tu zidești duhul omului la zămislire?*

Pe Dumnezeu nu-l poate minți nimeni. Aveți frica lui Dumnezeu, păziți-vă de gândul acesta al uciderii de copii, mai tare decât toți balaurii din lumea asta și decât toate. Păziți-vă! Că dacă tot veți face mereu avort, poporul nostru se împuținează. Vom rămâne numai bătrânii și vor veni alte popoare și ne vor robi, că vom fi puțini și nu vom mai avea copii ca să fie ostași ai țării și oameni de ispravă să conducă țara!

Țineți nu numai la natalitatea poporului și la scumpa noastră țară, țineți la sufletul vostru, care-i mai scump decât toată lumea, că dacă îl veți pierde, cu toată lumea nu puteți să-l răscumpărați. Toate femeile care aveți bărbați și v-ați cununat, ca și acelea care ați greșit și ați făcut nuntă fără cununie, să nu omorâți copiii. Copilul este un înger și prin el te mântuiești și tu! Naște-l, botează-l, crește-l și printr-însul te mântuiești și tu.

Să te duci la mărturisire, că ești o creștină bună, și te iartă Dumnezeu. Iar a ucide copilul este cea mai mare crimă, cea mai mare fărâdelege și împotrivire înaintea lui Dumnezeu, Care l-a creat în pântecul tău și ți-a dat ție naștere, iar lui i-a dat suflet viu și cuvântător.

Vă rog din toată inima să țineți minte această întâmplare. Aduceți-vă aminte, femeilor, de vulturii cei de foc și de copacii cei de foc care ard pe femeile care fac avort, ca și de balaurii cei de foc, care au să vă sugă pieptul!

Păziți-vă, vă rog, nu numai de-a face păcatul, ci și de-a gândi la acestea, căci crimă și prea cumplită crimă este față de conștiința ta, față de Dumnezeu și față de țara în care ne-am născut și trăim.

TREPTELE URCUȘULUI DUHOVNICESC SAU „ÎNĂLȚAREA LA CER”

Cum se pot înălța oamenii la cer? Prin darul Duhului Sfânt; prin darul și mila lui Dumnezeu. Omul, când este în păcat de moarte și este călduș, se află în iad cu sufletul. Este mai jos decât toate dobitoacele câmpului, decât toate păsările cerului, decât toată zidirea. El se află atunci cu sufletul în iad.

Dar prin pocăință adevărată și prin darul Sfântului Duh, care dezleagă păcatele prin mâna duhovnicului, se ridică din iad la rai, se ridică din moarte la viață și din om păcătos, care era asemenea cu dracii, se face asemenea cu îngerii. Și nu numai cu îngerii, ci asemenea cu Dumnezeu, pe cât este puțința. Căci auzi ce spune proorocul: *Eu am zis: dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt. Dar voi ca niște oameni muriți (adică prin păcat) și ca unul din boieri (adică ca niște draci) cădeți.*

Tot păcatul se cheamă cădere, căci se zice: „A căzut cineva în păcatul curviei, sau a căzut cineva în mândrie sau în lăcomie sau în beție sau în iubirea de argint sau în ură”. De ce se cheamă păcatul cădere? Pentru că păcatele ne trag în jos de la Dumnezeu și ne coboară de la treapta de oameni și ne fac dobitoace. Căci a zis psalmistul: *Și omul în cinste fiind, n-a priceput, alăturatu-s-a cu dobitoacele cele fără de minte și s-a asemănat lor.* Deci din oameni ne facem dobitoace. Ne facem draci și chiar mai răi ca ei. Că nici dracii nu hulesc pe Dumnezeu în față, dar omul cu mintea sa îl hulește!

Deci iată cum ne coboară păcatul. Păcatele ne trag mereu în jos, iar darul lui Iisus Hristos și darul Sfântului Duh mereu ne înalță și mereu ne ridică. Căci zice proorocul: *De șapte ori de va cădea*

dreptul, de șapte ori se va ridica. Șapte înseamnă număr fără de număr, înseamnă veșnicie, număr la nesfârșit. Adică, mereu se repetă căderea și ridicarea omului. Deci, de va cădea omul în toată viața sa, să nu se deznădăjduiască de a se ridica, ci să se înalțe iarăși prin darul Sfântului Duh, prin păcăința cea adevărată.

Dar înălțarea aceasta a omului din iad și din rânduiala dobitoacelor și din rânduiala păgânilor și a celor ce nu cunosc pe Dumnezeu, cum se face? Deodată? Nicidecum!

Așa ne învață dumnezeieștii părinți. Omul, când se ridică, se ridică pe trepte. Nu deodată se poate face sfânt, după cum nici deodată nu se poate face drac, ci se ridică pe trepte. Cei ce se străduiesc pe calea mântuirii, merg dintr-o măsură în alta, cum a zis înainte proorocul: *Merge-vor din putere în putere*. Ei capătă mai întâi în inima lor o putere din darul Sfântului Duh, o parte din tăria de a sta în poruncile lui Hristos, o măsură din virtute, și după aceea pășesc pe alte trepte.

Dar care sunt treptele acelea, ni le arată dumnezeieștii părinți. Treptele urcușului duhovnicesc sunt trei. Care?

Ați auzit în Scriptură la Levitic, capitolul 23, 1, 32 (în edițiile vechi ale Bibliei), unde se vorbește de sâmbătă, de sâmbete și de sâmbetele sâmbetelor; și iarăși de seceriș, de secerișuri și de secerișul sufletului rațional; și iarăși de tăierea împrejur, de tăierea tăierii împrejur și de tăierea inimii în duh, cum zice marele Apostol Pavel⁷.

Acestea arată tainic în Legea Veche și în cea nouă urcușul sufletului către Dumnezeu. Toate aceste simboluri, toate aceste Scripturi, după dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul, arată urcușul, sau cum se înalță un suflet până se face Dumnezeu după dar. Toate acestea sunt simbolizate, după Scripturi, de ziua a șasea, a șaptea și a opta. Toate trei treptele duc la îndumnezeirea după dar. Ele sunt făptuirea morală, contemplația naturală în duh și teologia mistică, adică cunoașterea tainică a lui Dumnezeu⁸.

I. Dar ce este sâmbăta sufletului rațional? Sâmbăta în Legea Veche înseamnă odihnă. Sufletul nostru zbuțuit de păcate, de cădere, având conștiința pătată de păcatele sale, când pune început bun cu darul lui Iisus Hristos și se ridică din păcat și se înalță puțin pe treapta faptelor bune, ajunge la oarecare odihnă, dar nu la desăvârșire. Deci, când vei auzi în Scriptură de sâmbătă, să știi ce înseamnă aceasta. Iată ce spune dumnezeiescul Părinte Maxim: sâmbăta e nepătimirea sufletului rațional, care a lepădat prin făptuire semnele păcatului.

Să vă dau o pildă. Un om a fost bețiv, a fost desfrânat, a fost ucigaș, a fost tâlhar, a fost iubitor de argint. Cine știe ce a făcut săracul în viață, că toți suntem păcătoși. Dar el s-a spovedit la duhovnic cu toată inima, s-a curățit și s-a hotărât să se lepede cu toată puterea de păcate. În locul beției pune înfrânarea, în locul lăcomiei de pânțe, postul; în locul iubirii de argint și zgârceniei, milostenia; în locul dezfrânării, curăția; în locul somnului mult, privegherea. Și a plantat prin făptuire fapte bune în locul vechilor păcate, pe care le săvârșise mai înainte. El acum se află pe treapta întâi a urcușului duhovnicesc, dar de abia cu fapte bune, nu cu mintea. Căci auzi ce spune: „Sâmbăta sufletului rațional este nepătimirea sufletului rațional, care prin făptuire a lepădat de abia semnele păcatului”.

N-a spus rădăcinile, ci semnele păcatului. Acest om, care se silește să facă fapte bune în locul celor rele și pune început bun de faptă numai cu lucrarea din afară, de abia a ajuns la prima odihnă a sufletului său rațional. El află o oarecare mângâiere, dar încă este chinuit de gânduri, încă păcătuiește cu mintea, încă este în păcat cu mintea. Și lupta lui cu mintea este groaznică, căci lupta cu patimile cele trupești, cele cu lucrul, ține până la o vreme, iar lupta cu mintea, pentru părăsirea păcatului cu mintea, ține până la moarte.

II. Și despre sâmbete, adică despre sâmbetele îndoite, iată ce spune dumnezeiescul părinte Maxim: „Îndoitele sâmbete înseamnă a doua treaptă a urcușului duhovnicesc. Și se tâlcuiește așa: Slobozenia sufletului rațional, care își retrage mintea sa din simțire, părăsind lucrarea după firea simțurilor prin contemplația naturală în duh, adică prin cugetarea lui Dumnezeu prin zidiri, prin

⁷ Romani II, 25, 29.

⁸ Sfântul Maxim Mărturisitorul, Filocalia II, cap. 37, 38, 39.

rațiunile lucrurilor”.

Cum se întâmplă asta? Noi păcătoșii în general am părăsit păcatul cu lucrul. Dar cu gândul încă ne luptăm, cu mintea încă păcătuim, cu mintea încă slujim păcatului; fie desfrânării, fie vicleniei, fie urii, zavistiei, mâniei, fățarniciei, mândriei, iubirii de slavă, dorinței de a plăcea oamenilor, nesimțirii, împietririi, răutății, răpirii și nu mai știu care din patimile sufletești.

Unele sunt care se văd, altele care nu se văd. Cele ce nu se văd sunt mai rele și mai vătămătoare decât cele ce se văd. Căci Hristos Mântuitorul, când a venit în lume, n-a muștrat pe desfrânate, nici pe vameși sau pe desfrânați, pe cei care făcuseră păcate trupești. Oare ați auzit în Evanghelie: Vai de tine, desfrânato? Sau, vai de tine, tâlharule? Vai de tine, vameșule, că ești păcătos și faci nedreptate? Nu! Ci a zis: *Vai vouă, fățarnicilor; vai vouă fariseilor; vai vouă, cărturarilor nebuni și orbi.* Și cine a spus aceasta? Hristos, Cuvântul lui Dumnezeu, Care privește în sufletul nostru.

De milioane de ori – cum spune Solomon – *ochii Lui sunt mai luminoși decât soarele.* El era Dumnezeu și poporul de jos Îl iubea, că simțea puterea dumnezeirii Lui, *că le vorbea ca Cel ce are putere, iar nu asemenea cărturarilor.* Îl iubeau, dar și El, văzând credința sinceră a lor, îi iubea din inimă, când mergeau după El, pe munți și pe jos, flămânzi, când a înmulțit pâinile în pustie. Căci a zis: *Milă îmi este de popor, că sunt ca oile care nu au păstor,* risipite.

Dar pe cei dintre marii cărturari, pe farisei și pe saducheii îi muștra, căci vedea într-înșii toate vicleniile și fățarniciile lor. La tâlhari, la vameși și la desfrânate, chiar de vedea păcate grele, vedea la ei și căință și umilință și hotărâre de îndreptare. Iar grele, ca: ura, zavistia, fățarnicia, pizma, viclenia și altele, care sunt mai grele ca patimile trupești, pururea îi muștra și le zicea: „Vai vouă!”, ca un Dumnezeu, Care cunoaște inimile.

Deci iată că sunt păcate cu gândul, care nu se văd, dar sunt mult mai grele ca cele cu trupul.

Am ajuns deci la treapta a doua a urcușului duhovnicesc. Iată în ce constă această treaptă: Sâmbete înseamnă slobozenia sufletului rațional, care a părăsit chiar și lucrarea cea după fire a simțurilor prin contemplația naturală în duh. Aceasta este treapta a doua pentru suflet.

Dar cum se urcă la ea? Prin luptă cu mintea. Prin minte se ajunge la contemplația naturală în duh. Mai înainte o femeie frumoasă îl smintea, acum nu-l mai smintește. Când vede o ființă frumoasă se mută cu mintea și zice: Dacă ființa aceasta este așa de frumoasă, dar un înger cu cât este mai frumos? Dar heruvimii? Dar serafimii? Dar Cel ce i-a făcut pe dânșii? Își mută mintea sa de la frumusețea cea de aici, la frumusețea cea din ceruri și, în loc să se smintească, se folosește.

Mai înainte, dacă auzea o muzică de dans, aceasta îi tulbura mintea și sufletul. Dar pe treapta a doua a urcușului duhovnicesc, nu-l mai tulbură, ci chiar îl folosește. Căci zice: „Dacă oamenii pot să cânte din instrumente și din organe așa de frumos, ce trebuie să fie în ceruri? Cum cântă îngerii? Ce bucurie este acolo?” Căci se spune în Psaltire: *Suitu-S-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbiță.*

Deci așa cugetă cel ce a ajuns la treapta a doua a urcușului duhovnicesc, când aude o cântare lumească, sau un om sau o femeie cântând, sau un oricare alt instrument. Iar când vede soarele, cugetă așa: dacă aici soarele luminează așa, ce trebuie să fie acolo, unde luminează Hristos, Soarele dreptății?

Astfel, omul pe treapta a doua a urcușului duhovnicesc, prin contemplația naturală în duh, adică prin privirea curată la zidirea lui Dumnezeu, se suie îndată cu mintea de la cele văzute la cele gândite și nevăzute și capătă slobozenie de ispite, cum spune Sfântul Maxim.

El se mută cu mintea de la cele auzite aici pe pământ, la cântările cele din cer și zice cu mintea sa: dacă oamenii aceștia de țărână știu să cânte așa, apoi ce cântări trebuie să fie acolo în cer?

Tot așa, de va mirosi ceva frumos, se gândește la mireasma florilor raiului și așa se mută cu mintea toate cele auzite sau văzute sau gustate sau mirosite și pipăite în cugetări duhovnicești.

III. Iar treapta a treia a urcușului, adică a înălțării sufletului pe treapta cea mai de sus, se numește în Scriptură *sâmbetele sâmbetelor.* Cel ce a pășit pe treapta a treia a urcușului duhovnicesc, nu mai are nevoie de trepte. Nu mai are nevoie să vadă frumusețea cea de aici, ca să se suie cu mintea

la frumusețea ce de sus, sau să audă o cântare de aici, ca să se ducă la cântarea cea de sus, sau să miroasă ceva frumos aici, ca să gândească la mireasma Raiului.

Cel care a ajuns, cu darul lui Iisus Hristos, pe treapta a treia a urcușului duhovnicesc, a devenit un Dumnezeu după dar. El are îndumnezeirea cea după dar sau teologia mistică, adică are comuniune nemijlocită cu Dumnezeu, nu mai are nevoie de treapta zidirii. În el trăiește Hristos precum grăiește Apostolul Pavel: *Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine*, sau cum spune în altă parte: *așadar, noi avem mintea lui Hristos*. Pavel, când a zis că are mintea lui Hristos, trăia în Hristos și Hristos trăia într-însul și deci nu mai vorbea mintea sa, ci mintea lui Hristos.

Un asemenea om este pe treapta cea mai de sus, pe cea de a treia treaptă a urcușului duhovnicesc, de care foarte puțini creștini și foarte rar se mai învrednicesc în zilele noastre – este fiul lui Dumnezeu după dar. Ei au ajuns ziua a opta, după Scripturi, este egală cu treapta a treia a urcușului duhovnicesc”. Ea se mai numește și *sâmbetele sâmbetelor*.

Sâmbetele sâmbetelor este *odihna duhovnicească a sufletului rațional*, care părăsește chiar și lucrarea cea după fire a simțurilor și își întoarce mintea sa chiar și de la cugetările cele mai duhovnicești din zidiri. Prin ce? Prin extazul dragostei, care leagă mintea cu totul numai de Dumnezeu în noianul dragostei”. Acela nu mai știe nimic, decât să-L iubească pe Dumnezeu. Unul ca acela ajunge ca Sfântul Antonie cel Mare, care zicea: „Nu mă mai tem de Dumnezeu!” Și l-a întrebat cineva: „Dar de ce?” „Pentru că Îl iubesc!”

Simțind dragostea lui Hristos în inima lui, nu se mai teme nici de moarte, nici de foame, nici de sete, nici de osteneală, nici de ocară, nici de batjocură. Dar de ce? Pentru că trăia în Hristos și Hristos trăia în el și era foarte convins că fără voia lui Dumnezeu nu i se va întâmpla nimic. Așa este omul care s-a înălțat cu sufletul pe treapta a treia a urcușului duhovnicesc.

*

Așadar, tot omul este dator să urce pe cele trei trepte și să se schimbe la față. Dar cum se poate schimba la față? Dacă ieri a fost desfrânat și s-a mărturisit, să nu mai fie! Dacă a fost hoț, să lase hoția! Dacă a fost înjurător sau bețiv, să lase beția și înjuratul sau fumatul; să lase răutățile, să le mărturisească, să le plângă toată viața, să-și facă canonul. Și așa se schimbă omul, nu la față cea din afară, ci la cea dinlăuntru a sufletului.

Și atunci, așezarea omului care a fost înainte de eliberare, cu aceea care este când intră în fericire și în treptele duhovnicești ale desăvârșirii, nu mai seamănă.

Ieri era ca un drac, slujind păcatului, și astăzi, dacă s-a pocăit, și-a îndreptat viața și s-a sfințit, se face lumină și are lumină duhovnicească într-însul și merge din putere în putere, dintr-o desăvârșire în alta, pe cele trei trepte ale urcușului duhovnicesc, care sunt:

– *Nepătimirea rațională a sufletului sau făptuirea morală* (sâmbătă);

– *Slobozenia* (eliberarea) *duhovnicească a sufletului rațional* care-și retrage mintea sa din simțire și o leagă de Dumnezeu prin contemplația naturală în duh (sâmbete) și

– *Odihna duhovnicească a sufletului rațional* (sâmbetele sâmbetelor), care-și retrage mintea sa chiar de la toate contemplațiile naturale în duh, de la cugetările cele mai înalte din zidiri și o leagă cu totul de Dumnezeu în extazul iubirii. Amin.

ÎNSEMNĂTATEA CELOR ȘAPTE LAUDE ALE BISERICII

Biserica lui Dumnezeu este împodobită, încă din vremea Sfinților Apostoli, cu cele șapte laude. Știți voi care-s acestea? Știu că le știți, că unii dintre voi le ziceți pe de rost, dar alții nu le știu. De ce șapte laude nu mai multe sau mai puține? Ați auzit în psalmul 118 pe Proorocul și Împăratul David, zicând așa: *De șapte ori în zi Te-am lăudat, Doamne, pentru judecățile Tale*. Împărat fiind, câte treburi nu avea el? Și avea vreme de șapte ori să laude pe Dumnezeu, că-l auzi: *Seara, dimineața și la amiază, spune-voi și voi vesti minunile Tale*.

Dar în Legea Darului s-au așezat aceste șapte laude pentru cele șapte mari evenimente din

viața Mântuitorului nostru Iisus Hristos, și fericit este creștinul acela care le zice. Și dacă nu le poate zice, măcar să-i pară rău că nu le zice, că s-ar putea să fie la un serviciu unde nu poate zice. Și dacă-i pare rău, cu smerenia se ridică exact unde trebuia să se ridice cu fapta. Că auzi ce zice Sfântul Isaac Sirul: „Ajunge întristarea minții mai mult decât toată osteneala duhului, care este rugăciunea”, dacă-i pare omului rău.

Ați văzut pe Mântuitorul ce spune în Sfânta Evanghelie: A venit vameșul în biserică să se roage. A venit și fariseul. Fariseul a început să se laude: *Mulțumescu-ți Ție, Doamne, că nu-s ca ceilalți oameni; postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din câte câștig și nu sunt ca acest vameș, și-l arată pe acela la ușa bisericii.*

Vameșul era perceptor, săracul. El știa că ia impozit mai mult decât trebuie, că-i supără pe oameni, și, auzind că-l mai și ponegrește fariseul în fața poporului, și-a îndreptat inima către Dumnezeu și atât a zis, bătându-și pieptul: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”

Ai auzit? Două-trei cuvinte ale vameșului au biruit toată rugăciunea fariseului. Ce zice Evanghelia? *Amin, zic vouă, mai îndreptat s-a întors vameșul la casa sa și mai înainte a fost el decât fariseul.* Acela a zis multe cuvinte și era fariseu și făcea fapte bune. Dar știi de ce a pierdut? A înjugat dreptatea cu mândria, iar vameșul a înjugat păcatul cu smerenia. Și totdeauna, măcar că păcatul este păcat, dacă-i înjugat cu smerenia, este mai înaintea celui ce face fapte bune și se mândrește.

Sfântul Efrem spune așa: Fă-ți ție două care, omule. Înjugă păcatul cu smerenia și dreptatea cu mândria și vezi că vei rămâne în urmă cu toate faptele bune, ca fariseul; că mai îndreptat și mai înainte s-a dus vameșul. El a înjugat păcatul cu smerenia. Ce-a gândit? „Măi, sunt păcătos strașnic” Am făcut nedreptăți, am luat vamă mai mult decât trebuie, am supărat oamenii, dar mă rog Mântuitorului să mă miluiască”. Și mai înainte s-a dus într-o împărăția cerului, pentru că a înjugat păcatul cu smerenia. Așa-i de mare smerenia.

Deci vă spun, care puteți să faceți cele șapte laude este bine. Biserica este obligată să le facă totdeauna, oriunde.

Așa și voi, care citiți cele șapte laude, bine faceți, dacă puteți, iar când nu veți putea, să vă retrageți în smerenie, că smerenia le completează pe toate.

Și iată să vă spun ce înseamnă cele șapte laude ale Bisericii:

Două din cele șapte laude trebuie să se facă la miezul nopții, cum le facem noi aici. Noi intrăm la ora 11 noaptea și ieșim la două. Dar ce simbol au acestea? La miezul nopții noi facem așa: *Miezonoptica*, adică rugăciunea de miezul nopții – de toate zilele, de sâmbătă sau de Duminică –, *Utrenia cu Ceasul întâi*.

a. Miezonoptica este prima laudă din cele șapte

Această laudă este întemeiată și pe porunca Mântuitorului, Care zice: *Privegheați dar, că nu știți când va veni stăpânul casei – seara, la miezul nopții, la cântatul cocoșilor sau dimineața* (Marcu 13, 35), și simbolizează momentul rugăciunii și al prinderii Mântuitorului în grădina Ghetsimani, care a avut loc la miezul nopții.

Biserica națiunilor de la Ierusalim, unde intră creștinii din toate națiile, este pe locul unde S-a rugat Mântuitorul. Stânca unde s-a rugat El este tăiată și înconjurată cu grilaj. Ea se află chiar unde Și-a plecat El genunchii și S-a rugat cu sudori de sânge, înainte de Preasfintele Patimi. Iar mai încolo sunt pictați cei trei apostoli, Iacov, Ioan și cu Petru, dormind, că le zicea Hristos: *Dormiți? Un ceas n-ați putut să privegheați?* Că ești dator acolo, când te duci, să te rogi un ceas.

Deci Miezonoptica simbolizează și ne aduce aminte nouă de rugăciunea Mântuitorului din grădina Ghetsimani, când s-a rugat și s-au făcut sudorile lui ca picăturile de sânge, care picau pe pământ, că era și om și vedea și ce are să ia, câte scuipări, câte biciuri, câte cuie în mâini și picioare și că va fi împuns cu sulița în coastă. Le vedea toate, că era Dumnezeu.

Și firea omenească cu care era îmbrăcat se întrista, că auzi ce zice Evanghelia: *Întristat este sufletul Meu până la moarte. Rămâneți aici și privegheați.*

Cine se întrista? Omenirea, căci dumnezeirea biruiește moartea și învie din morți. Dar ca om

se întrista, că știa câte are de suferit, câte tăieturi și împunsături și cununa de spini; știa că va fi bătut cu biciul, și va suferi crucea, batjocura și scuipările, legarea la stâlp și temnița. Le știa toate. Se uita și le vedea, că era Dumnezeu.

Deci prima laudă din cele șapte laude ale Bisericii este Miezonoptica, care se face la miezul nopții, pentru că Mântuitorul atunci S-a rugat înainte de Preasfintele și Înfricoșătoarele Sale Patimi.

b. A doua care se face tot la miezul nopții este *Utrenia împreună cu Ceasul întâi*. Utrenia este timpul când l-au prins pe Mântuitorul în grădina Ghetsimani, Iuda cu cei o mie de ostași cu sulile. L-a prins pe Mântuitorul, zicând: *Bucură-Te, Învățătorule*, și L-a sărutat. Atunci au pus mâna pe El. *Pe Care îl voi săruta, Acela este; puneți mâna pe El și-L prindeți*.

Deci Utrenia este a doua laudă și al doilea eveniment din viața Mântuitorului, când a fost prins în grădina Ghetsimani și când toți Apostolii L-au părăsit și au fugit, iar El a rămas singur în mâinile celor fără de lege.

Și *Ceasul întâi* este momentul când L-au dus pe Hristos la Ana și la Caiafa, după ce L-au prins, tot atunci după miezul nopții, către ziuă, când L-au dus la divan. Știți istoria după Evanghelie. Deci *Ceasul întâi* se citește după miezul nopții, cum se obișnuiește la noi, cam după ora unu, la sfârșitul Utreniei.

Deci aceste două laude ale Bisericii lui Hristos se citesc la miezul nopții, arătând timpul când s-au întâmplat cele trei mari evenimente din viața Mântuitorului: Rugăciunea din grădina Ghetsimani, prinderea de către Iuda și ducerea Domnului la Ana și la Caiafa.

c. Lauda a treia a Bisericii lui Hristos este *Ceasul al treilea*. El simbolizează atât momentul condamnării la moarte a Domnului, cât și pogorârea Sfântului Duh în chip de limbi de foc peste Sfinții Apostoli. Mântuitorul le-a spus Apostolilor: *De trebuință este să Mă duc Eu; că dacă Eu nu Mă duc, nu va veni Mângâietorul la voi, pe care Eu îl voi trimite de la Tatăl. Deci stați în Ierusalim până vă veți îmbrăca cu putere de sus*.

Atunci au ieșit Apostolii și au început a vorbi în toate limbile de sub cer, și îi învinuiau evreii și localnicii din Ierusalim că, din cauza mustului dulce, s-au îmbătat. Iar Petru s-a ridicat și a zis: *Bărbați frați, nu este din cauza mustului dulce că ne auziți vorbind măririle lui Dumnezeu în toate limbile, din câți sunt aici. Ci acum s-a împlinit profeția Proorocului Ioil, care zice: «În zilele de apoi, voi turna din Duhul Meu peste tot trupul și fiii voștri vor prooroci și în limbi noi vor vorbi...» și celelalte*.

Deci iată Cincizecimea! Nu cum cred penticostalii de azi, că vorbesc în limbi. Aștia care vorbesc în limbi acum, vorbesc în limbile dracilor, nu în limbile Duhului Sfânt. Au pretenția că au «glosolalia», adică vorbirea în limbi, în secolul XX. Limbile au fost semn pentru necredincioși, nu pentru credincioși.

d. *Ceasul al șaselea este a patra laudă a Bisericii lui Hristos* și corespunde cu momentul răstignirii Mântuitorului pe crucea de pe Golgota, între cei doi tâlhari.

e. *Ceasul al nouălea este a cincea laudă a Bisericii* și închipuiește momentul înfricoșat în care Mântuitorul își dă duhul pe cruce, când a zis: *Săvârșitu-s-a! Doamne, în mâinile Tale îmi dau duhul Meu*. Am venit să-l înnoiesc pe Adam – Hristos, noul Adam. Că pentru un păcat a intrat moartea în lume, și pentru păcat s-a biruit păcatul prin Iisus Hristos. Iată, Doamne, Tu ai lăsat zidirea Ta, că a călcat porunca în Rai. Deci pentru dâșii Eu iau fața întregii lumi, care este în trupul Meu. Pe a Mea față o fac a întregii lumi greșite, a întregului neam omenesc și mijlocesc către Tine: *Eli, Eli, lama sabahtani!* Adică: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai lăsat?* Sau: „Nu lăsa, Doamne, omenirea! Nu lăsa zidirea Ta cu care sunt îmbrăcat Eu acum, și care o sfințesc pe cruce și o jertfesc și Mă aduc jertfă pentru toate vremurile, pentru tot neamul omenesc, ca să răscumpăr firea omenească!”

Deci noi eram cei lăsați, iar Hristos, fiind mijlocitor prin cruce către Tatăl, pe a noastră față, a întregului neam omenesc, o face atunci a Sa și strigă către Tatăl: *Dumnezeul Meu, Dumnezeu Meu, pentru ce M-ai lăsat?* Noi eram cei lăsați! Nu Hristos a fost lăsat de Tatăl. Și Hristos, fiind mijlocitor, aici mijlocește pentru toată lumea. Iar cine înțelege că Hristos a fost despărțit de Tatăl, aceasta este hulă, că desparte dumnezeierea. Să nu credeți lucrurile acestea. Deci *Ceasul al nouălea* este lauda a cincea.

f. Vecernia este a șasea laudă din zi și simbolizează mai întâi momentul pogorării Mântuitorului de pe cruce și punerea Lui în mormânt nou, de către Iosif și Nicodim. Mai este și momentul sfânt al Cinei Celei de Taină.

g. Iar Pavecernița este a șaptea laudă a zilei și simbolizează tânguirea Maicii Domnului, când a plâns după ce L-a pus pe Mântuitorul în mormânt.

Dumnezeiasca Liturghie nu face parte din cele șapte laude. Ea este întreaga jertfă a Mântuitorului pentru mântuirea lumii. Dintre toate slujbele pe care le face Biserica noastră universală, cea mai puternică este Sfânta Liturghie, fiind coroana tuturor slujbelor.

Ea începe cu cuvintele Proorocului Isaia la Sfânta Proscomidie: *Ca o oaie spre junghiere S-a adus* – când scoatem dumnezeiescul Agneț – și *ca un miel fără de glas*, și se termină cu Înălțarea Domnului la cer. În Sfânta Liturghie este cuprinsă toată taina iconomiei în trup al lui Iisus Hristos, de când a venit pe pământ și până S-a înălțat la cer. Ea le cuprinde pe toate cele șapte laude. Hristos se aduce pe Sine jertfă, având o dată intrare în Sfânta Sfintelor, făcând veșnic o răscumpărare înaintea Tatălui.

Sfânta Liturghie are două caractere: caracter de jertfă și caracter de cină, că la Cina Cea de Taină s-a sfințit. Prin Sfânta Liturghie avem împărtășire gânditoare cu Însuși Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu. Avem împărtășire cu Dumnezeu și prin urechi, pe calea auzului, și prin rugăciunea gânditoare și prin faptele bune. Sunt cinci feluri de împărtășiri⁹.

Sfânta Liturghie se termină cu aceste cuvinte: *Înalță-Te peste ceruri, Dumnezeule, și peste tot pământul slava Ta*.

Deci am spus așa în trecere despre cele șapte laude. Ele sunt așezate de Sfinții Apostoli și de Sfinții Părinți până în ziua de azi în Biserică, arătând cele șapte mari evenimente din viața și activitatea Domnului nostru Iisus Hristos.

CELE TREI TREPTE ALE MÂNIEI

Mânia ne biruiește pe toți! Vai de capul nostru! Dar să vorbim, după Sfântul Ioan Scărarul, care sunt treptele mâniei.

Mânia se împarte în trei feluri; este mânia numită pe grecește *halos*, care înseamnă „repede”, când omul se mânie repede și tot repede îi trece. Asta nu-i mânie periculoasă. Este ceea ce spune Duhul Sfânt în Psaltire: *Mâniați-vă și nu greșiți*.

Aceasta-i mânia cea firească. A greșit o dată, a cerut iertare, se împacă. Inima omului este împărțită în trei părți: partea mânioasă, partea rațională și partea pofitoare. Această mânie este dumnezeiască, căci din fire este sădită în sufletul omului, să se mânie asupra păcatului. Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Mânia ta să nu fie asupra fratelui, ci asupra șarpelui prin care ai căzut”.

Când vezi pe un om că te ocărăște sau îți face rău, nu te supăra pe el, că nu-i vinovat el. Nu s-ar fi pus legea iubirii de vrăjmași dacă era așa. Urăște boala lui, nu pe om, că nu-i vinovat omul, diavolul îl îndeamnă. Urăște boala, că boala-i de la draci, ca să-l facă să te urască, să te ocărăscă, să

⁹ Vezi „Ne vorbește Părintele Cleopa”, volumul 2.

te păgubească, să te bată. El nu-i vinovat, că omul este făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, dar cel îndemnat de diavol așa face.

Mânia cea dreaptă nu urăște, ci împlinește porunca Domnului, care zice: *Iubiți pe vrăjmașii voștri. Bindecuvântați pe cei ce vă blestemă.*

Această mânie, *holos*, este primul grad al mâniei.

A doua treaptă a mâniei este mânia numită *catos* sau pizmă, pe românește. Acesta-i un șarpe rău. Acesta când a mușcat inima noastră, nu numai că ne mâniem, dar ținem mânie câte o săptămână, două, pe cel care ne-a făcut rău. Aceasta-i grea.

Când omul ține mânie și gândește: „Lasă că-i răstorn eu planul la acela; lasă că am să-i zic eu, lasă că am să i-o fac eu”, și când vei vedea acestea în mintea ta, să știi că ai trecut în treapta a doua a mâniei. Te-a mușcat mai mare balaur de inimă. Și să te duci să ceri iertare, să te împaci cu fratele, zicând: „Iartă-mă, soțule; iartă-mă, soție!”, că dacă nu trece această mânie, nu putem zice «Tatăl nostru». Condiția-i pusă de înțelepciunea lui Dumnezeu Cuvântul.

Apostolul spune: *Soarele să nu apună întru mânia voastră*, iar cel ce a trecut în al doilea grad de mânie, nu numai soarele îl apucă cu mânia, îl apucă și două, trei zile, și o săptămână și o lună.

Apoi este mânia cea mai grea decât toate, *zacos* care pe românește se cheamă zavistie. Asta-i mai rea decât dracul. Este un drac mai rău decât toți dracii, zavistia. Să ne ferească Dumnezeu de această mânie! Dar de ce se cheamă *zacos*? Fiindcă zace mult în inima omului. Omul, când a ajuns în treapta a treia a mâniei, nu ține mânie numai două-trei zile sau o săptămână, ci ani de zile.

S-au văzut oameni bolnavi de această boală, de zavistie, care nici la moartea lor n-au iertat pe fratele. „Uite, cutare a murit și pe patul de moarte i-a cerut iertare fata sau nepoata, și n-a vrut s-o ierte”. Să ferească Dumnezeu! Acesta-i balaurul *zacos* sau zavistia, și de acesta arată dumnezeiescul Ioan Gură de Aur că-i mai rău decât satana, în *Cuvânt la Saul și la David*.

Saul era împăratul lui Israel și era bolnav de epilepsie, de duh necurat, că adeseori cădea la pământ și făcea spume la gură, că îl părăsise Dumnezeu de când l-a ucis pe împăratul Ahab. David venea și-i cânta din harpă psalmi și gonea duhul cel rău de la Saul și îl făcea sănătos și se liniștea.

Dar Saul îi mulțumea lui David că a scos dracul din el? Nu. Dracul, auzind puterea psalmilor, îl părăsea pe Saul și fugea. Iar Saul se liniștea, dar zavistia din el nu.

Căci fecioarele Ierusalimului, după ce au auzit că David, un copil, a bătut pe filisteanul Goliat și i-a tăiat capul și a ridicat ocară dintre fiii lui Israel, ele băteau din tambure și strigau așa: *Bătut-a Saul cu miile și David cu zecile de mii*. Adică îl laudau mai tare pe David decât pe Saul. Și de atunci Saul a prins ură, tot din iubirea de slavă, a prins mare zavistie, zicând că de-acum David are să fie împărat.

Și atâta zavistie avea, cu toate că David îl tămăduia și izgonea dracul de la dânsul, încât când se scula de jos întreba: „Unde-i David, să-l omor?” Și a aruncat de trei ori cu sulita după David. Pe cine voia să omoare? Pe doctorul lui, care-l făcea sănătos.

Ai văzut că dracul se ducea de la Saul, din cauza psalmilor, dar zavistia din inima lui nu se ducea? Voia să-l omoare pe David, ca să nu ajungă împărat.

De aceea spun Sfinții Părinți și mai ales Sfântul Vasile cel Mare: „Zavistia este mai rea decât dracul”. Asta-i mânia *zacos* și când se tulbură omul de zavistie, fierea varsă venin în jurul inimii, că partea cuvântătoare a sufletului este în inimă. Atunci se întunecă rațiunea și creierul și partea sentimentală a sufletului omului și degeaba îi spui că aici este alb, că el vede negru. Nu mai vede bine, fiindcă i s-a întunecat mintea și inima de zavistie.

Zacos, adică zace mult în sufletul omului. Zavistia este mai rea decât toate. Numai diavolul este zavistnic și are zavistie de la începutul lumii asupra oamenilor și asupra lui Dumnezeu, dar zavistia omului, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, este mai rea decât dracii. Să ne ferească Dumnezeu, că zavistia este un drac care persistă în inima omului și dacă omul nu se mărturisește și nu se roagă lui Dumnezeu să-l izgonească, sunt mulți care nici pe patul morții nu vor să ierte pe cel ce le-a greșit.

Aceasta este treapta a treia a mâniei, care este cea mai periculoasă; și acesta este dracul zavistiei, care-i mai rău decât toți diavolii.

Deci nu-i de ajuns să zici numai cu buzele: „Dumnezeu să te ierte”, dar inima ta să fie plină de zavistie și de mânie; aceasta nu-i iertare. Dumnezeu caută la inimă. În zadar ne rugăm, când inima noastră e plină de răutate, de zavistie, de răpire și de toată râvna cea rea.

Deci să ne silim cu inima noastră, să ne convingem că trebuie să iubim pe fratele nostru și să cerem ajutorul lui Dumnezeu să facem acest lucru și atunci vom avea îndrăzneală în rugăciunile noastre către Dumnezeu. Dacă nu, are să se întâmple ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Sămânța pe piatră este rugăciunea celui ce are mânie asupra fratelui său”.

Să ne păzească Dumnezeu de tot felul de mânie, dar mai ales de mânia *zacos*. Amin.

DESPRE CREȘTEREA COPIILOR ÎN FRICĂ DE DUMNEZEU

A venit deunăzi o doamnă și un domn cu o fetiță și s-au așezat la masă și făcea și copilița o cruce mare; cum a învățat-o tatăl ei și mamă-sa. Cei mai buni profesori de religie pentru copii tot părinții au rămas. Dacă nu-i învățați voi prin exemplu, se trezesc niște sălbatici, niște fiare. Nu mai știu ce-i mamă, ce-i tată, ce-i rușine, ce-i păcat, ce este muncă veșnică, ce este viață veșnică... Nimic. S-a trezit cu totul nebun, cu totul stricat la minte.

Dacă nu învață credința în casă de la părinți, nu au nici o educație. Ei fac toate răutățile, fără muștrare de conștiință. Și atunci plâng mamele. Câte mame vin și plâng aici!

Cea mai mare datorie pe care o aveți voi cei căsătoriți, asta este: să aveți mare grijă cum vă creșteți copiii. Dacă în familie, cât ai copilul acasă în cei șapte ani, nu te-ai grijit să-l înveți rugăciuni, să facă cruce, să știe *Tatăl nostru*, *Crezul*, să-l duci la biserică, să știe ce înseamnă post, să știe ce înseamnă păcat, să se ferească de păcat, atunci cresc niște bestii, niște fiare. Vai și amar de lumea asta!

Iaca, vin la mine atâtea cazuri în care copiii au bătut părinții și alții chiar i-au omorât. Sunt cuvintele Mântuitorului, Care a zis așa: *În vremea de apoi se vor scula copiii deasupra părinților și-i vor omorî*. Să ferească Dumnezeu! Dacă nu veți avea grijă de copii, veți bea paharul amărăciunii și al scârbelor în veacul de acum și în munca cea veșnică în veacul viitor.

Să nu credeți dumnezeavoastră că-i glumă. Copilul, dacă nu știe ce-i păcatul, ce-i rușinea, ce-i ascultarea de părinți, devine o fiară.

*

Vine o femeie deunăzi cu o mână legată de gât, cade aici și începe să plângă. „Ce-i, mamă?” „M-a bătut feciorul! Vin de la spital. Mi-a rupt un picior și mâna dreaptă”. „De unde ești?” „Din comuna Vânători”. „Dar de ce te-a bătut?” „El cât câștigă într-o lună, într-o noapte bea tot. Că-i milostiv când bea: «Haide, măi! N-ai bani? Îți dau eu». Îl face dracul milostiv ca să-i bage și pe alții în ispită. Când vine acasă, femeia îi spune: «Măi Ioane, copiii n-au faină, n-au cărți la școală...». El nimic. Bătaie, cruci și dumnezei. Când am văzut că o bate, am sărit s-o scot pe noră-mea. A lăsat-o pe noră-mea și m-a bătut de m-a băgat în spital. Am venit să pun slujbe pentru el”.

Ai auzit fecior? Ca o fiară. S-o bată pe mama lui! „Și, zice, au sărit vecinii, și pe el a vrut să-l bage poliția la pușcărie pentru bătaia asta. Doamne ferește! Să nu i se întâmple una ca asta!”

„Mamă, tot o să-l ajungă mânia lui Dumnezeu”. „Nu, nu, nu, să nu pățească ceva rău! Pune numai să-l ierte Dumnezeu!”

Ai auzit mamă? El a bătut-o de a băgat-o în spital și ea se roagă să nu pățească ceva rău. Mi-am făcut cruce. Ce înseamnă adevărata mamă!

Dar mânia lui Dumnezeu nu l-a răbdat! Cine a lovit pe mama sau pe tata, nu mai putrezește, dacă nu l-a dezlegat duhovnicul și n-a făcut canonul.

NEASCULTAREA DE PĂRINȚI

Să vă spun un caz ce s-a întâmplat acum de curând. Au venit doi soți, o doamnă și un domn, și s-au așezat lângă mine. Erau cu prestanță, îmbrăcați bine. „Domnu’ părinte, au zis ei, am vrea să vorbim ceva”. I-am luat în casă, că ei aveau un necaz pe care nu-l puteau spune de față cu toată lumea.

Când i-am întrebat de unde sunt, mi-au spus: „De la Reghin, domnu’ părinte”, și au început a plânge amândoi. Păi când vezi tu că plâng doi oameni așa de mari – erau directori de întreprindere amândoi –, nu plâng de flori de măr. Ce-i în inima lor, numai Dumnezeu știe!

– Ce-ați pățit, fraților?

– Domnu’ părinte, am avut un singur fecior. L-am învățat școală, a terminat facultatea și a ieșit inginer la rețele electrice. I-am cumpărat și mașină. Într-o seară, când ne-am întors acasă de la niște rudenii, am găsit toate ușile deschise, banii luați din casă și mașina furată. După ce-am anunțat poliția, la trei săptămâni, am aflat că fiul nostru a luat banii din casă și mașina și a plecat la Sighișoara, unde s-a însurat fără voia noastră.

Când au auzit părinții, au crezut că el a luat o fată de nivelul lui. Dacă el era inginer, putea lua o profesoară, o doctoriță, o farmacistă, o ingineră. Părinții au luat niște cadouri și s-au dus la fiul lor la Sighișoara ca să-l îmbuneze. Dar el se însurase cu o vrăjitoare. Dacă n-a crezut în nimic, dracii și-au bătut joc de el.

Când a văzut-o pe mama lui, s-a înnegrit la față și a zis: „Ce cauți aici, scorpie?” Dar tată-su de colo: „Măi băiete, dragul tatii, dar mama ta este scorpie?” „Taci, nebunule, că-ți crăp capul!”

Ia gândiți-vă ce-a fost acolo! Cu câtă dragoste au venit părinții și cu câtă jertfă, și cum au trecut ei cu vederea toate relele pe care le-a făcut, iar el tot neascultător a rămas!

Atunci am zis părinților:

– Cum ați crescut copilul acesta? Cum l-ați crescut de când era mic și a început să zică tată?
L-ați învățat că Unul este Tatăl din ceruri și să zică *Tatăl nostru*?

– Nu, părinte!

– Când era la școala elementară, l-ați învățat *Tatăl nostru*?

– N-a vrut!

– L-ați învățat *Crezul*?

– Nu.

– L-ați dus la biserică?

– N-a vrut.

– Când era la liceu, i-ați dat vreo carte sfântă în mână, Biblia sau Noul Testament?

– N-a vrut. Se ducea și bătea mingea sau pierdea vremea cu alte deșertăciuni.

– L-ați bătut vreodată?

– Niciodată.

– Dar se ruga vreodată?

– Nu, părinte!

– Și cum ai putut dumneata să stai cu copilul în casă fără să-l pui la rugăciune? Nici voi n-ați avut credință. Vedeți acum? Dumneavoastră beți acum paharul mâniei lui Dumnezeu pe care-l meritați.

– Părinte, nici noi n-am prea știut!

Atunci le-am spus:

– Iată ce-ați cruțat! Ați cruțat un om demonizat. Zice Scriptura: *Calul neînvățat, se face nășâlnic, iar copilul lăsat de capul lui, mare scârbă și rușine va aduce părinților săi. Și cela ce cruță varga urăște pe fiul său.* Nu-l iubește! Îl urăște.

L-ați cruțat, iar acum dumneata, care l-ai purtat în pânțece și l-ai crescut, ești scorpie, iar tatăl lui este nebun.

Auzi ce lume crește azi? Și aceasta este vina părinților, că n-au pus mâna pe vargă când a trebuit și nu i-au spus: „Hai la rugăciune! Hai la biserică! Hai la spovedanie! Azi este vineri, este

post, nu mânca de fruct! Astăzi este sărbătoare, nu lucra!” Să știți voi că cea mai înaltă școală de rugăciune și de credință în Hristos nu-i școala primară, nici la liceu, nici la facultate, este sânul familiei. Cei mai mari profesori de religie ați rămas tot voi, tata și mama.

Copilul crescut fără frică de Dumnezeu, nu mai știe ce-i mamă, ce-i tată, ce-i păcat, ce-i moarte, ce-i judecată. S-a trezit ca o fiară. Și atunci cine o să răspundă în ziua judecării mai tare ca tata și mama? L-au avut în brațele lor și l-au crescut sălbatic și s-a făcut ca și o fiară.

Au venit apoi să-l pun la slujbe. Dar n-am putut să-l pun pentru că trăia în preacurvie cu vrăjitoarea aceea. I-am pus la slujbe numai pe părinții lui. După vreo două luni mă trezesc cu o telegramă: „Domnul părinte, băiatul nostru a fost electrocutat și a paralizat și i s-a legat și limba. Nu poate vorbi și este pe moarte la spital. Nu se știe câte zile mai are”.

Ați văzut mânia lui Dumnezeu cea dreaptă? L-a ajuns blestemul și suspinul părinților pe acest tânăr rău și necredincios, căci zice la Psaltire: *Dreptatea lui Dumnezeu rămâne în veacul veacului.*

V-am spus această istorioară că sunteți părinți de copii. Cea mai imperioasă datorie și cea mai mare, pe care o aveți voi, cei căsătoriți, este să creșteți copiii în frica și certarea Domnului.

Ați auzit ce s-a întâmplat în Vechiul Testament cu preotul Eli¹⁰, pentru feriorii lui, că s-au dus în iad împreună cu el. Să avem grijă și noi, părinții duhovnicești, și voi, părinții trupești, să nu dobândim partea lui Eli.

PEDEAPSA PENTRU COPIII CARE SE RIDICĂ ÎMPOTRIVA PĂRINȚILOR

Vine o femeie de la Fălticeni, din comuna Petia și-mi spune: „La noi o fată a murit nemăritată, moartă de mai mult timp; au dezgropat-o de trei ori din zece în zece ani. Au găsit-o putredă, dar amândouă mâinile, de aici din umăr, nu sunt putrede, ci sunt negre ca păcura și miroase groaznic; iar unghile au crescut ca secerea. Ce să aibă?”

Zic: „Acea sau a lovit-o pe mamă-sa sau pe tatăl ei”. „Dar de unde să știm? Tată-su mort, mama sa moartă, n-are neamuri”. „Mai căutați, poate dați de vreo rudă de-a ei!”

A găsit o mătușă undeva departe, Marta, soră cu mama ei, văduvă, la Liteni, de 94 de ani.

– Mătușă Marta – aceea n-auzea –, dar de unde ești?

– De la Petia – un sat mare, unde este nepotul Părintelui Argatu paroh.

– Dar n-ai avut o soră Maria?

– Am avut o nepoată, Măriuța!

– Dar Măriuța nu cumva a lovit pe tata?

– Nu pe tata, pe mama a bătut-o!

Mama ei era bolnavă de pelagră; se strica de minte. Cu boala asta de pelagră, nu-i omul nebun totdeauna. Este periodic așa, câteva ore, pe urmă iar își revine. Măriuța lua funia de la vacă și unde o găsea, o lega și, bătând-o, o aducea până acasă.

Mamă-sa, când se trezea, vedea că-i vânăta și o blestema pe Măriuța: „Măriuță, dragul mamei, să nu mai putrezească mâinile tale! Tare rău m-ai bătut! Dragul mamei, de ce mă bați, că nici eu nu sunt bucuroasă de boala asta? Nici eu nu știu ce fac. M-a pedepsit Dumnezeu, mi-a dat boala asta și tu mă bați? Parcă eu știu ce fac? Eu nu-mi dau seama”.

Dar Măriuța, în loc să-și ceară iertare cu lacrimi și cu durere, râdea.

Și a murit mama și după un an a murit și Măriuța, tânără. Dar ea nu s-a dus la duhovnic s-o dezlege, nici de la mamă-sa n-a cerut iertare. Și acum Măriuța stă de treizeci de ani în groapă și mâinile stau neputrede și sufletul ei arde în focul cel veșnic, în cuptoarele iadului, cum zice Mântuitorul – *unde focul lor nu se stinge.*

Ai auzit ce înseamnă blestemul de mamă? Ea dacă se ducea să ceară iertare la mama, se ducea

¹⁰ Vezi „Ne vorbește Părintele Cleopa”, volumul 3, capitolul *Istoria lui Eli preotul.*

la un duhovnic și se spovedea, atunci o dezlega duhovnicul când era vie, dar acum cine s-o dezlege? Mama n-a iertat-o, duhovnicul n-a dezlegat-o și ea a murit așa blestemată. Și acum stă sufletul ei în iad în vecii vecilor și trupul a rămas ca mărturie și pentru alții.

Și m-a întrebat pe mine ce să facă, căci a murit nedezlegată. „Duceți-vă la un arhiereu să-i facă dezlegare la crucea ei, pentru că un duhovnic nu o poate dezlega, din cauză ca acesta-i un păcat foarte mare”. Ea stă în iad până putrezesc mâinile ei.

Dacă a lovit pe tata sau pe mama cu piciorul, piciorul nu putrezește, dacă a lovit cu mâna, mâna nu putrezește. Eu am scris despre cele opt pricini pentru care nu putrezesc morții. Am arătat care-i blestemat de dumnezeieștile pravile, care-i blestemat de arhierei, care-i blestemat de părinți, care nu putrezesc din cauza pământului, care nu putrezesc din cauza firii; toate sunt puse.

Iar cei care au lovit pe tatăl sau pe mama lor, cu care mădular au lovit, acela nu putrezește. Voi n-ați auzit la nuntă cum cântă Biserica? *Binecuvântarea părinților întărește casa fiilor, iar blestemul maicii zdruncină și temeliiile* (Isus Sirah 3, 9). Ferească Dumnezeu! Nimeni n-are drept mai mare asupra copilului pe fața pământului decât mama! Nici măcar tata.

Biata mamă creștină! Ea este cea care a purtat copilașul în pânțele nouă luni; mama l-a născut cu atâta durere. Numai Dumnezeu știe și ea! Nu știți? Că sunteți mame. L-a purtat în brațe doi ani și i-a supt pieptul. Și l-a curățit, și l-a spălat, și l-a îmbrăcat. Aduceți-vă aminte când bărbatul venea de la lucru mort de oboseală și se culca, și când plângea copilul, zicea soțul: „Scoală, femeie, plânge fata, plânge copilul!” Tot mama.

Câte nopți n-a dormit! „Scoală, mamă!” Dacă scutecele-s murdare, schimbă-l, înfașă-l, dă-i țâță din nou, pune-l în leagăn, leagănă-l încet să adoarmă, păzește-l de foc, de apă; și când a auzit că țipă copilul, i-a sărit inima din loc: «Vai de mine, copilul, n-a pățit ceva?» Știți cu câtă greutate i-ați crescut! Câtă dragoste are mama de copilaș! Ființa cea mai sfântă în familie pentru copii este mama. Ce să vă spun eu? Că doar știți.

De aceea ați auzit la nuntă cum cântă Biserica? *Binecuvântarea părinților întărește casa fiilor, iar blestemul maicii zdruncină și temeliiile*. Mama, care-i cea mai de jertfă la creșterea copiilor, are cea mai mare trecere la Dumnezeu. Fiindcă mama este aceea care suferă, săraca.

Și când un copil crescut de mama cu atâta jertfă, cu atâta dragoste și cu atâta milă, nu ascultă de ea, este păcat strigător la cer. Să ferească Dumnezeu! Cât veți trăi voi, să iubiți pe mama, s-o ajutați la bătrânețe, la boală, la chin, că mare binecuvântare primiți de la Dumnezeu.

Ați văzut că din cele zece porunci, numai una este cu făgăduință; porunca a cincea: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ*.

Când o vezi pe mama ta bătrână și bolnavă și zice: „Dragul mamei, nu mă lăsa!”, cum poți s-o treci cu vederea, când știi că ai fost în pânțele ei și când știi cât s-a jertfit ea pentru tine atâția ani de zile și acum îți cere ajutorul tău? Poți să treci peste cuvântul mamei? Și tata are mare drept, dar el e mai departe de copil. El este cu treburile din afară. Cu alte griji. Dar mama, nu vezi? Îl ține în brațe, îi dă țâță, îl înfașă, îl păzește. Păi ea este leagănul omenirii. Așa a făcut-o Dumnezeu pe mamă, ca să se poată crește generațiile lumii întregi.

O inimă de mamă adevărată, nimeni n-o poate prețui, cât este de scumpă. De aceea, fiindcă vorbim oleacă, vă rog să fiți foarte atenți cu tata și cu mama când au slăbit. Cât trăiesc părinții, trebuie ascultați. Totdeauna, dar mai cu seamă când vezi că s-au îmbolnăvit, că au mare nevoie de ajutorul vostru. Să nu cumva să-i treceți cu vederea!

Fericiți și de trei ori fericiți copiii aceia care ascultă de tata și de mama, mai ales dacă părinții lor sunt credincioși. Au mare fericire și în veacul de acum și în cel viitor. Că, dacă nu ascultă, ferească Dumnezeu!

Ia gândiți-vă voi, cine iubește mai mult pe copii ca părinții? Și în special mama. Mama dacă ar avea cinci-șase copii, și unul ar fi rău, chiar de ar fi ocărat-o sau ar fi înjurat-o, dacă îl vede că a căzut în foc sau în apă și strigă: «Mamă, nu mă lăsa!», ea sare în foc după dânsul ca să-l scoată. Uită toate. Așa-i mama pentru copii, dar tot așa trebuie să fie și copiii pentru mamă.

De aceea, în casă, când ești amărâtă, ca mamă, și ai zis un blestem – că omul, când este

supărat, mai scapă câte un blestem –, nu-i o crimă că ai zis. Dar când te duci la spovedanie să spui: «Părinte, când eram necăjită, am blestemat copiii». Te-a dezlegat duhovnicul, dezlegată ești. Dar tu să spui la spovedanie. Dar dacă moare mama și a blestemat copiii, nici copiii nu putrezesc, și ea se duce în fundul iadului. Că blestemul de mamă este mai puternic decât al preotului, pentru că ea are cea mai mare autoritate de la Dumnezeu asupra copilului. Nimeni nu se jertfește mai mult pentru copil în lumea asta ca mama.

Mai degrabă să iei varga să-l bați de o sută de ori, decât să-l blestemi. Auzi ce spune Solomon: *Varga și nuiaua dau înțelepciune copilului, iar copilul lăsat de capul lui, va aduce mare scârbă și mare rușine părinților săi.*

Ca să vă dați seama cât de mult iubește o mamă pe fiii săi, am să vă spun o întâmplare care s-a petrecut în China. În anul 1921, într-o toamnă, a luat foc o pădure din Munții Himalaia; munții cei mai mari din lume. Sigur, a concentrat China mii și zeci de mii de oameni, ca să izoleze focul. Dar ce s-a întâmplat?

S-au dus oamenii și tăiau pădurea înainte de a ajunge focul. Voi nu știți cât de înfricoșat este focul când arde pădurea! Mie mi s-a întâmplat odată de am văzut. Huiește ca tunetul, mai ales dacă bate vântul. Ați auzit și în Psaltire: *...ca focul care arde pădurea, ca văpaia care arde munții.* Este ceva înfricoșător.

Deci așa s-a întâmplat și acolo. Lumea a alergat cu topoare, cu joagăre, cu fierăstraie; fiecare cu ce avea, ca să izoleze pădurea ca să nu ardă.

Dar s-a întâmplat că, tăind ei copacii cu zeci de kilometri înainte de-a ajunge focul, focul venea cu o rapiditate nemaipomenită, au văzut în vârful unui copac un cuib de pasăre; o pasăre de mărimea porumbelului. Când au văzut că are cuib în copac, nu au mai avut timp să se suie și să scape puii, căci focul se apropia. Și s-au uitat să vadă ce se întrâmplă.

Amândouă păsările, și mama și tata, când au simțit fumul și au văzut primejdia că ajunge la pui, zburau amândoi roată și tot țipau și făceau semn la pui. Dar puii erau mici, plăpânzi, nu aveau aripi tari să zboare.

Când a ajuns focul la o sută de metri, pasărea tată a părăsit puii; a fugit ca să scape de foc, că simțea fierbințeala focului că vine din urmă. Iar pasărea mamă, când a văzut că vine focul, tot țipa și zbura roată, roată; roată pe lângă cuib, roată, ca și cum ar zice: „Dragul mamei, vine moartea fugiți!”

Și când a văzut că copacul în care-i cuibul a luat foc, nemaivând altă măsură să ajute puii ei, ce-a făcut? Ultima ei mișcare a fost jertfa aceasta: Când a văzut că și cuibul a luat foc, ea s-a pus cu aripile pe pui. Și într-o clipeală a mistuit-o focul cu tot cu cuib, cu tot cu pui.

Iată ce înseamnă mamă! A vrut mai bine să se jertfească de o mie de ori și să nu părăsească puii ei, când erau în primejdie de moarte.

Așa trebuie să fie inima de mamă și inima noastră față de toți creștinii și mai ales față de părinții care ne-au crescut.

CELE OPT PRICINI DE NEPUTREZIRE A MORȚILOR

Sunt opt pricini de neputrezire a morților:

I. Prima pricină este atunci când veți găsi mort în groapă și carnea a putrezit toată, dar oasele stau prinse între ele ca la copăcel. Acela nu-i sub blestem. Acela-i om tare din fire, care nu putrezește 40-50 de ani. De aceea este așa.

II. Când vei găsi mort în groapă neputred și este exact cum l-ai pus, acela n-a putrezit din cauza pământului. Este pământ unde nu putrezește mortul, dacă nu-l muți. Acolo pământul are chimicale și nu dă voie să putrezească nimic.

Aceste neputreziri sunt firești, dar sunt și putreziri mai presus de fire:

III. Când vei găsi mort în mormânt neputred și carnea pe el este mucedă ca buretele și albă, acela este om care a fost blestemat de dumnezeieștile pravile. El a avut canon mare la spovedanie

pentru păcate mari și nu l-a făcut.

IV. Când vei găsi mort în groapă neputred și este negru și umflat ca toba și părțile dinainte nu-s putrede, iar cele dinapoi sunt putrede, acela este blestemat de preot sau de arhiereu.

V. Când vei găsi mort în groapă neputred și n-au putrezit nici hainele pe el, nici sicriul, nimic, nimic, și-i crește barba, cum s-a întâmplat la cel de la Huși, și-i cresc unghiile, acela a făcut nedreptăți și a furat. Acesta nu putrezește până nu-l dezleagă un arhiereu. Iar dacă îl dezleagă și arhiereul și tot nu se desface, atunci el este blestemat de săraci, fiindcă a luat avere de la săraci. Și până nu dau neamurile lui înapoi atât cât a luat el, nu putrezește și tot în iad se muncește și nici arhiereul nu-l poate dezlega.

VI. Când vei găsi mort în mormânt neputred și pielea pe el este ca floarea de bostan, galbenă, și limba-i galbenă și îi cresc unghiile și-i crește barba și părul, acesta este sub anatema, sub cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Acesta, din două pricini este așa: sau a hulit pe Dumnezeu și pe preoți și s-a lepădat de credință, sau a trăit în preacurvie de gradul I – tatăl cu fiica sau băiatul cu mama sa, adică incest. Aceștia cad sub anatema, cea mai grea pedeapsă a Bisericii.

VII. Când vei găsi mort în groapă căruia nu i-a putrezit mâna sau piciorul, acela a lovit pe tatăl sau pe mama sa și a amărât foarte tare pe părinții săi și a fost blestemat de ei și (nicidecum) nu s-a spovedit la duhovnic de acest păcat și nu a luat dezlegare, când era în viață.

VIII. Iar când vei găsi om neputred și-i ușor ca o pană și miroase frumos tare, și-i foarte vesel la față și face minuni, acela sunt sfinte moaște, cum a fost și cu Sfântul Ioan Hozevitul la Ierusalim, care l-au găsit după 20 de ani, nu numai neputred, dar a făcut și minuni.

Iată care sunt semnele la **trupurile afurisite**:

- sunt nedezlegate;
- sunt deformate și urâte;
- sunt greu mirositoare și prea puturoase;
- sunt umflate ca toba;
- provoacă spaimă și cutremur privirii.

Iar la **sfintele moaște** sunt aceste semne:

- sunt nestricăcioase;
- sunt binerositoare;
- sunt uscate și ușoare;
- sunt vesele la vedere;
- nu provoacă frică, ci bucurie duhovnicească;
- izvorăsc din ele felurite minuni.

UN CAZ DE NEPUTREZIRE

Citeam în Pidalionul de Neamț, la subînsemnarea canonului 14 din Sardica, unde este scris despre un fapt care l-a văzut cu ochii atâta lume și Episcopul de Huși, Iacov Stamati.

La Episcopia de Huși, pe la 1785 trăia un călugăr cu numele Rafail. Acest călugăr era olar de meserie și era cu viață sfântă. El toată ziua nu mânca, ci numai seara la apusul soarelui mânca ceva foarte puțin. După ce mânca, călugărul își lua o carte de citit și se ducea și se culca în cimitir între cruci. Cimitirul era lângă biserică. Totdeauna, și vara și iarna, avea un cojoc și se culca între cruci. Și călugării îi ziceau «Rafail cel nebun». Ehei! Dacă am fi și noi nebuni ca dânsul! El avea viață sfântă.

Acest călugăr nu vorbea cu nimeni, ci își căuta de meseria lui, și se minunau ceilalți de lucrul ce ieșea din mâinile lui. Toți îl întrebau de ce doarme în cimitir, iar el răspundea: „Că acolo mi-i locul; dacă mâine mor, nu plec acolo? – adică la morminte. Și vreau să mă obișnuiesc și eu cu mormintele”.

Într-o noapte, dormind monahul Rafail în cimitir lângă o cruce de piatră veche, aude cum

băteau dracii pe unul în groapă. Și-l băteau de la 11 noaptea până la ora unu, la miezul nopții. Un ceas înainte de miezul nopții, unul după. Dar îl băteau de se auzea și se cutremura pământul. Și el striga din mormânt: „Miluiți-mă, ajutați-mă! Nu mă lăsați, că mă bat dracii!” Și-l băteau dracii în mormânt două ceasuri, de se cutremura pământul acolo unde era el.

Rafail a stat și a ascultat și ce s-a gândit el: „Mă duc la duhovnicul episcopiei să-i spun, să vină să facă o dezlegare la mormântul lui”. Duhovnicul Daniil avea 90 de ani, săracul. Se duce Rafail și-i zice rugăciunea la ușă, că așa se zice:

– Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Blagoslovește, precuvioase părinte!

Duhovnicul bătrân și obosit de lume, răspunde:

– Domnul și Maica Domnului. Care-i acolo?

– Eu, Rafail, părinte.

– Ce vrei?

– Părinte Daniil, hai la cimitir și-l dezleagă pe unul, că tare-l bat dracii!

– Măi îndrăcitule, tu dacă dormi în cimitir, câte nu ți-arată dracii? Unde să mă duc eu, că-s obosit?

Și n-a vrut să meargă. Și Rafail s-a dus, zicând:

– Iartă-mă, părinte!

A mai stat vreo zi-două, bietul Rafail și a zis: „Mă duc să-i spun duhovnicului din nou!”, că auzea cum îl bat diavolii și îi era milă de acela care striga în mormânt.

– Părinte Daniil, hai că-l bat dracii pe unul în mormânt noaptea! Vai, tare mai strigă ajutor.

Iar l-a ocărât duhovnicul:

– Ce ai venit, măi stricatul? De ce nu mă lași să dorm?

Mai stă el două-trei zile, iar se duce: „Mă duc să-i mai spun o dată”. Și se duce Rafail a treia oară la duhovnicul lui, Daniil:

– Părinte Daniil, aveți mare putere de la Dumnezeu ca duhovnic, să legați și să dezlegați păcatele! Veniți să dezlegați pe un om, că tare-l bat dracii în groapă. Părinte, să știți că dacă nu vreți să veniți, veți da seama de sufletul acesta în ziua cea mare a Judecării de apoi! Să nu spuneți că nu v-am spus!

Când a auzit duhovnicul, atunci s-a gândit: „Măi, a treia oară a venit, și n-a venit degeaba”.

– Stai, Părinte Rafail, că merg!

Și-a tras ciubotele, și-a luat molitfelnicul, un epitrahil, o cruce și cârja și a plecat, că cimitirul era în ograda episcopiei, lângă biserică, cum se făceau înainte vreme. Când s-a dus la crucea aceea de piatră, încă de departe auzea cum se cutremură pământul:

– Părinte Rafail, dar de când îl bat dracii?

– Să fie mai mult de patruzeci de zile. Și eu am fost de trei ori la sfinția voastră, iar acum a treia oară m-am gândit să nu mai vin. Eu l-am întrebat ce are, iar el mi-a răspuns: „Vai de creștinul acela care moare fără să-și mărturisească toate păcatele!”

Și auzea bătrânul cum îl băteau dracii pe acela în groapă și cum striga: „Miluiți-mă! Ajutor! Nu mă lăsați, fraților! Miluiți-mă!”

Atunci duhovnicul a trimis repede după episcop. Episcopul se culcase:

– Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-ne pe noi! Binecuvintează, Preasfinte Stăpâne!

– Domnul și Maica Domnului. Cine-i?

– Rafail. Preasfințite, vă cheamă acum părintele duhovnic Daniil până la cimitir, că se petrece o minune mare acolo.

Episcopul s-a dus imediat.

– Preasfințite, ia ascultă ce-i în mormântul ăsta!

– Rafail, dar de când îl bate?

– Au trecut patruzeci de zile.

– Și când îl bate?
– Îl bate numai când este un ceas până în miezul nopții și unul după miezul nopții. Două ceasuri îl bate și pe urmă nu se mai aude. Atunci a întrebat episcopul:

– Ce-i de făcut, părinte duhovnic?

– Trebuie să-l dezgropăm, să vedem ce-i cu dânsul, că acesta a avut mare blestem.

Pe cruce era scris: „Aici odihnește robul lui Dumnezeu, Ganciu – așa l-a chemat din botez –, fost administrator al Episcopiei Hușilor”, de origine bulgară, că bulgarii sunt tot ortodocși. Murise de mai mulți ani. Și acum îl băteau dracii, tot ca să-l descopere Dumnezeu și să fie dezlegat, săracul.

A doua zi au chemat pe omul care răspunde de cimitir, să dezgroape pe acel creștin. Când l-au dezgropat a doua zi, nici limba din gură nu era putredă. Cum l-au pus când a murit, așa l-au găsit. Unghiile crescuseră ca secera; îi crescuse barba și părul în mormânt până jos; era negru la față și umflat ca doba. Dar nici hainele de pe el nu erau putrede. Nimic. Sicriul era întreg și el.

L-au rezemat de biserică și i-au pus basma albă pe ochi, că se speria lumea cât era de urât. A venit lume multă, că se auzise că la episcopie au găsit pe unul pe care-l băteau dracii în fiecare noapte câte două ore, și este de mai mulți ani neputred.

Episcopul a chemat șapte duhovnici mari, între care și cel al episcopiei, și a zis: „Hai să-i facem o dezlegare!”

Și au îngenuncheat fiecare și au citit dezlegare pentru Ganciu. I-au citit rugăciunile, l-au dus în biserică și i-au făcut toată rânduiala înmormântării cu dezlegări. Apoi l-au îngropat la loc.

După ce l-au îngropat, l-au întrebat pe Rafail dacă se mai aude cum îl bat dracii. Nu s-a mai auzit nimic nici în ziua de azi.

După un an, când l-au dezgropat, era deja praf. S-au risipit toate oasele, s-au făcut țărână. S-a mirat toată lumea ce minune a fost acolo. El a cerut ajutor să fie dezgropat săracul. Câtă vreme trupul lui nu era putred, sufletul era în muncile cele negrăite ale iadului, dar cu dezlegările atâtor duhovnici și ale episcopului, l-a iertat Dumnezeu.

MUTAREA MUNTELUI ADAR CU RUGĂCIUNEA

Când te-ai sculat dimineața din somn, întâi să povățuiască în viața ta nevinovată rugăciune. Dă repede cu apă rece pe ochi să sară somnul, fă trei închinăciuni în fața sfintelor icoane și apoi începe cu rugăciunile începătoare: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru slavă Ție! Slavă Ție, Dumnezeul nostru slavă Ție! Slavă Ție, Dumnezeul nostru slavă Ție!”

Apoi: „Împărate ceresc”, „Sfinte Dumnezeule”, „Preasfântă Treime”, „Tatăl nostru”, „Crezul”, „Psalmul 50”... și celelalte.

Rugăciunea este maică și împărăteasă peste toate faptele bune și aduce în sufletul nostru dragostea de Dumnezeu și de aproapele. Ea unește și lipește pe om de Dumnezeu și îl face un duh cu El.

Orice rugăciune-i bună, dacă o zici cu frica lui Dumnezeu și cu atenție. Ești acasă, ești pe drum, ești în camera ta, ești la lucru, ești pe câmp, oriunde, tu înalță mintea către Dumnezeu. Și zi cum poți, dar zi mereu! Că cel ce se roagă des, însăși rugăciunea i se face lui cel mai mare dascăl al rugăciunii.

În Marțea cea Mare, Mântuitorul era flămând și văzând un smochin înfrunzit pe cale, a căutat poame în el, dar n-a găsit; l-a scuturat și n-au căzut smochine. Atunci a zis: *De acum să nu se mai facă roade în tine în veac*, și îndată s-a uscat smochinul.

Atunci Apostolii s-au speriat: „Cum, Doamne, s-a uscat smochinul așa de repede?” Iar Mântuitorul, arătând cât de slabi suntem noi în credință, zice: *De veți avea credință cât un grăunte de muștar*, nu numai smochinul acesta s-ar usca, ci *veți zice muntelui acesta: Mută-te de aici și te aruncă în mare, și se va muta*.

Sămânța de muștar este mai mică decât cea de ceapă și decât cea de mac. Este foarte mică și,

când o semeni, se face un umbrar mare cât un măr, încât vin și păsările cerului și stau în ramurile lui. Muștarul este simbolul credinței.

Mântuitorul a spus: *Cela ce crede întru Mine, minunile care le fac Eu, și mai mari decât Mine va face; că Eu la Tatăl mă sui, și vă voi trimite vouă de acolo pe Duhul Sfânt și orice veți cere în numele Meu va fi vouă.* Adică „mă duc acolo, să vă dau Eu putere, ca să vedeți cum se împlinesc cuvintele Mele la vremea lor”.

Hristos n-a mutat munți. El a înviat morți de patru zile, a mers pe apă, a înmulțit pâinile, dar creștinilor care cred în El mai mare putere să facă minuni a lăsat.

Deci, dacă cela ce crede în Hristos, va face minuni mai mari decât Dânsul, să vă spun o istorie cum s-a mutat muntele Adar din Alexandria, la anul 604 după Hristos. Și iată cum a fost:

În istoria Bisericii sunt trei sfinți care au mutat munții cu rugăciunea: Sfântul Ioachim, Patriarhul Ierusalimului, a mutat muntele Durda; Sfântul Marcu a mutat muntele Fracesc din Abisinia, pe timpul Sfântului Serapion, iar pe vremea Sfântului Platon, Patriarhul Alexandriei, un argintar a mutat muntele Adar 600 de stadii până în apa Nilului. Avem Viețile Sfinților și Istoria Bisericii care-i verificată de-atâția mari istorici.

Prin secolele VI – VII arabii au dărâmat multe împărății în Africa și în Asia și au ajuns și în Europa. Dar când au ajuns ei în Egipt, pe la anul 604, toate țările creștine care au fost – Pamfilia, Pontul, Galatia, Nicomidia, Cezareea Palestinei, Fenicia, Libanul, Siria, Frigia, Paflagonia, Mira Lichiei – le-au ocupat, pătîmind atunci milioane de creștini, cum a fost și pe vremea împăraților romani păgâni, când numai în Nicomidia în ziua de Crăciun au ars 20.000 de mucenici, pe timpul lui Dioclețian. Căci i-a găsit în biserică în ziua Nașterii Domnului și atunci au înconjurat orașul și a dat foc bisericii celei mari și i-a ars pe toți. Altă dată împăratul Traian a ucis 10.000 de martiri în altă biserică, în Frigia, cu tot cu femei și copii, și iarăși în timpul împăratului Nero au murit 15.000 de martiri.

Prin secolul VII au ajuns arabii și în Egipt, țară creștină pe atunci. Astăzi sunt numai cinci milioane de creștini monofiziți și vreo 20.000 de creștini ortodocși în Patriarhia Alexandriei. Ceilalți toți sunt mahomedani. Acolo a fost focarul călugărilor: Antonie cel Mare, Sfântul Macarie, Sfântul Pahomie, Sfântul Paisie cel Mare; Sfântul Sisoe, Sfântul Pamvo, și atâtea mii de cuvioși. Numai Sfântul Antonie cel Mare avea, în pustiul Egiptului, peste 20.000 de ucenici prin secolul IV.

Erau în jurul Alexandriei orașe de călugări. Era un oraș, Oxirinius, care avea mai mulți călugări decât oameni căsătoriți. Erau multe mănăstiri de călugări și de călugărițe.

Când au ajuns turcii la Alexandria și au pus mâna pe cetate și pe Egipt, era patriarh Sfântul Platon.

La dâșii așa era: ori te faci mahomedan, ori te trece prin sabie. Îți tăiau capul dacă nu te făceai mahomedan.

Ce s-a întâmplat?

A venit veste la episcop și au început să plângă preoții și poporul: „Au venit turcii, ne omoară pe toți, dacă nu ne lepădăm de Hristos!”

Atunci s-a dus episcopul la sultanul turcilor și sultanul i-a spus așa:

– Tu ești mai mare peste creștini?

– Eu sunt.

– Cum te cheamă?

– Platon.

– Uite, eu sunt pașa cel mai mare, trimis de sultanul aici. Hristos al vostru spune minciuni!

Și a început să hulească pe Mântuitorul.

– Dar de ce?

– Uite, am o Evanghelie în mâna mea! Iată ce scrie aici: *Dacă veți avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Ridică-te și te arucă în mare, și dacă veți crede, va fi cum ziceți.* Deci, dacă voi sunteți creștini și arhieriei și preoți și călugări și călugărițe atâtea mii, aveți opt zile ca muntele acesta, Adar, să-l mutați din loc. (Căci era acolo un munte mare și avea câteva

sate și de creștini și de mahomedani). Dacă nu-l mutați cu rugăciunea în opt zile, nu va rămânea nici un creștin netăiat și averile voastre toate le luăm noi. Să văd eu, există așa putere și adevăr în Evanghelia voastră sau Hristos a spus minciuni!

Că El n-a fost Dumnezeu, a fost prooroc, așa spun mahomedanii.

Patriarhul a zis:

– Domnule pașă – pașă înseamnă general la turci –, lucrul acesta care îl spui dumneata este peste putința noastră, dar Mântuitorul poate va face milă cu noi, iar dacă nu, vom muri toți ca martiri.

Căci altfel trebuia să le taie capetele și să le ia și averile.

– Eu nu știu! a zis sultanul. Dacă nu mutați muntele în opt zile, nu rămâne aici un creștin și nici un călugăr și nici un preot în toată lumea asta. Să vă arăt eu vouă să mai spuneți minciuni, că voi ziceți că puteți să mutați munții cu rugăciunea, că așa spune minciuni și Hristos al vostru.

Patriarhul a venit scârbit în Alexandria, a adunat episcopii, sinodul, preoții, stareții și starețele mănăstirilor, toți creștinii cei buni, și le-a zis:

– Iată, fraților, mai avem de trăit opt zile și, dacă nu vom muta muntele Adar cu rugăciunea, nu va rămâne nimeni viu. Turcii au spus că ne omoară pe toți, că Sfânta Evanghelie spune minciuni și că nu se poate să se mute munții cu rugăciunea. Că dacă n-a mutat Mahomed munții, apoi nici Hristos nu poate, că au spus că Mahomed al lor a fost mai mare ca Hristos.

– Atunci ce-i de făcut, preasfințite?

Patriarhul Platon a spus:

– Noi, iubiții mei frați, nu ispitim pe Dumnezeu, că n-avem noi credință să mutăm munții. Hai să punem rugăciuni! Întâi și-ntâia punem trei zile de post. Să postească toată cetatea cu tot cu animale, cum a fost în Ninive. Copiii să nu sugă la mamele lor, chiar de-or muri. Toată lumea să vină la biserică și să se spovedească. Ne pregătim de moarte. Toți să treacă pe la duhovnici să se mărturisească și ne împărtășim tot poporul cu Sfintele Taine, și care este oprit și care nu-i oprit, pentru că suntem în fața morții. Și chiar de vom muri, să murim spovediți și împărtășiți cu Sfintele Taine și mai mult, ce va voi Domnul cu noi.

Și a plăcut la toți cuvântul acesta, și au plecat toți acasă. Iar preoții au adunat oamenii în biserici și le-au zis:

– Oameni buni, iată turcii ne-au înconjurat! A venit califul Omar și pașa și sultanul și acum ne-au dat opt zile de viață. Dacă vom muta muntele Adar cu rugăciunea, vom trăi; iar dacă nu, nu rămâne unul viu și averile noastre le vor lua ei.

Tot poporul când a auzit a început a plânge.

– Iată ce este. A rânduit patriarhul post; nimeni nu gustă apă și mâncare trei zile și trei nopți, măcar de ar muri de foame. Cine va mânca, nu mai este creștin. Facem și noi ca și poporul din cetatea Ninive, când a spus Proorocul Iona că mai au trei zile și vor muri. Poate va face Dumnezeu milă cu noi, să facă vreun semn cu muntele.

Și au postit creștinii și preoții și călugării și maicile și toată lumea și pustnicii din pustie, că era mare pustia sketică și avea mulți sihaștri și oameni sfinți. Și s-au rugat lui Dumnezeu și după ce poporul a postit trei zile, preoții i-au spovedit pe toți și au împărtășit tot poporul cu Preacuratele Taine, și care erau vrednici și care nu. Ce-au zis? „Măi, oamenii sunt în fața morții. Omul, în caz de moarte, trebuie să fie pregătit”.

Pe urmă ce-au zis?

– Hai să înconjurăm muntele cu procesiune!

Preoții și arhierii îmbrăcați au luat moaștele Sfântului Mina, moaștele Sfântului Prooroc Ieremia, care se găseau acolo aduse de Alexandru cel Mare, Machedon. Au luat prapurii, crucile, icoanele, și au început a merge în jurul muntelui și a face procesiune, cum se face pentru ploaie pe câmp, cu Sfântul Maslu. Și mergeau în jurul muntelui câteva sute de metri cântând «Sfinte Dumnezeule...». Și iarăși ziceau diaconii: „Iară și iară, plecând genunchii noștri, Domnului să ne rugăm...”. Și iar se rugau arhierii plângând, după ce poporul era acum împărtășit și pregătit de moarte.

Și a spus patriarhul: „Să iasă cât se poate de mulți, numai cei bolnavi și bătrâni să rămână în oraș. Să vină toată lumea la rugăciune”.

Și au mers în jurul muntelui Adar cu mult popor, făcând rugăciune și citind din Sfânta Evanghelie. Trei zile au mers, că muntele era mare și ei tot stăteau în genunchi și preoții le predicau. Se rugau și iar mergeau, dar nu s-a făcut nici un semn. Deci trei zile trecuseră și cu trei, câte au postit, erau șase. Mai aveau două zile și moartea tuturor era de față.

Dar s-a întâmplat o minune mare atunci. Era un argintar, faur de aur, slăvit foarte în toată cetatea aceea pentru meșteșugul mâinilor lui. Ioan îl chema. Era un băiat cu viață sfântă și necăsătorit. El a întrebat pe preot:

– Părinte, merg și eu acolo pe munte la rugăciune?

Dar preotul avea de făcut niște sfinte vase, potire, discuri, și de îmbrăcat evangheliile pentru sfânta masă, și i-a zis:

– Fiule, tu rămâi, că doar tot pentru biserică lucrezi. Rămâi la argintăria ta și lucrează, dar să postești și tu și să te rogi în fiecare ceas.

Și a rămas argintarul Ioan să lucreze pentru biserică, însă el, fiind argintar, lucra și pentru femeile care veneau la el.

În timpul acela, lucrând el și ceilalți înconjurând muntele cu post, cu rugăciune și cu plângere, o femeie rea din cetate, care n-avea grija credinței, fiind o femeie depravată, a pus ochii pe dânsul, și ce-a gândit ea? Acum, când toți s-au dus din cetate, a găsit prilej să se ducă la acest argintar, cu gând spurcat. Și s-a dus la Ioan:

– Ioane, ce faci?

Dar el, săracul, scârbit că arabii îi amenințau cu moartea și părinții lui erau duși la rugăciune cu patriarhul, a zis:

– Ce să fac, doamnă, iată lucrez niște potire pentru biserică.

– Am venit să-mi faci un inel de aur.

El nu era tocmai bucuros, dar fiind de meserie, i-a zis:

– Da, doamnă.

I-a luat măsura să-i facă inel, dar ea, fiind femeie desfrânată, îl privește în ochi și-i spune:

– Măi Ioane, mie îmi plac ochii tăi!

Dar el, credincios foc, a zis:

– Cum ai zis?

– Îmi plac ochii tăi! De aceea am venit să te văd.

– Îți plac ochii mei? Mai așteaptă, doamnă, puțin, că ți-i dau.

A luat cuțitul cu care lucra, și, de față cu ea, a scos un ochi și l-a pus pe taler.

– Îți mai trebuie și celălalt?

– Ho, măi nebunule! De-acum ai să mori.

– Tu nu vezi că mâine-poimâine murim cu toții de sabie și tu vii acum cu gânduri curvești la mine? Nu vezi că-i amenințată cetatea și murim cu toții de sabia turcilor? Îți plac ochii mei? Unul l-am scos și îndată ți-l scot și pe celălalt. Așa mă învață Hristos: *De te smintește ochiul tău cel drept, scoate-l. L-am scos pe dreptul; ți-l scot și pe stângul.*

Atunci ea a fugit speriată și s-a dus de-a spus la o prietenă de-a ei. Apoi s-a aflat în toată cetatea.

Dar el, săracul, și-a legat ochiul cu o batistă și mulțumea lui Dumnezeu, Celui care a zis în Evanghelie că-i mai bine să mergi cu un ochi în Rai, decât cu amândoi în iad.

Și a ajuns vestea și la patriarh și atunci și-a adus aminte patriarhul ce spune în Psaltire: *Dumnezeu face voia celor ce se tem de Dânsul și rugăciunea lor o ascultă.* Și a trimis doi diaconi în Alexandria, zicând:

– Duceți-vă repede în cetatea Alexandriei, la argintarul Ioan, și, dacă-l veți găsi viu, cum va putea, să vină până la noi. Să vină cu nădejdea în Dumnezeu, că avem mare nevoie de el!

S-au dus diaconii. El, când a auzit că-l cheamă patriarhul, a zis către ei:

– Părinților, mă cam doare un ochi! Dar n-a spus ce-a făcut. Mă cam doare un ochi, dar am să merg.

Și a luat săracul ce a putut și a mers cu diaconii aceia și a ajuns în fața patriarhului.

– Ce ai, frate Ioane?

– Mă doare un ochi!

Tot nu spunea taina, că asta este mucenicie de bunăvoie.

– Frate Ioane, noi știm ce-ai pățit. Dar uite, am avea două zile și murim cu toții. Fiindcă atâta ai iubit pe Mântuitorul lumii, încât ai făcut porunca Evangheliei, că ai scos ochiul tău care te smintea, te-ai temut de Dumnezeu și pentru dragostea Lui ți-ai scos ochiul și erai gata să-l scoți și pe celălalt, credem că și Dumnezeu te va asculta pe tine acum.

– Dar ce să fac, părinte?

– Musulmanii ne-au pus această condiție: dacă până poimâine nu mutăm muntele – că acum se apropiaseră opt zile –, dacă nu mutăm muntele acesta până în apa Nilului, toți vom pieri de sabie și averile noastre vor fi date la turci. Deci te rugăm, frate Ioane, hai cu noi și fă și tu rugăciune!

– Părinte, cum să mă rog?

– Ne rugăm odată cu toții, iar tu ia sfânta cruce în mână și zi așa:

– În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, munte al lui Dumnezeu, Adar, îți poruncește nevrednicul rob al lui Dumnezeu, Ioan, pentru rugăciunile tuturor părinților și ale creștinilor care sunt aici, ridică-te și mergi până în apa Nilului și să nu te mai oprești!

Și a făcut așa Ioan. Atunci s-a pornit un cutremur mare și au început a se legăna munții cu huiet mare. Muntele Adar s-a rupt de ceilalți munți și a început a merge huind la vale. Ce se întâmplase? Casele care erau pe munte au început a se dărâma una peste alta, căci crăpa muntele și omora tot ce găsea.

Arabii care pândeau cu săbiile trase, cu armata de pe alt munte, se întrebau:

– Ce se întâmplă?

– Se roagă creștinii și s-a pornit muntele Adar, că noi am spus că Hristos spune minciuni! Iată credința creștinilor!

Și au început a striga de frică la dumnezeul lor, împreună cu generalii:

– Alah! Alah! Alah! Dumnezeu creștinilor pierde lumea! Uite vine muntele la vale!

Și s-au dus generalii turci la Sfântul Platon, patriarh bătrân, avea 90 de ani, și au început a se ruga:

– Părinte, părinte, oprește muntele, că avem atâtea sate de mahomedani! Oprește muntele, părinte, că mor toți arabii – că erau și sate de creștini.

Iar patriarhul a zis:

– Fiilor, noi ne-am rugat lui Dumnezeu și nu cu puterea noastră s-a pornit muntele la vale, ci cu puterea lui Hristos, pe care voi l-ați hulit și ați zis că spune minciuni: „Că dacă ar avea vreun creștin credință cât un grăunte de muștar, va zice muntelui să se mute și se va muta”. Deci Hristos a pornit muntele, nu noi, și dacă El va voi, o să-l oprească. Noi ne-am rugat Celui Atotputernic și cât va voi El, atât va merge.

Și a mers muntele până în apa Nilului. Până în ziua de azi, cine merge în Egipt, vede minunea aceasta. Nilul a ocolit muntele, că el s-a oprit drept în albia Nilului și până azi Nilul face ocol, roată împrejurul muntelui, până vine în albia sa înapoi.

Această mutare a muntelui Adar s-a întâmplat la anul 604, când era Platon patriarh al Alexandriei și când au venit arabii să distrugă neamul creștinesc de acolo. Și s-a scris această minune în *Proloage* și în *Istoria Bisericii*. Iar mahomedanii, când au văzut puterea credinței ortodoxe celei adevărate, nu numai că n-au omorât pe creștini, ci o mare mulțime de generali și oameni de rând s-au încreștinat și au zis: „Hristos este adevăratul Dumnezeu”.

Iar califul arabilor a spus: „O sută de ani nu se va lua impozit de la creștini din orașele și satele Egiptului pentru minunea pe care a făcut-o Hristos Dumnezeu cu creștinii, că au mutat muntele Adar în fața atâtea mii și sute de mii de oameni care l-au văzut”.

*

Deci, când am pornit noi cuvântul despre rugăciune am arătat că, dacă cineva ar avea credință cât un grăunte de muștar, ar muta muntele. Dar muntele s-a mutat pentru rugăciunea acestui tânăr martir, care a voit mai bine de o sută de ori să-și scoată ochii, decât să mânie pe Dumnezeu.

Care creștini își mai scot astăzi ochii să nu facă păcat? Că zice Hristos: *De te smintește ochiul tău, scoate-l sau mâna ta, tai-o*. Care-și mai taie mâinile sau picioarele să nu meargă la păcat? Nimeni.

Dar Dumnezeu nu cere numai decât acesta, căci ai vedea numai oameni cu ochii scoși. Cere să tăiem voia noastră și să nu facem păcatul. Dar vedeți, când cineva îl iubește pe Dumnezeu, este gata să moară de o mie de ori și să nu facă păcatul

Aceasta o lucrează numai frica de Dumnezeu și credința noastră în Hristos. V-am spus că această minune a fost rezultatul rugăciunii la atâta lume și mai cu seamă a lui Ioan, faurul de aur, că a făcut Dumnezeu să mute muntele Adar, pe care oricine îl poate vedea astăzi în Alexandria, și acolo se povestește și minunea, când s-a mutat muntele acesta atâția kilometri, prin rugăciunea făcută de creștinii ortodocși. Amin.

DARURILE MAICII DOMNULUI

Toate darurile Preasfintei Fecioare Maria au atras mult asupra ei mila și îndurarea lui Dumnezeu. Dar care i-a fost ei mai mult ca toate pricină de slavă și de înălțare duhovnicească? Care credeți că a fost cel mai mare dar al Maicii Domnului?

Oare fecioria sau înțelepciunea sau sfințenia sau priceperea sau alte multe și nenumărate daruri pe care le avea?

Da, frații mei! Într-adevăr, Preasfânta Fecioară Maria a fost împodobită de Dumnezeu cu toate darurile cele duhovnicești. Însă darul cel mai mare care i-a fost ei pricină de slavă și de cinste negrăită a fost darul smereniei. Fără acest dar, toate celelalte daruri nu i-ar fi fost de nici un folos.

Smerenia a fost pricină de slavă și de cinste Preacuratei Fecioare Maria, mai mult decât toate darurile pe care le avea. Pentru smerenia ei, după mărturia Sfântului Duh, Domnul *a căutat spre smerenia roabei Sale* și a ridicat-o la atâta slavă și cinste, spre a fi lăudată în cer de toate oștile cerești, și pe pământ fericită de toate neamurile.

Smerenia a fost cea dintâi pricină de înălțare și slavă pentru toți sfinții lui Dumnezeu. Smerenia a înălțat pe Avraam și l-a făcut pe el prieten al lui Dumnezeu și tată al multor neamuri, căci se socotea pe sine a fi pământ și cenușă. Smerenia l-a înălțat pe Iosif și l-a făcut pe el mai mare peste țara Egiptului.

Smerenia l-a făcut pe Moise cel gângav la limbă, povătuitor și legiuitor peste tot poporul lui Israel. Căci se socotea pe sine nevrednic de această slujbă și ruga pe Dumnezeu să trimită pe altul la scoaterea lui Israel din robia Egiptului.

Smerenia l-a arătat pe David a fi după inima lui Dumnezeu, căci se socotea pe sine vierme și nu om. Cu smerenia a strălucit marele Daniil proorocul, cei trei tineri, marele prooroc Isaia și mai mult decât toți, dumnezeiescul Ioan Botezătorul, care nu se socotea pe sine vrednic de a dezlega cureaua încălțăminteii lui Hristos și care, pentru adâncimea smereniei lui, s-a învrednicit a fi martorul cel mai apropiat al Sfintei Treimi la Iordan și de a fi numit de Însuși Hristos *cel mai mare om născut din femeie*.

Iar dacă acești sfinți mari ai lui Dumnezeu au arătat smerenie mare, apoi cine poate să înțeleagă câtă adâncime de smerenie a fost în inima Preasfintei Fecioare Maria, care, auzind și înțelegând de la Arhanghelul Gavriil că va zămisli de la Duhul Sfânt și va naște pe Fiul lui Dumnezeu, nu s-a înălțat cu inima sa, ci cu mare smerenie, socotindu-se pe sine o simplă roabă, a zis: *Iată roaba*

Domnului. Fie mie după cuvântul tău!

Aici cu adevărat a luat plinire cuvântul Scripturii care zice: *Cine se va smeri pe sine, va fi înălțat*. Iar Sfântul Efrem Sirul zice că: „În inima adâncă se va înălța Dumnezeu”.

Deci, după mărturia acestui sfânt părinte, toate darurile cele mai înalte pe cele smerite se reazemă. Apoi și la Preacurata Fecioară Maria, toate darurile cele înalte și duhovnicești cu care a fost împodobită de Dumnezeu s-au rezemat și au avut drept temelie veșnică, smerita ei cugetare.

Iubiții mei frați, spre a desluși mai luminat cele spuse despre smerenia Maicii Domnului, am să vă spun o istorioară. Se povestește că un vestit sculptor a făcut, pe lângă alte statui vrednice de laudă și de mirare, și un minunat spic de grâu pe care atârna un porumbel. Toți se mirau și se minunau de această uimitoare sculptură, deoarece se părea că în ea meșterul nu urmează firii, ci o depășește pe ea.

Dar era o taină nedelegată, cum un spic care este așa de gingaș cu puterea, să poată țină pe el greutatea unui porumbel. Dezlegarea tainei însă arată și închipuiește pe Preacurata Fecioară Maria. Preasfânta Fecioară era aici închipuită printr-un fir de grâu, iar porumbelul era chipul Duhului Sfânt.

Spicul stătea aplecat de greutatea porumbelului, arătând, ca un simbol, smerenia cea mare a Preacuratei Fecioare Maria, care s-a aplecat cu multă dragoste și smerenie când Duhul Sfânt a venit peste ea și a făcut-o sălaş lui Hristos Dumnezeu.

Iubiții mei frați, după cum ați auzit, smerenia a fost pricină de slavă, de cinste și de înălțare la toți sfinții lui Dumnezeu și cu atât mai mult la Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria. Dar să știți și să înțelegeți, că mai presus de toate a fost smerenia cea nemăsurată a Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-se până la moarte, și moarte pe cruce.

Iar această nemăsurată smerenie a Domnului I-a adus Lui nemăsurată slavă și cinste și *pentru aceea și Dumnezeu L-a preînălțat și I-a dat Lui nume, care este mai presus de tot numele, ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor dedesubt*.

Dar va zice cineva: „Ce este smerenia?” La aceasta voi răspunde nu cu cuvintele mele, ci cu ale Sfântului Isaac Sirianul: „Smerenia este haina dumnezeirii, pentru că cu aceasta S-a îmbrăcat Dumnezeu, când a binevoit a veni în lume, și S-a îmbrăcat în firea noastră cea smerită”.

Iar dacă se va întreba cineva din ce se naște ea, vom zice ca Sfântul Ioan Scărarul, că din ascultare și din tăierea vocii. Și dacă va zice cineva pentru care motiv smerenia este așa de mare, voi zice, pentru că numai ea poate ucide pe cel mai mare păcat, care este mândria. Pentru acest păcat, îngerii au căzut din cer și strămoșii noștri, Adam și Eva, au căzut din rai; căci, ascultând de șarpele diavol, li s-a nălucit a se face ca niște dumnezei.

Frații mei, vreau să vă spun că astăzi, mai mult ca oricând, acest mare păcat al mândriei a cuprins toată lumea. Fiecare dorește să fie mai mare peste alții și să-i robească și să-i stăpânească. Fiecare dorește să fie mai bogat decât altul; fiecare să fie mai cinstit, mai vestit și mai băgat în seamă decât altul. Fiecare dorește a se socoti mai înțelept decât alții. Fiecare se laudă că este mai iscusit în meserii și meșteșuguri.

Cine învață pe cel sărac să ia pâinea de la gura copiilor și să-și cumpere televizor și video, spre a-și închipui și el că este asemenea cu cei avuți? Nu mândria?

Cine învață pe femei și pe fete să muncească luni și ani de zile, nu spre a-și cumpăra cele de nevoie vieții, ci spre a-și cumpăra rochii la modă și încălțăminte luxoasă și alte lucruri deșarte, care nu țin nici de foame, nici de frig? Oare nu mândria?

Cine învață pe cel sărac, care are o casă de copii, să se sârguiască cu mai multă trudă spre a le face la toți haine luxoase și de mult preț, spre a-i face să fie în rând cu lumea? Nu mândria?

Cine face pe fetele și femeile cele ușoare să se dreagă pe fețe cu pudră și cu alte unsori și să-și vopsească unghiile spre a arăta mai tinere și mai frumoase? Oare nu mândria și slava deșartă, care este fiica cea dintâi a mândriei? Vor să fie cu orice preț în rând cu lumea și nu aud pe Apostolul Iacov care zice: *Lumea în cel rău zace; și iarăși: Cine se face prieten cu lumea, se face vrăjmaș lui Dumnezeu*.

Cine învață pe cei neînvățați să defaimă pe cei cu adevărat învățați? Nu mândria? De unde vin bățiile, ambițiile, laudele, pricinile, sfezile, tulburările și vrajbele între oameni? Nu din mândrie? Că fiecare se socotește mai tare decât altul și mai drept. Au nu din mândrie?

O, răutate fără margini! Cine mai cunoaște azi răutățile tale? Și cine se mai ostenește astăzi să alunge această ciură sufletească din inima sa?

Frații mei, iată pentru care pricină sfânta smerenie este cea mai vestită din toate virtuțile, pentru că numai aceasta poate să le păzească pe toate și fără ea, toate sunt nimic. Să știți și să țineți minte că numai această singură virtute, smerenia, poate în vremea morții să mântuiască pe om, după cum zice unul din sfinții Filocaliei.

De aceea și Mântuitorul nostru îi ferește cel dintâi pe cei smeriți cugetători, zicând: *Fericiți cei săraci cu duhul, că acelora este împărăția cerurilor*. Căci cel ce are smerenie în inima sa, măcar de ar avea toate faptele bune, pururea se socoate pe sine sărac și că nu a făcut nimic bun înaintea lui Dumnezeu.

Deci, frații mei, să nu uitați cât de mare este darul smereniei și câtă slavă și fericire aduce omului această slăvită și prea mare virtute. Amin.

CALUGĂRUL CĂRUIA I S-A ARĂTAT MAICA DOMNULUI

Era odată un călugăr în Galia, în Franța de astăzi. Era pe timpul când Biserica din Apus nu era catolică, ci era o singură Biserică Ortodoxă în toată lumea, că până la anul 1054 nu existau catolici sau protestanți, ci erau toți ortodocși. Acel călugăr avea deosebită dragoste și mare evlavie către Maica Domnului și în fiecare zi îi făcea canoanele, acatistele și paraclisele. Și făcea metanii totdeauna cu lacrimi la icoana Maicii Domnului, ca s-o aibă ajutoare pe pământ și în vremea morții și în ziua judecării.

Dar, auzind el că este atâta frumusețe în ceruri, zicea: „Dacă un înger este atât de frumos, da Maica Domnului, care-i împărăteasa Heruvimilor? Oare nu pot eu în viața asta să o văd pe Maica Domnului? Măcar cât este cu puțință omului!” Și a început a se ruga: „Maica Domnului, dacă vrei și dacă crezi că îmi este de folos, aș vrea să te văd o dată în veacul de aici, ca mai mare evlavie să simt pentru tine și mai mare credință. Eu văd sfintele tale icoane, dar aș vrea să văd cum ești tu în ceruri. Nu sunt vrednic, că sunt om păcătos, dar măcar cât este cu puțință omului”. Că de s-ar arăta slava ei cuiva, ar muri omul de atâta frumusețe.

După mulți ani, a auzit un glas: „Părinte, ia seama! Maica Domnului o să ți se arate pentru evlavia ta, dar tu ai să orbești! Vrei să rămâi fără vedere?” Dar el zice: „Vreau! Să rămân orb câte zile mai am, numai să o văd o dată”.

Și odată, pe când era el la rugăciune, i s-a arătat Maica Domnului. A venit întâi o mireasmă a Duhului Sfânt și când a început să apară lumina, cum răsare soarele, de mii de ori mai puternică, el ce s-a gândit? „Ca să nu orbesc de tot, am să închid un ochi și am să orbesc numai de unul”.

Și a apărut Maica Domnului cu Mântuitorul în brațe, așa cum este pictată pe icoane. Atunci a închis un ochi. Și a căzut cu fața la pământ de atâta lumină și frumusețe, încât limba omenească n-o poate spune. Și Maica Domnului i-a spus: „Nu înceta a te ruga. Atât m-am arătat, cât îți este cu puțință”. Și l-a binecuvântat și ca fulgerul s-a înălțat la cer. Călugărul a orbit cu ochiul cu care a privit strălucirea, dar era bucuros că i-a rămas un ochi.

Și după ce a plecat Maica Domnului, avea mare bucurie și mare mângâiere de la Duhul Sfânt care a venit prin Maica Domnului și l-a umplut de dragoste duhovnicească, dar îi părea rău că nu s-a uitat cu amândoi ochii, ca să vadă frumusețea ei cea negrăită. Apoi s-a dus la icoana Maicii Domnului și a zis: „Mulțumescu-ți ție Maica Domnului, că te-am văzut! Îmi pare rău că mi-am cruțat un ochi. Vreau să rămân orb până la moarte, numai să te mai văd o dată”.

Și s-a rugat ani de zile la Maica Domnului, cu lacrimi și cu post, ca să i se mai arate o dată, așa de mare bucurie îi lăsase în suflet, că nu poate să înțeleagă mintea și să spună limba de țărână,

câtă frumusețe are chipul ei.

Atunci iar a auzit un glas: „Părinte, a auzit Maica Domnului rugăciunile tale și o să ți se mai arate o dată. Dar primești să rămâi orb toată viața ta?” Și el, bucuros că o s-o mai vadă o dată pe Maica Domnului – pentru că zicea că altă fericire și bucurie mai mare pe pământ nu este –, a zis: „Mulțumesc darului Stăpânei cerului și a pământului, pentru dragostea ei. Pentru aceasta sunt în stare să-mi pierd și viața vremelnică, nu numai vederea, numai s-o mai văd o dată”.

Și ce s-a gândit el: „Am să pun mâinile la ochi, să văd măcar așa printre degete lumina ei”. Dar când a văzut că vine lumina așa de tare, el voia să pună mâinile la ochi. Și când s-a uitat, în loc să-l orbească, s-a întâmplat altă minune: i-a deschis Maica Domnului și celălalt ochi! Și aude un glas: „Iată, ți-am vindecat și ochiul celălalt, căci pentru dragostea mea ai vrut să fii orb! De acum rămâi și mă vei vedea în veacul viitor pentru vecii vecilor!”

Și atât s-a aprins el de dragostea Maicii Domnului, că toată viața, unde se ducea, îl auzeau călugării cântând Maicii Domnului o cântare. Și atâta bucurie avea, pentru că în loc să-l orbească de tot, i-a deschis și celălalt ochi care i-l orbise. Și toată viața lui lăuda pe Maica Domnului, și nu avea alt cuvânt, decât „Maica Domnului”, oriunde.

Și s-a dus bietul călugăr în ceruri, să se sature de bucuria și lumina, de veselia cea negrăită și de privirea Preacuratei Născătoare, nu o clipă, nu un minut, ci de-a pururea. S-a dus să aibă privirea cea duhovnicească îndreptată spre Preacurata și spre Mântuitorul și spre Sfânta Treime cu toți sfinții, în lumina cea neapropiată, și să se bucure și să se veselească.

Noi să nu dorim numaidecât o vedere ca aceasta. Aceasta a fost cutezanța unui suflet așa de mare. Noi să ne vedem de păcatele noastre și să nu dorim s-o vedem pe Maica Domnului aici, că nu suntem vrednici.

Să ne vedem și să ne plângem păcatele! Să ne pocăim până la ultima suflare; să ne mărturisim curat, să fim împăcați cu toți, să ținem sfintele posturi, să ducem viață curată, să avem dragoste către aproapele și atunci și noi păcătoșii vor nădăjdi la mila Mântuitorului și a Preacuratei Fecioare Maria, ca să o vedem și noi în veacul viitor, nu un minut, nu o zi, nu un an, nu o mie de ani, ci în vecii vecilor.

Pentru rugăciunile Preacuratei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi păcătoșii. Amin.

CÂNTAREA AXIONULUI „AXION ESTIN”

Ia gândiți-vă voi, dacă o sfântă icoană a Maicii Domnului, făcută de un pictor, este așa de frumoasă, dar frumusețile și desfătările cerului unde sunt Heruvimii cei cu ochi mulți și Serafimii cei cu câte șase aripi, care îi cântă Maicii Domnului imnuri și cântările cele dumnezeiești, oare ce limbă le poate grăi? Cum zice Apostolul Pavel: *Am auzit acolo cântări, care nu este cu putință omului a le vorbi*. Până la al treilea cer. Dar Maica Domnului este peste toate cerurile! Este lângă Sfânta Treime!

Ce este acolo? Câtă slavă are Maica Domnului! Nu auziți ce spune în Acatistul Sfântului Acoperământ: „Bucură-te, acoperământul lumii, cel mai lat decât norul”. Un nor poate să acopere un oraș, o țară, dar Maica Domnului cu acoperământul și cu mila ei acoperă toate popoarele lumii; că atâta putere a primit de la Mântuitorul. Oricine și oriunde o cheamă: în pădure, în pustie, la câmp, în cetate, în casă, la închisoare, oriunde ar fi, ea aude, pentru că este pusă acoperitoare și mijlocitoare a întregii lumi către Dumnezeu.

Eram în Sfântul Munte Athos, unde trăiesc numai călugări care duc viață în feciorie și în curăție. Acolo nimic nu trăiește parte femeiască. Este «Grădina Maicii Domnului», unde ea a predicat Evanghelia cu Sfântul Ioan Evanghelistul și Sfântul Apostol Marcu și cu Maria Magdalena. Acolo a fost oraș de păgâni când a ajuns ea.

Când am mers la Protaton, în capitala Sfântului Munte, unde sunt cele mai vechi arhive ale Sfântului Munte de peste o mie de ani, acolo este o biserică foarte mare. În fața acelei biserici este o piatră lată de câțiva metri pe care nu se prinde nici ploaia, nici zăpada niciodată. Nimic, nimic, nimic!

Rămâne tot uscată. Îi zice piatra sângelui. De trei ori pe an izvorăște sânge dintr-însa și curge sângele șiroaie și se duce la temelia bisericii.

Acolo, la anul 1274, în timpul împăratului Mihail al VIII-lea Paleologul, când a intrat Papa Grigorie al X-lea în Sfântul Munte cu armata și a vrut să-i treacă pe călugări cu sila la catolici, a tăiat pe piatra aceea vreo câteva zeci de călugări. Și sângele dreptilor de trei ori pe an iese și atunci se fac slujbe. Curge sânge timp de câteva ore din piatra aceea. Dar apa nu se prinde de ea, zăpada nu se prinde, nimic, nimic. Este o minune mare.

Tot acolo în biserica Protaton am văzut sfânta icoană **Axionița** – Maica Domnului cu doi îngeri care-i țin coroana. Axionița sau „Axion Estin” pe grecește înseamnă *Cuvine-se cu adevărat*.

Aici ne-a povestit un părinte atonit istoria acestei icoane. În valea numită „Axion Estin” trăia un mare sihastru care avea ucenic un călugăr tânăr, pe care-l creștea, ca să rămână în chiliuța lui. O chiliuță sub munte, în pădure.

Ei aveau această icoană vestită, Maica Domnului, în chilie. Odată călugărul cel bătrân a plecat la priveghere la Mănăstirea Protaton. Să știți că la Sfântul Munte, la toate praznicile împărătești, privegherile sunt toată noaptea. În tipicul mare al Sfântului Sava sunt puse 68 de privegheri de toată noaptea, în toate Duminicile și în cele 12 praznice împărătești și la Sfântul Ioan Botezătorul.

Și bătrânul i-a spus călugărului tânăr:

– Eu mă duc la priveghere, tu rămâi acasă, fiule, și-ți fă pravila acasă, să nu rămână chilia singură.

Călugărul cel tânăr a întrebat pe bătrân:

– Ava, eu ce pravilă să fac?

Dar călugărul bătrân i-a zis:

– Fiule, tu n-ai să poți priveghea toată noaptea. Citește la Psaltire două-trei catisme și pe urmă du-te la icoana Maicii Domnului și fă câteva metanii, să nu-ți fie somn. Și de câte ori te duci la icoana Maicii Domnului, să cânti cântarea asta: *Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim*. Până atunci nu se știa de rugăciunea „Cuvine-se cu adevărat”. Numai atât se știa în Sfântul Munte. Nu știau cum cântă îngerii în ceruri Maicii Domnului!

Atunci călugărul tânăr a făcut cum a zis bătrânul: A citit câteva catisme la Psaltire, s-a dus la Maica Domnului și a făcut câteva metanii. A mai aprins candela să nu se stingă și iar a cântat: *Ceea ce ești mai cinstită...* Așa a făcut până la miezul nopții, ca să se lupte și el și să privegheze măcar atât; pe urmă să se culce să doarmă 3-4 ore, ca dimineța, când vine bătrânul, să se scoale iar la rugăciune.

Când a ajuns la miezul nopții, bate cineva în ușă. Dar el știa că bătrânul nu vine niciodată în timpul nopții, că era departe de biserică. Apoi cine să vină în puterea nopții, să-i bată în ușă? N-a vrut să dea drumul. Și aude un glas:

– *Evloghite, pater!* (Binecuvintează, părinte).

El, când a auzit că cere blagoslovenie, a zis dinăuntru:

– *O Kirios!* (Domnul să te binecuvinteze).

Și numai a intrat un tânăr foarte frumos, tot călugăr, foarte luminat la față, și l-a întrebat:

– Ce faci, frate?

– Ce să fac? Merg să mă culc, că nu mai pot priveghea de oboseală!

– Ce pravilă ai făcut de aseară până acum?

– Așa mi-a spus bătrânul, când a plecat la biserică, să citesc la Psaltire două-trei catisme și pe urmă să cânt *Ceea ce ești mai cinstită...* și să fac câteva metanii.

Dar cel ce a venit i-a spus:

– Nu se cânta numai *Ceea ce ești mai cinstită...*

– Ba da! Așa se cântă în tot Sfântul Munte, la toate mănăstirile.

– Nu! Iată cum cântăm noi: *Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și preanevinovată și Maica Dumnezeului nostru*, și pe urmă cântăm: *Ceea ce ești mai cinstită...*

Dar călugărul a zis:

– Eu așa n-am auzit. Dacă vrei să-mi scrii, că vreau să învăț și eu rugăciunea asta.

– N-ai aici hârtie și creion?

– N-am! Dar tare aș vrea să o învăț și eu!

– Du-te afară și adu-mi o lespede de piatră!

Ucenicul s-a dus afară și a luat o lespede, a curățat-o el și a spălat-o frumos.

– Am să scriu pe dânsa.

Și căuta ceva cu care zgârie pe piatră. Dar călugărul venit îl întreabă:

– Ce cauți?

– Caut un cui să scriu, căci creion nu am!

– Nu-i nevoie să scrii cu cuiul! Lasă că scriu eu!

Și călugărul care a venit a început să scrie pe piatră rugăciunea cu degetul lui, ca prin ceară moale. Și i-a scris foarte frumos pe grecește toată cântarea: *Cuvine-se cu adevărat...* (Axion Estin). Iar acesta a încremenit când a văzut că acela mergea cu degetul prin marmură ca prin ceară moale și ieșea scrisoarea așa de frumoasă. Și se gândea: „Ce om este acesta de scrie cu degetul pe marmură?”

Și după ce i-a scris, a semnat: „Eu am scris acestea, Gavriil, mai-marele voievod al puterilor îngerești”, și a dispărut din fața lui.

Atunci călugărul a arătat piatra bătrânului când a venit, și i-a spus toată întâmplarea cu Arhanghelul Gavriil.

S-a împânzit în tot Sfântul Munte minunea aceasta și, din clipa aceea, în toate bisericile și în toate cărțile bisericești, s-a introdus cântarea aceasta pe care o cântăm până astăzi: *Cuvine-se cu adevărat să te ferim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și preanevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim. Amin.*

*

Cine poate spune toate minunile Maicii Domnului? Nimeni nu le poate spune, pentru că sunt în tot pământul și se lucrează cu fiecare suflet. De aceea vă rog să aveți toți icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria în casă. Să vă siliți cât mai mult să lăudați pe Dumnezeu și, după Dumnezeu, pe Maica Domnului și apoi pe sfinții lui Dumnezeu, pentru că Maica Domnului este ocrotitoarea și mijlocitoarea întregii lumi!

Când a fost Mântuitorul pe Cruce, nici acolo n-a lăsat fără îngrijire pe mama lui. I-a spus Sfântului Ioan Evanghelistul: *Fiule, iată maica ta! Și dintru acel ceas a luat-o ucenicul întru ale sale*, că cinsprezece ani a mai trăit Maica Domnului, după Învierea Mântuitorului și după Înălțarea la cer. Și a stat la Efes, la casa Sfântului Ioan Evanghelistul, și el îi purta de grijă.

Iar ei i-a zis: *Maică, iată fiul tău!* Spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „Prin aceste cuvinte ale Mântuitorului de pe cruce, ne-a făcut pe toți fiii ai Maicii Domnului”. Toți creștinii de pe fața pământului suntem fiii ei, pentru că ne-a lăsat în ocrotirea Maicii Domnului. De aceea vedeți că cele mai multe biserici din lume, din toate țările, sunt făcute în numele Maicii Domnului. Să aveți mare credință și evlavie în rugăciunile ei!

ACOPERĂMÂNTUL MAICII DOMNULUI OCROTIREA CREȘTINILOR

În casele unora, după cum vine la urechea noastră, este mare tulburare. Nu se împacă soțul cu soția, nu se iubesc frații; se bat, se judecă, se ceartă și este mare neorânduială.

Și atunci, văzând biata mamă atâta zbucium în familia ei, sau tata, sau bunicul, care este mai credincios, pune mâna pe un acatist al Maicii Domnului, îngenunchează undeva singur într-o cameră

și începe a se ruga: „Maica Domnului, liniștește casa noastră, liniștește pe tata, pe mama, pe copii, pe ceilalți și dă-le înțelegere, dragoste și alinare!”

Și așa s-a dus ura, s-a risipit iuțimea, tulburarea, dorința de răzbunare și s-a liniștit familia. Datorită cui? Maica Domnului cu mila ei, cu îndurarea ei, a coborât mila lui Dumnezeu peste acele suflete care o cheamă în ajutor.

JUDECATĂ! O, JUDECATĂ!

Erau doi oameni gospodari și s-a întâmplat, cum se întâmplă și astăzi, că nu aveau copii. Și ei s-au rugat mult lui Dumnezeu să le dea copii, cum s-au rugat Sfinții Părinți Ioachim și Ana și alții. Dar Dumnezeu nu le-a dat, poate pentru că ei n-au avut atâta credință.

După ce s-au rugat și au văzut că Dumnezeu nu le dă nici un copil, s-au sfătuit, zicând: „Măi femeie, noi avem multă avere și ca mâine vom muri. Hai să luăm un copil de suflet!”

Și s-au înțeleș amândoi și au luat un copil parte bărbătească și l-au crescut cu mare atenție și l-au învățat școală și a venit vremea să-l căsătorească. Atunci s-a logodit cu o fată de neam bun, dar care îi cerea multă avere. Când a fost să se așeze zestrea, ce-i dă băiatul fetei, băiatul îi spune tatălui său:

– Tată, dacă m-ai înfiat și numai pe mine mă ai, cui ai să-i dai averea? Deci, ca să pot reuși să iau fata aceea în căsătorie, să-mi dai toată averea în scris mie!

Mama s-a învoit, că știa că are avere multă, dar tatăl său, mai prudent, și ca bărbat, a zis:

– Ba nu, măi băiete! Este adevărat că am avere multă și am să ți-o dau ție toată. Dar eu am să fac cu tine un act de clauză. Jumătate din avere ți-o dau acum, iar jumătate după moartea noastră. Tot ție îți rămâne, dar cât voi trăi, voi avea și eu jumătate, ca nu cumva pe urmă soția ta sau fiii tăi să-mi zică: „Du-te de aici, că n-ai nici un drept!” Să știi că am și eu avere!

Ce s-a întâmplat? Băiatul, vrând-nevrând, a trebuit să primească. Dar satana i-a pus în inimă acest gând: „Știi ce să faci dacă îți dă toată averea numai după moarte? Omoară-l mai repede și apoi îți rămâne ție toată averea!”

Dar el, dacă ar fi avut conștiință și frică de Dumnezeu și s-ar fi dus la un duhovnic să se spovedească, ar fi scăpat de gândul cel rău. Căci, oricând îți spune satana să faci ceva rău, dacă te-ai spovedit, ai scăpat de gândul cel rău. Că așa cum șarpele, când iese din gaură, fuge, tot așa fuge din inimă și gândul celui ce se spovedește sincer. Căci spune Sfântul Antonie cel Mare că de nimic nu se bucură satana mai tare, decât de omul care își ascunde gândurile sale.

Deci el avea de gând să-l omoare pe tatăl său, dar n-a spus nimănui. Zicea el: „Am să-l omor, că după aceea o să-mi rămână mie toată averea!” După trei ani de la căsătorie, într-o primăvară, în vremea aratului, a pus împreună cu tatăl său, cum se întâmplă și astăzi, un plug cu patru boi. Și avea țarina lui la marginea unei păduri. Având plugul din lemn, tatăl lui a luat barda și s-a dus la țarină să are. Când au tras la popas, i-a zis satana feciorului său: „Iată, acum, vezi, nu-i nimeni pe lan, ia barda și omoară-l pe tatăl tău!”

Și așa a și făcut. S-a uitat în stânga și-n dreapta să vadă dacă nu-i nimeni. Și când a văzut că nu-i nimeni, s-a dus și a luat barda de la plug, s-a repezit la tatăl său, care nici nu se gândea la așa ceva, și i-a tăiat capul. Apoi l-a luat de păr, l-a dus în iarbă la marginea pădurii, a dus și trupul și cu un lemn de la plug a făcut o groapă, l-a acoperit și a pus iarbă pe deasupra.

După ce l-a ucis pe tatăl său, fiindcă până seara mai era o bucată de vreme, a mânat boii singur. Seara s-a dus acasă și a început s-o ia la ocară pe maică-sa și pe femeia lui:

– Dar ce-a făcut tata acasă, că m-a lăsat singur cu plugul pe ogor?

Femeile au răspuns:

– Măi omule, n-a venit tatăl tău acasă!

– Ei, uite, m-a lăsat singur cu patru boi să ar și-i tare greu singur!

Să vedeți până la urmă ce s-a întâmplat! Au așteptat să vină bărbatul de la câmp. A așteptat

și maică-sa și femeia lui, dar de unde să mai vină? A trecut o lună, două, și toată lumea spunea în sat: „Măi, bărbatul cutărei nu mai vine! S-a pierdut omul acela. Ce s-o fi făcut? S-a spânzurat, s-a înecat, ce s-a întâmplat cu el?” Nimeni nu bănuia că l-a ucis feciorul său. Dar iată ce s-a întâmplat.

Sângele dreptului nu se ascunde, cum nu s-a ascuns sângele lui Abel. Acest om care a ucis pe tatăl său a început să slăbească. Nu mânca, nu bea, nu dormea. Se tot uita așa într-o parte. Întorcea capul și iar se uita în acea parte și privea speriat în toate părțile.

Știți de ce se uita? Oriunde privea, îl vedea pe tatăl său cu capul în mână și auzea un glas: „Dragul tatei, pentru ce m-ai omorât?” Dacă se uita în castronul cu mâncare, îl vedea acolo cu capul în mână; dacă se culca pe pernă, îl vedea și se speria; se uita în altă parte, dar auzea iarăși glasul: „Dragul tatei, pentru ce m-ai omorât?”

Și cu frica asta a trecut un an. Văzându-l mama și soția lui tulburat, au priceput și au zis: „Omul ăsta are ceva pe conștiință! Mare lucru de nu l-a omorât el pe tatăl său!” Într-o seară îl iau ele amândouă cu blândețe:

– Măi omule, de când a dispărut tatăl tău te vedem tot tulburat! Nu prea mănânci, nu prea dormi! Parcă ești speriat. Ai slăbit, te-ai uscat! Ce ai? Dacă ai ceva pe conștiință, spune măcar la un duhovnic, că tu ori ai să înnebunești, ori ai să mori!

– Nu pot să vă spun vouă! Dar vreau să merg la o mănăstire, ca să mă spovedesc!

Și l-au dus la o mănăstire, mama și soția lui, unde era un sihastru. Duhovnicul l-a întrebat de ce este așa speriat și slab și ce are pe conștiință, iar el a zis:

– Părinte, eu am omorât pe tata, ca să obțin de la el averea pe care trebuia s-o moștenesc. De atunci nu mai pot nici dormi și nici mânca! Atâta muștrare de cuget am și o spaimă mare, că unde mă uit, îl văd pe tata cu capul în mână și tot zice așa: „Dragul tatei, pentru ce m-ai omorât?”

– Ei, fiule, a zis duhovnicul, aceasta-i mare crimă și trebuie canon aspru! Du-te acasă și timp de șapte ani de zile să nu mănânci decât o dată în zi după apusul soarelui, mâncare fără untdelemn, și să faci câte 500 de metanii pe zi. După șapte ani să vii la mine iar!

S-a dus acasă și a spus femeilor:

– Timp de șapte ani de zile să-mi faceți mâncare de post. Dar nu numai atât, ci nici cu ulei, cum este în Postul Mare și miercurea și vinerea de peste an.

Atunci au înțeles ele că i-a dat canon aspru pentru că a ucis pe tatăl său, dar el tot n-a vrut să spună mamei și soției sale. Și își luase cămăruța lui și trăia în curăție, că nu i-a mai trebuit nici femeie, nici nimic. Post și rugăciune și plângere și suspine și metanii, să îmblânzească pe Dumnezeu pentru urgia care o avea asupra lui.

După un an-doi, tatăl său apărea tot mai rar. Când a ajuns la șapte ani, tatăl lui apărea cu capul în mână, cam la 2-3 săptămâni, dar tot mai apărea. El se învățase cu postul și avea și la mâini și la picioare bătăături de la canon, de câte mii de metanii a făcut.

Și plângea omul și se ruga și postea. Iar la șapte ani s-a dus din nou la duhovnic și i-a zis:

– Părinte, eu sunt acela căruia mi-ați dat canon șapte ani.

– Ei, tu ești, fiule? Ai făcut canonul?

– L-am făcut, părinte!

– Mai vine tata cu capul în mână?

– Mai vine, părinte, dar mai rar, și mulțumesc lui Dumnezeu că mai pot dormi un ceas-două noaptea, că atunci nu puteam și eram sfărâmat.

Atunci i-a zis duhovnicul:

– Du-te acum unde l-ai îngropat și ascultă dacă se mai aude vocea lui. De vei auzi ceva, vino să-mi spui și apoi știu eu ce are să fie cu tine!

Deci s-a dus unde știa să l-a tăiat și l-a îngropat pe tatăl său. Dar, cu câteva sute de metri înainte de a ajunge la marginea pădurii, a auzit un glas din iarbă care striga așa: «Judecată! O, judecată!» Și din ce se apropia, glasul acela se auzea tot mai tare. Iar când a ajuns mai aproape, l-a cuprins spaimă mare, atât de tare striga tatăl său: «Judecată! O, judecată!»

Deci s-a întors înapoi și a venit la duhovnicul mănăstirii, aproape ieșit din minți de mare

spaimă.

– Ce-ai pățit, fiule?

– Vai de mine, părinte! M-am dus acolo unde l-am îngropat pe tata, dar când m-am apropiat, am auzit un glas care striga așa: «Judecată! O, judecată!» Cu cât mă apropiam, cu atât striga mai tare. Iar când am ajuns foarte aproape, m-a cuprins spaima și m-am întors. Oare ce să fie asta, părinte?

Și a zis duhovnicul:

– Fiule, tatăl tău cere judecata lui Dumnezeu asupra ta! Dar nu știu un lucru: dacă cere judecată în lumea aceasta sau în cealaltă. Deci, bine ar fi să fii judecat în lumea aceasta!

– Părinte, dar de unde am să știu eu aceasta?

– Iată, fiule. Dacă judecata lui Dumnezeu te va ajunge în lumea aceasta, are să fie bine. Ai să tragi un necaz mare și ai să scapi în cealaltă lume; te duci acolo la bine. Iar dacă judecata lui Dumnezeu te urmărește dincolo de mormânt, este mult mai greu! Fiule, acum du-te acasă și dacă pe drum nu vei păți nimic, mai fă un an de zile canon și apoi vino iar la mine! Iar dacă ai să întâlnești un necaz mare în drumul acesta spre casă, să-l rabzi cu mare bărbăție de suflet, că prin necazul acela ai să te curăți și ai să scapi de osânda pe care o ai asupra ta, că ai fost ucigaș de tată!

Deci a plecat omul îngândurat. Dar de la mănăstirea aceea până la satul lui, trebuia să treacă printr-un târg. Și femeia lui, când a plecat el de acasă, i-a spus așa:

– Măi omule, din cauza ta, că tu nu mănânci nici carne, nici ouă, nici brânză, și noi ne-am uscat. (Că așa se întâmplă în casă. Când nu mănâncă unul de dulce, nu mănâncă nici ceilalți; iar când în casă țin toți și numai unul mănâncă de dulce, nu se prinde de el, de parcă ar mânca iască). Tu dacă ai să treci prin târg, te rugăm adu-ne o bucată de carne să facem puțină zeamă, măcar acum, că n-am mâncat de șapte ani și am uitat gustul ei.

Căci din cauza lui, că postea de atâția ani, se uscaseră și mamă-sa și femeia; mâncau ele, dar vai de ele cum era mâncarea aceea.

De aceea, trecând el prin târg, și-a adus aminte și s-a dus la un măcelar. Dar era spre seară și se vânduse toată carnea și nu mai era pe tarabă acolo decât un cap de oaie, zvântat bine. Deci a împachetat capul cel de oaie zvântat bine, a plătit, l-a pus în traistă și a apucat-o pe o uliță a târgului care urca la deal. Mergând la deal, ce s-a întâmplat? A început să curgă din traistă sânge mult, fiebinte, pe drum. Și oamenii, când au văzut, au zis:

– Stai, omule! Ce ai în traistă? Ai tăiat un porc? Ce-i, că uite, în urma ta curge dâră de sânge?! Iar el a zis:

– Da' de unde! Am cumpărat un cap de oaie și acela n-avea sânge! De unde să fie?

Și când s-au uitat oamenii în traista lui, ce credeți că era? Capul tatălui său, proaspăt tăiat, atunci. Iată că judecata lui Dumnezeu l-a ajuns! Când l-au văzut oamenii, au chemat poliția: „Oameni buni, veniți că un om a tăiat capul altuia și-l duce în traistă!”

S-a adunat lumea de mirare mare:

– Măi ucigașule, după ce l-ai tăiat, îi mai și duci pe drumul mare? Cum ai avut tu curajul ăsta? Dar el, când a văzut că judecata lui Dumnezeu l-a descoperit, a zis:

– Stați, oameni buni, că vă spun adevărul! Cu adevărat sunt ucigaș! Cu adevărat m-a ajuns judecata lui Dumnezeu, dar nu l-am tăiat acum.

Și mai adunându-se câțiva oameni, l-au cunoscut și au zis:

– ăsta-i tatăl tău!

– Așa este, dar nu l-am tăiat acum, sunt opt ani de atunci.

– Ei, tu crezi că poți minți lumea? Dar capul este tăiat acum, numai că nu vorbește!

Atunci el a fost nevoit să spună adevărul și s-au dus cu toții la locul unde l-a tăiat. Și când au săpat, l-au găsit pe tatăl său îngropat și putred, dar fără cap. Capul îl pusese îngerul în traistă la el și a făcut din capul cel de oaie, capul tatălui său. Și atunci s-au încredințat toți că l-a ajuns judecata lui Dumnezeu.

Și era atunci pedeapsa după lege, cap pentru cap, și i-au spus:

– Băiete, pregătește-te să pui capul tău pentru capul tatălui tău!

Dar duhovnicul a spus:

– Dați-mi voie să-l spovedesc și să-i citesc o dezlegare!

Iar el, când a văzut pe duhovnicul lângă dânsul, a căzut cu lacrimi și a început a plânge cu toată puterea și a zis:

– Părinte, nu mă lăsa!

Dar duhovnicul i-a zis:

– Fiule, nu te teme! Ți-am spus că dacă ai să pățești un necaz mare în drumul acesta, are să te ierte Dumnezeu! Deci ai să ai bucurie mare, că îți răsplătește pentru păcatul tău în lumea aceasta.

Și l-a spovedit preotul în fața tuturor și l-a împărțășit cu Preacuratele Taine și a zis celor ce țineau sabia:

– Împliniți porunca voastră, că eu mi-am făcut partea mea față de acest suflet!

Și când a fulgerat sabia, a căzut capul lui într-o parte, chiar în locul unde omorâse pe tatăl său. Iar când a căzut capul pe brazdă, un porumbel alb a zburat de pe umărul lui și s-a ridicat la cer.

Și așa acest tânăr, după câțiva ani de pocăință, până nu a plătit cu sângele său sângele tatălui său, nu a fost iertat.

*

Vedeți, fraților, pentru o ucidere câtă pocăință, câte lacrimi, câte metanii, câtă durere, câtă întristare și tot nu a fost iertat până n-a dat capul său pentru tatăl său! Deci băgați de seamă că ficare prunc, fiecare copil, este un om, nu desăvârșit, încă de atunci de când s-a zămislit, că așa a lăsat Dumnezeu. Deci să nu vă ajungă osânda Dreptului Judecător.

POTOPUL CU APĂ ȘI POTOPUL CU FOC

Iată potopul cu foc pe care îl vedeți anunțat în ziare, vine și bate la ușă. Nu vom putea scăpa, că va veni fără veste ca fulgerul cerului, așa cum spune Mântuitorul: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul în care va veni Fiul Omului!*

Precum în vremea lui Noe oamenii mâncau, beau, cumpărau, sădeau, se măritau și se însurau, până a intrat Noe în corabie și a venit apa și i-a înecat pe toți, așa va fi și venirea Fiului Omului. Însă atunci a venit apa, de i-a înecat, dar acum nu vine apa, ci focul. Ce fel de foc? Nu-i de ăsta cu lemne pe care-l făceam noi. Este foc de miliarde de ori mai puternic.

Bomba atomică are peste zece miliarde de grade Celsius, iar oțelul, la 1400 de grade, curge ca apa. Gândiți-vă ce-i acolo! Bomba cu hidrogen este de 20 de ori mai puternică decât bomba atomică. Iar cea cu neutroni îți lasă copacii înfloriți și iarba, numai pe tine te omoară.

Știți dumneavoastră ce vine asupra noastră? Poate n-am crede ce spune presa. Dar ce spun ziarele acum, au spus Sfinții Prooroci cu mii de ani înainte, că lumea se termină prin foc. Cu mii de ani au spus.

Toate încărcăturile atomice care sunt pe glob, pot distruge 300 de miliarde de oameni odată, și noi suntem 5 miliarde. Știți dumneavoastră ce vremuri trăim noi? Noi suntem cei de pe urmă! Ar trebui numai să plângem în toată ziua, dar nu simțim! Trăim în nesimțire, că așa au trăit și cei dinainte de potop!

Când patriarhul Noe a primit poruncă de la Dumnezeu să facă corabia, el atunci era de aproape 500 de ani. Și a lucrat la corabie 125 de ani, că i-a arătat Dumnezeu cum s-o facă. Și a făcut corabia pe un podiș mare de munte, cu bani de la îngeri, că Noe primea saci cu bani de aur ca să plătească, pentru că erau atâția lucrători.

Corabia dacă avea 30 de coți înălțime și trei rânduri de poduri, cum i-a spus Dumnezeu, când veneau tinerii și îl vedeau pe Noe că face o sală așa mare și tocmai în vârful muntelui, pe un podiș, ziceau: „Ehei, moș Noe, tare-i bună de sală de teatru asta! Ce dans o să facem noi aici! Asta-i bună de dans, că-i largă. Aici încapă multă lume!”

Dar Noe le spunea: „Dragul tatei, măi băieți, vine potopul, vine prăpădul!” Dar ei râdeau.

„Auzi, măi, moșul Noe a înnebunit! Cică are să vină potopul!”

Sute de muncitori lucrau la corabia, tâmplari, fierari, zidari, fiindcă era mare tare. Noe lua bani de la înger și-i plătea în fiecare seară cinstit. Și ei nu lucrau din convingere că vine potopul, ci pentru bani.

Când s-a terminat corabia – 125 de ani s-a lucrat la dânsa, nu așa –, gândiți-vă câte rânduri de poduri avea. Că în pânțelele acelei corăbii trebuia să păzească Dumnezeu toate semințiile viețuitoarelor din lume, afară de cele din apă: nu numai oamenii, ci toate fiarele, toate viețuitoarele, câte șapte perechi din cele curate și câte o pereche din cele necurate.

Când s-a terminat toate, se arată Dumnezeu lui Noe:

– Noe, ai terminat corabia?

– Da, Doamne, am terminat-o.

– Să știi că trebuie să bagi în corabia din toate cele curate de sub cer câte șapte perechi și din toate cele necurate, câte o pereche.

– Doamne, dar eu cum am să adun din toate animalele aici, și elefanți și balauri și girafe și tigri și leoparzi și pantere și lei?

– N-ai tu grija asta! Tu ia o toacă de lemn de paltin – asta-i simbolul toacei – și toacă în jurul corabiei de trei ori în trei zile și au să vină toate grămadă. Tu deschide ușile corabiei și fiecare are să intre în corabia liniștit.

Când a tocat au venit din toate animalele: păsări, balauri, girafe, lei, tigri, lupi, mistreți. Leul stătea lângă miel și nu se gândea să-l mănânce, căci toate simțeau mânia lui Dumnezeu care avea să vină. Balaurul stătea lângă om și nu l-a vătămat; taurii, leoparzii, tigrii, toate erau blânde, uliul, vulturul care răpește a stat lângă puișorii de găină.

Pe toate le-a împlânzit puterea lui Dumnezeu, căci toate simțeau mai mult decât oamenii că vine potopul.

Când au intrat toate, îngerul a încuiat corabia și i-a spus lui Noe:

– Intră tu, soția ta, feciorii tăi și nurorile tale, că de acum începe potopul. În corabia să stați la rugăciune!

Toaca a fost primul semn ca să intre toată lumea în corabia, toate dobitoacele și toate păsările. Și au intrat în corabia și, când a început ploaia, n-au început să cadă picături, ca acum, ci s-a deschis jgheburile cerului și curgeau râuri din nori. Râuri. Și a plouat 40 de zile și 40 de nopți. Și corabia s-a ridicat pe apă.

Aceia care râdeau mai înainte și ziceau că corabia este bună de dans, că-i bună de sală de teatru, și că moșul Noe a înnebunit, că face corabie așa mare, înotau și strigau:

– Moș Noe, dă-ne drumul, că murim. Ne înecăm!

– Dragii mei, nu cereți de la mine. Îngerul Domnului a încuiat corabia!

Veneau și lucrătorii.

– Dă-ne drumul să intrăm, că noi am lucrat!

– Ați lucrat, dar v-am plătit. N-ați lucrat din convingere că vine potopul. Ați lucrat pentru bani.

Așa și aceia care fac serviciu la biserică, dar nu cu convingere. Și-au luat plata pe pământ. Dacă n-ar fi cum se cade, tot în iad se duc, că-i preot, că-i dascăl, că-i om de rând.

Și s-a ridicat corabia lui Noe deasupra tuturor munților. Munții Himalaia, care sunt cei mai înalți, au peste 8800 de metri, i-a acoperit apa. După șase luni au început să se retragă apele și să se vadă vârful munților celor mai mari din lume. Gândiți-vă ce era acolo! Lumea, cât a putut, a fugit la munți. S-au tot suit. He, hei! S-au dus. S-au înecat și munții și copacii. Toate...

Iar după ce s-au retras apele, corabia a poposit pe muntele Ararat, aproape de Armenia, lângă Caucaz, că s-a văzut vârful muntelui. Acolo s-a oprit.

Și n-a ieșit Noe din corabia. După nouă zile a dat drumul la un porumbel să vadă dacă dă de pământ. Porumbelul a zburat și a văzut că n-are de ce se agăța și a venit iar la Noe. Și a dat drumul la un corb. Corbul a găsit niște hoituri, simbolul omului păcătos. Nu s-a mai întors corbul nici în ziua

de azi.

Porumbelul, când i-a dat drumul a doua oară, s-a întors cu o mlădiță de măslin în cioc. Și atunci Noe a coborât din corabie și a adus mai întâi jertfă de mulțumire lui Dumnezeu. Când a adus jertfă de mulțumire, ploile încetaseră, și deodată a apărut un curcubeu și a auzit glasul lui Dumnezeu: „Nu te mai teme, Noe, acesta-i semn de legătură veșnică între Mine și neamul omenesc. Curcubeul Meu va străluci pe cer totdeauna când vor înceta ploile”. Prima dată s-a arătat curcubeul când a ieșit Noe din corabie.

Apoi s-a înmulțit lumea după potop. S-a înmulțit foarte. Și când au trecut de la potop 755 de ani, s-a făcut «Turnul Babel», unde este acum Irakul. Acolo este și Babilonul și Turnul Babel și amestecarea limbilor. În locul acela a fost și Avraam și Daniil și cei trei tineri și poporul evreu în robie.

Știți voi câtă legătură are locul acela cu Biblia?

Acolo a fost Raiul. De la popot s-a ridicat Raiul în văzduh, către răsărit. Râurile de acolo, Tigru și Eufratul, izvorau din Rai, cum spune în Biblie, că era Raiul pe pământ. Pentru păcatele oamenilor s-a ridicat în văzduh. Raiul era de câteva zeci de ori mai mare decât Europa!

Tot acolo a fost Turnul Babel, făcut de Nimrod, împăratul Babilonului, singurul urmaș care s-a născut după potop și a împărățit în Babilon 56 de ani și a fost cel mai necredincios împărat. El a zis că nu se teme că mai vine un potop și a zidit turnul Babel pe un loc înalt. Era tot pământul o limbă. Nu exista neamț sau rus sau român, cum zice Scriptura: *Și era tot pământul o limbă și un neam.*

„Hai să zidim un turn împotriva lui Dumnezeu și când va veni potopul, să fie mai înalt, să nu poată ajunge apa”. Auzi, nebunul! S-a suit apa mai sus de cât Himalaia, și el credea că poate scăpa de potop.

Mulți s-au temut de Nimrod, dar dacă nu zideau, îi omora. Era foarte aspru. Numai unul, Eves, când a văzut că-l pune să facă turn, a luat 4000 de bărbați, femei și copii și a fugit în munți și s-a ascuns. Și a zis: „Nu! Eu împotriva lui Dumnezeu nu fac! Dacă vrea El, ridică apa până la nori, că la Dânsul n-are limită puterea!”

Din acel popor se trag evreii. Din acela s-a tras neamul haldeilor. Din acela s-a tras și Avraam. Avraam a fost al unsprezecelea patriarh de la Sem, feciorul lui Noe. Și vezi neamul cel ales – din care și noi, după credință, suntem – l-a ales Dumnezeu din aceia care n-au vrut să facă turn. Dar i-a lăsat Dumnezeu să facă turn apoi s-a pogorât. *Să ne pogorâm, să le amestecăm limbile.*

Noi suntem niște furnici înaintea Lui. Ce-i pământul! Nu auzi ce spune Isaia? *Doamne, Tu ai făcut pământul ca pe o nimica, și toate popoarele lumii înaintea Ta sunt ca o picătură din cadă.*

Asta suntem înaintea lui Dumnezeu! Nimica!

Însă i-a lăsat să facă turnul. Când S-a pogorât Dumnezeu, Nimrod era lângă turn. Și la un cutremur mare, turnul s-a risipit pe jumătate și l-a prins și pe Nimrod. Acolo i-a fost moartea! Iar celorlalți li s-au amestecat limbile. Unul cerea lopata, celălalt îi dădea scânduri, unul cerea scara, celălalt îi dădea ciocanul. Și nu se înțelegeau.

Și s-au făcut acolo 72 de perechi; 72 de neamuri. Și s-au răspândit pe fața pământului numai care se înțelegeau doi-trei. Și s-au înmulțit. Și când se întâlneau după vreo sută, două de ani, nu se mai cunoșteau. Fiecare era cu limba lui, și se luau la bătaie. Așa au început războaiele!

De acolo a fost amestecarea limbilor. Vedeți în Biblie toate. Era tot pământul o limbă și un neam, înainte de Turnul Babel.

Acolo a fost Avraam în Haldeia. Când vei auzi de Haldeia, de Asiria și de Babilon, acolo este. Aici a fost Avraam, aici a fost Lot; aici a fost Daniil aruncat în groapa cu lei; aici au fost cei trei coconi: Anania, Azaria și Misail, care i-a ars împăratul Nabucodonosor în cuptorul de aramă.

Acolo a fost în robie poporul evreu 70 de ani. Acolo a murit Ieremia. Irakul este cea mai veche țară din lume. Are mare legătură cu cele mai mari evenimente din lume de după potop. Acolo a fost și Raiul, din care a căzut Adam, și după aceea s-a ridicat în văzduh spre răsărituri.

CE VREȚI SĂ VĂ FACĂ VOUĂ OAMENII, FACEȚI ȘI VOI LOR ASEMENEA

Deci acest verset este atât de scurt, pe atât are mai înaltă și mai desăvârșită învățătură pentru mântuirea sufletelor omenești. În această Evanghelie se cuprinde toată mântuirea omului, pe scurt, căci ea ne învață iubirea de vrăjmași. Nici un învățător de lege de mai înainte n-a adus în lume o învățătură așa de desăvârșită pentru mântuirea oamenilor, ca cea cuprinsă în cuvântul Evangheliei, care zice: *iubiți pe vrăjmașii voștri*. Această poruncă este dată de însăși înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu, de Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pentru noi păcătoșii și pentru a noastră mântuire.

Noi ne gândim că este cu neputință a se duce la îndeplinire cu lucru învățătura acestei Evanghelii. Dar nu este așa. Nu este așa.

Bunul și Preasfântul Mântuitor niciodată n-a spus vreo învățătură în lume care să nu se poată împlini de oameni. Căci El, fiind Dumnezeu desăvârșit, știe adâncul neputinței firii omenești.

Și cum a început El să învețe această învățătură a iubirii de vrăjmași? Prin cuvintele: *Precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea*. Iată cât de mare adevăr și cât de mare dreptate se găsește aici.

Omule, vrei tu ca altul să-ți fure lucrul tău? Sau să te ocărăscă, sau să te necinstească, sau să se răzbune, sau să-ți facă alt rău? Deci, dacă nu vrei, nu fă nici tu la altul!

Eu nu vreau ca altul să mă vorbească de rău; deci nu trebuie să-l bârfesc nici eu! Eu nu vreau ca altul să mă dușmănească; deci nu trebuie să-l dușmănesc nici eu! Eu nu vreau ca altul să-mi fure din grădina mea sau din via mea; deci nu fur nici eu de la altul! Eu n-aș vrea ca cineva pe copilul meu să-l batjocorească în public; să nu fac nici eu așa. Eu n-aș vrea niciodată, când mă duc undeva să mă treacă cineva cu vederea, ci aș vrea să-mi zică bună ziua, să mă cinstească și să-mi dea atenție; deci să fac și eu tot așa!

Iată măsura dreaptă pe care n-o poate tăgădui nimeni; ce voiesc să-mi facă altul, să-i fac și eu lui, și atunci se păstrează caldă toată dragostea de aproapele și dreptatea lui Dumnezeu.

După ce a arătat Mântuitorul această dreptate și această cumpănă a Evangheliei, a trecut la o învățătură și mai desăvârșită. Adică să iubim nu numai pe prieteni, ci și pe oricare om, fie chiar și pe vrăjmași. Căci auzi ce zice: *Dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, dar ce este vouă? Și păcătoșii fac același lucru. Și dacă dați împrumut celor de la care nădăjduiți să luați înapoi, ce dar este vouă? Că și păcătoșii dau cu împrumut, ca să primească înapoi întocmai; adică aceia dau împrumut, dar cu împrumut, ca să primească înapoi întocmai cât dau*.

Se spune în continuare la paragraful de mai sus al Evangheliei: *iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu împrumut fără să nădăjduiți ceva în schimb, și răsplata voastră va fi multă și veți fi fiii Celui Preaînalt, că El este bun și cu cei nemulțumitori și răi*.

Acela ne-a spus să facem altora ceea ce vrem să ni se facă nouă. Iar aici a spus ceva mai înalt. A spus nu numai atât, ci să faci bine celui care te urăște, să iubești pe acela care te dușmănește pe tine. Și Apostolul ne învață în chip asemănător, sfătuindu-ne că nu se biruiește răul cu rău, ci răul se biruiește cu binele.

Dar noi păcătoșii zicem: Cum să binecuvintez sau cum să-l iubesc pe acela care mă ocărăște și mă bate și mă vatamă și pururea mă prigonește? Cum să-i fac eu bine aceluia? Deci zicem că este cu neputință aceasta. Că nu pot eu să-l mai iubesc pe acela care mi-a dat o palmă, sau m-a ocărăț, sau mi-a luat ceva, sau m-a batjocorit, sau m-a vorbit de rău față de altul.

Da, așa este! Noi nu putem, pentru neputința noastră. Dar să nu credeți că lucrul este în orice fel cu neputință. Lucrul este cu putință prin Dumnezeu, Care ne stă pururea în ajutor, dacă noi ne silim. Cu puterea noastră nu putem face nimic bun. Dar cu puterea lui Dumnezeu, toate se pot. Căci zice Mântuitorul: *Toate sunt cu putință celor ce cred*.

Dacă porunca aceasta înaltă n-ar fi împlinit-o nimeni în Legea Darului și nici mai înainte de ea, am putea socoti această învățătură peste putință. Păgânii și alte popoare necreștine spun că este

cu neputință să iubim pe cel ce ne face rău. Dar noi nu avem dreptul să zicem aceasta!

Iată că în Legea Veche David iubea pe Saul, și când auzea că acesta a căzut la pământ, că îl muncea duhul cel necurat, David mergea la vrăjmașul său Saul, la Saul care-l prigonea și căuta să-l omoare, se ducea și-i cânta psalmi. Și duhul cel rău, auzind puterea psalmilor, se ducea de la Saul, care se liniștea.

Dar când se scula de jos, Saul întreba unde-i David și punea mâna pe suliță să-l omoare. Și de trei ori a lovit cu sulița în perete, socotind să-l omoare pe David, pe doctorul lui. David îl făcea sănătos, izbăvindu-l de dracul care-l muncea fără odihnă, iar el se lupta cu binefăcătorul lui, ca să-l omoare.

Dar David și-a arătat dragostea față de vrăjmașul său și altă dată. Când dormea Saul în pustiul Zif și oștirea lui dormea cu dânsul, David a găsit pe Saul în peșteră, unde dormea. Și Abisai, un general din oastea lui David îl sfătuia: *Acum Dumnezeu a dat pe vrăjmașul tău în mâinile tale; îngăduie-mi deci să-l pironesc de pământ cu sulița.*

Dar auzi ce spune David: *Să nu-l ucizi, căci cine va ridica mâna asupra unsului lui Dumnezeu și va rămâne nepedepsit?* Că Saul era uns ca împărat.

S-a dus David la Saul și i-a tăiat numai o bucată din haină, ca să știe că a fost aproape de el. Și i-a cruțat viața, zicând: *Mă tem de Dumnezeu să fac rău celui ce vrea să-mi ia viața!*

Și așa David, înainte cu vreo mie de ani de Legea Darului, a împlinit această Evanghelie, adică a iubit pe vrăjmașul său. Saul îl căuta cu 4000 de ostași pe David în toate părțile Palestinei ca să-l omoare, să-i ia viața, iar acela, când l-a avut în mâna lui, i-a cruțat viața spunând: „Nu, Doamne ferește! Nu-i voi face rău, că este unsul Domnului”. Vezi dragoste de vrăjmași împlinită înainte de Legea Darului?

Dar Moise nu tot așa a făcut? Poporul cârtea împotriva lui și se răzvrătise împotriva lui Dumnezeu, abătându-se la idolatrie. Iar când i-a spus Dumnezeu: *Eu mă uit la poporul acesta și văd că este popor tare la cerbice. Lasă-Mă dar acum să se aprindă mânia Mea asupra lor, să-i pierd!* Moise a zis: *O, Doamne, rogu-mă acum, de vrei să le ierți păcatul acela, iartă-l; iar de nu, șterge-mă și pe mine din cartea Ta, în care m-ai scris.* Adică vreau să mor mai bine eu, decât să piară poporul, cu toate că ei m-au amărât și au cârtit împotriva mea și puțin a fost să nu măucidă cu pietre la Rafidin, pentru că i-am scos din Egipt.

Iată cum această poruncă evanghelică, care ne pare cu neputință nouă, păcătoșilor, au împlinit-o alți aleși ai lui Dumnezeu, cu mii de ani înainte de venirea Mântuitorului în lume!

Dar Arhidiaconul Ștefan, ușa mucenicilor, cea dintâi oaie a lui Hristos care a mers în urma Lui, cum a murit? Aceia îl ucideau cu pietre, iar el, făcând rugăciuni, a îngenunchiat și când îl loveau cu bolovanii, văzând că se sfârșește, a zis cu glas mare: *Doamne Iisuse, primește duhul meu și nu le socoti lor păcatul acesta.* Și zicând acestea a adormit. Și așa sluga cea bună s-a dus după Stăpânul Hristos.

Vedem multe pilde și în Vechiul și în Noul Testament, care dovedesc că mulți aleși ai lui Dumnezeu au împlinit această Evanghelie cu desăvârșire, încă din vechime.

Apostolii ce spun? Când erau huliți și prigoniți, răspundeau prin vorbe de bine și mângâiere. Și nici unul nu se răzbuna cu rău, ci biruiau răul cu binele. Deci și ei împlineau această poruncă a Evangheliei.

Iar Mântuitorul nostru Iisus Hristos a împlinit-o mai înainte de toți cei din Legea Darului. Căci atunci când era pe Sfânta Cruce răstignit, se ruga pentru aceia care îi băteau cuie în mâini și picioare și zicea: *Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac!* Deci Mântuitorul și cu fapta ne-a învățat că putem să iubim pe vrăjmași.

Dumnezeu, dacă n-ar face acest lucru cu oamenii și cu popoarele de pe fața pământului, n-ar mai fi nici un om pe tot globul. Oare cum plouă El peste toate popoarele pământului care n-au cunoscut pe Dumnezeu? Cum plouă El peste creștinii, care numai cu numele sunt creștini, și-L răstignesc în toată clipa cu fărădelegile lor? Îl înjurăm, Îl batjocorim, Îl hulim, ne abatem de la credință la ură; cum plouă peste noi?

Ar trebui să plouă numai în grădina celui ce-L cinstește pe El; ar trebui să răsară soarele numai pentru cei drepti, iar la ceilalți, la păcătoși, să fie întuneric.

Dar nu este așa! Dumnezeu, fiind prin fire prea bun și prea milostiv, răsare soarele Său și peste cei buni și peste cei răi și plouă și peste drepti și peste nedrepti.

Dacă Dumnezeu s-ar judeca cu oamenii și dacă ar aduce mânie în toate zilele pentru păcatele noastre, ar trebuie să stăm mereu fără să răsară soarele și fără să avem picătură de apă pe fața pământului, pentru că toți și în toată vremea suntem vrăjmașii lui Dumnezeu, pentru că nu împlinim poruncile Lui, și-L urâm și ne împotrivim vocii Lui.

Dar Dumnezeu nu face așa și nu ține socoteală de păcatele noastre. În bunătatea Lui cea nemărginită, acoperă cu mila și dragostea Sa toate neputințele, răutățile și fărădelegile lumii.

Dar poate va zice cineva: „Dumnezeu poate face aceasta, pentru că este Dumnezeu Atotputernic, dar eu sunt om și după legea firii eu nu pot să-l iubesc pe cel ce mă urăște”.

Da, nu putem noi, dar poate Dumnezeu. Și noi, dacă ne rugăm Lui și dacă rămânem întru El, putem face pururea acest lucru. Căci zice: *Rămâneți întru Mine și Eu întru voi..., căci fără de Mine nu puteți face nimic.* Dacă ne rugăm Preasfântului și Preabunului Dumnezeu, El ne ajută și nouă ca să iubim pe cei ce ne urăsc, să facem bine celor ce ne fac rău, să binecuvântăm pe cei ce ne vatămă pe noi.

Dacă Dumnezeu a făcut aceasta, fiind fără de păcat, noi păcătoșii nu trebuie să ne iubim unul pe altul și să ne purtăm sarcina unul altuia?

Zice Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Dar poate nu poți să iubești pe vrăjmașul tău când te simți nedreptățit de dânsul; poate aceasta nu o poți face deocamdată. Dar măcar taci, răbdă și roagă-te lui Dumnezeu. Măcar nu te răzbuna pe el și măcar în suflet poartă cu înțelegere neputința acestuia în vremea lui de tulburare. După aceea te vei ruga cu lacrimi lui Dumnezeu și-ți va da ție dar și putere să-l iubești din toată inima pe cel ce ți-a făcut rău. Dar întâi și întâi **te roagă!**”

Sunt cinci feluri de iubiri. În Evanghelie se vorbește de dragostea de Dumnezeu și de iubirea aproapelui. Sfântul Maxim spune că sunt cinci feluri de iubiri și din cele cinci, două sunt bune, una mijlocie și două sunt de lepădat.

Cele două bune sunt: *Să iubim pe Dumnezeu din toată inima și din tot sufletul și din toată puterea, iar pe aproapele să-l iubim ca pe noi înșine.*

O altă iubire este dragostea cea firească, pe care o au părinții pentru copii și copiii pentru părinții lor, din dragostea pe care o au frații și surorile și rudeniile după trup între ei, adică de origine firească. Aceasta nu este de condamnat, adică nu trebuie să o ocolim, dar nici să câștigăm mare lucru din ea, fiind firească și sădită de Dumnezeu în om.

Apoi mai sunt două feluri de iubiri: cea trupească, când cineva iubește cu patimă pe altcineva; și cea însoțită cu iubirea de argint, când cineva iubește pe altul că îi dă bani sau îi dă altă avere. Acestea sunt pătimișe și sunt de lepădat.

Ba chiar și cea de mijloc este de condamnat atunci când este exagerată.

Ne spun Sfinții Părinți: „Caută la firea ta, omule, și, dacă voiești să-ți faci altul bine și să-i fie milă de tine, când ești tulburat și ispitit și necăjit, să-ți fie și ție milă de altul, deopotrivă cu tine. Și el este om, și el este ispitit, și el are necazuri, și el are diavoli care îl asupresc, și el are patimi înăuntru și în afară!” Deci să nu-l urăști, că și tu mâine vei avea aceleași încercări! Și așa vom învăța dragostea de aproapele, dacă vom socoti cele ale firii, că suntem adică de o fire cu dânsul.

Dar să privim spre noi și spre porunca Evangheliei de astăzi. Dacă noi nu numai că nu iubim pe cei ce ne fac rău, nu numai că nu binecuvântăm pe cei ce ne blestemă, nu numai că nu dăm cu împrumut la aceia de la care trebuie să nu ne gândim să luăm înapoi, ci chiar căutăm să ne răzbumăm numai-decât asupra celui ce ne-a făcut rău, atunci nu mai suntem fiii lui Dumnezeu, ci fiii urgiei și ai mâniei lui Dumnezeu! Căci avem în mintea noastră gândul de a ne răzbuna pe cel ce ne-a făcut rău.

Atunci nu mai este Duhul lui Dumnezeu în noi și nici nu mai este dragostea lui Iisus Hristos în inimile noastre. Ci suntem niște tâlhari, niște ucigași de bună voie, chiar dacă n-am făcutucidere, odată ce pândim să ne răzbumăm cu răutate asupra fratelui și căutăm să dărâmăm slava lui, sau cinstea

lui, sau orice din ale lui care sunt date de Dumnezeu. Suntem ucigași mai înainte de a face ucideri. De ce? Căci ucidem slava și cinstea lui, averea lui și altele ca acestea.

De aceea bine a spus Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan: *Cel ce urăște pe fratele său, ucigaș de om este!* Chiar dacă n-a ucis cu mâna sau cu bățul, dar cu gândul îl urăște și caută să se răzbune și pândește pe fratele său să-i facă vreun rău.

El este un ucigaș în inima sa și de îl va găsi moartea așa, vai și amar! Că ucigaș este și cu ucigașii va avea parte. Dacă a murit cineva întunecat la inimă și nu a iertat pe fratele său, nu poate să primească iertare în ziua judecării și în ceasul morții. Căci zice Domnul: *De nu vom ierta din inimă greșelile fratelui nostru, nici Tatăl nostru cel din cer nu ne va ierta nouă greșelile noastre!*

De aceea să ne fie milă unul de altul; să purtăm sarcina unul altuia, ca să împlinim legea lui Hristos, adică legea dragostei care ne poruncește iubirea de vrăjmași.

Pe toți să-i miluim, pe toți să-i iertăm pentru dragostea lui Hristos.

CELE PATRU ISPITE ALE OMULUI DIN VREMEA MORȚII

Fraților, vine ceasul cel mai de pe urmă, când fiecare din noi avem să trecem pragul acestei vieți. Va veni moartea azi, mâine, poimâine; nu știu când vine ziua aceea. Vai de noi în vremea morții! Spaima va fi mare, căci satana, cum se arată în *Războiul nevăzut*, toată viața luptă să ne ducă prin păcat la iad, la veșnica muncă, dar niciodată nu dă atâta luptă ca în vremea morții.

Să se știe că patru sunt asupra noastră cele mai primejdioase cu care ne dă război vrăjmașul în vremea morții:

a. întâi este războiul **împotriva credinței;**

b. al doilea, **împotriva nădejzii;**

c. al treilea, **împotriva smereniei**, cu slava deșartă și cu mândria;

d. și al patrulea, cu **nălucirile cele de multe feluri** și prefacerea slujitorilor nedreptății în îngeri de lumină.

Sfântul Nicodim Aghioritul ne învață în ce chip trebuie a se lupta cineva împotriva acestor mari asupra și grele ispite din vremea morții. Și iată cum:

a. Când vrăjmașul va începe a ne da război cu mincinoasele lui apucături, prin gânduri de necredință în mintea noastră, atunci trebuie să ne tragem înapoi degrabă, de la minte la voire, zicând: „Du-te înapoi, satano, tatăl minciunii, căci nu voiesc nici măcar să te aud pe tine, fiindcă destul îmi este mie a crede cele ce crede Biserica cea sfântă a lui Hristos”.

Și să nu dăm loc în inima noastră gândurilor necredinței, precum este scris de înțeleptul Solomon: *De se va sui peste tine duhul cel puternic – adică al vrăjmașului –, să nu-ți lași locul tău.* Și dacă vrăjmașul șarpe îți va aduce îndoială în ce crede Biserica, nu-l băga în seamă și să nu-i răspunzi. Ci, văzând minciuna și viclenia lui, ferește-te foarte mult de el.

Iar dacă ești puternic în credință și în gândire și voiești să-l faci pe vrăjmașul de rușine, răspunde-i lui: „Biserica crede adevărul”. Și de-ți va zice ție: „Ce este adevărul?” Zi-i lui: „Acela pe care îl crede Biserica”. „Și ce crede Biserica?” „Adevărul”. „Care adevăr?” „Pe care-l mărturisește Biserica” și pururea fii în gând cu rugăciunea către Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

b. Iar când ne războiește vrăjmașul cu deznădejdea, să ne aducem aminte de mila și bunătatea lui Dumnezeu, Care a venit în lume să moară pentru noi, păcătoșii.

c. Când ne va da război cu slava deșartă și cu mândria, să ne socotim că suntem praf și cenușă și să punem toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu. Să ne cunoaștem cu adevărat greutatea păcatelor și a răutăților noastre, dar să nu deznădăjduim de mila lui Dumnezeu, că auzi ce zice Sfântul Duh prin gura Proorocului David: *Mântui-va Domnul sufletele robilor Săi și nu vor greși toți cei ce nădăjduiesc spre Dânsul.*

d. Iar dacă ne vor da nouă diavolii război cu nălucirile și prefacerile lor în chip de îngeri de lumină, să stăm tare întemeiați în smerenia cugetului nostru și să zicem: „Schimbați-vă, ticăloșilor,

în întinericul vostru, că mie nu îmi trebuiesc vedenii. Nu am trebuință în acest ceas decât de mila lui Dumnezeu și de milostivirea Lui”.

Și chiar de ai cunoaște că multe din semnele arătate ar fi de la Dumnezeu, întoarce-te de la dănsule și alungă-le de la tine cât poți de departe. Și să nu te temi că nu-I place lui Dumnezeu acest lucru și această întoarcere a ta, de o faci socotindu-te nevrednic de acele vedenii.

Așadar, țineți minte, frații mei, că acestea sunt armele cele mai de obște pe care obișnuiesc vrăjmașii noștri draci a le unelti împotriva noastră în ceasul cel mai de pe urmă al morții. Și fiecăruia îi dă război după plăcerile și patimile la care îl cunoaște că este supus mai mult.

Și să nu uiți a cere cu toată inima, în ceasul acela, ajutorul rugăciunilor Preasfintei și Preacuratei Maici a lui Dumnezeu, și grabnicul ei ajutor te va izbăvi și va aduce peste sufletul tău mila ei și îndurarea Preaputernicului Dumnezeu. Amin.

OMUL CA IARBA, ZILELE LUI CA FLOAREA CÂMPULUI

Ia să-mi spuneți mie unde erați voi cu 100 de ani în urmă? Să-mi spuneți acum repede! Să vedem. Dar unde o să fiți peste 100 de ani? Știți?

Vedeți să nu știți nici unde erați, nici unde mergeți? Ce-a spus Mântuitorul Apostolilor? *Voi nu știți de unde veniți și unde mergeți. Eu știu de unde vin. Eu vin de la Tatăl și merg la Tatăl.*

Deci băgați de seamă, noi suntem călători și străini. Ați văzut la Psaltire? Că *nemernic sunt eu pe pământ și străin ca și toți părinții mei.*

Vezi că a răsărit soarele? Și știi că n-are încotro, merge la apus. Așa și noi: îndată ce-am răsărit prin naștere, mergem în fiecare clipă spre groapă. Ziua nașterii dă mâna, încă de la naștere, cu ziua morții, că nu avem unde călători. Ne-am născut ca să murim. Înțelegeți? Lege veșnică pusă de Dumnezeu între oameni.

Dacă noi în călătoria asta a noastră facem ceva bun, ne ducem la o bucurie și la o fericire fără margini. Dacă în călătoria asta ne legăm cu lucrurile lumii și facem rău și murim nespovediți și în păcate, ne ducem la o muncă care n-are sfârșit. Dumnezeu ne-a adus în viață tocmai pentru asta, ca să avem când ne pregăti în puțina viață pe care o avem pe pământ.

Ce ne rămâne de pe pământ? Bogăția? Cinstea? Viața? Tinerețea? Bucuriile lumii? Ce este care nu-i vis și umbră?

Nu știi că mai deunăzi erai un copilaș? Nu vezi un copilaș mic care acum a răsărit? Ați auzit ce spune Scriptura? *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori.* A răsărit o floriceică; crește floarea mai mare. Apoi gata, se mărită, se însoară, numai apare toamna pe cap, cum a apărut la mata și la mine. A început a se înălbi barba, părul. Gata! Patru anotimpuri are viața noastră. Primăvara este copilăria; vara este tinerețea, toamna este bătrânețea. Și iarna gata; este sfârșitul aproape!

Deci așa în felul acesta, gândindu-ne noi că suntem trecători și străini, în fiecare zi să facem ceva bun. Mântuitorul spune în Evanghelie: *Nici pentru un pahar cu apă rece dat în numele Domnului, nu-ți vei pierde plata ta.*

Am să dau un pahar de apă rece; dar dacă pot să-i dau și altceva, este și mai bine. O bucată de pâine; dacă nu, un bănuț; dacă nu, o mână de făină; dacă nu, un ou; dacă nu, ceva în fiecare zi să te înveți să dai, că acolo nu ți le mai fură nimeni.

Și ce facem rău și ce facem bine, le trimitem înainte. Auzi ce spune Evanghelia? *Faceți-vă vouă comori unde furii nu le fură, și rugina nu le strică, și molia nu le roade; că unde va fi comoara voastră, acolo va fi și inima voastră.*

Vezi când mergi la un drum departe? Poate ai să călătorești 100-200 de km, femeia îți pune în rucsac de acasă cele ce-ți trebuie de drum: „Măi, omule, ți-am pus schimburi, poate transpiri; ți-am pus mâncare, ți-am pus un cuțit, ți-am pus o sticlă de vin sau de apă; ți-am pus o lanternă, ți-am pus o lumânare, ți-am pus un chibrit, ți-am pus acolo să ai un ban de cheltuială! De toate ți-am pus”.

Și când stai la popas, ce găsești în rucsac? Nu găsești ce-ai pus? Mult, puțin. Poate ți-ar mai trebui multe: „Măi, dar prost am fost! De ce n-am pus eu tot ce-mi trebuie de acasă? Aici n-am de unde să mai iau. Aici nu-i soția, nu-i casa, nu-i averea, nu-i nimic”.

Așa-i și pe drumul cerului. Ai trimis o metanie cu lacrimă, ai trimis o rugăciune, o milostenie, o facere de bine, o răbdare cu mulțumită în boală în fața lui Dumnezeu; ai trimis o spovedanie curată, ai trimis citirea unor cărți sfinte. Ce-ai făcut tu pentru suflet, acolo le găsești.

„Măi, dar eu credeam că astea s-au uitat!” Nu se uită. Că de la botez avem doi îngeri. Avem un înger rău de umărul stâng și un înger al dreptății, de la ceata stăpâniilor, din cer pe umărul drept. Unul scrie cele bune; celălalt, cele rele. Nu numai ce-am făcut rău, ci și ce-am gândit. El îți dă gând rău și dacă vede că-l primești, scrie. „În ziua cutare, în ceasul cutare, a primit gândurile mele cele rele pe care i le-am dat eu”. Și el scrie acolo.

Când te duci la vămi, ai să întrebi: „Măi, de unde știe ăsta?” Pentru că el are scris tot. Dosare, că ăsta-i contabil grozav. Scrie tot. Nu poți zice nimic. Ai văzut Sfânta Teodora¹¹ când trecea prin vămi: „Mă minunam foarte când am ajuns la vama beției, că dracii îmi aduceau aminte de toate paharele de rachiu și de vin pe care le-am băut în viața mea. În ce zi, unde și cu cine”.

Că dracii sunt putere nălucitoare. Te îndeamnă prin cumnați, cuscri, nepoți, veri. „Cumetre, dar n-ai băut cu mine? Nu ne-ai pus lăutari să ne cânte? Dar n-ai chiuit și ai bătut din palme după ce te-ai îmbătat?” Dracii au scris tot.

Ei, dacă am ști ce contabil avem noi! Vai de mine! Nu rămâne nimic nescris. Da, mamă...

SFATURI DUHOVNICEȘTI

Se mai pot pune la slujbe morții care ard la crematoriu?

Dacă s-au pus fără voia lor la crematoriu, se pot pune la slujbe. Pentru că cei de pe front, când băteau artileria și brandurile și aviația la Cotul Donului, spuneau ofițerii, în 20 de minute, dintr-un regiment de 4000 de oameni, au rămas 12 oameni. Dacă i-au ars cu foc și s-au făcut scrum, ce-s vinovați ei? Poate ei au murit cu rugăciunea în gură.

Iar dacă s-a cerut omul să-l ducă la crematoriu, „Domnule, eu las testament să mă duceți la crematoriu”, acela s-a despărțit de Biserică și de slujbele Bisericii, că n-a vrut să primească rânduiala Bisericii cu înmormântare. Pe acela nu-l poți pune la slujbele Bisericii.

Ce se întâmplă dacă a murit omul fără lumânare?

Dacă moare omul fără lumânare nu-i nimica. Lumânarea este numai un simbol. Auzi ce spune Mântuitorul în Evanghelie, ca să arate care-i lumânarea noastră: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor – și apoi arată care-i lumina – ca, văzând oamenii faptele cele bune ale voastre, să-L slăvească pe Tatăl vostru Care este în ceruri.*

Un om, creștin bun în sat la voi, care nu înjură, nu fură, nu fumează, duce viață curată cu soția, postește toate sfintele posturi, luna, miercurea și vinerea; merge la biserică regulat, crește copiii în frica lui Domnului, acela este o lumină pentru tot satul. „Măi, pe cutare nu l-ai văzut niciodată în crâșmă, nu l-ai auzit vreodată înjurând, l-ai văzut totdeauna la biserică, ai văzut copiii lui cum se închină, ai văzut că-i milostiv, ai văzut că postește sfintele posturi, merge la mănăstiri cât mai des, este o lumină pentru tot satul”. Asta-i lumina. Faptele bune.

Poți să ai un milion de lumânări, nu-ți ajută nimic la moarte. Cine le-a aprins lumânarea la cei care au murit pe front? Iată lumina: dacă au avut fapte bune, aceea-i lumina.

Lumânarea este un simbol. Dacă o aprinzi este bine, dacă nu poți, nu-i nimic. Faptele bune merg cu noi, nu lumânarea.

Nu-i o primejdie dacă ai murit fără lumânare, este primejdie dacă ai murit nespovedit,

¹¹ Vezi „Ne vorbește Părintele Cleopa”, volumul 2, capitolul *Drumul sufletului după moarte*.

neîmpărtășit. Aceea este primejdia.

Prea Cuvioase Părinte Cleopa, femeile care își retează părul, își fac părul la coafor, poartă pantaloni, își pun cercei, poartă brățări, își fac unghiile la mâini și la picioare, și se machiază, calcă Sfintele Canoane?

Măi băieți, ăsta-i semn de necredință mai întâi. Când păgânii își făceau idoli, îi împodobeau.

Bunăoară zeiței Nemzida îi puneau un inel de aur în nas și cercei de aur în urechi și legau urechile de nas. Și pe urmă îi puneau păr și în păr îi puneau pene de vulturi, îi puneau câte minunății; clopoței îi puneau în haine, ca atunci când suflă vântul să sune clopoțelii. Toată împodobirea asta este închinare de idoli. Sunt obiceiuri ale închinătorilor de idoli, rămase de la romani.

Noi, românii, ne tragem din două popoare păgâne: dacii și romanii, și toți aveau aceste obiceiuri păgâne, cum aveau și pe zeul „noroc” și pe Baal și pe Marnas, pe Neptun, pe Apolon, pe Serapid, pe Bacus, pe ceilalți draci. *Că spurcați erau dumnezeii lor, spurcate erau și praznicile lor.* Așa că acesta-i obicei de la închinătorii de idoli, ca să se slujească femeile, să pună toate bijuteriile pe trupurile lor.

Au venit la mine săptămâna trecută patru artiști, doi erau din Iași și doi din București, trimiși de cineva. Eu n-am văzut de când sunt femei cu ochii vopsiți cu creioane albastre, cu ochii albaștri, dați cu creioane albastre; cu părul făcut vâlvoi, sprâncene făcute parcă erau cu căneală, niște papuci cu călcâiul ca un fus. Vin la mine și-mi spun:

– Am auzit de dumneata...

Când i-am văzut, eu atât le-am spus:

– Știți ce se întâmplă cu voi? Voi mai aveți un ceas și muriți.

– Vai, părinte! Dar de ce?

– Peste o oră sunteți gata! Am eu un semn, că o să muriți amândouă.

– Vai, părinte!

– Gata. Mai aveți un ceas de trăit și vă duceți, cu unghii roșii, cum sunteți acuma.

– Cum e asta, părinte?

– Cu ce sunteți?

– C-o mașină.

– Gata. Vă răstoarnă mașina. Am semn că de azi nu mai trăiți. Acuși, acuși. Cel mult două ceasuri. Dar v-ați pregătit de moarte?

– Nu, părinte.

– Dacă vine moartea, nu râde și moartea de voi? Tu ești creștină? Ori ești un drac, o momâie de pus în cânepă, de speriat vrăbiile, ce fel de om ești? Cine ești tu cu acestea așa?...

Am stat mult de vorbă cu ei. La urmă au dat pomelnice și au zis: „Părinte, am să mă las de aiestea”. Chiar aceea care era cu ochii spoșiți cu cerneală albastră cu sprâncenele făcute, drept mascați de la anul nou, zice:

– Eu sunt actriță.

– Oricine ai fi tu. Dar vine moartea și o să te întrebe de ce ai făcut treaba asta. Cine te-a învățat lucrurile acestea diavolești? Evanghelia spune undeva să faci treburile astea?

Ce vreau să spun? Dumnezeu l-a împodobit pe om cum a știu că-i mai frumos. Zice la Geneză: *Iată, câte a făcut Dumnezeu, erau bune foarte.* Dacă ar fi știut Dumnezeu că omului îi trebuie să-l facă cu unghii roșii și cu cercei în urechi, așa îl făcea. Dacă știa că trebuie să fumeze, îi făcea un hogoag în vârful capului ca să iasă fumul.

Și iaca, nu i-a făcut hogoag, că n-are nevoie să fumeze. Nu l-a făcut pentru fumat. L-a făcut ca gura și limba lui să slăvească pe Dumnezeu, nu să se umple cu fum și de putoare.

Părinte, dar ce ne puteți spune despre portul indecent care se poartă azi în lume și de bărbații care își rad barba?

Întrebați-le pe cele care se vopsesc și pe cele ce poartă fustă scurtă, dacă le-au văzut vreodată

pe Maica Domnului sau pe sfințele mironosițe cu fusta scurtă. Noi trebuie să urmăm Maicii Domnului. Ați văzut dintre sfințele martire care sunt pe icoane vreo una cu fustă scurtă? Nu vedeți că veșmintele sunt până în pământ la toți sfinții? Auziți ce spune Sfântul Apostol Pavel: *Fiiți sfinți, că sfânt sunt Eu, zice Domnul.*

Ai văzut vreodată pe Hristos bărbierit? Sau pe patriarhi sau pe prooroci i-ai văzut cu briciul în barbă? Dacă acuma lumea se bărbierește, acesta-i obicei luat mai mult de la romani. Dar dacii, strămoșii noștri, nu! Ei purtau uniformă, cu toate că erau păgâni. Și rușii purtau bărbi, slavii de altădată.

Și acestea sunt ceva. Dar noi să privim lucrurile tainice, care atacă mintea, inima și sufletul omului. Creștinul îi stă bine să se cunoască și din lucrurile dinafară, iar acestea sunt exterioare. Însă Domnul nu cere de la noi numai exteriorul. Exteriorul este frunza, iar roada este lucrarea cea dinlăuntru.

S-a întâlnit odată Ava Alonie cu Ava Agaton: „Avo, de ce trebuie să ne grijim mai tare, de lucrarea cea dinafară sau de paza cea dinlăuntru?” Și i-a zis: „Lucrarea cea dinafară, adică postul, milostenia, portul, barba, fusta, uniforma, vorba, sunt frunza. Și Mântuitorul, în marțea cea mare, a blestemat smochinul acela în care a găsit numai frunze: *De acum să nu se mai facă în tine roadă în veac*”. Era simbolul evreiesc și al fariseilor, care puneau bază numai pe cele dinafară.

Apoi zice Ava Alonie: „Arătat este că toată osteneala noastră este pentru paza cea dinlăuntru. Pentru credința cea dreaptă în Dumnezeu, pentru smerenie, pentru dragoste, pentru înfrânare, pentru dreaptă socoteală și celelalte fapte bune, care sunt roade ale dragostei”. *Roada duhului este: dragostea, bunătatea, îndelunga răbdare, înfrânarea poftelor, facerea de bine, blândețea, credința.*

Dar unui pom îi stă bine când are și frunze și roade. Atunci este complet. Dacă ai vedea un pom numai cu roade și nici o frunză, nu te-ai mira unde-i podoaba? Este bine să aibă și uniforma cea dinafară și roada dinlăuntru, ca să-l vadă pe creștin asemenea unui pom care-i încărcat de roade, dar are și frunze.

Părinte, sunt unii care ascultă slujba la radio sau la televizor și nu mai merg la biserică. Este bine?

Cine te-a învățat să stai la televizor în timpul Sfintei Liturghii? Sau să te culci pe pat și să vezi Liturghia la televizor. Să crezi tu că aceea o ascultă Dumnezeu! La Liturghie trebuie să ai simțire, să vii în biserică, să asculți cu urechile tale, să stai cu mare frică de Dumnezeu și să plângi.

Cum ai să plângi și ai să te rogi, dacă tu asculți slujba la televizor tolănit pe perină? Aceea-i ascultare de slujbă? Aceea-i batjocură de cele sfinte!

Toată fapta, zice Ecclesiastul, toată fapta o va aduce Dumnezeu la judecată și va răsplăti fiecăruia după faptele lui.

Părinte Cleopa, am găsit în Filocalie că poți să-ți dai seama de starea duhovnicească în care te găsești, după visuri. Cum vedeți Sfinția voastră?

Care sunt visurile? Dacă te tulbură visurile păcătoase cu femei, să știi că ești pățimaș și ai nevoie de rugăciune multă și de înfrânare.

Dacă te tulbură visurile mâniei și ai spaimă mare prin visuri, să știi că ești biruit de mânie.

Dacă vin visuri din partea rațională, pentru că îți încurcă înțelegerea Scripturii și-ți dă credință strâmbă, și hulă și nebunie și eres și uitare, să știi că nu ești lămurit în înțelepciune.

Iată ce spune Sfântul Maxim: „Când stăpânesc în suflet două virtuți, dragostea și înfrânarea, nici un vis nu poate să-l înșele pe om. Dragostea ucide toate visurile care sunt din partea mândriei și rațională, și înfrânarea ucide pe cele din partea poftitoare. Când se întâlnesc aceste două virtuți în om, nici un vis nu-l mai poate înșela”.

Părinte, dacă superi pe fratele tău fără să vrei și vezi că se necăjește și îți ceri iertare de la el, dar el rămâne cu mânie asupra ta, ce să faci?

Tu fă-ți datoria și să zici: „Iartă-mă, frate, că am greșit!” Și el, dacă nu te iartă, asupra lui rămâne păcatul. Tu ți-ai cerut iertare, ți-ai făcut datoria. Și dacă nu te iartă, el răspunde, că nu mai poate zice «Tatăl nostru».

Ai văzut ce spune în *Pateric*. Doi frați de-o mamă, călugări, veniți la mănăstire, au trăit în pustie 30-40 de ani și nu s-au sfădit niciodată. Se duceau dracii la satana și ziceau: „Sunt doi călugări și au dragoste mare și sinceritate și iubire între ei și nu putem să-i facem să se sfădească”. Dar un drac mai mare zice: „Eu îi fac să se bată!” Era unul dintre aceia meșteri, că și ei sunt și proști și mai deștepți – soldați, căpitani, generali, de tot felul.

Când stăteau frații amândoi la rugăciune, liniștiți în chilia lor, apare dracul. La unul s-a arătat porumbel și la unul s-a arătat cioară, Cel care a văzut cioara, a zis:

– Măi frate, uite o cioară!

– Măi, dar tu nu vezi că-i porumbel?

– Măi, dar tu ești chior, nu vezi că-i cioară? De când erau ei nu vorbiseră așa.

– Tu ești chior! Nu vezi că-i porumbel? Și-i dă o palmă celui lalt. Atunci acela a zis:

– Iartă-mă, frate!

Când a zis „Iartă-mă”, n-a mai văzut nici cioara, nici porumbelul. Era dracul! Atunci au cunoscut că sunt batjocoriți.

Și degeaba i-a făcut să se bată, că au cerut iertare unul de la altul. Au cerut iertare și tot ei au rămas mai mare decât dracul. Dracul niciodată nu zice „Iartă-mă”.

Prea Cuvioase Părinte Cleopa, pentru cei ce au murit nespovediți se mai poate face ceva?

Care au murit nespovediți și neîmpărtășiți toată viața, nu mai au legătură cu Biserica. În fundul iadului se duc. Dacă vezi că au murit necununați, care au trăit necununați, sau cei ce mor nespovediți și neîmpărtășiți de ani de zile, nu mai poți să te rogi pentru ei. Dacă au trăit în preacurvie nu poți să-i unești cu Biserica!

Dar știți cum îi mai poți ajuta? Cu un pomelnic sobornicesc. Biserica noastră, așa a rămas cu tradiția de la apostoli, se roagă în două feluri: sobornicește și nominal. Ați văzut preotul, când începe după „liturgia celor chemați”? ... *Să le descopere lor Evanghelia dreptății. ...Să-i unească pe dânșii cu Sfânta și sobornicească și apostolească Biserica...*

Pentru cine se roagă atunci Biserica: Pomenește pe cineva? Se roagă pentru evrei, pentru turci, pentru chinezi, pentru toate popoarele lumii, să le descopere Dumnezeu Evanghelia dreptății.

În felul acesta se face, am găsit scris, pentru cei care mor nespovediți de multă vreme sau în păcate de moarte. Dacă știi ce preot l-a botezat, și-i mort, pui preotul acela; și ce preot l-a cununat, dacă a fost căsătorit, dacă-i mort; și nașii lui de botez; rudeniile spirituale. Îi pui pe aceia, fără să-i pui numele la acesta, și zici: «și cu tot neamul lor cel adormit». Aici intră și el, că este botezat și este fiu duhovnicesc al lor.

Așa se poate face pomelnic pentru cei ce trăiesc toată viața necununați, nespovediți, neîmpărtășiți sau în alte păcate grele. Putem să-i punem pe aceștia, dar fără nume, sobornicește.

Dumnezeu poate să-i miluiască și pe diavoli?

Îngerii răi au căzut fără trup și ce este pentru om moarte, aceea este pentru îngeri căderea. Îngerii după cădere nu se mai pot întoarce, iar omului din cauza trupului i s-a dat pocăință până la moarte, până la ultima suflare. Dacă se pocăiește, îl primește Dumnezeu și poate să-l facă din om asemenea cu dracii, înger și Dumnezeu după dar, să-l ridice în cer.

Căci pentru neputința trupului S-a răstignit Dumnezeu și a venit și S-a îmbrăcat în trup, ca să ridice firea noastră, nu până la îngeri, nu până la heruvimi, ci până la dreapta Tatălui. Pe scaunul dumnezeirii stă firea omenească, acolo unde este Iisus Hristos.

Aceasta este în ciuda satanei. Căci ce a zis Dumnezeu? L-ai scos pe om din rai? Am să îndumnezeiesc firea omenească și am s-o ridic în cer și am să Mă îmbrac în firea lui și am să stau pe

scaun cu Tatăl și ai să vezi floarea aceasta pe care ai stricat-o în rai și ai corupt-o, că stă pe tronul dumnezeirii. Acesta-i lucrul lui Dumnezeu și răzbunarea Lui pentru pizma satanei.

Părinte, cum trebuie judecată o faptă?

Sfântul Maxim spune: „Este feciorie și rugăciune și milostenie și ascultare și înfrânare care sunt urâciune înaintea lui Dumnezeu, când acestea nu se fac după voia Lui”.

Pavel Apostolul ne-a spus: *Ori de mâncați, ori de beți, ori altceva faceți, să fie spre slava lui Dumnezeu.* Dumnezeu nu se uită la ceea ce facem noi. Fapta bună are trup și suflet. Trupul faptei bune este să postesc, să mă rog, să fac metanii, să fac milostenii, să mă mărturisesc, să sfătuiesc. Acestea sunt trupului numai. Iar sufletul faptei bune este scopul cu care fac eu fapta bună.

Sfântul Ioan Scărarul spune: „Ia seama, că scopul este întreit. Unul îl laudă pe altul, ca să câștige ceva de la dânsul; ori bani ori altceva. Altul se face prieten cu cineva, că-i dă bani. S-a făcut prieten pentru bani. Se poartă cu lingușire și îl laudă, ca să capete parale. Altul are prietenie cu o femeie, o fată pe care o iubește cu iubire de patimă, trupească.

Toate acestea sunt scopuri drăcești, ale iubirii de trup, ale iubirii de slavă și ale iubirii de bani. Ai văzut scopuri drăcești? Și dacă fapta ai făcut-o cu scopul acesta, ea trece întotdeauna pe partea scopului. Se face una cu el. Se face urâciune înaintea lui Dumnezeu, că nu-i spre slava Lui. Ci este cu scopul de a dobândi, ori fata ceea pe care o iubește cu patimă, ori banii, ori lauda de la oameni.

Când se face fapta bună cu scopuri de acestea, este urâciune la Dumnezeu. Că a pierdut omul tot, din cauză că le face cu alt scop. Nu cu scopul de a plăcea lui Dumnezeu și a i se ierta păcatele, ca să se mântuiască. Deci, întru toate trebuie ispitit scopul!

Părinte, de ce le-a spus Mântuitorul că: *Despre ziua și ceasul acela* (când o să vie sfârșitul) *nimeni nu știe, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl? Se putea să nu știe Fiul, dacă este de o ființă cu Tatăl?*

Dacă proorocii au avut atâta înțelepciune duhovnicească în trup și au știut viitorul, cum nu putea Hristos să știe sfârșitul lumii? Iată ce spune Sfântul Andrei și dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul în privința neștiinței Fiului despre sfârșitul lumii: „Că nici Fiul nu știe, luat după firea omenească, adică după firea simplă, așa cum o purtăm noi, fără Duhul Sfânt și fără sufletul Lui cel îndumnezeit”. Cum nu știm nici noi ce are să fie mâine, așa nu știe nici Hristos ca om.

Și altă pricină pentru care zis Hristos că nu știe nici Fiul, a fost aceasta: Antihrist când va veni, se va da pe sine că este Fiul lui Dumnezeu și oamenii vor zice: „Iată vine sfârșitul, că nu plouă, că-s necazuri, că-s chinuri”. Și atunci cei credincioși să nu se lase înșelați de Antihrist, care va zice că el este Fiul lui Dumnezeu și că el știe de sfârșitul lumii, ci să zică: „Noi știm din dumnezeiasca Scriptură că despre sfârșitul lumii nici Fiul nu știe, și tu de unde știi?” Așa zice Sfântul Andrei. Adică de aceea a zis Fiul că nu știe, nu pentru că nu știa, că nu se putea să nu știe, dacă El Însuși este Înțelepciunea și Cuvântul lui Dumnezeu.

Dar, frații mei, gândindu-ne la sfârșitul lumii, să ne gândim la sfârșitul nostru. N-avem treabă când are să fie sfârșitul lumii. Poate are să fie peste 100 de ani, poate peste 1000. Când o vrea Dumnezeu. Noi să ne gândim la sfârșitul nostru. Sfârșitul meu e sfârșitul lumii. Dacă eu mor peste un ceas, ce-mi pasă mie, sau ce mă privește că lumea va mai trăi. Dacă eu mă duc la groapă mâine, pentru mine lumea s-a terminat și eu mă duc în lumea cea veșnică. Cu ce mă duc? Cu ce am pus în traistă! Când pornești la drum, ți-ai pus merinde de acasă, ți-ai pus ceapă, ți-ai pus cozonac, ți-ai pus sticlă cu vin, ți-ai pus încălțări, ți-ai pus brâu, ți-ai pus căciulă, ți-ai pus bundiță de frig. Toate ți le-ai pus în traistă. Când stai la popas, ce scoți din traistă? Ce-ai pus! Nu? Acea și găsești.

Vom găsi un pahar de apă dat în numele Domnului, o vorbă bună, o milostenie făcută. Dacă am ajutat pe fratele nostru, dacă ne-am rugat pentru cei ce ne-au necăjit să le facă Dumnezeu bine, nu rău; dacă n-am pomenit numele diavolului, dacă ne-am rugat, dacă am postit, dacă am privegheat, dacă am citit dumnezeieștile Scripturi, dacă am ajutat pe cel necăjit, pe cel sărman, dacă am îmbrăcat pe cel gol, dacă am primit pe cel străin. Toate le vom găsi dacă le-am pus în traistă, pe drumul cel

veșnic.

De la naștere la mormânt – zice un filozof grec – este o clipă. Cel ce a văzut naștere, vede și groapa, negreșit. Ne-am născut, trebuie să murim în chip sigur. Pornim de la naștere și numai până la groapă ajungem. De aceasta suntem siguri. A răsărit soarele, merge la amiază, merge la apus, aceasta este viața noastră. Am răsărit în naștere. Înaintăm negreșit și asfințim în moarte. Aceasta să ne fie pururea în minte. *Toți murim*, cum zice Isus Sirah. Toți murim, dar avem un drum la mijloc, nu știm cât.

De aceea Hristos a spus: *Luați aminte, privegheați și vă rugați, că nu știți când va fi acea vreme!* Eu știu că am să mor, dar nu știu când. Acesta-i lucru înfricoșător. Poate acum, poate peste un ceas, și ce am să iau cu mine? Îngerul păzitor care m-a îndemnat să fac bine și faptele mele bune sau rele, acelea merg cu mine și prin vămi și la Hristos și la judecată. Deci, frații mei, sunteți un grup de oameni, nu știu de unde ați apărut. Hotărât, îngerul vostru v-a adus aici. Ați auzit o predică. Am voit să vă spun și eu ceva, să spuneți și la alții. Fericit și de trei ori fericit este creștinul acela care în fiecare ceas și în fiecare zi pune ceva în traista pentru viitor. Cele ce le pune sunt faptele lui cele bune.

Când vom călători, când vom merge la vămi, când vor veni dracii să spună cuvintele și lucrurile și gândurile noastre, să putem arăta și noi: da, am făcut rău, dar m-am spovedit la duhovnic. Cine se spovedește la duhovnic, Duhul Sfânt șterge de la el tot ce a făcut. Să arătăm la judecată: da, am făcut rău, dar am făcut și milostenie, am făcut și metanie, am ținut și post, m-am spovedit, am făcut milă cu cel sărac, am ajutat, am vorbit de bine, am iertat pe cel ce mi-a greșit. Să le arătăm și noi acestea ca să se pună în cumpănă cele bune și cele rele.

Astfel, de trei ori fericit va fi sufletul acela care se pregătește pentru drumul cerului. Ce spune Hristos? *Împacă-te cu pârâșul tău cât ești pe cale.* Care este pârâșul? Conștiința noastră. Nu zice? Dacă ai făcut un lucru mic, dacă ai greșit cu cuvântul, conștiința te mustră. De ai zis rău de altul? Dacă ai bătut, dacă ai mințit, dacă ai furat, dacă ai blestemat, dacă ai luat lucrul altuia, în orice te mustră conștiința. Conștiința îți spune tot ce-ai făcut.

Conștiința este glasul lui Dumnezeu în om. Acesta este pârâșul. El ne pârâște de pe acum și dacă ne împăcăm cu el, este bine. Iar împăcându-ne cu pârâșul acesta, ne împăcăm cu Dumnezeu, că-i glasul Lui. Și cu el ne putem împăca dacă ne spovedim, dacă ne pare rău pentru cele ce am făcut și ne hotărâm să facem fapte bune și să le punem în locul celor rele de mai înainte. Așa ne împăcăm cu pârâșul. Zice Scriptura: „Împacă-te cu pârâșul tău cât esti pe cale”. O cale este viața de acum. Viața de aici se numește cale pentru că într-una călătorim pe ea. Miloane de milioane de oameni călătoresc pe ea de la naștere la groapă. Ce spune Duhul Sfânt în catisma a șaptesprezecea? *Fericiți cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului.*

Auziți pe cine-i fericește Duhul Sfânt: pe cei ce în această cale, adică de la naștere până la moarte, sunt fără prihană, adică fără păcate, pe cei ce călătoresc în calea Domnului. *Fericit bărbatul care se teme de Domnul; întru poruncile Lui va voi foarte.* Cel ce se teme de Dumnezeu în calea vieții acesteia, se teme să gândească rău și să vorbească rău și să facă rău mai departe. Cel ce are frică de Dumnezeu, are toată înțelepciunea. Căci spune Solomon: *Frica Domnului este înțelepciune.* David o numește începutul înțelepciunii. Iar Isus Sirah zice: *Frica Domnului, mai presus de toată înțelepciunea a covârșit.*

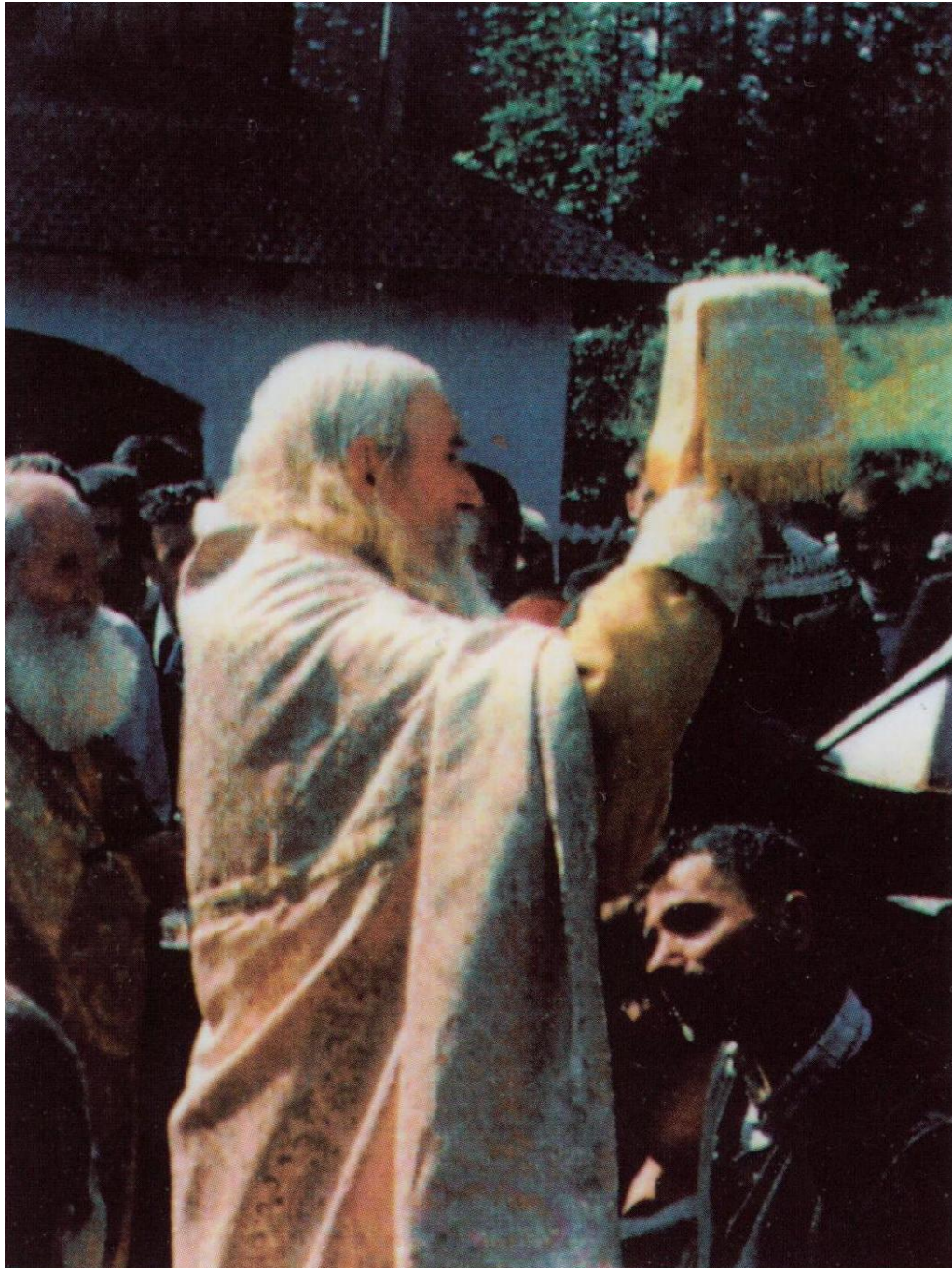
Omul care se teme de Dumnezeu este mai presus decât toți înțelepții veacului. Dar Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Du-te, omule, la mormânt, stai acolo și cugetă la cel ce a murit. Că mâine să știi că te vei face ca el”. La mormintele din cimitir vei învăța mai mult decât toate școlile filozofilor din lume. Cel mai înțelept om din lume este cel care cugetă la moarte. Dar de ce? Căci spune Isus Sirah: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în veac nu vei greși.*

Dacă cugetăm că vom muri, sigur că ne măsurăm cuvintele, gândurile și faptele noastre și nu avem nevoie de frica oamenilor. Știm că Dumnezeu este pretutindeni și știe și gândurile noastre, și de frica Lui noi facem fapta bună. De trei ori fericiți sunt aceia care în viața aceasta scurtă se îngrijesc de suflet și se împacă cu Dumnezeu.

A trăit Adam 930 de ani și la moartea lui l-a întrebat îngerul: „Adame, cum ți s-a părut viața?” „Așa, Doamne, cum ai intra pe o ușă și ai ieși pe alta”. Șaptezeci de ani ai noștri ca pânza unui păianjen s-au socotit, căci ce este oare mai slab ca pânza păianjenului? *Zilele anilor noștri șaptezeci de ani; iar de vor fi în putere optzeci de ani, și ce este mai mult decât aceștia, osteneală și durere.* Ați auzit aceasta în Psaltire. Viața noastră trece în foarte scurtă vreme. Drumul nostru este foarte scurt.

Deci, de trei ori sunt fericiți cei care în calea aceasta scurtă își strâng merinde pentru drumul spre cer. Amin.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 9

CUVÂNT ÎNAINTE

După un an de zile de la mutarea Părintelui Cleopa la cele cerești, apare volumul nouă din seria **Ne vorbește Părintele Cleopa**. Mulțumim lui Dumnezeu că ne-a descoperit și alte cuvinte duhovnicești ale Prea Cuvioșiei sale, înregistrate pe casete, pe care le-am adunat cu multă bucurie de la unii credincioși și de la ucenicii săi apropiați, spre folosul de obște al tuturor.

Sunt cuvinte sfinte, pline de duh și înțelepciune, care hrănesc sufletele și mângâie inimile tuturor iubitorilor de Hristos, călugări și mireni.

De aceea ne străduim să le dăm la tipar, acum la sfârșit de mileniu, când lumea creștină se confruntă cu multe greutăți materiale și sufletești și așteaptă, mai ales de la mănăstiri și de la duhovnici, sfaturi de suflet pentru începutul noului mileniu.

Iată câteva dintre capitolele principale cuprinse în volumul de față al acestei lucrări:

„Cuvânt la Nașterea Domnului”, „Cuvânt la Soborul Maicii Domnului”, ambele înregistrate în anul 1970; „Despre Anul Nou și calendar”, „O minune cu Sfânta Cruce”, „Cuvânt despre Rai”, „Cuvânt la Cina cea mare”, „Despre rugăciune” și câteva „Mesaje duhovnicești între mării părinți ai României”.

Volumul de față, după cum se observă, este bogat în conținut. Pentru aceea recomandăm acest nou volum tuturor bunilor noștri creștini, ca și sfintelor mănăstiri în care se săvârșesc neîncetat Sfânta și dumnezeiasca Liturghie, cu rugămintea să fie pomenit Părintele Cleopa la sfintele slujbe, după rânduială.

Acum, în pragul noului mileniu, rugăm pe Domnul nostru Iisus Hristos să binecuvinteze această lucrare și să reverse harul Darului Sfânt și pacea Betleemului peste întreaga lume, întru slava Preasfintei Treimi.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Nașterea Domnului,
25 decembrie 1999

CUVÂNT LA NAȘTEREA DOMNULUI

Fiindcă ne aflăm în vremea de prăznuire a Nașterii lui Iisus Hristos, Mântuitorul și Dumnezeu nostru, m-am gândit să spun câteva cuvinte în legătură cu acest prealuminat și dumnezeiesc praznic al mântuirii întregii lumi.

Ați văzut că atunci când vine primăvara – fiecare din noi am apucat atâtea primăveri câți ani avem –, mai întâi începe să ne încălzească vremea, soarele începe să ardă mai cu putere, să străbată cu razele sale până la noi. Apoi începe a încolți iarba, pământul se umple de iarbă verde și de flori; neamul păsărilor începe să cânte frumos în codri, în dumbrăvi, în câmpii și pe dealuri. Dobitoacele ies la pășune, păstorii cântă din fluier de bucuria primăverii, soarele străbate cu putere printre vii și livezi, codrii înfrunzesc și toată podoaba pământului se schimbă spre înnoire și se face un fel de rai pe pământ. Și fiecare are o mulțumire sufletească, ajungând să vadă această împodobire și înnoire a stihilor vremii, și de bucurie și mulțumire dă slavă lui Dumnezeu.

Așa s-a întâmplat și când a ajuns la noi *plinirea vremii*, primăvara cea duhovnicească a nașterii Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ea pe toate le-a bucurat, cum a zis Arhanghelul Gavriil către păstori: *Iată, vă binevestesc vouă bucurie mare* (Luca 2, 10). S-au bucurat cerul și pământul de această primăvară și înnoire a neamului omenesc.

Dar oare de când a venit la noi această primăvară? Încă de când a zis Dumnezeu către șarpe despre Eva: *Aceasta îți va zdrobi capul* (Facere 3, 15). Era o proorocie a lui Dumnezeu Tatăl, că prin femeie a căzut neamul omenesc, și tot prin femeie, la plinirea vremii, se va zdrobi capul șarpelui, adică al satanei.

Dar de ce se cheamă Hristos sămânța femeii? Apostolii spun că Hristos din sămânța femeii S-a născut. Pentru ce? Pentru că El nu este sămânță de barbat după trup. Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul în «Cuvânt teologic» la întruparea lui Dumnezeu sau în capetele cunoștinței: „Sufletul Mântuitorului în persoana ipostasului s-a luat de la Duhul Sfânt, iar trupul din sângele Preasfintei și Preacuratei Fecioare Maria” (*Filocalia* 2, p. 215, într. 15, Sibiu, 1947, trad. de Pr. dr. D. Stăniloae).

Cam cu 1500 de ani înainte de venirea Domnului în trup, trăia în Mesopotania, în țara cea dintre două râuri, Tigru și Eufrat, care se mai chema pe atunci „Poarta lui Dumnezeu”, un mare vrăjitor pe care-l chema Valaam. El era dintr-o regiune numită Petor (Numerii 22, 5).

Tot în vremea aceea, poporul lui Israel era în nemernicia lui cea de patruzeci de ani, în pustie, și ajunsese în pământul amoreilor. După ce l-a bătut pe Sihon, împăratul amoreilor, trecuse în pământul Vasanului. Acolo l-a bătut pe Og, împăratul lor, și mare groază a băgat în popoarele de dincolo de Iordan și din pământul lui Moab, care era dincoace de Iordan, deși poporul încă nu trecuse Iordanul. Împărăția lui Moab, care era lângă poalele Muntelui Carmel și lângă Ierihon, avea pe atunci un împărat cu numele Balac.

Și acesta, când a văzut că poporul lui Israel – căruia îi ajuta Dumnezeu în vremea aceea, că era singurul popor ce se închina adevăratului Dumnezeu – ia țară după țară și popor după popor, și a ajuns lângă hotarele lui, a fost cuprins de mare spaimă și grijă. De aceea împăratul Balac a strâns boierii curții sale din Madiam și a zis: *Poporul acesta mănâncă acum totul împrejurul nostru, cum mănâncă boul iarba câmpului* (Numerii 22, 4).

Deci, sfătuindu-se ei și socotind că nu vor putea ține piept unui popor care se arată așa de puternic, au hotărât că nu este altceva mai bun de făcut decât să cheme în ajutor pe Valaam din Petor. Că la popoarele păgâne era mare credință în acest vrăjitor pe vremea aceea. Atâta credință aveau în acel mare vrăjitor, încât îl socoteau ca pe un dumnezeu.

Și a trimis Balac împăratul o delegație peste Eufrat în Mesopotamia, cu mari daruri și cu mare cinste la Valaam din Petor, să vină să-i ajute cu farmecele sale, mai bine-zis cu puterea drăcească, să bată pe poporul lui Israel, că dacă nu, țara lor va fi pierdută.

Și l-a dus pe vârful Muntelui Peor și acolo i-a făcut jertfelnice. Dar Valaam, după ce i-a vorbit Dumnezeu prin gura asinei, în loc să blesteme poporul lui Israel a început să proorocească cele despre

nașterea lui Iisus, zicând: *Cât sunt de frumoase sălaşurile tale, Iacove, corturile tale, Israele!... o stea răsare din Iacov; toiag se ridică din Israel și va lovi pe căpeteniile Moabului și pe toți fiii lui Set îi va zdrobi. Din Iacov se va scula Cel ce va stăpâni cu putere...* (Numerii 24, 5, 17-19).

Și astfel Valaam a proorocit de trei ori bine pentru Israel, despre steaua care trebuia să se arate în vremea nașterii Mântuitorului, și că Acesta va da lovitură de moarte lumii păgâne și idolatre și va împărăți peste toate popoarele lumii, până în veac. Apoi, sculându-se, s-a înapoiat în țara sa.

Acestea a proorocit pentru că Duhul lui Dumnezeu a umbrat pe Valaam vrăjitorul.

Băgați de seamă că acestea s-au întâmplat cu 1500 de ani înainte de venirea Mântuitorului, pe vremea lui Moise, când trăia Balac, împăratul Moabului. De atunci tradiția aceasta era în tot pământul Persiei și în pământul unde se află astăzi Irakul și Iranul.

Și așa, din tradiție în tradiție, a ajuns proorocia aceasta, pe care o istorisește dumnezeiasca Scriptură, până în vremea nașterii lui Iisus Hristos. Și s-a arătat steaua în Egipt, în Persia și în alte părți cu doi ani mai înainte.

Când au văzut magii o stea atât de mare, care nu-și mai făcea drumul ca și celelalte, de la răsărit la apus, ci venea de la miazăzi la miazănoapte, știind și proorocia lui Valaam, au putut cunoaște despre *steaua care va răsări din Iacov, din Israel*, din protopărintele neamului evreiesc, Împăratul care va zdrobi toate împărățiile lumii și va împărăți în veac în împărăția cea duhovnicească și fără de sfârșit (conf. Luca 1, 33).

Dar cine erau magii care au pornit să se închine Mântuitorului? Să nu credeți că erau vrăjitori ca Valaam din Petor. Nu. În Persia, magi se numeau cei mai mari filozofi și astronomi, ghicitori în stele sau astrologi. Ei aveau cărți vechi rămase de la Valaam și de la alți înaintași și știau, din tradiția de un mileniu și jumătate, că se va arăta o stea neobișnuită, o stea făcându-și drumul altfel, nu așa cum i-a zis Ziditorul de la început, și atunci Se va naște un Împărat care va împărăți toată lumea. Și pânneau, că erau astronomi, să vadă când va apărea steaua care să-și facă drumul ei, nu așa ca toate celelalte.

Oare nu te-ai speria să vezi acum o stea că vine de la miazăzi spre miazănoapte? Acum ai zice că e satelit, că seamănă cu stelele, dar atunci nu erau sateliți. Deci se știa că acesta este un semn minunat nemaiîntâlnit. „Oare ce-i cu steaua aceasta? O fi steaua despre care a spus Valaam din Petor!”

Și de ce a apărut steaua cu doi ani mai înainte de naștere? A fost o rânduială dumnezeiască să se arate cu doi ani mai înainte, ca să aibă ei când se pregăti pentru o călătorie lungă, din Persia până în Ierusalim, căci trebuiau să meargă peste 1000 de km, și pe atunci nu era atât de ușor ca acum.

Și cei trei mari filozofi și magi au pornit cu cămilele încărcate cu hrană și cu daruri, să-L găsească pe Împăratul lumii.

Patru au pornit, dar numai trei au ajuns. Unul din ei cu numele Artavan, fiind împiedicat de diavolul, n-a putut să vină să se închine Mântuitorului în Betleem, ci a ajuns mai târziu, când Hristos era răstignit pe Cruce.

Iubiți credincioși.

Dar cum s-a săvârșit această taină duhovnicească? Nouă ne istorisește Evanghelistul Matei așa: *Iar nașterea lui Iisus Hristos a fost: că logodită fiind Maria, mama Lui, cu Iosif, mai înainte de a fi ei împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt* (Matei 1, 18).

Dar de ce a trebuit să se logodească cu bărbat cea Preasfântă și Precurată Fecioară, dacă a născut de la Duhul Sfânt și a fost cămara plină de toate darurile Sfântului Duh?

După cum arată dumnezeiții Părinți, Maica Domnului a fost logodită pentru două pricini. Prima, pentru că trebuia să fie mințit satana. Cu 700 de ani înainte de venirea Domnului, Proorocul Isaia, evanghelistul Vechiului Testament, a spus la capitolul 7, versetul 14: *Iată, fecioara în pântece va lua și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel*, ce se tâlcuiește, cu noi este Dumnezeu.

Satana a înțeles, prin gura acestui prooroc, că o fecioară va zămisli în chip negrăit la plinirea vremii, prin lucrarea lui Dumnezeu, și din ceasul acela a început să pândească pe toate fecioarele câte erau pe fața pământului, să afle care din ele va naște fără bărbat, ca să pună piedici planului mântuirii

neamului omenesc. Căci, dacă o afla poporul având în pânțece nefiind logodită, o ucidea cu pietre, după legea lui Moise.

Dar satana s-a înșelat, că nu poate el niciodată să împiedice lucrarea lui Dumnezeu și să întârzie taina mântuirii. Că zice dreptul Iov: *El (Dumnezeu) destramă planurile viclenilor... El prinde pe înțelepți în istețimea lor și sfatul celor înșelători ies prost* (Iov 5, 12-13).

De aceea Dumnezeu Și-a arătat înțelepciunea și prudența, când a dat logodnic Fecioarei, ca să creadă toată lumea și însuși satana că este femeie ca toate femeile, și el (satana) să nu bănuiască că ea este fecioara cea din veci așteptată și aleasă să nască pe Mesia.

Iar a doua pricină a fost și mai tainică. Sfântul Grigorie Teologul și Marele Vasile spun că s-a dat logodnic fecioarei, ca nu cumva satana, cunoscând de la început taina mântuirii, să nu intre în luptă cu Hristos (Marele Vasile, Tâlcuire la psalmul 44, și Sfântul Grigorie Teologul, Cuvânt la Nașterea Domnului).

Căci Hristos trebuia să pătimească, să fie batjocorit, ocărât, schingiuit, răstignit și la urmă să fie omorât, și satana știa că noi prin rănilor Lui ne vom vindeca. Toate acestea erau prezise de Isaia, care a zis: *Dar El a luat asupra-Și durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat... și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat* (53, 4-5).

Iată ce trebuia să pătimească El, conducătorul lumii, de la om! Și dacă ar fi știut satana că această fecioară are să nască pe Hristos, nu avea oare să fugă departe de El? Ar fi luat lui Hristos orice prilej de a fi ocărât și batjocorit și omorât, ca să nu se plinească în felul acesta mântuirea lumii, care trebuia să vină prin Cruce.

Atunci satana n-avea să mai întârâte pe evrei, pe farisei, pe cărturari. N-avea să-l mai facă vânzător pe Iuda; nu apela la Pilat, nici la Irod, să-l prigonească. Dar de ce? Ca nu cumva să biruie Hristos și să ne mântuim noi! Dar așa, necunoscând taina, a început să-l prigonească chiar după botez, socotind că-i un drept sau un prooroc.

Că auzi ce-I spune satana în Muntele Carantaniei, căci nu știa sigur cine este: *De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini* (Matei 4, 1). Iar altădată, duhul necurat a strigat din îndrăcitul din ținului gherghesenilor: *Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt?* (Luca 8, 28).

A spus acestea pentru că diavolul știa scriptura care zice: *Eu am zis: Dumnezeii sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt* (Psalm 81, 6). Deci satana îl socotea pe Mântuitorul ca pe un fiu al lui Dumnezeu după cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 10, 35), neștiind că este Fiul lui Dumnezeu după ființă, Cel care va prăda iadul și va omorî moartea.

Dar cu câți oameni nu se luptase el de atâtea mii de ani! Cu câți patriarhi, cu câți drepti, cu câți făcători de minuni, care au înviat și morții? El știa că trebuia să vină proorocul prezis de Moise, dar nu știa că va veni în persoana lui Hristos. Iată, deci, cele două pricini pentru care a pus Dumnezeu logodnic lângă Preacurata Fecioară Maria.

Iubiți credincioși,

Dar să mergem cu Evanghelia mai departe. Și Iosif, când a văzut că Maica Domnului are în pânțece, s-a întristat. El știa că a luat pe această fecioară din mâna proorocului Zaharia, să-i păzească fecioria nestrucată și s-o păzească cu totul în învățătura Sfințelor Scripturi. Și când a văzut-o grea, a început a se spăimânta, a se mâhni cu gândul, cum cântă Biserica: „Spăimântatu-s-a Iosif...” și „Nu te mâhni, Iosife...”.

S-a mâhnit Iosif, gândind cum se poate ca o fecioară de 15 ani, curată și preasfântă, pe care a luat-o din Sfânta Sfințelor, pe care a hrănit-o Arhanghelul Gavriil 12 ani, încredințată lui ca unui om bătrân și văduv, cum se poate deci ca această cămară a tainelor, această floare a raiului și a cerului, să fie acum grea? Cine a înșelat-o pe Maria? Cine a greșit cu dânsa? Cum de s-a încumetat cineva să se apropie de un vas al Duhului Sfânt?

Acestea erau întrebările pe care bietul și dreptul Iosif și le punea, mâhnindu-se după dreptate. Avea dreptul să se mâhnească, fiindcă toată grija de a o păzi era asupra sa. „Mă tem – se gândea el – că de voi spune lui Zaharia aceasta, o să mă mustre, că de ce n-am păzit-o; iar dacă va afla poporul,

pe dânsa o va ucide cu pietre. Da – își zicea el –, mai bine am s-o las în taină și mă duc”.

Și cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: *Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ceea ce s-a zămislit într-înșea este de la Duhul Sfânt. Iar Iosif a primit aceste cuvinte ca și cum Însuși Dumnezeu i-ar fi spus: „Nu te teme că a înșelat-o cineva! Nu te teme că de comoara aceasta a Duhului Sfânt s-a atins cineva să ți-o fure! Nu. Este preasfântă, preacurată! Pentru dânsa am făcut cerul și pământul și am zidit toată făptura! Ia-o, și nu te teme!”*

Și așa, întărit de înger, Iosif a luat-o! Și zice mai încolo Scriptura: *Și n-a cunoscut-o pe ea până când a născut pe Fiul Său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus* (Matei 1, 25). De la acest cuvânt până când, pornesc neoprotestanții de tot felul și nu voiesc s-o laude și s-o cinstească pe Maica Domnului. Ci zic: Auzi ce spune Scriptura: *Și n-a cunoscut-o pe ea până când...*, ca și cum ar da a înțelege că după aceea, după ce a născut pe Cel Unul-Născut, s-o fi cunoscut Iosif!

Dar nebuni sunt și slabi la minte toți cei care cugetă asemenea cu dânșii. Să cerceteze Scriptura mai întâi și să vadă ce înseamnă cuvântul până când. Și atunci să vadă adevărul, care strălucește mai mult decât soarele în Evanghelie și în toate dumnezeieștile Scripturi.

Cuvântul „până când” înseamnă veșnicie, se spune în *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin. Și citind în scrierile dumnezeieștilor Părinți, vedem tâlcuit că, atunci când auzim zicându-se în psalmul 109: *Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale*, să nu înțelegi că de la judecată înainte, de când va zdrobi Hristos toată vrăjmașia și pe diavolul și pe cei potrivnici, nu va mai șede de-a dreapta Tatălui, spre a împărăți cu El peste toate veacurile, deoarece știm bine și este scris *că împărăția Lui nu va avea sfârșit* (Luca 1, 33).

Sau când auzim de soția lui David, Micol, fata lui Saul cea mai mică, se zice că *n-a avut copii până în ziua morții ei* (II Regi 6, 23). Înseamnă că a născut după ce a murit? Câtă nebunie ar fi să crezi că a născut după ce a îngropat-o?! Deci a arătat veșnicia, că niciodată nu a mai născut.

Sau despre corbul lui Noe ce zice? Și nu s-a mai întors corbul în corabia lui Noe *până ce a secat apa de pe pământ* (Facerea 8, 7). Dar s-a întors vreodată, sau o să se mai întoarcă? Nu! Porumbelul s-a întors a doua oară, dar corbul nu s-a mai întors!

Deci cuvântul până când înseamnă veșnicie! Așa și despre Maica Domnului. Când auzi că *n-a cunoscut-o pe ea până când* înseamnă că în vecii veciilor n-a cunoscut bărbat și n-a cunoscut-o nimeni.

Ce spune dumnezeiasca Evanghelie mai departe? Și a luat pe Maria, logodnica sa, că a venit poruncă de la cezarul August, când domnea în Siria Quirinius, să meargă fiecare să se înscrie. Unde? În cetatea sa.

Și a venit Iosif cu Maria în cetatea Betleem. De ce au venit în Betleem? Betleemul era cetatea lui David, căci ați auzit mai sus ce i-a spus îngerul lui Iosif, logodnicul Fecioarei: *Iosife, fiul lui David...* Și fiindcă și Iosif și Maica Domnului se trăgeau din neamul și din casa lui David, după dreptate au venit în Betleem să se înscrie, cu toate că acum locuiau în altă parte.

Betleemul, numit în vechime și Efrata, se mai chema și cetatea lui David, căci într-înșea s-a născut și s-a uns ca împărat marele strămoș al Mântuitorului, după trup. Dar s-a mai numit și «Casa Pâinii», de către fericitul patriarh Iacov, care, pascându-și turmele oilor sale pe acele locuri, mai înainte a văzut și a proorocit că acolo avea să se pogoare și să Se nască Pâinea cea vie care S-a pogorât din cer, Domnul nostru Iisus Hristos.

Dar unde se află Betleemul? În Palestina. Este o cetate mică, la jumătatea căii între Ierusalim și Hebron, unde s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul și unde Avraam a vorbit la stejarul Mamvri cu cei trei îngeri, mai bine-zis cu Sfânta Treime. Acolo era Betleemul!

Dar de ce S-a născut Mântuitorul în Betleem? Era vreo proorocie că Betleemul va fi locul de naștere al lui Iisus Hristos? Era. Proorocul Miheia a spus mai înainte cu vreo 4-500 de ani de venirea lui Hristos în lume: *Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda, nicidecum nu ești mai mic între miile de Iuda, căci din tine va ieși Povățuitorul, Care va paște pe poporul Meu Israel* (Miheia 5, 1; Matei 2, 6).

Această proorocie au cunoscut-o și arhieriei și cărturarii, căci atunci când i-a întrebat Irod: „Unde va să se nască Hristosul”, ei au răspuns: „În Betleemul Iudeii”. Și i-au spus proorocia aceasta.

Deci când a venit Iosif în Betleemul Iudeii cu Maica Domnului, împlinindu-se nouă luni, tocmai atunci a sosit vremea de naștere. Și atunci, aflându-se în Betleem, căutau un loc unde să poată naște.

Iubiți frați, poate și dumneavoastră și noi am stat într-una din nopți afară, când cerul era înstelat și stelele așa de frumoase și de strălucitoare, ca în timpul de iarnă de acum. Ce ați face dacă ați vedea deodată că stelele și cerul tot vin și vin spre pământ și se apropie? Și din ce se apropie mai tare, mai tare luminează; și de atâta orbire și de frică, negreșit, mai că v-ar ieși sufletul! Ce s-ar întâmpla? Câtă spaimă ar fi!

Sau dacă am vedea deodată în timpul zilei că soarele începe să vină către noi și tot vine și orbește lumea și arde lumea cu razele sale și miliarde de raze străpung văzduhul, arzând toate și luminând toate! Câtă frică ar fi atunci și cât cutremur să vezi stelele și soarele venind spre pământ.

Ei, dar nici n-ar fi aceasta față de ce s-a întâmplat la nașterea lui Hristos. Că nu cerul, nu soarele s-a coborât atunci la noi, ci Ziditorul cerului și al pământului. Cel ce a zidit soarele și a pus lumina, razele și căldura în el, și a pus luminători pe țaria cerului. Acela a venit!

Câtă spaimă, cât cutremur n-ar trebui să ne cuprindă pe noi gândind că Cel Care a făcut toate din nimic, a venit până la firea noastră. Și n-a voit să vină să se nască în palatele cezarilor Romei sau la faraonii Egiptului, unde era numai aur, ci într-o iesle simplă, într-o peșteră. Era o peșteră cu iesle pentru vite, care avea cam 20-30 de picioare lățime, unde se adăposteau vitele de căldura mare. Era peștera unde David închidea oile când era păstor.

Deci Mântuitorul a voit să Se nască chiar în peștera unde David, strămoșul Său după trup, a trăit. N-a ales palatele din Roma, nici pe cele din Persia, ci peștera lui David, ca să-și arate smerenia chiar de la început, de la naștere.

Dar de ce S-a născut într-o peșteră? Pentru că ea este simbolul întunericii. El a venit să aducă lumină și în temnița iadului și în lumea care era în noapte, că zice marele Apostol Pavel: *Întunericul veacului acestuia*. Veacul de acum și mai ales cel până la Hristos era o noapte lungă, în care lumea era oarbă, stătea în întuneric slujirii de idoli și al păcatului.

Și S-a născut Hristos noaptea, la miezul nopții și în peșteră, ca să se arate că El a venit să aducă lumină, să risipească întunericul. Unde? La peșterile de care a spus Isaia, căci zice: *peșterile lor* – vorbește de peșterile iadului – *în veci cu întuneric sunt făcute*. Și a venit să risipească întunericul din peșterile iadului și întunericul păcatului de pe fața pământului.

Dar de ce S-a născut Iisus Hristos la miezul nopții? A venit să lumineze peșterile întunericii veacului aceluia, întunecat de atâtea mii de ani, pentru că Hristos era lumina cea adevărată, *care luminează pe tot omul care va să vie în lume*. El de la început era lumina cea adevărată și a venit să lumineze și să strălucească în toate părțile cu razele soarelui dumnezeirii Sale.

Dar știți în care zi a săptămânii S-a născut Hristos? Poate vă întrebă cineva. Adu-ți aminte din Sfânta Scriptură ziua în care a făcut Dumnezeu lumina, când a zis: «*Să se facă lumină*» și a fost *lumină!* (Facerea 1, 3). Ziua întâi a săptămânii, Duminica sau „Ziua soarelui”!

Duminica S-a născut Hristos; Duminica S-a botezat, cum arată Sfinții Părinți de la Soborul IV Ecumenic. Duminica a înviat din morți (Matei 28, 1). Duminica a turnat Hristos din Duhul Sfânt peste Sfinții Săi ucenici și Apostoli. Duminica Sfinții Apostoli făceau Sfânta Liturghie. Tot Duminica s-a descoperit și Apocalipsa, că Sfântul Evanghelist Ioan zice: *Am fost în duh în zi de Duminică* (1, 10). Iată, dar, câte sunt legate de ziua Duminicii!

De aceea a sfințit Dumnezeu ziua Duminicii și cu nașterea Sa, pentru că în ziua aceasta, cum v-am spus, a făcut Dumnezeu lumina. Parcă ne-ar fi spus Mântuitorul: „Eu Însumi am făcut lumina cea zidită atunci, și am venit să aduc lumina cea sfințită și duhovnicească la toată lumea. Eu am adus lumină peste tot omul și voi lumina peste tot omul care vine în lume ca lumină sfințită. Eu am făcut lumina atunci când am făcut soarele și lumina zilei, și Eu am venit acum cu lumină gândită, ca lumină duhovnicească”. Iată pentru care pricină Hristos S-a născut Duminica și la miezul nopții.

Iubiți credincioși,

Magii, când au ajuns în Iudeea, s-au dus la stăpânitorul Irod și au întrebat unde este Împăratul

care S-a născut. Și înțelegând Irod că în Iudeea și anume în Betleem se va naște Hristos, cu mare vicleșug le-a spus magilor: *Mergeți și cercetați cu de-amănuntul despre Prunc și, dacă Îl veți afla, vestiți-mi și mie, ca, venind și eu, să mă închin Lui* (Matei 2, 8).

N-avea el de gând să-L cinstească, ci voia numai să afle unde este, ca să-L piardă. Dar cum v-am mai spus, planul lui Dumnezeu nu-l poate opri nimeni. Nici dracii, nici îngerii, nici oamenii, nici popoarele, nimeni, nimeni. El înaintea veșnic cum este rânduit de Dumnezeu.

S-au dus deci magii, după cum știți, și au aflat steaua deasupra peșterii din Betleem. Apoi s-au închinat cu mare bucurie și cinste Domnului nostru Iisus Hristos, și I-au adus daruri: aur, smirnă și tămâie. Aur, ca unui împărat, tămâie, ca unui Dumnezeu și smirnă ca unui mort (muritor). Și luând înștiințare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, au pornit înapoi pe altă cale.

Irod, văzând că a fost batjocorit, s-a umplut de mare furie și de mare tulburare. Și aducându-și aminte de cele spuse de magi, că steaua s-a arătat cu doi ani mai înainte, a trimis ostași în Betleemul Iudeii și în jur, să taie toți pruncii de doi ani și mai jos, că numai așa va fi sigur de uciderea aceluia Împărat, Care este Hristos.

Dar înainte de aceasta, îngerul Domnului se arată lui Iosif în vis și-i spune: *Scoală-te, ia pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L omoare* (Matei 2, 13).

Ați văzut purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru Fiul Său? Dar de ce i-a zis: „Fugi”? Oare S-a temut Hristos de Irod? De ce fugе Dumnezeu de om? Se temea oare de el? Doamne ferește! De câte ori nu a trecut Hristos prin mijlocul fariseilor când au vrut să-L prindă?

Aceasta a făcut-o spre a ne da nouă pildă, ca să fugim din calea primejdiei când vedem că vine asupra noastră; pentru că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Dacă vezi că vine primejdia, să n-ai cutezanță și mândria cugetului să stai în calea primejdiei. Dacă stai, va lua Dumnezeu darul de la tine, fiindcă te încrezi în tine. Dacă Dumnezeu vrea să pătimești martiriul și să te încununeze, te găsește dușmanul. Dar tu ești dator să te păzești, să nu crezi că ești mai tare decât Petru și Pavel și să stai în calea primejdiei”.

Dar câți din drepti n-au fugit și nu s-au ferit? Da câte ori n-a fugit David de furia lui Saul, care îl urmărea ca să-l piardă?

Sfântul Atanasie cel Mare a fugit de furia arienilor; Emilian al Cizicului, treizeci de ani a umblat fugar; Teofilact al Nicomidiei, douăzeci și opt; Ilarion cel Nou a stat la o văduvă bătrână șapte ani într-o grădină, într-un bordei; Sfântul Nichifor, Patriarhul Constantinopolului, a stat doisprezece ani pe malul mării la un pescar, fiindcă îl urmărea Leon, împăratul iconoclast; Sfântul Teodor Studitul douăzeci de ani a fost fugar și de asemenea ucenicului său, Nicolae Mărturisitorul.

Deci, vedem din vremea prigoanelor cum s-au ferit creștinii și sfinții, ca să nu aibă mândria să spună: „Mă duc la moarte!” Pentru că nu suntem pregătiți de moarte, și Dumnezeu, când vede că omul se rează pe puterile lui, îi ia darul. Este mai bine să zicem: „Doamne, sunt păcătos, sunt neputincios și fricos, de aceea fug. Dacă vrei să mă întărești Tu, scoate-mă; dacă nu, fug!” Ce spune Proorocul Isaia în cântarea a patra? *Mergi, poporul Meu, încuie ușa ta, ascunde-te puțin, cătuși de puțin, până va trece mânia Domnului* (Isaia 26, 20).

Auzi! Să ne ascundem puțin, cătuși de puțin, până va trece mânia Domnului. Nu avem poruncă să ieșim în vileag, dar nici să ne lepădăm de Hristos când suntem descoperiți.

Și Sfântul Andrei al Cezareei, în tâlcuirea Apocalipsei, pentru prigoana cea mare care va fi către sfârșitul lumii pentru toată Biserica de pe fața pământului, zice: „În vremea aceea va ajuta Bisericii lui Hristos pustia cea gândită și cea simțită”. Pustia cea gândită este atunci când omul va ține credința în taină și se va ruga din inimă lui Dumnezeu să se pregătească pentru mucenicie și pentru moarte.

Iar pustia cea simțită vor fi codrii, munții, dealurile, văile adânci, desișurile, care vor adăposti pe robii lui Dumnezeu și îi vor acoperii. Așa trebuie să facem. Negreșit, în toată vremea și în tot locul, creștinul trebuie să fie pildă, să mărturisească prin toată viața sa că este cu adevărat lumina lumii și sarea pământului, să aibă mereu în minte cuvântul Apostolului: *Cu inima se crede spre*

dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire (Romani 10, 10).

Dar și aceasta să o învățăm din Evanghelia de azi: că este bine, și după Sfinții Prooroci și după Sfinții Apostoli, să te ferești din calea primejdiei când poți. Când nu, stăm înaintea Domnului și El va întări în cele neputincioase și va plini cele cu lipsă ale noastre.

Iubiți credincioși,

Iată ce s-a întâmplat. Sculându-se, Iosif a luat Pruncul și pe mama Lui și au fugit în Egipt. Și au stat acolo, după mărturia unor sfinți și a unor mari istorici, șapte ani, că Irod a domnit 13 ani, cum arată marele istoric evreu Iosif Flaviu.

Și S-a dus Mântuitorul în Egipt pentru două pricini: prima ca să îplinească proorocia lui Osea: *Din Egipt am chemat pe Fiul Meu* (Osea 11, 1; Matei 2, 15), precum trebuia să plinească la vremea și proorocia despre răstignire, hrănirea cu oțet, trestia și toate celelalte.

Dar și pentru altă pricină s-a făcut aceasta: În secolele II-IV după Hristos au ieșit niște erezii numite gnostice: monotaniștii, arienii și altele. Și o seamă dintre ei au nălucit că Hristos S-a născut nu după fire, ci după nălucire. Deci, dacă nu S-ar fi ascuns Hristos, acești eretici ar fi nălucit că El nu ar fi fost și om după trup, ci numai Dumnezeu, care după nălucire S-a întrupat.

Dar dacă a fugit de sabia lui Irod, El a fugit ca om, ca să arate că poartă și fire omenească și că sabia l-ar fi tăiat. Deci a făcut aceasta ca să se folosească Biserica mai târziu. A fugit deci ca să îplinească proorocia care spune că *din Egipt am chemat pe Fiul Meu* și ca să arate că purta trup și S-a ferit cu firea Sa omenească de sabia lui Irod.

Iar după ce au stat ei șapte ani în Egipt, Iosif, primind poruncă în vis, a luat Pruncul și pe mama Lui și a venit în părțile Galileii, în pământul lui Israel (Matei 2, 21-22).

Și ducându-se în Galileea, s-au așezat în cetatea Nazaret? Ca să se îplinească Scriptura, care zice: *...Nazarinean se va chema*. Dar de la Sfinții Părinți aflăm că cuvântul nazarinean nu există în toată Scriptura. Atunci de ce se zice: *Și a venit și a locuit în orașul Nazaret, ca să se îplinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean Se va chema* (Matei 2, 23)?

Dar câte Scripturi nu existau mai înainte, de care știm prin tradiție? Iudeii au fost strămutați din locul lor și o mulțime de cărți canonice de-ale lor s-au pierdut, cum a fost și Cartea Înțelepciunii lui Isus fiul lui Sirah, a lui Tobie și altele care au intrat în canonul cărților Scripturii. Așa se înțelege proorocia aceasta de „Nazarinean”. Se bănuiește că se află în cărțile lui Enoh, care a scris 19 cărți, ce se aflau în corabia lui Noe când a venit potopul. Căci se știa și după potop de proorocia lui Enoh, de care amintește Sfântul Apostol Iuda în Epistola sa sobornicească și în cea de a doua a Sfântului Apostol Petru.

Deci cuvântul „Nazarinean” nu-l găsești în toată Scriptura, dar s-a păstrat prin tradiție, din proorociile lui Enoh. Așa spun dumnezeieștii Părinți.

Dar mai avem oare și altele din prorociile care s-au păstrat numai prin tradiție nu sunt scrise: Da, avem. Iată ce spune Epistola a doua a Sfântului Apostol Pavel către Timotei: *După cum Iannes și Iambres s-au împotrivit lui Moise, așa și aceștia stau împotriva adevărului...* și celelalte (3, 8).

Ați văzut? Dar căutați la Numerii și la Levitic, să vedeți, găsiți pe Ianes și Iambres în Scriptură?

Am avut o discuție cu adventiștii de la Fundul Moldovei, care ziceau că ei cred numai ce este scris. „Dacă voi credeți numai ce este scris, vă rog să-mi arătați unde se scrie de Iannes și Iambres în Scriptură?” Au zis: „Nu este scris”. „Și de unde știe Pavel, care nu spune minciuni? Voi credeți în toate cele 14 epistole ale lui. De unde știe el că Iannes și Iambres s-au împotrivit lui Moise?” Au răspuns: „Poate din tradiție”. Nu „poate”. Eu vă aduc vouă și altele din Scriptură, care arată că tradiția este mai veche decât Scriptura. Și Scriptura nu este altceva decât o tradiție veche întreagă, scrisă.

V-am dat pilda cu Iannes și Iambres. Unde vedeți în Scriptură că așa i-a chemat? În ea se spune numai că vrăjitorii lui Faraon s-au împotrivit lui Moise până la a treia plagă (Ieșire 7, 11, 22; 8, 7), până ce a dat Moise în tot pământul mușiță, dar nu spune cum îi chema pe vrăjitorii care s-au împotrivit lui”.

Așadar, frații mei, din predica de azi, pe lângă altele, să vă rămână cu osebire în minte, întâi,

că suntem datori să ne ferim în vreme de primejdie, după a noastră putere; iar al doilea, că unele proorocii despre Mântuitorul le-au adus Sfinții Evangheliști din Sfânta Tradiție, care este mai veche decât Sfânta Scriptură. Așa este aceasta care zice că Mântuitorul Se va chema „Nazarinean”.

Aceasta s-o știți despre Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos. Mai înainte de toate să dați slavă milostivirii și bunătății celei negrăite a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și Preacuratei și Preasfintei Fecioare Maria, care a slujit la Nașterea Lui, că ne-a învrednicit pe toți să mai ajungem încă o dată Nașterea Domnului și să prăznuim înnoirea neamului omenesc prin taina venirii cea în trup a lui Dumnezeu Cuvântul.

Cu aceasta închei și rog pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să nu uităm cele ce le-am spus și cele ce ați auzit. Amin!

CUVÂNT LA SOBORUL MAICII DOMNULUI (26 decembrie 1978)

Toate praznicile dumnezeiești care se rânduiesc de Biserică în cursul anului sunt taine dumnezeiești și fapte din viața Mântuitorului Iisus Hristos. Iar astăzi, la nașterea Lui, prăznuim o taină care este taina tainelor. O taină ascunsă din veci și îngerilor și oamenilor. Căci nici îngerii nu știau cum Dumnezeu, Care este Împăratul slavei și al luminii celei neapropiate și a toată zidirea, va săvârși o taină ca aceasta. Dar când a venit Mântuitorul în lume să Se jertfească pentru mântuirea lumii și să întemeieze Biserica, atunci și ei s-au învățat.

N-au știut că se va face vierme, că așa se numește omul de Duhul Sfânt: *Eu sunt vierme și nu om*. N-au știut că Se va smeri, Se va face om, Se va pogorâ până la noi!

Acum au învățat îngerii că cele dimpotrivă pe cele dimpotrivă le surpă din puterea lui Dumnezeu, că prin blestem vine binecuvântare, căci spune Scriptura: *Blestemat este tot cel spânzurat pe lemn*. Se răstignește Hristos pe Cruce pentru noi și aduce binecuvântare la toată lumea. Prin moarte aduce viață, iar prin smerenia Lui, înălțarea noastră. Prin jertfa Lui, înnoirea noastră și prin pătimirea Lui, nepătimirea noastră. Astfel, vedem că prin cele dimpotrivă pe cele dimpotrivă le vindecă.

Dar și altfel lucrează Dumnezeu. Cu cele asemenea, pe cele asemenea le vindecă. Cu rana Lui vindecă rana noastră, cu moartea Lui vindecă moartea noastră, cu ascultarea Lui aduce ascultarea noastră, cu plecăciunea Lui, ridicarea noastră, cu nesticăciunea Lui pricinuieste nesticăciunea noastră, cu smerenia Lui, smerenia noastră (Sfântul Grigore de Nyssa, Cuv. 8 la Cântarea Cântărilor).

Deci, pe cele dimpotrivă cu cele dimpotrivă le vindecă și cu cele asemenea pe cele asemenea le pricinuieste, fiindcă prin întruparea lui Dumnezeu toate câte erau potrivite firii omenești s-au răsturnat, cum arată dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, căci Hristos a răsturnat logica lumii celei căzute.

Omul putea să cugete că prin moarte, Hristos putea să aducă moartea, dar El a adus viața; că prin blestem va aduce blestem, dar El a adus binecuvântare. Căci se zice *că prin El se vor binecuvânta toate semințiile și limbile pământului*. Deci tot ce era logic și firesc pentru mintea omenească cea căzută, s-a răsturnat prin taina iconomiei în trup.

Dar nici începătoriile, nici îngerii n-au înțeles în ce chip a lucrat Domnul nostru Iisus Hristos la mântuirea neamului omenesc, prin atâta smerenie și pogorâre.

Spun Sfinții Părinți că îngerilor li s-a părut că Mântuitorul, când era pe Cruce, Și-a ieșit din firea Sa, că adică nu mai este Dumnezeu, ci pătimește ca om. Și erau gata să creadă că se stinge Acela despre care știau că este Mântuitorul lumii, văzându-l așa de smerit pe Cruce, așa de rănit, așa de batjocorit, și așa de nebăgat în seamă de toată lumea care era în jurul Lui.

Dar să revenim la sărbătoarea de astăzi, căci am văzut în ce chip taina iconomiei în trup sau a Nașterii Domnului, n-a fost înțeleasă nici de îngeri și nici de oameni.

Astăzi este soborul Maicii Domnului.

Care a fost pricina pentru care Biserica lui Iisus Hristos, mireasa Mirelui, a pus a doua zi de

Crăciun să se serbeze Soborul Maicii Domnului? Îndată după Nașterea Domnului avem Soborul Maicii Domnului, pentru că în ea se cinstesc mai ales persoanele legate de Nașterea Lui: Maica Domnului, feciorul Iosif logodnicul, Sfântul Iacov fratele Domnului, Sfântul Prooroc David și ceilalți.

Cei ce au alcătuit sinaxarul anului n-au fost oameni neînvățați, oameni de rând, ci sfinți mari. Ei s-au întrebat: „Prin cine a făcut mântuirea neamului omenesc? Prin Domnul nostru Iisus Hristos. Dar prin cine a lucrat Dumnezeu la taina aceasta a mântuirii lumii? Întâi Iisus Hristos, al doilea Maica Domnului”.

Vedem deci că mai înainte de veci s-a prevăzut, în sfatul Preasfintei Treimi, planul mântuirii neamului omenesc prin întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul dintr-o fecioară. De aceea v-am spus că întruparea s-a făcut după voia cea mai înainte povățuitoare.

Nici satana, nici heruvimii, nici îngerii, nici sfinții n-au cunoscut taina aceasta a sfatului Preasfintei Treimi, că Dumnezeu la plinirea vremii Se va face om din fecioară.

Și zice dumnezeiescul Părinte Maxim: „Cum de n-au știut îngerii *taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută*, de vreme ce proorociile despre venirea lui Mesia s-au făcut prin îngeri?” Căci bunavestirea Maicii Domnului s-a făcut prin îngeri (Luca 1, 28).

Și tot același sfânt părinte arată apoi, că într-adevăr știau îngerii. Dar ce știau? Că Se va naște Mesia, dar nu știa nimeni în ce chip. Taina a fost ascunsă până la Hristos, ba este ascunsă și astăzi și va rămâne ascunsă în veacul veacului. Rămâne neștiut în ce chip Dumnezeu Cel neîncăput și nescris împrejur de toate zidirile sale și de toate cerurile, a încăput în pântecele unei fecioare, ca să fie desăvârșit Dumnezeu și să Se facă om; ca în același timp să stea împreună cu Tatăl pe scaun și în pântecele fecioarei și să le umple pe toate.

Vedeți cum la taina înomenirii lui Dumnezeu-Cuvântul, pentru împlinirea planului mântuirii neamului omenesc, slujește Maica Domnului ca vas ales în fața aleasă dintre toate popoarele pământului?

Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul: „Precum grădina se face ca să sădim pomi și pomii se sădesc pentru grădină, așa Maica Domnului S-a făcut de Dumnezeu mai înainte și s-a întocmit planul ca din ea să Se nască Hristos la plinirea vremii”.

Dar și prin Isaia s-a spus cu 700 de ani mai înainte: *Iată, Fecioara va lua în pântece și va naște fiu și vor chema numele Lui Emanuel*, adică cu noi este Dumnezeu (Isaia 7, 14).

Deci Maica Domnului a fost o persoană aleasă de Preasfânta Treime, din toate popoarele pământului, ca cea mai curată și mai sfântă fecioară, din neam arhieresc și împărătesc, din neamul lui Aaron după mamă și din neamul lui David după tată, aleasă din două seminții de fructe după trup, iar după duh, cum Unul Dumnezeu știe, ca să slujească la mântuirea neamului omenesc.

La Buna vestire Arhanghelul Gavriil i se închină ei de la început: *Bucură-te, ceea ce ești plină de dar, Marie, Domnul este cu tine* (Luca 1, 28).

Maica Domnului a fost cea mai aproape de Mântuitorul. Ea L-a purtat nouă luni în pântece, L-a născut în iesle, L-a hrănit cu lapte un an de zile, L-a purtat în brațe și de câte ori nu L-a sărutat pe Acela care a făcut cerul și pământul? De câte ori nu L-a mângâiat, de câte ori nu L-a îmbrățișat, de câte ori n-a plâns de bucurie, pentru că ea nu era numai o fecioară preasfântă și preacurată, ci era și proorociță. Ea știa că Acela pe Care L-a născut în peșteră nu este numai om, ci este și Dumnezeu, Ziditorul ei, Care a zămislit-o și pe dânsa în pântecele maicii sale.

Gândiți-vă câtă bucurie era în inima ei când își dădea seama că ea poartă în brațe pe Acela care ține în palma Lui cerul și pământul!

La locul din Scriptură unde păstorii au vestit cuvântul cel grăit lor de înger despre Prunc (Luca 2, 10-18) și unde Simeon bătrânul i-a proorocit în biserică că prin inima ei va trece sabie la patima Mântuitorului (Luca 2, 35), ce se zice? *Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa* (Luca 2, 19).

Maica Domnului n-a avut dureri la naștere, căci numai ea a născut fără dureri. Pentru că acolo unde n-a fost înainte dulceața de nuntă, nici durere n-a fost mai pe urmă. Ea a născut de la Duhul

Sfânt, fără durere, dar a avut dureri la răstignirea Mântuitorului. Atunci a trecut sabie prin inima ei și de trei ori a leșinat, văzând pe Fiul ei însângerat, batjocorit și bătut, știind mai ales cine este El, Care a venit să mântuiască lumea și cu rana Lui să vindece rana neamului omenesc.

Este o părere a unor teologi mari ai Bisericii Răsăritului, că atâta valoare are Maica Domnului în cer și pe pământ, încât dacă, Doamne ferește, Dumnezeu ar fi pierdut toate cele nouă cete de îngeri, toată lumea cea văzută și nevăzută și toate popoarele lumii, El nu ar fi avut atâta scârbă ca dacă ar fi pierdut-o pe Maica Domnului.

Așa teologhiesc mulți sfinți, între care și Sfântul Nicodim Aghioritul, pentru că planul mântuirii neamului omenesc este prevăzut să se împlinească numai la venirea Mântuitorului prin Maica Domnului. Atâta valoare are Maica Domnului, încât covârșește toate puterile cele de sus și cele de jos.

Maica Domnului este al doilea cer sau a doua lume, cum zice Sfântul Ioan Damaschin. Printr-însa s-a înnoit neamul omenesc și ea este Împărăteasa tuturor îngerilor și a tuturor sfinților și Maica noastră a tuturor popoarelor pământului și a tot sufletul necăjit și întristat care o cheamă în ajutor.

Știți oare, în ziua Judecării, cine are să fie de-a dreapta Mântuitorului? Maica Domnului! Iar de-a stânga Lui, Sfântul Ioan Botezătorul, îngerul întâistător al tuturor sfinților.

Deci aceste două persoane sfinte sunt cele mai mari din ceruri după Preasfânta Treime.

Câtă durere, câtă nebunie, câtă orbire, câtă rătăcire, câtă nepăsare, câtă negrijă și câtă rușine va fi pentru popoarele pământului care n-au cunoscut-o și n-au cinstit-o! Că ea, fiind de-a dreapta Mântuitorului, câtă slavă nu va avea atunci, ca una care L-a alăptat și L-a purtat pe Mântuitorul în pânțele și L-a născut și L-a alăptat și L-a purtat în brațe și toată viața a fost lângă El și pururea L-a păzit de primejdii și pururea L-a ascultat și a suferit la patima Lui mai mult decât oricine, că inima ei a fost însângerată.

Mare rușine o să aibă aceia în ziua Judecării.

Câtă slavă și cinste nu are ea acolo sus, iar noi păcătoșii pe pământ ne lenevim s-o chemăm în ajutor, pentru că nu știm câtă durere o să aibă sufletul nostru în ceasul morții. Atunci o să vedem cât poate Maica Domnului să ne ușureze și să ne scoată din ghiarele dracilor care vor veni să ne arate toate câte am greșit cu cuvântul, cu lucrul și cu gândul.

De aceea, fericiți și de trei ori fericiți sunt creștinii aceia din casa cărora nu lipsește icoana Maicii Domnului și au candelă la icoana ei, și citesc în fiecare zi măcar un acatist sau un paraclis al Maicii Domnului. Amin.

DESPRE ANUL NOU ȘI DESPRE CALENDAR

(31 decembrie 1970)

Părinților, fraților și iubiți credincioși,

Fiindcă slujesc cu nevrednicie mâine Sfânta Liturghie, m-am gândit că-i bine ca privegherea din seara aceasta s-o mai împodobim cu cântări și cu cuvinte sau cu predici, ca să nu pară prea lungă.

Mâine Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare de Răsărit prăznuiește trei sărbători: Anul Nou, Tăierea împrejur cea după trup a lui Hristos Mântuitorul și Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei. Și pentru că mâine nu se poate cuprinde într-o predică tot ce ar trebui spus despre aceste trei praznice, m-am gândit că în seara aceasta să mă ocup în cuvântul meu de însemnătatea Anului Nou.

Cum s-a ajuns la noi creștinii ortodocși să se prăznuiască Anul Nou la 1 ianuarie? Iată prin ce împrejurări s-a ajuns la acesta și ce însemnătate are Anul Nou.

Să știți, fraților și părinților, că Dumnezeu a făcut lumea aceasta primăvara și a terminat-o, cum ați auzit, în șase zile. Nu se știa pe atunci ce-i acela calendar, că nici nu era zidit omul, iar după

ce l-a zidit, omul era deocamdată în rai.

După mărturia unor teologi, Adam și Eva au stat în rai numai 7 zile, alții zic că 7 ani, alții 70, iar alții 700 de ani. Toți sunt pentru cifra 7, dar nu se știe exact cât au stat ei în rai.

Lui Dumnezeu, când a făcut lumea cu cuvântul, nu l-au trebuit ciocane și hârlețe și sapă și mistrii ca să o facă. *El a zis și s-au făcut. El a poruncit și s-au zidit* (Psalm 148, 5). Dar a pus lumii acesteia niște legi veșnice; toate se rotesc în ceasul universului cu precizie înspăimântătoare și pentru îngeri, nu numai pentru oameni. Pentru ce? Pentru că este lucrul lui Dumnezeu Atotțiitorul!

Și când a făcut Dumnezeu lumea, soarele era la zenit, adică în jurul cerului. Dar stihiiile lumii făcute de El – pământul, planetele și stelele – nu stau nemișcate nici o clipă, ci mereu se mișcă. Toate se mișcă în cerc. Ele veșnic se întorc de unde au plecat!

Așa se mișcă stelele, așa soarele și luna și toate planetele și tot ce a făcut Dumnezeu. Tuturor le-a pus lege să se miște, și nu la întâmplare, ci cu mare rânduială, încât s-au uimit și cei mai învățați oameni ai lumii din antichitate și au cunoscut pe Dumnezeu din zidiri, fără să-L cunoască din Scripturi, și au strigat: „Mare ești, Doamne, și minunate sunt lucrurile Tale!”

Așa a fost cazul și mai târziu cu Isaac Newton, și mai apoi cu Kepler și cu ceilalți mari astronomi, care din mișcarea universului, au înțeles că este o mână, este un centru de îndrumare care le poartă pe toate acestea cu atâta precizie.

Mișcarea regulată în cerc a stelelor ne dă calendarul. Dar prin ce l-a întemeiat Dumnezeu în chip deosebit? L-a întemeiat prin cei doi ochi ai lumii: soarele și luna. După ei a făcut să se orienteze toată suflarea, până la sfârșitul lumii. Și ați auzit că se vorbește în Pascalie de crugul soarelui și de crugul lunii.

Și de ce am luat istoria așa de departe? Ca să vedeți cum a ajuns Anul Nou la noi. Când s-au făcut primele catedrale din epoca străveche, pe timpul lui Nimrod, împăratul ninivitenilor, ei nu se orientau ca noi după calendare cu 12 luni, că nu știau. Ei așteptau mișcarea astrelor cerești, a crugului soarelui sau al lunii, și știau că a trecut un an din crugul soarelui.

Mai târziu s-a mai deșteptat lumea. Așa, vechii haldei, popor mai vechi decât evreii, au fost mari astronomi. Ei au împrumutat mult civilizației egiptenilor, apoi aceștia elenilor și așa mai departe, până a ajuns în părțile noastre ale Europei. Aceia au observat și alte mișcări pe cer, nu numai mișcarea soarelui și a lunii, și treptat au început să alcătuiască un fel de calendar pe pământ, după calendarul cerului sau după calendarul soarelui sau al lunii.

Calendarul ceresc, fiind opera lui Dumnezeu, nu rămâne nici o iotă în urmă și nu poate să se clintească, pentru că zice: *...poruncă a pus și nu va trece* (Psalmul 148, 6). El nu poate să rămână în urmă. Iar calendarele făcute de oameni până acum au fost mii și zeci de mii; în fiecare epocă, după mintea oamenilor de atunci. Au fost calendare de umbră, calendare de soare, calendare de nisip, calendarele faraonilor Egiptului și altele.

Au fost o mulțime de calendare la egipteni și la popoare mai vechi ca egiptenii, cum au fost de pildă asirienii. Erau calendare fructifere. Când se coceau portocalii, și asta se întâmplă de două ori pe an, socoteau că s-a împlinit un an. A fost calendarul Nilului, care s-a practicat sute de ani, căci Nilul se revărsa periodic, de două ori într-un an. Dar Nilul, din cauza ploilor de la Ecuator, se revărsa uneori mai înainte cu două luni, altă dată mai târziu, și așa mai departe. Ei știau că atunci când s-a făcut orezul sau s-a revărsat Nilul de două ori, este anul nou.

Dar știința n-a fost mulțumită cu calendare din acestea. Și nici nu trebuia să fie sau să se ia după lucruri de acestea care n-au mers regulat. De aceea oamenii au vrut să facă alte calendare, mai bune, ca să se apropie mai mult de calendarul cerului, de calendarul pe care l-a făcut Atotțiitorul Dumnezeu.

Primii care au început să facă aceste calendare au fost egiptenii. Eu au făcut prima dată calendarul de 12 luni, măcar că luna avea câte 28-30 de zile, anul având numai 354 de zile. Poporul iudeu, care a fost în robia egiptenilor 430 de ani, când a ieșit din robia lor, a împrumutat calendarul egiptean, căci altul mai bun nu se găsea în acea vreme, și l-au folosit pe el 1500 de ani, până la împăratul Iulius Cezar, cu circa 44 de ani înainte de venirea Mântuitorului. Dar până la cea dată

calendarul folosit rămăsese foarte mult în urmă. De aceea romanii, vrând să-și facă un calendar mai bun, au trimis – pe vremea lui Iulius Cezar – pe învățatul Sosigene în toate părțile lumii să vadă care calendar este mai aproape de calendarul ceresc, care se potrivește mai mult cu calendarul dumnezeiesc.

Și acela, fiind însărcinat de împăratul Iulius Cezar, a cercetat toate calendarele de pe valea Nilului, din Palestina, de prin Africa și l-a găsit tot pe al evreilor mai aproape, fiindcă era luat de la egipteni. Dar lipseau 11 zile și 6 ceasuri față de mișcările astrelor de pe cer. Deci i-a mai adăugat încă 11 zile și 6 ceasuri.

La început toate popoarele, respectând tradiția după care începutul lumii a fost în martie, începeau anul de atunci, indiferent ce calendar ar fi avut ele. Așa au socotit și egiptenii și evreii și romanii. Mai apoi romanii au adăugat lunile ianuarie și februarie și au stabilit începutul anului la 1 ianuarie.

Ei aveau obiceiul ca în ziua de 1 ianuarie să ia impozite de la popor, schimbau pe dregători, plăteau salariile la muncitori, la militari, îi avansau pe unii din aceștia la grad mai mare. Tot la 1 ianuarie aveau și cele mai mari festivități și cu acest prilej făceau mare zarvă de cântece și jocuri, cum le vedeți până acum.

Că de la romani și de la păgâni vin obiceiurile acestea de a umbla din poartă în poartă și a fluiera și a cânta și a face câte și mai câte, cum le vedeți până astăzi. Și așa se fac în această zi petreceri în loc de sfinte slujbe de mulțumire lui Dumnezeu și de cerere a ajutorului Lui. Că nu de la Biserica lui Hristos vin acestea, ci de la popoarele păgâne, căci romanii le-au împrumutat de la egipteni și egiptenii de la asirieni și așa mai departe. Obiceiurile acestea nu sunt creștinești, ci păgânești, fiindcă și noi ne tragem din popoare păgâne, căci și romanii și dacii au fost păgâni.

Din anul de 354 de zile s-a făcut calendarul de 365 de zile. Și la patru ani înmulțind cele 6 ceasuri care treceau în plus în fiecare din acești ani, mai erau 24 de ceasuri, deci mai puneau o zi. Așa s-a născut anul bisect, adică trei ani de câte 365 de zile, și al patrulea (bisect), de 366.

Dar lumina credinței lui Iisus Hristos a strălucit la Roma și în Imperiul Roman, la sud de Dunăre, mai ales după ce Dacia a fost cucerită de Traian și mulțime de coloniști din Peninsula Balcanică au inundat țara strămoșilor noștri. Și așa a ajuns creștinismul cu lumina credinței dincoace de Dunăre și a început să înflorească aici Biserica lui Hristos.

Dar prin acești coloniști au venit la noi și obiceiurile acestea de la 1 ianuarie. Aceste obiceiuri au trecut de la ei la noi, precum și calendarul de 12 luni. Astfel am ajuns și noi românii să prăznuim ziua de 1 ianuarie, ziua anului nou civil.

Vi le-am spus acestea pe scurt, pentru că nu vi le pot arăta mai pe larg. Oamenii s-au obișnuit de la început să pună semne câți ani au trecut de la zidirea lumii. Biblia nu spune aceasta, căci ea nu se ocupă de cronologie. Ea este o carte de morală, de sfințenie, plină de Duhul Sfânt. Prin ea se arată că există Dumnezeu, că El este Creatorul lumii, se arată legile date de El întregului univers, se arată că El pedepsește păcatul și răsplătește virtutea, că cei ai Lui sunt drepti, sfinți, iar ceilalți sunt păcătoși și vor lua plată după faptele lor și osândă dincolo. De acestea se ocupă Biblia.

Și au făcut oamenii însemnări de la zidirea lumii, socotind că atâția ani sunt de la Adam, și toți ceilalți au auzit de la unul. Dar nimeni nu știe precis câți ani sunt de la Adam. Unii zic că Hristos a venit în lume, pentru că nimeni nu știe exact când a făcut Dumnezeu lumea și câți ani sunt de la zidirea lumii.

Nimeni nu știe când a zidit Dumnezeu lumea, decât Cel ce a zidit-o! Așa spunea Marele Vasile. Dar oamenii au stabilit un fel de epoci, de ere. Unele le-au pus în legătură cu diferite evenimente: era alexandrină, de când Alexandru cel Mare a avut război cu perșii; era romană, de la fondatorul Romei, apoi era martirilor, de la începutul creștinismului până pe vremea lui Dioclițian. Dar de abia din vremea împăratului Justinian, de la anul 527, au început să se numească anii de la Hristos.

Așa am ajuns și noi să prăznuim Anul Nou, să se înceapă anul de la 1 ianuarie după tradiția rămasă nouă de la Roma. Și sunt calendare diferite și astăzi.

Sunt popoare care au calendarul cu doi ani, cu trei ani înainte, sau cu șase. Dar calendarul cel mai aproape de calendarul luni-solar este calendarul pe care-l avem noi ortodocșii. El este îndreptat de conferința interortodoxă din Constantinopol din anul 1923, la 15 noiembrie, din timpul Patriarhului Meletie al V-lea și este cel mai aproape de calendarul ceresc. Abia în 42.000 de ani el rămâne cu o zi în urmă. Noi după calendarul acesta ne călăuzim și el este aprobat de toată Biserica.

Iar calendarul gregorian pe care l-a îndreptat Papa Grigorie al IX-lea în anul 1583, prin marele filosof și astronom Lilio, rămâne la 3600 de ani cu o zi și o noapte în urmă; deci el rămâne mai mult în urmă ca al nostru din punct de vedere științific.

*

Dar vreau să vă spun că, începând cu Anul Nou, grija noastră cea mai mare trebuie să fie alta. Cel mai mare lucru este să ne înnoim viața, să luăm aminte, cu fiecare an nou să lăsăm câte un păcat care ne stăpânește cine știe de când și să punem în locul lui o virtute. Să iertăm greșelile celor ce ne-au supărat, să-i iertăm pe toți, să începem Anul Nou cu inimă curată și cu credință în Dumnezeu. Să nu începem la crâșmă cu beție, cu fluiere, cu câte și mai câte petreceri. Că dacă începi bine ziua întâi, fiindcă ziua bună se arată de dimineață, așa o să-ți meargă tot timpul!

Du-te prin sate acum, în noaptea aceasta. Este iadul pe fața pământului! Iată cum știu oamenii să mulțumească lui Dumnezeu că le-a mai dat un an de viață. Dar vine moartea la om și-l strânge de gât, de nu mai poate spune nici preotului ce a făcut, că i-a legat limba! Cât ar mai vrea el atunci să-i mai dea Dumnezeu un ceas. Dar nu-i mai dă! Este rânduit: când ți-o veni ceasul, te ia și te duce. Ai vrea să te rogi: „Doamne, mai dă-mi un minut!” Dar nu-ți mai dă! Ai avut destule! Dumnezeu este prea drept! Ți-a dat vreme, dar n-ai vrut să te îndrepti, să te pocăiești, să plângi, să te rogi! Ți-a dat atâția ani de viață și n-ai avut nici o grijă. Și atunci vei vedea că nu mai este pocăință în timpul morții.

Deci să ne gândim că, trecând un an de zile, foarte mult trebuie să plângem lui Dumnezeu că n-am făcut nimic bun și să-I mulțumim că ne-a ajutat cu mila și cu îndurarea Lui să trecem iarăși 365 de zile și să ajungem până azi.

Toți trebuie să mulțumească. Toată zidirea lui Dumnezeu. Căci viața și ființele și toate vremurile sunt în mâna lui Dumnezeu. Tocmai acum trebuie să mulțumim lui Dumnezeu, ca să nu vină urgia Domnului peste noi!

Așteptăm mila lui Dumnezeu, dar odată n-ar să mai fie timp, căci vine moartea pentru fiecare! Vine dreptatea lui Dumnezeu, de care nu poate scăpa nimeni! Nu pot scăpa nici împărații. Unde sunt împărații? Unde sunt faraonii Egiptului? Unde sunt sultanii turcilor? Unde sunt craii Germaniei? Unde sunt împărații de care se cutremura lumea? Unse sunt cetățile? Unde sunt orașele? Unde-i orașul Pompei și unde este Cartagina și orașele vechi care s-au dărâmat de cutremur?

Unde sunt cetățile lumii? Unde sunt puternicii? Unde sunt cei învățați? Unde sunt filosofii? Unde sunt cei care au purtat sceptru și ale căror capete străluceau ca soarele? Unde sunt? Praf, pământ și pulbere s-au făcut. Așa-i dreptatea lui Dumnezeu și vai de noi și de noi dacă cheltuim vremea în zadar. Marele Apostol Pavel spune: *Răscumpărați vremea, că zilele rele sunt* (Efeseni 5, 16).

Vom cere să mai trăim un minut și n-ar să ne mai dea Dumnezeu! Pentru că trecem fără griji viața aceasta și ne încurcăm cu grijile veacului, de parcă am fi nemuritori. Fum suntem! În toată ziua Biserica ne spune: *Omul ca iarba; zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori* (Psalm 102, 15). I-a spus Dumnezeu lui Isaia, pentru toți: *Tot trupul este iarbă și slava omului ca floarea ierbii; uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut. Și iarăși: Anii lor ca pânza unui păianjen s-au socotit; și iarăși: Zilele mele ca umbra s-au plecat și eu ca iarba m-am uscat.*

Pentru cine vorbește aici Duhul Sfânt? Pentru noi! Să avem urechi, să nu fim surzi. Să nu ne astupăm urechile, că visuri suntem sub soare. Oricine ar fi, praf și pulbere este! Nimic nu rămâne veșnic pe pământ. Unde sunt puternicii de care se cutremura lumea până ieri? Du-te și întrebă-i acolo: „Cu ce v-ați ales din viața aceasta?” Unde a rămas stăpânirea, unde știința, unde puterea popoarelor? I-a luat moartea, după dreptate, și-i ține în legături până în ziua Judecății de Apoi.

Împăratul Alexandru Macedon era mare filosof; învățase filosofia despre suflet și moarte de la acest mare filosof din antichitate, Aristotel, opt ani de zile. Și tot îl cinsteau ai lui, dar el avea cuvântul acela: „Dacă-i moarte, nu-i nimic!”

Dar odată, tot îl laudau:

– Măria ta, cât stăpânești! Cât de mare ești!...

– Măi, dacă credeți că am stăpânire, veniți cu mine la malul mării (și marea era tulbure în ziua aceea. Vârsa valuri și se agita). Uite, ca să vedeți ce putere am: Mare, îți poruncesc să stai pe loc!

– Dar marea zvârlea valuri peste el.

– Ați văzut? Ați zis că am putere! Ați spus că eu împărățesc. Un val de apă tot acum mă îneacă. Nu a ascultat deloc de mine. Cum ziceți că am putere, dacă un val de apă nu ascultă de mine? El era om care cunoștea că omul nu poate nimic fără Dumnezeu!

Când era să moară, l-au întrebat generalii lui:

– Măria ta, din ce să-ți facem mormântul? Din marmură? Din aur? Din pietre scumpe de iachint, de hrisolit, de onix, de ametist sau de rubin? Toate pietrele scumpe i le-au spus. Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Să nu-mi faceți mormântul meu din aur și din alte pietre scumpe, ci să-mi faceți mormântul și sicriul de granit. Să nu cumva să mă îmbrăcați în haine aurite, ci simplu, ca un simplu om. Și să lăsați la sicriu două găuri: una în stânga și alta în dreapta.

– Dar de ce asta?

– Pe acolo să-mi scoateți mâinile goale, ca să vadă toți că nimic n-am luat cu mine după moarte.

Să veghem cum petrecem timpul înaintea Domnului. Căci negreșit vom muri și ne va cere socoteală ce-am vorbit în fiecare clipă și ce-am gândit și ce-am lucrat.

Acestea v-o spun pentru Anul Nou! Să mulțumim Preasfintei Treimi și Preacuratei Maicii Domnului, care mijlocește pentru toată lumea, că ne-a învrednicit să mai trecem un an. Să ne hotărâm în inima noastră să punem început bun și să petrecem de aici înainte cu Dumnezeu, creștinește. Să ne împăcăm cu Dumnezeu mai înainte de a ne răpi moartea. Amin!

O MINUNE CU SFÂNȚA ICOANĂ A MÂNTUITORULUI

Am să vă spun o istorioară, ca să vedeți că taina Crucii s-a mai repetat uneori și în chip văzut. Iată ce s-a întâmplat.

Într-o casă oarecare boala un biet creștin sărac și era aproape de moarte. Neavând cui să vândă casa, a lăsat-o cu chirie unui evreu pentru un timp, spunându-i:

– Uite, rămâi în casa mea, că eu acum mor și la urmă va rămâne la niște nepoți ai mei.

Când a murit creștinul acela, a rămas în casa aceea o icoană a Mântuitorului Iisus Hristos. Evreul acela, nefiind cu ură către creștini, a lăsat icoana pe perete și își vedea de treburile lui. Dar a venit într-o zi la dânsul alt evreu și i-a zis:

– Cum stai tu, măi, cu icoana în casă? Uite icoana lui Hristos!

Iar el a răspuns:

– Așa am găsit casa când am venit și n-am îndrăznit să iau icoana de la locul ei, că am auzit că acesta-i lucru sfânt. Este Hristos!

Însă evreul acela, fiind rău și necredincios, a cerut icoana, și nu s-a lăsat până ce nu i-a dat-o. Și a luat icoana Mântuitorului de acolo, a dus-o la el acasă, departe, a chemat și pe alții și le-a zis:

– Să facem și noi cu icoana lui Hristos, cum au făcut părinții noștri!

Și au pus icoana pe un stâlp și au răstignit-o cu cuie. Unde erau mâinile Mântuitorului pictate au bătut cuie și după ce au pus sfânta icoană acolo au început a o lovi în față, bătându-și joc de ea. Unii Îl scui-pau, alții strigau: Hoo, coboară-Te de pe cruce! Și în fel și chip ziceau. După cum au făcut părinții lor, așa au făcut și icoanei Mântuitorului, ca să facă măcar simbolic din ceea ce au făcut

părinții lor, să le urmeze răutatea. Iar unul din ei a zis:

– Eu am auzit că unul L-a împuns cu sulița în coastă!

Și în batjocură, cum râdeau ei acolo, au luat o suliță și au împuns icoana. Dar deodată, când au împuns-o, a început să curgă sânge mult, încât i-au cuprins spaima pe toți, și au fugit la școala lor și au spus rabinului:

– Iată ce am făcut noi! Am răstignit icoana lui Iisus Hristos și, când am împuns-o, a curs sânge!

Și a venit învățătorul lor, rabinul, și a văzut adevărul. Apoi a zis:

– Vedeți? Acum s-a stabilit mai tare și mai clar decât toate că părinții noștri au fost ucigători de Dumnezeu Cel Viu și de Omul Iisus Hristos! Deci, dacă a curs sânge din icoana aceasta uscată de lemn, suntem toți vinovați de sângele Lui și trebuie să ne botezăm!

Și ducându-se la școală cu icoana însângerată, s-au botezat toți aceia, toată școala lor, și mult popor evreiesc a trecut la dreapta credință, văzând sângele lui Hristos curgând din Preasfântul Său Trup zugrăvit pe icoană, după atâtea sute de ani de la răstignirea Sa pe Golgota.

ALTĂ MINUNE, CU SFÂNTA CRUCE

În India, unii din misionarii noștri creștini predică Evanghelia cu râvnă, mai ales cei catolici. Un biet misionar a reușit într-o comună să convertească la credința creștinească vreo câteva familii din hindușii aceia, credincioși ai lui Brahma Krișna. Și aceia convertindu-se la creștinism, misionarul a ridicat în satul lor o troiță, o cruce a lui Hristos sculptată în lemn, cu Mântuitorul, în mărime naturală, și a împodobit-o frumos.

Cei ce crezuseră în Hristos se închinau la crucea Mântuitorului răstignit și la acea sfântă troiță. Iar ceilalți păgâni, care erau mulți, după cum sunt și astăzi, au pornit cu ură mare asupra acelor puțini creștini și-i băteau și-i ucideau, martirizându-i pentru că au crezut în Hristos.

Ba, s-au dus la acea troiță unde era Hristos răstignit și au început a-L batjocori și a-L scuipa pe Mântuitorul de pe cruce, bătându-L cu ciomegele și ungându-I crucea cu murdării. Iar când erau în toiul acestor batjocuri, Mântuitorul de pe cruce a întors fața la dreapta, spre ei, și a zis: „De ce Mă batjocoriți?”

Când au văzut ei că Cel pe care Îl scuipau S-a întors cu fața ca un om viu și i-a întrebat de ce Îl batjocoresc, câțiva au murit de frică, iar ceilalți au dat fuga la învățătorii lor, din legea sanscrită, păgânească, și au spus:

– Veniți să vedeți o minune! Noi L-am batjocorit pe Hristos și am văzut cu ochii noștri cum a întors fața și a zis către noi: „De ce Mă batjocoriți?”

Și au mers cu toții și, când au văzut și învățătorii lor că Mântuitorul stă cu fața întoarsă, s-au speriat și toți s-au botezat, și mare cutremur i-a cuprins pe locuitorii din ținutul acela. Și acolo unde a fost sfânta troiță, se află azi o catedrală mare. Iar acea cruce dumnezeiască cu Mântuitorul care și-a întors fața, a fost și este până astăzi în altarul acelei catedrale.

Și așa Mântuitorul a băgat groaza în cei ce-L batjocoreau, numai ca să-i întoarcă pe dânșii pe calea pocăinței.

Deci, frații mei, dacă numia atât semn de la Crucea lui Hristos a fost în stare să facă pe oameni să moară de vii, să-i întoarcă la pocăință și să trezească atâtea suflete, ca va fi oare când va veni Mântuitorul pe norii cerului și când Crucea lui Hristos, adusă cu slavă multă de milioane și miliarde de arhangheli și îngeri, va străluci de milioane de ori mai tare decât soarele?

CUVÂNT DESPRE RAI

Oare cum aș putea eu, nepriceputul și cu totul neiscutitul, să zugrăvesc prin cuvinte patria

noastră cea veche din care am căzut? Dacă dumnezeiescul și marele Apostol Pavel ne spune că: *Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inimă de om nu s-au suit, acelea a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*, apoi cum o limbă de țărână și o minte întunecată de păcate se va pricepe a spune cele nespuse?

Dar, fiindcă nu este bine nici a tăcea despre acea fericire și frumusețe, voi îndrăzni a aduce prin cuvânt, din cele ce ne-am învățat din Sfânta Scriptură și din învățăturile Sfinților Părinți, o umbră oarecare a celor neumbrite și veșnice veselii, ca prin cele prea mici să suim înțelegerea noastră după putere la cele prea mari și cu prea minunată frumusețe împodobite.

Sfânta Scriptură ne spune despre rai că este așezat de Dumnezeu spre răsărit: *Și a sădit Dumnezeu rai în Eden spre răsărituri*. N-ai auzit ce spune Isaia? *Răsărit este numele Lui*. N-ai auzit ce spune Psaltirea? *Dumnezeu S-a suit peste cerurile cerurilor, spre răsărituri*.

Sfântul Vasile cel Mare înțelege raiul, după el și după toți sfinții, ca o desfătare, căci Eden înseamnă raiul desfătării. Aici trebuie să înțelegem o desfătare vrednică de Dumnezeu, desfătare care este potrivită sfinților.

Mai departe, arătând despre cele nespuse duhovnicești veselii, zice: *Acolo pornirile râurilor vestesc cetatea lui Dumnezeu* (Psalm 45, 4). Sfinții Părinți ai Bisericii au spus că raiul este îndoit, adică este alcătuit și din cele simțite și din cele gândite, văzut și nevăzut, după cum omul este format din trup și suflet. Raiul îl înțelegem și trupește, dar îl tâlcuim și duhovnicește. În rai va fi o desfătare duhovnicească desăvârșită a celor cinci simțuri ale omului.

Raiul nu-i împărăția cerurilor. Raiul este locul unde a stat Adam și unde stau dreptii până la judecata de apoi. O stare provizorie. Nu-i hotărât să stea dreptii acolo pentru totdeauna, că de la judecată înainte, sufletele dreptilor nu se mai duc în rai, ci în împărăția cerurilor.

Iar deosebirea între cer și rai este negrăit de mare, pentru că atâta iubire a avut Dumnezeu de neamul omenesc, încât în locul raiului i-a dat împărăția cerurilor. Satana l-a scos pe Adam din rai, iar Dumnezeu, venind pe pământ și suferind pentru neamul omenesc, nu-l mai bagă în rai pe omul care face voia Lui și poruncile Lui și se teme de El, ci în ceruri. În Evanghelie ce s-a zis? „Feriți cei săraci cu duhul, că acelora este împărăția raiului?” Nu, ci altfel: „împărăția cerurilor”. Sau zice: „Feriți cei izgoniți pentru dreptate, că acelora este împărăția raiului?” Nu, ci „împărăția cerurilor”.

„Iată dar – zice Sfântul Vasile –, a pierdut omul raiul, iar prin mila lui Dumnezeu cea negrăită, a câștigat cerul”. Că *unde a prisosit păcatul*, zice Apostolul Pavel, *acolo darul a prisosit*.

Împărăția lui Dumnezeu nu este mâncare și băutură, ci dreptate, pace și bucurie în Duhul Sfânt. Iar ca să intre cineva în Împărăția cerurilor trebuie să se nască din apă și din Duh, să fie nevinovat ca pruncii, să rabde multe scârbe în viață și să se silească în toată viața la lucrul poruncilor Domnului.

Raiul, ca cineva să-l poată descrie, nu se poate. Niciodată nu poate să descrie cineva frumusețile raiului. Nici oamenii, nici îngerii. Auziți pe Apostolul Pavel: *Ceea ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inimă de om nu s-a suit, aceasta a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe Dânsul*.

Marele Vasile, arătând pe cât este nouă cu putință despre rai, zice așa: „Omule, dacă-ți închipui că raiul este mâncare și băutură și veselie și grădină și flori și cântări și păsări și palate de aur, nu te opresc. Măcar așa să-ți închipui, dar râvnește la rai, adică să dorești raiul. Că, dorind raiul, te lași de păcat. Închipuie-ți și tu cum vrei, dar orice vei închipui tu despre rai, nu este ceea ce îți închipui tu, că raiul este mai presus de minte”.

Apoi zice: „Deci ispitește-te ca prin învățăturile acestea să vii întru înțelegerea raiului aceluia și să ajungi și tu la zorile dumnezeieștii lumini. De ești trupesc și mare îndulcire socotești din cele simțite, să ai cea închipuire a Raiului celui trupesc și săturarea cea prea dulce, și să te sârguiești către acestea, fiindcă acolo vei afla desfătarea neîncetată! Dar mai bine decât îndulcirile cele trupești, suie-te cu gândul către frumusețea îngerilor și învață-te cu de-amănuntul roadele dreptății!”

Sfântul Vasile cel Mare vorbește în Hexaimeron despre rai, zicând: „Acolo sunt livezi prea dulci la vedere, cu multă și negrăită verdeață și foarte frumos împodobite. Acolo floarea nu

strălucește puțină vreme și apoi lipsește, ci îndelungată vreme și este o mireasmă a Duhului Sfânt, pe care omul nu o poate spune.

Buna lor mireasmă este fără de saț, frumoasa lor culoare de-a pururea strălucește și puterea vânturilor nu le slăbește. Lunile cele noi nu le veștejesc, înghețurile nu le îngheață, arsura soarelui nu le usucă; ci un duh măsurat, care dă oarecare subțire și dulce suflare, ușor cu dulceață suflă asupra lor, neîmpilat de vreme și neveștejit în veac, păzind sporul lor. Iar frumusețea sadurilor celor de acolo este și ea vrednică de facerea și sădirea Celui ce le-a sădit”.

Și după multe, zice: „Care cuvânt va putea să arate mulțimea dulceții și frumuseții aceleia?... Acolo sunt și neamuri de nenumărate feluri de păsări, care prin floarea aripilor și prin dulcea viersuire a glasurilor, aduc o dulceață negrăită, încât oamenii cei drepti de acolo se desfătează și se îndulcesc prin toate simțurile: pe unele văzându-le, pe altele auzindu-le”. Mai departe zice: „De ești duhovnicesc și cugeți mai mult decât la îndulcirile trupești, urcă-te cu gândul către frumusețile îngerilor și învață-te roadele dreptății ce sunt în ei. Vezi râurile lui Dumnezeu cele pline de ape, ale căror porniri veselesc cetatea lui Dumnezeu și al căror meșter este singurul Dumnezeu”.

Dar, într-adevăr, raiul în care a stat Adam era îndoit. Avea o parte simțită și una gândită, fiindcă în rai erau pomi din care se putea mânca. Ceea ce spune Sfânta Scriptură: *„pomul cunoștinței binelui și răului*, se poate închipui că a fost într-adevăr pom.

Dar de ce-i spune pomul cunoștinței binelui și răului? Știți voi ce înseamnă pomul cunoștinței binelui și răului, din care a mâncat Adam, și de ce se cheamă așa? Iată ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur despre acest pom: „Pomul cunoștinței binelui și răului din rai se cheamă așa pentru că două lucruri mari a arătat el după ce au gustat Eva și Adam dintr-însul: A arătat binele și răul”.

A arătat cât de bine era dacă nu mânca din pom, că Adam, care a stat 700 de ani în rai, s-a desfătat acolo de atâtea bunătăți – și de cele simțite și de cele gândite, că auzea și îngerii în ceruri și îi vedea cum îl laudă pe Dumnezeu. Iar atunci când l-a scos afară din atâta dulceață și frumusețe, a cunoscut cât de bine era dacă nu mânca din pom. Și iarăși, a cunoscut și răul: „Cât de rău este, și ce mare răutate ne-a ajuns pe noi, fiindcă am mâncat din pom”.

Iată ce înseamnă pomul cunoștinței binelui și răului. A cunoscut cât de rău a făcut că a călcat porunca lui Dumnezeu și cât de bine era dacă nu o călca și nu mânca din pom. Așa se tâlcuiește pomul cunoștinței binelui și răului după Sfinții Părinți.

Dar să continuăm despre rai. Marele Vasile spune acolo: „Păsările raiului nu mai mor ca cele de pe pământ și nu mai îmbătrânesc, că sunt pline de Duhul Sfânt. Acolo cele patru stihii care sunt pe pământ: aerul, apa, pământul și cerul, sunt atât de împodobite de Dumnezeu, cum nu se poate vorbi. Cele patru anotimpuri ale anului: primăvara și vara, toamna și iarna, așa de frumos sunt îmbinate unele cu altele, încât nu se mai satură omul în veacul veacului de a trăi acolo.

Acolo niciodată nu este silă a vânturilor și nepotrivire a anotimpurilor. Acolo nu-i nici prea frig, dar nici prea cald. Nu-i nici prea mare vânt, dar nici să nu fie deloc. Nu-i niciodată acolo ploaie prea multă, dar nici să nu fie. Deci cele patru stihii, cele patru anotimpuri, sunt îmbinate în așa fel, încât provoacă o negrăită plăcere la cele cinci simțuri ale omului.

Gustul. Poamele din rai au atâta dulceață și atâta felurime de gusturi, încât omul nu mai poate pofți nimic peste dulceața lor.

Auzul. Cântările de acolo care desfătează nu gustul, ci alt simț al omului, auzul, atâta frumusețe au, încât o mie de ani se pare un ceas în rai, cum citim și în *Mântuirea păcătoșilor*.

Pipăitul cel îndoit, înăuntru și în afară, acolo atâta frumusețe are și atâta blândețe în zidiri, încât niciodată spini nu există, lucru aspru nu există, lucru care să te ardă nu există, lucru care să te otrăvească nu există, așa încât pipăirea și cea dinăuntru și cea din afară este fără nici o vătămare.

Mirosul. Atâta mireasmă a Duhului Sfânt este acolo și florile acelea atâta mireasmă au, încât nu mai poți să-ți închipui că ar mai exista altceva în lume să miroase mai frumos ca acelea.

Vederea. Iar vederea se desfătă întru atâta frumusețe (Gan-Eden, adică veșnică desfătare), încât nu poate omul nici într-un fel să mai cugete că ar putea vedea ceva mai frumos ca acolo.

Se desfătează cele cinci simțuri ale omului de nu pot mai mult. Ai văzut ce spune în Psaltire:

Pornirile râurilor veselesc cetatea lui Dumnezeu. Știți voi ce înseamnă pornirile râurilor? Râurile Duhului Sfânt se varsă în rai și veselesc cetatea lui Dumnezeu – raiul și sufletele –, încât nu poate omul să spună cu limba asta de țărână ce mângâiere a Duhului Sfânt vine acolo.

Pornirile râurilor, pornirile darului Duhului Sfânt care se varsă în rai, atât veselesc inima și mintea omului, încât el nu mai poate cugeta, nici cu inima, nici cu mintea, nimic mai presus decât acele mângâieri ale darului Duhului Sfânt. Și acesta-i raiul, dacă-ți poți închipui așa, dar nu împărăția cerurilor.

V-am spus că omul este îndoit, o parte văzută și una nevăzută. Raiul este și simțitor, ca omul să poată gusta și cu trupul și cu vederea dulcele lui; și gânditor, pentru că sufletul omului acolo nu este împiedicat să vadă cerul sau dăntuirile arhanghelilor și ale îngerilor sau să audă cântările din cer. Între partea văzută și cea nevăzută este o mare legătură.

În rai Dumnezeu a spus lui Adam *să lucreze raiul și să-l păzească*. Dar știți ce lucrare era aceea? Întrebă pe Sfântul Nil Ascetul. **Era lucrarea rugăciunii și păzirea minții**. Raiul cel cuvântător din sufletul lui! A lucra raiul este întotdeauna a fi în rugăciune neconținută cu Dumnezeu, asemenea cu îngerii, căci Adam îi auzea rugându-se și cântând lui Dumnezeu; iar a-l păzi este de a-și păzi mintea, să nu alunece cumva spre gândire împotriva lui Dumnezeu.

Închei aici prin cuvintele Sfântului Vasile cel Mare: „Învață-te, omule, ca din niște învățături ca acestea să vii întru înțelegerea Raiului și să ajungi la zorile dinaintea luminii, unde răsare lumina cunoștinței și unde raiul desfătării s-a sădit”. Amin.

MARIA PARTEA CEA BUNĂ ȘI-A ALES

La toate praznicile Maicii Domnului se citește Evanghelia cu Marta și Maria. Dumnezeieștii Părinți care au alcătuit sinaxarul, fiind plini cu Duhul lui Dumnezeu, au rânduit această Evangheliie, în care se arată că Maica Domnului, Maria cea Preasfântă și Preacurată, partea cea bună și-a ales (Luca 10, 42).

Care este partea cea bună în viața creștinului? Neconținută rugăciune. Toată fapta cea bună trebuie să o însoțim cu rugăciune, cum arată marele Apostol Pavel în Epistola întâi către Tesaloniceni, unde zice: *Neîncetat vă rugați* (5, 17).

Dar chiar Mântuitorul în Evangheliie zice: *Luați aminte, privegheați și vă rugați* (Marcu 13, 33). Și dumnezeiescul Apostol Petru spune: *Privegheați, că potrivnicul vostru, diavolul, ca un leu umblă, căutând pe cine să înghită* (I Petru 5, 8). Și dumnezeiescul Prooroc David de asemenea ne spune: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea* (Psalm 33, 1).

Ai auzit pentru ce s-a citit Evanghelia aceasta? Ca să ne învețe că Maica Domnului și-a ales partea cea bună, partea Mariei. Căci Mântuitorul, când Marta alerga să-i facă mâncare și să-i gătească masa, oarecum a muștrat-o cu pilda Mariei: *Marto, Marto, te grijești și spre multe te silești; dar un lucru trebuiește*. Care? Acela pe care-l avea Maria, că stătea la picioarele Domnului. *Căci Maria – zice – partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la dânsa* (Luca 10, 38, 42).

Dacă am avea și noi partea Mariei în viața noastră, dacă am sta la picioarele Domnului ca Maica Domnului în Sfânta Sfintelor, dacă am petrece în rugăciune și în gândire de Dumnezeu ca dânsa, nu ne-ar hrăni pe noi oamenii, ci îngerii și serafimii din cer. Dar noi punem nădejdea numai în pieptul nostru și în priceperea noastră. Dar auzi ce spune proorocul Ieremia: *Blestemat este omul care se reazămă pe brațele sale și și-a pus nădejdea în trupul său*.

Auzi ce spune: „Cel ce se reazămă pe mâinile și picioarele sale, animal este, că are patru picioare, nu două”. Auzi? *Blestemat este omul care se reazămă pe brațele sale și a întărit brațele trupului său*. Mai zice: *Nebun este acela care sărută mâinile sale și zice că acestea m-au hrănit pe*

mine.

Te-au hrănit mâinile tale? Dar dacă Dumnezeu îți dădea un junghi, îți dădea o boală, dacă ai fi căzut și ți-ai fi rupt o mână sau un picior și dacă nu-ți dădea ție Dumnezeu sănătate și viață, ai fi putut face ceva cu mâinile și picioarele tale sau cu priceperea ta? Așa este că nu? De aceea Scriptura numește nebun pe acela care-și sărută mâinile sale, zicând că acestea l-au hrănit.

Nu-i adevărat! Dumnezeu ne hrănește, că zice: *Aruncă spre Domnul grija ta și El te va hrăni* (Psalm 54, 25). Să nădăjduim întâi în Dumnezeu și așa, lucrând cu cinste și cu dreptate, să muncim, să lucrăm, că zice iarăși Scriptura: *Cel ce nu lucrează, să nu mănânce* (II Tesaloniceni 3, 10). Deci lucrul nostru să fie împletit cu gândirea la Dumnezeu, cu Sfânta Scriptură, cum era al Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor. Lucrul nostru să fie așa de ușor, încât să nu ne strige mintea de la rugăciune, de la gândirea la Dumnezeu. Așa arată dumnezeieștii Părinți.

De ce părăsim noi gândirea la Dumnezeu, citirea Scripturilor, mergerea la biserică, meditația și cugetarea la gheenă și la moartea care vine pe neașteptate? „Pentru că ne aruncăm în marea cea tulbure a veacului acestuia, ne aruncăm în nemărginire, ca să moștenim veacurile și vine moartea și ne strânge de gât”, cum zice dumnezeiescul Părinte Efreim Sirul.

Are obiceiul satana, o, monahule, și tu, creștine, să-ți dea lățime și lungime, ca să scoată mintea din gândirea de Dumnezeu și să te ducă la pierzare!

Fraților, să muncim cu dragoste; să lucrăm, dar să avem pe Dumnezeu în minte. Nimeni nu poate să stea degeaba. Să lucrăm, să mergem la muncă, să asudăm, că așa avem poruncă noi de la început, căci zice: *Cu sudoarea frunții îți vei câștiga pâinea ta* (Facere 3, 19).

Dar în sudorile noastre în osteneți, pe ogoare și în fabrici, în birouri, în întreprinderi și oriunde ar fi, să avem pe Dumnezeu în minte. Să avem pe Hristos, și cu Dânsul pe toate le putem. Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Toate le pot în Hristos, Cel ce mă întărește!* Iar fără de El nimic nu putem face!

Auzi ce zice Hristos: *Rămâneți întru Mine și Eu întru voi..., căci fără de Mine nu puteți face nimic* (Ioan 15, 4-5).

Când te duci la prășit, omule, și ai luat sapa pe umăr, ia și pe Hristos în minte: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul (păcătoasa)”. Dacă lucrezi în atelier și ai pus mâna pe ciocan, pe bomfaier, pe fierăstrău, bați pe nicovală, sau dacă ești zidar sau tâmplar, sau orice meșteșug ai; de câte ori dai cu ciocanul, zi și „Doamne Iisuse!”

Când te-ai dus la secerat, la pădure cu boii să tai lemne, sau lucrezi în fabrică sau oriunde ești, lucrează cu toată inima, cu toată dragostea, dar nu uita că ai pe Dumnezeu, Care singur poate să-ți ajute și poate să te păzească! Câte primejdii nu sunt! Auzi că pe unul l-a omorât un butuc, pe altul l-a lovit mașina, pe altul l-a prins motorul, peste altul a căzut un copac și a murit...

La urechile noastre vin asemenea vești zilnic. Dar de ce? Pentru că n-a plecat la lucru cu rugăciunea în minte! Dacă pleca cu rugăciunea în minte, avea pe îngerul care-l păzea. Căci îngerul pururea ne păzește. Auzi ce zice proorocul: *Străju-i va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El și-i va izbăvi pe ei* (Psalm 33, 7).

Deci, când plecăm la treabă, să avem pe Hristos în minte; și când venim de la treabă iar, și când ne odihnim iar. Și când ne sculăm din somn, prima simțire, primul cuvânt să fie: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție!” „Împărate ceresc Mângâietorul, Duhul Adevărului”... și celelalte.

Auzi ce spune Gheorghe Sinaitul? Este un drac înaintemergător care are o ceată nenumărată pe fața pământului. Merg acești draci de dimineață și-i învață pe oameni, când s-au sculat din somn, mai întâi să pună mâna pe treabă: „Lasă rugăciunea mai la amiază! Mănâncă bine, bea bine și hai la treabă!”

Nu-i bine! Întâi să cerem ajutorul lui Dumnezeu și apoi, cu Dumnezeu în minte, să mergem la muncă cinstită și curată. Să nu furați de la nimeni; să nu furați de la stat, nici de la alții, că nu vă îmbogățiți cu furatul, ci mai tare sărăciți. Era un cuvânt al cuiva: „Muncește omul cu dreptate, și-i ia dracu jumătate din avere; dar averea câștigată pe nedrept, o ia dracu cu tot cu stăpân!”

Nu. Nu fura, că nu te îmbogățești. Mare foc bagi în casă la tine dacă ai luat un ban al Bisericii,

sau dacă ai luat banul sau osteneala cuiva. Și dacă vei aduce la biserică milostenie din cele furate, câine împuțit aduci lui Dumnezeu! Deci să lucrezi cu cinste, cu dreptate, cu sfințenie și să muncești cu toată dragostea unde te-a pus statul sau unde te-a pus dregătoria sau instituția care te adăpostește. Să muncești, dar să ai și pe Dumnezeu în minte.

Fă semnul Sfintei Cruci când pleci la lucru. Când vii, la fel. Când stai la masă, fă rugăciune; când te scoli, rugăciune; și dacă nevinovata rugăciune va povățui viața voastră și a noastră, vom avea puțină asemănare și noi cu petrecerea Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor, vom petrece în gândire de Dumnezeu și ni se va spune și nouă în ziua judecării că *partea cea bună ne-am ales*.

Iar dacă lăsăm rugăciunea, citirea dumnezeieștii Scripturi, mergerea la biserică, facerea de bine și toate acestea și punem nădejdea numai în munca noastră, suntem cei mai nenorociți oameni de pe fața pământului.

Să muncim cu dragoste, cu hărnicie, dar să nu uităm că avem un Dumnezeu, Căruia trebuie să ne rugăm neîncetat și când muncim și când suntem acasă și când ne odihnim. Pururea să fie Legea Lui în mintea noastră, ziua și noaptea. Pururea să avem gândirea și rugăciunea spre Dumnezeu, și atunci darul Lui va întări brațele noastre și mintea noastră și trupurile noastre și vom fi sănătoși și vom putea izbuti și la muncă și la osteneala de toate zilele. Dar numai cu Dumnezeu și prin Dumnezeu! Amin.

CUVÂNT LA CINA CEA MARE

Părinților, fraților și iubiți credincioși,

Aproape din tot cuvântul și din tot versetul Sfintei Evanghelii de astăzi, se pot trage o mulțime de învățături, și nu va fi vreme să o tâlcuim cu de-amănuntul. Dar vom arăta puține din ele, ca să vedeți câtă comoară de învățături cuprinde Sfânta Scriptură.

Un om oarecare a făcut cină mare.

Cine este Omul acesta? Acesta este Însuși Dumnezeul părinților noștri. De fapt în Evanghelie Îl auzim pe Mântuitorul numindu-Se adeseori Fiul Omului căci din iubirea de oameni cea negrăită și minunată a venit la noi și S-a făcut om.

Dar de ce spune că a venit să facă cină și nu prânz?

Prânz se numește de obicei masa de amiază, iar cina este masa pe care o iau oamenii seara.

Prin venirea Sa, Mântuitorul a pregătit cină, căci a venit în zilele mai de pe urmă; nu de la începutul lunii. Doar auzim pe marele Apostol Pavel zicând: *Pe noi, apostolii cei mai mari din urmă (cei mai de apoi), ne-a ales Dumnezeu ca pe niște osândiți, și celelalte.*

Deci cina este vremea lui Hristos în lume, este taina iconomieii în trup și mântuirea neamului omenesc.

De ce este mare cina aceasta duhovnicească a lui Dumnezeu? Căci zice: *Un om oarecare a făcut cină mare*; nu așa, cum s-ar întâmpla, ci mare. El o numește mare, pentru că mare este taina creștinătății. Ați auzit cum cântă biserica: „Cu adevărat, mare este taina creștinătății Dumnezeu S-a arătat în trup, a venit în lume...”, și celelalte.

Numește cină mare taina aceasta a venirii lui Dumnezeu printre oameni, pentru că taina iconomieii în trup, sau a întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, nu este supusă înțelegerii nici minților raționale din ceruri ale îngerilor, nici celei ale oamenilor. Taina iconomieii în trup pururea rămâne taină, necuprinsă de vreo minte de înger sau de om (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțiri*).

Deci taina iconomieii în trup, sau cum Se naște Dumnezeu din Fecioară și Fecioara rămâne iarăși Fecioară, fără să se strice pecețile fecioriei, rămâne necuprinsă de vreo minte în veacul veacului. Nimeni nu știa că Mântuitorul, fiind de o mărire cu Părintele Său, era întreg în pântecul Fecioarei, și cum un Dumnezeu nemărginit și necircumscris încapă întreg într-o fecioară.

Dar ce mai spune Sfânta Evanghelie?

La această cină mare a trimis Dumnezeu să cheme pe mulți.

Dar de ce n-a zis pe toți? Căci zice: *Și a trimis în ceasul cinei omul acela pe sluga sa ca să cheme pe cei mulți.*

Dar știm din Sfânta Scriptură că *Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină.* Evanghelia ne dă o pildă, și toate pildele Mântuitorului nostru Iisus Hristos au două înțelesuri: unul după literă și altul după duh. Căci Mântuitorul nostru, venind în lume, a vorbit mai mult în pilde, potrivit celor proorocite de la Duhul Sfânt, care cu o mie de ani înainte a spus prin gura lui David: *Deschide-voi în pilde gura mea* (Psalmi 77, 2).

Pilda înseamnă mai întâi o închipuire a unor adevăruri și al doilea arată ce lucru este închipuit de dânsa. Deci, după înțelesul literei a spus Mântuitorul că a chemat pe mulți și nu pe toți.

Oare ar încăpea în gândul dumnevoastră dacă v-aș spune că cineva a făcut o cină mare și a chemat pe toți oamenii din lume? Mai ales că aici Dumnezeu Se ascunde sub chipul unui om oarecare. Ce ați spune? Nu se poate. A chemat omul acela la cină o mie, zece mii, o sută de mii, dar toată omenirea n-a putut s-o cheme. Deci când a zis că a chemat pe mulți, a spus după slovă. Deci cuvântul acesta „mulți”, arată de fapt pe toți, după înțelesul cel închipuit din pildă.

Ce s-a întâmplat după aceasta?

A chemat Dumnezeu pe oameni la cină, dar mulți au început a respinge chemarea. Dar cine era sluga pe care a trimis-o omul acela să cheme la cina sa cea mare? Acesta este Iisus Hristos, care de bună voia Sa, din iubirea Sa cea negrăită pentru neamul omenesc și către Dumnezeu, Părintele Său, slugă S-a făcut pentru noi. Căci auzim zicând în Evanghelie: *N-a venit să I se slujească, ci ca să slujească multora* (Matei 20, 28).

Slugă S-a făcut Dumnezeu Cuvântul și Părintelui Său și neamului omenesc din iubirea Sa de oameni cea negrăită, căci *ascultător S-a făcut Părintelui Său până la moarte, și încă moartea de cruce! Pentru aceasta Dumnezeu L-a preaslăvit pe Dânsul și I-a dat Lui nume care este mai presus de tot numele, că în numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor dedesubt* (Filipeni 2, 8-9). Pentru negrăita Sa smerenie L-a înălțat Părintele Său ca să stea de-a dreapta slavei și, ca om, să fie de un scaun, de o fire și de o putere cu El.

Și ce a făcut sluga? S-a dus să cheme la cină, chiar în ceasul ei. În legea veche era obiceiul ca atunci când făcea cineva praznic la amiază sau seara, să trimită oameni mai înainte cu câteva ceasuri sau cu o zi chiar, ca să poftescă pe invitați.

Dar aici, când trimite el să cheme pe invitați? Când începe masa, în ceasul cinei. Spune că a chemat pe mulți. Cine au fost aceștia? Tot neamul omenesc. După cum s-a scris, Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască (Isaia 45, 22; Matei 18, 11; Ioan 3, 17; I Timotei 4, 10).

Când a venit Mântuitorul să slujească neamului omenesc, spre mântuire, ca o slugă a Părintelui ceresc, întâi a chemat neamul evreiesc, căci spune: *Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel* (Matei 15, 24). Mai întâi s-a dus la ei ca să nu aibă cuvânt în ziua judecății, că Iisus, care, după firea omenească se trage din Avraam, din David, din neamul evreiesc, a chemat mai întâi pe păgâni. Nu! Mai întâi a venit să cheme oile cele pierdute ale casei lui Israel.

Dar cum știm că pe ei i-a chemat întâi?

Apostolul Petru, în Ierusalim, predică în ziua întâi și cred trei mii, iar în ziua a doua se adaugă încă cinci mii.

Dar cine erau aceștia care au crezut primii în Evanghelie? Evreii.

Cei dintâi credincioși ai Bisericii din Ierusalim, întemeiată de apostoli, de Iacov, de Petru și de Ioan, stâlpii Evangheliei, au fost mai mult evrei. În Proschinatarul Ierusalimului se scrie: „...am avut în Ierusalim 15 arhieri, 15 patriarhi tăiați împrejur”. De la Iacov, fratele Domnului, și până aproape de Marele Constantin, au fost în Biserica din Ierusalim arhieri tăiați împrejur, adică din neamul evreilor, care mai țineau încă tăierea împrejur.

Deci, într-o perioadă au fost în Ierusalim numai patriarhi și arhieri evrei și biserica din Ierusalim era alcătuită mai mult din evrei. După aceea a trimis Dumnezeu pe Pavel la neamuri, departe de Ierusalim. De aceea spune că i-a chemat întâi pe evrei, ca să n-aibă răspuns în ziua

Judecății.

Iar mai apoi, zice dumnezeiasca Evanghelie, a trimis în ceasul cinei să cheme și pe alții. Cel dintâi chemat a zis: *Țarina mi-am cumpărat și mă duc s-o văd. Rogu-te să mă ierți.* Ce este țarina?

Hristos ne-a spus în pilda cu semănătorul, pe care a tâlcuit-o ucenicilor: *Cel care seamănă sămânța cea bună este Fiul Omului. Țarina este lumea; sămânța cea bună sunt fiii împărăției; iar neghina sunt fiii celui rău* (Matei 13, 36-38).

Iată ce este țarina. Deci când auzim în Evanghelia de astăzi că cel dintâi a pus pricină de refuz că și-a cumpărat țarină, se înțelege că s-a legat de lumea de acum. Cel care nu vrea să meargă la cina Marelui Împărat, la Împărăția Cerurilor, zicând că și-a cumpărat țarină, este tot omul care-i legat cu inima de lumea aceasta în care se lucrează toată fărădelegea și păcatul. Acesta este omul care nu vrea să meargă la cina lui Dumnezeu, când glasul conștiinței îl cheamă, ci cumpără mereu țarina aceasta, adică slujește acestei lumi și răutăților din ea.

Dar de ce spune că a cumpărat-o și nu spune că este a lui? Pentru că atâta stăm în lumea aceasta, de când ne naștem și până murim. O cumpărăm când deschidem ochii și o vindem înapoi când murim, când închidem ochii. Așadar nu-i a noastră. Aici am găsit-o, aici rămâne.

Deci, când îl auzim pe omul acela că și-a cumpărat țarină și n-a mers la cina lui Dumnezeu, să știm că el este om lumesc, care se leagă cu inima de lucrurile cele deșarte și stricăcioase ale lumii și nu ascultă de chemarea conștiinței, ca să meargă pe calea poruncilor lui Iisus Hristos. Acela și-a cumpărat slujirea cea rea a lumii.

Al doilea a zis: *Mi-am cumpărat cinci perechi de boi și mă duc să-i încerc. Rogu-te să mă ierți.*

Care-s perechile de boi și cum le încercă omul?

Perechile de boi sunt cele cinci simțuri pe care le avem toți și care sunt în câte două organe. Avem doi ochi cu care vedem, două urechi cu care auzim, două nări cu care mirosim, două organe cu care gustăm: limba și cerul gurii; două organe ale pipăitului, cel dinafară și cel dinlăuntru. Căci simțim fierbințeala și răceala și în afară, dar și înăuntru. Tot așa simțim asprimea și durerea până la inimă, dar le simțim și în afară.

Deci cele cinci perechi de boi sunt cele cinci simțuri ale noastre: vederea, auzul, mirosul, gustul și pipăitul.

Dar cum le cercăm noi și cum nu mergem la cina marelui împărat?

Prin aceea că pironim mintea și inima noastră în aceste cinci simțuri și nu vrem să ascultăm de glasul cunoștinței, ca să mergem la cina marelui Împărat. Iată vă dau o pildă. Astăzi e miercuri sau vineri, sau timp de post, și trebuie să postesc, sau am canon de la duhovnic și trebuie să postesc până la ora cinci sau până seara. Dar eu mă duc prin piață și văd niște plăcinte care-mi plac sau niște cornuri sau altceva de mâncare și mă las biruit de pofta ochilor și a pântecelui și mănânc înainte de vreme.

Am încercat o pereche de boi! Care? **Gustul.**

Glasul conștiinței mi-a spus: „Omule, azi e zi de post, ai canon de la duhovnic”. „Da, voi posti poimâine. Azi mănânc, că mi-e foame”. Am încercat o pereche de boi!

Înțelepciunea ne învață așa: *Ochii tăi cele drepte să vadă și urechile tale cele drepte să le audă.* Iar Duhul Sfânt ne spune: *Doamne, abate ochii mei de la deșertăciuni* (Psalm 118, 37).

Eu știu că trebuie să păzesc vederea, pentru că vederea este simțire împărătească la om, iar ochii sunt cele două mâini ale sufletului, cum spune Marele Vasile, cu care omul ia păcatul de la distanță. Dacă nu păzim ochii, nu putem păzi nici mintea, căci mare legătură au ochii cu mintea. Iar Scriptura ne spune să păzim gândirea, dar noi n-o păzim; ne ducem acolo unde e distracție, la televizor, la meci, la cinema și la necurății. Și așa, mai încercăm o pereche de boi. Care? **Vederea.** Și astfel nu ascultăm de glasul care ne oprește de la aceasta, ca să ne ducem la cina marelui Împărat, la Împărăția cerurilor.

Dar să vedem mai departe. Zice Sfânta Scriptură: *Urechile tale cele drepte să audă.* Trebuie

să ascuți numai predicile, numai cuvântul lui Dumnezeu, numai cântările bisericești și numai cele ce sunt necesare vieții.

Dar noi ce zicem? O voi face aceasta mai târziu, căci acum este nuntă și cântă lăutarii! N-auzi cum cântă de frumos? Unu-i cu mandolina, altu-i cu scripca, altul cu toba!

Și așa am mai încercat o pereche de boi. Cele două urechi au încercat și perechea aceasta.

Auzul.

Sfânta Carte spune să umbli îmbrăcat în haine simple, că Sfântul Ioan Botezătorul a umblat în piele de capră și Ilie Tesviteanul cu cojoc; iar patul nostru să fie tare, nu moale, că: *Vai – zice Isaia – de cei ce dorm pe saltele și pe paturi moi, că uită de Dumnezeu!* Dar eu vreau să am haine moi, blănuri, iar patul meu să fie moale, cu plapumă de mătase, cu saltea de lână, nu de paie!

Și iată, am mai încercat o pereche de boi! Care? **Pipăitul.**

Glasul lui Dumnezeu îmi spune: „Omule, să trăiești cu cele strict de trebuință vieții”. Dar eu vreau podoaba trupului și moleșeala lui. Vreau băi! Vreau să-i fac baie viermelui acestuia care este tină și merge în iad, dar nu se pocăiește. Numai de cât vreau să-l duc la băi și nu la băi simple, ci cu săpunuri frumos mirositoare. Și așa se aduce în suflet toată moliciunea și toată răutatea dracilor, de la vederea goliciunii omului și de la această nebăgare de seamă, mai ales când trupul este sănătos. Am mai încercat și această pereche de boi, a pipăitului (Fapte 17, 27).

Ce ne-a mai rămas? **Mirosul.**

În post, bucătăria noastră trebuie să miroase a zarzavat, a ceapă și a cartofi copti, nu a carne, a brânzeturi și a grăsimi. Că pierduți suntem dacă voim să miroase a dulce în zilele de post în bucătăria noastră. „Nu se mănâncă azi – miercurea sau vinerea – brânză, ouă și carne!” „Ei, taci din gură! Nu ce bagi în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură!” Știe ca sectarul să tâlcuiască Scriptura pentru pântecelul lui! Dar nu așa se tâlcuiește. Și bagă omul friptură în pântec și mănâncă gras.

Și folosește mirosuri de săpun și parfumuri și se fardează pe obraz, că din om se face măscărici! Nu lasă frumusețea pe care i-a dat-o Dumnezeu. Se vopsește și la buze, încrețește părul, face manichiura. Face toate blestemățiile cele ce învață satana pe oameni. Și se parfumează, ca să miroase pe drumuri și să zică lume: „Asta-i cucoana cutare, asta-i domnul cutare! Dar frumos mai miroase după dâșșii”.

Dar acestea duc la putoarea gheenei și la iad. Că atâta putoare este acolo, încât toate puturile din lume de le-ai strânge la un loc, n-ai putea aduna cât un miligram din oceanul acela de putoare.

Vrei să miroși pe drumuri și să smintești și pe alții? Nu uita putoarea aceea din iad și poate te vei îndrepta și vei urî parfumurile.

Dumnezeu spune: „Da, să umbli în haine curate, să mergi la biserică, să te speli cu săpun care nu miroase, să te cureți și să te îngrijești, dar să nu miroși a parfumuri, că putoare și vierme este omul după moarte”. Dacă mergi pe la cimitire, când se dezgroapă vreun mort, ai să vezi în ce putoare stă trupul acolo. Dacă-l dezgropi după 7-8 zile, miroase mai rău decât toate puturile lumii. Își arată Dumnezeu ce ești!

Deci așa încearcă omule cele cinci perechi de boi: când coboară mintea cu voia sa la cele cinci simțiri și vrea să le desfăteze pe toate.

Dar dacă aceia au pus aceste pricini, ce-a făcut sluga din Evanghelie? Mergând înapoi la Domnul Său, a zis: „Doamne, am chemat pe aceștia la cină și s-au scuzat, cum vezi”. Atunci S-a mâniat Domnul acela care făcuse cina. Și mâniindu-Se că cei chemați au dat aceste pricini și n-au venit, a zis către slugă: „Ieși pe la răstântii și pe la ulițele cetății și adu-i aici pe săraci, pe orbi și pe schiopi”.

Ce înseamnă răspântiile drumurilor? Dacă mergi singur pe un câmp și dai deodată de două drumuri, și dacă n-are cine să-ți spună care-i drumul cel bun, stai la răspântie și nu știi încotro s-o iei. „Oare ce să fac? S-o iau la dreapta sau la stânga?” Dacă nu ți-ar arăta cineva calea cea bună, ai greși.

Așa a fost când Mântuitorul a venit în lume pentru cina Părintelui Ceresc; a găsit lumea aceasta la o răspântie. Și spune Scriptura: „Veți umbla în calea limbilor și a popoarelor și în întuneric și în umbra morții”.

Erau atâtea popoare pe pământ care nu-L știau pe Dumnezeu și care se închinau la mii de zei. Fiecare avea dumnezeul lui și pentru fiecare păcat își crea un dumnezeu, după plăcerea lui. Întreaga omenire era la o mare răspântie, la o mare răscruce. Și a venit. Mântuitorul să arate că este un singur drum și un singur Dumnezeu, Care a făcut lumea și toate cele din ea.

Dar a mai spus: *Megeți și pe ulițele cetății!*

Cine merge mai adesea pe ulițe? Poporul de obște. Fie că merge să vândă sau să cumpere, să-și ia hrană pentru copii, fie pentru alte treburi. Poporul de obște umblă mai mult pe ulițe decât cei mai învățați, care stau la birou, la divanuri, la locuri înalte. Ei sunt cei din casă, cum spune altă Evanghelie: *Doi vor fi în casă; unul se va lua și altul se va lăsa*. Căci între ei sunt și buni și răi. Va lua Dumnezeu pe cei buni pentru împărăție, iar pe cei răi îi va lăsa să se muncească în gheenă.

Dar cei ce umblă pe ulițe sunt săracii și oamenii de obște. I-a spus să cheme pe cei de pe ulițe pentru că Hristos nu face deosebire de om, mare sau mic. Căci spune Pavel: *În Iisus Hristos nu este iudeu, nu este elin, nu este stăpân, nu este slugă*. Și iarăși: *Vezi, frate, chemarea noastră, că dintre cei chemați la noi, nu sunt mulți de neam mare*.

A ales Dumnezeu pe cele simple ale lumii ca să rușineze pe cei înțelepți și cele de neam slab și neputincios, ca să dea de rușine pe celelalte. Așa face înțelepciunea sa și să nu se sprijine pe puterea sa. Înțelepciunea vrea ca Dumnezeu să Se laude întru toate, să-Și arate puterea în cei slabi și în cei neputincioși, în cei nebăgați în seamă și în cei puțini, ca să cunoască oamenii că puterea Lui este cea care lucrează, cum zice Apostolul Pavel: *Ca mulțimea puterii să fie a lui Dumnezeu, nu a noastră*.

I-a spus Hristos să cheme orbii. Care orbi? Orbii la minte. Căci poate fi cineva orb cu ochii trupului, dar foarte înțelept la minte și cu duhul. Dar acela nu-i orb, ci adevăratul orb este cel cu păcate, și acela se lipsește de cina marelui Împărat. Căci a zis Mântuitorul la vindecarea orbului: *Am venit în lumea aceasta ca cei ce au ochi să nu vadă* (fariseii, cărturarii și fățarnicii, care nu vedeau decât cu ochiul zavistiei), *iar cei orbi să vadă lumea* (Ioan 9, 39).

Și a mai zis: *Cheamă-i pe cei betegi*, adică pe cei bolnavi, dar nu cu trupul, ci cu sufletul. Că Mântuitorul a spus: *N-au trebuință cei sănătoși de doctor, ci cei bolnavi*, adică cei bolnavi sufletește. Pentru aceasta a venit El în lume.

Și a mai zis: *Cheamă și schiopii*. Care schiopi? Credeți că numai cei ce umblă în cârje sunt schiopi? Schiopii adevărați sunt cei ce schiopătează în legea lui Dumnezeu. Căci a zis marele Ilie Tesviteanul, când l-a muștrat pe Ahab: „Nu eu sunt, împărate, cel ce aduce nenorocire peste Israel, ci tu și casa părinților tăi ați părăsit poruncile Domnului... Până când veți schiopăta de amândouă picioarele?” (III Regi 18, 18-21).

De aceea spune Evanghelia că sluga lui Dumnezeu [Iisus Hristos] chema pe cei care schiopătau din cauza poruncilor lui Dumnezeu, că erau schiopi cu sufletul, nu cu trupul. Și după ce i-a chemat pe aceștia, sluga a dat de veste stăpânului: *Stăpâne, am făcut cum ai zis, am chemat și pe cei orbi și pe cei betegi și pe cei schiopi și mai este loc*. Ce înseamnă: „mai este loc?”

V-am spus că a chemat mai întâi neamul evreiesc și a întemeiat Biserica din Ierusalim. Dar mai era loc. Pentru cine? Pentru popoarele păgâne. Căci iată ce a spus dumnezeieștii Apostoli Petru, le-a chemat și pe acestea la credința cea în Iisus Hristos: *Așadar și păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăință spre viață* (Fapte 11, 18).

Era loc pentru toate popoarele lumii, că în rai și în împărăția cerurilor este mare lărgime. Dumnezeu cheamă toate popoarele lumii. Căci spune proorocul Isaia: *Pământul va fi plin de cunoștința Domnului, ca marea de apă* (Isaia 11, 9; Avacum 2, 14). Dar și Ieremia spune: *Toate neamurile, toate popoarele Mă vor cunoaște până la urmă și Mi se vor închina* (31, 34).

Deci trebuie să vină toate popoarele care se vor mântui până la urmă. Și pământul va fi plin, întreg de cunoștința Domnului. Căci zice proorocul: *Nimeni nu va mai întreba în ziua aceea: cunoașteți pe Domnul? Că toți Mă vor cunoaște, de la mic la mare* (Isaia 40, 5; 66, 18). Va veni o perioadă când tot trupul are să cunoască și să vadă slava Domnului.

Și dacă a zis sluga că *mai este loc*, ce a zis Stăpânul? *Ieși la drumuri și la garduri și adu-i aicea, să se umple casa Mea!*

Sluga a spus că mai este loc, iar Părintele Ceresc Își arată negrăita Sa iubire de oameni, zicând: „Adu-i aici pe toți! Vreau să Mă bucur în veacul veacului. Vreau să se umple Împărăția cerurilor până la margini, cu tot sufletul pe care l-am creat. Adu-i aici, să se umple casa Mea. Aceasta va fi bucuria Mea cea desăvârșită. Eu i-am zidit pe toți și vreau ca toți să stea cu Mine și să cineze cu Mine în veacul veacurilor aici, în Împărăția cerurilor”.

Și i-a zis slugii să iasă la drumuri și la garduri. Dar de ce la drumuri? Fiecare om are în viața sa, drumul său. Pe atunci unii oameni mergeau pe calea rătăcită a închinării la idoli, alții în calea filosofiei veacului de atunci. Erau foarte multe căi în viața popoarelor lumii. Acestea erau drumurile lor. De aceea a zis: Ieși la drumurile lor! Du-te și întoarce-i din drumurile lor greșite și adu-i la cina cea mare!

Dar de ce a spus: *și la garduri*? Gardul este simbolul păcatului, fie că-s la curte, fie că-s la moșie, fie că-s la grădină. Gardurile au rostul de a despărți o grădină de alta, un ogor de altul, o casă de alta, o livadă de alta. Așa și păcatul ne desparte pe noi de Dumnezeu, Ziditorul nostru, și pe unul de altul. Când a zis: „la garduri”, a zis: „Ieși la cei căzuți în păcate și răutățile lor, și adu-i aici, ca să se umple casa Mea”.

Dar ce mai spune dumnezeiasca Evanghelie? *Zic vouă că nici unul din cei chemați, nu va gusta din cina Mea. Ați văzut? Din cei ce și-au găsit scuze în păcate și n-au vrut să vină, nici unul nu va gusta din cina Domnului.*

Acum este momentul să vorbim ceva și despre pricinile date ca scuze. Vai de noi, păcătoșii. Conștiința noastră este sluga lui Dumnezeu, Care ne cheamă la cina Marelui Împărat. Ea pururea ne cheamă la Dumnezeu și noi pururea găsim pricină să nu răspundem. Vezi pe omul îngrijorat de averi? Oricât ar avea omul de mult, și mai mult vrea. „Am de arat, am de semănat, am treabă cu oile, am treabă cu boii, vreau să-mi fac casă nouă, am de măritat fete, am de însurat feciori, am de făcut cutare lucru”.

Și zăbovindu-se în toate acestea, în toate lucrurile lumii celei deșarte și stricăcioase, nu răspunde conștiinței, adică slugii lui Dumnezeu din el, care-l cheamă la cină. S-a încurcat în multe pentru toată viața. Legat de grijile lumii pune pricină că nu poate merge la biserică, la rugăciune, la citire și la toată lucrarea faptei celei bune. Găsește tot felul de pricină și nu merge la cina Marelui Împărat, nu-și găsește vreme de un ceas pe zi pentru rugăciune. De ce? Toată grija lui o cheltuiește cu grijile veacului de acum!

Unul dă ca pricină, când trebuie să postească: „Nu pot, sunt neputincios, m-a dezlegat doctorul să mănânc bine. Dacă postesc în Postul Mare, în Postul Crăciunului, dacă țin luna, miercurea și vinerea, ca toți creștinii, mă topesc de foame”.

Dă drept pricină neputința și nu vrea să postească. Conștiința îi spune: „Omule, adu-ți aminte că *nu numai cu pâine va trăi omul, ci și cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu*”. Nu-ți amintești ce spune Apostolul Petru? *Bine este a întări inimile voastre cu darul, iar nu cu mâncărurile întru care nu este mântuire*. Largă este calea pântecului și pe toți îi duce la gheenă. Omul dă ca pricină neputința și se ține de ea. Dar ce e pricina sau scuza? Iată ce ne învață Sfântul Isaac: **Pricina sau scuza este o voință a păcatului și înainte-mergătoare a lui, scuza este punte spre păcat** (Cuvântul 26).

Unul vrea să facă milostenie, dar găsește ca pricină: „N-am de unde să fac; n-am nici un ban!” Altul vrea să lase tutunul, dar găsește ca pricină: „Nu pot, că m-am obișnuit cu dânsul”. Unul vrea să lase rachiul sau beția, că-l distruge. Răspunde: „Nu pot, că așa m-am deprins!” Altul vrea să meargă la biserică. Dar zice: „Nu pot, că am treabă astăzi. Trebuie să mă duc în cutare loc, am cutare treburi de făcut”.

El n-a auzit cuvântul: *Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleșug, ca să tăgăduiesc răspunsurile cele din păcate. Cu oamenii cei ce lucrează fărădelege; și nu mă voi însoți cu aleșii lor* (Psalm 140, 4-5).

Găsește mereu pricină. Vrea să facă omul păcatul, dar frica lui Dumnezeu îl oprește. Însă după ce a găsit o pricină, îl face. Căci cel ce râvnește la muiere străină, cel ce păcătuiește și face fărădelegi

și curvește, zice: „Am firea fierbinte, sunt om sănătos și nu-mi ajunge o femeie”. Strică și casa celuilalt, își strică și sufletul lui și al aceluia cu care păcătuiește, pentru că a pus pricină neputința, că nu poate să se înfrâneze.

Vai de noi și de noi, că a ajuns gheena acum lângă noi. Pricina merge înaintea păcatului, este înainte-mergătoare. Punte către păcat s-a făcut pricina, fiindcă a lipsit din om frica de Dumnezeu.

Ce spune Duhul Sfânt: *Zis-a călcătorul de lege ca să greșescă întru sine: nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui* (Psalm 35, 1).

Omul ar posti, ar merge la biserică, ar face milostenie, s-ar închina, ar ține curăția cu soția sa după legea căsătoriei, s-ar împăca cu fratele său, ar lăsa tutunul, beția, înjurăturile, ar lăsa zgârcenia, otrava nemilostivirii și ura către fratele său, toate le-ar lăsa, dar nu-l lasă pricina închipuită de el. Găsește pricină și zice: „Dar cum să-l iert eu pe celălalt, dar eu sunt cineva, și apoi m-a și supărat”. Pune vină pe celălalt, nu pe sine, și, găsind pricina aceasta, nu-l iartă pe acela și, legat de satana, orbit și prins cu inima în ghiarele lui, se duce în focul gheenei, dacă moare fără să ierte.

Mânia omului se împarte în trei: Este o mânie care vine și trece repede. Aceasta nu este periculoasă ca celelalte. Aceasta-i ca focul de câlți; se aprinde și se stinge. Căci zice Scriptura: *Mâniați-vă și nu greșiți...* (Psalm 4, 4). După ea își cere îndată omul iertare. Este apoi al doilea fel de mânie: pizma, care ține minte răul două-trei zile, sau mai mult. Și în sfârșit este zavistia, care ține uneori toată viața. Îl ține uneori satana legat pe om, de nici pe patul de moarte nu-l iartă pe fratele său. Această zavistie îl face pe om mai rău decât dracul, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Deci unul ca acesta dă pricină: „Nu pot să-l iert, că el m-a nedreptățit”. Și stă întunecat ca un drac și stă cu satana în inimă și nu aude Scriptura care zice: *Soarele să nu apună întru mânia voastră* (Efeseni 4, 26). Îl ține satana și-i zice că-i drept, că are dreptate să nu ierte și să nu ceară iertare, pe motiv că nu este el vinovat.

Vai de noi și de noi credem că scăpăm de gheenă pentru aceste pricini. Auzi ce spune Duhul Sfânt: *Să nu abați inima mea spre cuvinte de viclesug, ca să tăgăduiesc răspunsurile cele din păcate* (Psalm 140, 4).

Dar, va zice careva: „Părinte, sunt și pricini binecuvântate”.

Să vedem care ar fi aceste pricini binecuvântate. Să vă dau un exemplu: Spune dumnezeiasca Scriptură în porunca a cincea: *Cinstește pe tatăl și pe mama ta, ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ*. Dar această poruncă din decalog n-are putere când te cheamă Dumnezeu la pocăință și la mântuire și n-ai voie să mai ascuți pe tatăl și pe mama ta și pe sora ta, dacă nu te lasă să postești, să mergi la biserică, să te rogi, să te mântuiești, să duci viață cinstită. Dacă tatăl și mama te opresc de la acestea, nu-i mai poți asculta, că ei sunt cei mai mari vrăjmași.

Căci spune Hristos în Evanghelie: *Tot cel ce vine la Mine și nu urăște pe tatăl și pe mama sa, sau pe sora sa, sau pe fratele său, sau pe prietenul său, sau pe însuși sufletul său, nu poate să fie ucenic al Meu* (Luca 14, 26-27). Și mai spune Iisus Hristos: *N-am venit să aduc pe pământ pace, ci sabie* (Matei 10, 34-36), *...căci vor fi doi contra trei într-o familie și trei contra doi* (Luca 12, 52).

Deci cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie contra firii? Nu, căci firea noastră adevărată o găsim când iubim pe Dumnezeu. Numai în Dumnezeu trebuie să-i iubim pe părinți și pe frați. Porunca întâi din decalog cere: *Să iubești pe Dumnezeul tău din toată inima și din tot cugetul tău, din toată puterea ta* (Deuteronom 6, 5). Deci cere toată ființa omului.

Pe Dumnezeu trebuie să-L iubim din inimă, adică din suflet, cu simțămintele, cu partea sentimentală a sufletului nostru; din cuget, adică cu mintea și cu partea cugetătoare; și din virtute, adică cu trupul, deci cu toate cele ale noastre. Deci porunca întâi din decalog cere de la noi o dragoste nemărginită față de Dumnezeu.

Numai după Dumnezeu sau în Dumnezeu trebuie să iubim pe aproapele ca pe noi înșine. În cazul când eu vreau să mă mântuiesc, să merg după Hristos, dar tata nu vrea, sora nu vrea, mama nu vrea, femeia nu vrea, copiii nu vor, nu trebuie să ascult de ei. În acest caz am poruncă să-i urăsc și să-L iubesc pe Dumnezeu. Nu trebuie să mă despartă de dragostea de Dumnezeu nici părinții, nici înălțimea, nici adâncimea, nici puterile cele de sus, nici cele de jos. Când e vorba de ascultarea de

Dumnezeu și de dragostea Lui, cine iubește mai mult vreo zidire decât pe Ziditorul, ori mamă, ori tată, ori țarină, ori vie, ori moșie, ori copii, ori viața de aici, acela se înșală și va fi lepădat de la Dumnezeu cu totul și nu a ales cărarea care duce la cina marelui Împărat.

Dar de ce să-L iubim pe El mai presus de orice?

Mai **întâi** pentru că El este Ziditorul lumii văzute și nevăzute.

Al doilea, pentru că este Ziditorul omului. El a dat omului viața și mintea, voința și rațiunea, lumina, auzul, vederea și tot ce îi trebuie pentru o viață de acum și pentru cea de dincolo.

Al treilea, fiindcă poartă de grijă de toate ființele din cer și de pe pământ.

Al patrulea, pentru că ne iubește și este Preasfânt, Preadrept și nu urăște pe păcătosul care vine la pocăință.

Al cincilea, pentru că ne-a pregătit nouă împărăție fără de sfârșit pentru puținele fapte bune ce le putem noi face în zece sau douăzeci sau o sută de ani pe pământ și care sunt o nimica toată față de viața veșnică.

Al șaselea, trebuie să iubim pe Dumnezeu din toată inima și să renunțăm la toate ale lumii pentru că El este o ființă prea desăvârșită, prea bună și prea îndurată, care nu voiește să ne ducă în munca iadului. A făcut iadul cu munci pentru diavoli, dar nu l-a făcut pentru oameni, căci zice: *Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic care este gătit diavolilor și îngerilor săi*. N-a făcut iadul pentru noi, ci pentru draci, dar dacă ne facem și noi răi asemenea dracilor, ne facem vinovați de gheenă.

Iar **al șaptelea**, trebuie să-L iubim din toată inima, din tot cugetul și din toată puterea, căci El este stăpân suprem peste toate, Stăpânul lumii celei văzute și nevăzute. Iar din dragostea cea nemărginită către noi, a trimis pe Mântuitorul, Fiul și Cuvântul Cel Unul Născut, în lume, să Se îmbrace cu firea noastră – afară de păcat –, să vestească mântuirea neamului omenesc, să ne cheme la cina cea mare a Împărăției cerurilor, ca să petrecem acolo împreună cu El în vecii vecilor.

Dar vai de noi și de noi, când conștiința ne spune să facem o faptă bună sau să lăsăm răul: „Lasă-te de tutun, lasă rachiul, lasă jocurile, lasă petrecerile, lasă înjurătura, lasă ura pe fratele tău, lasă luxul, lasă femeia străină, lasă păcatele cu care te-ai îndeletnicit, lasă zgârcenia, lasă nemilostivirea, lasă aducerea aminte a răului”, iar noi nu vrem, ci găsim fel de fel de pricini cu mintea noastră și socotim că aceste pricini sunt binecuvântate.

V-am spus că atunci când este vorba de ascultarea lui Dumnezeu și de dragostea Lui, chiar pricinile binecuvântate n-au nici o putere. Toate cad în acest caz.

Avraam a primit poruncă: *Du-te de junghie pe fiul tău* (Facere 22, 1-15). A așteptat Avraam o sută de ani ca să-l aibă și, când să se bucure de el, a primit poruncă să-l junghie. Și s-a dus. Pentru ce? Ca să asculte de Dumnezeu, fiindcă Îl iubea din toată inima. Și văzând Dumnezeu la Avraam atâta lepădare de sine, atâta iubire, i-a spus cu jurământ: „Avraame, Avraame, fiindcă n-ai cruțat pe fiul tău, cu jurământ îți spun că întru tine voi binecuvânta toate popoarele pământului prin credință”. Căci toți suntem fiii lui Avraam, dar după credință, nu după trup. Căci Avraam prin credință s-a îndreptat. Pentru că zice Scriptura că *a crezut Avraam lui Dumnezeu și i s-a socotit lui aceasta spre dreptate* (Facerea 15, 6).

Deci, iată că trebuie să lăsăm pricinile pe care ni le aduce satana în minte, când vrem să facem o faptă bună. Căci toate sunt pricini omenești și drăcești, pricini care îndeamnă la păcate. Niciodată să nu căutăm pricini când trebuie să urmăm calea poruncilor lui Iisus Hristos. Toată pricina care ni se face spre neascultarea lui Hristos și a poruncilor Sale și a dragostei lui Dumnezeu, de la satana este sau de la păcatul din noi, și nici o îndreptare nu vom avea în ziua morții și a judecății. Amin.

CUM SĂ PRĂZNUIM DUHOVNICEȘTE

Dumnezeu ne învață cum se cuvine a petrece sărbătorile Sale, zicând: *Nici un lucru trupesc nu vei face într-însele* (Deuteronom 5, 14; Levitic 23, 3).

Voiți să știți și să înțelegeți care sunt lucrurile trupești și faptele lui? Întrebați pe marele Apostol Pavel și el vă va spune, zicând: *Iar faptele trupului sunt cunoscute ca unele ce sunt: preacurvia, desfrânarea, necurăție, destrăbălare, închinare la idoli, fermecătorie, vrajbe, certuri, zavistii, mâinii, gâlcevi, dezbinări, eresuri, pizmuri, ucideri, beții, chefuri și alte asemenea* (Galateni 5, 19-21).

Vrei să știi și care sunt asemenea cu cele de mai sus? Ascultă dar faptele omului fără de Dumnezeu, care le face împotriva legii Atotțiitorului: dănțuirile cele nebunești, umblarea pe la ghicitori, plimbările cele nepermise, pierderea vremii în deșert prin cârciumi și restaurante, pe la clăci, pe la nunți, ascultarea și vederea tuturor acelora care vestesc ție cele ce dărâmă morala și sfințenia vieții tale și nu folosul cel duhovnicesc pentru mântuirea sufletului.

Așadar, acestea și cele asemenea sunt răutățile pe care le vestește Dumnezeu și le pedepsește cu munca veșnică, de le vom lucra în toate zilele vieții noastre. Căci de vom sărbători făcând aceste fărădelegi, Îl vom auzi pe Dumnezeu, zicând: *Sărbătorile voastre le urăște sufletul Meu*. Și în alt loc zice: *Urât-am, lepădat-am sărbătorile voastre și nu voi mirosi jertfele voastre* (Isaia 1, 14).

Vezi că nu le zice acestora sărbători ale Sale, ci ale voastre? Adică ale voastre sunt, că voi păgânește, nu creștinește, le păziți. Nu sunt sărbătorile Mele, praznicile Mele, ca sărbătorile voastre cele pângărite și ca nelegiuirile voastre. Sărbătorile Mele sunt sfinte și duhovnicești; deci cu sfințenie și duhovnicește trebuie prăznuite.

Dar vei zice: cum se prăznuiește duhovnicește? De vrei să înțelegi aceste lucruri, ascultă:

– Cel ce în zi de sărbătoare și de praznic mare lasă lucrul din mâinile sale și merge la biserică, se împacă cu toți cei ce au fost supărați din familie sau din vecini și în biserică ascultă dumnezeiasca slujbă cu evlavie și cu frică de Dumnezeu, unul ca acela duhovnicește prăznuiește.

– Cel ce în posturi și în zile de sărbătoare petrece în curăție cu soția sa, duhovnicește prăznuiește.

– Cel ce învață pe altul să nu lucreze cele rele și să ierte pe cel ce a greșit, acela duhovnicește prăznuiește.

– Cel ce citește dumnezeieștile Scripturi și miluiește pe săraci în zi de sărbătoare, acela duhovnicește prazăniește.

– Cel ce învață pe cel neștiutor calea cea bună a lui Dumnezeu și mângâie pe cei întristați, pe cei ce au căzut în oarecare primejdii și scrârbe, și-i ajută cu tot ce se poate, unul ca acela duhovnicește prăznuiește.

– Cel ce în zi de sărbătoare se duce să cerceteze pe cei bolnavi și pe cei bătrâni și neputincioși și le ajută în nevoia lor, acela duhovnicește prăznuiește.

– Cei ce învață în zi de sărbătoare pe copiii lor sau pe alții să fie cuminți, să învețe rugăciuni către Preabunul Dumnezeu, să nu fure și să nu facă altfel de rău, toți aceia duhovnicește prăznuiesc și cu bucurie de Dumnezeu petrec sfintele sărbători ale Lui.

Iată, frații mei, prin aceste cuvinte v-am făcut cunoscut de ce trebuie să ne ferim în praznicile și sărbătorile noastre și cum trebuie să prăznuim duhovnicește, ca niște adevărați creștini și fii ai Bisericii lui Hristos.

Iar dacă cineva și după ce a auzit aceste învățături, împotriva va lucra, unul ca acela nu va avea cuvânt de răspuns în ziua morții sale și la înfricoșata judecată a lui Hristos.

DUMNEZEU ESTE TOTUL ÎNTRU TOATE ȘI ÎNTRU NIMENI, NIMIC

M-am pomenit astă vară cu un grup de teologi catolici de prin Franța. Și discutând noi așa, m-au întrebat despre treptele rugăciunii și despre energiile necreate ale Duhului Sfânt.

După ce le-am vorbit de treptele rugăciunii, am trecut la energiile necreate. Și m-au întrebat:

– În ce constă, părinte, energiile necreate?

– Fiți atenți! După *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin: «Dumnezeu este totul întru toate și întru nimenea nimic».

– Cum este asta, părinte?

– De acum gândiți-vă voi.

– Ori este totul întru toate, ori în nimeni nu-i nimic. Că dacă în nimeni nu-i nimic, cum este totul întru toate?

– Atâția teologi ați venit la moș Costache. Cine v-a adus aici? Arătați-mi voi de aici drumul și cum este totul întru toate și întru nimenea nimic? Sunteți atâția teologi! Un prost aruncă o piatră în baltă, și nu pot s-o scoată o mie de deștepți. Voi s-o scoateți... Nu s-au priceput.

Și le-am dat a doua temă pentru a deschide ușa discuției cu teologia energiilor necreate. «Dumnezeu din toate tuturor se cunoaște și din nimic nimănu!».

– Și asta-i încuiată din amândouă părțile! au zis ei.

– Treaba voastră, dacă vreți să discutăm lucruri așa de înalte!

Au stat și s-au gândit:

– Cum vine asta, măi? «Tuturor din toate se cunoaște și din nimic nimănu!» și iarăși: «Dumnezeu este totul întru toate și în nimeni nu-i nimic». Se uitau unul la altul.

– Măi fraților, eu nu știu carte. Vorbesc și eu ce știu. Mie mi-a dat mila lui Dumnezeu memorie, să țin minte prin câte cărți am trecut. Dar, fiindcă ați venit atâția teologi, ce să vă fac? Cu două doctorate, cu trei, mămuțuță, ce era aici!

De abia acum v-am dat cheia. Să descuiem cuvântul. V-am spus că «Dumnezeu este totul întru toate și în nimeni nu-i nimic». Hai să pornim de aici. Aici este o taină mare. Care?

Trebuia să le explic cum, pentru că lor li-i ciudă că n-au energiile necreate ale Duhului Sfânt. Că a fost discuția cea mare cu Varlaam și Achindin, în secolul XIV, cu problema isihastă, pentru că nu se pot descurca în cele mai grele probleme ale teologiei fără acestea.

Uite cum este: **În lumea minerală**, aducă lumea care n-are viață ca: soarele, luna, stelele, pământul, pietrele și tot ce există ca lume minerală, *Dumnezeu este totul întru toate ca și Creator*, că El le-a făcut cu una din energiile Sale, cu puterea Sa cea atotlucrătoare, și întru nimenea nimic după ființă, că de ființa Lui nu se atinge lumea minerală.

Toate le-a creat prin cuvânt: *El a zis și s-au făcut; El a poruncit și s-au zidit*. Dar puterea Sa cea creatoare nu se atinge de ființa Lui. Așa-i totul întru toate ca și Creator al lumii văzute și nesimțitoare, și întru nimenea nimic după ființă. De ființa Lui nici heruvimii nu se ating, nici serafimii. Ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă minților raționale din cer și de pe pământ.

În lumea vegetală, adică tot ce-i verde sub cer: păduri, codri, munți, dumbrăvi, câmpii, văi, dealuri, grădini, recolte; tot, tot, tot ce este, care crește și scade și înverzește, *Dumnezeu este totul întru toate ca dătător de suflete fără de simțiri*, viață a firii, și întru nimenea nimic după ființă.

– Asta cum este?

– Iată cum este: Copacul care îl vezi că crește, iarba, florile și toate plantele, toate cresc și scad, deci au viață, dar au suflete fără de simțiri. Cum fără de simțiri? Eu iau toporul și tai copacul. Îl doare? Nu-l doare, că n-are suflet cu simțire. Eu iau o coasă și cosesc iarba de aici. O doare? N-o doare. Dar are viață? Are, căci crește și scade. Ele au suflete fără de simțiri, au viața firii, cum o numesc Sfinții Părinți. Toate câte cresc și scad au viața firii, au suflete fără de simțiri, că nu au durere.

Deci *Dumnezeu, în lumea vegetală, este dătător de suflete fără de simțiri*, cu energia puterii Sale cea atotlucrătoare, dar nu se atinge de ființa Lui nimic, că întru nimenea nu-i nimic după ființă.

În lumea animalelor, tot ce-i dobitoc, adică animal sau fiare din pădure, târătoare, șerpi, toți peștii din apă, toate păsările cerului, toate albinele, muștele, țânțarii și furnicile, tot ce există viu sub cer, *Dumnezeu este Atotcreator al lor și le-a dat suflete cu simțiri, dar fără de minte*.

Le-a dat Dumnezeu suflete cu simțiri, că un miel dacă îl tai, îl doare, un vițel sau o pasăre și toate fiarele din lume, toate târătoarele și toți peștii au viață, au suflete cu simțiri, dar fără de minte.

Atunci a făcut comentariul unul bătrân:

– Aici parcă ar fi ceva de vorbit.

– Da. Vorbiți, că de aceea ați venit aici!

– Ați spus că dobitoacele, păsările, toate viețuitoarele din apă, din cer și de pe uscat au suflete cu simțuri, dar fără de minte. Dar Isaia zice așa: *Cunoscut-a bou pe cel ce l-a dobândit pe el și asinul ieslea domnului său, iar Israel nu M-a cunoscut pe Mine*. Și apoi și papagalul, când vorbești, vorbește după tine; câinele este foarte deștept, iar calul are o inteligență nemaîntâlnită. Și iarăși zice Scriptura: *Cunoscut-a rândunica și turturica vremea ei sub soare – când să plece și când să vină –, iar Israel nu M-a cunoscut pe Mine*.

– Și ce zici cu asta?

– Vezi? Aici ar da de înțeles că au și ele un fel de minte: câinele, papagalul, calul, delfinul, turturica și rândunica și bou și asinul și celelalte târătoare.

– Dacă ziceți aceasta, huliți pe Dumnezeu și vă împotriviți Duhului Sfânt!

Se uitau toți unii la alții.

– Când auzim pe Duhul Sfânt că ne spune clar: *Și omul, în cinste fiind, n-a priceput. Alăturatu-s-a cu dobitoacele cele fără de minte...* Și dacă Duhul Sfânt spune că sunt fără de minte, de unde spui dumneata că au minte? Cui te împotrivești? Mie? Dumnezeu a spus că dobitoacele n-au minte.

– Dar ce au părinte?

– Stai că-ți spun ce au! Sfântul Efreim Sirul, când vorbește de cele zece puteri ale omului – cinci în partea văzută, cele cinci simțiri: *văzul, auzul, mirosul, gustul și pipăitul*, de care se servește trupul, și cinci puteri nevăzute ale sufletului: *mintea, gândul* care izvorăște din minte, ca raza de soare, *cugetarea, alegerea și hotărârea* –, care vorbește și de a unsprezecea putere a omului, care este instinctul sau *priceperea firească*.

Această putere, a unsprezecea, care nu face parte din minte, ci din instinct, a dat-o Dumnezeu la toate viețuitoarele de sub cer și din ape și din cer și de pe pământ, ca să-și întrețină viața, să se păzească de dușmanii lor, să știe la ce vreme să vină și să plece.

Aceasta-i priceperea firească. Și calul și câinele și papagalul și măgarul și bou și oricare vezi că au pricepere, aceasta nu-i minte, este a unsprezecea putere a omului: priceperea firească sau instinctul, prin care ele să-și apere viața, cunosc pe stăpânii lor, știu să se păzească de primejdii, știu să se hrănească, știu să se ferească. Aceasta le-a dat Dumnezeu și lor pentru viața de aici, dar nu-i minte, este pricepere firească. Dacă vom zice că-i minte, cădem în cealaltă extremă, împotriva Duhului Sfânt.

Le-am arătat acestea după Sfinții Părinți. Deci acestea toate au suflete cu simțiri, au instinct, pricepere firească, dar nu au minte, și de aceea nici nu se ating de ființa lui Dumnezeu. *Dumnezeu este totul întru toate* ca dătător de suflete cu simțiri, însă fără de minte, dar *în nimeni nu-i nimic*, că de ființa Lui nu se atinge.

Apoi **am trecut la om**. Când am ajuns la om, am vorbit cele trei cuvinte ale Marelui Vasile din *Hexaimeron*, despre facerea omului.

Omul este sâmburele universului. În om sunt adunate cele patru lumi: lumea minerală, lumea vegetală, lumea duhurilor și mai presus de lumea duhurilor, icoana Sfintei Treimi, dumnezeirea.

Dumnezeu este totul întru toate în om, și în nimeni nu-i nimic, la fel ca și în celelalte zidiri. Pe om l-a făcut suflet cuvântător. Are minte, are voință, are imaginație, are mânie, are poftă, are alegere, are discernământ, are hotărâre, are voie liberă. Toate puterile pe care le arată Sfântul Ioan Damaschin în *Dogmatică*.

Da. Dumnezeu este totul întru toate și în om, dar nimic nu este în om din ființa lui Dumnezeu. Omul se face fiu, dar nu după ființă ca Hristos, ci după dar. Are darul punerii de fii în baia nașterii de a doua și a înnoirii Duhului Sfânt. Prin botez am căpătat darul punerii de fii și ne-am făcut fiii lui Dumnezeu după dar.

Omului i-a dat suflet cu simțiri, i-a dat și pricepere, i-a dat și minte și l-a făcut și dumnezeu, dar nu după ființă, ci după dar, căci spune la psalmi: *Eu am zis: Dumnezei sunteți și toți fii ai Celui Preaînalt* (89, 6). Și Apostolul Pavel zice: *Ați luat darul punerii de fii și al înfierii în baia nașterii*

de-a doua și al înnoirii Duhului în Botez.

Deci omul se împărtășește și de minte și de pricepere și de cele patru puteri și de viață și de toate. Dar de ființa lui Dumnezeu nu se atinge, că este fiul lui Dumnezeu după dar, nu după ființă. Și așa, în felul acesta, și în lumea oamenilor, a întregilor popoare, *Dumnezeu este totul întru toate* ca dătător de suflete cu simțiri, dătător de minte, de imaginație, de memorie, de toate puterile sufletului, *dar în nimenea nimic, după ființă*. Că de ființa lui nu se ating nici heruvimii.

Băteau toți din palme! Era o răpăială aici! Mă chiorau cu blițurile acelea!

DRAGOSTEA FAȚĂ DE ZIDIREA LUI DUMNEZEU

– Ce folos află zidirea din partea mea, înaintea lui Dumnezeu, dacă eu îi ofer din dragostea mea? Are ea vreun folos înaintea lui Dumnezeu?

– Iată ce este, frate Ioane! Zidirea aceasta nu simte că o iubim noi, că n-are rațiune și nici sentiment. Două puteri are sufletul nostru. Ai văzut la Sfântul Ioan Damaschin în *Dogmatică*: „Cele două părți domnitoare ale sufletului: mintea și sufletul”. Creierul, care este sălaș al minții, este unealta rațiunii și inima este locul sentimentului, a simțirilor duhovnicești. Zidirile nu simt că le iubim sau le urâm și nici n-au suflet cu durere.

Să știi mata că patru sunt felurile viețuitoarelor din lume, după Sfinții Părinți. Așa! Ține minte: Îngerii au minte și duh, oamenii au trup, minte, duh și suflet; animalele au trup și suflet, dar suflet cu simțire, că dacă îl tai, îl doare, nu-i așa? Iar ierburile și copacii și tot ce este vegetal de pe pământ au viața firii, suflet fără de simțiri. Înțelegi? N-are rațiune și nici sentiment, ca să simtă că-l iubești sau că-l urăști. Și nici dacă ai tăiat cu coasa florile sau ai doborât un copac în pădure, nu simt ceva. Ele au numai viața firii; cresc și scad, fără sa aibe dureri.

Și atunci, dacă am iubi pe oricare dintre cele patru feluri de viețuitoare, care coboară de la Dumnezeu în jos, ele ne pot sui pe noi, care suntem ființe raționale și avem minte, cuvânt și duh, în chipul Sfintei Treimi, pe treptele urcușului duhovnicesc, către Dumnezeu.

Toată zidirea – auzi ce spune Apostolul Pavel – *suspină până azi, așteptând slobozenia slavei fiilor lui Dumnezeu*. Că zidirea este sub păcat de când a fost corupt Adam, stăpânul zidirii, în rai.

În Hronograf am găsit de ce a pus Dumnezeu numele lui Adam de patru litere. Adam înseamnă: răsăritul, apusul, miazăzi și miazănoapte.

Aceste patru litere le-a pus Dumnezeu în Adam, pentru că în el trebuia să facă o putere care să stăpânească cele patru părți ale lumii: răsăritul, apusul, miazăzi și miazănoapte. Iar Hristos când vine, vine cu crucea, formată din patru. El vine ca să sfințească cele patru părți ale lumii simțite și să binecuvinteze toate popoarele lumii.

Adam avea o mireasmă în rai, ca stăpân al tuturor făpturilor, încât leii, leopardii și balaurii, când îl miroseau, veneau și-i lingeau picioarele. „Stăpânul!” A pierdut această mireasmă când l-a scos din rai, spune Sfântul Isaac Sirul, și acum leul vrea să-l omoare, balaurul să-l muște, celelalte să-i facă rău. Și a rămas – fiindcă a rămas o scânteie a darului lui Dumnezeu când s-a corupt firea în rai – cum ar rămâne o scânteie în cenușă, prin care s-a ridicat Adam înapoi prin Învierea Mântuitorului. De aceea o seamă de animale încă se tem de om și celelalte mai multe îl urăsc pe om, căci atunci când a căzut el din ascultarea Ziditorului și ele s-au abătut din ascultarea lui.

Dar și acum un om duhovnicesc poate fi ca Adam înainte de cădere, cum a fost Sfântul Gherasim de la Iordan, căruia i-a slujit leul 60 de ani sau Sfântul Antonie și alții, care luau aspide și șerpi în mână sau unii care stăteau cu urșii, cum a fost Sfântul Ioanichie cel Mare.

Ai văzut că acești sfinți, cum v-am vorbit în treptele urcușului duhovnicesc, s-au îndumnezeit după dar? S-au făcut dumnezei și atunci animalele și balaurii li se supuneau din nou și toate le slujeau.

Ai văzut ce spune în Limorar: Unul dormea în peșteră cu leul șapte ani de zile. Când venea cineva îi zicea leului: „Stai pe loc, să nu vatâmi pe cineva!” Și a întreat altul:

– Părinte, cum stai cu leul? Nu te temi că te va mânca?

– Nu! Am să vă spun. De șapte ani dorm cu el, spate la spate, să ne încălzim. Și el îmi păzește puținele straturi de caprele sălbatice. Dar mi-a spus îngerul Domnului, că acest leu peste trei ani are să mă mănânce pe mine!

– Dar de ce nu fugi de aici, dacă o să te mănânce?

– Nu! Oriunde m-aș duce, tot leul mă mănâncă.

– Dar de ce?

– Mi-a spus îngerul: „Când erai în lume erai păstor de oi. Erai cu o turmă și aveai câini răi. Și a venit un om care era trecător și au sărit câinii, și tu ai putut să-l aperi și nu te-ai dus. Și până ai ajuns tu câinii l-au mușcat rău pe om și omul acela n-a trăit mult și a murit. Și ești dator cu o moarte, să fii și tu mușcat și mâncat de fiară. Și peste trei ani acest leu, care te încălzește și ți-i slugă, te va mânca, ca să-ți ierte Dumnezeu păcatul. Și oriunde te duci, leul te mănâncă. Aceasta a rânduit Dumnezeu, ca să plătești cu moartea ta moartea aceluia om pe care nu l-ai apărat de câini”.

Deci toate-s cu rânduială, frate Ioane!

FILOSOFIA PĂIANJENULUI

Am arătat, frații mei, câte taine și câte minuni sunt în zidiri. Zidirea mărturisește despre slava lui Dumnezeu, căci a spus Duhul Sfânt: *Cerurile spun slava lui Dumnezeu...* Ele vorbesc cu imensitatea lor, cu lărgimea lor, cu miliardele de corpuri cerești și minunile dintre ele.

Sfântul Vasile cel Mare o ia de la păianjen, de la furnică, de la albină și merge până la astrele cerești, descriind minunile lui Dumnezeu din zidiri. Și cu cât cunoști mai mult minunile lui Dumnezeu din zidiri, cu atât mai mult te aprinzi de dragostea față de Ziditorul lor și te unești cu El.

Auzi ce teologie face el, ce filosofie, ce arată în cuvânt la păianjen. Zice: „Mare filosof este păianjenul!” Noi nici nu-l băgăm în seamă. Vine femeia: „Dă-l la boala de păianjen!”

Ehei! Dacă ai ști ce ai de învățat de la păianjen! Cine a auzit vreodată glasul păianjenului pe lume? (La greci erau două feluri de filosofi: ritori, care vorbeau, și tăcuți, cum era Diogene, care-l face mare filosof al tăcerii pe păianjen). Vezi păianjenul. Dacă-i micuț, își face și el o pânzișoară acolo, după puterea lui. Dacă-i mare, face una mai mare. Dar de ce? Auzi ce spune Scriptura: *Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui.*

Vedem în *Cuvântul pentru pronia* al Marelui Vasile cum se întinde pronia lui Dumnezeu, adică purtarea de grijă, până la păianjen. Păianjenelul cel mic, după ce a făcut o plăsuță, se retrage: „Dă-mi, Doamne, mâncare! Eu mi-am făcut datoria!” Cel mai mare, tot așa. Când îl vezi că stă, tace. L-ai auzit grăind?

O muscă o auzi bâzâind; un țânțar îl auzi, dar ai auzit păianjenul vreodată? Nu, el este filosof. El stă grămadit acolo și așteaptă ca Dumnezeu să-i trimită mâncare. Și pronia lui Dumnezeu, la cel mic, nu-i trimite o muscă mare, Doamne ferește! Dar de ce? Dacă ar fi mai mare, cum pânzuța lui e prea subțire, i-o strică și n-o poate prinde, și el moare de foame. Dumnezeu, Care l-a făcut, spune la Ecclesiast: *Câte a făcut Dumnezeu, pe toate le iubește și de toate poartă grijă.*

La cel mic îi dă o musculiță mică. Și el, stând ascuns, când vede că s-a încurcat, o prinde, o sugă; da' mai are treabă până a doua zi, să repare înapoi acolo unde s-a rupt pânzișoara, pentru că-i trebuie și mâine mâncare. La cel mare, Dumnezeu îi trimite o muscă mai mare, că are pânțele mai mare. Și acela, după ce-a prins-o, iar se apucă de treabă. Dar nu zice nimic. L-ai auzit vorbind pe păianjen? Bâzâind? Nu. Tace. Numai ce-l vezi că-i arhitect. Întinde de colo, leagă de colo și face. Nu zice nimic. Își caută de treabă.

Ce frumoasă artă face Sfântul Vasile aici! El zice: „La palatele împărătești stau santinelele să nu cumva să fie atentat contra împăratului: «Stai! Cine-i? Parola!» Dar păianjenul nostru nu dă parola nimănui, numai să nu măture femeile prin odăi. Numai ce-l vezi. N-a dar parola nimănui. El a intrat și și-a căutat de treabă.

[Prin rânduiala lui Dumnezeu, chiar în acest moment al discuției, pe masa Părintelui Cleopa

s-a ivit un păianjen. Și cineva din cei de față a exclamat:

– A venit la noi păianjenul, ia uitați!

– Da, da, da! El aude că vorbim de el, săracul! zice Părintele Cleopa. Dă-i pace, mamă, că vorbim de dânsul, săracul!

Și toți cei prezenți au început să râdă].

El nu dă parola când intră în palatele împărătești, zice Sfântul Vasile. Iar Preasfântul Dumnezeu, care l-a făcut și pe el, are grijă de toată ziua și-i trimite o musculiță mică la acel mic; la cel mare, una mai mare. Dacă-s mai mulți, mai multe muște. Că Dumnezeu, dacă-i al Lui, îl hrănește, că el n-ar putea trăi.

Dar zice cel necredincios: „Da... Eu nu-s păianjen să trăiesc c-o musculiță mică sau c-o muscă. Eu am femeie, eu am copii, eu am dări la stat, eu trebuie să mănânc mult, să fac...!” „O, răutatea ta, necredinciosule, zice Marele Vasile în *Cuvântul pentru pronie* din Hexaimeron, Dumnezeu, Care hrănește pe păianjenul cel mic cu o muscă mică și pe cel mare cu o muscă mare, Acela hrănește și pe carida și varida – cei mai mari chiți ai lumii care trăiesc în oceane (azi le spune balene albastre), și care unul din ei mănâncă într-o zi cât două sate –, ca să-ți arate ție că El poartă de grijă și de cel ce mănâncă o muscă și de cel ce mănâncă cât două sate într-o zi”.

Și acestea când le înțelegi și când le vezi în zidire, nu se poate să nu te aprinzi cu dragoste de Dumnezeu, când vezi atâta minune!

DESPRE JUDECĂȚILE LUI DUMNEZEU

Un pustnic de lângă cetatea Emesei, din Sirai, avea mare dar și lumea avea mare evlavie la el. Însă el se gândea așa: „Doamne, prea bun ești Tu, că văd că la cei răi le merge bine, iar cei buni au necazuri și scârbe. Cum, Doamne, de îngădui Tu așa cu bunătatea Ta cea fără de margini?”

Apoi și-a zis: „Am să mă rog lui Dumnezeu să-mi arate cum sunt judecățile Lui”. Că sunt unii oameni care judecă împotriva proniciei, a purtării de grijă a lui Dumnezeu: Cutare este rău, este păcătos, și-i merge bine. Altul este bun, dar copiii sunt răi, femeia este bolnavă, iar el scapă de un necaz și dă peste altul.

Unul este rău și trăiește mult, iar altul este bun și moare devreme. Uite, un creștin este bun, se roagă lui Dumnezeu, postește și numai de scârbe dă, iar altu-i rău, înjură, bea, și pe acela nu-l pedepsește Dumnezeu, cum zice la Proorocul Ieremia: *Doamne, ce este, căci calea celor răi sporește și calea celor drepti totdeauna este în necaz?*

Și din ziua aceea a început să se roage: „Doamne, arată-mi judecățile Tale, ca să nu judec!” Rugându-se el așa, odată a avut nevoie să se ducă la cetatea Emesei. Și ducându-se el, i-a ieșit înaintea un tânăr și i-a zis:

– Părinte, bagă de seamă, te duci la Emesa! Dumnezeu are să-ți arate mari taine, dar să nu te smintești!

– Unde, fiule!

– Când ajungi la orașul Emesa, oraș mare, frumos, să bagi de seamă că pe marginea orașului este o grădină mare, înconjurată cu copaci, cu garduri, grădină cu copaci roditori, o livadă. Și să bagi de seamă că într-un loc s-a rupt oleacă gardul și este un copac cu o scorbură mare.

Să bagi de seamă că acolo alături de grădină, unde-i copacul cel cu scorbură, este o fântâniță. Și lângă fântână este o cărare care trece, iar dincolo este drumul mare. Să te duci în grădina aceea și să intri în scorbura copacului. Să stai acolo ascuns și să te uiți spre fântână. Și ce-i vedea acolo, ai să te folosești mult.

Pe urmă tânărul a dispărut. Pustnicul, când a ajuns la cetatea Emesei, a văzut fântâna, a văzut copacul acela cu scorbură mare în dreptul fântâniei, a văzut și gardul unde era rupt. A intrat acolo, s-a băgat în scorbură și se ruga la Dumnezeu. Și, stând el acolo și rugându-se, vede că vine un boier călare pe un cal frumos. Boierul avea la dânsul un toporaș și o tășcuță frumoasă. A venit la fântână,

s-a dat jos de pe cal și a dat drumul la cel să pască. Și el a stat, a băut apă și a scos din tășcuța de piele 150 de galbeni de aur. I-a numărat și pe urmă s-a culcat și s-a odihnit. Dar el în loc să-i pună în buzunar, i-a pus alătura.

Când s-a trezit el, prima grijă era calul. Îi dăduse drumul să pască. Calul se depărtase mai încolo, dar păștea. Și el a fugit, a ajuns calul, dar punga cu galbeni i-a căzut și a rămas la fântână. El n-a observat că i-au căzut banii acolo. S-a suit pe cal și s-a dus înainte.

Părintele pândește din scorbură. După ce a plecat boierul, vine un om. Acesta a făcut cruce, a băut apă și a văzut punga aceea. Și când a văzut că într-însa e aur, a luat-o și nu s-a mai dus pe cărare, și nici pe drum înapoi, ci s-a dus de-a dreptul și a fugit cu punga cu aur.

În urma acestuia care a luat punga și a fugit, vine un bătrân sărac cu doi desagi în spate, cu opinci rupte, haine vechi, obosit. Și a stat acolo, a scos niște pesmeți din desagă și apă din fântână, și a mâncat. Și a mulțumit lui Dumnezeu și pe urmă s-a culcat oleacă.

În timpul acesta boierul și-a dat seama că nu are banii la el, că i-au căzut la fântână, și s-a dus înapoi. Și găsește pe bătrânul ăsta.

– Moșule, n-ai găsit aici o pungă cu galbeni?

– Țăsta nu știa nimic:

– N-am găsit nimic.

– Moșule, scoate banii! Unde i-ai pus?

– Cucoane, n-am găsit nici un galben!

– Ei! Scoate banii că te omor!

– Cucoane, nu știu nimic!

Boierul a crezut că a ascuns banii și minte. A scos baltagul și i-a dat în cap și l-a omorât. A luat și a scos toate din desagi, a căutat prin hainele lui și n-a găsit banii.

Dacă a văzut boierul că l-a omorât pe ăsta și nici banii nu i-a găsit, s-a suit pe cal și a plecat dându-și palme și văitându-se că a omorât om nevinovat. Și s-a dus călare bătându-se.

Atunci părintele care pândește din scorbură a zis: „Ia uite măi, câtă nedreptate s-a făcut la fântâna asta! Cine a pierdut banii, cine i-a găsit și pe cine a omorât? Vai de mine, mare nedreptate a făcut Dumnezeu aici! Boierul a omorât pe bătrânul ăsta nevinovat și celălalt a luat banii și s-a dus în lumea lui”.

Și cum se gândea el așa, a venit din nou îngerul Domnului în chip de tânăr.

– Părinte, părinte, ieși din scorbura asta și hai să stăm de vorbă!

A ieșit părintele și îngerul l-a întrebat:

– Ce ai văzut și cum ți s-a părut?

– Doamne, dar aici la fântâna asta numai nedreptăți a făcut Dumnezeu. Cine a pierdut banii, cine i-a găsit și cine a fost omorât!

– Părinte, mata ai vrut să știi judecățile lui Dumnezeu. Află că la fântâna asta, numai dreptăți a făcut Dumnezeu. Știi dumneata pe boierul acela cel tânăr? El are curți mari. Și știi unde-i curtea lui? Alătura cu cel ce-a găsit banii. Și la acela, săracul, într-o noapte i-a murit și mama și soția, și el s-a dus la boier să-i împrumute niște bani. Boierul de mult voia să-i ia grădina lui, că avea o grădină cu pomi roditori, foarte frumoasă, chiar lângă grădina boierului.

Și a venit săracul la el, zicând:

– Cucoane, dă-mi niște bani împrumut să îngrop pe mama și pe soția, că ți-oi prăși la vară, ți-oi cosi, voi secera pe lan.

Și boierul și-a zis: „Acum îi momentul, că-i sărac!”

– Dă-mi livada ta!

– Cucoane, am muncit de mic, am plantat copaci, am răsădit și nu pot să ți-o dau!

– Cât să-ți dau pe livadă?

Dar acela a spus așa:

– Să-mi dai 300 de galbeni, că de nevoie o dau, că n-am cu ce face înmormântarea.

Dar boierul, zăvând-l pe acela necăjit, că are doi morți, nu i-a dat mai mult de 150 de galbeni.

– Cucoane, Dumnezeu să facă dreptate. Eu n-am cerut prea mult. Grădina mea face 300 de galbeni.

Și săracul s-a dus plângând acasă, cu 150 de galbeni, pentru că de nevoie a dat grădina. Dar a zis: „Dumnezeu să facă dreptate”.

Și acum Dumnezeu a făcut dreptate. I-a găsit tocmai acesta care stătea lângă dânsul. 150 de galbeni i-a dat boierul de bunăvoie și 150 i-a uitat la fântână. Dumnezeu a făcut dreptate la fântână, că el când i-a dat numai 150 a zis: „Dumnezeu să facă dreptate cu banii! Nu mi-ai plătit grădina”.

Și iată Dumnezeu cel preadrept i-a întors banii acum la fântână. I-a plătit grădina.

– Bine, la asta i-a făcut dreptate. Dar bătrânul care a fost omorât, cu ce era vinovat?

– Ai văzut cum i-a dat cu muchia în cap și l-a omorât? L-a întrebat de bani și bătrânul nu știa nimic. Bătrânul acesta – i-a spus îngerul –, când era tânăr de 25 de ani, era cu carul cu boi pe marginea unui râu. Și un om a vrut să treacă râul acela și, când era la mijlocul râului, l-a dovedit apa. Și tot striga la el: „Măi, frate, nu mă lăsa, să mor! Mă înec, nu mă lăsa!”

Și el în loc să sară să-l scoată pe acela, a dat un bici la boi și a zis: „Așa îți trebuie, cine te-a băgat acolo”. Și acela s-a mai luptat oleacă cu apa și s-a înecat. Săracul acesta avea multe fapte bune, dar pentru acel păcat, că n-a sărit să-l scoată pe acela din apă, se ducea în iad. Și lui Dumnezeu i-a fost milă și a vrut să-i plătească în lumea aceasta, pentru că a avut greșala aceea din tinerețe, când nu a vrut să-l scoată pe acela din apă. El l-a omorât pe acela că nu l-a scos din apă atunci, și acum l-a omorât pe el nevinovat boierul ăsta. Dumnezeu a făcut foarte bine, că prin moartea asta, îl duce la bucurie și la rai în vecii vecilor pe sărac.

– Dar boierul?

– L-ai văzut pe boier cum se bătea cu palma peste cap? Mai încolo l-a muștrat cugetul că l-a omorât pe bătrân. A întâlnit un om și i-a dat calul de pomană, și a întâlnit altul și i-a dat hainele lui și a luat niște haine vechi de la un om și s-a dus la o mănăstire să se facă călugăr. Și după 40 de ani cât o să se pocăiască acolo, o să-l ierte Dumnezeu că a omorât un om nevinovat. Și cu ocazia asta și boierul se mărturisește și face canon și se mântuiește.

Și tu ai zis că la fântâna asta s-au făcut trei lucruri nedrepte, dar Dumnezeu a făcut trei lucruri drepte și bune. Că judecățile lui Dumnezeu nu sunt ajunse de mintea omenească.

N-ai auzit pe Isaia Proorocul? *Pe cât este mai înalt cerul decât pământul, pe cât este mai departe răsăritul de apus, pe atât sunt mai departe judecățile Mele de judecățile voastre și gândurile Mele de gândurile voastre, fiii oamenilor.*

N-ai auzit pe Solomon ce spune? *Pe cele mai grele decât tine nu le ridică, și pe cele mai adânci decât tine, nu le cerca, ca să nu mori!*

N-ai auzit de David Proorocul care zice: *Judecățile Domnului sunt adânc mult?*

Cum ai îndrăznit tu, un om, să știi judecățile lui Dumnezeu, pe care nici îngerii, nici serafimii, nici heruvimii nu le știi? Dar Dumnezeu m-a trimis pe mine, părinte, să-ți arăt că judecățile lui Dumnezeu nu sunt ca ale oamenilor.

Și tu ai judecat ceva, dar judecățile lui Dumnezeu n-au fost ca ale tale, că ele au fost bune foarte! Deci de acum înainte să nu mai judeci pe nimeni și orice vei vedea să zici: „Doamne, Tu toate le știi! Eu nu cunosc judecățile Tale!”

Dar, fiindcă ești om, Dumnezeu te-a iertat, însă m-a trimis să te înțeleptesc să nu mai îndrăznești să iscodești judecățile Lui, că judecățile lui Dumnezeu sunt adânc mult și nu le poate ști nimeni, nici îngerii din ceruri.

*

Așadar să ținem minte din această povestire, că tot ce ni se pare nouă în lumea asta că-i stâmb și rău, de multe ori ne înșelăm! Că nu cunoaștem judecățile lui Dumnezeu cele ascunse și necuprinse. *Nu cerca cele necercate și nu voi să ajungi cele neajunse! Amin.*

ÎNDOIALA ÎN CREDINȚĂ

Credința vine din auz și auzul prin cuvântul lui Dumnezeu, spune Sfânta Carte. Credința vine din cuvânt. Credința noastră în Dumnezeu ne vine și se întărește în noi din predica preotului la biserică, din sfaturile date de bătrâni, din citirea cărților sfinte și mai ales din cuvintele și învățăturile pe care le auzim și le citim zilnic din Sfânta Evanghelie.

Dar în Sfânta Scriptură auzim că unii sfinți, din Vechiul și Noul Testament, s-au îndoit în credință.

Așa s-a îndoit Avraam. Căci atunci când i-a zis Domnul: *Eu sunt Domnul Care te-a scos din Urul Caldeii, ca să-ți dau pământul acesta de moștenire...*, a zis Avraam: *Stăpâne Doamne, pe ce voi cunoaște că-l voi moșteni?*... Atunci a zis Domnul către Avraam: *Să știi bine că urmașii tăi vor fi pribegi în pământ străin, unde vor fi robiți și apăsăți patru sute de ani* (Facere 15, 7, 13). Și au stat în robie 430 de ani. De aceea a întrebat Moise: „De ce, Doamne, au trecut cei 400 de ani, că s-au împlinit anii?” Și a zis Dumnezeu: „Anii s-au împlinit, dar canonul pentru păcatele poporului, nu”. Deci, în loc de 400 de ani, le-a dat canon de stat în robie 430 de ani.

De ce n-a murit Moise în pământul făgăduinței, ci a murit la muntele Nebo? Căci Moise, care a condus poporul acela, a fost cel mai blând om de pe fața pământului, cum se spune la Numerii: *Moise însă era omul cel mai blând dintre toți oamenii de pe pământ* (Numerii 12, 3). Pentru o greșală nu a intrat în pământul făgăduinței. Pentru o greșală l-a pedepsit Dumnezeu să nu treacă Iordanul: pentru că s-a îndoit la stâncă Rafidim. Că Dumnezeu i-a spus: *Ia toiagul și adună obștea, tu și Aaron, fratele tău, și grăiți stâncii înaintea lor și ea vă va da apă; și le veți scoate apă din stâncă și veți adăpa obștea și dobitoacele ei*.

A luat deci Moise toiagul din fața Domnului, cum poruncise Domnul. Și a adunat Moise și Aaron obștea la stâncă și a zis către obște: *Ascultați, îndărătnicilor, au doară din stâncă aceasta vă vom scoate apă?* Apoi și-a ridicat Moise mâna și a lovit în stâncă cu toiagul său de două ori și a ieșit apă multă și a băut obștea și dobitoacele ei. Atunci a zis Domnul către Moise și Aaron: *Pentru că nu M-ați crezut, ca să arătați sfințenia Mea înaintea ochilor fiilor lui Israel, de aceea nu veți duce voi adunarea aceasta în pământul pe care am să i-l dau* (Numerii 20, 8-12). Pentru îndoiala aceasta, Moise n-a văzut pământul făgăduinței.

De ce a suferit Sfântul Simeon Bătrânul 283 de ani, câți ani au fost de la faraonul Ptolomeu Filadelf până la Hristos? Pentru că s-a îndoit. N-a crezut că Hristos Se poate naște dintr-o fecioară. Și i-a dat Dumnezeu canon să mai trăiască 283 de ani ca să vadă pe Cel născut din Fecioară.

Și s-a îndoit și Toma la învierea lui Hristos și a trebuit să fie muștrat oarecum de Hristos: *Fiindcă M-ai văzut, Tomo, ai crezut, fericite de cei ce n-au văzut și au crezut*. Hristos a pus astfel fericirea a zecea după Înviere, ca să întărească credința celor ce nu văd dar cred, precum suntem noi, și cum trebuie să fie toți creștinii până la sfârșit. Ce spune Apostolul Iacov: *Bărbatul îndoielnic este nestatornic în toate căile sale* (Iacov 1, 8). Omul îndoielnic care zice: „Oare este sau nu Dumnezeu? Oare este iad sau nu este?” este ca un nor pe care îl poartă satana cum vrea, căci el nu crede cu fermitate, cu tărie, în existența lui Dumnezeu. De aceea satana îl duce oriunde.

Să vă dau o pildă. A venit un moșneag deunăzi și a zis:

– Părinte, în ziua de Sfântul Vasile am văzut la restaurant multă lume. Vor merge toți aceia în iad? Eu cred că nu vor merge toți.

I-am răspuns:

– Nu crezi dumneata, dar Duhul Sfânt ne spune în psalmi prin gura Sfântului Prooroc David: *Că Tu ești Dumnezeu care nu voiești fărădelegea, nici va locui lângă Tine cel ce viclenește. Nu vor sta călcătorii de lege în preajma ochilor Tăi. Urât-ai pe toți cei ce lucrează fărădelege* (Psalmi 5, 4-5). Nu crezi dumneata că Dumnezeu nu-i părtaș la fărădelegile noastre? Ce spune Scriptura? *Pentru ce ai așezat așezământul de lege al Meu prin gura Ta, iar tu ai urât învățătura și ai lepădat cuvintele Mele înapoia ta?* (Psalm 49, 17-18). Și mai zice în psalmi: *Pune-voi fărădelegea ta înaintea ta și te*

voi *muștra*.

Hristos a spus: *Intrați pe poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la pieire și mulți sunt cei care o află. Și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt care o află* (Matei 7, 13-14).

Deci nu te mira că merg toți la joc sau că cei care merg la bine pe cărarea cea strâmtă sunt puțini. Tot lucrul bun este rar. Deci nu vă îndoiiți de cuvintele Mântuitorului. Nu sta la îndoială când e vorba de a împlini porunca lui Hristos și de a te feri de păcate.

Dacă n-a cruțat Dumnezeu pe Avraam și pe Moise pentru îndoială, dacă nu l-a cruțat pe Toma și pe alții care s-au îndoit, nu ne va cruța nici pe noi. Aceia au fost sfinți și Dumnezeu i-a pedepsit în această viață ca să nu se muncească în veșnicie.

Oare câți dintre creștinii de azi nu se îndoiesc în credința în Dumnezeu? Câți nu caută dovezi și zic: „Nu cred până nu văd!” Câți nu caută să pipăie rănile și coasta Mântuitorului, căutând dovezi ale existenței lui Dumnezeu? Credința vine din auz, iar nu prin pipăire și vedere.

Câți dintre creștinii botezați nu zic: „Aici este raiul și iadul! Aici pe pământ este totul!” Și nici când se văd bolnavi, în fața primejdiei, a sărăciei, a morții și nici măcar la bătrânețe nu se întorc la Dumnezeu ca să plângă cu amar, ca Petru, viața lor din tinerețe, cheltuită în desfrânări, în răutăți și în necredință. Puțini sunt cei ce se pocăiesc de păcate la bătrânețe. Cei mai mulți mor așa cum au trăit, în îndoială, necredință și nepocăință, spre a lor veșnică osândă.

Cu adevărat mare este credința în Dumnezeu, însoțită de fapte bune! Dar cei ce zac în îndoială, cad din dreapta credință apostolică în tot felul de secte și grupări religioase. Mulți din cei îndoielnici se smintesc de Biserica întemeiată de Însuși Hristos; se smintesc de Maica Domnului, de Sfânta Cruce, de sfintele icoane și de preoți; se smintesc de sfinți și de cinstea dată lor. Se smintesc de Tainele întemeiate de Hristos, de învățăturile Sfintei Scripturi, pe care o răstălmăcesc după mintea lor, spre a lor osândă și amăgirea multora.

Să stăm dar neclintiți în dreapta credință și să ne bucurăm că suntem fii ai Bisericii lui Hristos de două mii de ani. Necredincioșii se leapădă și caută să vadă pe Dumnezeu cu ochii trupești; îndoielnicii vor să pipăie rănile Domnului; cei slabi în credință caută minuni; sectele părăsesc Biserica, răstălmăcesc dogmele credinței și vestesc altă Evanghelie; cei robiți de patimi amână pocăința, iar noi, fiii învierii și fiii lui Dumnezeu după har, să-I rămânem credincioși până la sfârșit, știind că *cel ce va răbda toate până la sfârșit, acela se va mântui*. Amin.

DESPRE RUGĂCIUNE

Am vorbit cândva despre cele șapte trepte ale rugăciunii, trei universale și patru intermediare, și am arătat care este rugăciunea cea mai înaltă, *contemplativă*, cea duhovnicească, care, după Sfinții Părinți, nu mai este rugăciune, este mai presus de hotarul rugăciunii. Aceea se cheamă **vedere dumnezeiască**. Cu aceea s-a înălțat Pavel la cer.

Și am arătat așadar acolo treptele rugăciunii, începând cu **rugăciunea buzelor**. Zice Apostolul Pavel: *Aduceți Domnului roada buzelor voastre*. Rugăciunea cu buzele. Zice proorocul: *Și L-am înălțat pe El sub limba mea*. **Rugăciunea limbii** o arată. În altă parte: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea*; **rugăciunea gurii**. În altă parte: *Cu glasul meu către Domnul m-am rugat*; **rugăciunea glasului**.

Acestea patru până aici, după Sfântul Grigorie de Nyssa, sunt treapta cea mai de jos în scara rugăciunii, când ne rugăm cu buzele, cu limba, cu gura și cu glasul, și granița cea mai îndepărtată a rugăciunii. Dacă ne-om mulțumi să ne rugăm cu limba și cu gura, și vom face o căruță de acatiste și de psaltiri și vom crede că cine știe ce-am făcut, are să ne mustre Proorocul Isaia, care zice: *Aproape ești Tu, Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor* – când credem că rugăciunea gurii ne ridică la cer.

Nu. Asta se cheamă rugăciune de cantitate. Facem mult, dar nu de calitate. Dar Sfinții Părinți

ne stătuiesc să nu o părăsim nici pe asta, că și acestea sunt trepte, dar în scara rugăciunii ea este treapta cea mai de jos. Dar nimeni nu se suie pe treapta de sus, fără să nu treacă prin asta, că așa învățăm să ne rugăm: cu buzele, cu limba, cu gura. Și Dumnezeu, văzând osteneala noastră în treptele acestea, încet-încet începe să ne dea câte o linguriță de rugăciune curată. Și atunci vedem noi: „Astă-i rugăciune, măi! Până acum am pierdut vremea degeaba”.

Căci Sfântul Ioan Scărarul zice: „Să nu părăsești cantitatea, întrucât cantitatea te duce la calitate”. Adică să zicem rugăciune cât mai multă și să facem metanii, că Dumnezeu, văzând sufletul că se sârguiește la rugăciunile astea, apoi îl înalță pe treptele celelalte.

Ai văzut Sfântul Macarie Egipteanul în *Omilii*: „Eu știu că nu știi să te rogi, dar îți dau un sfat: roagă-te, omule, cum poți, dar roagă-te adeseori”. Cum poți tu.

Viața noastră nu este numai într-un fel plăcută lui Dumnezeu. Faptele bune trebuie să le lucrăm. De rugat trebuie să ne rugăm. De ascultat cuvântul lui Dumnezeu suntem datori.

Iată ce! Vă spun când vă rugați acasă, la Psaltire sau când citiți acatiste, să nu vrei numaidecât să pui atâtea acatiste sau atâtea catisme la Psaltire, că te înșală vrăjmașul.

Auzi ce spune mai departe Sfântul Ioan Scărarul: „Părăsește, omule, cantitatea, când vine la tine darul lui Dumnezeu!” Nu trebuie să o părăsești de tot, căci cantitatea este pricina calității. Adică cea dintâi este pricina celei de-a doua.

La rugăciune, dacă ai făcut atâtea catisme, atâtea paraclise și pe urmă te vezi că ești pustiu cu sufletul și încă n-ai simțit dulceața rugăciunii, atunci îi bucură Marta. Marta zice mult și rău, dar Maria plânge, că ea n-a stat la picioarele Domnului deloc.

Rugăciunea cea de cantitate multă îi pateea Martei, este rugăciune externă; iar cealaltă, care o simți cu inima, e partea Mariei. Înțelegeți?

Și când faci multă rugăciune, se laudă Marta: „Măi, da am făcut trei ceasuri de rugăciune”. Dar se poate întâmpla că în acele trei ceasuri tu n-ai simțit rugăciunea nici trei secunde. Dacă nu te-ai rugat cu lacrimi și cu zdrobirea inimii măcar trei minute, tu ai făcut o rugăciune, cum o fac și eu, numai de cantitate și cu răspândire.

Scopul nostru, dacă ar ajuta mila Domnului și puterea Lui, este acesta: să ajungem la o rugăciune de calitate, nu de cantitate.

Dar ai să spui așa: „Bine, părinte, dacă trebuie să ajung la o rugăciune de calitate, nu trebuie să mai fac cantitatea?” Ba da. Să știi că cantitatea te duce spre calitate. Cantitatea te duce spre calitatea rugăciunii. Numai cantitatea. Pentru ce? Pentru că cea dintâi, adică cantitatea, spune Sfântul Ioan Scărarul, este născătoarea celei de-a doua. Nimeni nu s-a rugat deodată cu calitate. Nimeni n-a ajuns pe treptele rugăciunii așa ușor, până ce n-a întrebuințat cantitatea – zile, săptămâni, luni, ani și zeci de ani. Deci nu trebuie lăsată nici cantitatea.

Călugărul care nu-și face pravila toată, ca pe un mort îl socotește Dumnezeu. Ori să-ți faci pravila la chilie, ori la biserică, ori și la biserică și la chilie, că dacă nu, rămâi pustiu de darul lui Dumnezeu. Și făcând noi rugăciunea cea de cantitate și pravila rânduită și ascultarea și supunerea și tăierea voci și înfrânarea, începe mila lui Dumnezeu cea negrăită să ne împărtășească pe noi din timp în timp, periodic așa, și de momente ale rugăciunii celei de calitate.

Vreau să vă spun acest lucru. Pentru ce? Dacă ne-om lenevi și n-om face nici rugăciunea cea de cantitate, să nu așteptăm ce cea de calitate, că nu vine aceea dormind.

La rugăciunea cea de cantitate se mai întâmplă ceva. Făcând noi rugăciunea noastră obișnuită, atâtea acatiste, paraclise, atâtea închinăciuni, atâtea metanii, se întâmplă cum am spus mai înainte ca, atingându-se darul lui Dumnezeu de mintea și de inima noastră, să gustăm momente de rugăciune curată. Și poate tocmai în momentul acela eram la mijlocul pravilei, adică mai aveam de spus Acatistul Mântuitorului, al Maicii Domnului, sau alte catisme.

În clipa când te-a cercetat darul lui Dumnezeu, trebuie să rămâi acolo. Nu te mai arunca la margine. Nu trece mai departe.

O maică scria Sfântul Teofan Zăvorâtul – mare pustnic, sihastru și arhieru; el a stat douăzeci și doi de ani și pe un gemușor îl îngrijea un diacon –, că ea face Vecernia, dar chiar dacă-i vine

umilință, ea nu poate lăsa să nu termine Vecernia, apoi Pavecernița și ce mai are. „Eu nu pot până nu fac până la capăt”. Și îi spune acest sfânt:

– Acel „până la capăt”, care-l spui tu, este blestemat. Câtă vreme faci tu Vecernia?

– Cam două ceasuri.

– Iată cum să procedezi de acum înainte. Dacă eu am ajuns, să zicem așa, la Vecernie, la Psalmul 103: *Bindecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu, măritu-Te-ai foarte! Întru strălucire și în mare podoabă Te-ai îmbrăcat și celelalte. Cela ce Te îmbraci cu lumina ca și cu o haină; Cela ce întinzi cerul ca un cort; Cela ce acoperi cu ape cele mai de deasupra ale lui...* Și dacă, începând a spune despre zidirea lumii – că aici este despre facerea lumii, în psalmul acesta –, eu m-am umilit acolo: *Făcut-ai luna spre vremi, soarele și-a cunoscut apusul său și m-am gândit la Hristos, care a apus pentru mântuirea mea, atunci acolo mă opresc.*

Când vezi că te-a cercetat Dumnezeu cu lacrimi și cu umilință în vremea rugăciunii, nu căuta cu mintea cuvinte mai departe, că ai pierdut atenția din fața lui Iisus, Mântuitorul, și ai pierdut toată rugăciunea odată cu ea. Rămâi la acela și zi mereu.

Sau la alt stih, am meditat repede la minunile lui Dumnezeu din acest psalm și am început să mă rog. Sau poate sunt la Psaltire și am ajuns la psalmul 37. Și l-am început de la capăt: *Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri...* și am ajuns acolo unde scrie așa: *...Nu mă lăsa pe mine, Doamne, Dumnezeul meu, nu te depărta de la mine; ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele, și tocmai acolo ți-a venit umilința, să nu mergi mai departe.*

Deci ce s-a întâmplat? Eu am ajuns la stihul acesta și, dacă în acest timp, cugetând mai adânc la puterea acestor cuvinte, eu m-am umilit și m-a cercetat Dumnezeu cu lacrimi, s-a încălzit inima ta, ochii tăi izvorăsc lacrimi, s-a aprins dragostea lui Iisus în inima ta, atunci zi acest stih două ceasuri, fiindcă sunt cuvinte mai puține, nu cumva să pierzi atenția căutând acele cuvinte din pravilă.

Și dacă zic două ceasuri numai stihul acesta, pe urmă gata, mi-am făcut Vecernia. Nu mai citesc restul Vecerniei, nu Pavecernița, nu canonul Maicii Domnului, nimic. Dacă l-am zis pe acesta cu lacrimi două ore, eu mi-am făcut pravila. Și dacă stăruie darul lui Dumnezeu, pot să zic și trei ore și fac și Utrenia tot numai cu acest stih. Deci scopul nostru în rugăciune după Sfântul Nicodim Aghioritul, este să ne unim cu Dumnezeu. Și dacă ai ajuns sfârșitul, de ce cauți mijlocul?

Scopul meu a fost să ajung aici, să mă rog cu lacrimi și cu foc lui Dumnezeu, și am ajuns momentul ăsta nu când terminam pravila, ci când eram la începutul ei. Eu stăruie în acest stih pentru că m-am întâlnit cu Dumnezeu și nu mai am nevoie de restul pravilei. Că Dumnezeu nu se uită la cantitate, ci la calitate.

Asta când ești singur. În biserică nu pot să înceteze cele șapte laude, că sunt așezate de Duhul Sfânt tocmai de la Apostoli. Asta spun pentru rugăciunea particulară în chilie, acasă, fie că ești călugăr sau că ești mirean. Amin.

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA PĂRINTELUI AMBROZIE DOGARU (15 aprilie 1996)

Prea Cuvioase Părinte stareț, Prea Cuvioși părinți și frați și iubiți credincioși.

Am venit de ascultare, că mi-a trimis părintele stareț poruncă să vin puțin aici să vorbesc ceva la acest fiu duhovnicesc, Părintele Ambrozie. S-a născut în anul 1924 în comuna Vânători-Neamț. A venit la mănăstire în anul 1951. L-am primit și l-am crescut la Mășăstirea Slatina și tot acolo l-am și călugărit în anul 1953.

Eram aici stareț și am fost chemat la București de Patriarhul Justinian. Și a spus: „Ia repede 30 de călugări și fugi și ocupă Mănăstirea Slatina că ne-o ia statul să facă spital”, că a mai fost acolo spital cu 70 de ani înainte de primul război mondial.

Am pus o priveghere a Maicii Domnului și am ales – că ei voiau să meargă mai mulți; am

luat 30 și i-am lăsat aici 80 Părintelui Ioil. Și am plecat și l-am luat și pe bietul Ambrozie, el era frate aici. Și acolo am avut pe capul meu opt mănăstiri: șase de călugări și două de maici – Vatra Moldoviței și Râșca – doisprezece ani și jumătate.

Bietul Ambrozie a fost un suflet ales de Dumnezeu. A zis consilierul de acolo că cumpăraseră o sută de oi, că avea moșie dar nu avea oi. Și am cumpărat și am făcut stână. Cel dintâi el a fost care a cumpărat și a făcut stână și cu Meletie care este în Sfântul Munte și care a fost deunăzi pe aici.

Trei părinți i-am dat la oi, și bietul Ambrozie a stat vreo trei ani de zile la oi până am găsit alți ciobani. Și apoi l-am trimis la vie. Aveam șapte hectare de vie la Cotnari. Via de la Domeniul Coroanei, că noi am dat un deal acolo de a făcut un palat prințului Nicolae și ne-au dat via lor, șapte hectare puse pe spalier.

L-am trimis la vie, săracul, a muncit acolo cu călugării, și apoi a venit la mănăstire și l-am pus chelar. Foarte sincer, a muncit cu chelăria, că noi aveam atâtea mii de litri de vin și am pus să se vândă că-mi trebuiau în alte cheltuieli.

El era sincer. A făcut ascultare, săracul. Prin anul 1953 am călugărit în Joia Mare 10 călugări aprobați de mitropolit, între care a fost și el. Și după aceea n-a trecut mult și l-am făcut preot și duhovnic. A fost de mare folos.

Și când am venit eu aici, a venit și el, săracul. Apoi, când a venit decretul acela și a scos tineretul din mănăstiri, l-a scos și pe el și el s-a dus la oile Mănăstirii Neamț să fie cioban acolo. Și când am venit eu aici de prin păduri, a venit și el imediat aici. A fost eclesiarh mare al mănăstirii aproape 20 de ani.

Vai săracul, tare mai avea grijă de curățenia bisericii, de slujbe, de pomelnicele poporului. Avea grijă de schimbat preoții la vreme, diaconii, slujbele. Vinerea trecută l-am mărturisit după rânduiala mănăstirii – el la mine se mărturisea de zeci de ani –, în Joia Mare s-a împărtășit odată cu mine, aici, iar acum, când s-a simțit mai slab, a venit la mine cu o zi înainte de moarte, vineri, și a citit îndreptarul de spovedanie de când era copil. Toate, toate. S-a mărturisit curat și sâmbătă s-a dus să facă învierea la cer. A fost cum l-a făcut mama. N-a știut de lume, de prostii, de nebunii.

Și i-am zis: „Ai fost o dată cu acel îndreptar și ai citit o dată”. „Da, zice, dar acum l-am citit pentru ultima oară, că mă simt slăbit”.

S-a dus, săracul! Aducea un braț de veșminte din paraclis și a căzut cu ele jos, și niște femei au zis: „Părinte, ai căzut jos!” „Nu mai pot!” L-au ridicat bieteles femeii și a venit cu veșmintele aici. Și apoi ceilalți știu cum a murit, eu nu eram aici.

Dar a fost un om ales de Dumnezeu. A murit pe drumul ascultării, ascultare nu până la prășit, și până la sfârșit. Nu demult a vrut să-l schimbe din ascultare, săracul, și părintele stareț i-a spus: „Stai! Când m-oi schimba eu, te-oi schimba și pe tine”.

Și a stat săracul la ascultarea lui sfântă până a căzut. A murit pe drumul ascultării ca un sfânt, ca un apostol, ca un mucenic. Sperăm la mila cea negrăită a lui Dumnezeu și a Maicii Domnului, că a făcut învierea cu îngerii în ceruri, nu a mai apucat-o cu noi, câteva ceasuri mai erau. S-a dus la cer, săracul.

Mi-a plăcut cum a făcut slujba înmormântării părintele stareț cu toți părinții de aici. Și eu sunt bătrân, am pășit pe 85 de ani, am patru operații, sufăr cu inima, și ca mâine plec și eu. Mâine, poimâine „Veșnica pomenire” și pentru mine.

Dar fiindcă m-a chemat părintele stareț să vorbesc ceva, că mi-a fost fiu duhovnicesc 30 de ani sau mai mulți de când l-am primit întâi în mănăstire, am venit. Nu-s stăpân pe picioare, a trimis doi părinți de m-au adus, că-s slăbit de picioare.

Dar ferice de el că a răbdat după Evanghelie nu până la prășit, ci până la sfârșit. S-a dus la bucuria cea fără margini. Cu îngerii lui Dumnezeu este acolo. Ce vede el acum, ce aude el, ce miroase el, ce înțelege el, suntem străini cu totul de a înțelege noi. Că-i cu îngerii lui Dumnezeu în ceruri. Părintele duhovnic Protosinghel Ambrozie.

A venit la mine plângând un cârd de oameni care-i mărturisea el: „Părinte, a murit duhovnicul nostru!” L-a luat Domnul, că și-a terminat drumul crucii, care a avut să-l facă în lumea asta.

De aceea nu vă țin mult, că spun că ați luat parte la înmormântarea unui om ales al lui Dumnezeu, și să fie mila Preasfintei Treimi și a Maicii Domnului și a tuturor sfinților cu sufletul lui și cu toți pe care i-a mângâiat și i-a mărturisit el, și să fie îndurarea Domnului și noi să avem sfârșitul cel bun și să mergem cu dânsul la rai. Amin.

*

Părintele stareț l-a visat pe Părintele Ambrozie la vreo trei zile. Era singur pe o câmpie verde, frumoasă.

- Părinte Ambrozie, dar n-ai murit?
- N-am murit!
- Dar cum n-ai murit, nu te-am îngropat eu?...

*

După câteva zile, un alt părinte l-a visat că a venit la chilie și l-a întrebat:

- Părinte Ambrozie, dar noi am crezut că ai murit și părintele stareț a dat chilia părintelui Ciprian. Unde ai fost până acum?
- Am fost la Ierusalim!...

SFATURI DUHOVNICEȘTI

– **Părinte Cleopa, unde se mântuiește omul? În viața de sine, idioritmică, chinovie sau în lume, în oraș, în sat?**

– Omul se mântuiește și aici în oraș și în sat și oriunde, dacă are trei fapte bune: credința dreaptă în Iisus Hristos, faptele bune și smerenia. Se mântuiește oriunde dacă are astea trei lucruri. Iar cine nu le are acestea nu se mântuiește nicăieri.

– **Până unde trebuie să meargă ascultarea în mănăstire?**

– Am să fac ascultare până voi merge în genunchi. Hristos a dus crucea pe umeri și eu vreau să duc ascultarea pentru Hristos. În măsura în care ai să te biruiești pe sine și în măsura în care ai să fugi invers, nu de la durere spre plăcere, ci de la plăcere spre durere, în măsura aceea ai să fii un ostaș al lui Iisus Hristos, care ai să răstignești trupul; și ai să te răstignești cu Hristos și ai să poți zice ca Pavel: *Cu Hristos m-am răstignit și trăiesc. Dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine.*

– **Părinte, dacă cineva e oprit de la împărtășanie, poate să ia anaforă?**

– Poate, cum să nu. Cine a zis că nu se poate?

– **Am auzit că nu-i voie să iei anaforă, dacă ești oprit de la împărtășanie. Deci poate lua anaforă?**

– Întâi aghiasmă mare și apoi anaforă. De câte ori se spovedește poate lua aghiasmă mare, jumătate de împărtășanie. Dar și anaforă întotdeauna, numai când e într-o ispitire ceva, nu are voie.

– **Când nu se poate luat sfânta anaforă?**

- Nu mai poți lua anaforă dacă după miezul nopții ai luat o lingură de apă sau o fărmitură de pâine, gata! Că ziua începe de la miezul nopții;
- Nu pot lua anaforă femeile care sunt în rânduiala firii, opt zile;
- Nu pot lua anaforă bărbații care se ispitesc noaptea prin somn;
- Nu pot lua anaforă cei care sunt sfâdiți și nu se împacă;

- Nu pot lua anafora și nu pot săruta sfintele icoane, nici mâna preotului, nici să stea să-i pună potirul pe cap, bărbatul și soția dacă au fost împreună;
- Nu pot lua anafora cei ce nu sunt vrednici să li se primească darurile la biserică, din pricina păcatelor publice. Așa spune cartea.

– **Părinte, în Biblie nu scrie că nu-i bine să se mănânce carne.**

– Dar tu cauți în Biblie? Dar noi nu avem Dreptul Canonic? Pidalionul l-ai citit mata? Pravila Mare a Bisericii ai citit-o? Pravila mică? Noi avem canoanele Bisericii de Răsărit, nu în Biblie. Noi avem patru posturi peste an, rânduite de Sfinții Apostoli, de Hristos. Hristos n-a postit 40 de zile și 40 de nopți?

– **Dar pentru călugării care mănâncă întotdeauna fără carne?**

– Călugării n-au voie să mănânce carne. Auzi ce spune Sfântul Calinic, care are sfinte moaște la Cernica: „Călugării sau călugărițele care vor mânca carne în mănăstire sau când se duc acasă pe la neamuri sau în oraș, doi ani oprire de împărtășanie, 39 de gârbace la spate, să-i blesteme tot soborul și să-i zvârle afară din mănăstire”.

Pe voi, mireni, nu vă leagă să nu mâncați. Pe noi, călugării, da. Pentru că monahii trebuie să păzească fecioria, cum i-a făcut mama lor, până la moarte. Dacă te-ai îmbuibat cu cărnuri și cu cârnați și ai băut vin, te duce dracul după muieri și te-ai prăpădit în veacul veacului.

Călugărul trebuie să puie frâu calului. Nu auzi ce spune Apostolul Pavel? *În toate zilele îmi chinuiesc trupul și îl robesc, nu cumva altora propovăduind, să ajung eu de sminteală.*

Zic Sfinții Părinți că trupul este fiară. Să nu-l îngrijești mai mult decât trebuie. Trupul este vrăjmaș. Zice Sfântul Isihie: „Până la moarte să nu te încrezi în trupul tău”. Cel mai mare dușman al mântuirii este trupul, că-i firea stricată din rai. Și tot timpul el trage la pământ și la iad.

– **Pe cine să trecem la pomelnic?**

– Când faci, mamă, pomelnic pentru ai matale la Liturghie, pune și unul sau doi săraci, sau o văduvă pe care nu are cine o pomeni și a murit, săraca. Este mare pomană. Asta se cheamă milostenie duhovnicească. Este mai mare decât aceea când îi dai o haină sau o mâncare omului, că-l ajuți dincolo, în veșnicie.

– **Părinte Cleopa, pentru morți ce slujbe se pot face? Parastase, Liturghii? De exemplu, câte parastase se pot face?**

– Părintele meu, pentru morți și pentru vii cea mai puternică slujbă este Sfânta Liturghie, care este jertfa și răscumpărarea Mântuitorului. Dacă a murit cineva, este bine să pornească patruzeci de zile de liturghii (că la Liturghie se scot părțile și are comuniune cu Hristos în Sfântul Potir prin părțile) și patruzeci de panahide. Acolo se fac dezlegările, că la o panahidă sunt nouă dezlegări: șapte dezlegări mici făcute de preot, atunci când zice: „Dumnezeul duhurilor și a tot trupul...”, și două mari, pe care trebuie să le zică episcopul sau preotul. Deci 360 de dezlegări are un suflet în șase săptămâni la panahidă. Deci poți să pui patruzeci de liturghii și patruzeci de panahide în șase săptămâni.

– **Și dacă nu știm dacă a murit spovedit sau împărtășit, cum a murit de mai mulți ani, putem să-l punem la pomelnic?**

– Numai dacă moare sinucis, Doamne ferește, pe acela nu-l mai poți pune.

– **Dar dacă moare de moarte normală?**

– Da, oricum ar fi. Că zice Apostolul: omul murind a încetat de la păcat, nu mai face păcatul. Îl poți pune, e fiu al Bisericii. Iată pe cine nu poți pune la Liturghie:

- Nu se pot pune întâi sectanții, că fac păcat împotriva Duhului Sfânt, cum arată Sfântul Efrem;
- Nu se pot pune cei sinuciși;
- Nu se pot pune cei ce au trăit necununați;
- Nu se pot pune cei ce au murit în duel;
- Nu se pot pune cei ce au refuzat Sfintele Taine la moarte. Nu vor să primească preotul, n-ai voie să-i pui la slujbe;
- Nu-i poți pune pe cei ce au înjurat de lucruri sfinte;
- Nu se pot pune la Liturghie cei ce s-au luat neamuri în căsătorie, de la spița a șasea în jos. Spița a șasea sunt veri de gradul doi. Spița a patra sunt veri întâi.

Astea sunt pricinile pentru care nu-i poți pune la Liturghie. Iar la Psaltire numai sinucigașii și ereticii nu se pot pune. Ceilalți se pot pune fără părțile la Psaltire. Dar să scrii pe pomelnic: fără părțile. N-are comuniune la Sfânta Liturghie.

– Poți să mergi la cei care sunt necununați?

– Dacă ai mâncat în casă la un on necununat, patruzeci de zile trebuie să faci canon, căci masa lor este spurcată.

– Și ce canon trebuie să faci? Câte metanii trebuie să faci?

– Trebuie să faci de cincizeci de metanii în zi cu psalmul 50, timp de 40 de zile. Nu-i voie, frate, să trăiacă ca dobitoacele așa.

– Ce se poate face, când vor să se căsătorească doi tineri de credințe diferite?

– Când vei vedea că a luat un ortodox pe o catolică sau o protestantă sau o eveică sau o turcoaică, astea se cheamă căsătorii mixte. Totdeauna femeia trebuie să treacă la partea bărbatului. Dacă bărbatul este ortodox, ea trebuie să devină ortodoxă. Dacă nu vrea să treacă de partea bărbatului, atunci să se despartă. „Nu merg după tine, că ești catolică, dacă nu te faci ortodoxă”.

– Dacă un catolic trece la ortodocși, ce rânduială trebuie să i se facă?

– Gata! Acum nu i se mai face botezul. Îl miruiești pe frunte de trei ori cu sfântul și marele mir și-i citește dezlegarea rânduită și gata!

– Dar dacă un ortodox trece la catolici, ce se întâmplă?

– Care trece la catolici se leapădă de botezul ortodox. Se face catolic, dar își pierde sufletul. Cu catolicii încă nu am ajuns la unire. Au cedat ei în favoarea noastră până acum vreo 13 puncte, dar mai sunt zece puncte care ne despart.

– Dar dacă trece la iehoviști?

– Martorii lui Iehova sunt draci fără coarne. Când veți auzi de martorii lui Iehova, asta este sectă alimentată de evreii din America cu miliarde de dolari, ca să despartă lumea de Hristos și de Biserică.

– Am o rudă care a trăit 60 de ani și a murit așa, fără veste, fără spovedanie. Ce pot să-i fac?

– Foarte greu, dacă a fost nespovedit. Când moare nespovedit, ca și cum ar muri nebotezat. Ferească Dumnezeu! Numai, Doamne ferește, dacă moare în război, dacă moare accidentat.

– Nu era spovedit din tinerețe.

– De atâta vreme nespovedit? Și cum a putut trăi atât?...

– Părinte Cleopa, ce să fac că nu reușesc să-mi găsesc un duhovnic?

– Tu să-l găsești? El să te găsească pe tine!

– **Părinte, se spune că vin vremuri grele. Ce putem face?**

– Tata-i la cârmă! Voi nu auziți ce spune Proorocul David în Psalmul 32. *Domul risipește sfatul neamurilor, leapădă gândurile popoarelor și defaimă sfatul boierilor. Iar sfatul Domnului rămâne în veac și gândurile inimii Lui, din neam în neam.*

Nu vă tulburați și nu vă temeți, că nu va fi cum vor ei. Ehe, câte vor ei să facă! Voi nu vă temeți! Rugați-vă și faceți Sfânta Cruce cu credință și fug toți dracii!

– **Mamele care își omoară pruncii se mai mântuiesc sau nu?**

– Pentru avorturi, dumnezeieștile Canoane opresc 20 de ani de la Sfânta Împărtășanie, dacă l-a făcut cu voia. Dacă l-a pierdut fără voie, numai doi ani.

– **Dar femeile care se feresc să rămână însărcinate, ce canon primesc?**

– Care se păzesc să nu facă copii, sunt oprite de Sfânta Împărtășanie nouă ani. Dacă încetează și face canon, îl aduci la doi ani aproape de Sfânta Împărtășanie. Dacă nu, intră la canonul celor care fac avort.

– **Dacă se întâmplă ca preotul să verse din Cinstitele Daruri, ce canon primește? La o sfântă biserică un preot bătrân s-a împiedicat de o persoană care stătea să treacă peste ea.**

– Mare păcat au persoanele care stau în calea preotului bătrân, când el iese cu Cinstitele Daruri, căci le poate vărsa. S-a întâmplat la mai mulți preoți bătrâni. Cinstitele Taine încă nu-s sfințite, dar preotul pentru asta este oprit un timp de Sfânta Liturghie, iar cel care a fost piedică preotului, este oprit trei ani de la Sfânta Împărtășanie.

Dacă ar fi darurile sfințite și s-ar vărsa din Sfântul Potir, atunci preotul nu mai poate sluji un timp și trebuie să-i dea arhiereul canon.

– **La noi la biserică se îngrămădește în față să le pună potirul pe cap, când iese la sfârșit cu Sfintele Daruri.**

– Ei, lumea! Câte capete, atâtea minți. Sunt biserici în țară unde nu se pune la nimeni. Preotul, dacă poate să pună puțin sfântul potir, să-l atingă de capul omului, bine, dacă nu, nu are nici o obligație. Asta-i obicei local, nu este general.

– **Părinte soțul meu nu vrea să meargă pe calea credinței și mă lupt cu el, dar nu-l pot convinge.**

– Stai oleacă! Nu-l poți face sfânt dintr-o dată! Ce vreau să spun? Sfântul Teodor Studitul spune: „Femeie, nu încerca să-l faci pe bărbat sfânt dintr-o dată, că nu poți! Câte puțin, câte puțin se îmbogățește cineva și la cele trupești și la cele duhovnicești”.

„Hai să ținem azi post, că este sfânta vineri!” „Nu pot, că eu am treabă!” „Hai să ținem până la amiază!” Dă-i cu lingurița!

„Hai să facem milostenie!” „Nu am de unde da!” „Hai să dăm măcar o pâine în numele Domnului. Un pahar de apă în numele Domnului!”

„Lasă înjuratul!” „Nu pot, că sunt obișnuit!” „Uite ce! Lasă-l măcar o zi! Ia luptă-te tu o zi, să vezi că n-ai să mori!” La toată fapta bună ia-l câte oleacă! Și așa încetul cu încetul vede el că a avansat; și apoi începe și el să pună voință mai tare. Dar nu deodată: „Măi, să nu faci așa! Că nu umbli așa!” Dacă ai să faci așa, dai cu toporul unde-i așa slabă și se rupe.

Îmi povestea o femeie aici: „Părinte, mă lupt cu el de zece ani de zile să păstrăm oleacă de curăție în posturi, la zile mari. N-am reușit în nici un chip. Am zis: «Doamne, aș vrea și eu să mă împărtășesc!»». Că din cauza lui nici ea nu putea primi Sfintele Taine.

Și-i spune: „Măi, uite ce-i! Te rog, pentru dragostea lui Iisus Hristos, lasă-mă să fiu curată în

Săptămâna Mare, să postesc și eu, să mă pot împărtăși!” Că preotul i-a spus: „Dacă poți să ții o săptămână măcar, te împărtășesc”. Că dacă nu ține curăția, poate să țină tot postul și tot nu se poate împărtăși. Ea postea până la Paști postul, dar din cauza lui nu se putea împărtăși, că nu păzea curăția în familie. Și el zice: „Îi cam mult o săptămână!”

Dar a învățat-o o rudă de-a ei bătrână: „Fată, ia ține tu trei zile post negru și să vezi ce-o să facă Dumnezeu cu dânsul!” Trei zile n-a gustat nici apă, nimic. La trei zile i-a dat Dumnezeu o boală și a zăcut până la Paști. Nu i-a mai trebuit nimic! Trecuse Paștele! I-a spus femeia: „Acum ce zici? Ai să ții de acum posturile?” „De acum țin toată viața, că era să mor! Nu-mi mai trebuie nimic!” a zis el.

L-a biruit femeia cu postul și cu rugăciunea.

– **Părinte, ce înseamnă *anatema*?**

– Trei pedepse are Biserica! *Afurisenia*, pe care o dezleagă duhovnicul la spovedanie; *caterisirea*, la persoanele sfințite – diaconi și preoți –, pe care o poate dezlega episcopul; iar *anatema* o poate dezlega, cu mare greutate, Sfântul Sinod. *Anatema* înseamnă *pogorârea de viu în iad cu dracii și tăierea de la Trupul tainic al Bisericii lui Iisus Hristos*. Sectarii sunt dați *anatema*, pentru că s-au rupt de la Trupul lui Hristos, care este Biserica.

– **Părinte, ce reprezintă metaniile pe care le avem drept canon?**

– Câtă frumusețe și câtă armonie este între cele patru stihii ale pământului: apă, aer, pământ și foc; cele patru zidiri lucrează între ele unite și amestecate și neamestecate. Două sunt grele, și două ușoare.

În om se văd aceste patru stihii, când face metanii: două stihii îl trag în jos, către pământ; și două îl ridică în sus, către Dumnezeu. Focul și aerul îl ridică; pământul și apa mereu îl trag în jos.

Omul este sâmburele universului. Grecii au zis că omul este o lume mică în cea mare, adică microcosmos în macrocosmos, iar Sfântul Grigorie Bogoslovul a zis invers: lume mare în cea mică, macrosocmos în microcosmos.

Omul, când se închină lui Dumnezeu cu toată inima și cu toate puterile sufletești ale lui și cu cele firești, aduce mereu lui Dumnezeu cerul și pământul, pe care le conține el într-însul.

Omul are din cele patru lumi: lumea minerală, lumea vegetală, lumea animală și lumea duhurilor, și mai presus de ea, are minte, cuvânt și duh; duhul fiind în chip de raze de lumină în mijlocul inimii, cum arată preaindumnezeitul la minte Grigorie Palama. Ce este duhul cel de viață făcător, care este în chip de raze în mijlocul inimii, cu care omul este mai mare decât îngerii? **Este un dor gânditor care stă între mine și între cuvânt și care circumscrie în sine și pe cuvânt și pe minte.**

Precum Duhul Sfânt în sânul Sfintei Treimi cuprinde și pe Tatăl și pe Fiul, așa acest duh de viață cuprinde mintea și cuvântul omului, arătând astfel că omul este făcut după chipul și asemănarea Sfintei Treimi și este icoană vie a lui Dumnezeu pe pământ.

– **Părinte, ce ne puteți spune despre sfârșitul lumii?**

– Pe noi nu ne interesează când va fi sfârșitul lumii. Asta ne interesează: „Cum am să termin eu viața?” Că Mântuitorul a spus: *Iar despre ziua și ceasul acela, nimeni nu știe; nici îngerii din cer, nici Fiul ca om, ci numai Tatăl.*

Dar eu de ce să mă gândesc la sfârșitul lumii, dacă eu mor mâine? Ce dacă va mai ține lumea asta o mie de ani? Cu ce mă duc eu de aici și ce-am pus eu în traistă, asta mă interesează. Că Mântuitorul a spus: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul!*

MESAJE DUHOVNICEȘTI ALE MARILOR PĂRINȚI

Transmise pe bandă magnetică

(I)

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE PAPACIOC (1979)

De ne-ar păzi Domnul casa sufletului, în zadar am priveghea. Iar acoperindu-ne sufletul, nimeni nu va strica cetatea noastră. Acesta-i antifonul pe care-l cântă Biserica. Eu sunt păcătos și nevrednic de mila și acoperământul lui Dumnezeu. Dar nădăjduiesc la mila Lui, că Hristos pentru cei păcătoși a murit.

Spune-i Preacuviosului Părinte duhovnic Arsenie, marele stareț de la Techirghiol, să se roage pentru mine păcătosul, că știu că este un suflet activ, credicios, sfătuitor, răbdător, iscusit, și-i împodobit cu toate bunătățile.

Și eu una nu am. Eu sunt leneș, nerăbdător, neiscusit, somnoros, împrăștiat cu mintea, fără evlavie, fără vegherea minții, și n-am nimic bun. Să se roage pentru mine, păcătosul, să pun și eu început bun. Îi doresc la mulți și fericiți ani de sfintele sărbători. Și să dea Preasfântul și Bunul Dumnezeu să ne întâlnim cu toții la rai.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ILARION ARGATU (1979)

Spune-i Părintelui Arhimandrit Ilarion Argatu smerite închinăciuni, cu toată dragostea în Iisus Hristos. Să se roage pentru mine, păcătosul, ca să-mi ajute Preasfântul Dumnezeu să pun început bun la fapta bună și să am răbdare, că n-am nici răbdare, n-am nici smerenie, n-am nici înfrânare, n-am nici priveghere, n-am nici rugăciune, sunt sărac de toate. Și poate, cu rugăciunile Înalt Preacuvioșiei sale, să pun și eu, păcătosul, început bun. Și să-i spuneți la mulți și fericiți ani, să se roage pentru mine, păcătosul, lui Dumnezeu și Maicii Domnului. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE PAISIE OLARU (Vineri, 1 August 1980)

Blagoslovește, Preacuvioase Părinte Paisie!

Iată, prin fratele Petru putem vorbi câteva cuvinte. Eu la ora asta am terminat cu spovedania soborului. Este ora aproape două (14). Am fost la Piatra Neamț, mi-am scos aproape toți dinții din partea de sus. Numai doi au mai rămas. Am tăiat îmbrăcămintea veche de dinți. O măsea de jos mă doare. Nu pot vorbi bine. Vorbesc fonfăit.

Am oră la doctor marți, în ajunul Schimbării la Față. La ora șapte trebuie să fiu la Piatra Neamț. Nu știu dacă am să mă pot duce la hram. Doar dacă oi trimite doctorului răspuns prin cineva că renunț să mă duc marți. Trebuie să-mi iau măsură și să-mi fixeze, că de-acuma pun o placă mobilă, o proteză, ceva, că nu mai are cu ce-mi face legătură.

Aici lumea nu mă mai lasă zi și noapte. Îi ca în Gara de Nord! Îmi pare rău că n-am plecat la

Sfântul Munte de tot, cum aranjasem acuma. Ca acolo să scap de oameni, că aicea nu mai scap. Dacă nu te-i ruga sfinția ta, poate, poate... și mi-a trece măseaua asta care mă doare, poate să mă duc luni la deal, dacă oi renunța să mă duc la doctor. Dacă nu te-i ruga cu credință, n-o să mă fac sănătos, și atunci nu mă duc.

M-aș fi dus de luni seara, luni adică după slujbă, să stau acolo că am nevoie și de spovedanie, și, dacă a ajuta mila lui Dumnezeu, poate să și slujesc. Nu știu cu predica cum va fi, fiindcă nu pot vorbi bine. Așa este.

Aici am avut musafiri mari, trei episcopi: episcopul de la Râmnicu-Vâlcea, episcopul de la Roman și episcopul de la Ungro-Valahia, Preasfințitul Roman, care a venit cu directorul Institutului Biblic, părintele Anania, care-mi corectează lucrarea mea ca să o dea la editură.

Suntem ocupați până în gât. Și oboseți și bolnavi. Și nu mai pot! Știu că și sfinția ta ești ocupat. Îmi dau seama și mai ales la vârsta sfinției tale, dar la noi aicea vin cu autobuzele și se duc permanent.

Acuma este vorba să mai sosească o delegație de prin America. Îi venită la Iași. Dacă va ajunge și pe aici sau nu, nu știu. Așa că, dacă a fi voia Domnului și am să pot și oi vedea să mă pot bizui, că acum urmez niște tratament, iau niște tetraciclină, iaca de vreo două zile și încă am să mai iau, voi veni. Văd că oleacă mi-a mai trecut măseaua, poate a îngăduit ca să mă pot bizui să mă urc acolo la deal. Blagosloviți și mă iertați și vă rugați pentru mine, păcătosul.

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI PAISIE
PENTRU PĂRINTELE CLEOPA
(Sâmbătă, 2 august 1980)

Blagoslovește, Preacuvioase Părinte Cleopa! Am primit veste prin fratele Petru, corespondentul nostru, despre starea sfinției voastre în care vă aflați și dorința de a veni la noi. Suntem bucuroși de aceasta.

Să renunțați la doctor cu dinții, vă veți duce altădată, că doctorul îl poți găsi oricând, iar ziua Schimbării la Față o dată în an. Și dacă dă Dumnezeu și e vreme bună, încă o dată aș vrea să vă aud vocea, predica, pe care aveți sfinția voastră obicei ca să o spuneți.

Aici e vreme frumoasă. Are să fie slujbă afară, cum a fost. Despre Sfântul Munte, că tot amintiți, nu aveți blagoslovenie de la noi! Din altă parte dacă veți căpăta blagoslovenie, dar de la noi nu aveți blagoslovenie să plecați cu totul la Sfântul Munte. Așadar poate ar trebui să ne mulțumim la așa cum suntem în țara noastră românească și să ne păzim biserica strămoșească a noastră, nu în alte părți.

Este pornit și Părintele Chiril (Roșu) cu gândul și poate este aproape și pregătit să plece. Nu mă pot certa cu dânsul. I-am stat în opoziție câtăva vreme, și acum am zis: „Mergi sănătos, Părinte Chiril, și te roagă și pentru noi”, dar încă nu a plecat.

Așadar vă așteptăm să veniți, așa cum o-ți fonfăi, veți spune oleacă de predică. Eu forfoiesc de vreo zece ani, și care are urechi bune, mă aude, care nu, pot să vorbesc cât este tare la urechea lui.

Așadar mulțumesc fratelui Petru că ne-aduce vești bune și îmbucurătoare și de la fratele nostru, Părintele Arsenie, de la maici de la Râmeți, și rămânem în așteptarea ca să vedeți de luni seara sau marți dimineața, când vei putea.

Dumnezeu să vă dea sănătate și putere ca să puteți îndeplini și ascultarea asta încă o dată în an Doamne ajută! Blagosloviți și mă iertați! Amin.

PĂRINTELE CLEOPA
CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE
(Vineri, 1 august 1980)

Blagoslovește, preacuvioase părinte Arsenie!

Iată, prin mijlocirea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului și prin mijlocirea fratelui Petru, iar putem să vorbim câteva cuvinte de la mare distanță.

Eu îmi dau seama că pronia lui Dumnezeu v-a rânduit acolo, pentru că sfinția voastră sunteți un suflet activ, care vă place să vă ocupați și de mântuirea altora. Și acolo ca în nici un alt loc mai mult puteți să aveți legătură cu multe feluri de persoane care se duc acolo la odihnă, la băi. Eu nu știu cum este acolo. Dar știu că sunteți activ și vă interesați și luptați pe toate căile pentru mântuirea sufletelor omenești.

Și la noi aici nu-i puțin de lucru. Este foarte, foarte mult. Rar când se întâmplă să am un ceas pe zi liber sau două. Poate în zile de lucru așa, dar în sărbători suntem peste măsură.

Am înțeles că o călugăriță de acolo mi-a bătut la mașină o carte de predici. Dacă a fi voia Domnului, am să vă trimit și altă carte, că am terminat acum cartea *Predici pentru monahi*.

Da, și la sectologia, care acum îi facem ultima corectură pentru tipar, că s-a aprobat și de Înalt Preafericitul Patriarh și de stat. A fost păintele Bartolomeu Anania aici ieri cu episcopul de la Ungro-Vlahia, cu Preasfântul Roman, și mi-a spus că-i aprobată și speră că prin octombrie-noiembrie se va tipări. Această carte se cheamă *Călăuză spre cunoașterea și apărarea credinței strămoșești*. Am lucrat la dânsa câțiva ani pe apucate, așa.

Acuma lucrez, dacă a fi mila Domnului, la altceva, care mai târziu va voi spune. Da-s foarte puțin liber ca să mai pot să mă mai ocup și de asta. Iaca, chiar la ora când vă vorbesc, am venit de la spovedania călugărilor, de vale. De dimineața până acuma, e ora aproape două (14), am avut spovedania părinților.

Îs bolnav, mi-o chicat dinții din partea de sus; jos mai am câteva măsele îmbrăcate, mă dor și acelea. Vorbesc greu. Vine groapa, vine mormântul, nu m-am pregătit cu nimic și mă duc sărac din lumea asta. N-am făcut nimic bun. Vă rog să vă rugați pentru mine, păcătosul.

A venit pe aici Înalt Preasfințitul Antim de la Galați cu părintele Teofil Pandele. A venit și Preasfințitul Epifanie de la Constanța, acu de curând. Și au stăruit și unul și altul să mă duc în Dobrogea să le vizitez mănăstirile. O zis că-mi dă mașina, merg ei cu mine.

N-am prea promis că nu am timp, suntem împărțiți în chipuri și feluri. Dar s-ar putea după Sântă Mărie, după Adormirea Maicii Domnului, totuși să merg până la Galați, că acolo mănăstirea a turnat un clopot mare la o turnătorie de stat, un clopot de 2300 de kilograme. Și spunea starețul că cu orice preț vrea să mă ia și pe mine de la recepția clopotului și a stăruit mult părintele Teofil, care a venit acum a doua oară – Teofil, dacă-l știi, care a fost director în Ministerul Cultelor. E un mare ctitor la noi, mare binevoitor, pentru mănăstirea noastră.

Și dacă cumva ajută mila Domnului și mă duc pe acolo și îi vreme bună, s-ar putea întâmpla să ajung până la Preacuvioșia voastră, că aș dori să ne mai vedem în viața asta față către față, că mi-e dor de sfinția voastră. Nu se știe viața. Eu sufăr și cu inima și mă simt obosit tare. Am vrea ca înainte de a ne desăpărți cu trupurile să ne mai vedem o dată, dacă a fi voia lui Dumnezeu și a Maicii Domnului.

Vă rog să mă iertați și să vă rugați pentru mine, păcătosul. Am auzit că pe acolo e timp frumos, recolta a mers bine. Pe la noi pe la munți plouă și iar plouă. Azi avem o zi frumoasă. Dar a plouat multă vreme. Așa-i la munte, după cum știți, totdeauna. Iertați-mă și să ajute mila Domnului să ne mai vedem. Dumnezeu să ne miluiască. Amin.

PĂRINTELE PAISIE CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE (Sâmbătă, 2 August 1980)

Blagoslovește, Părinte Arsenie! Să vă găsească fratele Petru în sporire duhovnicească și bucuros. Vă mulțumim pentru atenție că nu ne-ați dat uitării, precum și noi, la nevrednicile noastre rugăciuni, vă pomenim. Ne bucurăm că măcar așa, prin veștile pe care se pot aduce de pe-acolo, ne

mai bucurăm unul de altul. Vă rog să mă iertați. Eu sunt tot la Sihla. Sunt în așteptare.

Ai văzut, și asta din carte. Un bătrân a trimis ucenicul la târg. Și sta în ușă și-l aștepta și tot dădea din cap: „Oare care ucenic va veni întâi? Cel de sus sau cel de jos?” Așa și eu stau în așteptare, să vedem care ucenic va veni!

Vă rog să mă iertați că sunt bolnav, ocupat trupește și cu grija vieții. Blagosloviți! Dumnezeu să vă ajute, ca să prisosiți faptele și cuvintele și predicile pe care le dați poporului și maicilor care sunt acolo.

Dumnezeu să ne ajute! Dacă nu ne vom putea întâlni aici în lumea asta, să ne facă Domnul și Măicuța Domnului parte să ne întâlnim dincolo. Acolo unde nu sunt scârbe, nici întristări, nici suspinare, ci viață bucurăoasă și fără de sfârșit. Amin.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 10

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu voia Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh și cu rugăciunile Maicii Domnului, iese de sub tipar și numărul 10 din seria **Ne vorbește Părintele Cleopa**. Această serie a avut un mare ecou în țară și peste hotare și continuă încă să fie solicitată, atât de oameni de rând, cât și de intelectuali.

Aceasta dovedește o dată mai mult că Părintele Cleopa a fost înzestrat de Dumnezeu încă din copilărie cu o viață plină de har și iluminată de Duhul Sfânt, Care l-a călăuzit în toată viața.

Ajutat de uimitoarea sa memorie, Părintele Cleopa ne-a vorbit mult în viață, ne-a mângâiat, ne-a apropiat de Hristos, ne-a îndrumat să rostim neîncetat rugăciuni pentru toți și să facem milostenie după putere.

Acum Părintele Cleopa se odihnește în pacea și în lumina lui Hristos, fiind zilnic vizitat la mormântul său din cimitir de zeci și sute de credincioși din toate colțurile țării și chiar de peste hotare.

Ne-au rămas de la el câteva cărți de predici de mare frumusețe duhovnicească și aceste cuvinte sfinte, înmănunchiate în seria sus amintită.

Acest al zecelea volum cuprinde, printre altele, două predici la în începutul Postului Mare, din anii 1983 și 1984, precum și patru predici la tunderea în monahism a opt monahi din Mănăstirea Sihăstria, între anii 1983-1988, care și-au închinat viața lui Hristos. Cuvintele sale sunt pline de înțelepciune, de blândețe și de mângâiere duhovnicească.

De aceea recomandăm credincioșilor noștri iubitori de Hristos să-și procure seria întreagă a tuturor cărților scrise de Preacuvioșia sa și să le pună la îndemâna tinerilor și a celor ce vor să le citească, deoarece sunt adevărate călăuze duhovnicești pentru toți cei ce-L caută și Îl iubesc pe Hristos.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Înălțarea Domnului,
8 iunie 2000

VINDECAREA CELOR DOI DEMONIZAȚI DIN GADARA

Iubiți credincioși,

Cu cât pătrundem în Sfintele Scripturi mai adânc prin teologie și prin tâlcuire, cu atât ne dau și ele mai bogat mireasma Duhului Sfânt și înțelegem mai mult cuprinsul lor.

Mântuitorul spune: *Cercetați Scripturile, căci ele mărturisesc pentru Mine*. Deci știm din gura lui Hristos că Sfintele Scripturi sunt mărturii ale lui Dumnezeu. Proorocul David zice: *În calea mărturiilor Tale, Doamne, m-am desfătat ca de toată bogăția*. Mare adevăr este în aceste cuvinte. Cine aleargă pe calea mărturiilor sau pe calea dumnezeieștilor Scripturi și pe calea înțeleșurilor duhovnicești din ele, pururea se veselește de înălțimea tainelor care se află în ele.

Duhul Sfânt fericește mai departe pe cei ce le cercetează, zicând: *Fericiți cei ce cercă mărturiile Lui, cu toată inima Îl vor căuta pe Dânsul* (Ps. 118, 2). Duhul Sfânt Însuși fericește pe omul care cercă mărturiile Lui, adică cercă cu de-amănuntul înțelesul duhovnicesc al Sfintelor și dumnezeieștilor Scripturi. Pentru care pricină caută omul cu toată inima pe Dumnezeu în calea Scripturilor? Pentru înțelegerea celor ce citește. Căci, rugându-se la Dumnezeu să-i deschidă ochii minții, înțelege taine mari și negrăite, atât cât este cu putință omului a înțelege, și atunci aleargă cu toată puterea pe calea poruncilor lui Dumnezeu.

Dumnezeiasca Evanghelie de astăzi începe așa: *În vremea aceea a venit Iisus Hristos în latura Gadarenilor și i-au ieșit înaintea doi îndrăciți foarte cumpliți, care locuiau în morminte*.

Îndrăciții nu puteau sta în case, ci se ascundeau în criptele din morminte. Deci doi din acești îndrăciți au ieșit înaintea Mântuitorului, și Sfânta Scriptură spune că erau foarte cumpliți, încât din cauza lor nimeni nu putea să treacă pe calea aceea, căci toți se speriau de ei și fugeau din calea lor.

Și ce-au făcut îndrăciții aceștia, mai bine-zis diavolii din ei, când au văzut că Iisus Hristos, Dumnezeul nostru și Mântuitorul lumii? Au început a striga foarte tare către Dânsul: *Ce este nouă și Ție, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt?* Adică: „Ce ai cu noi? Noi nu Ți-am făcut Ție nimic. Noi îi chinuim numai pe oamenii aceștia, care sunt dați nouă tot de puterea Ta și pe care îi avem în stăpânire și în care locuim noi”. Dar, apoi, temându-se de puterea Mântuitorului, au zis: *Ai venit să ne muncești pe noi mai înainte de vreme?*

Auzi ce spun diavolii? Din această pericopă evanghelică învățăm trei lucruri mari:

– întâi, că și diavolii au credință și cunoștință;

– al doilea, că ei nu fac nimic fără voia lui Dumnezeu; și

– al treilea, se tem foarte tare de puterea dumnezeiască, ca să nu-i alunge în gheena mai înainte de judecata viitoare, că muncile iadului sunt foarte grele.

Deci nu toți diavolii se află desăvârșit la muncă pentru căderea lor, așa cum nici păcătoșii nu se află definitiv în iad, cum spun dumnezeieștii Părinți. De aceea ziceau diavolii aceștia: *De ce ai venit să ne muncești înainte de vreme?* Adică: „Nu-Ți ajunge că ai să ne muncești desăvârșit începând din ziua Judecății? Ai venit să ne muncești pe noi înainte de judecată?” Căci mulți din ei au rămas în văzduh, cum zice marele Apostol Pavel către efeseni: *domnii puterii văzduhului; duhurile răutății răspândite în aer*, sau cum zice marele prooroc David: *Mulți sunt cei ce se luptă cu noi de la înălțime*.

Așa și diavolii sălășluiți în cei doi oameni, încă nu erau în gheenă, ci erau din cei din văzduh. Ei intraseră în acești doi îndrăciți și se temeau ca nu cumva Hristos să-i scoată din oameni și să-i trimită în gheenă, unde se munceau alți conducători de-ai lor, care intraseră de la început acolo.

Dar dumnezeiescul Evanghelist Luca mai spune ceva în Evanghelia sa; zice că Hristos a întrebat pe diavoli: *Cum vă este numele?* Căci și diavolii au nume. Și au răspuns ei din cei îndrăciți: *Legheon ne este numele*. Adică: „Eu nu sunt numai unul, ci suntem 6000 de diavoli” (Legheon sau legiune. Legiunea romană avea 6000 de ostași). Dar cu toate că erau așa de mulți, se rugau lui Hristos să nu-i trimită în gheenă.

Dar oare diavolul n-are putere, de au trebuit să fie atât de mulți într-un om? Are foarte multă putere, căci spune Iov: *Adâncul fierbe ca o căldare înaintea lui și cine va descoperi pieptul armurii lui?* Și proorocul Iezechiel, vorbind de împăratul Tirului și al Sidonului, zice despre căderea satanei:

Erai un heruvim ocrotitor și te plimbai în mijlocul cetelor celor scânteietoare din cer și toate flautele și muzicile cerului te laudau pe tine. Și frumusețile tale te-au înșelat pe tine, adică te-au vopsit cu carbinetul de aur, cu iachint, cu hrisolit, cu topaz, cu ametist, cu beril și cu celelalte pietre scumpe.

Auzi cum era satana înainte de cădere? Era un heruvim ocrotitor, înfrumusețat cu mare podoabă, sau cum mai zice Isaia, era luceafărul care răsare dimineața din ceruri. Căci zice: *Cum ai căzut din fala ta, stea de dimineață? Vezi cine era și câtă putere avea? Dar această putere o au numai când și cât le îngăduie Dumnezeu. Știți de ce? Pentru că „puterea drăcească – cum spune Sfântul Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu – este îngrădită de puterea dumnezeirii”.*

Frânele puterii satanei sunt în mâna lui Dumnezeu. El este câinele lui Dumnezeu și nu poate să facă nimic fără poruncă. Ați văzut la Iov cum satana a cerut voie să-l ispitească și, când i-a dat voie, a adus ispite, pogorând și foc din cer, și într-un ceas a pierdut cele 7000 de oi, 3000 de cămile, 500 de perechi de boi, 500 de asine și casele le-a dărâmat printr-un cutremur. Ai văzut ce poate el? Dar numai când îi dă voie Dumnezeu.

Deci, cum v-am spus, toată puterea drăcească este îngrădită de puterea dumnezeirii și el nu poate face nimic până nu îi dă voie Dumnezeu.

Și ce-au zis acești diavoli? „Acesta Care este de față este Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt”. Credeau aceasta diavolii și mărturiseau: *Știmu-te pe Tine cine ești; ești Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt.*

Auzi mărturisirea diavolească: Vezi credința diavolilor? Dar oare credința aceasta a diavolilor este mântuitoare? Nu, nicidecum. Sfântul Apostol Iacov ne învață: *și diavolii cred în Dumnezeu și se cutremură.*

De ce se cutremură diavolii? Erau 6000 în fața lui Iisus și tremurau ca varga și se rugau să nu-i trimită în gheenă mai înainte de vreme. Ce le folosea lor credința, dacă n-au zis: „Iartă-ne, Doamne! Ne pocăim! Ne vor face slugile Tale!” N-au zis. Ci se temeau numai și se cutremurau; dar credința lor nu era lucrătoare și mântuitoare!

Când credința este numai cunoscătoare, nu mântuiește pe nimeni. Adică, dacă cred eu că este Dumnezeu și cunosc aceasta, numai cu atât nu mă mântuiesc. Căci zice Sfântul Apostol Iacov: *Tu crezi că unul este Dumnezeu? Bine faci; dar și diavolii cred și se cutremură.* Ce folos au de credința lor? Este o credință cunoscătoare și iscoditoare, care nu folosește nimănui. Ea nu mântuiește nici pe diavoli, nici pe oameni.

Dar este o altă credință, despre care spune dumnezeiescul Apostol Pavel. Care? Credința cea lucrătoare care se lucrează prin dragoste. Cel ce o are, pășește de la credință la fapte. Se smerește, ascultă, miluiește, iartă, postește, priveghează, duce viață curată, cu sfințenie, iartă pe toți cei ce l-au supărat și, cu darul lui Dumnezeu, totdeauna este milostiv, precum și Tatăl nostru milostiv este. Aceasta este credința lucrătoare sau credința care se lucrează prin dragoste.

Deci țineți minte că și diavolii au credință, dar numai credință cunoscătoare, și vai de noi păcătoșii dacă ne vom asemăna cu ei, dacă numai vom crede că este Dumnezeu, dar nu vom lucra poruncile Lui! Se va împlini cu noi cuvântul care zice: *Mulți vor zice Mie în ziua aceea: Doamne, Doamne, au nu în numele Tău am propovăduit? Și voi zice către ei: Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic! Nu vă cunosc pe voi.* Dar de ce? „M-ați cunoscut ca Dumnezeu și ați făcut chiar minuni în numele Meu, dar n-ați lucrat poruncile Mele. Nu vă cunosc pe voi!” Așa, fraților, să nu ne asemănăm diavolilor, care nu împlinesc poruncile lui Dumnezeu.

Dar să vedem ce spune Evanghelia mai departe. Zice că acolo lângă lac păștea o turmă mare de porci. Și s-au rugat diavolii: *Doamne, dacă ne scoți pe noi din acești doi oameni, dă-ne voie să ne ducem în turma aceea de porci.* Adică: „Doamne, dacă ne scoți din zidirea făcută după chipul și asemănarea Ta, din oamenii aceștia care pot să fie biserica Ta, nu-ți cerem să ne ducem în alt om, ci dă-ne voie să ne ducem în aceste dobitoace, care, deși sunt ale Tale, sunt murdare, leneșe și lacome, fiind chipul patimilor trupești, la care noi îi învățăm pe oameni”.

Și a ascultat Hristos rugăciunea diavolilor și a zis: *Mergeți! Și îndată ce le-a dat voie, au intrat diavolii în porci și s-a aruncat turma în mare și s-a înecat. Și erau cam la 2000 de porci.*

Oare de ce a ascultat Mântuitorul rugăciunea diavolilor? A ascultat-o fiindcă rânduia prin diavoli o pedeapsă celor ce aveau porci. Pentru că porcul este animal greoi, leneș, lacom, mocirlos și murdar, așa cum este un om păcătos, care se tăvăleşte în mocirla fărădelegilor, a lăcomiei, a beției și a curviei. Și de aceea le-a dat voie, pentru a arăta simbolul omului în care locuiesc diavolii, căci ei se odihnesc pururea în oamenii cei lacomi ca porcii, curvari și preacurvari.

Diavolii, temându-se de munca din gheenă, și-au zis: „O fi mai rău în porci și în mare și oriunde ne-am duce decât în om, dar e mai bine decât în gheenă”.

Oare de ce se tem diavolii de gheenă? Am spus puțin mai sus, dar aici vom desluși mai pe larg acest lucru. Ați citit în psalmul 74 cuvântul: *Paharul este în mâna Domnului, cu vin neamestecat, plin de amestecătură*¹². Oare ce să fie aceasta? Paharul mâniei și a iuțimii Domnului este, zice, neamestecat și plin de amestecătură.

Iată ce vrea să însemne aceasta, după mărturia Sfântului Andrei al Cezareei, care a dat cea mai înaltă tâlcuire la Apocalipsă, el punând cuvântul acesta în legătură cu muncile cele de după judecată.

Paharul cu vin neamestecat și totodată plin de amestecătură este focul iuțimii mâniei Domnului în veacul de acum, când vine asupra noastră, a tuturor popoarelor pământului, amestecat cu milă. Până la sfârșitul lumii vor veni multe răni peste popoarele lumii: robie, războaie, foamete, secetă, boli, holeră, ciumă, tulburări; dar toate acestea vor veni amestecate cu mila lui Dumnezeu.

Până în ziua judecății, focul mâniei lui Dumnezeu vine amestecat pururea cu mila. Ne-a robit Dumnezeu, dar ne dezrobește; ne-a îmbolnăvit, dar poate să ne ridice din boală, dacă ne rugăm. Vine peste noi secetă, dar, dacă ne rugăm, o depărtează. Deci, cum zice Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Precum nopțile urmează zilelor și zilele urmează nopților, așa și în veacul de acum, bucuriile urmează scârbelor și scârbele vin iarăși după bucurii”. După bucurii vin necazurile și după necazuri iarăși bucurii. Nu se judecă Dumnezeu acum deplin cu noi.

Dar când va veni paharul iuțimii mâniei Domnului neamestecat? În ziua judecății. Iată ce spune dumnezeiescul Andrei pentru ziua judecății: „Iuțimea mâniei Domnului va veni peste diavoli și peste toți oamenii care au făcut voia lor, fără de milă și fără de cruțare”. Și totuși zice că va fi *plin de amestecătură*. Ce vrea să zică? Atunci nu va mai fi amestecat paharul mâniei Domnului cu milă.

Dar amestecătura de care vorbește, înseamnă mulțimea și felurimea muncilor. Muncile nu vor fi la fel pentru toți. Nu se va munci curvarul și tâlharul la fel cu cel ce a jurat strâmb, sau cel ce a jurat la fel cu cel ce a hulit. Nu! Muncile vor fi veșnice, dar nu deopotrivă la toți. Vor fi feluri și feluri de munci, după cum fericirile raiului sunt iarăși felurite. Căci zice Hristos: *Să nu se tulbure inima voastră, în casa Tatălui Meu sunt multe lăcașuri. Eu mă duc să vă pregătesc vouă loc*.

După cum în rai sunt multe lăcașuri, așa și în iad sunt multe feluri și neasemănate chipuri de munci, pe care numai Unul Dumnezeu le știe.

Frații mei, de aceea ziceau diavolii: „Nu ne trimite, nu ne munci în gheenă înainte de vreme; suntem noi munciți destul, am căzut din darul Tău, am fost îngeri, eram ființe ușoare, luminoase, curate, neprihănite; ne îndulceam de slava Ta în ceruri, pururea vedeam fața Sfintei Treimi, cât era cu putință nouă, înțelegeam teologia adâncă despre Tine. Apoi ne-ai aruncat jos din cer și stăm prin văzduh; ne-am băgat printre dobitoace; prin oameni, stăm în locuri spurcate, stăm în păduri, în pustii, în lacuri. Ne rugăm, lasă-ne aici, că este destulă muncă față de dregătoria, de cinstea noastră cea dintâi! Nu ne trimite înainte de vreme în gheenă!”

Iată cât se tem diavolii de gheenă! Cu atât mai mult ar trebui să ne temem noi și să nu mai facem voia lor. De gheenă se tem diavolii foarte tare, căci este locul pe care-l vor moșteni de la judecată pentru veșnicie și ei și toți care vor face voia lor. Atunci paharul iuțimii mâniei Domnului va veni neamestecat cu mila Lui.

Dar să trecem mai departe, la celelalte învățături din Sfânta Evanghelie. Și s-au aruncat diavolii cu turma de porci în mare, iar păstorii ei, văzând aceasta, au fugit cu spaimă în cetatea

¹² Psaltirea, ediția din 1914.

Gadara. Ați văzut? S-au dus cu spaimă și cu strigăt mare: „Oameni buni, ieșiți să vedeți! A venit un prooroc, a vindecat doi îndrăciți de care nu se putea apropia nimeni. A scos diavolii din ei și i-a trimis în porci! Dar iată ce au pățit porcii. Spaimă mare, căci era averea acelei cetăți. Dar dreptatea lui Dumnezeu a îngădit paguba pe care au suferit-o stăpânii porcilor și fiindcă în cetatea gherghesenilor locuiau alături de păgâni și evrei, care deși nu aveau aceeași credință cu păgânii cu care trăiau împreună, nu numai că hrăneau porcii pentru negoțul lor, dar și mâncau din cărnurile lor, călcând prin aceasta legea lui Moise. Și ce spune dumnezeiasca Evanghelie? *Au ieșit toți locuitorii cetății*, cu mic cu mare, de la bărn și până la copil, *căci îi cuprinsese spaima*. Toți se întrebau: „Cum a venit un vânt, a luat porcii și i-a dus în mare și am rămas fără ei? Ce putere are acest prooroc, care a scos diavolii cu cuvântul și a aruncat porcii în mare?”

Dar frica lor a fost o frică binecuvântată? Fraților, *frica Domnului cea curată*, zice psalmistul, *rămâne în veacul veacului*. Dar este și o frică rea, o frică pătimasă. Căci zice proorocul: *Acolo s-au temut de frică, unde nu era frică*. Aceasta este o frică rea, care întunecă mintea, pe aceasta o aveau gadarenii. Dacă era cealaltă frică, frica curată a Domnului, ei, când ar fi văzut minunea aceasta, ar fi căzut cu toții la picioarele lui Hristos și ar fi spus: „Iartă-ne, Doamne! Mântuiește-ne, Doamne! Credem în Tine!” Dar ce-au făcut gadarenii? I-au spus lui Hristos: *Du-Te din locurile noastre, du-Te de aici!* căci i-a cuprins frica. Aceasta este răsplata, mulțumirea gadarenilor, că le-a vindecat îndrăciții și le-a arătat puterea Sa în minunea săvârșită acolo. Aceasta este o frică rea, adusă de diavoli.

Heruvimii și serafimii se cutremură în fața Domnului, dar cu frica cea curată. *Frică* – zice Isaia proorocul – *au serafimii dimprejurul tronului, din care fiecare are șase aripi și cu două își acoperă fețele, cu două picioarele și cu două zboară și umplu văzduhul, strigând cu glas mare: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava Lui*.

Aceasta este frica cea bună, care rămâne în veacul veacului și peste îngeri și peste heruvimi și peste serafimi, pe care ne-o dă Dumnezeu și nouă. Este frica prin care omul, deși se teme de Dumnezeu, Îl și iubește. La gadareni n-a fost această frică, ci o frică pătimasă, căci au zis: „Acest Hristos, Care a avut putere să trimită porcii în mare, va veni aici, ne va schimba obiceiurile și credința, ne va pune cine știe ce legi și rânduieli și ne va pedepsi pentru păcatele noastre. Mai bine să-i spunem să plece de aici. Să nu ne mai pricinuiască cine știe ce pagube cu minunile, așa cum ne-a pricinuit până acum”. Era frică rea, frică pătimasă. Numai o frică este binecuvântată: frica de Dumnezeu, care ne aduce la picioarele Lui, ca să ne rugăm Lui.

Frica prin care ne temem să nu ne păgubim în avere, să nu pătimim ceva rău în lumea aceasta, este frică de la diavol. Această frică au avut-o gadarenii. De aceea L-au rugat pe Hristos să-i părăsească. Și Mântuitorul, blând și preabun, văzând împietrirea, necredința, nemulțumirea și răutatea lor, S-a suit în corabie și S-a dus în cetatea Sa.

Din această Evanghelie noi am putea trage mii de învățături, din fiecare cuvânt, și am putea face multe predici despre ea. Dar nu putem să ne lungim prea mult, ci trebuie să scurtăm cuvântul.

Să țineți minte. Evanghelia de astăzi este învățătură pentru oamenii nemulțumitori. Vai de omul acela care, atunci când Dumnezeu îi face un bine, Îl uită pe Dumnezeu!

Se află un om în război pe front; cad proiectilele în stânga și în dreapta lui; cad obuzele, trag mitralierele, se bombardează, nu se vede de fum și de flăcări. Și omul nostru zice: „Doamne, dacă mă scoți de aici, călugăr mă fac! Doamne, dacă mă scoți de aici, toată averea mea o dau săracilor! Doamne, dacă voi scăpa, nu mai fumez, nu mai trăiesc cu femeia altuia...”. Face mii de făgăduințe lui Dumnezeu când este în primejdie și necaz.

Dar când a venit acasă, uită tot. Și în loc să-i mulțumească lui Dumnezeu că l-a izbăvit, se face ca o *aspidă surdă care-și astupă urechile* de la orice îndemn bun.

Altul vrea să facă o casă și când o pornește spune: „Doamne, ajută-mă să pot scoate autorizație de la conducere, să capăt lemn, să pot căpăta piatră, să câștig un ban, să găsesc de lucru! Ajută-mi, Doamne, să fac casa!” Și când a terminat-o, în loc să aducă mulțumire lui Dumnezeu, uită. Se pune pe băut. Intră într-înșea beat și înjură. Aceasta este mulțumirea lui față de Dumnezeu, Care l-a ajutat să-și facă casă. Uită că i-a dat mijloace și putere să o ridice.

Altul vrea să-și mărite sau să-și însoare copiii. Altul, să reușească la examen; altul la operație; altul să scape de judecată și face făgăduințe mari: „Am să fac, Doamne, așa, dacă mă vei scoate la liman!” Dar, după ce l-a scos, a uitat tot.

Bine a zis Sfântul Isihie Sinaitul: „Precum apa stinge focul, așa uitarea stinge lucrarea cea bună din minte.” Dumnezeu ne face pururea bine, iar noi uităm. El ne-a dat viață, minte, sănătate, ochi, lumină, căldură, apă, ploii la vreme, hrană, poame de tot felul de dulceți, livezi, vite, păsări. Tot ce avem este de la El, cum zice apostolul: *Toate de la El și prin El și întru El sunt.* Și iarăși: *Ce ai, omule, de n-ai luat? Ce ai, omule? Ai minte, înțelepciune, pricepere, libertate. Și ce ai ce n-ai luat de la Dumnezeu? Și dacă le-ai luat, de ce te mândrești ca și cum ar fi ale tale proprii? Toate sunt de la Dumnezeu și întru El.* Căci zice apostolul: *Întru El și prin El ne mișcăm.*

Deci, dacă toate sunt de la Dumnezeu, și prin El, și întru El, ce mai este al nostru? *Și voi – zice – sunteți ai Lui și răscumpărați cu sângele Lui.* Și cât ar trebui să-L iubim pe Dumnezeu! Câtă nemărginire și nețărmuire de dragoste are Sfânta Treime! Iar Tatăl ne cere în porunca întâi: *Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot cugetul și din toată puterea ta; din inima noastră – adică din suflet; din cugetare – cu mintea; și din vârtute, adică cu trupul, cu toată ființa.*

Dar de ce? Pentru că ființa noastră nu se poate despărți de Dumnezeu, nici nu poate crește, nici nu poate să se miște fără El. Și dacă atâtea daruri avem de la Dumnezeu și atâtea bunătăți, trebuie să-I mulțumim pururea și să umplem gura noastră de mulțumire.

Azi dimineață o femeie a plătit două pomelnice pentru vii și zice: „Mulțumim Preasfântului Dumnezeu pentru binefacerile Lui că ne-a ajutat nouă” Sunt și suflete recunoscătoare. Știți ce a făcut femeia aceea? L-a mișcat pe Dumnezeu ca să-i facă și mai bine. Căci așa zice Sfântul Isaac Sirul: „Dacă Îi mulțumești lui Dumnezeu pentru puțin, Îl miști să-ți facă și mai mare bine”. El zice așa: „Dacă tu, omule, Îmi mulțumești pentru puțin, pe urmă Eu am să-ți fac și mai mare bine și în veacul de acum și în cel viitor”. Deci fericit și de trei ori fericit este creștinul care mulțumește lui Dumnezeu în toată vremea pentru binefacerile Lui.

Așa, Abel, la începutul facerii, a adus jertfele curate ale oilor, ca jertfe de mulțumire lui Dumnezeu. Așa, Noe, după potop, a adus jertfă de mulțumire că a scăpat de apele potopului. Și zice dumnezeiasca Scriptură că a căutat Dumnezeu spre Noe și spre arderile și spre jertfele lui și le-a mirosit întru miros de bună mireasmă. De ce? Pentru că și Abel și Noe au adus jertfe de mulțumire. Acela a adus că i-a dat Dumnezeu oi, celălalt că l-a scăpat Dumnezeu de potop.

Avraam a adus și el de trei ori jertfă de mulțumire și a făcut trei jertfelnice; unul la stejarul cel înalt din Sichem, al doilea la Betel și al treilea în pământul Hebronului, pentru că l-a binecuvântat Dumnezeu și i-a spus: *Avraame, Avraame, voi înmulți sămânța ta ca stelele cerului.* Și i-a adus jertfă de mulțumire, ba l-ar fi dus la urmă și pe Isaac, fiul său, drept jertfă, cea mai înaltă jertfă pe care ar fi putut să o aducă, mulțumind lui Dumnezeu. El n-ar fi cruțat nici pe unicul născut fiu al său, pe care l-a câștigat de la Dumnezeu la bătrânețe.

Isaac a adus și el jertfă de mulțumire și Dumnezeu i-a înnoit făgăduința pe care i-o făcuse tatăl său și a zis: *Pentru Avraam, robul Meu, voi înmulți sămânța ta.* Iacov de asemenea a adus jertfă lui Dumnezeu în Sichem și a înălțat stâlp și jertfelnic, pentru că l-a scăpat Dumnezeu din mâna lui Isav, fratele său și s-a întors de la Laban, cel lacom de bani. Și spunea: *Cu toiagul acesta am trecut Iordanul, Doamne, și acum mă întorc cu două tabere.*

A adus jertfă de mulțumire și Moise, când se bătea cu Amalic și l-a biruit în pustie. A adus jertfă de mulțumire Isus al lui Navi, când a cucerit cetatea Ierihonului unde erau adunați cei șapte împărați. A adus jertfă de mulțumire Samuil, când i-a ajutat Dumnezeu să facă pace cu amoreii, și a zidit jertfelnic Domnului în Armate.

Și nu ne ajunge vremea să spunem câți au adus jertfă de mulțumire lui Dumnezeu. Auziți pe Apostolul Pavel care spune: *Neîncetat vă rugați, întru toate mulțumiți.*

Deci, frații mei, să vă rămână în inimi scris din Sfânta Evanghelie de astăzi: Totdeauna când îți ajută Dumnezeu să faci un gard, o fântână, un grajd, o casă, o punte, să măriți o fată, să însori un băiat, să iei un examen, să-ți reușească o operație, să-I aduci lui Dumnezeu jertfă de mulțumire și să-

I mulțumești din toată inima, căci prin aceasta Îl pleci pe Dumnezeu să-ți facă mai mare bine în viitor.

Iar dacă nu-I veți aduce mulțumire și dacă veți uita binefacerile Lui, veți fi asemenea gadarenilor de astăzi, care au gonit pe Mântuitorul din cetatea lor, ca și cum ați zice: „N-avem nevoie de Tine! Du-Te de aici! Nu vrem să-Ți mulțumim Ție pentru minunile Tale și pentru puterile Tale! Nu vrem să primim binefacerile Tale!” Să nu fie!...

Dumnezeu și Preacurata Lui Maică și toți sfinții să ne ajute tuturor să-I mulțumim pururea lui Dumnezeu din toată inima pentru binefacerile Lui! Amin.

CUVÂNT CĂTRE MAICA IRINA, AFLATĂ ÎN SUFERINȚĂ (1979)

Ce să-i spun eu maicii Irina? Maica Irina a fost o ființă cu frică de Dumnezeu, cu smerenie, cu dragoste și a iubit-o Dumnezeu din tinerețe. Eu știu că ea, când a plecat la Ierusalim, săraca, s-a mărturisit la mine. Era slăbuță și o durea capul. Și atunci era cam bolnavă. Și a plecat cu una Ermionia. Și aceea s-a întors în țară, dar ea era mai sănătoasă decât dânsa. Și Ermionia s-a îmbolnăvit aici și Irina s-a făcut sănătoasă la Ierusalim.

Și a făcut săraca vreo zece ani și mai bine ascultare acolo și a venit în țară, tot la mănăstirea de unde a plecat, la Văratec. Și ea a mai avut o soră acolo la Văratec; cine este mai aproape ca sora de-o mamă și de-un tată? Dar vedeți? Așa a voit Dumnezeu, ca să fie iar împreună. Chiar neputința și boala au silit-o să se apropie de sora ei, ca să fie ajutată, că nimeni nu te mai poate ajuta mai sincer ca sora și fratele.

Deci mai înainte este semn că pe ea o iubește Dumnezeu, că a ținut-o în suferință, că zice: *Pe cine iubește Dumnezeu, îl ceartă. Și bate pe tot fiul pe care-l primește.* Și: „precum focul curăță rugina de pe fier, așa boala curăță păcatul de pe om”, zice Sfântul Isaac Sirul.

Și Sfântul Efrem Sirul zice așa: „Dumnezeu, de la omul bolnav, două lucruri cere: **Să mulțumească lui Dumnezeu pentru boală și să se roage neîncetat**”. Numai atât. Nu cere post, nu priveghere, nu plecare în genunchi, nu culcare pe jos, nu târzia mâncare, nu uscata mâncare, nu puțina mâncare, nu starea de toată noaptea, nu cere de la dânsul nimic, decât aceste două lucruri. Orice bolnav care crede în Hristos și are dreapta credință, atât trebuie să zică: „Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că-mi dai suferință și certare. Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că mă iubești și mă cerți”, și „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”. Acestea se cer de la tot sufletul, fie bolnav, fie sănătos, dar de la bolnav numai decît.

Că Dumnezeu știe că trupul se smerește prin boală și nu mai trebuie să-l înfrânez cu postul, cu asprimea, cu cutare; deja trupul este smerit, mai mult decît puterea lui de suferință. Și de aceea se cere osteneala duhului, rugăciunea. De la aceasta nu-i scutit nimeni până la ultima suflare.

De aceea Apostolul Pavel a poruncit să facem toate faptele bune după putință, dar când a ajuns la rugăciune, a zis: *Neîncetat să vă rugați.* Că aceasta se cere până la ultima suflare, să fie cu mintea și cu inima la Hristos.

Deci, unde va fi Maica Irina, să-și aducă aminte de numele Domnului: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătoasa”. Și când nu se va ține minte nici atât, să zică „Doamne miluiește”, și este tot o rugăciune. Că Dumnezeu nu caută aici lungimea cuvântului, ci dacă se zice cu toată inima și cu toată privirea minții.

Iar în ceea ce zice Sfântul Efrem, că trebuie să mulțumești lui Dumnezeu pentru boală, Sfântul Ioan Gură de Aur în același duh vorbește despre bolnavi: „Atât de plăcută este limba bolnavului, care mulțumește lui Dumnezeu în boală, în vreme de suferință, încât nu este cu nimic mai prejos decît limba martirilor, care-L mărturiseau în chinuri, când îi răstigneau și-i băgau în căldări și-i frigeau. Că și aceia sufereau, și acesta suferă într-o măsură”.

Deci cine mulțumește lui Dumnezeu în boală, este martir de bună voie. Și de aceea să-i spui să se bucure că-i bolnavă. Da! Să nu se întristeze. Știi cine se întristează? Trupul. Că el are să sufere ceva. Dar sufletul trebuie să se bucure totdeauna. Să-și aducă aminte că zice marele Apostol Pavel:

Când sunt slab, atunci sunt tare. Căci nu cât slăbește omul nostru cel dinafară, adică trupul, cu atât se înnoiește cel dinlăuntru, din zi în zi.

Noi am avut aici un călugăr, Dumnezeu să-l odihnească, Constandie Uricaru, care știa Psaltirea pe de rost, ca și fratele meu mai mare, Gherasim. Și era bolnav de tuberculoză osoasă. I se vedeau oasele la coate, la șolduri, la genunchi și stătea pe un colac de gumă în chilie. Nu putea sta pe altceva, că era tot numai o rană, și nu înceta zicând psalmi. Un alt părinte bun la inimă, Constandie Golea, îngrijea de el. Veneau diavolii și-l băteau și el zicea: „Fraților, nu mă lăsați! Rugați-vă pentru mine, că vin diavolii cu culioane roșii pe cap și cu bastoane de foc și mă bat toată noaptea, ca să nu mai spun rugăciuni”. Atât de tare îi ardea când se ruga el! Că zice un sfânt părinte: „Rugăciunea bolnavului este cea mai puternică, că se roagă cu toată inima și cu smerenie”.

Știa acatistele către Maica Domnului și toate acatistele zilelor. Și când îi spuneam: „Părinte Constandie, te doare tare? Zicea: „Nu mă doare! Eu am supărat pe Dumnezeu!” Și cum era să-L fi supărat el, că de mic copil în mănăstire? Venise de la Țifești, metocol Schitului Prodromu din Sfântul Munte, de la marele călugăr Evghenie Dumitrescu, care a fost un sfânt acolo și care a stat 40 de ani la Prodromu.

Și tot timpul, dacă termina psalmii, auzeai: „Doamne, Iisuse..., Doamne Iisuse...”. Ca ceasul, cu metaniile în mână. Și dacă îl întrebai ceva, zicea: „Iertați-mă, fraților, că am greșit lui Dumnezeu!”

Când am venit eu la mănăstire, în Sihăstria n-am găsit la nimeni pat. Toți părinții bătrâni dormeau pe scaune, alții aveau rogojini jos, alții aveau câte o piele de oaie așternută jos, alții pe podeaua goală. Alții dormeau în genunchi pe scaun. Dar cât poți să stai? Îmi aduc aminte de părintele Costandie Șerban că avea un scăunel și când adormea, cădea cu tot cu scaun. „Lasă așa, să mă trezesc!” Atât era somnul lui.

Iar Gherasim, fratele meu, a făcut un sicriu foarte gros și a pus o piatră în loc de pernă. Și-i spunea unul, Nectarie Pintilie: „Ei, Gherasime, câte sicrie de acelea or să putrezească până vei muri frăția ta!” Dar Gherasim răspundea: „Eu cred lui Hristos că acesta îmi va fi casa de veci!” Și așa a fost. Avea crucea de înmormântare și sicriul, și știa Psaltirea din scoarță în scoarță încă de când era la Cozancea ucenic la Părintele Paisie; acolo a început el întâi.

Eu eram cu Gherasim în chilie și el făcea 500 de metanii cu rugăciunea Doamne Iisuse. Eu mi-am făcut pat să dorm, că eram la vaci cu ascultarea și nu puteam. Eu eram slăbuț de acasă. Cel mai slab din familie. De aceea m-a lăsat Dumnezeu să trăiesc până acum, că eu am fost cel mai leneș și cel mai nelucrător. Gherasim făcea 500 de metanii și pe urmă stătea în picioare și zicea cinci catisme pe de rost. Și iar 500 de metanii și iar cinci catisme pe de rost. Până la Utrenie făcea 1500 de metanii și 15 catisme. Apoi venea și mă scula și pe mine la Utrenie.

Mergea la Utrenie și după aceea venea și se culca în sicriul acela câteva ceasuri. Îl însemna cu Sfânta Cruce și se scula înaintea mea dimineată și mai citea celelalte cinci catisme, ca să aibă o Psaltire pe noapte și Utrenia. Și când îi era somn – știi că era luptă, că se lupta cu vrăjmașul, că era om voinic, nu ca mine –, numai ce-l vedeai că-și dă palme, 40-50, zicând: „Nu dormi, calule! Uite sicriul! Ai să dormi acolo”. Și pe urmă dacă vedea că tot îl necăjește cu somnul, avea un certiron lat și se lovea, câte o sută de centiroane, zicând: „Nu dormi, că ai să dormi acolo acuși”. Cum puteau să mai trăiască aceștia, așa de mari nevoitori?

Eu m-am dus la stareț și i-am spus: „A înnebunit Gherasim! Toată noaptea se bate peste cap și face metanii și nu mă lasă să dorm”. Dar starețul știa nevoința lui, doar Gherasim îi era ucenic: „Lasă-l, măi! Ala-i călugăr! Că în Sfântul Munte de ăștia erau, care se băteau și care plângeau toată noaptea”. Și apoi îl vedeam că uneori, bătându-se așa și nedormind, îi veneau lacrimi. Și se pune în genunchi și plângea câte un ceas-două într-una. Apoi se liniștea. Nu-i mai auzeai gura. Se ruga în taină cu rugăciunea minții.

Călugări de aceștia am apucat eu aici. Și nu numai el. Era unul Teodosie care s-a înecat în Iordan. Acela știa toți Sfinții Părinți. Când am venit eu aici, Teodosie știa Psaltirea pe de rost, Gherasim, Constandie Uricaru, Vasile Mitoșeru, Visarion Palade și fratele meu, Vasile, cel mai mare, cu care am stat la oi.

Ceilalți..., nu aveai cu cine vorbi în mănăstire. Atât auzeai: „Blagosloviți și iertați!” Ascultarea și „Doamne Iisuse”. Și acești călugări s-au nevoit și, cum spune Ioan Gură de Aur: „...repede au alergat, degrabă au ajuns la cer”.

De câte ori au paremia aceea care se citește la mucenici: *Răpitu-s-a, ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înșelăciunea să înșele sufletul lui*, de atâtea ori îmi aduc aminte cum au murit frații mei de tineri și ceilalți călugări, că erau mari nevoitori. Și Sfântul Ioan Scărarul spune așa: „Dumnezeu, dacă vede pe monah sau pe frate că-i aprins tare cu dragoste către El și are o viață înaltă la început, nu-l lasă să trăiască mult – că Dumnezeu știe mai înainte viața omului –, că să nu se schimbe”.

Și poate la nevoința asta avea să se ridice niște ispite mari mai târziu și aveau să-și schimbe viața. Și nevoința lui de 8-9 ani cât a fost, a fost mai mult decât o sută de ani, că auzi ce zice: *Puțin ostenindu-se, a plinit ani îndelungați, că plăcut era Domnului sufletul său, de aceea S-a grăbit a-l scoate*.

Ai auzit? Așa se întâmplă cu acei mari nevoitori. Sfântul Ioan Gură de Aur zice că nu-i o fericire să trăiești mult. Sfântul Vasile, cel mai mare nevoitor, stâlpul cel de foc, gura de foc a Duhului Sfânt, ochiul Bisericii lui Dumnezeu, după care s-au ghidat atâtea Sinoade Ecumenice, a murit la 45 de ani. Canoanele lui, care îndreaptă Biserica până astăzi sunt cele mai drepte și cele mai austere.

Sfântul Ioan Gură de Aur a trăit 64 de ani și a murit în surghiun. Din cei trei mari ierarhi, numai Sfântul Grigorie a trăit 80 de ani. Și zice el: „Nu-i o fericire să trăiești mult! Este fericire ca atunci când vom încheia viața, s-o încheiem cu Hristos. Să murim cu Hristos în mintea și în inima noastră”.

Deci maica Irina să nu-și facă multe gânduri. A avut viață curată pe unde s-a dus, cu frică de Dumnezeu. Să nu se teamă acum! Domnul poate vrea s-o ia dincolo. Și dacă o vrea s-o mai lase, are o scânteie de viață într-înșea, Dumnezeu i-o lungește cât vrea. Iar dacă nu are, poți să chemi frăția ta pe toți doctorii din lume, că tot se duce.

Noi am fost patru frați și o soră la mănăstire, și toți au murit în mănăstire. Și mama a murit călugăriță bătrână la Agapia Veche, de 94 de ani. Sora mea, rasofora Ecaterina, a venit înaintea mea la mănăstire. Eu eram încă acasă. A murit pe la 23-24 de ani, dar era venită în mănăstire de la 11 ani. A terminat patru clase și a plecat la Mănăstirea Agafton.

Și de aceea spune-i maicii Irina că acesta este semn că o iubește Dumnezeu. Ea să nu facă altă osteneală, decât să zică un „Doamne Iisuse” în mintea ei cu smerenie și cu frică de Dumnezeu. Că nu-i viața de veci aici. Când ne vom întâlni noi dincolo, acolo n-are să mai fie durere de cap, nici de șale, nici junghiuri, nici suferință, nici nimica; numai bucurie și veselie și mângâiere în vecii vecilor.

Să vă spun ceva. Noi, ca frați firești, tot am dori să fim împreună. Așa ne leagă dragostea asta firească. Așa au fost frații mei. Când a murit fratele Vasile, Gherasim era în armată la Cernăuți, un frate al meu mai mic, Mihai, era la Durău cu părintele Dorotei, sora mea era la Agafton și eu am rămas din familie singur în mănăstirea asta, din câți frați eram noi pe drumurile astea. Și fratele meu a stat la oi până în Joia Mare și a început a scuipa sânge, că a răcit în pădure cu oile. El a venit jos și m-a dat pe mine în locul lui. I-am schimbat eu ascultarea.

Eu tot veneam de pe vale, după ce-a venit Paștile, să-i aduc ceva, și-l găseam veșnic în rugăciune, veșnic în rugăciune. Și cu trei zile înainte de a muri, era în ograda mănăstirii și i s-a arătat Maica Domnului. El avea mare evlavie la Maica Domnului, știa toate acatistele ei pe de rost. Părintele Ioanichie Moroi l-a văzut bolnav și a vrut să-l facă călugăr. Făcuse armata. A fost sergent. Om cuminte. Dar eram schit dependent de Mănăstirea Secu. Și ei au spus: „Nu! Să vină la Secu să-l facă călugăr”, că a spus că aici se înmulțesc călugării și apoi o să ieșim autonomi. De ce s-au temut, de aceea n-au scăpat, că pe urmă a devenit aici mănăstire. Putea să-l facă cu un an-doi înainte, dar au spus să se ducă la Secu, și atunci starețul nostru n-a călcat porunca și nu l-a mai făcut.

Era îmbrăcat frate și era cu metania în mână; stătea în fața bisericii de piatră. Și acolo era oleacă de prisacă. El zicea rugăciuni și rugăciuni pe-un scaun acolo, cu fața la biserică. Și a apărut

Maica Domnului. Părinții erau la masă cu tot soborul. La masă afară, într-un coridor colo la fântână. Și el numai ce a văzut că s-a coborât Maica Domnului peste nori, până deasupra bisericii, cu un cârd de îngeri cu aripi de aur în jur. El, când a văzut-o, a lăsat rugăciunea „Doamne Iisuse” și a început a striga: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-mă! Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-mă!...” Și a tot strigat, până a căzut jos. Tot se uita în sus și striga!

Călugării au auzit de la masă și au zis: „Ce strigă, măi, săracul Vasile acolo? A căzut jos!” Când au venit călugării, el le-a spus: „Părinte stareț, părinților, închinați-vă! Nu vedeți pe Maica Domnului deasupra bisericii? Uite, este înconjurată de nori albi și are niște copii cu aripi de foc în jurul ei”. Dar starețul a zis: „Unde, Vasilică, unde?” „Uitați-vă!... Închinați-vă, că Maica Domnului blagoslovește! Mântuitorul în brațele Maicii Domnului a blagoslovit mănăstirea noastră cu amândouă mâinile, ca un arhiereu!”

Toți călugării de la masă se uitau la dânsul și în văzduh. Eu nu eram aici; eram la oi în locul lui. Și părintele stareț îl întreabă: „Frate Vasile, dar ce ți-a spus?” „A spus că după trei zile vine să mă ia”. Și era la ora 11.30, în ziua când a văzut Maica Domnului. „Vai de mine, Maica Domnului se înalță la cer”. Și călugării au început să facă metanii, dar n-o vedeau, numai cum spunea el. „S-a dus! zice. N-o mai văd”.

Apoi fratele Vasile s-a dus în chilie. Avea o chilie mică în dos, unde a stat Dionisie Iorga. Se ruga. A venit starețul repede, l-a împărțășit din nou cu Preacuratele Taine și s-a rugat. Atunci eu am auzit că a avut descoperirea asta și am venit la el. Era cu picioarele umflate de reumatism. „Fratele meu, mi-a zis el, mai am o zi și jumătate și mă duc la Domnul! A fost Maica Domnului și mi-a spus!...”

Eu credeam că a fost vreo nălucire, că și vrăjmașul îți face în vremea morții năluciri. Toți părinții au urmărit. Exact în ceasul și minutul acela la trei zile a murit. Avea o cruce de chiparos de la unul Ghenadie din Sfântul Munte, pe care o săruta pe amândouă părțile, și a spus: „Iertați-mă, că vine ceasul meu!” Și s-a dus, sărutând acea sfântă cruce. Și atunci toți s-au încredințat că n-a fost nălucire, fel de fel, ca să te arunce în mândrie sau în slavă deșartă.

Dar n-a fost nălucire, că starețul a zis, că dacă se va împlini ce i-a spus Maica Domnului, este de la Dumnezeu. Și drept în același minut s-a dus fratele meu. Așa a murit fratele meu Vasile, mai mare și decât Gherasim cu care am venit eu la mănăstire.

Când a murit era o primăvară ploioasă, pe la sfârșitul lui mai. Și ploua, ploua toată ziua, de nu se mai usca apa în opinci. Eu eram cu oile prin pădure. Și am început a citi câte o Psaltire în fiecare zi, până la 40 de zile, ca să văd: „Oare s-a mântuit fratele Vasile?” La 40 de zile eram cu oile sterpe și am venit ud și necăjit, ca vai de capul meu, că toată ziua m-a plouat. Am vrut să fac oleacă de foc și mi l-a stins ploaia și m-am culcat așa ud. Aveam un butuc acolo de mesteacăn și am adormit mort.

Se împliniseră șase săptămâni. A doua zi era sâmbătă, trebuia să-i facă pomenirea de șase săptămâni, că așa se face. Și eu am adormit de obosit ce eram, dar am uitat în care zi este. Și m-am făcut deodată într-o grădină frumoasă, cu o livadă. Și iaca văd biserica Sihăstriei acolo și cimitirul cu cruci, cu toate, și în mijlocul cimitirului un tânăr foarte frumos, îmbrăcat cu un brâu în trei culori.

Zice Sfântul Ioan Scărarul să nu crezi vedeniile și visurile, că toate sunt de la diavoli. Numai care îți vestesc ție moarte și judecată, acelea sunt de la Dumnezeu. Iar dacă te duc la deznădejde, și acelea sunt de la diavoli. Să nu le crezi.

Și eu eram atent. Și parcă acela m-a întrebat: „Pe cine cauți? Pe fratele Vasile?” Când am auzit de fratele Vasile, eram bucuros. „Hai să vezi ce se petrece cu fratele Vasile!” Și m-a dus drept lângă biserica noastră, că acolo a fost mormântul lui; acum am mutat cimitirul în locul unde este acum, cu toți părinții. Dar el a fost drept lângă geamul altarului.

Și iaca s-a deschis mormântul fratelui. Eu voiam să știu dacă s-a mântuit, de aceea am citit 40 de Psaltiri. S-a deschis mormântul, s-a deschis sicriul. Și l-am văzut îmbrăcat cum l-au pus. Că i-au pus în cap un culion frumos de pluș și pe față i-a pus un voal alb; i se vedea fața prin voalul acela. Dar tânărul acela se uita și la mine și la el. Din sfântul altar ieșea o țevă cu apă rece și curgea pe fața lui în sicriu. Și curgând apă, el se făcea tot alb, curat, frumos, mai frumos și a început a se lumina la față, a străluci. Și apa aceea a început să spele veșmintele de pe el. Și veșmintele în loc să fie negre,

se făceau albe și acelea. Și numai văd că a înviat fratele din sicriu și mi-a zis: „Măi, frate, *spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă voi albi*”. Aceste cuvinte mi le-a spus. Și pe urmă m-am trezit. Măi, zic, dar frumos mai era! Și când mi-am adus aminte, zic: „Măi, astăzi sunt 40 de zile!”

Și vin la stareț, nu cumva să mă înșel, că diavolul poate să te prăpădească cu visurile mai tare decât cu orice. Și mă mărturisesc întâi de păcatele mele de la ultima spovedanie și îi spun ce am visat. Când i-am spus starețului, el mi-a zis: „Ai văzut, băiete? S-au împlinit 40 de zile. I-am făcut de 40 de zile. Fratele Vasile ce nevoie mare avea! Știa atâtea acatiste pe de rost. A murit martir în ascultare. Până la ultima suflare a ținut de oile mănăstirii. Ai văzut de unde vine izbăvirea și izvorul? Din sfântul altar. Acea apă pe care ai văzut-o că venea pe țevă din altar și curgea pe fața și pe hainele lui, sunt liturghiile pe care le-am slujit 40 de zile. Și prin Liturghiile Bisericii și cu cât a mai făcut el fapte bune, l-a spălat Dumnezeu și l-a albit”. Așa mi-a tâlcuit starețul visul.

Iată de ce spun acestea: Viața noastră este scurtă. Foarte, foarte scurtă și trecătoare. Și să știți că de minutul cel mai de pe urmă al vieții noastre, este condiționată ori fericirea veșnică, ori munca veșnică. Pentru minutul cel mai de pe urmă al vieții, S-a coborât Fiul lui Dumnezeu din cer și S-a făcut om, S-a născut din Fecioară în peșteră și a fost așezat pe paie și a crezut între noi și a suferit pentru noi și s-a răstignit și a murit. Pentru că în acel minut, ori se pierde sufletul ori se câștigă. Ce spune? *Sfârșitul omului încununează viața lui. Și: în ce te voi găsi, în aceea te voi judeca.*

Deci maicii Irina să-i spui că nu aibă altă grijă, decât să mulțumească lui Dumnezeu că-i bolnavă și să se roage: „Doamne, de este voia Ta să mă iei, să fiu cu Tine și în veacul de acum și în cel viitor. Amin”.

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL POSTULUI MARE DIN ANUL 1983

Prea Cuvioase părinte stareț, prea cuvioși părinți și frați. Să mulțumim Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi și Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și tuturor sfinților că ne-am învrednicit să ajungem și anul acesta la poarta Sfântului și Marelui Post al patruzecimii, post pe care l-a postit și Însuși Mântuitorul Hristos.

Iubiții mei frați, pentru că suntem aici și monahi și credicioși, voi vorbi pentru ambele părți, că scopul nostru este să ne întărim acum la începutul postului cu un cuvânt.

Sigur că mănăstirea noastră nu este mănăstire nesfătuită. Totdeauna persolalul de aici și poporul din biserică aud cuvintele Sfinților Părinți, aud cazania, aud cântările Bisericii, aud paremiile, proorociile, și din toate se poate învăța adevărul. Dar acum la începutul postului este un cuvânt cu deosebire pentru ceea ce ne stă înaintea.

Iată că citea acum fratele cuvânt de la Sfântul Teodor Studitul. Această carte a Sfântului Teodor Studitul, cu slovă veche, care mai este azi în inventarul bisericii noastre, este neagră la file. Ale cui mânuțe au umblat pe ea? Ale vestitului nostru stareț Ioanichie. Zeci de ani a citit în capul mesei pe Sfântul Teodor Studitul. Zeci de ani! Că eu o știu pe de rost cartea asta, numai de câte ori am ascultat-o.

Bătrânul a făcut douăzeci de ani la altar aproape singur. Și el nu venea să mănânce la masă, el venea să ne citească cuvântul. El trăia numai cu Sfânta Împărtașanie și mânca sâmbăta și Duminica, iar atunci numai oleacă de grâu fiert și oleacă de varză murată. Iar în celălalt timp starețul nostru avea să ne deștepte pe noi păcătoșii și supușii ucenici ai lui, cu această minunată carte.

Această carte este cea mai bună carte pentru viața de obște la monahi. Cuvinte scurte și foarte cuprinzătoare. Dacă ați fi avut urechi sau poate ați avut și ați ținut minte, ați văzut cu ce a început cuvântul acesta. Adevăratul post este tăierea vocii și supunerea monahului întru toate.

Mare lucru este tăierea vocii! Auzi ce spune Duhul Sfânt: *Socotitu-ne-am ca niște oi de junghiere, Doamne, că întru Tine ne junghiem toată ziua.* De câte ori călugărul își taie voia și are răbdare unde-i trimis la ascultare, de atâtea ori este mucenic pentru Hristos. De atâtea ori se junghie el pentru Iisus Hristos și nu-și dă seama că duce o mucenicie permanentă în viața lui!

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, când a venit în lume, n-a arătat viața pustnicească întâi, nici cea stâlpnicească de pe stâlp, nici cea idioritmă, să trăiască omul de capul lui, adică de sine. Viața de obște a arătat-o. A venit în lume să facă ascultare Părintele Ceresc până la moarte și moarte pe cruce, iar viața Lui, de când a ieșit la propovăduire, timp de trei ani și jumătate, a dus-o de obște cu mucenicii Săi. Aveau o pungă, o masă și o biserică, după cum știți că a fost la Cina de Taină, când a fost vândut de Iuda, unul din ucenicii Lui.

Dar viața de obște, cum spune marele Vasile, este o viață îngerească, dacă se ține în hotarele ei canonice. **O pungă, o masă și o biserică**, iar ceilalți să fie toți asultători, ca îngerii lui Dumnezeu în ceruri, supunându-se starețului, economului și la cei care sunt puși de Dumnezeu să conducă. Oriunde este ascultătorul, face Liturghie!

Să nu-mi spui mie: „Dar eu mă duc pe câmp, eu mă duc la oi, eu mă duc la vaci, eu fac ascultare, mă apuc să mătur în ogradă, sau sunt la trapeză, sau sunt bucătar, sau sunt în altă parte”. Auzi ce spune despre aceasta Sfântul Teodor Studitul: „Cel ce face ascultare cu dragoste, liturghie săvârșește”.

Iar marele Vasile în regulile mari, în regula a 55-a, zice așa: **Călugărul în viața de obște este jertfă și jertfitor**. În mănăstirea cu viața de obște, după cum arată Sfântul Pahomie cel Mare, **călugărul este călător fără de povară**. Călugărul în viața de obște nu are voie să aibă mai mult decât două haine, una de purtat și una pentru biserică; să aibă urechi de ascultat și voință tare de a face serviciul unde este trimis, cu mare dragoste și cu mare sinceritate.

Dar țineți minte, părinților! Întâi cu sfințiile voastre vorbesc. Adevăratul călugăr este mort de viu. Auzi pe Apostolul Pavel ce spune: *În toate zilele mor*. Cum poate muri omul și să trăiască? Să moară față de păcat. Să moară într-însul păcatul, viciul. Să moară față de beție, să moară față de lăcomie, să moară față de lenevie, să moară față de trândăvie, să moară față de cărtire, să moară față de nesimțire, de nepăsare. Să moară față de trufie, de semeție, de ură, de zavistie, de pizmă, de invidie, de răutate. Să moară față de ținerea minții de rău, de dorința de a se răzbuna, de a se mânia. Să moară vorbirea de rău într-însul, clevetirea. Să moară iubirea de arătare, trufia, fățarnicia, viclenia, lăudăroșia, minciuna, iubirea de sine, plăcerea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, nesimțirea, împietrirea inimii. Să moară în călugăr greșeala cu vederea, cu auzul, cu mirosul, cu gustul, cu pipăirea.

Deci iați moartea de sine! Să moară adică păcatului și să vieze dreptății. Și aceasta nu se cere numai monahilor, ci și tuturor creștinilor care au Sfântul Botez din mâinile Preasfântei și de viață făcătoarei Treimi, pentru că Apostolul Pavel n-a zis cuvântul acesta către călugări, căci monahismul nu era încă întemeiat. Rânduielele monahale sunt întemeiate în secolul I și II după Hristos.

Părinților și fraților, viața noastră este umbră și vis. Unde sunt părinții noștri cei vechi? Eu, cu mila Preasfântei Treimi, am aici 54 de ani. Îmi aduc aminte, când am intrat aici în mănăstirea aceasta, nimeni nu avea pat în chilie. Toți dormeau pe scaune. Cei mai râvnitori dormeau noaptea în sicrie.

Dumnezeu să-i odihnească pe Gherasim, pe Constandie Uricaru și pe ceilalți. Toată noaptea plângeau și se rugau, știau Psaltirea toată pe de rost, dormeau două-trei ore pe noapte, făceau mii de metanii. *Unde sunt acum cei ce nu mai sunt?* În ceruri.

Fericiți, de trei ori fericiți sunt aceia care s-au nevoit în puțina asta viață, care este umbră și vis. De ce să ne legăm cu mintea de cele de aici, care, vrând sau nevrând, ne lasă pe noi?

Ia gândiți-vă, când moare omul și se duce la Domnul, de-ar avea munți de aur de aici și până la marginea lumii, la ce i-ar folosi? Îi ia cu dânsul? Nimic nu ia cu el. Doamne ferește, să nu moară și sufletul odată cu trupul nostru! Ființa sufletului nu moare niciodată. Dar care este moartea sufletului? Păcatul. Ce-a zis dumnezeiescul Apostol Pavel? *Plata păcatului este moartea*.

Vai de acel om care a trăit nepocăit pe pământ și odată cu trupul a murit și sufletul lui. Trupul s-a dus să-l mănânce viermii, să se facă pământ, iar sufletul s-a dus în gheenă. Aceea-i moartea sufletului, cum zice la Apocalipsă, moartea a doua, că omul se va munci în vecii vecilor.

A trăit patriarhul Matusalem 969 de ani; mai mult decât toți oamenii din lume. Dar față de

veșnicie...! Și chiar dacă ar trăi omul 10.000 de ani, nu este nici cât o picătură din Oceanul Pacific. Pentru ce? În comparație cu veșnicia. Vai de noi! Tare ne înșelăm, și noi monahii și voi mireni, dacă punem mare bază pe viața aceasta! Să trăim aici pentru viața cea veșnică. Să trăim pe pământ pentru ceruri. Să trăim aici pentru rai, pentru bucuria cea fără de margini care ne așteaptă dincolo de mormânt. Vai de noi dacă punem bază în hoitul ăsta de trup, în blestematul ăsta vrăjmaș, care se luptă cu noi până la moarte! N-ați auzit ce spune Apostolul Pavel? *Grija trupului să nu o faceți spre poftă*. Adică să-i dăm trupului mâncare cu rațiune, și băutură și odihnă, dar cu cumpătate.

Ați auzit mai înainte un cuvânt al Sfântului Asterie al Amasiei, ce se întâmplă din mâncarea și băutura multă: se întâmplă scleroză, din cauză că sângele se îngrașă și se încheagă pe vine, și îl vezi pe om sclerozat, îl vezi paralizat, boala lui Parkinson, boală de stomac, ulcer duodenal, ulcer stomacal, auzi și cancer, ciroză și așa mai departe.

Iată ce facem noi cu trupul nostru dacă îl îngreunăm cu mâncări! Mâncările grase sunt toxice: ouăle, carnea, brânzeturile, grăsimea, și ele vatămă organismul nostru și ne facem vrăjmași ai vieții noastre.

Sfântul Vasile cel Mare spune așa: „Omule, vrei să trăiești mult, postește mult!” Postul este maica sănătății și lungimea vieții. Iar în cuvântul IV în Hexaimeron zice pentru post: „Bucatele cele multe și bucatele cele grase, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar postului și înfrânării, pururea îi urmează sănătatea”.

Dacă nu crezi sfinților, crede doctorilor, că-ți spun ei! Ai făcut abuz de mâncări, de băuturi, te-ai trezit cu cancer, cu ulcer, te-ai trezit sclerozat. De ce? Toate trebuie să fie cu măsură. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Pe tot lucrul îl împodobește măsura în viață”. Cum ai trecut cântarul cu mâncare multă, sau băutură, sau somn mult, sau îți permiți multe altele, cum ai stricat și trupul, ai stricat și sufletul și te pierzi pentru veșnicie. Ce spun dumnezeieștii Părinți? „Marginile, extremele, sunt ale diavolilor, iar mijlocul este al lui Hristos, calea împărătească”. Ce spune Scriptura? *Nu te abate, omule, nici la dreapta, nici la stânga*. Mergi pe calea împărătească dacă vrei să mergi cu Împăratul Hristos! Adică să ne folosim de toate, de hrană, de odihnă, de băutură, dar cu rațiune.

Starețul nostru ne citea aici mereu cartea aceasta, scrisă după regulile marelui Vasile, și ne spunea că Sfântul Teodor Studitul în Studion, în Constantinopol, a făcut optsprezece ani de închisoare și bătai pentru sfintele icoane. De aceea îi spune „Mărturisitorul”, că a suferit multe bătai și chinuri pentru sfintele icoane.

L-au băgat la închisoare, legându-l în lanțuri, iar ighemonul priveghea pe ai lui în închisoare și-i dădea câte o sută de lovituri în fiecare zi. Se rupsesse carnea de pe el, iar ucenicul lui, Nicolae Studitul, putrezind carnea pe Sfântul Teodor și căzând bucăți, a tăiat cu briciul și-l ungea cu untdelemn și cu vin să-l vindece.

Au fost mulți călugări care au pătimit martiriul pentru sfintele icoane, cum au fost: Sfântul Iosif, Navcratie, Eftimie și mulți alții.

Așa au răbdat sfinții pentru Împărăția cerurilor împotriva împăraților iconoclaști, care au tulburat Biserica lui Hristos peste o sută de ani, că au fost mai mulți împărați iconoclaști: Leon Isaurul, Constantin Copronim, Leon al IV-lea, Leon Armeanul și Teofil, până la anul 842.

Vedeți ce au răbdat sfinții și ce răbdăm noi? Ne-a zis unul un cuvânt, ne supărăm. Vai de noi! Vrem să fim ca sfinții, dar nu vrem să răbdăm cum au răbdat ei.

Dar să revenim la viața noastră. Intrăm în post. Să intrăm cu mare umilință, cu mare frică de Dumnezeu și împăcați cu toți. Dacă nu-i o picătură de dragoste în inima fiecăruia, nu ne putem mântui. Dacă are cineva care de minte, dar n-are un dram de dragoste, nu se poate mântui.

Auzi? Dacă vrei să ai pacea, să-i vezi pe toți îngerii și pe tine să te vezi diavol. Toți să fie îngerii în fața ta, sfinți, și pe tine să te vezi ca un diavol de păcătos. **Atunci ai poziția cea mai ortodoxă**. Atunci ai ajuns la ceea ce spune proorocul: *că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea*.

Deci avem rânduială dumnezeiască în Biserica lui Hristos, rugăciunea sobornicească a Sfântului Efreem Sirul, care de acum merge până în Miercurea Scumpă. Ați auzit ce zice? *Doamne și*

Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie.

Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale.

Și încheie așa la a treia metanie: Așa, Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

Vai și amar de noi dacă nu ne vedem acum păcatele, că în vremea sfârșitului, la ieșirea sufletului, vin atâția draci, câte păcate a făcut omul, și atâția îngeri buni, câte fapte bune a făcut. Acolo ne întâlnim cu faptele noastre. Și când vede bietul suflet ce-l așteaptă, unii se sperie și vor să fugă, altuia i se leagă limba de frică și nu poate spune ce vede; altuia îi dă Dumnezeu să poată spune ce vede; este conștient până ce-și dă sufletul.

Vai de noi și de noi! De aceea vă spun și vouă creștinilor și vouă monahilor. Mare lucru este spovedania. Când vei vedea în familie că unul s-a îmbolnăvit, tata, mama, copilul, fratele, sora, soțul, soția, cel mai iubit prieten, și chiar ți-a fost vrăjmaș, căci și pe el trebuie să-l iubești, fă-i cel mai mare bine din lume pe care poți să-l faci. Adu repede duhovnicul să-l mărturisească. Spovedania curată este al doilea botez.

Deunăzi am vorbit despre Taina Pocăinței la o conferință, și îmi spuneau preoții că ei au în parohie pocăiți; și le-am zis: „Întrebați-i pe dânșii, părinților, cum pot ei să se pocăiască fără Biserică?” Taina pocăinței nu-i a fiecăruia. Este a Bisericii; este așezată de Hristos în Biserică, când a suflat asupra apostolilor și a zis: *Luați Duh Sfânt, căroră veți ierta păcatele, iertate vor fi, și căroră le veți ține, vor fi ținute. Și ce veți lega voi pe pământ, va fi legat și în ceruri; și ce veți dezlega voi aici, este dezlegat și acolo.*

Deci vedeți că Taina Pocăinței este în mâna preoților! Și le-am arătat cele patru părți ale pocăinței. Întâi este durerea inimii și părerea de rău a celui ce a greșit; al doilea este spovedania prin viu grai la duhovnic; al treilea este primirea canonului și al patrulea este punerea mâinilor pe capul celui ce se spovedește, că atunci vine Duhul Sfânt să ierte păcatele.

După cum atunci când arhierul pune mâna pe cel hirotonit, atunci proherisește și vine Duhul Sfânt peste cel ce se hirotonește, tot așa vine prin mâna duhovnicului Duhul Sfânt și-l iartă pe cel ce s-a mărturisit. Dar le-am arătat preoților că n-au voie să dezlege pe nimeni, până nu fâgăduiește că face canonul, pentru că spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „Dacă ai dezlegat pe om, fără a promite că-și face canonul, toate păcatele trec asupra preotului”.

Le-am arătat cum se cercă păcatul la mărturisire cu cele șapte pricini: Cine? Ce? Pentru ce? În ce fel? În ce vreme? În ce loc? Și suma păcatului. Ne interesăm, că ce este mintea duhovnicului? Trebuie să fie ca un serafim și ca un heruvim. Să privească toate ascultările ființei omenești.

Părinților și fraților, a rânduit Dumnezeu ca mănăstirea aceasta să aibă și gospodărie mare. Vă rog din suflet și vă aduc aminte un cuvânt al starețului meu, nu știu dacă voi mai vorbi vreodată, că eu sufăr cu inima și poate într-o clipă am să mă duc de aici. Starețul nostru bărn, Dumnezeu să-l odihnească, 34 de ani a stărețit aici, de prin 1910 până în 1944. El ne chema la capul lui, când pe mine, când pe Părintele Ioil, care nu poate fi aici săracul că cu boala lui stă acasă acum, și care a stărețit după mine 12 ani. Eu am plecat la Mănăstirea Slatina și el a rămas pe post de egumen aici, că am avut pe capul meu opt mănăstiri atunci: șase de călugări și două de maici – „Obștea Sfântul Teodor Studitul”¹³, că a trebuit să le conduc șapte ani de zile cu multe jertfe și neazuri.

Ce se întâmplă? Bătrânul ne chema pe noi la patul lui, după ce l-au bătut tâlharii și i-au scos ochiul drept și au dat foc mănăstirii. „Măi băieți, orice ați face, orice n-ați face, biserica, dragii mei, să n-o lăsați. Că dacă veți ține biserica, Dumnezeu are să ridice locul acesta mult mai frumos de cum a fost mai înainte de a arde. Iar dacă nu, se va pustii”.

Astea au fost cuvintele starețului meu, care n-a mai trăit decât câteva luni și s-a dus la Domnul. Cea mai sfântă grijă a avut de biserică. Iată, mănăstirea are gospodărie, are vite multe, are grădini,

¹³ Prin anii cincizeci Patriarhul Justinian unise într-o mare „Obște a Sfântului Teodor Studitul” opt mănăstiri, cu Printele Cleopa drept stareț al tuturor. Vezi *Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă*, de I.P.S. Antonie Plămădeală.

are de toate. De toate ne bucurăm, că-s ale mănăstirii, nu-s ale noastre. Sunt spre folosul obștesc. Vedeți că aici se face asistență socială. Aici vin la masă atâtea mii de oameni tot timpul, că avem la sărbători mari patru rânduri de mese. De aceea trebuie să avem și prisos, nu pentru noi, ci spre binele obștesc al poporului.

Dar băgați de seamă, a trimis Maica Domnului aici niște frățiori buni, niște călugări, să-i ținem cât mai aproape de biserică... Se începuse oleacă de școală monahală și s-a sistat; nu s-a mai făcut. Dar cea mai mare școală din lume este biserica. Ei acolo învață și cântările, să pună troparele și condacele; aud proorociile, sunt sfătuiți.

Să stăm lângă biserică, că de la biserică se țin toate în mănăstirea asta. Cu banul bisericii puneți mireni la vite, la grădini; puneți oameni, care n-au soții, n-au grijă. Călugărul săracul trebuie să postească, să se roage, nu poate să facă ascultările grele. Și ceilalți adunați-vă lângă biserică. Să țineți sfatul bătrânului stareț Ioanichie, că eu nu sunt nimica, și vedeți că de la biserică, cu darul lui Hristos, se țin toate.

Să ne ajute Preamilostivul Dumnezeu să trecem cu pocăință curgerea Sfântului și Marelui Post și să ajungem cu bucurie la slăvita Înviere a Domnului nostru Iisus Hristos. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINTELUI NIFON (1983)

Preacuvioase părinte stareț, preacuvioși părinți și frați și iubiți credincioși,

Iată că prin pronia și voia lui Dumnezeu ne-am aflat cu toții aici la făgăduința și călugăria fratelui nostru, monahul Nifon. Nu de mult am avut altă călugărie. Dar de câte ori se face această mare taină înfricoșată, de atâtea ori trebuie să ne reamintim făgăduințele noastre călugărești.

V-am spus data trecută că cel dintâi călugăr din lume a fost Iisus Hristos, fiindcă S-a născut din Tatăl Cel pururea feciorelnic, a venit pe pământ și a trăit în fecioria cea preadesăvârșită după omenitate, și i-a plăcut să aibă o Maică Pururea Fecioară, în vecii vecilor.

Dar acum, pentru că voturile călugărești sunt cele trei sfaturi evanghelice, ascultarea necondiționată, sărăcia de bună voie și fecioria până la moarte, o să vorbim câte puțin din fiecare.

Ascultarea

Ce este ascultarea? Mai întâi Hristos a fost prototipul și icoana cea mai desăvârșită a ascultării, după cum am auzit în Evanghelie: *N-am venit să fac voia Mea, ci voia Tatălui Celui ce M-a trimis pe Mine*. Iar la Corinteni spune că: *S-a făcut ascultător până la moarte și moarte pe cruce*.

Dar oare noi, care am făgăduit ascultarea de atâția ani și auzim mereu zicându-se de ascultare la masă și în Biserică și oriunde la chilii citim, ne întrebăm vreodată serios și concret în fața lui Dumnezeu ce este ascultarea?

Vreți să știți ce este ascultarea? Ascultați pe dumnezeiescul părinte Ioan Scărarul, care ne spune foarte, foarte filozofic. Auzi ce este ascultarea: **Ascultarea este mormânt al voii**. Fiecare să-și îngroape voia sa. Niciodată să nu uitați. Și iarăși: „Ascultarea este părăsirea socotelii tale întru toate”.

Celui care i se pare că face ascultare și mai face de capul lui, este batjocorit de diavoli. Acela care are rânduiala de sine și i se pare lui că este mai bine așa cum face el, că trebuie să facă cum crede el, niciodată nu se mântuiește. Merge pe alături cu crucea, nu pe calea mântuirii. Că Hristos n-a venit pe alături, ci Și-a dus crucea până la moarte.

Cine are părerea aceasta și nu-și omoară voia și nu părăsește socoteala sa întru toate, n-are ascultare, este batjocorit de diavoli. Merge după mintea lui și la urmă ajunge la îndoială. Deci acela e ascultător **care**, cum spune Sfântul Teodor Studitul, **este ca fierul în mâna fierarului și ca lutul în mâna olarului**, adică în mâna celui ce-l conduce pe calea mântuirii. Este acela care și-a omorât voia sa, care și-a omorât părerea sa, este batjocorit în tot ce face.

Sărăcia

Despre sărăcie adeseori auzim pe Hristos, Care zice: *Vulpile au vizuini și păsările cerului*

cuiburi, iar Fiul Omului n-are unde să-și plece capul. Cel ce a făcut cerul și pământul și-l îmbracă cu podoabă și ține și hrănește toate popoarele lumii, umbla desculț, cu capul gol, n-avea casa Sa, n-avea unde-și pleca capul Său. El ne-a arătat cale desăvârșită prin sărăcie, că n-a avut nimic. Dumnezeu și omenirea care o purta întru El erau mai presus decât toate bogățiile.

Fecioria

Două feciorii sunt: una din fire și una din călugărie. Unii sunt feciorelnici, căci n-au cunoscut femeie până la călugărie și până la moarte. Alții au fost căsătoriți și de la călugărie iau votul fecioriei și sunt la fel ca ceilalți, dacă duc viață curată până la moarte. Sfântul Ioan Scărarul arată că fecioria cea după făgăduință are aceeași valoare cu cea din fire.

Să nu credeți că sunt feciorelnici numai aceia care și-au păzit viața sfântă și nu s-au culcat cu femei în veac. Nu! Este mare lucru și acesta. Dar fecioria este de trei feluri: **fecioria trupului**, adică a nu cădea cu femei sau în alte păcate spurcate; **fecioria minții**, adică a nu primi nici un gând păcătos și spurcat în minte; și **fecioria inimii** sau a sufletului, adică desăvârșita despățimire de gândurile răutății și ale stricăciunii omenești.

Așa o tâlcuiește dumnezeiescul părinte Isaac Sirul. Nu-i de ajuns să te păzești cu trupul de păcat. Trebuie să nu primești păcatul nici cu mintea, pentru că Evanghelia și Legea Darului n-a venit ca Legea Veche să cosească păcatul ca pe iarbă și să rămână rădăcina. Nu! Legea Darului când vine, o desăvârșește pe cea Veche, că zice: *Ați auzit că s-a zis în Lege: Să nu curvești. Dar Eu vă zic vouă: Cel ce privește la femeie spre a o pofti pe dânsa, iată, a preacurvit cu dânsa întru inima sa. Ați auzit că s-a zis: Să nu ucideți... Iar eu zic vouă: Cea ce urăște pe fratele său, ucigaș de om este (Matei 5, 27, 21).*

De aceea zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul: „Nu vă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul că ar fi ușoare! Dacă ar fi ușoare, n-ar fi socotit Însuși Hristos, Înțelepciunea lui Dumnezeu, preacurvie întru poftă de muiere și ucidere întru ură de frate”.

Ai auzit ucidere și preacurvie care o face omul întotdeauna? Numai dacă urăște pe cineva și numai dacă gândește la păcate trupești. Vezi cât este de desăvârșită Legea Darului? Ea nu taie păcatul numai din obișnuință și deprindere, ci scoate și rădăcina. Și care sunt rădăcinile păcatelor. Cine nu smulge din inimă poftele cele necurate, pofta de avere, pofta de slavă, ură și răutatea, acela în zadar se pocăiește. Acela să nu creadă că are desăvârșire, că-i plin de ură și de răutate și de pofte și necurății, și în zadar se laudă cu masca din afară, cu forma din afară, dacă nu și-a desăvârșit inima sa, dacă n-a scos patima și poftele din adâncul inimii și din gândire.

Deci, când auzi în Legea Darului că zice să nu poftesti femeia aproapelui sau casa sau boul sau asinul sau toate câte sunt ale lui, atunci te învață să smulgi păcatul din rădăcină. Nu numai să nu furi – și acela-i lucru mare –, ci nici să nu poftesti lucrul altuia. Dacă-l poftesti, ești ca și cel ce fură înaintea lui Dumnezeu, pentru că inima ta este pătimasă și plină de păcate.

În această privință, pentru că a depus făgăduința acest rob al lui Iisus Hristos, părintele nostru Nifon, care slujește la chelărie de atâția ani, toți cei ce au venit cu dragoste la călugăria lui se bucură că au ajuns la acest moment fericit, că pe toți i-a împăcat după putere. Să dea Dumnezeu și Maica Domnului să meargă pe drumul lui așa până la sfârșit, cum a mers până acum.

El săracul a venit hotărât din familie; a terminat armata, a lăsat toate la părinți și a venit cu dragoste să slujească până la ultima lui suflare în mănăstire, ca să-și mântuiască sufletul său și neamul său.

Ascultare, mamă. Când tu îi spui una cuiva și el se duce și face ce vrea el, este batjocură, nu ascultare. Ați auzit de Sfântul Ioan Colov din Pateric? S-a dus ucenic la avva Siluan:

– Ia vină încoace, frate.

S-a dus, dar s-a dus să-și răstignească voia.

– Faci ascultare?

– Fac, părinte.

A luat bătrânul un lemn uscat din pustie și l-a înfipt în nisip.

– Să cari aici apă, frate, până dă roade lemnul acesta!

Și a început ucenicul să care apă; și încă se ducea de cu seară și venea dimineața cu apă, așa de departe era. Și turna apă la lemnul uscat și nu cârtea în sine: „Ăsta-i stareț? M-a pus să ud un lemn uscat? Ăsta nu-i întreg la minte!” Nu s-a deznădăjduit niciodată. „A spus părintele stareț ca să-l ud până o să rodească, așa fac”.

Și el săracul a cărat acolo apă trei ani de zile. Îl întrebau unii:

– Ce faci, frate, aici?

– Ud pomul acesta ca să rodească!

Și alții râdeau de el, zicând: „Ăsta nu-i prea sănătos! Udă un lemn uscat”.

Ce-a făcut Dumnezeu după trei ani? Minunea mimunilor! Lemnul cel uscat a prins rădăcină în nisip, a crescut, s-a făcut pom mare și a făcut mere frumoase. Și a luat starețul în poala hainei și a dus la trapeza mănăstirii.

– Luați, fraților, și mâncați din roadele ascultării fratelui Ioan!

Ați auzit ce minuni face ascultarea? Dar nu ascultarea aceea: „Că mă duc, că nu m-aș duce; că aș face; nu, că altul trebuie să facă. Nu fac cum vrea starețul sau economul sau nu știu care”.

„Trebuie să mor pentru Hristos. A spus să fac așa, așa fac! Nu mă privește pe mine! Eu sunt în ascultare. Dacă voi ieși bine, bine! Dacă voi ieși rău, eu sunt păcătos. Eu îmi fac datoria! Știe Dumnezeu pentru ce a ieșit rău. Că nu răspunzi tu, răspunde cel ce-a dat ascultarea”. Aceea este ascultare, fără cârtire, fără răstire și fără a avea socoteală în mintea ta, că faci tu mai bine decât ți-a spus cel mai mare.

Ați văzut alt ascultător care s-a făcut mucenic? Sfântul Acachie de la Muntele Sinai. O, Doamne, am să spun ceva despre viața lui din cartea Sfântului Ioan Scărarul, care a fost 75 de ani egumen la Muntele Siani și avea mii de călugări. El avea în toată obștea aceea un bătrân foarte aspru. Nimeni nu stătea ucenic la el decât o lună, două și pleca; că bătrânul îi bătea de-i rupea.

La acest bătrân a venit un frate, Acachie, monah blând, răbdător și foarte înțelept. Dar a stat la acest bătrân aspru, nu o săptămână, nu o lună și să fugă. Nu! A stat așa nouă ani. Și se minunau toți, că-l bătea bătrânul în fiecare zi. El nu mai spunea la nimeni. Îl întrebau toți frații:

– Ai luat vreo cunună astăzi?

Și arăta capul spart, mâna vânătă, piciorul vânăt, spinarea lovită, dar nu zicea nimic. Îl bătea ca pe un hoț. Iar după nouă ani de ascultare, fericitul Acachie, mucenicul lui Iisus Hristos, a murit. Și se întâlnește Sfântul Ioan Scărarul cu bătrânul:

– Bătrânule, unde este Acachie?

– A murit!

– Dar l-ai îngropat?

– L-am îngropat acolo în marginea cimitirului.

– Părinte, eu nu cred că a murit.

– Ba a murit, că eu l-am îngropat.

– Părinte, hai și-mi arată unde l-ai îngropat.

Și au mers la mormânt și a întrebat starețul:

– Ai murit, Acachie?

Și s-a auzit o voce din mormânt:

– Nu părinte, nu! Ascultătorul niciodată nu moare!

Și a zis Sfântul Ioan bătrânului:

– Ai auzit, părinte, că n-a murit? Ai zic că a murit Acachie.

Și a zis bătrânul:

– Vai mie! Vai mie! Ce-am făcut? Ucidere am făcut! Ucidere!

– Vezi pe cine ai avut ucenic? Pe martirul lui Iisus Hristos, care ți-a răspuns din groapă, că ascultătorul niciodată nu moare!

Și a zis bătrânul:

– Dă-mi voie să-mi fac o colibă lângă crucea lui și să plâng până la moarte!

Și a făcut bătrânul acela o colibă lângă mormântul Sfântului Acachie și plângea și se ruga:

„Iartă-mă, frate Acachie, că moarte am făcut și ucidere am făcut, că te-am omorât cu atâtea bătaii!”
Și a plâns bătrânul nouă ani acolo. Iar înainte de moarte i s-a arătat Sfântul Acachie în vis și i-a zis:

– Părinte sfinte, nu mai plânge! Azi, mâine, trebuie să vii. Fericite și sfinte sunt mâinile acelea care m-au bătut pe mine! Acestea mi-au făcut lăcaș cu martirii în ceruri! Pentru că eu prin tine m-am mântuit și prin sfintele tale mâini eu m-am dus la cer și mi s-a iertat mie orice păcat. Sfinte să fie mâinile tale, mântuit să fii și tu cu ceata cuvioșilor călugări sfinți, că te iert, și Dumnezeu să te ierte! Și l-a sărutat.

Și s-a mântuit bătrânul și s-a dus în ceata sfinților. S-a mântuit Acachie prin bătrânul cel aspru, și bătrânul cel aspru, prin rugăciunile Sfântului Acachie. Dar Acachie a dat dovadă de atâtea supunere!

Dar noi? Mi-a zis cineva, eu cârtesc; spun altceva. Vai de noi și de noi, ce făgăduințe facem! Ai căzut ce-a spus acum starețul: „Ia aminte, fiule, că are să vină Hristos la Judecată și ai să dai seamă nu de cele ce ai făgăduit, ci de cele ce ai împlinit după făgăduință”. Deci să luam aminte!

Dar ca să păzească monahul cele trei voturi ale călugăriei – ascultarea, sărăcia și fecioria –, cele trei sfaturi ale Evangheliei, ce trebuie să aibă? Ce lucrare de geniu? Negreșit îi trebuie paza minții.

Vai și amar de noi dacă nu vom avea această lucrare. Ați auzit ce a zis Dumnezeu șarpelui, când a amăgit-o pe Eva, la început: *Vrajbă voi pune între sămânța ta și între sămânța ei; aceasta îți va zdrobi capul, iar tu îi vei păzi călcâiul.*

Satana păzește călcâiul omului, adică sfârșitul lui pe pământ. *Iar aceea îți va zdrobi capul*, a spus satanei. Și ați văzut pe cine? Prin Eva cea tainică, prin Maica Domnului.

Dar să revenim la paza minții. Ce este paza minții? Când auzim de paza minții sau trezvia atenției sau liniștea minții sau privegherea minții, este exact același lucru cum zice pâine, bucată de pâine sau felie de pâine. Dar să auzim pe Sfântul Isihie Sinaitul în Filocalie ce spune: **Paza minții este calea și poarta a toată virtutea și a toată fapta bună înaintea lui Dumnezeu.** În ce constă paza minții? În trei lucruri:

- în a ne trezi cu mintea la cele ce gândim;
- în a ne împotrivi păcatului cu mintea;
- și al treilea, în a chema pe „Doamne Iisuse...”, prin rugăciunea minții.

Că atâtea legătură au paza minții și cu rugăciunea inimii, cât are trupul și sufletul. „**Și nimeni**, spune Sfântul Isihie Sinaitul, **nu va scăpa de căpeteniile tartarului, dacă nu are această lucrare**, fie el călugăr sau mirean”. A păzi mintea înseamnă a zdrobi capul șarpelui.

Auzi ce spun Sfinții Părinți? Tot gândul păcătos care se apropie de mintea noastră este un șarpe gânditor. Dacă-i de curvie, dacă-i de mânie, dacă-i de mândrie, dacă-i de slavă deșartă, dacă-i de beție, dacă-i furțișag, dacă-i mâhnire, dacă-i întristare, dacă-i zavistie, dacă-i pizmă, dacă-i răutate, când îl vezi că s-a apropiat de mintea ta, imediat cheamă pe „Doamne Iisuse”: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul sau păătoasa”. Și ai zdrobit capul șarpelui în felul acesta.

Ați auzit voi ce cântă Biserica aici? *Fata Babilonului, ticăloasa. Fericit este care va apuca și va lovi pruncii tăi de piatră.* Cine este fata Babilonului? Care sunt pruncii fetei Babilonului? Pe cine ferește Duhul Sfânt, când zice să lovește pruncii fetei de piatră? Iată pe cine: Fata Babilonului este mintea noastră, iar pruncii ei sunt gândurile spurcate care răsar în minte.

Cumpăna dreptei socoteli trebuie să meargă în toate. Ai auzit ce spune același părinte Isaac? „Pe tot lucrul îl împodobește măsura”. Măsură la mâncare, măsură la dormit, măsură la înfrânare, măsură la priveghere, măsură la metanii, după măsura puterii fiecăruia. Dar cea mai mare grijă să avem de trezvia atenției, paza minții și privegherea minții.

Aceasta este o lucrare de geniu și pentru monahi și pentru creștini, până la suflarea cea mai de pe urmă. Că războiul cu trupul nu ține mult. Omul a slăbit, s-a îmbolnăvit, a îmbătrânit, dar războiul cu mintea este până la ultima suflare.

Acela-i călcâiul! Că te pândește până la ultima suflare, ca mintea ta să nu fie trează, și-i destul numai atât. Nu să faci păcatul, ci numai să te gândești la el. Este destul să te găsească împătimit cu

mintea, și tot în iad te duce. *Că în ce te va găsi moartea, în aceea te va judeca!*

Deci pentru călugării noștri spun aceasta: ascultarea necondiționată, sărăcia, viață curată, fecioria, iar mai presus de toate, ca să poată să le păzească pe aceste trei lucrări și voturi, sunt trezvia atenției, paza minții și privegherea minții. O lucrare ușoară, dar prezentă în toată clipa, fie că ești în ascultare, fie că ești în biserică, fie că ești la vaci, că ești la oi, că ești la bucătărie, că ești la chelărie, că ești la grădină; fie că ești la cizmărie, la cojocărie, unde-i fi, să ai pe Hristos înaintea ochilor.

Adu-ți aminte ceea ce spunea marele prooroc David: *Am văzut pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este ca să nu mă clatin.* **Trezvia atenției se naște din frica lui Dumnezeu, iar frica lui Dumnezeu se naște din credință**, după cum spune dumnezeiescul părinte Maxim: „Cel ce crede, se teme și cel ce se teme, se trezește”.

Dumnezeu și Preacurata lui Maică să ne ajute și mie, păcătosului, și vouă, la toți monahii și creștinii, să câștigăm ascultare desăvârșită, sărăcie de bună voie, feciorie și curăție, și mai presus de toate paza minții, trezvia atenției, privegherea minții în toată vremea. Amin.

DESPRE PUTEREA MILOSTENIEI ȘI POCĂINȚA CEA ADEVĂRATĂ

Fiindcă azi în cuvintele Evangheliei ați auzit la fericirea a cincea pe Mântuitorul nostru zicând: *Feriți cei milostivi, că aceia se vor milui*, vom arăta printr-o oarecare istorioară cât poate înaintea lui Dumnezeu milostenia și cum ajută ea chiar și celor mai păcătoși dintre oameni, spre a se întoarce la pocăință și spre a se împăca cu Dumnezeu, pe Care ei L-au supărat foarte mult cu păcatele și fărădelegile lor. Pentru a cunoaște adevărul în această privință, ascultați cu atenție cele ce urmează:

Era un mare sihastru cu numele Pafnutie, pustnic având darul preoției, desăvârșit în fapta bună și făcător de minuni. Odată acest mare sihastru a fost ispitit de gândul acesta: cu cine ar fi el asemenea la fapta bună și dacă mai este cineva dintre oameni care să-l întrecă pe el în lucrarea duhovnicească. Acesta poate a fost și un gând de mândrie, sau poate anume a venit acest gând în inima sa, ca Dumnezeu să-i arate lui tainele Sale, pe care el încă nu le cunoștea.

Deci zăbovind gândul acela în inima lui, el a alergat la Dumnezeu prin rugăciune și s-a rugat să-i descopere acest lucru, adică să-i arate cine ar fi asemenea lui cu viețuirea duhovnicească sau de este cineva care îl întrece. Și așa rugându-se cu stăruință către Preabunul Dumnezeu, a auzit un glas, zicându-i: „Pafnutie, încă nu ai ajuns la măsura cutărui cimpoiaș care cântă pe la nunți în orașul Alexandria”.

La auzirea acestor cuvinte, bătrânul sihastru a oftat, a suspinat din greu și s-a smerit foarte cu mintea și cu inima lui, zicându-și: „Dacă eu încă n-am ajuns la măsura aceluia lăutar care cântă pe la nunți și dacă acela este mai bun decât mine, apoi mare este puterea Mântuitorului meu. Nici n-am să mănânc și nici n-am să beau, până nu voi afla pe acel om minunat pe care mi l-a descoperit Domnul”.

Și așa bătrânul pustnic și-a luat toiagul său și a pornit spre orașul Alexandria. Ajungând el acolo cu multă osteneală, căuta pe acel cimpoiaș întrebând din om în om până ce l-a aflat în casa lui, pregătindu-se tocmai atunci să se ducă spre a cânta la o nuntă. Acela cânta pe bătrânul sfânt cu barba albă ca zăpada și cu haine vechi, pustnicești pe el, a căzut în genunchi înaintea lui și s-a închinat până la pământ. Apoi, ducându-l în casă după obiceiul locului, i-a spălat picioarele sale cu apă rece, căci era mare căldură și fierbințeală, și apoi i-a pus masa:

Dar Sfântul Pafnutie i-a zis:

– Mă jur pe Dumnezeul Cel viu că nu voi gusta din masa ta, nici nu mă voi odihni la tine până ce nu-mi vei spune viața ta și care sunt faptele tale bune.

Iar cimpoiașul i-a spus:

– Sfințite Părinte, ce viață și ce fapte bune cauți la mine, un lăutar care supără pe Dumnezeu cântând pe la nunți?

Atunci sfântul sihastru i-a spus:

– Te jur pe Dumnezeu să nu îți taina ascunsă de mine, căci eu nu de voie am venit aici, ci sunt

trimis la tine de îngerul Domnului.

Atunci cimpoiașul a spus:

– Ce lucruri vrei să auzi de la mine, părinte sfinte, că eu în viața mea am fost căpetenie de tâlhari și nu este păcat pe care să nu-l fi făcut. Iar acum, după cum vezi, sunt lăutar și cânt pe la nunți. Deci ce fapte bune poți să afli la un asemenea om?

Iar sfântul i-a zis:

– Eu am venit aici nu ca să-mi spui faptele tale cele rele, ci pe cele bune. Vezi că te-am jurat cu numele Domnului și nu poți să tănuiești cele ce caut eu de la tine. Căci eu cu multă osteneală, cu foame și cu sete, din munți depărtați am venit până la tine ca să mă folosesc.

Atunci cimpoiașul a chemat pe soția sa și i-a zis:

– Adu, te rog, un scaun pentru sfântul bătrân, că iată stă în picioare și se ostenește după atâta cale.

După ce a stat bătrânul sihastru pe scaun, cimpoiașul a început a-i spune:

– Părinte sfinte, eu păcătosul și necuratul nu sunt vrednic să primesc în casa mea un om asemenea sfinției tale, căci multe răutăți am făcut în viața mea. Dar fiindcă m-ai jurat cu numele Domnului și fiindcă zici că ai avut vestire de la înger să vii la mine păcătosul cel cu totul nevrednic, apoi îți voi spune sfinției tale și unele fapte bune pe care le-am făcut pe vremea când eram șef de tâlhari și aveam sub conducerea mea mai mult de 30 de hoți, asemenea mie. Și iată ce am a-ți povesti:

Mergând noi odată călări pe cai și pe cămile pentru a mai prăda pe undeva – căci deși făceam prădăciuni mari și mai băteam pe unii, dar moarte de om n-am voit să fac niciodată –, deodată, mergând noi prin pustie, iată că întâlnim o fată foarte frumoasă la chip, care mergea pe o cărare. Cum au văzut-o tovarășii mei, care erau și cam amețiți de vin, au vrut să o prindă și să o batjocorească. Iar aceea, văzându-se în această primejdie și cunoscând că eu sunt mai-marele lor, a alergat la mine cu lacrimi și s-a prins de picioarele mele rugându-se să nu o las pe mâna acelor ca să o batjocorească. Și mi-a spus:

– Eu, domnule vătaf, am pierdut niște vite și acum am rătăcit pe aici căutându-le și iată că am căzut în mâinile voastre, dar vă rog foarte mult, pentru Dumnezeu, nu mă lăsați. Fie-vă milă de mine care nu am pe nimeni în pustia aceasta ca să mă ajute, decât pe Bunul Dumnezeu.

Iar eu i-am zis:

– Nu te teme, fată, că nu ți se va întâmpla nimic. Numai îți cer ca și tu în viața ta să te rogi lui Dumnezeu să facă milă cu mine și să mă scape de primejdie și de moarte năpraznică.

Și așa am dat ordin la toți, ca nimeni să nu se atingă de ea, ci s-o lase să se ducă cu pace. Văzând biata fată că a scăpat din primejdie și de batjocură, mi-a sărutat picioarele și mi-a zis:

– Să-ți dea Dumnezeu plată în ziua judecării și să aibă milă de tine precum și ție ți-a fost milă de mine.

Și zicând acestea, s-a dus în drumul ei...

Mai trecând apoi câțiva ani de hoție, s-a întâmplat că am dat peste altă fată tânără și frumoasă lângă cetatea Alexandriei în pădure, care ținea în mână o funie lângă copac și se pregătea să se spânzure. Îndată ce au văzut-o tovarășii mei, au prins-o și voiau să-și bată joc de ea. Dar eu le-am spus:

– Dați-i pace, să vedem ce are de gând.

Și am întrebat-o:

– Ce-i cu tine, fată?

Iar ea a răspuns:

– Văd că voi sunteți hoți. Deci vă rog pe voi să mă omorâți, aici, căci nu mai vreau să trăiesc. Iată dacă nu sosești voi, cu funia asta eram gata să mă spânzur.

– Dar de ce?

– Un băiat de bun neam a vrut să mă ia în căsătorie. Dar acum nu mai vrea să mă ia pe mine pe motiv că sunt săracă; iar el are avere multă și de aceea vrea să mă ia pe o alta, bogată, asemenea lui.

– Și ce ți-a zis mirele tău?

– Mi-a spus că dacă nu am o sută de galbeni de aur nu mă ia. Și eu am numai patru, că mama mea este văduvă și săracă.

Atunci mie mi s-a făcut milă foarte tare de frumusețea și tinerețea ei și am zis către tovarășii mei:

– Măi, dați fiecare dintre voi câte cinci galbeni.

Iar eu i-am dat o sută, și așa cu toții i-am făcut fetei 250 de galbeni pe care i-am dat în mână zicându-i:

– Du-te, copilă, cu Dumnezeu și să ai parte de căsătorie fericită, numai ai grijă ca în rugăciunile tale să nu ne uiți nici pe noi!

Atunci biata fată, văzând această întâmplare fericită care i-a schimbat necazul în bucurie, a lăcrimat și a zis:

– Să facă Dumnezeu milă cu voi, așa precum și voi m-ați miluit pe mine.

Plecând ea, am zis către însoțitorii mei de tâlhărie:

– Vedeți, fraților, că azi am avut fericita ocazie să scoatem un suflet de la moarte?

Unii din ei au și plâns de bucurie, că i-am oprit a face rău unui suflet deznădăjduit de viață. Apoi am aflat că, ducându-se ea la Alexandria și vestind tânărului că are atâția galbeni, acela o ruga să meargă după el, și așa s-au făcut toate după dorința lor.

Altădată, mergând noi prin voile munților, am găsit o altă femeie tânără, care abia se ținea pe picioare și plângea cu amar, că era gata să moară de foame.

Și am întrebat-o:

– Ce-i cu dumneata pe aici?

Iar ea, căzând în genunchi, a început a spune așa:

– Domnilor, nu vă cunosc, dar vă rog dacă aveți o bucătică de pâine, dați-mi, căci altfel mor de foame. Sunt șapte zile de când nu am gustat nimic, nici apă și nici hrană. Soțul meu este căpitan de vapor și a pierdut corabia într-o furtună, dar el a scăpat viu. Însă l-au condamnat la închisoare pe viață, învinuindu-l că n-a condus bine corabia și că de aceea a pierdut încărcătura în valoare de 5000 de galbeni. Și așa pe soțul meu l-au ridicat și toată averea noastră a fost luată. Încă și pe copiii noștri i-au luat. Iar eu de abia am scăpat cu fuga de n-am căzut în mâinile lor.

Așa am venit în pustia aceasta rugându-mă lui Dumnezeu că ori să mor aici, ori, de este voia Lui să trăiesc, să facă milă cu mine și, cu judecățile pe care știe, să facă minune cu mine ca să scap cu zile și să nu mă închidă și pe mine pe toată viața. Așa m-am rugat, fiind hotărâtă mai bine să mor aici de foame și de sete, decât să merg în cetate, unde știu ce mă așteaptă.

Deci văzând primejdia în care a căzut această familie, am zis către acea femeie necăjită:

– Femeie, cât ai zis că a pierdut soțul tău?

– Ca la 5000 de galbeni, a spus ea.

– Hai cu noi!

– Nu pot merge, căci, după cum vedeți, am slăbit foarte mult de foame și de sete.

Atunci i-am dat să mănânce pâine și să bea apă. Iar după puțină odihnă întărindu-se, încet-încet a mers încet cu noi până la peștera noastră tâlhărească. Însă ea foarte se temea, neștiind ce hotărâre vom lua asupra ei. Când am ajuns la peșteră, ea a căzut în genunchi la rugăciune către Dumnezeu, apoi a zis către noi:

– Vă rog, fraților, să vă fie milă de mine, căci vedeți în ce necaz sunt:

Atunci eu i-am zis:

– Femeie, eu sunt căpetenie peste banda aceasta de hoți. Privește la vasul acesta plin cu bani de aur. Ia-ți de aici 5000 de galbeni.

Iar femeia uimită, neavând în ce-i pune, și-a desfăcut basmaua de pe cap și, numărând banii, i-a pus în ea. Apoi i-am dat pâine să se hrănească și, scoțând-o până aproape de cetate, ne-am despărțit de ea, spunându-i:

– Du-te femeie, și plătește ceea ce datorați statului și scoate-ți soțul, copiii și averile voastre. Aceasta, sfinte părinte, a fost în viața mea a treia faptă bună făcută cu femeile. Altă dată,

mergând cu ceata mea de tâlhari prin pustie ca să ne ascundem prăzile ce le făcusem, am întâlnit doi oameni, frați de mamă după spusa lor. Acești oameni erau numai în cămașă, desculți, cu capetele goale și foarte triști. Eu, văzându-i, i-am întrebat:

– Unde mergeți voi așa prin pustia aceasta?

Iar ei au zis:

– Domnule, noi am avut sub paza noastră averea unui mare dregător împărătesc. Și fiind noi paznicii aceluia, într-o noapte a venit o ceată de hoți, au spart casa dregătorului care tocmai atunci era plecat și a luat aceea avuție în valoare de 10.000 de galbeni. Când a venit boierul a dat vina pe noi, spunând că am fost complici cu acei hoți la prădarea averii lui. Iar noi, văzând primejdia în care am căzut, am fugit, ca să nu ne ia în stăpânire și să ne pedepsească cu amare chinuri în închisoare.

Atunci eu le-am spus:

– Întoarceți-vă înapoi, căci pe boierul acela îl știu eu (căci ei fuseseră hoții care l-au prădat) și o să-l facem să-și găsească toate lucrurile care i s-au furat, dar cu condiția să vă dea vouă pace:

Ei au zis:

– Noi, domnule, nu ne mai întorcem, căci am auzit că acel boier vrea să ne piardă cu moartea.

– Nu vă temeți, le-am zis: Haideți cu noi!

Și așa ei au prins curaj și s-au întors. Iar când a înserat, ne-am dus cu ei la boier și i-am spus:

– Știi cine te-a prădat?

– Nu.

– Noi, pe care ne vezi. Apoi am adăugat: Iată lucrurile tale și banii tăi. Ia-le și să știi că dacă vei pedepsi pe acești oameni nevinovați, apoi vom veni când nici nu gândești și îți vom lua și averea și viața.

Și așa acela cu jurământ a făgăduit că nu-i va pedepsi pe acei oameni nevinovați, care adormiseră tocmai în vremea când noi am prădat pe acel boier.

După o vreme, Sfinte Părinte Pafnutie, am căzut și noi în mâna stăpânitorilor, că așa este viața de tâlhar. Ceata s-a desființat și eu am fost bătut și schingiuit. Am dat înapoi pe cât am putut din cele furate și fiindcă nu făcusem în viața mea moarte de om, am scăpat cu 20 de ani închisoare. După o vreme a fost o oarecare grațiere și mi s-au mai scăzut din ani și așa am venit și eu la casa mea având vârsta de peste 50 de ani.

Și văzând că nu am cu ce trăi, fiind foarte sărac, m-am apucat să cânt și eu din cimpoi pe la nunți, căci știam bine să cânt din tinerețile mele, ca să-mi câștig astfel pâinea cea de toate zilele. Și așa până azi îmi petrec zilele cu soția mea, cu care, după ce am venit de la închisoare, m-am sfătuit să trăiesc în curăție, ca frații, ea învoindu-se bucuroasă la acest lucru, fiind femeie cu frica lui Dumnezeu. La sfânta biserică mergem, din toată sărăcia noastră facem puțină milostenie și, pe cât putem, ne rugăm și postim. Iată, sfinte părinte, aceasta este petrecerea noastră pe acest pământ.

Atunci Sfântul Pafnutie a zis:

– Frate, lasă cântările acestea lumești care strică sufletele multora și hai cu mine la călugărie, iar pe soția ta du-o la o mănăstire de călugărițe.

Auzind ei de la sfântul bătrân aceste cuvinte, cu mare bucurie s-au făgăduit să facă cele poruncite lor. Și nu după multă vreme, cimpoiașul Ioan – căci așa îi era numele – a venit în pustie la sfântul stareț. Iar acesta l-a pus într-o peșteră aproape de el și l-a învățat cum să se roage, dându-i o Psaltire în mână spre a o citi ziua și noaptea. Iar hrana cea de trebuință o dată pe zi o primea de la bătrânul.

Așa feciorul Ioan cimpoiașul a petrecut în sfânta pustie 15 ani, după care, văzându-și cu 40 de zile mai înainte sfârșitul, s-a mai spovedit o dată de tot ce greșise, s-a împărțit din mâna starețului celui sfânt cu Preacuratele Taine ale lui Hristos și, adormind în Domnul ca un fericit sihastru, s-a dus să se odihnească cu sfinții lui Dumnezeu într-o desfătare cea negrăită și veșnică.

CUVÂNT LA ÎNCEPUTUL POSTULUI MARE DIN ANUL 1984

Preacuvioase părinte stareț, preacuvioși părinți și frați.

Mai întâi suntem datori să mulțumim, din toată inima și din toată puterea noastră, Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi, Dumnezeuului nostru, Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și la toți sfinții cei plăcuți lui Dumnezeu, care se roagă pentru mântuirea noastră, că am ajuns și anul acesta la poarta Sfântului și Marelui Post al Patruzecimii.

Ca să vă dați seama cât de veche este porunca postului, voi aduce în mijloc cuvintele Marelui Vasile, care zice: „Cucerește-te, smerește-te, omule, în fața bătrâneții postului, că de o vechime cu lumea este el!” Cea mai veche poruncă dată de Dumnezeu omului este porunca postului. De aceea nu figurează în cele zece porunci, că s-a dat mai înainte de cele zece porunci cu 4108 ani, cât a fost de la zidirea lumii până când s-a suit Moise pe Muntele Sinai să primească tablele Legii.

Căci a zis Dumnezeu lui Adam în Rai: *Din toți pomii Raiului să mâncați, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mâncați, căci dacă veți mânca, cu moarte veți muri.*

Ați auzit poruncă de post înainte de a fi rana? Înainte de a greși Adam, i s-a dat ca o doctorie postul. *Să nu mâncați.* Ce înseamnă? Post din cutare pom. Deci cea mai veche poruncă din toate poruncile date de Dumnezeu omului este porunca postului. De aceea zice dumnezeiescul Vasile: „Fiindcă n-am postit, am ieșit din Rai și am fost izgoniți de acolo. Să postim ca să intrăm în Rai”.

Postul este legiuit în Legea Veche în multe părți și obligatoriu. Cei mai mari sfinți ai lui Dumnezeu au postit foarte multe. Moise a postit 40 de zile și 40 de nopți când a primit Tablele Legii; Ilie iarăși a postit și a legat cerul trei ani și șase luni; Daniel a postit în groapa leilor și dinții lor nu s-au atins de dânsul. Proorocul David auziți ce zice: *Genunchii mei au slăbit de post și trupul meu s-a istovit de lipsa untdelemnului..., că cenușă ca pâinea am mâncat și băutura mea cu plângere am amestecat-o și celelalte.*

Vei auzi și la Isaia și la Ieremia și la Proorocul Ioil, care zice așa: *Vestiți post, vestiți vindecarea. Să iasă mirele din așternului său și mireasa din cămara sa!* Aici arată că postul se face și cu curăție.

În Legea Darului, pecetea tuturor proorocilor a fost Sfântul Ioan Botezătorul, care a trăit numai cu acride și cu miere sălbatică. Legea și proorocii sunt până la Ioan. De aici începe propovăduirea Evangheliei lui Hristos, Care, mai înainte de a începe misiunea Sa pe pământ, S-a dus în pustia Carantania și a postit acolo 40 de zile și 40 de nopți, ispitindu-Se de diavol.

Postul l-a legiuit nu numai Mântuitorul, ci și apostolii. Auziți pe Pavel: *Întru posturi, întru înfrânări, întru privegheri, întru rugăciuni...* Și arată că totdeauna când mergeau la propovăduit, ei se înarmau cu postul și cu rugăciunea.

Dar ce să zicem de milioane de monahi și monahii, care au înființat mănăstirile din jurul Ierusalimului, din Egipt, apoi din Sfântul Munte și mănăstirile din marea Rusie și din toate țările ortodoxe, în care s-a pus tipicul și rânduiala canonică pentru celelalte posturi.

Trebuie să știți că postul, având originea lui încă din Rai și din Legea Veche și din Legea Darului, având tradiție evanghelică și apostolică, el s-a pus în dumnezeieștile canoane obligatoriu, cu rânduială pentru toată Biserica universală creștină în cele patru posturi de peste an, luna, miercurea și vinerea și în zilele în care se postește post negru, cum este ziua de 29 august, înălțarea Sfintei Cruci și celelalte.

Trebuie să știm însă că cel mai mare post și mai însemnat de peste tot anul, este Postul Mare la care am ajuns. Acesta-i postul patruzecimii, al proorocilor.

Ce am a vă spune despre post? Postul nu este de un singur fel. El este de două feluri: post trupesc, când cineva postește să nu mănânce mult, să nu bea mult și se înfrânează de anumite mâncăruri: de carne, de brânză, de ouă, de lapte, de untdelemn și de altele. Și când cineva se înfrânează în curăție trupească. Cei căsătoriți trebuie să ducă viața curată și cinstită. Acesta-i postul trupesc.

Iar postul duhovnicesc este mult mai înalt decât cel trupesc. Pentru că nu ajută nimic postul trupesc fără cel duhovnicesc. Și diavolii postesc și niciodată nu mănâncă, nici nu beau, dar tot diavoli

sunt. Nici nu se însoară, nici nu se mărită, dat tot diavoli sunt, pentru că au inimă înaltă, plină de mândrie înaintea lui Dumnezeu. Și Solomon zice: *Necuratul este înaintea Domnului tot cel înalt cu inima și viclean*, așa cum sunt diavolii.

Deci postul duhovnicesc este acesta: să postim și cu limba, să postim și cu ochii. Limba să nu vorbească minciuni, nedreptăți și cuvinte putrede și stricăcioase; ochii să nu privească cele spre sminteală; urechea să se înfrâneze de a auzi cântece lumești și de alte feluri; mâna să postească, să nu iscălească zapise nedrepte sau pâra, sau să fure ceva, sau să bată pe cineva, sau să facă altă nedreptate cu mâna. Piciorul și el trebuie să postească. Să nu mergem acolo unde sunt păcate, să nu ne ducă la răutăți și la fărădelegi.

Mintea trebuie și ea să postească postul cel mai mare. Postul ei este să nu primească gânduri spurcate, gânduri rele, gânduri de ură pe cineva și toate gândurile care duc la păcat. Toate organele noastre să postească de la cele rele, și atunci și postul nostru de a bea și a mânca este de mare folos.

Cine unește postul acesta duhovnicesc cu cel trupesc, ajunge, cum arată Sfântul Isidor Pelusiotul, **icoană a toată filosofia**. Pentru că el înfrâneză și partea exterioară prin post, și cea dinăuntru, sufletul, prin postul duhovnicesc și, unindu-se aceste două feluri de posturi, îl fac pe om icoană și filosofie a tuturor faptelor bune.

Dar să știți că nu toți pot posti la fel. Acum la începutul postului este rânduit de Biserică sobornicește, trei zile post negru; cine poate cinci zile, o săptămână și mai mult. Dar Marele Vasile – cântarul cel mai desăvârșit al cumpenei înfrânării, ochiul Bisericii, gura cea de foc a Duhului Sfânt, stâlpul și lumina Sinoadelor Ecumenice, căci canoanele lui au fost aprobate în unanimitate de toate sinoadele, pentru scumpătatea și austeritatea lor –, spune așa: „Iar măsura înfrânării să se ia după măsura puterii fiecăruia”. Este om bătrân, bolnav, este om slab, este om nedepins la post. Acela chiar de postește mai puțin, să-i pară rău că nu se poate ține de ceilalți, și prin această smerenie el se ridică unde trebuie să se ridice prin fapta bună a postului.

Stai lângă unul tare cu trupul și el face 500 de metanii și tu de abia faci 100 sau 50 de metanii, fiind bolnav și slab, dar îți pare rău. Și acela nu se mândrește. Își face datoria lui, canonul lui de călugăr sau de schimnic. Acesta l-a ajuns din urmă cu smerenia inimii, Cine ne învață așa? Sfântul Ioan Sirul, că zice: „Ajunge întristarea minții și smerenia la monah mai mult decât toată osteneala duhului și a sufletului”. Ai auzit că smerenia îl înalță pe om spre Dumnezeu?

De aceea și la milostenie, când nu poți face milostenie multă – vorbim de credincioșii de la țară –, să-ți pară rău că n-ai făcut, și acea părere de rău te ridică exact la măsura celui ce a făcut mari milostenii. La toată fapta bună, dacă se smerește inima, se împlinește cuvântul: *inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi*.

Deci Dumnezeu nu se uită numai la postul nostru exterior. Se uită dacă avem dragoste, dacă avem smerenie, dacă avem părere de rău pentru păcatele noastre. Această jertfă este mare; este jertfa cea cu duh umilit și inimă înfrântă primită la Dumnezeu. Măcar că și rugăciunea este jertfă, că zice: *Jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă și dă celui Preainalt rugăciunile tale. Și mă cheamă pe Mine în ziua necazului tău și te voi scoate și Mă vei preaslăvi*, și celelalte. Dar smerenia este cea mai înaltă jertfă.

Iar dacă vom pune bază numai pe postul trupesc și nu vom avea dragoste, smerenie, umilință, ascultare, tăierea vocii și dacă nu vom avea între noi înțelegere și bucurie duhovnicească, postul nostru este sterp.

Ai văzut ce scrie la Levitic? *Și va fi ție postul al treilea și al patrulea și al cincilea și al șaselea și al zecelea, postire sfântă*, va fi ție de mare folos, dar să dezlegați datoriile către alții, să iertați pe cei ce v-au greșit vouă, să faceți bine celor ce vă urăsc... și celelalte.

Ai auzit cum este postul primit? Evanghelia de astăzi v-a arătat trei lucruri mari. De ce s-a pus? Alcătuitorul Sinaxarului a potrivit evangheliile după evenimentele anului tipiconal bisericesc. De ce s-a pus astăzi evanghelia care ne arată cum să ne rugăm lui Dumnezeu, cum să postim și cum să ne facem milostenie? Că Mântuitorul, neavând păcat, a postit 40 de zile și 40 de nopți pentru noi și pentru mântuirea noastră, ca să ne dea nouă pildă.

Domnul ne-a învățat și cum să postim. Ce zice? *Tu, când postești, spală fața ta, piaptână capul tău și nu te arăta oamenilor că postești.* Aceasta pentru că pe vremea Mântuitorului erau foarte mulți farisei și arhierii, cărturari fățarnici care se smoleau, stăteau pe colțul ulițelor, posteau și se rugau să-i vadă lumea că-s mari postitori.

Urâciune era postul lor înaintea lui Dumnezeu, că-și lua plata de la oameni. Nu așa! Să ne acoperim cât se poate în taină postul nostru cu bunătatea inimii și cu dragoste. Ați auzit pe Sfântul Teodor Studitul mai înainte? „Ascultarea și tăierea voii este cea mai înaltă postire din lume”.

Ascultarea către proiestos, către econom, către cei mari și unul față de altul și fiecare la vremea sa este o mucenicie de bună voie și mare postire, pentru că nu face omul voia lui.

Cartea Sfântului Teodor Studitul atât s-a citit în mănăstirea aceasta, de când sunt eu aici – și iată că cu mila Preasfintei Treimi sunt 55 de ani –, că eu o știu pe de rost, numai de câte ori am ascultat-o.

Ai auzit câtă bază pun Sfinții Părinți pe tăierea voii și pe spovedania sinceră? „Deci nimeni să nu umble în întunericul nespovedaniei!” Vai de acela care se duce la mănăstire și crede că nu-i Dumnezeu acolo și spune ce vrea el, nu ce-a făcut! Altul vine și acolo și spune ce vrea el, nu ce-a făcut! Altul vine și citește pe-o carte, dar ce-a făcut el nu spune. Să nu crezi că-l poți înșela pe Dumnezeu! Că cei ce n-au spovedanie sinceră, se vădesc singuri, că diavolul îi ia și-i duce după capul lor tocmai prin acea spărtură – că nu-s sinceri înaintea lui Dumnezeu – și-o prăpădește!

Am văzut foarte adesea că cei ce n-au spovedanie sinceră o iau într-o parte. Diavolul îl ia de acolo de unde a putut și-l prinde. Pentru că îl duce după mintea lui, îi zice: „Nu spune asta la duhovnic!”

Eu n-am nevoie să vă spovediți la mine! V-am spus de sute de ori că eu nu mai pot. Dar care vreți să veniți și cât mai pot eu, să fiți sinceri la spovedanie. Pentru că nu sunt eu acolo. Eu când mă duc la spovedanie, cât mi-ajută Dumnezeu, cât aș putea mai tare mă părăsc. Pentru că știu că mă duc în fața lui Hristos. Și apoi pot să-L mint pe Dumnezeu, Care citește în inima mea pururea?

Ce zice Solomon? *Ochii lui Dumnezeu sunt de milioane de ori mai luminoși decât soarele.* Ce zice la Ieremia? *Iadul este gol înaintea Mea, cum nu și inimile oamenilor?* Ce zice Dumnezeu lui Iov? *Cine este care poate să ascundă de Mine sfatul inimii sale?*

Cred eu că Dumnezeu nu știe viclenia mea, răutatea mea? „Măi, dar să nu știe cutare! Să n-audă cutare!” Vai de noi, dacă am ajuns așa! Vai de nenorocirea noastră și de răutatea noastră! Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Vai de acela care se teme de urechile și de ochii oamenilor!” Dar de urechea lui Dumnezeu și de ochii Lui cine se poate păzi? Te temi că va auzi cutare? Că știe cutare? Dacă faci aceasta ca să nu smintești, ai un motiv; iar dacă te păzești de oameni, nu știe Dumnezeu? Asta-i mare viclenie, mare înșelăciune!

Ca mâine plecăm! Când mă uit la sfințiile voastre aici, îmi aduc aminte de acu 40-50 de ani în urmă, câți părinți buni au fost aici!... Unde sunt părinții noștri cei vechi? Nici unul nu mai este! Din cei mai vechi, iată mai este Părintele Antonie, Părintele Ioil, săracul, care-și duce crucea lui, până Dumnezeu va rândui, așa cum o duce. Dar din ceilalți, masa întregă, nu-i mai văd pe nici unul!

Mâine plecăm și noi! Ei ne așteaptă la cimitir, trupurile, iar sufletele lor, unde Dumnezeu le-a rânduit. Să-i pomenim cu toată dragostea, cu toată smerenia. Să ne aducem aminte de ei, de dragostea lor, cu care am făcut ascultare, cu care ne sfătuim, cu care am petrecut atâtea zile și ne mângâiam la praznicele mari. Uite așa la lăsatul secului ne sfătuim. Și-mi aduc aminte de osteneala lor și de râvna lor de atunci, și uneori eu stau uimit așa, câte zile mai am, că și eu sunt bolnav și bătrân și putred de viu, și cu inima și cu dantura și cu altele.

Ca mâine trebuie să plec și n-am făcut nimic înaintea lui Dumnezeu, dar îmi aduc aminte de dragostea lor și de credința lor și nădăjduiesc la rugăciunea părinților și a fraților, că va face Dumnezeu milă și cu mine, ca celui mai de pe urmă.

Ce vreau să vă spun, părinților? Intrăm în Postul Mare. Cât de frumos este în biserică când suntem cu toții! Ne simțim ca în rai, când vezi că toți sunt pe la străni, toți în biserică, alții la sfântul altar. Vă rog din toată inima, că întotdeauna v-am spus așa, să dăm mare înțâietate și să avem mare

grijă mai întâi de sfânta biserică.

Starețul nostru Ioanichie era bolnav, cu un ochi scos de hoții Baltă, și stătea cu epitrahilul la gât și cu un ochi citea la Psaltire zi și noapte. Și a trăit vreo patru ani și mai bine după asta.

Ne chema la capul lui, când pe mine, când pe Părintele Ioil, și ne zicea:

– Dragii mei, ia veniți încoace! Ce-ți mai face, ce nu veți mai face, dar biserica să nu o lăsați!

Cea mai sfântă grijă a avut de biserică. Douăzeci de ani a slujit singur Sfânta Liturghie. Douăzeci de ani! Și venea la noi aici în capul mesei și ne citea cartea Sfântul Teodor Studitul sau alt cuvânt și el trăia cu Sfânta Împărtășanie. Așa stareț, că-l știa toată lumea.

Când vedea un frate tulburat în mănăstire, îi zicea: „Dragul meu, n-am nevoie de ascultarea ta! Ia Psaltirea și du-te în chilie! Să postești trei zile și să citești trei Psaltiri. Să vezi ce are să-ți zică gândul! Să nu ieși de acolo până nu te-oi chema eu!”

Ce metodă dumnezeiască! Fratele, dacă citea la Psaltire și postea în chilie, se trezea, cunoștea ispita și venea și se mărturisea: „Părinte, nu mă mai duc din mănăstire! Părinte, de acum înainte îmi îndrept viața!” „Ei, vezi că te-ai trezit? Vezi că era de la vrăjmașul?” Încerca să-l aducă înapoi la așezarea lui duhovnicească, să cunoască că este în ispită. Avea mare grijă de fiecare.

Frații mei, dacă n-ar fi oleacă de dragoste și milă unul față de altul, degeaba am sta aici! Suntem o familie. Mie așa îmi este de drag când vă văd aici pe toți și în biserică și la masă, că văd că Duhul lui Dumnezeu este cu voi, și Maica Domnului care ne-a adus aici. De aceea vă rog să fie dragoste, unitate, înțelegere și să vă fie dragă biserica.

Vor veni mulți oameni în post, dar vin oamenii cu greutățile lor. Eu știu, că-s pe front acolo. Vin săracii toți cu cereri, toți cu greutăți, toți cu necazuri și dau pomelnice. Omul vine și-ți aduce aici osteneala lui. Vin ca albinele; unul aduce alimente, altul aduce bani. Pomelnicele acestea sunt o greutate mare pe sufletele noastre!

În Pravila Mare spune așa: „Preoții care nu vor pomeni liturghiile sau pomelnicele date de credincioși, să fie anatema”; îi desparte de Hristos. Și de aceea îmi pare bine că veniți la pomenit. Uite, văd preoții la pomenit și călugării. Veniți cu toții la pomenit, ca să se ridice povara de pe sufletele noastre. Pentru că aici este o lucrare misionară.

Noi trăim cu venitul credincioșilor, iar ei se mântuiesc prin rugăciunile noastre, ale Bisericii. Este o colaborare dintotdeauna a mănăstirii noastre. Așa și la celelalte mănăstiri din țară. Toate sunt așa. Și cei din Sfântul Munte stau acolo și se roagă. Dar să știți că și aceia sunt ajutați tot de credincioși.

Deci poporul se mântuiește prin mănăstiri, prin rugăciuni și liturghii, iar noi suntem ajutați de ei cu cele materiale. Apostolul Pavel spune așa: *Dacă voi ați primit de noi cele duhovnicești – cuvântul lui Dumnezeu și învățătura și toate celelate rugăciuni –, ce mare lucru este de vom primi și noi de la voi cele trupești? Hrana și îmbrăcămintea. Este clar!*

Ai auzit că pe vremea aceea se proceda așa? Apostolii predicau, *că vrednic este lucrătorul de plata sa*, și poporul îi ajuta pe apostoli. Ce spune la Faptele Apostolilor? *Veneau cu toate averile și le aruncau la picioarele apostolilor. Și apostolii au rânduit viața de obște: Toate erau ale Bisericii, iar ei zăboveau pururea în rugăciune și în frângerea pâinii, adică în împărtășire.*

Acum aceste obști, care au rămas tocmai de la sfinții apostoli, se mai găsesc prin mănăstiri. De aceea zis așa: Noi să ne facem datoria. Să iubim Biserica și slujbele Bisericii. Care urăște Biserica, voi auziți cum cântă la antifoane: *Cei ce urăsc Sinodul, rușina-se-vor de Domnul; căci precum iarba de foc, așa se vor usca!*

Să vă fie dragă Biserica, să veniți la pomenit și să veniți la slujbele Bisericii. Că noi ne facem datoria și față de noi la biserică și față de atâtea mii și zeci de mii de credincioși care cercetează mănăstirea asta în timpul anului. Și aceasta am vrut să vă aduc aminte și la începutul Postului Mare, pentru că eu sunt bătrân și bolnav. Dar am stat cum am putut cu fiecare, că au venit săracii pe jos, prin zăpezi.

Aceasta vă spun: Să iubiți biserica și să veniți cu toții la biserică, că de la biserică nu numai că avem mântuirea sufletului, dar tot biserica aduce și venitul, și cu venitul bisericii putem purta toată

gospodăria și toate câte trebuie să le îndeplinească administrația pentru nevoile celorlalte ale mănăstirii.

Aceasta v-am spus acum. Iar dacă intrăm în post, de obicei, după cum spune tipicul, se pune un deșteptător, un părinte, care să-i scoale pe frați la biserică. Când eram eu clopotar, așa era: făceam și deșteptarea, băteam și toaca, trăgeam și clopotul, iar paraclisierul se ocupa numai de altar.

Îmi spunea starețul Ioanichie: „Du-te și-i trezește o dată, mai treci o dată și apoi, după ce-ai tocat și ai sculat soborul, du-te și te culcă și te odihnește! Ți-ai făcut datoria!”

Atât de mult ținea ca acela să nu fie prea obosit, că dacă era obosit, săracul, adormea și el. Trebuie să împărțim ascultările cu dreaptă socoteală. Mă duceam și luam blagoslovenie, tocăm în tochița de fier, tocăm împrejur, tocăm sus și trăgeam clopotele și mă duceam și-i sculam la biserică. Și mă mai uitam în biserică o dată. Și-mi spunea: „Ia să-mi dai o listă cu cei care n-au fost la biserică!”

Și dacă pe listă era unul care a fost bolnav sau a fost dus în vreo ascultare departe, nu-i zicea nimic. Iar dacă vedea că-l chemi o dată sau de două ori și nu vrea să vină, apoi nu-i dădea mâncare. A doua zi stătea în genunchi la masă și nu mânca în ziua aceea până seara, ca să știe.

Și de aceea clopotarul sau deșteptătorul, care va fi el săracul, dacă scoală și se duce, are grija asta. Este o ascultare sfântă, că-i deșteaptă pe toți la rugăciune. Eu umblam cu un ciocănaș în mână, mi-aduc aminte, și cu un clopoțel. Și loveam de trei ori cu ciocănelul în ușă și sunam clopoțelul: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi!” și el din chilie zicea: „Amin”. „Părinte cutare, vremea cântării, ceasul rugăciunii” și mă duceam de la dânsul.

Ia citiți la Sfântul Pahomie în secolul IV, cu toaca în ușă și cu clopoțelul. Ia citiți la Sfântul Ioan Scărarul! Acum, dacă vine cineva din partea noastră, să nu se supere careva dacă va bate în ușă. El vine și își face datoria. Trece de la unul la altul. Și sfințiile voastre, care sunteți mai aproape unul de altul, dacă v-ați sculat: „Părinte, hai la biserică, că a sunat clopotul, a tocat! Hai să mergem!”

Să ne adunăm la biserică, că acolo este masa duhovnicească a sufletelor noastre, mai mult decât la masa aceasta. V-am adus aminte și de biserică, pentru că, cu nevrednicie, câte zile mai am o scânteie de viață, sunt și duhovnic la mulți și am mare datorie să vă spun. Să iubiți biserica și pravila la chilie și să aveți mare grijă de rugăciunea minții.

Cea mai puternică rugăciune care te păzește de gândurile rele și de războaie cu acestea: ne-am călugărit? Ne-a dat metanie. Ce-a zis? „Iată, fiule, sabia Duhului, că ești dator în toată vremea și în tot locul să zici: «Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!»”

În zadar vei face mii de metanii și nu știi câte zile de post și alte nevoițe mari, dacă nu-ți păzești mintea! Paza minții și rugăciunea minții sunt legate una de alta ca trupul de suflet. Și vei vedea că nu pătrund în mintea ta gânduri rele și nici n-ai ispite, pentru că unde se aude numele lui Hristos nu poate intra satana. Ce spune la Filipeni? *Întru numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece, al celor cerești, al celor pământești și al celor de dedesupt.*

Deci dacă ar vibra în mintea noastră rugăciunea aceasta, fie călugăr sau mirean închinător, de unde ești, diavolul nu are putere să intre în sufletul acesta, pentru că aude numele Dumnezeului celui viu. Și Dumnezeul nostru este *foc mistuitor*, îi arde pe diavoli.

Dar pentru că se lenevește mintea noastră și trândăvește, de aceea suferim atâtea înfruntări și atâtea ispite. Ne răspândim la altele și uităm rugăciunea. Vai de noi! Dacă nu vorbim în mintea noastră cu Iisus Hristos, ajungem un măturoi al vrăjmașului, batjocură, și ne duce unde vrea.

V-am făcut atenți, că sunteți mulți care vă mărturisiți și la mine. Și măcar că eu nu am cu ce mă lăuda, că nu fac această rugăciune, dar măcar să vă trezesc pe voi, ca prin rugăciunea voastră să mă mântuiesc și eu.

Și la începutul postului ați văzut că s-a făcut iertarea. Fiți atenți, fiecare cu chilia sa. Aceste trei zile și toată săptămâna aceasta mai cu seamă, este vreme de liniște. Să nu se vorbească. În tipic spune așa: „Cine va vorbi după Pavcerniță un cuvânt, să facă 50 de metanii”. Ați ieșit de la biserică, mergeți la chilia sa. Stai fiecare liniștit în chilia ta; odihnește-te, roagă-te, citește.

Așa și credincioșii care ați avut dragoste să ne însoțiți la aceste mari rânduieli și rugăciuni din săptămâna aceasta. Ați ieșit din biserică, plecați la odăile voastre. Odihniți-vă, citiți prin cărți, rugați-vă și nimic mai mult.

Marți după slujbă se va pune molitfa de spovedanie pentru sobor și atunci vom spovedi soborul mănăstirii. Numai pe părintele Ambrozie îl mai avem liber din cei care pot mărturisii, că Varsanufie a intrat săracul de săptămână. N-avem duhovnici să se ocupe. Sunt bătrâni prea tare și nu primesc la mănăstire, că nu pot. Singur părintele Ambrozie îl mai avem duhovnic pentru popor. Cu toate că este atâta popor credincios care vine, trebuie dinainte să spunem sărăcia noastră.

Eu cât pot mă ocup și cu soborul și cu voi, dar numai cât voi putea, că eu am ascultare și de la Sfântul Sinod să lucrez, să scriu și altele cum v-am spus.

Eu zic așa, ca și la începutul acestei predici, că mulțumim Preasfântului Dumnezeu și Preacuratei Lui Maici că am ajuns până aici. Să ne ajute Preabunul și Preaînaltul nostru Dumnezeu și Maica Domnului și toți sfinții care se roagă din Biserica biruitoare pentru noi, să ajungem și noi păcătoșii și la Sfânta Înviere. Iar dacă vreunul pe drumul acesta până atunci se va duce la Domnul, să-i dea Dumnezeu sfârșit bun și mergere ușoară înaintea Preasfintei Treimi. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINȚILOR DAMASCHIN ȘI VITALIE (22 martie 1987)

Preacuvioase părinte stareț, preacuvioși părinți și frați, iubiți credincioși,

Iată că, prin rânduiala Preaveșnicului și Preasfântului Dumnezeu, Care în Treime închinat, și cu mijlocirea rugăciunilor Preasfintei Maicii Sale, la acest prealuminat praznic al Bunei Vestiri, pe lângă podoaba duhovnicească a slujbelor bisericești care sunt puse de Sfinții Părinți, ați avut ocazie cu toții să luați parte la o ceremonie duhovnicească, să-i zicem așa, la o nuntă călugărească și la un botez călugăresc.

Acum au depus jurământ și au primit al doilea botez doi părinți din această mănăstire, care până acum se chemau unul fratele Dumitru și unul fratele Victorin, iar acum unul se cheamă monahul Damaschin și unul, monahul Vitalie. Ați auzit cum a decurs ceremonia, cum li s-a schimbat numele, cum li s-a tuns părul capului, cum Biserica a cântat exact ca la Botez: „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat. Aliluia!”

Mare este taina! Mare este făgăduința! Înfricoșată este făgăduința! Dar oare numai noi, călugării, o avem? Nu, ci și voi. Toți o avem de la dumnezeiescul Botez. Ai văzut rugăciunea întâi de la Botez, pentru lepădare de satana? Auzi ce spune preotul? „Doamne, fă pe acesta care s-a botezat ostaș al Tău, ca să biruiască toate puterile întunericului, cu darul și cu puterea Ta”.

Da. Toți suntem ostași ai lui Iisus Hristos, și bărbați și femei; toți care am luat dumnezeiescul Botez, că de atunci ne-am lepădat de satana și de toate lucrurile lui, cum spune, și am făgăduit să urmăm lui Iisus Hristos, și nu numai să urmăm Lui, ci și să ne îmbrăcăm cu Hristos. Auzi ce spune: *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat. Aliluia!*

Vezi? Vine deunăzi o biată creștină din Bucovina. „Domnu’ părinte – așa vorbesc ei –, vai de mine, ne-o intrat în casă o broască cu gura cusută. Și am găsit la țâțâna porți o coadă de cocoș legată cu trei verigi”. „Și ce-i?” „Tare mă tem!”

Vai de capul nostru! Ne-am îmbrăcat cu Hristos, de Care se cutremură cerul și pământul și toți dracii din iad, și ne temem de o broască cu gura cusută. Ce creștini suntem noi? O nebună de femeie a prins o biată broască și, în loc s-o lase să mănânce un fir de iarbă, i-a cusut gura. Altă nebună se teme de broască, că-i cu gura cusută. Unde-i credința noastră? Și se teme că i-a legat o coadă de cocoș. Dar ce poate să-ți facă ție coada de cocoș și broasca? Tu, care ai pe Hristos în tine și nu numai pe Hristos, toată Sfânta Treime! N-auzi ce spune Hristos? *Eu și Tatăl vom veni la el și lăcaș la el vom face*. Deci în inima noastră este Sfânta Treime de la Botez.

Mare putere am primit și mari daruri la Botez. Dacă am fi ținut legătura cu Mântuitorul

Hristos și dacă ne-am fi lepădat într-adevăr de satana și de toate lucrurile lui, cum am spus la Botez, nu ne-am fi temut de nimic. Că auzi ce zice psalmul: *Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul ce umblă în întuneric, de întâmplare și de dracul cel de amiază-zi.* Și iarăși zice Duhul Sfânt: *Nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești.*

Deci să nu ne temem de altcineva, decât de Dumnezeu. Dacă ne vom teme de El și-L vom avea în inima noastră și în mintea noastră și în gura noastră totdeauna, tot iadul n-are ce ne face. Nu cu puterea noastră. Noi suntem praf și cenușă. Cel ce ne întărește pe noi și ne păzește și care lucrează prin noi este Hristos.

Aceasta v-o spun, că toți avem făgăduința de la Botez, iar ceea ce-ați văzut în seara aceasta, este al doilea botez, pe care-l primesc numai monahii. La această făgăduință, ați văzut, ei au făgăduit trei sfaturi evanghelice. Care? Ascultarea necondiționată până la moarte, sărăcia de bună voie și fecioria, să ducă viață în feciorie până la ultima suflare, până îl va pune în groapă.

Ai văzut că în toate acestea au declarat că ei au venit de bună voie. I-a întrebat părintele stareț: „De bună voie ați venit?” „De bună voie”. „Nu de vreo nevoie ori silă?” „Nu”. „Veți răbda în mănăstire foame și sete și ocară și durere și boală și toate?” „Așa, Dumnezeu să-mi ajute, cinstite părinte!” Vom răbda!

Iar când au spus aceasta, în fața lor era Evanghelia lui Hristos și era aici Sfânta Treime și Maica Domnului și îngerii păzitori care au auzit.

Deci nici noi să nu uităm făgăduințele noastre, nici voi să nu uitați ce ați făgăduit la Botez când ați zis: „Mă lepăd de satana și de toate lucrurile lui”, când a zis nașul pentru voi Crezul. V-am spus de atâtea ori când veniți acolo, când faceți pomelnic, cel mai mare neam pe care îl aveți pe lume nu-i tata și mama sau sora sau fratele sau bărbatul sau soția sau nora sau ginerele sau copiii. Nu! Cel mai mare neam pe care îl aveți este preotul care v-a botezat și al doilea nașul de la botez.

Prin aceste două persoane noi ne-am făcut și Botez fiii lui Dumnezeu după dar, că după ființă este numai Hristos. N-ați văzut voi? Preotul administrează taina dumnezeiescului Botez cu atâta grijă, sfințește apa, face lepădările de satana, afundarea și pe urmă scoaterea și ungerea cu Sfântul și Mare Mir. El toată răspunderea Sfântului și dumnezeiescului Botez o ia asupra lui. Iar al doilea martor după el este nașul de botez, care-i garant că acel copil s-a botezat.

Oare copilul știe că-l botezi atunci? Sau are el credință? Nu. Dar Biserica, când a pus botezul pruncilor, nu l-a pus fără de temeii. Că Scriptura spune: *În baza a doi sau trei martori se realizează tot adevărul* (Matei 18, 16). Care sunt martorii noștri la Botez? Întâi este preotul care ne-a botezat, al doilea este nașul de botez și al treilea sunt părinții copilului.

Deci totdeauna v-am spus, când faceți pomelnic, dacă-l faci acasă, te gândești: „Măi, ce preot m-a botezat pe mine?” Dacă-i mort și faci la morți, pe el îl pui. Dacă-i viu și faci la vii, pe el îl pui întâi. Ce este nașul? Păi nașul și preotul sunt cele mai mari neamuri din lume, rudeniile spirituale. Copilul când se naște, se naște cu satana în inimă, cum arată Sfântul Marcu Ascetul în legea duhovnicească și atâția sfinți, pentru două păcate mari. Care? Întâi este păcatul protopărinților, al lui Adam și al Evei, căderea din ascultarea lui Dumnezeu. Și al doilea este păcatul zămislirii părinților. N-auziți voi de mii de ori în biserică, *că întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea?*

Vezi? Pentru aceste două păcate mari copilul este lipsit cu totul de Împărăția Cerurilor până la Botez. Este carne și sânge. Ce zice dumnezeiescul Evanghelist Ioan? Zice așa: *Ce se naște din trup, trup este. Ce se naște din Duh, duh este.* Biserica este mama noastră spirituală, care ne-a născut pe noi la Botez din apă și din duh, și acest Botez a cerut Mântuitorul de la toată lumea.

Când a venit Nicodim la El noaptea, unul din învățații iudeilor, și Îl întreba: „Ce să fac ca să mă măntuiesc?”, Mântuitorul i-a spus: *De nu se va naște cineva din nou, nu poate să se măntuiască.* Și atunci, acela fiind destul de mare bărbat și învățat în legea iudaică, L-a întrebat: *Cum poate omul să se nască din nou? Să intre în pântecele maicii lui, din nou, bătrân?* Și-i zice Mântuitorul: *Tu ești învățătorul lui Israel, și aceasta nu știi? De nu se va naște cineva din apă și din duh, nu poate să intre în Împărăția Cerurilor!* De aceea s-a pus Botezul și al pruncilor și al bătrânilor, ca să se nască

din apă și din duh. Altfel nu pot intra în Împărăția Cerurilor.

Aceasta am spus-o pentru voi, credincioșii, care sunteți veniți la praznicul Bunei Vestiri, fiindcă și voi cu toții aveți făgăduință înfricoșată de la Sfântul Botez; iar ce ați văzut în seara aceasta este al doilea botez, care îl iau călugării, după ce fac atâta ascultare în mănăstire și tăierea vocii. Ei depun din nou jurământul și se nasc din nou, se îmbracă cu Hristos din nou și până la moarte vor duce crucea spirituală a lui Hristos, adică toate necazurile, toate supărările, toate durerile pentru dragostea lui Iisus Hristos.

Ați auzit ce spunea Apostolul când s-a citit: *Luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea*. Și toate isprăvindule, să stați. Și apoi arată care sunt armele duhovnicești pe care le luăm la Botez și care le iau călugării a doua oară la botez. Ai văzut? *Mijlocul încins, îmbrăcându-vă cu platoșa dreptății. Încălțăminte în picioare. Pavăza credinței, cu care veți putea stinge toate săgețile vicleanului cele aprinse*. Pe urmă dragostea, care se ia prin rugăciune. Ai auzit ce spune prorocul David? *Doamne, pus-ai arc de aramă în brațele mele*. Când? Când ridicăm noi mâinile la cer sau la rugăciune în casa noastră. Să nu ridicăm numai mâinile, că nu sunt brațele noastre arc de aramă, dacă mâinile-s la cer și mintea la diavoli, pe pământ. Când ridicăm mâinile la rugăciune, să fie ridicată și mintea noastră la Dumnezeu. Că aceasta este rugăciunea: **suirea minții către Dumnezeu sau vorbirea minții noastre cu Dumnezeu**. Când noi ne rugăm cu toată mintea și cu toată inima, atunci brațele noastre sunt arc de aramă împotriva satanei, deoarece căpătăm ajutor de sus și nimeni nu poate să ne biruiască.

Și a zis după aceasta: *Luați coiful mântuirii și sabia duhului*, sau trâmbița, care trebuie să o aibă un ostaș duhovnicesc. Iar Sfântul Efrem zice: „Ia citirea Sfintelor Scripturi, că precum trâmbița în vreme de război trezește inima ostașului să înainteze, așa este Sfânta Scriptură, care trezește mintea creștinului când o citim”.

Dar când începeți a citi dumnezeiasca Scriptură, n-o citiți așa, ca pe oricare altă carte. Nu! Așa ne învață Sfinții Părinți: „Iei Biblia, zici *Tatăl nostru*, faci trei metanii, faci Sfânta Cruce de trei ori asupra Bibliei și pe fața ta. Săruți Biblia și zici așa: *Doamne, descoperă ochii mei, și voi cunoaște minunile din Legea Ta!* Și iarăși: *Doamne, arată-mi mie cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale*, pentru că Biblia este plină de Duhul lui Dumnezeu și noi ne rugăm să ne deschidă Dumnezeu ochii minții, să înțelegem ceea ce citim și să mulțumim lui Dumnezeu”.

N-a numit Sfântul Efrem citirea Scripturilor trâmbiță, ci trâmbițe ale Duhului Sfânt. Cum? Că în Sfânta Scriptură nu-i numai o trâmbiță. Nenumăratele învățături ale Duhului Sfânt, toate sunt trâmbițe, să ne trezească pe noi, creștinii. Și când citim în Sfânta Scriptură, să nu citim ca să treacă timpul, ci să luăm aminte, căci cuvântul lui Dumnezeu nu are margini în înțelegerea lui duhovnicească.

Și dacă citești ceva în Scriptură cu luare aminte, și dacă diavolul te duce la îndoială și îți s-ar părea că ar fi ceva nedrept, nu căuta să iscodești mai departe, că așa s-au rătăcit sectarii. S-a umplut lumea de secte. Numai în Europa sunt câteva sute de secte. De aceea, că au luat Biblia după capul lor. Nebuni! Dacă eu nu știu să înot, de ce să mă bag într-o apă adâncă, într-o mare? Este de vină marea sau apa adâncă? Un râu care curge repede este de vină, dacă eu, ca un nebun, m-am aruncat într-însul fără să știu a înota? Așa pătesc toți sectarii și toți creștinii cei neiscușiți care se bagă în Sfânta Scriptură cu înțelegerea lor.

Nu-i de vină Scriptura că s-au înecat atâția nebuni și atâtea secte s-au făcut! Nebuni sunt cei care iscodesc Scriptura mai presus de puterea lor. Auzi ce spune Sfântul Grigorie de Nyssa: „Nu spargeți oasele Scripturii, având dinții înțelegerii de lapte”. Ca și cum i-ai da unui copil de clasa I lecții de universitate. Așa-i și cu Sfânta Scriptură. Nu te băga! Sunt locuri foarte adânci. Și cei mai mari din sfinți au ocolit locurile cele grele, pentru că este înțelepciunea lui Dumnezeu.

Sfânta Scriptură este o fântână fără fund. Dar eu, dacă mi-e sete, și mă duc tare însetat la o fântână, beau toată fântâna? Ori mă dau cu capul jos în fântână ca să beau apă? Nu! Scot întâi cu ciutura și din ciutură iau cu cana și din cană iau cu paharul și beau și mă răcoresc. Și fântâna rămâne curată și eu m-am răcorit. Așa-i Sfânta Scriptură. Unde nu înțelegi, du-te și întreabă preotul: „Uite,

părinte, am găsit în Scriptură așa, și parcă ceva-i rățacit, ceva nedrept”, că preotul a învățat teologie, și îndată te îndreaptă. Că zic Sfinții Părinți: „Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească”. *Sfatul bun te va păzi și cugetul drept te va apăra. Și frate pe frate ajutorându-se și sfățuindu-se, sunt ca o cetate bine întemeiată și ca o împărăție nebiruită.*

Nu te băga în Scriptură dacă nu cunoști adâncimea ei. Și dacă vrăjmașul te duce la îndoială: „Măi, parcă ar fi aici ceva nedrept!”, tu zi așa: „Eu sunt prost și nu înțeleg! Soarele luminează, dar nu luminează pe cei orbi care nu văd. Eu sunt orb cu mintea!” Că așa fiecare se luminează din Scriptură, pe măsura curăției minții și a inimii lui.

Iată, dacă am sta mâine cu toții în fața soarelui, și ar fi soarele la amiază, și unu-i cu un ochi, altu-i oleacă cu amândoi ochii, fiecare se împărtășește de lumina soarelui după măsura puterii lui cea văzătoare. La fel și cu mintea. După măsura în care ne-am curățit mintea și inima, putem înțelege Scriptura. Că de aici s-au făcut atâtea nenumărate secte și neghine ale satanei și strică toată înțelegerea Scripturii cu mințile lor stricate și nebune. S-au băgat în Scriptură și n-au avut povățuitor ca să le-o tâlcuiască și să o înțeleagă.

Apoi, dacă diavolul îți zice ție: „Este ceva nedrept în Scriptură”, spune-i și tu cuvintele Scripturii. Ce zice Duhul Sfânt? *Credincios este Domnul întru toate cuvintele Sale și cuvios întru toate lucrurile Sale. Și iar zice: Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint cu foc lămurit, ispitit și curățit de șapte ori.*

Unde să-mi mai rămână mie îndoială, când *cuvintele Domnului sunt cuvinte curate, argint cu foc lămurit și ispitit și curățit de șapte ori.*

Dar să revenim la cuvântul nostru. Odată ce te-ai călugărit nu mai ai mamă, nu mai ai tată, nu mai ai soră, nu mai ai frate, nu mai ai prieteni, nu mai ai nimic. Ai pe Hristos și ascultarea de El. Dar ce datorie mai au călugării față de tata, de mama și de rudeni? Au două datorii. Care? Să se roage lui Dumnezeu pentru ei și, dacă le cer ajutorul, să-i povățuiască. Dar ca să mai asculte de tată sau să mai aibă grijă de ce face mama acasă sau sora sau copilul, aceea este drept lucrare diavolească!

Tu, care te-ai răstignit cu Hristos, cum te mai tragi înapoi să ai grijă ce face mama, tata sau soția sau copilul sau fratele. Cea mai mare înșelăciune și cea mai mare nebulie. N-ai văzut că a venit la Hristos unul și-L ruga: *Doamne, dă-mi voie să mă duc să îngrop pe tatăl meu. Ce i-a spus Hristos? Lasă morții să-și îngroape morții lor și tu urmează-Mi Mie.*

Ce-a zis lui Lot îngerul, când ieșea din Sodoma: *Mântuind, mântuiește-te în Țoar, și nu te uita înapoi.* Ce-a pățit soția lui Lot că s-a uitat înapoi? Deci, odată ce te-ai făcut călugăr, nimic nu mai ai, decât pe Hristos și crucea Lui până la moarte. Să-L iubești pe El și pentru dragostea Lui să rabzi toate necazurile și pururea să fii cu ochii minții la patimile, la scuipările, la bătăile, la ocările și la răstignirea Domnului nostru Iisus Hristos, ca să zici cu Pavel: *Că pentru Iisus Hristos, eu m-am răstignit lumii și lumea s-a răstignit mie.* N-ai de ce te mai uita înapoi.

Iar voi, părinți, care aveți copii, și dacă cumva unul se trage la mănăstire, să nu-l opriți, că-i o crimă mare. Chemarea la mănăstire este o vocație în inima copilului, de mic sau mai mare. Este o chemare de sus, și tu, dacă îl oprești, stai împotriva lui Dumnezeu. Auzi ce spune Sfântul Ioan Postnicul: „Părinții care vor opri copiii să se ducă la mănăstire, nici la moarte să nu li se dea Împărtășanie”. Așa-i de mare păcat, dacă Dumnezeu vrea să cheme din familia ta un copil la mănăstire, și tu zici: „Dragul mamei, însoară-te, mărită-te, că am avere, că cutare, și aceea-i frumoasă, că acela-i bogat”. Te face diavolul avocat cât poate mai tare, ca să întorci sufletul acela de pe calea lui Hristos. Să nu faceți asta, că-i crimă și ucidere.

Dacă Dumnezeu trezește unul din familia voastră, să aveți mare bucurie. Un călugăr, dacă slujește lui Dumnezeu așa cum a făgăduit, prin el se mântuiesc până la al șaptelea neam din neamul lui. Și este o mare fericire să aveți unul în slujba lui Dumnezeu în mănăstire.

V-am vorbit aceasta, că și voi aveți făgăduință de la Botez și noi avem de două ori făgăduință, cei care ne-am făcut călugări. Să ne ajute Preasfântul Dumnezeu și Preacurata Lui Maică, să nu uităm ce-am făgăduit la Botez, ce-am făgăduit la călugărie, și după puterea noastră să împlinim, ca să ne putem mântui. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINȚILOR
MACARIE, IOANICHIE ȘI IACOV
(1988)

Iată că, cu mila și cu îndurarea și cu pronia Preamilostivului și Preaveșnicului Dumnezeu și prin mijlocirile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, în seara aceasta am avut ocazia cu toții să luăm parte la o mare ceremonie duhovnicească, în care trei frați de-ai noștri s-au făcut ostași ai marelui Împărat Hristos. Toată viața lor nu le trebuie o altă învățătură, decât să nu uite ce au auzit în seara aceasta din gura părintelui stareț: „Lepădarea de lume, lepădarea de tată, de mamă, de soră, de frate, de prieteni, de moșii, de casă, de averi și de toate grijile lumii”.

Ați auzit dumnezeiasca Evanghelie ce zice: *Cel ce iubește pe tatăl său, sau pe mama sa, sau pe fratele său, sau pe sora sa, sau moșie, sau casă, sau holde, sau vii, sau prieteni, nu este Mie vrednic!* Dumnezeu, Care ne-a făcut și ne-a dat viață și suflare și minte și toate însușirile, Acela trebuie iubit mai presus de toate. Acela ține în mână toate împărățiile lumii și toate vietățile din cer și de pe pământ. De aceea în Decalog, în porunca întâi, cu mare dreptate zice: *Să iubești pe Domnul Dumnezeu tău din toată inima ta, din tot cugerul tău și din toată puterea ta.* Iar când zice de aproapele, pune măsură dragostei tale, *ca pe tine însuși.* Deci suntem datori să iubim pe Dumnezeu fără margini, fără graniță, iar pe aproapele numai ca pe mine.

Dacă vreau eu să mă mântuiesc, și ție îți doresc mântuirea; iar dacă tu nu voiești, n-am voie să te iubesc pe tine mai mult decât pe Dumnezeu. Ați auzit cum s-a cântat la Apostol? Exact ca la Botez: *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat, Aliluia!* Ați auzit nu numai când s-a citit Apostolul și Evanghelia de la Botez, ci și tunderea și schimbarea numelui după rânduiala tuturor dumnezeieștilor părinți: Sfântul Efrem Sirul, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Simeon Tesalonicianul, Sfântul Teodor Studitul și atâția alții.

Călugăria este al doilea botez. Dar acum când s-au făgăduit acești trei frați ai noștri cărora li s-au schimbat numele, nu s-au făgăduit numai în fața voastră. În chip nevăzut a fost Preasfânta Treime și este aici de față în veci, și Maica Domnului și toți îngerii și toți sfinții. În ziua cea mare a Judecării nu putem zice: „Doamne, am uitat ce am făgăduit, sau n-am făgăduit”. Nu trebuie să uităm că n-am făgăduit oamenilor, ci lui Dumnezeu.

De aceea călugăria, după rânduiala ei, este mai mare ca împărăția lumească. Auziți ce zic dumnezeieștii părinți: „Mai mare rușine de o mie de ori este ca un călugăr să lase împărăția și să se facă împărat, decât împăratul să lase împărăția și să se facă călugăr”. Este mult mai mare înaintea lui Dumnezeu călugărul care își face datoria, decât toți împărații lumii, că nu poartă chip omenesc, ci chip îngeresc.

Când eram în Sfântul Munte al Athosului, acum vreo zece ani și mai bine, când am ajuns la mănăstirea Hilandaru a sârbilor, am văzut acolo trei morminte de împărați care au dat cu piciorul la împărăție, au socotit-o gunoaie și s-au făcut călugări: Sfântul Simeon împăratul, Sfântul Ștefan și Lazăr. Aceștia au luat aminte ce spune marele Apostol Pavel: *Pentru Hristos Iisus, toate le socotesc gunoaie.* Nici viața, nici moartea, nici averea, nici rudeniile, nimic să nu mă despartă de dragostea lui Iisus Hristos.

De bunăvoie au venit frații, ați văzut că i-a întrebat, de bunăvoie s-au făgăduit să ducă crucea lui Hristos, să rabde toate scârbele și toate durerile și toate necazurile pentru dragostea lui Iisus Hristos și mântuirea sufletelor lor. Ați văzut în Evanghelie, că a venit un om, când era Mântuitorul în Galileea: *Doamne, dă-mi voie să mă duc să îngrop pe tatăl meu.* Ați auzit ce-a spus Hristos: *Lasă morții să-și îngroape morții lor! Tu urmează Mie.* Dacă vrei să fii al Meu, nu mai ai tată, nu mai ai mamă, nimic! Nici trupul tău nu-i al tău, că l-ai dat lui Hristos, să se răstignească împreună cu El toată viața.

La călugăr, nici trupul nu-i al său, nici sufletul, toate-s ale lui Hristos. Nu are voie să facă

voia lui, sau să aibă averea lui, sau să aibă altceva. Pentru ce? Pentru Împărăția cerurilor. Vai și amar când greșim, după ce am făgăduit lui Dumnezeu să ne predăm de bunăvoie, nesiliți de nimeni!

Dar oare numai călugării au făgăduință? Voi mirenii nu aveți? Ba da! Voi aveți făgăduință mai înfricoșată. Aceea de la dumnezeiescul Botez. Dar voi erați copii mici și nu știați că vă botezați atunci, nici ați cerut voi Botezul. Martori oculari au fost preotul, nașul de botez și părinții voștri. Ați văzut cum îl întreabă preotul pe naș? „Te lepezi de satana?” „Mă lepăd”. „Te-ai lepădat?”. „M-am lepădat”. „Crezi în Dumnezeu?” „Cred”. Nu zice nașul Crezul? Și ai auzit ce spune: „Mă lepăd de satana și de toate lucrurile lui”. Nu de unul sau două, ci de toate câte sunt ale lui.

Trupul, lumea și diavolul sunt cei trei mari vrăjmași ai mântuirii. Și noi prin aceste făgăduințe călugărești și de la Botez ne-am lepădat de ele și ne-am împreunat cu Hristos. Să nu fiți fără grijă nici voi mirenii, că la Botezul dintâi ați făgăduit lui Dumnezeu că vă lepădați de satana și de toate lucrurile lui. Iar călugării au făcut reînnoirea Botezului. Al doilea botez, a doua făgăduință. Pentru ce? Și-au luat o sarcină mai grea decât voi. Crucea călugărului este mai grea decât a voastră, dar are plată mai mare. Cine ne-a arătat nouă asta? Ia citiți în viața Cuviosului Paisie cel Mare de la 19 iunie. Ce zice acest mare sfânt al lui Dumnezeu, care patruzeci de ani a trăit numai cu Sfânta Împărtășanie? Se împărtășea o dată la 40 de zile și apoi trăia numai cu Duhul Sfânt. De multe ori a vorbit cu Mântuitorul, cu Maica Domnului și cu îngerii, că era un om sfânt. Era o ființă cu totul desăvârșită pe fața pământului!

Dar odată, stând el noaptea la rugăciune în chilie, a apărut într-o lumină negrăită un împărat foarte frumos la chip, care strălucea ca soarele. El, când l-a văzut, a crezut că este Hristos, cu toate că văzuse pe Mântuitorul, căci Mântuitorul putea să Se facă și împărat și înger, oricum. Și l-a întrebat:

– Doamne, tu ești Hristos?

– Nu! Eu sunt împăratul Constantin cel Mare, primul împărat al creștinilor.

– Și de ce-ai venit, Sfinte Constantin?

– O, Paisie! Fericiți și de trei ori fericiți sunteți voi, călugării, că mare și negrăită slavă vă așteaptă în ceruri!

Și l-a întrebat Sfântul Paisie:

– Dar te văd strălucind ca soarele, ce slavă poate fi mai mare?

– O, Paisie, dacă ai veni în ceruri să vezi! Unde stau adevărații călugări, noi nici nu putem să privim! Nici nu putem să-i vedem! În atâta slavă sunt călugării! Cei care au fost adevărați călugări, care au răstignit pe omul cel dinăuntru împreună cu toate poftele lui, cum a făcut mare Apostol Pavel, și au fost adevărați următori ai Crucii lui Hristos, au câte șase aripi ca serafimii.

Și a zis Sfântul Paisie:

– Dar și pe sfinția ta te văd strălucind.

– Da! Și eu am palate în ceruri și împărăteasa Elena și atâția din neamul nostru, și avem strălucire, dar unde sunt călugării nu ne putem uita, că ne orbește strălucirea lor.

– Pentru ce?

– Dacă știam eu – a zis Sfântul Constantin –, câtă slavă are un adevărat călugăr, aș fi zvârlit coroana împărătească în glod și hlamida și porfira și toți banii și toată cinstea, și toți generalii și toți miniștrii i-aș fi lepădat, și toate împărățiile le-aș fi dat cu piciorul, numai să fiu unde sunt călugării.

Și a întrebat:

– De ce? Dumneata, dacă ai fost împărat, ai dat libertate creștinilor cu edictul de la Milan, ai slobozit întreaga creștinătate de marea prigoană care era și ai făcut atâtea mănăstiri și biserici. Ai scos de la închisori atâtea mii de sfinți, care sufereau pentru dreapta credință pe vremea lui Dioclețian, până la împărăția ta. Pentru ce ai dumneata mai puțină slavă ca un călugăr?

– O, Paisie, pentru că, împărat fiind, mi-am permis multe. Oamenii mă laudau că eu sunt cineva, muzicile îmi cântau, miniștrii mă salutau, generalii mă slăveau, armata mă lauda, bogăție aveam, bani aveam, tot, băuturi scumpe, palate, haine scumpe, porfiră împărătească și multă libertate ca un împărat. Și toate acestea mi-au luat slava călugărilor.

Bietul călugăr, săracul, cum a făgăduit ca să fie sărac pentru Hristos! El își aduce aminte de

cuvântul Mântuitorului care zice: *Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omul nu are unde să-și plece capul.* El își aduce aminte toată viața că Mântuitorul a venit din cer, nu ca să facă voia Lui, ci voia Tatălui Său Celui din ceruri, cum zice la filipeni: *Hristos S-a făcut ascultător până la moarte și moarte pe cruce.*

El își aduce aminte că Mântuitorul a fost rănit pe cruce și adăpat cu oțet și fiere, batjocorit, palmuit, biciuit, ocărat, încununat cu spini, răstignit și omorât. Și când își aduce aminte că a luat crucea lui Hristos de bunăvoie, să se lege cu toată puterea să rabde: necazuri, ocări, foame, sete, boală, neputință, durere, usturime, părăsire, vinovăție, năpaste și toate câte se ivesc în viață, care aduc scârbă, durere și necazuri.

Deci călugărul, acum fiind stăpân pe voia sa, că nu-i copil, el singur cu mintea sa, cu inima sa și cu limba sa declară că va duce de bunăvoie crucea lui Iisus Hristos, iar voi ați declarat aceasta prin nașii voștri când ați fost botezați.

Fraților, viața noastră este umbră și vis. Nici o filosofie nu este mai înaltă în viața omului decât să-și aducă aminte omul ce este el: „Ce sunt eu?” Că nouă, dacă ar încerca cei mai mari savanți din toată lumea, de la Apus și Răsărit, să ne spună ce suntem, nu pot. Fiindcă omul este icoana Sfintei Treimi pe pământ și nu-i făcut de oameni. Este făcut de Atotputernicul Dumnezeu. Numai El știe ce-i omul, că l-a făcut din pământ și i-a dat suflare de viață. Și auzi ce zice că suntem noi după partea exterioară, că după partea cea nevăzută suntem chipul și asemănarea lui Dumnezeu: minte, cuvânt și duh; iar după partea asta, cu care ne vedem unii cu alții, auzi ce suntem; n-auziți la biserică de atâtea ori? *Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului, așa va înflori.*

Nu te mândri! Nu te umfla! Nu umbla cu capul în nori că ești ceva! Că suntem praf și cenușă, floare și umbră! Ce zice Scriptura? *Uscatu-s-a iarba și floarea ei a căzut, iar cuvântul Domnului rămâne în veac.* Ce zice iarăși Duhul Sfânt? *Omul, deșertăciunii s-a asemănat; zilele lui ca umbra trec.* Ce zice Duhul Sfânt? *Că s-au stins ca fumul zilele mele.* Ce zice Duhul Sfânt? *Anii noștri cu pâna păianjenului s-au asemănat.* Ce zice dumnezeiescul Iov? *Noi suntem de ieri și zilele noastre ca umbra trec.* Ce zice același preaminunat bărbat? *Doamne, zilele mele ca umbra norului au trecut pe pământ.* Ce zice sfântul și întru tot laudatul Apostol Iacov de viața noastră? *Doamne, zilele noastre ca aburul s-au stins înaintea Ta.*

Ați auzit ce suntem? Floare, umbră, vis, pânză de păianjen, umbra norului pe pământ și altceva nimic. Cu cele mai neputincioase stihii este asemănată viața noastră. Nu pune bază că azi ești sănătos, că ești frumos, că ești bogat, că ești tânăr! Astea sunt umbre și vise. Cea mai mare nebulie, să nădăjduiască omul în sănătatea lui, în înțelepciunea lui, în puterea lui, în averea lui, în dregătoria lui și în cinstea lui! Cea mai mare și cea mai întunecată cursă a satanei, când omul se leagă de lucrurile de aici. Acestea sunt vânt, umbră, vis și floare!

Deci fericiți și de trei ori fericiți sunt acei creștini și acei monahi, care toate lucrurile veacului acestuia le socotesc umbră și vis, și mintea lor pururea înaintează spre bunățile cerești, veșnice.

La moartea lui Adam, care a trăit 930 de ani, a venit arhanghelul Uriil din cer, când se chinuia cu moartea, și i-a zis: „Adame, Adame, cum ți s-a părut viața?” Și a răspuns Adam: „Așa, Doamne, cum aș intra pe o ușă și aș ieși pe cealaltă”, și asta era după 930 de ani!

Dar noi ce suntem? Floare, umbră și vis. O mână de pământ spurcat, în fundul unui mormânt. Aceasta suntem după ce-am ajuns în pământ. Nimic nu se alege din om. Fericit este și de trei ori fericit acela care va străluci cu sufletul său ca soarele înaintea lui Dumnezeu.

Aceasta o arată Mântuitorul când spune: *Atunci dreptii vor străluci ca soarele în Împărăția Tatălui Meu.* Când auzi pe apostol că spune: *Alta este slava soarelui, alta slava lunii, alta slava stelelor; și stea de stea se osebește întru slavă.*

Ieșiți afară când nu-i lună și-i cerul înstelat frumos, și vedeți că o stea luminează mai mult, alta mai puțin. Așa stau sfinții în ceruri, diferit. Că după mărimea și bogăția slavei lui Dumnezeu, sunt străluciți după faptele lor. Preadrept și preasfânt este Dumnezeu să răsplătească fiecăruia după faptele lui. Acolo o să vedem noi care sunt cetele Bisericii, care sunt stelele cele luminate și cele mai puțin luminate. Până atunci noi trebuie să credem cuvântul Scripturii, că *suntem umbră și vis.*

Să ne silim să câștigăm bunătățile acelea de care spune marele Apostol Pavel, când s-a răpit până la al treilea cer: *Ceea ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la inimă de om nu s-a suit*; acelea le-a pregătit Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc pe Dânsul.

Deci fericit este sufletul acela care va câștiga mântuirea sufletului său, pentru că acela va fi mai mare decât toți împărații lumii și va trăi nemărginit în veci cu Dumnezeu, împreună cu sfinții. Amin.

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINȚILOR IERONIM ȘI AUGUSTIN

Iată că, cu pronia Preasfintei și de viață făcătoarei Treimi, cu rugăciunile Presfintei Maicii lui Dumnezeu și ale tuturor sfinților care se roagă pentru noi, am avut fericita ocazie în seara aceasta să luăm parte la un botez călugăresc, mai bine-zis o nuntă duhovnicească. Vedeți dumneavoastră, din cele ce ați auzit din gura părintelui stareț, din cântările Bisericii, de la Apostol și din Evanghelie, toate s-au referit la această taină la care suntem acum, adică la călugăria unor părinți.

Acești doi părinți au făgăduit înaintea Preasfintei Treimi, a Maicii Domnului și a tuturor îngerilor și sfinților, că de acum înainte vor sluji lui Dumnezeu în viața călugărească, având cele trei sfaturi evanghelice, adică cele trei voturi călugărești: **asultarea** până la moarte, **sărăcia** de bună voie și **fecioria** până la ușa mormântului.

Da. Mari făgăduințe au făcut. Să dea Dumnezeu să nu uite nici ei, nici noi ceea ce am făgăduit, că n-am făgăduit unui om, nici unui boier, nici unui general, nici unui conducător, nici unui împărat. Am făgăduit înaintea Celui ce a făcut cerul și pământul, Care le ține și poartă grijă de toate.

Ați auzit ce zice în făgăduință: „Luați aminte că o să dați seamă lui Dumnezeu nu de cele ce ați făgăduit, ci de cele ce-ați lucrat după făgăduință”. Nu cumva să făgăduim una și să facem alta. Dar fiindcă predica din seara aceasta privește și pe monahi și pe voi credincioșii, o să împărțim subiectul în două.

Oare voi, mireni, nu aveți făgăduință? S-a întâmplat să luați parte la o făgăduință a noastră, la o călugărie, care este al doilea botez, după rânduiala tainelor creștinești. Dar voi n-aveți făgăduință? Avem cu toții. Și voi și noi, toți creștinii, cea dintâi făgăduință am avut-o la dumnezeiescul Botez. Vai și amar, că tare uităm! Că și atunci am zis că ne lepădăm de satana și de toate lucrurile lui; nu de unul sau două, ci de toate. Și pe urmă călcăm și facem toate răutățile, împotriva făgăduinței dumnezeiescului Botez.

Dar Dumnezeu nu poate fi mințit. Pe El nu-L putem minți. În ziua cea mare a Judecății va cere făgăduința Botezului de la toți creștinii, iar de la noi, monahii, îndoita făgăduință, și de la Botez și de la călugărie.

Iubiți frați, ați auzit ce zice în Evanghelie: *Cel ce vrea să-Mi urmeze Mie să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*. Oare pentru care pricină Hristos pune ca primă condiție, la cel ce vrea să-I urmeze Lui, lepădarea de sine? Auzi! N-a spus altceva. Să se *lepede de sine și să-și ia crucea*, adică să sufere toate necazurile și ostenețile pentru Împărăția Cerurilor, pentru mântuirea lui.

Iată de ce a pus Dumnezeu prima condiție lepădarea de sine. Pentru că cel mai mare păcat sub cer la mintea omenească este iubirea de sine. Cum să nu știe Preaveșnicul și Preasfântul și Preaînțeleptul Dumnezeu, dacă El ne-a făcut din nimic: Cum să nu știe El care-i patima aceea care ne lovește simțitor și gânditor în toată vremea și noi nici n-o cunoaștem?

Dar ce este iubirea de sine: Să întrebăm pe dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul: „Iubirea de sine este iubirea nerațională față de trup”. Ai voie să iubești trupul tău, să-l îngrijești, că Dumnezeu ți-a dat minte, dar cum ai pierdut cumpăna și te îngrijești mai mult de trup decât de suflet, te-ai pierdut. Că Apostolul zice: *Iar grija trupului să nu o faceți spre poftă*.

Avem datoria să dăm trupului mâncare, apă, odihnă, îmbrăcăminte, aer, lumină, tot ce-i trebuie, dar când vedem că face abuz și vrea să tragă sufletul în gheenă cu toate poftele lui, te oprești. Mie mi-a spus Domnul: „Pe nimeni să nu iubești mai mult decât pe Dumnezeu”. Care este porunca

cea dintâi în Decalog? *Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău, din toată virtutea ta.* A luat cele trei părți ale omului: prin inimă, suflet; prin cugetare, mintea și prin virtute, trupul. Deci toată ființa noastră să ne adâncim în iubirea de Dumnezeu cu toată ființa noastră. Asta-i prima poruncă.

Iar a doua, asemenea acesteia, zice: *și pe aproapele tău, ca pe tine însuși!* Ai văzut că la porunca a doua îi pune măsură dragostei? Nu cu toată ființa. Nu să mă contopesc cu el. Nu, ci ca pe mine însumi. Și eu, dacă doresc să mă mântuiesc, tot așa îi doresc și fratelui. Ce-a spus Mântuitorul în această privință? *Cel ce iubește pe tatăl său, sau pe mama sa, sau pe sora sa, sau pe fratele său, sau pe prietenii săi, sau holde, sau moșie, sau casă, sau vii, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic Mie.* Din clipa aceasta, de când am făgăduit lepădarea de părinți, nu mai suntem ai părinților trupești. Suntem ai lui Hristos!

Îmi aduc aminte, când a murit tata, Dumnezeu să-l odihnească, poate sunt 40 de ani, mama a trimis trei telegrame să mă duc. Eram cu grija mănăstirii atunci și nu m-am dus la înmormântarea lui. „Îl va îngropa primăria, dacă nu va avea cine”, am zis; că mama era singură. Vine biata mamă plângând, după vreo lună de zile:

– Dragul mamei, n-ai venit la înmormântarea tatălui tău!

– Da? Dar eu n-am tată!

– Cum așa?

– Nu!...

– Dar mamă?

– Nici mamă! De când am ieșit pe poarta voastră și am plecat la mănăstire, aveam 14 ani și ceva, nu mai am tată și mamă, nu mai am soră, nu mai am frate, nu mai am prieteni, nu mai am nimic. De ce? Așa spune Hristos: Că dacă iubiți pe aceștia mai mult, nu sunteți vrednici de Împărăția Cerurilor, *că tot cel ce va lăsa pentru Mine tată și mamă și casă și holde și moșii și prieteni, însutit va lua și viață veșnică va moșteni.*

Deci călugării noștri să audă și să-și deschidă urechile. După ce-au intrat frățiorii noștri aici și călugării, nu mai au nimic cu casa. Nu mai au nimic cu prietenii, cu neamurile, cu rudeniile, în veac, că te-ai lepădat! Ați văzut în seara aceasta, în fața lui Dumnezeu: „Te lepezi de mamă? Te lepezi de tată?” „Așa, Dumnezeu ajutând, cinstite părinte, mă lepăd!”

Voi n-ați zis la botez așa? Și voi ați zis că vă lepădați de satana, de toate lucrurile lui. Și acum altă făgăduință mai mare, decât este omul matur și cu mintea lui și cu voia lui vine și făgăduiește că se leapădă de toate, ca să slujească lui Hristos.

Vai de noi dacă ne-om întoarce cu mintea înapoi în lume, să mai avem de azi înainte tată și mamă și soră și frate și prieteni și neamuri și rudeni și casă și moșie și cutare! Am fost trădători de Hristos! Mincinoși și fățarnici și cei mai mari vicleni, că în fața lui Dumnezeu am zis că ne lepădam de acestea, și noi pe acestea le căutam.

Nu! Când ai intrat în mănăstire ai murit lumii! Nu mai ai mamă, nu mai ai tată! Ai auzit ce spune Evanghelia? *De te smintește ochiul tău cel drept, scoate-l.* Că mai bine cu un ochi să mergi în rai, decât cu amândoi în iad. *De te smintește mâna ta cea dreaptă tai-o,* că mai bine cu o mână să mergi în rai, decât cu amândouă în iad.

Care-i mâna dreaptă și ochiul drept? Avem un prieten, avem soție, avem mamă, și ținem la ei ca la ochii noștri. Hristos m-a învățat: nu mai am mână dreaptă, nu mai am nimic, când e vorba de iubirea lui Dumnezeu. Pentru mine astea au murit. Eu una să știu: *din toată ființa mea să-L iubesc pe Dumnezeu.*

Iar vouă, celor de acasă, vă dorim mântuire. O singură datorie mai au cei din mănăstire față de tată, de mamă, de soție, de oricine ar fi acasă. Să-i învețe cuvântul lui Dumnezeu și să se roage pentru mântuirea lor. Dar ca să se mai ducă să-i ajute pe ei, sau să plece din mănăstire, sau să fure nu știu ce din averea mănăstirii să dea la ai săi, acela este al doilea Iuda, pentru că s-a lepădat de lume numai cu gura, iar cu inima este în lume. Cu inima trăiește la tatăl său și la mama sa și la soție și la frați și la surori.

Pentru ce s-a spânzurat Iuda? Evanghelia spune: *Căci pungă avea, și ceea ce se punea într-înșă lua și dădea la neamurile lui. Deci punga obștească. Parcă Hristos nu știa, dacă era Dumnezeu? Dar îl lăsase liber, să vadă ce-o să facă. Și s-a dus Duhul Sfânt de la el, că lua din averea obștii și dădea la neamurile lui.*

Nu-i voie! Ai intrat în mănăstire, te-ai unit cu Hristos, nu mai ai nimic al tău. Toate sunt ale obștii. Tu ai sufletul și trupul și acelea sunt roadele lui Iisus Hristos până la moarte, dacă vrei să le câștigi veșnic.

Aici este o lepădare de bună voie și din toată inima, ca să iubești numai pe Dumnezeu și poruncile Lui. Ce înseamnă monah? Monahul vine de la cuvântul grecesc *monos*, adică singur. Om care s-a însingurat pentru Împărăția Cerurilor. Ce înseamnă monah după dumnezeiescul Maxim? **Monah este cel care afară de lume stă cu mintea sa și de-a pururea se roagă lui Dumnezeu.** Poate să fie în București, poate să fie în Paris sau în Londra, poate să fie în Praga, poate să fie în orice capitală, el nu mai vede ale lumii, nu mai aude. El stă cu mintea înaintea lui Dumnezeu și de-a pururea se roagă Lui. Acela este monah, care vede pururea pe Dumnezeu înaintea ochilor.

Dacă vrem să mergem pe calea împărătească, ne trebuie două ziduri până la moarte: unul de-a dreapta și altul de-a stânga. Care sunt acelea? Să-i întrebăm pe Sfinții Părinți: **Zidul din dreapta este frica de Dumnezeu.** Ai auzit cum îl avea David pe acesta? *Văzut-am pe Domnul înaintea mea pururea, că de-a dreapta mea este ca să nu mă clatin.* Iar **zidul din stânga este cugetarea la moarte.** Că spune dumnezeiescul Isus Sirah: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale, și în veac nu vei greși.* Totdeauna trebuie să călătorim cu mintea între cele două ziduri. Dumnezeu este de față și vede în inima noastră. Totdeauna să ne gândim că nu știm când vine moartea și nimeni nu scapă de dânsa.

Când a fost întrebat Marele Vasile de filosoful Ebul din Alexandria: „O, Vasile, care-i cea mai mare înțelepciune în lumea creștină?” Ați auzit ce-a spus? „De-a pururea să vedem moartea înaintea noastră”. Că strămoșii noștri, Adam și Eva, cât au avut această armă, nu i-a înșelat satana. Mergeau până la măr: „Măi, nu mâncăm, că a spus Dumnezeu că o să murim!” A văzut satana că i-a înarmat Dumnezeu pe oameni cu cea mai puternică armă contra lui. Atunci s-a băgat în șarpe și vine la Eva:

– Ce-a zis Dumnezeu?

– A zis că din toți pomii din Rai să mâncăm, dar din pomul ăsta să nu mâncăm, că în orice zi vom mânca, cu moarte vom muri.

– Nu-i adevărat! a zis diavolul.

– Vai de mine! De câte ori n-am poftit noi mărul ăsta, dar ne-am ferit de moarte!

– Nu-i adevărat! a zis satana. Știi ce ascunde? Când veți mânca din măr, are să se deschidă ochii inimii voastre și o să cunoașteți binele și răul, și veți fi ca Dumnezeu. Dumnezeu, de frică să nu vă faceți ca El, v-a oprit să mâncați!

Dumnezeu spune să nu mănânce, iar șarpele spune să mănânce. Dumnezeu spune să nu mănânci că o să mori; șarpele spune că n-ai să mori, ci ai să te faci Dumnezeu, ca să scoată frica morții din inima lor. Cum au mâncat, au dobândit moartea cea trupească după 930 de ani și moartea cea duhovnicească timp de 5508 ani, în iad, pentru că au ascultat de satana, *că nu veți muri cu moarte.*

Așa face diavolul, când te duce în fața unui păcat, zice: „N-ai să mori chiar acum! Fă păcatul! Doar mai ai timp de pocăință! Te pocăiești mâine, poimâine, că doar ești tânăr!” Iată așa face! Este același care a vorbit din șarpe. Tot el vorbește și acum. Dar de unde știu eu că ajung până dimineață? Hristos ne-a înarmat pe noi din toate vremurile cu această învățătură: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua nici ceasul, întru care Fiul Omului va veni.* Știu eu că ajung până dimineață? Sau de dimineață până seara? Cine mi-a spus? Câți nu mor de tineri și mai vrednici ca noi. Deci nu știm.

Iar diavolul ne pândește. Auzi ce spune Sfântul Apostol Petru: *Privegheați, că potrivnicul vostru diavolul umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită.* Cum înghite el sufletele noastre? Prin păcat. I-am făcut voia lui, am făcut păcatul, ne-a și înghițit. Suntem ai lui. De aceea trebuie mare veghere și vouă credincioșilor și nouă monahilor; pururea să-L vedem pe Dumnezeu înaintea ochilor

noștri și să avem cugetarea la moarte.

Pentru ce? Că nu știm când vine moartea, căci Dumnezeu nu se uită la exteriorul nostru. Auzi ce spune la Ieremia: *Iadul este gol înaintea Mea, cum nu și inimile voastre totdeauna?* Pururea citește și cele mai subțiri gânduri din inima noastră.

Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăișuri și străbate până la despărțirea duhului de a sufletului.* Nu până la despărțirea trupului de a sufletului, și aceasta este despărțire mare, și aceasta este unire negrăită, că sufletul este vărsat de Dumnezeu în trupul nostru ca focul prin fier, în toate fibrele corpului nostru, cele mai mici. Toate vasele sangvine și capilare conțin suflet.

Dar știința lui Dumnezeu nu merge până la despărțirea sufletului de a trupului. Dar până unde? *Până la despărțirea duhului de a sufletului.* Voi știți ce înseamnă aceasta? Întrebă pe dumnezeiescul părinte Grigorie Palama: „Acest duh de viață făcător este în chip de raze de lumină în mijlocul inimii”. El este chipul și asemănarea lui Dumnezeu în om: în minte, cuvânt și duh. Acest duh de viață făcător este un dor gânditor, care stă între minte și între cuvânt și care în sine și pe cuvânt și pe minte, circumscrie exact cum face Duhul Sfânt în sânul Sfintei Treimi. Că Duhul Sfânt are și pe Tatăl și pe Fiul. Așa-i duhul acesta, are și mintea și sufletul nostru. Este chipul și asemănarea – icoana – Preasfintei Treimi. Și știința lui Dumnezeu străbate până la despărțirea duhului de a sufletului. O unire negrăită, neînțeleasă nici de îngeri. Să nu credem noi că este vreun gând în inima noastră pe care nu-l știe Dumnezeu sau nu-l vede.

Dacă vom avea această convingere, ne vom feri de tot păcatul. Dumnezeu vede pururea; nu ce gândesc eu acum, ci ceea ce voi gândi până mor, până mă fac o mână de țărână în fundul unui mormânt. Că auzi ce spune: *Cele mai înainte gândite ale tale le-au văzut ochii Mei.* Nu ce gândesc acum. Până mă voi duce în groapă, Dumnezeu le știe toate.

Și atunci, dacă vom avea această convingere, ne vom feri de tot răul. Auzi ce spune Scriptura: *Cu frica lui Dumnezeu se păzește tot omul de la rău.* Și iarăși: *Fiule, adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale, și în veac nu vei greși.* A părăsit strămoșul nostru frica morții și a intrat păcatul cel vechi pe care-l moștenim.

Așa pățim noi, fiii lui Adam. Și aceasta nu o grăiesc numai călugării, ci și cu voi, că sunteți aici suflete botezate în numele Sfintei Treimi. Și noi și voi trebuie să avem frica lui Dumnezeu în toată vremea și frica morții în toată clipa, dacă vrem să mergem pe calea împărătească, cum zice Scriptura: *Nu te abate nici la stânga, nici la dreapta.*

Cum vom uita frica de Dumnezeu și frica morții, devenim măturoiul dracilor și batjocura lor. Ne legăm cu lucrurile veacului de aici, ne umplem de grijile cele blestamate și Duhul Sfânt se duce de la noi. Auzi ce spune Marele Vasile: „Însă potop de ape multe, Doamne, către Tine nu se vor apropia”. Care-i potopul? Același sfânt zice: „Grijile veacului acestuia”. Grija! Grija după lucrurile veacului acestuia; mintea, fiind legată cu grijile acestea, nu poate să se apropie de Dumnezeu. Că zice: „Însă potop de ape multe, Doamne, către Tine nu se vor apropia”.

Auzi ce spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul: „Mintea cea tulburată nu va scăpa de uitare și înțelepciunea acesteia ușa n-o deschide”. Și Sfântul Talasie Libanul zice: „Nu poți, cu grija lumii fiind înfășurat, să mai ai cu tine și frica lui Dumnezeu”.

Vezi? Toate acestea ne trag să ne lege cu pământul și cu păcatul și cu moartea. Să fim atenți că le spun și călugărilor și fraților la mărturisire: „Măi, du-te unde te trimite la ascultare, dar să nu crezi că acolo ești fără Dumnezeu! Să ai pe Hristos în minte și în inimă, că cine face ascultare în mănăstire fără rugăciunea inimii, argăție face. Cum ai sta la un boier! Nici o plată n-are de la Dumnezeu. Iar cine face ascultare cu dragoste și are pe Hristos în minte, fiu al lui Dumnezeu după dar se face”, spune Sfântul Isaac Sirul. Și acestea le zice și pentru noi și pentru voi. Și nouă și vouă ne trebuie frica lui Dumnezeu și frica morții.

Să revenim oleacă asupra călugăriei. Frații noștri, monahii Ieronim și Augustin, au luat două nume a doi sfinți mari de la Apus, contemporani cu Sfântul Ioan Gură de Aur. Mari scriitori. Sfântul Augustin, teologul inimii, teologul sentimentelor, și Ieronim, mare scriitor și mare apologet al dreptei

credințe, care a trăit în secolele III – IV.

Să dea Dumnezeu să le urmeze și ei viața. Să aibă întotdeauna în mintea lor „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul” și totdeauna să creadă „că poate nici o oră nu mai trăiesc și voi muri”. Atunci vor fi cei mai înțelepți călugări și cei mai buni și cei mai apărați de toate ispitele diavolilor. Pentru că frica de Dumnezeu și frica morții, și pe voi credincioșii și pe noi monahii, ne păzește de tot păcatul.

Așa să ne ajute bunul Dumnezeu la toți să nu uităm frica lui Dumnezeu, să nu uităm frica morții, și atunci vom merge drept pe cărarea cea dreaptă a mântuirii noastre. Amin.

DIN PRISOSUL INIMII GRĂIEȘTE GURA

De multe ori pierdem toată osteneala noastră și toată fapta bună dacă nu păzim două lucruri: mintea și limba. Că tot păcatul se începe de la minte, de la gând și toată fapta rea se exprimă întâi prin limbă. Zice Mântuitorul că *din prisosința inimii grăiește gura*. Și Solomon zice: *Mai bine este a cădea de la loc înalt, decât a cădea din limbă*. Ferească Dumnezeu! De aceea trebuie mare băgare de seamă.

Limba este organ cu care lăudăm pe Dumnezeu, la fel și mintea. Dar vrăjmașul le ia amândouă aceste organe: mintea o întunecă cu gânduri rele și limba cu cuvinte rele. Și atunci omul devine unealta vrăjmașului, că și gândurile lui sunt spurcate și limba și cuvintele lui. Trebuie mare băgare de seamă.

O femeie păcătoasă și-a pus îndreptare la o mănăstire și a început să ducă o viață sfântă. Post, rugăciune, milostenie, că era văduvă acum. Toată lumea se minuna în sat cum femeia aceea și-a schimbat viața. Înainte o știau toți. Îi murise soțul, iar copiii îi avea pe toți căsătoriți. Mai avea un păcat, săraca, pe care nu-l putea lăsa. Toate celelalte le lăsase. Făcea și milostenie multă și post ținea, dar nu tăcea din gură. Să spună ceva de cumătra, de cumnata, de cutare. Când a venit la duhovnic, a zis: „Părinte, am postit posturile, am făcut milostenie, fac pravilă, citesc prin sfintele cărți; ei, dar limba asta n-o pot eu stăpâni! Mai vorbesc de unul, mai zic de altul, mai spun o minciună, mai spun o glumă, mai cutare”.

Era primăvară, când se arau grădinile și ogoarele. Duhovnicul îi zice: „Uite ce este, mătușă, nici eu nu-ți dau canon mare; dar n-ai voie să te împărtășești până nu vei face canonul acesta”. „Care?” Duhovnicul avea un butoi mare cu sămânță de scai. Știți cum e sămânța de scai, ca de ceapă. Măruntă. I-a dat mătușii un pumn bun de sămânță de scai și i-a zis: „Uite ce! Când vei ara grădina, să te duci să semeni scaiul ăsta prin grădină, cât e grădina de lungă, și pe-o brazdă și pe alta”.

Și a semănat scaiul. Au crescut păpușoi, dar au ieșit și scaii. La prășit a tăiat din ei, dar n-a putut să-i taie pe toți. Când a venit femeia în Postul Sfintei Mării, o întreabă duhovnicul: „Ai semănat scaii?” „Da”. „Ți-am spus că nu-i greu. Mata ai zis că păcatele pe care le faci cu limba nu-s grele. Eu ți-am dat să semeni scai. Du-te și-mi adu acum înapoi toate semințele acelea pe care le-ai semănat”. „Vai de mine, părinte, zice, eu am prășit, dar din nebăgare de seamă scaii aceia au făcut sămânță, a venit vântul și a dus-o la megieși, pe câmp. S-a umplut lumea de scai”. Zice preotul: „Nu-ți dau împărtășanie până nu-mi aduci sămânța înapoi”. „Imposibil, părinte. S-a dus sămânța de scai! A luat-o vântul, a făcut scai, s-a înmulțit...”.

Vezi? Așa sunt și cuvintele noastre. Cuvintele noastre, dacă sunt rele, pe unde nu au ajuns? Au făcut sămânță, au prins rădăcină și s-a umplut lumea de cuvinte rele. Cuvintele noastre sunt sămânță de scai. După cum nu poți aduna sămânța înapoi, după ce-ai semănat-o – la vreun an de zile, după ce s-a umplut câmpia de scai –, așa nu putem să adunăm răutatea și păcatul pe care le-am semănat noi prin limbă. De aceea trebuie mare pază a limbii. Ai văzut ce spune Solomon: *Cine nu păzește gura și limba sa, nu se poate mântui*.

Dar Dumnezeu nu ne-a făcut să fim muți. Ne-a dat limbă să vorbim. Dar ceea ce vorbim, să fie spre slava lui Dumnezeu și ceea ce este de trebuință. Deci când vedem că începem a vorbi de rău pe altul, să stăm pe loc, că semănăm scai, și îl duce vântul în mai multe inimi. Să băgăm de seamă!

DIAVOLUL CARE S-A TRANSFORMAT ÎN ÎNGER DE LUMINĂ

Smerenia este o faptă bună pe care nu o poate avea dracul. Noi postim, dar el nu mănâncă niciodată; noi ne ostenim, dar el nu stă degeaba; noi citim cărți, dar el este teolog mare, știe toată Scriptura pe de rost. Orice am face noi, face și el. Una nu face el; nu se smerește, nu poate zice „iartă-mă”!

Am să vă spun o istorioară sfântă din cartea *Everghetinos*. La o mănăstire de maici, o călugăriță, săraca, era paraclisieră, în viața de obște. Paraclisierul se duce la ora 11 noaptea, că Utrenia se face la miezul nopții, și scoală pe stareță. Așa am apucat și noi. Când eram paraclisier, aveam un clopoțel în mână și un ciocan. Mă duceam și băteam de trei ori în ușă și ziceam: „Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi!”, iar cel din casă zicea: „Amin”.

Sunam clopoțelul și plecam la altul. Așa era rânduiala și așa am apucat noi. Așa era și această călugăriță. Ea, ca să nu doarmă, ce făcea? Citea la Psaltire și cu seară și până la Utrenie, și când era ora 11 noaptea fuga la stareță să ia blagoslovenie ca să meargă să toace, să scoale maicile la rugăciune.

Diavolul avea mare ciudă pe ea, că-l ardea cu Psaltirea. Dar ea ani de zile s-a ostenit așa. Și ce s-a gândit diavolul să-i facă, ca s-o ocărăscă stareța și maicile? Se ducea dracul noaptea și-i trăgea clopotele. Dar nu le trăgea când trebuie. De-abia adormeau maicile și numai ce auzeai: „Bang, bang, bang...”. O chema stareța:

– Nebună, hăi, dar de-abia au adormit maicile, de ce tragi clopotele?

Dar ea zicea:

– Iartă-mă, maică stareță, că am greșit!

Ea nu știa că-i dracul, credea că altă călugăriță vrea să-i facă ei rău. Altă dată, de două ori le trăgea, și de cu seară și după miezul nopții, după ce adormeau maicile. Numai la vreme nu le trăgea, ca să tulbure pe călugărița care citea la Psaltire.

Dar ea ce-a făcut? „Măi, am să mă duc în clopotniță! Tot nu dorm!” Și a luat Psaltirea, o cruce în mână și niște lumânări, că nu erau pe atunci becuri, ca să citească în clopotniță, să vadă care-i maica aceea, că de atâtea ori au pus-o la canon și stareța și duhovnicii, că sună clopotele înainte de vreme.

Când s-a dus acolo, vine dracul. Pune un picior pe-un geam și un picior pe celălalt și se agață cu mâna de funie ca să tragă clopotele. Dar ea, cum era cu crucea, când l-a văzut, a zis:

– În numele lui Iisus Hristos, stai! Să te lege puterea dumnezeirii!

– Văleu, roaba lui Dumnezeu, dă-mi drumul, că nu mai vin niciodată!

– Nu. Stai!

– Dă-mi drumul! Mă jur că nu mai vin la mănăstirea asta!

– Nu! Stai să vină maica stareță și maicile din consiliu, care de atâtea ori m-au pus la canon, că eu trag clopotele.

– Dă-mi drumul, roaba lui Dumnezeu!

– Nu. Să te lege puterea lui Dumnezeu și Sfânta Cruce! Stai așa, cu mâna pe funie!

Și ea săraca s-a dat jos din clopotniță și s-a dus la stareță.

– Maică stareță!

– Ce-i cu tine?

– Hai să vezi cine trage clopotele, că de atâtea ori m-ai pus la canon!

Maica stareță a luat câteva maici din consiliu și s-a dus să vadă cine trage clopotele. Ea a crezut că este o maică care trage clopotele, ca s-o supere. Când a ajuns și l-a văzut:

– Văleu! Maică, alungă-l de aici! Vai de noi, murim de frică! Îi urât tare!

Și, pe fugă, când a văzut că dracu-i clopotar!

– Nu! Lăsați-l! Nu poate să se ducă, că-i legat.

Dar el striga:

– Dați-mi drumul, roabele lui Dumnezeu, că nu mai vin la mănăstirea asta în veac!

– Nu! Stai aici să aduc tot soborul mănăstirii să-ți ceri iertare de la maici, că ai tulburat toate maicile când ai sunat clopotele înainte de vreme!

– Asta n-o pot face!

Ai văzut răutatea diavolului? „Asta n-o pot face”. Ei așa zic în iad: „Nu vom sluji Ție! Nu vom sluji Ție!” Tot împotriva lui Dumnezeu, căci au căzut din mândrie.

Și au tras clopotele să se adune maicile.

– Măi, dracul în clopotniță! Îl pune aceea să-și ceară iertare.

Când îl vedeau, țipau și fugeau care într-o parte, care în alta.

– Zi „iartă-mă”, îi spuneau maicile.

– Nu pot, că dacă zic mă fac înger!

– Asta vrem noi! Să vedem un drac că s-a făcut înger cum a fost înainte.

Vezi, dacă a căzut din mândrie, nu poate zice „iartă-mă”. Așa și noi. Când vei vedea că cineva îți cere iertare, și tu dacă nu zici: „Dumnezeu să te ierte!”, ești asemenea cu dracul care nu poate zice „iartă-mă”. „Nu vreau să zic „iartă-mă”! Dar de ce? El este vinovat, nu eu!”

– Nu zic „iartă-mă”!

Atunci a zis călugărița:

– Uite ce-i! Dacă nu zici „iartă-mă”, să ne cânti o cântare cum cântai tu când erai înger înainte.

– Dacă voi cânta, vă topiți ca ceara.

– Nu ne temem!

– Și ce cântare să cânt?

– Cântă Trisaghionul: *Sfinte Dumnezeule*.

Când a început să cânte, plângea tot soborul mănăstirii. Cânta frumos tare. Dar știi cum cânta? *Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte*, și gata. Până acolo! „Miluiește-ne” nu voia să zică.

– Zi „miluiește-ne”!

– Nu pot, că dacă zic mă fac înger!

– Asta vrem noi! Cântă *miluiește-ne*, că nu-ți dau drumul. Aici te țin legat și mâine, să vină toate satele să te vadă aici clopotar! Puterea dumnezeirii să nu-ți dea drumul până nu zici *miluiește-ne*.

Cânta frumos: *Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte* și iar se oprea. *Miluiește-ne* nu zicea.

– Zi *miluiește-ne*!

– Nu pot!

– Să te ardă puterea Sfintei Cruci!

– Văleu! Dați-mi drumul, că nu mai vin în veac aici! Am să spun la tot iadul ce-am pățit aici.

– Nu! Zi: „Miluiește-ne pe noi”!

Când a văzut că-l arde puterea Sfintei Cruci, a cântat. Și când a cântat *miluiește-ne pe noi*, a strălucit ca soarele și a zburat la cer. S-a făcut înger. Și atunci maicile au început a face metanii:

– Mulțumim Domnului că am văzut un drac care s-a făcut înger înapoi, că a zis *miluiește-ne pe noi*!

De aceea, dacă cineva a greșit ceva, să zică imediat: „Iartă-mă, frate, că am greșit!”

CHEMAREA LUI DUMNEZEU ȘI ASCULTAREA OMULUI

Frați creștini, vreau să vă vorbesc despre chemarea lui Dumnezeu și de ascultarea omului de Dumnezeu și de ascultarea tuturor zidirilor Sale. Dar vreau mai ales să vorbesc despre chemarea neamului celui cuvântător al oamenilor și să vă spun în câte chipuri ne cheamă Dumnezeu pe noi.

Dumnezeu cheamă popoarele pământului la pocăință prin foamete, cu secetă, cu boli, de parcă le-ar spune: *Iată, Eu sunt Acela despre Care spune Ieremia proorocul că voi da ploaie peste zece cetăți și peste două nu va ploua. Și iarăși, voi da ploaie peste două cetăți și peste zece n-am să dau ploaie, ca să vă arăt că Eu sunt Dumnezeul norilor și Tatăl ploilor, cum a zis și Iov.*

Am auzit că la televizor, când se dă buletinul meteorologic, se arată harta țării spunându-se: aici plouă, și se arată vreo 10-15 puncte unde plouă în țară, iar în cea mai mare parte a țării nu plouă. Auzind acesta, foarte m-am folosit. Și mi-am adus aminte de cuvintele proorocului Ieremia și mi-am zis: Iată cum se împlinesc sub ochii noștri, că plouă în câteva sate și în 20-30 nu plouă.

Deci în mâna lui Dumnezeu sunt ploile și norii și furtunile și vânturile. Căci spune Hristos: *Anii și vremile le-a pus Tatăl întru a Sa stăpânire.* Nimeni nu-I poate cere socoteală Lui de ce a lăsat secetă sau furtună; nimeni nu poate opri vânturile și ploile, nimeni nu le poate aduce, decât mâna cea atotputernică a lui Dumnezeu. Deci, iată, uneori ne cheamă Dumnezeu cu secetă, alteori cu grindină, alteori cu fulgere, când trăsnește în munți, alteori ne cheamă cu foamete, alteori cu boli.

Alteori dă Dumnezeu boală și molimă și nu este casă unde să nu fie un bolnav. Alteori ne cheamă cu războaie, alteori cu robie, alteori cu glasul Scripturilor când zice: *Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi.* Și altă dată zice: *Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie.*

Deci iată că ne cheamă Dumnezeu și prin stihii, și prin cutremure și prin secetă; ne cheamă popoarele la El să cunoască că este un Tată în cer și că poate face cu popoarele câte voiește.

Cum spune Isaia? *Doamne, Tu ai zidit pământul ca o nimica și toate popoarele pământului înaintea Ta sunt ca o picătură într-o cadă* (Isaia 40, 15). Ce putere are o picătură într-o cadă? Sau ce este de vei lua o lingură de apă din oceanul cel fără margini al mărilor? Așa suntem noi de mici și de slabi înaintea lui Dumnezeu. Ne cheamă Dumnezeu prin glasul Scripturii, ne cheamă prin glasul zidirilor ce pornesc asupra noastră cu secetă sau cu ploaie prea multă sau cu cutremur; ne cheamă Dumnezeu prin arșiță, dar ne cheamă și în alt fel.

Cum? Prin glasul conștiinței. Nu vezi, când păcătuim sau greșim, ne mustră cugetul îndată. Te întreabă: „Omule, de ce ai făcut asta? De ce ai furat de la vecinul? De ce ai luat femeia altuia? De ce ai omorât pruncul nevinovat în pânțec? De ce ai râs de cele sfinte? De ce fumezi: De ce nu mergi la biserică Duminică și sărbătoarea? De ce nu creștii copiii în frica lui Dumnezeu? De ce nu postești cele patru posturi de peste an și vinerea și miercurea și te faci asemenea cu iudeii? De ce urăști pe fratele tău? De ce hulești pe Dumnezeu când ești în scârbă?”

Prin toate ne mustră conștiința când greșim. Ea este glasul lui Dumnezeu care ne cheamă la El: „Omule, ai greșit. Eu te iert, dar să nu mai faci. Vino la Mine, căci la Mine este izvorul iertării, al iubirii și al milostivirii. Pune început bun de azi înainte, să nu mai păcătuiești”.

Deci conștiința este glasul lui Dumnezeu în inima noastră. Această lege s-a pus înainte de toate legile omenești.

Zic o seamă de oameni puțin credincioși: „Pe noi, creștinii, Dumnezeu o să ne judece și o să ne pedepsească după Evanghelie, dar popoarele care nu cunosc pe Dumnezeu, cum este China, cum este Japonia, India, care se închină la zei și la vrăjitori, cum are să le pedepsească Dumnezeu? Căci n-au avut Evanghelia și n-au știut ce este păcat. De aceea nu se pot îndrepta”.

Auzi ce spune dumnezeiescul Apostol Pavel în Epistola sa către Romani: *Cele nevăzute ale lui Dumnezeu, de la începutul zidirii lumii prin făcători înțelegându-se se văd, adică veșnica Lui putere și dumnezeire* (Romani 1, 20). Deci toate popoarele lumii, în ziua judecării, se vor judeca după patru legi. Așa dogmaticesc Sfinții Părinți. Cei ce n-au avut legea scrisă, se vor judeca după două legi: după legea conștiinței, pe care a pus-o în om la zidirea lui, și după legea zidirilor. Cum, după legea zidirilor? Iată cum:

Toate care sunt în jurul nostru vorbesc cu noi. Căci spune Sfântul Grigorie de Nyssa în *Viața lui Moise*: „Ca o trâmbiță din înaltul cerului vorbesc zidirile cu noi și strigă că este un Ziditor”. Și ce spune proorocul David: *Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria.* Cum vorbesc cerurile cu noi? Cum vorbește tăria cu noi și vestește puterea lui Dumnezeu? Iată cum:

Când te uiți seara la cerul înstelat și-l vezi plin de stele și împodobit ca un candelabru plin de lumină și vezi luna plină strălucind pe cer și rânduiala cea prea frumoasă cu care se conduc stelele și galaxiile și constelațiile cerului cu atâta precizie, încât nici cei mai mari savanți ai lumii nu ajung să facă calendarul după ele, atunci zici cu proorocul: *Doamne, ce este omul, că-l pomenști pe el, sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?* Și atunci îți dai seama că aceste stele, aceste mișcări ale lor sunt făcute și purtate de mâna lui Dumnezeu. El a fost Creatorul, El este Cărmuitorul lor. Îți dai seama că lumea aceasta are o minte care le îndrumă, că este un Dumnezeu Care le-a făcut și o mână nevăzută care le poartă de grijă, ca și nouă.

Așa vorbesc cerurile cu noi, încât văzându-le, cunoaștem prin ele pe Ziditorul cerului. Când ne uităm la soare și-l vedem cum luminează, că nu putem să-l privim decât câteva minute și orbim, ne aducem aminte de Cel ce a făcut soarele atât de frumos, atât de luminos. Și ne dăm seama că Cel ce l-a făcut pe el, Soarele dreptății, strălucește de miliarde de ori mai mult ca el. Și așa soarele laudă pe Dumnezeu. Căci se zice: *Lăudați-L pe El soarele și luna, lăudați-L pe El toate stelele și lumina.* Cum Îl laudă luna, stelele, cerurile, tot firmamentul, toată zidirea?

Prin existența și prin mișcarea lor. Căci „altele sunt contemplațiile zidirilor și altele sunt legile lor”, zice Sfântul Maxim Mărturisitorul în *Filocalie*. Contemplația are loc când ne gândim la cine le-a făcut. Iar legile lor sunt rânduielele după care se mișcă în univers. Și amândouă sunt făcute de Dumnezeu: existența lor și legile după care se mișcă ele. Așa vorbesc cu noi soarele, luna, stelele și cerurile, florile și păsările, animalele și fiarele, văile și apele, noianurile și aerul, vânturile și toate stihiele. Toate vorbesc cu noi și ne spun că este un Ziditor, un Dumnezeu în cer Care le-a făcut, le ține și le mișcă.

Deci după legea conștiinței și după legea zidirilor se vor judeca cei ce n-au avut legea cea scrisă. Începând de la Moise, căruia Dumnezeu i-a dat tablele Legii pe Muntele Sinai, poporul iudeu se va judeca după Legea scrisă, dar toate popoarele care au cunoscut Evanghelia, se vor judeca după Legea darului, legea dragostei și a desăvârșirii. De la începutul lumii, astăzi și veșnic, zidirea vorbește despre Ziditorul ei.

Un necredincios oarecare mergea pe Oceanul Atlantic, pe un vapor mare, un transatlantic. Și un sărman misionar predica pe vapor noaptea despre Dumnezeu, despre minunile Lui care se văd pe cer, sus, pe pământ și în ape. Iar necredinciosul, ca să ia în batjocură pe misionar, a luat binoclul și se tot uita lung la stele. Iar misionarul lui Hristos predica cu foc, pentru că Dumnezeu dă putere multă în cuvânt celor ce-L binevestesc pe El și-L predică pe Dumnezeu Cel adevărat, pe stăpânul Zidirii.

La urmă vine cel necredincios și zice către preot: „Părinte, tot predici pe Dumnezeu, dar eu m-am uitat prin binoclu la stele și nu L-am văzut. Nu știu unde-I”. Iar misionarul lui Hristos i-a spus: „Bine zici, frate, că nu-L vezi, și în acest fel nici n-ai că-L vezi în veacul veacului. Dar știi de ce? Ca să-L vezi pe Dumnezeu trebuie să cureți inima de necredință și de păgânătate, căci așa ne învață pe noi Evanghelia, spunându-ne în fericirea a șasea: *Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.* Deci drept ai zis, pentru că nu L-ai văzut și nici n-ai să-L vezi în veacul veacului, până ce nu-ți vei curăți inima ta de necredință, de răutate și de păcate. Atunci ai să-L vezi pe Dumnezeu prin lumina credinței”.

Așa și azi. Sunt mulți oameni care nu aud chemarea lui Dumnezeu. Și dacă nu o auzim, o să pună biciul pe noi, o să ne cheme mai aspru. Dacă ne vom întoarce, El o să dea ploaie timpurie și belșug și sănătate și fericire, că în mâna Lui este viața și moartea. Iar dacă nu, știe El cum să tragă frâul calului. Căci zice Ilie Miniati că lumea aceasta este ca un cal sirep, care aleargă pururea spre pierzare, aleargă la păcate, spre fundul iadului. Dar Dumnezeu va pune frâu acestui cal neastâmpărat. Și care e frâul calului? Care e frâna lui Dumnezeu cu care trage lumea la Dânsul? Sunt bolile, seceta, robiile, războaiele, moartea, suferințele și toate necazurile.

Când este război, ce cerem? „Dă, Doamne, pace!” Când suntem bolnavi cerem: „Dă-ne, Doamne, sănătate”. Când nu plouă: „Dă-ne, Doamne, apă, că murim de sete!” Când suntem robi: „Scapă-ne, Doamne, de robie!” Deci bine ne face Dumnezeu. Știe El să țină în frâu această lume, care aleargă ca un cal siresc la prăpăd, la pierzare. Auzi ce spune proorocul: *Însă cu zăbală și cu frâu,*

Doamne, fălcile lor vei strânge, ale celor ce nu se apropie de Tine. Nu ne apropiem de bună voie, ne pune zăbală și frâu și ne întoarce înapoi, pentru că are putere, căci este Dumnezeu, Care poate să coboare în iad, să ridice, să omoare și să facă viu.

Deci, frații mei, când vom înțelege că Dumnezeu ne cheamă prin boli, prin suferințe, prin pagube, prin necazuri, prin robie, prin secetă, să nu stăm împietriți, ci să ne întoarcem acasă la Tata și să zicem: „Iartă-ne nouă, Doamne, păcatele și ne miluiește pe noi”. Atunci Bunul Dumnezeu ne iartă, pentru că El nu ne ceartă din ură. Adevăratul părinte nu bate copiii săi din ură. Doamne ferește! Care mamă sau tată ar vrea să-și bată copiii degeaba, să-și bată joc de dânșii? Nu! Ci dacă vede că vreunul azi nu ascultă și mâine nu ascultă și poimâine nu ascultă, și-i încăpățânat și-i răspunde împotriva și face după voia lui cea rea, pune mâna fără să vrea pe vargă sau pe curea sau pe băț. Pentru ce? Pentru că vede că acest copil a pornit pe căi rele și merge din rău în mai rău, se duce în prăpastie și dacă îl va bate mai pe urmă, va fi prea târziu.

Așa face și Dumnezeu cu noi. Noi suntem toți fiii lui Dumnezeu după dar. Auzi ce spune Scriptura: *Eu am zis: dumnezeii sunteți și fii ai Celui Prea Înalt toți. Iar voi ca niște oameni muriți și ca unul din boieri cădeți*, adică ca unul din diavoli. Dacă suntem fiii lui Dumnezeu după dar și avem darul punerii de fii prin Sfântul Botez, avem Biserica mamă și pe Dumnezeu Tată, după cum zicem pururea: *Tatăl nostru, Care ești în ceruri*, dacă-i așa, să stăm pururea cu ochii minții la Tatăl nostru și să știm că dacă nu vom voi de bună voie să-L iubim și să-L cunoaștem că există, El va pune mâna pe vargă.

Dar mai bine să ascultăm din dragoste și să-L iubim pe Dumnezeu și să facem poruncile Lui din cumințenie, ca El pururea să aibă milă de noi și să ne poarte de grijă.

Apostolii au ascultat de Hristos, proorocii au ascultat, cerul ascultă, pământul ascultă, roua ascultă, grindina ascultă, stelele ascultă, noianurile și toată natura ascultă! Numai omul, ființa cea rațională, nu vrea să asculte de Părintele său Cel ceresc. Dar băgați de seamă că mâna lui Dumnezeu are și vargă cu care ne poate bate.

Deci să stăm bine, să luăm aminte! Să nu uitați, de astăzi înainte, că orice necaz care vine peste noi, este o chemare a lui Dumnezeu. Căci zice: *Dumnezeu bate pe tot fiul pe care-l primește.*

Și să nu cârtim dacă suntem chemați într-un fel sau altul, căci spune Apostolul Pavel: *Fiecare, întru ceea ce este chemat, întru aceea să rămână!*

Te-a chemat Dumnezeu sărac, nu dori să te îmbogățești; te-a chemat să fii călugăr, călugăr să rămâi până la moarte; te-a chemat să fii preot, preot vrednic să fii; te-a chemat să fii meseriaș, meseriaș bun și cinstit să fii; te-a chemat să fii filosof sau mecanic sau în alt serviciu, așa să rămâi. Dar să slujești cu cinste, să cunoști că Dumnezeu este Cel ce te-a chemat într-un fel sau altul și fiecare din noi *întru ceea ce este chemat, întru aceea să rămână!* Amin.

SFATURI DUHOVNICEȘTI

– **Părinte, ajungem uneori într-o astfel de stare, încât nici nu ne putem ruga, nici nu putem dormi, nici nu putem mânca, nici nu putem vorbi, nu avem nici o dispoziție.**

– Auzi ce zice dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, că eu nu voi înceta să aduc pilde, nu de la mine, că eu sunt izvorul a toată răutatea și viclenia. Ce vorbim, vorbim de la Sfinții Părinți ca să ne folosim. Când vei vedea că ești într-o astfel de stare, te sfătuiesc, omule, să te culci. Și chiar de nu dormi, stai culcat să se liniștească simțirea.

– **Dacă nu avem Sfânta Liturghie în fiecare zi la mănăstire, cum ne putem mântui?**

– Nu numai Liturghia te mântuiește. Nu auzi ce spune Sfântul Grigorie Sinaitul? „Cine are rugăciunea minții, are și Liturghia, are și toată pravila Bisericii tot timpul”. D-apăi acei care au trăit în pustie, cum a fost Sfântul Marcu de la peșteră, la care s-a dus Sfântul Serapion, de 95 de ani nu văzuse om, acela stătea la slujbă? Era în timpul prigoanelor. Și ai văzut, când se ruga era stâlp de foc

de la pământ până la cer. „Dar cei care au trăit în pustie ani de zile, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, și se împărtășeau la trei-patru ani, oare pentru nevrednicie se împărtășeau așa rar?”

Auzi ce spune Sfântul Efreem: „Biserici aveau pe limbile lor și altare în inimile lor”. Totdeauna erau în comuniune cu Dumnezeu în rugăciune. Pentru că rugăciunea care se face în biserică este rugăciune obștească. Dar nu cumva să rămânem numai la aceasta și să nu avem o rugăciune proprie, că ne înșelăm. Că spune Sfântul Teofan Zăvorâtul: „Vai de cei ce au înghețat la rânduiala tipicului bisericesc și n-au rugăciunea lor proprie!”

– **Dar nu este păcat ca atunci când este Liturghia, eu să zic rugăciunea inimii sau altă rugăciune și să nu fiu atent la slujbă?**

– Nu-i adevărat! Pentru că are mare legătură liturghia inimii cu cealaltă de la sfântul altar. Aceasta este o rugăciune obștească și are mare putere, mai ales Sfânta Liturghie, și o ajută pe cea din inimă. Că dacă vine o prigoană și te-ai dus în pustie, sau într-un sat, sau într-un bordei, mai ai Liturghie?

În măsura în care se roagă, auzi ce zice Sfântul Nicodim Aghioritul, **mintea este preot, inima este altar; jertfa care se aduce pe acest altar este alegerea și buna voință**, că de bună voie alerg să mă rog lui Dumnezeu, iar mirosul de bună mireasmă, tămâia, care se ridică de pe altarul inimii, este rugăciunea, să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta. De pe altarul inimii. **Omul este un fel de biserică în biserică.**

În zadar te duci în altarul ăsta, dacă nu ai rugăciunea cea din inimă. Puțin îți folosește. De aceea, mergerea la biserică îți ajută foarte mult ca să întărești rugăciunea din inimă, dar nu o schimbă pe aceea. Tocmai rugăciunile și momentele Sfintei Liturghii, dacă tu ai lucrare lăuntrică, îți întăresc această lucrare. Mai mult îți învăpăiază inima de dragostea lui Dumnezeu, când iese cu Sfintele Daruri, căci credința vine prin auz.

Ai văzut că a întrebat cineva pe Sfântul Nichifor: „Dacă merg în biserică, să ascult strana și Liturghia și celelalte, sau să zic rugăciunea inimii?” Dacă n-ai sporit în rugăciunea minții, ascultă cu mare atenție Liturghia și strana, care te ajută să te concentrezi cu mintea în inimă. Foarte mult te ajută.

Iar dacă ai ajuns la *rugăciunea de sine mișcătoare a minții*, este ca ceasul, ai pornit inima, *eu dorm și inima mea veghează*. Permanent inima se roagă. Atunci și fără să vrei vei rămâne cu rugăciunea acesta lăuntrică și în timpul Liturghiei și în timpul celorlalte rugăciuni, să ajungi la o rugăciune de sine mișcătoare. Permanent se roagă inima. Neîncetat, cum zice apostolul.

Eu am scris câteva predici despre treptele rugăciunii. Am vrut să scriu și una despre rugăciunea contemplativă, care-i mai înaltă decât rugăciunea inimii, dar nu are nici un rost la oamenii de azi, că nu o înțeleg; este pentru cei desăvârșiți, aceea este în extaz, rugăciunea cea de foc, în răpire. Am pus acestea pe care le poate înțelege oricine. Noi le-am citit, și numai cu atât am rămas. Le-am înțeles, dar nu le-am lucrat niciodată în viață. Așa este.

– **Cum cunoaștem noi care este calea cea bună a mântuirii?**

– *Sfatul bun te va păzi și cugetul drept te va apăra*. Și iarăși zice Scriptura: *Cei ce n-au sfătuitori, cad ca frunzele*. De aceea este bine, mamă, să ne mai sfătuim.

– **Cum putem trăi noi în viața de obște fără tulburare?**

– Zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Tăria celui din obște este ascultarea; tăria împăratului stă întru multă oștire; iar tăria celui din liniște este multa rugăciune. Și căderea celui din obște este neascularea – când nu face ascultare; și căderea celui din liniște, împuținarea rugăciunii”.

La pustie aveam timp să mă rog 14 ore și mai mult.

– **Cum trebuie să ne purtăm, noi, creștinii ortodocși, față de oamenii eretici?**

– Nu cumva socotind noi că iubim pe aproapele, să ne lăsăm călcați de cei străini de dreapta

credință în Hristos, care voiesc a ne depărta pe noi de la Ortodoxie și a ne impune credința lor cea strâmbă și eretică. Iar dacă voiesc a ne ataca credința noastră cea sfântă sau Sfânta Tradiție a Bisericii Ortodoxe, atunci **trebuie să o apărăm cu toată puterea până la moarte**, după cum zice Sfântul Nicodim Aghioritul în *Războiul nevăzut*.

Se cade, așadar, oricărui preot ortodox și oricărui creștin al Bisericii noastre dreptmăritoare, să fie un bun ostaș al lui Hristos cu toată evlavia și cu mânie bărbătească și tare să apere, prin cuvânt și prin scris, adevărul dreptei noastre credințe. Nu se cuvine a fi blând acolo unde nu trebuie a te purta cu blândețe. Același lucru ne învață și Sfântul Pimen cel Mare, zicând: „Se cade nouă a răbda toate, măcar de ne-ar scoate cineva și ochii sau ne-ar tăia mâna noastră cea dreaptă, iar dacă cineva voiește a ne depărta și a ne despărți pe noi de Dumnezeu, atunci să ne mâniem” (Pateric, Cuvântul 118). Și iarăși zice: „Întâia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie cu cel ce vrea să te despartă pe tine de dreapta credință”.

– **Dar cum trebuie să ne comportăm cu acești oameni?**

– Auzi ce spune apostolul? *Biserica este Trupul lui Hristos. Cap al Bisericii este Hristos*. Toate sectele mistice și raționalistice, nu numai din România, care s-au despărțit de Biserică, s-au despărțit de Hristos. Nu mai au legătură cu Hristos. Gata. Așa este. Și pe sectari, nu în casă, nici în ogradă să nu-i primești, ca nu cumva să ne împărțăm de lucrurile cele rele ale lor și de ereziile lor.

– **Și dacă vin cu tot felul de cărți, ce să facem cu ele?**

– Pe foc, pe foc, pe foc! Ei au diavoli numiți arhiconi, zice Sfântul Ioan Gură de Aur. Îi învață toată Scriptura pe de rost, dar pe dos, pe dos, pe dos. Le tâlcuiește toată Scriptura pe dos. Din Scriptură îți vorbește, dar pe dos, nu cum spune Biserica și dogmele Bisericii. Să nu vorbești cu ei.

– **De ce Biserica Ortodoxă nu se prea implică în misionarism, ca să facă cunoscută dogma ortodoxă în alte părți, cum fac catolicii și celelalte confesiuni?**

– **Biserica Ortodoxă trăiește!** Cea mai mare învățătură este trăirea. Eu am la spovedanie popor de la țară. Țin tradiția sfântă cum au învățat-o de la părinții lor. Datorită poporului se ține mai tare Ortodoxia la noi.

– **În câte feluri se împart oamenii pe pământ, din punct de vedere al credinței în Dumnezeu?**

– Oamenii de pe pământ se împart în trei grupe: creștinii, adică cei care cred în Hristos; necreștinii sau păgânii, care nu cred în Evanghelia lui Hristos, ci în anumiți oameni zeificați, precum Brahma, Buda, Confucius, Mahomed etc., și a treia grupă, ateii, care nu cred în nici o divinitate.

Necreștinii se împart și ei în trei grupe: monoteiști – evrei și mahomedani; dualiști – care cred în două principii, al binelui și al răului; și politeiști, care cred în mai mulți idoli sau zei mincinoși.

Creștinii se împart la rândul lor în trei mari confesiuni și Biserici: ortodocși, catolici și protestanți. Din protestanți s-au format mai multe ramuri, ca protestanți de Confesiune Augustană (luterani), reformați, anglicani, metodiști, prezbiterieni și grupări neopretestante.

– **Care din aceste categorii de creștini au harul mântuirii?**

– Biserica noastră Ortodoxă învață că *harul este dat tuturor oamenilor* (Tit 2, 11), deoarece *Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină* (I Timotei 2, 4). Dar harul nu silește pe nimeni. Oamenii au libertatea să-l primească și să conlucreze cu el sau să-l respingă. Cei dintâi se mântuiesc, cei din urmă, nu (*Învățătură de Credință Ortodoxă*). Biserica Ortodoxă, fiind Biserică apostolică, are harul mântuirii.

– **Care dintre creștini se vor mântui?**

– Numai creștinii care slujesc lui Dumnezeu întru adevăr, aceia se vor mântui, după cum

spune Duhul Sfânt: *Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr* (Psalm 144, 18). Despre oamenii care nu au primit credința în Dumnezeu nu putem zice să se mântuiesc, deoarece apostolul ne învață: *Este un Domn, o credință și un botez* (Efeseni 4, 5; I Corinteni 12, 12). Și iarăși: *Pace peste cei ce vor umbla cu dreptarul acesta (dreapta credință)* (Galateni 6, 16) și în alt loc: *Cine nu se luptă după lege, nu se încununază* (II Timotei 2, 5).

– **Toți oamenii au harul Sfântului Duh?**

– Păgânii, necredincioșii și apostazia (lepădații de dreapta credință) nu au harul Preasfântului Duh. În Vechiul și Noul Testament, *harul Sfântului Duh a fost făgăduit tuturor celor ce vor crede în Iisus Hristos* (Isaia 44, 3; 59, 21; Iezechiel 36, 27; Fapte 2, 17-18).

În vremea de apoi *mulți înșelători și hristoși mincinoși* se vor arăta cu viclenie că au harul Sfântului Duh și vor face semne mari și minuni false cu puterea satanei, spre a înșela pe mulți și a-i îndepărta de la dreapta credință, precum a zis Domnul (Matei 24, 24).

Vrăjitorii, proorocii mincinoși, ereticii, înșelătorii și făcătorii de minuni false sunt urâciune înaintea Domnului și Dumnezeu nu ascultă de ei (Levetic 20, 27; Deuteronom 18, 10-12).

Creștinii care cad în păcate grele *întristează Duhul Sfânt* (Efeseni 4, 30). Totuși nu pierd harul mântuirii. Dacă se vor întoarce din toată inima la spovedanie și la lucrarea faptelor bune, iarăși dobândesc harul Preasfântului Duh, fiindcă primul păcat împotriva Sfântului Duh săvârșit de ei este, după cum zice *Învățătura de Credință Ortodoxă*, „răutatea neîncrederii adevărului arătat și dovedit, al dreptei credințe în Hristos”.

– **Părinte Cleopa, dați-ne un cuvânt de încheiere.**

– Cuvânt de încheiere trebuie mai întâi să mă prihănesc pe sinemi să vorbesc ce nu fac. Și de aceea vă rog să vă rugați pentru mine păcătosul, ca să-mi aduc aminte de cuvintele Sfântului Ioan Scărarul: „Cade-se celui ce învață și nu face, ca, rușinându-se de cuvintele sale, să înceapă și el a lucra într-o bună zi”.

Așa și eu, poate vorbind la altul, mă gândesc și eu vreodată să fac. Pentru că de vorbit este ușor. Nimic nu-i mai ușor ca vorba. Amin.

MESAJE DUHOVNICEȘTI ALE MARILOR PĂRINȚI
transmise pe bandă magnetică

(II)

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE PAISIE OLARU
(Vineri, 1 ianuarie 1982)

Preacuvioase Părinte duhovnic Paisie,

Prin mijlocul fratelui Petru, care stăruiește mereu să facă o legătură între noi, având câteva momente libere aici la casa din deal, vă trimit smerite închinăciuni și metanii cu dragoste în Iisus Hristos, în anul 1982, și doresc ca Preasfântul Dumnezeu și Preacurata Lui Maică să vă lungească zilele spre folosul miilor de creștini care vă cercetează și în anul care vine să sporiți întru creștere și întru darul lui Dumnezeu, să fiți de folos și nouă monahilor, la tot poporul și credincioșii care vă cercetează.

Vă doresc din toată inima mulți și fericiți ani și vă rog iar din toată inima să nu mă uitați pe mine păcătosul, leneșul și necuratul, în sfintele și curatele rugăciuni pe care le faceți acolo către Mântuitorul și Maica Domnului.

Eu, ca totdeauna, sunt încărcat de griji, de răspândire, de lenevie, de nesimțire, de neluare

aminte, de acedie, adică de moleșeala voinței, și măcar că am intrat într-un an nou, în loc să pun început bun, merg înapoi ca racul.

Blagosloviți și mă iertați pe mine, păcătosul.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE

(Vineri, 1 ianuarie 1982)

Cuvioase Părinte duhovnic Arsenie,

Văd că nu mă lasă în pace fratele Petru până nu trimit câteva cuvinte pe acolo. Mă minunez de dragostea lui cum s-a aflat el întru noi să putem vorbi unii cu alții. Se vede că este lucrarea Preasfântului Dumnezeu prin el.

Așadar, având câteva momente libere, vă rog din toată inima să primiți din partea nevredniciei mele smerite închinăciuni și sărutări cu dragoste în Iisus Hristos.

Preasfântul și Preabunul Dumnezeu și Preacurata Lui Maică și toți sfinții să vă ajute să sporiți și să fiți de mare folos milioanelor de credincioși care vă cercetează acolo și vă cer sfat și pe care îi mângâiați și-i zidiți în Hristos.

Bine faceți că vă țineți de cuvântul marelui Apostol Pavel, care zice: *Nimenea al său să nu caute, fiecare să lucreze pentru binele și zidirea aproapelui.*

Bine faceți că sunteți de jertfa acolo cu atâtea mii de suflete, deoarece, după învățătura Sfântului Isaac, **folosul fratelui este roada ta.**

Dumnezeiescul Ioan Gură de Aur într-una din omiliile sale zice așa: „Eu vorbesc din catedrala aceasta – adică a Sfinților Apostoli din Constantinopol – și văd mulțime de oameni aici. De se vor întoarce 100 la Hristos, plată însutită voi avea. De se vor întoarce 60 sau 30, nu mică este plata; iar de se va întoarce numai unul, și pentru acesta mare plată îmi va da mie Hristos, că un singur suflet este mai scump decât toată lumea, după cuvântul care a zis: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său, măcar de-ar câștiga toată lumea.* Iar de nu se va întoarce chiar nici unul, eu nu voi înceta să învăț și să predic, deoarece fântânile izvorăsc și izvoarele curg, măcar de ar lua cineva și ar bea apă din ele sau nu ar bea, ele își fac datoria”.

Așa cum vă știu activ, aprins în credință, cu dragoste de a zidi pe alții și a-i folosi; așa cum v-am cunoscut cu mila Domnului cât am fost împreună, tot să puneți toată activitatea duhovnicească în folosul poporului și a atâtor mii de suflete însetate după cuvântul lui Dumnezeu.

Din toată inima doresc ca Preasfântul Dumnezeu să rânduiască ca, atunci când vom muri și ne vom întâlni înaintea Mântuitorului, să văd în urma părintelui duhovnic Arsenie un sobor de mii și mii de suflete curățite și luminate de el prin cuvânt și pilda vieții.

Această dorință să fie pururea între noi, ca, cu darul lui Dumnezeu, să lucrăm la slujba aproapelui, și mila lui Dumnezeu va completa neputințele noastre cu folosul sufletelor care ne cercetează și ne cer ajutorul duhovnicesc.

Fiind îndemnat de fratele Petru, vă rog dacă credeți de bunăcuviință și socotiți că-i bine, să trimiteți la toți iubiții credincioși din Constanța și Mangalia, care ne cunosc, multă bucurie în Hristos, mângâierea Duhului Sfânt, spor în cele duhovnicești în anul acesta în care am pășit (1982) și mai presus de toate, tuturor le dorim mântuirea sufletului și să sporească în frica lui Dumnezeu, în dragostea lui Dumnezeu și în toate faptele bune.

Mila Domnului nostru Iisus Hristos și Acoperământul Preasfintei și Preacuratei Sale Maici să rămână cu noi în veacul de acum, în anul care vine și în veacul cel viitor. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ILARION ARGATU

(Vineri, 1 ianuarie 1982)

Preacuvioase Părinte Arhimandrit Ilarion,

Iată fratele Petru l-a pus Dumnezeu între noi un fel de mijloc, prin care ne întâlnim așa pe această cale cu ajutorul aparatului, noi fiind la mare distanță. El îmi spune să vă trimit câteva cuvinte.

Eu, păcătosul și nevrednicul, din partea mea vă trimit mai întâi smerite închinăciuni cu dragoste în Iisus Hristos și vă doresc înaintea Preasfântului Dumnezeu și a Preacuratei Lui Maici să vă sporească puterile duhovnicești, energie fizică și cea duhovnicească și în anul care a sosit să stați în slujba apostolatului acolo pentru milioanele de suflete care vă cercetează și vă cer ajutorul duhovnicesc.

Preasfântul Dumnezeu să vă întărească, să vă mângâie, să vă slujească în această activitate duhovnicească și Preacurata Lui Maică să vă acopere cu dumnezeiescul ei Acoperământ de ispitele văzuților și nevăzuților vrăjmași. Și vă rog din toată inima să nu mă uitați pe mine păcătosul la sfintele rugăciuni, că eu niciodată până acum n-am pus început bun de faptă bună.

Multă bucurie în Iisus Hristos și multă dorire de sporire și creștere în cele duhovnicești. Spuneți tuturor ce ne cunosc de acolo și pe toți vă rog să nu mă uitați în sfintele rugăciuni. Amin.

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI ILARION CĂTRE PĂRINTELE CLEOPA

Preacuvioase Părinte Cleopa,

Tare mult m-am bucurat de cuvintele frumoase pe care le-ați adresat către mine, păcătosul, care mă găsesc la Cernica.

M-am bucurat tare mult că sunteți sănătos și vă rugați și pentru mine păcătosul.

Eu mă rog Bunului Dumnezeu ca să vă țină sănătos și pe mai departe, și cu rugăciunile preacuvioșiei voastre să mă întăresc și eu în lupta pe care o am zi de zi, atât cu patimile mele cât și cu lupta ce vine din afară.

Vă sărut mâna cu multă dragoste și cred și doresc să ne întâlnim cât mai degrabă spre a ne împărtăși cuvinte de întărire și de bucurie, cuvinte de ajutor duhovnicesc spre mântuire.

Bloagosloviți și mă iertați pe mine, păcătosul Ilarion Argatu!

PĂRINTELE ARSENIE CĂTRE OBȘTEA MĂNĂSTIRII SIHĂSTRIA (1982)

Părinte Paisie, Părinte Cleopa și toți dragii mei de la Sihăstria.

Nemernicia mea a făcut să lupt singur, păstrând în inimă duhul Sihăstriei de atunci. Locul acela în sihăstreasca Sihăstrie ajută mult și mai ales preacuvioșiile voastre, Părinte Cleopa, Părinte Paisie, Părinte Ioil, Părinte Chirile, Părinte Macarie și Valerian și alți dragi părinți ai mei de acolo. Ați păstrat o cuviincioasă și îngereasă uitată a duhului locului, a rânduielilor. Ați folosit multă lume ca niște stâlpi cuvioși, statornici, înțelepți și cu inimile calde pentru toți.

Știu că duhul vă spune că eu sunt slab și rănit, dar și mă bucur foarte mult că mă cercetați și simt mângâierea ce mi-o dați și pe care am simțit-o totdeauna de când a binevoit pronia cerească să vă cunosc. Vă iubesc mult! Împrejurările fac să fiu departe și Bunul Dumnezeu și Măicuța Domnului știe și lacrimile mele străine și sărace pentru mântuirea mea cu ajutorul duhului vostru.

Nu pot să nu amintesc și de preaiubitul Ambrozie și Marcu care se luptă așa cum îi place bunului Dumnezeu să fim pe lumea aceasta.

Vă sărut mâinile cu multă smerenie și iubire, eu, fiul vostru slab, dar plin de nădejde, Arsenie. Amin.

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI PAISIE PENTRU PĂRINTELE ARSENIE
(1982)

M-am bucurat, Părinte Arsenie, de blagoslovenia sfinției voastre și de dragostea ce ne-o purtați, pentru că nu ne-ați uitat, de ne-ați pomenit pe noi și pe toți care i-ați cunoscut.

Noi vă dorim tot ce este bun și frumos, tot ce este folositor și plăcut lui Dumnezeu și dacă nu ne vom mai întâlni în viața asta, să ne facă Dumnezeu parte să ne întâlnim acolo în veșnica fericire. Amin.

Blagosloviți și mă iertați!

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI CLEOPA PENTRU PĂRINTELE ARSENIE
(1982)

Preacuvioase Părinte și mult iubite și fratele meu, Arsenie.

Mulțumesc Preasfintei și de viață Făcătoarei Treimi, Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și mijlocirii tuturor sfinților, care au binevoit măcar așa prin aceste mijloace să putem vorbi de la această mare distanță care ne desparte numai cu trupul, nu și cu duhul.

Iubite Părinte, mai întâi vă mulțumesc din toată inima că nu ne-ați uitat și păstrați unitatea duhului și dragostea aceea ce a fost oarecând între noi.

Dragostea lui Dumnezeu nu cunoaște hotare; ea nu cunoaște granițe. Dragostea lui Dumnezeu trece peste toate și nu numai peste granițele veacului de acum, ale unei țări sau ale unei localități, ci ea trece și peste granița morții.

Auzim pe marele Apostol Pavel zicând: *Limbile vor înceta, proorociile se vor desființa, dar dragostea rămâne*. Singura din cele trei virtuți teologice care rămâne în veacul viitor și nemărginiții vecilor este dragostea, care trebuie să o purtăm în sufletele noastre și care este mai mare decât toate virtuțile în acest veac și în cel viitor.

Iubite Părinte, îmi dau seama, după cum ați spus, că luptați singur. Nu sunteți singur! Aveți pe Preasfântul nostru Mântuitor, pe Preacurata Lui Maică și pe sfinții lui Dumnezeu. Aveți învățăturile dumnezeieștii Scripturi, ale celei vechi și ale celei noi, învățăturile dumnezeieștilor părinți și aveți practica vieții, cu care, prin darul lui Hristos, ați străbătut până acum, care vă ajută să puteți fi de mare folos în acel loc unde este atâta afluență de suflete, care vin acolo cu atâtea și atâtea nevoi sufletești.

Un singur suflet este mai scump decât toată lumea, că la această valoare l-a ridicat Însuși Dumnezeu-Cuvântul, Care zice: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său, măcar de ar dobândi toată lumea?* Nu are valoare lumea toată cât are un suflet.

Deci acolo aveți posibilitate să aduceți la lumină și la mântuire nu un suflet, ci mii de suflete, numai să vă întărească Preasfântul Dumnezeu și Preacurata Lui Maică să puteți face față, cât este cu putință, atâtor nevoi sufletești, care se cer mai ales acolo unde este sezonul de vară și unde vin atâtea suflete, unele mai zbuciumate decât altele de ispitele și de valurile veacului de acum.

Iubite Părinte, așa a binevoit Dumnezeu ca prin fratele Petru noi să putem vorbi de la așa mare distanță și să mai auzim unul altuia vocea, care este mult dorită între noi. Eu sunt cam bolnav cu inima, acum puțin și cu ficatul de câțiva vreme. Bunul Dumnezeu știe viața noastră și scânteia de viață care o avem, cât o mai lasă Ziditorul în noi.

Sunt și eu foarte, foarte ocupat cu multe suflete, care nu-mi dau răgaz zi și noapte. Când mai am puține momente de liniște mai însemnez ceva, mai scriu câte ceva, să rămână după ticăloasa asta viață, poate pentru cineva care va voi să citească.

Cu multă umilință și dragoste mi-aduc aminte de momentele care le-am petrecut împreună, când mi-ați fost de mare ajutor și mângâiere în scârbele mele și în necazurile prin care am trecut și

totodată v-am socotit ca pe un înger al lui Dumnezeu, cu dragoste mare și cu bărbăție de cuget în toate supărările și m-ați îmbărbătat și mi-ați fost mângâiere.

Acum Preamilativul Dumnezeu a rânduit să fim departe unul de altul, dar această depărtare este, așa după cum am zis, numai cu trupul nu și cu duhul. Nimic nu ne împiedică pe noi să trăim într-un gând și într-un duh înaintea lui Dumnezeu, numai dacă rămâne între noi dragostea Preasfântului Dumnezeu.

Din când în când vin și de pe acolo credincioși, de pe la Constanța, de pe la Mangalia, din Dobrogea, de pe la Tulcea, care ajung mai rar pe la noi și totuși ajung. Am întrebat când și când dacă vă aflați sănătos și unii v-au cunoscut și mi-au spus de frumoasa activitate și energia duhovnicească care vă stăpânește ca totdeauna și în momentele de față.

Aș dori, de va voi Preamilostivul Dumnezeu, să vedem, dar nu știm chipul proniei lui Dumnezeu ce este între noi.

Am fost invitat cu mare stăruință să mă duc la Galați, unde Părintele Teofil Pandele s-a sârguit și a făcut o biserică și a sfințit-o în ziua de Sfinții Voievozi, Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil. El a trimis și mașina, a venit și personal și am fost chemat eu, părintele stareț, părintele stareț de la Secu, de la Neamț, mai mulți părinți, și eram dator să mă duc, că acest părinte, încă de când era director în Ministerul Cultelor, a ajutat foarte mult această mănăstire, care știi că a fost arsă și necăjită.

Dar n-am putut să ne ducem. Una că a fost hram la Mănăstirea Agapia, tot cu hramul Sfinții Voievozi, și părintele stareț a fost chemat de Înalt Preasfințitul Mitropolit Teoctist să slujească acolo, și părintele stareț de la Neamț și de la Secu, iar eu singur, fiind și bolnav, nu m-am bizuit; și așa că n-am fost.

Dacă era să ajung pe acolo, mă gândeam, fiindcă n-am fost niciodată în Dobrogea în viața mea, să mă duc pe la Preacuvioșia Voastră, să vizitez Sfânta Mănăstire Cocoș, unde am aflat că se află moaștele celor patru sfinți martiri: Atalos, Zoticos, Filipos și Camasis, care s-au găsit la Niculițel în Dobrogea. Și cu această fericită ocazie aveam să trec și pe la Sfinția Voastră și pe la acele sfinte moaște. Dar rămâne acest lucru în voia lui Dumnezeu, poate pentru mai târziu, de voi mai avea zile.

Am dorit de multe ori, când am avut momente de liniște, să ne mai vedem. Dar, cum am zis, lăsăm toate în voia Domnului și la rânduiala Lui cea preabună. Un lucru să rămână între noi: să rămână dragostea lui Dumnezeu și bunăvoința Lui și să rugăm îndurarea Lui să nu ne despartă pe noi cu duhul. Și să rămână mila Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și acoperământul rugăciunilor Preasfintei și Preacuratei maicii Sale și ale tuturor sfinților cu noi păcătoșii, în veacul de acum și în cel viitor. Amin.

Blagosloviți și mă iertați pe mine, păcătosul.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE (Aprilie 1984)

Spune-i părintelui Arsenie smerite închinăciuni cu dragoste, să se roage pentru mine păcătosul, că sunt foarte, foarte ocupat. Chiar acum când vorbesc mi-au venit niște studenți care au trecut pe la Mănăstirea Neamț și mi-au spus că trebuie să vină seminariștii de la Neamț cu profesorii, pentru niște predici să le vorbesc aici pe munte.

Altfel am primi o scrisoare oficială de la Mitropolie. Sunt cerut de Vlădica Antonie la un congres, nu știu unde, și va trebui să mă duc. A venit oficial să mă duc pe ziua de 1 iunie.

Sunt cam bolnav cu inima. Obosit. Am și soborul mănăstirii, trebuie să fac și de săptămână la sfântul altar. Poporul nu mă lasă în pace. Nici nu am când mă gândi.

În momente foarte puține, când mai am ceasuri de liniște, mă duc în casa din pădure, acolo unde-i prisaca mănăstirii și acolo mai scriu câte ceva, ca după ce voi închide ochii să rămână ceva în biblioteca mănăstirii.

Bunul Dumnezeu și Preacurata Lui Maică să ne facă parte de mântuire. Vă zic „Hristos a

înviat”, Părinte Arsenie, și vă rog pe toți să nu ne uitați în sfintele rugăciuni!

Mila Domnului și Acoperământul Preasfintei Maicii Sale să fie și să rămână cu noi în veacul de acum și în cel viitor. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE PAISIE

(Aprilie 1984)

Precuvioase Părinte Paisie,

Îți vorbesc așa în grabă, în fugă, că am avut un consiliu chiar acum și am fost și cu biserica. Suntem foarte aglomerati cu lumea. Nu știm ce-om mai face cu atâta lume. Vine Înălțarea Domnului, vine Duminica Mare. Am fost înștiințat că vin aici câteva clase de la seminar cu profesorii, ca să le vorbesc.

Sunt peste măsură de ocupat. Aș dori să te rogi mai tare, să se ducă zăpada aceea de acolo. Toată. Că atunci când am fost la Sihla, numai trei săptămâni am fost bolnav. Numai cu frecții și cu injecții. Eram să mor. Am dormit într-o chilie acolo, am asudat, eram tot apă. M-am sculat când toca la biserică și am crezut că în biserică aveți foc, și când m-am dus nu era nici în altar foc. Și am stat două ore la Utrenie și când am venit aici m-a luat o durere, ca atunci când am venit din Italia. Rinichii și rinichii și rinichii. M-a ținut vreo două-trei săptămâni.

M-am învățat minte, când mă duc la Sihla trebuie să-mi iau schimburi cu mine și s-o iau încet, să iau seama cum dorm și ce fac. Dacă va fi mila Domnului și a Maicii Domnului sper, peste o vreme, numai dacă ai să te rogi sfinția ta să se ducă toată zăpada. Când mă duc acolo să fie cald! Să-i spui Părintelui Ilarion de la bucătărie că atunci să facă un borș de urzici bun! Știe el cum.

Stăm și noi de azi pe mâine. Obosiți până-n gât. Avalanșă de lume. Grija de sobor. La biserică am fost de rând în prima săptămână după Paști și acum îmi vine rândul iar. Cât va mai rânduia mila Domnului și cu rugăciunile Pracuvioșiei voastre, ne vom strădui să mai facem câte ceva.

Vă rog să nu mă uitați în sfintele rugăciuni, și când o fi să mă duc pe acolo, dacă a rânduia Domnul, vom vorbi mai pe larg cele ce ne va da Bunul Dumnezeu atunci în gând.

Acum merge fratele Petru, care este un fel de curier, de la Constanța până la noi, și de aici până la București și în toată lumea, și duce vorbele noastre de aici acolo. Să-l pomeniți și pe el la rugăciune și pe mine păcătosul.

Blagosloviți și mă iertați!

PĂRINTELE PAISIE CĂTRE PĂRINTELE CLEOPA

(Aprilie 1984)

Părinte Cleopa, vă mulțumesc pentru dragostea care o aveți și o purtați pentru mine păcătosul și mă bucur pentru că ne-ați făgăduit că veți veni pe la noi. Eu v-am așteptat când a cânta cucul, dar la noi încă n-a prins a cânta cucul; la noi încă-i iarnă.

Dumnezeu să ne ajute ca să ne mai întâlnim și pe lumea asta și să ne dea Dumnezeu răbdare în toate cele ce ne rânduiește pentru mântuirea noastră. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA DESPRE PĂRINTELE ARSENIE

(Martie 1986)

Se luptă săracul singur la Techirghiol. Este unul cu barbă mare. Și este om cu toată inima pentru Biserica lui Hristos și pentru mântuirea lumii. El, unde s-a dus, a făcut mare cinste Bisericii. Îi sincer și cu el și cu Dumnezeu și cu lumea. Mare dragoste are de a învăța pe oameni. Și are cuvânt. Cred că-l mai are și acum: „Fraților, nu vă jucați cu mântuirea!” Așa le spune. „Nu vă jucați cu

mântuirea”.

Însă de când era frate predica. Se chema fratele Anghel când l-am primit aici. Îl aveam ucenic la stăreție. Și aveam un scaun, un jilț, pe care dormeam noaptea, ca preot tânăr să fiu mai treaz. Odată mi-a zis: „Îmi dai voie, când nu ești acasă, să strau eu pe scaunul acela?” I-am zis: „Stai”. Și apoi de-acolo le ținea lecție: „Băgați de seamă! Eu sunt ucenic, dar sunt în scanul starețului. Eu vă învăț în locul lui!”

Și le spunea frumos și-i învăța. Așa a fost viața lui. Foarte, foarte sincer și hotărât. Și s-a jertfit săracul în multe părți în țara asta. Și acum este acolo și cred că a trecut și el de 70 de ani, că eu nu mai țin minte. Și el nu uită mănăstirea de unde a plecat.

L-am avut și la Slatina, altă mănăstire unde am fost stareț. Eu știu că el pune toată inima să-i învețe pe oameni, să le spuie. Și el îi slăbit, săracul, și nu mai poate. Amu și bătrânețea...

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE (Martie 1986)

Părinte Arsenie, acum, când grăiesc cu sfinția ta, casa-i plină de lume; vede fratele Petru. Mai trebuie să sosească și 50 de creștini de la Pitești acum. Suntem peste măsura de aglomerați. Dar mă bucur că vă ține Dumnezeu și Maica Domnului cu sănătate și cu putere de muncă până în ziua de astăzi.

Eu sunt un hârb legat cu sârmă. Operație grea am avut astă-vară. Hernie strangulată. Acum sufăr cu inima, mă cam dor și plămâni. Este și vârsta. Mai am trei săptămâni și pășesc pe 75 de ani. Și să fie mila Mântuitorului cu noi să ne întâlnim la rai. Poate aici n-om fi vrednici să ne mai întâlnim. Eu aș dori să ne întâlnim în toată ziua, dar suntem la mare distanță.

Luptați-vă acolo, cu darul lui Hristos și cu rugăciunile Maicii Domnului. Eu vă am cu nevrednicie în pomelnicul meu de la Sfânta Proscomidie. Și vă am nu numai eu; mulți părinți vă au care v-au cunoscut. Unde v-ați dus, ați fost omul dreptății și al fricii de Dumnezeu și om cu mare dragoste de a mântui pe toți.

De aceea vreau să vă spun, fiindcă a venit fratele Petru, avem în față Sfântul și Marele Post. Trebuie să luăm în călătoria noastră de șapte săptămâni întâi și întâi rugăciunea și postul. Apoi osteneala, apoi citirea sfintelor cărți, paza minții, privegherea minții; grijă mare de minte, că tot păcatul de la minte începe, și trezvia atenției ne trebuie în toată clipa.

De aceea, bun este și postul și rugăciunea și mintea veghetoare, dar mai mult decât toate este dragostea. Așa ne-a arătat Apostolul Pavel, că mai mare decât toate rămâne dragostea. Milă, cât vom putea de fiecare, pentru că mila este frica dragostei. Cu milă să lucrăm cât vom putea, ca să câștigăm și noi milă în ziua Judecării și în vremea morții.

Să ne ajute Preabunul Dumnezeu și Maica Domnului și mie păcătosul și sfinției voastre ca să terminăm călătoria cu bine și să ne întâlnim la rai.

Vă doresc toată bucuria duhovnicească în acest sfânt și mare post și să ajungeți cu bucurii duhovnicești și în lumina Învierii lui Iisus Hristos, să vă bucurați de ziua Învierii Lui.

Vă doresc bucurie, sănătate, mântuire și să nu ne uitați în sfintele rugăciuni. Amin.

PĂRINTELE ARSENIE CĂTRE OBȘTEA MĂNĂSTIRII SIHĂSTRIA (1986)

Blagosloviți, Precuvioase Părinte Cleopa, Precuvioase Părinte Paisie, Precuvioase Părinte Ioil și Valerian, cuvioși părinți Ambrozie, Varsanufie, Macarie, precum și toți părinții mănăstirii.

Cu frică de Dumnezeu și cu sincere și smerite gânduri vă cer blagoslovenie din inimă și rugăciuni la toți. Nu m-am înstrăinat sufletește absolut cu nimic de precuvioșiile voastre și de locul

acela scump și sfânt, Sihăstria.

Sunt zi de zi cu inima la sfințiile voastre și aceasta este o mare mângâiere pentru mine. Bunul Dumnezeu, se vede, a rânduit ca eu să port pe alte meleaguri crucea și numele sfinteii Sihăstriei. Știe Bunul Dumnezeu că, cu toată neputința mea, nu am făcut decât cinste sfinteii noastre Sihăstriei și, de asemenea, numele preacuvioșilor voastre, Părinte Cleopa, precum și la toți, chiar la toți părinții și viețuitorii acestei iubite mănăstiri.

Am fost pe unde am fost, și singur am fost mereu. Nu m-am despărțit de nădejdea și puterea darului divin, și cu mare frică vă spun că nici de bucuria ce vreau s-o am, având pe Preasfânta, Preascumpa, Preaputernica mijlocitoare, Maica Domnului, la care nu va nădăjdui nimeni în zadar.

Am intrat în al unsprezecelea an de când sunt aici. Valuri, valuri de credincioși vin la Techirghiol. Sunt obligat să-i primesc, să-i înțeleg și la toți să le dau câte ceva și să plece cu nădejde.

Sunteți, Preacuvioase Părinte Cleopa și cu toți părinții, bucuria mea. Vă port cu drag și vă consider mereu puternici. Să nu mă lăsați din rugăciuni, precum și nevrednicia mea pe preacuvioșiile voastre.

Blagosloviți și să mă iertați pe mine, Arsenie protosinghelul.

PĂRINTELE PAISIE DESPRE PĂRINTELE CLEOPA

Vă duceți la Părintele Cleopa devale? Apoi el, cu darul lui Dumnezeu care îl are, vă satură de vorbă. A fost și el bolnav, l-a mai durut un picior, acum s-a mai îndreptat.

El nu încetează cu programul lui. Lucrează. Numai cărți de-ale lui face. Și cu cuvântul și cu scrisul. Părintele Cleopa a mai fost pe la noi. Vine o dată sau de două ori pe an. Cam așa vine la noi. Dar poate de acum va veni mai des.

A avut în plan să plece prin America, unde a mai vrut el să plece, dar a renunțat. Este bolnav. Nu se poate despărți de mormintele fraților lui, a maicii lui, că-i la Agapia Veche. Totdeauna în predicile lui amintește și de frații lui, că a avut frați atâția și, în sfârșit...

Părintele Cleopa, el îi singur în țara noastră cu darul care i l-a dat Dumnezeu lui. În sfârșit...

Spuneți-i să se roage, să mă pomenească la rugăciune, să eu sunt de azi pe mâine. Doamne ajută!

PĂRINTELE CLEOPA DESPRE PĂRINTELE PAISIE (1988)

În anul 1929 am venit eu la mănăstire. L-am cunoscut pe Părintele Paisie de când era fratele Petru. Era vizitiu la caili starețului Vladimir Bodescu. Venise de pe front de la Budapesta, a fost în primul război mondial. Mi-aduc aminte, săracul.

Cât de obosit este, când vede că vin oamenii, tot de milă zice: „Hai să-i primesc!” Dăunăzi era acolo și era și Neonil. El, săracul, cu piciorul stâng umflat, nu mâncase toată ziua, nici nu dormise. Și iaca vin niște oameni din Bucovina: „Sărut mâna, domnu' părinte – că așa vorbesc ei –, am venit...”. „De unde sunteți voi?”. „De la Marginea...”. Dar el trebuia să mănânce ceva în ziua aceea, că nu mâncase nimic. Era obosit. Dar Neonil zice: „Oameni buni, vreți să-l omorâți numaidecât? Uite, este bătrân! N-a mâncat! Îl doare piciorul! Uite piciorul celălalt este umflat este umflat și îl doare”. Dar Părintele Paisie îi zice: „Măi, Neonile, măi, lasă-i săracii, măi! Mă dor picioarele, dar nu mă doare limba, măi. Dă-le drumul să vină”. Și i-a primit și pe aceia.

Acum Părintele Paisie este cel mai bătrân. A pășit pe 88 de ani la 20 iunie. În 1897 e născut. Părinții lui se chemau Ioan și Ecaterina. Tatăl lui a fost pădurar mulți ani, dintr-un sat Stroești, din comuna noastră, de acolo. Și el a stat la Cozancea 28 de ani. A fost stareț acolo și eclesiarh mare. Apoi l-am adus eu aici la Sihăstria, când eram stareț, în anul 1948. L-am cerut la mitropolie, i-am

făcut mutație, lui și părintelui Chiril. Și de atunci este aici. El a intrat în mănăstire în 1921. Frații mei, Gherasim și Vasile, au fost ucenici la dânsul prin 1925-1927.

El cât a putut a mărturisit, cât nu, a citit. Când nu, le-a zis un cuvânt de folos. N-a respins pe nimeni, cât a putut el. El așa se stinge, în mijlocul poporului, dar multă lume are să plângă după el. A fost un om care i-a mângâiat pe toți. Sub epitrahilul lui și-au aflat mângâiere și liniște mii și mii de suflete în viața lui.

Mila Preasfintei Treimi și Acoperământul Maicii Domnului să fie cu noi și în veacul de acum și în cel viitor. Amin.

PĂRINTELE DIMITRIE BEJAN CĂTRE OBȘTEA MĂNĂSTIRII SIHĂSTRIA¹⁴

Părinte Cleopa și Părinte Ioanichie,

Vă sărut mâna la amândoi. Mâinile drepte. Mi-ați fost totdeauna foarte dragi și foarte apropiați, pentru că știți ce vreți de la Dumnezeu. Să mă ierte Părintele Cleopa! Așa a fost în conștiința mea, de când l-am văzut și până astăzi, când fac această declarație, că este cel mai curat călugăr la ora actuală din Ortodoxia românească.

Poate pe la Sfântul Munte să se găsească oameni superiori călugărilor noștri. Iar Părintele Ioanichie, el însă îl caută pe Dumnezeu. Este supraocupat cu cărți. Scrie! Are darul de a scrie și de a răspândi cuvântul lui Dumnezeu! Mai ales în partea practică a creștinismului nostru. Să-l ajute Dumnezeu să-și facă ucenici!

Dacă Părintele Cleopa și Părintele Ioanichie nu lasă ucenici în urma lor, pustia se instalează la Sihăstria! Și-i păcat! Atâta duh: Paisie, Cleopa, Ioanichie și a mai fost starețul lor, părintele Ioanichie Moroi..

Acolo a fost un duh bun încă de la înființarea aceluia schit care a devenit mănăstire acum. Aș fi vrut să mor acolo, dar cred că Dumnezeu a hotărât să mor aici. Nu-s supărat. Noi rămânem cu trup, Părintele Cleopa și Părintele Ioanichie... Că trupul se dă firii de Dumnezeu zidite. Până când? Poate într-o mie de ani, poate în mai puțin. Ne prefacem! Răsar flori din noi; răsar copaci, urzici și spini!

Dacă sufletul nostru este bun la Dumnezeu, răsare la căpătâiul nostru un prun sau un măr sau un pom roditor! Dacă nu, urzici și spini! Peste o mie de ani nimeni nu va ști de Cleopa și de Ioanichie. Veți fi în rai! Să vă uitați de acolo, fără binoclu, la călugării de la Sihăstria! Viitorii călugări! Să veniți și, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-i îndrumați! Este singura noastră obște călugărească care a găsit drumul direct la mântuire! Poate. Poate să fie și călugării de la Frăsinei! Poate acolo să fie și mai sporiți, pentru că nu pătrund femeii în mănăstire.

Părinte Cleopa și Părinte Ioanichie, să faceți călugări, dar mai târziu, pe la 30 de ani. Să treacă întâi prin foc. Îl iei de pe băncile școlii și-l faci preot la 18 ani? Sunt preoți chiar aici; sunt foarte tineri, care nu știu și nici nu au auzit de canoane. Trebuie crescuți ani de zile la umbra unui duhovnic; și încă un duhovnic ales, care să fie bun, perfect și cu cunoștințe depline.

Unii sunt copii! Sunt tineri. Nu știu că au intrat cu un picior în Rai! Nu știu. Nici nu știu ce-i acela Rai! Nu! N-au cum să știe. Să li se spună!... Nu-i obligatoriu să fie multă lume în mănăstire. Iar mănăstirile să rămână, ca totdeauna, locul în care mergem noi ceilalți să ne împărtășim!

Vă sărut mâna, Părinte Cleopa și Părinte Ioanichie! Și, când o să mor, o să mă duc la Dumnezeu și o să spun că faceți treabă bună, și vă aștept în Rai! Dacă suferințele noastre pe pământ vor trage 51% din cumpăna lui Dumnezeu, și păcatele noastre numai 49%, atunci intrăm în Rai! Adică Bunul Dumnezeu apasă pe cumpăna aceea a faptelor bune și rele, apasă cu un deget și zice: „Hai să fie! Intră în bunătatea Mea!”

Asta o spun pentru mata, Părinte Cleopa și Părinte Ioanichie, care îmi sunteți dragi și superiori ca formație și ca duh. Nu putem intra la Dumnezeu decât cu dragoste! Așa se spune în Sfânta Carte.

¹⁴ Scrisă la sfârșitul anului 1993.

Cu bunătațe, zic eu! Numai cu asta. Trebuie să fii bun nu numai cu cel care îți dă mîncare și haină. Să fii bun cu cel necăjit...

Eu vă sărut mîna și vă mulțumesc și vă zic: Să trăiți încă pe pămînt pentru că sunteți necesari. Amin.

RĂSPUNSUL PĂRINȚILOR DIN MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA CĂTRE PĂRINTELE DIMITRIE

Iubite Părinte Dumitru, vă mulțumim în numele lui Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii, pentru cuvîntul duhovnicesc ce ni l-ați trimis acum, la început de an nou. Începutul unui nou an de viață însemnează, pentru noi toți, și începutul unei vieți noi în Hristos.

Rugați-vă pentru noi, iubite Părinte Dumitru, să ne dea Dumnezeu, în restul vieții, mai multă râvnă pentru rugăciune, pentru Biserică și lacrimi de pocăință, ca să ne putem mîntui.

Rugați-vă pentru noi să fim umbriți de harul Sfîntului Duh în această viață trecătoare, ca să putem mîngăia și noi pe cei care vin pentru sfat și rugăciune, cu mîngăierea pe care o primim de la Dumnezeu.

Rugați-vă pentru țara noastră, România, să fie ocrotită, prin mîna lui Dumnezeu, de toate primejdiile și ispitele ce ne împresoară din toate părțile!

Rugați-vă lui Dumnezeu și Maicii Domnului pentru preoți și ierarhi, pentru credincioși și mînăstiri, ca să putem face voia Lui și să dobîndim mîntuirea sufletelor noastre, care sunt mai scumpe decît toată lumea.

Rugați-vă pentru Biserica Ortodoxă să iasă biruitoare din lupta aceasta cumplită cu satana, cu sectele, cu ateismul și să putem crește fii duhovnicești vrednici pentru Biserica lui Hristos.

Vă știu de atîția ani. V-am fost cu nevrednicie un timp duhovnic și vă prețuim mult pentru bărbăția, statornicia și credința cu care v-a întărit Dumnezeu, ca să ieșiți biruitor din atâtea necazuri, bătăi și închisori, câte ați suferit pentru Hristos. Că zice Domnul: *Cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mîntui.*

Sfinția Voastră ați împlinit cu prisosință acest cuvînt al lui Hristos. De aceea puteți zice, ca și Sfîntul Ioan Gură de Aur: **Slavă lui Dumnezeu pentru toate!**

Măine și eu și sfinția voastră și toți oamenii vom pleca din trup și vom sta la judecată înaintea Dreptului Judecător, Iisus Hristos.

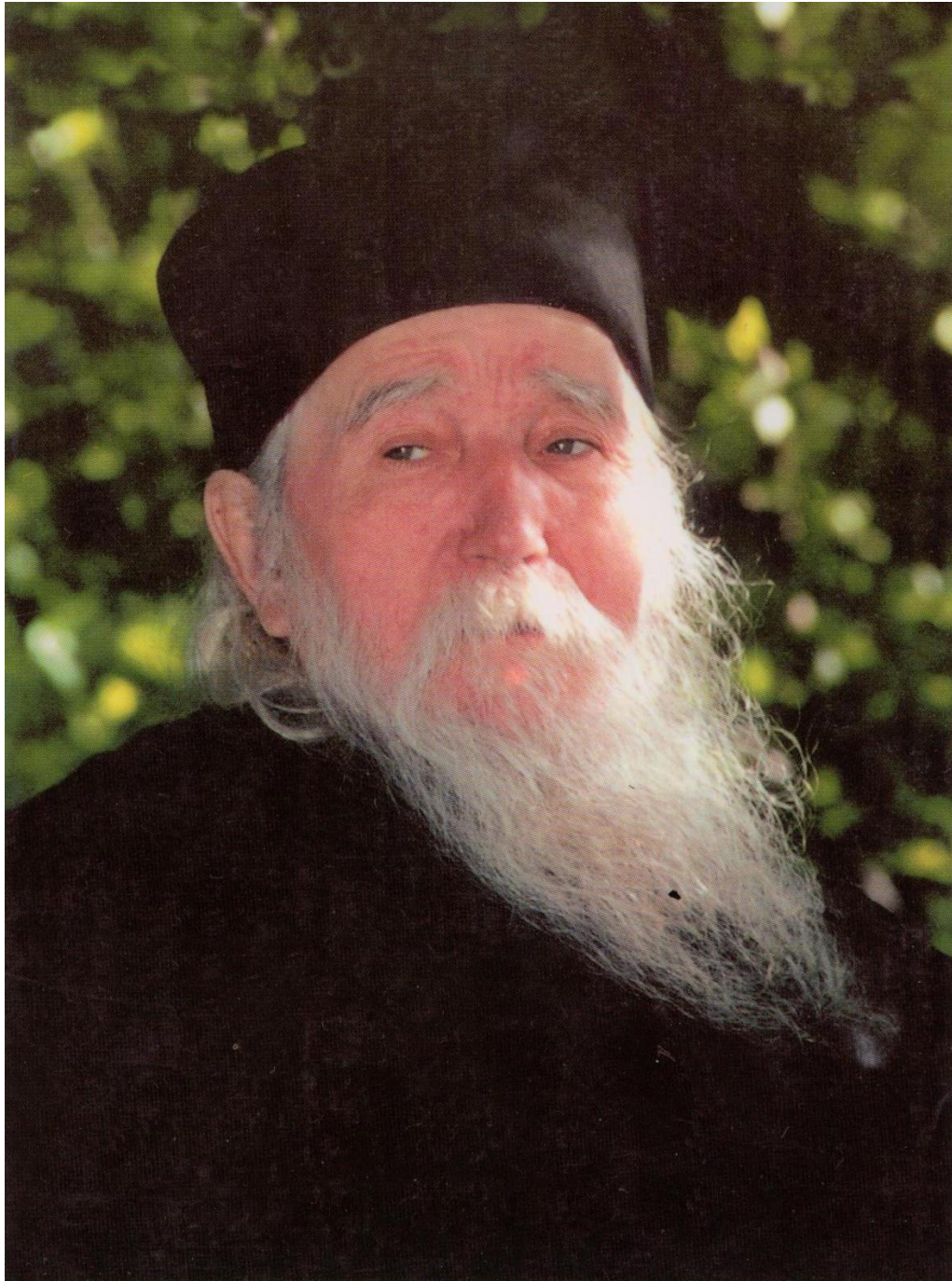
Să ne rugăm unii pentru alții ca să dobîndim împreună mila lui Dumnezeu și în această viață și în cea viitoare.

Și dacă nu ne vom mai vedea aici în trup, pentru că amîndoi suntem bolnavi și bătrîni, nădăjduim să ne învrednicim a fi în rai, ca împreună cu toți sfinții și dreptii să-L slăvim pe Tatăl, pe Fiul și pe Duhul Sfînt. Amin.

Iertați-mă, iubite părinte Dumitru, pe mine păcătosul.

Arhimandrit Cleopa Ilie

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 11

CUVÂNT ÎNAINTE

Cu binecuvântarea Domnului nostru Iisus Hristos și cu rugăciunile Preacuratei Maicii Sale, iată, am ajuns la al unsprezecelea volum din seria „*Ne vorbește Părintele Cleopa*”, cunoscută în toată țara.

Textul, ca de obicei, este clar, pe înțelesul tuturor, și cuprinde sfaturi duhovnicești, cuvinte de înțelepciune, predici și îndemnuri sfinte, atât pentru intelectuali, cât și pentru credincioșii de rând.

Suntem foarte bucuroși când descoperim cuvinte duhovnicești noi din tezaurul inepuizabil al Prea Cuvioșiei sale. De aceea ne străduim în continuare să scoatem la lumină cât mai multe cuvinte din cele scrise și vorbite de Părintele Cleopa până în ceasul mutării sale la cele cerești.

În acest volum am inclus câteva predici rostite cu diferite ocazii, în urmă cu peste 20 de ani. Dintre ele amintim: *Predică la Duminica Tuturor Sfinților*, *Predică la Evanghelia femeii gârbove* și *Predică la vindecarea copilului lunatic*.

Apoi am continuat cu câteva istorioare legate de puterea rugăciunilor Bisericii. Nu am evitat să reamintim și despre păcatul capital care stăpânește astăzi cea mai mare parte a omenirii, adică avortul, pe care Sfinția sa îl combătea întotdeauna cu multă asprime.

Un alt aspect pe care Părintele Cleopa pune foarte mare accent este nepăsarea părinților față de creșterea copiilor, prezentat în capitolul *Cele 14 pricini pentru care vor fi judecați părinții care nu-și cresc copiii în frica și certarea Domnului*.

De asemenea, Prea Cuvioșia sa nu uita să amintească în predicile sale și despre dragostea de Dumnezeu, dând numeroase exemple din Viețile Sfinților, precum în povestirile despre *Sfântul Ignatie Teoforul* și *Melchisedec, împăratul Salemului*.

În sfârșit, Părintele Cleopa ne îndeamnă pe toți la pocăință în capitolul despre sfârșitul lumii și venirea Domnului, dând destule citate din Sfânta Scriptură și de la Sfinții Părinți.

Fie ca și acest volum mult așteptat să fie tuturor bunilor creștini spre îndreptare, spre mângâiere și folos duhovnicesc.

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Sfânta Mănăstire Sihăstria,
Acoperământul Maicii Domnului,
1 octombrie 2001

PREDICĂ LA DUMINICA TUTUROR SFINŢILOR

Astăzi Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare face pomenirea nu la un sfânt, nu la doi, nu la zece, nu la o sută, nu la o mie de sfinți, ci face pomenirea tuturor sfinților. Mare sărbătoare este astăzi. Căci dacă „pomenirea dreptului este cu laude”, pomenirea dreptilor și a tuturor sfinților, cu câtă laudă nu se face!

Astăzi, fraților, s-a împlinit proorocia marelui prooroc Isaia, care zice: *Veseleşte-te, stearpă, care nu nașteai, că ți-a înmulțit ție Cel Prea Înalt*¹⁵. Cu adevărat Biserica cea stearpă din păgâni, astăzi prăznuiește mulțimea cea nenumărată a sfinților săi. Astăzi Biserica cea stearpă din păgâni, logodită cu Hristos, a născut de șapte ori, cum a zis prin Duhul Sfânt proorocița Ana: *Căci cea stearpă șapte a născut*¹⁶. Care-s cei șapte? Dumnezeuieștii Părinți spun că toate cetele sfinților din ceruri și toți dreptii se împart în șapte cete. Întâi este Maica Domnului, apoi urmează cetele Apostolilor, a Proorocilor, a Ierarhilor, a Mucenicilor, a Cuvioșilor Părinți și a șaptea ceată, a tuturor dreptilor celor din veac adormiți.

Dar știe oare cineva numărul sfinților? Nu! Dar al îngerilor? Nici pe acesta nu-l știe. Ce spune marele răbdător Iov? *Oastea cerului cine o va număra?*¹⁷ Tot așa și pe sfinți ne arată Duhul Sfânt, că nu se știe numărul lor. Sfinții, cum știți, sunt prietenii lui Dumnezeu¹⁸. Dar dacă sunt prietenii lui Dumnezeu să căutăm și alte mărturii despre felul cum sunt ei și cât sunt de mulți. Să auzim pe proorocul care zice: *Iar eu am cinstit foarte pe prietenii Tăi, Dumnezeule!*

Și după ce arată stăpânirea lor asupra dracilor, asupra lumii, asupra trupurilor, asupra tuturor patimilor, zice Duhul Sfânt: *Foarte s-au întărit stăpânirile lor*¹⁹. Căci prietenii lui Dumnezeu au stăpânit în lumea aceasta peste patimile lor, iar după ce s-au desăvârșit, în ceruri stăpânesc împreună cu Hristos peste toată lumea. Și după ce arată stăpânirile lor, Duhul Sfânt ne arată că noi nu putem ști numărul lor. Căci spune: *Număra-voi pe dâșii și mai mult decât nisipul se vor înmulți* (Ps. 138, 18).

Cine a putut sau poate vreodată să numere nisipul mării? Ia o mână de nisip și vei vedea că trebuie să stai luni de zile ca să o numeri. Dar nisipul care înconjoară toate mările de sub cer, cine-l va număra vreodată? S-au înregistrat în Martirologul Roman, în Minei, în Proloage și în Viețile Sfinților câțiva sfinți. Dar aceștia sunt mult prea puțini față de numărul lor din ceruri. S-au înregistrat zece milioane nouă sute șazeci și șase de martiri, dar numărul lor, cum am spus, nu-l știe nimeni, pentru că e mai mare decât nisipul mării. Câți sunt martiri numai cu voia, câți se mântuiesc în fiecare zi! Sfântul Ambrozio al Mediolanului a văzut o mare de catran, din care ieșeau mii și mii de porumbei, care zburau la cer. Și a zis despre ei că sunt sufletele care în fiecare ceas se mântuiesc din iad, prin mijlocirea Bisericii lui Hristos. Biserica, care e trupul lui Hristos, îi trimite la Capul ei din cer. Deci nu se pot număra toți sfinții, precum nici toți îngerii.

Dar oare de ce s-a pus azi Evanghelia care începe așa: *Cel ce va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, voi mărturisi și Eu pentru dânsul înaintea Tatălui Meu Care este în ceruri*. Și iarăși: *Cel ce iubește pe tată, sau pe mamă, sau pe frate, sau pe soră, sau holde, sau moșii, sau altceva din lumea aceasta, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic să fie ucenic al Meu*. De ce s-a pus azi tocmai Evanghelia aceasta? Cei ce-au rânduit pericopele evanghelice n-au fost oameni neînvățați. Au fost sfinți mari și au ales fiecare parte a Evangheliei după sărbătoarea potrivită ei.

Știți de ce s-a pus azi textul acesta: *Cel ce va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, voi mărturisi și Eu...*? Pentru că toți sfinții lui Dumnezeu cei din veac L-au mărturisit pe El în două feluri: prin cuvânt și prin fapta lor. Așa au mărturisit proorocii pe Dumnezeu, așa apostolii, așa martirii, așa cuvioșii, așa ierarhii, așa cuvioasele mucenițe, tot așa dreptii cei din veac.

¹⁵ Isaia 54, 1; Galateni 4, 27.

¹⁶ I Regi 2, 5

¹⁷ Iov 25, 3; Ieremia 33, 22; Psalm 67, 18; Daniel 7, 10.

¹⁸ Psalm 138, 17, Ioan 15, 14.

¹⁹ Psalm 138, 17, Iov 42, 48; Iacov 5, 16; Petru 2, 11.

Dar de ce e nevoie de mărturisire ca să te poți face sfânt? Sau de ce trebuie să fii drept ca să te mântuiești? De ce este nevoie să-L mărturisim pe Hristos? Iată de ce: Omul nu-i numai o ființă de lut, fără suflet. Omul are două părți, are o parte văzută și una nevăzută. Dar acestea se unesc într-un singur ipostas, așa se cheamă omul întreg, alcătuit din trup și din suflet. Și nu-i drept ce zic unii: „Este de ajuns să cred în inima mea în Dumnezeu, dar de mărturisit aceasta în fața tuturor nu-i nevoie”. Aceștia se înșală. În ziua Judecării, chiar cuvintele Evangheliei de astăzi vor demonstra pe toți aceia care socotesc că-i de ajuns să creadă în taină, fără să mărturisească atunci când e nevoie de Hristos. Căci spune marele Apostol Pavel: *Cu inima să credeți spre dreptate și cu gura să mărturișiți spre mântuire*²⁰.

Deci, când credem în Hristos înlăuntrul, negreșit trebuie să-L mărturisim și în afară. Să audă și alții mărturisirea noastră și să vadă și alții faptele noastre. Căci a spus Domnul în Evanghelie: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri*. Nu-i de ajuns să crezi în taină, ca să te mântuiești. Când ești întrebă, trebuie negreșit să mărturisești, că dacă te vei rușina, sau dacă te vei teme, sau vei urmări alte interese și nu vei mărturisi la arătare, nu poți să fii cu Iisus Hristos. Și El Se va lepăda de tine înaintea Tatălui Său și înaintea tuturor îngerilor din ceruri.

Dar de ce s-a spus mai departe în Evanghelie: *Cel ce iubește pe tatăl său, sau pe mama sa, sau pe nevasta sa, sau pe copiii săi, sau pe frați, sau pe surorile sale, sau via, sau moșia, sau chiar viața sa – cum se spune la Luca – mai mult decât pe Mine, nu este vrednic să se numească ucenic al Meu*. Oare este mai bine să urâm noi pe tata sau pe mama și pe frații noștri și pe prietenii noștri? Oare nu se spune în porunca a cincea din decalog: *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca să-ți fie bine și să trăiești ani mulți pe pământ*? Oare nu cumva se contrazice Evanghelia cu Decalogul? Nu! Doamne ferește!

Ca să ne putem lămuri, să ne aducem aminte de porunca cea dintâi din lege. Ce spune aceea? *Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta și din tot sufletul tău și din toată puterea ta*. De ce a numit trei părți din om? Cu mare dreptate poruncește Dumnezeu să-L iubim din toată inima, din tot cugetul și din toată puterea. El ne-a dat nouă și sufletul și mintea și trupul. Căci auzi *din toată inima*, sau în altă parte *din tot sufletul*, să înțelegi partea cea nevăzută. Când zice: *din tot cugetul*, înțelege mintea omului. Iar când zice *din toată vârtutea*, înțelege puterea trupului. Deci trebuie să iubim pe Dumnezeu din toată ființa noastră. Iar în porunca a doua din lege a dat un îndreptar pentru iubirea aproapelui. *Iar pe aproapele tău să-l iubești ca pe tine însuși*.

Ia seamă că în porunca întâi din lege, când cere să iubim pe Dumnezeu, nu arată granița până unde să-l iubim, ci cere să-L iubim fără margini. Dar când a vorbit de iubirea aproapelui, în care intră și tata și mama, a pus o graniță: ca însuși pe tine. „Îmi ești tată, îmi ești mamă, soră, cumnată, văr, nepot, dar eu vreau să mă mântuiesc și ca să mă mântuiesc trebuie să fac cutare faptă bună sau cutare. Dar te iubesc atât cât mă urmezi pe mine în credință. Iar dacă tu, tată, sau mamă, sau soră, mă tragi pe mine de la Dumnezeu, sau mă îndemni să calc o poruncă a lui Dumnezeu, sau să fac o nedreptate, eu nu te pot iubi pe tine mai mult decât pe Hristos”.

Așadar, nu trebuie să urâm pe părinți, sau pe frați, sau pe oricare om din lume, căci zice: *Nu vei urî pe tot omul*. Dar când acel om vrea să mă despartă de Dumnezeu, atunci trebuie să știu că nu-mi este prieten, căci este vrăjmașul lui Dumnezeu, și Duhul Sfânt zice că dacă el urăște pe Domnul și poruncile Lui, și tu trebuie să-l urăști pe dânsul: *Pe cei ce te urăsc pe Tine, Doamne, i-am urât și neprieteni s-au făcut mie și cu urâciune desăvârșită i-am urât pe ei*²¹.

Ai auzit? Când cineva care îți era ție ochi sau mână sau picior, adică țineai la el ca la ochiul drept și ca la mâna dreaptă și te foloseai de el, s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu și nu mai vrea să meargă după Hristos, să-l urăști din toată inima, cu urâciune desăvârșită. Pentru ce? S-a făcut vrăjmaș al lui Dumnezeu. Iată cum se cumpănește iubirea. Iată cum se chivernisește dragostea de

²⁰ Fapte 8, 37; Romani 10, 9, 10.

²¹ Psalm 96, 11; Prov. 8, 13; Rom. 12, 9.

Dumnezeu și dragostea față de aproapele. Către Dumnezeu trebuie să fie fără margini, iar către aproapele mărginită. Numai atâta te iubesc pe tine, cât mă iubesc și pe mine și mai mult nu, că nu mi dă voie porunca a doua din lege.

Deci n-avem voie să iubim pe nimeni și nici o zidire din veacul acesta mai mult decât pe Dumnezeu. Nici pe tatăl și pe mama, nici bani, nici vitele, nici păsările, nici averea, nici bogăția, nici dregătoria, nici cinstea, nimic mai mult ca pe Dumnezeu, dacă vrem să fim ucenici ai lui Hristos Iisus. Căci odată ce am iubit zidirea mai mult decât pe Ziditorul, ne facem vrăjmași ai lui Dumnezeu și ne despărțim de Dumnezeu după dreptate, că ne-am închinat zidirii și nu lui Dumnezeu.

Ce spune Evanghelia mai departe? Petru, când a auzit că nu trebuie să iubești pe tată sau pe mamă mai mult decât pe Dumnezeu, s-a gândit la sine. Căci, amintindu-și că el a lăsat tot atunci când l-a chemat Mântuitorul pe lacul Tiberiada, unde era împreună cu Andrei, cu Iacov și cu Ioan, a spus lui Hristos cu îndrăzneală: *Iată, noi am lăsat tot și am urmat Ție, oare ce va fi nouă?* Da, el a lăsat totul. Nu numai corăbioara, și luntrea și lopata au lăsat Petru și Andrei. Nu. Dacă lăsau numai atât, nu erau ucenici ai lui Iisus Hristos. Ei au lăsat și tată, și mamă, și soră și frate și patimile lor.

Nu-i de ajuns să lași numai averea pentru Hristos. Trebuie să lași și ura și zavistia și desfrâul și furtișagul și minciuna și răutatea și păra și invidia și lenevia și nebăgarea de seamă și toate fărădelegile și păcatul. Abia atunci ne facem cu adevărat ucenici ai lui Hristos, când lăsăm toate. Și când zicem *toate*, arătăm și păcatele și patimile cele sufletești. Toate trebuie lăsate ca să ajungem ucenici ai lui Hristos.

Câtă vreme inima noastră e lipsită de ceva din lumea de aici, de o femeie sau de bani, sau de casă sau de dregătorie, sau de cinste, sau de tată, sau de mamă, sau de rudenie, sau de prieteni, sau de cunoscuți, sau de trai bun, sau de beție sau de orice ar fi, ea nu poate să placă lui Dumnezeu. Nu putem să iubim și pe Dumnezeu și pe Mamona, care în limba siriană înseamnă bogăție.

Nu putem iubi pe Dumnezeu și păcatul, Doamne ferește! Dumnezeu cere inima noastră. *Dă-mi, fiule, inima ta!* Câtă vreme inima noastră nu-i cu Dumnezeu, suntem mincinoși și fățarnici și vicleni. Inima noastră este atunci nedreaptă. Căci a zis marele Pavel lui Simon Magul: *Vrăjmașule a toată dreptatea, inima ta nu-i dreaptă cu Dumnezeu.* Dumnezeu se uita la inima lui Simon, că inima lui era legată de bani. Căci el spusese apostolului: *Dă-mi și mie darul acesta ca să pot să tămăduiesc pe oameni.* Credea că Duhul Sfânt Se cumpără cu bani! Iar Pavel, care este plin de Duhul Sfânt, i-a spus lui Simon vrăjitorul că inima lui nu-i legată de Dumnezeu, ci de bani și de slava veacului acestuia. Iar Dumnezeu se uită la inimă și câtă vreme vede că inima noastră nu-i cu Dânsul, nu putem fi ai Lui. El cere să-L iubim din toată inima și din tot cugetul.

Câtă vreme mintea noastră este legată de grijile veacului și de bani, ea nu poate fi a lui Hristos. Câtă vreme trupul nostru este scufundat în lucrarea păcatului, nu poate fi al lui Hristos. La fel nici inima dacă nu-l iubește pe El. Deci ființa noastră s-a despărțit de Hristos prin păcatele ei și de aceea ni se cere să-L mărturisim și cu faptele și cu gura și să-L iubim din toată inima, din tot cugetul și din toată puterea.

Deci când marele Apostol Petru și ceilalți au zis: *Iată, noi am lăsat toate*, a zis: că lasă vicleșugul, necredința, fățarnicia și mândria, am lăsat și traiul bun, am lăsat și avere și rudenie și ne-am lipit cu inima numai de Tine. Ei puteau deci să fie ucenici ai Lui.

Și ce le făgăduiește Hristos? *Voi, care ați lăsat toate pentru Mine* (adică averea, cinstea, dregătoria, păcatele și patimile, și cele dinlăuntru și cele dinafară), *când va șede Fiul Omului pe scaunul slavei Sale, veți șede și voi pe douăsprezece scaune, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel.* Auzi câtă slavă le dă?

Dar oare credeți că scaunele de acolo vor fi de marmură? Pe astfel de scaune vor șede Petru și Pavel și Andrei și Vartolomei și Filip și Toma și toți ceilalți? Doamne ferește! Cele douăsprezece scaune pe care vor sta cei 12 apostoli arată slava, mărirea și cinstea pe care o vor avea în jurul lui Hristos, când vor judeca împreună cu El toate neamurile, când vor chema cerul de sus și pământul de jos, ca să aleagă pe poporul Său (Ps. 49, 5). Atunci apostolii, care s-au ostenit cu Hristos și au luat parte la ispitele Lui, care L-au iubit pe Dânsul din toată inima, din tot cugetul, din toată puterea, și

până la urmă au primit moartea pentru dragostea Lui, vor sta pe 12 scaune de slavă. Căci nu zice Hristos că vor ședea pe scaune de lemn, atunci când zice că Fiul Omului va veni să șadă pe scaunul Slavei Sale. El ne dă să înțelegem că nici apostolii nu vor sta pe scaune de materie, ci pe scaune de slavă și de cinste. În același înțeles zice: *Mă duc să vă pregătesc vouă loc, ca unde sunt Eu, și ucenicii Mei să fie*. Deci apostolii vor ședea pe scaune de slavă, de mare slavă. Și când zice Marele Apostol Pavel: *Și stea de stea se deosebește în slavă*, se înțelege că slava fiecărui sfânt se va deosebi de a celorlalți.

Dar cum vor judeca Apostolii cele 12 seminții ale lui Israel? Noi am auzit că Tatăl nu judecă pe nimeni, căci zice Evanghelia: *Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului*. Și dacă nici Tatăl nu judecă, cum o să judece Apostolii? În ce fel judecă ei cele 12 seminții ale lui Israel?

Iată cum tâlcuiesc acest lucru dumnezeieștii Părinți. Unul va fi Judecătorul, Iisus Hristos. Căci Tatăl a dat toată judecata Fiului, cum se spune și în psalmul 71, 1: *Doamne, judecata Ta dă-o Împăratului și dreptatea Ta Fiului Împăratului*. Fiul va judeca toate popoarele cu cele șase întrebări (gol, flămând, însetat, bolnav, străin, în temniță) și va cerceta inimile tuturor. *Căci atunci se vor descoperi – zice – cugetele multor inimi*. Iar El spune că vor judeca împreună cu El și apostolii, șezând pe scaune de slavă. Vor judeca semințiile lui Israel, căci și ei au făcut parte din ele. Atunci va zice Judecătorul către evrei: „Cum aceștia au urmat Mie și M-au iubit și din toată inima au împlinit poruncile Mele și au propovăduit numele Meu în toată lumea și până la urmă au primit moarte în cele mai mari chinuri pentru dragostea Mea, și cum de voi n-ați crezut? Că n-am adus apostoli din India, nici din China, nici din Japonia, n-am adus din alte popoare păgâne, ci dintre voi i-am ridicat pe acești 12 oameni, ca să vă învețe pe limba voastră și să vă arate Adevărul. Iar voi n-ați voit să credeți, ci ați rămas în întuneric”.

Deci așa au să judece Apostolii pe cele 12 seminții ale lui Israel. A judeca aici înseamnă a muștra, așa zic Sfinții Părinți. Acești 12 apostoli vor muștra deci, dar mai ales va muștra Hristos pe poporul evreiesc pentru necredința lui, arătându-le că apostolii au crezut și iată la ce cinste s-au suit, la câtă slavă, învrednicindu-se să stea lângă scaunul Său. El va spune: „Iată câtă cinste le-am dat, pentru că au crezut și M-au mărturisit în toată lumea. Iar voi n-ați vrut să credeți, de aceea *duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic*”. Așa vor judeca apostolii, adică vor muștra poporul evreiesc cu prezența lor, cu slava lor, cu cinstea lor din ceasul acela, că nu le-au urmat lor și învățaturii lor.

Dar și Pavel spune în altă parte: *Au nu știți că sfinții vor judeca lumea? Dar cum? La fel ca și Apostolii*. Sfinții n-au venit dintre îngeri pe pământ, au firi trupești. Milioanele de sfinți nu au venit din altă planetă, nici din cer, ci din popoarele pământului. Și ei au fost oameni și au flămânzit, au suferit dureri și au avut frică și osteneală, au avut carne și sânge și rudenii și neamuri și bogății și cinste și toate câte le avem și noi, dregătorii și copiii; dar au iubit mai presus de toate pe Dumnezeu, iar pentru dragostea Lui s-au jertfit până la ultima picătură de sânge. Și atunci Dumnezeu va zice tuturor popoarelor: „Vedeți pe acești sfinți, care au fost ca și voi oameni pe pământ? Dar au urmat Mie și au păzit poruncile Mele! De ce n-ați făcut și voi așa?”

Îmi aduc aminte că eram copil când mi-am pus în gând să merg la mănăstire. Aveam un moș în sat la mine, Neculai Sava. Un moș după tată, care nu s-a căsătorit toată viața și ducea viață sfântă și era dascălul bisericii. Avea o barbă mare, albă. Și când a auzit că vreau să plec la mănăstire, mi-a dat un ceaslov mic, cu slovă veche. Și știți ce am citit eu întâi în ceslovul acesta cu slovă veche? Condacul zilei de astăzi. Și scria acolo: *Ca o pârgă a firii, Ție, Săditorule al făpturii, lume Îți aduce, Doamne, pe purtătorii de Dumnezeu mucenici, și celelalte...*

Auzi ce sunt sfinții lui Dumnezeu? Sunt pârga firii omenești. Dumnezeu are tot dreptul să ia din toate popoarele lumii pârgă, că El a făcut toate popoarele. El le dă viață, El le dă hrană, lumină, apă, căldură și tot ce le e de trebuință. Întru El și prin El ne mișcăm. Nu putem să clipim o dată din ochi fără Dumnezeu, pentru că viața din noi e de la El și întru El trăim, prin El ne mișcăm.

Deci sfinții sunt ca o pârgă, ca un rod bine copt și ales din toate neamurile pământului. Și această pârgă a neamului omenesc, aceste milioane de sfinți, vor judeca lumea atunci. Cum? Va zice

Stăpânul: „Tu spui că n-ai putut să-mi urmezi Mie, că ai avut femeie. Dar și aceștia au avut femei, că n-au fost toți feciorelnici. Tu spui că n-ai putut să vii după Mine, că ai avut avere, că erai în cinste, în dregătorie, că te-ai temut de munci. Dar și aceștia au avut toate acestea, toate ale firii omenești, dar inima lor au pus-o în mâna Mea și mintea lor și toată ființa lor s-a lipit de Mine. M-au iubit din toată inima și toate celelalte le-au socotit gunoaie: și averea și dregătoria și cinstea și frumusețile și bețiile și îmbuibările lumii acesteia vremelnice și stricăcioase le-au urât din tot sufletul și M-au iubit numai pe Mine.

Așa vor judeca sfinții lumea, când toate popoarele pământului vor vedea milioane și milioane de sfinți aleși din toate popoarele, strălucind mai tare decât soarele întru împărăția cerului. Câtă jale va fi atunci! Cum se spune în *Ușa pocăinței*, râuri de lacrimi vor curge atunci din ochii popoarelor, mai mare decât mările de pe fața pământului; căci se vor face mări de lacrimi. Dar nu vor mai folosi atunci la nimic. Căci vor vedea de câtă cinste se bucură sfinții, de câtă podoabă, de câtă slavă, de câtă mângâiere, iar ei au rămas să se ducă în gheenă, în foc, să-i mănânce viermii neadormiți acolo, în tartar, unde este scrâșnirea dinților. Căci va fi o despărțire nu pentru un an, nu pentru doi ani, nu pentru o sută, nu pentru o mie, nu pentru sute de mii, ci pentru veacul veacului.

Ce se spune la Evanghelia Judecății? *Și vor merge aceștia (adică dreptii) la viață veșnică, iar ceilalți (adică păcătoșii) la muncă veșnică.* Ce jale va fi atunci? Nu va mai folosi la nimic când vor vedea slava sfinților, când sfinții îi vor muștra pe toți, îi vor judeca pe toți și le vor zice: „Și noi am fost ca voi, dar nu ne-am legat cu lumea aceasta, nici cu materia, nici cu banul, nici cu dulceața, nici cu rudeniile. Noi am iubit pe Dumnezeu din toată inima, din tot cugetul, din toată puterea și Dumnezeu a trăit în noi și noi în Dumnezeu; am fost gata oricând și în orice clipă să murim pentru Dumnezeu. Și am murit și cu omul cel dinlăuntru și cu cel din afară, când a cerut vremea”.

Așa, fraților, așa vor judeca lumea sfinții și apostolii, cu slava și cu cinstea pe care o vor avea. Așa vor muștra toate popoarele pământului, ceata apostolilor pe evrei, a celorlalți sfinți pe popoarele lor, pentru că nu s-au pocăit și nu le-au urmat lor și învățăturii lor.

Frați creștini, dar oare de ce mai spune Evanghelia de azi: *Și tot cel ce va lăsa pentru Mine casă sau moșie, însutit va lua în veacul acesta și viața veșnică va moșteni?* Aici parcă ar părea cu neputință. Cum adică? Am lepădat toate pentru Hristos și voi avea chiar aici mai mult decât am lăsat? Oare se va întâmpla aceasta? Da, așa se va întâmpla. Ce au făcut apostolii? Au lepădat o mreață, și aceea cârpită, și o luntre stricată, dar pe urmă – se spune în Faptele Apostolilor – toți creștinii din obștea primară vindeau averile și bogățiile lor și le aruncau la picioarele Apostolilor. Au fugit de averi și toate averile le-au moștenit, cum spune Sfântul Efrem Sirul.

Au plecat 12 bărbați din Ierusalim fără toiag, și toată lumea au stăpânit și au păstorit; au plecat fără traistă și toate bogățiile lumii le-au adunat, pentru că era Dumnezeu cu dânșii. Căci unde-i Dumnezeu, nu le lipsește nimic celor ce se tem de Dânsul. Pentru că au aruncat la Dumnezeu grija lor, iar El i-a hrănit. Dar zice și de casă, că o vor câștiga însutit. Casa Domnului Dumnezeu este Biserica. Căci spune Mântuitorul: *Casa Mea, casă de rugăciune este, iar voi ați făcut-o peșteră de tâlhari.*

Câte case de acestea, câte biserici nu s-au sfințit până astăzi în numele lor? Atâția martiri și sfinți. Sfântul Gheorghe și Sfântul Dimitrie au lăsat toate pentru Hristos, dar au mii de biserici pe fața pământului. Sfinții Apostoli Petru și Pavel, Sfântul Nicolae, Sfântul Spiridon, au pe numele lor mii și zeci de mii de biserici pe tot globul pământesc unde sunt creștini. Toate acestea sunt casele lor, că lor li s-au închinat și lui Dumnezeu. Vezi, sfinții se cinstesc pe pământ de două mii de ani și au atâtea icoase de rugăciune, atâtea biserici, nu sute, nu mii, ci zeci de mii; dar ei în ceruri, în Biserica celor întâi născuți, pururea se prăznuiesc și pururea se veselesc cu veselia cea negrăită.

Așa să înțelegeți că însutit va lua; cel ce cinstește pe Dumnezeu are și aici cinste. Căci zice: *Cel ce Mă slăvește pe Mine, îl voi slăvi*²²

Dar ce spune Evanghelia la urmă? *Cei dintâi vor fi pe urmă și cei de pe urmă vor fi întâi.*

²² Psalm 14, 4; I Cor. 2, 7; Col. 3, 15.

Cum se tâlcuiește aceasta? Întâi a fost poporul evreiesc; el a fost chemat înaintea noastră de Dumnezeu, de pe vremea lui Avraam. El este poporul care s-a încheșat din neamul lui Avraam, este poporul lui Israel. El a avut chemarea înaintea noastră, au fost făcuți prieteni cu Dumnezeu mai demult; ei au avut proorocii, ei patriarhii, ei jertfelnicul, ei Biserica Legii Vechi, ei cunoștința cu Dumnezeu cea dintâi. Dar când a venit Stăpânul proorocilor și Ziditorul lor, n-au crezut. Și astfel, ei, cei dintâi, vor fi cei de pe urmă, pentru că n-au crezut.

Dar cuvântul acesta mai are și altă tâlcuire. El vorbește de cei smeriți. Omul smerit se socotește cel mai de pe urmă dintre toți, pentru că se socotește din adâncul inimii cel mai păcătos, cel mai neputincios, cel mai rău, nevrednic de mila lui Dumnezeu și de cinstea de la oameni. Dar în ziua Judecării va fi altfel. Căci se zice: *Dumnezeu celor smeriți le dă har și celor mândri le stă împotrivă.*

În ziua aceea, când va judeca Dumnezeu inimile, nu va căuta la mitre arhieresti, nici la coroane împărătești, nici la dregătorii înalte. Va căuta la inimile noastre. Cel mai umil țăran, cel mai necăjit om, cel care stă la vreo stână și se roagă cu lacrimi lui Dumnezeu, sau este la închisoare și se roagă, sau este undeva străin, sau bolnav în pat, suspinând din adâncul inimii către Dumnezeu, sau o văduvă săracă căreia nu-i deschide nimeni ușa și zace cu copiii ei în necaz și în scrâbe, dar se roagă lui Dumnezeu, toți aceștia vor fi în ziua judecării mai mari decât împăratul lumii de astăzi și de mâine și de alaltăieri. Căci Dumnezeu nu va căuta la față, cum i-a spus lui Samuil, când a ales pe David.

Dumnezeu caută și acum la inima omului, dar cu atât mai mult atunci, în ziua Judecării. Se vor slăvi atunci cei smeriți, cei nebăgați în seamă, cei ocărăți, cei prigonți pentru dreptate, cei săraci cu duhul, care se vor socoate pururea săraci de fapta bună, cei ce flămânez pentru dreptate și toți pe care i-a fericit Hristos. Se vor ferici atunci cei nebăgați în seamă, cei ce au fost ca gunoiul pământului.

Cele proaste și nebăgate în seamă ale lumii vor rușina pe cele înțelepte. Cele slabe vor rușina pe cele tari. De aceea zice că cele de pe urmă vor fi cele dintâi. Cei pe care nu-i băgăm noi în seamă acum, decă se roagă lui Dumnezeu din toată inima, vor străluci mai mult decât soarele în împărăția cerului, iar împărății lumii și toți puternicii pământului vor fi atunci gunoi înaintea lui Dumnezeu, dacă nu vor fi crezut în El. Căci el este drept și dreptatea Lui rămâne în veacul veacului.

Iubiți credincioși, v-am întocmit un mic cuvânt la Evanghelia de astăzi. Mai sunt multe de vorbit despre ea și despre sfinții lui Dumnezeu. Dar dacă aș vorbi numai de un sfânt, ar trebui să vorbesc zile întregi. Dar despre toți sfinții, cine poate vorbi? Poate cineva să aibă o mie de guri și să vorbească la nesfârșit și tot nu poate să descrie faptele sfinților.

Ați auzit cum numără Apostolul de astăzi ostenele sfinților: *prin credință – zice – au biruit împărății, au suferit de sabie, de foame, de sete, de frig, s-au ferăstruit, au rătăcit în cojoace, în piei de capre. Și lumea nu este vrednică de ei.* Ce să spun de toți sfinții? E prea greu de spus. Atât spun de sfinți L-au iubit pe Dumnezeu din toată inima, din tot cugetul și din toată puterea lor.

S-au făcut în lumea aceasta fii după dar ai Lui, cum suntem și noi prin dumnezeiescul Botez, iar dincolo se vor veseli în vecii vecilor cu Dânsul. Că unde este Stăpânul, vor fi și slugile Lui. Amin!

MELCHISEDEC, ÎMPĂRATUL SALEMULUI, ÎMPĂRATUL PĂCII

Sfântul și marele Ierarh Atanasie cel Mare, Patriarhul Alexandriei și mare stâlp al Bisericii lui Hristos, adeverește istoria sfântă despre Melchisedec²³, împăratul Salemului, în acest chip: Acest împărat străin între oameni, a fost preot al lui Dumnezeu Cel Prea Înalt. El a fost socotit fără de mamă, și fără de tată și zilele lui au fost nenumărate de neamuri, ca să fie închipuirea vie a lui Hristos,

²³ Pe larg, în prolog cu slovă veche, luna mai, în 22 de zile, ediția din 1855 de la Sfânta Mănăstire Neamț.

Mântuitorul lumii. Și iată ce spune marele Ierarh Atanasie despre el: Mai înainte de a veni și de a se sălășlui dumnezeiescul Avraam după porunca dumnezeiască în părțile cananeilor, trăia în hotarele Palestinei o împărăteasă cu numele Salem, de același nume cu cetatea Salemului în care împărătea ea (Ierusalimul de azi a moștenit mai pe urmă numele cetății Salem, care s-a scufundat). Această împărăteasă a născut pe Salad, iar Salad a născut pe Melhi. Melhi a luat de femeie pe Salem, asemenea la nume cu numita împărăteasă, bunica lui, și cu dânsa a născut doi fii: pe unul în chema Melhi, și pe celălalt Melchisedec. Deci era Melhi, tatăl acestor doi frați, închinător la idoli și desfrânat.

Și venind sorocul la care se aducea jertfă idolilor cu mare pompă în fața întregului popor, a poruncit împăratul Melhi fiului său Melchisedec, zicând:

– Să ieși împreună cu tine slugile noastre și mergând la cireada vitelor să-mi aduci șapte viței care să-i jertfesc dumnezilor mei.

Deci, mergând Melchisedec la cireada vitelor și ridicându-și pe drum ochii spre cer – după o dumnezeiască insuflare –, privea cu luare aminte frumusețea soarelui și luminoasa lui strălucire. Și a început a zice întru sine: „Cu adevărat, Cel ce a făcut aceste zidiri și le-a înfrumusețat și le ține pe ele întru bună rânduială, Acela este Adevăratul Dumnezeu Atotputernic și Domnul a toate, nesticat, nevăzut, nemuritor, numai Acestuia I Se cuvine a I se aduce jertfe, iar nu idolilor celor muți și surzi și fără suflet. Deci, mă voi întoarce la tatăl meu să-i spun despre această dumnezeiască gândire și poate mă va asculta și-și va veni întru simțire și va părăsi amăgirea deșartă ce-l stăpânește”.

Și întorcându-se Melchisedec la tatăl său fără să aducă nimic, i-a spus despre Acela Care este cauza tuturor și de ce s-a întors fără viței. Și a zis dreptul acesta de Dumnezeu luminat și înțelepțit:

– Eu am socotit, o, tată, că nu este cu dreptate ca noi, oamenii cuvântători și cu minte, să jertfim viței idolilor celor muți și surzi și fără simțire, ci Celui Singur cu adevărat Dumnezeu, Care a făcut cerul și pământul cu toate din ele.

Auzind acestea acel fără de Dumnezeu tată de la fiul său cel luminat de Dumnezeu, s-a tulburat foarte mult și, îmboldit fiind de dobitoaceasca și drăceasca mânie, a zis cu mare iuțime:

– Mergi de împlinește îndată porunca ce ți-am dat, iar de nu vei asculta degrab, te voi ucide.

Deci, ducându-se Melchisedec a doua oară la cireada vitelor ca să aducă cei șapte viței pentru a-i jertfi păgânului împărat, a intrat împăratul Melhi la Salem, soția sa, zicând:

– Eu, o, femeie, am hotărât să jertfesc la dumnezeii mei pe unul din cei doi fii ai noștri, la viitorul praznic.

Aceasta auzind împărăteasa și cunoscând, ca o mamă iubitoare de fii, că împăratul vrea să omoare pe Melchisedec, pentru că a încălcat porunca lui, a început a plânge cu amar și a se tângui foarte, fiindcă ea iubea foarte mult pe Melchisedec. Iar împăratul iubea foarte mult pe Melhi, fiindcă îi purta numele. Văzând împăratul întristarea și plângerea cea mare și multă tânguire a împărătesei, a zis:

– Lasă, pune sorți între noi și pe cine va cădea sorțul, acela va da pe fiul său.

Și împăratul a luat de partea lui pe Melhi care purta numele lui, iar împărăteasa pe Melchisedec de partea sa. Și după dumnezeiasca rânduială, a căzut sorțul pe Melhi. Și cu toate că împăratul s-a mâhnit foarte, dar, pentru cuvântul dat, a gătit pe Melhi pentru jertfă. După această tocmeală făcută între ei a sosit și Melchisedec cu cei șapte viței de la cireada vitelor. Și întristându-se foarte de cele ce se puseseră la cale și văzând pe mama sa plângând cu amar, a plâns și el mult și s-a tânguit pentru moartea fratelui său Melhi, cea atât de amară. Și urmând pilda acestui păgân împărat, mulți tați și mame au gătit spre jertfă pe fiii lor, aducându-se spre jertfă ca la 500 de suflete, iar oi și boi și alte dobitoace, mulțime mare.

Deci sosind ziua păgânescului praznic și toți cei din cetate și de prin satele dimprejur intrând în capiștea idolească, fericitul și de Dumnezeu luminatul Melchisedec, neputând suferi nebunia tatălui și a mamei sale și a întregului popor, s-a făcut fugar de bunăvoie de la casa părintească.

Și suindu-se în Muntele Taborului, a intrat în desimea codrului care era pe atunci acolo și în acea singurătate precându-și genunchii s-a rugat lui Dumnezeu cu mare căldură a inimii, zicând: „Doamne, Dumnezeul meu, Cela ce ai făcut cerul și pământul, marea și toate care sunt într-însele,

cele văzute și cele nevăzute, auzi-mă pe mine, nevrednicul robul Tău, și pe câți s-au adunat la junghierea fratelui meu Melhi în vremea acestui diavolesc praznic, pe toți, de la mic la mare, scufundă-i și îi pierde de pe fața pământului. Facă-se iad locul acela, ca să-i înghită pe toți acei nebuni și păgâni oameni”.

Și, o, prea slăvită minune! îndată s-a împlinit cuvântul dreptului Melchisedec. Căci pământul s-a deschis și fără de veste i-a înghițit pe toți. Și n-a mai rămas nici capiște idolească, nici oameni, nici dobitoace, nici, zidiri, nici copaci, nimic din acea blestemată cetate. Apoi, după puține zile pogorându-se din munte dreptul Melchisedec și văzând locul acela al cetății scufundat cu totul în adâncurile pământului, umplându-se de frica lui Dumnezeu s-a suit iarăși la Muntele Taborului și a viețuit în desimea codrului șapte ani întregi, hrănindu-se numai cu mugurii copacilor, cu ierburi și cu miere sălbatică, după cum mai în urmă s-a hrănit dumnezeiescul Înaintemergător Ioan Botezătorul.

Astfel, el a fost cel dintâi pustnic mai înainte de Ilie Tesviteanul și de Ioan Botezătorul. Și fiind el gol de la cap până la mijloc, spatele lui s-a făcut ca țeasta de broască țestoasă.

Apoi, după șapte ani, a venit glas de la Dumnezeu către dumnezeiescul patriarh Avraam, zicând: „Avraame, Avraame”, iar ei a zis: „Iată, eu, Doamne”. „Pune șaua pe asinul tău și, luând la tine îmbrăcăminte nouă și încălțăminte nouă, suie-te în Muntele Taborului degrab și acolo strigă de trei ori în desimea codrului cu glas mare, zicând: «Omule al lui Dumnezeu Cel Prea Înalt!» Și după a treia strigare va ieși din desimea codrului un mare pustnic. Iar tu văzând pe acest om, nu te spăimânta nicidecum de el, ci rade-l pe cap, taie-i unghiile, îmbracă-l și încălță-l și cere-i binecuvântarea”.

Deci suindu-se dumnezeiescul Avraam în Muntele Taborului și făcând după a Domnului poruncă, a strigat de trei ori în desimea codrului cu glas mare. Și iată, îndată a ieșit Sfântul Melchisedec pe jumătate gol și acoperit cu păr lung. Și văzându-l dumnezeiescul Avraam, fără de veste, foarte s-a înfricoșat și s-a spăimântat. Iar el i-a zis:

– Nu te înfricoșa, omule, ci spune-mi cine ești și pentru ce ai venit la această pustietate.

Iar dumnezeiescul Avraam i-a răspuns:

– Domnul m-a trimis ca să te rad pe cap, să-ți tai unghiile, să te îmbrac și să te încălț ca pe o credincioasă slugă a Sa.

Atunci Melchisedec a zis:

– Fă după cum ți-a poruncit ție Domnul.

Și dumnezeiescul Avraam a făcut toate câte i-a poruncit Domnul. Iar Sfântul Melchisedec, după trei zile coborându-se din Muntele Taborului și luând un corn cu untdelemn și pecetluindu-l cu cuvântul lui Dumnezeu, a blagoslovit pe Avraam, zicând: „Binecuvântat ești lui Dumnezeu Cel Prea Înalt. Și de acum numele tău va fi pe deplin săvârșit”.

Iar după câteva zile a venit glas din cer către dumnezeiescul Avraam, zicând:

– Pentru că nimeni n-a rămas din neamul lui Melchisedec, el se va numi „fără tată, fără mamă și nenumărat de neamuri, nici începutul zilelor având, nici sfârșit”. Și închipuie în veac pe Fiul lui Dumnezeu.

Deci, pentru că singur acest Melchisedec dintre atâtea neamuri a cunoscut pe Dumnezeu și din îndemnarea Lui a mărturisit pe adevăratul Dumnezeu al tuturor și pe Făcătorul zidirilor celor văzute și nevăzute, și pentru dragostea lui Dumnezeu a părăsit dezmierdarea și odihna rudeniilor, a prietenilor, precum și luminata mărire a împărăției sale, și a cinstit mai presus de toate pe Dumnezeu și a ales aspra viețuire a pustiului în locul desfătării celei stricăcioase a lumii, s-a învrednicit de Dumnezeu de a se hirotoni în chip nevăzut preot al lui Dumnezeu Celui Prea Înalt; și ca să lucreze mai înaintea darului cele ale darului și să ungă împărați și preoți și să binecuvinteze sfințind și să ofere dumnezeiescului Avraam și celor împreună cu dânsul – că erau 318 slugi de casă ale lui – pâine și vin când acesta se întorcea de la tăierea lui Kedarlaomer (Fac. 14, 18); și să închipuiască în sine mai înainte pe Domnul, care avea să se nască din Preasfânta Fecioară Maria și să rămână preot în veac după rânduiala lui Melchisedec.

Deci s-a socoti fără tată și fără mamă și nenumărat de neamuri și preot dumnezeiesc al celui

Prea Înalt, fiindcă nimeni nu știa pe tatăl și pe mama lui și pe celelalte rudeni care s-au scufundat atunci și i-a înghițit pământul. Și a fost în chip nevăzut hirotonisit de Dumnezeu pentru multa lui dragoste de Dumnezeu Cel adevărat. Acesta a binecuvântat pe Avraam cu pâine și cu vin, când Avraam se întorcea de la Kedarlaomer și a închipuit cu mii de ani înainte preoția lui Hristos cea din Legea Darului.

DESPRE POST ȘI FĂȚĂRNICIE

Frații mei, fățarnicia se amestecă în toată fapta cea bună, cum zic dumnezeieștii Părinți. Că precum iedera sau rugul, dacă le pui lângă un copac, se agață de el și dacă le pui pângă un gard se agață de el, așa și fățarnicia, viclenia, zavistia și slava deșartă se prind de sufletul nostru și ne trebuie mare pătrundere ca să putem deosebi când lucrăm fapta cea bună cu smerenie și când o lucrăm cu slavă deșartă și cu fățarnicie.

Auzi ce spune Mântuitorul: *Când postiți, nu fiți triști ca fățarnicii; că ei își smolesc fețele, ca să se arate oamenilor că postesc.*

Postul a fost privit în trei feluri necuvenite de-a lungul veacurilor. Pe vremea Mântuitorului Iisus Hristos erau cărturarii și fariseii și alți oameni care voiau să fie lăudați pentru post. Ce făceau ei? Se ungeau cu smoală ca să se arate că sunt slabi, că-s plânși, că-s trași la față, că-s necăjiți. Mântuitorul, vrând să curețe răutatea aceasta de pe fapta bună a postului, învață: *Când postiți, nu fiți triști ca fățarnicii... Tu însă când postești, unge capul tău și spală fața ta; să te arăți vesel, să nu știe lumea că postești. Aceia erau fățarnici și vicleni și-și pierdeau toată plata pentru osteneala postului. De aceea Hristos a spus: Amin grăiesc vouă, că-și iau plata lor. De la cine? De la oameni. Îi lăudau oamenii, zicând: „Vezi, cutare cât de slab, cât de mult a postit”. Dar vai de noi păcătoșii dacă ne vom lua plata aici. Dincolo nu vom avea decât focul veșnic.*

În timpul Sfântului Ioan Gură de Aur postul era folosit de unii altfel. Aceștia erau mai răi ca cei dinainte. Ce făceau aceștia? Cei amintiți cel puțin posteau și se dădeau pe față cu smoală, dar pe timpul Sfântului Ioan Gură de Aur erau unii care mâncau de dulce, dar ca să nu se arate că-s grași se dădeau și ei cu smoală pe față sau cu altceva, ca să pară că-s slabi. Cei dintâi posteau, dar, din pricina fățarniciei lor, pierdeau toată plata postului. Cei de-al doilea, mai fățarnici, nici măcar nu posteau, dar voiau să ia slava celor postitori.

În sfârșit, în timpul nostru postul e privit mai rău și decât în timpul Sfântului Ioan Gură de Aur. Sunt unii acum care nu mai postesc nici măcar la arătare ca cei din timpul Sfântului Ioan Gură de Aur, care se temeau să nu fie cunoscuți de oameni că nu postesc.

Cei dintâi erau răi că se ungeau pe față, cei de-al doilea erau mai răi, dar chiar dacă nu posteau, se temeau să nu smintească pe alții și de aceea se dădeau cu unsori pe față, ca să nu știe lumea că nu postesc. Dar cei de acum sunt de o mie de ori mai răi, pentru că nu numai că nu se tem că smintesc pe alții mâncând de frupt în post, dar nici grijă nu au de acesta. Ei declară sus și tare că posturile sunt puse de preoți și călugări. Ei nu recunosc că cel ce nu postește este anatema. Dar canonul 19 din Gangra spune: „Cine nu va posti posturile rânduite de Biserică, întemeindu-se pe îndreptățirea cugetului său, să fie anatema”.

Știți ce înseamnă anatema? Cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Anatema este despărțirea de Dumnezeu și împreunarea cu satana și pogorârea la iad împreună cu dracii. Acolo se duc cei ce nu postesc și mai ales cei ce defaimă postul.

Ei zic: *Nu ce intră în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură.* Dar la ce s-a gândit Hristos când a spus cuvântul acesta? La obiceiul spălării mâinilor și la carnea diferitelor animale oprite a se mânca de iudei (carnea de porc, de cal etc.), nu la post.

N-a postit Hristos 40 de zile și 40 de nopți în Muntele Carantaniei și nu a fost ispitit de satana care-I spunea să prefacă pietrele în pâini? Și ce a spus Iisus? *Nu numai cu pâine va trăi omul, ci și cu tot cuvântul lui Dumnezeu* (Matei 4, 4).

N-au postit apostolii Petru și Pavel și cei 12 când au plecat la propovăduire? N-ai auzit ce zice Pavel? *În post, în foame, în sete, în frig, în golătate*. Care dintre apostoli n-a postit, care dintre cuvioși, care dintre sfinți? Iar astăzi sunt mii și zeci de mii de creștini care nu mai postesc și nici nu se mai tem că smintesc pe alții. Mănâncă tatăl de față cu femeia și cu copiii care trebuie crescuți în frica de Dumnezeu. Nu se tem nici de Dumnezeu că strică postul, nu le e rușine nici de cei ai casei. Vai de noi și de noi! Am ajuns mai rău decât butucii cei nesimțitori, mai rău decât păgânii, că numai numele de creștin îl mai purtăm. Am ajuns cum a proorocit Pavel, marele luminător al lumii: *În vremea aceea vor avea numai chipul bunei credințe, dar puterea ei o vor tăgădui*.

Deci, să luăm aminte. Cine dezleagă posturile rânduite de Biserică, fie el arhieru, sau preot, sau dascăl de teologie, sau creștin, toți cad sub canon. Arhierul și preotul cad sub caterisire, iar creștinul sub afurisenie. Dacă veți zice: „Este o dezlegare în caz de boală”. Da, este. Dar când? Când este cineva așa de bolnav și atât de uscat de boală încât îl întoarce altul în pat și nu poate să se ridice în picioare și vine un doctor creștin și cu frică de Dumnezeu și zice: „Omule, ca să te ridici din boala aceasta ai nevoie numai de supraalimentare și trebuie să mănânci mâncărurile ce ți le prescriu eu”.

Numai acela e iertat de post. Dar nu când el e roșu ca sfecla, se duce la teatru, la bal, la nuntă, la pădure, la treburi, dar când îi vorbești de post declară că e bolnav. N-ai auzit ce cântă Biserica? Să nu pricinuiști pricinuri întru păcate. N-ai auzit ce spun Sfinții Părinți, că pricina născocită este o punte către păcat? Vrei să strici postul? Îngerul spune: „nu-l strica”. Satana spune: „caută o pricină, spune că ai vătămătură, că ai de ridicat butuci, că pleci în călătorie, dar știi că numai pustnicii trebuie să postească”. Ai luat o pricină născocită ca scuză și ai trecut la păcat. Dar pricina aceasta nu e binecuvântată.

Ai auzit de cei ce au găsit motive în Evanghelie, când i-a chemat la nuntă marele Împărat? I-a chemat sluga să vină la nunta marelui Împărat, dar unul a spus: *femeie mi-am luat și nu pot merge*, adică sunt legat de patimile trupești. Altul a zis: *țarină mi-am cumpărat*, adică sunt legat de lumea aceasta, de grija veacului. Iar altul a zis: *cinci perechi de boi mi-am cumpărat*, adică s-a lăsat rob și a slujit celor cinci simțuri: vederii, gustului, mirosului, auzului și pipăitului. Și atunci le-a spus lor: *Amin, grăiesc vouă, niciunul din cei chemați nu va gusta din cina Mea*. Ce le-a folosit lor pricina născocită? I-a scos afară din împărăția cerurilor. De aceea nimeni nu se născocească că pricină, că nu poate să mănânce mâncare de post.

Nu poți, pentru că nu vrei, dar dacă te-ar băga Dumnezeu într-un lagăr, cum ai putea? Că spune unul că a stat într-un lagăr șapte ani: „Părinte, era niște troscot acolo și eram vreo 14000 de deținuți. Și scoteam rădăcina cu unghiile din pământ și opt zile și opt nopți n-am mâncat și n-am băut apă, și trăiesc încă și n-am murit”. Au mâncat troscot și iarbă și nici apă n-aveau. Vezi, când omul e la necaz, cât poate? Iar când are pâine și apă de la izvor și-și poate face ceai cu zahăr și are poame de poate face compot și poate fierbe cartoful, fasolea, orezul și altele, declară că nu poate posti. Să nu ne dea Dumnezeu să ajungem în situația să vedem cât putem posti. Și s-ar putea să ajungem în această situație, că dacă nu postim de bunăvoie, ne silește Dumnezeu de nevoie.

Nu vrem să postim de bunăvoie, s-ar putea să postim de nevoie. Dar atunci postul nu ne va fi folositor, ci chinuitor. Să credem că Dumnezeu știe cât putem posti.

Zici că nu vei trăi mult dacă ai să mănânci de post? Iată, în Sfântul Munte al Atonului trăia un cuvios părinte. Iar un alt călugăr, când era tânăr, s-a dus la bătrân și l-a întrebat:

– Părinte, câți ani ai?

– Fiule, am 115 ani.

– Cum ai trăit sfinția ta, că te văd încă tare la 115 ani, și văd că vii încă la biserică?

Și a zis bătrânul:

– Fiule, eu de mâncări grase m-am păzit, carne n-am băgat în gură, nici lapte, nici brânză, nici untdelemn mult, ci foarte puțin am întrebuintat în viața mea, în cei 115 ani.

Și a zis acela:

– Dă-mi și mie blagoslovenie să țin așa!

Și a zis bătrânul:

– Îți dau, dar ai să ai lupte ca să te înveți cu postul. Îți trebuie voință, puțină luptă. Dar dacă dai voință, iei putere. Cu cât lupti mai mult, cu atât îți dă Dumnezeu mai multă putere la orice faptă bună, nu numai la post.

Și a început să postească și acesta, dar el a luat un post și mai mare și mai aspru decât acela. A zis: „Doamne, eu am să mănânc numai muguri de copaci și numai rădăcini pe pământ: morcovi, sfeclă, cartofi și ce-o mai fi pe pământ, iar untdelemn n-am să mănânc. Să știu eu că n-am văzut untdelemn în viața mea.”

Știți cât a trăit acesta? A trăit 130 de ani. Acesta, este Sfântul Leontie de Argos, care a trăit în Sfântul Munte și muncea la piatră și la biserică, făcea metanii și nevoință pustnicească, stătea în frig și alerga. Dar a avut credință. N-a zis oare Hristos, că nu numai cu pâine va trăi omul, ci și cu cuvântul lui Dumnezeu? Pune credința în Dumnezeu, nu în mâncare. N-auzi ce spune marele Apostol Pavel? *Bine este a vă întări în inimile voastre cu darul, nu cu mâncările, din care nu s-au folosit cei ce au umblat în ele* (Evrei 13, 9). Ce rămâne din pântecele plin? Putoare. Ce este îmbuibarea pântecelui? Slujire de idol. Căci spune marele apostol: *Al căror Dumnezeu este pântecele*. Se închină la pântece ca la Dumnezeu. Când e flămând, înjură, se mânia pe femeie că nu i-a făcut mâncare bună și socotește că a făcut mare lucru când a postit și el o zi. Vai de noi și de noi, de postul pe care-l postim noi și de creștinii de astăzi! Să știm că de nu vom posti de dragostea lui Hristos și pentru porunca Bisericii, vom posti de nevoie și Dumnezeu va da secetă și foamete și robie și ce-o mai vrea El, Căci în mâna Lui sunt toate plăgile și va bate pe toți cum a bătut Egiptul. Și atunci o să vedem că putem posti, chiar și fără să vrem.

Copilul dimineața când se scoală, îi pui bucata în mână și-i dai de dulce. Dă-i mai bine un ceai că-i mai sănătos, învață-l să postească și o să fie sănătos și cu trupul și cu sufletul și o să învețe carte mai ușor. Cine ți-a spus că nu va putea să învețe carte dacă n-are pântecele plin? Așa spunea unul, că nu poate învăța că nu are calorii destule. Dar câte calorii a avut Sfântul Ioan Gură de Aur când a tâlcuit toată Scriptura? Câte calorii avea el când mânca puțină zeamă de orez o dată la trei zile și dormea numai atâta cât se putea ține cu mâinile de niște funii ce atârnav din podul casei? Cât poți dormi ținându-te cu mâna de funie? Aceia au fost cu adevărat oamenii Duhului, nu a cărnii. În ei a suflat Duhul Sfânt. Spune dumnezeiescul Efreem Sirul: „Seamănă Dumnezeu dar seamănă și satana. Satana seamănă în locuri umede, în pântecele pline, iar Dumnezeu în trupuri uscate și în pântece uscate”.

„Din sămânța sudorii postului – zice Sfântul Ioan Scărarul – crește spicul întregii înțelepciuni. Iar îmbuibarea pântecelui gonește mintea cea subțire”. Să știe toți care gândesc că pântecele plin și capul beat pot să învețe carte sau să treacă examene grele. Nimic mai neadevărat. Mai ușor înveți în post, cu înfrânare, cu rugăciune, cu frică de Dumnezeu. Cu acestea puteți face și școală, puteți munci și să fiți sănătoși. Auzi ce spune marele Vasile în *Hexaimeron*, în cuvântul 4, despre post: „Bucatele cele grase și de multe feluri, neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume, iar înfrânării și postului de-a pururi îi urmează sănătatea; și cine va posti mai mult, acela va trăi mai mult”.

Acestea nu sunt cuvintele mele, ci ale marelui Vasile, îngerul în trup, ochiul Bisericii, gura cea de foc a Duhului, care a fost îndreptar tuturor soboarelor ecumenice în privința canoanelor, a posturilor și a legii morale în Biserică. Dar unii spun: „Dar dacă îmi dă părintele blagoslovenie să mănânc dulce?” Îți dă pentru că stăruie, pentru că spui că nu poți, că ai ficatul bolnav, că te doare o coastă, că mori dacă postești. Dar, făcând așa, dovedești că n-ai credință. Nu vezi că și doctorii dau post? Ei dau cel mai mult post și regim. Ai stricat organismul, l-ai otrăvit cu toxine, cu cărnuri, cu grăsimi. Căci corpul e ca o mașină și dacă te bagi într-însa, o strici și apoi te duci la doctor. Doctorul ce să mai facă? E obosit la cap, că nu vîi numai dumneata, vin sute pe capul lui. Și-ți spune să mămânci numai ceai, numai legume, numai compot. Vrea din nou să-ți redea sănătatea, dar nu prin îmbuibare.

Acestea vi le spun acum, că e postul Nașterii lui Iisus Hristos. Astăzi foarte puțini postesc. Și dacă unii postesc, nu postesc cum trebuie. Multe femei nu pot ține din cauza bărbatului. Dar altele se

chinuiesc și țin postul cum pot și înfrânează și copiii. Dacă ea a postit și și-a înfrânat și copiii, de ce nu se înfrânează și el? Se va duce în gheenă, căci nu numai că nu postește el, dar strică și postul ei, îi strică și sufletul ei de nu se poate apropia din cauza lui de Preacuratele Taine. Vai de bărbatul acela și de femeile acelea care nu vor să postească și nu vor să păstreze curăția. Pentru că fiecare avem să luăm plata pentru faptele noastre și fiecare avem să dăm seama de starea noastră. Dacă vreți să simțiți bucuria Nașterii lui Iisus Hristos, bucuria pe care au avut-o păstorii și îngerii la Nașterea Domnului, postiți, rugați-vă, păziți curăția, faceți milostenie, spovediți-vă cu sinceritate și, cei cărora vă vor da voie duhovniciei, împărtășiți-vă cu smerenie și atunci veți simți ce înseamnă Nașterea lui Iisus Hristos. Amin!

DESPRE PRONIA LUI DUMNEZEU

Un negustor a căzut într-o mare datorie, căci, ducându-se el cu corabia, a pierdut multă marfă a statului. Și pentru că nu a fost prudent, și-a încurcat licența de mărfuri și a pierdut nu știu câte mii de galbeni de aur, cum era pe atunci. Deci l-au luat și l-au băgat în închisoare pe atâția ani de zile, până va plăti toată datoria.

Iar acesta avea o femeie foarte frumoasă și foarte credincioasă. Ea a rămas acasă cu copiii. Se ducea din când în când la închisoare la el să-i ducă mâncare, că era în orașul de unde era ea și din când în când îi dădeau voie să intre cu mâncare la soț. A vândut femeia de acasă ce a putut, a vândut pământul, tot să mai plătească, pentru că i-au pus o sumă mare de plătit. „Când veți plăti datoria la stat, atunci soțul iese de la închisoare”.

Și el o întreba: „Ei, cât ai mai plătit? „Am vândut doi boi, am dat vaca, am împrumutat de la nănașa, de la nănașul, și am dat atâtea sute, atâtea mii, dar mai avem mult de dat”.

El plângea și mânca la închisoare, că-i aducea soția. Dar comandantul închisorii, a pus ochii pe femeia aceasta, că era foarte frumoasă, dar nu știa că este frumoasă și cu sufletul, nu numai cu trupul. Și știa de ce bărbatul este băgat la închisoare. Știa că-i băgat pentru că s-au încurcat cu gestiunea. Și când iese ea de la bărbat, că ea se ducea acasă, o cheamă la el:

– Ascultă matale! Cum te cheamă?

– Maria.

– Dacă vrei să dormi la noapte cu mine, eu plătesc toată datoria voastră!

Acela avea bani mulți. Dar ea așa de cinstită era, că a zis:

– Măcar de aș muri și eu la închisoare, asta nu o fac. Pentru că eu niciodată nu mi-am trădat bărbatul; noi suntem cinstiți. El când s-a căsătorit era cum l-a făcut mama lui și eu la fel, și nu vreau să-mi pătez cinstea; că dacă voi muri, ce-mi folosesc mie banii sau libertatea sau închisoarea?

– Dacă nu vrei, a zis el, n-am ce-ți face.

– Măi omule – a zis ea la urmă –, tot ca să-l scoată pe soț – Apostolul Pavel spune așa: *Femeia trupul său nu-l stăpânește, ci bărbatul*. Trupul meu nu-i al meu, ci este al bărbatului de la căsătorie. Mă duc să întreb bărbatul. Dacă îmi dă el voie, eu stau cu tine o noapte.

– Plătesc toată datoria voastră, că eu am bani destui.

Așa s-a rănit el de frumusețea acelei femei.

Ea s-a dus la bărbat, când a venit a doua oară cu mâncarea, și i-a zis:

– Uite, măi, ce mi-a spus comandantul închisorii. Și i-a povestit tot.

Iar un comandant de hoți, tâlhar mare, care era alături cu celula, i-a auzit grăind.

Dar bărbatul i-a spus:

– Femeie, chiar de-oi muri la închisoare și chiar de-om muri de sărăcie, să nu faci asta. Să nu ne pătăm cinstea, că sufletul nu mai moare în veacul veacului. Se duce la muncă veșnică. Pentru ce? Pentru ca să ne dea el niște bani să ies de aici? Stau aici cât o vrea Dumnezeu; pot să mor aici. Tu să păzești cinstea ta de soție și să fii mama copiilor, că așa are grijă Dumnezeu de noi. Eu cred în mila lui Dumnezeu, că dacă ne vom ruga, El poate în alt fel să ne scoată de aici, nu tu să-ți bați joc de

sufletul tău, să ai muștrare de cuget până la moarte din cauza mea.

– Eu aş face și asta pentru tine să te scot de aici, a zis ea.

Dar el a zis:

– Să nu faci, te sfătuiesc. Păzește cinstea ta de soție curată, cum ai fost până acum, că eu sunt bucuros să știu că am o soție cuminte care se roagă pentru mine și are să mă scoată de aici. Iar Dumnezeu, în purtarea Lui de grijă, ne va scoate altă dată de aici, dar asta să nu faci. Și chiar de-oi muri, mor pentru păcatele mele, că așa a vrut Dumnezeu!

Această discuție a auzit-o acel comandant de tâlhari, că el era aproape, și el făcuse multe răutăți. Și-și zise: „Măi, uite ce înseamnă căsătorie cinstită! Ai văzut ce-a sfătuit-o soțul? «Chiar de-oi muri eu aici, tu să nu-ți pătezi cinstea! Să nu dai cinstea ta de soție curată pentru bani!»”.

Acela a auzit. El avea bani mulți că el a fost comandant. Și când să plece soția, o cheamă la el.

– Măi femeie, eu am auzit tot ce-ai vorbit cu bărbatul tău, că eram aproape.

– Da, așa este. Soțul nu-mi dă voie, ca eu să dorm cu acela, să-mi pierd cistea mea de soție curată. A zis că el chiar dacă ar muri la închisoare, eu să mor curată și să cresc copiii, că Dumnezeu va purta de grijă. Dacă va voi El, o să-l scoată de la închisoare.

– Ia ascultă, femeie! Tu știi colțul cetății de apus? (Era cetatea Salonicului, capitala Macedoniei, care era îngrădită cu ziduri).

– Da.

– Vezi că este un copac la colțul de apus al cetății. Un tei, un copac mare. Du-te la rădăcina lui și ai să găsești o cutie mare cu bani de aur. Nu săpa mult, că-i numai la jumătate de metru. Eu i-am pus acolo. Eu mai am și în alte locuri îngropați. Ia și du-te și plătește pentru soțul tău și scoate-l de la închisoare, că eu m-am minunat de cinstea ta și de ascultarea ta de soț, că tu n-ai vrut să cedezi. Și soțul încă este cu mare frică de Dumnezeu, că a vrut mai bine să moară la închisoare, decât să cazi tu în păcat. Luați banii aceia ca să-i dați și o să vă ajungă toată viața. Eu am făcut multe crime și nu se știe dacă o să mai ies de la închisoare, dar cel puțin să am această milostenie făcută, să scot pe soțul tău de la închisoare. Eu asta vă rog, dacă voi muri, voi cât veți trăi și veți face pomenire la biserică, să mă pomeniți și pe mine. Pe mine mă cheamă Gheorghe. Nu se știe dacă eu mai ies, că am multe ucideri, am mari spargerii și multe răutăți am făcut în viață, dar voi luați banii aceia și să plătiți datoria pentru soțul și ce va rămâne folosiți pentru cheltuiala casei și să mă pomeniți la rugăciune – acela, comandantul de tâlhari.

Ea s-a minunat tare, cum Dumnezeu a venit așa de repede în ajutor. Pentru credința soțului, că n-a cedat să se ducă ea să facă rău. Și se gândea ea, oare așa să fie?

Și s-a dus noaptea cu o săpăligă și a săpat și a dat de cutia cu bani. I-a luat, a astupat înapoi și s-a dus acasă. A doua zi s-a dus la tribunal:

– Domnilor, uite am împrumutat și eu de unde am putut – dar nu a dat toți banii odată, ca să nu-și dea seama aceia. Uite, să dau atât acum, voi mai da peste o lună, o să mai dea nănașa, o să dea cumnata, o să dea nepotul.

Și așa a plătit datoria soțului și i-au rămas încă 3000 de galbeni de aur. Și când a terminat ultimul ban, i-a dat tribunalul voie soțului să meargă acasă. Și l-a scos pe soț și a venit acasă și au avut și bani pentru mulți ani, pentru că au aruncat nădejdea la Dumnezeu, și au vrut mai bine să moară, decât să păteze cinstea lor de soț și soție în fața lui Dumnezeu.

Astfel s-a împlinit Evanghelia, unde zice: *Au nu este mai mult sufletul decât hrana și trupul mai mult decât haina?*

Văzând Dumnezeu că au vrut să-și păstreze sufletul curat, le-a dat și bani, l-a scos de la închisoare pe negustor și au fost mai departe fericiți și bogați. Pentru ce? Pentru cinstea lor în căsătorie. Că și ea și el au fost hotărâți, mai bine să moară pedepsiți pe lumea asta, dar să nu păteze cinstea lor din căsătorie.

Știți de ce vă spun acestea? Că foarte multă lume se strică azi cu păcatele cele trupești.

NEPUTREZIREA MORȚILOR ȘI PUTEREA DE DEZLEGARE A PREGĂTORILOR

De multe ori am fost întrebat de unii dintre monahi, dar mai ales de mulți dintre creștini, care este pricina că unii din morți îi găsesc oamenii neputreziți în morminte. Pentru dezlegarea nedumeririi și a unora și a altora, m-am gândit să vorbim astăzi câteva cuvinte și în această privință. Și iată ce am a vă zice:

Ce trebuie să facă creștinii cu morții lor, când îi vor găsi pe ei neputreziți?

Dacă unii nu vor putezi din cauza alcătuirii tari a trupului lor, pe aceștia se cade a-i lăsa în mormânt mai mulți ani, 10-20 și mai mult.

Cei ce nu vor putezi din cauza pământului în care au fost îngropați în vremea iernii la locuri cu prea multă umezeală și gheață, să-i scoată de acolo și să-i mute în alte locuri mai zvântate și acolo vor putezi nu după multă vreme. Iar dacă nici așa nu vor putezi, să se știe că sunt sub blestem și să cheme preotul sau arhiepiscopul care i-a legat spre a-i dezlega. Iar dacă a murit acel arhiepiscop sau preot, să roage pe moștenitorii acelora să-i dezlege și să-i ierte.

Dacă cei neputreziți vor avea semnele arătate mai sus, înseamnă că au fost blestemați fie de arhiepiscop, fie de preot, de părinți sau de dumnezeieștile Pravile ale Bisericii, și atunci tot așa să se procedeze: să fie chemat arhiepiscopul sau preotul care i-a legat și să facă molitfele de dezlegare. Iar dacă a făcut cel mort vreo nedreptate, neamurile să întoarcă acea nedreptate. Dacă nu au cu ce, să roage pe cei ce au fost nedreptățiți să ierte pe cel mort care le-a făcut nedreptatea. Și așa legătura cea pusă asupra lui se va dezlega²⁴.

Să se mai știe că de se va găsi cineva neputred și i se vor citi molitfele cele de iertăciune de la arhiepiscop și nu se va risipi trupul lui, adică nu se va desface atunci, să fie încredințați cei de față că acel om, când a fost viu, a făcut mare nedreptate și de aceea nu se dezleagă trupul lui, până nu vor plăti rudenii acea nedreptate și atunci se va dezlega.

Iar să se știe că, dacă cineva din oameni a fost afurisit pe dreptate și după Lege de arhiepiscop sau duhovnicul său, iar el, nevrând să mai ceară iertăciune, a murit așa, și după moartea sa se va afla trupul lui neputred, acel om nu mai are nădejde de mântuire, căci a murit și se află nedezlegat și neputred trupul lui după mai mulți ani, acela prin trupul lui cere iertăciune, și prin dezlegarea ce i se va face de arhiepiscop sau de preoți, se dezleagă de afurisenie. Iar în clipa când se va fi dezlegat trupul de blestem, se izbăvește și sufletul din mâinile diavolului și merge la lumină și la viața de veci²⁵.

Acestea de până aici fiind zise despre neputrezirea morților, despre semnele după care se cunosc pricinile neputrezirii lor, precum și despre cele ce trebuie a face cei vii pentru cei morți pe care îi vor găsi neputreziți, fiindcă mai întotdeauna pricinile arătate mai sus ale neputrezirii morților se întâmplă din cauza păcatelor și a neîmplinirii canonului ce trebuie să facă omul în viața aceasta, este de folos a adăuga și unele istorii adevărate în legătură cu cele arătate mai înainte.

*

În vremea Prea Sfințitului Sofronie, patriarhul Ierusalimului, a murit un om mare și cuvios cu viața, numit Eutropie. Iar când a voit patriarhul să-l îngroape la mormintele cele obștești ale bisericii celei mari din Ierusalim, a găsit acolo 20 de trupuri întregi acestea, a făcut priveghere patriarhul și toată biserica, rugându-se lui Dumnezeu să le descopere taina lor. Deci Dumnezeu, ascultând rugăciunea lor, a deschis gura unuia dintre cei adormiți, care a zis: „Noi am fost sfințiți și clerici și, pentru lumești griji, am defăimat predanisia urmare a laudelor lui Dumnezeu, pentru care ne-am și supus la nedezlegată afurisenie”. Și întrebând patriarhul și aflând că vreme de 20 de ani nu și-au citit

²⁴ Vezi Nectarie al Ierusalimului în răspunsurile cele asupra începătoriei Papei, fila 20.

²⁵ Pravila Mare - Îndreptarea Legii - glava XL - 45.

rânduiala, s-au făcut toți cei sfințiți ce se aflau de față cu patriarhul chezași că vor împlini ei rânduiala rămasă timp de 20 de ani a aceluia și așa îndată s-au dezlegat trupurile lor.

Spre încheierea cuvântului, vă rog din inimă să nu uităm cele auzite în această predică și să înțelegem din cele de mai sus cât de mare este mila lui Dumnezeu și cât pot rugăciunile Sfintei Biserici și dezlegarea arheirească să ajute celor ce au murit nepocăiți și nedelegați de păcatele lor. Am arătat mai înainte că cel mort – care se găsește neputred – prin trupul său cel neputrezit cere ultimul ajutor de la cei vii ai săi. Și acest ajutor, după cum ați văzut în cele de mai sus, se poate cere de la Prea Bunul Dumnezeu prin Sfânta Liturghie, prin rugăciunile și dezlegarea cea de la arhierii și duhovnici.

Prin întâia minune istorisită, care s-a întâmplat cu cei 20 de pe vremea Sfântului Sofronie, patriarhul Ierusalimului, ca și prin aceea ce s-a întâmplat la Episcopia de Huși, la noi în Moldova, la anul 1785, prin dezlegarea aceluia hagiului bulgar, Ganciu²⁶, s-a adevărit iarăși și în chip văzut puterea cea dată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos sfinților Săi ucenici și Apostoli, precum și urmașilor lor, când le-a zis: *Luați Duh Sfânt; căroră veți ierta păcatele le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute* (Ioan 20, 22, 23). Și iarăși când a zis: *Adevărat grăiesc vouă: Oricâte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer și oricâte veți dezlega pe pământ vor fi dezlegate și în cer* (Matei 18, 18).

Deci, aducându-vă aminte de aceste cazuri, pururea să credeți că darul lui Dumnezeu este prezent în Biserica lui Hristos și lucrează prin slujitorii Bisericii Lui preaslăvite minuni.

PUTEREA CELOR 40 DE LITURGHII

Înainte vreme, când încă nu se știa puterea celor 40 de Liturghii, lumea făcea pentru cei răposați câte 20, alții câte 30 de Liturghii. Dar s-a descoperit că sunt mai puternice 40 de Liturghii decât 30. Și cum a fost?

Un preot bătrân dintr-un sat avea peste 80 de ani. El, săracul, nu mai putea sluji. A măritat o fată a lui, iar ginerele rămăsese în locul lui la parohie. Poporul avea evlavie la preotul bătrân, dacă l-a cunoscut, pentru că pe atâția i-a botezat și i-a și cununat și pe alții i-a și înmormântat; îl știau drept părintele satului, că era de mult timp acolo. Oamenii aveau evlavie la bătrân. Se mai duceau la spovedanie, la citit, să le mai spună un cuvânt, și tânărul era bucuros că bătrânul mai poate face ceva, de-l ajută pe el.

Dar pe preotul bătrân îl dureau picioarele, era bolnav de reumatism. Acum, la bătrânețe, reumatismul își arată puterea, pe măsură ce slăbește omul tot mai tare. Și i se umflaseră picioarele. Acolo, în satul acela, era un feredeu, o baie, care avea apă sărată, ce făcea bine la reumatism, la diferite boli. Baia aceasta era într-o grădină mare, într-o livadă frumoasă.

Și preotul, ducându-se acolo să facă baie, se ducea cu nădejdea în Dumnezeu, că așa-i datoria preotului și a călugărului și a creștinului când călătorește, mai ales singur, să zică rugăciuni pe drum. Zicea rugăciuni de acasă până ajungea în grădină.

Când ajungea acolo în grădină, întâlnea un tânăr plângând și văietându-se foarte tare, dar care nu vorbea. Și mergea tânărul acesta la preotul la baie și arăta multă dragoste să-l ajute pe preot. Preotul bătrân, cât stătea în baie, zicea rugăciuni, că el știa rugăciuni multe pe de rost.

Când ieșea din baie, tânărul acela iar venea plângând. Plângea într-una. Ștergea picioarele preotului, îl încălța, îi dădea haina și-l petrecea plângând. Acum bietul preot, văzând pe tânărul acesta că plânge, îl întreabă: „Tinare, de ce plângi?” Iar el nu grăia nimic. Atunci preotul s-a gândit să-i dea bani. Dar acela plângea și n-a vrut să primească banii. De câte ori venea preotul, găsea pe tânărul ăsta care ieșea de undeva din livadă, că era livadă deasă cu pomi, plângând tare, și mergea cu el la baie și îl ajuta până ieșea preotul din grădină, iar el rămânea în grădina aceea.

Atunci, ce s-a gândit preotul? A pus niște prescuri și o sticlă de vin curat într-un șervet frumos

²⁶ Ne vorbește Părintele Cleopa, vol. 8.

și a zis: „Eu am să-i dau prescurile acestea și o sticlă de vin, poate acestea le va primi, că tare mult bine îmi face omul acesta”.

Când a ajuns preotul, l-a întâlnit iar plângând. A mers la baie, acela iar l-a ajutat, și când să iasă pe poartă, preotul zice:

– Ia legătura asta cu prescuri și o sticlă de vin, să le mănânci, că le-am blagoslovit eu.

Atunci a vorbit tânărul acela:

– Oh, părinte, oh! Dacă ai ști cine sunt eu, nu mi-ai da prescuri să mănânc. Vai și amar de mine!

Și atunci s-a speriat preotul:

– Dar cine ești tu, fiule? De ce n-ai vorbit până acum, că de atâtea ori am venit eu în grădina asta și tare mult m-ai ajutat?

– Oh, părinte sfinte, dacă ai sta sfinția ta în grădina asta și în baia asta toată viața, mare bine mi-ai face mie!

– Dar de ce?

– Că numai sfinția ta când vii în grădina asta și când stai în baie zici rugăciuni, și numai atât pot sta și eu în grădina asta a mea.

Bătrânul când făcea baie se ruga și zicea: „Doamne, pomenește și iartă păcatele aceluia care a făcut baia aceasta”, fiindcă era gratuită și avea toate cele de nevoie.

– Dar de unde ești tu?

– Eu sunt în iad!

– Dar cine ești tu?

– Eu sunt proprietarul acestei grădini. Grădina aceasta cu pomi a fost a mea și baia aceasta am zidit-o pe cheltuiala mea și am lăsat-o în folosul comunei, dar am murit în floarea vârstei, cu păcate grele și m-am dus în iad. M-am mărturisit eu, dar degeaba, că n-am avut vreme când face canon. Și iată, părinte sfinte, sunt 80 de ani de când mă muncesc în iad. Și când intri tu, părinte sfinte, în grădina asta și te rogi, îngerul Domnului vine și mă scoate din foc. Și toți care stau în baie, numai răutăți fac, și nu se gândesc la Dumnezeu. Iar dumneata și când stai în baie și când intri în grădină, intri cu rugăciune. Asta dreptate mi-a făcut Dumnezeu, că trimite pe îngerul Domnului și mă ia din foc, „cât va sta preotul în baie și în grădină, pentru rugăciunile lui, fiindcă se folosește și preotul, tu să stai în grădina ta”. De aceea am spus, părinte sfinte, dacă ai sta mata în grădina asta până la sfârșitul vieții, atâta stau eu afară din iad. Cum pleci mata, mă răpește îngerul Domnului și mă duce înapoi la munci.

Și s-a speriat preotul. Și a întrebat:

– Cum te cheamă, frate?

– Ioan mă cheamă.

– Da? Frate Ioane, și cum pot eu să te ajut?

– O, părinte, mare putere au preoții de la Dumnezeu! Multe suflete scot preoții din iad.

– Dar cu ce?

– Dacă vrei, părinte sfinte, nu-mi da prescuri să mănânc, că eu sunt duh, eu mă arăt ție așa, dar eu nu-s cu tot cu trupul aici. Eu nu pot mânca și bea acuma. Dacă vrei, ia prescurile și vinul și să faci pentru mine, părinte sfinte, 40 de Liturghii, să mă scoți din foc, că, dacă mă ajuți, mare plată ai să ai în ziua judecății, în ziua cea mare.

Și cum a zis așa, cum era cu preotul de vorbă în grădină, n-a mai văzut nimic preotul. I-au țiuit preotului urechile, s-a speriat, a rămas în grădină și a început a plânge: „Doamne, Doamne, cum mi-ai adus un suflet din iad ca să vorbească cu mine și să-mi arate puterea celor 40 de Liturghii!” Până atunci se făceau 30 de Liturghii, cum am spus.

Atunci preotul a venit acasă plângând. Și l-a văzut ginerele și fiică-sa, și l-a întrebat:

– Ce ai, tată, că ești mâhnit?

Știi, omul se cunoaște.

– Dragul tatii, ce să am? Sunt supărat. Mă cam dor picioarele; de-acum văd că mi se apropie

sfârșitul meu. Uite, măi băiete, ce vreau să fac. Eu, fiindcă am fost preot 60 de ani la comuna asta, vreau să mă duc pregătit din lumea asta. Să-mi dai voie să slujesc 40 de zile Sfânta Liturghie.

– Cine?

– Eu.

– N-ai să poți, tată! Vezi, mata de-abia te duci.

– Cum va vrea Dumnezeu.

El a vrut să slujească; să se ostenească el.

Și atunci s-a minunat.

– Dacă ai să poți, tată! Am să te mai ajut și eu. Dar dacă poți mata, noi te lăsăm să faci.

– Dar nu așa cum sluiți voi, numai Duminica și în sărbători, eu fac ca la mănăstiri.

Dar nu le-a spus taina ce a grăit cu acela și ce-a văzut în grădină. Și s-a apucat preotul, s-a pregătit, s-a schimbat, s-a spălat, s-a mărturisit la cel tânăr, că nu poate sluji până nu se mărturisește. Și s-au minunat oamenii în satul acela: „Ați auzit o veste? Preotul cel bătrân a zis că înainte de moarte vrea să facă 40 de zile slujbă”.

Și trăgeau clopotul la biserică în fiecare zi dascălul și cântărețul. Oamenii, când auzeau, ziceau: „Hai, măi, că slujește preotul bătrân! Asta-i o minune mare!” Dar se minunau toți cât de ușor făcea slujba. Toată rânduiala, și în fiecare zi Liturghie că el dacă se împărtășea cu Preacuratele Taine în fiecare zi, Sfintele îl întăreau. Sfintele Taine sunt și pentru întărirea trupului, iar preotul slujitor se împărtășește în fiecare zi, când slujește.

Și se minunau toți: „Preotul cel bătrân a întinerit! Hai să-l vedeți cum slujește, cum cădește și la urmă ține predică și face panahidă și toate”. Și oamenii, bucuria lor că a început preotul în fiecare zi să slujească. Așa se slujea înainte în sat. Mergeau și ei la biserică.

Și atunci a slujit preotul acesta bătrân vreo 20 de zile. La 20 de zile săracul a venit de la biserică foarte obosit. Și s-a dus în camera lui: „Eu mă odihnesc oleacă. Voi mânca când m-oi scula. Acum nu mi-e foame. M-am împărtășit cu Sfintele Taine”.

Și preotul bătrân cum era încălțat cu ciubotele, a pus capul să se odihnească. Și nici n-a adormit bine și vede un râu mare de foc, de n-avea margine lățimea lui. O mare de flăcări. Și auzea fel de fel de vaite și țipete și scrâșniri din dinți și răcnete de disperare și vedea cum ard oamenii și cum îi întoc dracii cu furci în flăcări, și cât de mare e chinul. Și s-a speriat preotul.

Când aproape de malul aceluia râu de foc, iaca vede pe Ioan al lui. Jumătate era ieșit din flăcări. Și a început a striga, bătând din palme: „Părinte, Părinte, nu mă lăsa. Eu sunt Ioan din grădină! Iată, cu Sfintele tale Liturghii, jumătate am ieșit din foc”. El făcuse jumătate de slujbe. „Nu mă lăsa, părinte sfinte, fă înainte și mă scoate, că mare plată ai să ai în ziua judecății!”

Și preotul s-a trezit și n-a mai văzut râul de foc, și s-a speriat. S-a sculat, și mai tare s-a îmbărbătat. „Chiar de-oi muri, dar mai fac 20 de Liturghii”, a zis bătrânul. A întinerit. Nici nu simțea că-i bătrân. „Ia uite, domnule, ce putere la el!”

Vezi, omul când ia contact cu lumea de dincolo, cât curaj are? Și a făcut bătrânul încă 20 de slujbe; 20 de Sfinte Liturghii. Și se minunau oamenii: „Măi, să-l întărească Dumnezeu pe părintele nostru, săracul! La 80 și atâția de ani face zi la zi!” – cum a făcut starețul meu Liturghii aici până la 82 de ani. Starețul care m-a călugărit pe mine, Ioanichie. Aici se vede și credința! Credința îl întărește pe om.

Și a făcut încă 20 de Liturghii. Și când a ajuns la 40 de zile, la ultima Liturghie, pe când era cu sfârșitul pocrovăț în mână și cu sfânta linguriță ca să consume Sfintele, după ce s-au împărtășit credincioșii, preotul vede deodată intrând în altar un vultur frumos, cu pene în mii și mii de culori. Lumea plecase din biserică, pentru că se dăduse anafura. Paraclisierul era prin biserică. Și preotul a strigat:

– Măi, Vasile, ia vino repede încoace!

Când a intra paraclisierul și a văzut vulturul așa de frumos, grozav s-a minunat. A căzut cu fața la pământ și a zis:

– Vai, păritne, de unde-i pasărea asta așa de frumoasă? N-am mai văzut o așa pasăre!

Și atunci vulturul a început a vorbi:

– Părinte sfinte, au sunt Ioan. Iată, cu Sfintele și dumnezeieștile tale Liturghii, 40 de Liturghii, m-ai scos din munca iadului! Eu zbor și mă duc la raiul desfătării. Și să-ți dea ție Dumnezeu plată în ziua cea mare a judecării, că ai scos un suflet din muncile iadului. Să știi aceasta, că prin mâinile preoților și prin Sfânta Liturghie multe mii și mii de suflete în fiecare zi ies din iad, cum am ieșit și eu. Deci mare este puterea Sfintei Liturghii, dar de acum înainte să nu mai faci 30 de Liturghii, ci 40 de Liturghii.

Și zicând aceasta, nu l-a mai văzut. Și apoi preotul le-a spus:

– Iată azi am terminat 40 de Liturghii. De acum să vă spun taina de ce am slujit.

Și le-a spus la ai lui și au scris, că avem în prolog scris. „Scrieți istoria asta, că am văzut-o cu ochii și am auzit-o cu urechile. Iată cum s-a întâmplat cu mine...” Le-a spus de când mergea la baie. Și n-a mai făcut preotul baie la picioare pe urmă, l-a întărit Sfântul Duh. Și a mai trăit preotul trei ani de zile și după trei ani s-a dus la Domnul.

Și s-a făcut întâmplarea aceasta în Constantinopol, pe timpul împăratului grecesc Heraclie, împăratul foarte credincios, acela ce a scos Sfânta Cruce de la Ierusalim, care a fost robită de perși. Și v-am spus aceasta ca să cunoașteți puterea celor 40 de Liturghii.

ALTĂ ISTORIOARĂ CU IMPORTANȚA CELOR 40 DE LITURGHII

Dar să vă mai spun o istorioară. Până la anul 1054 Franța era ortodoxă, și Italia; toate țările din lume eram o singură Biserică. Atunci catolicii s-au despărțit de noi. Marea schismă papală, când s-au rupt de Biserica noastră pentru anumite reforme pe care le-au făcut.

Franța fiind ortodoxă, un preot din Franța avea un frate militar. Și au avut francezii război cu mauritani. Mauritani erau unde este Africa Franceză azi, dincolo de Gibraltar imediat, către Liberia. Împărăția maurilor de pe vremuri. Și s-a dus armata franceză să se bată cu maurii dincolo de Gibraltar, în Africa.

Fratele preotului acesta din Franța a mers și el, era militar într-un regiment. Atunci nu erau tunuri ca acum și mitraliere și avioane și bombe atomice, atunci se băteau cu săbiile, ca pe vremea lui Ștefan cel Mare, cu sulita, cu arcul, cum era.

Și trecând armata franceză în Mauritania să se lupte, a fost mare război între armatele europene și cele din Africa. Și i-au bătut francezii pe mauri, dar au luat maurii mulți prizonieri francezi, pe care i-au dus în țara lor, printre care au luat și pe fratele acestui preot. Preotul era în Marsilia, portul Franței, care este port la Oceanul Atlantic. Preotul n-a știut că fratele său a căzut prizonier, dar a văzut că n-a mai venit și a întrebat pe ceilalți soldați, când s-a terminat războiul:

– Măi, dar pe fratele meu nu l-ați văzut?

– Părinte, cred că a murit, că a fost mare măcel. Stăteau trupurile pe jos cum stau butucii, așa luptă a fost, și cred că a murit și el, săracul.

Preotul, ca frate al lui, a început să-i facă 40 de Liturghii. Asta era cu câteva sute de ani mai târziu decât cealaltă pe care v-am spus-o mai înainte, de la împăratul Heraclie. Și a început preotul să facă 40 de Liturghii. Fratele preotului nu era mort, dar era prizonier și-l țineau în lanțuri într-o temniță, și erau mai mulți legați acolo.

Preotul făcând Liturghia aici, când era pe la ora 10 din zi, toate lanțurile cădeau de pe fratele preotului și rămânea dezlegat. Și ziceau ceilalți:

– Ce este cu tine? De ce cad lanțurile de pe tine? Ești fermecat:

Acela a zis:

– Eu nu știu farmece.

– Ei, nu știi farmece!

Toate lanțurile se rupeau și cădeau jos în fiecare zi la ora zece. Aceia îl legau cu lanțuri. A doua zi și acelea, praf jos. Puneau altele. Praf.

– Măi, mare fermecător! Acesta o să plece din temnița asta când o să vrea, dacă, uite lanțurile nu se țin de el.

Dar nu știau ce-i. Și-l întrebau:

– Ce farmece ai, măi? Așa-i că în cămașă stau farmecele tale sau în pantaloni?

Și l-au dezbrăcat.

– Legați-mă gol și totuși a doua zi lanțurile cădeau. „Unde stau farmecele și ce știe asta, măi?”

Dacă am ști noi vreuna ca asta, ieșim de oriunde”.

– Spune-ne nouă ce farmece știi!

Acela a zis:

– Eu nu știu farmece.

– Dar de ce religie ești tu? că aceia era mahomedani, de altă religie.

– Eu sunt creștin. Cred în Hristos. Eu farmece nu știu, dar eu cred altceva. Fratele meu este preot în țara mea, în Franța, și eu cred că el face Liturghii acum și scoate părțile pentru mine, crezând că am murit. Și cred că dacă aș fi în iad, și de acolo aș fi dezlegat, nu numai de la voi. Și eu asta cred că se întâmplă, că numai asta închipuie Dar nici eu nu știu de ce.

– Și cât timp are să se întâmple așa cu tine?

– Știi că la noi se fac 40 de Liturghii. Și o să vedeți că până la 40 de zile cad lanțurile de pe mine.

– Dar atunci ce-o să se întâmple?

– Nici eu nu știu ce-o să se întâmple, dar știu că o să scap din mâinile voastre.

– Cum? Nu scapi tu din mâna noastră!

– Eu cred că Dumnezeu mă scoate și din iad, dacă aș fi fost în iad, pentru cele 40 de Liturghii, cu atât mai mult o să mă scoată din mâna voastră de aici.

– Ai să vezi că te punem noi sub pază atunci!

Și au numărat aceia și n-au mai pus lanțurile pe el.

– Degreaba le punem, că 40 de zile pică toate!

La 40 de zile acum se ațineau ei cu toții. Au pus santinele duble la porți și au pus lanțuri pe el și pază. „Păziți-l, măi, că auzi că asta la 40 de zile pleacă de aici!”

Și cum erau ei în pază, deodată au văzut că s-a desfăcut acoperișul temniței în două și o mână l-a luat de perii capului și nu l-au mai văzut. Și unde l-a dus? L-a pus pe prispa casei, la Marsilia, într-o clipă de vreme.

Și atunci aceia s-au întreat:

– Ce s-a întâmplat, măi?

– A venit Hristos al lui, căci am văzut o mână. (Ei nu știau. Era îngerul Domnului). L-a luat dintre noi. Toți am căzut tremurând. Nu putea nimeni să se țină pe picioare.

– Și pe unde?

– Prin acoperișul temniței, și temnița s-a închis înapoi.

Acela a spus:

– Vedeți voi cât de mare-i credința creștină? Vezi ce putere are Hristos al lor? Iaca, măi, cât l-ați păzit voi și l-a luat când a vrut!

Și preotul, când l-a văzut, i-a zis:

– Măi, frate, măi, ai venit? Mie mi s-a spus că ai murit. Chiar astăzi am terminat 40 de Liturghii pentru tine și am scos ultima pătucă pentru sufletul tău.

Și atunci cel scăpat i-a zis:

– Bine ai făcut, frate, că dacă eram în iad, mă scoteai și de acolo. Dacă am fost pe pământ m-ai scos din temniță. Să-ți dea Dumnezeu ție plată, dar uite cum a fost cu mine.

Și i-a spus istoria cu lanțurile și s-a scris și asta. Acestea despre puterea celor 40 de Liturghii.

*

S-a mai întâmplat încă și o altă minune în legătură cu cele 40 de Liturghii. Un stareț bărn, ieromonah, avea un ucenic. Dar ucenicul acela nu prea asculta de el. Și de multe ori îi spunea bătrânul: „Ascultă, fiule, că ai să te muncești veșnic”. Și s-a întâmplat că a murit ucenicul cel neascultător și l-a văzut bătrânul în iad. Și i-a spus: „Părinte, te rog fă pentru mine 40 de Liturghii, fiindcă am fost neascultător și rău și te-am amărât”. Și după ce a făcut bătrânul 40 de Liturghii, a venit ucenicul îmbrăcat cu un veșmânt ca soarele și i-a zis: „Cu sfințele tale rugăciuni, prin mijlocirea pe care ai făcut-o pentru mine, m-am ușurat și m-am mântuit”.

ROLUL CELOR 40 DE PANAHIZI

Pomenirea morților o făceau creștinii demult, la Liturghia Sfântului Iacov; întâia Liturghie care se întocmise încă din vremea celui dintâi episcop al Ierusalimului. În timpul ei se rânduise slujbă specială pentru morți. Dar mai târziu, rânduindu-se alte slujbe pentru morți, s-a văzut cât de mare folos aduc cele 40 de panahizi pentru răposați. S-au descoperit multe taine. Acum vă mai spun o istorioară despre puterea celor 40 de panahizi.

Pe timpul împăratului Nichifor Focas, pe la anul 963, când s-a făcut Marea Lavră a Sfântului Atanasie în Muntele Athos, acest împărat creștin a avut război cu perșii. Totdeauna Imperiul Bizantin cu perșii au avut război, pentru că sunt în graniță.

Și a fost mare luptă. Două împărății puternice. Și atunci perșii, deși nu i-au biruit pe greci, au luat mulțime de prizonieri și au făcut cele mai grele munci cu ei. Ca să-i piardă, i-au pus să facă un tunel. Pe atunci nu erau trenuri, dar în tuneluri făceau depozite. Au pus să sape într-un munte să facă un tunel, ca să țină ei multe acolo.

La tunel au pus mai mulți prizonieri, că dacă va cădea tunelul peste ei, acolo să le fie mormântul. Că atunci nu era meșteșug să lege bine tunelul, așa cum se leagă acum.

Bieții greci credincioși lucrau săracii, că aveau santinele lângă dâșii. Și când au ajuns la o distanță oarecare sub tunel, lucrând, într-o zi bună, vrrrum! A căzut tunelul peste ei. Au murit toți.

Dar din iconomia lui Dumnezeu, tocmai în fundul tunelului, două pietre mari au căzut vârf la vârf și dedesubt a rămas un loc liber. Și acolo în coliba aceea puteau să trăiască mai mulți, că era larg, dar numai un om a rămas. El, când a văzut că pietrele se ruinează, a intrat dedesupt și nu l-a omorât. Dar ce folos? A rămas în întuneric beznă, că era în pânțelele muntelui, întuneric și rece. Și se gândea el: „Au să ne mai scoată pe noi păgânii ăștia?” Că dacă ar fi fost vorba de cineva de-ai lor, s-ar fi silit să-i scoată, dar așa, nu s-a mai gândit nimeni la asta, ci i-a lăsat morții acolo pe toți.

Și se gândea el: „Ei, am rămas cu mila lui Dumnezeu, dar tot voi muri aici de foame, de frig și de urât”. Și a început să se roage strașnic.

Când s-a terminat războiul, unul din tovarășii lui de arme venind curând după înfrângere la satul lor, femeia l-a întrebat:

– Pe bărbatul meu nu l-ai văzut?

El zice:

– Bărbatul tău a fost prins de perși împreună cu alții și am auzit că i-au pus să sape un tunel și a căzut tunelul peste ei și au murit toți. Atunci a murit și bărbatul dumitale.

Femeia credincioasă știa rânduiala care se făcea cu parastasele (știți în Postul Mare, că duce colive la biserică). Ce s-a gândit ea? „Să-i port eu parastasele, dacă a murit, și pe după îi voi face eu praznic la 40 de zile!” Dar ce s-a întâmplat? Dumnezeu voia să descopere puterea celor 40 de parastase (panahizi).

Atunci în vechime, Sfânta Liturghie se slujea la sate așa cum se slujește la noi la mănăstire, adică zilnic. Dar în vremea aceea, veneau toți creștinii la biserică, cum se spune în Faptele Apostolilor, că *erau pururea zăbovind în biserică și întru frângerea pâinii*.

Și ce a făcut biata femeie? De când a auzit că a murit, a început să ducă la biserică o prescură, un sfert de vin și câteva lumânărele, să-i poarte parastasele. Așa era tradiția. Preotul scoatea la

Liturghie și o particică pentru robul lui Dumnezeu care murise, după cum i-a spus femeia.

El, săracul, până a ajuns vestea la femeie, până nu știu ce, el a postit acolo vreo săptămână, mai mult, era gata-gata să moară de foame. Era ultima suflare acolo în întunericul acela, dar se ruga: „Doamne, vreau să mă rog Ție, dacă Tu ai rânduit ca eu să trăiesc sub aceste pietre, Tu poți și să mă scoți de aici, dau dacă nu, și mor, să mor rugându-mă, că n-am altă nădejde”. Se ruga săracul cu toată inima, că era singur în acel întuneric și beznă de munte și știa că va muri.

Rugându-se el, deodată numai vede că a intrat un tânăr, dar nu știa pe unde, și avea în mână o sticlă cu vin, niște lumânări aprinse și o prescură.

El era aproape leșinat. Stătea cu pântecul la pământ, că nu mai putea să se scoale. Era mort de foame.

– Scoală, frate, și ia și mănâncă prescura asta și bea vinul ăsta, că numai bine ai și lumină! că i-a adus toate lumânările aprinse.

Și el s-a speriat când a văzut pe tânărul acela.

– Doamne, Tu ești Mântuitorul Hristos?

– Nu. Eu sunt îngerul păzitor al vieții tale și acestea ți le-a trimis soția ta astăzi la biserică și Dumnezeu mi-a poruncit, fiindcă ești în viață, să ți le aduc, că dacă erai mort, pentru acestea aveai să primești lumina cea veșnică; dar fiindcă ești în viață, Dumnezeu m-a trimis, fiindcă ai trup aici, să te întărești cu hrana aceasta.

El însă nu îndrăznea să se atingă de ea. Și acela a spus:

– Uite, te rog, ia și te întărește, că dacă nu, mori.

El a prins curaj și a început să mănânce prescura, după aceea a băut câte oleacă de vin, iar mânca oleacă de prescură, și așa, încet-încet, a mâncat prescura, a băut vinul și numai bine a avut și lumânări. Și atunci a spus îngerul:

– Eu îți voi aduce în fiecare zi, dacă soția ta va duce la biserică această jertfă. Iar dacă nu, nu.

Și se gândea el în mintea lui: „Femeia îmi face parastasele. Dar ce are să se întâmple mai târziu? Știu că până la 40 de zile are să-mi aducă acestea aici îngerul Domnului. Dar după 40 de zile ce are să se întâmple cu mine?”

Și nu l-a mai văzut. Și acuma el aștepta. A doua zi pe la vremea aceea, vine iarăși îngerul și-i aduce iarăși așa. I-a adus 20 de zile.

La 20 de zile soția lui, grăbită săracă acasă, că avea și copii, s-a dus să ducă vaca la cireadă. Și ducând vaca dimineața, cireada plecase din sat, și ea s-a dus tocmai pe câmp, unde era. A pus deoparte tot ce să ducă, dar întârziind și-a zis: „Las' că oi duce mâine, că azi nu mai am timp”. Și în ziua aceea nu i-a adus lui îngerul prescura, vinul și lumânările.

Și el a început a plânge, zicând: „Vai de mine, mi se pare că soția mea numai 20 de panahizi mi-a făcut. Azi n-a mai venit îngerul Domnului să-mi aducă prescura, vinul și lumânările. De acum voi muri iar de foame!”

Dar ea, biata femeie, dacă n-a adus în ziua aceea coliva, a dus a doua zi două, ca să fie colivele 40. Și a doua zi a venit îngerul Domnului și i-a dus mai multe lumânări, două sticle cu vin și două prescuri. Și i-a zis:

– Soția ta a fost ieri cu vaca la cireadă și n-a avut timp să ducă panahida, dar azi a dus la biserică două și eu ți le-am adus pe amândouă.

S-a bucurat el tare, când a văzut că femeia are de gând să-i facă 40 de panahizi. Și a făcut rugăciunea și a mâncat. Și nu l-a mai văzut pe înger, că s-a dus.

Și se gândea el: „Doamne, Dumnezeule, dacă atâta milă și îndurare ai făcut cu mine aicea sub pământ, încât sub muntele acesta îmi porți de grijă, cu ce să-ți răsplătesc eu? Ce pot eu, om păcătos, să fac pentru Ține, spre a-Ți mulțumi?” Și acum se gândea el: „Hai că soția, săracă, până la 40 de zile o să-mi aducă așa, dar la 40 de zile ce are să fie cu mine? Am să mor!” Așa se gândea el, că nu știa ce are să se întâmple la 40 de zile.

Și plângea din adâncul inimii și mulțumea lui Dumnezeu, pentru mila Lui cea negrăită, că-i poartă de grijă, să nu moară așa de repede, ci să mai trăiască. Și zice: „Tu, Doamne, care mi-ai purtat

de grijă și ai dat gând soției mele să-mi poarte 40 de panahizi, ajută-mi cu mila Ta și mă scoate de aici, că Tu le poți pe toate. Iar dacă voi muri la 40 de zile, să-mi fie iertate păcatele mele”.

Deci femeia a continuat așa, și în fiecare zi îngerul i-a adus jertfa pe care o ducea soția lui la biserică.

Iar în ziua a 40-a, stând el la rugăciune, a venit îngerul Domnului ca fulgerul, a spintecat muntele în două, l-a luat de părul capului și l-a pus acasă în prispă, tocmai în Grecia, în satul de unde era el.

Și când s-a trezit, a văzut și a cunoscut satul, dar n-a știut cât de repede a fost adus. Când a venit el, soția era dusă la biserică. Și când a venit ea acasă, vede un militar pe prispă. „Vai de mine, cine este acela?” De la poartă i-au slăbit picioarele de emoție, de frică. „Vai de mine, acesta-i bărbatul meu. Eu azi am isprăvit cu cele 40 de panahizi și tocmai acum a venit și el”.

Și când a văzut-o și el, a început a plânge. Ea zicea:

– Vai de mine, omule, de unde vii tu? Eu am auzit că ești mort și ți-am făcut 40 de panahizi.

Iar el a zis:

– Cu adevărat, mare milă ți-ai făcut cu mine! Vino în casă.

Și s-au adunat toți vecinii și ziceau:

– A venit vecinul de care se zicea că e mort.

Și-l întrebau:

– Cum ai venit? Cum ai scăpat de la pieire, că se auzea că ai fost robit și a căzut muntele pe voi?

– Toate sunt adevărate, a zis el. Când ne-a prins, îndată ne-a pus să săpăm un tunel și tunelul a căzut peste noi și ne-a acoperit acolo și au murit toți.

Și le-a spus ce s-a întâmplat cu el, cum au căzut două pietre, la adăpostul cărora a putut sta, cum în fiecare zi îngerul Domnului i-a adus o prescură, o sticluță de vin și câteva lumânări. Și a întreat-o pe soție:

– Așa-i că la 20 de zile ai uitat să duci prescura la biserică? Ea zice:

– N-am uitat, ci n-am avut timp.

– Dar a doua zi ai adus două.

– Da, două.

– Două am primit și eu acolo și toate lumânările.

Și s-au minunat toți foarte.

– Cum, cine le aducea sub munte?

– Un tânăr îmbrăcat în alb, foarte frumos. Venea, intra prin munte cum ai intra prin nor, nu-l împiedica nimic.

Așa sunt îngerii. Dacă Dumnezeu îl trimite în iad, el nu este împiedicat de nimic. Tot așa în rai.

Când s-a auzit de minunea celor 40 de panahizi, l-a chemat preotul pe acel ostaș la episcopul locului, să spună din nou tot ce s-a întâmplat. Și i-a povestit acela toate de la capăt, și s-a scris istoria aceasta ca să știe toți puterea parastaselor care se fac pentru morți, fiind răsplătite de Dumnezeu pentru rugăciunea Bisericii în veacul viitor. Că dacă omul acela ar fi fost în iad, îngerul nu-i aducea pâine și vin, că acolo nu poate omul să mănânce, ci îi aducea puterea rugăciunii care era făcută pentru sufletul lui. Dar fiindcă el era încă în trup, i-a arătat că tot ce-i aducea femeia la biserică, a folosit trupului și sufletului lui.

Iată cum s-a descoperit puterea celor 40 de panahizi și lumea a început și mai cu dinadinsul să facă parastase pentru morți.

„ARUNCAȚI PE MARIA ÎN MARE!”

Am să vă spun o istorioară cu problema avorturilor, a raclajelor, că de la o vreme încoace

foarte se practică această urgie; femeile omoară pruncii. Eu văd ce vine aici.

Rari gospodari și rare femei care păzesc viața cinstită și nu omoară copiii; foarte puțini au rămas. Da asta vin vânturile astea secetoase și așteptăm potopul cu foc care bate la ușă, că nu mai poate suferi Dumnezeu urgia acestei lumi.

Toate păcatele sunt păcate, dar pruncuciderea este mai mare decât toate. O femeie care a făcut un singur avort, este oprită de la Sfânta Împărtășanie 20 de ani. Este ucidere de om.

Să nu-mi spui mie, cum venise o femeie acum: „Da, părinte, dar era numai de o lună”. O lună? Auzi ce spun Sfinții Părinți? „Precum când tună și fulgeră, odată ai văzut lumina fulgerului, odată auzi tunetul, așa este și la zămislirea pruncului”. Dacă Dumnezeu vrea atunci să zămislească un copil, în aceeași clipă se zămislește și trupul și sufletul. În aceeași clipă. Și dacă după împreunare ai încercat să împiedici nașterea și să faci vreun avort, și după un ceas după ce te-ai împreunat, ucigaș de om ești.

Ori ucizi omul de 30 de ani, ori îl ucizi la un ceas după ce s-a zămislit, tot ucidere este, pentru că la început, ați văzut ce spune Scriptura: *Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți.*

Dumnezeu Atotcreatorul creează, cum zice proorocul: „Eu crez duhul omului în pântecul maicii lui”. Și de aceea e o urgie mare pe poporul nostru român și pe alte popoare; în Franța, în Germania, în Anglia și în America mai tare se practică avorturile, mai mare urgie, și de aceea focul acesta când începe va arde fără cruțare toate popoarele lumii.

Multe păcate sunt, dar acesta le întrece pe toate, pruncuciderea. Pentru că sunteți câteva suflete aici, ca să vă dați seama ce înseamnă a omori copiii, am să vă spun o istorioară din cartea care se cheamă „Limonariu” sau „Livada duhovnicească”.

O femeie a rămas văduvă de tânără cu doi copilași. Unul avea cinci ani și altul aproape zece. Ea nu s-a mai căsătorit. Un ostaș voinic, frumos, necăsătorit, s-a liberat de armată; stătea aproape de ea. Ea ar fi vrut cu orice chip să se căsătorească și să ia pe ostașul acela în căsătorie. Și el s-a liberat sănătos, nu mai avea nici o obligație. Ea i-a trimis o scrisorică în care i-a spus că vrea să-l ia în căsătorie. Dar el a spus la oameni: „Spuneți-i la femeia aceea să se liniștească, că eu nu iau niciodată în căsătorie femeie care are copii. Eu n-am fost însurat niciodată; vreau să iau o fată, nu să iau copii de la alt bărbat. Îmi place de ea – e frumoasă, e gospodină, e harnică, e sănătoasă, dar pentru că are copii nu o iau!”

Când a ajuns scrisoarea la dânsa, ce i-a pus satana în gând? „Vezi, dacă n-ai avea copii, te-ar lua el. Tânăr, frumos, cutare...”. I-a pus satana în gând să-și omoare copiii și să-i scrie: „Măi, de-amu' copiii nu-i mai am”. Gândiți-vă, copiii ei; copiii ei ruși din inima ei. Unul avea cinci ani, altul avea aproape zece ani.

Soțul ei murise în război. Într-o noapte, când copiii dormeau liniștiți, mama criminală ia o bardă și le taie capul la amândoi. Ai auzit mamă? Tot așa și cei care fac reclaje. Nu-i cu nimica deosebit. Îșiucid copiii. După ce i-a omorât, copiii se zbăteau în sângele lor, i-a dus în grădină, a săpat o groapă și i-a îngropat pe amândoi și a pus țărână. A spălat sângele lor și îi scrie aceluia tânăr: „Fii sigur, de copii am scăpat. Acum poți să mă iei în căsătorie, că mi-ai trimis răspuns că nu iei femeie cu copii. Copiii în veac nu-i mai am. Am făcut eu așa fel că nu-i mai am”.

Dar el a căzut jos. Vai de mine, mare criminală! Dacă nu i-a fost milă de copiii ei și i-a omorât, oare pe mine, om străin, dacă mă duc, nu mă otrăvește? Nu-mi taie capul? Și-i scrie înapoi: „În veacul veacului femeie de aceasta nu-mi trebuie, care a ucis copiii ei. Criminalo și spurcăciune ce ești! Dacă nu te-ai temut de Dumnezeu să omori copiii tăi, cum ai să ai milă de mine, un om străin, când trebuie să fim un trup și un suflet înaintea lui Dumnezeu? Să te gândești că o să te ajungă urgia Domnului!” i-a scris el.

Atunci ea s-a temut foarte că el o s-o părăsască la autorități: „Măi, trebuie să plec de acasă, că de acum gata! Dacă îmi cere socoteală unde sunt copiii și nu pot să spun? Mă omoară și pe mine”.

Se duce la portul Pireu, că era din Grecia, și plătește la vapor să fugă în Alexandria. De acolo plecau sute de corăbii; și nu erau pe atunci motoare ca acum, erau corăbii cu pânze. Una mergea la Alexandria, una mergea la Haifa, una mergea în Cipru, una mergea în Creta, una mergea în altă parte.

Dar corabia asta cum mergea, deodată se oprește în mijlocul mării, Marea Mediterană. Și nu o zi-două, ci cincisprezece zile. Și întrebau toți, că era multă lume: „Domnule, ce are corabia? E stricată? Pânzele nu-s bune? Ia caută și vezi!” „Măi, pânzele sunt bune, toate sunt bune, vântul este prielnic, nu-i împotriva. Și totuși corabia nu merge”.

Și atunci comandantul corăbiei, fiind un om credincios, a zis: „Ia să cădem la rugăciune! Asta este o mare ispită. Stăm de cincisprezece zile în mijlocul mării”.

Toți au căzut la rugăciune: „Doamne, ajută-ne să plecăm mai departe”. Unde să se ducă din mijlocul mării? Se rugau toți să le arate Dumnezeu ce să facă. Și deodată toată lumea din corabie aude un glas, repetând de trei ori: „Dacă vreți să mergeți înainte, aruncați pe Maria în mare!”

Comandantul corăbiei a zis:

– Oameni buni, auziți? De sus vine glasul.

– Da, auzim toți.

– Cine este aici Maria?

Dar erau mai multe Marii. S-a întâmplat de erau sute de oameni. Dar aceea care știa că a omorât copiii, a spus:

– Domnule corăbier – i-a spus comandantului –, vreau să grăiesc ceva cu dumneata.

Era urmărită de urgia lui Dumnezeu.

– Domnule, pentru mine s-a făcut glasul acesta – numai în patru ochi i-a spus. Eu, păătoasa, sunt cea mai rea de pe fața pământului. Pentru mine stă corabia!

– Ce-ai făcut, Marie?

– Domnule, uite ce-am făcut... Și i-a spus istoria, cum a tăiat copiii, ca să o ia acela în căsătorie.

– Tu ai auzit singură: „Aruncați pe Maria în mare!” Ce vrei să facem?

– Vreau să mă aruncați în mare, că altfel nu mergeți mai înainte, că mă urmărește dreptatea lui Dumnezeu de sus.

Dar el, când a auzit că ea recunoaște păcatul, îi părea rău. Dar ce gândea: „Noi murim aici. Gătim mâncarea. Gătim apa, că în corabie nu bei apă din mare. Fiecare are apă de acasă. Mori cu apa din mare”. Zice:

– Soră Maria, mă tem să te arunc în mare.

– Cum credeți! Dar până nu mă aruncați pe mine în mare, corabia nu merge mai departe. Păcatele mele au oprit corabia.

Atunci el coboară într-o barcă, căci corabia avea bărci de salvare în caz de furtună, și zice:

– Uite, soră Maria, mă sui eu în barcă. Dacă corabia pleacă, înseamnă că pentru păcatele mele stăm aici. Pe urmă te sui tu într-o barcă, să vedem dacă ești mata așa de vinovată. Mă tem să te arunc în mare. Dar dacă nu ești mata vinovată? Dacă-i alta?

– Ai zis bine.

A coborât acela cu barca și se plimbă – barca avea lopeți – și vine și-i dă și ei o barcă:

– Uite, soră Maria, suie mata în cealaltă barcă.

Toată lumea se uita să vadă ce se întâmplă.

Și s-a suit și ea într-o barcă și a mers mai încolo cam la 20 de metri de corabie. Atunci barca s-a învârtit cu fundul în sus și a dat-o în mare. Și îndată ce s-a înecat ea, corabia cea mare a pornit. Toți s-au înfricoșat. Și cât trebuia să meargă în cincisprezece zile, a mers în trei sferturi de zi. Așa spor a avut de a ajuns la Alexandria. Mergea ca fulgerul, că se dăduse în mare greutatea cea mare a păcatului uciderii de fii.

Și s-a scris această istorie spre folosul nostru și spre înfricoșarea celor care practică această urgie a lui Dumnezeu.

CUVÂNT LA EVANGHELIA FEMEII GÂRBOVE

Iubiți credincioși, Evanghelia de astăzi este așa de luminată și așa de limpede, că oricine o înțelege. Aș zice că aproape nu mai are nevoie să o tâlcuiască nimeni. Dar, după cum ierburile și florile cele binemirosoare, ca busuiocul, menta și altele, cu cât le freacă cineva mai mult în palme și le pipăie, cu atât mai mare mireasmă aduc celor ce fac aceasta, și precum scafandrii, care merg pe fundul mării ca să caute cele mari ale oceanului, cu atât află mărgăritare de mai mare preț, așa se întâmplă și cu cuvintele dumnezeieștii Scripturi. Dacă le citim la suprafață, după literă, ne folosim într-o mică măsură, dar dacă cercăm adâncul lor tot mai mult, aduc sufletelor noastre tot mai mult folos.

Noi vedem în dumnezeieștile Scripturi că din îngăduința Domnului, după depărtarea lui Dumnezeu de unii oameni, diavolul are mare putere să-i muncească și să-i chinuiască pe oameni cu fel de fel de boli, cu fel de fel de nenorociri, cu fel de fel de scârbe și pagube. Vedem aceasta la sfântul și dreptul Iov, când a îngăduit Dumnezeu satanei ca degrab să-i pricinuiască pierderea tuturor averilor și apoi să-i aducă răni, bube rele în trup, de la creștetul capului până la talpa piciorului.

Aceasta se vede și în cazul regelui Saul, primul rege al lui Israel, acum, după ce s-a depărtat Dumnezeu de la dânsul pentru neascultare, a trimis un duh necurat care-l muncea, îl trântea pe jos, făcea spume la gură, și numai când David îi cânta din harpă sau din psaltire, se depărta de la el duhul acela și se ușura puțin.

O vedem apoi în cazul desfrânatului acela din Corint, de care spune Sfântul Apostol Pavel că a trăit cu mama lui, cum, pentru această fărădelege, care nu pomenea nici la păgâni, dumnezeiescul Pavel a hotărât: *Întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, aducându-vă voi și duhul meu, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, să dați pe unul ca acela satanei, spre pierderea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului Iisus* (I Cor. 5, 4-5).

Ați văzut deci cum, fie pentru păcate, fie pentru încercare, Dumnezeu îngăduie câteodată satanei să aducă omului boală, neputință, pagube, scârbe și multe feluri de necazuri. Așa s-a întâmplat și în Evanghelia de astăzi cu femeia cea gârbovă.

Iată ce zice dumnezeiescul apostol și evanghelist Luca: *Și învăța Iisus într-una din sinagogi, sâmbăta.*

De ce învăța Mântuitorul sâmbăta mai mult decât în celelalte zile? Sâmbăta, în legea veche, era zi de odihnă și sărbătoare pentru vechiul Israel. Ei atunci se adunau în sinagogile lor. Și acolo preoții, leviții, dascălii și legiuitorii citeau dumnezeiasca Scriptură, care cuprindea legea lui Moise și scrierile proorocilor. Poporul stătea și asculta. Mântuitorul se ducea adesea acolo, căci îi găsea grămadă pe toți și putea să le tâlmăcească dumnezeieștile cuvinte ale Scripturii, prin cuvântul Său cel viu și lucrător.

Așa S-a dus Mântuitorul într-una din sinagogi și când a ajuns El acolo, iată era o femeie care avea duhul neputinței de 18 ani și stătea gârbovă, adică cu capul în jos, neputând să-l ridice în sus nicidecum. Era o jale să vezi o biată femeie bătrână cum stătea încovoiată cu capul aproape de pământ. Nu mai putea vedea soarele niciodată, nici stelele de pe cer, ci vedea numai pământul. Iar această gârbovire a ei nu era o boală firească, ca la celelalte boli, ca la surzi, la orbi, la șchiopi, ci era o legătură a satanei. Ea era chipul omului păcătos, care, când e legat de satana, nu mai poate să mai privească la cer, ci privește tot la pământ, la mâncare, la băuturi, la desfrâu, la distracții, la toată fărădelegea care trage pe om în fundul iadului. Așa este și biata femeie, un simbol, însă fără voia ei, fiind legată de satana de 18 ani.

Și Mântuitorul, văzând pe această femeie legată de satana, I S-a făcut milă și fără să-L roage nimeni, fără să mijlocească nimeni și să zică: „Doamne, îndură-Te de femeia aceasta că-i gârbovă și stă cu capul la pământ de 18 ani și n-a mai văzut nici soarele, nici stelele nopții și nici pe oameni la față”, văzând ca un Dumnezeu și pe satana care o ține așa încovoiată ca o seceră, i-a zis: *Femeie, ești dezlegată de neputința ta.* Și punând pe dânsa preasfintele și preacuratele Sale mâini, a făcut-o deplin sănătoasă, iar ea dădea slavă lui Dumnezeu.

Poporul s-a înfricoșat și totodată s-a bucurat de minunea aceasta.

După săvârșirea acestei preaslăvite minuni pe care a făcut-o Mântuitorul sâmbăta, mai-marele

sinagogii, un preot sau un cărturar care reprezenta sinagoga, a ieșit în fața poporului și a început a muștra poporul, zicând: *Șase zile sunt când puteți să veniți aici și să vă vindecați, dar nu în ziua sâmbetei.* Dar n-a îndrăznit să-i spună lui Hristos cuvântul acela, ci l-a spus către popor. Și nu râvna legii l-a îndemnat pe mai-marele sinagogii să mustre poporul pentru minunea ce se făcuse în ziua sâmbetei, ci zavistia și răutatea, care pururea stăpâneau pe cărturari și pe farisei.

Aceștia urau pururea pe Mântuitorul și disprețuiau minunile Lui și le acopereau cu răutate, cu zavistia și cu ura lor. Dacă n-ar fi fost plini de zavistie și de răutate, ar fi înțeles că este mai mare, ținerea sâmbetei sau o vindecare ca aceasta, care era așa de minunată, și o facere de bine așa de mare, în ziua sâmbetei? Dar satana și zavistia care era în inima lui, nu l-a lăsat pe acest fățarnic și zavistic să înțeleagă puterea minunii.

Iar Mântuitorul, ca Unul ce era Dumnezeu și Însuși Cuvântul și Înțelepciunea lui Dumnezeu, a zis către acest mai-mare al sinagogii, care se arăta atât de râvnitor în fața poporului pentru ținerea sâmbetei: *Fățarnice, care din voi în ziua sâmbetei nu-și dezleagă boul sau asinul și nu se duce să-l adape sau să-i dea de mâncare?* Adică ați legat pe om să nu facă un bine altuia sâmbăta, dar nu l-ați legat să nu dea apă boului sau asinului. Și tu, fățarnice și zavistnice, așa înțelegi Legea? Nu înțelegi că această femeie este mai mult decât un bou și decât un asin? Dacă tu dezlegi boul și asinul și-l duci în zi de sărbătoare la apă și la fân și la mâncare, nu se cade oare ca Eu să dezleg în ziua sâmbetei pe această fiică a lui Avraam, pe care satana a legat-o de 18 ani?

Deci l-a pus la întrebare, la examen: „Ia spune tu – zice – ce e mai bine: să dezleg un bou și un asin și să-l duc la apă și să-i dau fân, sau să dezleg un om din legătura satanei?”

Iată deci cum stau lucrurile. Iisus osândește aici fățarnicia, care este o mare răutate și o mare viclenie și un mare păcat. Bine a numit-o Hristos aluat, când a zis în altă Evanghelie: *Căutați și vă păziți de aluatul fariseilor*, care este fățarnicia. Căci precum aluatul, dacă-l pui în făină, dospește toată frământătura, așa fățarnicia strică la om toată întocmirea lui. Îi strică și mintea și privirea, și purtarea din afară, și inima lui, toate i le strică. De aceea Mântuitorul îi face atenți pe apostoli să se ferească de acest aluat vrăjmaș și plin de otravă al fățarniciei.

Fățarnicia are ca rădăcină vicleșugul, iar ca odrasle și roade: zavistia, răutatea, râvnirea, prefăcătoria, minciuna, vătămarea cinstei altuia și cele asemenea. Toate acestea și multe altele sunt roadele fățarniciei. Dorința de câștig, slavă deșartă, sunt de asemenea roade ale fățarniciei. De aceea, în dumnezeiasca Evanghelie vedem foarte adesea pe Mântuitorul lumii muștrând acest blestemat păcat, această blestemată otravă și aluat al satanei, din sufletul nostru. Căci nu-L auzim în Evanghelie pe Hristos zicând: „Vai ție, curvarule, vai ție, curvă, vai ție, tâlharule, vai ție, vameșule”; ci: *Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici. Vai vouă, arhierilor și cărturarilor fățarnici, orbi și vicleni și fățarnici, nebuni și orbi și câte altele.* De zeci de ori îi blestemă Hristos pe fățarnici. Căci Dumnezeu fiind El, vedea câtă răutate aduce omului fățarnicia.

Omul fățarnic întotdeauna una are în inimă și alta pe limbă, una are în minte și alta la arătare. Omul fățarnic nu are nici minte sănătoasă, nici inima, nici arătarea, toate îi sunt stricate cu aluatul acesta care crește din vicleșugul inimii lui. Una spune, alta gândește, una te sfătuiește, alta plănuiește, una îți arată că este și alta este. Dacă privești la fățarnic îl vezi bocind, rugându-se, spunând că face bine. Dar toate acestea le face urmărind sau câștigul, sau răzbunarea pe altul, sau vătămarea cinstei altuia. Și câte chipuri nu ia fățarnicia, că nu ajunge vremea și nimeni nu poate spune felurile vicleșugurilor fățarnicului. De aceea s-a spus că fățarnicul este ca un cameleon.

Viața fățarnicului e pestriță ca răsul. Ați văzut blana răsului, că are peri, când albi, când negri, când vineți. Așa e viața fățarnicului, acum e într-un fel, acum e în alt fel. Trece de la o stare la alta, că fățarnicia nu-l lasă să fie cinstit, nu-l lasă să aibă sinceritatea și nerăutatea sufletului, cum a cerut Hristos: *Fie dar vouă cuvântul ce este da, da și ce este nu, nu. Că ce este mai mult, vine de la cel rău.* Și în alt loc zice: *Vai vouă, fariseilor fățarnici.*

Hristos îmi cere: dacă inima mea zice da, da să zică și limba mea; dacă limba zice nu, nu voi zice și cu mintea. Iar dacă inima zice da, iar limba nu, sunt fățarnic și pestriț, sunt răs, sunt cameleon, sunt drac fățarnic; sunt blestemat de Hristos pentru fățarnicie, că una am în inimă și alta pe buze.

Prefăcătorie este meșteșugul dracului. Violența, fătărnicia, răutatea, vătămarea cinstei altuia, dorința de câștig, dorința de slavă, iubirea de arătare, dorința de a plăcea oamenilor și alte multe rele izvorăsc din fătărnicie, care are ca rădăcină, cum am spus, vicleșugul.

De aceea, Sfântul Apostol Iacov ne spune: *Să fie cuvântul vostru da, da, și ce este nu, nu, ca să nu cădeți în fătărnicie*. Când vor vedea că una spunem și alta gândim, să știm că ne-am prins în această mreajă a satanei și e foarte greu să scăpăm de ea. Cât e de greu acest păcat, dacă Hristos l-a blestemat mai mult decât pe toate!

Dacă vreți să știți un fățarnic mai mare decât toți fățarnicii lumii, gândiți-vă la Iuda. Atunci când a venit femeia aceea păcătoasă să spele picioarele Mântuitorului și a vărsat un vas de alabastru întreg cu mir de nard, mir scump, și spăla picioarele Lui și le ungea cu mir și le ștergea cu părul capului și se pocăia din toată inima, iar Hristos i-a zis: *femeie, iartă-ți-se păcatele*, Iuda, care era de față, n-avea grijă de pocăința femeii, că este din toată inima, ci se gândea cât de scump e mirul și a spus către ceilalți apostoli: *De ce s-a făcut paguba aceasta? Se putea vinde mirul acesta cu mai mult de 300 de dinari și să se dea săracilor*.

Dar Iuda avea grijă de săraci atunci? El, cum spune Evanghelistul, avea punga de obște și ceea ce se putea într-înșea de către cei 12 apostoli, dădea rudeniilor sale. De aceea a moștenit toate blestemele care sunt scrise în psalmul 108 din Psaltire. El voia să pară că e foarte milostiv cu săracii. Dar n-avea el grijă să vândă mirul ca să dea bani la săraci, ci era supărat că s-a vărsat mirul pe care putea să-l vândă și să ia pe el mai mult de 300 de dinari. Deci, după vorbă se arăta că are iubire de săraci, iar în inimă, râvnea după arginți, și numai cu gura vorbea de iubirea de săraci. Dar nu grija de săraci îl mânca pe dânsul, ci grija că n-a putut face rost de o nouă sumă de bani. Dacă ar fi căpătat el vasul acela plin cu mir, ar fi făcut pe el vreo 300 de dinari și mai mult, și apoi dădea la obște cât voia, iar restul îl pune deoparte. Aceasta era în inima lui Iuda și așa s-a arătat că este.

Iar când a venit Hristos în grădina Ghetsimani cu slujitorii arhierilor, auzi câtă fătărnicie: se apropie ca un prieten și zice: *Bucură-te, Învățătorule!* și-L sărută. Din afară se arată prieten, Îl îmbrățișează pe Hristos, pe Învățătorul său, și-L sărută în fața tuturor, iar în inima sa are planul de vânzare. Luase arginții și le-a zis slujitorilor arhierilor: *Băgați de seamă, pe care-L voi săruta eu, Acela este, prindeți-L*.

O, răutatea ta, Iudo, *cu sărutarea vinzi pe Fiul Omului?* La arătare era prieten, în inimă vânzător; la arătare era râvnitor, în inimă are mare dorință de a face bani prin vânzarea mirului. În toate purtările lui se vedea că era una la față și alta în inimă. De aceea s-a numit fiul pierzării. Căci s-a pierdut pentru veșnicie, fiindcă era unul dintre cei mai mari fățarnici în care lucra satana cel mai mare vicleșug, făcându-se pentru veșnicie fiul pierzării.

Să ne ajute Sfânta Treime și Maica Domnului să luăm aminte, ca ceea ce e în inima noastră, să fie și pe limba noastră. Amin.

VINDECAREA COPILULUI LUNATIC

Iubiți credincioși,

Sunt unii oameni, numiți scafandri, care se bagă în adâncul oceanelor și pe fundul mărilor, și caută acolo mărgăritare care adesea se găsesc în scoicile de pe fundul mării. Dar ca să găsească un mărgăritar ca acela, câtă osteneală trebuie să-și ia asupra-le aceștia, primejduindu-și uneori chiar viața.

Așa ni se cade și nouă credincioșilor, care avem credința dreptmăritoare și dumnezeiescul botez, să ne afundăm pururea în dumnezeieștile Scripturi, să adâncim pururea mintea noastră în dumnezeieștile și prea adâncile înțelesuri ale ei, căci numai așa vom afla mărgăritarele celor patru sfinte și prea folositoare pentru mântuirea sufletelor noastre.

Ați auzit Evanghelia de astăzi. Dacă o iei după slovă, Evanghelia e scurtă, dar dacă vrei să tâlcuiști fiecare verset în parte, poți să faci o predică foarte lungă. Dar nu e vreme acum, în cadrul

dumnezeieștii Liturghii, să facem cu de-amănuntul tâlcuirea ei, ci vom da doar niște spicuri din înțelesul ei.

Se spune în ea: *În vremea aceea s-a apropiat de Iisus un om oarecare*. Evanghelia nu ne spune cine era omul acela, din care parte a Palestinei, ce stare avea: era bogat, era sărac, era înțelept, era mai simplu, era bolnav sau era sănătos.

Spune doar simplu că a venit un om oarecare cu o rugămintă. Și care era rugămintea lui? A adus la Iisus Hristos un copil al său, care era cuprins de drac mai cu seamă în timp de lună plină.

Dumnezeiescul Evanghelist Marcu spune însă și cum se îndrăcea. Când îl apuca diavolul, zice că îl trântea jos și făcea spume la gură. Iar dumnezeiescul Luca spune mai mult, că striga tare, urla, țipa și se bătea cu capul de pietre, spumega și avea față cu totul schimbată și cu totul înfricoșată.

Dar de ce a spus dumnezeiescul Evanghelist Matei că tocmai la lună plină era cuprins de drac? Nu sunt și astăzi o mulțime de bolnavi de felul acesta, ce se zic epileptici, care vin la noi la mănăstire și le citim tocmai când e lună plină, căci zic ei că tocmai atunci se îmbolnăvesc? Oare ce legătură are luna cu boala aceasta ce se numește epilepsie? Are vreo legătură? Nu. Doamne ferește!

Dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur spune că dracii, vrând să hulească zidirea lui Dumnezeu, pândeau această vreme a lunii pline, ca să muncească tocmai atunci pe cei dați în stăpânirea lor de Dumnezeu. Adică să zică: iată, luna e pricina că eu sunt bolnav de epilepsie, luna e de vină că eu sunt îndrăcit. Și așa, să hulească pe Ziditorul și zidirea cea prea bună și prea curată a lui Dumnezeu. Că a zis Dumnezeu la zidirea cea dintâi că erau toate cele făcute de El bune foarte.

Mai sunt și azi oameni care dau vina pe lună și pe zodii. Ei zic: eu n-aș fi așa de rău, dacă aș fi fost născut într-o zodie bună. Sau: e zodia mea, m-am născut în zodia Racului, trebuie să merg deci înapoi ca racul. Iar altul: m-am născut în zodia Taurului și trebuie să fiu bătauș. Sau altul, eu m-am născut în zodia Scorpiei și trebuie să fiu viclean ca ea, și să înțep pe alții cu cuvântul. În sfârșit alții: eu m-am născut în martie, sau în zodia Peștelui, sau a Vărsătorului, sau a Cumpenei; de aceea sunt eu nehotărât. Ce nebunie!

Dumnezeiescul și marele Vasile zice în cuvântul din Hexaimeron de la facerea lumii, când vorbește despre facerea lumii în ziua a patra: „Omul nebun, ce legătură poate să aibă zodia de pe cer cu nașterea ta pe pământ?” Niciodată nu are legătură steaua ta de pe cer cu nașterea ta. Ne-am făcut răi din cauza răutății noastre, din cauza voinței noastre. Am dat voința noastră în mâna satanei, ne-am făcut răi de bună voie, nu de silă. Nu ne-a silit nici luna la rău, nici zodiile, nici constelațiile cerului, ci răutatea noastră și voia noastră proprie, iar aceasta aduce munca veșnică.

Iată, dar, care era pricina că dracul lua în stăpânirea lui pe cei îndrăciți în timpul lunii pline: ca oamenii să hulească zidirea cea bună a lui Dumnezeu, adică luna, sau cum zic alții, stelele sau zodiile.

Și ce ne spune în continuare Evanghelia de azi? A zis tatăl copilului: *Doamne, miluiește pe fiul meu, că e lunatic și rău pătimește; că de multe ori cade în foc și de multe ori, în apă*. Oare ce să fie focul și apa? Chiar numai de natură vorbește Evanghelia? Nu, Doamne ferește! Dacă te-ai lua numai după litera Evangheliei, te-ai face sectar.

Dar focul și apa aici au și alt înțeles mult mai înalt. Toate patimile de care suferă omul pe fața pământului vin mai cu seamă din două părți. Din partea mândrie și din partea poftitoare a sufletului. Pe lângă ele mai este și partea rațională, care n-are a face cu aceste patimi dobitocești legate de simțuri.

Sufletul omului are astfel trei părți și din fiecare se nasc alte păcate. Din partea rațională se nasc: eresul, credința strâmbă, nebunia, hula, nediscernământul, nedreapta socoteală, nechibzuința, nemulțumirea de binefacerile lui Dumnezeu și ale oamenilor și cele asemenea. Iar celelalte două părți, care sunt închipuite în Evanghelia de astăzi prin foc și apă, sunt mânia și pofta.

Din partea mândrie se nasc în om aceste păcate: mai întâi ura de oameni, care e egală cu uciderea. Căci zice dumnezeiescul Ioan Evanghelistul: *Cel ce urăște pe fratele său, ucigaș de om este*. Apoi e zavistia, sau bucuria de răul altuia, pizma, râvna cea rea, răutatea, mânia, iuțimea, ținerea de minte a răului și cele asemenea. Toate sunt păcate ale părții cei mândrie, adică ale mâniei.

Iar celelalte păcate ca: lăcomia pânteceleui, desfrânarea, beția, lenea, dezmiardarea, moleșeala, trândăvia și celelalte asemenea sunt păcate ale părții poftitoare a sufletului. Când omul cade în acestea este îndrăcit. Căci zice tatăl copilului: *Doamne, de multe ori l-a aruncat pe el în foc și de multe ori în apă*. Foc este mânia și toate păcatele care se nasc din mânie; iar apa este pofta. Deci de câte ori suntem în păcatele urii, ale zavistiei, ale pizmei, ale iuțimii, ale bâfirii, ale nemulțumirii, ale răpirii, ale dorinței de răzbunare, când ținem minte răul asupra altuia, de tot atâtea ori suntem aruncați de satana în focul mâniei. Și de câte ori ne îmbuibăm pântecele și ne îmbătăm și curvim și preacurvim și curvim împotriva firii și ne lăsăm prinși de dezmiardare, de lene și de trândăvie, adică de moleșala voinței de a lucra fapta cea bună, de atâtea ori suntem trântiți de satana în apa poftelor noastre. Așa se înțelege ceea ce spune tatăl copilului: *Doamne, de multe ori l-a aruncat pe el în foc și de multe ori în apă*.

Așa ne îndrăcim și noi în fiecare zi, când satana ne dă în patimile părții celei mânioase, ce aruncă în ale părții celei poftitoare, adică în apa poftelor și a răutăților noastre.

Dar ce spune mai departe omul lui Iisus Hristos? *Doamne, l-am adus pe el la ucenicii Tăi și n-au putut să-l vindece*. Oare n-aveau credință ucenicii lui Hristos de n-au putut să vindece un îndrăcit? Dar câte minuni și semne n-au făcut ei mai înainte? Căci zice Scriptura să le-a dat putere să învie morții, dracii să izgonească și să tămăduiască toată boala și neputința în popor (Matei 9, 8; Ioan 3, 2). Dar de ce n-au putut acum ucenicii lui Iisus Hristos să-l vindece de boală pe acest bolnav? Iată de ce: darurile Duhului Sfânt, cum arată darul proorociei sau darul tămăduirii, când se dau sfinților, nu se dau pentru totdeauna, nici pentru toate lucrurile; proorocii prooroceau numai când îi insuflau Duhul Sfânt și nu în toate locurile, nici despre toate, ci numai despre acelea pe care le spunea lor Duhul Sfânt, de care știa Duhul Sfânt că sunt de folos să le știe ei.

Iată Ieremia proorocul. Era mare prooroc, sfințit din pântecele maicii sale, dar nu putea să proorocească întotdeauna. De multe ori el vorbea cu poporul și cu ucenicii și-i muștra, și făceau altfel; dar când venea Duhul Sfânt și începea să proorocească, îi spunea lui Baruh: *Vino aproape de mine și scrie ce vorbesc eu acuma, că acestea sunt venite de la Duhul Sfânt*. Simțea că a venit Duhul Sfânt și ce va grăi el în acel ceas sunt vrednice de a fi scrise să rămână în dumnezeiasca Scriptură, în care le vedem și astăzi (Ieremia 45, 1-5).

De aceea n-au putut ucenicii să vindece pe cel bolnav. După cum darul proorociei nu se dă totdeauna și nici pentru toate lucrurile celor ce prorocesc, așa nici darul tămăduirilor, pe care l-a dat Mântuitorul sfinților Săi ucenici și apostoli, nu era totdeauna cu dânșii, ci numai când voia Dumnezeu să tămăduiască printr-înșii și numai pentru ceea ce voia Dumnezeu.

Deci în acel moment luase Iisus Hristos darul tămăduirilor de la Apostolii Săi, ca să nu poată tămădui pe copilul acela. Dar de ce l-a luat? Pentru că a văzut și la dânșii o oarecare necredință. Nu lipsă totală de credință, ci împușinare de credință. Acea împușinare de credință a numit-o Mântuitorul necredință. A văzut la ei o îndoială. Căci atunci când au văzut că copilul acela cade jos, spumegă, scrâșnește din dinți, se bate cu capul de pământ, urlă, bagă spaima în lume, s-au îndoit că ar putea să-l tămăduiască. Și această îndoială a lor a văzut-o Văzătorul de inimi, Iisus Hristos. Pentru că aceasta i-a muștrat mai târziu pentru necredința lor.

Și de aceea zice bietul om: *L-am adus la ucenicii Tăi, dar n-au putut să-l tămăduiască*. Și atunci ce-a făcut Mântuitorul? Preablândul nostru Mântuitor, Cel plin de toată sfințenia, Cel ce a fost Însuși Izvorul sfințeniei și al blândeții S-a mâniat. Și mâniindu-Se, a zis: *O, neam rău și necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?* Auzi: Oare de ce S-a mâniat Mântuitorul și de ce a făcut muștrare la plural și nu la singular? Mântuitorul S-a mâniat pentru că a văzut la om necredință și viclenie. Căci la Evanghelistul Marcu se spunea că omul a zis: *De poți ceva, ajută-ne nouă*. Aceasta a arătat că n-a venit la Hristos cu toată credința ci cu un fel de viclenie. Mă duc să vedem, va putea oare să tămăduiască pe copilul meu? Această viclenie și această necredință a muștrat-o Iisus Hristos, dar nu ca fiind numai a celui om, ci a întregului popor. N-a zis: „O, omule necredincios și viclean, pentru ce vii la Mine dacă n-ai credință, ci zici: dacă poți ceva, ajută-ne nouă?”

Nu a făcut muștrarea așa, ci ne-a dat pildă pentru toate veacurile și vremurile. Că viața lui Iisus Hristos este și va fi prototipul vieții creștine până în veac. Ne-a arătat prin aceasta și nouă, că atunci când cineva a greșit, să nu-l muștrăm pe acela de față cu altul. Căci în acest caz omul slab în credință se deznădăjduiește. Cum zice proverbul: „Bate șaua să priceapă calul”, adică ne învață să muștrăm pe toți, ca și acum toți ar fi vinovați, și așa acela care-i vinovat, care-i cu „musca pe căciulă”, să știe că pe el l-a muștrat.

Așa a făcut și Iisus Hristos la muștrarea omului aceleuia viclean și puțin credincios, care era tatăl acelui copil lunatic. Căci a zis: *O, neam rău și necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi pe voi?* A folosit muștrarea pentru multe persoane, la plural, ca să nu-l deznădăjduiască. Că de i-ar fi zis numai lui în fața lumii: „O, omule rău și necredincios și viclean” – îl deznădăjduia, că era om slab în credință. Dar prin el i-a muștrat pe toți, ca să-l doară mai tare pe cel ce era vinovat.

Așa s-a întâmplat și aici. Dar după această muștrare făcută la plural sau în chip obștesc, ce-a mai zis Iisus Hristos? A zis: *Aduceți-l la Mine*. Pe cine? Pe copilul acela care era îndrăcit, care făcea spume în timpul lunii pline și pătimea așa de greu. Și când l-au adus, ce a făcut Mântuitorul nostru Iisus Hristos? A certat dracul și acesta a ieșit din el și îndată s-a tămăduit copilul și l-a dat pe el tatălui său să-l ducă acasă. Vedeți? L-a tămăduit Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care mai întâi a muștrat viclenia și necredința tatălui său, vorbind ca pentru mai multe persoane.

Văzând dumnezeieștii ucenici și apostoli că minunea aceasta s-a făcut așa de ușor de către Iisus Hristos și de ei nu s-a putut face, L-au luat și L-au întrebat: *Doamne, de ce n-am putut și noi să scoatem dracul acesta?* L-au luat deoparte, pentru că aici e o taină. Poate vor afla de la Iisus Hristos pentru care pricină, pentru care păcat sau neputință a lor nu l-au putut vindeca? Luându-l la o parte, Iisus Hristos le-a spus: „Iată pentru care pricină: pentru necredința voastră n-ați putut să-l vindecați”. I-a muștrat pe ucenici pentru că a văzut la ei puțină îndoială, puțină necredință, și această puțină necredință a lor a numit-o Mântuitorul necredință. Și apoi le-a împărțit un lucru mare: *Amin zic vouă, că de veți avea credință numai cât un grăunte de muștar* (adică atât cât o sămânță de ceapă, și încă mai mică), *veți zice muntelui acestuia ridică-te de aici și du-te dincolo, și, de veți fi credincioși, va fi vouă așa, după credința voastră*. Le-a arătat că ei nu au credință nici cât un grăunte de muștar. Dar noi, păcătoșii, câtă credință avem? Dacă pe Apostoli i-a muștrat Hristos, vă dați seama cât de puțină credință avem noi. De aceea nu se împlinesc cererile noastre prea repede, pentru că suntem prea puțin credincioși.

Dar oare, fraților, spune Evanghelia lui Iisus Hristos adevărul? Doamne ferește dacă zicem că nu. Cine va huli că în Evanghelia sau în toată dumnezeiasca Scriptură este un cuvânt nedrept sau rătăcit, potrivit dumnezeieștilor canoane ale Sfinților Apostoli și ale dumnezeieștilor Părinți, este anatema. Tot cuvântul lui Dumnezeu este adevăr veșnic. Dar noi citim în istoria Sfinților Apostoli și în Evanghelia și nu găsim nicăieri că Iisus Hristos ar fi mutat munții.

Avem însă câțiva sfinți mari care au mutat munții cu rugăciunea: Sfântul Ioachim, patriarhul Ierusalimului; un argintar, pe vremea Sfântului Platon, episcopul Alexandriei; Sfântul Marcu de la muntele Fracesc din Abisinia, care n-a văzut 95 de ani față de om; Sfântul Averchie, episcopul Ierapolie, cel întocmai cu Apostolii, precum și Sfântul Grigorie Taumaturgul al Neocezareii – mare făcător de minuni – a mutat un munte și un râu când le-a poruncit să se ducă în altă parte. Toți acești sfinți au mutat munții cu rugăciunea și nu este vreme să vă spun istoria lor, căci ar fi predica prea lungă.

Dar de ce sfinții au făcut minuni mai mari decât Iisus Hristos? Pentru care pricină? Și de ce Hristos n-a mutat munții? Căci poate veți întreba: cum sfinții care sunt robi ai lui Iisus Hristos, au făcut minuni mai mari decât Dânsul? Să vă lămuresc acest lucru.

Când a venit Mântuitorul nostru Hristos în lume, El a făcut minuni atâta cât putea să cuprindă lumea și cât era de ajuns să creadă omul pentru mântuirea sa. El a înviat un mort de patru zile, pe Lazăr, și pe alții de câte o zi. Dar Sfântul Gheorghe a înviat un mort de 400 de ani, și Sfântul Macarie unul de 600 de ani. Iată minuni mai mari decât ale lui Hristos. Dar pentru ce? Pentru că Hristos a

spus: *Cel ce crede în Mine, minunile pe care le fac Eu, și mai mari decât Mine va face*²⁷. Deci dacă sfinții n-ar fi făcut minuni mai mari decât Iisus Hristos, nu s-ar fi împlinit cuvântul sau proorocia Lui. Însă cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Lui nu vor trece²⁸.

De aceea sfinții au făcut în vremea lor minuni mai mari decât Mântuitorul, dar cu puterea Aceluiași Dumnezeu Iisus Hristos, Care lucra printr-înșii. Căci El a zis la Înălțare: *Mă sui la Tatăl Meu și la Tatăl vostru, și de la Dumnezeuul Meu și la Dumnezeuul vostru și orice veți cere în numele Meu, vă voi da vouă. S-a suit acolo unde era mai înainte cu slava dumnezeirii Sale. Niciodată nu a lipsit ca Dumnezeu de acolo, dar acum a îndumnezeit trupul și a ridicat firea omenească de-a dreapta Tatălui și de acolo a dat putere mare Sfinților Săi ucenici și Apostoli să facă chiar minuni, să învie morți, să gonească duhurile, să facă chiar minuni mai presus și mai mari decât a făcut El Însuși pe pământ. Deci nu sfinții le-au făcut, ci tot Iisus le-a făcut prin sfinții Săi, ca să se îplinească cuvintele lui David, care a zis: *Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi și Sfinților care sunt pe pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale întru dânșii* (Psalm 67, 36; 15, 3).*

Iată pentru ce au mutat sfinții munții cu rugăciunea și n-am vreme să vă spun alte pilde de alți sfinți care au făcut minuni și mai mari.

Și după ce a spus Mântuitorul acestea, ce le-a mai spus Apostolilor? Le-a mai spus că acest neam de draci nu iese decât cu rugăciune și cu post.

Iată cele două arme prea puternice date de Dumnezeu creștinului: postul și rugăciunea. Credința tare, apoi postul și rugăciunea fac adevărate minuni și astăzi și vor face în veacul veacului. Cine n-are credință, nu cunoaște minunile lui Dumnezeu care se fac tot minutul. De aceea a și spus Mântuitorul: *De va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat. Care ochi? Ochiul sufletului, care este mintea. El trebuie să creadă ca să fie curat de necredință. Deci acestea sunt armele preaputernice puse în mâna credinței fiecăruia: postul și rugăciunea. Cu ele poate omul să se tămăduiască pe sine și poate să tămăduiască și pe alții.*

Vedeți, fraților, cu postul, cu rugăciunea, cu smerenia și cu credința, s-au făcut minuni preaslăvite. Cu această putere au fost înarmați și Sfinții Apostoli de către Iisus Hristos. Și de aceea i-a muștră puțin pentru necredință, că s-au îndoit puțin, și pentru acea îndoială n-au putut scoate acel duh. De aceea a spus Hristos: *Acest neam – adică neamul acesta de draci, că-s mai multe feluri de neamuri – nu iese decât cu post și cu rugăciune. Deci să știți că și cei mai răi și mai cumpliți draci se duc de la om, dacă omul e tare în credință, în post și în rugăciune, cu darul Domnului nostru Iisus Hristos, Cel împreună slăvit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, în veci. Amin.*

SFÂNTUL IGNATIE TEOFORUL

Voi ați auzit că la 20 decembrie se serbează Sfântul Marele Mucenic Ignatie Teoforul. Oamenii care au porci, se gândesc la alta: „Să nu tai porcul până la ignat, când se apropie Crăciunul. Îngrașă porcul, că vine ignatul”. Dacă ar ști ei cine-i Ignat, nu l-ar mai cinsti cu porci tăiați, ci l-ar cinsti cu alt fel de cinste. Știți voi cine-i Ignatie Teoforul?

Ignatie Teoforul este copilul acela de care spune Evanghelia că a luat Mântuitorul un prunc în brațe și l-a arătat la Apostoli și a zis așa: *Amin zic vouă, de nu vă veți întoarce de nu veți fi ca pruncul acesta, nu veți intra întru Împărăția cerului. Ni se cere curăția cea de la Botez și nevinovăția cea dintâi, asemenea pruncilor, ca să mergem în împărăția cerului. Dar de ce? Auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerului. Până nu ne-om curăți să fim ca pruncii, să n-așteptăm să intrăm în Împărăția cerului. Acesta-i cuvântul lui Hristos: „Iată, vedeți, până nu vă veți întoarce să fiți ca pruncul acesta, nu veți intra”.* Acesta-i Sfântul Ignatie.*

El a plecat în Antiohia Siriei cu părinții lui de unde era, și l-au crescut acolo. Și a ajuns

²⁷ Ioan 14, 12; Matei 17, 20.

²⁸ Ioan 10, 35; Matei 24, 35.

episcop al Antiohiei celei Mari. În timpurile acelea trăia împăratul Traian și era mare prigoană, iar împărăția Romei stăpânea tot Orientul până în Persia.

Când era el episcop în Antiohia, atâta de frumos predica și atâta de frumos se ruga, încât atunci când slujea, era lumină în biserică, puteai să nu mai aprinzi lumânări. De la veșmintele lui lumina toată biserica. Și oamenii au început să-i spună așa: „Ignatie purtătorul de Dumnezeu” sau „Teoforul” pe grecește.

A auzit împăratul Traian. Și mergând la război împotriva perșilor, s-a abătut cu armatele prin Antiohia Siriei, că pe acolo era drumul către Persia. Și a chemat la dânsul pe episcopul Antiohiei:

– Tu ești Ignatie Teoforul?

– Eu, măria ta.

– Dar de ce îți zic ție oamenii „Purtător de Dumnezeu?”

El n-a tăgăduit:

– Pentru că port pe Dumnezeu în inima mea.

Împăratul Traian nu credea, mai ales că era închinător la idoli. Se închina la zei.

– Așa cred, că eu port pe Iisus în inima mea.

– Am auzit că tu predici pe Hristos Cel răstignit și tot Orientul l-ai luminat cu credința în Hristos. Ai întors atâta lume de la zeii noștri.

– Da. Până voi muri, voi întoarce popoarele păgâne și întunecate de la draci la Dumnezeu.

– Așa răspunzi? Bine.

A dat ordin la zece ostași aspri, l-au legat cu lanțuri și l-au adus de la Antiohia Siriei până la Roma, să-l judece împăratul Traian; ia gândiți-vă câtă cale este! De aceea spunea Sfântul Ignatie în scrisorile sale către smirneni: „De la Siria până la Roma cu fiarele mă lupt pe uscat și pe mare”. Îi făceau cele mai grele necazuri.

Când a ajuns la Smirna, s-a întâlnit cu Sfântul Policarp, ucenicul lui. Acolo, când l-au văzut oamenii pe episcopul Siriei, veneau și-i sărutau lanțurile, iar el le-a spus: „Dragii mei, pe voi nu o să vă mai văd”. Le-a ținut o predică, iar Sfântul Policarp i-a sărutat lanțurile și a stat cu ceilalți episcopi, preoți și diaconi, vrând să-l vadă și dorind să audă dumnezeieștile cuvinte care ieșeau din gura lui. Nu mult după aceea, Sfântul Policarp a fost ars cu foc și a murit ca martir.

Și l-au petrecut creștinii la corabie, plângând cu jale, că de acum mergeau pe Marea Adriatică. Iar el le-a spus: „Dragii mei, creștinismul nu este un lucru numai al sfătuirii, adică a sfătui ceva bun pentru Dumnezeu. Din contra. Creștinismul adevărat este un lucru al suferinței, să suferim toate necazurile pentru Dumnezeu, toate chinurile și moartea pentru Hristos. Asta este calea pe care a mers Hristos și apostolii Lui, și pe asta trebuie să mergem și noi, că fără de cruce nu este mântuire”.

Le-a scris și o epistolă, că avem *Epistola către smirneni*, care este în Patrologia grecească. Foarte întăritoare. Mergând pe jos, a trecut în drumul lui prin Troada, prin Filipi și prin Macedonia, și a întărit bisericile creștine, care erau sădite de Marii Apostoli Petru și Pavel și de ceilalți apostoli. Cerceta bisericile, învăța, sfătuia și întărea pe frații cei neputincioși, că i-au dat voie ostașii să țină predică: „Nu vă uitați la mine că am lanțuri, că nimica în lume n-am cinstit mai mult decât lanțurile”. Dacă Pavel, auzi ce spune: *Sunt legat pentru Iisus Hristos, dar lanțurile acestea mă fac să fiu cel mai fericit. Toate vi le doresc bune vouă, eu, Pavel, legatul lui Iisus Hristos, care mă bucur foarte în lanțurile mele.*

Deci era următor al lui Hristos, Care a fost legat la stâlp, biciuit și chinuit, precum și al lui Pavel.

Când a ajuns la Roma, l-au băgat la închisoare până avea să vină Traian de la război. A venit împăratul Traian și i-a adus aminte un ostaș:

– Măria ta, pe episcopul acela care a predicat în Antiohia – că a predicat grozav împotriva împăratului și a păgânilor, în fața împăratului Traian – îl avem la temniță. Ce să facem?

Iar împăratul a spus:

– Pregătiți-i moartea la zi de sărbătoare, ca să adun Roma toată, sute de mii, să vadă cum am să-l omor. Mi s-a împotrivit mie foarte și a zis că nu se teme decât de Hristos. Să-l văd eu, va veni

Hristos să-l scoată din mâinile mele?

Și în zi de sărbătoare l-au scos în lanțuri din temniță și l-au adus în arenă, unde era împăratul și toți senatorii Romei și sute de mii de oameni.

Eu am fost acolo la Roma, am văzut unde au mâncat leii pe Sfântul Ignatie. Am văzut Coliseumul, unde au pățimit peste șase milioane de martiri. Este o clădire rotundă mare-mare, uriașă. Și cuștile leilor le-am văzut. Și sus sunt trepte unde se urcau 100.000 de spectatori, ca să vadă cum îi mănâncă fiarele pe creștini și cum îi chinuiesc. Am fost acolo. Cu ochii le-am văzut și am călcat pe-acolo.

Împăratul s-a gândit toată noaptea cu ce moarte să-l omoare: „Să-l răstignesc? Să-l ard cu foc în cuptoare? Să-l bag în cazane de aramă cu ulei încins? Să-l sfâșii cu unghii de fier?” Și la urmă a spus că cea mai grozavă moarte este să-l dea la mâncare leilor. Atunci a adus din Africa o corabie de lei, pe care-i ținea câte o săptămână-două flămânzi, ca să fie infometați atunci când le dă drumul să omoare pe creștini, că avea mii pe care-i dădea să-i mănânce fiarele.

Și Sfântul Ignatie când a auzit în temniță că i s-a pregătit moartea sa: „Mâine o să te mănânce leii în arenă”, a simțit cea mai mare bucurie, și a zis așa: „Grâu sunt al lui Hristos și foarte mult doresc să mă macin de dinții fiarelor, ca să fiu dulce pâine a Preasfintei Treimi”. Gândiți-vă cu câtă dragoste alerga la moarte ucenicul lui Iisus Hristos, bărbat următor vrednic Marilor Apostoli Petru și Pavel și Sfântului Ștefan, întâiul martir, ușa mucenicilor.

Deci a doua zi au adus pe Sfântul Ignatie, iar creștinii din Roma, când au auzit că episcopul Siriei a venit la Roma legat în lanțuri să-l mănânce fiarele, au tăbărât și se rugau de el din suflet: „Preasfințite, cruță-ți viața, că ești o lumină lumii și cutare...”

Iar el le-a spus – vedeți *Epistola către romani a Sfântului Ignatie*: „Dragii mei creștini, n-arătați către mine dragoste deșartă. Această dragoste cu care vreți să mă cruțați pe mine, ca eu să mai trăiesc, nu-i dragoste creștinească, că vreți să mă cruțați, să mai rămân în lume. *Oare eu*, zice, ați auzit ce spune Pavel, *cât doresc a mă dezlega și împreună cu Hristos a fi, că mie a trăi îmi este Hristos și a muri îmi este dobândă*”.

Pavel așa a alergat la moarte, cum a alergat Mântuitorul când mergea la Ierusalim, când voia să-L oprească Petru: *Iată ne suim în Ierusalim și Fiul Omului se va da în mâinile oamenilor păcătoși și-L vor bate, și-L vor scuipa, și-L vor lega, și-L vor răni, și-L vor biciui, și-L vor răstigni, și-L vor omorî pe El*. Când a auzit Petru, care-L iubea pe Hristos foarte mult, a început să aibă dragoste de El, dar nu dragoste duhovnicească, ci ca să-L cruțe să nu moară: *Cruță-Te pe Tine, Doamne, să nu-Ți fie una ca asta, ca să mori*.

Și atunci, cât de tare Îl iubea Domnul pe Petru – că l-a numit verhovnic și i-a dat cheile Împărăției cerurilor –, i-a zis: *Înapoia Mea, satană* – satană l-a numit –, *că nu cugeți cele ce sunt ale lui Dumnezeu, ci cele ce sunt ale oamenilor*.

Spune Sfântul Nicodim Aghioritul: „Precum când faci focul, iese fum mare, așa se vedea la Hristos înainte de-a merge la moarte, cât de tare dorea să moară”. S-a infuriat pe Petru și l-a numit satană. Dragostea Lui Și-a arătat-o: „Doar pentru asta am venit în lume. Să mor Eu, voi sunteți în moarte. Eu am venit să mor, să vă răscumpăr pe voi”. Deci mai înainte de patimă se vedea dragostea cea nețarmuită, cum iese fumul înainte de flăcări: „Eu vreau să mor pe cruce, cum este scris în Scripturi, să vă răscumpăr”.

Așa și Ignatie Teoforul acum. Când au văzut ostașii că s-au adunat în număr mare creștinii din Roma, le-au dat voie să vorbească cu dânsul, că nu-i puteau omorî pe toți, că erau mulți. Zicea: „Nu arătați dragoste deșartă către mine, frații mei! Cât am dorit să mor eu la Roma și mai ales mâncat de fiare, pentru că sunt grâu al lui Hristos și nu vreau altă moarte, decât să fiu măcinat de dinții fiarelor, să mă fac pâine dulce a Sfintei Treimi”.

Și atunci, văzând împăratul că nu se teme, l-a băgat în arenă. Dar i-a dat voie să vorbească ultimul cuvânt. Și fiind legat, înainte de a se da drumul leilor, a ținut o predică strașnică: „Nu lăsați credința în Hristos! Nu vă lăsați! Uite viața noastră! Într-o clipă nu mai sunt cu voi. Eu care vă vorbesc acum, peste câteva clipe sufletul meu va zbură la cer. Pântecele leilor va fi mormântul meu. Carnea

mea va fi în pânțele leilor, iar sufletul meu va zbura de la acest trup la Preasfânta Treime și la Iisus pe care-L iubesc și pe Care L-am purtat în inima mea toată viața”.

Și era un stâlp mare în arenă unde îi legau pe cei ce-i mâncau fiarele. După ce-a spus predica aceasta, l-au dezbrăcat de haine și l-au legat gol cu mâinile la spate, și 100.000 de spectatori se uitau din toate părțile, cum îl mănâncă fiarele pe episcopul din Antiohia. Și au dat drumul la doi lei mari, flămânzi.

Leii au venit și întâi l-au înconjurat de trei ori și au stat oleacă în genunchi înaintea lui. Dar el, dacă a văzut că leii nu vor să-l mănânce, a spus: „Doamne, cu această moarte vreau să zbor la Tine, nu cumva să mă cruți! Doamne, poruncește să mă mănânce leii, că totdeauna am dorit să fiu mâncat de fiare pentru Tine”.

Și atunci un leu a sărit pe un umăr de-al lui și unul pe celălalt umăr și l-au sfâșiat bucăți. Și au venit creștinii din nou la împăratul să le dea oasele, de la mâini, de la picioare, care au mai rămas. Și le-a dat împăratul.

Ce s-a întâmplat însă? Minune mare, minune mare! Oasele cele mai mici de la mâini le-au mâncat leii, au mâncat toată carnea, toate măruntaiele, însă inima n-au mâncat-o. Inima-i de carne. Stătea între oase. Și a spus împăratul:

– Ce-i cu inima de n-o mănâncă?

– Măria ta, uite leii inima au lăsat-o!

– Măi, el îmi spunea mie în Antiohia, înainte de a merge la război, că poartă pe Iisus în inima lui. Și poate de aceea n-au mâncat-o leii. Ia luați sabia și despicați inima ceea.

A luat un ostaș sabia, și când a despica inima Sfântului Ignatie, ca o lămâie s-a desfăcut în două. Și cu slove de aur era scris pe o parte: **Iisus**, și pe cealaltă parte, **Hristos**.

Deci acesta-i Sfântul Ignatie Teoforul, care, atunci când era copil mic, a fost purtat de Mântuitorul în brațe, iar el l-a purtat pe Iisus, nu în brațe, ci în inima sa până la mâncarea leilor și în vecii vecilor îl va odihni pe el întru Împărăția cerului, unde a zburat sufletul lui.

Și s-a arătat dragostea Sfântului Ignatie Teoforul, că n-a cinstit în lumea aceasta nici viața, nici bogăția, nici cinstea, nimic, nimic mai mult decât dragostea lui Iisus Hristos, pe Care L-a purtat în inimă. Și s-a dovedit aceasta prin inima lui, care nici leii n-au mâncat-o, că era Hristos într-însa și prin slove pe care le-a scris Dumnezeu acolo: **Iisus Hristos**.

Acesta s-a desăvârșit în dragostea lui Iisus Hristos, cum rar din sfinți au mai ajuns această fericire. Amin.

DRAGOSTEA DE DUMNEZEU

La anul 1001 s-au încreștinat ungurii. Până atunci au trăit ca huni, veniți din părțile Asiei la anul 890. Aveau un rege al lor, Ștefan cel Sfânt. Pe timpul lui s-au încreștinat ungurii.

După ce s-au încreștinat, ei au stat ortodocși până la 1054. Ungurii au fost ortodocși, pe urmă au făcut legături cu papa și au trecut către Apus.

Dar tocmai atunci când s-au încreștinat ei – că atunci când un popor se încreștinează întâi are mari daruri, pentru că vine cu mare râvnă la Hristos –, un creștin, auzind că Mântuitorul a purtat crucea, a făcut și el o cruce grea, cât o putea duce. El a luat-o după slovă, nu după duh, crucea sfințeniei. El a zis: „Stai, că Hristos a dus Crucea suferinței, dar îl chinuia și crucea cea din exterior, că era grea”.

Deci a mers bietul ungur, a luat crucea în spate și a plecat din Ungaria pe jos până la Ierusalim. A trecut tocmai prin Turcia și prin Persia, până a ieșit la Ierusalim. Și a mers trei ani și jumătate.

Toți îl ocărau, unii îl batjocoreau: „Uite un om nebun, duce o cruce în spate!” Lui nu-i păsa. Alții îl laudau, alții îl ocărau. El ducea crucea. Și mergând el cu crucea zicea psalmi și alte rugăciuni.

Când a ajuns la Ierusalim, să vadă el cu ochii unde a fost crucea Mântuitorului, a lăsat crucea jos în biserică. Și se minunau toți: „Vine un creștin tocmai din Europa, din Ungaria, cu o cruce în

spate”. Lăsând crucea în biserică, a cuprins Sfântul Mormânt și a început a plânga. Acolo, la Mormântul Domnului, fiecare se roagă cât se poate mai mult, dacă a ajuns cu mila Domnului.

Aceia l-au lăsat să se roage. Dar au văzut că nu se mai desprinde de Mormântul Domnului. A prins de lepedea Sfântului Mormânt și a pus capul jos și a plâns, și a plâns... De la o vreme nu s-a mai auzit plângând. Și ei au zis: „Măi, omul acesta ori a adormit, ori a murit”.

Când, după vreun ceas și ceva, au vrut să-l desprindă de acolo, el murise. A murit plângând la Mormântul Domnului. Doctorii, după obiceiul lor, văzând că a murit grabnic, l-au scos de la Mormântul Domnului și i-au făcut autopsie. Când au ajuns la inima lui, era scris cu slove de aur: „**Iisuse Hristoase, preadulce dragoste, miluiește-mă!**”

Auzi cu ce cuvinte a murit el în gură? „Iisuse Hristoase, preadulce dragoste, miluiește-mă!” Atâta l-a iubit pe Mântuitorul, încât atunci când a ajuns unde a pătimit, din adâncul inimii cu atâta dragoste s-a rugat, încât a murit cu aceste cuvinte. Și s-a păstrat inima lui cu aceste slove, ca și la Sfântul Ignatie, unde era scris **Iisus Hristos**, când l-au mâncat lei.

Vedeți câtă dragoste de Dumnezeu a avut acesta! Câtă osteneală a avut el să plece de aici cu o cruce! Ani de zile să rabde foame, sete, ocară, osteneală, trudă; iar când a ajuns, s-a arătat ce l-a dus pe el, dragostea lui Hristos, Care era în inima lui. Sufletul lui a zburat la Hristos cu aceste cuvinte.

Să dea Dumnezeu și Maica Domnului ca și noi, păcătoșii, dacă nu totdeauna, măcar din când în când în inima noastră să simțim câteva cuvinte sau secunde de rugăciune ca aceasta. Aceasta-i rugăciune, când cineva o face din adâncul inimii și cu mare dragoste de Dumnezeu.

Iar dacă ne rugăm și dragoste nu avem sau dacă postim și dragoste nu avem sau dacă facem milostenie și dragoste nu avem sau dacă am face orice faptă bună, și mucenicia dacă am face-o, și dragoste nu avem, nimica nu suntem.

Auzi ce zice Apostolul Pavel? *De-aș avea credință, încât să mut și munții, dar dragoste nu am, nimic nu sunt. De-aș împărți toată averea mea la săraci și de-aș da trupul meu să-l ardă, dacă nu am dragoste, nimic nu-mi folosește.*

Ați auzit? Nici mucenicia, nici milostenia nu-i primită la Dumnezeu fără de dragoste. Și aceasta am spus, ca să ne silim câtuși de puțin după mila lui Dumnezeu, să fie dragoste între noi. Pentru că și dracii postesc, dar tot draci sunt. Nici ei nu stau degeaba. Noi ne nevoim, alergăm, dar parcă ei dorm vreodată? Și ei sunt feciorelnici, dar ei nu se însoară, nici nu se mărită, da tot draci sunt.

Dar pentru ce? Pentru că sunt plini de ură. Sfântul Dionisie Areopagitul spune așa: „Răul din draci în aceasta constă: în poftă fără de minte, mânie fără judecată și închipuire pripită sau nălucire”.

Ai auzit care-i răul din draci? *Poftă fără de minte*, că a poftit să fie asemenea cu Dumnezeu; *mânie fără judecată*, că se pornește fără rațiune să omoare pe oricine, să facă rău fiecărei zidiri a lui Dumnezeu. Și al treilea: *nălucire pripită*, că s-a închipuit întocmai cu Dumnezeirea, uitând că i-a făcut Dumnezeu. Zice că dacă ai lua din draci aceste trei lucruri *mânia fără judecată, închipuirea pripită și pofta fără minte*, ei s-ar face îngeri înapoi. Aceste trei răutăți îi fac pe ei draci. Iar dacă ai scoate din ființa lor acestea, ei numaidecât ar rămâne curați ca niște îngeri, cum au fost întâi.

Și de aceea a spus, ori în familie, ori în societate, ori în lumea asta toată, cât nu va fi dragoste, nimic nu este. Iar dacă este dragoste, dragostea-i legătura desăvârșirii.

Ai văzut când faci mâncare bună, pui de tot felul, dar dacă n-ai pus oleacă de sare, n-are gust. Spune bărbatul femeii: „Mâncarea asta-i bună, dar n-are gust”. Tu ai pus tot felul acolo; ai pus și ardei, și boș, ai pus și orez, ai pus zarzavat, dar dacă nu-i puțină sare nu-i dă gust. Apoi sarea cea duhovnicească, în toate faptele bune ale noastre, ca să-i placă lui Dumnezeu, este dragostea.

Noi nu putem avea dragoste desăvârșită, că suntem păcătoși, dar câtuși de puțin. Ai văzut Sfântul Ioan Colov ce spunea? Era o întrebare în Pateric între Sfinții Părinți. Și unii ziceau așa, alții așa despre fapta bună. Dar s-a sculat un părinte scund – asta înseamnă colov – bondoc, un om micuț, după limba egipteană, un om mic de stat – și a zis: „Eu vreau ca monahul și tot creștinul să aibe din toate faptele bune câte puțin”. Puțină răbdare, puțină blândețe, puțină mândrie, puțină înfrânare, puțină milostivire, puțină rugăciune, puțină priveghere, puțină citire, puțină dreaptă judecată; dar

toate să le facă cu dragoste.

Dar dacă dintr-o parte zidim, că avem mai multe fapte bune, și de dincolo nu băgăm seamă de dragoste, apoi clădim pe o roată și se răstoarnă căruța noastră. De aceea am spus că mereu vin aici creștini și mame necăjite, plângând că nu le ascultă copiii, că le bate soțul, că nu-i înțelegere, că nu-i dragoste.

Este ceea ce spune Mântuitorul în Evanghelie: *În vremea de apoi se vor ridica copiii împotriva părinților și-i vor omorî.* Iată, se împlinește, că Cel ce a vorbit cu Dumnezeu. Și acestea se întâmplă din ură, unde lipsește dragostea.

Să ferească Dumnezeu unde nu-i dragoste! Spune Sfântul Ioan Evanghelistul: *Cel ce nu umblă cu dragoste, întunericul a orbit ochii lui și nu știe încotro merge.* La dânsul este tot noapte. Sufletul lui nu poate să fie luminat, tot timpul este înfricoșat, tot timpul este tulburat, că nu are lumina lui Dumnezeu în sufletul lui.

Și acestea le-am spus pe scurt despre dragostea de Dumnezeu și despre aproapele.

CELE PAISPREZECE PRICINI PENTRU CARE VOR FI JUDECATI PĂRINȚII CARE NU-ȘI CRESC COPIII ÎN FRICA ȘI CERTAREA DOMNULUI

V-am vorbit deunăzi despre pedeapsa copiilor care nu ascultă de părinții lor. Astăzi am să vă spun ceva despre cele paisprezece pricini, pentru care se vor judeca părinții care nu-și cresc copiii în frica și certarea Domnului. Și iată ce am a vă spune:

1. *Începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu și cu cei credincioși ea se formează o dată în sânul mamei* (Sirah 1, 14). Ați auzit în dumnezeiasca Scriptură că Dumnezeu poruncește în Legea Veche să nu trecem cu vederea dobitoacele vrăjmașilor noștri, când acelea vor pătimi rău (Ieșirea 23, 4-5). Deci prima pedeapsă pe care o dă Dumnezeu părinților care nu se îngrijesc de a-și crește fiii în frica și certarea Domnului este tocmai pentru această adâncă nepăsare a lor; căci nevorbind ei a se îngriji de creșterea fiilor lor după voia Domnului, prin aceasta îi au mai rău decât pe niște dobitoace străine.

Calul neîmblânzit ajunge năvălaș, așa și un copil lăsat în voia lui ajunge rău-crescut (Sirah 30, 8).

2. A doua pedeapsă a lui Dumnezeu vine asupra părinților, de nu vor crește pe fiii lor în frica și certarea Domnului, fiindcă ei prin această neglijare îi au mai rău decât pe vrăjmașii lor. Mântuitorul nostru nu poruncește să iubim pe vrăjmașii noștri (Matei 5, 44). Apoi, câtă urgie a lui Dumnezeu nu va veni peste acești părinți care nu-și iubesc pe fiii lor după porunca lui Dumnezeu și-i lasă pe ei să lucreze orice răutate, spre a moșteni focul gheenei?

Cel ce învață pe fiul său, întărit pe vrăjmași și înaintea prietenilor se va bucura pentru el (Sirah 30, 3). *Varga și nuiaua dau înțelepciune, iar copilul lăsat de capul lui va aduce scârbă și rușine părinților săi* (Pilde 29, 15).

3. Iarăși, în Sfânta Scriptură este poruncă de a nu defăima pe cei străini (Ieșirea 23, 9). Deci a treia pedeapsă a lui Dumnezeu vine asupra părinților, de nu se vor îngriji a-și crește fiii în frica de Dumnezeu, deoarece prin această nepurtare de grijă ei se arată față de fiii lor mai cu nepăsare decât față de un oarecare om străin pe care fiecare este dator de a nu-l defăima sau de a-l trece cu vederea.

În ce chip miluiește tatăl pe fii, așa a miluit Domnul pe cei ce se tem de El (Ps. 102, 13).

4. Iarăși auzim pe marele Apostol Pavel că de nu se îngrijește cineva de cei ai casei lui, unul

ca acela s-a lepădat de credință și este mai rău decât un necredincios; deci a patra pedeapsă a lui Dumnezeu care vine asupra părinților este deoarece prin această nepăsare față de casnicii lor, ei sunt mai răi decât necredincioșii. *Dacă însă cineva nu poartă de grijă de ai săi și mai ales de casnicii săi, s-a lepădat de credință și este mai rău decât un necredincios* (I Timotei 5, 8).

5. A cincea pedeapsă vor lua de la Dumnezeu părinții care nu se îngrijesc de buna viață a copiilor lor, căci prin această negrijă, ei nu necinstesc numai trupurile lor, ci chiar și sufletele lor, care sunt neprețuite înaintea Domnului, după mărturia cuvântului care zice: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?* (Matei 16, 20). Deci, chiar dacă numai un fiu ar avea cineva și, prin nepurtarea sa de grijă, acesta își va pierde sufletul, ce răspuns va da acel părinte în fața Dreptului Judecător?

Nu râde cu el, ca să nu te doară împreună cu el și mai pe urmă să ți se strepezească dinții (Sirah 30, 10).

Nu-l lăsa în voia lui la tinerețe și nu trece cu vederea greșelile lui (Sirah 30, 11).

6. A șasea pedeapsă vor lua acești părinți pentru că ei, datorită nepurtării lor de grijă, nu numai pe casnicii lor îi defaimă, ci și pe înșiși copiii lor, care le sunt mult mai apropiați decât casnicii, *căci care este fiul pe care tatăl său nu-l pedepsește?* (Evrei 12, 7).

Dacă ești drăgăstos cu fiul tău, te va înfricoșa; joacă-te cu el și te va întrista (Sirah 30, 9).

7. A șaptea pedeapsă a lui Dumnezeu va veni peste părinți, atunci când ei nu numai că nu poartă de grijă de fiii lor spre a-i crește în frica Domnului, ci chiar și pe alții care ar putea să-i ajute spre acest lucru, nu îi caută (ex. Duhovnici, profesori buni etc).

Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie să o aibă; chiar când va îmbătrâni nu se va abate de la ea (Pilde 22, 6).

8. A opta pedeapsă a lui Dumnezeu asupra părinților vine atunci când ei nu numai că nu se îngrijesc să caute povătuitor și dascăl pentru fiii lor, ci chiar și pornirea cea bună a lor o opresc și cu orice chip se silesc să pună piedici obiceiurilor lor cele bune, cum ar fi atunci când opresc pe fiii lor de a merge la călugărie sau de a viețui în lume cu mare frică de Dumnezeu.

Cearți pe fiul tău și fă-l să lucreze, ca să nu se poticnească întru rușine (Sirah 30, 13).

9. A noua pedeapsă asupra părinților vine de la Dumnezeu atunci când nu numai că opresc pe copiii lor de la fapta bună, ci chiar se luptă pe toate căile spre a-i pedepsi și a nu-i lăsa să lucreze cele bune. Dacă Scriptura zice: *Nu necăjiți pe slugă* (Sirah 7, 21-22), cu cât mai mare pedeapsă nu vor lua acești părinți pentru această răutate a lor?

Și voi, părinților, nu întârâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului (Efeseni 6, 4).

10. A zecea pedeapsă vor lua părinții de la Dumnezeu, când nu se vor îngriji de creșterea fiilor lor în frica Domnului, deoarece păcatul lor nu este numai cu firea mai mare, ci și cu vremea; fiindcă mult mai grea și mai mare este osânda celor ce greșesc acum, în legea Darului, decât asupra celor ce greșeau în Legea Veche, deoarece Legea Darului mult mai desăvârșite învățături are în această privință decât Legea cea Veche, care a fost numai o umbră a Evangheliei (Evrei 10, 1, 2, 27).

Povestiți-le feciorilor voștri, iar ei feciorilor lor, iar aceia neamului care va veni după ei! (Ioil 1, 3).

11. A unsprezecea pedeapsă a lui Dumnezeu va veni peste părinții care nu-și cresc fiii în frica și certarea Domnului, fiindcă în legea Darului, însăși nunta, prin care vin copiii în lume, de mai mare cinste s-a învrednicit de la Dumnezeu, suindu-se la treapta de Taină, prin minune care s-a făcut de Mântuitorul Hristos în Cana Galileii (Ioan 21, 8-10).

Binecuvântarea tatălui întărește casa fiilor, iar blestemul mamei le dă rădăcină până în temelie (Sirah 3, 9).

12. A doisprezecea pedeapsă a părinților care nu și-au crescut copiii în frica de Dumnezeu este întristarea și scârba pe care o vor avea din cauza fiilor celor rău crescuți.

Copiii răi fac viața amară părinților, și viața amară este mai rea decât moartea (Sirah 30, 17).

Un fecior nebun este nenorocirea tatălui său (Pilde 19, 13).

13. A treisprezecea pedeapsă a părinților acestora este că vor fi prigoniți de fiii lor la bătrânețe, așa cum a fost prigonit David Proorocul de fiul său, Abesalom (II Regi 15), deoarece nu l-a pedepsit atunci când l-a ucis pe fratele său, Amon, fiindcă îl iubea pe el mai mult decât trebuia.

Pleacă grumazul lui la tinerețe și bate-l până este prunc, ca nu cumva, încăpățânându-se, să nu te asculte (Sirah 30, 12).

14. A paisprezecea pedeapsă și nu ultima, a părinților care nu și-au crescut fiii în frica și certarea Domnului, este aceea că ei vor muri cu morți jalnice, de scârbe și de vești rele, din partea fiilor lor, și se vor duce în munca veșnică, după cum s-a întâmplat și cu Eli preotul, care a murit de năprasnă, auzind de moartea fiilor săi celor răi și nelegiuiți (I Regi 4, 17).

Cel care ceartă pe fiul său va avea mulțumire și între cei cunoscuți se va lăuda cu el (Sirah 30, 2).

*

Acestea toate se întâmplă atunci când nici părinții și nici copiii nu au frica de Dumnezeu. După dumnezeieștii Părinți, înțelepciunea are două capete: unul este frica de Dumnezeu, iar la celălalt dragostea Lui. Dumnezeuiscul Prooroc David zice că *frica Domnului este începutul înțelepciunii*; iar fiul său Solomon o numește pe ea *școala înțelepciunii*. Isus Sirah, arătând că frica Domnului este mai presus decât toate faptele bune, zice: *Frica Domnului mai presus de toate a covârșit*.

Cu frica Domnului se abate tot omul de la rău. Cu această frică și proorocul David pururea se împodobește spre a nu greși; de aceea și zice: *de-a pururea vedeam pe Domnul înaintea mea, ca să nu greșesc*. Apoi Sfântul Ioan Scărarul ne sfătuiește zicând: „Să ne temem de Dumnezeu măcar cum ne temem de fiară”.

Marele Vasile și Sfântul Dorotei și alții dintre Sfinții Părinți arată că sunt două frici de Dumnezeu: Prima este a celor noi începători, care nu fac binele pentru Dumnezeu, ci fiindcă se tem de muncile viitoare; iar a doua este frica Domnului cea curată, care rămâne în veacul veacului (Psalm 18, 10).

Aceasta se naște din dragostea de Dumnezeu și este o frică firească, nu de rob sau slugă, ci frica de a nu pierde dragostea lui Dumnezeu; și cu această frică se tem de Dumnezeu toți cei ce Îl iubesc pe El foarte. Despre aceasta zice psalmistul: *Temeți-vă de Domnul toți sfinții Lui* (Psalm 33, 9).

Cu această frică născută din dragostea de Dumnezeu era îmbrăcat marele Antonie, când zicea: „Eu nu mă tem de Dumnezeu, fiindcă Îl iubesc pe El”. Este acea dragoste care scoate afară frica, despre care zice dumnezeiescul Evanghelist Ioan în epistola sa sobornicească. Dar să se știe, că nu poate cineva să câștige frica cea desăvârșită, de nu o va câștiga mai înainte pe cea dintâi. Așadar, începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu, iar sfârșitul este dragostea de Dumnezeu sau, mai bine-zis, sfârșitul este desăvârșita și curată frică, care se naște din dragostea de Dumnezeu.

Deci frica cea deplină și desăvârșită a sfinților, cu care ei se tem de Dumnezeu, are înaintemergătoare frica cea din nou începător, care se mai numește și începătoare.

Mustă pe fiul tău și el îți va fi odihnă și îți va face plăcere sufletului tău (Pilde 29, 17).

DIALOG CU UN OFIȚER²⁹

– Părinte, cum ai ajuns mata aici la călugărie?

– Am venit la 14 ani la mănăstire. Fac 61 de ani de când am venit, pe 62 acuș. Am șaptezeci și ceva de ani, dar n-am văzut rușine de femeie în viața asta. A trebuit să păzesc înfrânarea, ca nu cumva mai târziu să-mi vie a zbura. Dacă mănânci gras și bei, gata pofta.

²⁹ Dialogul a avut loc în anul 1987.

– N-a fost greu la început când erai mata tânăr?

– Nu! Că noi am citit pe Sfinții Părinți. Și atunci puteam face o rugăciune mai mult. Acum, noi bătrânii, nu mai avem lupta asta, dar îți spun pentru că ai întrebat. Avem trei voturi: *Votul fecioriei, votul sărăciei de bună voie* – adică să nu aduni bani, că banii sunt ai Bisericii – și al treilea vot, *ascultare necondiționată până la moarte*, supunere și ascultare. Astea sunt voturile noastre.

– Și deci nu v-a fost greu la început cu înfrânarea, când erați tânăr?

– Nu, nu, nu! Eu când vedeam ceva, nu gustam vinul decât cinci luni de zile. Stai oleacă! Nu îngădui vinul și carnea și mâncarea și somnul mult. Ține calul de frâu! Nu să te ducă el unde vrea. De ce ți-a dat Dumnezeu frâu?

– Ați făcut și armata?

– Când eram în armată și mergeam pe afară în marș, fără cadență, îmi ziceau ofițerii: „Ilie, dă ranița lui Amariei; lui Mircea dă-i arma și vino-ncoace!”

Să merg cu ei, pe alătura cu trupa. Era unul săracul de la Hălăucești: „Mhăi Ilhie – vorbea pe nas –, mhăi thu hești frhate cu thăți ofhițării, mhăi! Shă-ți dhuc heu rhanița tha?” „Dar eu sunt bucuros, măi? Dar ce vrei? Nu vezi că ei mă cheamă ca să le povestesc, mergând cu regimentul?” Că mergeam zeci de kilometri pe jos. Până la Bacău și până la Botoșani, câte manevre făceam!

„Thu mhăi, pharcă hești frhate chu thăți ofhițării, mhăi! Mhergi cu hei și dhiscuți; lhe sphui minciuni, ce sphui thu acholo; thu mhergi fhără harmă și fhără rhanița și heu...” „Dar eu sunt bucuros?”

– Le povesteai mereu.

– Da. Și la căpitani și la colonei. Și când stăteam, mă întrebau: „Măi Ilie, măi, cum îi la mănăstire, măi? Măi, cum trăiesc măicuțele cele așa de frumoase? Măi, eu cred că toate-s de treabă”.

Știi, ei făceau câte o glumă. „Dar călugării aceia cum pot să trăiască, măi, fără femeii?”

Curiozități de-ale lor. Eu le-am zis: „Dacă ai cunoaște pe Hristos, ai fi știut cum se poate trăi. Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Să fie acum cei ce au averi ca și cum nu le-ar avea; cei ce au femei, ca și cum nu le-ar avea; cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca și cum nu s-ar folosi de dânsa, căci chipul lumii acesteia trece*”.

Viața aceasta-i umbră și vis. A trăit Adam 930 de ani, și la moartea lui a venit arhanghelul Uriil din cer: «Adame, cum ți s-a părut viața?» «Așa, Doamne, cum aș intra pe o ușă și aș ieși pe cealaltă». După 930 de ani! Vezi ce-i viața noastră? O scurtă vizită, o nălucire...

Nu mă lăsau. Mă chemau la masă, la popotă: „Nu-i dați carne, că el nu mănâncă carne. Aista-i soldat care nu mănâncă carne”.

Veneau cucoanele ofițerilor și-mi dădeau pâine, cafele cu lapte, cutare. „Acela-i un soldat care-i călugăr, ziceau. El nu mănâncă carne ca noi”.

– Dacă la călugărie este abstenență totală și se va mântui sufletul sub această formă...

– Păi Hristos a fost însurat, măi?

– ...ce facem atunci cu miliardele celelalte de păcătoși care nu trăiesc așa? Ăștia sunt pierduți?

– Nu, cine ți-a spus că-s pierduți? N-a pus Hristos Taina Cununiei, una din cele șapte taine?

– Și atunci dumneavoastră de ce vă abțineți de la treaba asta?

– Dar ce a spus Apostolul Pavel?

– Nu știu.

– *Bine este tânărului să se însoare, dar mai bine să rămână așa! Bine este fecioarei să se mărite, dar mai bine să rămână așa.*

– Și atunci ce se întâmplă cu specia umană?

– Stai, lasă cu specia, că din 20 și ceva de milioane în România, de-abia ai o mie de călugări.

– Dacă-i mai bine așa...

– Este mai bine să nu te căsătorești!

– Atunci să trăim toți așa!

– Nu toți. Auzi că fiecare are darul său? Unul într-un fel și altul în alt fel. Unuia îi este dat darul să se căsătorească și altuia să păzească fecioria pentru Hristos.

– Sunt împărțite darurile.

– Da, că sunt împărțite darurile, nu-s la fel. Și cel ce s-a căsătorit și s-a cununat tot se mântuiește. Femeia prin durerile nașterii și amândoi prin creșterea copiilor în frica de Dumnezeu. Iar noi, nu. Vezi între apostoli. Sunt doisprezece și numai doi au fost căsătoriți, Petru și Filip. Ceilalți au trăit în feciorie.

Ia să te întreb pe mata: Ilie proorocul a fost căsătorit? Enoh a fost căsătorit? Daniel a fost căsătorit? Cei trei tineri din Babilon, în cuptor, care n-au ars, când a ars cuptorul, au fost căsătoriți. Elisei a fost căsătorit? Nazireii din Legea Veche, călugării, care erau zeci de mii, erau căsătoriți?

– Nu știu!

– Ei, păi dacă nu știi, stăi, că cu moș Costache de-abia ai început! De-abia ai început vorba, și dacă stăm o lună de zile n-o gătim. Tot lucruri noi îți spun.

– Apoi om mai veni pe aici!

*

– Părinte, scrie în Biblie că omul este făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Are Dumnezeu ochi, nas, limbă, cum au oamenii? Și dacă este așa, cum sunt ochii lui Dumnezeu? Sunt albaștri, verzi, căprui?

– Măi Lazăre, știi tu care sunt ochii lui Dumnezeu? Ochiul lui Dumnezeu înseamnă puterea lui Dumnezeu cea atotprivitoare, care cercetează inimile și gândurile noastre! Ochiul lui Dumnezeu sunt neîncreștata luare aminte a Lui spre rugăciunea celor dreپți și spre faptele tuturor oamenilor, spune Sfântul Ioan Damaschin. Tot ce mișcă în universul acesta, nu se mișcă fără știrea și îngăduința Lui; de la cel mai mic atom, și albinele și furnicile și ce fac îngerii și arhanghelii în cer și heruvimii și serafimii.

Ăștia-s ochii lui Dumnezeu, puterea Lui cea atotvăzătoare. Căci zice: *Când El privea până la marginile pământului și îmbrățișa cu ochii tot ce se află sub ceruri* (Iov 28, 24).

– Și omul este după chipul și asemănarea lui Dumnezeu...

– Stăi, stăi, stăi! Nu te băga în lucruri mari! Vrei să mănânci oase, frate Lazăr. Stai! Măi, ochiul lui Dumnezeu este puterea Lui cea atotvăzătoare.

Apoi mirosul lui Dumnezeu. Zice că a mirosit Dumnezeu miros de bună mireasmă la jertfa lui Abel. Ce? Înseamnă că Dumnezeu miroase? El are nas, măi? Vai de mine! Fiindcă ești om, îl vezi ca și om, dar El nu este compus, Mirosul lui Dumnezeu este puterea Lui cea atotmirositoare, plăcerea Lui față de jertfele oamenilor, când le aduc cu credință și cu smerenie. Dar care-i limba lui Dumnezeu, măi? Care-i gura lui Dumnezeu?

– Care sunt?

– Mânca-te-ar raiul! Vrei să știi multe? Și vii la un putregai de moșneag, la un cioban prostălău aici? Vii într-o seară și întreb lucruri mari? Nu te băga la adânc, că te îneci acu! Stăi olecuță! Puterea lui Dumnezeu cea atotcunoscătoare – El toate le cunoaște și le vede – este mintea lui Dumnezeu nemărginită. Puterea lui cea atotvorbitoare, prin care vorbește în cugetele și în inimile tuturor, este limba și gura lui Dumnezeu. Ai auzit?

Ce înseamnă mâinile lui Dumnezeu, frate Lazăr? Ia să-mi spui tu acum, că ești deștept, măi!...

– După ce am înțeles eu din Biblie...

– Nu, nu, nu! După *Dogmatică* vorbim. Ce înseamnă mâna lui Dumnezeu? Că zice: *Mâinile Tale m-au făcut* (Psalm 118, 73). Are Dumnezeu mâini? Doamne ferește? Mâinile lui Dumnezeu sunt puterea Lui cea atotlucrătoare, atotfăcătoare, prin care a făcut toate, lumea cea gândită și cea nevăzută și așa mai departe. Dacă te bagi în dogme, cu moș Costache ai de treabă!

– Nu m-am băgat în dogme.

– Ba da, te-ai băgat. Că mata mi-ai spus că Dumnezeu are ochi albaștri.

– Așa am văzut în icoană...

– Măi, dar ce vezi tu acolo este trupul lui Hristos, nu dumnezeirea Lui.

– Da, dar El este Fiul.

– Este Fiul, dar aici este după partea omenească, că El este Dumnezeu și Om. Faci ca monofiziții? Crezi că Dumnezeu este o singură fire?

– Atunci, în cazul acesta, omul este făcut după chipul și asemănarea lui Hristos sau după chipul și asemănarea lui Dumnezeu?

– A lui Dumnezeu, măi, dar trebuie să știi că omul nu este numai ce vezi, trupul. Țasta-i humă, măi, este pământ, este mâncarea viermilor. Sufletul este după chipul și asemănarea lui Dumnezeu? Are minte, cuvânt și duh. Ai văzut vreodată mintea dumitale?

– Păi...

– Ai văzut vreodată cuvântul dumitale care-l vorbești?

– Dacă sufletul este după chipul și asemănarea Lui, de unde atâția criminali și atâția răi? N-ar trebui să existe așa ceva!

– Nu iscodi, Lazăre, că te îneci!

– Eu așa văd lucrurile.

– Da, vezi, dar nu cunoști Scriptura. Nu te băga unde nu cunoști, că te îneci! Nu auzi ce spune Scriptura? *Dumnezeu l-a făcut pe om și l-a lăsat în mâna sfatului său; să facă ce vrea. Ai citit în Psaltire? Doamne, căci cu arma buneivoini ne-ai încununat pe noi. Ai citit în Evanghelie când zice Hristos: Cine vrea să vină după Mine, să ia crucea și să-Mi urmeze? Ai văzut că rămâne la voia omului? Te faci dumnezeu după dar, sau drac. Ți-a lăsat voie liberă. Ai zis că de ce sunt atâția oameni răi? Pentru că voiesc ei.*

Cum citești mata la Corinteni 6 cu 2, *că sfinții vor judeca lumea? Cum o să judece sfinții, dacă Hristos este Judecător? Ia să-mi spui dumneata!*

– Cine știe cum?

– Dar nu-i lămurit de Sfinții Părinți, care au fost plini de Duhul Sfânt? Iată cum, zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Când ai să spui tu că n-ai putut să faci voia lui Dumnezeu, ai să vezi milioane de sfinți care strălucesc ca soarele și care au trăit și ei pe pământ, au avut și ei trup, foame, slăbiciune, boli, și au fost și sfinți”. Deci așa vor judeca sfinții lumea, cu poziția lor față de cei păcătoși.

*

– Părinte, dacă dreptul abia se mântuiește, ce speranță am eu, părinte, un păcătos?

– Asta-i așa, ca să ne smerim. Știi cu ce-l ajungem noi pe drept? **Cu smerenia.** Așa! Uite, eu sunt bătrân și bolnav și stau la rugăciune cu tine. Tu faci 500 de metanii și nu te mândrești, îți faci datoria, și eu săracul de-abia fac trei. Dar îmi pare rău că nu pot face cât faci tu; și eu te-am ajuns din urmă cu smerenia. Ai înțeles?

Sfântul Isaac Sirul zice: „Întristarea minții și smerenia ridică pe cel neputincios la nivelul faptei bune”. Tu faci milostenie multă. Dai, faci praznice. Eu dau doi bănișori ca văduva, dar n-am mai mult, și-mi pare rău. Eu cu părerea de rău te-am întrecut pe tine. Tu te lauzi ca fariseul: *Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că postesc de două ori în săptămână și dau zeciuială din câștig și cutare... Și eu stau ca vameșul: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!*

Și auzi ce zice Mântuitorul: *Amin zic vouă. Mai îndreptat a ieșit vameșul din biserică înaintea lui Dumnezeu decât fariseul.* Că zice Sfântul Efrem: „Fă-ți ție două căruțe. Înjugă păcatul cu smerenia și dreptatea cu mândria, și vei vedea că păcatul cu smerenia, măcar că-i păcat, este înaintea lui Dumnezeu mult mai mare decât fariseul cu mândria, care se laudă cu faptele lui”.

Așa-i. Tu când nu poți să faci o faptă bună, să-ți pară rău, că *inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi.* Ai auzit? Mânca-v-ar Raiul!

– Părinte, noi învățăm copiii de mici frica de Dumnezeu, dar când se fac mai mari și pleacă în societate, se fac răi și nu vor să mai creadă. Ce mai putem face cu ei?

– Da, așa este. În casă, dacă tata sau mama sunt buni, negreșit și copiii să știți că merg pe urma lor. Nu se poate! Este un cuvânt bătrânesc, dar foarte adevărat, că „surcica nu sare departe de trunchi”. Dacă este rău, rău se face, dacă este bun, bun se face. Când va vedea un copil în casă pe

tatăl său că postește toate sfintele posturi de peste an și miercurile și vinerile și merge la biserică și face milostenie, se mărturisește în fiecare post și nu înjură, nu fură, nu se îmbată, nu face alte răutăți, nu se poate să nu se facă bun copilul acelui om, văzând viața tatălui său ca o icoană în fața lui totdeauna.

Este cum spune Sfântul Talasie Libanului: „Taci tu, să vorbească faptele tale!” Iar Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Se cade preotului să predice în trei feluri: cu mâna, adică să scrie, cu vorba, adică să învețe, și cea mai înaltă predică a lui cu trăirea, cu viața”.

Dacă părinții sunt buni, copiii îi urmează pe ei. Și chiar de-ar uita ei până la o vreme – că se duc în societate, cresc mai mari, se fac răi; îmi spun oamenii: „Părinte, când erau acasă posteau, nu înjurau, mergeau la biserică. Acuma s-au făcut răi...” –, dar când dau de necaz, fac tot ce au învățat acasă. La necaz își aduc aminte ce le-au zis tata și mama. Când merge bine, cam uită. Dar cei șapte ani de acasă nu ies din inima lor. Dacă au avut părinți buni și i-au învățat de mici *Tatăl nostru* și *Crezul* și rugăciuni și Sfânta Cruce, să meargă la biserică, să postească, să nu înjure, intră adânc în inima lor și când dau de un necaz, zic: „Măi, tata și mama așa m-a învățat!”

Am să vă spus o întâmplare. Eram stareț la Mănăstirea Slatina, în Bucovina. Și acolo am călugărit vreo 50 de frați, călugări tineri, că aveam aproape o sută fără câțiva acolo.

Odată, un frate al unui călugăr, Ignatie, a venit în concediu; era sergent. Pe vremea aceea se făcea educație politică contra Bisericii. Acum nu se mai face. Acum este multă libertate. Și soldații aveau un locotenent care le spunea acolo: „Măi băieți, nu-i Dumnezeu. Nu l-a văzut nimeni...” – el își făcea datoria, așa cum îi spuneau superiorii. Dar toți soldații râdeau, pentru că toți erau crescuți în frica de Dumnezeu și nu mai auziseră una ca asta până atunci, să spună cineva că nu-i Dumnezeu.

Tocmai atunci erau la câmpul de instrucție, să facă instrucția individuală; la stânga, la dreapta, salutarea din mers. Astea care se fac fără armă. Și a venit o ploaie mare, groaznică. Tuna și fulgera. Și când au văzut să vine ploaia, a zis comandantul: „Ce facem? Ne prinde ploaia. Încotro fugim?” Era departe de ei, cam la un kilometru-doi, o șură de paie mare, unde a treierat mașina.

– Domnul căpitan, zice unul, mergem de ploaie acolo!

– Da, măi! Arma în cumpănire, ranița în spate, pas alergător. Fuga marș, cum o putea fiecare!

Și când au ajuns lângă șura aceea de paie, îmi povestea asta: „Părinte, când a trăsmit odată, s-a făcut o lumină, cred că a trăsmit pe aproape, atunci toți soldații au început să-și facă cruce. Atunci făcea și ofițerul cruce. Când a mai trăsmit și a doua oară, soldații făceau și metanii. A început a face și ofițerul metanii. Dar soldații: «Domnu' locotenent, dar parcă ai spus că nu-i Dumnezeu!» «Taci, măi, taci! Așa mi-o spus mama acasă. Așa mi-o spus mama când eram mic, când trăznește este dracul aproape și trăznește pe tine»”.

Când a văzut că trăznește, și-a adus aminte ce i-a spus mamă-sa acasă, să nu-l trăznească. Așa se întâmplă cu aceștia care zic că nu-i Dumnezeu; că nu zic decât din gură, dar ei în inima lor cred. Când dă de un necaz, zice: „Măi, ia să ne rugăm!”

Așa și voi. Chiar dacă zice el. El s-a mărit, s-a luat cu altul în societate, s-a amestecat cu alții, și așa din mândrie nu vrea să zică că-i Dumnezeu. Dar când va da pe front sau în altă parte de-un necaz sau de-o boală sau de-o primejdie, sau când va vedea că nu mai poate, să-l vezi cum se închină acela. În inima lui este sădită de acasă, de mama și de tatăl lui, frica de Dumnezeu și credința în Dumnezeu, și aceea biruiește până la urmă. Și tot creștin bun moare, dacă dumneata l-ai învățat.

Iar dacă nu l-ai învățat de mic frica de Dumnezeu și credința, acela-i om dezorientat. Când dă de un necaz mare, ori își face seama, ori se împușcă, ori cutare, că el n-are nădejde că este viață veșnică dincolo de mormânt.

De aceea vă spun să aveți grijă să creșteți copiii în frica și certarea Domnului.

*

Noi, poporul român, suntem plămădiți creștini ortodocși de două mii de ani. Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, a predicat în Sciția Minor, adică în Dobrogea; apoi coloniștii aduși de

romani din Asia Mică și Siria, pentru a coloniza Dacia, erau în bună parte creștini. Pe urmă, nu puțini dintre ostașii romani staționați pe pământul țării noastre, erau creștini. Toate aceste argumente dovedesc că poporul român s-a născut creștin și a rămas creștin până astăzi.

Deci suntem creștini nu ca bulgarii, de la 840, sau ca ungurii, de la 1001, sau cum au fost rușii de la anul 980. Noi suntem de 2000 de ani creștini. Poporul nostru este plămădit în dreapta credință de 2000 de ani și nu poți să desparti istoria poporului român de istoria Bisericii, precum nu poți să desparti trupul de suflet. De aceea vă spun să rămâneți în credința strămoșească și s-o păstrați cu toată inima, să creșteți copiii voștri în frica și certarea lui Dumnezeu, să vă fie dragă Biserica, să ascultați de preoți. Și ce-ai apucat tu de la stămoși, biserică, icoană, cruce, Sfântul Maslu, aghiasmă, spovedanie, post, înmormântare cu preot, cruce și icoană, cu aceea să mori și tu, și aceea să lași moștenire copiilor tăi, dacă vrei să fii român adevărat și creștin adevărat.

Biserica noastră este mama noastră duhovnicească. Ea ne-a născut pe noi la dumnezeiscul botez prin apă și prin Duh. Biserica noastră nu poartă grijă de sufletele noastre numai cât suntem vii, și după moarte. Nu vedeți că facem panahizi și Liturghii și pomeniri prin Biserică, că Biserica este Trupul lui Hristos? Și toate câte se aduc prin Trupul, se aduc la Capul ei, la Hristos, în ceruri.

Biserica este stâlpul și întărirea adevărului. Biserica ne-a născut pe noi prin apă și prin Duh și avem darul punerii de fii, al înfierii. Noi suntem fiii lui Dumnezeu după dar prin Biserică.

Cine s-a rupt de Biserică, nu mai este al lui Hristos, ci al satanei. Auzi ce spune Hristos? *Eu sunt buciumul viței – adică trupul –, și voi sunteți ramurile.* Dacă Hristos este Capul Bisericii, ramurile cele mai mari sunt arhieriei, mitropoliții, și cele mici preoții și cele și mai mici, creștinii. Toți trebuie să aparținem de același trunchi. Cine s-a rupt de la Trupul Bisericii lui Hristos, este asemenea unei crengi dintr-un copac înflorit care a căzut jos. Mai rodește aceea? Aceea se usucă, fie înflorită, fie rodită, și o așteaptă focul și nimic altceva. Așa-i acela care s-a rupt de biserică. S-a rupt de Trupul lui Hristos, că Biserica-i Trupul Lui Hristos, că zice Sfânta Evanghelie: *Eu sunt buciumul viței, voi sunteți ramurile; toată vița care rămâne întru Mine, aduce roadă multă, și care nu rămâne, se taie și în foc se aruncă.*

Păziți-vă, Doamne ferește! Nu vorbiți, cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul, cu aceia care spun să n-ai sfânta icoană în casă, sau să n-ai cruce, sau să nu crezi în preot sau în Biserică! Nu numai că nu trebuie să vorbești cu ei; nici bună ziua să nu le dai și nici în casă să-i primești. Așa spune Evanghelistul Ioan. Nu-l primi, că aduci otravă, aduci pe Antihrist, aduci pe satana în casă la tine. Nu! Toți care sunt fii adevărați ai Bisericii, toți cei în care nu trăiește și țara și Biserica, aceia nu sunt nici români buni, nici creștini buni. Sunt putregaiul societății.

Și de aceea păziți-vă să nu veniți în contact cu ei, păziți-vă, păziți-vă de învățătura lor! Pentru că dacă aveți părinți dreptcredincioși și aveți și preoți și biserică, vă învață totdeauna. Să aveți frica de Dumnezeu, să creșteți copiii în frica de Dumnezeu, să ascultați de părintele vostru și de Biserică și întru toată viața voastră să nu uitați frica de Dumnezeu, că frica de Dumnezeu vă păzește de tot lucrul rău și vă duce la Împărăția cerurilor. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA LA SPITAL

A treia zi după moarte îngerul va pune la cântar pașii făcuți la biserici, pe la mănăstiri; iar celălalt „contabil” va aduce pașii pe care i-ai făcut la baruri, la meciuri, la televizoare, la jocuri, la nunți cu lăutari, la discotecă. De aceea vă rog, ca să nu poată găsi pașii voștri acolo, să vă spovediți, mamă. Să spuneți așa la spovedanie.

„Părinte, când eram tânăr am fost la nunți cu lăutari, la discoteci, la baluri, la meciuri, la circuri, la cinematografe...” Și când te-a dezlegat preotul pe pământ, gata! A șters Duhul Sfânt de la ei. Aceia mor de ciudă.

Dumnezeu, Preaveșnicul, Preasfântul, Preaatotînduratul, Preaatotmilostivul, a știut că o să greșim, că suntem oameni supuși neputințelor. De aceea a pus între El și noi taina pocăinței. A spus

prin Proorocul Ieremia: *Întoarceți-vă către mine, fiii oamenilor, și Mă voi întoarce și Eu către voi; de vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi; de vor fi ca roșala, ca lâna le voi face albe, și nu voi mai pomeni cele dintâi.*

Iar în Legea Darului a pus și taine. Prin succesiune apostolică a dat putere preoților, ce vor dezlega ei pe pământ, să fie dezlegat și în cer.

De aceea, când vezi în casă că s-a îmbolnăvit mama sau tata, soțul sau soția, copilul, ginerele sau nora, fratele sau sora, nu aduce întâi doctorul, ci preotul! Doctorul nu-ți poate da o clipă de viață.

Eu am stat la spital și mă întrebau doctorii:

– Părinte, crezi că putem să te facem sănătos sau nu? Ce credință ai mata?

– Eu am venit cu credință în Dumnezeu.

– Dar noi ce suntem?

– Voi sunteți ferăstraie, topoare și clești în mâna lui Dumnezeu. Dar poate ceva toporul sau fierăstrăul sau foarfecul fără cel ce-l poartă?

– Nu!

– Așa nici voi, nu puteți face nimic fără Dumnezeu. Dumnezeu dacă vrea să vindece pe cineva prin tine, îl vindecă, dar Dumnezeu lucrează.

– Da, așa-i, părinte!

Asta zicea un profesor doctor. Era doctor docent la Iași. Veneau seara la mine la salon câte 10-20 de doctori; veneau să le vorbesc și asistente și infirmiere, că eu acolo nu tăceam.

Veneau la poarta spitalului zeci de mașini: „Aici este Părintele Cleopa?” Portarul le-arăta: „Intrarea la bolnavi de la 2 la 4; marțea, joia, sâmbăta și Duminică”. Dar aceia stăruiau. Și-atunci zicea portarul: „Căutați pe părintele care vorbește? Uite acolo, unde-i geamul deschis!” Nu numai că nu-i oprea, dar le arăta și unde stăteam.

La ieșire, portarul spitalului mi-a spus: „Părinte Cleopa, dacă mai stăteți puțin în spital, eu îmi terminam casa de făcut cu ce primeam de la vizitatorii care veneau la sfinția voastră!” Era o coloană de mașini la poartă...

Eu le-am spus când m-am dus acolo:

– Eu am venit că sunt bolnav de hernie și cu rinichii, dar nu cumva cât voi sta în spital să-mi dați carne, că la Sihăstria nu se mănâncă carne de 350 de ani. Asta-i regula Sfântului Munte! Eu i-am spus doctorului celui mare, iar el mi-a zis: „Lasă, părinte, că le spun eu!”

Nu mi-au dat, săracii. Numai odată vine într-o luni una tare voinică, din aiestea care dau de mâncare la bolnavi.

– Părinte, v-am adus azi pâiniță proaspătă și cu unt!

– Soră Jana – așa o chema –, eu dac-oi mânca azi pâinuță proaspătă cu unt – era luni – trei ani nu mă pot împărtași.

– Vai de mine!

– Nu-nvăța pe popa carte! N-am voie eu luna, miercurea și vinerea să mănânc de fruct. Du-te și adă pâinuța cu marmeladă!

S-a dus repede și a adus. Nu. Le-am spus. Opt zile după operație trebuia să iau numai supă de zarzavaturi, fără ulei.

Altădată, pentru operație, trebuia să-mi facă o urografie la rinichi. Era în Postul Mare. Mi-a făcut o analiză și n-a ieșit. Apoi a venit la mine o doctoriță și mi-a zis:

– Părinte, ca să iasă urografia la rinichi, trebuie să mănânci trei ouă!

– Ia ascultă, doamnă. Dacă îmi dai munți de aur de la Nicolina până la Copou, nu-ți mănânc trei ouă în Postul Mare!

– Iată, de aceea veniți la spital și de aceea muriți!

– Și dacă oi muri, ce? Moare un rege? Moare un putregai de moșneag! Ce? Numai eu mor? Nu moare toată lumea?

– Și de ce nu mâncați ouă?

– Eu nu cred în ouă!

– Dar în ce crezi?

– Eu cred în Tatăl, în Fiul și în Duhul Sfânt!

S-a dus și m-a spus la directorul spitalului: „Este acolo un părinte care nu vrea să mănânce ouă pentru analiză!”

Dar directorul mă cunoștea, și-i zice doctoriței: „Păi tu știi cine-i părintele ăsta? Este Părintele Cleopa! El a stat aproape zece ani la pustie cu un cartof pe zi și ceva buruieni...”

Când a auzit ea așa, a venit la mine în salon, cu mâncare de post pregătită de ea, și-a cerut iertare și apoi am mers din nou la analiză.

Și mi-au făcut urografia aceea fără ouă. Când au venit cu clișeul, mi-au zis:

– Ia uite, părinte, ce frumos a ieșit!

– Doamnă, a ieșit fără trei ouă?

Rândeau toți. Rinichiul stâng se vedea mai umflat, iar rinichiul drept normal.

– Vedeți că a ieșit fără ouă?

– Părinte, ne iertați! Așa ceva n-am văzut de când suntem noi!

S-au purtat frumos doctorii și asistentele, mai bine decât mama! În tot ceasul: „Cum te mai simți? Poți dormi? Nu ți-i foame? Cutare...”

Și veneau asistentele și-mi ziceau: „Să iei pastila asta pentru calmare. Asta ca să dormi. Asta ca să ai poftă de mâncare...”

Eu le strângeam și când plecau ei, la ușă era o coșarcă de pus gunoiul. Când a venit infirmiera să măture odată în salon a zis: „Văleu! Ce-i aici?” Era un pumn de pastile. „Dar eu știu ce-i acolo?” „Cine le-a pus?” „Nu știu. Da' ce-mi dați voi mie grăunțe în toată ziua? Să iau pastile? Nici o pastilă, nimic nu-mi trebuie!”

După operație m-au dus la reanimare. Acolo am adormit pe un scaun pliant. Am dormit trei zile și trei nopți. Când m-am trezit, mi-au zis:

– Părinte, mata știi că ai dormit trei zile și trei nopți și tot timpul ai vorbit?

– Nu știu nimica! Ce-am vorbit?

– Părinte, știi câte predici am înregistrat? Ia te uită ce-am înregistrat! Mi-au arătat casete întregi. Erau predici pe care eu le vorbisem cu 30-40 de ani în urmă. Însă eu n-am știut nimic!

Dar venea lumea, săracii, cu rucsacii plini, să-mi aducă de mâncare. Alții veneau să-mi dea bani să-mi iau medicamente. Astea îmbrăcate în alb se împotriveau: „Voi l-ați omorât! Voi l-ați băgat în spital! Nu-l lăsați să aibă liniște, să-și facă tratamentul”.

Oamenii plângeau, săracii, că mă cunoșteau. Și veneau și lăsau de aici și până acolo numai rucsaci plini. Mă întrebau ele ce să facă cu ei: „Ia-i și du-i la bolnavi în saloane”. Dacă au văzut, s-au dus și au spus la doctorul mare: „La preotul acela este coloană de oameni. Toată ziua vin”. Dar doctorul i-a spus: „Este cunoscut părintele ăsta și prin alte țări. Să nu-l țină mult, să nu-l obosească! Dar lăsați-i să vină!”

Dacă au auzit că cel mare nu le oprește, au venit și ele?

– Dar cu noi când vorbești?

– Dar voi ați spus că mă omoară poporul! N-ați spus voi?

– Cu noi când vorbești?

– Uite, de la ora cutare la ora cutare.

Veneau câte 20-30 să vorbesc și cu ele. Și apoi veneau femeile de la infirmeria spitalului, care spală lenjeria, cearșeafurile, și acelea săracele. Și apoi veneau cei de la lifturi: „Dar cu noi când vorbești?” Tot mă întrebau: „N-ai nevoie să sui, să cobori?”

– N-am nevoie de nimic. Eu când am oleacă de timp, am Acatstierul și Psaltirea la mine.

Mi-au dat un salon mare, numai cu un singur pat, ca să poată veni ei acolo. Și apoi doctorii veneau după aceea, de la ora șase după masă. Veneau câte 20. Aiestea îmbrăcate în alb numai le puneau scaune:

– Părinte, dar cu noi cum este? Cum este cu mântuirea noastră?

– Voi aveți mare plată de la Dumnezeu, când vine omul bolnav să-l îngrijești și nu-i cereți bani.

Nu vă uitați la bani! Dacă vezi că-i bolnav, n-are cu ce, săracul, să nu-i ceri nimic, că un suflet este mai scump decât toată lumea!

– Dar cum este? Ce spune Scriptura despre noi?

– Uite ce spune Biblia: *Doctorul, Dumnezeu l-a dat și știința doctorului Dumnezeu i-a lăsat-o. Domnul a zidit din pământ leacurile, și omul înțelept nu se va scârbi de ele.* Cu acestea tămăduiește spre mântuire și ridică durerea. Dar ceea ce Dumnezeu rânduiește spre mântuire, doctorul nu poate vindeca.

– Asta cum este, părinte? că erau și doctori bătrâni și tineri.

– Iată cum este cu voi: Ia să-mi spuneți voi, câți sunteți aici, câți draci ați scos din oameni până acum?

Se uitau unul la altul.

– Nici unul.

– Câți orbi din naștere, care s-au născut orbi, i-ați făcut să vadă?

– Nici unul.

– Câți muți și surzi ați făcut să vorbească și să audă?

– Asta nu se poate.

– Aici este ceea ce spune Scriptura: *Ceea ce Dumnezeu ne rânduiește spre mântuire, doctorul nu poate vindeca.* Sunt boli lăsate de la Dumnezeu, anume. Ori este mut, ori surd, ori epileptic, ori îndrăcit. Astea tot Dumnezeu dacă vrea, doctorul mai poate îndrepta.

Dacă aș avea un milion de doctori de-a dreapta mea, nimeni nu-mi poate da o clipă de viață, pentru că viața mea este în mâna Atotțiitorului. Ai auzit ce spune Scriptura? *Doamne, ai pus cu palme măsurate zilele mele.* Iar la Ecclesiast: *Clipele vieții tale sunt în mâna Mea.*

O clipă nu putem trăi fără Dumnezeu! O clipă! Ce n-ar face doctorul, dacă ar putea da o clipă? Ar muri? N-ar mai muri niciodată. Omului îi place lumea asta. Însă poate să fie cel mai mare doctor din lume, când a venit clipa, se duce.

Mântuitorul a spus: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua, nici ceasul.*

Le-am spus la spital asta la un cârd de doctori și directori. Le vorbeam seara, când veneau, săracii. Veneau asistentele cu mâncare pe care o făceau ele pentru doctori:

– Da-i cu grăsime?

– Da.

– Fuși de aici! N-am voie să mănânc cu grăsime.

Eu le ziceam că am trăit aproape 60 de ani în mănăstire. Și-au adus ei și alte mâncări, că știau. Veneau acolo cu fel de fel de mâncări, cu băuturi. Eu aveam de vorbit. Dar mi-era drag de credința lor. Când am luat biletul de ieșire din spital, să plec, m-am speriat câți doctori și doctorițe și asistente au mers cu mine până la mașina noastră. Mi-au umplut geanta de bani și de pomelnice. Și mi-au spus: „Părinte, cât timp ați stat sfinția voastră în spital, ne-ați ajutat foarte mult cu aprovizionarea. Tot ce primeați aici, era suficient pentru bolnavi”.

M-am trezit vara aici cu unii din ei: „Eu sunt cutare, părinte, eu sunt cutare...”. Nu-i mai cunoșteam. Că eu unde m-am dus, mi-a plăcut să-i învăț, săracii, pentru că și ei au plată mare, dacă or îngriji cu credință de oameni bolnavi. Nu numai să se uite dacă le-au dat bani. Să aibă milă, că un suflet este mai scump decât toată lumea!

Mântuitorul spune: *Bolnav am fost, și n-ați venit la Mine.* Tu când te duci la omul bolnav, nu te duci la el, la Hristos te duci.

Dacă știți în sat la voi o femeie bolnavă, un om bolnav, un tânăr, să-i cercetați. Și dacă nu poți să-i duci nimic, poate n-ai, atunci zi-i: „Mătușă, moșule, soră, frate, nu te descuraja! Uite, a răbdat Iov șapte ani și jumătate. L-au mâcat viermii de viu. Și câtă avere a avut el și i-a luat Dumnezeu averea și zece feciori³⁰. Ia gândiți-vă!

Și văzând Dumnezeu răbdarea lui, l-a făcut sănătos și i-a mai dat 140 de ani de viață și averea

³⁰ Vezi „Ne vorbește Părintele Cleopa”, vol. 1.

îndoită. El răbda, zicând: *Dacă am primit de la Dumnezeu cele bune, nu vom primi oare și pe cele rele?... Domnul a dat, Domnul a luat; precum I S-a părut Domnului, așa a făcut. Fie numele Domnului binecuvântat de acum și până în veac*".

Ferice de cel ce rabdă boala cu mulțumire, că Dumnezeu, văzând asta, îl vindecă fără doctori.

SFÂRȘITUL LUMII ȘI VENIREA DOMNULUI

De ce potopul cu foc, care-l vedeți anuțat în ziare, vine, bate la ușă? Nimeni nu va scăpa, că va veni fără veste ca fulgerul cerului, așa cum spune Mântuitorul: *Privegheați și vă rugați că nu știți ziua, nici ceasul întru care Fiul Omului va veni. Și precum în vremea lui Noe, oamenii mâncau, beau, cumpărau, sădeau, se măritau și se însurau, până a intrat Noe în corabie și a venit apa și i-a înecat pe toți, așa va fi venirea Fiului Omului.*

Dar atunci a venit apa de i-a înecat, dar acum nu vine apa, ci focul. Ce fel de foc? Nu-i de acesta de lemne pe care-l facem noi. Este foc de miliarde de ori mai puternic.

Știți dumnevoastră ce vine asupra noastră? Poate n-am crede ce spune presa. Dar ce spun ziarele acum, au spus Sfinții Prooroci cu mii de ani înainte, că lumea se termină prin foc. Cu mii de ani au spus.

Iată am niște fragmente din Scânteia³¹: În jurul Europei sunt 50.000 de încărcături atomice, pe mare și pe uscat. Ca să piară Europa trebuie 15 încărcături; nici măcar 20 nu trebuie. Și-s 50.000.

Aștia calculează puterea echivalentă și arată că Europa trebuie să moară de câteva mii de ori. La un moment dat se va face praf și cenușă. Iată că ziarul este acolo. Numai rachetele de pe un singur submarin atomic, o salvă de rachete, poate distruge Europa, de trei ori s-o facă un câmp radioactiv pustiu. Nu mai există sate, orașe, păduri, munți, deal; smoală și sticlă și cristal. Și știți în cât timp? În câteva secunde.

Acum se va împlini proorocia marelui Prooroc Sofonie care spune: *Dumnezeu în vremea de apoi într-o clipă va distruge popoarele lumii.* Citiți la Proorocul Sofonie capitolul 1, 18.

Acum se va împlini ce zice marele Prooroc Isaia: *În vremea de apoi, de focul mâniei Domnului se va aprinde tot pământul. Pământul va fi tot de jăratec. Munții și dealurile se vor topi ca ceara, pădurile vor arde ca fânul. Se vor topi popoarele pământului ca picăturile din cadă. Vor fi cei rămași ai pământului mai rari ca piatra safirului și ca aurul de Ofir. Și vor fugi ca niște gazele sperioase în lume și nu va mai înțelege nimeni unde a fost țara sa. Unde a fost un oraș precum Bucureștiul, vezi un morman de cristal. Unde a fost o pădure, o să vezi smolă și cristal. Nimic nu se mai alege din lumea aceasta.*

Acum se va împlini proorocia marelui Prooroc Zaharia, care zice: *Iată vine ziua mâniei Domnului, arzătoare ca cuptorul, neamestecată cu milă, când toate popoarele lumii vor arde ca spinii țarinii.* Toate canoanele și pedepsele de pe lumea asta de la începutul ei vin neamestecate cu milă.

Acum se va împlini mărturia Duhului Sfânt, care s-a pomenit cu o mie de ani înainte de venirea lui Hristos, de marele și Sfântul Prooroc David, care zice: *Munții ca ceara s-au topit de fața Domnului, că vine, vine să judece pământul.*

Dumnezeiescul Gură de Aur și Marele Vasile, explică de ce a zis de două ori *vine*: O dată arătând venirea cea dintâi, când a venit Hristos pentru mântuirea noastră și a suferit pentru noi și a murit pentru noi. Și apoi, arătând venirea a doua, când vine să judece. Nu mai vine acum să sufere. De aceea zice Duhul Sfânt în câteva locuri: *că vine, vine.*

Auzi ce spune la catisma a zecea, psalmul 74: *Topitu-s-a pământul și toți cei ce locuiesc pe dânsul.* Auzi ce spune la psalmul 9, cât de adevărat vorbește de prăbușirea lumii acesteia prin focul atomic? Zice: *Afundatu-s-au neamurile întru stricăciunea care au făcut-o; în cursa aceasta care au ascuns-o s-a prins piciorul lor.* Sau: *Cădea-vor în mreaja lor păcătoșii.*

³¹ Dialogul a avut loc în anii '80.

Unii fac bombe atomice ca să-i distrugă pe alții, iar aceia se gândesc să le răspundă. Se pregătesc și ei, nu? Nu stau cu mâinile încrucișate. Fac tot așa. Dar ne afundăm cu toții. În ce? În stricăciunea pe care o fac mâinile noastre.

Și auzi ce zice Duhul Sfânt la al doilea stih? *Cunoaște-se Domnul, judecâți făcând; în faptele mâinilor sale s-a prins păcătosul.* Ai auzit? Se cunoaște Dumnezeu când face judecată, în faptele mâinilor lor se prind păcătoșii.

Tu ai făcut ca să distrugi pe altul, și acela ca să te distrugă pe tine. Iată cum se prind toate popoarele lumii în aceeași cursă.

Dacă citiți în Sfânta Scriptură, să înțelegeți. Să nu înțelegeți sucit și strâmb ca sectarii, ca să strâmbați credința oamenilor. Marele Apostol Petru verhovnicul, în Epistola a doua sobornicească, capitolul II, zice așa: În vremea de apoi vor fi oameni mândri, vicleni, trufași, desfrânați, neastâmpărați, ocărători, bârfitori, obraznici, luători în răs, necredincioși, neascultători de părinți și celelalte.

Și atunci stihurile vor lua foc: aerul, apa și pământul. Iar pământul și toate lucrurile de pe el în întregime vor arde cu foc. De două ori repetă.

Iar Marele Apostol Pavel, gura lui Hristos și vasul alegerii, mai luminat spune de ceea ce ne așteaptă pe noi. Auzi la întâia Epistolă către Tesaloniceni 5, 3: *Când vor zice pace, pace, fără de veste va veni pieirea; și nu vor scăpa, precum nu scapă femeia de durerile nașterii.* Clar.

Din toate acestea, și n-am vreme să pomenesc pe toți proorocii care au prevestit despre sfârșit cu mii de ani înainte, înțelegem că lumea se termină prin foc. Toți știm ce ne așteaptă.

Dar auzi ce spune Scriptura? „Voi nu sunteți din fiii pierzării, să vă apuce vremea aceea nepregătiți. Voi sunteți fiii luminii. Fiecare să ia aminte de sine cum stă”.

E viața lui sfântă, curată? E mărturisit? E împăcat cu toți? Este omul fiu adevărat al Bisericii lui Hristos? Nu-i sectar? Postește posturile? Face milostenie? Merge la biserică? Se mărturisește în fiecare post? Crește copiii în frica de Dumnezeu? Nu înjură? Nu-i bețiv? Nu-i curvar? Nu-i hoț? Nu-i fumător? Nu-i hulitor în vreun fel? Pentru că nu va mai fi vreme de pocăință.

Ați văzut voi deunăzi cum tuna și fulgera? Mai ai tu timp atunci de pocăință când vine fulgerul? Așa vine războiul ăsta. Trăznet. N-ai când clipi din ochi și te-ai făcut sticlă.

Cât dă Dumnezeu și mai este pace, atât mai existăm pe glob. Biserica noastră de 2000 de ani se roagă pentru pace la cele mai mari slujbe ale ei. Ea nu începe nici Utrenia, nici Vecernia, nici dumnezeiasca Liturghie până nu se roagă întâi pentru pace. Voi nu auziți în biserică? „Cu pace Domnului să ne rugăm! Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm! Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!” La ectenia mică: „Iară și iară cu pace Domnului să ne rugăm!” La sfârșit zice iarăși: „Cu pace să ieșim!”

Biserica se roagă. Așa este învățată de Hristos, Împăratul păcii. Dar în Biserica lui Hristos mulți intră cu urechi și n-aud, pentru că mintea lor este la afaceri. Pentru creștinii ortodocși Biserica mijlocește, având Capul ei în cer, pe Hristos. Dar în biserică sunt prea puțini față de câți sunt afară de biserică.

Du-te într-un sat unde trăiesc 7-8.000, 10.000 de oameni, și ai să vezi în biserică 2-300, 400. Restul nu-s în biserică. Ca să vezi cât de puțini sunt cei care se roagă!

Și de aceea să învățați pe copiii voștri și pe toți, cât putem, să ne rugăm lui Dumnezeu să mai țină pace pe pământ. Că acum nu mai este așa, că cel de pe front moare și eu acasă trăiesc. Când începe focul atomic și ia foc văzduhul, se ridică o ciupercă de 10.000 de metri de la pământ și ne distruge în patru feluri:

Întâi cu **sunetul**. Dacă s-ar sparge o bombă atomică la Piatra Neamț, noi am muri aici de huiet, pentru că nu mai rămân timpanele sănătoase, așa de tare trăsnește.

Ne omoară cu **fierbințeala**, că are atâtea milioane de grade, încât nu se poate spune. Că oțelul la 1.400 de grade curge ca apa de izvor, ce să mai zici la 10 milioane de grade? Ce minte mai poate socoti?

Ne omoară apoi cu **lumina**. Atâta lumină radiază când explodează o bombă atomică, încât dacă ai deschis ochii o dată, nu-i mai ai pentru totdeauna.

Și a patra, ne omoară cu **radiațiile atomice**.

Aceia care vor fi atunci cu arma neutronică, aceia vor chema moartea și moartea va fugi de la ei. Care vor fi aproape de centru exploziei, vor muri îndată, dar cei care vor fi la periferie, la o distanță de la centrul bombeii, aceia se topesc oasele în ei toate și ei trăiesc. Și se fac ca niște șopârle umblând pe pământ și strigă moartea și moartea nu vine. Cele mai groaznice chinuri! Bombe apocaliptice!

Uite, am un ziar acum. Avem 4,5 miliarde de oameni pe glob. Și acest depozit atomo-nuclear al tuturor popoarelor care au arsenale nucleare, poate distruge 300 de miliarde de oameni odată. Și la noi sunt numai 4,5 miliarde.

Știți dumneavoastră ce vremuri trăim? Noi suntem cei de pe urmă! Ar trebui numai să plângem toată ziua! Dar nu simțim. Trăim în nesimțire, că așa au trăit și cei dinainte de potop. Iată așa-i și acuma.

Toate generațiile astea care sunt acum, vai și amar ce ne așteaptă. Știi că Dumnezeu ține în frâu puterea popoarelor ca să nu înceapă. Ba se tem de raportul forțelor – care au cele mai multe bombe din lume –, ba de tehnică. Mila lui Dumnezeu! Iar când va lua frica asta, ai văzut ce scrie în Apocalipsă: *A trimis Dumnezeu un înger să ia pacea de pe pământ*. Și a început războiul cel mare, Armageddonul, la toate popoarele pământului. Și atunci nu mai era țară și nu mai era neam ca să nu fie în tulburare și în război. Pacea o ține Dumnezeu.

Să ne rugăm la Preasfântul Dumnezeu să dea pace pe pământ, pentru că atâta fel de armament s-a pregătit, că dacă începe războiul, noi, săracii, într-o clipă ne-am făcut cristal; toate popoarele lumii.

Aceasta am spus ca să ne dăm seama în ce vremuri trăim. Ferice de cel care îl va găsi moartea făcând voia lui Dumnezeu. Amin.

DESPRE PĂCATELE CE LE FACE OMUL ÎMPOTRIVA CELOR ZECE PORUNCI

Împotriva poruncii I greșesc:

- Cei fără de Dumnezeu;
- Cei cu mulți dumnezei;
- Cei ce se leapădă de pronia lui Dumnezeu și cred în noroc, în superstiții, ursitori, fermecători, vrăjitori, descântători, eretici;
- Cei ce se nădăjduiesc spre sine și spre alți oameni;
- Cei care se deznădăjduiesc în mila lui Dumnezeu;
- Cei care se hotărăsc de a păcătui până la moarte și a nu se pocăi;
- Cei ce urăsc pe Dumnezeu și se leapădă de El;
- Cei care ispitesc pe Dumnezeu și cer de la El minuni fără de nevoie;
- Cei care fură lucruri sfinte și bisericești;
- Cei care cumpără cu bani darul lui Dumnezeu;
- Cei care se lenevesc și nu voiesc a învăța tainele credinței celei dreptmăritoare;
- Cei care citesc cărți eretice și care se împărtășesc cu nevrednicie cu Sfintele și Preacuratele Taine ale lui Hristos.

La porunca a II-a greșesc:

- Cei care se închină zidirii în locul Ziditorului;

– Cei care prin împărtășirea către materie slujesc zidirii în locul Ziditorului, așa cum sunt iubitorii de argint, desfrânații, lacomii cu pântecele, pe care Apostolul îi numește închinători de idoli, zicând: *Omorâți mădularele voastre cele de pe pământ: desfrânarea, iubirea de argint și lăcomia, care este slujire de idoli* (Col. 3, 5) și *căroră dumnezeul lor este pântecele* (Filip. 3, 11);

- Toți câți au evlavie fățarnică;
- Cei care cred în viziuni și în vedenii deșarte și înșelătoare;
- Toți iubitorii de dezmierdări, care iubesc chipurile și idolii patimilor cu mintea și cu inima lor.

La porunca a III-a greșesc:

- Toți hulitorii, cei ce jură strâmb și pun pe alții să jure;
- Cei ce zic „zău” sau „Dumnezeu știe”;
- Cei ce fac făgăduințe bune și le calcă;
- Proorocii cei mincinoși, dascălii cei mincinoși, ereticii;
- Cei ce fac glume cu cuvintele Sfintei Scripturi;
- Cei ce hulesc și cârtesc împotriva lui Dumnezeu la necazuri și la supărări;
- Toți care nu suferă cu răbdare și mulțumire bolile, necazurile, pagubele și alte încercări care le vin prin îngăduința lui Dumnezeu;
- Toți care hulesc adevărul și Sfintele Scripturi și zic că în Scriptură se află basme și alte neadevăruri.

La porunca a IV-a greșesc:

- Toți care nu merg regulat la Sfânta Biserică în ziua Duminicii, întru care a mutat Dumnezeu sâmbăta cea veche;
- Cei ce lucrează în Duminici și Sărbători;
- Cei ce prăznuiesc păgânește și nu creștinește și se duc în Duminici și sărbători la cârciumi, la baruri, la jocuri, la filme nepermise, la scrânciob, la jocuri de noroc;
- Toți păstorii duhovnicești care nu învață poporul în zile de Duminici și sărbători, din Sfânta Evanghelie și din alte învățături ale Sfintei Scripturi.

La porunca a V-a greșesc:

- Toți copiii care nu cinstesc și nu ascultă pe părinții lor;
- Cei care nu ascultă de părinții lor duhovnicești, de arhierii, de duhovnici, de dascălii Bisericii;
- Toți supușii care nu ascultă de stăpânii și conducătorii țării lor;
- Toți părinții trupești și duhovnicești care nu se îngrijesc de fiii lor trupești și duhovnicești;
- Bărbații care nu îngrijesc trupește și sufletește de femeile lor și femeile care nu ascultă de bărbații lor când aceia le învață pe ele cele bune.

La porunca a VI-a greșesc:

- Toți care omoară pe alții cu mâna lor sau prin alte meșteșuguri, sau prin pâră și clevetire;
- Toți care omoară sufletește pe alții, precum sunt ereticii și învățătorii cei mincinoși;
- Cei ciumați care molipsesc pe alții în vremea ciumei sau holerei sau a altor boli molipsitoare;
- Cei care se aruncă pe sine în primejdie de moarte fără de socoteală și se omoară singuri în orice fel;

- Femeile care omoară pe pruncii lor și cei ce le ajută pe ele la acest mare păcat;
- Toți cei care fac sminteală prin pilda vieții lor celei rele;
- Toți care se bucură de răul și primejdia aproapelui lor;
- Toți care zavistuesc și se mâhnesc pentru binele și sporirea aproapelui lor.

La porunca a VII-a greșesc:

- Toți câți preacurvesc cu femei străine, măritate sau nemăritate;
- Monahii care au căzut din făgăduință;
- Cei ce se sulemenesc cu scopul de a atrage pe alții în cursa desfrânării;
- Cei ce au căzut în desfrânare duhovnicească (eres);
- Toți câți au îndemnat pe alții să păcătuiască sau i-au sfătuit prin scrisori și prin alte mijloace spre păcatul desfrânării.

La porunca a VIII-a greșesc:

- Toți furii, tâlharii, răpitorii cei ce iau cu sila lucrurile sau viața altora;
- Toți care fură din averea altora;
- Toți negustorii care fură cu vicleșug prin cumpene nedrepte și înșală la cântar;
- Toți care cumpără lucruri de furat știind aceasta;
- Toți care iau amanet lucru străin și îl strică sau nu-l dau înapoi în starea în care a fost;
- Toți care fură prin acte false de la stat, de la Biserică sau de la oricine;
- Cei ce lucrează cu vicleșug și cu nepăsare la lucrul aproapelui și îl fac în pagubă în loc de folos;
- Toți câți amestecă cele bune cu cele rele (cum ar fi vinul curat cu apă, lapte cu apă, smântâna cu lapte, mierea cu zahăr, semințele de grâu cu alte semințe, cu corpuri străine, spre a trage mult la cântar ș.a.m.d.)
- Cizmarii, croitorii, lemnarii, cojocarii și alți meseriași care fac lucrul rău sau fură din materialul care li s-a încredințat, spre a face lucrul cerut.
- Toți care mută gardul sau hotarul ș.a.

La porunca a IX-a greșesc:

- Cei ce mărturisesc strâmb asupra altora;
- Cei ce jură strâmb spre paguba altora;
- Cei ce primesc și se învoiesc cu minciunile minții, adică cu păreri greșite asupra altora;
- Cei ce râd de slujeniile și neajunsurile firești ale altora;
- Cei ce îndeamnă pe alții să jure strâmb;
- Cei ce clevetesc pe frații lor și îi pârăsc pe ei la ații spre a le face pagubă sau necinste;
- Judecătorii care prin mită judecă strâmb;
- Toți cei care spun minciuni sau îndeamnă pe alții să spună minciuni sau să jure strâmb;
- Toți care din zavistie pun piedică altora care au dregătorii spre folosul de obște al poporului.

La porunca a X-a greșesc:

- Toți care poftesc lucru stărin, ca de exemplu: femeie, casă, țarină, bou, slugă, slujnică, haine, avere și toate câte sunt ale aproapelui.

*

Să se știe că din cele 10 porunci, 4 erau scrise pe tabla cea dintâi și ele învățau dragostea și

datoriile noastre față de Dumnezeu, iar celelalte porunci erau scrise pe tabla a doua și ele învățau dragostea și datoriile noastre față de aproapele. Din acestea, cinci opresc păcatul cu lucrul: cinstește pe tatăl și pe mama, să nu ucizi, să nu desfrânezi, să nu furi, să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui.

Iar porunca a zecea este mai subțire, căci oprește păcatul spre a nu se face nici cu gândul și nici cu pofta. Cu alte cuvinte această poruncă scoate păcatul din rădăcina lui.

Nu oprește numai să nu desfrâneze cineva, ci nici să nu privească cu poftă la femeie.

Această sfântă poruncă ne învață pe noi și ne poruncește să ne păzim inima noastră de poftele și de gândurile cele rele care izvorăsc din ea, căci după cuvântul Domnului: *Din inimă ies: gândurile rele, uciderile, adulterele, desfrânările, furțișagurile, mărturiile mincinoase, hule* (Matei 15, 19).

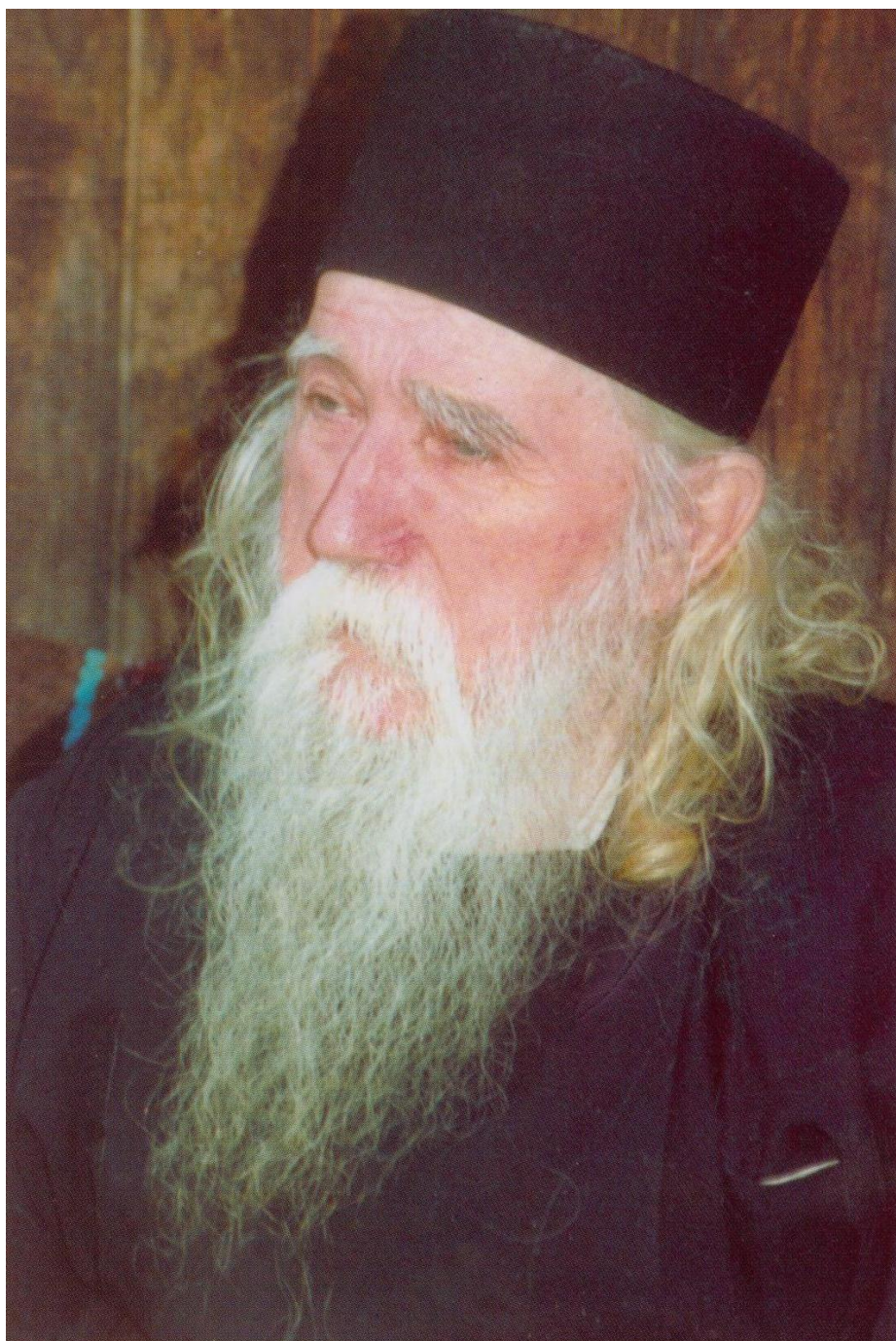
Și în alt loc zice: *Cel ce caută la femeie cu poftă, a și preacurvit cu ea în inima sa.*

Dumnezeiescul Ioan Gură de Aur zice: „Precum flacăra aprinde pe trestie, așa pofta aprinde pe suflet. Precum fumul întunecă și vatămă ochii, așa pofta întunecă și orbește mintea”. Și iarăși zice: „Rădăcină a preacurviei este pofta cea neînfrânată”.

V-am spus aceasta așa pe scurt, ca să înțelegeți care sunt păcatele noastre împotriva celor zece porunci, mai ales că după molitfa de spovedanie, atât a monahilor, cât și a mirenilor, urmează spovedania. Prin această aducere aminte am vrut să vă ajut să țineți minte la spovedanie, dacă nu toate, măcar unele din ele.

Iar dacă nu le puteți ține minte, spre a reuși bine spovedania, să vi le scrieți pe hârtie și așa să le spuneți cu amănuntul, căci spovedania, dacă nu se face cum trebuie, nu folosește sufletului, ba, mai mult, atrage asupra lui mânia Domnului, mai ales dacă nu din neștiință și uitare, ci din lene și rușine nu se silește cineva a spune toate înaintea duhovnicului său.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 12

LEGĂTURA MOLDOVEI CU ARDEALUL

– De unde sunteți voi, măi băieți?

– Din Ardeal, părinte.

– Și eu sunt din Ardeal. Răsstrăbuncii mei au fost din Săliștea Sibiului. Eu am un văr, profesor mare la Iași, care-i cu arhivele statului, la Golia, Vasile Ionescu. Și el are toate registrele cu ardelenii care au trecut munții. Din Piatra Neamț până în Vatra Dornei, în toate comunele, sunt ardeleni izgoniți de unguri. Toate comunele. Și Pipirigul și Poiana Teiului și Borca și Sabasa, toți sunt ardeleni fugăriți din Ardeal, care au ocupat Valea Bistriței. Cum au trecut munții, le-au dat munți, poieni și aici s-au instalat. Care au trecut din Ardeal le-au dat acolo. Tot atunci au trecut și moșii mei, în Vinerea Paștilor. Am găsit scris: Simeon Ungureanu, Vasile Ungureanu și Ilie Ungureanu³².

Ei au venit cu 3000 de oi. Și au spus acolo în Ardeal la autorități că n-au cu ce ierna oile la Sibiu, și au venit că au auzit că este fân mult la Beclean, aici la Dorna, pe la Ilva, și așa au venit să fie cât mai aproape de graniță. Și în Vinerea Paștilor au astupat tălăngile la oi, că santinelele ungurești erau departe, la 10 km unul de altul prin pădure, și era un viscol mare, o furtună. Așa au trecut, și când s-au văzut dincoace, santinelele noastre i-au și primit și apoi au coborât la Vatra Dornei. Unul a rămas aici la Pipirig, este un sat de Ilie aici; unul la Tătăruși, comună mare, și unul la Botoșani.

Așa au trecut moșii mei, răsstrăbuncii noștri. Tata știa de aceștia toți. Ei săracii, moldovenii, au adăpostit pe ardeleni când a fost că au venit catolicii și au luat toate cărțile ortodoxe de la bisericile ortodoxe din Ardeal și le-au dat pe foc și au pus cărți de-ale lor, care aveau Crezul cu Filioque.

Și când a intrat bietul Andrei Șaguna, marele român, el era și învățat și cunoscut și la Viena, murise blestemata aceea de Maria Tereza și au intrat alți împărați. Apoi s-a făcut un memoriu mare, câte biserici ortodoxe au fost stricate și mănăstiri, câtă prigoană este și cutare. Și atunci le-au dat voie să pună preoți români la biserici, dacă au. Câți preoți a trimis atunci Moldova să-i ajute pe ardeleni!

Iar Mănăstirea Neamț era în floarea tipăririi. Cuviosul Paisie, 1794, alimenta atâta Ortodoxie de aici, de la Neamț. A trimis 12 care cu cărți religioase bisericesti, cu boi trase peste munți. Arată istoria tot. Când au ajuns la Sibiu, a fost o mare inaugurare – peste munți se mergea greu atunci, nu erau mașini și drumuri –, Trioade, Penticostare, Mineie, Evanghelii, Apostoli, tot ce trebuie pentru Biserica Ardealului. De aceea se găsesc cărți tipărite aici la Mănăstirea Neamț pe la Bihor, pe la Zalău, pe la toate bisericile. Foarte mult a ajutat Moldova pe românii din Ardeal. Moșul Gheorghe Lazăr știa toate acestea, săracul. El zicea: „Ehei, drăguță, dacă nu era Moldova, eram păgâni (catolici) aici. Moldova ne-a ajutat foarte mult”.

Așa este! Și de aceea, măi, băieți, bine că ați venit în Moldova, să cunoașteți Moldova, mănăstirile din Moldova. Să ținem legătura națională în inima noastră, Moldova cu Ardealul, că suntem una.

³² Ungureni erau numiți toți care veneau din Ardeal.

CUVÂNT DESPRE RUGĂCIUNEA MINȚII

Rostit în fața părinților Mănăstirii Grigoriu³³,

Muntele Athos – septembrie 1977

Prea Cuvioase Părinte Stareț, Prea Cuvioși Părinți,

Mai întâi îngăduiți-mi să mulțumesc Preasfintei Treimi, Care mi-a împlinit astăzi dorința mea din copilărie de a ajunge la sfârșitul pământului grecesc, adăpat de sângele multor cuvioși, dreپți, de martiri și de sfinți, și îndeosebi la Muntele cel Sfânt, la Grădina Preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare, pentru a mă închina la mulțimea sfințelor moaște și icoane făcătoare de minuni, care de veacuri se păstrează aici, pentru slava preasfântului nume al Sfintei Treimi.

Ceea ce simt eu acum nu pot spune cu săracele mele cuvinte, sunt copleșit de răpirea minții. Mănăstirile prin care am trecut ne ridică mintea la cer, iar cuvioșii părinți la îngerii care laudă și slăvesc pe Ziditorul: „În biserica slavei Tale stând, socotim că ne aflăm în ceruri”. Primirea călduroasă a sfinților părinți pe la care am trecut rămâne neuitată în inimile noastre. Adâncă smerenie și nemărginita lor iubire ne aduc aminte de cuvintele Cuviosului Casian: „Iubirea de Dumnezeu constă în a ne osteni unii pentru alții”. Astfel, pustnicii nu nesocotesc iubirea lor față de oameni, ci o descoperă în această lepădare de lume și privesc desăvârșirea cu teamă, ca nu cumva iubirea să fie nesocotită cât de puțin.

Dar acum trebuie să mă opresc din multa vorbire, pentru a răspunde la rugămintea cuvioșilor voastre de a spune câteva cuvinte despre rugăciunea minții.

Zice undeva Sfânta Scriptură: *Se face oare pâine fără sare? Ce gust au cuvintele goale?* (Iov 6, 6). Acest cuvânt mi se potrivește mie, leneșul și nelucrătorul virtuții, care îndrăznesc să vorbesc precucuvioșilor voastre cuvânt gol și pățimaș, eu care nici n-am început să-l trăiesc. Din această pricină nu veți găsi vreo dulceață în cele ce voi spune, deoarece le grăiesc din minte și nu din osteneala trăirii.

Ce este rugăciunea? Să auzim pe Sfântul Ioan Scărarul, care ne răspunde: „Rugăciunea, după calitatea ei, este dor arzător și unire a omului cu Dumnezeu; iar după lucrare, menține lumea în existență să nu se destrame din pricina multelor noastre păcate. Este maica lacrimilor, lăsarea și iertarea păcatelor, podul care eliberează pe om de ispite și de primejdii, peretele care împiedică necazurile și zdrobește războaiele patimilor, oamenilor și dracilor, lucru ceresc și hrană a tuturor îngerilor și sfinților; negrăită bucurie a dreptilor, lucrare neîncetată, hrană a sufletului, luminare a minții, secure care taie deznădejdea, bogăția monahilor, comoara pustnicilor, micșorare și nimicire a mâniei, oglindă care arată sporirea celui ce se roagă, arătare a măsurii virtuților sufletești, aducătoare aminte a fericirii și a darurilor care vor fi date iubiților slujitori ai lui Dumnezeu” (*Scara*, cuv. 28).

Și iarăși: „Este convorbirea minții cu Dumnezeu, odraslă a blândeții, rodul bucuriei și al mulțumirii, izgonire a întristării și a neputinței, înălțarea minții la Dumnezeu” (Evagrie Monahul, Cuvânt despre rugăciune – *Filocalia*).

Și dumnezeiescul părinte Marcu Pustnicul zice că: „Rugăciunea este maica tuturor virtuților” (*Filocalie*: Despre Legea duhovnicească).

Din cele spuse acum pe scurt, putem ști ce este rugăciunea.

Felurile ei, după lucrare, sunt următoarele:

1. Rugăciunea buzelor

³³ Acest cuvânt al Părintelui Cleopa a fost rostit în fața obștii Sfintei Mănăstiri Grigoriu de la Muntele Athos, cu ocazia pelerinajului făcut în anul 1977, împreună cu un grup de părinți de la Mănăstirea Sihăstria. Cuvântul a fost publicat în periodicul *Cuviosul Grigorie* al Mănăstirii Grigoriu, nr. 3/1978 și 4/1979, și a avut un larg ecou în rândul credincioșilor greci, după cum se poate vedea în cartea *Amințiri despre Bătrânul Porfirie* de Anastasios Sotirios Tzavaras, ed. Bunavestire, 1999, p. 127-128, unde însă nu se menționează numele Părintelui Cleopa. Cuvântul de față a fost tradus de Protosinghelul Petroniu Tănase, starețul Schitului Prodromu de la Sfântul Munte Athos, după textul apărut în revista Mănăstirii Grigoriu.

2. Rugăciunea minții
3. Rugăciunea minții din inimă
4. Rugăciunea inimii sau care se mișcă de la sine
5. Rugăciunea fără imagini
6. Rugăciunea curată
7. Rugăciunea duhovnicească, adică rugăciunea care trece dincolo de marginile conștiinței.

8. Felul al optulea de rugăciune, Sfântul Isaac Sirul nu-l numește rugăciune, ci „vedere duhovnicească”, despre care auzim vorbind pe Sfântul Apostol Pavel, când se referă la răpirea lui la al treilea cer, și pe Sfântul Maxim Căvsocalivitul în convorbirea cu Sfântul Grigorie Sinaitul despre rugăciune.

Vorbind despre felurile rugăciunii după lucrarea lor, trebuie să înțelegem că nu putem despărți un fel de altul. Deci trecerea de la un fel la altul se face pe nesimțite, organic, așa cum un prunc devine cu timpul copil, apoi tânăr, mai apoi bătrân și așa mai departe, fără să știe omul în ce an anume a trecut prin toate aceste vârste.

Primul fel de rugăciune putem să-l numim începutul rugăciunii, deoarece încă nu a fost înțeles de minte. Este cel mai de jos fel de rugăciune sau, mai bine zis, cum spune Sfântul Grigorie de Nyssa, aceasta este cea mai îndepărtată formă de rugăciune. Oricum, și aceasta se numește rugăciune și are temeuri scripturistice. Când, de exemplu, auzim din Sfânta Scriptură: *Cu glasul meu către Domnul am strigat*. (Ps. 141, 1), sau: *Către Domnul cu gura mea am strigat și L-am lăudat cu limba mea* (Ps. 65, 15), trebuie să înțelegem că aceste mărturii ale Sfinei Scripturi ne vorbesc despre rugăciunea buzelor.

Dar dacă noi ne-am mulțumi să rămânem toată viața noastră numai la acest fel de rugăciune, atunci înseamnă că ne-am hotărât să rămânem la stadiul cel mai de jos al rugăciunii și să avem pomenirea lui Dumnezeu numai cu gura și cu limba, în timp ce mintea și inima noastră se află departe de Dumnezeu, potrivit Scripturii: *Acest popor Mă cinstește numai cu gura și cu buzele, dar inima lui este departe de Mine*.

Totuși, nici această rugăciune a buzelor nu este lepădată, deoarece constituie începutul rugăciunii și cu aceasta învățăm „de la început” să ne rugăm și să slăvim pe Dumnezeu. Și astfel, așa cum nici un lucru nu este fără de început, fără numai Acela care le-a creat pe toate, așa și rugăciunea are un început. Prin urmare, și acest fel de rugăciune a buzelor este un fel de proslăvire și de rugăciune curată către Dumnezeu; fie că se face cu cântare, fie cu tropare, canoane sau alte rugăciuni care se află în cărțile liturgice. Dar aceste rugăciuni sunt o rânduială și un început de rugăciune, care ne-au fost hotărâte nouă de cei de demult, după rânduiala Sfinților Părinți. De aceea repet că a rămâne în acest fel de rugăciune, care se face numai cu buzele, și a nu învăța să ne rugăm lui Dumnezeu cu mintea și cu inima este o greșală și o mare pagubă duhovnicească pentru sufletele noastre, și, totodată, o abatere de la adevărata lucrare a rugăciunii.

Desigur, Sfinții Părinți, având în vedere neputința celor care intră în viața călugărească, le rânduiesc, paralel cu lucrarea poruncilor lui Hristos, să ia parte la slujbele psalmilor, canoanelor și la troparele în slava lui Dumnezeu în biserică și la rânduielele ei. Dar trebuie să înțelegem că acest fel de rugăciune (adică exterioară) este îngăduită de Sfinții Părinți numai pentru un timp, din cauza neputinței și a stării noastre duhovnicești pruncești, pentru că apoi, cu această rânduială, să înaintăm încet-încet pentru a trece la treapta lucrării minții și să nu rămânem până la sfârșit la rugăciunea care se face cu tropare, deoarece zice Sfântul Grigorie Sinaitul: „Ce este mai copilăros decât faptul că noi, rostim cu gura cuvinte exterioare de rugăciune, ne înșelăm de plăcuta părere ce ne-o facem despre noi înșine, lăudându-ne cu cantitatea și hrănindu-ne cu acest fariseism din afară”.

Sfântul Macarie Egipteanul, ferindu-se de acest fel de rugăciune pruncească și arătându-ne stadiul acestui fel de lucrare, zice: „După felul vieții noastre, și rugăciunea noastră să fie îngerească, iar nu trupească, ca să nu zicem idolatră”. „Deoarece – continuă Sfântul Grigorie Sinaitul – dacă ne este îngăduit să ne rugăm cu glasul pentru lenea și neștiința noastră, aceasta s-a făcut cu scopul de a ne înălța la adevărata rugăciune”.

Această rugăciune, numai cu gura și cu glasul, nu poate elibera pe om de patimile lăuntrice, precum auzim pe un părinte din Pateric zicând către un frate: „Dacă lucrarea lăuntrică cea după Dumnezeu nu ajută pe om, atunci zadarnic se ostenește pentru cele din afară”. Pentru aceeași lucrare, Sfântul Isihie Ierusalimiteanul zice: „Dacă omul nu face voia lui Dumnezeu și Legea Lui înăuntrul pântecelui său, adică înăuntrul inimii sale, atunci nici în afară nu o împlinește cu ușurință” (*Filocalia*, cap. 86). „Ceea ce se întâmplă cu peștele când este scos din mare, același lucru se întâmplă și cu mintea când este scoasă din pomenirea lui Dumnezeu și rătăcește în pomenirea lumii” (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 34).

Trecând la **treapta a doua a rugăciunii**, trebuie să spunem de la început că acela ce se nevoiește cu rugăciunea buzelor se ridică singur, de la sine, la **rugăciunea minții** cu condiția ca rugăciunea buzelor să se facă cu atenție. Astfel, la săvârșirea rugăciunii lui Iisus cu buzele, cele mai însemnate elemente ale acestei rugăciuni sunt următoarele:

1. Atenția;
2. Închiderea minții în cuvintele rugăciunii lui Iisus;
3. A rosti cuvintele rugăciunii fără silă, cu căință duhovnicească;
4. A ține puțin respirația, în timpul rostirii cu mintea a rugăciunii: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”

Dacă acestea sunt necesare și la alte rugăciuni, cu atât mai mult sunt necesare la rugăciunea lui Hristos. Rugăciunea lui Iisus, când este făcută cu toată atenția, este rugăciunea pe care trebuie să o facă omul cu mintea. La Sfinții Părinți această rugăciune are această formă: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul” (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Trebuie să avem în vedere și faptul că rugăciunea minții este obligatorie nu numai pentru monahi, ci și pentru toți credincioșii, deoarece marele Apostol Pavel se adresează tuturor creștinilor când zice: *Rugați-vă neîncetat* (I Tes. 5, 17).

Dar dacă va zice cineva că această poruncă s-a dat pentru rugăciunea cea dinafară cu buzele, îi voi răspunde: Fiindcă suntem oameni și avem trup, trebuie desigur să ne închinăm lui Dumnezeu și cu metanii trupești, dar fiindcă El este Duh și Minte, și mai presus decât toate duhurile și mințile, de aceea și noi trebuie să-I aducem închinăciune cu mintea și cu duhul, deoarece acest fel de rugăciune este cel mai potrivit și mai aproape de El după firea Lui, deoarece fiecare iubește pe cel asemenea cu sine. Acest lucru nu ne-a învățat pe noi un om, ci însuși Fiul lui Dumnezeu, Care ne-a zis: *Tatăl astfel de închinători voiește. Duh este Dumnezeu și cel ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr* (Ioan 4, 24).

Dar o astfel de închinare, în duh și în adevăr, se face mai ales cu rugăciunea minții și a inimii. Tocmai de aceea și dumnezeiescul Părinte Grigorie Sinaitul a învățat această lucrare a rugăciunii minții nu numai pe monahii din Sfântul Munte, ci începând de aici a mers învățând această lucrare și pe râvnitorii cei căsătoriți, ca să o cunoască până și în Țara Românească.

Apoi și luminatul Sfânt Grigorie al Tesalonicului, în diferite cuvinte, nu numai că îndeamnă pe toți creștinii să se roage cu inima, ci și un întreg cuvânt trimite filosofilor Ioan și Teodor, care trăiau în lume, cărora le descoperă tainele sfintei rugăciuni (a minții) și a trezviei (Sfântul Nicodim Aghioritul). Și iarăși, dumnezeiescul Părinte Grigorie Teologul, arătând că prin această chemare a numelui lui Hristos, se naște în inima omului dragostea pentru El, zice: „Cei ce iubesc mult pe cineva, obișnuiesc să pomenească cu dulceață chiar și numele aceluia” (Cuvânt la Sfântul Botez).

Acest lucru îl adevărește și Sfântul Isaac Sirul, zicând: „Când se va porni pomenirea lui Dumnezeu în mintea celui ce-L iubește, îndată sufletul său varsă mulțime de lacrimi, fiindcă dragostea are obicei să verse lacrimi la pomenirea celor iubiți”.

În ce privește înfrânarea de la mâncare și îndeletnicirea cu postul, lucrul este foarte necesar celor ce se îndeletnicesc cu rugăciunea minții. Dar post și înfrânare de la mâncare și de la somn nu peste măsură, pentru că astfel de post produce pagubă în loc de folos.

Despre aceasta, Marele Vasile ne învață, zicând: „Măsura nevoinței trupești să fie potrivită cu măsura puterii trupești a fiecăruia dintre noi”. Și dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul, arătându-

ne același lucru – adică în postul și nevoința trupească să folosim cale împărătească –, zice: „Dă trupului după puterea lui și toată voința ta o îndreaptă spre lucrarea minții”. Adică trebuie să avem trupul sănătos și nu neputincios peste măsură, fiindcă lucrarea minții cere și un trup sănătos. Prin urmare, trebuie să fugim cu tot dinadinsul de postul nemăsurat și de nevoința trupească exagerată.

Dar să spunem ceva despre căldura care se produce în timpul acestei sfinte rugăciuni, ca să cunoaștem care este din fire și care de la draci și care din harul și darul lui Dumnezeu. Să începem cu descrierea acestei călduri, după mărturia dumnezeiescului părinte Calist, Patriarhul Constantinopolului, care cu privire la aceasta zice: „Mai înainte de toate, vine o căldură de la rărunchi, care ne cuprinde și care se arată ca o înșelare. Totuși aceasta nu este înșelare, ci o lucrare firească, produsă din lucrarea voinței. Dar dacă cineva ar socoti că această căldură este de la har, atunci cu adevărat se înșală. În toate cazurile când se produce o astfel de căldură, lucrătorul rugăciunii nu trebuie să o primească, ci să o respingă.

Apoi vine o altă căldură de la inimă și, dacă mintea în acest timp coboară la gânduri de desfrânare, aceasta, fără nici o îndoială, este înșelare. Dar dacă tot trupul se încălzește de la inimă, în timp ce inima este curată și fără patimă, și este ca și cum s-ar alipi cu adâncul inimii, atunci este cu adevărat o lucrare a harului și nu este înșelare”.

Cunoscând noi acest lucru, este bine ca de la început să obișnuim mintea ca în timpul rugăciunii să se afle în partea de deasupra inimii și să privească în adâncul ei, dar să nu fie la mijloc, la o parte sau în partea de jos a inimii.

Pricina pentru care trebuie să procedăm astfel este următoarea: Când mintea se află în partea de deasupra inimii și lucrează rugăciunea înlăuntrul ei, atunci ea este ca un împărat, care stă la înălțime și observă în toată libertatea toate gândurile rele, pe care le zdrobește și le nimicește cu numele lui Iisus Hristos, ca pe alți prunci babilonești. În același timp, fiind departe de stomac, se poate feri de lucrarea patimilor poftei, care se află în firea noastră de la căderea lui Adam.

Despre diferitele feluri de căldură învață și marii pustnici și lucrători ai rugăciunii lui Iisus din Rusia: episcopul Teofan Zăvorâtul și episcopul Ignatie Briancianinov. Iată ce zice episcopul Teofan despre căldura din timpul rugăciunii: „Adevărata căldură este un dar al lui Dumnezeu. Dar este și o căldură firească care este rod al străduințelor și al stărilor noastre proprii. Acestea se deosebesc între ele ca aurul de pământ”.

Apoi continuă zicând: „Primul rod al căldurii dumnezeiești este concentrarea gândurilor și dorul puternic după Dumnezeu”. De asemenea, când a fost întrebat de cineva dacă această căldură firească este duhovnicească, cuviosul episcop a răspuns: „Nu este duhovnicească, nici cerească, ci este o căldură obișnuită a sângelui nostru, dar fiindcă ține atenția în inimă și ajută la împlinirea mișcărilor duhovnicești, se numește duhovnicească. Aceasta însă numai în cazul când nu este însoțită de vreo dulceață a poftei, fie și ușoară, ci ține sufletul și trupul în starea de trezvie. Când însă căldura care însoțește rugăciunea lui Iisus nu este însoțită de simțire duhovnicească, nu trebuie să se numească duhovnicească, ci simplă căldură a sângelui. Cine pe această căldură o numește duhovnicească, fără să vadă în aceasta simțiri duhovnicești, acela cade singur în greșeală. Dar cine o va numi «din har», acela este și mai greșit”. Există și alte mișcări ale trupului, care ajută la rugăciune, dar ele nu sunt aceleași la toți. Dar la acestea nu este cazul să ne oprim.

Episcopul Ignatie Briancianinov, privitor la acestea, zice cam același lucru ca și episcopul Teofan și anume: „Căldura care provine de la încordarea trupească a voii este și aceasta trupească. Este o căldură firească a sângelui din regiunea firească a pieptului”.

Sfântul Calist mai zice următoarele despre aceste călduri: „Vine și o altă căldură din inimă și, dacă în acest timp în minte vine un gând de desfrânare, acest lucru este o adevărată înșelare. Dar când tot trupul se încălzește de la inimă, iar mintea rămâne curată și fără patimă, ca legată de adâncul lăuntric al inimii, atunci aceasta, fără îndoială, este o lucrare a harului și nu a înșelării. Uneori, la acei care încearcă acest fel de stări, apare și o transpirație trupească din multa căldură care se află în trup, și atunci se mișcă din inimă o sfântă lucrare, care se înalță ca o foaie de pe inimă și mișcă mintea de la cele dinlăuntru – ca și cum ar fi lipită de acea dumnezeiască lucrare – ca să strige adesea: «Iisuse

al meu, Iisuse al meu». Așa încât când se deschide inima, numai atât strigă mintea: «Iisuse al meu» și nu poate rosti toată rugăciunea, adică «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă», din pricină că inima se deschide des.

Deci aceia care zic că într-o astfel de lucrare pot rosti întreaga rugăciune, se înșală, deoarece mintea care se află într-o astfel de lucrare duhovnicească în inimă, nu poate zice nimic mai mult decât: «Iisuse al meu». Atunci cu adevărat dintr-o astfel de sfântă lucrare a rugăciunii se face în inimă un fel de teamă plină de evlavie și în suflet, din lucrarea rugăciunii, se face o mare mângâiere. Și atunci inima saltă și revarsă lacrimi pline de dulceață, care curg dulce din ochi cu întristare plină de bucurie. Și atunci inima fierbe de dumnezeiasca lucrare și întreg trupul este luminat și mintea într-o astfel de stare stigă: «Doamne miluiește».

Și așa cum untdelemnul dintr-un vas plin, încălzit la un foc tare, se revarsă peste margine fierbând, așa se întâmplă și în inima care este încălzită de duhovniceasca lucrare, ea revarsă căldură în tot trupul și-l face înfocat; și cine trăiește o astfel de stare simte că toate cele lăuntrice ale sale sunt gata să iasă din el.

Se întâmplă și alte minunate taine la acela care are o astfel de lucrare. De multe ori apare o lumină cu ajutorul căreia vede înlăuntrul său o luminare, care îl strălucește ca soarele și care izvorăște lumină din inimă. Atunci în inimă au loc și alte taine, dar nu pot să le descriu. Mintea vede toată făptura și, spăimântată de mișcarea sfintei lucrări și de vederea tainelor dumnezeiești, înalță doxologii din adâncul inimii, pe care nu pot să le descriu prin cuvinte. Atunci omul se îndumnezeiește cu totul din această mișcare dumnezeiască, dincolo de ce este material și simțit, și se vede plin de o negrăită bucurie, asemenea cu unul care este beat. Și după aceasta, mintea este răpită de o vedere dumnezeiască și vede taine înfricoșate, despre care nu pot vorbi amănunțit. Vede mintea dumnezeiești vederi, vede bucuria dreptilor și frumusețile raiului. Și mai presus de minte vede în cer taine înfricoșate și preaslăvite și cu cât se înalță omul mai presus de cursele diavolilor, cu atât mai mult vede cele pe care i le dă Dumnezeu, Căruia I se cuvine slava în vecii vecilor. Amin”.

Menționând aici aceste taine pe care le descoperă Dumnezeu celor care Îl iubesc și Îl roagă dintru adâncul inimii lor, m-am gândit: Oare câte minți și inimi din neamul omenesc s-au învrednicit de aceste descoperiri de la Dumnezeu, de-a lungul veacurilor? Oare există acum pe pământ astfel de rugători? Aceste taine numai Cel prea bun le știe.

II

După această lămurire despre cele trei călduri care însoțesc rugăciunea lui Iisus și după cele de mai sus arătate taine la acel care a ajuns să obișnuiască mintea cu rugăciunea duhovnicească, care de multe ori depășește cadrul rugăciunii, ajungând la vederea duhovnicească, vom continua cercetând reținerea cu măsură a respirației din timpul rugăciunii minții și folosul duhovnicesc care rezultă din această reținere.

Fiindcă mintea noastră de la naștere, din copilărie și din tinerețe este obișnuită cu lucrările din afară ale aceste lumi, trebuie ca și noi, când rostim această sfântă rugăciune a minții, să nu respirăm prea des, cum se face în chip firesc, ci trebuie să reținem puțin respirația până când vom spune cu cuvântul lăuntric această rugăciune și apoi să respirăm, așa cum ne învață Sfântul Marcu Ascetul, zicând: „Mintea rugându-se fără răspândire, strâmtorează inima și o frânge, dar *inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o urgisește* (Ps. 50)” (*Filocalia*, vol. 1, c. 34).

Dar să fie cunoscut că îndeosebi începătorii au nevoie de această puțină reținere a respirației când se roagă, fiindcă cei sporțiți în rugăciunea minții, chiar fără această reținere, și numai prin cuvântul lăuntric intră în inimă și rămân acolo. Totuși și aceștia, când vor să întorcă mintea în inimă cu mai multă iubire de osteneală și mai ales în timpul luptei cu gândurile și cu ispitele, ca prin această întoarcere să se roage mai nerăspândit, fac aceasta de asemenea cu o reținere măsurată a respirației (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Prin urmare, în cele de mai sus s-a arătat care este folosul reținerii respirației cu măsură în

timpul rugăciunii minții și la ce ajută ea îndeosebi pe începătorii noștri, care se străduiesc să se obișnuiască cu rugăciunea lui Iisus.

Dar trebuie să știm că rolul principal în lucrarea rugăciunii minții îl are paza atenției. Sfântul Teofan Zăvorâtul, arătând acest lucru, zice: „Lucrul principal pentru o bună rugăciune este atenția. Fără atenție nu există rugăciune. Mijloacele exterioare rămân mijloace”. Și iarăși același episcop, fiind întreat prin scrisoare de o fiică duhovnicească a sa, dacă rugăciunea minții este trebuitoare și pentru creștinii căsătoriți, răspunde: „Cine nu are rugăciunea minții lăuntrică, nu are nici un fel de rugăciune. Fiindcă numai rugăciunea minții este adevărata rugăciune; de aceea este și bineprimită și plăcută lui Dumnezeu. Aceasta trebuie să fie esența unică a rugăciunii, și a celei de acasă și a celei din biserică, și pentru monahi și pentru obștea creștinilor ortodocși. Deoarece lipsind cuiva rugăciunea minții, rugăciunea lui are numai formă de rugăciune, dar nu este rugăciune. Deci ce este rugăciunea? Oare nu înălțarea minții și a inimii către Dumnezeu? Deci esența rugăciunii este înălțarea minții din inimă către Dumnezeu. Minte se sălășluiește în inimă conștientă în fața lui Dumnezeu. Aceasta este rugăciunea minții”.

Când ne rugăm, trebuie să coborâm din minte în inimă. *Eu dorm și inima mea veghează* (Cânt. 5, 3). *A trimis Dumnezeu Duhul Fiului Său în inima voastră, care strigă: Avva Părinte* (Galateni 4, 6).

Începând să vorbesc despre rugăciunea care se lucrează cu mintea în inimă, cea mai bună rugăciune care se face prin întoarcerea minții în inimă, să auzim de la început pe Domnul, Care ne îndeamnă, zicând: *Iar tu când te rogi, intră în camera ta și închide ușa ei, roagă-te Tatălui tău în ascuns și Tatăl tău, văzând în ascuns, îți va da ție la arătare* (Matei 6, 6). Camera aceasta, după tâlcuirea Sfântului Dimitrie al Rostovului și a altor Sfinți părinți, este inima noastră.

Și dumnezeiescul Părinte Ioan Scărarul arată să închidem camera inimii în timpul rugăciunii, apoi să ușurăm din când în când lucrul acesta al încordării, precum ne învață și Sfântul Nichifor Pustnicul, zicând: „Să punem mintea cu atenția și cu cuvântul rugăciunii acolo unde de obicei vorbim cu noi înșine, adică sub gât, în partea de sus a pieptului și după aceea iarăși să coborâm deasupra sânelui stâng”.

Nu trebuie să nesocotim această îndrumare, oricât de simplă și de puțin duhovnicească ni s-ar părea. Trebuie neapărat să coborâm de la cap la inimă. De asemenea trebuie să știm bine că puterea vorbitoare a inimii noastre este așezată de Creatorul nostru în partea de sus a inimii. Aceasta este puterea prin care inima omului se deosebește de inima animalelor. Putere și cap al sufletului este mintea, care chiar dacă este duhovnicească, ea însăși își are locul ei de petrecere în creier.

De asemenea puterea cuvântului sau duhul omului, cu toate că este duhovnicesc, se află în partea de sus a inimii, care se găsește sub sânul stâng, lângă sân și puțin mai sus de el. Deci ca să se facă unirea minții cu inima, trebuie ca în timpul rugăciunii să ținem atenția și memoria în acest loc, unde se află puterea grăitoare a inimii. Unirea minții cu inima constă în unirea cugetelor duhovnicești ale minții cu simțirile duhovnicești ale inimii.

Sfântul Teofan Zăvorâtul, explicând cuvântul Sfântului Simeon Noul Teolog despre rugăciune, zice următoarele: „În rânduiala firească de trecere de la cele din afară la cele dinlăuntru, adică la inimă, prima vamă care poate vătăma lucrarea rugăciunii, încercând să oprească mintea să coboare în inimă, este imaginația. De aceea, trebuie să ne păzim de aceasta cât mai mult posibil. Pentru a ajunge la adevăratul loc lăuntric, adică la inimă, să amintim pe scurt că cea mai simplă regulă a rugăciunii este să nu ne imaginăm nimic. Trebuie să cugetăm că Dumnezeu este Duhul cel desăvârșit, Care nu are nici formă, nici înfățișare. De aceea trebuie să ne străduim să ne rugăm lui Dumnezeu fără să ni-L închipuim. Gândurile sfinte și închipuirea lor se produc în timpul cugetărilor evlavioase. Totuși, în unele cazuri din timpul rugăciunii, deoarece închipuirile imaginației țin mintea în afara inimii, chiar dacă acestea ar fi sfinte, în timpul rugăciunii atenția noastră trebuie să fie înlăuntru inimii. Închiderea cugetării în inimă este semnul de început al unei rugăciuni făcute cum trebuie. Așa cum rugăciunea aceasta este calea pe care am urcat la Dumnezeu, tot așa și îndepărtarea rugăciunii de la inimă, îndepărtează de această cale. Prin urmare, cei care folosesc acest fel de

imaginație în timpul rugăciunii, chiar de la început pun piedici la lucrul pe care l-au început cu râvnă”.

Deci vedem că este foarte necesar și folositor să ne păzim de orice fel de imaginație în timpul rugăciunii. Totuși, ce este închipuirea sau imaginația? La această întrebare ne răspunde dumnezeiescul Părinte Grigorie Tesalonicianul, care zice: „Închipuirea sau imaginația este organul lăuntric al simțirii lăuntrice a sufletului. Această închipuire este mai subțire decât simțirea, dar mai groasă decât mintea, și de aceea se numește hotarul dintre minte și simțire. Aceasta se mai numește și "hârtie" a împăratului, adică a minții, pe care se scriu și se zugrăvesc imagini lăuntrice, bune și rele, ale simțirii” (Sfântul Nicodim Aghioritul). Aceasta este ecranul pe care se imprimă toate cele văzute cu ochii, cele auzite cu urechile, cele mirosite cu nasul, câte le-am gustat cu gura și câte le-am atins cu simțul. De aceea și Aristotel o numește "simțirea de obște", fiindcă aceasta singură conține toate imaginile care au intrat din afară prin cele cinci simțuri ale noastre.

Dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul zice: „Așa cum trupul are ca lume lucrurile, așa și mintea are ca lume gândurile; și precum trupul desfrânează cu trupul femeii, așa și mintea desfrânează cu ideea femeii în chipul trupului ei. Deoarece vede în minte înfățișarea trupului său amestecat cu acela al femeii... În chip asemănător se luptă mintal imaginile trupului său cu imaginea celui care l-a mâhnit... Și același lucru se întâmplă și cu alte păcate. Fiindcă cele ce le face trupul cu faptele în lumea lucrurilor, aceleași le face și mintea în lumea gândurilor...” (*Filocalia*, Suta a treia de capete pentru dragoste, c. 53).

Prin urmare, cunoscând modul în care lucrează imaginația în diferite păcate și cât de plină este aceasta de rele, trebuie tocmai de aceea să facem ceea ce ne învață cu dreptate dumnezeieștii Părinți: „Să arătăm mai multă grijă pentru paza imaginației, decât la înseși organele simțurilor din afară”. Mare grijă trebuie să avem la mișcările lăuntrice ale imaginației noastre și să nu o lăsăm să aibă legătură cu aducerea aminte cu plăcere a lucrurilor văzute cu ochii, de cele auzite cu urechile, de aromele câte le-am mirosit, de mâncările dulci și rele pe care le-am încercat cu gustul, de acelea pe care le-am pipăit mai înainte și în general de orice păcat închipuit cu mintea și care ne-a luptat cândva (Sfântul Nicodim Aghioritul).

Și dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul confirmă cele de mai sus, zicând: „Este mare lucru să nu fie cineva stăpânit de vreo patimă, când se află în fața lucrurilor care o provoacă, dar este mai mare lucru să rămâi nepătimaș în fața închipuirilor lor. Deoarece războiul dracilor împotriva noastră prin gânduri este mai mare decât războiul prin lucruri” (*Filocalia*, Prima sută despre dragoste).

A doua vamă a drumului care duce la cele dinlăuntru – și de care trebuie să ne păzim – este cea rațională, gândul, mintea luată în sine ca putere cugetătoare și de judecată... De această vamă trebuie să trecem fără oprire. Mai mult, trebuie să coborâm împreună cu mintea în inimă. Când unii se opresc la acest stadiu, ei ajung apoi la al doilea chip neîndreptățit al luării aminte în rugăciune, care se caracterizează prin faptul că mintea rămâne în cap și voiește să pună rânduială și să se grijească de toate care există în suflet, osteneală însă pierdută, deoarece nu câștigă nimic. Acesta alergă după toate, dar nu poate birui nimic, ci are numai înfrângeri. Aceasta este a doua formă de luare aminte și a folosirii atenției în timpul rugăciunii, și cine dorește mântuirea sa trebuie să fie foarte atent și să vadă paguba pe care o produce în sufletul său oprirea la acest stadiu. Totuși, această a doua formă de rugăciune este cu totul mai bună decât prima, așa cum noaptea cu lună este mai bună decât noaptea fără lună. Cuviosul Teofan numește acest fel de rugăciune a minții: „din cap”, deosebind-o de cel de-al treilea, care este al minții în inimă sau al inimii unită cu mintea.

Cel de **al treilea fel de rugăciune** și atenție se înfățișează astfel: Mintea în timpul rugăciunii petrece fără ieșire în interiorul inimii și de aici, dinlăuntru inimii, înalță rugăciune către Dumnezeu. Aici se află toată esența lucrării. Deci, astfel – cum am arătat și mai înainte – trebuie ca mintea să se coboare în inimă, goală de orice imaginație, adică fără închipuire fără să cugete ceva sensibil și fără să aibă vreun gând lăuntric sau exterior, fie el chiar și bun. Aceasta pentru că Dumnezeu se află în afară de cele simțite și de cele cugetate și mintea care caută să se unească cu Dumnezeu în rugăciune, trebuie să rămână în afară de toate cele simțite și cugetate și mai presus de toate acestea pentru a

ajunge la dumnezeiasca unire.

De aceea și dumnezeiescul Părinte Nil Pustnicul zice: „Când te rogi, să nu-ți închipui dumnezeirea, nici să lași vreo altă formă să intre și să se întipărească în mintea ta”. Și iarăși, Sfântul Nicodim Aghioritul arată că la această întoarcere a minții în inimă și la intrarea ei într-înșă cu rugăciunea minții, trebuie să unim acestea trei: mintea, cuvântul lăuntric și voința noastră, astfel încât aceste trei părți ale sufletului nostru să devină una și această una să rămână trei. Pentru că în forma aceasta, omul, care este icoană a Sfintei Treimi, se amestecă și se unește cu întâiul chip, potrivit mărturiei Sfântului Grigorie Palama, care zice: „Când mintea cea una devine întreită, rămânând totuși una, atunci se amestecă cu unirea Sfintei Treimi, închizând drumul oricărei înșelări și se află așezându-se mai presus de trup, de lume și de stăpânitorul lumii” (*Filocalia*, Despre rugăciune și curăția inimii, cap. 2). Și când omul ajunge la această fericire, adică să se unească cu Dumnezeu în acest chip în inima lui, atunci el însuși îi aduce lui Dumnezeu toată făptura simțită și gândită, căruia el îi este legătură și cuprindere, după mărturia aceluiși Sfânt Părinte Grigorie.

Unii dintre asceții încercați au spus că „rugăciunea inimii este respirația sufletului, deoarece prin aceasta omul respiră în Duhul Sfânt. Din această respirație a sufletului în Duhul Sfânt începe în inima omului viața creștină”. Tot cel ce are rugăciunea inimii, se străduiește ca în timpul ei, toate cuvintele rugăciunii lui să-l ducă până la simțirea inimii.

Sfântul Marcu Pustnicul, arătând că diavolul are mare ură pe cei ce se roagă lui Dumnezeu din inimă, zice: „Când va vedea diavolul că mintea se roagă lui Dumnezeu din inimă atunci vine cu ispite mari și grele”.

Esența lucrării în timpul acestei sfinte și din inimă rugăciuni – după învățătura Sfinților Părinți – este să stea cu mintea în inimă și să strige către Dumnezeu: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă”.

Și iarăși, fiindcă unii întreabă dacă același lucru este lucrarea minții și rugăciunea inimii, vom arăta cât mai pe scurt deosebirea dintre ele. Adică: rugăciunea minții este atunci când cineva se întărește cu atenția în inimă și înalță de acolo rugăciunea către Dumnezeu. Iar lucrarea minții este când cineva așezat cu atenția în inimă, prin pomenirea lui Dumnezeu îndepărtează tot gândul care ar încerca să intre în ea. Unii, în timpul lucrării rugăciunii se opresc în imaginație, alții în lucrarea minții în cap. Dar adevăratul pas îl fac cei care, trecând de aceste stadii, ajung la pacea inimii și se ascund în ea. Prin urmare, după Sfântul Isaac Sirul, „inima este jertfelnicul gânditor al lui Dumnezeu” (cuv. 32).

Același Sfânt Părinte Isaac Sirul, arătând că liniștea și cugetarea la moarte ne ajută la rugăciunea inimii și la apropierea noastră de Dumnezeu, zice: „Fraților, să iubiți liniștea până ce va muri lumea din inima noastră și neconținut să ne aducem aminte de moarte, deoarece prin aceasta putem să ne apropiem de Dumnezeu în inima noastră” (cuv. 34). Iar pentru marele folos pe care îl are omul la rugăciune, zice: „Cine dorește și vrea să vadă pe Domnul în lăuntruul său se grijește să-și curețe inima prin neîncetata aducere aminte de Dumnezeu” (cuv. 43).

Învățăături asemănătoare despre rugăciunea inimii ne dă și Cuviosul Teofan Zăvorâtul, zicând: „Stai cu atenție și cu frică de Dumnezeu în inima ta și de aici adresează lui Iisus rugăciunea, din atâncul sufletului, și, lucrând astfel, așteaptă cu răbdare și smerenie și cu inimă înfrântă, cu simțire de pocăință, până ce va veni și se va atinge de inima ta harul lui Dumnezeu și va trezi în ea rugăciunea neîncetată, cea de sine mișcătoare, care murmură ca un pâraiaș și care va fi pentru tine ca un paznic, care păzește inima de toată necurăția și primejdia, după cuvântul Scripturii: *Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea țâșnește viața* (Pilde 4, 23). Atunci și toată viața ta, în măsura în care este hotărâtă de inimă, va deveni curată și luminoasă”.

Și Sfântul Episcop Ignatie Briancianinov, care a fost un mare lucrător al rugăciunii inimii și a scris multe despre această rugăciune, îndemnându-ne să ne îndeletnicim cu rugăciunea lui Iisus, ne spune că această rugăciune are două părți care duc la rugăciunea curată, care este încununată de nepătimire sau de desăvârșirea creștinească la ostenitorii cărora Dumnezeu va binevoi să le-o dea.

În primul stadiu, cel ce se roagă este lăsat să se roage numai cu puterile sale. Harul lui

Dumnezeu, fără îndoială, ajută pe cel ce se roagă, dar nu-și descoperă prezența sa. În acest timp, patimile ascunse ale sufletului se pun în mișcare silind pe lucrătorul rugăciunii să se smerească. Biruințele și înfrângerile se înlocuiesc unele pe altele, iar voința liberă și neputința omului se arată în toată golătatea.

În stadiul al doilea, harul lui Dumnezeu își arată simțit prezența sa în lucrare, unind mintea cu inima și dând putere pentru ca rugăciunea să se facă fără întrerupere, cu plângere și cu căldură, din inimă. Această a doua rugăciune provine din prima. Acum atenția minții în timpul rugăciunii atrage inima în consimțire și când se întărește rugăciunea, consimțirea inimii trece într-o unire a minții cu inima. În sfârșit, în timpul atenției care s-a unit cu rugăciunea, mintea coboară în inimă, pentru cea mai adâncă lucrare a rugăciunii.

Și Sfântul Varsanufie cel Mare, arătând că prin osteneala și prin întristarea inimii se câștigă rugăciunea inimii, ne sfătuiește, zicând: „Silește cu durere inima ca să dobândească căldură și rugăciune și Dumnezeu îți va da să le ai pe cele două veșnic. Numai să știi că uitarea le izgonește pe acestea, născându-se în noi din nepăsare și lene”.

De asemenea, Sfântul Isaac Sirul, marele dascăl al liniștii și al rugăciunii inimii, arătând că cine va ajunge la adevărata rugăciune a inimii, va ajunge la sfârșitul tuturor lucrurilor bune, zice: „Când cineva se va învrednici de neconținută rugăciune a inimii, ajunge la capătul tuturor faptelor bune și astfel devine lăcaș al Sfântului Duh. Dacă totuși nu a primit încă harul Sfântului Duh, nu poate dobândi și lucra cu ușurință această rugăciune” (Cuv. 85).

„Deoarece – zice în continuare sfântul părinte – așa cum Duhul, care sălășluiește în vreun om, nu oprește rugăciunea, fiindcă *Însuși Duhul se roagă veșnic pentru noi cu suspine negrăite* (Romani 8, 26), atunci nici când doarme acesta, nici când este treaz, rugăciunea nu se întrerupe în sufletul său, ci fie că mănâncă, sau bea, sau doarme și orice ar lucra și chiar dacă ar dormi în cel mai adânc somn, bunele miresme ale rugăciunii din inima lui cresc fără întrerupere și rugăciunea atunci nu mai are nici o întrerupere, nici capăt, și în tot timpul se află în el. Ba chiar dacă ar înceta înlăuntrul său această rugăciune, totuși în adâncul său lucrează neconținut.

Deci desfătarea celor curați este rugăciunea neîncetată, zice un oarecare dintre purtătorii de Hristos, fiindcă gândurile lor totdeauna sunt mișcări dumnezeiești, iar mișcările inimii curate și ale minții sunt glasuri blânde prin care îi cântă în ascuns Celui ascuns...”.

Iarăși, în continuare, arătând care este semnul celor desăvârșiți în rugăciunea curată a inimii, marele Părinte Isaac Sirul zice: „Când se mișcă în mintea sa pomenirea lui Dumnezeu, îndată inima lui se pornește spre dragostea lui Dumnezeu și ochii lui varsă lacrimi cu îndestulare, deoarece dragostea obișnuiește să verse lacrimi din ochi când își aduce aminte de cel pe care îl iubește. Unui astfel de iubitor de Dumnezeu niciodată nu-i seacă lacrimile, deoarece continuu găsește prilej care să-l ducă la această pomenire a lui Dumnezeu, încât și în timpul somnului vorbește cu Dumnezeu, fiindcă dragostea așa obișnuiește să lucreze și aceasta este desăvârșirea oamenilor din viața aceasta” (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 85).

Și iarăși fiind întrebat dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul despre semnul celor ce sunt desăvârșiți în curăția inimii, care se face pe cât este cu puțință omului pe pământ, îndeosebi prin rugăciunea curată a inimii, acesta a răspuns: „Când cineva vede pe toți oamenii buni și nu i se pare nici unul păcătos sau necurat, atunci în adevăr este curat cu inima”. Deoarece altfel cum se poate împlini cuvântul apostolului, care zice că omul trebuie să socotească pe toți mai presus decât el, cu inimă curată (Filipeni 2, 3)? Și al prorocului Avacum care zice: *Ochiul curat nu vede pe cele rele* (1, 13)?

PĂRINTELE CLEOPA ILIE ÎN DIALOG CU PĂRINTELE GALERIU

19 august 1994

Părintele Cleopa: Prin mijlocirea rugăciunilor Preasfintei Maicii Domnului, a Mântuitorului și a tuturor sfinților, ne-am mai văzut o dată în această viață. Nu stiu dacă ne-om mai vedea. Eu îs un putregai.

Părintele Galeriu: Știe Dumnezeu!

P.C.: Mă văd bătrân și slab. Câți ani aveți?

P.G.: Am și eu 76 la toamnă, în noiembrie.

P.C.: Mulți înainte cu darul lui Dumnezeu.

P.G.: Ce-i mult...

P.C.: Moș Costache a pășit pe 83.

P.G.: La botez și eu tot Costache sunt.

P.C.: Tot Costache!

P.G.: Zicem Constantin că ne-am mai boierit noi pe urmă, ca literatură.

P.C.: Sunteți moldovean, Costache mă cheamă.

P.G.: Dar la buletin, oamenii ăștia m-au întors înapoi la buletin, după numele care mi l-a dat tata – Costache.

P.C.: Tare mi-a fost milă de mata și dragoste când bietul patriarh era bolnav și l-au părăsit toți. Cine era pe acolo? Numai părintele Galeriu în jurul lui. El alerga în toate părțile...

P.G.: M-am dus la spital și la Sinaia, și am zis: „Stați liniștit, că vă întoarceți înapoi! Noi ne ostenim să vă întoarceți înapoi”.

P.C.: Da, da, săracul...

P.G.: Pentru că n-ați vrut să veniți sfinția voastră patriarh. Noi am apelat și ne-am rugat... Nu era altă soluție: ori Patriarhul Teoctist, ori Cleopa patriarh.

P.C.: Oare câtă rușine și păcat era să vezi un putregai în fruntea Bisericii?

P.G.: Ei!...

P.C.: Un putregai, un hârb legat cu sârmă...

P.G.: Dar știți că am venit cu Părintele Anania, și cu ăștia doi, care-s oameni mari acum...

P.C.: Ați venit și v-ați spovedit și n-am știut de ce ați venit. Ați venit cu scop. „Uite, trebuie să mergi la București să te faci episcop!...” Ei, închipuiște-ți!

P.G.: Noi trei am venit atunci, precum știți.

P.C.: Dar mi-a plăcut de Părintele Paisie, când m-am dus la el, i-am zis: „Nu cumva să aprobi!” Că el este duhovnicul meu. Și când ne-am dus acolo [în chilia lui], am căzut în genunchi, dar bătrânul zice: „Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească, Domnul să vă dea un colțișor de Rai, mulțumim lui Dumnezeu că ați venit sănătoși, să mergeți sănătoși, dar Cleopa nu pleacă de aici!” I-au bufnit râsul.

Apoi a venit altă delegație: Gherasim Cucoșel de la Buzău, și apoi a venit stareța din Agapia cu vreo 20 de maici...

P.G.: Eustochia.

P.C.: Eustochia, săraca, cu aprobare de pe la Iași: „Să vă duceți la panacida eroilor și să rămâneți la București!” Măi, câți au venit! Eu, Preacucernice părinte, vă spun de la inimă. Eu am trăit în munți. Eu am fost la oile mănăstirii 11 ani. Eu îs om sălbatic, trăit în păduri. Toți munții ăștia îi cunosc, și apoi eu să mă duc în București? Nici nu știu limbi străine. Dar Anania a zis: „Nu, că noi îți aducem traducători” – cum se cheamă?

P.G.: Da, da. Traducători, tâlmaci.

P.C.: Au spus că-mi pune ușieri, îmi pune...

P.G.: Păi așa ne hotărâsem, cu Anania, cu Daniel, noi să ținem administrația. Noi trei să ne ocupăm de ea, iar cuvioșia voastră: cuvânt, slujbă și reprezentare.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Reprezentare. Acesta era planul.

P.C.: Mânca-v-ar Raiul!

P.G.: Ei, așa a fost, dar Dumnezeu a rânduit altceva.

P.C.: Maica Domnului a rânduit, că nici nu visam una ca asta. „Ia uite, măi, ce-a căzut pe capul meu!” Apoi am zis: „Lasă, că ne ducem noi la Părintele Paisie și faci ascultare de el!” Ei au crezut că Părintele Paisie este de partea lor.

P.G.: Da, da, da. Păi tot pe Părintele Paisie ați întrebat și de stăreție, în '42-43. Tot pe dânsul l-ați întrebat.

P.C.: Când au venit să mă ia, când tundeam oile. Mi-a scris bătrânul o carte poștală de la Cozancea, că abia în '48 a venit el aici: „Dragul tatei! Îmi spui că au venit să te ia la stăreție după atâția ani stând la oi. Să fii ca cum n-ai lua, ca cum n-ai da. Nu te bucura când te-or pune, nu te scârbi când te-or scoate!”

P.G.: Foarte important. Adâncă vorbă, înțeleaptă, cu dreaptă socoteală.

P.C.: Și apoi au venit cei cu cancelaria mănăstirii peste două săptămâni. „Ei, te-ai răzgândit?” „Uite ce-mi spune bătrânul!”

P.G.: Ascultare.

P.C.: Săracul! Că la el am început la Cozancea, în '24.

P.G.: De la 12 ani. Erați tot la oi.

P.C.: La oile mănăstirii.

P.G.: Au reînființat acum Cozancea! Nu?

P.C.: Am fost. M-a trimis patriarhul anul trecut. A venit patriarhul aici cu trei mitropoliți și i-a spus lui vlădica Eftimie: „Te rog să iei pe Părintele Cleopa să-l duci la Victoria, la Sihăstria Voronei...”

P.G.: El [patriarhul] este din Tocireni Vechi.

P.C.: Da. Victoria este la 4 km mai sus. Da, că el de acolo-i, de mic copil acolo. Era fratele Tudorel Arăpașu, avea 12 ani când a venit acolo la părintele Ghedeon Rebenciuc.

P.C.: Mie îmi trebuia numai blagoslovenia starețului. A grăit cu starețul. „Îi dau voie, cum să nu!” Mi-a dat un ARO de aici, mi-a dat trei călugări, ca să mă ajute pe drum, și am plecat și am văzut Cozancea. Am văzut Paraclisul Părintelui Paisie în pădure, unde a pus el o cruce în 1920.

P.G.: După ce-a venit el din război. El a fost la război în '916.

P.C.: Da, în a doua mobilizare. Le-a dat cinci hectare de pământ la cei care au fost pe front, că au câștigat războiul și au făcut România Mare. El i-a chemat pe frații săi, că avea cinci frați, și le-a dat la toți câte un hectar de pământ: „Eu mă duc la mănăstire să slujesc lui Dumnezeu, că m-a adus viu de pe unde am umblat!”

P.G.: El a ajuns până la Budapesta. Cu Ianoș Moșoiu.

P.C.: Da, da, da. A zis că cântau ungueroaicele fel de fel de cântări cu aparate, când a intrat armata noastră, ca să le moaie nervii la ai noștri, ca să nu-i omoare. „Nu vă facem nimic rău!”

P.G.: Nu, nu, nu. S-au purtat creștinește...

P.C.: El a venit și a pus o cruce de stejar acolo, când a intrat în mănăstire. Când am văzut-o acum, o cruce așa groasă de stejar lângă paraclisul lui în pădure, pusă de el în '920. Starețul acesta nou, care este acum, a mai construit, dar casa la care am ajutat eu să se facă când eram militar, când am fost în concediu, nu mai era. Unde a fost casa părintelui Paisie, o vacă roșie păștea iarba. Și unde a fost casa lui Gherontie și a lui Gherman Condurache, tot așa. Tot era pășune. Eu știu cum era atunci. Și când am ajuns acolo, m-a apucat un plâns...

În '37, când eram în armată, am venit într-o permisie la Cozancea. Mai aveam trei luni până la liberare, eram caporal, făceam la Botoșani, la transmisiuni. Părintele Paisie a vrut mult ca unul din noi, dintre frați, să rămână la el – Gherasim a stat șapte ani ucenic la el –, și când a văzut că plec, a zis: „Să-mi spui mie, dragul meu, nu vrei să vii la mine ucenic?” Vă spun drept: frații mei muriseră aici la Sihăstria, Gherasim a murit în '33, și Vasile în '31. Știau Psaltirea pe de rost, dormeau noaptea în sicrie, erau mari nevoitori. Și-i zic: „Nu stau, că aici sunt aproape de casă (numai vreo 5 km erau până la mine) și acolo mă duc”...

El, când a văzut așa – cânta cucul, era în luna lui mai –, a zis: „Eu te petrec până în marginea pădurii”, vreo doi km. Și când am ajuns în marginea pădurii”, Părintele Paisie a zis: „Hai să facem un legământ!” „Hai!” Dar eu nu știam ce legământ. „Hai să facem întâi trei metanii!” Și am făcut trei metanii până la pământ și el a zis așa: „Doamne, dacă băiatul acesta va muri înaintea mea, să fiu la capul lui. Iar dacă voi muri eu înainte, să fie el la capul meu!”

Și apoi eu am fost la capul lui.

P.G.: Asta era la Cozancea, acolo...

P.C.: Da. În pădurea Cozancea. A fost legământ. Și el a spus așa: „Dacă nu vii frăția ta aici, el avea 30 de ani la Cozancea, am să merg eu la Sihăstria”. Și în '48 cu Părintele Chiril Șaramet, care a plecat la Sfântul Munte, numai ce văd că vin amândoi. Au intrat prin clopotniță și „Gata!” Du-te la Iași și vorbește cu vlădica Valerie, că vrem să venim aici!”

P.G.: Valerie Moglan.

P.C.: Moglan, săracul. El m-a făcut arhimandrit.

P.G.: Iar Galaction Cordun v-a hirotonit.

P.C.: Galaction Cordun.

P.G.: Și pe mine tot el.

P.C.: Tot el? Da, el. Era starețul Mănăstirii Neamț pe-atunci.

P.G.: Da, da, da.

P.C.: Vlădica Valerie, era plină biserica de lume când m-a făcut arhimandrit, mi-a dat bățul lui de episcop în mână, m-a pus în strana lui și a spus la popor. „Na acest toiag. Cine ascultă de sfinția ta, de Dumnezeu ascultă. Cine nu, poți să-l bați cu toată pădurea, că om nu-l mai faci”.

P.G.: Ai văzut?

P.C.: Așa a zis.

P.G.: Foarte înțelept a gândit. Oameni cu moștenire veche. Cu așezare duhovnicească și moștenire veche.

P.C.: Îi am la pomelnic. Cât pot pomeni, și-i mai țin minte... Eu în '24 am plecat la Cozancea și în '29 am venit aici la Sihăstria. Cinci ani am stat acolo. Dar în București unde stați?

P.G.: Stau în curtea bisericii la Sfântul Silvestru. Am o casuță mică lângă clopotniță.

P.C.: Eu nu știu unde-i Sfântul Silvestru.

P.G.: Pe lângă Piața Galați.

P.C.: Am stat duhovnic la Patriarhie atunci când m-a adus din pădure. Patriarhul m-a ținut vreo 4-5 luni. M-a pus de am predicat la toate mănăstirile. Mi-a dat autorizație cu viza Ministerului de Interne și mi-a spus să mărturisesc toate mănăstirile din jurul Bucureștiului. Am început cu Țigănești și pe urmă Căldărușani, Pasărea. La Pasărea am fost arestat. Eram cu Arsenie, ucenicul meu.

P.G.: A! Cu Arsenie Papaciuc.

P.C.: Noi eram trimiși străini pe acolo. Nu mai fusesem niciodată. Un preot de acolo a spus la miliție că eu sunt duhovnicul comandantului partizanilor din munți.

Și numai cum eram la un Sfântul Maslu la Mănăstirea Pasărea – era din București lume multă, că Pasărea avea vreo 400 și ceva de călugărițe –, când terminam Sfântul Maslu, numai vin doi plutonieri cu pistoale automate: „În numele Legii sunteți arestați! Urmați-ne!”

Am dat jos crucea, felonul, epitrahilul și i-am urmat. „Buletinele!” Ne-au scos pe poarta aceea de către apus; era în timpul prășitului. Era poarta aceea pictată de Protenco: „Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului”.

P.G.: Păi până a ajuns să-l primiți la Sihăstria, el pe acolo sârmanul a rătăcit: la Căldărușani, Pasărea. Picta câte o iconiță, săracul...

P.C.: Da. Și ne-au dus la Afumați. Ne-au cerut buletinele. Noi aveam delegația Patriarhiei, semnată de patriarhul: „Părintele Ilie Cleopa cu ucenicul său, Arsenie Papacioc, sunt delegați de noi să meargă prin mănăstiri pentru predici, pentru îndrumări duhovnicești și spovedania soboarelor”. Dar ei nu ne-au cerut delegația Patriarhiei, ci buletinele. Dar buletinele noastre, fiind noi de atâția ani în munți, nu erau vizate. Și când mergeam încolo, unul mergea înaintea noastră și unul în spate. Oamenii se puneau în coada sapei și întrebau: „Oare unde îi duc pe preoții ăștia?”

Dar eu îi spun lui Arsenie: „Așa, Arsenie, din pustie la Patriarhie și de la Patriarhie mergem la pușcărie!” Dar Arsenie avea 14 ani de închisoare: „Taci, măi frate, zice, suntem trimiși de șeful Bisericii. Poate să mă împuște acum!”

P.G.: „Suntem în ascultare!”

P.C.: „Suntem pe drumul ascultării”. El era întărit, săracul. Așa. Încep cercetările. Erau ofițeri acolo, la Afumați. Întâi pe mine. „De unde ești: Câtă școală ai? Unde ai făcut? N-ai neamuri în străinătate?” Și pe urmă mă întrebă: „De ce ai stat în pustie?” „Să mă rog lui Dumnezeu!” „Dar în mănăstire nu puteai?” „Am fost prea obosit și m-am dus în pustie”.

Când a terminat cu mine, îl ia pe Arsenie. Arsenie avea hârtie de la Aiud că i-a dat drumul, că el făcuse la Aiud închisoare. „Dumneata ai fost arestat”. „Da, dar uite, nu mi-ai dat voi drumul?” „Și de ce ai plecat în pustie?” „După starețul meu, să mă rog. Să mă învăț rugăciunea!”

Dar ei ne luaseră buletinele și nu erau vizate: „Trebuie să plățiți atâta taxă, că nu-s vizate buletinele!” Dar n-aveam nici un franc la noi. „Lasă că o plățiți voi!”, ne-au zis.

Maicile au venit când – erau sute de maici venite – tocmai acolo, la 15 km, și strigau în gura mare: „Dați-ne duhovnicii! Dați-ne duhovnicii! Dați-ne duhovnicii!”

Și stareța de la Pasărea a zis: „Da. Ne-ați furat grâul de la arie. Ați luat oamenii ăștia sfinți, care au venit din pustie!...”. Și acela spunea: „Taci, maică!” Mămucuță, se sfădea cu aceia.

Apoi stareța a dat telefon la patriarh. Patriarhul era la băi, la Olănești, cu Gheorghiu Dej. „Părintele Cleopa cu ucenicul sunt arestați la Pasărea”. Ehei, când a auzit patriarhul, el ținea mult la mine. Îl am în memorie.

Au venit apoi doi ofițeri de la miliția centrală cu motocicletele și, când au intrat acolo, au întrebat:

– Măi, care-i mai mare aici?

A strigat acela:

– Eu. Era șeful secției.

– Măi, ce-ați făcut voi aici știe și Londra și Washingtonul! De ce ați arestat călugării ăștia?

– Avem informații...

– Să vă ia d... pe toți aici! Știți voi cine-i Iustinian Patriarhul? Măi el este părintele țării, cu Gheorghiu Dej. ăștia sunt delegații Patriarhiei.

Că ei n-au cerut delegația Patriarhiei, au cerut buletinele. Am dat buletinele. Când au venit aceia au spus:

– Părinților, aveți delegația Patriarhiei?

– O avem – era la mine –, dar nu ne-a cerut-o, au cerut buletinele.

– Ia scoateți voi!

Când au văzut aceia, semnat de patriarhul și viza ministrului de Interne, au început să se scuze:

– Nu eu! Nu-s vinovat eu! Acela. Acela.

– Părinților, vă duceți în mănăstirile în care aveți aprobare. Faceți tot ce-a spus patriarhul!

Toți aceștia care v-au arestat vor fi pedepsiți!

Că s-a făcut mare propagandă în ziua mare, că a venit soborul mănăstirii.

P.G.: Făcuseră agitație, și asta lor nu le convenea.

P.C.: Noi nu fusesem niciodată pe acolo în viața noastră. Era prima ocazie. Ne-au dat buletinele și când ne-am întors, maicile, unele cântau, altele plângeau. Ne-au adus și am ajuns noaptea înapoi. Nu luaserăm nici o lingură de apă de joi seara, cum am ținut noi predică. Am slujit în biserică, am ținut predică...

P.G.: Cu ascultare și în măsura ascultării.

P.C.: Și acuma după masă aveam de spovedit, când ne-au luat ei. Și când ne-a adus acolo, săraca stareță! O stareță bătrână era...

P.G.: În '48, iertați-mă, am fost acolo ca într-un fel de pelerinaj. Vreo două mașini și cu preotul Mihail Ștefan, și era acolo duhovnic Mina Prodan. El era duhovnic acolo.

P.C.: El. L-am mărturisit. Mina Prodan era duhovnic.

P.G.: Că a și murit aici aproape, pe brațele Preacuvioșiei voastre.

P.C.: Eu l-am mărturisit.

P.G.: Că mi-ați spus o vorbă mare și de Mina Prodan, că așa cum l-a făcut mama lui a rămas toată viața. A fost un duhovnic.

P.C.: Om duhovnicesc, săracul! Când am venit eu cu maicile de la Afumați înapoi, cu atâtea sute, seara, el era cu vreo 30 din cele bătrâne: „Eu n-am putut să mă duc cu aiestea bătrâne. Am rămas cu ele acasă!” El ne-a ieșit înaintea.

Și au venit săracele cu maica stareță: „Haideți la stareție! Uite, aveți cheile de jos, de sus!” Dar niște maici au zis: „Maică stareță, nu i-au luat ziua, că se face tulburare mare, dar poate o să-i ia noaptea. Să meargă la noi. Eu am un secret în pod”.

P.G.: Cum a stat și părintele Argatu ascuns 11 ani.

P.C.: „Și să meargă să-i ascundem, să nu-i ia noaptea”. Eu eram mai prost, că eu dacă n-am făcut închisoare, dar Arsenie săracul prin câte a trecut, a zis: „Nu, măi fraților. Suntem oficiali. Dumnezeu care ne-a păzit ziua, ne va păzi și noaptea. Stăm aici. Cum vrea Dumnezeu!”

Și dacă a zis Arsenie, m-am lăsat după el, că el era încercat, săracul.

P.G.: Avea încercare mare...

P.C.: Fratele său a fost general. Când l-au împușcat atunci, la Râșnov.

P.G.: Atunci o fi fost în timpul lui Armand Călinesc sau mai târziu?

P.C.: Și el era cu frate-su, Radu. Frate-su a fost general pe timpul regelui. Erau 300 și i-au dus la Râșnov, aproape de Zărnești, și au făcut, un mormânt de vreo 100 de metri de lung și de 2-3 metri adânc. Și i-au adus și i-au legat pe toți la ochi pentru împușcare. Numai când să-i împuște, când toți erau legați la ochi, numai să cadă acolo în morminte, că acolo îi îngropau, au venit doi călăi: „Stați, măi, stați! Jumătate se împușcă. Jumătate merg la Aiud”.

Și când au numărat să împuște în lotul acesta, Arsenie a căzut liber și frate-su să fie împușcat. Frate-su, când a văzut că i-au împușcat pe toți la frunte, când a văzut că-i împușcă, atâta a zis: „Măi Angheluță, ai grijă de copiii mei!” Și a căzut jos și s-a dus. Așa s-a despărțit de frate-su. Mi-a spus, săracul. Ehei, prin câte a trecut!

Și apoi ne-a luat soborul să ne dea de mâncare. Am gustat ceva, dar nu mai puteam. Era pe la miezul nopții. Și numai ce vin niște maici cu niște ciomege în mână: „Maică stareță, îi ducem noi până la Patriarhie, ca să nu-i aresteze”. Dar Arsenie a spus: „Stăm pe loc! Cum va vrea Dumnezeu!” că delegația era la noi. Era cam aproape ora 12 și am adormit. El într-un birou și eu dincoace. Aici era un epitaful cu Adormirea Maicii Domnului și avea o candelă. Și când mă trezesc eu pe la ora 1-2, aud jos la parter vorbind. „Arsenie, a venit securitatea!” El avea cheile la dânsul, și de jos și de sus. Noi eram la al doilea etaj. Dar el, mai îndrăzneț, s-a dat jos tiptil și s-a dus la ușă. Când ajunge la ușă, glas de femei. Când deschide ușa, au strigat: „Văleu, dar nu dormiți? Noi vă păzim aici, suntem 20 de serviciu!”

În jurul palatului erau 20, gardă. Opt erau la clopote, ca în caz că vine securitatea să tragă clopotele, că satul Pasărea era anunțat: „Au venit doi pustnici din pădure. Sunt arestați”. Că-i un singur drum de la Pasărea care merge la Brănești. Numai pe acolo trebuiau să vină mașinile. „Dar în Biserică de ce-i lumină?” am întrebat. „Îi priveghere de toată noaptea, de aseară. Stareța a pus. Acum au terminat pravila și de acum citesc la Psaltire până-n ziuă”.

Când vine la mine, îmi spune: „Măi frate, măi, toată mănăstirea-i trează. În biserică este slujbă de aseară. Sus la clopote sunt opt maici, să tragă să audă comuna, să iasă înaintea securității. Satul era pus tot în picioare”. Eu am zis: „Dacă ei se roagă, dormisem vreo două ceasuri, hai să ne rugăm și noi!” Am scos și eu Psaltirea. Ceaslovul și ne-am rugat. Ele până dimineață au stat cum le-a pus stareța.

Când deodată apar doi generali. Îl ia pe Arsenie:

– Cum te cheamă?

– Arsenie.

– Unde sunt călugării cei doi, care au fos duși ieri sub escortă la Afumați?

– Eu îs unul.

– Dar celălalt?

– Starețul meu, este sus acolo.

– Părinților, noi suntem de la securitatea generală. Toți aceia care v-au pedepsit pe dumneavoastră, sunt pedepsiți. Dvs. ați fost oficiali aici, nu hoți. Să fiți liniștiți, căutați-vă de serviciu, cum scrie pe delegație!”

Am mai fost pe urmă la Zamfira, Suzana, Cheia; erau mănăstiri la care însă nu fusesem.

P.G.: Vedeți, Părinte Cleopa, eu țin minte o vorbă de la Patriarhul Iustinian. Chiar în anul acela când a ajuns patriarh – eram la Ploiești –, și a venit și ne-a vorbit. El mereu spunea: „Politica, lăsați-mă pe mine s-o fac, dvs., preoții, vedeți-vă de slujbă!” Or, ce înțelegea el prin asta? El își dădea seama că o să fie puși mulți din ei la cazne, la ispitiri. Dacă ar fi fost așa, ca el să facă politica, știa, era și patriarh, noi scăpam de multe rele, de multe ispitiri.

P.C.: Da, da, da. Eram în palat la el și-mi zice: „Părinte Ilie, ia epitrahilul, că am să-ți spun ceva!” Se spovedea.

*

P.C.: Cine mai este la biserica Sfântul Vasile?

P.G.: Acum sunt niște preoți tineri.

P.C.: Țin minte că m-ați pus să vorbesc în biserică...

P.G.: Ați vorbit întâi în biserică, apoi la cimitir...

P.C.: Apoi a venit o înmormântare.

P.G.: La cimitirul Vișoara. Și cum Duminica se adună creștinii și merg la mormintele lor, a venit multă lume. Câteva mii erau. Este cimitirul principal al orașului.

P.C.: Da, de pe un mormânt acolo am vorbit.

P.G.: Și v-ați suit pe o piatră de pe mormânt, și ați vorbit la mulțimea aceea *Drumul sufletului după moarte*.

P.C.: Da, da, da.

P.G.: Și pe urmă am revenit în biserică și ați vorbit și la altă adunare, că aveam adunări după amiază. Și apoi am mers la doctorul Grigoriu...

P.C.: Grigoriu, săracul!

P.G.: S-a dus și el. Apoi am plecat împreună la Vladimirești. Am mers acolo să mai potolim duhurile acolo.

P.C.: Că era cu deasa împărtașanie.

P.G.: Păi da, da, săracii, cu Părintele Ioan, cu maica Veronica, că și acuma iar se mai agită duhurile acolo. Se mai tulbură.

P.C.: Mi-a spus bietul Prea Sfințitul Casian.

P.G.: Iar se mai tulbură duhurile. Dar se luptă să le potolească.

P.C.: Bietul episcop se luptă. A pus condiții să nu se împărtașească mai des de 40 de zile. A arătat de la Sfântul Simion Tesalonicianul...

P.G.: A pus așezământ bun.

P.C.: A scos pe Ioan și Ioan s-a dus în Ardeal.

P.G.: Da, este la Recea. Da. Trebuie pus așezământ Apostolic și patristic, părintesc. Succesiunea trebuie să fie Apostolică și Patristică...

P.C.: Așa este. Da.

P.G.: Și prin Sfinții Părinți.

P.C.: Săracul Părintele Galeriu, cum am să stau acum, dacă te duci? Îmi pare rău.

P.G.: Câte am petrecut împreună și mare bucurie am avut când ați plecat a doua oară în pustie, că ați plecat cu *Sbornicul* adus de mine și v-a adus multă mângâiere.

P.C.: *Sbornicul* îl am și acuma la casa din deal. Prima dată Gheorghe Roșca mi l-a dat.

P.G.: Bietul Părinte Gheorghe Roșca era duhovnicul nostru. Și al lui Todirașcu și al lui Alexandru Mironescu și al lui Virgil Căndea... Părintele Petroniu când a aranjat biblioteca de la

Mănăstirea Neamț a găsit Sbornicele acestea trimise de cei de la Mănăstirea Valaam, unul din 1936 și altul din 1938, „Rugăciunea lui Iisus” (Cum se potrivește rugăciunea lui Iisus pentru omul de azi). Și Părintele Petroniu ni le-a dat nouă și noi am dat ceva gologani de le-a tradus în românește. Asta-i, cum s-ar zice, activitatea noastră tainică. Tainică, cum s-ar zice, când nu era voie. Înțelegeți?

P.C.: Da.

P.G.: Și atunci le-am răspândit. Și primul Preacuvioșiei voastre vi l-am adus.

P.C.: Eu l-am avut cu mine atâția ani. Atâta-i însemnat și-i făcut!...

P.G.: Da, că acolo-i vorba de Agapie Orbul, de Teofan Zăvorâtul, de Ignatie Briancianinov, de toți oamenii ăștia duhovnicești...

P.C.: De toți, toți, toți. Eu unde citeam, tot puneam semne...

P.G.: Stareții de la Optina, de la Valaam, primii părinți: Isaac Sirul, Efreem Sirul...

P.C.: Unde am stat, pe rădăcinile brazilor, mamă! Mi-aduc aminte, Sbornicul a fost cu minte. Psaltirea, Ceaslovul, Sbornicul, și am avut o Sfântă Scriptură, așa mi-aduc aminte, cărțile care au fost cu mine, dar acesta știam că-l am de la sfinția voastră.

P.G.: M-am mângâiat așa, că ne-a legat Dumnezeu, ne-a legat cu atâta fericire.

P.C.: Au venit doi pădurari aici, unul Crăciun și unul Popa, tocmai de unde am stat eu, de la Vadul Negrișei. Au găsit bordeiul meu, unde am stat în pustie, dar risipit. Și unul, chiar în postul lui, mi-a zis: „Părinte, îl facem nou, îl facem tot, vii să-l vezi!” „Măi băieți, nu mai pot!” „Nu! Te ducem cu mașina, că mașina merge până la Muntele Vărăria”. Dar de la Vărăria mai mergi 5 km și vreo 3km în stâncă.

„Părinte, zice, un brad în fundul bordeiului cu o cruce pe el”. Acolo stătea cutia cu Preacuratele Taine. E o tașcă și o cruce de chiparos sculptată frumos...

P.G.: Cum zic savanții: „Trusa”.

P.C.: Aceea a fost cu mine nouă ani, am purtat-o pe unde mă duceam, că nu știam unde am să mor. Mi-aduc aminte. A venit Crăciun acela și a spus: „Părinte, tare am dori să vii numai să-l sfințești”. Și le-am spus: „Măi băieți, nu mai pot!” „Noi vă ducem cu mașina până la Vărărie și de acolo înainte vă ducem cu o căruță cu două roate până la bordei”.

P.G.: Acolo ați avut bordeiul...

P.C.: Acolo mi-a făcut bordeiul pădurarul Maxim Dumbravă cu feciorul lui, Ilarion. A săpat în pământ o groapă mare și apoi a pus bârne de fag deasupra. Și pe bârnele de fag a pus flotări de brad, ca și cum ar fi carton gudrunat, și apoi a pus pământ deasupra și apoi a semănat brad mărunț și a pus frunze de brad, puzderie. Puteai să treci de o mie de ori peste mine și nu știai că acolo este o jivină de pământ. Eu aveam ușița numai atâta de mică [50/50 cm], îmbrăcată cu mușchi verde, că acolo erau multe pietre cu mușchi, și nu-ți dădeai seama. În fundul bordeiului ardea candela la Preasfintele Taine. Era un brad și o cruce făcută de el unde am pus cutia cu Sfintele Taine. Și au spus: „Bradul cu crucea este și acuma. Dar bradu-i mare, voinic, și tare am vrea să facem acolo un schit!” Acolo a vrut să mă omoare vrăjmașul într-o noapte, în Postul Crăciunului.

P.G.: Când ați auzit ca niște tancuri, așa!

P.C.: Da a venit un rabin cu mașina de alamă, cum n-am mai văzut în lumea asta era în Postul Crăciunului. Și eu eram la pravilă, drept la miezul nopții. Și a început un cutremur: *Dudududu! Dudududu! Dudududu! Dudududu!* Eu am zis că-i cutremur. Când am auzit așa huruind, întâi am zis că-i cutremur. Dar afară era lună. Și când dau să deschid ușa, numai ce să văd o mașină de alamă, nu înaltă. Avea mii de roți. Și deasupra un rabin cu o pălărie. Ochii jumătate negri, jumătate albi. Mașina aceea mergea încet-încet. Și când a vrut să intre în bordei, eu am luat crucea în mână și m-am dus unde erau Sfintele Taine, că zice Sfântul Metodie al Constantinopolului: „Dacă ai Sfintele Taine cu tine, ai pe Hristos viu!”, că-i Trupul și Sângele Lui.

Eu am prins bradul în brațe și am zis: „Doamne Iisuse, nu mă lăsa!” Atâta am zis. N-am vorbit cu el. Și el când a intrat, a zis apăsător: „Ce cauți aici?” Se cutremura pământul. Eu n-am vorbit. Și am zis: „Chiar de mă omoară, eu să mor cu Sfintele în brațe”.

A început a se da înapoi. Și eu aveam un șipot mai în vale, cum e cristalul. Și când a ajuns pe

malul acela, s-a dat peste cap. Și când a huit odată, până a doua zi la ora unu mi-au huit urechile. Și s-a dus și nu l-am mai văzut.

Îmi aduc aminte, mai erau două săptămâni și o zi până-n Crăciun. Asta era prin 1953-54.

P.G.: Asta nu-i exact ca la Sfântul Ilie la Horeb? Când s-a făcut vârtej mare și Dumnezeu nu era în vârtej. Și s-a făcut cutremur și Dumnezeu nu era în cutremur, și foc și nu era, ci era în adiere de vânt subțire. Vezi, diavolul așa a venit, în cutremur și foc și-n vârtej. Asta-i deosebirea între cel rău și Dumnezeu. Și cu Sfintele Taine. Asta-i grozavă.

P.C.: M-am prins cu brațele de bradul unde eram și am stat așa. Și după ce-am văzut că s-a dus, s-a auzit un huiet mare. Și-a dat drumul în prăpastia aceea, că era aproape de bordei la câțiva metri... Și pe urmă am început a mă ruga, m-am liniștit și m-am pregătit de împărtășanie. Mă întâlneam cam la 2-3 luni la muntele Scrânciobul cu bietul Arsenie Papacioc, cel cu barbă mare. El s-a îmbolnăvit cu mine în pustie și l-am dus la o bătrână, Victoria Bălan.

Și când veneam, ne întâlneam la muntele Scrânciobul, ne mărturiseam amândoi. El se împărtășea, avea și el Sfintele și eu, ne iertam și eu plecam la bordeiul meu, el pleca la muntele lui. Mi-aduc aminte prin câte ne-a trecut mila Domnului! Dar când ne-am despărțit, am jurat pe Evanghelie, aveam un Noul Testament: „Dacă te prinde pe sfinția ta, să nu spun nimic, ca să nu zică că suntem organizație”.

P.G.: Da, da, că dacă erau doi-trei, înseamna că era organizație. Ce vremuri au fost acelea! Vai de mine!...

P.C.: Doamne, prin câte ne-a trecut mila Domnului!... și apoi bietul patriarh Iustinian ne-a căutat mult, cu acte, dar nu mă găsea. A trimis pe Daniil Tudor, pe Părintele Petroniu și pe Emilian Olaru, pe care l-am lăsat la Mănăstirea Slatina. Eu am zis că plec la spital. N-a știut nimeni. Noaptea am plecat. Săracul, a murit și el.

P.G.: S-a dus. Pe câți am petrecut, săracii!... aproape o jumătate de veac.

P.C.: Ei, când au venit, m-au căutat mult, Părintele Emilian știa că eu am stat la bătrânul acela, Neculai Moratanu, pe Muntele Clădita. Eu am stat câteva luni acolo și l-a adus pe Arsenie la mine. L-au adus frații Axinte, au murit și ei. Și el a venit îmbrăcat – el avea barba mare, ca la sfinția voastră –, a venit îmbrăcat în femeie, numai ochii i se vedeau. O mătușă, îmbrăcată cu fustă și cu batic. Când a ajuns la mine, a căzut în genunchi și a zis: „Iertați-mă!” „Dar mătușă de unde-i?” Eu n-am știut că-i dânsul, că nu se vedea. „Aista te caută de mult!”

El a auzit de mine și m-a căutat să mă găsească. El a fost arestat la Seminarul Neamț, era părintele spiritual al seminarului. Un om al lui Dumnezeu l-a dus până la Timișoara și i-a spus: „Du-te unde știi, că am ordin să te arestez!” Și el a venit să mă caute pe mine. Și a căutat în toate părțile până m-a găsit, săracul. Când m-a găsit a leșinat de plâns. Eu l-am primit în mănăstire. Fratele Anghel îl chema. L-am călugărit, l-am făcut diacon, preot, duhovnic. Îi tocmai la Techirghiol acum.

P.G.: Acolo-i el.

P.C.: El acum la bătrânețe ar vrea să vină să moară aici. El are 80 de ani în capăt.

P.G.: Da, așa, că-i în '914.

P.C.: Da, da, săracul. Și vlădica a spus: „Mă rog, nu-l chema, că-i de mare folos, că-l cunoaște atâta lume”.

P.G.: El a pățimit mult, Părintele Bejan de la Hârlău, de asemenea, Părintele Ioan Negruțiu, care-i duhovnic la Timișeni. Știți, sunt oameni duhovnicești...

P.C.: Trecut prin multe...

P.G.: Părintele Bejan, din '41 până în '89 aproape numai în închisori a trăit. Jumătate de veac. Nu este altul la măsura lui. Îi de-o seamă cu sfinția voastră, în '912 născut.

P.C.: Îi de la Hârlău, săracul... Bietul Părinte Galeriu... Cine știe dacă ne-om mai vedea în viața asta! Uite, ne-am văzut acum. Mulțumim Preasfintei Treimi și Maicii Domnului că ne-am mai văzut. Și eu, numai mila Domnului știe cât mai am de trăit.

P.G.: Așa este. Doamne ajută și Maica Domnului... Stăm oleacă în genunchi să puneți epitrahilul pe noi.

P.C.: Domnului să ne rugăm!

P.G.: Doamne miluiește!

P.C.: Darul Domnului, Dumnezeuului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, pentru rugăciunile Preacuratei, Preabinecuvântatei, slăvitei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Ferioarei Maria, cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci, cu apărările cinstitelor, cereștilor netrupești puteri, cu ale cinstului mărit Prooroc Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan, ale Sfinților măriților întru tot lăudaților Apostoli, cu ale Sfinților măriților mari dacăli ai lumii și ierahi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur; Atanasie, Chiril și Ioan cel Milostiv, Patriarhii Alexandriei; Nicolae de la Mira Lichiei, Spiridon al Trimitundeii, marele făcător de minuni; cu ale Sfinților măriților Grigorie, Arhiepiscopul Neocezarei, Amfilohie, Episcop de Iconia, Averchie cel întocmai cu Apostolii, Episcopul Ierapolei; Marele făcător de minuni Ambrozie al Mediolanului, Grigorie al Nyssei, Grigorie al Tesalonicului, Simion al Tesalonicului, Simion Noul Bogoslov, și ale tuturor sfinților măriților Ierarhi; cu ale Sfântului Slăvitului Apostol Întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, cu ale sfinților măriților marilor mucenici Gheorghe purtătorul de biruință; Dimitrie, Izvorătorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stratilat, Mina și Ioan cel Nou, cu ale sfinților măriților 40 de mucenici, chinuiți în iezerul Sevastiei, cu ale sfinților măriților mari mucenici doctori fără de arginți, Cosma și Damian cei din Asia, Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, Samson, Mochie, Anichit, Diomid, Talaleu și Trifon, Agapit și Pavel, Haralambie și Mina și ale sfinților tămăduitori fără de arginți; cu ale tuturor sfinților măritelor mari mucenițe și fecioare Tecla, Irina, Varvara, Ecaterina, Fevronia, Anastasia Romana, Filofteia, Paraschiva, Pistis, Elpis și Agapis și maica lor, Sofia, cu ale tuturor sfintelor bunelor biruitoarelor mucenițe; ale Preascuvioșilor Părinților noștri: Antonie cel Mare, Arsenie cel Mare, Macarie cel Mare, Efrem Sirul, Isaac Sirul, Teodor Studitul; mărturisitori: Visarion Sarai, Maxim și Ioan Damaschin, ale Preacuvioasei maicii noastre Parascheva și Teodora de la Sihla, ale Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, Preacuviosul Siluan, Herman de Alaska, Iov de la Sfânta Mănăstire Pociaev, cu ale sfinților a căror pomenire astăzi o săvârșim, ale Sfinților și Dreptilor dumnezeieștilor Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să vă dăruiască Prea Bunul Dumnezeu, bunătațe, bucurie, sănătate, liniște sufletească și multă răbdare și cu mila și cu îndurările Lui să ne vedem cu toții la Rai. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA ILIE ÎN DIALOG
CU SORIN DUMITRESCU
septembrie 1994

Părintele Cleopa: Ce căutați aici, mânca-v-ar Raiul? Eu sunt moșu' Putregai, moșu' Putregai, moșu' Putregai; așa mă mai cheamă pe mine; 83 de ani, patru operații, o mână ruptă, sufăr cu inima; am de mărturisit o sută de călugări, că-i vineri – vinerea-i molitfă...

Sorin Dumitrescu: Părinte Arhimandrit, el e redactorul-șef de la „Anastasia”, Bucuroiu îl cheamă.

P.C.: Cum îl cheamă?

S.D.: Răzvan Bucuroiu.

P.C.: Am crezut că-l cheamă Coroi, că a fost un bandit pe-aici, Coroi...

S.D.: Și cel de aici, cu „buhaiul”³⁴, este om mare, de la București...

P.C.: Aista să se ducă unde va vedea un măgar, să-l fotografieze și să scrie pe el Cleopa. Ai înțeles?

S.D.: Părinte, omul acesta a venit din America ca să vă vadă...

P.C.: Ce să vezi la un putregai; un hârb de legat cu sârmă? Eu sunt un moșneag putred, păcătos, rău! N-am nimica bun.

³⁴ camera de filmat

S.D.: Și noi cum suntem atunci, dacă dumneavoastră ziceți așa?

P.C.: Voi sunteți oameni mari, măi! Mă pun eu cu voi?

S.D.: Părinte Cleopa, am auzit că a venit primul ministru aici, ce a făcut?

P.C.: A venit să ceară un sfat. „Domnule prim-ministru, eu ’s un putregai, un moșneag putred. Nu pot să sfătuiesc eu un prim ministru care conduce țara...”. Dar el, nu și nu, că „nu plec de aici până nu-mi dai sfat! Eu știu câte cărți ai scris dumneata...”.

„Domnule prim-ministru, n-am să-ți dau eu un sfat, o să-ți dea un sfat «Împăratul Cuvintelor». „Cine-i acesta?” „Sfântul Vasile cel Mare. Așa îl numește Biserica: Ochiul Bisericii, Gura cea de foc a Duhului Sfânt și Împăratul Cuvintelor. El a făcut școală în Alexandria și în Atena cu un filosof Eubul. El, după ce a terminat studiile, a luat pe Sfântul Grigorie de Nazianz și a plecat în pustie 13 ani, să aibă experiența de viață pustnicească.

Și când a ieșit de acolo, a făcut acele vestite spitale, numite «Vasiliade», care erau spitale și mănăstiri: un pavilion de călugări și unul de bolnavi; dincolo – un pavilion de maici și un pavilion de femei bolnave. Și a venit Eubul la el, când era episcop în Cezareea Capadociei, și i-a zis: «O, Vasile, am învățat atâția ani împreună la școală, să-mi spui mie care-i cea mai mare înțelepciune care păzește pe om de tot păcatul și-l duce la Rai?» «O, Eubul, cea mai mare înțelepciune, care păzește pe om de tot păcatul și-l duce la fericirea veșnică, este ca pururea să vadă moartea înaintea lui și să aibă în minte pe «Doamne Iisuse».

Și i-am vorbit trei ore jumătate: „Domnule prim-ministru, vezi țărișoara asta, România? E o țară nici prea mare, dar nici prea mică; are vreo 20 și ceva de milioane de suflete, dar suntem de origine creștin-ortodoxă de 2000 de ani. De origine apostolică”. „Cum?” „Stai să-ți spun. La anul 104 au venit coloniștii romani în Ardeal, la Tapae, la Sarmisegetuza, să-l bată pe Decebal. S-a găsit la ei un opaiț, care astăzi e la Muzeul Militar din București – Opaițul lui Zenovius, care e din aur și are Răstignirea lui Hristos pe el.

Dincoace, în Sciția Minor, în Dobrogea, a predicat Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, fratele lui Petru; moare și el răstignit. Și iată ce vreau să vă spun: De la Nero până la Constantin cel Mare au pătimit șase milioane de martiri la Roma și în Cartagina Africii.

Deci, domnule prim-ministru, iată ce spun: să băgăm de seamă câtă legătură era între conducerea țării și conducerea Bisericii, de două mii de ani, de când suntem creștini...”.

S.D.: Cum trebuie să fie căpetenia unei țări, Părinte?

P.C.: Stăi, stăi, că și asta i-am spus: „Vezi Mircea cel Mare? Conducea Muntenia, Oltenia și Dobrogea timp de 36 de ani, și face Mănăstirea Cozia, unde e îngropată toată familia lui. Alături este un cavou frumos tare, pe care zice: «Aici odihnește roaba lui Dumnezeu, Monahia Teofana, mama lui Mihai Viteazul». El a cucerit și Ardealul și Moldova, iar mama lui era călugăriță!

Dincoace, la Probata, Petru Rareș face o mănăstire frumoasă. Alături e un cavou pe care zice: «Aici odihnește roaba lui Dumnezeu, Monahia Maria Oltea, mama lui Ștefan cel Mare». Vezi, mama lui Mihai Viteazul – călugăriță, mama lui Ștefan cel Mare – călugăriță...”.

Apoi i-am spus de Matei Basarab, care a făcut Mănăstirea de la Căldărușani. L-au înconjurat turcii la Arnota cu treizeci de divizii, iar el avea numai șase. Și a ieșit un boier de-al lui, când a văzut că el s-a ascuns în pădure, înaintea generalilor turci, spunând: „Eu sunt Matei, Domnul Munteniei”. L-au luat turcii și l-au dus la Constantinopol. Și așa a scăpat Matei Basarab. Ce-a făcut el drept mulțumire lui Dumnezeu? Mănăstirea Arnota, unde e îngropat și el, și soția, și toată familia lui. Da. Ai văzut ce făceau și mulțumeau lui Dumnezeu?

Dar Neagoe Basarab? Face Catedrala de la Curtea de Argeș. Doi regi sunt înmormântați acolo: Carol I, care ne-a adus independența de turci, și celălalt, Regele Ferdinand, care a făcut România Mare la 1918.

Carol I a pornit al luptă steagul românesc, pe care scria: „Nihil sine Deo” – *Nimic fără Dumnezeu*. Eram robi la turci de 430 de ani.

S.D.: Dar cum a știut „neamțul” ăsta să spună așa o vorbă?

P.C.: Da’ stăi, stăi, stăi! Voi credeți că dacă eu ’s moșneag putred aici, nu știu nimica. Și acest

rege, care a avut pe Dumnezeu în mintea și-n inima lui, ne-a scos din robia turcilor. Primul care a pus steagul cu crucea lui Hristos, „Nimic fără Dumnezeu”, pe Plevna, a fost căpitanul Valter Mărăcineau, care i-a bătut pe turci și a scos robia cea amară de 430 de ani, că, dacă aveai două coșuri pe casă – două hogege –, plăteai tribut la turci pe amândouă. Trimiteau torcii pe grecii din Fanar, și, care sugea țara mai mult, pe acela îl ținea mai mult...

Și -apoi i-am zis de Vasile Lupu, care a dat patruzeci de mii de galbeni de aur la turci pentru moaștele Sfintei Parascheva, pe care le luaseră ei de la bulgari.

Și apoi i-am spus de Movilești. Ai văzut Mănăstirea Sucevița, care are Sinaxarul pictat pe zidurile din afară și pe dinăuntru. Ctitoria celor trei Movilă: Simion, domn în Țara Românească și Moldova; Ieremia, domn al Moldovei, și Gheorghe, mitropolitul. Toți în biserica mănăstirii sunt îngropați.

Familia Mușatinilor a stat pe tronul Moldovei 155 de ani. De la Lațcu Voievod, care a făcut catedrala cea mare Sfânta Treime, până la Alexandru Lăpușneanu a stat pe tronul Moldovei dinastia Mușatinilor. Roman Voievod, care a făcut orașul Roman, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare – toți au fost Mușatini. Dar toți care au stat pe tronul Moldovei au făcut câte o mănăstire și câte o biserică, și sunt pomeniți în veci.

S.D.: Dar Biserica de la Prodromu, de la Sfântul Munte Athos, cine a făcut-o?

P.C.: Ghica, la 1852. Am fost și acolo, la Prodromu...

S.D.: Dar de Regele Mihai le-ați zis ceva?

P.C.: Eu le-am spus despre legătura care a fost între Biserică și conducerea statului, cum au intrat în memoria poporului român și a Bisericii Universale Ortodoxe acești voievozi, care, atunci când intrau, începeau să-și facă o mănăstire și mormântul.

Da le-am vorbit trei ore și ceva. Le-am vorbit de i-a durut capul! Ce căutați voi la un putregai de moșneag, la un hârb legat cu sârmă?!

S.D.: Cuvinte de folos. Cuvinte de folos, să le ducem în *pustie*, adică în oraș...

P.C.: I-am spus lui că cea mai mare înțelepciune este să-ți vezi moartea înaintea ochilor, de la Sfântul Vasile. Și vouă vă spun tot așa: să vezi moartea lângă tine tot timpul! Asta lecție i-a dat Dumnezeu lui Adam în Rai: „Adame, vezi Raiul ăsta? N-are margini! Tot e-al tău...”. Și i-a dat Dumnezeu lui Adam un miros – am găsit scris la Sfinții Părinți – un miros de împărat a toată făptura pe care i-a dat-o Dumnezeu în primire. Când venea balaurul la el, îl adulmeca și știa: „împăratul”, și-i lungea picioarele; leii, leoparzii, tigrii: „împăratul”, toți îi lungeau picioarele. I-a dat un miros de împărat a toată zidirea făcută de Dumnezeu cu mâna Lui. Dar i-a zis Dumnezeu: „Din pomul acela să nu mănânci, Adame! Când vei mânca, cu moarte vei muri!” Dar Adam nu știa ce-i moartea, că n-a văzut pe nimeni murind. El a fost zidit din pământ, iar Eva, din coasta lui. Dar ai văzut ce spune Scriptura? S-a ivit șarpele...

Ce, credeți că șarpele se târa ca acuma pe pământ? Spune Marele Vasile în Hexaimeron: Nuuu, șarpele în Rai avea coamă și bot și copite, avea piept...

S.D.: Nu se târa...

P.C.: Era cel mai înțelept dintre toate animalele. Și a intrat Satana prin șarpe și-i spune Evei: „De ce nu mâncați din pomul acela?” „A zis Dumnezeu c-o să murim”, răspunde Eva. „Nu-i adevărat! Se teme c-o să vă faceți Dumnezei! Când veți mânca, gata, sunteți Dumnezei, mai mari decât Dânsul...”. Și a intrat prin șarpe și a amăgit-o pe Eva.

Șapte sute de ani au trăit Adam și Eva în Rai – am găsit scris – și nu știa el că ea-i femeie, iar el îi bărbat. Cum sunt copiii cei mici, de-o lună de zile, dacă îi pui unul lângă altul, ei nu știu ce înseamnă rușine. Atâta nevinovăție aveau ei înainte de cădere. Când au gustat din pom, au văzut că-s goi: „Măi femeie, dar tu ești femeie...”. „Măi, dar tu ești bărbat...”. „Dar dacă vine Dumnezeu acum...? Vai de mine, ne este rușine...!” Au luat frunze de smochin și-au acoperit goliciunile. Ce zice la *Geneză*, 7? S-au auzit pașii lui Dumnezeu prin Rai de amiază: „Adame, măi Adame! Unde ești, mă?” „Doamne, aicea sunt, dar mi-e rușine să mă arăt, că-s gol...”. „Cine ți-a spus ție că ești gol? Cine ți-a spus ție că ești gol?! Cine ți-a spus ție că ești gol?!... Nu cumva mi-ai mâncat din pomul din

care ți-am poruncit să nu mănânci?”

Iar Adam, dacă ar fi zis „Iartă-mă!”, atunci l-ar fi iertat, dar a dat vina pe Dumnezeu! Ca și cum ar fi zis: „Tu ești vinovat! *Femeia pe care mi-ai dat-o!* Din cauza Ta am greșit!” Și atunci Dumnezeu o întreabă pe femeie: „Tu de ce-ai mâncat?” Dar nici Eva n-a zis: „Iartă-mă!”, ci a spus: „Șarpele m-a îndemnat!” Zic Sfinții Părinți că dacă Adam și Eva cereau iertare, Dumnezeu pe loc îi ierta. Dar mândria, nu: „Nu-s eu vinovat, ci șarpele...”

Lui Adam i-a spus: „Adame, Adame, am să te scot de aici pe pământ, *spini și pălămidă o să-ți rodească pământul și întru sudoarea feței tale îți vei câștiga pâinea...*”. Femeii, Evei, i-a dat două pedepse, pe care le are și acum și până la sfârșitul veacului.

S.D.: Care sunt cele două pedepse?

P.C.: Cele pe care le-a dat Dumnezeu femeii în Rai. „Omul – spune Sfântul Maxim – este ființă rațională, ca îngerii, și n-ar fi trebuit ca femeia să nască cu dureri”. Numai avea să vorbească: „Măi Ioane, facem o fată!...”, și ea năștea fără dureri. Numai prin cuvânt, nu prin împreunare ca la dobitoace. Împreunarea ca la dobitoace este pentru călcarea poruncii. *Și în dureri vei naște fii. Și i-a spus femeii: Înmulțind voi înmulți durerile tale și întru dureri vei naște copii. Și a doua pedeapsă: Întoarcerea ta către bărbatul tău și el te va stăpâni.*

S.D.: Ce înseamnă aceste cuvinte, Părinte, cum se tălmăcesc?

P.C.: Bă, nu spune Apostolul Pavel? *Femeia nu are cap. Capul femeii e bărbatul!* El stăpânește! Femeia n-are voie să poruncească! Bărbatul.

S.D.: Dar acum se-ntâmplă cam invers...

P.C.: Nu știi cum se-ntâmplă. Dar așa-i pedepsită femeia, pentru că a ascultat de șarpe. Două pedepse: să nască în dureri și să fie supusă bărbatului.

S.D.: Părinte Arhimandrit, dar ce să facă bărbatul când i-a devenit cap femeia?!

P.C.: Apoi, treaba lui. Dacă-i așa de prost, ce să-i faci? Îl conduce femeia!

Da. Apoi Dumnezeu s-a dus la șarpe: „Tu de ce ai îndemnat-o?” Șarpele era mare de tot, cu coamă, cu bot, cu copite grozave și era mai înțelept decât toate dobitoacele: *Pe pământ să te târăști!* Și i-au intrat picioarele șarpelui în piept și cele din urmă în pantece; *Pe pământ să te târăști și pământ să mănânci! Vrajbă voi pune între tine și om. Tu vei pândi călcâiul să-l muști și el îți va zdrobi capul;* cum le vedem până astăzi.

Vezi? Toate sunt făcute de Tătuca. Din mâna Lui de-acolo, toate, toate, și cum le-a pus el, așa rămân în veacul-veacului. Noi suntem praf și cenușă! Suntem o mână de pământ spurcat în fundul unui mormânt. Asta-i omul!

He-hei! Ați venit pe capul meu tocmai amu când am de spovedit! Azi e vineri și am de spovedit. Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce!... Ia uite-i, măi, vin la un putregai aici... (*Arătând spre aparate...*) Tu du-te, măi, unde-i vedea un măgar...

S.D.: El nu e om, Părinte, este un aparat!...

P.C.: Stăi, stăi! Du-te unde vei vedea un măgar, fotografiază-l și scrie pe el „Cleopa”, ca să-l ai în imagine. Ai înțeles?

S.D.: Părinte, ziceți-ne și nouă cum trebuie să fie o căpetenie? Trebuie să meargă la Biserică? Când îi conduci pe alții, trebuie să fii credincios?

P.C.: Când îi conduci pe alții, să nu uiți ce spune Sfântul Grigorie: „Taci tu, să vorbească faptele tale!” Așa. Să vorbească cu faptele. Cum a zis Hristos: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre și să-L slăvească pe Tatăl vostru din Ceruri.*

Vine o femeie și-mi zice: „Mi-a murit bărbatul fără lumânare!” Dar a fost un bețiv și a trăit cu femei străine. Ea se căia că a murit fără lumânare!

Băăă, îmi spunea bietul Nazarie...

S.D.: Cine?...

P.C.: Nazarie, cel cu barba mare, l-am primit aici, l-am călugărit. El zicea: „Eram sergent la Cotul Donului și ne-au înconjurat 70 de divizii de ruși, iar noi –românii și nemții – eram șapte divizii.

Într-un ceas și 40 de minute am rămas doar vreo sută de soldați, că ne bătea și aviația și brandurile, toate. Eu eram într-un tranșeu...”.

S.D.: Asta spunea el?

P.C.: Da, că el era sergent acolo. Ne povestea: „Eram într-un tranșeu, și au spus ofițerii: «Măi Gavriluță, tu te rogi, mergem și noi cu tine! Suntem zece ofițeri». Citeam cu lacrimi *Acatistul Maicii Domnului* în tranșeu, și nu ne-a atins pe nici unul. Am rămas vii doar 14 oameni dintr-un regiment de 1990 de cadre”. Și el a zis: „Eu, dacă scap viu, mă duc să mă fac călugăr la mănăstire!...”.

Și atunci le-am spus: „La atâtea mii de oameni care au murit într-un ceas, cine le-a aprins lumânări, mă? Care s-a dus să pună lumânări la capul lor?... Bă, lumina noastră sunt faptele bune! *Așa să lumineze lumina*, și a arătat care-i lumina, *ca să vadă oamenii faptele cele bune*... Asta-i lumina”.

S.D.: Și pentru o căpetenie tot așa trebuie să fie...

P.C.: Da, să aibă lumină, să aibă fapte bune, să dea pilde la toți cu faptele bune. Asta-i căpetenia!

S.D.: Dar cum știu dacă am făcut fapte bune? Căci știți cum se spune: „Drumul spre iad este pavat cu bune intenții”. *Eu vreau să fac binele*, spune Sfântul Apostol Pavel, *dar tot timpul fac răul*. Cum știu eu că am făcut o faptă cu adevărat bună?

P.C.: Să nu știi c-ai făcut-o!

S.D.: Da, căci dacă știi c-ai făcut-o, la Judecată este nenorocire...

P.C.: Să te socotești cel mai păcătos din lume! Dacă zice Apostolul Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer: *Hristos Iisus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu* – Pavel, care s-a ridicat până la al treilea Cer, zicea că-i cel dintâi păcătos!... Apoi noi ce suntem?! Praf și putoare. Putregai...

S.D.: Părinte, credeți că se cuvine ca un arhiereu să blesteme? Blestemul este altceva decât anatema...

P.C.: Anatema-i cea mai grea pedeapsă a Bisericii. Pogorârea de viu în iad cu dracii și tăiere de la trupul tainic al Bisericii lui Hristos.

S.D.: Excluderea din Biserică! Dar un arhiereu se cuvine ca să blesteme?

P.C.: Treaba lui. Arhiereul nu trebuie să blesteme, dar, dacă cineva l-a amărât sau l-a supărat, cade fără să vrea sub blestemul arhiereului, că l-a amărât. „...Sau pe cineva a amărât – zice rugăciunea – și am luat de la dânsul legătură nedezlegată”. Dacă a amărât pe nedrept pe arhiereu sau pe preot, el cade sub blestem, fără să-l blesteme nimeni.

Ei, mânca-v-ar Raiul! Ați venit cu... ce-s aiestea aici.

S.D.: Aparatul acesta folosește la înregistrarea a ceea ce spuneți dumneavoastră...

P.C.: Da ' ce să înregistrați de la un putregai ca mine?!

S.D.: Părinte, dar dumneavoastră tot timpul spuneți că sunteți un „putregai”...

P.C.: Moșu' Putregai, Moșu' Putregai, Moșu' Putregai, așa mă mai cheamă pe mine...

S.D.: Da, Părinte. Dar povestiți-ne și nouă despre ultimele clipe ale marilor monahi îmbunătățiți pe care i-ați cunoscut.

P.C.: Am cunoscut oameni sfinți, dar eu n-am făcut niciodată ce au făcut ei. Nici un bine n-am făcut pe fața pământului.

S.D.: Dar ei da, ziceți dumneavoastră.

P.C.: Au avut, că i-am cunoscut.

S.D.: Dar i-ați cunoscut pe acești oameni, ați fost și în ultima clipă lângă ei. Vorbiți-ne despre câteva cazuri...

P.C.: Eu am trăit și în munți nouă ani și șapte luni, că am fost arestat de comuniști de atâtea ori. Numai un biet pădurar a știut de mine, Maxim Dumbravă, Dumnezeu să-l odihnească! M-a dus în munții Domeniului Coroanei, care a fost al Curții Regale, unde era protecție de vânatoare. Atâta ursărie era acolo, și cerbărie, și mistreți, și lupi, și vulpi... Dar am avut mare liniște! El mi-a ajutat la făcut bordeiul, cu feciorul lui, Ilarion. Ilarion trăiește. A fost pe aici în vara asta. Tată-său, Dumnezeu

să-l odihnească, venea cam o dată la o lună și-mi aducea un rucsac cu cartoafo. Dar cu frică mare venea, că fotografia mea era dată la toate posturile de miliție din Bucovina, ca să mă prindă. Eu dispărașem din fața la opt mănăstiri pe care le aveam pe capul meu; că aveam și Slatina, și Sihăstria, și Sihla, și Rarăul, și Cămârzanii, și Orata, și două mănăstiri de maici: Vatra Moldoviței și Râșca. Apoape 11 ani am fost cu aceste mănăstiri, și am plecat în creieii munților.

Și acolo, cu mila Preasfintei Treimi, am dus lipsă, dar am avut timp de rugăciune. Eram slăbit. Dacă-mi aducea cartoafo, mâncam numai una pe zi, mai găseam un burete, o urzică, nu știu ce. Mai aducea săracul câte un săculeț cu pâine uscată. O muiam cu apă rece. Știe mila Domnului pe unde am trăit. Dar am avut liniște și timp de rugăciune! Am mai scris niște cărți care, uite, și acum s-au mai tipărit.

S.D.: Părinte, dar ce câștigă omul în singurătate?

P.C.: Ce câștigă? Du-te acolo și, când vei sta un an de zile, ai să vezi ce câștigi. Dar să ai răbdare! Că dacă n-ai avea răbdare și te-aș lega de un copac mai mic, îl smulgi din rădăcină și te duci cu tot cu dânsul...

S.D.: Dar poate să trăiască omul în singurătate?

P.C.: Poate să trăiască, cum nu! Păi ce, Sfinții Părinți n-au stat?

S.D.: Păi la noi, la oraș, dacă stai o oră singur, înnebunești...

P.C.: Ai văzut pe Sfântul Marcu de la Muntele Fracesc, din Abisinia, când era prigoana cea mare pe timpul lui Deciu? I-au prins pe doi tineri. După ce i-au chinuit tare, i-au uns cu miere de albine și le-au dat drumul într-o stupină. Apoi câtă durere aveau, că veneau albinele și-i înțepau! Și unul a murit îndată. Și celălalt, când s-a făcut seară, a sărit în apă, că era marea aproape. Acesta a fost Sfântul Marcu.

Și a fugit pe-o scândură. A luat o scândură și l-a scos tocmai la Marea Roșie. S-a dus la Muntele Fracesc, într-o pustie mare, unde a găsit o peșteră unde erau peste o mie de draci într-însa. O peșteră. Avea vreo 30 de metri lungime. Și a mâncat 30 de ani pământ și a băut apă din mare!

Și când a trimis îngerul Domnului pe Serapion, că el îi găsea pe sfinți – el l-a găsit și pe Sfântul Onufrie cel Mare și pe mulți alții. „Nu știți unde stă «stâlpul lumii» și «lumina lumii»?” Și nu știa nici unul. „Ia Sfintele Taine și du-te – că de acum avea 138 de ani – și-l găsește!” „Unde să-l găsească?” „La Muntele Fracesc în Abisinia”.

Și el a luat cu dânsul niște bob fiert, ca să aibă, și a luat Sfintele Taine și s-a dus la Alexandria. Și i-au spus din Alexandria: „Nu te duce peste munți, că sunt lei mulți și-i greu! Ia-o înapoi cu corabia și mergi pe Marea Roșie și întrebă în ce parte vine Muntele Fracesc!”

S-a dus săracul și când a trecut de Marea Roșie, Muntele Fracesc era cam departe de mare. S-a dat jos acolo și nu știa unde să meargă și murea de foame. Și i-a ieșit înainte o ciută, o cerboaică, țeapănă de lapte, că-i mâncaseră fiarele puiul. Și a auzit un glas: „Serapioane, ia du-te și sugă la cerboaică și mergi cu dânsa”. Și l-a condus aceea aproape zece zile până la Muntele Fracesc. Și când a ajuns noaptea, ea a sărit și s-a dus în munți, iar el a văzut la miezul nopții o lumină mare care se vedea pe-un munte: „Măi, ce s-a aprins acolo?” Și a auzit un glas: „Acolo-i Marcu! Acolo-i Sfântul Marcu!”

Când s-a dus acolo, l-a găsit pe acela la rugăciune; strălucea fața lui ca soarele, iar mâinile îi erau ca niște făclii de foc. Dar corpul îi era acoperit tot cu păr, avea blană ca de urs pe el. Barba și părul îi erau până la pământ, iar Serapion s-a speriat când l-a văzut. Dar Sfântul Marcu a dat mâinile jos și i-a spus: „Nu te teme, căci om sunt; nu am văzut față de om de 95 de ani, fără pe tine acum”. Și i-a zis: „Ți-a spus îngerul să aduci Preacuratele Taine. Da, mai am trei zile și merg la Cer, și te-a trimis îngerul Domnului să stai cu mine, să mă petreci”.

Și Sfântul Serapion a spus: „Sfinte Părinte, cum ai petrecut aici?”, iar el i-a povestit viața lui: „Treizeci de ani am mâncat pământ și am băut apă din mare, că nu găseam altceva, că muntele-i piatră. Dar după aceea mi-a trimis Dumnezeu un înger care-mi aduce hrana în fiecare zi”. Și stând de vorbă așa, a zis Sfântul Marcu: „Pune, frate, masa!” Și numai ce se vede o masă frumoasă pe care erau două pâini curate și două pahare cu vin. „Blagoslovește, Doamne, masa aceasta!” Și s-a văzut o

mână blagoslovind.

„Iaca, frate, pentru osteneala ta, până acum îmi aducea îngerul o pâine și un pahar de vin, dar acum a adus două, și pentru tine...”. Că Serapion venea tocmai de la Mănăstirea Sfântul Sava, de la Ierusalim. Atâtea mii de kilometri. Venea cu sfatul îngerului.

Când a gustat din pâinea aceea și din vinul acela, nu se poate spune câtă bunătate aveau. După aceea a spus Sfântul Marcu: „Strânge, frate, masa!” Și n-a mai văzut masa. Îngerul îi slujea lui.

Și a întrebat Sfântul Marcu: „Frate Serapioane, ai venit aici să aduci Sfintele Taine. Eu mâine, dacă ajută mila Domnului, mă voi împărtăși. Să nu te temi, căci înapoi n-au să te mai întorci cu ostenala cu care ai venit. În alt chip te vei duce. Dar te întreb: mai sunt oameni în lumea aceasta, după cuvântul Evangheliei: *De veți avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acesta: «Ridică-te de-aici și te aruncă în mare!»?*”

Și muntele a crezut că-i spune lui. În clipa aceea a început un cutremur puternic și muntele a pornit și a mers în Marea Roșie. Și atunci Sfântul Marcu a spus: „Stai, munte! Nu ți-am spus ție să te duci în mare, ci am întrebat pe fratele. Vino înapoi la locul tău!” Și a venit muntele înapoi. Atunci Sfântul Serapion a căzut cu fața la pământ, murea de frică. Iar Sfântul Marcu i-a spus: „Cum, n-ai văzut dintr-astea? Dar cum, Evanghelia poată să mintă? N-ai văzut oameni care să mute munții din loc cu rugăciunea?! Apoi atunci degeaba se numesc creștini, dacă n-au semnele minunilor lui Iisus...”

Și atunci i-a povestit Sfântul Marcu viața lui. „Hainele cu care am plecat din Atena, în câțiva ani s-au rupt”. Dar zice Serapion: „De ce nu ai degete la mâini și la picioare?” „Cât m-au tras dracii să mă arunce în mare! Și când voiau să mă arunce în mare, eu strigam: «Doamne, nu mă lăsa!» Și mă prindeam cu mâinile și cu picioarele de rădăcini și de stânci. Apoi trupul mi s-a acoperit cu păr; blana aceasta mi-a dat-o Dumnezeu să-mi țină iarna de frig și vara să-mi țină umbră. Cu asta mi-a făcut mare bine Dumnezeu”.

Și era o mireasmă în jurul lui, cine poate să spună? Și s-a împărtășit a doua zi. Când s-a împărtășit, i-a strălucit fața lui ca soarele și s-au auzit cântând îngerii. Serapion i-a zis: „Părinte, dă-mi voie să rămân în peștera ta!” Dar Sfântul Marcu i-a spus: „Nu. Trebuie să te duci înapoi și să spui smerita mea viață la oameni”.

„Dar dă-mi voie să iau o părticică din moaștele tale!” „Atât îți dau voie să iei: un păr din barbă”. A adus un bețișor și l-a înnodat pe el. „Atât ai voie să iei, iar moaștele mele să rămână în peșteră, unde m-am nevoit și am slujit lui Dumnezeu!” Avea 138 de ani, și 95 de ani avea de când era acolo. N-a văzut față de om. Și atunci a spus Sfântul Serapion: „Cum să te înmormântezi, avo?” „N-ai tu grijă! Căci îndată, cum mă duc eu la cer, vin doi lei. Să nu te temi de dânșii, că ei au să mă îngroape! Tu lasă-mă aici, unde mor”.

Când și-a dat sufletul, s-a deschis cerul, s-au arătat atâția îngeri, și era o lumină până la cer, și s-a auzit glasul Mântuitorului: „Aduceți-Mi Mie pe vasul alegerii din pustie, pe avă Marcu, adevăratul Meu ucenic!” Și s-a închis cerul, nu s-a mai văzut. Apoi au venit doi lei și-i sărutau picioarele Sfântului Serapion. Și l-au dus pe Sfântul Marcu în peșteră și au astupat leii toată gura peșterii cu lespezi de piatră, îngropându-l. Apoi i-au lins picioarele lui avă Serapion și au plecat în pustie.

Aceia erau creștini, mă, nu noi! Eu dorm mult, mănânc mult, ...un putregai. N-am nimica bun! Numai răutăți am!

S.D.: Dar în pustie când ați stat!?

P.C.: Da, dar mâncam și acolo, dormeam mult, nu făceam nimic bun...

S.D.: Dar, Părinte Arhimandrit, dacă omul trebuie să fie cu gândul la moarte tot timpul, unde mai rămâne fericirea de a trăi?

P.C.: În Rai această lecție i-a dat Dumnezeu lui Adam: să-și aducă aminte de moarte și să nu greșească. I-am spus-o și primului ministru: „Să te gândești la moarte!” Trei ore jumate i-am vorbit, de mi-a zis Mitropolitul uimit: „Ai fost inspirat!” I-am spus ce făceau domnii în trecut: își făceau mănăstiri, morminte în mănăstiri, și-s pomeniți de sute de ani, iar în memoria poporului român și a Bisericii rămân în viață...

S.D.: Păi noi, în ultimii 50 de ani, mai mult am dărâmat biserici...

P.C.: Fiecare are să ia plată după cum a făcut!

S.D.: Acum ar fi cazul să construim...

P.C.: Apoi, cine poate construi, s-o facă!

S.D.: Păi, nu prea sunt bani...

P.C.: Da' de unde bani? Aici e viață de obște. Aici nu se mănâncă carne de 350 de ani. Aici i-o pungă, o masă și o biserică. N-ai voie să ai cinci bani ai tăi, toți merg la casa bisericii...

S.D.: Vorbiți-ne puțin despre poftă...

P.C.: Poftă? Pofta-i de la draci!

S.D.: Toată pofta?

P.C.: Toată, afară numai de pofta cea duhovnicească. Aceea-i bună. Celelalte sunt poftele trupului, ale dracilor, care-l duc pe om în gheenă. A poftit Eva să mănânce din pom și s-a dus în iad tot neamul omenesc.

S.D.: Și cum poate omul să lupte contra poftelor?

P.C.: Păi... Moartea! Moartea! Moartea! Mor, și unde mă duc mâine? Unde mă duc mâine? Cine a rămas aici? A rămas careva? Ai văzut Alexandru Macedon câte țări a condus, iar înainte de a muri a zis: „Să-mi faci sicriul cu două găuri, și să lăsați mâinile goale afară. Mă îngropați, dar mâinile afară. Goale. Nu cumva să puneți în mâinile mele ceva! – el a fost și filosof –, vreau să arăt la toată lumea, că eu, care am condus atâtea țări și atâtea războaie, mă duc în groapă cu mâinile goale. Ca să știe toți că filosofia cea mai înaltă e cea a morții”.

Mânca-v-ar Raiul să vă mănânce! Ce-ați venit la un putregai, aici, măi?

(În momentul acesta al conversației, prin fața chiliei trece părintele de la cazare)

P.C.: Acesta este șeful care se ocupă cu cazarea: „Ia-i de aici și dă-le niște camere să se culce, să doarmă!”

S.D.: Păi ne îndemnați să ne culcăm, tocmai acum când trebuie să ne înduhovnicim? Stăm și noi lângă dumneavoastră să...

P.C.: Ce să te înduhovnicești de la un putregai?

S.D.: Păi, măcar să devenim și noi „putregai”...

P.C.: Eu îs un hârb legat cu sârmă, mă! Mă cheamă moșu' Putregai, moșu' Putregai...

S.D.: Părinte, ați vrea să vă mai întoarceți în pustie, acolo, în Munții Stânișoara?

P.C.: M-aș duce să mor, dar nu mai pot merge...

S.D.: Păi, ce vă împiedică?

P.C.: Picioarele, nu mai pot...

S.D.: Păi, vă duce cu mașina, cu tractorul...

P.C.: Acolo nu merg mașinile, nu te teme! Cât îi lumea și pământul nu poate intra mașina acolo...

S.D.: Părinte, dar nu v-a fost frică de fiare acolo?

P.C.: Fiarele au fost cele mai bune tovarășe ale mele. Moș Martin venea. Dacă aveam o cartofă uscată, care se arse, i-i dam, o mânca, se lungea la bot: „Mor, mor”. Mai voia! îi spuneam: „N-am, mă, nu mai am! Atâta am avut...”.

S.D.: Dar păsări erau?

P.C.: Îmi plăceau păsările de noapte, care nu văd ziua. Era buha, albăstrie cu galben, are coc; ele ziua nu văd. Cânta doar atât la miezul nopții: *mvâf - mmvââff - mvâf!* Este babața, mai mare ca buha, și care face precum câinii, pe vârful stâncilor, tot la miezul nopții, tot vara: *hab, hab - hab - hab - hab - hab - hab, hab - hab - hab - hab!* Cine o aude zice: „Ia uite mă, s-a suit dracu' acolo și bate precum câinele!” Apoi este sitarul. Sitarul, săracul, i-o pasăre cu coada scurtă, galbenă, și care cântă cum plâng copiii când îi scaldă: *eaîîîî - îîîîî - niia - ieaaa - niaaaa!*

S.D.: Dar chițoranul?

P.C.: Țasta cântă grozav, numai noaptea, de te bagă în toate bolile: *iiiiiaaahhh!*... Grozav!

S.D.: Dar nu vă înspăimântați când auzeți păsările făcând așa?

P.C.: Nu, că eram tovarăș cu ele, și eu sălbatic, ca și dânsle...

S.D.: Dar alte păsări mai erau?

P.C.: Este purcelul de noapte. Acela-i mai mare oleacă decât corbul, zboară printre brazi noaptea și face precum purceii: *goo-goo-goviț! goo-goo-goviț! goo-goo -goo -goviț!* Și apoi este pupăza de noapte, care cântă numai în lunile iunie, iulie și august, tot la miezul nopții: *pă- pă- pă- pă- păăăă! pă- pă- pă- pă- păăăă! pă- pă- pă- pă- păăăă!*... Cum să nu le știu, dacă am trăit cu ele?...

S.D.: Dar aveau frică de dumneavoastră sau se apropiiau?

P.C.: D-apoi ce frică să aibă de un putregai?

S.D.: Păi și atunci erați „putregai”? Pe atunci erați tânăr...

P.C.: Tot așa, putregai și atunci și amu... Și mai sunt și huhurezii, „flăcăii codrilor”, care se dau peste cap. I-am văzut și la Brașov, la Grădina Zoologică, dar mai bine i-am văzut acolo, în pădure. Ei sunt galbeni, cu coc, îs mai mici ca buha, iar când cântă chiuie grozav: *uuuuuuuhhh*, apoi își deschid aripile și fac: *uhuuuuuu!*... Unul cântă pe muntele ăsta, iar altui îi răspunde pe muntele celălalt. „Flăcăii codrilor”. Țștia-s huhurezii. He-hei!...

S.D.: Dar ce mâncați, Părinte, acolo?

P.C.: V-am spus că venea pădurarul din când în când și-mi aducea un rucsac de cartoafe; altădată aducea și oleacă de pâine uscată. Fotografia mea era la toate posturile de miliție, c-am fugit din fața la opt mânăstiri. Mă chemau la Securitate și atâta-mi spuneau: „Nu mai predica! N-avem nimic cu tine, dar nu mai predica!” Și la Fălticeni, și la Suceava, și la Târgu Neamț... Dar când am fost arestat la voi, la București, la Mânăstirea Pasărea! M-a dus la Afumați. Eram cu ucenicul meu, cu Arsenie Papacioc, pe care l-am făcut eu călugăr, preot. Este la Techirghiol acum...

S.D.: De aici o să mergem la Techirghiol. Ce să-i transmitem Părintelui de la dumneavoastră?

P.C.: Să se roage pentru mine, păcătusul! El acum are 80 de ani, și cu barba aceea mare. A stat și cu mine în munți câțiva ani și s-a îmbolnăvit. El îi fecior de doctor din județul Ialomița. Fratele său a fost general. E-he-hei...

S.D.: Dar stați, Părinte, că eu sunt iscoditor, ca Părintele Ioanichie; nu pot să vă las slobod așa, deodată... Când venea iarna acolo, în Munții Stânișoara, ce făceați?

P.C.: Iarna? Mai degrabă tremuri tu de frig în București decât eu în munți!

S.D.: Păi, noi chiar am tremurat de frig...

P.C.: Mi-am făcut bordeiul de doi metri în lungime și doi metri în lățime, și am pus două furci în fundul bordeiului, iar peste ele bârne de fag. Iar deasupra am pus flotăi de brad. Știi dumneata ce-i aceasta?

S.D.: Nu... Foltei de brad?...

P.C.: Flotăi de brad, coajă de brad... Nu de pe acolo. Cine știe de unde! Aceea, în loc de carton. A pus folteie de brad și pe el a turnat pământ de trei metri grosime, iar pe deasupra a semănat brad mărunt și a pus frunzărie. Treceai peste mine de o mie de ori și nu știai că acolo, sub dâmbul cela, este o jivină. Ce, crezi că aveam casă văruiță, curți?...

S.D.: Dar nu era zăpadă mare iarna?

P.C.: Mă, poa' să fie, mă! În bordei, când făceam focul – numai noaptea, că ziua fumul te divulgă –, făceam oleacă de foc, și dacă se încălzea o dată în bordei noaptea, trei-patru zile nu mai era frig. Că în pământ îi cald...

S.D.: Și veneau fiarele pe acolo?

P.C.: Aveam o ușă de o jumătate de metru, îmbrăcată cu mușchi verde și acolo erau mii de pietre aceea este cu mușchi verde. Cine să știe că sub piatra aceea este ceva?... Așa am trăit, măi băieți!

S.D.: Dar diavolul s-a prezentat?

P.C.: Zic Sfinții Părinți: „Nu povesti ale tale!” Dacă ți-aș spune de acelea, ți-ai face cruce și ai fugi cu tot cu aparate de aici...

S.D.: Păi, ce v-au spus alții...

P.C.: Nu, nu, nu mai trebuie...

S.D.: Așa, pentru noi, ca să înțelegem mai exact...

P.C.: Da, da... Du-te acolo, pune-te pe post și rugăciune, și o să te întâlnești cu dânsul...

S.D.: Păi, eu dacă mă duc pe-aici, la zece metri de chilia dumneavoastră, și...

P.C.: Da, da... Zic Sfinții Părinți: „Nu povesti!” Eu v-am povestit de păsări, de bordei, dar mai mult nu pot povesti. Că dacă v-aș spune ce pățești pe acolo...

S.D.: Așa, puțin numai...

P.C.: Ai face cruce și ai fugi cu tot cu aparatele astea de aici.

S.D.: Credeți că nu-i folositor să știe omul despre demoni, cum să-i întâmpine?

P.C.: Eu ascult de Sfinții Părinți: „Să nu povestești isprăvile tale”. Așa! Uite ce făceam acolo: dormeam, mâncam bine, mă plimbam noaptea, ziua... N-am făcut nimica bun!

S.D.: Iar acum aici, în mănăstire, față de acolo?

P.C.: Tot ca acolo.

S.D.: Păi este alt confort.

P.C.: Tot așa. Nu fac nimica bun. Numai rău. Mănânc, beau, dorm... Sunt un putregai. Unde te duci, spune: „Este unul, îl cheamă: moșu' Putregai, moșu' Putregai”. Așa îl cheamă.

*

P.C.: A venit o școală din Iași deunăzi aici cu 160 de elevi. Trei profesoare cu cruci la gât. Și când i-am întreat: „Măi copii, știți *Tatăl nostru*? Știți *Crezul*? Știți cele *Zece Porunci*? Știți *Psalmul 50*?...” toți ridicau mâna. Dar m-a uimit o copiliță de șase ani de la grădiniță. Era cu sora mamei ei. „Ia ascult-o și pe asta!” „Copiliță, cum te cheamă?” „Magdalena”. „Mata știi rugăciuni?” „Care rugăciune?” „Știi *Tatăl nostru*?” „Știu și *Crezul*!” „Ia zi *Crezul*!” M-am speriat! O copilă de șase ani!...

S.D.: Știa *Crezul*?...

P.C.: A început să-mi spună cât putea de tare:

„Cred într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul, Făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele, și într-Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut, Carele din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii...”

Am încremenit! Dar mi-o spus mătușa că mama fetei se scoală de dimineața, stă la rugăciune câte două-trei ceasuri. Ia Psaltirea, Ceaslovul, cu toți copiii lângă ea, că mai avea doi mai mici și una mai mare. „Dragul mamei, ia zi psalmul 50! Ia zi *Crezul*!”

S.D.: Adică copilul face ce face și mama lui...

P.C.: Mama. Cea mai bună educatoare de religie în familie este mama.

S.D.: Prima, în orice caz...

P.C.: Mama! Ea l-a purtat în pânțece nouă luni, ea l-a născut cu durere, ea l-a purtat în brațe doi ani, ei i-a supt pieptul. Ea este datoare să-l hrănească întâi cu Cuvântul lui Dumnezeu, când începe a gănguri, a vorbi, să-l învețe *Tatăl nostru*, nu altceva.

Iar voi tată să nu numiți pe pământ, zice Hristos, că Unul este Tatăl vostru din Ceruri...! Cum înțelegeți voi aceasta? N-ar mai trebui ca copiii să zică „tată”. Dar cum înțelegeți voi cuvântul acesta?

Auzi ce zice Grigorie Palama, care ia de la prorocul Iezechiel: *Doamne, Tu zidești duhul nostru întru zămislire*. Când s-a împreunat soțul cu soția, Duhul lui Dumnezeu trimite sufletul și cu puterea Lui se face zămisirea și sufletul omului. Și acela-i adevăratul Tată, care ne-a zămislit în pânțelele mamei noastre, pe toți de pe fața pământului. De aceea zice: *Voi tată să nu numiți pe pământ, pentru că Unul e Tatăl, adevăratul Tată care ne-a zidit la zămislire, când s-a amestecat sămânța bărbatului cu a femeii*. El ne-a făcut totul, căci altfel n-ar fi suflet, n-ar fi om, dacă nu ar fi zămisirea lui Dumnezeu. Așa trebuie să-L numim pe Dumnezeu „Tată” de când ne-am zămislit.

S.D.: Părinte, încă o întrebare. Oamenii sunt așa, cam resemnați, că au văzut că tot comuniștii au venit la putere.

P.C.: Da.

S.D.: Ce cuvânt de folos dați, că eu cuvântul ăsta îl duc în oraș, la oameni dezamăgiți care au pierdut libertatea din nou. Ce cuvânt de folos le transmiteți acestor oameni, Părinte?

P.C.: Băăăăăă, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Și când ți s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Și iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Și când ți s-ar părea că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Și iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare!

Ăsta-i sfatul celui mai mare duhovnic din țara noastră, Vichentie Mălău, care a fost sfânt!

S.D.: De la Mănăstirea Secu; acolo-s moaștele...

P.C.: Da, dar le-au furat un diacon, Serafim Oancă. Măinile lui miroseau ca și crinul. Părintele Vichentie dădea tot de pomană și mânca numai la apusul soarelui. Mi-a fost duhovnic. Dar eu n-am de lucru (mă călugărise în anul acela, în '37, eram cu Clement Popovici). Am vrut să iau ultimul sfat, când Vasile Lăzărescu a făcut cerere la Sfântul Sinod să-i trimită cei mai buni duhovnici din Moldova, să organizeze mănăstirile pustiite de Maria Tereza, de unguri.

De la noi au mers doi, Calistrat Bobu și Nectarie Pintilie, de la Secu mai mulți. Și el a fost primul și cel mai mare. Și m-am dus să-mi dea ultimul sfat. Zic: „Taică părinte, dați-ne ultimul sfat, că de-acum nu ne-om mai vedea!” El a plecat la Sfântul Munte cu taică-su, din Secu, Teofan, când era de șapte ani, și a trăit în Sfântul Munte treizeci de ani... Când a venit, a fost stareț la Secu și apoi duhovnic la Agapia. Era cu viață sfântă. Atâta era în chilia lui: o pernă de paie sub cap și o saltea de paie, iar pe sală era o bibliotecă plină cu cărți. Dădea tot de pomană.

Când ne-am dus să cerem ultimul sfat, venise de la biserică, a fost o panacidă. Îi dăduse două sticle de miere de albine, un colăcel și 40 de lei, cum era atunci... A tăiat colacul și mi-a dat mie jumătate și banii, douăzeci-douăzeci și câte o sticlă de miere. Și pe urmă, când i-am cerut sfatul – avea o mânuță a lui, parcă-l văd, pe epitrahil –, așa a zis: „Dragul tatei, iaca ultimul sfat de la popa Vichentie: Răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare! Și când ți s-ar părea matale că ai gătit-o, ia-o de la capăt. Și iar: răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare, răbdare...”

Dar eu n-am de lucru și zic: „Dar până când, Părinte?” Și-mi răspunde: „Nu până la prășit, că nu zice Evanghelia așa, ci până la sfârșit: *Cine va răbda până la sfârșit, acela se va mântui*”. Da, așa răbdare!

Sfântul Acachie, de la Sfântul Ioan Scărarul, a fost ucenic timp de nouă ani de zile la un bătrân care-l bătea de șapte ori pe zi. Acachie nu zicea nimic, numai își cerea iertare. Altul nu ar fi răbdat să fie ucenic nici o săptămână la un așa bătrân... Era o fire foarte iute. Însă după nouă ani Sfântul Acachie a murit. Aude Sfântul Ioan Scărarul, care conducea 20.000 de sihaștri la Muntele Sinai: „Ucenicul acela, care răbda atâtea bătăi de la bătrânul acela, a murit”. S-a dus la bătrân: „Părinte, unde-i Acachie?” „Da' a murit, la boală!” „Unde l-ai îngropat?” „La acolo în cimitir”. „Hai și-mi arată!”

Au mers. Îi pusese o cruce veche. „Când a murit?” „Cu vreo trei-patru luni în urmă”. Dar Sfântul Ioan Scărarul se duce la crucea lui: „Acachie, bre, ai murit?” Și se aude un glas: „N-am murit. Ascultătorul niciodată nu moare!” Se întoarce Sfântul Ioan Scărarul spre bătrân: „Ce-ai spus că a murit, Părinte? Ai văzut că n-a murit?”

Bătrânul prinse a se văieta: „Vai de mine, crimă am făcut! Crimă am făcut! Crimă am făcut! Dă-mi voie să-mi fac o colibă lângă mormântul lui și să-mi cer iertare până la moarte, că l-am bătut de atâtea ori pe dânsul!...” „Fă!” Și și-a făcut o colibă lângă mormântul lui Acachie și-i spunea: „Iartă-mă, Acachie, că te-am bătut de atâtea mii de ori!” Și i s-a arătat sfântul cu 40 de zile înainte de a muri el, că numai un an a mai trăit bătrânul: „Părinte, sfinte sunt mâinile tale care m-au bătut de atâtea ori. Că din toate bătăile, am tot cununi aparte. Și sfinția ta, fiindcă m-ai bătut, mă rog la Mântuitorul să nu te duci în iad, că mi-ai făcut atâtea cununi. Să știi că mai ai trei zile și vii la noi și vom sta împreună...”

Așa este! Așa răbdare! Nu pân' la prășit, ci pân' la sfârșit. Mânca-v-ar Raiul!

Iată ce vreau să vă spun:

Să nu socotim vreodată că am pus început bun. Tot să dorim să punem început bun. Pentru că noi nu cunoaștem cum trebuie să fie un om care pune început bun, cum trebuie să se poarte. Rugați-vă: „Doamne, dă-mi ajutor să pun început bun și să-mi îndrept viața!” Asta este! Mânca-v-ar Raiul!

PREDICĂ LA CĂLUGĂRIA PĂRINȚILOR GHERVASIE ȘI GHERONTIE

29 noiembrie 1979

Preacuvioși părinți și frați,

Iată că, cu voia și pronia Preasfintei Treimi și cu rugăciunile Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, în seara aceasta, după trei ani de zile, iarăși am luat parte la două călugării.

Acum trei ani au fost călugăriți Părintele Visarion și Părintele Andrei la Sihla, iar acum Părintele Gherontie și Părintele Ghervasie – doi dintre frații noștri vechi în mănăstire, din mica lor copilărie, care s-au ostenit aproape 30 de ani în această viață până acum și abia acum au depus făgăduința solemnă în fața Sfântului Altar, în fața lui Dumnezeu, în fața Preasfintei Maicii lui Dumnezeu, a Sfinților Îngeri și a tuturor sfinților, de cele ce au să lucreze până la mormânt.

Vă aflați, fraților și voi binecredincioșilor creștini, la această ceremonie religioasă a călugăriei care este una cu Botezul.

Ce rânduială frumoasă este! Dar vedeți voi ce se cere și ce se făgăduiește aici?

Ați auzit ceva care s-a citit și se potrivește cu această rânduială și s-a spus: *Cel ce iubește pe tată, sau pe mamă, sau soră, sau soție, sau frate, sau moșie, mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.* Cea dintâi condiție care o cere Hristos de la noi ca să urmăm Lui este lepădarea de sine. Cea mai grea decât toate, mai subțire și mai înaltă sarcină, care este și rădăcina a tot păcatul și izvorul a toată fărădelegea, este iubirea de sine. Iar prima condiție care o pune Mântuitorul celor ce iau Crucea să-I urmeze este aceasta – lepădarea de sine.

Călugărul este un mort pentru Iisus Hristos, el trebuie să zică ca Marele Apostol Pavel: *Mie lumea s-a răstignit și eu m-am răstignit lumii.*

Călugărul nu mai are mamă, nu mai are tată, nu mai are frate, nu mai are soră, nu mai are prieteni, nu mai are casă, nu mai are vite, nu mai are moșie, nu mai are trup, nu mai are voia sa. Are numai pe Dumnezeu, Biserica Lui și Preacurata Lui Maică, care se roagă pentru el. Călugărul este un om înstrăinat de toate ale lumii acesteia pentru dragostea lui Dumnezeu. El este chemat la viața îngerească. Îngerii nu au nici o legătură cu lumea. Ei nu au prihană într-înșii, nu au pată, nici umbră de păcat. Așa trebuie să fie și călugărul. Să ne ajute Dumnezeu cum făgăduim să și facem.

Ați auzit ce ne sfătuiește Marele Apostol Pavel în Apostolul care s-a citit: *Luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva diavolului în ziua cea rea – adică când vine ispita –, și apoi arată: Armele noastre sunt duhovnicești și puternice lui Dumnezeu, ca să risipească țăriile întunericului și începătoriile.*

Care sunt armele acelea care le-a luat călugărul și care le-a luat tot creștinul la dumnezeiescul Botez? Fiecare creștin a luat armele Duhului Sfânt. Fiecare este un ostaș al lui Iisus Hristos de la Botez. Iar călugăria este îndoit Botez, îndoită făgăduință.

Știți voi care sunt armele acestea? Credința, nădejdea, dragostea, ascultarea, supunerea, înfrânarea, frica de Dumnezeu, citirea dumnezeieștilor Scripturi, osteneala pentru fapta cea bună, jertfa de toată clipa pentru dragostea lui Dumnezeu în supunere și răbdare până la ultima lui suflare.

Călugărul și creștinul s-au lepădat de la Botez de satana și de toate lucrurile lui. Care sunt lucrurile satanei? Nu auzi ce spune Apostolul Pavel? *Lepădarea de lucrurile întunericului.* Care sunt acelea? Auzi ce spune: curvia, preacurvia, lăcomia, beția, furtișagul, minciuna, dezmiardarea, iubirea de argint, mândria, fățarnicia, viclenia, trufia, semeția, ura, zavistia, pizma, râvna cea rea, mânia,

iuțimea, nerăbdarea, cărtirea, răpștirea (murmurarea sau bombăneala), nemulțumirea față de binefăcătorul tău, nerecunoștința pentru binefacerile lui Dumnezeu, ținerea de minte a răului, răutate, dorința de răzbunare, iubirea de arătare, slava deșartă, lăudăroșenia, iubirea de sine, încrederea în sine, plăcerea de sine, nesimțirea, împietrirea inimii, acedia (moleșeala voinței), trândăvia, uitarea, neștiința, și n-am timp să vă spun și tot alaiul întunericii, toate fărădelegile de care noi ne-am lepădat la dumnezeiescul Botez, când am zis că mă lepăd de satana și de toate lucrurile lui. Iar călugărul îndoită făgăduință are, căci s-a lepădat iarăși, nu numai de acestea, ci și de viața sa.

Auzi ce spune: „Vei răbda în mănăstire și în pustie până la ultima clipă a vieții tale?” „Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu, cinstite părinte”. „Te vei păzi pe tine într-o feciorie și înfrânare, în sărăcie și în supunere până la moarte?” „Așa, cu ajutorul lui Dumnezeu...”. Deci au zis: „Așa vom face”.

Auzi! „Îți vei vărsa și sângele tău, când vremea o va cere?” Adică îi va chema la martiriu. „Așa, Dumnezeu ajutându-mi, cinstite părinte, voi avea răbdare”. Auzi apoi ce zice părintele stareț? „Ia seama, fiule, cui te făgăduiești, de cine te lepezi și de cine te apropii! Căci nu înaintea oamenilor te făgăduiești. Dumnezeu este nevăzut aici și nu poate lipsi de nicăieri, tot așa nici Maica Domnului, îngerii și sfinții”.

Făgăduința aceasta se face înaintea tuturor puterilor cerești, și în ziua judecății, în vremea morții se va cere de la fiecare nu ce a făgăduit, ci ceea ce a împlinit și a făcut din ce a făgăduit. Că are să întrebe: „Ce ai lucrat din cele ce ai făgăduit?” Așa și pe creștini o să-i întrebe. „Tu te-ai lepădat la Botez de satana și de toate lucrurile lui; dar tu tot lucrurile lui ai făcut în viață, acum nu ești al Meu, ci al celui căruia ai slujit”. Să ne ferească Dumnezeu să auzim aceasta!

Să stăm bine, să luăm aminte, ca, văzând o călugărie ca aceasta, să vă gândiți și voi că v-ați logodit din dumnezeiescul Botez, ați primit înnoirea, ați primit chemarea, ați primit sfințirea, v-ați făcut fii ai lui Dumnezeu după dar în baia nașterii de a doua a înnoirii Duhului Sfânt, când v-ați botezat.

Atunci mama noastră cea duhovnicească, Biserica, v-a făcut fii după dar lui Dumnezeu în prezența nașului și a preotului care v-a botezat. Atunci ați primit darul punerii de fii și al înfierii, cum au primit și acum călugării noștri, făgăduind a doua oară și al doilea botez luând.

Deci vouă vi se cer cele de la Botez, iar monahilor li se vor cere și cele de la Botez și cele ce au făgăduit la al doilea Botez, când au luat sfântul, marele și îngerescul chip. Să stăm bine și să luăm aminte ce am făgăduit, cui am făgăduit și ce am lucrat noi din cele făgăduite.

Auzi ce spune Sfânta Scriptură: „Ia aminte, fiule, de cele ce au ieșit de pe limba ta și din gura ta, că te-ai legat pe tine lui Dumnezeu și te va judeca pe tine după cele ce au ieșit din gura ta”.

Trebuie să luăm aminte auzind pe Sfântul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea către monahi: „O, monahule, în loc de arc, ia rugăciunea cea de tot timpul”, cum ați auzit când i-a dat metaniile în mână; căci i-a spus acestea: „Iată, fiule, sabia Duhului Sfânt, că ești dator în toată vremea și-n tot locul să zici așa: *Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!*”

Iar Sfântul Efrem Sirul a numit rugăciunea arc, și a luat cuvânt de la Proorocul David: *Pus-ai arc de aramă în brațele mele*. Și zice: „Când tot creștinul sau monahul ridică mâinile la Dumnezeu în rugăciune, el ridică arc de aramă împotriva satanei”. Dar dacă ar ridica numai mâinile sus și mintea va fi la răutăți în vremea rugăciunii, este asemenea unui arcaș orb, care pune săgeata în arc, dă drumul la săgeți în vânt, și nu numai că nu omoară fiara, ci vine fiara și-l sfâșie, fiindcă n-a lovit-o de moarte.

Așa-i și acela care în vremea rugăciunii numai cu buzele se roagă și cu gura, iar mintea îi este la răutăți. Așa-i și la creștini, așa-i și la călugări. Și ce zice dumnezeiescul Efrem Sirul în cuvântul pentru toată întrarmarea către monahi? Zice: „Iar în loc de trâmbiță, o, monahule, ia citirea dumnezeieștilor Scripturi; căci precum trâmbița în vreme de război deșteaptă inima ostașului spre luptă, așa și Sfânta Scriptură, când o citești, deșteaptă inima monahului și a tot creștinului spre lupta cea duhovnicească”. Și apoi zice: „Iar în loc de sabie trage pe frica de Dumnezeu. Când îți vine un gând spurcat în minte, un gând de ură, de desfrânare, de fățarnicie, de viclenie, de răzbunare sau altele, adu-ți aminte de frica de Dumnezeu și ai tăiat acest gând cu sabia fricii de Dumnezeu și nu te

va mai stăpâni”. Și așa mai departe dumnezeiescul Efrem arată cum să folosească monahii armele Duhului Sfânt care le-au luat la călugărie și cele de la Botez.

Deci fiindcă sunteți aici și creștini și monahi, cuvântul meu a privit și într-o parte și într-alta, și voi aveți aceeași făgăduință ca și noi, prea înfricoșată și prea puternică și prea sfântă de la Botez, și noi, monahii, avem iarăși făgăduința a doua, că vom păzi cele ce se cer la cinul călugăresc. Deci stați cu luare aminte, că și voi sunteți ostașii lui Iisus Hristos de la Botez, și aici monahii sunt a doua oară ostași cu făgăduința călugăriei, că și până la moarte vor lupta împotriva trupului, a lumii și a diavolului și a tuturor lucrurilor satanei și vor fi ostașii lui Iisus Hristos, adevărați oameni duhovnicești și fii ai împărăției cerului.

S-a întâmplat să fiți câteva suflete la această nuntă călugărească, la această taină și făgăduință a sfântului și marelui chip înțergesc, aduceți-vă aminte că și voi ați făgăduit prin nașul vostru de la Botez că vă lepădați de satana și de toate lucrurile lui, și ceea ce ați făgăduit vi se va cere în ziua judecății. Amin.

DESPRE SMERENIE

„Smerenia, din diavoli poate să facă îngeri, iar mândria, din îngeri poate să facă diavoli” (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*, cuv. 25).

Îmi vine foarte greu și să mă rușinez, căci mă mustră conștiința, să vorbesc despre virtutea înaltă a smereniei și a smeritei cugetări. A vorbi despre aceasta mai înainte de a o cunoaște din trăire este asemenea cu a vrea să descrii o comoară neprețuită la adevărata sa valoare, mai înainte de a o vedea și de a o cerceta cu amănuntul. Îmi dau seama că lucrul acesta este mai presus de priceperea mea și că ar fi poate mult mai bine să tac; dar uneori tăcerea aduce păcat, după cuvântul: „Să nu fie tăcerea ta pagubă și pricină de vătămare duhovnicească ție și celorlalți” (Sf. Nicodim Aghioritul, *Războiul nevăzut*, cap. 23).

Urmând acestor învățături, eu, neputinciosul și nepriceputul, am luat îndrăzneală de a ridica o sarcină mai presus de puterea mea, nădăjduind în mila Preaîndurătorului nostru Mântuitor și în rugăciunile Preasfintei Sale Maici, că îmi vor ajuta și nu voi fi osândit pentru nepricepere și tăcere, prin care aș putea aduce pagubă celor înțelepți și râvnitori. Nădăjduiesc că aceștia vor acoperi cu dragoste neiscușința și nevrednicia celui ce vorbește și nu face, aducându-și aminte de cel ce zice: „Cuvânt folositor auzind, nu judeca pe cel ce îl vorbește, ca să nu te păgubească de sfătuirea cea folositoare” (Sfântul Ioan Scărarul, *Scara*).

Așadar, lăsând la o parte sărăcia noastră de cele bune și alergând la comorile Sfinților Părinți, să scoatem din ele, după putere, învățătura despre fericita virtute a smereniei. „Smerenia este o putere tainică pe care, după săvârșirea a toată petrecerea, o primesc sfinții cei adevărați. Această putere tainică nu poate să lucreze în altcineva decât numai în cei desăvârșiți în fapta bună, prin puterea harului atât cât încap firea, după hotărâre”. (*Scara*).

După mărturia Sfântului Benedict de Nursia, smerenia are douăsprezece trepte (*Vechile rânduieli ale vieții monahale*, p. 684), pe care pentru scurtime nu le vom arăta pe fiecare în parte. De aceea, cu mare și îndelungă osteneală poate ajunge cineva până la vârfurile ei cele mai înalte.

Unii oameni, din fire par a fi smeriți și blânzi, alții se smeresc cu gândul, pomenindu-și păcatele și căderile lor. Dar nici una din acestea nu este smerenia cea adevărată, după cum arată Sfântul Isaac Sirul care zice: „Nu tot cel din fire domol, blând, lin sau înțelegător a ajuns pe treapta smeritei cugetări și nici cel ce întru pomenirea căderilor și a greșelilor sale se smerește cu cugetul, fiindcă își aduce aminte de ele. Ci smeritul cugetător este cel ce are în ascuns ceva vrednic de mândrie și nu se mândrește, ci se socotește pe sine ca pe niște țărână, pământ și cenușă” (Cuv. 21).

Când a intrat Mântuitorul în casa vameșului și a început a spune faptele lui, aceea nu era

smerenie la vameș, ci **cunoștință de sine**, care este de-abia prima treaptă a smeritei cugerări. Dar această cunoștință de sine mântuiește pe om, fiindcă este o fiică a smereniei. Mândria are 12 vâltare, 12 vițe care coboară până la iad, și smerenia are 12 trepte care ridică până la cer.

Deci aceasta este smerenia cea din păcat: dacă zice curva, cu cunoștință de sine: „Am păcătuit!”, sau tâlharul: „Sunt hoț”; sau bețivul: „Părinte, sunt bețiv”; sau ucigașul: „Am ucis”; sau cel ce fură: „Părinte, uite eu fur”, fiecare se smerește în păcat, adică recunoaște că a greșit și chiar dacă-i pare rău, aceasta nu-i smerenie la dânsul. De abia-i cunoștință de sine. Și această smerenie mântuiește pe om, dar nu-i vrednică de laudă.

De asemenea, mai sunt unii care se luptă să dobândească smerenie prin aducerea aminte de moarte, prin cugetarea la păcatele lor, socotindu-se țărână și că nici un bine nu au lucrat în viața lor, plângând pentru păcatele lor și umilindu-se cu gândul, mâhnindu-se cu durere de inimă pentru căderile lor și defăimându-se în toată vremea, considerându-se în gândul lor a fi nevrednici de mila lui Dumnezeu. Deși prin unele ca acestea ei fac fapte ale smereniei, care sunt vrednice de laudă, însă stau încă departe de adevărata smerenie.

„Dacă cineva, prin darul lui Dumnezeu, a biruit toate duhurile potrivnice, făcând toate faptele bune, iar după aceasta ar simți cu duhul că a primit darul acesta – când Duhul Sfânt mărturisește duhului său, după cuvântul Apostolului –, unul ca acesta a ajuns la desăvârșirea smeritei cugetări” (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 20).

Dacă cineva ar avea darul facerii de minuni, ar muta munții cu rugăciunile sale, s-ar face văzător de Dumnezeu ca Moise, ar împlânzi leii ca Daniel în groapă, ar stinge puterea focului ca cei trei tineri din Babilon, ar înclua și ar descuia cerul și ar pogori foc din el ca Ilie sau s-ar asemăna în sfințenie cu Sfântul Ioan Botezătorul, ar merge pe deasupra apei ca Sfânta Maria Egipteanca și alți sfinți, s-ar înălța ca Sfântul Apostol Pavel până la al treilea cer și dacă, după toate acestea puteri și daruri, ar zice și el ca Apostolul: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu* (I Timotei 1, 15), atunci unul ca acela a ajuns la adevărata smerenie.

Cine se smerește întru dreptate, acela are adevărata smerenie. Dacă ai fi ca marele Pavel, să te duci până la al treilea cer și să zici în inima ta ca el: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu*, atunci ai fi cu adevărat smerit. Până la al treilea cer s-a suit Pavel și n-a spus de el, ci a zis ca și despre altul: *Știu pe un om, care acum paisprezece ani în urmă...* Chiar de mă laud, nu voi fi prost. Voi ști cum să mă laud. *Știu pe un om oarecare în Hristos, care acum paisprezece ani s-a răpit până la al treilea cer, și a auzit acolo cântări care nu este cu putință omului a le grăi. În trup sau afară de trup nu știu. Dumnezeu știe.*

Și acest Pavel, care a fost răpit până la al treilea cer și care a fost numit de Mântuitorul *vas al alegerii* și care a purtat numele lui Hristos înaintea popoarelor de la Ierusalim până la Iliric, care a făcut trei rânduri de călătorii până la Roma pe jos, pe mări și pe oceane, care 35 de ani a predicat Evanghelia și a murit martir la Roma, a zis: *Hristos Iisus a venit în lume să mântuiască pe cei păcătoși, dintre care cel dintâi sunt eu*. Și în Epistola cea către romani zice: *Iar întru mine nu cunosc nimic bun*. Nu vedea nimic bun în el. Aceea-i smerenie. Se smerea întru dreptate. Avea fapte bune vrednice de laudă, cum nimeni altul pe pământ, și se socotea că-i cel mai mare păcătos.

Aceea-i smerenie adevărată, când vei bate lumea cu plăgi, cum a bătut Moise Egiptul, când ți se va face ocară ca cinstea, când vei avea toate virtuțile adunate, și cele trupești și cele duhovnicești, și când vei vedea în inima ta că nu ai nimic bun. Să te socioți cel mai sărac om și cel mai nefericit om de pe fața pământului, aceea-i smerenia cea întru dreptate și aceasta-i adevărata smerenie (Sfântul Isaac Sirul).

Sfântul Apostol Pavel poruncește aleșilor lui Dumnezeu ca, pe lângă alte fapte bune, să se îmbrace și cu duhovniceasca haină a smereniei, zicând: *Îmbrăcați-vă, dar, ca aleși ai lui Dumnezeu, sfinți și prea iubiți, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândețe și cu îndelungă răbdare* (Coloseni 3, 12).

Deci, fericit și de trei ori fericit este cel care ajunge să se îmbrace cu această duhovnicească haină, căci unul ca acela s-a îmbrăcat cu haina lui Hristos, după mărturia Sfântului Efreem Sirul care

zice: „Smerenia este haina lui Hristos”. La fel și Sfântul Isaac Sirul zice: „Smerenia este haina lui Dumnezeu, căci Cuvântul ce S-a întrupat cu aceasta S-a îmbrăcat”.

Adevăratul lucrător al smeritei cugetări se cunoaște și din aceea că se îngrețosează să placă lumii prin faptele lui sau prin cuvânt, iar în ochii lui slava lumii acesteia nu are valoare (Sfântul Isaac Sirul, Cuv. 38).

După ce am arătat puțin despre ce este adevărata smerenie, cred că este de folos să arătăm și din ce se naște această virtute. Dacă vom cerceta Sfintele Scripturi vom vedea că smerenia este și se naște din scârbe și necazuri, căci zice Domnul Dumnezeu către poporul lui Israel: *De voi închide cerul și nu va fi ploaie și de voi porunci lăcustelor să mănânce răsădurile voastre sau voi trimite moarte în poporul Meu și se va smeri poporul Meu peste care se cheamă numele Meu asupra lor și se vor ruga și vor căuta fața Mea și se vor întoarce din căile lor cele rele, atunci îi voi auzi din cer și milostiv voi fi păcatelor lor și voi vindeca pământul lor* (II Paralipomena 7, 13-14).

În alt loc, arătându-se că din osteneți și scârbe vine smerenia, se zice: *Și s-au smerit întru osteneți inimile lor* (Psalm 106, 12). Și iarăși: *Eu am venit la ei cu mânie mare și îi voi pierde pe ei în pământul vrăjmașilor lor. Atunci se va smeri inima lor cea netăiată împrejur și atunci se vor căi de păcatele lor* (Levetic 26, 41).

Să vedem și câteva mărturii ale Sfinților Părinți din care aflăm că sunt și alte pricini care nasc smerenia în sufletul omului. Sfântul Ioan Scărarul arată că „din ascultare se naște smerenia” (Scara, Cuv. 4). Iar de la Sfântul Maxim Mărturisitorul învățăm că aceasta se naște din credință și frica de Dumnezeu, după cuvântul: „Cel ce crede, se teme și cel ce se teme, se smerește” (Filocalia, vol. 2, cap. 16).

Sfântul Isaac Sirul arată că „smerenia se naște în inima omului și din mulțimea rugăciunilor, căci cine are trebuință de ajutorul lui Dumnezeu face multe rugăciuni și pe cât le înmulțește, pe atât i se smerește inima sa. Nimeni, rugându-se și cerând, nu va putea să nu se smerească” (Cuv. 21).

Același sfânt spune că smerenia se naște și din cunoștința de sine: „Dreptul ce nu-și cunoaște neputința sa, are lucrările sale pe ascuțișul briciului, nefiind departe de cădere și de leul făcător de stricăciune. Cel ce nu-și cunoaște neputința sa, este lipsit de smerita cugetare” (Cuv. 21).

Tot Sfântul Isaac, arătând că și din necazuri și din întristări se naște smerenia, zice: „Sufletul care a primit grija faptei bune și viețuiește cu frica de Dumnezeu, nu poate fi fără întristare în fiecare zi, căci faptele bune au și întristări împletite cu ele. Cel ce nu are necazuri, fără îndoială și de fapta bună se desparte. Dacă poțtești fapta bună, dă-te la toate necazurile, căci necazurile nasc smerenia” (Cuv. 37).

După ce am adus mărturii din Sfânta și dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții Părinți, arătând din ce se naște smerenia și smerita cugetare, să arătăm, pe scurt, câte ceva despre ea și care sunt foloasele ei. Folosul cel mai mare adus de smerenie este mântuirea sufletului nostru, după cuvântul: *Smeritu-m-am și m-am mântuit* (Psalmul 114, 6).

Alt folos pe care-l dobândim prin smerenie este acela că Dumnezeu Își aduce aminte de noi și ne izbăvește de necazuri și de vrăjmași numai dacă o avem pe aceasta.

Acest lucru reiese din cuvintele Psalmistului care zice: *Întru smerenia noastră ne-a auzit pe noi Domnul și ne-a izbăvit pe noi de vrăjmașii noștri* (Psalm 124, 2-4).

Smerenia nu este numai un mod de a câștiga ajutorul lui Dumnezeu și de a fi auziți de El în vremea de necaz, ci ea ni se face și pricină de a ajunge moștenitori ai împărăției cerurilor, după mărturia Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Care zice: *Deci, cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela va fi mai mare în împărăția cerurilor* (Matei 18, 4).

În multe locuri ale Sfintei Scripturi vedem că smerenia ne aduce slavă de la Dumnezeu și de la oameni, după cuvântul Mântuitorului nostru Iisus Hristos: *Cel ce se smerește, se va înălța* (Matei 23; 12; Iacov 4, 16; Isus Sirah 3, 18).

Smerenia face ca omul să fie cercetat și odihnit în sufletul său de către Bunul Dumnezeu, după cuvântul Proorocului: *Spre cine voi căuta, zice Domnul, fără numai spre cel smerit și blând care se cutremură de cuvintele Mele* (Isaia 66, 2). Apoi, vedem că smerenia este urmată de cinste și

de slavă (Proverbe 18, 12; 29, 23).

Să trecem acum la Sfinții Părinți, ca și de la ei să auzim care sunt foloasele smeritei cugetări.

Sfântul Isaac Sirul zice: „Precum umbra urmează trupului, tot astfel și smeritei cugetări îi urmează mila lui Dumnezeu” (Cuv. 19). Apoi zice: „Sârguiește-te să fii defăimat și te vei umple de cinstea lui Dumnezeu. Nu căuta să fii cinstit, fiind plin de răni înlăuntrul tău. Prihănește cinstea și să nu o iubești, ca să nu te necinstești. Cel ce aleargă după cinste, ea fuge dinaintea lui, iar pe cel ce fuge de dânsa, îl va urmări și propovăduitor al smereniei lui se va face tuturor oamenilor. De te vei defăima pe tine, ca să nu fii cinstit, Dumnezeu te va arăta pe tine. Și dacă pentru adevăr te vei prihăni pe tine, Dumnezeu dă voie tuturor zidirilor Sale să te laude pe tine, deschizând înaintea ta ușile slavei Ziditorului tău și te vor lăuda pe tine. Căci tu, în adevăr, după chipul și asemănarea Lui ești” (Cuv. 5).

Apoi continuă: „În vremea în care smerenia împărățește în tine, și se supune sufletul tău și împreună cu dânsul și se vor supune toate, căci se naște în inima ta pace de la Dumnezeu. Iar dacă ești afară de acestea, nu numai de patimi, ci și de întâmplări, adesea vei fi izgonit. Adevărat, Doamne, de nu ne vom smeri singuri, nu vei înceta să ne smerești pe noi. Smerenia cea adevărată se naște din cunoștință, iar cunoștința cea adevărată se naște din ispite” (Cuv. 16).

„Smeritei cugetări îi urmează înfrânarea și sfiala. Iar slava deșartă este slujitoare a desfrânării și lucru al mândriei. Smerita cugetare, pentru sfiala ei cea dintotdeauna, întru vedenie ajunge și împodobește sufletul cu întreaga înțelepciune” (Cuv. 23).

Apoi spune: „Mai înainte de a intra în cetatea smereniei, dacă te vei vedea pe tine că te-ai odihnit dinspre supărarea patimilor, să nu te încrezi în tine, căci te pândește pe tine vrăjmașul. Ci așteaptă după odihnă, multă supărare și tulburare. De nu vei trece prin locurile de odihnă ale faptelor bune, nu vei ajunge la repaos din truda ta și nici nu vei avea răsuflare dinspre bântuiei până ce nu vei ajunge la locul de odihnă al sfintei smerenii” (Cuv. 24).

De asemenea, un sfânt părinte tâlcuiește un cuvânt al Sfântului Ioan Scărarul, zicând: „Smerenia poate să ierte multe păcate și fără lucruri, dar lucrurile fără smerenie, dimpotrivă, sunt nefolositoare, și nu numai atât, ci și multe rele ne gătesc nouă.

Precum sarea la toată hrana este trebuincioasă, tot astfel și smerenia, la toate faptele bune. Deci, trebuie să ne smerim în minte neconținut, în supărări și neazuri, căci aceasta, de o vom câștiga, ne face fii ai lui Dumnezeu și, fără lucruri bune, ne pune înaintea Lui. Căci fără ea toate lucrurile noastre sunt deșarte. Deci, Dumnezeu vrea schimbarea minții noastre. În minte ne facem buni și în minte netrebniți. Aceasta singură este de ajuns, chiar fără alt ajutor, să stea înaintea lui Dumnezeu și să grăiască pentru noi” (*Scara*, Scolia 39 la Cuv. 25).

Sporirea și creșterea omului în viața duhovnicească, mai mult decât prin alte fapte bune, se face prin smerenie, după cum ne învață unul din Sfinții Părinți: „Sporirea omului este smerenia, căci pe cât se pogoară cineva în smerenie, pe atât se înalță în sporire” (*Pateric*, cap. 10).

Un alt bătrân al Patericului, arătând puterea smereniei împotriva diavolilor, zice: „Dacă, smerindu-te pe sine-ți, vei zice: «Iartă-mă», arzi pe diavoli”. Iar altul, de asemenea: „Cel ce se smerește, smerește pe diavoli, iar cel ce nu se smerește este batjocorit de diavoli” (*Pateric*, cap. 10).

Pentru a vedea cât de minunată este smerenia în viața celui ce s-a împodobit cu această virtute înaltă, precum și de câte daruri și puteri îi este pricinuitoare, să ascultăm pe Sfântul Isaac Sirul, care zice: „Pe cel smerit cugetător omul niciodată nu-l urăște, nu-l rănește cu cuvântul, nu-l defaimă, de toți este iubit, căci el îi iubește pe toți și toți îl iubesc pe el; toți îl doresc și, în tot locul unde se apropie, îl privesc ca pe îngerul luminii; îi dăruiesc lui cinstea; măcar de ar grăi cel înțelept și învățătorul, oprîți vor fi cu tăcerea, căci smeritului cugetător toți îi dau cu cucernicie locul să vorbească.

Ochii tuturor iau aminte ce fel de cuvinte ies din gura lui și fiecare om așteaptă cuvintele lui ca pe cuvintele lui Dumnezeu. Scurta lui vorbire se face cu cuvintele celor iscusiți care cercă înțelegerile lor. Cuvintele lui dulci sunt, în auzul înțelepților, mai mult decât fagurele și mierea. Chiar de ar fi simplu cuvântul lui și defăimat și de nimic vrednic în ochii săi, se socotește de toți mai cinstit

și ca din gura lui Dumnezeu”.

Apoi adaugă: „Cel ce vorbește cu defăimare împotriva smeritului cugetător și nu îl socotește pe el ca pe un viu, este ca un om ce și-a deschis gura asupra lui Dumnezeu. Pe cât se defaimă de toată zidirea, cinstea lui rămâne. Când se va apropia smeritul cugetător de fiarele sălbatice, acestea, privindu-l, se vor împlânzi, se vor apropia de dânsul ca de un stăpân al lor, își vor clătina capetele și cozile lor și îi vor linge mâinile și picioarele lui.

Dacă se apropie smeritul cugetător de târâtoarele aducătoare de moarte, îndată se va apropia de ele cu simțirea mâinii lui și se va atinge de trupul lor, iuțimea și asprimea amărăciunii lor pricinuitoare de moarte încetează și în mâinile sale ca pe niște lăcuste le strivește. Se apropie de oameni și ca la Domnul iau aminte la dânsul.

Nu numai oamenii, ci și diavolii, cu îngrozirea și cu amărăciunea lor, cu toată fâlirea cea mare a minții lor, când se apropie de cel smerit cugetător, se fac țărâna și se strică toată răutatea lor, risipindu-se toate măiestriile lor și pierzându-se toată vicleana iscusință a lor” (Cuv. 20).

Iată cât de minunate și felurite sunt darurile cu care este împodobit de Preabunul Dumnezeu cel cu adevărat smerit cugetător și cum toți oamenii, fiarele, târâtoarele și înșiși diavolii se smeresc, se biruiesc și recunosc în el, cu adevărat, un Dumnezeu după dar, așa cum a fost strămoșul nostru Adam înainte de a cădea din ascultarea Preasfântului și Atotputernicului nostru Dumnezeu.

După ce am arătat până aici cu puține mărturii, din Sfânta și dumnezeiasca Scriptură și de la Sfinții Părinți, ce este smerenia, din care virtuți se naște, câte foloase aduce ea celui ce o are, precum și cu câte daruri și puteri este împodobită viața celui smerit, în continuare voi arăta, cu mărturii tot de la Sfinții Părinți, care sunt semnele cele din afară și cele dinlăuntru ale omului cu adevărat smerit cugetător.

Ca să înțelegem acest lucru, să ascultăm pe Sfântul Efreem Sirul, care zice: „Semnele după care se recunoaște cel ce are smerenie adevărată sunt acestea:

- a se socoti pe sine că este mai păcătos decât alții și decât toți păcătoșii;
- a socoti că nici un bine nu a făcut înaintea lui Dumnezeu;
- a se prihăni pe sine în toată vremea, în tot locul și lucrul;
- a nu ocări pe nimeni;
- a nu pângări pe cineva care este mai păcătos sau mai leneș decât dânsul, ci pe toți să-i laude și să-i slăvească;
- a nu judeca, defăima sau vorbi de rău pe cineva, vreodată;
- a tăcea totdeauna și a nu vorbi ceva fără poruncă sau fără vreo trebuință de nevoie, iar când va fi întrebat și va vrea să răspundă să o facă cu blândețe, cu liniște și rar, ca și cum ar fi silit și s-ar rușina să vorbească:
- a nu se măsura pe sine în ceva;
- a nu se certa cu cineva pentru credință, ori pentru altceva, ci dacă va zice bine, să zică și el așa, iar dacă va zice rău, să zică: „tu știi”;
- a urî voia sa, ca ceva ce este pierzător;
- a avea totdeauna privirea în jos;
- a avea totdeauna înaintea ochilor moartea;
- a nu vorbi deșertăciuni și a nu minți vreodată;
- a nu vorbi împotriva celui mai mare;
- a suferi ocările, defăimările și pagubele cu bucurie;
- a urî odihna și a iubi osteneala;
- a nu întărâta pe cineva și a nu răni știința cuiva.

Acestea sunt semnele smereniei adevărate și fericit este cel ce le are, căci se face casă și biserică lui Dumnezeu, și Hristos se sălășluiește într-însul, făcându-l moștenitor al împărăției cerurilor” (Sfântul Efreem Sirul, *Cuvânt pentru smerita cugetare*, tom. 3).

În încheierea acestui cuvânt îndrăznesc, eu, cel cu totul sărac și lipsit de darul smeritei cugetări, ca pe lângă mărturiile cele de mai sus ale Sfintei Scripturi și ale Sfinților Părinți, să zic

câteva cuvinte pentru mângâierea celor neputincioși asemenea mie.

Deci am văzut, în cele de mai sus, că multe sunt treptele pe care le are înalta smerenie și că puțini sunt cei care ajung la desăvârșirea ei, noi, însă, să nu ne deznădăjduim din pricina neputinței noastre, ci să rugăm pe Preabunul Dumnezeu, Care pe cele neputincioase le întărește și pe cele cu lipsă le împlinește, să ne ajute cu mila și cu darul Său, ca măcar cu vârful degetului să ne atingem de treptele cele mai de jos ale smereniei. Iar cu îndurarea Lui și cu rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Săi, care au strălucit prin adevărata smerenie, aflându-ne în urma celor sporiți, dar mergând pe același drum cu ei, să fim și noi, păcătoșii, miluiți și mântuiți. Amin!

DESPRE ISPITELE CELOR SMERIȚI ȘI ALE CELOR MÂNDRI

Dumnezeu, celor mândri le stă împotriva, iar celor smeriți le dă har (I Petru 5, 5).

Fiindcă în predicile cele mai dinainte am vorbit despre felurile ispitelor și despre pricinile pentru care Dumnezeu îngăduie să ne ispitim, spre folosul și mântuirea sufletelor noastre, de data aceasta m-am gândit să vorbim despre ispitele celor smeriți și ale celor mândri. Din cele ce urmează vom înțelege clar că Preabunul Dumnezeu nu îngăduie a se ispiți toți oamenii la fel, ci cu mare deosebire și felurime, după a Sa negrăită și neajunsă de minte înțelepciune. Vom vedea că asupra celor smeriți și blânzi și care își cunosc bine neputința și nimicnicia lor, Preabunul și Preaînțeleptul Dumnezeu nu slobozește asupra lor ispite și necazuri prea mari. Iar asupra celor mândri și trufași, Dumnezeu îngăduie a veni ispite și necazuri mai grele, care de multe ori sunt mai presus de hotarele răbdării lor. Și aceasta o face El cu mare înțelepciune și economie, spre a-i aduce pe ei întru smerenie și umilință, pentru a-și cunoaște neputința și nimicnicia lor pe acest pământ și a veni toți la calea cea sfântă a mântuirii.

Despre acest adevăr ne spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul următoarele: „**Ispitele ce se fac asupra celor smeriți** de la toiagul cel duhovnicesc, spre sporirea și creșterea sufletului, sunt acestea: nehotărârea, îngreunarea trupului, slăbănogirea mădulelor, trândăvirea, zăpăceala cugetării, părerea neputinței trupesti, împuținarea nădejzii, întunecarea gândurilor, lipsirea ajutorului omenesc, lipsa celor de trebuință trupesti și cele asemenea acestora.

Din ispitele acestea omul câștigă suflet părăsit și neajutorat și inimă zdrobită întru smerenie multă. Prin acestea se ispitește cineva ca să vină spre dorirea Celui ce l-a zidit. Cu acestea sunt amestecate mângâierile și năpădirile, lumina și întunericul, războaiele și sprijinirile și, în scurt să zic, strâmtorarea și răsfățarea. Și acesta este semnul sporirii omului, prin ajutorul lui Dumnezeu.

Iar ispitele ce se fac prin îngăduința lui Dumnezeu asupra **celor mândri**, care fără de rușine se înalță înaintea lui Dumnezeu, sunt acestea: ispitele cele arătate ale diavolilor și care sunt mai presus de hotarul puterii sufletului, lipsirea puterii de înțelepciune ce este întru dânsii, simțirea iute a cugetării curviei, care se slobozește asupra lor spre smerenia înălțării lor, a se mânia degrab, a voi să-și alcătuiască și să-și facă voia sa, a se prici întru cuvinte, a certa pe alții, a se certa apoi și pe ei, pentru aceasta defăimându-se și mâhnindu-se în inimile lor; a avea desăvârșita amăgire a minții, a avea gânduri de hulă asupra numelui lui Dumnezeu, a avea înțelegeri nebune pline de râs, iar mai ales de plâns, a fi defăimați de oameni și cinstea lor a fi pierdută, a li se face rușine și ocară de la draci prin multe chipuri, în ascuns și pe față, poftă de a se amesteca împreună și a petrece cu lumea; a grăi și a bârfi nebunește totdeauna, a născoci întru sine pururea vreo noutate printr-o proorocie mincinoasă de la diavoli și a făgădui multe, mai presus de puterea lor. Acestea sunt ispitele sufletești.

Iar întru cele trupesti li se întâmplă acestea: întâmplări dureroase de care nu mai pot scăpa, întâlniri cu oameni răi și fără de Dumnezeu; cad în mâinile unor oameni care îi necăjesc pe ei, inima lor mereu se pornește să cadă din frica lui Dumnezeu; fără pricină și neașteptat, de multe ori de

năpraznă. Au căderi mari de pe stânci, de la locuri înalte, sau pățimesc alte asemenea acestora spre zdrobirea trupului și a sufletului lor. Sunt lipsiți de ajutorul celor ce sprijinesc inima din dumnezeiasca putere și de nădejdea credinței lor și, a zice în scurt, toate câte sunt cu neputință și mai presus de putere se aduc asupra lor, împreunându-se cu slăbiciunile lor.

Acestea toate, câte s-au înșirat aici, sunt chipurile ispitelor mândriei. Însă să arătăm și începutul acestora în om: când cineva începe a se avea pe sine înțelept în ochii săi. Din aceasta se prefac și se schimbă întru acel om toate relele acestea, după măsura și primirea de către el a unor gânduri ca acestea ale mândriei. Deci din chipurile ispitelor noastre trebuie a ne pricepe căile ușurătății minții noastre. Iar de am vedea vreunele din ispitele acestea amestecate cu cele mai înainte zise, să cunoaștem că după măsura în care le avem pe acestea, pe atât și mândria s-a ivit în noi” (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 46).

Iată cât de felurite sunt ispitele, care vin cu îngăduința lui Dumnezeu asupra noastră, atunci când nu ne vom cunoaște neputința și nimicnicia noastră și când nu ne vom smeri din toată inima, în tot locul și timpul, în fața lui Dumnezeu. Eu, păcătosul, ca cel ce pururea mă aflu plin de mândrie și orb în a cunoaște și a mă împotrivi la aceste ispite ale mândriei, spre a scăpa cândva din robia lor, am voit totuși a le însemna pe ele aici – nu din cunoașterea și iscusința proprie, de care cu totul sunt sărac – ci din învățăturile cele pline de filosofie duhovnicească ale acestui Sfânt Părinte Isaac Sirul, care întru iscusința minții sale celei sfinte, prin liniște și rugăciune curată le-a cunoscut și ni le-a lăsat nouă spre folosul de obște. Aceste însemnări de aici, de le va citi cineva cu luare aminte, îndată singur își va cunoaște din mișcările minții sale cele de fiecare minut, dacă se ispitește în rânduiala celor smeriți cugetători sau viețuiește în hotarul ispitelor celor mândri. Și așa, cu frică de Dumnezeu, ferindu-se și de unele și de altele, se va sili spre îndreptare.

Dar chiar dacă și prin unele și prin altele ne ispitim, nu trebuie a ne descuraja, știind că Dumnezeul nostru nu voiește nicidecum moartea păcătosului. Cât mai suntem în stadionul acestei vieți, prin rugăciunea cea stăruitoare și prin pocăința cea adevărată, ajutați fiind de mila și darul lui Dumnezeu, putem a ne îndrepta viața și a ne mântui sufletele noastre. Căci Dumnezeul nostru Cel Bun și Atotputernic, dacă vom cere din inimă ajutorul Său, ne va scoate pe noi cei ferecați în obezile ispitelor și ale patimilor și nu va rușina pe niciunul din cei ce-L cheamă pe El întru adevăr. Amin!

„FĂ UNA DIN TREI!”

– Părinte, dar despre cei ce merg la distracții lumești, la nunți cu lăutari, la bal, la discotecă, ce ne puteți spune?

– Care se duce așa, acela-și bate joc de sufletul lui. Pentru că, uite ce este, tot ce-ai câștigat în biserică, ai risipit. Dacă te-ai dus la crăsmă, acolo-i gura iadului. Dacă te-ai dus la jocuri, acolo-i teatrul satanei. Și toate lucrurile duhovnicești care le câștigi în biserică, le pierzi acolo și pierzi și sufletul. N-ai văzut ce-a făcut dracul cu unul credincios?

Un băiat credicios foarte, după ce s-a liberat de armată, a spus părinților lui că el nu se mai însoară. „M-aș duce la mănăstire”. Avea un loc al lui. Tată-su și mama-sa l-au lăsat la voia lui. Și-a făcut o căsuță acolo și a învățat să facă coșuri din nuiele. El nu s-a însurat. Era cel dintâi în biserică, cel dintâi la spovedanie, la împărtășanie. Nu l-a văzut nimeni înjurând sau fumând sau beat. Mă rog, ducea o viață, cum spune Mântuitorului: *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă oamenii faptele cele bune ale voastre și să-L slăvească pe Tatăl cel din cer.*

Un om care duce o viață curată nu-i de folos numai pentru el, este de folos pentru atâta lume. Diavolului nu i-a venit bine, că el dădea pildă bună la toți frații. El avea Psaltire, Ceaslov, icoane frumoase, ca un călugăr. Stătea acolo. Avea un ogor, l-a arat și semăna acolo ce trebuie. Avea o pădurice frumoasă și de acolo își lua nuiele de făcut coșuri. Era pildă. Și toți îl aveau de model: „Uite, Ion! Ia, acela-i om!”

Nu s-a căsătorit. Căsătoria rămâne de bunăvoia fiecăruia. Apostolul Pavel spune: *Bine este*

tânărului să se însoare, dar mai bine să rămână așa. Bine este fecioarei să se mărite, dar mai bine să rămână așa. Cea măritată grijește de ale lumii, cum să placă bărbatului. Și cea nemăritată grijește cum să placă Domnului.

Diavolul nu stătea. A început să-l tulbure noaptea. I se arăta în chip de leu, în chip de câine, venea în chip de ostași, bătea doba prin pod pe la el noaptea, se arăta în chip de șarpe că-l mușcă, țiuia. Nu știți voi, dacă te-ai apuca de o viață de rugăciune, câte de astea ai să pățești. Du-te în pădure să vezi! Că nu avem voie să spunem, că am trăit și acolo 9 ani și 7 luni, în creierii munților. Să vezi acolo câte năluciri îți face diavolul.

Da. Așa bietul om, au început ispite mari cu el. Într-o seară vine un drac la el:

– Măi Ioane, eu sunt diavolul. Măi, mare ciudă avem noi pe tine. Stai aici la marginea satului și mare necaz ne faci – părinții lui erau foarte credincioși, dar aveau casa în mijlocul satului. Și avea și o soră tare credincioasă.

– Dar de ce mă supărați noaptea? Bateți în pod, chiuți, șuierați, bateți, urlați, mieunați. Ce, credeți că eu mă tem? Am pe Hristos.

– Măi, uite! Facem un legământ. Nu mai venim la tine niciodată, dar să faci una din trei care ți-o spune eu.

– Care?

– Sau să-l omori pe tată-tu, sau s-o bați pe soră-ta – că avea ciudă că și părinții și sora lui erau credincioși – sau a treia, măi, uite ce-i să te duci și tu o dată în crâșmă. Măcar o dată, că nu te-am văzut în crâșmă niciodată.

– Și ce să fac?

– Ia și tu un pahar de vin acolo și cu tine nu mai avem nimic. Nu mai venim să te supărăm noaptea.

Dar el spune dracului:

– Dacă ești drac! Mă înveți să omor eu pe tata! S-o bat eu pe soră-mea! Eu n-am omorât un purice în viața mea.

– Zici că pe tat-tu nu vrei să-l omori, pe soră-ta nu vrei s-o bați! Măi, fă-o pe cealaltă, că-i cea mai ușoară și nu te mai supărăm niciodată. Intră și tu o dată în crâșmă și ia un pahar de vin! Toată lumea zice că nu te-a văzut în crâșmă.

Avea mare ciudă, că le dădea pildă bună. Dar lui i s-a părut asta mai ușoară. „Măi, zice, asta n-ar fi așa greu! Când mă duc în târg să-mi vând lucrul mâinilor – știi, că mergea o dată la o lună, două –, voi intra într-o crâșmă, beau un pahar de vin și am plecat”.

Ei, dracul îl pândea acum. Și-a dat cuvântul. A ajuns într-o săptămână, a legat coșărcile – ele au urechi, știți –, le-a legat pe un ciomag și s-a dus cu ele la vânzare. Îl știa toți: „Acesta-i cel care face panere! Cel care stă în pădure, colo”. Când s-a dus la târg, niciodată n-a vândut el așa de repede coșărcile. I-au adus dracii mușterii. Au venit și i-au cumpărat coșărcile repede. Acum a luat parale multe. Iaca vine un nepot de-al lui:

– Moșule, iaca ai vândut coșurile și ai luat preț bun pe ele! Ești bun de aldămaș. Hai aici la crâșmă să luăm un păhăruț de vin!

El și-a adus aminte ce-a vorbit noaptea cu dracul.

– Măi, aș merge, dar...

– Hai, moșule, dacă nu dai dumneata, dau eu – că la crâșmă-s milostivi, știți, fac milostenie! Dar acesta când a auzit că nici n-are să plătească, are să dea acela de băut, a zis:

– Ei, hai măi, ce-ar să fie?

Când intri în crâșmă, dracul îți bate trei cuie: unul pe pragul crâșmei, unul pe scaun unde te-ai așezat și unul după ce ai luat primul pahar. Și când a ajuns la crâșmă, el măcar dacă făcea o cruce, să se ducă dracul dinaintea lui, dar n-a făcut și i-a dat nepotul un păhăruț de rachiu.

Dar el a zis:

– Măi, mie mi-e rău de la mirosul acesta de alcool. Nici n-am mâncat nimic.

– Stai, moșule! Să aducem o gustare și o sticlă de vin de cel bun.

Când a intrat în crâșmă, iaca alt nepot al lui:

– Ehei, moșule, bine că te văd, că nu te-am mai văzut niciodată aici, la „biserica” noastră.

Vine și celălalt:

– Hai să luăm un pahar! Moșule, bine că ai venit! Doar nu-i un păcat, domnule, să mănânci, să bei! Ce, Dumnezeu le-a lăsat pe toate!

Celălalt era mai mare avocat. Și se apucă el și ia un păhăruț de aici, unul de acolo. El, care n-a băut niciodată, imediat s-a amețit. Bețivul care-i de meserie nu se îmbată repede, dar acesta, care n-a gustat rachiu în viața lui, nici vin mult, după ce-a băut, numai ce vede că se învârte crâșma cu el.

– Măi băieți, măi, eu mă duc, măi! Că dacă mai stau, trebuie să mă duceți cu targa de aici!

– Dar ce, moșule, te-ai îmbătat așa repede?

– Ei, eu văd că nu-i bine. Eu am amețit.

– Taci, moșule! Păzește-ți treaba!

Ei, dacă erau de meserie, de! Iese el în drum. Dar aburii alcoolului s-au ridicat și i-au întunecat mintea, cum norii, când se ridică, întunecă soarele, așa și el. Casa lui tătâne-su era în mijlocul satului. Și o ia pe drum, dar măsura drumul dintr-un colț în altul, când aici, când dincolo. Că zice Sfântul Vasile cel Mare: „Cel bețiv, ca să vină acasă, are nevoie de picioare străine, că ale lui nu-l mai țin”, îi trebuie proptele, că se duce jos.

Cum mergea, lumea se întreba:

– Măi, dar cine-i acesta?

– Ion, cel din pădure/

– Taci, măi, că nu-i el. Acela nu bea niciodată.

– Tu nu-l vezi, măi?

– Dar cum, că acesta de când e el nu l-a văzut nimeni în crâșmă?

– Nu știu, bre, ce-a pățit acum!

Se duce unul la tată-su, că avea să treacă pe la poarta lui:

– Moșule, dar pe băiatul matale îl socoteau oamenii că-i sfânt, dar acum, dacă-l vezi, zici că-i drac. Uite, merge beat pe drum.

– Dar nu se poate, măi băiete! Dar unde-i? Ia du-te, Marie! că avea o fată.

Când îl vede aceea, de rușine că niciodată nu l-au văzut oamenii beat, se duce, îl ia de mână și-l trage în ogradă.

– Hai, măi, în casă, că ne faci de rușine și râde lumea de noi!

Dar el când a văzut că-l trage:

– Dar ce, am băut banii tăi? Și o ia la bătaie pe soră-sa. Ți-am băut banii tăi? Ce ai cu mine?

I-a spus dracul, ori s-o bată pe soră-sa, ori să-l omoare pe tată-su, ori să se îmbete o dată, să ia un pahar de vin. Aude tată-su cum o bătea:

– Tată, văleu, a înnebunit Ion aista! Mă bate! Uite îi beat, mă omoară!

Vine tată-su s-o scoată pe fată din mâna lui.

– Măi, dar ești nebun? Tu nu te-ai îmbătat niciodată...

Și era acolo un trunchi, cum a tăiat tată-su lemne, și era un toporaș înfipt acolo, el, nebun, că era turmentat, când a văzut că vine tată-su, a luat toporul din trunchi și i-a dat una lui tată-su și l-a omorât. A bătut și pe soră-sa, a omorât și pe tată-su.

– Văleu!

– Ce-i?

– L-a omorât pe tată-su...

Fata a fugit. A venit stăpânirea, miliția, cum se zice: „Cutare a omorât pe tată-su, fiind beat!” Și dacă a omorât pe tată-su, l-a luat miliția și l-a dus la închisoare. Vine dracul la miezul nopții la dânsul:

– Măi, Ioane, mă cunoști?

– Da.

– Eu sunt acela care ți-am spus să-mi faci una din trei. Prost ai mai fost. Ți-am spus să alegi

una din trei, și ai ales-o pe cea mai rea, să te îmbeți o dată. Vezi că din crăsmă mi le-ai făcut pe toate? De acum al meu ești! Aceștia ți-au dat 15 ani închisoare, dar pocăința care trebuie la acestea, n-o mai faci tu.

Și el, când a văzut, a început a plânge și a zis:

– Vai și amar, că rău m-am înșelat!

Și stând la închisoare, după un an de zile a murit acolo nespovedit și neîmpărtășit. Și ați văzut diavolul ce-a făcut? „Fă una din trei!” Și le-a făcut pe toate, și s-a dus și și-a pierdut sufletul.

De aceea vă spun. Dacă ai ieșit de acasă și te duci să bei în crăsmă, te-ai dus în „gura iadului”. Acolo are dracul toate la îndemână: Și rachiu și vin și muzică și oameni răi, blestemați, care te îndeamnă...

Măi, dacă îți trebuie un pahar de vin, Dumnezeu le-a făcut toate. La masa ta, în sărbători, în duminici și cum este acum în câșlegi, adu-ți un pahar, două de vin curat, și să iei cu soția, cu copilașii; dacă ți-a venit un neam. Dar la casa ta și cu măsură. Că toate-s pentru om. Că mă întrebă unii: „Dar pot să iau un pahar de rachiu la o nuntă sau la un praznic?” Poți. Dar unul, pentru că-i blagoslovit. Nu zice că *toate se sfințesc prin cuvântul lui Dumnezeu și prin rugăciune?*

Și vinul cine l-a făcut? Nu tot Dumnezeu? Vezi că din vin, mai ales, se fac și Preacuratele Taine, ce-i mai sfânt pe lume. Că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu vinul este de vină, ci beția!” Așa și rachiu, nu-i de vină. De vină-i beția, dacă ai luat mai mult decât trebuie și te-ai îmbătat și ți-ai pierdut și mintea și sănătatea și sufletul. Ferească Dumnezeu! N-ai ce căuta, să te duci în casa diavolului. Că acolo este „Babilonul” și toate răutățile. Acolo găsești de tot neamul.

Da. Vrei în casa ta să te odihnești, odihnește-te. Stai la masă, iei un pahar, te-ai odihnit și pe urmă te ocupi de cele ce spune cartea.

DESPRE FEMEIA CARE NU SPOVEDEA UN PĂCAT

– Tată-părinte, cum să întorc pe un frate de-al meu la credință?

– Mamă, uite ce este! Nu aducem noi la credință, ci mila Preasfintei Treimi și a Maicii Domnului, că Dumnezeu poate toate, noi nu putem nimic. Noi îi arătăm cărarea până la drum. „Măi, postește, roagă-te, spovedește-te curat, să n-ai ură pe nimeni”. Și Bunul Dumnezeu, dacă omul se roagă, îi deschide calea, îi luminează mintea și vede unde a ajuns: Pentru că ei, săracii, ai văzut ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur? „De este cu puțință, o, creștine, și în fiecare ceas să te mărturisești!” Dar de ce? În fiecare minut greșim lui Dumnezeu. Ori cu lucrul, ori cu cuvântul, ori cu voie sau fără voie, sau cu știință sau cu neștiință.

Că, dacă nu spune tot la spovedanie, rămâne cu păcatele neiertate. În această privință am să vă spun o istorioară:

Era un duhovnic călugăr, care avea un ucenic surdo-mut. Și o dată, când spovedea o femeie, duhovnicul i-a arătat ucenicului să facă focul; nimeni nu se smintea, știa că el nu aude. Dar el, deși nu auzea din naștere, și era și mut, însă avea viață sfântă, că era crescut în frica lui Dumnezeu pe lângă mănăstire.

Și a văzut când se spovedea femeia aceea, că tot ieșea câte un șarpe din gura ei și tot cădea jos. S-a făcut o movilă de șerpi. El cât făcea focul, a tras cu ochiul și a văzut că un balaur a vrut să iasă de trei ori din gura femeii, dar s-a tras înapoi. Unul mai mare.

Atunci el de acolo, dacă el n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa, a început a striga:

– Veniți să vedeți minuni mari! Veniți să vedeți minunile lui Dumnezeu! Veniți să vedeți balaurul care nu vrea să iasă din femeia aceasta!

Dar s-a minunat duhovnicul:

– Dar de unde vorbești tu, că de când te-a făcut mamă-ta n-ai vorbit? Ce-ai văzut, de strigi

așa?

– Femeia asta, uite, cum spunea câte un păcat, câte un șarpe cădea din gura ei jos. Și am văzut un balaur care a scos capul de trei ori și s-a dat înapoi.

Și îl știa pe ucenic că-i mut din naștere. Mut și totodată și surd. Femeia, când a auzit, a zis:

– Părinte, mare minune, că băiatul acesta eu îl știu că n-a vorbit de când l-a făcut mamă-sa.

– Dar și eu mă minunez! I-a deschis Dumnezeu gura după atâția ani – că avea peste 20 de ani – ca să arate primejdia în care ești tu. Măi băiete, de acum du-te de aici!

Și a spus femeia. Avea un păcat mare și n-o lăsa dracul să spună. Îi era rușine.

– Uite, cutare lucru am făcut când eram tânără, uite așa...

– Aista-i balaurul care de trei ori a vrut să iasă și s-a tras înapoi.

Și după aceea a zis femeia:

– Părinte, știi cum mă simt acum?

– Cum?

– Parcă m-am născut din nou. Niciodată în viața mea la spovedanie nu m-am simțit așa de ușoară – că a scos toată răutatea, toți șerpii, tot păcatul. Îmi pare că m-am născut din nou.

– Ei, pentru că te-ai mărturisit curat. Acum s-au dus toate gunoaietele satanei, toți șerpii.

IMPORTANȚA SPOVEDANIEI

Am fost vara asta cu Părintele Vartolomeu la o femeie Maria Olaru în satul Izvorul Muntelui, comuna Ceahlău, județul Neamț. Ea este o femeie care vine mereu cu lume aici și m-a trimis părintele stareț să-i fac o aghiasmă în casă. A venit cu mașina și ne-a luat de aici, cu primarul orașului Bicaș, unul Sandu, și tot el ne-a adus înapoi. Mare evlavie avea ea să aibă un preot călugăr să-i facă o agheasmă.

Ea-i de la barajul Bicașului, în jurul muntelui, numai mergi în dreapta spre Ceahlău. Care ați fost pe acolo știți: Izvorul Alb, Izvorul Muntelui...

Acolo în satul acela, că-i împrăștiat tot prin păduri și prin poieni, el coboară din vârful Ceahlăului, era o fată cu oile. Păștea și ea oile – că fetele de la munte știu să și mulgă oile, să le tundă, să le pască, că dacă se ocupă cu creșterea oilor!

Un cioban de acolo, fără frica lui Dumnezeu, tot s-a împrietenit cu ea, tot, până a înșelat-o și a batjocorit-o. Ea, dacă ar fi spus unui duhovnic, dacă s-ar fi spovedit și ar fi făcut canon, ar fi știut ce să facă, dar diavolul, când îl dă pe om în păcat, niciodată nu-i sapă o groapă mai mică, că zice acolo la Psaltire: *Adânc pe adânc cheamă*. Adică un păcat mare care te duce spre iad, la adânc, te duce în altul, mai adânc, cum este deznădejdea. Ea a rămas gravidă. Și tot s-a păzit, ca să nu știe părinții. Tot o vedea tată-său și mamă-sa supărată tare, că numai pe ea o aveau și nu știau ce-i cu dânsa. Tot o întrebau: „Marie, ce-i cu tine?”, dar nu pricepeau.

Ea când a născut copilul s-a dus la o stână acolo în pădure, unde avea oile, a născut acolo, a luat copilul și l-a dat în Bistrița. Și pe urmă a spus că-i bolnavă, că nu știu ce, și nu i-au dat de capăt părinții că ea a născut acolo. Dar numai ea știa ce-i în sufletul ei.

Acum nu era nimic păcatul că a căzut, că avea un copil, era un înger dacă îl năștea, dar a pus-o diavolul să facă și ucidere, să ucidă copilul.

Dar mare evlavie avea fata asta la Maica Domnului: citea zeci de acatiste, Paraclise, rugăciuni; și înainte și acum! Și ea plângea totdeauna și se ruga la Maica Domnului s-o ierte de păcatul acesta. Se ducea la mărturisire, postea toate posturile, mergea la biserică, dar acest păcat nu-l spunea. Îi era rușine, că este păcat greu. Și satana n-o lăsa, că știa că printr-un singur păcat se duce în iad. Cu un păcat de moarte, că auzi ce spune Evanghelia: *Nimic necurat nu poate intra în Împărăția Cerurilor*. Deci nu putea să se ducă niciodată în cer cu această crimă asupra ei.

Și Bunul Dumnezeu, Care vrea mântuirea omului, a rânduit că s-a îmbolnăvit de cancer după vreo câțiva ani. Au adus tată-său și mamă-sa preotul, a mărturisit-o, i-a făcut Sfântul Maslu, ea s-a

mărturisit, dar acel păcat tot n-a vrut să-l spună. Dar atâta plângea și se ruga la Maica Domnului, și când era bolnavă. Ea a văzut că de acum moare.

Ea lua Acatistierul din casă și-l citea tot și tot timpul plângea și zicea: „Maica Domnului nu mă lăsa, ajută-mă!” Venea mamă-sa și o întreba:

– Dragul mamei, dar te-ai mărturisit?

– M-am mărturisit, mamă.

– Dar de ce plângi așa?

– Plâng că am durere mare! dar ea nu spunea.

Și n-o lăsa vrăjmașul să spună păcatul acesta. Ori, pentru un păcat nemărturisit te duci în iad. Ferească Dumnezeu! *Nu poate* – cum zice Apostolul Pavel – *stricăciunea pe nestricăciune să moștenească*.

Ce s-a întâmplat? După multă suferință, a mai venit preotul, a mai mărturisit-o, s-a împărtășit, dat tot n-a spus păcatul acesta greu. Vezi ce face diavolul? Dar cui îi spui? Doar preotul nu-i o mână de pământ ca și tine? Dar îi spui lui Dumnezeu sub epitrahilul preotului. Preotul are doar putere să te lege și să te dezlege! Dar nu-i altceva! Este tot de țărână ca și tine. Nu ți-a pus Dumnezeu duhovnic un înger, care să nu știe ce înseamnă greșeală și păcat pe lume.

Dar ea s-a temut să spună. Preotul a bănuț și i-a spus lui mamă-sa și lui tată-său:

– Are ceva pe sufletul ei și nu poate spune!

Preotul, ca duhovnic bătrân, cunoștea că ea are o stare sufletească neliniștită.

– Nu știu ce-o fi având, dar, zice, o văd plângând și tot se roagă la Maica Domnului!

Și a murit. Când a murit, a venit preotul imediat să-i citească stâlpii, trisaghionul, veșnica pomenire, a îmbrăcat-o de moarte, a pus-o în sicriu. A trecut o zi, a trecut două, a treia zi înmormântarea. A venit atâta lume. Cred că avea neamuri multe și era o zi frumoasă în ziua aceea.

Când o duceau la groapă, capacul îl ducea unul, crucea altul, a văzut cineva că a scuturat din cap o dată în sicriu.

– Măi, mi s-a părut mie că moarta aceea a mișcat capul.

Și când colo, a mai scuturat o dată capul.

– Vai de mine, a înviat Maria! că Maria o chema.

Și după aceea numai ce-o vede că se ridică așa, în șezut în sicriu, cum duceau aceia sicriul pe sus. S-au speriat toți. Au lăsat jos sicriul. Groază mare! „A înviat moarta!”

Preotul era înainte cu epitrahilul și cu Molitfelnicul și dascălii cântau *Sfinte Dumnezeule*. Ai văzut cum cântă la înmormântare. Și ea a strigat din sicriu, dar oamenii s-au depărtat, căci se temeau și se minunau tare, că era ceva neobișnuit. Zice:

– Nu vă temeți! Preotul să vină la mine! Preotul. Părintele să vină la mine!

Preotul a venit:

– Părinte, părinte. Am înviat că am un păcat greu nemărturisit!

Auzi! Preotul:

– De unde vii tu? Spune la oameni!

Oamenii s-au dus tot mai încolo oleacă. Și ea zice:

– Părinte, pune epitrahilul pe capul meu să-ți spun!

Și a spus:

– Mă duceam în iad pentru un păcat mare nemărturisit! Când am murit, acum când ați pornit voi la groapă, m-au luat și mă împingeau diavolii, zice, și mă mușcau cu dinții. Erau ca balaurii, ca leii și ziceau: „Hai încoace, că ești a noastră! Ai plâns tu și te-ai rugat și ai postit, dar degeaba, că ai un păcat nemărturisit”.

M-au dus la o prăpastie, n-am mai văzut pe lumea asta atâta adâncime și se auzeau acolo țipete și vaiete și curgea un râu de foc clocotind, din care se auzeau mii și mii de glasuri. Și când m-au dus pe malul prăpastiei, au zis: „Acum s-o aruncăm aici!” Și eu am întrebat: „Ce este aici?” „Aici este gura iadului și te înghite și pe tine, cum a înghițit atâtea milioane și miliarde de suflete”. Eu atunci am strigat la Maica Domnului: „Maica Domnului, nu mă lăsa!” Că de acum, dacă mă duc, nu

mai pot să mă rog ție!

Când am strigat: „Maica Domnului, nu mă lăsa!” a apărut Maica Domnului ca un fulger și dracii au fugit și m-au lăsat pe mal. Și strigau: „Doamnă, n-are dreptate! E a noastră. Uite, zice, Domnul a dat-o în mâna noastră pentru că are un păcat greu nemărturisit”. „Nu-i a voastră, este a mea! Că toată viața m-a rugat pe mine și s-a rugat mie. Și acum a strigat la mine și am venit”. „Da, dar nu poate merge la împărăția cerurilor, că nu-i mărturisită!” „Lasă, că o învii eu, că păcatele făcute pe pământ trebuie să le spovedească”, a zis Maica Domnului.

A venit Maica Domnului și mi-a făcut o cruce și a zis: „Ei scoală-te de acum și cheamă preotul, că trupul tău merge la înmormântare și spovedește-te la preot, că *ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat și în cer*, cum spune Evanghelia”.

Și s-a mărturisit la preot. Și atunci a spus:

– Spune la lumea asta – care era adunată la înmormântare – să se adune aici.

Și s-a adunat toată lumea și au întrebat pe părinte:

– Părinte, dar ce vorbești cu ea?

– S-a mărturisit. Dar uite, mi-a dat voie să vă spun ceva. A avut un păcat greu nemărturisit și ea a avut mare evlavie la Maica Domnului, și Maica Domnului a înviat-o din morți, să spună păcatul și să fie dezlegată pe pământ, ca să nu se ducă în iad.

Și au întrebat-o și pe ea:

– Cum este acolo? Ce-ai văzut trei zile?

– Ei, ce-am văzut! Ai văzut cum este la primărie? Că acolo este scris și când s-a născut omul, că notarul face asta, și când a murit și câtă lume este în sat, și care-i dator la primărie și câți copii are și cum îi cheamă. Așa am ajuns la niște tribunale, unde mii de suflete care mureau pe pământ, veneau și dădeau socoteală. Și era scris acolo tot ce-a făcut omul. „Tu ești cutare. Tu așa ai făcut bine, așa ai făcut rău, așa ești...”, toate, toate. Aveau registre. Totul este înregistrat acolo. Și cei mai mulți merg la rău, că mor nemărturișiți și nepocăiți. Și eu trebuia să mă duc în iad, dacă nu era Maica Domnului. Maica Domnului atâta putere are, că m-a înviat să vin să-mi spun păcatul, ca să fiu dezlegată de preot pe pământ.

Să aveți mare credință în puterea preoției, că acest dar l-a dat Dumnezeu ca să se poată mântui lumea, ca preotul să poată lega și dezlega păcatele lumii. Să știți un lucru: *Tot ce dezleagă preotul pe pământ, este dezlegat și în cer*. Oricum, siliți-vă să vă faceți mărturisirea cât mai curat! Eu, păcătoasa, pentru un păcat, dacă nu era Maica Domnului, mă duceam în muncile iadului pentru vecii vecilor, dar prin mijlocirea Maicii Domnului am înviat și mi-am mărturisit păcatele. Să țineți cu mare putere la Biserică și la darul preoției, pentru că prin preoți se poate mântui toată lumea!

Zicând aceasta, a spus: „Iertați-mă și mergeți mai departe!” Și numai s-a culcat înapoi în sicriu. Și atunci au îngropat-o. Este scrisă această minune în *Istorie duhovnicești*. Spune și anul și locul.

Iată minuni mari ale Maicii Domnului în timpul acesta. Dar cine poate spune minunile Maicii Domnului, că nimeni nu poate spune, pentru că sunt în tot pământul și lucrează cu fiecare suflet. De aceea vă rog, vorbind despre Maica Domnului, să aveți toți în casă icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Ferioarei Maria. Să vă siliți cât mai mult să lăudați pe Dumnezeu și pe urmă, după Dumnezeu, pe Maica Domnului și apoi sfinții lui Dumnezeu! Amin.

DULCEȚILE DUHOVNICEȘTI

– **Părinte, care sunt bucuriile omului duhovnicesc?**

– După cum zic dumnezeieștii Părinți Nicodim Aghioritul, Grigorie Sinaitul și alții, sunt șase feluri de bucurii sau dulceți duhovnicești, din care se nasc și dulcele minții.

Prima dulceață duhovnicească a minții este **lucrarea tuturor poruncilor lui Dumnezeu**.

A doua dulceață duhovnicească a minții este **câștigarea tuturor faptelor bune**.

A treia dulceață duhovnicească a minții este **citirea dumnezeieștilor Scripturi și a Sfinților Părinți**.

A patra dulceață duhovnicească a minții sunt **rațiunile zidirilor** sau **contemplația naturală în duh** sau **rațiunile lucrurilor**, când omul se suie cu mintea, ca pe niște scări, de la zidirea aceasta simțită și văzută la cea nevăzută. Și prin contemplația naturală în duh își folosește sufletul său și meditează la cele cerești.

A cincea dulceață duhovnicească a minții este **taina iconomiei în Trup**, adică întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul și cugetarea de-a pururea la taina iconomiei în Trup, care se numește Taina Tainelor și necunoscută de mintea îngerească și omenească este. Căci taina iconomiei în Trup pururea rămâne taină, neînțeleasă de oameni și de îngeri, cum a putut Dumnezeu cel negrăit și necuprins de toate să încapă în pântecele Fecioarei, cum Însuși Dumnezeu purcede pe Preasfântul Duh, cum este nașterea cea mai înainte de toți vecii a lui Iisus Hristos și altele de felul acesta. Și cum prin taina iconomiei în Trup s-au învățat și îngerii înțelepciunea lui Dumnezeu cea de multe feluri prin Biserică.

Aceasta este a cincea dulceață duhovnicească a minții.

A șasea dulceață duhovnicească a minții și chiar prea duhovnicească este **cugetarea la însușirile lui Dumnezeu** sau mai bine zis *teologia catafatică, afirmativă sau pozitivă*, despre cele ce se pot vorbi de însușirile lui Dumnezeu și care nu ating ființa lui Dumnezeu, ci se vorbește în jurul ființei lui Dumnezeu.

Acestea sunt cele șase puncte și titluri ale celor șase feluri de dulceți duhovnicești ale minții.

„BISERICA NU ESTE DE IERI DE ALALTĂIERI”

– **Părinte Cleopa, care este adevărul despre Maica Domnului, că sectarii zic că Maica Domnului ar mai fi avut și alți copii, după cuvântul din Evanghelia: ...Te caută mama Ta și frații Tăi...?**

– Peste tot în Orient, dar în special la iudei, cuvântul „frate” se folosea și în înțeles mai larg, de „văr”. Maria lui Cleopa, care era cumnata lui Iosif, că-i soția fratelui său, a avut copii pe cei care se cheamă „frații Domnului”, pe Iacov, pe Iuda, pe Iosi și pe Simeon, despre care spune Evanghelia.

Deci ei dacă sunt fii Mariei lui Cleopa, și bătrânul Iosif o ia pe Maica Domnului spre păzire, cu porunca Proorocului Zaharia – că Iosif când a luat-o avea peste 70 de ani –, atunci băieții ei vin veri cu Mântuitorul. Eu am făcut o carte și am arătat după Evanghelia cine sunt frații Domnului.

Iar blestemații de sectari, când aud de frații Domnului, parcă turbează. Dar oare n-auzi tu ce spune Evanghelia? *Și s-a închinat ei Arhanghelul Gavriil din cer*. Acela se închină Maicii Domnului și blestemații de sectari nu vor să se închine. Și i-a zis când a venit la Buna Vestire: *Bucură-te, ceea ce ești plină de daruri, Marie, Domnul este cu tine!*

Dacă arhanghelul Gavriil din cer, mai-marele voievod, o laudă și-i zice, nu că are un dar, ci *ceea ce ești plină de daruri!* Dacă avea să nască pe Mântuitorul lumii, cine poate fi mai sfânt? Și-i spune de naștere, iar ea întreabă: *Cum va fi mie aceasta, că eu de bărbat nu știu?* Și atunci însuși Arhanghelul Gavriil îi spune: *Duhul Sfânt va veni peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri, pentru aceea și Sfântul care se va naște din tine se va chema Fiul lui Dumnezeu și-i va da Domnul Dumnezeu scaunul lui David, tatăl Său, și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit*. Arăta de împărăția cea duhovnicească a Mântuitorului, că după trup Maica Domnului se trage din David. Și nu spune în Psaltire: *Din rodul pântecelui tău voi pune pe scaunul tău?* Maica Domnului a fost strănepoata lui David Proorocul.

Deci iată, vedeți că după trup se trage din *fiul lui David, fiul lui Avraam*. Iar după duh: *neamul Lui cine-l va spune?* zice Isaia. S-a născut mai înainte de toți vecii din Tatăl, că-n Iisus Hristos se întâlnesc două firi: dumnezeirea și omenirea, într-un singur ipostas. Se naște mai înainte de toți vecii din Tatăl și sub vremi din Preacurata și Preasfânta Fecioară Maria.

Și auzi cum hulesc nebunii aceștia! Arhanghelul vine din cer și i se închină și-i aduce veste

trimisă din cer, că va fi maica lui Emanuel. Iar Isaia spune: *Iată, fecioara va lua în pântece și va naște fiu, și vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește «cu noi este Dumnezeu».*

Deci Maica Domnului nu-i Născătoare de Hristos, cum hulea Nestorie, ci de Dumnezeu, că Emanuel este Dumnezeu. Și această Născătoare de Dumnezeu, Preacurata Fecioara Maria, care-i împărăteasa heruvimilor și a serafimilor, ea a proorocit că va fi cinstită de toate neamurile. Când s-a dus la Elisabeta, ce-a zis? *Că mi-a făcut mie mărire Cel puternic, că iată de acum mă vor ferici toate neamurile.*

Toate popoarele lumii o cinstesc! Numai Biserica Catolică are 750.000.000 de oameni pe glob și Maica Domnului este foarte cinstită de ei, și-n Biserica Ortodoxă de 450.000.000 și în toată lumea, și sectele astea blestemate au luat-o razna după capul lor. „Că nu trebuie Maica Domnului cinstită, că nu trebuie icoana Maicii Domnului, că nu trebuie...”

Dar cum nu trebuie cinstită icoana? Ce-a fost Hristos? Ce spune marele Apostol Pavel? *Raza slavei Tatălui și chipul ipostasului Lui.* Ce întreba Filip? *Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl și ne va ajunge nouă!* Iar Mântuitorul spune: *Filip, atâta vreme fiind cu mine, n-ai cunoscut că Eu sunt întru Tatăl și Tatăl este întru Mine? Cine m-a văzut pe mine, a văzut pe Tatăl.*

Ei zic că pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut. Da. Nu L-a văzut după ființă. Dar când S-a îmbrăcat în trup, n-au vorbit cu El? N-a stat la masă cu popoarele? Nu L-au văzut și răstignit? Și-n biserică, nu L-au văzut făcând minuni și pe Tabor și-n toate părțile?

Iată câtă nebulie au ei! Noi nu zugrăvim pe icoane esența, adică ființa lui Dumnezeu, ci cum a voit să se arate El lumii. N-a fost prunc? Nu S-a născut în Betleem? Nu I-au adus magii daruri? N-a fost în biserică la 12 ani? N-a fost la Iordan la 30 de ani, când a venit Duhul Sfânt în chip de porumbel?

Sectarul te întreabă: „De ce faci pe Dumnezeu ca om bătrân cu barbă albă, că pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut?”

Măi, omule stricat la minte, nici heruvimii nu-L văd nici acum, nici nu L-au văzut vreodată ce este, că ființa lui Dumnezeu este inaccesibilă minții omenești sau îngerești. Că dacă ar fi cuprins de minte, n-ar fi Dumnezeu. El este nescris împrejur de vreo minte rațională din cer și de pe pământ.

Dar cum a voit El să se arate sub vremi, toți Îl știu. Lui Avraam i se arată în chip de trei îngeri, la stejarul Mamvri, lui Moise i se arată pe Muntele Sinai de două ori, lui Daniil Proorocul i se arată la râul Ulai, lui David i se arată, la cei trei tineri în chip de îngeri, și încă de câte ori. Și de câte ori se arată Dumnezeu, Isaia zice: *Iată, eu am văzut pe Dumnezeu pe scaun înalt și preînălțat și serafimii stăteau împrejurul Lui, șase aripi la unul, șase aripi la altul; cu două își acopereau fețele, cu două picioarele și cu două zburau și stigau: Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin este cerul și pământul de slava Lui.*

Auzi cum L-a văzut Isaia? *O, ticălosul de mine, că mai înainte am văzut pe Dumnezeu, pe Cel ce stăpânește pacea și lumina cea neînserată.* Unde ești, sectarule, să-ți arăt Biblia, că spune că proorocii au văzut pe Dumnezeu?

Iar Ioan Botezătorul nu L-a văzut la Iordan? N-a auzit glasul Părintelui? *Acesta este Fiul Meu Cel iubit.* N-a văzut pe Duhul Sfânt în chip de porumbel? N-a pus el mâna pe creștetul Fiului? Iată toată Sfânta Treime!

Am văzut în Sfântul Munte Athos mâna Sfântului Ioan, care s-a atins de creștetul Mântuitorului. Este într-un toc de aur la Mănăstirea Dionisiu. Este cumpărată de împăratul Romano, care a adus-o din Ierusalim.

Această mână are o mireasmă deosebită, când se deschide racla! La Bobotează se pune apă de izvor curată într-un cazan de argint și face minuni. Nu bagă Sfânta Cruce, ci mâna Sfântului Ioan. N-am fost acolo? Nu le-am văzut toate?

Să vină sectarii la biserică din Ierusalim să vadă Sfânta Lumină din cer, când vine. Să vadă ei că în Biserica lui Hristos este taină și putere, nu în casele lor care le fac ei aiurea, de când s-au rupt de Biserică și au luat-o razna. Aceștia se cheamă *neghinele țarinii.* *Doamne, n-ai semănat sămânță bună în țarina Ta, dar de unde are neghine? Zice: un om vrăjmaș a făcut acestea, diavolul.*

Păi Bisericii nu-i pasă de atâtea secte, că sectele au fost de când e Biserica. Aceste secte care sunt acum, nu existau acum o sută de ani sau două. Biserica s-a luptat la început în secolul I cu secta nicolaïților, pe urmă cu secta gnosticilor. Neognosticii în timp de o sută de ani. Pe urmă au apărut în secolul II montaniștii, catafrigi, pepuzienii. Unde mai sunt acum?

În secolul IV arienii, apoi macedonenii care huleau pe Duhul Sfânt. Pe urmă nestorienii, dioscorienii, monofiziții în secolul V. În secolul VI origeniștii; în secolul VII monoteliiții; în secolul VIII iconoclaștii, care se luptau împotriva sfintelor icoane. Biserica, ca o corabie, le-a dat la o parte aceste gunoaie. Ce-i pasă ei de secte? Dacă Mântuitorul i-a spus lui Petru: *pe această piatră Biserică voi zidi și porțile iadului pe dânsa nu o vor birui.*

Porțile iadului sunt gurile sectarilor, așa le tâlcuiește marele Atanasie. Câte secte sunt! Acestea au ieșit ca ciupercile după ploaie. Toate sectele sunt buruieni crescute la umbra Bisericii. Ele nu rezistă mult. Bunăoară bapțiștii, care-i cea mai veche sectă, are acum 13 ramificații în țară la noi. S-au împărțit în 13 pe urmă-i pieirea lor, că s-au despărțit de trunchi.

Biserica-i Trupul lui Hristos, spune Apostolul, nu? Mântuitorul ce-a spus? Toată mlădița care rămâne întru Mine aduce roadă multă, și care nu rămâne, se taie și în foc se aruncă.

Dacă-i vedea un copac înflorit până sus, sau cu roade, și deodată s-ar rupe o ramură și ar cădea jos, mai rodește aceea? Aceea se usucă și se dă în foc. Așa-i cu cei care s-au despărțit de Biserică.

Câte secte au fost! Eu am istoria lor. Dar ce, aici am pus numai 56 de secte, că ieșea cartea prea mare, *Călăuza în credința Ortodoxă*. Așa le-a dat Biserica la o parte, ca gunoaiele de pe apă, că Biserica este întemeiată de Hristos, *piatra cea din capul unghiului*. Biserica-i întemeiată pe temelia propovăduirii proorocilor și a apostolilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuși Hristos.

Biserica are *Pidalionul*. Știți voi ce carte este aceasta? Asta-i cârma Bisericii. *Pidalion* pe grecește sau „cârma corabiei” (*Aici părintele arată imaginea din carte*). Și iată aici Biserica cum este! Hristos la cârmă. Aici sunt Sfinții Părinți care stau în biserică. Mântuitorul cu mâna pe frâiele cârmei. Biserica. Ce scrie aici? Uite Sfânta Treime: „Întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, Unuia Dumnezeu”. *Pidalionul*, sau cârma corabiei, care cuprinde canoanele Bisericii de Răsărit universale: ale Sfinților Apostoli, 85 de canoane, ale Sinoadelor Ecumenice, cele șapte a toată lumea și cele 11 locale, și toate izvoarele Bisericii de 2000 de ani sunt aici.

Dumneavoastră credeți că Biserica au condus-o niște panglicari de ăștia? Biserica are Taine, are rădăcini de nezdruncinat. Nu vezi câți s-au ridicat contra ei? 12 săraci apostoli au plecat din Ierusalim, pescari și vameși. „Fără toiège au plecat, și toată lumea au păstorit. Fără traistă au plecat, și toate averile au moștenit”, că era Dumnezeu cu ei. Că i-a ales Hristos și le-a zis: *Stați în Ierusalim până vă veți îmbrăca cu putere de sus!* Și i-a trimis în toată lumea.

Pentru că lucrarea lui Dumnezeu nu dă înapoi, merge înainte. Iar sectele știți ce sunt? Neghine prin grâu. Ele apar și dispar. Ține 50 de ani o sectă, 60, și s-a dus. Biserica o dă la o parte. Biserica este condusă de Însuși Cuvântul lui Dumnezeu, că El este Cap al Bisericii! Biserica este Trupul lui Hristos.

Și de aceea vreau să spun, sectanții o iau razna în toate părțile. Unul are o idee, altul alta, cică: „Voi faceți pe Dumnezeu cu barbă? Dumnezeu nu-i compus”. Da-L facem după cum a voit să se arate. Unde spune în Scriptură că Dumnezeu este cu barbă albă? Ce spune Daniil?

Iată, eu, Daniil, priveam întru vedenia nopții, și vederile capului meu m-au înspăimântat pe mine. Iată privind, deodată Cel vechi de zile a șezut, până când au fost așezate scaunele și cărțile s-

au deschis; mii de mii Îi slujeau și miriade de miriade stăteau înaintea Lui! Judecătorul S-a așezat și cărțile au fost deschise. Un râu de foc se vărsa și ieșea din el; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lâna. Așa L-a văzut Daniil, în chip de om bătrân.

Hristos a fost tânăr când a predicat Evanghelia, avea 30 de ani, că n-avea voie nimeni să iasă la propovăduire până la 30 de ani. Iată, tânăr Îl facem. Duhul Sfânt se arată în chip de porumbel, spune Evanghelia, așa Îl facem.

Nu ce este după ființă Dumnezeu, că aceea nu o poate zgrăvi nimeni, ci cum a voit să se arate sub vremi pentru mântuirea noastră. De aceea Biserica nu-i de ieri, de alaltăieri s-o învețe sectarii. Biserica are mii și milioane de sfinți. Eu am fost la Roma, măi fraților. Am văzut Colosseumul unde au pătimit milioane de martiri timp de 313 ani, până la Edictul din Milan.

Am văzut căngile de fier, unghiile de fier cu care îi scrijeleau pe martiri. Am văzut cuștile unde erau închiși leii și panterele și tigrii care-i mâncau pe creștini. Știți voi prin câte sânghiuri și morți s-a pecetluit Biserica lui Hristos? Și acum vin niște spurcăciuni de astea și strică adevărul, că-i cum zic ei!

Stai oleacă! Biserica și-a vărsat sângele prin milioane de martiri. Avem 14.966.000 numai de martiri, afară de ierarhi și cuvioși și sfinți, pustnici și sihaștri făcători de minuni și mărturisitori. Dumneavoastră știți ce-i aici, dar eu am fost acolo. Eu am călcat pe acolo pe unde spune Biblia și le-am văzut și ochii. Mie nu trebuie să-mi spună cineva. Eu le-am văzut cu ochii.

Să se ducă să vadă Sfânta Lumină cum vine în biserică. Nu vine în capiștea bapțiștilor sau a pentecostalilor. S-o vadă acolo când vine, și o vad sute de mii de oameni. Și câte aclamații sunt acolo! Am luat un magnetofon și s-au înregistrat.

Ce face lumea când vine Sfânta Lumină în Biserică! Cum apare? Sfânta Lumină vine sâmbătă la ora unu și un sfert. Sfânta Lumină nu reprezintă învierea la noi pe pământ, ci pogorârea în iad, că trebuia să se îplinească proorocia lui Isaia: *cei ce ședeau în întuneric și în umbra morții, lumină va străluci peste voi; cei ce ședeau în întuneric și în umbra morții, va veni peste voi lumină mare.* Sâmbătă Mântuitorul a fost în iad cu sufletul. La noi când a înviat la miezul nopții, a înviat cu tot cu trup, duminica, dar la ei a fost numai cu sufletul și i-a scos.

Vine armata și menține ordinea, că dacă nu, s-ar omorî oamenii acolo unul pe altul. Se îngrămădesc toți. Armata este de mare folos acolo. Când intri te întreabă: „Ce ești? Catolic? Armean? Ortodox?” Și te așază după confesiune.

Dar nu iese până nu începe slujba Duminicii. La *Lumină lină*, la Vecernia Duminicii, iese în biserică. Că se pecetluiește Mormântul Domnului când patriarhul citește Evanghelia aceea: *și au pecetluit mormântul împreună cu custodia.* A venit și armata și au pus pe Mormântul Domnului și apoi pune vata pe lepedea Sfântului Mormânt și se sting toate candelile. Rămâne toată lumea pe întuneric, cu un mănunchi de 33 de lumânări în mână, numai cu lumina care se vede de la zi. Se roagă patriarhul în genunchi, toți arhierii îmbrăcați.

Și vine un fulger pe deasupra catapetesmei bisericii, încet-încet-încet, – până acum venea un nor albăstrui –, iar când se atinge de Mormântul Domnului, se aprinde vata aceea. Sfânta Lumină când vine nu te frige. După ce-a luat contact cu materia, peste câteva minute se înfierbântă.

Și când vine Sfânta Lumină vata se aprinde toată, și candelile se aprind singure, toate odată. Iar cei de sus, de la galerie, nu se mai coboară, că se aprind lumânările singure în mâna lor. Și atunci vine armata și deschide ușile Mormântului Domnului din altarul sfintelor mironosițe.

Atunci patriarhul, purtat și de armată și de diaconi, ia niște vată de aceea aprinsă și o pune în niște cutii cu mânere și cu găuri și se duce și strigă în trei limbi: *veniți de luați lumină.*

Și apoi încep cântările *Hristos a înviat*. Sute de preoți și arhierii înconjură sfânta bisericuță. Este o bisericuță mică în cea mare, unde-i Sfântul Mormânt. Și când încep corurile să cânte, nu mai știi, ești pe pământ sau în cer. În atâtea limbi se cântă *Hristos a înviat*.

Este ceva care te ridică de pe fața pământului. Uți cu totul. Și ține cântarea de la Vecernia de sâmbătă până duminică dimineață. Într-una-i cântare și slujbă; zeci de cădelnițe, cădesc diaconii în toate părțile bisericii.

Ce minuni mari sunt acolo! Și blestemații ăștia de sectari văd minunile lui Dumnezeu, că vine Sfânta Lumină din cer, și ei nu cred. Că el vrea să aibă biserica lui deoparte, că el îi mai bun decât Biserica, că el știe mai mult decât Biserica.

Biserica-i de 2000 de ani și ei au apărut acum ca ciupercile după ploaie. Că el știe multe!

Cu Biblia în mână se duce în iad, că n-o cunoaște. Scriptura se tâlcuiește în multe feluri, nu așa cum cred ei. Numai cei ce au darul Duhului Sfânt pot.

Deci asta vă spun: țineți-vă de Biserică. Că Biserica a întâmpinat nu numai erezii de astea! Ehei, luptele cu arienii, cu urmașii lui Arie, cu Macedonie, cu Sabelie, cu Nestorie, și Eutihie, cu Dioscor, cu Origen, cu protopaschiții, quartodecimanii. Mamă, câte secte! Așa le-a dat Biserica deoparte. S-au stins, în 50-60 de ani, 20, alta mai mult, alta mai puțin, iar Biserica rămâne, căci Capul ei este în ceruri, Hristos.

Deci vă spun: țineți-vă de Biserică, că Biserica nu s-a întărit prin cuvânt, ci prin putere. Câte milioane și miliarde de minuni au făcut sfinții mucenici în fața împăraților păgâni! Îi dădeau la fiare, și în loc să-i mănânce, le lungeau picioarele. Îi băga în căldări cu smoală topită, cum a fost la Sfântul Mucenic Pavel, și îi întreba: „Nu cumva s-a răcit smoala?”, dar căldarea clocotea, că dedesupt era foc mare. Și a luat oleacă și când a dat pe ostași i-a ars de tot, numai din câțiva stropi.

Când vedeai dumneata omul gol că-l bagă în cazane de aramă clocotite și el stă trei zile și fierbe, dacă era de oțel și se topea, nu puteai rămâne împietrit.

Asta-i Biserica. Biserica lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere. S-a dovedit cu milioane și milioane de minuni Biserica. Și martirii au făcut atâtea minuni și semne, că au atras milioane, cum zice Tertulian: „Azi au mărturisit doi în arenă, care erau scoși la moarte, și 2000 au crezut în Hristos”, că vedeau minuni mai presus de fire.

Deci să stăm bine, să luăm aminte: suntem creștini care credem drept în Sfânta Treime, în Prea Curata Fecioară Maria și în toți sfinții. Pururea să ne rugăm Maicii Domnului și la toți sfinții, să mijlocească la Mântuitorul mântuirea noastră, iertarea păcatelor și viața de veci. Amin.

VINDECAREA LA MORMÂNTUL DOMNULUI A UNEI FEMEII DEMONIZATE

În anul 1974, când am fost la Ierusalim cu mai mulți părinți, am văzut o minune care s-a făcut cu Sfânta Cruce în biserica Sfântului Mormânt. Au adus o femeie îndrăcită, venită din Cipru. Cu ea erau mama ei, mama soacră și bărbatul ei. Când au băgat-o în biserică era legată cu lanțuri de mâini și de picioare. Din cauza lanțurilor i se vedeau oasele, și ca să nu-i rupă mâinile au pus sub lanțuri niște cârpe.

Avea părul încâlcit, ochii roșii în cap, ca la câini turbați. Și când a intrat în biserică era atâta lume. Necheza ca caii, boncănea ca taurii, bătea ca câinii, urla ca lupii, orăcăia ca broaștele, croncănea ca corbii, șuiera ca șerpii, vai de mine! Și a venit starețul Sfântului Mormânt, Arhimandritul Daniil. Patriarhul avea 97 de ani, Benedict, care a slujit cu noi la altar.

„Ce facem, preafericite, că femeia asta strică liniștea la atâta lume?” Pe sus erau galerii, că biserica are trei rânduri de galerii; încap zeci de mii de oameni. Și a zis: „Du-te, Daniile, și adu Crucea Domnului!”

Această femeie fusese la toate bisericile cele mai mari din Grecia, la mănăstiri, la sfintele moaște și nu s-a tămăduit. Și a zis unul: „Du-o la Ierusalim, la Mormântul Domnului, că acolo ori moare, ori se tămăduiește!”, că așa-i acolo.

După ce au adus crucea Mântuitorului și s-a apropiat de ea, 20 de oameni n-au putut-o ține. Bătea din picioare și din mâini, răcnea, făcea niște huiete, de gândeai că trece trenul.

Când a ajuns cu Sfânta Cruce, preotul a zis: „Țineți-o bine!” Iar când a atins pedestalul crucii de fruntea ai, a sărit în sus și a căzut ca moartă la pământ. Toți ziceau că a murit.

A venit un doctor din Franța, i-a căutat pulsul și a zis: „Nu a murit. Scoateți-o din biserică!”

Atunci au udat-o repede cu apă și încet-încet și-a revenit. Când și-a revenit, a zis:

– Mamă, dezlegați-mă!

– Dragul mamei – îi spunea pe grecește –, cum să te dezlegăm dacă mata fugi?

– Nu mai fug. Nu vă temeți, că nu mai fug. M-a dezlegat Mântuitorul lumii, Hristos.

Mama ei a început a plânge cu cei de față când a văzut minunea. Când a mai stat oleacă a văzut hainele pentru înmormântare, aduse de mama. Și a zis:

– Mamă, mamă, mi-ai adus haine de moarte? Nu știi că aici *Viața din mormânt a răsărit, Hristos?*

Auzi, din Scriptură! Și atunci a zis preotul:

– Dați-i drumul de acum!

Și i-au dat drumul și i-au spălat mâinile și picioarele, era numai sânge de la lanțuri. Părul încâlcit, au venit niște femei cu niște piepteni, încet-încet-încet, abia au descâlcit-o încet. Au luat câte un fir de păr încet, așa cum puteau. Și au spălat-o și au îngrijit-o și au îmbrăcat-o cu hainele cele noi. Și după trei ore a venit pe jos cu părinții ei la Mormântul Domnului în biserică.

Ce minune! Aceea care ai văzut-o mai înainte legată și sălbatică și nebună și cu draci într-însa, numai cât s-a atins de Crucea Mântuitorului, s-a și vindecat. Acolo să fi fost blestemații de sectari, aceștia care nu cred în Crucea Domnului! Să vadă ei puterea Crucii lui Hristos, satanele astea. Aceștia care nu cred în cruce exact ca satana, care urăște Crucea lui Hristos.

Și pe urmă, când a ajuns în biserică, a întrebat-o patriarhul:

– Silvano, ce s-a întâmplat când te-ai atins de crucea Domnului? Când te-ai vindecat, ții minte?

– Când s-a atins crucea Mântuitorului de fruntea mea am văzut o mână de pe cruce care s-a pogorât pe capul meu. Și când s-a pogorât, eu eram înfășurată cu șapte balauri. Șapte balauri groși în jurul meu. Toți stăteau cu capetele la gura mea și mă mușcau. Când s-a atins Crucea lui Hristos, s-au desfășurat toți și au zburat și s-au făcut de foc și nu i-am mai văzut. Și atunci când am sărit în sus, toți au fugit.

Atunci de-abia au fugit cei șapte draci care o chinuiau de 35 de ani, când s-a atins de Crucea Domnului.

Pe urmă a venit în biserică și a zis patriarhul:

– Aduceți-o s-o împărtășim la terminarea Liturghiei.

I-a spus să stea la Mormântul Domnului nouă zile, s-o împărtășească în fiecare zi, ca să nu se mai întoarcă balaurii aceia înapoi.

A venit săraca legată și când s-a dus, s-a dus sănătoasă cu mama ei, cu mama soacră, cu soțul ei și fratele soțului ei.

După această minune a venit un părinte cu condica în care se notează toate vindecările făcute de Sfânta Cruce la Mormântul lui Hristos, încheiate cu proces verbal în fața martorilor oculari. Crucea este arma prin care Hristos l-a biruit pe diavol și-l biruiește și astăzi.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA

Volumul 13

CUVÂNT ÎMPOTRIVA REÎNCARNĂRII (METEMPSIHOZA)

Și precum este oamenilor o dată să moară, iar după aceea să fie judecata... (Evrei 9, 27).

Cea mai mare nebunie, păgânătate și rătăcire de la adevăr este aceea de a crede cineva că sufletul omului după moarte intră în alte trupuri de dobitoace, de fiare, de păsări etc. În toată învățătura dumnezeieștilor Scripturi, a Evangheliei lui Hristos, în învățăturile Sfinților Apostoli și ale Sfinților Părinți, nu găsim vreo mărturie despre această rătăcită și spurcată învățătură.

Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în dumnezeiasca Sa Evanghelie, ne arată unde merg sufletele oamenilor după moarte, zicând: *Și a murit săracul și a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam. A murit bogatul și s-a înmormântat.* Apoi, arătând unde s-a dus, zice: *Și în iad ridicându-și ochii săi, fiind în chinuri, el a văzut de departe pe Avraam și pe Lazăr în sânul lui.*

Iată deci unde merg sufletele oamenilor drepti și păcătoși după moarte: în rai (sânul lui Avraam), cei drepti, sau în iad, cei păcătoși, unde a mers și bogatul cel nemilostiv. De unde dar a ieșit această nebunie diavolească de a se crede că sufletele oamenilor după moarte se duc în alte trupuri? De unde a ieșit această nebună rătăcire că omul moare de mai multe ori și intră în diferite trupuri? Oare cei ce gândesc această nebunie nu-l aud pe marele Apostol Pavel, care zice: *Și precum este rânduit oamenilor ca o dată să moară, iar după aceasta să fie Judecata*³⁵? Oare nu aud acești rătăciți de la adevăr ce zice dumnezeiasca Scriptură: *...ca pulberea să se întoarcă în pământ cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu, Care l-a dat*³⁶?

Vedem dar destul de lămurit că o dată i s-a dat omului să moară și atunci trupul se întoarce în pământ, iar sufletul se întoarce la Dumnezeu, la Cel ce l-a dat pe el. Și nu arată că ar merge prin alte trupuri. O dată moare omul cu trupul său și o dată va fi învierea morților. Auzi ce zice Domnul: *Nu vă mirați de aceasta, că vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui. Și vor ieși cei ce au făcut cele bune, spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândirii*³⁷.

De unde a ieșit această nebunie și păgânătate să se creadă că sufletele oamenilor, după moarte, intră în alte trupuri? Oare nu auzim ce zice marele Apostol Pavel: *Căci știm că, dacă acest cort, locuința noastră pământească, se va strica, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veșnică, în ceruri*³⁸? Unii din cei rătăciți cu această nebunie cred că omul s-ar naște de mai multe ori cu trupul, și, auzind că Sfântul Ioan Botezătorul ar fi Ilie, au întreat pe Sfântul Ioan Botezătorul, zicând: *Dar cine ești tu? Ești Ilie? Zis-a el: Nu sunt.* Apoi iar l-au întreat: *Ești tu Proorocul? Și a răspuns: Nu. Deci au zis lui: Cine ești tu? Ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis* (adică fariseilor). *Ce spui tu despre tine însuși? El le-a zis: Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: «Îndreptați calea Domnului», precum a zis Isaia Proorocul*³⁹.

Vezi cum dumnezeiescul și marele Prooroc Ioan Botezătorul a astupat gurile lor și a înfruntat părerile cele nebune ale fariseilor că Ilie s-ar fi întrupat în persoana Sfântului Ioan Botezătorul? Da, este adevărat că despre Sfântul Ioan Botezătorul s-a scris că *va merge înaintea Domnului cu duhul și cu puterea lui Ilie*⁴⁰, dar nu că se va încarna în el Ilie Proorocul. Așa trebuie înțelese cele ce a zis Domnul: *Și dacă voiți să înțelegeți, el este Ilie, cel ce va să vină*⁴¹, anume că Sfântul Ioan Botezătorul a venit cu râvna și credința Proorocului Ilie, și nu era el Ilie reîncarnat. Fiindcă marele Prooroc Ilie va veni înainte de venirea a doua a Domnului, după cum a zis Domnul: *Ilie într-adevăr va veni și va*

³⁵ Evr. 9, 27; Iov 30, 23; Sir. 14, 12; 40, 3-4.

³⁶ Eccl. 12, 7.

³⁷ Ioan 5, 28-29.

³⁸ II Cor. 5, 1.

³⁹ Ioan 1, 21-23.

⁴⁰ Luca 1, 17.

⁴¹ Matei 11, 14.

așeza la loc toate⁴². Da, va veni marele Prooroc Ilie mai înainte de venirea a doua a Domnului, dar nu cu alt trup, ci cu al lui, cu care s-a înălțat la cer cu căruța și cu caii de foc, așa cum l-a văzut Elisei⁴³.

Așadar și Sfântul Ioan Botezătorul a venit cu credința și cu râvna lui Ilie, dar nu cu alt trup, ci cu trupul său, cu care s-a născut din Sfânta Elisabeta; și Ilie va veni înainte de venirea a doua a Domnului, dar nu cu alt trup, ci cu al său, cu care s-a înălțat la cer, și nu cu trup reîncarnat. Noi știm, din dumnezeiasca Scriptură că trupul nostru se întoarce, când murim, în pământ, precum a fost; și duhul se întoarce la Dumnezeu, Care l-a dat pe el⁴⁴.

Marele Apostol Pavel ne arată că trupul nostru, acesta pe care îl purtăm, se va face țărână și nicidecum nu arată că sufletul nostru va intra în alte trupuri după moarte⁴⁵. Și dumnezeiescul părinte Efrem Sirul arată că nu este cu putință ca după ce se duce cineva din această viață, iarăși să se mai întoarcă în alte trupuri⁴⁶. Și iarăși zice acest dumnezeiesc părinte Efrem Sirul: „Mare frică este atunci, mare cutremur, mare taină... când ne vom duce din veacul acesta la veacul cel nemărginit, de unde nimeni nu s-a mai întors”⁴⁷.

Vai și amar de cei ce părăsesc sfânta și dreapta credință în Iisus Hristos, Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru, și se iau după religiile cele păgâne ale budismului și ale hinduismului, care învață nebunia și rătăcirea cea mai stricată și păgână a reîncarnării și a mutării sufletului, după moartea trupului, în alte trupuri.

Budismul este o religie fără Dumnezeu. Budismul lasă deci pe om propriilor sale puteri și propriilor sale lupte, neputincioase, cu răul. Religia budistă, pe drept cuvânt, a fost calificată ca ateistă⁴⁸. La fel și religia hinduistă nu are o doctrină bine conturată despre Dumnezeu și despre lume sau despre raporturile dintre Dumnezeu și om și despre destinul uman⁴⁹. Iată ce zice Iov: ...*dacă* (Dumnezeu) *ar lua înapoi la sine duhul Său și suflarea Sa, toate făpturile ar pieri deodată și omul s-ar întoarce în țărână*⁵⁰.

Apoi dacă adevărul este acesta, că noi cei zidiți din pământ, după moarte, în pământ mergem și nu în alte trupuri, atunci de unde au luat oamenii cei stricați la minte și înșelați de draci, că sufletul omului după moarte intră în alte trupuri, până ce se va curăți și să intre în nirvana („raiul” păgânilor și rătăciților de la adevăr, budiști și hinduși)?

Care religie este mai veche și mai adevărată decât a patriarhilor, a lui Adam, a lui Set, a lui Noe, a lui Avraam, care au fost sfinți văzători de Dumnezeu, Care a făcut cerul și pământul și pe om și toate cele văzute și nevăzute? Și care din acești mari și sfinți oameni ai lui Dumnezeu a lăsat vreo învățătură că sufletele oamenilor după moarte vor intra în alte trupuri, spre a se curăți de păcate?

Câtă nebunie este pentru un creștin să creadă în aceste drăcești învățături tocmai astăzi, când Evanghelia lui Hristos strălucește mai mult decât soarele în lume; să lase lumina Evangheliei lui Hristos și să creadă în învățăturile cele drăcești și păgâne și să se ducă în întunericul dracilor și a slujirii de idoli!

Oare acești oameni stricați la minte și diavoli nu aud pe Duhul Sfânt, că sufletul omului este *duh ce trece și nu se mai întoarce*⁵¹? De unde au luat blestemații păgâni această spurcată învățătură că sufletul omului după moarte se întoarce și intră în alte trupuri? Noi știm din Sfânta Evanghelie și din învățăturile marelui Apostol Pavel, că *toți vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, la*

⁴² Matei 17, 11.

⁴³ IV Regi 2, 11-12.

⁴⁴ Eccl. 12, 7; II Tim. 4, 1.

⁴⁵ II Cor. 5, 1.

⁴⁶ Sfântul Efrem Sirul, *Cuvinte și Învățături*, tomul III, *Cuvânt la Iulian Pustnicul*, Mănăstirea Neamț, 1823, pag. 314.

⁴⁷ Idem, *Cuvânt la cei adormiți*, pag. 353.

⁴⁸ Vezi pe larg în *Istoria religiilor* de Dr. Emilian Vasilescu, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1982, pag. 237.

⁴⁹ Idem, pag. 261.

⁵⁰ Iov 34, 14-15.

⁵¹ Psalmi 77, 44.

*înfricoșata Judecată cea de apoi, ca să dăm seama de cele ce am lucrat prin trupul pe care îl avem și nu prin alte trupuri, cum hulesc păgânii cei înșelați de diavoli*⁵².

Nu aflăm în toată Sfânta și Dumnezeiasca Scriptură vreun loc în care să scrie că noi după moarte vom da seamă de cele ce am lucrat în mai multe trupuri prin care am trecut cât am trăit pe acest pământ, ci numai prin acest trup, cu care ne-am născut și am trăit în lume. Câtă nebunie și rătăcire drăcească în capul vreunui om să creadă că Hristos, Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru, ar fi înviat și S-ar fi proslăvit după învierea Sa cu alt trup și nu cu cel cu care s-a născut din Preacurata și Preasfânta Fecioară Maria.

Noi avem atâtea dovezi sfinte despre patima și învierea lui Hristos, Care S-a proslăvit în al Său Trup și nu în altul⁵³. Noi știm că toate popoarele lumii se vor judeca de Hristos: păgânii, după după legea cunoștiinței lor și legea zidirii, iudeii, după legea lui Moise⁵⁴, iar creștinii, după Evanghelie⁵⁵. Dar nicăieri în Sfânta Scriptură nu scrie că ne va judeca Buda sau Brahma sau Krishna sau alți idoli și slujitori ai demonilor și că vom fi întrebați de acești diavoli pentru cele ce am greșit în mai multe trupuri prin care am trecut când eram în această viață.

Cei ce cred aceste nebunii ale întunericului, vor merge împreună cu diavolii în ziua Judecării celei de apoi în muncile cele veșnice, după cum zice Sfântul Apostol Iuda în a sa sfântă epistolă, numind pe acești păgâni: *Valuri sălbătice ale mării, care își spumegă rușinea lor, stele rătăcitoare, cărora întunericul întunericului li se păstrează în veșnicie. Dar și Enoh, al șaptelea de la Adam, a proorocit despre aceștia, zicând: Iată, a venit Domnul cu zecile de mii de sfinți ai Lui, ca să facă judecată împotriva tuturor și să mustre pe toți nelegiuții de toate faptele nelegiuirii lor, în care au făcut fărădelege, și de toate cuvintele de ocară pe care ei, păcătoși, netemători de Dumnezeu, le-au rostit împotriva Lui*⁵⁶.

Iar dumnezeiescul și marele Apostol și Evanghelist Ioan, arătând iarăși că toți cei ce nu cred în Mântuitorul nostru Iisus Hristos sunt antihriști, zice: *Cine este mincinosul, fără numai cel ce tăgăduiește că Iisus este Hristos. Acesta este antihristul*⁵⁷. Și dacă atunci când predica, marele Evanghelist Ioan arată că erau mulți antihriști, oare ce să zicem acum, când atâția atei tăgăduiesc dumnezeirea lui Hristos? Este adevărat că acum creștinismul s-a înmulțit pe fața pământului, dar și păgânii și atei care tăgăduiesc dumnezeirea și învățătura lui Hristos nu sunt puțini.

Din aceștia fac parte și cei înșelați de religiile cele păgâne și diavolești, care cred în reîncarnarea trupurilor și care zic că sufletul omului după moarte se mută în alte trupuri de dobitoace, de fiare, păsări etc. Aceștia cu nimic nu se deosebesc de păgâni, de atei și de diavoli, care se silesc să strice scripturile cele sfinte și adevărul din ele și să ducă la rătăcire pe cei pe care îi pot înșela cu minciunile lor.

Ca niciodată acum s-au înmulțit cei răi, atei, sectarii rătăciți și înșelători, și este mare nevoie, mai mult ca oricând, de a se predica adevărul Evangheliei lui Hristos cu mare râvnă în lumea creștină de azi, deoarece foarte mulți din cei credincioși s-au întunecat și s-au rătăcit de la adevăr.

Atâta vreme n-am avut religia în școală și Biserica n-a avut libertatea de a predica adevărul și de a mărturisi tot ce trebuia pentru îndreptarea și luminarea sufletelor creștinești... În vederea acestor lucruri, zic aceste cuvinte: Să ajute Preabunul și Preaînduratul Dumnezeu pe toți preoții și misionarii ortodocși, să predice cât mai cu râvnă și stăruință în sfintele biserici și oriunde este nevoie, în trei feluri: cu mâna, cu gura și cu pilda vieții lor. Cu mâna să scrie, cu gura să predice adevărul, iar cu trăirea să dea pildă bună celor ce îi văd și îi aud.

Nimeni să nu se sfiască a spune adevărul în fața celor credincioși, măcar de n-au ajuns cu fapta la cele ce învață pe alții. Că zice un cuvios părinte: «Nu voi mustra aspru pe cel ce învață și nu

⁵² Rom. 14, 10. II Cor. 5, 10.

⁵³ Fapte 3, 13; 4, 10-11; Rom. 8, 34.

⁵⁴ Rom. 2, 12.

⁵⁵ Ioan 12, 48-49; Rom. 2, 16; Iacov 2, 12.

⁵⁶ Iuda 1, 13-15.

⁵⁷ I Ioan 2, 16-22.

face. Căci am văzut de multe ori că lipsa lucrului celui ce învață și nu face, a împlinit-o folosul cuvântului său!»

De asemeni, în scolia de la Cuvântul IX, cap. 16, de la *Scara dumnezeiescului părinte Ioan Scărarul*, Prea Cucernicul Părinte Profesor Dumitru Stăniloae spune următoarele: „Sfântul Ioan Scărarul nu condamnă așa simplu pe cei ce laudă ceea ce nu fac ei, ci recunoaște că uneori aceștia sunt folosiți de cuvintele lor, care nu se acoperă însă cu faptele lor. Căci de multe ori cuvintele omului nu sunt ale lui, ci ale lui Dumnezeu, Care-l silește să vorbească prin conștiința lui. În acest caz, prin cuvintele ce le rostesc unii își predică sau li se predică și lor, sau, din voința de a încălzi pe alții pentru un lucru bun, se încălzesc și pe ei înșiși. Sau căldura cu care primesc alții cuvintele rostite de ei se întinde și la ei.

Scolia Sfântului Nil zice: «Trebuie să spună cele bune și cel ce nu le face, ca să înceapă, rușinat de vorbe, să săvârșească fapta»”.

Să ne aducem aminte și de pedeapsa celui ce luase un singur talant pe care l-a îngropat în pământ și a zis către cel ce i-l dăduse: ...*Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri de unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată ai ce este al tău. Și răspunzând stăpânul său i-a zis: Slugă vicleană și leneșă, știai că secer unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat. Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi, și eu, venind, aș fi luat ce este al meu cu dobândă.* Apoi a zis: *Luați deci de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți... Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților*⁵⁸.

Și iarăși voi zice către cei înșelați de demoni și de păgâneștile religii care rătăcesc pe cei ce nu cunosc adevărul Sfintei Scripturi și spun că sufletul omului după moarte se duce în alte trupuri. Să audă acești rătăciți ce zice dumnezeiescul Iov: *Lasă-mă să mă odihnesc puțin, mai înainte de a merge, de unde nu mă voi mai întoarce. În pământul întunecos și înneguros, în pământul întunericului celui veșnic...*⁵⁹, și în alt loc zice: *Căci acești puțini ani se vor scurge și voi apuca pe un drum de pe care nu mă voi mai întoarce*⁶⁰, și iarăși zice: *Dar eu știu că Răscumpărătorul meu este viu și că El, în ziua cea de pe urmă, va ridica iar din pulbere această piele a mea ce se destramă*⁶¹, și iarăși: *Că știu că moartea mă va surpa, căci casa a tot muritorul este pământul*⁶².

Deci nicăieri nu spune că acest sfânt și mare om al lui Dumnezeu, Iov, și nu arată că după moarte, sufletul omului mai intră în alte trupuri, cum hulesc blestemații cei rătăciți de la adevăr. Feriți-vă cu toată puterea de a crede aceste nebunii și rătăcirii ale reîncarnării și mutarea sufletelor în alte trupuri, căci aceste afirmații sunt cu totul drăcești, nebune și rătăcite de la adevăr. Amin.

CUVÂNT LA JUDECATA DE APOI

Astăzi, cu mila Domnului, am ajuns iarăși la pomenirea de peste an a înfricoșatei veniri a doua a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ați auzit Evanghelia, ați auzit Cazania care s-a citit, tâlcuirea, și cred că a fost destul de dezvoltat pentru cel care a înțeles. Eu ce voi spune, nu sunt mai mult decât, pentru aceea, că poate așa a dat Dumnezeu, că ce se vorbește prin grai viu, se prinde mai mult de mintea și inima omului.

În Patrologia Bisericii Ortodoxe, zic aceștia care au alcătuit-o, că nici un sfânt n-a vorbit de Judecata de Apoi așa de frumos și așa de adânc și așa de ortodox ca Sfântul Efrem Sirul. El a vorbit cel mai mult din Sfinții Părinți despre moarte, despre sfârșitul lumii, despre venirea lui Antihrist, despre a doua venire a Domnului și celelalte, precum vedeți și în troparul lui: „...vestind ceasul

⁵⁸ Matei 25, 24-30.

⁵⁹ Iov 10, 20-22.

⁶⁰ Iov 16, 22.

⁶¹ Iov 19, 25.

⁶² Iov 30, 23.

judecății”.

Și Sfântul Grigorie Teologul, după teologia cea mare cu care era înzestrat de Dumnezeu, zice și el despre Judecata de Apoi, dar nu-l putem compara cu Sfântul Efrem Sirul, care a vorbit într-un ton așa de smerit și mai înalt în multe puncte. Și când începi a citi cu atenție cuvintele Sfântului Efrem despre Judecata de Apoi, liniștit la chilie, și se pare că vezi venind judecata pe norii cerului.

Ai văzut ce spune acolo: „Dacă acum când un judecător se mânie, și-i foarte pornit pe tine, te duci cu mare frică înaintea lui, știindu-te că ești vinovat – chiar de ai fi un mare judecător sau un stăpânitor de țară sau alt om mare –, câtă frică va fi atunci pentru aceia, când vor vedea că vine pe norii cerului Judecătorul judecătorilor și Împăratul împăraților și Domnul domnilor și când va veni înconjurat, cum spune Evanghelia de astăzi, de toți sfinții Săi îngeri. Că așa spune Evanghelia: *Când va veni Domnul și va sta pe scaunul slavei Sale înconjurat de toți îngerii Săi.*

Și atunci, spune Sfântul Efrem, unde va fi puternicul, unde împăratul, unde domnul, unde bogatul, unde înțeleptul veacului de acum, unde întrebătorul veacului de acum? Unde-s caii, unde-s căruțele, unde-s slugile, unde-i muzica, unde-i vinul cel strecurat? Unde-s cei cu alăute și cu tobe, unde va fi plesnitul mâinilor și jocurile și dezmiardarea trupului cea spurcată? Unde va fi atunci, când cerurile cu cutremur vor aștepta să se deschidă să vină acela Care le-a zidit, înconjurat de miliarde și miliarde de îngeri, după cum L-a văzut Proorocul Daniil: *...priveam, zice, întru vedenia nopții, și vederile capului meu m-au înspăimântat pe mine. Iată eu, Daniil, priveam și Cel vechi de zile a șezut, scaunele s-au pus, cărțile s-au deschis, râuri de foc treceau înaintea Lui, miriade de miriade slujeau Lui, îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său ca lâna cea curată și iată eu, Daniil, am văzut că din țărâna pământului s-au ridicat unii spre viața veșnică și alții spre osândă veșnică.*

Dar câți din prooroci n-au spus despre Judecata de Apoi? David proorocul zice: *Dumnezeu arătat va veni, foc înaintea lui va arde și împrejurul Lui vișor mare. Chema-va cerul de sus și pământul de jos ca să aleagă pe norodul Său.*

Și când se vor deschide cerurile la judecata de apoi, întâi o să apară pe nori Sfânta Cruce, care va străluci mult mai tare decât soarele, încât va întuneca și soarele și luna și stelele. Imediat după Sfânta Cruce vine Sicriul Legii Domnului. Sicriul acela are într-însul Tablele Legii, cupa cu mană și toiagul lui Aaron, pe care Proorocul Ieremia le-a pecetluit cu numele Dumnezeului celui viu. Pe acel munte este un nor totdeauna și nimeni nu știe unde se află până la dreapta judecată. Atunci se vor duce îngerii și vor dezgropa Chivotul Legii de acolo.

Dar de ce, odată cu Sfânta Cruce, vine și Sicriul Legii? Ca să arate că vine același Dumnezeu, Care a dat amândouă Testamentele. Chivotul va reprezenta Legea Veche, legea care a primit-o Moise pe Muntele Sinai, și Sfânta Cruce va reprezenta Legea Darului, legea dată de Același Dumnezeu, Mântuitorul. Și de aceea semnele amândurora Testamente vor merge; întâi Sfânta Cruce și în urmă Sicriul Legii. Auzi ce spune la Apocalipsă: *Și s-a văzut Sicriul Legii Domnului, în ceruri, venind pe norii cerului. Vedeți că spune?*

Deci va veni Sicriul Legii, iar lângă Sfânta Cruce va fi scara, buretele, cocoșul, cleștele, varga cea cu isop și toate semnele sfințelor patimi – așa spun Sfinții Părinți –, ca să arate că cel ce S-a răstignit pe cruce și poartă aceste semne ale mântuirii este Dumnezeu Care vine să judece lumea.

Apoi vine Mântuitorul, dar nu ca să miluiască lumea, ci ca să judece lumea, precum scrie: *Judecata lumii întru dreptate și noroadele întru îndreptare. Dreptatea și judecata este adevărul scaunului Său.*

Zic dumnezeieștii părinți: „Dacă ar mai putea să moară oamenii atunci, să mai poată muri o dată, de milioane de ori ar muri de atâta frică și cutremur. Glasuri de trâmbițe de aur cu putere dumnezeiască îi vor deștepta și vor chema pe cei din iad, al căror număr nu poate fi numărat, și pe îngerii cei căzuți și vor străbate cerurile trâmbițele acestea și înapoi și vor chema toate cetele de sfinți de la zidirea lumii și toți îngerii deasupra Văii Plângerii, în văzduh, că acolo va fi tronul dumnezeirii.

O parte din noi, însă, nu vom muri. Cine se va învrednici să ajungă până în ziua aceea, auziți ce spune marele Apostol Pavel în Apostolul de azi: *Iată, taină mare vă spun că nu toți vom muri, dar*

toți ne vom schimba întru clipeala ochilor, în glasul trâmbiței de apoi când morții se vor scula din veci.

Deci cei ce vor mai fi vii după atâtea încercări, aceia se vor preface ca fulgerul din trupurile acestea sufletești în trupuri duhovnicești și vor zbură întru întâmpinarea Domnului în văzduh.

Spune Proorocul Ioil: *Voi chema toate popoarele Mele și mă voi prici cu ele în Valea lui Iosafat.* Ați văzut Valea Plângerii între Muntele Eleonului și Ierusalim, imediat la Ghetsimani acolo jos. Acolo în văzduh. De aceea sunt atâtea morminte acolo alături, de evrei și de turci, musulmani. Toți vor să se îngroape acolo, și când va suna trâmbița să fie mai aproape de tron.

Însă mai aproape de tron te vor duce faptele tale, nu că ești cu mormântul mai aproape. Ei țin tradiție puternică, zicând că acolo va fi scaunul judecării.

Zice: *Chema-va cerul de sus și pământul de jos, dar pentru ce zice? ca să aleagă pe norodul Său.* Îi va alege, cum spune Evanghelia de astăzi, cum alege păstorul oile de capre, și ați văzut că a pus cele șase întrebări despre milostenie.

Dar Sfântul Nichifor Teotoche, mare profesor zice: „Oare la Judecata de Apoi numai de milostenie o să întrebe Dumnezeu? Adică n-o să te întrebe dacă ai fost curvar, dacă ai fost hoț, dacă ai fost bețiv, dacă ai fost cămătar, dacă ai fost ucigaș? O să te întrebe numai dacă ai făcut milostenie? Dacă ar fi așa ușor te-ai mântui, că faci toate răutățile și faci milostenie. Nu-i adevărat, că cine calcă o poruncă, călcătorul tuturor poruncilor se face”.

Deci zice Apostolul Pavel: *Nu vă înșelați, fraților, că nici curvarii, nici preacurvarii, nici malahienii, nici bețivii, nici fermăcătorii, nici slujitorii de idoli, nici lacomii, nici nemilostivii, împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea.* Poate el să facă milostenie tot ce are, dacă nu se va mărturisi și nu se va căi de celelalte păcate nu vede împărăția cerurilor.

Dar de ce a pus numai milostenia? Pentru că milostenia se face din dragoste. Prima rază a dragostei, zice, *dragostea se milostivește.* Ai văzut? Deci izvorăște din dragoste mila și cine are milă și dragoste niciodată nu caută să facă rău aproapelui. El iubește și pe Dumnezeu din toată inima, el iubește și pe aproapele. Deci cel ce are dragostea lui Dumnezeu nu poate să facă nici un păcat, fiind născut din Dumnezeu și nu păcătos.

A pus milostenia ca pe o fiică a dragostei, ca să arate că cel ce are dragoste de Dumnezeu și de aproapele nu vrea nici să-l bată pe altul, nici să-l fure, nici să facă păcate, nimic. De toate se păzește, pentru dragostea lui Dumnezeu și pentru dragostea de aproapele, ca să nu-l jignească cu ceva și ca să nu-i vatăme sufletul lui sau averea lui personală sau orice. Deci de aceea s-a pus milostenia întâi, dar nu ca să te întrebe acolo numai de milostenie.

Acolo va întreba și de rugăciune și de plângere și de umilință și de priveghere și de sărăcie și de liniște și de tăcere și de neagoniseală. Va întreba acolo și de blândețe și de răbdare și de îndelungă răbdare și de înfrânare și de citire și de meditație și de cugetarea la Dumnezeu. De toată fapta bună, ca să zic cuprinzător, de toate va fi întrebat fiecare, până și de cuvinte. Ai văzut că spune: *Pentru tot cuvântul deșert, vor da oamenii seamă în ziua Judecării celei de Apoi.*

Deci nu va întreba numai de milostenie, ci va întreba și de cuvinte și de gânduri. Auzi pe Sfântul Efreem Sirul: „Ce zici, frate, că pentru gânduri nu vom lua muncă! Te rog, frate, nu mă arunca pe mine în negrijă pentru păcatele cu gândul, că ar fi ușoare. Dacă ar fi fost ușoare păcatele cu gândul, nu era nevoie ca dreptul Iov, cu 1850 de ani înainte de venirea Domnului, să aducă câte un bou jertfă – pentru ce? Nu pentru el. El nici cu gândul nu greșea, căci zice: *Nu cumva feciorii mei – că avea șapte feciori și trei fete –, fiind tineri, să fi greșit cu gândul față de Dumnezeu.*

Îi curăța pe feciorii săi cu jertfe, un bou în fiecare seară: „Doamne, iartă-i, poate copiii mei, fiind tineri, să fi greșit cu ceva înaintea Ta cu gândul”. Care tată și mamă de azi mai face ce făcea Iov? Oare degeaba l-a laudat Dumnezeu pe Iov, că nu-i nimeni pe pământ ca el? Care tată și mamă de azi mai aduce jertfă lui Dumnezeu, ca nu cumva fata lui să fi greșit cu gândul față de Dumnezeu, când îi vede că fac crime și fărâdelegi și preacurvii și fumături și beții și înjurături și de toate? Și-i lasă și-i laudă și se complac.

Vai de noi! Acela om, plin de avere, plin de cinste, dar câtă frică de Dumnezeu era la dânsul,

că aducea jertfă ca nici cu gândul copiii lui să nu greșescă lui Dumnezeu.

Iarși Sfântul Efrem zice: „În ziua judecății să nu-mi spui mie că nu te va întreba de gânduri! Pentru că, zice, s-a spus în Evanghelie, El va judeca preacurvie întru pofta de femeie. Numai de a privit cineva la femeie cu gândul de a face păcat cu ea, este preacurvar, dar dacă a urât cineva pe fratele, ucigaș de om este”. Zice mai departe: „Dacă nu era mare păcatul cu gândul, nu era judecat de Hristos preacurvie întru poftă de femeie și ucidere întru a urî pe fratele”.

Deci iată că o să dăm seamă în ziua judecății și de cuvinte deșarte și de gânduri și mai ales de gândurile care sunt izvorâte din poftă necurate și din ură; unele sunt ucideri, iar altele preacurvii.

Să nu crezi că va căuta atunci numai fecioria trupească! Aceea nimic nu folosește fără cea duhovnicească. Dracii nu se mărită, dracii nu se însoară; tot feciorelnici sunt. Dar tot draci sunt. Dar pentru ce se numesc spurcați? Pentru că se împreună cu femeia? Nu! Nuntă nu fac ei niciodată. Ei sunt necurați pentru mândria și căderea din ascultare. Ce zice? *Necurat este înaintea Domnului tot cel înalt cu inima.*

Ai văzut curvie duhovnicească și preacurvie și necurăție? Din cauza mândriei este necurat. Și spune Proorocul Isaia: *În ce chip haina cea muiată în sânge nu mai este curată, așa tu nu vei fi curat, vorbește de păcat.*

Și iată necurăție care nu se ia la trup, ci la duh. Vai de noi și de noi! Dacă am avea curăția trupului, și n-am avea-o pe a duhului, tot ca dracii suntem, tot necurați suntem, dacă vor fi găsite la noi gândul mândriei, al trufiei, al semeției, al urii, al zavistiei, al râvnii cele rele, al invidiei, al răutății, al mâniei, al iușimii, al răutății, al ținerii minți de rău, al dorinței de răzbunare, al dorinței de a plăcea oamenilor, al slavei deșarte, al fățarniciei, al vicleniei, al iubirii de arătare, al iubirii de sine, al nesimțirii, al împietririi, al prefăcătoriei, al hrăpirii.

Se văd acestea? Nu! Dar ochiul cel atotvăzător le vede. Acestea sunt patimi sufletești și nu se văd. Dar sunt mai grele decât curvia și lăcomia și lenea și decât toate celelalte. Pentru ce? Patimile sufletești, cum zice Sfântul Părinte Maxim, sunt mult mai grele decât cele trupești.

Preasfântul nostru Mântuitor, Dumnezeu, când a venit în lume, vezi că n-a muștrat pe curve și pe tâlhari și pe vameși și pe cei răniți de tot păcatul. Cu aceia stătea la masă și-i vindeca și-i tămăduia și făcea minuni și-i chema la Sine: *Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați.*

Și ca un Dumnezeu citea în inima fariseilor și a legiuitorilor și a cărturarilor. La dâșii vedea păcate, nu trupești, ci mai grele decât cele trupești. Zice dumnezeiescul Gură de Aur: „Dacă vrei să găsești credință curată și sinceră, la poporul de la țară o să găsești. Că în cei bisericești, are obicei satana să se sălășluiască cu zavistia, cu fățarnicia, cu viclenia, cu invidia, cu ura, cu iubirea de argint și celelalte lucruri care nu se văd”.

Noi nu le vedem, dar Dumnezeu le vede. De aceea îi văicărea de atâtea ori pe fățarnici: *Vai vouă, fariseilor, vai vouă, morminte văruite...* căci ca un Dumnezeu vedea în ei atâtea prefăcătorie și atâtea slavă deșartă și mândrie și răutate și viclenie și ură. Și acestea oamenii nu le vedeau. Oamenii îi socoteau sfinți.

Deci vai de noi și de noi, păcătoșii! Dacă ar fi să dăm seamă numai de cele trupești, păcatele trupești sunt groase. Cine nu simte că a mâcat mult? Cine nu simte că s-a ispitit de un păcat trupesc? Cine nu simte că se lenevește? Cine nu simte să s-a îmbătat o dată? Sau cine nu simte că a fumat sau a bătut sau a înjurat sau a ocărât? Acestea sunt păcate groase, le simte omul foarte ușor. Ușor vine în căință.

Iar celelalte foarte grele, foarte subțiri, cu anevioie de cunoscut de cele mai iscusite minți. Și de aceea multă veghere ne trebuie. Dacă n-ar completa mila lui Dumnezeu neputința noastră, nimeni nu s-ar putea mântui. Iar în ziua judecății toate se vor descoperi, cum a zis Sfântul Simion bătrânul: *de la multe inimi atunci se vor descoperi cugetele.*

Eu stau cu fratele meu întru-o chilie. Cine știe cât îl iubesc, sau îl urăsc? Eu știu. Că zice: *cine știe ale omului, decât duhul care-i într-însul?* Dar mai știe cineva. Știe Dumnezeu. De aceea față de conștiința noastră să ne silim foarte mult s-o împăcăm și unde vedem că ne-am rănit, să ne mărturisim, să ne pară rău și să ne îndreptăm. Că Sfântul Ioan Gură de Aur zice pentru conștiință, în *Puțul*: „Vezi

că nu ți-a pus ție judecător dinafară al păcatelor tale celor dinăuntru, ci ți-a pus dinăuntru – conștiința”.

Glasul lui Dumnezeu în om este conștiința. Odată ce mă muștră cugetul, că am urât pe fratele, că l-am zavistuit, că l-am pizmuit, că mă mândresc, că mă fățarnicesc, că sunt viclean, nu-mi trebuie altă conștiință, decât a mea, care dinăuntru spune: „Acestea le-ai făcut; cu acestea ți-ai pătat conștiința și acestea sunt urâte de Dumnezeu foarte tare”. Pentru acestea i-a muștrat Mântuitorul pe cărturari și pe farisei, care nu-și cunoșteau aceste neputințe și voiau să se arate ca oameni sfinți, iar Dumnezeu știa neputințele și răutățile lor.

Deci în ziua judecății se va descoperi fiecăruia fapta așa cum a fost. Marele Vasile, „gura bisericii sau gura cea de foc a duhului”, „ochiul Bisericii” sau „Împăratul Cuvintelor”, cum îl numesc Sfinții Părinți, aseamănă viața călugărului și a tot creștinul cu lucrarea unui pictor. Un pictor iscusit care pictează o icoană în ascuns. Așa fac de obicei cei mai mari artiști pictori, trag o perdea, o draperie să nu vadă nimeni ce lucrează ei. Pictorul lucrează la liniște, își adună acolo material, culori și să nu vadă nimeni lucrarea lui; să nu-i facă nimeni nici o critică. La urma urmei se va vedea.

Și lucrează omul ascuns, iar când a terminat icoana și când a tras draperia de pe ea, atunci se vede. Este de cinste icoana lui sau de batjocură? Așa-i icoana vieții noastre celei lăuntrice. Noi toată viața lucrăm, și rele și bune, dar la sfârșit o să iasă în vileag. Asta icoană ai lucrat. Uite fățarnicie pe dânsa, uite viclenie, uite slavă deșartă, uite mândrie, uite ură, uite lenevie, uite moleșală, uite răspândire. Iaca culorile noastre!

O să fie de răs nu înaintea oamenilor, ci înaintea a milioane de îngeri. Dacă icoana vieții noastre n-o să fie împodobită cu dragoste, cu milă, cu rugăciune, cu lacrimi, cu umilință, cu zdrobire, cu căință, cu răbdare, cu îndelungă răbdare, cu dreaptă socoteală, cu chibzuință, cu suferirea pentru fapta bună; dacă nu s-or găsi culorile potrivite, când vor ieși cu icoana vieții noastre înaintea lui Hristos și a milioane de heruvimi, groază și cutremur o să ne cuprindă, urâciune va fi icoana vieții noastre lui Dumnezeu și sfinților Lui și îngerilor, pentru că am pictat-o rău aici cât am fost pe pământ.

Deci dacă zugrăvim icoana vieții noastre în fiecare ceas și în fiecare minut și în fiecare clipă, să luăm seama ce vopsele punem acolo. Vai de noi și de noi, dacă ni se pare că putem înșela pe Dumnezeu! Niciodată asta nu se poate. Pe oameni îi înșelăm cu fățarnicia noastră, cu viclenia noastră, cu iubirea de arătare și cu celelalte păcate, dar nu-L putem înșela pe Cel ce cercetează inimile și rărunchii, a Cărui știință străbate, cum zice marele Apostol Pavel, nu până la despărțitura trupului de a sufletului – cu toate că și această legătură este mare și negrăită –, ci până la despărțitura duhului de a sufletului.

Duhul lui Dumnezeu este energia necreată a Duhului Sfânt, darul lui Dumnezeu care stă în chip de raze de lumină în mijlocul inimii, cum arată Sfântul Grigorie Palama. El este un dor gânditor care stă între minte și între cuvânt și adună în sine și pe cuvânt și pe minte, în ce chip Duhul Sfânt stă între Tatăl și Fiul și are pe amândouă.

Această legătură a Duhului Sfânt cu duhul nostru este foarte mare și negrăită. Și până acolo va străbate știința lui Dumnezeu, să cerceteze adâncurile noastre și intențiile noastre. Căci *Ochii lui Dumnezeu de milioane de ori sunt mai luminoși decât soarele* – cum a zis Solomon –, și *iadul este gol înaintea Lui*, strigă Iov, cum nu și inimile noastre? Toate sunt goale înaintea Lui. Și înălțimea și adâncimea și toate și inimile noastre și vai de noi, păcătoșii, că nu ne trebuie alt judecător, decât singur cugetul nostru, dacă ni-l încercăm aici.

Nu vezi? Ai ajuns seara. Și în ziua aceea începe să te mustre: ce-ai făcut azi? Cum ți-ai petrecut ziua? Și începe ca un judecător până ce adormi. Vezi? Asta ai făcut rău, asta ai făcut rău, asta ai spus rău, asta... Ce este asta? Îngerul păzitor al nostru sfătuiește conștiința noastră și ne arată că ziua aceea am trecut-o în deșert și n-am făcut voia lui Dumnezeu câtuși de cât.

Că nu suntem noi acei lucrători să păzim inima noastră clipă de clipă, cum ar trebui și cum se cere mai ales nouă. Dar ne arată spre seară: azi ai pierdut vremea așa. Că am ascultat, că n-am ascultat. Deci în ziua Judecății de Apoi toate vor sta goale și vai de noi, păcătoșii, și vai de mine care-s mai rău decât toți, dacă icoana vieții noastre va fi mânjită nu cu culori sfinte și cu fapte bune împodobită,

ci cu rele vopsele ale păcatelor noastre, cele cu voie sau fără de voie, sau cu știință cu neștiință.

De aceea acum eu poate v-am plictisit, că eu am venit obosit, că am vorbit pe munte de la amiază și până acum fel de fel de istorioare. Uite stăteam eu tot le spuneam una și alta, la părinții aștia care i-am mai scos oleacă să-i mai duc la aer. Sunt care au ascultări grele, de aceea i-am mai dus, săracii. Numai Dumnezeu știe cum duce fiecare crucea lui.

Eu m-am dus pentru mine singur așa. Ei au vrut să meargă, au mers. Eu n-am alt concediu mai scump pentru mine, decât copacii și pădurea și poienile și pârâul, că așa am crescut, la oile mănăstirii. Dar care au vrut au mai mers și când dă Dumnezeu și-s liniștit, mai spun.

Încă zic așa: să ne învrednicească Prea Sfânta Treime și Maica Domnului și sfinții lui Dumnezeu, întâi pe mine, păcătosul, care vorbesc, ca pentru rugăciunile sfinților voastre, să iau aminte cele ce vorbesc și, rușinându-mă de cuvintele mele, cum spune Sfântul Ioan Scărarul, să încep și eu a face câte ceva bun. Dar pentru toți zic, să ne ajute Prea Sfântul Dumnezeu să ne cercetăm adânc, foarte adânc viața noastră, și la mărturisire înaintea duhovnicului și când ne mărturisim la rugăciunea de seară înaintea lui Dumnezeu și de fiecare zi și de fiecare ceas și de fiecare minut și de fiecare clipă a vieții noastre, că o să plecăm și în ziua judecății de apoi vom da seamă de toate câte am făcut.

Și în ziua judecății va plăti Mântuitorul fiecăruia, nu cum a vorbit – că eu am obicei să vorbesc, dar nu fac nimic bun –, va plăti Prea Sfântul Dumnezeu fiecăruia după sudoarea care a făcut-o pentru fapta bună; după durerea cu care l-a durut să lucreze fapta bună, că fapta bună cu dureri se săvârșește, cum spune proorocul: *S-a stins întru dureri viața mea și anii mei întru suspinuri.*

Deci să plângem, fraților, să ne pocăim, fraților, ca pe Dumnezeu milostiv să-L facem păcatelor noastre. Amin.

SFINȚII IERARHI SPIRIDON ȘI NICOLAE

Sfântul Ierarh Spiridon a trăit pe vremea împăratului Constantin cel Mare, primul împărat creștin, care a văzut Sfânta Cruce pe cer, și a fost botezat de Sfântul Silvestru, papa Romei. El a fost pe scaun cu mama sa, împărăteasa Elena.

Dracii de arieni cuprinseseră Biserica universală, cu blestematul Arie din Alexandria, satana acela, care despărțea pe Hristos de Tatăl, că nu-i de o ființă cu Tatăl, și a umplut Imperiul Roman și Bizantin numai de arieni. Atunci Biserica Ortodoxă era numai un sfert și arienii erau trei sferturi și mai mult. Era gata-gata să cadă Biserica.

Sfântul Constantin cel Mare, văzând primejdia, a dat ordin să se adune un Sobor la Niceea Bitiniei, în Asia Mică. Să se adune și Arie cu mitropoliții lui, că avea sute de mitropoliți și episcopi, care erau arieni, să se adune și ortodocșii cu ei. Din partea ortodocșilor au fost 318 Sfinți Părinți, mitropoliți și episcopi, mari făcători de minuni, sfinți purtători de răni, care au fost scoși de Sfântul Constantin de la închisoare, de la moarte, unde erau de pe vremea lui Dioclețian.

Atunci Sfântul Constantin cel Mare a trimis scrisoare și Sfântului Spiridon de la Trimitunda, că știa că-i mare, să vină și el la Sobor. Sfântul Spiridon a fost cel mai bătrân la Soborul I Ecumenic. Avea 99 de ani și șapte luni; aproape o sută.

De nimic nu se temeau mai tare arienii, decât să nu vină Sfântul Spiridon și Sfântul Nicolae la Sobor, și Sfântul Atanasie al Alexandriei, care a fost cel mai mare dogmatist la Soborul I. Aceștia au fost cei mai străluciți.

Sfântul Spiridon primise scrisoarea de la împărat: „Părinte sfinte, Spiridoane, vino la Sobor, că Biserica este în mare primejdie! Iată, arianismul s-a întins în tot Imperiul Roman, și-i gata-gata hula lui Arie să ajungă în toată Biserica”.

Sfântul Spiridon, bătrân cum v-am spus, avea 100 de ani fără câteva luni, umbla încălțat cu opinci, și mitra lui nu era cu pietre scumpe, ci era o mitră de papură și purta o cruce de lemn la gât, și sfintele moaște și un baston de lemn.

Și atunci Sfântul Spiridon a zis diaconului său, Trifilie:

– Fiule, iată am primit de la împăratul Constantin invitație să mergem la Sobor, la Niceea Bitiniei în Asia, împotriva blestematului Arie!

Și avea de mers cu corabia pe Marea Mediterană, atâta drum. Dar diaconul a zis:

– Părinte, mata ești tare bătrân și avem de mers până acolo sute și sute de kilometri.

– Fiule, dimineață să pui caii la trăsură, mergem la port, ne suim cu căruța într-un vapor, să mergem în Asia Mică!

Dar până la port mai erau 60 de km. Sfântul Spiridon atâta avea în grajd, doi cai. Un cal negru și unul alb, că atunci nu erau mașini și tractoare ca acum, și trenuri și avioane. N-aveai cai, acolo stăteau.

Abia la 1814 s-a inventat prima locomotivă cu aburi, între Liverpool și Manchester, în Anglia. Primul motor din lume, atunci l-au făcut englezii. Până atunci nu se știa ce este acela motor. Tracțiunea – boul, calul și măgarul. Acestea erau de când lumea, de când le-a făcut Dumnezeu.

Dar aceste avioane pe care le vedeți că zboară acum, le-au arătat Sfinții Prooroci cu mii de ani înainte. Ia caută la Isaia Proorocul. El trăiește cu 850 de ani înainte de venirea Domnului, și arată de avioane. El le vedea și auzea și huietul lor: *Doamne, ce sunt acestea care zboară și se întrec cu norii și zboară ca porumbeii spre porumbarele lor și de huietul aripilor lor se tulbură văzduhul?*

Le găsiți acolo. Au trecut 2800 de ani până s-au făcut avioanele. De căruțele acestea fără cai, ce spune Ieremia? Numai ce auzi: „Ia seama, mă, că vine remorca!” Ieremia a spus cu 2500 de ani înainte: *Doamne, ce sunt acestea care umblă huruind pe drumuri și împiedică carele oamenilor?* Din Biblie.

Dar de trenuri ce zice? *Doamne, văd că de focul oțelului fulgeră drumurile, ca niște fiare au ochi luminoși și aleargă pe drumuri de fier.*

Și a spus și de tramvaie: *Văd că prin orașe, de focul oțelului fumează drumurile.* Toate-s scrise, toate. Dar ce, la Dumnezeu există neștiință?

Dar să revenim la ale noastre. Arieni, când au auzit că merge Sfântul Spiridon, ei știau că-i făcător de minuni, au zis: „Băi, dacă merge moșneagul ăsta la Sinod suntem gata! Acesta nu vorbește, ci face minuni, și împăratul când va vedea minunea, gata, iscălește izgonirea noastră de acolo! Hai să tăiem capul la cai. Dacă n-are cai, moșneagul pe jos nu se poate duce, că are 100 de ani”.

Și s-au dus arieni în grajd noaptea, că în Cipru erau mulți arieni, sate întregi, cum sunt sectarii acum, și au tăiat capul la amândoi caii.

Și dimineața, Sfântul Spiridon a zis băiatului:

– Du-te, fiule, și pune caii la ham să plecăm repede, că se face ziuă! Mai era un ceas-două până la ziuă.

Ucenicul s-a dus să înhame caii, cu noaptea-n cap, cu o lumână în mână – că nu erau becuri pe vremea aceea. Acum ne-am învățat boieri. La buton lumina, la buton căldura, la buton apa, la buton toate.

Bă! O să ne aducă Dumnezeu la opaiț. Eu am apucat opaiț în '916. Nu era un kilogram de gaz în toată Moldova, că erau sondele în mâna nemților. Făcea mama oleacă de grăsime de porc sau de pasăre și o pune într-un castron de lut și un fitil de pânză de bumbac și-l trăgeai cu un bețișor pe marginea castronului. Aveai oleacă de lumină, ca o candeluță. Cu acela trăia lumea. Ehe! Ce boieri ne-am mai făcut noi! Dacă se ia lumina, avem o ciudă!

Când se duce ucenicul în grajd, găsește caii morți:

– Părinte, vai de mine, ne-au tăiat capul la cai! Caii-s tăiați amândoi.

Dar bătrânul știa sigur că arieni au făcut aceasta, ca să nu se ducă la Sinod. Și a zis ucenicului:

– Asta arieni au făcut-o. Du-te și pune capul înapoi la cai, că vin eu acolo!

Și încă nu era ziuă. Acela s-a dus și din greșală, pe întuneric a pus capul de la calul cel alb la cel negru și capul de la cel negru la cel alb. Și când a ajuns Sfântul Spiridon acolo, el bătrân, a întrebat:

– Fiule, ai pus capetele la cai înapoi?

- Le-am pus, părinte.
- Unde sunt? Ia, aici, că era întuneric.

Sfântul Spiridon zice:

– Bine este cuvântat Dumnezeu, Cel ce dă viață la toată făptura totdeauna, acum și pururea și în vecii veciilor. Amin.

Au înviat caii amândoi, s-au scuturat.

- Pune-i, fiule, la căruță!

Dar acela n-a văzut că a pus capul de la cel alb la cel negru. Când i-a scos la înhămat, ucenicul a zis:

- Părinte, am greșit ceva! Am pus calului negru capul celui alb și invers.

- Lasă-i așa, fiule, că așa a vrut Dumnezeu!

Iar după ce a înhămat caii, se făcuse ziuă. Și când au văzut arienii ziua că merge un cal alb cu capul negru și un cal negru cu cap alb, au zis:

- Na. Ziceți că ați tăiat capul la cai?

- I-am tăiat, măi.

– Dar uitate! Cum i-a înviat? Dacă a făcut el minunea asta și a înviat caii, când ajunge ăsta la Sobor, praf ne face! Îi mare făcător de minuni.

Când au ajuns la port s-au suit pe corabie și s-au dus în Asia Mică, iar apoi pe uscat au mers până la Niceea Bitiniei.

Împăratul era pe scaun și lângă el împărăteasa, 318 Sfinți Părinți, armata care menținea ordinea, generali, cutare. Și toți, cu mitre strălucitoare pe cap, ca aurul. N-ați văzut cum poartă arhieriei? Toți în scaune. Era Sobor mare. Sfântul Spiridon a ajuns mai la urmă.

Acolo când au ajuns, soldații – armata care menținea ordinea, garda imperială – care cum venea, legitimația: „De unde ești?” că veneau din tot pământul. Santinele care păzeau, când l-au văzut pe Sfântul Spiridon încălțat cu opinci, cu un cojoc și cu cruce de lemn la gât, cu o mitră de papură pe cap, bătrân, au întrebat:

- Stai, măi moșnege, unde te duci?

- Sunt chemat aici.

– Ce chemat? Du-te că-i sperii pe ceilalți! Ia uitate, aceia cu mitre de aur. Fugi de aici să nu te vadă împăratul!

Dar diaconul a spus:

- Este chemat și el de împărat.

– Pe aista să-l cheme împăratul? Acesta-i stricat de minte. Cu mitră de papură pe cap, cu opinci, cu cojoc vine aici să facă de râs împăratul?

- Domnule, acesta-i Sfântul Spiridon de la Trimitunda.

Ce știau soldații de Sfântul Spiridon?

Dar vine diaconul și-i arată santinelei:

– Uitate, măi. Are chemare. El toată săptămâna paște oile, iar duminica slujește la episcopie ca episcop. El este cioban.

Când a văzut ștampila împăratului Constantin, a zis:

- Acesta-i chemat de împărat? Nu se poate, domnule!

– Dumneata știi cine-i acesta? Te uiți că-i încălțat cu opinci și cu cojoc și cu mitră de papură? Nu știi cine-i acesta. Acesta o să-l biruiască pe Arie.

– Acesta? Arienii sunt atâția arhieriei și învățați și teologi și cutare. Apoi aici este împăratul cu coroana de aur pe cap și ceilalți mitropoliți, au mitre cu pietre scumpe pe cap. Dumneata dacă te duci îi faci de râs pe ceilalți episcopi.

Arienii se laudau că au mitropoliți învățați, pe Evseviev al Nicomidiei, pe Arie, pe Maris al Calcedonului, pe Teognie al Niceei, atâția învățați. Arie avea mai mulți episcopi decât ortodocșii. Dar avea și un filosof mare care știa atâtea limbi și știa și argumente biblice și argumente științifice. Acela i-a spus Sfântului Atanasie: „Dacă-mi dai un text din Scriptură, eu îți dau 10.000”. Cu acela se

lăuda Arie. „Lasă, că pe acesta nu-l biruiesc ei ortodocșii, când va vorbi!”

Soborul începuse de șase luni. Erau procese verbale, lupte mari, dogmatice, canoane. Nu se puteau hotărî.

Când au văzut chemarea de la împărat, au zis:

– Măi, dă-i pace să treacă! L-a chemat și pe moșneagul acesta! Cu acesta are să facă el sobor?

Când au auzit povestea, că arienii au tăiat capul la cai, au zis: „Acesta va fi hotarul soborului!”

Împăratul, când l-a văzut, s-a dat jos de pe scaun, a dat coroana jos și i-a sărutat picioarele. S-au speriat toți ceilalți episcopi. Și Arie s-a speriat cu filosofii lui: „Cine-i acesta, măi, să-i sărute împăratul picioarele?” Și i-a dat împăratul scaun lângă el.

Arie, cu ai lui, față-n față cu împăratul. Armata cu menținerea ordinii, să nu se sfădească, să nu se omoare. Și când a ajuns și l-au văzut, sfinții l-au cunoscut: „Acesta-i Sfântul Spiridon de la Trimitunda Ciprului”. Și apoi l-a luat împăratul de mână și l-a pus lângă el.

– Stai aici, părinte Spiridoane!

A stat bătrânul. El era cel mai bătrân la Sobor.

– Părinte Spiridoane, uite ce spun aceștia, că Hristos n-a fost de o ființă cu Tatăl, ci că a fost o zidire aleasă. A fost mai mare ca îngerii, dar n-a fost chiar Dumnezeu. De aceea ne-am adunat aci, Sobor mare, ca să arătăm adevărul credinței. Nu de alta, dar Biserica este în mare primejdie să se facă toată eretică. Sfinția ta ce zici?

Sfântul Spiridon a spus:

– Măria ta, mai înainte de-a începe noi convorbirea cu dânșii, să ne rugăm.

Gata, l-au ascultat toți. Au căzut toți arhieriei în genunchi, și împăratul și împărăteasa. Când s-au rugat, s-a cutremurat pământul cu dânșii. Așa rugăciune, că erau atâția sfinți! Pe urmă au stat pe scaun. Împăratul a dat ordin:

– Scoateți dintre voi unul care este cel mai învățat, cel mai deștept, să discute cu ortodocșii!

Ei, gata, au pus filosoful.

– Cu acesta să vorbească!

Acela știa toată Scriptura. Avea un drac arhicon. Aceia sunt teologii iadului. Învăță pe om toată Scriptura, dar îl învăță greșit.

Iese acela, începe a se lăuda el, a huli pe Mântuitorul.

– Uite, Părinte Spiridoane, ce spune! Acesta-i un mare învățat de-a lor.

Dar învățatul:

– Dar cu cine vorbesc eu?

Iese Sfântul Spiridon.

– Cu opincatul ăsta? Cu moșneagul ăsta? De ce l-ați adus aici?

Iar Sfântul Spiridon când a auzit, îndată a făcut cruce și a zis:

– Mută să fie gura aceea care vorbește hule împotriva adevărului.

Și filosoful acela a muțit.

– Îm, îm, îm!

Se uitau toți. Stai drace, că ai dat peste Sfântul Spiridon! De aceea să aveți mare evlavie la sfinți. Împăratul a văzut: „Măi, mare minune!” Dar acela, mut, mut, dar deștept. Și-a zis el: „Măi, n-am de-a face cu oameni filosofi, să știe teorie multă! Spiridon acesta m-a trântit cu minunea! N-are nevoie de vorbă multă”.

Arie a întrebat:

– Ce-i cu dânsul, mă?

– L-o muțit.

– Nu ți-am spus că dacă vine moșneagul Spiridon, praf ne face.

Ehei! Prin cine lucrează Dumnezeu! Prin acei smeriți. Când a văzut filosoful, a scris o scrisoare: „Sfinte Spiridoane, dacă-mi dezlegi limba, până la moarte voi apăra Ortodoxia, nu mai vorbesc contra ei!”

Și a făcut Sfântul Spiridon cruce și a zis:

– Să-ți dezlege Hristos limba și s-o facă *trestie a scriitorului ce scrie degrab*, împotriva ereticilor.

Și a început filosoful a vorbi și a trecut de partea ortodocșilor.

– Bine a zis Mântuitorul că *Împărăția lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere și minuni*. Acesta a venit cu puterea dumnezeirii. Nu-i vorba de vorbe aici, ci de faptă. În veac nu voi mai spune că Arie are dreptate.

Și a trecut filosoful de partea adversarilor și a fost cel mai mare apărător al lor la Soborul I, după ce i-a dezlegat limba lui. Și atunci iese altul din partea lui Arie. Era un mitropolit, Evsevie al Nicomidiei, mare arian. Acela ce-a zis? „Să apărăm noi. Dacă l-a biruit pe filosof, noi ce suntem aici?”

– Părinte Spiridoane, zice, cum se poate să fie un Dumnezeu și trei, de o ființă, de-un scaun? Acela să fie și trei și unu?

– Cum trei? E un singur Dumnezeu de o ființă, dar este în trei fețe. Ia uită-te la soare! Sunt trei sori? Are trei însușiri? Are globul, lumina și căldura.

El încă tot nu se dădea.

– Cum îi, Părinte Spiridoane, un Dumnezeu și trei?

– Nu-s trei. Este un singur Dumnezeu în trei fețe: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt – Sfânta Treime.

Tocmai atunci cum erau ei acolo, era o cărămidă pe jos, iar Sfântul Spiridon vorbea cu Evsevie, mitropolitul Nicomidiei.

– Ia ascultați, părinților, filosofilor, episcopilor, mitropoliților, ia dă cărămida aceea încoace! și a ridicat-o în sus. Tu crezi că este un Dumnezeu în trei fețe?

– Nu pot să înțeleg.

El ținea de Arie, că Iisus Hristos n-ar fi de o ființă cu Tatăl; a fost cea mai mare zidire, mai mare peste îngeri, dar n-a fost chiar de o ființă cu Tatăl.

Sfântul Spiridon ia cărămida în mână:

– Câte corpuri am eu în mână?

– Una.

– **Treime cinstesc, dumnezeire una.** Așa Dumnezeul nostru. Este un singur Dumnezeu în trei fețe.

– Atunci a ieșit focul din cărămidă în sus, apa s-a coborât în jos și pământul a rămas în mâna lui.

– Se poate trei și una?

Când a văzut împăratul a și iscălit izgonirea lui Arie și l-a canonisit cu toți ai lui. I-a prins frica pe toți. Aceasta a fost minunea de la Soborul I de la Niceea cu Sfântul Ierarh Spiridon. Trei și una. O ființă în trei fețe.

Ehei, câte minuni! Dar la toate Soboarele s-au făcut minuni. Cum vin sectarii ăștia blestemați acum, că nu se închină Maicii Domnului, la Sfânta Cruce, la icoane. Draci. Aceștia sunt înainte-mergătorii lui antihrist. Să nu vă luați după ei!

Moaștele Sfântului Ierarh Spiridon de la Trimitunda sunt acum în insula Corfu (în franțuzește) sau Cherkira (pe grecește). Este ultima insulă aproape de Chefalonia, către Italia. Acesta păzește Grecia. Este la granița de vest a Greciei, iar moaștele Sfântului Nicolae la granița de est a Italiei.

Insula Corfu este o insulă cu orașe mari și munți și are 60 de km lungime. Când l-ați vedea pe Sfântul Ierarh Spiridon cum arată după o mie șase sute și ceva de ani! Nu i-a căzut un păr din barbă, din musteață, nimic. Măinile galbene. Stă-n sicriu de aur. Vai și câte minuni se mai fac! Zilnic, zilnic.

Sub capul lui are o pernă mare cu cordeluțe de mătase înguste. Și am întrebat de ce-i așa. Asta la hramul sfântului o desfac preoții și taie câte o bucățică mică să dea credincioșilor.

Iar la picioarele lui stau sandalele care le schimbă în tot anul, încălțările lui. Că el, când îl cheamă cineva în rugăciune, se duce cu totul noaptea pe jos. Și tocește câte o pereche de încălțări pe an. În acatistul lui spune: „Bucură-te, că încălțările tale stau mărturie!” I-am văzut încălțăminte

uzată. Când îl cheamă oamenii în rugăciune, se duce așa. Se duce, face minuni și vine înapoi și se culcă în sicriu.

Vai, câte minuni se fac la Sfântul Ierarh Spiridon! În fiecare zi. Armata de trei ori pe an merge, are o caretă minunată, așa, un fel de trăsură. Merg generalii lângă el. Este patronul armatei grecești, cum este la noi Sfântul Gheorghe. Știi ce mireasmă i-acolo? Știi ce frumusețe?

Când au venit turcii la 1456 și au făcut mare năvală peste țările Europei și au cucerit Grecia, era la Trimitunda Ciprului. Din Grecia de unde am fost noi și până în Cipru, am mers cu vaporul 800 de km. Că Cipru este aproape de Turcia. Dar populația în Cipru este 3/4 greci și o parte sunt turci. Și prima dată când ocupau turcii o țară, întâi și întâi sfintele moaște le luau. Și știi de ce? Ca să le vândă la creștini.

Cum ne-au vândut nouă pe Sfântul Grigorie Decapolitul de la Bistrița; Sfânta Paraschiva a luat-o Vasile Lupu la 1642 cu 300 de pungi de galbeni de aur. Le vindeau scump că știau că creștinii țineau la ele. Și turcii dacă veneau și găseau moaște, că erau mai multe sfinte moaște în Cipru, le luau.

Dar un călugăr bătrân, cu numele Gheorghe, dar voinic: „Ei, Sfinte Spiridoane, n-am să te las eu să te ia turcii!” A luat un sac mare, l-a băgat în sac pe Sfântul Spiridon și a pus deasupra lui un pănuș de păpușoi și mergea cu el.

Pe la orașul Arta – că am fost acolo, mare centru universitar, unde spune Iorga că au fost cei mai mari prelați ai Greciei; un oraș numai de marmură –, pe la Arta l-au ajuns trupele turcești, că s-au aliat italienii cu grecii, cu francezii, toți împotriva turcilor, că au vrut să ocupe și Italia.

Când am trecut la Cherchira cu vaporul, ne-au arătat: „Vezi? Aici s-au înecat mii și mii de turci și italieni și greci!” Că a fost decisivă lupta acolo, când i-au bătut pe turci, cu rugăciunile Sfântului Spiridon.

Și când l-au ajuns turcii l-au întrebat:

– Băi, moșnege, ce-ai în sac?

– Am hrană pentru vite.

S-au uitat și când au văzut pănușile acelea, au zis:

– Dă-l încolo de moșneag! Duce pănuș de păpușoi.

Iar când a ajuns pe frontul grecesc, la portul Egumenița – am fost acolo – grănicerii au strigat:

– Stai moșule! Ce-ai în sac?

– Comoara comorilor, le spunea la greci. Dați drumul, îl am pe Sfântul Spiridon.

L-au primit. Când au văzut grecii au întrebat:

– Dar nu l-au luat turcii, măi? Că ocupaseră Ciprul.

– Ehei, l-am luat eu pe Spiridon al meu, să nu rămână acolo.

Ai văzut moșneagul? Pe urmă l-a primit generalul italian, care conducea cele mai mari flote din lume, flota elvețiană, care a fost cea mai mare din Europa pe vremea aceea. Și a zis:

– Acesta-i Sfântul Spiridon? că auziseră de minunile lui.

– Acesta-i.

L-a primit cu mare cinste și l-a dus în insula Corfu, într-o bisericuță de lemn ortodoxă. Generalul, cu toate că era italian – comandantul tuturor flotelor de pe Marea Mediterană a italienilor –, s-a rugat la el: „Sfinte Spiridoane, dacă ne-ajută să batem pe turci, am să-ți fac o biserică cu trei altare și mă fac ortodox!”

Noi, când am intrat în biserica asta, o catedrală cu nouă policandre și de-un policandru atârna o barcă de aur, spânzurată cu lanț de aur, am întrebat: „Ce-i cu barca asta?” „Știi ce-i? Biserica asta cu trei altare este făcută de generalul care s-a făcut ortodox, prin minunile Sfântului Spiridon. El este îngropat în pridvor”.

Generalul acesta a fost comandant peste sute de corăbii, flota cea mare a Veneției. Am fost acolo, în Veneția. Un oraș pe apă.

L-a dus la bisericuța aceea și s-au rugat grecii, săracii. Acolo insula aceea este cât ar fi de aici până la Bacău. Munți, orașe. Tot acolo-s sfintele moaște ale Sfintei Împărătesă Teodora, care a dat

libertate Sfintelor Icoane, ale Sfintei Mucenițe Cherchira. Acolo sunt moaștele Sfinților Apostoli Iason și Sosipatru. Am fost și la ele și am văzut și mănăstirea lor.

Și i-au bătut pe turci, mare minune, de aici de la coastele Cherchirei i-au întors înapoi, au ocupat Grecia înapoi grecii împreună cu italienii și i-au dus până în țara lor. Biruință mare la 1501, cu minunile Sfântului Spiridon. Li se părea turcilor că vin milioane de greci peste ei, însă aceștia erau puțini. Sfântul Spiridon îi înmulțea.

S-a întors înapoi generalul acesta și s-a botezat ortodox cu toată familia lui, cu ginere, cu noră, și sunt înmormântați în pridvorul bisericii. Și a făcut această uriașă biserică cu trei altare și a lăsat barca aceea de aur, care am văzut-o agățată, semn că el a fost comandant peste atâtea sute de oameni din toate colțurile lumii și se fac minuni.

Din Grecia de la Sfântul Ierarh Spiridon, dacă treci Marea Adriatică, ajungi la Bari în Italia la Sfântul Ierarh Nicolae, mare făcător de minuni de la Marea Lichiei. Acești doi ierarhi au fost cei mai mari apărători ai Soborului I de la Niceea.

Sfântul Nicolae când a auzit că Arie hulește pe Mântuitorul de față cu împăratul, n-a mai avut răbdare, i-a șters două palme lui Arie, de i-a sărit căciula.

Atunci împăratul a spus: „Nu-i voie să vă bateți aici!” Și l-a băgat la închisoare pe Sfântul Nicolae și i-a luat omoforul. Sfântul Nicolae era tare bucuros că este închis pentru Hristos.

Seara, când s-a întunecat bine, a venit Maica Domnului și cu Mântuitorul. Când au venit, s-a cutremurat temnița, s-au deschis toate ușile și s-au dezlegat toate legăturile. Mântuitorul i-a adus mitra și o Evanghelie Sfântului Nicolae, iar Maica Domnului omoforul, cum îl vedeți pictat. „Nicolae, zice, bravo! Pentru Mine ai suferit să vii la închisoare”.

Și atunci, când au văzut cei de la temniță, s-au cutremurat:

– De ce l-ați adus pe sfântul acesta aici, că au venit la el și Mântuitorul și Maica Domnului?

Când a auzit împăratul Constantin, l-a adus înapoi și a căzut în genunchi înaintea lui:

– Iartă-mă, Nicolae!

– Pentru Hristos, nu numai bătaie, eram gata să-mi dau sufletul, să-mi taie și capul de o mie de ori!

El i-a tras lui Arie două palme când a auzit că hulește dumnezeirea Mântuitorului. N-a mai putut răbda. Cum, un drac de om să hulească pe Cel ce a făcut cerul și pământul?

Așa au fost sfinții pentru adevăr!

De aceea, când sosește ziua Sfinților Nicolae și Spiridon, să fiți cu mare atenție, că aceștia-s mari făcători de minuni. Și avem și alte mii de sfinți, dar aceștia sunt din cei mai mari făcători de minuni. Să știți, la ziua lor totdeauna să duceți la biserică daruri, să aveți colive, să duceți pomelnice.

MINUNEA SFÂNTULUI NICOLAE CU COVORUL

În Constantinopol trăia un om cu numele Neculai. Era cu baba lui. Pe copii i-au căsătorit și acum erau singuri. Ei în viața lor, la ziua Sfântului Nicolae, duceau la biserică jertfă multă, pomelnice, slujbă, colaci, tămâie, lumânări, vin de slujbă, prescuri, orice.

Și când acum erau bătrâni, au sărăcit. Și venea ziua Sfântului Nicolae, că ei făceau praznic la Sfântul Nicolae. Când veneau acasă de la biserică, puneau masa pentru toți, să zică bogdaproste. Și i zice baba:

– Măi Neculai, ce facem noi acum, bătrâni și săraci? Uite, ziua Sfântului Nicolae vine și n-avem nimic: nici bani, nici alimente. Ce facem noi, să putem face și anul acesta ceva la Sfântul Nicolae? Poate la anul nu mai suntem – că erau bătrâni amândoi.

Bătrânului îi părea foarte rău că nu avea bani. Dar baba avea ascuns ceva în lada ei de zestre. Nu știa moșneagul. Avea un covor de când era ea mireasă. Frumos tare. Îl ținea ea acolo. Și mai avea ea pregătit acolo șervete pentru înmormântare. Tot ce-i trebuie. Moșneagul nu umbla în lada babei.

Se duce baba și scoate covorul acela frumos.

– De unde l-ai scos, babă hăi?

– Ehei, de când eram mireasă l-am păstrat.

– Dar cum l-ai păstrat așa de bine?

– Am pus naftalină să nu-l mănânce moliile. Du-te, moșnege, și vinde covorul acesta! Cât vei lua pe el, facem praznic la Sfântul Nicolae.

– Măi babă, acesta-i covor greu. Dar l-oi pune pe-un ciomag și l-oi duce cum oi putea. Dar cam cât face covorul acesta?

– Când eram eu tânără mi-a dat pe el 10 galbeni și n-am vrut să-l dau. Dar acum, dacă ți-ar da numai un galben, să-l dai cu atâta. Să te duci să cumperi pentru Sfântul Nicolae prescuri și vin și lumânări. Ai înțeles? Cât ți-o da, numai înapoi să nu mi-l aduci! Cât ți-o da, că nu știu, la anul oi mai ajunge ori oi muri, și vreau la ziua Sfântului Nicolae să facem ceva, știi câte minuni a făcut Sfântul Nicolae și cât ne-a ajutat în viața noastră.

Și-a luat moșneagul covorul, l-a pus pe un ciomag și s-a dus la târg. Era zi de iarmaroc. A trecut de biserica Sfântului Platon, în Constantinopol, mai încolo era statuia marelui Constantin și a ajuns în târg. Acolo unul vindea porci, altul vindea fasole, unul făină, altul boi, unul cai, altul oi.

Vine un moșneag cu barba albă, bătrân, evlavios, la acesta cu covorul:

– De vânzare covorul, cumătre?

– De vânzare.

– Și cât costă?

– Apoi dă, zice, baba mea spune că pe vremuri îi dădea 10 galbeni pe unul ca acesta, dar mi-a spus să-l dau acum mai ieftin, că avem nevoie mare. Vine ziua Sfântului Nicolae și n-avem nimic.

– 10 galbeni?

– Da.

Moșul se mai uită la dânsul și scoate 10 galbeni și-i dă la acesta și ia covorul și se duce.

Acesta, când s-a văzut cu 10 galbeni, a zis: „Măi, ce credință mare are baba mea! Ia uite, domnule!” și se duce în târg.

Dar cel ce a cumpărat covorul era Sfântul Nicolae, dar bătrânul nu știa. Se duce cu covorul acasă la babă și bate în poartă. Iese baba. Vede un moșneag cu covorul.

– Ce-i?

– Cumătră, zice, bărbatul matale mi-a fost prieten mie din tinerețe și treceam prin târg și l-am văzut cu covorul acesta. A zis să ți-l aduc acasă, că el se mai uită prin piață.

Dar baba s-a făcut foc.

– Dar ce i-am spus eu? Să-l vândă cu-n galben, atât. Și baba a luat covorul mânioasă și s-a dus murmurând în casă. Așa om am eu? Ce i-am spus eu? Să dea covorul, să cumpere ceva. Iaca, mi l-a trimis acasă. Iaca pomană!

Cârtea baba.

– Bună ziua, cumătră, a zis bătrânul și s-a dus.

Moșneagul din cei zece galbeni a luat tot ce-o trebuit, două trăiști. Tot. Făină, lumânări, tămâie, untdelemn, vin bisericesc, ce-a știut el că-i trebuie la praznicul Sfântului Nicolae. Și bărbatul vine mai către seară încărcat.

Dar baba nu l-a întrebat ce are în spate, îl ia la batjocură:

– Așa? Amu bătrână te las și mă duc la un băiat. Ce ți-am spus eu, măi moșnege? Să dai covorul cu cât îl dai. De ce mi-ai trimis covorul acasă?

Dar moșneagul nu știa.

– Babă hăi, ce covor? Ce vorbești? Tu nu vezi cu câte am venit eu?

– Dar ce ai acolo?

– Am cumpărat pentru ziua Sfântului Nicolae.

– Dar de ce ai trimis covorul acasă?

– Dar nu ți l-am trimis deloc. Mi l-a cumpărat un bătrân. Când i-am spus că a costat zece galbeni, zece mi-a dat.

A început a plânge baba.

– Vai de mine! Sfântul Nicolae a cumpărat covorul nostru. Și ți-a dat zece galbeni?

– Zece. Și nici doi galbeni n-am cheltuit. Vezi câte am cumpărat eu? Ceilalți îi am. Uite-i!

– Mi-a adus covorul și mi-a spus că îi prieten cu tine de când era tânăr și l-ai rugat să aducă covorul acasă.

– Dar cum era?

– Un om bătrân, cu barbă albă, cu chip cuvios, blând așa.

– Vai de mine, Sfântul Nicolae. El mi l-a cumpărat, eu m-am dus și am târguit și a venit și ți-a adus covorul acasă.

Atunci a început a plânge baba.

– Mare minune a Sfântului Nicolae.

S-au dus ei. A făcut baba plăcinte pentru Sfântul Nicolae, s-a pregătit pentru biserică, și-a făcut sarmale pentru praznic. Și a făcut un praznic de Sfântul Nicolae ca niciodată în viața lor, și le-au mai rămas și opt galbeni.

Este scrisă în Prolog. Minunea Sfântului Nicolae cu covorul. Așa face Sfântul Nicolae, pentru cei care au credință. Mari minuni.

Și mi-a ajutat mila Domnului să nu mor, până și eu păcătosul să văd sfintele moaște ale amândurora, în călătoria pe care am făcut-o în atâtea țări.

Am plecat din Grecia, de pe insula Corfu, cu un vapor mare „Aghia Triada” – Sfânta Treime și în Italia am ajuns la ora unu și ceva. Am ajuns la cizma Italiei, la Bari, și ne-am închinat la moaștele Sfântului Nicolae - San Nicola.

Dar au făcut biserică frumoasă și alături un altar ortodox, dacă vin ortodocși, să facă și ei Liturghia bizantină la Sfântul Nicolae. Am fost și acolo. Când am ajuns acolo, catolicii ascultau mesa lor pe scaune. Într-o jumătate de ceas mesa e gata.

Noi am așteptat să se termine mesa lor, că aici nu mai este ca la Sfântul Spiridon să fie deschis sicriul, să-i săruți picioarele sau mâinile. L-au pecetluit pe Sfântul Nicolae ca să nu-l fure ortodocșii. Este o sfântă masă de piatră, Sfântul Nicolae este băgat sub masă într-un sicriu de aur și deasupra este un gemuleț. Și te uiți pe geam la Sfântul Nicolae ca să-l vezi. Dar nu mai poți să-i săruți moaștele. Este sub pază acolo. Ei se tem de ortodocși să nu-l fure înapoi. Este sfânt de-al nostru.

Moaștele Sfântului au fost furate de cruciați la 1204, de la Mira Lichiei din Asia, când a fost Imperiul Latin de Răsărit, și au fost duse la dânsii în Italia la Bari. Mare port.

La București este mâna dreaptă a Sfântului Nicolae, la biserica Sfântul Gheorghe Nou.

De aceea, totdeauna să-i cinstiți pe Sfântul Nicolae și Sfântul Spiridon, să le citiți acatistul de câte ori sunteți în nevoi, că aceștia-s mari făcători de minuni. Amin.

DUMINICA IZGONIRII LUI ADAM DIN RAI

Predică la Postul Mare

Sfânta și dumnezeiasca Evanghelie de astăzi ne învață trei lucruri mari, trei fapte mari și bune: nepomenirea răului, postul și milostenia.

Nu fără înțelepciune s-a pus această Evanghelie la începutul Postului Mare, ci cu mare înțelepciune și cu scop prea bun, ca să ne învețe pe noi când este primit postul nostru, care-i postul cel adevărat și de ce trebuie însoțit postul nostru, ca să fie bine primit înaintea lui Dumnezeu.

Ați auzit ce zice Sfânta Evanghelie: *De veți ierta voi greșelile fraților voștri, ierta-va și vouă Tatăl vostru care este în ceruri. Iar de nu veți ierta voi greșelile fraților voștri, nici Tatăl vostru cel din ceruri nu va ierta vouă greșelile voastre.*

Iată iubirea de oameni a lui Dumnezeu arătată în Evanghelia de astăzi. El nici nu poruncește, nici nu legiuiește, ci face o tocmeală cu oamenii, ca un Părinte prea bun cu fiii Săi. E ca și cum ar zice tatăl către fecior: „Dragul tatii, dacă ai să ierți pe frații tăi, te iert și eu pe tine, dar dacă nu, nici

eu nu te iert”.

Deci n-a zis Dumnezeu: „Vă poruncesc să iertați pe frați, sau vă dau lege, sau vă ameninț cu moartea”. Nimic din toate acestea nu vedem în Evanghelia de astăzi. Cu foarte multă dragoste ne învață Prea Bunul Dumnezeu în Evanghelia aceasta, cum trebuie să facem spre a fi iertați de El. Ce ne învață? Să iertăm păcatele fraților noștri, ca și Dumnezeu să ne ierte pe noi. Este o condiție a iertării noastre și una din cele șapte cereri din rugăciunea domnească.

Ați auzit spunându-se și acolo: *Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri*. Deci în măsura în care vom ierta noi pe fratele nostru, să așteptăm și noi mila și iertarea de la Dumnezeu. În această rugăciune ne spune din nou că de vom ierta greșelile fraților noștri, și Tatăl nostru ne va ierta nouă, iar dacă noi nu iertăm, nici El nu ne iartă. Iar după ce ne-a dat această mare învățătură a nepomenirii răului, adică să nu ținem mânie și supărare pe frații noștri care ne-au greșit și să-i iertăm, a adăugat în Evanghelia de astăzi și o altă învățătură, zicând: *Și când postiți, să nu fiți ca fățarnicii triști, că ei își smolesc fețele lor ca să se arate oamenilor că postesc. Amin zic vouă, că-și iau plata lor*.

Pe vremea Mântuitorului exista tagma fariseilor, arhierilor și cărturarilor, care, deși posteau, nu aveau ca scop mântuirea, nici dorința de a plăcea lui Dumnezeu, ci toate le făceau cu scopul de a fi văzuți de oameni, ca să fie lăudați de ei. Și voind Prea Bunul nostru Mântuitor ca să scoată din rădăcină această rea dorință a lor și această fățarnicie a cugetului, le spune: *Când postiți, să nu fiți triști ca fățarnicii*. Pentru că aceia când posteau își smoleau fețele lor și se arătau scârbiți, slabi și întristați, ca să știe lumea că ei postesc. Făcând ei așa, ce spune Mântuitorul? *Amin, zic vouă, că și-au luat plata lor*.

Fraților, fapta cea bună aduce răsplătire, și dreptatea lui Dumnezeu răsplătește fapta bună. Dar vai de noi dacă ne luăm plata aici. Căci atunci ce mai așteptăm dincolo? Fapta bună aduce răsplătire de la Dumnezeu. Iată pilda cu bogatul și cu săracul Lazăr. Ce-a spus Avraam bogatului? *Fiule, adu-ți aminte că ai luat cele bune în viața ta*.

Care au fost cele bune luate de bogatul cel nemilostiv în viața aceasta? Cât de rău a fost bogatul acela, oricât se desfăta el, oricât se îmbrăca el în porfiră și vison, oricât bea vin ascultând muzică, oricât n-avea el grijă de Lazăr cel sărac, cu toate acestea, avea poate și el o faptă bună, sau poate mai multe. Și pentru acelea, Dumnezeu i-a dat viață lungă, i-a dat bogăție, casă îndestulată, ca să aibă de unde bea și mânca. Și când a vrut să mai ceară lui Avraam răsplătire și a nădăjduit să o ia și dincolo, Avraam i-a spus adevărul: *Adu-ți aminte, fiule, că ți-ai luat cele bune în viața ta*.

Aceasta o știa și bogatul. El s-a gândit: „Doamne, rău am fost, dar am făcut și ceva bine”. Poate o faptă de milostenie, poate o faptă de dreptate. Dar auzi ce i se spune pentru cele puține bune făcute de el: *Ți-ai luat plata ta*. A luat-o aici, căci i-a dat Dumnezeu viață lungă, petrecere, bogăție, cinste și celelalte, câte s-au spus în Evanghelie.

Deci, Dumnezeu e drept și prea drept, plătește totdeauna fapta bună. Așa și fariseii din Evanghelia de astăzi: posteau, dar, dacă posteau, voiau să știe toată lumea că ei postesc și să se arate la toți că sunt mari postitori. Dar atunci, cu ce folos s-au ales din postul lor? Zice Mântuitorul: *Amin zic vouă, că și-au luat plata lor*. De la cine? Nu de la Dumnezeu, ci de la oameni. Că-i știa toată lumea și-i lăuda să sunt mari postitori.

Să ne ferească Dumnezeu de asemenea post! Să nu postim cu scopul de a plăcea oamenilor, de a ne ieși vestea de postitori. Că atunci ne luăm plata aici pe pământ și ne ducem dincolo cu mâinile goale.

Și ca să ne arate Mântuitorul ce trebuie să facem ca să ne ferim de fățarnicie și de postul acela fals, ne spune: *Iar tu, când postești, unge-ți capul tău și spală-ți fața ta, ca să nu te arăți oamenilor că postești, și Tatăl care știe nevoința postului întru ascuns îți va răsplăti ție la arătare*. Când? Fapta bună pe care o face omul în ascuns aici, se va arăta acolo la judecata de apoi înaintea tuturor miliardelor de îngeri și a tuturor popoarelor lumii. De aceea ne-a și învățat altădată despre milostenie, cum să o facem, căci a zis: *Ce face dreapta ta, să nu știe stânga, și celelalte*. Sau: *Tu, când te rogi, intră în camera ta, încuie ușa și roagă-te Tatălui Tău în ascuns, și Tatăl Tău care vede cele în ascuns,*

îți va răsplăti la arătare. Iată cum ne-a învățat ca și postul și milostenia și rugăciunea, să le facem în ascuns.

Dar veți zice, după dreptate: „Cum să postesc părinte, în ascuns? Doar e un post legiuit de Biserică, deci trebuie să-l țin și aceasta o știe toată lumea. Cum să mă rog în ascuns, dacă stau la Liturghie în biserică și dacă mă închin lui Dumnezeu când trec pe lângă o biserică? Cum să fac milostenie în ascuns? Dacă mă duc la târg, un sărac cere de la mine milostenie și ca să o fac numai în ascuns, ar trebui să nu-i dau atunci nimic, ci să mă duc la el acasă și să-i dau în ascuns. Dar n-am vreme”. De aceea să ascultați tâlcuirea Evangheliei de astăzi.

Fapta bună are trup și suflet. Trupul faptei bune este lucrarea ei. Deci, ori postești, ori te rogi, ori priveghezi, ori faci milostenie, ori ajuți, ori primești pe cel străin sau îngrijești de bolnavi, sau orice faptă bună vei face, acestea sunt trupul faptei bune. Dar fapta bună are și suflet și la acest suflet caută Evanghelia de astăzi. Care-i sufletul faptei bune, care e viața ei? Scopul pentru care o faci. Auzi ce spune dumnezeiscul Părinte Efrem Sirul: „Când mintea va părăsi scopul bunei credințe, toate faptele bune nu mai folosesc la nimic”.

Auzi ce spune și Sfântul Părinte Maxim Mărturisitorul, mare filosof și coroana teologiei grecești din secolul VII: „Este o postire, o milostenie și o rugăciune care sunt urăciune la Dumnezeu când acestea au căzut de la scopul bunei credințe și al slavei lui Dumnezeu”, când adică, acestea nu se fac după voia lui Dumnezeu, după plăcerea Lui. Dar veți întreba: „Cum să fac eu, Părinte, fapta bună, ca să fie după voia lui Dumnezeu și spre slava Lui?”

Iacă cum. Când ai să faci o faptă bună, cercetează mai întâi scopul. Oare pentru ce fac eu o faptă bună? Nu cumva ca să-mi iasă vestea că sunt mare postitor, sau mare milostiv, sau mare primitor de săraci? Nu cumva ca să-mi iasă vestea că sunt om mare dacă fac cutare clădire pentru folosul public? Sau cutare biserică, sau cutare pod, sau cutare fântână, sau orice binefacere pentru folosul obștii?

Și dacă vezi în tine acest gând, nu trebuie să te oprești de la fapta bună și să n-o mai faci. Nu, Doamne ferește, căci atunci ar trebui să nu mai lucrăm fapta cea bună. Ci să schimbăm scopul. Iar mijlocul de a izgoni slava deșartă este să îndesim rugăciunea și să facem fapta bună în ascuns. Și mijlocul de a goni mândria, care este maica slavei deșarte, este de a pune toate isprăvile noastre pe seama lui Dumnezeu. Deci, pot să postesc, pot să mă rog, pot să fac milostenie, pot să primesc străini, să fac orice faptă bună, dar toate isprăvile acestea să le pun pe seama lui Dumnezeu. Căci Dumnezeu mi-a ajutat să le fac, nu le-am făcut eu, ci Dumnezeu prin mine. Căci zice Pavel: *Toate le pot în Hristos, Cel ce mă întărește, dar nu eu, ci darul lui Dumnezeu care este în mine.*

Deci, luați seama, Evanghelia de azi cere să faci fapta bună în ascuns, dar altădată ne învață altfel. *Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.* Ați auzit? Aici te învață să faci fapta ta cea bună tuturor, s-o vadă toți, ca să Se slăvească de toți Dumnezeu Cel din ceruri. Dar auzi care e scopul? Slava lui Dumnezeu. S-o faci cu scopul ca Dumnezeu să fie slăvit, nu tu. Iar în altă parte zice: *Nimenea nu aprinde lumina și o pune sub obroc, ci în sfeșnic, ca să lumineze în toată casa.*

Aici iarăși ne învață să facem fapta bună la arătare. Dar atunci cum să împăcăm noi o Evanghelie cu alta? Oare se contrazice Evanghelia? Doamne ferește! Hristos nu Se contrazice cu El Însuși, că El e Adevărul. Dar de ce îmi cere aici să nu știe stânga mea ce face dreapta mea, și când mă rog să mă încui în cameră, și când postesc să nu mă smolesc ca să nu știe nimenea că postesc, iar dincolo mă învață să fac fapta bună la arătare, să vadă oamenii ce fac eu, ca să facă și ei la fel și să se slăvească Dumnezeu?

Cum trebuie să împăcăm aceste două Evanghelii? Căutând calea de mijloc, calea împărătească. Fapta bună s-o faci deci și în ascuns și la arătare, să ne rugăm și în ascuns și la arătare, să facem milostenie și în ascuns și la arătare. Să facem fapta bună, dar să nu pierdem din vedere scopul adevărat. Când facem fapta bună, scopul nostru să fie numai slava lui Dumnezeu. Și după ce am ales acest scop, facem fapta bună fără frică și fără grijă, că nu o strică pe ea nici slava deșartă, nici dracii.

Eu să fac orice faptă bună pentru că mă tem de Dumnezeu că mă va duce în munca iadului dacă n-o fac. Și dacă o fac, îmi va răsplăti mila lui Dumnezeu în vremea morții și în ziua Judecății. Dacă vezi acestea în mintea ta și faci fapta bună, fă-o fie la arătare, fie în ascuns.

Dar oare ce înseamnă cuvântul din Evanghelia de azi: *Tu, când postești, unge capul tău și spală fața ta*. Oare ne cere cu adevărat să ne ungem pe cap și să ne spălăm? Căci Hristos n-a făcut aceasta. Nu găsim în Evanghelia știrea că și-a pieptănat mereu părul și l-a uns cu mirodenii, nici că și-a dat cu pudră pe față. Deci ce vrea să zică în aceasta? Să luăm partea exterioară a Evangheliei, căci slova omoară, iar Duhul dă viață. Să luăm partea duhovnicească a Evangheliei, care se ascunde sub slovă.

Înțelegerea cea duhovnicească a cuvântului este alta, nu ca să mă pieptăn pe cap și să mă spăl. Nu aceasta o cere postul. Nu! Aici capul este mintea. După cum capul este cel mai mare dintre mădularele trupului, așa mintea este cea mai mare împărăteasă peste toate faptele bune. Și a unge capul, înseamnă a unge gândurile minții. Dar cu ce? Cu lucrarea Duhului Sfânt. Ce a spus Iisus în altă Evanghelie? *Că și perii capului nostru sunt numărați*.

Credeți voi că aici este vorba de părul văzut? Fără îndoială că și pe acesta îl știe Dumnezeu, dar perii capului înseamnă aici gândurile minții. Câte gânduri răsar în mintea noastră, și bune și rele, toate sunt cunoscute de Dumnezeu. De aceea să fim foarte atenți în toată vremea ce gândim, ca gândurile noastre să răsară din inimă curată și să placă lui Dumnezeu. Aceasta înseamnă aici: „unge capul tău”; să ungem mintea noastră cu înțelegerile duhovnicești, cu lucrarea Sfântului Duh, s-o ungem cu milă față de aproapele nostru și cu mare și nețărmită dragoste față de Dumnezeu.

Iar când spune: „spală fața ta”, prin față înțelege lucrarea din afară. Fața noastră este pururea din afară în viață, purtarea față de fratele meu, apoi mâncarea, băutura, îmbrăcămintea. În toate să avem dragoste, smerenie, ascultare, milostivire, facere de bine, bunătate. Toate acestea arată starea dinăuntru a unui suflet în purtarea lui din afară. Căci a zis Mântuitorul în altă parte: *După roadele lor îi veți cunoaște*.

Care roade? N-a zis de cele dinlăuntru, că pe acelea nimenea nu le cunoaște, ci de cele din afară. Un om bun se vede din purtarea lui, se cunoaște din lucrarea cea din afară. Din acestea se vede ce așezare duhovnicească are în inima lui. Deci, fața omului este lucrarea și viața cea din afară a omului, sau arătarea omului prin purtarea lui de fiecare minut și de fiecare zi. Așa se înțelege: „ungeți capul tău și spală fața ta”. Mintea noastră să fie unsă pururea cu înțelegeri duhovnicești, iar viața noastră în toate zilele să fie spălată, adică purtarea noastră să fie curată și fără vicleșug în toate împrejurările vieții, prin lucrarea faptelor bune.

Dar dumnezeiasca Evanghelie de astăzi ne mai dă în continuare o altă învățătură. Până aici, ne-a învățat nepomenirea de rău sau să iertăm pe aproapele nostru ca să fim iertați de Dumnezeu; și cum să postim, care e o a doua faptă bună.

A treia faptă bună pe care o aduce în mijloc Evanghelia de astăzi este milostenia. Și ce spune Hristos despre ea? *Nu vă adunați vouă comori pe pământ, unde molia și rugina le strică, unde furii le sapă și le fură, ci vă adunați comori în ceruri, unde nici molia, nici rugina nu le strică, nici furii nu le sapă și nu le fură*.

Deci după ce ne-a învățat mai întâi nepomenirea răului, nerăutatea și cum să postim, acum ne învață și cel mai mare lucru, milostenia. Căci milostenia și postul sunt aripile rugăciunii. Rugăciunea noastră niciodată nu zboară mai repede la Dumnezeu, ca atunci când e ajutată de post și milostenie.

Evanghelia de astăzi, care ne învață despre milostenie, arată unde să punem comoara. Două locuri sunt unde putem să punem comoara noastră: ori pe pământ, ori în cer. Și dacă o aduni pe pământ, vai de tine, omule, că se leagă inima ta de dânsa. Căci auzi ce spune mai încolo: *Că unde va fi comoara voastră, acolo va fi și inima voastră*. Ți-ai adunat bani, haine, casă, grădini, feciori, nepoți și strănepoți cu multe bogății, ți-ai adunat argint, vite, oi, stare multă materială, inima ta se leagă de acestea. Inima se învârte mereu în jurul lor până la moarte. Ca piatra de moară, spune Sfântul Ioan Scărarul, se învârte mintea lui în jurul averii și inima lui mereu în jurul ei.

Iar cel înțelept, cel cu frica de Dumnezeu, care-și trimite comoara în cer, nu mai are grijă de

nimic. Acela ce are comoară pe pământ, când s-a făcut seară, zice: „Măi femeie, pune zăvorul la ușă și adu pistolul să-l pun sub cap. Du-te și vezi, sunt încuiate vitele în grajd? Vezi, dezlegați-s câinii? Vezi, furca de fier e la îndemână? Vezi, cuțitul e aici? Dacă vin hoții să ne apărăm”.

Mare grijă are el. De ce? Să nu vie hoții să-i ia averea. „Caută, femeie, în lăzile acelea, mai pune naftalină, că acolo ai atâtea paltoane, să nu putrezească. Vezi, mai unge încălțările cele multe, că se strică. Ia vezi unde-s banii, ai grijă unde i-ai pus, în cutia aceea, în lădița aceea. Ia seama să nu vadă copiii, să nu știe cineva. Vezi să nu se strice mobila, vezi catrința cutare și cojocul cutare, n-au pătruns în ele moliile?”

Vai de el! Așa-i grija omului care strânge averi. Se teme de moli, se teme de hoți, se teme să nu-l prade, pentru că inima lui e legată aici de multa, de puțina avere câtă are și vrea să și-o păzească. Dar nu-i așa cu cel ce are comoară în cer.

Cel ce are comoară în cer n-are grijă de hoți. Știe că acolo nu le mai fură nimenea, că acolo molia nu le strică și rugina nu are nici o putere să roadă aurul și argintul lui. Le-a dat lui Dumnezeu și le va lua însutit, că toate au devenit duhovnicești și mai presus de minte. Așa face omul înțelept, își adună comoară în cer, să nu aibă grijă nici de tâlhari, nici de rugină și nici de moli. Iar cel ce și-a adunat-o pe pământ, până la moarte e legat de ea. Acel ce a trimis-o în cer i se pare că n-a făcut nimic și mereu face milostenie, post, primire de străini, facere de bine, ajută văduvele, face casă sau cumpără vacă la cutare și face orice ar putea să se mai adauge la comoara lui din ceruri că acolo-i sigur că nu i le mai ia nimenea. Și de fapt, cine le mai ia din mâna lui Dumnezeu? Cine poate să scoată din mâna lui Dumnezeu ceva, fără de știrea și voia Lui?

Deci, fraților, Mântuitorul ne-a spus că unde-i comoara noastră, acolo-i și inima noastră. Dacă Dumnezeu o spune, nimenea nu poate să spună că nu-i așa. Așa a spus Hristos și așa va fi în vecii vecilor. Fericiți deci, de trei ori fericiți, de omul care începe să-și adune comori în ceruri și în fiecare zi trimite câte ceva acolo, căci în ziua morții și în vremea judecății va găsi acolo înmiit și duhovnicește, bogățiile care în veacul veacului îl vor desfăta și-l vor bucura pe dânsul.

DESPRE POST

Iubiți credincioși, să mai vorbim de post, căci de el n-am mai vorbit cât trebuie. Suntem în preajma Postului Mare. Ce zic creștinii din ziua de azi? „Ce atâta post?” Ce zice cel slab în credință? „Mă tem că voi muri de atâta post, am să-mi scurtez viața”. El se teme că va muri, că va scădea la kilograme. „Dacă am să mănânc de post, am să scad atâtea kilograme în postul acesta”.

Dar oare mântuirea stă în a pune pe tine mereu kilograme, să fii greu la cântar? Dar ce zice celălalt necredincios, care nu se teme numai de aceasta, ci nici nu crede? El zice: „Postul nu e poruncă, căci s-a scris, că nu ce bagă în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură”. Așa zic sectarii și rătăciții și oamenii ușuratici, oamenii ce se răzvrătesc împotriva adevărului.

Dar te întreb: nu-i poruncă postul? Cine ți-a spus că nu-i poruncă? Și cine altul ți-a spus că nu-i porunca cea mai veche decât toate, decât numai satana, care urăște postul? Care poruncă credeți că e mai veche decât postul? Niciuna. Pentru ce a fost scos tot neamul omenesc din rai? Oare nu pentru că n-a postit? Căci a zis Dumnezeu către strămoșii noștri Adam și Eva: *Adame, din toți pomii raiului ai să mănânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci.*

Deci i-a dat Prea Bunul Dumnezeu lui Adam poruncă să nu mănânce din pomul cunoștinței binelui și răului. Așadar, postul e cea dintâi poruncă a lui Dumnezeu. Căci ce înseamnă porunca „să nu mănânci”, decât că l-a oprit de la o mâncare; i-a dat să postească?

Postul este maica sănătății. Auzi ce spune în Hexaimeron (Cuv. 4), marele Vasile: „Bucatele cele grase și bucatele cele de multe feluri neputând să le mistuie stomacul, multe boli au adus în lume. Iar înfrânării și postului pururea îi urmează sănătatea”.

Du-te la doctor să te învețe postul. Ai mâncat carne, care-i plină de toxine, ai mâncat mâncăruri grase, ți-ai stricat ficatul și stomacul și mintea și sufletul. Pentru ce? Pentru că n-ai mâncat rațional, ca un om, ci te-ai lăcomit ca un dobitoc și mai rău ca el. Ce ți se întâmplă acum? Păcatul te trimite la doctor. Auzi ce spune prea înțeleptul Isus Sirah: *Dumnezeu i-a dat și doctorului știința, iar omul înțelept nu se va sminti de doctor. Dar să știe una ca aceasta: că cel ce mânie pe Făcătorul său, va cădea în mâinile doctorului* (38, 4).

Ai auzit de ce ajungem la doctor: pentru păcatele noastre. L-am mâniat pe Dumnezeu și ne trimite la un doctor să ne taie, să ne opereze, să ne scoată dinții, să ne facă toate necazurile. De ce? Că am supărat pe Doctorul Cel Mare din cer.

Dar nu există mai mare doctorie pentru trup ca postul. Cel mai mare doctor al trupului este postul, numai să ținem postul cu măsură, cum spune marele Vasile. Iar măsura înfrânării și a postului se ia după măsura puterii trupului. Cea mai mare doctorie pentru toată omenirea este postul, căci Dumnezeu nu l-a pus degeaba. Mâncarea de post e mai ușoară și cea mai sănătoasă. Dar ție nu-ți place mâncarea de post. Și știi de ce? Pentru că e stomacul îmbuibat cu alte mâncări.

Dar când nu ți-o plăcea ceva de post, fă ca cel din Pateric, care pusese de gând să postească până la ceasul al nouălea (3 după amiază), dar atuncea nu-i plăcea. Și și-a zis atunci: „Te las să mai rabzi vreo trei ceasuri”. După trecerea acestora, i se părea că-i e foame, dar a zis: „Mai stai trei ceasuri”. Și seara cele ce i se păruseră mai devreme că n-au gust, i se părură cozonac.

Nu mânca o zi-două și când vei mânca, mănâncă puțin să nu te sature. Vei vedea că ai să mănânci și vreascuri. Pâine goală și cu apă ți se va părea că-i cozonac. Căci **pricina pentru care n-ai gust de mâncare este îmbuibarea**, fiindcă zice Sfântul Nicodim Aghioritul: „Una din pedepsele lui Dumnezeu pentru cel lacom cu pântecel este că pierde gustul mâncării”.

De ce n-are gust de mâncare? Fiindcă a încărcat stomacul peste măsură, a stricat râșnița stomacului și s-a îmbuibat. Cel ce postește știe ce spun; lui îi pare mămăliga cu ceapă sau cu usturoi sau cu murături, când o mănâncă seara, ca un cozonac. N-ați pățit așa ceva? Când postești e bună mâncarea, de aceea **când n-ai gust de mâncare, ia postul în ajutor și te faci doctor pentru stomacul tău, căci când vei mânca cu plăcere mâncarea cea mai ușoară, te-ai făcut sănătos**.

Dar cel mai mulțumit e altcineva: e sufletul. Ce spune Sfântul Teofan Zăvorâtul? „N-ajută nici o doctorie trupul, cât îi ajută mulțumirea sufletului”. Când ți-ai mulțumit conștiința și ești în pace cu toți, postești cu plăcere și n-ai nici o supărare. Mulțumirea sufletească te întărește ca să fii sănătos și cu o bucațică de pâine și apă și în același timp să fii ușor la minte și la trup. Îi vei întrece și pe cei ce stau numai cu cârnați și cu carne dinainte. Pentru că nu se întărește inima omului cu mâncare, ci cu harul. Ce spune Apostolul? *Bine este a se întări inimile voastre cu darul, iar nu cu mâncările* (Evrei 13, 9). Tăria cea din mâncări e pățimașă și plină de toată spurcăciunea, iar tăria cea din duh îi aduce omului sănătate, liniște și fericirea veșnică și vremelnică.

Ați auzit de proorocul Daniil și de cei trei tineri din Vavilon, aflați în robie? Erau de neam împărătesc din Ierusalim, oameni gingași, crescuți în palate pe timpul regelui Ioachim. Dar au fost în robie în Vavilon și fiindcă erau tineri și frumoși și înțelepți, i-au pus la curtea împăratului Nabucodonosor mai mari peste toți haldeii și filosofii de atunci, iar pe Daniil, mare sftenic al lui Nabucodonosor. Acest împărat era un bici pus de Dumnezeu spre bătaia multor popoare ale pământului; el stăpânea 127 de țări și era închinător la idoli. La masa lui erau cărnurile cele mai bune și băuturile cele mai alese, ca unul ce era cel mai mare împărat de pe fața pământului (Daniel 4, 19).

Și când i-au adus pe acești tineri la palat și a poruncit împăratul să-i hrănească de la masa lui, ei au spus că nu mănâncă carne și mai bine vor muri decât să mănânce cele jertfite la idoli.

Iar mai-marele famenilor le-a spus: „Iată, dacă nu veți mânca bucate și carne de la masa împăratului, veți slăbi și împăratul va înțelege pricina și îmi va tăia capul și mie și vouă”. Iar ei au răspuns: „Dă celorlalți tineri câți are împăratul cărnuri și băuturi de la masa lui, iar noi zece zice vom mânca fructe și semințe și apoi să ne pui față în față cu aceia, să vedem dacă ei vor fi mai frumoși pentru că mănâncă bucate alese și cărnuri, și noi mai slabi pentru că ne hrănim cu semințe și fructe”.

Și s-a făcut așa. Iar când i-a scos în fața împăratului, erau mult mai frumoși decât ceilalți, așa

cum auziți în fiecare zi la rugăciunea colivei: „Care pe cei trei tineri și pe Daniil care se hrăneau cu semințe, i-ai arătat mai frumoși decât pe cei ce se hrăneau cu multe desfătări”.

Dar de ce erau mai frumoși? Pentru că nu și-au întărit inima cu carne și băuturi, și au întări-o cu Duhul lui Dumnezeu, cu rugăciunea și cu curăția vieții lor. Și a zis împăratul să rămână lângă el, și ei au rămas și știți minunile pe care le-au făcut. Căci Daniil a fost aruncat în groapa cu lei de două ori și a rămas nevătămat, iar cei trei tineri au stat în cuptorul cel ars de șapte ori și nu i-a atins para focului care se revărsase afară din cuptor de 49 de coți. Ei stăteau în cuptorul cel de foc ca în duh de rouă și slăveau pe Sfânta Treime. De ce? Pentru că postul și rugăciunea i-a scăpat pe ei de foc, iar Daniil cu postul și rugăciunea a astupat gura leilor.

Postul face mari minuni. A făcut în trecut și va face în vecii vecilor. El nu ne lasă să slăbănogim când postim. Să nu credeți că aceasta-i totul, să mâncăm bine și să bem bine până murim. Asta e deviza epicurienilor, a filozofilor aceia care aveau ca Dumnezeu pântecele.

Acela pe care-l doare stomacul sau n-are gust de mâncare, acela nu-i bolnav trupește, ci sufletește. N-a postit și boala i-a venit de prea multă mâncare. Acesta n-are nici o dezlegare de la Dumnezeu. Deci Biserica dezleagă în cazuri cu totul excepționale, în cazuri cu totul de nevoie, când cineva s-a uscat de vreo boală și-l întoarce altul de pe o parte pe cealaltă. Acela poate să dezlege, dar până când? Până se va întări și atunci iarăși să ia postul. Nu dezleagă așa de ușor Biserica, dar cum am auzit că se întâmplă pe la țară, că-i dă voie preotul să postească o săptămână și îi împărtășește. Apoi iar dezlegare și iar mâncare de dulce. Aceasta nu se poate; nici arhieriei, nici sinodul, nimenea nu poate dezlega posturile din biserică. Noi trebuie să ținem cu mare sfințenie predania celor patru posturi, a miercurii și a vinerii și ferice de creștinii care țin și luna. Că luna-i pentru sănătate și pentru îngerii păzitori.

Frați creștini, înainte de a termina predica aceasta, am să vă mai spun ceva. Nu vă puneți nădejdea numai în mâncare. Căci vai de noi și de noi: dacă nu postim de bună voie, va voi Dumnezeu să postim fără de voie, fie aici pe pământ, fie acolo în gheenă unde bogatul cel nemilostiv își dorea măcar un vârf de deget înmuiat în apă. Să ne ferească Dumnezeu pe toți de aceasta! Să postim din dragoste și din convingere.

Postul există și a existat la toate popoarele lumii, și la chinezi și la indieni și la toate popoarele semite. Că originea postului e foarte veche, e de la începutul lumii și toate popoarele au crezut că trebuie să postească. Cu atât mai mult noi creștinii trebuie să postim.

Dar noi creștinii nu postim ca fachirii sau ca yoghini indieni, nici ca bonzii din Japonia sau ca budiștii din China. Nu postim postul acela exagerat de luni de zile. Aceia nu mănâncă până nu taie carne din ei și nu mai curge sânge, ca să intre în nirvana – raiul lor și al lui Brahma. Noi postim așa cum se învață Biserica, cu măsură. Mâncăm o dată sau de două ori pe zi. La început și dacă ești prea slab, mănâncă și de 3 ori, dar nu strica postul și nu mânca de dulce.

Să postească omul cu toate cele cinci simțuri, dar să postească și inima lui de răutate, să fie cu nerăutate. Acesta este postul duhovnicesc. Pe lângă acesta, dacă vrei ca postul să te ridice la cer, trebuie să-l însoțești cu rugăciune și cu milostenie. Când postești, ceea ce nu mănânci în ziua aceea, dacă poți dă la săraci.

Vine o babă și spune: „Eu postesc, părinte, dar în ziua aceea nu dau nimic din casă, că am auzit că-i rău lucrul acesta”. Auzi ce-o învață dracul, că e rău să dea când postește, iar Sfânta Carte spune invers: când postești, pâinea pe care n-o mănânci, să o dai la săraci în ziua aceea. În ziua în care postești, mai mult să faci milostenie. Pe ea a învățat-o altă babă ca, atunci când postește, să nu dea ceva din casă, că-i face farmece. Auzi ce credință greșită și rea!

Nu-i adevărat, mai cu seamă când postești, să faci bine și cât nu mănânci tu, să dai la altul, să îndulcești pe altul care-i mai sărac decât tine și care ar vrea să mănânce și n-are ce. E o obișnuință rea și vicleană, să nu dai din casă când postești. Cine a spus, care Evanghelie, care prooroc, care apostol, care din sfinți a învățat așa? Dar vreo babă zăpăcită pe care a învățat-o alta și așa mai departe. Asemenea tradiții nu sunt deloc în duhul Bisericii.

Când postești să faci milostenie și când nu postești, iarăși să faci. Noi creștinii trebuie să ținem

posturile predate de Biserica lui Hristos în măsura în care putem. Pentru cel prea bolnav și slab, postul se dezleagă, dar cum am zis, întâi să aibă grijă să se spovedească și să se împărtășească cu Sfintele Taine și să se unească cu Hristos. Și dacă-i prea slab cu trupul, îl dezleagă duhovnicul, dar întâi să aibă grijă de suflet. Se poate întâmpla ca prin Sfânta Împărtășanie sau prin Sfântul Maslu sau prin alte rugăciuni să se facă sănătos chiar și fără dezlegare de post.

Să ți-neți cu mare grijă predaniile Bisericii și posturile, că nimenea nu are putere de a dezlega de la sine. Dacă zice cineva că dezleagă, fiecare dezleagă pe socoteala lui. Noi nu putem învăța aceasta, că n-am învățat nicăieri să putem dezlega sfintele posturi.

Să postim deci și de bucate și de gânduri păcătoase, să postim cu ochii, cu mâinile și cu toate simțurile și să ne ajute Mântuitorul ca prin acest post trupesc și duhovnicesc să ne apropiem mai mult de El. Amin!

ISTORICUL SCHITULUI SIHLA ⁶³

Înainte vreme, duhovnicii din Rusia, marea Rusie pravoslavnică, dacă oamenii aveau păcate grele la spovedit și erau tocmai de la Arhanghelsk, de la Marea Albă, sau din Siberia, știi ce canon le dădea? „Măi omule, tu pentru păcatele tale ești oprit 20 de ani de la Sfintele Taine sau 15 ani, dar dacă te duci de Paști de Înviere la Kiev, ești iertat”.

Dar până acolo erau 4-5.000 de km distanță. Și cum? „Te duci până la Kiev, îți iei și tu oleacă de mâncare, ce-ți trebuie pe drum și zici rugăciuni; și când vei ajunge la Kiev, la Paști – că acolo slujeau sute de preoți și zeci de episcopi și mitropoliți, era cea mai mare mănăstire, avea 17.000 de monahi –, când vei ajunge acolo, de Paști te împărtășești. Dar să mergi pe jos, nu cu tren, nu cu căruță. Pe jos, și cât mai mergi mai zi psalmul 50, Doamne Iisuse și ce rugăciuni mai știi, iar când vei ajunge acolo ești iertat de tot canonul și poți să te împărtășești cu Sfintele Taine”.

Știi de ce? Că destul canon avea el săracul, să meargă vreo 1000, 2000 de km pe jos, să zică rugăciuni. Și când ajungea, avea bucuria cea mare, slujbă mare la Înviere. Și ei când vedeau o slujbă acolo și știau că au voie să se împărtășească, erau ca în rai. Și la el acesta era canonul, să se ducă pe jos.

Acum avem mașini. Dar iaca pe aici nu poți merge cu mașina, tot pe jos. Și aici este plata cea mai mare, că v-ați suit la Sihla, coborâți la Agapia și îngerul Domnului se bucură. Voi nu știți că faceți canon acuma. Prin asta vă iartă Dumnezeu păcatele, căci călătoriți pe aceste locuri.

O să fie mai mulți pașii aceștia decât aceia care i-ați făcut la nunți cu lăutari, la jocuri, la discoteci, la baluri, la meciuri, la circuri, la cinematografe. Atunci o să vedeți voi cât de mult vă ajută călătoria asta, că îngerii voștri păzitori toți se bucură acum când vă văd pe drumurile astea. Căci ce fac oamenii pe aici? Vin să vadă mănăstirile, să audă o predică, să audă o cântare bisericească. Acestea sunt călătorii sfinte. Acestea vă ușurează sufletul vostru, căci le faceți pe la sfintele locuri.

Aceste sfinte mănăstiri stau în munți de sute de ani. Iaca Sihla asta, la 1457 Ștefan cel Mare a avut război cu Petru Aron aici la Orbic, când a făcut prima mănăstire, Mănăstirea Runc de el e făcută. Și l-a bătut pe Petru Aron și când s-a abătut cu oștirile prin munți, a vrut să iasă la Mănăstirea Neamț pe drumurile astea. Și când a trecut prin munți, a dat aici la Sihla. Nu era încă făcută biserica din vale, nici cea din deal. Acolo sub stâncă era un pustnic bătrân, bătrân. Și când a văzut atâta armată – înainte la armată se duceau cu săbii, cu lănci, cu arcuri, cu topoare, cu securi, așa era –, când a văzut el armata cu cai, bătrânul a ieșit. Îl vede Ștefan cel Mare:

– Bătrâne, unde stai?

– Aici sub stânca asta.

Ați văzut chilia aceea de sub stâncă? Acolo era. Acea-i chilie foarte veche. A întrebat Ștefan:

– Părinte, mata de când stai aici?

⁶³ Cuvânt rostit în anul 1974, când nu era drum cu mașina până la Sihla.

– De 60 de ani.
 – Au mai fost pe aici călugări?
 – Uite acolo sub stâncă sunt două morminte! Pe aceia i-am îngropat eu. Unul a trăit o sută de ani și unul 91.
 – Dar înaintea lor?
 – Mi-au spus aceia mie că aici au fost alții mai înainte.
 – Dar de când sunt pustnici în pustiile acestea?
 – Numai Domnul știe, dar aceia mi-au spus mie că de pe la 1200 tot au stat pustnici aici și călugări – că nu era schitul făcut aici, nici cel din vale.
 Atunci Ștefan cel Mare a spus:
 – Ce bine să-i facem noi bătrânului ăsta, că l-am găsit aici? Părinte, să-ți facem o bisericuță.
 – D’apoi eu nu știu, că aci n-am materiale.
 – Nu. Noi ți-o facem dintr-un brad. Măi, jos un brad mare!
 Cu ei erau meșteri, aveau tâmplari, din atâta armată. L-au tăiat și au făcut o bisericuță dintr-un brad. I-au făcut altar și i-au făcut toate, toate. Aista era preot.
 – De-acum, părinte, poți s-o sfințești și să te rogi într-însa pentru noi, că eu sunt voievodul țării – Ștefan cel Mare.
 Prima biserică a fost dintr-un brad făcut de Ștefan în trecerea lui spre Mănăstirea Neamț, iar la 1763 a venit la vânătoare Aga Pașcanu Cantacuzino, Domnul Moldovei, cu Ioan Coroi, un boier mare din Iași, care a murit într-o prăpastie mare, unde brazii se văd ca popușoi. Acum îi zice: „Râpa lui Coroi”.
 Era o negură mare și el alerga după un cerb și prin negură mare, cerbul a cotit, iar calul a căzut în prăpastie cu tot cu călăreț. Și s-au făcut praf și Coroi și calul. Acolo sunt sute de metri drept în jos. Și atunci în amintirea prietenului lui, Aga Ioniță Pașcanu a făcut această bisericuță la 1763. Și ea este tot dintr-un brad, dar este făcută pe locul aceleia dintâi.
 Și așa a scris pictorul Vasile Pașcu: „Iar istoria Sihlei se pierde în negura vremurilor!”, că nu se mai știe cât îi de vechi aici așezământul acesta.
 Aici a trăit și Sfânta Teodora.

VIAȚA SFINTEI TEODORA⁶⁴

De obârșie Sfânta Teodora era din Vânători-Neamț, fiica lui Ștefan Joldea armașul, și a fost singură la părinți. A pustnicit mai întâi în munții Vrancei, fiind de metanie de la Mănăstirea Nifon din ținutul Buzău. Către sfârșitul vieții ei, când a câștigat darul Sfântului Duh, prin prea multă osteneală și post, s-a retras în peștera pe care o vedeți.

S-a retras, dar când? Când nu mai simțea foamea, nici setea, nici frigul. Omul duhovnicesc cel desăvârșit nu mai are nevoie de haină, nici de hrană multă și nu-i mai este frig și nici frică de nimeni că are în inima sa pe Hristos, Care i se face lui și haină și hrană și toate celelalte, și-l păzește de toate.

Dar de ce în munte și în pustie? Iată de ce. Sfinții lui Dumnezeu cei mari și pustnici s-au retras din lume, din vârtoarea lumii și din valurile pline de zgomot, de răutăți și de vicleniile cele fără de număr; s-au retras în pustie ca să scape de trei războaie. Care sunt acelea? De auzire, de vedere și de vorbire (cum scrie în Pateric).

Noi avem desigur cinci simțuri și toate sunt punți ale păcatului. Dar mai cu seamă ochii și urechile. Încă și limba, dacă nu o înfrânăm, este o mare răutate, cum zice Sfântul Apostol Iacov. Deci, sfinții s-au retras în munți, ca să scape de aceste trei feluri de răutăți; să nu aibă cu cine vorbi, să nu vadă pe nimeni, să nu audă pe nimeni, și să stea pururea în comunicare cu Dumnezeu prin

⁶⁴ Predică rostită la Sihla în anul 1968.

sfânta rugăciune și meditațiile sfinte, ca să-I urmeze lui Iisus Hristos Care adesea se ruga singur în munte, noaptea și uneori chiar și ziua.

Așa a făcut și Sfânta Teodora, pe ale cărei cărări ați călcat și azi și de atâtea ori venind aici la schitul Sihla; și pentru că poate nu știți viața ei, vă voi face un rezumat al ei, căci nu îngăduie vremea să o spun mai pe larg.

Iată, aici unde este bisericuța asta mică, care are anul acesta 205 ani de la întemeiere, tradiția veche care s-a păstrat din gură în gură și din bătrân în bătrân, spune că a fost întâi coliba Sfintei Teodora. Ea a stat 14 ani de zile pe acest loc, unde fusese mai înainte un vestit pustnic, care venise aici din Munții Vrancei.

După ce s-a desăvârșit deci Sfânta Teodora aici, s-a dus în peștera din vale și acolo a fost descoperită prin minune dumnezeiască, că nu se știa de dânsa.

Duhovnicul ei din Sihăstria murise și ea nu mai putea coborî de bătrânețe până la vale, ca să se împărtășească cu Prea Curatele Taine. Dar s-a întâmplat o minune ca aceasta, mai înainte de moartea ei. La trapeza Sihăstriei niște păsări veneau și luau bucățele de pâine de la frații trapezari. Și au văzut frații cum luau acelea pâine și zburau cu ea înapoi spre miazăzi. Și a observat starețul mănăstirii și le-a zis: „Fraților, păsările acestea vedeți că nu mănâncă pâinea, ci iau în cioc câte o bucată și zboară cu ea încolo, spre pustia Sihlei (că nu era atunci biserica aici). Mi se pare mie, a zis starețul, că trebuie să fie vreun rob al lui Dumnezeu, vreun suflet al lui Dumnezeu căruia păsările acestea îi duc pâine”.

Într-o duminică după amiază, doi frați au luat blagoslovenie de la starețul mănăstirii, după ce i-au spus: „Părinte, ne-am duce în partea aceea unde zboară păsările, poate să dăm peste acel pustnic căruia îi duc păsările mâncare de aici”. Și spune istoria – pe care am citit-o într-un vechi manuscris – că păsările parcă îi așteptau, căci zburau dincoace de Sihăstria, la marginea muntelui. Și au stat cu bucata de pâine în cioc până au venit frații și când să le ajungă, au zburat mai încolo și tot așa zburau aproape de pământ și la distanțe mici, ca și cum i-ar chema înapoi, să le-o descopere pe Sfânta Teodora.

Și au venit frații, dar de la o vreme, către seară, a venit o ploaie mare și s-a întunecat și n-au mai văzut nici păsări și s-au rătăcit, că nu era pe atunci cărare, cum vedeți acum, ci era pustie mare; de aceea i se spunea aici la Sihla, adică desiș, căci era mare desime printre stâncile acestea. Nu exista atunci schitul Sihla, ci numai câte un pustnic rătăcitor care stătea câteodată aici.

S-au rătăcit deci cei doi frați și când au văzut că e noapte și a venit ploaie și s-a întunecat, au început a plânge, că erau uzi și rătăciți. Și s-au pus spate lângă spate lângă un fag, aici, aproape de peștera Sfintei Teodora din vale, și au hotărât să poposească până la ziuă acolo, că nu mai știau să nimerească înapoi, fiind deja noapte târziu.

Și stând ei acolo înfrigurați, se îmbărbătau unul pe altul, zicându-și: „Poate n-om muri noi până mâine și mâine vom găsi iar calea, ca să ne întoarcem la Sihăstria”. Și când a înnoptat tare și era aproape de miezul nopții, deodată au văzut o lumină mare ca un foc, acolo unde este peștera din vale. Și când au văzut lumina aceea, cel mic a zis:

– Măi, frate, trebuie să fie niște tâlhari aci, că eu am auzit că în pustiile cele mari stau hoții.

Și a zis cel mare:

– Nu, frate, poate să fie chiar un sfânt, care a făcut focul.

Și s-a dus cel mai mare și s-a apropiat de lumina aceea și ce credeți că a văzut acolo? Se vedea o roată mare de foc și din roata aceea niște limbi de foc ca niște săbii se suiau la cer. Era Sfânta Teodora care se ruga acum de 40 de zile și de 40 de nopți, ca s-o găsească cineva să-i aducă Sfintele și Prea Curatele Taine ale lui Hristos, s-o împărtășească, că era prea slabă și nu se mai putea duce singură și era și goală, că putreziseră hainele de pe dânsa.

Frații, când au văzut-o, s-au speriat și au zis:

– Oare ce să fie?

Iar cel mai mare a zis:

– Vezi, acesta este sfântul la care merg păsările cu pâine!

În acel moment, Sfânta Teodora a lăsat mâinile în jos și nu s-au mai văzut lumini și au rămas

în întuneric și le-a zis cu un glas slab de tot:

– Nu vă temeți, fraților, – că ei se temeau tare – nu vă temeți că e o nălucire, că eu sunt o femeie ticăloasă și neputincioasă, și mă rog lui Dumnezeu aici de 40 de zile și 40 de nopți să trimită pe cineva să-mi aducă Prea Curatele Taine ale lui Hristos, că vreau să mă împărtășesc cu ele, mai înainte de a mă duce de aici de pe pământ. Nu pot să mă arăt vouă acum, pentru că hainele mele au putrezit de mult și sunt goală. Dacă vreți, dați-mi o haină.

Și atunci fratele cel mare a dezbrăcat rasa de pe dânsul și a pus un bolovan în rasă ca s-o poată arunca, și a aruncat rasa sa, iar cel mic i-a dat cureaua. După ce s-a îmbrăcat cu rasa și s-a încins, sfânta i-a chemat pe frați la ea. Și când a ridicat mâinile în sus s-a făcut lumină în jurul ei ca în jurul unui sfeșnic. Și ei s-au speriat când au văzut-o. Era o femeie numai umbră de om, cu părul alb ca zăpada, luminată la față, slabă numai pielea și oasele și vorbea rar, cu glas blând și stins. Și a zis:

– Nu vă temeți, fraților, eu sunt o smerită roabă a lui Iisus Hristos, mă numesc Teodora. Duceți-vă repede la mănăstire și spuneți părintelui egumen să trimită mâine pe duhovnicul Antonie și pe diaconul Lavrentie, că mâine la ora 12 din zi mă voi săvârși. Să-mi aducă aici Prea Curatele Taine.

Iar frații au zis:

– Doamnă, noi nu știm acum unde este Sihăstria că ne-am rătăcit de aseară și iată a venit ploaia și este întuneric.

Iar ea a zis:

– Uitați-vă la răsărit!

Și a făcut un semn cu mâna și li s-au arătat două sfeșnice luminoase. Și a zis:

– Mergeți după aceste două sfeșnice că îndată veți sosi la Sihăstria.

Și s-au întors ei după cele două sfeșnice și cele două sfeșnice mergeau sus de la pământ și în câteva minute s-au pomenit la poarta Sihăstriei. Și au bătut în poartă, căci tocmai era slujba Utreniei, slujba de miezul nopții, și portarul care era atunci a zis:

– Cine sunteți?

– Noi suntem, frații care ne-am dus astăzi după păsările acelea.

Și le-a dat drumul și s-au dus la biserică și au ascultat Utrenia, iar după Utrenie i-au spus starețului:

– Părinte, am găsit o mare sfântă.

– Unde?

– Acolo unde sunt stânci multe (că ei nu știau cum se cheamă locul acela).

– Cum o cheamă?

– Teodora.

– Dar nu ați găsit pâinea care o aduc păsările?

– N-am găsit-o. Ne-am dus noi după păsări o bucată de drum, dar de la o vreme le-am pierdut din ochi și ne-am rătăcit.

Și i-a întrebat:

– Pe unde ați mers?

– Iată, pe plaiul acesta.

– Și pe unde ați găsit-o?

– Prin pustie, pe acolo pe unde este stâncăria aceea mare.

Și repede s-a pregătit starețul și duhovnicul și diaconul și a mers aproape tot soborul. Au luat Sfintele și Prea Curatele Taine și tot ce trebuia pentru împărtășit și au venit până unde s-au rătăcit frații, care au zis:

– Iată, pe aici ne-au adus sfeșnicele acelea.

Și îndată au văzut sub o stâncă ascunsă, multe bucați de pâine mucegăită și uscată. Și i-a întrebat:

– Aceasta ați găsit-o ieri?

– N-am găsit-o. O puseseră păsările acolo, pentru sfânta, că poate mânca câteodată o bucată

de pâine și bea apă din stânca aceea scobită de acolo, de sus. Se vede că nu-i departe de aici (căci uitaseră locul).

Și când s-au dus mai încolo, au văzut pe sfânta la rugăciune, cu haina cu care se îmbrăcase ieri. Și s-au oprit toți. Și starețul care avea Sfintele Taine a vrut să îngenuncheze, dar sfânta l-a oprit:

– Nu se cuvine, sfinte părinte, să îngenunchezi având asupra ta neprețuitele Taine ale lui Iisus Hristos; eu trebuie să îngenunchez, că sunt păcătoasă.

Așa s-a smerit ea, căci cei mari niciodată nu se laudă, ci pururea zic că sunt păcătoși. Că cine se laudă, cade din darul lui Dumnezeu în trufie și se face diavol, măcar de ar fi viețuit toată viața în pustnicie.

Și atunci Sfânta Teodora, mai înainte de a se împărtăși cu Prea Curatele Taine, a spus viața ei, de unde se trage și pe unde a stat. Și după ce s-a împărtășit cu Prea Curatele Taine, a strălucit fața ei ca soarele și și-a ridicat mâinile la cer, iar când și-a dat duhul, a ieșit o mireasmă de a mirosit tot muntele trei zile. Și a lăsat așezământ ca sfintele ei moaște să le pună în peștera din vale. Și au stat o vreme acolo, apoi au fost duse în altă parte, unde a rânduit Dumnezeu, după cum se știe din istorie: la Sfânta Mănăstire și lavră Pecersca din Kiev.

Odată eram cu un băiat de la Vlădeni; el învăța la școala agricolă. Eu eram venit în concediu din armată, eram caporal. Mai aveam câteva zile să plec. Și el îmi zice: „Părinte, dar la Sihla n-am fost!” „Hai și la Sihla!”

Mă duc în peștera Sfintei Teodora, după ce-am vizitat mănăstirea și când ajungem, el întreabă:

– Măi, ce fel de pământ e acesta? Cât a sta Sfânta Teodora aici?

– 60 de ani a stat.

Eu știam viața ei.

– Măi, dar ce frig este aici! Ia să vedem ce fel de pământ este aici.

Și a scociorât acolo unde bănuia că a fost patul ei. Numai ce văd că scoate o căpățână, galbenă, frumoasă, și tot cu cruce pe ea. Dar mirosea așa de frumos!

– Nu era Sfânta Teodora?

– Nu, că sfintele ei moaște sunt la Kiev. Știe toată lumea. Avem scrise toate. Ai noștri au fost sute și s-au închinat la racla sfintei. La Kiev sunt trei rânduri de tuneluri, de peșteri, numai cu sfinte moaște cu sfinții ruși. Sfânta Teodora este a cincea din margine în dreapta, „Teodora Carpatina”, din Munții Carpați. A luat-o generalul Kieselev, când a luat-o și pe Sfânta Varvara de la bulgari. Ei țineau mult la sfinte moaște atunci.

Iar acest cap, noi l-am adus și l-am dat părintelui stareț. L-am spălat bine, acolo sus unde bea apă Sfânta Teodora. Mirosea așa de frumos, și cu alt cap pe care l-a găsit maica Isidora care a stat în pustie 50 de ani, alt cap mai micuț. Acela nu era așa galben ca acesta.

Mi-a făcut cineva din Humulești o lădiță frumoasă cu geam și le-am pus în paraclis. Când a ars mănăstirea, nu s-au mai găsit. Câți sfinți au stat pe aici!

Iată că v-am istorisit câte ceva despre Sfânta Teodora. Astfel, Sfânta Teodora a urmat celorlalți mulți sfinți și mari asceți ai lumii care au trăit prin pustie și prin peșteri. Și s-a săvârșit aici, în părțile noastre, și până astăzi a rămas numele peșterii, peștera Sfintei Teodora. Iată, aici avem și muntele și biserița.

IERODIACONUL CRISTOFOR SIHASTRU

Să vă povestesc acum despre ierodiaconul Cristofor Sihastrul, pe care l-am cunoscut prin părțile acestea. Eram cu fratele cel mai mare cu oile mănăstirii, în anul 1930. Eram cu Vasile, care a murit călugăr aici și știa Psaltirea pe de rost. Avea un păr lung negru și umbla legat cu o cordică neagră. Și mergeam pe aici, pe la vale de Sihla, prin stâncăria aceea.

Prin pădure știam vreo 30 de pustnici, care trăiau viață sihăstrească, plus vreo 17 maici. Una era fiică de ministru, maica Zenovia. Știa vreo șase limbi. Când mă duceam la ea, avea patru ucenice,

mă întreba: „Frate, ai învățat Psaltirea pe de rost?”, că ea știa Psaltirea toată.

Era cum îi varul albă pe față, mânca la apusul soarelui, o dată în zi, pâine și apă. Ea avea drept de la regele Carol I să stea oriunde în pădurile statului și avea bordei mare, aici unde îi zice „la Zenovia”, dumneavoastră o cunoașteți.

Și mai era maica Isidora de 50 de ani în pustie și altele, pustnice și pustnici. Și noi știam. Mai pe urmă toți pustnicii îi găsisem, umblând cu oile mănăstirii. „Măi, poate mai găsim un pustnic în cutare loc!”

Mergeam cu oile. Acum era toamna. Oile nu se mulgeau la amiază. Și mergând prin stâncăria aceea de dincolo de Sihla, aud pe fratele meu zicând: „Blagoslovește, părinte, blagoslovește!”

Eu eram în urma oilor. Ei, zic: „Taci, că a mai găsit un bordei pustnicesc; o peșteră”. Și într-adevăr, când ajung la dânsul, erau brazi și stânci mari uriașe și aici jos era o ușă veche de lemn. Și fratele bătea cu bățul în ușă.

Ușa avea niște ușori mari ciopliți. La ușa peșterii erau două trocuțe de lemn. Una era crăpată, veche, iar cealaltă era plină cu apă. Atâta era vasul lui. Și fratele a bătut în ușa peșterii, și ajung și eu și întreb:

– Frate, de ce bați?

– Uite, măi, am dat de o peșteră. Asta n-am cunoscut-o până acum! Și bat aici, dar nu răspunde nimeni.

Dar oile nu stăteau. Ele mergeau prin pădure. Zic:

– Uite ce-i: Hai să mergem! Dar dacă l-am găsit și pe acesta i-am aduce ceva de la stână – că noi câți pustnici am găsit, aveam obicei să le ducem: o sticlă de zăr, o bucățică de brânză, unde-i găseam, că dacă ei nu mai aveau prin pădure nimic, trăiau cu ce găseau.

Și când să plecăm noi, văd că la ușa aceea era o sfoară, între ușă și ușor. Zic: „Uite o sfoară, măi!” Mai jos de sfoară era o gaură în scândură, cât ar intra o sârmă. Pe acolo intra zăvorul. El avea un cârlig cu care zăvora.

Și când am tras noi de sfoară, pe dinăuntru era rățez (o bucățică de lemn), s-a tras rățezul și s-a deschis ușa pe dinăuntru, și atunci noi am intrat. O peșteră cam de 10 metri. Era un foc potolit în mijlocul peșterii. Lângă foc era niște cetină așternută, unde dormea el. Sub poala peșterii erau urzici uscate, bureți uscați, mere uscate, de astea sălbatice, hrana lui. O Psaltire veche era sub poala peșterii și o rasă, toată numai petice bucăți. Rasa este haina călugărească, care o purtăm noi.

Și lângă foc era și o masă cu picioare butucănoase, așa părinte, făcute din topor. Și pe masă era o hârtie, o hârtie tare cu care învelești săpunul. Și pe hârtia aceea era scris cu creionul așa: „Aici locuiește jivina pământului, Irod. C.”. „Irod” înseamnă ierodiacon, prescurtat cu inițiale, dar C nu știam, că-i Calinic, că-i Casian, că-i Cristofor. „Măi, zic, e-un diacon!”

Zic: „Măi, dacă l-am găsi, că aista săracul este drept călugăr. N-are nici pat, n-are nimic, ai văzut, doarme jos lângă foc. N-am văzut nici o bucățică de pâine măcar. Numai niște sălbăticiuni de prin pădure, uscate”.

Eu la plecare am zis: „Măi, de descuiat am descuiat noi, dar de încuiat...”. De încuiat n-am mai putut, că el avea și o sârmă îndoită, cu care trăgea retezul când se ducea, și încuia. Atâta era zăvorul lui. La el era „cheia” aceea.

Și am plecat noi. Dar zic: „Măi, s-a supăra părintele că i-am găsit peștera. Știi ce-ar să zică el? «Mi-a găsit cineva peștera, n-o să mai am liniște de acum!»». Ia să-i scriem noi!” Și scriem noi o scrisoare: „Frate, cine ești, jivina pământului, să ne ierți pe noi, păcătoșii. N-au trecut oameni răi pe aici. Am trecut noi frați de mănăstire cu oile mănăstirii și foarte am dori să te cunoaștem, să te ajutăm. Suntem din Mănăstirea Sihăstria, care se găsește aici mai jos”.

Și am lăsat și noi o hârtie. La câteva zile, era toamna, eu eram cu oile seara în porneală, că după ce mulgi oile, le dai în porneală seara să pască până târziu pe răcoare, că mai bine pască seara decât ziua. Fratele cel mai mare era la stână, strângea cașul, făcea brânza. El avea treabă în stână. Și cum eram cu oile, văd că vine un călugăr tânăr la mine, era lună plină. Căinii s-au uitat așa la dânsul și n-au bătut deloc.

Era un călugăr tânăr, frumos și avea o geantă de piele și în ea avea ceva rotund. Dar mirosea așa de frumos de la dânsul, a crini, a trandafiri: „Măi, ce-i cu aista?” Și-mi zice mie:

– Blagoslovește, frate Constantin!

Dar eu când am auzit că-mi zice pe nume, mai tare m-am speriat, că nu era de la noi. Zic:

– Domnul.

– Dar fratele Vasile ce face?

Zic:

– El e la stână.

Mă gândeam: „Ia uite, măi! De unde ne cunoaște el pe noi, că noi nu-l mai văzusem?”

– Dar mai stai în porneală?

– Oile sunt sătule și de acum merg la stână.

Și mergem noi la stână. Noi aveam icoane în stână, că era stână mănăstirească. Noi eram toți frați de mănăstire, n-aveam nici un civil. Când a ajuns în stână a zis „Cuvine-se cu adevărat”, a făcut sfânta cruce și pe urmă a zis „Blagosloviți”. Când a intrat în stână acest călugăr, cu geanta aceea de piele în care avea ceva rotund, a venit o mireasmă de nepovestit.

Noi ne-am uimit, că eram numai cu fratele cel mai mare. Asta era în toamna lui '30, păscând oile pe aici. Și ne întrebă el pe noi:

– Frate Vasile și frate Constantin, nu vă temeți. N-ați fost zilele acestea cu oile pe la Sihla? Pe de la vale de Sihla, că acolo sunt stâncării mari, prăpăstii mari, înspre pârâul Isidorei?

– Ba da, am fost.

– N-ați găsit un locaș smerit?

– Da, părinte, am găsit o peșteră încuiată cu o ușă de lemn veche, și era o sfoară legată, și când am tras-o s-a deschis înăuntru. Și înăuntru am găsit numai niște foc potolit și niște cetină lângă foc și sub poala peșterii am găsit pădurețe uscate, urzici uscate, bureți, și o Psaltire era și o haină veche. Iar pe masă era o hârtie și scria pe dânsa așa: „Aici locuiește jivina pământului: Irod. C.”.

– Eu, păcătosul, sunt jivina pământului! Mă numesc Ierodiaconul Cristofor. Am făcut seminarul la Cernica și Teologia la Cernăuți și sunt de metanie din Mănăstirea Frăsinei, și sunt făcut diacon de mitropolitul Efreim Enăchescu. Și stau prin aceste locuri, că m-am rugat la Dumnezeu, când voi termina teologia, să vin aici, că mi-au plăcut foarte mult locurile acestea la Sihla, și am venit și stau aici de câțiva ani.

Pe urmă el ne spune:

– Frații mei, ați lăsat o scrisorică, că nu sunteți oameni răi.

Noi deschiseseam ușa, cum v-am spus, când am tras de sfoara ceea, dar de închis n-am mai putut, că rețezul s-a deschis, și era o sârmă pe care el o avea și cu care trăgea înapoi.

– Vă rog să mă iertați că am lăsat ușa la peșteră deschisă!

– Nu-i nimic, că n-are ce fura de acolo, ați văzut dumneavoastră.

Dar noi întrebam:

– Părinte, dar de ce miroase așa de frumos în jurul matale?

Ne-a răspuns el:

– Fraților, mari sfinți au trăit pe aceste locuri. Aici dacă au fost mănăstirile de sute de ani, mulți pustnici s-au nevoit pe aici.

Atunci erau 35 de pustnici în jurul Sihăstriei, plus vreo 17 maici în pustie, pustnice. Una a fost fiică de ministru, a fost stareță în Vărativ vreo 30 de ani. Și zice el:

– Mulți sfinți au trăit pe aici. Da, au trăit mulți, că Narcis Crețulescu, starețul Mănăstirii Neamț, arhieru și doctor, spune la înmormântarea starețului Timotei că „Mănăstirea Neamțului are acum 730 de călugări și 70 de pustnici în pustie”.

Numai Mănăstirea Neamțului avea 70 de pustnici care trăiau în pustie, în peșteri și pe care îi mai ajuta mănăstirea. Și pe aici noi am găsit mulți pustnici.

– Da. Și dacă vreți să știți de ce miroase în jurul meu, am să vă arăt un cap de sfânt care l-am găsit acum.

Și a scos din geantă un cap galben cum îi ceara, care avea o cruce neagră drept pe frunte, parcă era făcută cu pensula, dar era din os crescută. Și mirosea așa de frumos capul acela.

– Unde l-ați găsit?

– Iată, să vă spun taina: Stau de 3-4 ani pe aici în peștera aceea care ați văzut-o. Și foarte multe scârbe mi-au făcut dracii. Vin noaptea, toacă, bat tobe, clopote, se fac șerpi, când mă rog vin spre mine să mă muște, se fac căței negri, se fac lupi, urlă la ușă, mari supărări îmi fac – că el avea rugăciune – ; dar eu știu Psaltirea pe de rost și-i ard cu Psaltirea. Iar odată mă rugam la Dumnezeu, că gândeam, oare câți sfinți au trăit pe aici în rugăciune, câte lupte au avut cu dracii, cum spune în viața Sfântului Antonie că îl băteau dracii și se chinuia când era în pustie, că avea luptă mare.

Că aceia nu se luptă cu cei care le fac voia lor, ci cu cei care într-adevăr se luptă cu ei. Și zice:

– Părinților, am fost Duminică, în ziua de Sfântul Ilie, la Sihla, la bisericuța de sub stâncă – acolo era părintele arhimandrit Vasian Scripcă, care a fost stareț la Secu și a stat acolo 11 ani. Numai părintele Vasian știa că eu sunt pe locurile acestea. Și am slujit amândoi în bisericuța de sub stâncă Sfânta Liturghie, Duminică în ziua de Sfântul Ilie. Ne-am împărtășit amândoi cu Sfintele și Preacuratele Taine, iar eu când era aproape ora 12 mi-am luat rămas bun de la părintele Vasian și el mi-a dat oleacă de pesmeți, oleacă de pâine uscată. I-am sărutat mâna – acesta era diacon, celălalt preot – și am plecat. Și mergând, eram obosit, fiindcă privegheasem noaptea, mai mult n-am dormit, ca să mă pregătesc, să-mi citesc toată rânduiala de împărtășanie. Și când coboram înspre peștera Sfintei Teodora, în acea parte, m-a luat o oboseală. Soarele bătea printre crengile brazilor, cum e la noi acum, printre frunze, că erau și fagi și brazi, și mi-a zis gândul: „da să mă culc oleacă?” Cum eram obosit, am făcut o cruce și m-am culcat. Era drept la amiază, că aveam ceas la mine.

Și când m-am culcat eu, când aproape să adorm, a venit cineva și m-a luat de picioare și m-a învărtit roată. Dar eu m-am speriat, m-am sculat și am zis: „Măi, trebuie să fi fost vreun călugăr și m-a văzut și a făcut o glumă să mă sperie. Sau vreun pădurar, sau cineva la bureți? Cine știe ce persoană e în locul acesta pustiu!” Și m-am sculat, m-am uitat, dar n-am văzut nimic. Și ce mi-a zis gândul? „Aista-i dracul cel de amiazăzi”.

S-a gândit el, cum spune în Psaltire: *Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul cel ce umblă întru întuneric, de întâmplare și de dracul cel de amiazăzi; și iarăși: nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine ești.*

„Ia, în ciuda lui, eu mă culc iar. Eu vreau să dorm, că-s obosit”. Și mi-am făcut cruce și m-am culcat din nou. Când m-am culcat, când aproape să adorm, eu având părul lung, mă ia de păr și de trei ori mă poartă. Și atunci m-a luat o frică, tremuram; m-am sculat: „Măi, cine-i?” Mă uit în toate părțile.

– Când mă uit la înălțimea brazilor, așa, mai sus de jumătatea brazilor, iaca un pustnic stătea în văzduh. Cu o barbă albă, cu părul așa în două părți, încălțat cu sandale de lemn, cu metanii de lemn în mână.

Eu când m-am uitat, am crezut că-i o nălucire. Am început a face cruce, că și diavolul se poate arăta în chip de sfinți, de Maica Domnului; este putere nălucitoare, cum spune Apostolul Pavel: *nu-i de mirare că și satana se preface în chip de înger.* Dar el, când a văzut că fac cruce, a zis:

– Nu te teme, părinte Cristofore – mi-a zis pe nume –, nu te teme, că nu-s nălucire! Eu sunt un smerit călugăr care am viețuit aici și am murit în acest loc. De acolo de unde ești sfinția ta fă o sută de pași la dreapta și vei găsi oasele mele, că nimeni nu știe că eu am adormit pe aici. Să iei capul meu, că-ți voi fi de ajutor în viața de pustnicie pe care ai luat-o și te voi păzi și nu vei mai avea atâtea lupte cu dracii.

Dar mi-a spus numai capul să-l iau. Eu mă uitam la el cum stătea în văzduh și tot făceam cruce. Dar el zice: „Nu te teme! Nu te teme! Că nu-s nălucire!” Că vedea că mă tem, că am crezut că-i nălucire drăcească. Și am mers. Dar de emoție cum am mers eu, am mers ca omul când e speriat, n-am numărat pașii bine, chiar o sută. Eu am mers și m-am oprit și când am văzut că nu-i nimic, am zis: „Măi, iaca a spus minciuni. Acela trebuie să fie un duh rău”.

Dar el de acolo: „Mai mergi oleacă, că n-ai făcut o sută de pași”. Și când am mai mers ca la

vreo zece pași, iaca o stâncă colibă, cum ați văzut că sunt multe, și pe la marginea stâncii până jos era o pânză de păianjen și sub pânza de păianjen se vedeau osemintele lui. El acolo a murit, sub stânca aceea. Bătea soarele. Erau galbene cum îi ceara.

Și atunci am uitat că mi-a spus să iau numai capul. Eu am pus rasa jos, am început a face cruce, am stricat pânza aceea de păianjen și am început a culege oscioarele de la mână. Oasele, când puneam mâna pe ele, erau fierbinți ca fierul roș. Tot m-am fript la mână. Și intrau în pământ sfârâind, încât ieșea fum. Și a rămas numai capul, că nu i-a fost voia lui să iau oasele, ci numai capul.

Dar eu, când am văzut, am zis: „Vai de mine, m-am fript tot la mână!” Acum mă temeam să iau și capul, credeam că și acela-i fierbinte. Și tot dădeam pe aproape, să văd dacă nu mă frige; capul a rămas galben, frumos. Și când am pus mâna, capul n-a dispărut. E așa cum îl vedeți. L-am luat și când m-am uitat înapoi, pustnicul nu mai era. Nu l-am mai văzut.

Și iată, părinților, îl port la mine de la Sfântul Ilie – era toamnă, era prin octombrie așa. Zice: n-am mai avut lupte cu dracii în peșteră. Nu mi-au mai venit să mi se facă în chip de șarpe, în chip de arici, căci veneau în chip de ostași, în chip de lei, dar acum n-am mai auzit nimic de când am băgat capul acesta în peșteră. Și drept unde mă culc eu pe cetina aceea, i-am făcut acolo în stâncă olecuță de loc cum am putut eu și îl țin acolo.

Dar eram trist că nu știam cum îl cheamă, ca să-i zic: „Sfinte cutare, roagă-te pentru mine!” Și mă gândeam: „Doamne, cu rugăciunile robului Tău acesta – îl arăta –, miluiește-mă și mă ajută!” Și într-o noapte la miezul nopții cum mă rugam, aud de trei ori: „Cristofore, frate, numele meu este Ieroschimonahul Pavel – a fost preot schivnic –, fost duhovnic al Sihlei”. De trei ori mi-a spus, și de atunci i-am aflat și numele.

Și iată îl port la mine, zice, și mare ușurință am. vedeți mireasma asta? Când mă rog, mai tare miroase. Mi se pare că am tot raiul cu mine. Toată Biserica.

Și atunci am spus:

– Părinte Cristofor, dar dacă ne-om mai duce pe acolo?

– Nu. Să nu veniți, fraților, că m-am rugat lui Dumnezeu să nu mai știe nimeni unde sunt. Chiar de veniți, nu mă mai găsiți.

Dar să știți că pe aici mulți sfinți au trăit, că apoi am mai găsit eu două capete de sfinți, pe urmă, ale altora, umblând cu oile; că mulți au sihăstrit prin pustie. Apoi a zis:

– Mă duc până la Părintele Ioanichie – starețul nostru era stareț mare, el mânca numai sâmbăta și Duminica, a venit din Sfântul Munte –, că vreau, zice, să stau trei zile la mănăstire.

A mers de vale și l-a învățat pe părintele Nicanor croitoria de veșminte bisericesti și a stat trei zile. Starețul a vrut să cumpere capul acela de sfânt de la dânsul pentru ajutorul mănăstirii. „Nu. Să-mi dați munți de aur, că nu-l dau! Acesta-i ajutorul meu unde mă duc, că se roagă pentru mine la Dumnezeu”.

Au făcut Liturghia în paraclis și au pus capul pe Sfânta Masă și s-a umplut biserica de mireasmă. Și a treia zi a ținut o predică la masă la toți părinții, a luat iertare, a luat capul și a plecat. „Eu mă duc pe calea mea de sihăstrie, că-n pustie vreau să mor. Dar să nu mă mai căutați, că acolo unde m-ați găsit, nu veți mai găsi nici locul și nici pe mine, că m-am rugat lui Dumnezeu să petrec în singurătate, numai cu grija lui Dumnezeu și să nu mai am de vorbit cu oamenii”. Și s-a dus.

Și ne-am dus noi, eu care am fost cu oile și am căutat peștera lui, cu zece frați, cu douăzeci; n-am mai găsit nici peștera, nici bradul, nici nimic, nimic. „Să știți că m-am rugat să fiu acoperit”.

Aici la Sihla, între «Râpa lui Coroi» și «Fagii rari» este un loc unde, dacă te ascunzi și petreci în rugăciune, nu te poate găsi nimeni în veacul veacului. Și aceasta de unde o știu? Am fost în Sfântul Munte Athos, la Cherasa pe grecește, Chirașa îi zice pe românește, și am găsit un călugăr de la Sihla care a stat 40 de ani aici și acum era acolo. El mi-a zis: „Este un loc acolo la Sihla, între «Râpa lui Coroi» și «Fagii rari», unde, dacă te rogi lui Dumnezeu, niciodată nu te poate găsi nimeni. Eu o știu”. Asta mi-a spus acela.

Părintele Cozma Beri, care a venit în mănăstirea asta când era starețul Iona, erau 40 de călugări atunci aici, mi-a zis: „Măi băiete, acest stareț Iona din Sihla a fost foarte milostiv. Odată,

când s-a dus să taie un fag toamna, a auzit sunând a gol; și când l-a doborât a găsit o comoară. A cumpărat multe vite în Sihla și a făcut multe case la săraci. Dacă a cumpărat vite, m-a trimis să pasc vitele. Eram cu un frate mai mare. Și mergând cu vitele încolo înspre Pârâul Isidorei, prin pustiul acela, iaca un călugăr făcea metanii în fața unei peșteri, se ruga. Și noi, când l-am văzut, nu știam că sunt pustnici pe-acolo, am lăsat hainele în băț și fuga la stareț să-i spunem că am găsit un pustnic.

Starețul a zis: „Măi, dar eu sunt de atâția ani pe aici și n-am găsit nici un pustnic”. „Este pe aici aproape”. A venit starețul, au venit și alți călugări, și noi lăsasem și hainele acolo. „Uite hainele, vezi”. Le-am găsit acolo și am găsit și vitele, dar pe el nu l-am mai găsit. S-a rugat să nu-l găsim. Și degeaba. Așa-i locul acesta. Dacă se roagă, Dumnezeu îl acoperă.

De aceea, fiindcă sunteți un grupușor tocmai de la Argeș și fiindcă tot aveam în gând să mă plimb oleacă, că eu mai acuș mă duc la bătrânul (Paisie), că eu dimineață plec, am vrut să vă spun ceva despre locul acesta. Mulți sfinți au trăit pe aici, mulți cuvioși, mulți cu viață sfântă.

Făceam biserica asta nouă, paraclisul. Când am terminat-o a venit unul Ion Fuliga, care a lucrat la biserica Patriarhului Nicodim la Pipirig. Moșul acesta era cioplitor de piatră. „Părinte, eu vreau să cioplesc piatră la Sfânta Masă gratuit”. „Hai, moș Ioane, și cioplește, că eu îți plătesc!” „Nu, nu, nu. Să fiu și eu ctitor”.

Și a luat omul o daltă, un ciocănel, că nu toată piatra-i bună de cioplit. Alta-i prea tare, alta crapă, el știa, dacă-i cioplitor, și zice:

– Hai să găsec eu o piatră bună pentru Sfânta Masă.

Am luat-o pe „Pârâul Negru”, am ajuns la bordeiele a doi pustnici, Partenie și Gherasim, aceia pleaseră în Sfântul Munte, și aceia au stau vreo 40 de ani. Unul era de la Belcești din județul Iași și unul din Botoșani, și pe acolo erau stânci așa în fața soarelui, colivite. Și el cioplea o piatră și zicea:

– Asta nu-i bună, Părinte! Asta-i prea tare, crapă. Asta este prea nisipoasă.

– Bine, moș Ioane.

Eu eram starețul acestei mănăstiri, era în '46. Și mergând el, eu mergeam cu el, că eu știam locurile, am păzit oile aici zece ani de zile, am fost frate la ascultare. De la oi m-a luat și m-a pus stareț în '42. Eu știam toți munții ăștia.

– Hai, moșule, că eu știu unde sunt lespezi!

Mergând noi, el cioplea într-o lespede, și era o prăpastie mare în jos, cu afine. Știți ce-s acelea afine! Era afiniș mult. Și eu mă uitam de sus jos și văd acolo parcă era un burete, ceva alb.

– Ce să fie acela?

Dar el, moșul, coborând după treburile lui, încerca pietrele să vadă dacă sunt bune pentru Sfânta Masă, găsește un cap de om.

– Părinte, am dat de capul unui pustnic!

– Dar cum să fie cap de pustnic pe aici?

– Părinte, vulpea are obicei să se joace dacă găsește oasele omului mort. Trebuie să fie și cealaltă parte a oaselor.

Dar zic:

– Unde să fie?

– Ea l-a dat jos de pe stâncă aici.

Eu mă duc roată-roată pe departe și mă sui pe stânci. Când mă sui pe stânci, iaca un bordei stricat, ploua în el, și aproape de bordeiul acela, oasele călugărului. Toate, în afară de cap, capul îl dăduse vulpea de-a dura. Cine știe când a murit el? Și era și crucea de la gât, încă cruce de lemn. Și centironul era acolo. Și el era mort aproape de bordei, lângă prăpastia asta. Și așa i-am găsit osemintele și la acela. Da. Apoi am mai găsit, dar n-am când vă spune, că vă țin prea mult.

Mulți sfinți au trăit pe aici. Și voi venind pe aici tocmai de departe, vă faceți parte de rugăciunile Sfinților Părinți, că aveți dragoste să călcați pe aceste locuri. Deci Preasfânta Treime și Maica Domnului și sfinții care au locuit pe aici să vă ajute cu rugăciunile lor, să vă binecuvinteze calea, megeți cu îngerul Domnului și cu Maica Domnului și să ne întâlnim cu toții la rai, iar de va voi Dumnezeu ne vom mai întâlni și în veacul de acum. Amin.

SFÂNTUL NECUNOSCUȚ DE LA NEAMȚ

– Prea Cuvioase, spuneți-ne ceva de sfântul care s-a descoperit la Neamț⁶⁵.

– Acesta care s-a descoperit la Neamț, ai văzut că acum l-au pus de-l sărută oamenii. L-am sărutat și eu când am fost de am ținut predică la instalarea starețului. Cu acesta este o mare taină. Știți cum s-a ridicat pavajul.

Venea hramul Mănăstirii Neamț. Cât mai era? Era joia asta și joia cealaltă era hramul. Mitropolitul, patriarhul actual, era la Neamț la palat.

Pavajul s-a ridicat la început oleacă pe o distanță de un metru, a doua zi mai mult, a treia zi mai mult. „Vai de mine!” S-au dus la patriarh:

– Înalt Preasfințite, o să pățim o mare ispită la hram!

– Dar de ce?

– Uite cum este: se ridică pavajul care duce la biserică.

– Măi băieți, ce poate să fie?

– Conductele de apă a Mănăstirii Neamț, care vin din munți. S-o fi spart o conductă dedesubt și acum apa ridică pământul – așa s-au gândit toți.

– Hai repede să săpăm un șanț să dăm drumul la apă! Hai că căutăm, ca nu cumva tocmai la hram să se spargă și să iasă apa și să se încece oamenii pe aici!

Și s-au dus cu târnacoape. Au scos un rând de pavaj, din beton, dedesubt alt rând de pavaj. Că în Mănăstirea Neamț prima biserică este de pe la 1320. Am citit istoria mănăstirii. Când au săpat și au scos și al doilea pavaj, țărână proaspătă. Au mai săpat vreun metru jumătate au dat de oasele acestea galbene cum îi ceara.

Le-ați văzut și capul galben și o mireasmă a ieșit de acolo, de s-a umplut ograda mănăstirii și au venit și preoții care erau la seminar, vreo 120 de preoți, că erau veniți la o adunare teologică. Și a venit și mitropolitul.

– Ce-i măi? Ce-i mireasma asta? că a ajuns și la seminar mirosul.

– Ia uitați ce am găsit!

Imediat au venit și de la securitate:

– Dați-le pe foc!

Dar mitropolitul:

– Nu se poate, domnule, aici este loc istoric. Asta-i minune mare.

– Să nu se audă de minuni! – ăștia care erau acolo.

– Nu vă temeți, ci cât veți voi să opriți soarele să nu lumineze, mai tare luminează! Vai de capul vostru!

Patriarhul a zis:

– Spălați-le cu agheasmă mare și cu vin – așa-i regula.

A făcut un sicriș și le-au pus acolo. Și când s-au dus în biserică, patriarhul s-a îmbrăcat cu nouă preoți și patru diaconi. Și au făcut o slujbă frumoasă de dezlegare, ca la panacidă. Și când a pocnit o dată sicriul, toți au început a plânge. Și apoi le-au dus într-un dulap cu veșminte arhieresti, în altar. Acolo le-au ținut până după revoluție.

Securiștii au spus: „Să nu se mai audă de ele!” Noi le-am ascuns. Dar ce-au făcut? Au adus de la gropotniță, unde-s capetele, niște oseminte de călugări, le-au pus într-un sicriș nou, și când veneau oamenii, ziceau: „Aici sunt!”, ca să-i mintă pe oameni, că oamenii nu se lăsau; să le arate moaștele.

⁶⁵ La sfârșitul lunii mai, în anul 1986, călugării și pelerinii aflați în Mănăstirea Neamț au fost martorii unui fenomen neobișnuit. Pavajul care duce de la clopotniță la biserică s-a ridicat în mod minunat pe dimensiunea unui mormânt. Pentru că acest fenomen continua, s-a hotărât să se sape în acel loc, pentru a vedea cauza ridicării pavajului. Astfel au fost decoperite moaștele unui sfânt necunoscut.

După ce-au scos moaștele, imediat au pus să facă pavajul – ai văzut că l-au făcut înapoi bun. O babă a văzut de unde l-au scos. Ea s-a dus și a aprins trei lumânări acolo și făcea metanii; vine un securist:

- Mătușă, de ce te închini aici?
- De aici a fost sfântul!
- Nu, mătușă, du-te și te închină în biserică!
- Du-te tu în biserică! Aici a fost sfântul!

Au început a râde și aceia: „Măi, cu babele nu te poți pune”.

În anul 1930, profesorul universitar de la Soroca, Tomescu Constantin, a scris istoria Mănăstirii Neamț, Agapia și Văratec. S-a dus la arhivele statului de la Iași și aici este o secție la Piatra Neamț, din 1320 până în 1938 au adormit în Mănăstirea Neamț mii de călugări; gândiți-vă ce-a fost acolo. Ei, câți sfinți au fost din aceștia!

DOMETIE CEL SURD DE LA MĂNĂSTIREA NEAMȚ

Starețul nostru ne povestea că el a venit la Mănăstirea Neamț de la Sfântul Munte în 1900. Zece ani Părintele Ioanichie Moroi a stat paraclisier la Neamț și abia apoi, în 1910, a fost trimis egumen aici la Sihăstria.

Paraclisierul avea un clopoțel și un ciocănel. Așa era regula mănăstirii. Și când se ducea la miezul nopții, întâi trebuia să trezească pe stareț. Bătea de trei ori cu ciocănelul în ușă și suna clopoțelul și zicea așa: „Vremea cântării, ceasul rugăciunii, blagoslovește, preacuvioase părinte, ca să toc!” „Domnul”.

Și apoi mergea și-i scula pe toți și apoi toca în tochița de fier, toca împrejur, toca sus și apoi trăgea clopotele. Asta-i treaba paraclisierului.

Și îmi spunea Părintele Ioanichie:

– Măi, băiatule. Eu am fost paraclisier și ca să nu dorm, ce făceam? Puneam ceasul să sune la ora 11 (23) și eu citeam la Psaltire.

El nu dormea până la Utrenie. Și s-a întâmpat la Mănăstirea Neamț că era un călugăr de aproape o sută de ani, schimonahul Dometie. Și locuia tocmai acolo unde-i fabrica, care atunci nu era, că-i făcută de Nicodim, încoace. Îi zicea „La văcărie” acolo. Avea o chilie rea. El era surd și nu auzea slujba. Venea la mormântul Cuviosului Paisie și plângea acolo, vedea mișcarea, slujba, dar nu auzea nimic.

Plângea acolo și se ruga și se ducea la chiliuța lui. Iaca, într-o bună zi a murit Dometie. S-a dus nu știu cine pe acolo și l-a găsit în genunchi, cu Psaltirea deschisă. O haină ruptă pe el, capul gol și a zis: „Măi, a murit Dometie cel surd, care venea la biserică de acolo de sus de la Văcărie”.

Atunci era eclesiarh mare un arhimadrit, Ghenadie Roșu. El trebuia să aibă grijă de cei ce mor.

– Măi, duceți-vă și-l aduceți!

Când s-au dus au văzut aceia: dulamă nu-i, rasă nu-i, toate rupte. Unul a dat o dulamă, unul o rasă, l-au îmbrăcat săracul; unul i-a dat fes, l-au pus pe o năsălie și l-au adus în biserică. Care-i preot îl bagi direct în biserică trei zile, care-i călugăr în pridvor. Și l-au pus în pridvorul Mănăstirii Neamț, aici cum intri.

Dar este o regulă: cât stă mortul în biserică, să se citească pe rând la Psaltire; așa-i și la noi. L-a adus acolo și le-a spus:

– Măi, care vreți să citiți la Psaltire lui Dometie?

„Dar ce-ar să-mi dea Dometie?” întrebau călugării. Ei citeau la ceilalți bogați: „Măi, am găsit Trioade, am găsit Penticostare, am găsit cărți, are haine...”. Erau bucuroși că le dădea ceva. „Dar de la Dometie ce să-mi dea?” N-a vrut să se ducă nici unul. Și vine eclesiarhul la Părintele Ioanichie; el stătea acolo la poartă, unde a stat Gudiil.

– Măi, Ioanichie, tot nu dormi tu până la Utrenie; citește tu la bietul Dometie, la Psaltire, până voi găsi altul.

Tot a găsit pe urmă, dar atunci pe moment nu.

– Da, părinte.

Se duce. Pe Dometie l-au dus în pridvor, i-a pus schima mare, ați văzut cum se pune peste năsălie și l-a acoperit peste tot. Era iarna. Numai el era. Iarna pe la nouă este târziu tare. Și citind acolo, Dometie ridică un genunchi în sus din sicriu. Țsta, când a văzut că Dometie a ridicat un picior, zice:

– Măi, Dometie, măi, dar ești viu? Eu te pomenesc la morți.

Se duce și-i apasă genunchiul înapoi. Mai trece un ceas, Dometie ridică și celălalt genunchi. Știți că monahul este acoperit la fața cu camilafca. Când a văzut că a mai ridicat și celălalt picior, a zis:

– Măi, Dometie, măi, dar eu te pomenesc aici degeaba la morți?

Și ce se gândește el? „Măi, el săracul, că l-au legat cu camilafca nu poate vorbi”. Se apucă și-i dă schima cea mare de pe față și ridică aripile camilafcei. Când a desfăcut camilafca, Dometie a căscat gura, și a stat cu gura căscată vreo 3-4 minute. Și când a ieșit o mireasmă din gura lui, s-a umplut și biserica și ograda mănăstirii și toate. Și pe urmă a închis gura înapoi. Părintele Ioanichie, când a văzut așa, a început a plânge. „Ia uite, măi, pe cine preaslăvește Dumnezeu! Pe-un bătrân surd, săracul”. Era de 80 de ani în mănăstire.

El a citit înainte. Se uită la ceas. Trebuia să scoale pe starețul Narcis Crețulescu; el venea în fiecare noapte la Utrenie. Utrenia totdeauna la miezul nopții, așa cum este la Secu, cum este la noi, așa se pune și la dânșii.

Se duce, trezește arhiereul, toacă, trage clopotele, vin călugării. Preotul de rând care era, când a venit a simțit mireasma aceea în ograda mănăstirii: „Măi, ce-i? Ce-i, măi? De unde este mireasma asta?”

Erau plecați vreo zece părinți din Neamț la Ierusalim. S-a gândit: „Au venit aceia de la Ierusalim și au adus aromate de acelea. Cred că de aceea miroase așa. Au umblat cu acelea pe aici”.

Când a intrat în biserică, mai tare mirosea. A venit și arhiereul:

– Ce miroase, măi? Ce miroase?

– Nu știm, Prea Sfinția Voastră.

Care cum venea, că veneau călugării la biserică, erau călugări mulți, se minunau.

– Trebuie să știe Ioanichie, măi, că el a citit lui Dometie.

Când vine acela de la clopote, îl întrebă?

– Măi, Ioanichie, măi, de unde este mireasma asta?

– Nu vă spun. Faceți întâi Utrenia!

Au intrat la 11 la Utrenie, la ora 2,30-3 au ieșit.

– Măi, Ioanichie, tu știi ceva de mireasma asta?

– Prea Sfințite, Prea Sfințite, bine zice Sfânta Scriptură: *Dumnezeu prea slăvește pe cei smeriți. Cei dintâi vor fi pe urmă, cei de pe urmă vor fi întâi.* Știți de unde-i mireasma asta? Din gura părintelui Dometie.

Și le-a spus cum a ridicat un picior și al doilea și cum l-a descoperit la față, a căscat gura și a ieșit această mireasmă.

Când a auzit, a plâns și episcopul.

– Ei, măi, băieți, v-am spus să veniți la citit la Psaltire!

Dar acum ce-au făcut? Au fugit călugării la chilii, au venit vreo 2-300 cu Psaltirile și s-au pus în genunchi în jurul bisericii și nu se mai rugau pentru părintele Dometie, ci se rugau așa: „Părinte Dometie, roagă-te pentru noi!” Acum se rugau și ei la dânsul.

Asta a fost atunci. Și mireasma aceea a simțit-o trei zile și trei nopți, dar când să-l îngroape altă minune: Episcopul Narcis Crețulescu a zis: „Măi, dacă l-a preaslăvit Dumnezeu, câți suntem hirotoniți în Neamț, toți să ne îmbrăcăm și să slujim!”

Erau peste 80 de hirotoniți, preoți și diaconi.

Atâta era de ușor când l-au dus la mormânt, ca o pană. Și când l-au pus în mormânt, au pus după obicei cenușa din cădelniță, paharul cu vin și untdelemnul din candelă și pe urmă au pus capacul sicriului.

Și când au pus capacul au auzit trei lovituri din sicriu. Și când a ieșit o mireasmă, câtă lume a venit, toți au mirosit. Acesta-i Dometie cel surd, care a murit în 1905 la Mănăstirea Neamț.

GHERASIM CEL NEBUN PENTRU HRISTOS

Gherasim cel nebun pentru Hristos trăia aici – știți unde-i Schitul Vovidenia la Neamț – în marginea pădurii. Avea o casă rea, ușa o ținea încuiată și el intra și ieșea din casă pe geam, ca să rădă toți de el, și geamul îl avea deschis totdeauna, că-l luase, n-avea geam. Și n-avea sobă, făcea focul în mijlocul casei pe pământ, iar vara se dezbrăca și se ducea noaptea să-l mănânce țânțarii de brad în pădure, aceea care-s grozavi. Dimineața intra pe geam în casă și citea Psaltirea. Îi zicea lumea: „Gherasim cel nebun din marginea pădurii”.

Umbla cu capul descoperit, desculț și cu o rasă de șiac roasă și plină de găuri. La prânz lua o cofă de lemn, sărea pe fereastră, că ușa era tot timpul închisă și venea pe jos la mănăstire. Când se apropia de mănăstire, începea să zică fără de rânduială: „la cofrărie, la chelărie, la brânzărie, cu ciocovelele, cu cofăielele, cu cocovelele”. Venea cu cofa în mână la bucătărie și voia să-i pună tot ce avea să mănânce în cofa aceea: și mămăligă și pâine și borș, toate acolo. Și ziceau părinții:

– Du-te, măi, și-i pune mai repede, că nu mai termină!

Și-i pune în cofa aceea și mămăligă și borș și tot ce aveau. Și iar se ducea zicând: „cu ciocovelele, cu ciocovelele, la brânzărie, la chelărie, la bucătărie, cu ciocovelele, cu ciocovelele” și se făcea că este nebun. Dar câți sfinți am avut nebuni pentru Hristos! Nu vedeți în Viețile Sfinților? Sfântul Andrei, Sfântul Simion. Atunci știau: „Vine nebunul acela cu cofa. Puneți-i, bre, ceva, să se ducă!”

Odată era venită o delegație de arhieriei de prin Grecia. Mănăstirea Neamț era cea mai mare din țară și delegațiile cele mai mari întâi treceau pe la Neamț. Și era starețul mănăstirii de atunci Macarie. Gherasim cel nebun vine cu cofa, n-avea nici o treabă că au venit arhieriei: „Cu cofăielele, cu ciocovelele, la brânzărie, la bucătărie” și întindea cofa înaintea lor.

– Ce are părinte acesta, este bolnav? au întrebat aceia.

– Da, este cam stricat la minte.

– Săracul de el!

Și i-a zis unul din părinți:

– Mai taci, părinte, că te aud prea sfințiii ăștia străini și este rușine!

Atunci s-a oprit și s-a întors la chilie, repetând mereu:

– Iaca tac, iaca tac! Iaca tac, iaca tac!...

A trăit nouăzeci și ceva de ani. Toți îl știau pe „Gherasim cel nebun”. Noaptea pleca în pădure gol să-l mănânce țânțarii și să nu mai doarmă, și dimineața intra pe geam în chilie și pe urmă se apuca de rugăciune.

Când a murit, l-au găsit părinții cu o cruce și o scrisoare în mână. Și scria așa: „Iertați-mă, iubiți părinți și frați, pentru smintelile pe care vi le-am făcut, și nu încetați a vă ruga pentru mine, păcătosul, că nu am putut să plac și lui Hristos și pe oameni să nu-i smintesc. Gherasim păcătosul.”

Acesta-i Sfântul Gherasim cel nebun pentru Hristos. Și când l-au îngropat, auzi ce minune dumnezeiască, mormântul s-a cutremurat de trei ori cu cei ce erau acolo, numai acolo în jurul lui! După vreo 20 de ani după ce l-au dezgropat, osemintele lui erau galbene cum îi ceara.

Să știți voi că dintr-atâtea mii de călugări câți au trăit, au fost ei și sfinți. Dintr-atâta lume Dumnezeu are oamenii lui aleși, cum spune starețul Neonil din Neamț, care a fost după Cuviosul Paisie: „Mulți părinți sfinți au adormit împrejurul acestei sfinte mănăstiri”.

Deci, frații mei, uitați ce spune Dimitrie Cantemir – am operele lui complete –; el scrie în Descrierea Moldovei: „Moldova de sus are peste 200 de mănăstiri mai mari, zidite din piatră – în timpul lui 1718. Munții sunt plini de călugări și schimnici, care-și închină acolo lui Dumnezeu o viață singuratică și depărtată de tulburările lumii”. Vă arăt, că am cartea.

Am apucat eu acolo într-un loc, îi spune la „Pârâul Rău”, alții îi zic „Pârâul Dracului”, trei pustnici: unul Timotei, era mic, dar braba era până la pământ; unul Nicodim Susan și cu Iosif, acolo au stat săracii. Și când au dat peste ei, acolo, săracii, atâta au zis: „Nu mai spuneți la nimeni că suntem pe aici!”

Și când i-a scos de acolo, atunci cu tulburarea aceea, căutând pe stiliști, iarna i-a adus desculți prin zăpadă aici. Unul era din Procov, doi erau din Mănăstirea Neamț, prin zăpadă i-au adus, mi-aduc aminte, un șef de post Pașcăneanu, dar a murit rău acela.

Ei s-au dus iar în pustiu când au scăpat, nu se știe pe unde au murit. Ia gândiți-vă dumneavoastră, numai câte capete de pustnici am găsit noi pe aici.

CHEMAREA LA VIAȚA CĂLUGĂREASCĂ

Cinul călugăresc este rânduit în Legea Darului, pentru cele mai alese suflete, care au o menire și o chemare foarte înaltă.

Sfântul Ioan Postnicul spune așa în canonul 15: „Părinții care vor opri copiii să meargă la mănăstire, neîmpărtășiți să fie cu Sfintele Taine și la moarte”. Așa-i de mare păcat. N-are voie nici la moarte să se împărtășească.

Căci chemarea asta lăuntrică și alegerea asta dumnezeiască, de a alege câte un suflet să se facă călugăr sau călugăriță, este o alegere de sus, o energie necreată a darului Duhului Sfânt.

Cine se împotrivesc, se luptă direct cu Dumnezeu. Pentru ce? Un călugăr, dacă ajută Dumnezeu să-și păzească cinstea și făgăduința lui, este mai mare decât împăratul. Auzi ce spune Sfântul Ioan Scărarul? „Câtă necinste i s-ar părea unui împărat să lase împărăția și să se facă călugăr, de mii de ori mai mare rușine ar fi pentru un călugăr să lase călugăria și să se facă împărat!”

Că împăratul este pentru lumea asta, dar poate să se muncească în gheenă în vecii vecilor, dacă nu corespunde cu viața și cu dregătoria lui. Iar călugărul are asupra lui mare chip îngeresc. El este înger. Și câtă distanță este între un înger și un om, atâta distanță este între un călugăr și un împărat.

Deci mare este chemarea asta și ferice de aceia care au chemare și o pot duce până în sfârșit. Fie că-i fată, fie că-i băiat. Dacă a intrat în calea lui Dumnezeu și dacă el slujește lui Dumnezeu cu frică și cu cutremur, printr-însul se mântuiește până la al nouălea neam.

Ia să vă spun o istorioară:

Un sfânt părinte se ruga lui Dumnezeu să vadă neamurile lui care au murit unde sunt: la bine sau la rău. Unde-i tata, unde-i mama, unde-i bunicul? Era în pustie. S-a rugat trei ani de zile și la trei ani de zile, într-una din nopți, stând la rugăciune, a fost răpit și a văzut o mare de flăcări care ardea cu catran și cu pucioasă și cu întuneric și se auzeau milioane de țipete. Și atâtea milioane de răcnete și de țipete auzind, s-a îngrozit.

Și când s-a uitat el, aproape de malul acelei mări, apa nu era adâncă. Acolo a văzut doi oameni. Unul era până la glezne în foc și unul era până la gât în flăcări. Și acel ce era până la gât în flăcări a zămbit puțin. Iar acel ce era până la glezne a întrebat:

– Mă! Cum de te-ai veselit tu aici, că te-am văzut puțin zămbind? Aici, unde ardem noi de atâta vreme, cine a mai fost vesel în iad vreodată, în atâta durere și usturime și foc și întuneric?

Iar acela a zis către celălalt:

– Dacă ai ști tu ce-am văzut eu astăzi și tu te-ai bucura cu mine!

– Ce-ai văzut, măi?

– M-a cercetat un înger al Domnului – vezi purtarea de grijă a lui Dumnezeu și-n iad? – din înălțime și mi-a spus ceva de bucurie.

– Ce-a spus?

– Mi-a spus că astăzi pe fața pământului s-a născut din neamul meu un copil de parte bărbătească, un băiețel. Și acesta când va fi de 30 de ani, are să se facă călugăr și preot în mănăstire și are să slujească cu credință Sfânta Liturghie și prin viața lui sfântă, mi-a spus îngerul, când va face Liturghie la Sfânta Proscomidie și va scoate părțile, are să scoată tot neamul nostru până la al nouălea neam. Eu sunt aici al nouălea neam, de la acel care s-a născut.

Și a întrebat acela pe acesta:

– De câtă vreme stai în iad?

– Am 400 de ani de când ard aici. Dar tu care stai până la glezne în foc?

– Eu? Am numai 40 de ani. Dar eu nu mă pot bucura de ce te-ai bucurat tu. Mie nu mi-a vestit nimeni că din neamul meu se va face un călugăr și preot, să mă scoată de aici. Tu ai de acum o mângâiere.

– Știi, măi frate, am 400 de ani și mai am 30 de ani de răbdat, dar am nădejde că după 30 de ani nepotul, strănepotul meu care s-a născut pe pământ are să se facă preot călugăr și are să fie un preot nu numai cu numele. Preot vrednic de chemarea lui. Și mi-a spus îngerul Domnului că prin rugăciune și jertfa aceea ajunge să scoată până la al nouălea neam de aici. Și eu sunt al nouălea neam, că ceilalți sunt mai la fund. Și de aceea am zâmbit, că mare-i Dumnezeu că rabd aici, dar mai am 30 de ani și voi scăpa!

Și bătrânul a văzut descoperirea asta.

Ai văzut cum știu aceia de dincolo ce se întâmplă aici? Ai văzut că după moarte nu este graniță și distanță? Ai văzut cum a văzut acela de acolo și îngerul i-a spus ce s-a întâmplat pe pământ? Duhurile comunică foarte mult, cum arată Sfinții Părinți. Ei ne văd și ne aud pururea, dar n-au voie să vină. Este prăpastia de care spune Evanghelia: *între noi și voi mare prăpastie s-a întărit*.

Nu lasă să vină cu prezența, ca să umblăm noi prin credință, nu prin vedere. Deci auzi cât de mare este lucrul. I-a spus îngerul: „S-a născut astăzi un copil de parte bărbătească din neamul tău, care va intra în mănăstire și se va face preot vrednic și va sluji lui Dumnezeu și prin aducerea jertfei celei fără de sânge, prin dumnezeiasca Liturghie, are să vă scoată pe voi până la al nouălea neam”.

Și atunci a zis cel ce era numai până la glezne în flăcări:

– Frate, cu adevărat ai avut dreptate să te bucuri și să zâmbești, dar eu am 40 de ani de când sunt aici, și din neamul meu nimeni nu se gândește să se facă călugăr sau preot. Toți sunt oameni răi, toți își caută de răutățile lor. Vine moartea și-i ia și-i aduce și pe dânșii aici. Sunt înștiințat și eu că sub picioarele mele în flăcări sunt alții din neamul meu, care nici nu văd lumina și acolo ard în vecii vecilor și nimeni nu se îngrijește să-i mai scoată de acolo.

Vedeți voi cum este?

*

Împăratul Constantin cel Mare a arătat cât de mare lucru este călugăria. Sfântul Paisie cel Mare, care a trăit în pustia schetică, ucenic de-al Sfântului Antonie cel Mare, alexandrinul, 40 de ani a trăit numai cu Sfânta Împărtășanie. Se împărtășea o dată la 40 de zile. Așa de mare sfânt a fost.

Și de multe ori i se arăta Mântuitorul. De multe ori îi vorbea față către față, că era mare sfânt, mare desăvârșit. Și odată, într-o noapte, ucenicul lui îl aude vorbind în casă cu cineva. Ucenicul stătea cu chiliuța alături. Și l-a lăsat, că a vorbit mult cine a vorbit.

Și ucenicul, auzind că vorbește, s-a gândit: „Măi, eu știu că la el nu intră nimeni – că era pustie mare –, cu cine vorbește părintele?”

După ce-a terminat vorba, a intrat ucenicul.

– Cu cine vorbeai, părinte?

– Fiule, în noaptea asta, stând la rugăciune, a venit Constantin cel Mare din ceruri, împăratul Constantin. Deodată, când l-am văzut, cu coroană de aur pe cap și strălucind ca soarele, am crezut că-i Mântuitorul. Dar pe Mântuitorul Îl cunosc, că de multe ori a rânduit de L-am văzut. Am întrebat:

„Cine ești dumneata?” Și a zis Sfântul Constantin:

– Eu sunt Sfântul Constantin cel Mare.

– Și pentru ce-ai venit?

– O, Paisie, am venit să vă fericesc pe voi, călugărilor!

Și l-a întrebat Sfântul Paisie:

– Păi, de ce mă fericești? Dumneata nu te-ai mântuit, că văd că strălucești ca soarele?

– Ba, m-am mântuit și mare fericire am, că am fost primul împărat al creștinătății, am dat libertate credinței și am făcut atâtea, sute și mii de biserici. Am făcut Sfântul Sobor de la Niceea, unde am adunat 318 Sfinți Părinți și s-a făcut simbolul de credință și am dat libertate Bisericii. Am făcut mult bine și mare fericire am! Dar unde sunteți voi călugării, eu, câtă slavă am, nici nu pot să mă uit, să privesc la atâta frumusețe!

– Și pentru ce, Sfinte Constantin?

– Știi pentru ce? Călugării s-au lepădat de lume. Eu am slavă, dar mi-a luat din slava mea bunurile lumii. Am fost împărat, m-au cinstit oamenii că-s împărat, mi-au dat cinste, am trăit bine, am avut palat, am avut femeie însoțitoare, am avut copii care m-au mângâiat, m-am bucurat de bucuria lor, i-am văzut oameni mari, mi s-a dat onoare, și toate acestea mi-au scăzut din bucuria cea mare a veșnicelor fericiri.

Iar călugărul care se leapădă de lume, n-are tată, n-are mamă, că așa făgăduiește la călugărie: „Mă lepăd de tată, mă lepăd de mamă, mă lepăd de rudeni, mă lepăd de averi, de toate”. Ei se leagă numai cu Hristos și, din cauză că iubesc pe Dumnezeu și se leapădă de cele ale lumii, ei merg în rânduiala serafimilor. Și-ți spun ție, Paisie, că eu nu pot privi unde stau călugării cei adevărați, necum să mă duc acolo!

Și atunci a zis Sfântul Paisie cel Mare:

– De sine ai venit, Sfinte Constantine, aici sau te-a trimis cineva?

– M-a trimis împăratul de obște, Dumnezeul nostru Iisus Hristos, să-ți zic ție, Paisie, să spui la ucenicii pustiei – că erau 20.000 de sfinți călugări, care urmau Sfântului Antonie în Pustia Schetică –, la toți călugării care stau în pustie și în mănăstiri să le spui vestea asta, că eu, Constantin cel Mare, dacă știam câtă cinste și slavă are un călugăr, aș fi lepădat și coroana și împărăția și aurul și traiul bun și cinstea și dregătoria și lumea, și mă duceam într-o mănăstire să iau rasa călugărească sau în pustie, să mănânc numai rădăcini până la sfârșitul vieții mele, numai să fiu împreună cu dânșii. Dar n-am știut, că eu am fost împărat păgân și nu mi-a spus nimeni taina aceasta, cât de mare lucru este a fi cineva călugăr al lui Iisus Hristos.

Și după aceasta, zice, m-a sărutat marele Constantin și s-a înălțat la cer.

Și v-am spus aceste istorii, mai întâi v-am spus canonul Sfântului Ioan Postnicul: „Cine are un copil și are înclinație să se ducă la mănăstire, dacă-l oprește, neîmpărțășit este cu Sfintele Taine și la moarte, ca un păgân rămâne”. Apoi v-am spus că un călugăr, dacă slujește lui Dumnezeu, scoate până la al nouălea neam din neamul lui și apoi v-am spus că un simplu călugăr este mai mare în ceruri decât Sfinții împărați Constantin și Elena, ca să știți, dacă în familia voastră se ivește un suflet care începe a iubi pe Hristos mai mult decât pe mamă și pe tată și avere și cinste, acela are chemare de sus. Și acela este o fericire pentru familia voastră și pentru neamul vostru și în veacul de acum și în cel viitor.

În Evanghelie, când a venit tânărul bogat la Mântuitorul și l-a întrebat ce să facă ca să moștenească împărăția cerurilor, a spus Mântuitorul despre mântuire: *Dacă vrei să te mântuiești, păzește poruncile. Și a întrebat tânărul: Care, Doamne? Să nu ucizi, să nu fii desfrânat, să nu furi, să nu aduci mărturie mincinoasă, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta și celelalte toate. Și a zis tânărul: Acestea le-am păzit din copilărie.*

Și ce zice? Și căutând Iisus la el, l-a iubit, fiindcă păzise poruncile Legii Vechi, dar dacă vrei să fii desăvârșit – călugăria este lucrul mai sus de mântuire, a celor desăvârșiți –, *vinde averile tale, dă-le la săraci, ia crucea ta și urmează-Mi. S-a întristat tânărul, că era foarte bogat. Și atunci a spus Mântuitorul cuvântul acela: Mai lesne va intra cămila prin urechile acului, decât bogatul în*

împărăția cerurilor.

El se putea mântui cu poruncile, dar căuta desăvârșirea. Ca să fii desăvârșit trebuie să te dezbraci de toate, și de avere și de neamuri și de părinți și de casă și de cutare. Ai văzut că a venit unul la Mântuitorul și se ruga: *Doamne, dă-mi voie să îngrop pe tatăl meu!* Și i-a răspuns: *Vino după Mine! Lasă morții să-și îngroape morții lor!* Adică lasă pe cei morți cu sufletul, care nu Mă cunosc, să îngroape pe cei morți ce au murit cu trupul; tu urmează Mie, dacă vrei să fii viu.

Deci te poți mântui și în lume, dar nu te poți desăvârși. Desăvârșirea este în viața călugărească. Trebuie să dai toate pentru Hristos, nu mai ai nici trupul tău al tău, că-l supui ascultării. Nici sufletul, că-l dai lui Hristos. N-ai tată, n-ai mamă, n-ai avere, n-ai casă. Nu ți-a spus Hristos? *Cine va iubi pe tată mai mult sau pe mamă sau pe soră sau frate sau rudeni sau prieteni sau holde sau moșii sau casă sau vii, nu poate fi ucenic al Meu.*

Nu ți-a spus să nu le iubești, dacă iubești mai mult decât pe Dumnezeu. *Și tot cel ce va lăsa casă și părinți și cutare... însutit va lua și viață veșnică va moșteni.*

Deci asta am spus despre călugărie pentru că ne vin la ureche unele ca acelea care se spun în Pateric: „Cele mai mari ispite îi fac celui ce vine în mănăstire părinții, neamurile și prietenii”.

Când am plecat eu la mănăstire, mama plângea ca după mort. Noi am fost la mănăstire dintr-o casă cinci frați și mama. Că spunea Gherasim, fratele meu: „Mamă, dumneata mori călugăriță!” „Eu călugăriță? Niciodată”. Dar n-a venit? N-a stat 26 de ani în mănăstire? N-a murit monahia Agafia de 91 de ani?

Dacă am plecat noi toți, a murit tata, ei i-a fost urât singură acasă. Ne-a urmat. A venit și ea la mănăstire și s-a făcut maică. La Agapia Veche a murit. Dacă mă potriveam ei! Când vedea că ne rugăm și nu mâncăm până seara, venea și plângea pe la geamuri, noi ne făceam pravila, ne bocea de se auzea în tot satul. Plecaseră doi la mănăstire. O soră la maici și un frate. A plecat o dată încă unul și apoi încă doi și apoi a venit și mama. N-a avut încotro.

Dar vreau să spun, dacă mă uitam la lacrimile ei sau la vorbele ei eram în lume încâlcit. Cine știe unde mă găseam? Dacă iubești pe Dumnezeu, nu mai ai tată și mamă, pentru că pe tatăl tău și mama ta l-a făcut Dumnezeu ca și pe tine. Pe El să-l iubești, că zice: *Voi tată să nu numiți pe pământ – de ce? –, că Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri.* Adevăratul Tată este Cel ce l-a făcut și pe tata și pe mama și pe mine. Așa ar trebui. De aceea vă spun.

Acum să mutăm cuvântul în altă parte.

Sunteți câteva suflete aici. Voi care v-ați căsătorit aveți altă cruce. Aici am vorbit mai mult de partea călugărească. Voi aveți cea mai mare și mai imperioasă datorie creșterea copiilor. Vai și amar de voi, dacă nu veți crește copiii în frica și certarea Domnului!

În iad, cum arată unul din sfinți, ard în flăcări părinții și copiii. Și copiii blestemă pe părinți: „Blestemați să fiți voi, tată și mamă și bunică, că ne-ați lăsat de capul nostru și ne-ați lăsat să facem păcate și nu ne-ați muștrat și nu ne-ați bătut și nu ne-ați crescut în frica de Dumnezeu și nu ne-ați dus la biserică și nu ne-ați învățat să postim, să facem milostenie, să ne mărturisim, să ducem viață sfântă!”

Iar părinții blestemă pe copii așa: „Blestemați să fiți voi, fiilor, că din cauza voastră am ajuns noi în focul iadului. Că v-am iubit mai mult decât pe Dumnezeu. Am văzut că faceți rău și v-am lăsat „de dragul mamei”. Noi am muncit să vă cumpărăm vouă pământ, să vă facem casă, să vă însurăm, să vă mărităm după fete de bun neam – ca s-o iau pe cutare și pe cutare – și, muncind să vă facem vouă avere, am uitat să ne rugăm lui Dumnezeu, să postim, să mergem la biserică, să ne căutăm de suflet. Și iată, muncind să vă îmbogățim, să vă facem gospodari pe voi, am ajuns aici în gheenă”.

Se blestemă acolo unii pe alții, dar degeaba se blestemă, că-i prea târziu, că nu-i mai scoate nimeni de acolo. Îi vai și amar dacă lași copiii să trăiască de capul lor!

CUVÂNT LA ZIUA PĂRINTELUI CLEOPA – 1994

– Blagosloviți, sărut mâna. La mulți ani! Să nu stricați din sută și cu drept de prelungire.

Părintele Cleopa – Eu sunt moșul putregai! Așa mă cheamă pe mine, măi copii, măi.

– Spuneți-ne un cuvânt de folos scurt pentru noi, călugării.

P. C. – Mânca-v-ar raiul! Preacuvioase părinte stareț, preacuvioase părinte Vartolomeu și părinte Ioanichie și toți iubiții noștri părinți. Cum vă văd aici, doresc să ne vedem înaintea Preasfântului și Preaveșnicului Mântuitor la bucuria cea fără margini. Dragii mei, ce v-o venit vouă în gând să veniți aici! Nu visam eu una ca asta.

Eu, acum îmi era în gând să mă culc. De la ora 5 (17) am tot avut oameni. Vin săracii! Așa ți-i milă de ei!

– Am lăsat oamenii afară. Am rămas numai noi.

P. C. – Bine, mamă. Copiii mamei, care sunteți călugări și care vreți să vă faceți. Dragii mamei, uite ce zice la dumnezeiescul Iov, capitolul 7: *O luptă și o ispită este viața omului pe pământ.* Fiți atenți, mamă! Creșteți cu vârsta, să creșteți și cu vârsta duhovnicească. Să vă ajute mila Domnului. Eu așa mă rog cu lacrimi la Mântuitorul, să vă păzească Dumnezeu de ispите pe toți și de primejdii. Să fiți călugări buni, mamă! Și cum ne-am bucurat aici că ne-am cunoscut, așa să ne vedem și acolo în bucuria cea veșnică.

De aceea, măi copii, când vă văd aici, să vă păzească mila Preasfintei Treimi și Maica Domnului de ispите, săracii, că tinerețea are mare nevoie de multă păzire. Să faceți ascultare cu dragoste, păziți-vă cu frica lui Dumnezeu, că Dumnezeu nu se uită la fața voastră, ci la inima voastră totdeauna, să vadă dacă omul îl iubește pe El și dacă se păzește de păcat.

Am citit istoricul Sihăstriei de tahigraful Dometie, din Mănăstirea Neamț – istoricul acela a ars când a ars și mănăstirea –, cum a început aici cu șapte pustnici veniți din Sfântul Munte, cu metania din Neamț. Eu am venit și au stat 50 de ani în bordei, aici unde-i Sihăstria. Un bordei mai mare aveau unde era oleacă de altar de se împărțeau.

După 50 de ani de stat în bordei, au venit aici într-o poiană, unde se cheamă „Poiana lui Aftanasie”; a fost un pustnic Aftanasie mai înainte. Și, după ce au mai stat 50 de ani în bordei, a venit episcopul de Roman, Ghedeon, și le-a făcut prima biserică, că Ghedeon era de metanie tot de aici, din Sihăstria. Prima biserică a durat până la 1714, când au venit tătarii și au dat foc Neamțului și Văratifului și atunci au dat și Sihăstriei foc și au dărâmat prima biserică. Acea a fost prima, după ce călugării au stat 50 de ani în bordeie.

Eu mâine-s în groapă, părinte stareț! Eu nu mai vorbesc mult. Eu vă spun cele ce am auzit, ce-am citit, că mâine-s în groapă, că eu de acum văd că puține zile mai am.

Și aceasta, când au stat călugării fără biserică 4-5 ani, a venit alt episcop de Roman, tot Ghedeon, care a făcut a doua biserică, care a durat până la 1821, în timpul eteriștilor, când au venit generalii turci de la Iași, cu armată. Au venit pe valea Secului, iar secanii s-au încuiat în mănăstire, ca într-o cetate. Atunci era acolo și boierul Rosetti cu toată averea lui, cu caii și oamenii lui.

Și turcii au trimis o scrisoare printr-o săgeată: „Dați drumul la porțile mănăstirii că nu vă facem nimic!” Ferească Dumnezeu când le-a dat drumul! O parte din călugări au fugit și s-au ascuns în beciul acela de la poartă. O parte au sărit peste zid și s-au ascuns tocmai la „Cornul Luncii”. Turcii, când au intrat în mănăstire, i-au găsit în beci și la 149 de călugări le-au tăiat capul.

De aceea ați văzut în Secu când plouă cum curge sângele. Eu am văzut cum sângerează. Sângele dreptilor. Ehei, prin câte am trecut, măi băieți! Dar averea lui Rosetti n-au găsit-o. A avut burdufuri de aur îngropate. Rosetti a sărit peste gard și a scăpat, iar averea i-a rămas în Secu și a găsit-o pe urmă.

Apoi au venit turcii la Sihăstria și au dat foc mănăstirii. Patru călugări din Sihăstria au luat tezaurul mănăstirii și cărțile și s-au dus și le-au îngropat la un copac în „Piciorul Crucii”, eu am citit toate astea. Nici în ziua de azi nu se știe unde-s. Prin câte a trecut biata Sihăstrie!

Am pus oameni din Humulești să-mi facă 70-80.000 de cărămizi. Și când am pus în Poiana Cireșului să sape – vă spun acestea, că poate este ultimul cuvânt pe care vi-l spun, că eu sunt ultimul –, când am pus să sape, la un metru jumătate în pământ am găsit o sabie cu două tăișuri, cu vârful

rupt. Mi-a luat-o la muzeul de la Cetatea Neamțului.

Câte au fost pe aici, măi băieți!

Vreau să vă spun: am făcut casele acelea când a ars mănăstirea.

Starețul, săracul, multe a mai răbdat! Când a venit banditul Baltă, l-a prins să-i dea bani de aur. Și el ce-a avut bani de argint a dat, starețul săracul, că avea pentru ferecat Evanghelii. „Nu, ai bani de aur și-i ții ascunși!” Prin câte am trecut, de ce vă spun? Să păzească Dumnezeu Sihăstria, să nu mai pățească câte am pățit.

Baltă, când a venit în biserică, ne-a scos afară. Neculai Grădinarul era econom. Nouă ne-au dat arme de la Piatra, ca atunci când trage el cu pușca, să tragem și noi. O mitralieră la clopotniță, una devale și una la prisacă.

A venit în biserică și a strigat: „Starețul, economul și chelarul după mine marș”. Era plină biserică de lume. Când a tras cu un pistol un rând de gloanțe în biserică, toți oamenii s-au pus în genunchi. Când am ieșit, au spus așa: „Hai la beci!” La beci am pus oalele cele mari de la bucătărie. Le-a luat cu vin toate, că în banda lui erau 28, erau împrejurul mănăstirii; soția lui Baltă era căpitan. Au scos vin și s-au pus pe băut.

„Unde-i starețul?” Starețul Ioanichie s-a ascuns în lâna oilor, săracul, în pod cu Ioil. Când îi văd, că îmi aduc aminte, că am o fotografie cu părintele Paisie cu părintele Ioil. Câte a pățit bietul Ioil, era ucenic la stareț! Și lâna oilor din vara aceea era în pod și ei s-au ascuns în lâna. Și Baltă a venit. Dar făcuse fierarul Tiubeică din Humulești, un drug de fier care bloca ușa. Și ei n-au putut intra pe ușă. Au găsit un copilăș, au dat cu parii în geam, au spart geamul, au îndoit gratiile și au băgat băiatul pe acolo. „Du-te pe dincolo și dă drumul!”

A luat copilul și când au intrat, au căutat prin toate părțile. Bietul Ioil și Ioanichie erau ascunși în lâna oilor. Când i-au găsit, i-au luat de barbă și i-au aruncat cu capul în jos pe scară. Așa i-a coborât din pod. Și când i-a luat la bătaie, săracii, săracii! Și părintelui Ioanichie i-au tras cu bocancul în cap. Până dimineață i s-a scurs ochiul drept. Măi, fraților, prin câte am trecut aici, vai de noi!

Măi, acum este un timp de rai, că nu pățim nimic. Vai de mine! Pe urmă săracul starețul, când a văzut că slăbește, a zis: „De-acum eu mor! Aduceți băiatul cel de la oi!” Eu la el mă mărturiseam din copilărie. De când trăia Gherasim, fratele meu.

Măi, oameni buni, măi, când îmi aduc aminte. Numai Dumnezeu v-a mai adus aici să vă mai spun prin câte greutăți am trecut. Dar vreau să vă spun. Și atunci starețul, dacă a văzut că a slăbit, a spus: „Aduceți băiatul cel de la oi în locul meu!” Eu făcusem armata. Și când au venit aceia și când au spus că trebuie să merg devale, mănăstirea era arsă, clopotele topite, biserică cu acoperișul ars, paraclisul ars tot.

Of, măi băieți! Prin câte am trecut când m-a adus pe mine de la oi!

Tundeam oile aici pe vale. Era o oaie tunsă pe jumătate. Eu eram cu opincile la un fag, cu mâna pe foarfece și cu piciorul pe gâtul oii. Văd că vin din mănăstire mulți călugări. Părintele Casian Cojoc, marele duhovnic, Calistrat Bobu, Nectarie Pintilie, părintele Ioan, șeful cancelariei, cu ștampile, cu toate. Și se oprește la mine un diacon tânăr: „Părinte Cleopa, a venit vremea, ca pe timpul lui David, să te luăm de la cele făcătoare la cele cuvântătoare!” Eu mă uitam la ei: „Ce-i asta?”

Numai ce văd că vine părintele Casian Cojoc, care a stat vreo 30 de ani în Iași și a fost duhovnicul lui Visarion Puiu. El era mai bătrân: „Părinte Cleopa, mănăstirea a ars, starețul îi cu ochiul scos, este război – că-ncepuse războiul, greutăți. Părintele stareț a zis și uite și iscălitura Patriarhului Nicodim – ei fuseseră la Neamț –, a iscălit tot soborul să te pună stareț”.

Dar eu m-am gândit: „Ia uite, măi!” Zic: „Părinților, dacă nu mă lăsați să mă gândesc, plec la Secu”. Economul Secului, Alexie, îmi spunea: „Hai la Secu – Secu avea aproape 900 de oi –, nu să mulgi oile, ci să supraveghezi stâna” – că avea ciobani civili. Atunci «Piciorul Crucii» era al Secului. Eu l-am scos, când am intrat stareț, cu moșiile noastre.

Și zic: „Părinților, m-au mâncat păduchii aici aproape 11 ani; mi-au putrezit picioarele în opinci. Nu mă duc să mai iau grija mănăstirii, tocmai acum când este atâta de greu! Lăsați-mă să mă gândesc!”

Și a zis Casian: „L-am luat prea repede. Lasă-l să se gândească! Și cât să te gândești?” „Lasați-mă o lună!” Și n-au avut răbdare o lună. Eu i-am scris părintelui Paisie la Cozancea, am fost la oile mănăstirii cu Gherasim, fratele meu cel mai mare; cinci ani am stat la Cozancea până ce am venit aici.

Părintele Paisie era atunci acolo. Nu era venit încoace. El a venit aici în '48 cu Chiril Șaramet. Și bătrânul atâta mi-a scris, două-trei rânduri: „Dragul tatei, să fii ca și cum n-ai da și ca și cum n-ai lua! Nu te bucura când te-or pune, nu te supăra când te-or scoate!”

Când a venit cartea poștală, au venit de la cancelarie: „Ei, te-ai gândit?” „Da”. Mi-am luat cojocul, aveam cojoc din șapte piei. Cu acela am stat și prin pădure, pe unde am mers. Era o căruță de plop făcută de mine și de Visarion Prepeliță, cu două chilioțe. Am făcut-o noi când a ars mănăstirea. Acolo ne-a bătut Baltă pe amândoi. Vai, câte am pățit!

Când m-am dus acolo, mă trezesc cu birou, călimări, ștampile; le-au adus pe capul meu acolo, că n-aveau unde, că mănăstirea era arsă.

Și au venit de la Neamț acei mari cu aceia de aicea și mi-au dat ajutor pe Pr. Casian (Onufrie) paraclisier, care-i la «Piciorul Crucii», pe părintele Calinuc Lupu econom și alții.

Mai stați dacă vreți, că nu v-am chemat eu; v-a chemat Maica Domnului. Acesta-i semn că nu mai am mult de trăit. Mă duc...

– O să venim și la anul și la celălalt an...

P. C. – Ați venit să vă luați rămas bun de la moș Costache.

– Nu ne lăsați sărmani! Mai stați cu noi, părinte!

P. C. – Mâine-poimâine plec.

– Să trăiți mulți înainte!

P. C. – Dar nu-i o fericire mulți înainte. O fericire e să avem o picătură de milostenie înaintea Domnului când ne-om da duhul și când vom sta la judecată.

– Este cum vrea Domnul, nu cum vreți sfinția voastră.

P. C. – Dragul mamei, cum vă văd aici, să vă văd în Rai, cu părintele stareț, cu părintele Vartolomeu și cu toți călugării...

– Cu sfinția voastră în frunte.

P. C. – ...să ne bucurăm acolo. Mila Prea Sfintei Treimi să fie cu noi. Păziți-vă viața curată, să aveți frica lui Dumnezeu, să vă spovediți curat, să faceți ascultare cu dragoste, păziți-vă, mamă, de prietenia cu cei răi, că mâine plecăm. Și Mântuitorul spune în Evangheliile așa: *Privegheați și vă rugați, că nu știți ziua nici ceasul*. Nu știm când plecăm, dar plecăm, că nimeni nu rămâne aici.

Părinte stareț, vă mulțumesc din toată inima!

– Sărut mâna, Prea Cuvioase! Să vă dea Dumnezeu sănătate și noi vă pomenim la toate rugăciunile!

ÎN DIALOG CU CREDINCIOȘII

P. C. – Dar de pe unde sunteți, mamă?

– De la Pașcani, Piatra, Pitești, Buhuși, Oradea, Constanța, Bacău. Botoșani.

P. C. – Botoșani. Care-i din Botoșani? Mânca-v-ar raiul! Botoșanii mei. Eu sunt din Botoșani. Au ajuns și de acolo. Dar mata de unde ești?

– De la Rădășeni.

P. C. – Rădășeni? Ahăi, rădășenii noștri care au făcut mănăstire după ce a ars. Ei sunt ctitori mari aici. Costache Sofica, Vasile Sofica, Costică Gorea, Ion Amariei, Costică Buhlea, Costache Manolache, Amariei Neculai. Da, erau mulți săracii. Au venit rădășeni mulți aici. Era și un Gheorghe Andron. Da, săracii! Dar câți n-au fost. Nu-i mai țin minte.

Când au văzut că vin rușii, au adus vreo 5-600 de oi aici și au făcut stână aici pe moșia mănăstirii, și vreo 2-300 de vite mari. Au adus vreo 10 femei și au făcut o bucătărie aici, pentru ca

să aibă aceia mâncare. A dat Dumnezeu că frontul s-a mutat la Iași și apoi s-au întors înapoi și au scăpat. Dar au vărat oile aici până toamna. Săracii!

Au venit rădășeni mulți. Oameni credincioși. Și acum aveți un preot foarte bun acolo. Părintele Irimescu. A fost la mine aici. Foarte bun preot. Să-i transmiteți multe închinăciuni de la Părintele Cleopa.

Eu am slujit la biserica aceea unde era părintele Haralambie pe vremuri. Am slujit la hram. Și am ieșit cu Sfântul Potir până la poartă; atâta lume era. Mi-aduc aminte. Un popor credincios. Da, săracii! Unde-or fi aceia pe care i-am cunoscut?

Când am făcut paraclisul acesta nou, ei ne-au ajutat foarte mult. Că banditul Baltă a dat foc mănăstirii și a ars și paraclisul cel vechi, care era unde-i aghizmatarul acum.

Și să vedeți o minune când a ars paraclisul. Părintele Ioanichie adusese din Iesusalim, de când a fost el, sfintele moaște a doi sfinți: Vartolomeu și Varnava – într-o cutiuță de aur, și erau cusute în poala sfintei mese la paraclis. Când a luat foc paraclisul, nimeni nu a avut curaj să se bage. Paraclisul era din lemn. Ați apucat paraclisul vechi?

– Era acoperit așa ca o casă.

P. C. – Ca o casă, da. Și nimeni n-avea curaj. Dar s-a băgat unul, Gheorghiu de la Filioara, și a luat cât a putut lua. Avea băiatul la oi aici. A luat Evanghelia și ce-a mai putut lua de pe sfânta masă și a ieșit.

Însă sfintele moaște au ieșit singure. Cine știa că sunt cusute la poala Sfintei Mese? Starețul, vai de capul lui, că era cu capul legat, era gata. Și numai văd că lângă Gheorghiu cade o cutie legată cu o cordică de mătase roșie. El n-a știut ce-i. Le-a luat și le-a pus în brâu. Dar Nectarie Pintilie era meșter: „Moșule, ce-ai acolo?” „A căzut o cutie”. A văzut că era zvârlită. Când a căutat, erau sfinte moaște. Ei, când a aflat bătrânul că au ieșit sfintele moaște, starețul s-a rugat și i le-a dat înapoi lui. Nectarie Pintilie le păstra acelea să facă o mănăstire tocmai la Piatra Craiului, de unde era el.

Iar acum, după război, am făcut paraclisul nou și mult ne-au ajutat rădășenii. Eu am zis să punem un podeț de scânduri sub paraclis, că acolo unde-i altarul este cu vreo trei metri mai sus și era gol dedesubt: Dar Costache Sofica a zis: „Părinte, nu facem aici pușcărie, ci biserică. Dacă stau călugării, săracii, iarna când e ger, și-i gol dedesubt, îi calicește la picioare. Trebuie să nisipim”. Dar zic: „Cum să nisipesc atâta pământ?” „Lasă că vin eu cu oameni”.

A venit cu vreo 60 de căruțe din Rădășeni. S-au apucat și au săpat un dâmb acolo cu iarbă. Când au săpat au dat de casa de apă tocmai de la 1821. Erau burlane de acelea mari. Ei au cărat pământ; o grupă săpa, o grupă aducea. Au zis să le țin predică și la aceia care sunt în biserică și la aceia de pe câmp.

Săracul Costache! A nisipit toată mănăstirea. Ce credincios a fost! Oare mai are vreun copil?

– Are în casă un nepot înfiat.

P. C. – Nepoți. Dar pe Vasile Sofica l-ați cunoscut?

– Sofica Vasile este vecin cu mine.

P. C. – Și el este ctitor mare aici. Băieții rădășeni! Da, nu-i pot uita, că au ajutat mult aici. Cel mai mare ctitor din Rădășeni a fost Gherasim Câmpanu, care a murit la Slatina. A vândut casa și pământul și a dat toți banii aici. Are o singură fată. O cheamă Catinca. Numai atât a avut, copila aceea. Gherasim a dat aici mii, cum era pe atunci. A făcut catapeteazma, a făcut cheltuială mare, a făcut biserica. Îl avem ctitor aici. Am fost la înmormântarea lui.

Ei au fost și în timpul refugiului. Când au văzut că vin rușii, erau aici la vreo 60 de familii. Au avut bucătăria lor, au făcut bucate, au făcut totul. Au spus: „Nu necăjim călugării, să ne facem ale noastre toate”.

Se temeau că vor veni rușii. A dat Dumnezeu că n-au ajuns până aici. Bieții rădășeni, săracii!

– Părinte Cleopa, ce este cu „Oastea Domnului”?

P. C. – Cine spune că-i în Oastea Domnului, întreabă-l: „Măi, tu mergi la biserică? Te mărturisești, postești posturile? Crezi în preoți, în icoane, în cruce, în Biserică?” Dacă-l vezi că merge la biserică, atunci este ostașul Domnului.

A venit un preot la mine și mi-a zis: „Părinte, am avut tot satul în «Oastea Domnului» și toți au trecut la pentecostali. Am rămas numai cu zece familii ortodoxe”. Iată cum s-au rupt de Biserică și s-au făcut pepinieră de sectari.

– Părinte, cineva este vecină cu o sectantă. Ce poate să facă ca s-o ajute?

P. C. – S-o îndemne pe sectantă să se ducă la biserică, să se mărturisească la preot și să se dezlege de sectă, că dacă moare așa, se duce în fundul iadului. Biserica este trupul lui Hristos și cap al Bisericii este Hristos, cum spune la Tesaloniceni. Cine se desparte de Biserică, de Hristos – capul ei – se desparte.

– Dar ei nici nu vor să audă.

P. C. – Poate să n-audă, se duc în fundul iadului.

– Părinte, cum va pune antihrist pecetea oamenilor?

P. C. – Când vei vedea pe vreunul că nu face cruce, fugi, că pe acela este pusă pecetea; este pecetluit nevăzut. El nu știe. Este lucru nevăzut al satanei. Cum îl auzi că zice să nu te închini la cruce, acela are pecetea. Este pecetluit de antihrist. Care îl auzi că spune: nu te închina la icoane, nu crede în preot, nu merge la biserică, acela are pecetea pe frunte. Fugi de acela, că-i întunecat. Așa-i acum. Că acum sunt creștini bine lămuriți, care au citit și cunosc, dar sunt unii, săracii, care nu știu și cad victimă la aceștia.

La noi în țară cei mai mulți sectari în nordul Bucovinei, pe la Falcău, Straja, pe acolo, la Vicov, și în nordul Ardealului, în Țara Crișului, acolo prin Banat. În Muntenia, Oltenia, Moldova și Bucovina de sud este curată credința.

Unde au apucat a intrat sectele, acolo au făcut mari ravagii. Dar oamenii care sunt credincioși se țin de Biserică, nu merg după toți nebunii. Nici nu-i primesc în casă, că așa spune Sfântul Ioan evanghelistul în epistola a III-a sobornicească: *nici în casă să-i primești, nici de vorbă cu ei să stai*. Clar. Nu vorbiți!

Când vei vedea câte unul de acesta că spune: „Te faci martorul lui Iehova?” Să-i spui: „Piei, satană, dinaintea mea! Du-te de aici diavole împelițat! Cine satana te-a adus aici să mă desparți de Biserică?” Fă cruce și fugi de ei.

– Prea Cuvioase, dar pentru copii la școală ce rugăciuni să facem pentru luminarea minții?

P. C. – Da. Cea mai de folos este Psaltirea. Psaltirea este insuflată de Duhul Sfânt. Auzi ce spune Sfântul Vasile cel Mare: „Psaltirea este soarele Bisericii, și mai bine să stea soarele din călătoria sa, decât să stea Psaltirea de a se citi în casele creștinilor și-n biserică”. Psaltirea este plină de Duhul Sfânt.

– Prea Cuvioase, dacă cineva a murit nespovedit și neîmpărtășit ce mai poate face?

P. C. – Dacă a murit nespovedit de mult și neîmpărtășit, nu-l mai poți scoate.

– Și dacă totuși se zbate în boală și zace mult pe patul spitalului și nu primește preotul și pe Dumnezeu îl înjură, cum îl putem ajuta?

P. C. – Trebuie să se ducă să-i spună să se spovedească. Dacă moare nespovedit, este cum ar muri nebotezat. Nu-l mai poți scoate niciodată. Vă spun cum e drept, de ce să vă mint? Și de aceea, când veți vedea pe cineva bolnav în casă, să aduci întâi preotul să-l spovedească curat. Că dacă moare omul nespovedit curat, chiar de-ar merge în iad, Biserica îl poate scoate în șase săptămâni.

– Părinte, sora mea cu soțul ei, cumnatul meu, și copilul au murit de moarte năpraznică într-un accident de mașină. Au fost spovediți și împărtășiți și iubitori de Dumnezeu.

P. C. – Dacă au fost spovediți și împărtășiți, fericite de ei. S-au dus în Rai. De aceea a lăsat prea bunul Dumnezeu între noi și El Taina Spovedaniei. A știut că o să greșim. Și a lăsat taina aceasta a spovedaniei, că tot ce va lega preotul pe pământ să fie legat și în cer și tot ce va dezlega preotul pe pământ, să fie dezlegat și în cer. Este fericite de cel ce moare spovedit.

Dar când auzi pe-un om care nu s-a mărturisit toată viața, acela-i om? Acela-i drac! Cum a trăit el o viață întreagă și nu a avut grijă de suflet? Sufletul este mai scump decât toată lumea. Prețul și valoarea sufletului nostru nu l-a pus un prooroc sau înger sau un apostol. L-a pus însuși Dumnezeu Cuvântul când a zis: *Ce va da omul în schimb pentru sufletul său? Măcar de-ar câștiga toată lumea*

nu poate cumpăra un suflet. Așa-i de scump sufletul nostru. De aceea diavolul bate război să-l ia prin păcat.

– Părinte, dacă există certuri între vecini, ce rugăciuni trebuie să facem să fie pace?

P. C. – Mai întâi să-i mărturisească un duhovnic bun. N-au voie să țină supărare până la apusul soarelui. Ai auzit ce spune Apostolul: *Soarele să nu apună întru mânia voastră.* Dacă s-a întâmplat o sfadă între tata și mama, sau ginerele sau nora, sau frate sau sora, tot atunci: „Iartă-mă, mamă! Iartă-mă, tată! Iartă-mă cutare!” Tot atunci să te împaci cu toți” Că dacă, Doamne ferește, mori și nu te-ai iertat, mergi în fundul iadului.

– Părinte, la cât timp trebuie să ne împărtășim?

P. C. – Dacă nu ești oprit de duhovnic, dacă n-ai impedimente canonice, ar fi bine măcar o dată pe lună să vă împărtășiți.

– Nu săptămânal?

P. C. – Nu. Măcar o dată pe lună. Care are impedimente, nu se poate apropia zeci de ani. Doamne ferește! O femeie care a făcut un avort, numai un avort, 20 de ani nu se poate împărtăși, după canoanele Marelui Vasile. Una care a trăit necununată măcar o săptămână cu bărbatul ei, 15 ani nu se poate împărtăși.

– Dar ne-am împărtășit, părinte, că preotul nostru ne-a dat voie.

P. C. – Dar i-ai spus ce-ai făcut?

– I-am spus.

P. C. – Se împliniseră 20 de ani de când n-ai mai făcut?

– La noi, la bisericile de mir, spune 7 ani.

P. C. – Cum 7 ani? Să-ți arăt eu Dreptul Canonic.

– La trei ani mi-a dat împărtășanie.

P. C. – Ți-a dat împărtășanie? Apoi ai luat spre osândă. Ferească Dumnezeu!

– Nu prea ne dau canoane preoții de la oraș. De aceea venim și noi aici.

P. C. – Ferească Dumnezeu! Vrei să ai canon în iad? Ai văzut călugărul Andrei? Făcea canon pentru cei din neamul lui.

– Dacă ne-am luat în căsătorie doi veri de-al doilea, este păcat?

P. C. – Cine s-a luat neamuri în căsătorie, veri al doilea, 11 ani sunteți opriți de la împărtășanie. Veri de-al doilea, sunt gradul șapte. Veri întâi sunt opriți 15 ani.

– Dar n-am știut că-i păcat.

P. C. – Degeaba îmi spui mie. Du-te la un episcop sau desfaceți nunta.

– Dar care trăiesc necununați, cum pot fi ajutați?

P. C. – Care trăiesc necununați, trăiesc în preacurvie. 15 ani nu se pot apropia de Sfintele Taine.

– Dar care, cununat fiind, trăiește cu soția lui în Posul Mare, ce canon are?

P. C. – Dacă-i în Postul Mare este oprit 4 ani de împărtășanie.

– Părinte, dacă copilul meu este zămislit în Postul Paștelui, ce canon trebuie să facem?

P. C. – El n-are nici o vină. N-are nici un păcat. Părinții lui.

– Dar noi, părinții lui, ce canon trebuie să facem?

P. C. – Părinții trebuie să se ducă la mănăstire la un duhovnic iscusit, să spună că au greșit în Posul Mare. Copilul n-are nici o vină.

– Părinte, dar slujba Sfântului Maslu pentru ce se face?

P. C. – Sfântul Maslu este întemeiat tot de Mântuitorul prin Sfinții Apostoli. Este cea mai puternică slujbă pentru sănătate, prin care dobândim și iertare de păcate. Dar nu-ți ajută dacă nu ești spovedit. Pentru că Sfântul Maslu este taina a cincea, iar spovedania este taina a patra de la Botez. De aceea vă rog să aveți mare grijă, când se îmbolnăvește cineva s-aduceți repede preotul să-l spovedească curat. Că dacă moare curat spovedit, chiar de merge în iad – poate are păcate grele și nu poate să se ducă în rai –, dar Biserica îl poate scoate și în șase săptămâni, prin 40 de panacizi și părțile sau 40 de liturghii. Că fiecare părțică reprezintă acel suflet.

– Părinte, dacă cineva înainte de moarte s-a spovedit și totuși i-au rămas nespovedite niște păcate mari, ori a uitat, ori n-a știut.

P. C. – Atunci fuga repede la biserică, pune-i 40 de panacizi cu dezlegări. Că la o panacidă sunt nouă dezlegări. Și în șase săptămâni se fac 40 de panacizi cu dezlegări. Și are și cel ce a murit săracul 40 de zile și cu cât a mai făcut și el canon și cu cât îl ajută Biserica, îl scoate din muncile iadului.

– Dar dacă nu s-au putut face praznicile chiar atunci în 40 de zile după ce-a murit, putem să le facem după aceea?

P. C. – Oricând, dar să le faci, să nu rămână nefăcute.

– Părinte, dacă cineva a murit spânzurat sau înecat, și dacă e trecut aici, dacă-i dezgropat la șapte ani e bine? Își revine sufletul lui? Are ceva plată?

P. C. – Poți să-l dezgropi de 70 de ori câte șapte, tot în iad stă, dacă s-a spânzurat. Numai dacă ar fi fost nebun. Care-i stricat de minte, dacă și-a făcut seama, nu i se socotește păcatul, că n-a știut ce face. Dar dacă a fost beat sau cu ambiție de-a lui, s-a dus pe veci în fundul iadului. Așa-i, mamă. Bine că întrebați.

Spovedania este al doilea botez. De aceea vă spun, să nu lăsați timpul să treacă fără să vă spovediți.

– Dacă avem necazuri și lipsuri în casă, ce trebuie să facem?

P. C. – Dumnezeu, dacă faci rugăciune, de toate celelalte poartă de grijă pentru tine. Ai să ai și bani și avere și sănătate. Toate au să-ți meargă bine, fiindcă te rogi la Acela care poate și știe toate. Iar acel ce lasă rugăciunea și fuge la treabă, îi bucură pe draci.

Sfânta rugăciune este hrana sufletului. Vreau să vă spun că întotdeauna când nu puteți zice o rugăciune lungă, un acatist, o catismă la Psaltire, ziceți rugăciunea minții: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul sau păcătoasa!” Așa, mamă. Când nu veți avea altă rugăciune la îndemână, aceasta s-o aveți totdeauna.

– Părinte, dacă nu te scoli la miezul nopții, dar stai până la ora 12, este primită rugăciunea?

P. C. – Este primită. Este primită și dacă nu te culci.

– Stau până mai târziu și îmi fac rugăciunea atunci la 12.

P. C. – Da, mamă. Fă rugăciunea. Dacă stai mai mult fă rugăciunea și când te-ai culcat dormi până dimineață. Fă seara mai mult. Măcar seara să faci două ore. Că dacă faci rugăciunea spre somn și faci al doilea paraclis al Maicii Domnului, seara, ai exact o oră; și dimineața dacă faci rugăciunile dimineții clar, frumos, și acatistul Maicii Domnului, îi tot o oră. Maica Domnului este mama noastră din cer și de pe pământ. Totdeauna acatistul ei să nu vă rămână! Dimineața acatistul și seara Paraclisul.

– Părinte, dar dacă lucrăm ceva cu mâinile și zicem rugăciunea în gând, este primită?

P. C. – Dacă lucrezi și ai rugăciunea în minte este bun. Ai și partea Martei și a Mariei. Trupul este Marta, îl pui la treabă, iar Maria este sufletul, ești cu gândul la rugăciune la Mântuitorul.

Ai văzut că Mântuitorul a muștrat-o pe Marta? S-a dus în casa lor, Marta și Maria, două surori. Maria s-a pus în genunchi la picioarele Domnului și asculta cuvintele Lui. Marta pregătea de mâncare, să facă treburi, să pună castroane, și ai văzut că nu poate dovedi. Poate Mântuitorul mai avea și un apostol, doi cu Dânsul. *Doamne, dar nu socotești că sora mea m-a lăsat singură ca să slujesc? Zi-i ei să-mi ajute!*

Iar Maria stătea în genunchi la picioarele Lui. Și i-a zis Mântuitorul Martei: *Marto, Marto, te grijești și spre multe te silești, ci un lucru trebuiește, Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la dânsa!* Ea stătea la rugăciune la picioarele Mântuitorului.

Așa și voi. Să nu faceți numai ca Marta. Când muncești și faci rugăciunea, ai și Marta și Maria; le ai pe amândouă. Dar când faci numai treabă și nu faci rugăciune deloc, ești Marta tot timpul.

– Uneori zic psalmul 50, e bine?

P. C. – Psalmul 50 este bun. Pentru cei bolnavi și bătrâni care nu pot să se ducă la biserică sau nu pot lucra, psalmul 50 ține loc de 25 de metanii. Sunt bolnavi săracii. Pot să-l zică culcați pe

pat. Îl zice de două ori are 50 de metanii. Îl zice de patru ori are o sută de metanii. Da, că Dumnezeu știe care om nu poate să meargă la biserică, dar rugăciunea i-o cere, că aceea o poate zice.

Ai văzut împăratul Iezechia, în Biblie? Era un împărat foarte credincios și a trăit mult, dar când a îmbătrânit, a slăbit tare! Poate să fie un milion de doctori, când te duci, te duci. Crezi că viața noastră este în mâna doctorilor? Și au venit la el mai mulți. Omul când este bolnav, săracul, nu se poate întoarce singur. Trebuie să-l ajuți. Și au plecat de la el toți doctorii și el a rămas acasă. Și cum era slab așa, a încercat să se întoarcă cu fața la perete, o dată, de două ori. Dar n-a putut. Și atunci cu lacrimi în ochi a oftat din adâncul inimii: „Doamne, Doamne, adu-ți aminte că te-am iubit din tinerețile mele și nu mă lăsa!”

Ai auzit? Cu lacrimi în ochi s-a rugat. El a fost credincios din tinerețe. Și aude un glas tot atunci: „Pentru aceste cuvinte îți mai dau 15 ani de viață!” Ai văzut cât poate rugăciunea cu lacrimi din inimă? Și s-a făcut sănătos și a mai trăit 15 ani, pentru că s-a rugat nu numai din gură, ci din adâncul inimii a suspinat. Din adâncul inimii a zis rugăciunea.

Dacă vezi că ești bolnav sau bătrân, stai liniștit acasă, ia-ți o carte, stai pe-un scaun, citește un acatist sau la Psaltire, că la Dumnezeu este primit. Și dacă și soția este bătrână și nu poate, pomenește-o și pe ea, că ai plată. Că aceia care-s cununați în biserică, ei înaintea lui Dumnezeu nu-s doi, sunt unul. Un trup și un suflet. N-ai auzit ce spune Apostolul Pavel? *Se sfințește bărbatul necredincios prin femeia credincioasă*. Și invers. De la cununie sunt un trup și un suflet.

– Părinte, dar dacă suntem în călătorie și avem canon de făcut, ce putem face?

P. C. – Mamă, dacă nu poți, când mergi pe drum zi psalmul 50. Dacă-l zici o dată ai 25 de metanii. Dacă-l zici de două ori ai 50 de metanii. Tot așa. Fă ce poți!

– Dacă nu putem zice psalmul 50?

P. C. – Dacă poți zice psalmul 50, ai 25 de metanii, iar dacă nu, zi Tatăl nostru, că-i primit. Da. Numai să zici cu toată inima.

– Am citit că noaptea e bine să faci de 33 de ori Tatăl nostru, cu metanii. Se poate face mai devreme de miezul nopții?

P. C. – Se poate, și mai de cu seară și mai dimineață, numai să-l faci.

– Părinte, cui trebuie să facem milostenie?

P. C. – A venit un sărac la patriarhul Alexandriei, Ioan cel Milostiv: „Uite, părinte, așa, am fost corăbier, s-a rupt corabia și s-a înecat atâtea și am pierdut atâtea...!” Îi zice ucenicului: „Du-te, fiule, și-i dă 1000 de galbeni din casieria bisericii!” Era acolo un vas unde se ținea visteria bisericii.

Și se duce mai încolo săracul și se îmbracă cu altă haină și vine iarăși: „Am fost așa și m-au prădat tâlharii și m-au bătut și am rămas sărac”. „Du-te, fiule, și-i dă 500 de galbeni!”

Se duce mai încolo și ia altă căciulă, alți bocanci și vine iar: „Uite am fost așa și așa și am avut negustorie cu unul și mi-a luat banii și s-a dus, cutare, și m-a lăsat sărac și n-am cu ce mă întoarce acasă...”. „Du-te, fiule, și-i dă!” Dar ucenicul zice: „Părinte, bagă de seamă! Acesta-i tot acela de dimineață!” „Du-te, fiule, și-i dă!”

„Părinte, dar îi tot acela, își schimbă hainele și bocancii. Îl cunosc după ochi. Îi tot acela!” „Du-te, fiule, nu cumva să fie Hristos! Mai dă-i acum 50 de galbeni!”

Când a venit să-i dea, i-a zis săracul ucenicului, un diacon din palat: „Ia stai, măi băiete! Spune la episcopul vostru: fiindcă m-a miluit azi de trei ori – cine pe săraci ajută, cum zice, pe Dumnezeu împrumută – și fiindcă de trei ori am fost și totdeauna ți-a spus să-mi dai și nu m-a judecat, spune-i că am să-i dau atâtea avere, că n-are să mai poată împărți cât am să-i trimit eu”, și nu l-a mai văzut. Era Mântuitorul.

Și a doua zi sosește o corabie de la Roma încărcată cu grâu și cu altele și peste o mie de grivne de aur. O grivnă de aceea avea cât un țihal de galbeni. Nu a trecut corabia aceea de la Roma, vine altă corabie, din altă parte. Și a pus Sfântul Ioan la episcopie preoți să împartă milostenie zi și noapte. Nu puteau dovedi aceia cât venea, că el dădea și s-a pus la întrecere cu Dumnezeu: „Ia să vedem, ai să mă întreci Tu pe mine, cât pot eu să-ți dau Ție!” De aceea îi spune Sfântul Ioan cel Milostiv.

Dar eu dacă va veni unul de două ori, îl ocărăsc: „Fugi de aici, că ți-am mai dat!” Vin țișani

de ăștia. Și eu le spun: „Ia zi, măi, cum zic eu: «Cum nu-i răchita pom, așa nu-i țiganul om!»” Că ăștia cer mereu. Dar le dau câte ceva. Dar Varsanufie are ciudă: „Măi, dar a mai fost!” „Lasă-l, măi!”

– Părinte, dar fumează, bea, dă în cap la altul, fură...

P. C. – Stai, stai, măi Ioane, măi, mânca-te-ar Raiul să te mănânce! Cine te-a pus judecător pe tine peste țigani?

– Dar nu face voia lui Dumnezeu!

P. C. – N-am eu treabă! Nu, nu, nu.

– Să-l iubești pe cel de o credință cu tine mai întâi!

P. C. – Nu, nu, nu... Nu de-o credință cu tine. Tot omul din lume este aproapele nostru. Ai văzut Evanghelia cu samarineanul milostiv? Cine a făcut milă cu cel căzut? Acela de o credință cu el? Un samarinean, care era păgân. Tot omul din lume, tot care poartă trup ca și noi e-aproapele nostru. N-ai venit să-l judeci. Poți să-l vezi că face orice. Dă-i, că tu nu-i dai lui, îi dai lui Hristos! Ce zice? *Întrucât ați făcut unuia din aceștia frați ai mei, prea mici, Mie mi-ați făcut.* Ce am eu grijă că el îi curvar sau îi bețiv, cutare?

– Dar dacă cu banii aceia cumpără țigări și băutură?

P. C. – Treaba lui. Nu l-ai pus tu. Tu i-ai dat ca să mănânce, să se îmbrace. Asta-i treaba lui mai departe ce face.

– Nu iei parte la păcatul lui?

P. C. – Nu iei parte. Ai văzut când vine Petru? Petru era cel mai iubit, că-L iubea tare pe Hristos, dar s-a lepădat de trei ori. Ioan Evanghelistul era foarte iubit. El nu s-a lepădat deloc. Era prieten și cu arhiereul. Și vine Petru, care era râvnitor groaznic pentru Hristos, și a zis: *...măcar toți de s-ar lepăda, eu nu mă lepăd.* Avea încredere în sine. *Amin zic ție, Petre, înainte de a cânta cocoșul de două ori, de trei ori te vei lepăda de Mine,* fiindcă ai încredere în tine, că nu ești strașnic. Pentru mândrie, ca să-l smerească. Și a ieșit afară și a plâns cu amar când a cântat cocoșul. Lacrimile acelea l-au restabilit în harul lui Dumnezeu, că i-a părut rău.

Dar zice: *Doamne, de câte ori voi ierta pe fratele meu într-o zi? Până la șapte ori?* A răsturnat părerea lui Petru: *Nu zic ție, Petre, până la șapte ori, până la șaptezeci de ori câte șapte,* într-o zi. De 7000 de ori să-l ierți. Na! Vezi că mila lui Dumnezeu n-are margini? „Nu că l-am iertat o dată și iar face rău!” Ia să vezi, l-am iertat de 7000 de ori într-o zi?

Așa că Dumnezeu miluiește fără margini, că n-ar mai ținea El lumea asta, câte răutăți sunt pe pământ. Doar din dragoste a făcut-o, din milă. Nu L-a pus nimeni. Și are atâtea popoare care nu-L cunosc. Peste un miliard de budiști, chinezi care se închină lui Buda, mare vrăjitor blestemat.

Ai India care se închină lui Brahma, China și Japonia se închină la niște draci de vrăjitori. Un popor de 140.000.000 se închină la draci și nu-i pierde. De ce nu-i pierde, măi? Și China cu peste un miliard de budiști, se închină la draci, de ce nu-i pierde?

Dar noi n-am fost păgâni? N-am fost mii de ani păgâni? Și mai mult. Atunci cu colonizarea Daciei ne-am încreștinat, iar alte popoare și mai târziu. Dumnezeu așteaptă îndelung: *...și alte oi am, care nu-s din staulul acesta. Și pe acelea Mi se cade a le aduce.*

– La cine se referă aici?

P. C. – La popoarele care n-au venit încă la credință. Dar de ce-i ține? Știi de ce-i ține? *Cei ce n-au lege, din fire fac ale legii,* zice Apostolul Pavel. Știți voi cum este în China? Dacă pleacă tatăl de acasă, lasă pe băiatul cel mai mare în locul lui, și dacă ceilalți nu l-or asculta, când vine acasă le ia viața. Atâta disciplină e-acolo. Dacă o fată a prins-o că a căzut până la căsătorie, o spânzură. Și n-au lege. *Cei ce n-au lege, din fire fac ale legii.*

Da. Aceasta pentru că Dumnezeu va judeca toată lumea după patru legi. Prima lege pe care a dat-o Dumnezeu de obște și la chinezi și la indieni și la japonezi și la turci și la noi este legea conștiinței. Legea conștiinței este glasul lui Dumnezeu în om.

Ai văzut ce-a spus Cain, când l-a omorât pe fratele lui, când l-a întrebat Dumnezeu: *Cain, unde-i fratele tău, Abel?* Dar el, în loc să zică: „Doamne, am greșit”, a zis: *Dar ce, eu am păzit pe fratele meu?* Și i-a zis Dumnezeu: „Glasul sângelui fratelui tău strigă către Mine din pământ”.

Parcă ce-i acum la Dumnezeu să întoarcă o împărăție de 350.000.000 înapoi? Glasul sângelui acelor sute de milioane care au murit strigă din pământ la Dumnezeu.

Când a venit Ioachim Fuiuogă în '36 la noi, eram aici. Patru preoți din Rusia au scăpat săracii îmbrăcați în haine, prin Prut. Santinela noastră i-a îmbrăcat repede că era apa rece. Le-au dat haine că mureau. Au scăpat cu viață și au spus ce-i în Rusia:

– 140.000 de călugări împușcați; numai la Kiev aveau 17.000 de călugări. Cea mai mare lavră din lume, mama tuturor mănăstirilor – Pecersca. Dar câte mănăstiri au avut!

– 75.000 de preoți omorâți;

– 80 de mitropoliți omorâți, spânzurați, duși în Siberia și băgați în gheață. Îi dezbrăcau cu pieile goale și turna apă pe ei. Ce batjocură! În timpul lui Stalin.

– 30.000 de mănăstiri și biserici au dărâmat și au stricat, au făcut cluburi și grajduri.

Dar cei 500.000 din armata albă care au ținut cu țarul, și care au murit nevinovați, luptând împotriva armatei roșii, care a fost de 4.000.000! Pe toată au pierdut-o, nu au mai cruțat-o – când l-au omorât pe Țarul Nicolae.

Dar oare sângele acelor drepți nu strigă la dreptatea cea fără margini? Și sângele acela acum îi trezește pe urmașii lor. Sângele acelor sfinți, care se roagă la Prea Sfânta Treime: „Doamne, ai milă de poporul Tău, că-i popor așa de mare! S-a slăvit numele Tău”.

Știți voi ce mănăstiri au ei în Sfântul Munte, în Ierusalim? Știți voi ce milostivi sunt? Ca dânșii nici un popor din lume n-a făcut atâta milostenie cu popoarele creștine. Noi știm, că am fost pe la Ierusalim și prin Sfântul Munte.

Au venit doi arhimandriți acum de la Moscova; unul Longhin și unul Eufrosin. Au venit aici, am stat de vorbă cu ei. Ce bucurie la dânșii!

Câtă bucurie, când se trezesc ei, săracii!

Mânca-v-ar raiul!

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 14

CATACOMBELE ROMEI

Dacă am venit de la moaștele Sfântului Mare Ierarh Spiridon de la Kerkira din Corfu, peste Marea Adriatică am mers cu un vapor cu șase etaje, și am mers 330 de km până la portul Bari. Aici se află moaștele Sfântului Mare Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, la care ne-am închinat. De acolo am plecat la Neapoli; acolo e și Vezuviu – vulcanul cel mare. La portul Neapolelui e Marea Tiraniană. Am luat-o cu acceleratul la Roma, unde am ajuns a doua zi, când a răsărit soarele. Și am stat la Roma trei zile. Acolo era un cunoscut de-al Părintelui Ioanichie, un inginer, care a fost în țară la noi. Ne-a condus săracul, cu mașina lui.

Multe am văzut la Roma, acolo am văzut și catedrala Sfântul Petru, unde sunt moaștele Sfântului Apostol Petru, catedrală cu 25 de altare, unde slujește papa. După aceea am vizitat muzeul din Vatican, care e unul din cele mai mari muzee ale lumii. M-au durut picioarele cât am mers prin palatul acela. Tot ne arătau: Capela Sixtină, etc. nu mai ajungeai la lumină. Numai balcoane aurite, numai picturi, numai sculpturi, numai busturi de aur, de marmură, fel de fel de minunății. Eram obosiți, că am intrat la 9.30 în Muzeul Vatican și am ieșit la 14.30. Și n-am văzut decât o parte a lui, nu l-am văzut tot.

– Părinte, dar luxul acesta este plăcut lui Dumnezeu, aduce vreun folos?

– Să vă spun ce este: e plăcut-neplăcut, au fost bani, s-a făcut. E lux, parcă în lux stă Dumnezeu? Dar acolo este muzeu, dacă a fost împărăția papei atâția ani, că stăpânea și pe împărați. Nici un împărat din Europa de Apus nu se ungea fără voia lui. Stăpânea și armata și biserica. Pe atunci s-au făcut lucrurile acestea groaznice, acum nu s-ar mai putea face.

După catedrala Sfântul Petru, am vizitat catedrala Santa Maria Maggiore; mare biserică, făcută de Sfântul Constantin cel Mare. Aici sunt picturi bizantine, o frumusețe rară. Care ați fost la Ierusalim, catedrala din Betleem, cât este de mare, încape cu tot cu cruce într-însa. Santa Maria Maggiore înseamnă Sfânta Maria Mare pe limba lor. Și catedrala San Giovanni, Sfântul Ioan Evanghelistul, strașnică catedrală și alte biserici. Columna lui Traian; am fotografiat-o, vedeți pe sală.

Am vizitat și teatrul Maximus și alte edificii, că Roma are peste cinci milioane de locuitori, dar are clădiri vechi: Arcul lui Constantin cel Mare, Forul Roman, Forul lui Adrian, Columna lui Antonin și câte și câte. Și am vizitat și vestitul Coliseum. Vai și amar cât sânge de creștini s-a vărsat acolo.

Dumneavoastră nu știți! Gândiți-vă că 300 de ani Biserica noastră a fost persecutată de 11 împărați tirani de la Roma. Atunci s-au făcut milioane de sfinți, iar la Roma s-au făcut 6 milioane de martiri, de mucenici. Prigoana și persecuția asupra Bisericii a ținut de la Nero până la Sfântul Constantin cel Mare. Și bieții creștini, atunci nu numai că nu-ți dădea voie să te închini lui Dumnezeu, dar era destul să te arate pe tine unul că tu ești creștin, și atunci te dădea la fiare, atunci te răstigneau, te băga în cuptoare, te dădea la lei. Și de marea prigoană și de focul prigoanei care era, ei au făcut săracii pe sub pământ biserici și mănăstiri.

Am fost la Coliseum unde au pătimit martirii și am văzut cele mai cumplite unelte cu care îi chinuiau pe sfinți acolo. Am văzut cuștile leilor și a panterelor și a tigrilor și a leopardilor. Coliseumul este o clădire rotundă mare, unde intrau 100.000 de spectatori să vadă cum îi mâncau fiarele pe creștini, cum îi răstigneau pe creștini, cum îi fierbeau în călduri pe sfinți. Am fost acolo și am văzut unghiile de fier, că spune în Viețile Sfinților că-i strunjeau cu unghiile de fier. Sfântul era legat de un lemn sau de-o cruce și un unghiile de fier îi rupeau carnea. Și unghiile de fier le-am văzut, că se păstrează ca obiecte de muzeu; sunt sute. Sunt niște lanțuri, cum sunt acelea de la pușcăriși și au gheare de oțel ascuțite pe ambele părți, cu două tășuri și sunt ascuțite ca briciul. Și când prindeau pe sfânt și când trăgeau pe dânsul în jos, cângile acelea de oțel făceau zece brazde de carne odată, și tot sângele îl pierdea. Am văzut acestea pline de sângele martirilor. Când ai vedea ce e acolo!

Vai de noi și de noi, că noi n-am suferit nimic pentru Biserica lui Hristos, sfinții lui Dumnezeu care îi avem în calendar cât au suferit!

Multe ar fi de spus, dar să trecem peste toate, cea mai impresionantă privire care ne-a fost la Roma au fost catacombele Romei. La câțiva metri sub pământ te cobori și e o împărăție creștină, cum a zis Deciu: „Degeaba vrei să distrugi împărăția creștină de pe pământ, că ea s-a întemeiat sub pământ”. La câțiva kilometri de Roma încep catacombele Romei. Ia gândiți-vă voi, când o cârtiță face mușuroi, o vezi că ea scoate țărâna afară, mișcă. Dacă ai săpa, o prinzi atunci, că ea scoate țărâna la suprafață. Cum s-a scos atâta țărână să facă un oraș așa de mare sub pământ, și nimeni să nu vadă țărâna? Aici e ceva! Am întrebat pe ghizii care conduceau: „Domnule, atâtea biserici și spitale și cimitire sub pământ, zeci de metri, atâtea străzi, cum s-au putut face de nu i-a prins, mai ales că-i urmărea așa de tare?”

Ce făceau săracii? Numai papa Damas avea 4000 de gropari și papa Urban – că toți papii aceștia îi avem uite colo în calendar – Sfântul Leon, papa Romei, Sfântul Grigorie al Romei, Sfântul Urban sunt toți sfinți, că nu erau atunci catolici, eram o singură Biserică, până la 1054 nu existau catolici sau protestanți, toți erau ortodocși. Și sfinții papi care conduceau Biserica la Roma stăteau ascunși în pământ. Așa de tare îi căutau. Pe cine îi căuta? Întâi îi căuta pe arhierii, pe mitropoliți și pe preoți, ca să-i omoare, ca să nu aibă poporul capi. Ei n-aveau nevoie de popor, că ziceau: „poporul dacă n-are cine să-i învețe credința, îi întorcem la închinarea de idoli”. Dar aceștia erau căutați mai tare și de aceea puneau armata prin catacombe; prin munți îi căutau, unde să-i găsească pe conducătorii Bisericii.

Numai papa Damas avea 4000 de gropari, îi conducea unul Diogene. Aceștia săpau acele tuneluri. Dar ce făceau cu țărâna? O puneau în târgi pe roate, în căruță, și în puterea nopții săpau în malul fluviului Tibru – Tibrul trece prin mijlocul Romei – și țărâna o dădea toată noaptea în apa Tibrului. Și până în ziuă astupau gaura, puneau pietre și nisip, și chiar dacă trecea o corabie nu știa ce a fost acolo. Și toată țărâna o dădea în apa Tibrului și din apa Tibrului se ducea în mare.

Și așa țărâna de sub pământ nu știa nimeni unde se duce. Cum și-au făcut ei acolo atâtea lucruri? Să vezi acolo picturi din secolul I, din secolul II, din secolul III! Acolo e începutul picturii bizantine – din catacombe a început. Să vezi Mântuitorul cu mielul după cap. Să vezi săpată în piatră nunta din Cana Galileii, înmulțirea pâinilor, intrarea Mântuitorului în Ierusalim, să vezi atâtea și atâtea altare și atâtea morminte și atâtea locuri și ascunzători.

În catacombe dacă nu ții spatele celui dinaintea ta, că ghizii merg înainte, e pericol de moarte, nu te mai găsești; atâtea ascunzători sunt. Că ne-a spus ghidul: „Să vă țineți de spatele celui din fața voastră, că dacă nu știi și calci în altă parte, te-ai pierdut! Te mai găsește din atâtea hrube câte sunt acolo?” Numai catacomba Sfântului Calist are 20 de km pe sub pământ și e țesută ca sita. Gândiți-vă ce e acolo! Străzile merg în toate părțile și sunt făcute cu piatră și sunt becuri puse. Da, că altfel pe întuneric acolo e iad, nu mai poți pe întuneric să răzbați.

Să vezi acolo altare și biserici. Când intrai la catacombe, intrai în genunchi, iar când treceai dincolo o biserică de femei și biserica de bărbați. Biserica de bărbați deoparte – cum scrie acolo în latinește – și bazilica de femei de altă parte, iar drept înaintea baptisteriului – aghiasmatarul –, unde îi boteza pe cei care treceau la creștinism. Să vezi șipuri cu apă precum cristalul, mese de piatră, scaune.

Într-un loc erau vreo 30 de capete de martiri. Căci atunci când îi mâncau fiarele sau le tăiau capetele la Coliseum sau la teatrul Maximus, porunceau la soldați să ducă trupurile lor în Tibru, toate sfintele moaște, ca să nu le fure creștinii și să le aibă de blagoslovenie în casele lor. Și soldații puneau în căruțe resturile care rămâneau de la fiare și plecau la Tibru. Creștinii ieșeau pe altă parte prin munți cu pungii cu bani de aur și le ziceau: „Hai la catacombe cu ele!” Și așa au ajuns atâtea sfinte moaște în catacombe.

Într-un loc era o grămadă cât casa asta, numai bucăți de cap, mâini, picioare; ardeau candelile de aur la ele. Ce era? Scria: „Aceste resturi sunt rămase de la mâncarea fiarelor în arene și au fost ascunse în catacombe”. Și căruțele pline de sânge pe osii, tot închegat, cum au adus acele resturi de martiri, că soldații le-au lăsat cu tot cu căruțe. Le țineau ca obiect de muzeu. Într-un loc am văzut un ulcior mare de lut și am întrebat: „Ce e cu dânsul?” Și scria: „Acesta este ulciorul în care aduceau vin pentru Preacuratele Taine, pentru Liturghie”. Că aveau biserici mari.

Într-un loc ardea o candelă și era o cruce mare albă și scria: „Aici odihnește roaba lui Dumnezeu Flavia fecioara, care a fost mâncată de lei și capul și mâna dreaptă i s-au adus aici”, cât a putut fi luat din arenă. Dacă mergeai mai încolo, vedeai morminte în formă de arc: „Aici se află cutare martir, aici cutare...”, că ce puteau căpăta din arene aduceau în catacombe, dar cele mai multe erau aruncate de păgâni în apa Tibrului.

Când am ajuns la mormântul Sfântului Tarsisius am plâns, că pentru mine nu erau o noutate catacombele. Eu le-am povestit cu lacrimi în ochi la atâta popor cu zeci de ani în urmă, că citisem toată istoria lor în „Tezaurul liturgic” și în „Biserica din catacombe”, dar nu le văzusem, iar acum mergeam pe acolo.

Când am ajuns la mormântul lui Tarsisius, pruncul acela martir de 10 ani care a murit pentru Sfintele Taine, acolo era scris în latină, franceză și engleză. Bietul Ioanichie știa franceză, din care ne traducea, și din italiană aveam inginerul care cunoștea și știa și Părintele Ioanichie puțin. Ce-i aici? Martirul lui Hristos, Tarsisius, a murit aduncând Preacuratele Taine la temnița Eschiliană la anul 301, în ziua cutare, la ora cutare. Acolo au plâns mulți oameni și s-a oprit și ghidul, că acolo-i mormânt mare și-i pictată viața martirului. Și era totul organizat – unde era mai grozav ne adunam cu toții, că eram mulți turiști și vorbea la toți odată.

Aici unde este martirul Tarsisius, eu știu pe de rost viața lui. Cum a fost? Pe vremea lui Dioclețian, ultimul prigonitor, în ajunul marelui Constantin, primul general al armatei lui Dioclețian era Sfântul Sebastian – este în calendar la 18 decembrie, cu Sfântul Modest într-o zi. El a condus pe creștini în taină și i-a ajutat 20 de ani. Era ostaș, ofițer mare la împărat, și nu numai așa, dar el și scria cu mâna edictele care se dădeau de împărat contra creștinilor, iar pe de altă parte le spunea: „Fugiți și vă ascundeți, că uite ce ordine s-au dat”. Era mare ajutor creștinilor. El s-a descoperit cu ocazia lui Marcelin și Marcu, care știți istoria, cei doi frați. Atunci s-a descoperit el că e creștin.

Împăratul Dioclețian, marele prigonitor, a dat ordin să trimită în catacombe 14 regimente de armată, ca să-i caute pe creștini. Și au făcut sute de lăzi de făclii, de torțe. Făceau bețe înfășurate cu păcură și cu smoală și le dădeau foc, că în catacombe, dacă n-ai lumină, acolo mori. Soldații mergeau cu făclii, că armata dacă s-ar fi băgat în catacombe și ar fi rătăcit, acolo mureau, nu mai știau pe unde să iasă. Iar creștinii când vedeau lumini sau simțeau fum de păcură, știau că a intrat armata și se ascundeau în cele mai ascunse locuri.

Sfântul Sebastian a scris către papa: „Părinte, aveți mare grijă că mai vine o primăvară”. Ei, când anunțau o prigoană, ziceau că vine o primăvară. Acesta era cuvântul secret între creștini: „vine o primăvară”. „Și iată un edict dat de împăratul, trimitea atâta armată în catacombe și a zis că unde va găsi creștin, să-l scoată și să-l piardă cu cele mai groaznice munci. Și ascundeți-vă în cele mai adânci catacombe sub pământ, astupați gurile catacombelor, astupați intrările”.

Că nouă ne-au arătat numai una-două intrări, ca să vedem cum erau: una era peste o rădăcină de copac, intrai în pădure și de acolo în catacombe. Una intrai printr-un mormânt, era un cimitir la marginea pădurii. Că mormintele din Occident sunt ca lăzile, sunt de piatră și au o lespede. Se dădea lespede la o parte, mormântul era spart și de acolo mergeai kilometri întregi pe sub pământ până la catacombe. Iar la intrarea în catacombe erau puse santinele creștine, bărbați puternici care știau să păstreze secretul. Și era monograma lui Hristos pe care o vedeți pe Filocalie. V-ați pus întrebarea vreodată ce înseamnă? Hristos Împăratul, alfa și omega, începutul și sfârșitul. Aceasta o purtau creștinii la mână în timpul celor mai mari persecuții. Și când intrai în catacombe, veneai cu soția, cu copiii, santinela care păzea intrarea întâi zicea: „Adă mâna încoace”. Și dacă vedea monograma, bine, iar dacă nu, îl oprea, ca să nu fie spion, că așa mulți au intrat și au omorât zeci de mii de creștini.

Și avem alte semne și simboluri în catacombe. Să vezi peștele în catacombe – *ih̄tis* pe grecește – sculptat și pictat în bisericile de acolo. *Ih̄tis* pe grecește are inițialele de la „Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul”. Peștele, porumbelul, crucea. Când te duceai în casa unui creștin, bunăoară satul acesta era păgân, dar erau 10-20 de familii de creștini, și tu, fiind creștin, dacă te-ai dus la masă, creștinul avea ordin așa de la episcopii din catacombe: „Voi când împărțiți mâncare să o împărțiți în cinci, iar dacă aveți pește la masă să nu puneți pe masă mai mult de doi pești”. Și eu când veneam la

matale la masă și mă poșteai, te știam că ești creștin. După ce? Vedeam cinci pâini și doi pești, simbolul Evangheliei.

Creștinii purtau toiege, așa îi învățau preoții din catacombe. Și el stând de vorbă cu tine, făcea un pește pe pământ, nu crucea, că nu era cunoscută. *Ihtis* – adică Hristos. Și când mergea printre creștini, se știa: „Asta cu toiagul a făcut semnul peștelui, se vede că e creștin”. Așa se cunoșteau. Aveau simbolurile lor cu care se cunoșteau, ca să nu-i prindă păgânii.

Atunci au început să folosească toaca, toaca asta de lemn cu care toacă în jurul bisericii. Aceea de fier a ieșit în secolul XII, în timpul lui Alexie Comneanul, pusă de el în Sfântul Munte, dar toaca de lemn e foarte veche. Asta la catacombe a slujit mult ca semn de adunare a creștinilor. Un creștin se făcea nebun toată viața. A luat cuvântul Sfântului Apostol Pavel: *Cel nebun pentru Hristos e mai înțelept decât toată lumea*. Înțelepciunea lui Dumnezeu, nebunia lumii. Asta se făcea nebun. Prin satele acestea erau creștini amestecați cu păgâni, dar ei se păzeau tare să nu se descopere unii pe alții. Cel nebun lega o scândură de gât și trecea pe stradă și bătea semnele slujbelor. Și păgânii ziceau: „A, nebunul acela cu scândura de gât!” Și când bătea o dată, zicea alte cuvinte neînțelese. Și când anunța de trei ori, creștinii ziceau:

– Măi, a bătut toaca.

– Ce-a zis? De câte ori a bătut?

– A bătut de trei ori – Sfânta Treime. Mergem cu copiii la botez.

Toți pregăteau copiii, că adunarea în numele Sfintei Treimi era botezul. Și toaca mergea prin sat și creștinii anunțau botezul că a bătut de trei ori. Și când mergea prin sat și bătea ca ciocănitura, anunța privegherile și atunci se făceau cununiile.

– Măi, a bătut așa des pe toacă, a anunțat privegherile și cununiile.

Și știau că merg la cununie în catacombe, pe unde știau că sunt intrările secrete. Aveau toate semnalele pe toacă și acel „nebun” făcea cel mai mare serviciu Bisericii lui Hristos, anunțând pe creștini să știe când să vină la biserică și cu ce să fie pregătiți, pentru cununie sau pentru altceva.

Crezi că era ca acum, cu cruce pe vârful bisericii și să tragă clopotele și toaca și noi să stăm acasă? Și să ai libertate să te duci pe la mănăstiri? Ehei, stai că la sfârșitul lumii spune că are să fie prigoană de mii de ori mai grea. Toți sfinții spun și Mântuitorul spune, dar noi n-am apucat vremurile acelea, noi n-am suferit nimic, noi stăm în rai pe fața pământului, cum stăm acum.

Și atunci știai: „Gata, a trecut toaca, a făcut semnele, pregătește-te, cutare... La care biserică mergi? La Sfânta Cecilia, la Sfântul Sebastian, la sfântul cutare, la Sfântul Calist...”

Că ei aveau bisericile lor, erau organizați pe sub pământ, cu parohiile lor, cu episcopii lor. Așa era pe timpul când a pățimit Sfântul Tarsisius pruncul. Sfântul Sebastian a scris: „Retrageți-vă în cele mai adânci catacombe, astupați gurile catacombelor și ieșirile, ca nu cumva să prindă păgânii secretul și să intre după voi”. Și el i-a mai rugat ceva: „Fraților, vă rugăm din inimă, primăvara care vine, la temnița Echiliană sunt 3500 de creștini bătrâni și tineri, femei și copii și tot felul, care mâine la ora trei îi scoate la mâncarea fiarelor”.

Am fost unde i-au mâcat, am văzut și cuștile leilor și toate. Că nu i-au dat o dată, ci de zeci de mii de ori i-au scos acolo pe creștini în trei sute de ani. Asta a fost un caz. Și l-a rugat Sfântul Sebastian pe părinte: „Părinte, vă roagă cei de la temnițe să trimiteti Preacuratele Taine, ca înainte de a merge la măselele leilor să primească pe Hristos. Au la închisoare pe preotul Lucianus, care are aproape 90 de ani și se roagă cu lacrimi ca să ajungă Sfintele Taine la ei, ca mai înainte de a-și vărsa sângele pentru Hristos și a-și da viața, să-i împărtășiți ca să se întărească cu Hristos”.

Ce rugăciune era atunci! Persecuția pe timpul lui Dioclețian – ne-a arătat ghidul de la Roma, că eram atent – era în cinci feluri. **Mai întâi**, dacă te prindea că crezi în Hristos, te dădea afară din serviciile statului, nu aveai voie să ai serviciu la stat. Era prima persecuție. **A doua** persecuție, îți lua averea. „N-ai voie să ai nimic, nici o avere, dacă ești creștin”. **A treia** persecuție, dacă nici așa nu te lepădai de credință, te pune la munci obștești. De la munți și până la Roma, conductele de apă, cele mai grele munci ale orașului le făceau cu creștini pedepsiți, care nu se lepădau de Hristos. Zeci de mii mureau de foame, că le dădeau mâncare puțină și munci grele, să moară făcând canale și cazărmi

și orice aveau ei nevoie. Aceasta era a treia persecuție. Care nici așa nu se lepăda de sfânta credință, de împărăția cerurilor, îi băga la temniță. **A patra** era temnița. Și în temniță îi ținea ani de zile. Și dacă nu se lepădau, **a cincea** persecuție te aștepta mângăierea fiarelor, sau arderea pe rug, sau răstignirea, sau căldările cu smoală și cu plumb topit, cu ulei încins; asta îi aștepta.

Acești creștini de la temnița Eschiliană care îi scotea a doua zi la moarte răbdaseră toate celelalte persecuții și erau de mai mulți ani la închisoare, iar acum erau la ultima persecuție, să-i scoată la mângăierea fiarelor. Și au scris ei Sfântului Sebastian, iar Sfântul Sebastian, pentru că era general creștin, a pus la ușa temniței caporali de schimb creștini, santinele creștine, că erau și în armată creștini. Și a pus comandantul gărzii pe un ofițer, unul Rădus, tot creștin:

– Măi Rădus, mâine are să scoată la moarte atâția frați de-ai noștri. Tu ai grijă ca să vină Sfintele Taine. Dar trimite să aducă Sfintele Taine de la catacombe.

Că acolo erau biserici, pe sub pământ. Erau și în Roma vreo 60 de biserici, dar nimeni nu știa unde sunt. În beciuri, sub case, prin podurile creștinilor, în case. Nimeni nu știa pe unde erau preoții, că aici, în Roma, țineau legătura cu cei din catacombe. Calea Apiană, vestita Cale Apiană, care scie acolo în „Biserica din catacombe” și în „Fabiola”. Am călcat-o cu nevrednicie acum și mă sfiam să merg pe ea, că noi mergeam cu taxiul: „Vai! Așa se merge pe aici? Cât sânge s-a vărsat și câte lacrimi pe acest drum!” Acum este asfalt și-i spune Apia Antica – Calea Apiană între Roma și catacombe. Mergeam, erau copaci de o parte, asfalt, păduri, frumos. Ehei, cu câtă frică și cutremur se mergea pe aici!

Și a zis Sfântul Sebastian: „Dar băgați de seamă, Calea Apiană este foarte păzită, că se știe că face legătură între catacombe și oraș! Să nu cumva să trimiteți un om zdravăn, voinic, care ar părea că-i vrednic să facă legătură, ceva. Să puneți o babă bătrână, șchioapă, cu o traistă rea în spate sau un copil nebăgat în seamă. Dacă îl întreabă de unde vine, că acolo-s păduri, să zică: «Vin de la bureți!» ca să nu bănuiască că aduce ceva sau că face ceva legătură”.

Când a venit scrisoarea Sfântului Sebastian, era duminică. Bisericile erau pline de lume și bătrânul patriarh a anunțat din altar:

– Dragi frați, mai vine o primăvară peste noi – adică o prigoană. Iată ce ne scrie fratele nostru Sebastian, generalul: să astupăm ușile catacombelor, intrările, să ne băgăm în cele mai ascunse locuri și, totodată, să trimitem Preacuratele Taine că la temnița Eschiliană se roagă cu lacrimi de sânge 3500 de frați ai noștri care mâine vor fi scoși la amfiteatrul Maximus și la Coloseum să-i mănânce fiarele, și ei își doresc să primească Sfintele Taine. Dar auzi ce spune: să trimitem Sfintele Taine sau printr-un copil mic, sau printr-o bătrână, sau printr-un bătrân nebăgat în seamă, cu o traistă veche, îmbrăcat rupt, ca nu cumva paznicii care-i păzesc să-i poată afla pe aceștia că fac legătura între catacombe și Roma.

Și acum, după ce au citit aceea, a întrebat patriarhul în biserică:

– Ei, care are curajul să se ducă cu Sfintele Taine?

– Părinte, mă duc eu.

Erau oameni de jertfă.

– Nu, nu, nu, a zis patriarhul.

S-a aflat altul, care știa intrările.

– Nu trimitem oameni mari. Uite ce scrie aici. Acela știe de ce: „Un copil”.

Atunci se ridică un copil, numai zece ani avea:

– Părinte, mă duc eu cu Sfintele Taine.

– Mă copile mă, dar tu știi ce înseamnă Sfintele Taine?

– Vai de mine, e Trupul și Sângele Domnului.

– Dar dacă te prinde cineva și ți-l ia?

– Părinte, eu mor și nu le dau.

– Măi băiete, dar dacă te întâlnești cu cineva?

– Nu spun, că eu mor și nu spun.

Și atunci patriarhul era bucuros pentru că un copil se oferea, dar se temea: „Măi, dau Sfintele

Taine, se poate să le profaneze, să cadă în mâinile unui păgân, păcatul e al meu”.

Erau părinții lui la biserică, taică-său și maică-sa. Și îi cheamă:

– Ce ziceți, să trimit copilul ăsta?

Dar părinții se temeau:

– De, noi l-am învățat că Sfintele Taine sunt cu adevărat Trupul și Sângele Domnului. Dar știm noi? Minte de copil! Dar dacă vrea el... El când are să se împărtășească nu se supără. Se roagă mult, postește. Noi îl învățăm, că în toată sâmbăta se pregătește de împărtășit.

Se împărtășeau creștinii în fiecare duminică pe vremea aceea. În fiecare duminică. Duminică dimineața în zori de zi se împărtășeau – *Stato die ante decem conveniret*, după cum spune Pliniu cel Tânăr către împăratul Traian.

Și a zis bietul patriarh:

– Măi copile, dar dacă te prinde?

– Nu le dau, părinte.

A luat atunci patriarhul cinci pâini și vin curat, care le aduceau cu mare greutate de unde îl căpătau, și a făcut Sfânta Liturghie, a chemat Sfântul Duh și a sfințit și a prefăcut toate pâinile și vinul în Trupul și Sfângele Domnului. După aceea le-a împachetat în pânză curată, a pus procovețe, a pus sfânta anafură și a făcut un pachetel cam mare.

Și Sfintele Taine când mergi cu ele pe drum – că eu le-am purtat atâția ani – n-ai voie să le porți la subsuori, ci totdeauna în partea inimii, aici.

– Măi copile, poți să duci așa pachetul?

– Îl duc, părinte.

A pus într-o traistă veche pachetul și deasupra de pachet a pus niște șervete vechi cu un fel de pâine, cu niște ceapă, ca să creadă că-i mâncarea băiatului. Și după ce le-a pregătit toate, când să plece copilul, a îngenuncheat toată biserica să se roage să întărească Dumnezeu pe copil să ajungă la cei care așteptau moartea. Și toți au îngenuncheat – și arhierii și preoții – și s-au rugat pentru copil: „Să-l păzești, Doamne, să ajungă Sfintele la cei ce le doresc”. După ce s-au rugat, a pus mâna pe capul copilului și i-a zis:

– Știi pe unde să ieși din catacombe?

– Știu.

Dar i-a dat doi oameni gospodari și le-a zis:

– Duceți-l până la Calea Apiană să-l scoateți în cutare loc. Să nu grăiască cu nimeni și să meargă cu frica lui Dumnezeu, zicând rugăciuni.

Și toți s-au uitat după copil. „Uite copilul ce odor duce la el, duce Sfintele și la atâta lume, care merg la moarte”. A plecat copilul. L-au scos oamenii din catacombe și când a intrat pe Calea Apia Antica aceasta – erau drumuri rele pe atunci, nu ca acum cu asfalt – l-au întrebat:

– Copile, știi drumul?

– Știu de aici.

Și a plecat. Și iaca ispita! Când a ajuns în marginea Romei, acolo era școala unde învăța el, că era elev de 10 ani. Iar copiii, ca și copiii, când l-au văzut cu pachetul acela, cu traista, au sărit la el:

– Măi Tarsisius, ce-ai acolo?

– Bureți am.

Nu voia să spună. Și pe fugă, ei după el. Nu l-au prins. A fugit copilul. În timpul acela, Sfântul Sebastian a văzut că nu vin Sfintele Taine și ora trece, iar la ora trei trebuia să-i scoată pe soldații creștini de gardă, că erau ordine și paraordine, se schimba garda și intrau păgânii, nu cei pe care i-a pus el. Nu se mai putea face mișcarea asta cu Sfintele Taine. Intrau ofițeri păgâni și un caporal tot păgân, care era împotriva lui Hristos și a Sfintelor Taine. Și atunci ca să se grăbească în timpul cât era garda lui, a trimis pe Rados ofițerul. Acela era un om spătos, voinic, înalt ca un brad:

– Du-te, Rados, pe Calea Apia, și vezi ce-i întâlni, femeie, copil, bătrân... Trebuie să vină Sfintele, că dacă nu vin, ăștia merg la moarte cu oleacă de îndoială, zic că nu au Sfintele Taine. Și

cât i-ar întări Sfintele Taine pe ei!

S-a dus Rodus. Copilul, după ce a fugit de la școală și nu l-au prins copiii, iaca iese un fierar, care potcovește caii, boii. Era păgân și, când a văzut că copilul fuge și ține ceva în traistă – un pachet –, ce a zis? Pe atunci creștinii, unde, îi mâncau fiarele pe martiri, pe ucenici, trimiteau copiii să fure vreun os: „Du-te măi, adu de la mână un os, de la picior, un os cât de mic!” – sfinte moaște pe care le avem acum. Era mare preț că aducea osul unui martir care a pățimit, că acela făcea minuni în casa ta. Și trimiteau copiii să fure oasele, că pe copii nu-i suspectau tare. Și ce a zis fierarul ăsta păgân când a văzut că copilul fuge și ține strâns un pachet? „Ăsta e un drac de copil de creștin care a furat oase din arenă, care rămân de la lei”. Și a strigat după el:

– Stai, măi copile!

Și copilul pe fugă. Copilul, mai sprinten. Dacă a văzut fierarul că nu-l poate prinde, a zvârlit cu o osie de fier ce avea în mână. Și l-a lovit pe copil în cap. Când l-a lovit, i-a crăpat capul. Copilul a căzut jos ținând strâns pachetul cu mânuțele. În timpul acela venea și ofițerul Rodus. Drept atunci a rânduie Dumnezeu. Când a văzut că a căzut copilul, a strigat la fierar:

– Stai, măi, criminalule! Ce ai făcut? De ce ai lovit copilul?

Acela a văzut că e ofițer, s-a pus pe fugă. Ce, știa că e creștin? Era autoritate. Când a zis ofițerul „Stai!”, acela a fugit. Ofițerul s-a apropiat. Copilul era în agonia morții, dar îl vedea pe ofițer că venea la biserică și îl cunoștea. Și ofițerul când l-a văzut, n-a știut că copilul are Sfintele, dar a văzut că are ceva la dânsul. L-a luat în brațe, copilului îi curgea sângele din cap, și prin lacrimi și sânge l-a cunoscut pe ofițer. Și când a văzut că-l cunoaște, el ținea strâns pachetul cu Sfintele Taine, nu era sigur că-l vede pe Rodus. Și a strigat acest cuvânt și a murit:

– Rodus, Rodus, dacă ești tu, nu da Sfintele Taine!

Acest cuvânt a mai zis și a murit în brațele ofițerului. Auzi ce grijă a avut copilul! Ultimul lui cuvânt! Că el a zis acolo în biserică: „Eu viu nu le dau!” Ai văzut copil de creștin de pe atunci! A murit cu acest cuvânt: „Rodus, Rodus, nu da Sfintele Taine!” Zicând aceasta, a murit. Ofițerul, când a văzut că copilul are Sfintele Taine, a plâns, a luat în brațe copilul și Sfintele Taine și l-a dus acasă la Casianus, profesorul din Roma, unde era biserică înăuntru. El știa ce biserici sunt în Roma. Și i-a zis:

– Măi frate, păstrează odorul acesta. Uite un martir care a zburat la cer aducând Sfintele Taine la ceilalți. Uite!

Și a luat el pachetul și a început a plânge că vedea că erau picături de sânge din capul copilului pe pachetul cu Sfintele Taine. El era martir înainte de martiri, că și-a vărsat sângele înainte de a se împărtăși aceia cu Sângele lui Hristos.

Și s-a dus Rodus la temniță, iar când a ajuns acolo, i-a găsit pe toți în genunchi la rugăciune. Toți se rugau împreună cu preotul să vină Sfintele Taine. Și Rodus i-a adunat pe toți și le-a ținut o predică:

– Frații mei creștini, suferiți de atâția ani, dar câți au murit în temnița asta și s-au dus la cer. Bucurați-vă! Nu vă mâhniți, fraților, că Hristos v-a împlinit cererea. Iată a ajuns la voi Însuși Hristos viu, cu Trupul și Sângele Său. Dar gândiți-vă că cel ce a adus aceste Preacurate Taine, a zburat înaintea voastră la ceruri. Uite un copil de zece ani a murit în brațele mele ținând strâns pachetul și strigând cu toată inima: „Rodus, Rodus, dacă ești tu, nu da Sfintele Taine!” Și zicând acestea, a adormit copilul.

Au plâns toți și s-au înflăcărat. Și atunci s-a dezbrăcat unul cu o haină mai curată care o avea și a pus-o unde era un loc mai curat în temniță, apoi au desfăcut pachetul și au găsit acolo și scrisoarea de la catacombe: „Am trimis Sfintele Taine și ne rugăm în biserică – ei n-au conținut în biserică de a se ruga – să ajungă Preacuratele Taine la voi, ca să vă fie spre îmbărbătare, sfințire și înnoirea puterilor sufletești”.

Și i-a împărtășit cu Preacuratele Taine preotul Lucianus pe toți, iar peste o oră a venit garda păgână și i-a schimbat pe aceștia care în taină erau creștini, dar nimeni nu știa. Și a dat ordin Dioclețian: „Creștinii care merg la mâncarea fiarelor să fie dezbrăcați de hainele lor și să fie îmbrăcați

cu piei de dobitoace: de oi, de capre, de viței, de cai”. De ce? Când i-ar vedea fiarele, să nu-i mai socoată oameni, să sară mai tare pe ei. Și i-au scos împărtașiți cu Sfintele Taine. Și leii, când au ieșit, au făcut așa o roată de trei ori și se uitau la dânșii. Iar preotul, bătrânul, le-a zis: „Dragii mei, îngenunchiați, că-i ultima rugăciue”. S-au rugat la Dumnezeu ca prin dinții fiarelor să meargă la cer. Și după ce s-au rugat și s-au iertat unii pe alții, leii au început să-i mănânce.

Am fost la cuștile acelea de fier unde stăteau leoparzii, tigrii, panterele și leii. Am fost și le-am văzut acolo și ne zicea: „Uite, de aici a dat drumul la lei, uite aici i-a mâncat”. Și sus priveau în amfiteatru o sută de mii de spectatori cum îi mănâncă fiarele. O femeie avea copilul în brațe când a scos-o în arenă și copilul, când a văzut că leul a pus labele pe pieptul mamei sale, a țipat și l-a iritat. Și atunci leul s-a întors și a prins capul copilului ca o nucă. Și a rupt și mâna dreaptă a femeii și pe copil deodată l-a omorât.

Și în câteva ceasuri au rămas din ei grămezi de oase. Leii erau plini de carne, de sângele martirilor, cu labele însângerate și mustățile și gurile pline de sânge. Stăteau tolăniți la soare sătui de carne de martiri, căci pânțele leilor se făcuseră morminte de martiri.

Și am văzut rămășițele acestor martiri care au murit în anul cutare. În altă parte altele de altădată care au fost la fiare, că nu numai acum au fost dați. Și când am ieșit din aceste catacombe de la Roma, am ieșit cu jumătate de inimă: „Ia, măi frate, o mână de țărână de aici că asta toată e udată cu sânge de martir”. Am luat și noi cum am putut.

Și aceia s-au dus la cer și noi îi pomenim acum: „Sfinte mare mucenic Gheorghe, roagă-te lui Dumnezeu!” și atâția sfinți. În calendare sunt trecuți o parte, dar în mineie sunt mai mulți și în martirologul roman. Și vă spun, dragii mei, de aceea să cinstiți pe sfinți, că sfinții lui Dumnezeu și-au dat viața și și-au pus sufletul pentru Hristos. Mântuitorul a spus: *Cel ce mărturisește pentru Mine înaintea oamenilor și Eu voi mărturisi pentru dânsul înaintea Tatălui Meu care este în ceruri... Cel ce își cruță sufletul său îl va pierde, iar cel ce îl pierde pentru Mine și pentru Evanghelie îl va afla.* Deci Biserica noastră s-a împodobit ca cu o porfiră cu sângele a zeci de milioane de sfinți mucenici.

Pe unde te duceai, numai morminte de sfinți. Și ce puteai să faci, că o catacombă avea 20 de kilometri. Noi am mers două ore și ne-am întors înapoi. Când ne-am ridicat deasupra, ne arătau munți, ogoare de porumb, grâu, copaci și ne spuneau: „Pe acolo tot catacombă este”. Dar zic eu: „În cât timp se poate vizita catacomba asta?” „Cam într-o lună jumătate-două, ca să o vezi toată”.

Atâtea biserici și minuni am văzut pe sub pământ. Și la catacomba Sfintei Domitilla și la a Sfântului Sebastian și a Sfintei Cecilia, cea oarbă. Să vedeți acolo cum s-a întemeiat Biserica noastră. Când am fost la Ierusalim am zis: „Din Mormântul Domnului a înviat Hristos!”, iar acolo am zis: „De sub pământ a înviat Biserica lui Hristos trei sute de ani!”. Căci catacombe nu erau numai la Roma, ci erau și în Cartagina Africii și în Nicomidia, unde este Turcia astăzi, că era reședința de vară a lui Dioclețian. Au fost peste 750 de km de catacombe pe sub pământ făcute de creștini, în timpul marilor persecuții și necazuri de atunci. Iată cum a trăit Biserica noastră.

Astăzi suntem liberi, ne trage clopotul, ne sună toaca, ne cheamă preoții la biserică să se citească Evanghelia și Apostolul și să ne țină predici, și nu mergem, că suntem liberi. Atunci uite cu câtă greutate țineau credință. De aceea s-au făcut sfinți, și auzi ce spune Scriptura: *Minunat este Dumnezeu întru sfinții Săi, Dumnezeul lui Israel!* Și iarăși: *Sfinților care sunt pe pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale întru dânșii!*

Dar vă spun: Toți sfinții lui Dumnezeu spun și Mântuitorul o spune: Înainte de vremea cea de la urmă o să vină prigoană mai mare peste Biserica. Pentru că Sfântul Ioan Evanghelistul la Apocalipsă zice: *Am văzut sufletele celor junghiați pentru cuvântul lui Dumnezeu și pentru mărturisirea care au dat-o.* Și strigau către tronul mielului, către tronul lui Hristos: *Până când, Doamne, nu vei judeca și nu vei răzbuna sângele nostru de la cei ce locuiesc pe pământ?* Și auzi ce le-a spus Mântuitorul: *Stați și așteptați până ce vor plini și cei dimpreună cu voi care vor veni la sfârșitul veacurilor.* Și iarăși spune Sfântul Ioan: *Am văzut mulțime mare de sfinți îmbrăcați cu haine de in albe și purtând ramuri de finic.* Și erau din toată limba și neamul sub cer și nimeni nu-i putea număra. Și strigau: *Aliluia, aliluia, aliluia, slavă și mântuirea este a Dumnezeului nostru în vecii*

vecilor. *Aceștia sunt cei care vin din necazul cel mare și și-au spălat veșmintele lor și le-au albit în sângele Mielului.*

Sfinții n-au luat plată, ei stau în rai, dar n-au luat împărăția cerurilor până nu vin și sfinții cei de la sfârșit. Și de aceea v-am spus: Noi, săracii de noi, suntem în timpurile cele mai fericite că avem libertatea să ne închinăm oricând, oriunde, e mare fericire pe noi. Noi n-am suferit nimic pentru dragostea Mântuitorului, dar în sufletele noastre și în adâncul inimii să fim hotărâți să suferim, că Mântuitorul spune: *Cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui.*

Deci pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria și ale tuturor milioanelor de sfinți care au suferit pentru Biserica noastră, să fie mila Domnului cu noi cu toți, să ne mântuim și noi și dumneavoastră să vă meargă bine în veacul de acum și în cel viitor. Amin.

DIALOG CU UN SECTAR DESPRE RUGĂCIUNEA ÎN DUH ȘI ÎN ADEVĂR

P. Cleopa – Da voi, măi băieți, ce aveți de întrebat? Voi n-ați venit să întrebați ceva?

Sectarul – Da, încă multe.

P. C. – Păi ia vedeți, că uite ceasul se duce și eu am de prășit. Buruienile pe ogorul meu cresc și eu prășesc la alții.

S. – Și ale noastre cresc, trebuie să curățăm și noi.

P. C. – Eu prășesc la voi, dar la mine cine prășește pe urmă?

S. – Ia să vă întreb ceva.

P. C. – Da.

S. – Sunt două lupte care se întâmplă în organismul omenesc, firea se luptă împotriva duhului și duhul împotriva firii.

P. C. – Cum spune Apostolul Pavel: *Văd întru mine două legi, legea duhului vieții m-a izbăvit de legea păcatului, trupul se luptă împotriva duhului și duhul împotriva trupului. Cugetul trupului este moarte, clar, și cugetul duhului este viață veșnică. Binele pe care voiesc să-l fac nu-l fac și răul pe care nu voiesc să-l fac îl fac.*

S. – Și prin aceasta mărturisesc că păcatul locuiește în mine. Adică omul face ceea ce nu vrea să facă. Acum alt aspect.

P. C. – Da.

S. – Legea și harul, tot din cuvânt. Faptele legii și faptele harului. Din care se poate primi mântuirea, din faptele legii sau din faptele harului?

P. C. – Prin faptele Legii nu se mântuiește, că Legea, spune Apostolul Pavel, n-a desăvârșit nimic. Din faptele Legii nu se mântuiește, dar legea harului este unită cu faptele.

S. – Unită cu faptele!?

P. C. – Da, pentru că spune Apostolul Iacob: *faptele sunt moarte fără credință și credința fără fapte este moartă. Clar!*

S. – În Romani, Apostolul Pavel spune că cel neprihănit va trăi prin credință. Nu spune prin fapte.

P. C. – Nu. Ia ascultă! Același Pavel îți spune dincolo: *Toți vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos ca să luăm fiecare plată pentru ce am lucrat, bune sau rele.*

S. – Da. În Corinteni.

P. C. – Și Ecclesiastul spune: *Toată fapta bună sau rea o aduce Dumnezeu la judecată, ca să răsplătească fiecăruia după faptele lui.* Și Psalmul 61 zice: *Doamne, Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui.* Evanghelia lui Iisus Hristos zice: *Când va veni Fiul Omului și va sta pe scaunul slavei Sale, va răsplăti fiecăruia după faptele lui* – vezi la Matei.

Ai venit la mine? Văd că cunoști oleacă Scriptura. Apoi stăi și cu moș Costache, eu sunt un

moșneag mai bătrân, poate nu știu cât voi, dar poate mai știu și eu ceva, ce am auzit de la alții.

S. – Aă, problema mântuirii ne preocupă nu numai pe noi, ci preocupă pe întreaga omenire, fiecare se zbate, întreabă cum este mai bine, aici sau acolo, acolo sau aici? După cuvântul lui Dumnezeu care este scris, apostolul dă multe explicațiuni și la I Corinteni 1 versetul 18-19, spune: *Mai întâi de toate aud, fraților, că atunci când veniți la adunări între voi sunt dezbinări și certuri și în parte cred, căci trebuie să fie și între voi partide ca să iasă la lumină cei găsiți buni.*

P. C. – Eresurile, că eresurile sunt care se dezbină de biserică, că *Biserica este stâlp și întărire a adevărului, și Biserica este trupul lui Hristos.*

S. – Trupul lui Hristos, așa este. Domnul Iisus spune la Apostolul Pavel, în Matei 16, 18 că *tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea.*

P. C. – Biserica este alcătuită din păstori și din păstoriți. Asta e biserică ascultătoare și cei păstoriți trebuie să asculte pe cei puși de Duhul Sfânt în Biserică.

S. – Așa este.

P. C. – Păi așa este măi...

S. – Vasile.

P. C. – Măi Vasile, măi.

S. – Nu v-am întrerupt că spune: *Îngăduiți-vă unii pe alții și am stat să ascult mai întâi și după aceea să vorbim.*

P. C. – Așa, ia spune.

S. – Deci spune că este zidit pe pietre vii. Nu? Pietre.

P. C. – Ei, acestea sunt mădularele Bisericii. Ca niște pietre vii. Dar care-i piatra vie?

S. – Piatra vie sunt oamenii.

P. C. – Oamenii. Voi sunteți mădularele lui Iisus Hristos, Biserica, și mădulare din parte. Noi toți formăm Biserica.

S. – Da, sigur că da.

P. C. – Biserica este totalitatea credincioșilor, iar piatra cea din capul unghiului pe care este clădită Biserica este Hristos, pe temelia apostolilor și a proorocilor. Deci noi nu suntem Biserică aparte, noi suntem mădulare ale Bisericii, și când ne adunăm toți este Biserica povățuitoare pusă de Hristos în frunte și noi cei ascultători, ca niște pietre vii, alcătuim o Biserică care se cheamă totalitatea credincioșilor. Iar cuvântul Biserică în Scriptură e în patru feluri, băiete. Mai întâi e Biserica povățuitoarea sau ierarhia canonică a Bisericii, al doilea este Biserica – totalitatea credincioșilor, al treilea este biserică ca lăcaș de închinare – Solomon a primit poruncă să-i facă lui Dumnezeu biserică –, și al patrulea suntem noi ca Biserică formând Biserica toată. Așa-i cuvântul Biserică în Scriptură.

S. – Bun. Acum când a stat de vorbă Domnul Iisus cu samariteanca, a spus samariteanca: *Unde este bine ca oamenii să se închine? Aici, în muntele acesta, sau în Ierusalim?*

P. C. – Da.

S. – Și domnul Iisus ce i-a răspuns?

P. C. – *Crede mie, femeie, că va veni o vreme și acum este când închinătorii cei adevărați se vor ruga Tatălui cu duhul și cu adevărul nu numai aici, ci pretutindeni, că Tatăl caută acest fel de închinători care să se roage Lui oriunde cu duhul și cu adevărul. Dar cum înțelegi dumneata rugăciunea cu duhul și cu adevăr? Ia să te văd!*

S. – Să se roage în duh și în adevăr, adică să aibă o legătură directă cu Tatăl, la rugăciune.

P. C. – Stai oleacă, dacă ai venit aici, apoi ascultă. Tu știi că eu am scris *Sectologia*, eu am fost predicator trimis de patriarh în toată țara. Ai nimerit-o cu mine.

S. – Eu ascult, că este scris: *Ascultați de mai marii voștri.*

P. C. – Eu am fost la Curtici, tu ai auzit de Curtici?

S. – La Arad, la graniță cu iugoslavii.

P. C. – 40 de predicatori au vorbit cu mine și erau de diferite nuanțe de secte și era vlădica Andrei Maghieru lângă mine. Și i-au zis: „De unde ai adus omul ăsta?” Uită-te la mine, eu am scris *Sectologia*, uită-te aici, acum se tipărește în 5000 de exemplare la București, ia uite aici ce scrie:

Călăuză spre cunoașterea și apărarea credinței strămoșești. Și asta este aprobată și de Sinod și de Consiliul de Stat. Acum s-a aprobat și au adus și hârtia să o tipărească. Uite și alta scrisă de mine: *Predici* de Arhimandrit Cleopa Ilie. Deci cu mine ai ce discuta. Eu acum am fost la o conferință la Buzău de orientare antisectară, unde am stat 14 zile, unde au fost 14 protoierei, 20 de preoți misionari și 11 profesori universitari de la Institutul Teologic și a prezidat vlădica Antonie Plămădeală, care-i la Patriarhul Iustin în sinod. Venise din Australia și din Noua Zeelandă, unde a fost să sfințească niște biserici ortodoxe. Și la fiecare prelegere care o dădea un profesor universitar din București, eu eram în dreapta vlădicăi. Și-mi zicea: „Părinte Cleope, ține o predică la acest subiect”, că au fost și predici cu caracter național bisericesc, cu caracter pur național, cu caracter pur bisericesc și cu caracter antisectar. Așa că cu mine ai ce vorbi, dacă ai venit aici.

S. – Acum numai să binevoim să ascultăm. Deci ca să înțelegem legăturile...

P. C. – Nu, nu, stăi, stăi, nu trece. Care-i rugăciunea în duh și adevăr? Ia spune matale. Cum o înțelegi?

S. – Eu înțeleg așa. Domnul Iisus Hristos a spus ucenicilor Săi: *Rămâneți în cetate până veți fi îmbrăcați cu putere de sus* și după zece zile s-a pogorât în ziua Cincizecimii Duhul Sfânt. În Faptele Apostolilor, capitolul 2, ei vorbeau în limbi. Oamenii care erau de diferite națiuni au rămas uimiți, că fiecare îi auzea vorbind în limbile lor.

P. C. – În limbile lor, iar cei localnici din Palestina ziceau că sunt beți. De aceea Petru a zis: *Fraților, nu suntem beți, că abia e ceasul al treilea din zi.* Aceia erau palestinienii galileeni, care grăiau în limba maternă, iar cei din 15 națiuni, care erau la Cincizecime, că 15 erau, că i-am numărat, aceia fiecare auzeau măririle lui Dumnezeu în limba lui. Și ziceau: *Cum aceștia sunt bărbați galileeni și noi auzim măririle lui Dumnezeu fiecare în limba noastră?* Acesta este darul de a zidi Biserica: eu să-ți vorbesc ție într-o limbă și tu să înțelegi în limba ta. Eu am fost la penticostalii de la Straja și de la Ulma, de acolo, la Vicovul de sus, și le-am zis: „Măi, voi aveți pretenția că vorbiți în limbi, da? Poftim!”

Au început a face convulsii și strigăte: „Uă! Uo!” Săreau în sus, făceau spume la gură, cutare, ziceau că a venit Duhul Sfânt peste ei.

„Măi, dar așa au făcut apostolii? Au jucat ca voi, s-au trântit pe jos, să facă spume? Nu vedeți că-i duhul dracilor în voi? Dumnezeul nostru nu este Dumnezeul neorânduiei, ci al păcii. Ai auzit că apostolii săreau în sus și băteau din palme ca voi, făceau exclamări ca voi? Se tăvăleau pe jos, văleu și cutare?” Au învățat câteva cuvinte de la acei care-i plăteau cu bani, care vin de pe la Hamburg și din toate părțile ca să zică că știu să vorbească în limbi.

„Dacă știi în limbi, uite ce-i – erau zice predicatori acolo –, uite, eu numai un preot am cu mine” – că eu am fost în casa lor de rugăciuni, am fost cu vlădica Teofil, am vorbit la Vicov, eu unde n-am fost, că unde au fost secte, pe mine m-au tot trimis pe front în linia întâi. Așa, cu mine ai de vorbit, poți să vorbești ani de zile.

S. – Eu mă bucur dacă am de la cine să învăț.

P. C. – Da, și atunci zic: „Mă, dacă știi limbi – era un predicator, unul Isachie –, uite ce, fiți atenți!” – dar aceia tot făceau convulsii, băteau din palme, că se roagă, săreau. Ziceai că erau ditirambele acelea grecești când vorbeau lui Zeus și Artemidei, că așa făceau aceia, săreau în sus cu duhul diavolului ca să se roage Artemidei Efesului, lui Bacchus, zeul vinului, și celorlalți. Zic: „Ăsta nu e duh de rugăciune, aici e duhul satanei, care vă strâmbă și vă face să săriți în sus” – că au zis că ei au postit o săptămână și a venit Duhul Sfânt. „Ăsta-i Duhul Sfânt? Ai auzit că la Cincizecime au făcut apostolii dansuri de ăstea și drăcii de ăstea, și bătăi din palme și sărituri, și spume la gură, ca vierul acela când umblă după scroafe? Ăsta-i Duhul Sfânt? Ăsta-i duhul satanei, măi, care vrea să imite acum, la sfârșitul lumii, venirea lui Hristos și a Duhului Sfânt.

Că această taină s-a împlinit o dată. Cincizecimea nu se mai repetă în veacul veacurilor. Pentru că spune Sfântul Apostol Petru: *Fraților galileieni, nu este cauza mustului dulce, că abia e ceasul trei.* Acum s-a împlinit proorocia lui Ioil, că *în zilele de apoi voi turna din Duhul meu... feciorii voștrii și bătrânii voștri...* Deci s-a împlinit proorocia. Nu așteptați s-o împliniți la sfârșitul veacurilor,

că s-a împlinit de atunci. Proorocia de atunci s-a împlinit, că Duhul Sfânt o dată a venit peste Biserică și de atunci vine pe altă cale, prin succesiune apostolică și prin cele șapte taine. Niciodată nu mai vine revelația din nou, să se mai pogoare Duhul Sfânt. Sau cum zic niște blestemați din America, cu țigara în gură, cu burta plină de carne, cu muiera lângă dâșii, cică vine Duhul Sfânt!

Măi, sfinții care mâncau o dată la 40 de zile nu aveau pretenția că vine Duhul Sfânt direct peste ei. Câtă mândrie și nebunie este la voi cu chestia asta!”

Dar l-am întrebat pe el: „Hai, măi, să o luăm rațional, nu duhovnicește! Dacă voi vorbiți în limbi, ai auzit ce s-a întâmplat la Fapte, capitolul 2, 9? Când a venit Duhul Sfânt erau adunați bărbați parteni, mezieni, elamiți, romani, prozeliți cutare, antiohieni, din 15 neamuri, că ei de două ori pe an aveau poruncă să se suie în Ierusalim, cum scrie la Ieșire: *Ascultă, iudeule, de două ori pe an te vei sui în Ierusalim, la sărbătoarea Paștilor și la Cincizecime, că nu-ți primește Dumnezeu rugăciunile și jertfele decât așa*. De aceea Mântuitorul a zis că are să vină vremea să te rogi nu numai în Ierusalim sau la Muntele Garizim dincoace”. Eu am fost la Garizim, am fost unde a vorbit Mântuitorul cu cananeianca, uite am fotografiat acolo.

S. – Am văzut, am văzut.

P. C. – Am fost pe acolo la Samaria, am băut apă, am luat, am fost în toată partea aceea, am fost în Muntele Sinai unde s-au dat tablete Legii, am fost unde evreii au cântat, unde au făcut vițelul. Unde nu am fost eu? Eu nu le știu numai din Biblie, eu le-am călcat cu piciorul și le-am văzut cu ochii mei.

Și atunci zic: „Iată ce, măi, hai să facem altfel. Voi vorbiți inspirați de Duhul Sfânt, nu? Aveți un dar harismatic în timpul ăsta? Bun! Eu vreau să se repete ce s-a întâmplat la Cincizecime și cred atunci că aveți darul Apostolilor. Auzi că acolo erau de 15 feluri și toți auzeau în limba lor măririle lui Dumnezeu. Și ăștia care vorbeau erau toți galileeni. Bun, voi vorbiți! Eu mă duc să aduc aici un rus, un german, un indian, un polonez, un grec, un spaniol, un francez, un chinez, un japonez, un englez... din 15 popoare. Și ei să vă asculte pe voi cum vorbiți în limbi și fiecare în mîntea lui să înțeleagă măririle lui Dumnezeu pe care le vorbiți voi într-o singură limbă” Și zic ei: „Apoi așa nu se poate!” „Păi dacă aveți pretenția că sunteți ca Apostolii și vine Duhul Sfânt peste voi, de ce nu se poate? Că e același dar. Auzi ce zice: *Cel ce vorbește în limbi singur nu zidește biserica, ci se zidește pe sine singur*. De aceea a zis Apostolul: *Dacă aș intra în biserică și ați vorbi în limbi, n-ar zice toți că sunteți nebuni și vorbiți în vînt*? Că nu zidiți Biserica. Dacă este cineva și are darul să tîlmăcească, atunci vorbirea în limbi, cu toate că-i un dar mai mic decât proorocia, zidește Biserica, dacă nu – hă-la-la-la-la – vorbesc niște nebuni acolo și ceilalți nu înțeleg nimic”.

Iaca care-i darul harismatic al vorbirii în limbi: Să vorbești tu în limba ta și eu din toate părțile lumii să te înțeleg, ca să zidești Biserica. Dar acest dar numai apostolii l-au avut, nu aceștia care se laudă acum că sunt pentecostali. Astea-s cele mai mari înșelătorii posibile ale satanei. Acesta-i duhul lui antihrist, ca să falsifice harismele Duhului Sfânt care au fost în adevăr. Dar de ce a venit Duhul Sfânt în chip de limbi de foc la Cincizecime și n-a venit în alt fel? De ce n-a venit în chip de porumbel? Sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuiește. Noi avem Tradiția, noi nu mergem cu o aripă ca sectarii, numai cu Scriptura. Noi avem rădăcina Scripturii, avem Sfânta Tradiție. Ce a fost de la Adam până la Moise? Câte mii de ani au fost?

S. – În jur de 2000 de ani.

P. C. – Să-ți arăt Hronograful lui Chedrinus care merge paralel cu Scriptura. De la Adam până la Moise au fost 2642 de ani, uite aici, băiete, să-ți arăt izvoarele. Ce, crezi că noi știm numai ce știe un sectar? Am *Călăuza* care este verificată de un sinod întreg. Uite aici referatul Sfântului Sinod, îl vezi? „Cartea Înalt Prea Cuvioșiei Sale, Părintele Arhimandrit Cleopa Ilie, intitulată *Călăuză spre cunoașterea și apărarea credinței strămoșești* este o lucrare temeinică și convingătoare despre adevărul credinței noastre drept măritoare, întemeiată pe Sfânta Scriptură. Autorul deschide înțelesuri largi și adânci în textele Sfintei Scripturi, înțelesuri care luminează și fundamentează cu multă evidență punctele credinței practice de Biserică din vremea Apostolilor. Scrierea este o adevărată lucrare de *Dogmatică ortodoxă*. Ea expune adevărul credinței noastre fără să jignească pe cei de alte

credițe, încât socotesc că ea poate fi tipărită fără nici o șovăială, putând aduce mult folos nu numai preoților, ci și credincioșilor.

Cartea ar mai putea apare și sub titlul unui *Catehism ortodox*, cum nu avem noi până acum, Biserica Ortodoxă, și nu cred că s-ar găsi cineva să-l poată alcătui.

Ar fi bine poate dacă s-ar tipări în câteva zeci de mii de exemplare și distribuite la un preț mic tuturor creștinilor mai răsăriți din regiunile care trebuie să facă față asaltului cultelor neoprotestante. București, 2 ianuarie 1976, Prof. Acad. Dr. D. Stăniloae". Cel mai mare teolog al Bisericii noastre.

S. – Aici aveți și trimiteri...?

P. C. – Toată Scriptura e aici. Toate sectele din România le avem aici în carte, și doctrina și combaterea lor.

S. – Dar dacă Domnul Iisus a ales pe apostoli, după aceea le-a dat dreptul să se numească ucenici, nu a mai rânduit să numească apostoli.

P. C. – Ia ascultă ce spune Apostolul Pavel: *Datu-mi-s-a darul apostoliei lui Iisus Hristos, mie celui ce eram prigonitor și mulțumesc lui Dumnezeu că m-am învrednicit de darul apostoliei.* Și Pavel nu a primit-o cât a trăit Mântuitorul, ci el a primit descoperirea din cer. Deci spune că i-a dat Hristos apostolia și dumneata spui că s-a numit ucenic, nu s-a numit apostol. Măi, nu vă luați după nebuni, că înnebuniți mai tare decât ei.

S. – Nu, zic că în afară de apostoli nu a mai rânduit pe alți apostoli, la restul le-a dat numele de ucenici, care au mai venit.

P. C. – Stai oleacă, dar le-a spus: *Cine vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă, cine se leapădă de voi, se leapădă de Mine, și nu numai de Mine, ci și de Cel ce M-a trimis pe Mine*, de Tatăl. Cine se leapădă de apostoli. Și Mântuitorul le-a dat putere: *Luați Duh Sfânt...* și Pavel pune mâinile și-i spune lui Tit: *Te-am lăsat în Creta să-mi pui preoți prin cetăți.* Tit era episcop, a fost episcop în Efes și apoi în Creta, și punea mâinile și sfințea preoți. Deci darul harismatic e dat de la Hristos. Că Mântuitorul a hirotonit pe Petru, pe Iacov, primul episcop al Ierusalimului, și pe Ioan Evanghelistul; sunt hirotoniți direct de El. Și le-a dat putere: *Cum am pus Eu mâinile pe voi, așa să puneți și voi mâinile peste alții.* Deci darul pe această cale vine în Biserică, numai prin succesiune apostolică, nicidecum prin altele. Aceia ce merg pe alături de Biserică zic că au har, dar sunt în luntre spartă, nu în corabia mântuirii. Tu ai citit Pidalionu?

S. – Nu.

P. C. – Păi tu nu cunoști Cârma Bisericii? Dacă nu cunoști, să ți-o arăt. Că Biserica e de două mii de ani, iar sectele au ieșit ca ciupercile după ploaie, acum la sfârșitul lumii.

S. – De asta am venit ca să vă întreb cam cum înțelegeți. Știți. Că omul, citind, unul înțelege într-un fel, altul într-altul. Și e bine ca să aflu, că spune acolo: *Nici o proorocie nu se tâlcuiește singură.*

P. C. – Ia ascultă. Zice Scriptura: *Cine vrea să se mântuiască, cu întrebarea să călătorească.* Ai auzit de Pidalion? Cârma Bisericii? Ia vezi pe Hristos cu Sfânta Cruce? Uite Biserica, uite apostolii, corabia mântuirii. Uite ce scrie aici: „Întru slava Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, a Unuia Dumnezeu în Treime – Pidalion sau Cârma Corăbiei”. Aici sunt canoanele Sfinților Apostoli, ale celor șapte Sinoade ecumenice, ale celor 11 sinoade locale și canoanele sfinților mari – Sfântul Vasile cel Mare și toți care au scris canoanele din partea Bisericii lui Hristos. Asta-i cârma și zăvoarele Bisericii. Aceasta începe cu Petru și cu Pavel și cu Mântuitorul și se termină cu Sinodul VII ecumenic, la 787, împotriva iconoclasmului, a sectarilor care hulesc sfintele icoane.

Mă, eu nu cu unul mi-e drag să vorbesc, eu să văd 60 de predicatori sectari în jurul meu și stăm o lună de zile de vorbă. Le răspund la toți tot atunci. Dar să fie mulți, nu numai unul. Cu unul n-am ce face.

Un credincios – Dar, precuvioase, spuneți-ne despre rugăciunea în duh și adevăr.

P. C. – Da, dar vezi că a sărit în altă parte. (*către sectar:*) Cum înțelegeți mata rugăciunea în duh și adevăr? Ia spune! Ia să te văd, că văd că ești oleacă de cărturar, ai venit poate să mă convingi acasă.

S. – Asta înțeleg în duh și în adevăr, când te-ai pus pe genunchi și, prin credință, că spune la Romani acolo *cel neprihănit va trăi prin credință*, te rogi lui Dumnezeu și ca să-l simți pe Dumnezeu în inima ta. Atunci e în duh și în adevăr. Cuvântul lui Dumnezeu, când vorbește El, eu nu mă ating că acela e baptist, că e pentecostal; la mine spune Cuvântul lui Dumnezeu că Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul și asemănarea Sa.

P. C. – Așa.

S. – Excludem cultele toate. Dumnezeu, ca să luăm să o înțelegem, spune că în Biserică a rânduit prooroci, apostoli, învățători și cutare, dar ceilalți, care sunt conduși de comitete, eu nu orânduiesc asta în Biserică, ci orânduiesc președinte, director, contabil, treburi de astea și contrazice cuvântul.

P. C. – N-ai nimerit. Vreau să spun mai bine.

S. – În duh și adevăr? Aă, Domnul Iisus... Eu iarăși o iau și spun cum o înțeleg: în duh și adevăr, adică să se roage prin duhul lui Dumnezeu.

P. C. – Păi noi suntem Biserică și duhul lui Dumnezeu locuiește în noi.

S. – Spune acolo la Matei 18, 20: *unde sunt adunați doi în numele Meu, și Eu sunt în mijlocul lor.*

P. C. – Nu, dar chiar voi sunteți Biserică lui Dumnezeu, și duhul lui Dumnezeu locuiește în voi, că avem Duhul Sfânt de la Botez.

S. – Da, și noi ne rugăm în duh și în adevăr. Adică duhul însuși la Romani 8 spune că el se roagă în noi...

P. C. – Cu suspinuri negrăite.

S. – Cu suspinuri negrăite, este scris, nu putem să spunem că nu.

P. C. – Da.

S. – Și dacă noi ne rugăm, adică ne punem în genunchi, explic cum înțeleg, și când te rogi, așa prin credință, să simți legătura cu cerul, e în duh și în adevăr.

P. C. – Te-ai apropiat, dar puțin.

S. – Eu așa înțeleg.

P. C. – Ia stai, că nu cum înțelegi. Hai să vedem cum înțelege Biserică lui Hristos, care-i condusă de Duhul Sfânt.

S. – Nu, eu mă bucur, eu vreau să înțeleg...

P. C. – Măi frate, Vasile îți spune?

S. – Da.

P. C. – Sufletul nostru e după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și el are multe puteri. Omul e sâmburele universului. Omul e icoana Sfintei Treimi pe pământ. Omul e chipul și asemănarea lui Dumnezeu pe pământ. Are mari puteri în partea nevăzută a sufletului. Tu crezi că omul după trup este chip și asemănare? Doamne ferește! După suflet. Fiecare are minte, cuvânt și duh. Minte și chipul Tatălui, care n-are început, Logosul, cuvântul e chipul Fiului și duhul cel de viață făcător care stă în chip de raze de lumină în mijlocul inimii, după Sfântul Grigorie Palama preaindumnezeitul la minte, acest duh este un dor gânditor care stă între minte și între cuvânt și circumscrie în sine și mintea și cuvântul, după cum Duhul Sfânt în sânul Sfintei Treimi are și pe Tatăl și pe Fiul, că-i de o ființă cu El, nu? Așa acest duh de viață făcător în chip de raze de lumină care îl avem de la Botez în mijlocul inimii, circumscrie de la noi și cuvântul și mintea. Și ca să te rogi în duh, uite cum este, mintea, în vremea rugăciunii trebuie să se coboare în inimă, inima e camera minții, băiete. Când l-ai auzit pe Hristos în Evanghelie: *tu când te rogi, intră în camera ta...*, să nu crezi că-i vorba de pus lacătul.

S. – Da, spune că încui ușa după tine.

P. C. – Camera îți spune Pavel: *V-am logodit pe voi mireasă unui mire fără de moarte. Tare mi-e frică de voi să nu se zăticnească inimile voastre precum a Evei de satana în rai.*

S. – Da, cum a amăgit-o.

P. C. – Unde ne-am logodit? Noi avem logodna cu Hristos: *Câți în Hristos v-ați botezat, în*

Hristos v-ați și îmbrăcat, cum cântă Biserica.

S. – Da, apostolul Pavel.

P. C. – Noi avem pe Hristos de la botez în inimă, în cămară, dar pentru păcatele noastre el stă îngropat acolo. Trebuie să-l dezgropăm prin rugăciunea cea gânditoare a inimii, aceea în duh. Cum? Minte în vremea rugăciunii trebuie să se unească cu inima și să se pogoare mintea în inimă. Toți sfinții mari rugători, care pogorau foc din cer și înviau morții ne învață așa. Adică când te rogi intri cu mintea în camera inimii tale. Acolo e Mirele-Cuvântul de la botez și sufletul nostru în vremea aceea prin partea cea cuvântătoare, prin minte, se unește cu ziditorul său, cu Hristos. Aici se întâlnește mirele cu mireasa, unirea cea mai duhovnicească din lume.

Când te-ai pogorât cu mintea în inimă în vremea rugăciunii simți o căldură mare duhovnicească, tot corpul emană sudori și ochii varsă atâtea lacrimi de căldură și de dragoste către Dumnezeu. Îmi spunea un rugător de felul acesta – că nu pot să spun de mine, trebuie să spun de la cei lucrători, că eu n-am nimica bun: „Două ore m-am pogorât cu mintea în inimă și cinci batiste am stors de lacrimi jos. Și dacă aș fi vrut să mă schimb, trei rânduri de schimburi trebuia să le lepăd”. Atâta emană corpul sudori din căldura Duhului Sfânt, iar inima lacrimi prin ochi. Și atâta de tare e rugăciunea aceasta când s-a pogorât mintea în inimă și sufletul s-a unit cu Hristos, încât atunci inima noastră se închide repede și se deschide repede. Că zice în Scriptură: *Dă-mi, fiule, inima ta.*

Atunci de abia i-ai dat inima lui Iisus, când ai intrat cu mintea în inimă. Și nu poate zice mintea noastră cuvinte mari când a intrat în inimă, că e de față Hristos și n-are când zice toată rugăciunea asta: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!” Rugăciunea minții pe care o zice până atunci. Când s-a unit mintea cu inima, gata. A venit de față Duhul Sfânt în inimă. Și atât mai zice sufletul nostru cu mintea: „Mila mea!” „Dumnezeul meu!” Ea mai de multe ori numai atât poate zice: „Iisuse al meu, Iisuse al meu!” „Iisuse al meu, Iisuse al meu...” și se închide foarte repede. E prezența lui Dumnezeu în inima ta!

Și atâtea lacrimi fierbinți varsă din dragostea de Dumnezeu și nu poate zice alte cuvinte decât cuvintele Duhul Sfânt care sunt în inimă, înseși cuvinte proprii ale sufletului care se roagă în inimă lui Dumnezeu. Că zice Proorocul: *Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne, adică din inimă.* Sfântul Ioan Gură de Aur auzi cum te învață? Nu te ruga cu buzele numai și cu limba, că dacă te rogi cu limba și cu buzele și mintea ta umblă pe dealuri și n-a intrat să vorbească cu Iisus în inimă, auzi pe Proorocul Isaia care zice: *Aproape ești Tu, Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor.*

Trebuie să te rogi în inimă, cu mintea în inimă să stai de vorbă cu Iisus, dulceța dulceților, sfințenia sfințeniilor, mângâierea mângâierilor. Și cea mai înaltă vorbire cu Iisus în inimă este rugăciunea cea gânditoare a inimii. Această rugăciune se numește în duh și în adevăr. Ea este făcută în duh, iar ca să ai și adevărul trebuie să lucrezi și poruncile. Că Duhul Sfânt îți spune: în psalmul 118: *Toate poruncile Tale, Doamne, sunt adevăr.* Legea Ta este adevărul. Ca să te poți ruga în duh și în adevăr, mai întâi trebuie să te pogori cu mintea în camera inimii și al doilea să lucrezi poruncile lui Hristos. Dacă n-ai poruncile, care sunt faptele cele bune, nu poți zice că te-ai rugat în adevăr, pentru că în duh te rogi în inima ta, iar poruncile le neglijezi, că Mântuitorul le spune apostolilor nu numai o poruncă să păzească: *Mergând, învățați toate popoarele, botezându-i pe ei, și apoi le spune poruncindu-le să păzească toate câte am poruncit vouă.*

S. – Da.

P. C. – *Că dacă păzești toate poruncile, zice apostolul, și numai una ai călcat, ești călcător tuturor.* Deci dacă vrei să te rogi în duh și în adevăr, întâi să te rogi din adâncul inimii în inima ta și al doilea să faci poruncile lui Hristos care sunt adevărul. Atunci te rogi în duh și în adevăr. Ai intrat cu mintea în inimă și te rogi în fața lui Hristos și dincoace lucrezi poruncile care sunt adevărul. Asta e rugăciunea în duh și în adevăr.

S. – Așa din umilință, cum îi...

P. C. – Da, cu lacrimi. Nu-i rugăciune aceea când eu mă rog și-n mintea mea e secetă.

S. – Apoi dacă mintea e în altă parte, normal că nici nu ajunge la ceruri rugăciunea.

P. C. – Știi unde găsești pe Iisus? Nu la ceruri să te duci cu mintea. Că Dumnezeu nu-i în cer,

măi. Ce spune Scriptura? Aproape este Domnul de tine, în gura ta și în inima ta. Auzi unde e? Ce spune Hristos? *Împărăția Cerurilor e înăuntrul vostru. Vezi unde trebuie să te pogori? Nu în cer, că ai Împărăția cerurilor aici, măi. Și zice: Ție a grăit inima mea, Doamne. Mintește grăiește în inimă cu Iisus. Împărăția cerurilor e înăuntru, trebuie să te pogori acolo. Împărăția cerurilor e în inima ta. Ce zice Ieremia: Nimic nu e mai adânc decât inima omului și împărăția cerurilor este în inima ta. Aici e Iisus, de la botez. Vorbește cu El în inima ta și ai să vezi ce înseamnă rugăciune în duh și în adevăr. Iar când te-ai trezit, lucrează și poruncile, că toate poruncile Lui sunt adevăr. Acela e rugător adevărat. Ei, frate Vasile, dacă ai venit la mine!*

S. – !!!

P. C. – Iaca așa-i cuvântul lui Dumnezeu. Este viu și lucrător, cum spune Sfântul Isaac Sirul: „Cuvântul lui Dumnezeu este izvor dulce și fără de saț”, pentru că-i apa cea vie și pâinea cea vie care s-a pogorât din cer. El se numește și *pâinea cea vie și apa cea vie*, că spune Mântuitorul: *cel ce crede în Mine, râuri de apă vie vor curge din inima lui*. El se numește și rouă: *...și roua cea de la Tine, vindecare lor este*. Cuvântul lui Dumnezeu se numește și râu. În toate chipurile. Și te adapă și te răcorește și te hrănește în tot chipul. Așa este.

S. – Așa este.

P. C. – Deci, măi băieți, uite ce-i: Noi am prășit la voi până acum, dar la noi pământul-i mare, măi. Popușoi au buruieni... Mânca-v-ar mântuirea! Duceți-vă și vă culcați, măi, că-i destul! Așa, măi bucovinenilor. Eu cred că-i destul pe seara asta, măi.

TRECUT-A UMBRA LEGII ȘI DARUL A VENIT

– **Părinte, unii sectari zic că trebuie să ținem sâmbăta.**

– Sâmbăta a rămas în umbră, că ea a fost o zi pentru poporul Israel. Ce mai avem noi cu dânșii? Pentru că noi nu mai ținem Legea Veche. Dacă ținem sâmbăta, să primim și tăierea împrejur și la altar să aducem țapi și boi și oi și capre, jertfe sângeroase. Atunci să mutăm și preoția și s-o aducem pe a lui Aaron. Nu? Oare asta câtă nebunie ar fi? Apostolul spune? *Iată, cele vechi au trecut, toate s-au făcut noi... Nimeni să nu învinuiască pe voi pentru lunile cele noi și pentru sâmbete* – adică de ce nu ținem sâmbăta –, *că acele vechi au trecut, că au fost umbră și închipuiri ale celor viitoare*.

– Deci sâmbăta pentru noi este o amintire a Sabatului din Vechiul Testament, iar nouă nu ne-a adus sâmbăta mântuirea, ci Duminica, că Hristos, Care ne-a trecut din moarte la viață, a înviat în ziua Duminicii. Și nu numai că a înviat, dar ne-a învățat pe noi să nu ținem sâmbăta. Ai văzut, apostolii smulgeau spice sâmbăta și fariseii care-L pândeau au zis: *Uite ce fac învățăceii Tăi! Că aceia erau flămânzi, smulgeau spice, le frecau în palmă și mâncau grâul* – „Uite că fac ce nu se cuvine sâmbăta. Uite, smulg spice”. Dar Mântuitorul le-a spus: *Nu știți ce a făcut David când a flămânzit? Că a intrat în templul lui Solomon și a mâncat pâinile punerii înainte, care nu era voie decât preotul să le mănânce. Apoi să știți voi, sâmbăta s-a făcut pentru om și nu omul pentru sâmbăta*.

Când Mântuitorul a vindecat femeia gârbovă de 18 ani sâmbăta, când a vindecat slăbănogul sâmbăta, orbul din naștere sâmbăta, când a făcut atâtea minuni sâmbăta îl învinuiau, zicând: *Acest om nu este de la Dumnezeu, că nu păzește sâmbăta*. Iar Mântuitorul le-a spus: *Eu sunt Domn și al sâmbetei*. Adică: Eu v-am dat sâmbăta vouă, că eu sunt Dumnezeu. *Eu sunt Domn și al sâmbetei*.

Și-L întrebau: „De ce faci acestea care nu se cade a le face sâmbăta?” Iar El le spunea că a venit să desființeze sâmbăta: *Tatăl Meu până acum lucrează, și Eu lucrez*. Dacă Tatăl din cer lucrează sâmbăta și Hristos a lucrat sâmbăta, apoi eu, care mă numesc creștin, de ce să țin sărbătoare sâmbăta? Nu trebuie să fac ce-a făcut Hristos? El a lucrat sâmbăta. Îi spune celui slăbănog, după ce-l vindecă: *Ia patul tău pe umeri și mergi la casa ta!* Proorocul Ieremia spune: *Nu cumva să duceți vreo greutate sâmbăta*, iar Hristos îi spune la acesta să-și ducă patul în spate după ce-l vindecă, și-L învinuiu că l-a vindecat sâmbăta.

Și atunci i-a muștrat Mântuitorul: *Orbilor, ce este mai ușor a zice: iartă-ți-se ție păcatele* –

că l-a iertat, i-a iertat și păcatele – *sau a zice: ia patul tău și mergi la casa ta?* N-ați văzut minunea? Că Eu i-am iertat și păcatele, l-am făcut și sănătos și i-am poruncit. Deci Mântuitorul n-a mai vrut să țină sâmbăta, că n-a venit pentru sâmbătă, a venit pentru popoare. El era așteptarea neamurilor, cum zice Iacov. Ce zice Ieremia Proorocul, ia citiți la cap. 31 versetul 31? *Iată vin zile, zice Domnul, când voi încheia cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda legământ nou. Însă nu ca făgăduința pe care am încheiat-o cu părinții lor în ziua când i-am luat de mână, ca să-i scot din pământul Egiptului, căci ei n-au rămas întru făgăduința Mea și Eu nu m-am îngrijit de ei, zice Domnul.*

Ai auzit? Și Testamentul e altul și poporul nostru e altul, și ziua de sărbătoare a noastră și s-a dat alta, că era proorocit de Ieremia Proorocul cu 850 de ani înainte de venirea Domnului, că Mântuitorul venind o să pună alt testament, Testamentul Nou. Pentru că toate cele vechi au fost umbră, închipuire a celor viitoare: *Trecut-a umbra Legii și Darul a venit*, cum auziți cântând Biserica. Ce vă mai întoarceți cu gândul la sâmbătă? Dacă te întorci la sâmbătă, atunci ia și taie copiii împrejur, ia și te du la sinagoga iudeilor și du acolo viței, oi, și nu mai du prescuri, nu mai du pâine și vin, întoarce-te la preoția lui Aaron și ține toate sâmbăta, te-ai întors înapoi la iudaism și te-ai lepădat de Hristos și atunci ai să vezi unde ajungi.

Cine vă învață să țineți sâmbăta vrea să vă întoarcă la iudaism, la păgânătate înapoi, să vă dezbrace de darul lui Dumnezeu. Hristos a fost sfârșitul Legii – nu spune Apostolul Pavel? Păi ce mai cauți înapoi la Legea Veche dacă Hristos a fost sfârșitul? Zice: *Legea și proorocii până la Ioan*, și de aici începe Legea Darului. Păi noi de 2000 de ani avem legea lui Hristos și acum să te întorci înapoi la iudaism? Cine începe să țină sâmbăta, se întoarce fără să vrea și se face evreu. Se întoarce înapoi la iudaism. Niciodată să nu credeți asta.

Evreii, spun Sfinții Părinți și Mântuitorul, au să vină la dreapta credință ortodoxă. Toți au să vină la creștinism, că are să vină Enoh și Ilie, cum spune acolo, și are să predice, și va întoarce inima părinților către fii și a fiilor către părinți. Au să vină la vremea lor toți, când va voi Dumnezeu, nu când vrem noi.

Duceți-vă să vedeți Sfânta Lumină cum vine în biserică. Nu vine în capiștea bapțiștilor sau a pentecostalilor. S-o vedeți acolo când vine, și o văd sute de mii de oameni. Și acum să lăsați voi o minune așa de mare și să spuneți că vă întoarceți la sâmbăta iudaică și la sinagoga lor sau la școlile lor, când lumina din cer adeverează dreptatea credinței noastre!

SFÂNȚA LUMINĂ – MĂRTURIE PENTRU DREAPTA CREDINȚĂ

Creștinismul acoperă pe fața pământului mai mult de un miliard și jumătate care cred în Hristos din toate religiile lumii. Dar cea mai dreaptă credință de sub cer în creștinism este Credința Ortodoxă. Eu am fost la Ierusalim la Mormântul Domnului. Eram la Ain Karem, unde s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul. Eram acolo unde s-a întâlnit Maica Domnului cu Sfânta Elisabeta, când s-a umplut Elisabeta de Duh Sfânt și a zis: *De unde este aceasta să vină la mine Maica Domnului meu?* Era acolo o mănăstire mare spaniolă și alta rusească de maici. Acolo este scrisă cântarea de la Luca: *Mărește, suflete al meu, pe Domnul și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu Mântuitorul meu*, cântarea „Ceea ce ești mai cinstită” pe care noi o cântăm totdeauna în biserică. Acolo în mănăstire este scris în aproape toate limbile de sub cer cântarea aceasta, cum este scris în mănăstirea Pater Noster rugăciunea Tatăl Nostru în toate limbile de pe pământ. Noi căutam rugăciunea în limba română și nu o găseam. Era în limba chineză, birmaneză, engleză, germană, poloneză, rusă, dar în românește nu găseam.

Ne întâlnim acolo cu o profesoară de istorie evreică din București. Numai de zece ani era acolo. Ne-a auzit că suntem români și ne-a întrebat: „Ce căutați, părinte? Eu sunt evreică din București, profesoară de istorie. Haideți să vă arăt eu cântarea de la Luca. Uite aici. Alături de cea în franceză”. După ce ne-a arătat, ne-am dat la umbra unui arbore, că era cald – era pe la amiază – și a stat de vorbă cu noi aproape două ceasuri.

- Doamnă, dumneata ești profesoară de istorie?
- Da, părinte, eu cunosc istoria românilor și a evreilor și a arabilor și a egiptenilor.
- Spune mata, cine primează aici, în Țara Sfântă, dintre toate religiile?
- Ortodocșii, părinte.

Dintre toate religiile în Țara Sfântă primează ortodocșii. Grecii nu sunt mulți, dar așa a lăsat Dumnezeu că-s tradiționali; țin legea sfântă. Sunt patru sfinte altare internaționale. Mormântul Domnului, unde intră toate religiile lumii. Vezi la noi în altar, dacă ar intra o femeie, este sub mare canon. Acolo la Mormântul Domnului intră și femei și copii și turci și arabi, toată lumea. Așa-i și la Betleem, unde s-a născut Mântuitorul, și așa-i și la Nazaret. Deci patru altare internaționale sunt în mâna grecilor.

Grecii slujesc drept pe Mormântul Domnului. Imediat după noi vin catolicii. Catolicii sunt foarte muți la număr, sunt vreo 700 milioane. După catolici vin armenii și după armeni vin monofiziții. Ei nu slujesc la Mormântul Domnului, au un altar la Sfântul Cuvucliu, în spatele Sfântului Mormânt.

Dar, ia gândiți-vă dumneavoastră, dacă n-ar fi avut ortodocșii dreptate acolo, păi Sfânta Lumină nu se cobora la noi, avea să se coboare de la catolici sau de la armeni, care-s foarte întăriți, că acolo-s străzi întregi în Ierusalim de armeni, sunt boieri mari, moșieri. La noi vine Sfânta Lumină. Și nu vine de acum, ea vine tocmai din secolul II, din secolul I chiar a început să vină. Și au fost mari persecuții, că au fost perși care au ocupat Ierusalimul de multe ori, l-au ocupat turcii.

Ai văzut cum este acolo? Îmi spunea un părinte diacon, Heruvim, el era de la Sinai: „Ehei, dacă n-ar veni Sfânta Lumină, de când nu mai eram aici! Dar aceea îi pune pe gânduri pe toți. Că vine când fac ai noștri Sfânta Liturghie”. Au încercat ei multe. Ce-au făcut armenii la 1424? Pe atunci Patriarhia de Ierusalim era săracă. Ocupaseră turcii Ierusalimul. Erau trei sultanate mari turcești: unul în Damasc, unul în Egipt și unul la Bagdad – în Irakul de azi. Armenii fiind foarte bogați, fiind negustori, le-au spus la turci așa: „Dumneavoastră puneți o taxă mare pe Mormântul lui Hristos și căpătați bani, și, dacă creștinii o s-o poată plăti, să slujească ei de Paști acolo”. Că îi întrebau turcii pe armeni: „De ce nu vine Sfânta Lumină la voi și nici la alte culte, ci vine numai la ortodocși?”

Dar ei au găsit un pretext: „De aceea nu vine la noi, pentru că ortodocșii slujesc pe Sfântul Mormânt, și noi nu vezi că avem altar deoparte? Dar dă-ne voie și nouă să slujim și să vezi că o să vină la noi”. Și atunci turcii au vrut, că ei nu cred nici ca armenii, nici ca noi, să tragă sforile: „Stai, măi, că aici este rost de bani!”

Au pus o taxă de 9000 de galbeni pe Mormântul Domnului și au trimis la patriarhul de Ierusalim: „Dacă nu plățiți această taxă, de Paști nu puteți intra la Mormântul Domnului. Noi avem nevoie de bani!” Că ei împărăteau, turcii, că ei au intrat din secolul VII, la anul 629, au făcut moscheea lui Omar acolo. Poporul nostru de la Ierusalim, cum este și astăzi, e patriarhul, 12 mitropoliți și 120 de preoți și vreo 6000 de creștini. Atâta avem în Patriarhia Ierusalimului. Ea este mare fiindcă este locul cel mai sfânt din lume, unde S-a născut Domnul, unde a pățimit, dar nu ca număr. Ca număr sunt patriarhii mai mari față de cea de acolo.

Patriarhul a chemat la biserică creștinii și le-a zis: „Uite ce-i, de Paști nu putem face Învierea, că ni s-a pus taxă mare de la turci”. Până să adune bani, s-au dus armenii la sultanul din Egipt și la cel din Damasc și le-au spus: „Domnule, noi plătim taxa asta, dar dați-ne voie nouă să slujim anul acesta la Mormântul Domnului, să vedem, nu va veni sfânta lumină la noi?” Aceia bucuroși: „Adu banii încoace!” După ce-au adus banii, mai erau trei săptămâni până la Paști.

Sultanul a dat un fel de act – un hatîșerif, un firman – în care a spus așa: „Anul acesta ortodocșii nu vor sluji la Mormântul lui Hristos, că n-au putut plăti taxă”. Când au auzit creștinii, veniseră închinători de prin toate țările, au zis:

- Vai de noi!
- Ce?
- Ne-au scos de la Mormântul Domnului armenii!
- Și cine slujește?

– Armenii cu patriarhul lor, cu mitropoliții lor.

S-au temut și sultanul și generalii lor: „Măi, are să fie o luptă și o încăierare pentru credință!” „De ce?” „O să se ia armenii cu ortodocșii”. De la credință, omul și moare. Și-au dat seama, cum a fost și cazul. Au trimis armată turcească cu doi generali, și au spus: „Care-i armean, dați-i drumul în biserică, care-i ortodox, afară! Nici preot, nici diacon, nici episcop, nimic ortodox nu intră de Paști acolo. Trei zile. Să intre armenii, să facă Liturghia ei”.

Un general turc a stat aici la piatra ungerii – care ați fost la Ierusalim știți că piatra ungerii e în pridvor – să nu intre vreun ortodox acolo. Unul i-a izolat pe ortodocși afară, patriarhul a venit cu câțiva preoți, 10-20 de preoți: „Ce facem?” „Lasă, că dacă-i autoritate nu te poți pune cu stăpânirea, mai ales cu turcii, stăpânire păgână, noi vom face Liturghia afară. Aducem Sfântul Antimis, ca la orice biserică!”

S-au băgat armenii și un general, adică un pașă turcesc, aici sus unde-i biserica Sfântului Iacob, a dat ordin: „Voi slujiți afară, ortodocșii, și nu vă amestecați, că uite, sabia e în mâna noastră!” Fiecare a știut: „Noi suntem cu crucea, ei sunt cu sabia, noi trebuie să răbdăm, că lor le-a dat Dumnezeu stăpânirea aici!”

Au intrat armenii și au început slujba de cu seară, că și ei sunt creștini, numai că sunt monofiziți, ei cred o voie și o fire în Hristos. S-au despărțit de noi la Soborul IV din Calcedon la 451, în timpul împăratului Marchian.

Au slujit armenii. Sfânta Lumină n-a venit la armeni. Au slujit, nici un semn. Turcii pândeau, că au pus lângă Mormântul Domnului un pașă, să vadă. A văzut că patriarhul armean, mitropoliții s-au îmbrăcat, erau și episcopi, preoți armeni.

Ai noștri au făcut Liturghia afară. Au găsit un platou și au făcut Liturghia acolo. Era acolo un stâlp mare de marmură, care și azi este acolo. Când au cântat ai noștri, ortodocșii, la ora 12 «Hristos a înviat!», Sfânta Lumină a venit din stâlpul acesta a pocnit ca un tun, bum!” și a venit Sfânta Lumină mare deasupra stâlpului. Când a văzut patriarhul a luat lumânările și a aprins Sfânta Lumină de la stâlpul acela de marmură, pe care-l vedeți și azi acolo care vă duceți, și a zis: „Veniți de luați lumină!”

Și lumina a venit tot unde erau ortodocșii, unde slujeau afară. Atunci un turc, când a văzut minunea asta, cum a bufnit stâlpul, a crăpat și a ieșit Sfânta Lumină, a sărit în sus și a zis: „Mare este Hristos. Dumnezeu este Hristos!” Celălalt general a venit și a văzut minunea.

– Ce-a zis acesta?

– A crezut minunea.

I-a tăiat capul. Asta, general turc, i-a tăiat capul la celălalt, fiindcă a crezut. Asta s-a întâmplat la anul 1424. Mergeți la Ierusalim și vedeți stâlpul acela cu minune, unde a ieșit Sfânta Lumină la ortodocși! L-am sărutat și aveam și fotografia. Că eu am fost la Ierusalim, la mănăstirea Sfintei Melania, unde este și peștera Sfintei Melania. De ce-s sfinte moaște. Generalul care a văzut Sfânta Lumină când a ieșit din stâlp și a zis: „Dumnezeu este Hristos, cred în Hristos!”, i s-a tăiat capul și a murit mucenic. Și atunci a auzit și sultanul și a zis:

– Măi, degeaba i-am oprit pe ortodocși, adevărul este la ei.

Dar au pus un ciubăr cu murdărie la ușa bisericii, că ei vroiau să-i spurce, și pe noi ori pe armeni, că ei nu erau creștini, și le-au spus așa la armeni: „Dacă nu vine Sfânta Lumină la voi, cu toate că ați dat bani, mâncați toată murdăria asta, că voi ați zis că dacă slujiți la Mormânt vine Sfânta Lumină; iar dacă o veni Sfânta Lumină la voi, îi punem pe creștinii ortodocși!” Și le-au pus niște linguroaie acolo. Și a dat ordin la armeni, ca toți, și patriarh și mitropoliți, să ia câte o lingură de murdărie de acolo. Toți au luat câte o lingură de murdărie de acolo. Așa le-au făcut. De atunci au armenii ciudă pe noi.

De aceea este bine să nu mănânci de la armean, că el caută să te spurce. Au mare ciudă pe noi de atunci, că i-au spurcat turcii, nu noi, că au cerut să slujească la Mormântul Domnului.

Turcii mai încercaseră să arate că Sfânta Lumină nu vine cu adevărat. Tot armenii au părât: „Știm noi de ce vine Sfânta Lumină la ei. Ei au la candelile lor vreun meșter. Au ceva fosfor, fitilele sunt cu fosfor, și când vine Sfânta Lumină face cineva acolo un meșteșug de se aprinde una, și

celelalte având fosforul se aprind toate singure”.

Asta a fost cu 500 de ani mai înainte, armenii având ciudă pe ortodocși. Și atunci a dat ordin sultanul: „Toate candelile la mormântul lui Hristos de Paști să fie de fier, nu de sticlă, și în loc de fitilul la candelă să pună cuie – au pus cuie de fier –, să vedem dacă o să se mai aprindă”, că se aprindeau toate candelile odată, sunt mii de candelile. Și au pus cuie de fier și candelile de fier, și au luat pe cele care erau de argint și de aur.

Când au cântat ortodocșii „Hristos a înviat” la miezul nopții s-au aprins toate candelile. Cuiele au luat foc și ardeau ca fitilul de bumbac și de vată. Și când au văzut turcii s-au speriat și atunci mulți au crezut în Hristos. „Măi, am pus cuie și s-au aprins toate candelile!”

Pe urmă altă minune cu Sfânta Lumină a fost la 1104, când s-a întemiat Imperiul Latin de Răsărit, când au ocupat catolicii Sfântul Mormânt al Domnului pe timpul împăratului Isac și al lui Baldovin, altă minune mare, că noi avem scrise toate acestea. Cum s-a întâmplat?

Când s-au făcut cele opt cruciade, pornite de la Apus, să cucerească Sfântul Mormânt de la turci, a reușit Godefroy de Bouillon prima cruciadă și alții, că a avut armată, s-au unit cavalerii francezi, cu cavalerii teutoni, cavalerii de Malta, spanioli, toate popoarele și au pornit o cruciadă mare contra turcilor. Și într-adevăr au bătut pe turci și au luat Mormântul Domnului. Și atunci catolicii dacă l-au ocupat ei, că toate țările din Occident sunt catolice, au zis: „Noi am scos Ierusalimul din robia turcilor. De acum este al nostru”.

Catolicii au făcut multe cât au stat acolo. Vezi la mormântul Maicii Domnului câte trepte au făcut, au făcut biserica Rotonda, au făcut multe mănăstiri catolice în jurul Ierusalimului, tot în numele lui Hristos, dar pe ortodocși i-au dat deoparte. A venit vremea să ajungă la Paști.

A venit lumea de pe lume, căci catolicii sunt mai mulți ca noi, au venit să vadă Sfânta Lumină. Pe patriarhul nostru cu toți preoții i-au dus la Mănăstirea Sfântului Sava, la 30 de km de Ierusalim, și i-au închis acolo. „Stați și slujiți voi aici, ortodocșii, n-aveți ce căuta la Mormântul lui Hristos!”

Și a slujit patriarhul latin înconjurat de cardinali, de preoți și a făcut rugăciune la Mormântul Domnului. Și când a fost vorba de înviere, au cântat și ei „Învierea Ta, Hristoase...”, dar nici un semn. Împăratul fiind de față a zis: „Eu am fost anul trecut aici și lumina a venit la ortodocși, de ce n-a ieșit și la voi?” Și au slujit până dimineață, și nici un semn.

– Unde-i patriarhul ortodox?

– A fost ordin de la măriă ta să-l ducem la Sfântul Sava. E acolo cu preoți.

– Duceți-vă și aduceți pe patriarhul ortodox înapoi, că eu vreau să văd Sfânta Lumină și adevărul, doar e Paștele acum, a înviat Hristos.

Au adus pe patriarh de la mănăstirea Sfântului Sava numai cu șapte preoți. Ceilalți s-au temut să vină, credeau că-i omoară. Dar patriarhul a zis:

– Cum a da Dumnezeu. Hai, fiilor, ne cheamă împăratul, că a venit cu scrisoare.

Au adus pe patriarhul Ioachim cu șapte preoți și i-au zis:

– Părinte, n-a venit Sfânta Lumină. Uite, ai noștri slujesc de aseară, și este dimineață acuma.

Patriarhul a zis:

– Dă, măriă ta, dacă n-a venit, noi nu știm de ce n-a venit.

Se temeă să spună. Se gândea: „Poate ne-a chemat să ne ispitească”. Și a zis:

– Dacă n-a venit, nu-i voia Domnului, noi nu știm de ce.

– Părinților, dar vine la voi Sfânta Lumină?

– Noi credem la Dumnezeu că vine, că totdeauna a venit, dar eu acum sunt numai cu șapte preoți, că lumea s-a împrăștiat, s-a dus în toate părțile.

– Ia slujește sfinția ta!

Și s-a îmbrăcat patriarhul ortodox. Era dimineață pe la ora nouă, a doua zi, și au intrat direct la Sfântul Mormânt și a început slujba învierii direct. Și când a zis „Învierea Ta, Hristoase...”, gata, a venit Sfânta Lumină, s-au aprins toate candelile, patriarhul a luat Sfânta Lumină și a dat împăratului. Împăratul a spus: „Chiar Imperiul latin dacă rămâne, la Mormântul Domnului să rămână ortodocșii, că numai la ei vine Sfânta Lumină!”

Și de aceea am spus, păi n-am fost acolo? Nu știm toate? De aceea, când auziți un sectar blestemat că nu crede în Biserică, să-l duceți la Ierusalim să vadă minunea Sfintei Lumini care vine pe Paști. Că nu vine la sectari, la sinagoga blestemată a lor, acolo, nu vine nici la catolici, nici la armeni, numai la ortodocși vine. Amin.

DESRPE BEȚIE

Eu, după cum vedeți, sunt încadrat cu pravila, cu slujbele mele. Ce să vă mai spun? Doar voi știți destule, vorba aceea: „Să-i mai dai hrană la cel sătul!?” Dar pentru că ați venit numaidecât, auziți pe Apostolul Pavel, care atunci când începe a-i număra pe cei care nu vor vedea împărăția cerurilor, zice așa: *Nici bețivii împărăția lui Dumnezeu nu o vor moșteni*. De aici este mare îndoială pentru soarta lor, și Sfinții Părinți spun că omul care a murit în beție e cu anevoie să se mântuiască.

Cuviosul Paisie de la Neamț a fost cel mai mare stareț moldovean din toată istoria Moldovei. El a murit la 1794 și a rămas Mănăstirea Neamț după dânsul cu 1100 și ceva de călugări. Îl avem între cuvioșii cei mari, cu slujbă, cu pravilă, cu polieleu, cu priveghere mare, cu sobor, mărimuri ca la toți sfinții mari. La dânsul au venit, cu vreo câțiva ani înainte de moartea lui, niște lipoveni și i-au spus așa:

– Părinte, noi lucrăm undeva împreună – la o canalizare undeva cum lucrează lipovenii –, și unul din noi a băut, s-a îmbătat strașnic și după aceea, din beția aceasta, a căzut rău și a murit. A căzut undeva într-o prăpastie și a murit. Și am venit să-l punem la slujbă.

Și a zis cuviosul:

– Niciodată nu-l pot pune, că cine moare din beție, e ca și cel mai mare spânzurat. Și este cu mare îndoială lucrul ca să-l pun eu la slujbe. Pentru că am auzit de apostolul că zice: *nici bețivii împărăția lui Dumnezeu să moștenească nu pot*.

Deci de la Cuviosul Paisie și de la alți Sfinți Părinți am aflat că cine moare din cauza beției este ca și cel sinucis, că și-a provocat moartea; nu că a murit, că toți murim, dar a murit fiind foarte legat de satana cu beția, adică și-a pricinuit moartea singur, prin beție. Că dacă era clar la minte, se ferea.

Iată un caz care s-a întâmplat aici la noi, la Târgul Neamț. O femeie în doliu a venit aici plângând că soțul ei, fiind funcționar în Târgul Neamț, se îmbăta adesea. Și acolo la Cetatea Neamțului este un ștrand, un bazin, unde se scaldă oamenii vara, cu apă rece. Bazinul e adânc și nu se bagă oricine, decât cei care știu să înoate. Și el a venit beat și era înfierbântat de vin și de căldura verii și a zis:

– Mă duc să mă scald. Și femeia i-a spus:

– Măi, nenorocitul, nu te duce acuma, că gata ești.

– Păi, ce!? Eu m-am scaldat în Dunăre. Eu n-am nevoie, ce, eu nu știu a înota?

– Dar tu nu vezi că ești mort de beat?

– Nu, mă duc.

Și când s-a dus și s-a dezbrăcat de haine și a sărit în bazin, el fiind înfierbântat, l-a prins răceala apei și n-a mai putut; a stat inima pe loc și s-a înecat. Și a venit femeia la mine și mi-a spus cazul și n-am putut să-i pun slujbe: „Uite, s-a dus să moară beat!”

Eu am stat cu îndoială și nu l-am pus din cauza asta, că și-a pricinuit singur moartea, fiind beat.

Tot aici la Târgul Neamț, unul la Humulești, tot funcționar, era și bețiv și mare fumător, soția lui era mare funcționară. A venit acasă și avea obicei să nu doarmă în casă cu femeia, avea o altă casă curată dincolo, unde avea un fotoliu. A venit mort de beat și i-a spus soției: „Mă duc să mă culc”. S-a culcat pe fotoliu, dar era cu țigara în gură și el a adormit și țigara a căzut din gură jos în timpul când dormea el. Și a luat foc întâi acoperământul patului, pe urmă de pe pereți. A luat foc garderoba, mobila din casă. El mort de beat, deși era miros, nu s-a trezit. Când au pocnit geamurile și a ieșit

focul afară pe geam, atunci a văzut un om: „Ce-i acolo, mă? Iese fum de la cutare, flăcări”. S-a dus la soția aceluia și i-a spus. Iar aceea: „Vai de mine, soțul meu e în casă”.

Când s-a dus, l-a găsit ars. A luat foc și el, casa a ars mai departe și așa împreună cu bețivul a ars și casa. Din cauza focului pe care îl iubea, că-i plăcea țigara, Dumnezeu l-a pedepsit, că a ars aici și i-a dat arvuna muncii celei veșnice. A ars aici de viu și apoi s-a dus dincolo să stea în focul cel nestins, cum zice Mântuitorul, pentru că i-a plăcut beția și fumatul. Și câte cazuri din acestea vin la noi!

De pe Valea Bistriței vine o femeie tânără deunăzi. A murit socru-su, un om bătrân. Baba era foarte bogată, după ce a murit moșneagul, de urât, nu știu de ce, s-a apucat – în loc să se apuce de rugăciune, de post, de milostenie, de spovedanie curată, că se duce mâine-poimâine după moșneag – a început a bea, de urât după moșneag.

– Mamă, dar ești femeie bătrână, lasă rachiul! îi zicea nora.

Când o vedea, era beată.

– Ei, zice, o să mor și eu acum dacă a murit moșneagul. Am să beau până oi muri!

Într-o dimineață ia baba căldările și se duce la apă. Dar a zis ea odată un cuvânt către noră-sa:

– Mie îmi vine în gând să mă duc în Bistrița asta – că era casa chiar pe malul Bistriței –, atâta mi-e dor de moșneag!

Dar a zis când era beată...

– Ia vezi, asta-i cuvânt la dumneata? Asta e cuvânt de femeie nebună! i-a zis noră-sa.

Și o cam pândea. „Măi, zice, satana i-a pus în gând ceva la baba asta!”

Și a luat căldările de dimineață și a zis că se duce la apă. Dar ei n-au crezut că așa de dimineață ea e beată. Și au zis:

– Mamă, lasă că aduc eu apă!

– Nu, nu, nu, dar eu ce-s? Eu mi-aduc apă pentru casa mea! că avea odăile ei deoparte.

S-a dus la apă, dar bărbatul, adică feciorul ei, văzând că nu mai vine, a zis către femeie: „Ia du-te, bre, că baba nu vine de la apă, vezi ce-i!” Când s-a dus, căldările erau pe malul Bistriței, și ea se aruncase într-o bulboacă, că altfel n-o găsea, dar era o adunătură de apă așa într-un colț, un ghiol, care era adânc, în dosul pădurii de copaci. Și acolo au găsit-o umflată și căldările pe mal. Așa i-a pus satana în minte, după ce i-a luat mintea, să se ducă să-și piardă și sufletul.

Și câte cazuri din acestea nu vin nouă aici! Câți pier din cauza beției! Ce să mai vorbim, sunt sute și mii de cazuri!

De aceea ce am găsit la Cuviosul Paisie și ceea ce spune apostolul Pavel – că nici bețivii Împărăția lui Dumnezeu să moștenească nu pot – ne dă a înțelege foarte clar că cine moare beat și și-a provocat moartea din cauza beției e cu anevoie să se poată mântui.

Am găsit că cine s-a sinucis nu-l poți pune la nici un fel de slujbă. Din învățăturile Sfinților Părinți și Sfântul Vasile cel Mare spune că predaniile bărbaților sfinți au putere canonică în biserică – am găsit destule mărturii că cel ce moare din beție e asemenea cu cel ce s-a spânzurat sau cu cel ce s-a înecat sau și-a făcut seama în orice chip.

– Soțiile care au bărbați bețivi, ce le sfătuiți să facă ca să-i poată întoarce, că sunt multe lupte în casă, sunt multe femei creștine și cu bărbați bețivi?

– Dumnezeu nu-i spărgător de uși, Dumnezeu nu mântuiește pe nimeni cu sila. Cel beat când e liniștit și soția poate vorbi cu dânsul, că nu stă beat mereu, atunci, să-i arate primejdia și să-l îndemne să meargă la spovedanie, la un duhovnic iscusit și duhovnicul să-i arate primejdia, că de la beție vin toate relele, toate răutățile. Ați auzit de cel care stătea singur la marginea satului⁶⁶ și a venit diavolul, ispitindu-l să aleagă una din trei: ori s-o bată pe soră-sa, ori să-l omoare pe tată-su, ori să se îmbete o dată. Și de la beție a bătut-o și pe soră-sa, a omorât și pe tată-su.

Și a venit satana la el și i-a zis: „Ei, acum te-am câștigat. Fiindcă să știi tu, că de la beție pe

⁶⁶ Vezi *Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 12, pag. 109.

cei mai mari oameni i-am răsturnat. Eu l-am răsturnat pe Solomon, eu l-am răsturnat pe Olofern, eu l-am răsturnat pe Noe, care nu s-a îneecat în potop, s-a îneecat în pahar, și la beție pe toți îi răstorn. Deci să știi că tu ai ales ce-a fost mai rău, că dacă te-ai îmbătat eu ți-am luat mintea și ai bătut și pe soră-ta și ai omorât și pe tată-tu, deci le-ai făcut toate, de-acum ești al meu”.

Și satana căuta să-l arunce acum în mare deznădejde, că nu urmează de la un păcat mic altul mai mic, ci de la cel mare altul mai mare, că zice Scriptura: *Adânc pe adânc cheamă*. Păcatul trage la iad, și de la un păcat mare diavolul îl dă pe om și mai jos, în deznădejde.

PĂCATUL LIMBUȚIEI

Sfinții Părinți numesc limba „răutate plină de otravă aducătoare de moarte”. Cu limba binecuvântăm pe Dumnezeu, cu dânsa blestemăm și vorbim de rău pe aproapele, la fel și cu mintea. Vrăjmașul le ia pe amândouă aceste organe: mintea o întunecă cu gândurile rele și limba cu cuvinte rele. Și atunci omul devine unealta vrăjmașului, că și gândurile lui sunt spurcate, cu limba și cuvintele lui. Trebuie mare băgare de seamă.

Deci iată câtă primejdie este pentru unul care nu știe să-și păzească limba, că zice: *Cel ce-și stăpânește limba sa este bărbat puternic și desăvârșit care poate să-și stăpânească trupul. Că și corăbiile cât sunt de mari, o mică cârmă le îndreaptă pe toate părțile. Așa-i limba pusă între mădularele noastre; cică ea aprinde toată roata firii și se aprinde de gheenă. Pentru că omul dacă nu-și stăpânește limba este în mare primejdie. De aceea a zis Solomon: Mai bine este să cadă cineva de la loc înalt, decât să cadă prin limbă. Dacă a căzut de la loc înalt, ori a murit ori mai trăiește, dar dacă a căzut prin limbă își pierde sufletul.*

Că un lucrul greu dacă l-a scăpat omul din limbă e mare primejdie; cum sunt preoții, arhierii, dacă ar spune un blestem cuiva, că n-au voie să blesteme, numai pe eretici (sectari), altfel nu-i voie, pentru că cu un singur blestem își pierd preoția și arhieria.

Deci o să vorbim ceva despre limbă. Sfântul Isaac Sirianul zice așa: „Limba omului drept este scaunul Împăratului Hristos, iar limba celui rău este căruța dracilor”. Și iată pentru ce: Omul drept totdeauna vorbește și totdeauna tace. Cum? Vorbește numai cele spre zidire și spre întemeiere, dar tace dinspre cele rele. Asta este ce spune Sfântul Pimen la Pateric: „Este om care toată ziua vorbește și toată ziua tace, și este om care toată ziua tace și toată ziua vorbește”. Și a întrebat ucenicul: Cum este asta, avva?” „Așa, fiule: este om care tace, dar are răutate în mintea lui și în mintea lui vorbește așa: are ciudă pe cel bogat, are ciudă pe cel sărac, are ciudă pe cutare, judecă pe cutare, clevește, se răzbună în mintea lui pe cutare, gândește rău de cutare, îi pare rău de fericirea altuia, și toată ziua vorbește numai cuvinte de folos spre zidirea Bisericii și a lui și a altor suflete”.

Deci acel care vorbește numai spre zidire și numai spre folos, limba lui este scaunul lui Hristos, iar acel care vorbește numai rele și nu tace din gură, limba aceluia este căruța dracilor. Cum? Poartă toți dracii pe limbă. Amuș clevește, amuș spune minciuni, amuș spune glume, amuș vorbește răutăți, amuș judecă pe cutare, amuș spune de cutare, toată ziua vorbește, că fiecare patimă este un drac rău, cum arată Sfântul Efrem Sirul: „Și vorbind mereu atâtea lucruri rele, poartă aceste patimi pe limbă, mai bine zis pe acești draci care se arată prin patimi”.

Ce se întâmplă însă? Un om din fire este vorbăreț. Așa-i din fire. Altul nu-i din fire, ci a citit mult, a învățat mult, sau cutare, sau a auzit multe, și vorbește cele ce le-a auzit și le-a memorizat. Să știți un lucru: cineva spunea că greșala cu limba este mică. Doamne ferește, nu-i mică. Dacă și păcatele cu gândul sunt mari, apoi cu limba sunt mai mari. Sfântul Efrem Sirul spune așa: „Nu mă aruncați în negrijă, frații mei, pentru păcatele cu gândul că ar fi mici! Dacă păcatele cu gândul ar fi fost mici, nu judeca Hristos precurvie întru poftă de muiere șiucidere întru ura de frate”. Că ce a zis? *Cine se uită la femeie spre a o pofti – nu așa simplu – este preacurvar în inima sa... Cine urăște pe fratele său, a ucis pe fratele său.*

Ai văzut cât este de gingașă legea creștină? Ea nu face ca Legea Veche, să cosească păcatul

cum cosim noi iarba, pe deasupra, și rădăcina să rămână acolo să crească alta. Legea Evangheliei scoate păcatul din rădăcină. Nu numai să nu faci păcatul, nici să nu poțfești. Nici să nu te pornești cu ură. Dar mai greu decât păcatul acesta este al limbii. De ce? Pentru că cuvântul este sluga minții, după Sfinții Părinți. Minte naște pe gând și gândul formează cuvântul. Și auzi ce spune Evanghelia? *că din prisosința inimii grăiește gura. Omul cel bun – zice Mântuitorul – din comoara inimii sale scoate cele bune, și omul cel rău, iarăși din comoara cea rea, scoate cele rele...* Și cele rele se manifestă întâi prin gând și al doilea prin cuvânt.

De multe ori pierdem toată osteneala noastră și toată fapta bună, dacă nu păzim acestea două: mintea și limba. Că tot păcatul se începe de la minte, de la gând, și toată fapta rea se exprimă întâi prin limbă. De aceea trebuie mare băgare de seamă.

Poate ați citit voi prin diferite cărți de morală creștină acea istorioară despre păcatul limbii⁶⁷, cu femeia care nu-și înfrâna limba și duhovnicul ei care i-a dat canon să semene sămânță de scai și după aceea să o adune. Cum sunt scaii aceia că s-au dus și au umplut lumea și nu-i mai poate strânge nimeni înapoi, așa sunt roadele păcatului din limbă.

Iată ce-am vrut să spun: am vrut să arăt cât de mare este păcatul din limbă. Ți se pare o glumă? Așa ne pare nouă păcatul cu limba. Dar ai auzit ce spune Proorocul David? *Gura ta a îmulțit răutatea și limba ta a îpletit vicleșug.*

Unul spune o minciună în marginea asta de sat și du-te și o ascultă în cealaltă margine cât îi de mare, cât au mai mărit-o oamenii. Aici s-a întâmplat mică, acolo-i mare. A spus unul o minciună, celălalt a mărit-o, celălalt a făurit-o, celălalt a creat altele dintr-însa, și se vatămă atâta lume de la minciună a unuia sau de la o clevetire sau de la o vorbire de rău, atâtea auzuri, atâtea suflete. Deci aceasta am vrut să vă spun: Mare lucru este să-și stăpânească omul mintea și gândurile, dar nu mică lucrare este și aceasta de a-și stăpâni limba.

Ați auzit în Evanghelia că spune așa: *Doi vor fi în țarină; unul se va lua și altul se va lăsa. Doi vor fi pe pat; unul se va lua și altul se va lăsa. Doi vor fi în casă; unul se va lua și altul se va lăsa. Două vor fi la moară; una se va lua și alta se va lăsa.* Știți voi ce înseamnă asta? Să le tâlcuim aici cu cuvintele Sfântul Efrem Sirul: *Doi vor fi în țarină...* Știți voi ce înseamnă țarină? Toată lumea asta. Mântuitorul când a fost întrebat despre neghinele țarinii a spus așa: *țarină este lumea, neghinele sunt fiii celui viclean, iar grâul, fiii împărăției.* Dar aici Evanghelia spune: *Doi vor fi în țarină...* În lumea aceasta, care-i țarina lui Dumnezeu, sunt oameni buni și dreți, sunt oameni păcătoși și răi. Și cei buni se iau pentru Împărăția Cerului, iar cei păcătoși se lasă pentru gheenă. Asta înseamnă *Doi vor fi în țarină.*

Apoi spune așa: *Doi vor fi pe pat. Unul se va lua și altul se va lăsa.* Când spune Evanghelia că doi vor fi pe pat, boala o arată. Pe cei bolnavi, că vedeți dumneavoastră, numai în spitalele din România sunt atâtea mii de bolnavi. Vezi câți sunt la pat? Dar sunt bolnavi dreți, cum a fost Lazăr și Iov care în boală n-au cârtit și au mulțumit lui Dumnezeu pentru suferință de atâția ani, și sunt bolnavi nedreți, cum a fost Ghezi care s-a leproșat.

Deci când zice *doi vor fi pe pat*, iată boala, adică cei ce zac, *unul se va lua și altul se va lăsa.* Se ia întru Împărăție bolnavul cel drept care în timpul bolii cheamă preotul, se mărturisește curat, își face Sfântul Maslu, se împacă cu toți și-și plânge păcatele lui până la ultima suflare. Acela se ia pentru Împărăție. Și se lasă pentru gheenă bolnavul acela care nici în vremea bolii nu lasă țigara, nu lasă rachiul, nu lasă înjuratul și-i spune femeii: „Să nu-mi aduci popa, să nu-l văd aici, că eu n-am să mor!” Că nu-l lasă dracul nici la moarte să-i aducă preotul să-l împace cu Dumnezeu. Asta înseamnă *doi vor fi pe pat*, arătând boala lor, *unul se va lua și altul se va lăsa.*

Apoi zice: *Doi vor fi în casă; unul se va lua și altul se va lăsa.* Cine sunt cei din casă? Cei din casă sunt conducătorii popoarelor și a judecătorilor și a armatelor și a puterii politice și a statului și acei ce conduc comunele și județele, toate, toate care sunt în viața de obște a țării. Și sunt și oameni buni și oameni răi în casă. Dar de ce le spune din casă? Pentru că aceia nu merg la prășit cu noi. Aceia

⁶⁷ Vezi *Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 10. Pag 112.

conduc din casă. Du-te la un notar al comunei, el are registru de câți s-au născut în comuna asta și câți au murit. La dânsul scrie. De la el iei certificatul de naștere și certificatul de înmormântare. Va să zică el din casă știe câți s-au născut în comuna asta și câți au murit.

Tot așa și cel din armată știe câte regimente are, și tot așa fiecare din casă. Așa sunt și judecătorii care de la tribunal știu câte procese, câtă lume au, așa sunt toți care conduc poporul din afară și ei au scris toate.

Dar între aceștia sunt și oameni buni, și acei buni se iau pentru Împărăția Cerurilor, sunt și oameni răi care nu-și fac datoria lor așa cum scrie cartea, nici față de stat, nici față de sufletul lor și de Biserică. Și aceia se lasă pentru gheenă.

Și mai departe zice: *Două vor măcina la moară* – ați auzit. Ați văzut ce spune Sfântul Efrem? Două, n-a mai zis doi aici. Două vor măcina la moară sunt femeile, că ele macină multe tare, că nu mai tac din gură. Și sunt femei care macină făină bună, că vorbesc cuvântul lui Dumnezeu și învață pe copii frica de Dumnezeu și vorbesc numai de bine pe alții și își iau aminte de sine, și-și iau aminte de cuvintele lor și de limba și gura lor și o păzesc. Și acestea se iau pentru Împărăția Cerurilor.

Și sunt femei care le place toată ziua să vorbească de rău, să clevetească, să spună minciuni, să facă fel de fel de izvodiri, și acelea se lasă pentru gheenă. Moară a numit lumea aceasta că se învârte veșnic, are evoluție și merge de la naștere spre moarte și iarăși se învârte și toate problemele cu cele patru anotimpuri, cu cele patru stihii, și mai departe. Deci când a zis: *Două vor măcina la moară*, a arătat mulțimea femeilor care macină, unele spre bine, de a crește copiii în frica de Dumnezeu, de a învăța de bine și pe alții, de a sfătui cele mai bătrâne pe cele mai tinere să fie cinstite, să fie cu frica lui Dumnezeu și așa mai departe, și altele care macină rău și acelea se lasă pentru gheenă, cum spune acolo. Și aceasta fiindcă a fost cuvântul despre paza limbii, mi-am adus aminte și acestea să vi le spun.

Mai este ceva: cine-și păzește limba sa are mare liniște sufletească. Limba este făcută de Dumnezeu să vorbească numai cele bune și cele spre slavoslovie lui Dumnezeu și cele de trebuință. Că nu ne-a făcut Dumnezeu să fim muți. Te-a întrebat cineva, și-a cerut un lucru, și-a cerut un sfat, trebuie să vorbești cu soția, cu copiii: „O să facem un gard, o să mergem la târg...”, mă rog, ce ai de făcut. Dar când vin cele rele oprește-te, pentru că prin cele ce am vorbit ne legăm înaintea lui Dumnezeu cu limba noastră. Și acum ni se pare o glumă, dar dacă nu ne-am mărturisit sau dacă ne-am mărturisit și n-am făcut canonul, ca femeia aceea care a semănat scai, de care v-am pomenit mai înainte că n-a mai putut să adune toată sămânța care s-a împrăștiat, apoi ne așteaptă dincolo osândă.

Cuvântul „diavol” vine din limba greacă unde înseamnă clevetitor, fiindcă diavolii ne clevetesc pe noi înaintea lui Dumnezeu când greșim: „Ia uite ce-a făcut cutare!” Întâi ne îndeamnă să facem rău și apoi ne clevetesc. „Uite ce-a spus! Uite ce-a făcut!” Și ei pe urmă clevetesc pe Dumnezeu la om, cum a făcut la Adam: „Ce-a zis Dumnezeu? Nu-i adevărat. Ai să te faci Dumnezeu”. Și pe om, la Dumnezeu: „Uite ce a făcut Adam!” Ne punem rău noi cu Dumnezeu și pe Dumnezeu cu noi, ca totdeauna să tragă asupra noastră osândă și cu acesta se aseamănă și omul păcătos care clevetește, care părăște, care spune minciuni, și care-i place în toată vremea să vorbească, fără să se controleze dacă vorbește bune sau rele.

De aceea vă spun, cât ne-a ajutat mila Domnului, bine este să luăm aminte toți să cârmuim limba noastră cât se poate mai mult, ca să fie scaun al lui Hristos, cum v-am spus mai înainte, și să nu fie căruța dracilor. Amin.

ÎNSEMNĂRI DIN VIAȚA UNOR CUVIOȘI PĂRINȚI ADORMIȚI ÎN DOMNUL ÎN SFÂNTA SIHĂSTRIE

Iubitul meu Părinte în Hristos Iisus,

Cu cele ce mi-ai amintit m-ai lovit în gândire. Că și eu, păcătosul, de multe ori mă gândeam

să-mi fac un mic memoriu, cu unele fapte și cuvinte ale iubiților noștri Părinți, care au adormit în Domnul în muceniceasca ascultare din obștea Sfintei Sihăstri. Și deși mă gândeam la acest lucru, tot am amânat vremea. Iar cuvintele Prea Cuvioșiei Voastre m-au silit să îndrăznesc a lăsa toate și a scrie câte un mic crâmpel din multele nevoițe și învățături, ale celor ce au dus crucea lui Hristos până la ușa mormântului și care după cuvântul Domnului au răbdat aici în Sfânta Sihăstrie până la sfârșit. Dar nu am scris cine știe ce: una, că cei mai mulți dintre ei aveau viață tainică și cu toată puterea își ascundeau nevoițele lor de zi și de noapte, și cu greu ar fi putut cineva să le afle taina vieții lor pe de-a-ntregul: al doilea că acum a trecut vreme nu puțină de la adormirea unora și nu mai țin minte toate cele din viața lor. Totuși eu păcătosul am făcut câte o mică însemnare la viața fiecăruia din cele ce cu ochii le-am văzut și cu urechile le-am auzit. Ca cel ce cu nevrednicie și ca cel leneș și molatic, am avut de la mila lui Dumnezeu vreme de a viețui în aceeași mănăstire cu ei, și pentru că îndurarea Ziditorului nostru încă m-a ținut cu zile până acum, de la cei mai vechi adormiți începând, aici voi însemna cele ce urmează:

SCHIMONAHUL NICANDRU PÂNTEA

Acesta a fost rudenie cu bătrânul stareț Ioanichie, a fost cu el la Ierusalim și la Sfântul Munte. Soția lui, schimonahia Macaria, nu a voit să se reîntoarcă în țară. A rămas acolo la Sfintele Locuri, la mănăstirea de fecioare. Și acolo, după mai mulți ani a adormit în Domnul. Acest părinte era foarte iubitor de osteneală de ascultări și nelipsit de la pravila bisericii. Avea obicei să zică aceste cuvinte: „Părinților și fraților, ca să ne putem mântui avem nevoie de răbdare «cu vagonul»”.

PĂRINTELE CONSTANDIE URICARU

Acesta era de prin comuna Ciumaș, Bacău, și venise aici de la metocul Sfântului Munte cel de la Țifești. Fusese ucenic vestitului Părinte Evghenie, îngrijitorul acestui metoc. Acesta știa toată Psaltirea pe de rost și multe acatiste. Lucra la coșnițe de alun și la linguri și era cu ascultarea la vacile mănăstirii.

A căzut apoi într-o boală grea de plămâni. Și căzând la pat, nu-și curma ziua și noaptea rugăciunea din minte și din gură. De multe ori striga tare: „Părinților, tare mă bat dracii”. Și odată l-am întrebat: „Părinte Constandie, dar ce au dracii cu sfinția ta?” Iar el a zis: „Dracii vin și strigă cu chiote îngrozitoare la urechea mea ca să tac, să nu mai zic psalmi și rugăciuni către Maica Domnului”. Îmi aduc aminte și parcă-l văd și astăzi cum stătea rănit la coaste pe un colac de gumă. Avea răni la mâini și la picioare căci se spărsese la genunchi, la coate, de tuberculoză osoasă. Nu putea să stea nici într-un fel, că peste tot era rănit, dar se arăta un suflet foarte tare, că niciodată nu cărtea pentru atâta suferință, numai zicea către cei ce veneau pe la el: „Vă rog, părinților, rugați-vă ca bunul Dumnezeu să-mi dea răbdare până în sfârșit”.

Îmi aduc aminte că odată, când era el sănătos, era cu noi la ascultare în grădină, era toamna și părintele iconom ne pusese să cărăm niște sfeclă, morcovi și niște praz la beci pentru iarnă. Noi vorbeam toată ziua, iar el se chinuia să nu-și curme psalmii din minte și din gură; tăcea și zicea în taină psalmi. Și văzând că noi, frații, vorbeam așa fără rost și tot îi stricăm liniștea lui, el nu ne-a ocărât, dar ne-a făcut atenți despre rugăciune și a zis o singură dată către noi cu lacrimi în ochi: „Fraților, unde este «Doamne Iisuse?»”

...Și apoi iară a tăcut nimica zicând, dar atâta putere a avut acel cuvânt, încât ori de câte ori îl vedeam pe el începeam să zic și eu, păcătosul, rugăciunea „Doamne Iisuse”. Și multă vreme parcă era o trâmbiță care-mi suna mereu și care îmi zicea: „Fraților, unde este «Doamne Iisuse?»”

Odată, pe când era el cu ascultarea la vacile mănăstirii și eu eram la oi, ne-am întâlnit amândoi în Poiana Găinăriei. Și el m-a rugat să vin mai aproape. Apoi mi-a dat o Psaltire în mână și mi-a zis:

„Frate Constantine, te rog să mă urmărești că eu greșesc foarte mult la psalmul 35: *Zis-a călătorul de lege ca să greșească întru sine: nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui*” și celelalte...

Apoi eu am deschis Psaltirea și mă uitam, iar el zicea pe de rost acest psalm și am văzut că nici un cuvânt nu a greșit, și toate le-a zis bine. Apoi i-am zis: „Părinte, n-ai greșit nimic la acest psalm, l-ai zis exact ca pe carte”. Iar el a zis către mine: „Așa, frate, n-am greșit cu memoria, dar cu lucrul greșesc față de acest psalm. Căci nu am frica lui Dumnezeu înaintea ochilor minții, și de aceea în toată vremea greșesc cu mintea, cu cuvântul și cu lucrul”. Și apoi a zis către mine: „Iartă-mă, frate” – și așa ne-am despărțit. Căci și vacile lui și oile mele nu ne așteptau, ci se depărtaseră de noi.

După ce am ajuns la cârd, de abia am înțeles că altul a fost scopul lui, nu de a-l urmări eu de greșelile psalmului când îl zice pe de rost, ci de a mă folosi pe mine și a-mi aduce aminte de frica lui Dumnezeu și de paza minții spre a nu greși lui Dumnezeu. Că cine le are pe acestea două, cu anevoie se va birui când va da de păcat.

Când a voit să se săvârșească acest părinte, era lângă dânsul alt monah tot cu numele de Constandie, care a îngrijit de el până la moartea lui, și a zis părintele Constandie cel ce murea către cel ce era lângă dânsul: „Părinte, eu astăzi am să mor și tare te rog să stai lângă mine și să te rogi, că mare grijă am, fiindcă diavolii până la ultima suflare ne pândesc pe noi. Și de aceea și eu, păcătosul, am mare nevoie de mila și de ajutorul lui Dumnezeu mai mult acum ca oricând în viață”.

Și zicând aceasta, a ridicat mâna dreaptă așa rănită cum era ca să-și facă semnul Sfintei Cruci și a zis: „Doamne ajută!”, apoi a zis către cel de față: „Părinte, iartă-mă!” și în acel minut și-a dat duhul, nemaiputând a termina de făcut semnul Sfintei Cruci.

FRATELE VASILE ILIE

După ducerea din viață a acestui părinte, a căzut la boală fratele Vasile. Când s-a îmbolnăvit, eram cu ascultarea la oile mănăstirii, cu el și cu Părintele Galaction Ilie. Fratele meu Vasile, încă de când eram eu la oi acolo, aproape de Sfânta Mănăstire Cozancea, învățase pe de rost toate acatistele de peste săptămână și cele 21 de molitfe de după catismele Psaltirii. Iar după ce am venit noi aici la Sihăstria, el a mai învățat încă 10 catisme din Psaltire și oricând era cu rugăciunea în gură.

Își făcuse o rânduială că vara, de trei ori pe zi, cât stătea la mulsul oilor, zicea aceste molitfe. Iar celelalte rugăciuni le zicea pe munte sau oriunde era. Părintele Galaction, care mulgea cu el împreună oile, știa rânduiala lui și în vremea mulsului oilor nu-l întreba nimic ca să nu-i strice liniștea. Erau unele oi care trăgeau tare la muls, dar el, săracul, atâta răbdare avea că nimica nu zicea. Și eu care dam oile la strună, când vedeam că unele din ele calcă cu piciorul în găleată și trag așa de tare, îi ziceam: „Frate Vasile, dar de ce nu le bați, că se învață cu nărav?”. Iar el tăcea și numai după muls zicea: „Frate, nu-s vinovate bieteile oișoare, ci codârlău acela care le îmboldește ca să mă supere pe mine, dar mare-i Dumnezeu și Prea Curata Stăpână”.

Umblam cu el cu oile prin pădure, prin munți. Pe el în toată vremea îl găseam ocupat cu rugăciunile lui, umbla cu capul gol și numai cu o cordică neagră își lega părul ca să nu-i vină în ochi, mai cu seamă când făcea metanii. Așa că acum începuse chiar și iarna să umble tot cu capul gol. Era bun prieten cu Părintele Atanasie Păvălucă, acela care știa pe de rost Psaltirea și care a umblat toată viața cu capul gol. Și de la acela lua multe sfaturi călugărești și ciobănești, că acela a fost mare mocan în vremea lui și acum era aici la oile Sfintei Mănăstiri Secu. Se întâlneau amândoi cu oile pe munte și foarte mult ținea la el Părintele Atanasie, când îl vedea cu mare râvnă spre ascultare și rugăciune.

Când eram cu el păscând oile, după ce își termina pravila de rugăciune, dacă oile se așezau la păscut și stăteau liniștite, el începea să cânte. Și cânta sau „Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă” sau „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, în vremea vieții mele nu mă lăsa pe mine” și celelalte sau troparele cele de după catisme: „Eu sunt, Doamne, pomul cel neroditor care nici o roadă de pocăință nu aduce”, sau cel de după a cincea: „Înfrișat este Scaunul Tău și vicleană este viața mea”, sau cel după a șaptea: „Când va șede Judecătorul și Îngerii vor sta de față și trâmbița va răsuna, și văpaia

va arde, ce vei face, ticăloase suflete al meu, ducându-te la Judecată”... Dar așa era cântarea lui că întotdeauna o amesteca cu multe lacrimi și niciodată nu l-am văzut fără lacrimi multe pe obraz când cânta aceste tropare.

Uneori eu trebuia să rămân la stână să ajut Părintelui Galaction la treburile din stână și la măturat târla și el se ducea singur cu oile pe Muntele Tăciunele și după o vreme îl auzeam cântând cele de mai sus. Și zicea Părintele Galaction:

– Frate Costache, auzi că Vasile a început iar să bocească. Săracul, mare dar i-a dat Dumnezeu, că ușor mai poate să plângă. Eu – zicea Părintele Galaction către mine – de atâția ani sunt la oile acestea, dar ca fratele Vasile n-am întâlnit așa de sârgiutor la ascultarea lui și la pravilă.

Așa, bietul meu frate avea și acest obicei că la orice necaz și ispită zicea: „Mare este mila Domnului și mare este Stăpâna noastră, Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria”.

Am stat cu el la oi aproape doi ani, dar niciodată nu l-am auzit să cârtească, cu toate că era ascultarea destul de grea și mai ales primăvara la fătutul oilor. Apoi s-a îmbolnăvit săracul, căci a răcit într-o iarnă când a stat până aproape de Postul Mare cu oile la rugi în pădure și avea numai o colibă de lemn acoperită cu cetină și focul. Și după ce a venit din pădure, aproape de Postul Mare a început să tușească și să scuipe sânge; și nici așa nu se îndura să se lase de ascultarea lui de la oi. Dar aproape de Sfintele Paști, neputând a se mai ține de oi, în Joia Mare și-a luat iertăciune de la noi în stână și luându-și cojocul și cărțile lui de pravilă a coborât de vale la sfânta mănăstire. Eu am rămas în locul lui cu Părintele Galaction și mă duceam din când în când pe la el și-l întrebam cum îi mai este cu sănătatea, iar el zice: „Slavă Bunului Dumnezeu, fratele meu, că încă mă simt mai bine. Dar mă mâhnesc că am început să uit din molitfele și din rugăciunile pe care le știam pe de rost”:

Apoi, după o vreme, când a slăbit și mai mult, m-am dus pe la el și l-am găsit stând în genunchi în chilia lui și i-am zis: „Frate Vasile, mai știi ceva pe de rost?” Iar el a zis: „Fratele meu, de când am slăbit, mi-a slăbit tare și memoria. Numai Acatistul și Paraclisul Prea Curatei Stăpâne le mai țin minte pe de rost, iar celelalte în zadar mă chinuiesc să le mai zic, că nu le mai pot. Dar zic și eu mai adesea «Doamne Iisuse», și alte rugăciuni scurte care le mai știu”. După câteva zile a fost pe la el Părintele Galaction ca să-l vadă ce mai face. Iar când a venit Părintele Galaction la stână, a zis către mine: „Frate Costache, să știi că Vasilică ne lasă pe noi și se duce, căci am fost astăzi pe la el și ne-am luat iertăciune și am văzut că i s-au umflat tare picioarele. El mi-a trimis răspuns să mă duc la el și a zis către mine: «Părintele meu, te-am chemat să ne vedem pentru ultima dată în veacul de acum»”.

După aceasta n-au trecut decât câteva zile și mi-au spus unii din părinți că fratele Vasile a avut oarecare înștiințare de plecare din lumea aceasta, în acest fel: Era ziua mare și soborul sfintei mănăstiri era la masă. Fratele Vasile a ieșit din chilie să se ducă să se închine la biserică – căci până în ziua în care a murit se purta pe picioare și nici o zi nu a stat la pat. Așa că el ducându-se a găsit ușa bisericii încuiată, și fiindcă cheia era la Părintele Proclu, paraclisierul, văzând el că este încuiată biserica, a ieșit așa în fața bisericii unde era un scaun.

Și stând pe el, își zicea în taină rugăciunile sale până vor sta părinții la masă ca să vie părintele cu cheia bisericii. Dar deodată părinții care stăteau la masă l-au auzit strigând tare și zicând: „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-mă”. Și zicea așa tare mai de multe ori până când a obosit și a căzut jos în genunchi. Și auzind părinții, au venit cu toții de la masă la el și părintele stareț l-a întrebat zicând: „Dar ce ai pățit, frate Vasile?”. Iar el acum nu mai vorbea tare, ci încet așa în șoaptă și făcea semn cu mâna și arăta spre biserică, zicând: „Părinte stareț și părinților, închinați-vă că Stăpâna noastră, Maica Domnului cu Mântuitorul în brațe, este aici de față...”. Și le arăta lor cu mâna și își pleca capul la pământ. Iar starețul, socotind să nu fie o nălucire a dracilor – căci după cum știm au dracii și acest obicei ca aproape de moarte să se arate omului în chip de înger sau alte fețe cerești –, a zis către fratele Vasile: „Dar de ce ai strigat așa de tare și ziceai «Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-mă!»?”

Iar el a zis: „Părinte stareț, aici unde stăteam pe acest scaun, fiindcă am găsit biserica încuiată, ziceam și eu păcătosul ce mai puteam rugăciuni, și deodată din dosul bisericii au venit asupra mea o

droaie de draci care de care mai urâți și au început să mă lovească cu niște bețe ca de foc și ziceau: «Ce te tot rogi degeaba că nu te-ai mântuit, că ești păcătos?» Și eu văzând că mă chinuiesc și scrâșnesc la mine, nu mi-am pierdut nădejdea și am început a striga la Preacurata și Preasfânta Maica Domnului. Și așa am tot strigat din toată inima să nu mă lase și îndată am văzut un nor alb și foarte strălucind cu raze și s-a pogorât până deasupra bisericii. Iar pe nor am văzut pe Maica cea Preasfântă cu Mântuitorul în brațe și am auzit glas de la ea care a zis către mine: «Nu te teme, de acum mai ai trei zile și vii la noi». Și încă am văzut că atunci când veneați Preacuvioșia Voastră cu părinții, Mântuitorul ne-a blagoslovit pe toți și pe urmă acel nor s-a ridicat în sus după ce ați ajuns cu toții aici”.

După ce a spus aceasta, bietul fratele Vasile zicea cu multe lacrimi către părinți: „Părinților, mare putere are înaintea lui Dumnezeu Maica Domnului, și Mântuitorul foarte mult o ascultă în rugăciunile ei”. După aceea starețul a zis: „Frate Vasile, ia seamă, roagă-te cât poți și ai grijă de minte, că sunt și ispite de la vrăjmașul care se poate arăta în chip de lumină”. Acestea le-a zis către el, apoi, ducându-se cu părinții, le-a spus: „Vedeți, părinților, dacă după trei zile fratele Vasile se va duce de la noi, să știți bine că Maica Domnului l-a mângâiat pe fratele înainte de plecarea de aici”.

Apoi părintele stareț văzând că a slăbit mai tare, s-a dus până la starețul Mănăstirii Secu și a cerut blagoslovenie ca să-l călugărească, că atunci Sihăstria aparținea de Sfânta Mănăstire Secu. Iar starețul, Arhimandrit Meletie Nicuță, a zis: „Nu-l mai face călugăr că are să se facă sănătos și apoi să nu avem observație de la Sfânta Mitropolie”. Așa că a venit starețul nostru mâhnit de acolo că nu-i dăduse voie să-l călugărească. Și a zis: „Măine dimineață să-l aduceți la sfânta biserică ca să-l împărtășim cu Preacuratele Taine”. Și așa a doua zi, el singur sprijinindu-se în băț a venit și a ascultat stând jos într-o strană toată slujba Sfintei Liturghii și la sfârșit s-a împărtășit.

După Sfânta Împărtășanie spuneau părinții că era așa de vesel de parcă s-ar fi făcut sănătos și s-a dus la chilia lui. Iar a treia zi, când în ceasul acela, pe la ora 11 ziua, când cu trei zile mai înainte i se arătase Maica Domnului, s-a săvârșit.

Am avut și eu păcătosul un semn la moartea lui. Eu eram cu oile pe munte și deodată m-a luat un somn așa de greu că nu mă mai puteam ține pe picioare și cu mare greu am putut să aduc oile la stână la amiază, că dormeam în picioare. Iar când am ajuns la stână, m-am așezat pe un pat și m-am culcat. Iar Părintele Galaction m-a întrebat: „Dar ce ai, ești bolnav?” Iar eu îi spuneam: „Lasă-mă să dorm”. Și am dormit așa vreo două zile și două nopți, numai ridicam capul și iar îl puneam jos.

Părintele, socotind că m-am îmbolnăvit, s-a dus la mănăstire să ceară alt frate să se ducă cu oile. Și când a venit, a spus: „Părinte Costache, îmi pare că vrei să te duci după Vasilică”. Și eu atunci nu auzeam, iar el mi-a spus: „Știi că fratele Vasile a murit încă de alaltăieri și azi îl îngroapă?” Și eu, atunci auzind, m-am trezit, mi-am luat gluga și bățul și m-am dus devale la mănăstire. Am sosit chiar când îl puneau în groapă și foarte am început să plâng, că mă durea inima de iubitul meu frate care m-a adus la sfânta mănăstire și cu care luasem parte la multe ispite, încă de când eram la casa părintească, căci am stat cu el la oi prin multe locuri, și la toate ne ajutam și ne sfătuiam.

După înmormântarea iubitului meu frate, m-am dus iarăși la oi pe munte și când vedeam locurile pe unde se închina el și îmi aduceam aminte de sânguința și de sfaturile lui, multă umilință și mâhnire mă cuprindea. Într-o zi, fiind cu oile pe munte, m-am întâlnit cu Părintele Atanasie, marele nevoitor și prieten de aproape al fratelui Vasile. Și acela a zis către mine: „Blagoslovește, frate”. Iar eu am zis: „Blagoslovește sfinția ta, părinte”. Și el a zis: „Domnul!”, apoi a adăugat, zicând: „A plecat fratele Vasile la rai?” Iar eu am zis: „Dar cine știe, părinte, acest lucru, dacă s-a dus la rai?” Iar el a adăugat: „Să știi, frate, că la rai s-a dus fratele tău, că nu cred să lase Dumnezeu pe un om așa de smerit și ascultător să se piardă”.

Și din ziua aceea, eu, păcătosul, parcă mă mângâiam cu o nădejde că iubitul meu frate a fost miluit de Dumnezeu și s-a mântuit.

Aceste puține le-am însemnat ca amintire din viața fratelui meu Vasile. Iar câte ispite și încercări am avut noi încă înainte de a veni aici la Sihăstria când era la oi acolo la Sfânta Mănăstire Cozancea, acelea nu le-am mai scris, că el știe Cel ce ne-a miluit și ne-a chemat pe noi.

PĂRINTELE VASILE MITOȘERU

Acesta venise aici de la Sfânta Mănăstire Cozancea, eu am fost ucenicul cuvioșiei sale.

Îmi aduc aminte că era un om tare umilicios și deși era puțin cam iute la fire, dar lesne se pleca spre lacrimi și avea mare frică de Dumnezeu. Avea un ochi cu vederi multe de la Sfintele Locuri. Îl puneam în față și se uita prin el și când vedea prin el patimile Domnului plângea cu hohot și zicea: „Iacă eu cu păcatele mele am răstignit pe Domnul și încă și azi și în fiecare zi Îl răstignesc”. Era foarte milostiv bătrânul și foarte harnic la lucrul de mână. Știa mai multe meserii, că era și prisăcar vestit și fierar și lemnar, făcea și coafe, ciubere, împletea coșnițe de alun și făcea și linguri foarte frumoase. De la el am învățat și eu păcătosul a face linguri și a împleti coșnițe de alun.

Când mă duceam pe la el și ziceam: „Părinte Vasile, te rog să-mi arăți cum se fac linguri”, el zicea: „Nu vreau să-ți arăt, că-mi furi meseria”. Apoi îmi croia o ligură, îmi dădea tesla în mână și scoaba și zicea: „Iaca așa, frate, se fac linguri”, și tot așa bietul bătrân m-a învățat să fac și coșuri. Fie pomenită dragostea lui. Apoi zicea: „Măi, frate, eu îți arăt cum să faci linguri și coșuri, dar frăția ta să știi că eu nu știu carte. Să iei Patericul și Viețile Sfinților și să vii la mine să-mi mai citești că eu sunt om prost și păcătos, și aș voi să mai știu și eu ceva...”. Și așa mă duceam pe la el prin sărbători sau când aveam puțină vreme liberă și dacă-i citeam ceva din Viețile Sfinților sau din Pateric, numai ce vedeam că scoate basmaua din buzunar și se ștergea pe la ochi și zicea: „Ia, aceștia au fost oameni, frate, pe fața pământului care au suferit și s-au nevoit atâta pentru dragostea lui Dumnezeu”.

Eu pășteam vacile și îi aduceam nuiele de alun bune din care scoate bătrânul spicele pentru coșuri. Apoi el mă chema în chilie și-mi dădea câte o felie de pâine cu miere de albine. Odată, văzându-mă cam necăjit, m-a chemat și a scos dintr-o lădiță un rând de schimburi noi de pânză foarte curată, apoi a aprins o lumânare și a zis: „Na, frate, zi bogdaproste că te văd că ai cămașă ruptă și faci ascultare, apoi eu sunt mai păcătos ca frăția ta și nu trebuie să am de prisos haine”.

În biserică el avea o strană a lui într-un ungher în paraclisul cel vechi care a ars, căci bătrânul stareț mai mult acolo slujea, că era mai cald în biserică de piatră, și îl vedeam acolo stând în strană foarte atent la cântările bisericii și adesea plângând. Avea obicei să rămână mai la urmă, când ieșeam din biserică și se închina el singur și apoi se ducea la chilie.

La chilie lui avea bătrânul o cămăruță îngustă cu un geam mic și tare întunecoasă. Părintele Gherasim, fratele meu, s-a dus și l-a rugat să-l primească acolo. Iar el i-a zis: „Te primesc, frate, dar cu o condiție”. Și acela a zis: „Care?” Iar el a zis: „Ca să-mi cânti acolo din când în când câte un axion sau altceva din cântările Bisericii, că mie tare-mi place cum cântă frăția ta la biserică”. Așa că bietul Gherasim a fost bucuros că l-a primit acolo, că el de mult căuta chilie cât mai tainică și mai la o parte și așa că după ce Părintele Gherasim își termina pravila lui, îi zicea: „Părinte Vasile, dacă ai vreme, eu acum pot să-ți cânt ceva”. Și acela zicea: „Stai colo în chiliuță și cântă că eu aud și te ascult de aici”, că numai o ușă îi despărțea. Și te mirai de lucrarea lor – Gherasim cânta în cămăruță câte un axion sau o slavă sau altceva, iar bătrânul sta pe vatră lângă sobă și, ascultând, plângea mereu până ce acela zicea: „Părinte Vasile, de-ajuns”, iar acesta răspundea nădușit de plâns: „De-ajuns, părinte. Dumnezeu să te răcorească în Rai, că m-ai răcorit pe mine, păcătosul”.

N-aș ști această lucrare a lor, dar am stat și eu la Părintele Vasile ca ucenic câteva luni, că era mare lipsă de chilii și m-a dat părintele stareț să stau la el. El dormea pe o vatră, că nu avea pat, iar mie îmi așternea niște piei de oi jos și așa mă culcam, că avea chilie cam mică și nu prea aveam unde pune pături. Era bolnav bătrânul de piept și tot tușea, dar lucrul din mâna lui niciodată nu-l lăsa.

Apoi după o vreme s-a îmbolnăvit și nu mult a zăcut. S-a dus duminică la sfânta biserică și s-a împărțășit și după două zile l-a găsit Părintele Gherasim mort, rezemat de sobă și avea mâna dreaptă pusă pe piept. Așa l-am văzut și eu. După moartea lui, Părintele Gherasim a stat lângă sicriul lui trei zile și tare mâhniți i-am citit la Psaltire, încă și alți părinți și frați.

PĂRINTELE VISARION PALADIE

Acesta era tot de prin părțile Botoșanilor, dintr-un sat, Tomești, aproape de Părintele Vasile. Era un părinte foarte blând și tăcut, de meserie rotar și tâmplar. Era foarte ascultător și sânguitor la lucrul lui. De la el atâta țin minte că zicea de multe ori: „Fraților, să nu osândim pe nimeni că nu putem cunoaște judecățile Domnului, în ce chip mântuiește pe om”. Încă de tânăr îmbolnăvindându-se, s-a dus către Domnul.

SCHIMONAHUL ILARION IONICĂ, FOSTUL ICONOM AL SFINTEI SIHĂSTRII

De la acest părinte am primit prima ascultare când am venit la Sfânta Sihăstrie. Era un părinte bătrân cu barba cam rară și albă, foarte sânguitor la sfânta ascultare. Venea dis-de-dimineată pe la chiliile noastre și, bătând în ușă, zicea: „Haideți, dragul moșului, hai la ascultare!”. Și după ce ne chema pe noi, el se ducea înainte la pădure sau de era vara la coasă și când veneam noi, el era sătul de treabă. Acest părinte era din părțile Bacăului, din o comună Racova. Ne povestea că în fața unei mari primejdii s-a hotărât să vină la mănăstire și să se facă călugăr.

El, după cum spunea, a fost dragoman la plute pe râul Bistrița și odată, venind noaptea spre casă în vreme de iarnă, când trecea pe la marginea unei păduri, l-au înconjurat o haită de nouă lupi. El fiind pe atunci tânăr cam de 30 de ani și având la dânsul numai toporul cu care lucra la plute, văzând că lupii se apropie, s-a retras în marginea pădurii și a tăiat o prăjină lungă de carpen și a început a se apăra de lupi ca de niște câini răi. Și atâta s-a luptat cu ei încât a lepădat de pe el și hainele toate și căciula și numai în cămașă rămăsese. Lupii i-au sfâșiat hainele și căciula. Iar el, după două-trei ceasuri de luptă, a obosit atâta încât a căzut jos pe zăpadă în genunchi și pe cât mai putea se apăra. Și văzând că nu are nădejde de viață a strigat din toată inima lui către Domnul: „Doamne, dacă-mi dăruiești viață, călugăr de mănăstire mă fac”.

Și îndată după această rugăciune a lui, ca prin minune s-au auzit venind niște oameni în sănii și cu clopote pe cai, ajungându-l pe drumul care era aproape de el, au sosit cu toții și lupii au fugit în pădure. Dar el fiind aproape mort de oboseală, l-au luat oamenii în săniile lor și l-au îmbrăcat cu haine de ale lor, și așa cu viață scăpând, s-a ținut de cuvântul dat Domnului și, lăsând lumea, a venit aici la Sihăstria ca să slujească toată viața Preamilostivului Dumnezeu care i-a dat viață.

Era de mirare să-l vezi că și acum, bătrân de peste 80 de ani, era întâiul la ascultare și cel dintâi la Utrenie, la miezul nopții. El mi-a dat mie păcătosului ascultarea la vacile mănăstirii și eu am zis către el: „Părinte iconom, eu sunt din partea câmpului și nu cunosc munții și pădurile de pe aici și mă tem că am să mă rătăcesc pe aici cu tot cu vaci”. Iar el, bietul bătrân, parcă îl aud zicându-mi: „Nu te teme, dragul moșului, nu te teme, ține-te de Cioanca – aceasta era o vacă bătrână cu un corn rupt – că știe ea bine toate poienile de prin pădurile din jur și le duce pe toate celelalte vite la pășune”.

Așa că, auzind cuvântul bătrânului, am pornit cu bucurie ascultarea și într-adevăr Cioanca toată vara m-a condus și m-a scos cu toate vitele pe oriunde era hrană pentru ele. Eu îmi luam dimineața ceva hrană de la chelar și o carte cu Viețile Sfinților și numai le porneam pe vite din ocol și ele mă purtau pe mine unde le povățuia Domnul.

Mi-a dat bătrânul Ilarion un băț în mână când mi-a încredințat această ascultare și eu tare țineam la el, ca la un lucru mare, că era dat mie din mâna bătrânului celui evlavios. Dar nerăbdarea mea m-a făcut să-l prăpădesc că l-am azvârlit odată așa, în fața vacilor, să le opresc la o vale și s-a dus în niște tufe dese de alun și oricât l-am căutat, nu l-am mai găsit.

Acest bătrân avea ca ucenic și ca ajutor pe un frate Constantin Șandru – mai trâziu schimonahul Chiriac – care a și luat iconomia mănăstirii după moartea lui și i-a moștenit și bunele lui obiceiuri.

Avea bătrânul Ilarion și acest obicei bun. În fiecare seară, după ce veneau părinții și frații de la ascultători și se linișteau pe la chiliile lor, el venea la ușă pe la fiecare și zicea: „Iartă-mă, părinte sau frate, că poate v-am supărat cu ceva în ziua aceasta”. Și după ce își cerea iertare de la toți, se ducea și el la chilia lui și, făcându-și rugăciunile spre somn, așa se odihnea.

Socotesc că este bine să mai însemnez aici ceva și despre cele mai de pe urmă ale vieții acestui bătrân. Și iată ce am a zice: Odată bătrânul Ilarion a luat boii mănăstirii și tânjala cu cioflâncile⁶⁸ de tras lemne. Și-a luat țapina în spate și toporul pe mână și a plecat pe plaiul Sihlei să aducă niște bușteni de brad la vale în Sihăstria. Dar ajungând acolo și văzând că buștenii sunt înghețați, a prins cu țapina de unul și, când bușteanul s-a desprins de la pământ, fiind locul puțin prăvălatec, s-a rostogolit în loc și i-a prins un picior bătrânului și i l-a rupt mai jos de genunchi.

El, săracul, văzându-se acolo singur și cu piciorul rupt, a strigat la boi care erau prinși cu cioflâncul de butuc și boii au urnit puțin butucul din loc și așa el a scos piciorul de sub butuc și oprind boii s-a prins cu mâinile de jugul boilor. Și așa mergea puțin și când opreau boii se odihnea puțin cu piciorul sănătos și așa a ajuns în fața mănăstirii și a stigmat la noi și l-am adus la chilie aproape mort de durere și de osteneală.

Apoi părinții au îndreptat încet piciorul la loc și l-au pus în lopățele, căci nu a voit să meargă la spital. Iar bietul bătrân atâta a slăbit de durere, încât nu mai avea nădejde de viață și striga mereu la Maica Domnului. Eu aveam chilia lângă a lui și părintele stareț m-a rânduit să am grijă de el și să-i stau în ajutor cu tot ce va avea nevoie. Apoi el stând așa pe pat mereu se ruga și m-a trimis de am chemat pe unii din părinții și frații cei mai săraci și le-a dat de pomană hainele lui și încălțările, oprind pentru el numai pe cele mai vechi și rupte cu care a zis ca să-l îngroape. Mi-a dat și mie niște cămăși și o pereche de bocanci.

După aceasta, el aștepta ceasul cel mai de pe urmă. Dar într-o noapte, când el sta la rugăciune plângând, i s-a arătat o femeie prea frumoasă și prea încuviințată și i-a zis: „De ce plângi, părinte?” Iar pârându-i-se că este o doamnă doctoreasă pe care o cunoștea, el a zis către dânsa: „Doamnă doctoriță, iată de ce plâng, că mi-am rupt piciorul și știu că de acum voi muri, că nu se mai tămăduiește”. Iar femeia pe care el o socotea doctoreasă, i-a zis: „Părinte, să știi că mai ai de trăit un an de zile și după aceea ai să te odihnești”. Și după ce a zis aceste cuvinte s-a dus de la el.

Eu m-am dus la el dimineața că aveam grijă să nu fie candela mare și să-i fac focul. Și el mi-a zis: „Frate Costantine, te rog cheamă la mine pe părintele stareț că am să mă spovedesc”. Și m-am dus și am chemat pe bătrânul stareț și acela îndată a venit. Și după ce s-a mărturisit el, a spus părintelui stareț cele ce văzuse, iar părintele stareț l-a întrebat: „Ei, și acum cum te simți cu piciorul?” Iar el a zis: „Preacuvioase Părinte, parcă m-aș bizui să mă scol și să mă duc la biserică”.

Și așa de față cu starețul s-a sculat încet, și-a luat rasa din cui și apoi a cerut cârja lui, și starețul m-a chemat și mi-a zis: „Vezi că bătrânul vrea să meargă la biserică”. Și eu foarte mă minunam și am zis către stareț: „Părinte, dar cum să meargă? Dar el nu se poate atinge cu piciorul de nimic că îl doare foarte”. Iar starețul mi-a spus: „Lasă acum cum zice el”. Și așa când l-am văzut că s-a dat jos din pat singur și sta în picioare, foarte m-am minunat, apoi m-a rugat să merg cu el până la paraclis, că acolo se făcea slujba în acea zi.

Era într-o duminică la vecernie, la lăsatul secului de Postul Mare. Și a mers așa sprijinindu-se în cârjă și eu îl țineam de mână. Iar când l-au văzut părinții în biserică, foarte se minunau că știau că stă la pat de câteva luni se zile. Iar el, ajungând la biserică, a făcut trei închinăciuni, apoi a stat jos într-o stană și foarte plângea și mulțumea lui Dumnezeu că l-a învrednicit să mai vadă o dată biserica și să asculte slujba. Iar când a venit de la Vecernie, a venit singur încetișor și-mi zicea: „Eu văd, măi dragul moșului, că piciorul meu nu mă mai doare chiar de-l pun bine pe pământ”. Așa din ziua aceea a început să vină singur la pravila bisericii.

Părintele stareț i-a poruncit să nu mai facă nici o ascultare și să vie numai la pravila bisericii pe cât va putea. S-a făcut schimonah și i-a dat blagoslovenie să se împărtășească cu Preacuratele

⁶⁸ Unealtă de fier pentru tras lemnele.

Taine în fiecare duminică și la praznicile cele mari. Iar după un an de zile, exact în ziua lăsatului de sec de Postul Mare, a adormit în Domnul.

Eu acum eram cu ascultarea la oi și îmi aduc aminte ca azi, că eram pe o pochină de stog stând lângă oile la care le dam fân pe zăpadă la turiște⁶⁹ – și am auzit devala la mănăstirea că sună clopotele așa pe după amiază. Și nu știam ce este. Iar seara când am venit cu oile la bordeiul de iarnă am întrebat pe Părintele Galaction: „Părinte, dar de ce au sunat astăzi clopotele pe la vremea aceea?” Iar el mi-a spus: „Măi, frate Costăchel, au sunat clopotele că s-a dus de la noi Părintele Ilarion bătrânul”. Încă îmi aduc aminte că eu a doua zi așa stând lângă oi, am luat un creion și după mintea mea de atunci socoteam câte zile a trăit de la naștere până la mormânt acest bătrân; și socotind anii cu 365 și pe cei bisecți de la al patrulea an cu 366, mi-au ieșit vreo 31.000 de zile și mai mult căci trăise vreo 87 de ani. Și apoi ziceam în mintea mea, ce sunt aceste puține zile față de veacul cel fără de margine?

IERODIACONUL GLICHERIE ANDREI

Acesta era de prin părțile Putnei, dintr-o comună Mândreasa. Pe acest părinte l-am întâlnit întâi când veneam la Sihăstria cu fratele meu Vasile; era la Sfânta Mănăstire Neamț, venit cu ascultare. Și el cu multă dragoste ne chema: „Veniți la noi la Sihăstria, fraților, că acolo este mai liniște”. Era crescut aici la Sihăstria de mic copil și era un bun cântăreț și ducea viață curată și evlavioasă. Dar după câțiva ani s-a îmbolnăvit de plămâni. Și ducându-se până acasă, pentru orecare interese familiale, s-a îmbolnăvit mai rău și acolo a adormit în Domnul. De la el țin minte aceste cuvinte, pe care avea obicei să le zică către noi când ne vedea pe toți la ascultare: „Nu te teme, turmă mică, că bine a voit Tatăl vostru cel din Ceruri să vă dea vouă Împărăția”.

Se vede că aceste cuvinte evanghelicești le purta și el, fericitul, mai mult întru a sa inimă.

SCHIMONAHUL PROCLU POPA

Acesta era din părțile județului Neamț, din comuna Calu-Iapa. L-am avut ca naș la călugărie. Era un părinte blând și ascultător, fiind bătrân și având peste 80 de ani, încă făcea slujbă de bucătar și de paraclisier în mănăstire. Avea un chip tare cuvios, cu barbă albă ca zăpada, cu părul alb și creț ca lâna de pe oaie, puțin pleșuv. Îl vedeam adesea plângând în biserică mai ales în vremea Sfintei Liturghii și oricând se scotea în biserică Sfânta Evanghelie. Umbla mai în toată vremea cu haine vechi rupte, încălțat cu opinci de pânză și purta în toată vremea metanii de lemn în mână care erau tocite și luceau de multa purtare pe degete, căci veșnic zicea rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă pe mine, păcătosul”.

Odată, stând el pe un scaun la poarta mănăstirii, fiindcă mă luase sub mantie de călugărie, am zis: „Părinte, dar câte metanii să fac eu de acum dacă m-am călugărit?” Iar bietul bătrân a zis: „Dă, câte unii zic că trebuie făcute 300 de metanii, alții mai mult. Iar eu te sfătuiesc, fă cât mai multe metanii că acuma ești tânăr. Dar un lucru să nu uiți oriunde ești: zi cu mintea și cu gura rugăciunea Domnului – Tatăl nostru – și Doamne Iisuse s-o ai mereu în gură de paza gândurilor, că dracii n-au odihnă de a ne ispiti pe noi. Încă să ai grijă să faci cu dragoste și cu toată sânguința ascultarea la care ești trimis. Că așa dacă ai s-o faci are să te ferească Dumnezeu de toate cursele vrăjmașului”. Am zis și eu apoi către bătrânul: „Blagoslovește, părinte și mă iartă” și am plecat la ascultare și cugetam la cele ce m-a sfătuit cuviosul bătrân și mă minunam că el fiind om simplu așa de înțelepțește m-a sfătuit.

Îmi aduc aminte că el fiind mulți ani cu slujba de paraclisier, toate șervetele și perdelele, fețele

⁶⁹ Loc de mâncare pentru oi iarna.

de masă și orice ar fi fost nevoie de spălat, el singur le spăla. Avea lângă chilia lui vatră, cazan curat și ciubăr curat, săpun curat și cenușă de lemn, și îl vedeam pe cuviosul bătrân spălând adesea. Îi aduceam și eu lemne de fag și-l întrebam: „Părinte, dar de ce nu dai la vreo femeie să spele acestea, că mare muncă ai”. Iar el zicea: „Fratele meu, acestea sunt lucruri de-ale sfintei biserici și sunt șervete cu care se șterg preoții la dumnezeiasca Liturghie și nu-i voie să pună mâna pe ele cei nesfințiți. Apoi nu-i bine să chemăm noi femeie să ne facă nouă slujbe în sfânta mănăstire, că acesta este un lucru de sminteală și de păcat”.

Și așa bietul bătrân spăla câte un ciubăr mare de lenjerie și le ducea la pârau unde le clătea cu apă rece și apoi ruga pe câte un părinte sau frate să-i ajute să le aducă la deal la mănăstire și le pune pe funii curate la uscat. Și oricine le vedea nu credea că aceste lucruri s-au spălat de un bătrân, că erau așa de curate că mult întreceau pe cele spălate de femei. Și când erau încă puțin umede, vedeam pe bietul bătrân că le strânge și apoi le pune pe o masă în mijlocul chiliei. Se ducea la Părintele Nicanor și împrumuta fierul de călcat și așa le călca cu fierul și le strângea frumos și apoi le ducea la sfânta biserică.

Iar chilia bătrânului nu avea nici un fel de așternut de cânepă sau de lână pe pat sau pe pereți, și numai rogojini și lângă un perete stătea o cruce mare, care și-a făcut-o cu mulți ani înainte de moarte și pe care i-am pus-o după moartea lui, după cum el a lăsat cuvânt. A adormit în Domnul la adânci bătrâneți cu câteva ore după ce se împărtășise cu Sfintele și Preacuratele Taine, stând în genunchi și zicând „Tatăl nostru”...

SCHIMONAHUL COZMA FERMUȘ

Era din același sat cu Părintele Proclu. Acesta era un om înalt cu o barbă albă și lungă până aproape de brâu. Ca și Părintele Schimonah Proclu, el era un om simplu, neștiind carte. Umbla cu opinci și cu un cojoc rupt încins cu o funie pe deasupra. Când mergea la biserică își lua rasa cea roșietică și veche de lână și un culion învelit cu o camilafcă veche-veche, ruptă și proastă. În chilie nu avea nici un fel de pat și nici lampă, ci un opaiț de sticlă cu fitil mic pe care îl scotea cu acul când se lăsa în jos. Avea o sobă foarte veche în chilie și niciodată nu văruia în chilie. Dormea jos lângă sobă și avea așternut un cojoc rău.

Mă duceam pe la el și-i ziceam: „Părinte, dar de ce nu văruiești prin chilie că tare-i afumată și pereții s-au înnegrit de fum” – că era soba cam crăpată și mereu ieșea fum. Iar el zicea: „Măi nepoate, apoi pentru mine ce mai trebuie atâta văruit, că doar că mâine am să mă duc dincolo. Și apoi n-ai auzit ce zice la Pateric, că avva Arsenie nu mai schimba apa la smicele, măcar că era puturoasă și învechită? Și apoi acela era om mare și sfânt, nu ca mine un prost și plin de păcate”.

Acest schimonah avea numai două cămăși rupte și peticite și niște ițari vechi și când voia să spele cele două cămăși, își lua dulama cea veche a lui în loc de cămașă și lua cămășile și cioarecii (ițarii) și le pune pe spate pe un țăpoi și se ducea la pârau și apoi le purta de câteva ori prin apa pâraului, apoi nici nu le storcea, ci le puneu întinși pe țăpoi sau pe greblă și le lua în spate și, aducându-le la deal, le puneu pe un gard vechi din dosul chiliei.

Eu de multe ori îi ziceam: „Părinte, dar ai spălat rufe?” Iar bietul bătrân zicea: „Le-am spălat, măi nepoate, și iacă le-am pus pe gard, că de-a da Dumnezeu ploaie, apoi se mai spală ele și singure”. Iar eu îi ziceam: „Dar, părinte, săpun ai avut?” Iar el zicea: „Dar ce mai trebuie să stric săpunul pe rufele acestea, că doar nu-s rufe”.

Acest cuvios bătrân avea și acest bun obicei: Când ieșeau părinții și frații din biserică sau și închinători creștini care se întâmplau să vie la biserică, el stătea în genunchi în pridvorul bisericii și la toți care ieșeau din biserică, cerea iertăciune zicând: „Iertați-mă pe mine, păcătosul, că am supărat pe Dumnezeu”.

Eu mă supăram și ziceam: „Părinte, dar de ce stai acolo și tot ceri iertare, că poate se smintesc oamenii că vor crede că cine știe ce păcat ai făcut de ceri iertare de la toți?” Iar el zicea: „Măi, nepoate, lasă să gândească oamenii ce-or gândi, că doar n-o să mă judece dincolo oamenii, ci Dumnezeu care știe păcatele mele”.

Odată iar m-am supărat și m-am dus la părintele stareț și i-am zis: „Părinte Prea Cuvioase, dar de ce stă Părintele Schimonahul Cozma totdeauna acolo în genunchi în pridvorul bisericii și cere iertare de la toți? Ar trebui să nu mai stea că poate face sminteală oamenilor”. Iar bătrânul stareț Ioanichie a zis către mine: „Lasă-l, frate, să stea acolo că are lucrarea lui. El a luat blagoslovenie pentru cele ce face”. Și de atunci am tăcut și eu și nu-i mai ziceam nimic, că mă gândeam că nu este bine să mă amestec eu în taina acestui lucru.

Acest bătrân multă vreme în mănăstire avea ascultarea de colivar și mereu îl vedeam acolo către poarta mănăstirii unde pisa grâu într-o piuă de lemn la care lucra cu piciorul. Mă duceam la el, îl vedeam cu un fes rău, lăsat pe ochi, cu un cojoc vechi încins cu o funie pe deasupra și mereu pisa grâu. Eu îl întrebam: „Părinte, dar nu obosești ridicând aici chilugul acesta toată ziua?” Iar el săracul, zicea: „D-apoi, măi nepoate, mai vine ispita și zice că-i greu, dar eu mă gândesc că am de răsplătit păcatele mele și apoi așa trece”. Și îmi spunea: „Mi-a zis popa starețul că de câte ori oi ridica chilugul cu piciorul, de atâtea ori să zic: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă». Dar crezi, măi nepoate, că eu mai fac chiar așa? Iaca vine vrăjmașul și-mi fură din minte sfânta rugăciune și iac-așa mă face să uit eu, păcătosul, datoria asta sfântă”.

Multe așa avea de însemnat din viața acestui smerit bătrân, dar fiindcă aici nu fac o descriere a vieții lui, am pomenit doar câteva lucruri în treacăt... Acest schimonah a adormit în Domnul la bolnița Sfintei Mănăstiri Neamț, căci în primăvara anului 1941, în luna lui mai, a ars mănăstirea noastră și fiind mare lipsă de chilii, Sfânta Mănăstire Neamț a luat acolo la bolniță mai mulți bătrâni de pe aici din care unul a fost și acesta.

PĂRINTELE IFTIMIE GORDICIUC

Bătrânul acesta era din Bucovina și vorbea cam rutenește. Era foarte ascultător. Odată era cu ascultarea la boii mănăstirii și pascănd el boii pe muntele mănăstirii, eu eram cu oile pe acolo pe aproape și mi-a zis gândul: „Du-te până la bătrânul acela să-i ceri vreun sfat pentru mântuire și vezi ce are să-ți spună”. Așa că m-am dus până la el și i-am zis: „Blagoslovește, părinte Iftimie”. Iar el a zis: „Domnul și Maica Sfântă să te blagoslovească, frate”. Și eu am adăugat: „Părinte Ieftimie”, te rog să-mi spui un sfat cum să mă mântuiesc?” Iar el a zis către mine: „De ce să zic la dumitale, eu fiind om prost și nu pricep ceva bine, dar dacă zici sfinția voastră, eu credem așa. Eu toată viața mea până venit-am aici la mănăstire, fost-am slugă la stepenu. Și eu credem că după cum stepenu când slujit-am bine ne-a plătit bine, așa și noi aicea la sfânta mănăstire, dacă slujim bine și cu dreptate, stepenul nostru Hristos are să dea plată bună. Iar dacă noi nu facem bine, are să ne pedepsească Stepenu că nu purtăm de grijă de slujba noastră așa cum trebuie”.

Apoi eu am cerut iertare și am plecat la oile mele și măcar că cuvintele bătrânului au fost foarte simple, dar pe mine, păcătosul, m-au pus pe gânduri și îmi zicea gândul: „Vezi cum slujești, că Stăpânul cel din Cer are să-ți plătească... Iar de nu vei sluji bine, ai să iei pedeapsă pentru lenevirea ta”.

Și acest bătrân tot la bolnița Mănăstirii Neamț a adormit în Domnul.

IERODIACONUL MEMNON GLAVAN

Acesta era din orașul Botoșani, mare cântăreț bisericesc, avea conservatorul de muzică bisericească. Era neobosit în slujba bisericii și la strană. După ce ieșea din biserică, păzea foarte tăcerea. Se ducea la chilie și împlotea fesuri bisericești sau făcea coșnițe și linguri. Făcea de multe ori pe paraclisierul și tot ca și părintele Proclu spăla el singur toată lenjeria bisericii. Era foarte harnic și la ascultare, dar și îi plăcea să se izoleze, să lucreze singur. Lucra foarte cu spor și la pădure și la fân, dar numai să fie singur, că îi era greu de vorbă multă. Avea o melodie în cântare foarte frumoasă

și evlavioasă.

Multe lacrimi a scos cu cântările lui din ochii oamenilor care îl ascultau. Din când în când se îmbolnăvea de nervi, dar nici când era bolnav nu lăsa strana. Parcă-l văd când venea la masă, avea un șervet în mână, stătea cu capul plecat în jos și niciodată nu vorbea în timpul mesei. Dacă părintele stareț îl rânduia să citească sau să cânte ceva la praznicele de la masă, noi aveam mare bucurie, că și la citire era foarte clar și la cântare neîntrecut. După ce citea sau cânta iarăși sta cu tăcere la masă.

De multe ori părintele stareț a voit să-l facă preot și el nu a primit zicând că este prea mult pentru el. Când vedea pe cineva că este bolnav îl încuraja cu aceste cuvinte: „Dă slavă lui Dumnezeu că nu te-a uitat și ți-a trimis ciocanele mântuirii”. Odată l-am întrebat: „Părinte, oare cine poate să se mântuiască?” Iar el a zis: „Ascultă, frate Constantine, *cel ce va răbda până la sfârșit*, și aceasta nu o zic eu, ci Domnul”.

Apoi, îmbolnăvindu-se odată mai tare, s-a dus la Iași la un spital să se îngrijească de sănătate și acolo a adormit în Domnul. După câte am înțeles, a fost înmormântat la Sfânta Mănăstire Cetățuia, acolo lângă Iași.

SCHIMONAHUL STELIAN RACHIERU

Era de pe la Oglinzi. Acesta a adormit în Domnul înainte de a veni eu la Sfânta Sihăstria. Dar atâta știu despre el că spunea odată Starețul Ioanichie la masă, că acesta a venit la mănăstire la bătrânețe și era rânduit să păzească vitele mănăstirii, îl chema Ștefan și era foarte ascultător și umilicios la sfintele rugăciuni. După o vreme s-a îmbolnăvit și căzând la pat, nu-și curma rugăciunea lui. Odată starețul s-a dus prin pădure să caute bureți, iar după o vreme, obosind de umblat, a stat să se odihnească pe trunchiul unui copac răsturnat de vânt și, când aproape să adoarmă, a auzit un glas subțire care i-a zis: „Părinte, scoală și du-te la mănăstire ca să călugărești pe Stelian”. Și bătrânul trezindu-se, se gândea: „Oare ce-o mai fi asta?”

Și așa a venit la mănăstire și a aflat pe bătrânul Stelian foarte slăbit, care auzind că a sosit starețul a trimis pe cel ce-l îngrijea să-l cheme și l-a rugat să-l împărtășească cu Sfintele Taine, că se simte foarte slăbit. Iar părintele îndată a trimis să aducă niște haine și l-a făcut direct shimnic cu numele de Stelian. După ce l-a călugărit, l-a împărtășit cu Sfintele și Preacuratele Taine și în acel ceas a și adormit.

După moartea lui, un frate care trebuia să-i sape groapa a zis către părintele stareț: „Părinte, dar unde să-i facem groapă?” Iar starețul a arătat un loc lângă biserică unde era iarbă verde și nu se cunoștea nici un semn că acolo ar mai fi fost vreodată cineva îngropat. Starețul însă era mâhnit că nu știa unde ar fi fost mormântul ctitorului sfintei mănăstiri, fiindcă schitul a fost multă vreme pustiu și mormintele vechi nu se mai cunoșteau nici unul unde au fost. Așa că fratele acela săpând acolo unde a arătat starețul, deodată la o adâncime de aproape doi metri a dat de un fel de boltă și îndată a chemat pe părintele stareț, și mai săpând sub acea boltă de pământ care stătea ridicată, cum ar fi zidită, printr-o pânză deasă de păianjen se vedeau niște oseminte omenești. Și când au văzut, au săpat înainte și a căzut o piatră mai mare, ceva ca o cărămidă cu însemnarea aceasta: „Aici se odihnește robul lui Dumnezeu, schimonahul Nicanor Cerneschi ctitorul și stariștea sfintei biserici din Sihăstria”.

Cuvintele erau scrise pe slovă veche. Și așa că odată cu săparea gropii Părintelui Stelian Rachieru s-au aflat și rămășițele fericitului ctitor al Sihăstriei care a adormit în Domnul la anul 1844, la 29 august, după cum se poate vedea și din alte documente. Acestea le-am auzit povestindu-le starețul nostru Ioanichie cândva la masa de obște a părinților.

PĂRINTELE GHERASIM ILIE, FRATELE MEU

Despre acesta poate că nu ar mai fi nevoie să dau însemnări, dar fiindcă el aici la Sihăstria mai mulți ani a stat decât la Cozancea, și fiindcă aici a și adormit în Domnul, apoi puține însemnări tot voi mai face și despre el.

Și iată cam ce aș avea de zis:

Acesta, încă frate fiind și făcând ascultare câțiva ani la vitele mănăstirii, a învățat pe de rost toată Psaltirea cu tot cu molitfele, cu cântările lui Moise, cu Paraclisul și pomelnicul cel mare de la urma Psaltirii. Apoi își luase această pravilă, ca să zică toată Psaltirea o dată în 24 ore. Și dacă nu ar fi terminat-o, nici nu mânca în acea zi. Am stat odată cu el în chilie, având un căpătâi și niște scânduri, a făcut un fel de pod, cu un capăt ceva mai sus ca să-i vină la îndemână spre a face metanii. Și după ce venea seara la chilie de pe la ascultările de obște, își făcea rugăciunile spre somn, dar în loc să se culce își lua metaniile și începea a face această rânduială: făcea 500 de metanii mari, apoi zicea pe de rost cinci catisme la Psaltire și iar 500 de metanii și iar cinci catisme la Psaltire și iar 500 de metanii și iar cinci catisme. Și așa până la Utrenie ieșea cu 1500 de metanii și cu 15 catisme citite, iar când venea paraclisierul la ora 11 și îl chema la Utrenie, el își lua rasa și mergea la biserică, și după Utrenie se culca și el.

Această rânduială a ținut-o nu puțină vreme. Iar fiindcă făcea o nevoință așa de mare, avea și mari războaie de la draci, uneori ispita cu patimile trupului, alteori îi da mare război cu somnul. Iar el, apoi începea a-și trage câte 20-30 de palme peste obraz sau peste cap. Iar uneori îl vedeam că se descinge de centiron și își trăgea câte 40-50 de centirioane pe spate, fiind cu o dulamă mai subțire. Și îl auzeam cum se certa cu el singur și zicea: „Dormi, calule, dormi, n-ai să dormi în groapă ca mâine, de gândești la spurcăciuni? Lasă că îți dau eu spurcăciuni!”. De multe ori după ce se bătea așa de rău, îl vedeai că începe să plângă, apoi sta jos cu capul plecat pe pământ și plângea acolo. Și apoi se apuca iar de zis psalmi și de metanii.

Mie îmi era tare necaz că din cauza lui nu puteam să mă odihnesc, că el făcea zgomot și hodoroagea cu metaniile și cu bătăile lui. Apoi m-am dus la părintele stareț și i-am spus că fratele meu Gheorghe nu mai doarme, face mereu metanii și se bate singur, și că eu din cauza aceea sunt tulburat că nu mă pot odihni.

Iar starețul a zis către mine: „Lasă-l, măi frate, că acela săracul are luptele lui, că a declarat război dracilor și dacă aceia nu-l lasă în pace, nici el săracul nu se lasă biruit”. Apoi a zis: „Frăția ta, dacă nu ai pace cu el, apoi ai blagoslovenie să te muți la alt frate sau părinte”.

Așa, bietul meu frate, văzând că eu nu-l înțeleg și că mă necăjesc din cauza lui, a zis către mine: „Fratele meu, te rog să mă ierți pe mine, păcătosul, că eu cu păcatele mele îți fac necaz și sminteală frăției tale și nu te las să te odihnești. Am să caut o chilie undeva și apoi am să mă mut de aici acolo”. Și așa a și făcut. Într-o dimineață când m-am trezit, eu am găsit o scrisoare pe masă scrisă cu creionul și zicea așa: „Iubitul meu frate, iartă-mă pe mine, păcătosul, și te roagă pentru mine, necuratul, că eu m-am mutat din chilie”. Așa că eu după ce am citit scrisoarea, foarte m-am întristat și am plâns că din cauza mea a plecat fratele meu de acolo și m-am dus să-l caut să vedem unde s-a dus și l-am găsit într-o cămăruță întunecată cu un geam foarte îngust și spart la Părintele Vasile Mitoșeru din dos. I-am cerut iertare și el cu mare bucurie m-a iertat și a zis că să nu fiu supărat că el este foarte bucuros că și-a găsit chilie după inima lui.

După ce s-a mutat el acolo, n-a trecut mult și-l văd că geluiește niște scânduri groase și i-am zis: „Dar ce faci, frate Gheorghe?” Iar el a zis: „Casă îmi fac”. Și așa și-a făcut un sicriu la care și părintele Vasile – care era lemnar – l-a ajutat. Apoi și-a luat sicriul, a scos tot din chiliuța aceea și a lăsat numai pereții goi și afumați, că era acolo o sobă veche și stricată care scotea fum. Și așa a rezemet de un perete capacul sicriului, iar în sicriu a pus niște paie și o perină sub cap. Și așa când voia să se culce – nu avea nici un pat acolo –, se culca în sicriu. Când făcea sicriul, Părintele Calistrat i-a zis: „Frate Gheorghe, câte sicrie de acestea or să putrezească până când vei muri frăția ta?” Dar el a zis: „Eu cred la bunul Dumnezeu că acesta va fi mie casă de veci”.

Apoi eu am fost rânduit să mă duc la oi că Părintele Galaction nu avea ajutor. Mai pe toamnă,

fiindcă luase un frate de acolo, era nevoie ca din mănăstire să trimită altul în loc, că eu nu aveam tovarăș la cârd și nici nu puteam să umblu de obște cu oile, că eram cam bolnav. Așa că m-am dus la părintele stareț și l-am rugat dacă socotește să-mi dea de ajutor pe fratele meu Gheorghe. Starețul a fost tare bucuros și a zis: „Du-te, frate, și spune-i că am zis eu să se ducă un timp acolo la oi cu frăția ta, măcar că avem mare nevoie de el aici, că el face la strană toată slujba”. Așa că eu m-am dus și i-am spus: „Frate Gheorghe, eu v-am cerut la părintele stareț să mergeți la oi”. El a zis: „Fie voia Domnului, frate”.

Așa că și-a încuiat chiliuța lui cu sicriul și a mers la oi. Și fiindcă era toamnă, oile se mulgeau numai de două ori și mai târziu o dată. Mergând amândoi cu oile, el mă întreba: „Unde să merg eu, în urmă sau înainte?”. Dar mă ruga să nu-l întreb adeseori, că el avea de lucru cu Psaltirea lui. El tăcea, întorcea oile și din când în când mai striga la ele, apoi iar îl vedeam făcând metanii și zicea psalmi în taină. Când vedea că oile stau bine, mă întreba: „Frate Costică, vrei să ascuți și frăția ta?” Și așa de la catisma de unde era zicea înainte, una, două, trei și mai multe catisme până se porneau oile și ne duceam după ele. Când termina pravila lui și de era pe la ora 3, apoi stăteam undeva unde se așezau bine oile și scoteam cele spre hrană din glugă și mâncam.

După masă el mai stătea vreo oră-două așa mai liber și atunci de era vreme îmi spunea mie multe de prin Pateric și Viețile Sfinților. Seara după ce ajungeam cu oile la târlă, după muls, ne duceam fiecare la aripa noastră să facem focul, că eram cu ocolul pe piciorul strungii.

Aveam câini buni, că ne supărau lupii. Într-o zi de dimineață văd pe fratele meu că taie un mesteacăn care era în fața aripii lui, așa de un stat de om de la pământ. După ce l-a tăiat, l-a cioplit așa până la jumătate, apoi a luat niște dranițe și l-a acoperit ca pe o capeluță, a adus acolo și o icoană mare cu Maica Domnului care o luase el de acasă când a venit și a pus-o acolo în cui ca într-o strană, apoi a adus candelă și a pus-o în fața icoanei. A luat apoi un hârleț și a tras pământul așa în fața acelei icoane, ca să-i fie la îndemână să facă metanii.

Și când venea seara eu mă uitam de la aripa mea de la vale la a lui care era de la deal, și el acolo, la icoana Maicii Domnului, până aproape de miezul nopții făcea metanii și zicea pravila lui de psalmi.

Eu fiind slab cu trupul, cădeam mort seara de oboseală, că toată ziua oile mă fugăreau prin pădure, mai ales că erau în toamna aceea mulți bureți și foarte alergau oile după ei. Dar el, săracul, cu toate că avea aceeași alergare, nu-și lăsa metaniile lui. E drept că el era cu mult mai tare cu trupul ca mine.

Câteodată eu mă căiam că nu am lemne de ajuns la aripa mea, dar când mă trezeam dimineața găseam o mulțime de lemne aduse din pădure și puse acolo lângă aripa mea, că unele din ele erau așa de groase că eu de abia le ridicam de la pământ. Și-l întrebam: „Dar cu boii le-ai adus pe acelea, frate?” Iar el zicea: „Nu cu boii, ci cu calul meu acesta viclean”. Așa cu darul Domnului a trecut și toamna aceea, și pe el l-au luat iar devale la biserică ca paraclisier și ca și cântăreț la strană, că era lipsită de oameni, așa că iar ne-am despărțit.

Odată starețul a voit să curețe beciul cel mare de la clopotniță că era dărâmat și mult pământ și pietre era în el. Și a zis la masa părinților: „Trebuie să tocmim niște oameni ca să scoată molozul și piatra din beciul cel mare de la clopotniță și apoi să-l reparăm pentru trebuințele noastre”. Iar fratele Gheorghe s-a sculat în picioare la masă și a zis: „Preacuvioase părinte, dacă îmi dai blagoslovenie, eu păcătosul voi curăți beciul acela”. Starețul a spus: „Frate Gheorghe, acolo-i muncă, nu șagă. Este atâta moloz și piatră dărâmată și n-ai să poți singur. Să mai tocmim niște oameni, că iaca, părinți sunt puțini și apoi fiecare are ascultarea lui”. Iar el a zis: „Mie, preacuvioase părinte, dacă îmi dai blagoslovenie, să-mi dați numai niște lumânări ca să am de-ajuns acolo, că-i întuneric, mai cu seamă pe noapte”. Și starețul, bucuros, i-a zis: „Dumnezeu să-ți ajute, frate Gheorghe, dar ia seama să nu te îmbolnăvești, că acolo-i rece tare și ai să asuzi”.

Apoi, după ce fratele a căpătat blagoslovenie, s-a dus și a luat o roabă, un târnacop, lopată și hârleț și s-a pus pe treabă. Căra câte 30-40 roabe și apoi iarăși stătea și se ruga. Și așa de la ușa clopotniței, zi și noapte a tot cărat, noaptea aprinzând lumânări să vadă. Și în timp de 7-8 zile a scos

tot pământul și pietrele de acolo.

Când a auzit starețul că a terminat se minuna că socotea că cel puțin o lună va avea de lucru. Apoi l-a chemat și i-a zis: „Frate Gheorghe, Dumnezeu să-ți răsplătească osteneala” și i-a dat 500 de lei, cu toate că acest obicei nu-l avea starețul, să plătească cuiva ascultarea. Dar fiindcă niște oameni îi ceruseră ca să curețe beciul 4000 lei, de aceea făcuse aceasta. Fratele Gheorghe nu voia să ia nici un ban, apoi văzând că zice starețul mereu, a zis: „Blagosloviți că cu acești bani să-mi cumpăr niște cărți și icoane”. Și așa a făcut. S-a dus la biblioteca Sfintei Mănăstiri Neamț și de toți banii a luat cărți și icoane și apoi pe toate le-a împărțit pe la frați, pe la părinți și creștini.

Apoi a fost rânduit la alte ascultări și peste un an s-a îmbolnăvit. Starețul îndată l-a călugărit și el zăcea acolo pe un pat afară pe cerdacul Părintelui Vasile, dar nu curma de zis rugăciunile lui. Odată, sora noastră Ecaterina, care în acea vreme era la Agapia, ucenică la o maică bogată și de neam mare care avea frate general, și văzând venind la aer acolo la casa maicii anumiți musafiri, a spus că are un frate doctor. Sora a voit să aducă pe doctor la părintele Gherasim, că acela era un doctor foarte iscusit și bun creștin.

Eu am venit să-i spun că a venit sora cu doctorul. Iar el a spus: „Ce doctor? Eu m-am rugat atâta lui Dumnezeu ca să-mi dea boala sau orice necaz și acum dacă Dumnezeu a făcut milă cu mine și mi-a dat boala, apoi să caut leacuri?” Și apoi a zis: „Dacă vine cu doctorul aici, eu așa slab cum sunt mă scol și fug în pădure”. I-am spus sorii și n-a mai îndrăznit să vină cu doctorul la patul lui.

Stând el acolo pe patul lui, când venea vremea Sfintei Liturghii își lua o pernuță și bățul într-o mână și așa încet venea până la biserică și stătea într-o strană, iar dacă nu putea, se culca jos pe dușumele cu fața la Sfântul Altar și cu pernuța aceea sub cap că era foarte slăbit, și asculta până la urmă Sfânta Liturghie. Odată, fiind paraclisier, am văzut pe starețul care slujea că plângea în altar și a zis către mine: „Săracul Gherasim, cât îi de slab și tot nu ar voi să lase Sfânta Liturghie”.

Așa s-a nevoit câteva luni și prin luna lui septembrie, la ziua Crucii, s-a dus la Domnul. După moartea lui, am găsit o mică scrisoare pe patul lui de suferință și era scris așa: „Iubitul meu frate, să știi că pe frăția ta are să te ție Dumnezeu mai mult în această viață, dar te rog să nu mă uiți și pe mine, păcătosul, la sfintele rugăciuni. Că și eu, păcătosul, cu multe lacrimi m-am rugat lui Dumnezeu pentru cei din familia noastră să vă aducă Domnul la calea mântuirii”.

PĂRINTELE CONSTANDIE GOLEA

Acesta era din Comuna Starosilța, județul Botoșani, de-aproape cu Părintele Vasile. Pe acesta l-a adus la mănăstire fratele Alecu. Acest părinte era din fire cam vorbăreț, dar foarte harnic la ascultare și bun la inimă. El a îngrijit până la ultima suflare pe Părintele Costandie Uricaru despre care am vorbit mai sus. Și oricând s-ar fi întâmplat să se îmbolnăvească cineva în mănăstire, el era primul la chilia lui și cu toată dragostea îl slujea. După o vreme s-a îmbolnăvit și el. Și așa bolnav, pe cât putea, avea grijă de alții care erau bolnavi mai tare decât el.

Așa că s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit un părinte duhovnicesc Ioanichie Andronic, care mai pe urmă s-a făcut sănătos și a plecat de la noi în Oltenia, unde a fost pus stareț al Sfintei Mănăstiri Frăsinei. Iar Părintele Costandie, în acea vreme simțindu-se ceva mai bine cu sănătatea, a înhămat caii mănăstirii și s-a dus cu Părintele Ioanichie să-l ducă la spital la Piatra Neamț, că era bolnav de ulcer la stomac și avea nevoie de operație. Iar după ce l-a dus pe acela și l-a așezat acolo la spital și i-a dat cele de nevoie, el s-a întors să vie la mănăstire cu căruța, cu un frate care era vizitiu la cai. Dar pe drum a început să-i fie rău cu inima și când a ajuns pe la primăria din Vânători, a murit acolo în căruță. Și așa, ducându-se să slujească celui bolnav, el s-a dus către Domnul.

PĂRINTELE IONA DASCĂLUL

Acesta era un Părinte uscățiv, cu barbă sură, de loc din ținutul Iașilor, comuna Bădeni. Era foarte iubitor de osteneală; cu ascultarea era la grădină și la livadă. El a pus toată livada din jurul sfintei mănăstiri. Odată am fost rânduit de Părintele iconom Chiriac ca să fiu ucenic și să ajut la sădit pomi, și parcă îl aud cum zicea: „Iaca, frate, pun acești pomi să crească aici, poate și-or mai aduce aminte părinții și frații care vor mai trăi în mănăstirea aceasta, că a fost odată pe aici unul cu numele de Iona păcătosul și dacă va voi Domnul să rodească acești pomi, apoi când vor mânca din roade din ei, mă vor pomeni și pe mine, păcătosul”.

Acest părinte stătea în chiliile cele vechi din partea de la deal de biserică care au ars la anul 1941, atunci când focul a pustiit mănăstirea. El niciodată pat nu avea în chilie, fără numai soba cea veche care zicea că așa a găsit-o acolo. Avea două piei de oaie care le așternea pe jos seara când se culca și se învelea cu rasa sau cu un cojoc vechi care îl avea. Eu i-am zis odată: „Părinte, eu aș veni la cuvioșia ta ucenic că tare îmi place să fiu cu ascultarea la livadă și la grădină, dar mi-i frică că o să-mi poruncești să dorm numai pe jos și eu nu pot așa”.

Iar bietul bătrân, ștergându-se pe la frunte, că era asudat de muncă, fiind o zi călduroasă de vară, a zis către mine: „Hei frate, dacă am avea noi și dincolo măcar atâta odihnă cât avem aici pe pământ, bine ar fi, dar eu mă tem că voi auzi de la Domnul că tu ți-ai luat cele bune acolo pe pământ, ce mai cauți odihnă aici?” Iar eu i-am zis: „Dar ce odihnă este aceea să dormi mereu pe pielea aceea de oaie?” Iar el a zis: „Dar ce? E rău asta? Dar aceia care stau pe la temniță și poate așteaptă să-i scoată la moarte după câteva zile, apoi ce odihnă mai au aceia? Și apoi sfinții nu au suferit așa cu toții până s-au făcut sfinți?” Auzind așa de la bătrânul, am înțeles că el este prea bucuros să doarmă acolo jos și că are acele două piei așternut și n-am mai stăruit a-l întreba.

Acest bătrân ori în biserică, ori afară la ascultare nu avea altă pravilă decât rugăciunea „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”. Odată, când altoia la pomi, a zis către mine: „Vezi, frate, că tu în rădăcina de pădureț pui mlădița de măr dulce și dacă se prinde și crește copac mare, apoi oricine mănâncă mere și nu mai ține socoteală că acestea roade au crescut într-o rădăcină de pom sălbatic. Iaca și Dumnezeu altoiește pe om, chiar de ar fi el rău cu năravul și sălbatic, dar dacă aude cuvântul Domnului și vrea să se pocăiască și să se îndrepte, apoi Dumnezeu îl ajută și trimite Duh Sfânt și pe urmă omul acela se schimbă și nu mai face cele rele ca înainte, ci începe a se arăta în el roadele Duhului Sfânt care după cum am auzit la biserică sunt acestea: dragostea, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea și celelalte care scrie acolo”. Și eu mă miram cum un om simplu care nu știa carte, cugeta aceste lucruri.

Acest bătrân, ca și ceilalți de pe atunci, umbla veșnic cu opinci și purta metanii de lemn în mână. Uneori, în biserică în vremea Utreniei, la miezul nopții, când îl supăra somnul, zicea așa, puțin mai șoptitor, rugăciunea Doamne Iisuse...

Dar Părintele Vasile care era mai iute puțin din fire și mai tainic, se scula din strana lui și se ducea la Părintele Iona și zicea așa în șoaptă: „Mai încet, părinte, că te aude Dumnezeu”. Iar acest bătrân, mi-l amintesc că îi făcea închinăciune și zicea: „Iartă-mă, părinte, că iacă mai zic și așa că mi se pare că fuges somnul”. Eu stăteam acolo lângă un stâlp și auzeam ce zic ei.

Duminică sau la sărbători mai mari când aveau obiceiul să se împărtășească părinții cei mai bătrâni, vedeam și pe Părintele Iona că își lua rasa lui și o dulamă mai curată, apoi camilafca o pune pe fesul cel vechi și așa venea la biserică să se împărtășească, și eu îi ziceam: „Părinte, dar de ce nu ți-ai făcut un potcap, că sărbătoarea este bine să vii cu potcapul la biserică?” Iar bătrânul zicea: „Da ce om mare mai sunt eu ca să mai pun și acela pe capul meu, că potcapul trebuie să-l poarte popa acela care știe carte multă, nu un om prost și păcătos ca mine?”

Acest bătrân, pe lângă ascultarea lui, când avea puțină vreme își lua toporul, se ducea la pădure și aducea mereu lemne de foc. Și eu îi ziceam: „Dar Părinte Iona, de ce nu ceri boii mănăstirii să-ți aduci lemne și cari mereu cu spinarea de atâția ani?” Iar el zicea: „Dar ce să mai necăjesc și eu boii atâta vreme cât mai pot eu să-mi aduc lemne?” Și așa avea o mare grămadă de lemne și puse bine lângă zidul mănăstirii, mai mult decât aveau cei tineri. Și acest părinte a fost luat la bolnița Sfintei Mănăstiri Neamț după arderea Sfintei Mănăstiri Sihăstria. Dar el, când a simțit că slăbește,

lăsându-și traista și bățul, a venit singur înapoi la Sihăstria și eu l-am întrebat: „Dar de ce n-ai stat acolo, Părinte Iona, că acolo ați avut bună îngrijire și chilii bune?” Iar el a zis: „Aici am venit întâi și aici vreau să mor”. Și fiindcă era lipsă de chilii, că încă nu terminasem chiliile, noi i-am dat chilie mică în dosul zidului care era din cele rămase de la ardere și acolo, puține zile mai viețuind în desăvârșită sărăcie, s-a dus la Domnul fiind împărțășit cu Preacuratele lui Hristos Taine numai cu câteva zile mai înainte. La el în chilie, după moarte, nimic nu am găsit decât traista cu care a venit de la bolniță și bățul și o rasă veche, iar jos o rogojină veche pe care l-am găsit adormit în Domnul.

Avea peste 80 de ani.

PĂRINTELE GALACTION ILIE

Acesta a fost starețul meu de la oi. Era un părinte foarte sârguitor la ascultarea lui și foarte milostiv. Când vedea pe cineva că trecea pe lângă stână, zicea: „Du-te, frate Costăchel, și cheamă pe omul acela să stea la masă la noi”. Și oricui trecea pe acolo el voia să-i dea câte ceva de la stână, că zicea: „Să știi, frate, că aici la oi este izvor și dacă nu-i da deloc din el, apoi el seacă. Iar dacă se mai dă, Dumnezeu ține oile sănătoase și nu se cunoaște de unde dai”. Acest părinte în toată viața lui purta o dulamă numai până la genunchi, ca să nu-l încurce la alergat după turmă prin pădure. Avea cojoc și gluga lui ciobănească și bățul, mai avea două-trei rânduri de schimburi și cioareci (un fel de pantaloni albi de suman), și mai mult nimica, nici un fel de avere. Eu îi ziceam: „Părinte, dar de ce nu-ți faci și sfinția ta niște haine lungi ca la ceilalți părinți și să ai mai multe?” Iar el zicea: „Frate Costăchel, eu m-am spovedit la un pustnic pe care l-am găsit umblând cu oile prin munte și acesta mi-a spus ca niciodată în viața mea să nu mai am haine de prisos și să nu-mi las canonul de metanii; să nu uit toată vremea de a zice: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul», și să mă împac cu cine am avut vreo supărare mai înainte de a asfinți soarele. Și a zis că dacă voi păzi acestea are să-mi facă Dumnezeu parte de mântuire”.

Acest părinte era așa de bun la inimă că, dacă se ducea sâmbăta pe la mănăstire și căpăta ceva de la praznic sau de la chelărie sau ori de unde ar fi căpătat ceva de hrană sau ceva vin, el nici nu gusta din ele până nu venea la stână și în vremea mesei împărțea la toți egal toate, că zicea: „Mare primejdie este pentru călugăr să mănânce pe ascuns”. Avea acest cuvânt care îl zicea adesea: „Dragostea și cu frăția mult întrece bogăția”. El în toată viața lui a fost numai cioban la oi și când era în lume și după ce a venit la mănăstire. Nu a fost căsătorit. Era din comuna Pipirig. Avea acest obicei: dacă nu și-ar fi făcut cele 300 de metanii, nu mânca în acea zi. De multe ori fiind masa pusă, el zicea: „Iertați-mă, fraților, că eu nu mi-am făcut datoria în fața lui Dumnezeu”. Își lua metaniile, ne zicea nouă să mâncăm, iar el se ducea în pădure și până nu-și termina canonul nu venea, și apoi stătea și el la masă.

În toată viața lui, miercurea și vinerea nu gusta nimic până nu răsăreau stelele. Îl vedeam că după ce mulgeam noi oile seara, el lua cutia cu sfânta anafură și, cerând iertare, el lua anafură seara târziu și apoi stătea la masă. Odată eu i-am zis: „Părinte, dar acuma este vreme de vară și ziua este mare și apoi sfinția ta trebuie să alergi după oi și ai de mulș oile de trei ori pe zi și ele trag la mulș și trebuie putere și ar trebui să dezlegi cu masa mai devreme”. Iar el a râs: „Frate Costăcel, mie mi-a spus Părintele Atanasie că odată un sfânt a văzut că duceau pe un om înaintea sicriului și altul în urmă, și că sfântul acela i-a întrebat cine sunt ei, iar unul din acei îngeri i-a zis: «Eu mă numesc Miercurea», și celălalt i-a zis: «Eu mă numesc Vinerea și am venit aici cu porunca Domnului să ajutăm acest suflet că acesta în toată viața a postit aceste două zile, în afară de două la Paști și pe la Crăciun sau de era în vremea dezlegării”.

Apoi eu, auzind acestea, am întrebat pe Părintele Atanasie Păvălucă, acela care a umblat cu capul gol toată viața lui și el mi-a arătat această istorie în Pravila Mare a Bisericii, aceea a lui Matei Basarab. Acest părinte tot nu știa carte, dar i-a dat Dumnezeu o memorie așa de bună încât orice auzea de prin sfintele cărți, tot ținea minte. Tare mult îi plăcea să-i citească de prin Pateric și din

Sfânta Scriptură. Foarte mult îi plăcea să audă istoria cea sfântă din cartea Sfântului și Dreptului Iov. După ce puneam treburile la cale și eu mai rămâneam pe la stână, el îmi zicea: „Frate Costăchel, te rog mai ia Sfânta Scriptură și mai citește acolo la Sfântul Iov”.

Și când îi citeam, el mereu plângea și zicea: „Hei, săracul, iaca acesta a fost un om de lume că n-a cântit înaintea lui Dumnezeu că i-a luat atâtea oi și atâtea vite și copiii. Dar eu, păcătosul, cât îs de slab în credință, că dacă se îmbolnăvește o oaie sau piere, îndată mă supăr și nici nu pot mânca în acea zi”. Și într-adevăr, dacă se întâmpla ceva boală la oi sau pierdeam din ele, el veșnic era trist și mâhnit. Și dacă îl chemam la masă, de multe ori îmi zicea: „Apoi mai am curaj să mănânc, că Dumnezeu pentru păcatele mele pedepsește turma aceasta”. Și aceasta o făcea pentru că era foarte milos și cu dragoste de turma lui.

Iată ceva și despre cele de pe urmă ale lui. Odată a fost rânduit de părintele iconom să strângă niște mere din livadă pentru masa de obște – că așa era obiceiul la noi, nimenea nu avea voie să mănânce pe la chilii mere sau alte fructe ce le adunam, ci în vremea mesei se împărțeau la fiecare pe cât ajungeau. Așa că s-a dus bietul bătrân să culegă mere și, suindu-se într-un măr nu prea înalt, a alunecat și a căzut jos și și-a rupt un picior. Și a strigat și l-au adus părinții. Și așa suferind câteva luni, s-a apropiat de sfârșitul lui. Am voit să-l duc la spital și nu a vrut. Și a zis: „Lasă că Bunul Dumnezeu mi-a dat această durere pentru păcatele mele”. Așa că am pus un frate care îl îngrijea cu toate cele de nevoie și se mărturisea adesea și-l împărțeam cu Prea Curatele Taine.

Pe când el era pe patul de suferință a murit un alt bătrân cu numele Nazarie. Acela avea aproape o sută de ani. Dar tot în acel timp a venit fratele care îngrijea de Părintele Galaction și mi-a zis: „Părinte Galaction vă cheamă până acolo”. Așa că m-am dus, iar el a zis: „Părinte stareț, dar a murit Părintele Nazarie?” Și eu i-am spus: „Da, a murit”. Iar el a zis: „Să nu-l îngropați că mâine seară mor și eu și ne veți îngropa pe amândoi deodată ca să nu mai faceți cheltuială de două ori”. Eu i-am zis: „Nu, părinte, sfinția ta ești mai tânăr ca Părintele Nazarie, că nu ai nici 70 de ani și are să-ți dea Dumnezeu sănătate și ai să mai trăiești să mai paști oile”. Iar el a zis: „Ba nu, părinte, mâine seară la ora șase am să mă duc și eu din viața aceasta”. Așa că eu m-am dus la treburile mele și mă gândeam: „Oare așa are să fie?”

Și a doua zi, către seară, a venit iar fratele la mine și a zis: „Părinte stareț, haideti că vă cheamă Părintele Galaction”. M-am dus și când m-a văzut a lăcrimat puțin. Sufla rar și a zis încet către mine: „Părinte stareț, vă rog să citiți cuvântul cel de dare a sufletului”. Eu am trimis pe fratele de a adus epitrahilul și Molitfelnicul și am zis la cei doi frați care se întâmplaseră acolo: „Stați în genunchi, fraților”. Și am început a citi dezlegarea aceea care se citește la sufletul cel ce se luptă cu moartea. Iar pe când citeam, fratele Mihai Coșofreț, care era mai aproape de mine, a zis: „Părinte, nu mai citi că părintele a murit”. Și eu am ridicat epitrahilul de pe fața lui și el își dăduse sufletul, nu mai sufla. M-am uitat la ceasul meu, era ora 6 seara, după cum mi-a spus el din ziua trecută. Am căutat în actele sfinteii mănăstiri data când s-a născut spre a-i scoate certificatul de înmormântare și am aflat că a murit exact în ziua și ceasul în care s-a născut, după 64 de ani.

PĂRINTELE VASILE RUȘTIORU

Acesta a fost de loc de la Fărcașa. Am stat cu el la oi când încă era frate. Era foarte bun la inimă tot ce avea dădea milostenie. Lingurarii de la Pipirig ziceau că e tata lor, că mare milă avea de ei. S-a îmbolnăvit de plămâni că a răcit stând cu oile în pădure iarna la rug. Era foarte paravilist, nu-și lăsa rugăciunea ziua și noaptea. Când a slăbit s-a întâmplat că eram de săptămână la Sfântul Altar. A venit fratele care îngrijea de el și a zis: „Părinte, veniți că Părintele Vasile a spus să-l împărtășiți cu Preasfintele Taine că se simte slab”. Eram aproape de terminarea Sfinteii Liturghii și, după ce m-am împărtășit, am lăsat din Sfinte în Sfântul Potir, și așa că după ce mi-am citit mulțumirile, înainte de a mă dezbrăca de veșminte, am luat Sfântul Potir și lingurița cu procovățul deasupra și m-am dus.

Când am ajuns la chilia lui, el a zis: „Iartă-mă, părinte stareț, și să nu mă uitați și pe mine,

păcătosul, la Sfânta Liturghie”. Apoi a zis: „Iată, văd un munte verde și tare frumos și un cârd de oi albe și niște păstori care mă cheamă să mă duc cu ei. Dar i-am rugat să mă aștepte puțin, ca să-mi iau încălțăminte de drum”. Și după ce a zis aceasta, se uita așa într-un loc și făcea semn cu mâna către mine ca să-i dau Sfintele și îndată după ce-am zis: „Cred, Doamne, și mărturisesc...” și după ce s-a împărtășit, îndată a suspinat ușor și s-a dus la Domnul în acel minut.

Au venit la înmormântarea lui rudeniile de acasă, dar cei mai mulți au fost lingurarii cei săraci, care mult au plâns după el și ziceau: „A murit Părintele Vasile, tata nostru”. Căci tare îi era lui milă de bieții lingurari și de orice om sărac, și pe cât putea îi ajuta.

PĂRINTELE PETRU GANEA

Acesta era din Ardeal, de la Bistrița Năsăud, din comuna Teleiu. Era foarte harnic și ascultător bătrânul. Când am venit întâi la mănăstire, am fost dat ca ucenic la el și eram amândoi cu ascultarea la vitele mănăstirii. El vorbea totdeauna cu accentul acela ardelenesc. Mă întreba zicând: „No, măi cocon, dat-ai mâncare la mârhaie?” Așa le zicea la vite. Noaptea mă scula întotdeauna să merg la Utrenie. Parcă îl aud cum zicea: „No, frate Costache, hai să mergem la biserică, că a sunat sfânta toacă”.

Fiindcă avea chilia largă, i-a mai dat Părintele stareț încă trei ucenici, așa că într-o vreme eram vreo patru ucenici la el și bietul bătrân cu mare dragoste ne povățuia. Noi, venind seara de pe la ascultare, după ce făceam rugăciunile spre somn, adormeam repede, iar el, bietul bătrân, făcea mereu rugăciune și metanii până ce aproape venea vremea Utreniei. Îl auzeam zicând câteodată: „O, Prea Sfântă Marie, Maica Domnului nostru Iisus Hristos, miluiește-mă pe mine, păcătosul, acum și-n ceasul morții. Amin”. Și aceasta o zicea de trei ori cu metanii mari, apoi se culca și el puțin și, când suna deșteptarea în toacă cea de fier la miezul nopții pentru Utrenie, noi nu ne înduram să ne sculăm, iar bătrânul zicea: „No, hai măi coconi, dragii tatei, hai sculați-vă că a venit vremea sfintei slujbe”. Apoi, când auzea și clopotul, zicea: „No, măi coconi, auziți toți glasul arhanghelului. Hai să mergem, hai să mergem că dacă noi dormim de-acuma se supără îngerul care ne păzește”.

Și așa, până nu ne vedea pe noi scoși din chilie și duși la biserică nu ne lăsa și pe urmă venea și el cu cârja până la biserică. Când vedea că noi adormeam în biserică în timpul Utreniei, apoi venea și ne zicea așa încet: „No, măi coconi, dragul tatii, aici nu-i vreme de dormit, ci de rugă, nu vă lăsați să vă moleșiți că aceasta este ispita celui rău”. Și așa și ziua la ascultare ne supraveghea și ne îndemna să tăcem din gură și să lucrăm. Iar pe el nu-l vedea niciodată șezând degeaba. Sau lucra juguri de boi, tânjale, funduri, linguri, greble, furci de lemn, când era pe afară. În chilie sau citea, sau se ruga și puțină vreme se odihnea. A adormit și acesta în Domnul la vârsta de 82 de ani.

CUVÂNT DESPRE ÎNSTRĂINARE LA ÎNMORMÂNTAREA SCHIMONAHULUI MARCU POTOP († 1973)

Părinților și fraților și iubiți credincioși,

Cu ajutorul și cu mila Preasfintei și de viață Făcătoarei Treimi, a Tatălui și Fiului și a Sfântului Duh, ale Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, și ale tuturor sfinților ne aflăm la înmormântarea unui părinte bătrân, schimonahul Marcu din această chinovie. Și este bine cu această ocazie să vorbim ceva din viața lui. Așa este obiceiul Bisericii lui Hristos, mai ales că astăzi îl petrecem pe ultimul drum, pe cel al veșniciei, de unde nu se va mai întoarce până nu va suna trâmbița Judecării de Apoi. Și iată ce am a zice:

Părintele Marcu, de la începutul vieții lui, străin a venit pe lume, prin străini a trăit și întru străinătate și-a săvârșit viața lui. El era din județul Mehedinți, dintr-o comună din Munții

Mehedințului numită Călugăreni, satul Cloșcani, aproape de satul unde a fost Tudor Vladimirescu, vestitul revoluționar de la 1821. El a fost străin și părăsit de toți ai lui. Mama lui l-a născut, cum vorbește lumea azi, „din flori”, adică înainte de a se căsători, și l-a părăsit, lăsându-l undeva unde l-a găsit o biată femeie credincioasă, cu frică de Dumnezeu, o bătrână, și l-a înfiat și l-a crescut. Și aceea l-a trecut după numele familiei sale, adică familia Potop, că așa i se spunea.

El a învățat câteva clase de carte la cheltuiala acelor bătrâni care l-au crescut, apoi s-a dus săracul străin prin lume să-și câștige pâinea cea de toate zilele. Și s-a dus și a lucrat la sondele petroliere, mai întâi la Moinești, apoi la Moreni, când s-a aprins sonda aceea vestită, care se trăgeau clopotele în toată țara ca să o stingă – el era acolo, îmi povestea. A lucrat la sonde până a intrat în armată și apoi a venit mare război, primul război mondial. A mers pe front în luptele cele crâncene de la Mărășești și Mărăști, Oituz, Târgu Ocnei, Valea Cașinului și în toate părțile cele mai grele a fost cu frontul, unde a căzut, săracul, prizonier la nemți. Nemții l-au dat pe mâna ungarilor și apoi ungurii pe mâna austriecilor și a ajuns tocmai în Munții Alpi, în Munții Tirolului din nordul Italiei, și acolo împreună cu alții 3000 de prizonieri au lucrat un an și aproape jumătate în mine și la mari greutăți. Îmi zicea: „Ne-am dus în Munții Alpi și acolo, fiind prizonier, ne păzeau nemții și ungurii și italienii că erau acolo prinși din toate părțile. Și ne-au pus să săpăm în zăpadă – Munții Alpi au zăpadă de sute de metri, să ne facem băraci de unde să mergem să lucrăm la mină de acolo. Și am scăpat două sute de metri prin zăpadă veșnică. Și am făcut barăci în zăpadă și am lucrat acolo și de două ori am fugit din lagăr, m-au prins în Serbia, în Bosnia și Herțegovina și m-au întors înapoi”.

Și alte chinuri a trecut până a rânduit Dumnezeu și s-a încheiat pacea peste toată Europa și atunci a venit și el în țară cu alte mii de prizonieri care au mai scăpat cu viață de acolo.

Și s-a căsătorit cu o femeie credincioasă, dar ea a murit după câțiva ani, iar el, văzându-se iar singur, s-a dus iar să lucreze pe la sonde. Dar l-au dat să lucreze la o sondă de pe o schelă mare de 70 de metri, și s-a rupt schela de sus și venea ca un glonte în jos. Și din viteza aceea a spus: „Maica Domnului, nu mă lăsa!” Și s-a prins de o gratie de fier, că avea să se facă praf până jos. Și atunci s-a prins cu picioarele de gratia de fier și a scăpat cu zile, dar din momentul acela a zis: „Dacă mi-ai dat, Doamne, zile, nu mai stau în lumea asta deșartă, bine că m-ai auzit, că mă duc să mă fac călugăr la o mănăstire, să-mi plâng păcatele mele mai înainte de a mă duce din lumea aceasta!”

Și așa s-a dus săracul la Mănăstirea Tismana, care era aproape de el acolo și mănăstirea l-a trimis la un schit pustiu, singuratic, la Cioclovina, în vârful munților, unde a stat trei ani de zile. Și de acolo, după o vreme, cu blagoslovenia episcopului a fost trimis la Schitul Peștera Ialomicioarei, unde a stat încă vreo câțiva ani, și de acolo s-a dus la Mănăstirea Ghighiu, lângă Ploiești, unde am fost și eu astă toamnă, o mănăstire foarte mare și frumoasă biserică, aproape exact cu cea de la Cernica, unde a mai stat șapte ani și a fost călugărit de preasfințitul Valerian Zaharia – care este pensionar acum la București, fiind atunci stareț – sub numele de Hrisant, fiindcă Haralambie îl chema din botez. După o vreme a venit la Horaița, tot retrăgându-se după o viață mai liniștită. Și a stat un timp și acolo, și, auzind el de mănăstirea aceasta Sihăstria, m-am pomenit cu el aici.

Când a venit întâia oară era frate, a venit tocmai de acolo de la Ghighiu și a mai stat el acolo un timp, a văzut cum e pe aici, apoi și-a adus aminte de Sihăstria și după ce l-a călugărit și a stat la Horaița, a venit aici și apoi a mers cu noi când ne-am dus de aici la Mănăstirea Slatina. Acolo nu știu după câtă vreme l-am făcut schimonah și i-am pus numele Marcu. Eu am citit cu multă atenție viața Sfântului Marcu de la Muntele Fracesc, mare sihastru, și mi-a fost drag numele acesta și am călugărit încă unul, tot cu numele Marcu, care acum e pe la Putna.

Și apoi, după ce l-am călugărit, a făcut săracul diferite ascultări, unde a fost nevoie: pe la vie, pe la vite, pe la stână, unde a fost. Însă el a fost un om foarte străin. Întrebi pe oricine din mănăstirea noastră dacă a venit vreodată aici sau când am fost la Slatina vreo rudenie a Părintelui Marcu, sau vreun frate sau vreo soră sau vreun prieten sau vreun cunoscut de prin părțile acelea. Îl întrebam odată: „Părinte Marcu, ai primit vreo scrisoare de când ești la mănăstire?” „D-apoi, taică, de la cine să primesc? Pe mine nu mă știe nimeni de unde sunt și eu aproape nu știu pe nimeni, chiar dacă m-aș duce pe acolo”. „Nu te-ai mai duce?” „Nu m-aș mai duce niciodată. De când am plecat din locurile

acelea, n-am mai fost”. Comuna lui este lângă un munte mare – Cloșanu îi spune – îmi povestea el, unde sunt minele Baia de Aramă.

Deci după o vreme Părintele Marcu s-a retras de la Mănăstirea Slatina aici, pentru că acolo s-a făcut mănăstire de maici pensionare și el, știind că face parte din soborașul nostru, s-a retras săracul încoace, către Sihăstria. Și a venit aici după cum ați văzut și încetul cu încetul, ca o lumânare care tot arde, arde, și tot se topește, dar știi că ajunge până la sfârșit, i-a venit neputința, l-a ajuns bătrânețea. Dar a avut inimă de fier: cât a putut, tot a venit la biserică și tot citea la Psaltire, iar acasă avea o nevoie nespusă. Nu știi dacă dormea un ceas sau două pe noapte. „Taică, zice, nu pot dormi”. „Dar ce faci?”... Cât a putut să facă metanii, metanii făcea. Pe urmă a zis: „Nu mai pot, mă dor șalele, picioarele”. Apoi a făcut închinăciuni, mii de închinăciuni. Citea mult la Psaltire și acasă. Aici la Psaltire și acasă la Psaltire, și acatistele Maicii Domnului și al Mântuitorului. Apoi avea o carte Urmarea lui Hristos, mereu citea dintr-însa, și-n Pateric și ce cărți îi cădeau în mână.

De la o vreme îmi spune: „Taică, nu mai pot face metanii și nici închinăciuni. Dă-mi blagoslovenie să stau pe scaun și să zic rugăciunea lui Iisus”. Și stătea pe scaun și făcea 3-4000 până la 6000 și mai multe de rugăciuni ale lui Iisus într-o zi și o noapte, mai cu seamă noaptea mai mult. Și cât mai putea, mai venea până la biserică. Dar era slăbit organismul, și iar se ducea la chilie. Iar când n-a mai putut, săracul, a stat la chilie câteva săptămâni. Tot avea grijă să se spovedească; tot ce a avut din tinerețe s-a mărturisit curat. Și s-a împărtășit cam o dată pe lună și mai aproape, o dată la două săptămâni. Și acum, cu o săptămână în urmă, l-am împărtășit, iar la moartea lui a venit fuga bietul părinte care îngrijește pe bătrâni, ca să-mi spună că a slăbit. Eu am luat cartea și crucea și am fugit, dar chiar când am ajuns își dăduse sufletul. El era spovedit și împărtășit. Numai un părinte era lângă dânsul când și-a dat duhul.

Și așa sufletul Părintelui Marcu este acum înaintea Preasfintei Treimi și s-a dus cu mult sau cu puțin, Dumnezeu știe. L-am cunoscut om al rugăciunii și a avut o virtute mare, care acoperă o mulțime de păcate: înstrăinarea. Străin a fost de când s-a născut, prin stăini a trăit și prin țări străine și acum îl petrecem pe drumul cel din urmă în străinătate și fără neamuri și fără să plângă vreun neam sau vreun nepot la capul lui, sau mamă, sau soră, sau tată, sau frate, fără numai aceste suflete întâmplare aici și noi, frații lui duhovnicești.

Am vrut să vă spun o istorioară ca să ne dăm seama de mila lui Dumnezeu care este asupra lui. În Pateric, la capitolul 20, pentru înstrăinare, se vorbește așa: Un bătrân mare, văzător cu mintea, avea doi ucenici. Și unul era mai molatic, mai trândav, nu prea nevoitor, nu prea mare postitor, nu prea mult canon făcea, însă se liniștea fiind foarte străin, că nici nu știa nimeni de unde a venit și nici nu-l găsisese nimeni acolo unde stătea sub ascultarea bătrânului. Avea bătrânul încă și altul, foarte nevoitor, foarte milostiv, foarte săritor la priveghere, la mii de metanii, foarte treaz cu mintea. Și se minuna bătrânul că unul era mai pregetător, adică mai îngăduitor, și nu așa de silitor, iar altul așa de viteaz și așa de mare nevoitor. Dar a rânduit Dumnezeu să-l ia întâi pe cel străin. Și a murit cel străin și, când a murit, bătrânul fiind înainte-văzător cu mintea, s-a uitat și a văzut că a venit o mulțime de îngeri purtători de lumină și cu mare veselie au luat sufletul călugărului acelui străin și când au ajuns la porțile cerului, a auzit un glas: „Știi că a fost cam nelucrător, dar pentru străinătatea lui deschid porțile cerului, că și Eu am fost străin pe pământ și M-am pogorât la neamul omenesc” – a zis Hristos. Și așa călugărul cel străin, înconjurat de îngeri, a intrat pe porțile cerului și s-a dus în raiul desfătării.

Și n-a trecut mult și a murit și călugărul cel mare nevoitor, mare postitor, mare privighetor, mare lucrător al rugăciunii și în toate privințele. Dar când a murit, a venit tată-său de acasă, mamă-sa, frate-său, sora, nepoții, strănepoții. L-au înconjurat neamurile, că „Moare părintele, vai!” și au început să plângă la capul lui. Și într-adevăr, călugărul și-a dat duhul, de față fiind și călugării și neamurile și rudeniile și prietenii. Dar starețul lui cel văzător cu mintea n-a mai văzut nici un înger la moartea acestui călugăr. Și atunci a început să plângă starețul și să se roage: „Doamne, dar s-a pierdut asta? La cel străin atâția îngeri și la acesta nici unul?” Și a auzit un glas în chilia lui noaptea: „Nu te întrista, bătrânule, că Dumnezeu e drept! Acel străin când a deschis ochii în vremea morții și se muncea cu moartea și se chinuia și se lupta cu duhurile răutății, n-a avut pe nimeni din neamurile

lui să-l mângâie, să-i zică „dragul mamei”, sau „dragul tatei” sau „părinte”. N-a văzut pe nimeni plângând, nici mângâindu-l pe dânsul. Și Dumnezeu e drept: unde n-au venit neamurile au venit îngerii și l-au mângâiat și l-au mântuit, pentru nevoița lui, dar n-are măsura celui dintâi, pentru că a stat sub apropiere de neamuri și sub mângâierea prietenilor și a neamurilor lui. Și cine este prieten lumii, totdeauna se desparte de Dumnezeu, nu poate fi ca cel străin”.

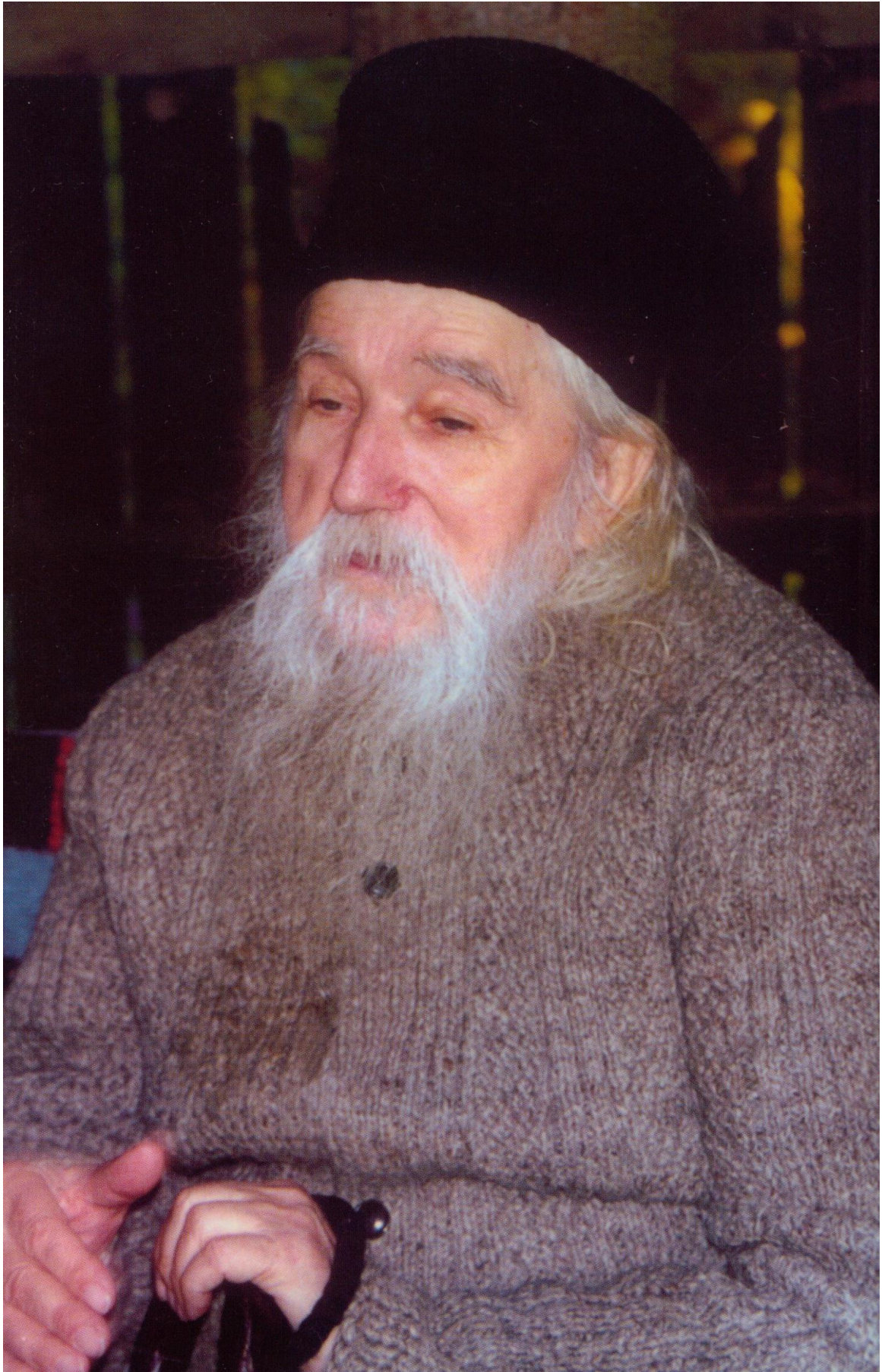
De la părintele Marcu una știu, rugăciunea neconținută și înstrăinarea. S-a înstrăinat în lumea aceasta, că zice Mântuitorul că *nici un prooroc nu-i cinstit în patria sa*. Străin a fost și Avraam în pământul Haran și în ispite din toate părțile s-a înstrăinat pentru cuvântul Domnului. El a lăsat toate și într-o sărăcie și într-o ascultare și într-o supunere și-a încheiat drumul. Mă uitam ieri când l-au îmbrăcat părinții și au pus pe el schima și rasa, l-au pieptănat și, înainte de a-l pune în sicriu, l-au pus pe pat. Cel puțin mie așa mi s-a arătat, așa am privit la el: era senin, alb la față ca niciodată, vesel ca și cum ar fi un om care a terminat toate treburile și se odihnește. Așa l-am văzut – că acum nu mai e voie să-l vedem, că așa e călugărul – liniștit la față, ca un apostol, ca un călător care a terminat. Parcă zicea cu marele apostol Pavel: *Călătoria am săvârșit, credința am păzit, iar acum mă duc la Domnul să-mi dea mie cununa dreptății, care o va da Domnul în ziua aceea, și nu numai mie, ci și tuturor celor ce iubesc arătarea Lui*.

Când îl vedeam neputincios și slab, îl întrebam: „Ce faci, părinte Marcu?” „Mă dor picioarele, mă doare stomacul, mă supără cutare...”. Îmi aduceam aminte de cuvântul Scripturii care zice: *S-a stins întru dureri viața mea și anii mei întru suspine*. Ferice de omul care suferă în lumea asta și în timpul acesta de suferință el se roagă și se pregătește de plecare, că prin ceea ce mai suferă omul aici se curăță de tot ce a făcut în lumea asta și acolo se duce la bucuria cea fără de margine și la liniștea cea fără de sfârșit.

Așa am credință și cred la mila Preasfintei Treimi și a Maicii Domnului, Părintele Marcu, pe care îl vom petrece azi la mormânt, s-a dus la liniște, la bucurie, după atâtea osteneli și scârbe și boli și neputințe, după atâtea zile petrecute și în războaie și în greutăți, care n-am vreme să le spun, numai Domnul le știe, a murit în mănăstire. Iată ce spune Urmarea lui Hristos: „Nu este lucru mic să moară cineva în mănăstire”.

Ca om, cine știe ce neputințe a mai avut, dar oare Biserica lui Iisus Hristos, izvorul iertării și al curățirii prin Preacuratele și dumnezeieștile Taine ale Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, cât l-a curățit pe el până acum prin spovedanie, prin împărtășirea cu Preacuratele Taine și cât îl ușurează de acuma, pentru că se aduce jertfa cea fără de sânge de acum permanent și la ectenie diaconul sau preotul: „Încă ne rugăm pentru toți părinții și toți ostenitorii care s-au ostenit în sfânt lăcașul acesta și au adormit împrejurul lăcașului acesta”, acolo va intra și el. Deci va fi pomenit în veci, că așa zice Duhul Sfânt: *Pomenirea dreptului cu laude și veșnică este pomenirea lui*.

Acum va urma parastasul și vom merge să-l ducem la cimitir. Părintele Marcu s-a dus la Mântuitorul, Preasfânta Maica Domnului să aibă milă de el și preaputernicele ei rugăciuni să-l însoțească, că mâine va trece vămile. Astăzi sufletul lui este pe fața pământului, azi îl duce pe unde a umblat toată viața, după mărturia Bisericii, iar mâine va trece vămile și va ajunge pentru prima dată la scaunul Preasfintei Treimi. Preasfânta Maica Domnului și toți sfinții cu rugăciunile și mila lui Dumnezeu să-l însoțească, iar noi păcătoșii să ne rugăm ca să se roage și pentru noi, dacă va afla har și îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu. Amin.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 15

ALEGEREA VIETII

Voi, care v-ați adunat aici, sunteți ca niște păstori care vin pe un copac și încep a cânta oleacă și apoi pleacă. Un stol de păsări. A ciripit oleacă și sfrrr..., nu le mai vezi. Așa sunteți voi pe la noi. Și nici noi n-avem timp să vă spunem multe, că suntem obosiți. Dar în trecere așa, câteva cuvinte am să vă spun, și din câte minți sunt aici, poate vă va fi de folos.

Erau doi oameni căsătoriți și aveau o singură fată. Bărbatul, tatăl fetei, era un om așa de liniștit, așa de tăcut, așa de credincios, încât ziceau oamenii că nu există altul în sat ca acela. Dar acest om credincios, săracul, era bolnav. Toată viața lui a fost bolnăvior. El mergea la biserică, nu vorbea de rău de altul, nu spunea minciuni, postea toate posturile, făcea milostenie. Dar nu vorbea cu nimeni. Mergând la biserică, zicea rugăciuni, venea înapoi, la fel. Vorbea cu Domnul. Iar femeia lui era cu totul invers.

Femeia lui iscodea tot satul. Lumea zicea: „Dacă vrei să știi casa cuiva din sat, du-te la femeia aceea acolo, că aceea știe tot ce e în sat”. Vorbea de rău; dacă auzea o minciună, o făcea de o mie de ori mai mare decât a auzit-o. Clevetea, spunea minciuni. Pe lângă asta, fiindcă bărbatul ei era bolnav și om tăcut, ea trăia cu fel de fel de bărbați. Cum voia ea, așa făcea. Ba, dacă ar fi spus bărbatul ceva, îl bătea, că era mai voinică decât dânsul.

Și ce s-a întâmplat? Să vă spun. Fata lor de acum era de 17 ani și ea se gândea ca fată: „Vai de mine, zice, ce rele face mama și câtă răbdare are tata cu dânsa!” Dar ce s-a întâmplat cu tatăl ei? După o vreme a mai răcit, a venit o gripă și a murit tatăl ei. Și când a murit tatăl ei, s-a pornit o vreme așa de rea – era iarnă –, s-a pornit un viscol așa de mare, că a ținut o săptămână în satul acela. Și la trei zile, când l-a scos din casă, așa de tare viscolea, încât preotul nu putea rosti ecteniile. Poporul nu putea merge la înmormântare, cu mare greutate l-au dus la cimitir.

Când s-au dus, groapa era viscolită cu zăpadă până sus, era viscol mare. Au scos niște oameni repede zăpada și l-au pus cum au putut în groapă pe omul cel bun, pe omul cel tăcut. Și când veneau de la cimitir, ziceau oamenii, așa cum judecă ei: „Ați văzut ce răutate trăia în satul nostru?” Își dădeau și ei cu părerea, așa cum judecă oamenii. „Iată ce răutate hrănea satul nostru. Ai văzut? Ziceau toți oamenii că e credincios, că e tăcut, că merge la biserică. Ai văzut cât de rău a fost, că nici vremea nu i-a dat voie să-l îngroape? N-au mers decât zece oameni până la cimitir, că se nădușeau de viscol. Și aceia cu mare greutate, pentru că erau neamuri mai de aproape, ca să-l vadă înmormântat”.

Și l-au îngropat cu chiu, cu vai, pe omul cel bun, pe o vreme grea strașnică. Încă și preotul zice, că se înșelase și el: „Acest om s-a dus în iad, dacă Dumnezeu nu l-a miluit să aibă un ceas de vreme bună de când a murit până acum. Numai viscol și furtună, și până l-am dat în groapă, se întuneca, nu puteam zice nici rugăciunile”.

Dar să vezi cum judecă oamenii și cum stau lucrurile. Femeia lui, care-și făcea de cap și când trăia el – că el era tăcut și el îl bătea de multe ori, iar el tăcea, că era voinică și tare, și bea și își făcea de cap cu toții golani – s-a întâmplat că după ce a murit bărbatul acesta tăcut și răbdător săracul, care a zăcut mai toată viața lui, ea, când a văzut că nu mai are de cine se păzi, a făcut casa ei casă de desfrâu. Veneau la el bărbați seara, se ducea și ea.

Fata era de acum mărișoară, când a auzit ce spuneau oamenii la înmormântarea tatălui ei, se gândea și ea ca fată, că ea nu căzuse în păcate: „Oare a cui viață să o iau eu? Tata mergea la biserică, postea, nu vorbea de rău, nu se îmbăta, nu înjura, tot timpul se ruga, era blând, dar ce folos, dacă vremea a fost rea la înmormântare?” Minte de copil, s-a luat și ea după babele care dacă-i vremea rea la înmormântare zic că „cela o murit rău”. Cum fac și astăzi unii.

Și nu știa fata, o vedea pe mamă-sa că înjură, se îmbată, trăiește cu bărbați, că a făcut casa ei casă de desfrâu după ce a murit bărbatul ei și vedea ce fărădelegi face mamă-sa: „Ei, cum o răbda Dumnezeu pe mama dacă-i așa de rea?”

Și n-a trecut mult și a murit și femeia, mama ei. A venit o gripă peste ea sau niște tifos și a murit. Dar a murit liniștită și când au pus-o în sicriu parcă era vie, așa de frumoasă era. Și în ziua când a murit femeia asta desfrânată și bețivă și rea, s-a făcut o vreme așa de frumoasă – vreme alinată,

lină, soare, nu bătea vânt, parcă și aerul lumina de sus, iar când au mers la înmormântare, mergea tot satul cu dansa. „Cumătră, hai să mergem, uite ce vreme frumoasă, hai până la cimitir”.

Au pus neamurile ei vreo șapte preoți, au îngropat-o cu mare fast. Și ziceau toți: „Iaca măi, bărbatul ei, ce om era acela, ai văzut ce vreme rea a fost la moartea lui? Și iaca ea și-a făcut de cap și ai văzut Dumnezeu ce vreme bună i-a dat la înmormântare? Se vede că s-a dus la bine așa cum a fost ea”. Așa judecă oamenii, dar ascultați să vedeți până la urmă.

Ce s-a întâmplat? Fata, după ce a dus-o pe maică-sa la groapă, era de măritat, stătea și ea și se gândea: „Oare a cui viață să urmez eu? Oare să urmez eu viața tatei, să postesc, să mă rog, să mă duc la biserică, să fiu tăcută, să fac milostenie? Dar ce folos? Tata a avut vreme rea la înmormântare. Sau să urmez viața mamei? Să mă dau la desfrâuri, la beții, la distracții, la jocuri, la drăcii, ca să am vreme bună la înmormântare, ca mama?”. Și nu știa ce să facă.

Fata era însă curată, nu știa de bărbat, de curvie, și a început să se roage: „Doamne, am rămas singură, tata a fost un om sfânt și ce înmormântare grea a avut și ce vreme rea! Mama a fost desfrânată, bețivă, rea și ce vreme bună a fost la înmormântarea ei! Arată-mi mie, Doamne, care viață să urmez, a tatei sau a mamei?” Și rugându-se ea așa, Dumnezeu a ascultat-o. Ea a adormit tristă, chiar la o săptămână după ce a murit mama, și a adormit gândindu-se: „Ce folos de viața asta, mai bine să trăiesc ca mama în lumea asta, ca să am vreme bună la înmormântare”.

Și dormind ea, iată apare un tânăr foarte înfricoșat, care strălucea ca fulgerul. Și se făcea undeva într-un sat. Și zice:

– Care-s gândurile tale? Ce gândești?

Dar ea, când a văzut că o întreabă de gânduri și când l-a văzut așa de stașnic și de frumos, ca fulgerul, a zis:

– Doamne, tu ești Hristos?

– Eu nu sunt Hristos. Dar care sunt gândurile inimii tale? Ce ai gândit aseară când te-ai culcat?

– Doamne, eu am gândit așa: Nu știu a cui viață să urmez. A tatei, să fiu milostivă, tăcută, să merg la biserică, să postesc, să mă închin? Sau a mamei, că tata a avut vreme rea la înmormântare. Nu știu pe care cărare s-o iau. Am rămas singură. N-am nici tată, nici mamă.

Atunci tânărul a zis:

– Ia vino încoace. Hai cu mine. Vino să-ți arăt unde stă tatăl tău și unde stă mama ta, că m-a trimis Dumnezeu. Eu sunt îngerul păzitor al vieții tale. Și pentru că te-ai rugat aseară m-a trimis Dumnezeu. Hai încoace.

Și a luat-o de o mână și a dus-o și au intrat în niște grădini, a căror frumusețe nu se poate spune. Palate de aur, cântau păsările, miliarde de flori, bătea oleacă de vânt, le alina și era o mireasmă! Și se vedeau îngerii și mii de suflete care se veseleau acolo. Nu se putea spune frumusețea acelor locuri. Și fata mergea cu tânărul acela alături. Și a întrebat:

– Ale cui sunt grădinile acestea?

– Ai să vezi acuși.

Mergând printre pometurile acelea, printre livezile acelea, iaca îl vede pe tatăl ei. Foarte frumos la față, cum ar fi de 30 de ani. Și când l-a văzut, a zis:

– Vai de mine, acesta-i tata.

Și când a văzut-o tatăl ei, a zis:

– Draga tatei, fiica tatei, cum ai ajuns tu aicea?

Și a luat-o și a sărutat-o. Dar ea a zis:

– Tată, dar mata cum ai ajuns aicea și ale cui sunt livezile acestea? – că erau încărcate cu fel de fel de roade ca de aur, cântau păsări și se vedeau palate de aur.

– Fiica tatei, ții minte că eu am fost bolnav toată viața și mama ta mă bătea și mă înjura și-și făcea de cap cu alți bărbați. Eu am răbdat-o și mi-am pus toată nădejdea în Dumnezeu, că viața aceasta e trecătoare. Și iată aici m-a adus Hristos.

– Dar ale cui sunt, tată, palatele acestea de aur? Ale cui sunt grădinile acestea cu atâtea roduri, unde cântă atâtea păsări, cu atâtea frumusețe?

- Cu darul lui Hristos sunt ale mele.
- Da? Dacă sunt ale matalui, văd aici un măr frumos tare, poți să-mi dai și mie câteva mere?
- Du-te în numele Domnului și ia trei mere.
- Și le-a luat, dar erau așa de frumoase cum n-ai văzut pe fața pământului. Și zice:
- Ce să fac cu ele?
- Pune-le în sân.

Iar îngerul care a adus-o, a zis și el:

- Ia trei mere, că sunt din grădina tatălui tău, că ai să vezi cum au să-ți prindă ție bine acestea.
- Dar, după ce a văzut unde stătea tatăl ei, îngerul a întrebat:
- Vrei să știi unde-i mama?
- Da.
- Hai cu mine!

Că mama ei a avut vreme bună la înmormântare, dar a făcut toate răutățile în lumea asta. Și când s-au dus, a băgat-o în iad și când au văzut niște cuptoare de aramă, se auzeau gemete și țipete și ardea strașnic. Și la un cuptor mare stăteau doi urâți cu coarne și cu săbii de foc. Și când a venit îngerul cu dânsa, a zis:

- Ia dați drumul la gura cuptorului, că fata asta vrea să vadă unde e mamă-sa.

Și când a deschis, în cuptorul acela ardea mai multă lume. Era un cuptor mare, te suiai cu scara, așa era de înalt. Și a văzut cum se chinuiau acolo și dracii îi întorceau cu furcile de foc. A văzut-o pe mamă-sa, iar aceea când a văzut-o pe fată, a început a striga:

– Draga mamei, fiica mea, Maria, nu mă lăsa, draga mamei, pentru laptele care l-ai supt de la mine! Nu mă lăsa, că tare ard! Draga mamei, întinde mâna și mă scoate!

Și ea a întrebat pe tânăr:

- S-o scot pe mama?
- Nu te apropia.

Dar maică-sa striga:

– Nu mă lăsa, draga mamei, că ard aici în foc nestins și de milioane de ori mai fierbinte decât cel de pe fața pământului!

- Mamă, zice, nu-mi dă tânărul acesta voie.
- Draga mamei, nu mă lăsa!

Și tânărul s-a făcut că se uită în altă parte. Atunci ea a îndrăznit și s-a repezit după mamă-sa până aproape de buza cuptorului. Și a întins mâna și a ajuns-o para focului din cuptor de i-a ars mâna până la os. Ea era în vis și s-a trezit cu durere, cu mâna arsă din iad, din cuptorul unde ardea maică-sa. Și când s-a văzut arsă, a început a striga tare:

- Văleu, văleu!

Acea durere mare, că i-a ars degetele. Și au venit vecinii:

- Ce-i fată, ce-i? Vai de mine, dar unde te-ai ars?

Că au văzut că în sobă nu era foc, plita nu era încinsă, jar nu era.

- Cine te-a ars pe tine?

– Vai de mine, oameni buni, mi-am ars mâna. Am vrut să o scot pe mama din cuptorul iadului și m-a atins focul și uite mi-a ars mâna.

Și a venit doctorul și a văzut-o. Și zicea:

- Asta nu-i arsură de foc de aicea.

I-a retezat degetele de la mâna dreaptă, că a vrut să-i dea mâna la mamă-sa, s-o scoată din cuptor. Și a întrebat-o cum s-a întâmplat și i-a spus toată istoria:

– Iacă aseară când m-am culcat, mă gândeam cum au murit și mama și tata. Tata a avut vreme rea la înmormântare și a fost om așa de bun și mama a avut vreme bună și ea a fost o desfrânată și o bețivă. Și nu știam a cui viață să o duc. Iar după ce am adormit a venit un tânăr și mi-a spus: „Hai să-ți arăt unde-i taică-tu și maică-ta, să știi ce viață să urmezi”.

Dar când s-au uitat aceia, au zis:

– Tu ești cu mâna arsă, dar se simte o mireasmă în jurul mâinii tale. Miroseau cele trei mere din rai, din grădina tatălui ei.

– Vai, ce am uitat că am de la tata!

Când au văzut aceia, au întrebat:

– De unde ai scos merele acestea? Nu există pe fața pământului din acestea.

– Vai, Doamne, acum mi-am adus aminte, tata mi le-a dat din grădina lui de pe cealaltă lume. Iată, din grădina tatei din rai am merele acestea, iar de la cuptorul mamei din iad am mâna arsă.

Și le-a spus toată istoria, și apoi a zis:

– Doamne, ajută-mă să mai ajung să trăiesc să-mi tămăduiesc mâna.

Și merele acelea le-a luat și când le-a tăiat, câți bolnavi era în satul acela și au gustat câte o fărâmitură, toți s-au făcut sănătoși. Care erau orbi, li s-au deschis ochii, care erau surzi, au auzit, că erau din rai, din grădina tatălui ei.

Și atunci, ea văzând unde-i mama ei și unde-i tatăl ei, ea s-a dus și toată viața a plâns și s-a rugat în pustie să-i ajute Dumnezeu să-l moștenească pe tatăl ei, pe care l-a văzut în grădina raiului.

Și cum i s-a tămăduit mâna a plecat la o mănăstire și a stat acolo 30 de ani, apoi a plecat în pustie și a trăit numai cu rădăcini și cu ierburi 60 de ani. Și aproape de sfârșitul ei au găsit-o niște mari sfinți părinți și au spus:

– Cum ai venit, maică sfântă, în pustia aceasta? Cine te-a adus aici?

Și ea le-a arătat mâna și le-a zis:

– Uite, mâna asta care s-a ars la cuptorul din iad unde arde mama.

Iată că judecățile lui Dumnezeu nu sunt ca judecățile noastre. Că dacă-i vreme bună la înmormântare s-a dus omul în rai și dacă-i vreme rea s-a dus în iad. Acestea sunt păreri greșite, ale oamenilor celor nesocotiți. Dumnezeu nu ține cont de vreme, Dumnezeu ține cont de faptele omului!

MILOSTENIA

Vreau să vă aduc aminte de milostenie. Prea bună faptă și prea atrăgătoare de mila lui Dumnezeu este milostenia asupra tuturor celor ce o fac. Milostenia nu se cere de la toți deopotrivă. Dumnezeu nu se uită la mulțimea darurilor care se pun pe masă, pe care le aduci la biserică sau în lume, ci la voința cu care se aduce darul.

Nu stă fericirea în a da mult sau a da puțin. Fericirea este aceasta: să dai după puterea ta. Ați văzut: Mântuitorul era în Ierusalim și veneau boierii iudei, oameni bogați, și dădeau în gazofilachie, adică în cutia templului. Turnau sume de bani. Dădeau mult, că aveau. Era poruncă de la Dumnezeu ca să dea din avere la cutia templului. Și Mântuitorul era acolo cu apostolii. El adesea era în templul lui Solomon unde învăța lumea. A venit o biată văduvă, necăjită, săracă și avea și ea doi bănuți legați într-o batistă, cu două-trei noduri. Și îi era și rușine să-i scoată, când vedea cât de mult dau aceia. Îi era rușine că erau doi bănuți, nimica față de cât dădeau aceia. Dar când la urmă a dezlegat și ea bănuții aceia din basma cu lacrimi în ochi și i-a pus și ea în cutia templului, cu mare smerenie că n-are de unde să dea mai mult.

Iar știutorul de inimă Mântuitorul era acolo. El nu se uită la fața noastră. El vede inima tuturor, gândurile. Îi zice lui Petru: „Vezi, Petre, văduva asta? Ea a dat mai mult decât toți în cutia templului”. „Dar cum, Doamne?” „A dat doi bănuți, că atâta a avut. Țștia au dat din prisosul lor, le-au rămas buzunarele pline. Ea a dat toată averea ei și i-a primit Dumnezeu cei doi bănuți mai mult decât tot ce-au dat aceștia”.

Dumnezeu nu se uită la darul nostru cât e de mare, ci la inima noastră și la voința cu care aducem darul. „Amin, zic ție, Petre, că văduva asta a dat mai mult decât toți, acei doi bănuți. De ce? Pentru că ea atâta a avut. A dat toată averea ei. Nu i-a mai rămas în buzunare sau pe acasă sume și prin casete”. Vezi, de aici să luăm pildă, cât de mică milostenie facem, dacă ne pare rău că nu putem face mai mult, milostenia noastră poate foarte mult înaintea lui Dumnezeu. Ați văzut când vorbește

de milostenie că ne ia pe noi de la aceasta: *Nici pentru un pahar de apă rece dat în numele Domnului nu-ți vei pierde plata ta.*

Cine n-a fost vreodată însetat în viața lui? Și ai văzut când mori de sete și cineva îți dă un pahar de apă cum e cristalul și rece ca gheața, ți-a dat viață. Câtă bucurie simți tu că te-a răcorit cineva! Iar Preaveșnicul, Preasfântul și Preaototputernicul nostru Mântuitor, dacă ne-a făcut pe noi, oare El nu știe neputința firii omenești, că nu poți trăi fără apă? Și ca să dea pildă bună, ne-a spus aceasta. Că a zis în altă Evanghelie: *Ce voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi lor.* Tu vrei să-ți dea un pahar cu apă când ești însetat, dă-i și tu altuia. Tu vrei să-ți dea cineva o bucată de pâine când ți-e foame, dă-i și tu unui flămând. Cum ai vrea să te îmbrace pe tine altul când ești gol și vezi că tremuri de frig și n-ai o haină și-i timpul de iarnă, așa îmbracă și tu pe cel gol. Adică tot ce voim să ne facă nouă oamenii, să facem și noi lor. La fel cu milostenia. Cât de mică milostenie facem, să ne pară rău că nu putem face mai mult și atunci milostenia noastră e foarte primită la Dumnezeu.

A lui Dumnezeu e cerul și pământul și munții cei de aur și pietrele scumpe. El n-are nevoie de lucrurile noastre, că zice Proorocul David: *Domnul meu ești Tu, că bunătățile mele nu-ți trebuiesc.* El se uită la inimă. Să dăm cu părere de rău că n-am făcut mai mult bine, că n-am dat mai mult. Acea e milostenia cea mai primită la Dumnezeu. De aceea când faceți praznic, către Mântuitorul, nu chema la praznicul tău pe bogați sau neamurile tale. Am pregătit, am tăiat un porc, am tăiat curcanii, am făcut plăcintele, am făcut pâine, am pregătit băuturi. Nu chema neamurile, nici pe cei bogați, ca nu cumva făcând și ei vreun praznic, că te cheme înapoi, că ți-ai luat plata pe lumea asta. Cheamă pe săraci și pe străini.

Iaca aici plătesc oamenii praznic (pomenire) de prin toată țara. Exact după Evanghelie pot să facă praznic. Unii dintre ei nici nu mai vin pe la praznic. Și omul trimite: „Părinte, să faci un praznic”. Trimite pomelnicul lui pentru cei morți. Da, aici e drept după Evanghelie. Că nu vin neamurile lui, aici vin oameni străini. Uite, cum spuneți dumneavoastră! Ia să vedem din câte județe sunteți, dacă v-aș cerceta acum? Și aici stau la masă și toți zic: „Bogdaproste!” (Dumnezeu să ierte!). Dumnezeu știe a cui e traista cu făină de grâu, știe cine a adus făina de porumb, cine a adus borș, cine a adus untdelemn pentru un borș, cine a adus salată, cine a adus orezul și au pomană toți când ziceți voi: „Bogdaproste!”

Și tu nu știi ce pomană ai făcut, nici nu te poți lăuda. Dar Dumnezeu știe: asta-i de la cutare, asta-i de la cutare, îngerul a scris tot când ai adus ceva aici. Și așa dăruind se fac praznicele cel mai de folos. Nu știe nimeni cine a mâncat și cât a mâncat și de unde s-a dat. De aceea pentru milostenie să spun: faceți cât de puțin, numai să faceți oleacă de milostenie. Fapta bună se cere după măsura puterii fiecăruia. Unul, dacă nu are, dă puțin, dar îi pare rău că n-a dat mai mult. Altul dă mult, dar are de unde da mult și-i mai rămâne mult. Domnul primește și de la unul și de la altul, dar mai tare primește de la acela care dă puțin cu părere de rău că n-a dat mai mult.

Iată ce vreau să vă spun. Când a făcut Solomon templul cel mare, în 46 de ani – ia gândiți-vă câtă cheltuială a făcut! –, avea un meșter insuflat de Dumnezeu, Vesiel el chema, mai-marele meșterilor lui Solomon, care era insuflat de Duhul Sfânt cum să facă catapeteasma, cum să facă veșmintele, capitellurile la catapetesme, cum să facă tot, după porunca lui Dumnezeu.

Și când s-a sfințit templul lui Solomon, vedeți la Cronici, în Biblie, a ținut sfințirea 14 zile, și tot poporul, cele 12 seminții, s-au suit în Ierusalim să aducă daruri la sfințire. Și a tăiat Solomon la sfințirea templului 22.000 de boi și 120.000 de oi și milioane de păsări. Că trebuia un popor întreg să stea la masă. A făcut mii de mese de kilometri întregi. S-a pregătit, că Solomon era înțelept tare.

Atunci trăia în Ierusalim o vădană de mulți ani, necăjită tare. Și acea biată vădană avea doar o singură capră. Și ea, când a văzut că trec atâtea care încărcate cu vin, cu untdelemn, cu covoare scumpe, cu lucruri, cu tămâie, cu făină, cu fel de fel de fiare, cu lumânări, a zis în limba ei: „Adonai, eloi Savaot! (adică: Doamne, Dumnezeul meu!) Vai mie, păcătoasa! Că eu n-am ce duce jertfă la sfințirea asta mare a lui Solomon, care-i împărat pe pământ și va fi și în ceruri, că a făcut această mare biserică”.

Dar ea ce să facă săraca? „Bani n-am, alimente n-am, untdelemn n-am, vin n-am, covoare n-

am”. Ce s-a gândit ea? Avea și ea o capră. A tuns capra și a luat părul de la capră, l-a tors și a făcut un ghem și la vopsit roșiatic, că a observat că au trecut atâtea care cu boi și cu cai și s-a gândit că poate trebuie l-a legat vreun sac, poate trebuie cineva să lege ceva – o sarcină, un pachet. Și a luat ghemul acela de păr de capră în mână și s-a dus. Dar îi era rușine să spună că acela e dar. Ea îl ținea în mână și în inima ei plângea că n-a putut aduce daruri cum au adus ceilalți. Se gândea așa: „Dacă l-a cere cineva, îl dau bucuroasă, dacă nu, îl voi duce acasă înapoi”. Că n-avea săraca altă avere.

Când a intrat în templu, era numai aur peste tot, leveții – diaconii Vechiului Testament – așezau chivotul mărturiei în sfântul altar. Acolo era Sfânta Sfintelor, sfânta masă din aur curat, unde numai arhiereul intra o dată pe an, ca să aducă jertfe pentru sine și pentru greșelile poporului. Acolo era chivotul legii Domnului pe masă, heruvimii slavei, tot ce aveau ei mai scump. Dar la sfânta masă, cum era chivotul legii Domnului – lada – acolo, s-au gândit ei: „Măi, vine atâta popor în templu și are să se ridice praful și are să ajungă pe chivotul legii Domnului. Hai să-i facem o draperie care să-l acopere”.

Acela era cortul mărturiei. Cortul acesta l-au făcut din mătase răsucită, mohorâtă, cum spune în Biblie, foarte scumpă mătase. L-au făcut cu verigi de aur până sus. Și intra o dată în an arhiereul în Sfânta Sfintelor. Dar ce au zis către altul:

– Măi, dacă verigile-s de aur și ele au să prindă praf, că se ridică de la suflarea poporului peste catapeteasmă, ar fi bine ca la verigile acestea să punem o ață aspră, ori de păr de cal, ori de păr de capră, și când se vor trage verigile, ața, fiind aspră, va șterge praful de pe ele, să le curețe de câte ori se va intra acolo.

– Bine ar fi, măi, dacă am găsi niște păr de capră.

Au căutat prin templu:

– Măi, să vedem pe cine om găsi, cine are capre?

O văd pe mătușa care ținea în mână ghemul acela de păr de capră.

– Mătușă, dar ghemul acesta de ce-l ții?

– Dragul mamei, poate-i trebuie cuiva.

– Dă-ni-l nouă.

– Dacă vă trebuie, luați-l.

Ea era bucuroasă că i l-a luat. Uite a primit Dumnezeu ghemul de păr de capră al mătușii? În Sfânta Sfintelor. Așa iubește Dumnezeu inimile cele smerite. Și i-au zis ei:

– Mătușă, ne trebuie o ață chiar la cortul mărturiei, în Sfânta Sfintelor, să legăm verigile cele de aur ca să se curețe cu ață aspră.

Și când s-a dus ei, au zis:

– Iată tocmai aici în templu am găsit un ghem de păr de capră.

Și au zis leviții:

– Vezi cum poartă Dumnezeu grijă de templu! Hai să-l legăm.

Și când au pus ghemul acesta de păr de capră, de sus și până jos, n-a fost nici mai lungă, nici mai scurtă ața, ci exact cât trebuia. Atunci s-au minunat toți, că a fost părul acela de capră exact cât le-a trebuit la draperie la cortul mărturiei. Și atunci noaptea s-a arătat îngerul Domnului lui Veseliil, mai-marele meșterilor lui Solomon, și i-a spus: „Veseliil, iubitul meu, să-i spui lui Solomon că el este întâiul ctitor al bisericii și al doilea după el e femeia aceea cu ghemul de păr de capră, că a trecut-o Dumnezeu ca al doilea ctitor”. Și ghemul acela de păr de carpă al ei a făcut mai mult decât toate visteriile lui. S-a minunat Solomon: „Cu adevărat Dumnezeu caută la inima înfrântă și smerită”.

V-am spus aceasta că un ghem de păr de capră a făcut mai mult decât toate visteriile lui Solomon care a pus el 46 de ani la biserică. Pentru ce? Pentru că femeia l-a adus cu smerenie la Dumnezeu.

Citeam într-o carte aceasta și mă gândeam: Ia uite măi, Preasfântul și Preabunul Dumnezeu câtă milă are de văduve și de oamenii necăjiți și cum primește El darul cel mai mic de la oameni, care îl aduc în smerenie, pentru că săracii nu pot face mai mult. Vedeți voi cât iubește Dumnezeu smerenia? Ea a adus ghemul acela, săraca, că atâta a avut, iar Dumnezeu l-a primit în Sfânta Sfintelor,

pentru că l-a adus o femeie săracă și necăjită.

De aceea, dragii mei, dacă nu puteți să trimiteți la biserică multe daruri, trimite un copilaș la biserică, o fetiță, un băiat, două-trei lumânările să le pună într-un sfeșnic acolo. Dacă ai olecuță de untdelemn sau de vin, bine, dacă nu, atâta. Prin aceste trei lumânările care se pun în sfeșnic, Dumnezeu blagoslovește toată averea ta. Că așa i-a spus Dumnezeu lui Moise: „Învață poporul să aducă daruri la templu, fiecare cât îl lasă inima, că prin acela voi blagoslovi toată averea lui”. Care are mult e bun să aducă mai mult, dar care are puțin. Dacă ai pus o bucățică de pâine, olecuță de ulei, oleacă de vin, o prescură, o lumânărică, Dumnezeu ți-o primește.

El nu se uită la darul nostru cât este de mic, ci la inima noastră, dacă l-ai adus cu toată inima. El are în univers atâtea miliarde și miliarde de stele și planete, care sunt mai mari ca pământul și ca soarele. Și sunt o seamă din ele care conțin aur curat, altele pietre scumpe, smarald, onix, hrisolit. Și ele sunt de milioane de ori mai mari ca pământul și se mișcă înaintea lui Dumnezeu cântând și dănțuind. Zice Sfântul Ioan Damaschin în *Bogorodicia*: „Dansul stelelor cel negrăit”. Dacă ar auzi omul cum cântă stelele, cum se mișcă ele împrejurul cerurilor, ar rămâne uimit. N-ar mai lucra, n-ar mai mânca, numai să le mai audă. Atât de frumos cântă.

Deci vezi, Dumnezeu are miliarde și miliarde de corpuri de aur și pietre scumpe, iar de la noi primește o lumânărică și o bucățică de pâine. Ce zice Duhul Sfânt? „Bunătațile tale nu-mi trebuie. *Dă-mi, fiule, inima ta*”. Tu dacă ai dus o mânăuță de făină de grâu pentru prescuri sau altceva ce ți-a dat Dumnezeu în gând, dacă ai dat ceva Bisericii cu toată inima ta, Dumnezeu primește darul tău ca pe un lucru mare, cât de puțin ai da.

Și, dragii mei, să vă fie milă de săraci. Dacă n-ai mai mult să-i dai, măcar nu-l ocări. Dă-i un bănuț, dă-i o mână de făină, dacă ai o bucățică de pâine, dă ce poți. Iar dacă nu, măcar nu-l orcări. Sunt unii care cer pentru că sunt tare necăjiți. Vreau să vă spun un lucru: Când n-aveți ce da chiar deloc, atunci ziceți așa: „Iată-mă, Doamne, că n-am putut să dau nimic”. Și când ai zis un cuvânt ca acesta înaintea lui Dumnezeu la cer se duce. Că Dumnezeu primește și smerenia ca dar.

Sunt unii care aduc mult, dar ei au de unde. La ei câteva mii sunt ca și câțiva lei la cel sărac. Dar nu vă descurajați, dacă ai numai o lumânărică și o aduci lui Dumnezeu, aceea face foarte mult la El, că este toată averea ta.

VREDNICIA RUGĂCIUNII CĂTRE MAICA DOMNULUI ȘI A MILOSTENIEI

Pentru că v-am vorbit oleacă de milostenie, să vă mai spun o istorioară. A fost un tâlhar mare în Antiohia. Și a făcut tâlharul ăsta 99 de omoruri. Că și atunci erau vestiți tâlharii, care aveau multe crime. Dacă făcea 20-30 de omoruri, acela era tâlhar mai de mijloc. Dacă avea 100, acela era vrednic să comande mari bande de tâlhari. Dar el, când pleca la furat, scotea icoana Maicii Domnului și o săruta. Și zicea: „Maica Domnului, ajută-mă!” Poftim, crezi că Maica Domnului vrea să te ajute la rău? Dar iată ce-a făcut Maica Domnului cu dânsul! Ceilalți râdeau de el: „Bă, ce să te mai închini la Maica Domnului? Tu ești un criminal!” Dar el zicea: „Măi, eu am auzit că are o mare putere Maica Domnului”. Ca să vedeți cât poate Maica Domnului.

Și într-o dimineață se scoală ei și după ce au stat la masă cu fripturi, cu băuturi scumpe, fiecare a plecat în direcția lui la prădat. El ascuțea sabia. „Strașnic, zice! Măi, astăzi trebuie să fac suta! Nouăzeci și nouă am până acum”. Suta de omoruri. „Ce-oi întâlni în cale primul, acela-i de la Dumnezeu, îi tai capul, ca să am suta”. Și a încălecat pe cal. Avea cai buni, că prăda în toate părțile Antiohiei. Era groaza lumii, Man tâlharul, pentru că ataca cu banda lui și orașe, lume multă, drumuri mari. Omora, sfărâma, prăda, batjocorea femei, era groaza lumii.

Au încălecat pe cai și fiecare a plecat în altă direcție, fiecare opera pe direcția lui. El a plecat prin munți călare cu calul. Și plecând el prin munții Antiohiei, fără să observe, a greșit cărarea, că el se ducea pe o cărare să iasă de-a dreptul într-un sat, unde voia să dea o lovitură. Și greșind calul

cărarea, a apucat-o în altă parte și a dat de un pustnic. Voi știți ce înseamnă pustnic? Un călugăr care trăiește în pustie și se hrănește numai cu ce găsește el acolo.

A nimerit la chilia pustnicului. Pustnicul avea peste 90 de ani, bătrân, foarte bătrân. Când l-a văzut Man – el a jurat că pe cine întâlnește întâi, capul jos –, i-a zis:

– Părinte, pregătește-te că îți iau capul! Eu sunt Man tâlharul, ai auzit de mine?

Auzise și pustnicul.

– Eu am jurat când am plecat de la banda mea și trebuie să fac suta. Și am să fac o sută de morți cu capul dumat. Ce ești?

– Sunt un preot bătrân, fiule.

– De când stai aici?

– De 70 de ani.

Dar pustnicul, stând acolo, era înainte-văzător cu mintea. Știți ce înseamnă înainte-văzător? Ca să vezi acum câți draci sunt aici și câți îngeri. Oriunde sunt oameni, sunt și draci și îngeri. Și să vezi și gândurile fiecăruia, toate gândurile. Asta înseamnă înainte-văzător. Mintea curățită de rugăciune și de post devine înainte-văzătoare. Darul străvederii se cheamă acesta.

Pustnicul, când l-a văzut pe tâlhar că s-a dat jos de pe cal, i-a văzut mâna lui dreaptă ca de aur și a înțeles că are ceva. Și ce s-a întâmplat? Pustnicului tocmai îi secase atunci izvorul de apă. De nouă zile nu mai băuse apă. Ar fi băut apă, dar era bătrân și alt izvor unde mai era apă era departe și izvorul de aproape îi secase. Și a zis:

– Fiule, faci bine că îmi tai capul, că de acum ce mai este pentru mine viața? Am aproape o sută de ani. Dar fiule, dacă ești bun, n-am băut apă de nouă zile.

– Dar de ce, părinte?

– Izvorul meu a secat și nu mai pot să aduc apă și mor de sete. Uite, eu mă voi ruga lui Dumnezeu pentru tine și pe cealaltă lume, dacă înainte de a-mi tăia capul, o să-mi aduci o cănuță de apă, să beau apă să mă răcoresc și pe urmă poți să-mi tai capul.

El, dacă era din fire milostiv, avea și milă câteodată, cât era el de tâlhar. Și zice:

– Părinte, unde ți-e vasul de apă?

– Uite colo un vas de lemn.

– Știu eu unde este apă.

A luat vasul, a încălecat pe cal și s-a dus, iar pustnicul a căzut la rugăciune. Se ruga pentru el:

– Doamne, dă-mi mie sufletul acesta. Doamne nu-l pierde pentru câte răutăți a făcut el, că uite, are și milă.

Vezi ce înseamnă milostenia? Și s-a rugat pustnicul până a venit el cu apa. Și s-a dat jos de pe cal:

– Părinte, uite, ți-am adus apă. Bea apă.

Dar călugărul, după ce a băut, a zis:

– Să-ți dea ție Dumnezeu mare plată în ziua cea mare a judecății, că m-ai răcorit.

Și atunci s-a întors inima tâlharului și a zis:

– Părinte, nu te pot tăia pe sfinția ta. Dar voi găsi eu altul. Dar, părinte, dacă vrei, să-mi spui mie, oare mai este mântuire pentru mine, dacă eu m-aș întoarce la pocăință?

Ai văzut ce a lucrat Dumnezeu pentru cănuța cu apă, că acela s-a rugat: „Dă-mi, Doamne, mie, sufletul tâlharului acestuia”, iar Dumnezeu l-a ascultat, că era om sfânt. Și zice:

– Fiule, la Dumnezeu este iertare până la ultimul ceas, dacă se întoarce omul.

– Părinte, se mai poate să mă mai ierte? Eu am 99 de omoruri și am vrut să fac azi al o sutălea.

– Oprește-te, fiule, că mare e Dumnezeu. Adu-ți aminte de împăratul Manase. 52 de ani a făcut un popor să se închine la idoli. Și atunci n-a pierdut 99, ci a pierdut milioane de suflete. Și dacă s-a pocăit, l-a primit Dumnezeu și l-a făcut sfânt.

– Este, părinte, mântuire după câte rele am făcut eu? a strigat tâlharul.

– Este, nu te deznădăjdui.

– Dar, părinte, eu mai am 30 de tovarăși tâlhari în peștera noastră. Și am prădat și avem mari

bogății acolo.

Iar pustnicul a zis:

– Fiule, dacă mă duci pe mine până la peștera voastră, am să vă spun o mare taină.

– Părinte, uite, am șaua și calul. Te sui pe matala pe cal și eu merg cu calul de căpăstru. Că nu-i prea departe de aici unde stăm noi și avem peșterile.

– Am să vă spun o mare taină spre folosul tuturor. Și pe urmă, dacă vreți să mă aduceți tot aici, că eu aici vreau să mor, că nu mai trăiesc mult.

Bietul tâlhar l-a luat în brațe pe pustnic. Era ușor ca o pană bătrânul. L-a pus pe șa și mergea cu calul de căpăstru să-l ducă până la peștera lor tâlhărească. Și când a ajuns acolo, ceilalți veniseră cu prăzi și au început a râde:

– Uite, băi, comandantul nostru a zis că se duce să facă o sută de morți și vine cu un călugăr.

Călugărul era bătrân, cu barba până la brâu. Dar comandantul a zis:

– Tăceți din gură!

– De ce ai adus bătrânul ăsta aici?

– Băi, mare taină am pățit eu astăzi. Luați bătrânul ăsta – că ei pregătiseră masa – și duceți-l în camera aceea și să stea liniștit.

– Dar de ce ai adus bătrânul ăsta aici?

– Mare taină are să ne spună el nouă.

Și au stat la masă. Mâncau cărnuri, fripturi, nu știau ei ce-i acela post. Șu cum stăteau la masă, a luat comandantul de tâlhari o porție de pâine și un pahar de vin curat și a zis:

– Du-te și dă-l la pustnicul acela care l-am adus, că el n-a băut de 70 de ani, de când e în pustie. Și spune-i că am spus eu să guste oleacă din vinul ăsta și din pâinea asta, până stăm noi la masă

Și-i duce. Bătrânul, săracul, stătea la rugăciune. Și când a văzut că a avut milă de el, a zis: „Doamne, nu m-am înșelat. Vezi că are milă. Dă-mi sufletul acesta. Câte rele a făcut, iartă-l, pentru îndurările tale cele fără de margini”. Și cu putere se ruga pentru el.

Iar după ce au stat la masă – erau toți acolo –, a zis comandantul:

– Ia adă, măi, pustnicul încoace. Că el a zis că dacă îl aduc la peștera noastră tâlhărească are să ne spună o mare taină. Călugării aceștia care stau prin pustie știu mari taine.

Și l-au adus și i-au dat un scaun.

– Ei părinte, noi suntem treizeci și ai spus că ne zici o mare taină.

Dar un tâlhar, un bandit tânăr care slujea la masă, când a venit pustnicul, ba fugea încolo, ba fugea dincolo, punea pe masă și fugea.

Călugărul, când a venit, a văzut că toți stau, dar acela fuge. Și atunci zice:

– Ia chemați pe bucătarul vostru încoace.

Și când l-au chemat în față pe bucătarul lor, pustnicul a zis:

– În numele Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, te leg să stai pe loc, să spui cine ești tu, de ce ai venit aici și până când stai aici.

I-a zis așa pentru că bucătarul lor era diavol. De 11 ani era acolo și le slujea dracul la bucătărie, la banda asta de tâlhari. Și atunci acela zice:

– Părinte, nu mă lega.

– Taci, nu te clinti deloc. Te arde puterea Sfintei Cruci. Cine ești tu? De când ai venit aici și până când vrei să stai aici?

Și atunci el a început a mărturisi cu glas tare și toți tâlharii erau atenți:

– Eu sunt diavol și sunt trimis de satana. Am venit aici să iau sufletul comandantului tâlharilor și să-l duc în iad.

– Și până când stai aici?

– Până în ziua în care nu se va ruga el la Maica Domnului și n-a face milostenie. Două fapte bune pentru care nu mă pot apropia de el: se închină la Maica Domnului și poartă icoana ei la dânsul și când vede un om necăjit face milostenie. Pentru aceste două fapte bune nu-i pot lua sufletul lui, iar

în ziua când a uita să facă acestea, îi pot lua sufletul și să-l duc în gheena, că se teme satana să nu-l piardă, pentru aceste două fapte bune.

Ai auzit ce face milostenia și rugăciunea către Maica Domnului?

Când a auzit comandantul, a sărit?

– Cum, părinte, aista-i diavol? Dar el ne slujește bucătar de 11 ani aici.

– Ehe, fiule, asta nu pândește numai sufletul tău, ci și pe al celorlalți tâlhari și vă ia sufletul la toți, că voi prădați și faceți răutăți. Și Dumnezeu m-a trimis aici că vă scot din gheena pe voi.

Și atunci toți tâlharii au zis:

– Părinte, e diavol? Nu vezi că-i om?

Atunci a zis pustnicul către diavol:

– Ia să te arăți tu oleacă așa, numai cât să nu moară de frică.

Că un diavol dacă se arată cum este el, toți murim de frică, atât e de urât.

– Arată-te așa ca să te cunoască că nu ești om.

Și când s-a făcut ca un leu, scoțând pară de foc pe gură și cu ochii ca și cărbunele, și când a mugit o dată, toți tâlharii au căzut cu fața la pământ, încât nu se puteau ridica de jos.

– Părinte, murim de frică.

Dar părintele râdea de ei:

– Asta-i bucătarul vostru, ce vă temeți, măi? Nu vă făcea mâncare bună?

– Dar ce mâncare și băutură bună vă dădea?! Câți ani ai slujit?

– 11 ani de când le slujesc trimis de satana ca să le iau sufletul – întâi comandantului de tâlhari și apoi ăstora.

Și au zis bandiții, cu fața la pământ:

– Părinte, dacă îl duci de aici, toți ne pocăim. Nu ne mai trebuie tâlhării, nu ne mai trebuie nimic. Dacă unul e așa de urât, dar ce-i în iad, unde-s miliarde?

Și atunci a zis pustnicul către drac:

– Ia ascultă, măi. În numele lui Iisus Hristos, pleacă în gheenă!

Și s-a făcut ca un fulger, nu l-au mai văzut. Și au rămas cu pustnicul. Și le-a zis:

– Ridicați-vă, fiilor.

Le amortiseră mâinile, picioarele. Și le-a zis:

– Ați văzut cine era bucătarul vostru? Satana de 11 ani. Ca să vă ia sufletele, întâi al comandantului și apoi ale voastre. Și ați auzit de ce nu poate să le ia?

– Vai, părinte, de acum purtăm și noi icoana Maicii Domnului, ne rugăm, postim și noi, facem milostenie.

– Fraților, tot ce ați adunat din jaf să dați la săraci, la văduve și la necăjiți. Voi duceți-vă și vă pocăiți și luați și faceți milostenie, iar dacă vreți să fiți iertați mai repede, intrați în mănăstire și vă faceți călugări. Dacă nu, chiar de veți fi la țară, să vă mărturisiți curat la duhovnic, să puneți început bun și să nu mai faceți ce ați făcut. Iar tu, comandantule de tâlhari, să mai prazi.

– Eu, părinte, să mai prad, după ce am văzut pe satana? Nu!

– Taci, eu vreau să te scot pe tine. Tu să mai prazi, dar să păzești ascultarea care îți spun: În cele douăsprezece praznice de peste an – Schimbarea la față, Sfânta Măria Mare, Duminica Mare, Ispasul, Paștile... – să nu porți arme la tine și să nu mai faci moarte de om. Dar să mai prazi cât îți trebuie ție hrană și îmbrăcăminte.

– Părinte, nu mai fac, mă duc la pocăință.

– Nu, rămâi la peșteră.

– Părinte, mi-e urât aici. Dacă e diavolul aici, nu mai pot sta aici.

Că ei acum au prins frica de draci.

– Stai pe aici, zice, că ai icoana Maicii Domnului și nu pot să se apropie de tine. Și să nu porți arme la tine și cine va vrea să-ți facă rău în zilele acelea, să te predai. Să nu te mai aperi.

Așa i-a dat canon comandantului de tâlhari, dar lor le-a spus: „Plecați la pocăință”. Și ei s-au dus și au împărțit aur, argint, haine, câte aveau ei, tot au dat de pomană. Unii s-au dus și s-au făcut

călugări, alții s-au dus în lume și au lăsat păcatul, că au văzut pe dracul cu ochii lor. Iar pustnicul a rămas acolo. Și i-au zis:

– Părinte, dar dumneata ce faci?

– Pe mine luați-mă, fiilor, și mă duceți de unde am venit, că eu nu mai am mult de trăit.

Și l-au suit pe cal și l-au dus la peștera lui.

Iar comandantul a rămas și a început a plânge:

– Vai, Maica Domnului, vrei să mă scoți pe mine din iad, se poate una ca asta? Un om care am făcut atâtea omoruri!

Și plângea și se ruga. Și potera din Antiohia îl căuta și se temea foarte tare de el, că acesta era Man tâlharul, cel mai mare tâlhar din părțile acelea, și avea atâția tovarăși. Și a dat odată peste dânsul, dar era într-o zi când el nu purta arme, era în ziua de Sfântă Măria Mare. Și el a ridicat mâinile și a zis:

– Măi, fraților, veniți și mă prindeți, că nu mai am arme.

Dar aceia:

– Măi, ăsta și sub limbă are arme. El anume te cheamă, dar bandiții lui poți să știi de pe unde sunt acum? Ei ne fulgeră pe noi pe departe și gata suntem.

Și se temeau să se apropie. Dar odată, ei pândindu-l așa, îl găsesc într-o poiană, în alt praznic, tot al Maicii Domnului, în Sfântă Măria Mică. Stătea și se ruga.

– Măi, aista-i Man tâlharul. Uite, domnule, că se roagă. Stai!

– Stau.

– Mâinile sus! Unde ți-s armele?

– N-am arme!

– Unde ți-s tovarășii?

– S-au dus la pocăință.

Și le-a zis de departe:

– Am dat de un pustnic mare care ne-a sfătuit să ne predăm și eu nu mai prad toată viața. Vreau să sufăr mii de morți numai să-mi mântuiască Dumnezeu sufletul. Prindeți-mă că n-am arme.

Ei s-au uitat întâi în stânga, în dreapta, și au zis: „Măi, n-are arme”. Dar nu era nici patruzeci de zile de când fusese întâmplarea cu călugărul.

– Măi, n-are măi, nu-i nimeni pe lângă el.

– Uită-te colo în pădure.

– Nu-i nimeni.

– E o taină aici, ia să-l prindem.

Și atunci au îndrăznit și s-au apropiat și au pus mâna pe dânsul:

– Hai la ighenom (adică la prefect).

– Merg oriunde. Să nu vă temeți de mine, că vreau să mor de o sută de ori, că multe rele am făcut.

– Dar cine v-o învățat pe voi aici să vă pocăiți?

– Am dat de un mare sfânt părinte în munții ăștia. Și el ne-a spus să ne pocăim și am văzut și pe diavolul cu ochii noștri.

Ei credeau, dar cu rezervă, că era hoț. L-au dus la Antiohia și l-au băgat într-o temniță mare.

Ziceau: „Nu-l judecăm până nu-i prindem pe ucenicii lui – credeau că ceilalți pradă –, ca să facem un proces mare să vedem cât a operat el, că a făcut prădăciuni mari”. Dar el a zis:

– Nu vă bateți capul, că aceia s-au dus la pocăință. Pe unde s-or fi dus, nu știu.

Și l-au dat la închisoare și el scotea icoana Maicii Domnului și plângea. Și avea cinci batiste și atâta a plâns, că acelea s-au făcut numai apă, au putrezit de lacrimile lui. Și iată, când s-au împlinit patruzeci de zile, l-au scos la judecată. Și a venit călăul cu sabia trasă, că era pedepsit cu tăierea capului. Și l-au întrebat pe ighemonul:

– Cum de te-ai predat tu?

– Domnule, nu m-am predat decât de frica lui Dumnezeu. Uite așa am dat de un pustnic și

uite așa ne-a arătat pe diavolul și uite așa a fost.

Și au început să creadă, că erau creștini pe atunci, era în timpul împăratului Anastasie, care a fost pe vremea Sfântului Simeon Stâlpnicul.

– Domnule, omul ăsta s-a predat de bunăvoie și a fost pedepsit cu mare foamete la temniță.

Dar el mânca foarte puțin, numai plângea și se ruga la Maica Domnului să-i ajute în vremea morții.

Și atunci a dat ordin ighemonul:

– Scoateți-l de aici și duceți-l în cutare loc (unde-i executa, că era o râpă, o prăpastie, ca să le taie capetele).

Dar el a spus:

– Vă rog, nu-mi tăiați capul până când nu aduceți pe duhovnicul meu.

– Dar unde stă?

– Uite, în cutare munți, în cutare loc.

Și au trimis repede și l-au găsit. Nu murise încă bătrânul. Dumnezeu l-a ținut pentru ajutorul tâlharului. Și când l-au adus aceia cu mare cinste, au zis:

– Într-adevăr, domnule, tâlharul ăsta a avut mare fericire. Ce bătrân venerabil a găsit el în pustie!

Și a întrebat ighemonul:

– Părinte, acest tâlhar s-a pocăit? Este adevărat?

– Da, fiule. Le-a slujit dracul de bucătar și a vrut să-i ducă pe toți în gheena. Dar fiindcă a avut milă de mine, mi-a adus apă, că muream de sete, și n-a vrut să mă taie, Dumnezeu și-a întors mila spre el.

– Uite, părinte, el de când stă la închisoare numai plânge, nu mănâncă aproape nimica.

– Nu-i tăiați capul, zice, până nu-l mărturisesc.

L-a luat deoparte și el s-a mărturisit din mica lui copilărie. Tot ce a făcut el, cât și-a adus aminte, cât a plâns acolo în temniță. Și pe urmă a chemat duhovnicul pe călăii care trebuiau să-i taie capul, că era condamnat la moarte.

– Acuma lăsați-l să se roage trei ceasuri.

Dar când se ruga, el uda pământul cu lacrimi. Aceia n-au avut răbdare, a scos unul sabia, dar când l-a lovit, sabia s-a îndoit ca ceara și s-a dus în jurul gâtului lui. Nu l-a putut tăia, pentru că nu se terminase rugăciunea.

– Părinte, nu-l putem tăia, e vrăjitor.

– Nu e vrăjitor. El acum se roagă. El s-a mărturisit la mine de tot ce a făcut ca om în viață, și rugăciunea lui e înainte de sfârșit. Nu-l puteți tăia până nu termină rugăciunea.

– Dar când o termină?

Trei ceasuri s-a rugat singur. Când s-au împlinit trei ceasuri, ei l-au lovit cu sabia, i-au tăiat capul, iar de pe grumazul lui a zburat un porumbel alb, care avea trei batiste legate de un picior și două ce celălalt picior. Cele cinci batiste cu care a fost el în închisoare, care erau pline de lacrimi, cum a plâns el atâta la închisoare. Și a văzut duhovnicul, că era înainte-văzător, că atunci când a ajuns sufletul tâlharului – porumbelul – la vămi, când puneau îngerii batistele în cântar, îi ridicau pe draci în sus, că erau mai grele pocăința și lacrimile tâlharului decât fărădelegile lui. Și a trecut în ceruri. Și în loc să curgă sânge din grumazul tâlharului, a curs lapte, ca la unii martiri, cum a fost la Sfântul Pantelimon.

Așa s-a săvârșit în pocăință sfântă Man, tâlharul Antiohiei. Pentru că a purtat icoana Maicii Domnului și s-a rugat Maicii Domnului și a făcut milostenie. Și am vrut să auziți și această istorie sfântă, ca să vedeți că Dumnezeu primește pe om la pocăință până la ultima lui suflare, dacă se întoarce din toată inima, dacă cinstește pe Maica Domnului, mijlocitoarea noastră către Dumnezeu, și dacă face milostenie. Amin.

MILOSTENIA AJUTĂ ȘI ÎN VIAȚA ACEASTA ȘI ÎN CEA VIITOARE

Am să vă spun o istorioară cu un general milostiv. Era un general de oști, care era foarte milostiv. Și era mare război între bulgari și greci. El a primit ordin să se prezinte cu trupele la granița cutare, la marginea pădurii cutare, unde avea să dea piept cu bulgarii. Dar mergând el cu regimentele, cu divizia lui – era călare pe cal –, au avut în drumul lor o întâmplare ca aceasta. Un om mort zăcea gol în șanțul drumului. Nu numai că era dezbrăcat de toate hainele, dar era și înjunghiat în inimă. Soldații, când l-au văzut, nu i-au dat atenție. Mergeau înainte. „Uite un om gol și înjunghiat!”

Și era un deal acolo. Generalul a dat comanda regimentului la altul: „Du-te înainte, că eu mai rămân oleacă”, și acela s-a dus înainte și a trecut cu armata dealul, iar generalul s-a dat jos de pe cal, s-a dezbrăcat de manta, care era deasupra vestonului, și a acoperit mortul acela să nu-l mănânce muștele sau fiarele, că dacă-i acoperit se teme orice fiară să se apropie, crede că-i viu. Apoi a încălecat pe cal, a făcut cruce: „Doamne, ajută!”, s-a dus și a ajuns trupele lui care mergeau la război.

Soldații și ofițerii au observat: „Măi, ce-o pățit domnul general, că parcă era cu mantaua?” „Ba nu era”. Unul zicea că era în veston. Dar nimeni nu știa ce a făcut generalul, cum a acoperit cu mantaua sa pe cel gol și junghiat. Și au mers la război.

Iar acolo a venit unul cu o sulită și de departe a înjunghiat calul lui în piept. Calul când a căzut i-a rupt piciorul generalului, mai sus de genunchi. Și mare, negrăită durere are cel care și-a rupt un oscior cât de mic, dar piciorul rupt mai sus de genunchi? Doamne ferește! El răcnea acolo. Au venit soldații, l-au scos de sub cal și l-au dus mai departe până la un spital. S-au dat lupte groaznice și au biruit grecii pe bulgari.

Iar el era în spital și l-au băgat într-o cameră care avea un gemușor mic. Singur. Era mare comandant de război și nu l-au mai lăsat cu alții. Și acolo au venit doctorii, dar dacă piciorul era rupt de o săptămână sau mai mult, până ce a ajuns el la spital i se înnegrise piciorul până la șold. A venit doctorul, l-a cercetat și apoi i-a zis:

– Domnule general, cu toată părerea de rău, dacă nu tăiem piciorul mâine dimineată din șold, nu te putem salva. Ajunge răutatea la inimă și ești gata, ești mort.

Și l-au întrebat:

– Vrei sau nu vrei?

El, săracul general, se gândea: „Rămân cu un picior. Vai de capul meu!” Dar până la urmă a zis:

– Domnule, dacă așa e situația, mâine dimineată să-mi tăiați piciorul.

A preferat să rămână cu un picior, dar măcar să rămână în viață, mare mutilat de război. Și s-a dus acasă doctorul, a pregătit ferăstraie, ciocane, dălți, blide, cuțite de tăiat carnea. Ferească Dumnezeu, să taie corpul omului ca și cum ar tăia lemne! A pregătit tot ce trebuia: doctorii de oprire a sângelui, cutare, ca dimineată să meargă să taie piciorul generalului.

Dar el, rugându-se acolo în salonul acela singur, plângea tare și se ruga. Era mare durere. Ferească Dumnezeu la care se rupe osul, că acele oase când se ating unul de altul e durere până în creier. El stătea liniștit tare, să se dea în stânga sau în dreapta, ca nu cumva oasele acelea să se atingă, că atunci e mare durere, nespusă. De aceea era bucuros să stea cât mai liniștit să nu cumva să se facă durere mai mare. Și pe la miezul nopții, rugându-se el, vede pe gemușorul acela o lumină mare, a venit un om la dânsul strălucind ca soarele, cu toiag de aur în mână. El când l-a văzut, a crezut că e Mântuitorul. A zis:

– Doamne, miluiește-mă pe mine, păcătosul, că atâta strălucire n-am mai văzut.

– Ce te doare?

El i-a arătat piciorul care era rupt:

– Uite, Doamne, nu pot să mă scol pe picior. Când se atinge un os de altul nu mai pot. Mor.

Dar cel care s-a arătat i-a spus:

– Scoală-te, unde te doare?

– Uite, mai sus de genunchi.

Acela a făcut cu toiagul o cruce pe piciorul lui. Și i-a zis:

– Scoală-te și stai pe picioarele tale.

A dat scaunul lângă el. Nu îndrăznește să se miște, știa durerea care o avea. Dar acela s-a pus lângă el și i-a zis:

– Pune mâna pe umărul meu și sprijinește-te pe mine și scoală-te.

Și a luat îndrăzneală generalul și când a pus mâna pe el s-a sculat drept în picioare. Nici o durere. S-a speriat:

– Doamne, cine ești, că ai venit să-mi faci așa de mare bine?

– Eu sunt omul acela înjunghiat. Acela gol și înjunghiat pe care ai pus mantaua ta. Mergeam la o mănăstire să dau niște slujbe. M-au prins niște hoți și nu numai că m-au jefuit, dar deși i-am rugat să nu-mi ia viața, m-au înjunghiat și m-au lăsat și mort și gol. Iar tu, general de oști, ai avut milă de mine, te-ai dat jos și ți-ai pus mantaua ta pe mine. Și mi-a zis Dumnezeu: „El a făcut milă cu tine, du-te și tu, că a căzut în război și și-a rupt piciorul, și fă milă cu dânsul și tămăduiește-i piciorul”. Și am venit cu porunca lui Hristos să te fac sănătos și să dai slavă lui Dumnezeu care are milă de cei milostivi.

Când a zis așa, generalul nu l-a mai văzut pe acela, că a dispărut. Iar după ce acela s-a dus, el în loc să mai plângă, s-a sculat la cântări și la slavoslovii către Dumnezeu câte știa. Cânta și se ruga. N-a mai avut somn.

Dimineața când veneau doctorii cu fierăstraie, cu dălți, cu blide, cu cuțite de tăiat carnea, oasele, pentru mare operație – să-i taie piciorul din șold –, îl aud cântând în salon.

– Cine cântă acolo?

Dar toți au zis:

– Măi, cred că a murit și au venit preoții și acum îi cântă cântările bisericesti.

El auzea cântând bisericeste.

– Se vede că a murit și au venit preoții și de acum nu-l mai operăm noi, îl îngroapă.

Dar portarul zice:

– N-a venit nimeni. Eu am fost la poartă.

– Dar cine cântă bisericeste în salonul lui?

– Duceți-vă și vedeți, domnule, noi nu știm să fi intrat vreun preot în noaptea asta.

Când s-au dus, l-au găsit cântând și slăvind pe Dumnezeu.

– Ce-i cu dumneata, domnule general, cum de te-ai sculat?!

– Să fiți sănătoși, domnilor, mai înainte de a veni voi, a venit mila lui Dumnezeu. Iată care doctor m-a vindecat pe mine.

Și le-a spus minunea cum acela numai cu atingerea toiagului său l-a vindecat.

– Cum se poate, domnule, una ca aceasta? Doar piciorul era negru, putred.

Generalul și-a ridicat haina:

– Ia uitați-vă aici.

Nici nu se cunoștea unde a fost rupt piciorul. Nimic.

– Ce-i cu asta, domnule?

– Asta-i minunea lui Dumnezeu celui Preasfânt și Preadrept. Ați văzut cum a făcut milă cu mine? Pentru că acum câteva zile când mergeam la război, am găsit un om înjunghiat și gol și am spus la armată să mergă mai departe cu alt comandant, m-am dat jos de pe cal, n-am avut cu ce-l ajuta că mergeam la război, am pus mantaua mea peste el să nu-l mănânce păsările. Acesta pe care l-am acoperit eu, la Dumnezeu s-a făcut sfânt, că el mergea la o mănăstire și a fost omorât și înjunghiat. Și l-a trimis Hristos și m-a vindecat pe mine, ca să se împlinească ce se spune în Sfânta Evanghelie: *Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui.*

V-am spus aceasta pentru ca să știți că milostenia nu numai în vremea morții și în ziua judecării, ci și în viața aceasta ne ajută nouă și ne scoate de la necazuri și de la primejdii.

RUGĂCIUNEA – MAICA TUTUROR FAPTELOR BUNE

Vom vorbi despre maica tuturor faptelor bune, care este dumnezeiasca rugăciune. Poate are să zică cineva, care știe carte mai multă, că maica tuturor faptelor bune este dragostea dumnezeiască, după cum a zis marele Apostol Pavel: *Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Și tot el a adeverit, zicând: Iar mai mare decât toate este dragostea.* Deci dragostea ar fi cea mai mare faptă bună, dragostea dumnezeiască în care se cuprinde și dragostea de aproapele.

Dar de ce se numește rugăciunea maica tuturor faptelor bune la sfinții părinți? Iată de ce. Pentru că nici dragostea lui Dumnezeu nu vine în sufletul nostru fără rugăciune. Iată ce zice dumnezeiescul părinte Isaac Sirianul: „Dragostea din rugăciune se naște”. Deci dacă se naște din rugăciune, negreșit că rugăciunea este mai mare, este maica dragostei. Și dacă dumnezeiescul părinte Maxim Mărturisitorul, marele teolog din secolul VII, zice așa: „Toate faptele cele bune ajută pe om să câștige dragostea dumnezeiească, dar nici una ca rugăciunea”, atunci este clar, și dragostea de Dumnezeu care este cea mai mare faptă bună se câștigă prin rugăciune și se naște din rugăciune. De aceea cuvântul care urmează va fi pentru sfânta rugăciune.

Voi să știți: toate faptele bune, cum ar fi credința, nădejdea, înfrânarea, curăția, blândețea, îndelungă-răbdarea, răbdarea, dreapta socoteală, cumpătarea, nerăutatea, toate aceste fapte bune apropie pe om de Dumnezeu și îl face un duh cu Dumnezeu. Vezi un tâmplar că face o ușă sau un dulap, orice mobilă, și el potrivește din vinclu și din gealău și din fereastră piesele acelei mobile care ți-o face. Iată la o ușă îi pune tăblii, îi pune frizuri, toate și le împănăază. Dar ușa aceea nu-i trainică dacă n-a pus clei. Că odată acele piese uscându-se, se desface ușa sau se corogeste. Iar când i-ai pus clei, ușa se face tare și este ca și cum ar fi dintr-un lemn.

Care-i tâmplar știe ce zic. Ia o scândură și o geluiește curat și mai ia una și o geluiește bine și o trage la cant, la muchie și le pune alătura. Și pe urmă le pune la clei și după ce le-a lăsat o zi-două să se înțeleie, trage cu gealăul și vezi că aproape nu cunoști unde-i lemnul și unde s-a unit o scândură cu alta. Și s-a făcut una din clei. Așa sfânta rugăciune face pe om cu Dumnezeu lipit și unit cu unirea cea mai potrivită cât îi este firii omenești cu putere. Deci rugăciunea e cleiul cel duhovnicesc care nu numai apropie pe om de Dumnezeu, ci îl lipește de Dumnezeu.

Și de aceea cuvântul despre rugăciune va fi așa. Toată fapta bună o vedem poruncită de sfinții apostoli. Dar când vorbește de rugăciune auzi ce zice: *Neîncetat vă rugați.* Și iarăși auzim pe proorocul: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea.* Și iarăși auzim pe apostolul: *Privegheați în toată vremea rugându-vă, că vrăjmașul vostru, potrivnicul, ca un leu umblă căutând pe cine să-l înghită.* Deci rugăciunea atât de necesară este sufletelor noastre cum este aerul.

Uite am stat în biserică, ne topeam de căldura asta, biserică este mică, a dat Dumnezeu și afară e cald și am ieșit aici, ne-am înviorat. Oxigenul ăsta și ozonul ăsta de la brazi ne dă sănătate și viață. Așa-i dă sufletului rugăciunea viață. Un suflet care nu se roagă e mort și satana își bate joc de dânsul, îl duce unde vrea. De aceea vă rog, întotdeauna aduceți-vă aminte de sfânta rugăciune în toată clipa și în toată vremea.

Este un drac care se cheamă înainte-mergător. Știți voi ce treabă are acela? Are o armată de miliarde de draci și-i trimite pe fața pământului în casele creștinilor. Știi de ce? Când s-a scula omul de dimineață, întâi să se apuce de treabă: „Hai la treabă, măi!”, „Văi de mine! I-auzi, câinii!”, „Dă de mâncare la găini!”, „Fugi și mulge vaca!”, „Du-te că zbiară oile!”, „Du-te că țipă porcii!”, „Fă mămăligă!”, „Dă la câini, dă la păsări!”

Mare drac e aista! Pentru că îți fură cele dintâi porniri ale minții numai și numai către lucrurile deșarte ale veacului de acum. Auzi ce spune dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur: „Mai înainte de toate, o, creștine, să povățuiască în viața ta nevinovata rugăciune”. Și când te-ai sculat din somn, primele mișcări ale tale acestea să fie.

Fie că ești în pat, fie dacă ți-e frig iarna, fie că ești jos, fie că ești bolnav, fie că ești sănătos, fie bătrân, începe, cum ai deschis ochii: „Slavă Ție, Dumnezeul nostru, slavă Ție, Împărate ceresc,

Mângâietorul, Duhul adevărului, Carele pretutindenea ești și toate le plinești și celelalte”. Pe urmă: Preasfântă Treime, Tatăl nostru, Crezul și celelalte rugăciuni ale dimineții.

Roagă-te un ceas dimineața, dă-i un ceas hrană sufletului, că hoitului acestuia îi dai toată ziua și când vrei. Dă-i și lui viață măcar dimineață. Proorocul David era împărat și conducea o țară și atunci țara lui Israil nu era cât acum, câteva județe, era de la Eufrat și până în Egipt, și în Damasc tot împărăția lui era. Și avea vreme acest prooroc de șapte ori pe zi să laude pe Dumnezeu. Auzi ce zice: *De șapte ori pe zi Te-am lăudat pe Tine, Doamne, pentru judecățile dreptății Tale.* Și iarăși îl auzim: *Seara și dimineața și amiazăzi spune-voi și voi povesti minunile Tale.* Și iarăși îl auzim cum se ruga noaptea: *În miezul nopții m-am sculat ca să mă mărturisesc Ție și celelalte.* Și iarăși: *În nopți ridicăți mâinile voastre la cele sfinte și binecuvântați pe Domnul.* Ai auzit, omule? *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea. Seara, dimineața și la amiazăzi.* Iar mai presus de toate auzi pe apostolul Pavel care zice: *Neîncetat vă rugați.*

Cum nu poate trăi hoitul ăsta de trup fără hrană, fără apă, fără aer, fără mâncare, așa nu poate trăi sufletul fără rugăciune. Hrana lui este rugăciunea, meditațiile sfinte, citirea sfintelor scripturi. Nu te înșela, că dracul nu stă degeaba. Tu nu te rogi, dar el când îți găsește mintea goală ți-o umple cu toate drăciile lui. Că zice Marele Vasile că din fire mintea este așa zidită de Dumnezeu și această însușire o are ca să nu stea goală. Ori o umple Dumnezeu cu gândirile Lui, ori satana cu ale lui.

Deci dacă diavolul găsește în mintea ta această rugăciune: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul sau păătoasa” sau „Tatăl nostru” sau „Născătoare de Dumnezeu Ferioară, bucură-te, ceea ce ești plină de daruri, Marie, Domnul este cu tine” și celelalte, deci dacă dracul găsește în minte rugăciunea nu se poate apropia. Îl arde! Cine? Numele Domnului. N-auzi ce zice psalmul? *Înconjurând m-au înconjurat și întru numele Domnului i-am biruit pe ei. Înconjuratu-m-au ca albinele fagurul și s-au aprins ca focul în spini poftetele și drăciile.* Și ce zice? *În numele Domnului i-am biruit pe ei.* Dar cheamă numele Domnului, zice Proorocul Ioil, și te vei mântui.

Nu te înșela că dracul stă degeaba vreodată. Noi stăm, el nu poate sta. Când a găsit mintea nu în veghere de Dumnezeu, nu în rugăciune, nu în cugetarea Scripturilor, îi dă toate drăciile și o duce unde vrea. Mintea este ochiul sufletului, este partea cuvântătoare a sufletului și ochiul. Ce zice Evanghelia? *De va fi ochiul tău curat, tot trupul tău va fi luminat, iar de va fi ochiul tău întunecat, te duci la pierzare.* Care ochi? Să nu credeți că de ochiul ăsta? Poți să fii orb de amândoi ochii și să lumineze ochii minții tale ca soarele. Aici de minte vorbește. Dacă n-ai mintea curată, ești un mătuoi al satanei, te duce unde vrea, face ce vrea cu tine.

De aceea trebuie trezvie întotdeauna, să fii veghetor cu mintea și să te rogi. Și dacă ai să-mi spui: „Dar eu am treabă, eu sunt tâmplar, eu tai brazi în pădure, eu sunt la birou, eu sunt la volan, eu sunt în fabrică, eu sunt la prășit, la seceră, la pus cartofi și n-am când mă ruga” – minți! Că rugăciunea nu are nevoie de acestea. Poți să te rogi întotdeauna.

Ați auzit că a vorbit Patriarhul Ierusalimului la Mănăstirea Neamț, care ați fost cealaltă seară, când a venit acum și a vorbit și starețul. Și acela a zis: „Să împlețiți munca cu rugăciunea”. Mâna tinde-o la lucru, limba ta să laude pe Dumnezeu și mintea ta să fie la Hristos. Asta-i lucrarea. Pentru că nu ești făcut numai din huma asta de pământ, ca să ai grijă numai de hoit, să-l hrănești și să-l îmbraci; ai suflet nemuritor și veșnic. Hrănește hoitul ăsta, dă-i mâncare, dă-i băutură, dă-i odihnă, dar nu uita că ai în tine ceva nemuritor în vecii vecilor. Este sufletul. Nu-l lăsa să moară de foame, dă-i și lui hrană.

Cu ce îl poți hrăni? Întâi cu rugăciunea, apoi cu citirea dumnezeieștilor Scripturi, cu meditațiile sfinte, cu gândiri, cu milostenii și cu celelalte. Dar vai de noi și de noi că prea puțin ne ocupăm de rugăciune. Este un rău foarte mare, acela se cheamă uitarea. Sufletul omului se împarte în trei părți: partea rațională, care stă în minte, în creier, partea mâniașă sau irascibilă (voința), care e în mijlocul inimii, și partea pofitoare (sentiment), care e de la inimă până la buric. Fiecare parte a sufletului nostru are patimile și virtuțile ei. Și păcatele părții raționale sunt acestea: necredința, hula, nebunia, eresul, credința strâmbă, nemulțumirea față de binefacerile lui Dumnezeu și ale oamenilor,

nerecunoștința, nedreapta socoteală, nediscernământul, nehibzuinta și celelalte. Iar păcatele părții mânioase sunt: ura de oameni, zavistia, pizma, invidia, răutatea, râvna cea rea, mânia, iușimea, nerăbdarea, cărtirea, răpirea, ținerea mințe de rău, dorința de răzbunare și celelalte asemenea. Păcatele părții poftitoare încep cu lăcomia, desfrânarea, beția, trândăvia, dezmiardarea și celelalte.

Iar când mințea veghează, toate cele trei părți sunt luminate de Duhul Sfânt și din partea rațională izvorăște dragostea și înfrânarea, din partea mânioasă bărbăția și răbdarea, din partea poftitoare înfrânarea cea mult cuprinzătoare. Și ai văzut cine-i vinovată – mințea, dacă doarme. Și cel dintâi păcat care întunecă mințea ca să uite rugăciunea și gândirea de Dumnezeu este uitarea. Primul păcat din partea rațională a sufletului este uitarea.

N-ai văzut? Zici oleacă de rugăciune, când te trezești cu mințea, e în altă parte. Ai auzit o predică acuma, du-te mai încolo și ai uitat-o, ți-a furat-o. Te-ai apucat să citești o carte, citești o pagină, două – „Măi, dar frumos mai spune aici!” Mai încolo, când ai închis cartea: „Nu știu, am uitat ce spunea acolo!”.

Aceasta-i rău mare. Zice Sfântul Isihie Sinaitul: „Blestemata uitare stinge rugăciunea din suflet și paza minții, ca apa de foc”. Uیți și rugăciunea, uیți și frica lui Dumnezeu, uیți și gândirea de Dumnezeu și tot ce ai auzit, vine uitarea și ți le-a furat. Rău mare e acesta! Dar ai să mă întrebi: „Părinte, dar cu ce-l pot birui?” Așa găsim la Sfinții Părinți: „Uitarea se biruiește cu frica de Dumnezeu și cu credința”. Căci ce zice Sfântul Maxim? „Cela ce crede se teme, cela ce se teme se trezește”. Eu dacă cred că Dumnezeu e aici și nu numai că e aici, că Dumnezeu e în inima noastră de la Botez, și stau în fața Lui, cum o să-mi permit să fac răutăți? Căci îndată vine frica lui Dumnezeu: „Nu, nu gândi așa, că Dumnezeu știe sfaturile inimii”. Că i-a zis lui Iov: *Cine este care ascunde de la Mine sfaturile inimii sale?*

Poate omul să aibă un gând în inimă și să nu-l știe Dumnezeu? Ce zice dumnezeiescul apostol? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tăișuri și străbate – până unde, auzi! – până la despărțirea duhului de a sufletului.* Până acolo străbate știința lui Dumnezeu și de Dumnezeu nu ne putem păzi nici cu un gând al inimii noastre.

Aceasta având în vedere, totdeauna să ne trezim să avem frica lui Dumnezeu. Frica lui Dumnezeu dacă o avem, ea alungă uitarea, lenevia, negrija și toate păcatele. Să ne trezim să avem frica lui Dumnezeu, că auzi ce zice proorocul? *Cu frica lui Dumnezeu se abate tot omul de la rău.* Cum ai uitat frica lui Dumnezeu, cum ai pășit la păcat. Ce zice psalmul? *Zis-a călcătorul de lege ca să greșească întru sine.* Nu zice așa psalmul? Dar de ce? Îndată spune Duhul Sfânt: *Nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui.*

Cum a uitat omul frica lui Dumnezeu, cum pășește la îndrăzneală, la păcat, la toate răutățile. Pentru ce? Uite că Dumnezeu se uită în inima lui nu așa cum ne uităm noi în oglindă. Auzi ce spune Solomon? *Ochii lui Dumnezeu de miliarde de ori sunt mai luminoși decât soarele.* Ce zice Ieremia, marele prooroc, cel sfințit din pântecel maicii lui? *Iadul este gol înaintea mea, cum nu și inimile oamenilor?* Este atotștiința lui Dumnezeu? Credeți voi o nebunie ca aceasta? Dacă cele mai înainte gândite ale noastre le-a văzut El, cele mai înainte lucrate le știe, cum să nu știe ce gândim acum? Ce? La Dumnezeu este prezent și viitor? Toate sunt de față și toate veacurile nemărginite sunt înaintea Lui de față. El nu știe numai ce gândești tu acuma sau ce ai să gândești peste trei ani, sau ce are să gândească cutare om care nu s-a născut sau se va naște peste o mie de ani. Toate sunt de față la El.

Având un Dumnezeu atât de atotștiutor și atât de atotprezent, care pedepsește păcatul, noi întotdeauna trebuie să ne rugăm și când am uitat rugăciunea să ne pară rău, că uitarea vine de la draci. Ei îți fură evlavia, îți fură simțirea de Dumnezeu și te lasă ca o piatră nesimțitoare, un buștean. A venit satana și ți-a furat ce-i mai scump din suflet când ai uitat rugăciunea, și mai ales rugăciunea inimii.

Și de-aceea îți spun: Nu te pun la pravilă de 10 ore cum au călugării de făcut. Zi o rugăciune scurtă, dar adeseori. Auzi! „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul sau păătoasa!” Ce greutate este să zici câteva cuvinte? Și știți voi câtă putere are aceasta? Întreabă-l pe Sfântul Apostol Petru! *Nu ni s-a dat nouă armă mai puternică sub cer ca numele lui*

Iisus Hristos. Întreabă-l pe Sfântul Ioan Scărarul, care zice: „Bate pe oșteni – adică pe draci – cu numele lui Iisus Hristos”. Numele Domnului și Dumnezeului nostru Iisus Hristos a împrumutat atâta putere de la îndumnezeirea Lui, încât când îl aud dracii și îngerii și oamenii, toți se cutremură. Că auzi ce zice apostolul la Filipeni: *Întru numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece: al celor cerești și al celor pământești și al celor dedesubt*. Deci și îngerii și oamenii și dracii.

Sunt oameni simpli, dar având frica lui Dumnezeu, ei zic o rugăciune mică, dar Dumnezeu o primește ca pe o mare jertfă, că ei o zic cu toată inima. Ce? Crezi că dacă bolborosim ore întregi și citim multe, o căruță de acatiste și una de psalmi, dar mintea noastră e pe dealuri și la draci, crezi că-i mare lucrul? Zi o rugăciune scurtă, dar adeseori. Auzi ce spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur? „Omule, roagă-te scurt, dar adeseori”. Că rugăciunea lungă dă mare loc diavolului. Mintea se răspândește căutând multe cuvinte. Sau te-ai rugat două-trei ceasuri și după aceea: „Gata, nu mă mai rog. Mă voi ruga mai deseară”. I-ai dat loc satanei de aici. Măcar că ai făcut două-trei ore de pravilă, dacă mai încolo nu te rogi, i-ai dat locul lui și te ia el în primire. Că cela ce face pravilă lungă și în celălalt timp nu se roagă, mare loc dă diavolului. Iar Sfântul Grigorie Teologul zice: „Cela ce se roagă numai când se roagă și în celălalt timp tace, niciodată nu s-a rugat”. Că auzi că trebuie neîncetat să ne rugăm. Deci o rugăciune scurtă, dar să o ai cu tine. Fie că ești la prășit, că ești în oraș, că ești la vândut, că ești la cumpărat, că ești la moară, că ești la meserie, că ești la birou, că ești la volan, că ești inginer, că ești profesor, să ai o rugăciune. Măcar atât: „Doamne, miluiește!” Și vorbești cu Dumnezeu prin aceasta. Și te poți mântui cu aceasta.

Hai să vă spun o istorioară scrisă de – Dumnezeu să-l ierte – Patriarhul Nicodim. Mergea un vapor rusesc la Ierusalim. Plecase din Odesa cu câteva mii de oameni, că ei foarte mulți se duceau la Sfintele Locuri și la Sfântul Munte. Popor foarte evlavios. Pe cale s-a stricat ceva la vapor. „Măi, unde ancorăm, ca să reparăm ceva la vapor?” Și au văzut o insulă pustie. „Acolo ancorăm”. Și s-au apropiat de insulă, ancora s-a oprit la 20 de metri. Au înfipt ancorele și s-au oprit și au trecut cu bărcile în insulă.

O insulă pustie cu pădure, cu poieni. Oamenii au ieșit și ei din corabie până au reparat-o, ca a doua zi dimineată să plece. Și umblau pe insulă să vadă ce fel de pământ e pe acolo. Flori diferite, păsări diferite, cum nu erau în țara lor. Și oamenii s-au așezat jos, au început să stea la masă, să scoată de mâncare. Iată, când văd pe insulă trei oameni goi, cu pieile goale. Fugeau unul după altul și ziceau așa: „Trei voi, trei noi, miluiește-ne pe noi”. Atâta știau să zică. Dar ziceau pe limba lor și-i înțelegeau. „Ce-or fi ăștia, măi?” „Măi, sunt niște oameni sălbatici pe insulă! Hai să-i prindem”.

Și s-au dus mulți oameni, cu frânghii, cu ce-au putut. „Măi, hai să-i prindem. Ce fel de lume-i asta, măi?” N-au văzut femei, doar trei bărbați, fugeau unul după altul și ziceau așa: „Trei voi, trei noi, miluiește-ne pe noi”. Și i-au prins.

În vapor aveau doi episcopi care mergeau la Sfintele Locuri și comandantul vaporului și lume bună. Și le-au spus: „Am prins oamenii aceștia sălbatici”. Dar aceia când i-au prins, au început a plânge. Erau goi, n-aveau haine și tot așa ziceau: „Trei voi, trei noi, miluiește-ne pe noi”. Și i-au întrebat:

– De unde sunteți? De când stați aici?

Și aproape uitaseră și vorba, în afară de aceea: „Trei voi, trei noi...”. Dar au zis:

– S-a sfărâmat un vapor aproape de insula asta acum vreo 30 de ani. Și eram copii. Și noi am scăpat pe câteva scânduri aici. Au fost și părinții noștri, dar au murit. Și noi am auzit că Dumnezeul nostru sunt trei. Unul se cheamă Tatăl, Unul Fiul și Unul Duhul Sfânt.

Ei nu știau că e un Dumnezeu în trei persoane.

– Și ne-am gândit că dacă aceia sunt în cer și noi pe pământ, noi așa ne rugăm: „Aceia trei din cer să ne miluiască pe noi trei de pe pământ. Și atâta rugăciune știm: „Trei voi, trei noi, miluiește-ne pe noi”.

Atunci episcopul a zis:

– Măi, săracii, nici rugăciunea *Tatăl nostru* nu o știu.

Le-a dat haine, i-a îmbrăcat. Ei găseau de mâncare că erau niște pomi pe insula aceea cu

semințe, cu pădurețe, cu ce or fi fost, și cu acelea trăiau. Și a zis episcopul, că avea vreo zece preoți în corabie:

– Haide, cât stăm noaptea aici, să-i învățăm *Tatăl nostru*.

Le-a dat de mâncare, i-a îmblânzit. Ei, dacă au văzut că nu le face rău, stăteau. Și a pus un preot să-i învețe *Tatăl nostru*.

– Uite așa să vă rugați, că noi nu vă luăm de aici.

Că ei voiau să rămână acolo până la moarte.

– Cum să ne rugăm?

– *Tatăl nostru, Care ești în ceruri și celelalte.*

I-au învățat preoții, iar dimineața vaporul a fost reparat, a plecat din radă, mergea. Trebuia să plece, iar ei au zis că „noi nu mergem nicăieri, noi vrem să stăm aici”. Și învățaseră ei oleacă *Tatăl nostru*, dar când s-a depărtat vaporul, unul dintr-înșii a zis:

– Eu am uitat, ai uitat și tu?

– Măi, am uitat. *Tatăl nostru*, și mai cum?

– Hai după vapor că nu-i departe. Să-l prindem să ne învețe preotul *Tatăl nostru* că am uitat.

Și au început a merge pe apă ca pe uscat și făceau din mână la vapor:

– Mai stați, mai stați.

Când au văzut aceia din vapor că aceștia trei merg pe apă, s-au spăimântat:

– Ce-s aceștia? Nălucă? Îngeri? Draci? Ce-s aceștia? Ia uite, merg pe apă, domnule!

Vaporul a încetinit și ei au ajuns la vapor. Și a ieșit preotul la geamȘ

– Ce-i cu voi?

– Am uitat *Tatăl nostru*. Cum zicem? *Tatăl nostru, Carele ești în cer?*

Dar preotul, când a văzut că merg pe apă ca îngerii, cum mergea Hristos pe mare, le-a zis:

– Nu mai ziceți *Tatăl nostru!*

– Dar cum?

– Așa cum ați zis. Duceți-vă înapoi și ziceți: „Trei voi, trei noi, miluiește-ne pe noi”, dacă mergeți voi pe apă și ați devenit așa de sfinți cu rugăciunea voastră!

Atunci au început a se prinde toți trei de mână pe apă și de bucurie mergeau zicând: „Trei voi, trei noi, miluiește-ne pe noi!” până când au ajuns la mal în insula lor. Atât de sfinți erau. Ei nu știau dogmele Sfintei Treimi, știau de un Dumnezeu în trei persoane, atât au putut să învețe, dar când auzeau aceasta o ziceau din toată inima.

Vezi câte minuni s-au întâmplat? Unii sfinți au mutat munții cu rugăciunea, alții au înviat morții și alții multe alte minuni au făcut cu rugăciunea.

Noi știm *Tatăl nostru, Crezul*, rugăciuni, știm de Sfânta Treime, învățăm, avem preoți, biserici. Însă în timpul zilei trebuie să avem o rugăciune scurtă. Ori *Tatăl nostru* în toată vremea, ori Doamne Iisuse, ori către Maica Domnului sau către îngerul păzitor. Preaîndumnezeitul la minte, Sfântul Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului, zice așa: „Toți creștinii care au dumnezeiescul botez sunt datori în toată vremea și în tot locul să zică rugăciunea minții: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul (sau păătoasa)», că de numele Domnului se cutremură tot iadul”.

Când am mers la Ierusalim, ne-am urcat în avion la București, la Otopeni. Eram și călugări și maici și preoți și mireni. Și când am intrat în avion, au întreat: „Părinte, ce rugăciune luăm acum?” Avionul zbura la 8 kilometri înălțime. Și le-am zis: „Luați rugăciunea minții, că dacă avionul ăsta cade mai încolo și noi murim, dacă murim cu «Doamne Iisuse» în minte, cu el rămânem în veacul veacurilor. Că zic Sfinții Părinți: *În ce fapte te va găsi moartea, în acele fapte vei fi judecat*”.

De aceea, oriunde veți merge, să aveți rugăciunea asta: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!” Asta-i o rugăciune scurtă, dar are mare putere. Nu-i greu de zis, dar diavolul ți-o fură, pentru că-l arde numele lui Iisus Hristos. Ți-o fură din minte, să n-o zici. Dar voi aducându-vă aminte, spuneți-o mereu. Cu această rugăciune poți lucra, poți să mergi cu mașina, cu trenul și poți să o zici oriunde. Vă rog să aveți rugăciunea asta cu voi, pentru că aveți

pe Hristos cu voi.

Și învățați copilașii cei mici să se roage. Știți voi că un copilaș din acela mic când se roagă, trei îngeri stau lângă dânsul? Atâta-i de primită rugăciunea copiilor. Dar de ce? Pentru nevinovăția și curăția lor. Odată a luat Mântuitorul un copilaș în mână și a zis: *Amin, zic vouă, de nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncul acesta, nu puteți intra în împărăția cerurilor. Vezi? Ca să ne mântuim, să ne ducem la rai, trebuie să fim curați ca și copiii cei mici. De aceea vă rog, dacă v-a dat Dumnezeu copilași, de când încep a vorbi, de când învață gurița lor să grăiască, învăța-i să spună „Doamne, Doamne”. Mai târziu vor învăța *Tatăl nostru*, apoi când merg la școală învăța-i *Crezul*, Psalmul 50 și celelalte.*

Țineți minte, v-am vorbit despre rugăciune, care este maica tuturor faptelor bune, este hrana sufletului nostru și viața sufletului nostru. Ea nu numai că ne apropie de Dumnezeu, ci ne unește și ne lipește într-un Duh cu Dumnezeu. Fără rugăciune sufletul nostru e mort. Să vă ajute Bunul Dumnezeu și Maica Domnului și vouă și mie să nu uităm sfânta rugăciune. Amin.

ÎNTÂLNIREA CU PĂRINTELE PAISIE AGHIORITUL

Eram la Careia, în capitala Sfântului Munte. De acolo am mers la Mănăstirea Cutlumuș, marea lavră românească făcută de Radu cel Mare și reînnoită de Mihai Viteazul. Acolo am dormit noaptea. Un părinte, mare scriitor de la chinotită (conducerea comunității atonite), ne-a spus: „Asta-i mănăstirea românească”, că era ctitorită de domnitori români. Dar unde nu suntem noi ctitori? Ne-am simțit bine, că era o mănăstire făcută de-ai noștri. Apoi ne-a zis: „În programul nostru avem să vizităm și Mănăstirea Stavronikita – acolo era arhimandritul Vasile, un prieten de-al nostru –, apoi Mănăstirea Filoteu și Mănăstirea Caracalu, făcută de Petru Șchiopul. Și mergând spre Mănăstirea Stavronikita, o să vizităm un mare pustnic, venit din Sinai. Țsta a postit de două ori câte 40 de zile”. El nu spunea, dar un ucenic de-al lui care era acolo ne-a zis: „Măi, ăsta-i mare pustnic. Numai 54 de ani are. Paisie îl chemă. Simplu monah. Nu-i cleric”.

Și noi am plecat dintr-un loc de la Burazeri – un schit. Acolo, la Burazeri, sunt 34 de călugări, care fac slujbă zi și noapte, cu starețul lor, slujbă neadormită. În fiecare ceas intră alt călugăr. Slujba nu se mai termină. Cele șapte laude și Psaltirea. Și am întrebat cum să ieșim la Pustnicul Paisie. Și ne-au spus: „Faceți la stânga, pe unde merg mașinile de la Careia la Stavronikita, dar ca să ieșiți la el, o luați așa”. Și aveam călăuză pe Haralambie Nikiforidis, student la teologie la București. Dar el, deși știa grecește, dacă nu umblase mult prin Sfântul Munte, nu știa în ce parte este pustnicul.

Și i-au spus ăștia: „O luați cam la dreapta, dați de cărări de cerbi, de căpriori, de porci sălbatici, care sunt foarte mulți, și apoi dați de o cărare mai pronunțată. El s-a ascuns acolo că a venit de la Sinai din cauza lumii, că acolo ziceau: «Mamă, acela-i făcător de minuni, e înainte-văzător». Și s-a ascuns săracul acolo de lume, dar tot l-au găsit. Și a fugit din Sinai că acolo vin mai mulți turiști. Și el a zis: «Las' că în Sfântul Munte Athos nu mai vine nimeni, nici femei. Aici o să am mai mare liniște»”.

Am mers noi și tare greu mai mergeam. Era o pădure cu spini. Și spini mari. Erau și copaci mari, dar pe unde mergeam noi, erau ca și porumbarii, dacă ați văzut, un fel de spini care trăiesc la noi. Și noi, ca să nu ne agățăm, am pus dulamele în brâu și spinii ne înțepau pantalonii acum. Mergeam printre ei, ce să facem? Ne-au spus că spinii aceia primăvara când înfloresc e o frumusețe de flori și de mireasmă. Au o mireasmă grozavă, când înfloresc, strâng albinele de pe dânsii miere și polen. De aceea nu-i curăță, îi lasă acolo, că aceia cresc de la sine pe acolo.

Și mergeam prin pădurea aceea spinoasă. Și ne-am rătăcit, nu mai puteam de sete, nu găseam apă. Și iată cu mila lui Dumnezeu, sau poate cu rugăciunile pustnicului, găsim deodată un gârduț, un gard vechi de lemne și o porțiță veche, și înăuntru o grădinuță, câțiva smochini cu smochine crude. Iar de la porțiță de aici, era legată o sârmă dintr-acelea albe, care se folosesc la telefoane. Mergea pe gard sârma și pe urmă cobora într-o prăpastie drept în jos. Și ne-a spus ăsta: „Noi să nu ne coborâm

fără blagoslovenie, că aici stă, în prăpastia asta. Tragem de sârma asta, că ea are legat un clopot jos în prăpastie unde stă el și când sună clopotul iese el la noi”.

Aici era un scaun de sta lângă copacii aceștia și noi am tras de câteva ori de sârma aceea și am stat să vedem ce are să fie. Și erau trepte care coborau. Numai ce vedem că iese un bătrânel cu barba albă, cu capul gol: „Oriste! Oriste!” Adică, pe grecește „Poftiți! Poftiți!”.

A luat-o el înainte pe treptele acelea, noi după dânsul. Am coborât jos, acolo într-o stâncă era peștera lui, un pârâu cu apă rece. Și când ne-a văzut săracul, din multă dragostea lui, ce să ne dea el? Ne-a dus într-un pridvoraș așa, cam de doi metri, unde era o măsuță și un scaun. Ne-a pus pe masă câte un pahar de apă. Dar noi, cum ne era sete, ce era pentru noi apa rece? Zice Evanghelia: *Nici pentru un pahar de apă rece nu-ți vei pierde plata*. Apoi atunci vezi cât costă un pahar de apă rece, când mori de sete, că noi veniserăm aproape 20 de km pe jos de la Careia. Ne-a pus pe masă câte un pahar de apă rece, câte două smochine și dulceață de cireșe.

– Oriste, oriste!

L-am întrebat:

– Mai ai apă?

Numic nu ne mai trebuia! Am băut câte trei-patru pahare de apă. Și el spunea să bem puțină că e prea rece. După aceea, el ne-a spus pe nume la toți:

– Părintele stareț Victorin de la Sihăstria, părintele Ioanichie, părintele Vartolomeu Florea, părintele arhimandrit Cleopa Ilie, bine ați venit!

Ne-a zis pe nume la fiecare, deși nu ne-a mai văzut și nici noi nu l-am mai văzut, dar nici n-o să-l mai vedem, decât pe cealaltă lume!

– Ce zice?

– V-a zis pe nume la toți, cum vă cheamă.

Și pe urmă a început a se smeri el:

– Tare-i rău, zice, de un călugăr când îi prisosește numele mai mult decât faptele lui, că Mântuitorul cu vaiul i-a amenințat pe aceia: *Vai vouă când vor prisosi numele voastre mai mult decât faptele voastre*. Am fugit din Sinai aici, ca să scap de lume, și aici a ieșit iar veste de pustnic. Eu nu sunt pustnic, eu sunt un om păcătos. Dacă ați venit să întrebați ceva, întrebați, că vorbesc...

Și eu am întrebat, că aveam translator:

– Părinte Paisie, unde se mântuiește omul? Aici, în prăpastia asta, cu toate stâncile deasupra lui, și de cealaltă parte de pârâu și dincoace? Aici sau în viața de obște, în mănăstire cu viață de obște, sau în cele cu viață de sine? Sau în oraș, sau în sat, unde se mântuiesc oamenii?

Ah, ce înțelepțește a răspuns! Zice:

– Dragii mei, cine are trei lucruri: credință dreaptă în Dumnezeu, smerenie și fapte bune, se mântuiește oriunde. Cine n-are acestea, nicăieri nu se mântuiește.

Așa ne-a spus. Adevărat: fapte bune, smerenie – să nu socoți că ai făcut ceva bun în fața lui Dumnezeu – și credință dreaptă în Dumnezeu. Așa ne-a zis. Ne-am minunat. Și pe urmă a întrebat Ioanichie:

– Părinte Paisie, noi am vrea să întrebăm, că Părintele Cleopa ar vrea să rămâie în Sfântul Munte, ce zici mata, să rămâie aici?

M-a pârât pe mine, că eu le-am spus că rămân acolo, nu mă mai duc, că am doi moși acolo, unu-i moșul Varlaam Vântu, a trăit 100 de ani, am fost la mormântul lui.

Și i-am zis:

– Ioanichie, cine te-a pus să întreb asta?

Că el tot stătea împotriva să nu rămân eu acolo, să vin în țară.

Și a răspuns pustnicul:

– Mănăstirea voastră e misionară, unde vin multe suflete. (El știa tot.) Părintele Cleopa dacă vine în Sfântul Munte se mântuiește ca simplu monah, iar dacă o să stea acolo și o să aibă multă răbdare, se mântuiește ca un apostol.

Asta i-a spus lui Ioanichie, că el a întrebat de soarta mea. Și i-a mai zis:

– Dumnezeu ai venit ca să faci însemnări ca să scrii o carte, dar să și faci câte ceva din ceea ce scrii.

Iar părintelui Vartolomeu i-a spus:

– Părinte, ai venit să vezi picturile Sfântului Munte?

Că el de aceea a și venit. Acolo sunt frumoase picturi. Ce-i în Sfântul Munte! Picturile lui Panselinos. Cele mai frumoase picturi din lume le găsești în Sfântul Munte. Au fost pictori bizantini, zugrăvi strășnici. Zice:

– Bine este a-i picta pe sfinți, dar mai bine este a ne face sfinți.

Starețul a întrebat:

– Părinte, eu ce să fac?

– Dumnezeu ești starețul. Să conduci mănăstirea cu blândețe și cu îndelungă răbdare, dacă vrei să câștigi mai mult.

Așa ne-a spus Paisie. Mi-aduc aminte la fiecare. Și puțin ce-a vorbit. Și a zis:

– Dumneavoastră ați venit la noi și v-ați rătăcit. Și v-ați ostenit. Dar osteneala voastră e scrisă în ceruri, pentru că ați făcut-o pentru cuvântul Domnului. Să nu vă temeți.

Noi eram osteniți. Câtă apă am băut!

– Dar unde ați vrut să ajungeți?

– Am vrut să ajungem până diseară la Stavronikita. (Aceea e o mănăstire mare pe malul mării. Arhimandritul Vasile e stareț acolo).

– Nu sunteți departe de această mănăstire.

Și a luat el un bățișor, cu capul gol și desculț, și ne-a dus peste un pârau, de-a dreptul. Nu știu dacă am mers o jumătate de ceas și am ajuns drept în poarta mănăstirii. Ne-am luat rămas bun. A făcut metanie până la pământ și s-a dus în treaba lui.

CUM S-AU SĂVÂRȘIT PĂRINȚII VENIAMIN IORGA († 1976) ȘI VICTOR CRISTESCU († 1964)

Pentru mântuirea sufletului, dacă ar ajuta Dumnezeu să ținem minte două lucruri: frica de Dumnezeu și frica de moarte, fiindcă acestea ne păzesc totdeauna în viață de a nu greși lui Dumnezeu, și dacă greșim lui Dumnezeu sau dacă greșim mai puțin, nădăjduim la mila lui Dumnezeu să câștigăm mântuirea. Asta ne rămâne pentru mântuirea sufletului.

Era aici un părinte foarte sporit: Veniamin Iorga. El așa a fost de lepădat de sine, că n-a scris niciodată acasă. Nu știa nimeni unde a plecat el. Doi am avut așa, numai la moarte au spus unde sunt: unul Marcu Potop, era din comuna Cloșani, județul Mehedinți, și acesta. Ei n-au comunicat cu nimeni din neamul lor. Era plecat la mănăstire din 1916. Și n-a scris la nimeni, n-a știut nimeni unde a plecat el. A plecat când era flăcău de 17-18 ani.

I-am zis: „Părinte Veniamin, eu, ca duhovnic vreau să știu de unde ești”. „Da, eu sunt din comuna Lălești, județul Fălciu, dar de mine din ai casei și neamuri nimeni nu știe, că eu n-am scris de când sunt o scrisoare și ei toți știu că m-am dus la Sfântul Munte, nu știu că sunt în țară. Am petrecut mai mulți ani la metocul Sfântului Munte, la Țifești, la Iași, la Bucium, apoi am venit aici”.

Mare călugăr! De 27 de ani nu se pieptănase pe cap. De 27 de ani nu mai băuse vin, decât o o linguriță la împărtășanie. Carne n-a mâncat de când s-a făcut călugăr, în 1921. Dar a spus și ceasul când are să moară, că e în legătură cu cuvântul nostru despre moarte.

M-am dus la el. El se lupta cu moartea. Eram un cârd de părinți. Era Părintele Iulian Lazăr, care a plecat la Sfântul Munte, duhovnic bun, era unul Cristofor Radu, duhovnic la Văratec, și ne-a spus: „Părinților, vă mulțumesc că ați venit, dar eu nu mor acum. Eu mor mâine la ora 10. Care vreți să mă petreceți, veniți atunci”. Și-a cerut iertare, eu l-am împărtășit. Eu eram cu Sfintele, m-am dus de l-am împărtășit. „Mâine la ora 10 mă voi duce la Domnul”. Dar Părintele Cristofor a zis: „Am s-o văd și pe asta, părinte!”

Era mare, desăvârșit om. N-avea nimic în casă decât o scândură goală. Mânca o dată în zi după apusul soarelui. Avea o rugăciune a minții permanentă. Îl învățase marele dascăl din Sfântul Munte, Evghenie Dumitrescu, starețul lui. Acela tot timpul când lucra în vie, era cu „Doamne Iisuse”, rugăciunea minții.

Eu îi știam lucrarea lui. Zic: „Părinte Veniamin, ți-a ajutat Dumnezeu, ai 60 de ani în mănăstire”. El n-a suferit să-l laud, a spus: „60 de ani am slujit dracilor și nici o clipă lui Dumnezeu. Văd hoitul ăsta de trup că nu se lasă străbătut de minte. Nu vrea să petrec cu Hristos și cu mintea mea în rugăciune și mă răspândește”. Era foarte iscusit. Avea 87 de ani. Zice: „Veniți mâine la ora 10”. Eu l-am împărtășit, am pus un călugăr să-i facă mulțumirea pentru împărtășire și m-am dus.

A doua zi pe la ora 9 ne-am dus la el. S-a uitat puțin la noi. Era clar la minte: „Durerile iadului și durerile morții m-au înconjurat. Iubiții mei părinți, rugați-vă pentru mine să trec pragul acesta, că veți ajunge toți ceasul acesta și tare-i greu. Rugați-vă că n-am făcut nici un bine înaintea Domnului”. Și zicând așa, a cerut iertare la toți câți eram și el a rămas cu fața în sus, în rugăciunea minții. Zice: „Au venit dracii, dar nu vă pot spune cât sunt de mulți. Dar este aici lângă mine și îngerul Domnului cu coroană de aur pe cap și cu pavăză de aur. Și când le dă câte o sulită se depărtează un kilometru de aici”.

Și el tot ne spunea: „Stați, părinților, și dacă vreți faceți câteva închinăciuni”. Ne-am pus toți în genunchi și ne rugam. „Eu în clipa asta de acum mă duc!” La ora 10 fix atâta a zis: „Jertați-mă!” A suspinat o dată și a căscat gura. Se vedea limba lui în gură cum zicea rugăciunea lui Iisus, dar nu se mai auzea nimic. A suspinat a doua oară, a treia oară s-a făcut alb și s-a dus sufletul lui. Și a venit o mireasmă și am zis: „Uite, vezi, ăsta a fost desăvârșit!” Și n-a știut nimeni ca să vină la înmormântare, că ne-a spus cu legământ: „Nu cumva să chemați pe cineva la moarte”. Așa a fost și Părintele Marcu Potop. Și acela avea 90 de ani. Tot eu i-am fost duhovnic.

Da, călugări cu viață înaltă. Că ne zicea Părintele Stăniloae: „Scrieți-le viețile acestea, că sunt de mare folos”. Am mai scris din viața lui, când mă duc la mormântul lui îmi aduc aminte. Și s-a dus Părintele Veniamin exact la ora 10, cum a spus din ajun.

Așa a trecut un alt mare bătrân, arhimandritul Victor Cristescu. 94 de ani avea. Eu cu nevrednicie i-am fost duhovnic. M-au luat ei, cu dragostea lor, cei mai bătrâni dintre părinți, fiindcă așa au avut ei evlavie, dar eu n-am fost vrednic să fiu duhovnic la acești mari stâlpi ai mănăstirii.

Acest Victor Cristescu a venit la mănăstire când avea 16 ani și a murit la 94 de ani. El a fost stareț la Vorona, a fost duhovnic. Citea la Psaltire, iar când citea, nu te-ai mai fi clintit de lângă el. Dormea foarte puțin. Deci a făcut în mănăstire aproape 80 de ani. El, când a văzut că a slăbit, a trimis un frate: „Spune-i părintelui duhovnic să vie la ultima spovedanie”.

M-am dus la el. Barba albă până la brâu. Era cu o dulămioară subțire și se rezema de perete. Zice:

– Bine ai venit, taică părinte. Mărturisește-mă și adă repede Preacuratele Taine că eu mă duc.

Dar unde? Că el și în noaptea aceea a fost la biserică, că n-a zăcut nici o zi. Dar eu când l-am văzut așa, am pus un călugăr, Teodosie: „Citește-i tu molitfele de împărtășire” și eu m-am dus repede în biserică, am luat epitrahilul, felonul, cutia cu Preacuratele Taine și am venit.

Dar spune Sfântul Nicodim Aghioritul că la moartea dreptului toți dracii vin ca să-l înspăimânte, pentru ca sufletul, văzând dracii, mai tare să alerge la Dumnezeu.

Și îmi spune așa, era casa plină:

– Ia uite ce câine negru a venit și se uită la mine.

Dar noi nu-l vedeam.

– Vai de mine, n-am văzut câine așa de mare ca aista. Ochii-s ca cărbunele și pară de foc iese din gura lui. Și pe urechi iese fum. Voi nu-l vedeți?

– Nu-l vedem.

Dar tot el întrebă:

– Dar oare câine să fie sau e diavol?

Atunci noi am zis:

– Părinte Victor, nu-i nimica, lasă că se duce el.

Zice:

– Tare mi-e frică să nu sară la mine aici în pat. Să mă păziți, dragii mei, că eu câine de aista n-am văzut.

El nu era împărtășit cu Preacuratele Taine și vedea pe diavolul în chip de câine. Căci spun Sfinții Părinți că întâi diavolul vine la moarte. Că a venit și la moartea Mântuitorului. Nu spune la Evanghelie: *Vine stăpânitorul lumii acesteia și întru mine nu are nimic? Că n-a găsit păcat. A venit și la moartea Mântuitorului, că n-a știut că-I Fiul lui Dumnezeu, cu cât mai mult la moartea noastră?*

A zis părintele Victor, „Cred, Doamne, și mărturisesc...” și l-am împărtășit.

După ce s-a împărtășit, l-am întrebat:

– Îl mai vezi?

– Nu-i aici. Uite, e în dosul ușii, îi văd coada.

Dar noi nu-l vedeam. Tocmai lui, Victor Cristescu, un arhimandrit de 94 de ani, i se arăta.

– Taică părinte, s-a dus, dacă te-ai împărtășit.

Atunci s-a rezemat, a făcut sfânta cruce cu mâna lui slabă:

– Mulțumesc Preasfintei Treimi și Maicii Domnului că am ajuns să mă mai împărtășesc o dată pe fața pământului, că de acum nu mă mai împărtășesc cu Trupul și Sângele Domnului.

Dar eu mi-am adus aminte de ce spune în Pateric: „Totdeauna când are să se săvârșească un frate, să te duci la el la moarte, că mare folos ai”. Mai ales la un om care avea 80 de ani în mănăstire.

Zic:

– Taică părinte, ți-aș cere un sfat.

Dar el zice:

– Dar mata să ceri sfat de la mine, care ai citit toate Viețile Sfinților și ții predici și scrii prin cărți? Ce sfat să-ți dau eu păcătosul? Eu nu știu carte.

Se smerea.

– Nu, taică părinte, să nu-mi spui din cărți. Spune-mi ce-ți zice Dumnezeu, dă-mi un sfat pentru mântuire.

Și apoi le-am scris eu acelea și bine că le-am înregistrat.

El a stat așa ca un om obosit care ajunge la capătul drumului, ca după o călătorie lungă, și a stat undeva să se odihnească, că mai avea câteva clipe să se ducă.

– Părintele meu, dacă vrei să auzi de la mine păcătosul ceva, îți spun acest lucru: Două lucruri să le urăști în viață.

– Care?

– Dregătoria și bogăția. Că amândouă te înstrăinează de la Dumnezeu. Deci două lucruri: dregătoria și bogăția. Bagă de seamă că amândouă acestea. Nu vezi că grija care o are o dregătorie îl face pe om să se ducă încolo și încoace și apoi al doilea, bogăția, iar îl răspândește pe om?

Astea le spunea el din experiența vieții sale, nu din cele pe care le-a citit. El a fost stareț atâția ani și știa bine acestea. Era dintr-o comună cu mine, din satul Cerceleni, că mulți sunt din comuna mea preoți, arhimandriți, călugări. De acolo-s mulți și părintele Paisie e de-alături cu noi. El e dintr-un sat lângă comuna mea.

Pe urmă zice:

– De, părintele, ești duhovnic. E mare grijă la un duhovnic, că nimic nu e mai greu în lume decât a povățui sufletele.

Cum spune Sfântul Nil Ascetul: „Decât a crește fii duhovnicești, nimic nu-i mai greu”. Pentru că a crește fii duhovnicești, până se formează ei, câtă răbdare îți trebuie? Vai de mine!

– Dar să știi matale, dacă ești duhovnic, matale ești și pentru popor și pentru călugări. Dacă are să vină cineva la mărturisire încărcat pe cunoștință cu păcate foarte grele, să nu-l deznădăjduiești. Mare blândețe să arăți către aceștia. Că pe cât se bucură satana când îl dă pe om în păcat, cu mult mai tare se bucură Dumnezeu când se întoarce acela înapoi. Ai auzit mata că bucurie mare se face în ceruri când un păcătos se întoarce la pocăință!

Acesta a fost al doilea sfat, o învățătură foarte bună. Era acum obosit. Al treilea a zis:

– Iată, părințele, ține minte ce am să-ți spun. Dacă vrei să cunoști dulceața psalmilor, nu te mulțumi cu ce citești la biserică, că noaptea după Utrenie, după ce se culcă toți părinții, să rămâi până la ziuă citind psalmi. Că atunci toți se liniștesc, nu-i nimeni.

Psalmii sunt plini de Duhul Sfânt. În șirul psalmilor sunt taine mari, sunt inspirați de Duhul Sfânt. Să citești și vei afla dulceața psalmilor în liniștea nopții după Utrenie.

El când citea la Psaltire, nu te-ai mai fi dus de lângă el. Avea o barbă albă, era de 94 de ani, venerabil, arhimandrit și foarte smerit. Totdeauna cu rugăciunea în inimă.

Acesta a fost al treilea sfat. Al patrulea sfat, mai că nu mai putea.

– Taică părinte, mai spune ceva.

– Nu mai pot, dragul meu. Dar îți spun atât: Orice vei auzi că unul a păcătuit sau a greșit, să nu-l judeci, pentru că mare îndrăzneală o să ai în ceasul în care am ajuns eu. Pentru că Dumnezeu știe că omul a păcătuit, dar pocăința lui noi n-o cunoaștem. Și Dumnezeu știe cum să-l ridice pe el, Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului. Deci să nu judecați, zice Evanghelia, și nu veți fi judecați. Și cât o să poți, păzește-te, orice vei auzi să nu judeci. Lasă-le în judecata lui Dumnezeu și vei avea mare îndrăzneală în ceasul în care acum sunt eu.

Și pe urmă, cât era el de slab, cu mânuțele acelea de om de 94 de ani, m-a prins în brațe și cu lacrimi m-a sărutat. Eu eram cu felonul, cu eprtrahilul, am luat cutia cu Preacuratele Taine, am lăsat pe Teodosie să citească mulțumirea. Candela era aprinsă și l-am lăsat pe bătrânul și m-am dus la biserică.

Era în timpul Sfintei Liturghii. Când am pus cutia cu Preacuratele Taine pe Sfânta Masă, numai ce aud clopotele. Era pe la Heruvic. Zic:

– Ce-i? De ce trag clopotele la ora asta?

– A murit părintele Victor.

M-am uitat la ceas. Patru minute au fost de când ne-am despărțit. Ce sfaturi duhovnicești și ce minte până la ultima suflare! Și am zis: „Le scriu în inima mea, că sunt din experiența unui om care a slujit 80 de ani lui Dumnezeu în mănăstire și care era foarte duhovnicesc”.

Deci vă spun, mulți părinți am apucat. Când mă duc în cimitirul acesta al nostru îmi aduc aminte de părinții care știau Psaltirea pe de rost și dormeau în sicrie. Pe mine m-a lăsat Dumnezeu să trăiesc până acum din cauza lenevirii mele, că n-am făcut nici o faptă bună de când sunt pe pământul ăsta. Aceia ce nevoitori au fost! Drept cum spune Sfântul Ioan Scărarul: „Repede au alergat și repede au ajuns”. Trei erau care ziceau Psaltirea din scoarță în scoarță în fiecare zi.

Așa călugări am apucat, asta-i sihăstrie. Câți erau în Sihăstria, nimeni nu avea pat în chilie, toți dormeau pe scaune sau în sicrie sau jos pe rogojină sau pe o piele de oaie jos. Eu am zis, dacă ar învia acum părinții care i-am apucat aici, ar zice că aici e patriarhie, nu e mănăstire, față de cum au trăit ei, mari nevoitori. Că aici la 1655 au venit șapte schivnici de la Mănăstirea Neamțului și în poiana zisă a lui Atanasie au pus icoana Maicii Domnului într-un brad și au făcut rânduială de sihăstrie. Aici a trăit Sfântul Daniil Sihastrul, înainte de a se duce la Voroneț, de aceea îi spune Sihăstrie.

Și părinții care i-am găsit aici, n-aveai cu cine vorbi toată ziua. Toți încălțați cu opinci, îmbrăcați cu cojoace, încinși cu niște funii, cu niște fesuri rele. Toți aveau metanii de lemn în mână, numai starețul avea metanii de lână. Pentru smerenie purta metanii de lână. Erau așa de lucioase, parcă erau de sticlă. Cu rugăciunea minții: „Doamne Iisuse, Doamne Iisuse...” permanent, permanent. N-auzeai vorbind decât: „Iartă-mă, frate”, când se despărțeau unul de altul și rugăciuni.

Așa am apucat viața Sihăstriei. Și de aceea vă spun. Frații mei amândoi au murit de tineri. Erau mai mari decât mine și amândoi au murit la 26 de ani. Dumnezeu să-i ierte că s-au dus acolo mari nevoitori. Dar de câte ori aud paremia aceea la biserică care se zice la mucenici: *Răpitu-s-a ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înșelăciunea să înșele sufletul său. Puțin ostenindu-se a împlinit ani îndelungați, că plăcut era Domnului sufletul său, de aceea s-a grăbit a-l scoate, mă gândesc că așa s-a întâmplat la aceștia.*

Și Sfântul Ioan Scărarul spune: „Dumnezeu dacă vede niște suflete viteze, care vin cu mare foc la mănăstire, cu mare râvnă, cu mare dragoste și la ascultări, nu le lasă mult să trăiască. Le ia în focul acela ca niște serafimi înfierbântați în lucrarea lor, pentru că Dumnezeu nu are nevoie de ani mulți, ci de așezarea omului în ultima lui clipă”.

A binevoit bunul Dumnezeu de câțiva ani de am apucat aici viață înaltă. Și așa era în multe mănăstiri. Dar noi vorbim, săracii de noi, că uite că am ajuns acum seci și împrăștiați și reci. Dar vreau să vă spun că cine are frica morții, cine se gândește că mâine va pleca de aici și are să dea seamă de toate clipele vieții ce a făcut, acela își îndreaptă viața. Cuvântul mi-a fost de la început pentru frica de Dumnezeu și pentru frica morții și cu acestea termin.

DESPRE RUGĂCIUNE

A fost vorba noastră dacă mireni pot să ajungă la treptele cele mai înalte ale rugăciunii. Pot! Sfântul Grigorie Sinaitul spune că rugăciunea minții este prea obligatorie pentru toți creștinii care au Sfântul Botez. El a predicat în secolul XIV din Sfântul Munte Athos până la noi, în Valahia. În viața lui spune despre aceasta. Până aici i-a învățat pe toți. Unde ajungea, pe mireni îi învăța rugăciunea minții și a inimii. Și atunci nu este exclus să înveți pe oricine.

Uite, ați citit *Pelerinul rus*? Ați văzut un pelerin, un mirean, cum a învățat rugăciunea lui Iisus? Doar acela n-a fost călugăr. Era un pelerin rus care mergea din mănăstire în mănăstire. Acest pelerin a învățat rugăciunea lui Iisus și a ajuns pe cele mai înalte trepte. Dar poate i-a venit vreun gând de mândrie și l-a smerit Dumnezeu așa. S-a întâmplat că mergând pelerinul, un orb l-a rugat:

– Moșule, ia-mă și pe mine până la oraș. Ia-mă de mână, du-mă. De auzit aud bine și o să-mi mai spui despre rugăciune.

– Hai, omule.

Și l-a dus de mână. Și mergând cu orbul, acela tăcea din gură. Tăcea și el, că și el avea lucrare tainică, rugăciunea minții. Oamenii care au această rugăciune nu le place vorba multă, sunt cu mintea și cu inima la ea.

Și mergând ei, orbul a zis:

– Părinte, arde biserica din satul unde mergem

Satul era după un munte. Dar pelerinul n-a crezut. Dar acela a zis iar:

– Părinte, uite arde biserica și oamenii fug în toate părțile. Unul a luat cărțile, altul a luat veșmintele, alții scot geamurile bisericii.

Orbul vedea, era înainte-văzător, pentru că avea rugăciunea inimii, vedea mai înainte ce se întâmplă. Și când au ajuns, biserica arse, oamenii era scârbiți, care cum a scăpat, numai tăciuni pe jos. Și atunci a întreat pelerinul:

– Ce făceai când ai văzut toate acestea?

– Atunci ziceam rugăciunea.

Ai văzut ce daruri are această rugăciune azi, la mireni? Nu excluși pe nimeni, numai dacă are darul lui Dumnezeu.

Dar ai văzut Sfântul Zaharia Ciubotarul din Constantinopol, ca să vezi ce fel de mireni erau cu rugăciunea minții? Un călugăr din pustie a venit în Constantinopol să se închine în biserica cea mai mare a imperiului, în Sfânta Sofia. Și fiind străin, el n-a știut că biserica e încuiată. În grădina Sfintei Sofia era o livadă frumoasă și scaune pentru popor ca să stea la umbră și să se odihnească. Era timp de vară, cald. El s-a dus întâi la biserică, că știa că urmează să se facă Utrenia, că atunci se făcea Utrenia la miezul nopții și la bisericile de stat, cum s-a făcut și la noi în Moldova atâta vreme. El s-a dus săracul să se închine, dar când s-a dus a văzut că e încuiată biserica. El, fiind străin și necunoscând în Constantinopol pe nimeni, s-a dus în livada Sfintei Sofia, o livadă foarte mare, închisă frumos cu gard. Și a văzut scaune și a zis: „Ei, bun, mă culc pe un scaun din asta și când a trage clopotul pentru Utrenie, mă scol și mă duc la biserică. Mâine oi găsi eu pe cineva în oraș”.

El venise să-și vândă lucrul mâinilor sau pentru treburile lui. S-a pus pe un scaun să se odihnească. Dar până ce a făcut el oleacă de prăvălie, până nu știu ce, s-a întunecat, nu era lună, erau nori. Și când s-a sculat, a văzut o lumină venind către biserică. Căci era o stradă și pe acolo venea o lumină. Și-a zis el: „Taci, că acum vine paraclisierul cu felinarul, ca să deschidă ușile bisericii”. S-a sculat și călugărul nostru din grădina Sfintei Sofia și a venit înspre biserică, ca să vadă cine vine. Când a văzut, nu era vorba de un felinar, venea un om spre biserică și înaintea lui mergea lumină, cum se văd la mașini farurile noaptea. Și era lumină și înapoia lui, dar mai mult înaintea lui. El, când a văzut aceasta, s-a speriat. S-a dat la un dos și îl auzea pe acela zicând rugăciunea în șoaptă.

Și a venit acela și când a ajuns la Sfânta Sofia, el n-a căutat să deschidă ușa. El numai s-a închinat de trei ori în fața ușilor la Sfânta Sofia. Și aștalalt stătea în dosul zidului, să vadă ce se întâmplă, că a văzut că e sfânt mare. Și odată s-a făcut un vânt și ușile toate s-au deschis. Asta în dosul zidului își zicea: „Măi, mare sfânt e ăsta”. Și a intrat să vadă ce face acela. Acela a intrat în biserică, s-a dus la Mântuitorul, s-a rugat, apoi s-a închinat la Maica Domnului și când a ridicat mâinile în sus, s-a făcut ca soarele. Și a stat așa cu mâinile în sus ca la un ceas și era lumină de la el încât toată biserica se lumina. Pe urmă a lăsat mâinile în jos, s-a închinat, a sărutat sfintele icoane și a ieșit înapoi. Și când a ieșit, ușile s-au închis singure. Călugărul s-a dus însă după dânsul, că era lumină, și el mergea tot în urma lui. Și acum nu îl mai auzea zicând nimic. Și a mers pe ulițele Constantinopolului tocmai până la o mahala, adică la o periferie, la o margine. Acolo era o căsuță, acela a bătut în ușă și a zis: „Soră Marie, dă-mi drumul”. Și i-a dat drumul. Când a intrat ăsta în casă, a intrat și călugărul după el. Acela când a intrat și-a făcut cruce și s-a închinat la sfintele icoane, apoi s-a așezat pe un scaun. Atunci a văzut că a intrat și părintele și i-a sărutat mâna.

– Blagoslovește, părinte, când ai venit, de unde ești? Cum de te-a adus Dumnezeu la noi?

– Iată, vin cu dumneata de la biserică. Sunt străin, din pustie.

– Părinte, bine ai venit, să-ți punem de mâncare.

– Fraților, nici nu mănânc la voi, nici nu beau. Vă jur pe Dumnezeu cel viu, Care a făcut cerul și pământul, să-mi spuneți ce lucrare aveți voi. Mai ales pe dumneata, domnule, cum te cheamă?

– Zaharia păcătosul.

– Spune-mi mie, minunatul Zaharia, care-i lucrarea ta?

– Noi suntem păcătoși, nu avem nici o lucrare, nu facem nimica. Voia lui Dumnezeu. Suntem oameni. Uite meseria mea, sunt ciubotar.

Și i-a arătat scaunele unde lucra la ciubote, la cizme, bocanci, ghete. Erau numai bucăți de piele.

Dar a zis călugărul:

– Eu îți spun o taină, eu te-am văzut când te-ai rugat în biserică.

Atunci el a spus:

– Dumneata pentru credința dumitale poate ai văzut ceva, dar eu sunt om păcătos.

– Eu, zice, am văzut mare taină la dumneata.

Dar zice celălalt:

– Eu mă ocup, cu mila lui Dumnezeu, cu rugăciunea cea din inimă.

Era în Constantinopol. Sfinții Calist și Ignatie nu în Constantinopol au petrecut? Și zice:

– Mai zic cât pot, dar mă răspândesc, sunt păcătos. Îmi fuge mintea.

Nu poate omul să se laude, că dacă se laudă este spre pierzarea sa.

– Dar cum este petrecerea voastră?

– Pentru că ne-ai jurat pe Domnul, îți spun. Iată avem 40 de ani de când ne-am luat în căsătorie. Iată eu am o cămăruță aici unde este patul meu și sora mea, Maria, dincolo. Noi nu ne-am cunoscut unul pe altul.

Trăiau în feciorie de când s-au luat în căsătorie.

– Și am zis în inima noastră să nu ne cunoaștem unul pe altul până ne-om duce dincolo, pentru dragostea lui Hristos. Aceasta este petrecerea noastră. Iar avere am trei arginți și jumătate, cu aceștia cumpăr piei și lucrez pantofi, cizme, ghete, cele ale meseriei, că eu sunt ciubotar. Iar câștigul îl împart

în două: o parte, cea mai mare, o dau lui Hristos, adică la săraci, și cealaltă o folosesc la trebuințele casei. Și în tot locul, unde aș fi, pururea am în minte înfricoșata judecată ce are să fie.

Și atunci călugărul a zis:

– Dragii mei, de aceasta am venit și cu aceasta m-am ospătat, că taină mare este. Și acum, frate Zaharia, te rog pentru Dumnezeu să nu mă uiți pe mine, păcătosul, la rugăciuni. Dumnezeu mi-a arătat taina voastră.

Și a doua zi l-au petrecut, i-au pus în traistă, că erau creștini buni. Și a plecat călugărul cu bucurie, că Dumnezeu i-a arătat cât de mari sunt robii lui ascunși. Iar Zaharia ciubotarul, fugind de slava lumească, și-a lăsat casa și s-a ascuns, rămânând neștiut.

Și iată, v-am spus această istorioară, că ați întrebat dacă mirenii pot să ajugă la treptele cele mai înalte ale rugăciunii. Că Dumnezeu nu se uită la cele dinafară, ci se uită la inima omului și trimite darul Său.

Iar dacă cel ce a început să se roage vede că îl cercetează Darul lui Dumnezeu și a început să guste din dulceața rugăciunii, atunci el se îndeamnă singur. Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirul: „Cel ce a aflat dulceața rugăciunii, va fugi de gloate ca un asin sălbatic și tot timpul va căuta să se roage lui Dumnezeu”. El dacă a gustat dulceața rugăciunii, nu mai trebuie să-i spui tu să se roage, el a simțit o bucurie și o mângâiere pe care nu o poate simți nicăieri.

Cine se ostenește în rugăciune, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, inima lui intră într-o durere duhovnicească. Sfântul Marcu Ascetul spune și el: „Mintea rugându-se fără răspândire, necăjește pe inimă”. Simte o durere, fiindcă ține puțin respirația și concentrează atenția. Iar inima necăjindu-se, se smerește. Iar *inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi*.

Când vrea să se pogoare omul cu mintea în inimă dă de o strâmtoare. Nu e obișnuit să coboare cu mintea în inimă. Dar în această strâmtoare de a se pogori cu mintea în inimă el se chinuiește, că îi aduce durere inimii. Dar îi aduce mare folos. Zice Sfântul Nicodim Aghioritul: Când mintea pătrunde în inimă, se leapădă de rătăcirea imaginației și de năpădirea gândurilor, precum șarpele leapădă cămașa lui în fiecare an. Acela când vede că cea dedesubt a crescut, pe cealaltă o mai poartă o vreme. Cum s-o lepede șarpele? Se bagă într-o gaură strâmtă și când se bagă în gaura cea mai strâmtă, cămașa rămâne acolo, iar el intră în gaură. Tot așa face mintea pogorându-se în inimă. Când a intrat în inimă, în strâmtoarea inimii, toate le lasă afară – cămașa, adică formele și închipuirile cele ce sunt de afară, ale lumii, toate cele păcătoase de afară – și acolo merge să se întâlnească cu Hristos.

Ce se întâmplă însă? În strâmtoarea asta când se chinuiește omul să bage mintea în inimă, ai văzut că se ferește de imaginație, de rațiune, de orice, ține oleacă respirația, are încordare, toate acestea provoacă o oarecare durere și îi provoacă dureri și inimii. Dar auzi ce spune Proorocul David? *După înmulțirea durerilor mele, Doamne, în inima mea, mângâierile Tale au veselit sufletul meu* (Psalmul 93, 19). Că nu e lipsită de bucurii durerea aceasta. Exact după mulțimea durerilor, după cât ai necăjit-o pe inimă și ai strâmtorat-o cu rugăciunea, atâta o mângâie darul Duhului Sfânt.

De aceea Nichifor din singurătată spune așa: Îți dau un sfat și să nu-ți pară mic. Când vei vedea că din cauza încordării atenției către inimă, deasupra inimii, te doare inima – căci te doare, dacă stai încordat un ceas, să vezi ce dureri ai, ați observat? –, atunci îți dau un sfat: Partea cuvântătoare a sufletului nu e numai în inimă, e și deasupra furcii pieptului. Concentrează atenția în gropița acesta, deasupra furcii pieptului. Și mută gândirea de aici de pe inimă, dincoace. E drept că ai să răgușești, că aici e partea glăsuitoare a sufletului. Dacă o concentrezi mult, cam răgușești. Dar furca pieptului e mai tare decât inima. Mută atenția de pe inimă pe furca pieptului și zi rugăciunea aici. Când ai văzut că ai obosit, mut-o iar pe inimă. Și văzând Dumnezeu că o cauți pe rugăciune, de la un timp se unește mintea cu inima. Când s-a unit mintea cu inima, cel mai bun semn este că începe a se încălzi inima și începe mare dragoste și mare căldură în rugăciune.

Uneori te chinuiești, iar mecanica asta pe care o facem noi, nu aceasta aduce darul, că doar rugăciunea vine din mila lui Dumnezeu, din harul lui Dumnezeu. Aceasta arată lui Dumnezeu că noi vrem să ne rugăm. Dumnezeu zice: „Uite, el vrea să se roage, dar nu știe cum. Dar vrea, uite, se chinuiește”. Iar a se uni mintea cu inima nu este a mecanicii acesteia. Acestea sunt metode auxiliare.

A se uni mintea cu inima și a se pogori mintea în inimă este direct a harului lui Dumnezeu.

Când vrea Dumnezeu să miluiască un suflet îi dă această lucrare, să se unească mintea cu inima și să guste el din rugăciunea cea mai înaltă. Însă după ce a gustat din asta, când se retrage harul și mintea a ieșit înapoi din inimă, știi cât de tare îi pare rău? El a avut o dulceață duhovnicească și o căldură pe care nu o poate tâlcui sau să o spună prin cuvânt, așa-i de mare. El, când vede că a pierdut aceasta, suferă.

Harul se retrage, însă dă ajutor pe ascuns. Poate a simțit un gând de mândrie sau ceva, harul pleacă. „Lasă să vezi tu ce poți fără mine!” Îndată s-a răcit omul. Îndată a pierdut harul din inimă și lucrarea rugăciunii din inimă și se trezește cu o secetă, cu o răceală, cu o uscăciune, cu o mâhnire. Îi pare foarte rău că a pierdut lucrarea din inimă. Harul și atunci îi ajută, dar îi dă în ascuns, ca să nu se mândrească. Dar îl învață smerenia.

Știi cum face harul atunci? Ai văzut mama când învață copilașul să meargă pe picioarele lui, când e mic? Îl duce mama olecuță de mână, pe urmă îl lasă să meargă singur. El merge oleacă și cade, apoi începe a plânge, că a picat jos. El cade și nu se poate ridica. Iar când începe a plânge, mama aleargă să-l ridice de acolo, să-l învețe a merge mai departe. Așa și harul în vremea rugăciunii. Te lasă oleacă singur să vezi: „Te poți ruga fără mine?” Deodată se întunecă mintea, vine mâhnirea, vine împietrirea, vine uscăciunea, vine răceala. Și atunci vezi: „Măi, ăsta-s eu, iaca ce pot eu fără harul lui Dumnezeu. ăsta-s eu, iar atunci când mă rugam cu foc, cu lacrimi, era mila lui Dumnezeu cu harul Lui. Iar ăsta sunt eu: rece ca piatra, nesimțitor, ăsta sunt eu”.

De aceea harul de multe ori se retrage ca să ne învețe smerenia și nu cumva să avem cutezanță de sine, că noi suntem cineva și pentru nevoița noastră a venit harul lui Dumnezeu. Harul e tot har, e mila lui Dumnezeu.

*

Vezi că logodna lui Hristos o avem de la Botez, iar dulceața rugăciunii cu Iisus, cu mirele nostru, n-o simțim. Că noi suntem logodiți cu toții cu Hristos, iar acum când a ajuns să se întâlnească mirele cu mireasa – că Hristos este mirele sufletului nostru, la El nu este parte bărbătească sau parte femeiască, el este mirele cel duhovnicesc al sufletului nostru –, când a ajuns sufletul să se unească cu Hristos, corpul emană sudori, adică căldură, ochii varsă lacrimi cu îmbelșugare, inima arde de dragostea lui Iisus și numai atâta zice: „Iisuse al meu, Iisuse al meu”. Bate repede, se închide și se deschide, înghițind pe Iisus și atâta zice: „Iisuse al meu”.

Și această rugăciune a inimii, zic Sfinții Părinți, când a intrat omul într-o așezare ca asta, zece minute de rugăciune din asta păzește cerul inimii – văzduhul inimii – până la două-trei săptămâni să nu poată primi nici un gând pătimăș din afară, așa putere are. Că Duhul Sfânt e de față atunci, curăță văzduhul inimii și nu mai lasă pe suflet să zică cuvintele cu care a pornit întâi, cu rugăciunea minții, ci îi dă Duhul Sfânt, cu care se hrănește inima omului, și sufletul omului.

Acestea vi le-am spus pe scurt, că îmi place să spun, dar n-am făcut niciodată, nici măcar rugăciunea verbală cum trebuie, dar de spus teorie, v-am spus, ca un om păcătos.

MOȘUL GHEORGHE LAZĂR – CONVORBIRE CU UN GRUP DE ARDELENI

Ați auzit de Moșul Gheorghe, vestitul Moșul Gheorghe? Ehehei! Mare apostol al Moldovei și al Ardealului! Îi am fotografia în casă, l-ați văzut acolo desculț, cu capul gol. Are osemintele la Mănăstirea Văratec. Moșul Gheorghe a oprit trenul la Pașcani pe linie. Moșul Gheorghe a vindecat mii de bolnavi. Moșul Gheorghe a făcut evreii de s-au botezat pe aici.

A umblat zeci de ani desculț, cu capul gol, cu un cojoc rupt. Și când era gerul de 40 de grade, el ținea predică. Zăpada era până dincoace de genunchi și cât vorbea el se topea până ajungea la

pământ, că avea picioarele fierbinți ca focul și din capul lui ieșeau aburi. Mânca o dată în zi după apusul soarelui numai pâine și varză verde. Îi strângeau oamenii de cu vară. Iar vin niciodată nu bea decât o linguriță când se împărtășea cu Preacuratele Taine. Astea e bine să le știți și să le înregistrați ca să le aveți în Ardeal, din viața Moșului Gheorghe. Mai ales că s-a întâmplat ca printre voi să fie un om tocmai din satul lui.

Eu știam multe de dânsul, că eu sunt aici de peste 50 de ani, cu mila lui Dumnezeu. Când eram mai tânăr nu mă interesam de dânsul, nu știam de unde-i. Dar când am aflat eu de viața lui, mi-am zis: „Stai, domnule, că ăsta e om sfânt”.

Eu țin mult la el, am dat portretul lui și la Mănăstirea Râmeț. Le-am zis: „Măi, popularizați-l, că aici la noi e pictat în biserică ca sfânt”. La Schitul Vovidenia, între sfinții naționali ai țării este pictat și Moșul Gheorghe, așa cu cojoc, cum îl vezi, pentru că, el a fost mare om aici la noi. El aici a murit, la Piatra Neamț. El a fost în Sfântul Munte cu starețul meu, cu Ioanichie, în două rânduri. Pe urmă la Ierusalim a stat cu starețul meu. El l-a întors pe stareț.

Starețul meu era de la Zărnești, de la Piatra Craiului. Moșul Gheorghe l-a adus cu toată familia la mănăstire, că acesta a fost căsătorit. Și i-a adus și pe nepoți și pe nepoate. Pe toți i-a adus din Ardeal la Mănăstirea Agapia și pe la celelalte mănăstiri.

Moșul Gheorghe a fost un mare om de legătură între Ardeal și Moldova. El a fost un apostol. El când vedea o fată că are evlavie și e credincioasă sau un băiat credincios, îl lua să-l ducă la mănăstire: „Drăguță, hai la Moldova, acolo-s mănăstiri multe, e Ierusalimul țării, vă duc eu acolo”. Și a adus zeci și zeci de călugări și călugărițe ucenici din Ardeal la mănăstirile astea. Și au ajuns oameni mari: Evghenie Ungureanu arhimandrit, el l-a adus; Silvestru Garoi arhimandrit, el l-a adus; Agafia Velase, care a fost stareță la Agapia, el a adus-o; maica Amfilohia Deleanu de el a fost adusă; maica Filoftea Ștența de dânsul, părintele stareț al meu Ioanichie, care a fost aici, tot el l-a adus – Moșul Gheorghe. Cică: „Hai acolo, drăguță, că acolo-s mănăstiri, că aici le-au stricat ungerii”. El numai îi aducea și-i lăsa la mănăstire și iar se ducea să mai aducă și pe alții. A fost un om cu mare dragoste de a aduce pe mulți la mănăstire.

El a avut aici mai mulți ucenici în Moldova care umblau desculți cu capul gol, ca și dânsul. A avut pe părintele Atanasie Păvălucă și fratele lui, Chiril. Țăstia erau dintr-un sat de mocani de la Brețcu, din Trei Scaune. Și umblau desculți cu capul gol. Unul a plecat în Sfântul Munte și acolo a murit. Ei au venit ca mocani mari din Ardeal cu 3500 de oi pe Valea Trotușului. Li se spunea mocanii călugări. Aveau cruci și la glugi și la capișoane și la centiroane și la bețe. Foarte evlavioși. Nu erau căsătoriți.

Și ei când au vrut să meargă la mănăstire au scris la Mănăstirea Neamț: „Câte oi poate să țină mănăstirea?” Mănăstirea le-a scris înapoi, că nu avea moșii mari atunci, că le secularizase Cuza. Și le-a scris: „Noi putem să ținem 300 de oi”. Ei au scris înapoi: „Noi avem 3500 de oi. Tatăl nostru are 3000 singur. Și noi vrem să venim ca și călugări la Neamț”.

Atunci Mănăstirea Neamț a trimis pe părintele meu, pe starețul Ioanichie, și pe părintele Gaia care a trăit 100 de ani și mai bine la Neamț. Dar le-au spus că nu poate să țină mănăstirea atâtea oi. Și atunci ei ce au făcut? Erau ucenicii Moșului Gheorghe, el i-a convins să vină la mănăstire. El avea un cuvânt: „Hai, drăguță, hai la sfânta mănăstire”. Așa le spunea. Atunci ucenicii lui auzind că mănăstirea nu are moșie, pentru că mai avea și vite mari, au vândut oile și din 3500 au ales câte una din zece, au lăsat 350 de oi, zicând: „Cu aiestea mergem la Neamț să ne facem călugări și să le dăm mănăstirii”.

Ia să vă aduc fotografia și să-i vedeți. Uite ce scrie: „Anul 1909”. Ia uitați și oițele fotografiate. Uite și ciobanii. Ei sunt în căruță amândoi, ucenicii Moșului Gheorghe: Atanasie și Chiril. Uite ce scrie aici: „Solemnitatea sfințirii apei în patruleterul Sfintei Mănăstiri Neamț, cu ocazia donației a 350 de oi făcută mănăstirii de către frații Ioan și Haralambie Păvălucă (că așa-i chema, iar pe urmă i-au călugărit cu numele de Atanasie și Chiril), în timpul I.P.S. Mitropolit Pimen și a P. C. stareț Valerie, la 14 octombrie 1909”.

Uite cum au venit la mănăstire cu toate oile. Au ales din 3500, 350 cele mai frumoase. Uite,

toate-s oacheșe și cu lâna până la pământ, creață. Au ales ce a fost mai frumos. Țștia au fost ucenicii Moșului Gheorghe, el i-a adus întăi: „Hai, drăguță, acolo, sunteți mocani, dar haideți cu oile la mănăstire să vă faceți călugări, ca pe cealaltă lume să le aveți acolo”. Ei erau de la Brețcu.

Îmi povestea stareșul Ioanichie că a ajuns cu el la Ierusalim, la peștera Sfântului Xenofont (Am fost și eu acolo, e în fața mănăstirii Sfântului Teodosie cel Mare și sunt mulți sfinți înmormnțați acolo. E o peșteră de 20 de metri). Acolo au întâlnit un pustnic mare, la care veneau corbii și luau mănăcare din palma lui. Și ursul venea în fiecare dimineață și pustnicul îi dădea o bucată de pâine în gură și îl netezea pe cap și îi zicea: „Nanu mamei, du-te la pustie de acum, că ți-am dat mănăcare”. Așa de sfânt era acela. Și când au ajuns părintele stareș cu Moșul Gheorghe, acela i-a zis Moșului Gheorghe pe nume, că acela era român, dar era dus de 40-50 de ani acolo. Și i-a zis pe nume, fără să-l fi știut vreodată. Dar și Moșul Gheorghe i-a zis pe nume: „Și pe dumneata te cheamă Părintele Partenie”. Și atunci s-a speriat acela: „De unde ai adus pe omul acesta mare, că ășta-i mai mare cu viața decât mine?” Așa i-a zis la părintele. „Din Ardeal”. „Mare și minunat om e acesta”.

El a stat desculț și cu capul gol mai mult de 50 de ani, cu cojocul rupt și mânca o dată în zi după apusul soarelui. Mai cu seamă îi plăcea pâine și varză verde. El nu bea vin niciodată nu mânca mănăcare cu untdelemn decât la Paști sau la praznicele mari. Mare pustnic era. Și oamenii strângeau varză verde și pentru iarnă. Ziceau: „Poate a veni Moșul Gheorghe la noi, să-i dăm o varză verde cu pâine”.

El toată ziua zicea psalmi și rugăciuni. A stat doi ani la Ierusalim și umbla desculț. Acolo e greu de umblat desculț că te arde nisipul, sunt călduri mari. El zicea: „Nu, drăguță, nu-i cald”. Niciodată nu se supăra. Și stareșul meu Ioanichie care a fost cu Moșul Gheorghe Lazăr la Sfântul Munte spunea că acesta era un om care niciodată nu se supăra. Tot blând era. Dacă îl ocăra cineva, zicea: „Dumnezeu să-l ierte, că nu știe ce face!” Foarte blând om era.

Și când a venit în țară, niște călugări din Sfântul Munte i-au zis: „Moșu' Gheorghe, mata să nu te mai faci călugăr, să rămăi așa civil și să predici cuvântul Domnului”. Că avea o memorie extraordinară, știa multe predici. Și atunci el și-a luat viața asta: să umble desculț cu capul gol și așa a umblat toată viața după ce i-a murit soția. I-au rămas trei fete. Una Marta a trăit până mai încoace.

Moșul Gheorghe avea darul de a face minuni, se vindecau oameni. Pe urmă, pentru că a aflat de viața lui așa înaltă, un boier din Piatra Neamț foarte evlavios, ministrul Costinescu, i-a dat Moșului Gheorghe vreo două-trei camere mari, unde să vină bolnavii, că el nu stătea în loc. El predica în satul ășta împotriva beției, în celălalt împotriva furțișagului, a înjurăturilor, colo contra desfrăului, colo contra zgârceniei, a nemilostivirii, a mâniei. Mergea din sat în sat și predica plângând. Numai seara la apusul soarelui, zicea: „Drăguță, dacă ai pâine și apă, e destul”. Era foarte mare sihastru și zicea psalmii în gând.

Și el se ducea de aici din Piatra Neamț și predica până la Câmpulung Moldovenesc, până la Rădăuți. Împăratul Franz Joseph a auzit de viața lui și a spus la grăniceri: „Când vine omul acela sfânt din Moldova să-i dați drumul să predice și la noi”. Și când îl vedeau grănicerii, știau că ține lumea la el și îi spuneau: „Moșu' Gheorghe, îți dăm drumul, dar când vii înapoi să spui la popor să ne aducă ceva rachiu, tutun, țigări”. „Lasă, drăguță, că vă aduce”. Și când venea el la graniță, nu știau grănicerii cum să-l treacă mai bine, că el când venea, venea popor după el și el aducea la grăniceri coșuri cu sticle cu vin, le aducea rachiu, ce voiau ei, numai să-i dea la Moșul Gheorghe drumul să predice dincolo peste graniță. Ferice de grănicerii aceia unde ajungea el. Și acum ei îi ziceau: „Pe la noi e bine de trecut, nu pe la cutare”. Nu se mai gândeau să-l oprească. Bucovina era în Austria atunci. Predica la Humor, la Câmpulung Moldovenesc, la Cernăuți, la Rădăuți. Și el predica și în Ardeal și în Bucovina și aici, că așa-i dădeau drumul, așa a vrut Dumnezeu pentru credința lui.

Și povestea stareșul Ioanichie că aici la Piatra Neamț, când se întorcea Moșul Gheorghe după vreo lună de zile, știi unde avea chilia? Este biserica Sfântului Ioan făcută de Ștefan cel Mare la Piatra Neamț și are o clopotniță de o parte și un turn mare. El avea chilia în turnul clopotniței, lângă clopote. Nu dormea niciodată culcat, ci pe scaun. Așa stătea pe scaun și zicea psalmi până ce adormea. Acolo este chilia lui și astăzi, o știe toată Piatra. O chilioță mică așa și o scară unde Moșul Gheorghe dormea.

Iar la boierul acela se ducea unde se adunau bolnavii. Și când se ducea, el venea cu o straiță. El nu voia să primească nimic de la nimeni, nici mâncare, nici altceva. Dar boierii, chiar și evreii, ziceau: „Vine pe aici Moșul Gheorghe cel sfânt” și îi puneau în traistă bani. El nu se uita cât: „Drăguță, Dumnezeu să vă ierte”. „Moșu’ Gheorghe, să ne pomenești”. „Puneți pomelnicul acolo”. Dar el nu se uita cât au pus: „Scrieți acolo pe pomelnic”.

Și el când ajungea la Piatra, se ducea la o brutărie și întreba pe bucătar: „Ai pâine proaspătă?” El știa de pe drum câți bolnavi îl așteaptă la boier. Și cumpăra pentru fiecare câte o pâine proaspătă cu banii care îi găsea în traistă. Și punea un om: „Drăguță, hai cu mine că îți plătesc. Ia pâinea asta într-un sac”. Ducea un sac de pâine acolo unde erau bolnavii. Și când ajungea acolo, unii erau îndrăciți, alții epileptici, alții paralizați, alții cu un picior bolnav, pe alții îi durea o mână, altul era orb, altul surd. Erau cu părinții lor care îi aduseseră. Iar el le zicea: „Drăguță, întâi să primiți un dar”. Și le dădea câte o pâine la toți.

Și îi întreba: „Drăguță, ce vă doare?” Se plâneau părinții: „Uite, așa e așa”. „Nu-i nimica. Drăguță, hai să ne rugăm la Preasfântul Dumnezeu și la Maica Domnului în noaptea aceasta”. Și el stătea în genunchi și citea Psaltirea. Și zicea: „Voi numai ascultați, că sunteți bolnavi, nu puteți face nimic”.

Și se ruga până către ziuă. Îi pomenea pe toți. Și dimineată când se făcea ziuă, el nu dormea toată noaptea, puneu mâna pe capul lor și toți se făceau sănătoși. Acolo la boierul acela au rămas proteze, cârje, lanțuri cu care au fost legați aceia. Și acolo el nu dormea, el numai vindeca și se ducea în chiliuța lui, în clopotniță acolo.

Și atunci boierul a văzut și și-a zis: „Măi, mare om al lui Dumnezeu e acesta”. Și l-a întreat boierul:

– Moșu’ Gheorghe, mata dacă ești așa de sfânt, ți-a dat Dumnezeu darul ăsta, știi când ai să mori?

– Știu, drăguță.

– Când ai să mori mata?

– Drăguță, eu am să mor când s-or tulbura popoarele și la moartea mea va fi sărbătoare și vor trage toate clopotele din țară.

Și așa a fost. În 1916, în timpul primului război mondial, pe vremea tulburării celei mari dintre popoare, când s-au tras clopotele pentru intrarea României în război, atunci clopotarul de la biserica Sfântului Ioan din Piatra l-a găsit pe Moșul Gheorghe adormit în Domnul în chilia sa. Și era chiar de praznicul Adormirii Maicii Domnului și era sărbătoare în toată țara.

Au fost minuni mari, Moșul Gheorghe a fost vestit. Dar la dumneavoastră nu se știu minunile lui, știți din ce cauză? Pentru că el n-a trăit acolo la voi, ci aici. Lui i-a plăcut foarte tare aici, în Moldova, că aici erau multe mănăstiri.

PUTEREA UNUI ADEVĂRAT CREȘTIN

Nici descântecurile, nici vrăjitoriile, nici fermecătoriile, nimic, nimic nu poate să-ți facă nimeni, dacă ai trei lucruri: dacă postești sfintele posturi, dacă ești mărturisit curat și dacă mergi regulat la biserică. Nu-ți poate face nimeni niciodată nici un rău. Pot să vină toți dracii din iad că nu au ce-ți face.

Odată ce te-ai mărturisit și ești sub canonul duhovnicului ai intrat în taina lui Iisus Hristos.

Am să vă spun o istorioară în privința asta: eu am fost cu avionul și cu vapoarele în atâtea țări, și am trecut și pe deasupra Ciprului, când mergeam la Ierusalim. Și mi-am adus aminte de istorioara asta, o citisem eu undeva. Am trecut pe deasupra orașului Limasol. În Cipru trăia un băiat, a trăit bine cu o fată, cum e lumea de azi. N-au avut nimic între dânșii. El a trebuit să plece în armată și i-a spus:

– Eu te iau în căsătorie, dar dacă mă aștepți să fac armata. Că eu nu vreau să te iau acum și să

plec în armată, să rămâi singură. O să ne căutăm de gospodărie pe urmă.

Ea s-a garantat sigur și a zis:

– Eu îmi caut de treburile mele, eu îmi fac zestre, de toate, până faci tu armata.

Și într-adevăr, el a făcut armata, a fost gradat, s-a liberat sănătos, dar ea a fost desfrânată. Când a venit el acasă i-au spus ceilalți: „Bă, aceea care vrei să o iei tu în căsătorie, s-a auzit așa și așa”. El era om cuminte și a vrut să știe o soție și un Dumnezeu, cum a lăsat Dumnezeu căsătoria.

Când s-au întâlnit, ea i-a adus aminte de promisiunea pe care a făcut-o el, dar el i-a spus așa:

– În veacul veacului nu te iau în căsătorie!

– Dar de ce?

– Cum a fost vorba între noi? Eu n-am vrut să știu decât de o soție și un Dumnezeu și tu ar fi trebuit să fii la fel. Știi cum a fost cinstită viața între noi? Eu nu ți-am făcut nici un deranj sufletesc. Eu ți-am spus că vreau să fiu serios, să fiu gospodar și bun creștin. Dar tu nu ți-ai ținut făgăduința!

– Nu-i adevărat!

– Uite ce-i! Dacă mi-ar fi spus unul. Dar am mărturii din multe părți.

Dar ea, văzând că el s-a întors cu spatele la ea și nu o mai ia, s-a mâniat tare. Ea era foarte bogată, avea părinți foarte bogați. Și era în Cipru o vrăjitoare căreia îi slujeau trei sute și un drac. Și unul peste trei sute. Aceasta fermeca oamenii, femeile le ducea pe sus la bărbați noaptea. Pe bărbați îi făcea cum voia ea. Făcea de ploua cu sânge, li se părea la oameni că plouă cu sânge. Făcea că vin norii, că plouă, mă rog, îi slujeau atâția draci trimiși de satana. Patruzeci de ani i-au slujit dracii acestei vrăjitoare și făcea cele mai mari răutăți. Otrăvea lumea, îi fermeca, îi ducea în toate prăpastiile. Și fata i-a spus lui:

– Dacă nu mă iei, măi Ioane – că Ioan îl chema –, de bunăvoie, ai să mă iei de nevoie.

– Eu cred că nu.

Acela a fost creștin bun.

– Ai să vezi!

El a știut unde se duce ea. Vrăjitoarea aceea lucra numai pe aur și pe argint, pe bani. Ea s-a dus la vrăjitoare și i-a zis:

– Am trăit bine cu un băiat, așa, așa; mi-a promis că mă ia după armată în căsătorie și acum nici nu vrea să audă.

Dar fermecătoarea i-a spus:

– Uite ce-i! Ți-l aduc la noapte lângă tine, dar îmi dai trei pungi de bani de aur.

Dar ea a spus:

– Treizeci îți dau – că avea bani mulți –, dar să știu că l-am biruit.

– Du-te acasă!

Dar băiatul îndată ce-a promis ea că-l ia cu sila, a priceput ce vrea să facă ea. El s-a dus la mărturisit la un duhovnic bun la o mănăstire. Avea duhovnicul lui. S-a mărturisit și i-a zis:

– Uite, părinte, așa, așa. Pe mine m-a deranjat o chestie că am vorbit cu o fată înainte de armată și ea mi-a promis că mă ia acum vrând-nevrând. Zice că are nădejde la o spurcăciune de vrăjitoare.

I-a spus preotul duhovnic:

– Fii fără grijă.

S-a mărturisit el curat și i-a zis duhovnicul:

– Fii cu nădejde. Vezi să faci canonul cutare, să faci atâtea metanii în fiecare zi.

I-a dat zile de post, să postească posturile de peste an și să meargă la biserică regulat. Apoi i-a zis:

– E treaba mea dacă s-a putea apropia de casa ta vreun drac.

Știi de cine se apropie? De cei care slujesc dracilor. Pe aceia îi poate birui. Deja îi are stăpâniți dinăuntru.

El s-a dus acasă, a aprins candela, avea icoane, și își făcea canonul. Fermecătoarea a luat arvună de la fata aceea niște bani și a trimis doi draci ai desfrânării să-l aprindă pe el cu gândul la

aceea, ca să se ducă la ea, cum a promis. Ea dusesese sute de bărbați spre femei, dar n-a dat de un creștin adevărat. Voi știți că noi suntem următori ai lui Hristos – hristiani? De la Botez noi avem mire pe Hristos.

Încă nu dăduse de un creștin cum trebuie. Lui nici nu-i păsa. El își făcea canonul. Și a trimis fermecătoarea doi draci și dracii nu s-au putut apropia de casa lui șapte mile de loc. S-au dus plângând la vrăjitoare.

– Ce-i?

– Vai de noi și de noi! Nu ne-am putut apropia de casa tânărului șapte mile de loc.

– Dar de ce?

– Tună și fulgeră de acolo. Ne arde, ne fulgeră. Acolo-i Hristos, nu ne putem apropia.

– Măi, dar proști mai sunteți, dar n-ați dus voi pe cutare și pe cutare la femei?

– Da, dar i-am găsit pătimiși ca noi, nespovediți, păcătoși, cu gândul la porcării, fără post, fără milostenii, fără rugăciune. Dar acesta a intrat în taina lui Iisus Hristos și nu ne putem apropia. S-a mărturisit și își face canonul și n-avem nici o putere asupra lui.

Dar i-a întrebat vrăjitoare:

– Cu toți care își fac canonul pățiți așa?

– Da.

– Lasă că trimit eu alții.

Și a trimis treizeci:

– Ia duceți-vă, măi, să-l luați pe sus. Acum să spuneți că ați fost cu dânsul la femeia aceea.

Acei treizeci care s-au dus nu s-au putut apropia zece mile de locul acela. Și au venit toți plângând înapoi:

– Nu putem face nimic.

– Dar de ce?

– Îngerul Domnului ține sabie de foc și ne fulgeră de la distanță, care cum mergem ne trăsnește. Nu ne putem apropia de casa aceea, nici să o vedem, darămite să-i dăm gânduri să se ducă în cutare loc.

– Și de ce?

– Fiindcă a intrat în taina lui Iisus Hristos. S-a mărturisit curat și urmează să primească duminica viitoare Sfintele și Preacuratele Taine.

Vrăjitoare a zis:

– Și cum, pe acesta nu-l puteți ataca?

– Niciodată. Pentru că unde este îngerul Domnului nu ne putem apropia atâtea mile. Ne arde.

– Păi cum ați dus voi atâtea femei și bărbați?

– Da, dar i-am găsit păcătoși, plini de patimi, bețivi, curvari, hoți, nemărturisiți cu anii, fără să postească, fără să meargă la biserică. Aceștia-s ai noștri, pe ei îi ducem unde vrem, dar asupra adevăraților creștini n-avem nici o putere.

– Dar dacă voi trimite mai mulți?

– Poți să trimiți zece mii, nu se pot apropia de casa lui. Unde-i îngerul Domnului și Hristos nu ne putem apropia.

– Atunci ce-i de făcut?

– Ne ducem la cei păcătoși asemenea nouă. Pe aceia unde vrem îi ducem. Că îi avem stăpâniți din inimă, că suntem în inima lor cu tot felul de păcate.

Ea a băgat în seamă ce au spus dracii. Și atunci a zis vrăjitoare în inima ei: „Măi, am trimis 30 și n-am putut birui pe un creștin. Mare putere are Hristos”. Ce s-a gândit ea? Era bătrână. „Vai mie, păcătoasa, eu slujesc la draci de 40 de ani și eu n-am știut că ei nu pot nimic să biruiască un creștin. Mă duc în fundul iadului. Uite, pe un adevărat creștin nu-l pot birui atâția draci! Oare unde să mă duc eu să mă mărturisesc să intru și eu în taina lui Hristos? Oare n-oi scăpa și eu din ghearele iadului? Vai mie, păcătoasa, că au să mă chinuiască în vecii vecilor, câte rele am făcut eu, pe câți am omorât, i-am vrăjit, i-am otrăvit, i-am pus să facă atâtea feluri de răutăți”. Și s-a îmbrăcat ea în grabă

și s-a dus tot la același duhovnic. Și căzând la picioarele lui, și-a mărturisit plângând toate răutățile sale: câte mii de divorțuri, de despărțiri, de desfrâuri, de omoruri, otrăviri și fermecătorii a făcut și pe câți a înnebunit cu vrăjile. Și se ruga de el, zicând:

– Părinte, nu mă cruța pe mine nicidecum, ci după legea lui Dumnezeu și cu dumnezeieștile scripturi să mă judeci pe mine, pentru că de acestea au mărturisit dracii că se tem.

Și așa, cerând de la duhovnic canon după pravilă, și-a îndreptat viața. Și iată cum un creștin adevărat, care își face canonul rânduit de duhovnic și care este în taina lui Iisus Hristos prin post, prin rugăciune, prin răbdarea ispitelor, nu numai pe sine se mântuiește, ci îi aduce și pe alții la credință și îi înțelepțește, și nimic nu pot asupra lui vrăjile și fermecătoriile.

PLECAREA LA MĂNĂSTIRE

Repede ai mers, degrabă ai ajuns. Eu am început de acasă să mă pregătesc pentru mănăstire. Gherasim un an, doi, înainte de a pleca de acasă n-a mâncat carne. Noaptea făcea Utrenia, mă lua și pe mine de îmi era ciudă, că de ce mă scoală la miezul nopții. Punea un ceas să sune și: „Hai, frate Costică, hai la rugăciune”. Apoi el a plecat la Sihăstria și ne scria: „Dacă vreți să mergeți la mănăstire faceți Utrenia, să nu mâncați carne, să postiți câte trei zile și trei nopți, să nu gustați nici apă, ca să vă învățați cu postul de la începutul Postului Mare”.

Noi le încercam acasă toate. Tata nu era împotriva, el zicea mamei: „Lasă-i, măi babă, îi cheamă Dumnezeu la mănăstire să se roage!” Dar mama bocea ca după morți. Seara noi plecam dincolo, unde aveam o odaie în care ne rugam. Ea zicea: „Dragu’ mamei, merg și eu la rugăciune cu voi!” Dar ea nu venea să se roage cu noi, ci să plângă. Și nu plângea păcatele ei, ea plângea că de ce plecăm noi la mănăstire. Și atunci când zicea: „Dragu’ mamei, vreau să stau și eu cu voi la rugăciune”, noi îi răspundeam: „Ia stai aici, mamă, și te roagă”. Și încuiam ușa: „Nu-i da drumul, măi”.

Că ea tot timpul plângea, dar plângea pentru că plecăm noi la mănăstire. Dacă vedea că nu-i dăm drumul, ea pleca pe cerdac, drept sub geamul nostru. Noi făceam pravila și citeam așa: polunoșnița (miezonoptica), psalmii Utreniei, catismele de rând, laudele, slavoslovii, Ceasul întâi, și citeam Viețile Sfinților pe a doua zi, că aveam toate Viețile Sfinților pe tot anul. Dura vreo trei-patru ore la miezul nopții. Mama dacă vedea că nu-i dăm drumul în casă, se ducea la geam și bocea:

– Dragul mamei, puiul mamei, că se duc la mănăstire și mă lasă singură. Vai de mine, se duc slugă la călugări prin munți și mă lasă pustie.

Dar tata de colo:

– I-auzi, mă, ce-i face dracul la baba asta. Ai văzut, dacă ați pleca la moarte, pe front, n-ar boci așa. Babă nebună, dar ei pleacă să slujească lui Dumnezeu, de ce plângi? Ce, se duc la moarte acolo?

– Nu, dar mă lasă singură și mie mi-e urât, că am avut o casă de copii și toți se duc la mănăstire.

Asta era mama. Dar Gherasim, cel mai mare acela știa toată Psaltirea pe de rost. Dormea noaptea în sicriu, așa l-am găsit aici când am venit la mănăstire. N-avea pat în chilie, dormea pe rogojină, de piei de oi, în sicriu. Mare nevoitor era. Acela știa Psaltirea ca și Moșul Gheorghe, din scoarță în scoarță. El, când era acasă și ne rugam, îi zicea mamei:

– Ieși, mamă, că plângi.

– Pleacă băieții la mănăstire.

– Dumneata călugăriță o să mori.

– Eu – călugăriță?

– Ai să vezi. Dumneata ai două fapte bune, dar nu ți le spun.

Dar nouă ne spunea. Întâi erau lacrimile: când începeai să-i spui din cărți, plângea, dar plângea tare. Al doilea era că era milostivă, dădea tot de pomană. Tata spunea:

– Degeaba aduc eu cu căruța, că tu cu traista dai tot la țigani.

Tot împrăștiat. Și zicea Gherasim: „Pentru aceste două fapte bune, n-o s-o lase Dumnezeu să moară în lume”. Și așa a fost. Când a murit tata, eu eram starețul mănăstirii aici, telegramă după telegramă trimitea: „Dragu’ mamei, vino și mă ia la mănăstire”. Îi scriam: „Stai acasă, că îți plăcea casa”. „Nu, vino că mor de urât, vai de mine, ia-mă”. „Nu-ți mai trebuie casă?” Eu eram călugăr, ea era singură, murise tatăl meu, muriseră frații. Am adus-o și a stat 26 de ani în mănăstire și a murit de 91 de ani și vreo șase luni la Agapia Veche. Monahia Agafia a chemat-o.

Așa că dacă am plecat noi, băieții, i-am silit pe ei după noi, nu noi după dânșii. Să-i tragem noi pe dânșii din lume, că dacă te potrivești să vezi ce face dracul când ai să pleci la mănăstire... Îi pune la treabă și pe tata și pe mama și pe neamuri și pe prieteni și pe surori și pe toți: „Nu te duce că te poți mântui și acasă. Că doar mântuire este și în lume, doar dacă faci voia lui Dumnezeu...”. Ehe! Sunt draci teologi, care se cheamă arhiconi, care știu Scriptura pe de rost și vin aceia și te învață: „Vezi-ți de treabă, mântuirea nu e numai la mănăstire, e și acasă, și te poți mântui”. Nu te potrivești la dânșii. Auzi ce spune Scriptura: *Mântuind, mântuiește-ți sufletul tău. Nu te uita înapoi.* Și spune Mântuitorul în Evanghelie: *Nimeni punând mâna pe plug și întorcându-se înapoi, rămâne îndreptat întru împărăția cerurilor.* Nu te uita înapoi.

Dumnezeu să-i ierte pe frații mei, că au fost hotărâți. Eu eram copil, ce știam eu? Ei m-au luat de acasă. Eu făcusem șapte clase de carte, că atâta erau pe vremea aceea. Și soră-mea mai mare, Maria, care a fost căsătorită, mă îndemna să merg în Oastea Domnului, că atunci Oastea Domnului era organizată bine, erau preoți mulți în fruntea ei. O conducea Mitropolitul Nicolae Bălan de la Sibiu. Îmi spunea sora cea mai mare, Dumnezeu să o ierte: „Costică, tu să te duci la Oastea Domnului că ai memorie bună. Fă-ți un bordei în grădină, nu te căsătorești. Citești la Psaltire și predici la oameni”.

Dar fratele Vasile, care s-a liberat, că a fost sergent în armată, el îmi spunea: „Măi, frate, mai mare ostaș ca și călugărul nu mai este nimeni. El leapădă toate pentru Hristos, renunță la toate. Hai la mănăstire, unde-i fratele Gherasim”. Și soră-mea era la Mănăstirea Agafton. Și am citit Viețile Sfinților și ne-am hotărât.

Apoi cu el, cu Vasile am venit, săracul. Dumnezeu să-l ierte. El a fost de mic copil cioban. Când mergeam cu oile, cânta de la catismele de la Psaltire, de la catisma a doua: „Eu sunt, Doamne, pomul cel neroditor, care nici o roadă de pocăință nu aduc”. Și de la catisma a cincea: „Înfricoșat este scaunul tău și vicleană este viața mea”. Parcă îl aud. Și când cânta acestea, el atâta umilință avea, încât îi curgeau lacrimile. Că nu le cânta, era pătruns de ele.

El a fost pentru pocăință. Nu-l interesa câtă avere i-a dat tatăl lui: 50 de oi, două vaci și o pereche de boi, patru porci, vreo patru hectare de pământ, lemn de casă, lemn cioplit gata, dacă vrea să se însoare. Când a vrut să meargă la mănăstire, a chemat o văduvă săracă, mătușa Hareta, care avea un cârd de copii, fete frumoase și cumiști, dar era sărmană. Ea avea o grădină și Vasile a auzit că vrea să facă casă în grădină, dar n-avea bani și n-avea lemn de casă. Și a întrebat-o: „Unde vrei să faci casă?” A luat lemnul lui de casă cioplit gata și l-a cărat cu boii lui. Și i l-a cărat tot. Erau și căpriori și tot.

– Vai, Vasilică!

– Mătușă, să-ți faci casă.

Și a scos vreo 10.000 lei, cum erau atunci, că o vacă era 1.500 lei.

– Na, să-ți faci casă.

Pe urmă avea un dulap cu haine și l-a dat tot de pomană. Și așa a dat tot.

Când a văzut mama că ne-am liberat de la niște oi, de la un boier mare, lângă Cozancea, unde am fost ciobani în vara aceea, când a văzut că ne scapă la mănăstire, s-a pus pe un plâns... Era în anul 1929, atunci am venit aici, în Postul Crăciunului.

Noi stăteam mai toată noaptea la rugăciune. Ehe, dar câte ispite și câți draci veneau noaptea atunci și să vezi ce ne făceau nouă! Îți faci cruce. Dacă au văzut că suntem horătăți, veneau diavolii și se suiau în pod, iar în pod aveam cam un vagon de alimente, orz, grâu, cum era la țară pe atunci, că aveam 28 ha pământ arabil. Și când făceam noaptea metanii și citeam la Psaltire, dracul se făcea

porc și grohăia și se scărpină de podeaua de la pod: „Uooh, uooh, uooh...” Și așa de tare se scărpină de pod, încât grâul trecea prin podea și cădea în cap la noi.

Dar fratele Vasile care era mai mare, îmi spunea: „Frate, nu te uita, nu te teme. «Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați...»”.

Noaptea, când făceam Utrenia, venea un cățel negru nu știu de unde, că era ușa încuiată. Cum făceam metanii, intra printre picioare la noi și tot ne mușca de câte un picior. Aveam niște metanii de lemn de alun, făcute de mine de când umblam cu oile și cu acelea tot dădeam după el. Fratele Vasile îmi spunea:

- Lasă-l măi, că aista-i dracu, dă-i pace.
- Dar mă mușcă.
- Nu te teme.

Numai ce vedeai că nu mai este. Cum nu știai pe unde intră, așa nu știai pe unde s-a dus.

Sora mea cea mai mare îmbrăcase gratia la geam cu un fel de hârtie tăiată, albastră, verde, să fie așa ca gratia, ca să nu fie goală. Intra dracul într-o hârtie de aceea și făcea ca un avion: „Uuuuuuuuuuu” și tremura hârtia aceea. Îi ziceam lui Vasile:

- Uite, frate Vasile.
- Lasă-l măi, că atâta poate.
- Dar de ce face hârtia aceea așa?

Aveam minte de copil. El însă făcuse armata, fusese sergent.

- Lasă-l măi, că atâta poate, scutură hârtia aceea. N-are ce face.

Când făceam cruce acolo, numai ce fugea de acolo. Ehei, câte am pățit noi cu dânsul, înainte de a rupe lanțul. La început, el ce zice? „A, ăștia-s încă cu gândul în lume!” Dar când vede că vrei să-i rupi lanțul, zice: „Măi, asta nu-i glumă, ăștia vor să părăsească lumea”. Pentru că el știe că omul are să slujească lui Dumnezeu și nu numai că se mântuiește el, dar poate aduce folos și pentru alții. Dar să nu vă temeți, căci cu noi este Dumnezeu.

Știți voi istoria cu nodul gordian? Alexandru cel Mare Macedon a fost mare filosof, el a învățat filosofia cu Aristotel. Când a intrat în Asia Mică, filosofii de acolo și popii idolești știau că Marele Alexandru e mare filosof și un om cu care se poate vorbi, nu numai brută, care să omoare lumea. Au ieșit înainte popii idolești și generalii și comandanții de acolo: „Alexandre, noi vrem să predăm țara fără război”. Dar i-au adus un nod cât un ghem, mare-mare, cum e piatra. Acel nod era făcut de un filosof pe nume Gordian, de aceea îi spunea nodul gordian. Și au zis: „Noi îți dăm împărăția fără sabie. Uite, armată avem, luptăm și noi, dar de ce să moară atâta armată de la noi sau de la tine? Îți dăm toată țara dacă deznozi nodul acesta”.

A încercat secretarul lui Alexandru cel Mare, a lăsat nodul, l-a ridicat de la pământ. Era piatră, nici un capăt, nimic. Au încercat Antioh, generalul lui Seleuh Nicanor, care a fost peste Siria, Vizantie, care a fost peste Europa, Ptolemeu, care a fost peste Egipt, cei mai mari generali ai lui.

- N-avem ce-i face, măria ta!
 - Măi, dar proști mai sunteți.
 - Păi tot e ca piatra, n-are nic un capăt, cum să-l desfacem?
 - Dacă nu știți cum se dezleagă nodul, uite, vi-l deznod eu!
- Scoate sabia, când a izbit odată, s-a rupt acela în două ca un măr...
- Așa se deznoadă nodurile, măi.

Așa îți face dracul când vrei să pleci la mănăstire. Ba „mai am timp”, ba „nu-i școala gata”, ba „nu mă lasă mama”, ba „n-am pensie”, ba „n-am haine”, ba „mai lăsăm mai încolo”, ba „o zis cutare că nu-știu-ce, că n-ai să stai în mănăstire, că n-ai să ai răbdare”. Atunci trebuie să scoți sabia.

Știi tu care-i sabia, când vezi că se înnoadă nodul? Este hotărârea cea bună: „Domnule, am zis să slujesc lui Hristos până la moarte! N-am nevoie de nodurile tale, satană, că mă sfătuiești prin cumătra, prin cumătru, prin mama, prin tata”. Așa trebuie să fii. Așa se taie nodul gordian.

Să fii hotărât, nu că a fi, că n-a fi. Ce spune la Apocalipsă? *Dacă nu ești nici cald, nici rece, te voi vărsa de la gura mea.* Nu căldicel. Ori cald, ori rece. Că spune apostolul Iacov: *Bărbatul îndoit*

la suflet este asemenea cu un nor fără apă, purtat de vânt. Îl duce vântul oriunde. Domnule, când e vorba de a sluji lui Dumnezeu, sufletul e mai mare decât toate împărățiile lumii. Că Mântuitorul ți-a spus: Ce-ar dobândi omul dacă ar câștiga toată lumea, dacă își va pierde sufletul... Sufletul e nemuritor. Toată lumea asta dacă ar fi numai munți de aur, nu face cât un suflet. Că asta-i trecătoare, dar sufletul ori are viață veșnică, ori are moarte veșnică. Nu trebuie să stai pe gânduri când e vorba de mântuirea sufletului.

CINE SE SMEREȘTE CÂȘTIGĂ

Sfântul Antonie cel Mare, dacă avea darul înainte-vederii, el vedea câți draci sunt aici și câți îngeri sunt. El vedea gândurile tuturor, puteau să fie un milion, la fiecare le vedea gândurile, ce gândește – bine sau rău. Odată i-a luat Dumnezeu darul acesta al înainte-vederii. Dumnezeu îl dă, Dumnezeu poate să-l ia înapoi. Și doi draci, dintre care pe unul îl chema Zerefer, s-au sfătuit:

– Măi, oare dacă noi ne-am pocăi, că am fost îngeri, ne-ar mai primi Dumnezeu să ne facă îngeri înapoi cum am fost înainte de a cădea?

Atunci unul din ei a zis:

– Dar cine poate să știe asta? Numai Sfântul Antonie. El e înainte-văzător.

– Dar oare cum să ne apropiem ca să nu ne vadă, să nu ne recunoască?

Știa că îi cunoaște.

– Dacă ne-om duce să-l întrebăm, ne vede că suntem draci.

– Taci că ne facem că suntem oameni păcătoși.

Și Dumnezeu i-a luat darul înainte-vederii lui Antonie ca să nu-i cunoască. Și ei s-au dus aproape de chilia sfântului într-un loc. Și când au ajuns acolo au început a plânge:

– Vai de mine! Tare suntem păcătoși! Văleu! Am mâniat pe Dumnezeu și n-am făcut cutare...

Plângeau. Și vine un călugăr la Sfântul Antonie și îi spune:

– Părinte, doi oameni păcătoși stau acolo și plâng și au zis că nu-i mai iartă Dumnezeu.

Dacă ar fi avut darul înainte-vederii, Sfântul Antonie i-ar fi cunoscut, însă acum Dumnezeu îi luase darul, ca să arate altă taină. Și atunci el a zis:

– Cheamă-i încoace.

Și când au venit, au început să spună:

– Vai, Antonie, suntem păcătoși. Nu știm dacă ne iartă Dumnezeu. Așa de răi suntem că ni se pare că pentru păcatele noastre suntem ca dracii.

Ziceau că li se pare, nu spuneau că sunt draci.

– Așa de păcătoși ne-am făcut că ni se pare că suntem draci.

– Și ce vreți?

– Să te rogi pentru noi ca să ne ierte Dumnezeu și să fim iar cum am fost.

Că ei au fost îngeri înainte de cădere.

Sfântul Antonie a zis:

– Duceți-vă, că am să mă rog lui Dumnezeu. Să veniți mâine.

Și a început Sfântul Antonie să se roage. Și pe când se ruga, a venit îngerul Domnului:

– Antonie, dar de ce te rogi pentru draci?

– Doamne, dar sunt draci? Dar eu totdeauna cunoșteam pe draci. Mie mi-au spus că sunt oameni păcătoși.

– Ți-a luat Dumnezeu darul înainte-vederii ca să nu-i cunoști. Draci sunt.

– Și cum de mi l-a luat?

– Asta e altă taină. De aceea ți l-a luat, ca să arate prin tine Dumnezeu că chiar pe draci, cât sunt de răi, dacă s-ar pocăi, Dumnezeu îi iartă, și astfel să nu se deznădăjduiască nici păcătoșii care fac multe fărădelegi, ci să vină întru pocăință, știind că Dumnezeu îi primește pe toți, căci pentru păcătoși și-a vărsat sângele.

Deci când vor veni iarăși să le spui astfel: „Dumnezeu mi-a descoperit cine sunteți voi și a zis că vă iartă, numai să faceți un canon: Să stați trei ani într-un loc cu fața spre răsărit și să spuneți de o sută de ori: «Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, răutatea cea veche». Apoi de o sută de ori: «Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urâciunea pustiirii». Și încă de o sută de ori: «Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, înșelăciunea cea întunecată». Când veți face acestea, Dumnezeu o să vă ierte și o să vă facă îngeri înapoi cum ați fost”.

Și a zis îngerul:

– Dar să știi, Antonie, că răutatea veche nu se mai face bunătate nouă. Dar ca să nu zică ei în ziua judecării că au vrut să se pocăiască și Dumnezeu nu i-a primit, spune-le că-i primește dacă fac canonul.

Zicând acestea îngerul, s-a suit la cer. Iar a doua zi iarăși au venit dracii plângând: „Vai de mine, Antonie, ni se pare că suntem ca niște draci de păcătoși”. Dar Sfântul Antonie a început de departe:

– O, viclenilor, acum știu că nu vi se pare, ci că sunteți draci! M-am rugat lui Dumnezeu și știu cine sunteți voi.

– Dacă suntem draci ne mai iartă Dumnezeu?

– Uite, vă iartă. Voi n-aveți osteneală – că ei nu mai au osteneală în veac, sunt duhuri –, vă dau un canon de făcut. Îl faceți aici.

– Ce canon să facem?

– Să stați trei ani de zile cu fața la răsărit și să ziceți de o sută de ori: „Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, răutatea cea veche”. Apoi de o sută de ori: „Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, urâciunea pustiirii”. Și încă de o sută de ori: „Dumnezeule, miluiește-mă pe mine, înșelăciunea cea întunecată”. Când veți face acestea, Dumnezeu o să vă ierte și o să vă facă îngeri înapoi cum ați fost.

Atunci Zerefer a lepădat plânsul cel prefăcut și a început a râde. Și a zis Sfântului Antonie:

– Dacă aș fi voit să mă numesc răutate veche, urâciune a pustiirii, și înșelăciune întunecată, apoi din început aș fi făcut aceasta, ca să mă mântuiesc. Dar acum să zic așa? Să nu fie aceasta! Că acum încă mă ascultă mulțime de păcătoși și ei mă iubesc; eu în inimile lor sunt și ei umblă după voia mea. Iar eu să fiu rob netrebnic prin pocăință nu voiesc, călugăre rău, și nu mă pot coborî din cinstea aceasta mare în necinste. Niciodată nu voi zice că sunt răutate veche. Nu, nu, nu, călugăre rău, nu, nu, nu. Niciodată nu voi zice eu că sunt răutate veche.

Și au zburat și s-au dus. Ei, dacă au căzut din mândrie, nu se pot smeri. După ce au plecat dracii, vine îngerul:

– Ei, Antonie, ai văzut? Ai văzut că nu pot zice?

N-au smerenie. Că dracii, dacă s-ar smeri, ar veni înapoi. Ei au căzut din mândrie. Chiar în iad, acolo unde stau miliarde, așa zic: „Nu vom sluji Ție, nu vom sluji Ție”. Au căzut din mândrie, ca să nu-i slujească lui Dumnezeu.

De aceea i s-a arătat lui Antonie taina aceasta că dacă dracii s-ar pocăi cu adevărat, și pe dânșii îi primește Dumnezeu la pocăință. Dar nu se întoarce răutatea veche să se facă bunătate nouă. N-au vrut să facă canon. Au zis că ei împărățesc și sunt stăpâni și cutare.

De aceea când se întâmplă ceva, o sfadă în casă la voi, ori femeie, ori bărbatul, ori un copil, știi care biruiește? Ia să-mi spuneți! Mânca-v-ar raiul! Cel care va zice întâi: „Iartă-mă, mamă, că am greșit” sau „Iartă-mă, bărbate, că am greșit” sau „Iartă-mă, femeie”, acela a biruit pe draci. În măsura în care iartă, e și el iertat de Dumnezeu.

Nu când ți-a zice unul „Iartă-mă”, tu să-i zici: „Du-te de aici, lasă că te știu eu cine ești!”, că atunci ești mai rău decât toți dracii. Când lui Petru apostolul i se părea că e milostiv, L-a întrebat pe Mântuitorul, *Doamne, de câte ori voi ierta pe fratele meu? Până la șapte ori într-o zi?* Mântuitorul i-a curmat pentru veșnicie părerea asta: *Petre! Nu de șapte ori, ci de șaptezeci de ori câte șapte într-o zi.* Adică întotdeauna.

Nu dacă unul e supărat și celălalt îi cere iertare, el nu vrea să-l ierte. Dacă nu-l ierți, ești ca Zerefer acela, răutatea veche, care nu vrea să zică că a greșit: „Nu, nu, niciodată nu-i înșelăciune

întunecată”. Te faci ca dracul.

Dar dacă îți ceri iertare, ai biruit pe toți. Chiar dacă te-a bătut unul, dacă îi zici „iartă-mă”, ai biruit și pe diavolul și pe el. Ți-ai luat cununa de mucenic, dacă ai cerut iertare. Se întâmplă în viața omului, în casă, câte nu se întâmplă? Care își cere iertare întâi, acela a biruit. Și el are plată mare la Dumnezeu și îl liniștește pe celălalt.

*

Nu-i primit la Dumnezeu nici postul nostru, nici rugăciunea, nici metaniile, nici privegherea, nici înfrânarea, nici nevoița, dacă nu va fi în inima noastră întâi și întâi dragostea. Vai și amar de cel care are ură pe fratele său! Să nu creadă că-i primită vreodată rugăciunea lui. Ați auzit apostolul Pavel ce spune? *Soarele să nu apună întru mânia voastră*. Și dracii nu mănâncă niciodată, postesc, sunt feciorelnici, nu se împreună cu femeii, nu dorm niciodată, dar tot draci sunt. Nu le folosește nimic că nu stau degeaba, că priveghează, pentru că nu au în ei dragostea lui Dumnezeu.

Ura, răutatea risipește toată plata osteneții faptelor bune. Dacă în timpul zilei, la ascultare, te-a supărat un frate, poate săracul vrând sau nevrând, nu te duce la chilie până când nu te duci întâi la el: „Iartă-mă, părinte, iartă-mă”. Că degeaba te rogi, degeaba citești psalmi, degeaba faci metanii dacă te duci ca un diavol cu ură asupra cuiva. Ești mai rău decât un drac, ești un drac șut, fără coarne. Și nu te știe nimeni, n-ai coarne, dar ai coarne grozave.

Era aici un iconom Ilarion Ionică, Dumnezeu să-l odihnească. Parcă era Sfântul Neculai, cu o barbă albă, încălțat cu opinci de cele de gumă. Mergea cu noi: „Hai, dragul moșului, hai la pădure, hai la coasă, hai la strâns fânul, hai la cartoafe”. Și seara venea săracul la noi, era un corp de chilii cu tablă, care l-ați apucat, de la clopotniță, că aici erau chiliile lui Cerneschi, cele vechi, acoperite cu draniță, care au fost făcute deodată cu biserica. Îl auzai seara că venea. Erau două rânduri de chilii. El venea, bătrânelul, săracul: „Frate cutare”. „Da”. „Iartă-mă pe mine, păcătosul”. „Părinte cutare”. „Da”. „Iartați-mă. Poate v-am supărat cu ceva azi”.

El, săracul, bătrânelul. Câtă pildă era pentru noi un bătrân! Noi ieșeam pe cerdac. Dar el venea bătrânul, săracul: „Iartă-mă, băieți, poate v-am supărat cu ceva azi”. Și era iconomul mănăstirii. Ferice de el. Acest suflet mare nu ținea în inima lui niciodată ură. Că atâta de greu e păcatul urii, e ucidere de om. Auzi ce spune Evanghelia: *Cela ce urăște pe fratele său, ucigaș de om este*.

Mai bine nu te mai nașteai pe fața pământului, dacă ții mânie sau ești cumva supărat pe cineva. Mai bine nu te mai nașteai, că ai pe satana în inimă. Dar dacă mori în noaptea aceea, având ciudă pe cineva? Te-a luat satana. El e în inima ta. Dacă nu te-ai dus seara: „Iartă-mă, părinte, că am greșit, iartă-mă”, ai pe satana și dacă mori, atunci te-a luat cu el. Că în ce te găsește moartea, în aceea te va lua.

Cu aceste cuvinte, vă rog să mă iertați. Vă doresc să fie dragostea Mântuitorului în inimile tuturor și îngerii păzitori care vă păzesc pururea să vă povățuiască, să vă îndrepteze ca niciodată să nu dormim seara având cumva supărare pe cineva.

SCHIMBAȚI-VĂ LA FAȚĂ ÎNTRU ÎNNOIREA MINȚII VOASTRE

Marele apostol Pavel, gura lui Hristos, vasul alegerii, stâlpul și lumina Bisericii, spune în una din epistolele sale așa: *Schimbați-vă la față întru înnoirea minții voastre* (Romani 12, 2). Auzi? Și pe noi ne îmbie să ne schimbăm la față. Ai auzit că și noi ne putem schimba la față? Cum? Întru înnoirea minții noastre. Ce este a ne schimba la față, întru înnoirea minții noastre? Foarte simplu vă explic.

Toți ne putem schimba la față numai dacă vrem, dacă credem. Cum? Nu așa, simplu, ci *Schimbați-vă la față, întru înnoirea minții voastre*. Cum mă pot eu schimba la față, să-mi înnoiesc mintea? Uite cum: Dacă eu văd în mintea mea că vine un gând rău și am frica lui Dumnezeu, atunci

zic rugăciunea aceasta: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul (sau păătoasa)” și depărtez gândul acela de la mintea mea. Dacă eu am gândul de desfrânare sau de ură sau de mândrie sau de slavă deșartă sau de fățarnicie sau de viclenie sau de lenevie sau gândul iubirii de argint sau al iubirii de plăceri sau al iubirii de averi, orice gând ar veni în mintea mea, dacă eu îl scot afară din minte cu rugăciunea „Doamne Iisuse...”, eu am scos păcatul din minte și atunci vine Duhul Sfânt.

Mintea noastră e făcută de Ziditorul în așa fel încât nu poate sta singură, e veșnic în mișcare. Mintea noastră este ca o moară și ce torni în moară, aceea macină. Dar nu-i de vină moara că eu torn neghină sau fasole într-însa. Eu dacă torn grâu, moara grâu macină. Așa-i și mintea noastră. Deci dacă dăm minții noastre gânduri duhovnicești, gânduri sfinte, cugetări la patima Mântuitorului, la ale martirilor, cugetări la Înviere, la răstignirea Domnului, la Judecata de Apoi, la rai, la munca cea veșnică, la sfârșitul lumii și la sfârșitul nostru mai mult, că trebuie să plecăm ca mâine fiecare la mormânt, iată eu am turnat în gândirea mea aceste gânduri duhovnicești, am scos din minte gândurile cele rele și am înnoit mintea mea cu gânduri duhovnicești, cu gânduri plăcute lui Dumnezeu, iată eu m-am schimbat la față întru Duhul, nimeni nu știe cum.

Mintea mea nu mai este păătoasă, mintea mea s-a făcut biserică a Duhului Sfânt, după cum mintea celui păcătos s-a făcut lăcaș al dracilor și al corbilor celor nevăzuți. Așa se explică cum să ne schimbăm la față întru înnoirea minții. Mintea noastră să n-o lăsăm să cugete cele rele, ci îndată să-i turnăm gânduri bune și pe cele rele să le fugărim din mintea noastră cu această rugăciune: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă”.

Dar oare avem destule pilde că s-au schimbat mulți din sfinți la față în felul acesta și mulți și-au înnoit mințile? Avem. Ia să vă spun o istorioară ca să înțelegeți cele de mai sus. Sfântul Pavel cel simplu, care era mai înțelept decât toată lumea pentru că se făcea nebun pentru Hristos, era ucenicul Sfântului Antonie cel Mare și a ajuns la atâta sporire, că era mai mare făcător de minuni decât Sfântul Antonie.

Acest Pavel cel simplu s-a dus la Alexandria, fiind trimis de Sfântul Antonie, după oarecare trebuință. L-a apucat pe drum Sfânta Duminică. El era un om bătrân acum, peste 80 de ani, îmbrăcat cu o haină ruptă, încălțat cu niște opinci, cu o cruce de lemn la gât și cu un toiag în mână. Cine îl vedea zicea: „Iaca un moșneag. Un moșneag bătrân, credincios”.

S-a dus acest sfânt Pavel la ușa unei biserici. Și pândea cum vine lumea la biserică, că era sfânta duminică și la toți care veneau la biserică el vedea pe îngerii lor cum îi aduc la biserică: pe copilași, pe femei, pe bărbați, pe tineri. Foarte se bucurau îngerii că i-au adus la biserică. Și foarte se veselea Pavel cu duhul, că el era înainte văzător și vedea acestea. Dacă ar fi fost aici vedea câți draci sunt și câți îngeri, că în tot locul sunt miliarde. El îi vedea pe toți ce fac ei, și pe îngeri și pe draci, așa este omul văzător cu mintea, căci are minte văzătoare de Dumnezeu. Și se bucura Sfântul Pavel la ușa bisericii, văzând cum vin creștinii la biserică și îngerii lor vin bucuroși și îi bagă în biserică.

Dar a văzut venind la biserică pe unul care îl aduceau dracii. Erau călare pe dânsul, i-au pus zăbale ca la cai și frâu și alții îi turnau cenușă în cap și murdării. Și a intrat în biserică cu dracii călare pe el. Și când a văzut Sfântul Pavel că pe lângă cei ce îi aduc îngerii, a intra și unul înconjurat de draci, cu zăbală în gură, a început să plângă bătrânul. Dar oamenii, care nu știau cine e, că era străin pe acolo, îl întrebau: „Moșule, de ce plângi?” „Plâng pentru păcatele mele”.

Nu voia să spună. Și a plâns tot timpul Liturghiei și a stat în pridvor. Și se minunau oamenii: „Bătrânul acela plânge mereu pentru păcatele lui. Se vede că e păcătos”. De ar fi avut oamenii păcatele lui! Dar el pândea când au luat oamenii sfânta anafură și au plecat acasă să vadă cum iese acela din biserică, care s-a dus cu dracii în biserică. Și, o, minunile Tale, Hristoase! A ieșit acela din biserică înconjurat de îngeri. Și foarte se veseleau îngerii și erau luminați la față, iar el așa era de cucernic și smerit. Și atunci Pavel n-a mai putut de bucurie. A lăsat plânsul și a început a bate din palme:

– Veniți oameni buni, veniți aici să vedeți minunile lui Dumnezeu. Veniți să vedeți milostivirea lui Dumnezeu.

Și atunci au întrebat:

– Cine ești tu, moșule?

El tot n-a vrut să spună:

– Sunt un om păcătos, dar am văzut atâta lume care a mers la biserică și mergeau cu îngerii, iar omul acesta mergea încălecat de draci și avea zăbală în gură ca la cai și îl duceau dracii în biserică. Și acum și el e cu îngerii Domnului și nici un drac nu văd lângă dânsul.

Iar omul, când a văzut că e descoperit, că i s-a descoperit viața lui, a zis către oameni:

– Oameni buni, bătrânul ăsta este mare om al lui Dumnezeu, dacă a văzut el starea mea. E adevărat, eu am intrat în biserică plin de draci. Eu sunt om foarte păcătos, am fost preacurvar și curvar și ucigaș și rele am făcut în viața mea și cred că a văzut bătrânul la mine că mă duceau dracii de zăbală ca pe cai. Dar uite ce s-a întâmplat cu mine în biserică. Să vă spun: M-am dus în biserică și am auzit citindu-se pămăria de la marele prooroc Isaia, unde zice așa: *Întoarceți-vă către Mine, fiii oamenilor, și Mă voi întoarce către voi. Și de vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi. Și de vor fi ca roșeața, ca lâna le voi face albe. Și nu voi mai pomenește cele dintâi ale voastre.*

Și eu, auzind aceasta că Dumnezeu se făgăduiește ca să-mi ierte cele dinainte și să mă facă alb ca zăpada și să nu mai pomenească păcatele mele, am zis în inima mea: „Doamne, de astăzi nu voi mai greși. De aș muri de o mie de ori, nu mă mai întorc la păcat. Și ajută-mi, Doamne, să pun început bun, să te iubesc pe Tine cum am iubit păcatul până acum și mai mult”.

Cu această hotărâre m-am întors de la biserică și iată bătrânul acesta sfânt, care m-a văzut înconjurat de draci intrând în biserică, mă vede ducându-mă cu îngerii. Eu m-am schimbat la minte, eu am făcut schimbarea la față întru înnoirea minții, cum zice marele apostol Pavel. Și mi-am înnoit mintea cu gânduri bune, cu cugete bune, de acum înainte nici cu gândul nu vreau să mai greșesc, vreau până la moarte să mă lupt cu păcatul, să fiu un om nou, o făptură nouă, să-mi duc viața în Iisus Hristos.

Deci iată, oameni buni, câtă dreptate are bătrânul care spune că m-a văzut mergând cu dracii în biserică, iar acum mă duc cu îngerii, pentru că mi-am schimbat mintea mea și inima mea în biserică și am hotărât, auzind cuvântul Domnului, să nu mai fac păcate și să fiu om al lui Dumnezeu.

Ai văzut cum se schimbă omul auzind cuvântul Scripturii? Ce spune marele apostol Pavel? *Credința vine prin auz, iar auzul prin cuvântul lui Dumnezeu.* Același Iisus Hristos pe care îl primim prin Preacuratele Taine, când luăm Trupul și Sângele Domnului, Acela vine și prin auz și în loc de peșteră a tâlharilor draci, ne face pe noi biserică a Duhului Sfânt, cum l-a făcut pe acest om păcătos, care s-a înnoit întru mintea sa și în inima sa și s-a schimbat la față, a intrat cu dracii și a ieșit cu Dumnezeu și îngerii lui din biserică.

Dar să vă mai spun o altă istorioară. În Franța, un mare făcător de rele, un mare criminal, care n-a avut nici mamă, nici tată, a crescut de capul lui printre străini, și ca un copil care n-a avut educație de la părinți, s-a făcut om rău. A făcut crime, a făcut răutăți, iar când era în floarea vârstei l-au prins și l-a judecat tribunalul. Nu mai aveau ce canon sau ce pedeapsă să-i dea, că celelalte îi dăduseră multe, l-au condamnat la pedeapsa cu moartea publică.

Pe acest om l-au adus într-o piață mare din Paris și l-au suit pe o tribună înaltă. Când se executau asemenea oameni tâlhari se aduna multă lume să vadă cum are să-l omoare. Și este o lege romană, că înainte de a omori pe cineva să i se dea voie să vorbească câteva cuvinte, să spună și el ceva înaintea morții.

Deci l-au suit pe acest criminal pe o tribună, l-au legat la ochi, au pus un pluton de execuție cu armele ca să-l împuște la semnal. Iar înainte de a da drumul aceia la gloanțe în el ca să-l dea jos, el era cu ochii legați săracul, nu vedea pe nimeni, aștepta moartea din mâna la atâția soldați care erau gata să-l execute. Și atunci mai-marele tribunalului a întrebat pe acest criminal:

– Măi băiete, spune-ți ultimul cuvânt. Ai și tu atâta drept pe lumea asta că acuși mori, într-o clipă. Iată câte puști sunt împotriva ta. Spune și tu care ți-e ultimul cuvânt înainte de execuție, înainte de moarte.

Iar el săracul – nici nu vedea câtă lume se uită la dânsul, că era legat la ochi – și-a adus aminte

atunci de Dumnezeu, de-abia atunci, în fața morții. Și s-a gândit el: „Toată lumea m-a părăsit, dar Dumnezeu a venit pentru cei păcătoși”. Și atunci el săracul, deznădăjduit de viață, a alergat la Dumnezeu. Și a strigat odată să audă toată lumea aceea:

– Of, Doamne, nu mă lăsa, că n-am avut mamă.

Și atunci aceia care erau de față, acei judecători care au dat sentința de moarte, au zis între ei:

– Ce-a spus, bre, ce-a spus? Ce-a zis?

– „Of, Doamne, nu mă lăsa, că n-am avut mamă”.

Și au întrebat pe cei care au făcut actul de acuzare:

– Așa-i?

– Da, n-a avut săracul nici mamă, nici tată. El a trăit așa printre oameni.

Și știți ce s-a întâmplat? Oftând el din adâncul inimii, a atras deodată și mila lui Dumnezeu și mila întregului popor. Și a început să strige tot poporul: „Iertați-l, iertați-l”. Iar judecătorul a zis:

– Îl iertăm și noi, să-l ierte și Dumnezeu.

Și așa bietul om, în ultima clipă alergând la Dumnezeu și din adâncul inimii oftând, a atras asupra lui și mila poporului și mila lui Dumnezeu și l-au grațiat și l-au lăsat în pace. Iată o schimbare la față în Duhul, într-o clipă de vreme tâlharul acesta văzând că l-a părăsit toată lumea, a știut că este un Dumnezeu milostiv în cer, care nu lasă pe cei necăjiți și a strigat din toată inima: „Nu mă lăsa, că n-am avut mamă”, adică nici n-a avut cine să mă învețe ca să n-ajung om rău.

Iubiți credincioși, v-am spus aceasta ca să vă dau o nădejde de mântuire. Cât de păcătos ar fi omul, când Doamne ferește, e în primejdie și l-a părăsit toată lumea, el din adâncul inimii să alerge la Dumnezeu, că Dumnezeu nu lasă pe nimeni. Auzi ce spune prin proorocul Isaia: *Mai degrabă va lăsa mama pe fiul său, decât eu să te las pe tine, cela ce ai nădăjduit spre mine*. Deci nimeni să nu-și piardă nădejdea când e în necaz și scârbe mari, ci din adâncul inimii să strige la Dumnezeu și un singur suspin și un singur glas din inimă îl mântuiește pe om, atrage asupra lui mila lui Dumnezeu și capătă viață vremelnică și viață veșnică. Amin.

DESPRE ISIHASMUL MOLDOVEAN ȘI PAISIAN

Având poruncă și blagoslovenie de la Prea Fericitul Patriarh ca să spun ceva despre isihasmul moldovean și paisian și socotindu-mă dator a face o smerită ascultare, voi încerca să vorbesc cât mai pe scurt despre cele ce mi s-au poruncit. În adevăr, multe și felurite sunt învățăturile Sfinților Părinți în privința isihasmului – rugăciunea lui Iisus – și care nu pot fi prinse toate în expunerea de față. Încerc totuși să dau câteva din îndrumările cele mai importante, care să ducă la o cât mai posibilă lămurire a harurilor acestei rugăciuni, după umila și slaba mea pricepere și nu după iscusința cea din lucrare pe care nu o am. Bunul și Preaînduratul Dumnezeu, pentru rugăciunile Preasfintei Sale Maici și ale tuturor sfinților, să rânduiască cele ce știe că sunt nouă spre folosul mântuirii.

I

Ce este isihasmul?

Cuvântul isihasm are la bază un cuvânt grec – *hesychia*, care înseamnă liniște și concentrare interioară⁷⁰. Isihia a fost practică la început de primii pustnici și părinți ai pustiei care și-au însușit rugăciunea inimii, numită și rugăciunea lui Iisus sau rugăciunea curată, constând din cuvintele: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul”. Această rugăciune se bazează pe textul Evangheliei de la Luca 17, 21: *Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul vostru și pe îndemnul Marelui Apostol Pavel: Rugați-vă neîncetat și Stăruiți în rugăciune*. Este bine să știm că rugăciunea minții cea din inimă sau rugăciunea curată se face atunci când cineva întărindu-se cu

⁷⁰ Pr. Prof. Dr. Ioan Bria, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, București, 1981, p. 220-221.

atenția în inimă înaltă de acolo rugăciune către Dumnezeu⁷¹.

Care este începutul și vechimea rugăciunii inimii?

Rugăciunea inimii – care în Legea Darului se zice și isihasm – își are vechimea de la începutul lumii, fiindcă această rugăciune a fost dată de Dumnezeu primilor oameni în rai. Acest lucru îl adeverește dumnezeiescul părinte Nil Sinaitul, zicând: „Rugându-te cum se cuvine, așteaptă cele ce nu se cuvin și stai cu bărbăție, păzindu-ți rodul tău, că pentru acest lucru ai fost hotărât de la început ca să lucrezi și să păzești (Fapte, 2, 15)⁷²”.

Care din sfinții Vechiului Testament au avut rugăciunea inimii?

Pentru că nu este aici vremea și locul de a vorbi pe larg despre acest lucru, vom aminti măcar în trecerea cuvântului pe sfinții și aleșii lui Dumnezeu din Legea Veche care s-au rugat în adevăr cu inima lui Dumnezeu.

Și întâi vom zice de marele Prooroc al lui Dumnezeu Moise, povățuitorul cel blând și mult răbdător al lui Israel. Căci acesta văzând puterea lui faraon în urma poporului și auzind cârtirea poporului care zicea: *Oare nu erau morminte în țara Egiptului, de ce ne-ai scos pe noi să murim în pustie?* (Ieșire 14, 11-12), atunci el neavând vreme de a-și pleca genunchii la rugăciune, cu inima sa a săgetat cerul și a auzit glasul lui Dumnezeu zicând: *Ce strigi către Mine?* (Ieșire 14, 15).

Vedem iarăși că Ana proorocița, mama Sfântului Prooroc Samuil, se ruga în inima ei lui Dumnezeu și buzele ei se mișcau (I Regi 1, 13), dar glasul nu i se auzea și a fost ascultată de Dumnezeu, dobândind pe fiul ei, Samuil. La fel dumnezeiescul David Proorocul și împăratul, arătând că din inimă se ruga lui Dumnezeu, zicea: *Rugatu-m-am feței Tale cu toată inima mea* (Psalmi 118, 58) și iarăși zice: *Strigat-am cu toată inima mea, auzi-mă, Doamne* (Psalmi 118, 145), și iarăși: *Lăuda-te-voi cu toată inima mea* (Psalmi 137, 1), și iarăși: *Cânta-voi și voi lăuda întru inima mea* (Psalmi 118, 10).

Preasfânta Fecioară Maria cât a stat în Sfânta Sfintelor, pururea cu inima se ruga lui Dumnezeu⁷³.

Care sunt cei mai vestiți din Sfinții Părinți care au practicat și au învățat despre rugăciunea inimii în Legea Darului?

Mai înaintea tuturor sfinților din Legea Darului este Însuși Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care ne-a învățat pe noi cum să ne rugăm cu mintea din camera inimii noastre, când a zis: *Tu însă când te rogi, intră în camera ta și închide ușa ta și roagă-te Tatălui tău și Tatăl tău care este întru ascuns, îți va răsplăti ție* (Matei 6, 6).

Sfinții și dumnezeieștii părinți ai Bisericii lui Hristos au înțeles că inima noastră este camera în care trebuie a ne închide în vremea rugăciunii (Sfântul Isaac Sirul, cuv. 1-49; Sfântul Ioan Scărarul, cuv. 27 către Isihie). După Mântuitorul nostru Iisus Hristos, marele Apostol Pavel a învățat despre rugăciunea cea gânditoare a inimii când a zis: *Lăudând și cântând întru inimile voastre Domnului* (Efeseni 5, 19). și iarăși: *Voiesc să rostesc cincisprezece cuvinte cu mintea mea, ... decât zece mii de cuvinte cu limba* (I Cor. 14, 19). Și dumnezeiescul Părinte Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfântului Apostol Pavel, a predicat și a învățat despre rugăciunea inimii și despre întoarcerea și intrarea minții în inimă în vremea rugăciunii, când a zis: „Iar mișcarea sufletului este ocolitoare, adică intrarea cea întru sine însuși de la cele din afară și învelirea cea cu chip de unul a puterilor celor gânditoare, ca întru oarecare ocol, pe nerătăcirea lui dăruind-o” (*Despre dumnezeieștile numiri*, cap 4).

După Sfântul Dionisie, sfinții Patericului, ca Marele Antonie, Marele Macarie, Marele Arsenie, Sisoe și alții au lucrat această rugăciune. Apoi marii dascăli ai lumii și ierarhi Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul și Ioan Gură de Aur, Sfinții Grigorie de Nyssa, Efrem

⁷¹ *Culegere despre Rugăciunea lui Iisus* [Sbornicul], vol. I, Ed. Mănăstirea Valaam, 1936, trad. ms., p. 329.

⁷² Sf. Nil Sinaitul, *Despre rugăciune*, cap. 19; *Sbornicul II*, ms., p. 237-239.

⁷³ Sfântul Grigorie Palama în *Sbornicul II*, ms., p. 240.

Sirul, Isaac Sirul, Diadoh al Foticeei, Isihie Sinaitul, Grigorie Sinaitul, Filotei Sinaitul, Nil Sinaitul, Marcu Ascetul, Sfântul Ioan Scărarul, Avva Dorotei, Isaia Pustnicul, Nichifor din singurătate, Maxim Mărturisitorul, Nil Ascetul, Sfântul Grigorie Palama, Sfântul Simeon al Tesalonicului, Sfântul Ioan Damaschin, Sfântul Simeon Noul Teolog, Nicodim Aghioritul, Talasie Libianul și toți sfinții Filocaliei și alți mulți din sfinții părinți de prin alte părți ale lumii.

În care părți ale lumii creștine a strălucit mai mult această dumnezeiască lucrare?

La această întrebare lăsăm să ne răspundă marele stareț al Sfintei Mănăstiri Neamț, Cuviosul Părinte Paisie Velicikovschi, care zice așa: „Să vă fie cunoscut că această lucrare dumnezeiască a sfintei rugăciuni din minte a fost un lucru neîncetat al purtătorilor de Dumnezeu părinți cei din vechime, din multe locuri pustii și din mănăstirile de obște. Ea a strălucit ca un soare duhovnicesc printre monahii din Muntele Sinai, din pustia schetică a Egiptului, în muntele Nitriei, în Ierusalim și în mănăstirile care sunt în jurul Ierusalimului, și simplu spus, în tot Orientul, în Constantinopol, în Muntele Athos și pe insulele mărilor, dar în ultimul timp și în marea Rusie⁷⁴”.

Despre sfinții isihăști din marea Rusie

Cei mai vestiți din sfinții care au practicat și au învățat despre isihasm (rugăciunea minții și a inimii) în marea Rusie, au fost: Sfântul Nil Sorski, stareții de la Optina, cum a fost Sfântul Ambrozie de la Optina, Episcopul Ignatie Briancianinov, Partenie din Kiev, Episcopul Teofan Zăvorâtul, Sfântul Serafim de Sarov, Agapie de la Mănăstirea Valaam, protoiereul Ioan Serghievici de la Kronstadt, Hariton de la Valaam și alți mulți nevoitori ruși din secolele XVIII-XIX.

Despre vechile centre de isihasm din Moldova

În cartea părintelui Ioanichie Bălan *Vetre de sihăstrie românească* se arată pe larg despre multe centre de isihasm din Țara Românească și din Moldova. El scrie că în Moldova noastră au existat isihăști care se ocupau cu rugăciunea minții și a inimii la Putna, Voroneț, Rarău, Humor, Moldovița, Agapia Veche, Bisericani, Tazlău, Nechit, Ceahlău, Sihla, Neamț ș.a. Încă se dau și numele multor sihaștri vestiți ca: Daniil, duhovnicul lui Ștefan cel Mare, Leontie de la Rădăuți, Onufrie de la Sihăstria Voronei, Ioan de la Râșca, Vasile de la Vatra Moldoviței, Epifanie, Eustatie și Inochentie de la Probota, Chiriac de la Tazlău, Chiriac de la Bisericani, Partenie și Rafail de la Agapia Veche, Cuvioasa Teodora de la Sihla, Vasile de la Poiana Mărului, Cuviosul Paisie de la Neamț și alți mulți de prin diferite sihăstria românești.

Noi credem că atât sihaștrii pomeniți mai sus cât și alți mulți monahi și monahii de prin mănăstirile și schiturile românești au predicat de-a lungul veacurilor isihasmul – rugăciunea inimii, mai ales dacă ținem cont de legea sobornicească a Bisericii lui Hristos care i-a obligat la această sfântă lucrare chiar din ziua călugăriei lor, când li s-au dat metaniile în mână și li s-a spus: „Iată, fiule (fiică), sabia duhului, că ești dator în toată vremea și în tot locul să zici rugăciunea: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)”.

Dar este spre paguba noastră că acești mari sihaștri și mari nevoitori, monahi și monahii, nu ne-au lăsat nouă aproape nimic scris din practica lor proprie. Este adevărat că adevărații sihaștri, călugări și călugărițe, aducându-și aminte de cuvintele Mântuitorului, care zice că: *Cel ce va face și va învăța mai mare se va chema întru împărăția cerurilor* (Matei 5, 19), s-au silit mai mult să lucreze fapta bună, decât să învețe sau să scrie fără de lucrarea ei. Ei și-au adus aminte și de cuvintele Sfinților Părinți care îndeamnă mai mult la lucrare decât la vorbă, zicând: „Muștră pe cei ce îți dogmaticesc ție nu prin multă vorbire, ci prin puterea lucrării” (Sf. Isaac Sirul, cuv. 56 și cuv. 23). Numai la dreapta Judecată se vor descoperi faptele cele bune ale lor, care le-au lucrat în ascuns, ferindu-se de a le trâmbița spre slava de la oameni.

În cele ce urmează vom arăta și pe alți cuvioși părinți din Moldova, care au lucrat și au învățat

⁷⁴ *Sbornicul II*, ms., p. 229.

despre isihasm și de la care ne-a rămas scris în această privință.

Despre isihasmul moldovean și paisian

Am arătat mai sus că de la vechii sihaștri și isihăști care au strălucit cu viața lor practică în pustiiile și mănăstirile Moldovei nu ne-a rămas mai nimic scris, decât cele ce s-au păstrat prin viu grai despre petrecerea lor pustnicească și isihastă. Acum vom arăta pe cei mai vestiți isihăști din Moldova care au practicat și au scris despre isihasm. Aceștia sunt cei doi stareți moldoveni: Cuviosul schimonah Vasile, starețul de la Poiana Mărului, și ucenicul său, marele stareț Paisie de la Neamț.

Acești doi stareți au trăit în secolul al XVIII-lea. Amândoi erau originari din Rusia. Starețul Vasile de la Poiana Mărului a fost povătuitorul și prietenul starețului Paisie. El l-a tuns pe acesta în călugărie și amândoi au deprins învățătura Sfinților Părinți despre lucrarea minții și rugăciunea lui Iisus prin lucrare și din propria lor încercare au scris despre acest lucru, nu numai după cele ce au învățat din cărți, ci bizuindu-se pe lucrarea lor personală. De aceea toate cuvintele lor se deosebesc prin limpezime și exactitate.

Starețul Vasile de la Poiana Mărului a scris predosloviile, adică înainte cuvântările de lămurire către cei ce vor să citească pe Sfinții Grigorie Sinaitul, Filotei Sinaitul, Isihie Sinaitul și pe Sfântul Nil Sorski. Iar Cuviosul Paisie Velickovschi, starețul Sfintei Mănăstiri Neamț, a scris despre rugăciunea lui Iisus o dată când era în Sfântul Munte Athos și de două ori în Moldova. Scrierea sa numită *Sulul* cuprinde șase capitole cu mărturii temeinice din Sfânta Scriptură și din Sfinții Părinți despre isihasm și rugăciunea lui Iisus⁷⁵. În capitolul întâi al acestei lucrări Cuviosul Paisie a arătat pe larg că rugăciunea minții a fost lucrarea cea dintotdeauna a sfinților din vechime. În capitolul al doilea a arătat de unde își are începutul această dumnezeiască rugăciune. În capitolul al treilea a arătat că rugăciunea minții este un meșteșug duhovnicesc. În al patrulea capitol arată ce fel de pregătire trebuie să aibă cel care dorește să facă această dumnezeiască rugăciune. În capitolul al cincilea arată ce este această sfințită rugăciune al lui Iisus, după calitatea și lucrarea sa. În al șaselea capitol arată despre cum trebuie de la început să deprindem lucrarea acestei rugăciuni cu mintea în inimă, adică rugăciunea gânditoare a inimii⁷⁶.

Arătare despre unii monahi din Sfânta Mănăstire Sihăstria care au avut sfânta lucrare a rugăciunii lui Iisus.

Fiindcă am cunoscut în această sfântă mănăstire părinți ca și cei din vechime, care pururea se ocupau de sfințita rugăciune a minții, m-am gândit să amintesc măcar pe unii din ei. Unul din aceștia a fost monahul Veniamin Iorga care mai bine de 60 de ani a petrecut în viața monahicească și a adormit în Domnul aici în anul 1978. Acesta zicea pururea această sfântă rugăciune și după putere învăța și pe alții, zicând: „Părinților și fraților, nu uitați pe Domnul Iisus în toată vremea și în tot locul”. Altădată îl auzeam: „Nimic sub soare nu este mai dulce ca numele lui Iisus”.

Când a sosit vremea ducerii sale către Domnul, am fost adunați în chilia lui câțiva călugări, că auzisem că a slăbit și am venit să-l spovedesc și să-l împărtășesc cu Preacuratele Taine pe care cu multe lacrimi le-a cerut. Apoi mai stând noi la el în chilie, a zis către noi: „Vă mulțumesc, părinților, că m-ați cercetat, dar nu acum, ci mâine la ora zece mă voi duce la Domnul”. Așa zicând, noi am cerut iertare și ne-am dus și a doua zi pe la ora nouă am venit mai mulți la chilia lui. El, văzându-ne, a zis: „Părinților, rugați-vă pentru mine, în ceasul acesta durerile morții m-au înconjurat”. Apoi a început a se ruga în taină cu multă căldură și lacrimi, iar la urmă a zis: „Iertați-mă și nu mă uitați în sfintele rugăciuni”. Și întorcându-și fața spre dreapta a suspinat din adânc și deschizând gura, și-a dat duhul. Când a deschis gura, m-am uitat cu atenție și limba lui se mișca zicând: „Doamne Iisuse”. A trăit 87 de ani.

Altul asemenea a fost monahul Paisie Nichitencu, care a făcut 30 de ani ascultare la bucătărie

⁷⁵ Vezi pe larg în *Sbornicul II*, ms., p. 184-226.

⁷⁶ Idem, p. 227-293.

și pururea zicea rugăciunea lui Iisus, adeseori plângând. El era din Ucraina, de la Moghilev, și cărțile lui erau scrise în limba rusă. El se ruga tot pe rusește, deși știa bine și românește. Când îl vedeam adeseori plângând, îi ziceam: „Părinte Paisie, de ce plângi?” El zicea: „Batiușca – adică «părinte» pe limba rusă –, eu plâng că sunt străin pe acest pământ”. Cu nevrednicie i-am fost duhovnic mulți ani. Iar după ce l-am împărtășit penultima dată, nu a mai gustat nimic aproape o lună de zile. Pururea zicea rugăciunea lui Iisus în taină. Când a slăbit de tot m-a chemat și m-a rugat să-l mai împărtășesc ultima oară, iar după Sfânta Împărtășanie a zis: „Vine Domnul dinspre răsărit” și îndată a adormit.

Altul care a avut tăcere mare și rugăciune de-a pururea în minte a fost monahul Pimen Năstac, care mult s-a ostenit în chilia lui cu rugăciunea minții, în tăcere, și după moarte nu mirosea deloc a mort. Acesta era legător de cărți, căci fusese maistru legător la tipografia Sfintei Mănăstiri Neamț pe vremuri. El zicea: „De vom uita numele Domnului, mintea noastră rămâne pustie de darul lui Dumnezeu”.

Starețul nostru, ieroschimonahul Ioanichie Moroi, pururea ne spunea: „Părinților și fraților, aveți frica lui Dumnezeu, păziți-vă mintea și nu uitați pe «Doamne Iisuse...», dacă vreți să fie primită ascultarea voastră și osteneala pe care o faceți pentru fapta bună”.

Părintele nostru Chiriac Șandru, economul Sfintei Mănăstiri Sihăstria, era un om tare răbdător, tăcut și muncitor. Noi frații la ascultare ne luam la vorbă unii cu alții, iar el zicea: „Părinților și fraților, lăsați vorba și vorbiți pururea cu Domnul Iisus...” Mulți alți părinți din această mănăstire am cunoscut cu această sfântă lucrare – rugăciunea lui Iisus – care au trecut la Domnul, dar nu este aici locul a aminti de toți. Am amintit măcar câțiva ca să nu rămână cu totul necunoscuți.

Despre roadele duhovnicești ale rugăciunii celei de gând a inimii

Fiindcă isihasmul nu este altceva decât lucrarea rugăciunii celei de gând a inimii⁷⁷, de aceea vom arăta cu ajutorul lui Dumnezeu care sunt roadele duhovnicești ale acestei dumnezeiești rugăciuni a inimii.

Întâiul rod ce se naște din rugăciunea cea de gând a inimii este acesta: Vrând mintea, după multă vreme se obișnuiește a rămâne în inimă, se depărtează de lucrurile cele frumoase ale lumii, după mărturia Sfântului Diadoh, și urăște și fuge de dulcelele cele simțite ale organelor simțurilor, că zice acest sfânt: „Cela ce intră deapănarea în inima sa, se înstrăinează de toate cele frumoase ale vieții. Căci cu duhul umblând, poftele trupului a le știi nu poate”.

Al doilea rod al rugăciunii celei de gând a inimii este că mintea aflându-se în inimă și văzând acolo cu ochiul cel gânditor chipul cel urât și grozav cu care este închipuită și obrăzarul cel greșos cu care s-a îmbrăcat din necuvioasele priveliști pe care le-a văzut, din josnica purtare a simțurilor și a lumii, după cum zice dumnezeiescul părinte Grigorie al Tesalonicului, câștigă smerenie, plâns și lacrimi (Cuv. 38 către Xenie).

Al treilea rod este că prin întoarcerea aceasta a minții către inimă și sălășluirea ei în ea, privirea cea gândită, străjuirea și păzirea, rugăciunea cea pentru această păzire se face ca o oglindă curată, după cum zice Sfântul Calist, întru care vede mintea plecările cele rele ale inimii. De aceea a zis Sfântul Ioan Scărarul: „Pe așezarea ta rugăciunea ți-o va arăta ție, căci cuvântătorii de Dumnezeu au arătat-o pe aceasta oglindă a monahului” (Scara, cuv. 28).

Al patrulea rod al rugăciunii celei gânditoare a inimii este curățirea firii, iar lucrarea cea pentru curățirea firii este dată mai presus de fire de dumnezeiescul dar al Preasfântului Duh.

Al cincilea rod al rugăciunii inimii este când mintea s-a obișnuit a intra în inimă să vorbească cu Cuvântul cel împreună așezat înăuntrul și să afle voia Lui și să se privească pe sineși și pe toate puterile sale. Atunci nu rămâne fără de bucurie și veselie, ci după cum când lipsește cineva de acasă și apoi se întoarce la casa sa se bucură și se veselește că s-a învrednicit a-și vedea soția și fiii săi, așa se întâmplă și la minte când va intra în cămara sa care este inima, după cum zice dumnezeiescul părinte Nichifor din singurătate. De aceea însuși Dumnezeu a dat poruncă a ne păzi inima noastră de

⁷⁷ *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, op. cit., p. 220.

patimi și de gânduri rele, zicând: *Ia aminte de tine însuși să nu cugești cu vicleșug în inima ta* (Deuteronom 15, 9). Și Solomon încă poruncește: *Cu toată străjuirea păzește-ți inima, că dintru aceasta sunt ieșiri de viață* (Proverbe 4, 23).

Al șaselea rod al rugăciunii celei de gând a inimii este că prin această lucrare în gând se luminează omul cel dinăuntru al inimii și se face omul biserică și lăcaș al lui Dumnezeu, prin darul Preasfântului Duh, iar inima sa, jertfelnic sfințit și sfântă masă, având mintea sa ca pe un preot, iar pe voire și pe alegere, ca pe o jertfă cuvântătoare și duhovnicească și ca un miros de bună mireasmă, prin rugăciunea cea din inimă trimisă lui Dumnezeu.

Al șaptelea și cel mai de pe urmă rod al rugăciunii inimii este că prin pomenirea necurmată a numelui Iisus Hristos, se naște dragostea cea către Iisus. Acest lucru îl arată dumnezeiescul părinte Isaac Sirul, zicând: „Când se va porni pomenirea lui Dumnezeu în mintea omului, îndată inima lui se mișcă întru dragostea lui Dumnezeu (Cuv. 85) și ochii lui pogoară lacrimi cu îndestulare, că obicei are dragostea din pomenirea celui iubit a aprinde lacrimi”. Și în alt loc zice Sfântul Isaac: „Dragostea lui Dumnezeu din rugăciune se naște” (Cuv. 35). Despre roadele duhovnicești ale rugăciunii inimii să se vadă pe larg la Sfântul Nicodim Aghioritul – *Paza celor cinci simțiri*⁷⁸.

II

Ce este inima?

Fiindcă în cele de până aici s-a arătat cât mai pe scurt despre rugăciunea inimii, care este lucrarea de bază a isihasmului, și despre roadele duhovnicești ale acestei rugăciuni, în cele ce urmează am socotit de cuviință să arătăm și ce este inima, după înțelesul Sfinților Părinți și iată ce am a zice în această privință. Inima este cea întâi născută dintre mădulare și rădăcina vieții⁷⁹. Acest lucru îl adeverește și Sfântul Vasile cel Mare, zicând că: „Întru facerea vietăților, inima întâi punându-se de fire, ea ia de la fire întemeierea sa după potriua vietății ce are a se alcătui” (Tâlcuire la Psalmul 1). Și iarăși inima este cămara minții și altar al lui Dumnezeu (Sf. Isaac Sirul, cuv. 31, 32 și 79, vezi și la Ioan Scărarul, cuv. 27 către Isihie) și iarăși inima este centru întreit, adică: „centru firesc, centru mai presus de fire și centru afară de fire”⁸⁰.

Deci inima este centru firesc, „ea este scaunul, rădăcina, începutul și izvorul tuturor puterilor firești ale trupului: al celei hrănitore, al celei crescătoare, al celei viețuitoare, al celei simțitoare, al celei mănioase, al celei poftitoare și al celorlalte. De asemenea inima este și centrul tuturor puterilor celor firești ale sufletului, adică al celei înțelegătoare, al celei cugetătoare și al celei voitoare... Ființa sufletului se află în inimă, iar în creier, ca într-o unealtă, se află nu ființa și puterea minții, adică a sufletului, ci singură lucrarea minții”⁸¹.

În al doilea rând, inima este centru mai presus de fire, căci darul lui Dumnezeu ce l-am luat la Sfântul Botez se află în inimă, ca într-un jilț și scaun. Și mărturisesc aceasta Sfintele Scripturi. Căci Domnul zice: *Împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul vostru este* (Luca 17, 21). Și marele Apostol Pavel zice: *A trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile voastre, care strigă Avva, Părinte* (Galateni 4, 6; Rom. 10, 8, 10) și în alt loc zice: *Ca să vă dea, după bogăția slavei Sale, cu putere să vă întăriți întru Duhul Lui, întru omul cel dinăuntru, ca să locuiască Hristos prin credință întru inimile voastre* (Efes. 3, 16).

Împreună cu Sfintele Scripturi mărturisesc și Sfinții Părinți, căci Marele Macarie zice: „Inima domnește tot organul și când harul va stăpâni inima, atunci va împărăți peste toate gândurile și mădularele, că acolo este mintea și toate gândurile sufletului” (cuv. 15); iar Sfântul Isaac Sirul zice: „Iată Cerul este înlăuntrul tău de vei fi curat și întru sineți vei vedea pe arhangheli și lumina lor și pe Stăpânul lor cu dânșii”. Și în alt loc zice: „Sârguiește-te a intra în cămara cea dinlăuntrul tău (inima)

⁷⁸ Sf. Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simțiri*, Mănăstirea Neamț, 1826, p. 257-259.

⁷⁹ Idem, p. 223.

⁸⁰ Sf. Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, c. 10, p. 218.

⁸¹ Idem, p. 218-219.

și vei vedea cămara cea cerească, căci una este aceea și aceasta” (Cuv. 43 și Cuv. 1). Iar dumnezeiescul Părinte Diadoh zice: „Eu din dumnezeieștile Scripturi și din însăși simțirea minții am înțeles că mai înainte de Sfântul Botez Darul îndeamnă pe suflet din afară către cele bune, iar satana se încuibază într-un adâncurile lui. Iar din ceasul în care ne naștem din nou dracul e scos afară, iar Darul intră înăuntru” (Filocalia 1, cap. 76). Marele Grigorie al Tesalonicului, tâlcuind zicerea Marelui Macarie, zice: „Deci acolo se cade a iscodi dacă Darul a scris înăuntru legile Duhului, în organul cel domnitor, în scaunul Darului, unde este mintea și toate gândurile sufletului, adică în inimă”. Acest adevăr îl mărturisesc și toată ceata dumnezeieștilor Părinți și mai ales cei ce se cheamă trezvitori⁸².

În al treilea rând, inima este centru și afară de fire, căci toate patimile cele afară de fire și toate hulele și gândurile cele de mândrie, și urâte și viclene, și toate poftele cele rele, pornirile păcătoase, împătimirile și învoirile ce am zis în lucrurile lumii, din inimă se nasc; și precum cenușa acoperă scânteia focului, așa și acestea au acoperit și acoperă dumnezeiescul Dar ce l-am luat la Sfântul Botez, după cum zice dumnezeiescul părinte Calist. Acolo sunt rădăcinile și începuturile tuturor păcatelor, cele afară de fire, care după Sfântul Botez le-am făcut, prin gânduri rele și prin lucruri, și acum le facem și le vom face. Acolo este și satana, deși nu în adâncul inimii (că acolo este deasupra și în fața inimii, și simplu, împrejurul inimii..., afumând mintea cu umezeala, cu pofta și cu dezmiertările trupului. Și aceasta încă mărturisesc Scripturile, că Însuși Ziditorul inimilor așa ne-a învățat pe noi, zicând: *Din inimă ies gândurile rele, murdăriile, preacurviile, furțișagurile, mărturiile cele mincinoase, hulele, acestea sunt care spurcă pe om* (Matei 15, 18) și Marele Vasile, adeverind acest lucru, spus de Însuși Mântuitorul, că adică cele din inimă spurcă pe om, a zis: „Rădăcina lucrurilor celor din trup este sfățuirea cea din inimă” (Tâlcuire la Psalmul 1).

Despre întoarcerea minții în inimă și despre cele trei mișcări ale sufletului

După învățătura Sfinților Părinți „întoarcerea minții către inimă este nerătăcită atunci când sufletul se află în mișcarea cea ocolitoare” (Sfântul Dionisie Areopagitul, *Despre dumnezeieștile numiri*, cap. 4). Iar mișcările sufletului, după același Sfânt Dionisie, sunt trei și anume: întâi mișcarea dreaptă, a doua, cea cu chip șovăit (în zig-zag), și a treia, cea ocolitoare.

Întâia mișcare a sufletului care se zice dreaptă, este când mintea, de la cele din afară simțite, ca de la oarecare icoane, se suie la privirea cea simplă și gândită. Iar mișcarea minții cea cu chip șovăit este când mintea se strălucește de dumnezeieștile cunoștințe, nu cu totul gânditor și neschimbat, ci cu socoteală și cu schimbare și ca și cum cu mișcare amestecată din cea ocolitoare și din cea dreaptă. Să se știe că în aceste două mișcări ale minții, adică în cea dreaptă și în cea șovăită, intră și încape rătăcirea vrăjmașului⁸³.

Pentru aceea, câți iubesc a nu se rătăci să se îndeletnicească mai mult cu mișcarea cea ocolitoare care se face prin întoarcerea minții la inimă și prin rugăciunea cea de gând în inimă. Căci aceasta, pe cât este de istovitoare și dureroasă, pe atâta este și de roditoare, căci este nerătăcită, fiind lucrarea cea mai domnitoare și mai înaltă a minții, căci unește mintea cu Dumnezeu, Cel ce este peste toate... căci aceasta îl săvârșește pe om duhovnicesc și pe Dumnezeu văzător⁸⁴.

Despre deosebirea celor trei feluri de călduri ce se nasc în vremea rugăciunii inimii

După mărturia mai multora din Sfinții Părinți aflăm că cei ce se îndeletnicesc și se ostenesc la practicarea sfintei rugăciuni ce se face cu mintea în inimă întâlnesc trei feluri de călduri. Vom arăta aici cât mai pe scurt despre deosebirea lor în vremea rugăciunii lui Iisus.

Starețul Vasile de la Poiana Mărului, care a fost povățuitorul marelui stareț Paisie de la Neamț, în Predoslovie la capetele fericitului Filotei Sinaitul zice așa: „Este de neapărată trebuință să cunoaștem cu simțirea inimii care anume este căldura din rugăciune care se revarsă în inimă de la Dumnezeu ca un mir bine mirositor, prin Sfântul Botez, și care este cea care ne-a venit de la căderea

⁸² Idem, p. 226-228.

⁸³ Idem, p. 232.

⁸⁴ Idem, p. 233-234.

în păcatul strămoșilor și care este stârnită de diavolul. Cea dintâi căldură numai în inimă are începutul, chiar odată cu rugăciunea și tot în inimă se sfârșește odată cu rugăciunea, dând sufletului încredințare și roduri duhovnicești.

Iar a doua căldură își are începutul și sfârșitul în rărunchi, aducând sufletului o înăsprire, o răceală și o tulburare.

A treia căldură se ivește de la amestecarea cu mișcarea poftei, aprinde inima și mădularele cu dorința de curvie, târând mintea la cugetele cele întinate..., lucru pe care fiecare lucrător sânguincios îl poate vedea și cunoaște îndată. Și deși vrăjmașul, zice Grigorie Sinaitul, înlăuntrul coapselor încearcă după dorința sa să închipuie cele duhovnicești, în loc de căldura cea duhovnicească aducând aprinderea sa, iar în locul veseliei stârnind o bucurie dobitocească și o plăcere băloasă și îndemnând să primim înșelarea ca pe un adevărat har, însă vremea, încercarea și simțirea ne învață să o deosebim”.

Și în alt loc al aceleiași predoslovii, aceeași lămurire o face starețul Vasile cu alte cuvinte, zicând: „Mai înainte de toate, după cuvintele Sfântului Patriarh Calist, vine o căldură de la rărunchi, parcă încingându-i, și se pare înșelare, însă nu este înșelare, ci o lucrare firească, născută prin osebirea nevoiței. Iar dacă cineva socotește că această căldură este de la har, apoi acest lucru este într-adevăr înșelare. Însă oricum ar fi, cel ce se nevoiește nu trebuie să o primească, ci să o alunge. Vine și altă căldură de la inimă, iar mintea e curată și nepătimașă și pare că s-a lipit de adâncul cel mai lăuntric al inimii. Apoi aceasta este într-adevăr lucrarea harului și nu a înșelării...”

Am arătat aici deosebirea celor trei feluri de călduri ce se întâmplă în vremea sfinteii rugăciuni, cu scopul de a fi de folos celor ce se nevoiesc la sporirea și creșterea în rugăciune, spre a cunoaște care este căldura cea firească, care este cea de la diavolul și care este cea de la harul lui Dumnezeu⁸⁵.

Despre cele patru foloase ce se nasc din reținerea cea cu măsură a respirației la practicarea rugăciunii lui Iisus

Iarăși am socotit de nevoie a arăta că cei ce se nevoiesc la practicarea rugăciunii celei de gând a inimii au datoria de a-și ține puțin răsuflarea (respirația), adică să nu respire cât vor zice cu cuvântul cel dinăuntru așezat o dată rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul (păcătoasa)”⁸⁶. Din această puțină ținere a respirației în vremea rugăciunii lui Iisus se nasc patru foloase duhovnicești și iată care sunt acestea:

Întâiul folos ce se naște din această măsură, ca ținere a răsuflării, este că prin aceasta se necăjește și se strămtorează puțin inima, nedobândindu-și văzduhul ei cel firesc, iar mintea, cu acest meșteșug, mai lesne se adună și se întoarce la inimă. Una, adică pentru durerea și chinuirea inimii, iar alta, pentru dulceața care se naște din această fierbinte pomenire a lui Dumnezeu. Căci pomenindu-se Dumnezeu, dulceață și veselie pricinuieste celor ce Îl pomenesc pe El, după mărturia ce zice: *Am pomenit pe Dumnezeu și m-am veselit* (Psalmul 76, 3), fiindcă la oricare mădular din trup este simțire de durere sau de dulceață, acolo cu firesc chip și mintea se întoarce și se adună.

Al doilea folos ce se naște din această puțină ținere a respirației este că se subțiază inima aspră și groasă și umezelile cele din inimă, ca unele ce cu măsură se necăjesc și se înfierbântă, și ca urmare se înmoaie inima, făcându-se mai simțitoare și mai smerită și mai îndemânică spre a se umili și a vărsa cu lesnire lacrimi. Se subțiază încă și creierii și ca urmare împreună se subțiază și lucrarea minții și se face cu chip de una luminoasă și mai îndemânică spre unirea cu strălucirea lui Dumnezeu cea mai presus de fire.

Al treilea folos care se naște din ținerea cea cu măsură a respirației este acesta: căci cu această măsuratică ținere a răsuflării (respirației), necăjindu-se și pătîmind durere inima, varsă afară undița cea otrăvitoare a dezmierdării și a păcatului care mai înainte a apucat a o înghiți.

Și așa se tămăduiesc la dânsa cele împotrivoare prin cele potrivnice, cum zic și doctorii.

⁸⁵ Vezi *Sbornicul II*, p. 276-281.

⁸⁶ Vezi la Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, cap 10, p. 238.

Pentru aceasta a zis Sfântul Marcu: „Mintea fără de răspândire rugându-se, necăjește pe inimă, iar pe inima înfrântă și zdrobită, Dumnezeu nu o va urgisi” (Psalm 50, vezi și Sfântul Marcu Ascetul, cap. 34, pentru cei ce socotesc că se îndreaptă prin lucruri, Filocalia rom. 1).

Al patrulea folos care se pricinuieste din ținerea cea cu măsură a răsuflării este că prin această măsuratică ținere a răsuflării toate celelalte puteri ale sufletului se unesc și se întorc către Dumnezeu, care lucru este și minunat a-l spune, căci cu acest chip omul aduce lui Dumnezeu pe toată zidirea cea simțită și cea gândită, a cărui legătură și cuprindere este el, după învățătura Sfântului Grigorie al Tesalonicului (Cuv. la viața lui Petru)⁸⁷.

M-am gândit că este bine ca la sfârșitul acestui smerit cuvânt să amintesc cât mai pe scurt și despre rugăciunea prin care trece mintea și inima celor ce pururea se roagă lui Dumnezeu. Așadar să se știe că un adevărat nevoitor în lucrarea rugăciunii, începând cu rugăciunea cea lucrătoare și ostensioasă pe care Sfinții Părinți o numesc „plugăria sufletului” (Pateric, cap. 52), merge sporind spre rugăciunea cea contemplativă și duhovnicească, trecând următoarele trepte: întâi, prin treapta rugăciunii grăită cu gura, a doua treaptă, rugăciunea minții, a treia, rugăciunea minții cea din inimă, a patra, rugăciunea văzătoare, a cincea, rugăciunea cea de sine mișcătoare, a șasea, rugăciunea cea curată a inimii, și a șaptea rugăciunea ce duhovnicească care trece dincolo de hotarele conștiinței și este mai presus de toată rugăciunea⁸⁸.

Să se știe însă că trecerea de la o treaptă la alta a rugăciunii nu depinde de eforturile omului, ci de voia lui Dumnezeu, iar trecerea de la o treaptă la alta în rugăciune se petrece pe nesimțite, organic, ca de exemplu: Noi deosebim un copil de un tânăr, însă nu putem arăta momentul când copilul a devenit adolescent. La fel este și creșterea în rugăciune. Un rugător nu poate separa exact când trece de la o treaptă la alta în creșterea rugăciunii. El trebuie să știe că rugăciunea în creșterea ei nu are sfârșit, deoarece ea se unește cu Dumnezeu cel fără de margine.

Cu aceasta închei acest smerit cuvânt despre rugăciunea inimii și isihasm. Am auzit și am citit mult despre acest soare duhovnicesc al rugăciunii celei de gând a inimii, dar, spre rușinea mea, în practică niciodată nu am pus-o, pentru a mea lenevire și răceală la cele bune.

⁸⁷ Vezi și la Sfântul Nicodim Aghioritul, *op. cit.*, cap. 10.

⁸⁸ Vezi *Sbornicul II*, dialogul 4.

NE VORBEȘTE
PĂRINTELE CLEOPA
Volumul 16

CUM SĂ DOBÂNDIM PACEA INIMII

Sfântul Petru Damaschin spune așa: Precum la casa noastră cea simțită, când vrem să o zidim, avem trebuință de aceste lucruri, mai întâi de pământ tare, al doilea de temelie, al treilea de pietre, al patrulea de tină sau de aliajul care leagă pietrele, al cincilea de pereți, al șaselea de acoperământ, al șaptelea de meșteri, adică de zidari, și al optulea, după ce am terminat casa, de un praznic, ca să asigurăm casa noastră cea simțită, la fel și când vrem să zidim casa cea de gând a sufletului nostru, avem trebuință tot de atâtea lucruri și în loc de pământ tare avem nevoie de răbdare desăvârșită, în loc de temelie, de credință tare și nefățarnică și dreaptă și Sfânta și Preasfânta și de viață făcătoare Treime, în loc de pietre, de felurimea faptelor bune și a virtuților, în loc de tină sau de aliajul care leagă pietrele, de smerita cugerare, căci precum tina și aliajul leagă pietrele așa smerenia leagă întru una toate faptele cele bune.

În loc de cei patru pereți avem nevoie de cele patru virtuți cardinale, atotcuprinzătoare, adică de pricepere, de întreaga înțelepciune, de bărbăție și de dreptate. De pricepere prin care pricepem ce trebuie să facem, cele bune sau cele rele. De întreaga înțelepciune prin care noi înfrânăm toate pornirile noastre cele dobitocești și pasionale și păcătoase. De bărbăție prin care noi putem ascute și întări partea mânioasă a sufletului împotriva diavolului și a tot păcatul. Și de dreptate, care îi dă fiecărei părți a noastre cele ce i se cuvin, adică părții cuvântătoare priviri duhovnicești și rugăciune; celei mânioase dragostea duhovnicească; celei poftitoare întreaga înțelepciune și înfrânare, iar celei trupești, hainele și cele de nevoie.

În loc de acoperământ noi trebuie să agonisim dragostea cea desăvârșită către Dumnezeu și către aproapele. Iar în loc de zidari noi folosim deslușirea, adică dreapta socoteală. Dar nu ajunge dreapta socoteală a noastră sau discernământul, adică deslușirea noastră, de nu ar fi ajutată această dreaptă socoteală de darul lui Dumnezeu, că auzi cum cântă Biserica: „De nu ar zidi Domnul casa bunățăților, în zadar ne-am osteni”. Deci adevăratul ziditor al casei celei de gând a sufletului nostru este Însuși Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care lămurește dreapta noastră socoteală ca să lucrăm noi fapta bună fără de fățarnicie și fără de scop rău și numai după voia lui Dumnezeu. Iar în loc de portar sau paznic al casei de gând, dumnezeieștii părinți ne învață să avem de-a pururea paza minții și a inimii noastre cu multă socoteală și cu mare purtare de grijă, după cuvântul Scripturii care ne învață așa: *Fiule, cu toată trezvia păzește-ți inima ta, că întru aceasta se află izvoarele vieții.*

Și aceste puține fiind zise, cuvântul se va îndrepta către inima noastră și către pacea ei și cum se câștigă pacea inimii noastre în întâmplările vieții noastre celei de toate zilele și toate minutele și ceasurile. Pentru a vorbi despre acest lucru mai întâi trebuie să știm ce este inima noastră și ce puteri sunt în inima noastră și cum stă inima noastră în noi.

Inima, după marele Vasile, este cea dintâi născută dintre mădulare, că zice el că la toată ființa se naște cel dintâi mădular care se pune de fire este inima. Și după asemănarea și mărimea trupului ce se va zidi, inima își alcătuieste din cele ale firii mărimea și forma trupului ei și apoi dă mărime corpului, după alcătuirea ei cea pusă de fire prin darul și puterea lui Dumnezeu. Inima, după același mare Vasile, este scaunul și rădăcina și începutul și izvorul tuturor puterilor celor trupești, al celor sufletești, al celor afară de fire și al celor mai presus de fire. Inima este centru firesc pentru puterile firești ale trupului, centru sufletesc pentru puterile sufletești ale sufletului, centru mai presus de fire pentru darul Preasfântului Duh cel mai presus de fire, care are centru și scaun și stă ca un jilț în inima omului, și centru afară de fire pentru patimile cele afară de fire ale noastre care strică și spurcă pe om⁸⁹.

Acum trebuie să arătăm cum stă inima în om. Cuviosul Nicodim Aghioritul, arătând el oarecum o pildă mai practică, zice: Inima omului se află în el ca arcul la ceas. Și vedem că atunci când arcul la ceas s-a stricat puțin sau s-a deranjat puțin, toate organele ceasului nu mai funcționează

⁸⁹ Vezi *Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 15, pag. 132.

normal și se clatină sau rău sau fără precizie, iar dacă arcul la ceas s-a rupt, toate organele ceasului au încetat desăvârșit să lucreze.

Așa este inima pusă de Ziditorul în noi. Când ea este tulburată și nelalocul ei și nu are așezare pașnică, toate gândurile noastre, toate cuvintele noastre, toate mișcărilor noastre, toate faptele noastre nu se mișcă normal, după voia lui Dumnezeu, ci se mișcă împotriva firii lor rânduite de Dumnezeu și împotriva voii lui Dumnezeu. Și când inima noastră este omorâtă prin păcat sau este copleșită de păcat, sufletul moare desăvârșit și el, dacă nu ne întoarcem către Dumnezeu prin pocăință de bunăvoie cât mai avem viață pe pământ.

Deci se pune întrebarea de unii din dumnezeieștii părinți cum poate omul, după ce s-a tulburat inima lui de anumite patimi în împrejurările vieții, să o liniștească pe dânsa, că de mare nevoie și de prea mare nevoie este a ști omul să-și liniștească inima sa. Că zice dumnezeiescul părinte Nicodim Aghioritul și Sfântul Grigorie de Nyssa și dumnezeiescul Grigorie Teologul și alții că cel mai bun luptător duhovnicesc și cel mai iscusit în lume este acela care știe să-și liniștească inima sa în orice vreme de împrejurări și ispite ale vieții sale. Că în măsura în care își liniștește inima, în măsura aceea el luptă liniștit și puterile sufletului său se mișcă după voia lui Dumnezeu.

Și ca să nu aduc mare îngreuiere cuvântului prin multe metode ale sfinților părinți care au știut să-și liniștească inima, o să vorbim aici de patru principii sau de patru învățături mai principale prin care omul poate să-și liniștească inima sa amărâtă ori de pagube, ori de ispite, ori de întâmplări neașteptate, ori de cine știe ce fel de valuri ale primejdiilor și ale supărărilor veacului de acum.

Și iată care sunt aceste patru principii. Prima și cea dintâi cale, zic dumnezeieștii Părinți, pentru a-și liniști omul inima sa, este ca **să dobândească el totdeauna să facă mai mult voia altora decât a sa**. Și zic dumnezeieștii Părinți să facă voia altora mai mult decât a sa întru cele bine dogmatizate spre mântuire. Că s-ar putea ca cineva, abuzând de bunătatea unuia și de neștiința lui, să-l facă să greșească, să-l ia după voia sa la cele rele. Dar nu la cele rele trebuie să dorească cineva să facă voia altora, că zic dumnezeieștii Părinți să dorească și să se sârguiască omul să facă mai mult voia altora decât a sa întru cele ce sunt spre mântuire. Așa dumnezeiescul Apostol Pavel le spune la femei: *Femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri întru toate*, dar auzi ce urmează după acest cuvânt, *precum se cuvine întru Domnul*.

S-ar putea întâmpla ca un bărbat bețiv să facă uz de cuvântul Apostolului Pavel și să-i spună femeii să i se supună lui întru toate: și la beție, și la păcate contra firii, și la furat, și la descântători, și la vrăjitorii, și la necredință, și la jocuri, și la petreceri, și la răutăți, și la destrămări duhovnicești, dar atunci femeia să înțeleagă ceea ce spune marele Apostol Pavel: *Femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri întru toate*, dar cum? *Precum se cuvine întru Domnul*. Așa zicem și aici despre cel ce vrea să-și liniștească inima sa: totdeauna să voiască să fie supus altuia și să facă voia altuia, dar cum? *Precum se cuvine întru Domnul*. Nu cumva supunându-se voii altora care îl duc la păcat, în loc de a-și liniști inima sa, mai rău să o tulbure prin muștrarea conștiinței care îi vine din călcarea poruncilor lui Dumnezeu. Așadar primul principiu de a-și liniști omul inima sa este de a fi supus altora și pururea a asculta de alții în cele ce sunt bune și duc către mântuirea sufletului său.

Al doilea principiu, după învățătura dumnezeieștilor părinți, pentru dobândirea păcii și liniștii inimii omului, este acesta: ca dintru toate cele ce sunt supuse timpului și prefacerii și care vor fi strict necesare vieții, adică hrană, îmbrăcăminte, băutură, bani de cheltuielă și, ca să zic mai pe scurt, tot ce îi trebuie omului pe acest pământ, **să se mulțumească omul cu prea puțin, adică cu cele strict necesare**. Că de aici se tulbură inima omului și se aruncă în nemărginire, că aleargă să adune mai presus de a sa trebuință sau cele care îl vatămă pe el.

Și dacă are omul o haină sau două și nu-i mulțumit și vrea mai multe, sau are un ban și vrea mai mulți, sau are o casă și vrea alta mai frumoasă și mai bună, sau are o moșie și vrea mai mult, sau orice fericire sau orice lucru are el și dacă se aruncă în nemărginire să aibă tot mai mult, niciodată nu va câștiga inima lui liniște dacă aleargă cu nesaț după avere și după lucrurile de prisos ale veacului de acum, căci zice unul din dumnezeieștii părinți: „Nu vor lipsi valurile din mare, iar iubitorului de argint grija și tulburarea”. Și nici înțelepciune nu câștigă unul ca acesta care se tulbură alergând după

avere și după prea multă avere și după ceea ce nu îi folosește lui în veacul de acum sau ca să adune prea mult din cele ce i-ar trebui și ar putea să se mulțumească cu puțin. Pentru că zice dumnezeiescul părinte Isaac Sirul: „Mintea tulburată nu va scăpa de uitare și înțelepciunea nu-i deschide ușa acesteia”. Și iarăși, arătând că grija cea de multe tulbură pe om și îl face pe om să nu poată avea grijă de Dumnezeu, zice: „Nu poți cu grija lumii fiind înconjurat să mai ai cu tine și grija lui Dumnezeu”.

Deci să rezumăm așa: al doilea principiu pentru a-și liniști omul inima sa este să fie mulțumit cu puține din toate câte are nevoie spre a vieții pe acest pământ. Aici îmi aduc aminte de o întâmplare din Pateric. Se zice că acolo trăiau doi cuvioși în pustia Sketică și unul avea mai mulți ucenici și era puțin mai bogat și avea casă mai bună și poate avea și așternuturi și mâncare mai bună și mai multe lucruri, mai multe icoane în chilie, sau alte lucruri care se obișnuiesc să aibă călugării. Aproape de chilia acestui bătrân trăia un altul. Acesta din fire era mult mai simplu cu învățătura și mai nebăgat în seamă de părinții pustiului, dar aflase filosofia aceasta a vieții de a se mulțumi cu prea puține și a-și împăca inima sa întru sărăcie. Și avea bătrânul acesta obicei ca seara la culcare, după ce termina pravila sa, să zică acest cuvânt: „Mulțumescu-ți Ție, Doamne, nici împărații nu-s ca mine”.

Și atâta avere avea bărbatul: două rogojini. Una o așternea și cu alta se învelea. Ucenicii celuilalt bătrân de multe ori îl auzeau înainte de culcare că mulțumea lui Dumnezeu și zicea că nici împărații nu-s ca dânsul. Și au zis către bătrânul lor:

– Părinte – avvo, cum se vorbește în părțile acelea –, ne minunăm tare că noi avem mai multă stare materială, avem și hrană mai multă și acoperăminte mai multe și ni se întâmplă nouă scârbe și supărări și nu putem câștiga mulțumirea bătrânului aceluia sărac, care vezi, nu are nimic decât două rogojini. Lucrează cu mâinile sale câte o coșniță, capătă puțină pâine uscată și cu apă de izvor se mulțumește, iar ca îmbrăcăminte și așternut are două rogojini: una o așterne și cu cealaltă se învelește și i se pare că nici împăratul nu e ca dânsul. Deci n-ar fi bine să-l chemăm odată aici ca să-l întrebăm cum de are el mulțumirea aceasta în cele puține și noi ne tulburăm având multe?

Și l-a chemat odată și cu smerenie l-a întrebat:

– Părinte, avvo, spune-ne nouă, te-au auzit ucenicii mei de multe ori zicând: „Mulțumescu-ți Ție, Doamne, că nici împăratul nu-i ca mine”. Și noi vedem că față de noi ești foarte sărac, Doar atâta ai: acele două rogojini și mai mult nimic decât pâinea uscată care o ai pentru hrană și apă din izvor. Și cum poți să te simți sfinția ta în această stare așa de fericit încât ți se pare că întreci și pe împăratul lumii?

Și a zis bătrânul cu liniște:

– Așa, avvo, eu cred și sunt convins că, în starea aceasta în care mă aflu, nimeni pe pământ nu e mai fericit decât mine.

– Dar de ce?

– Iată de ce, a spus bătrânul. Eu când zic cuvântul acesta mă gândesc la ceia care o duc mult mai greu decât mine. Eu într-adevăr slujesc cu nevrednicie Bunului Dumnezeu și nu cum trebuie, ci după a mea neputință, mă rog, îmi fac puțină mea rucodelie, adică lucrul cu mâna, și când mă văd că sunt liber, nu mă supără nimeni, aer curat am, liniște am și strictul necesar de a mânca o bucăciță de pâine îl am și apoi, când mai văd că am și de așternut și de învelit câte o rogojină, sunt foarte mulțumit. Iar când mă gândesc la cei de prin temnițe sau la cei bolnavi care zac paralizați pe paturi de zeci de ani și stau în mizerie și nimeni nu-i poate ajuta și bani nu au și hrană nu au și doctor nu pot să aducă pentru a lor neputință că n-au cu ce îi aduce, și la cei care stau în temnițe legați de mâini și de picioare și nu numai că stau în putoare și nu au aer și libertate, dar dorm pe hârburi și pe pietre și poate a doua zi îi așteaptă sentința de judecată, de condamnare și poate chiar de moarte, deci gândindu-mă la aceia cât de greu o duc ei față de mine, atunci îmi dau seama că eu, având și strictul necesar de a mă hrăni aici și de a-mi așterne și de a mă înveli cu rogojina, sunt ca în sânul lui Avraam și zic cu adevărat din inimă: „Nici împăratul nu-i ca mine”.

Atunci a zis celălalt bătrân:

– Cu adevărat, avvo, aceasta-i mare filosofie când omul se mulțumește cu puține și i se pare că el cu aceste puține covârșește pe cei mai bogați oameni din lume. Iată noi avem mai multe și

mintea noastră este mai împrăștiată și ne tulburăm și ni se pare că o ducem mai greu decât alții, iar sfinția ta întru aceste puține ai aflat liniștea și odihna inimii sfinției tale.

Deci am adus această pildă că mi s-a părut potrivită în cuvântul de față, că nu multa bogăție, nu banii mulți, nu multa hrană și celălalte câte le adună omul poate să liniștească inima omului, ci rugăciunea cea curată făcută din inimă, nerăutatea inimii asupra altuia, pacea, liniștea și a fi mulțumit omul cu cele prea puține în viață și a nu se griji de multe, că grija de multe îi tulbură inima sa. Deci să rezumăm: a doua pricină prin care își liniștește omul inima sa este să se mulțumească cu puțin și chiar cu prea puțin din cele strict necesare lui.

A treia pricină prin care omul își liniștește inima sa este, după dumnezeieștii părinți, ca acolo unde se află el, în starea societății lui, **să caute totdeauna locul cel mai de jos**. Să fie foarte mulțumit că e nebăgat în seamă de oameni, și că n-are dregătorie și cinste ca alții și foarte bucuros să se afle la locul cel de jos. Pentru că de ce se tulbură inima omului? Ajunge un grad, vrea mai mare. Ajunge o treaptă, vrea mai mare. Ajunge la o dregătorie, vrea mai sus. Vrea cuvântul lui sau starea lui materială sau morală să fie mai presus de a altuia. Vrea în tot chipul să fie băgat în seamă și să covârșescă pe alții, ca să fie cu toate mai presus de alții și acesta îi aduce pururea neliniștea, că aleargă după temelie de umbră.

Ce se întâmplă: Dacă ne uităm pe crestele cele de sus ale munților unde cresc brazi sau fagi sau alți arbori, vedem că aceștia se întăresc și cresc mari, dar când vin vânturile cele mari și furtunile, care copaci au mai mare zbucium și tulburare, dacă nu cei care sunt mai sus? Și cu cât e mai sus copacul pe piciorul muntelui sau ajuns de obcină sus, cu atât mai greu el îndură furtuna și se luptă cu furtunile cele mari ale naturii pe care le trimite Dumnezeu pentru a răcori și a prefăce văzduhul. Deci dacă te duci pe acolo după câte o furtună, cum au fost cele din anii trecuți, vezi mii de arbori răsturnați, cu rădăcinile în sus, alții fărâmați în două, alții ruți jalnic, alții trântiți peste alții, ca și cum ar fi fost loviți în vreme de bătălie. Ce s-a întâmplat? Ei fiind sus, furtuna a fost mai tare decât dâșii i-a răsturnat și în chip jalnic i-a sfărâmat și i-a trântit pentru veșnicie la pământ.

Așa. Iar copacii care trăiesc prin gropi, pe la pârâie și pe la dosuri, când vin furtunile cele mari, ce le pasă lor? De abia își clatină puțin ramurile și își aduc și ei aminte că e vânt mare, dar unde? Pe coastă acolo sus, pe creastă trebuie să fie mare furtună. Lor nu le pasă, cresc liniștiți, furtuna nu îi supără decât foarte puțin, pentru că la poziția lor mai joasă sunt afară de primejdia furtunilor și a vânturilor.

Așa se întâmplă și cu oamenii care aleargă după dregătorii sau după trepte. Cu cât sunt mai sus, cu atât sunt mai în primejdie. Deci dacă cineva e chemat de darul lui Dumnezeu să fie la o dregătorie, cu mare sfială și frică de Dumnezeu să pășească, pentru că nu pășește decât spre loc de primejdie și de grijă. Iar dacă nu, toată sânguința lui să o pună să fugă tot mai jos la locul cel mai de jos va fi liniștit și afară de primejdie și de valorile și de furtunile ispitelor și ale nemulțumirilor și primejdiilor veacului de acum. Deci al treilea principiu pentru a-și liniști omul inima este totdeauna să caute locul cel mai de jos și cât mai de jos și să dorească să trăiască pe acest pământ până la sfârșitul vieții nebăgat în seamă și să cinstească pe aceia care sunt pe treptele cele mai înalte, să-i asculte, să se roage pentru ei, iar el pururea să fie mulțumit la locul de jos și așa își va afla pacea inimii cu sine și cu Dumnezeu.

Al patrulea principiu pentru dobândirea păcii inimii, după învățăturile sfinților părinți, este de **a se ruga omul în toată vremea să se facă voia lui Dumnezeu întru el și de a-și lăsa viața sufletului său să fie condusă de darul lui Dumnezeu**. Sau, mai bine zis, de a se lăsa omul în voia lui Dumnezeu în toate împrejurările, fie cele de întristare, fie de fericire, fie de necaz, totdeauna să aibă în mintea sa și dacă se poate și pe buzele sale cuvântul dumnezeiescului părinte Ioan Gură de Aur care l-a zis în cele mai de pe urmă, adică: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!” și: „Mulțumesc lui Dumnezeu pentru toate!”

Așadar omul care se lasă în voia lui Dumnezeu zice în inima sa așa când este necăjit: „Doamne, dacă este voia Ta să fiu necăjit, să fiu! Slavă Ție! Dacă e voia Ta să fiu fericit, slavă Ție! Dacă e voia Ta să fiu sărac, mulțumesc Ție! Dacă e voia Ta să fiu bogat slavă Ție! Dacă e voia ta să

fiu bolnav sau sănătos, slavă Ție!” Deci în orice împrejurare a vieții el știe să mulțumească lui Dumnezeu și să se lase în voia lui Dumnezeu. Și atunci inima unui om ca acesta, care dorește să facă totdeauna voia mai mult a altora decât a lui întru cele spre mântuire, care e mulțumit cu cele puține, strict necesare, în viață, care caută întotdeauna lucrul cel mai de jos în viață și care se lasă totdeauna în voia lui Dumnezeu și la cele de întristare și la cele de bucurie, se liniștește și este pusă la adăpost de multe valuri, de multe pagube, de multe scârbe și neașezări care se întâmplă împotriva celor care voiesc să-și facă voia lor, să dobândească avere multă, să fie la locul cel dintâi și mai de cinste și să nu se lase în voia lui Dumnezeu și, nădăjduind în priceperea și în voia lor, caută întotdeauna a-și face voia lor și a alerga după cele părute lor bune care nu le aduc decât tulburare și scârbe.

Aceste puține le-am spus mai întâi despre casa cea de gând a sufletului nostru, apoi despre inimă și despre pacea inimii noastre și, ajutând mila lui Dumnezeu, să nu uit nici eu cele puține pe care le-am vorbit în seara aceasta, ca și eu, păcătosul, aducându-mi aminte de ele, să nu greșesc lui Dumnezeu și să mă pot liniști în vreme de scârbe și de necaz. Amin.

MINUNILE MOȘULUI GHEORGHE LAZĂR

V-am mai vorbit și altădată de Moșul Gheorghe Lazăr⁹⁰. Eu țin foarte mult la el, că el l-a adus la mănăstire pe părintele meu stareț Ioanichie Moroi și acesta ne povestea viața lui.

Am fotografia lui Moșul Gheorghe și a ucenicilor lui, Părinții Atanasie și Chiril Păvălucă. Au fost doi frați: Atanasie și Chiril. Erau de la Brețcu, din județul Covasna, iar Moșul Gheorghe i-a adus la mănăstire, că el a adus mulți călugări din Ardeal încoace. Au venit la Mănăstirea Neamț cu 3000 de oi, că erau mocani mari din Ardeal și când i-a călugărit au primit numele de Atanasie și Chiril. După un timp, Chiril a plecat în Sfântul Munte și a cumpărat o chilie acolo. Că pe lângă oi aveau și câte 35 de kilograme de bani de argint și de aur, așa de bogați erau.

Iar Atanasie a rămas la oi la Neamț și a umblat și el 38 de ani desculț cu capul gol. Am stat și eu la oi cu dânsul. Eram amândoi cu oile și eu eram cu cele cu miei și el era cu sterpele. El mânca seara, la apusul soarelui și nu dormea nici o dată pe laiță, numai pe scaun. Eu cel puțin aveam colibă și dormeam pe jos. El nu, numai pe scaun. Și avea un măgar și pe măgar avea un scaun de fier, care se deschidea și stătea pe el. Și avea o sarică cu cruce în frunte și zicea Psaltirea până adormea, că o știa pe de rost. O dată i-am zis:

- Părinte, în seara asta nu ți-e scaunul aici, uite, ai să dormi și sfinția ta jos.
- Cred că nu dorm, ia adu toporul încoace.

A luat toporul și a tăiat patru pari de alun, i-a ascuțit și i-a bătut. Apoi a luat crengi de alun și le-a împletit cu cei patru pari și a făcut un scaun.

- Iaca scaun. Crezi că totdeauna am purtat scaun de fier?
- Și pe scaunul acela de alun a adormit zicând Psaltirea.

V-am adus poza ca să aveți o imagine. Aici sunt frații în fotografie când i-a călugărit întâi.

⁹⁰ Vezi *Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 15, pag. 82.

Acesta în mijloc e Moșul Gheorghe, iar acesta care-l vedeți călugăr tânăr este Părintele Atanasie care, după ce s-a întâlnit cu Moșul Gheorghe, s-a descălțat și a mers și el cu capul gol. Și m-am desculțat și eu oleacă, fără voia starețului meu, desculț după el. Nu mai puteam de frig. A aflat starețul, m-a chemat la el, mi-a dat canon.

– Cine ți-a dat voie, cutare...?

– Dar Moșul Gheorghe cum a mers?

Minte de copil. Eram frate. M-a pedepsit starețul și mi-a zis:

– Moșul Gheorghe avea darul lui.

Îl cunoștea starețul că fusese cu el la Ierusalim și la Sfântul Munte.

Moșul Gheorghe Lazăr, săracul. Zicea:

– Drăguță, să nu te gândești decât la iad și la moarte. Să nu te gândești la nimica, decât că vine moartea și iadul. Că dacă te gândești la iad, nu ajungi în iad.

Aici la noi, pe vârful Muntelui Tăciunele, este o groapă. Când venea pe aici, el acolo citea toată ziua Psaltirea, apoi seara cobora de vale să-i dai o feliuță de pâine și varză verde și o cănuță de apă. Asta era toată mâncarea lui. Și când îi spui la unul de ce nu postește: „N-am putut”. Dar de ce nu murea acela? Desculț cu capul gol și iarna și vara.

El mergea din sat în sat plângând și zicând Psaltirea, că o știa toată pe de rost. Și unde ajungea, oamenii erau toți după el. A venit odată la iarmaroc în Târgul Neamț într-o luni și l-au suit oamenii într-o căruță să țină predică. Nu a mai vândut nimeni în ziua aceea. Ținând predică acolo și învățând oamenii, tot iarmarocul a venit la Moșul Gheorghe. Și s-a întâmplat atunci că o evreică tânără nu putea naște, era prima dată, când trebuia să nască primul copil, și era gata să moară. Au venit o mulțime de doctori, că zicea că nu mai poate, moare. Nu mai putea nici răzni și zicea că moare. Au venit evreii la Moșul Gheorghe:

– Moșu' Gheorghe, noi suntem evrei.

– Dar drăguță, ce ai?

– Moare fata noastră. Hai la noi că gata, doctorul a spus că nu mai are ce face, moare fata noastră.

– Drăguță, lasă să termin predică.

– Moșu' Gheorghe, acum moare chiar acum moare.

– Nu moare până nu vin eu.

Și au stat și au așteptat până a terminat predica, apoi s-a luat un cârd de evrei după el. Zice:

- Dar vă botezați?
- Toți ne botezăm dacă trăiește fata, că numai pe aceea o avem.

Boierul era bogat, om voinic. Când au ajuns acolo, un cârd de evrei pe lângă ea, ea era mai moartă, nu mai putea, gata, stăteau pe lângă dânsa. Dar Moșul Gheorghe, când a deschis ușa, a strigat:

- Hai, deschide-te cu Dumnezeu și cu Maica Domnului.

Tot atunci a și născut. A venit și i-a făcut cruce pe cap și a spus:

- Să fie al lui Hristos.
- Și s-a făcut sănătoasă și s-a botezat și ea și copilul și i-a pus numele Gheorghe, după Moșul Gheorghe. S-au botezat atunci 5-6 familii de evrei în Târgu Neamț.

Și când îl vedeau pe Moșul Gheorghe:

- Moșu' Gheorghe, hai să te încălzești olecuță.

Unul dintre ei era brutar și știi că se trage jăratul de la pâine în față. Moșul Gheorghe era cu picioarele înghețate, că mergea prin ger și le ținea și suflecate până la genunchi.

- Moșu' Gheorghe, ai să mori de frig! Hai să te încălzești oleacă.

S-a dus acolo:

- Drăguță, ia dă un scaun!

Jăratecul era de o palmă și a pus picioarele pe jăratec desculț.

- Vai, Moșu' Gheorghe, arzi!
- Lasă, drăguță, să se încălzească.

A ieșit apă din piciorii lui și a stins focul. Și ziceau evreii:

- La Moșul Gheorghe nici gerul, nici focul nu au ce-i face.

El a oprit trenul la Pașcani pe linie și la Piatra Olt. Aici în Pașcani se pusese linie nouă, care făcea legătura între București și Burdujeni, că acolo era ultima stație. Și când au pus trenul, un biet ceferist din acesta care mâna locomotiva, mecanic, l-a primit pe moșul în locomotiva lui. Erau locomotive din cele mari nu din acestea, dacă ați apucat din acelea cu aburi. Mecanicul l-a primit în locomotivă și el zicea Psaltirea tot timpul. I-a dat un scăunel acolo, dar a venit controlorul, din aceia care cer bilet. Vine și la el:

- Moșule, biletul!
- *Doamne, auzi rugăciunea mea și strigarea mea...*
- Moșule, biletul!
- *Miluieste-mă, Dumnezeule...*
- Moșule, biletul!

Dar el zicea în continuare psalmi. Și zice controlorul către mecanic:

- Ce-i cu nebunul ăsta aici?
- Nu-i nebun. Nu te purta rău cu el.
- Dar nu vrea să dea biletul.
- De unde bilet, că acesta zice psalmi zi și noapte?

Și zice atunci controlorul:

- Dă-te jos, moșule, unde ți-e biletul?

Și mai erau două-trei minute să plece trenul. Și a zis Moșul Gheorghe:

- Drăguță, stați aici cu Dumnezeu și cu Maica Domnului, că mă dau jos!

S-a dat jos și a luat-o pe linie înaintea trenului.

- E nebun, merge pe linie.

Când să pornească locomotiva, pornește-o, dacă poți, că el a zis: „Stați, drăguță, aici!”

- Ce-i, mă?
- N-ai auzit ce-a zis moșneagul? „Stați, drăguță, că mă duc!”
- Ce, mă, dar tu ții cu dânsul? a zis controlorul către mecanic.

Că mecanicul îl ducea până la Burdujeni întotdeauna, gratuit. Se suie alt mecanic.

- Nu merge locomotiva!

Se suie un șef inginer.

– Nu merge!

– Măi, adu altă locomotivă, asta-i fermecată de moșneag!

Au adus o locomotivă nouă din depou.

– Nu merge!

De la București striga:

– Măi, e întârziere la Pașcani două-trei ore.

Moșneagul s-a dus zicând psalmi. Și i-a zis mecanicul controlorului:

– Domnule, dacă n-aduci moșneagul înapoi, aici stai zece ani. Ai auzit ce-a spus: „Drăguță, stați aici, că eu mă duc”.

A trimis doi oameni călări pe linia trenului. La câțiva kilometri l-au găsit, el zicea rugăciuni.

– Moșule, hai înapoi că nu merge trenul.

– Iaca merg, drăguță!

– Dar moșule, iaca avem cai cu șei, că avem multă întârziere.

– Drăguță, eu în viața mea n-am mers pe cal, numai pe jos.

Și a luat-o pe jos. Aceia mergeau cu caii și el mergea pe jos zicând psalmi. Când a ajuns la Pașcani, se strânsese multă lume:

– Hai să vezi un bătrân care a oprit trenul pe linie.

Și s-a adunat lume multă-multă. Au venit oameni în jurul lui.

– Stați, drăguță, ce vă minunați că a oprit Dumnezeu un tren? Nu ne-a spus în Evanghelie: *De veți avea credință cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acela: Ia-te de aici și du-te în mare.* Și câți sfinți n-au mutat munții cu rugăciunea? Uite, Sfântul Marcu de la Muntele Francesc, Sfântul Ioachim al Ierusalimului, apoi argintarul din Alexandria. Toți au mutat munții cu rugăciunea. Vă minunați că a oprit Dumnezeu trenul? Că Dumnezeu poate să oprească și soarele, cum l-a oprit pe timpul lui Isus al lui Navi, că a stat soarele șase ore, până a biruit pe amaleciți.

Și le-a ținut o predică...

– Hai, moșule, dezleagă trenul!

– Nu, stăi drăguță, să predic la oamenii ăștia!

Și aceia nu mai puteau răbda, dar se temeau că se supără și pe urmă nu mai dezleagă trenul.

Pe urmă au zis:

– Hai, moșule, hai. Nu ești obosit, moșule? Hai la wagon-lit, adică la vagoane care au dormitoare.

– Nu, drăguță, eu în locomotivă, acolo o să stau.

– Dar să aducem o locomotivă nouă?

– Nu, nu, pe aceea veche.

Au adus-o înapoi pe aceea și i-au pus acolo un scăunel. Dar aceia mari nu se purtau rău:

– Moșule, dă drumul la tren, că uite ce, ne cheamă de la București, e întârziere, cutare...

S-a suit acolo, a luat Psaltirea și a zis:

– Hai, drăguță, să mergem cu Dumnezeu și cu Maica Domnului.

Și a zburat trenul. Acesta-i Moșul Gheorghe.

Tot așa a făcut la Piatra Olt. La Piatra Olt a vrut să se dea jos că avea de luat o carte de la un om. Acolo era haltă și aceia cu trenul nu opreau la haltă dacă nu erau oameni. Le-a zis Moșul Gheorghe:

– Uite, drăguță, oprește oleacă că e aici o casă și trebuie să iau o carte.

– Moșule, dar nu oprim noi trenul pentru cartea dumitale, numai dacă sunt oameni, dar nu-s oameni.

– Dacă nu vreți să opriți, stați aici, drăguță, că mă duc să-mi aduc cartea.

A stat trenul pe loc. S-a dat jos și și-a adus cartea. Când a venit cu cartea:

– Hai, moșule, că a stat trenul.

– Dar numai atât am avut nevoie: să-mi iau cartea. Hai că om merge!

Acesta era Moșul Gheorghe Lazăr, care mânca o dată în zi la apusul soarelui, iar în Postul Mare, săptămâna întâi și săptămâna de la Flori până la Paști nu gusta nimic, numai citea Psaltirea.

DESPRE PAZA DE PRIMEJDII

Cel înțelept vede primejdia și se ascunde, iar cel simplu trece mai departe și suferă (Prov. 22, 3).

Oare pentru care pricină Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după ce a auzit că Marele Prooroc Ioan Botezătorul a fost prins, El a lăsat Iudeea și a plecat în ținutul Galileii? Oare i-a fost frică lui Iisus Hristos de Irod, că Îl va prinde ca și pe Ioan și îl va duce în temniță? Oare nu putea Hristos, Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru, să-l piardă și pe Irod și pe toată oștirea lui într-o clipă de vreme? Și cum s-ar fi putut teme de om Acela de care se cutremură și cerul și pământul și de care se înfricoșează serafimii și heruvimii și toate puterile cerești și cele de pe pământ și cele dedesupt (Filip. 2, 10)?

Dar atunci se pune întrebarea: care a fost pricina că Mântuitorul, după prinderea Sfântului Ioan Botezătorul, a părăsit Iudeea și a mers în Galileea? Iată pricină: Plecarea Mântuitorului nostru din Iudeea în Galileea după prinderea lui Ioan Botezătorul s-a făcut spre a noastră învățătură. Mântuitorul nostru de atâtea ori a învățat pe ucenicii Săi să se ferească din calea primejdiilor și de vrăjmași. Uneori le zicea: *Păziți-vă de oameni, căci își vor pune pe voi mâinile și vă vor da pe mâna sindriștilor și în sinagogile lor vă vor bate* (Matei 10, 17). Iar altădată tot în această privință le zicea: *Când vă vor goni pe voi dintr-o cetate fugiți în cealaltă* (Matei 10, 23). Deci Mântuitorul nostru Iisus Hristos se duce din Iudeea în Galileea ca să ne dea nouă pildă și un lucru, nu numai cu cuvânt, că trebuie a ne păzi noi de primejdii spre a da loc mâniei celor ce ne prigonesc pe noi, ferindu-ne de acolo unde putem a avea primejdie sufletului nostru sau vieții.

În Sfânta Evanghelie de astăzi sunt încă și alte pricini pentru care Mântuitorul a mers din Iudeea în Galileea. Dar noi în predica cea de azi ne vom ocupa mai mult de pricina arătată mai sus, adică vom vorbi mai pe larg despre paza de primejdii. Despre acest lucru Sfânta și dumnezeiasca Scriptură și în alt loc ne învață, zicând: *Mergi, poporul meu, încuie ușa ta, ascunde-te puțin, câtuși de cât, până ce va trece mânia Domnului* (Isaia 26, 20). Așadar, frații mei, dacă vom călătorii cu mintea noastră prin dumnezeiasca Scriptură, vom găsi multe pilde despre aleșii și sfinții lui Dumnezeu care în viața lor de pe pământ s-au ferit din calea primejdiilor. Așa vedem că Avraam când a mers în Gherara, văzând că Sara, femeia sa, era foarte frumoasă la chip, spre a se păzi de primejdia morții, căci se temea să nu-lucidă pe el oamenii din cetăți spre a-i lua pe soția lui, a zis că Sara este soră, nu soție a lui. Dar Preabunul Dumnezeu care apără pe aleșii Săi, trimițând un înger la împăratul Abimelec care luase pe soția lui Avraam, i-a zis să nu se atingă de Sara, că este soția lui Avraam și soție de prooroc și așa a izbăbit pe Avraam de primejdia morții (Facerea 20, 18).

Așa vedem că Iacob, înțelegând de la mama sa că fratele său Isav vrea să-l omoare pe el din zavistie că a luat binecuvântarea tatălui său, a fugit din fața fratelui său în Mesopotamia la Laban, fratele mamei sale, în Haran (Fac. 27, 41-45). Așa Moise, văzând că s-a descoperituciderea ce făcuse egipteanului și înțelegând că Faraon căuta să-lucidă pe el pentru fapta aceasta, a fugit de la fața lui Faraon și s-a dus în pustiul Madianului unde s-a căsătorit și de unde a fost chemat de Dumnezeu spre a fi povățuitorul lui Israil (Ieșire 2, 14-25).

Dar preafericitul Prooroc și împărat David câtă vreme a fugit și s-a ascuns de furia împăratului Saul care îl zavistua pe el și căuta să-l omoare? Cine vrea să știe pe larg despre această îndelungă prigoană a lui David și despre fuga lui de primejdii care îl amenințau din partea lui Saul să citească în Sfânta Scriptură la I Împărați 20, 1; 3, 32; 41; 21, 1-10; 22, 5-18; 23, 1-8; 27, 1-7 ș.a.

Încă și Marele Prooroc al lui Dumnezeu Ilie, cel ce sufla cu foc, care de trei ori cu rugăciunea a coborât foc din cer și a încuiat și a descuiat cerul cu rugăciunea sa către Dumnezeu, au nu a fugit și el de furia Isabellei care căuta să-l omoare pe el? Auzi ce spune dumnezeiasca Scriptură în această

privință: *Și a spus Ahab Isabelei, femeii sale, câte a făcut Ilie și cum a ucis pe proorocii cei mincinoși cu sabia. Și a trimis Isabela la Ilie și a zis: Tu ești Ilie și eu Isabela, așa să-mi faci mie dumnezeii și așa să-mi adauge, că mâine în acest ceas voi pune sufletul tău ca sufletul unuia dintre aceia. Și s-a temut Ilie și sculându-se, s-a dus unde îl trăgea inima, și a venit în Virsava în pământul Iudeii, și și-a lăsat sluga sa acolo. Și a mers el în pustie cale de o zi și a venit și a șezut sub un ienupăr, și a cerut moarte sufletului său, și a zis: Destul este mie acum, Doamne! Ia sufletul meu de la mine, că nu sunt eu mai bun decât părinții mei. Și după ce Dumnezeu l-a mângâiat și l-a hrănit prin mijlocirea îngerului Său, a mers în puterea mâncării aceleia 40 de zile și 40 de nopți până la muntele Horeb (III Împ. 19, 1-9).*

Dar după ce am arătat aici puține pilde despre aleșii și sfinții lui Dumnezeu cei mai înainte de Legea Veche și cei din Legea Veche, este de cuviință să trecem cu cuvântul nostru și în Legea Darului Evangheliei și să vedem cum Însuși Domnul și Dumnezeu nostru Iisus Hristos chiar de la nașterea Sa ne-a dat nouă pildă că este bine a ne feri de primejdia morții. El chiar din scutece a fugit de furia lui Irod care căuta să-L piardă. Auzi ce zice dumnezeiasca Evanghelie despre acest adevăr: *După plecarea magilor, iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: Scoală-te, ia pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și stai acolo până îți voi spune ție, fiindcă Irod are să caute pruncul ca să-Lucidă. Și Iosif s-a sculat, a luat noaptea pruncul și pe mama Lui și a plecat în Egipt (Matei 2, 13-14).*

La fel și dumnezeieștii apostoli, având învățătura dată lor de la Domnul în această privință, se ascundeau și se păzeau de primejdiile și de la fața celor care căutau să le facă lor rău. Acest lucru ni-l arată nouă dumnezeiasca Scriptură când zice: *Și fiind seară în ziua aceea întâi a săptămânii (Duminica) și ușile fiind încuiate unde erau adunați ucenicii de frica iudeilor, a venit Iisus și a stat în mijloc și le-a zis: Pace vouă! (Ioan 20, 19).* Dar cine va putea spune prigoanele și suferințele Marelui Apostol Pavel și de câte ori s-a ferit el de primejdiile care îl amenințau din toate părțile, pe uscat și pe mare? Oare nu a primit el poruncă de la Însuși Mântuitorul să se ferească de ura și furia iudeilor când a venit în Ierusalim? Iată ce mărturisește el despre acest adevăr: *Și s-a întâmplat când m-am întors în Ierusalim și mă rugam în templu să fiu în extaz (uimire) și să-L văd (pe Domnul) zicându-mi: Grăbește-te și ieși în grabă din Ierusalim pentru că nu vor primi mărturisirea ta despre Mine (Fapte 22, 17-18).*

Iar când cei 40 de iudei se sfătuiseră cu jurământ că nu vor mânca până nu vor omorî pe Pavel Apostolul și a fost înștiințat Marele Pavel de acest plan al lor prin fiul surorii sale, el îndată a luat măsuri de a se păzi de primejdia morții care îl amenința, căci a trimis pe nepotul său la comandantul militar să-i spună despre planul celor ce voiau să-lucidă pe el și așa a înlăturat primejdia morții sale, deoarece comandantul militar l-a trimis sub mare pază la procuratorul roman Felix (Fapte 23, 12-14, 16, 25).

Dar sfinții ierarhi și mărturisitori ai Bisericii lui Hristos câte chinuri au suferit pentru dragostea lui Hristos și apărarea dreptei credințe? Și de câte ori, fiind amenințați cu închisori și cu bătăi și cu moarte, s-au ferit pe cât au putut de primejdiile și de vrăjmașii lor care căutau în tot chipul să-i primească pe ei? Cine nu știe de necazurile și de viața cea zbuciumată și de prigoanele cele îndelungate pe care le-a răbdat Marele Ierah al lui Hristos Atanasie al Alexandriei, care de cinci ori a fost scos din scaunul său și exilat de blestemații arieni și care vreme de 46 de ani numai în prigoane și în primejdiile a petrecut pentru mărturisirea dreptei credințe în adevăratul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos? Oare nu se ferea el pururea de primejdiile cele din partea arienilor? Oare n-a fugit el la Roma căutând scăpare și ajutor de la împăratul Constans și de la papa, unde trei ani a petrecut până la anul 344 când Sinodul de la Sardica i-a recunoscut nevinovăția lui?

Oare nu a scăpat el din biserică înconjurată de armată care voia să-l prindă? Și el îmbrăcându-se la față cu broboadă femeiască și fiind noapte și amestecându-se cu clericii și acoperindu-și fața sa, oare nu a fugit în pustiu fiind urmărit de ostașii blestematului Iulian apostatul? Oare nu a stat el ascuns în mormântul tatălui său de furia împăratului Valens care părtinea arienilor? Și cine va spune prigoanele acestui mare stâlp al Bisericii lui Hristos și de câte ori a fost el nevoit a se ascunde din

fața primejdiilor care le-a avut din partea arienilor și a eusebienilor și a altor eretici și vrăjmași ai dreptei credințe? Cine vrea să cunoască pe larg acest lucru să citească la viața sfântului în 18 zile ale lunii ianuarie.

Dar Sfântul Gherman, Patriarhul Constantinopolului, fiind izgonit de blestematul împărat iconoclast Leon Isaurul, nu s-a dus oare și a stat ascuns în casa părinților săi de la Platanion, unde a plâns mult starea cea jalnică a prigoanei Bisericii din acea vreme și unde a și murit la anul 733 în 12 zile ale lunii mai?

Așa vedem și pe dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul, care, văzând primejdia ce venea asupra sa din partea monotehiștilor, a lăsat curtea împăratului Heraclie și s-a dus la Hrisopulos, a îmbrăcat schima monahală și în singurătate se ruga lui Dumnezeu pentru furtuna ce se abătuse asupra Bisericii dreptmăritoare din partea acestor blestemați eretici care trăsese pe împărați de partea lor. Și iarăși văzând că ereticii mai sus amintiți întindeau mereu curse pretutindeni, a fugit și s-a ascuns în pustiul Africii și până la sfârșit a suferit prigoane și primejdii pentru dreapta credință, după cum se vede scris în viața lui din 21 ianuarie.

Iar alții din sfinții lui Dumnezeu au fugit nu numai de primejdiile cele ce le amenințau viața, ci și mai mult au fugit de primejdiile ce le amenințau mântuirea sufletului. Așa Sfântul Ilarion cel Mare, unul din marii luminători ai lumii, temându-se de onorurile și de marea cinste ce îi aduceau oamenii pentru viața lui cea sfântă și minunile ce le făcea cu puterea lui Hristos, a fugit de la locul său în pustiiile Alexandriei și s-a ascuns în pustiul Oasim. Oare n-a fugit el și s-a ascuns de ostașii înarmați trimiși de blestematul împărat Iulian apostatul spre a-l ucide pentru insulta ce a adus acest sfânt blestematului zeu Marnas? Apoi după un an s-a retras într-o insulă pustie mai depărtată și de acolo a luat drumul Liviei și al Siciliei. Apoi, temându-se să nu fie cunoscut de cineva din Răsărit, s-a ascuns într-alt loc singuratic unde lucra coșuri și vânzându-le își cumpăra cele de hrană și vindeca mulți bolnavi cu rugăciunea. Iar văzând că și aici a devenit cunoscut și slăvit de oameni care îl cinsteau ca pe un prooroc, a fugit de acolo de primejdia slavei deșarte și s-a dus în Dalmația, apoi în Cipru, unde a făcut mari minuni și a vindecat muți îndrăciți cu rugăciunea și cu semnul Sfintei Cruci. Și văzând că și acolo se face cunoscut și slăvit de oameni, s-a retras la un loc pustiu și sălbatic la 12 mile de mare, unde a și adormit în Domnul în vârstă de 80 de ani la anul 371.

Așa vedem pe Cuviosul Martinian că a fugit toată viața sa pentru a nu-și pierde curăția trupului și mântuirea sufletului său (vezi viața sfântului la 13 februarie). Așa Sfântul Iosif, scriitorul de cântări, văzând primejdia năvălirii bărbaților în insula Sicilia, care veneau din Africa și pustiau totul în cale, a fugit în Grecia și s-a făcut călugăr la Mănăstirea Mântuitorului numită Latranus din Tesalonic, unde a fost hirotonit preot, apoi de acolo a plecat la Constantinopol, dar văzând că și acolo împăratul Leon Armeanul a pornit persecuția împotriva sfintelor icoane, a fugit de acolo la Roma și apoi din nou la Constantinopol, unde a scris multe imnuri de laudă lui Dumnezeu și sfinților Săi, prin care a atras iarăși asupra sa ura ereticilor iconoclaști care l-au exilat în Herson prin împăratul Teofil iconomahul, de unde a fost chemat de patriarhul Ignatie care l-a făcut schevofilax, adică păzitor al vaselor sfinte ale mării biserici, unde a adormit în Domnul în anul 883 în aprilie.

Dar cine va povesti câte prigoane și primejdii a suferit Sfântul Dionisie, arhiepiscopul Alexandriei, din partea împăratului Deciu, care a pornit persecuție generală asupra creștinilor, și cum în acea vreme mulțime mare de creștini de prin orașe și sate fugeau și se ascundeau prin munți, prin păduri, prin locuri pustii și neumblate? Căci la începutul anului 250 edictele cele sângeroase ale tiranului Deciu au fost publicate și la Alexandria, iar Sfântul Dionisie, episcopul Alexandriei, a căzut prizonier cu o mare mulțime de creștini pe care ostașii tiranului îi aduseseră la orașul Taposiris. Dar o trupă bine organizată de țărani creștini, aflând de cele ce se făcuseră, au luat arme în mâini și au alergat în ajutorul episcopului lor. Deci au ieșit înaintea persecutorilor, iar aceștia, văzând mulțimea celor ce veneau, au fugit de frică și au lăsat în mâinile lor pe prizonieri. Atunci creștinii au ridicat repede din mijloc pe episcop, care aștepta moartea cea silnică, și l-au silit să fugă și să se ascundă din fața primejdiei în care se găsea. Și așa sfântul a fugit și s-a ascuns multă vreme până la sfârșitul persecuției în pustia Libiei.

În cele de până aici am adus atâtea mărturii de la sfinții și aleșii lui Dumnezeu care au trăit înainte de lege, în Legea Veche și în Legea Darului Evangheliei lui Hristos, care în diferite locuri și vremi au fugit și s-au ferit de primejdiile oamenilor răi, de prigoane și au dat loc mâniei și răzbunării ce era asupra lor. Oare care au fost pricinile binecuvântate de Dumnezeu pentru care acești sfinți fugeau și se păzeau din calea primejdiilor și a morții? La această întrebare vom răspunde că două pricini binecuvântate au fost în această privință. Întâi că însăși dumnezeiasca Scriptură și învățătura Mântuitorului din Sfânta Sa Evanghelie i-a învățat pe ei să facă acest lucru. Iar al doilea că ferirea și paza noastră din fața primejdiilor este întemeiată pe porunca dragostei de care toată Legea și proorocii atârnă (Matei 22, 40).

Iată o pildă: dacă eu sunt amenințat de o primejdie sau chiar cu moartea din partea unui om care se silește să-mi vatăme trupul sau sufletul meu și eu nu voiesc să fug din fața lui și stau întărit și nemișcat, atunci eu mă fac sminteală omului acela. Și eu poate mă folosesc din vătămarea aceluia pentru bărbăția și răbdarea mea, dar acela se vatămă pe sine și se face pe sine vrednic de muncă. Deci când nu voiesc să fug de primejdia ce îmi stă înainte din partea celui ce mă urăște și vrea să mă vatăme sau să mă omoare, atunci cum iubesc pe fratele meu ca pe sine? Ci arătat este că mă iubesc pe sine mai mult decât pe acela care îmi voiește răul sau mă lenevesc și nu bag în seamă porunca apostolească care zice: *Nimeni al său să nu caute, ci fiecare pe ale aproapelui* (I Cor. 10, 24). Ba și mai mult că prin această nebagare de seamă a mea stau împotriva Legii celei stăpânești care a rânduit zicând: *Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși* (Matei 22, 39). Deci arătat este că porunca feririi de primejdie și de prigoane se întărește pe porunca dragostei.

Iar îngăduirea în primejdie și în prigoane atunci când putem să ne ferim de ele este lepădare a dragostei, fiindcă se face aproapelui pricină de sminteală. Dar poate că va zice cineva: oare trebuia ca sfinții apostoli și alți dascăli ai Bisericii lui Hristos să fugă și să se ascundă prin pustii și să nu propovăduiască Evanghelia lui Hristos, spre a nu sminti pe iudei sau pe păgâni? Nicidecum nu trebuia să înceteze propovăduirea Evangheliei, căci Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos i-a trimis pe ei să predice Evanghelia la toată lumea, zicând: *Mergând în toată lumea propovăduiți Evanghelia la toată zidirea; cel ce va crede și se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi* (Marcu 16, 15). Drept aceea mare nedreptate ar fi fost dacă, pentru răutatea celor ce se sminteau, apostolii ar fi încetat propovăduirea Evangheliei celei încredințate lor de Însuși Domnul și Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Căci câți se sminteau, aceia nu erau vrednici de credință, nici de mântuire. Acest lucru îl arată Marele Apostol Pavel când iudeii se sminteau de predica Evangheliei lui Hristos. El nu lua în seamă această sminteală nedreaptă a lor, ci zicea: *Iar noi propovăduim pe Hristos cel Răstignit, evreilor adică sminteală, iar elinilor nebulie*.

Ascultă încă pentru aceasta și pe Însuși Domnul nostru Iisus Hristos. Când ucenicii lui ziceau către El că fariseii, auzind învățătura Lui, s-au smintit, atunci Mântuitorul, grăind, a răspuns către dânșii: *Lăsați-i pe ei, povățuitori orbi sunt ai orbilor* (Matei 15, 14). Deci smintească-se iudeii că eu propovăduiesc pe Hristos cel Răstignit, lasă-i pe ei, nimic să nu-ți fie ție grijă de sminteala lor, căci povățuitori orbi sunt ai orbilor. Smintească-se cei răi și ereticii, fățarnicii, viclenii și mincinoșii, că eu propovăduiesc adevărul dreptei credințe. Lasă-i pe ei, nu trebuie să ai grijă de sminteala lor, că povățuitori orbi sunt orbilor.

Dar atunci cum stau lucrurile care au arătat mai sus că noi trebuie să ne ferim de primejdie spre a nu face sminteală celui ce voiește a ne face nouă rău? Iată cum: „La toate trebuie chibzuință și dreaptă socoteală, de vreme ce pe tot lucrul îl împodobește măsura” (Sfântul Isaac Sirul). Nu pe toate întâmplările le putem măsura cu aceeași măsură și cu aceeași cumpănă. Dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur zice: „Când vii în fața a două păcate și unul era prea mic, iar altul prea mare, atunci de ești prea silit fă păcatul cel mic, ca să nu-l faci pe cel mare”.

Eu trebuie să fug din calea primejdiei când această fugă a mea nu-mi vatămă mântuirea sufletului meu și mântuirea lui. Iar când fuga mea îmi aduce mie primejdia morții sufletului meu, adică îmi aduce mie primejdia morții sufletului meu, adică îmi este în primejdie mântuirea mea, atunci nu trebuie a fugi și a mă ascunde, ci a sta tare în răbdare cu nădejdea la Dumnezeu și de a

răbda până în sfârșit spre a mă mântui, după cum este scris: *Întru răbdarea voastră veți mântui sufletele voastre. Și iarăși: Cine va răbda până în sfârșit acela se va mântui.*

Iar dacă fereria mea de primejdie nu-mi aduce mie primejdia nemântuirii sufletului meu, atunci se cuvine a căuta mai mult la folosul celui ce voiește a-mi face mie rău și pentru a nu-i face lui sminteală e bine să mă feresc pe cât voi putea din fața lui. Aceasta o arată și dumnezeiescul Apostol Pavel către cei ce mâncau carne jertfită la idoli pe față cu cei ce aveau știința lor slabă și socoteau că idolul este ceva. El le scrie corintenilor: *Știm că idolul nimic nu este în lume și că nu este alt Dumnezeu afară de unul... ci nu toți au această știință* (adică de a socoti că idolul nu este nimic). *Însă vedeți ca nu cumva slobozenia voastră aceasta să nu fie sminteală celor neputincioși. Pentru că dacă te va vedea cineva pe tine, cel ce ai știință, că șezi în capiște, au nu știința lui, fiind slabă, se va zidi spre a mânca cele jertfite idolilor?* Apoi, arătând cât de greu este păcatul acesta, zice: *Și va pieri fratele tău cel neputincios pentru știința sa, pentru care Hristos a murit* (I Cor. 8, 4-11).

Așadar, așa cum am zis mai sus: cât privește paza și ferirea noastră de primejdii, aceasta să fie cu bună chibzuință și dreaptă socoteală spre a nu aduce primejdia osândirii noastre în cele spre mântuire, dar nici sminteala aceluia ce ne prigonește pe noi. Și aceasta o vom face atunci când vom socoti că paza de primejdii o facem numai după porunca cea dată nouă de Domnul și nu spre a tăgădui înaintea oamenilor mărturisirea dreptei credințe în Hristos și când vom socoti că paza noastră de primejdii nu ne aduce nouă paguba mântuirii sufletului nostru, ci mai ales prin aceasta ne vom sili a nu face smineală spre pierzarea celui ce ne prigonește pe noi.

Iar acum spre lămurirea celor ce am vorbit astăzi în acest cuvânt vom spune spre încheiere o învățătură a unui sfânt părinte al Patericului, care în această privință zice așa: „Când vei vedea vreodată întărâtarea, tulburarea și venirea păgânilor asupra creștinilor, atunci fugi tu și te ascunde cât vei putea; iar să nu te dai în mâinile păgânilor muncitori, părându-ți-se că mare lucru și bun vei face de te vei da singur în mâinile lor. Că Dumnezeu nu voiește de la noi cele ce sunt mai presus de noi și de putința noastră. Măcar de găsești undeva scris că unii din sfinții mucenici singuri de bună voie se duceau și se dădeau pe sine în mâinile prigonitorilor, dar aceia prin oarecare descoperire dumnezeiască făceau aceasta. Iar tu, când ți se va întâmpla fără voia ta să cazi cumva în mâinile păgânilor prigonitori, atunci cu bună nădejde la Domnul nostru Iisus Hristos să rabzi vitejește toate ispitele și muncile ce ți se vor întâmpla, până la moarte. Iar ceta ce nu fuge de ispите, ci se dă singur de bună voia sa într-însele, acela pierе într-însele. Că noi avem poruncă să ne ferim de ispите după cât vom putea și să ne rugăm de-a pururea lui Dumnezeu zicând: «Doamne, nu ne duce pe noi în ispите»” (Vezi *Pateric*, cap. 11, Despre răbdare, București, 1828).

Iată ați auzit atât de clar și luminat învățătură de la Sfinții Părinți în ce chip este datoria noastră a ne păzi de primejdii și de ispите în viața noastră. Întâi că suntem datori a ne feri după a noastră putință din calea primejdiilor după porunca Mântuitorului care a zis: *Păziți-vă de oameni* și ne-a poruncit nouă a ne ruga să nu cădem în ispите. Al doilea că suntem datori a ne păzi de primejdie pentru a nu fi noi pricină de sminteală celui ce voiește a ne face nouă rău. Iar al treilea: Dacă noi după putere ne vom păzi de primejdie și fără voia noastră va îngădui Dumnezeu să cădem în vreo primejdie, atunci suntem datori să punem toată nădejdea noastră spre Dumnezeu și să răbdăm cu toată vitejia cugetului și a inimii nostre toate primejdiile și necazurile până la moartea noastră, spre mântuirea sufletelor noastre. Iar dacă noi vom păzi credința noastră dreaptă și nemișcată și poruncile lui Dumnezeu fără prihană și oarecare se va sminti de noi, nici o grijă să nu avem noi de acest lucru și să zicem în inima și cugetul nostru cuvântul Domnului: *Lasă-i pe ei, că povățuitori orbi sunt ai orbilor.*

Iar de vom vedea că lucrul nostru smintește pe fratele și noi, de îl vom lăsa, nici de credință nu ne lepădăm, nici Legea lui Dumnezeu nu o călcăm, atunci este bine să lăsăm lucrul acela, ca nu pe fratele să-l smintim. Deci ne trebuie mare chibzuință și dreaptă socoteală să facem bună deslușire între acelea ce sunt adevărate sminteli și acelea ce nu sunt sminteli, ca nu fără de socoteală să ne smintim pe noi și să smintim și pe alții.

Spre încheierea acestui cuvânt predici să rugăm pe Prea Înduratul nostru Mântuitor și pe Prea

Curata sa Maică, ca împreună cu rugăciunile sfinților, să fim ajutați noi păcătoșii spre a cunoaște calea cea împărătească a mântuirii și a merge pe ea spre mântuirea sufletelor noastre. Amin.

CUVÂNT LA POGORÂREA SFÂNTULUI DUH

Astăzi Biserica Ortodoxă prăznuiește pe Preasfântul Duh, adică pogorârea Sfântului Duh peste sfinții ucenici și apostoli ai lui Iisus Hristos. Mai întâi trebuie să știți cine este Duhul Sfânt și apoi cele despre praznic. Duhul Sfânt este una din persoanele Preasfintei Treimi. Persoană sau Ipostas sau Față este același lucru. Duhul Sfânt este de o ființă, de o fire, de un scaun, de o voie și de o stăpânire cu Tatăl și cu Fiul. Duhul Sfânt este Acela care a lucrat la zidirea lumii și la facerea tuturor fapturilor văzute și nevăzute, împreună cu Tatăl și cu Fiul, după cum ați auzit că zice în Psaltire: *Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit și cu duhul gurii Lui toată puterea lor*. De aici înțelegem clar și prea luminat că toată Sfânta Treime a lucrat la zidirea lumii, a celor văzute și a celor nevăzute.

Duhul Sfânt este Acela care a vorbit prin prooroci. El are chipul estimei⁹¹ Sale deosebit de al Tatălui și al Fiului după ipostas, nu după ființă. Pentru că Însuși Tatăl, pricina a toată dumnezeirea – și a Fiului și a Duhului Sfânt –, are chipul estimei Sale prin nenaștere, iar Fiul are nașterea cea mai înainte de toți vecii din Tatăl, și Duhul se deosebește cu chipul estimei sale prin aceea că El nu are nici nenașterea Tatălui, nici nașterea cea mai presus de vreme a Fiului, ci El cu alt chip de estimă pornește din Tatăl, cu purcederea, cum auziți în Crez: „Care de la Tatăl purcede”.

Duhul Sfânt împreună cu Mântuitorul se numesc raze gemene ale Tatălui, pentru că mai înainte de toți vecii, odată cu nașterea cea mai presus de vreme a Fiului, purcede și El din Tatăl mai presus de vreme. Duhul Sfânt a binevoit de la începutul zidirii lumii și mai înainte de zidirea lumii să fie deasupra apelor. Auzi ce spune dumnezeiasca Scriptură: *Și întuneric era deasupra adâncului și Duhul lui Dumnezeu se purta deasupra apelor*. Auzi: *se purta*. În alt loc se scrie că *umbra* și în alt loc, în limba siriacă, se zice că *clocea* deasupra adâncurilor. Deci găina când stă pe ouă, ori de zicem că încălzește ouăle, ori că le clocește, ori că stă pe ouă, așa și Duhul lui Dumnezeu mai înainte de zidirea lumii clocea sau încălzea adâncurile, așa cum dogmatise Marele Vasile, Grigorie de Nyssa, dumnezeiescul Efrem Sirul și alții.

Deci prin această încălzire pe care o dădea Duhul Sfânt adâncului care era numai apă, că pământul nu era atunci și nu se vedea, a dat viață apelor și pământului, care în apă, ca la zidire să nu se mai zică așa: Să scoată pământul viață sau să scoată apele viață sau să se facă întâi viață în pământ și în apă și apoi să scoată suflete vii, ci să zică așa: *să scoată apele suflete vii*. Dar de unde? Ce, au avut apele de la sine suflete vii? Nu, Doamne ferește! Că atunci punem zidirea în locul Ziditorului. Ci Duhul lui Dumnezeu care a încălzit adâncurile a pus viața în apă și a dat viață la toate viețuitoarele care sunt în ape, pe pământ și în aer și în toate. Deci așa se înțelege la Scriptură, că lucrurile sunt prea adânci, dar sunt tâlcuite de dumnezeieștii părinți.

Duhul lui Dumnezeu a binevoit să se arate în multe feluri. Când a scos poporul lui Israel din Egipt, din mâna lui Faraon și din robia cea de 430 de ani, El s-a arătat ca un nor mergând înaintea taberei fiilor lui Israel. Că zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul: „Norul era chip al Duhului și marea era chip al apei” la botezul acela la care s-a botezat tot poporul lui Israel, cum zice marele apostol Pavel: *Au doar părinții noștri nu toți prin mare au trecut și prin nor s-au botezat și celelalte*.

Duhul Sfânt s-a arătat uneori în chip de porumbel, adică la Botezul Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, iar în ziua de astăzi s-a arătat mai vestit și mai arătat decât totdeauna din istoria lumii. De ce zice Evanghelia de astăzi că încă nu era Duh Sfânt? Și îndată răspunde: *Pentru că Iisus încă nu se proslăvise*. Iată ce vrea să zică aici Scriptura, nu că nu era Duh Sfânt, că nici n-a fost vreoa vreme când n-a fost Duh Sfânt, că de când este Tatăl și Fiul, fără de vreme este și Duhul Sfânt, fără de început, de aceea și zice că nu era încă Duh Sfânt, adică încă nu s-a arătat

⁹¹ Chipul estimei = modul de a fi.

așa de văzut și așa de simțit Duhul Sfânt, până nu s-a proslăvit Fiul Omului.

Dar când s-a proslăvit Fiul Omului? Când a șezut de-a dreapta mării întru cele înalte, de-a dreapta dumnezeirii la locul său de totdeauna. Când a suit firea omenească până unde? Până de-a dreapta Tatălui. Atunci s-a proslăvit Fiul Omului când ce a fost stricat prin neascultare, a dres și a înnoit și a sfințit și a altoit firea noastră cea căzută și a dus-o nu în rai, ci în ceruri și mai presus de ceruri, de-a dreapta puterii, de-a dreapta mării întru cele înalte. Și atunci când Hristos s-a suit cu tot cu trup la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, atunci s-a proslăvit El pentru ascultarea sa. Căci ce spune la Filipeni? *Hristos Iisus s-a smerit pe sine, ascultător făcându-se până la moarte și moarte pe cruce.* Dar ce i-a adus această smerenie și ascultare? Auzi pe același apostol: *Pentru aceasta și Dumnezeu l-a proslăvit pe Dânsul și i-a dat Lui nume care este mai presus de tot numele, ca în numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt.* Deci acum a ajuns Hristos de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl, în ziua de astăzi, acum i s-a dat nume mai presus de tot numele și slava pe care a avut-o mai înainte de toți vecii a luat-o în trup, nu ca mai înainte cu a sa ființă, că pururea era cu ființa sa.

Deci, acum când s-a proslăvit Fiul Omului, a trimis pe Preasfântul Duh, după cum a făgăduit la sfinții Săi ucenici și apostoli. Ce le-a spus? *Voi ședeți în Ierusalim până când vă veți îmbrăca cu putere de sus.* Și au stat dumnezeieștii apostoli zece zile în Ierusalim și în a zecea zi după Înălțarea Domnului, când Hristos s-a proslăvit de-a dreapta puterii, a trimis de acolo pe Preasfântul Duh, care de la Tatăl purcede. Dar de ce l-a trimis la zece zile și nu mai înainte? Iată ce spun dumnezeieștii Părinți: La zece zile după Înălțarea lui Hristos s-a pogorât Duhul Sfânt, pentru că în taina iconomiei în trup a lui Hristos prin care s-a mântuit neamul omenesc, a fost de folos și cetelor îngerești, că auzi ce spune apostolul, că întru Iisus Hristos și întru taina iconomiei sale în trup aveau nevoie de înnoire și sfințire și cele de jos și cele de sus.

Deci mergând Mântuitorul nostru la Înălțare cu tot cu trup, s-a oprit în fiecare zi la câte o ceată de îngeri și le-a dat la toate cele nouă cete de îngeri câte o zi pentru mai multă îndumnezeire, sfințire și înnoire și apoi în ziua a zecea a stat de-a dreapta Tatălui și de acolo a trimis pe Preasfântul Duh ca să se pogoare peste Sfinții Săi ucenici și apostoli, să-i umple de sfințenie, de putere, de înțelepciune și de dar. Și cum a fost venirea Preasfântului Duh peste sfinții Săi apostoli? Ați văzut la Apostolul de astăzi că stând ucenicii acolo s-a făcut un sunet mare, ca o mișcare de vifor și de vânt mare venind cu sunet și s-au arătat limbi ca de foc și au stat pe fiecare dintre ei. Acolo era și Preasfânta Maica Domnului, după cum o vedeți în icoană, și dumnezeieștii săi ucenici.

Dar de ce spune Scriptura *ca de foc* și nu spune că s-a pogorât limbi de foc? Care e pricina că s-au pogorât *limbi ca de foc* și nu de foc? Știi de ce pune și pe *ca* înainte? Ca să nu atribuim noi Duhului Sfânt materia. Să nu credem noi că Duhul Sfânt este un foc cum e lumânarea aceea pe care o vezi acolo sau cum vezi fel de fel de focuri. Că nu este foc material Duhul Sfânt, ci foc gânditor. Deci Dumnezeu nostru este foc mistuit, dar nu este foc material, ci foc care nu se vede și nu se simte și numai prin gândire se înțelege. Așadar s-au pogorât peste sfinții Săi apostoli nu limbi de foc, ci limbi ca de foc, având oarecare asemănare cu focul.

Și ce, care a fost pricina să se pogoare în acest fel, în chip de limbi? De ce nu a venit ca la Botezul Domnului, în chip de porumbel? Sau în chip de nor sau în alte feluri, că putea în tot felul, ca un Dumnezeu atotputernic? De ce vine el acuma în chip de limbi? Știi de ce? Ca să arate că El este Dumnezeu cel atotputernic, de o ființă cu Tatăl și cu Fiul, care a amestecat limbile cândva. Ați auzit aseară la slava Vecerniei celei mari? Zice: „Limbile amestecându-se au pedepsit îndrăzneala celor ce făceau turn”. Pentru că până atunci, când au făcut turnul Babel de care ați auzit la școală, era o limbă și un neam în tot pământul și au cutezat oamenii să facă turn ca să nu-i mai ajungă pe ei potopul. Și aceasta a îndrăznit să o facă Nimrod, uriașul acela împărat al Babilonului, de la care a ieșit închinarea la idoli și urâciunea zidirii de turn.

Și a silit 71 de seminții să zidească la turn. Numai Ever cu patru mii de suflete n-au vrut să zidească și au fugit și s-au ascuns în munți. Și de aceea limba lor era mai neamestecată, limba lui Ever este cea mai veche limbă de sub cer, este limba lui Adam, care o mai știu oarecare evrei din

Palestina, limba cea veche, aramaică. Se zice că e cea mai veche limbă pe care a vorbit-o strămoșul Adam, că numai lui Ever nu i-a amestecat Dumnezeu limba. El, când a zis Nimrod să zidiească turn împotriva lui Dumnezeu, știi ce a zis? „Cum o să zidim noi turn împotriva lui Dumnezeu, Care a acoperit cu apele potopului și cei mai mari munți din lume?”

Și n-a vrut Ever să se supună. Iar Nimrod a zis: „Cine nu va zidi turnul, acela imediat va muri cu moarte amară”. Și atunci unii de frică, alții din convingere au început să zidească turnul acela, ale cărui ruini până azi se văd și le cunosc oamenii de știință care au umblat până acolo. Se află ruinele aceluia turn aproape de orașul Bagdad din Irak, vechea Babilonie între Eufrat și Tigru. Acolo a fost turnul Babel. Și au început să zidească la turn unii de frică, că se temeau de moarte, iar alții din convingere că pot face ceva împotriva lui Dumnezeu. Iată de atunci a ieșit maimuța din om, nu omul din maimuță, cum susțin unii. Așa spun dumnezeieștii părinți, citiți în Hronograf. Pentru că a zis atunci Sfânta Treime: „*Să ne pogorâm să le amestecăm lor limbile ca să nu poată să se mai înțeleagă om cu om.*” Și cine va cere var, altul să-i dea sabie. Și cine va cere căldare, altul să-i dea scara. Să nu mai poată zidi, să vadă că este un Dumnezeu care a făcut limbile omului”.

Și celor care au zidit de frică și le părea rău că zidesc împotriva lui Dumnezeu, le-a amestecat numai limbile, iar celor care au zidit din convingere, că pot face împotriva lui Dumnezeu ceva, le-a amestecat și firea. Deodată s-au trezit cimpanzei fără coadă, maimuțe, urangutani, satiri, hipocentauri, toate dihăniile și urâciunile lumii. De ce? Când au vrut îngerii să se înalțe împotriva lui Dumnezeu, să se facă asemenea cu Dumnezeu, din îngeri luminați s-au făcut draci întunecați, și cei ce erau în lumină și în strălucire s-au făcut întuneric. Iar când a vrut omul să facă turn împotriva lui Dumnezeu, din om l-a făcut maimuță și toate urâciunile pământului, cum le vedeți până în ziua de astăzi. Deci la unii le-a amestecat limba, iar la alții le-a amestecat firea și i-a făcut, cum îi vedeți până în ziua de astăzi, urâciunile pământului și de răs în tot pământul.

Deci să mergem mai departe. De aceea astăzi Duhul Sfânt se pogoară în chip de limbi de foc, pentru ca să arate că EL este Acela care a amestecat limbile oamenilor să nu poată zidi împotriva lui Dumnezeu. Și auzi cum cântă Biserica: „Când S-a pogorât amestecând limbile, despărțit-a neamurile Cel Preaînalt, iar când S-a pogorât în chip de limbi de foc, într-o unire pe toți i-a chemat și într-un glas au slăvit pe Peasfântul Duh”. Ai auzit și aseară la slavă? Zice: „Atunci a stricat unirea cea rea împotriva lui Dumnezeu și acum prin limbi de foc a unit toate popoarele într-o singură limbă și o credință. Că erau la praznicul Cincizecimii în Ierusalim bărbați iudei și libieni și sirieni, și elamiți, și romani, și prozeliți, și greci, și arabi, și tot neamul de sub cer, și vorbeau în limba lor și ei auzeau fiecare om în limba sa măririle și slava lui Dumnezeu și predica Evangheliei. Și se minunau și ziceau: „Oare ce să fie acestea? Acești oameni neînvățați toți sunt de un neam, galileeni, și ei vorbesc în limba lor Evanghelia și noi o înțelegem în limba noastră”. Știi ce era? Era Duhul lui Dumnezeu care a amestecat atunci limbile acelor ce făceau rău și acum a dat darul vorbirii în limbi ca să aducă la o credință în Hristos toate popoarele cele felurite la limbă, ca credință și la neam.

Și unii din farisei și din iudei, plini de zavistie ca totdeauna, ziceau: „Asta-i treaba mustului dulce. S-au îmbătat aceștia, nu știu ce vorbesc”. Iar marele Apostol Petru, cel mai tare în credință și mai îndrăzneț, a ieșit în mijloc și a zis: „Bărbați galileeni, nu suntem beți, de abia e ceasul al treilea din zi (adică de abia e nouă dimineața, cum erau orele atunci). Nu suntem beți de vin, cum socotiți voi, ci astăzi în urechile voastre se împlinește proorocia lui Ioil Proorocul care a zis: *În zilele cele de apoi turna-voi din duhul meu peste tot trupul. Fetele voastre vedenii vor vedea și vor proorocii și robii și roabele mele vor vorbi în limbi și cealalte.*” Și voi da o putere și duh și cealalte”. Și le-a spus: „Astăzi s-a împlinit proorocia, în ochii voștri. Toarnă Dumnezeu Duhul Lui acum peste noi și vorbim noi în toate limbile zidite sub cer ca să cunoașteți și să înțelegeți voi măcar din acest semn văzut și simțit al Duhului Sfânt, că aici nu-i lucrare de om, ci de Dumnezeu și de Duhul lui Dumnezeu”.

Dar oare de ce a fost nevoie de acest dar deosebit al vorbirii în limbi la începutul Bisericii? Și de ce nu mai este darul acesta în Biserică până astăzi? V-ați pus întrebarea? Iată ce spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur în cuvântul de la Cincizecime: „A fost prea nevoie la începutul Bisericii să se dea acest dar al Duhului Sfânt de a se vorbi în limbile toate, ca să cunoască toți că la

școala Duhului Sfânt nu se învață pe bănci. Școala Preasfântului Duh se toarnă de sus în mintea celor care binevoiește Dumnezeu și-i alege. Și Dumnezeu poate înțelepți pe cei proști”. Se împlinește ceea ce a zis marele Pavel: *A ales Dumnezeu vasele cele slabe să rușineze pe cele înțelepte și pe cele tari. Și a ales Dumnezeu pe cele nebăgate în seamă ale lumii și celelalte, ca să arate că el nu are nevoie de școlile noastre. Când vrea să facă vreun far pentru mântuirea lumii sau vreo lucrare, El are nevoie de inimă curată, de credință sinceră și de suflete curate, care doresc mântuirea în mod sincer.*

Și de aceea Duhul lui Dumnezeu s-a vărsat din belșug peste acești pescari și oameni necărturari, ca să-i înțeleptească în școala aceasta mai presus de orice minte, ca să fie de folos, să predice Evanghelia până la marginile pământului și să facă minuni și puteri mari cu putera lui Dumnezeu. Și de aceea a dat darul vorbirii în limbi, zice dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, căci sunt semn pentru cei necredincioși. Că auzi ce spune în capitolul 14 al epistolei întâi către Corinteni: *Limbile sunt semn pentru cei necredincioși.* Pentru că toți cei ce erau la Cincizecime în Ierusalim de atâtea feluri de popoare, când auzeau din gura a doisprezece oameni simpli, proști, cum îi socotea lumea, că vorbesc în toate limbile de sub cer, cunoșteau cu dinadinsul că nu poate fi aici altceva decât numai lucrarea Duhului Sfânt: „Numai Duhul lui Dumnezeu este Cel ce mișcă mintea și limba acestora să vorbească în așa fel încât, vorbind ei într-o limbă și noi să înțelegem fiecare în limbile noastre măririle și slava lui Dumnezeu”. Iată pentru ce a dat darul vorbirii în limbi înainte. Pentru ca să fie semn pentru oamenii necredincioși, ca măcar prin acest dar preasfințit și preavăzut să înțeleagă că apostolii nu sunt trimiși de oameni, ci sunt trimiși de Dumnezeu și să creadă în Iisus Hristos pe care îl propovăduiau ei cu atâta putere și convingere.

Frați creștini, Duhul lui Dumnezeu este Duhul cel Preabun, cel Preasfânt, cel Atotputernic, cel Atotproniator, cel Preaînțelept, și toate însușirile care se atribuie lui Dumnezeu Tatăl și toate cele ce i se atribuie lui Dumnezeu Fiul le are la fel după ființă. Numai după ipostas se deosebește cu chipul estimei, însă toate celelalte însușiri care le are la fel cu Tatăl și cu Fiul, după cum arată dumnezeieștii teologi. Se numește Duhul acesta Duhul Preabun, Duhul cel Preasfânt care luminează pe tot omul care vine în lume. Este Duhul care aduce lumină gânditoare la tot omul care se botează în numele Preasfintei Treimi și care vine în lume. Dar oare pe acest duh al luminii și al sfințeniei cu ce îl întunecăm noi, păcătoșii? Cu ce îl gonim noi de la noi? Oare poate sta el la un loc cu întunericul? Nu. Prin ce supărăm noi și întristăm pe Duhul Sfânt și prin ce îl gonim de la noi? Știți prin ce? Prin păcate. Și mai cu seamă prin păcatele de moarte. Noi gonim pe Duhul lui Dumnezeu de la noi prin păcatele noastre.

Noi de la dumnezeiescul Botez suntem biserică a Dumnezeului celui viu. Nu zice Pavel așa? *Voi sunteți biserica lui Dumnezeu celui viu și mădulare din parte ale lui Iisus Hristos. Voi sunteți biserica Dumnezeului celui viu și Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi.* Locuiește Duhul lui Dumnezeu în noi, dar noi îl putem goni din noi prin ce? Prin păcate. Prin răutăți. Duhul lui Dumnezeu nu poate sta unde sunt lucrurile întunericului, el este duhul luminii. Ce zice Pavel? *Să lepădăm dar lucrurile întunericului.* Care sunt lucrurile întunericului, că le enumeră acolo? Ura, desfrâul, mânia, zavistia, beția, mâhnirea pentru binele aproapelui, răutatea, ținerea minte a răului, pizma, lenevia și toată răutatea se numesc lucruri ale întunericului. Păcatul foarte mult întunecă pe om. Dar de ce? Pentru că gonește de la el pe Duhul Sfânt care e lumina aceea care luminează pe tot omul ce vine în lume.

N-ați văzut cum s-a întunecat Saul de zavistie? Era bolnav, îl muncea satana, venea David și îi cânta din Psaltire și gonia duhul de la dânsul. Iar Saul era așa de întunecat când se scula, încât zicea: *Unde-i David, ca să-l omor?* Pe cine? Pe doctorul lui care îl scotea de la drac când îl muncea duhul rău pe Saul și îl trântea la pământ. Vezi zavistia, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, că e mai rea decât dracul? Duhul adică se ducea de la Saul, dar zavistia îi întuneca mintea lui, încât când gonia David dracul de la el și se scula de jos, zicea: *Unde-i David să-l omor?*

Cărturarii și fariseii vedeau minunile lui Iisus Hristos și, în loc să se lumineze, se întunecau cu ura și cu zavistia așa de tare, încât căutau pe toate căile să-l omoare. Pentru ce? Pentru că ura este mare întuneric. Ce spune dumnezeiescul evanghelist Ioan? *Cela ce urăște pe fratele său întru*

întuneric umblă și întunericul a orbit ochiul lui. Iată întunericul – ura, zavistia, beția. Ce zice dumnezeiescul părinte Efrem Sirul? S-au întunecat cu beția Noe și Lot, care l-a scos Dumnezeu din Sodoma, și au greșit cu păcate foarte mari, unul cu blestemul și altul s-a amestecat cu fiicele sale. Și iată cât întuneric a adus beția în sufletele lor. Și de aceea zice: Beția pe Domnul nu îl primește, beția pe Duhul Sfânt îl gonește de la om și îl lasă pustiu de darul lui Dumnezeu. Iată întuneric care gonește pe Duhul Sfânt.

Dar numai beția? Ce l-a întunecat pe faraon? Împietrirea inimii. De două ori, de trei ori i-a zis Moise: *Dă drumul poporului să jertfească lui Dumnezeu în pustie. Voi da și iarăși voi da și iarăși se împietrește și iar se întuneca, până l-a pierdut Dumnezeu în Marea Roșie.* Cine l-a întunecat pe Gheezi, cine l-a întunecat pe Iuda? Iubirea de arginți, cum cântă biserica: „Cu iubirea de argint îmbolnăvindându-se, s-a întunecat”. L-a întunecat atâta iubirea de argint că l-a vândut pe Învățătorul, pe Ziditorul lumii, pe Cel ce a dat darul apostolilor, pe Cel ce l-a făcut făcător de minuni și l-a împărțit cu Preacuratele Taine. „Ai vândut pentru iubirea de argint pe cel neprețuit”. S-a îmbolnăvit și s-a întunecat cu iubirea de argint și i-a răpit toată partea cuvântătoare a sufletului său să nu mai înțeleagă cine este și ce face.

Dar numai pe Iuda? Cine l-a prăvălit pe Solomon cel preînțelept și preasfânt, cel ce a scris jumătate din Scriptura cea veche? Dumnezeiasca Scriptură zice că era preînțelept și a luat darul înțelepciunii; cine l-a întunecat? Patima iubirii de femei. Desfrâul și curvia. Până acolo l-a întunecat pe Solomon, că ținea atâtea femei de alt neam și aceluia a spus că vrea să le facă și lor capiște și a zidit capiște preînaltă idolilor lui Moab și ai sidonienilor. Așadar păcatele ne întunecă și îndepărtează Duhul Sfânt de la noi.

Să fugim de păcate, ca să nu întristăm pe Duhul Sfânt care este în noi de la Botez. Iar dacă am greșit, să ne pocăim de îndată, ca să nu ne părăsească Duhul Sfânt. Să fim încredințați că de credem cu tărie în Dumnezeu, și iubim Biserica Lui, și ascultăm pe păstorii noștri sufletești, și dacă lepădăm tot păcatul și fărâdelegea prin Sfânta Spovedanie, devenim temple ale Duhului Sfânt, cum spune Sfântul Pavel și suntem urmași ai Apostolilor și fii ai lui Dumnezeu după har. Amin.

CONVORBIRE CU TINERI DESPRE CURĂȚIA ÎN CĂSĂTORIE

O să vorbim aici ceva care privește viața voastră, a mirenilor, și a noastră, a călugărilor. Vom vorbi despre curăție și despre feciorie. Noi, călugării, avem trei voturi: ascultarea necondiționată, sărăcia de bunăvoie și fecioria până la moarte. Cei ce au fost căsătoriți au, dacă vor, a doua feciorie, dacă vin în mănăstire sau chiar acasă, aceasta se cheamă feciorie de voință și din făgăduință.

Este o feciorie firească pe care o are omul când n-a știut ce e în lume femeia și alte patimi grele, Doamne ferește! Și a doua este din făgăduință, care o făgăduiesc. Că vin la mănăstire și cei căsătoriți. I-a murit soția și a venit și depune și el, vădov, votul fecioriei. A lui feciorie e tot atât de puternică, dacă o depune în fața sfântului altar, ca și a celui ce a fost feciorelnic din fire. Aceasta este fecioria a doua, după cum arată Sfântul Ioan Scărarul, pe care o ia omul în călugărie. Tot lui Dumnezeu făgăduiești și la botez și la călugărie; călugăria este al doilea botez, primești tunderea, îți schimbă numele, exact ca la botez. Deci unii sunt feciorelnici din fire și alții din făgăduință, care depun votul fecioriei la călugărie.

Alții duc viață curată și feciorelnică în lume. Ei au mare plată, cum sunt preoții celibi, dacă o duc într-adevăr cum au făgăduit, și cum sunt unii creștini. Eu am peste 40, aproape 50 de familie, care duc viață curată în lume. Și unii au hotărâre de 40 de ani, alții de 30, alții de 20, alții de 15, alții de 5, alții de 3, alții de un an, de doi, fiecare cum a început. Dar le pun în vedere de la început, de când au început această rânduială, să țină minte aceste lucruri: Dacă te-ai căsătorit nu mai sunteți doi, ci unul. Nu se mai poate zice că sunt doi, *ci vor fi amândoi un trup*, cum spune Sfânta Scriptură. Condiția de a păzi cei căsătoriți curăția nu aparține pe unul, pentru că nu este unul, ci doi sunt într-un trup și suflet. Asta o spune Sfântul Apostol Pavel: *Nu vă lipsiți unul de altul – auzi cum – decât până la o*

vreme și apoi să fiți împreună, ca să nu vă ispitească satana pentru neînfrânarea voastră. Ei bine, sunt unii care au dus aceasta până la moarte și au o mare plată, că au fost în lume. Că nu-i puțin lucru să te lupți în lume cu atâtea și să duci viața ta ca în mănăstire. Dar alții care nu pot, ei sunt liberi. Pot să ducă un an curăția, doi, și pe urmă iar să fie împreună. Nu îi condamnă nici o lege. Dar cât au pus deoparte au, că au ținut un an, că au ținut doi, aceea nu se pierde cât au ținut. Dumnezeu e drept. Iar dacă unul va vedea că celălalt este slab, trebuie să cedeze.

Iată ce am pățit eu cu unul. A venit la mine cu soția să păzească viața în curăție. Oameni bătrâni de acum. El avea sub 70 ani unul sau doi, ea avea vreo 60. Eu le-am spus: „Să nu mâncați carne, să nu faceți abuz de vin. Dacă ai luat, ia un pahar de vin, mai mult să nu iei, și să nu mâncați mâncări care irită: usturoi, acrituri mari, din acestea, că excită, adică irită corpul la diferite dispoziții de patimi”. Au ținut șapte ani acești oameni și pe urmă bărbatul și-a săpat groapa de moarte. Cum? Avea livezi mari, avea cazan de rachiu, făcea rachiu. Eu i-am oprit și de rachiu și de vin, i-am spus ca numai în caz de boală sau ceva să ia un pahar de vin, că nu-i păcat. El s-a apucat de băut rachiu. Și satana de la beție ia mintea omului. Îi spune într-o zi femeii (dar el avea copii căsătoriți, și fete și băieți și toți erau căsătoriți): „Măi femeie, eu nu mai pot trăi singur. Ori vrei să trăim împreună, ori dacă nu, e mare primejdie pe sufletul meu”. Dar ea l-a batjocorit, că n-a avut dreaptă socoteală. Ea umbla cu haine negre, ca o călugăriță, și citea Psaltirea și postea: „Măi blestematele, măi nebunule, măi stricatul, nu ți-a ajuns ție mocirla vieții, n-ai ținut nici posturi, nici sărbători, nimic, și acum vrei tu să-mi împiedici mântuirea?”

Să vă spun ce ispите face satana și la ceștia în curăție. De aceea vă vorbesc să aveți înregistrat aici. Eu am mai auzit, că vin la urechea noastră din toată țara. Ea, dacă ar fi avut dreaptă socoteală, venea la mine cu dânsul. Doar eu le-am dat voie să țină curăția. Nu i-a venit în gând asta. L-a batjocorit o dată, de două ori, el a tăcut din gură, că el bea rachiu, se treziseră din nou în el patimile dobitocești ale animalelor și îi spune într-o seară: „O să-ți pară rău, că știi ce-a spus părintele – el ținea minte –, să țineți cât o să puteți amândoi”. Că eu nu pot da un sfat mai mare decât apostolul Pavel. „Până la o vreme să țineți și pe urmă să fiți împreună ca să nu vă ispитеască satana, iar dacă puteți până la moarte, și mai bine. Dar voi luați-o așa câte oleacă, câte un an, câte jumătate de an, așa.” Că un ogor, când îl iei la prășit, nu îl gătești în ziua aceea. Hai că îl prășesc oleacă azi, și pe urmă iar, și când te trezești ai ajuns la capăt. Așa e și cu viața asta.

Ce s-a întâmplat? Ea l-a batjocorit, nici n-a vrut să-l audă, că n-a avut dreaptă socoteală. Ea n-a auzit ce spune apostolul: *Femeia trupul său nu-l stăpânește, ci bărbatul. Și bărbatul trupul său nu-l stăpânește, ci femeia*, după căsătorie. Nu mai pot face opinie separată nici unul, nici altul. N-a vrut ea de astea. El ce a făcut? A făcut o damigeană de rachiu din cel dat de două ori prin mașină, l-a fiert de două ori, pentru fina lui de cununie, care i-a dat mere, că și ea avea livadă, ca să-i facă rachiu. Și era o ploaie seara și întuneric. Bărbatul său era dus cu o căruță de mere de vândut la oraș. Și s-a dus omul acesta la fina sa, dar beat s-a dus. Finei sale îi cam plăcea și ei paharul, că și ei aveau poame, cutare.

– Fină, dar bărbatul tău nu-i acasă?

Dar el a știut că nu-i acasă.

– Nu-i acasă, nașule.

– Hai să luăm un pahar de vin, hai să luăm un rachiu.

Au băut. Fina sa era căsătorită numai de vreo șase luni. N-avea nici copii, nimic.

– Fină, eu nu mă duc acasă în seara asta, vezi că e glod, e întuneric.

– Da, nănașule, te-i duce dimineață.

Ea n-a bănuțit nimic, era nașul ei de cununie, nu de botez. I-a dat o cameră să doarmă, când noaptea se trezește cu el lângă dânsa.

– Ce faci, nănașule? Vai de mine. Ce vrei, să mă bagi în iad?

– Taci din gură, te-i mărturisi la un duhovnic, nu-i nimic.

Aceea beată, că dacă ar fi fost și ea trează, poate fugi din mâna unui moșneag, că asta avea 75 de ani acum. Putea să-i dea o brâncă să-l facă praf. Dar vezi satana, a întunecat-o și pe ea.

– Vai, nănașule, dar vai de mine, n-are să ne meargă bine în gospodărie!

– Taci din gură. Bărbatul e pentru femeie și femeia pentru bărbat.

Că satana are cuvintele lui. Și a căzut cu fina sa în păcat. Și ea avea 23 de ani și el avea 75. Asta ca să vă spun ce ispite drăcești se întâmplă. Și dimineața ea a vrut să-și facă seama.

– Nănașule, unde ne ducem? Ne-am băgat în iad. Vai de mine!

Că era tulburată, o muștra conștiința.

– Taci din gură, proasto, ehei, câte știu eu din astea și cutare, a îmbărbătat-o.

– Vai de mine, dar n-am să am pace nici în groapă, cum am fost înșelată. M-ai îmbătat întâi și pe urmă ți-ai bătut joc în halul ăsta de sufletul meu.

Și a lăsat-o plângând și s-a dus acasă. Și acasă îi spune soției:

– N-ai vrut să cedezi, mi-am găsit eu nevastă tânără. Ehehe!

Și ea știa unde a fost, că știa că s-a dus la fina sa și a priceput. Gândiți-vă ce a fost în sufletul lor, ce războaie se ridică la cei ce țin curăția, că trebuie să le știți, că satana nu doarme. Fiindcă aceasta este o rânduială foarte frumoasă, dar și ispite mari se ridică. Și atunci ce s-a întâmplat? Ea venea la mine. Parcă o văd:

– Părinte, bărbatu-meu s-a pierdut, cutare.

– Cum? Ce a pățit?

– Ia uite, părinte, îmi spunea toată istoria.

– Dar ți-a spus ție că nu mai poate? De ce n-ai cedat? Că auzi ce spun canoanele din Gangra: „Femeia care nu cedează la împreunarea bărbatului, dacă e cu cununie dreaptă, anatema”, o despart de Biserică canoanele. Că eu v-am spus că dacă unul e mai isteric și nu poate, celălalt să cedeze, că nu-i nici un păcat. Sunteți cununați, nici un păcat nu era.

Că poate el stătea o dată, de două ori cu soția și pe urmă iarăși îi venea mintea la cap: „Măi, sunt bătrân, de acum vine moartea”. Dar așa l-a lăsat în prăpastia preacurviei, dar cu cine? Cu fina de cununie. Mai mare păcat decât dacă ar trăi tatăl cu fiica sa. Dacă tatăl trăiește cu fiica e oprit 20 de ani de la împărtășanie, că e rudenie de sânge, dar cu fina de botez sau de cununie e 25 de ani oprit de la împărtășanie, că e rudenie spirituală, după duh. Și așa l-a trântit satana cu bețiile lui și cu rachiul. Dar el n-a vrut să vină, a zis că îi e rușine.

– Spune-i să vie, că dacă nu vine, mare prăpastie îl așteaptă.

N-a vrut să vină: „Nu mă duc, că părintele are să-mi dea canon”. Și i-am dat ei canon 25 de ani. Ea s-a mirat:

– Cum? Eu?

– Da, uite ce zice canonul: „Femeia care n-a primit soțul la împreunare și el a căzut cu alta, să-i dai același canon”, pentru că-l dă în prăpastia preacurviei. Că uite, cazi, te duci în fundul iadului și tu, că n-ai avut minte că-i soțul tău cu care ai avut copii și te-ai cununat și cutare, și acuma să-l dai pe el în prăpastia asta? Tu răspunzi de sufletul lui. Da, dacă n-ai avut dreaptă socoteală! La orice faptă bună, dacă n-ai dreaptă socoteală, te duci în fundul iadului. Spune Sfântul Isaac: „Toate cele fără măsură sunt de la draci”. Și mai zice: „Pe tot lucrul să-l împodobească măsura”, adică dreapta socoteală.

Ea s-a dus plângând acasă, tulburată. I-am zis: „Nu pot să-ți fac nici un pogorământ, ăsta ți-e canonul”.

El când a auzit că eu am pus-o pe ea la canon și nu i-am părținit ei, a luat curaj să vină și el, ca să o pârască că din cauza ei a căzut. Zice: „Dacă părintele a socotit așa, mă duc la el. Am căzut, mă duc să-i spun tot ce am făcut”.

Vine el, a venit cu un nepot.

– Părinte, uite așa.

– Știu, că mi-a spus soția. Moșule, dumneata 25 de ani nu te poți împărtăși.

– Vai de mine, dar mai trăiesc eu 25 de ani?

– Uite canoanele. ăsta-i păcat mai mare decât dacă ai fi căzut cu fiica matale, că-i cu fina de cununie, deci rudenie după duh. E mult mai mare decât păcatul cu rudenia de sânge.

De ce vă spun aceasta? Ca să știți de ce să vă păziți. Trebuie să-i arăți omului: „Uite aici este foc, măi omule, și dincolo e apă”, că apoi știe: „Mă feresc”. De aceea vă spun predica asta, ca să vedeți câte se întâmplă, că la orice faptă bună se ridică război. Să știți cum să procedați oricare sunteți aici. Ce se întâmplă? Moșul zice:

– Părinte, dar voi face milostenie, dar postesc post negru, dar cutare... Că părinte, mai trăiesc eu 25 de ani? Eu am 75 de ani. Trăiesc 100 de ani eu?

– Nu știu, dar să mori în canon, cel puțin să te găsească moartea pe drumul cel bun.

L-am mărturisit și s-a dus el plângând. Cu mare greutate i-am scăzut cinci ani că mi-a spus că vrea să țină un an post negru luna, miercurea și vinerea, până la apusul soarelui. Și așa zicând, i-am scăzut cinci ani din 25 și s-a dus așa.

El era de meserie fântânar. Era în 1946, când cu seceta cea mare. O biată văduvă tânără din război avea un copilaș și casa ei pe un deal. Și avea ea un un loc acolo unde i-au zis oamenii că găsește apă. Moșul mai avea patru fântâni afară de el. Și ea s-a împăcat cu moșul să-i facă fântâna că-i plătește la metru, adică săpatul și pietruitul îi dă o mie pe metru sau cât era atunci, câți metri o să aibă fântâna. Ei bucuroși, că erau patru și împărțiau, s-au apucat de săpat, dar n-au dat de apă până aproape la 17 metri, că era un deal. Și când au dat, au dat de o stâncă. Când au spart-o cu ranga a țâșnit un izvor cum e gheața. Au avut mare bucurie că au găsit apă, că altfel cheltuiala era toată degeaba. Și aveau o scară de sus în fântână și fântâna era legată, dar numai până la un loc nu mai era legată, că au dat de un fel de pământ care nu se risipește. Și când au dat de apă, au strigat.

– Cumătră, mare bucurie, am dat de apă.

Dar femeia le-a zis:

– Hai repede, că v-am făcut mâncare. Să nu se răcească mâncarea. Veniți cu toți oamenii la masă.

Femeia a venit cu copilașul de doi ani, l-a luat în brațe. Copilașul, când a auzit de apă, a vrut să vadă apa: „Apa, apa”, să vadă și el ce e aceea. Maică-sa a zis și ea: „Uite, plânge să vadă apa”. Ca mamă bună, l-a dat în mâna moșului, care a coborât pe scară până ce a văzut apa. „Uite, asta-i apa”, cutare. Și să vezi cum păzește Dumnezeu nevinovăția copilului. Și vine cu copilul pe scară și îi dă femeii și zice: „Cumătră, vin și eu la masă, dar uite ce, mă duc jos în fântână, că mi-am uitat pălăria acolo pe un ciubăr”. Și erau plecați oamenii, numai el rămăsese. Și când se duce să își ia pălăria se aude. Hrrrrrrrr! În pământ. S-a dus fântâna de 20 de metri peste el. A trebuit să scoată câte un os de acolo. Așa a murit acest om care și-a călcat pe conștiință și ca om bătrân s-a îmbătat și n-a păzit curăția cum a făgăduit și din cauza lui a trebuit să o pedepsesc și pe soție. Dumnezeu l-a pedepsit, când avea numai trei ani de canon făcut. Dar a murit în canon și care moare în canon și e dezlegat, stă în iad numai până ce gătește canonul și pe urmă iese, îl scoate Biserica. De aceea e mare lucru să fii mărturisit, și el venise la mărturisire.

Știți de ce v-am spus întâmplarea asta? Mai am și altele, dar nu mai am când. Băgați de seamă, e foarte bine să vă învățați a ține curăția în familie, e de mare plată, dar trebuie să o iei treptat. Întâi țineți miercurea și vinerea, sâmbăta și duminica, pe urmă luna și desigur, toate posturile, zilele mari și mai târziu învoiți-vă unii cu alții: „Hai, pentru dragostea lui Dumnezeu să mai trăim o lună, două, trei sau mai mult” și așa începi. Iar dacă unul e în mare ispită, celălalt trebuie să cedeze, nu cumva – Doamne ferește! –, unul stând pe poziție tare și celălalt, fiind mai slab, se duce în prăpastie. Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Datori sunteți voi, cei tari, să purtați neputințele celor slabi.*

Am unii care păzesc de 40 de ani curăția și soțiile lor n-au nici o luptă că duc viață curată. La unul femeia e cam bolnăvicioasă, el e om tare și sănătos. Nu mănâncă o săptămână pe an de fruct: „Părinte, eu dacă nu pun trupul la înfrânare nu pot duce viața aceasta care am ales-o”. Dar ține.

– Măi, Ioane, pune-i calului frâu. Sfântul Vasile spune că trupul e calul, iar sufletul este călărețul. Puterea domnitoare a sufletului stă în minte și în inimă. Sufletul are puterea, nu trupul. Trupul e calul, însă călărețul cel deștept ce face cu calul? Îi dă secară, îi dă ovăz, îi dă fân, îi dă orz, îi dă plimbare, dar ce face? Îi pune și zăbală: „Stai oleacă. Nu mă duci în prăpastie”. Înfrânare, post.

Nu numai beția de vin, ci nici apă nu-i dă cât trebuie. Zice: „M-am apucat de nici apă nu-i

dau acum”. Și-i sănătos și tare. Postește mult și e tare sănătos. Și are acum 83 de ani și el și fratele său, că sunt gemeni amândoi și țin curăție de vreo patruzeci și ceva de ani. Și femeile lor n-au nici o luptă. Dar la acela s-a întâmplat invers, că bărbatul e cam bolnav și soția sănătoasă. Și duce crucea mai ușor cel care e slăbit, celălalt mai greu. Dar eu i-am spus: „Măi, omule, să-mi spui dacă nu poți, nu Doamne ferește, să te ducă satana la păcat. Dacă nu poți, sunteți de la cununie un trup și un suflet”. Dar el nu: „Părinte, am pus gând: De-oi muri, de-oi trăi, de mă va face Dumnezeu praf... Ce, pentru putoarea asta să mă duc să ard în focul cel veșnic? Nu! Dă-i pace, când îi trebuie femeie, îi dau eu post și metanii mii. Nu-i dau nici apă”.

Rachiul și vinul nici nu-l gustă. Și-i sănătos. A venit deunăzi până aici, la vârsta lui. Au venit cu mașina, dar ea a rămas jos. Zice: „A venit și ea, dar nu poate sui dealul acesta”. Că și ea are vreo 79 de ani, dar e mai slabă. Și trăiesc amândoi. Și m-am bucurat de un om hotărât așa. Și zice:

– Părinte, știi ce mi-ai spus când erai stareț la Slatina?

Că am fost stareț lângă ei, acolo la Slatina. Că de atunci țin ei curăția aceasta. Am fost șapte ani stareț acolo și șapte ani aici și apoi la Putna stareț, că am fost stareț la trei mănăstiri. Și am o serie care păzesc curăția de atunci, de când am fost eu pe acolo.

Dar fiindcă ne-am luat de vorbă, să vă spun o minune cu doi. Aceștia au biruit săracii și sper cu mila Domnului că merg până în sfârșit. Asta să o aveți pildă la aparatele voastre. Uite cum s-a întâmplat. Eram starețul Mănăstirii Slatina, aveam o sută de călugări acolo, aveam școală monahală, era mănăstire mare. Voi știți ce credință e în Bucovina? Numai ce am văzut la sfințirile acestea. Mii de oameni sunt în biserică și îmbrăcați național. O singură greșeală aveau, pentru că au fost sub austrieci 143 de ani: nu prea țineau posturile, dar în casă la ei parcă era biserică. Uite așa stau icoanele și candelile nu se mai sting. Și după ce am mers noi acolo și am ținut posturile au început să postească mii și mii. Posteau ei și luna, miercurea și vinerea, dar posturile nu chiar toate. Iar după ce le-am spus eu că cine nu postește cele patru posturi a doua oară răstignește pe Hristos – cum spune Sfântul Atanasie –, s-au îndreptat mulți. Vine o fată mare, frumoasă, îmbrăcată național. Eu eram cu treburile mănăstirii.

– Domnu’ părinte, așa vorbesc ei, domnu’ părinte, ți-aș spune ceva.

A adus săraca lumânări, a adus flori, a adus vin pentru slujbă.

– Ce vrei mata?

– Domnu’ părinte, între patru ochi eu vreau să-ți spun ceva. Domnu’ părinte, eu am fost în Oastea Domnului, acum nu mai este, că au interzis-o, și tatăl meu și mama sunt bătrâni. Și eu mă gândesc să mă duc la mănăstire să mă fac călugăriță. Dar mi-e milă să-i las, că nu mai au pe nimeni. Mai am un frate căsătorit, dar e tocmai în Muntenia, nu știu pe unde. Și ei nu mă lasă să mă fac călugăriță. Și eu aș vrea să mă mărit – eu nu știu ce e bărbat pe lume, eu sunt fecioară cum m-a făcut mama – și aș vrea să găsec unul ca mine, cu gândul ăsta să ducem viață ca frații până la moarte.

– Măi, mai rar găsești din aceștia. Trebuie o mare curăție și bărbăție ca să duceți viață așa. Dar eu știu?

– Domnu’ părinte, eu plătesc cini sute de lei să faceți slujbe la Psaltire, poate a da Dumnezeu să fie vreunul să vină aici să vă spună gândul ăsta și dacă vă spune, vă dau adresa, mă chemați și pe mine ca să ne sfătuim amândoi.

Să vezi credința ei! Asta vă spun ca să vă îmbărbătez pe toți care vreți să le urmați, ca să vezi cum lucrează Dumnezeu cu ăștia care au gând bun. Ea venise înainte de Postul Mare. Când pe la Florii, pe lângă multă lume, că acolo e biserică mare, mai mare decât a Neamțului, iacăta vin doi flăcăi voinici frumoși, cu pălăriile cele de vânători de munte, cu cizme, cu ȋtari din aceia de port național. Și unul îmi aduce un mănunchi de lumânări și un sloi mare de ceară curată și zice:

– Domnu’ părinte, aș vrea să vorbesc ceva cu dumneata. Domnu’ părinte, eu m-am eliberat din armată. Am fost sergent la grăniceri. Și am părinți bătrâni, am trei sute de oi, douăzeci de vite mari, am două prisăci, am un munte al meu – nu era colectiv –, am două rânduri de gospodării și eu sunt singur. Dar gândul meu a fost dinainte de armată să mă duc la mănăstire și să mă fac călugăr. Dar cum să-i las pe părinți?

Era exact cazul ca și la dânsa!

– Dar cum să-i las pe părinți dacă ei sunt bătrâni și mă tem că m-or blestema? Ei au avere, ar putea să pună pe alții acolo, dar se tem că i-or băga în averea lor și n-or putea nici muri liniștiți. Că așa se întâmplă după ce dai din mână toată averea.

Și zice:

– Tare sunt tulburat. Aș vrea să mă căsătoresc, dar numai ca să știe lumea că m-am căsătorit. Eu n-aș vrea să cunosc femeie în viața mea. Eu nu cunosc. Am 23 de ani, n-am știut ce-i femeia și nici n-aș vrea să știu. Dacă nu m-am dus la mănăstire, vreau să trăiesc în feciorie. Dacă ați găsi așa un suflet, că la dumneavoastră vin la mărturisire.

Dar eu o găsisem pe aceea, că venise ea. Vezi ce face Dumnezeu, cum îi întâlnește prin duhovnic?

– Bine, măi, eu știu una așa.

– Domnu' părinte, dar să nu glumească! Că asta-i luptă, că eu știu că și eu am atâta avere și am avut lupte și multe fete mi-au făcut curte, adică au vrut să se căsătorească cu mine, iar eu le-am zis ori mă fac călugăr, ori dacă nu, așa trăiesc în lume, dar nu vreau să știu ce este lumea asta.

Era hotărât strașnic.

– Măi, bun este gândul tău, dar să știi că este o cruce cam grea asta. Poate mai grea decât a călugărilor, ca să trăiești călugărește în mijlocul lumii.

– Nu știu, eu dacă rămân acasă să îngrijesc de părinți, vreau să găsesc așa un suflet, că dacă nu, eu din două cuvinte o cunosc dacă e pentru viața asta sau ispitește.

Și-i dau adresa ei.

– Uite măi, a venit una tot cu gândul ăsta. Și e singură și ea și tot așa are părinți. Du-te și vorbești voi și apoi veniți la mine să vedem ce hotărâre luați.

Când m-am trezit în sâmbăta Paștilor amândoi au venit, că era mai multă lume. Mă duc într-un birou la stăreție să fie numai ei cu mine. Îi recomand eu.

– Lasă, că ne-am întâlnit. Acum știți de ce am venit în fața dumneavoastră? În ziua judecății de apoi, înaintea Dreptului Judecător să ne fiți martor de hotărârea noastră.

Și apoi el îi zice:

– Tu știi că ne-am sfătuit, părintele ți-e duhovnic și ție, în fața Mântuitorului să-l avem pe părinte martor că am luat făgăduință în fața lui. Tu, dacă vrei să te căsătorești pentru că îți trebuie bărbat, să știi că atunci când vei pomeni primul cuvânt, a doua zi am băgat divorț.

– Mă, tu să nu fii acela, îl ocăra ea pe el. Mă tem că tu vei fi acela, că dacă îmi trebuia să mă căsătoresc, câți băieți nu mi-au venit mie până acum?

Că avea casă frumoasă și era cu doi ani mai mare decât dânsul. Și zice:

– Dacă îmi trebuia mie asta, eu mă căsătoream de la 16 ani, de la 18 ani. Dar eu îți spun, cu acest gând am fost: să mă fac călugăriță. Dar așa să ne facem călugări în mijlocul lumii.

– Dar tu știi ce luptă e aici? Trebuie să postim câte trei zile, să nu mâncăm carne, să nu bem vin, să nu cutare. Părintele ne-a spus când se vor ridica ispitele să venim la mănăstire, să ne rugăm mult, să facem milostenie.

Să vezi ce minune s-a întâmplat cu aceștia. E bine că le înregistrați. Minune mare e până azi. Nu vă spun numele ca să nu-i găsiți, că m-au rugat să nu-i știe nimeni până în ziua judecății. Că voi v-ați duce până la ei îndată ca să aflați ce meșteșug au ei.

Și-au făcut cameră de rugăciune. Ea de o parte, că sunt două rânduri de case. Și au luat pe mama ei și pe părinți la dânsul, că el avea două case. Casa bătrânească și încă o casă nouă. Și apoi părinții ei au murit. Și ai lui numai unul mai trăiește. Și i-au luat ca să-i îngrijească, ca să aibă conștiința fata că i-a împăcat pe părinți. Și a făcut și una și alta, a ținut și viață curată și i-a îngrijit și pe părinți. Și au făcut nuntă fără lăutari și nimeni n-a știut. Au adus preotul acasă, nunii mari, socrii mari, nuntă în familie, vreo 10-15 persoane, o masă și preotul i-a cununat.

S-a făcut această nuntă blagoslovită și toată lumea știe în sat că n-au copii. Nu se întâmplă destule? „N-au copii!” Nu știe nimeni. „Uite, bărbat sănătos și frumos și n-are copii. Și ea e sănătoasă.

Și uite, măi, au atâta avere...”, că au avere multă. Ce s-a întâmplat cu aceștia doi? Ei și-au făcut cameră de rugăciune. Ea are toate Filocaliile acasă, toate Patericurile, Viețile Sfinților. El are Biblia. Citesc, nu lipsesc de la biserică. Dacă rămâne unul acasă cu vitele, că au oi și multe vite, au și doi argați puși, soț și soție. I-au luat la dânșii că au vite multe, au stupină, au câte lucruri... Aceia au venit soțul cu soția și slujesc la averea lor.

– Părinte, zic ei, știi ce-am pățit? Atâta avere aveam că nu știm ce să facem cu ea. Și tot sporește.

Știi ce zic oamenii în sat? Că sunt vrăjitori. Douăzeci de vaci au și fiecare fată doi viței odată. Au o sută, două sute de oi acolo, mai toate fată gemeni. Unde-i iarba lor în țarină, cu atâta e mai înaltă iarba. Unde-s cartofii lor, se fac de un kilogram. Unde-i varza, păpușoi lor se fac cu știulețe până sus. Zic oamenii: „Aștia știu să ia mana și la păpușoi și la vite”. Oalele cu smântână de la vaci, că pun la prins, îi smântână în fundul oalei și până deasupra, nu mai au chișleag. Așa i-a blagoslovit Dumnezeu pe aceștia. Și toată lumea zice că sunt fermecători. „Copii n-au și sunt fermecători”. Dar oamenii nu știu de ce e blagoslovită casa aceasta, că duc o viață așa de curată. Și asta e din 1951 până acum. Vedeți câți ani sunt. Sunt peste 30 de ani⁹². Și ei zic:

– Părinte, ce să facem cu atâta avere? Și oamenii zic că suntem fermecători.

– Dați milostenie.

– Cununăm și botezăm și dăm milostenie și nu mai putem dovedi, câtă avere a venit și vine în casa noastră. Că avem dimineața câte douăzeci de țigani cu oalele după lapte. Dăm și găinile noastre... Și la stupi aici la munte, unde roiește abia câte o dată pe an că este frig, la noi câte 4-5 roiuri pe an se fac de la fiecare stup.

Și au prisacă de o sută de stupi. Sunt bogați.

– Măi, puneți-vă la întrecere cu Dumnezeu cum a făcut Sfântul Ioan cel Milostiv. Că cine dă mai mult, voi sau El? Dați mereu.

– Dăm, zice, dar mai multă avere vine.

– Păi dacă vă puneți la întrecere cu El, El are mai mult decât voi. Să nu faceți abuz, păstrați cât vă trebuie pentru voi și la oameni, iar restul dați.

Carne nu mănâncă amândoi de atunci de când s-au înțeles. Gata. Și-au pus așezământ. O familie blagoslovită. Când au venit acum în Postul Sfintei Mării, s-au mărturisit și s-au împărtășit amândoi, îmi venea să mă închin la ei, cu viața lor. Și să stai de vorbă cu ea, să-ți spună din Sfinții Părinți și din Sfântul Ioan Gură de Aur și cutare și cutare. Și tot așa și cu el, nici teologii nu știu ce știu ei. Că la dansa vin femeile duminica și ea le învață, iar la dansul vin bărbații. Mai mare memorie are ea decât dansul. În schimb el e mai mare nevoitor la rugăciune. Că ea ține și la păsări și la vite și la cutare, dar el nu, până nu-și termină Psaltirea, pravilele lui, el nu se lasă. Așa-i, că unul are un dar și celălalt are alt dar.

Ce se întâmplă? Să vă spun o istorioară. La șapte ani, femeia a avut o ispită mare, dar n-a căzut. Vă spun, ca să vedeți că la orice lucru bun sunt și ispite. Cum a fost? Ce i-a dat satana ei în gând? Tot pe Eva o ispitește mai întâi, că ea e mai slabă, ca în Rai. La o masă, că la masă stăteau amândoi câteodată, numai la masă. Altădată îi ducea mâncare lui în cameră. Dar atunci mai era cineva musafir și, după ce a plecat acela, cum stăteau ei la masă, ea zice:

– Măi, eu ți-aș spune ceva ție. Cât trăim noi atâta milostenie facem – că dau în toate părțile – , dar dacă o să murim noi, cine o să ne mai dea de pomană?

– Și ce vrei să zici cu asta?

– Oare n-ar fi bine să avem și noi un copil să rămână peste averea asta, că dacă o să murim noi să ne continue milostenia?

Când a auzit, el a strigat:

– Satano! Tu ești Eva, te las! Ce ți-am spus?

– Cum, măi? Eu te-am întrebat. Nu te supăra!

⁹² Convorbirea a avut loc între anii 1980-1985.

S-a făcut foc?

– Mă duc să bag divorț. Să nu te văd.

Ea, de scârbă că l-a supărat pe el, s-a îmbolnăvit. Dar așa boală că oleacă de nu și-a dat sufletul. Că ea nu voia să-l jignească pe el. Ea a spus așa, dar era bun dacă spunea întâi la un duhovnic, că apoi el îi spunea: „Nu îi mai spune lui așa, că știți că aveți făgăduință”. S-a îmbolnăvit și când mai să moară, m-a chemat să o împărtășesc. Am făcut cum am putut și m-am dus.

„Hai că moare, că dacă te-a vedea, s-ar putea să mai aibă zile, că de acum e gata de scârbă”. S-a luat de scârbă și s-a îmbolnăvit. Că ea a văzut că în neștiința ei l-a smintit, și ea ținea mult la el. Și el ținea mult la dânsa, dar când a văzut că vrea să-l tragă în ispită, el s-a făcut sabie. Cum spune Sfântul Pimen cel Mare: „Întâia oară fugi, a doua oară fugi, a treia oară fă-te sabie”. Când cineva nu te înțelege cu vorbă bună pentru a păzi bărbăția și dreptatea sufletului, te faci sabie.

Când m-am dus acolo era mai moartă. Am chemat preotul din sat și alți trei preoți, i-am făcut Sfântul Maslu, am spovedit-o, am împărtășit-o. Preotul mă cunoștea: „Uite, părinte, a dorit să se spovedească la sfinția ta, că te-a avut duhovnic”. „Am venit, măi frate, m-am repezit”. Am luat o mașină de aici și m-am dus. Am făcut Sfântul Maslu și am împărtășit-o și după Sfânta Împărtășanie i-am spus:

– A fost o ispită, nu vă tulburați. Și tu, măi bărbate, nu o lua așa, că după aia s-ar putea să ai tu ispite mai mari decât dânsa și să te smerească Dumnezeu pe tine, dacă tu o judeci pe dânsa.

– Părinte...

– Nu așa, măi, dacă zice unul o glumă, tu de acuma să te faci foc și hai la divorț... Nu așa. Nu o lua lată, că rămâne negrăpată. Bagă de seamă ce faci. Ea, ca femeie, săraca, a spus și ea, a avut și ea o ispită, dar tu trebuia să o înțelegi.

După Sfânta Împărtășanie într-o săptămână s-a sculat sănătoasă și până în ziua de azi sunt sănătoși. Dar nu o să-i mai pomenească lui câte zile o avea. Dar într-adevăr bărbatul a fost tot bărbat. Dar a luat-o prea repede, de aceea s-a supărat. Ea să moară de scârbă. Asta ca să vă spun ispita aceasta din viața lor.

Când au venit acum parcă erau doi îngeri. Cu câte daruri au venit ei aici, ne-am speriat! Bolovani de ceară atâta, lumânări de ceară pentru biserică, unt, brânză. Au venit cu mașina, că au mașină acuma și conduce el. Au adus pentru toată trapeza mănăstirii, poate să dea zece zile la masă brânză și urdă și miere de albine și nu știu câte nu au mai adus. Și ziceau:

– Părinte, cu mila lui Dumnezeu, putem să ținem douăzeci de familii. Atâta avere aveau.

Și zic ei:

– Dar cât om trăi?

– Las' că are Domnul grijă. Dacă veți vedea că slăbiți, are Domnul grijă. (Ei au un nepot credincios). Îl băgați pe acela și: „Na, măi, fă tu mai departe”. Dar voi să țineți linia voastră și să fiți atenți că vrăjmașul te pândește până la ultima suflare. Cum este scris: *că acela va păzi călcâiul tău*. Și călcâiul omului este sfârșitul vieții. Până atunci te pândește: Doar, doar.

Și v-am spus din viața acestor minunați oameni despre care oamenii socotesc că sunt vrăjitori, dar nu știu blagoslovenia lui Dumnezeu, că ei sunt ca frații acolo.

Aceștia sunt oameni binecuvântați de Dumnezeu. Și sunt foarte mari înaintea lui Dumnezeu. Știi după cine s-au luat ei? S-au luat după Sfinții Hrisant și Daria (prăznuiți la 19 martie), după Sfinții Galaction și Epistima (5 noiembrie), Sfinții Conon și Ana (5 martie), Sfântul Amun și soția sa (4 octombrie), aceștia toți și-au pus răduiala aceasta. I-am găsit în Viețile Sfinților și sunt mai înaintea lui Dumnezeu, strălucesc ca soarele. Ei au fost pe pământ și Dumnezeu i-a binecuvântat ca să arate la ceilalți cât iubește curăția.

Și apoi câtă deosebire este între aceștia care s-au luat și trăiesc în feciorie cum i-a făcut mama lor față de aceia cărora nu le ajunge o femeie și se duc la alta și lasă femeia lor legitimă și nu știu ce înseamnă miercuri și vineri și duminică și zi de post și posturi. Aceștia trăiesc îngerește pe pământ și aceia dobitocește, ca dobitoacele. Și ce spune la I Corinteni 6, 2: *Au nu știți că sfinții vor judeca lumea?* Cum? Că Judecătorul e Hristos. Când ai să spui tu că n-am putut să fac cutare, atunci sfinții

vor străluci ca soarele. Și va zice Mântuitorul: „Îți vezi pe aceștia care strălucesc ca soarele? Au fost ca și tine; au avut carne și oase, foame, sete, durere, scârbă, necazuri, dar ei M-au iubit pe Mine și strălucesc, au făcut toată fapta bună și tu n-ai vrut să faci. Nu că n-ai putut, n-ai vrut”.

V-am spus acestea pentru ca să vă întăriți cei care veți vrea să țineți o măsură de curăție în familie. Ce se întâmplă? Curăția, mai ales după făgăduință, e o a doua feciorie, când se făgăduiește omul că are s-o ție. Celălalt are fecioria din fire, iar acesta din făgăduință, că s-a făgăduit lui Dumnezeu, nu? Și e tot mare înaintea lui Dumnezeu.

Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Fecioria este ca soarele, iar curăția ca luna. Fecioria este aur curat, iar curăția este de argint”. Și arată diferența dintre ele. Și arată Sfântul Grigorie de Nyssa: Cea dintâi fecioară veșnică, nemărginită este Sfânta Treime. Tatăl nu se naște din nimeni. Fiul se naște mai înainte de toți vecii din Tatăl fără de mamă. Iar Duhul Sfânt purcede cu alt chip de estimă (mod de a fi), fără patimă. Deci cea mai mare taină a fecioriei începe chiar de la Sfânta Treime. Hristos, când vine în lume, se arată cel dintâi călugăr din lume, împlinind cele trei voturi călugărești. Trăiește în **feciorie prea desăvârșită**, se naște din Pururea Fecioara Maria, ca să arate cât iubește fecioria, și trăiește în **ascultare**, care ascultare până la moarte, și încă moarte pe cruce. Iar despre **sărăcia** lui Hristos, auzi: *Vulpile au vizuini și păsările cerului cuiburi, iar Fiul Omului nu are unde să-și plece capul.*

Toți sfinții: Sfântul Metodie, Sfântul Atanasie, Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nyssa, Sfântul Ambrozie, toți laudă fecioria, iar a doua după feciorie este curăția, iar curăția începe de la bunăvoința soților. Cât pot ei. Nu poți mult, ține și tu miercurea când s-a vândut Hristos și vinerea când L-au răstignit. De drept, după nunta creștină numai două zile pe săptămână are voie să fie soțul cu soția. Voi aveți înregistrate cele unsprezece reguli ale nunții creștine?⁹³

Voi să știți că nunta este mare taină. Și n-o zic eu aceasta. Auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: *taina aceasta mare este, iar au zic vouă în Hristos și în Biserică.* Dacă s-a făcut cununia în biserică și în Hristos. Nunta este rădăcina firii omenești. Și dacă e sfântă rădăcina, sfinte vor fi și odraslele, adică ramurile, iar dacă rădăcina e sălbatică, sălbatică vor fi și ramurile. Dacă nunta s-a făcut, Doamne ferește, cu oameni care au fost căzuți ori s-au luat neamuri, sau au fost oameni batjocoriți pe conștiință de alte păcate grele, apoi odraslele acelea, copiii născuți din ei sunt amărăciune și n-au decât numai patimi în ei și vicii. Iar dacă nunta s-a făcut în condiții curate, copiii sunt odrasle sfinte, merg exact pe urma părinților și au daruri mai multe decât ei.

TAINA NUNȚII

Câtă deosebire este între un înger și un om atâta deosebire este între un feciorelnic și unul căsătorit. Atâta e de mare fecioria. Că Hristos a trăit necăsătorit, în feciorie, ca să dea pildă la apostoli. Și a fost Dumnezeu și om. Sfântul Ioan Evanghelistul a trăit în feciorie. Sfântul Apostol Andrei a trăit în feciorie. Sfântul Iacov cel Mare, fratele Domnului, a trăit în feciorie. Sfântul Apostol Toma în feciorie. Sfântul Simeon Zelotul în feciorie. Șapte din cei doisprezece apostoli au trăit în feciorie.

Și Biserica, păstrând în taină tradiția, cum zice Marele Vasile, a început să prețuiască foarte mult fecioria și s-a înființat monahismul. Și părinții post-apostolici, Sfântul Ignatie Teoforul, pe care l-au mâncat lei la Roma, Sfântul Policarp al Smirnei care a fost ars în foc, Sfântul Irineu de Lugdunum, Sfântul Clement al Romei, atâția sfinți mucenici, toți au trăit în feciorie. Și de aceea Sfinții Trei Ierarhi au trăit în feciorie și au fost călugări, că au văzut că Sfinții Apostoli, învățați de Mântuitorul, au prețuit mult mai tare fecioria decât căsătoria.

Bună este și căsătoria și sfântă, că este taină, dar dacă s-ar face nunțile așa cum am spus, după regulile nunții creștine, iar nu așa, condițiile în care se fac acum, că de la ușa bisericii îi iau lăutarii în primire. De abia i-a cununat preotul în fața sfântului altar și îi iau dracii în primire la ușa bisericii și merg cu tîmbălău acasă. Și apoi acasă jocuri, rasete, glume, beții, la urmă se întâmplă și bătăi și

⁹³ Vezi *Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 7, pag. 53.

ucideri și moarte și judecăți și nunta lui Hristos din taină se preface în teatru satanic, prăvălie a satanei. Pornește în altar și se termină în iad. Aceea e nuntă? Cu toate răutățile și fărădelegile?

Îmi spunea deunăzi una: „Bărbatu-meu a mers la nuntă și s-a îmbătat și a jucat cu una la nuntă. Și când a venit de dimineață: «Te tai, că ești urâtă». Voia să o omoare: „Cutare e mai frumoasă ca tine”. Din joc a luat-o. Auziți voi ce înseamnă nunta satanică? Aceea nu mai e taină a lui Hristos. Și așa se întâmplă fărădelegi. Acolo plesnete de mâini, acolo facere din ochi. Acolo își umplu ochii de preacurvie, de răutăți de fărădelegi. Acolo gelozii, că femeia mea a jucat cu cutare și bărbatul meu a jucat cu cutare și apoi încep gelozii: „Ți-a plăcut pe aceea, de ce ai jucat-o? Ai luat-o pe cealaltă?”

Toate drăciile și toate răutățile, toate fărădelegile care mânia pe Dumnezeu încep de la nunta de astăzi, pentru că nunta nu mai este nuntă, ci teatru satanic, așa cum se face ea în unele condiții. Iată încă că în Bucovina se fac nunți fără lăutari. Da, foarte multe. Au început și în Moldova, dar mai puține, trebuie să le arătăm noi. Foarte mulți zic: „Părinte, nu fac nuntă cu lăutari”. Văd și oamenii că își strică toată liniștea, aducând la taina aceasta lăutari. Ce poate fi mai frumos ca o nuntă fără lăutari? Într-adevăr taină. Și cu Dumnezeu și cu îngerii lui Dumnezeu.

Voi să știți că la nunta lui Isaac, fiul lui Avraam, a fost un înger. Isaac era născut din făgăduință de la Dumnezeu. I l-a făgăduit Dumnezeu lui Avraam când era Avraam de 40 de ani și i l-a dat când era de 100 de ani. 60 de ani l-a așteptat Avraam. Și pe urmă i-a zis Dumnezeu: „Ia-l și du-l pe muntele Moria și mi-l adu jertfă, să-l junghii acolo”. Așa de tare s-a temut Avraam de Dumnezeu, că l-a luat și s-a dus să-l junghie. N-a zis: „Doamne, l-am așteptat 60 de ani și acum spui să-l junghii?” Nu, ci: „Mă duc, că a spus Dumnezeu!” Și când a văzut Dumnezeu că era gata să junghie copilul, a trimis un înger care i-a zis: „Nimic să nu faci copilului, iată un berbec încurcat cu coarnele într-o tufă de scaieți. Du-te și junghie-l”.

Și l-a binecuvântat Dumnezeu. Și a spus Dumnezeu din cer și s-a jurat la muntele Moria, că am fost acolo, pe muntele Sion, acolo e acum moschee mare arabă: „Avraame, Avraame, fiindcă nu am pe altul mai mare decât pe Mine să mă jur, pe Mine Însumi Mă jur, fiindcă ai făcut acest lucru și copilul pe care ți l-am dat după 60 de ani de așteptare Mi l-ai adus Mie jertfă, pe Mine Însumi Mă jur, pentru că ai avut atâta credință și fierbințeală de credință să nu cruți pe fiul tău, cu adevărat înmulțind te voi înmulți și blagoslovind te voi blagoslovi, întru seminția ta se vor binecuvânta toate popoarele lumii și nu va mai fi numele tău Avram, ci Avraam, adică părinte al multor neamuri te-am pus pe tine”.

Și mare grijă a avut Avraam de Isaac, ca nu cumva să ia femeie rea din neamul popoarelor păgâne, că era din poporul ales al lui Dumnezeu, neamul lui Avraam. Și îi spune slugii sale: „Du-te, fiule, și caută soție fiului meu”. Dar a întrebat sluga: „Mă duc să-i caut femeie lui Isaac, că eu nu cunosc unde să merg”. „Du-te, fiule, ia cămilele, încalecă și du-te în Mesopotamia, de unde am venit noi – țara dintre cele două râuri, între Tigru și Eufrat, de unde a venit Avraam în pământul Canaaneilor –, și să aduci din neamul nostru, adică a evreilor, o fiică. Ai să o găsești, că îngerul Domnului va merge cu tine și ți-o va arăta, că în calea ta va ieși”. S-a dus acela și a luat cămilele. Când a ajuns în Mesopotamia, Rebeca, nepoata lui Avraam, că până la Avraam s-au luat neamuri în căsătorie, i-a ieșit înainte la apă. Și așa a adus-o pe Rebeca la Isaac. Dar cine a mers cu el? A mers îngerul Domnului: „Te duc eu, știu pe cine trebuie să iei din neamul lui Avraam”. Că în rest erau popoare păgâne toate, numai acest popor era ales – al lui Avraam.

La nunta lui Isaac a venit un înger care l-a povățuit, dar la nunta lui Tobie n-a mai venit un înger, ci un arhanghel. Voi știți din Biblie, la nunta lui Tobie a venit arhanghelul Rafail din cer. Bietul Tobie, ce fericire a avut! N-a știut cine îi slujește la nuntă. Că Tobit bătrânul, tatăl lui Tobie, a fost om cu mare dragoste de Dumnezeu în viață. El și cu Ana, soția lui, mama lui Tobie. Cât erau ei în Galileea se duceau la templul lui Solomon la fiecare praznic și aduceau jertfe de miei, de viței, milostenie. Și le-a dat Dumnezeu pe acest copil, pe Tobie. Și când a venit împăratul Salmanasar și a adus tot poporul în robie în Ninive, i-a luat și pe ei, săracii. Copilul încă era mic atunci.

Și în Ninive fiind, acest Tobit, foarte milostiv și temător de Dumnezeu, când a auzit că a ieșit ordin de la împăratul ca toți evreii care mor să nu fie îngropați, să fie dați mâncare la câini, el s-a

umplut de râvna lui Dumnezeu și a zis: „Chiar de-oi muri, dar care îl văd, îl îngrop”. Și îi aruncau peste zid la câini și el se ducea noaptea și îi lua pe evrei, pe evreice și pe copiii care mureau și îi îngropa, ca să nu-i mănânce câinii. Și îi spuneau toți: „Măi, dacă te prinde, te omoară”. Fusese în pericol de moarte de atâtea ori. „Până ce m-a prinde tot am să îngrop pe frații mei, să nu rămână să-i mănânce câinii”.

Și odată în ziua Cincizecimii, el stătea la masă, avea tot felul de bucate, dar nu gustase încă din mâncare, și vine unul: „Iată, tocmai acum au aruncat pe unul din ai noștri peste zid”. Și el a plâns: „Doamne, păzește-l până diseară să nu-l mănânce câinii”. Și a zis: „Nu gust nimic”, a postit în ziua de Cincizecime, „până ce nu-l îngrop pe fratele meu; pe urmă am să mănânc”. Când s-a înserat, s-a dus, l-a luat și l-a îngropat și pe acela. Așa de râvnitor era să facă voia lui Dumnezeu. Și era milostiv și creștea pe copilul Tobie în mare frică de Dumnezeu.

Și copilul atât a iubit pe tata și pe mama, că era gata oricând să moară pentru ei. Dacă era de neam sfânt și copilul era tot așa ca dâșii curat. Dar când au venit ei robi în Ninive, tatăl său, Tobit bătrânul, era încă tânăr. Și odată a fugit din Ninive, că s-a aflat în primejdie de moarte și s-a temut ca om și s-a dus la un sat departe de Ninive, care se numea Ragheșul Mediei, la sute de kilometri, a luat pe Ana și copilul, ca să nu-i prindă și să-i omoare. Și ducându-se ei acolo, a lăsat zece talanți de argint, zestrea copilului, la o rudenie a lor, un moș pe nume Gabail, frate cu tatăl său. El a muncit o viață și i-a lăsat zestre. Și acela i-a dat zapis la mână iscălit și pecetluit că a primit banii: „Frate, când vei veni, ia-ți banii”, că era credincios tare și acela. Dar nu i-a spus bătrânul lui Tobie. Și Tobie, când a crescut mare și era de însurat, a început a plânge odată:

– Tată...

– De ce plângi, dragul tatei?

– Tată, tată, iaca de ce plâng. Dumneata ai orbit.

Că Tobit bătrânul adormise odată pe prispa casei și neînchizând bine ochii, era un pui de rândunică acolo și i-a făcut un gunoi în ochi și a orbit de amândoi ochii, că e otrăvitor gunoiul de rândunică. Și a orbit bătrânul, era de 58 de ani, a orbit de tot. Și a rămas tatăl său orb, iar mama sa era bătrână. Ea țesea covoare, torcea lână și de abia se hrănea, iar băiatul tânăr muncea și îi îngrijea pe amândoi cu mare dragoste.

– Plâng, tată, eu am ajuns vremea să mă însor, dumneavoastră sunteți săraci și bătrâni, n-am pe nimeni să mă mai ajute, că nu mai am frați și nici surori.

Atunci a lăcrimat bătrânul Tobit:

– Nu plânge, dragul tatei, tu nu știi ce bucurie am să-ți spun eu acum. Tu să știi că zestrea ta e la Gabail, în Ragheșul Mediei. Ai zece talanți de argint pecetluiți acolo. Uite aici actul.

– Cum, tată, ai mei?

– Ai tăi. Eu am avut grijă, dragul tatei, să-ți pun zestrea acolo, când am fugit noi din Ninive și am scăpat cu viață.

– Dar oare Gabail moșul are să mi-i dea?

– Da, uite aici actul. E iscălit. Acela e om cu frica lui Dumnezeu.

Și s-a bucurat Tobie.

– Dar unde-i, tată, Ragheșul Mediei?

Că el nu știa, că a fugit de mic de acolo. Tatăl lui fiind prooroc, cu toate că era orb, tot Duhul Sfânt vorbea prin el, și îi zice:

– Dragu' tatei, Dumnezeu are să te conducă.

Și într-o bună zi i-a spus Tobie tatălui său:

– M-aș duce să aduc arginții aceia, zestrea mea, ca cine va vrea să mă ia în căsătorie, să-i spun și eu că am zece talanți de argint, și atunci va veni oricare, că am avere multă.

– Dragu' tatei, să te duci.

Și era cale de trei zile. Și tânărul nu știa calea, iar bătrânul orb nu putea să se ducă, că el nu vedea, mamă-sa slabă, nici atât.

– Dar, tată, cum să mă duc, dacă nu știu drumul?

– Du-te, fiule, și caută un om care știe locurile pe acolo și noi îl plătim cu ziua să meargă cu tine. Sunt oameni de la noi care cunosc drumul până acolo. Tu nu spui la ce te duci, nu cumva să te atace celălalt pe drum. Să zici așa: Am treabă până la un moș de-al meu. Să nu-i spui, nu cumva acela care-i călăuza să te prade.

Și s-a dus Tobie și a pornit. Și căuta un om care să știe drumurile într-acolo, că tatăl său a zis că îi plătește cu ziua să îl ducă până acolo. Și s-a dus Tobie și iată erau două drumuri care se întretaiau. Și vede un tânăr care venea din cealaltă parte. Și când a ajuns el, l-a întrebat:

– Bună ziua, tinere.

– Bună ziua.

– Unde mergi, frate?

– Acolo unde gândești tu.

– Uite unde gândesc eu, m-a trimis tata poate găsesc un om care știe să meargă în Media.

– Eu sunt acela, doar eu sunt de pe acolo. Cunosc tot pe acolo.

– Hai la tata să-ți plătească cât vrei mata pe zi.

– Eu merg, dar nu vreau plata acum, ci când voi veni.

Au mers și au grăit.

– Dar când puteți?

– Măine dimineată merg. Dar, moșule, dacă iau banii acum, n-am nici un curaj. Când vin, i-am luat, știu că am făcut treabă, îmi plătești cinstit.

Și-l întreabă Tobie:

– Cum îți este numele, frate, mata care megi cu băiatul nostru?

– Eu sunt Azaria al lui Anania cel mare, zice.

Adică eu sunt străinul cel ce slujesc Domnului. Dar acesta nu a înțeles.

– Și ce religie ai?

– Religia lui Avraam.

– Dar știi drumul?

– Știu, moșule, nu te teme.

– Dar numele tău de botez?

Că întâi spusese numele lui de familie.

– Numele meu este Rafail.

Erau mulți cu numele Rafail, că și azi sunt mulți care se cheamă Rafail.

– Măi, Rafaile, mergi cu băiatul meu, măi. Uite, Ana a copt la cuptor, vă punem pâine, vă punem vin, vă punem niște bliduri, tot ce trebuie la drum. Ia-ți o cămașă de schimb și mergeți cu tânărul meu, cu Tobie.

– Merg, vai de mine, ne-am găsit amândoi cam de-o seamă. Arăta că-i cam de-o seamă cu tânărul.

Și pleacă ei și merg până seara și ajung lângă râul Tigru, că pe acolo trecea drumul lor. Și s-au culcat pe malul râului Tigru, au făcut și foc amândoi, că noaptea în Orient e rece. Ziua e prea cald și noaptea e rece. Și stând ei la foc, un pește mare din râul Tigru s-a repezit să-l prindă pe Tobie, cu gură mare. Tobie a fugit:

– Măi, Rafaile, măi, ia uite un pește mare, vai de mine, mă pândea din apă și a vrut să mă omoare, eram gata.

– Măi, Tobie, nu te teme. Are să se mai repeadă odată. Prinde-l măi de urechi, că ți-ajut și eu ție.

– Măi, dar mă trage în apă.

– Dar sărim amândoi.

Când s-a mai repezit odată peștele, tânărul Tobie l-a prins. Peștele mare, dădea să-l înghită. Prinde și Rafail. Îl scot afară. Peștele era mare de câțiva metri.

– Dar de ce-i bun acesta, măi?

– Dar n-avem foc aici? Tăiem o bucată și o punem pe cărbuni.

– Dar la ce mai este bun, că doar nouă nu ne trebuie. Noi suntem numai doi.

– Măi, ia rinichii peștelui și fierea.

– Și la ce-s buni?

– Ți-oi spune eu. Eu știu multe, zicea Rafail.

Și le-a pus în băsmăluțe: rinichii peștelui erau mai de jumătate de kilogram, era pește mare, și fierea deoparte. Și dimineată merg ei cu acelea la drum și în cealaltă seară au ajuns în niște munți pustii unde au dormit. Și Rafail zicea:

– Măi, frate Tobie, hai să ne mai rugăm.

Și citeau o rugăciune și iar mai mergeau.

– Măi, frate Rafaile, dar ce spor ai tu la drum. Eu nu mă pot ține de tine.

Acela i se părea că merge mai repede.

– Hai, măi, cu ajutorul lui Dumnezeu, că văd că te ții și tu.

A treia zi au sosit. Și era un deal o cetate frumoasă unde era o curte frumoasă, cu vii, cu livezi.

– Știi tu cine stă acolo, măi Tobie? Ai auzit de Sara lui Raguil?

– Am auzit, bre. E din neamul nostru.

Auzise de la tatăl lui. Cine era Sara lui Raguil? Raguil îl chema pe moșul lui Tobie. Și acela avea o fecioară foarte credincioasă, pe nume Sara. Avea peste 20 de ani și nu era căsătorită, căci la curtea ei era un drac cu numele Hasmodeu, și câți pețitori veneau la dânsa, care cum venea la fată, el se arăta în chip de ostaș și pe toți îi omora. Și Tobie auzise de la tatăl lui despre ea.

– Uite aici stă Sara lui Raguil.

– Măi, am auzit că e tare frumoasă, foarte bogată și foarte credincioasă.

Dar Sara fecioara, fiind credincioasă, postise 40 de zile până atunci: „Doamne, adu-mi mie unul din neamul nostru, credincios, și gonește pe duhul Hasmodeu de la casa noastră”. Și a postit săraca 40 de zile, numai seara mânca puțină pâine și apă și se ruga lui Dumnezeu: „Adonai, eloi Savaot, auzi necazul meu de sus, dacă e voia ta să mă mai căsătoresc, adu-mi un tânăr credincios și gonește pe duhul cel rău care omoară pe toți pețitorii”. Căci cum veneau pețitorii apărea acela în chip se ostaș și îi omora. Iar tatăl fetei îi ducea în grădină și îi îngropa cu lopata și nu mai știa nimeni ce s-a făcut cu ei. Șapte îngropase până atunci. Și auzise Tobie de Sara că are un duh rău și îi spune lui Rafail:

– Măi, Rafail, măi, nu ne putem apropia de curtea asta. Aici îi dracul cel rău, Hasmodeu, mi-a spus tata. Fata-i cuminte, frumoasă, credincioasă, dar n-are de la Dumnezeu libertate, este un drac care nu știu cine l-a trimis, poate vrăjitorii, sau cine l-a îngăduit să fie, care pe toți îi omoară, așa am auzit de la tata.

– Nu te teme, măi Tobie, că tu ești cu îngerul Domnului.

Dar n-a spus că el e înger.

– Măi, eu mă tem. Eu știu?

– Măi, nu te teme.

Că tatăl lui i-a spus când a plecat: „Mergi, fiule, cu îngerul Domnului”, că deși tatăl său nu-l cunoștea, dar Duhul Sfânt i-a spus, deși nu știa cu cine merge.

– Măi, nu te teme, măi Tobie.

– Cum să nu mă tem, bre? Eu am auzit că-i omoară pe toți.

– Măi, hai și tu pețitor s-o vezi cât îi de frumoasă și credincioasă fata.

– Dar mă tem că mă omoară Hasmodeu.

– Nu te teme, că esti cu îngerul Domnului. Dar să te învăț ceva. Ai rinichii peștelui?

– Am.

– Uite, facem oleacă de foc cu jăratec din niște lemne. Ia focul ăsta și pune-l pe o tavă. Pune rinichii peștelui pe tavă și ia și înconjură curtea aceasta de șapte ori.

Acum era seara. A înconjurat curtea de șapte ori și a afumat-o roată, cu rinichii peștelui. Era simbolul celor șapte Taine, cum zice Sfântul Efrem. Însă în timpul ăsta Rafail l-a prins pe diavol și l-a îngropat tocmai în susul Egiptului, într-un munte: „Aici să stai până la a doua venire”. Apoi a zis

lui Tobie:

– De acum nu te teme, măi, că îngerul Domnului este cu tine. S-a dus Hasmodeu când a mirosit rinichiile aceștia.

Și au intrat amândoi tinerii – și Rafail și Tobie. Când i-au văzut părinții așa de frumoși și tineri, au început a plânge. Sara săraca avea acum patruzeci de zile de post în seara aceea.

– De ce ați venit?

– Am auzit că aveți o fată frumoasă și am venit să vorbim cu ea să o ia băiatul acesta în căsătorie.

– Dar dumneata cine ești?

– Eu sunt o rudenie de-a lui, un prieten.

Dar acela a zis sincer:

– Domnilor, duceți-vă repede de aici că mi-e milă de tinerețea voastră. Eu aș grăi cu fata, dar iese un duh rău care este aici în chip de ostaș cu numele Hasmodeu și vă omoară tot acuma.

Dar Tobie se temea.

– Nu te teme, măi, ești cu îngerul Domnului. Nu știi ce am făcut noi? Că noi am tămâiat casa asta.

Și au stat de vorbă, au chemat pe fată. Fata, săraca, era plină de umilință, de zdrobire, căci postise. Tinerețea o arăta că-i frumoasă, că-i cuminte, dar era și credincioasă săraca. Și au stat de față și părinții ei, căci știau că într-un ceas gata, venea Hasmodeu. Și au stat un ceas, au stat două și mai multe. Când au văzut că nu apare Hasmodeu, au zis:

– Domnule, văd că la dumneavoastră nu vine. Poate pentru că sunteți doi sau aveți credință mare. De acum rămâneți și vorbiți cu fata.

Dar Rafail a spus:

– Ce să rămân eu? Doar n-o să o iau eu în căsătorie. Să rămână Tobie.

Dar Tobie se temea. Dar Rafail i-a spus:

– Măi, Tobie, nu te teme. Ți-am spus eu că noi am tămâiat. Nu se mai apropie în veci. Știi ce fac eu? Tu ia și fă nunta, dar mie dă-mi hârtia de la tatăl tău, că eu mă duc la Ragheșul Mediei, la Gabail, să-ți aduc talanții, ca să nu mai pierzi tu vremea.

– Dar știi de asta?

– Da, cum să nu? Eu știu, cunosc, că eu sunt de când lumea aici – că îngerul unde nu-i? –, mă duc să-ți aduc cei zece talanți de argint, ca să vadă aștia că ai și tu avere, poate ei cred că ești sărac.

– Măi, te duci!

– Doar de ce mă plătește tatăl tău? Ca să-ți ajut la drum.

Și s-a dus acela la Gabail:

– Ți-am adus actul semnat de dumneata.

Acela, om credincios, i-a dat cei zece talanți și i-a zis:

– Ia-i, domnule, și du-te.

Când au venit, aceștia făcuseră nunta de trei zile. Acela a zăbăvit. A ținut nunta șapte zile cum ține la iudei. Și era o bucurie mare pe părinți, mureau de bucurie când au văzut că nu a mai apărut Hasmodeu. Dar și ei aveau numai pe fata asta, pe Sara, și l-au ispitit pe Tobie.

– Domnule, mata ești mirele, ginerele nostru, dar să stai la noi, vezi câtă avere avem și noi numai pe dânsa o avem.

Dar el ținea la tatăl lui și la mama sa.

– Puteți să aveți munți de aur, eu pe tata și pe mama nu-i las. Tata e orb, mama e bătrână și m-au crescut dintr-o fărâmătură de carne. Nu-mi trebuie nici mireasă, nici avere, mă duc să ajut pe tata până ce va muri.

Așa ținea la tatăl său, că era copil crescut cu frica lui Dumnezeu. Dar a zis și fata, când a văzut că el vrea să plece:

– Eu mă duc după el.

Și atunci, când au văzut ei că ține atât la tatăl său, i-au zis fetei bucuroși:

– Du-te, fată, mergi cu Dumnezeu.

Și i-au pus nu știu câte căruțe de zestre, cârduri de oi, vite, cai, bani mulți, haine și i-au încărcat cu toate darurile să se ducă cu nunta. Și atunci, mergând ei cale de trei zile cu nunta și cu toate averile lor, de la Ragheșul Mediei până aproape de Babilon, când se apropiau, a zis Tobie către Rafail:

– Măi, frate Rafail, toți se vor bucura la nunta asta, numai tata nu are să se bucure. Are să se bucure că vin cu atâta avere, dar el nu vede, săracul. El e orb.

– Măi Tobie, mai ai fierea peștelui?

– O am, că tu ai zis că e bună de ceva.

– Ascultă ce-ți spun eu. Când ajungem cu nunta aproape de casă, fugi înainte, du-te înaintea tatălui tău, că el vine înaintea ta, și să te duci repede la el și să spui: „Cutează, tată, nu te teme” și îndată să tăbărăști la ochii lui și să-l freci cu fierea peștelui și are să-i treacă albeața.

A asculta de acesta. A văzut acolo, când a tămâiat palatul și a fugit dracul Hasmodeu și n-a mai putut să-i atace. Și și-a zis: „Asta-i un om strașnic, tovarășul acesta al meu știe multe, fac ce zice el”.

În timpul ăsta biata Ana, mama lui, tot ieșea în drum și pune mâna streșină la ochi:

– Oare nu vine băietul? Nu l-au mâncat niște fiare?

Îl aștepta pe Tobie, nu știa că vine nunta cu totul. Dar vine înainte unul și îi spune:

– Măi, băiatul dumitale vine cu avere de la Ragheșul Mediei, cu nuntă mare, vine cu averi multe, cu aur, cu argint. A luat pe Sara lui Raguil, acesta unde era dracul Hasmodeu și l-a gonit.

Și numai ce vede mama că vine și Tobie. Tatăl său nu vedea săracul, era orb și când a dat să iasă pe pragul casei, a căzut jos. S-a împiedicat de prag și a început să plângă: „Vine băiatul cu mireasa și cu nunta, dar eu nu-i văd, dragul tatei. Mă bucur și eu că vin”. Și i-a zis Ana lui Tobie:

– Iaca s-a împiedicat tatăl tău și a căzut, săracul.

Și s-a dus Tobie la el și i-a zis:

– Tată, am venit, vin cu mireasa, cu nunta, cu mare bucurie.

L-a prins pe tatăl și l-a frecat la ochi:

– Cutează, tată, ai răbdare.

Și acela când a dat să se frece, că-l usturau ochii, s-au făcut ochii sănătoși. Na, altă minune, aceasta cu fierea peștelui pe care l-a luat de la râul Tigru! Și i-a zis tatăl:

– Dragul tatei, știi că eu văd?

– Tată, tată, tovarășul meu de drum pe care mi l-ai dat, mare om este. Uite, el m-a învățat când am ajuns la Ragheșul Mediei de am înconjurat casa de șapte ori și am tămâiat cu rinichii peștelui și dracul Hasmodeu care omora pe toți peștorii care veneau acolo nu s-a mai lipit de noi și am luat fecioara aceasta atât de frumoasă și de înțeleaptă și vine nunta în urmă. Tată, să-i plătim la omul acesta.

– Măi băiete, cât zici tu.

– Știi ce zic eu? Acesta merită să-i dam cam jumătate din averea care o aducem de acolo, că mare om este. Dacă nu era acesta, nimic nu făceam. Ne-a adus și cei zece talanți de argint de la Gabail de la Ragheșul Mediei, mi-a fost și un bun povățuitor de drum. M-a învățat și ce să fac cu fierea peștelui, cutare.

– Dragul tatei, a zis tatăl lui, acesta e un trimis al lui Dumnezeu – dar nu știa că e chiar trims –, să-i dăm jumătate de avere, cum zici tu.

Și când vorbeau ei iată a sosit și nunta, cu bucurie mare, cu lume, cu necazuri de ale lor, cu vin, cu turme de oi, bani, vite, cai, căruțe încărcate cu zestre. Că nunta a făcut-o șapte zile acolo la Ragheș și a mai continuat aici o zi la bătrânul Tobit. Și după ce s-a terminat nunta, cheamă Tobit bătrânul pe Rafail:

– Măi, frate Rafail, mi-a spus băiatul că tare mult l-ai ajutat. Și i-ai mai arătat și calea atâtea zile cât ați mers până acolo, și cum l-ai învățat cu fierea peștelui și uite m-am făcut și eu sănătos cu ochii. Dumneata poate ești un trimis al lui Dumnezeu – că el nu știa încă, nu i se descoperise încă. Măi, fratele meu, cât de bine te-ai purtat tu cu feciorul meu. Să vină el cu atâta avere și cu mireasă

de acolo. Că acea miseasă nimeni nu o putea lua, că dracul Hasmodeu, care sălășluia la curtea acestei fete așa de frumoase și bogate, îi omora pe toți. Și tu nu știi cum l-ai învățat că l-a gonit Dumnezeu de acolo. Uite frate, ne-am sfătuit cu feciorul să-ți dăm jumătate din averea pe care o aducem de acolo, că mult bine ai făcut feciorului nostru.

Și atunci Rafail zice:

– Moșul Tobit, taina împăratului bine este a o păstra, iar lucrul lui Dumnezeu a-l spune slavă este. Nu-mi trebuie nimic avere de la tine. Știi cine sunt eu?

– Cine? Cred că ești un om al lui Dumnezeu și un trimis al Lui să ne ajute pe noi.

– Eu sunt Rafail, arhanghelul din cer, unul din cele șapte duhuri care stau înaintea lui Dumnezeu, și când făceai milostenie și îngropai morții la Ninive și te-ai dus în ziua de duminică mare, a Cincizecimii, și n-ai gustat nimic până n-ai îngropat pe cel ce era aruncat de aceia peste zid ca să-l mănânce câinii, eu eram acolo. Iar când te rugai eu duceam rugăciunile tale la Dumnezeu.

Și i-a spus toate faptele lui.

– Și Dumnezeu din cer a căutat spre faptele tale bune și spre feciorul tău care atâta te iubește, încât când i-au spus socrii să rămână acolo că îi dau toată averea, el a zis că lasă și averea, lasă și mireasa și vine să te îngrijească, că știe că ești orb. Deci Dumnezeu, văzând cu câtă dragoste vă iubește pe voi și ascultarea de părinți a lui și milosteniile tale, m-a trimis din cer să slujesc la nunta lui. N-am nevoie de nimic de pe pământ, că nu sunt de pe pământ. Am venit să povățuiesc pe Tobie și să vă binecuvântez pe voi. Binecuvântați să fiți voi de Dumnezeu care a făcut cerul și pământul, binecuvântat să fie feciorul vostru și mireasa. Binecuvântat să fie rodul pântecelui lor și copiii care se vor naște din neamul dreptilor. Și eu mă duc să slujesc Domnului. Rămâneți cu Dumnezeu cel viu și Dumnezeu să fie cu toți.

Și ca fulgerul a zburat la cer și atunci au văzut ei cine a slujit la nuntă, că v-am spus că la nunta lui Isaac a fost un înger, pe timpul lui Avraam, iar la nunta lui Tobie n-a mai fost un înger, ci a fost un arhanghel, arhanghelul Rafail din cer. Iar la nunta din Cana Galileii n-au mai venit nici îngeri, nici arhangheli, a venit Ziditorul îngerilor, Împăratul și Ziditorul heruvimilor și serafimilor, Hristos, și a ridicat nunta la rangul de taină. Că în Legea Veche nunta era o declarație: femeia dădea o declarație că va trăi cu el și bărbatul la fel. Și dacă nu se împăca îi dădea carte de despărțire, după cum a zis Moise, și o lăsa. Însă după Mântuitorul nimeni nu mai are voie să-și lase femeia, afară de pricină de curvie, dacă a găsit-o cu altul, sau dacă a murit. A întărit nunta ca taină, una din cele șapte taine, cum zice și Sfântul Apostol Pavel: *Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserică.*

Iată, vi le-am spus toate acestea pentru că a fost vorba de nuntă. Țineți minte, la Cana Galileii a fost începutul minunilor lui Iisus Hristos. Eu am fost acolo. Iată să vă arăt vin de la Cana Galileii, unde s-a prefăcut apa în vin. Am adus de acolo o sticlă cu vin, că acolo toată lumea cumpără de unde s-a prefăcut apa în vin. Am văzut vasele în care s-a prefăcut apa în vin. Voi ați văzut pive din acelea de pisat grâu? Sunt din lemn, iar vasele de acolo sunt mai mari ca acelea, dar nu din lemn, ci din piatră. Ai văzut ce spune Evanghelia? Că la nunta din Cana Galileii nu avea să facă Mântuitorul minunea aceasta, dar l-a rugat Maica Domnului. I-a spus așa la sfârșitul nunții: „Nu au vin”. Iar Mântuitorul i-a spus: „Ce este, femeie? N-a venit vremea mea”, adică n-a venit vremea să încep minunile. Dar Maica Domnului a știut că o ascultă, că niciodată nu o refuza, și le-a zis slujilor: „Faceți ce vă spune el”. Și atunci le-a spus: „Aduceți șase vase de piatră luau câte două-trei vedre, după măsura iudeilor, din ce puneai în ele: vin, apă, untdelemn, orice ai fi pus. Eu le-am văzut și m-am închinat și le-am sărutat. Două sunt în biserica din Cana Galilei, la iconostas. Două sunt la Muzeul Sfânta Ana de la Ierusalim, iar două s-au pierdut.

Iar după ce ne-am închinat acolo, eram vreo 60 de pelerini români, au intrat în biserică niște copilași de arabi, că acolo sunt mii de arabi creștini ortodocși, care au episcopi, preoți ai lor. Aceia merg și la Înviere, când vine Sfânta Lumină; să vezi ce fac acolo, cât plâng când vine Sfânta Lumină din cer în Sâmbăta Mare. Au intrat copilașii aceștia, noi ne închinam pe rând și aceștia au venit în biserică, au făcut câte trei metanii, erau între 6 și 10 ani cel mult, fetițe și băieți. După ce au făcut rugăciune, au făcut cruce dreaptă, s-au pus în genunchi, au sărutat și ei sfintele vase și au început să

cânte. Traducătorul nostru, care acum îl aveți vicar la Sibiu, vlădica Lucian Florea, care a fost 12 ani șeful Căminului Românesc din Ierusalim, s-a întâmplat că nu era cu noi. El ne-a condus până la Nazaret, la mitropolitul Isidor și a plecat nu știu unde cu alți închinători, că toți erau pe capul lui. Dar era altul, Părintele Cornițescu, care știa limba arabă și englezește la perfecție. Și ne-a spus: „Las că vă spun eu ce cântă”. Și s-au pus copilașii și au început a cânta: „La nunta ce s-a întâmplat, Cana Galileea,/ Fost-a și Iisus chemat, Cana Galileea,/ Șase vase apă au pus, Cana Galileea,/ Și le-a umplut până sus, Cana Galileea,/ Domnul a binecuvântat, Cana Galileea,/ Apa-n vin s-a preschimbato, Cana Galileea”. Melodia o știam, dar limba de unde, că e limba lor. Și au cântat până la urmă. Și am întrebat: „Ce-a zis, domnule?” Părintele Cornițescu, traducătorul nostru, știa perfect limba arabă, că a învățat acolo. El ne-a dus și pe la Academia Evreiască. „Știi ce zice? Asta e colinda care o cântă la noi în țară, că doar se cântă și la noi asta”. După ce ne-au cântat copiii, au făcut trei metanii, au sărutat iar sfintele vase și au venit la noi. Eram un cârd de preoți, călugărițe erau vreo 30, noi vreo 20 de preoți, arhimandriți. „Pater, abuna pater”. „Ce vrea, măi?” „Cere bacșiș, că ți-a cântat!” „Dar, zic, cât să le dăm?” „Câte cincispece agorot”, cum ar fi 50 de bani la noi. Dar le-am dat câte o liră, o liră avea câte 100 de agorot. Să vezi bucurie pe ei, s-au dus de acolo făcând cruce.

Dar ce vreau să vă spun? La Cana Galileii nunta n-a mai rămas o simplă declarație. S-a făcut Taină ca și Botezul, ca și Mărturisirea, ca și Sfânta Împărtășanie. Deci cât de cinstită trebuie să fie? Ca și Preoția, una din cele șapte Taine, trecută în rândul mijloacelor sfințitoare ale Bisericii. Și v-am vorbit mai înainte de cele unsprezece reguli canonice ale nunții creștine, iar acum v-am arătat cum s-a ridicat Nunta la rangul de Taină, că la nunta lui Isaac, feciorul lui Avraam, a fost un înger, la nunta lui Tobie a fost un arhanghel, iar la nunta din Cana Galileii a fost Însuși Ziditorul arhanghelilor și Făcătorul cerului și al pământului și a ridicat nunta la rangul de taină. Dar nunta trebuie să fie curată, cinstită, cum a zis Sfântul Apostol Pavel: *Cinstită este nunta și patul nespurcat*, Hristos pe amândouă le-a dat. *Taina aceasta mare este, iar eu zic vouă în Hristos și în Biserică.*

Vin deunăzi câțiva și zic: „Vrem să scriem niște pomelnice. Eu și soția”. Dar mie îmi vine în gând: „Dar sunteți cununați?” „Nu, avem cununia oficială”. „Du-te de aici, că la cel necununat nu are voie preotul să intre în casa lui, rugăciunea lui nu e primită, lumânarea lui nu e primită, prescura lui nu e primită, pomana lui nu e primită, părțile nu-i poți scoate și dacă ai mâncat la masa lui te-ai spurcat ca la păgâni, că trăiește necununat. Dacă moare, n-ai voie nici să-l îngropi în cimitir, ci în afară de cimitir. Nici o legătură nu are cel necununat cu Biserica. Degeaba ai venit. Ai act de la primărie, acela știi cât valorează? Te-ai dus să cumperi o iapă, o vacă, o scroafă și îți trebuie bilet oficial. Atâta valorează, doar în lumea asta. Că te-ai trecut pe numele bărbatului cu actul ăsta? Da, trebuie și ăsta. Că zice Evanghelia: *Dați cezarului ce-i al Cezarului, și lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu.* Însă cununia în biserică e Taina Cununiei, nu le sfatul popular”.

DESPRE VREDNICIA PREOȚIEI ȘI DESPRE OSÂNDA PREOȚILOR CARE DAU SFINTELE TAINÉ CELOR NEVREDNICI

Două au fost pricinile care prin silința gândului m-au îndemnat a scrie cele ce urmează: una, ca prin puține mărturii să arăt vrednicia și sarcina cea mare a preoției; iar a doua, vinovăția și osânda cea mare ce așteaptă pe acei frați preoți care prea lesne și fără de grijă mare, dau Prea Curatele Taine celor nepregătiți și nevrednici. Și după cum pricinile cuvântului sunt îndoite, așa și scopul folosinței mi-a fost îndoit. La cea dintâi pricină aș dori ca, înțelegând cei împodobiți cu darul Preoției marea lor vrednicie care o au primit de la Hristos, să-și aducă aminte că în ziua cea mare a Judecării, de la El li se va cere lucrare după măsura vredniciei care o au primit, și având aceasta pururea în minte, să se silească după putere să crească și să sporească talantul Domnului lor, ca să audă atunci fericit acela glas: *Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune* (Matei 25, 23). Încă am voit ca, arătând vrednicia cea mare și înfricoșată a preoției, să fac pe unii care o râvnesc, să se apropie de ea cu mare grijă și cutremur.

Iar a doua pricină a cuvântului a fost să aduc în mijloc dovezile Sfintei Scripturi și ale Sfinților Părinți, spre a se cunoaște cât de mare muncă zace asupra acelor preoți care cu mare ușurință și fără cercare amănunțită dau Prea Curatele Taine celor nevrednici și nepregătiți; iar prin aceasta se fac vinovați de Trupul și Sângele Domnului și cei care le dau și cei ce le primesc (1 Cor. 11, 28-29; Evrei 10, 28-31).

Și cât privește cele despre vrednicia preotului, voi pune înaintea cuvintele dumnezeiescului Maxim Mărturisitorul care zice așa: „Cade-se preotului să fie sfânt și cu sufletul și cu trupul. Să fie stâlp de foc, să lumineze Biserica, adică poporul lui Dumnezeu și să fie mai curat decât razele soarelui, ca să nu-l lase pustiu Duhul Sfânt” (Vezi *Mărgăritarele* Sfântului Ioan Gură de Aur, Cuv. despre vrednicia și nevrednicia preotului, p. 246-247). În acest cuvânt Sfântul Maxim, arătând prin cuvinte prea strălucite cât este de mare darul Preoției, către sfârșit zice: „Deci pentru aceasta, care preot nu este sfânt, să fugă departe de Liturghie, ca să nu ardă și trupește și sufletește”.

Așadar, fraților preoți, nu știu ce vom face în ziua aceea când toate se vor cerca cu foc și cu muncă, fiindcă mulți dintre noi am năvălit la această treaptă fără multă cercare și ispitire a vieții noastre. Unii au dorit a veni pentru începătorie și dregătorie și cinste de la oameni, alții iarăși au intrat în această înfricoșată Taină pentru a-și chivernisi viața și pentru a avea prin ea câștiguri trecătoare, alții pentru alte pricini și, în sfârșit, poate unii din noi se vor găsi în ziua aceea că au primit această mare răspundere numai după ce mult s-au iscusit în filosofia cea lucrătoare, după ce s-au curățit de patimi și după ce bine s-au încredințat că au această chemare de la Dumnezeu și au primit-o cu mare frică și cutremur numai pentru ascultare și pentru folosul cel obștesc al Bisericii lui Hristos.

Însă frica celui ce a primit nu trebuie să scadă, ci să crească, căci dacă toate lucrurile preoției sunt mari și înfricoșătoare, apoi la toate este nevoie de sfințenie și de scumpătate, știind că preotul este acela care leagă cerul cu pământul prin aducerea jertfei cei fără de sânge. Dar auzim pe același sfânt, zicând: „Dacă cineva, nevrednic fiind, cântă Liturghie, este al doilea Iuda și mai mult ca Iuda se va munci. Că pe Dan și Aviron, desfăcându-se pământul, de vii i-a înghițit, numai pentru că au tămâiat în Biserica Domnului nefiind vrednici. Apoi cât vă pare vina aceluia care calcă Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos” (Vezi același cuvânt al Sfântului Maxim, la p. 247).

Urmând apoi cuvântul, acest sfânt și dumnezeiesc bărbat arată care sunt virtuțile ce trebuie să împodobească viața și petrecerea celor cinstiți cu vrednicia cea mare a preoției și zice așa: „Preotul cel bun și adevărat trebuie să fie blagocestiv (evlavios), curat, învățător, smerit, să nu fie bețiv, să-și ție limba lui, să nu poarte mânie, nici să fie iubitor de argint, ci milostiv. Și în toate să fie primitiv de străini; cu toți, mici și mari, să fie drăgăstos și în pace; să nu ia dobândă de la cei pe care-i împrumută, să nu blesteme, nici să afurisească pe nimenea, nici să se facă negustor, ca să nu grăiască minciuni; osândirea să nu o primească, să nu glumească pentru a-i face pe alții să râdă, să nu grăiască cuvinte deșarte, ci să vorbească acelea care sunt spre folosul celor ce-i ascultă și ceea ce vorbește să fie din Sfânta Scriptură; să nu fie lacom la bucate și iubitor de desfătări, ca să nu scârbească pe Duhul Sfânt; să nu răspundă cu mânie și cu urgie, ci cu smerenie spre toți; să nu se trufească cu nimica, nici să zavistuiască procopseala altora; pe acela ce l-a ocărât pe el să-l ierte din toată inima lui și înaintea tuturor, mai înainte de a apune soarele; să cerceteze cu blândețe pe cei păcătoși și cu frica lui Dumnezeu să-i dojenească; nici se cuvina să întărate pe cineva, nici bogat, nici sărac”. Și după ce arată acestea, adaugă zicând: „Acestea toate câte am spus, este dator preotul să le păzească cu multă nevointă și osteneală. Iar de nu va purta grijă de acestea și nu le va păzi bine către folosul de obște al celor ce se învață de la dânsul, i se cade lui să i se spânzure de gât o piatră de moară și să-l arunce în mare, pentru că a călcat și nu a îngrijit de o învățătură ca aceasta” (Vezi același cuvânt în *Mărgăritarele*, p. 240).

Poate că am îngreuiat auzul unora scriind puțin mai pe larg datoriile preotului celui adevărat. N-ar trebui însă să ne obosim, să ne plictisim și să fugim atunci când ni se vestesc nouă cele adevărate și prea nevoie pentru vindecarea noastră, căci cele ce ne lipsesc, prin lipsă ne aduc nouă pagubă și nu mică osândă. Dimpotrivă, mare fericire va fi nouă dacă, auzind învățătura acestui Sfânt Părinte și mărturisitor și cucerindu-ne și înfricoșându-ne de cuvintele lui, vom începe cu toată sârguința a lucra

bunătațile care de el mai sus s-au amintit. Este încă cuviincios și prea de nevoie a ne cunoaște noi datoriile, pentru că mulți dintre noi, din neștiință, se duc pe sine și pe alții la pierzare, iar alții, având frică de Dumnezeu, după ce au cunoscut cele ce îi păgubesc, cu multă grijă se ridică a le sta împotriva și nu se lasă biruiți de ele.

Acestea avându-se în vedere, în cuvântul ce urmează și alte mărturii să aducem în mijloc, și să auzim pe dumnezeiescul Hrisostom, care zice așa: „Mare dar este dragostea preoților, că pentru aceasta și Pavel zice: *Ascultați pe învățătorii voștri și vă supuneți lor și foarte îi aveți pe ei întru cinste* (Evrei 13, 17; Rom. 13, 7; I Petru 11, 17)”. Arătând încă pentru ce este mare, spune că „... s-au îmbrăcat cu puterea Duhului Sfânt spre a putea lega și dezlega păcatele oamenilor”.

Apoi, arătând și datoria care o au față de această vrednicie, zice către cei credincioși: „Tu porți grijă numai de ale tale și dacă pe acelea bine le vei rându, nici o grijă nu îți va fie ție pentru ceilalți; iar preotul măcar de va iconomisi bine viața sa, iar pentru a ta și a tuturor celor dimprejurul său nu va purta grijă cu silință, cu cei răi se va duce în gheenă” (Cuv. 52, *Împărțirea de grâu*, Buzău, 1833, p. 436).

Iarăși socotind înalta dregătorie a preoților, zice: „*Pe scaunul lui Moisi au șezut cărturarii și fariseii; deci toate câte vor zice vouă să faceți, faceți*”. Și arătând că mai înaltă este dregătorie preoților în Legea Darului, decât a preoților Legii Vechi, zice: „Iar acum nu este nouă a zice pe scaunul lui Moisi au șezut preoți, ci pe scaunul lui Hristos. Pentru aceea și Pavel zice: *în locul lui Hristos ne rugăm*”. Și mai jos zice: „Nici îngerii, nici arhanghelii nu pot să lucreze cele date preotului lui Dumnezeu” (Același cuvânt, p. 439). Bucurie, spaimă și uimire îmi trece prin minte auzind din gura cea curată la câtă cinste s-au suit preoții lui Hristos. Bucurie, că au un dar așa de mare s-au învrednicit fiii lui Adam. Iar spaimă și mirare când mă gândesc că deopotrivă cu cinstea se va cere de la preoți și datoria acestei sfinte și mari dăruiri în Duhul Sfânt. Căci după măsura dregătoriei și a cinstei se va cere și lucrarea, după cum este scirs: *...cei tari, tare se vor certa*. Și iarăși: *cărui a s-a dat mult, mai mult se va cere de la dânsul*.

Aceasta o avea în vedere și dumnezeiescul Hrisostom, când zicea către cei care râvneau a se face episcopi, fără însă a cunoaște greutatea răspunderii, căci auzi ce zice: „De ai fi știu tu că episcopul trebuie să fie al tuturor, purtând sarcinile tuturor și că ceilalți de se vor mânja este iertare, dar lui nicidecum și lăsare celorlalți de vor greși, este dezvinovățire și lăsare multă, iar lui niciuna, apoi nu te-ai fi silit la dregătorie, nu ai fi alergat” (Vezi același cuvânt, p. 440).

Și iarăși, pe cei luptați de ispite și de dorința de a se face preoți, îi sfătuiește cu întemeiere așa, zicând: „Când vei pofit preoția, pune împotriva gheena, pune împotriva darea de seamă cea de acolo, pune împotriva viața cea fără de grijă, pune împotriva măsura muncii. **Că de vei greși deosebi, nimica de acest fel nu vei pătimi, iar dacă preot fiind, te-ai prăpădit**”. Din cele de până aici se va înțelege că mare cu adevărat este dregătorie cea arhierască și cea preotească. Dar se va cunoaște că, după mărirea acestor dregătorii, va fi și mare dare de seamă în ziua Judecării, pentru cei ce le-au primit. Și dacă nu se vor găsi la ei fapte potrivite acestor dregătorii, mai mare va fi munca lor decât a celor care nu le-au avut.

Fiindcă în trecerea cuvântului s-a amintit și despre darul și datoria nu numai a preotului, ci și a episcopului, m-am gândit că este aici locul potrivit să arăt o istorioară din cuvintele Sfinților Părinți, care aduce mult folos duhovnicesc către Prea Sfinții Episcopi. Și este povestea aceasta întru acest fel: Se zice pentru cel dintru Sfinți Părintele nostru Leon, episcopul Romei celei vechi, că mai înainte de adormirea sa cu puțină vreme, a mers la mormântul marelui Apostol Petru și a stat acolo 40 de zile și 40 de nopți nemâncat. Și se ruga Sfântului Apostol Petru cu lacrimi multe să se roage lui Dumnezeu să-i ierte orice a greșit ca un om întru această lume. Și la sfârșitul celor 40 de zile i s-a arătat lui noaptea verhovnicul Apostol Petru grăind: „M-am rugat lui Dumnezeu mult pentru tine, și iată că ți-a iertat ție toate păcatele tale, afără de hirotonisiri, căci pentru acela nu m-a ascultat Milostivul. Ci dacă bine vei fi hirotonit sau rău, vei să dai seama pentru aceasta. Iar el, auzind aceasta, s-a întristat și în puține zile a purces către Domnul” (*Mărgăritarele Sf. Ioan Gură de Aur*, p. 253).

Și acum mi se pare că este bine să întorcem cuvântul către a doua pricină, despre care am

amintit la început, adică despre marea primejdie a preoților care dau Sfintele Taine la popor fără mare cercare și grijă. Și se vede azi mai mult decât oricând această nepăsare și netemere de Dumnezeu la mulți dintre preoții cei de la parohii, ba chiar și la unii de prin sfintele mănăstiri.

Au ajuns unii din frații noștri preoți duhovnicești a se socoti pe sine că pot fi mai milostivi decât Însuși Dumnezeu și, nevoind a ține cont de scumpătatea sfintelor canoane, se folosesc în practicarea Tainei Sfintei Spovedanii sau numai de o iconomie (pogorământ) a sfintelor canoane fără dreaptă socoteală sau, luându-și de la sine îndrăzneală, dezleagă cele nedelegate de canoanele apostolești, sinodicești și părintești și cu plăceri proprii încearcă să răstălmăcească și să strice hotărârile canonice.

Oricare din părinții duhovnici este bine să știe și să înțeleagă acest lucru și de nu vor folosi în practicarea mărturisirii o iconomie potrivită față de scumpătatea sfintelor canoane și față de greutatea păcatului celui ce se pocăiește, apoi în loc de a lucra la îndreptarea sufletelor și vindecarea patimilor, se vor afla ca păstorii cei neiscușiți care în loc de a scoate turma din loc mocirlos și primejdios, ei vor băga oile cele cuvântătoare ale lui Hristos în prăpastie și le vor face hrană nevăzuților lupi și va fi de ajuns spre a lor osândă să se piardă un suflet pentru care Hristos S-a răstignit.

Dar va zice cineva din preoții duhovnici: „Eu am putere să leg și să dezleg, că această putere mi s-a dat când arhiereul m-a hirotonit duhovnic”. Așa, cu adevărat, ai putere, dar nu nelimitat. Căci dacă ar fi nelimitată, apoi nu mai era nevoie ca Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți să facă canoane, adică dreptare după care atât episcopii cât și preoții duhovnici să se poată orienta ce trebuie să lege și ce trebuie să dezlege și cum să folosească această dezlegare, cu iconomie și scumpătate spre vindecarea patimilor și spre îndreptarea sufletelor.

Aici este locul să aducem în mijloc spre orientare o pildă din legile cele din afară și să zicem: cineva este judecător sau procuror mai mare peste judecător și fiindcă are această dregătorie și putere, ar trebui el singur să hotărască la toate procesele sentința de iertare sau de condamnare a aceluia pe care îi judecă. Și aceasta să o facă el cu de la sine putere fără să țină seama de articolele legii. Oare un judecător ca acesta, poate să zică cineva că a judecat drept? Cred că nu. Fiindcă chiar de este judecător sau mai mare peste toți cei care judecă, totuși ține seama de hotărârile legii, de constituție sau de codul penal, civil sau militar. Și dacă la judecata celor dinafară se face această dreptate, apoi cu cât mai mult judecătorii lui Hristos, cărora li s-a încredințat judecata sufletelor celor ce greșesc și fac fapte vrednice de pedeapsă?

Oare cum va îndrăzni un judecător duhovnicesc să dezlege toate numai după a sa părere, fără să țină seamă de articolele legii Duhului Sfânt, care le-a lăsat Hristos spre cârmuirea duhovnicească a Bisericii Sale și spre îndreptarea, adică spre conducerea sau iertarea sufletelor celor ce au greșit din Biserica cea luptătoare a Sa? Iar că Sfintele Canoane sunt legiurile Duhului Sfânt și că mai mare putere au ele decât legile importante și chiar decât înseși Tipicurile Bisericești, aceasta cred că o știu toți frații noștri preoți. Iar care încă nu știu luminat acest lucru, să citească trimerile pe care aici le scriem: Canon 1, 4, Sin. IV Ecumenic; Can. 8 al Sin. III; Cartea 1, Titlul 2, rânduiala a 12-a a lui Fotie și iarăși titlul 1, Can. 2; Valsamon în scolie la cap. 2 al lui Fotie; Sf. Ioan Hrisostom, cuvântul 47 la Evanghelia de la Matei și cuvântul 6 la Andriante; Matei Vlastaris, cap. 16, litera 30. Încă să citească cu atenție Prolegomena de obște despre sfintele canoane în Pidalionul de la Neamțu, ed. 1844, la p. 8 și cele 14 prețuiri sau cinstiri ce trebuie a se socoti de obște la toate sfintele canoane, vezi tot acolo la subînsemnare.

Iar fiindcă duhovnicul nu este numai judecător, ci și doctor și părinte, e bine a socoti că nici doctorii nu dau doctoriile fără chibzuință și fără rețete, ca nu cumva în loc de lecuire să aducă vătămare, după cum cel ce este cu adevărat părinte, către povățuirea și îndreptarea fiilor săi va folosi în toată vremea nu numai mila, ci neapărat și varga; ca să nu ajungă la cele scrise: *Părintele care cruță varga urăște pe fiul său*. Că nici Dumnezeu nu este numai milostiv, ci și cu dreptate. Este cu adevărat îndelung răbdător, dar și drept judecător. De aceea și proorocul cântă prin Duhul: *Milă și judecată voi cânta Ție, Doamne*. Și noi trebuie să ne temem mai mult de mila Lui decât de dreptatea Lui, căci dacă vom supăra dreptatea Lui alergăm la milă, iar dacă vom supăra mila Lui nu mai avem

unde alerga.

Așadar trebuie neapărat ca părinții duhovnici să țină cont de tăria și sfințenia sfințelor canoane și unde ele hotărăsc legare să lege, iar unde hotărăsc dezlegare să dezlege, și să țină cu mare chibzuință cumpănă dreaptă între scumpătatea și iconomia lor, că așa și pe sine și pe cei supuși îi vor folosi spre mântuire.

Să ia aminte duhovniceștii părinți și la cele ce zice dumnezeiescul Hrisostom: „Leagă bine, zice el, pe cel păcătos, până ce va îmblânzi pe Dumnezeu. Nu-l lăsa nelegat, ca nu cândva să fie legat de urgia lui Dumnezeu. Dacă îi voi lega eu, Dumnezeu nu-l mai leagă; iar dacă nu-l voi lega, atunci îl așteaptă legăturile cele nedelegate. Că dacă ne-am fi judecat pe noi înșine, nu am fi judecați de nimeni” (Cor. 11, 31). Apoi adaugă: „Deci să nu crezi că aceasta este o cruzime și neomenie, ci că se naște din blândețe și din dorința de vindecare și a buneii grijiri. Dar vei zice că i s-a dat un timp destul de lung ca pedeapsă. Cât timp? Un an, doi sau trei? Dar eu nu caut la mulțimea timpului sau a anilor, ci la îndreptarea sufletului... Dacă cel păcătos s-a umilit, dacă s-a pocăit, atunci s-a făcut totul; dacă nu este aceasta, apoi timpul cel îndelungat nu folosește la nimic! Căci noi nu căutăm dacă rana a fost legată un timp mai îndelungat, ci dacă a folosit ceva legătura. Dacă a folosit și într-un timp mai scurt, să n-o mai pui. Iar dacă n-a folosit la nimic, pune-o și după 10 ani! Aceasta să-ți slujească ție de hotar pentru dezlegarea răni: dobândirea și vindecarea celui legat de păcate” (Sfântul Ioan Hrisostom, Tâlcuire la II Cor. XIX; Sfântul Simeon Tesalonicianul V, 251-264). Cât de minunat dreptar pentru părinții duhovnici se poate înțelege din cuvintele acestea aurite ale dumnezeiescului Hrisostom. Din toate se înțelege că atât scumpătatea canonisirii, cât și iconomia sau pogorământul, trebuie a se face după măsura râvnei de îndreptare și după lucrarea roadelor de pocăință a celui legat care se pocăiește.

Cine va dori însă să se orienteze mai mult despre canonisiri, să citească și în *Pravila Bisericească* a părintelui Nicodim Sachelarie, Seminarul Monahal cernica Ilfov, 1940, p. 101-104. Același Sfânt Părinte Ioan Gură de Aur, arătând că preoților duhovnici care sunt păstori duhovnicești ai turmei lui Hristos li se cade cu mare silință și sârguință să se silească spre a lucra la curățirea și vindecarea oilor celor cuvântătoare care sunt bolnave și rănite de păcate și să nu le apropie de duhovniceasca și dumnezeiasca hrană a Trupului și Sângelui Stăpânesc, până ce nu se vor vindeca sufletește, zice așa: „Precum la turmă, unde multe oi sunt sănătoase și multe sunt pline de râie, nevoie este ca să le deosebească pe acestea de cele sănătoase. Pe cele bolnave trebuie a le închide înăuntru și a le ține la întuneric și altă hrană a le da. Nici de apă limpede, nici de pășune curată, nici de izvorul cel dinafară lăsându-le să se împărțasească” (*Împărțirea de grâu*, Buzău, 1833, Cuv. 54, p. 450).

În același cuvânt mai jos se arată că, precum la turmă, și în Biserică se întâmplă, căci sunt oi sănătoase și oi bolnave, dar păstorii cei sufletești cu toată osârdia trebuie a-i deosebi pe unii de alții, prin mijloace de îndreptare rânduind fiecăruia leacuri deosebite după boala lor până la însănătoșire, și atunci a le împărți de pâinea cea vie care coboară din cer și de izvorul cel duhovnicesc al Sângelui lui Hristos. Arată apoi că cei nevrednici și care încă nu s-au curățit și nu s-au însănătoșit de râia păcatului, nu numai de Prea Curatele Taine să nu se apropie, ci nici în Biserică să nu stea atunci când se aduce jertfa cea fără de Sânge și când cei vrednici se împărțesc cu Prea Curatele Taine.

Și zice că cei care nu sunt vrednici a se împărți, să iasă din Biserică odată cu cei chemați când vor auzi pe diacon că strigă: „câți sunteți chemați ieșiți” și zice că cei ce nu se împărțesc sunt întru pocăință și că cei ce sunt întru pocăință să se depărteze, când sunt de față Prea Curatele Taine, fiindcă ei cu nimic nu se deosebesc de cei chemați. Iată cuvintele lui: „Masă împărătească este de față și tu stai căscând; mâinile îți sunt întinate și nici o purtare de grijă nu ai? Nu îți aduci aminte ce a pățit cel ce nu avea haină de nuntă?”

Arătând apoi că necuviincios lucru este a sta cei nevrednici când jertfa se aduce, zice: „Când vine stăpânul la masă, nu trebuie să fie de față slugile cele ce au greșit, ci departe fug”. Și iarăși zice: „Când este de față depărtează-te, că nu-ți este slobod mai mult decât celor chemați” (Vezi același cuvânt, p. 457).

Vedeți, preoților duhovnici, cu câtă grijă și scumpătate dumnezeiescul Gură de Aur apără

cinstea Prea Curatelor Taine ale lui Hristos?

Nu numai că nu dezleagă pe cei nevrednici, ci pe unii ca aceștia nici în Biserică nu-i îngăduie ca să rămână când se aduce dumnezeiasca jertfă, arătându-le lor pricina, că fiind ei în pocăință pentru păcat, cu nimic nu sunt mai slobozi decât cei chemați și de aceea odată cu ei să iasă din Biserică afară până când se va termina Sfânta Liturghie și atunci să se apropie să vadă și să se închine unde a fost de față Dumnezeu. Și spre aceasta le aduce lor dovezi din Sfânta Scriptură și zice: *Măcar doar de se va atinge de munte, cu pietre se va ucide* (Ieșire 19, 10-13). Adică îi învață că după cum atunci nimeni nu a avut voie a se atinge și a sta în muntele Sinai, unde avea să se pogoare Dumnezeu, așa și aici, cu atât mai mult n-are voie nimeni din cei nevrednici a se apropia; încă și preoții care se vor apropia să vadă unde se va pogori Dumnezeu trebuie să se sfințească, ca nu cumva să se întoarcă de către ei Domnul (Același, cap. V, 22).

Arătând încă dumnezeiescul părinte și dascăl că nimeni nu trebuie să îndrăznească pentru frica oamenilor sau pentru căutarea la față să dea cândva Sfintele celor nevrednici, zice: „Acestea le zic ... și către voi, diaconilor și preoților care slujiți, că de nevoie este și pentru voi a grăi, ca să împărțiți cu multă osândă darurile acestea. Că nu mică muncă zace asupra voastră dacă, știind la cineva vreo răutate, îi veți îngădui să se împărtășească din Masa aceasta. Sângele Lui din mâinile voastre se va cere. Măcar voievod de ar fi, măcar eparh, măcar cel încoronat cu coroana, dar dacă cu nevrednicie se apropie, oprește-l. Mai mare stăpânire ai tu decât acela”. Și apoi spune o pildă, zicând: „De ți s-ar fi încredințat ție să păzești curat pentru turmă vreun izvor de apă și dacă ai fi văzut vreo oaie având pe bot mult noroi, o ai fi lăsat să se plece jos să tulbure curgerea? Iar acum nu izvor de apă, ci de sânge și de Duh încredințându-ți-se ție, și văzând pe cei ce au păcat mai cumplit decât noroiul și se apropie, nu te scârbești și nu-i oprești? Și ce iertare vei avea?” Și adaugă: „Pentru aceasta Dumnezeu pe voi v-a cinstit cu această cinste, ca să alegeți și să deosebiți unele ca acestea. Aceasta este dregătoria voastră, aceasta este întărirea, aceasta este toată cununa” (Cuv. 54, p. 459).

Iată, preoților duhovnici, că în cuvintele de mai sus ale Grădinarului de Aur se vede marea răspundere care o au toți acei sfințiți slujitori cărora li s-a încredințat de la Dumnezeu slujirea dumnezeieștii Liturghii și împărțirea dumnezeieștilor daruri ale Trupului și Sângelui Domnului la popor. Vezi că aducând în mijloc pilda cu păzirea apei izvorului, arată că **preotului sau diaconului nu i s-a dat izvor de apă să păzească, ci izvorul cel fără de moarte al Prea Curatului Sânge al lui Hristos.**

Și dacă nu se va griji să păzească curat de noroiul păcatelor omenești acest Prea Scump Sânge Stăpânesc, apoi nu mică va fi munca lor. Iar dacă se vor sili după putere să facă alegere și deosebire între cei vrednici și cei nevrednici, și pe unii îi vor dezlega și pe cei cu noroiul păcatelor îi vor opri spre a nu se tulbura cu întinăciunile lor prea curatul acesta râu care din coasta Stăpânului a izvorât spre a noastră mântuire, apoi această sânguință care o vor pune spre păzirea celor Prea Sfinte le va fi lor toată cununa de la Dumnezeu. Încă îi îngrozește și îi îndeamnă pe ei să nu se teamă nici de voievod, nici de eparh, nici chiar de însuși împăratul, că de va veni vreunul din aceștia către împărtășirea Prea Curatelor Taine și de vor ști ei la dânșii vreun păcat care îi va face nevrednici către apropierea de cele Sfinte, să-i oprească cu toată îndrăzneala. Și le zice: „mai mare stăpânire aveți voi decât aceia”, și cu adevărat mai mare, că nici unui împărat nu i s-a dat putere să junghie și să împartă Trupul și Sângele Fiului lui Dumnezeu. Nici unui voievod sau eparh nu i s-a dat putere să lege și să dezlege păcatele oamenilor, precum preoților lui Dumnezeu.

Iar ca să arate netemerea și răvna cea mare care o are el către păzirea Prea Curatului Trup și Sânge al lui Hristos, zice mai departe: „Nu da sabie în loc de hrană. Ci măcar din nebunie de va veni acela să se împărtășească oprește-l, nu te teme. Teme-te de Dumnezeu, nu de om. Iar de te vei teme de om, acesta va râde de tine. Iar dacă de Dumnezeu te vei teme și oamenilor vei fi de cinste”. Apoi zice: „Iar dacă tu nu îndrăznești, la mine adu-l; nu voi îngădui să se facă aceasta. De suflet mă voi despărți mai întâi decât voi da Sângele Stăpânesc la nevrednici. Și sângele meu îl voi vărsa mai înainte decât voi da Sânge atât de înfricoșat, celui căruia i se cuvine. **Iar dacă mult iscodind cineva nu a știut pe cel rău, nu-i este nici o vină**” (Vezi același cuvânt, p. 459).

Oare, fraților, care învățătură mai vie și mai înfricoșată ar trebui să se aducă în mijloc, spre trezirea și luarea aminte a celor ce sunt slujitori ai dumnezeieștilor altare? Oare care cuvinte mai sclipitoare și mai strălucitoare spre arătarea datoriei ce o au iconomii tainelor lui Dumnezeu, spre a păzi și a apăra chiar cu prețul vieții lor cinstea cea mare către Prea Curatele Taine? Care cuvinte vor tuna mai mult ca cele de mai sus în conștiința preoților celor care au adormit în nesimțire către prețuirea celor neprețuite și către cinstea și păzirea celor Prea Sfinte?

Unde mai sunt acum dumnezeieștii aceia liturghisitori care să fie gata în orice clipă de a-și vărsa tot sângele lor, numai să nu risipească o picătură de Sânge al lui Hristos la cei nevrednici, precum ați văzut mai sus că are dumnezeiescu Hrisostom?

Unde mai sunt acum preoții cei cu totul de aur care să fie gata de suflet a se despărți mai înainte de a da Sfintele Taine celor nevrednici, după cum ați auzit puțin înainte că are acest mare Părinte și dascăl a toată lumea? Iar dacă i se va părea cuiva că în cele ce până aici s-a făcut amintire mai mult pentru păzirea sfințeniei Prea Scumpului Sânge și nu încă și de Prea Curatul Trup al Stăpânului, apoi să asculte cu evlavie și cu toată luarea aminte mai întâi cei ce pe acesta au putere a-l junghia și cu mâinile lor ce cu vrednicie îl vor mânca.

Și fiindcă nici pricepere am, nici cuvânt a vorbi de o cinste așa de mare, iarăși cuvintele auritului dascăl să le aducem de față și cu ele să ne învățăm întru cele ce se cântă de noi. Și iată care trebuie să fie după acest sfânt evlavie inimii și cugetarea cea cucernică spre Dumnezeiescul acesta Trup. „Când îl vei vedea pe el, zice, pus înainte, zi către tine așa: «Pentru Trupul acesta nu mai sunt eu pământ și cenușă, nu mai sunt rob, ci slobod. Pentru acesta nădăjduiesc eu să iau cerurile și bunătățile cele din cer, viața cea fără de moarte, latura îngerilor, petrecerea cea împreună cu Hristos. Trupul acesta pironindu-se și bătându-se nu l-a suferit moartea. Pe Trupul acesta văzându-l soarele răstignit, s-au ascuns razele sale. Pentru acesta și catapetasma s-a rupt atunci și pietrele s-au despicat. Tot pământul s-a cutremurat»”. Și după ce spune încă multe spre slava lui, care aici pentru scurtime nu le scriem, apoi iarăși zice: „Pe Trupul acesta neputând să-l mistuiască iadul și moartea, pe toți cei din iad afară i-a vărsat. Căci după cum balaurul cel babilonesc când a luat hrana a crăpat în mijloc, aceasta a pățit și moartea când a primit Trupul Stăpânului. Pentru acesta zice Apostolul: *Stricând durerile morții*. Că nici o femeie născând copil, așa se chinuiește precum aceea, având Trupul Stăpânului”. Și iarăși zice: „Trupul acesta ni l-a dat nouă să-l tăiem și să-l mâncăm”. În sfârșit arată că Trupul acesta este acela care s-a suit și șade de-a dreapta Tatălui, după cum mai înainte prin Duhul se vestise, zicând: *Zis-a Domnul Domnului meu, șezi de-a dreapta Mea...*

Și după ce arată cu cuvinte atât de înalte slava acestui Prea Curat Trup, nu scapă din vedere să arate cu câtă evlavie și câtă sfințenie se cuvine a se apropia cineva de el și zice: „Deci să ne apropiem de el cu fierbinte și înfocată dragoste, ca să nu suferim munca” (*Împărțirea de grâu*, Cuv. 55, p. 461).

S-au arătat până aici, prin puține cuvinte, mărturii de la dumnezeieștii părinți și dascăli Ioan Gură de Aur și Maxim Mărturisitorul, despre vrednicia preoției și despre marea vinovăție și osândă a preoților care nu se vor sili cu toată osârdia de a face osebite și alegere între cei vrednici și cei nevrednici, și spre a nu da cu ușurință și fără multă cercare și iscodire Prea Curatele Taine celor nevrednici. Căci cei care risipesc cu nebagare de seamă Prea Curatul Lui Trup și varsă fără cutremur Prea Scumpul Lui Sânge la cei nevrednici, se aseamănă cu cei ce L-au răstignit pe El. Fiindcă auzim pe marele Pavel, zicând: *Drept aceea, oricine va mânca pâinea aceasta și va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi Trupului și Sângelui Domnului* (I Cor. 11, 27).

Iar cum sub această osândă cade și cel ce se împărtășește cu nevrednicie și preotul care dă Sfintele celui nevrednic, s-a arătat și mai sus și spre încheiere fie și aici: „Preotul, zice Sfântul Ioan Gură de Aur, care slujește Sfintele și se împărtășește cu nevrednicie și care împrăștie Sfintele acestea la cei nevrednici, este ca și aceia care L-au împuns, căci și aceia nu pentru ca să bea L-au împuns, și pentru să se verse Sângele Lui” (*Mărgăritarule Sfântul Ioan Gură de Aur*, p. 252).

SCRISOARE CĂTRE UN STAREȚ

Hristos a înviat, Prea Cuvioase Părinte Stareț și Iubite întru Hristos Părinte,

Mai întâi rog mila Prea Înduratelui nostru Dumnezeu și a Prea Curatei sale Maici ca cuvintele de mai jos să te găsească sănătos și în pace cu cele ale duhului și cu cele din afară.

Părintele meu,

Aducându-mi aminte de blândețea chipului și de buna așezare a Cuvioșiei tale, și fiindcă mila Domnului acum vremelnic ne-a despărțit, vreau măcar din când în când prin scrisoare să mă mângâi de împreună vorbire. Nu știu dacă mila Domnului va rândui să ne mai vedem în această vale a plângerii și a ispitirii și să mai fiu împreună viețuitor cu cei din sfințita lui Hristos adunare. Iar fiindcă acum cu a lui Dumnezeu pronie ai fost rânduit păstor al cuvântătoarelor sale oi, cu cuvântul cel din Cântarea Cântărilor te voi întreba: „Spune-mi, păstorule cel bun, unde paști oile tale și unde odihnești la amiază mieii tăi? Ca urmând și eu acestora să nu rătăcesc din turma prietenilor tăi”. Pricină nimerită am adus aici cuvântul Sfintei Scripturi ca prin aceasta să deschid largă ușa cuvântului și să îndrăznesc a te întreba de cele ce doresc și acestea a zice: Unde, iubitele păstor, pe oile lui Hristos le paști? Pe care înălțimi cu ele ai ajuns? Oare îndoștii lupi pe ele nu le tulbură și nu le pierd? Oare râia sau vărsatul până acum în turmă nu au intrat? Oare pe cele șchioape în urmă nu le-ai lăsat? Oare pe cea slabă de la pământ o ai ridicat? Oare gălbeaza cârtire în ele nu s-a arătat? Oare pe cele oarbe la ochi le-ai vindecat? Oare pe cele ce dorm cu fluierul cuvântului le-ai deșteptat? Oare pe cuvântătorii miei de cuvântătorul lapte al Evangheliei i-ai întărcat? Oare din hrana cea tare a Sfintei Scripturi a mânca i-ai învățat? Și oare pe oile cele mari de această hrană le-ai săturat? Oare la locul pășunii (virtutea lucrătoare) cu ele v-ai sălășluit? Și oare la apa odihnei (cunoștința zidirilor în duh) pe ele le-ai hrănit?

De aceste lucrări v-am întrebat, de care eu păcătosul nici cu vârful degetelor nu m-am apropiat. Dar fără îndoire, acestea despre care îmi este cuvântul cu prisosință s-au lucrat. Și aceasta mă face a crede tare, că știu și a păstorului minte trează, și a oilor ascultare și blândețe. Încă cred cu întemeiere că și mai multe isprăvi acolo, cu mila și cu ajutorul harului lui Hristos, veți termina, și întru sporire și creștere a lucrării celei după a Lui voie veți înainta, numai dacă și păstorul mai mult cu mintea asupra turmei va priveghea, iar oile și mai mult cu dragoste de glasul lui vor asculta. Iar pentru a nu fi fără de grijă cineva, trebuie să arăt un lucru de mare nevoie și nu de mic folos, că și oile, într-un fel, lucrarea de păstor de la Hristos li se cere, și aceasta o am înțeles din cuvântul dumnezeiescului Maxim Mărturisitorul, care zice așa: „Păstor de oi spiritual și acela este care se îndeletnicește cu cunoașterea și care pe cugetările sale le are păstorite de către minte pe munții vederilor spirituale”. Așadar, dacă vom voi a ne opri puțin să deslușim gândirea sfântului, ușor vom putea înțelege că oricine a ajuns la înălțimea cugetărilor spirituale și întru acestea cu a sa minte se îndeletnicește, se poate lua cu drept cuvânt păstor de oi spiritual. Am zis „cu drept” și susțin că așa este, fiindcă după același sfânt cugetările au înțelesuri de oi și dacă cineva cu mintea sa neprihănită le păzește, cu dreptul din lucrare își ia și numirea, și așa, precum mai sus am zis, orice oaie are și ea misiunea de a se păstori și a fi păstor în parte. Și de aceea, iarăși zic, nici una din ele să nu fie fără grijă de a-și face sfânta datorie și a-și păstori în toată vremea cugetările inimii sale, având în vedere că lupul cel gânditor nu doarme.

Și acestea ar fi zise pentru lucrarea oilor ca păstor. Iar a fi cineva păstor nu numai pentru sine și a i se cere a supraveghea mințile și cugetările mai multor oi cuvântătoare, acestuia i se cere mai mare măsură de nepătimire. Și aceasta din alte cugetări ale Sfinților Părinți o vom înțelege. Pentru că nu puțini sunt din cei mai înalți cu înțelegerea, pe nepătimire o au simbolizat cu pământul cel fericit al făgăduinței. Iar ceea ce este mai de mirare pentru noi este aceea că vedem că pe acest pământ al făgăduinței nici însuși Moise, cel ales de Dumnezeu ca și conducător al norodului lui Israil, nu a ajuns să-l vadă până ce mai întâi nu a fugit de Faraon și de egipteni, până ce nu a călătorit prin pustie vreme îndelungată și până ce nu a trimis mai întâi soli ca să vadă și să cerceteze țara mult dorită. Și

de aceea, cred că nu mic ne va fi folosul dacă vom începe a cugeta că nimeni nu va ajunge la nepătimire până ce nu mai întâi îndoit va fugi de gânditorul Faraon și de robia egipteneștilor patimi și apoi așa slobod și pustiu de patimi, nu puțină vreme călătorind, să poată ajunge la darul lui Hristos, la puterea cea văzătoare și cercătoare a curăției minții și atunci și lui, ca și oricând lui Moise, i se va descoperi de la Dumnezeu cel prea fericit pământ al făgăduinței, care este, pentru cei ce cred în Hristos, nepătimirea.

Din cele de până aici, foarte puțin se va înțelege care este în parte una din datoriile oilor și care sunt cuvintele păstorului în drumul cel cu urcuș duhovnicesc până ce va ajunge la nepătimire. Te rog însă, iubite părinte, să mă ierți că ți-am adus aminte de lucrul cel de sus, însă ca unui iubit prieten am socotit a-ți scrie și ca pe un păstor de suflete a te ajuta după slaba mea neputință. Știu că ar fi trebuit mai bine să tac și să-mi plâng păcatele mele, pentru că chiar cuvintele mele, cu care îmi pare că îți vin în ajutor, sunt pentru mine cea mai aspră muștrare, că sunt vorbite din cunoștință și teorie, iar nu din lucrare. Te rog, însă, nu te mâhni pentru cele ce am îndrăznit a-ți scrie, de-ți vor părea poate lucruri grele, că nu într-o zi pe acestea trebuie să le termini, ci cu îngăduință încet pășind, prin darul lui Hristos, cred fără îndoială că la pământul cel fericit vei ajunge. Acum însă stai fără teamă și fără îndoire la slujba la care Domnul te-a chemat, pentru că El este care poate și pe turmă și pe păstor a-i păzi și a-i desăvârși. Numai lucrul după putere fă, căci făcând ceea ce poți, ai făcut ceea ce ești dator. Iar Domnul pe cele cu lipsă le va plini și pe cele neputincioase cu darul Său le va întări. Zice undeva Sfântul Grigorie al Nyssei: „Cine știe într-o adevăr dacă aspirațiunea care constă în a se arunca cineva înspre mai bine din ce în ce mai mare, nu este chiar aceasta desăvârșirea firii omenești?” Din această mărturie a sfântului multă mângâiere și curaj vei avea înțelegând ceea ce mai sus am zis, că dacă după putere, în fiecare zi, te silești să faci ceea ce poți, nu este departe de marginea cea fără de margini a virtuții și a desăvârșirii.

Așadar, iubite părinte, stai rezemat pe toiagul virtuții, după putere, iar mai mult pe toiagul nădejzii la milostivirea lui Dumnezeu. În toată ziua supraveghează turma, din zi în zi și din noapte în noapte, vezi care din oi dorm și care sunt treze, care pasc și care sunt bolnave, și pentru fiecare în parte ia măsuri după puterea de a le folosi. Știu și sunt încredințat că niciuna din ele nu este fără de talant și niciuna nu este fără de vreo lucrare. Și dacă, după Sfântul Maxim, fiecare oiță rațională este obligată să aducă Stăpânului său Hristos cele trei foloase: lâna, laptele și mielul, adică, în loc de lâna făptuirea morală, în loc de lapte contemplația naturală în duh, iar ca miel învățacelul pe care trebuie să-l nască prin cuvânt. Și această minunată lucrare, fără îndoială precuvioșiei tale se săvârșește, căci acei care sunt acolo noi începători cu viața, la virtutea lucrătoare zăbovind, pe folosul cel dintâi îl aduc Stăpânului nostru. Cei mai sporiți din turmă, care mai mult se îndeletnicesc cu citirea Scripturilor și cu cunoașterea lucrurilor în mod duhovnicesc, sunt pe a doua treaptă a urcușului duhovnicesc și pe al doilea folos îl aduc Stăpânului nostru. Iar acei care au darul nu numai a citi și a înțelege pentru ei, ci și pe alții pot a-i învăța, aceștia și pe al treilea folos îl aduc, născând prin cuvânt ucenici și aducându-i pe aceștia ca pe o jertfă fără meteahnă lui Hristos. Fără meteahnă am zis, că nu este de ajuns a-i naște, ci după ce i-au născut, cu multă sârguință să se arate a-i păzi pe ei fără de prihană. Căci așa se cerea oarecând jertfă, și mai mult în legea Darului se cere.

Așadar, dacă oițele cele raționale, care aduc numai lâna și laptele, sunt de mare folos în turma lui Hristos, apoi cu cât mai folositoare se va socoti aceea, care pe lângă lâna și lapte, va naște prin cuvânt mulți miei și fără prihană pe aceștia adevăratului nostru Păstor îi va aduce? Acesta într-o măsură va putea să strige și el ca și Marele Apostol Pavel, care zicea: *De ați avea zece mii de dascăli în Hristos, dar nu mulți părinți, că în Hristos Iisus eu v-am născut pe voi prin Evanghelie...* Cred că tocmai la acest mare folos se gândea marele Pavel când mai mult decât la toate darurile îndeamnă pe oameni să râvnească și să ceară darul de a proorocii (propovădui), căci prin acest dar se înmulțește turma mieilor lui Hristos și se umple staulul (Biserica) Lui de oile cuvântătoare, pentru care El preacuratul Său sânge și l-a vărsat pe Cruce.

Așadar, iubite părinte și bunule păstor, pe această lucrare a oilor și pe altele ca ele vei înțelege dacă cu puțină osteneală a cercării vei cerceta pe fiecare oaie în parte și mult te vei veseli și te vei

mângâia, înțelegând că alta este slava soarelui și alta slava lunii și alta slava stelelor și că stea de stea se deosebește în slavă. Cea ce în adunarea lui Hristos la nepătimirea prea fericitei dragoste a ajuns, cu soarele se poate asemana, și precum acela peste multe necurății cu razele sale trece, dar niciuna pe el nu-l prihănește, așa și acesta pe toate neputințele fraților văzându-le nu se mârșește, și întru a sa strălucire a duhului rămâne și prin duhovniceștile raze ale preafericitei dragoste pe toți îi luminează și pe toți îi încălzește și așa făcând, nicidecum pe a sa putere de lumină sau de căldură nu o cheltuiește, ci i se pare că încă nimic bun nu a lucrat și pe cele din urmă uitând, ca oarecând vasul alegerii, spre cele ce îi stau înainte se întinde și se sârguiește.

Cea ce cu fericita lui Hristos smerenie în adunare strălucește, cu luna îl vei asemana, care oarecum deși mai mică decât soarele se socotește, și mai puțin decât el strălucește, dar pe al lui loc în timpul nopții îl plinește. Iar dacă încă luna de la soare pe lumină o primește, aceasta spre învățătură să ne rămână, căci fără nici o îndoială, cel mai mic de la cel mai mare trebuie a se lumina și de la acela se și blagoslovește și așa că și această împrumutare de lumină a lunii de la soare a noastră gândire o folosește.

Cel ce este priceput și strădalnic în toate cele ce folosesc obștea și pe toate fără de cârtire le împlinește, cu luceafărul cel de dimineață îl vei asemana, care merge oarecum înaintea soarelui și pe zorii zilei mai înainte îi vestește, căci întru buna această rânduială de va rămâne un asemenea nevoitor, de noaptea păcatului va trece și către ziua nepătimirii se va apropia, când și soarele dragostei, de care mai sus am zis, pe el îl va lumina.

Încă și slava stelelor nu puțin te va mângâia și deosebirea dintre ele de o vei înțelege dacă vei începe a cugeta că Cel ce a zidit deosebi inimile lor, deosebite și pe darurile lor le-a împărțit. Pentru că vei vedea între ei că unul este mai greoi la înțelegerea Sfințelor Scripturi, dar mai mult decât cel ce le înțelege, de cuvintele ei se cucernicește și așa prin smerenia și cucernicia lui pe neștiință oarecum o plinește. Altul este molatic la rugăciune, dar arată multă bărbăție la ascultare și se simte tare bucuros și mulțumit când cu dragoste fraților slujește.

Altul poate la pravila bisericii este mai somnoros, dar la canonul și la pravila cea din chilie cu multă osârdie se arată și nimic nu lasă din ceea ce îi zice cugetul că este dator. Altul vorbește mult dar în același timp și tace, căci nu vorbește nimic din cele ce nu folosesc. Altul este din fire tăcut și prin această tăcere a lui fără de nevoie pe cei ce au patima limbii numai prin arătarea lui îi folosește. Altul face lucrul bun și spre folosul obștii, dar îi place să fie puțin laudat, însă venind la el darul lui Dumnezeu, începe pe cele bune de mai înainte nu pentru lauda oamenilor, ci numai pentru scopul mântuirii a le lucra și așa prin sârguința lui de a face lucrul cel bun pe cei mai leneși spre a-l urma prin chipul lucrării sale îi zădărnicește și prin obiceiul său cel vrednic de laudă și pe sine și pe alții îi folosește.

Altuia îi place de urâciune să se curățească în lucrul bisericii și în ale chiliei și prin această bună obișnuință pe cei leneși și care nu pentru nevoie, ci pentru negrijire se lasă a trăi în murdărie, prin pilda lui îi folosește. Altul este bun cântăreț și citeț și bun rânduitor al slujbelor bisericii și acesta pe cei ce voiesc a scurta slujbele și a face lucrul Domnului cu lenevire, prin a lui răbdare la slujbele bisericii prin însuși lucrul îi folosește. Altul este tare în credință și în tradițiile Sfintei Biserici stă nezdruncinat, dar iute din fire și pe cei ce voiesc a se abate de la cele bine predanșite cu asprime îi oprește și pe oricare lucru de sminteală în adunare nu îl îngăduie și acesta ca o santinelă a Domnului prin așezarea lui mult îi păzește, căci cunoscând cei fără de rânduială râvna lui întru cele bune, chiar de nu le convine, vrând nevrând încep cu atenție să se ferească de cele neîngăduite. Și așa cel părut aspru și rău cu ei, încetul cu încetul îi folosește.

Altul este blând și smerit. Și acesta, ieșind cu ceilalți la ascultare și la masă sau la pravila Bisericii, pe cei mai bătoși și mai încrezuți care îl privesc, prin chipul lui cel blând și smerit mult îi folosește și pe conștiința lor spre râvna cea bună de a-l urma o stârșește. Altul este priceput la cancelarie sau la alte lucruri de mare nevoie în administrația sfintei mănăstiri, iar având lipsă oarecum la unele înțelegeri duhovnicești, prin aceasta mult se smerește și așa ajunge a se socoti pe sine și deștept și prost și, în această rânduială de nedumerire călătorind, duhul cel mare din el cu sărăcia de

păcate îl împodobește și pe această rânduială a lor, în Domnul ca pe a unor prunci în Hristos o primește. Altul fiind meșter face bucate sau pâine sau altele din cele ce folosesc mulțimea, și acesta dacă pe acestea cu dragoste le lucrează, pe toată obștea prin a lui osteneală o folosește și pe cei mai puțin silitori spre osteneală îi zădărnicește.

Altul fiind meseriaș cu aceasta se îndeletnicește și, având dragoste adevărată, de cele ce el a priceput și pe alții învață și așa pe talantul cel dat lui de la Domnul după putere îl înmulțește. Altul preot slujitor al dumnezeieștilor Taine fiind, cu mare frică și cutremur pe acestea le săvârșește și prin sfânta lui cucernicie pe cei nesimțitori și împietriți în nepăsare de cele sfinte, prin chipul lucrării lui spre râvna celor sfinte îi trezește. Altul de vite îngrijește și lângă acestea de multe ori de nevoie zăbovește și, de la pravila Bisericii uneori lipsind mult, de aceasta se căiește și așa cu sfânta smerenie pe lucrul cel bun îl acoperă și îl păzește.

Altul are darul deslușirii și al înțelegerii multora din cuvintele Sfintei Scripturi sau din învățăturile Sfinților Părinți și prin acest dar după a lui putere și pe alții îi învață și îi lămurește. Altul zace bolnav fiind, dar de pe patul lui de durere, pe lucrul cel prea sfânt al rugăciunii nu-l părăsește și așa prin lucrul cel îngeresc pe al său suflet îl mângâie și îl întărește. Altul la grădină sau la vie cu dragoste se ostenește și neavând timp de multă pravilă, în vremea lucrului cu de-a pururea pomenită rugăciunea lui Iisus se îndeletnicește și pentru lipsa de la pravila cea obștească în gând se căiește și așa prin osteneala lui fără cârtire adunarea Domnului o folosește și prin căința cea nevinovată pe al său suflet în smerenie adâncă îl păzește.

Altuia îi place să umble cu haine vechi și rupte, fie din obișnuință sau pentru scopul nevoinței, și acela oarecum pe cei ce sunt delicați și le place a umbla mai luxoși, prin purtarea smereniei lui cea arătată oarecum prin chipul cel din afară, pe a altora gingășie în haine cu smerenia o cernește și pe știința lor spre cele cuvenite o rănește. Altul se arată cumpătat și postitor în mâncări și băuturi și numai cu cele prea de nevoie vieții voiește a se mulțumi, și acesta pe cei robiți în mâncări sau în altele pe care nu le îngăduie făgăduințele noastre, prin asprimea vieții lui îi mustră fără de cuvânt și către cele ce sunt datori prin pilda vieții lui a-l urma îi cheamă.

Acestea și mai multe fie zise pentru deosebirea darurilor și lucrurilor în parte pe care le vei cunoaște și te vei mângâia văzând cum acolo în stadionul de luptă al oștilor lui Hristos unii pe alții se întrec în alergarea cea bună, și cum unii altora pe a lor minte ascuțesc. Și cred că stând și privind această deosebire și felurime a nevoitorilor, te vei afla ca întru o grădină de flori duhovnicești, a căroră nici culoarea, nici mirosul nu seamănă, deși duhul vieții din ele unul este, dar pe daruri după deosebire în multe feluri le vei împărți și nu puțină îți va fi mângâierea și bucuria, ajungând oarecum întru simbol la cele scrise: „Veselește-te, începătorule al turmei, văzând pe fiii tăi împrejurul mesei tale purtând stâlpare de fapte bune”. Amin.

Blagosloviți și mă iertați și vă rugați pentru mine păcătosul care stau flămând, de departe privind la cei ce duhovnicește acolo vă ospătați.

SCRISOARE CĂTRE UN DUHOVNIC⁹⁴

Prea Cuvioase Părinte Nifon,

Cu cea întru Hristos frățescă dragoste și cu ajutorul rugăciunilor Prea Sfintei și Prea Curatei Sale Maici, vă scriu aceste puține rânduri, care aș dori să vă găsească în momentul cel mai fericit al mântuirii și al cugetării spre cele cerești.

Părintele meu,

Mai întâi de toate vă cer iertare de prea multa întârziere a răspunsului la scrisoarea Prea Cuvioșiei Voastre. Sunt și eu, păcătosul, învăluit aici cu multe și nu mai pot răspunde la toate scrisorile care vin din multe locuri. Foarte rar mai scriu la câte cineva unde socotesc că este prea de

⁹⁴ Scrisoare către ieromonahul Nifon (Mănăstirea Cozia), datată 24 octombrie 1972

nevoie. La scrisoarea Prea Cuvioșiei Voastre, văzând că este mare nevoie de a răspunde la întrebările canonice care mi le-ați pus prin scrisoare, m-am hotărât, măcar mai târziu și mai pe scurt, a răspunde precum urmează:

La cele ce întrebați despre cei despărțiți de femeie, sau femei despărțite de bărbați, fără motive canonice, care, după ce se despart așa fără de lege, îndrăznesc să se cunune cu alte femei sau cu alți bărbați care țin seama numai de divorțul civil (vezi motivele legate de divorț în *Dreptul canonic* de N. Mitaș, p. 520, 525); ba, după cum arătați, unii din ei au și câte două-trei cununii în Biserică cu alte femei, fără să le fi murit soția lor cea dreaptă, fără cuvânt de curvie sau eres sau alte motive, care le dau voie să se despartă vremelnic sau definitiv – la aceasta, iată ce am răspuns:

Noi știm despre căsătorie că este indisolubilă: *Ceea ce Domnul a unit, omul să nu despartă* (Matei 19, 6). Totuși, sunt unele excepții:

- În caz de adulter sau preacurvie persistentă (Matei 19, 9).
- Apostazia unui soț (I Cor. 15).
- Intrarea unui soț în monahism.
- Decesul unui soț.

Cu toate acestea, în molitfelnic nu găsim nici o molitfă de dezlegare a cununii. Motivele de mai sus despart definitiv pe cei căsătoriți (*Pravila* lui Matei Basarab, gl. 219, 232). Sunt și alte motive mult mai numeroase, care despart temporar (până la o vreme) pe cei căsătoriți după legea lui Hristos. Dumnezeiescul Părinte Grigorie Teologul zice: „Nunta întâi este lege, a doua iertare, a treia călcare de lege” (P.M.B., gl. 205). Știți că nunta a patra a împăratului Leon a fost afurisită de patriarhul Nicolae și Marele Vasile hotărăște că: „Nunta cea fără de lege să se despartă, iar după ce s-a despărțit să aibă canonul de 15 ani, ca și preacurvarii” (P.M.B., gl. 208).

Pentru despărțirile vremelnice de care am pomenit mai sus, neavând vreme a le scrie aici pe toate, vă rog a le citi pe toate în *Pravila* lui Matei Basarab, gl. 178-240.

De asemenea, pentru aceste motive canonice de despărțire, mai luminat se pot afla în *Dreptul canonic* de N. Milaș, cap. 201.

Știm că o căsătorie este legată când bărbatul își alege o singură soție cu care se leagă înaintea Sfântului Altar că vor duce o viață împreună, făcând „nunta cinstită și patul nespurcat” (*Mărturisirea Ortodoxă*). O nuntă legitimă și legată trebuie să îndeplinească 11 reguli canonice (Vezi *Hristoitia*, cap. 26, p. 65). Nunta care nu se face după regulile arătate acolo, nu se poate numi nuntă legiuită și orice nuntă care se face fără a ține seama de învățăturile Sfintei și Dumnezeieștii Scripturi, acea nuntă este spurcată și nelegiuită (*Pravila* lui Nicodim Sachelarie, 1940, p. 407).

Marele Vasile zice: „Femeia care fără să știe s-a măritat cu un bărbat pe care l-a lăsat soția pe un timp și apoi a trebuit ca ea să-l lase, că s-a întors soția lui cea dintâi, ea a curvit din neștiință, deci nu se oprește de a se căsători, însă ar fi mai bine să stea necăsătorită” (Can. 46); și tot marele Vasile zice: „Căsătoria între persoane cu o înrudire oprită de canoane, de se va dovedi că s-a făcut din îndrăzneala păcatelor omenești, va primi canonicisirea preacurvarilor, după ce se va despărți” (Can. 68). Așadar, după cum vedem din cele arătate până aici, preacurvari se socotesc toți cei ce fac nunți contra hotărârilor canonice. Și vezi că adevărata soție a bărbatului rămâne cea dintâi, dacă a fost după lege luată, chiar dacă ea l-a lăsat pentru o vreme. Și de se va înapoia la el, bărbatul negreșit trebuie să o primească, chiar dacă a divorțat de ea cu divorțul civil.

Recăsătorirea soților divorțați nu numai se permite de lege, ci mai ales se și recomandă soților să se împace și să reinnoiască căsătoria. Dacă se reinnoiește legătura conjugală, atunci să se observe tot ceea ce trebuie observat după lege la contractarea unei căsătorii. Iar dacă între timp bărbatul a luat alta, acea luată pe urmă nu este soție dreaptă, dacă el pe cea dintâi o lăsase fără motive canonice întemeiate. Atunci cea de-a doua sau chiar de-a treia cu care el s-a luat, trebuie să plece de la el, chiar dacă s-ar fi dus cu dânsul din neștiință, căci el fusese căsătorit cu alta mai înainte (Vezi *Dreptul Canonic* de Milaș, cap. 202). Deci dacă așa stau lucrurile, apoi câtă vinovăție poartă și acele femei care se duc după alți bărbați, știind că ei și-au lăsat femeile lor fără nici o pricină binecuvântată de Biserică!

La fel sunt vinovați și bărbații care au luat femei lăsate de alții. Pe acești bărbați nelămuriți în credință și fără frică de Dumnezeu îi arată înseși cuvintele Evangheliei lui Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, că sunt preacurvari și preacurve. Mare vină au în această privință preoții care îndrăznesc să cunune pe unii ca aceștia, împotriva învățăturilor dumnezeieștilor Scripturi și ale sfințelor și dumnezeieștilor canoane. Acești preoți cad sub caterisirea sfințelor canoane. Sfântul Sobor al VI-lea, cel a toată lumea, osâdește ca pe un preacurvar pe cel ce ia în căsătorie pe cea logodită legal cu altul (can. 98, vezi și can. 94 al aceluiași sinod). Și în alt loc citim: „Clericul care este chemat să slujească o căsătorie nelegiuită, dacă el știe că este nelegiuită, nu se cuvine a săvârși și a se face părtaș la păcatele străine” (I Tim. 5, 22; *Prav. Bis.* de N. Sachelarie, ed. ms., pag. 59 și 369). Și în alt loc se arată că preotul care va cununa nunta cea fără de lege, să se pedepsească cu lipsa de preoția sa (P.M.B., gl, 210). Și dacă preoții nu au voie să ia parte la masa celor căsătoriți a doua oară (Neocezarea, can. 7 și *Pravila Mare* de la Govora, cap. 51), apoi câtă fărădelege fac acei preoți care cunună în biserică pe cei preacurvari? Și dacă femeia căreia i s-a dus bărbatul în altă țară sau a dispărut, se va mărita mai înainte de a se încredința de moartea lui, se canonisește ca o curvă (Sf. Vasile cel Mare, can. 31), apoi acela care și-a lăsat soția fără pricini bune și întemeiate, cum nu va fi preacurvar? Și dacă sunt preacurvari, apoi cum va avea putere de lege cununia cea făcută lor în biserică de un preot fără frică de Dumnezeu și cum vom putea noi să împărtășim pe unii ca aceștia cu Sfintele și Preacuratele Taine ale lui Hristos, Dumnezeuul nostru, mai înainte de a se despărți de nelegiuita nuntă și de a face canonul cuvenit?

Auzi ce zice dumnezeiescul Părinte Ioan Gură de Aur în privința aceasta: „Și voi, preoților, care dați Preacuratele Taine ale lui Hristos poporului, să știți că nu mică muncă zace asupra voastră, dacă, știind pe cineva nevrednic, îl veți împărtăși”. Apoi zice: **„Nu da sabie în loc de hrană. Și dacă te temi că acel ce vine la împărtășire este ipat sau sachelar sau voievod sau însuși cel cu coroană pe cap (împăratul), dacă te temi tu, adu-i la mine, căci eu tot trupul meu îl voi da să ardă mai înainte de a da Trupul Stăpânului la cei necurați; și tot sângele meu îl voi vărsa, mai înainte de a da Sângele Stăpânului la cei nevrednici”** (*Împărțirea de grâu*, cuv. 54).

Vedeți, părinților duhovnici, câtă hotărâre avea acest părinte și dascăl a toată lumea, de a se jertfi pe sine pentru scumpătatea Preacuratelor și Preasfințelor Taine ale lui Hristos și câtă amortire ne-a ajuns pe noi în această privință? Vai mie, păcătosul, că și eu sunt cel dintâi vinovat în această privință! Dar să ne rugăm Prea Bunului Dumnezeu să ne ajute cu mila Sa, să ne îndreptăm spre a nu ne munci veșnic.

Părintele meu,

În aceeași scrisoare, la punctul 2, ați amintit de căsătoria călugărilor și a călugărițelor și că unii din preoții de mir au îndrăznit să cunune pe acești călugări și călugărițe. Dacă a cununa pe mireni creștini împotriva legilor canonice este o mare fărădelege, apoi a cununa cineva pe călugări sau călugărițe este culmea fărădelegilor! Cum poate cineva să cunune pe călugărițe sau pe călugări, care au făcut juruințe înfricoșate înaintea lui Dumnezeu, a îngerilor și a oamenilor, că își vor păzi fecioria și își vor aduce trupurile și sufletele jertfă Domnului? Acest jurământ al călugărilor nu se mai poate retrage sub nici o formă. Iar călcarea lui aduce osândă fără iertare, ca a lui Iuda (Num. 30, 1-16; Deut. 21, 23; 1 Regi 14, 45; Prov. 20, 25; Eccl. 5, 45; Fapte 5, 4; 14, 15). Justificările omenești nu pot ușura situația unora ca aceștia, ori în ce chip ar fi. Numai un preot care cinstește pe Domnul numai cu buzele (Ier. 8, 11; 23, 1; Matei 7, 21, 23) va îndrăzni să cunune pe unii ca aceștia (Amos 2, 11-12), ca un păstor străin de turma lui Hristos (Ioan 10, 1-12). Și numai niște nași înstrăinați de darul Domnului se mai pot apropia de unii ca aceștia. Dar să se știe că deasupra lor zboară secera lui Zaharia proorocul (Zaharia 5, 3-4).

Unii ca aceștia să citească canonul 6 al Marelui Vasile care zice: „Curviile canonicilor să nu se socotească întru nuntă; ci în tot chipul să se despărță împreunarea lor. Că acesta și Bisericii este de folos spre întărire și ereticilor nu se va da apucare asupra noastră, ca cum din voia de a păcătui tragem spre noi” (*Pidalionul*, Neamț, f. 408). Și în tâlcuirea acestui canon zice: „Să nu se ierte de arhieru a se cununa călugării sau călugărițele și împreună a viețui. Dacă preotul care va îndrăzni să

cunune pe cel ce se însoară sau se mărită cu eretici sau eretice se canonisește cu oprirea de la Sfânta Împărtășanie pe timp de 3 ani de zile” (Pravila Govora, p. 100), apoi preoții care îndrăznesc să cunune pe călugări sau călugărițe și care prin aceasta sunt sub anatema, după canonul 7 al Sinodului IV ecumenic, cum vor mai rămâne în preoție, făcându-se părtași de anatema cea pusă asupra călugărilor care se însoară sau se mărită?

Văd că Prea Cuvioșia Voastră ați găsit de cuviință să faceți oarecare economie pentru cei ce s-au cununat de preoții de mir contra învățăturilor dumnezeieștii Scripturi și a sfințelor canoane, spre a nu despărți pe unii ca aceștia, având în vedere că au copii, și le-ați rânduit să trăiască restul vieții lor în curăție și fapte bune și apoi să le dați voie să se împărtășească.

Ar fi aceasta o economie oarecum potrivită, dacă ar ținea-o cu scumpătate și după ce ar renunța măcar câțiva ani a nu primi Preacuratele Taine pentru timpul cât au trăit în fărădelege. Dar mai bine ar fi pentru noi să trimitem pe unii ca aceștia la cei care i-au încurcat pe ei și i-au cununat, ca să nu ne amestecăm și noi în iadul celor care își bat joc de hotarele sfințelor canoane și încurcă atâtea suflete nevinovate în mreaja fărădelegilor.

Așa se întâmplă și aici la noi, foarte multe cazuri cu nedumeriri și încurcături de felul acesta. Vin mulți cu acest fel de nelegiuiri, ca să ne încurce pe noi, bieții călugări cei puțini și necăjiți, care nu mai știm ce să facem și cum să facem cu atâtea suflete încurcate și mustrate de conștiință. Vin aici să-i dezlegăm noi, dar când s-au căsătorit nu ne-au întrebat pe noi. Acum fie din cauza muștrării conștiinței, fie că au dat de multe necazuri din cauza nelegiuirilor în care trăiesc, nouă ne vine rândul să mai salvăm ce se mai poate salva. Dar nu trebuie să uităm învățătura marelui Apostol Pavel care zice: *Să îndreptăm pe cei greșiți cu duhul blândeții și să ne păzim pe noi să nu cădem și noi în ispită.* Așadar, dacă vin sinceri și cu hotărâre bună de îndreptare, noi să le arătăm adevărul și, de voiesc ei a se căi și a face canonul, să nu descurajăm pe nimenea; dacă nu voiesc însă a se despărți de nunta nelegiuită, nici a trăi în curăție și a face canonul convenit, cu oprirea de la Sfânta Împărtășanie, cu post, cu milostenie și rugăciune, apoi să luăm aminte de noi ca să nu ne osândim dimpreună cu ei.

Vă rog să citiți în Pidalionul de Neamț, canoanele 84 și 85 ale Marelui Vasile cu tâlcuirile și subînsemnările lor. Și de acolo veți trage învățătură prea clară cum trebuie să procedăm cu cei care se află în fărădelegi și nu voiesc a-și face canonul. Unii preoți de mir care trăiesc în nepăsare și fără frică de Dumnezeu, au ajuns până acolo că dezlegă la Sfânta Împărtășanie pe cei ce se păzesc să nu facă copii, ba și pe cei cu avorturi și crime, ucigând prunci. Ba în unele părți ale țării, după cum ne-am înștiințat de la martori vrednici de crezare, au ajuns la culmea nebuniei, că au dat voie să se împărtășească cu Preacuratele Taine și celor ce trăiesc necununați, precum și celor ce s-au luat veri drepti în căsătorie și altora care s-au luat rude de aproape. Vai de noi și de noi, unde am ajuns, câtă orbire duhovnicească am ajuns să vedem! Și dacă noi, păstorii, suntem orbi, ce să mai zicem de turmă? Să ne rugăm Preamilostivului și Preaîndurătorului nostru Mântuitor să ne trezească mai înainte de ceasul morții pe toți.

Ce să mai zic de sfintele posturi de miercuri și vineri, care sunt de-o scumpătate cu Postul Mare și care astăzi nu numai de creștini nu se mai păzesc, ci chiar și de mulți dintre sfințiții păstori ai Bisericii lui Hristos? Este atâta neorânduială canonică în Biserică acum, cum poate niciodată nu a fost, și nu ne mai pricepem să chivernisim scumpătatea și economia dumnezeieștilor canoane, de la caz la caz, spre a îndrepta și a duce sufletele creștinilor pe calea cea sfântă a mântuirii.

Întrebați apoi despre acei ce nu țin curăția în sfintele posturi și nu postesc. Da, și aici la noi ne lovim prea adesea de aceste cazuri. Unii ar voi să postească, dar ocupația lor în societate nu le permite. Iau masa pe la cantine și trebuie să meargă la serviciul lor. Pe aceștia trebuie să-i înțelegem și, pe cât ne va lumina Domnul, să le ușurăm sarcina. În loc de post să le dăm să facă rugăciune, milostenie și alte fapte bune pe care ar putea să le facă, ca să împăcăm oricum conștiința lor și să un-i descurajăm. Dumnezeieștii Părinți, tâlcuind cuvântul Mântuitorului care zice: *De vor goni pe voi dintr-o cetate, mergeți în alta*, zic că dacă ne-ar goni pe noi din cetatea postirii să fugim în aceea a mulțumirii sau a milosteniei sau a smereniei (*Vezi Filocalia*).

Bineînțeles, numai în cazuri bine chibzuite să facem acest lucru. Nu ușor să facem

pogorământ și să dezlegăm, că auzi ce zice: „Dacă vreunul din cei ce se nevoiesc, fără trupească nevoie (boală) s-ar mândri și ar dezlega posturile cele rânduite publicului care se păzesc de Biserică, anatema să fie” (Gangra 19). Numai făcând comparație între acest canon și cel al 69-lea al Sfinților Apostoli și al 102-lea al Sinodului VI ecumenic, vom afla unde trebuie a face pogorământ și unde nu.

Curăția în posturi, nu avem mărturii canonice care ne-ar da voie să o dezlegăm. Dacă lumea se strică din zi în zi din punct de vedere moral și canonic, apoi nu suntem noi obligați și nici nu trebuie să aprobăm slăbiciunile și poftele lor. Să-i sfătuim cu toată puterea să asculte de învățăturile dumnezeieștilor Scripturi și ale sfințelor canoane.

Unii dintre preoți au născocit în zilele noastre un obicei nou și cu totul împotriva Bisericii; au dat, zic ei, „bлагословение” ca să petreacă călugări cu călugărițe la un loc⁹⁵, păzindu-și curăția ca frații cu surori. Acesta este o mare înșelăciune a satanei, spre sminteala și poticnirea lor, spre prăpastia desfrâului. Iată ce zic dumnezeieștii Părinți în privința aceasta: „De asemenea hotărâm ca fecioarele să nu viețuiască împreună cu bărbații, spre a se ajuta ca niște frați” (Sinodul VII ecum. 20; Ancira 19; Marele Vasile 88).

A cincea întrebare despre curăția în posturi și la zile oprite. Ar fi foarte bine de neamul creștinesc dacă s-ar griji cu mare frică de Dumnezeu de acest lucru cinstit. Dar întâlnim aici foarte multe cazuri când un soț ar vrea să țină postul și curăția, iar celălalt nu vrea, și mai ales bărbații sunt aceștia. Trebuie să fim cu mare atenție și aici, deoarece curăția aparține învoirii amândurora. Deoarece după învățătura marelui apostol Pavel: *Femeia trupul să nu-și stăpânește, ci bărbatul, și invers. Și în același loc: Nu vă lipsiți unul de altul fără învoirea amândurora* (I Cor. 7, 5). Dacă unul din soți nu vrea sau pune motive că nu poate a se înfrâna tot postul de la împreunarea cu soția sa, precum găsim foarte multe cazuri, apoi să-i sfătuim măcar o măsură de vreme, două-trei săptămâni, să se păzească în curăție, pentru a se putea împărtăși, dacă au alte fapte bune, prin care dovedesc buna lor credință. Ce să facem? Și de voie și de nevoie trebuie aici să alegem păcatu cel mai mic, ca să nu dăm loc la unul mai mare.

Am avut cazuri, când din cauză că soția nu a vrut să primească pe bărbat la împreunare, acesta s-a dus la alte femei și a căzut în prăpastia preacurviei, iar alții s-au dus la dobitoace în grajd spre o mai mare urgie. Vedem că dumnezeieștile canoane în această privință dau anatema pe femeia care nu voiește a se împreuna cu soțul ei, când acesta este întru mare poftă (Can. 5, 51 Apostolic; 9, 14 Gangra). Una din hotărârile Pravilelor Bisericii zice așa: „Nu s-a oprit bărbatul și femeia de la împreunarea trupească decât numai când voiesc a se împărtăși cu Sfintele Taine” (*Îndreptarea Legii*, 170). Și Marele Pavel zice: „Este lucru cuviincios a se îndepărta unul de altul pentru un timp, cu învoirea amândurora, pentru a stărui în rugăciune și apoi a se apropia” (I Cor. 7, 4-5; Sf. Dionisie 3). După cum vedem, toate îndrumările în această privință arată că în vremea postului și a rugăciunii în vederea Sfintei Împărtășanii se poruncește curăția. Dar hotărât nu se arată în ce fel să facem pogorământ în această privință. Rămâne și la puterea duhovnicului acest lucru după canonul 102 al Sinodului VI ecumenic de a face pogorământ cu bună înțelegere la toate și a ține cumpăna între scumpătate și iconomie.

Părintele meu,

Pe lângă cele de până aici atâta zic – cu adevărat este prea mare nevoie să ne sfătuim adesea în aceste vremuri cum să facem spre a putea ajuta la mântuirea sufletelor creștinești. *Mântuirea stă întru mult sfat*, zice dumnezeiasca Scriptură. Și iarăși zice: *Sfatul bun te va păzi și cugetul drept te va apăra*. Și iarăși *Frate pe frate sfătuindu-se sunt ca o cetate bine întărită și ca o împărăție nebiruită; și cei ce nu au sfătuitori cad ca frunzele*. Vezi ce fac doctorii prin spitale când au cazuri grave cu un bolnav sau au de făcut operații grele? Se adună în comisii mai mulți și se sfătuiesc cu mare grijă cum să facă spre a salva viața trupească a oamenilor bolnavi. Au cât mai mult ar trebui să ne adunăm și să ne sfătuim noi, care avem mare răspundere nu de cei bolnavi trupește, ci de sufletele

⁹⁵ În anii când foarte mulți călugări au fost dați afară din mănăstiri, în urma decretului 410/1959.

cele rănite de moarte și bolnave? Și dacă pentru sănătatea trupului este nevoie de atâta grijă și sfătuire, oare câtă grijă și sfătuire nu ne trebuie nouă pentru a ne griji de bolile și rănilile noastre sufletești și de ale altor suflete, care vin și ne cer ajutor în această privință?

Vai mie, păcătosului, că nici de rănilile mele cele sufletești nu mă grijesc, nici de ale altora. Apostolul Pavel ne învață că nimenea al său să nu caute, ci fiecare din noi să lucreze spre binele aproapelui său întru zidire. Iar eu slujesc iubirii de sine și lenevirii mele, neavând grija cea sfântă, nici spre binele meu sufletesc, nici pentru alții.

Părintele meu,

Venind spre încheierea acestei scrisori, încă odată vă rog să mă iertați pentru multa întârziere. Așa le fac eu cu lene, cu nebăgare de seamă și petrec în toată vremea cu nesimțire și nepăsare față de tot ce este bun și plăcut lui Dumnezeu.

Vă rog să mă iertați și iarăși vă rog să spuneți Prea Cuviosului Părinte stareț Gamaliil smerite închinăciuni, cu toată bucuria și dragostea cea în Hristos, precum și la toți preacuvioșii părinți din sfințitul sobor al acestei sfinte mănăstiri. Pe toți vă rog să nu mă uitați în sfintele rugăciuni. De multe ori îmi aduc aminte de acele locuri frumoase și pustnicești, pe care le-am vizitat împreună cu Prea Cuvioșia sa Părintele stareț, care cu multă bunăvoință și dragoste ne-a condus personal pe cărările cele frumoase ale acestor sfinte locuri. Cine știe dacă în această nemernică și scurtă viață vom mai avea fericirea să mai ajungem acolo.

Spre încheiere zic: Maica Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și darul Acoperământului rugăciunilor Preasfintei, Preabinecuvântatei și Preacuratei Sale Maici să fie și să rămână cu noi în veacul cel de acum și în cel viitor. Amin.

Al Preacuvioșiei Voastre mai mic și nevrednic frate în Hristos Iisus, care vă cere iertare și binecuvântare.

CUPRINS

Volumul 1

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	2
Despre frica de Dumnezeu.....	3
O istorioară cu frica de Dumnezeu	10
Altă istorioară despre frica de Dumnezeu	10
Sfaturi despre frica de Dumnezeu.....	12
Despre paza minții	12
Despre rugăciune – Treptele rugăciunii.....	23
Despre vrednicia preoției	33
Trei cuvinte duhovnicești	48
Cuvânt la Sfântul Apostol Cleopa	48
Cuvânt la Lăsatul secului de Postul Crăciunului	49
Cuvânt rostit la trapeză	54

Volumul 2

<i>Cuvânt înainte</i> , de P. S. Arhiepiscopul Ioachim Vasluiuanul	57
Sfânta Spovedanie	59
Folosul deseii Spovedanii	62
Sfânta Împărtășanie	64
Cele cinci feluri de împărtășire.....	65
Sfânta Cruce.....	67
Despre dragostea de Dumnezeu.....	68
Despre felul lacrimilor	69
Harul mântuirii.....	70
Despre iubirea de argint	71
Pocăința regelui Manase	72
Cugetarea la moarte	73
Despre moarte	77
Alt cuvânt despre moarte	81
Despre moartea celor păcătoși	83
Drumul sufletului după moarte	84
Despre Rai – o istorioară adevărată	92
Altă istorioară despre Rai	97

Despre iad	99
Cele patru legi după care va judeca Hristos lumea	103
Judecata de apoi	105

Volumul 3

<i>Cuvânt înainte</i> , de P. S. Ioachim, Episcopul Hușilor	111
Despre credință	113
Istorieară despre credința lucrătoare	114
Despre dragostea de Dumnezeu	117
Despre vise și vedenii false	118
Să ne păzim de vedenii	119
O istorioară cu vedenie falsă	121
Despre vrăjitori și ghicitori	122
Dreapta credință a neamului românesc	124
Cum citim Sfânta Scriptură	126
Dialog cu un sectant	127
Împărăția uriașilor	132
Dialog cu un iehovist	134
Despre penticostali	135
Despre Apostoli și ierarhia Bisericii	136
Rolul femeii în familie, societate și în Biserică	136
Vorbirea lui Dumnezeu cu noi	141
Despre spovedanie	142
Istoria lui Eli Preotul	144
Puterea Sfintei Liturghii	147
Cuvânt la începutul Postului Mare din anul 1986	149
De vorbă cu un grup de monahi și credincioși	153
Stilul vechi și nou	155
Despre „Oastea Domnului”	157
Diferențele dintre Biserica Ortodoxă și cea Romano-Catolică	158
Întrebări de credință	159

Volumul 4

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	164
Despre creație, căderea omului, rai și iad	166

Despre credință, nădejde, dragoste și har	173
Despre rugăciune și Sfânta Liturghie	182
Despre păcat, Spovedanie și Sfânta Împărtășanie	191
Despre suferință, ispite și vrăjitorie	203

Volumul 5

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	213
Despre căsătorie, datoriile soților și copiilor	215
Despre rugăciune, lacrimi, duhovnicie și datoriile preoților	230
Despre îngeri, moarte, viața viitoare și Judecata de apoi	244
Alte cuvinte de folos	258

Volumul 6

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	267
Dreapta credință	269
Cele două firi în Hristos	270
Cuvânt la înmormântarea Părintelui Caliope Apetri († Mai 1978)	272
Pilda bogatului nemilostiv și săracului Lazăr	275
Ispitirea din cele opt părți	277
Cele douăsprezece trepte ale păcatului	279
Cele șapte pricini ale păcatului	285
Despre dreapta socoteală	287
Sfatul bun	288
Iubirea de sine	291
Nevoință și milostenie	293
Școala înțelepciunii	295
Despre statornicie	295
Rugăciunea pentru pace	297
Dialog în tren	298
Despre neștiutele judecăți ale lui Dumnezeu	303
Despre ascultarea de părinți și minunea Sfintei Liturghii	308
Cuvântul Părintelui Cleopa la Duminica Lăsăturii secului	311
Câteva sfaturi duhovnicești	312

Volumul 7

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	323
Predică la Schimbarea de Față	324
Patima Domnului	327
Cinstea Maicii Domnului	328
Cele 14 reguli pentru mergerea la biserică	330
Cum înșală diavolul pe om	333
Să nu judecăm preoții!	337
Lucrarea conștiinței	338
Nunta creștină	339
Idolul Noroc	345
Inimă de mamă	346
Minunea făcută de Dumnezeu cu văduva Anastasia	350
O istorioară adevărată	354
Sinodul al VII-lea Ecumenic	354
Pilda semănătorului	356
Proorocii mincinoși	359
Enoh și Ilie	364
Sfaturi duhovnicești	365

Volumul 8

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	373
Predică la nașterea Sfântului Ioan Botezătorul	375
O istorioară cu femeile care fac avorturi	378
Treptele urcușului duhovnicesc sau „înălțarea la cer”	382
Însemnătatea celor șapte laude ale Bisericii	385
Cele trei trepte ale mâniei	388
Despre creșterea copiilor în frică de Dumnezeu	390
Neascultarea de părinți	391
Pedeapsa pentru copiii care se ridică împotriva părinților	392
Cele opt pricini de neputrezire a morților	394
Un caz de neputrezire	395
Mutarea muntelui Adar cu rugăciunea	397
Darurile Maicii Domnului	402
Călugărul căruia i s-a arătat Maica Domnului	404

Cântarea Axionului „Axion Estin”	405
Acoperământul Maicii Domnului	407
Judecată! O, judecată!.....	408
Potopul cu apă și potopul cu foc.....	411
Ce vreți să vă facă vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea	414
Cele patru ispite ale omului în vremea morții	417
Omul ca iarba, zilele lui ca floarea câmpului	418
Sfaturi duhovnicești	419

Volumul 9

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	427
Cuvânt la Nașterea Domnului.....	429
Cuvânt la Soborul Maicii Domnului.....	436
Despre Anul Nou și calendar	438
O minune cu sfânta icoană a Mântuitorului.....	442
Altă minune, cu Sfânta Cruce	443
Cuvânt despre rai	443
Maria partea cea bună și-a ales	446
Cuvânt la cina cea mare	448
Cum să prăznuim duhovnicește	455
Dumnezeu este totul întru toate și în nimeni nimic	456
Dragostea față de zidirea lui Dumnezeu	459
Filosofia păianjenului	460
Despre judecățile lui Dumnezeu	461
Îndoiala în credință	464
Despre rugăciune	465
Cuvânt la înmormântarea Părintelui Ambrozie Dogaru	467
Sfaturi duhovnicești	469
Mesaje duhovnicești ale marilor părinți transmise pe bandă magnetică	474

Volumul 10

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	479
Vindecarea celor doi demonizați din Gadara.....	481
Cuvânt către maica Irina aflată în suferință.....	486
Cuvânt la începutul Postului Mare, 1983	490

Predică la călugăria părintelui Nifon	494
Despre puterea milosteniei și pocăința cea adevărată.....	498
Cuvânt la începutul Postului Mare, 1984	501
Predică la călugăria părinților Damaschin și Vitalie	507
Predică la călugăria părinților Macarie, Ioanichie și Iacov	511
Predică la călugăria părinților Ieronim și Augustin.....	514
Din prisosul inimii grăiește gura.....	518
Diavolul care s-a transformat în înger de lumină	519
Chemarea lui Dumnezeu și ascultarea omului.....	520
Sfaturi duhovnicești	523
Mesaje duhovnicești ale marilor părinți transmise pe bandă magnetică	526

Volumul 11

<i>Cuvânt înainte</i> , de Arhimandrit Ioanichie Bălan	537
Predică la Duminica tuturor sfinților	539
Melchisedec, împăratul Salemului, împăratul păcii	544
Despre post și fățarnicie.....	547
Despre pronia lui Dumnezeu	550
Neputrezirea morților și puterea de dezlegare a preoților	552
Puterea celor 40 de Liturghii	553
Altă istorioară cu importanța celor 40 de Liturghii	556
Rolul celor 40 de panahizi	558
„Aruncați pe Maria în mare!”	560
Cuvânt la Evanghelia femeii grâbove.....	562
Vindecarea copilului lunatic	565
Sfântul Ignatie Teoforul.....	569
Dragostea de Dumnezeu	572
Cele 14 pricini pentru care vor fi judecați părinții care nu-și cresc copiii în frica și certarea Domnului	574
Dialog cu un ofițer	576
Părintele Cleopa la spital	581
Sfârșitul lumii și venirea Domnului.....	585
Despre păcatele ce le face omul împotriva celor zece porunci.....	587

Volumul 12

Legătura Moldovei cu Ardealul.....	592
Cuvânt despre Rugăciunea minții.....	594
Părintele Cleopa Ilie în dialog cu Părintele Galeriu.....	602
Părintele Cleopa Ilie în dialog cu Sorin Dumitrescu.....	611
Predică la călugăria părinților Ghervasie și Gherontie.....	622
Despre smerenie.....	624
Despre ispitele celor smeriți și ale celor mândri.....	629
„Fă una din trei!”.....	630
Despre femeia care nu spovedea un păcat.....	633
Importanța spovedaniei.....	634
Dulcețile duhovnicești.....	636
„Biserica nu este de ieri de alaltăieri”.....	637
Vindecarea la Mormântul Domnului a unei femei demonizate.....	642

Volumul 13

Cuvânt împotriva reîncarnării.....	645
Cuvânt la Judecata de Apoi.....	649
Sfinții Ierarhi Spiridon și Nicolae.....	654
Minunea Sfântului Nicolae cu covorul.....	660
Duminica izgonirii lui Adam din rai.....	662
Despre post.....	666
Istoricul Schitului Sihla.....	669
Viața Sfintei Teodora.....	670
Ierodiaconul Cristofor Sihastrul.....	673
Sfântul necunoscut de la Neamț.....	679
Dometie cel surd de la Neamț.....	680
Gherasim cel nebun pentru Hristos.....	682
Chemarea la viața călugărească.....	683
Cuvânt la ziua Părintelui Cleopa.....	686
În dialog cu credincioșii.....	689

Volumul 14

Catacombele Romei.....	698
Dialog cu un sectar despre rugăciunea în duh și în adevăr.....	707

<i>Trecut-a umbra Legii și Darul a venit</i>	714
Sfânta Lumină – mărturie pentru Dreapta Credință	715
Despre beție	719
Păcatul limbuței	721
Însemnări din viața unor cuvioși părinți adormiți în Sfânta Sihăstrie	723
Cuvânt despre înstrăinare	741

Volumul 15

Alegerea vieții.....	746
Milostenia	750
Vrednicia rugăciunii către Maica Domnului și a milosteniei	753
Milostenia ajută în viața aceasta și în cea viitoare.....	759
Rugăciunea – maica tuturor faptelor bune.....	761
Întâlnirea cu Părintele Paisie Aghioritul.....	766
Cum s-au săvârșit Părinții Veniamin Iorga și Victor Cristescu	768
Despre rugăciune	772
Moșul Gheorghe Lazăr	775
Puterea unui adevărat creștin	778
Plecarea la mănăstire	781
Cine se smerește câștigă	784
Schimbați-vă la față întru înnoirea minții voastre	786
Despre isihasmul moldovean și paisian.....	789

Volumul 16

Cum să dobândim pacea inimii.....	800
Minunile Moșului Gheorghe Lazăr	804
Despre paza de primejdii	808
Cuvânt la Pogorârea Duhului Sfânt	813
Convorbire cu tineri despre curăția în căsătorie	817
Taina Nunții	825
Despre vrednicia preoției și despre osânda preoților care dau Sfintele Taine celor nevrednici	833
Scrisoare către un stareț.....	840
Scrisoare către un duhovnic.....	843
Cuprins.....	850